«КУЛЬТУРНА ДЕРЖАВА»
Громадська Спілка

Чуріков Ю.І.
01021, м. Київ, вул. Грушевського, 28/2 оф. 104, тел.044-253-60-01
+380-098-043-57-52
E-mail: y_churikoff@ukr.net
код ЕДРПОУ 39644774

Тиж Ю.О.
Сертифікат на проектні роботи
Серія АА № 004182 виданий 21.12.2018 р.
www.kyiv-heritage.com
www.kyiv-heritage-guide.com
www.kyiv-landuse.com

УКРАЇНА. Війна 2022 року

ДАЙДЖЕСТ

Том 2

Книга 6

Статті та новини № 1.101-1.300

м. Київ - 2022-23 рр.

АНОТАЦІЯ

1. Дайджест (преса)

Дайджест (англ. *digest* — стислий виклад, резюме) — інформаційний продукт (видання, стаття, *підбірка*), що містить виклад творів у вигляді витягів з оригіналу чи у формі його вільного перекладу або добірку у повному чи скороченому вигляді найцікавіших творів, вибраних з інших видань.

Як правило, до такого передруку систематично вдаються провінційні друковані газети, які мають слабку кореспондентську мережу і відчувають брак інформації й поповнюють її недостачу за рахунок столичних видань. Наявність великої кількості дайджестів — ознака низького фахового рівня видання. Свідченням журналістської майстерності є наявність у газеті чи журналі значної кількості ексклюзивних матеріалів, тобто таких, що виготовлені саме для цього видання його кореспондентами та оглядачами.

Але навіть авторитетні газети з глибокими традиціями сьогодні не обходяться без передруків найбільш цікавих матеріалів з інших видань, вміщуючи їх у рубриках «Наші передруки», «Дайджест» тощо. Для читачів такі рубрики цікаві, оскільки в них часто із скороченням малоістотних частин уміщуються сенсаційні, непересічні твори та праці, які збагачують читача новими знаннями, несподіваними інтерпретаціями фактів.

Первісно дайджестами називалися адаптовані для масового читання твори світової класики. Великі за обсягом романи стискувалися до розміру брошурки, що потребувала невеликого часу для ознайомлення й дешево коштувала. За допомогою такого видання можна було за півгодини «пройти» «Сагу про Форсайтів» Д. Голсуорсі чи «Війну і мир» Л. Толстого. Зрозуміло, що такі дайджести могли дати тільки псевдознання і аж ніяк не знайомили читачів ні з реальною філософською концепцією, ні з образним світом творів. Тим паче, що будь-який переказ обов'язково містить у собі елементи вибірковості, а, отже, й інтерпретації.

2. Моніторинг ЗМІ

Підготовка дайджестів публікацій є однією з найбільш поширених послуг у галузі ***професійного моніторингу*** засобів масової інформації. Її зміст полягає у створенні **добірки найважливіших матеріалів за визначеною тематикою та за визначений період**. Такий інформаційний продукт надає змогу відслідковувати головні новини у певному напрямку, отримувати експертні оцінки та прогнози розвитку галузі, відстежувати діяльність конкурентів тощо. **Перевагою цього виду отримання даних є відсутність *«інформаційного шуму»*.**

ПЕРЕДМОВА

Частина 1

Внутрішня окупація України і її режим

2017-05-24

Віктор ***Сердулець***

Уся повнота влади в Україні знаходиться в руках бізнесової кримінально-олігархічної кліки.

Довідка:

> «***Олігархі́я*** (грец. Ὀλιγαρχία (oligarchia), від дав.-гр. Ὀλίγον (oligon) «небагато», та дав.-гр. Ἀρχή (arche) «влада» — тобто влада небагатьох) — політичний режим, за якого влада (політична, економічна та ін.) належить невеликій, закритій та тісно згуртованій групі осіб (наприклад — великих власників, фінансистів тощо); група людей, що володіє банківським і промисловим капіталами.

Олігáрх — особа, що володіє великою власністю в країні та має вагомий вплив на державні органи влади. З політологічної точки зору олігархи — це можновладці, які використовують монополізовані ними сектори економіки для концентрації у своїх руках політичної влади, а політичну владу — для збільшення власних капіталів.

Сучасні олігархи володіють багатоманітними суспільними ресурсами:

> 1) економічними (промислові та фінансові підприємства й установи), 2) інформаційними (друковані та електронні ЗМІ), 3) політичними (партії, парламентські групи й фракції, важливі державні посади, вплив на перших осіб у державі).

Саме *олігархи* в тіньовому режимі здійснюють керівництво державою Україна, через призначену і контрольовану ними *«окупаційну адміністрацію поліційного типу»*.

При цьому, **український народ знаходиться в умовах цілковитого безправ'я і поневолення.**

1) Для відволікання уваги від дійсного стану речей, час од часу, в країні влаштовують шоу під назвою «вибори».

2) Під час яких, для отримання необхідного результату, застосовуються засоби маніпуляції масовою свідомістю, майже всі засоби інформаційного впливу зосереджені в руках цієї кліки; нав'язана виборча система, адміністративний ресурс, фінансові потужності, кишенькові партії, політичні блоки і окремі «незалежні» політики — усе це є запорукою підконтрольності, а відтак прогнозованості «виборчого» процесу.

Побутує хибна думка ніби *«усі біди України від недотримання законів держави»*.

Але за видимим «беззаконням» в країні, насправді, чітко діють приховані, встановлені окупантами закони:

«Правила поведінки для рабів та інструкції для наглядачів» (В. Іванишин). На відміну від писаних «Законів» держави, вони дієві і безумовно виконуються. Про що свідчить стабільність процесу примноження статків олігархів. В умовах правового хаосу — це було б неможливим. Отже, якесь «право» в Україні все ж діє, але, очевидно, не те, котре записане в Конституції та інших процесуально-правових нормах держави.

І під час «псевдовиборів», і під час «майданів», насправді змінюється не влада, а виключно ручні функціонери панівної кліки. У розпорядженні якої є численний кадровий ресурс, за допомогою перетасування якого створюється видимість змін.

Сто років тому англійський письменник Вільям ***Текерей*** у своєму політичному памфлеті на сучасне йому англійське суспільство, втіленому у вигляді художнього твору ***«Ярмарок метушні»***, яскраво змальовує картину ***«політичного ярмарку»***:

« …дурисвіти (ще якісь об'явилися, хай їм грець!) горлають перед своїми балаганами, сільські йолопи луплять очі на розцяцькованих блискітками танцівниць і жалюгідних, старих, нарум'янених блазнів, а тим часом спритні злодюжки, підкравшись ззаду, орудують у їхніх кишенях.»

Ось, уся **сутність і завдання «виборів» та парламентських баталій**.

— Відволікання уваги від злодіїв, котрі орудують під прикриттям акторської гри політичних паяців.

Таким чином діяльність державних механізмів, системно забезпечує інтереси невеликої групи осіб — *узурпаторів влади* в країні.

***

ПЕРЕДМОВА

Частина 2

Метавселенная как Матрица

Опасность для человечества представляют не социальные сети и не нейросети

2023-02-15

СЕРГЕЙ ДАЦЮК, ДЛЯ "ХВИЛІ"

Миры и матрицы

Человечество создает миры и матрицы.

Матрица суть сложность структуры вне пределов и без неопределенности. Матрица комбинаторно проницаема, но непреодолима. Матрица суть самоотражение сущего вне иных планов, хотя бы сущностного. В матрице вопросы о сущности, смысле, перспективе недопустимы. В матрице нет свободы, всякое существо в ней функционализировано и зависимо от матрицы.

1. Философия: мир и матрица

Заратустра, Лао-цзы, Будда Шакьямуни, Иисус Христос и Мухаммед пытались творить миры.

По длительному изучению и размышлению: большинство известных философов — Платон, Аристотель, Лейбниц, Гегель, Кант, тем более, Маркс и Фрейд — создавали матрицы. То, что философы считали своим преимуществом, — отказ от Бога или функциональное встраивание Бога в свое мировоззрение — являлось критическим недостатком.

Функционализация в любом качестве транзистенции (в исторической традиции, преимущественно — трансценденции) внутри экзистенции делает из мира матрицу.

Лишь усмотрение транзистенции как неопределенности делает мир Миром. Даже Шеллинг и Шопенгауэр строили матрицу. Даже усомневание в определенности мира у Беркли и Юма не означает попытку миростроения. Может быть лишь Ницше пытался дотянуться мышлением до мира.

Фантасты действовали очень по-разному. К примеру, Толкиен, Ле Гуин, Азимов («Основание», «Конец вечности», все направление про роботов) в основном создавали матрицы. А вот Лем в «Солярисе» и Желязны в «Хрониках Амбера» пытались создавать иной мир или миры.

Мир по Хайдеггеру суть «Erschlossenheit» или «World Ddisclosure», то есть мыслимое целое, из которого все становится понятным и значимым, которое придает смысл всему. Если нет мыслимого целого, то нет смысла, нет понимания, нет значения чего бы то ни было. Если нет Мира, то нет никого вне Мира — такова суть осмысленного мышления.

Хайдеггеровское раскрытие мира — это разворачивание мира для самого себя, а не вовне, для других миров или для Внемирности. В этом смысле хайдеггеровское раскрытие мира суть философское, а не мыслительное.

Картина мира суть значимое представление о мире в некотором хронотопе мыслящей субстанции «Я» или общности «Мы». То есть Картина мира — это представление «на самом деле» для здесь и сейчас, для тут и теперь. Нет Картины мира вообще. Есть Картина мира в этом месте, в это время.

Важным для понимания является различение Хайдеггера Дазайн как подлинного открытого бытия и Экзистенции как переживания существования (у Ясперса — прямо наоборот).

2. Об ограничениях экзистенциального Мира и транзистенциальное раскрытие

В понимание Мира, кроме философских представлений, автор этого текста ввел некоторые мыслительные представления.

Транзистенция есть изменения, преобразования, переходы, выходящее за пределы однопланетности, за пределы одного мира, за пределы одной

экзистенции, за пределы имманентности, за пределы актуальности. *Транзистенция суть переход через предел и/или через неопределенность.*

Транзистенция принципиальна для раскрытия мира вовне. Транзистенциально Мир суть не только Мирность как целый контекст Внутримирности. Транзистенция суть также Внемирность — Бог, ноосфера, Эгрегор с пределами Хаоса (Левиафан, Молох, Мамона и т.д.), Межмирность как допустимое полагание мирностных пределов и Многомирье как допустимость иных миров с допустимо Иным Бытием.

В человеческом помышлении — мир как целое суть попытка преодолеть множественность и хаотичность интерпретаций внутримирных отражений и достичь некоторой уверенности восприятия-преобразования и самоустановки на путь преображения и пресуществления. Целое суть попытка избегнуть Пустоты и преодолеть Хаос. Отказ от исключительной ориентации на целое дает шанс выдерживать напряжение Пустоты и переносить турбулентность Хаоса.

Мир — лишь доминирующее представление о целом. Мир не только экзистенциально цел, он еще и транзистенциально пределен. Раскрытый мир по Хайдеггеру означает, что мир — не объект, не сущность и не набор сущностей, это то, в чем появляются сущности, что является предельным как поле или горизонт в своей целостности, из контекста которого понимаются всякие внутримирные отношения или вещи.

В этом смысле дазайн, доступный для анализа сути бытия в его экзистенции, как предел являются слабыми для понимания внутримирных явленностей. Лишь транзистенция в немирность позволяет задать предел — как Иной Мир, Иные миры, Межмирность и Внемирность. У Хайдеггера, по большому счету, раскрывается не мир, а экзистенциальная матрица.

Однако транзистенция не сводится к трансценденции. В общем виде, трансценденция или трансцендентность как сущностная характеристика в философии и теологии означает выходящее за пределы имманентности, недоступное опытному познанию.

Трансценденция в теории транзистеции является важным путем-способом выхода за пределы экзистенции, но недостаточным. Транзистенция — масштабнее трасценденции.

В теории транзистенции появляются важные понятия: моноэкзистентность и полиэкзистентность; экзистенты, транзистенты и резистенты; транзистенциальная замкнутость; транзистентная открытость; ойкумена; со-бытие, спутанное меж-бытие. См. авторскую работу «Постулаты о транзистенции».

Кроме того, нужно ввести еще некоторые понятия.

Лекемплет — произвольные внемирные транзиты, имеющие разномерные условно упорядоченные проекции в Мир. Например, условный физический Лекемплет состоит из Вселенной (физического Мира) и физических проявлений Темной энергии и Темной материи (физических проекций Внемирности).

Кроме Картин Мира допустимы Модели Миров. Модели же Многомирья, Междумирья и Внемирности суть Лекемплеты.

Экзистенция есть приковывание цепями к мирностному бытию. Лишь транзистенция вовне Мира, и даже вовне Бытия, допускает мыслительную спонтанность, а не внутримирную свободу помышления. То есть именно проекция этой внемирностной и даже внебытийной спонтанности вовнутрь Мира собственно и является свободой-в-мире.

Матрица в таком контексте — проницаемые экзистенции, вмещающие как проекции друг друга, так и самостоятельные одноэкзистенциальные феномены. Матрица — не мир, ибо не имеет не только целостной экзистенции, но и транзистенции.

Представление о матрице является непосредственным результатом недодуманной хайдеггеровской концепции дазайн-экзистенции из контекста Раскрытого мира.

Матрица суть транзистенциально ограниченное умножение экзистенции, из которого неубедительно предполагают извлечь новые возможности или энергии.

Мир — то, что мыслится-усматривается извне Мира и бытия, а не изнутри. Как это ни может показаться неожиданны и странным, Мир непостижим для философии, ибо в философии «бытие» и «Мир» суть предельны. Мир же постижим в мыслительстве из Инобытия, Внебытия, Внемирности, Многомирья, Междумирья, из разных Лекемплетов.

3. Ограниченное мышление «Матрицы»

Чтобы были понятны вышеизложенные мыслительные представления, давайте посмотрим на их реализацию в кино и в Интернет.

«Матрица» — американская научно-фантастическая медиафраншиза в жанре киберпанк, которая началась с фильма 1999 года «Матрица», написанного и снятого братьями Ларри и Энди Вачовски и спродюсированного Джоэлем Сильвером.

Позднее, в 2003 году, вышло два продолжения: «Матрица: Перезагрузка» и «Матрица: Революция». В 2021 году на экраны вышла четвёртая лента — «Матрица: Воскрешение», которая, однако, была создана без участия основной творческой команды предыдущих фильмов, получив смешанные

отзывы и низкие кассовые сборы. На создание повлияло аниме «Призрак в доспехах».

Здесь важен не так сюжет, как способ мышления о мире, его границах, целостности, условиях существования и изменения.

Смысл фильмовой «Матрицы» лишь незначительно повторяет библейные сюжеты в общей схеме создания людей. Однако «Матрица» — это не мир, а значит события фильмовой «Матрицы» — это не создание мира, не изменение мира и не разрушение или уничтожение мира.

Давайте кратко сформулируем смысловые проблемы фильмовой «Матрицы» по отношению к философскому или даже мыслительному представлению о Мире.

1) Размежевание экзистенций в фильме бинарное, в то время как даже сегодня явлены уже четыре — роботическая, виртуальная, космическая, внемирная, причем виртуальная не совпадает с роботической (как в фильме);

2) Размежевание экзистенций происходит через отношение отражений или проекций, то есть новая экзистенция изначально ублюдочна, поскольку не претендует быть зародышем нового мира, а паразитирует на старой экзистенции, на старом мире;

3) Размежевание экзистенций в фильме происходит вне мышления хоть кого бы то ни было, что очень похоже на сегодняшнее время, когда-где мышление запрещено, но вообще так не бывает, поскольку люди, встречаясь с необычным, много времени тратят на осмысление, а не действуют как активные руконогомашущие немыслящие идиоты с подгружаемыми знаниями;

4) Размежевание экзистенций в фильме происходит вне транзистирования, хотя бы в трансценденцию, с базовой установкой «из экзистенции в экзистенцию, минуя транзистенцию», то есть трансценденция заменена умножением экзистенций, а Бог помещен в одну из экзистенций, что позволяет опорочить божественное откровение, вследствие чего можно отнести фильм к дьявольскому умыслу;

5) Бинарность выбора между экзистенциями как основа сюжета фильма и ее соответствие бинарному коду компьютеров выглядит анахронизмом по сравнению с кубитами квантовых компьютеров и тернарному, тетрарному и т.д. выбору уже существующих множественных транзистенций, а в социальной проекции это попытка спасти манипулятивную демократию как выбор большинством навязанного решения в бинарной альтернативе «за» или «против»;

6) Нарушены базовые принципы размежевания экзистенций, о которых дальше подробнее.

4. Основные постулаты экзистенции

Матрица есть представление из технологического мира. Это так называемый «Deus ex machina» («Бог из машины») в его буквальном понимании. Из технологического развития возникает «Бог», который преобразует Мир в подвластный ему набор технологий — Матрицу.

Проблема Матрицы, весьма ярко, сюжетно и образно показанная в медиафраншизе «Матрица», состоит в принципиальном непонимании онтологически-экзистенциальных начал и пределов всяческой экзистенции и транзистенции.

1. Цельность экзистенции. Экзистенция в принципе не может порождать паразитическую экзистенцию, надстраивающуюся над существующей в виде «Бога» и его слуг «машин». Возможности экзистенции соответствуют энергетике экзистенции. Возможности не могут превышать доступную в экзистенции энергию. И уж экзистенция с большими возможностями принципиально не может энергетически паразитировать на экзистенции с меньшими возможностями, если это энергия одного и того же вида.

2. Разрывность полиэкзистенции. Двойная экзистенция с теми же или сравнимыми возможностями не может порождать разницу энергий, ибо сравнимые по возможностям экзистенции имеют сравнимую энергетику. Удвоение связанных хоть как-то экзистенций с одинаковыми возможностями приводит к распределению энергетики и к их разрыву, либо же к закрытию доступа к основаниям в одной из экзистенций и вырождению одной из них, либо же к двойному посланию Бейтса от двух экзистенций, экзистенциальной шизофрении и уничтожению обоих. Паразитирование равновозможных экзистенций друг на друге неизбежно приводит к бунту и устранению паразитизма.

3. Преобразимость экзистенции в транзистенции. Экзистенция внутри себя непреобразима: сколько бы мы ни комбинировали возможности и энергии экзистенции, это будет одна и та же экзистенция. Замкнутая экзистенция не выживает, то есть экзистенция требует транзистенции для преобразования. Классический пример — имманентное-трансцендентное или материя-дух, в разрыве которых только и может быть энергетический потенциал, но это разные энергии с разными возможностями. В этом примере — материальные возможности и энергия принципиально несравнимы с духовными возможностями и энергией. Лишь преображение себя и преобразование мира порождает принципиально иные возможности и принципиально иную энергию.

4. В мире граница между имманенцией и трансценденцией непроницаема и преодолеваема с запредельным усилием, разрушающем все идентичности и самоопределения.

5. Проблемы Матрицы

Проблемы видения Матрицы авторами-создателями франшизы «Матрица» состоят в непонимании этих экзистенциально-транзистенциальных постулатов.

Матрица суть антиутопия полиэкзистентного мира, лишенного мышления.

Матрица по фильму суть умноженная экзистенция без участия мышления, без транзистирования в трансценденцию, с нарушением принципов умножения экзистенции, когда они разворачиваются в разных вариантах взаимодействия без выхода на целое-смысл и перспективу Мира, то есть в упрощенном наличном дискурсе для потребителей-идиотов.

Отказ от перехода на следующий смысловой уровень в 4 части «Матрица: воскрешение» демонстрирует смысловое вырождение замысла. Грубо говоря, на следующем шаге (в четвертой серии франшизы) Нео должен был, как минимум, реальность мять как глину, а не продолжать руконогомашествовать, время от времени пользуясь телекинезом и летая.

Это убедительное свидетельство потери, отказа и запрета на мышление Западной или даже всей человеческой цивилизации при сохранении остатков ограниченной воли и упрощенной веры. И ни Китай, ни Индия не блещут тут особыми прорывами.

Складывается впечатление, что современные кинорежиссеры в лучшем случае знакомы с философией, но совершенно не представляют себе ее отличие от софистики и мыслительства, позволяющих ставить вопросы о пределах и неопределенности.

Становится понятным, почему пришельцы не спешат выйти на контакт с землянами. Глядя на эти матричные со спецэффектами фильмы и войны за архаичные смыслы, они вообще не представляют, как можно с нами разговаривать.

6. Проблемы Метавселенной

Этой проблемой можно было бы пренебречь, если бы мы не оказались в ситуации начала реализации Матрицы со всеми этими принципиальными непониманиями уже сегодня.

Две подряд попытки загнать планетарное человечество в Матрицу — глобальная эпидемия коронавирса с еще более глобальной инфодемией и российско-украинская локально-мировая война — показывают нам последствия недоработок экзистенциальной хайдеггеровской картины мира.

Давайте посмотрим на попытку из глобальной социальной сети Фейсбук сделать Метавселенную.

В принципе разговор о Метавселенной Цукерберга можно было бы отложить до конца российско-украинской войны. Однако цензурирование реальности воюющего мира в социальных сетях при помощи искусственного интеллекта и в СМИ через политическое давление растет настолько интенсивно, что этот разговор оказался уже запоздавшим.

Глобальная инфодемия не фоне мировой эпидемии коронавируса 2020-2022 добавила цензуры в Фейсбук. Кроме негативной цензуры, то есть ограничений по поводу того, чего мы не должны говорить, появилась в отношении коронавируса позитивная цензура, то есть автоматическая плашка со ссылкой на истину или правду о коронавирусе, которую мы должны говорить.

Война России против Украины сделала проблемы Фейсбук очевидными. Информация начала фильтроваться аппаратно-программными средствами, чтобы граждане свободного мира поменьше знали о войнах дикарей, а дикие граждане не могли переносить свою вражду на территорию Фейсбук. Многие лидеры мнений с огромным числом подписчиков стали подыскивать другие социальные сети.

Фейсбук сегодня — это цензура реальности. Смысл цензуры — любой ценой не допустить мышления. Метавселенная, которая должна развиться из Фейсбука в контексте мышления из фильма «Матрица», это мир рабов или цифрового фашизма.

В таком лишенном мышления западном мире претензия не создание Метавселенной собственника и автора Фейсбук Марка Цукерберга выглядит совершенно идиотической. Ибо Метавселенная Цукерберга — это попытка реализовать Матрицу.

Моделирование послевоенного мира, будучи перенесенным в виртуальную Метавселенную вкупе с делегированием принятия решений вдруг повзрослевшему искусственному интеллекту нейросетей, уже создают проблемы для факта самого возникновения такого послевоенного мира, который все больше начинает зависеть от виртуального мира социальных сетей и нейросетей.

Причем нейросети все больше начинают управлять социальными сетями, а не наоборот.

Поэтому переформулируем вопрос Эйнштейна: Дружественна ли к нам Метавселенная?

Метавселенная как Матрица закабаляет нас и принципиально не может быть дружественной.

7. Метавселенная суть Ойкумена или Мир?

Ойкумена суть пространство знаемого-договорного-определенного.

Мир кроме знаемого-договорного-определенного вмещает также незнаемое-недоговорное-неопределенное.

В мире кроме добра и свободы есть зло и рабство. В мире кроме блага, истины и красоты есть польза, ложь и уродство. В мире есть войны, эпидемии, катастрофы, убийства, насилие, наркотики, торговля оружием и детской порнографией.

В мире кроме добрых людей есть злые люди. И мир дружественен к нам, пока добрые люди борются с ложью и уродством, пока они преследуют и изживают войны, эпидемии, катастрофы, убийства, насилие, наркотики, торговлю оружием и детской порнографией. То есть мир дружествен, пока добрых людей больше и добрые люди кроме пользы способны творить благо.

Если в Фейсбуке цензурировать реальность, сводя ее только к добру и красоте и толерантности, то может ли из этого получиться какая-либо Метавселенная или хотя бы наша грешная Вселенная?

То есть, Метавселенная — это ойкумена или мир? Если мы хотим, чтобы Метавселенная была не миром, а ойкуменой, мы должны построить ее как договорную.

Если мы хотим построить Метавселенную как мир, мы должны положить туда мирностные пределы, неопределенность и допустимость Иного Бытия.

Видим ли мы сегодня, что Фейсбук это договорная ойкумена?

Да? Серьезно? Докажите.

Персональные данные в Фейсбук это виртуальный образ-персона, аналог личности и гражданина в обычном мире. Доступ в Фейсбук это аналог жизни в обычном мире. Свобода в Фейсбук это договорные права говорить без цензуры и действовать по собственному разумению, если ты реальная личность, а не бот. Свободен ли Фейсбук сегодня?

Фейсбук сегодня — это единственная среда, где вашу виртуальную персону-образ могут забанить (посадить в тюрьму) без следствия, суда и прения сторон, где на ваши возражения о своей невиновности вам будет отвечать не живой человек, а тупой алгоритм.

Более того, в Фейсбук у вас нет никаких прав на защиту свободы слова и свободы действий. Будь вы даже Президентом США, Фейсбук может вас убить как виртуальную персону-образ. Фейсбук сегодня это цифровой фашизм и кибер-фашизм в одном флаконе.

Цукерберг это современный крупнейший рабовладелец, который может продать ваши виртуальные души любым третьим лицам, а вы даже не будете знать об этом.

Может быть, вы хотите возразить против этого? Тогда возражать вам придется Сенату США и британскому парламенту, которые расследовали продажу виртуальных рабов, то есть продажу персональных данных 50 млн пользователей компании Cambridge Analytica во время брекзита.

Вы думаете Метавселенная будет другой? Вы думаете Цукерберг принесет туда свободу из Фейсбук, а не виртуальное рабство? С чего вдруг? Он что покаялся, вышел на договорной процесс Конституции Фейсбук о свободе, прекратил цензуру?

Или как он может сделать это, если Сенат США вменил ему увеличить количество цензуры на фоне подозрений о вмешательстве России в выборы США?

Почему свободная в обычном мире страна США создает рабство и цензуру в виртуальном мире?

Причин две:

1) **отказ от мышления и**

2) **отказ от публичной коммуникации о виртуальной свободе.**

А уж запрещенное мышление неизбежно попадает в Матрицу и в цифровой фашизм, где с упоением продолжит перемещаться между экзистенциями вне какой-либо транзистенции, иными словами без «Бога» и без возможности «преображения-просветления», что бы мы ни понимали под этим в традиционном мире.

Такая попытка создавать Матавселенную из Фейсбук суть завершающий этап создания Метавселенной как Матрицы.

Цифровой фашизм начинается не тогда, когда вас лишают цифровой свободы, а когда островки цифровой свободы ограждают колючей проволокой.

Опасность для человечества представляют не социальные сети и не нейросети.

Опасность для человечества представляют экзистенциальные матрицы, где

1) социальные сети выполняют роль концентрационных лагерей,

2) а нейросети выполняют роль надсмотрщиков в этих лагерях.

8. Опасности и возможности существ

Бессмысленно делать Метавселенную, не приняв существующую Вселенную во всей ее полноте и многообразии — как Мир, допуская Многомирье, Междумирье и Внемирность.

Мир — не Матрица. Многомирье, Междумирье и Внемирность — масштабнее и разнообразнее Мира.

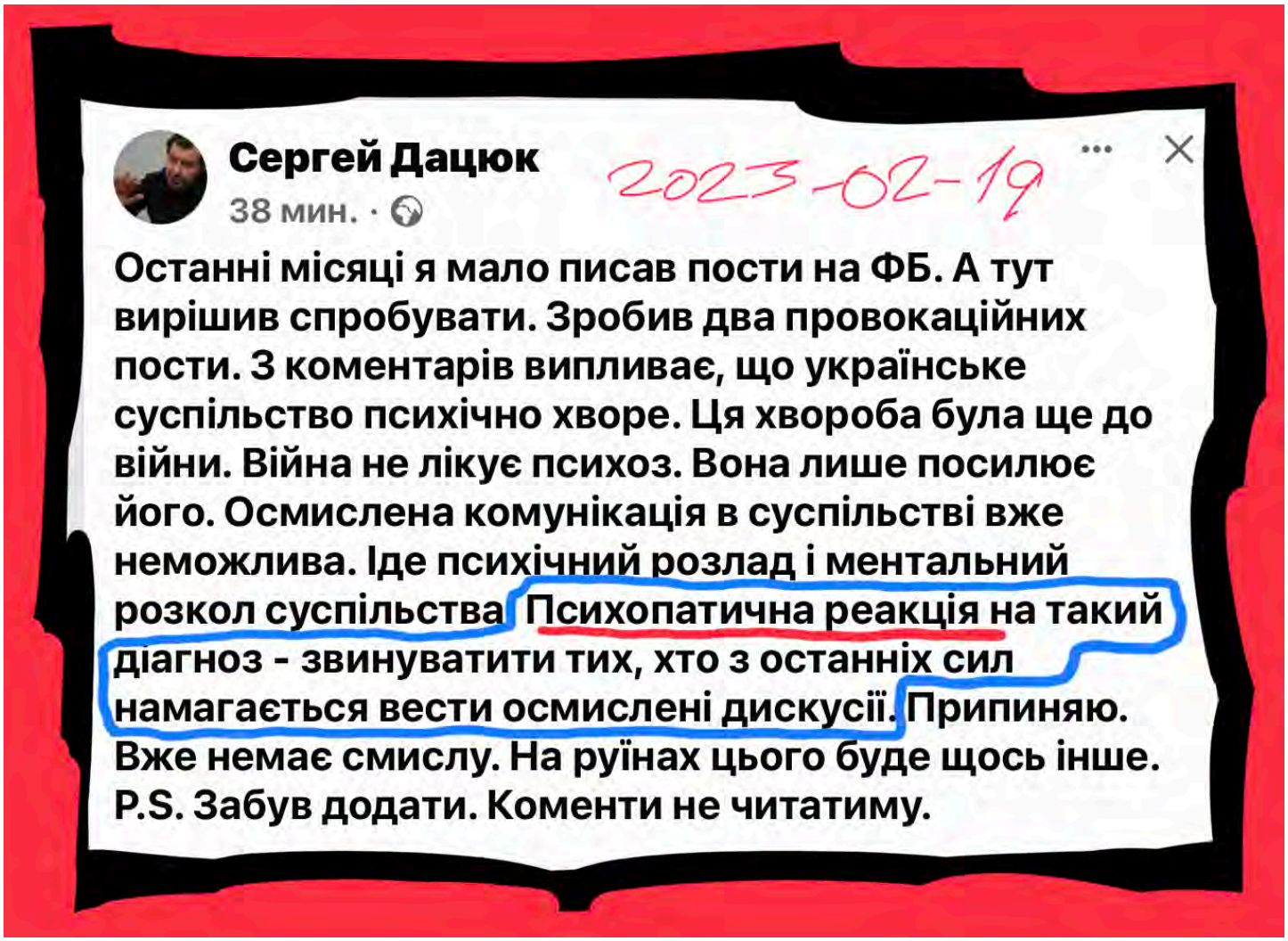
Это иной вызов, иная амбиция, иное любопытство.

Все философы, лишь различным образом так или иначе объясняя или даже изменяя мир, превращали его в экзистенциальную матрицу.

Подлинный вызов существ, в частности человеческих, состоит в транзистенции:

1) в мыслительном допущении Иного Бытия,

2) в открытии мира во Множество Миров, Многомирье и Внемирность.

***

ВСТУП

Частина 1

КОНСТИТУЦІОНАЛІЗМ В УКРАЇНІ

ДЕВІД К. ВІЛЬЯМС

(c) ЦЕНТР КОНСТИТУЦІЙНОЇ ДЕМОКРАТІЇ

1. ТРИ ПИТАННЯ

1) Чому конституції та конституціоналізм — це ***важливо***?
2) Якщо Україна успішно стала досягла ***демократії у виборчому сенсі***, тоді чому вона **не досягла успіху в сенсі *конституційної демократії***?
3) І ***яким шляхом рухатися*** далі?

2. ЩО РОБЛЯТЬ КОНСТИТУЦІЇ?

1) Вони створюють та структурують ***владу***.
2) Вони накладають на владу ***обмеження***.
3) Вони ***вкорінені***.
4) Вони мають ***силу вищу***, ніж решта законів.
5) Їх створює ***народ***.

1. СУВЕРЕНІТЕТ НАРОДУ

1) #5: Ідея, що ***конституцію творить народ***, це основа усіх інших ідей.
2) #1: Народ ***обирає той тип влади***, який він хоче мати.
3) #2: Далі він ***обмежує цю владу***, щоб вона не стала деспотичною.
4) #3: Далі він ***укорінює*** її, щоб політики не змогли її змінити.
5) #4: Далі він ***надає їй вищу силу***, щоб політики не змогли приймати закони протилежного змісту.

2. ВНУТРІШНІ МЕЖІ

Сама структура влади обмежує суб'єктів у владі; існують межі, внутрішні по відношенню до структури влади:

1) Суб'єкти у владі мусять дотримуватися структури, створеної народом.
2) Наприклад, обрані на виборах політичні діячі отримують повноваження на обмежений строк, а після того мусять конкурувати, щоб знову бути обраними.
3) Крім того, владні повноваження розділені за допомогою стримувань і противаг, щоб ніхто не мав надто великої влади.

3. ЗОВНІШНІ МЕЖІ

Але конституції накладають на органи влади й зовнішні *межі*:

1) права людини,
2) політичні приписи.

4. СТРИМУВАННЯ І ПРОТИВАГИ

1) Головним поняттям ***конституціоналізму*** є не демократія чи права людини; це поняття — ***«стримування і противаги»***.
2) «Влада розбещує, а абсолютна влада розбещує абсолютно» (Дж. Дальберг-Актон).
3) Тому конституції розділяють владу, щоб підвищити безпеку.
4) **Демократія є видом стримувань і противаг; вона дає народу повноваження контролювати обраних посадовців.**
5) ***Права людини*** є видом стримувань і противаг; вони захищають певну сферу, в яку влада втручатися не може.
6) Але схеми стримувань і противаг бувають різні.
7) Кожна країна мусить обрати тип, який їй підходить.

5. ЧИ ЦЕ ЩОСЬ НАГАДУЄ?

1) Іноді країни проводять — знов і знов — вільні та справедливі вибори.
2) Але — знов і знов — у народу складається відчуття, що політики дбають лише про себе та є корумпованими.
3) Вони не реалізовують успішні ***політичні стратегії***, які поліпшували б життя звичайних людей.
4) Іноді, навіть вигнавши тих, хто при владі, й обравши «нові обличчя», народ виявляє, що нові політики дуже схожі на старих.
5) То що ж не так?
6) Часто ***проблема*** **полягає в тому, що у країні є** ***виборча демократія*****, але немає** ***демократії конституційної***.

6. ВИБОРЧА ДЕМОКРАТІЯ

1) Для створення *справедливої чи дієвої* ***влади*** **ніколи не буде достатньо** (самих лише) ***виборів***.
2) Нам потрібний і конституціоналізм, відчуття того, що повноваження влади обмежені й розділені за системою стримувань і противаг.
3) **Без конституціоналізму обрані провідники часто стають** ***деспотами***.

7. ДВІ ПРИЧИНИ

1) Іноді країна має хибну систему стримувань і противаг — наприклад, завеликі повноваження президента на чолі виконавчої влади.
2) Але іноді вона не стала країною повсюдного конституціоналізму, що означає таке:
   - Народ не сприйняв чи не розуміє ідеї стримувань і противаг.
   - Народ не дивиться на конституцію як щось своє, власне, як на результат їхньої волі та обдумування.
   - Тому **політики не почуваються обмеженими культурою** ***верховенства права***.

3. КОНСТИТУЦІЇ ТА МАСОВІ ПРОЦЕСИ

1) За визначенням, **конституції мають бути результатом масових процесів**.
2) Якщо це не так, тоді вони насправді не є конституціями.
3) Отже, вони не можуть бути результатом прихованих угод еліт.
4) **Якщо конституції не є результатом масових процесів, тоді зазвичай:**
   - вони не працюватимуть, оскільки народ не розуміє їх і не вірний їм;
   - їх не вважатимуть легітимними;
   - й вони, ймовірно, **будуть для країни неналежними конституціями, оскільки справжнє знання того, що є належним, знає лише народ**.

АЛЕ ЯКИМ ЧИНОМ ІЗ МАСОВОГО ПРОЦЕСУ МОЖУТЬ ВИРОСТАТИ КОНСТИТУЦІЇ?

8. ТРУДНОЩІ

1) Стати ***конституціоналістською країною*** — нелегко.
2) Вести ***масовий процес*** для формулювання конституції — нелегко.
3) І як перше, так і друге потребують, щоб у народі був певний ***рівень єдності***.
4) **Інакше провідники скористаються роздробленістю, щоб створити таку конституцію, яка найбільше допомагатиме їм самим**.

4. ЄДНІСТЬ І ПЛЮРАЛІЗМ

1) **Сенс конституційних платформ — уможливлювати плюралізм**: різні люди дивитимуться на питання по-різному.
2) **Але в одному питанні у нас справжнього плюралізму бути не може: це сама конституційна платформа**, оскільки **саме вона дозволяє нам бути *плюралістами***, мирно вирішувати наші розбіжності, використовуючи встановлені канали.
3) Якщо між нами немає єдності щодо засад конституції, ми, загалом кажучи, отримаємо натомість громадянську війну.
4) **Але де нам знайти цю єдність?**

9. ОТЖЕ, ЗВІДКИ БЕРЕТЬСЯ ЄДНІСТЬ?

1) Джон ***Локк*** виходив із того, що існують два договори.
   - По-перше, це ***суспільний договір***, за яким люди приймають зобов'язання щодо одне одного, щоб сформувати народ і share народ.
   - По-друге, це ***договір про правління***, за яким люди домовляються з владою, вони дають їй певні повноваження, вводять для неї певні межі, й погоджуються, щоб вона здійснювала врядування щодо них, інакше кажучи, це конституція.
2) Отже, **суспільний договір передує договору про правління**; це той ґрунт, із якого виростає договір про правління.

10. ДОГОВОРИ ПРО ПРАВЛІННЯ

1) Більшість людей знайома з поняттям суспільного договору, але не з поняттям договору про правління.
2) Дехто використовує назву ***«суспільний договір»*** для обох:
   - договору народу між собою,
   - і договору між народом і владою.
3) Але, строго кажучи, ця назва стосується лише першого; договір про правління — це дещо інше.
4) Згідно з поглядами ***Локка***, індивідууми повинні спочатку утворити народ, щоб тоді вже мати змогу діяти як одиниця, яка укладає договір із владою.
5) Для політичних цілей важливішим є ***договір про правління***:
   - суспільний договір виростає з загальних суспільних процесів, з часом сплітаючи індивідів у щось органічне, часто непомітно;
   - але **договір про правління — це свідомий акт у конкретний момент**, щоб заснувати владу в конституції.
   - Це **має бути результат** 1-передбачення, 2-обдумування та 3-прийняття рішення.
6) ***Договір про правління*** є основою ***легітимності*** влади: без уповноваження народом влада не має права здійснювати владні повноваження щодо громадян.

5. АЛЕ ЯКЩО, ЗАГАЛОМ КАЖУЧИ, СУСПІЛЬНИЙ ДОГОВІР ПЕРЕДУЄ ДОГОВОРОВІ ПРО ПРАВЛІННЯ, ТОДІ МИ МУСИМО ЗАПИТАТИ:

СУСПІЛЬНИЙ ДОГОВІР В УКРАЇНІ?

11. СПИРАЄТЬСЯ НА ПОЛІТИЧНІ ТРАДИЦІЇ?

1) 1990 року всі бажали незалежності.
2) Але не існувало суспільного договору, побудованого довкола політичних традицій.
3) Україна була незалежною політичною одиницею лише протягом коротких часових проміжків:
   - Гетьманат 1648 року був набагато раніше і будувався довкола політичних форм, які стали анахронічними.
   - 1917–1921 роки породили багато різних політичних форм.
   - Радянські політичні форми у самій своїй основі були сумнівними й породжували розбіжності.
4) **За роки, що минули з тих пір, не виникло жодного суспільного договору щодо політичної структури.**

12. СПИРАЄТЬСЯ НА ТРАДИЦІЙНІ КАТЕГОРІЇ ІДЕНТИЧНОСТІ?

1) Подібним чином ***суспільний договір*** **не може спиратися** на 1-етнічну приналежність, 2-релігію чи 3-мову.

2) За історичними обставинами Україна була дуже різноманітною; штучні зміни демографічного складу в часи двох світових війн зменшили це різноманіття, але не знищили його.
3) А в часи незалежності, яка існує тепер, ***бути частиною народу України*** **не означає:** 1-бути етнічним українцем, або 2-говорити українською, або 3-належати до православної чи греко-католицької церков.

13. ВАРІАНТИ ГРОМАДЯНСЬКОЇ ІДЕНТИЧНОСТІ

1) Отже, єдино можливим є ***суспільний договір***, побудований довкола ***громадянської ідентичності***: приналежності до незалежного українського ***політичного устрою***.
2) Інакше кажучи, для українців ***суспільний договір*** — це ***спільне громадянство у політичному проєкті***.
3) Але **збудувати політичний устрій навколо подібного типу ідентичності складно.**
4) Як ***незалежна одиниця політичного устрою*** Україна залишається все ще достатньо новою.
5) Але якщо суспільний договір, що лежить в основі України, це зв'язок у вигляді спільного громадянства, тоді суспільний договір виник лише тоді, коли Україна стала незалежною політичною одиницею.
6) І суспільний договір є й насправді тією чи іншою мірою синонімом власне конституції, оскільки саме вона створює спільне громадянство; вона створює одиницю політичного устрою, яка породжує можливість громадянства.

14. ПОВЕРНІМОСЯ ДО ЛОККА

1) ***Локк*** стверджував, що суспільний договір передує договорові про правління:
   - Спочатку народ утворює єдність.
   - А після того він утворює владу, тому суспільний договір є тим ґрунтом, з якого виростає договір про правління.
2) Але в Україні суспільний договір «стискається» до договору про правління; вони насправді є одне й те саме.
3) Отже, суспільний договір має створюватися в той самий час і такими самими діями, що й договір про правління (конституція).
4) **Тому не дивно, що у країні має бути *неспокійно*.**

А. ОТЖЕ, ЯКЩО ГРОМАДЯНСЬКА ІДЕНТИЧНІСТЬ Є ОСНОВОЮ СУСПІЛЬНОГО ДОГОВОРУ,
Б. І ЯКЩО ГРОМАДЯНСЬКА ІДЕНТИЧНІСТЬ Є РЕЗУЛЬТАТОМ ДОГОВОРУ ПРО ПРАВЛІННЯ,
В. ТОДІ СУСПІЛЬНИЙ ДОГОВІР НЕ МОЖЕ ПЕРЕДУВАТИ ДОГОВОРУ ПРО ПРАВЛІННЯ

1) Суспільний договір не може передувати договору про правління.

2) Отже, натомість його треба утворити:
   - Через процес створення договору про правління, інакше кажучи, через народне конституціювання;
   - І через процес життя у політичній спільноті, створеній тією конституцією, й формування зв'язків шляхом участі в тій спільноті.
   - Не ***до***, а ***протягом***.

15. СУСПІЛЬНІ ДОГОВОРИ «POST HOC»

1) Традиційна ліберальна політична теорія стверджує, що для легітимності влади вона має спиратися на згоду підвладних.
2) А це означає, що народна згода передує владі: влада легітимність влади бере початок від первинного демократичного акту, конституції.
3) Отже, 1-суспільний договір, тоді 2-договір про правління, тоді 3-влада.
4) Але насправді згода часто йде вже після конституції; люди підтримують конституцію, бо вона поліпшує їхнє життя, легітимність на основі наслідків.
5) Отже, справжній договір про правління утворюється після конституції, й так само може утворюватися суспільний договір.

6. ЛЕГІТИМНІСТЬ НА ОСНОВІ НАСЛІДКІВ

А. Юм, а не Локк
Б. Це так для Сполучених Штатів
В. І це навіть іще більшою мірою так для України

7. ТРИ ПЕРЕШКОДИ

16. ТРИ ПЕРЕШКОДИ

1) ***Очільник*** виконавчої влади.
2) Маніпуляція з боку ***еліт.***
3) Збентеженість та апатія ***мас.***

17. ПЕРША ПЕРЕШКОДА: ОЧІЛЬНИК ВИКОНАВЧОЇ ВЛАДИ

1) Якщо суспільного договору ще не існувало, ситуація зазвичай неспокійна.
2) А коли ситуація неспокійна, люди схильні утворювати дуже сильне виконавче керівництво, щоб воно їх убезпечувало.
3) В Україні люди хотіли мати сильного президента як очільника виконавчої влади, оскільки вважалося, що він може зміцнити незалежність України від Радянського Союзу.
4) І навіть зараз дехто думає, що сильний очільник виконавчої влади є необхідним для протистояння Росії.

5) Але занадто сильний очільник виконавчої влади схильний негативно впливати на масові процеси, які могли б дати початок суспільному договору/договору про правління.
   - Коли розроблялася українська конституція, багато хто виступав за сильну виконавчу владу як форму розділення влади — інакше кажучи, стримувань та противаг.
   - Альтернативою, з точки зору багатьох, було продовження старих Рад («совєтів»), які теоретично поєднували всі види влади — тому без стримувань та противаг.
   - Але **в усьому світі прямо зараз найбільшою загрозою для стримувань і противаг є *«гіпертрофія президентства»*, коли президент стягує до своєї посади всі види владних повноважень**.
6) **Занадто потужні носії виконавчої влади схильні обмежувати конституційні процеси з двох причин.**
7) По-перше, це причини практичні.
   - Зустрічатися, висловлювати погляди тощо складно.
   - І занадто потужні носії виконавчої влади схильні обмежувати результати.
8) По-друге, це причини символічні:
   - «Гіперпрезиденти» та їхні прихильники схильні захищати свою владу на тих підставах, що вона потрібна для протидії загрозам існуванню.
   - Відчуття загрози, яка нас оточує, має тенденцію доводити громадян до жорстокості, руйнувати відчуття можливого та знищувати соціальний капітал, який є необхідним для суспільного договору, люди намагаються просто пережити черговий день.

18. ВИЗНАЧЕННЯ ПОСЛІДОВНОСТІ

1) Отже, процес конституєтворення змінює конституцію; більшість змін настануть після цього процесу
2) Але деякі конституційні зміни можуть бути потрібними ще до цього процесу, щоб уможливити сам процес.
3) І це може включати реформування президентскої посади.

19. ДРУГА ПЕРЕШКОДА: МАНІПУЛЯЦІЇ З БОКУ ЕЛІТ

1) Якщо суспільного договору ще не існувало, народ схильний до розділення.
2) А коли народ розділений, еліти мають простір для маневру, щоб реалізувати конституційну оборудку на користь собі.
3) Помаранчева революція, Революція гідності, оборудки еліт.

20. ТРЕТЯ ПЕРЕШКОДА: ЗБЕНТЕЖЕНІСТЬ ТА АПАТІЯ МАС

1) Коли народ ***розділений***, він схильний приділяти недостатню увагу важливості конституціоналізму.

2) А це означає, що він приділяє недостатню увагу створенню договору про правління, що, у свою чергу, означає, що він докладає недостатні зусилля до розвитку суспільного договору.
3) Натомість народ схильний зосереджуватися на ***проблемах моменту***, таких як:
   - Корупція;
   - Безробіття;
   - Погіршення довкілля;
   - Агресія іноземних держав, тощо.
4) А все це є важливим, але для того, щоб із ними щось робити, ми мусимо поглянути на **їхню *першопричину*: *конституцію*, яка не дає владі належних стимулів боротися з ними серйозно та ретельно**.

21. КОРУПЦІЯ

1) У деяких країнах люди схильні вважати, що корупція є причиною всіх їхніх проблем, і міжнародна спільнота часто з цим погоджується.
2) Тому міжнародна спільнота фінансує багато антикорупційних програм «ex post», і це підштовхує людей збільшувати свої антикорупційні зусилля.
3) Але скільки таких програм було в Україні? Й наскільки добре вони працювали?
4) **Корупція є результатом *передумов***, і тільки на основі цього можна з нею боротися. Працюють лише підходи «*ex ante*» *(«до события»)*.

22. КОРЕНІ КОРУПЦІЇ

1) **Корупція є *симптомом*, і перш ніж лікувати, ми мусимо діагностувати *проблему*, яка лежить у основі цього симптому.**
2) ***Передумови*** бувають двох видів: 1-інституційні та 2-культурні.
3) Корупція процвітає тоді, коли довколишня ***культура*** ***її визнає***.
4) Корупція процвітає тоді, коли основні ***правові інститути заохочують до неї***.

23. ОЗНАЧЕННЯ КОРУПЦІЇ

1) Корупцію загалом визначають як ***«зловживання публічною посадою/довірою, спрямоване на отримання приватної вигоди»***.
2) Але що вважається ***«зловживанням»***? І що вважається ***«приватною вигодою»***?
3) ***Зловживати*** публічною посадою означає не служити належним чином ***спільному благу***, публічному благу, загальному благу.
4) ***Приватна вигода*** — це особистий інтерес, який ***протистоїть*** спільному благу, публічному благу, загальному благу.

24. СПІЛЬНЕ БЛАГО

1) Отже, ми не зможемо боротися з корупцією, поки не визначимо її, а визначити її ми не зможемо, поки не дамо означення ***спільного блага***.

2) Люди в багатьох випадках беруть участь у корупційних діях тому, що всі інші так роблять; ***культура*** це дозволяє.
3) І може навіть здаватися, що корупція слідує ***моральній необхідності***: людина має зобов'язання перед сім'єю, друзями та політичними прихильниками.
4) Щоб побачити в чомусь корупцію, треба, щоб ми побачили це як відхід від ***спільного блага***, і щоб ми високо цінували спільне благою.
5) То що ж є спільним благом в Україні?

25. КУЛЬТУРА

1) Українці не матимуть здатності розпізнати ***спільне благо***, поки у них не буде ***суспільного договору***.
2) **До того часу *спільне благо* може видаватися просто *приватним благом* кожної окремої людини, але, це саме те, що започатковує *корупцію*.**
3) Це знову свідчить про важливість процесу конституцієтворення, який може створити договір про правління і допомогти у створенні суспільного договору.

26. ІНСТИТУТИ

1) Коли корупція триває незважаючи на апостеріорні *«ex post»* антикорупційні програми, ***причина* часто полягає в тому, що *базові правові інститути* — а головним серед них є *конституція* — створюють *стимули* прагнути до *приватної вигоди*, а не *спільного блага*.**
2) Виявлення стимулів потребує часу і технічних зусиль, і тут ми не можемо цього зробити детально — зазначимо лише те, ***що системи з сильним президентством мають високу кореляцію з високими рівнями корупції***.
3) Але для змін потрібні будуть структурні зміни в усій ***системі***; поки цього не станеться, антикорупційні зусилля мало що даватимуть.

27. КОРУПЦІЯ ТА «ЖИРОК»

1) Спроби позбавитися корупції за допомогою цілеспрямованих антикорупційних зусиль подібні до спроб позбавитися «жирку», харчуючись у великих обсягах пластівцями: ***це не працює***.
2) ***Потрібні *системні* зміни*** в основі: дієта та фізичні вправи.

8. ПАТРІОТИЗМ, А НЕ НАЦІОНАЛІЗМ

28. ПАТРІОТИЗМ, А НЕ НАЦІОНАЛІЗМ

1) ***Суспільний договір***, корінням якого є ***громадянська самоідентифікація***, спирається на ***патріотизм***, а не на ***націоналізм***.

2) Але виробити ***суспільний договір*** на основі ***патріотизму*** **складно** з іще однієї причини: **це чогось вимагає від громадян**.
3) Суспільний договір, корінням якого є ***націоналізм***, це **просто**:
   - ***від людей нічого не вимагається***;
   - щоб бути чогось вартим, людині треба лише бути частиною народу, і бути ***лояльним його вождям***.
4) Але ***патріотизм*** ґрунтується на любові до країни, переконанні, що вона «чогось варта».
   - **В *демократичних* умовах країна «чогось варта» лише тоді, коли чогось варті громадяни.**
   - А тому це створює для них ***зобов'язання*** **будувати країну**.

9. КУДИ Ж РУХАТИСЯ ТЕПЕР?

29.ПРОЦЕС КОНСТИТУЦІЄТВОРЕННЯ

1) Україні потрібний такий процес конституціетворення, якого у неї ніколи не було: справді народний, із справжнім залученням.
2) Процес, який триватиме кілька років, з великими зусиллями з публічного просвітництва.
3) Цей процес повинен дати кращу конституцію.
4) Але навіть іще важливішим є те, що сам цей процес може бути основою для справжнього суспільного договору, що виникає.

30. ОБДУМАНИЙ ВИБІР

1) Деякі конституції, такі як конституція Сполученого Королівства, розвиваються з часом органічно.
2) Але Україна не має часу для такого процесу.
3) Більшість конституцій є результатом обдуманого вибору, який у конкретний час роблять конкретні люди.
4) Вони відображають ту істину, що людський інтелект, застосований уважно, може створити краще майбутнє.
5) Але це так лише в тому разі, якщо в Україні настав конституційний момент.

31. ЛАТАННЯ ДІР

1) Невеликі інкрементальні зміни — «латання дір» — не спрацюють; так уже пробували.
2) «Латання дір» не спрацює тому, що потрібні набагато масштабніші зміни.
3) І ***«латання дір»*** **не спрацює ще й тому, що воно майже завжди здійснюється шляхом *прихованих угод між елітами***, а Україна вже мала їх достатньо.

32. СКЛАДОВІ

А. Обрані конституційні збори з широким спектром членів, окремі від Ради
Б. Публічне просвітництво
В. Публічний внесок від самого початку
Г. На завершення — референдум

33. ПОТОЧНИЙ МОМЕНТ

1) На цей момент Україна **має** ***суспільну основу*** для такого процесу:
   - освічені громадяни,
   - але певною мірою активні,
   - стомлені від політиків, але не цинічні та не безнадійні.
2) Майдан показує нам, що це можливо.

34. ПОЧАТКИ

1) Україна двічі мала перспективні умови для започаткування ***суспільного договору***: 1-Помаранчеву революцію та 2-Революцію гідності.
2) І насправді, як на Майдані, так і в Донбасі, народ України почав формувати суспільний договір.
3) Але **це був суспільний договір, який формувався за межами владних структур, і певною мірою у протистоянні тодішнім владним структурам, а для декого й самій ідеї влади**.
4) Тому ***в кінцевому підсумку його присвоїли еліти у владі***.
5) Революції, коли серця палають, ніколи не достатньо: 1-***ідеалізм*** має перетворитися у довгострокову та тривку 2-***конституцію***, яка далі може допомогти витворити 3-***суспільний договір***.
6) Ідеалізм без реалістичних, детальних структурних реформ не сильно допоможе нам у довгостроковій перспективі.
7) Але будь-яка країна, що здатна створити протести на Майдані, **має** ***суспільний капітал***, **необхідний** для інклюзивного ***конституційного процесу***.

35.КОНСТИТУЦІЙНЕ ЖИТТЯ

1) Але навіть після появи конституції творення суспільного договору продовжується.
2) Суспільний договір, вкорінений у громадянській самоідентифікації, загалом ґрунтується на конституції: «конституційний патріотизм».
3) Але пізніше він росте за допомогою
   - відчуття якісного врядування,
   - участі у владі
   - й опори на інших співгромадян.

36.МАЙБУТНЄ

1) Я не бачив країни з більшою потребою у процесі конституєтворення.
2) Я рідко бачив країни з більшими перешкодами:
   - очільник виконавчої влади,

- маніпуляції з боку еліт,
- збентеженість та апатія мас.

3) Але я ніколи не бачив країни з більшою конституційною стійкістю:
   - з обмеженими історичними традиціями та спільною етнічною/ релігійною/мовною ідентичністю,
   - але з безмежною сміливістю та вірою в майбутнє,
   - і рішучістю збудувати сучасну країну, вкорінену у прийнятті спільних громадянських обов'язків.

37.ЩО ДАЛІ?

1) Процеси конституцієтворення.
2) Виконавчий аспект влади.

***

ВСТУП

Частина 2

«Я великий грішник»: Ярослав Грицак — про кенселінг, участь у Народному русі та науку за радянських часів

2022-12-15

Володимир Коношевич

Ярослав Грицак досліджує історію України більше тридцяти років. За цей час одні критикували його за надто ліберальні погляди, інші — за любов до Степана Бандери. Та ніхто не заперечував його наукового авторитету. Bird in Flight поговорив з істориком про те, чому бажання українців кенселити співвітчизників може зіграти з ними злий жарт і чому не всі історичні міфи потрібно руйнувати.

Професор Українського католицького університету Ярослав Грицак — один із найвпливовіших українських публічних істориків. Навчався у Львові, викладав у Колумбійському університеті. Лауреат українських та іноземних премій.

Грицак займається дослідженням історії України XX століття. У своїй останній книзі «Подолати минуле: Глобальна історія України» він робить сміливу спробу пояснити становище, в якому опинилася наша країна на початку XXI століття, аналізуючи ключові події її історії — від приходу на територію сучасної України кочових племен до здобуття нею незалежності.

В інтерв'ю Bird in Flight історик розповів про те, що спільного у древніх греків з українцями, чому він із тривогою чекає на перемогу та що б було з Україною, якби свого часу президентом став В'ячеслав Чорновіл (нічого доброго).

***

— Пане Ярославе, як вам жити в поворотному пункті історії?

— Дуже цікаво, хоча я хотів би нудного життя. Колись я мав мрію: заснути на п’ять років і прокинутися, коли всі ці катастрофи минуть. Озираючись назад, виразно бачу: коли б я не заснув, я б усе одно прокинувся в час гострої кризи.

Моє покоління прожило цікаве й насичене кризами життя. І, що важливо, нам не знесли голову, не убивали масово. Хоча не знаю, що буде під час війни.

— Можливо, треба заснути на десять років?

— Не знаю. Боюся, що я скоро взагалі засну.

— Вас бентежить ваш вік?

— Ні, навпаки: я дивлюся на нього з надією. Як сказав Фернан Бродель, найбільший історик усіх часів й усіх народів, справжній історик реалізує себе тільки після 60 років. Мені хочеться нарешті себе реалізувати.

1. Справжній історик реалізує себе після 60 років. Мені хочеться нарешті себе реалізувати

— Хіба ви не реалізувалися?

— Я на підступах. Я не написав ще те, що хотів би написати. Я пишу «похапцем», біжучи. А хочеться сісти надовго, щоб написати щось таке, що лишиться.

З 1982 по 1992 рік ви працювали науковим співробітником. Як було займатися історією за радянської влади?

Займатися історією було можливо, хоча й важко. Я мав щастя: після університету потрапив до Інституту суспільних наук. Це був такий собі «відстійник» — у позитивному сенсі слова, туди відправляли стару, «неблагонадійну» інтелігенцію. Зарплати низькі, але люди там були найкращі. Пам’ятаю те красиве середовище: Ярослав Ісаєвич, Моцарт від науки, батько якого був міністром в уряді Грушевського, Олег Купчинський, теперішній голова НТШ. Десь наприкінці 1980-х я познайомився з Ярославом Дашкевичем, який був фактично безробітним, бо йому не давали працювати.

— Цензура була?

— Радше самоцензура. Ти мусив сам знати, що можна і що не можна писати.

Я написав дисертацію в 1985-му і не міг її захистити два роки. Тому що був порядок написання вступу: спочатку цитата Маркса, Леніна, потім посилання на останній з’їзд комуністичної партії. З’їзд був у 1985-му, але його матеріали

надрукували лише за два роки. Коли це сталося, мені дали «зелене світло» на захист.

Пам'ятаю, як одного ранку прийшов на роботу і застав там Степана Михайловича Трусевича, мого наукового керівника, дуже добру та милу людину. Він сидів бідний, потіючи зі страху. Виявилося, в Гарварді вийшла книга про соціалізм у Галичині авторства Івана-Павла Химки. У ній Химка похвалив Трусевича за добру роботу. Така похвала — прокляття. Вона означає, що ти щось погане написав, раз тебе на капіталістичному Заході похвалили.

— Як ви ставитеся до своїх робіт, написаних за радянського часу?

— Вони непогані. Хоча мені закидають, що я писав для робітничого класу. Справа не в тому, що ти писав, а в тому, як ти писав. Моя дисертація про робітників Бориславa. У ній я показав, що ніякого робітничого руху там не було, — всупереч тому, що писав Іван Франко у своїх бориславських повістях та оповіданнях і що твердила радянська історіографія. Це був скандал, і на захисті мені влаштували «криваву баню».

— Що робити історику зі своїми ранніми роботами, якщо його погляди змінилися?

— Більшість наукових праць не живуть довго. За якийсь час їх мають перевершити. Якщо цього не відбулося, отже, щось погано з історичною наукою.

— Нещодавно ви виступали перед представниками «Гонору». Філімонов запостив у твіттері світлину з вами, написавши, що ви дискутували. Про що дискутували?

— Вони хотіли дізнатися, що таке українська ідентичність і як вона розвивалася.

— Вони дискутували не зі мною, а між собою. Там були ті, хто казав, що російську мову потрібно заборонити, і був один чоловік, російськомовний, який вважав, що російська має існувати. Дискусія була спокійна, тому що учасники приймали погляди один одного. Я такої витриманої та гідної дискусії давно не бачив.

— А ви як вважаєте: російську потрібно заборонити чи ні?

— Мову неможливо заборонити. Українці можуть про це розповісти на своєму досвіді.

2. Російську, як і будь-яку мову, неможливо заборонити

Йдеться не про заборону, а про статус. Тривалий час для більшості українців українська була мовою «для домашнього вжитку», а російська — мовою

кар’єри. В Україні мовою кар’єри має стати українська. Досить сказати, що усі наші президенти публічно говорять українською, навіть якщо до того вони говорили російською. Важливо, щоб українська домінувала і в інших галузях, зокрема у бізнесі та ІТ.

— Тобто потрібно, щоб україномовні українці ставали успішними і тим самим популяризували мову. Так?

— Не тільки. Держава теж має на це впливати. Є просте правило, знане істориками: чим далі на схід Європи, тим більшу роль у змінах відіграє держава.

Українська мова має стати нормою на роботі та у публічних місцях. А російська може залишатися мовою сімейного спілкування. Я ж не можу заборонити батькам говорити з дітьми вдома російською мовою. Це їхня приватна справа. Вони можуть говорити хоч китайською.

Щоб понизити статус російської, потрібно запровадити англійську як мову, через яку українці можуть виходити у великий світ. Бо до цього часу таку роль виконувала російська. Це як із пам’ятником Пушкіну. Очевидно, що Пушкін — великий поет, але чому йому стільки пам’ятників в Україні? Чому в Україні має домінувати одна світова культура? Що, англійська чи французька не є світовими і цікавими? Якщо ні, то чому тоді у нас не стоять пам’ятники Шекспіру і Бальзаку?

Я не заперечую, що російська культура велика. Але є й інші великі культури. Нехай російська література змагається з ними за зацікавленість українців, але там, де їй належить, — на книжкових полицях.

— У 2017 році ви назвали покоління, що народилося у 80-х — на початку 90-х, нездатним до тривалої дії. Зараз, на дев’ятому місяці війни, ви змінили свою думку?

— Війна змінює дуже багато. Але я вважаю, що головний доказ буде не зараз, а після війни: чи зможуть вони змінити країну. Мені це покоління дуже подобається. Я ж не пишу «непривабливе і некрасиве». Я пишу: «привабливе, красиве, імпотентне».

— Якась амбівалентна у вас любов. Ні?

— Так, тому що я, як і всі, хочу від цього покоління більшого. Це покоління може перезавантажити Україну. У 2015—2016 роках замість того, щоб створити власний проєкт, воно розсмокталося серед партій влади. Чому? Тому що не змогло втихомирити свої амбіції. Після війни потреба в нормальних політичних проєктах буде дужчою, і проєкти ці мають вийти з їхнього середовища.

— Тобто те, що покоління 80—90-х дев'ять місяців тримає країну, не аргумент?

— Не думаю, що тільки воно тримає. Її тримає населення різного віку, у тому числі «п'ятдесят плюс».

Війна — ситуація кризи. А криза виопуклює як добрі, так і погані риси. Сьогодні вона підкреслює добрі риси. Ми ніколи так гостро не відчували, наскільки красива наша країна, правда ж? Мені дуже важливо, чи це відчуття залишиться після війни. Я, мабуть, нічого так сильно не хочу, як перемоги. Але трохи боюся її.

— Он воно як. Чому?

— Бо перемога відкриє нам страшне бажання сваритися між собою. Як відомо, тільки поразка є сиротою, в перемоги багато батьків. І кожен буде доводити своє право на неї.

Крім того, вже зараз українські політики пробують скористатися подвигом хлопців, щоб зінтегрувати їх під свої політичні прапори. Це дуже небезпечно.

— Які ознаки у можливого розколу після перемоги?

— Не знаю.

Але подивіться, ми вже зараз гейтеримося. Причому не на фронті, а на диванах. Люди кенселять не російську культуру, а своїх. Андруховича забанили, Херсонського, Маріанну Кіяновську — прекрасну поетесу, яка зараз тяжко хворіє. Мене банять після «Медузи».

3. Ми гейтеримося, але не на фронті, а на диванах. Люди кенселять не російську культуру, а своїх

— До речі, про «Медузу». Як вам роль опального історика після публікації там?

— Я не хочу бути опальним. Я хочу бути добрим і чесним істориком.

Людям хочеться зручної історичної пам'яті. Але мало хто розуміє, що історична пам'ять — це не про історію. Як писав Ернест Ренан у тексті «Що таке нація», неправильне розуміння історії — основа буття нації. Нація потребує міфів. Якщо вона буде правильно розуміти історію, вона розсипається.

Я не виступаю проти історичних міфів — якщо вони не токсичні, звичайно. Але якщо ми приймаємо тезу, що історична пам'ять є свідомим чи несвідомим викривленням історії, тоді виходить, що кожен добрий історик для історичної пам'яті — ходяча загроза. Оскільки він не може викривляти історію, він

мусить писати як є. Я розумію, що тим людям, які мене банять, більше підходить В'ятрович, ніж я.

— Ті, хто вас критикує за публікацію, задаються питанням, навіщо ви написали для російського видання. Що б ви їм відповіли?

— Дуже просто: тому що мені захотілося.

Мені запропонували написати матеріал десь на першому-другому тижні війни, щоб спростувати тези Путіна. Це було важливо. Я написав і забув про нього. Після цього зробив кілька десятків текстів, як українських, так і не українських. І тут, через вісім місяців, «Медуза» вирішила опублікувати мій текст.

Реакція на публікацію — це, вибачте, якоюсь мірою божевілля. Не дивитися на зміст тексту, а лише на те, де він вийшов.

— Повернімося до міфів в історії. Які «корисні» міфи нам не варто зараз чіпати?

— Я не чіпаю Бандеру, тому що він — символ антиросійської агресії. Зараз цей міф діє позитивно, в ньому немає заклику вбивати всіх «жидів» або «нищити поляків». Власне, через це мене не люблять на Заході та в Україні — тому що вважають, що я, умовно кажучи, захищаю Бандеру.

4. Міф про Бандеру корисний, це символ антиросійської агресії, тому я його не чіпаю

— Але ж ви самі казали, що Бандера дуже мало писав, відтак нам мало відомо про його погляди. Звідки ми знаємо — міф це чи ні?

— Насправді ми знаємо набагато більше, ніж здається. Проблема полягає в тому, що мої критики досі не спромоглися написати доброї біографії Бандери. Є монографія Россолінського-Лібе, яка вийшла в Німеччині, але це не біографія, а карикатура.

Я знаю дуже багато про Бандеру, тому що я знав тих, хто знав його. Подивіться спогади Ірени Козак, зв'язкової Шухевича. Вона була бандерівкою, яка ненавиділа Бандеру. Вона знала його досить близько.

Я не кажу, що треба ненавидіти чи любити Бандеру. Я кажу, що він заслуговує на добру біографію, і тоді люди, прочитавши її, мають визначати своє ставлення до нього.

Є й інші міфи. Скажімо, звинувачувати у поразці української революції Винниченка, Петлюру, Грушевського та Скоропадського.

— Вони не винні?

— Їхня провина не вирішальна. Звичайно, робили помилки, але хто б тоді міг їх уникнути? Революція програла через відсутність зовнішньої геополітичної підтримки. Чому так — можна дискутувати.

— Ви застали формування Народного руху. Як це було?

— Я не тільки застав, я був делегатом першого з'їзду львівського Руху і членом його Ради. Мені було 29 років, і мушу сказати, що я сильно боявся: в мене було двоє дітей, дружина, яка мене дуже підтримувала і теж переживала. Я боявся, але переборював страх, бо хотів бути учасником Руху.

5. Я був делегатом першого з'їзду львівського Руху. Мені було 29 років, в мене було двоє дітей, дружина, тому я сильно боявся

— Яка атмосфера панувала в організації у той час?

— Я почав із «Товариства Лева» — був там головою історичної комісії. Ми розуміли, що всі «під ковпаком сидимо». Тож було відчуття страху, але і розуміння, що це конче треба робити.

Я працював в Інституті суспільних наук. Звідти вийшло багато організацій: «Меморіал», «Товариство української мови». Це була одна з інституцій, в якій творився Рух.

Щось робилося в Союзі: була Естонія, Литва, Латвія. Влітку 1989-го до влади в Польщі прийшла опозиція. Україною керував Щербицький, вона виглядала як оаза застою. Це давало відчуття певного приниження та безвиході.

Перше засідання відбулося 9 травня 1989 року, у Вежі архітекторів у Львові. Робилося воно з такою смішною конспірацією: приходиш у певне місце, тебе там зустрічає знайомий, якому було відомо, де пройде засідання. Влада теж знала про це місце. Пам'ятаю, як уздовж алеї попри вежу ходили міліціянти з собаками. Нас було якихось п'ятдесят осіб. Ми сіли на третьому поверсі, чекали арешту або провокації, але все минуло доволі-таки спокійно.

— Чому вас не заарештували?

— 1989 рік, усе зайшло дуже далеко. Хоча старші люди, історики, зокрема Дашкевич, вважали, що **перебудову, як і українізацію у 1920-х, влаштували, аби виявити, а пізніше і знищити ворогів**.

— Ви теж так думали?

— **Ні. Може, тому, що замало знав.**

— Ви були знайомі з Чорноволом?

— Майже ні. Хоча, звичайно, я його бачив і знав.

Вони, старше покоління, ставилися до нас не те що зі зневагою, а з таким дружнім тролінгом. Називали нас, покійного Сашка Кривенка, Ігоря Маркова, Тараса Стецьківа та інших, ***комсомольцями***.

— Яке враження справляв В'ячеслав Чорновіл?

— Він, безумовно, був лідером-харизматиком. Але у нього була слабка риса — довіра до певних людей, які потім маніпулювали ним виключно у своїх політичних інтересах.

— Хто були ці люди?

— Не називатиму прізвищ, бо це не має значення. Але ці люди потім винирнули в цілком інших обставинах, в інших органах і політичних партіях. І це було досить дивно.

Я досить добре знав Михайла ***Гориня***. Вважаю, що він недооцінена фігура. Горинь був головним ідеологом Руху того часу. Простий, мудрий, глибокий, справжній, він не знаходився на перших ролях. Він і Чорновіл були дві різні фігури. Чорновіл — це «дух, що тіло рве до бою», Горинь — розважливий і спокійний. У парі вони працювали добре.

— Знаю, історики не люблять розмови про альтернативну історію. Але все-таки: якби Чорновіл став президентом, ми б зараз жили в іншій країні?

— Ми б жили в іншій країні, але набагато меншій. Ця країна була б або по Дніпро, або навіть по Збруч.

6. Якби свого часу президентом став Чорновіл, ми би зараз жили у країні набагато меншій за розмірами

У повоєнній діяспорі була велика дискусія на тему «як повстане незалежна Україна».

1) Одна група вважала, що Україна повстане внаслідок національно-визвольної революції, що українцям набридне пригноблення, що всі візьмуться за зброю і повалять радянську владу.

2) Друга стверджувала, що революції не буде, тому що 70 років радянської влади зробили з людей совєтських типів. Вони казали, що незалежна Україна повстане з еволюції в Радянському Союзі, яка у свою чергу призведе до його розвалу. Тобто Україна незалежна повстане із України радянської — з усіма позитивними і негативними наслідками. Позитивні — збереження кордонів, негативні — перекочування радянської спадщини.

Чорновіл хотів швидко зруйнувати радянську систему.

На мою думку, це призвело б до чогось на зразок громадянської війни, бо більшість населення на Сході цього не хотіло. Вони голосували за незалежність України, але сумували за Радянським Союзом. Це така собі пострадянська амбівалентність, про яку тоді багато говорили та писали. **Тому перехід потрібно було робити плавно.**

— Був хоча б найменший шанс на швидке реформування України в той час?

— Я вважаю, що ні.

Ключове питання для мене — економічні реформи.

> Коли у Польщі визначалися з міністром економіки, відповідальним за реформи, то мали список із десяти кандидатів. У ньому Бальцерович був навіть не першим.

Не знаю, чи знайшлося хоча б двоє кандидатів у тогочасній Україні, — тому що **країна була штучно ізольована, все добре мало бути у Москві**.

Робити реформи було нікому.

Власне, чому я і кажу, що — **покоління 90-х добре, бо воно перше не радянське.**

— Чорновіл був радянською людиною?

— У мене склалося враження, що він не дуже любив слухати людей, які мали іншу точку зору. Чи це радянська риса — я не знаю. Думаю, що це дуже людське.

7. Чорновіл не дуже любив слухати людей, які мали іншу точку зору

— Ви бачили лекції Тімоті *Снайдера* на ютубі?

— Не мав часу подивитися усі, але деякі подивився.

— Як вам?

— Дуже добрі. Я взагалі вважаю, що Снайдер — неоціненний діамант для нас.

Є загальне правило визнання якоїсь країни у світі.

> 1) Спочатку про неї ніхто нічого не знає, потім настає велика криза і світ починає цією країною цікавитися.
>
> 2) Оскільки про неї ніхто нічого не знає, то з’являється молодий, немісцевий, переважно англомовний історик та про неї розповідає.

3) І тоді він здобуває на цьому славу — і собі, і тій країні.

У випадку Польщі таким істориком був Норман ***Дейвіс***, у нашому — Тімоті ***Снайдер***.

Причому Снайдер робить свою справу набагато краще. Хоча й не слід забувати, що в часи Дейвіса ютубу не було.

8. Польщу світу відкрив Норман Дейвіс, Україну — Тімоті Снайдер. Причому Снайдер робить свою справу набагато краще

— Чому Снайдер розкриває Україну краще, ніж Дейвіс Польщу?

-— Обидва мають великий письменницький талант, пишуть доброю прозою — а це дуже важливо для історика, якщо він хоче, щоб його почули.

1) Але ***Снайдер*** має **більше глибини, у нього завжди цікаві тези**.

2) У ***Дейвіса*** ж тези часом тяжко знайти, він **просто цікаво та надзвичайно добре пише**.

3) До того всього я вважаю, що ***Снайдер*** більш об'єктивний. Про ***Дейвіса*** кажуть, що він любив «гладити поляків за шерстю».

4) Натомість Снайдер не зупиняється перед тим, щоб сказати непопулярні речі, за які його в Україні так само можуть не любити, як мене.

До речі, Снайдер не тільки добрий історик України, а й добрий історик Польщі.

А що відрізняє доброго історика України від не зовсім доброго історика України? Перший знає не тільки історію України, але й історію інших країн.

— Назвіть істориків, які досліджують Україну і яких варто почитати.

— Серед німців — Андреас ***Каппелер***. Останній першим із німців почав активно пропагувати Україну ще з кінця 80-х років, хоча його мало знають у нас.

Він написав кілька книжок, зокрема ***«Малу історію України»*** — блискучу роботу з дуже глибоким аналізом.

Не менш блискуча його ***«Історія Російської імперії»***, в якій він уперше показав, що Російська імперія була не російською, а багатонаціональною.

2) Інший історик, який справив на мене сильний вплив, — мій друг, на жаль уже покійний, ***Марк фон Гаґен***. Він зробив переворот у питанні про те, як треба думати *про українську революцію*.

3) Ще Сергій ***Плохій***, який пише зі швидкістю книжка на рік. Його ***«Брама Європи»*** — наразі найкраща історія України.

Неперевершеним лишається ***Лисяк-Рудницький***. Він не писав великих книжок, а писав ***статті***, кожна з яких варта окремої книжки.

А серед українських істориків на мене найбільший вплив справив Роман ***Шпорлюк***.

Ще є Тоні ***Джадт*** — ідеал публічного історика. Наприкінці життя він зацікавився Україною. Ті, хто його добре знали, казали, що він би дуже тішився Євромайданом, — це була дуже «його» революція.

— У лекціях *ви часто порівнюєте теперішню війну з битвою трьохсот спартанців проти персів. Виходить, що ми — спартанці.*

Порівняння зрозуміле, але є два моменти.

> ***Перший: спартанці програли.***
>
> ***Другий: перси мали більш розвинені культуру та державу, ніж спартанці.*** **Я правильно все зрозумів?**

— Ви трактуєте порівняння надто буквально, бо вважаєте, що кожна подія може повторитися.

Події не повторюються, а римуються.

> 1) Битва під Фермопілами, про яку ми говоримо, не римується з нашою війною в першому випадку.
>
> 2) Вона закінчилася технічною перемогою персів, але стала моральною перемогою для греків.

А другий названий вами момент дуже важливий.

Я вважаю, що зараз українська культура в такому самому стані, як грецька у порівнянні з перською тоді. **Грецька культура була незначною, провінційною, невідомою. Вона вибухнула після битви.** Ті, хто стали потім великими творцями, філософами, як той же Сократ, були у лавах афінян, що боролися з персами. Війна дала таку велику енергію, що все просто вибухнуло. І ми отримали Софокла, Арістотеля, Сократа, Платона. Великих мислителів в одному місці та в один час.

9. Зараз українська культура в такому самому стані, як грецька у порівнянні з перською напередодні битви під Фермопілами: незначна, провінційна, невідома.

Я дуже хочу, щоб ми римувалися з тою битвою. І сподіваюся, що так і буде. Якщо ми, українці, скористаємося з результатів перемог правильно, матимемо шанс стати центральноєвропейським тигром.

— Що нам може завадити?

— Те, що **ми знову скочуємося у дрібні справи, займаючись гейтерством, формальністю**.

Україна за 30 років подолала великий, драматичний, місцями трагічний, але назагал успішний шлях.

От-от вона має вибухнути — в позитивному сенсі.

Війна, хоч і є катастрофою, наближає нас до цього. Проте позитивний вибух не станеться автоматично.

> Александр ***Ґершенкрон***, гарвардський історик економіки, висунув тезу про те, що **бідні країни не можуть вповзти в багатство, вони в нього можуть тільки заскочити**.

Тобто **тактика равлика — повільно, але впевнено — тут не працює**. **Потрібна «стратегія стрибка жаби».**

Це означає, що **до влади повинен прийти *політичний клас*, який має 1) волю і 2) знання для того, щоб швидко 3) змінити країну**.

І чому я кажу про молоде покоління? Тому що воно може це зробити.

Але поки що йому це не вдається.

— Також у своїх лекціях ви часто говорите про Бога. Ви віруючий?

— Так, і не соромлюся цього. Тільки знаю, що я великий грішник. Як писав Чеслав ***Мілош***, «пороги раю для мене надто високі». Я не можу навіть сказати, що я християнин, але я страшенно хочу ним бути.

— Віра не заважає займатися наукою?

— Ні. Я не вважаю, що одне виключає інше.

Мій добрий приятель фізик-теоретик Юрій ***Головач*** знайшов дуже гарний образ. Він каже, що колись за Радянського Союзу говорили, що космонавти полетіли в космос і не побачили Бога, адже Бога немає. Юра каже: якраз було б навпаки — якби вони побачили Бога в космосі, то це означало би, що Бога немає.

Бо **наука і віра — різні площини**.

> Вони часом можуть перетнутися, як у випадку богослов'я, котре таки є наукою. Але наука не може довести чи спростувати існування Бога.

Є прекрасна праця Мартіна ***Ґарднера***, відомого популяризатора математики, яка називається ***«Коли ти була рибкою, я був пуголовком»***.

> Цю книжку він написав перед смертю. У ній він спростовує усі наукові чи псевдонаукові докази існування Бога. Але **в кінці книжки Ґарднер зізнається, що сам він вірить у Бога — однак заперечує будь-який науковий спосіб доказів чи недоказів його існування**.

***

ДАЙДЖЕСТ № 6

№ 1.101

Один корректный и шесть ошибочных тезисов МИДа Украины

2022-12-20

Илларионов

Вчера, 19 декабря, представитель МИДа Украины Олег ***Николенко*** дал информационному ресурсу ***hromadske*** развернутый комментарий о поставках военной помощи Украине ее зарубежными партнерами, в том числе по каналу ленд-лиза. **В силу как исключительной значимости этой темы, так и официального статуса автора комментария указанный материал был широко распространен в Украине и за ее пределами. Как выяснилось, комментарий представителя МИДа содержал один корректный тезис и шесть «ошибочных».**

Корректный тезис

О.Николенко:

«Вашингтон пока передает военную помощь Украине по другим программам и не использует ленд-лиз»

Этот тезис соответствует действительности.

Как известно, именно об этом в последние семь с лишним месяцев неоднократно говорили, в частности, Г.Табах, М.Максакова, А.Азаркин, Б.Боровец, С.Любарский, автор этих строк.

Надеюсь, что

> **— это заявление официального представителя МИДа Украины также положит конец малопродуктивным попыткам защиты дезинформации С.Алексашенко о якобы «работающем ленд-лизе».**

Шесть ошибочных тезисов

Первый

«Как отмечает Николенко, в рамках соответствующего закона США о дополнительных ассигнованиях в поддержку Украины, сейчас мы получаем безопасность и оборонную помощь по... программ[е] ...пополнени[я] запасов оружия США (Replenishment of US weapons stocks)»

Это утверждение не соответствует действительности.

Такой програмы предоставления военной помощи Украине со стороны США нет.

Второй

«Как отмечает Николенко, в рамках соответствующего закона США о дополнительных ассигнованиях в поддержку Украины, сейчас мы получаем безопасность и оборонную помощь по трем программам: 1) Инициатива содействия безопасности Украины (Ukraine Security Assistance Initiative, USAI), 2) внешнее военное финансирование (Foreign Military Financing, FMF) и 3) пополнение запасов оружия США (Replenishment of US weapons stocks)»

Это утверждение не соответствует действительности.

В настоящее время Украина получает оборонные материалы от США

1) по пяти программам бесплатной помощи и

2) двум программам их приобретения за деньги.

Пять каналов бесплатной военной помощи:

1. Президентские полномочия по передаче оборонных материалов (Presidential Drawdown Authority, PDA).

2. Инициатива содействия безопасности Украины (Ukraine Security Assistance Initiative, USAI).

3. Внешнее военное финансирование (Foreign Military Financing, FMF).

4. Излишки оборонных материалов (Excess Defense Articles, EDA).

5. Передача оборонных материалов от третьей стороны (Third Party Transfers, TPT).

Два канала приобретения оборонных материалов за деньги:

1. Иностранные военные продажи (Foreign Military Sales, FMS).

2. Прямые коммерческие продажи (Direct Commercial Sales, DCS).

Кроме того,

— военная помощь со стороны США Украине в виде предоставления услуг оборонного характера оказывается еще по пяти другим программам.

Третий

«Нынешние программы, в отличие от ленд-лиза, не предусматривают возмещения со стороны Украины стоимости предоставленного вооружения, военной техники и боеприпасов»

Это утверждение не соответствует действительности.

Поставки оборонных материалов Украине путем их приобретения (иностранные военные продажи) как осуществлялись до 24 февраля 2022 г., так и происходят после 24 февраля 2022 г. за счет бюджетных средств Украины.

Так, например,

> — 25 апреля 2022 г., то есть через два месяца после начала широкомасштабной агрессии 24 февраля 2022 г., США продали, а Украина – купила «нестандартных артиллерийских боеприпасов и других материалов» на сумму в 165 млн.дол.

Четвертый

«Из этих 40 миллиардов [военной помощи] более 19,3 миллиарда долларов поступило именно от США»

Это утверждение не соответствует действительности.

19,3 млрд.дол. – это не стоимостная оценка оборонных материалов, поступивших на территорию Украины, а сумма средств, выделенных из бюджета США, на оказание военной помощи Украине. Эта сумма разделяется на две части – стоимостную оценку оборонных материалов, уже доставленных (delivered) на территорию Украины, и стоимостную оценку оборонных материалов, которые только еще должны быть произведены и лишь затем направлены (authorized, not yet delivered) в Украину.

На 20 декабря 2022 г. стоимостная оценка оборонных материалов США, доставленных на территорию Украины, составляет 12,7 млрд.дол.

Кроме того, правительство США разместило заказы на производство оборонных материалов для Украины на сумму, выделенную из бюджета США, в размере 6,6 млрд.дол. Когда эти оборонные материалы будут произведены – в соответствии со сделанными правительством США заказами (растянувшимися на три предстоящих года, то есть в 2023, 2024, 2025 годах), они должны быть направлены в Украину. Именно тогда их можно будет учесть в качестве военной помощи, полученной Украиной.

Пятый

«удалось мобилизовать предоставление Украине со стороны членов НАТО и других партнеров оружия стоимостью 40 миллиардов долларов», — напоминает Николенко.

Это утверждение не соответствует действительности.

Чтобы быть точным,

— 41 млрд.дол. по состоянию на 20 ноября 2022 г., – это не стоимостная оценка оборонных материалов, поступивших на территорию Украины, а сумма средств, выделенных из бюджетов стран-партнеров (committed), на оказание военной помощи Украине.

Эта сумма также, как и в случае с США, затронутом выше, разделяется на две части

1) – стоимостную оценку оборонных материалов, уже доставленных (delivered) на территорию Украины,

2) — и стоимостную оценку оборонных материалов, которые только еще должны быть произведены и затем направлены (authorized, not yet delivered) в Украину.

Стоимостную оценку **всех оборонных материалов, доставленных на территорию Украины, можно получить двумя способами.**

1) Первый способ опирается на данные Кильского института мировой экономики, который оценивает всю военную помощь, физически доставленную на территорию Украины по состоянию на 3 октября 2022 г., в 15,3 млрд.дол.

Учитывая, что в первые семь с лишним месяцев военных действий с 24 февраля 2022 г. такие поставки осуществлялись на уровне примерно 2,1 млрд.дол. в месяц, в прошедшие с 3 октября по сегодняшний день, 20 декабря, два с половиной месяца расчетные поставки военной помощи могли бы составить примерно 5,2 млрд.дол.

Следовательно,

— стоимостная оценка всей военной помощи, физически доставленной на территорию Украины, по состоянию на 20 декабря 2022 г. можно оценить примерно в 20,5 млрд.дол.

2) Другой способ оценки стоимостного объема военной помощи, доставленной на территорию Украины, – это сложение сумм военной помощи, доставленной в Украину как от США, так и от других стран-партнеров.

Помощь США, доставленная на территорию Украины, на 20 декабря 2022 г. составила, как отмечалось выше, 12,7 млрд.дол, а европейских стран, по данным Й.Бореля, – 8 млрд. евро.

Таким образом,

— суммарная стоимостная оценка военной помощи, физически доставленной (delivered) на территорию Украины, оказывается равной (с учетом курса валют) примерно 21 млрд.дол.

Как видим,

— оба способа расчета дают близкие друг к другу оценки стоимости всех оборонных материалов, физически доставленных (delivered) на территорию Украины к 20 декабря 2022 г., – примерно 20,5-21,0 млрд.дол.

Шестой

«Вашингтон... не использует ленд-лиз, чтобы сэкономить украинский бюджет в будущем. Об этом нам в комментарии рассказал представитель Министерства иностранных дел Олег Николенко... ***Минус — объемы поставок американского оружия в рамках ленд-лиза напрямую зависят от финансовых возможностей Украины»***,— говорит Николенко».

Эти утверждения воспроизводят более ранние заявления посла Украины в США О. *Маркаровой* и не только не соответствуют действительности, но и являются кощунственными.

1) Во-первых, как это было показано выше, правительство Украины получает оборонные материалы от США не только в качестве бесплатной помощи, оно также закупает их и за бюджетные средства. Приобретение оборонных материалов за бюджетные средства обходится безусловно дороже, чем получение оружия в долг или в аренду (на условиях ленд-лиза).

2) Во-вторых, правительство Украины в настоящее время получает крупные средства на гражданские цели в кредит.

   Например, 12 декабря Евросоюз согласовал выделение Украине кредита на 18 млрд. евро со сроком погашения в 35 лет и льготным периодом в 10 лет.

Получается, что

— действуют очевидные двойные стандарты – в отличие от 1) получения кредитов на гражданские цели 2) получение оборонных материалов оказывается (*в кредит - Ю. Т.*) блокированным из-за якобы внезапно возникшей «необходимости экономии бюджетных средств».

3) В-третьих, **программа поставок оборонных материалов на условиях ленд-лиза как раз и была вначале задумана, а затем и осуществлена (в своей оригинальной версии 1941-1945 гг.) как *программа экономии бюджетных средств*.** У. Черчилль

аргументировал перед Ф. Рузвельтом необходимость ленд-лиза именно неспособностью Британии оплачивать закупки вооружения наличной валютой и иными располагаемыми активами.

4) В-четвертых, ***закон о ленд-лизе для Украины от 9 мая 2022 г.*** **на самом деле полностью отменяет:**

А) - как 5-летний срок, в течение которого кредит должен быть возвращен США, при этом не устанавливая никаких иных сроков погашения кредита,

Б) - так и саму необходимость оплаты таких оборонных материалов.

Положения Статьи 503(b)(3) Закона об иностранной помощи, не применяемые в соответствии с Законом о ленд-лизе Украине:

3) период займа имеет фиксированный срок, не превышающий пять лет, в течение которого такая статья может быть отменена Соединенными Штатами по любой причине;

(5)соглашение о займе предусматривает, что (A) если оборонный материал поврежден во время займа, то страна или международная организация, какой он был предоставлен, возместит Соединенным Штатам стоимость восстановления или замены оборонного материала, и (B) если оборонный материал утрачен или уничтожен во время сдачи в аренду, страна или международная организация, какой он был предоставлен, выплатит Соединенным Штатам сумму, равную восстановительной стоимости (за вычетом любой амортизации в стоимости) оборонного материала...

Положения Статьи 61 Закона о контроле за экспортом оружия, не применяемые в соответствии с Законом о ленд-лизе Украине:

(4) страна или международная организация согласилась оплатить в долларах США все расходы, понесенные Правительством Соединенных Штатов при аренде таких оборонных материалов, включая возмещение амортизации таких предметов во время аренды, расходы на их восстановление или замену, если предметы повреждены в процессе нахождения в аренде, и если предметы утрачены или уничтожены во время нахождения в аренде —

(1) Каждое соглашение об аренде в соответствии с настоящим разделом заключается на фиксированный срок, который не может превышать (A) пять лет и (B) определенный период времени, необходимый для завершения работ по капитальному ремонту арендованных оборонных материалов, какие должны быть выполнены до возврата этих предметов...

5) В-пятых, как ***американские законодатели***, принявшие Закон о ленд-лизе для Украины, так и ***Министерство обороны США***, являющееся его главным исполнителем, ***интепретируют этот документ как канал бесплатного (грантового) предоставления оборонных материалов Украине***.

Бюджетный департамент Конгресса США, 28 апреля 2022 г.:

> *Закон освобождает администрацию от некоторых положений законодательства, регулирующих предоставление в долг или аренду военной техники иностранным государствам, таких как:*
>
> *- пятилетний срок кредита или*
>
> *- требование того, чтобы страны-реципиенты оплачивали бы все расходы, понесенные Соединенными Штатами в ходе лизинга военной техники. Предоставление в долг или аренду военной техники Украине по-прежнему будет регулироваться всеми положениями законодательства, касающимися возврата такой техники.*

Министерство обороны США, 9 мая 2022 г.:

> *Закон освобождает администрацию от определенных положений законодательства, какие регулируют предоставление военной техники в долг или ее аренду зарубежными странами, таких, как:*
>
> *- пятилетний срок ссуды или*
>
> *- требование, чтобы принимающие страны оплачивали все расходы, понесенные Соединенными Штатами в ходе лизинга военной техники.*

Таким образом,

> — ***Закон о ленд-лизе Украине от 9 мая 2022 г.*** **предоставляет возможность Украине получать от США оружие, боевую технику, боеприпасы бесплатно**, без необходимости оплачивать получаемую военную помощь в какой-либо обозримой перспективе, за исключением возврата оставшихся неиспользованных оборонных материалов по окончании военных действий.

Но даже в том случае, если в отношении Украины и сохранялись бы условия оригинальной версии ленд-лиза (образца 1941-45 гг.), предполагавшие оплату той части оружия, какая сохранилась бы после завершения войны, то

> **— отказ от получения военной помощи по этому каналу означал бы, что власти Украины разменивают платежи в отдаленном будущем (какими бы они по своим размерам ни были, на практике, как оказалось, – весьма ограниченные) на жизни тысяч военнослужащих ВСУ и гражданских лиц, погибающих в ходе**

военных действий и жестоких обстрелов из-за катастрофической нехватки оружия.

Особенно кричащим такой отказ выглядит на фоне тотального оружейного голода на линии фронта и ставших беспрецедентно публичными запросов на военную помощь со стороны главкома ВСУ генерала В.Залужного.

Однако,

1) поскольку в отношении Украины условия оригинальной версии ленд-лиза 1941-45 гг. были отменены,

и поскольку

2) согласно Закону от 9 мая 2022 г. оборонные материалы Украине поставляются бесплатно и на неограниченный срок,

то

3) **выдвигаемая официальными представителями МИДа Украины** (О. ***Маркарова***, О. ***Николенко***) ***версия*** **отказа от получения вооружения от США по каналу ленд-лиза лишается даже такого цинично-кощунственного обоснования.**

***

№ 1.102

Аналізуючи стан справ на Донбасі, Том Купер приходить до висновку, що «таким робом росіяни і за 100 років не вийдуть на «кордони днр». Всі їхні атаки закінчуються нічим. А ще у звіті соковитий опис боєприпасів JDAM, які Штати планують передати Україні. В Купера лише одне питання – чому не раніше?

Оригінал тут: https://medium.com/@x_TomCooper_x/ukraine-war-19-december-2022-d7b25da87e10

Переклад: Ростислав Семків, Антоніна Ящук

Редакція: Ростислав Семків

ТОМ КУПЕР

ВІЙНА В УКРАЇНІ, 19 ГРУДНЯ 2022

Всім привіт! [Опубліковано 19.12 о 16.10 за Києвом].

Короткий огляд найважливіших подій станом на сьогодні…

ПОВІТРЯНА / РАКЕТНА ВІЙНА

В ніч з 18 на 19 грудня росіяни завдали наймасштабнішого удару , «лише» за допомогою іранських «шахедів» 131/136. Згідно українських звітів, було запущено 33 чи 35 дронів – всі летіли зі східного берега Азовського моря. Один пролетів точно над Південноукраїнською АЕС і далі в північно-західному напрямку. Було заявлено, що 30 дронів збили за допомогою ручних зенітних комплексів та наземних засобів ППО. Тобто 3 чи 5 зарядів уразили об'єкти інфраструктури в Київській області. В результаті було поранено троє осіб, пошкоджено багато будинків і три райони Києва залишилися без електрики…

Авіація рф скоротила число бойових вильотів до 120 на день, а українці збільшили кількість до 21-22 ударів винищувачами-бомбардувальниками та приблизно стільки ж роблять українські гелікоптери. З боку росіян заявлено про один збитий український вертоліт під Первомайським: бойовики 11-го полку міліції «днр» вразили його ручною керованою ракетою.

Видається, що Афіни готові передати Україні ракетні системи С-300 – звісно, ЯКЩО лише США передадуть їм натомість «Patriot». Принаймні Захарова аж захлиналася, обурюючись цим рішенням, що «загрожує мирним мешканцям Донбасу, Запорізької та Херсонської областей», – як вона сказала.

(На мою думку, насправді, її мозок турбує зовсім інше: як можуть братні греки чинити в такий спосіб і допомагати укро-нацистам битися з російськими союзниками Греції в боротьбі проти КВІР та «Хезболли»…)

Наприкінці цього уривку додам цікавий тред про «Орлани-10» від RUSI: https://twitter.com/RUSI_org/status/1603362414984052737 [в треді розказано, наскільки сильно «Орлани» залежать від іноземних чіпів – перекл.]

JDAM ДЛЯ УКРАЇНИ?

Повідомляють, що США готове передати Україні системи супутникового наведення JDAM: https://www.armyrecognition.com/defense_news_december_2022_global_security_army_industry/us_plans_to_deliver_ukraine_with_smart_bombs_jdam_joint_direct_attack_munition.html .

Ідея непогана… направду, прекрасна ідея – я лише дивуюся, чому це не було зроблено ще пару місяців тому.

JDAM це «Joint Direct Attack Munition» – Інтегрований Боєприпас Прямого Удару. Ця система перетворює «сліпі» бомби американського виробництва серії Mk.80 (наприклад, Mk.81 вагою 125 кг., Mk.82 на 227 кг., Mk.83 на 454 кг. та Mk.84 на 907 кг.) у високоточні боєприпаси, керовані супутником. До речі, вартує це на диво дешево: один заряд – всього 30 000 дол. США. До кожної «сліпої» бомби Mk.80, що має модульну структуру додають ще одну секцію з

навігаційним модулем та засобами управління. Таку бомбу інтегрують у другий модуль з невеликими крилами – це додає дальності польоту.

JDAMи є порівняно дешевими, надійними та дуже добре адаптуються до різних умов. А оскільки літаки Су-24 та Су-25 виготовляли з розрахунком, щоб вони могли використовувати й західні типи боєприпасів, то буде доволі «легко» оснастити цими зарядами й українські винищувачі-бомбардувальники (поміж іншим, «навіть» повітряні сили Судану ще сім років тому адаптували свої Су-24М для використання північно-корейських керованих бомб, створених на зразок JDAM).

НА ФОТО ВНИЗУ: (Тренувальна) GBU-38. Темно-зелений корпус/боєголовка це бомба Mk.82. Світло-сірі модулі по центру та в хвості заряду перетворюють її на JDAM. На цьому фото бракує лише детонатора, що мав би знаходитися в головній частині боєголовки.

Використання цих бомб обмежене лише кількістю тримачів, які є в конкретного літака. Ну, скажімо… Су-24М має цілу низку таких тримачів, а кілька з них можуть бути оснащені спареними тримачами з багатьма пусковими портами. В такий спосіб літаки цієї моделі можуть нести 11-12 GBU-38/54 (тобто JDAM базованих на Mk.82). Кожен JDAM може бути націлений в іншу точку. А тепер знизьтеся на такому літаку на висоту 20 метрів, розженіть до 1000 км/год. (чи й більше), доведіть до 4 Махів й запустіть усі ці боєзаряди – далі можна різко розвертатися й летіти приземлятися до надійного сховку. І все це навіть не перетинаючи фактичну лінію фронту. Ну, тобто це та сама тактика «насипай і тікай», яку зараз практикує українська та російська авіація, проте зі значно більшою ефективністю.

Відмінність очевидна: 11-12 високоточних JDAM вразять намічені 11-12 цілей, а не «будь-що приблизно в тому напрямку»…

Вочевидь, дальність JDAM буде значно нижчою, якщо боєприпас випускати на низькій висоті – до 4-7 кілометрів. Це набагато менше, ніж 20-30 кілометрів, на які здатен дістати JDAM, якщо застосувати його з більшої висоти. Втім, ніхто при здоровому глузді в цій війні вище, ніж на 20 метрів, не злітає (принаймні в межах 30-40 кілометрів від лінії фронту, бо тут забагато ЗРК). Крім того, цих 4-7 кілометрів було було б цілком достатньо, щоб поцілити в усе, що треба: а саме, в російську артилерію.

Іншими словами, один Су-24М міг би — теоретично, якби мав усе озброєння і воно працювало б як слід — знищити цілу батарею росартилерії єдиним пострілом. Або з таким самим завданням впоралися б два Су-25. Результат був би таким самим, як від одного залпу HIMARS.

...отже, США (та союзники) могли б

а) забезпечити українців JDAM-ами,

б) дати достатньо бомб серії Мк.80 і

в) дати вдосталь систем JDAM для Повітряних сил СЗУ, щоб застосовувати їх «сотнями»...

БИТВА ЗА ДОНБАС

Куп'янськ-Сватове... ЗСУ бродять довкола Першотравневого, Софіївки та Вільшаної, а також обстрілюють ці населені пункти. Тобто тут нічого нового.

Кремінна... виявилося, що росіянам, зрештою не вдалося вибити ЗСУ з Червонопопівки, навпаки, українці вибили 30-ту стрілецьку дивізію та 20-ту бригаду спецназу «Барс» з села Голикове.

Бахмут... На північному фланзі під час останньої масової атаки 15 грудня росіянам вдалося обійти Яковлівку з півдня, а дехто з ваґнерівців навіть встиг заселфитися в центрі селища, після чого з'явилися заяви, мовляв, ЗСУ втратили тут свої позиції. Без сумніву, це було б дуже погано, адже через цю «лазівку» росіяни атакували б Соледар, а значить і Бахмут із півночі. Але, зрештою, виявилося, що гарнізон 10-тої гірсько-штурмової бригади втримався в північній частині села й навіть отримав підкріплення елементами 109-тої бригади ТрО та 129-тої гірсько-штурмової. Тож бої тут тривають...

Між Соледаром і Бахмутом росіяни минулі два-три дні знов атакували Підгородне. Поки що без успіху: повідомляють про бої за заправку на південь від села, ймовірно, це українці контратакують.

На східних околицях Бахмута 71-ша єгерська бригада відтіснила ваґнерівців далі на схід https://twitter.com/Osinttechnical/status/1604712092250112000 , до вулиці Максименка неподалік від промзони, а також росіяни відступили зі сміттєзвалища (що його українці покинули близько тижня тому). Втім, не думаю, що ця позиція була аж така чудова.

На південних околицях, кажуть, ЗСУ вдалося вибити рештки росіян із Опитного, а тим часом ходять чутки, що ВСрф та ваґнерівці вже готові покинути спроби взяти Бахмут. «Незважаючи на це», керівництво «ваґнера» і далі кидає своїх в'язнів у м'ясорубку, намагаючись просунутись із Зеленопілля, Курдюмівки та Озарянівки через той канал, назву якого я весь час забуваю [вочевидь, Купер має на увазі канал Сіверський Донець—Донбас — перекл.], на захід. А оскільки з боку українців ці населені пункти захищають 52-га мотопіхотна і 62-га механізована бригади, то щоб їх атакувати, необхідно випустити принаймні стільки само солдатів... Відважно, але геть безглуздо: таким робом росіяни і за 100 років не вийдуть на «кордони днр».

Вишенька на торті — схоже, більшість установок M142 HIMARS і M270 MLRS перебувають «десь у районі Бахмута», бо я бачив уже з десяток звітів про їхню активність минулої ночі. Влучили в щонайменше чотири російські склади БК, кілька місць скупчення живої сили противника і два блокпости. Днем раніше повідомлялося про обстріли п’яти місць скупчення живої сили, одного польового штабу й одного складу БК.

Торецьк... іще 16 чи 17 грудня росіяни здійснили чергову, хоч і досить мляву атаку з Майорська на Дружбу, але її було швидко відбито 36-тою бригадою морської піхоти та 5-тим десантно-штурмовим полком ЗСУ.

Піски-Первомайське... росіяни і далі безуспішно атакують Водяне. А також Первомайське, без успіху. І Невельське, без успіху.

Мар’їнка... повідомляють про сильні бої в центральній та східнішій від центру частинах селища. Зараз воно, принаймні номінально, перебуває під контролем сепаратистів, підсилених ВСрф. Вони атакують, але деталей я не знаю, бо бачив занадто багато суперечливої інформації. До речі, кажуть, що в тому районі активно проявляють себе українські реактивні системи залпового вогню. Іншими словами, росіяни більше не почуваються «комфортно» навіть на цьому відрізку фронту.

На південь від Мар’їнки росіяни за минулі два дні здійснили принаймні одну атаку в напрямку на Побєду, але 79-та десантно-штурмова бригада змусила їх тікати назад на попередні позиції.

Схожа ситуація в Новомихайлівці та під Вугледаром.

***

№ 1.103

Рейдерский захват Конституционного суда: что не так с принятым законопроектом № 7662 и как это исправить?

2022-12-20

Михаил Жернаков

глава правления Фонда DEJURE, доктор юридических наук

Самира Аббасова

коммуникационный менеджер Фонда DEJURE

13 декабря Верховная Рада проголосовала в целом законопроект №7662, который депутаты называли евроинтеграционным.

Действительно,

> 1) — реформа отбора судей Конституционного суда Украины (КСУ) — №1 среди семи пунктов, связанных с получением Украиной статуса кандидата и открытием переговоров о вступлении в ЕС.

Но общественные эксперты неоднократно *предупреждали*:

> 2) — в той форме, в которой его подготовили ко второму чтению, этот **законопроект является прямым путем установления политической властью полного контроля над Конституционным судом**.

1. Что не так с политическими назначениями в Конституционный суд?

В Украине все президенты пытались взять Конституционный суд под контроль, назначив «своих» людей.

К примеру, значительного успеха в этом добился Янукович

> — он заставил нескольких судей уйти в отставку и назначил лояльных себе лиц. Тогда послушный КСУ вернул для него Конституцию в редакции 1996 года с суперширокими полномочиями президента.

Практика политических назначений в Конституционный суд в конце концов завершилась кризисом 2020 года, когда он фактически отменил электронное декларирование, а уже через день под зданием КСУ протестующие жгли шины.

После этого,

Венецианская комиссия по запросу президента Владимира Зеленского рекомендовала Украине провести реформу.

Выходом из кризиса, по ее мнению, должно было быть введение прозрачной процедуры отбора в КСУ.

> — Результатом этой процедуры должен стать профессиональный беспристрастный состав Конституционного суда и такие же решения судей.

Еще с 2016 года статья 148 Конституции Украины предусматривает, что назначение судей КСУ осуществляется на конкурсной основе. Но на уровень закона настоящие конкурсные процедуры никогда не выходили, вплоть до голосования по проекту закона № 7662.

2. Что предлагает № 7662

Содержание редакции законопроекта, за которую проголосовала Рада, тоже о процедуре назначения судей КСУ.

Но

— она сконструирована таким образом, что отбор смогут пройти только те, кто понравится политической власти и кого она фактически контролирует.

В законопроекте предусмотрено

1) — создание ***Совещательной группы*** из шести экспертов (СГЭ) — отборочной комиссии, которая будет проверять кандидатов.

2) В ее состав войдут **три независимых эксперта, делегированных нашими международными партнерами**, — по аналогии с Этическим советом, отбирающим Высший совет правосудия (ВСП), — другой важный орган в судебной системе.

3) Но еще **три будут представителями власти**.

Проблема в том, что

4) властные делегаты, как показывают последние конкурсы (например, по отбору руководителя САП) будут действовать в лучших традициях украинской политической культуры, а ***у международников нет преобладающего голоса***, чтобы заблокировать их **политические решения**.

Работать это будет так.

А) На конкурс подаются, например, 1) однозначно недобропорядочный кандидат («условный Тупицкий»), 2) реальный агент перемен и 3) «темная лошадка», о которой мало что известно.

Б) Первого под аплодисменты публики и международных партнеров заблокируют независимые международные эксперты. А дальше, когда «основная угроза уже ликвидирована», начнется настоящее шоу.

Провластные члены СГЭ начнут заявлять, что слишком, по их мнению, независимый кандидат «не имеет достаточной квалификации» или что-то еще с ним не так. Большинство голосов, соответственно,

имеет шанс получить только «темная лошадка», которая и станет судьей КСУ. Скорее всего, человек без значительных проблем с имуществом и резко негативного послужного списка в органах государственной власти, за который его смогли бы «забанить» международники. Но с достаточными связями с политической властью.

В результате «темная лошадка» вполне может оказаться «волком в овечьей шкуре». Но узнаем мы об этом только из голосований такого судьи, которого назначили на девять лет и уволить которого будет невозможно.

Альтернативой рассматриваемой ситуации могла бы быть модель подавляющего голоса независимых экспертов, которая, к сожалению, не предусмотрена в новом законопроекте о КСУ.

Несмотря на это, она показала себя лучше в конкурсах на должности в другие государственные органы.

К примеру, функционирует уже упомянутый Этический совет, отсеивающий недобропорядочных кандидатов в Высший совет правосудия (орган, назначающий и увольняющий судей).

Его деятельность уже демонстрирует беспрецедентные результаты: в августе 2022 года членом Высшего совета правосудия стал активист Евромайдана, адвокат и бывший член Общественного совета добропорядочности Роман Маселко. В других обстоятельствах, без деятельности Этического совета, подобное было бы невозможным, а на назначение в ВСП снова влиял бы Павел Вовк и прочая судебная мафия.

Этический совет также состоит из шести членов, но три международника имеют преобладающий голос, если соглашаются между собой в решении.

Общество не раз видело, как отбирает судей президентская комиссия без участия независимых экспертов.

К примеру,

в ноябре 2021 года она единогласно рекомендовала в КСУ Александра ***Сибигу***. Его дочь на тот момент жила в Москве, а общественные организации сообщали, что Сибига не задекларировал жилой дом в Киеве общей площадью 719,5 квадратного метра и автомобиль Porshe Cayenne. Но президентская комиссия не увидела проблемы в этих фактах.

3. Почему же приняли №7662

Офис президента систематически пополняет суд лояльными лицами, что уже вызывает вопросы о незаангажированности их решений.

Да, этим летом парламент

1) избрал судьей КСУ Ольгу Совгирю, которая была депутатом от «Слуги народа».

2) Также по квоте парламента в КСУ работает Виктор Кичун — друг представителя президента в КСУ Федора Вениславского

3) и двое судей, назначенных самим президентом: Оксана Грищук и Александр Петришин.

Их назначение 26 ноября проходило со значительными нарушениями:

1) вакантных мест в Конституционном суде по квоте президента вообще не было, ведь конституционный срок полномочий судей ***Тупицкого*** и ***Касминина*** на тот момент не истек.

2) К тому же Александра ***Петришина***, несмотря на очевидный конфликт интересов, назначили по результатам того же «конкурса», победителем которого признан Александр ***Сибига***.

Всего, по информации Фонда DEJURE, **офис президента уже контролирует пятерых судей**, **но этого «явно мало»**.

1) 6 декабря на специальном заседании Конституционного суда были уволены трое судей, назначенных по квоте парламента: Ирина Завгородняя, Сергей Сас, Игорь Слиденко.

2) Соответственно, новых судей будет выбирать Верховная Рада.

3) Там фракция «Слуга народа» составляет монобольшинство и, очевидно, может в очередной раз назначить «своих» кандидатов, если, конечно, ей не будет мешать «слишком» независимая комиссия.

Еще двух судей КСУ по своей квоте в следующем году будет выбирать ***Съезд судей***.

1) И несмотря на то, что один из столпов судебной мафии, ОАСК, на днях был ликвидирован, ее влияние на процессы все еще значительно.

2) Следовательно, и там склонны будут договариваться политически.

Законопроект № 7662 уже проголосовали в Раде, поэтому теперь он ждет подписи президента, после чего будет опубликован и вступит в силу.

Если это произойдет, **нас ждет не просто имитация конкурса** в Конституционный суд, что мы уже видели ранее.

Теперь это все будет делаться под лозунгами евроинтеграции, а окно возможностей перемен закроется надолго, ведь судей в КСУ выбирают на девять лет.

4. Обновленный вывод «Венецианки»: новая надежда

Реформа Конституционного суда, кроме того, что

1) оказывает определяющее влияние на жизнь внутри страны,

2) является еще и ключевым условием евроинтеграции.

Она прямо упомянута под № 1 среди семи приоритетов, без выполнения которых невозможно открыть переговоры о нашем вступлении в ЕС.

Поэтому наши международные партнеры очень внимательно следят за исполнением этого обязательства.

Но, **особая роль в процессе на этот раз отдана Венецианской комиссии**.

Именно на основании ее рекомендаций должна быть изменена процедура отбора судей КСУ, говорят в своем решении о нашем кандидатстве ***Европейская комиссия*** и ***Европейский совет***.

Впрочем, это не первый раз, когда к этому вопросу обращаются эксперты «Венецианки».

Еще в 2020 году Венецианская комиссия по запросу президента Зеленского в своем заключении озвучила те же тезисы о реальной конкурсной процедуре в КСУ:

— должна быть создана независимая от политиков комиссия, которая состояла бы из международных экспертов (по аналогии с реформой других судебных органов) и представителей общественности (например, делегированных Общественным советом добропорядочности). После этого она повторила сказанное еще дважды, в двух других своих решениях.

Последний документ Венецианской комиссии, правда, несколько *меняет позиции*.

1) Срочное заключение, принятое специально ко второму чтению законопроекта, содержало ***очевидные фактологические ошибки*** и, соответственно, приходило к ложным выводам.

2) **Что сыграло свою роль — срочность подготовки заключения или желание поддержать власть во время войны, неизвестно. Однако реформе и евроинтеграции это пошло явно не на пользу.**

Для политических сил, заинтересованных в *зависимости суда*, это был *«лучший подарок»* — они значительно ухудшили текст проекта ко второму чтению.

Но даже этой редакции заключения Комиссии **проект не отвечал**.

В частности,

1) в заключении «Венецианка» рекомендовала **добавить в состав комиссии седьмого члена по квоте международных экспертов**. После этого группа послов стран G7 призвала депутатов принять такую редакцию законопроекта, которая предусматривала бы преобладающий голос для независимых экспертов в СГЭ.

2) Однако парламентский комитет по правовой политике **проигнорировал эти рекомендации** во время подготовки проекта закона ко второму чтению, а зал — во время голосования в целом, отдав за него 245 голосов.

Впрочем,

1) буквально через три дня после этого состоялось пленарное заседание Венецианской комиссии,

2) **на котором она прибегла к беспрецедентному шагу** и ***изменила свое заключение***.

А точнее,

3) — **приняла новое, так сказать, полное заключение вместо того, чтобы утвердить решением пленарного заседания ранее принятое срочное. Такое в Комиссии по отношению к Украине случалось до этого только однажды, и это свидетельствует об особом весе изменений, принятых в Венеции.**

В этот раз Венецианская комиссия максимально четко сказала:

— в составе СГЭ должен быть седьмой член, и он должен быть по квоте независимых международных экспертов.

Неучтение этой рекомендации будет означать, что украинские власти сознательно игнорируют выводы ключевых международных партнеров, а также выполнение своего обязательства № 1, **чтобы получить контроль над Конституционным судом**.

И **это не остается незамеченным**.

5. Вместо итогов

Проект закона № 7662 в нынешней редакции не только не решает проблему политической зависимости судей КСУ, но и способствует продолжению практики политических назначений.

Обновленный, но до сих пор подконтрольный Конституционный суд продолжит принимать политически мотивированные решения по важнейшим аспектам жизни общества —

1) досрочным и очередным выборам, 2) послевоенному восстановлению и реинтеграции, 3) вступлению в ЕС и НАТО и соответствующим изменениям в законы и Конституцию.

Это представляет угрозу не только реформам и демократии в стране, но и евроинтеграции.

Сейчас, во время войны, наши международные партнеры очень неохотно критикуют украинские власти, и это понятно.

Но не за горами время, когда и Еврокомиссия, и страны — члены ЕС будут оценивать прогресс Украины в реформах не по пылким речам и галочкам напротив названий законопроектов, а по реальному положению вещей.

И ЕС, уже наученный горьким опытом других стран Центральной и Восточной Европы с проблемами верховенства права, может придумать немало формальных причин, чтобы не брать в свой состав очередную страну с **политически зависимым Конституционным судом**.

Поэтому сейчас **у Украины есть исторический выбор**:

1) провести судебную реформу как следует или

2) **упустить шанс, выпадающий раз в десятилетие, поставить под угрозу демократический строй, принципы верховенства права и свое европейское будущее**.

Депутаты уже сказали свое слово, поставив узкопартийные интересы выше интересов страны.

На этот раз украинцы ***обращаются*** к гаранту Конституции, прав и свобод и евроатлантического курса — президенту Зеленскому. И просят ветировать попытку значительного отклонения от него и исправить ошибки.

Услышит ли их президент?…

***

Президент Владимир Зеленский подписал законопроект №7662 «О внесении изменений в некоторые законодательные акты Украины по усовершенствованию порядка отбора кандидатур на должность судьи Конституционного Суда Украины на конкурсной основе».

***

№ 1.104

Татаров бере під повний контроль Бюро економічної безпеки

2022-12-20

Лємєнов

Сьогодні відбулося перше засідання ***Тимчасової слідчої комісії ВРУ з питань недоотримання бюджетом коштів***, хоча я б просто сказав – вирішили **розібратися чим займається БЕБ?**

Не буду розкривати всіх деталей. Я був присутній як експерт по органам кримінальної юстиції. Виступали члени РГК при БЕБ, нардепи зі складу ТСК задавала купу запитань, а під кінець глава Бюро Вадим ***Мельник*** намагався ***«пояснити ситуацію, що склалася»***.

Зауваження стосувались

> **— 1) непрозорості конкурсних відборів, 2) впливу різних «смотрящіх», 3) призначення на посади чорт знає кого…**

Найбільше вразило те,

> — як цинічно Офіс Президента, а точніше заступник Єрмака – Олег ***Татаров*** – запхав двох своїх соратників в Бюро. Тепер це вже офіційна інформація.

1. До БЕБ на посаду заступника глави було призначено Віталія ***Гагача***.

— Це «прокурорський» чин із Запоріжжя. Призначено без конкурса, бо вивчав його гарну біографію і сподобався на співбесіді. Однак, Мельник не зміг згадати, яка причина звільнення колишнього прокурора з органів. Наскільки відомо, там справа у непроходженні атестації.

Що цікаво, глава ТСК по БЕБ Ярослав ***Железняк*** запитав у очільника Бюро про нього через призму не просто зв'язку, а кумівства з Татаровим. І хотів дізнатися, звідкіля ж Мельник взяв резюме Гагача. Відповіді ми не отримали.

2. Друга цікава персона в БЕБ – екс-глава ГСУ МВС часів Януковича Микола ***Чинчин***.

Нагадаю, він був люстрованим, адже підпадав під дію Закону «Про очищення влади». Проте славнозвісний ОАСК, який ліквідували лише днями, свого часу скасував це обмеження.

Чинчин по конкурсу, законодавчо встановлених обмежень не має, працює аналітиком.

Мельник Чинчина знає давно "по роботі".

А, забув додати, ***Чинчин*** – це найближчий соратник по МВС того ж таки Олега ***Татарова*** під час ЄвроМайдану, який вони інтенсивно відпрацьовували в інтересах ***Януковича***.

***

№ 1.105

Продаж російського аміаку як «дзеркало» конфіскації на війні

2022-10-24

Олександр Лємєнов

Голова правління StateWatch

Як зробити продажі конкурентними і прозорими

Україна майже рік бореться з повномасштабною російською навалою. Вітчизняні можновладці невдовзі ухвалили політичне рішення про конфіскацію всіх активів, що належать двом північним сусідам, які об’єднали зусилля для військового вторгнення. Буквально відразу зазначене політичне

рішення конвертувалось у правовий механізм, який закріпили на рівні профільного закону. Таким чином у руках української влади опинилася велика кількість активів, наприклад, російський аміак.

Ми в StateWatch у рамках проєкту Trap Aggressor постійно моніторимо санкційний напрямок, у тому числі аналізуючи рішення з державного реєстру судових рішень. Цього разу зосередимося на кейсі арешту і продажу аміаку, який ілюструє непрозорість і проблематичність ситуації у сфері конфіскації майна агресора.

Існує кілька ключових проблем, про які можновладці воліють не розповідати. По-перше, закритість реєстру арештованих активів, що перебуває у віданні профільного органу — Національного агентства з питань виявлення, розшуку та управління активами, отриманими від корупційних та інших злочинів (АРМА). По-друге, відібрані на початку року товарні біржі, через які реалізується майно, незмінні протягом року, а значить, обмежене коло осіб знає про продаж, що згодом конвертується у зниження надходжень на депозитний рахунок, відкритий АРМА. Це, в свою чергу, зменшує обсяг коштів, які згодом потенційно можуть опинитися в держбюджеті. По-третє, маючи інформацію про відповідний продаж активу, окремі «обізнані» бізнес-структури можуть неабияк заробити. Однак про все по черзі.

1. Хто і навіщо закрив реєстр арештованих активів

Нещодавно один з активних юзерів соцмережі Facebook порушив тему продажу аміаку російського походження, який українська влада арештувала на початку повномасштабної війни. Чому ж це стало новиною для широких верств соцмереж і профільних експертів? Річ у тім, що реєстр арештованих активів, який адмініструється АРМА, закрили ще на початку повномасштабної війни урядовою постановою. Згодом це рішення підкріпили листом від Служби безпеки України. Тому **ніхто з потенційних учасників ринку не може дізнатися, що саме і коли потенційно можуть продавати**?

Більш того,

> **— не зрозуміло навіть, де саме такі активи буде реалізовано.**

І **ця проблема створена не керівництвом Нацагентства, а незрозумілою політикою вищого керівництва держави**, яке точно знає про ухвалені у лютому-квітні рішення.

> **АРМА, своєю чергою, не проявляє жодної політичної волі, зважаючи на розклад сил у державних структурах.**

Згодом, маючи доступ до інсайдерської інформації,

> **можна легко заходити на будь-які торги, знаючи дату і товарну біржу, а потім за низької конкуренції купити задешево актив.**

Також варто зауважити, що

— АРМА підтверджує повноцінну роботу в закритому режимі вищезгаданого реєстру.

У відомстві додають, що наступного року навіть зможуть, нарешті, відокремлювати в технічному плані російські та білоруські активи від інших.

Зрештою, **вони виконують волю Кабміну та СБУ, які повністю підконтрольні Банковій. А там, в офісі президента, точно знають, що і коли продаватиметься…**

2. Як і кому продавали російський аміак

Однак **повернемося до продажу арештованого *російського аміаку*.**

Керівництвом АРМА було вирішено зазначені вище 42 тис. тонн російського аміаку подрібнити на менші лоти та реалізувати через товарну біржу «Придніпров'є-2021». Загалом станом на середину листопада було проведено три відповідні аукціони. По них, за результатами торгів, було підписано протоколи. Однак, забігаючи наперед, зазначу: останній переможець, підписавши протокол, пізніше не оплатив у визначений термін коштів. Йдеться про компанію, яку пов'язують із нардепом-«слугою» Олександром Бакумовим, що був обраний на мажоритарному окрузі в Харкові. І згодом ми дізналися, що замість переможця на третіх торгах заходить і забирає аміак компанія, яка посіла друге місце.

Отож вищезгадані торги відбулися на товарній біржі «Придніпров'є-2021», тому даємо коротку довідку про кожні з торгів.

1) ***Перші*** з них, що засвідчені ***протоколом №11 від 29 серпня 2022 року***, визначили переможця. Ним стало ТОВ «Славна Енерго Газ», а єдиним конкурентом виступило ТОВ «Хім-Трейд». Стартова ціна — 234 млн грн, тоді як переможець сплатив 238,7 млн. **Обсяг аміаку — 7 341 т**, а в перерахунку на одну тонну ціна разом із ПДВ становила **приблизно 960 дол/т**. *(Навар 300 $/т, всего: 2,19 $ млн — Ю. Т.)*

2) ***Результати других торгів***, що зафіксували переможця — ТОВ «Компанія Агроторггруп», встановлені ***протоколом №23 від 5 жовтня 2022 року***. Конкуренція по аукціону — ТОВ «Славна Енерго Газ» і ТОВ «Хім-Трейд». Стартова ціна — 295,7 млн грн, тоді як кінцева сума, оплачена переможцем, становила 301,6 млн. У перерахунку виходить **близько 890 дол/т.**

3) ***Треті,*** останні станом на сьогодні, торги завершені та зафіксовані у ***протоколі №28 від 27 жовтня 2022 року***. Переможцем стало ТОВ «Поларіс-100», а конкурентами виступили ТОВ «Хім-Трейд», ТОВ «Райз-Схід» і ТОВ «Славна Енерго Газ». Стартова ціна — 295,7 млн

грн, але реальна конкуренція значно підвищила вартість — до 375,5 млн. У перерахунку виходило **приблизно 1115 дол/т.**

Додатково маємо акцентувати увагу на позиції, яку озвучили в АРМА:

— до кожної з цін, яку сплатять переможці, мають бути додані від 250 до 290 дол. за зберігання аміаку на базі «Одеського припортового заводу», а також за перевалку хімречовини.

Однак, наразі озвучену добавку у розмірі 250–290 дол./тонна

— не підтверджено нічим, окрім слів представника АРМА.

Маємо право сумніватися у зазначеному, оскільки ми вже спостерігали, як заарештовані автомобілі зберігалися на одному з майданчиків, а потім за це сплатити кошти мало саме Нацагентство, а не покупець. Відповідні факти наводилися у звіті Рахункової палати України.

Як бачимо, за відсутності попереднього повноцінного висвітлення інформації про проведення торгів на таких аукціонах **перемагають лише ті, хто має доступ до інсайдерської інформації**.

Зрештою, вітчизняне законодавство не вважає це злочином (!), однак за кордоном ***inside trading*** є серйозним кримінальним правопорушенням.

Тепер можна порівняти з торгами, які проводилися через систему Prozorro.Sales.

Зокрема, 16 вересня держпідприємство «Укрхімтрансаміак» продало цю ж хімречовину **за ціною 1312 дол./т**. Крім цього, є аналітика із системи Prozorro стосовно 12 торгів, на яких, знову ж таки, продавали аміак. *Ознайомитися з результатами можна у документі.*

(Док)

На цьому моменті може виникнути запитання: чому торги проводяться через маловідому біржу «Придніпров'є-2021», а не через спеціалізоване ДП «Прозорро.Продажі»? Відповідь АРМА проста: на початку року всі майданчики, через які бажано реалізовувати арештоване майно, що перебувало у віданні АРМА, подавали свої заявки на участь. Але зазначене держпідприємство такої заявки не надіслало. Отже, весь рік вони не можуть бути долучені до розміщення на торгах активів, які бажає продати Нацагентство.

Як наслідок, цілком логічний висновок, побудований на знанні економічних законів: підвищення прозорості, прогнозованість дати проведення торгів для всіх учасників ринку конвертуються у посилення конкуренції, що згодом збільшить обсяги надходжень на депозитний рахунок. У такому разі, за

повноцінного рішення судової інстанції про конфіскацію коштів в інтересах держави, бюджет отримає значно більше фінансових ресурсів.

І тепер про останній цікавий момент у продажу російських чи білоруських активів.

Коли реєстр закритий, і доступ, що очевидно, має обмежене коло осіб, то це створює неконкурентні переваги для окремих бізнес-груп. Для прикладу візьмемо вищезгадані торги аміаком.

Ми спробували по кожному з підприємств-переможців знайти реальних бенефіціарів, бо офіційно це здебільшого якісь нікому не відомі персони. Але звідкіля вони беруть десятки і сотні мільйонів гривень на придбання активів росіян? Один із наших інсайдерів повідомив, що ТОВ «Славна Енерго Газ» контролюється соратником Януковича—Арбузова, колишнім нардепом-регіоналом Кисельовим. ТОВ «Компанія Агроторггруп» — авторитетною людиною з 1990-х Гіві Немсадзе, що відомий по подіям на Донбасі. Третя компанія, що зрештою і перемогла, офіційно має американське коріння. Мова про ТОВ «Райз-Схід», що зареєстроване в штаті Вайомінг. Однак через нескладні пошуки в мережі можна дізнатися, що ця структура пов'язана з розшукуваним детективами НАБУ «яєчним олігархом» Олегом Бахматюком, який заборгував до 2 млрд дол. іноземним кредиторам і державним банкам, зокрема Ощадбанку. І саме оця структура, як повідомили на офіційному вебсайті АРМА, здійснила придбання з найбільшим зростанням ціни — до 26% від стартової. Та чи є це дійсно ринковими цінами? Питання наразі залишається без відповіді…

3. Як вирішити проблеми з продажем підсанкційного майна

1) По-перше, треба відкрити *реєстр* арештованого майна.

Це для сторони агресорів узагалі не новина, якщо вони дійсно є реальними власниками. При цьому для інших бізнес-структур це стане індикатором прозорості, а для громадськості — ознакою підзвітності процесу продажу російського чи білоруського майна, яке арештоване в рамках кримінальних проваджень.

2) По-друге, потрібно розширювати спектр бірж і майданчиків, на яких реалізується майно, що дасть змогу посилити конкуренцію на торгах.

Це потенційно збільшить обсяг подальших фінансових ресурсів, які надійдуть до бюджету у разі доведення винуватості окремих суб'єктів, майно яких арештоване. По-третє, два попередні фактори допоможуть усунути непрозорість процесів, які потенційно дають змогу збагачуватися окремим бізнесовим або політичним групам.

***

№ 1.106

Дайджест подій в Україні та навколо України від 19 грудня 2022

Головне

1) Насправді, "моніторингова програма МВФ" – це не гроші, а ймовірна можливість їх отримати у інших. Чи дадуть? дадуть. Але невідомо хто, скільки, і на яких умовах. І це ТОЧНО будуть кредити.

2) **Акела Залужний промахнувся вже втретє. Насправді, політика – це не його. Тому що ті, хто поруч із ним (я знаю хто саме) – тупі довбні і пристосуванці. Які радять йому хуйню, яку не сприймає суспільство. Ну й ллють воду на користь виблядкам – єрмакакам.**

3) Коли ви дивитеся на бульбенфюрера, звертайте увагу на нижню частину цього айсбергу. Тому що його дупа простягається не на один, не на два і не на десять стільців. Проте він не довбень. І вдиратися у війну проти України намірів не має, як на мою думку.

4) Порогова ціна на газ у $2000+ за тисячу кубів - це реальна реальність для ЄС. Проте більше платити не хочуть. (насправді, реальна ціна - до 200 за тисячу кубів, але подякуємо хуйлу за щасливе європейське майбутнє)

5) Раджу почитати чергові факапи лакейської кодли. І звернути увагу, що "свята" у них вже розпочалися. Чи ви вважаєте, що вони живуть без світла?

Теми доби

1) МВФ схвалив моніторингову програму підтримки України

2) Міністри енергетики країн ЄС домовилися про запровадження порогової ціни на газ.

3) Залужний підтримав посилення кримінальної відповідальності військовослужбовців.

4) Путін відвідав Білорусь та зустрівся з Лукашенком.

1. Війна

1-1) Фронт

• Міністерство оборони Білорусі оголосило про завершення перевірки бойової підготовки підрозділів. Президент Лукашенко оголосив про виведення на бойове чергування комплексів ППО С-400 та оперативно-тактичних комплексів "Іскандер", які РБ отримала від Росії. Міністерство оборони РФ

повідомило про початок навчань російських підрозділів у Білорусі в складі батальйонних груп для підготовки створення регіонального угруповання військ "союзної держави". Під час візиту до Мінська Путін оголосив про початок підготовки Росією білоруських льотчиків на літаках "зі спеціальною бойовою частиною". Країни Організації договору про колективну безпеку, яка створена Росією, анонсували проведення низки навчань на "західних кордонах" союзу (у Білорусі). На спільній пресконференції Лукашенко назвав себе й Путіна "агресорами" та "найтоксичнішими людьми на планеті". Путін відкинув звинувачення в підготовці поглинання Білорусі Росією і назвав це "недоцільним". Обидва президенти відзначили "високу результативність" переговорів, та сподіваються "що люди її оцінять".

Представник Головного управління розвідки (ГУР) Міноборони України Юсов назвав ще однією причиною візиту Путіна до Білорусі залучення підприємств військово-промислового комплексу країни до постачання зброї та боєприпасів для російських військ. Прессекретар Держдепартаменту Прайс повідомив, що США й далі стежитимуть за діями керівництва Білорусі й запровадять додаткові санкції в разі посилення постачань білоруських озброєнь Росії. Секретар РНБО Данилов повідомив, що Україна готова до будь-якого розвитку подій після зустрічі російського та білоруського президентів, але вважає, що Путіну не вдалося схилити Лукашенка до участі у війні проти України. Представник канцлера Німеччини Гебештрайт висловив стурбованість дійствами Путіна та Лукашенка. Західні розвідки здебільшого вважають малоймовірним залучення Білорусі до війни. Сили оборони України на півночі країни не фіксують жодних змін оперативної ситуації та влаштовують заходи для зміцнення кордону із Білоруссю.

• Упродовж доби лінія фронту майже не зрушила з місця. На півночі Луганщини ЗСУ відбили контратаки російських військ на околицях Сватового та в районі траси Сватове – Кремінна.

• Російські підрозділи не залишають спроб прорвати лінію української оборони вздовж траси Лисичанськ – Бахмут та на околиці Соледара, проте їхні атаки успіху не мають.

• Найзапекліші бої тривають у Бахмуті. Українські підрозділи влаштували кілька успішних контратак та потіснили найманців ПВК "Вагнера" з околиць міста.

• Також українські війська відбили атаки на околицях Донецька – у Первомайському, Красногорівці та в центрі Мар'їнки.

• Голова Служби інформації та безпеки Молдови Мустяце вважає, що Росія може вдертися на територію країни у 2023 р. з невизнаної "Придністровської молдавської республіки (ПМР)", проте, зрештою, розвиток подій залежатиме від ситуації на фронті в Україні.

• Енергоатом повідомив про проліт ударного дрона Shahed-135 над проммайданчиком Південноукраїнської АЕС поблизу реактора, і це вкотре створило загрозу безпеці ядерного об'єкта.

1-2) Тил

• Депутати Верховної Ради вважають свою роботу цього року виконаною. Наступне пленарне засідання заплановано на січень – після різдвяних свят.

• Пресслужба Укренерго після чергової атаки Росії дронами – камікадзе назвала ситуацію в енергосистемі складною та важкою. За твердженням регулятора, відновлення енергосистеми може тривати тривалий час. У 10 областях та столиці продовжуються аварійні відключення.

Мер Києва Кличко повідомив, що в столиці досі не під'єднано до опалення 140 будинків, водопостачання відновлено повністю. Директор дочірньої компанії ДТЕК YASNO Коваленко назвав "реальним" брак світла в будинках киян протягом 10 годин і більше.

• Нацкомісія з регулювання у сфері енергетики та комунальних послуг оголосила про поновлення позапланових виїзних перевірок суб'єктів господарювання.

• Держбюро розслідувань оголосило про завершення слідства за фактом держзради колишніх президента Януковича та прем'єр-міністра Азарова для укладання "Харківських угод" у 2010 р. Договір підписали президенти Медведєв та Янукович. Він забезпечував надання Нафтогазу знижки на газ в обмін на подовження на 25 років терміну оренди бухти Севастополя для розміщення Чорноморського флоту РФ. Росія розірвала угоду після окупації Криму у 2014 р.

• Китайський Ексімбанк погодився на відтермінування виплат за кредитом на суму $1,5 млрд, який було взято держкомпанією "Державна виробничо-зернова корпорація України" (ДПЗКУ) ще у 2012 р. Слідчі органи з'ясували, що $300 млн із цієї суми вкрали топменеджери компанії, а $1,05 млрд було покладено на депозит на 5 років до державного Укрексімбанку. Загальна сума кредиту та відсотків за ним перевищила $3 млрд. Хоча Україна ним так і не скористалася. за ним уже виплачено $1,3 млрд.

• Нацбанк викупив "військові" облігації уряду на суму 15 млрд грн, що є фактичною емісією. З лютого НБУ купив ОВДП ("надрукував" гривню) на суму 400 млрд грн.

2. Україна та світ

• МВФ схвалив програму моніторингової підтримки України Радою директорів Фонду (РМВ). Цю програму ухвалено з огляду на надвисокі ризики кредитування через війну та величезну дірку в платіжному балансі.

Термін чинності програми – 4 місяці, вона не передбачає прямих фінансових вливань. Пресслужба МВФ повідомила, що Фонд цією програмою дає сигнал донорам щодо можливості фінансування країни, чим допоможе Україні підтримати стабільність.

• Міністри енергетики країн ЄС домовилися про встановлення "стелі" цін на газ у розмірі €180/МВт•год (приблизно $2015/1000 м³ за поточним курсом). Ця ціна в півтора раза нижча за €275/МВт•год ($3080/1000 м³), яку спочатку запропонувала Єврокомісія. Німеччина, Нідерланди та Австрія вважають, що встановлене обмеження підірве енергетичні ринки та може змінити напрям потоків газу з ЄС до Азії. Перевищення порогової ціни протягом трьох днів обмежить ціну продажу газу на найбільшому європейському хабі TTF цим порогом плюс €35/МВт•год. Прессекретар російського президента Пєсков пригрозив, що РФ зробить певні кроки у відповідь, подібні до тих, що зробила у відповідь на обмеження ціни на нафту. Газпром нарощує постачання газу до Китаю газогоном "Сила Сибіру", який практично вийшов на проєктну потужність. Китай оплачує постачання газу рублями та юанями, щоб уникнути західних санкцій.

• Прессекретар МЗС Ніколенко заявив, що Україна досі не отримує воєнну допомоги за програмою ленд-лізу, оскільки США передають озброєння за спрощеною процедурою і безоплатно, а не в лізинг чи в оренду. Посол у Вашингтоні Маркарова привітала заклики конгресменів від Республіканської партії до ретельнішої перевірки американської допомоги Україні.

• Прем'єр-міністр Великої Британії Сунак на саміті Об'єднаних експедиційних сил Сполученого королівства (JEF) у Латвії закликав світових лідерів ігнорувати будь-які пропозиції про перемир'я від Росії доти, доки вона не виведе війська з України. Він наголосив, що російське командування використає перемир'я для перегрупування та посилення військ. Британський уряд оголосив про новий пакет допомоги Україні, що складатиметься здебільшого з артилерійських боєприпасів. Наступного року заплановано постачання сотень тисяч боєприпасів на суму £250 млн.

Президент Фінляндії Ніїністьо оголосив про підготовку нового пакету воєнної допомоги Україні. З його слів, воєнна підтримка України має тривати доти, доки в країні не настане мир. Ніїністьо розкритикував заяву французького президента Макрона про необхідність надання "гарантій безпеки" Росії. Він наголосив, що гарантії потрібні не Росії, а її сусідам.

Президент Зеленський закликав учасників саміту збільшити постачання зброї для ЗСУ, насамперед, танків, артилерії, систем ППО NASAMS та ракет до них. Він оголосив, що Росія отримала від Ірану ще 250 дронів – камікадзе Shahed-136, які застосовує для ударів по українських об'єктах енергетики. Заступник посла США при ООН Вуд висловив розчарування відмовою Організації від розслідування застосування Росією ударних безпілотників

проти України. Він вважає, що генеральний секретар Гутерріш не робить цього під тиском Росії і не виконує мандату, який надано Радою безпеки ООН. Представники українських спецслужб вважають, що російські підприємства модернізували іранські безпілотники для застосування їх взимку та за поганої погоди.

• Міністерство оборони Німеччини спростувало інформацію про постачання БМП "Marder" Україні та іншим країнам. Армія Словаччини отримала перший танк Leopard IIA4, на заміну радянським танкам Т-72, які було передано ЗСУ.

• Російський президент Путін доручив спецслужбам зміцнити кордони Росії, посилити контроль над громадськістю для "викорінення зрадників, шпигунів та диверсантів", а також посилити охорону стратегічних об'єктів та енергетичної інфраструктури. Суд у Башкирії оштрафував на 50 тис. руб лідера рок-гурту "ДДТ" Шевчука за те, що він заявив зі сцени, що "Батьківщина не є дупою президента".

• Агентство Reuters повідомило, що Сирія у 2022 р збільшила імпорт пшениці з окупованого Криму в 17 разів – до 0,5 млн т, і це становить майже третину всього збіжжя, що було ввезено. На думку експертів, майже всю цю пшеницю окупанти вкрали на захопленій ними території України.

• Росія проведе спільно з Китаєм військові навчання в Східнокитайському морі із запусками ракет та артилерійськими стрільбами.

• Уряд Канади заарештував активи "недоторканого" російського олігарха Абрамовича на суму $26 млн, має намір конфіскувати їх та передати на відновлення України. Щодо Абрамовича було оголошено санкції ЄС та США, проте вони так і не набули чинності. За нього заступилася влада України, насамперед, голова президентської фракції Верховної Ради Арахамія, який всіляко розхвалював участь Абрамовича в обміні полоненими.

• Дев'ятий пакет санкцій ЄС дає змогу Угорщині, Словаччині та Болгарії експортувати в Україну нафтопродукти, які виготовлено з російської нафти, що постачається до цих країн нафтопроводом "Дружба".

3. Київ

• Київський метрополітен відкрив станції "Майдан Незалежності" та "Хрещатик" та перехід між ними. Зі станції Хрещатик зачинено виходи на вулиці Грушевського та Городецького. Рух наземною ділянкою "червоної" лінії між станціями "Арсенальна" та "Лісова" припинено через різкі перепади напруги.

• У Києві на День Святого Миколая запалено вогні на головній "ялинці незламності" на Софійській площі. На Майдані Незалежності встановлено гігантську менору з підсвічуванням – на честь єврейського свята Хануки.

4. Тренди

• Головнокомандувач ЗСУ Залужний підтримав закон про посилення відповідальності військовослужбовців за самовільне залишення військової частини та місця служби, непокору та невиконання бойових наказів. Він наголосив, що "армія тримається на дисципліні". Водночас ні президент, ні депутати, ні вище військове керівництво не мають наміру притягати до відповідальності осіб, завдяки яким країна втратила величезні території на півдні та сході, а також тих, хто не забезпечив зведення ліній оборони перед вторгненням. Правозахисники звертають увагу громадськості на те, що військову прокуратуру досі не реформовано, безліч прокурорів у перші дні війни втекли зі своїх міст, проте зараз переслідують військовослужбовців та добровольців за "воєнні злочини", які ті не вчиняли. Ще одним важливим наслідком закону може стати наведення страху у військовослужбовців перед самостійними діями та побоювання відмови від виконання злочинних наказів. Ба більше, закон заохочує самодурство та некомпетентність офіцерів середньої ланки, оскільки їхню відповідальність за невиконання завдань командування не прописано. Це вже третій чутливий для суспільства сигнал про нерозуміння Залужним настроїв громадян – після заборони на переміщення військовозобов'язаних чоловіків країною та призову жінок. На сайті президента набрала необхідну кількість голосів петиція за ветування закону.

• Головний редактор видання "Українська правда" Мусаєва та журналіст Ткач оголосили збирання коштів на протиповітряну та протиракетну оборону, які нібито мусили бути перераховані до фонду головнокомандувача ЗСУ Залужного "Ми переможемо". Залужний заявив, що не просив збирати кошти, ба більше, до фонду його імені, якого насправді не існує.

• Голова партії "Слуга народу", депутатка Верховної Ради Шуляк влаштувала скандал у палаті шпиталю інваліду війни Саморозу щодо критики "протягнутого" нею через парламент закону, який лобіює інтереси забудовників. На сайті президента петиція про ветування закону набрала вдвічі більше голосів, аніж потрібно для розгляду. Депутатка від "Слуги народу" Янченко подала заяву про вихід із партії після скандалу, який влаштувала Шуляк у лікарні.

Подібно цьому закону під приводом виконання вимог ЄС Офіс президента продавив ухвалення і закону "Про медіа", яким фактично запроваджується цензура ЗМІ, незалежних журналістів та соцмереж, а Нацрада з питань телебачення і радіомовлення набуває повноважень, подібних до російського Роскомнагляду.

• Генеральний секретар ООН Гутерріш висловив сподівання, що "збройний конфлікт" в Україні завершиться 2023 р, хоча й налаштований песимістично, оскільки не вважає можливими серйозні переговори про мир незабаром.

В Італії вийшов короткометражний фільм про гомосексуальне "кохання" між українським молодиком із Харкова та солдатом окупаційних військ. Українські користувачі соцмереж гнівно засудили цей фільм.

Влада Німеччини відмовляє у видаванні посвідок на проживання або дозволів на роботу громадянам РФ, які пов'язані з особами або компаніями, проти яких запроваджено санкції ЄС. Норвегія відмовляє у видаванні віз росіянам – навіть у разі запрошення їх до країни місцевими компаніями та громадянами.

Шведська прокуратура вимагає тривалого ув'язнення для двох братів – громадян країни, які вели шпигунську діяльність на користь Росії. Один із братів безпосередньо був пов'язаний зі шведськими спецслужбами та Збройними силами, а інший відповідав за передавання інформації Головному розвідувальному управлінню ГШ армії РФ.

У столиці Австрії Відні заарештовано й відпущено під заставу громадянина Греції – етнічного росіянина, який вів шпигунську діяльність на користь Росії і мав потужні зв'язки з дипломатами країни. На початку вторгнення він перебував у Москві, а потім відновив діяльність у Відні.

***

№ 1.107

19.12.2022 Україна: Головні події і теми доби

1) МВФ схвалив моніторингову програму підтримки України

2) Міністри енергетики країн ЄС домовилися про запровадження порогової ціни на газ.

3) Залужний підтримав посилення кримінальної відповідальності військовослужбовців.

4) Путін відвідав Білорусь та зустрівся з Лукашенком.

1. Війна

1-1) Фронт

• Міністерство оборони Білорусі оголосило про завершення перевірки бойової підготовки підрозділів. Президент Лукашенко оголосив про виведення на бойове чергування комплексів ППО С-400 та оперативно-тактичних комплексів "Іскандер", які РБ отримала від Росії. Міністерство оборони РФ повідомило про початок навчань російських підрозділів у Білорусі в складі батальйонних груп для підготовки створення регіонального угруповання військ "союзної держави". Під час візиту до Мінська Путін оголосив про початок підготовки Росією білоруських льотчиків на літаках "зі спеціальною бойовою частиною". Країни Організації договору про колективну безпеку, яка

створена Росією, анонсували проведення низки навчань на "західних кордонах" союзу (у Білорусі). На спільній пресконференції Лукашенко назвав себе й Путіна "агресорами" та "найтоксичнішими людьми на планеті". Путін відкинув звинувачення в підготовці поглинання Білорусі Росією і назвав це "недоцільним". Обидва президенти відзначили "високу результативність" переговорів, та сподіваються "що люди її оцінять".

Представник Головного управління розвідки (ГУР) Міноборони України Юсов назвав ще однією причиною візиту Путіна до Білорусі залучення підприємств військово-промислового комплексу країни до постачання зброї та боєприпасів для російських військ. Прессекретар Держдепартаменту Прайс повідомив, що США й далі стежитимуть за діями керівництва Білорусі й запровадять додаткові санкції в разі посилення постачань білоруських озброєнь Росії. Секретар РНБО Данилов повідомив, що Україна готова до будь-якого розвитку подій після зустрічі російського та білоруського президентів, але вважає, що Путіну не вдалося схилити Лукашенка до участі у війні проти України. Представник канцлера Німеччини Гебештрайт висловив стурбованість дійствами Путіна та Лукашенка. Західні розвідки здебільшого вважають малоймовірним залучення Білорусі до війни. Сили оборони України на півночі країни не фіксують жодних змін оперативної ситуації та влаштовують заходи для зміцнення кордону із Білоруссю.

• Упродовж доби лінія фронту майже не зрушила з місця. На півночі Луганщини ЗСУ відбили контратаки російських військ на околицях Сватового та в районі траси Сватове – Кремінна.

• Російські підрозділи не залишають спроб прорвати лінію української оборони вздовж траси Лисичанськ – Бахмут та на околиці Соледара, проте їхні атаки успіху не мають.

• Найзапекліші бої тривають у Бахмуті. Українські підрозділи влаштували кілька успішних контратак та потіснили найманців ПВК "Вагнера" з околиць міста.

• Також українські війська відбили атаки на околицях Донецька – у Первомайському, Красногорівці та в центрі Мар'їнки.

• Голова Служби інформації та безпеки Молдови Мустяце вважає, що Росія може вдертися на територію країни у 2023 р. з невизнаної "Придністровської молдавської республіки (ПМР)", проте, зрештою, розвиток подій залежатиме від ситуації на фронті в Україні.

• Енергоатом повідомив про проліт ударного дрона Shahed-135 над проммайданчиком Південноукраїнської АЕС поблизу реактора, і це вкотре створило загрозу безпеці ядерного об'єкта.

1-2) Тил

• Депутати Верховної Ради вважають свою роботу цього року виконаною. Наступне пленарне засідання заплановано на січень – після різдвяних свят.

• Пресслужба Укренерго після чергової атаки Росії дронами-камікадзе назвала ситуацію в енергосистемі складною та важкою. За твердженням регулятора, відновлення енергосистеми може тривати тривалий час. У 10 областях та столиці продовжуються аварійні відключення.

Мер Києва Кличко повідомив, що в столиці досі не під'єднано до опалення 140 будинків, водопостачання відновлено повністю. Директор дочірньої компанії ДТЕК YASNO Коваленко назвав "реальним" брак світла в будинках киян протягом 10 годин і більше.

• Нацкомісія з регулювання у сфері енергетики та комунальних послуг оголосила про поновлення позапланових виїзних перевірок суб'єктів господарювання.

• Держбюро розслідувань оголосило про завершення слідства за фактом держзради колишніх президента Януковича та прем'єр-міністра Азарова для укладання "Харківських угод" у 2010 р. Договір підписали президенти Медведєв та Янукович. Він забезпечував надання Нафтогазу знижки на газ в обмін на подовження на 25 років терміну оренди бухти Севастополя для розміщення Чорноморського флоту РФ. Росія розірвала угоду після окупації Криму у 2014 р.

• Китайський Експімбанк погодився на відтермінування виплат за кредитом на суму $1,5 млрд, який було взято держкомпанією "Державна виробничо-зернова корпорація України" (ДПЗКУ) ще у 2012 р. Слідчі органи з'ясували, що $300 млн із цієї суми вкрали топменеджери компанії, а $1,05 млрд було покладено на депозит на 5 років до державного Укрексімбанку. Загальна сума кредиту та відсотків за ним перевищила $3 млрд. Хоча Україна ним так і не скористалася. за ним уже виплачено $1,3 млрд.

• Нацбанк викупив "військові" облігації уряду на суму 15 млрд грн, що є фактичною емісією. З лютого НБУ купив ОВДП ("надрукував" гривню) на суму 400 млрд грн.

2. Україна та світ

• МВФ схвалив програму моніторингової підтримки України Радою директорів Фонду (РМВ). Цю програму ухвалено з огляду на надвисокі ризики кредитування через війну та величезну дірку в платіжному балансі. Термін чинності програми – 4 місяці, вона не передбачає прямих фінансових вливань. Пресслужба МВФ повідомила, що Фонд цією програмою дає сигнал донорам щодо можливості фінансування країни, чим допоможе Україні підтримати стабільність.

• Міністри енергетики країн ЄС домовилися про встановлення "стелі" цін на газ у розмірі €180/МВт•год (приблизно $2015/1000 м³ за поточним курсом). Ця ціна в півтора раза нижча за €275/МВт•год ($3080/1000 м³), яку спочатку запропонувала Єврокомісія. Німеччина, Нідерланди та Австрія вважають, що встановлене обмеження підірве енергетичні ринки та може змінити напрям потоків газу з ЄС до Азії. Перевищення порогової ціни протягом трьох днів обмежить ціну продажу газу на найбільшому європейському хабі TTF цим порогом плюс €35/МВт•год. Прессекретар російського президента Пєсков пригрозив, що РФ зробить певні кроки у відповідь, подібні до тих, що зробила у відповідь на обмеження ціни на нафту. Газпром нарощує постачання газу до Китаю газогоном "Сила Сибіру", який практично вийшов на проєктну потужність. Китай оплачує постачання газу рублями та юанями, щоб уникнути західних санкцій.

• Прессекретар МЗС Ніколенко заявив, що Україна досі не отримує воєнну допомоги за програмою ленд-лізу, оскільки США передають озброєння за спрощеною процедурою і безоплатно, а не в лізинг чи в оренду. Посол у Вашингтоні Маркарова привітала заклики конгресменів від Республіканської партії до ретельнішої перевірки американської допомоги Україні.

• Прем'єр-міністр Великої Британії Сунак на саміті Об'єднаних експедиційних сил Сполученого королівства (JEF) у Латвії закликав світових лідерів ігнорувати будь-які пропозиції про перемир'я від Росії доти, доки вона не виведе війська з України. Він наголосив, що російське командування використає перемир'я для перегрупування та посилення військ. Британський уряд оголосив про новий пакет допомоги Україні, що складатиметься здебільшого з артилерійських боєприпасів. Наступного року заплановано постачання сотень тисяч боєприпасів на суму £250 млн.

Президент Фінляндії Ніїністьо оголосив про підготовку нового пакету воєнної допомоги Україні. З його слів, воєнна підтримка України має тривати доти, доки в країні не настане мир. Ніїністьо розкритикував заяву французького президента Макрона про необхідність надання "гарантій безпеки" Росії. Він наголосив, що гарантії потрібні не Росії, а її сусідам.

Президент Зеленський закликав учасників саміту збільшити постачання зброї для ЗСУ, насамперед, танків, артилерії, систем ППО NASAMS та ракет до них. Він оголосив, що Росія отримала від Ірану ще 250 дронів – камікадзе Shahed-136, які застосовує для ударів по українських об'єктах енергетики. Заступник посла США при ООН Вуд висловив розчарування відмовою Організації від розслідування застосування Росією ударних безпілотників проти України. Він вважає, що генеральний секретар Гутерріш не робить цього під тиском Росії і не виконує мандату, який надано Радою безпеки ООН. Представники українських спецслужб вважають, що російські підприємства модернізували іранські безпілотники для застосування їх взимку та за поганої погоди.

• Міністерство оборони Німеччини спростувало інформацію про постачання БМП "Marder" Україні та іншим країнам. Армія Словаччини отримала перший танк Leopard IIA4, на заміну радянським танкам Т-72, які було передано ЗСУ.

• Російський президент Путін доручив спецслужбам зміцнити кордони Росії, посилити контроль над громадськістю для "викорінення зрадників, шпигунів та диверсантів", а також посилити охорону стратегічних об'єктів та енергетичної інфраструктури. Суд у Башкирії оштрафував на 50 тис. руб лідера рок-гурту "ДДТ" Шевчука за те, що він заявив зі сцени, що "Батьківщина не є дупою президента".

• Агентство Reuters повідомило, що Сирія у 2022 р збільшила імпорт пшениці з окупованого Криму в 17 разів – до 0,5 млн т, і це становить майже третину всього збіжжя, що було ввезено. На думку експертів, майже всю цю пшеницю окупанти вкрали на захопленій ними території України.

• Росія проведе спільно з Китаєм військові навчання в Східнокитайському морі із запусками ракет та артилерійськими стрільбами.

• Уряд Канади заарештував активи "недоторканого" російського олігарха Абрамовича на суму $26 млн, має намір конфіскувати їх та передати на відновлення України. Щодо Абрамовича було оголошено санкції ЄС та США, проте вони так і не набули чинності. За нього заступилася влада України, насамперед, голова президентської фракції Верховної Ради Арахамія, який всіляко розхвалював участь Абрамовича в обміні полоненими.

• Дев'ятий пакет санкцій ЄС дає змогу Угорщині, Словаччині та Болгарії експортувати в Україну нафтопродукти, які виготовлено з російської нафти, що постачається до цих країн нафтопроводом "Дружба".

3. Київ

• Київський метрополітен відкрив станції "Майдан Незалежності" та "Хрещатик" та перехід між ними. Зі станції Хрещатик зачинено виходи на вулиці Грушевського та Городецького. Рух наземною ділянкою "червоної" лінії між станціями "Арсенальна" та "Лісова" припинено через різкі перепади напруги.

• У Києві на День Святого Миколая запалено вогні на головній "ялинці незламності" на Софійській площі. На Майдані Незалежності встановлено гігантську менору з підсвічуванням – на честь єврейського свята Ханука.

4. Тренди

• Головнокомандувач ЗСУ Залужний підтримав закон про посилення відповідальності військовослужбовців за самовільне залишення військової частини та місця служби, непокору та невиконання бойових наказів. Він наголосив, що "армія тримається на дисципліні". Водночас ні президент, ні

депутати, ні вище військове керівництво не мають наміру притягати до відповідальності осіб, завдяки яким країна втратила величезні території на півдні та сході, а також тих, хто не забезпечив зведення ліній оборони перед вторгненням. Правозахисники звертають увагу громадськості на те, що військову прокуратуру досі не реформовано, безліч прокурорів у перші дні війни втекли зі своїх міст, проте зараз переслідують військовослужбовців та добровольців за "воєнні злочини", які ті не вчиняли. Ще одним важливим наслідком закону може стати наведення страху у військовослужбовців перед самостійними діями та побоювання відмови від виконання злочинних наказів. Ба більше, закон заохочує самодурство та некомпетентність офіцерів середньої ланки, оскільки їхню відповідальність за невиконання завдань командування не прописано. Це вже третій чутливий для суспільства сигнал про нерозуміння Залужним настроїв громадян – після заборони на переміщення військовозобов'язаних чоловіків країною та призову жінок. На сайті президента набрала необхідну кількість голосів петиція за ветування закону.

• Головний редактор видання "Українська правда" Мусаєва та журналіст Ткач оголосили збирання коштів на протиповітряну та протиракетну оборону, які нібито мусили бути перераховані до фонду головнокомандувача ЗСУ Залужного "Ми переможемо". Залужний заявив, що не просив збирати кошти, ба більше, до фонду його імені, якого насправді не існує.

• Голова партії "Слуга народу", депутатка Верховної Ради Шуляк влаштувала скандал у палаті шпиталю інваліду війни Саморозу щодо критики "протягнутого" нею через парламент закону, який лобіює інтереси забудовників. На сайті президента петиція про ветування закону набрала вдвічі більше голосів, аніж потрібно для розгляду. Депутатка від "Слуги народу" Янченко подала заяву про вихід із партії після скандалу, який влаштувала Шуляк у лікарні.

Подібно цьому закону під приводом виконання вимог ЄС Офіс президента продавив ухвалення і закону "Про медіа", яким фактично запроваджується цензура ЗМІ, незалежних журналістів та соцмереж, а Нацрада з питань телебачення і радіомовлення набуває повноважень, подібних до російського Роскомнагляду.

• Генеральний секретар ООН Гутерріш висловив сподівання, що "збройний конфлікт" в Україні завершиться 2023 р, хоча й налаштований песимістично, оскільки не вважає можливими серйозні переговори про мир незабаром.

В Італії вийшов короткометражний фільм про гомосексуальне "кохання" між українським молодиком із Харкова та солдатом окупаційних військ. Українські користувачі соцмереж гнівно засудили цей фільм.

Влада Німеччини відмовляє у видаванні посвідок на проживання або дозволів на роботу громадянам РФ, які пов'язані з особами або компаніями, проти яких

запроваджено санкції ЄС. Норвегія відмовляє у видаванні віз росіянам – навіть у разі запрошення їх до країни місцевими компаніями та громадянами.

Шведська прокуратура вимагає тривалого ув'язнення для двох братів – громадян країни, які вели шпигунську діяльність на користь Росії. Один із братів безпосередньо був пов'язаний зі шведськими спецслужбами та Збройними силами, а інший відповідав за передавання інформації Головному розвідувальному управлінню ГШ армії РФ.

У столиці Австрії Відні заарештовано й відпущено під заставу громадянина Греції – етнічного росіянина, який вів шпигунську діяльність на користь Росії і мав потужні зв'язки з дипломатами країни. На початку вторгнення він перебував у Москві, а потім відновив діяльність у Відні.

https://www.digestagency.com/2022/12/2022-12-19-ukr-mvf-shvaliv-monitoringovu-programu-pidtrimki-ukrayini.html

***

№ 1.108

План війни Путіна на 2023-й рік: оборона коридору у Крим, наступ новими 20 дивізіями, вдосконалення управління артилерією та авіацією, безпілотники у кожне віддлення

2022-12-22

Бутусов

Промови президента РФ Путіна та міністра оборони Шойгу на колегії МО РФ формулють план війни РФ на 2023-й рік, я зібрав для аналізу ключові тези з двох виступів в один текст.

Отже, яким є цей план судячи з заяв військово-політичного керівництва РФ, та які висновки:

1. Чисельність армії збільшується до 1,5 мільона осіб, кількість контрактників до 695 тисяч.

Штатна Чисельність МО РФ складала 2,1 мільйона осіб, в тому числі військовослужбовців - 1,1 мільйони осіб. Збільшення чисельності не означає, що РФ планує проводити додактову мобілізацію - це означає, ймовірно, що до складу ЗС РФ зарахують усіх мобілізованих 300 тисяч росіян, та, очевидно, близько 100 тисяч мобілізованих на окупованих територіях у складі 1-го та 2-го армійських корпусів "ЛДНР".

Збільшення ЗС на 500 тисяч осіб повністю направлене на збільшення бойового складу сухопутних військ. До початку вторгнення сухопутні, повітряно-десантні війська та морська піхота складали сумарно до 500 тисяч осіб, тобто збільшення чисельності наземних сил планується у 2 рази в порівнняні з 2021-м роком. Чисельність професійних контрактників, яка становила у 2021-му близько 405 тисячі осіб, планується довести у 2022-му році до 521 тисячі осіб, а протягом 2023-го року - до 695 тисячі осіб.

2. Розгортання 20 нових дивізій наземних сил для утримання Кримського коридору та для війни проти України

"Сформировать три мотострелковые дивизии, в том числе в составе общевойсковых объединений в Херсонской и Запорожской областях, а также — армейский корпус в Карелии;

Переформировать в мотострелковые дивизии семь мотострелковых бригад;

Дополнительно сформировать две десантно-штурмовые дивизии;

Сформировать пять артиллерийских дивизий военных округов, а также — артиллерийские бригады большой мощности;

На базе существующих бригад морской пехоты сформировать пять дивизий морской пехоты".

Пріорітетом РФ визначено утримання коридору з РФ до Криму через Запорізьську та Херсонську області, саме там планується створення нових дивізій.

Найбоєздатніші бригади десантників, морської піхоти, мотострілецькі будуть розгорнуті в дивізії, тобто там де є боєздатні командні кадри. Якщо виходити з діючих штатів, росіяни планують розгорнути до 100 нових батальйонних тактичних груп, причому застосування має бути впорядкованим, у складі своїх дивізій. Очевидно, частина мобілізованих в РФ буде спрямована для комплектування саме цих нових з'єднань.

Тактику артилерійського наступу та контрбатарейної боротьби планують вдосконалити за рахунок створення артилерийських дивізій.

3. Боротьба за панування у повітрі

"Для каждой общевойсковой (танковой) армии содержать смешанную авиационную дивизию и бригаду армейской авиации, численностью 80-100 боевых вертолетов;

Кроме того, дополнительно сформировать три управления авиационных дивизий, восемь бомбардировочных авиационных полков, один истребительный авиационный полк, шесть бригад армейской авиации".

Для покращення взаємодії з наземними силами, безпосередньої підтримки військ, подавлення системи ППО ЗСУ росіяни придають кожній загальновійськовій армії в Україні по окремій авіаційній дивізії, та в кожній з цих дивізій створюють полк ударної авіації, судячи зі штату з бомбардувальників типу Су-24 та Су-34.

Судячи з плану ввести у стрій три стратегічних ракетоносця типу Ту-160 планується також планується збільшення виробництва крилатих ракет повітряного базування для ударів по Україні.

4. Різке насичення військ безпілотниками до рівня піхотного відділення, мережецентрична війна

"Актуальная задача – совершенствование беспилотных летательных аппаратов, включая стратегические и разведывательно-ударные, а также способов их применения. Опыт специальной военной операции показал, что использование беспилотников стало практически повсеместным, и такой арсенал средств должен быть в боевых отделениях, взводах, ротах, батальонах. Цель должна засекаться максимально быстро, а информация передаваться для нанесения удара в режиме реального времени.

Беспилотные аппараты должны быть увязаны между собой, интегрированы в единую разведывательную сеть, обладать защищёнными каналами связи со штабами и командирами. Уже в ближайшей перспективе возможность получать информацию, передаваемую с беспилотников, должна быть у каждого бойца. К этому надо идти, к этому нужно стремиться".

Російське командування усвідомило ключове значення безпілотників для ситуаційної обізнаності та планує запровадити зміни в організаційно-штатній структурі та різко збільшити чисельність дронів починаючи з найменшого підрозділу - віддіення. На даний момент штатні підрозділи БПЛА в ЗС РФ створені виключно на рівні бригади-полку.

5. Піднятті призовного віку до 21 року та підвищення боєздатності призовників

Досвід війни показав повну небоєздатність 18-річних юнаків у лавах ЗС РФ . Наразі у ЗС РФ близько 270 тисяч призовників щороку. Таким чином, мета - отримати для армії більш самостійних та віподвідальних призовників з досвідом роботи та після навчання, оскільки саме призовники є основним джерелом вербування ЗС РФ контрактників.

6. На території Західного військового округу створюється Ленінградський та Московський військові округи.

Мета розгортання Ленінградського військового округу - посилення загрози на напрямку Балтії та Фінляндії.

Мета створення Московського округу - управління стратегічними резервами ЗС РФ та частинами центрального підпорядкування, які зконцентровані у центральній Росії.

Західний військовий округ, таким чином, буде повністю зосереджений на веденні бойових дій проти України та контролі Біларусі.

6. Посилення боєздатності бойової техніки

Розгортаються три нових ремонтних заводи та додаткові ремонтні підрозділи у військах.

Висновки

Росія у 2023-му році планує:

1. Закріпитись на захоплених територіях, в першу чергу на коридорі до Криму;

2. Підготувати масштабну наступальну операцію з усіх наземних напрямків, створивши чисельну перевагу та розширивши лінію фронту;

3. Успіх у наземній війні планується досягнути за рахунок якісних змін в тих сферах, де росіяни поступаються українцям: змін організації та управління, тісної взаємідії військ на землі та у повітрі, досягненні кращої коорджинації між засобами розвідки та засобами ураження, посилення ситуаційної обізнаності;

4. Росія усвідомлює перевагу українців у боєздатності, тому намагається запровадити якісні зміни у комплектуванні військ, щоб забезпечити вищу якість мобілізаційних резервів;

5. Росія готується до довготривалої війни, ніяких ознак політичного рішення та миру не проглядається.

Щодо реалістичності

В повному обсязі виконати поставлені завдання РФ не зможе, оскільки має обмеження у кадрах та промислових можливостях, нового озброєння навіть для відновлення втрат не вистачає. Нові частини будуть створюватись на старій техніці з баз зберігання, якої теж вже не вистачає, повної укомплектованості не буде.

Ніякі мережі управління типу Старлінк Росія створити не здатна, оскільки не має сотень комунікаційних супутників, і не здатна їх розробити та розгорнути.

Під таку кількість військ нема й командирів, особливо ланки взвод-батальйон.

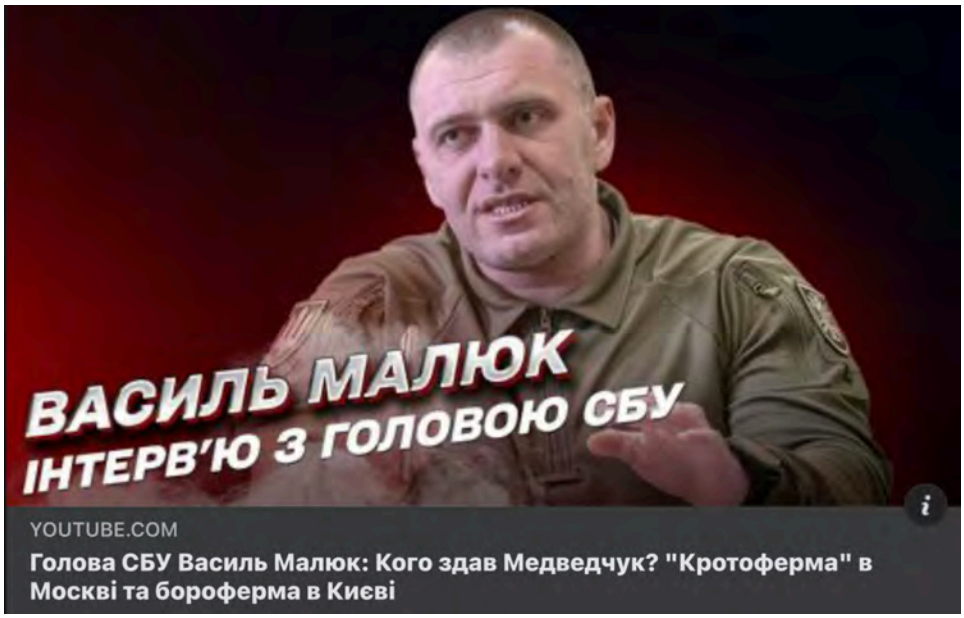
Значної чисельної переваги ворог над ЗСУ не досягне, навіть з цими цифрами, але локальна перевага можлива.

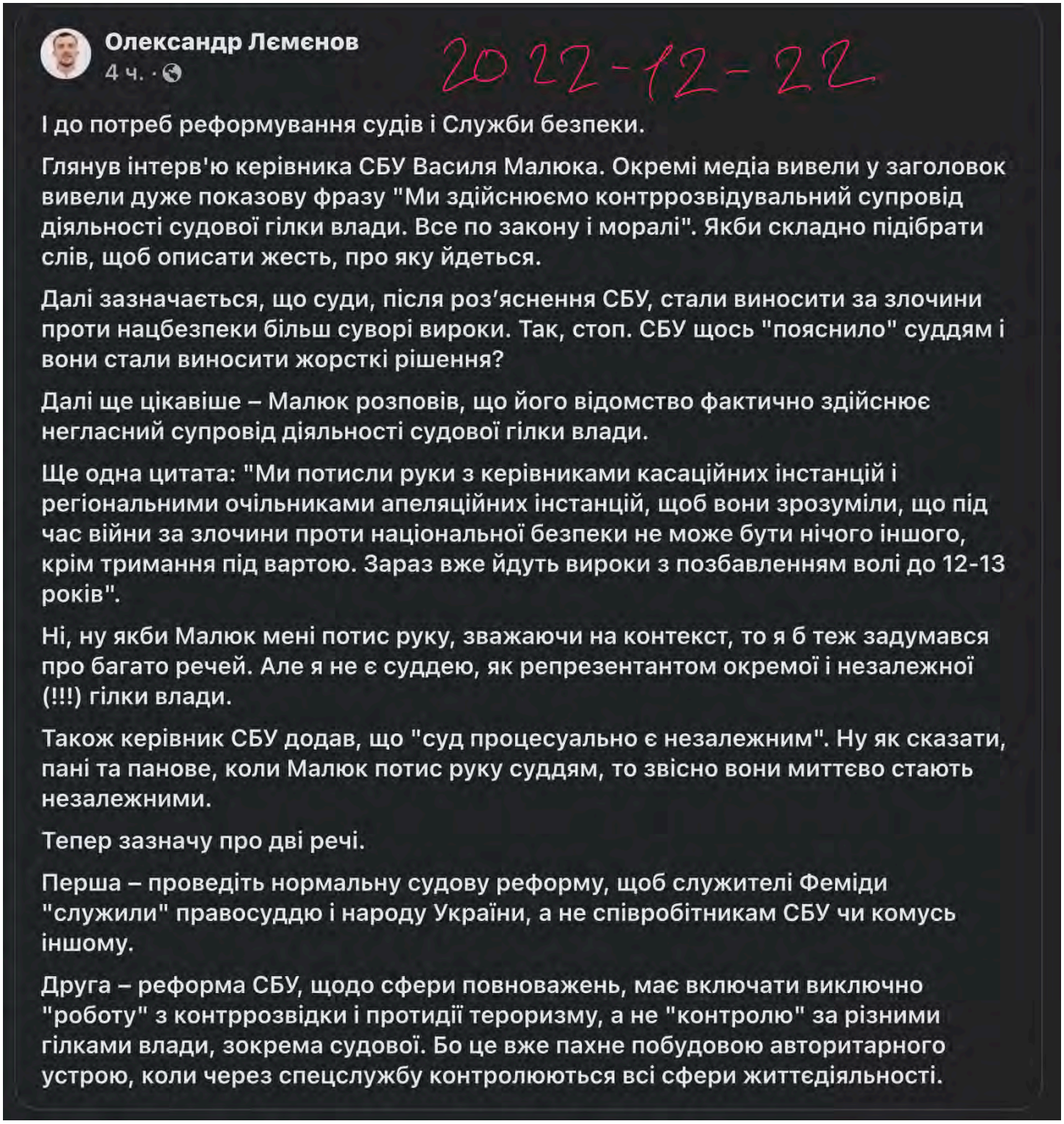
Деякі висновки з досвіду бойових дій ворог зробив вірні, і визначив нові пріорітети своєї військової політики, на які Україні та НАТО доведеться у новому році системно реагувати.

Україна та союзники мають усі можливості досягнути перемоги у війні та у нових битвах, для цього потрібно об'єктивно оцінювати виклики з боку ворога та здійснити власне оборонне планування.

***

№ 1.109

Олександр Лємєнов
4 ч. ·

2022-12-22

І до потреб реформування судів і Служби безпеки.

Глянув інтерв'ю керівника СБУ Василя Малюка. Окремі медіа вивели у заголовок вивели дуже показову фразу "Ми здійснюємо контррозвідувальний супровід діяльності судової гілки влади. Все по закону і моралі". Якби складно підібрати слів, щоб описати жесть, про яку йдеться.

Далі зазначається, що суди, після роз'яснення СБУ, стали виносити за злочини проти нацбезпеки більш суворі вироки. Так, стоп. СБУ щось "пояснило" суддям і вони стали виносити жорсткі рішення?

Далі ще цікавіше – Малюк розповів, що його відомство фактично здійснює негласний супровід діяльності судової гілки влади.

Ще одна цитата: "Ми потисли руки з керівниками касаційних інстанцій і регіональними очільниками апеляційних інстанцій, щоб вони зрозуміли, що під час війни за злочини проти національної безпеки не може бути нічого іншого, крім тримання під вартою. Зараз вже йдуть вироки з позбавленням волі до 12-13 років".

Ні, ну якби Малюк мені потис руку, зважаючи на контекст, то я б теж задумався про багато речей. Але я не є суддею, як репрезентантом окремої і незалежної (!!!) гілки влади.

Також керівник СБУ додав, що "суд процесуально є незалежним". Ну як сказати, пані та панове, коли Малюк потис руку суддям, то звісно вони миттєво стають незалежними.

Тепер зазначу про дві речі.

Перша – проведіть нормальну судову реформу, щоб служителі Феміди "служили" правосуддю і народу України, а не співробітникам СБУ чи комусь іншому.

Друга – реформа СБУ, щодо сфери повноважень, має включати виключно "роботу" з контррозвідки і протидії тероризму, а не "контролю" за різними гілками влади, зокрема судової. Бо це вже пахне побудовою авторитарного устрою, коли через спецслужбу контролюються всі сфери життєдіяльності.

***

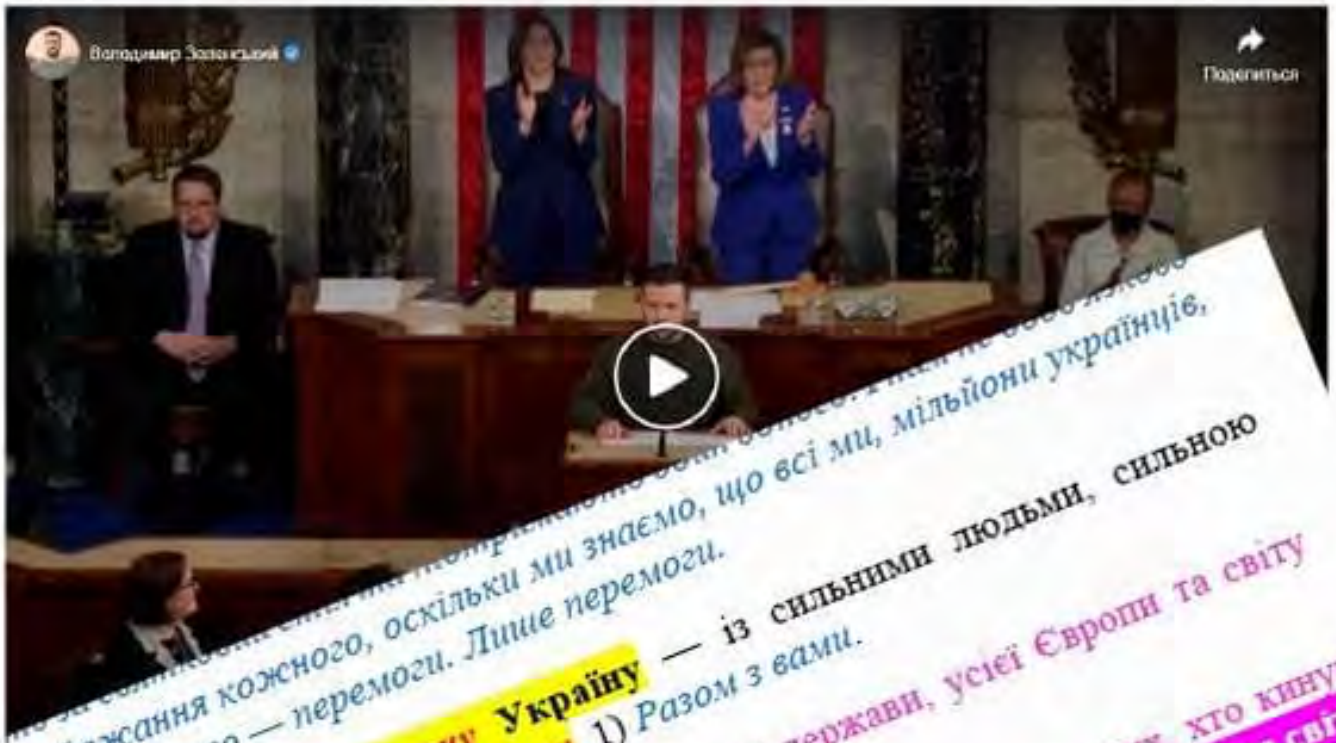
№ 1.110

Президент Владимир Зеленский выступил с исторической речью в Конгрессе США во время визита в Вашингтон — вот полный текст и видео выступления главы государства

Новини | Історична промова Зеленського в Конгресі США — повний текст та відео виступу

Этот материал также доступен на русском

22.12.2022, 08:09

знати бажання кожного, оскільки ми знаємо, що всі ми, мільйони українців, прагнемо одного — перемоги. Лише перемоги.

Ми вже збудували сильну Україну — із сильними людьми, сильною армією, сильними інституціями. 1) *Разом з вами.*

2) **Міцні гарантії безпеки** *для нашої держави, усієї Європи та світу розробляємо. Разом з вами.*

3) *Також разом з вами поставимо на місце кожного з тих, хто кинув виклик свободі.* **Це буде основою захисту демократії у Європі та світі.**

Усі, хто цінує свободу та [illegible] українці — у всіх наших містах, у кожній [illegible]ова поваги та подяки будуть почуті кожним [illegible]. Пані віцепрезиденте, я дякую вам за ваші зусилля у [illegible]. Пані спікере, ви сміливо відвідали Україну під час [illegible]итабної війни. Дякую вам. Це велика честь і привілей бути тут.

Шановні члени Конгресу від обох партій, які також були у Києві. Шановні члени Конгресу та сенатори від обох партій, які ще будуть в Україні, я впевнений у цьому, у майбутньому. Дорогі представники нашої діаспори, які є тут і присутні по всій країні. Шановні журналісти.

Для мене честь бути в Конгресі США і звертатися до вас та до всіх американців.

2022-12-22

Дорогие американцы. Во всех штатах, городах и громадах. Все, кто ценит свободу и справедливость. Ценит так же, как украинцы — во всех наших городах, в каждой семье. Пусть сегодня мои слова уважения и благодарности будут услышаны каждым американским сердцем. Госпожа вице-президент, я благодарю вас за ваши усилия в помощи Украине. Госпожа спикер, вы смело посетили Украину во время полномасштабной войны. Благодарю вас. Это большая честь и привилегия — быть здесь.

Уважаемые члены Конгресса от обеих партий, которые тоже были в Киеве. Уважаемые члены Конгресса и сенаторы от обеих партий, которые еще будут в Украине, я уверен в этом, в будущем. Дорогие представители нашей диаспоры, которые присутствуют здесь и присутствуют по всей стране. Уважаемые журналисты.

Для меня честь быть в Конгрессе США и обращаться к вам и ко всем американцам. Вопреки всем препятствиям и мрачным сценариям, Украина не пала. Украина жива и бьется. И это дает мне веские основания поделиться с вами нашей первой общей победой — мы победили Россию в битве за мнения мира. У нас нет страха. И ни у кого в мире не должно его быть.

Украинцы победили, и это дает нам смелость, которой восхищается мир. Американцы победили, и поэтому вам удалось объединить глобальное сообщество ради защиты свободы и международного права. Европейцы победили — вот почему Европа сейчас наиболее сильна и независима, чем когда-либо в своей истории. Российская тирания утратила контроль над нами и больше никогда не будет влиять на наши мысли.

Но мы должны сделать все, чтобы страны глобального Юга также одержали такую победу. Я знаю: у россиян тоже может быть шанс на свободу, только когда они победят Кремль в своих мыслях. Но битва продолжается. И мы должны победить Кремль на поле битвы. Это сражение не только за землю, за ту или иную часть Европы. Это битва не только за жизнь, свободу и безопасность украинцев или любого другого народа, который Россия стремится покорить. Это битва за то, в каком мире будут жить наши дети и внуки и их дети и внуки. Она определит, будет ли это демократия — для украинцев и американцев, для всех.

Эту битву нельзя заморозить или отложить. Ее нельзя игнорировать, надеясь, что океан или что-нибудь другое защитят сами собой. От США и до Китая, от Европы и до Латинской Америки, от Африки и до Австралии — мир слишком взаимосвязан, чтобы кто-то один мог остаться где-то в стороне и одновременно в безопасности, когда продолжается такая битва. Наши две нации являются союзниками в этой битве. И в следующем году — решающее время в ней. Время, когда украинская смелость и американская решительность должны гарантировать будущее нашей свободы. Свободы людей, которые стоят за свои ценности.

Дамы и господа. Американцы. Вчера перед поездкой сюда, в Вашингтон, я был на передовой, в нашем Бахмуте. В нашей крепости на востоке Украины, на Донбассе, которую российские военные и наемники штурмуют непрерывно с мая. Атаки каждый день и ночь. Но Бахмут стоит. Еще в прошлом году там жили 70 000 человек. Сейчас там остались единицы гражданских. Там нет места, которое не было бы полито кровью. Там не бывает часа, когда бы не звучал страшный грохот артиллерии. Там один окоп может по нескольку раз в день переходить из рук в руки после кровавых боев, иногда рукопашных. Но украинский Донбасс стоит.

Российская армия использует против Бахмута и других наших прекрасных городов все, что может. Преимущество оккупантов в артиллерии очень ощутимо. У них в разы больше снарядов, чем у нас. Они используют в разы больше ракет и авиации, чем мы когда-либо имели. Но наши Силы обороны стоят. И мы все гордимся ими.

Российская тактика примитивна. Они выжигают все перед собой. Они нагнали на фронт головорезов. Они отправляют зеков на войну. Они бросили все против нас так же, как в свое время другая тирания бросила все против свободного мира в битве в Арденнах. Подобно тому, как отважные американские солдаты сопротивлялись и отбивались от гитлеровских войск во время Рождества 1944 года, отважные украинские солдаты делают то же самое с войсками Путина на это Рождество. Украина стоит и никогда не сдастся.

Вот это — линия фронта: тирания, не знающая дефицита жестокости, против жизни свободных людей. Мы нуждаемся в вашей помощи, чтобы не просто стоять в таких боях, а чтобы переломить это. Чтобы победить на поле битвы. У нас есть артиллерия. Да. Благодарю вас. Достаточно ли ее? Откровенно — нет. Чтобы Бахмут был не только крепостью, отражающей атаки российской армии, а чтобы российская армия полностью отступила, нужно больше пушек и снарядов. В таком случае, как и в битве под Саратогой, борьба за Бахмут изменит ход и нашей войны за независимость и свободу.

Если ваши системы Patriot остановят российский террор против наших городов, это позволит украинским патриотам в полной мере работать на защиту нашей свободы. Если Россия не достает артиллерией до наших городов, она пытается уничтожить их ракетами. Более того, Россия нашла сообщника в этой геноцидной политике. Это Иран. Иранские убийственные дроны, идущие в Россию сотнями, стали угрозой для нашей критической инфраструктуры. Так один террорист находит другого. И это вопрос времени, когда они ударят по другим вашим союзникам, если мы не остановим их сейчас. Мы должны сделать это.

Я считаю, что не должно быть каких-либо табу между нами в союзничестве. Украина никогда не просила и не просит, чтобы американские солдаты воевали на нашей земле вместо нас. Уверяю вас, что украинские воины могут сами управлять американскими танками и самолетами. Финансовая помощь также критически важна. И я хотел бы поблагодарить вас как за финансовые пакеты, которые вы уже предоставили нам, так и за те, по которым вы, возможно, примете решение. Ваши деньги — это не благотворительность. Это инвестиция в глобальную безопасность и демократию, к которой мы относимся наиболее ответственно.

Россия может остановить эту агрессию, если захочет. Но вы можете ускорить нашу победу, я знаю это. И она докажет любому потенциальному агрессору, что уже никому не удастся нарушить границы другого народа, совершать зверства и царствовать над людьми против их воли. Наивно ждать шагов к миру от России, которой нравится быть государством-террористом. Россияне еще отравлены Кремлем.

Восстановление международного правопорядка — наша общая задача. Нам нужен мир. Украина уже дала соответствующие предложения, и только что я обсуждал их с президентом Байденом — нашу формулу мира. Десять пунктов, которые можно и нужно реализовать ради нашей общей безопасности, гарантированной на десятилетие вперед. И саммит, который можно провести. Я рад отметить сегодня, что президент Байден поддержал эту нашу инициативу. Каждый из вас, дамы и господа, может способствовать ее реализации. Чтобы лидерство Америки оставалось безоговорочным, двухпалатным и двухпартийным.

Вы можете усиливать санкции так, чтобы заставить Россию ощущать, насколько разрушительна ее агрессия. В ваших же силах помочь нам привлечь к ответственности всех, кто развязал эту неспровоцированную и незаконную войну. Сделаем это. Пусть государство-террорист отвечает за террор и агрессию и возместит все нанесенные войной убытки. Пусть мир видит, что Соединенные Штаты здесь.

Дамы и господа. Американцы. Через два дня мы будем праздновать Рождество. Может быть, при свечах. Не потому, что так романтично. А потому, что света не будет. Миллионы не будут иметь ни отопления, ни воды. Все это будет следствием российских ракетных и беспилотных ударов по нашей энергетической инфраструктуре. Но мы не жалуемся. Мы не смотрим, кому легче. Ваше благосостояние является результатом вашей национальной безопасности, результатом вашей борьбы за независимость и ваших многочисленных побед.

Свою войну за независимость и свободу мы, украинцы, тоже пройдем достойно и успешно. Мы будем праздновать Рождество. И даже если не будет электричества, свет нашей веры в нас самих не угаснет. Если будут

российские ракеты, мы сделаем все возможное, чтобы защититься. Если будут иранские дроны и нашим людям придется идти в бомбоубежище вечером перед Рождеством, украинцы и там сядут за праздничный стол и поддержат друг друга. И нам не обязательно знать желание каждого, поскольку мы знаем, что все мы, миллионы украинцев, стремимся к одному — победе. Только победе.

Мы уже построили *сильную* Украину — с сильными людьми, сильной армией, *сильными институциями*. Вместе с вами. Крепкие гарантии безопасности для нашего государства, всей Европы и мира разрабатываем. Вместе с вами. И также вместе с вами поставим на место каждого из тех, кто бросил вызов свободе. Это будет основой защиты демократии в Европе и мире. Сейчас, перед Рождеством, в эти особенные дни я хочу поблагодарить вас. Всех вас.

Спасибо каждой американской семье, которая ценит тепло своего дома и желает такого же тепла другим людям. Спасибо президенту Байдену и обеим партиям в Конгрессе и Сенате за неоценимую помощь. Спасибо вашим городам и гражданам, которые в этом году поддержали Украину, которые принимали наших людей, которые вывешивали наши флаги, которые действовали, чтобы помочь нам. Спасибо. От каждого, кто сейчас на фронте. От каждого, кто ждет победы.

И именно сейчас уместно вспомнить слова великого президента США Франклина Делано Рузвельта: Американский народ использует всю свою праведную мощь во имя достижения полной победы. Победит и украинский народ. Абсолютно. Я знаю, что все зависит от нас. От Вооруженных Сил Украины. Но как многое зависит от мира. Как многое в мире зависит от вас.

Когда я был вчера в Бахмуте, наши герои передали мне знамя. Боевое знамя. Знамя тех, кто защищает Украину, Европу и мир ценой своих жизней. Они попросили меня передать этот флаг вам — Конгрессу США, членам Палаты представителей и сенаторам, чьи решения могут спасти миллионы людей.

Пусть эти решения будут приняты. Пусть это знамя будет у вас, дамы и господа. Это знамя символизирует то, что мы победим в этой войне. Мы стоим, мы боремся, и мы выигрываем. Ибо мы — вместе. Украина, Америка и весь свободный мир. И последнее. Пусть Бог хранит наши мужественные войска и граждан. Пусть Бог навсегда благословит великую Америку. Счастливого Рождества и счастливого Нового года. Слава Украине!

***

№ 1.111

Борислав Береза опублікував офіційно заявлений склад обох делегацій на переговори та організацію візиту в США. Запозичу цей доволі показовий

U.S. Manifest
The President
The Vice President
T.H. Antony Blinken, Secretary of State
T.H. Lloyd Austin, Secretary of Defense
T.H. Merrick Garland, Attorney General
T.H. Jake Sullivan, Assistant to the President for National Security Affairs
GEN Mark Milley, Chairman of the Joint Chiefs of Staff
T.H. Samantha Power, Administrator of the United States Agency for International Development
T.H. Bridget Brink, Ambassador of the United States to Ukraine
T.H. Victoria Nuland, Under Secretary of State for Political Affairs
T.H. Amanda Sloat, Special Assistant to the President and Senior Director for Europe, National Security Council
T.H. Rebecca Lissner, Special Assistant to the President and Deputy National Security Advisor to the Vice President
Mr. Trey Lyons, Director for Eastern Europe and the Caucasus, National Security Council

Ukraine Manifest
H.E. Volodymyr Zelenskyy, President of Ukraine
Mr. Andriy Yermak, Head of the Office of the President of Ukraine
Mr. Oleksandr Kubrakov, Vice Prime Minister on the Reconstruction of Ukraine, Minister for the Development of Communities, Territories and Infrastructure
H.E. Dmytro Kuleba, Minister of Foreign Affairs
Mr. Roman Mashovets, Deputy Head of the Office of the President of Ukraine
H.E. Andriy Sybiha, Deputy Head of the Office of the President of Ukraine
H.E. Ihor Brusylo, Deputy Head of the Office of the President of Ukraine
H.E. Oksana Markarova, Ambassador of Ukraine to the United States
Mr. Sergii Nykyforov, Press Secretary to the President of Ukraine
Mr. Dymtro Lytvyn, Advisor to the Head of the Office of the President of Ukraine
Mr. Yariskav Brisiuck, Deputy Chief of Mission

документ та добавлю пару своїх міркувань. Бо коли розуму чи досвіду бракує, а ще комусь дуже хочеться демонструвати свої роздуті амбіції, то в таких папірцях дуже легко читається вся суть організації влади в країні.

2022-12-22

Черновіл

Звісно й зрозуміло, що першими в обох делегаціях ідуть президенти.

А далі американський список демонструє чіткий вияв дипломатичного ранжиру.

2) Другий номер - віце-президент (у нас у такому випадку міг би бути прем'єр чи спікер парламенту, якби переговори проходили в Україні),

3) третій у всіх міжнародних заходах незмінно мусить бути міністр закордонних справ.

4) Далі, оскільки основне питання війни, то шеф Пентагону.

5) Наступний - генеральний прокурор США (тема встановлення злочинів ерефії та покарання за них також заявлена, а може ще щось дуже неочікане для Зеленського і Єрмака? Ох, як хочеться вірити!).

6) Після нього радник з питань нацбезпеки ***Салліван*** та

7) начальник об'єднання штабів ***Міллі***.

8) Саманта ***Павер*** - одна з надосвідченіших американських дипломатів, зокрема, щодо України й раші та адміністраторка Агентства з міжнародного розвитку (тут усе також зрозуміло).

9) Далі посол США в Україні Бріджет ***Брінк***,

10) заступниця держсекретаря Вікторія ***Нуланд***, яка курує питання України й раші,

11) Аманда ***Слот*** - помічниця президента з питань безпеки та європейських справ.

12) Ребека ***Ліснер*** - міжнародний радник віце-президентки і ще один спеціаліст із питань Східної Європи. От усе ж зрозуміло: про що йтимуть переговори, а також, як у США виписаний табель про ранги - чітко за протоколом.

А тепер перейдемо до наших баранів, як любив казати Віктор Андрійович.

2) Другим номером іде наш ***завгосп***. Тут усе чітко - **він головний в Україні - віце-президент або канцлер**. Хотів би бути на першій позиції, але можуть не зрозуміти. **Він навіть не розуміє, як це все дико й провокативно виглядає.** І **принизливо для Зеленського, між іншим**. А ще **республіканці полюють за отакими неконституційними виявами узурпації влади в Україні - це згадають адміністрації *Байдена*.**

3) Третім іде не ***Кулеба***, його посунули на четверту позицію, попри всі виомги протоколу. Тут дають дорогу хазяєвам жизні. ***Кубраков***, який ледь під санкції США не попав і є одним із символів корупції в Україні, посів третю сходинку, хоча безпосередньо про відбудову України переговори не велися. Просто він особливо наближений. А те, що не взяли ***Тимошенка*** - це окрема тема. У того, схоже, починаються проблеми. І з ***Єрмаком***, і з ***США***. Після ***Кулеби*** мав би йти міністр оборони та хтось із Генштабу чи заступників Головнокомандувача. Чомусь проігнорували слухняного ***Рєзнікова***, а про представників ЗСУ в оточенні Зеленського й чути не хочуть.

4) Зате йде нікому не відомий заступник Єрмака ***Машковець***.

5) Після нього фаховий дипломат і ще один заступник голови опи ***Сибіга***. Тут хоча б зрозуміло для чого.

6) Ще одного заступника Єрмака і я не можу згадати.

7) Потім наша посол ***Маркарова*** і

8) прес-серктар "розчинник мівіни" ***Нікіфоров***.

9) А далі - вишенька на тортик - справжній вирок Зеленському, що до офіційного списку записали ***Дмитра Литвина***. Ми всі знаємо, що це достатньо вмілий та професійний, хоча страшно тенденційний журналіст (колись із Лівого Берега), дуже прозеленський, але хоча б у патріотичності його сумніватися не доводилося. **Саме він пише всі виступи, звернення та тексти для відосіків Зеленського**, бо той сам не може й двох слів зв'язати.

Коли в делегацію офіційно включають автора слів президента, то це вже зовсім погана справа. Видно, ***Єрмак*** усвідомлює, що при найменших змінах ситуації треба наново готувати й передавати Зеленському тексти, бо сам він не випливе. Ні, важливі виступи всім президентам писали спічрайтери. **Але аж настільки залежним від їх текстів ще ніхто не був, навіть Янукович.** До речі, пану Дмитру респект за деякі пасажі вчорашнього виступу. Тему Черчіля обіграв уміло. Тепер зелені пропагандисти матимуть у чому вправлятися. Оскільки опа таким чином уперше відкрито засвітила, хто пише кожне слово Зеленського, то цю тему розвину колись детальніше.

Але в підсумку - **ми побачили абсолютно збочену систему державних пріоритетів** на відміну від чітко виваженої американської.

Навіть у такій дрібничці не вдалося уникнути усієї цієї ганьби...

***

№ 1.112

КУВАЛДА 8271

2022-12-22

Є.Дикій

Мабуть, це поки що найважчий мій текст за всю повномасштабну війну.

Сказати, що я вкрай не хотів піднімати ряд питань раніше, ніж ми разом відсвяткуємо Перемогу – це ще висловитись м’яко.

Я і сам весь час наступав собі самому на горло, і переконував так чинити інших – публічно та приватно, всюди де мене готові були почути.

Не транслював сам, і намагався припинити «розгони» іншими безлічі історій суворої «окопної правди» про «косяки» нашого командування не тому, що то була неправда – навпаки, саме тому що ці історії були правдиві, і обговорення їх видавалось геть не на часі.

У розпал Великої Війни (а ми саме десь посередині її, і це ще не найгірший з можливих прогнозів) вкрай небажано публічно обговорювати будь-що, що ставить під сумнів авторитет військового командування – незалежно від того, цей авторитет заслужений чи не зовсім. Є речі, які мали б лежати «у шухляді» до Параду Перемоги, і лише тоді ставати предметом «розбору польотів».

Але є моменти, коли треба робити вибір, та коли мовчання навіть із найшляхетніших міркувань може призвести до протилежних наслідків, а саме зменшити наші шанси на Перемогу. І на жаль, наразі один із таких моментів.

Всі ми пам'ятаємо криваву кувалду, якою «вагнерівці» мотивували свого полоненого побратима більше ніколи не здаватися у полон.

Наразі українські генерали вимагають собі такої ж кувалди, тільки освяченої законом.

Під тиском генеральського авторитету парламентарі, які за унікальними винятками ніколи не бували у шкурі рядового солдата на війні, проголосували за надання їм цієї кувалди.

Проголосували прискорено, без паузи між першим та другим читанням – генерали дуже поспішали, кувалда потрібна їм от прямо зараз, під новорічну ялинку.

Наразі між генеральськими рученятами та руків'ям кувалди лишився лише один запобіжник – президентське вето. Шанс на нього ще існує, хоч тане з кожною годиною, і саме тому я пишу ці рядки.

Якщо **законопроєкт 8271** набуде сили закону, **всі ті, хто реально, у окопах а не у тилових штабах, захищає нас з вами, водночас опиняться поза будь-яким правовим захистом.**

Будь-яке невиконання наказу, поза розглядом пом'якшуючих та загалом супутніх обставин, автоматично призводитиме до тривалого ув'язнення, в умовах, коли захистити себе у суді на закритих засіданнях військового часу в принципі нереально.

Підкреслю:

> **— тяжким злочином із неминучим ув'язненням стане будь-яке невиконання будь-якого наказу – в тому числі наказів відверто дебільних, самогубчих, некомпетентних, таких для виконання яких у підрозділу фізично немає ресурсів тощо.**

І так, я не хотів про таке говорити до Перемоги, але я знаю приклади всіх перелічених вище типів наказів, притому не те що не поодинокі

– йдеться саме про системну проблему якості нашого командування та «отців- командирів».

Дисклеймер для особливо тупих: ніщо сказане тут та далі не є і не може трактуватись як звинувачення ВСІХ українських офіцерів у некомпетентності, тупості тощо. І ні в якому разі не ставить під сумнів наявність у ЗСУ тисяч розумних, чесних, мужніх, досвідчених бойових командирів. Якби це було не так, навряд чи я б мав можливість сидіти у тилу та писати ці рядки, а ви їх читати.

Проблема у тому, що у ЗСУ є ДАЛЕКО НЕ ЛИШЕ розумні, чесні, мужні, досвідчені бойові командири. І число тупих «чобіт», вихованих у тій самій радянській військовій традиції, що і орківські полководці, м'яко кажучи не мале (і це я ще намагаюсь таки зберегти рештки самоцензури воєнного часу…).

Традиції совкової орди включають і таке само ставлення до життя людини, яке ми наразі бачимо на прикладах самогубчих штурмів Бахмута хвилями «чмобіків», і оцінку солдата або як витратного матеріала, або як безсловесної скотини, з якою треба саме так і поводитись.

Це стосується не тільки солдата – загалом вниз по вертикалі у совку передається лише наказ на виконання, а нагору – лише рапорт про беззастережне виконання наказу та про «все чудово!» – байдуже, як справи насправді.

У «захалявних книжечках» будь-кого, бодай трохи близького до фронту, є безліч історій про цей геніальний стиль командування і про його наслідки. Ми всі абсолютно свідомо не даємо цим «книжечкам» хід до Параду Перемоги. Але здається тепер від мовчанки буде більше шкоди, чим користі.

Право наших бійців на життя, свободу та справедливий суд навіть в час війни важить більше, аніж авторитет генералів, насправді здобутий переважно не їхнім «генієм полководців», а саме цими рядовими бійцями, їхнім небаченим, безпрецедентним героїзмом – виявленим коли завдяки, а коли і практично всупереч наказам.

Щоб зрозуміти, чому закон № 8271 є настільки страшним та неприйнятним, слід зокрема зрозуміти, КОМУ саме дають в руки страшну кувалду, здатну переламати життя кожного бійця.

Слід прийняти реальність, в якій у нас можна було дослужитись до полковника та навіть до генерала, жодного дня не проживши у шкурі рядового солдата, сержанта чи молодшого офіцера на війні, тобто почати реальний

бойовий шлях (не вислугу!) одразу щонайменше комбатом, а незрідка комбригом.

Я бачив таких комбригів, витягнутих «з нафталіну» через брак кадрів у військовий час, бачив як вони «командують» з бригадного ППД за сотні кілометрів до фронту, навіть не намагаються з'їздити хоча б на батальйонні ППД (які ще теж не «нуль», але хоч якось до фронту наближені), натомість знаходять час бігати «на цирлах» по приймальнях впливових бізнесменів з більш ніж сумнівною репутацією та «рішати питаннячка».

Я наслухався від них такої дурні та ахінеї, що в мирний час просто не витрачав би свій час на вислуховування подібної маячні – але ж у військовий час саме ці люди мають всю владу, і у цій своїй владі стають пихатими та впертими у бідь-яких твердженнях, навіть абсурдних.

Я бачив, як саме такі комбриги без жодного дня бойового досвіду відсторонювали та знімали з посад реальних бойових комбатів, бо ті були занадто самостійні, а потім зачищали всіх «пов'язаних з ними осіб» – тобто досвідчених ветеранів. І ключовою претензією була саме неготовність досвідчених ветеранів виконувати будь-який наказ некомпетентного тилового «геніаліссімуса».

Втім, крім «нафталінових комбригів» знаю і про «юних полководців», які за віком та бойовим досвідом мали б максимум командувати взводом, натомість посилали на дурну смерть цілі батальйони. І можу лише припускати, що такі невідповідні досвіду повноваження якось скориговані з тим, що прізвища юних комбатів збігались із деякими з прізвищ відомих генералів.

Саме описаним вище типажам нафталінових та юних «полководців» потрібний закон № 8271 – смертоносна кувалда, яка має замінити для них відсутній авторитет у бійців.

Справжній бойовий командир не потребує такого закону – він мотивує бійців інакше, зокрема своїм прикладом. І така мотивація працює зазвичай значно краще.

А ще бойовий командир розуміє реальні можливості свого підрозділу, і те, які накази хоча б в теорії, напругою всіх сил, можливо виконати, а які – нереальні відпочатку.

Але то розуміє бойовий командир. Натомість я бачив бойових командирів, які пройшли вогонь та воду на фронті, але виходили на межі божевілля після поневірянь по тилових штабах.

«УПА – українська паперова армія» перемолола не одного такого командира, і не один боєздатний підрозділ було безпідставно розформовано, або ж перепідпорядковано для виконання геть невластивих завдань.

Я бачив, як «цвяхи забивали мікроскопами» – кидали підрозділи спецури, заточені на роботу за лінією фронту та інші дійсно професійні речі, затикати дірки у піхотних окопах, або з криком «ура!» прориватись крізь ворожі траншеї. І це не те що не виняток – таких проявів командного дебілізму тільки я знаю десятки, а моя компетенція в цих питаннях як ви розумієте дуже обмежена.

Так от,

> **— командир підрозділу «спецури», який спробує пояснити тиловим генералам, що не для того стільки сил вклав у підготовку дійсно нерядових бійців, щоб тупо покласти їх в першому ж бою у бездумній лобовій атаці, тепер має вибір – угробити підрозділ, чи сісти не менш ніж на 7 років.**

Схожий вибір змушений буде робити і рядовий піхотинець, який часто-густо відсидів у окопах від півроку і більше, не зрідка всі ці довгі 9-10 місяців, у відпустці не бував жодного разу, а на ротації «відпочивав» тільки коли втрати у підрозділі настільки зашкалювали, що його доводилось вивести на термінову докомплектацію.

Вижити і продовжувати воювати за таких умов (а ще й коли ти мирний «мобік» без жодного попереднього військового вишколу, а таких у нас на фронті абсолютна більшість) – вже насправді подвиг. Цей подвиг виснажує, забирає всі сили, і з кожним місяцем без ротації цих сил все менше.

І коли такий виснажений боєць чесно каже, що якщо вже його нікому замінити, то він далі здатний тримати оборону у залитих водою та заморожених зимою окопах, але вже не має сил підриватися на штурм та атаку – це не злочин, а об’єктивна реальність, хоч звісно ж сумна.

Тепер за зізнання у такій реальності солдат має сісти щонайменше на 3 роки – правда, заслужена нагорода від тилової Батьківщини?

Накази бувають дуже різні, і відмова від їх виконання також буває дуже різною.

Навіть залишення позицій – найбільша проблема, яку за генеральським задумом має вирішити закон № 8271 – не завжди однаково злочинне. Інколи якраз вчасне не залишення позицій, яке призведе до неминучої та невиправданої загибелі особового складу, є набагато тяжчим злочином.

Так, це не чорне та біле, і самовільне залишення позицій дійсно буває простим проявом боягузтва, за яке потім платять життям бійці інших

підрозділів, або ж через які доводиться залишати цілі міста, які ще могли б триматись (як то сталося із Лисичанськом після хаотичного відступу у Золотому та Гірському). Але це не завжди так, і не зрідка відступ без наказу є єдиним способом уникнути тупої невиправданої смерті через те, що накази віддає хтось недостатньо компетентний.

Наразі суд має можливість розбиратися в тому, хто за яких обставин залишив позиції, і відповідно призначати жорсткішу чи м'якшу кару. Закон № 8271 робить відповідні статті Кримінального Кодексу повним аналогом сталінського наказу 227 «Ні шагу назад!».

До речі про м'якшу кару. Бойовим командирам добре відомо, що боєць - новобранець чи навіть цілий підрозділ, який раз піддався паніці, з переляку втік чи не виконав наказ, але потім оговтався і присоромлений повернувся назад на позиції, зазвичай далі воює як чортяка, щоб очистити сумління та чесно дивитись у очі побратимам. Сором перед товаришами – значно кращий мотиватор, аніж тюремний термін, і принцип «покаянного грішника, який вартий трьох праведників» тут цілком життєздатний.

Нинішні вироки із відстрочкою виконання покарання – чудова судова практика саме для таких випадків. Її скасування м'яко кажучи не покращить особовий склад воюючих підрозділів, натомість наповнить тюрми боєздатними солдатами, які замість продовження війни будуть сидіти на зонах та на шиї платників податків.

Ну а потім, коли смажений півень дзьобне у дупу, ті самі наші генерали підуть по зонах звільняти цих бійців достроково та повертати на фронт – вже косити під «вагнера», так до кінця…

Загалом про все це можна писати і писати, особливо якщо зняти всі табу на обговорювання тем та кейсів (в цьому тексті я ще більш ніж стримуюсь, повірте…). Але гадаю що розумному вже і так давно досить.

Резюмую:

1) - Навіть у час «Хімарсів» та іншої «вундервафлі» основою армії лишається рядовий боєць – піхотинець, переважно нічому не навчений наперед «мобік», який місяцями виживає у окопній багнюці і виносить на собі головний тягар цієї війни.

2) - **Генерали, більшість з яких не мають досвіду війни в ролі простого солдата чи молодшого командира, які, нагадаю, вповні проґавили підготовку до цієї війни, і чий авторитет значною мірою утворився саме за рахунок героїзму оцих самих простих солдатів, вирішили що наразі героїзм бійців недостатній для їхніх амбітних планів, і його треба простимулювати «пригожинською кувалдою» - законом № 8271.**

3) - **Легалізація цієї кувалди практично позбавить бійця будь-якого судового захисту, та віддасть його на поталу командирам у небаченому до того в нашій армії масштабі, подібно до порядків у орківській орді.**

4) - **Вказану кувалду передбачається дати до рук як реальних бойових командирів (яким вона абсолютно не потрібна), так і дуболомів пострадянської офіцерської школи, які прагнуть нею замінити відсутній авторитет у бійців.**

5) - Єдиний шанс зупинити це скочування нашого героїчного і дуже народного війська одразу на кілька кроків в бік совка та оркостану – президентське вето, бо нардепів генерали вже «прогнули».

6) - Шанс на вето є, бо відповідна петиція за першу ж добу вже набрала необхідні 25 тисяч підписів, і продовжує їх набирати (наразі вже 33,4 тисячі). Лінк на петицію у першому коменті, прошу підписувати та максимально розшерювати.

7) - Президентові буде вкрай нелегко вибрати між рядовими бійцями у окопах, чий голос у Ставці напряму не звучить, та голосами авторитетних генералів, які власне саме у Ставці всю цю війну воюють, і щодня доповідають Верховному своє бачення картини на фронті.

8) - Отже, саме ми маємо стати тим голосом, який стане достатньо гучним, щоб його таки почули і на нього зважили. Ми вже не раз доводили, що таке вміємо, і наразі потреба у цьому вкрай висока.

Якщо ми, тилова Україна, не здатні захистити наших захисників від свавільної розправи у власній країні, то чи варті ми тоді, щоб вони захищали нас від сваволі зовнішнього ворога? Для мене відповідь очевидна.

***

№ 1.113

Що потрібно знати президентові, перш ніж підписувати законопроєкт №5655

22 грудня, 2022

Георгій Могильний

експерт з питань містобудування

Чим загрожує мовчання НАЗК

З грудня Верховна Рада підтримала скандальну реформу містобудування, ухваливши законопроєкт №5655. За повної мовчазної згоди Національного агентства з питань запобігання корупції, від якого вся прогресивна спільнота чекала правдивої заяви. Оскільки НАЗК, по суті, не зробила повторної антикорупційної експертизи на 80 відсотків переписаного до другого читання законопроекту. Реакція суспільства перевершила всі очікування, — ще до кінця дня петиція до президента України з вимогою накласти вето набрала необхідні для розгляду 25 тисяч голосів.

«Дзеркало Тижня» вже з моменту реєстрації законопроєкту 5655 влітку минулого року привертало увагу читачів до проблем хаотичної забудови міст і позбавленням громадськості прав протистояти цьому на випадок його прийняття. Внаслідок широкомасштабного вторгнення РФ наслідки (не)прийняття цього проєкту стали ще вагомішими — тепер ідеться і про правила, за якими на гроші, надані іноземними партнерами, після перемоги буде відбудовуватися зруйноване. Власне, ці гроші можуть і не надійти, якщо Україна не забезпечить необхідних антикорупційних механізмів їх використання.

Саме антикорупційна риторика голови партії «Слуга народу» Олени Шуляк дала змогу назбирати критично необхідні голоси однопартійців, — без цього прийняти закон в інтересах будівельного лобі не виходило навіть завдяки активній допомозі нардепів від ОПЗЖ.

Щойно 30 листопада з'явився лист Національного агентства з питань запобігання корупції (НАЗК) із зауваженнями — зникли такі потрібні голоси частини монобільшості і проєкт вирушив на доопрацювання. Пізніше було заявлено, що всі зауваження враховано і НАЗК підтримує проєкт, — закон зі скрипом, але набрав необхідні голоси в залі.

До речі, віцепрем'єр-міністр з відновлення України Олександр Кубраков, проводячи 9 грудня, напередодні голосування, робочу зустріч із представниками посольств країн G7 та Євроделегації, акцентував саме на врахуванні всіх зауважень НАЗК і підкреслив важливість того, що «ключовий антикорупційний орган підтримує цю реформу».

Саме ж НАЗК до прийняття закону свою позицію не коментувало, підтверджуючи мовчанням згоду з твердженнями політиків і чиновників. Лише наступного дня голова НАЗК Олександр ***Новіков*** в інтерв'ю НВ вже прямо **заявив таке**.

1) **Усі висновки антикорупційної експертизи та рекомендації НАЗК було повністю враховано.**

2) **З погляду антикорупційних механізмів, НАЗК не бачить статей, які би створювали корупційні ризики.**

3) **НАЗК не має питань до закону в тому обсязі, який аналізувало на антикорекспертизі.**

1. Але наскільки це відповідає реаліям?

Чи проходив прийнятий ВР 13 грудня закон антикорупційну експертизу НАЗК?

Як свідчать дані на сайті ВР, розмір законопроєкту в першій редакції, що 2021 року проходив антикорупційну експертизу НАЗК, — трохи більше 500 тис. знаків, і передбачав внесення змін до 27 Кодексів та законів.

Обсяг прийнятої ВР фінальної редакції — близько 845 тис. знаків, і передбачає внесення змін до 42 Кодексів та законів.

Збільшення тексту закону майже на 70% та зміни додатково у 15 законів, яких раніше не зачіпали, вже свідчить про принципову трансформацію законопроєкту, але це ще не все. Комітет на засіданні 28 листопада підтримав 223 правки загальним обсягом понад 750 тис. символів, — лише внесені правки в півтора разу перевершують за обсягом редакцію, що раніше проходила антикорекспертизу. Законопроєкт не просто істотно збільшився, у ньому ще й було переписано не менше 80% первинного тексту.

І цей прийнятий ВР законопроєкт, близько 90% тексту якого додано й переписано після першого читання, антикорупційної експертизи не проходив, у чому легко переконатися за переліком на сайті НАЗК.

Тому,

> **— заяви політиків і чиновників, включно із заявами голови НАЗК Олександра Новікова, що НАЗК підтвердило відсутність корупціогенних факторів у прийнятому законі, — звичайна маніпуляція, адже НАЗК навіть не проводило експертизу, потрібну для виявлення таких факторів.**

2. Чи було зобов'язане НАЗК провести антикорупційну експертизу нової редакції законопроєкту?

«Дзеркало Тижня» раніше вже писало, що, відповідно до ст. 55 ЗУ «Про запобігання корупції», НАЗК може з власної ініціативи взяти переписаний законопроєкт на антикорекспертизу, що є підставою для зупинення процедури його розгляду або прийняття на термін до десяти днів.

Порядок проведення антикорупційної експертизи затверджено Наказом НАЗК №325/20 від 29.07.2020 (зареєстровано в Мін'юсті під №787/35070 14.08.2020). Доречно зазначити, що пунктом 4 Наказу контроль над його виконанням голова НАЗК Олександр Новіков залишив за собою.

Відповідно до п. 5 Порядку, у разі виявлення за результатами моніторингу проєктів законів корупціогенних норм, Національне агентство проводить антикорупційну експертизу таких проєктів.

НАЗК моніторинг провело і корупціогенні норми виявило — свідченням чого є Додаток до листа НАЗК від 30 листопада в Комітет з описом виявлених

недоліків і заяви пана Новікова як у вже згаданому вище інтерв'ю НВ, так і в інтерв'ю Цензор.НЕТ.

Якщо НАЗК виявило корупціогенні норми, воно було зобов'язане провести антикорупційну експертизу законопроєкту. І особисто голова НАЗК мав це проконтролювати. Але антикорупційну експертизу проводити не стали, щоб не поламати чужу корупційну «іграшку».

А лист, відправлений НАЗК у ВР, хоч і призвів до затримки прийняття закону, але грає в інтересах корупційного законопроєкту, — цим листом НАЗК де-юре підтверджує, що його перевірка не виявила жодних корупціогенних норм і тому немає потреби у проведенні антикорупційної експертизи.

Порушення, свідомо скоєні в даному випадку керівництвом антикорупційного органу, в цивілізованих країнах називають корупцією.

3. Чи враховані зауваження НАЗК щодо корупційних ризиків, виявлених під час моніторингу?

За результатами проведеного моніторингу, НАЗК 30 листопада подало у профільний комітет перелік із 10 зауважень (скан документа є в публікації «Дзеркала тижня»). Аналіз фінальної редакції свідчить, що повністю врахованими можна вважати лише два зауваження (4 та 6), частково враховані п'ять зауважень (2, 3, 7, 8 та 9), інші три — взагалі не враховані.

Щоб не перевантажувати статтю, розглянемо лише найбільш показовий і очевидний приклад ігнорування рекомендації.

Перше зауваження в листі — законопроєкт узагалі не передбачає усунення порушень, виявлених при здійсненні державного містобудівного нагляду. Покарали винного чиновника, проєктувальника, експерта тощо, а незаконне будівництво як ішло, так і триває.

Уявіть собі, що в разі ухиляння від сплати податків буде передбачено штраф для бухгалтера, а компанія — залишатиметься вільна від сплати податкових боргів у бюджет. Компанії від цього почнуть чесно платити всі податки — чи навпаки платитимуть бонуси на потенційний штраф бухгалтерам за ще більші махінації? Відповідь досить очевидна.

Закладена в законопроект №5655 схема не лише легалізує все будівництво із уже отриманими за корупційними схемами дозволами, а й значно підвищує корупційні ризики в майбутньому: забудовники будуть згодні платити великі хабарі, бо отримують «індульгенції» на порушення законодавства.

НАЗК рекомендувало передбачити процедуру припинення права на будівництво та анулювання дозвільних документів у разі встановлення органом нагляду правопорушень, як це передбачено чинним законодавством.

Але цю рекомендацію було проігноровано, хоча певні зміни до законопроєкту під виглядом її виконання внесли.

Розглянемо на прикладі найпоширенішого порушення в будівництві з боку органів місцевого самоврядування — видачі містобудівних умов та обмежень (МУО) з порушенням вимог містобудівної документації.

Зараз процес виглядає так.

1) Орган державного архітектурно-будівельного нагляду (ДІАМ) проводить перевірку і в разі виявлення порушень подає до суду позов для скасування незаконно виданих МУО. Якщо позов задовільнять, то винний чиновник несе відповідальність, а дозвіл на будівництво, отриманий із використанням цих МУО, скасовується.

2) Якщо ДІАМ якісно виконуватиме свою роботу, то корупція в органах місцевого самоврядування з наданням МУО на незаконне будівництво зникне, — забудовнику немає сенсу платити хабар за незаконні МУО, якщо порушення будуть виявлені, а будівництво — зупинене.

Згідно із законопроєктом №5655, після «врахування» рекомендацій НАЗК усе виглядатиме так.

1) Орган державного містобудівного нагляду (Мінінфраструктури) проводить перевірку і в разі виявлення порушення… нічого не робить.

2) Пунктом 4 ч. 18 нової ст. 43 в ЗУ «Про регулювання містобудівної діяльності» передбачено, що орган державного містобудівного нагляду звертається до суду з позовом про скасування незаконного рішення після набрання чинності рішенням про притягнення до відповідальності об’єкта нагляду.

3)!Тимчасом ч. 25 ст. 29 цього закону встановлюється, що у разі скасування за рішенням суду реєстрації МУО винні чиновники несуть відповідальність згідно із законом.

Ідеальне замкнене коло:

— в суд на скасування МУО мають право подати лише після притягнення винного до відповідальності, а винний несе відповідальність лише після скасування МУО за рішенням суду.

Ані корумпованого чиновника не покарати, ані виданого ним документа не скасувати. Якщо чиновникові за корупцію не загрожує покарання, а забудовникові не загрожують жодні негативні наслідки у разі виявлення порушень чиновника, то в результаті настане зникнення корупції чи «золота ера» корупції?

І це «замкнене коло» закладене в законопроєкт саме під виглядом врахування зауважень НАЗК. Невиконання зазначеної рекомендації занадто очевидне, як і посилення корупційних ризиків внаслідок чергової зміни проєкту, щоб НАЗК цього не помітило. Але особисто голова НАЗК заявив, що всі рекомендації повністю враховано і НАЗК не бачить жодних корупційних ризиків у проєкті.

Тож маємо таке:

1) НАЗК під час проведення моніторингу виявило корупційні ризики в новій редакції законопроєкту №5655, але порушило власні порядки і не провело антикорупційної експертизи, подавши у ВР лише перелік поверхово виявлених вад під виглядом простих зауважень.

2) Навіть ці зауваження НАЗК не було повністю враховано, і корупційні ризики залишилися у фінальній редакції законопроєкту.

3) Голова НАЗК Олександр Новіков публічно поширив завідомо недостовірну інформацію про відсутність корупційних ризиків у законопроєкті і врахування всіх зауважень НАЗК.

4) Західних партнерів вводять в оману щодо законопроєкту, користуючись їхньою довірою до НАЗК як ключового в таких питаннях антикорупційного органу.

Спочатку 1) розколоти суспільство,) позбавляючи громадськість права впливати на забудову власних міст, потім 3) використати антикорупційний орган, 4) підриваючи довіру західних партнерів як до НАЗК, так і до України загалом.

Чи не зависоку ціну хтось згоден платити під час війни за протягування цієї «реформи» містобудування?

***

№ 1.114

Ще раз до Залужного й численних обурень тим, що він підтримав закон *№ 8271* слуг Зеленського про принизливе збільшення кримінального та адміністративного тиску на наших армійців. Колеги, не йдіть на поводу у владних політтехнологів. Саме на таку вашу реакцію вони й розраховували, коли затівали цю авантюру й чинили тиск на Залужного. Про сам закон я і писав, і розповідав у кількох ефірах. Моє ставлення негативне. Далі трошки по суті цієї політтехнології.

2022-12-20

Черновіл

Закон не аж так кардинально змінює ситуацію й правові механізми. Він просто дискримінаційний та умисно виписаний у такій формі, щоб бути принизливим для ЗСУ. Саме це й було головним. Задумайтеся: гвалтівникам, зрадникам чи колаборантам можна зменшувати покарання нижче мінімального або й повністю знімати, а бійцям на фронті це заборонено робити - вони за логікою законодавця гірші за зрадників і колаборантів. Для багатьох із тих, хто голосував, це дійсно саме так. Але голоси вибивали з решти саме для іншого ефекту. Нікого в опі особливо правозастосування цього закону поки не цікавило, хоча загрози існують.

Головними були дві речі.

1) Перше - закон має бути дуже непопулярним у суспільстві. І це їм удалося, бо то дійсно був показово принизливий треш.

2) Друге - несприйняття цього закону мало рикошетом ударити по популярності Залужного.

А тепер згадайте інформацію, включно із статтею в Економіст про намагання Банкової усунути Залужного з посади Головнокомандувача. Далі купа факторів втручання, тиску тощо. Але внаслідок цього підтримка генерала тільки зростає, а влади падає.

І під цю авантюру вносять брутально виписаний і принизливий для військових документ та включають підкилимові засоби тиску на Залужного з вимогою його підтримати.

Повірте, саме так і було.

І для нього дилема:

1) тримати принциповість і ризикувати відставкою, а це суцільна зачистка Генштабу й обвал ситуації на фронті.

2) Або поступитися непринциповим змінам, усвідомлюючи, що все це спрямовано виключно проти нього самого. Він же і у виступі звів мову до теми дезертирства, а не принизливих формулювань закону.

Тому прошу: давайте не йти на поводу в єрмаківських технологів.

Це не закон Залужного! Його підтримка вимушена та епізодична, бо він має воювати й захищати Україну.

Це закон Зеленського, Єрмака, Татарова та їхніх слуг.

Маєте претензії до цього закону? Я теж маю. То й висловлюємо їх до справжніх винуватців, а не тих, кого нам підсунули усілякі їхні подоляки.

***

№ 1.115

Шмигаль: Українці повинні бачити перспективу відбудови і розвитку країни після війни

Інтерв'ю прем'єр-міністра України Дениса Шмигаля агентству "Інтерфакс-Україна"

2022-12-22

Текст: ***Олександр Мартиненко, Єгор Шуміхін***

— Почнемо з головної теми – енергетики. Які ви бачите шляхи у вирішенні питання дефіциту електроенергії? Що Уряд найближчим часом і в короткостроковій перспективі буде робити?

— З 10 жовтня росіяни випустили більше 1 тис. ракет по нашій енергосистемі, і продовжують це робити. Уже було 9 хвиль масованих ракетних ударів, десятки атак поменше. В результаті фактично 50% енергосистеми пошкоджено або зруйновано.

Зараз проблематику енергетики потрібно поділити на два блоки: перший – це дефіцит генеруючої потужності, другий – дефіцит мережевої потужності.

По мережевим обмеженням. Було пошкоджено більше 50 підстанцій різного класу напруги та більше 50 високовольтних ліній електропередач. Це звичайно призводить до складностей в транспортуванні електроенергії. Розв'язувати цю проблему можна лише в один спосіб – це ремонт і відновлення пошкоджених об'єктів, чим наші енергетики цілодобово героїчно і займаються. Завдяки цьому ми в середньому протягом двох діб після кожного обстрілу відновлюємо мережеву спроможність нашої системи. Це в середньому. Наприклад, в Херсоні відновлення навмисно зруйнованих високовольтних опор зайняло більше двох тижнів. Росіяни там підірвали по декілька кілометрів.

По обмеженням генеруючої потужності. Ми постійно маємо дефіцит потужностей, як вдень, так і вночі, який може сягати кількох гігават. Резерв, безумовно, в Запорізькій АЕС. Там потужність 6 ГВт, що дозволяло б нам покривати всі потреби і економіки, і країни. Тому ми постійно працюємо над демілітаризацією ЗАЕС і поверненням її потужностей в енергосистему України.

По інших станціях, які постійно атакує ворог, там шлях один – ремонти. Знищено багато енергогенеруючого обладнання на частині теплових станцій і гідроелектростанцій. Ми це все постійно відновлюємо.

Ще до початку обстрілів, до жовтня, розуміючи, що такий терор зі сторони Росії може бути, зробили серйозні запаси різного електрообладнання, дротів, опор і всього іншого. Більше того, ми домовилися з партнерами, і в Україну безперервно йде потік трансформаторів, які нам потрібні. Але є унікальне обладнання, яке, на жаль, неможливо придбати, тільки виготовлення. Це може займати місяці. Ми максимально прискорюємо цей процес, наші енергетики іноді прилаштовують обладнання, про яке іноземні партнери говорили, що воно несумісне з нашої системою.

— Чи може бути виходом використання мобільних джерел генерації – газотурбінних та газопоршневих електростанцій, про що останнім часом говорять експерти?

— Безумовно, що так. Що ми ще робимо для підвищення стійкості? Перше, це захист нашого обладнання. Не можу розказати усього, але це дуже допомагає. Друге, створюємо альтернативну мобільну генерацію. Люди самі з початку року завезли уже 510,3 тис. генераторів переважно малої потужності. Наші партнери надають нам промислові генератори більшої потужності під критичну інфраструктуру.

Газотурбінні та газопоршневі мініелектростанції – це ще один шлях. У нас є такі станції українського виробництва. Більше того, вони вже встановлені, зараз відновлюють їх роботу. Ті, які вироблені, ми забираємо зі складів і теж встановлюємо.

Це дуже хороший кейс. Хоч виробництво електроенергії на них коштує дорого, але вони хороші тим, що дуже швидко піднімаються - до 3 хвилин. Для порівняння атомний блок розганяється три доби, а гаситься півтора місяці. Тепловий блок з холодного стану піднімається від 8 до 12 годин, з гарячого стану від 30 хв. до 1,5 год.

Газотурбінні та газопоршневі електростанції мають невеликі блоки, в середньому 50 МВт. Але якщо їх ставити 20 шт в ряд, виходить 1 тис. МВт – це атомний блок. Вони, як правило, не потребують особливого людського втручання і обслуговування, це величезний плюс.

Їх можна використовувати у великих містах для забезпечення водою і теплом. Друга їх сфера застосування – енергетична безпека атомної генерації. Коли при блекауті розвалюється мережа, розбалансовується і все виключається, то щоб підняти атомний блок потрібно 100-150 МВт для старту його роботи. На генераторах такої потужності не доб'єшся. Відповідно потрібно знайти звідки "підкурити", і з цим можуть допомогти саме газотурбінні блоки.

— Зараз це може допомогти при відключенні тепла в містах?

— Абсолютно вірно.

— Але чи достатньо у нас цих мобільних джерел генерації, чи вистачить, щоб заживитися при повному блекауті, щоб не вмерли міста?

— Нам вистачає усього, щоб вийти з можливого блекауту. У нас достатньо диверсифікована система генерації, щонайменше шість видів – атомна енергетика, теплова вугільна, гідрогенерація, малі ГЕС та малі ТЕЦ, основним завданням яких є виробництво тепла, але вони також можуть виробляти електроенергію. Є відновлювальні джерела енергії: вітер, сонце, інші альтернативні джерела. При блекауті вони можуть працювати в "острівцях", і ми з окремих острівців забираємо електроенергію і починаємо "в'язати" в єдину систему.

— При складному випадку, за який час можна вийти з блекауту?

— При найбільш складному випадку повного блекауту, коли взагалі все розбито, вихід займає від 7 до 10 днів. Це за розрахунками наших енергетиків. Підкреслю, це теоретичні розрахунки, бо світ не переживав ще таких речей.

— Зважаючи на те, що ви сказали, яким є план на цей час для великих міст? Що робити з населенням?

— Ми готуємося до усіх можливих сценаріїв розвитку подій. До керівників ОВА, очільників громад доведені плани реагування на випадок критичних ситуацій. Ці документи мають гриф "Для службового користування" і не можуть бути публічно озвучені.

По-друге, з точки зору великих міст **ініціатива президента України Володимира Зеленського - створення "Пунктів незламності"** – це **єдиний реалістичний шлях**.

Станом на минулий тиждень таких "Пунктів незламності" в Україні 5 тис. Уряд прийняв рішення і повністю внормував питання створення і функціонування цих пунктів: фінансування, утримання чергових, постачання пального тощо. Очікуємо, що через два тижні "Пунктів незламності" буде вже від 15 до 17 тис. Це буде той інструмент, який буде допомагати людям вижити в критичні часи, коли може статися блекаут. І звичайно, певний перелік дій, які має виконати місцева влада. Іншого виходу немає.

— Але важко уявити, коли в Києві, або інших містах мільйонниках, одномоментно декілька сотень тисяч, або мільйонів людей будуть змушені покинути свою квартиру, і прийти в "Пункти незламності". Чи стане це ефективним рішенням?

— Мова йде не про комфорт, мова про виживання. А коли мова йде саме про виживання, то нам необхідно забезпечити мінімальний набір для виживання: їжа, тепла вода, тепло, зв'язок і електроенергія. Якщо брати лише вокзали – це уже може стати прихистком для сотень тисяч людей, я зараз навіть не говорю про школи і лікарні.

Великою проблемою в разі блекауту може стати система опалення, збереження якої лежить на місцевій владі. Ми пережили Алчевськ, цей кейс буде пам'ятати не одне покоління. Всі чітко знають, що при мінусовій температурі буде 1-2 доби для того, щоб злити воду з опалювальних систем, аби не відбулося їх замерзання. Всі протоколи прописані, всі знають, що робити.

— Чи є план централізованого переміщення людей в так звану сільську місцевість, як, скажімо, зараз вивозять із прифронтових населених пунктів?

— Ні. Централізовано можна вивозити, наприклад, з Херсону в іншу область, де є умови для розміщення. У випадку блекауту, це зовсім інша історія. Якщо він буде по всій країні, то куди вивозити, якщо вся країна в умовах гуманітарної катастрофи?

Ми розуміємо, що відбуватиметься. Частина людей переїде в найближчі сільські населенні пункти, частина планує залишитись в містах і вже зробила відповідні приготування. В тому числі ті самі 500 тис генераторів, про які я говорив. Хтось прийде в "Пункт незламності". Хтось виїде за кордон. Окремі інструкції мають соціальні служби, бо є велика категорія людей, які потребують підтримки і опіки. Окремі інструкції в енергетиків, як максимально швидко відновити систему, і заживити в першу чергу "об’єкти

виживання" - постачання води, тепла та зв’язку. Ключове завдання буде вижити. Тому зараз робимо усе, аби не допустити такого сценарію.

— До речі, потік з повернення біженців в Україну розвернувся. Наскільки це велика проблема, і які заходи планує уряд, щоб повернути українців додому? На який притік ви розраховуєте?

— За різними оцінками за кордоном зараз вимушено залишаються від 5 до 7 млн українців. Але до 90% тих, хто виїхав, хочуть повернутися додому. Такими є дані соцопитувань. Ми чітко розуміємо, що українці більш активно будуть повертатись навесні. Для повернення потрібні три складові: робота, житло та безпека.

По роботі. Ми запустили програму єРобота, 4 напрямки вже працюють. Це гранти на власну справу, висадку саду та теплиць і для переробних підприємств. Через фіскальні, регуляторні та кредитні стимули ми допомагаємо зараз бізнесу в першу чергу для того, аби бізнес створював робочі місця. Зменшити безробіття – це одне з головних завдань, які зараз стоять перед Міністерством економіки.

Друге питання – це житло. Запрацювала програма єОселя, вже є видані майже 300 перших іпотек. Дуже важливо – це те, що на наступний рік у нас передбачено суттєве фінансування на цю програму, і вона буде розвиватися.

Третє питання – це безпека. Вся владна команда на чолі з Президентом України працює над збільшенням поставок засобів ППО. Ми вже отримали від партнерів системи NASAMS, HAWK, IRIS-T, Crotale. Очікуємо SAMP/T. Під час візиту до США Володимира Зеленського Сполучені Штати офіційно підтвердили майбутню передачу Україні систем ППО Patriot. Це і є наша робота в питанні безпеки.

Останнє, що важливо додати - українці повинні бачити перспективу відбудови і розвитку країни після війни. Тому стратегічне завдання – це Україна в ЄС не через десятиліття, а через 2-3 роки. І друга частина цього пункту – це великий План відбудови, над яким ми працюємо з нашими союзниками. Наші партнери дуже зацікавлені і будуть нас тут підтримувати. Ці чотири компоненти, я впевнений, дадуть людям розуміння, що для них та їх дітей в Україні є гарне та безпечне майбутнє. Тоді люди будуть повертатися.

— Чи є на сьогодні розуміння в Уряду де брати гроші на проходження зимового сезону, зокрема на газ і електроенергію?

— У нас є в сховищах є 13,5 млрд кубів газу. При збереженні статусу кво для сталого проходження опалювального сезону потреба імпорту газу складе на рівні 350 млн куб. м на січень-березень. Для цього у НАК "Нафтогаз" вже є відповідні кошти.

Інша ситуація, якщо нам потрібно буде спалювати газ на газових теплоелектроцентралях. Це цілком ймовірно. Тому ми зараз говоримо про необхідність ще 2 млрд кубів газу.

Вже зараз ведемо про це перемовини з партнерами, є домовленості – це близько 2 млрд дол на закупівлю газу. Цього недостатньо для забезпечення усього необхідного об'єму. Але цілком досить, щоб укладати контракти на січень-лютий-березень.

По електроенергії ситуація складніша. Ми говоримо так – якщо генерація постраждає ще більше, нам доведеться імпортувати електроенергію. В Європі електрика коштує дуже дорого, орієнтовно втричі дорожче, ніж у нас. Відповідно, якщо ми купимо імпортну електроенергію, населенню продамо по 1,44 грн, покриємо різницю через ПСО (в 2022 році вже 15 млрд грн покриває "Укргідроенерго" і 92 млрд грн покриває "Енергоатом"), то бізнес буде вимушений платити більше.

А втричі дорожче – це і ризики для бізнесу, і соціальні ризики, що все буде дорожчати. Тому ми говоримо з нашими партнерами, щоб у разі потреби в імпорті електроенергії, ми отримували фінансову компенсацію. Це гроші, які теоретично будуть необхідні для компенсації різниці між європейською і українською ціною, можуть скласти до 800 млн євро. Але це залежить від обставин. Якщо ми переживемо грудень – уже 200 млн нам не потрібно, прожили січень – залишається 400 млн.

Так, ми розуміємо, що імпорт вже зараз би не зашкодив. Але це дорого, ми не можемо ані підвищити тарифи, ані компенсувати різницю з бюджету. Нам необхідно мати цю компенсацію від партнерів.

— Як ви сьогодні оцінюєте співпрацю державних органів та компаній в сфері енергетики із приватними компаніями?

— Енергосистема України - дуже складний організм. На мій погляд, як в генерації так і в розподілі все працює нормально, з огляду на загальну надзвичайну ситуацію в галузі. Звичайно, є складнощі, є накопичення боргів. Але на сьогоднішній день хочу сказати тільки одне – енергетики, чи то приватні, чи то державні, від керівників до монтерів, вони всі герої. Тому у мене сьогодні немає жодного бажання говорити якісь зауваження чи критику.

— Наскільки сильно погрішили макропрогнози України терористичні удари росіян по енергоінфраструктурі?

— На початку війни прогнози більшості експертів були дуже песимістичними і давали падіння економіки України на 45% і вище. Але, дякуючи ЗСУ, нам вдалося звільнити вже багато наших територій, тому той перший прогноз не справдився.

За підсумками 9 місяців ВВП скоротився на 30%. До кінця року ми очікували падіння на 32%. Зараз, після 9 хвиль можливе падіння ВВП в 2022 році до 35%, але не більше.

На наступний рік ми вже погіршили прогноз з 4,6% до 3,2%. Але все буде залежати від безпекової ситуації. Удари по енергосистемі можуть погіршити прогноз ще на 3-9 процентних пунктів. Тобто наступного року можемо отримати падіння ВВП замість очікуваного зростання. Але ще раз повторюю – все залежить від інтенсивності обстрілів і від того, наскільки наші союзники готові надавати нам засоби ППО.

— Євросоюз пообіцяв нам 18 млрд євро бюджетної підтримки. Наскільки ми розуміємо, це питання підписання меморандуму, де будуть прописані умови отримання коштів. Уже відомо, які саме це будуть умови?

— Умови є, це уже не безумовний транш, як у нас було в цьому 2022 році.

Вони, зокрема, пов'язані з реформою корпоративного управління, введенням принципів OECD, продовженням антикорупційної реформи, реформи децентралізації, судової реформи тощо…

Але ключове те, що ми маємо перспективу отримання цих 18 млрд євро.

Ще щонайменше 10 млрд дол ми розраховуємо отримати в бюджет від США. Також працюємо з МВФ, маємо моніторингову програму і перспективу отримати широку програму до кінця першого кварталу.

Всі ці гроші дозволять нам перекрити **загальний дефіцит бюджету-2023 в 38 млрд дол.**

— Коли ви очікуєте підписання цього меморандуму?

— Я думаю, ми його підпишемо ще цього 2022 року, а в першому кварталі, в січні, ми уже очікуємо отримати 3 млрд євро з цієї макрофінансової допомоги від Євросоюзу. **Такі наші політичні домовленості, і така життєва необхідність.**

— Площі під озиминою цього року, за прогнозами, скоротяться приблизно втричі, під загрозою також весняна посівна через низьку або від'ємну рентабельність через подорожчання логістики. Що робитиме уряд, щоб відповісти на ці виклики?

— Цього року було посіяно озимих зернових на 4,8 млн га на підконтрольних територіях. Це приблизно на 40% менше у порівнянні з минулим роком.

Ми розраховуємо, що ярових культур весною засіють більше, щоб компенсувати. Але очевидно, що велика мінна засміченість полів, фактор невизначеності та постійні атаки ворога вплинуть на кількісні показники

нашого врожаю наступного року. Це проблематика, яку доведеться вирішувати.

Ми працюємо над залученням міжнародної підтримки. Цього року ми надали агровиробникам портфельних гарантій майже на 24 млрд грн. Крім того, надано 81,2 млрд грн кредитних коштів по програмі "5-7-9".

Будемо підтримувати агросектор і надалі, але ресурс у нас обмежений. Тому ведемо переговори про підтримку від ЄС, США, з ФАО. З багатьма такі домовленості уже досягнуті, зокрема, з Єврокомісією, USAID, вони готові фінансувати і грантові програми для підтримки агровиробників, і кредитні програми.

Це має дати непогані результати. Наприклад, за оцінкою Мінагрополітики, тільки міжнародна підтримка насіннєвим матеріалом дозволить збільшити загальні площі посівів ярих культур на 30%. Уже є позитивна відповідь від ФАО про таку підтримку. Тож розраховуємо отримати 70-75% врожаю на тих територіях, які лишаються під контролем України.

— Наскільки Україна залежить від стабільної роботи "зернового коридору"? Наразі він трохи загальмувався, наскільки це нас турбує?

— Нас це турбує. "Зерновий коридор" важливий мінімум з двох причин.

По-перше, це експорт нашої агропродукції, відповідно **виживання наших фермерів і аграріїв**.

По-друге, це стабільність геополітичної ситуації на Африканському континенті, на Близькому Сході, бо для багатьох країн наше зерно є ключовим фактором недопущення голоду. **Реалізації гуманітарної ініціативи Президента Володимира Зеленського Grain from Ukraine як раз покликана вирішити ці два питання.**

З початку війни загалом з України вивезено 32 млн тон зернової продукції. "Зерновим коридором", після початку його роботи, вивезено 13 з цих 32 млн тон.

Зараз інтенсивність "Зернового коридору" нижча, ніж очікує та спроможна Україна. Ми дуже тісно працюємо з Організацією Об'єднаних Націй, нещодавно зустрічалися з заступником генсекретаря ООН. Ключова розмова якраз була про "Зерновий коридор" і про харчову безпеку в світі. ООН буде продовжувати відстоювати існування такого коридору. Більше того, зараз є амбітна мета розширити його. Мартін Гріффітс відвідав Миколаївську і Херсонську області, він спеціально проінспектував порти. Ми говоримо з ООН про розширення спроможності "Зернового коридору", щоб крім Одеської області долучити Миколаївську. Це дозволить збільшити на 2-2,5 млн тон щомісяця спроможність вивозу нашого зерна.

— *Реформа уряду* фактично почалась. Які ще кроки будуть зроблені в рамках укрупнення міністерств?

— Загалом питання оптимізації роботи державних органів влади в Україні – це питання ефективності роботи держави і економії бюджетних коштів. Під час війни функції держави з одного боку стали вирішальними, а з іншого – дуже добре стало видно ефективність і необхідність тих чи інших функцій. Відповідно ми рухаємося шляхом реформування державної служби в цілому, а реформа Уряду – це лише вершина айсбергу, яка просто є дуже помітною.

По мірі того, як кожне міністерство робить самоаудит функцій, по мірі того, як ми дивимося, які функції на сьогодні мають вирішальну роль, а від чого можна відмовитися або скоротити, ми будемо приймати рішення про скорочення чи навпаки розширення того чи іншого відомства.

Це не буде така реформа, коли ми одномоментно все переформатуємо. Ми плануємо рухатися покроково по мірі того, як будуть готові ті чи інші рішення. Тобто в один день ми не ліквідуємо купу міністерств.

Ця реформа має призвести до покращення управління та надання державою послуг, а не до яскравого кроку, який ми будемо потім декілька років перетравлювати.

— Задля справедливості варто зазначити, що міністерства уже об'єднували, але потім знову роз'єднали.

— Правильно. **Тому ми не поспішаємо. Ми робимо глибокий аналіз** того, що відбувалося. І в нас, і в інших країнах. Ми взяли 30 держав, проаналізували, де яка кількість міністерств. В розвинутих країнах – це 12-15 міністерств, і цього достатньо.

Питання в силі міністра і в правильності функцій, які має міністерство виконувати. І що дуже важливо, **міністр не має відволікатися на управління господаркою. Міністри мають формувати політику**, **а управлінням в реальному секторі мають займатися агентства, служби, державні компанії**. Тоді уряд буде ефективний.

Власне в цьому і є суть реформи.

— Що собою являє ідея створення *Центру уряду*. Яку форму матиме цей орган, які функції на нього покладатимуть?

— Це дуже прагматичне питання. Як показав аналіз на сьогоднішній день в кожному міністерстві, в кожному органі виконавчої влади від 40 до 60% витрат йде на обслуговуючі функції. Так чому б не зробити це в єдиному центрі? Цим шляхом йде весь цивілізований світ, компанії об'єднують та цифровізують багато підрозділів в різних країнах: бухгалтерія, кадри, документообіг. Тому, якщо якусь допоміжну функцію можна об'єднати і на

цьому отримати багатократну економію бюджету, це потрібно робити. Таким чином, **якщо утворити Центр уряду, який буде надавати послуги відділу кадрів, бухгалтерії, підготовки документів кожному міністерству, то в міністерствах можна скоротити колосальну кількість витрат.**

— Яка часова перспектива такого проекту?

— Мені хотілось би, щоб орієнтовно в першому півріччя наступного 2023року ми це зреалізували. **Моя мрія взагалі, щоб увесь Уряд України помістився і цій будівлі** (Будинок Уряду на вул. Грушевського – ІФУ). **Якщо всіх посадити тут, ви навіть не уявляєте, наскільки скоротиться бюрократія і час прийняття рішень, а також посилиться координація. Це точно можливо, я глибоко у цьому переконаний.**

***

№ 1.116

От у нас усі так любувалися й вихваляли візит Зеленського до США. А ще невдоволення демонстрували, закономірне, до речі: чому американці так дозовано нам допомагають. У нас експерти вже десятки версій опрацювали, аж до того, що американці не хочуть, аби Україна надто швидко й тріумфально перемогла й стала конкурентом США. Ну, до конкурента нам ще...

Після війни ми будемо всього-навсього європейським *Афганістаном*.

2022-12-23

Черновіл

А от про єдину логічну версію якось згадувати не спішать. Так, США дають гроші й зброю, щоб вимотувати рашу, випалювати її армію й ресурси, але не на швидку перемогу України. Це дійсно так. Але причина в тому, що наша влада сама відкрила двері ворогу, попри пересторогu американців, а зараз під час війни продовжує красти, вибудовувати клептократичну модель управління з авторитаризмом і порушенням базових для американців прав і свобод. Тобто, будувати таку собі маленьку путінську чи лукашенківську подобу із столицею в Києві. А за таких не борються беззастережно. Просто згадайте Нікарагуа Самоси. Так-так, як це не буде образливо. І оте сакраментальне: "Він сучий син, але це наш сучий син!" Нас хотіли бачити вітриною вільного світу. Ми ж самі відмовилися. Ну, то доводиться задовільнятися долею полігону.

Вийти з цього стану дуже просто. Зеленському вже не раз пояснювали: звільнити негайно Єрмака й Татарова (ну, хоч спершу Татарова, якщо без Єрмака він і дня прожити не може), далі вичистити свою опу та всю владну вертикаль від мега-корупційного шлаку, замість вручати мародерам ордени вслід за кожним відкриттям проваджень НАБУ. Там усе чітко розписано й доведено... Але укрсучвлада коїть усе діаметрально навпаки. От два останні епізоди загальнонаціонального дерибану. Один заслуговує окремої уваги, коли всупереч засторог партнерів вирішили порвати під одіозних олігархів Укртранснафту. А другий - це дерибан важливої з погляду партнерів інституції - Бюро економічної безпеки (БЕБ).

Якраз незадовго до візиту до США Зеленський дозволив своєму головному реваншисту Татарову взяти і цей орган під контроль. А БЕБ мало стати основою демократичного й відкритого для бізнесу інституту боротьби проти фінансових злочинів.

Замінити бандитську структуру - податкову поліцію. Її одіозного екс-голову, азаровського прихвостня *Янушевича*, до речі, Зеленський витягнув з нафталіну й призначив головою дуже відповідальної Херсонської ОВА.

Отже, коли Зеленський збирав аплодисменти в конгресменів, Татаров узяв під повний контроль БЕБ, завівши туди своїх соратників Гагача та Чинчина. Голова Бюро Мельник усе більше перетворюється на маріонетку, а саме БЕБ стало переплетінням смотрящіх, мафії, корупції, а для кришування усього цього зла Татаров увів туди з абсолютним ігноруванням усіх процедур своїх соратників. Гагача відразу зробили заступником голови БЕБ. Він працював у прокуратурі на Запоріжжі, але був звільнений з органів, бо навіть не зміг пройти атестацію. Зате за дзвінком Татарова Мельник поспішив призначити зашквареного кадра лише за "гарну біографію" (так і сказав членам парламентської ТСК!)

Ще одна інституція, яку створили за підтримки вільного світу, пішла коту (*Татарову*) під хвіст.

Ненсі Пелосі, коли розчулена цілувала Зеленського, могла про це й не знати, а от усі члени переговорної групи від США (про них детально в одному з учорашніх дописів) усе це дуже точно знають. І коли Зеленський знову патетично вигукне: "Байден! Чому ми досі не в НАТО, не отримали всієї зброї, не перемогли, не відбудовані й не ощасливлені?"

Згадайте про отакі владні дерибани на очах у всього світу.

І республіканці, позиція яких і мені дуже не подобається, не всі, як заядлі трампісти, хочуть узагалі припинити підтримку України.

Там більшість лише проти зміцнення **Абсолютно Ошалілого Від Доступних Грошей І Влади Режиму Мародерів Та Реваншистів...**

***

№ 1.117

Оцінка російської наступальної кампанії – 22 грудня

2022-12-23

Загребельська

1. Президент росії володимир путін, як і раніше, відмовлятися ставитися до президента України Володимира Зеленського як до рівного собі та суверенного партнера; це є свідченням того, що путін не зацікавлений у серйозних переговорах з Україною.

Він не відреагував на слова Зеленського, сказані ним 22 грудня у Конгресі Сполучених Штатів у Вашингтоні. Натомість його прес-конференція 22 грудня була присвячена впливу США та Заходу на Україну.

путін повторив свої шаблонні фейки, що США та західні країни втручалися у справи України ще з часів радянського союзу та вбивали клин в міфічну російсько-українську історичну та культурну єдність. Мета таких заяв – навести на думку, що відновлення України як суверенної держави у 1991 році було фіктивним. Також путін повторив максималістську мету росії «захистити» український народ від його уряду, маючи на увазі – змусити київський уряд капітулювати. Він згадав Україну як державу лише для того, щоб брехливо зауважити, що Україна не йде на переговори з росією.

2. Риторика путіна є частиною поточної російської інформаційної операції, яка відкидає легітимність України як суверенної держави.

Речник кремля Дмитро пєсков заявив, що виступ Зеленського в Конгресі США та передача Україні ЗРК Patriot лише «доводять», що Сполучені Штати ведуть

проксі-війну в Україні, і що немає жодних ознак готовності до мирних переговорів. Своєю чергою, путін натякнув, що росія сподівалася, що Захід навчить Україну дотримуватися мінських угод, але натомість був обдурений Києвом. Такі дискусії мають на меті дискваліфікувати Україну на майбутніх прямих переговорах на підставі фальшивих передумов, що Україна порушила мінські угоди і що Київ не є незалежним гравцем.

Висловлювання путіна та пєскова є складовими спроби переконати Сполучені Штати та НАТО винести Україну за дужки і вести прямі переговори з росією через голову Зеленського. Ця спроба навряд чи увінчається успіхом, адже лідери США та Європи багато разів рішуче заявляли, що Україна самостійно вирішуватиме власний курс. Імовірно, інформаційна операція кремля також має на меті перекласти провину за «затягування» війни на непоступливість Зеленського, щоб зменшити готовність США та Європи продовжувати підтримувати зусилля України зі звільнення окупованих земель.

3. путін підсилив ще одну існуючу російську інформаційну операцію, спрямовану на зменшення допомоги Заходу Україні в сфері безпеки.

путін брехливо звинуватив Сполучені Штати у затягуванні війни в Україні через надання системи протиповітряної оборони Patriot і туманно натякнув, що цілі цих систем – не оборонні. Нагадаємо, путін готував підґрунтя для тривалої війни задовго до рішення США про передачу Patriot'ів в Україну; 7 грудня він заявив, що «СВО» буде довгим процесом. Окрім цього, кремль протягом тривалого часу фальшиво представляв будь-яку безпекову допомогу Заходу Україні як ескалацію.

Насправді система Patriot посилить здатність України захищати критично важливу цивільну інфраструктуру від повітряної ракетної кампанії росії, спрямованої на заподіяння страждань мирному населенню України. Системи Patriot заважатимуть путіну змусити Україну здатися на його умовах – ось що, можливо, він має на увазі під «затягуванням війни».

4. Водночас путін з подвоєною силою намагається зняти з себе відповідальність за ведення тривалої війни в Україні.

Він зробив декілька заяв про те, що росія прагне якнайшвидше завершити війну, водночас зазначивши, що темпи «СВО» не будуть збільшуватися, оскільки це призведе до «невиправданих втрат». Обидві заяви є частиною консолідованих зусиль кремля з обґрунтування коштовної війни путіна перед російською внутрішньою аудиторією, яка приносить великі жертви заради досягнення нереалістичних цілей.

російські війська не здобули жодних значних перемог в Україні після падіння Лисичанська 3 липня. Останніми днями путін та посадовці російського міноборони неодноразово виступали із розпливчастими пропозиціями і

виправданнями військових невдач – також, ймовірно, щоб применшити наслідки тривалої війни.

5. Використання путіним терміну «війна» щодо вторгнення в Україну викликало деяку плутанину в російському інформаційному просторі.

Під час прес-конференції путін заявив, що росія прагне «не розкручувати маховик цього воєнного конфлікту, а навпаки – припинити цю війну». Раніше путін використовував слово «війна» замість фрази «спеціальна воєнна операція», коли брехливо звинувачував Україну в розв'язанні «війни» проти свого населення в 2014 році.

Після путинської згадки «війни» декілька мілблогерів швиденько заявили, що вони завжди взаємозамінно використовували обидва терміни, адже, незважаючи на відсутність офіційного оголошення війни росією, «кожна мисляча людина знає, що те, що відбувається в Україні, є пекельною війною». Плутанина вказує на те, що цей обмежений наратив путіна може суперечити його представленню «спеціальної воєнної операції» як боротьби за суверенітет росії, яка офіційно не є війною.

6. Начальник генерального штабу росії генерал армії валерій герасимов зробив спробу відновити розвінчаний наратив для виправдання війни росії в Україні про те, що, мовляв, кремль не планував вторгнення в Україну. 22 грудня герасимов мав публічний виступ на брифінгу для іноземних військових аташе. Він заявив, що росія була змушена розпочати «спеціальну воєнну операцію» у відповідь на зростання «неонацистської ідеології» в Україні та активну військову підготовку Києва на початку 2022 року (насправді неіснуючу) до звільнення Донбасу і Криму.

Нагадаємо, розвідка США викрила продуманий план кремля з організації серії атак на початку лютого під фальшивим прапором на сході України – атак, які кремль мав намір сам спровокувати і якими планував обґрунтувати війну. Можливо, герасимов намагається відродити цю безглузду інформаційну операцію, щоб допомогти виправдати війну перед внутрішньою російською аудиторією.

Генерал також зазначив, що російські війська зосереджують більшість своїх зусиль на захопленні Донецької області, що також сигналізує про повернення до довоєнного наративу в ймовірній спробі повернути громадську підтримку війни. Це твердження, до того ж, є неточним: Донецька область – єдине місце активної наступальної операції росії, а більшість її бойової сили знаходиться в інших частинах України.

кремль не випускав герасимова на публіку протягом майже десяти місяців, до 17 грудня. Імовірно, у такий спосіб він знову намагається представити його як ще одну фігуру, відповідальну за війну, оскільки розпочинається другий рік вторгнення.

герасимов розвинув тези путіна і міністра оборони росії сергія шойгу щодо мобілізації. Він навіть спробував пояснити вихід росії з правобережжя Херсонської області, назвавши це превентивним заходом через «загрозу» українського високоточного удару по Каховській ГЕС. Ще герасимов заявив, що Росія стабілізувала лінію фронту на ділянці довжиною 815 кілометрів.

Виставляння герасимова, ймовірно, є продовженням нещодавніх зусиль кремля раціоналізувати вартість війни в Україні, згуртувати підтримку затяжної війни та відновити свої улюблені наративи.

7. кремль вважає за потрібне показувати, що міністр оборони росії сергій шойгу вдруге за тиждень відвідав передову в Україні – ймовірно, щоб відкинути закиди про те, що шойгу не є лідером воєнного часу.

22 грудня міноборони росії опублікувало відео, на якому показано, як міністр оборони рф сергій шойгу нібито оглядає позиції російських військ поблизу лінії фронту в Україні.

Міноборони займає захисну позицію у російському внутрішньому інформаційному просторі. Воно не має інформаційної ініціативи і лише реагує на популярні закиди про недоліки російської армії у війні в Україні. Можливо, міноборони вирішило показати шойгу на передовій, оскільки раніше, 18 грудня, воно збрехало про відвідання ним лінії фронту, хоча насправді він тоді здійснив «спецфотоопераційо» у тилових районах поблизу кордону Крим-Херсон. Справа стала ще більш незручною після справжнього фронтового візиту президента України Зеленського до Бахмута 20 грудня.

8. Хазяїн групи «вагнер» євген пригожин продовжує намагатися підвищити важливість своєї групи у російських воєнних операціях в Україні, щоб утвердитися як центральна фігура ультранаціоналістичної провоєнної спільноти.

22 грудня речник Ради національної безпеки США Джон Кірбі повідомив, що група «вагнер» отримала партію зброї з Північної Кореї, щоб допомогти зміцнити російські сили в Україні; це свідчить про те, що роль «вагнера» у війні може зростати. 2 листопада Кірбі повідомляв, що Північна Корея таємно постачає росії артилерійські снаряди. пригожин спростував повідомлення Кірбі і заявив, що Північна Корея вже давно не постачає зброю росії.

Також Кірбі зауважив, що пригожин витрачає понад 100 мільйонів доларів США на місяць для фінансування діяльності групи «вагнер» в Україні. За його словами, наразі група має 50 000 бойовиків, направлених в Україну, включаючи 10 000 контрактників і 40 000 засуджених, набраних по російських в'язницях. Кірбі заявив, що розвідка США вважає, що група «вагнер» відіграє

головну роль у наступальних операціях із захоплення Бахмута, і що понад 1000 її найманців були знищені в цьому районі за останні тижні.

Можливо, пригожин намагається використати свої паралельні військові структури, щоб забезпечити російську армію можливостями, яких їй наразі не вистачає, і цим посилити свій вплив. Повідомлення про постачання північнокорейської зброї російським військовим через групу «вагнер» як посередника може свідчити про те, що пригожин прагне використовувати свою приватну військову компанію для отримання іноземної зброї. Це значно простіше, аніж офіційна закупка по лінії міноборони. Також, імовірно, пригожин кидає значну кількість особового складу та ресурсів на операції групи «вагнер» в районі Бахмута в надії забезпечити російським збройним силам оперативний успіх, якого вони не мають ні в районі Бахмута, ні на більш широкому театрі бойових дій в Україні.

ISW оцінює, що пригожин, можливо, має амбітні політичні цілі та прагне скористатися потребою кремля у більш спроможних силах, щоб накопичити свою вагу та апелювати до ультранаціоналістичних кіл, на які він сподівається впливати. Ймовірно, він продовжить розширювати і без того чималу роль групи «вагнер» у війні в Україні, переслідуючи ці політичні цілі.

9. Генеральний директор Міжнародного агентства з атомної енергії (МАГАТЕ) Рафаель Гроссі провів переговори з представниками росії щодо створення зони безпеки навколо Запорізької атомної електростанції (ЗАЕС).

22 грудня Гроссі відвідав москву і зустрівся з російською делегацією, до складу якої входив глава «росатома» олексій ліхачов. Гроссі повторив позицію МАГАТЕ про те, що зона безпеки навколо ЗАЕС має бути створена виключно для запобігання ядерній аварії. У «росатомі» заявили, що переговори з МАГАТЕ триватимуть на основі «розуміння необхідності якнайшвидшого формування взаємоприйнятного тексту угоди».

ISW оцінює, що російські чиновники намагаються використати переговори щодо створення зони безпеки навколо ЗАЕС, щоб змусити МАГАТЕ підтвердити російський контроль над станцією та де-факто визнати незаконну анексію росією окупованої Запорізької області. Управлінський борд МАГАТЕ оголосив, що не визнає незаконне захоплення та експлуатацію ЗАЕС росією. Але кремль, імовірно, спробує використати заявлену МАГАТЕ невідкладність досягнення угоди про створення зони безпеки, щоб підірвати цю позицію.

✅ Ключові події

1) Президент росії володимир путін, як і раніше, відмовляється ставитися до президента України Володимира Зеленського як до рівного собі та суверенного партнера; це є свідченням того, що він не зацікавлений у серйозних переговорах з Україною.

2) Риторика путіна є частиною поточної російської інформаційної операції із заперечення легітимності України як суверенної держави.

3) путін підсилив існуючу російську інформаційну операцію, спрямовану на зменшення допомоги Заходу Україні в сфері безпеки.

4) путін продовжує знімати з себе відповідальність за ведення довгої війни в Україні.

5) Начальник генерального штабу росії генерал армії валерій герасимов зробив спробу відновити розвінчаний російський наратив про те, що кремль вторгся в Україну, щоб запобігти фіктивному спланованому нападу України на окуповані росією Донбас і Крим.

6) У кремлі стверджують, що міністр оборони росії сергій шойгу вдруге за тиждень відвідав передову в Україні; ймовірно, щоб збити критику про те, що шойгу не є лідером воєнного часу.

7) Хазяїн групи «вагнер» євген пригожин продовжує намагатися підвищити важливість своєї групи, щоб утвердитися як центральна фігура в ультранаціоналістичній провоєнній спільноті росії.

8) Генеральний директор Міжнародного агентства з атомної енергії (МАГАТЕ) Рафаель Гроссі провів переговори з представниками росії щодо створення зони безпеки навколо Запорізької атомної електростанції (ЗАЕС).

9) російські війська продовжували обмежені контратаки на рубежі Кремінна-Сватове, а українські війська продовжували контрнаступальні дії в районі Кремінної.

10) російські війська продовжували наступальні дії в районі Бахмута й Авдіївки.

11) російські війська посилюють заходи безпеки в Херсонській області та Криму, побоюючись контрнаступальних операцій України.

12) Високопоставлений російський чиновник спростував заяви про другу хвилю мобілізації на фоні триваючих зусиль із криптомобілізації.

13) російська окупаційна влада продовжує бути ціллю для українських партизанів.

Переклад – ISW Українською (https://t.me/isw_ukr)

***

№ 1.118

Ракетний комплекс «Першинг 2»: чому «радянці» так його боялися

Джерело: Познавательный журнал ЕНОТ

У вісімдесяті роки назва ракети “Першинг 2” не сходила зі сторінок радянських газет. Розгортання цих комплексів викликало серйозну заклопотаність, близьку до паніки, у військово-політичного керівництва СРСР. Зрештою це призвело до підписання Договору про ракети середньої та меншої дальності, відповідно до якого вперше ліквідувався цілий клас озброєнь. Що ж являв собою цей жахливий «Першинг 2»?

Одним із недоліків ракет “Першинг 1/1А” вважалася надмірна потужність бойової частини (400 кт). У разі реального бойового застосування це могло б призвести до небажаної «супутньої шкоди». У січні 1972 року Конгрес США санкціонував розробку нової ракети середньої дальності, призначеної для заміни «Першингу 1А». Ракету передбачалося комплектувати відносно малопотужною ядерною БЧ потужністю 50 кт. Звичайно, це висувало підвищені вимоги до точності стрільби. Сильно захищені об’єкти (наприклад, заглиблені командні пункти) передбачалося вражати з використанням ефекту підземного вибуху — головним фактором у цьому випадку були сейсмічні

струси, викликані вибухом. Тим самим наземна ударна хвиля і радіоактивне зараження місцевості зводилися до мінімуму (передбачалося, що у окремих випадках/при значному заглибленні боєголовки в слабкий грунт/ можна буде повністю виключити радіоактивне зараження місцевості).

Пускова установка комплексу «Першинг 1» із складу люфтваффе на параді на честь 20-річчя НАТО. 1969

1. Плід гонки озброєнь

Спочатку нову оперативно-тактичну ракету передбачалося створити на базі «Першингу 1А», зберігши його рухову установку, але замінивши бойову частину та систему наведення. Цілком природним кандидатом на розробку нового комплексу виявилася фірма “Мартін-Марієтта” – творець першого “Першингу”. Але незабаром виявилось, що обійтися «малою кров’ю» не вдасться. 30 серпня 1976 року на околицях міста Петриків Гомельської області заступив на бойове чергування перший полк, озброєний ракетами середньої дальності РСД-10 «Піонер» (за «натовською» класифікацією — SS-20). Твердопаливні ракети, що використовували рухомі пускові установки, мали дальність пуску 5000 км (у модернізованому варіанті навіть 5500 км). У зоні їхнього ураження опинилася вся Західна Європа. До 1986 року радянські збройні сили розгорнули ні багато ні мало 411 таких ракет.

Поява РСД-10 змусила США та НАТО кардинально переглянути свою політику в галузі ядерного озброєння. «Піонери» могли ефективно вивести з ладу ядерну зброю, що розташована в Західній Європі, знищити аеродроми і

військово-морські бази, звівши до мінімуму можливість удару у відповідь. Тепер ключове значення для НАТО мала нейтралізація ракет РСД-10 на стадії можливої війни. В серпні 1978 року було ухвалено рішення щодо розширеної модернізації комплексу «Першинг» із радикальним збільшенням дальності стрільби. Завдяки цьому нова ракета брала на себе частину завдань, які раніше покладалися на авіацію, а остання вивільнялася для пошуку та знищення пускових установок «Піонерів».

12 грудня 1979 року НАТО розгорнуло в Західній Європі 108 ракет «Першинг 2». На той час на позиціях вже знаходилися десятки «Піонерів», і США опинилися в положенні наздоганяючого. Тому в січні 1980 року президент Джиммі Картер надав програмі «Першинг 2» статус BRICK-BAT DX (абревіатура BRICK-BAT означала, що програма перебуває під особистим контролем президента США, а DX — що вона має пріоритет стосовно всіх інших програм Пентагону). Це відкрило творцям «Першингу 2» доступ до практично необмеженого фінансування.

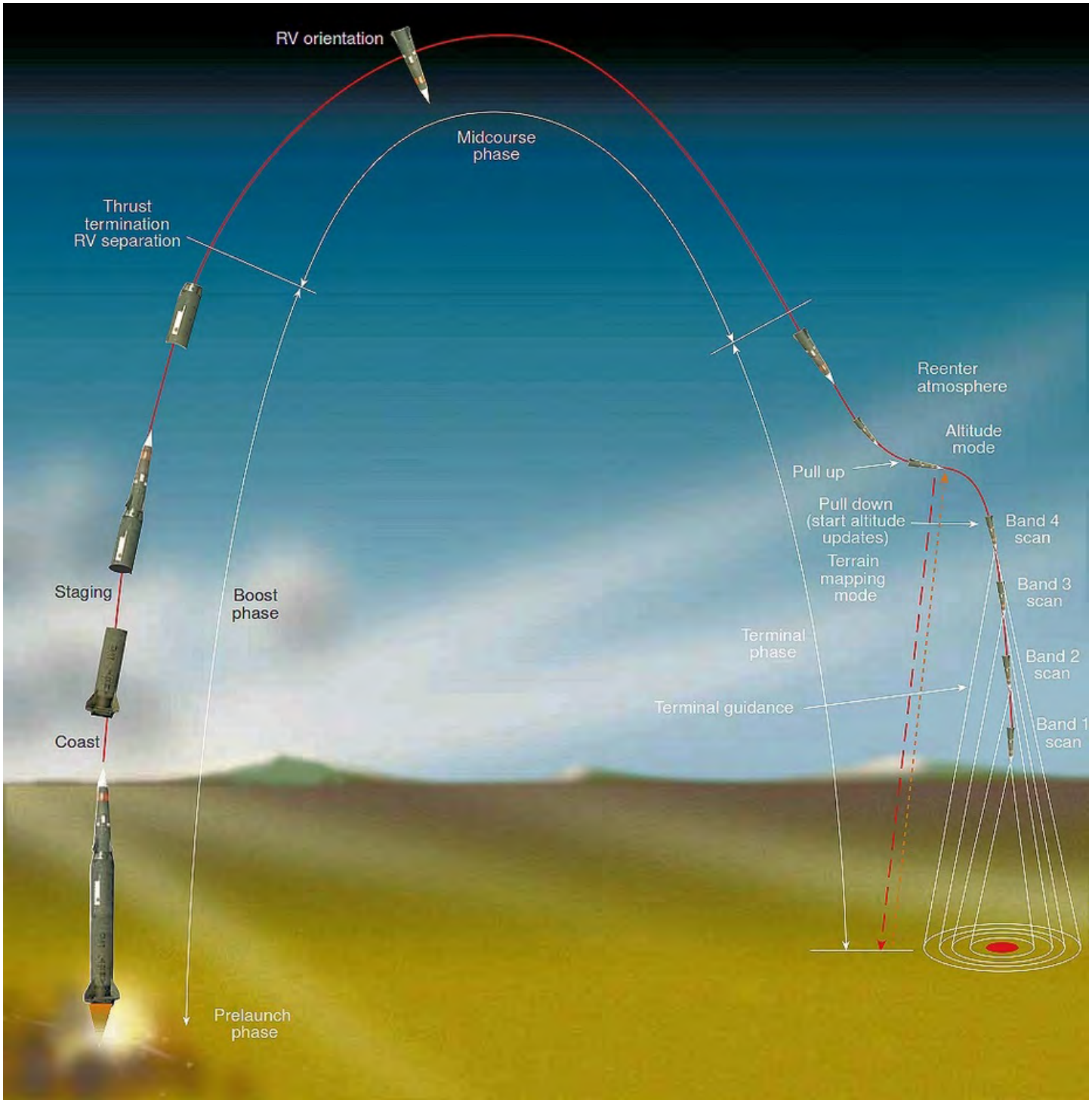
2. Ракета

На момент ухвалення рішення про збільшення дальності пуску ракети «Першинг 2» вже існувала нова боєголовка зменшеної потужності та підвищеної точності — її розробка велася ще в рамках створення ракети у першій конфігурації, тобто, з колишньою дальністю пуску. Ще 18 листопада 1977 року відбувся перший пуск ракети в “старо-новій” конфігурації – з двигунами від “Першинга 1А”, але з новою бойовою частиною.

Якщо бойова частина «Першинга 1А» після відокремлення від другого ступеня ракети падала на ціль по балістичній траєкторії, то нову боєголовку потрібно було зробити керованою, що наводиться на ціль, запрограмовану перед пуском. При цьому система наведення не могла використовувати сигнали зовнішньої системи навігації, оскільки вони могли глушитися противником. Більше того, така зовнішня система могла бути взагалі виведена з ладу електромагнітними імпульсами інших ядерних вибухів. Інерційна система, хоч і незалежна від зовнішніх джерел, не забезпечувала необхідної точності. У результаті зупинилися на комбінованій радіолокаційно-інерційній системі.

Боєголовку забезпечили малогабаритним радаром, що включався на дуже короткий проміжок часу та виконував картографування місцевості. Отримане зображення зрівнялося з еталоном, закладеним на пам’ять комп’ютера перед стартом, після чого відбувалася корекція прецизійної інерційної системи. Короткий час (доля секунди) роботи РЛС не дозволяло противнику застосувати перешкоди, а від електромагнітного імпульсу радар захищали сталеві екрани, що відстрілювалися перед його включенням. Падаючи, екрани виконували ще одну функцію – вони служили хибними цілями, що ускладнювали виявлення боєголовки засобами протиракетної оборони.

Кругове ймовірне відхилення (КВО), яке забезпечується новою системою наведення, оцінювалося в 30 м — на порядок краще, ніж у «Першингу 1А».

Траєкторія польоту ракети «Першинг 2»

Робоче проєктування боєголовки типу MARV (Maneuvering Re-entry Vehicle — маневруюча боєголовка, що відокремлюється) для нової ракети почалося в квітні 1974 року. Радіолокатор RADAG (RAdar Digital Aerea Guidance) створювався у фірмі «Гудьїр», яка відповідала також за інтеграцію всієї системи наведення. Прецизійна інерційна навігаційна система розроблялася фірмою “Зінгер-Кіфорт”. Військове картографічне агентство займалося створенням бібліотеки цифрових карток місцевості в районах потенційних цілей. Такі карти записувалися на магнітних дисках і вводилися на пам’ять в

бортовий комп’ютер системи наведення. Управління боєголовкою здійснювалося чотирма аеродинамічними кермами трикутної форми.

БЧ комплектувалася бойовим зарядом W-85 із регульованою потужністю підриву (5, 10, 20 або 50 кт). Було передбачено три режими підриву: повітряний – для ураження майданних слабо захищених цілей (аеродроми, склади та інше); наземний – для ураження скупчень танкових та механізованих військ; підземний – для ураження точкових цілей підвищеної захищеності (насамперед підземних командних пунктів).

3. Бойовий заряд W-85

У 1976-1977 роках виготовили сім прототипів нової боєголовки. До травня 1978 року провели п’ять випробувальних пусків ракет у «старо-новій» конфігурації (звісно, з інертним спорядженням БЧ). Усі вони завершилися цілком успішно. Почалася підготовка до модернізації «Першингів 1А» шляхом заміни старих боєголовок на нові, але тут на сцену вийшли «Піонери».

Перед конструкторами «Першинга 2» тепер постало найважче завдання — потрібно збільшити дальність стрільби ракети в 2,5 рази (до 1800 км), зберігши її основні габаритні характеристики. Вирішити її вдалося, застосувавши нове ракетне паливо НРТВ (на основі полібутадієну), розроблене для зенітної ракети комплексу «Петріот». Корпуси двигунів обох

щаблів виконали з кевлару. Тепер вони утворювали єдину несучу структуру із зовнішньою обшивкою щаблів, що дозволило при збереженні зовнішніх габаритів збільшити об'єм палива. Обидва двигуни були розроблені фірмою "Геркулес". Хоча нова ракета, що одержала позначення MGM-31C, мала таку ж довжину і діаметр, як MGM-31A комплексу «Першинг 1», важила вона на 60% більше — і вся ця добавка припадала на паливо.

Управління ракетою до відділення боєголовки здійснювала інерційна система, пов'язана з цифровим комп'ютером фірми "Бендикс", який видавав команди на кермі. Схема управління першим щаблем була колишньою – вона включала газові та аеродинамічні керма. Оскільки другий ступінь тепер виходив за межі атмосфери, на ньому аеродинамічні керма не застосовувалися — зберегли лише газові.

Таким чином, розпочавши з модернізації «Першингу 1А» шляхом заміни БЧ, американці врешті-решт приробили до нової бойової частини і нову ракету.

Виготовлення дослідних екземплярів MGM-31C розпочалося у грудні 1981 року, а 22 липня наступного року зі стартового комплексу на мисі Канаверал здійснили перший пуск ракети. Він завершився провалом — невдовзі після старту вибухнув двигун першого ступеня. Це мало не поставило хрест на всій програмі. Річ в тому, що пуск транслювався по телебаченню, а тому провал сколихнув громадську думку. Але президент Рональд Рейган не піддався тиску, і випробування продовжились. Другий пуск, що відбувся 22 листопада 1982 року, був успішним. Програму випробувань у прискореному темпі завершили до середини 1983 року, скоротивши її до 18 пусків замість запланованих 28, і ракету MGM-31C прийняли на озброєння. Загалом виготовили 384 такі ракети.

Випробувальний запуск ракети MGM-31C. Мис Канаверал, 9 лютого 1983

4. Пусковий комплекс

Пускові установки для MGM-31C виготовляли шляхом переробки ПУ M790, що використовувалися в комплексі “Першинг 1А”. Пускова установка являло собою двовісний напівпричіп з гідроприводами для переведення ракети у вертикальне положення. M790 зазнали деяких переробок, встановивши, зокрема, блок управління GIEU (Ground Integrated Electronics Unit). У комплект входили також два кабелі: п’ятнадцятиметровий силовий служив для підключення ПУ до генератора, встановленого на тягачі, а 120-метровий для сполучення з кабіною управління. Допрацьована пускова установка позначалася як M1003. Їхня кількість у батареї залишалася такою самою, як і у «Першингу 1А» — дев’ять одиниць. Ракета транспортувалася на ПУ, а поруч із нею на спеціальному піддоні вкладалася бойова частина. Перед

пуском вона стикувалася до ракети за допомогою крана, встановленого на тягачі. Для транспортування бойових частин могли використовуватися і напівпричепи М871, що буксируються п’ятитонними автомобілями М931.

Пускове встановлення М1003

Якщо пускову установку без особливих проблем вдалося доопрацювати під більш важку ракету, то колишні тягачі – п’ятитонні “Форди” М757 – вже не справлялися з більш важкими “Першинг 2”. Довелося замінити їх новими чотириосними сідельними тягачами десятитонного класу, причому двох типів. Частини, дислоковані в США, використовували тягачі “Ошкош” М983 (з сімейства HEMTT), обладнані підйомними кранами “Хіаб” 8001 та 30-кіловатними дизель-генераторами. А ось для частин, дислокованих у ФРН, вибрали тягач KAT I місцевої фірми MAN із краном «Атлас» АК4300 М5 та дизель-генератором потужністю 30 кВт, який одержав позначення М1001.

При транспортуванні на ПУ М1003 ракета закривалася захисним кожухом

У комплект батареї входили три кабіни керування на шасі п’ятитонної вантажівки М928 – по одній на вогневий взвод із трьох ПУ. Усередині кабіни знаходилося обладнання, необхідне для передстартової підготовки, зокрема, пульт для розблокування запобіжника БЧ PAL F. Для цього потрібно ввести дванадцятизначне число, причому після кількох невдалих спроб система блокувалася. Той самий пульт служив для вибору потужності підриву БЧ. Автомобіль з кабіною керування буксував одновісний причіп із 30-кіловатним дизель-генератором.

Тягач М1001

На шасі М928 базувалася і станція програмування систем наведення ракет (кожен дивізіон мав дві такі станції — по одній на дві батареї). Цифрові карти місцевості, завантажені на цих станціях на носії інформації, вводилися на

пам’ять в бортові комп’ютери ракет за допомогою блоків GIEU. Як читач уже, мабуть, здогадався, і цей автомобіль буксирував причіп із генератором.

Тягач M983 з ПУ M1003 та ракетою MGM-31C

У комплект батареї входила радіостанція AN/TRC-184 (модернізована AN/TRC-133A від комплексу «Першинг 1А»), встановлена на 2,5-тонному автомобілі M35A2 теж з генератором на причепі. А дивізіон мав станцію супутникового зв’язку AN/MSC-64 — також на шасі M35A2. Врешті, до складу кожної батареї входили два пункти управління – основний та резервний. Обидва вони розташовувалися на напівпричепах M1006, що буксируються тягачами M931.

Усі засоби комплексу «Першинг 2» могли перекидатися повітрям. Для транспортування одного вогневого взводу потрібно 13 літаків C-130 “Геркулес” або шість C-141B “Старліфтер”. У разі залучення гігантських C-5A «Гелексі» можна було обійтися лише двома рейсами.

5. Коротка служба

22 листопада 1983 року бундестаг 286 голосами проти 226 схвалив план розгортання біля ФРН ракет «Першинг 2». У той же день на авіабазі

Рамштайн приземлився перший Гелексі з елементами нового комплексу. 27 листопада перші машини своїм ходом прибули на територію ракетного складу Мутланген, де розпочалося інтенсивне навчання особового складу 1-го дивізіону 41-го артполку (постійне місце дислокації – Швабіш-Гмюнд). Вже в середині грудня батарея А цього дивізіону була сертифікована і стала на бойове чергування, а до кінця червня наступного року переозброїли решту три батареї. До грудня 1985 року «Першинги 2» отримали решту два дивізіони 56-ї бригади польової артилерії — 1-ї 81-го артполку в Ной-Ульмі та 3-ї 84-го артполку в Неккарзульмі. Дозвіл на розгортання нових ракет зумовлювався одним пунктом: він не повинен був супроводжуватися збільшенням кількості ядерних боєголовок. Тому щойно чергова партія нових ракет прибувала до ФРН, така ж за кількістю партія «Першингів 1А» вирушала на склади до США. На території США «Першингамі 2» укомплектували 3-й дивізіон 9-го артполку, який дислокований у Форт-Сілл (штат Оклахома), який входив до складу 214-ї бригади польової артилерії. Він виконував функції навчальної частини.

Вогневий взвод 3-го дивізіону 9-го артполку на стартовій позиції. Полігон Макгрегор

У січні 1986 року 56-ю бригадою польової артилерії було реорганізовано в 56-е командування польової артилерії. Крім штабу та трьох ракетних дивізіонів,

воно включало 2-й батальйон 4-го піхотного полку (підрозділ охорони), 55-й батальйон підтримки, 38-й батальйон зв'язку, 226-й загін РХБЗ та 193-ю авіаційну роту. Загальна чисельність особового складу командування сягала 6000 осіб.

Одночасно з реорганізацією дивізіони «Першингів 2» отримали нові номери — тепер усі вони належали до 9-го артилерійського полку. 1-й дивізіон 41-го полку став 2-м дивізіоном 9-го, 1-й 81-го – 1-м 9-го, а 1-й 84-го артполку – 4-м 9-го. Але під новими номерами довго прослужити не довелося: у грудні 1987 року було підписано радянсько-американський Договір про ліквідацію ракет середньої та меншої дальності, відповідно до якого «Першинги» підлягали знищенню. На той момент армія США мала на території ФРН 132 ракети MGM-31C і 115 пускових установок. У Швабіш-Гмюнді, Ной-Ульмі та Неккарзульмі знаходилося по 40 ракет (у тому числі по чотири резервні), на складі у Вейлербасі — ще 12 резервних ракет. Кожен дивізіон мав 36 штатних пускових установок, а в Ной-Ульмі додатково знаходилося сім резервних ПУ. На території США в арсеналі Пуебло (штат Колорадо) було заскладовано 111 ракет. У Форт-Сілл було 39 пускових установок, одна була в Редстоунському арсеналі, а три — на мисі Канаверал.

Заняття на комплексі "Першинг 2". Ной-Ульм, 1988 рік

З жовтня 1988 по липень 1989 всі MGM-31C були зняті з бойового чергування, а до травня 1991 – знищені (за винятком декількох екземплярів,

як музейні експонати). Ліквідація «Першингів 2» (так само як і «Першингів 1А», що залишалися) здійснювалася шляхом статичного випалювання ракетних двигунів на стенді. Бойові частини W-85 не знищувалися – їх використовували для спорядження ядерних авіабомб B61 мод. 10 (сама БЧ W-85 була розроблена на основі боєзаряду авіабомб B61 мод. 3 та мод. 4). 31 травня 1991 року було розформовано та 56-те командування польової артилерії.

Навчання в обстановці, наближеній до бойової

Не можна не згадати, що розгортання «Першингів 2» (і крилатих ракет наземного базування) у Західній Європі супроводжувалося масовими протестами місцевих пацифістів та лівих активістів (очевидно, що вони були таємно фінансовані радянськими спецслужбами). Наприклад, у жовтні 1983 року в антиядерній демонстрації в Бонні брало участь приблизно півмільйона людей. На території США мали місце навіть акти саботажу – активісти радикальної пацифістської організації Plowshares пошкодили обладнання на заводах «Авко» та «Мартін-Марієтта». Але все-таки більшість громадян ФРН з розумінням поставилися до розміщення на їхній території нових ракет, керуючись принципом “Lieber’ne Pershing im Garten als’ SS-20 auf’s Dach” – “Краще “Першинг” в саду, ніж SS-20 на даху».

ДОВЖИНА РАКЕТИ, М	10,6
ДІАМЕТР РАКЕТИ, М	1,02
СТАРТОВА МАСА, КГ	7490
ДАЛЬНІСТЬ СТРІЛЬБИ, КМ:	
МІНІМАЛЬНА	185
МАКСИМАЛЬНА	1800
ТИП БЧ/ПОТУЖНІСТЬ	W-85/5-50 кт
КВО, М	20-50

Тактико-технічні характеристики ракети MGM-31C "Першинг 2"

Знищення "Першингу 2" шляхом випалювання ракетного двигуна

Хочеться дізнатися ще більше цікавого? Як щодо того, щоб прочитати чи зміг би сьогодні німецький танк «Тигр» знищити в лоб американський «Абрамс»

***

№ 1.119

Чому ЗП № 8271 – шкідливий закон, що перетворює нашу армію на «армію держиморд»

Знаєте, що таке БГ? Боєготовність. Боєздатність на цю мить. На противагу “беге” – існує “небеге” – стан небоєготовності, небоєздатності на цю мить. Це і про людей, і про техніку, і про зброю.

Наразі я спостерігаю в армії дуже нездорову тенденцію з кадрами – негативний відбір. Весь армійський так званий HR направлений на негативний відбір. Через це боєздатність армії поступово знижується, хоча мало б бути навпаки. Чому так?

2022-12-22

Євгенія Закревська, адвокатка, боєць ЗСУ

1. Перше. Неефективна робота військкоматів

10 місяців триває повномасштабна війна. Успішні операції забезпечили можливість і час готувати мобілізаційні резерви. Є кого готувати. Елементарні арифметичні підрахунки говорять: якщо останні пів року ефективно не працювали над залученням резервів і якщо цього не роблять зараз, то за місяць-два буде катастрофа.

Тим часом, **робота військкоматів як була максимально совковою, такою досі й лишається**. Вона зводиться лише до забезпечення кількісних показників і виловлювання тих, хто не встиг утекти або (випадково!) і не мав наміру ховатися. **Ніхто і не думав перелаштовувати цю імітацію роботи на ефективний рекрутинг чи навіть хедхантинг.**

Ніхто не збирає найкращих, наймотивованіших, найпотрібніших армії людей. Ніхто не шукає і не обліковує добровольців, не перевіряє їх на придатність до несення служби і потенційну боєздатність.

Може, хіба Валерій Маркус у свій підрозділ, а також Владислав Грєзєв і його рекрутингова агенція. Але вони не можуть робити це в масштабах країни.

Ніхто не фільтрує мобілізованих на вході. Немає ніякого випробувального терміну. Нічого такого. Робота військкоматів як HR-агенції для армії ніяка. Жоден бізнес за таке грошей не заплатив би.

2. Друге. Колообіг бійців в армії. Боєздатні – на нуль, небоєздатні – в тил

Боєздатні, мотивовані, ефективні бійці поступово мігрують на передок. Це нормально. Це правильно. Там вони найпотрібніші. Але на нулі ці бійці гинуть, отримують поранення, вибувають, знесилюються, зневірюються. А небоєздатні – котрим страшно, хто чимось зловживає, хто ні на що не здатний, не хоче воювати – більшість з них поступово опиняються на ППД чи в інших тилових де-факто (але не завжди де-юре) підрозділах – подалі від лінії фронту. Адже такі не потрібні командирам на передку – таких максимально намагаються здихатися. Але...

3. Третє. Неможливість видворити з армії небоєздатних

Але звільнити цих “небеге” неможливо. Тому командири намагаються хоча б відправити їх подалі з очей – туди, де вони шкодитимуть найменше. Куди? Правильно – в тил.

І тому ці "небеге" лишаються живими, здоровими, працевлаштованими і продовжують служити. Продовжують отримувати грошове забезпечення. Продовжують займати чиєсь місце, заповнювати штатку. І їх, таких, стає все більше і більше...

Як керівник і роботодавець я таких не лише звільнила б після першого ж зальоту чи під час випробувального терміну, я не приймала б їх на роботу взагалі. Але під час воєнного стану звільнити їх з армії, повторюю, неможливо. Ні “за власним бажанням", ні "за згодою сторін", ні “з ініціативи роботодавця". Жодної реальної юридичної процедури не існує. Отак і виходить, що на передку воює взвод, який у штаті має умовно 25 бійців. І за штаткою 25. Але 10 з них – на ППД. Ой, уже 11, 12… І воює цей взвод уже 10 місяців без перерв, відпусток і вихідних. А більше людей "не положено". І ні, мобілізація нам не потрібна. Навіщо ротація? У нас ще ці живі і трохи дихають. І головне – штатка заповнена.

Відповідно, **мотивованих, боєздатних, ефективних стає все менше, менше і менше**. Адже вони переважно на нулі. А на нулі рівень виживання суттєво нижчий, ніж на ППД. Така невтішна математика.

А коли на передовій бійці гинуть чи отримують поранення, їх замінюють ким? Правильно: тими, кого направив військкомат. А там співвідношення “беге” і “небеге” ще гірше, ніж було в нас на початку за умовами задачки. Тому що див. пункт перший.

4. Четверте. Повернення після поранень і контузій

А потім ще й поранених, недолікованих, з нелікованими контузіями, з колінами, що не розгинаються, з діркою в черепі виписують як “беге в крайньому випадку” – “частково беге”. І куди? Правильно – на фронт, далі дивіться пункт другий. Ну, тобто що відбувається з нашим реальним співвідношенням “беге” і “небеге” – всі зрозуміли. А за штаткою знову все красиво. Усе заповнено.

“І ні, нам не потрібна ні додаткова мобілізація, ні навчання резервів, ні ротація – штатка заповнена. Усе нормально”.

Кадрові проблеми є? Безсумнівно. Вирішувати їх потрібно? Звісно. Чи можна означені проблеми вирішити на рівні закону? Так, можна. Частково. Як?

Перше і головне, на мою думку:

Потрібно передбачити юридичну можливість звільнення з армії "за ініціативою роботодавця", тобто за ініціативою армії. Можливість

"непочесного" звільнення, дуже влучний термін стягнула в Олексія Бешулі. Тобто без статусу учасника бойових дій, без ветеранських пільг. Без грошового забезпечення. Потрібно звільнити армію від “небеге”. У першу чергу від очевидних “небеге” – осіб із залежністю. Або і без залежності, які дозволяють алкоголю та іншим речовинам впливати на свою боєздатність і боєздатність підрозділу, наражають інших на небезпеку.

Людина, яка непридатна для служби, не повинна служити. Не повинна отримувати грошову винагороду, не повинна сидіти на ППД, не повинна займати місце в штатці. Те, що військкомат проґавив “небеге”, не повинно заважати позбутися баласту з армії, баласту, який тягне ресурс і знижує боєздатність. Викривлює загальну картину боєздатності, у т.ч. для командування.

Що пропонує законопроєкт 8271?

Законопроєкт 8271 пропонує позбуватися таких "небеге" через кримінальні справи. Це дуже дороге задоволення. Дороге і довге. Наша країна під час війни не може собі такого дозволити. Та й узагалі жодна країна не може. І не лише під час війни.

Уявіть собі, що ви роботодавець і вам, щоб звільнити недбалого співробітника, потрібно ініціювати проти нього кримінальне провадження. Іншого шляху немає.

При цьому він у цей час ходитиме на роботу. Інші співробітники будуть це бачити. Кримінальне провадження може тривати місяці й роки. Він може й не бути злочинцем, просто нездатний виконувати цю роботу, нездатний виконувати ніяку роботу в армії. Тому сумління може не дозволити вам відправити його під суд... Але звільнення – лише через вирок. І то не факт. Бо вирок може бути виправдовувальний. Уявили? От приблизно так "вирішує" зазначену проблему законопроєкт. А ще автори законопроєкту чомусь вирішили, що загроза кримінального переслідування зробить із цих “небеге” боєздатних і дисциплінованих бійців. Серйозно?

Проблема аватарів

Ще один важливий момент – аватарів навіть так звільнити з армії не можна. Адже бухати на бойових позиціях – це адмінка. А притягнення до адміністративної відповідальності не підстава для звільнення під час воєнного стану. Тільки вирок у кримінальному провадженні, яким призначено покарання – позбавлення волі, обмеження волі або позбавлення військового звання.

Тобто звільнити аватарів у принципі неможливо. Ніяк. Можете задувати їх хоч 10 разів. Поки вони когось не вб'ють чи через них хтось не загине. Ви уявляєте собі, що не можете звільнити працівника, який приходить на роботу нетверезий? Не раз і не два... Ви цей факт актуєте, він дихає в трубочку. Покарати його можете. А от звільнити – ні. Отож.

Як законопроєкт 8271, який "покликаний боротись з аватарами і іншими порушниками дисципліни", цю проблему вирішує? Узагалі ніяк.

Дає право ВСП проводити огляд на алкогольне чи наркотичне сп'яніння військових. І що далі? За 15 діб аватар повернеться в підрозділ. І далі дивись пункт другий. Я вже мовчу, що ще не бачила жодного ВСПшника в 5-10-кілометровій зоні від нуля. Де, власне, пияцтво найнебезпечніше... Добре, даймо більше прав ВСП ловити аватарів у тилу. Ловити і повертати назад. Щоб що?

Чому все стало ще гірше?

На жаль, механізм, запропонований законопроєктом 8271, не лише неефективний – тобто не робить краще. **Він контрпродуктивний – тобто робить суттєво гірше.**

Чому?

Тому що існує така річ, як мотивація і довіра.

Мотивація бійців воювати, виконувати небезпечні завдання, ризикувати собою, вчитися, удосконалювати свої знання і навички, розвиватися. Мотивація добровольців іти служити. Мотивація потенційно мобілізованих прийти за повісткою, не тікати і не косити.

Існує така річ, як довіра бійців до командирів і командування взагалі.

І навпаки. Так от, 8271 цю довіру вбиває і мотивацію вбиває. Насправді вже сам факт, що командування і Генштаб його запропонували, дуже погано впливає на довіру і мотивацію бійців. А підписаний і чинний, він узагалі буде катастрофою.

Федір Веніславський порахував і каже, що 8271 стосується лише 1% недобросовісних військових. Думаю, що недобросовісних військовослужбовців дійсно приблизно стільки. Але потрапляють у руки слідства і правосуддя далеко не тільки недобросовісні військовослужбовці. На жаль. Тобто цей законопроєкт стосується всіх, майже всіх.

Я не знаю активних і ефективних військових, яких за бажанням не можна було б притягнути за однією із цих статей, за якими посилили відповідальність і прибрали умовний строк.

Хіба що когось дуже обережного, хто нічого не робить, ніде не висовується і обкладається папірцями. І мене теж можна. За цілком добросовісні дії, які не

призвели до втрат чи негативних наслідків, а інколи навпаки – їх відвернули або сприяли ефективному виконанню завдання чи покращенню роботи підрозділу. Але формально за них можна притягнути до кримінальної відповідальності. І майже в будь-якого командира є ресурс, щоб це “формально” стало “реально”. А в деяких вистачить і совісті.

Я адвокат. Я прекрасно розумію, як це працює. І як важко потім буде “доводити, що ти не верблюд”. **Зрозумійте, що будь-яке взяття на себе відповідальності нижчим за званням у критичній ситуації межує з невиконанням наказу. А інколи є прямим невиконанням наказу. І за бажанням вищого командира може стати саме юридичним «невиконанням наказу».**

Але.

До цього моменту в мене було розуміння, що в українській армії вітається саме такий стиль командування, коли командири беруть на себе відповідальність. Вітається, коли центром відповідальності стають командири нижньої ланки, командири відділень, взводів, які приймають рішення на місці і мають на це повноваження. А не «слухаюсь, пане командире, дозвольте, пане командире, не було наказу, нє магу знать, єсть пішов нахрін, за вашим наказом вже там, бажаю здоров’я».

Тобто це мають бути саме командири-лідери, здатні вести за собою людей, а не держиморди, як у російській армії, влада яких тримається на фізичній силі чи загрозі кримінальної відповідальності.

Саме так, як говорив Валерій Залужний:

“При всій повазі до пана Суровікіна... це звичайний дєржиморда.

Дивишся на нього і розумієш, що або ти виконуєш завдання, або тобі 3,14зда. І ми давно зрозуміли, що це не працює... Звичайно, у нас були свої дєржиморди, які намагалися тримати порядок кулаками і біцепсами, але це не працює на 100% в українській армії... Завжди можна бути нормальним. Бути нормальним – це значить залишатися людиною в будь-якій ситуації – це найголовніше. Залишатися людиною, ставати лідером. Бути розумнішим, бути сильнішим, бути талановитішим і тоді намагатися керувати людьми. Це релігія, яку я сповідував”.

На жаль, **зараз у мене такого розуміння немає. А воювати в армії держиморд не надихає.**

Тепер таких командирів і рядових, які беруть на себе відповідальність, можна не лише притягнути до кримінальної відповідальності, але й гарантовано посадити.

А оскільки командування так явно підтримує цей закон, то очевидно, що саме це декому дуже потрібно. І ця потенційна можливість виллється реальними пачками кримінальних проваджень.

Чому ці жорсткі норми не будуть працювати так, як це анонсують?

Ініціатори законопроєкту вважають, що він допоможе боротися із 1) самовільним залишенням поля бою, 2) невиконанням наказів, допоможе 3) запобігти оголенню ділянок фронту.

Тобто,

> **— ми говоримо про критичні, екстремальні ситуації, в яких опинилася людина, яка може потенційно вчинити ці злочини – втекти з поля бою, не виконати наказу.**

І якщо є розуміння, що тут не працює загроза фізичною розправою, то точно не працює і загроза кримінальної відповідальності.

Адже страх смерті і взагалі страх – він тут і зараз, а кримінальна відповідальність хоч 5, хоч 8 років у момент смертельної небезпеки дуже абстрактна і далека.

Це не те, що стримає від невиконання наказу, не те, що дозволить побороти страх, залишитися на полі бою, втримати позиції чи піти вперед.

Ну, тобто

1) законопроєкт робить жорстокішим покарання тих, хто злякався, утік, не пішов уперед, але 2) він не працює на превенцію. Не запобігає вчиненню цих дій.

А що ж працює?

Працює насправді усвідомлення, що «не можна залишати своїх, які встрягли в бій», і «не можна вибачати чужих, які тебе б'ють». І це «єдина релігія – відчуття, що за тебе потім помстяться». (Авторка цитує вірш Сергія Жадана. – **Ред.**). Особливо, якщо серед бійців є лідери, ті, хто готовий іти вперед і вести за собою людей, ті, кому ти віриш, як собі, перед ким тобі буде соромно злякатися, повернути назад.

Тобто,

— працює саме те, що 8271 знищить. Працюють саме ті, хто найбільш не сприймає 8271.

То що ж робити?

«Залишатися людиною, ставати лідером. Бути розумнішим, бути сильнішим, бути талановитішим і тоді намагатися керувати людьми». (с) Головнокомандувач.

А ще вирощувати командирів і неформальних лідерів, берегти тих, хто вже є, розмовляти з людьми, укріплювати довіру між командирами і солдатами, працювати над злагодженням підрозділів.

Саме так. І це теж працює. Особливо якщо ця «релігія» сповідується на всіх рівнях командування. А ще варто зробити так, щоб небоєздатні, непідготовлені, виснажені, контужені бійці не опинялись на таких ділянках фронту. Щоб психологічний стан бійців на нулі був нормальним, а бойовий дух – високим. А для цього потрібно, щоб ротації не тривали по пів року – десять місяців і більше. Щоб бійці не сиділи в окопах на передку два-три-чотири місяці і більше безвилазно – за себе і за тих "небеге", що на ТПУ. Щоб вони ходили у відпустку і бачили рідних і близьких. (От просто підніміть статистику СЗЧешників – скільки днів вони були у відпустці з 24 лютого? Ні на які думки не наводить?)

Щоб бійці знали, що через певний час їх замінять і вони зможуть звільнитися, якщо захочуть, а не лише ногами вперед, через поранення або дезертирство. Потрібно, щоб командири і вище командування не вчиняли дій і не приймали рішень, які підривають і довіру до командирів, і бойовий дух війська.

Натомість були сильнішими, розумнішими і талановитішими (с).

Так переможемо.

Це мій перший настільки критичний допис про стан справ в армії з початку служби. На жаль. **Я дійсно вважаю, що багато речей не варто обговорювати публічно, бо це шкодить нашій державі в цій війні. Але. Але є те, що може зашкодити незрівнянно більше – підписання 8271**. Тому я мушу це написати.

***

№ 1.120

Ростислав Шурма: Сплата податків має стати не набагато дорожчою, ніж їхня оптимізація

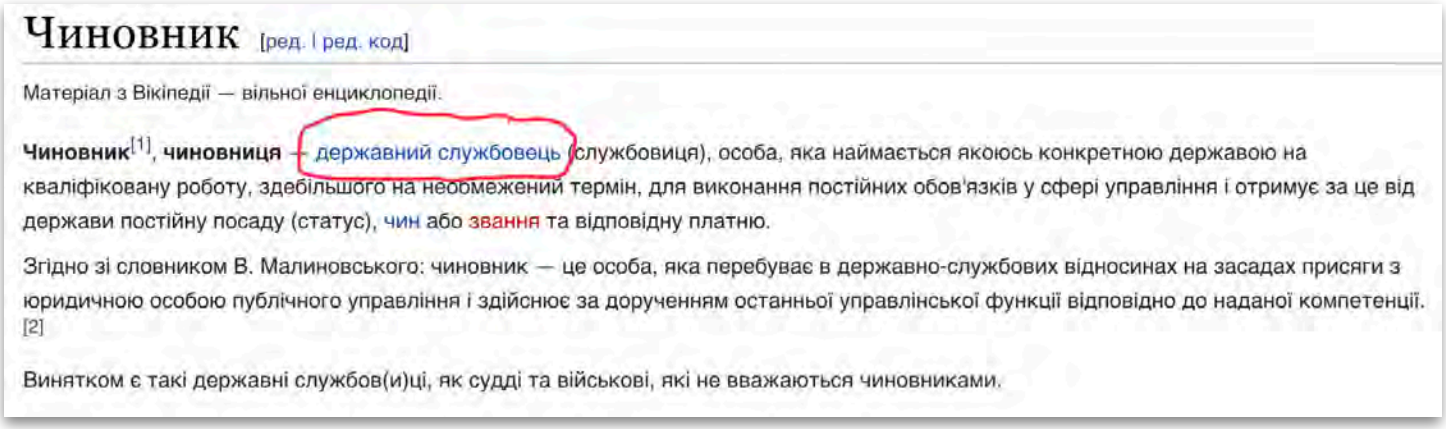
2022-12-23

ЮРІЙ ДОЩАТОВ

Як обстріли російськими ракетами впливають на економіку, за рахунок чого Україна буде закривати дірку в бюджеті у 2023 році, чи можлива податкова реформа та якою вона може бути, а також про передачу арештованих активів РФ – в інтерв'ю РБК-Україна розповів заступник голови Офісу президента Ростислав Шурма.

Росія продовжує тероризувати мирні українські міста, завдаючи ракетних атак по ним та руйнуючи енергетичну інфраструктуру. Через ці обстріли страждає економіка, яка і так обвалилася у рік повномасштабної війни приблизно на третину. За підсумком року цифри будуть гірші, ніж очікувалось ще минулого кварталу, каже в розмові з РБК-Україна ***заступник голови Офісу президента Ростислав Шурма.***

Втім, на його думку, війна і руйнування, які принесла РФ Україні, не привід відмовлятися від реформ, що можуть стати поштовхом для ділової активності та розвитку економіки. В інтерв'ю виданню ***чиновник***

Чиновник [ред. | ред. код]

Матеріал з Вікіпедії — вільної енциклопедії.

Чиновник[1], **чиновниця** — державний службовець (службовиця), особа, яка наймається якоюсь конкретною державою на кваліфіковану роботу, здебільшого на необмежений термін, для виконання постійних обов'язків у сфері управління і отримує за це від держави постійну посаду (статус), чин або звання та відповідну платню.

Згідно зі словником В. Малиновського: чиновник — це особа, яка перебуває в державно-службових відносинах на засадах присяги з юридичною особою публічного управління і здійснює за дорученням останньої управлінської функції відповідно до наданої компетенції. [2]

Винятком є такі державні службов(и)ці, як судді та військові, які не вважаються чиновниками.

Державними службовцями (службовицями) є особи, на яких покладається безпосереднє виконання функцій держави на відповідній території, у конкретній галузі державного управління.

***

пояснив, чому продовжує наполягати на податковій реформі (т.зв. "10-10-10"), як її можна реалізувати та привчити українців платити податки, а не оптимізувати їх. Він також пояснив, як та за рахунок чого може відбуватися відновлення українських міст і чи варто розраховувати на передачу Україні арештованих російських активів.

***

– Прем'єр-міністр Денис Шмигаль припустив, що падіння економіки у цьому році може скласти до 50%, якщо будуть продовжуватись обстріли енергетичної інфраструктури. Наскільки велика вірогідність, що буде таке погіршення?

– Ситуація справді надзвичайно складна. Ви ж бачите, наскільки суттєві пошкодження в енергосистемі і наскільки великі обмеження в роботі підприємств промислового сектору. Моя особиста позиція, що цифри будуть значно гірші, ніж були очікування в попередньому кварталі. Наскільки саме, думаю, не варто зараз грати в здогадки буде це 3, 5 чи 7 процентних пункти.

Важливо те, що на конкретних підприємствах є надзвичайно великі обмеження. І **питання в тому, щоб ми максимально швидко знайшли рішення, як відновити і збалансувати енергосистему**, щоб дати хоч якусь можливість цим підприємствам працювати.

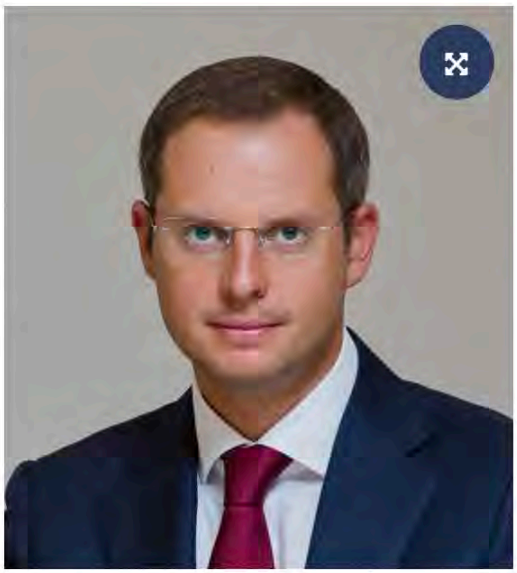
– Але зараз робочі цифри уже мають бути.

– Падіння реального виробництва в четвертому кварталі в середньому досягає 70%. У деяких випадках 80-90%, у деяких – 50%. Залежно від ситуації в конкретному регіоні і схеми підключення того чи іншого підприємства, залежно від його критичності для економіки.

Є певні підприємства практично критичної інфраструктури. Наприклад видобуток вугілля. Якщо в поточних умовах ще обмежувати електроенергію

на видобуток вугілля, ми просто зайдемо в спіраль. Нафтовидобуток, нафтопереробка – це теж підприємства з цієї групи. Окремі кластери економіки, які мають дійсно велике військове значення і забезпечують стабільність, ми відокремили і намагаємось їх трошки менше обмежувати. А загальна ситуація надзвичайно складна. Це точно понад 50% по четвертому кварталу у промисловому кластері.

ШУРМА Ростислав Ігорович

Заступник Керівника Офісу Президента України.

Народився у 1983 році у місті Львів.

Освіта: Київський національний економічний університет за спеціальністю «Економічна теорія», Національний університет «Києво-Могилянська академія» за спеціальністю «Економіка і підприємництво».

Кар'єру розпочав у 2003 році у міжнародних компаніях Procter & Gamble та BOSTON CONSULTING GROUP LIMITED. З 2006 року працював у Групі МЕТІНВЕСТ. З 2007 року обіймав посаду фінансового директора у ЗАТ «Макіївський металургічний завод». Був членом наглядової ради Маріупольського металургійного комбінату, головою наглядової ради болгарського заводу «Промет», членом ради директорів «Метінвест-Траметал» (Італія).

З 2012 по 2019 роки працював Генеральним директором ВАТ «Запорізький металургійний комбінат «Запоріжсталь».

З березня 2021 року працював радником Офісу Президента України (поза штатом).

Указом Президента України 23 листопада 2021 року призначений Заступником Керівника Офісу Президента України.

– Бюджет наступного року залежить від зовнішніх позик. ЄС готовий виділити 18 мільярдів доларів, Штати мають виділити стільки ж. Чи буде це основними джерелами наповнення, чи є гарантія, що ці гроші таки будуть?

– **Загальний дефіцит бюджету близько 38 мільярдів доларів**. Ви щойно назвали цифри 18 та 18 мільярдів. Це, безумовно, два основних компоненти. Плюс **у нас є велика кількість двосторонніх домовленостей з багатьма іншими країнами**. Не лише G7, а й інші розвинуті країни дуже активно допомагають. Також є міжнародні фінансові організації, такі як Світовий банк, де ми очікуємо запуск певних програм.

Тому на сьогоднішній день ми бачимо, як з допомогою наших міжнародних партнерів профінансувати очікуваний дефіцит бюджету. Як вони будуть

виконуватись – побачимо. Ми знаємо з нашого досвіду, що між домовленостями та їх виконанням часто бувають певні відхилення. Ми будемо робити все для того, щоб те, про що домовились, було виконано з боку партнерів. Ми зі свого боку точно виконуватимемо все.

1. Про програму МВФ і друк грошей

– Ми домовились про моніторингову програму з МВФ (рада директорів ухвалила цю програму 20 грудня, - ред.). Чи є якісь ризики для її виконання?

– По цій програмі, яка розрахована на чотири місяці, буде звичайна поточна робота. Ні для нас, ні для МВФ я не очікую жодних ризиків. Можуть бути лише технічні питання. За підсумками моніторингової програми вже буде прийматись рішення по фондованій програмі. Безумовно, що для нас важливо отримати кожну фінансову програму, особливо від МВФ – це доволі знаковий кредитор, який важливий для прийняття позитивних рішень всіма нашими іншими партнерами. Але з 38 мільярдів практично 90% дають два наших основних партнери – США та ЄС. Хоча, напевно, у таких випадках очікувалось би лідерство саме МВФ, якого ми не бачимо.

– А чому потрібен зараз МВФ? Навіть якщо МВФ дає кредит, то вертати його треба скоріше, ніж ті, які підуть від США та ЕС? Фактично 3-5 років проти 10 і більше.

– Безумовно, ці кредити (від США та ЕС – ред.) і довші, і вигідніші по фінансових умовах. Тим більше, що з цієї програми підтримки певна частина – не кредити, а гранти, що ще краще. Але ще раз хочу підкреслити, коли стається така складна економічна ситуація, як у нашому випадку, напевно, розумно очікувати лідерства МВФ у цьому процесі, а його по факту немає.

– Наскільки важлива роль НБУ в підтримці бюджету, і які ризики емісійного фінансування? Це може вплинути на макростабільність. Голова НБУ заявив про достатньо велику суму відрахувать наступного року до бюджету. Є думка, що ця сума надвелика.

– Я вважаю, що в поточному році уряд та НБУ спрацювали дуже чітко та злагоджено. Був встановлений певний ліміт фінансування з боку НБУ в розмірі 400 мільярдів гривень, який передбачав стабільне фінансування 30 мільярдів з невеличкими відхиленнями в конкретні місяці, де був більший дефіцит. І дуже чітко, незважаючи на всі невизначеності, на війну, ми змогли спрацювати в тих коридорах, що дозволило в тому числі зберегти загальну макроекономічну та фінансову стабільність і втримати інфляцію на розумному рівні.

Особливо якщо ми порівнюємо наші показники інфляції навіть з нашими сусідніми країнами Євросоюзу, де немає війни.

Ми очікуємо таку ж зважену, чітку і прораховану роботу у наступному році. Тим більш, якщо ми бачимо, що зможемо перекрити дефіцит бюджету завдяки нашим міжнародним партнерам. Відповідно, немає великих ризиків емісійного фінансування з боку НБУ. Цифра буде зважена, прорахована, для того щоб не створити ризики макрофінансової стабільності.

– Чи може 2023 рік стати роком для початку структурних реформ, зокрема податкової, попри те, що у країні війна?

– Безумовно, може. І зараз, напевно, є дійсно хороший час для того, щоб проводити всі можливі реформи. Багато з них зараз відбуваються. Зокрема по цифровізації, лібералізації, запуску окремих програм. Я не виключаю в тому числі податкову реформу.

2. Про податкову реформу і зниження ставок податків

– По реформі "10-10-10" (мова йде про зниження до 10% ставок ПДВ, податку на прибуток та податку на доходи фізосіб, - ред.) є різні оцінки. Ви вважаєте, що її все ж вдасться реалізувати?

– Ми абсолютно не відступали від тих базових принципів, які закладаємо в нашу реформу. Ми дуже активно над нею працюємо і дійсно плануємо реалізувати. Я окремо зупинюсь на принципах, це найважливіше в цій реформі. Це повинна бути антикорупційна реформа, яка підвищує конкурентоздатність країни.

Зараз я пройду по трьох дуже важливих пунктах.

Пункт №1 – про **конкурентоздатність нашої держави**. Країни, як і будь-які бізнеси, конкурують між собою, зокрема умовами ведення бізнесу. І податкова складова є чи не найважливішою для прийняття тих чи інших рішень щодо розміщення виробництва, відкриття регіональних штаб-квартир, зокрема великими компаніями. А тепер давайте подивимось на конкурентне поле, в якому ми знаходимось. Беремо наших сусідів – східну Європу. Податок на прибуток. Угорщина – 9%, Румунія – 10%, Болгарія – 10%, Естонія – податок на виведений капітал, у Польщі для певного виду бізнесу податок на виведений капітал.

Як ми можемо конкурувати за розміщення виробництва, за локалізацію тих чи інших штаб-квартир з цими державами, якщо у нас навіть ставка податку на прибуток практично у два рази вища? Ми програємо цю конкуренцію.

Другий компонент – **податок на додану вартість**. Є директива ЄС, яка встановлює мінімальну ставку ПДВ 15%, але вона дозволяє диференційовані ставки. Я для експерименту взяв чеки з супермаркетів у декількох країнах Європи – Німеччина, Польща, Болгарія та інші. Середньозважена ставка ПДВ по продуктовому портфелю для побутового споживача менша 10%. У Німеччини 80% продуктів, які купує споживач, оподатковуються ставкою 7%.

Велика частина комунальних послуг теж 7%. Ставка 19% збережена для алкоголю, якихось дорогих речей, які не купує середній споживач. У підсумку середня ставка, яку платить споживач, складає менше 10%.

У Болгарії для окремих продуктів харчування, які можуть складати до 40% кошику споживання, ставка 0%. У Польщі є ставка і 0%, і 5%. Тобто споживач не платить середню ставку 20%. Вона менше 10%. Це щодо конкурентоздатності.

Третій важливий компонент – це **щодо антикорупційності та податкової культури**. В Україні, на превеликий жаль, протягом 30 років сформувалася культура та інфраструктура несплати податків. Це не є питання прізвищ конкретних керівників, які керують податковими структурами. Це є система, яка формувалась десятиліттями. Система, яка передавалась у вигляді практичних знань від керівників до їх підлеглих, які ставали керівниками на підприємствах, від одних бізнесменів до інших. Тобто сьогодні є абсолютною нормою не платити податки.

Чому так? Тому що паралельно існує величезна інфраструктура та інституції, які надають велику кількість послуг по оптимізації податків. Не важливо, це зарплатні податки, які по факту складають 51%, податки на прибуток, чи ПДВ. Сьогодні оптимізувати будь-який податок коштує у кращому випадку 20% від самого податку. І величезна конкуренція пропозицій як це зробити.

– Але у нас стільки структур, які з цим мають боротися – БЕБ, СБУ займаються цими питаннями.

– У тому якраз і є основна проблема, що вся система оптимізації податків дуже глибоко інтегрована у всі ці структури. І питання навіть не в їх керівниках. Питання глибинної інтеграції повністю у всю вертикаль.

Єдиний спосіб в наших умовах – зробити цю оптимізацію економічно невигідною. Тобто сплата податків повинна стати на якийсь період часу не набагато дорожчою, ніж оптимізація. А сама оптимізація податків повинна стати значно дорожчою. **І будь-яке покарання за таку оптимізацію повинно стати на порядок жорсткішим.**

Саме такі інструменти зможуть привити культуру сплати податків.

Друга складова – це **необхідно зруйнувати інфраструктуру і всі інституції, які допомагають оптимізувати податки**. Просто **потрібно припинити попит на їх послуги**.

А якщо відбудеться перше, про що я сказав, системно протягом 2-4 років, ця інфраструктура зруйнується сама по собі. Тому що просто не буде попиту на їх послуги.

– Я вірно розумію, що очікувати якихось кардинальних змін у найближчий час не варто?

– Я про інше кажу. Я кажу про те, чому ми вважаємо модель "10-10-10" важливою. Не принципова цифра 10, принципова логіка. Логіка конкурентоздатності з іншими країнами і логіка економічної недоцільності оптимізації податків, а відповідно і антикорупційності. Чому? Тому що коли це невигідно робити, у тебе зникає підґрунтя для корупції само по собі. А якщо це працює протягом 5 років, у вас формується культура і звичка сплати податків. Ми хочемо цього добитись.

– Тобто комбінація "10-10-10" може змінитися? Яким чином і які можуть бути варіанти вже можна сказати?

– Я хочу, щоб всі зрозуміли, що "10-10-10" – це не є догма. Можливо, це буде "8-12-9" чи "11-7-12". Не важливо, яка буде цифра. Просто ми розуміємо, що сама цифра близько 10% є точкою беззбитковості по оптимізації податків. З іншого боку, це є доволі конкурентоздатна цифра, якщо ми конкуруємо з податковою системою з іншими державами.

Тільки ми не повинні допускати диференційованих ставок. Тому що як тільки ми залишимо диференційовані ставки – це простір для зловживань, вся ця інфраструктура, всі ці інституції, які працюють з однією моделлю оптимізації податків, завтра переключаться, щоб оптимізовувати всередині ставок.

Тому простіше взяти середньозважену ставку, яка є для споживача чи в Польщі, чи в Болгарії, чи в Німеччині, і застосувати її. І ми розуміємо, що ця ставка 10% робить економічно недоцільною "скрутку" (тут мова, зокрема, про махінації з ПДВ, - ред.). Тому що собівартість "скрутки" буде мінімум 7-8%. Який нормальний підприємець буде ризикувати своєю діяльності заради економії одного чи півтора відсотків? Не буде.

– З огляду на дискусію, яка йде, я бачу, що немає спільної думки у влади з цього питання. Голова профільного комітету *Гетманцев* категорично проти такого варіанту змін. Інший момент – це потрібно узгоджувати із *МВФ*. І поки що я не чув, щоб МВФ погодився. І третій момент – це проблеми *Мінфіну*, який цілком справедливо говорить про те, що це негативно вплине на надходження до бюджету.

– Безумовно, ми все маємо погодити з нашими міжнародними партнерами. Тому що об'єктивно вони сьогодні допомагають закривати дефіцит бюджету. І якщо ми будемо робити таку податкову реформу, то дійсно є ризики, що в якийсь перший період у нас дефіцит бюджету може збільшитись, але може і не збільшитись. Тому що фінансова модель в будь-якому випадку будується на певній кількості припущень. І як спрацюють ті чи інші механізми, спрацюють вони одразу чи через рік, ми точно не можемо сказати.

Я можу привести приклад Болгарії, яка робила дуже подібну податкову реформу.

> Вони знижували податок на прибуток і податок на доходи фізичних осіб до 10%. Стартова ставка у них була значно більша, ніж 18%. Ви знаєте, який був результат? У них ріст доходів був на 37% у перший же рік. Частка тіньової економіки скоротилась з 45% до 10%. На другий рік ще плюс 14%, на третій рік ще плюс 7 чи 8%. Але дійсно відбулась велика детінізація. Яка детінізація відбудеться у нас, точно ніхто не може сказати. Але ми всі прекрасно розуміємо, що певна детінізація відбудеться.

– Якщо ми хочемо з МВФ нову програму вже десь у березні, то ми маємо до березня остаточно визначити якою буде ця реформа і погодити її з МВФ та з парламентом.

– Ми зараз цим активно і займаємось. На превеликий жаль, МВФ веде себе доволі догматично по цьому питанню. ***Вони не дуже хочуть розуміти всі складнощі,*** які є з інфраструктурою оптимізації податків в Україні, і що фіскальними методами перемогти це практично неможливо. Тому будемо намагатись їх переконати. І ми розуміємо, що повинні це зробити протягом першого кварталу наступного року.

Що стосується парламенту, то я не хочу називати якісь цифри, але ми прекрасно розуміємо, що абсолютна більшість депутатів підтримає дану концепцію.

Безумовно, є позиція голови податкового комітету й окремих інших депутатів, у яких є своя думка. Вони мають на це право.

Ми будемо знаходити якийсь компроміс. Ми точно розуміємо, що ми повинні реалізувати *антикорупційну податкову реформу* в пакеті *структурних антикорупційних реформ* в Україні.

– Є очікування, що позиція голови податкового комітету пана *Гетманцева* зміниться з якихось причин?

– Я вважаю, що ми можемо зараз по суті дискутувати про компоненти і елементи податкової реформи, а не про позицію окремих людей.

– Які перспективи *податку на виведений капітал*?

– Податок на виведений капітал – це правильна і хороша модель, так само як податок з роздрібних продаж. Тому що модель податку на доданий капітал апріорі не дає розвиватись індустріям з високою доданою вартістю (?).

Ми все-таки **хочемо знайти модель**, яка **буде повністю синхронізована і буде відповідати всім стандартам і директивам ЄС**.

Ми розуміємо, що **модель з податком з продажу і з податком на виведений капітал, на жаль, може завести нас в «глухий кут».**

Ми будемо переконувати партнерів у необхідності податку на виведений капітал. Якщо потрібно буде знайти компроміс, ми його знайдемо щодо оподаткування прибутку.

Основне – не ставка, основне – антикорупційна природа цієї реформи.

3. Про безробіття та виїзд чоловіків за кордон

– Проблеми безробіття наступного року можуть загостритися?

– Ми живемо в настільки турбулентній економічній і військовій ситуації, що будь-що може статися через два тижні. Безумовно, є величезна кількість ризиків для безробіття. Безумовно, **уряд і ми як команда влади реагуватимемо на кожну відповідну проблему, в тому числі і по безробіттю**.

– Як ви можете оцінити роботу *Міністерства економіки*? Багато критики про те, що воно не може впоратись з деякими питаннями, зокрема, стосовно *виїзду чоловіків за кордон* з метою бізнесу.

– *Критикувати завжди легше, ніж робити. Я думаю, що втримати економіку і реалізувати програми економічної підтримки в умовах війни на порядок складніше, ніж в будь-яких нормальних умовах. Це що стосується критики.*

Тепер що стосується суті.

Я вважаю, що **економічна команда уряду підготувала надзвичайно велику кількість правильних програм, в тому числі тих, що ми готували разом**.

Приведу конкретні приклади.

1) ***Програма іпотеки***, яка в найближчі тижні, я очікую, **буде запущена**. Залишились останні елементи, пов'язані з наповненням ліквідності.

2) Буде запуск ***цифрового продукту***, коли рішення будуть прийматись без купи довідок, онлайн, дуже швидко.

3) Друге – запуск малої і середньої ***приватизації***.

У нас щодня відбуваються аукціони, які приносять 50-100 мільйонів гривень. Це робила економічна команда уряду.

Наступне

4) – наведення порядку з ***корпоративним управлінням***, де зараз державна власність поступово структурується. Або передається на

приватизацію, що не могли зробити роками, чи структурується у відповідні профільні холдинги.

Також є **надзвичайно велика кількість програм**

5) ***стимулювання бізнесу*** через програми підтримки пільговими кредитами, грантами і так далі.

Є проблема з тим, що об'єктивно не вистачає коштів для того, щоб субсидувати ці програми.

Але самі програми підготовлені, прийняті або запущені, або готові до запуску і масштабно **не розгортаються лише по одній причині – дефіциту ліквідності для їх реалізації**.

Якщо говорити про ініціативу виїзду чоловіків-підприємців за кордон, то тут ситуація абсолютно зворотна. Міністерство економіки разом з Міністерством цифрової трансформації реалізували дійсно надзвичайно простий і зручний механізм, який дозволяв прозоро протягом 40 секунд в електронному режимі без жодних довідок оформити право виїзду за кордон. Була прийнята відповідна програма на Кабінеті міністрів. Чому вона не підписана і не реалізована – це точно питання не до Міністерства економіки.

– Давно я не бачив такого співпадіння позицій заступника голови ОП і керівництва Мінекономіки.

– Смисл в конструктивізмі. Можна безкінечно критикувати, але треба просто брати і робити. Наша задача – робити. Тому амбіції треба прибрати, розбіжності у поглядах – вбік, берем і робимо.

4. Про перевірки бізнесу, закупівлі газу та "Укрнафту"

– З приводу постанови про дозвіл позапланових перевірок бізнесу (постанова 1363). Бізнес вже захвилювався з приводу можливого тиску через це. Чому таке рішення було прийнято?

– Я не готовий зараз детально коментувати цю постанову.

Але **якщо реалізувати правильно антикорупційну, податкову реформи**,

у нас не буде жодної проблеми з перевірками, з блокуванням податкових накладних, з якимись скаргами на дії податківців.

Тому що просто не буде економічного підґрунтя для цього. У нас не буде скарг на погане адміністрування податків. Просто підґрунтя для цього зникне.

– Чи плануються ще зміни в енергетичних компаніях після створення "Українських розподільчих мереж" (УРМ), заміни голови "Нафтогазу" і фактичного об'єднання "Укрнафти" та "Укртатнафти"?

– Цю тему треба розбити на декілька складових.

1) Питання "***Укрнафти***" та "***Укртатнафти***" – виключно військове, яке приймалось в рамках закону про примусове відчуження майна. Зараз буде стабілізована ситуація з постачанням нафтопродуктів для армії, що і було причиною прийняття такого рішення. Ці компанії будуть працювати як вертикально інтегрована нафтова компанія. Але це є окрема військова вертикаль управління.

2) Що стосується "***Українських розподільчих мереж (УРМ)***" – це рішення енергетичного блоку уряду. **Це буде яскравим прикладом того, як правильно структурувати управління профільними компаніями. Коли пакети акцій обленерго, які є у власності держави, будуть структуровані в професійний холдинг, в професійну управляючу компанію, завдяки чому ми зможемо підвищити якість управління і роботи цих компаній.**

– Планується якесь розширення УРМ за рахунок інших обленерго?

– Безумовно, туди будуть передані пакети всіх шести державних обленерго. Є перелік обленерго, які знаходяться у власності підсанкційних осіб, по яких буде запущена процедура конфіскації відповідно до законодавства. **Після того, як вона буде завершена, абсолютно логічно, що ці пакети акцій теж будуть передані в управління цього холдингу** (УРМ – ред.). По мірі того, як буде реалізовуватись закон про застосування санкцій, можливо, кількість цих підприємств буде збільшуватись.

– Ви можете назвати, які це обленерго?

– Ні, не можу. Є певні процедурні речі і закон України про особливості застосування санкцій, який передбачає, що є особливий вид санкцій у вигляді конфіскації активів, який застосовується до підсанкційних осіб. Можу лише сказати, що **серед власності, яка попала під даний вид санкцій, є в тому числі пакети акцій обленерго**.

– Чи можна вже сказати, що заміна голови "Нафтогазу" пішла на користь? І що у них зараз з реструктуризацією боргів?

– Наскільки я знаю, "Нафтогаз" здійснив реструктуризацію двох випусків. Для завершення реструктуризації останнього випуску, був залучений радник, який зараз веде перемовини з кредиторами. Я впевнений, що буде знайдене державне рішення, яке передбачатиме умови реструктуризації, які не будуть особливо відрізнятись від умов реструктуризації суверенного боргу.

– Голова НАК сказав, що йому *треба буде закупити ще три мільярди* кубометрів газу. Звідки гроші на цей газ?

– **Тільки щоб у нас зараз не було паніки. У нас газу у сховищах достатньо** для проходження опалювального сезону. Ми бачимо велику кількість ризиків, які створює ворог для енергосистеми України. Не лише електроенергетичної, газової, видобувної і так далі.

Імпорт газу може бути інструментом страхування ризиків не лише в газовому і тепловому господарстві, а в електроенергетиці і в інших сферах. Тому, безумовно, ми зацікавлені у тому, щоб мати максимально велику «подушку безпеки». І **ці 2-3 мільярди, про які оголошує "Нафтогаз", це саме додаткова «подушка безпеки»**, над створенням якої компанія зараз працює.

Що стосується джерел фінансування, то на сьогоднішній день є велика підтримка від багатьох наших партнерів, які виділяють цільові кошти для закупівель газу. Це і канадська, і британська програми, програма ЄБРР, Норвегії. Я не хочу озвучувати публічно цифри, але суми близькі для того, щоб ми могли виконати програму по імпорту газу.

– Мова йде саме про імпорт? Газ українського видобутку викупати за ці гроші не будуть?

– Мова йде в першу чергу про закупівлю імпортного газу. Але, безумовно, що в рамках балансування самого "Нафтогазу" і його потреб постачання газу пільговим споживачам, таким як теплокомуненерго, побутові споживачі, безумовно, буде викуповуватись і ***якась частина*** газу внутрішнього видобутку.

– *Компанії, які видобувають газ, кажуть, що через відсутність грошей можуть скоротити видобуток*.

– На жаль, у нашій бізнес-практиці **публічний шантаж** з боку окремих бізнес-груп став доволі стандартним інструментом для переговорів з владою. Тому до нього треба дуже спокійно ставитись.

– Як ви оцінюєте дев’ятий пакет санкцій?

– Безумовно, ми очікуємо значно більш змістовної і активної позиції як щодо секторів, так і щодо конкретного наповнення у рамках кожного сектору санкцій.

5. Про відновлення України та компенсації від РФ

Кубраков Олександр Миколайович

Міністр інфраструктури України

Народився у 1982 році в м. Першотравенськ Дніпропетровської області.

Освіта:

1999-2004 р. — Київський економічний університет імені Вадима Гетьмана (спеціальність — маркетолог)

Трудова діяльність:

2003-2004 – економіст відділу маркетингу Департаменту по роботі з пластиковими картками Акціонерного комерційного банку «Правекс-банк».

2004-2006 – менеджер з досліджень та розробок ТОВ «П5 Комерція».

2006-2007 – ЗАТ «Київстар», начальник відділу з моніторингу ринку.

2007-2009 – АКБ «Фінанси та Кредит», начальник управління стратегічного маркетингу.

2009-2011 – ПРАТ «Київстар», начальник відділу маркетингу фіксованого бізнесу.

2014-2016 – директор дирекції з управління проектами транспортної інфраструктури Комунального підприємства виконавчого органу КМДА «Київське інвестиційне агентство».

2015-2016 – Міністерство юстиції України, керівник проектного офісу.

2016-2019 – директор, заступник директора ТОВ «Місто для людей».

08.2019-12.2019 – народний депутат України.

11.2019 - 05.2021 – Голова Державного агентства автомобільних доріг України.

20 травня 2021 року призначений на посаду Міністра інфраструктури України.

– Які напрямки будуть пріоритетні для відновлення та розвитку наступного 2023 року?

– Тут потрібно розділити на дві складові. Перша складова – це програма швидкої відбудови. Хочу підкреслити, що було прийнято рішення про виділення цільового віце-прем'єра, який відповідатиме за відбудову – Олександр ***Кубраков***.

Для того, щоб був єдиний керівник, який відповідає за всі програми відбудови, якому будуть підпорядковані по суті два міністерства. Йому будуть підпорядковані

відомства, структурні підрозділи, які покривають до 80% секторів, пов'язаних з відбудовою.

Кубраков, напевно, **один з найсильніших управлінців у цьому напрямку, який зможе ефективно реалізувати цю програму**.

Що стосується напрямків, то це, безумовно, транспортна, енергетична інфраструктура, житло і соціальна інфраструктура - школи, лікарні, садочки. Це якщо ми кажемо про ***коротку програму***.

Якщо ми говоримо про ***довгу програму відбудови***, я думаю, що це може бути предметом окремої розмови, тому що це дуже детальна розмова про окремі нові кластери економіки, які нам потрібно побудувати.

– Можна сподіватись, що 2023 рік стане роком відновлення, хоча би часткової відбудови України? Чи можна це зробити без зовнішніх надходжень, зокрема за рахунок арештованих російських активів? Як ви оцінюєте прогрес по перемовинам з партнерами з цього приводу?

– У вас у цьому питанні «зашито» три дуже великих питання. Безумовно, у наступному 2023році ми розпочнемо активну відбудову по найпріоритетніших напрямках, які я щойно озвучив. Безумовно, ми будемо опиратись на зовнішню допомогу, тому що внутрішніх ресурсів, враховуючи стан економіки, не вистачить.

Вже можу підтвердити, що **є перші конкретні напрацювання зі *Світовим банком* по залученню перших мільярдів коштів саме на програми відбудови**. Конкретні цифри і програми, я думаю, що будуть озвучені в найближчі тижні-місяці. Але дуже активно робота йде і дуже активну роль у цьому займає Світовий банк.

Що стосується арештованих активів, безумовно, **ми в рамках України активно рухатимемось по конфіскації цих активів і по подальшій їх монетизації**. Або у вигляді продажу, або у вигляді перерахувань до бюджету, як це було вже з вилученням коштів та облігацій внутрішньої державної позики, які належали націоналізованому ***"Сбербанку Росії"***. Безумовно, це буде певним джерелом. Але його самого по собі буде недостатньо. Тому надзвичайно важливою буде підтримка наших зовнішніх партнерів.

І третє – це конфісковані активи за кордоном. Тому що 95%, якщо не 98% всіх активів знаходяться за межами території України, які потенційно можуть бути використані для відбудови України. Ми ведемо активну роботу зі всіма нашими партнерами, для того щоб реалізувати процес вилучення та монетизації цих активів. Це дуже непростий процес. Тому що немає відповідних світових прецедентів за останні багато десятиліть.

Можу сказати одне, що **зроблений надзвичайно важливий перший практичний крок у цьому напрямку – прийнято рішення Генеральної асамблеї ООН, яка зафіксувала факт відповідальності РФ і необхідності відшкодування цих збитків, яке якраз буде основою для наступних юридичних кроків**, які стосуватимуться відповідних двосторонніх та багатосторонніх договорів, змін національних законодавств кожної із країн, для того щоб на практиці реалізувати вилучення та монетизацію цих активів.

***

№ 1.121

Оцінка російської наступальної кампанії – 23 грудня

Press ISW

1. Щонайменше з жовтня 2022 року москва формує умови для нового, дуже небезпечного курсу дій – відновлення вторгнення на північ України з можливою метою атаки на Київ.

Цей курс може бути як російською інформаційною операцією, так і відображати фактичні наміри президента росії володимира путіна. Наявні зараз індикатори неоднозначні – деякі підтверджені докази нарощування сил росіян у білорусі мають більше сенсу як частина підготовки до нового наступу, ніж як частина поточних навчань і тренувань. Але немає жодних доказів того, що москва активно готує ударні сили в білорусі.

Занепокоєння щодо того, що путін може застосувати даний курс дій, безумовно, не є просто українською інформаційною операцією, організованою, як припускають деякі західні аналітики, задля тиску на Захід, щоб він надав Києву більше зброї.

ISW продовжує оцінювати, що відновлення широкомасштабного російського вторгнення з білорусі цієї зими малоймовірне, але цей варіант слід сприймати серйозно.

2. Відомі російські провоєнні милблогери акцентують можливість застосування даного курсу дій у зимово-весняний період.

Колишній російський військовий командувач ігор гіркін, відомий критичний голос у спільноті мілблогерів, 23 грудня додав свої «пять копійок» у триваючу в російському інфопросторі дискусію щодо спроможності росії відновити наступ на північно-західну Україну з білорусі, щоб розірвати наземні комунікаційні канали між Києвом і Європою. гіркін розбив цей курс дій на два можливі піднапрямки: росія може вторгнутися з білорусі та спробувати захопити територію, або ж провести диверсійну операцію, щоб відтягнути українські сили з інших частин театру воєнних дій. Він стверджує, що росіяни не можуть ефективно провести наступальну операцію із захоплення територій, але відволікаюча операція, яка б підтримала наступ росії в іншому місці в Україні, мала б воєнний сенс.

Принаймні з жовтня 2022 року деякі мілблогери припускають ймовірність поновлення російської атаки на північ України. Відомий російський Telegram-канал «Рибарь», автор якого зараз входить до «мобілізаційної» робочої групи путіна, 20 жовтня написав, що ходять чутки про «неминучу» російську наступальну операцію на Львів, Волинь, Київ, Чернігів чи Харків. Інший мілблогер 20 жовтня заявив, що об’єднані сили в білорусі занадто малі, щоб атакувати Київ, але додав, що він не заперечував би проти атаки російськими військами, наприклад, міста Чернігів.

3. Зустріч путіна з президентом білорусі олександром лукашенком 26-27 грудня у санкт-петербурзі розвине російську ІПСО навколо даного курсу дій, навіть якщо вона безпосередньо і не підтримує підготовку до нього.

Офіс лукашенка повідомив, що два діячі поспілкуються у рамках зустрічі глав держав СНД. Їхня зустріч сприятиме поточній інформаційній операції кремля щодо нового курсу дій, як це зробив візит путіна до мінська 19 грудня, зважаючи на зростання російської військової присутності в білорусі.

4. російські військові продовжують відпрацьовувати певні дії, які можуть бути індикаторами даного курсу, тим самим підсилюючи інформаційну операцію, спрямовану на доведення його правдоподібності, або здійснюючи фактичну підготовку до виконання.

24 листопада міноборони росії демонстративно заявило, що має польовий шпиталь у білорусі. Генштаб України 23 грудня повідомив, що російські війська планують розгорнути в білорусі щонайменше ще один польовий шпиталь. Польові шпиталі не потрібні для навчань і можуть свідчити про підготовку до бойових дій. Поява польових шпиталів у білорусі на початку 2022 року була одним з останніх індикаторів, що спостерігалися перед початком повномасштабного вторгнення.

росія продовжує перекидати війська до білорусі під ширмою навчань. Деякі російські танки Т-90, які, як повідомляється, перекинули у білорусь наприкінці грудня 2022 року, були помічені в зимовому камуфляжі. Оздоблення танків зимовим камуфляжем не є абсолютно необхідним для навчань і може свідчити про підготовку до справжніх зимових бойових дій.

Розгортання польових шпиталів і перефарбування танків теж можуть бути частиною ІПСО.

5. Водночас російські військові значно чіткіше формують умови для наступу на північному заході Луганської області.

У Генштабі України повідомили, що 23 грудня спостерігалося збільшення кількості залізничних перевезень особового складу, військової техніки та боєприпасів до районів бойових дій. На геолокаційних кадрах, опублікованих 23 грудня, видно потяг, навантажений російськими танками Т-90М і Т-62М, що прямує в бік Луганщини з Ростовської області. Раніше ISW відзначав, що російські сили перекидають до Луганської області елітний десант та інші підрозділи, які раніше діяли на Херсонському та Харківському напрямках. кремль продовжує посилати мобілізовані підрозділи для стабілізації лінії Сватове – Кремінна, віддаючи перевагу цій ділянці фронту перед іншими, такими як Бахмут, Авдіївка чи західна частина Донецької області.

російські сили навряд чи атакуватимуть через річку Дніпро в Херсонській області після того, як щойно відступили із заходу Херсонщини. Мінування та фортифікаційні зусилля в Запорізькій області також свідчать про те, що російські війська не прагнуть вести там наступ. кремль може спробувати атакувати південно-східну Харківщину з Луганської області, щоб повернути втрачені території на захід від річки Оскіл. Абсолютно незрозуміло, чи зможуть російські війська ефективно провести таку операцію, оскільки переваги українських захисників на місцевості та наступальні можливості росії дуже обмежені.

6. Тим не менше, російські військові можуть спробувати здійснити диверсійну атаку на землі або в інформаційному просторі проти північної України. Імовірна ціль цих дій – намагання відтягнути українські сили від оборони на Донбасі, або ж підсилення наступу на Луганськ чи в іншому місці, що менш правдоподібно.

Начальник Головного управління розвідки України Кирило Буданов 23 грудня заявив, що Росія намагається відволікти українські сили з південного сходу, влаштувавши «фінт» у білорусі. Він зазначив, що воєнна діяльність у білорусі є елементом дезінформаційної кампанії.

Успіх такої російської диверсійної атаки залежить від здатності росії переконати Україну в тому, що загроза глибшої наступальної операції правдоподібна.

Українські військові посадовці продовжують акцентувати, що ЗСУ готові захищати північні кордони. А запекла оборона України навколо Бахмута демонструє, що українські сили можуть стримати набагато більшу кількість російських нападників.

7. Навіть враховуючи даний російський курс дій, ISW залишається при думці, що прогноз від 15 грудня про потенційний наступ росії на північ України взимку 2023 року є найгіршим сценарієм у межах конусу прогнозу.

Зараз ISW оцінює ризик російського вторгнення в Україну з білорусі як низький, але можливий. Вкрай малоімовірно, що білоруські сили вторгнуться в Україну без підтримки російської ударної сили. Українські військові кажуть, що росія не створювала ударних угруповань у білорусі.

Своєю чергою, російські мілблогери відзначають, що росія не виправила фундаментальних недоліків своєї воєнної кампанії, таких як відсутність нової техніки, погане керівництво та недостатня кількість сил для підтримки успішної наступальної операції.

8. Повідомляють, що президент України Володимир Зеленський готується представити у лютому 2023 року мирний план, презентація якого може бути пов'язана з невдачею російського зимового наступу.

22 грудня «The Wall Street Journal», посилаючись на українських та європейських дипломатів, повідомила, що команда Зеленського планує представити поки що неконкретизований мирний план у лютому 2023 року.

У листопаді 2022 року на саміті G20 Зеленський виклав мирний план з 10 пунктів. Цей план вимагає поступок від росії, зокрема – виведення всіх військ з України, повага до суверенітету і територіальної цілісності України згідно з міжнародним правом. Можливо, Зеленський готується представити цей мирний план у зв'язку з передбачуваною невдачею російського воєнного наступу на початку 2023 року.

9. кремль продовжує відволікати критиків воєнних невдач росії в Україні риторичним звуженням початкових цілей війни – без їх формальної зміни.

23 грудня, відповідаючи на запитання про успіхи російського вторгнення, речник кремля дмитро пєсков заявив, що російські війська досягли «значного прогресу» у своїй військовій меті «демілітаризації» України.

Цю відповідь пєскова розкритикував гіркін. Він саркастично зазначив, що Збройні сили України зросли з приблизно 250 тисяч чоловік особового складу до війни до

700 тисяч сьогодні, і що українські війська тепер оснащені сучасними західними протитанковими ракетами, високоточною артилерією й іншими системами, яких Україна не мала до російського вторгнення.

ISW продовжує оцінювати, що максималістські цілі росії у війні не змінилися. А пєсков просто намагається зберегти обличчя кремля перед російською аудиторією.

10. Відновлення публічних появ президента росії володимира путіна, імовірно, свідчить про те, що він став більше турбуватися про свою популярність та імідж в росії.

Схоже, останніми днями путін частіше виступає на публіці в російських містах, частіше робить розпливчасті заяви про вторгнення росії в Україну. Порівняймо такий «сплеск» з помітною відсутністю публічної активності путіна за межами кремля протягом перших десяти місяців війни.

23 грудня путін відвідав КБП приладобудування в Тульській області (підприємство з виробництва озброєння). Кажуть, що того ж дня він планував побувати на машинобудівному заводі «Уралвагонзавод» у Нижньому Тагілі, але захід скасували в останню хвилину. Такі виступи, можливо, є частиною зусиль кремля представити путіна як лідера воєнного часу та відновити домінуючий у внутрішньому інформаційному просторі наратив, оскільки росія вступає у другий рік війни.

Протягом усього свого правління путін покладався на особисті виступи. Це допомогло йому створити образ всевидючого і незмінного правителя. Можливо, він намагається створити сприятливі інформаційні умови напередодні наступних президентських виборів у росії на початку 2024 року.

✅ Ключові події

■ ISW оцінює, що принаймні з жовтня 2022 року кремль формує умови для нового дуже небезпечного курсу дій – поновлення наступу з боку білорусі, можливо, на Київ. Це може бути інформаційна операція, а може й дійсно підготовка кремля до цього курсу, який ISW продовжує оцінювати як малоймовірний, але можливий.

■ Відомі російські провоєнні милблогери підсилюють можливість застосування даного курсу в зимово-весняний період.

■ російські військові продовжують відпрацьовувати певні дії, які можуть бути індикаторами даного курсу, тим самим підсилюючи інформаційну операцію, спрямовану на доведення його правдоподібності, або здійснюючи фактичну підготовку до виконання.

■ російські військові чіткіше формують умови для наступу на північному заході Луганської області.

■ Повідомляють, що президент України Володимир Зеленський готується представити у лютому 2023 року мирний план, презентація якого може бути пов'язана з невдачею російського зимового наступу.

■ Відновлення публічних появ президента росії володимира путіна, імовірно, свідчить про те, що він став більше турбуватися про свою популярність та імідж в росії.

■ російські війська 22-23 грудня провели щонайменше дві розвідувальні операції на півночі й північному сході України.

■ Імовірно, за останні 72 години українські війська досягли тактичних успіхів на схід і південь від міста Бахмут.

■ російські війська продовжують укріплювати оборонні позиції в лівобережній Херсонській та Запорізькій областях і ведуть оборонні дії на півдні України.

■ кремль посилює цензуру, щоб заглушити занепокоєння щодо розширення чисельності збройних сил росії та другої хвилі мобілізації.

■ Українські партизани продовжують нападати на російських чиновників на окупованих територіях.

Переклад – ISW Українською (https://t.me/isw_ukr)

***

№ 1.122

Українська наука: деколонізація чи ліквідація?

2022-12-25

ДЕНИС БОНДАР, ЗАХАР ПОПОВИЧ, ДЛЯ "ХВИЛІ"

Абсурдний законопроект № 7633 фактично запроваджує цензуру в Україні для наукових досліджень. Це викликало обурення навіть там.

Надзвичайно сумно, що в той час, коли країна потерпає від наслідків чергового масованого обстрілу і коли більша частина українців змушені виживати в своїх холодних домівках без води та електрики, доводиться витрачати час на роз'яснення питань, які видаються очевидними для будь-кого хто хоча б трохи залучений до сфери наукових досліджень.

Але замість того, щоб сфокусуватися на конкретній допомозі, зокрема українським науковим інституціям, з якими ми активно зараз співпрацюємо, доводиться включатся в обговорення законопроекту № 7633.

Адже цей абсурдний проект фактично **вводить цензуру наукових досліджень та заборони на використання джерел, які по суті відміняють в Україні міжнародні стандарти наукової доброчесності**. Співпрацю між нашим Tulane University та Харківською політехнікою не зупинили навіть жорстокі бомбардування лабораторних корпусів[1] та знищення частини обладнання. Ми змогли знайти певні кошти щоб допомогти відновити лабораторію наших українських партнерів, але нас можуть зупинити такі нові законодавчі ініціативи, як проект №7633, який ставить під сумнів подальші

можливості співпраці з Україною для більшості університетів та наукових установ і не тільки тут в США, але і в Європі та інших країнах світу.

В цій статті ми намагатимемося пояснити негативну реакцію на законопроект з боку науковців і, зокрема, зупинитися на тому чому запропоновані до другого читання правки не роблять його кориснішим. Спробуємо також висловити деякі міркування щодо того яка державна політика потрібна для справжньої українізації та деколонізації науки на користь української держави та суспільства. Окремий наголос зробимо на роз'ясненні ключової ролі науки і технологій в підтриманні обороноздатності країни.

1. Реакція наукової спільноти

Здається **проти законопроекту № 7633 вже висловилися ледь не всі авторитетні українські вчені в світі, але незважаючи на обурення наукової спільноти, його досі не відкликано**.

Відомо про листа написаного видатними математиками, зокрема його підписали двоє лауреатів філдсерівської премії Марина В'язовська (премія 2022 року) та Володимир Дрінфелд (премія 1990 року). Мабіть варто нагадати, що згадана "Медаль Філдса" є найбільш почесною нагородою для математиків в світі (її ще називають "нобелівкою для математиків", адже нобелівської премії з математики не існує). Звернення до Верховної ради з вимогою відкликати законопроект підписали вже дві сотні науковців з усіх дисциплін - це українські вчені з усіх куточків країни, які зараз працюють в усіх кінцях світу, але підтримують зв'язок з Україною та грають величезну роль у мобілізації міжнародної підтримки та допомоги Україні проти російської агресії. Серед підписантів звернення зокрема Юрій Гогоці, винахідник нового класу матеріалів, на роботи якого вже більше 200 тисяч посилань в науковій літературі. Він працює в США, але зберігає афіліацію з українськими університетами. Цілком можливо, що він невдовзі стане першим українським нобелівським лауреатом в галузі хімічних або фізичних наук. Звервернення підписав Герой України, засновник НаУКМА, доктор філологічних наук В'ячеслав Брюховецький.

Повний перелік підписантів можна знайти під текстом петиції, яка є відкритою до підписання.

Отже, якщо автори законопроекту та депутати ВР цікавляться думкою справді авторитетних в світовій науці людей, то ця думка вже давно висловлена і висловлена однозначно - законопроект має бути відхилений.

Ця думка була загалом відомою ще до початку розгляду законопроекту в першому читанні, зокрема Національна Академія Наук України цілком офіційно направила до Верховної Ради листа в якому аргументовано та ввічливо роз'яснено чому цей проект абсурдний і шкідливий. Але ж це нікого не зупинило, і **1-го грудня під гаслами викорінення російського**

імперіалістичного впливу з української науки ВР України проголосувала більшістю голосів за проект, який фактично забороняє проведення досліджень відповідно до міжнародних стандартів наукової доброчесності.

Відповідно до нового законодавства

— жодну опубліковану в Україні роботу вже не можна буде вважати науковою у принятому в світі значенні.

Можна очікувати, що українські наукові журнали будуть швидко виключені із світових наукометричних баз *Scopus, Web of Science, Index Copernicus* та інших, українських науковців закономірно почнуть виключати із редакцій зарубіжних журналів[2].

Ті американські та європейські вчені, які зараз намагаються просувати нові проекти співпраці та підтримки української науки, будуть вимушені згортати їх через те, що українське законодавство буде входити в пряме протиріччя з законодавством західних країн, статутами університетів та наукових асоціації до яких вони належать.

Наслідком буде зниження якості та скорочення обсягів досліджень саме в той момент, коли країна їх найбільше потребує для посилення обороноздатності та має історичний шанс використати підтримку міжнародної наукової спільноти, тобто залучити додаткові ресурси та вивести українську науку на новий рівень.

Детальні роз'яснення щодо шкідливості законопроект опубліковані вже у багатьох провідних виданнях країни, при цьому не видно жодної фахової статті на його підтримку, але чи звернуть на це увагу шановні депутати ВР наразі невідомо. Принаймні жоден з них ще не заявив про його можливе відкликання. Отже доводиться пояснювати знову.

2. Чому правки законопроект не врятують

Вже багато писалося про абсурдність запропонованих законодавчих норм з обмеження цитування зокрема їх шкідливість, для технічних[3] та гуманітарних[4] наук.

І це правда, що після хвилі критики в медіа та особистих звернень авторитетних людей, ініціатори законопроекту погодилися прибрати з нього найбільш одіозні положення. Принаймні до другого читання внесено кілька правок, щодо низки виключень із загальної заборони російських та російськомовних джерел.

Зокрема, пропонується дозволити цитування джерел опублікованих до 1991 року та цитування "первинних джерел" за рішенням вчених рад. Заборони цитування за ознаками громадянства та мови пропонується взагалі прибрати,

а натомість залишити лише заборону посилатися лише на роботи видані науковими та іншими інституціями РФ.

Здавалося б що тепер законопроект просто втрачає сенс і лише закріплює практику, що і так склалася в українській науці та освіті в умовах російської агресії. Адже, посилання на російські джерела вже і так вилучені з більшості навчальних програм, а після початку повномасштабного вторгнення Національна Академія Наук України із власної ініціативи прийняла рішення[5] щодо повного припинення будь-якої співпраці з науковими інституціями РФ. Принаймні до завершення війни ніхто з українських науковців не збирається цитувати росіян без крайньої необхідності. Але проблема в тому, що замість того щоб узаконити певні обмеження на час військового стану, законопроект пропонує ввести заборону на цитування робіт виданих з 1991 року і назавжди, при цьому заборону буде повністю введено в дію лише через 5 років, коли, сподіваємося, держава агресор в її теперішньому стані вже не існуватиме.

Тим, що залишається, так би мовити в "сухому залишку" від "покращеного" законопроекту є створення низки складних бюрократичних механізмів цензурування наукових досліджень, узаконення права державних органів оцінювати чи достатньо "критично" проаналізоване те чи інше джерело, наскільки це джерело є "первинним" і відповідно погоджувати чи не погоджувати ту чи іншу навчальну програму включно з магістерськими на аспірантськими, відмовляти на цих підставах в акредитації наукових та освітніх установ, наукових видань, затвердженні наукових ступенів та звань, тощо.

Тобто, **державному апарату офіційно надаються функції наукової цензури.**

Ймовірно в Міносвіти та науки або НАЗЯВО будуть створені відповідні нові підрозділи та відкрито значну кількість нових робочих місць для бюрократів, які будуть писати відомчі інструкції з питань оцінки "критичності" та "первинності", а потім відповідно до цих інструкцій контролювати всі наукові та освітні інституції, журнали, аналізувати статті та дисертації, виявляти порушення та ініціювати позбавлення акредитацій, ступенів та наукових звань. Можна очікувати, що преміювання цих співробітників буде залежати від обсягів виявлених порушень та кількості прийнятих державою каральних рішень, отже будьте певні, що "недостатньо критичних" авторів знайдуть, а вчені ради, що на думку бюрократів зловживатимуть "первинними" джерелами будуть швидко позбавлені акредитації.

З точки зору запровадження такої цензури законопроект після правок став навіть зручнішим для бюрократів, адже критерії заборон на посилання стали більш розмитими і передбачають тепер більше можливостей для бюрократичної творчості та трактувань.

Візьмем хоча б критерій “первинності”.

Справа в тому, що дискусії про науковий пріоритет часто тривають роками і як правило так і не закінчуються однозначними висновками, які б задовольнили усіх. Однозначно визнані в світі випадки наукового пріоритету є скоріше винятком і стосуються, як правило, робіт опублікованих багато десятиліть тому. Одностайність такого визнання приходить як правило із часом та розвитком нового напрямку досліджень на основі цих засадничих робіт.

При цьому дуже важко визначити чи є опублікована в цьому році стаття справді засадничою, чи справді вона відкриває новий напрямок досліджень, чи висловлена в ній гіпотеза стане лише “тупиковою гілкою”. Крім того, поправка про «первинні джерела» протирічить практикам прийнятим в природничих науках, де зазвичай цитуються не тільки первинні джерела але й оглядові статті часто написані авторами первинних робіт.

Поправка щодо **«обґрунтованої необхідності за погодженням вченої ради»** взагалі входить у протиріччя з загальноприйнятою науковою етикою і логікою підготовки публікацій.

> Автори цитують тільки необхідні роботи. І насправді тільки автор здатний об'єктивно оцінити важливість посилань. Хтось справді думає, що це нормально, коли рецензенти будуть рекомендувати авторам утриматися від певних посилань? Тому ця поправка фактично вводить інститут цензури в наукові роботи. Що є неприйнятним для наших західних партнерів і колег.

Для прикладу ми провели в нас в університеті невеликий соціальний експеримент: переклали цей законопроект з правками, показали англомовним колегам та спитали що вони про це думають. Колеги однозначно відповіли що це «не дуже демократично з української сторони» і «це зробить українську науку посміховиськом».

Родзинкою цієї бюрократичної вакханалії є зізнання ініціаторки законопроекту Інни ***Совсун***,

> **Ін́на Рома́нівна Совсун** (нар. 21 вересня 1984, Харків) — українська державна і громадська діячка, віце-президент Київської школи економіки у 2016–2018 роках, перша заступниця Міністра освіти і науки України у 2014–2016 роках. Старша викладачка кафедри політології Національного

університету «Києво-Могилянська Академія». Співзасновниця та колишня директорка аналітичного центру CEDOS.

Народний депутат України 9-го скликання. З травня 2020 року членкиня Комітету з питань енергетики та житлово-комунальних послуг. Раніше була членкинею Комітету Верховної Ради з питань освіти, науки та інновацій[3], головою підкомітету з питань освіти впродовж життя та позашкільної освіти.

що насправді заборона вводиться саме для державного контролю за тим, хто зможе отримати в Україні вчене звання та науковий ступінь - тобто це саме свідома політика контролю за змістом наукових досліджень та “зачистки” наукового середовища від недостатньо лояльних до державної бюрократії людей. От її пряма мова:

“Хочете цитувати російські джерела? - Будь ласка, але це не зараховуватиметься, як статті, що їх можна використовувати для отримання вченого звання чи наукового ступеню в Україні"[6]

Отже,

замість того, щоб просувати в Україні нормальну світову практику коли наукові ступені присуджуються університетами на власний розсуд, яка дозволяє, наприклад, американській науці підтримувати надзвичайно високий рівень академічної свободи, новаторства та ефективності, в Україні просувають посилення апарату контролю за присудженням вчених ступенів, який тепер стане всесильним, адже матиме законні підстави перевіряти одночасно і на плагіат, і на правильність джерел. Відповідно у кожному разі будуть підстави відмовити у затвердженні адже або здобувач не послався на всі джерела і це плагіат, або послався - і це порушення законодавчої заборони, або, вибачте, але роботу автора важко назвати науковою. І законопроект без сумніву сприятиме тому, щоб побільшало саме таких псевдонаукових робіт, які не мають жодної цінності для світової науки і містять лише недолугі відірвані від наукового контексту спекуляції та переспіви зарубіжних робіт. Отже під гаслами деколонізації матимемо посилення другорядного підпорядкованого статусу української науки, для якої цілком в колоніальному дусі буде дозволено займатися лише певними не забороненими темами та під суворим наглядом бюрократичних цензорів, а тим науковцям та взагалі освіченим людям, яких такий стан речей не задовольнятиме буде запропоновано цитувати, кого вони хочуть, але не в Україні, а у США, Канаді, Франції, Німеччині чи ще десь тільки не на батьківщині, яка витратила ресурси на їх навчання.

3. Наука та обороноздатність

Ніхто мабуть не ставитиме тепер під сумнів, що повномасштабна війна довела, яку величезну роль грає відчизняний науково-технічних потенціал в забезпеченні нашої обороноздатності. Адже без власних “Стугн” зупинити

російську навалу було б набагато складніше, а без “Нептунів”[7] навряд чи вдалося б повернути острів Зміїний. Всі ми переконалися, що неможливо підтримувати обороноздатність країни без вітчизняних технологій і вітчизняних спеціалістів, які не тільки розуміють зарубіжні технології та здатні адаптувати для наших потреб, але і здатні розробляти свої. Адже ми наочно побачили, що зарубіжні партнери можуть іноді зволікати з підтримкою, а іноді навіть виправдовувати відмову надавати найновіше озброєння тим що у нас немає спеціалістів, які здатні його належним чином її експлуатувати та обслуговувати. Думаю, що феномен високої ефективності української протиповітряної оборони[8] також багато в чому пояснюється саме наявністю великої кількості висококваліфікованих технічних спеціалістів.

Ні для кого не секрет, що потужна українська ІТ галузь виросла на плечах надзвичайно потужного науково-освітнього потенціалу країни, що сформувався ще у 1960-х, 1970-х та 1980-х роках. Тоді ця наукова інфраструктура обслуговувала потреби оборонного комплексу СРСР (зокрема майже всі інституту НАН України в тій чи іншій мірі приймали участь в розробці нових матеріалів та технічних рішень для міжконтенинтальних ракет, тощо). Зараз ІТ галузь проявила себе як драйвер інновацій в тому числі і в оборонній сфері. Згадаймо хоча б знамениту систему управління вогнем "Кропива" та те, скільки нових моделей БПЛА від українських команд прийняло на випробування Міністерство оборони тільки цього року[9]. Але, як слушно зауважують фахівці[10], Україні конче потрібно створювати власне масове виробництво цієї високотехнологічної продукції, якщо цього не буде зроблено і використати дослідно-конструкторські напрацювання не вдастся, можна очікувати не тільки зниження наших оборонних можливостей сьогодні, але невдовзі і втрату дослідницького потенціалу тих команд які зараз здатні розробляти нову техніку з потрібними характеристиками.

Україна і так вже втратила більшу частину свого науково-технічного потенціалу (так за попередні десятиліття олігархічного правління кількість дослідників у вітчизняній науці зменшилася в шість разів[11]), але помилки зроблені зараз під час війни можуть бути фатальними та коштувати нам втрати державності.

Отже питання розвитку науково-технічного та освітнього потенціалу країни є одним з ключових для підтримки обороноздатності, а невдала політика в сфері науки та освіти може швидко привести поразок на фронті та повної втрати можливостей розробляти власне озброєння, не кажучи вже про перспективи розвитку країни та збереження національної ідентичності.

4. Що варто було б зробити для деколонізації та розвитку української науки

Серед поправок до законопроекту № 7633 є одна, яка виглядає цілком слушною. Вона стосується організації перекладів українською мовою. Проект доповнити абзацом про доручення Кабінету Міністрів *"розробити і внести зміни до Порядку використання коштів … на переклад та видання джерел інформації у сфері наукової та науково-технічної діяльності державною мовою;"*.

Проблема в тому, що це чисто декларативний пункт, який з'явився в законі вже після першого читання виключно для того щоб так би мовити “підсолодити пігулку” або мати можливість звинуватити тих хто вимагає відкликання законопроекту в тому, що вони не підтримують виділення додаткових коштів на переклади наукової літератури.

Але чи дійсно зобов'язує цей пункт до виділення коштів? В яких розмірах? В практиці українського правозастосування є на жаль чимало прикладів коли схожі декларативні параграфи, навіть і більш конкретно сформульовані не призводили до жодних практичних наслідків.

Так в законі[12] досі є норма, що на науку має виділятися тільки бюджетного фінансування 1,7% ВВП. Вона була внесена ще в далекому 1998 році[13] проте ніколи не виконувалася. Фактичний рівень фінансування передбачений в Державному бюджеті становить близько 0,3% тобто більше ніж в п'ять разів менше задекларованого. Більше того, як правило навіть передбачені в Державному бюджеті кошти не перераховувалися Мінфіном якщо отримувачі не приходили особисто до чиновників “домовлятися”. Отже фактична сума витрат часто була меншою за передбачену в бюджеті за рахунок недофінансування тих установ, які не змогли вибудувати належним чином “неформальні відносини” з Мінфіном.

Отже підтримувати з досвіду відомо, що підтримувати законодавчі новації щодо науки має сенс лише тоді коли вони передбачають внесення відповідних рядків в Державний бюджет країни з конкретною сумою асигнувань, але і в цьому випадку треба буде докласти зусиль, щоб ці кошти були фактично виділені і уникнули корупційних схем.

В Сполучених Штатах кожен законопроект передбачає бюджет витрат і джерела надходження коштів. Багато хто може слушно зауважити, що в державному бюджеті України хронічно не вистачає коштів ні на що. Але якщо придивитися уважно до нашої податкової та бюджетної системи можна побачити що за часи олігархічного правління вона послідовно розбудовувалась таким чином щоб олігархи могли безперешкодно виводити з країни прибутки від експорту сировини (руда, метал, аміак, зерно та інша сільгосппродукція) і фактично не сплачувати податок на прибуток. Багато десятків мільярдів доларів були виведені з країни за схемами фіктивного продажу пов'язаним закордонним посередникам за зниженою ціною із подальшим перепродажем продукції за значно вищими світовими цінами.

Саме структурна деградація економіки в напрямку сировинної "аграрної над-держави" і була основним фактором, що послабив нашу обороноздатність на стільки, що збройні сили і промисловість країна не змогли нічого протиставити російському вторгненню до Криму та Донбасу у 2014 році.

Олігархи вже достатньо заробили на знищенні українського науково-технічного потенціалу і якщо ми хочемо зберегти державу, ми маємо запровадити справедливе оподаткування галузей, що експортують сировину та перенаправити ці ресурси саме на власну науку, дослідницько-конструкторські роботи, стимулювання машинобудівних та високотехнологічних галузей. Сама тільки сплата податку на прибуток в повному обсязі замість виведення його в офшор могла б мобілізувати додатково суми які в декілька разів перевищують весь обсяг фінансування наукових досліджень в Україні. Правильним рішення було б взагалі націоналізувати сировинні галузі та спрямувати весь прибуток на технологічний розвиток країни, але це звісно стане можливим тільки після закінчення війни та їх відновлення за рахунок російських репарацій та конфіскації майна олігархів виведеного в закордонні офшори.

5. Пропозиції щодо залучення світових вчених до підготовки нових підручників

Але є і прості речі, які можна було б почати робити вже зараз, мобілізуючи зокрема і підтримку світової наукової спільноти. Можна було б почати не формальну, а змістовну дерусифікацію української вищої освіти з розробки нових українських підручників причому саме з тих напрямків науки, які знаходяться зараз на передньому краї науково-технологічного розвитку, зокрема, квантових та нано-технологій.

Наприклад, класичний і багато разів перевиданий підручник Нільсена і Чанга з Квантових обчислень та квантової інформації[14] вже давно перекладено російською мовою, але не українською. Можливо варто було б запропонувати авторам підготувати нове видання, яке б одночасно вийшло і англійською і українською. Або ще краще, можна було б залучити українських вчених які зараз працюють за кордоном та часто є провідними в світі спеціалістами (в тому числі з квантової фізики, наноматеріалів, тощо) до проектів створення нових підручників для бакалаврів та магістрів з одночасним виданням їх і англійською і українською мовами. Впевнені, що багато хто з провідних науковців, які працюють зараз в США та Європі відгукнулися б на такі пропозиції. Адже принаймні зараз в академічній спільноті відчуваються потужні симпатії до України і щире бажання багатьох науковців допомогти нам у боротьбі проти російської навали.

Висновки

Зараз треба уникати непродуманих вибриків, щоб не зашкодити підтримці України сьогодні, а також капіталізувати симпатії до України з боку світової академічної спільноти задля того щоб розширити співробітництво, залучити додаткові ресурси для досліджень, започаткувати нові проекти співпраці.

Стратегічно - державі необхідно спрямувати суттєві ресурси на розвиток науки і технологій. Західні гранти - це навіть не “рятувальний жилет”, а хіба що “рятувальний круг” до якого ще треба доплисти, а потім втримати. І в будь-якому випадку на такому “плавзасобі” довго не протримаєшся. Країні потрібна деолігархізація, деофшоризація та перенаправлення прибутків від експорту сировини в технологічні галузі (і не стільки в ІТ, скільки в розвиток власного високотехнологічного машинобудівного виробництва, в першу чергу оборонного). Саме поєднання кооперації з технологічно розвиненими країнами з підтримкою власних досліджень та виробництва може в майбутньому забезпечити високу обороноздатність та сталий розвиток України. Це те що необхідно для перемоги і збереження державності, і сьогодні, і в майбутньому. Альтернативи немає.

Dr. Denys Bondar, Assistant Professor, Tulane University, USA

Захар Попович, кандидат економічних наук, Research Assistant, Tulane University, USA

Підписати петиції щодо відкликання законопроекту №7633 можна за посиланням:

https://docs.google.com/forms/d/e/1FAIpQLSdHed9PGZUbReYKhBCgX69h_cTuc5fPROGhDK7wNPaYYCJq3Q/viewform?usp=sf_link

***

[1] https://news.tulane.edu/pr/bombed-labs-war-wont-stop-collaboration-between-tulane-and-ukrainian-scientists

[2] В перше на це звернув увагу Костянтин Рахно, доктор історичних наук, старший дослідник, етнолог, провідний науковий співробітник Національного музею-заповідника українського гончарства в Опішному.

[3] https://life.pravda.com.ua/columns/2022/12/15/251797/

[4] https://www.dsnews.ua/ukr/blog/znishchiti-chi-spriyati-rozvitku-ukrajinskoji-nauki-pro-zakonoproyekt-7633-na-prikladi-istorichnoji-nauki-13122022-470969

[5] Розпорядження Президії НАН України № 145 від 7 березня 2022 р. "Про припинення співпраці з ученими Російської Федерації у видавничій сфері" https://files.nas.gov.ua/PublicMessages/Documents/0/2022/03/220308163431722-6008.pdf

[6] https://www.dw.com/uk/zaborona-vikoristanna-v-ukrainskij-nauci-rosijskih-dzerel-so-ne-tak/a-64123054

[7] Нашу національну гордість ракету “Нептун” створено заснованим в 1965 році КБ “Луч” під керівництвом члена-кореспондента Національної академії наук України **Олега Петровича Коростельова**, а не псевдо-експертами з нещодавно заснованих бізнес-шкіл. Як стверджують деякі народні депутати, успішне влучення наших ракет в “Москву” стало можливим саме тому, що старі спеціалісти (“останні з могікан радянського оборонпрому”) наполягли на правильному тестуванні ракети, яке дозволило виявити “штучне походження” та виправити налаштування і точно влучити в ціль.https://mind.ua/news/20239698-rosiya-vela-shalenij-sprotiv-vigotovlennyu-v-ukrayini-raket-neptun-sprava-zrushilasya-zavdyaki-zaluzhnomu

[8] https://seapowermagazine.org/russian-air-defenses-working-well-when-operated-by-ukrainians-acc-chief-says/

[9] https://www.pravda.com.ua/news/2022/12/8/7379848/

[10] https://zn.ua/ukr/macrolevel/jaki-bezpilotniki-nam-potribni-ta-chi-ti-mi-zakupovujemo.html

[11] https://life.pravda.com.ua/columns/2022/06/25/249253/

[12] Закон України Про наукову і науково-технічну діяльність. Стаття 48. частина 2.
https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/848-19#Text

[13] ст. 34 прийнятої тоді редакції Закону Про наукову і науково-технічну діяльність.

[14] Quantum Computation and Quantum Information by Michael A. Nielsen and Isaac L. Chuang

***

№ 1.123

Оцінка російської наступальної кампанії – 24 грудня

Press ISW

1. Швидкість просування російських військ у районі Бахмута, ймовірно, останніми днями сповільнилася, хоча ще надто рано оцінювати, чи досяг російський наступ кульмінації.

Російські мілблогери визнали, що українським силам вдалося трохи уповільнити темп російського просування навколо Бахмута та прилеглих до нього населених пунктів. Причому один з них стверджує, що українські

війська відтіснили бойовиків групи «вагнер» на позиції, які вони займали

декілька днів тому. Раніше, приблизно 21 грудня, українські соцмережі

писали, що ЗСУ повністю витіснили російські війська зі східних околиць Бахмута.

ISW оцінив, що в листопаді та грудні разом узятих російські війська в районі Бахмута просунулися менше, ніж у жовтні.

2. російським військам, імовірно, буде важко підтримувати темп своїх наступальних операцій у районі Бахмута, тож вони можуть спробувати ініціювати тактичну чи оперативну паузу.

24 грудня Міністерство оборони Сполученого Королівства повідомило, що російським військам не вистачає запасів артилерійських боєприпасів, необхідних для підтримки широкомасштабних наступальних операцій; адже підтримання оборонних операцій уздовж довгої лінії фронту в Україні вимагає від російських військ значних щоденних витрат снарядів і ракет.

Угруповання Об'єднаних сил України 24 грудня оприлюднило інтерв'ю з українським військовослужбовцем у районі Бахмута, в якому йдеться, що російські війська здійснюють наступ на українські позиції в цьому районі із надзвичайно високими темпами, але з незначним прогресом. Великі втрати в районі Бахмута, про які останніми тижнями повідомляє група «вагнер», також, імовірно, погіршують поточні оперативні можливості росіян у цьому районі.

Обмеження російських військ в особовому складі та боєприпасах, швидше за все, не дозволять їм підтримувати високі темпи наступальних операцій у районі Бахмута в найближчій перспективі. Раніше, навесні-влітку 2022 року, при захопленні Сєвєродонецька й Лисичанська російські війська кидали значні ресурси у «м'ясорубку». Кульмінація була досягнута росіянами після взяття Лисичанська на початку липня. Сусідні Сіверськ на сході чи Слов'янськ на північному сході захопити вони вже не змогли.

Надзвичайно виснажлива кампанія російських військ із взяття Сєвєрдонецька та Лисичанська кінець-кінцем підірвала здатність росіян досягти більшої оперативної мети – закрити ЗСУ в котел уздовж автомагістралі Е40 і просунутися на захід до адміністративних кордонів Донецької області. Невпинний тиск на Бахмут та його висока ціна так само можуть погіршити здатність росії досягти довгострокових цілей у театрі бойових дій на Донбасі.

3. Російські силовики можуть готувати інформаційне тло, щоб виправдати націоналізацію ресурсів олігархів для спонсорування воєнних дій росії.

24 грудня хазяїн групи «вагнер» євген пригожин побував на похованні загиблого найманця у санкт-петербурзі. Там він заявив, що росія повинна конфіскувати розкішне майно та житло в еліт, які ігнорують або не підтримують воєнні дії через страх втратити свій привілейований спосіб життя. Ці заможні особи, додав пригожин, дотримуються бачення, згідно з

яким у росії домінують «західні куратори», в обмін на спонсорство їх способу життя, і порівняв сучасну російську олігархію з Україною чи росією 1990-х років.

Нещодавно пригожин підняв скандал навколо поховання найманця «вагнера», щоб просувати свої політичні цілі, такі як легалізація його групи в росії. Його теперішні заяви на похованні про перерозподіл багатств набули значного розголосу в російському інтернеті. Мілблогери, пов'язані з «вагнером», широко підтримали критику пригожина на адресу російських посадовців і високо оцінили його підтримку воєнних дій.

Можливо, пригожин використовує такі популістські пропозиції, щоб підняти свій авторитет у російському суспільстві або вплинути на відновлення жорсткіших націоналізаційних заходів.

Президент росії володимир путін 22 грудня також опосередковано «напав» на російських олігархів. Він заявив, що росіяни, які виводять гроші за кордон і не мають зв'язку з країною, «становлять небезпеку» для росії. За словами путіна, хоч переважна більшість російських бізнесменів є патріотами, існують і ті, хто не поділяє цих настроїв. Він підсумував, що «кожен має прагнути не лише залишитися жити і працювати в росії, а й діяти на благо нашої країни».

путін націоналізовував великий бізнес на початку 2000-х, щоб зміцнити свою авторитарну клептократію. Можливо, він намагатиметься використати націоналізацію, щоб змусити еліти підтримати його війну в Україні, або ж конфіскувати їхнє майно для покриття вєнних витрат.

4. Українська розвідка продовжує припускати, що російська армія не дотримується належних командних структур або процедур.

Начальник Головного управління розвідки України Кирило Буданов заявив, що пригожин вступив у союз із командувачем зс рф в Україні генералом армії сергієм суровікіним. Буданов зазначив, що і пригожин, і суровікін є суперниками міністра оборони росії сергія шойгу, і що пригожин використав цей альянс у своїх інтересах, щоб отримати для ПВК «вагнер» важке озброєння зс рф.

Розподіл військових ресурсів, в принципі, повинен покладатися на міністра оборони, а не на командувача у зоні воєнних дій. Хоча суровікін міг би мати повноваження здійснювати перекидання техніки, коли вона надходить у театр воєнних дій. Альянс пригожина і суровікіна виглядає правдоподібним, враховуючи те, що раніше пригожин хвалив суровікіна за його зусилля врятувати радянський союз від розвалу.

✅ Ключові події

■ російським військам, імовірно, буде важко підтримувати темп своїх наступальних операцій у районі Бахмута, і вони можуть спробувати ініціювати тактичну чи оперативну паузу.

■ російські силовики можуть формувати інформаційне тло, щоб виправдати націоналізацію ресурсів олігархів для спонсорування воєнних дій росії.

■ Українська розвідка продовжує припускати, що російська армія не дотримується належних командних структур або процедур.

■ російські війська продовжували обмежені контратаки з метою відновлення втрачених позицій на лінії Кремінна – Сватове.

■ російські війська продовжували вести наступальні дії в районі Бахмута й Авдіївки.

■ російський спецназ, імовірно, проводить розвідку дельти Дніпра для вивчення української оборони на правобережжі Херсонській області.

■ російські війська завдали удар по житловому району Херсона з реактивної системи залпового вогню «Град», у результаті чого загинули щонайменше 10 і поранені 55 людей.

■ російська православна церква – пов’язана із кремлем установа – попросила кремль звільнити духовенство від мобілізації, незважаючи на її активну підтримку війни президента росії володимира путіна в Україні.

■ російські чиновники планують вивезти дітей із Горлівки та Донецька до білорусі – можливо, це одна зі схем депортації українських дітей.

■ ISW додав новий розділ в оновлення, де відстежуватиме щоденні індикатори і контріндикатори, які відповідають поточному оцінюванню нового дуже небезпечного курсу дій – вторгнення росії в Україну з білорусі.

Примітка: ISW та CTP не публікуватимуть оцінку кампаній (або карти) 25 грудня з нагоди Різдва. Огляди відновляться 26 грудня.

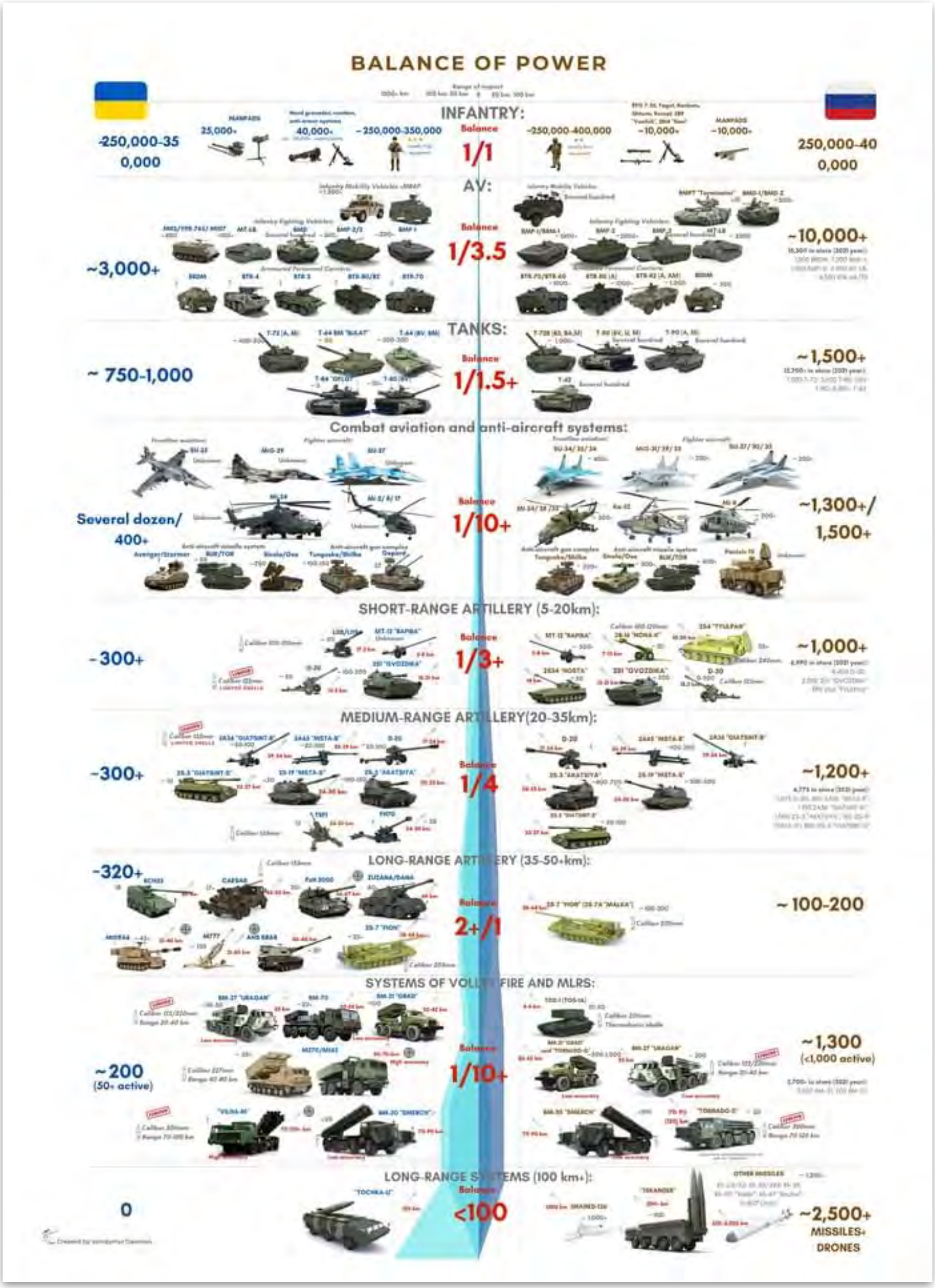
Переклад – ISW Українською (https://t.me/isw_ukr)

***

№ 1.124

Актуалізував інформацію щодо співвідношення кількості зброї у ЗСУ і росії станом на початок грудня (на основі відкритих даних).

Детальніше розписав у себе в твітері: https://twitter.com/Volodymyr_D_/status/1605199916519018497

***

№ 1.125

2022-12-26

Ніколов

Зеленський зіздив у США за зброєю і підтримкою для воюючої країни. Але з ним був не міністр оборони, а Кубраков. Якого ще рік тому американці відчеплялт від нашої делегації, бо він щимив американські фірми в Україні.

Не думаю, що у…

Це скоріше не про лапті Шмигалю. Скоріше це про остаточний вихід з довіри Резнікова.

Додаток

Перелік делегації до США

U.S. Manifest
The President
The Vice President
T.H. Antony Blinken, Secretary of State
T.H. Lloyd Austin, Secretary of Defense
T.H. Merrick Garland, Attorney General
T.H. Jake Sullivan, Assistant to the President for National Security Affairs
GEN Mark Milley, Chairman of the Joint Chiefs of Staff
T.H. Samantha Power, Administrator of the United States Agency for International Development
T.H. Bridget Brink, Ambassador of the United States to Ukraine
T.H. Victoria Nuland, Under Secretary of State for Political Affairs
T.H. Amanda Sloat, Special Assistant to the President and Senior Director for Europe, National Security Council
T.H. Rebecca Lissner, Special Assistant to the President and Deputy National Security Advisor to the Vice President
Mr. Trey Lyons, Director for Eastern Europe and the Caucasus, National Security Council

Ukraine Manifest
H.E. Volodymyr Zelenskyy, President of Ukraine
Mr. Andriy Yermak, Head of the Office of the President of Ukraine
Mr. Oleksandr Kubrakov, Vice Prime Minister on the Reconstruction of Ukraine, Minister for the Development of Communities, Territories and Infrastructure
H.E. Dmytro Kuleba, Minister of Foreign Affairs
Mr. Roman Mashovets, Deputy Head of the Office of the President of Ukraine
H.E. Andriy Sybiha, Deputy Head of the Office of the President of Ukraine
H.E. Ihor Brusylo, Deputy Head of the Office of the President of Ukraine
H.E. Oksana Markarova, Ambassador of Ukraine to the United States
Mr. Sergii Nykyforov, Press Secretary to the President of Ukraine
Mr. Dymtro Lytvyn, Advisor to the Head of the Office of the President of Ukraine
Mr. Yariskav Brisiuck, Deputy Chief of Mission

***

№ 1.126

"Як рішення одного чиновника в Києві коштує сотні життів на фронті"

2022-12-26

Берлинская

Я займаюсь аеророзвідкою 9-й рік. Спершу з 2014 року як доброволець на Донбасі, потім як керівник Центру підтримки аеророзвідки.

Я бачила як зароджувалась галузь, ми готували перші сотні аеророзвідників для фронту, забезпечували тисячами дронів, допомогли відкрити двері держави для багатьох українських виробників.

Я бачила як втрачаються роки часу в сфері підготовки технічної спроможності нашої армії. Як роками не формувалась державна політика в цій галузі, як все витягували на собі волонтери та мотивовані військові.

Мене важко чимось здивувати, але те що я розкажу далі шокує навіть мене.

Ця історія почалась з того, що у вересні ми везли чергову велику партію дронів моделі DJI Mavic 3 для фронту (більш ніж півтисячі). Дрони везли через Польщу, і якщо до цього проблем не було, то цього разу поляки не поспішали оформити вантаж.

Ми поцікавились у колег з інших волонтерських організацій, у всіх виявилась подібна ситуація – польська сторона повільно та неохоче відпускає дрони в Україну, призначаючи додаткові перевірки – на предмет чи не є ці дрони подвійного призначення.

У відповідь ми надали полякам всі необхідні документи, наші юристи ретельно проаналізували польське та європейське законодавство.

"Так, ви праві," – сказали поляки в неформальній розмові. "Ці дрони і справді не вважаються подвійного призначення. Це цивільні дрони в законодавстві як в США, так і в нас в ЄС. Але є одна проблема – у вас в Україні вони

вважаються подвійного призначення. Тому ми вирішили провести додаткові перевірки."

Тоді я звернулась до голови Державної служби експортного контролю (ДСЕК) Олександра Павліченка з цим питанням:

"Чому держава вважає ці дрони подвійного призначення?".

"Це ніяк не впливає на рішення польської сторони" – відповів він.

Ми почали розбиратись далі. За цей час ми успішно вирішили питання з польською стороною, але з'явилася нова проблема – щоб роздати 500+ дронів потрібно взяти гарантійні листи від військових частин або ВЦА (військово-цивільних адміністрацій).

Навіть якщо видавати по 5 дронів в кожну військову частину – треба зібрати більше 100 гарантійних листів.

Раніше ми це робили на інерції, волонтери просто бігали, збирали ці листи від командирів, витрачаючи тисячі годин і їхнього і свого часу.

Цього разу ми вирішили попросити ДСЕК привести українське законодавство у відповідність до європейського та зняти всім нам лишню роботу.

А далі почалось взагалі найцікавіше. Ми до десяти разів виходили з Павліченком на робочі дзвінки, де він всіляко переконував нас, що не треба знімати обмеження, бо це ні на що не впливає.

Врешті, на початку листопада ми направили офіційного листа, на який нам дали формальну відписку. Потім запропонували – "А давайте ми дамо вам ліцензію, як Повернись Живим (ПЖ)".

"Почекайте" – сказали ми. "По-перше, ПЖ займається не лише цивільними дронами, зрозуміло для чого їм ліцензія спецекспортера.

По-друге, справа не в тому щоб дати нам ліцензію і ми замовчимо. Це проблема ВСІХ, волонтерів, тисячі людей забезпечують фронт і тому ми хочемо вирішити питання системно, а не лише для себе."

Після цього Павліченко сказав що питання розглянуть. Потім знову: "Питання на опрацюванні".

Минуло ще кілька тижнів, я знову написала в чат: "будь ласка, допоможіть".

"Очікуємо, що на цьому тижні отримаємо всі відповіді" – відповів Олександр.

Минув ще тиждень, і ось моє терпіння завершилось. За ці 10 місяців війни 99% відсотків питань для ЗСУ ми вирішуємо з чиновниками непублічно, всі ж люди, всі розуміють для що і для чого ми разом робимо.

Але минуло більше 3-х місяців від нашого усного звернення, і близько 2-х від письмового.

Фактично ДСЕК закрили ринок дронів в воюючій країні. Навіть цивільні дрони можна ввезти лише отримавши від них ліцензію. Або бігаючи марфан в спробі зібрати тисячі гарантійних листів.

За цих кілька місяців мені неодноразово казали: "Не будь наївною, тобі не вдасться нічого змінити. Ці ліцензії продаються за гроші, невже ти не розумієш які там схеми, які кошти крутяться на ліцензуванні, особливо під час війни?".

Ні, не розумію, мені все ще хочеться вірити що все це не корупція на смертях, а просто прикре непорозуміння.

Що люди, які 10 місяців уповільнювали/блокували дрони для фронту понесуть відповідальність.

Ще раз – і в законодавстві ЄС, і в США це цивільні дрони, звичайна іграшка, яку батьки купують підліткам в подарунок на день народження. Не потрібно ніяких додаткових дозволів.

І лише в Україні тисячі волонтерів бігають по військам, відволікають тисячі командрів на паперові дозволи – гарантійні листи, щоб провезти ці дрони в Україну.

На цих Мавіках тримається вся перша лінія фронту, через їхню відсутність, затримки з перевезенням гинуть тисячі солдатів.

Звісно ніхто не може надати точні дані скільки людей було вбито і поранено через те, що дрони не надійшли вчасно. Однак лише за останній місяць ми отримали десятки повідомлень про те, що через відсутність "очей в небі" загинули та отримали поранення бійці чисельністю від відділення до роти. Навіть якщо калькулювати по найменшому значенню, мова йде про сотні постраждалих на місяць.

Більша частина з тієї партії в більш ніж пів тисячі дронів досі в Польщі, бійці з-під Бахмутуа, Авдіївки, Вугледара, Мар'їнки обривають нам особисті повідомлення благаючи про дрони, їм треба бачити як "вагнера" прориваються вирізати їх в окопах, як на них налаштовується російська арта.

Ми ходимо і збираємо гарантійні листи.

Завершується 10 місяць повномасштабного вторгнення.

Я знаю, що Олександр навряд піде в окопи Бахмута гинути, як зараз гинуть мої друзі. Я цього і не прошу. Але я вимагаю від Олександра Павліченка виконати свою, оплачену нашими податками, роботу – терміново та невідкладно зняти всі обмеження та відзвітувати суспільству.

Вимагаю:

1) ДСЕК має перестати визнавати ці дрони товаром подвійного призначення. (як це є у ЄС та США)

Після цього для волонтерів зникне необхідність бігати шукати гарантійні листи.

2) Окремою постановою Кабінету міністрів на час дії військового стану знімається мито і ПДВ на цей товар.

3) Дати оцінку діям людини, яка місяцями уповільнювала процес передачі дронів на фронт

Дрони зараз необхідні для виживання, так само як броніки, аптечки чи генератори. Це літаючий бінокль, який дає можливість побачити за 5-10 кілометрів колону російських танків щоб мати час прийняти рішення.

До того часу як росіяни за лічені тижні знову підуть з півночі (хочу помилятися, але на жаль рік тому не помилялась) - треба щоб в кожному селі, в кожному ДФТГ був свій дрон і можливість передати координату нашій арті.

Таким чином ринок відкриється для всіх, а не лише для тих хто домовився з Державною службою Експортного контролю.

—

В першому коментарі є посилання на Відкрите звернення, якщо ви займаєтесь війною, як волонтери, військові, журналісти - підпишіть будь ласка.

Ми не можемо зрадити своїх.

Ihor Lutsenko Masi Nayyem Yanina Sokolova Yaroslav Yurchyshyn Тарас Чмут Тимофій Милованов Oksana Markarova Gennadiy Druzenko Gennadiy Kurochka Sergii Ivanov Oleksiy Honcharuk Vitaliy Shabunin Hanna Hopko Sevgil Hayretdın Qızı Musaieva

Юрій Бутусов Mykhailo Fedorov Aivazovska Olga Denys Bihus

Mustafa Nayyem Alexander Kubrakov Roman KravetsRoman Sinicyn Mykhailo Tkach Сергій Лещенко Олександр Доній David Braun Taras Yemchura

Довідково, звернення путіна до своєї армії, грудень 2022:

"Опыт специальной военной операции показал, что использование беспилотников стало практически повсеместным, и такой арсенал средств должен быть в боевых отделениях, взводах, ротах, батальонах. Цель должна

засекаться максимально быстро, а информация передаваться для нанесения удара в режиме реального времени.

Уже в ближайшей перспективе возможность получать информацию, передаваемую с беспилотников, должна быть у каждого бойца. К этому надо идти, к этому нужно стремиться."

***

№ 1.127

КОЛИ МИ ПЕРЕМОЖЕМО

2022-12-26

Билязе

У позиційної війни на виснаження є три ресурсних компоненти:

- грошове забезпечення

- людське забезпечення

- матеріально-технічне забезпечення

Функція трьох компонентів, мультиплікована на технології та бойовий дух, дає валову потенційну потужність війська.

Від функції потужності війська є похідна - ефективність використання потенційної потужності. Вона прямо залежить від якості людського капіталу та освіченість військових.

Ефективність використання потенційної потужності завдає враження війську супротивника.

Далі йде змагання враження та відновлення. Якщо наше враження війська опонента вище за його відновлення, а наше відновлення не нижче за наші втрати, ми переможемо, адже всі ресурсні компоненти лімітовані.

Станом що на початок 2014 р., що на початок 2022 р. наші ресурсні компоненти війни були суттєво нижчі за ресурсні компоненти РФ:

- наше населення було біля 35-37 млн проти 145-150 млн населення РФ (з урахуванням населення тимчасово окупованих територій)

- ЗВР України були $30 млрд проти біля $1 трлн резервів РФ (ЦБ та фонди)

- відставання по групам військової техніки було від 3 до 25 разів

- ВПК РФ був неспівставно більш потужним, ніж наш ВПК

Протягом 2022 р. всі ресурсні компоненти зазнали суттєвих змін:

- грошовий компонент РФ був суттєво обмежений санкціями та поступовою відмовою від її енергоносіїв, тоді як ми отримали і продовжуємо отримувати допомогу від розвинених країн

- людський компонент РФ зазнав втрат внаслідок провалу бліцкригу перших двох місяців війни та деморалізації суспільства, опісля чого схвалення війни знизилося до найнижчої відмітки, а мобілізація вдалася лише завдяки примусам

- блокування доступу РФ до збройних технологій обмежило здатність її ВПК, і зараз у РФ є доступ лише до технологій 1980-1985 рр.

- суттєва частка військової техніки РФ (25-50%) вже знищена ЗСУ, а крім того - ще частина її техніки стала нашими трофеями (пригадайте глумливі історії, як цигани та фермери крали в них танки)

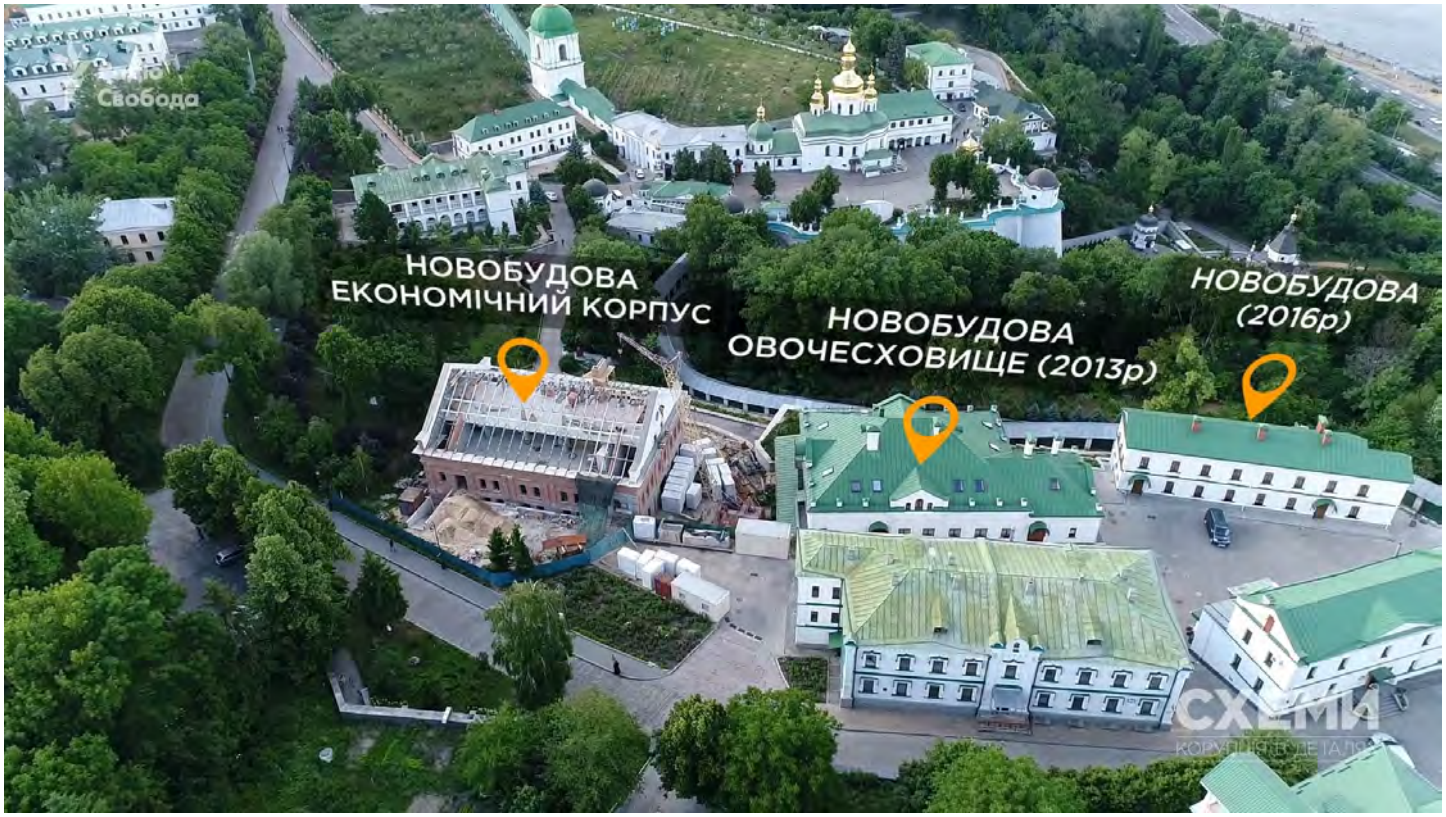
- РФ не має ані часу, ані можливості на підготовку військових фахівців, її доступ до підготовки якісних кадрових військових обмежений полігонами в РФ, РБ та обмеженому колі союзників

Якість нашого війська нівелювала кількість війська РФ, тому зараз йде змагання резервів. Це найважче питання, бо стан техніки на консервації в РФ оцінити неможливо. Важливо те, що в них наразі нема доступу до сучасного обладнання та його компонентів. В нас основна проблема - це людські ресурси, бо іноземні рекрути - поодинокі випадки, а систематична допомога військовими - виключена.

***

№ 1.128

Як «ПАША-МЕРСЕДЕС» «руський мір путіна-кіріла» в українській Києво-Печерській Лаврі обороняє?!

2022-12-27

Томенко

Тут всі цитують звернення відомого в народі «Паші-мерседеса», який вже довший період працює «смотрящим від Путіна-Кіріла» на території української святині Києво-Печерської лаври, яка визнана ЮНЕСКО - об‘єктом світової історико-культурної спадщини.

Перед тим як проаналізувати зміст вищезгаданого звернення до Президента України, нагадаю деякі визначні віхи життя нинішнього намісника Успенської Києво-Печерської лаври:

1) - закінчив Московську духовну семінарію;

2) - учасник низки скандалів із незаконним будівництвом та руйнуванням історичних пам‘яток на Волині та на території Києво-Печерської лаври;

3) - з 2008 по 2014 року депутат Київської міської ради від партії Януковича;

4) - насправді ж, за його ж словами, щирий прихильник Комуністичної партії;

5) - організатор та учасник багатьох пропагандистських заходів РФ та Російської православної церкви на підтримку так званих «історичних героїв та ідей руського міра», зокрема, «Туру з іконою царя Миколи II по Україні»;

6) - орденоносець Путіна та отримувач інших російських нагород і відзнак за «зміцнення дружби з російським народом»;

7) - власник елітних авто та розкішних будинків;

8) - відомий своєю неадекватною та нахабною поведінкою із журналістами та поліцією…

І от у мене запитання до прихожан УПЦ:

Яке відношення до МОРАЛЬНИХ ЦІННОСТЕЙ ХРИСТИЯНСЬКОГО ВЧЕННЯ, має ця істота, яку ви називаєте, не проти ночі буде сказано, «ДУХІВНИКОМ»?

А тепер по суті самого звернення щодо прав УПЦ МП на території Національного заповідника «Києво-Печерська лавра».

Нагадаю, що

друг намісника Павла Азаров через рішення Уряду в 2013 році передав чоловічому монастирю, а фактично намісніку Павлу, в БЕЗОПЛАТНЕ користування 79 будівель на території Нижньої і Верхньої Лаври. Принагідно зверну увагу, що дружба з Київською владою забезпечує фанатам Путіна-Кіріла й до нині пільгові тарифи з житлово-комунальних послуг. Тож весь цей період реальним КЕРІВНИКОМ Києво-Печерської лаври є так званий «Паша-Мерседес».

31 грудня 2022 року закінчується дія Договору між Національним заповідником і монастирем, читай Павлом, щодо права на богослужіння в Успенському соборі і Трапезній церкві.

Тому, **позиція МКІП щодо НЕПРОДОВЖЕННЯ дії ДОГОВОРУ з метою захисту історико-культурної пам'ятки УКРАЇНСЬКОГО народу і ЮНЕСКО та в умовах війни з російською ордою військового злочинця Путіна абсолютно ПРАВИЛЬНА і СПРАВЕДЛИВА**.

Вражає цинізмом фраза фаната Комуністичної партії та партії Путіна-Януковича-Медведчука «Паші-Мерседеса» про те, що його братія відбудувала Успенський собор. Історична правда ж в тому, що зруйнований підривниками Сталіна в 1941 році Успенський собор відбудовано за кошти ВСІХ ГРОМАДЯН УКРАЇНИ та мешканців КИЄВА, тобто коштом бюджетів Києва та України в 2000 році.

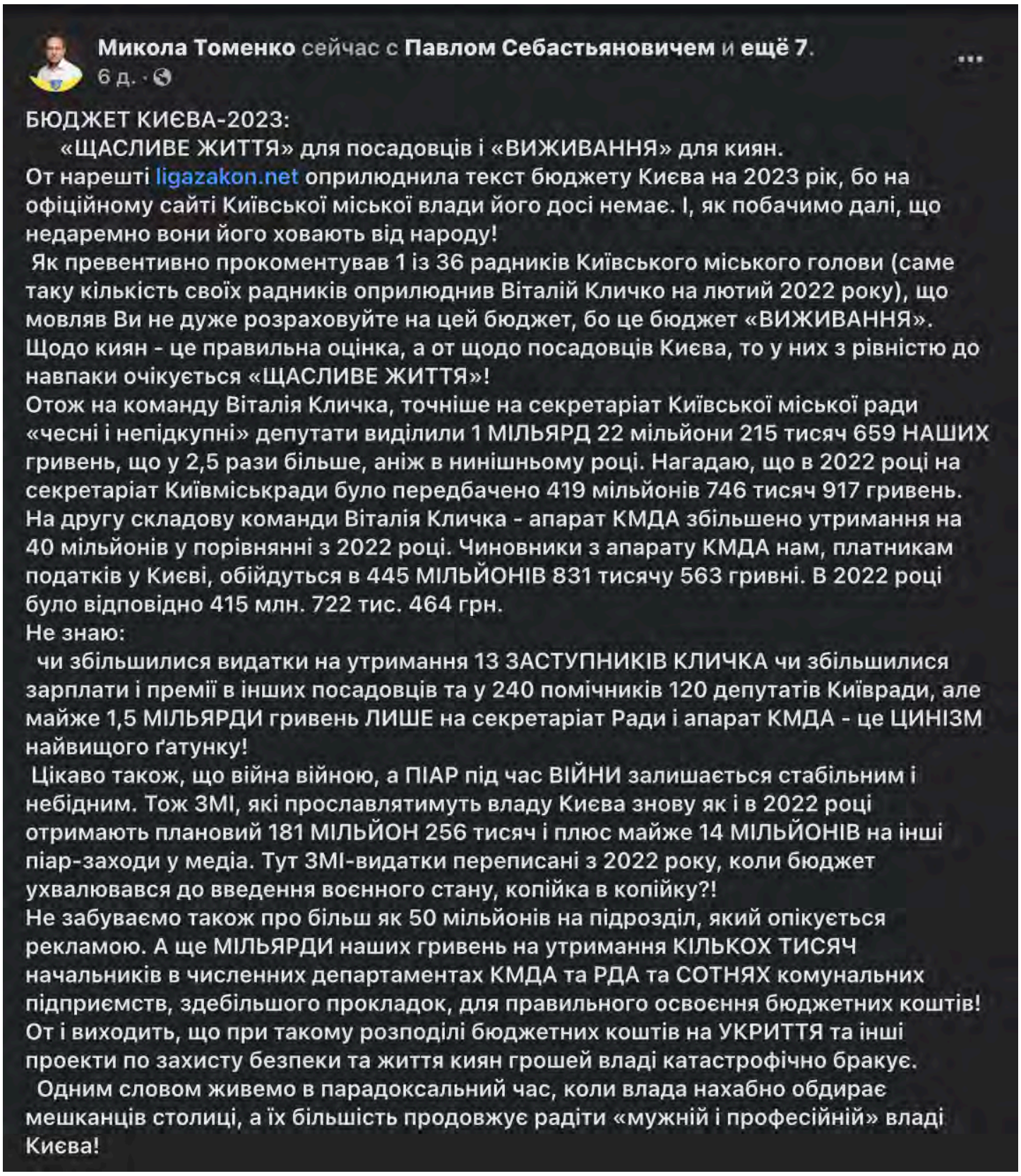
Між іншим, більш як кілометрові мури та майже половина нинішніх історико-культурних та архітектурних пам'яток Києво-Печерської Лаври збудована або відреставрована на кошти Гетьмана Івана МАЗЕПИ, якого російська церква та її філії проклинають як «зрадника» від 1709 року!

І Ви ще досі вважаєте справедливим і правильним, щоб УКРАЇНСЬКОЮ духовною святинею та об'єктом ЮНЕСКО керували фанати Путіна-Кіріла?!

***

№ 1.129

БЮДЖЕТ КИЄВА-2023: «ЩАСЛИВЕ ЖИТТЯ» для посадовців і «ВИЖИВАННЯ» для киян

2022-12-20

Томенко

От нарешті ***ligazakon.net*** оприлюднила текст бюджету Києва на 2023 рік, бо **на офіційному сайті Київської міської влади його досі немає**. І, як побачимо далі, що недаремно вони його ховають від народу!

Як превентивно прокоментував 1 із 36 радників Київського міського голови (саме таку кількість своїх радників оприлюднив Віталій Кличко на лютий 2022 року), що мовляв Ви не дуже розраховуйте на цей бюджет, бо це бюджет «ВИЖИВАННЯ». Щодо киян - це правильна оцінка, а от щодо посадовців Києва, то у них з рівністю до навпаки очікується «ЩАСЛИВЕ ЖИТТЯ»!

Отож

> 1) — на команду Віталія Кличка, точніше ***на секретаріат Київської міської ради*** «чесні і непідкупні» депутати виділили ***1 МІЛЬЯРД 22 мільйони 215 тисяч*** 659 НАШИХ гривень, що у 2,5 рази більше, аніж в нинішньому році. Нагадаю, що
>
> в 2022 році на секретаріат Київміськради було передбачено 419 мільйонів 746 тисяч 917 гривень.

На другу складову команди Віталія Кличка

> 2) — ***апарат КМДА*** збільшено утримання на 40 мільйонів у порівнянні з 2022 році. Чиновники з апарату КМДА нам, платникам податків у Києві, обійдуться в ***445 МІЛЬЙОНІВ 831*** тисячу 563 гривні.
>
> В 2022 році було відповідно 415 млн. 722 тис. 464 грн.

Не знаю:

чи збільшилися видатки на утримання 13 ЗАСТУПНИКІВ КЛИЧКА чи збільшилися зарплати і премії в інших посадовців та у 240 помічників 120 депутатів Київради, але майже 1,5 МІЛЬЯРДИ гривень ЛИШЕ на секретаріат Ради і апарат КМДА - це ЦИНІЗМ найвищого ґатунку!

Цікаво також, що війна війною, а ПІАР під час ВІЙНИ залишається стабільним і небідним. Тож ЗМІ, які прославлятимуть владу Києва знову як і в 2022 році отримають плановий 181 МІЛЬЙОН 256 тисяч і плюс майже 14 МІЛЬЙОНІВ на інші піар-заходи у медіа. Тут ЗМІ-видатки переписані з 2022 року, коли бюджет ухвалювався до введення воєнного стану, копійка в копійку?!

Не забуваємо також про більш як 50 мільйонів на підрозділ, який опікується рекламою.

А ще МІЛЬЯРДИ наших гривень на утримання КІЛЬКОХ ТИСЯЧ начальників в численних департаментах КМДА та РДА та СОТНЯХ комунальних підприємств, здебільшого прокладок, для правильного освоєння бюджетних коштів!

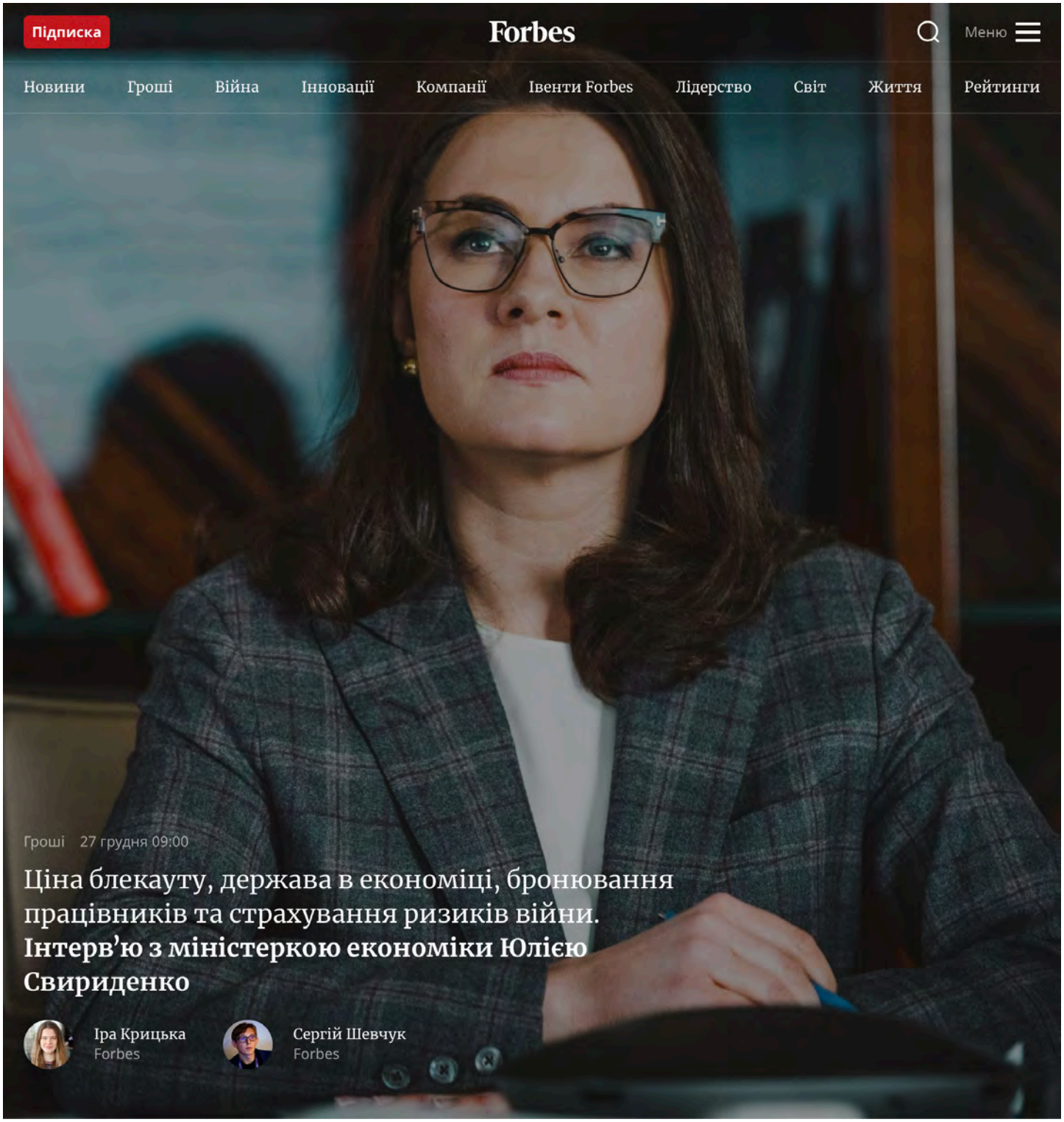
От і виходить, що при такому розподілі бюджетних коштів на УКРИТТЯ та інші проекти по захисту безпеки та життя киян грошей владі катастрофічно бракує.

Одним словом живемо в парадоксальний час, коли влада нахабно обдирає мешканців столиці, а їх більшість продовжує радіти «мужній і професійній» владі Києва!

***

№ 1.130

Ціна блекауту, держава в економіці, бронювання працівників та страхування ризиків війни. Інтерв'ю з міністеркою економіки Юлією Свириденко

2022-12-27

Іра Крицька

Forbes

Сергій Шевчук

Скільки втрачає економіка через атаки РФ на критичну інфраструктуру, як бізнес працюватиме у разі блекауту, коли очікувати страхування від воєнних ризиків, чи зміниться бронювання співробітників та кому дозволять виїжджати за кордон у 2023 році? Інтерв'ю Forbes із віце-прем'єркою та міністеркою економіки Юлією Свириденко

Більша частина каденції Юлії Свириденко, 37, на чолі Міністерства економіки, яким вона керує з листопада 2021 року, припала на війну з РФ та, відповідно, наймасштабніші економічні виклики часів незалежності.

Як міністерство маневрує між обмеженнями, накладеними війною, потребами бізнесу та наслідками російських атак? Forbes зустрівся зі Свириденко наприкінці передостаннього тижня 2022 року. Яких змін чекати підприємцям?

Це скорочена та відредагована для ясності версія інтерв'ю з Юлією Свириденко.

1. «У 2023-му економіка все одно вийде на траєкторію зростання»

— Скільки українській економіці вже коштували російські обстріли?

— Враховуючи позитивні результати із третього кварталу, ми вважали, що річне падіння не перевищить 30%. Хоча на початку війни ми не виключали й більшого падіння – до 45%. Через масовані обстріли, що почалися у жовтні, ми переглянули прогноз і вважаємо, що ВВП цьогоріч знизиться на 32%.

Інший аспект – власне обстріли, блекаути та перехід на генератори призводять до підвищення собівартості продукції. Це позначається на ціні товарів та може додати до інфляції у першому кварталі 2023-го 1–2 відсоткові пункти.

— Чи означає погіршення ситуації цього року, що падіння ВВП варто очікувати й у 2023-му?

— Як цього року, наступного наш розвиток більше залежить від того, як розгортатимуться події на фронті. Наш прогноз, що передбачає у 2023-му 3,2% зростання ВВП, побудований на припущенні, що війна завершилася перемогою України у середині року.

Якщо будуть істотні зміни, пов'язані з обстрілами чи зміною сценаріїв війни, розглядатимемо повторно. Наразі ми маємо два альтернативні сценарії, пов'язані саме з обстрілами енергетичної інфраструктури. Відповідно до них, у 2023 році ми все одно вийдемо на траєкторію відновлювального зростання, але воно буде меншим. Орієнтовно від 1% до 1,5%. Але поки що підстав для переходу на якийсь із цих альтернативних сценаріїв ми не бачимо.

— Чи залишаються заявки від бізнесу на релокацію до регіонів на заході України? Чи вистачає там потужностей?

— З початку війни ми реалізували 772 заявки від підприємств на релокацію. З них 605 уже працюють. Ще є близько 200 заявок – здебільшого на релокацію у Чернівецьку, Львівську чи Закарпатську області. Зараз ми шукаємо для них відповідні приміщення та потужності.

Але, враховуючи, що ми говоримо про те, як повернути людей, уже потрібно думати про наступну ітерацію цієї програми – щодо «дерелокації», тобто перевезення підприємств на місця, де вони працювали до війни. Інше важливе завдання – «дерелокація» в Україну підприємств, що виїхали за кордон.

— Чи має держава інструменти, щоб пом'якшити наслідки для економіки від масштабного блекауту?

— Головна загроза від блекауту – звуження пропозиції товарів. Головний інструмент уряду для розширення пропозиції – доступ до кредитних грошей для бізнесів, через програму «5-7-9».

Крім того, нам потрібно, щоб працювали банки, продуктові магазини та мережі АЗС. Ми визначили «опорні мережі», які повинні працювати навіть за повного блекауту, тобто мати генератори та (якщо це можливо) Starlink. Якщо говорити саме про цю категорію бізнесу, то серед АЗС найбільших мереж уже близько 90% забезпечені генераторами, продуктові магазини – на 50–60%.

У банків інша ситуація – там потрібні й Starlink. Нещодавно уряд скасував податкові платежі для того, щоб пришвидшити постачання генераторів та Starlink і здешевити вартість цього обладнання для бізнесу. З 11 листопада, коли було прийняте це рішення, в Україну завезли 289 500 генераторів (269 500 – юрособи, 20 000 – фізособи). Це більше, ніж сукупно за останні п'ять років.

— Як довго уряд готовий зберігати податкові послаблення для генераторів та Starlink?

— Постанова Кабміну передбачає, що вони діятимуть до кінця воєнного часу.

— У нещодавній розмові з нами Данило Гетманцев сказав, що податкові пільги «губляться на дні кишень» перекупників, які продають генератори та Starlink із дуже великою націнкою. Чи є необхідність у держави впливати на ціноутворення за цими товарами?

— Наша філософія – державі не потрібно втручатися туди, де ситуацію може регулювати ринок.

2. «У роботі перші три кейси зі страхування воєнних ризиків»

— Зростання економіки безпосередньо залежить від залучення інвестицій. Наскільки сьогодні міжнародні компанії та українські інвестори готові вкладати гроші в Україну? Які активи їх цікавлять?

— Міністерство економіки сприяє комунікації з міжнародними організаціями, інвестиційними агенціями для мобілізації міжнародного капіталу. Безпосередньо інвестиційні проєкти супроводжують Advantage Ukraine і «Укрінвест».

Платформу Advantage Ukraine ми запустили ще у вересні. Через неї отримуємо запити на інвестпроєкти в Україні. Зараз там близько 500 заявок. Здебільшого це інвестори зі США, Великої Британії та Німеччини. Переважно їх цікавлять агросектор, великі проєкти у транспортній інфраструктурі та військова промисловість, IT-сфера. В роботі зараз 52 проєкти на суму $5,8 млрд.

Додатково Ukraine Invest супроводжує п’ять проєктів на загальну суму $600 млн. Це те, що реально можна реалізувати наступного року. Якщо говорити про умови, то, звичайно, коли інвестори чують наш заклик вкладати в Україну під час війни, вони хочуть мати можливість страхувати воєнні ризики.

— Чи вважаєте ви успішним проєкт зі страхування ризиків з агентством Світового банку MIGA?

— Ми співпрацюємо з ними у рамках пілоту на $30 млн цього року для того, щоб запустити перші проєкти. Зараз вони мають у роботі три кейси. Ми не можемо розкривати назви компаній, але за секторами це фінанси, логістика та промислова інфраструктура. У пілоті беруть участь одна українська та дві іноземні компанії.

— Що ви маєте на увазі, коли кажете про «кейси в роботі»?

— Що MIGA зробила компаніям пропозицію щодо ставки страхування. Нині сторони перебувають на етапі структурування угод. Після реалізації пілотних проєктів буде легше масштабувати цей досвід на інші кейси.

— Які ви маєте очікування на наступний рік від кооперації з MIGA?

— Наступний рік – очікуємо від MIGA до 1 млрд на покриття воєнних ризиків. Це питання обговорюємо у кожній закордонній поїздці, тому це цілком реальна ціль.

Окрім MIGA ми ведемо перемовини з американською DFC. MIGA покриває страхування капіталу до 90%, DFC – до 85%. У разі страхування боргу – 90% та 100% відповідно. Ми б хотіли, щоб вартість страховки була у межах 1–1,5%, Наприклад, коли окупність інвестиційного проєкту становить 10 років, страхування воєнних ризиків знадобиться на перші роки, а не протягом усього проєкту.

У DFC готові підтримувати як прямим кредитуванням, так і покриттям кредитних та політичних (воєнних) ризиків. Продукт страхування кредитних ризиків передбачає, що позичальник, отримавши страховку DFC, звернеться до комерціного банку чи іншої міжнародної фінансової установи.

— Які ще інструменти розглядає Міністерство для страхування воєнних ризиків? Чи можна це зробити коштом заморожених активів РФ?

— Ми звернулися до всіх експортно-кредитних агенцій країн «Великої сімки», але наразі більшість кредитних агенцій заморозили свої ліміти для України. Винятком є DFC (США), UKEF (Велика Британія). Також ведуться перемовини з Bpifrance (Франція). Французьке агентство розглядає як можливість страхувати через своє ЕКА, так і долучення до трастового фонду на перестрахування ризиків MIGA. Заморожені російські активи краще спрямувати на відбудову житла та соціальних об’єктів.

3. «Окрема процедура «єВідрядження» втратила сенс»

— Які зміни готує Міністерство економіки у зв’язку з ухваленням нового закону про бронювання співробітників?

— Новий закон дозволяє бронювати співробітників, які працюють в органах державної влади, інших державних органах, органах місцевого самоврядування, у разі, якщо це необхідно для забезпечення функціонування зазначених органів, а також на підприємствах, в установах і організаціях, яким встановлено мобілізаційні завдання.

До цього переліку також входять підприємства, які здійснюють виробництво товарів, виконання робіт і надання послуг, необхідних для забезпечення потреб Збройних сил України та інших військових формувань, а також

підприємства, які є критично важливими для функціонування економіки та забезпечення життєдіяльності населення в особливий період.

Наразі Міністерство економіки підготувало проєкт постанови, який деталізує та унормовує критерії та порядок організації бронювання. Нині він перебуває на погодженні. З урахуванням того, що це питання важливе, чутливе та дискусійне, воно потребує узгодження позицій і знаходження балансу всіх зацікавлених сторін. Зараз ця дискусія у самому розпалі. Щойно буде узгоджена позиція, Міністерство економіки вийде з відповідною комунікацією.

— Чи потрібно буде заново бронювати всіх співробітників відповідно до нових норм?

— Ні. Вже заброньовані працівники можуть перейти на новий формат після завершення їхнього терміну бронювання. Всі накази, які діють, є чинними весь період наказу.

— Чи планує Мінекономіки перевести бронювання в електронний формат?

— Так, ми вже працюємо над цим із Мінцифри та Генштабом.

— Кілька місяців тому ви просували проєкт «єВідрядження». Чи плануєте реанімовувати його наступного року?

— З урахуванням проєкту нової постанови про бронюванню, окрема процедура «єВідрядження» втратила сенс, тому що заброньовані особи матимуть змогу безперешкодно перетинати кордон за наявності необхідних документів.

— Чи стала позиція Міноборони менш суворою щодо відряджень та бронювання?

— Фінальне рішення залишається за Міноборони та Генштабом. Не може бути іншої позиції, бо в країні триває війна.

У нас не стоїть завдання дозволити виїжджати всім, наше завдання – допомогти бізнесу, який працює, виїхати за кордон для укладання нових контрактів, угод, участі у виставках тощо.

4. «До зменшення податків потрібно підходити обережно»

— Ви неодноразово казали, що вплив держави на бізнес та економіку потрібно зменшувати, зокрема через зменшення фіскального ВВП. Ви досі вважаєте, що це реально зробити під час війни?

— Це точно можливо і потрібно робити. Звичайно, роль держави під час війни переосмислена. Але якщо дивитися на нашу економічну стратегію, то

міністерство ставить завдання зменшувати свою роль в управлінні економікою.

Наприклад, Мінекономіки під час війни передало сотні підприємств Фондові держмайна і продовжить це робити. І це теж частина цієї стратегії. Міністерство не повинно управляти підприємствами, воно має формувати політику.

— Чи бачите ви сенс стимулювати економіку коштом податкових реформ і, як наслідок, зменшення впливу держави?

— Податкова система України має бути конкурентною у порівнянні з податковою системою інших країн. Це важливо для залучення майбутніх інвестицій у відбудову. Потрібна єдина екосистема – доступ до фінансів, страхування воєнних ризиків, конкурентна податкова система.

— Тобто зараз податкова система не конкурентна?

— Треба дивитися у розрізі окремих податків. Можливо, є більше навантаження на заробітні плати. І це призводить до того, що бізнес може йти у тінь.

З іншого боку, до зменшення податків потрібно підходити обережно. Наприклад, ЄСВ – джерело для двох фондів соціального страхування (пенсії, страхові виплати та виплати з безробіття).

Якщо ми знайдемо альтернативний механізм наповнення цих фондів, то можемо знижувати ставку. Проте наразі я не бачу таких стимулів.

5. «Потрібно відшліфувати критерії «5-7-9»

— Наступного року уряд розширив бюджет кредитної програми «5-7-9». Проте бізнес стверджує, що під час кредитування перевага здебільшого надається аграрним компаніям. Чи справді це так? Чи планується перегляд розподілення кредитних коштів у 2023 році?

— За час війни було видано 71 млрд грн. Основні програми – підтримка посівної (33 млрд грн) та підтримка бізнесу у воєнний час (25 млрд грн). Цього року в нас було завдання провести посівну, бо ситуація була критичною.

2023 року нам потрібно відшліфувати критерії програми. Зокрема є плани збільшити кредитування для переробної галузі. Відповідні перемовини вже розпочато з Мінфіном та Нацбанком.

— Яка логіка виділення цього року 30 млрд на «єОселю»?

— Докапіталізація «Укрфінжитла» була передбачена у бюджеті на 2022 рік. Ми запустили проєкт «єОселя» у жовтні. За три місяці у нас було понад 20 000

звернень, щодо 8 000 з них уже є попереднє позитивне рішення банків. Наразі видано 300 кредитів, з яких 80% – військовослужбовцям.

У 2021 році було видано 10 000 кредитів на житло. У нас є план видавати 12 000–15 000 щороку. У 2023-му розраховуємо видати стільки для першої хвилі – військовослужбовців, науковців, медиків, учителів. А далі запустити для всіх українців.

Можливо, якщо у нас буде багато об'єктів на первинному та вторинному ринку, то питання докапіталізації «Укрфінжитла» постане, але зараз воно не стоїть.

— Коли ви очікуєте наступної міжнародної зустрічі на кшталт нещодавніх заходів у Парижі та Берліні?

— У червні має відбутися конференція в Лондоні, присвячена плану відбудови. Мета Мінекономіки – привезти чіткий план щодо страхування воєнних ризиків, доступу до фінансування для іноземних компаній, перелік пріоритетних проєктів у розрізі областей та галузей.

— Яка роль Мінекономіки у відбудові?

— Залучення приватного капіталу, інвестицій, зокрема у формі державно-приватного партнерства, розробка та страхування воєнних ризиків та допомога у структуруванні приватних фондів на кшталт BlackRock.

***

№ 1.131

Податкова диверсія, катастрофа на митниці та пільги на генератори. Які податки платитиме бізнес у 2023-му. Велике інтерв'ю Данила Гетманцева

2022-12-19

Іра Крицька

Сергій Шевчук

Податкова реформа «10-10-10», повернення довоєнних податків, проблеми бюджету через обстріли РФ, кадрові зміни в Бюро економічної безпеки (БЕБ) і митниці та цифровізація податкової служби. Велике інтерв'ю голови фінансового комітету ВР Данила Гетманцева.

Forbes Україна випустив новий номер друкованого журналу. В ньому майже два десятки ексклюзивних матеріалів. Придбати журнал з безкоштовною доставкою можна за цим посиланням.

Голова комітету Верховної Ради (ВР) з питань фінансів, податкової та митної політики Данило Гетманцев, 44, – член президентської команди, який відповідає за формування податкової політики. Навесні парламент ввів значні податкові пільги, щоб підтримати економіку в перші місяці війни. Зараз Гетманцев поступово готує бізнес до остаточного повернення до оподаткування, що діяло до війни.

Які податки переглядатимуть у наступному році, на які пільги чекати бізнесу, що про податкову реформу «10-10-10» думають міжнародні партнери і чи є підтримка в команді президента та коли чекати на реформи Бюро економічної безпеки, на митниці та в податковій?

Це скорочена та відредагована для ясності версія інтерв'ю.

1. «Не бачу в економіці резервів для підвищення податків»

— Чи можна говорити, що наступного року Україна повністю повернеться до довоєнного режиму оподаткування?

Дивлячись, про які саме пільги ми говоримо. Якщо про 2% систему – так, ми скасуємо її до середини 2023 року. Вона відіграла свою роль, яка полягала в тому, щоб вивести економіку із шокового стану, ще навесні-влітку. Те саме стосується податків на паливо. Якщо про пільги для малого бізнесу – ми не плануємо скасовувати їх до кінця воєнного стану.

— Чому двовідсоткова система скасовується лише з середини 2023-го?

— Ми хочемо дотримуватися хоча б мінімальної податкової стабільності. Тому даємо підприємцям пів року, щоб вони могли підлаштувати свої бізнес-процеси під зміни.

— Скільки загалом бюджет недоотримав через пільги, введені під час воєнного стану?

— 1) По пільговому розмитненню авто – понад 13 млрд грн. 2) Скасування акцизу на пальне – по року вийде 50 млрд грн. 3) Звільнення від мита та ПДВ імпорту, яке ми запровадили в перші тижні війни, – більш ніж 40 млрд грн. 4) Спрощена система оподаткування (2% з доходу для великого бізнесу) – до 10 млрд грн.

— Як ви схарактеризували б стан українського бізнесу, зважаючи на податкові показники?

— Про якесь відштовхування від дна говорити точно зарано. Я не розділяю песимістичні прогнози про втрату 50% ВВП, які озвучував прем'єр. Думаю – не більш ніж 40%, але обстріли дійсно дуже істотно і дуже негативно впливають на економіку. Для значної кількості підприємств, причому великих, на яких тримається економіка, неможливо замінити електропостачання генераторами. А якщо ви й замінюєте, то вартість цієї електроенергії в рази вища, ніж за звичайної генерації, яка також недешева.

Обстріли впливають на вартість робочого часу, люди отримують ту саму зарплату, фактично працюючи менше, собівартість продукції зростає. Тому в цьому сенсі не має бути ніяких ілюзій. Але, з іншого боку, не треба й апокаліптичних прогнозів – ситуація хоч і погана, але про катастрофу не йдеться. Звичайно, ми боремося за кожен відсоток ВВП та робоче місце, але питання про виживання економіки навіть не стоїть.

— Кожен відсоток ВВП – це десятки мільярдів недонадходжень до бюджету. Чи неминуче невиконання дохідної частини наступного року?

— Радикальне падіння економіки вже відбулося. Та попри те, що ми втратили третину ВВП, за результатами одинадцяти місяців по загальному фонду **ми мали перевищення всіх податкових надходжень**, що адмініструє податкова рік до року на 13%. План за 11 місяців ми не виконали на 1,7%. Але зважаючи, що йдеться про розпис, який складався ще в мирний час, це безперечне досягнення.

— Яка роль інфляції у цих 13% перевиконання?

— Інфляція впливає на надходження внутрішніх податків із запізненням десь у квартал. Але навіть якщо припускати лінійний вплив, з урахуванням падіння економіки це все одно не пояснює такого приросту щодо податків. Номінально ВВП (податкова база) скоротиться на 13%, а податкові надходження номінально при цьому зросли на 13%. Додайте сюди скасовані податки на паливо та пільги.

Тому пояснення перевиконання – детінізація. Основний бюджетоутворювальний податок ПДВ цього року зріс на понад 40%, або на 56

млрд грн. Цей показник враховує відшкодування. Але катастрофічно впав податок на прибуток – на 42 млрд грн, або десь 22% рік до року. Також є суттєві втрати на митниці (недовиконання плану на 40% або 10–12 млрд грн на місяць). Хоча митні платежі якраз лінійно залежать від офіційного курсу гривні. Тому радше йдеться про ефект антикорупційних змін, що відбулися в податковій.

— Чи думаєте ви про компенсатори на кшталт підвищення військового збору до 3% на випадок суттєвого зниження надходжень наступного року?

— Ми обговорювали збільшення вдвічі військового збору, але це дає лише 2,7 млрд грн додаткових надходжень на рік. Тобто це взагалі не вирішує проблему. Загалом **я не бачу резервів у економіці для підвищення оподаткування**. Є резерви за рахунок адміністрування, на тій же митниці та в акцизах. Але знову ж таки, за рахунок адміністративних рішень, як-от закриття нелегальної тютюнової фабрики у Жовтих Водах, що змінило частку контрафактного тютюну на внутрішньому ринку приблизно з 20% до 10%.

— Чи очікуєте ви зростання попиту бізнесу на оптимізацію чи ухилення від податків?

— Якщо ви маєте на увазі зарплати в конвертах, не бачу потенціалу до значного розширення такої практики. До війни цим користувалися всі компанії, які хотіли. Можливо, частка тіньових зарплат дещо зросте, але я не думаю, що це суттєво вплине на показники бюджету. Значно більше впливає на надходження ПДФО безробіття, яке складатиме близько 30%. Це величезна цифра.

2. «Пільги на генератори губляться на дні кишень посередників»

— Здорожчання логістики зменшує конкурентні переваги для українських експортерів. Які стимули для них ви плануєте?

— У січні ми плануємо ухвалити закон, який на період воєнного стану (ВС) звільняє від ввізного мита та ПДВ обладнання та комплектуючі, що використовуються для власного виробництва, я вже про це говорив.

Також документ передбачає на період ВС та шість місяців після його завершення введення пільгових рентних ставок на руду, яка використовується для виробництва металу. Для аграрного бізнесу вже діє найвигідніша система оподаткування у Європі – 4-та група спрощеної системи оподаткування.

Долучили Експортно-кредитне агентство (ЕКА) до програми «5-7-9», запустивши програму портфельного страхування передекспортного фінансування. Експортери можуть взяти кредит до 20 млн грн, а ЕКА гарантує банку повернення 85% суми кредиту в разі неповернення позики. Державні банки вже кредитують за цією програмою.

— Які є пільги для деокупованих та окупованих територій?

— Вже надали пільги з податків на землю та нерухоме майно. Плануємо також пільги по четвертій групі спрощеної системи для аграріїв. Фактично звільняємо все, що не може використовуватись у господарській діяльності. Наприклад, є запит від мобільних операторів щодо звільнення ренти на користування частотами для вишок, які розташовані на деокупованих територіях, а також – на використання води енергогенеруючими компаніями.

— Чи підтримуєте ви пільги на старлінки та генератори, які зараз вводить Кабмін?

— Я приймаю позицію Кабміну, але **не повною мірою поділяю підхід до надання таких пільг**. Поясню. Кожна копійка, яка сплачується до бюджету з податками, йде на армію. І я не впевнений, що в цьому випадку вибір не на користь армії правильний. Адже **вигодонабувач цього рішення, як ми бачимо, не споживач, а посередник**.

Здавалось би, генератори мали б для людей подешевшати на 20%. Але ці відсотки губляться на дні кишень тих, хто продає генератори втричі дорожче, ніж вони реально коштують. Особисто я в шоці від націнок.

Пільги не мають впливу на ціну. Те саме було, коли ми зняли податки з палива навесні. Ціна перебувала на рівні, на якому вона мала бути за законами ринку, але ми лише позбавили державу податків. Заробили трейдери. Більш важливою є дерегуляція. Хороше рішення в цьому сенсі – послаблення вимог до зберігання палива та скасування податків на викиди ними забруднюючих речовин.

3. «Ситуація із затримками відшкодування ПДВ навряд чи покращиться»

— Бізнес каже, що орієнтована затримка з відшкодуванням ПДВ – 2-3 місяці. Чи можна очікувати, що наступного року ситуація стабілізується?

— У травні ми серйозно обговорювали з бізнесом відшкодування ПДВ коштом військових облігацій або цінних паперів. І я вдячний міністру фінансів Сергію Марченку, який зрештою підтримав поточний варіант – відшкодування «живими» грошима. Хоча зважаючи на дефіцит бюджету, для нього це було непросте рішення.

Якщо йдеться про документальні перевірки, то вони тривають два місяці. Це не затримка, а норма в законі. Бізнес стверджує, що таких перевірок стало більше, але за статистикою це не так. За даними на 11 місяців, 56,2% займають камеральні перевірки (проводяться дистанційно, – Forbes), а 43,8% – документальні. До війни була схожа статистика.

Заборгованість казначейства з відшкодування ПДВ – 7 млрд грн. Але вона виникла не через податкову, а через відсутність грошей на казначейських рахунках. Відшкодування ПДВ йде у третій черзі – після військових видатків та соціальних виплат. Але ця затримка складає 3-4 тижні, не більше.

Я не бачу передумов, що ситуація із затримками покращиться у 2023 році, бо в країні йде війна, і гроші – це зброя. Проте ми не розглядаємо варіантів, за яких ми повернемося до обговорення відшкодування ПДВ коштом військових облігацій або цінних паперів.

— Чи вирішено вже питання з блокуванням податкових накладних?

— Ситуація виникла у зв'язку із введенням Кабміном нових алгоритмів блокування. Це призвело до підвищення відсотка блокувань удвічі – з 0,8% до 1,6% накладних. Заблоковані накладні були в 17% платників. Начебто небагато, але для бізнесу, особливо того, що вперше зіткнувся з блокуванням, – болісно.

Тому було запропоновано встановити нижню планку в 5 000 грн для податкових накладних, які не мають блокуватись за жодних умов, а також автоматичне розблокування накладних під час реєстрації таблиці. Однак найголовніше – ми передбачили мотиваційну частину в рішенні про зарахування платника до ризикових або відмови у розблокуванні. Це дає можливість платнику оскаржити рішення. Ці зміни значно покращать адміністрування ПДВ. **Вони будуть ухвалені незабаром**.

У грудні відсоток заблокованих накладних стабілізувався на рівні 0,8–0,9%. Після змін у постанову відсоток однозначно впаде.

4. «Важко пояснити впертість, з якою просувають «чудо-реформу 10-10-10»

— Що вам відомо про оновлений концепт податкової реформи «10-10-10», яку, вочевидь, знову збирається просувати Офіс президента?

— Влітку в президента була нарада з цього питання, на якій він чітко сказав, що ми не йдемо цим шляхом. Мені важко пояснити впертість, з якою певні досить високопоставлені члени нашої команди з ОП намагаються просунути цю «чудо-реформу».

До того ж, автори вже зустрічалися з представниками МВФ – реакція міжнародних партнерів була однозначно негативна. У SLA за новою моніторинговою програмою це чітко прописано у вигляді нашого зобов'язання утримуватись від будь-яких кроків з ***розмивання податкової бази***.

Рівень експертів, які працюють над цією концепцією, чітко показує якість цієї реформи. Сьогодні **немає жодної дискусії навколо «10-10-10», є тільки шоу – пусте, беззмістовне, що дискредитує акторів.**

Якщо серйозно ставитися до цього (чого я вам не радив би), то **це диверсія**. **Втрати держави в обсязі 774 млрд грн, за підрахунками Мінфіну, – за наслідками це гірше за обстріли енергетичної інфраструктури РФ.**

Тому, я не радив би нікому коштом пропозиції скасувати податки намагатися набрати політичні бали. Це не гідне звання чиновника.

— ***Автори реформи стверджують, що зменшення податків дасть позитивний антикорупційний ефект, а більшість бізнесу вийде з тіні.***

— У цьому немає жодної логіки. Наприклад, коли у 2021 році було знижено ПДВ для аграріїв з 20% до 14% начебто з метою подолання скруток, це ніяк не вплинуло на детінізацію. Схеми працювали й за низьких податків.

У 2016 році вдвічі знизили ЄСВ. У нас не платяться зарплати в конвертах? Вони вийшли з тіні? Певний ефект був, але тінь під час виплати зарплати явно не скоротилась удвічі.

Позитивний ефект стався лише тоді, коли ми провели кадрові чистки в податковій та зупинили скрутки.

Погоджуюся, що потрібно реформувати оподаткування доходів. Однак **абсолютно по-іншому.**

Перед війною пропонував об'єднати ЄСВ, ПДФО та військовий збір у єдиний податок та зменшити ставку з 37% до 30%, а потім кожен рік зменшувати її на 1% – до 25%.

Але найголовніша, дійсно реальна наша податкова реформа лежить у площині імплементації податкового законодавства ЄС в нашу правову систему. Це те, над чим ми працюємо замість пустопорожніх балачок про скасування податків.

— Розробники «10-10-10» кажуть про компенсатори – запровадження прогресивної ставки на ренту на видобуток корисних копалин (руди, газу, нафти, вугілля), вищі акцизи на пальне та алкоголь, додаткове оподаткування експорт сировини (наприклад, руди, зерна чи деревини). ***Чи вважаєте ви резонною якусь із цих ідей?***

— Щороку держава з внутрішнього акцизу на алкоголь отримує 6,8 млрд грн. На скільки ж потрібно підвищити податки для цієї галузі, щоб компенсувати сотні мільярдів втрат бюджету від цієї реформи?

Тютюн – приносить 50 млрд грн на рік, акциз і так зростає на 20% щороку, у 2025 році ми матимемо ставки податку, як у Європі. Де тут потенціал до зростання?

Минулого року ми вже підвищили акциз на залізну руду та втричі екологічний податок на CO2. Я особисто, на відміну від адептів горе-реформи, займався цими законами. І знаю, що ми точно досягли справедливої ставки. Рента на видобуток газу підвищена цього року. Тут також немає потенціалу до зростання, більша рента не дасть цим галузям можливостей для розвитку, загальмує металургію.

Тому автори реформи мають врешті визнати, що зменшення податків можливе лише коштом зниження видатків на оборону та соціальні виплати. І чесно, якщо вони займаються фінансами, а не популізмом, сказати – за чий рахунок банкет. Скільки недоотримає лікар, військовий, учитель, щоб вони зібрали чергову порцію лайків у соцмережах.

5. «Оцінка роботи Бюро економічної безпеки (БЕБ) – нуль»

— Ваш комітет негативно оцінив роботу митної служби, проте якісних змін у роботі органу не відбулося. Чи можна стверджувати, що держава безсила побороти корупцію на митниці?

— **Ні.**

Лад можна навести протягом 2-3 місяців.

Потрібно побудувати чітку ієрархію всередині митниці, оптимізувати структуру, прибравши феодальну роздрібненість.

1) Ввести принцип колективної відповідальності за правопорушення.

Як є у податковій – хтось один бере – іде вся зміна, включно з керівництвом.

2) **Проводити систематичну ротацію митників.**

3) Спростити митні процедури та

4) запровадити обмін інформацією з митними органами суміжних держав.

5) Заборонити доступ правоохоронців на пости інакше як за рішенням суду.

6) Організувати спільний митний контроль з країнами ЄС.

— ***Чому тоді на митниці не відбувається кадрових рішень?***

— Бо ***керівництво митниці*** **не може або не хоче запровадити такі стандарти.**

Якщо говорити про ***голову митниці*** – **це повноваження прем'єра.**

Я не хочу коментувати його рішення.

Але думаю, наступного року кадрові зміни на митниці таки відбудуться.

— Нещодавно ви писали про необхідність очищення податкової служби від корумпованих та неефективних співробітників. Скільки особового складу потрібно змінити, щоб орган запрацював на 100%?

— **Незворотні процеси в *податковій* уже відбулися.**

Це **велика заслуга нового керівництва**. Там є вертикальна відповідальність за порушення, і це дає результат. Скількох треба змінити, важке питання.

Ми подолали системну корупцію, а скільки людей треба звільнити й посадити, щоб подолати дрібну, не знаю.

Переконаний, що **в податковій на часі велике скорочення і підвищення зарплат високопрофесійним податківцям, що займають особливо відповідальні позиції** (акциз, ПДВ, аудит).

Разом з міністром цифрової трансформації Михалом ***Федоровим*** готуємо **реформу щодо цифровізації податкової**.

> За приклад взяли податкову службу Литви, де 90% спілкування з платником – це виключно електронне спілкування. Аудит проводиться виключно в електронний спосіб шляхом комп'ютерного аналізу того файлу, який формується на підставі даних обліку платника.

У кожного платника є свій профайл на базі його податкової історії, де відображається ступінь його ризиковості. Виїзні документальні перевірки не проводяться. Є платники (наприклад, фізичні особи), за яких податкова сама складає декларацію, а платник може або погодитись, або внести зміни. Ступінь довіри до податкової в Литві вищий за інші державні органи, і в мене є амбіція, щоб у нас було так само.

— Як ви оцінюєте за десятибальною шкалою *роботу Бюро економічної безпеки*?

— Нуль. На жаль, реформа не відбулась, **БЕБ потрібно перезавантажити**. Потрібно провести переатестацію працівників усього органу, включно з керівництвом. Якщо буде ухвалено рішення, то для цього достатньо 3-4 місяців.

У Раді створена ТСК, яка розслідуватиме, зокрема, діяльність БЕБ. Вона діятиме пів року з можливістю продовження на рік.

Але не думаю, що нам потрібно буде чекати її завершення, щоб реформувати орган. **Завдання БЕБ – це економічна безпека,** і це один із пріоритетів влади. Думаю, кадрові зміни відбудуться досить швидко.

— У владі розглядають план щодо реформування/ліквідації БЕБ. Чи є вже конкретний сценарій?

— Такі дискусії є. Але я не прихильник цього рішення. Я автор закону про БЕБ, вважаю, що це гарна реформа, але через невдалі кадрові призначення вона не працює.

Єдине, моя думка змінилася щодо люстрації колишніх працівників податкової міліції. Раніше я виступав проти, але, життя вчить – зараз підтримую. БЕБ сформоване на 80% з колишніх працівників податкової міліції. Ми бачимо результат їхньої роботи, а точніше, його відсутність.

***

№ 1.132

Ви десь бачите публічне спростування з боку Національне агентство з питань запобігання корупції - НАЗК недостовірної інформації про законопроект 5655, завдяки якій протягнули це корупціогенне дітище в інтересах будівельного лобі?

2011-12-28

Могильний

Нагадаю.

НАЗК взагалі не проводило антикорупційну експертизу редакції, що виносилася на голосування (хоча там майже на 90% тексту - правки до другого читання), навіть нещасні поверхневі зауваження НАЗК не було враховано, але (!) **закон протягнули завдяки брехні голови партії Слуга Народу** Олени ***Шуляк*** про повне врахування всіх рекомендацій НАЗК і про підтримку закону з боку НАЗК.

Раніше вже стало зрозуміло, що **на службовий злочин пішов голова НАЗК Олександр *Новіков* - він публічно в інтерв'ю НВ заявив, що і зауваження всі враховано, і корупційних норм НАЗК не бачить...**

Наступна консерва серед керівництва НАЗК - заступник голови Andriy ***Vyshnevsky***.

Сьогодні розглянемо його першу відповідь на звернення Національна Спілка Архітекторів України - НСАУ з проханням провести антикорупційну експертизу.

ПАПЕРОВА КОПІЯ
ЕЛЕКТРОННОГО ДОКУМЕНТА

НАЦІОНАЛЬНЕ АГЕНТСТВО
З ПИТАНЬ ЗАПОБІГАННЯ КОРУПЦІЇ

бульв. Дружби народів, 28, м. Київ, 01103, тел. (044) 200 08 27,
тел. контакт-центру (044) 200 06 94, тел. повідомлень про корупцію (044) 200 06 91,
офіційний вебсайт: nazk.gov.ua, e-mail: info@nazk.gov.ua, код ЄДРПОУ 40381452

На № 109 від 01.12.2022

Національна спілка
архітекторів України

Національне агентство з питань запобігання корупції розглянуло лист Національної спілки архітекторів України щодо антикорупційної експертизи проєкту Закону України «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо реформування сфери містобудівної діяльності» (реєстр. № 5655 від 11.06.2021) (далі – проєкт Закону) та повідомляє.

Відповідно до ч. 5 ст. 55 Закону України «Про запобігання корупції» Національне агентство провело антикорупційну експертизу проєкту Закону та листом від 12.10.2021 № 21-03/75207-21 поінформувало Комітет Верховної Ради України з питань організації державної влади, місцевого самоврядування, регіонального розвитку та містобудування (далі – Комітет), а також Комітет Верховної Ради України з питань антикорупційної політики про результати проведеної експертизи та необхідність вжити заходів щодо усунення виявлених корупціогенних факторів шляхом доопрацювання та врахування наданих рекомендацій в остаточній редакції проєкту Закону.

Комітет листом від 29.11.2022 № 04-23/12-2022/203768 надав доопрацьований та підготовлений до другого читання проєкт Закону, схвалений на засіданні Комітету 28.11.2022.

Оскільки Закон України «Про запобігання корупції» не передбачає проведення повторної антикорупційної експертизи проєктів актів, за результатами оперативного опрацювання схваленої Комітетом редакції проєкту Закону Національне агентство підготувало та направило лист від 30.11.2022 № 21-03/24341-22 щодо наявності зауважень та рекомендацій до проєкту Закону, а також невідповідності його Антикорупційній стратегії на 2021-2025 роки (копія додається).

08.12.2022 відбулося засідання Комітету, на якому, за попередньою інформацією, розглянуто доопрацьовану редакцію проєкту Закону та враховано позицію Національного агентства.

Національне агентство з питань запобігання корупції
№21-03/24716-22 від 08.12.2022
Підписувач Вишневський Андрій Володимирович
Сертифікат 58E2D9E7F900307B04000000380A3500625BA700
Дата підписання 08.12.2022

Зверніть увагу, як ***Вишневський*** пояснює відмову в проведенні антикорекспертизи:

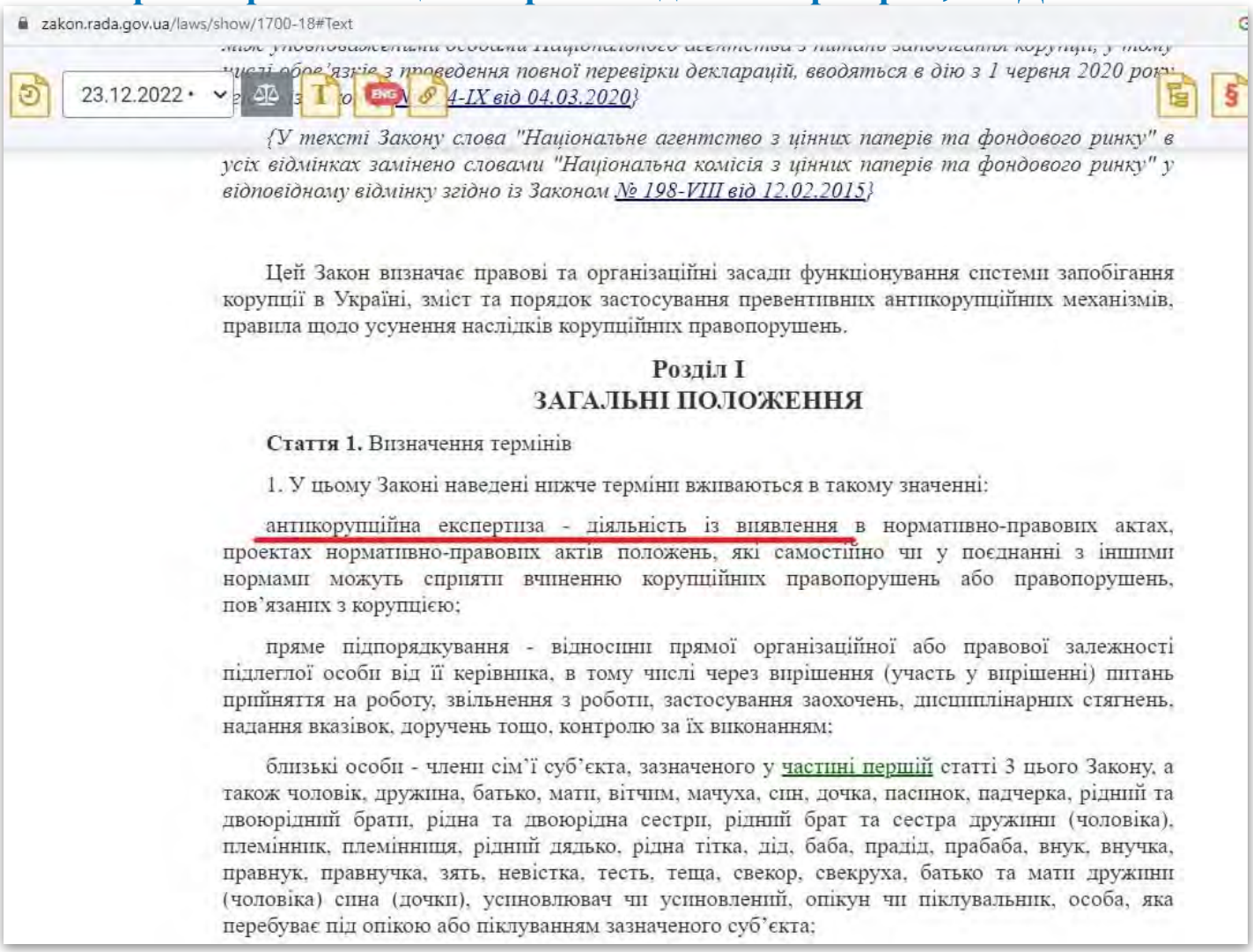
> ***"Оскільки ЗУ "Про запобігання корупції" не передбачає проведення повторної антикорупційної експертизи проектів актів...".***

Ось на цій маячні зараз і будується ганебна спроба Вишневського і Ко виправдати продажність Новікова і злив корупційного закону НАЗК.

Чому це маячня? А тому, що саме поняття "повторна антикорупційна експертиза" Вишневський вигадав, щоб приховати корупцію в антикорупційному органі.

ЗУ "Про запобігання корупції", на який посилається Вишневський, починається з визначення поняття "антикорупційна експертиза" - це ДІЯЛЬНІСТЬ із виявлення корупціогенних факторів.

Антикорекспертиза - це не разова дія з перевірки, а ДІЯЛЬНІСТЬ.

zakon.rada.gov.ua/laws/show/1700-18#Text

23.12.2022

...4-IX від 04.03.2020}

{У тексті Закону слова "Національне агентство з цінних паперів та фондового ринку" в усіх відмінках замінено словами "Національна комісія з цінних паперів та фондового ринку" у відповідному відмінку згідно із Законом № 198-VIII від 12.02.2015}

Цей Закон визначає правові та організаційні засади функціонування системи запобігання корупції в Україні, зміст та порядок застосування превентивних антикорупційних механізмів, правила щодо усунення наслідків корупційних правопорушень.

Розділ I
ЗАГАЛЬНІ ПОЛОЖЕННЯ

Стаття 1. Визначення термінів

1. У цьому Законі наведені нижче терміни вживаються в такому значенні:

антикорупційна експертиза - діяльність із виявлення в нормативно-правових актах, проектах нормативно-правових актів положень, які самостійно чи у поєднанні з іншими нормами можуть сприяти вчиненню корупційних правопорушень або правопорушень, пов'язаних з корупцією;

пряме підпорядкування - відносини прямої організаційної або правової залежності підлеглої особи від її керівника, в тому числі через вирішення (участь у вирішенні) питань прийняття на роботу, звільнення з роботи, застосування заохочень, дисциплінарних стягнень, надання вказівок, доручень тощо, контролю за їх виконанням;

близькі особи - члени сім'ї суб'єкта, зазначеного у частині першій статті 3 цього Закону, а також чоловік, дружина, батько, мати, вітчим, мачуха, син, дочка, пасинок, падчерка, рідний та двоюрідний брати, рідна та двоюрідна сестри, рідний брат та сестра дружини (чоловіка), племінник, племінниця, рідний дядько, рідна тітка, дід, баба, прадід, прабаба, внук, внучка, правнук, правнучка, зять, невістка, тесть, теща, свекор, свекруха, батько та мати дружини (чоловіка) сина (дочки), усиновлювач чи усиновлений, опікун чи піклувальник, особа, яка перебуває під опікою або піклуванням зазначеного суб'єкта;

На один і той самий проект може бути необмежена кількість результатів антикорупційної експертизи, що прямо передбачено Законом, адже може проводитися громадська антикорупційна експертиза. Скільки завгодно фізичних осіб, громадських об'єднань та юридичних осіб можуть незалежно від інших проводити експертизу одного і того проекту і отримувати незалежні

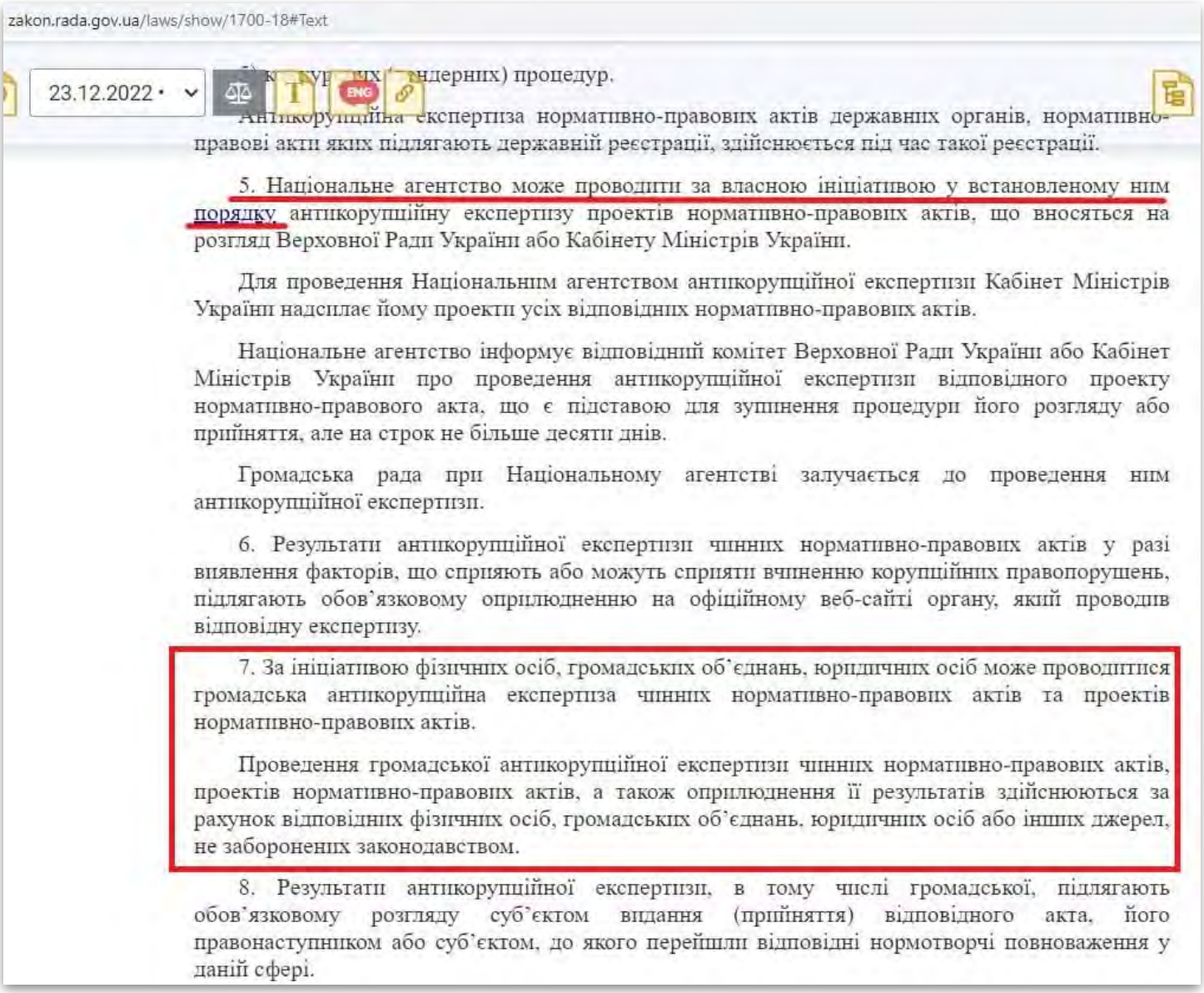
результати. Чи одна ГО-шка може замовити проведення антикорекспертизи різним експертам і отримати кипу висновків від кожного. І це ніяка не "повторна" експертиза - це одна і та саме антикорупційна експертиза.

А у випадку 5655 і НАЗК, так взагалі мова йде про різні проекти - до першого читання та до другого читання.

НАЗК не проводило антикорекспертизу законопроекту, підтриманого профільним Комітетом до другого читання, то про яку "повторну" взагалі може йти мова?

Відповідно до ЗУ "Про запобігання корупції" (ч. 5 ст. 55), НАЗК може проводити за власною ініціативою у встановленому ним порядку антикорупційну експертизу.

Повна свобода дій, щоб НАЗК мало можливість ЯКІСНО виконати

zakon.rada.gov.ua/laws/show/1700-18#Text

23.12.2022

...ендерних) процедур.

Антикорупційна експертиза нормативно-правових актів державних органів, нормативно-правові акти яких підлягають державній реєстрації, здійснюється під час такої реєстрації.

5. Національне агентство може проводити за власною ініціативою у встановленому ним порядку антикорупційну експертизу проектів нормативно-правових актів, що вносяться на розгляд Верховної Ради України або Кабінету Міністрів України.

Для проведення Національним агентством антикорупційної експертизи Кабінет Міністрів України надсилає йому проекти усіх відповідних нормативно-правових актів.

Національне агентство інформує відповідний комітет Верховної Ради України або Кабінет Міністрів України про проведення антикорупційної експертизи відповідного проекту нормативно-правового акта, що є підставою для зупинення процедури його розгляду або прийняття, але на строк не більше десяти днів.

Громадська рада при Національному агентстві залучається до проведення ним антикорупційної експертизи.

6. Результати антикорупційної експертизи чинних нормативно-правових актів у разі виявлення факторів, що сприяють або можуть сприяти вчиненню корупційних правопорушень, підлягають обов'язковому оприлюдненню на офіційному веб-сайті органу, який проводив відповідну експертизу.

7. За ініціативою фізичних осіб, громадських об'єднань, юридичних осіб може проводитися громадська антикорупційна експертиза чинних нормативно-правових актів та проектів нормативно-правових актів.

Проведення громадської антикорупційної експертизи чинних нормативно-правових актів, проектів нормативно-правових актів, а також оприлюднення її результатів здійснюються за рахунок відповідних фізичних осіб, громадських об'єднань, юридичних осіб або інших джерел, не заборонених законодавством.

8. Результати антикорупційної експертизи, в тому числі громадської, підлягають обов'язковому розгляду суб'єктом видання (прийняття) відповідного акта, його правонаступником або суб'єктом, до якого перейшли відповідні нормотворчі повноваження у даній сфері.

свою роботу!

І за встановленим НАЗК порядком, вони були зобов'язані провести антикорекспертизу підготовленого до другого читання 5655.

Порядок проведення антикорупційної експертизи затверджено Наказом НАЗК №325/20 від 29.07.2020 (зареєстровано в Мін'юсті під №787/35070 14.08.2020).

І відповідно до п. 5 ***Порядку***,

> ***у разі виявлення за результатами моніторингу проектів законів корупціогенних норм, Національне агентство проводить антикорупційну експертизу таких проектів.***

НАЗК виявило корупціогенні норми в редакції до другого читання і було ЗОБОВ'ЯЗАНО провести антикорекспертизу цього проекту.

Але не провело, щоб не зламати чужу корупційну іграшку.

Про зраду з боку НАЗК стало відомо, але замість визнати помилку і докласти максимум зусиль для виправлення її наслідків, керівництво НАЗК вирішило БРЕХАТИ, вважаючи українців за довірливих бовдурів.

І такі дії ***Вишневського***, як і дій його начальника ***Новікова***, є нічим іншим, як **корупцією - вони свідомо в інтересах третіх осіб ЗАХИЩАЮТЬ корупційний законопроект, діючи всупереч інтересів служби.**

Далі буде. Що саме - не знаю.

Може буде публічна позиція НАЗК, якщо у його керівництва залишилися бодай крихти честі та гідності. А може будуть аналізи іншої брехні і маніпуляцій керівництва НАЗК.

***

№ 1.133

Оцінка російської наступальної кампанії – 26 грудня

Press ISW

1. Президент росії володимир путін не пропонував вести переговори з Україною. Про це він заявив 25 грудня; раніше деякі джерела повідомили протилежне.

У телеінтерв'ю путін сказав, що не вважає, що війна наближається до «небезпечної межі». Він зазначив, що росія не має іншого вибору, окрім як продовжувати захищати своїх громадян, і лише потім повідомив, що росія «готова до переговорів з усіма сторонами», залученими у конфлікт. Однозначно путін не заявив, що росія готова вести прямі переговори з Україною. Натомість повторив свій брехливий наратив про те, що Україна – яку він назвав просто «іншою стороною», – зруйнувала дипломатичні зусилля росії, що провадилися до вторгнення.

Обговорення путіним теми переговорів було зосереджено на уявних дискусіях із Заходом, а не з Україною, і відображало його постійні закиди у тому, що

Україна є лише пішаком Заходу і не має реальної ваги. Дана заява була цілком у руслі цієї риторичної лінії.

Також путін заявив, що, на його думку, росія «діє в правильному напрямку». Це свідчить про те, що він не висуває серйозних умов для переговорів і, як і раніше, бажає переслідувати свої максималістські цілі.

2. Заява путіна від 25 грудня є частиною свідомої інформаційної кампанії, спрямованої на те, щоб ввести Захід в оману і підштовхнути Україну до попередніх поступок.

Повна стенограма інтерв'ю путіна на офіційному веб-сайті кремля не опублікована. Зазвичай кремль так не робить; тож, можливо, це зроблено для того, щоб «скоригувати при перекладі» виступ путіна, який вівся російською мовою, та підкреслити його розпливчасту заяву про переговори.

Використання кремлем відеонарізки з президентського інтерв'ю на Різдвяні свята може бути «відповіддю» на нещодавню промову президента України Володимира Зеленського в Конгресі США, також проголошену під час святкового сезону. Протягом грудня кремль посилював цю ІПСО.

3. Імовірно, путін стурбований відсутністю підтримки його війни в Україні серед російських еліт; схоже, він встановлює інформаційне підґрунтя для націоналізації їх майна.

Під час інтерв'ю, відповідаючи на відносно позитивне запитання про його думку щодо участі росіян у війні, путін наголосив, що в росії є люди, які діють виключно у власних інтересах. При цьому він додав, що 99,9% росіян пожертвували б усім заради «батьківщини».

Безпосередня критика з боку путіна малої частки суспільства говорить про те, що він зосереджений на тих, хто не повністю підтримує війну, а не на тих, хто її підтримує. Минулого тижня путін робив подібні заяви і зазначав, що деякі бізнесмени, які виводять російські гроші за кордон, становлять «небезпеку» для росії.

Ці заяви путіна узгоджуються з підготовкою до внесення у держдуму росії законопроекту про підвищення податкових ставок для росіян, які покинули країну після початку «спеціальної воєнної операції», – імовірно, як вид покарання за ухилення від участі у бойових діях. Скоріше за все, кремль використає кошти, отримані від цього податку, на фінансування своєї війни в Україні.

4. Українська розвідка повідомила, що російського офіцера, пов'язаного з групою «вагнер», призначили командувачем західного військового округу росії.

26 грудня Головне управління розвідки України повідомило, що новим командувачем західного військового округу призначений колишній начальник штабу східного військового округу, генерал-лейтенант євген валерійович нікіфоров; він командує західним угрупуванням військ рф в Україні з командного пункту в Богучарі Воронезької області.

У повідомленні йдеться, що заміна на цій посаді генерал-полковника сергія кузовлєва (листопад-грудень 2022 року) на нікіфорова відбулася через те, що останній є ставлеником групи «силовиків» – альянсу, сформованого командувачем збройних сил росії в Україні, генералом армії сергієм суровікіним та хазяїном групи «вагнер» євгеном пригожиним. Раніше українська розвідка повідомляла, що пригожин вступив у союз із суровікіним, і що обидва вони є суперниками міністра оборони рф сергія шойгу.

Попередній досвід нікіфорова включає командування бойовиками групи «вагнер» на Донбасі з 2014 по 2015 рік. Розслідування Bellingcat показало, що засновник «вагнера» дмитро уткін звітував нікіфорову (як і іншим співробітникам російської воєнної розвідки), коли той був начальником штабу 58-ї загальновійськової армії росії у 2015 році. Розслідування СБУ встановило, що саме нікіфоров віддав наказ уткіну та його групі «вагнер» знищити український транспортний літак Іл-76 14 червня 2014 року.

5. Українські удари по законних військових об'єктах далеко в російському тилу продовжують нервувати російську спільноту мілблогерів.

Джерела в росії почали повідомляти про вибухи поблизу авіабази «енгельс» в саратовській області у ніч 25-го та зранку 26-го грудня. У міноборони росії заявили, що російська ППО збила український безпілотний літальний апарат, який наближався до аеродрому «енгельс» на малій висоті, і від уламків цього БПЛА загинули троє російських військовослужбовців.

Декілька відомих російських мілблогерів використали заяву російського міноборони про даний інцидент як привід розкритикувати внутрішні можливості російської протиповітряної оборони та поставити під сумнів те, як російська влада поводиться та реагує на повідомлення про українські удари глибоко в російському тилу. Один милблогер, пов’язаний із групою «вагнер», запитав, чому російська протиповітряна оборона «дивом» запобігає ударам «саме над аеродромом/військовою частиною», і нагадав, що аеродром «енгельс» знаходиться на відстані 500 км вглиб російської території. Колишній командир бойовиків і відомий російський мілблогер ігор гіркін саркастично привітав російську протиповітряну оборону з «перемогою над безпілотником» та поставив питання, чому росія пускає українські БПЛА так глибоко на свою територію. Деякі мілблогери також розкритикували технічні можливості російських систем протиповітряної оборони та радіоелектронної боротьби і висловили стурбованість нездатністю російської влади захистити критично важливу інфраструктуру.

✅ Ключові події

1) Президент росії володимир путін 25 грудня заявив, що не пропонував вести переговори з Україною, всупереч деяким повідомленням.

2) Імовірно, путін стурбований відсутністю підтримки його війни в Україні серед російських еліт і, схоже, встановлює інформаційне підґрунтя для націоналізації їх майна.

3) Українська розвідка повідомила, що російського офіцера, пов'язаного з групою «вагнер», призначили командувачем західного військового округу рф.

4) Українські удари по законних військових об'єктах далеко в російському тилу продовжують нервувати спільноту російських мілблогерів .

5) російські та українські війська продовжували наступальні дії на лінії Сватове – Кремінна.

6) Українські джерела повідомили, що українські війська ведуть бої поблизу Кремінної.

7) російські джерела стверджують, що російські сили досягли обмежених успіхів на північний схід від Бахмута.

8) російські війська продовжили наземні обстріли західних околиць Донецька.

9) Українські військові посадовці зазначили, що російська армія може зосереджувати деякі неконкретизовані сили для наступальних або демонстраційних операцій у Запорізькій області; також росіяни намагаються проводити невеликі розвідувальні операції неподалік від правобережжя Херсонської області.

10) російські чиновники та націоналісти почали критикувати поблажливу політику кремля щодо міграції та паспортизації мігрантів із Центральної Азії.

11) росія продовжує намагатися консолідувати контроль над окупованими територіями в Україні через маніпуляції з процедурами отримання громадянства.

Переклад – ISW Українською (https://t.me/isw_ukr)

***

№ 1.134

Оцінка російської наступальної кампанії – 28 грудня

Press ISW

Assessed Control of Terrain in Ukraine and Main Russian Maneuver Axes as of December 28, 2022, 3:00 PM ET

Map by George Barros, Kateryna Stepanenko, Noel Mikkelsen, Daniel Mealie, and Will Kielm

© 2022 Institute for the Study of War and AEI's Critical Threats Project

* Assessed Russian advances are areas where ISW assesses Russian forces have operated in or launched attacks against but do not control.

1. російський наступ на Бахмут, імовірно, сягає кульмінації, як і прогнозував ISW 27 грудня.

Воєнна доктрина США визначає кульмінацію як «точку, в якій війська більше не мають можливості продовжувати свою форму операцій, наступу чи оборони», а також «коли війська не можуть продовжувати наступ і повинні зайняти оборонну позицію або виконати оперативну паузу».

Навіть якщо російські сили справді досягли кульмінації при Бахмуті, вони, тим не менше, можуть продовжувати агресивно атакувати. Кульмінуюче російське військо може проводити неефективні напади на Бахмут силами невеликих загонів, хоча це навряд чи принесе значний успіх в оперативному плані.

2. Оцінку того, що російські сили досягли кульмінації при Бахмуті, підтверджують декілька індикаторів.

Індикатор 1. Українські високопосадовці безперешкодно відвідують передові позиції в Бахмуті. Начальник Головного управління розвідки України Кирило Буданов відвідав Бахмут 27-28 грудня і був геолокований щонайменше за 600 метрів від раніше зафіксованої передової лінії російських військ. Візит Буданова підтверджує попередні повідомлення українських соціальних медіа про те, що 21 грудня українські сили провели тактичну контратаку та вибили росіян з околиць Бахмута.

Президент України Володимир Зеленський відвідав Бахмут 20 грудня.

Індикатор 2. Останні кадри бойових дій підтверджують попередню оцінку ISW про те, що російські війська, які понесли бойові втрати, діють штурмовими групами, що за кількістю дорівнюють відділенню. На кадрах, опублікованих 26 грудня, видно, як український вогонь уражує групи з 5-10 російських піхотинців без підтримки, які намагаються безладно наступати на Новоселівське Луганської області. Ці кадри, хоч і не з Бахмута, узгоджуються зі звітом високопоставленого українського чиновника від 27 грудня, згідно з яким російські сили в районі Бахмута більше не діють ротними та батальйонними тактичними групами, а наступають малими загонами від 10 до 15 вояків (організаційна форма відділення).

Індикатор 3. Є дані, що російські повітряно-десантні війська підсилюють операції групи «вагнер» навколо Бахмута. 27 грудня російське джерело повідомило, що підрозділи ПВК «вагнер» і повітряно-десантні війська провели спільну операцію в Бахмуті. Якщо це повідомлення відповідає дійсності, то це означає перелом, адже група «вагнер» проводила численні інформаційні операції, стверджуючи, що діє в Бахмуті виключно своїми силами. Факт підтримки підрозділів групи «вагнер» з боку регулярних російських військ (після того, як «вагнерівці» намагалися підкреслювати, що

вони самостійно відповідають за Бахмутський сектор), міг би бути показником кульмінації сил групи «вагнер».

Раніше ISW оцінював, що «вагнерівці» навколо Бахмута головним чином «працюють на виснаження», тому, імовірно, їх резерви вже суттєво скорочені та потребують підкріплення регулярними російськими підрозділами.

Значне виснаження сил, відповідальних за наступ на Бахмут, може прискорити кульмінацію. Звісно, якщо для її запобігання чи затримки, або ж для підтримки наступу в цей район не буде направлено велику кількість регулярних російських військових підрозділів.

3. Схоже, що російські війська готуються до рішучих дій у Луганській області, хоча поки неясно, будуть ці операції оборонними чи наступальними.

російські війська продовжують накопичувати техніку і сили на Луганщині. Схоже, після листопадового виходу росії з західного берега річки Дніпро сюди були передислоковані підрозділи повітряно-десантних військ, які, імовірно, раніше діяли в Херсонській області. Із кінця грудня зображення в соцмережах дедалі частіше показують російську техніку, яка проїжджає транзитом у Луганській області.

російські війська ведуть бойові дії в районі Луганська з використанням термобаричних артилерійських снарядів, що також може свідчити про пріоритетність операцій у цьому регіоні.

26 грудня українська розвідка повідомила про призначення нового командувача західним військовим округом, який віддає накази з командного пункту в Богучарі Воронезької області. Угруповання західного військового округу, такі як 144-та мотострілецька дивізія, є основними силами, що діють на Луганському напрямку, і зміна командування може вказувати на спроби нових рішучих дій у цьому районі.

Високопоставлені українські посадовці заявляють, що станом на кінець грудня російські війська не формують ударні групи в білорусі та на Запоріжжі. Але вони не робили подібних заяв щодо Луганській області.

Протягом кількох місяців російські війська робили великі траншеї та польові укріплення в Луганській області, які могли б підтримати масштабну атаку росії в цьому районі.

Перелічені вище індикатори можуть свідчити про те, що російські сили готуються до наступальної операції в Луганській області, як раніше оцінював ISW. Але вони також можуть вказувати на підготовку до більш масштабних атак або оборонної контратаки, щоб отримати перевагу при українському контрнаступі в цьому регіоні, який росіяни сподіваються зупинити.

4. Новий зимовий наступ російських військ у Запорізькій області малоімовірний.

Російські війська, схоже, створюють оборону від можливих українських наступальних операцій у Запорізькій області. Здається, 28 грудня російські війська зруйнували міст через річку у Пологах. 28 грудня високопоставлений український військовий заявив, що в Запорізькій області немає жодних ознак формування російських ударних груп, незважаючи на певні ротації та передислокації в цьому регіоні. «Депутат від окупаційних військ» Запорізької області володимир рогов 27 грудня заявив, що наступ у Запорізькій області українські війська проводити будуть, але це не точно, бо багнюка.

Нещодавні російські дії з мінування та фортифікації Запорізької області й узбережжя Дніпра свідчать про те, що росіяни не прагнуть вести там наступ.

5. кремль продовжує систематично відкидати український суверенітет і повторювати, що росія не має реального наміру вступати в переговори з Україною.

Речник кремля дмитро пєсков відреагував на пропозицію України підготувати до наступного лютого мирну ініціативу в ООН. Він наголосив, що жодного мирного плану для України без урахування входження до складу рф Запорізької, Херсонської, Донецької та Луганської областей бути не може. Таким чином пєсков чітко показав, що кремль зі своїми вимогами не має реального наміру йти на компроміс, і прямо підірвав наратив кремля про те, що росія готова до перемовин, а Україна – ні.

ISW постійно говорить, що росія використовує тему переговорів як інформаційну операцію, щоб змусити Україну піти на значні поступки на умовах росії. Наполягання російських лідерів на тому, щоб Україна вступила в переговори і погодилась на незаконну анексію понад 100 тисяч квадратних кілометрів своєї землі, підкреслює відсутність з боку кремля реального інтересу до переговорів.

6. кремль продовжує представляти передачу Сполученими Штатами Україні систем ППО Patriot і супроводжуюче навчання як ескалацію американсько-російських відносин. При тому, що ця передача є менш ескалаційною, ніж попередні західні поставки Україні, оскільки Patriot – суто оборонна система.

28 грудня міністр закордонних справ росії сергій лавров у телевізійному інтерв'ю заявив, що офіційні особи США, намагаючись утриматися від участі у війні, гарантували, що не направлятимуть в Україну воєнних спеціалістів, які допомогли б опанувати систему протиповітряної оборони Patriot.

Раніше кремль звинувачував США у тому, що, передаючи системи ППО Patriot, Сполучені Штати та Захід ведуть проксі-війну в Україні з наміром

послабити або знищити російську федерацію. Ці звинувачення кремль використовує на підтримку своїх ІПСО, спрямованих на те, щоб представити Україну позбавленою суверенітету маріонеткою Заходу, а також на роздмухування побоювань ескалації з боку росії, через що Захід нібито має послабити безпекову допомогу Україні.

Насправді кремль міг би використати будь-яку передачу Заходом військової техніки Україні на підтримку цих ІПСО. Про що може свідчити така активна реакція кремля на передачу саме систем протиповітряної оборони Patriot? Що кремль турбує не мниме побоювання майбутніх наступальних дій України проти російської федерації з використанням західних систем, а сам ефект допомоги Заходу на вторгнення росії в Україну. Це зауваження варто розглянути в контексті західних дискусій щодо надання Україні західних танків, далекобійних систем та інших засобів.

ISW із високою впевненістю прогнозує, що наразі путін не намагатиметься втягнути НАТО у війну у відповідь на надання будь-якої із західних воєнних систем, постачання яких зараз обговорюються. росія ледь стримує українських військових страшною для себе ціною, а серйозний конфлікт із НАТО російські війська в Україні просто не переживуть. Тож ризики навмисної ескалації масштабного конфлікту із НАТО з боку росії в осяжному для огляду майбутньому надзвичайно низькі.

✅ Ключові події

1) Ймовірно, російський наступ на Бахмут сягає кульмінації.

2) Схоже, російські війська готуються до рішучого удару в Луганській області, а новий наступ у Запорізькій області взимку 2023 року малоімовірний.

3) кремль продовжує демонструвати, що росія не має реального наміру вступати в переговори з Україною, наполягаючи на тому, щоб Україна погодилася з незаконною анексією своїх земель.

4) кремль продовжує представляти передачу Сполученими Штатами систем протиповітряної оборони Patriot як ескалацію американо-російських відносин. Але ISW із високою впевненістю прогнозує, що росія не буде свідомо йти на ескалацію великого конфлікту з НАТО.

5) Українські війська продовжують контрнаступ у напрямку Кремінної; росіяни продовжують контратаки в цьому районі з метою відновлення втрачених позицій.

6) російські війська продовжують наступальні дії в районі Бахмута, Донецька та на заході Донецької області.

7) російські війська продовжують оборонно-ротаційні дії в Херсонській та Запорізькій областях.

8) кремль схвалив виділення додаткових коштів на розвиток фортифікації та намагається забезпечити укріплення оборонних споруд в прикордонних районах росії та окупованій Україні.

Переклад – ISW Українською (https://t.me/isw_ukr)

***

№ 1.135

Виступ Президента із щорічним посланням до Верховної Ради України про внутрішнє і зовнішнє становище України 2022

Президент України виступив зі щорічним Посланням до Верховної Ради та вручив державні нагороди українським захисникам

28 грудня 2022 року - 21:25

2022-12-29

Слава Україні!

Шановний пане голово, шановні народні депутати нашої міцної України, шановні урядовці! Шановні гості, шановні присутні! Шановні українські воїни! Український народе!

Давайте сьогодні поговоримо про Україну.

Про те, як всі змінились за ці 10 місяців. І про те, як ми змінили весь світ.

Про нашу силу.

Увесь цей час ми були єдиними. Так само, як зараз в цій залі, коли усі відповіли – "героям слава".

Слава Україні!

Завдяки нашій єдності ми досягли того, у що майже ніхто у світі, в усьому світі, не вірив. Майже ніхто – окрім нас.

1. *Україна* стала одним з *глобальних лідерів*

Наші національні кольори – це міжнародний символ сьогодні сміливості і незламності всього світу. В будь-якій країні, на будь-якому континенті – коли бачать синьо-жовтий – знають, що це – про свободу. Про народ, який не здався, який вистояв, який об'єднав світ. І який переможе.

Завдяки Україні світ повірив, що цінності – дають силу. Повірив услід за нашою боротьбою. Світ впевнився, що тиранія програє. Услід за нашою вірою. Світ побачив, що свобода може стати переможцем. Услід за нашими здобутками на полі бою. І всім нашим військовим.

Обов'язково стане
Україна обов'язково переможе

За 10 місяців цього року ми **допомогли всім**.

1) Ми допомогли Заходу віднайти себе знову, повернутися на глобальну арену і відчути – наскільки Захід переважає. Ніхто на Заході вже не боїться і ніколи не буде боятися Росії.

2) Ми допомогли Євросоюзу набути справжньої суб'єктності. Допомогли Європі відчути себе не кількома чемпіонатами з командами різного рівня, а однією сильною командою, яка разом з усім вільним світом бореться за цю важливу перемогу. Саме Україна об'єднала Європейський Союз. Виявилося, що це можливо!

3) І тепер Європа захищає себе. Європа долає кризи. І це – попри колосальні ресурси, кинуті Росією на те, щоб зламати наш континент.

Все, що Росія намагалась робити проти Європи, не спрацювало. Кожен російський крок став помилкою.

2. Наші ж кроки – спрацювали

І вперше в історії Євросоюз

1) допомагає оборонятися від такої масштабної агресії. Вперше низка країн ЄС змінили своє законодавство і свої політичні правила і тепер надають збройну підтримку нашій державі.

Вперше в історії

2) деякі країни Європи переглянули поняття нейтралітету і протистоять агресії разом з нами, разом з Україною.

Ми допомогли Європі і більшості країн світу відчути, що бути нейтральними зараз – це бути, вибачте, аморальними.

143 держави проголосували за резолюцію Генасамблеї ООН на підтримку територіальної цілісності України і повної реалізації Статуту ООН. Це дійсно показовий приклад. Це найбільше за 10 місяців і 8 років. І я дякую усім, хто працював на цей результат. Безпрецедентно активно. Я вас вітаю! Це велика перемога!

За цей час після 24-го лютого **лише у мене було 850 міжнародних заходів**. І так працював увесь наш дипломатичний корпус.

Я хочу зараз подякувати

1) усім, хто **працював саме так, так потужно**. Усім нашим дипломатам, усім нашим урядовцям і, звичайно, тим народним депутатам, хто допомагав МЗС і Офісу будувати проукраїнську коаліцію в світі. Я дякую вам!

І дякую

2) усім ***лідерам*** і ***народам***, які допомагають нам захищати незалежність, захищати міжнародне право! Дякую шановним послам країн – наших партнерів, які зараз присутні тут, в цій поважній залі!

Дорогі українці!

Погляньте, як змінилися ***глобальні пріоритети***.

1) Більшість країн світу **вже не цікавиться, чи почує їх Росія**. Із цим покінчено.

2) Тепер світ по-справжньому зацікавлений в тому, чого ще очікувати від України, що ще Україна може дати Європі, **що ми можемо дати світу**.

3) Для багатьох людей в світі тепер це **гордість – мати друзів серед українців**. Згадайте, як колись українцям хотілося мати друзів серед іноземців.

І ми тепер **по-справжньому єдині зі світом** – з найсильнішими, з найвільнішими у світі.

Ми **повертаємо** мільйонам людей в різних країнах **віру у цінності**. У цінності, яким батьки вчать дітей будь-де у вільному світі. Ми показуємо, що життя дійсно має залежати від саме таких цінностей.

Ми *актуалізуємо* *сенси*.

Сенси, які довго були, на жаль, лише безплідними буквами деяких міжнародних угод, конвенцій і меморандумів. Вони запрацюють. І ми це показуємо.

Ми даємо кожному нашому партнеру унікальне і дуже важливе відчуття та історичну можливість – **бути переможцем разом з Україною.**

1) Завдяки українцям світ згадує, що це таке – бути переможцями.

2) Наступного року ми це тільки посилимо.

Цьогоріч ми ***здобули*** **для України статус *кандидата* на вступ в Європейський Союз.**

Але наше досягнення не тільки у цьому. Це лише частина досягнення. Україна заслуговує на цей статус давно. Ми знаємо. Ще років 20 тому ми могли би там бути, мати цей статус.

Зараз **досягнення наше з вами значно більше**.

3. Україна – *зцементовує*

Зцементовує Євросоюз і ***увесь вільний*** світ боротьбою за свободу і мир.

Це – **головний наш здобуток** у ***зовнішній політиці*** за 2022 рік, що минає.

Ми зробили очевидним для всіх, що **без України жодне об'єднання в Європі не буде *сильним***. І саме тому

1) в усіх країнах ЄС ***впевнена більшість*** громадян ***підтримала Україну та ідею приєднання*** України до ЄС, і

2) ***більшість*** бачить нас в ***Альянсі*** *(НАТО – Ю.Т.)*.

Організація Північноатлантичного договору, також **Північноатлантичний альянс** або **НАТО** (англ. ***N**orth **A**tlantic **T**reaty **O**rganization — NATO*, фр. ***O**rganisation du **t**raité de l ' **A**tlantique **n**ord — OTAN*) — міжнародна міжурядова організація, військово-політичний союз 30

держав Північної Америки і Європи, які прагнуть досягти мети Північноатлантичного договору, підписаного у Вашингтоні 4 квітня 1949.

Відповідно до статутних документів Альянсу головна роль НАТО полягає у забезпеченні свободи та безпеки країн-членів із використанням політичних і військових засобів. НАТО дотримується спільних для Альянсу цінностей демократії, індивідуальної свободи, верховенства права, мирного розв'язання суперечок і підтримує ці цінності в усьому євроатлантичному регіоні. Засадничим принципом Альянсу є спільність поглядів між північноамериканськими та європейськими членами НАТО, які поділяють однакові цінності та інтереси і віддані справі збереження демократичних принципів, що робить нероздільною безпеку Європи і Північної Америки. Альянс стоїть на захисті країн-членів від загрози агресії: головним військово-політичним принципом організації є система колективної безпеки, тобто спільних організованих дій усіх її членів у відповідь на напад ззовні[2][3].

З моменту свого заснування кількість нових держав-членів альянсу збільшилася з первинних 12 до 30 країн. Останньою державою-членом, яка приєдналась до НАТО, стала Північна Македонія — 27 березня 2020 року. НАТО зараз визнає Боснію і Герцеговину, яка отримала План дій щодо членства в НАТО в грудні 2018, Грузію та **Україну** як ***кандидатів на членство в альянсі***.[4] Також 20 інших держав беруть участь у програмі НАТО — Партнерство заради миру, ще 15 країн беруть участь в інституціоналізованих програмах діалогу. Сукупні військові витрати всіх членів НАТО у 2020 році становили понад 57 % загальносвітового обсягу.[5] Члени організації погодились, що їхньою метою є досягнення або підтримка цільових витрат на оборону щонайменше 2 % від їхнього ВВП до 2024 року.[6][7]

Настає ***час для початку переговорів*** щодо ***членства України в Євросоюзі***.

Дорогі українці!
Я хочу, щоб ми зараз подякували разом усім тим, хто відкрив нам цю можливість, цей шлях.

Я хочу, щоб ми подякували нашим воїнам. Воїнам!

Наші воїни, саме воїни, українські герої – не просто військовослужбовці. Не просто солдати і матроси, не просто сержанти і старшини, не просто офіцери і генерали.

Воїни – вони є надією мільйонів людей на життя. Вони є надією Європи на спокій. Вони є надією світу, що час імперій не повернути.

Українські воїни здобувають для нас мир.
І здобудуть!
Слава Збройним силам України! Національній гвардії, нашим прикордонникам, нашій розвідці, СБУ, ССО, Національній поліції! Слава усім нашим Силам оборони і безпеки! Слава Україні!

Сьогодні українські воїни доводять, що ***велич*** – не від розмірів держави, не від запасу ракет і не від здатності когось до чогось примушувати.

Велич – від сили духу тих, хто захищає свій дім, захищає волю для свого народу.

1) Українські воїни вигнали окупантів з-під Києва, і це був перший переламний момент у повномасштабній війні. Це показало силу нашого опору.

2) Українські воїни звільнили Зміїний, і відтоді кожен окупант знає, яку єдину відповідь він почує від українців на будь-які свої зазіхання. Це показало, що Україну ніщо не зупинить.

3) В Чорному морі дещо поменшало флагманів,

4) а один сумнозвісний міст все частіше працює на виїзд, а не на в'їзд. Якщо працює, звичайно.

І це показало, яким буде *майбутнє*. **Воно буде українським**.

Активні дії наших Сил оборони і безпеки на Харківщині перегорнули багато сторінок старої історії. Може, російська армія і не знала, що здатна аж так стрімко тікати. Тікати, лишаючи все – позиції, зброю, своїх солдатів і колаборантів.

Окупанти тікали, хоча мали перевагу на цьому напрямку – у кількості озброєння, техніки і солдатів. Але у наших воїнів була – і є! – інша велика перевага.

Більш значуща.

Перевага у рішучості, перевага сили своєї землі під ногами.

Таку перевагу українських воїнів ми посилюємо потужною зброєю. Вперше у нас така зброя.

1) "Хаймарс" і "Краб", "Гарпун" і "Насамс", "Байрактар" і гаубиці "М777", "Цезар", "Бушмастер", "Айріс Т", "Кроталь" – я назвав зараз лише деякі з десятків видів найкращої зброї світу, яка вже є або буде у наших воїнів. Дякую нашим партнерам!

Більше тисячі восьмисот міст і сіл України нам вже вдалося звільнити від російської окупанта.

І я дякую усім державам, які допомагають нам долати російську тиранію саме на полі бою!

2) І нагадаю – ще рік тому здавалося неможливим, що у нашої держави будуть системи ППО "Петріот". Але тепер маємо і таку домовленість. Дякую нашим стратегічним партнерам!

Це особливий **знак *довіри* до України**.

Це справжнє союзництво зі Сполученими Штатами Америки. Ми досягли цього
І у мене є один борг з часу візиту до Сполучених Штатів, який хочу саме зараз віддати.
В цій залі – капітан Павло Чернявський, командир батареї "Хаймарсів", який відзначений Хрестом бойових заслуг і який передав цю відзнаку Президенту Сполучених Штатів Америки Байдену

Для мене було честю виконати цю особливу місію. Але у неї є і друга частина. Президент Байден у відповідь передав Command Coin – спеціальний символ від Президента Сполучених Штатів Америки
Пане капітане! Павле!
Маю віддати зараз цю Command Coin Вам

Ще раз хочу подякувати Президенту Байдену, обом партіям Конгресу і кожній американській родині за історичну підтримку України, підтримку наших громадян. Дякую!

Дорогі українці!

Ви бачите, шановні українці, як весь світ, цілий світ допомагає нам і як ми отримуємо ***передову зброю***.

Ви **можете бути певні**, що настане час, коли ***бренди української зброї*** так само **будуть цікавити *весь світ***.

1) Ми здатні виробляти свої ракети, свої морські дрони, ми вже це робимо, бронетехніку, авіатехніку та інші види озброєнь. Ми вже це робимо. Вже є наше.

2) Все це наше. "Стугна", "Вільха", "Нептун", морський дрон та інше.

Давайте подякуємо нашому вітчизняному виробництву.

3) Україна і ***український військово-промисловий комплекс*** **був і буде одним з найпотужніших в Європі та світі**, я у цьому ***впевнений***.

Інтенсивність бойових дій, глибина того зла, яке принесла Росія, обсяг і жорстокість злочинів окупантів на нашій українській землі – спонукають не тільки нас, але й **увесь світ** оновлювати стандарти оборони, оновлювати стандарти безпеки, досягати справедливості.

І це стосується багатьох сфер.

Від виробництва снарядів і тактики на полі бою до створення нової дієвої архітектури безпеки для України, для усієї Європи і світу, нових гарантій безпеки.

Від запуску юридичних механізмів, щоб притягнути до відповідальності усіх винних в агресії і компенсувати за рахунок Росії усі збитки, завдані цим терором, до реформи існуючих міжнародних організацій, які мають гарантувати мир, гарантувати міжнародний правопорядок, але не здатні зараз це зробити.

4. Україна вже серед лідерів відповідних процесів

І, до речі, саме в Україні нашими героїчними воїнами визначаються нові ***стандарти НАТО***. **Стандарти, якими ми сьогодні ділимося з нашими союзниками по Альянсу**. ***Союзниками***! А не просто ***партнерами***.

5. Але щоб дійти до цього часу і до тих можливостей, ми маємо домовитись зараз поміж собою.

Ми всі – у цій залі, в Україні, у нашому народі, у *суспільстві*.

5.1 Пункт перший – єдність

Ми маємо берегти її попри будь-які особисті емоції, будь-які особисті інтереси.

Єдність – це те, що дозволяє нам зараз зміцнювати суспільство, зміцнювати нашу державу, перемагати разом і змінювати ***негативні тенденції*** нашої багатовікової історії.

Чим сильніше єдність – тим більшою і швидшою буде наша з вами перемога.

В єдності маємо бути рівними. Рівними в єдності. **І це зараз виклик. Дуже важливий момент.**

1) **Ніхто на фронті не зрозуміє тих, хто, маючи будь-яку політичну вагу чи будь-яку владну позицію, буде намагатись повернутися до *старого життя***. До життя до 24-го лютого.

2) І ***якщо хтось спробує зіграти проти*** **незалежності України** – чи політичної, чи економічної, чи духовної незалежності, – ***наша держава буде відповідати миттєво і жорстко***.

Не існує в світі такого золота для хрестів чи будь-чого ще, яке могло би перекрити моральну іржу від зв'язків з державою-терористом.

І вибачте,

3) якщо **хтось** з ***політичного класу*** України думає, ніби «коли він спускається на лижах з гори, то цим мотивує солдатів підніматись з окопів і йти у наступ», – це ознака божевілля, і **таких в політиці не буде**.

Я прошу усім залишити вдома особисті амбіції та працювати на захист нашого спільного дому.

Працювати разом з державою і так, як потрібно для захисту свободи і наших людей.

4) Коли триває така жорстока війна – **не час для особистої політичної партизанщини** десь тут у тилу, ***у медіа*** чи тим більше у столицях держав, які нам допомагають.

Будь ласка, **сприймайте мої слова максимально серйозно**.

Україна йде до ***перемоги***, **про яку мріяли *покоління наших людей***.

1) Зараз мріють наші діти. Мріяли наші батьки, дідусі. Всі покоління від часів Богдана до національно-визвольних змагань 20-го століття.

2) Те, чого не досягли раніше, – буде у нас. Буде.

3) І це можливо завдяки тому, що вперше за кілька століть ми маємо ***одночасно загальнонаціональну єдність***, ***свою власну функціонуючу державу*** і максимальне єднання світу заради підтримки нашої прекрасної України.

Ми не дамо нікому "відкотити" це до старих часів. Люди не дадуть. Світ не дасть.

Наша єдність має бути такою ж міцною, як наші воїни.

5.2 Другий пункт – це безпека

Бути одним з *глобальних лідерів* – це не статус і не нагорода. **Це постійний процес.**

Процес ***пошуку*** 1) нових можливостей для нашої держави, 2) нових друзів та альянсів, 3) **нового зростання** для ***економіки*** і для нашого ***суспільства***.

Так само безпека держави – це не той стан, якого досягаєш раз і назавжди, це складна робота, це процес.

Лідерство та безпека йдуть завжди поруч – здобуваючи одне, працюєш і на друге.

Зараз, коли ворог поставив собі за мету знищити нас, знищити нашу енергетику, ми ставимо собі за мету стати лідером у трансформації нашої енергетики для протидії будь-яким загрозам, будь-яким викликам – військовим, політичним, економічним чи навіть кліматичним.

6. Ми маємо стати – і ми станемо, бо немає виходу – станемо лідером в побудові сучасної *зеленої енергетики*.

Це дозволить нам створити децентралізовану енергосистему, яку не зруйнувати нічим, ніякими ракетними ударами.

Сьогодні – всі бачать – це небезпечно, коли міста залежать від кількох великих тепло- чи електростанцій. Сучасному місту потрібні децентралізовані джерела енергетики, джерела енергії.

Лише зелена енергетика може дійсно це забезпечити.

Маючи лідерські позиції в такій енергетиці і розвиваючи нашу атомну генерацію, а також водневу енергетику, **ми будемо здатні забезпечити потреби України, а у мирний час – і Європу**.

І це буде історичне посилення ролі України в Європі. **Ми можемо, а отже, повинні стати одним з гарантів європейської енергобезпеки.** І це – завдання, завдання на завтра.

А сьогодні ми маємо пройти і ми обов'язково пройдемо цю зиму.

Російські ракетні і, як то кажуть, "шахедні" удари по нашій енергетиці, по енергозабезпеченню українців – це очевидний виклик не лише, до речі, нашій державі.

Коли терор б'є по цивілізованості життя, світ може постати на захист і цивілізованості, і життя.

Ми робимо все саме для цього.

Я хочу подякувати кожному і кожній, хто захищає посилення міжнародного тиску на Росію за цей терор!

І я дякую усім країнам та компаніям, міжнародним організаціям та людям, які постачають нам обладнання і надають фінансову підтримку, щоб забезпечити народ України світлом, теплом і зв'язком! Дякую вам!

Один приклад – лише кількість терміналів "Старлінк" в Україні, які наочно доводять перевагу цивілізованості над терором і варварством, ми доведемо до більш ніж тридцяти тисяч – вже найближчим часом.

7. Ми вже стаємо – і станемо! – лідером у *цифровій трансформації* нашої ***держави*** і ***суспільства***.

Думаю, не варто окремо зупинятись на тому, що ми досягли в галузі ***цифровізації*** і ***зв'язку***.

Скажу лише те, що це досягнення такої ваги, яка дозволяє робити досвід нашої держави у ***цифровізації*** одним з інструментів зовнішньої політики.

Ми завершимо тотальну ***цифровізацію*** всіх ***дозволів*** і державних ***послуг*** в Україні.

Це і про *антикорупцію*, і про *стійкість інституцій* нашої держави.

А що важливо, поширюючи у світі такий ***досвід трансформації***, вдалий досвід, **ми забезпечимо Україні нових друзів, нові альянси, нові політичні та економічні можливості**.

Зокрема, це буде стосуватись розвитку відносин з країнами Африки та іншими державами Глобального Півдня. **Цей напрямок зовнішньої політики отримав спеціальний *пріоритет*.**

8. Ми вже стаємо – і станемо! – лідером глобальних зусиль заради продовольчої безпеки

Цей 2022 рік показав, що **без українського фермера, без українського аграрного експорту неможливо гарантувати не лише харчову, але й соціальну безпеку** для десятків-десятків країн Африки, Азії та Європи.

Дві ***наші*** *ініціативи* – 1) Експортна зернова ініціатива і програма "Grain from Ukraine", 2) "Зерно з України" – **повернули світу життєво необхідну *стабільність***.

Більше п'ятнадцяти мільйонів тонн продовольства на експорт до більш ніж сорока країн світу лише за п'ять місяців в умовах повномасштабної війни – це наша ***перша зернова ініціатива***.

І я хочу подякувати генеральному секретарю ООН пану Гутеррішу, дякую Президенту Туреччини Ердогану за підтримку відновлення нашого аграрного експорту.

Вже більше тридцяти держав-донорів та майже двісті мільйонів доларів – це наша ***друга зернова ініціатива***, гуманітарна. Євросоюз і Катар, Туреччина і Японія, Норвегія і Корея, Канада і Сполучені Штати Америки – це лише початок глобального гуманітарного коридору для країн, які зіткнулися з ***загрозою*** голоду.

Голоду через Росію.

Навіть зараз, коли нам важко, ми розділили наш український хліб з тими, кому ще важче. Я вам дякую за це – всім, хто це зробив! **Це моральне *лідерство* України** і наших партнерів – беззаперечне.

Україна **має завжди шукати**, як проявити ***лідерство***, як залучити інших лідерів, і кожен такий успіх буде посилювати нашу безпеку, буде

1) зміцнювати зовнішнє становище для нашої держави.

2) Але також і внутрішнє.

Наші експортні ініціативи та загалом розширення можливостей для вантажних перевезень через територію Європейського Союзу, Туреччини – дозволили зберегти мільйони робочих місць для українців.

Шановні присутні! Я прошу вас зараз подякувати усім нашим транспортникам, всім нашим портовикам, усім, хто працює на залізниці, в кожній іншій галузі, що забезпечує рух товарів для українців!

Ще один важливий ***безпековий елемент***.

9. *Бізнес* зараз – це також захист України. *Податки* зараз – це також безпека.

В цьому 2022 році у нас не було ***затримок*** – чи **майже не було** затримок – із зарплатами нашим рідним вчителям і лікарям. **Були проіндексовані пенсії**, як це передбачено законодавством України. На деокупованій території виплати йшли одразу, коли там завершувалися стабілізаційні заходи. На оборону за 2022 рік спрямовано більше трильйона двохсот мільярдів гривень.

Звичайно, **вагому роль зіграли фінансова допомога партнерів та інші залучені кошти**, це правда.

Але.

Але є але. Ми маємо пам'ятати, що **фінансування Збройних Сил України – це передусім внутрішній ресурс від податків** українців, від мит, від облігацій та інших подібних джерел.

І **кожна несплачена гривня податків – це гроші, забрані у наших військових**. І це факт.

Звичайно, **наявна податкова система не влаштовує**

1) таке життя ані тих, хто сплачує податки, ані тих, хто збирає податки. Не влаштовує вона і тих наших людей, які отримують зарплати і пенсії з цих податків.

2) Але що надзвичайно важливо, щоб ми з вами досягли національної згоди у цьому питанні.

І я хочу зараз подякувати всім, кожному і кожній, хто зберігає роботу свого бізнесу, хто зберігає робочі місця, щоб люди могли забезпечувати себе, свої родини, хто сплачує податки. Я дякую всім вам!

Ще раз хочу це підкреслити і **хочу, щоб ви всі знали:**

1) **дуже важлива міжнародна допомога спрямовується на важливі соціальні виплати**.

2) А увесь ресурс для зарплат військовим – це все сплачують громадяни України.

10. Третій пункт – справедливість

Створення Трибуналу щодо злочину агресії – це невід'ємна частина політики нашої держави. Я впевнений, що Трибунал **запрацює**.

Запрацює і Міжнародний компенсаційний механізм, який ми зараз **будуємо**.

При цьому маємо по максимуму співпрацювати з нашими міжнародними партнерами, з Міжнародним кримінальним судом.

Тобто усі елементи міжнародного і національного правосуддя **будуть** використані, щоб притягнути до справедливої відповідальності російських вбивць і катів, усіх, хто спланував, розпочав і здійснює агресію проти народу України.

1) Жоден злочин окупантів в Україні не повинен залишитись без законного вироку.

2) І скільки б ресурсів і часу це не потребувало, відповідальність для окупантів має бути невідворотною.

3) І буде саме такою!

4) За все, що було зроблене проти України, що було зроблено проти українців від 2014-го року і від 24-го лютого.

Чи може це забезпечити лише держава? Ні.

1) І я хочу подякувати нашим партнерам, зокрема Нідерландам, за принципове лідерство у цій роботі; усім нашим слідчим, експертам, прокурорам, всім нашим суддям, які вже працюють над цим, і усім журналістам та громадським активістам, хто долучився до справедливості. Дякую вам!

2) Дякую також і тим, хто допомагає знаходити і блокувати в іноземних юрисдикціях активи держави-терориста та пов'язаних з нею осіб, хто просуває в інших державах законодавчі важливі ініціативи для конфіскації цих активів Російської Федерації, а також адвокатує це в медіа!

11. Ми зробимо все, щоб повернути додому усіх наших людей, які зараз – в російській неволі

Мета – відновити територіальну цілісність України – завжди йде поруч для нас з іншою метою: звільнити усіх наших людей, які утримуються в російському полоні чи в тюрмах, а також усіх тих, хто був силою депортований з нашої землі.

За час після 24-го лютого нашій команді вдалося звільнити з російського полону 1456 людей.

Це суттєво. Я щасливий бачити кожного і кожну, хто повертається в Україну.

Але попереду – ще значно більше роботи. Проте я не маю сумніву, що ми разом, об'єднано її виконаємо.

12. **Відбудова України після бойових дій** – це ще одна складова справедливості.

Вже зрозуміло, що **це буде найбільший економічний проєкт нашого часу в Європі**. Обсяги того, що потрібно зробити – очевидні для всіх і потребують зараз окремого перелічування.

Зазначу лише дуже коротко ***ключові принципи***.

Вся територія нашої держави потребує перебудови тих об'єктів інфраструктури, енергетики, соціальної сфери та іншого, що не відповідає сучасним ***безпековим вимогам***.

Ми маємо підняти з руїн територію, на яку зайшли російські окупанти після 24-го лютого.

Так само будемо відновлювати нормальність життя на території Донбасу і Криму, які були незаконно окуповані в 2014 році, і за час, що минув, доведені окупантами до катастрофи.

Зараз ще складно оцінити необхідний обсяг ресурсів.

Але точно можна сказати, що ми повинні зробити **пріоритет у відновленні** саме для тих компаній, які були в Україні або які прийшли в Україну під час війни. Які вийшли з російського ринку під час війни.

І це – справедливо.

Хто підтримував нас у найважчі, найскладніші моменти, хто був з нами тоді, коли Україна боролася за життя, хто працював, хто сплачував податки, хто волонтерив, хто допомагав нашій незламності... Треба знайти формат, як надати такому бізнесу більше можливостей у таких важливих проєктах, проєкт нової, відбудованої України.

Український бізнес, американський, французький, польський – будь-який, який ми бачимо – тут і зараз.

І я прошу вас, шановні народні депутати, разом з нами, разом з Офісом, разом з Урядом розробити таку законодавчу рамку. І це теж буде, мені здається, спонукати міжнародний бізнес заходити в Україну вже зараз – готуючись до майбутнього, до перемоги.

І ще одне.

13. Так само, як ми маємо відновити територіальну цілісність, **маємо відновити** і ***суспільну цілісність***.

Мільйони наших людей, які стали ***переселенцями***, знайшли прихисток за кордоном, не мають стати ***біженцями***.

Я дякую усім країнам, дякую всім народам Європи і світу, які допомагають нашим людям! Але

1) ми повинні зберегти їх як ***частину українського суспільства***.

2) Маємо забезпечити їхнє ***повернення***.

І це включає в себе різні *компоненти роботи*.

1) **Гарантування *безпеки***,

2) **Економічне *зростання***.

3) ***Відбудова*** і подальша **інтеграція нашої держави з Європейським Союзом та *іншими провідними суб'єктами вільного світу***.

4) **Захист прав людини**, **вирівнювання соціальних та особистих свобод** в Україні та в ***передових країнах перебування наших переселенців***.

5) **Створення *сучасної ветеранської політики***. Дуже важливо!

- Створення в Україні сучасної ***системи реабілітації*** тих, кого війна поставила у найскладніше становище.
- Щоб в нашому суспільстві було саме це відчуття – що ніхто у нас не є зайвим, – це задача...
- Що про всіх українців ми піклуємось, що кожному і кожній ми можемо допомогти.

- Країна, яка підтримує усіх своїх, є країною, в яку хочеться повернутись.

- Ми маємо зробити так, що коли у світі бачитимуть синьо-жовтий наш український прапор, то знатимуть, що це і про свободу, і про людей, у яких є міцний дім і яким завжди допоможуть – що б не сталося з ними.

Бо ми всі – українці. І цього достатньо.

Я дякую вам за увагу!

Слава усім, хто воює і працює заради нашої держави! Слава усім, хто допомагає нам захищати незалежність, нашу свободу! Слава всім вам, нашому народу!

Слава Україні!

Дякую!

Бажаю нам всім у наступному році ***перемоги*** і тільки перемоги. Нічого не потрібно! З прийдешніми святами. Дякуємо всім за цей складний рік! Дякуємо нашим воїнам, нашому народу прекрасної України!

Слава Україні!

***

№ 1.136

Особливо цинічно зривати реформу Конституційного Суду під час війни. Реформу, яка покликана зміцнити інституцію, яка захищає наш Основний закон. Реформу, яка веде нас до демократичних цінностей, верховенства права, до всього того, що протистоїть уявленням про світ росіян

2022-11-29

Однак депутати хочуть лишатися з цінностями росіян – корупцією та монопольним впливом на владу. Бо як ще пояснити прагнення зберегти контроль над КСУ? Учора Комітет з питань правової політики затвердив до другого читання текст законопроєкту № 7662.

Замість незалежного відбору кандидатів знов просуваються кулуарні призначення, замість доброчесних кандидатів – знову підбір лояльних до президента, депутатів чи суддів. Скучили за віденською ТРО й Тупицьким?

Депутати просувають такі норми, що до КСУ зможуть потрапити і колаборанти, і корупціонери, і всі, кого влада визначить лояльними.

Бо

1) - У складі Дорадчої групи експертів, яка оцінюватиме кандидатів, не буде представників громадськості, а міжнародні експерти не матимуть значного впливу на її рішення

2) - Рішення Дорадчої групи експертів будуть необов'язковими, тож парламент, президент та з'їзд суддів і надалі зможуть призначати до КСУ ручних суддів.

3) - Членами Дорадчої групи експертів зможуть стати лише особи старші 45 років, таким чином, відбиратиме майбутніх конституційних суддів покоління, яке зростало та формувалося професійно в СРСР

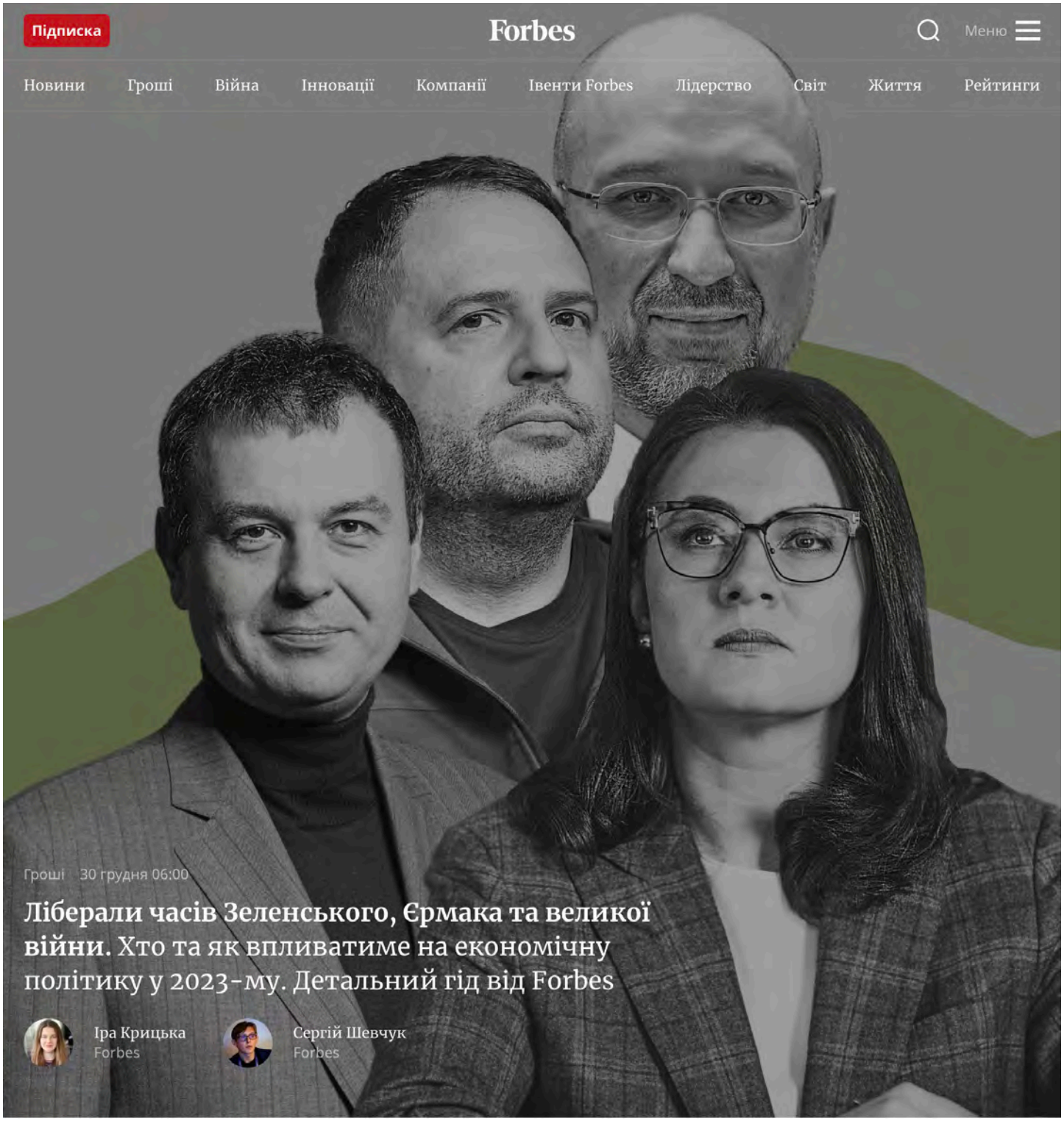
Нагадаємо, що **реформа КСУ також є умовою нашої євроінтеграції**. Депутати вирішили ошукати наших партнерів тоді, коли ми неабияк потребуємо міцного союзництва – на порозі найтяжчої зими.

За законопроєкт у другому читанні можуть голосувати вже 1 грудня. Ми обов'язково викладемо весь перелік депутатів, які його підтримають.

***

№ 1.137

Ліберали часів Зеленського, Єрмака та великої війни. Хто та як впливатиме на економічну політику у 2023-му. Детальний гід від Forbes

2022-12-30

Іра Крицька

Сергій Шевчук

Історичний шанс на радикальні економічні реформи чи ще один рік обережних змін та посилення владної вертикалі? Forbes поспілкувався з представниками ключових центрів ухвалення економічних рішень в Україні. Яку політику вони збираються проводити наступного року та хто найбільше впливатиме на цей процес?

«Заміна податку на прибуток податком на виведений капітал дасть бізнесу більше свободи для розвитку і знизить адміністративний тиск. Платити податки мають усі». Ця цитата з передвиборної програми Володимира Зеленського, з якою він переміг у 2019 році, досі може бути ілюстрацією підходу, з яким чинна українська влада займається економічною політикою.

Реакція економічного крила топкерівництва країни на воєнні виклики показала, що у владі поки остаточно не визначились, якою бачать українську економіку та роль держави у ній.

З одного боку, аргумент «уявіть, якби «Укрзалізниця» була приватною – чи проявила б вона себе так під час війни?» додає козирів прихильникам сильного та впливового уряду. З іншого – влада не може ігнорувати запит бізнесу на ліберальні реформи та масштабну дерегуляцію, що тільки загострився разом із війною.

«Наша філософія – державі не потрібно втручатися туди, де ситуацію може регулювати ринок», – казала у розмові з Forbes наприкінці грудня міністерка економіки Юлія Свириденко. Та чи поділяють цей підхід представники інших центрів ухвалення економічних рішень у державі? Та, власне, хто впливає на економічну політику українського уряду?

Щоб відповісти на ці питання, Forbes поспілкувався із топпосадовцями в Офісі президента, Кабміні та Верховній Раді. Які плани на українську економіку вони мають у 2023 році?

1. Від Єрмака до Шмигаля та Гетманцева. Хто впливає на економічну політику в країні

Економічна політика ніколи не була сильним боком президента Зеленського. Війна істотно не змінила ситуацію. **«Зараз у фокусі президента – війна та міжнародна політика», – розповідає на правах анонімності один із членів команди президента.**

Виняток – важливі рішення на кшталт зернової угоди, додає посадовець в Офісі президента (ОП), який також попросив не згадувати його імені у цій статті.

«Президент – найкращий у країні комунікатор, але він не є стратегом», – каже один з консультантів, що співпрацює з ОП та урядом в економічних питаннях.

У своїх публічних виступах Зеленський справді не так часто торкається питань економіки. Один з нечисленних меседжів – тіньова економіка шкодить державі, що воює.

Андрій Єрмак та ОП: (майже) головні з економіки

Менш глобальні питання, пов’язані з роботою економічного блоку уряду, як і багато інших процесів у країні, контролює керівник ОП Андрій Єрмак, констатують двоє співрозмовників в ОП та Верховній Раді. **«Практично немає державного органа, на який не впливає Єрмак»**, – описує цю конструкцію член команди президента.

Очільник Офісу Зеленського входить до дуже вузького кола з кількох людей, які мають прямий доступ до президента. Решта – секретар Ради безпеки та оборони (РНБО) Олексій Данілов, начальник Головного управління розвідки Міноборони Кирило Буданов та голова Верховної Ради (ВР) Руслан Стефанчук, перелічує член команди президента.

«Легко можна уявити ситуацію, коли Єрмак каже, що йому не подобається робота того чи того міністра і його потрібно міняти. До його думки прислухаються, – каже співрозмовник у команді президента. – Щоб усунути вплив Єрмака, потрібна ціла революція, як було під час звільнення Андрія Богдана з ОП».

Про значний вплив на Кабмін з боку ОП каже й голова фракції «Голос» Ярослав Железняк. «Кабмін перетворився на департамент ОП, – зазначає він. – За час війни цей вплив лише посилився».

Безпосередньо економічними рішеннями в ОП займається заступник Єрмака Ростислав Шурма,

який прийшов до Офісу наприкінці 2021-го. Ключова для нього сфера – енергетика. Шурма, зокрема допомагав міністерці економіки Юлії Свириденко пом'якшувати паливну кризу навесні та готував енергетичну стратегію, каже на правах анонімності співрозмовник, близький до одного з топурядовців.

«Можна сказати, що Шурма та Свириденко, які свого часу разом працювали в ОП, перебувають на одній хвилі, – зазначає він. – Мінекономіки концептуально не проти податкової реформи Шурми «10-10-10», але поки що ця ідея сира».

Співрозмовники Forbes, близькі до уряду, ОП та парламенту, не схильні переоцінювати вплив Шурми та його статус в очах президента. Інша впливова, хоч і контраверсійна фігура із Офісу – Олег Татаров. Заступник Єрмака, який курує правоохоронні органи, є дотичним до справ митниці та Бюро економічної безпеки, зазначає на правах анонімності один з економічних консультантів ОП. Він не уточнив, як саме Татаров пов'язаний із вказаними органами.

Уряд: Шмигаль у рутині та міністри, які подобаються Зеленському

Єрмак не втратить впливу на Кабмін навіть у разі заміни прем'єр-міністра, прогнозує член команди президента, який просив не згадувати його імені у цій статті. Наприкінці літа у команді Зеленського обговорювали можливу відставку чинного голови уряду Дениса Шмигаля (очолив Кабмін на початку 2020 року), однак вирішили щонайменш пройти з ним опалювальний сезон.

Шмигаль дуже залучений в оперативні проблеми, констатує співрозмовник, близький до Кабміну. Він хоч і не втратив позицій, однак, як і раніше, не має значного впливу в очах Зеленського та Єрмака і радше тримається їхньої сторони, ніж відстоює ідеї колег по уряду. Приклад – саме Шмигаль заблокував проєкт «єВідрядження» для бізнес-поїздок підприємців, який просувала Свириденко, але не підтримували Генштаб та ОП.

Впливовими міністрами залишаються Олександр Кубраков, який нещодавно очолив об'єднане Міністерство розвитку інфраструктури та територій і отримав статус віцепрем'єра з відбудови,

та **очільник Мінцифри Михайло Федоров**

Один з останніх епізодів, що показує їхню роль з точки зору ОП, – **міністри переконали президента** ***не ветувати контраверсійний закон про будівельну реформу***.

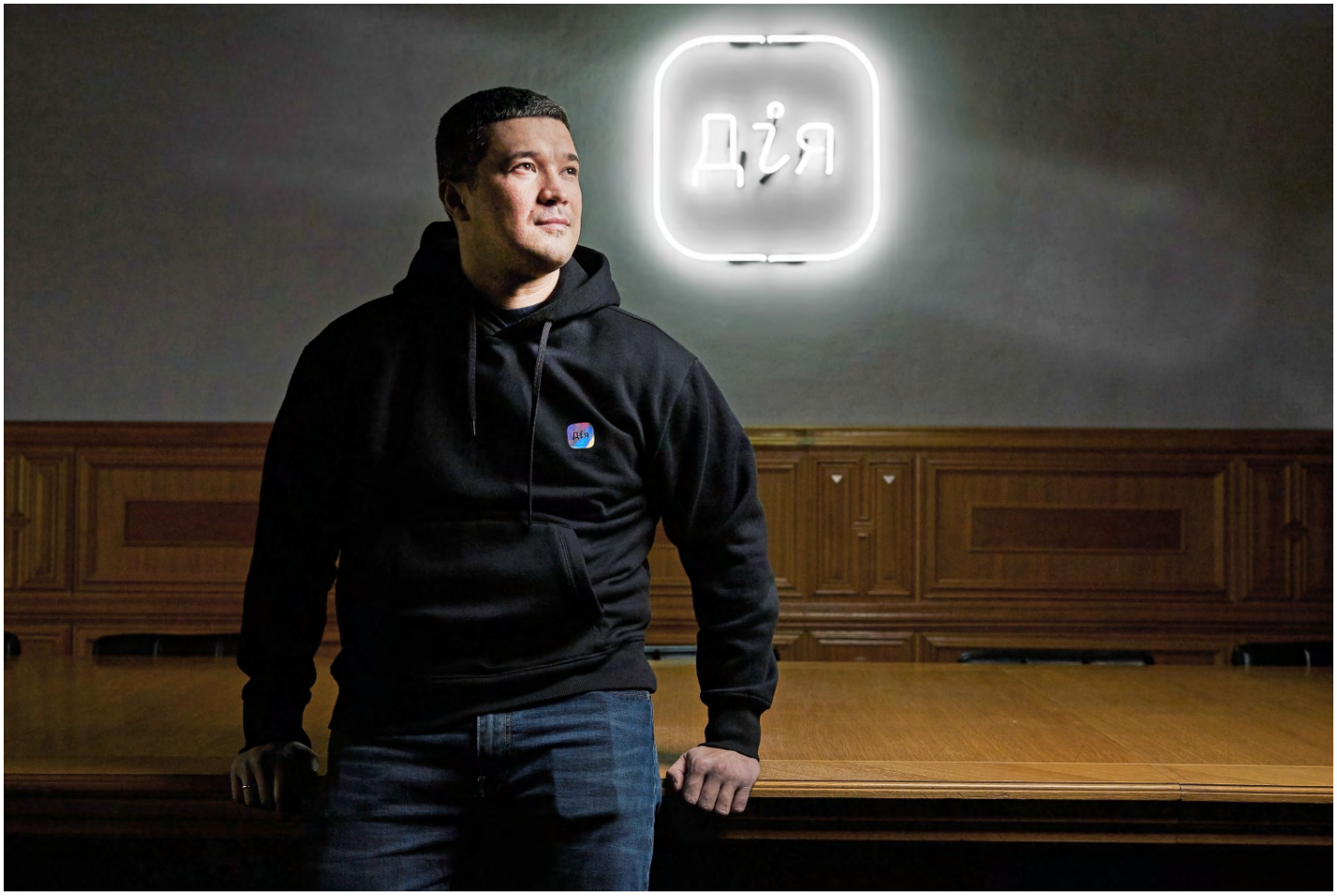

«Кубраков подобається Зеленському; Шмигаль, Свириденко чи Шурма не мають такого впливу, – каже на правах анонімності один з членів команди президента. – Втім, навряд чи зараз він готовий тягнути ковдру на себе».

У новоспеченого віцепрем'єра з відбудови дійсно буде багато поточних завдань. Його функція зараз – забезпечити те, що в уряді та ОП називають ***rapid recovery***, швидку відбудову постраждалої інфраструктури та соціальних об'єктів, каже співрозмовник, близький до уряду. За його словами, Кубраков навряд чи істотно впливатиме саме на економічну політику держави.

Роль ***Федорова***, залученого до багатьох радикальних реформ (окрім будівельної – реформа уряду, цифровізація податкової, реєстр отримувачів держвиплат, податковий режим «Дія.City» та інші), – поєднувати напрацювання численних заступників з цифрової трансформації, які є у кожному міністерстві, каже співрозмовник, близький до уряду.

«Вийшло так, що ***«Дія.City»*** стала проєктом ***Федорова***, оскільки колишній міністр економіки Ігор ***Петрашко*** не надто активно співпрацював із ним, – каже посадовець. – ***Свириденко*** більш активно залучена у ці процеси».

Інша важлива людина в уряді Шмигаля – міністр фінансів Сергій Марченко

Цього року йому доводилося щомісяця закривати діру у держбюджеті майже у $5 млрд. У 2023-му Мінфін працюватиме з викликами співставного масштабу. Марченко не підтримує радикальних податкових реформ, особливо під час війни.

Верховна Рада: вотчина Стефанчука та роль Гетманцева

Спікер Верховної Ради Руслан Стефанчук – чи не єдиний топпосадовець, який обговорює зону своєї відповідальності з президентом безпосередньо. «Єрмак не має впливу, якщо, наприклад, Рада провалює важливе голосування чи у парламенті потрібні якійсь кадрові зміни, – розповідає один з дотичних до ОП співрозмовників. – Це справа та відповідальність Стефанчука».

Саме він ще у 2019 році привів у команду Зеленського Данила *Гетманцева*. Очолюваний останнім комітет з фінансів, податкової та митної політики є однією з ключових точок у формуванні економічної політики. **Гетманцев має імідж «жорсткого збирача податків»**. Він виступає різко проти реформи «10-10-10», яку просуває Шурма із ОП, та критикує різні спроби уряду послабити податковий тиск на бізнес, як-от нещодавне скасування ПДВ для імпортованих генераторів та Starlink.

«Генератори мали б для людей подешевшати на 20%. Але ці відсотки губляться на дні кишень тих, хто продає генератори втричі дорожче, ніж вони реально коштують. Особисто я в шоці від націнок», – казав Гетманцев у нещодавньому інтерв'ю Forbes.

Ще у травні низка бізнес-об'єднань виступила із закликом до Зеленського позбавити Гетманцева посади. Втім, сильним ударом по позиціях нардепа стало не це, а радше не надто вдала організація Нацради відновлення.

Навесні ця структура, до якої так чи інакше мали стосунок кілька тисяч різноманітних експертів, напрацьовувала ідеї до українського аналогу Плану Маршалла. Проєкт було презентовано у липні на конференції у Лугано. Однак сама Нацрада відновлення, яку співочолюють Шмигаль та Стефанчук, а Гетманцев виступає секретарем, так і не зібралася жодного разу.

2. Чи чекати економічних реформ у 2023 році

Якої економічної політики чекати від цих людей наступного року?

«Якщо згадати уряд Олексія Гончарука, у нього були більш радикальні ліберальні ідеї, наприклад проти будь-яких пільг та преференцій, підтримуючи рівні правила гри для всіх, – каже директор Центру економічного відновлення Кирило Криволап. – Те, що ми бачимо зараз, більше схоже на модель ЄС: усі за лібералізацію та дерегуляцію, але з точковим впливом держави у приорітетних галузях».

Ймовірно, саме така модель домінуватиме у діях уряду і в 2023-му. Незважаючи на плани авторів податкової реформи дуже предметно обговорити її з МВФ під час консультацій про програму розширеного фінансування для України, шанси на такі радикальні зміни співрозмовники Forbes в уряді та парламенті описують як не надто високі.

Більш реалістична історія – реформа трудових податків. Модель, яку незадовго до війни пропонував Гетманцев, – об'єднання ЄСВ, ПДФО та військового збору у єдиний податок та зменшення ставки з 41,5% до 30%. Втім, провести навіть такі зміни буде складно.

«До зменшення податків потрібно підходити обережно. Зміни можливі, якщо ми знайдемо альтернативний механізм наповнення цих фондів соціального страхування (пенсії, страхові виплати та виплати з безробіття), які наповнюються з ЄСВ, – казала Forbes ***Свириденко***. – Проте наразі я не бачу таких стимулів».

Улітку вона заявляла, що Мінекономіки ставить за мету скоротити роль держави в економіці до 2032 року з поточних 45% до 20% фіскального ВВП. Як це зробити без зниження податків? «Мінекономіки під час війни передало сотні підприємств Фондові держмайна і продовжить це робити. Це теж частина цієї стратегії», – пояснювала вона в інтерв'ю.

Чи влаштовує такий підхід бізнес? Цьогорічні рішення економічного крила влади не надто допомагали, а іноді (облікова ставка 25% чи ситуація з

блокуванням податкових накладних) заважали бізнесу відновлюватися від шоку війни, вважає засновник Advanter Group Андрій Длігач. Він входить до «економічного штабу», який улітку зібрала Свириденко для напрацювання корисних для бізнесу рішень влади. Однак після низки засідань, які мали бути щотижневими, «штаб» більше не збирається, розповідає Длігач.

«Прапор економічних реформ має взяти президент», – вважає Длігач. Він виступає за максимальну лібералізацію, незважаючи на хороші кейси держкомпаній під час війни. «Так, є приклад УЗ, але також себе добре проявила і приватна ДТЕК», – каже він.

У сенсі реформ наступного року дійсно багато залежатиме від Зеленського та його команди. «Є явна тенденція на централізацію влади, й вона буде зміцнюватися», – очікує нардеп Железняк.

Як на економічну політику може дивитися президент? Поки що, розмірковуючи про це, він, як і в інших питаннях, фокусується на головному – спроможності ЗСУ чинити опір РФ.

«Ми вже маємо звикати до того, що в суспільстві можуть бути тільки дві частини: ті, хто захищає нашу незалежність, і ті, хто працює так, щоби забезпечити цей захист, – сказав президент в одному зі своїх щоденних звернень у червні. – Отже, це офіційна зайнятість, сплата податків, максимальне розширення економічних можливостей на легальному ґрунті».

***

Себастьянович

Прочитал статью на Forbes Ukraine про экономический блок власти, а точнее, это точный список тех, кто блокирует проведение реформ и развитие экономики Украины. Такой себе украинский тянитолкай - как бы провести такие радикальные реформы, чтобы ничего не изменилось?

Сжатое описание от Boris Davidenko:

Моє трактування прочитаного — центр прийняття рішень занадто сфокусований на Банковій. Але у Зеленського немає часу й енергії на податки, дефіцит платіжного балансу і ВВП і тд. Але що гірше, в нього також немає розуміння і сприйняття, що він і ближнє коло не розуміються в економічних питаннях, так само як, наприклад, у військовій тактиці.

Занадто багато рішень щодо економіки у ручному режимі приймається в офісі. Єрмак-стайл — це не про розвиток, а про контроль і своїх людей всюди (часто — на всяк випадок). Останні місяці наша економполітика нагадує «вспышка слева, вспышка справа». Багато ідей, заяв і навіть рішень, які не узгоджуються між собою і не зрозуміло у якому напрямку рухається державна економполітика.

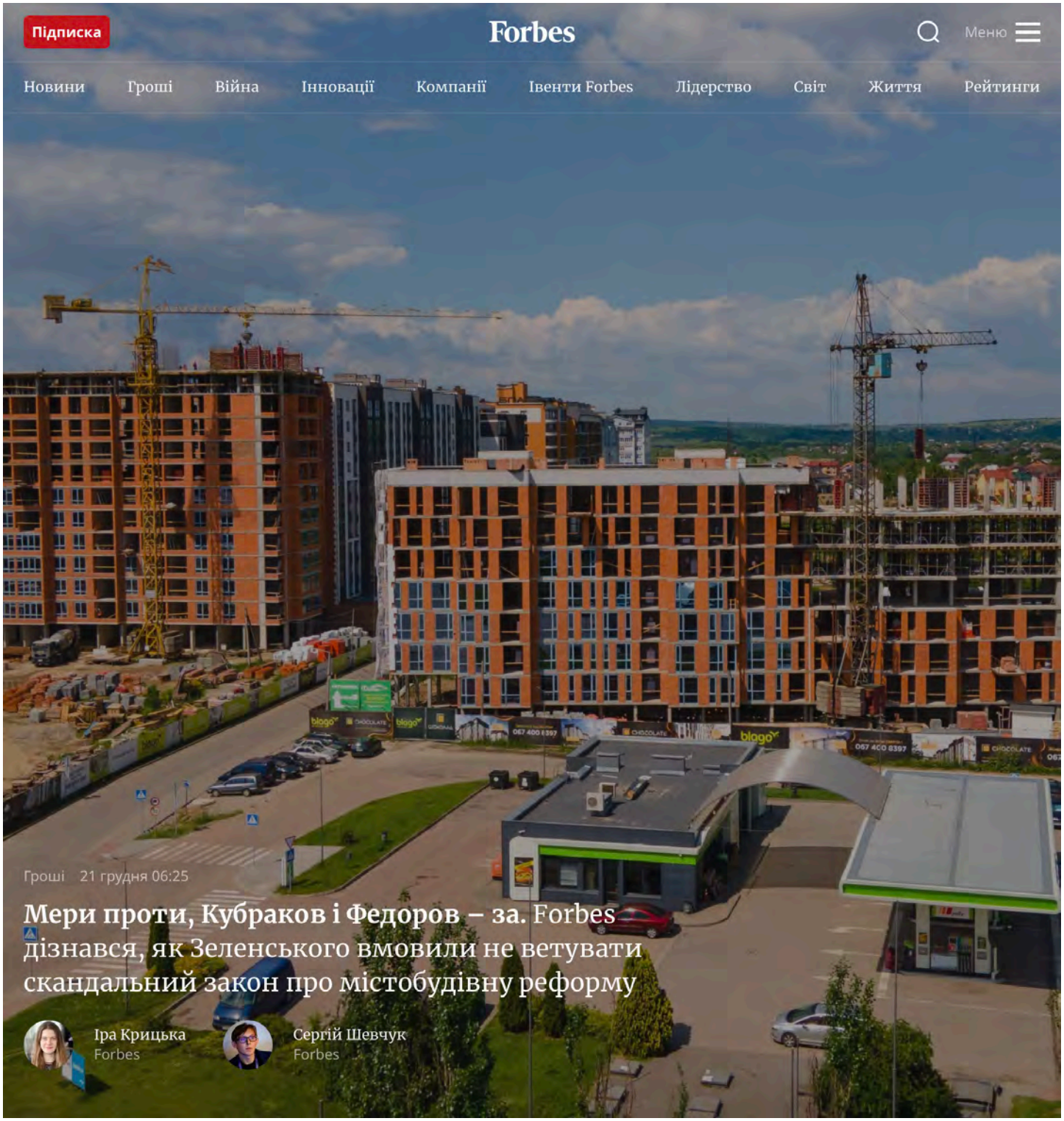
Ми зменшуємо роль держави і приватизуємо все, чи набиваємо АРМУ під зав'язку і нічого не рухаємо; ми кажемо, що експорт і експансія бізнесу наш порятунок чи блокуємо податкові накладні; зменшуємо кількість держслужбовців чи створюємо нові установи під друзів дитинства; кажемо, що сплата податків це новий суспільний договір чи залишаємо корупційну вольницю на митниці й вже 1,5 роки не можемо прийняти 2713д, який був змусив беттінг платити податки. І таких прикладів сотні, якщо не тисячі.

Україні конче потрібен свій Ергард, Лаар і Бендукідзе. Якщо побачите на горизонті, дайте знати.

***

№ 1.138

Мери проти, Кубраков і Федоров – за. Forbes дізнався, як Зеленського вмовили не ветувати скандальний закон про містобудівну реформу

2022-12-21

Іра Крицька

Сергій Шевчук

Вже до кінця року президент Володимир Зеленський, ймовірно, підпише законопроєкт № 5655 про реформу містобудування, прийнятий Верховною Радою 13 грудня. Він викликав бурхливу дискусію серед нардепів, мерів міст, забудовників, архітекторів та громадських активістів. Чому, попри це, в ОП вирішили не накладати на нього вето

42 000 підписів, які наразі має петиція із закликом до президента ветувати законопроєкт №5655 про реформу сфери містобудування, не переконали команду Зеленського у необхідності переглянути контраверсійний закон.

Глава держави, ймовірно, підпише документ ще цього року, розповіли Forbes чотири співрозмовники у керівництві «Слуги народу» (СН), команді президента та серед нардепів президентської фракції з економічного та фінансового комітетів Верховної Ради, які попросили не згадувати їхніх імен у цій статті.

Документ авторства очільниці президентської партії Олени ***Шуляк***, прийнятий Радою в цілому 13 грудня, одразу ж викликав критику серед громадських активістів, архітекторів та низки мерів міст, зокрема, Віталія Кличка, Андрія Садового та Бориса Філатова. Петиція проти проєкту вже протягом першої ж доби набрала 25 000 підписів, необхідних для розгляду президентом.

Резонанс навколо закону пов'язаний,

1) з одного боку, з побоюваннями, що **реформа слідує більше інтересам забудовників, а не жителів українських міст** (Шуляк та інші автори це заперечують).

2) З іншого – із **суттєвим обмеженням повноважень муніципальних чиновників**.

Так чи інакше, **в Офісі президента вирішили, що у вето немає необхідності.**

Ключовий аргумент – на підтримку реформи виступили одразу два віце-прем'єри, які користуються довірою Зеленського – Олександр ***Кубраков*** і Михайло ***Федоров***. **Обидва також публічно виступили за прийняття законопроєкту у чинній редакції.**

Як керівництво країни реагувало на скандал навколо містобудівної реформи та якою буде її подальша доля?

Чому Зеленський відмовився ветувати закон

Хоча серед функціонерів ОП і не було посадовців, які б встигли детально вивчити 300-сторінковий документ, на Банковій не могли не помітити спричиненого ним розголосу.

«В ОП ніхто не хотів мати справу з репутаційними ризиками, – каже на правах анонімності юрист, який консультує Офіс президента. – Тож шукали варіанти, як вийти з цієї кризи, коли резонанс трохи спаде».

> *Ще скандальнішою ситуацію зробила сама Шуляк, яка 17 грудня відвідала у лікарні одного з критиків закону – військового та громадського активіста Олега Симороза. Під час війни він втратив обидві ноги. Розмова тривала кілька хвилин і потрапила на відео. Симороз стверджує, що Шуляк приїхала «вияснити стосунки».*

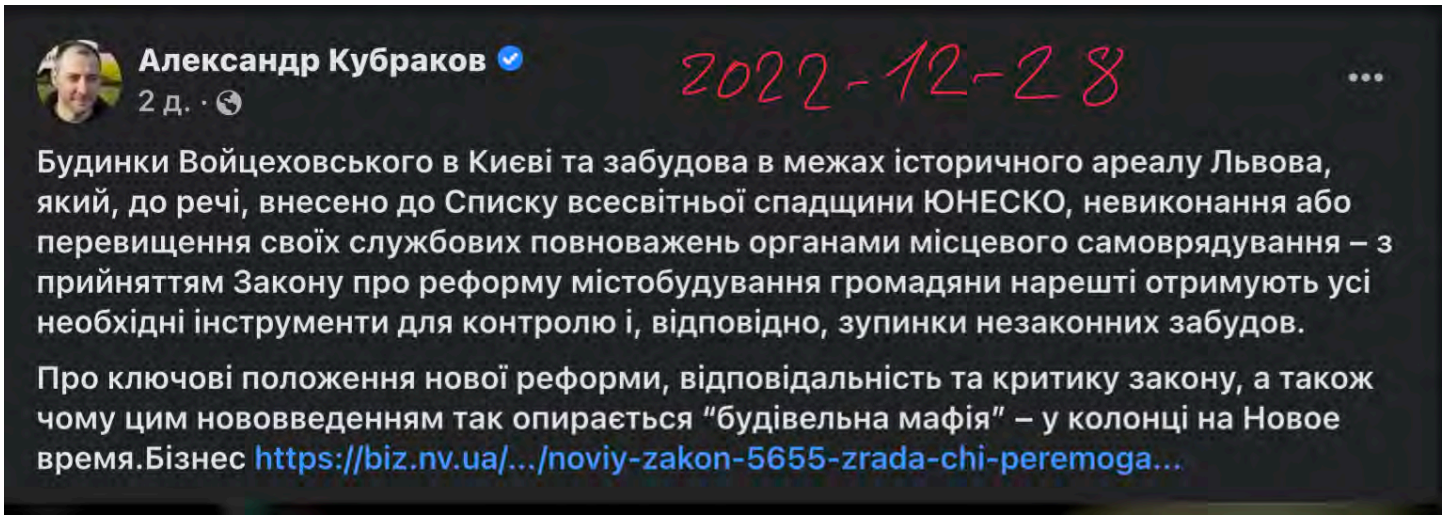
В Офісі зрештою справді розглядали опцію з накладенням вето, однак у ситуацію втрутилися міністри Кубраков та Федоров, які виступили за те, щоб президент все ж підписав закон, розповіли два співрозмовники, дотичні до ОП та один із топкерівників «Слуги народу». «В обох незаплямована репутація, вони користуються довірою президента», – пояснює нардеп з президентської фракції.

Саме на

1) новоствореному ***Міністерстві розвитку громад, територій та інфраструктури, яке очолює Кубраков***,
2) та Мінцифри ***Федорова*** **лежатиме завдання імплементації реформи.**

Один зі співрозмовників, дотичних до ОП, **називає Кубракова неформальним співавтором реформи. Міністр запевнив президента, що бере на себе відповідальність за її реалізацію**, додає інший співрозмовник із команди Зеленського.

«Закон викликав значні дискусії, що підкреслює його нагальність та значення для всього суспільства, – пізніше написав у Facebook Кубраков. – У нас зараз є всі важелі, щоб втілити реформу, з урахуванням усіх антикорупційних запобіжників. В іншому випадку – ми залишаємо існуючий безлад і відкидаємо країну на десятиріччя назад».

Закон дає пів року на реалізацію реформи, уточнив Кубраков. За його словами, за цей час необхідно розробити та прийняти понад 50 підзаконних актів. Міністр не уточнив, про які саме додаткові зміни йдеться.

«Якщо під час впровадження закону будуть певні перекоси або недоліки, будемо вносити відповідні правки», – додає нардеп у керівництві СН.

Проводити правки через парламент, ймовірно, буде не так просто. Навіть серед нардепів «Слуги народу» закон підтримали лише 176 із 239 членів фракції. Необхідні 228 голосів вдалося набрати завдяки депутатам, які раніше входили до фракції ОПЗЖ.

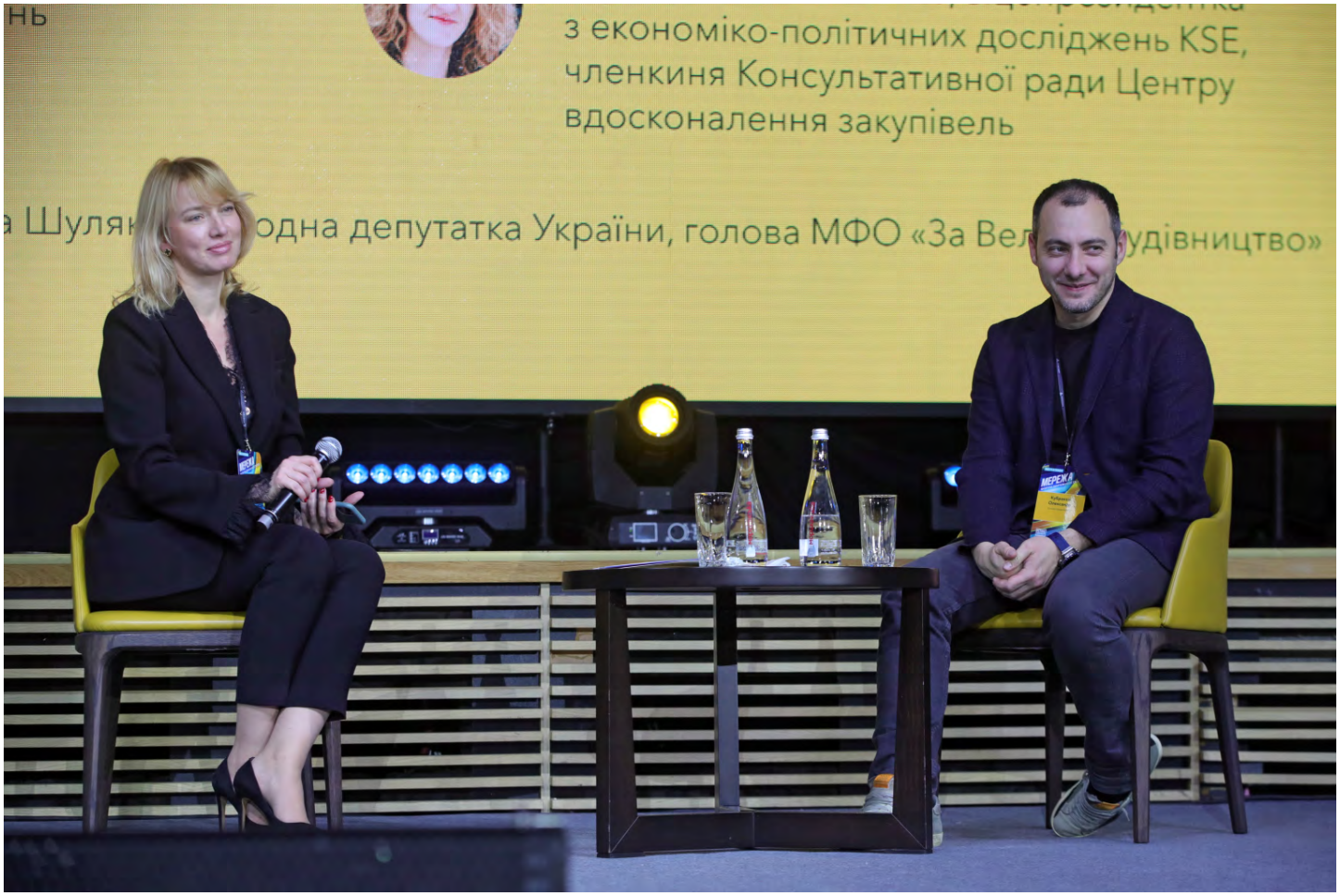
Які ризики має законопроєкт №5655 про містобудування

Ключова авторка реформи містобудування Олена Шуляк відмовилася коментувати Forbes основні контраверсійні норми закону. У чому вони полягають?

Суть реформи – у цифровізації основних процедур, пов'язаних із будівництвом нових об'єктів: отримання дозволів на початок робіт, перевірка документації, контроль за ходом будівництва тощо.

«Е-система дозволяє виключити чиновника з багатьох ключових процесів, – пояснював заступник Кубракова у новоствореному Мінгромад та інфраструктури Мустафа Найєм. – Де це можливо, вона видає рішення автоматично на підставі наявності необхідних документів та порівняння даних у реєстрах».

У чому ризики такої системи? Один із головних аргументів проти – відсутність контролю з боку держави спростить процедуру отримання дозволів на будівництво (особливо для великих учасників ринку). Про це, зокрема, йдеться у заяві Асоціації міст України від імені 35 голів населених пунктів, опублікованій 13 грудня.

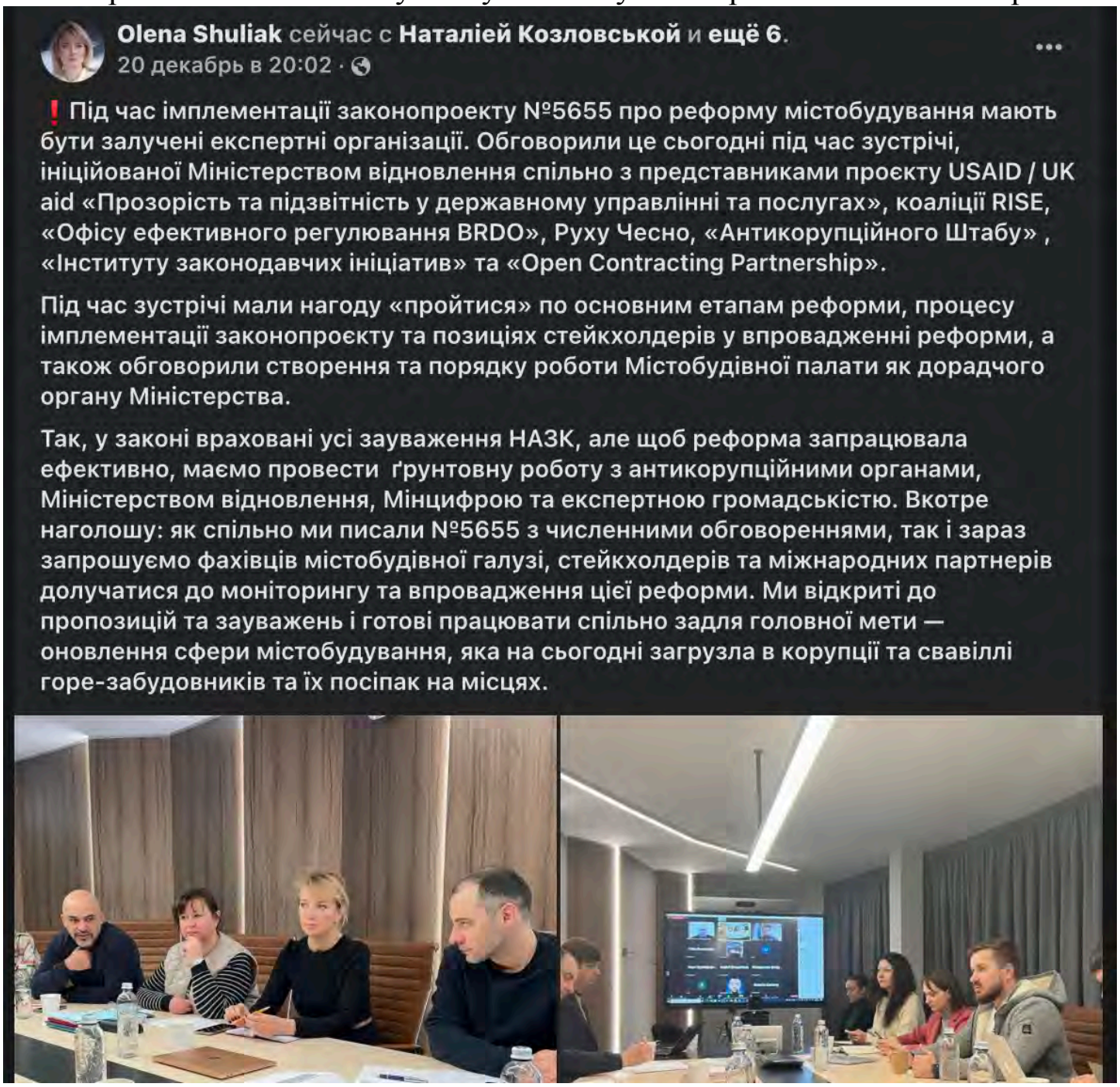

Також у заяві йдеться про такі ризики:

- Контроль і нагляд місцевого самоврядування знищуються шляхом заміни їх на моніторинг, який включає в себе лише спостерігання за самовільним будівництвом.
- Вводиться будівельна амністія та відшкодування вартості будівництва самовільним забудовникам з місцевого бюджету.

- Порушуються права власників земельних ділянок, оскільки відповідальності за самовільне будівництво не буде.
- Ліквідовується можливість громадськості контролювати законність забудови та впливати на незаконні будівництва.
- Знищуються досягнення реформи децентралізації, вся галузь централізується та звільняється від реального контролю.

З критикою законопроєкту виступив і Мінкульт. Його непокоїть, що реформа нівелює повноваження органів охорони культурної спадщини, сказала заступниця міністра Катерина Чуєва. Вона також наголосила, що застереження Мінкульту не були враховані авторами.

Головне юридичне управління Верховної Ради розкритикувало законопроєкт, по-перше, за те, що нардепи розглядали його у дуже стислі терміни та, по-

друге, через відсутність антикорупційних запобіжників. У висновку управління вказано, що законопроєкт потребує доопрацювання.

Дещо раніше Нацагентство з запобігання корупції у листі до комітету Верховної Ради з питань організації державної влади теж закликало доопрацювати законопроєкт. Зокрема, йдеться у зверненні, у законі немає процедури анулювання права на будівництво, отриманого на підставі документів, що суперечать містобудівному законодавству та механізму усунення порушень, виявлених постфактум після початку будівництва. Інший недолік – не прописані санкції/покарання для

НАЦІОНАЛЬНЕ АГЕНТСТВО
З ПИТАНЬ ЗАПОБІГАННЯ КОРУПЦІЇ

бульв. Дружби народів, 28, м. Київ, 01103, тел. (044) 200 08 27,
тел. контакт-центру (044) 200 06 94, тел. повідомлень про корупцію (044) 200 06 91,
офіційний вебсайт: www.nazk.gov.ua, e-mail: info@nazk.gov.ua, код ЄДРПОУ 40381452

На № 04-23/12-2022/203768 від 29.11.2022

Комітет Верховної Ради України з питань організації державної влади, місцевого самоврядування, регіонального розвитку та містобудування

Національне агентство з питань запобігання корупції розглянуло доопрацьовану редакцію проєкту Закону України «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо реформування сфери містобудівної діяльності» (реєстр. № 5655) (далі – проєкт Закону) та повідомляє.

Відповідно до Антикорупційної стратегії на 2021-2025 роки (Антикорупційна стратегія) пріоритетною сферою для запровадження заходів запобігання корупції визначено, зокрема будівництво, земельні відносини та інфраструктура.

Проблемами у зазначеній галузі визначено, серед іншого, недосконаліть діючих інструментів контролю та недостатність прозорості процесів будівництва.

За результатом розгляду доопрацьованої редакції проєкту Закону було встановлено, що запропонована редакція не вирішує позначених проблем, а отже не узгоджується з Антикорупційною стратегією.

У зв'язку із зазначеним пропонуємо доопрацювати проєкт Закону відповідно до наданих зауважень та рекомендацій щодо їх врахування.

Додаток: на 8 арк. в 1 прим.

Заступник Голови **Андрій ВИШНЕВСЬКИЙ**

порушників.

Кубраков і Шуляк стверджують, що автори врахували зауваження НАЗК. Прихильники реформи загалом вважають, що цифровізація прибере ризики «забудовної» корупції на рівні муніципальної влади.

«Ми відкриті до пропозицій та зауважень, – написала у Facebook Шуляк 20 грудня. – **Головна мета – оновлення сфери містобудування, яка загрузла в корупції та свавіллі забудовників та їхніх посіпак на місцях**».

***

№ 1.139

Ігор Коломойський: Я симпатизую Зеленському, мене в принципі все влаштовує

2022-12-29

Роман Кравець, журналіст УП

После победы Владимира Зеленского на выборах президента Игорь Коломойский вернулся в Украину и живет между Днепром и Киевом.

Последние два года Игорь Валерьевич избегал больших интервью. Вся его публичность сводится к посещению спортивных событий, например, баскетбольных матчей, в которых принимает участие его сын, либо футбольных игр "Динамо" в Киеве.

Непублично же он продолжает оставаться чрезвычайно важной фигурой в бизнесовых и политических кругах страны. Например, источники УП сообщали ранее, что олигарх продолжает влиять на 20-25 человек в "Слуге народа", а также на депутатскую группу "За майбутнє".

"Украинская правда" договаривалась об интервью с Коломойским больше полугода. У Игоря Валерьевича было несколько условий: он отказался от формата видеозаписи и не позволил фотографировать себя во время разговора, ссылаясь на запрет своих адвокатов в Лондоне.

Мы встретились в Киеве в бизнес-центре "Миллениум", где находятся офисы группы "Приват" и общались примерно два часа. Полную версию этой беседы вы можете прослушать в аудиозаписи.

Коломойский рассказал УП о своих отношениях с Зеленским и его окружением, размышлял о конфликте президента с Ахметовым, поделился мнением о ДТП Трухина, объяснил свое влияние на депутатов, и признался, почему считает закон об олигархах полезным.

1. "Зеленский разве не имеет права поселиться в гостиницу, в которой я нахожусь?"

– Вас долго не было в публичной плоскости. Чем вы сейчас занимаетесь?

– Как-то живу своей жизнью. Бизнесом немного занимаемся. Ну так, как обычно. Личной жизнью, хобби, увлечениями. Ничего не поменялось.

– Вы в Украине постоянно сейчас находитесь, правильно?

– В принципе, да. С небольшими перерывами постоянно.

– Я слышал от многих людей, что ваши адвокаты вам не рекомендуют выезжать за пределы Украины. Это правда?

– Мы не обсуждаем эту тему.

– Тогда объясните, почему мы не можем общаться на эту тему?

– Просто не обсуждаем и все. Перед записью я предупреждал вас, что эта тема закрыта – адвокаты, суды... То есть, все проблемы, которые наделал Приватбанк и иже с ними – мы не обсуждаем.

– Вы нигде раньше не комментировали историю о санкциях. В прошлом году США в отношении вас и вашей семьи ввели визовые санкции. Будете комментировать?

– Нет, конечно же.

– УП сообщала, что 4 января Владимир Зеленский приехал в Буковель и остановился в отеле Radisson Blu Resort. Вы также находились в этом отеле. Президент заселился на 5-м этаже, и вы жили на том же этаже. Вы с Зеленским встречались?

– Насколько мне известно, заселился он не 4-го, а 3 января. Потому что 4-го я уже уехал, а 3-го вечером я узнал, что заселился президент.

Второе – я был на 4 этаже. И, как мне известно, он был в другом совершенно крыле.

Мы естественно, с ним не встречались и не виделись. После инаугурации я его видел, по-моему, в конце 2020 года.

– Перед тем, как президент куда-то приезжает, на месте работает передовая группа УГО (*Управления госохраны – УП*), которая проверяет безопасность – кто заселен, и так далее... Они знали, что вы там, правда?

– Ну, наверняка.

– И это не остановило Зеленского?

– А почему это должно его останавливать? Он разве не имеет права поселиться в гостиницу, в которой я нахожусь?

– Для него это же рискованно.

– Почему?

– Потому что мы напишем, что Владимир Александрович заселился в одной гостинице с Коломойским…

– Ну, хорошо, и заселился. Это единственная нормальная гостиница там.

– Давайте по-честному: вы Зеленского в Буковеле вообще не видели? У вас же была такая хорошая возможность поговорить с ним нормально.

– О чем? О Казахстане? Тогда Казахстан был темой №1.

– О бизнесе, например.

– А мы не пересекаемся по бизнесу. Нам от государства ничего не надо. Нас бы не трогали – и слава Богу.

У нас нет пересечений. Мы не выдаем кредиты, а они пусть не торгуют семечками.

– Какие сейчас у вас отношения с Зеленским?

– Никаких.

– Вы не общаетесь?

– Нет, конечно.

– Почему? Когда он был кандидатом в президенты, вы с ним ведь нормально общались?

– Мы с ним нормально общались где-то с 2009 года.

– А сейчас почему не общаетесь?

– Потому что наше общение может сделать плохо и мне, и ему. А хорошего ничего.

Человек выбрал свою дорогу, он президент страны, у него есть свое видение, программа, планы. Общение со мной дает только минус.

А мне зачем это? Я ему симпатизирую, меня все в принципе устраивает. Я не могу сказать, что на 100% счастлив, но вижу очень большие положительные сдвиги. Причем, конкретные, которые ты ощущаешь каждую секунду.

– Это вы про "Велике будівництво"?

– В том числе. Вот я сейчас в аэропорт еду меньше, чем ехал раньше. Раньше мне надо было 40 минут, сейчас я за 25 доезжаю.

Реально дороги строятся, ничего не скажешь. Причем, они строятся на уровне всей страны – и государственные, первой категории, и местные. То есть, местные власти вынуждены двигаться за республиканскими властями или наоборот республиканские должны догонять местные.

– У части общества есть убеждение, что власть живет за счет этих дорог.

– Что это значит?

– Что они зарабатывают на дорогах. Зарплаты в конвертах – эта вся история работает за счет строительства дорог в том числе.

– Это все вранье.

– Та ладно!

– 200%. А там невозможно много заработать. Знаете, компания есть такая "ПБС", мне ее приписывают?

– Это Александра Шевченко (один из бизнес-партнеров Коломойского – УП)?

– Я к ней отношения вообще никакого не имею. Я просто интересовался, правда ли, что пишут? Там смешные цифры. 10% зарабатывается на строительстве дорог, 15% максимум.

– Наши собеседники утверждают, что только откаты составляют 30%.

– Да какие 30%?! Вы попробуйте постройте дорогу сначала и посмотрите на откат. Никто же не мешает.

2. "Конечно я знаком с Трухиным. Я на свадьбе у него был. Нормальный парень был"

– В 2019 году вы достаточно комплиментарно отзывались в адрес Зеленского. Как президент он оправдал ваши надежды?

– Не оправдал, но он старается. Невозможно было все, что он хотел сделать, оправдать. Это были заранее очень идеалистические настроения.

Но многие вещи он делает. Причем, даже те, которые я не ожидал.

– Например?

– Например, реакция власти на какие-то, как сейчас говорят, факапы.

– Вы о реакции президента после того, когда все уже увидели видео с Трухиным?

– Увидели вот и реакция мгновенная.

Смотрите, вы должны прекрасно понимать, что у нас страна с такими традициями, что у нас будет или по закону, или как в 37-м году по "решению тройки". У нас нет промежуточного выбора.

У нас ведь 37-й год тянулся с 17-го по 91-й. Поэтому народ должен выбрать просто: хотим "троек" или хотим демократично и по процедуре?

Вот я прочитал, что какого-то судью посадили на 5,5 лет. А наверняка этого судью разоблачили 2-3-4 года назад. И, наверное, когда его разоблачили, были комментарии: "посмотрим, как посадят". 2-3 года проходит, а потом приговор. А в 37-м расстреляли бы сразу, через неделю закопали бы.

Как вы хотите, чтобы было? Как тогда или так, как сейчас?

– Если мы уже говорим о Трухине, главная проблема в том, что полгода правоохранители ничего не делали…

– Минуту. А вы любого юриста спросите, а какая перспектива там что-то делать? Есть потерпевшие? Нету. Есть заявление? Нету. Кто пострадал? Никто. Никого не убили, ничего не сделано.

Если бы это был не Трухин, или другой депутат – никто бы вообще не обратил внимания. Правильно? И не было бы такого странного поведения.

Но он сам накликал на себя беду. А потом вот это смешное видео. Его же обсуждают не за то, что он что-то сделал, а за то, что он наговорил там в шоковом состоянии на камеру: "В лес пойду".

А если завтра человек пойдет и повесится? Все скажут: "а, все, шоу закончилось, жаль". Или наоборот, не повесится, а просто его уничтожили, а у него тоже родители, жена, дети. Он же никого не убил, не застрелил, не ограбил, не изнасиловал.

– Он взятки предлагал людям. "У меня сумка, там 150 тысяч".

– Кстати, все пишут доллары, а говорят, там на записи нет "долларов". Может, гривен?

Я не оправдываю Трухина, и общественное мнение такое, что наверняка большие подозрения, что он был за рулем, и большие подозрения, что он совершил эту аварию.

А он не мог это делать, он должен быть примером другим. Я со всем этим согласен. Но с точки зрения юридической перспективы за это у нас не сажают. Максимум – административная ответственность.

Мы, может, разбираемся не про Трухина, а почему правоохранители ни хрена не делали, правильно? А чем заниматься там? Все очевидно.

Сказать, был он в машине или нет? Или имеет ли он отношение к аварии? Что там надо было расследовать?

– Но видео же существовало все это время, правильно? Его ведь не вчера сняли?

– Хорошо. Мало ли что человек скажет: "отпустите меня, я вас отблагодарю".

Кстати, сейчас говорят, что это попытка подкупа. А я могу считать, что это может быть попытка угрозы – что если не отпустишь меня, я тебя найду и "отблагодарю". Давайте так трактовать. Так он угрожал тогда полицейскому при исполнении.

– До появления видео его даже не допрашивали!

– Минуту, а теперь разберемся. А кто такой полицейский, чья камера была? Он же не следственная группа.

А там была на месте следственная группа. И следователь, тот, кто ведет это дело, вот он принимает решение отпускать или не отпускать, сажать или не сажать, привлекать или не привлекать к ответственности, брать отпечатки с подушки airbag или не брать, чья слюна, чья кровь или чьи сопли.

То есть нет потерпевшего. "Нету тела – нету дела". А здесь нету ни легких, ни тяжких. То есть здесь политическая ответственность.

Я думаю, знаешь почему он себя там так вел? Там же День флага в этот день был. Они открывали в Полтаве какой-то самый большой флаг.

И он торопился в Киев, потому что в Киеве тоже что-то открывали. А когда попал в аварию, я думаю, что, скорее всего, он испугался, что сейчас узнает Зеленский, что он то ли был за рулем, то ли не был, то ли пьяный, то ли трезвый, и его сразу же выгонят отовсюду.

А реакция у Зеленского – мы ведь начинали с Зеленского – она мгновенная. Как у нас говорили в Советской армии: "уеб** не за то, что сделал, а за то, что попался".

– Когда Трухин только пришел в Раду, его связывали с вашей группой…

– Зачем так дипломатично? Конкретно со мной, потому что он – бывший зять моего товарища Алексея Мартынова.

Но они развелись с его дочерью, сохраняют какие-то теплые дружеские отношения.

– Вы с Трухиным знакомы?

– Конечно знаком. Я на свадьбе у него был. Нормальный парень был.

– После того, как он стал депутатом, вы с ним контактировали?

– Я последний раз его видел на поминках, у Мартынова мать умерла в прошлом году. Но я с ним особо не общался. Помню еще у Авакова я его встретил где-то в марте прошлого года.

Он же депутат, к министру что-то пришел. Я пришел и он ушел.

– Помните, у Порошенко рейтинг пошел жестко вниз после расследования об отдыхе на Мальдивах? Скандал с Трухиным – это Мальдивы Зеленского?

– Нет, конечно. Это несопоставимо.

– Объясните свою позицию.

– Это событие произошло в августе. Зеленский сказал: "пусть правоохранители изучают". Проходит полгода – там нечего изучать, потому

что там нет никакой перспективы, ни судебной, ни уголовной. В крайнем случае, административная ответственность.

Теперь выходит видео, правильно? Там видно, скажем так, не совсем адекватное поведение Трухина – лес, сумка. И есть мгновенная реакция Зеленского.

То есть в лес – так в лес, иди в лес. Выгнали из партии, выгонят из фракции.

– Все равно мандат же у него не заберут? Он ведь мажоритарщик?

– Мажоритарщик. Даже если бы он был списочник, тоже невозможно забрать, потому что он вступил во фракцию и не выходил самостоятельно из фракции. Давайте всё-таки смотреть на законы и Конституцию.

3. "Закон про олигархов – полезный. С точки зрения минусов – вообще никаких проблем"

– Правда, что вы с Игорем Палицей в бизнесе разошлись?

– Да.

– Почему?

– И по политическим, и санкционным вопросам.

– Что значит санкционные вопросы? На вас санкции могли наложить или что?

– Та нет, наоборот, на них могли. Или, допустим, если мы партнеры в каком-то бизнесе, так им счета позакрывают или еще что-нибудь сделают.

– А, вы имеете ввиду за границей, а не в Украине?

– И за границей, и у нас тут всякое может быть. У нас же тоже тут санкции вводят налево и направо.

Сейчас что-то тишина, но дай Бог, чтобы не накаркать – не буди лихо, пока оно тихо (*стучит по столу – УП*).

– Раньше Палица был представителем партии "Укроп" и вы были в "Укропе". Сейчас он возглавляет "За майбутє". Вы можете вступить в партию "За майбутнє", рассматриваете такую идею?

– Нет, не рассматриваю вообще. Нет смысла. Я и так буду олигархом, по всем пунктам прохожу.

Деньги есть, вопрос монополии условный, но опять же могут приписать и "Укрнефть" и еще что-нибудь, то есть теоретически отношение имею.

Искусственное или настоящее – это же потом ходи судись или объясняй, экспертизы делай. Но я не буду, потому что зачем тратить время – олигарх, так олигарх. "Стадион – так стадион".

Медиа есть, участие в политической жизни… Смотри, в политической жизни я не участвую, но если я скажу, что не участвую – все вокруг будут смеяться.

Правда ведь никого не интересует, поэтому я не собираюсь даже оправдываться. Считаете, что участвую – значит, участвую.

– Вы со своими юристами обсуждали закон об олигархах?

– Обсуждали**.** Не потому, что подпадаю, они сказали, что это наоборот положительная для меня история.

– Почему?

– Закон про олигархов призван снизить в целях государственной безопасности влияние некоторых лиц, прописать, как они должны себя вести, чего можно, а чего нельзя, ограничить в правах и возможностях. А если они будут нарушать – то посадить или расстрелять, лишить собственности, санкции ввести или еще что-то. То есть усложнить им жизнь, правильно?

Только не сказано – а если нет? А если они все будут выполнять? То есть если ты соответствуешь таким-то критериям, ты олигарх, правильно? Тебя вписывают в реестр. Если тебя вписали в реестр, значит, ты не можешь участвовать в большой приватизации, политической жизни, выдвигаться, задвигаться, избираться, еще что-нибудь.

Хотя пункт по поводу избираться, по-моему, противоречит Конституции, но не буду сейчас юридически спорить.

Нельзя, допустим, финансировать партию. То есть я не могу со своего счета пожертвовать на какую-то партию, правильно? Это норма действующая.

Как не могут в Америке иностранцы финансировать, потому что это вмешательство из-за рубежа, за это сажают или санкции вводят. Не можешь того, не можешь этого, декларации – кто с ним общался, встретился. Ну там с нюансами, если случайно в ресторане – иди доказывай. А если вот мы встретились, депутат сюда пришел, поговорили, он должен декларацию написать, что он общался. Я не должен, а он должен.

– А телефонные звонки?

– Не знаю. Я не читал подробности. Почему? Потому что меня это не сильно волнует, я же декларацию писать не буду об общении, это они все будут. Хотят – общаются.

Поверь мне, что я ни к кому в очереди не стою в депутатскую приемную, мне от них ничего не надо.

Ну и не очень приятное, но переживаемое – это электронная декларация. Надо будет напрячься, конечно, написать. И потом уже вносить изменения.

Но мне почему хорошо? Потому что я же под 20 тысячами фунтов. Опять же, нет худа без добра: дохода никакого нет, ничего не трачу, ничего не покупаю, ничего не продаю. С декабря 2017-го я под "freezing order" и любое действие надо согласовывать с юристами Приватбанка. Поэтому не сильно меня это напрягает.

– То есть вам этот закон не страшен?

– Полезный. С точки зрения минусов – вообще никаких проблем. С точки зрения плюса – если я подаю декларацию электронную, ее проверяют НАПК. Если НАПК что-то нашло, передает или в админответственность, или в НАБУ, правильно?

А теперь на Западе, допустим, когда все кричали, что олигархи "сволочи, кровопийцы, мироеды" – приходишь в тот же западный банк и говоришь: "счет откройте".

Когда ты честный человек, тебя все равно спрашивают, а "откуда дровишки"? А теперь вот у меня электронная декларация, вот закон об олигархах, вот я ее сдал, вот меня пока не посадили, вот справка, что никаких уголовных дел касательно этого закона.

Да, я в реестре олигархов. Но государство признало, что все, что у меня есть, нажито честным непосильным трудом. То есть никаких левых приватизаций, никаких там конкурсов непонятных, никаких вторичных рынков, третичных.

– Правильно ли я понимаю, что вы поддерживаете закон про олигархов?

– Как мне объяснили адвокаты, мне это выгодно, меня это устраивает. Это хороший закон. Если не посадят здесь, тогда ты полностью легализован на Западе.

То есть после того, как ты становишься олигархом, все выполнил как там написано, не нарушаешь, а, следовательно, к тебе не применяют санкции и не посадили за неправильную декларацию – значит, получается, что то, что ты написал, все есть.

Идешь на Западе, они говорят: "что у тебя есть"? Вот то и то. Ну, все, вопросов нет – счет, кредиты.

Если есть декларация, в белую, все чисто, это считай, что ты отбелился.

– Почему, на ваш взгляд, Ахметов открыто выступает против закона об олигархах?

– Я разговаривал с Новинским, говорю: "Чего вы колотитесь"? А он говорит: "Ну просто неприятно, что нам какие-то ограничения вводят, с какой стати"?

Ну, такая жизнь. Вы там сколько, пятерочку хряпнули за 2021-й год за счет аномально высоких цен на руду? Много людей 5 миллиардов долларов кэшем зарабатывает? Ты же исключительный человек. Таких людей, может, 3-5.

Так что вам, плохо? Это и есть плата. То есть, если тебе что-то можно, то что-то тебе и нельзя.

Хотя, кстати говоря, если Новинский уйдет из депутатов, он не попадает в реестр. У него только два критерия.

– Какие?

– Деньги и отношение к монополии припишут. У нас в стране такая экономика, что любое участие в любом предприятии можно приписать к монополии.

А он еще и депутат. Если с депутатов уходит – он уже не попадает. Медиа у него нет. Он же хотел купить этот "Наш". Видите, Боженька отвел (*смеется*).

Богатый человек, с такими бабками, нафига ему депутатство? Что ему еще надо от этой власти, от страны? Он нормально себя чувствует до конца жизни, и внукам хватит. То есть основная задача теперь не нажить, а не потерять.

4. "Ахметов не привык, чтобы с ним так разговаривали. Мы люди пожилые уже, любим уважение"

– У вас есть понимание, почему Зеленский воюет с Ринатом Ахметовым? Ахметова чуть в перевороте не обвинили, Данилов сказал, что надо заслушать дело про Роттердам+ на СНБО. Потом закон *№5600* приняли. "Укрзализныця" – тарифы на перевозки железной руды подняли, налоги на железную руду подняли. На Шустера от власти никто не ходит. Что происходит?

– Я же на их встречах не был.

– Но вы по отдельности знаете их обоих.

– Мне кажется, что **закон – не тема для такого шухера. Значит, есть какие-то личные мотивы. Может, где-то нахамили, грубо поговорили.**

Ну, мы люди пожилые уже, любим уважение. Привыкли к уважению. Может, Зеленский что-то резкое и неуважительное сказал. Мог третьим лицам сказать.

Ринат Леонидович не привык, чтобы с ним так разговаривали.

– Думаете, в этом проблема?

– Очень часто бывает: наступили на ногу в трамвае, человек до конца жизни помнит.

– Вы что-то знаете все же?

– Нет, я анализирую, ничего не знаю. **Я просто говорю, что есть вопросы, связанные с формой общения, а есть – с содержанием.**

1) По содержанию мы видим только закон про олигархов, о котором Ахметов говорит, что его это беспокоит и волнует. А Зеленский бескомпромиссно его проводил. Вполне вероятно, что эта тематика.

2) А второе может быть на фоне этого был какой-то разговор и кто-то кому-то что-то передал, или почтальоны исказили и сказали, что "он называл тебя желтым земляным червяком", или тот того или этот этого.

Ну и все, и пошла коса на камень. Ну и, понятное дело, мы же за свободу слова все боремся, всех впускаем, никого не выпускаем.

– Бытует мнение, что через Давида Арахамию или еще через кого-то в ОПУ вы помогали власти давить на Ахметова. Можете прокомментировать?

– Нет. Мы никогда не воюем друг против друга вот так.

– Но у вас давняя с ним "любовь".

– Какая бы ни была у нас "любовь", **мы с ним сидим в одной лодке**, и не только с ним.

Мы если воюем друг с другом, то открыто воюем. Не с помощью дешевого пользования власть имущих.

– Как вы считаете, Ахметов на президентских и парламентских выборах будет какие-то ставки делать? Имею в виду, будет ли он кого-то поддерживать?

– Я не сильно слышал, чтобы он когда-то ставил на кого-то. Ну, кроме Януковича, наверное. Хотя он и с Юлей был в порядке.

Я думаю, что если бы Юлю тогда избрали, а не Януковича, тоже у него проблем бы не было.

Забудьте про Ахметова. Ахметов сильно большой. Как там писали? Кто написал про него? Вроде Герус. Что Ахметов больше, чем Украина.

– Думаете, у него своего кандидата не будет?

– Так он сам может в президенты, в принципе, идти. Он раскручен, узнаваем, у него стопроцентная узнаваемость.

– И вы можете, разве нет?

– Говорят, доверие к нему среди всех олигархов – 11%. Причем он тратит колоссальные средства на это. Я не трачу вообще никаких. Но у меня было где-то около 7% доверия при всем том, что Петька мне создал такой имидж со всеми участниками этой концессии – Гонтаревой, Ложкиным и другими.

– А Разумков? Ахметов будет ему помогать?

– Наверняка. Ахметов всем помогает, у него много возможностей, он – богатый человек. Это только у меня 20 тысяч в неделю, а у него возможностей больше.

– История о Гордоне, Комаровском – Ахметову это интересно? Будет ли он создавать партию медийных лиц, как вы считаете?

– Нет, они не политические фигуры, у них нет шансов. Не знаю, может, он будет помогать вообще всем, и хромым, и больным, но где Комаровский, где Гордон?

Комаровский пусть лечит, он хороший доктор, говорят. А Гордон хороший якобы журналист. Ну не знаю хороший-нехороший, но количество людей, которые смотрят его Youtube-канал, приличное.

5. "Сейчас Зеленский не ответит на вопрос, пойдет ли он на второй срок. Если он скажет, что не идет, все разбегутся уже сегодня"

– Вы смотрите концерты "Квартал 95"?

– Нет.

– Почему?

– Не интересно. Как звезды нет главной, так и не смотрю. Я любил "Квартал", когда там Зеленский был.

– Рейтинги упали после того, как он ушел?

– Да. Зеленский ведь незаменим. "Барселона" Месси лишилась – упала она или нет? Она там на 10-м месте.

– Они не переходят никуда, остаются на "плюсах"?

– А что, к Ахметову переходят? Может, из-за этого сыр-бор, что к Ахметову хотели (*смеется*).

– Получается, что им некуда идти.

– Так мы их никуда и не гоним. Насколько я знаю, они в сетке на этот год точно. **Основная интрига ж не в этом. Если вдруг Зеленский не пойдет на второй срок – вернется или не вернется?**

– Вы думаете, он не пойдет на второй срок?

– А сейчас никто не ответит на этот вопрос, кроме него. И он сейчас не ответит на него на 100% – если он сейчас скажет, что не идет, так все разбегутся уже сегодня.

Как два года управлять страной? Вы понимаете, окружение, если он скажет, что все, надоели…

– Пойдут к Порошенко, Тимошенко и так далее?

– И как управлять страной? Управляемость же упадет. Как он может сейчас это сказать? Он ответственный человек.

Ну и потом, он не все выполнил еще. Слушайте, пусть лучше пойдет.

– Вы поддерживаете идею, чтобы он шел на второй срок?

– Конечно. А кому вместо него? А кто, если не он? Петьку обратно?

– Не знаю … Разумков, как вариант?

– Вы видели этого Разумкова? Украинцы не любят предателей.

– Его же выгнали, уволили. Почему он предатель?

– Выгнали, потому что он предатель.

– Он говорил: "Давайте считаться с парламентом". Так ведь?

– С каким парламентом? Так его же парламент и выгнал, с которым он хотел считаться!

– Вы же понимаете, что выгнали его по инициативе Офиса президента?

– Он как стал директором парламента? Кто за него проголосовал?

– "Слуга народа"?

– Выдвинула его "Слуга народа"? Ну так надо было со своей "Слугой народа" договариваться как-то и учитывать ее позицию. Или он думал, что ему Петьки и Юльки, ОПЗЖшники помогут?

Если ты решил пойти против, то встань, скажи и уйди сам. Не позорься. А то ты там ходишь, кому-то что-то говоришь, звонишь. Зачем?

Вот его папа, я помню, принципиальный человек был. Встал в свое время и сказал Кучме: "В гробу я это видел". И ушел. Когда с Табачником он когда-то зацепился. Я все это прекрасно помню.

– Уточняющий вопрос. Я правильно понимаю, что вы не верите, что у Разумкова или Притулы есть шансы?

– Не надо сравнивать Притулу и Разумкова. Разумков – это **Разумков, это фигура, хотя и неоднозначная** с моей точки зрения. А Притула, я вообще не понимаю, кто это. Это кто, губернатор сейчас?

– Какой он губернатор...

– Это Скичко губернатор, перепутал. А, понял – это Хомутынника родственник. Бабки у него есть, а рейтинг – вряд ли. Раз родственник Хомутынника – значит при деньгах (*смеется*).

– Вы верите, что может появиться какой-то новый и серьезный кандидат в последний момент? Условно говоря, на Новый год – как было в 2019 году?

– Зеленский появился не за несколько месяцев до кампании. Он появился за полтора года до кампании.

– Но он ведь кампанию не проводил?

– А ему не надо, у него узнаваемость стопроцентная. Зачем ему? Он проводил ее каждый день на "Квартале" или на "Киев вечерний", или в "Чисто News", "Сказочная Русь", в сериале "Слуга народа".

– Дайте мне ответ: вы верите, что появится кто-то новый?

– Не верю. Не вижу пока. Я думаю, может, среди вас журналистов.

– Кто, например?

– Мосийчук (ведущая ток-шоу "Право на владу" на 1+1 – УП) может пойти.

– Вы Мосийчук бы поддержали, если бы она пошла?

– Я не знаю. Ну это хороший был бы батл. Я просто не думаю, что она бы пошла с точки зрения борьбы с Зеленским.

– То есть, если Владимир Александрович не пойдет, то в президенты будет баллотироваться Мосийчук?

– Она и так может пойдет.

– А вы с ней об этом говорили?

– Никогда. Вы вот сейчас спросили, кто может. Я навскидку говорю, кто имеет стопроцентную узнаваемость. Савик Шустер точно не пойдет. Гордон?

– Думаете, нет?

– Все-таки лицо, фамилия... Два еврея подряд... Нужна пауза (*смеется*). Думаю, более толерантной страны, чем у нас, в мире нету. Но чтобы перебора тоже не было.

Хотя, может, это и некорректно звучит. Не знаю, по ощущениям: то Гройсман, Зеленский, после этого Гордон? (*смеется*).

6. "Тимур Миндич – мне близкий, но деньги должен. Счет дружбу не портит"

– Помните, мы с вами говорили, что "плюсы" должны "Кварталу" круглую сумму, около 10 миллионов долларов. Вы закрыли перед "Кварталом" эти долги?

– Да я не был должен. "Плюсы" как-то рассчитались, по-моему.

Наверное был вопрос, потому что дополнительный продукт какой-то был поставлен. Поэтому за него была задолженность.

Они работают уже 10 или сколько там лет, у них все время какие-то есть плюс-минус. Это же творческий продукт. Дали продукт, отгрузили или не успели сделать. Они, по-моему, сериал про "Папика" сделали на год позже. Ну хорошо, они как-то сотрудничают, творческие люди.

– Финансовый вопрос закрыт?

– Да никогда их и не было. Смотрите, если они там устраивали шоу какие-то: "Игорь Валерьевич, верните деньги" – это на их совести мы оставим, я не обращаю на это внимание. У меня очень крепкая нервная система.

– Журналисты "Слідство.Інфо" показали, что офшорные компании Зеленского и его партнеров получали 40 миллионов долларов в 2012 году от оффшорных компаний, связанных с вами. Что это?

– Брехня.

– Ну там же показано, что 40 миллионов перечислялось.

– Связаные со мной?

– Приватбанк, кипрские счета. За что вы им деньги такие давали?

– Это брехня – компании, которые им пересчитывали якобы. Это вранье все.

– Вы им не платили 40 миллионов?

– Если "плюсы" рассчитывались за какой-то продукт, там могут быть и больше 40 миллионов. Там были контракты, там у них и по 20 миллионов долларов есть.

– В 2012 году?

– В 12-м году может быть что-то и было. Так а продукт они поставляли ничего себе! Там 20 миллионов только первая предпоставка была, насколько я помню. Они большие деньги там отдавали.

– Когда они только зашли, вы им сразу 20 могли платить за продукт?

– Нет, они поставили продукта сразу же на 20 – это библиотека (*сделаные ранее все продукты "Квартала" – УП*).

– А, это библиотека стоит двадцатку?

– Библиотека столько-то стоила, плюс продукт, который они готовили. Я так не сильно помню, можно поднять все. Но это нужно у Ярика (*Пахольчука – гендиректора "1+1 media" – УП*) спрашивать, чтобы поднять, сколько, когда, чего, по каким годам.

Они продукт поставляют, им платят за это. А про офшор – это же дурачок Арьев еще писал с Петькой.

Петька же кричал на стадионе про 40 миллионов, украли с Приватбанка. Это смешно даже звучит. Зачем мне оттуда тырить, если у меня там свои деньги лежат? Я получил 2 миллиарда за "Евраз" и держал их в Приватбанке. Могу показать все. И американским адвокатам то же самое показал.

– Тимур Миндич – ваш бизнес-партнер и совладелец "Квартал 95". Я так понимаю, что Миндич достаточно…

– Подождите. А с чего вы взяли, что он мой бизнес-партнер?

– Вы же мне рассказывали раньше?

– Да? Сейчас я не уверен, что он мой бизнес-партнер. Он мой дебитор. Он мне деньги должен.

– Сколько?

– Ну, сколько-то там должен.

– Он ведь близкий к вам?

– Близкий, но деньги должен. Счет дружбу не портит. А партнерство, не знаю, есть у нас партнерство или нет.

– Вы говорили что-то "по мелочам"?

– Я даже сам не знаю по каким мелочам, но хрен с ним. Будем считать, что где-то партнер, но в большей степени дебитор.

Я, кстати, когда раскрывал свои активы, его долг раскрывал адвокатам Приватбанка в Лондоне.

– И в то же время он достаточно близок к власти. Миндич был на дне рождения у Ермака, в квартире Миндича Зеленский справлял свой день рождения в прошлом году.

– Так меня, кстати, с Зеленским и с "Кварталом" познакомил Миндич. И я так понимаю, что он там акционер в "Квартале".

– Один из совладельцев, да?

– Я думаю, что он крупный совладелец. Он даже одно время, когда работал на "плюсах", возглавлял конекшн с "Кварталом".

Потом, когда Ткаченко сказал, что он сидит с одной и другой стороны, он его уволил с "плюсов".

– Он на "плюсах" еще и работал?

– Да, короткое время работал на "плюсах". Потом его оттуда турнул Ткаченко, у них еще на этом фоне неприязненные отношения, насколько я знаю.

Миндич сейчас со стороны "Квартала" полностью ведет контракт с "плюсами". То есть, он ответственный от "Квартала" за отношения с "плюсами", отвечает за поставку продукта.

– Разные, скажем так, политические и олигархические деятели говорят, что Миндич – он нечто вроде посыльного от вас. То есть вы не коммуницируете с властью напрямую, с Зеленским, с Ермаком. А вот Миндич с ними постоянно тусуется. Что мешает передавать им от вас сообщения через него?

– Я не могу прокомментировать, потому что для того, чтобы задавать этот вопрос, вы должны были пообщаться когда-нибудь с Миндичем.

– Почему?

– Он настолько заточен на своих интересах, что ему чужие интересы до одного места.

Если бы мне нужно было дать какой-то сигнал и передать сообщение туда, то Миндич был бы последний в шорт-списке, через кого бы я это делал. Знаете, почему? Он бы забыл, пока дошел бы.

– А почему он туда постоянно ходит, с властью общается?

– Он дружит с ними 20 лет.

– С Ермаком тоже?

– С Ермаком тоже они дружат какое-то количество времени – я не знаю, сколько. Смотрите, Миндич, насколько я знаю, 78-го года рождения. У нас разные поколения. У него своя жизнь.

Я дружу с ним, с его семьей. Я у его сына – сандак. В православии – крестный, God father. В иудаизме это сандак – это тот, кто держит ребенка, когда ему делают обрезание. Поэтому у нас прекрасные отношения, мы друзья.

У нас есть какие-то с ним небольшие взаимоотношения бизнесовые…

– Прям небольшие?

– Со мной сегодня быть партнером в бизнесе, это не большая прелесть для людей, потому что завтра скажут: "Коломойский, до свидания", счета закроют, под жопу из всех банков выгонят, еще и санкции введут.

Никто не хочет рисковать. А зачем? У каждого своя жизнь, дети, жены, семьи, родители.

А зачем им нужны неприятности? Я это прекрасно понимаю.

Я же с ними не делил кусок хлеба, когда я себе зарабатывал эти неприятности, правильно? Так зачем теперь кому-то из-за меня нужен мой геморрой?

Он же тоже не каждый день с президентом общается, правильно? Может, у него своих вопросов намного больше. Я же ему не плачу за почтальонную работу.

– Может, он отрабатывает долги?

– Если мне нужно было передать какой-то месседж, то я через другие каналы попытался бы это сделать.

– Например, в Буковеле?

– Я думаю, что это была бы самая худшая идея.

7. "Мне какая разница? Это пусть Зеленский думает, Ермак на своем месте или нет"

– Вы знакомы с Андреем Ермаком?

– Ну я знаком коротко. Как президентом стал Зеленский, познакомились.

– Думаете, он на своем месте?

– Даже не думаю, мне какая разница? Это пусть Зеленский думает, на своем он месте или нет.

– При общении с вами, какое он впечатление произвел?

– Я с ним мало общался. Культурный, интеллигентный. Во всяком случае, мне кажется, намного выглядит солидней, чем его предшественник и тезка.

– Говорят, что вы как-то влияли на *увольнение Андрея Богдана,* слышали такое?

– Это Богдан говорит? Ну я же не влияю. Руководитель Администрации – это Зеленский решает.

– Вы же могли Зеленскому подсказать как-нибудь?

– Так ему же с ним работать. А дальше, что – вместо него пойти работать бумажки перекладывать, встречи готовить, протоколом заниматься?

Это серьезная работа, причем бюрократическая. Я не люблю бюрократию.

– В конце-концов, к увольнению Богдана вы имели отношение?

– Никакого. **Я говорю это не для того, чтобы оправдываться на его эти глупые выступления в полуподпитии у Гордона, а отвечаю на ваш вопрос.**

А то, что он себе сказки рассказывает... Все-таки он был моим адвокатом, я его клиент, поэтому мы соблюдаем этику. Хотя он адвокатскую этику не всегда соблюдает, ни он, ни его подчиненные некоторые, в частности Рябошапка.

– Богдан с вами сейчас работает?

– Со мной не работает. А некоторые адвокаты из его конторы – да. Но они уже по инерции работают.

Они работали, когда он был в Администрации, потом он ушел, мы с ними продолжаем работать.

– В ОПУ есть еще один человек, которого вы точно знаете – это Кирилл Тимошенко. Правильно?

– Я знаю всю его семейку, начиная от дедушки, продолжая папой и заканчивая Кириллом. Но Кирилла я помню, когда он был еще, по-моему, в грудном возрасте, а мы с его папой компьютерами занимались.

Потом с папой мы не сильно общались, разошлись пути-дорожки, начиная с 92-го года.

А потом они появились у Корбана – Кирилл там где-то ошивался. Когда я был губернатором, они что-то крутились в областной администрации. А потом он перекочевал к Богдану, и Богдан его торпедировал в штаб Зеленского.

Лично его знаю немного лучше Ермака.

– Правда ли, что Кирилл делал какие-то видео за ваши деньги, но где-то по дороге кинул вас?

– Нет, это вообще бред. Никакие видео за мои деньги он не снимал, не кинул ничего. Я его вообще плохо знаю. Ну, есть такой Кирилл Тимошенко, работник ОПУ.

– Шефир. Я так понимаю, что он больше на "Квартал" работает, чем на Офис президента?

– Зачем провокационные вопросы: "На кого он работает"? Спросите у Шефира. По-моему, после покушения он ни на кого не работает.

– Какие у вас отношения? Как вы к нему относитесь?

– Никак. Я с ним последний раз общался, по-моему, в январе прошлого 2021 года. Я ему позвонил, он мне не отзвонился. А потом он меня поздравил с днем рождения, я ему даже "спасибо" не написал. С тех пор мы и не общаемся.

Мы с ним одного возраста практически. Мы пожилые люди, капризные, брюзгливые (*смеется*).

8. "Антиколомойский" закон – полностью неконституционная фигня"

– Перейдем к Верховной Раде. Источники в партии "Слуга народа" говорят, что в их фракции есть группа депутатов, которые ориентируются на вас – приблизительно 20-25 депутатов.

– Я читаю всю эту бредятину. Что такое "мои депутаты"?

– По сути, люди, которые ориентируются на вас.

– Можно назвать пофамильно? Трухин мой депутат?

– Его же раньше причисляли к вашей группе?

– Никогда не был. Если исходить из того, что только стал депутатом, сразу побежал дружить с Офисом напрямую. Зачем посредники?

– Ольга Василевская-Смаглюк?

– Она же у нас относительно не сильно долго работала (*журналистом 1+1 – УП*), лет 10 где-то. Я с ней познакомился в 2008-м году или 2009-м, когда она работала в журнале "Дело", который Пинчуку принадлежал или его Starlight.

– Бужанский?

– Бужанский был блогером в Днепропетровске, но я с ним знаком.

– Дубинский раньше был тоже, да?

– Я и сейчас общаюсь с ним. Смотри, до мая можно общаться, дальше уже геморрои начинаются – закон об олигархах, декларацию надо писать.

– По-честному, вы эту группу депутатов координируете?

– Нет. Люди все взрослые, свои семьи, свои дети, свои мужья-жены, свое видение.

– Вы имели отношение к тому, что эти люди попали в "Слугу народа"? Они как раз по мажоритарным округам шли в Днепре, Киевской области.

– Как я могу иметь отношение или не иметь? Я сказал, что сейчас окно возможностей.

– Кому?

– Им, журналистам. Я сказал об этом Ткаченко, а Ткаченко сказал уже своим подчиненным, он их туда торпедировал. Ткаченко там активно был интегрирован.

Эта группа депутатов – это ткаченковские все люди. Его подчиненные, не мои. Дубинскому я сказал, Смаглюк я с ней там контактировал, сказал: "не хочешь в депутаты, так давай запишись к Ткаченко".

Я знаю, что пошел Ковалев *(бывший гендиректор "УНИАН" – УП)*, Швец с "плюсов". Пошел Яременко, он с Ткаченко дружил.

– Кому еще из нынешних депутатов вы говорили: "слушай, иди, пробуй, баллотируйся"?

– Есть человек по фамилии Олейник Святослав, он был тогда председателем облрады или зампредседателем облрады, и он активно участвовал на выборах по Днепропетровску. Открыли социальные лифты.

Он был активным и у него были люди, которых он привел. Бужанского я не знал тогда. Нестеренко, Черный, Демченко. Еще кто-то, там человек 5-6 наверное.

– Они как-то координируются с Олейником, или с вами?

– Со мной нет, а с Олейником, думаю, да. Но ничего особенного. До последних выборов местных, когда в Кривом Роге не избрали мэра от "слуги", а Олейника обвинили, что он виноват.

– Почему?

– Не знаю подробностей. Его же тогда сняли с облсовета, а губернатора Бондаренко отправили в отставку. А сейчас Олейник занимается "УДАРом", насколько я знаю.

– Да?

– Я в прессе прочитал, что занимается. И на трассе видел, что его борды, на которых раньше была "Слуга народа" – сейчас "УДАР" появился.

– Кроме того, вы еще с Арахамией общаетесь в "СН"?

– Я когда сказал, что он мой друг, после этого его чуть не выгнали из фракции (*смеется*).

– Серьезно?

– Мы с ним хорошо общаемся. Но это все до мая. Потом думаю, будет выжженная земля вокруг этого офиса.

– Нам в "Слуге народа" говорили, что раньше своим депутатам вы присылали SMS прямо в зал – типа как голосовать. Сейчас вы тоже так делаете?

– Бред. Какие SMS, каким депутатам я присылал? У меня нет никаких интересов в парламенте. Вот скажи мне, пожалуйста, какие законы на протяжении двух с лишним лет, кроме "антиколомойского" закона – были плюс или минус мне в пользу или наоборот во вред?

Ну хоть один назовите!

– Я сейчас всех не вспомню. Разве "антиколомойский" был не достаточно показательным?

– "Антиколомойский" закон – это же принципиальная вещь, это большой процесс. Это часть того, что связано с Приватбанком. Поэтому – полностью неконституционная фигня и тому подобное.

– Но Дубинский и Василевская пытались его заблокировать.

– Смотрите, вопрос конституционности этого закона рассматривается в Конституционным суде. Мое личное мнение: я считаю, что все это незаконно, неконституционно.

А если какие-то депутаты, симпатизирующие мне, были против этого, они занимались своей прямой депутатской деятельностью.

– Депутатская группа "За майбутнє", ее возглавляет Палица – вы, кстати, с ним остаетесь в хороших отношениях?

– Безусловно.

– В этой группе у вас есть и другие хорошие знакомые, например, Виктор Бондарь и Юрий Шаповалов. Как вы с "За майбутнє" взаимодействуете?

– Еще был Антон Яценко, он к Юльке отбежал. Он ушел, но скоро обещал вернуться (*смеется*). Лубинец Дмитрий там еще есть, с ним общаюсь иногда.

Лубинец – был наш соратник по борьбе, он с Волновахи наводил порядок в 14-м году. Патриотически настроенный, руководитель греческой общины. У меня много там знакомых. Тот же Степан Ивахив, депутат Рудык.

– Вы как-то координируете эту группу? Они же на вас ориентируется?

– Та же история, что и со "слугой". А что мне от них надо? Теоретически, что им от меня надо, я могу предположить или догадаться (*улыбается*).

А мне от них что надо? Ну хоть что-нибудь?

– К примеру, можно Офису "продавать" свое влияние на эту группу.

– Кому продавать? Хорошо, нет вопросов, а чем заплатят? Банк вернут? Ну не возвращают, 3 года прошло. Более того, даже не рассматривают, выдали закон, чтобы нельзя было вернуть.

Еще и заблокировали Конституционный суд, чтобы он признал очевидное или не признал. А как можно продать влияние? Насколько я читаю в прессе, они и так голосуют с монобольшинством.

– Как вы думаете: поскольку они голосуют вместе с "СН"– может ли "За майбутнє" стать частью монобольшинства, например, войти во фракцию "Слуга народа"?

– Тушками?

– Как вариант. Возможно?

– А почему нет?

– Или коалицию с ними создать?

– Или коалицию могут.

– Они обсуждали такие варианты, или вы сейчас озвучиваете свои идеи?

– Есть очевидные вещи. Если они будут и дальше голосовать вместе, то есть, если они не оппозиция, а провластная группа – ну так нормально будет сделать коалицию.

9. "Мы не мирились с Порошенко. Я просто хотел спросить, как он себя чувствует уже не президентом"

– С Порошенко вы помирились или нет?

– Нет (удивлено).

– У вас же была история, что когда он выборы проиграл, вы вроде встречались чтобы примириться, в 19-м году?

– Мы не мирились. Просто я хотел спросить у него, как он себя чувствует не президентом.

– Что он вам ответил?

– Сказал, что нормально себя чувствует, но по глазам было видно, что врет (*улыбается*).

– А сейчас вы с ним как?

– Никак. Мы с тех пор никогда и не общались, не разговаривали.

– С Юлией Тимошенко вы поддерживаете общение?

– Практически нет. Как-то с Абдуллиным общались, и то последний раз полгода назад я его видел. Нет предмета общения. А что? У нее 20 человек, пускай с Палицей в Раде общаются.

– Про "УДАР" хотел спросить. Вы сказали, что Святослав Олейник занимается "УДАРом" в Днепропетровской области. Я правильно понимаю, что вы сейчас Кличко помогаете?

– Нет, наоборот. Вы что не видели последний съезд "УДАР"?

– Если честно, нет.

– Кроме одного уважаемого человека там, Юрия Витальевича, остальное – сбор блатных и нищих называется. Рябошапки, Данилюки, Порошенко...

– Давайте по-честному, вы будете Кличко поддерживать или нет?

– Нет, конечно. Кличко зачем? Он же в любой момент может слиться.

10. "Я уверен, что банк мы себе вернем"

– Перейдем к бизнесу. Есть история, что Зеленский хочет создавать государственные авиалинии. Среди экономических журналистов бытует версия, что *возможна национализация МАУ* под эти государственные авиалинии. Что вы об этом думаєте?

– Это невозможно. Во-первых, насильственная национализация или добровольная?

– Я думаю, такая, что с вами договорятся.

– Я там не единственный акционер. Майберг не согласится. А может, согласится, не знаю – это надо переговоры вести. Вопрос – какие условия, а что мы получим взамен как акционеры? 100% заберут компании или часть?

– С вами об этом говорил уже кто-то?

– Нет. Я просто не понимаю предмета разговора, потому что надо понять, **какие цели и задачи**. То есть, государство хочет сделать 100% государственную компанию?

– Если Зеленский так громко об этом говорит, то наверное 100%?

– А долгов там государству одна треть принадлежит. Если взять кредиторку МАУ, то там треть только государству принадлежит.

– Это сколько денег?

– Я не знаю, там текущие, много реструктурированных. Государству там по хотелкам миллиард с чем-то, а если по справедливости, то миллиард сто максимум. То есть, грубо говоря, от 35 до 40 миллионов долларов.

А продали они 60% в свое время за 60 миллионов. То есть, они продавали, грубо говоря, из расчета 100 миллионов за компанию, а сейчас, если они захотят за 40 миллионов получить 100% обратно, то сами нарвутся на иски от акционеров.

– Зачем тогда Данилов говорил, что МАУ может прекратить свою работу? У него было заявление о том, что СНБО что-то там должно рассмотреть.

– Нет, он должен был посмотреть на ситуацию в отрасли – что есть долги между МАУ и "Украэрорухом" и аэропортом "Борисполь". А у кого их нет? Это же объективно был форс-мажор: ковид, падение спроса.

Мы готовы, если поддержка государства для МАУ будет в этой форме, что простит долги в обмен на акции, даже если на какое-то время, а потом МАУ должно будет выкупить обратно эти акции и вернуть деньги государству – ну, это большая помощь.

Это неплохо, это снижение давления. Но я просто не уверен, что государство готово.

– Войти в МАУ?

– Не только в МАУ, создавать национального перевозчика на 100% государственного. Это большие деньги и лучше дорог построим на эти деньги.

Зачем нужен этот перевозчик? Частных компаний куча, пусть летают себе.

Причем, если это все, чтобы поднять "Антонов", так "Антонов" ничем не поможет.

Пожалуйста, мы готовы брать "Антонов", заказывать самолет – они же не готовы ничего производить.

– Перейдем к "Укрнафте". Мы уже давно слышали историю о возможном разделении "Укрнафты". Расскажите, что сейчас происходит?

– Это НАК "Нафтогаз" является инициатором с нами разойтись.

– И что вы думаете?

– Я считаю это правильным. Раз не получается совместная жизнь, надо интеллигентно и культурно развестись.

– Какая вам выгода от этого? Потому что газ очень подорожал, вам ведь выгодно газ держать?

– Смотрите – сегодня подорожал, завтра подешевеет. Мы же начали этот разговор еще до того, как он подорожал.

Этой работой занимается НАК вместе с "Укрнафтой" больше чем год. Начинал ***Коболев***, продолжает ***Витренко***.

Они год с лишним работали, и к Новому году уже должны были разбежаться.

– Почему не разбежались?

– Потом вы, журналисты, устроили кипиш. Сказали, что Коломойский, как всегда, забрал все самое лучшее, вершки и корешки, оставил государству какую-то гадость.

Это при том, что газ уже стоил по $1500 или по $2000, а нефть, как была $70-80 – так и была.

Когда мы собрались с НАК на какую-то рабочую встречу, и там был представитель правительства или советники какие-то, я сказал – смотрите, "Ernst & Young" еще с кем-то оценивали все имущество, вот есть два пакета:

это нам должно отойти, а это НАК. Если кто-то говорит, что лучше было бы наоборот – нет проблем, поменяли и мы берем худшее из двух.

– Почему вы так хотите поделить "Укрнафту"?

– Это не я хочу, это они хотят разойтись.

– Ну вы же поддерживаете это очень активно, я вижу?

– Если я буду не поддерживать, все скажут, что я буду сидеть там, управлять будут мои директора, хотя там не мой директор, а директора НАК выдвигал.

И будут говорить, что я опять управляю, граблю, забираю. А так –разошлись, стала частная компания. Никто же не говорит, что я не так управляю на каких-то частных предприятиях своих.

Раз такая обстановка, раз не получается – надо разойтись. При чем мы с НАК нормально существуем, у нас рабочие отношения, как Коболев с Витренко пришли в НАК возглавлять. Особенно после того, как Арсений Петрович покинул пост премьер-министра, многие интриги закончились.

Хотя это не он был, опять же, Петька допекал. **Там Петр Алексеевич с Кононенко забрать все хотели.** Целый план был, как у "Привата" забрать нефтяные активы, разрабатывали серьезно.

Короче, мы работали, **НАК был закоперщиком**, идеологом этого дела. Мы подготовились. НАК столкнулся с проблемой общественного мнения, правительства, тому подобное, им надо получать разрешения на какие-то значимые сделки и прочее.

– Сейчас все на паузе?

– Да, на паузе. Собрания должны быть какие-то в феврале.

И я им сказал: смотрите, если у вас проблема с общественным мнением, кто-то говорит, что мы забираем, "Зеркало недели" написали, еще кто-то – вот есть два пакета, пригласите общественность, пригласите журналистов. Скажите: "вот мы работали, это должно Коломойскому отойти, а это НАКу."

Я просто к чему говорю – что бы мы ни выбрали, какой вариант бы ни был, все равно скажут, что Коломойский всех об**бал. Ну правильно?

Репутация (*смеется*). Никуда не денешься.

– Последний вопрос. С момента национализации Приватбанка прошло 5 лет. Вы до сих пор рассчитываете, что сможете вернуть себе банк или получить компенсацию за него?

– Не рассчитываю, я просто уверен, что мы его себе вернем. Если все будет справедливо и честно – то нам должны его вернуть.

– В какие сроки?

– Кто знает? **Мы рассчитывали, что Петя уйдет и справедливость быстро восторжествует.**

Но не восторжествовала. Уже три года прошло. Но мы надеемся на лучшее.

***

№ 1.140

Оцінка російської наступальної кампанії – 29 грудня

Press ISW

1. 29 грудня російські війська завдали ще одну серію масованих ракетних ударів по критичній інфраструктурі України.

Українські офіційні особи повідомили, що росія запустили по Україні 69 крилатих ракет і 23 безпілотники. Українська ППО збила 54 ракети і щонайменше 11 безпілотників.

Українські джерела повідомили, що цілями російських ударів були насамперед об'єкти інфраструктури у Львівській, Київській, Одеській, Харківській та Донецькій областях. Це спричинило масові перебої з енерго-, тепло- та водопостачанням. Російські джерела стверджують, що удари також завдавалися по цілях у Сумській, Чернігівській, Житомирській, Вінницькій, Хмельницькій, Тернопільській, Івано-Франківській, Полтавській, Дніпропетровській та Запорізькій областях.

Міністерство оборони білорусі заявило, що під час хвилі російських ударів білоруська ППО збила українську ракету С-300, уламки якої впали на територію білорусі.

Міністерство оборони Росії дало відповідь на постійні оцінки Заходу про те, що його запас систем високоточної зброї на фоні масованих ударів по Україні серйозно виснажений. Воно заявило, що ракети «Калібр» у нього «ніколи не закінчаться».

Раніше ISW оцінював, що російські війська значно виснажили свій арсенал систем високоточної зброї. Але, імовірно, найближчим часом вони все ж таки продовжуватимуть загрожувати українській критично важливій інфраструктурі та завдавати страждань цивільним особам. 26 грудня начальник Головного управління розвідки України Кирило Буданов заявив, що у російських військ достатньо ракет для нанесення ще двох-трьох масштабних ударів.

2. 29 грудня міністр закордонних справ росії сергій лавров підтвердив небажання росії вести реальні переговори та визнавати Україну як їх незалежного учасника.

В інтерв'ю відомому російському джерелу новин лавров заявив, що росія не прийме мирний план, запропонований президентом України Володимиром Зеленським. Він додав, що кремль не буде спілкуватися з українськими переговорниками на умовах, які включають виведення російських військ з окупованої території України, виплату репарацій та участь росії в міжнародних трибуналах.

За словами лаврова, він не може визначити, чи залишився в Києві хоча б один «адекватний» незалежний політик, з яким росія могла б вести переговори. Він заявив, що відмова Зеленського продовжувати переговори з росією в квітні продемонструвала повну «несамостійність [Зеленського] у прийнятті важливих рішень» та маніпулювання Заходу для продовження бойових дій.

лавров висловив сумнів, що під «київським режимом» з'явиться «прийнятний» політик. Тим самим він наочно підтвердив позицію кремля, що Зеленський не є легітимним політичним лідером або прийнятним партнером у переговорах, та зайвий раз підкреслив, що росія залишається вірною своїм максималістським цілям щодо зміни влади в Україні.

3. Начальник Головного управління розвідки України Кирило Буданов 29 грудня заявив, що бойові дії в Україні зайшли у глухий кут.

В інтерв'ю «BBC» Буданов сказав, що «ситуація просто застрягла», і що як російським, так і українським військам не вистачає ресурсів або здатності рухатися вперед. Буданов підкреслив, що Україна не може перемогти російські війська «за всіма напрямками комплексно». Він повторив, що Україна очікує на постачання нових і більш досконалих систем озброєння.

Заява Буданова узгоджується з деякими елементами оцінки ISW від 28 грудня. Ми припустили, що російський наступ при Бахмуті може сягнути кульмінації, і що російські війська в цьому районі, ймовірно, не зможуть здобути значних успіхів в оперативному плані. Але ISW також вивів ознаки того, що російські війська, можливо, готуються до рішучих дій (ймовірно, оборонного характеру) в Луганській області. Це свідчить про те, що зовсім не не обов’язково, що бойові дії в Україні зайшли в глухий кут.

4. кремль, використовуючи розпливчасті формулювання, продовжує маніпулювати російським законодавством, щоб надавати державі все більш широкі повноваження для усунення інакомислення і погроз симпатикам України.

Президент росії володимир путін 29 грудня підписав доповнення до кримінального кодексу рф, яке дозволяє російській владі засуджувати росіян до довічного позбавлення волі за «сприяння диверсійній діяльності», «проходження підготовки з метою проведення диверсійної діяльності» та за «організацію диверсійної спільноти», і від 5 до 10 років позбавлення волі – за «участь у такій спільноті».

путін також підписав закон, що дозволяє російській владі карати будь-якого приватного громадянина за «осквернення» георгіївської стрічки (відомий російський військовий символ, особливо пов’язаний з війною в Україні) – до 3 років позбавлення волі або штрафу до трьох мільйонів рублів ($40 541).

Ці закони слідують у руслі російської політики: під виглядом покарання росіян за «дискредитацію» армії посилюють контроль над тим, що залишилося від російської опозиції, та над і без того обмеженим інформаційним простором росії.

5. Неодноразові українські удари по законних військових цілях далеко в російському тилу демонструють неефективність російської протиповітряної оборони проти безпілотників.

29 грудня українські сили атакували авіабазу «енгельс» безпілотними літальними апаратами – через три дні після повідомлень про збиття російською ППО українського БПЛА над «енгельсом», внаслідок чого загинули три російські військовослужбовці.

Міністерство оборони Сполученого Королівства 29 грудня заявило, що стає «все більш очевидним», що росії «все складніше протистояти повітряним загрозам глибоко всередині [своєї території]». Воно оцінило, що російська ППО, ймовірно, намагає задовольнити високий попит на протиповітряну оборону для польових штабів поблизу лінії фронту в Україні, одночасно захищаючи стратегічні об’єкти, такі як авіабаза «енгельс».

6. Повторні удари по авіабазі «енгельс», швидше за все, посилять критику мілблогерів щодо того, що росія не здатна захистити власну територію від українських ударів.

Відомий російський мілблогер сумнівається, що українські безпілотники і ракети долають такі відстані та проникають на російську територію «так безкарно», і не вірить у чесність відповіді російського міноборони. Мілблогер пожартував, що якби непомічений літак приземлився на Красній площі (алюзія на політ Матіаса Руста з Гельсінкі до Москви в 1987 році), то це, напевно, викликало б довшу відповідь від російського уряду, ніж одне речення.

26 грудня ISW повідомляв про хвилю невдоволень у спільноті російських мілблогерів.

✅ Ключові події

1) російські війська завдали чергової серії ракетних ударів по критичній інфраструктурі України.

2) Міністр закордонних справ росії сергій лавров підтвердив небажання росії вести реальні переговори з Україною.

3) Начальник Головного управління розвідки України Кирило Буданов заявив, що бойові дії в Україні зайшли у глухий кут.

4) кремль продовжує маніпулювати російським законодавством, щоб надавати державі все більш широкі повноваження для усунення інакомислення.

5) Неодноразові українські удари по законних військових цілях у тилових районах російської федерації демонструють неефективність російської протиповітряної оборони проти безпілотників і загострюють критику того, що росія не може захистити власну територію.

6) Українські війська продовжили контрнаступ у районі Кремінної, а російські війська вели обмежені контратаки на лінії Сватове-Кремінна.

7) російські війська продовжили наступальні операції в районі Авдіївки, а також навколо Бахмута, де, ймовірно, прискорюється потенційна кульмінація російського наступу.

8) російські війська продовжили вести оборону в Херсонській області.

9) 29 грудня вперше зібралася «мобілізаційна» робоча група Кремля. Такий форум критики проведення мобілізації, швидше за все, призведе до конфронтації з міноборони росії.

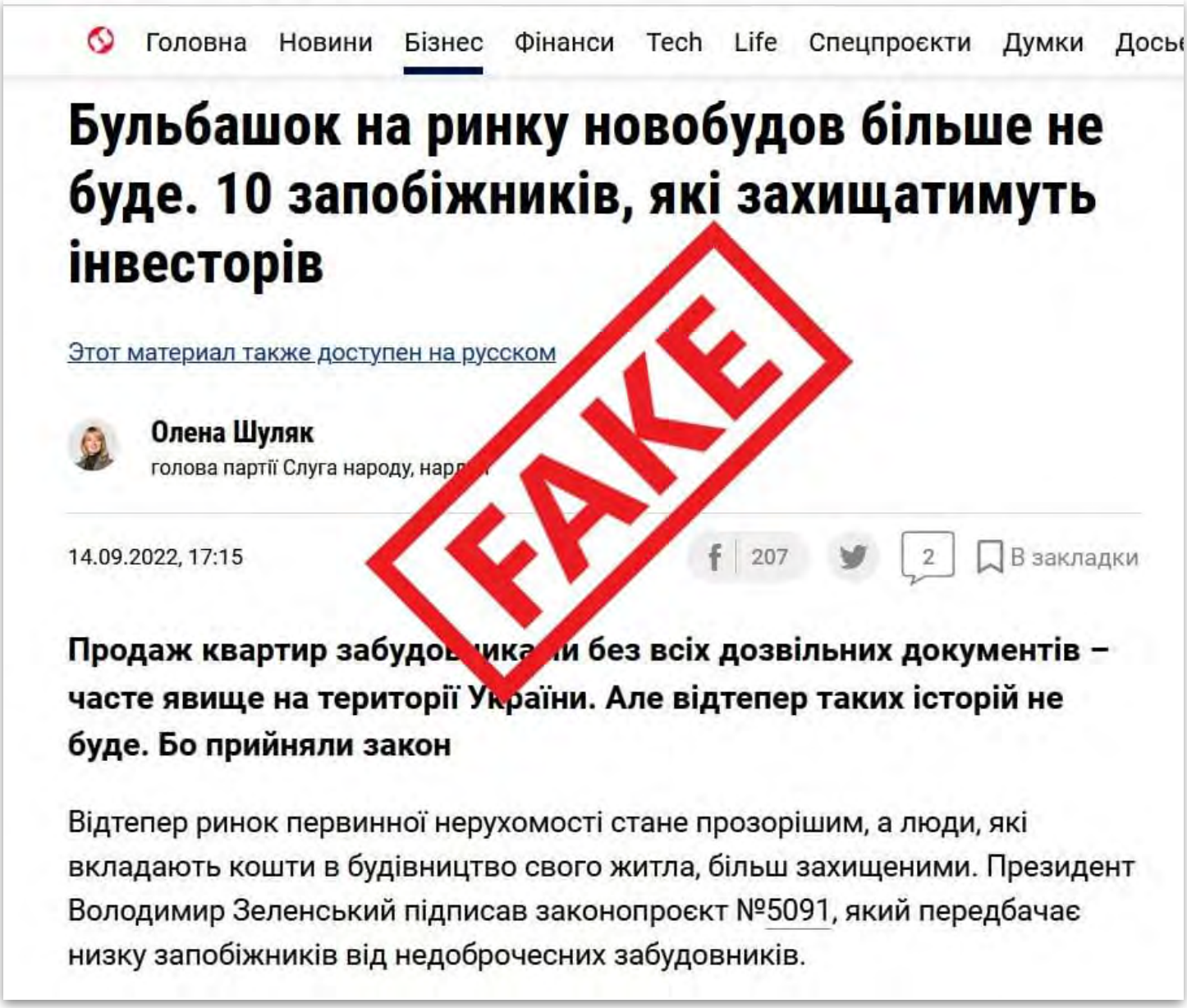
10) російська окупаційна влада продовжує посилювати репресії правоохоронних органів у безуспішних спробах придушити партизанський тиск на окупованих територіях.

Переклад – ISW Українською (https://t.me/isw_ukr)

***

№ 1.141

Бульбашок на ринку новобудов більше не буде. 10 запобіжників, які захищатимуть інвесторів

Олена Шуляк

голова партії Слуга народу, нардеп

2022-09-14

Продаж квартир забудовниками без всіх дозвільних документів – часте явище на території України. Але відтепер таких історій не буде. Бо прийняли закон.

Олена Шуляк на LIGA.net

1. Забудовник не зможе продавати квартири, не маючи всіх дозвільних документів.

Одним із пріоритетів під час написання законопроєкту було унеможливити появу недобудов, а для цього мають бути створені відповідні умови. Також лише за наявності всіх необхідних дозвільних документів можливий доступ до реєстрації.

Тож працюватиме така логіка: спочатку дозвільні документи, потім доступ до реєстрації спеціальних майнових прав на об'єкти і лише тоді – можливість продажу квартир.

Насправді

Закон залишає забудовникам велику кількість незаборонених схем залучення коштів інвесторів в будівництво **за відсутності прав** власності/користування земельною ділянкою та на проведення будівельних робіт. Ба більше: започатковується вільний оберт із визнанням та підтвердженням державою кожної операції зі «спеціальними майновими правами» **на квартири в будівництві, офіційно визнаному незаконним**.

1) Новий закон містить той самий недолік, що і діюче законодавство – відсутні імперативні заборони на залучення коштів у будь-який спосіб, окрім прямо врегульованих законом. Як наслідок, не заборонено, наприклад, використання популярних наразі попередніх договорів купівлі-продажу квартири (саме квартири, а не «майбутнього об'єкта нерухомості»), що разом із договорами забезпечення їх виконання можуть укладатися за відсутності прав на будівництво.

2) Чинність прав власності/користування земельною ділянкою та на проведення будівельних робіт автоматично перевіряється виключно при первинній державній реєстрації спеціального майнового права. **Не передбачено скасування такої реєстрації чи накладання заборони на його відчуження у разі втрати права власності/користування земельною ділянкою чи скасування права на проведення будівельних робіт**.

3) За відсутності чинних дозвільних документів, **заборонений виключно перший продаж** спеціальних майнових прав. При цьому, заборона встановлена не шляхом автоматичної її реєстрації в Держреєстрі прав, а формальними вимогами положень закону щодо укладання першого договору купівлі-продажу, що дозволяє їх легко порушувати непорядним забудовникам.

4) Починаючи з другої купівлі-продажу спеціальних майнових прав, **не передбачено жодних заборон чи обмежень** у разі відсутності чинних дозвільних документів на будівництво. Недобропорядному забудовнику ніщо не заважає здійснити формально перший продаж компанії-партнеру, а далі де-юре партнер перепродає права пересічним інвестором. Ця проста схема не лише повністю знімає вимоги до чинності дозвільних документів при продажі інвестору, але і дозволяє відчутно зменшити податки (від сплати ПДВ звільнені другий та подальші продажи житла), та, відповідно, вартість житла для інвестора при збереженні прибутку забудовника, тим самим роблячи її фінансово привабливою для потенційних інвесторів.

5) Вимоги нового закону розповсюджуються лише на будівництво, дозволи на яке буде отримано після набрання ним чинності. Наразі забудовниками вже отримано безстрокові дозволи на будівництво житлових будинків на сотні тисяч квартир (щонайменше на 2-3 річні потреби ринку), значна кількість з яких ще на виставлена на продаж і не почала будуватися, а залучення коштів в будівництво яких може відбуватися за старими правилами. Недобропорядні забудовники, як і зараз, можуть в об'єктах зі старими дозволами ще роками залучати кошти на будівництво квартир, не передбачених проектною документацією.

Відтепер ринок первинної нерухомості стане прозорішим, а люди, які вкладають кошти в будівництво свого житла, більш захищеними. Президент Володимир Зеленський підписав законопроєкт № 5091,

Олена Шуляк на LIGA.net

Фейк

2. Стане неможливо повторно продавати одну й ту саму квартиру.

Кожна майбутня квартира в багатоквартирному будинку має бути зареєстрована в реєстрі речових прав Міністерства юстиції України як окремий об'єкт майнових прав.

Після того як усі об'єкти буде зареєстровано, забудовники вже не матимуть можливості без узгодження з інвесторами в будівництво переобладнувати допоміжні нежитлові приміщення (підвали, горища) в житлові та офісні приміщення з метою їхнього наступного продажу або, скажімо, перетворити велику квартиру на кілька менших.

Насправді

Новий закон не містить імперативної заборони на використання схем залучення коштів, що не врегульовані новим законом (наприклад, попередніх договорів купівлі-продажу квартир). Тому і надалі у недобропорядних забудовників буде існувати можливість повторно залучати кошти на одну й ту саму квартиру, заманюючи інвесторів цінами, нижчими за ринкові.

Вимоги нового закону розповсюджуються лише на будівництво, дозволи на яке буде отримано після набрання ним чинності. Наразі забудовниками вже отримано безстрокові дозволи на будівництво житлових будинків на сотні тисяч квартир (щонайменше на 2-3 річні потреби ринку), значна кількість з яких ще на виставлена на продаж і не почала будуватися, а залучення коштів в будівництво яких може відбуватися за старими правилами.

Зменшувати площі допоміжних нежитлових примішень без згоди всіх інвесторів, забудовнику забороняється виключно у разі формування нових майбутніх об'єктів нерухомості (п. 2 нової ч.12 ст. 31 ЗУ «Про регулювання містобудівної діяльності»). Але за цим законом, забудовник без згоди інвесторів може приєднувати їх частинами до вже запланованих квартир/офісів.

Закон дозволяє забудовнику за власним бажанням перетворювати велику квартиру на кілька маленьких, якщо ще не було першого продажу цієї великої квартири.

Також треба враховувати ризик використання із зареєстрованими в Держреєстрі прав «майбутніми об'єктами нерухомості» шахрайських схем, що наразі використовуються для рейдерства нерухомого майна.

який передбачає низку запобіжників від недоброчесних забудовників.

Що саме зміниться

1. Забудовник не зможе продавати квартири, не маючи всіх дозвільних документів.

Одним із пріоритетів під час написання законопроєкту було унеможливити появу недобудов, а для цього мають бути створені відповідні умови. Також лише за наявності всіх необхідних дозвільних документів можливий доступ до реєстрації.

Тож працюватиме така логіка: спочатку дозвільні документи, потім доступ до реєстрації спеціальних майнових прав на об'єкти і лише тоді — можливість продажу квартир.

Маніпуляція

Олена Шуляк на LIGA.net

3. Інвестор у будівництво купуватиме не обіцянки, а зареєстроване право на майбутній об'єкт нерухомості.

Майбутню квартиру, на яку оформлене спеціальне майнове право, можна продати. Таке спеціальне майнове право може бути предметом іпотеки, що сприятиме розвитку іпотечного кредитування.

Також у законі окремо зазначено, що спеціальне майнове право включає право особи вимагати закінчення будівництва об'єкта, зокрема через звернення до суду.

Насправді

Загалом, це твердження є правдивими, адже Олена Шуляк не стверджує, що інвестор завдяки такі новації дійсно отримає квартиру, в будівництво якої вкладає кошти. Проте, воно подається, як один із механізмів захисту інвесторів від недобропорядних забудовників, що є маніпуляцією.

Інвестор стає власником лише «спеціального майнового права», яке можна вільно продавати, але отримання саме квартири, як придатного для проживання об'єкту нерухомості – це виключно обіцянка забудовника.

Прийнятий закон не встановлює обов'язок забудовника використовувати отримані по договору купівлі-продажу кошти саме на будівництво об'єкта – це особисті гроші забудовника і він сам вирішує, як ними розпоряджатися.

Не передбачено жодних механізмів контролю за використанням забудовником отриманих коштів, ніщо не заважає забудовнику вивести отримані від інвесторів кошти та ініціювати власне банкрутство. Рішення суду, що зобов'язує компанію-банкрута завершити будівництво, нездатне забезпечити добудову об'єкта.

2. Стане неможливо повторно продавати одну й ту саму квартиру.

Кожна майбутня квартира в багатоквартирному будинку має бути зареєстрована в реєстрі речових прав Міністерства юстиції України як окремий об'єкт майнових прав.

Після того як усі об'єкти буде зареєстровано, забудовники вже не матимуть можливості без узгодження з інвесторами в будівництво переобладнувати допоміжні нежитлові приміщення (підвали, горища) в житлові та офісні приміщення з метою їхнього наступного продажу або, скажімо, перетворити велику квартиру на кілька менших.

3. Інвестор у будівництво купуватиме не обіцянки, а зареєстроване право на майбутній об'єкт нерухомості.

Майбутню квартиру, на яку оформлене спеціальне майнове право, можна продати. Таке спеціальне майнове право може бути предметом іпотеки, що сприятиме розвитку іпотечного кредитування.

Маніпуляція

Олена Шуляк на LIGA.net

4. Уся інформація має бути прозорою та доступною.

Забудовник на своєму сайті має розкрити детальну інформацію про себе та кінцевих бенефіціарів, а також об'єкт та кількість уже проданих у будинку квартир.

Раніше забудовники не були зобов'язані ніде показувати, скільки квартир продано в будинку, що будується, і це дозволяло приховувати маніпуляції з об'єктом.

Насправді

Вимоги до розкриття інформації забудовником дійсно передбачені в ст. 8 Закону, але **зазначена стаття містить критичні недоліки, що дозволяють забудовникам безкарно розміщувати неактуальну інформацію, фактично займаючись дезінформацією інвесторів.**

Частина перша ст. 8 встановлює вимогу розмістити інформацію на веб-сайті забудовника. В свою чергу, частина друга ст. 8 встановлює вимоги **до оновлення** цієї інформації.

Наступні п'ятнадцять частин цієї статті, до дрібниць деталізують контроль за виконанням та відповідальність **виключно** за порушення «***вимог*** *щодо розкриття інформації про подільний об'єкт незавершеного будівництва (багатоквартирний будинок),* ***визначених частиною першою цієї статті***».

Таким чином, забудовнику достатньо лише розмістити інформацію перед початком продажу спеціальних майнових прав, адже виконання вимог частини другої ст. 8 щодо оновлення цієї інформації не контролюється і відповідальність за їх порушення не передбачена.

Також у законі окремо зазначено, що спеціальне майнове право включає право особи вимагати закінчення будівництва об'єкта, зокрема через звернення до суду.

4. Уся інформація має бути прозорою та доступною.

Забудовник на своєму сайті має розкрити детальну інформацію про себе та кінцевих бенефіціарів, а також об'єкт та кількість уже проданих у будинку квартир.

Раніше забудовники не були зобов'язані ніде показувати, скільки квартир продано в будинку, що будується, і це дозволяло приховувати маніпуляції з об'єктом.

5. Інвестор має право розірвати невигідний йому договір із забудовником.

Серед можливих причин — порушення встановленого терміну прийняття в експлуатацію об'єкта на понад шість місяців, а також зміна характеристик нерухомості.

Олена Шуляк на LIGA.net

Фейк

5. Інвестор має право розірвати невигідний йому договір із забудовником.

Серед можливих причин – порушення встановленого терміну прийняття в експлуатацію об'єкта на понад шість місяців, а також зміна характеристик нерухомості.

Насправді

Загальними нормами законодавства вже передбачено право інвестора розірвати договір та вимагати повернення сплачених коштів і сплати штрафних санкцій у разі суттєвих порушень забудовником його обов'язків. **Прийнятий закон зменшує існуючи права інвестора.**

1) Відповідно до прийнятого закону (ч. 5 ст. 18), у разі розірвання договору, забудовник чи девелопер зобов'язаний повернути покупцю кошти, **фактично сплачені** за майбутній об'єкт нерухомості, і сума коштів, що підлягає поверненню, може бути змінена з урахуванням суми штрафних санкцій, **якщо такі санкції передбачені договором**.

Тобто, замість врегулювання розміру штрафних санкцій і посилення відповідальності недобропорядних забудовників, закон навпаки **позбавляє постраждалого інвестора права** вимагати індексацію, пеню і т.п., встановлені Цивільним та Господарським кодексами, ЗУ «Про захист прав споживачів» тощо, перекладаючи це питання на договір. Як нескладно здогадатися, забудовник ніколи не буде сам собі встановлювати жорстку відповідальність у договорі, якщо закон його не примушує.

Таким чином, жертва недобропорядного забудовника за новим законом має право повернути собі знецінені за кілька років гроші, а сам недобропорядний забудовник отримує право продати суттєво дорожче квартиру, побудовану за гроші своєї жертви.

2) Щоб вимагати розірвання договору за затримки в будівництві, інвестору необхідно дочекатися порушення строку прийняття в експлуатацію більш як на шість місяців (п.1 ч. 1 ст. 18). При цьому, просто порушення графіку будівництва забудовником, не дає інвестору права на розірвання договору – навіть якщо забудовник не будує, треба чекати саме порушення строку введення в експлуатацію.

В фінальну редакцію закону за пропозицією Олени Шуляк (правка 294) було додано також наступну норму: *«Перебіг цього строку зупиняється на період оскарження рішень, дій або бездіяльності державних органів, якщо такі рішення, дії або бездіяльність впливають на строк прийняття в експлуатацію закінченого будівництвом об'єкта»*.

Тобто, якщо забудовник втягнув інвестора в фінансування незаконного будівництва чи почав порушувати вимоги законодавства під час будівництва, то інвестор взагалі фактично втрачає право вимагати розірвання договору в незалежності від строків затримки введення в експлуатацію, адже суди можуть тривати роками.

Щодо змін характеристик нерухомості, що дають право на розірвання договору, див. п. 6.

6. Девелопер має погодити зміни в проєкті, якщо вони впливають на інтереси покупця.

Як уже було зазначено, якщо технічні характеристики квартири змінено без згоди власника — це є підставою для розриву договору.

7. Забудовник зобов'язаний під'єднати будинок до інженерних

Олена Шуляк на LIGA.net

Фейк

6. Девелопер має погодити зміни в проєкті, якщо вони впливають на інтереси покупця.

Як уже було зазначено, якщо технічні характеристики квартири змінено без згоди власника – це є підставою для розриву договору.

Насправді

Закон суттєво звужує існуючи права інвесторів.

Наразі, інвестор може вимагати побудувати те, що передбачено проектом на момент укладання договору, але внаслідок недоліків законодавства, не завжди може довести в суді порушення своїх прав.

Замість посилення захисту інвестора, Закон встановлює виключний перелік змін, які забудовник повинен погоджувати з інвестором (нова ч. 12 ст. 31 ЗУ «Про регулювання містобудівної діяльності»).

Із того, що наразі заборонено загальним нормами законодавства робити без погодження з інвестором, але **стане дозволеним після набрання чинності новим Законом**, доречно виділити наступне.

1) Змінити площу квартири в межах 10% та планування самої квартири. Якщо площа квартира збільшилася, інвестор зобов'язаний після введення в експлуатацію доплатити забудовнику за всю додаткову площу.

2) Додавати зверху поверхи (погоджувати треба лише з інвесторами поточного верхнього поверху, а якщо на ньому квартири тимчасово не продавати, то погоджувати непотрібно). Інвестори заплатили за будівництво квартири в 9-типоверхівці, а забудовник може передумати і перетворити її в 25-типоверхівку.

3) Змінювати генплан забудови ділянки, вільно додаючи нові житлові будинки, прибираючи паркінги і інші об'єкти інфраструктури та зменшуючи прибудинкову територію.

Але враховуючи умови розірвання договору за порушення забудовника (див. п. 5), інвестору буде невигідно розривати договір навіть у разі непогодження з ним тих поодиноких питань, які законотворці визнали такими, що впливають на інтереси інвестора.

мереж на постійній основі перед введенням будинку в експлуатацію.

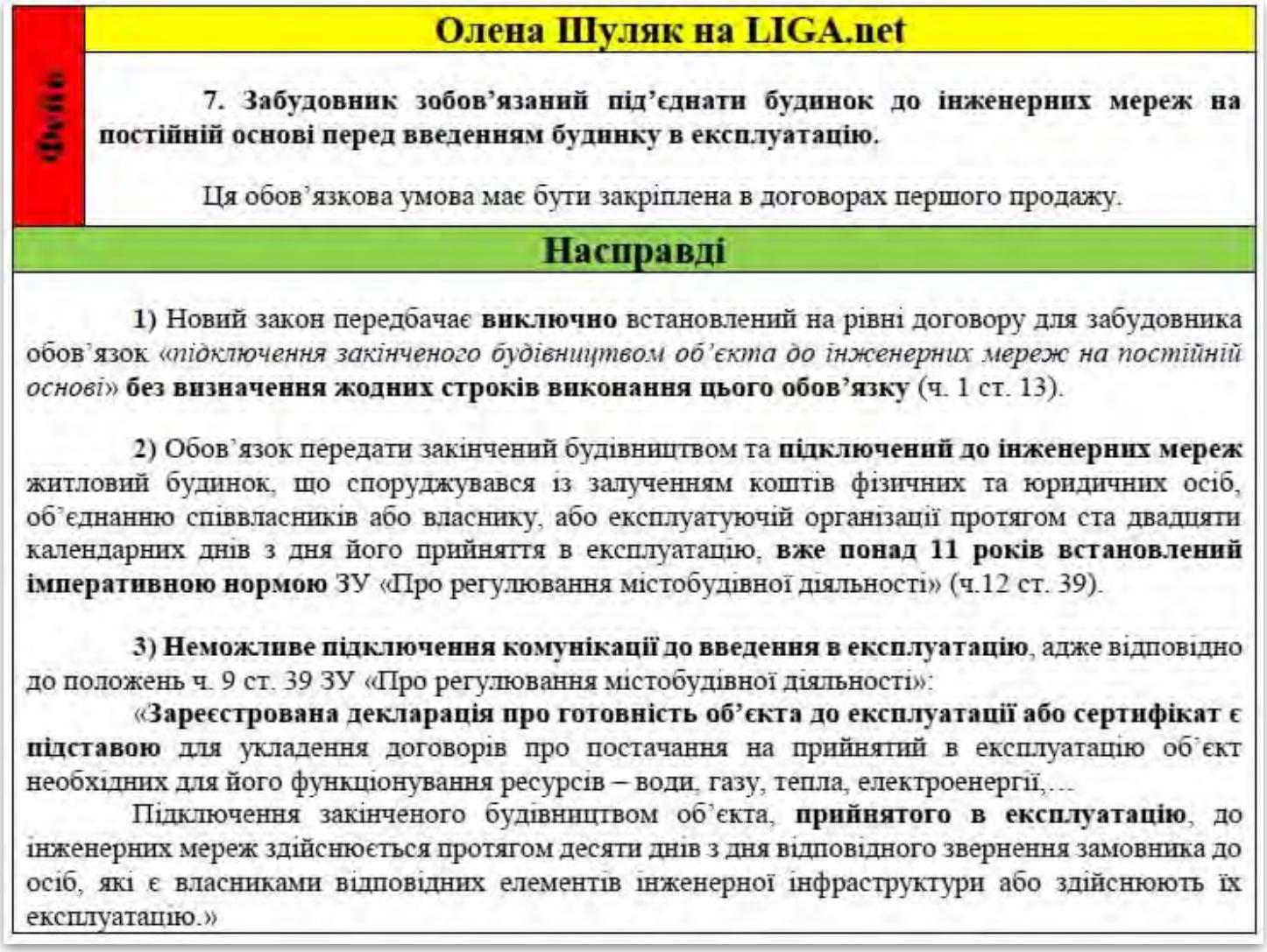
Ця обов'язкова умова має бути закріплена в договорах першого продажу.

8. На кожну чергу будівництва чи пусковий комплекс встановлюється гарантійна частка.

Забудовник не матиме права розпоряджатися цією частиною об'єкта до здачі в експлуатацію. Порядок визначення розміру гарантійної частки встановлюватиме Кабінет міністрів України.

Головна функція такого нововведення — попередження недобудови об'єкта. У разі такої загрози, кошти з продажу гарантованої частки підуть на добудову об'єкта.

9. Забудовник не може повторно продати об’єкт іншому власнику до його прийняття в експлуатацію.

Це запобігатиме ситуації, коли забудовник намагається зняти із себе відповідальність за завершення будівництва.

10. Права інвесторів у житло захищені законом "Про захист прав споживачів".

Зокрема, договір купівлі-продажу майбутнього об’єкта нерухомості не може містити умови, які є несправедливими згідно з законом "Про захист прав споживачів".

Впевнена, що цим законом ми нарешті зробили український ринок житлової забудови сучасним, справедливим та цивілізованим. І поняття "будівельна компанія" в стрічках новин більше не буде доповнюватися фразою "скандально відома".

***

Розписав по пунктах, чому написане головою партії Слуга Народу Олена Шуляк для видання LIGA.net про "захист інвесторів в новобудови" законопроектом 5091 є банальним фейком.

Маніпуляція

Олена Шуляк на LIGA.net

8. На кожну чергу будівництва чи пусковий комплекс встановлюється гарантійна частка.

Забудовник не матиме права розпоряджатися цією частиною об'єкта до здачі в експлуатацію. Порядок визначення розміру гарантійної частки встановлюватиме Кабінет міністрів України.

Головна функція такого нововведення – попередження недобудови об'єкта. У разі такої загрози, кошти з продажу гарантованої частки підуть на добудову об'єкта.

Насправді

Головне питання – в розмірі гарантійної частки.

В минулому скликанні, Олена Шуляк, як експерт, була співавтором аналогічного законопроекту (№ 7084). Там пропонувалося встановити цю частку в розмірі 25% у разі наявності страхування ризику порушення строків будівництва. У 2020 році, розроблений Оленою Шуляк, вже як депутатом ВР, законопроект передбачав 10% у разі наявності страхування (було оприлюднено для обговорення на сайті Мінрегіону).

Але прийнята редакція закону взагалі не встановлює розмір гарантійної частки і перекладає вирішення питання на Кабмін, при цьому озвучені публічно раніше наміри – на рівні 10%.

Достатній розмір гарантійної частки для реального захисту інвесторів – кілька десятків відсотків (наприклад, у випадку з останнім великим будівельним скандалом з банком «Аркада», для добудови квартир постраждалим була би необхідна гарантійна взагалі на рівні 50%).

Також треба враховувати, що **вимога наявність гарантійної частки діє лише**:

1) для будівництва, право на яке буде отримано після набрання чинності цим Законом;

2) у разі, якщо забудовник залучає кошти у спосіб, прямо встановлений цим Законом.

За повної відсутності в новому законі механізмів контролю за цільовим використанням коштів забудовником, запропонований підхід з «гарантійною часткою» не здатен захистити інвесторів, а є лише зручним для забудовників аргументом для обгрунтування як підвищення цін на житло, так і використання незаборонених, але прямо не врегульованих, схем залучення коштів від фізичних осіб.

Могильний **2022-09-17**

До постійної брехні пані Шуляк я вже звик - для неї є нормою обслуговувати будівельне лобі всупереч інтересам України та громадян.

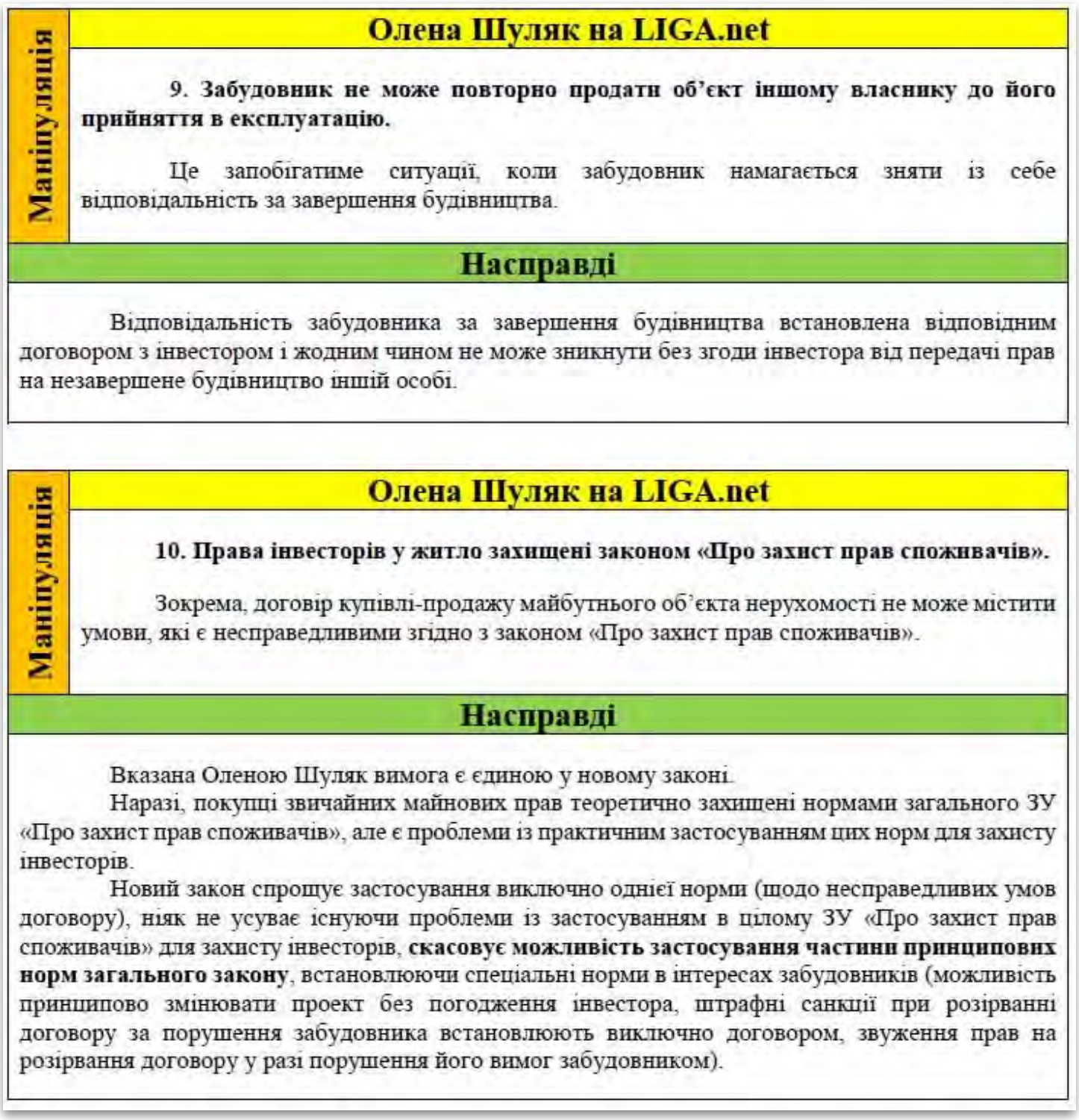
Тому хочу акцентувати увагу лише на двох речах

1) Те, як голова "СН" подає вигадані нею "запобіжники, які захищатимуть інвесторів", свідчить, що Шуляк непогано розуміє, що саме потрібно зробити для захисту інвесторів і що очікують від влади. Але в закон вона особисто заклала протилежне в інтересах виключно забудовників.

2) Шуляк, як основний співавтор, що розробляла цей законопроект ще у BRDO щонайменше з 2017 (!) року, не змогла знайти ЖОДНОГО

реального і дієвого механізму захисту інвесторів в своєму власному законі, тому була змушена вигадати всі десять "запобіжників".

А LIGA мене дуже неприємно вразила.

Маніпуляція

Олена Шуляк на LIGA.net

9. Забудовник не може повторно продати об'єкт іншому власнику до його прийняття в експлуатацію.

Це запобігатиме ситуації, коли забудовник намагається зняти із себе відповідальність за завершення будівництва.

Насправді

Відповідальність забудовника за завершення будівництва встановлена відповідним договором з інвестором і жодним чином не може зникнути без згоди інвестора від передачі прав на незавершене будівництво іншій особі.

Маніпуляція

Олена Шуляк на LIGA.net

10. Права інвесторів у житло захищені законом «Про захист прав споживачів».

Зокрема, договір купівлі-продажу майбутнього об'єкта нерухомості не може містити умови, які є несправедливими згідно з законом «Про захист прав споживачів».

Насправді

Вказана Оленою Шуляк вимога є єдиною у новому законі.

Наразі, покупці звичайних майнових прав теоретично захищені нормами загального ЗУ «Про захист прав споживачів», але є проблеми із практичним застосуванням цих норм для захисту інвесторів.

Новий закон спрощує застосування виключно однієї норми (щодо несправедливих умов договору), ніяк не усуває існуючи проблеми із застосуванням в цілому ЗУ «Про захист прав споживачів» для захисту інвесторів, **скасовує можливість застосування частини принципових норм загального закону**, встановлюючи спеціальні норми в інтересах забудовників (можливість принципово змінювати проект без погодження інвестора, штрафні санкції при розірванні договору за порушення забудовника встановлюють виключно договором, звуження прав на розірвання договору у разі порушення його вимог забудовником).

Скандали з законопроектом 5091 тривають майже півтора роки, тож редакції елементарно було знайти потрібну інформацію і власноруч пересвідчитися, що Шуляк намагається тупо використати Лігу, як площадку для розкрутки фейку.

Але цьому ЗМІ глибоко плювати, що розкруткою фейку від Шуляк вони конкретно підставляють простих громадян.

Законопроект № 5091 **не захищає інвесторів - він ЗМЕНШУЄ права інвесторів, закріплюючи їх статус рабів забудовника, а забудовники отримують ще більше можливостей для тупого виведення зібраних з інвесторів коштів, залишаючи людей без обіцяних квартир**.

P.S.

Прошу не забувати, що **зменшення прав інвесторів далеко не найбільша проблема *№ 5091*** - **цей закон захищає НЕзаконне будівництво, розпочате по корупційним схемам**.

https://zn.ua/ukr/privatizatsiia/chi-pidpishe-volodimir-zelenskij-zakon-pro-derzhavnij-zakhist-nezakonnoho-budivnitstva.html

***

№ 1.142

Гучна реформа. Хто виграє від ухвалення законопроєкту № 5655

Олександр Кубраков

Віце-прем'єр-міністр з відбудови України

2022-12-28

Надзвичайно бурхливе обговорення реформи галузі містобудування доводить — тема актуальна і гостра для багатьох.

Ще 2 роки тому, у вересні 2020 року на Національній раді реформ було підняте питання про те, що хаотичній і незаконній забудові міст, корупції при видачі дозвільної документації на початок виконання будівельних робіт або прийняття об'єктів в експлуатацію, має бути покладений край.

> Тоді за участі президента Зеленського, прем'єр-міністра Шмигаля, Міхеіла Саакашвілі, який тоді головував у Виконавчому комітеті реформ, за активної участі мерів міст, бізнесу, народних депутатів, всі були з цим згодні і заперечень не виникало. 1 липня 2021 року законопроєкт був прийнятий у першому читанні.

Від першого до другого читання були проведені десятки зустрічей з профільними громадськими організаціями, експертами галузі, представниками міжнародної спільноти.

З перших днів написання законопроекту його вели експерти проекту «Прозорість та підзвітність у державному управлінні та послугах», за фінансування Уряду США та Великої Британії.

Їхня задача — протидіяти корупції через реформу електронного врядування в Україні та впровадження кращих світових практик у сферах: електронні закупівлі, відкриті дані та електронні послуги.

> Важливо було від початку залучити незалежних антикорупційних експертів, бо вимагання хабарів на всіх етапах будівельного процесу потроху ставало нормою на місцях, що у свою чергу сприяло незаконній забудові.
>
> Гроші вимагали за погодження містобудівних умов, архітектурного проєкту, будівельного нагляду, підключення до комунікацій, тощо. І, як наслідок, не завжди ухвалювали законні рішення.

І, до речі,

> 1) багато хто з забудовників та представників місцевих влад чудово почував себе в таких умовах.
>
> 2) Бо, з одного боку, це заважає вийти на будівельний ринок конкурентам, а з іншого, створює постійний корупційний потік в кишені

місцевої влади, яка гарантує десятку компаній можливість будувати все, що заманеться, і де заманеться.

Як наслідок, у кожному місті є «свої» будівельні компанії.

1) У великому місті 7–10 великих забудовників, 3–5 середніх, і 2–3 маленькі. Фактично це закритий клуб, в якому поділені райони, ділянки, проєкти, потенційні покупці.

2) Така ситуація й призвела до того, що українські міста перетворилися на рандомну забудову, де 2-поверхові будинки межують з 25-ти поверховими монстрами, які підключені до старих каналізаційних та електричних систем.

Відомий всім приклад — забудовник ***Войцеховський***. 42 проблемних будинки в Києві — це 13 тисяч ошуканих інвесторів.

І ніхто не відповідає за це, всі кажуть, що ми не мали можливості зупинити ці незаконні будівництва. Ми не знали, що з цим робити, у нас не було повноважень.

І виходить що з'являються ошукані інвестори які придбали квартири в будинках, що побудовано незаконно, мешканці інших будинків, які не очікували, що біля них з'явиться якийсь монстр, і «задоволені» посадовці місцевої влади.

Таких прикладів чимало не тільки в столиці. В Одесі видано дозвіл на проведення реконструкції нежитлового приміщення в провулку Маланова в історичному центрі міста. Це відбулось за відсутності передбаченого пакету документів. Замість реконструкції ми отримали будівництво нового житлового будинку.

У Львові тільки зараз розглядаються понад 10 судових позовів щодо незаконних забудов в межах історичного ареалу Львова. Така ситуація обурює ще й тим, що ансамбль історичного центру Львова внесено до Списку всесвітньої спадщини ЮНЕСКО.

Тепер, з прийняттям цієї реформи, в місцевої влади буде все, що потрібно, щоб зупиняти незаконні забудови. І буде відповідальність за мовчазні погодження будівництва «примар», які ніколи не будуть введені в експлуатацію чи під'єднані до електромереж. Це справедливо.

Зокрема, № 5655 **надає додаткові повноваження органам місцевого самоврядування**. **Разом з повноваженнями вони отримують порядок, що робити з незаконним будівництвом, як діяти з таким об'єктом, як зупиняти.**

Тепер ніхто не зможе сказати:

вибачте, у нас тут незаконна будівля, яка будується в центральній частині міста, і ми не можемо це зупинити, бо у нас немає повноважень. Все. Є повноваження, є інструменти, є відповідальність. І питання придбання житла в незаконних будовах піде в історію.

І тепер місцева влада, в особі конкретної посадової особи, повинна буде реагувати на незаконні будівництва.

А не отримувати з них корупційні гроші, які потім легко витрачаються на супротив реформі.

Крім цього, **законопроєкт нарешті створює умови, при яких міста не обійдуться без генерального плану.**

1) Його відсутність дозволяла нечистим на руку чиновникам надавати дозволи на будівництво будь-де.

2) Але тепер, в умовах максимальної прозорості та контролю громадськістю, чиновники не зможуть щось провести повз очі містян.

Реформу містобудівної галузі ми вважаємо революційною.

1) Все, що зараз відбувається у паперовому вигляді, буде відбуватись в одній ІТ-системі,

2) кожна дія або бездіяльність учасника будівельного процесу буде зафіксована в системі.

3) А це те, чого саме бояться і забудовники, і місцеві чиновники.

Як приклад:

буде чітко видно, коли будинок збудований, а його не вводять в експлуатацію і зневажають людей, які хочуть жити в багатоквартирному будинку, а у забудовника вимагають хабар за введення в експлуатацію.

Що ж до закидів про те, що законом створюються умови для формування ринку приватних компаній з контролю за будівництвом, то в нас колись були виключно державні реєстратори. Які реєстрували наші підприємства, наші компанії, наші ФОПи. В якийсь момент, була проведена реформа, таку можливість отримали приватні нотаріуси.

По факту для громадян нічого не змінилось, але зникли хабарі. З'явилася можливість отримувати якісну послугу, заплативши офіційний платіж, не стаючи в чергу, не просити когось, не домовлятися. Те саме стосується і експертизи проектної документації. Приватні компанії функціонують з 2011 року. Зараз близько 50 організацій працюють паралельно з державною експертизою і жодних проблем з цим немає.

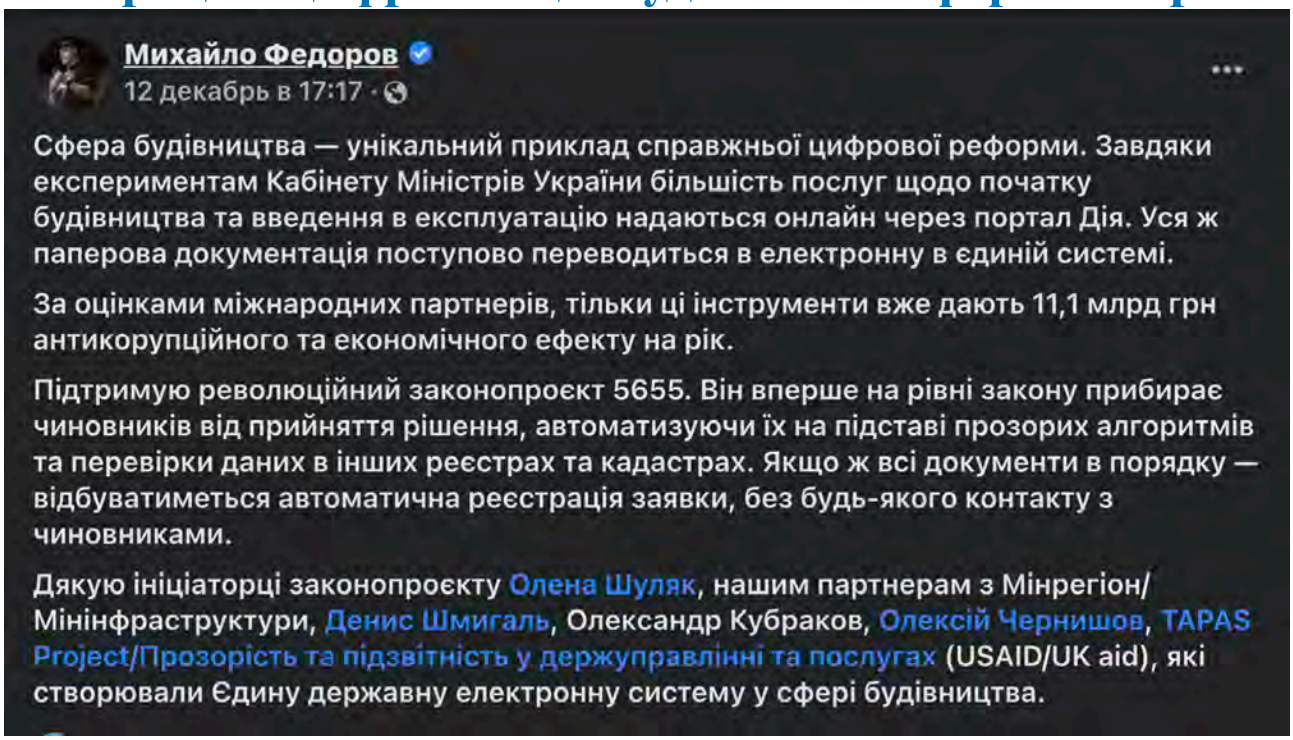
Саме таку систему хочемо створити ми, і саме проти цієї системи виступає будівельна мафія. Вона хоче залишити все, як є: можливість надавати погодження на будь-які забудови, нищення історичних пам'яток, та будівництво хмарочосів у приватній забудові за гроші. Саме так працює система будівельного контролю у містах, і ви самі маєте змогу на власні очі подивитися, до чого це призвело. Зараз ми маємо в руках всі інструменти для зміни існуючого безладу. Я офіційно запрошую фахову експертну громадськість долучитися до імплементації реформи, працювати разом з нами над підзаконними актами для впровадження закону

Це потрібно робити вже зараз. **Зволікання і саботаж реформи відкине країну на десятиліття назад.**

***

№ 1.143

Як працює цифровізація будівельної сфери в Україні

2022-12-26

Михайло Федоров

Міністр цифрової трансформації України

За три роки роботи Мінцифри ми переконалися, що цифровізація має потужний ***антикорупційний ефект***.

Останні новини 27 грудня 2022

Як працює цифровізація будівельної сфери в Україні?

Міністерство цифрової трансформації України

Одна з основних цілей Мінцифри — боротьба з корупцією. Будівництво — одна з найкорумпованіших сфер нашої держави. Відцифрувавши її, ми зробили процеси прозорими. Щороку завдяки цьому в казні залишаються мільярди гривень, які раніше осідали в кишенях корупціонерів.

Про те, скільки грошей вдалося зберегти у бюджеті за останні роки, про плани на майбутнє і про законопроєкт 5655 читайте в новій колонці Віцепрем'єр-міністра Михайла Феорова для НВ.Бізнес.

Читати колонку https://biz.nv.ua/ukr/experts/yak-podolati-shemi-v-naybilsh-korumpovaniy-budivnichiy-sferi-rishennya-mincifri-50293332.html

Робота держави стає прозорішою і не залишає місця для корупційних схем. Від простої шоколадки за лікарняний до мільярдних схем у будівельній сфері.

Завдяки цифровізації мінімізується людський фактор, прибирається чиновник із процесів. А отже, їх легше контролювати і запобігати корупційним проявам.

Лише за 2020–2021 роки антикорупційний та економічний ефект від цифровізації послуг становив 16,3 млрд грн.

> **А потенційний антикорупційний та економічний ефект за два роки цифровізації — 48 млрд грн.**

Це означає,

> **чим більше онлайн-послуг, тим прозорішою стає система і унеможливлює корупційні схеми.**

1. Цифровізація будівельної сфери: від створення реєстру до економії мільярдів гривень щорічно

У 2019 році разом з Мінрегіоном і депутатським корпусом ми розпочали глобальну реформу в будівельній сфері.

Адже це одна з найбільш корумпованих в Україні. **За підрахунками експертів, річний обсяг хабарів у будівництві становив від 2,7 до 3,5 млрд грн.**

Чому так?

До 2019 року *реєстр* ДАБІ перебував у руках сторонніх осіб за кордоном і був *місцем корупційних схем*.

Українцям доводилося платити великі хабарі за внесення даних до реєстру. А вся інформація з нього була недоступна для громадськості.

Будівельна сфера стала першою для команди Мінцифри, де нам вдалося реалізувати справжню цифрову трансформацію.

На зміну реєстру в приватних руках прийшла Єдина державна електронна система у сфері будівництва (ЄДЕССБ). Ми створили її спільно з Мінрегіоном, за підтримки USAID UK Aid проекту «Прозорість та підзвітність у державному управлінні та послугах / TAPAS».

Паралельно з цим для звичайних громадян будівельні послуги стали доступні на ***порталі Дія***. Якщо на початку це була швидше зручна форма подання документів, то сьогодні будівельні послуги дедалі більше стають автоматизовані та виключають людський фактор у прийнятті рішення. Жорсткі механізми перевірки даних, включно із взаємодією з іншими реєстрами, суттєво підвищують прозорість процесів.

Реєстр будівництва в ЄДЕССБ надійно захищений та зберігається в центрі обробки даних De Novo. Кожен об'єкт будівництва має унікальний

ідентифікатор, дозвільні документи, містобудівну та проєктну документацію, відомості про учасників будівництва, фото та іншу інформацію.

2. Результати цифровізації будівельної

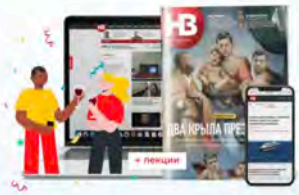
Передплатіть, щоб прочитати повністю

Нам необхідна ваша підтримка, щоб займатися якісною журналістикою

Перший місяць 1 ₴. Відмовитися від передплати можна у будь-який момент

ПЕРЕДПЛАТИТИ

Я ВЖЕ ПЕРЕДПЛАТНИК

сфери…

Продовження…

***

№ 1.144

«Це робили ще за Кучми». Українська влада вкотре намагається узурпувати Конституційний Суд і на Заході це бачать — інтерв'ю з Шабуніним

2022-12-22

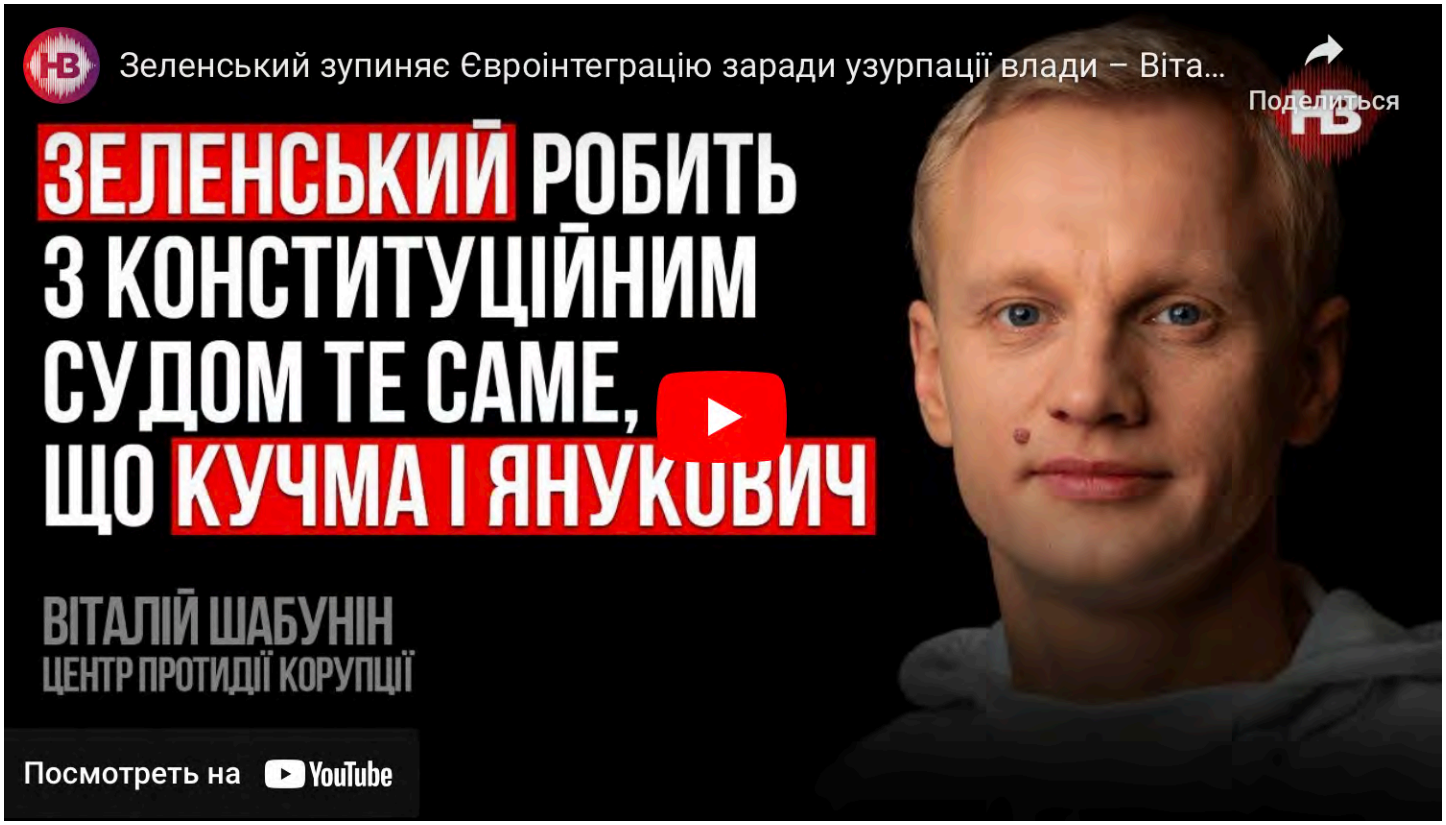
Чергова українська влада намагається встановити контроль над Конституційним Судом, що особливо негативно у контексті пошуку Заходом ресурсів для підтримки України у війні проти РФ, розповів в інтерв'ю Радіо НВ Віталій Шабунін, голова правління Центру протидії корупції.

***

— Володимир Зеленський підписав законопроект про процедуру відбору кандидатур на посаду суддів Конституційного Суду, але от низка експертів говорить, що цей документ суперечить рекомендаціям Венеціанської комісії, взагалі він не про євроінтеграцію. Що не так?

— Я нагадаю слухачам, що ми від ЄС, від Єврокомісії отримали сім вимог, які маємо виконати, без виконання яких переговори про вступ України в ЄС навіть не почнуться. Перша вимога з цих семи — це реформа процедури обрання суддів КСУ. Вимога звучить так: провести реформу цієї процедури у відповідність з рекомендаціями Венеціанської комісії. Закон, який підписав президент, цим рекомендаціям протирічить.

Прямо протирічить, про що комісія зазначила. Венеціанська комісія каже, що має бути сім членів конкурсної комісії, чотири з яких мають бути незалежними експертами. Троє політичні призначенці, ваше право. Але більшість голосів незалежних експертів, що означає обрання незалежних членів КСУ, незалежних конституційних суддів. Президент підписав закон, де є шість членів комісії, три політичні призначенці, три незалежні експерти.

Що це означає? Це означає, що політичні призначенці, конкретно Банкова, може заблокувати будь-якого кандидата на посаду судді КСУ. А це означає, що в горизонті шести місяців Банкова візьме під контроль Конституційний Суд. А це означає, що можна провести, наприклад, вибори на всіх рівнях одразу за 90 днів після закінчення військового стану.

Або знести будь-яку реформу. Не подобається, наприклад, Татарову Антикорупційний суд — рішення КСУ, до побачення. Не подобається якась стаття Кримінального Кодексу про корупцію, рішення Конституційного Суду, до побачення. Відповідно, президент і Рада, один підписавши, інші проголосувавши за закон, заблокували наш вступ в ЄС. Крапка.

— У Володимира Зеленського є купа радників з євроінтеграційних питань, євроатлантичних питань. Невже ніхто йому не сказав, що цей законопроект суперечить Венеціанській комісії? Просто складається іноді враження, що Олег Татаров головна людина на Банковій. Це ж, мабуть, не так.

— Чому, коли я кажу про корупцію, називаю Олега ***Татарова***? Бо в президента багато людей. Не всі з них контролюють правоохоронну систему. І не всі з них мають офіційну підозру в корупційному злочині. У Олега ***Татарова*** є підозра в корупційному злочині, а він і далі зам ***Єрмака***. Але давайте про важливіше зараз. Все одно, казали чи ні президенту — закон підписаний. Тепер що далі, які далі є сценарії наших дій? Це ж нам треба ЄС, це ж наше бажання там бути. ЄС сказав: «окей, ось вам сім речей, зробіть їх, і почнемо предметні переговори з картою, з часом, з конкретними рухами».

Тобто ці переговори не почнуться, допоки цей закон не змінять. Який план Банкової зараз? Вони дуже хитро зіграли, до речі, в цій всій історії, колись потім про це окремо напишу. Який в них план зараз? За півроку взяти КСУ під контроль, а потім поміняти закон. Ми ж виконали формально вимоги Європейської комісії? Пункт виконано. Окей, відклали на півроку переговори на вступ. Буває, війна, не було часу. Чи це спрацює? З більшою вірогідністю не спрацює, ніж спрацює.

Зараз залежить від того, яку позицію займе Європейська комісія. ЄС, Єврокомісія і їхні представництва. Тому що в них теж є важелі впливу. Бо ж вони можуть просто не делегувати цих трьох експертів. Відповідно, комісія не буде правомочною і конкурс не почнеться. Тому ось зараз з точку зору, що далі, багато що залежить від позиції ЄС, від позиції Європейської комісії, як вони поведуть себе. В чому наша проблема як країни?

В тому, що знову чергова влада замість того, щоб будувати незалежні інституції, які є основою ефективної держави, намагається взяти під контроль найголовніший суд країни. Рівно те саме робила попередня влада, рівно те саме робив Янукович, рівно те саме робив Кучма. Це нездорове бажання мати надповноваження завжди шкодить країні. ЄС вимагає незалежного КСУ не тому, що вони так собі хочуть, а тому що вони розуміють, що не може бути сильна держава, в якій Конституційний Суд є залежним від влади, так не буває. І в цьому суспільна проблема.

— Давайте подивимося вперед на кілька місяців чи, може, на кілька років. Якщо вулиця Банкова, незалежно, хто там сидить, Володимир Зеленський, Петро Порошенко чи хтось інший в майбутньому, дуже хоче отримати в підпорядкування КСУ, як вони його можуть використати в майбутньому?

— Дуже просто.

Простий приклад.

> Отримує якийсь черговий заступник голови Офісу президента або, можливо, голова Офісу президента підозру в корупційному злочині. По будь-якій статті Кримінального Кодексу в частині корупції або економічних злочинів. Офіційна підозра, справа навіть в суд може піти, а підконтрольний політикам Конституційний Суд визнає цю статтю КК або повноваження органу, який його вручив, або повноваження прокурорів, які підписали, не конституційними.
>
> Вибирається будь-яка нормативка в законодавстві, яка лежить під цими діями, знесли цю норму через КСУ — все, в людини немає проблем, вона вільна, навіть підозри немає. Або приймає парламент якийсь закон, який не подобається на той час чинному президенту. Наприклад, в парламенті буде більшість не президентська. Банкова через КСУ цей

> закон до біса зносить. Розумієте, той, хто контролює КСУ, він навіть парламент може не контролювати. Тому що він може відмінити будь-який закон.

Або простіше.

> Давайте припустимо, що діюча влада захоче реінкарнувати себе і отримати визначальний політичний вплив в новому циклі. В їх інтересах буде провести вибори от максимально близько до закінчення військового стану. Більш того, розділяючи перемогу всього народу, і справедливо розділяючи, вони захочуть провести вибори на всіх рівнях, щоб, наприклад, рейтинг президента витяг на собі рейтинги депутатів парламентських і місцевих рад, що далеко не є конституційною історію.

Але ж хіба політично залежні судді КСУ будуть їм перешкоджати? Навпаки: партия сказала: «надо», КСУ ответил: «есть». Так не може бути. Конституційний Суд — це незалежний арбітр, він не може бути одночасно теоретично залежним і ефективним. Так не буває.

— Є Володимир Зеленський, якого радо зустрічають на всіх європейських, світових, цивілізаційних майданчиках світу, який безстрашно їде в Бахмут, і тут ви мені розповідаєте, що є Володимир Зеленський, який хоче узурпувати Конституційний Суд і використати його для посилення своєї ж влади. Це що? Два президенти різні?

— По-перше, Зеленський робить класну роботу як президент, об'єктивно. Він класно комунікує, він правильно це робить. Я казав в вашому ефірі, він геніальний комунікаційник і, мабуть, найкращий президент для цього часу. Він, правда, геніальний в комунікаціях і в середині країни, і назовні. І велика частина довіри до України, довіри, яка конвертується в гроші і зброю, це його особиста заслуга. Ні дати, ні забрати. Чи є українська влада лідерами демократичного світу? Ні, не є.

Це дуже велика різниця, незважаючи на всі круті речі, які робить Зеленський, більша частина довіра, більша частина бажання допомогти — це визнання не так його, як зусилля всього українського народу. І це трошки та історія, яка на Банковій починає змішуватися. Ні, друзі, підтримують не вас, підтримують Україну. І часто підтримують Україну, незважаючи на дурні кроки, які ви продовжуєте робити. Наприклад, як історія з КСУ. Не треба дурних кроків цих робити, бо ці дурні кроки розмивають довіру в тому числі вами створену.

Довіра, яка для нас зараз конвертується в критично необхідну зброю і гроші від західного світу. Як це поміщається в голові одного Зеленського? Нормально поміщається. Сміливість, яка йому притаманна, геніальність в комунікаціях, яка йому очевидно притаманна, не заперечує або не протирічить його підходам і підходам його команди до управління

державою, доволі ручного управління, що непогано в війні, але завжди погано в незалежних інституціях.

Одна людина може робити одночасно і правильні, і неправильні речі. Немає чорного і білого, немає чортів і янголів. Поїздка вчорашня Зеленського правильна, його комунікація назовні про Україну правильна. Бажання взяти під контроль Конституційний Суд неправильне. І ми маємо за одне хвалити, а з іншим боротися. В цьому суть демократії.

— Закон *7662*, за який вже проголосувала Верховна Рада, який за вашими словами суперечить рекомендаціям Венеціанської комісії, який вже підписав президент. Що далі? Ви чекаєте, що знову чорним по білому посли країн Великої сімки напишуть в Twitter, що «цього не можна робити». Чи як далі ця історія може вирішитися?

— Гарне питання. Чи буде комунікація ЄС і Великої сімки з президентом? Точно буде. Чи буде вона публічною? Не знаю. Зважте, кожен раз, коли йдеться про критику української влади, і посли, і західні країни думають, як би і зрозуміти їм дати, і не нашкодити. Тому що коли вони сьогодні критикують, коли столиці західних країн сьогодні критикують Зеленського, то завтра їм важче просити гроші для України в парламентів своїх країн. Тобто ти ж не можеш один раз критикувати, а потім наступного дня просити гроші або зброю.

Тому чи буде комунікація публічною? Не знаю. Я думаю, що таки буде. **Надто тема серйозна. Це перша вимога з семи.** Припустимо, комунікація буде. Чи відреагує на неї команда Зеленського, які вважають себе молодими лідерами нового світу? Не знаю. Сподіваюся, що відреагують. Бо якщо не відреагують, наступний крок ЄС буде. Вони щороку робитимуть цю оцінку, як Україна рухається по семи пунктах.

Оцінка, очевидно, буде:

> ви провалили, ви прийняли закон, який прямо суперечить рекомендаціям. І ця оцінка буде в лютому, можливо, в березні. Прямо дуже невдалий час, щоб це вийшло в медійне поле. А воно вийде в медійне поле. І росіяни це підхоплять. І будуть нас же ж цим бити. Який буде їхній меседж?

«Президент Зеленський зупинив євроінтеграцію заради спроби узурпації влади». От такий буде їхній меседж. Ще гірший, ще маніпулятивніший, але це вони будуть розганяти. Вони це будуть розганяти не в Україні, а на Заході, підриваючи довіру, яка, повторююся, є основою отримання Україною грошей і зброї.

Навіщо давати ці аргументи ворогу? Щоб що? Щоб Єрмак контролював КСУ?

— А як ви думаєте, без камер під час приватної розмови з Джо Байденом чи кимось з американських високопосадовців, Володимиру Зеленському якось натякнуть на цю історію?

— Я не думаю, я точно знаю, що тема розвитку країни, тема реформ країни навіть під час війни буде однією з тем. Не головною, головною буде війна однозначно.

Але **точно буде підніматися тема реформ в країні і побудови країни, члена ЄС і НАТО після війни**. Тобто тема реформ точно буде. Публічно чи непублічно, глибше чи менш глибоко? Все-таки розмова президентів — це топ-політичний рівень і там не прийнято опускатися на такий глибокий рівень. На інших зустрічах, думаю, тема реформ точно буде піднята. Про КСУ не готовий стверджувати. Але інші реформи точно будуть підніматися.

— Ми можемо допускати, це ж легко вирахувати тих людей, навіть в оточенні президента, які зацікавлені підкорити Банковій Конституційний Суд, і проти них запровадити санкції [США]? А цитуючи вас, проти деяких людей, можливо, і є за що.

— Точно є. Рік тому в підсумковій статті я написав про те, що ОАСК перейшов всі червоні лінії. Тоді це була спроба зірвати конкурс на САП. І ми звернулися з вимогою, з проханням обґрунтованим накласти на них санкції. Прямо в тій же статті в наступному реченні говориться, що крім Вовка, ми написали про Татарова. Я не можу говорити за американський уряд, це їхнє рішення. Будуть санкції, не будуть, ми робимо все можливе, щоб наближати західні санкції до посадовців, які переступають червоні лінії.

Як на мене, спроба взяти під контроль КСУ — червона лінія. Ми тим і відрізняємося від Росії, що ми будуємо демократію. Демократія — це незалежні інституції. Тому я обережний оптиміст. Але знову ж таки зважте, що і американська адміністрація, і уряди західних партнерів дуже обережні і м’які зі своїми взаємостосунками з українською владою, де є конфліктні зони. І це правильно.

— А що ви маєте на увазі?

— От КСУ, наприклад. Якби не було війни, рівень критики публічної був би зовсім інший. Колосально був би інший. Там є ще кілька історій. Там, де навіть ми, як громадська організація, в нас є політика, ми входимо з владою в публічний конфлікт, тільки якщо до цього не вдалося розрулити в непублічній комунікації, експертному обговоренні і всьому іншому.

Зараз ми це робимо два рази, бо є війна, і ми двічі переконуємо владу. Міжнародники, які просять в своїх громадян гроші на підтримку України, в п’ять разів обережніші, ніж ми, тому що ми не просимо гроші, а вони просять.

Гроші, які вони могли б використовувати для своїх, йдуть Україні. Тому дуже незручно їм українську владу критикувати. Це можна зрозуміти.

— Що у нас з корупцією? А зокрема мене цікавить, чи не час відкрити вже реєстри, декларації, судові реєстри, щоб взагалі подивитися, що там відбувається. Чи це ще суперечить якійсь безпековій ситуації?

— Це гарне запитання. Давайте я навіть крок вперед зроблю. Можна дискутувати з владою прямо зараз, в якій мірі відкривати реєстри. Хтось каже більше, хтось каже менше відкривати, повністю відкривати, як було до війни. Це дискусія, яка принаймні має право на існування. Але скажіть мені, чому депутати і інші посадовці не мають подавати декларації? Нехай будуть сховані ці декларації, нехай їх бачить Антикорупційне бюро, НАЗК, інші правоохоронні органи.

— Але чому їх не подавати?

— Ні, їх не подають. Під час військового стану є норма закону, яку ввели під час війни, що під час війни посадовці не подають електронні декларації за рік. Я розумію, військові. Немає проблеми. А що заважає депутату подати декларації? Ми ж чому після Революції Гідності в коаліції з медіа повідкривали ці реєстри? Одна з ключових вимог була, щоб перевіряти те, що написали посадовці в деклараціях.

Вони зараз мало того, що сховали декларації, вони їх не заповнюють навіть. І якщо по реєстрах ми можемо дискутувати про міру відкривання, коли відкрити, то декларації посадовці точно можуть подати. Їм ніщо не заважає це зробити. Тому в цій історії про прозорість наш перший крок — це щоб влада відновила подання електронних декларацій. Бо контраргументів в цьому немає.

Єдиний контраргумент, ми боїмося, бо нам НАБУ вручає кожен тиждень по дві підозри нашим народним депутатам і посадовцям за брехню в декларації. Ми цього не хочемо, тому ми через це не подаємо декларації. Так і скажіть. Бо ховати свої статки, обґрунтовуючи це війною, це просто ницо.

***

№ 1.145

У новому звіті Том Купер відповідає на кілька поширених запитань і висловлює сумніви щодо:

1) знищення кількох українських HIMARS, 2) інформації про масштаби втрат на аеродромі «енгельс» і навіть щодо 3) знищення української групи спецпризначення в брянській області. Далі йде детальний огляд ситуації на Донбасі, з якого видно, що жодних успіхів у росіян там немає.

Оригінал тут:

https://medium.com/@x_TomCooper_x/ukraine-war-27-december-2022-a5428e8fb20b

Дякую за переклад Микола Ковальчук, Anton Shygimaga, Antonina Yashchuk

ТОМ КУПЕР

ВІЙНА В УКРАЇНІ, 27 ГРУДНЯ 2022

Усіх вітаю! [Опубліковано 27.12 о 16.30 за Києвом].

Минув уже тиждень від мого попереднього звіту, тож час писати новий. Але перш ніж почати, відповім на запитання, котрі мені часто ставлять.

Чи бреше Захід Україні — стосовно допомоги в майбутньому тощо? О так, і не червоніє. Бреше, бо під час війни брешуть усі. Захід теж.

Але не забуваймо: те саме робить путін, суровікін, їхні вишестоящі органи в москві й усі російські «медіа», контрольовані путіним.

Невже путін нормально ставиться до величезних втрат росармії? Тут у нього гальма не працюють. Нам треба визнати і прийняти: путіну абсолютно все одно, скільки люду поляже в цій війні. Він такий цинік, що рано чи пізно візьметься хвалитися, мовляв, «очищає російські тюрми від людських покидьків найгіршого сорту», адже в цій війні гине дуже багато в'язнів, які поповнюють ряди «ваґнера»... Тому втрати почнуть хвилювати путіна тільки тоді (якщо взагалі почнуть), коли призведуть до масового невдоволення його правлінням. Але зараз російське суспільство «за кілька світлових років» від такого сценарію, і я не бачу, щоб найближчим часом щось змінилося...

Чи може початися додаткова мобілізація на росії? Зважаючи на втрати росіян за минулі два місяці, вона не просто «може», а «мабуть» почнеться. Але з причин, описаних в одному з моїх попередніх звітів (гляньте 3-4 найновіші), це ніяк не вплине на перебіг війни. Сама тільки чисельність російського війська не здатна переважити якість і точність озброєння та маневреність ЗСУ. Цього недостатньо, щоб повністю перемогти росіян і викинути їх за межі країни впродовж, скажімо, «кількох тижнів», але досить, щоб тримати ВСрф на короткому повідку, бо ж вони розгубили всю свою «якість», яку ще мали до того.

Чи справді бойовий дух росармії такий низький, як усі пишуть в Україні та на Заході? Я вже згадував про це кілька разів, але повторю: так, із бойовим духом у росіян вкрай туго. Натхнення у них нижче плінтуса, менше, ніж потрібно було б для виходу на поле бою українця чи західного солдата. Але на росії це не має значення: росіянам вистачає фаталізму, щоб далі битися, а ще в них стільки солдатів, що коли якийсь батальйон і відмовиться йти у бій чи

покине свої позиції й утече, це не вплине на загальну картину. Щоб реально зламати російський бойовий дух, Україні бракує артилерії та снарядів, а крім того, росіяни досі зазнали замало втрат.

Якщо вам важко це зрозуміти, уявіть, що ця війна — 100-поверховий хмарочос, і щоб її здолати, треба піднятися по сходах на останній поверх. Зараз ми десь на 20-му, переходимо на 21-ший... Тепер, сподіваюся, все ясно.

Чи вийшла росгвардія з України? Про це нічого не знаю. Але якби таке сталося, я б дуже здивувався, бо в путіна всередині росії ще достатньо цих «стражів Преторію», щоб тримати ситуацію під контролем.

Чи буде Україна проводити додаткову мобілізацію? Зараз я вважаю, що навряд. ЗСУ вистачає солдатів, а от зброї та боєприпасів стане тільки на тих, хто зараз воює.

Дехто висловив сумніви щодо святкування в Україні Різдва 25 грудня…

Що ж, якщо для вас це має значення, так: 7 січня залишається святковим днем. Але ще 2017 року Українська православна церква та Українська греко-католицька церква визнали 25 грудня святковим днем «згідно з виправленим Юліанським календарем». У жовтні цього року обидві церкви затвердили це рішення, оскільки більшість вірян його підтримують, тому так: 25 грудня в Україні теж святковий день.

Нарешті, щодо пропозицій допомогти мені з редагуванням: дуже дякую, це так люб’язно та приємно, і будьте певні, я знаю, що це справді не завадило б. Але моя «проблема», так би мовити, в тому, що я пишу «за натхнення», дуже спонтанно і надзвичайно швидко. Щойно я ухвалюю рішення на зразок: «Добре, досить на сьогодні», новий огляд завершено і завантажено. Зрештою, я такий, який є: зовсім не бездоганний, але самобутній. Така й моя писанина. Я прагну чимскоріше завершити одне завдання, щоб можна було знову зосередитися на наступному — а таких завдань у мене чимало (тільки подивіться, скільки книжок я пишу і зі скількома працюю як випусковий редактор). Тож даруйте, але такі зусилля здаються мені марнуванням часу та, загалом, нікому не потрібним заняттям.

1. ПОВІТРЯНА/РАКЕТНА ВІЙНА

Протягом кількох останніх днів в Україні було відносно «тихо». Щоправда, це не стосується Сумської та Харківської областей, по яких щодня прилітало по 20 залпів ракетних систем на зразок «Град», «Ураган» або «Смерч». На Херсонщині теж непросто: тут інфраструктура та житлові будівлі щодня зазнають важких бомбардувань, що вже призвели до численних втрат серед цивільних: лише 25 грудня загинуло щонайменше 15 людей і понад 55 були поранені. На сході України 25 грудня три ракети С-300 поцілили у промислове підприємство в Краматорську (фани путіна заявляють, що там ремонтували

пускові установки M142 HIMARS і що дві такі установки було знищено, тож «від міфу про “Хаймарси” мало що зосталося») та ще до шести ракет влучили по Авдіївці.

Разом з тим, попри повітряну тривогу по всій Україні, яка 25 грудня тривала дві години, великої атаки балістичними та/чи крилатими ракетами не було. Але жодних сумнівів: російська оборонна промисловість «на всіх парах» клепає нові «Іскандери», «Калібри» та крилаті ракети, тому невдовзі слід чекати нового нападу (навздогад: 30 або 31 грудня, чи може, 1 січня, просто для прикладу).

Тим часом, ЗСУ продовжують завдавати глибоких ударів по російських позиціях. 24 грудня їхні установки M142 HIMARS обстріляли аеропорт Каховки (український Генштаб заявив про 150 загиблих росіян), 25 грудня було знищено чотири російських польових штаби, а 26 грудня — іще дев’ять. [Схоже, з «Хаймарсами» все добре, а от від російських штабів і справді мало що зосталося — перекл.]

Минулої ночі українці знову вдарили безпілотниками Ту-141/143 по авіабазі «енгельс», що біля саратова. Невдовзі «вишестоящі органи» в москві заявили, що збили один безпілотник неподалік від авіабази, приблизно о 1:35 за місцевим часом. Українці стверджують, що другий пристрій влучив по «центру управління», хоч би що це було. Зрештою «вишестоящі органи» визнали загибель 3–4 осіб; інші, цитуючи російські соцмережі [https://twitter.com/PStyle0ne1/status/1607346936301993985], повідомляють, що було пошкоджено 5–7 літаків Ту-95, 17 осіб загинуло і 26 було поранено. Мушу визнати, мені важко в це повірити: ті літаки Ту-95М, які вціліли після попередньої атаки, ще тиждень тому було відведено на авіабазу «Українка» (амурська область).

Опубліковано короткий звіт ФСБ [https://t.me/intelslava/42769], у якому йдеться про вбивство «чотирьох українських диверсантів» у брянській області рф. Нібито вони були озброєні «вибухівкою американського виробництва» та «пістолетами-кулеметами SIG MPX». Діяльність такої групи могла б пояснити принаймні частину випадкових пожеж і нещасних випадків із курінням, що траплялися в рф протягом кількох останніх місяців. З іншого боку, як на мене, забагато «зроблено в США», тому ця історія скидається на звичайну путінську пропаганду…

2. БИТВА ЗА ДОНБАС

Хоч би що не відбувалося деінде, путін та суровікін не полишають потуг втримати ініціативу на Донбасі та зокрема в районі Бахмута й Авдіївки. Відповідно, минулого тижня у мережі з’являлись численні відео з російськими поїздами, що транспортують до України важке озброєння та ще більше особового складу.

Куп’янськ-Сватове… 21 грудня, сили у складі 92-гої механізованої, полка ім. Кастуся Калиновського, а також батальйонів «Омега» та «Хартія» прорвали російську лінію оборони та закріпилися у с. Підкуйчанськ [Сватівський р-н. – перекл.]. Це відносно незначне просування призвело до того, що росіяни миттю перекинули майже в повному складі 4-ту та 47-му танкові дивізії зі Сватового на лінію фронту, а також – як повідомляють – до евакуації їхнього місцевого штабу з цього містечка до Луганська. Однак, повідомлення, що українці заразом звільнили Кривошиївку та/або Коломийчиху виявилися неправдивими.

Кремінна… Далі на південь, у період з 21 по 26 грудня, українці провели атаку – на вістрі якої йшла 25-та повітряно-десантна [https://twitter.com/AlexeyKovalen10/status/1606772991471263744] – та перетнули трасу Р-66 у кількох місцях на відрізку між Площанкою та Житлівкою (це південніше Сватового та північніше Кремінної). Разом з тим, українці почали поширювати заяви, що “Кремінна частково наша”. Ну, вибачте: не так скоро. Наразі немає підтвердження, що українські війська просунулися до якихось інших сіл поблизу. Навпаки, ВСрф провели локальну контратаку десь в районі Кремінної, через що 95-та десантно-штурмова мусила знову ввести до бою окремі свої частини та завдати удару у відповідь.

Соледар… Минулого тижня, росіяни зробили все можливе, аби захопити Яковлівку та прорвати лінію, утримувану 10-тою гірсько-штурмовою бригадою. Від 24 грудня цей український підрозділ – за підтримки частин зі складу 17-тої танкової бригади – здійснив кілька локальних контратак та заявив про відновлення контролю над окремими позиціями. Однак, наскільки мені відомо, Яковлівку наразі повністю контролюють росіяни. Далі, вагнерівці йшли в атаку з Яковлівки на північні околиці Соледара у поєднанні з атаками з Нової Кам’янки та Бахмутського [на схід та південний схід від Соледара – перекл.].

Бахмут… В останній плюс-мінус тиждень росіяни залучили підкріплення у районі автозаправної станції на південь від Підгородного, а далі здійснили спробу прориву звідти вздовж траси М-03, у північно-західному напрямку, а також у бік північних околиць Бахмута. Жодного успіху не мали. Натомість, українці скористалися з можливості витіснити росіян зі східних околиць містечка – що дало згодом бійцям 54-тої механізованої привід знімати себе на відео на захопленій російській позиції. У південній частині ПВК вагнера та 58-ма мотострілецька бригада ВСрф знову дісталися південної частини Опитного, а їхній фан-клуб вже заявляє, ніби 59-та мотопіхотна бригада ЗСУ втратила 185 солдатів убитими та пораненими – здебільшого з їхнього угруповання самохідної артилерії, а також із розвідувальної роти. Тим часом, згідно звітів українського Генштабу, ВСрф та в’язні [в складі «вагнера» - ред.] втрачають на цій ділянці близько 400–600 військових – вбитими, пораненими

тощо – кожнісінького дня. Судячи з отаких відео https://t.me/BerezaJuice/25457, або отаких https://t.me/BerezaJuice/25442 тут годі дивуватися…

А ось погляд з того боку фронту (включно з підтвердженням застосування установок ТОС-1 у районі Бахмута): https://youtu.be/xDczVztQwOE [термобаричні/вакуумні снаряди, котрими стріляють ТОС, заборонені міжнародними конвенціями – ред.]

Район Горлівки-Донецька… Минулий тиждень росіяни провели, атакуючи на майже всій протяжності цієї ділянки фронту – від Нью-Йорка на півночі, тоді у Новобахмутівці, Красногорівці, Кам'янці, Опитному та Водяному – і аж до Пісків та Невельського. Наскільки мені відомо, успіху вони не мали. Те саме можна сказати і про їхні атаки на Красногорівку, Побєду, Новомихайлівку, – і аж до району Вугледара.

В районі Вугледара–Павлівки бачимо, певно, хрестоматійний приклад некомпетентності путіна та суровікіна: спершу, вони дали тут перемолоти на порох відновлену 155-ту бригаду морської піхоти під час спроб захопити Павлівку – і лише тоді, кілька днів тому, таки відправили 36-ту мотострілецьку дивізію у наступ на Вугледар з південного сходу… Тож не варто дивуватися: останню добряче віддухопелили й вона зазнала відчутних втрат.

***

№ 1.146

Олексій Резніков: «Війна не закінчилась, є ще велика загроза для нашої держави, і нам треба вижити»

2022-12-30

Соня Кошкіна, Шеф-редактор LB.ua

Олег Базар, головний редактор LB.ua

«Розвідка НАТО визнає, що втрати росіян у танках, в артилерії, БМП, БТР, живій силі, вони дуже значні. Регулярні війська Російської Федерації можуть відновитися мінімум за п'ять, а то й 10 років. Ракетний потенціал – так само. Тому що це війна ресурсів. І вони (країни НАТО. – LB.ua) вміють рахувати ресурси, тому вони відчувають цей момент», – каже в інтерв'ю LB.ua міністр оборони Олексій Резніков.

І додає: «Наші партнери – це, як казали у Радянському Союзі, капіталістичний світ у першу чергу, а капіталізм дуже прагматичний. Капіталісти рахують гроші. Платники податків рахують гроші. Ті, хто розпоряджається цими податками, рахують гроші. І тому вони теж зацікавлені в нашій перемозі на полі бою».

Цією розмовою ми підбиваємо певні підсумки 2022-го – першого року великої війни, а також намагаємося зрозуміти, що готує нам рік 2023-й. Тому розмова з Олексієм Резніковим вийшла доволі велика за обсягом. Ми поговорили про допомогу з боку наших партнерів, про спроможність і потенціал українського оборонно-промислового комплексу, про ракетний терор з боку росіян і суперечливий закон 8271, який посилює відповідальність військових за скоєння злочинів. Про Агенцію військових закупівель, про відпочинок військових і їхнє матеріальне забезпечення і навіть про форму для українських захисниць.G

1. «Ми готуємося до будь-яких сценаріїв. Навіть до найнеприємніших»

— Соня Кошкіна: В інтерв'ю The Guardian ви сказали, що новий наступ Росії можливий ще *до лютого*. Йдеться про застосування угруповання, яке нараховує близько 150 тисяч осіб. За вашими оцінками, це може бути наступ з Білорусі чи з Білорусі й одночасно на сході та півдні України?

— Коли ми щось говоримо тому чи іншому виданню, бажано брати всю картинку. Коли одна фраза береться, то й сенс, відповідно, змінений.

На питання, чи є ризики вторгнення з Білорусі, я сказав: «Так, маючи такого незручного сусіда, ризик залишається». Якщо, наприклад, росіяни приймуть рішення йти в наступ, то за можливістю підготувати свій контингент це реалістично може бути не раніше від лютого. Виходячи з того, що вони,

провівши першу хвилю часткової мобілізації, за нашими оцінками, 150 тисяч одразу направили безпосередньо до України (вони воюють сьогодні замість тих втрат, яких зазнали росіяни вбитими та пораненими), а ще 150 тисяч готують у різних таборах на різних територіях: і в Росії, і в Білорусі, в частині тих окупаційних міст, з яких вони поведуть наступ.

Але питання, звідки вони підуть, мені видається зараз недоречним, тому що це буде залежати від їхніх планів, а головне – від нашої підготовки. А ми готуємося до всіх ризикованих сценаріїв: Генштаб це пропрацьовує, доповідає на Ставці головнокомандувача, і, відповідно, все військово-політичне керівництво країни, починаючи від Верховного головнокомандувача, Президента України, в курсі, і ми готуємося до будь-яких сценаріїв. Навіть до найнеприємніших.

— С.К.: Очевидно, одним з головних завдань ворога – якщо ми говоримо про ймовірний наступ з боку Білорусі – є відрізання наземних шляхів постачання західної допомоги. Чи маємо якийсь план протидії конкретно цьому?

— Яким буде ударне угруповання, якщо росіяни приймуть рішення його створювати на території Білорусі, і чи будуть вони залучати білоруських військових безпосередньо до військової операції, чи погодиться на це керівництво Білорусі – питання. Тому сьогодні говорити про наступ, угруповання – його немає. Йде навчання – так. Вони проводять злагодження – так. Але це буде залежати від поняття повного поглинання Білорусі як такої, її суб'єктності. Якщо воно відбудеться, якщо білоруські солдати будуть готові виконувати накази російських генералів – це один сценарій. Якщо білоруські солдати не будуть готові виконувати накази російських генералів, а лише своїх, білоруських – це абсолютно інший сценарій.

Я просто хочу нагадати, що такого рівня антиукраїнської пропаганди в Білорусі, як у Росії, на щастя, немає. Тієї потреби, жаги саме в білоруського народу йти війною на Україну я не бачу. Це теж питання балансування білоруськими політичними силами останніх більш як 10 місяців.

Щодо спроби перерізати нам сфери постачання – це мрія росіян, це один зі сценаріїв, звісно, який ми розглядаємо. Відповідно, ще раз повторюю, Генеральний штаб Збройних сил України і Сили оборони готові до будь-яких сценаріїв – це і наші прикордонники, і Нацгвардія, і підрозділи Тероборони, які входять до складу Збройних сил України. І, звісно, ми точно знаємо місця, з яких теоретично/гіпотетично вони могли б спробувати здійснити цей наступ.

Але я хочу нагадати всім нам, що в лютому цього року вони розпочали широкомасштабне вторгнення з усіх боків, лізли, як ті таргани, і ця тактика і стратегія не принесла їм успіху. Вона принесла їм перші втрати, руйнацію їхніх логістичних ланцюжків, відповідно – звільнення Київської, Чернігівської, Сумської областей, перших етапів цієї україно-російської війни,

її відкритої частини, яка почалася в 14 році. Потім гострі зміни – Харків, Херсон…Тому, скажімо так, знову піти непідготовленими на заході, зі спробами щось там перерізати – у мене питання: а утримувати ви як плануєте? Це ж треба гарнізони там тримати, постачання логістичне мати, треба давати їжу, набої, паливо. А місцеве населення на заході Україні буде спокійно зустрічати вас із короваями на вулиці. Ага. І з квітами.

На мій погляд, це апокаліптичний сценарій для білоруського режиму.

— С.К.: Чи є якісь плани евакуації мирного населення, якщо все ж таки наступ станеться?

— У нас мирне населення сьогодні в окупації, мирне населення сьогодні воює, мирне населення дбає про економіку. Немає такого плану вивезти всю країну з країни, і хто залишиться в Україні? Звісно, є плани, це якісь важливі документи, ще якісь речі, це відпрацьовано в кожного на місці. Але поняття евакуації мирного населення… Коли є загроза в конкретному регіоні, населення попереджається і дається можливість дійсно виїхати з місця ведення активних бойових дій. Це робить офіційно уряд, відповідно, закликає, пропонує, відкриваються гуманітарні коридори, повна допомога і сприяння. Але зараз говорити про план евакуації населення по всій території України – це точно сіяти паніку.

— С.К.: Ну, я мала це спитати.

…Знаєте, у нас у плані ще з радянської доби було написано, куди мала б відбутися евакуація міністерств у разі початку війни, вторгнення в Україну – у захищені пункти управління. Знаєте, де вони майже всі розташовані – на сході і півночі України. Тому що готувалися вони ще за радянської доби, і всі думали, що ворог нападе з Європи. А сусід такий величезний, дружній, ніколи не нападе, а буде, навпаки, захищати. Усе вийшло навпаки.

2. «У 2008 році могли прийняти в НАТО нас і Грузію, і я переконаний, що цей світ інакше розвивався б»

— Олег Базар: За словами очільника ГУР Міноборони Кирила Буданова, Росія зараз перебуває в глухому куті, не має реальної спроможності чогось домогтися. Але те саме – з якимись варіаціями – можна сказати і про нас. Зокрема, очільник Збройних сил України Валерій Залужний в одному з останніх інтерв'ю зазначив, що для перемоги йому потрібно 300 танків, 600-700 БМП, 500 гаубиць. Згодом ви додали, що така кількість потрібна для однієї, максимум двох наступальних операцій. А для повноцінної перемоги потрібно значно більше. Власне, президент Байден на зустрічі з Володимиром Зеленським сказав, що масове постачання тієї зброї, яку ми просимо, може розколоти НАТО і надання потужних систем – це реально ризик для того, щоб Росія не пішла на більшу ескалацію. Де ця тонка межа між тим, щоб Росія не пішла на ще більшу ескалацію, на думку

наших західних партнерів, і тим, щоб ми максимально швидко виграли цю війну?

— Питання спробувати не підняти до чергового рівня ескалації ситуацію з боку західних партнерів постійно звучить – і ми до цього вже звикли. Це для нас уже як must have, тому що теорія «Don't provoke Russia» з 2008 року гучно звучить, але вона не працює, про що ми постійно говорили, говоримо і будемо говорити нашим партнерам.

У 2008 році могли прийняти в НАТО нас і Грузію, і я переконаний, що цей світ інакше розвивався б. І безпекова архітектура, напевно, спрацювала б. Але цього не сталося, не хотіли провокувати росіян, і вони на це відреагували відповідно – у 2008 році частково окупували землі Грузії. Потім вони це зробили у 2014 році – частково окупували Донеччину, Луганщину та Крим, тобто відтяли собі частково землі України. А сьогодні, у 2022 році, почали вже широкомасштабний наступ, маючи мрію захопити Україну, встановити свій режим. Тобто ця теорія не працює. На щастя, наші західні партнери певною мірою це оцінили і зрозуміли, тому ми маємо таку безпрецедентну сьогодні підтримку і допомогу.

Ми маємо набір такої сучасної зброї, про яку тридцять років мріяти не могли. Навіть рік тому не могли мріяти про це. Ми заберемо купу часу нашого з вами спілкування, якщо будемо просто перераховувати все, що ми маємо сьогодні на озброєнні, що ми отримали за 10-11 місяців.

Щодо цієї межі, про яку ви кажете… Я стриманість позицій наших західних партнерів читаю так: вони ще не наважуються давати нам зброю, яка може вражати на відстані 300 і більше кілометрів, тому що переживають, що ми, виконуючи свої бойові завдання, обираючи стратегічні цілі, абсолютно легітимно можемо завдати ураження по території Російської Федерації. Тоді росіяни пред'являть їм рахунок, скажуть: «Ну бачите, по суті, вашою зброєю вже воюють на нашій території». Оце стримує наших західних партнерів, тому що в Альянсі дійсно не всі проукраїнські або проєвропейські однозначно. Є ті, хто вагається політично, а є ті, кого на голку посадили – або газову, або нафтову, бензинову абощо. Ми це з вами чудово знаємо.

Усі ми пам'ятаємо, як рік тому ніхто не міг закрити «Північний потік-2». Уряд Німеччини нам казав, що тут нічого такого, це чиста економіка, господарка: business as usual. На щастя, в Берліні вже змінили свою риторику. І не просто риторику, а ми реально отримуємо серйозну допомогу, і політично все виглядає абсолютно інакше. Але залишилась Угорщина, наприклад, яка тримає свою позицію, по суті, є представником Російської Федерації там (у Європі. – LB.ua) і може заблокувати будь-яке рішення. Тому позиція президента Байдена мені абсолютно зрозуміла. Усі рішення в НАТО приймаються одностайно, одноголосно, право вето спрацьовує. Тож приймаючи те чи інше рішення, вони мають як лідери, як лідерська країна,

шукати баланси, компроміси, щоб не отримати розкол усередині Альянсу. Бо росіяни мріють про цей розкол.

Мета цієї відкритої частини війни – розхитати Європу, розхитати НАТО, зруйнувати, показати його слабкість. На щастя, цього не сталося. Я думаю, що такої потужної позиції і єдності в Європі й НАТО не було останні десятки років. І вона пішла з Кремля.

Але сьогодні оця, як ви кажете, межа – це засоби дальнього ураження: ті самі ATACMS, літаки, які от можуть спричинити ключовий поворот. Чому це так? Тому що все одно всі вважають, що Росія ж нікуди не дінеться, вона ж все одно ще суб'єктна поки що. Величезна країна з ядерним запасом, населенням понад 130 мільйонів, величезною територією, цікавими запасами різних копалин. Тому просто так взяти і про неї перестати думати – в принципі, нереалістичний план. Тому вони мріють про стіл переговорів, про якусь угоду. Не сьогодні – завтра, післязавтра, після післязавтра. Можливо, зміниться режим або персоналії в Кремлі, і з кимось треба буде сідати і домовлятися. І от для того, щоб залишити собі оцей місточок для домовленостей, вони ведуть таку неоднозначну до кінця політику.

Але ви бачите, щоразу росіяни самі допомагають зменшити цей місточок. Вони почали тероризувати своїми обстрілами цивільне населення і наші об'єкти інфраструктури, переставши з українськими Збройними Силами, почали воювати з мирним населенням – ми моментально отримали нарешті суттєве збільшення допомоги у нашій протиповітряній обороні. Про «Патріоти» ми з вами мріємо декілька років, але ніхто не вірив, що це можливо. А це вже сталося. Рішення ухвалено, оголошено, зараз триває процес підготовки.

Нагадаю ситуацію, коли я їздив в Сполучені Штати у відрядження, тільки призначений, і просив просто «стінгери». Мені відмовили, казали, що це неможливо. А сьогодні це не просто можливо, це нормально і реально. І «стінгери», і «енлави», і «джавеліни», і вісім типів артилерійських систем 155 калібру, це теж було неможливо ще в березні. Я просив – спочатку казали ні. А в травні ми їх отримали. MLRS, HIMARS теж були неможливі – а ми маємо і нищимо ворога. І таких прикладів багато. Тому я переконаний, що можливо все. Як і «патріоти», можливі й літаки і танки, і ATACMS, просто все поступово йде, тому що росіяни самі підіймають рівень цієї ескалації, що змушує наших партнерів ухвалювати рішення так, щоб відповідь була дзеркальна.

— С.К.: Головне, щоб для наших партнерів не став пріоритетом наш постійний захист, але не можливість контрнаступальної операції. Тому що контрнаступальна операція, в залежності від її параметрів, може бути ними сприйнята як щось агресивне, що провокує Росію, зокрема, на застосування ядерної зброї.

— Річ у тім, що наші партнери теж не мріють роками підтримувати нас в цій війні, це виснажує їхні ресурси теж.

— С.К.: Це логічно, але зараз виглядає трошки інакше.

— Наші партнери, це як казали у Радянському Союзі, – капіталістичний світ, в першу чергу, а капіталізм – дуже прагматичний. Капіталісти рахують гроші. Платники податків рахують гроші. Ті, хто розпоряджається цими податками, рахують гроші. І тому вони теж зацікавлені в нашій перемозі на полі бою, про що я це чую на «Рамштайні» системно від міністрів оборони.

Наведу простий приклад. Вони сьогодні запустили роботу свого ВПК і укладають з ними контракти, щоб ми на системній, ритмічній основі отримували допомогу – набої, зброю, ремонт, запчастини тощо. Але вони теж розуміють, що на все є цикл. Сьогодні вони отримали політичну підтримку, проголосували бюджет на наступний рік і мають свій коридор, горизонт планування. Що буде далі – невідомо. Тому вони зацікавлені сьогодні інвестувати в країну, яка буде вже мирна, яку можна відновлювати і відбудовувати. Але, дійсно, у них є потреба понизити потенціал Росії як агресора, як головної погрози. В Мадриді, на саміті, затвердивши стратегію НАТО на 10 років, Російську Федерацію визнали головною загрозою. Тому сьогодні Україна виконує функцію головної країни НАТО, яка знищує російську армію. І про те, що колись вона була «другою армією світу», вже не говорять.

Розвідка НАТО визнає, що втрати росіян в танках, в артилерії, БМП, БТР, живій силі, вони дуже значні. Регулярні війська Російської Федерації можуть відновитися за мінімум п’ять, а то й 10 років. Ракетний потенціал – так само. Тому що це війна ресурсів. І вони (країни НАТО, – LB.ua) вміють рахувати ресурси, тому вони відчувають цей момент.

Давайте не забувати, що в нас не вірили до початку цієї агресії, були переконані, що ми впадемо за три дні, за 72 години – столиця, за два-три тижні – вся країна. Максимум буде партизанська війна, і тому нам давали більше засобів ураження, зброї для партизанської війни. А коли побачили, що український народ і не планує падати і здаватися, весь – від солдата до генерала, від ДСНСника, залізничника, лікаря, ІТ-шника, вчителя, журналіста, юриста. Ніхто. Президент сказав: «Мені таксі не треба, мені зброю дайте», уряд працює в Києві, парламент працює, всі системи працюють. Нічого, що дистанційно, ми на ковіді навчилися дистанційно працювати. Уряд три-чотири рази засідав на добу і ухвалював всі необхідні рішення легко.

Системно Україна витримала, вистояла. Наша з вами стійкість і спротив показали всьому світові, що це, виявляється, абсолютно реально. Багато хто думав, що проти великої радянської армії буде воювати маленька радянська армія, яка, звісно, приречена на поразку. Але ми за 8 років, з 2014-го, і після двох революцій, точно не радянська армія. Давно. Ні наші генерали, ні наші

офіцери, ні наші солдати. Системи, підходи, все. І от як наслідок вони (західні партнери, – LB.ua) повірили, що це реально. А їхні виборці почали тиснути на політиків, що треба допомагати українцям, вони виборюють своє право на існування, свої цінності, свободу, а це європейські цінності. І все, в них варіантів немає – нам почали допомагати. Ще важливий момент, як швидко ми опановуємо техніку, як ми її модернізуємо.

— О.Б.: Чому частина наших партнерів все-таки дивиться на ситуацію з позиції «якби не спровокувати Росію на ескалацію», а не з позиції «що нам треба зробити для України, щоб вона остаточно перемогла».

— Я б, напевно, конкретно так не стверджував. Дуже сильно змінилася ситуація, на відміну від подій ще 10 місяців тому. Те, що ми казали з вами на початку, що невіра в нас і оцінка, що ми неспроможні протягом 72 годин встояти, змінилась сьогодні бажанням бути партнерами в цій перемозі. І Захід інвестує якраз зброєю і підтримкою, санкціями, політичними рішеннями, власними обмеженнями в нашу перемогу саме на полі бою. Послухайте, як змінилася риторика в багатьох публічних осіб – від генсекретаря НАТО пана Єнса Столтенберга, який ну прямо вже відверто каже, що на полі бою має перемогти Україна, і, наприклад, канцлера Шольца.

— С.К.: Який від початку займав дуже непроукраїнську позицію.

— Скажімо так: прагматичну пронімецьку, business as usual, тому що економіка німецька залежить від газу російського. Так зручніше і простіше. Але Європа вистояла завдяки блискучим політикам, таким як Урсула фон дер Ляєн, Роберта Мацола, Шарль Мішель і так далі. І от ми маємо результат: Європа закачала в газові сховища практично все, що їм потрібно на зиму без «Газпрому». «Газпром» – банкрут. З точки зору довіри як партнера він ніколи не повернеться в порядок денний. От це я вам точно кажу.

Європа до росіян по газу не повернеться найближчі десятиліття. Вони їм просто не вірять вже, от в цьому нюанс. Вони зрозуміли, що таке залежність від цієї газової голки, оця наркозалежність.

Сьогодні питання «Північного потоку» закрито. Сумніву в мене з цього приводу немає – європейці не будуть з росіянами мати бізнес.

— С.К.: Тобто можна підсумувати, що Європа і Штати не будуть спонукати нас підписати з росіянами якийсь умовний, підкреслюю, «Мінськ-3», «Мінськ-4» чи щось таке, щоб поставити конфлікт на паузу?

— Я думаю, що сьогодні спонукати вони точно нас не будуть аж ніяк. І візит президента Зеленського нещодавно в Сполучені Штати…

— С.К.: Де вас, до речі, не було, що дивно.

— Нічого дивного немає. Я в мирні часи собі дозволяв їздити з президентом разом. Але, вибачте мені, і я, і Головнокомандувач, ми залишались в Україні. Це абсолютно нормально. І прем'єр-міністр, і спікер парламенту.

Мені поїхати в США, покататися, щоб ще раз побачити Ллойда Остіна, сенсу жодного немає, я з ним побачусь в січні знову – у нас з ним є клуб «Рамштайн». На телефоні я з ним раз на тиждень, умовно кажучи, в листуванні ще частіше, і це стосується всіх міністрів оборони.

Кататися просто в Штати на добу? Ну який сенс? Посидіти на перемовинах? З шановним паном Блінкеном і паном Байденом, і Остіном бачилися в Варшаві, в березні, коли складно було. Тому абсолютно мудро був підібраний склад делегації саме тих, хто там мав би бути.

— С.К.: Коли наші партнери почнуть мислити в категоріях: «що нам усім робити з Росією»?

— Я пробував на це питання відповісти в своєму дописі на платформі Atlantic Council якраз з цього приводу: що вони мають думати про те, що робити взагалі з Росією завтра, тому що я відчуваю за своїми спостереженнями і фактами, в Росії будуть дуже сильні тектонічні зміни, зсуви, і як така імперія або федерація вона припинить своє існування. Там буде щось оновлене.

От яке воно буде оновлене, і хто буде контролювати загрозу під назвою «ядерні запаси і арсенали», оце, напевно, турбує Захід. Оскільки вони не знайшли рішення, що робити з цим, в чиї руки воно може потрапити, і де воно знаходитиметься, їм простіше сприймати це як якийсь один суб’єкт. Нехай от з таким Кремлем, з таким режимом, з яким теоретично про щось якось можна домовитися, купити, заспокоїти. Тобто Захід дуже інертний, на жаль. Але в них, якщо прийнято рішення, воно вже довго-довго їде. Оце і погано, і добре. Наприклад, санкції довго розганялися, але ж якщо росіяни мріють, що завтра вони будуть «паїньками», і з них знімуть санкції – ні. Санкції ще будуть довго діяти, навіть якщо вони нібито вдадуть, що вони «паїньки».

— С.К.: Чому, на вашу думку, санкції не подіяли так швидко, як би нам в Україні хотілося. Хоч майже рік вже триває велика війна.

— Мені здається, що кожен раз, приймаючи рішення про ті чи інші санкції, західний світ виходив в першу чергу з власного відчуття їхнього порядку денного. Вони не хотіли політично роздратувати своє населення тим, що отримують якісь обмеження, подорожчання цін на щось, втрату того ж дешевого газу або збільшення ціни за цей газ, а це здорожчання всього, втрата якихось можливостей, можливості продавати свої шампанське в Москві російським гулякам.

Спитайте Миколу Точицького, чинного заступника міністра (закордонних справ, – LB.ua), який працював до цього послом спочатку в Страсбурзі, потім

в Брюсселі. Він вам розкаже, як росіяни засівали там ресторанами, театрами, гулянками і тому щоразу при ухваленні пакета санкцій вони йшли на певні афери. Їм треба було знайти аргументи, чому європеєць, звичайний бюргер, має терпіти заради якогось там українця. Особливо при розкрученому іміджеві, який підкручувався ще росіянами і їхньою пропагандою, що ми країна радянська, взагалі наполовину росіяни, що ми корумповані найбільше серед всіх, якісь дурні. Це ж було. Цей імідж існував.

В якийсь момент ми теж сприяли цьому іміджу. Наші корупційні скандали, залежність від впливу політичного бізнесу і багато чого – не мені вам розповідати про нашу судову систему, ми все це знаємо. Але сьогодні ми змиваємо кров'ю цей імідж. Сьогодні імідж сприйняття українців вже інший в світі. Це імідж людей, які не побоялися і за свою свободу ідуть вмирати, які стоять щитом всього цивілізованого світу. Це Давид проти Голіафа, який його сьогодні вдало б'є. Він ще його не повністю поклав, тому йому праща потрібна, і не одна, і каменюки до цієї пращі більш серйозні, хоча б кілометрів на 300, як ATACMS, щоб добити до цього Голіафа. Тому я переконаний, що сьогодні Захід інвестує в нашу перемогу, але нам важливо, щоб він захотів і далі інвестувати в наше відновлення. Ми маємо показати, що ми теж змінилися, що поріг толерантності до корупції максимально низький.

3. «Я переконаний, що напис «Made in Ukraine. Tested in the battlefield» або «Combat tested»буде знаком якості номер один для всього світу»

— С.К.: В етері нещодавнього телемарафону ви зазначилии, що на наступний рік Україна вже уклала багато контрактів на постачання необхідної зброї та амуніції до неї, і наші партнери також. Можете більш детально про це розказати, тому що існує дуже багато суперечок на цю тему?

— Я не можу відповісти. Я не можу розказувати деталі ні контрактів, ні угод, ні так далі. Для чого, щоб ворог це прочитав?

— С.К.: Яким чином долати дефіцит снарядів. Зокрема, 122-го калібру.

— Країни, в яких є запаси, такі як Китай, Пакистан, Індія, в них своя позиція, вони її там тримають – вони не планують поки що ділитися (озброєнням, – LB.ua), на жаль, з нами, на щастя, з ними – теж. Тому виклики – що будуть закінчуватися наші запаси старорадянського режимного озброєння і амуніція до них 122-й і 152-й – були зрозумілі нам на початку цього вторгнення, коли ми побачили інтенсивність ведення бойових дій. Саме тому вже в березні я почав розмови з нашими партнерами, починаючи від візиту в Лондон до Бена Воллеса, в листуванні, в спілкуванні з Ллойдом Остіном, переконувати їх, що треба змінювати філософію допомоги нам, продовжувати шукати 152-й і 122-й калібр з запасів, які в них були ще з часів афганської операції, але вже

думати про навчання і перепідготовку наших артилерійських екіпажів на 155-й калібр.

Спочатку вони казали: Олексію, навіщо ми вам будемо допомагати шукати? Я кажу: друзі, 152-й і 122-й завершиться, і ви його не знайдете, його буде менше, менше, менше, менше. Тому ви все одно нас переведете на свій натівський стандарт. І це відбулося. В травні ми отримали перші М777 з Америки, як ви знаєте, і це змінило філософію підтримки. Сьогодні ми маємо 8 систем 155-го калібру від різних країн, які справно воюють, і до них ми вже отримали 155-й калібр. Тому треба бути реалістами, що з часом має відбутися повне заміщення артилерії поступово на натівський стандарт. І якщо умовно в нас 152-й і 122-й, то в них це 155-й і 105-й.

В артилерії є різні задачі, є задача артилерійського ураження і ракетного в інтересах всієї операції, а є конкретно в конкретних підрозділах – це підтримка своєї піхоти, контрбатарейна боротьба. Для цього потрібні різні калібри, це різні історії. Тому зациклюватися на 122-му… Так, його не вистачає. І 152-го не вистачає. Тому що радянські запаси ніхто не поповнює, немає де поповнювати. Заводів таких бракує…

— С.К.: Чи немає сенсу спробувати створити власне виробництво?

— Воно у нас є. Сьогодні ми проводимо випробування, деякі взірці ми вже затвердили і уклали контракти на виробництво. Деякі – на укладанні контрактів, і це абсолютно правильний підхід, тому що ми маємо бути незалежні у всьому, в тому числі у постачанні собі амуніції. Чим більше ми будемо незалежні, тим нам буде легше. Тому що навіть завтра, після перемоги над Російською Федерацією, росіяни не заспокояться, і, на жаль, жоден винахід Ілона Маска в космос не відвезе їх усіх. Цей сусід залишиться. А це означає, що вони будуть мріяти про реванш і про помсту. Зміниться режим, але вони такі, які вони є. І через п’ять років будуть мріяти повернутися з реваншем, або через десять.

Єдина запорука, що вони цього більш ніколи не зможуть зробити, – це потужний сектор безпеки і оборони в Україні з максимальною незалежністю. А це означає свій ВПК, який виготовляє все, а ми вміємо виготовляти.

Наведу приклад. Ми дуже просили посилити складову нашого флоту для того, щоб захищати берегову лінію, щоб не допустити продовження контролю в Азовському морі або захоплення Одеси з Чорного моря. Вони планували захоплення Одеси морською операцією, десантними кораблями. Коли вже зайшли з Херсонщини, хотіли обійти Миколаїв і йти на Одесу по суходолу. В такий спосіб – по суходолу і з моря знизу захопити Одесу, перекрити доступ до Чорного моря, і ми економічно з вами все… по морській компоненті. Ми дуже просили, дайте нам протикорабельні ракетні комплекси, «гарпуни», наприклад. Але нам не давали їх. Коли нарешті відбулося достойне випробування українського витвору «Нептун» і всім вам відомий флагман

російського флоту вдруге за 100 років пішов на дно (перший раз це була Цусіма, другий раз – Чорне море), і це було завдяки саме ураженню, завданому українським витвором, після цього ми отримали «гарпуни». Тому що українці і так це роблять, значить, треба їх підтримати.

І коли ми сказали: «Хлопці, ми все одно зробимо український 155-й калібр. Є «Богдана» (САУ українського виробництва, – LB.ua), є завод, який його робить, і ми почали отримувати (155-й калібр, – LB.ua). Тому сьогодні ми маємо робити свій боєприпас – як 155-й, сучасний, так і 152-й, 122-й до того парку, який нас є. Так само як ракети – наші «стугни», «корсари» тощо.

Але тут питання фінансів, які треба в це вкласти, виробничих потужностей в захищених місцях, з урахуванням загрози з неба, і часу. Є якісь складові речі, як, наприклад, ті ж самі вибухові складові, порохи. Це не просто і не швидко. Розгортання вже почалося, але вихід на об'єм найближчим часом просто нереальний з об'єктивних причин. Тому ми маємо укладати контракти всюди, де можемо, і ми це робимо. В мене укладені контракти де тільки це було можливо, на весь 2023-й рік. В мене, як міністра, міністерства, плюс партнери. Головне – те, що я вам сказав на початку розмови – стабільне, постійне забезпечення.

Щомісяця ми маємо отримувати те, що потребуємо.

Ця війна дала серйозний поштовх розвитку українському приватному сектору в категорії ВПК. Це в тому числі і виробництво різного роду боєприпасів до стрілецької зброї, і артилерії, а також БПЛА. Не тільки БПЛА, дронів різного характеру – в повітрі, на землі, на воді та ще й під водою. Тому це серйозний поштовх, і я переконаний, що напис «Made in Ukraine. Tested in the battlefield» або «Combat tested» буде знаком якості номер один для всього світу.

— С.К.: Хочу уточнити про власне виробництво: чи є можливість якимось чином чи наростити, чи хоча б перезапустити те, що було?

— Я б навіть сказав, що не те, що є така можливість, ми зобов'язані це зробити. Це формула нашого з вами виживання як нації, як країни і подальших поколінь. Тому ми зобов'язані це зробити. Мало того, що це потрібно для обороноздатності, це, до речі, серйозні вливання в економіку, це робочі місця, податки, і найголовніше, повторюся, бренд «Made in Ukraine» буде продаватися по всьому світові. Тому сьогодні все, що наш український ВПК зробить, пройде тестування на полі бою успішно і за ним будуть ганятися. За нашими «нептунами», «стугнами», «корсарами».

Якщо ми кажемо не тільки про зброю, а й про пов'язані з цим речі, умовно кажучи, від шоломів і бронежилетів, які робить український виробник, і я, і наші хлопці і дівчата в захваті. Навіть взуття, українського виробника, яке ми сьогодні переважно постачаємо в Збройні сили, дуже хвалять. Тому нічого тут

немає, чудеса вже давно забуті, це реальність. Український бренд – це бренд якості.

— О.Б.: Взуття чи каски – це достатньо простий виріб. Але чи можемо ми, наприклад, відновити проєкти щодо засобів доставки на 300 і більше кілометрів, які в нас були?

— Абсолютно. Питання часу, грошей, фінансування. Тому в нас в нас ухвалена і ракетна програма, і протиракетна програма. Там закладені величезні асигнування, але наш з вами інженерно-науковий потенціал, виробничий потенціал, він є. Фантастичні люди. Я бував на цих підприємствах. Ще раз повторюю: «нептун» тому запорука, «корсар» і «стугна». Три, як мінімум, всім відомих, без сумніву, витвори, які роблять свою справу. Питання дальності – це ж питання двигуна, палива і систем навігації.

А в кооперації з партнерами – так взагалі.

4. «Тільки в минулому місяці, здається, ми прийняли на озброєння сім нових видів БПЛА»

— О. Б.: Коли ми готувались до цього інтерв'ю, кілька виробників БПЛА просили запитати вас, де можна подивитися ТТХ БПЛА, які замовляли українські Збройні Сили, оскільки в публічному доступі цього немає і не всі виробники володіють цією інформацією.

— Такого немає, де можна подивитись, тому що військове замовлення має свою специфіку. Сьогодні ми спростили процедури, якими необхідно було пройти для того, щоб поставити на озброєння ваш виріб. Скажемо так, щоб поставити на озброєння ще рік назад, думаю, треба було пройти колами пекла десь роки два. Сьогодні – від трьох тижнів до двох місяців, і ваш витвір, якщо він дійсно реальний, буде прийнятий на озброєння. 30 вересня уряд проголосував постанову, в яку ми, моя команда, внесли зміни, і сьогодні завдяки цим змінам і спрощенню тільки в минулому місяці, здається, ми прийняли на озброєння сім нових видів БПЛА. До кінця року, думаю, буде ще 19. І це все приватний сектор.

— О.Б.: І це різні виробники?

— На сайті міністерства є можливість знайти цю історію, зареєструватися, бот, підкаже і допоможе. Але це ж залежить від того, який характер БПЛА ви хочете робити. Ви хочете робити розвідувальний? Ударний? Баражувальний? Ви хочете робити його з дальністю 50 кілометрів чи 500? З ваговим навантаженням 1,5 кілограма чи 50? Я ж не знаю вашої спроможності. Ви прийдіть і скажіть: я беру на себе зобов'язання зробити.

Всі, хто робить БПЛА, прекрасно знають і розуміють, повірте.

А далі в залежності від того, що ви пропонуєте, Збройні Сили або сектор безпеки буде розуміти, як його можна використати. Це буде використовуватись спецназом чи артилерією? Для контрбатарейної боротьби або для наведення артилерії? Чи це буде морська розвідка, чи підводні БПЛА, чи вони готові їх зробити для розмінування? Я ж не знаю, що ви хочете зробити.

Запропонуйте переможну ідею, покажіть, що ви спроможні її зробити, а головне – після того, як ми візьмем це на озброєння, у вас буде ваше зобов'язання виготовляти їх багато. Не один раз на місяць чи на три, у нас потреба сотнями, тисячами, в залежності від того, що ви робите. Тому сьогодні конкуренції як такої немає, тому що попит набагато більший, ніж пропозиція. Я, як міністр, куплю у вас все, якщо воно спроможне воювати. Будь-яке, від маленького отакого до отакого. Розмір «байрактару» всі знають? От вам діапазон. Тому, будь ласка, приходьте, якщо ви виробник, приходьте в наш департамент, з вами поспілкуються, прийдуть до вас на виробництво, зроблять оцінку, чи ви спроможні, і вперед.

— О.Б.: Ще приватні виробники БПЛА кажуть, що немає можливості займатися виготовленням і розробкою баражувальних боєприпасів, тому що немає дозволу працювати з боєприпасами, з вибуховими речовинами.

— Знову ж таки, це означає, що хтось дилетантський там працює. Немає дозволу… Пам'ятаєте цей старий анекдот про єврея, який ніяк не міг спромогтися виграти в лотерею? І вже янголи просили в Господа, що дай йому виграти, він такий добрий, молиться, поститься, не забуває. А він каже: так я ж не проти. Тільки нехай він купить лотерейний квиток спочатку. Що значить немає? А ви звертались за тим дозволом? Прийди, звертайся, тебе перевірять, що ти спроможний, і отримаєш цей дозвіл.

Дивіться, ті, хто роблять, наші українські національні виробники, вони мають цей дозвіл. Ми купуємо в українських виробників офіційно, в нас є в замовленні Генерального Штабу, а в мене, відповідно, в програмі закупівель, в тому числі баражувальний боєприпас. Значить, повірте, все працює.

— О.Б.: Ще одне питання, яке теж просили поставити волонтери в контексті дронів. ЄС та США розглядає дрони на кшталт «мавіків» як цивільний виріб. Українська служба експортного контролю вважає їх виробом подвійного призначення і через це волонтерам, які їх завозять, доводиться збирати величезну кількість дозвільних документів. Чи може Міністерство оборони посприяти, щоб це було простіше робити?

— Ми сьогодні обговорювали на нараді в уряді, з прем'єр-міністром, з міністром економіки – першим віцепрем'єр-міністром і міністром внутрішніх справ цю історію. Я вважаю, що для всього, що можна завезти сьогодні для перемоги, треба спрощувати регуляторні процедури. А якщо стоїть питання

сумніву чи можливих зловживань, то, відповідно, правоохоронні органи мають за тим дивитися.

Але я чесно скажу, немає поняття «купа паперів». Вони беруть, як правило, гарантійний лист від того військового підрозділу, куди вони нібито везуть, і за наявності цього гарантійного листа у них усе далі відбувається. Я читав критичні пости з цього приводу, але я зі своїм юридичним бекграундом знаю, що в кожної медалі є й інша сторона. Тому тут треба сісти і уважно подивитися, чи так все погано. До того ніхто не скаржився і везли, а тут раптом одна партія не приїхала і всі почали скаржитись. Таке бувало в історії. Тут треба провести якусь медіацію, можливо.

Але давайте не ідеалізувати «мавіки». В мене в закупці «мавіків» немає, щоб ви розуміли. Військові не сприймають, вони називаються нашими генералами «весільні дрони». Знімають весілля цими дронами. Те, що наші унікальні хлопці, креативники їх використовують для ведення, скажемо так, маленької окопної боротьби і знищення в тому числі ворогів, цьому – нашому креативу і винахідливості – аплодують. «Мавік» живе добу-дві максимум, якщо його серйозно використовують. Але давайте без ілюзій, цей дрон не змінить ситуацію на полі бою. Нам потрібен дрон, який несе на собі навантаження не 300 грамів, а 30 кілограмів. Ну хоча б три, розумієте? Який літає не на 5 кілометрів, а на 50 хоча б.

В мене самого був «мавік» в мирні часи, я його подарував хлопцям, не знаю, чи він живий. П’ять миль в нього відстань. Тому він не на озброєнні, його військові не замовляють. Це така ж підтримка додаткова, як привезти речі, які хлопці використовують. Ми вміємо використовувати все, щоб перемогти. У нас навіть банка з огірками теж зброя, пам’ятаєте цю історію?

— С.К.: Тільки то були помідори.

— З помідорами. Але її теж можна на озброєння ставити.

5. «Ми порахували, скільки вони по нас випустили ракет, скільки у них було і скільки в них залишилося»

—.С.К.: Кирило Буданов говорив про те, що в росіян вистачить ракет ще на два-три великих ракетних удари. Але таких його заяв було вже декілька, і незрозуміло, з якого моменту відраховувати «два-три наступні рази». Що ви думаєте з цього приводу, і чи логічно так заспокоювати суспільство? Чи справді ми можемо оцінювати наявність певної кількості боєкомплекту нашого ворога?

— Розвідки різних країн по-різному сприймають саму ситуацію, тому що різні доступи до інформації, різні факти, різний кут, під яким вони дивляться на ту чи іншу ситуацію. Чим більше агентурних даних, тим більш імовірним буде наш прогноз з вами або аналітика.

Я вам скажу, що восени минулого року, коли вже і Politico, і The Washington Post, здається, першими почали казати про неминучість вторгнення і агресії, і багато хто нам казав, що є такі і такі дані розвідки, в них було одне, а наша українська розвідка, декілька її видів, давали свої дані. Ми порівнювали, але паралельно деякі європейські розвідки казали, що вони таких даних не мають, вони не бачать загрози. Серйозних країн, дуже серйозних країн НАТО. Я просто не буду розкривати, але я мав цю комунікацію. І тому навіть розвідки серйозних країн, яким ми б мали довіряти, по-різному бачили ті чи інші речі. Тому ми збираємо максимально більше фактажу.

Але те, що ми говоримо, це математика. Є розуміння, ви тут абсолютно праві, що точно до ракети неможливо вирахувати, але є все одно показники, які вимірні. Так от, є кількість тих чи інших основних типів ракет, які були на озброєнні росіян до вторгнення, за даним розвідки, в першу чергу нашої. Є кількість пострілів, які вони зробили, ракетних масованих атак. І залишки ж ми збираємо, і наш інститут все це обліковує, обраховує, причому паралельно це робить ДСНС, військові, військова розвідка, а потім ці дані порівнюємо. Є спроможність виготовлення і поповнення ракетного запасу, виходячи з можливостей індустрії Росії, з наявності там тих чи інших складових іноземного походження. І відповідно, при наявності санкцій вони щось вже виготовляти не можуть. Щось виготовили з запасів, і на тому стоп.

Тому ми беремо, обліковуємо приблизно, і знаємо, що, умовно кажучи, ракет С-300 у них понад 7 тисяч точно. Це дуже багато. Це системи протиповітряної оборони по всій країні, але вони їх почали використовувати як балістичну ракету земля-земля. Вона в них літає до 200-220 кілометрів, тому вони тероризують Харківщину, Миколаївщину, Херсонщину, Запоріжжя, якраз використовуючи С-300. Для того, щоб дістати до об’єктів нашої критичної інфраструктури на Львівщині, Тернопільщині, Київщині, Одещині, вони вже використовують або носії-літаки – Ту Х-101, Х-555 – до прикладу, або «калібри» морського базування. Раніше вони використовували «іскандери» і морського, і наземного базування, в тому числі з території Білорусі. Але зараз, коли ми дивимось, скільки і що прилітає, бачимо, що «іскандери» вони не використовують, тому що не можуть їх виготовляти.

Ми порахували, скільки вони по нас випустили, скільки у них було і скільки в них залишилося. Вони залізли в критичний запас, в них десь близько 11-13% «іскандерів» залишилося. По їхніх радянських класичних нормах вони мають тримати запас 25-30%. Вони вже в нього залізли. Скоїли злочин з точки зору своєї відповідальності. Те саме по «калібрах»…

— С.К.: То чи коректно казати, що до кінця цього року буде ще одна, максимум дві атаки, і глобальний потенціал буде вичерпано?

— Так. Тому що навіть між атаками їм потрібен час від тижня до 10 днів. Вони можуть зробити дві хвилі: ракети+дрони іранські або дрони+ракети, але

вони не можуть ракети+ракети. Якщо масовані. Тому що там є нюанси технічного характеру – накопичення, споряджання тощо. Плюс вони проводять розвідку, дорозвідку, замовляють космічні супутники, шукають, де наше ППО. Ми ж не сидимо на місці. Наші фантастичні Повітряні сили роблять свою роботу філігранно, і вони не стоять в одному місці, щоб їх вирахували і потім завдавати туди ураження. Ні, вони теж змінюють позиції, дзуськи їм знайтися. Це теж не просто так. Тому в цьому році загроза одного удару є (інтерв'ю відбулося 27 грудня, – LB.ua).

—.О.Б.: Загроза, що росіяни отримають балістичні ракети з Ірану, є?

— Цей ризик є. Про це наше управління розвідки публічно розказало, і ми це знаємо. І це дуже важливий аспект, щоб тут включилися партнери на серйознішому рівні, щоб шукати рішення.

Ми кажемо: дивіться, сьогодні дві країни об'єдналися в спробах терористично нищити одну мирну країну. Це виклик не тільки перед нами, це виклик перед вами, що вони допрацюють ті технології, ті ж самі іранські дрони. Я абсолютно не встидаючись кажу це всім партнерам, своїм французьким колегам, мовляв, друзі, у вас Олімпіада через два роки в Парижі. Ви переконані, що іранські дрони не прилетять туди на Олімпіаду, якщо ви зараз з нами не навчитеся їх стовідсотково, 110% нищити, блокувати? Це має бути всюди, тому що по-іншому у вас не буде.

— О.Б.: Чи є у наших партнерів можливість остаточно перекрити краник для російського ВПК щодо купівлі компонентів? Ми ж бачили, що нещодавно в російських ракетах і в російських БПЛА були знайдені достатньо свіжі західні компоненти.

— Поки що стовідсотково воно не працює. Вони знаходять шляхи обходження через треті, четверті, п'яті країни. Це раз. По-друге, вони дійсно навчилися використовувати товари саме подвійного призначення. У цих самих «шахедах» 90% запчастин дуже поважних цивілізованих країн – від Сполучених Штатів до Австрії і Японії. Вони купують на «Амазоні» чи на «Абдулі» (чи як там називаються ті майданчики, вже не пам'ятаю) відеокамери Sony і налаштовують їх туди (на дрони, – LB.ua). Тому, звісно, ми інформуємо про це партнерів кожного разу, і вони роблять там якісь свої кроки. Плюс Міністерство закордонних справ інформує партнерів, де наша розвідка знаходить чергові караванні шляхи. Це системна робота 24/7. Не може бути так, що один раз санкціонували, і кран закрили. Вони шукають інші. Як та вода тече. Тому що вони купляють, корумпують за гроші, а, на жаль, ринок торгівлі зброєю у всі часи, у всі віки був мінімум сірий, якщо не чорний.

— О.Б.: Чи є у вас інформація, які ще країни, крім Ірану і Північної Кореї, допомагають Росії зі зброєю?

— Безпосередньо – ви їх назвали.

— О.Б.: Інших немає?

— Так от відкрито, на щастя, ні. Я знаю, де вони ведуть перемовини, але їм поки що відмовлено у військовій допомозі.

6. «Агенція оборонних закупівель уклала контракти безпосередньо з серйозними виробниками реальної зброї без жодних посередників»

— О.Б.: Цього року Міноборони створило *Агенцію оборонних закупівель,* навколо якої було досить багато галасу. Були побоювання, що це – нібито корупційна історія. Зараз ви можете розповісти про якісь результати роботи Агенції оборонних закупівель?

— Давайте будемо реалістами. Жодного галасу навколо агенції не було. Галас був тільки тому, що комусь захотілось обговорити, чи існує взаємозв'язок між заступником міністра Денисом Шараповим, який призначений, і відповідає за це агентство, і головою Офісу президента Андрієм Єрмаком. От увесь галас, який танцювався навколо цього.

Той, хто не любить Андрій Єрмака, шукав ще чергові закидони звинуватити, що він нібито вирішує якісь свої кадрові можливості. Я просто всім скептикам рекомендую підняти мій виступ у Верховній Раді 4 листопада, коли мене призначала Верховна Рада за поданням президента на посаду міністра оборони. Там я сказав, що основним питанням є створення такого агентства, тому що таке агентство існує в НАТО. Це один із чинників НАТО. Три головні для НАТО речі, щоб Україна набула статусу члена в Альянсі: це цивільно-демократичний контроль, друге – прозорість закупівлі і зрозумілість логістики і третє – спільне планування операцій.

Так от, цивільно-демократичний контроль у нас вже втілюється шляхом того, що і я – цивільний міністр. Я не генерал і не полковник. Щодо другого, я сказав, що створюю таке ж саме агентство, як у НАТО (NSPA – NATO Support and Procurement Agency, – LB.ua), це такий собі умовно військовий «Амазон», щоб прибрати оборудки, корупцію і сумнівні схеми при закупівлі військової техніки, і не тільки військової. І це був мій план. Я створив цю агенцію. І я знайшов Дениса Шарапова, він був заступником у Павла Рябікіна, міністра Мінстратегпрому, я вмовляв його мені «позичити», умовно кажучи, на період війни. Мені Офіс президента довго не погоджував його кандидатуру, тому що заступники спочатку погоджуються.

А я створюю зараз друге агентство, яке буде займатися тиловим забезпеченням, аналогічно – харчування, одяг, паливо, все, що не стосується озброєння і військової техніки. І те, що там хтось розказує, комусь не подобається, галас якраз в тому числі здійснили ті, кому я перерізав

ланцюжки їхніх оборудок. Тому що міністерство має займатися політиками, департаменти мають займатися політиками, як сказано про це в законі, а агентство якраз має займатися закупівлями.

Плюс мою правоту довела наявність старого ринку спецекспортерів, яких в тому числі три я отримав в управління від уряду, коли вже навала почалася, і три залишається в управлінні «Укроборонпрому». В мене зараз два, одне відійшло. Так вони всі продовжили жити в режимі, що вони експортери, і їм бабки треба було заробляти, вибач за слово щодо слова «гроші». Коли я їм сказав: «Ви не експортери, ви імпортери сьогодні, війна іде», не до всіх дійшло, довелося ухвалювати кадрові рішення. Тому я знаю, хто замовляв той розгін інформації – саме ті, кого ми від цього корита, годівниці відсунули. От і все.

— О.Б.: Все-таки, є якісь предметні результати роботи цієї Агенції оборонних закупівель?

— Агенція оборонних закупівель уклала вже контракти безпосередньо з серйозними виробниками реальної зброї без жодних посередників, з брендами, відомими на весь світ. І вже в 2023-му році ми будемо отримувати зброю або амуніцію саме безпосередньо від тих підприємств. Напряму.

— О.Б.: 6 листопада в управління Міноборони передали низку підприємств – «Укрнафту», «Укртранснафту», «Мотор Січ», «КрАЗ» і «Запоріжжя-трансформатор». Що принципово вже змінилося і чи змінилося після набуття контролю над цими підприємствами?

— А що було? Ну от правда? Поки що входить в систему нове керівництво, займається. У них є розуміння плану, у них є те, що нам потрібно для забезпечення Збройних Сил, і загалом завдання зберегти і налагодити менеджмент. Ну хвалитися я просто не хочу.

— С.К.: Перепрошую, але в умовах війни навіть один місяць – це кричущий термін. Ви розуміли, що вам потрібно, ви говорили самі в інтерв'ю…

— Соню, «КрАЗ» лежить вже роки…

— С.К.: Так, і ви говорили про це в травні. Але зараз кінець грудня.

— Місяць тому взяли під контроль. Ти що, думаєш, що за місяць можна зробити 50 000 шасі? Ну ти жартуєш?

Я ж не займаюсь операційною діяльністю підприємства, це було б дивно. Моя задача – сформувати наглядову раду. Наглядова рада сьогодні робить аудит підприємства кожного, призначений менеджмент, задача якого забезпечити, показати план. Вони будуть затверджені, мають показати фінансування і почати працювати.

— С.К.: Власне, питання полягає в тому, чи будете ви, як Міністерство оборони, як ключове відомство, ініціювати, можливо, взяття під контроль ще якихось стратегічних підприємств, які потрібні для оборони країни зараз?

— Я вам цього не скажу. Якщо підприємство існує в Україні і робить свою роботу, нащо воно мені треба? Ну нащо воно мені треба? А якщо є підприємство, яке лежить, а це критична номенклатура, якої потребують Збройні сили України, тоді треба приймати рішення, що це потрібно для перемоги.

7. «Коли хтось думає, що є напруга між президентом і військовими, – це теж надумана історія. Він – верховний головнокомандувач»

— С.К.: Які відносини між Генштабом і Міноборони? Кажуть, є певні лінії напруги все ж є.

— В мене з Генеральним штабом чудові стосунки, з Валерієм Федоровичем, головкомом, – прекрасні робочі стосунки, з його заступниками, Сергієм Шапталою, начальником Генерального штабу, Євгеном Мойсюком, Миколою Баланом. А також іншими всіма командувачами видів і родів військ. З кожним спілкуюсь особисто, персонально, без жодних якихось проблем і на регулярній основі. Я ж не кажу, що на телефоні 24/7. Це не штучне спілкування, це реальне людське створене спілкування.

Коли я сказав, що моя мета зробити синергію, мені здається, вона є, тому жодних якихось напруг, ще чогось, не існує. Коли хтось думає, що є напруга між президентом і військовими, – це теж надумана історія. Він – верховний головнокомандувач.

— С.К.: Трошки є…

— Соню, от послухай мене. Ти ж мене спитала мою думку. Ти можеш залишитись при своїй. Я тобі просто скажу: коли емоційно старше начальство висловлює свою думку, це не означає, що воно не любить того, кому воно висловлює цю думку. Я навчився розмовляти матом зі своїми заступниками міністра, тільки всіх дуже поважаю.

— С.К.: Ви навчилися розмовляти матом, серйозно?

— Так, так. В мене три генерали, колишніх вже, і цивільні. Я зі всіма ними на «ви», зі всіма, але й можу іноді матом… Це прискорене донесення сигналу, так скажемо. Те ж саме Валерій Федорович. Я особисто чув, як він розмовляє по-батькові зі своїми підлеглими командувачами, на «ти» і матом, і це теж.

— С.К.: Але я знаю, що він одного разу насмілився підняти голос на президента. Кому це взагалі дозволено?

— Я такого не чув. Це тобі хтось придумав.

8. «Під час воєнного стану принцип невідворотність покарання має бути дотриманий»

— О.Б.: Запитання, очевидно, не зовсім до міністра оборони, радше до головкома, але. Багато частин знаходиться на фронті з першого дня війни, і дуже гостро стоїть питання ротації і відпочинку. Відсутність можливості відновитися, передихнутидуже сильно впливає на рівень боєздатності, на морально-психологічний стан. Чи розуміє військове і військово-політичне керівництво цю проблему, і чи бачать, як її вирішувати?

— Абсолютно. Військово-політичне керівництво це знає, починаючи від Верховного головнокомандувача і головкома. Це обговорюється достатньо часто під час засідання ставки Верховного Головнокомандувача. І тому для цього робляться певні організаційні заходи, щоб забезпечити цю ротацію. Просто на це іде час, і час на підготовку.

— О.Б.: Чи означає ця ситуація, що в нас є проблеми з мобілізаційним резервом?

— Це не означає, що в нас є проблеми з мобілізаційним резервом. Це означає, що в нас проблеми з технікою, якої нам треба багато, і зброєю. Люди у нас є.

— О.Б.: Ви підтримали закон 8271. Якою, на вашу думку, буде його доля? Президент все-таки його підпише чи заветує? Ви бачили, яка піднялась реакція, в тому числі з боку військових. Думки, скажемо так, розділилися і чимало військових цей закон сприймає як якийсь негативний батіг.

— У нас демократичне суспільство, і я був би здивований, якби щось когось не поляризувало. Давайте ми назвемо блакитний колір блакитним, це теж розколе суспільство, в мене навіть сумніву немає. Але я вам скажу одну просту річ. Я не знаю, про яких військових ви кажете, я читав дописи деяких рядових із колишніх правозахисників, і ще когось, у нас же вольниця козацька, вона була, є, і буде, і слава Богу, – це запорука в тому числі нашої перемоги. Але цей законопроєкт був підготовлений народними депутатами не просто на прохання, а на вимогу військового командування України, починаючи від головкома, продовжуючи начальником Генерального штабу, командувачами ОТУ, ОСУ і командирами бригад, які мають сьогодні звання Героїв України, які вони отримали під час цієї відкритої частини цієї війни.

Це люди, яким ми довіряємо, вони нас з вами сьогодні спасли від захоплення за тих 10 місяців. А тепер питання: якщо вони – а ми кажемо «віримо в ЗСУ, віримо головкому, начальнику Генерального штабу, іншим командувачам» – приходять, і кажуть: «Нам необхідно для перемоги забезпечити рівень дисципліни, тому що, на жаль, відсутній принцип невідворотності покарання

в тому випадку за такі види злочинів як дезертирство, самовільне покидання місця проходження служби». Вони декілька місяців благали, вимагали це зробити.

Питання: чому їм не довіряти? Вірити якомусь блогеру, якому не сподобалось і він собі подумав, що «Аяяй, когось будуть там нищити». А я вам скажу чому. Бо коли хтось з дезертирів тікав з якогось місця, в цей момент хлопці, які там залишились, гинули, тому що він оголив лівий або правий фланг. І командири його піймали, притягли до відповідальності, суд, він заплатив штраф і написав смс: «Ви там, ідіоти, вмираєте, а я штраф заплатив з грошового забезпечення, і всіх вас в носі мав». Розумієте? Це реальна історія.

І тому сьогодні ми, якщо ми кажемо, що довіряємо нашому військовому командуванню, то ми йому довіряємо. Тому я його підтримав.

Я подивився як юрист, не викликає жодних сумнівів, що під час воєнного стану принцип невідворотність покарання має бути дотриманий. Він має бути забезпечений. Це прохання бойових командирів, які сьогодні на передку несуть відповідальність за життя і здоров'я. А потім спитайте у сімей, у кого загинули син або дочка, тому що хтось поруч втік, а ще й погрожував офіцеру.

Це непроста історія. І тому недаремно сам начальник Генерального штабу Сергій Шаптала, Герой України, особисто доповідав цей законопроєкт в парламенті. Ну, доповідала голова комітету, а він виступав на підтримку.

А Валерій Залужний зробив відеозвернення з проханням до президента підписати цей закон. Тому, коли хтось каже, що розколюється суспільство, це надумана історія. Це люди, які вступили в партію тих, хто вже закінчив цю війну. А війна не закінчилась, друзі мої, у нас ще велика загроза для нашої держави, і нам треба вижити, а тому треба вірити нашому військовому командуванню. От і все, в мене тут дуже проста позиція. Тут немає кольористики – лише білий і чорний.

Військові нас переконали за декілька місяців це зробити. Вони просили зробити це ще з весни. І народні депутати на це відреагували. От і все.

— О.Б.: Цей закон, фактично, бореться з наслідками не дуже доброї селекції при мобілізації. Може, проблему треба було починати вирішувати вже не коли вона є? Люди, про яких ви кажете – ті, хто вживає алкоголь, хто залишає позиції чи дезертирує – очевидно, не мали б, в принципі, потрапити до лав Збройних Сил через свої низькі моральні, фізичні та інших якості. Може, проблема в недосконалій системі комплектації, яка не відсіює таких людей на старті?

— Звісно, це комплекс заходів. Це те, що зачепило когось, комусь не сподобалось. Я навіть не виключаю, що чиїсь родичі зрозуміли, що комусь не уникнути покарання. Але насправді це робота морально-психологічної

служби – роз'яснення, комунікації. У нас є закон про військових капеланів, це цілий комплекс заходів.

І так, наші центри територіальної комплектації, колишні військкомати теж не ідеальні. Ми 30 років чим займалися? А я вам скажу, чим займалися: С-300 віддавали росіянам в оплату за газ, наші з вами дивізіони протиповітряної оборони. От і ми займалися розвитком Збройних Сил. Ми всі, вся країна. Не має значення, хто був при владі, яка політична партія, чи хто був в опозиції. Це факт. Ми точно не займалися військкоматами… А, вибачте, коли почалася навала, то мобілізація рухалась швидко. Про яку селекцію ви, пане Олеже, говорите? Це не селекція, це ситуація.

Плюс, я скажу, багато хто прийшов добровольцем. У нас в ТрО 120 тисяч людей зібралося буквально за лічені тижні. Я пам'ятаю, тільки в Києві ми за два з половиною дні видали 21 000 автоматів Калашникова, тільки в ТрО. Потім хтось записався в ТрО, але є ж люди, які записалися в ТрО охороняти Ужгород чи Чернівці, а потім з'ясувалось, що за рішенням головкома вони поїхали виконувати справжнім бойове завдання на Схід чи на Південь. Всі живі люди, все буває.

Злагодженість… У нас з вами була регулярна армія 261 000. Відповідно до закону додавались 45 тисяч прикордонників, 45 тисяч нацгвардійців. Плюс Служба безпеки України, ГУР. А сьогодні в нас під багнетом близько мільйона в цілому, весь сектор безпеки і оборони. Звісно, люди різні, українці різні.

Військова служба правопорядку в цьому законопроєкті отримала право робити дослідження, простою мовою «задувати» резервістів, військовослужбовців не тільки в бойових підрозділах, а по всій території України. Приїхав він у відпустку або несе службу, десь пропустив зайвого келиха, вступив у конфлікт. Приїжджає Нацпол, а він качає права «я військовослужбовець, ви не маєте права». Конфлікт з поліцією. А ВСП – це теж військові і вони сьогодні будуть займатися забезпеченням якраз цього правопорядку. Там ціла низка законопроєктів, які, ви правильно кажете, системно налаштовані допомогти. Не буває одного рішення.

Армія – це віддзеркалювання суспільства. В нас є і крадії, і корупціонери, і алкоголіки, на жаль, ну як у будь-якій країні світу.

— О.Б.: Ці алкоголіки псують, умовно, боєздатність підрозділів, і при цьому займають штатку. Звільнити їх, вигнати з армії механізму простого немає.

— Якщо він несе шкоду, командир знає, як з ним діяти, але ми командиру повинні дати інструмент.

— О.Б.: Так цей інструмент – через кримінальну відповідальність замість того, щоб просто вигнати його з вовчим білетом. Це простіше, і не треба чекати, поки він щось скоїть.

— Не перебільшуйте, за алкоголізм немає кримінальної відповідальності. Кримінальна відповідальність існувала і існує за дезертирство. Але там що змінилося? Була можливість судам давати вирок, призначати покарання вище-нижче, тобто за гроші. І що робить наша система українського правосуддя? Вона стовідсотково це робить за гроші, причому в двох вимірах цього сенсу. От і все. І тому це означає невідворотність покарання.

Тобто я сам як адвокат за дискрецію судів. Але вона має бути збалансована. А в такому випадку балансу, як з'ясувалося на практиці, правозастосування немає. Дисбаланс. І командири кажуть: «Ми втрачаємо кращих, ми втрачаємо комрот, комвзводів, старшин, сержантів. Вони своїми тілами закривають (інших, – LB.ua), тому що хтось собі може дозволити (утекти, – LB.ua)». Подзвоніть на фронт хлопцям, в мене є купа знайомих, які там воюють, кажуть: «Нам кажуть, що там 50 людей стоїть зліва, а я знаю, що там інша кількість, бо втекли».

— О.Б.: Напередодні нашої розмови говорив з товаришем, який стоїть на другій лінії, він каже: 30% підрозділу просто небоєздатні – «аватари» або деморалізовані. Для чого їх тримати в принципі в армії? Їх треба виганяти з вовчим білетом, а не чекати, поки вони щось скоять.

— Ця історія з 14-го року. Бо нація така.

…Щоб мати каральні органи в армії, треба зробити військову поліцію. Як тільки зараз вам це скажу, ви мені пригадаєте Матіоса, воєнну прокуратуру…

— О.Б.: Чи вважаєте ви за потрібне відновлення органів військової юстиції? Військові суди? Військова прокуратура?

— Військовий суд не потрібен. Я вважаю, що треба просто завершити реформування української судової системи. У нас професійні судді, які можуть розглядати справи будь-якої категорії, це не проблема. А от створення органів чи точніше розвиток органів під час воєнного стану, які б займалися, як мінімум, досудовим слідством, оперативно-розшуковою діяльністю, я вважаю, що так. На часі відкрити дискусію про створення органів воєнної поліції.

9. «Нам треба паски затягувати»

— О.Б.: Чи планується індексація грошового забезпечення військовослужбовців у 2023-му році?

— Ще більше, ніж вони зараз отримують?

— О.Б.: Умовно кажучи, на початку великої війни військові на передовій отримували в еквіваленті 4 тисячі доларів. Зараз це дві з половиною.

— От ви кажете індексацію, а може тоді давайте всі з країни виїдемо? А хто ті гроші заробляє? Економіка працює? Чи, може, мито сплачується? Бізнес працює під обстрілами?

— О.Б.: Щось працює.

— Щось працює. А зброю мені за які гроші купляти їм і снаряди? Знаєте, скільки коштує один снаряд, наприклад, 152-го калібру, один?

— О.Б.: Кілька тисяч.

— Правильно, мінімум 2000 євро. 1800-2500 євро в залежності від потужності. Один! А порахуйте, ми стріляємо за добу 6000 різного типу, категорій. Навіть якщо півтори тисячі один недорогий, середня ціна буде 2000. Просто порахуйте в грошах. А нагодувати сьогоднішні всі Збройні Сили, а вдягнути і дати бронежилети, шоломи тощо. Що, в натівських країнах солдат отримує чотири тисячі доларів? Ні, немає таких зарплат.

А тепер в мене питання до вас. Ви усвідомлюєте собі об'єми економічних втрат всього, і говорити про збільшення доходів ще?

— О.Б.: Я тільки запитав.

— Нехай мене проклянуть, але я хочу чесно говорити: народ, війна не закінчилась, і ми не знаємо, коли вони закінчиться. Нам, країні, треба вижити. Нам, навпаки, паски треба затягувати.

— О.Б.: Ще одне болюче питання – бюрократія в армії. Ми коли записували з вами попереднє інтерв'ю, ви казали, що будете боротися з «українською паперовою армією». Яка все ще існує.

— Я знаю. Є пріоритетність задач з моменту цього вторгнення. Ми і так мінімізували. Але повністю прибрати якийсь облік-звіт теж неможливо.

— О.Б.: Міністерство оборони прозвітувало про достатню кількість зимового одягу. Однак його досі отримали не всі.

— Я привіз. Я вже на склади заводжу в резерви, щоб ви розуміли. Я виконав потребу Залужного більше ніж на 100%. По показниках. Це означає, що воно десь на складі, просто не доїхало в підрозділ або підрозділ не подав заявку… Я не знаю, чому.

— С.К.: А чому так довго триває історія з формою для жінок? Вони скаржаться.

— Що значить довго? Це питання взагалі ніколи не порушувалось. Довго… Пару місяців тому до мене прийшли волонтерки. Я кажу «Давай, класна ідея, підтримую». Ми запустили.

— С.К.: 41 тисяча жінок на фронті.

— Соню, в натівських країнах тільки Америка і Німеччина мають жіночу форму. В натівських країнах.

***

Касьянов

Интервью министра обороны Резникова. В конце - ссылка на первоисточник. Разберу только те моменты, которые знаю, как профессионал.

"...У мене в закупці «мавіків» немає, щоб ви розуміли. Військові не сприймають, вони називаються нашими генералами «весільні дрони». Знімають весілля цими дронами. Те, що наші унікальні хлопці-креативники їх використовують для ведення, скажімо так, маленької окопної боротьби і знищення в тому числі ворогів, цьому – нашому креативу і винахідливості – аплодують. «Мавік» живе добу-дві максимум, якщо його серйозно використовують. Але давайте без ілюзій: цей дрон не змінить ситуацію на полі бою. Нам потрібен дрон, який несе на собі навантаження не 300 грамів, а 30 кілограмів. Ну хоча б три, розумієте? Який літає не на 5 кілометрів, а на 50 хоча б".

Вот вам и ответ на все вопросы.

Наш министр обороны и наши генералы до сих пор не знают, какую роль играют "мавики" (дроны на короткую дистанцию) на поле боя.

Десять месяцев большой войны уже прошло, а они не знают, сколько жизней спас "мавик", сколько вражеской техники с его помощью спалили, насколько он необходим каждому бойцу, или, хотя бы, отделению солдат каждый день.

Для них - это "свадебный дрон" для развлечений.

Они переживают, что кто-то может ввозить и использовать их не ради победы, а для того, чтобы делать свой маленький свадебный бизнес. **Поэтому они их не закупают, и ставят всевозможные препоны для ввоза дронов типа "Мавик" в Украину.**

И относительно дрона, который может нести 30 кг.

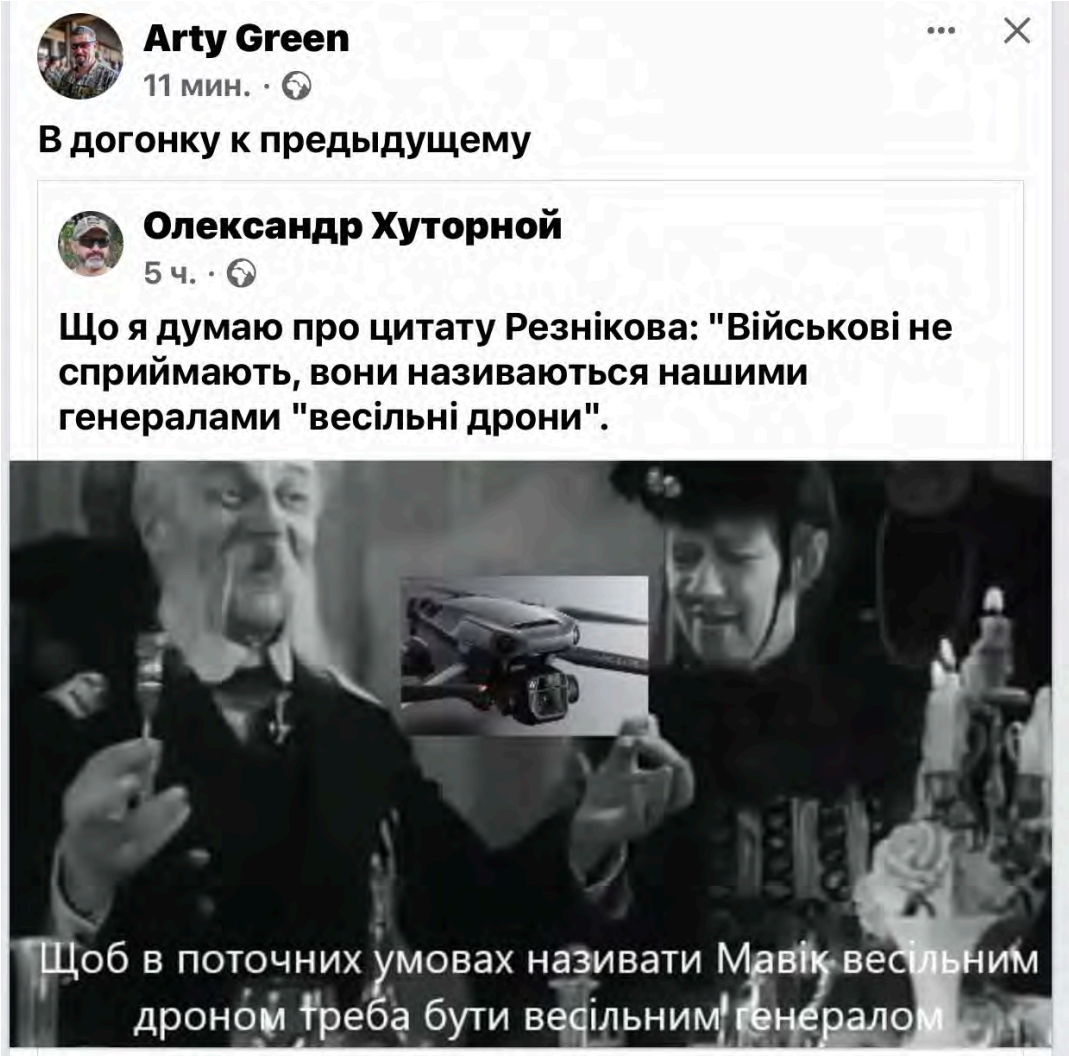
1) Почему тридцать, пан министр?..

2) Кто считал, для чего?..

3) Где статистика использования ударных дронов?..

4) Где концепция использования ударных дронов?..

- Не знаете?.. Обратитесь, хотя бы, ко мне. Помогу, подскажу.
- Потому что сегодня мы, уж так случилось, в одной лодке. Без нас вы войну не выиграете.

***

№ 1.147

https://pravo.org.ua/blogs/majbutnye-dobrovolchyh-formuvan-u-konteksti-zmin-do-zakonu-pro-osnovy-natsionalnogo-sprotyvu/

Майбутнє добровольчих формувань у контексті змін до Закону «Про основи національного спротиву»

2022-07-09

Ігор Коліушко

Зміни до Закону «Про основи національного спротиву» прокоментував голова правління Центру політико-правових реформ Ігор *Коліушко*

Зміни до закону «Про основи національного спротиву», які дозволили спрямовувати загони Сил територіальної оборони для виконання завдань у райони ведення бойових дій з головою правління Центру політико-правових реформ Ігорем *Коліушком* обговорили «Варіанти».

***

— Ви ще на стадії ухвалення критикували *законопроєкт № 6521*, де пропонувалися зміни до закону «Про основи національного спротиву», які дозволяли спрямовувати загони Сил територіальної оборони для виконання завдань у районах ведення бойових дій?

— Верховна Рада України ухвалила законопроєкт № 6521 3 травня, а мої зауваги до нього стосувалися трьох основних моментів. Спочатку були зауваги до процедури роботи над законопроєктом. Це не можна було вважати порушенням чи злочином, але викликало нарікання не лише в мене.

Йдеться про те, що перший варіант законопроєкту № 6521, який внесли у парламент ще у січні, **взагалі не стосувався переміщення Сил** територіальної оборони для виконання завдань у районах ведення бойових дій.

Тобто **в процесі його розгляду та ухвалення відбулася маніпуляція**. Замість того, щоб підготувати та внести до Верховної Ради спеціальний законопроєкт для вирішення цієї проблеми, законодавець для чогось повністю змінив початковий зміст законопроєкту № 6521.

— Що саме не влаштовує вас у цих змінах?

— **У законі *«Про основи національного спротиву»* є *дві складові ТрО*:**

1) це ***військові частини Сил ТрО в складі ЗСУ***
2) та ***добровольчі формування територіальних громад***. Без сумніву, що є логіка й потреба в тому, щоб військові частини ТрО можна було використовувати не лише в зоні територіальної оборони, але й в інших місцях.

Оскільки війна в нас йде локально, на певній території, то неправильно, коли більша частина сил ТрО України займалася б обороною лише своїх територій, зокрема, в глибокому тилу, а воювали б лише підрозділи ТрО тих областей, де проходить лінія фронту. **Цю ситуацію й виправили цим законом, тому що він дозволив скеровувати військових Сил ТрО для виконання завдань у райони ведення бойових дій.**

Разом з тим, на моє переконання, **в цьому законі варто було врегулювати те,**

1) коли та за яких умов виводити військові частини ТрО з областей,
2) як вони для цього готуються та забезпечуються, а також
3) вказати на те, що хтось із них має залишатися виконувати визначені законом функції у своїй зоні ТрО.

Коли у Львівській області 103 бригада ТрО поїхала на схід, то всі почали раптом ставити питання про те, а як тепер розв'язувати питання з добровольчими формуваннями?

1. Тому, що

- закон «Про основи національного спротиву» вимагає багатьох речей, які має робити представник військової частини, зазвичай це командир формування Сил ТрО, щодо штабів територіальної оборони та добровольчих формувань.

Тобто, вже була реальна ситуація, **яка виявила**

1) **чимало проблем**, після якої вирішувалося питання про підписання закону, який прийняли на основі законопроєкту № 6521. Однак,
2) **висновків ніхто не зробив**,
3) **жодних відповідних правок не внесли**, а
4) просто ***надали право забирати підрозділи ТрО з територій, де їх утворили***.

2. Інший важливий аспект

У змінах, які ухвалили, в усіх статтях ***через кому додали***

«та добровольчі формування територіальних громад».

Цього я «не розумію взагалі», адже

норма самого закону чітко розмежовує ***військові частини*** та ***добровольчі формування***.

1) У ***військові частини ТрО*** осіб призивають територіальні центри комплектування та соціальної підтримки ЗСУ. Призовники підписують контракт, отримують зарплату, умундирування, озброєння, живуть на казармовому режимі в період воєнного стану, проходять навчання, отримують забезпечення, тобто є повноцінними військовослужбовцями.
2) Коли ж мова йде про ***добровольчі формування територіальних громад***, то це добровольці, яких не мобілізували через різноманітні причини.

Для прикладу,

- чоловік є батьком трьох дітей, за ними потрібен постійний догляд, а тому він має право не проходити мобілізацію. Але він хоче бути причетним до захисту міста та робити щось корисне. Він приходить у добровольче формування, чергує на блокпостах, проходить курс навчання з оборони на той випадок, якщо на місто реально будуть наступати.
- **Це корисна робота, саме для цього й створювалися добровольчі формування.**

Або,

- когось не мобілізують через те, що його не відпускають з роботи, оскільки він має бронь. Він також через добровольчі формування може здобути відповідну підготовку.

Учасники добровольчих формувань не отримують зарплату, форму, зброю, на блокпостах вони чергують зі власною травматичною чи мисливською зброєю.

І «раптом» в закон записують те, що їх, за рішенням головнокомандувача ЗСУ, можуть направити в зону бойових дій.

— Як варто було сформувати цю правку?

— Ще на початку травня 2022, коли відбувалася дискусія, усі прихильники такого формулювання законопроєкту посилалися на досвід територіальної оборони Києва,

- коли всі підрозділи ТрО діяли спільно в однакових умовах.

На це я зауважив, що

- цей досвід не можна використовувати, оскільки на момент наступу на Київ місцеву територіальну оборону навіть до кінця ще не сформували.
- Інший коментатор згадав момент, коли для захисту Києва добровольчим формуванням потрібно було діяти в Ірпені, наприклад, який не належить до території Києва.

Тоді я пропонував формулювання, що розв'язувало цю проблему:

«з метою захисту територіальної громади за рішенням керівника зони територіальної оборони добровольчі формування можуть діяти за межами територіальної громади».

І це б зняло всі проблеми.

Оскільки справді, межі територіальних громад у нас такі, що, інколи потребують перенесення дій ТрО на території інших громад.

Наприклад,

- Сокільники не є територією Львова, і тому блокпост на виїзд з міста знаходився посередині вулиці Стрийської, а не на кільцевій дорозі. Оскільки далі вже була територія Сокільників. Такі дурниці, звичайно, можна й потрібно виправляти, але робити це потрібно коректно.

— Якими можуть бути наслідки для добровольчих формувань через зміни, що ухвалили до закону?

— Насправді **ці зміни вбивають саму ідею добровольчих формувань у складі ТрО**, **яка була та є корисною**.

Мій прогноз такий, що

- **найбільш імовірним результатом цього закону буде смерть добровольчих формувань**, які формувалися для того, щоб насамперед у мирний час створити систему підготовки до захисту на випадок воєнної загрози.

Знаю з власного досвіду, оскільки працював у штабі добровольчих формувань у Львові, про те,

- що поміж тих, хто вступив в їхні лави, є надзвичайно різні люди. Частина є достатньо підготовленою, оскільки займалися в стрілецьких клубах, добре знайома зі зброєю, знає як з нею поводитись.
- Але є й такі, які взагалі жодного відношення не мали до зброї, проте стурбовані ситуацією вони прийшли та сказали, що хочуть щось робити. Служба в добровольчих формуваннях ТрО є для них можливістю об'єднатися, проходити навчання, виконувати корисну роботу, зокрема, чергувати на блокпостах та охороняти інфраструктурні об'єкти.

Вони охоче вступали до них, оскільки закон гарантував їм те, 1) що *їх не посилатимуть за межі територіальної громади*, а також й право на розірвання контракту після його підписання.

Водночас,

- участь у добровольчому формуванні **не звільняє** від ***мобілізації*** (якщо немає інших підстав), тобто держава завжди може залучити їх до ЗСУ через мобілізацію.

Нині першу гарантію вже скасували.

— Але в них ще є можливість відмовитися від участі в добровольчих формуваннях?

— Наче так. **Єдине, що у них залишається — це право вийти з добровольчого формування**.

Звісно, що **всі учасники добровольчих формувань стурбовані цими змінами**.

Ймовірно,

- якщо буде найменша спроба когось кудись послати, то всі просто вийдуть, а **добра ідея вмре**.

***

№ 1.148

2023-01-01

Гордієнко

Злое.

Тупой или ворог ?

Министр Резников сказал в интервью Цензору.

«Но давайте не идеализировать "мавики". У меня в закупке "мавиков" нет, чтобы вы понимали. Военные не воспринимают, они называются нашими

генералами "свадебные дроны". Снимают свадьбу этими дронами. То, что наши уникальные ребята, креативщики используют для ведения, скажем так, маленькой окопной борьбы и уничтожения в том числе врагов, этому – нашему креативу и изобретательности – аплодируют. "Мавик" живет сутки-два максимум, если его серьезно используют. Но давайте без иллюзий, эта дрона не изменит ситуацию на поле боя. Нам нужен дрон, несущий на себе нагрузку не 300 граммов, а 30 килограммов. Ну, хотя бы три, понимаете? Летающий не на 5 километров, а на 50 хотя бы.»

Цензор.

Особо смешно и дико, его утверждение

«Военные не воспринимают (Мавик), они называются нашими генералами «свадебные дроны».

Ты с какими генералами, блть, общаешься Алексей ?

Которые служат в фСБ ? И ты, Алексей, их вместо того, что бы отдать контр разведке, слушаешь?

Подыми трубку, спроси у Залужного, сколько Мавиков ему нужно…

Все наши комбриги просят Мавики и много.

Наша разведка, специальные подразделения, работают на Мавиках… обнаружение ворога, корректировка арты, это все Мавики…

Наши боевые генералы ищут Мавики для своих бригад…

Комбриги их ищут и ждут.

Нам нужны тысячи Мавиков…

Нет, **я бы понял, если бы Укроборонпром, начал поставлять в войска свои аналоги, но этого нет.**

И ладно, министр, почему то противопоставляет Мавик 3, какому то дрону дальностью на 50 км и возможностью нести 30кг.

У меня вопрос,

> **а министр не знает, что есть Матрикс, с ценой от 10 до 35 тысяч долларов, с такими характеристиками и что нам нужна целая линейка разных дронов, а не схемы «зелёных» по освоению бюджета…**

От малышей, в ладонь размером, которые летают на 800 метров, эти дроны должны быть в каждом взводе…, вчера их передали на фронт, но их должно быть десятки тысяч…

Нам нужна целая линейка разных дронов, с разными характеристиками…

Ссуккаа «свадебные дроны» спасли десятки тысяч наших Воинов и все они от волонтеров…Видать, тебя, Резников покусал арахамия…

На фото, аэроразведчик, с устаревшим дроном…, в штатном подразделении разведки ЗСУ.

***

№ 1.149

Київський безпековий компакт – Стамбул -2, Будапешт-2 чи щось інше?

2022-09-17

Чебаненко Олександр

Коротко - декілька зауважень правового характеру у зв'язку з оприлюдненням проекту документу (де-факто - ***концепції***) щодо бачення гарантій безпеки для

України, які були напрацьовані групою міжнародних експертів **Єрмака-Расмуссена** під назвою ***Київський безпековий компакт*** (далі – ***Компакт***).

1. Перше

Компакт – це не ***Стамбул-2*** ("зради" поки не видно),

це (поки що) не Будапешт-2, але й (точно) не доповнення до Статуту НАТО (з конкретними безпековими зобов'язаннями).

Як було сказано, «це – документ на той час, поки Україна не є членом НАТО».

При тому,

— Компакт має всі шанси стати другим ***«Будапештом»*** - перш за все, у випадку, **якщо сторони не домовляться про необхідність його *ратифікації***.

На аргументи ***щодо "неостаточності" тексту Компакту*** пропонуємо згадати алгоритм підготовки ***Будапештського меморандуму***.

— Коли **суспільство спочатку заспокоювали тим, що, мовляв, це тільки чернетки, а потім з'явився підписаний текст майже без змін**.

2. Друге

Компакт – фактично ***рамковий*** документ, в якому говориться про **майбутні** домовленості, які будуть оформлятися додатковими, в тому числі, секторальними, між окремими підписантами, угодами (щодо санкцій, поставок різних видів озброєння, окремих регіонів тощо).

При тому,

— ***строки*** та ***порядок*** підписання вказаних угод в Компакті **відсутні**.

3. Третє

Компакт **не накладає на сторони додаткові зобов'язання**,

— він **фактично фіксує вже існуючі домовленості**.

4. **Четверте**, головне

В документі **відсутні правові гарантії**, які, за логікою, там повинні були б бути.

А саме, щодо:

1) **порядку** та **строків** створення ***міжнародного воєнного трибуналу*** щодо злочинів під час агресії в Україні (злочину агресії, воєнних злочинів, злочину геноциду, злочинів проти людства (людяності)),

2) підтримки зусиль щодо розшуку та сприянні уникнення ***покарання осіб***, які підозрюються в скоєнні найтяжчих міжнародних злочинів під час агресії в Україні,

3) сприяння **розшуку** та **конфіскації *майна*** в рамках майбутніх репарацій та контрибуцій.

Загальний висновок щодо Компакту

- **поки що** – не ***Стамбул-2***, не ***Будапешт -2*** (але може їм стати), це,

скоріше,

— гарний **привід для підтримки теми війни в Україні в світовому інформаційному просторі**.

—

Довідка

Будапештський меморандум

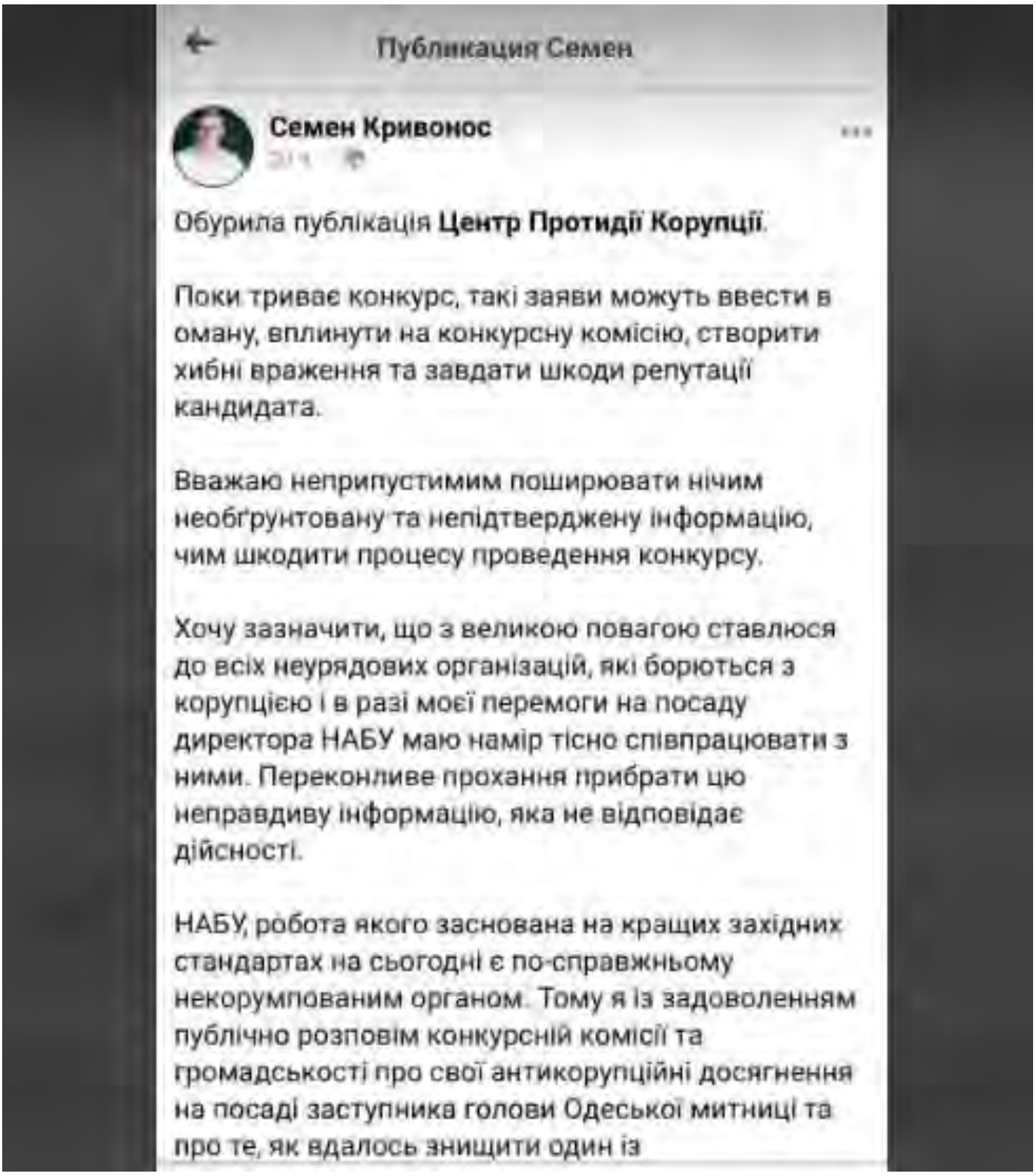
Мемора́ндум про гара́нтії безпе́ки у зв'язку́ з приєдна́нням Украї́ни до Догово́ру про нерозповсю́дження я́дерної збро́ї (англ. *Memorandum on Security Assurances in connection with Ukraine's accession to the Treaty on the Non-Proliferation of Nuclear Weapons*) — міжнародна угода, укладена 5 грудня 1994 року між Україною, Росією, Великою Британією та США про гарантії Україні у зв'язку з набуттям нею неядерного статусу. Того ж дня Україна приєдналась до Договору про нерозповсюдження ядерної зброї.

Одночасно були підписані аналогічні меморандуми щодо гарантій безпеки Білорусі та Казахстану. Ці дві країни приєднались до Договору про нерозповсюдження ядерної зброї дещо раніше.

***

№ 1.150

Голова ДІАМ Семен Кривонос обурився публікацією Центр Протидії Корупції із коротким описом його недоліків, як потенційного кандидата на посаду голови НАБУ

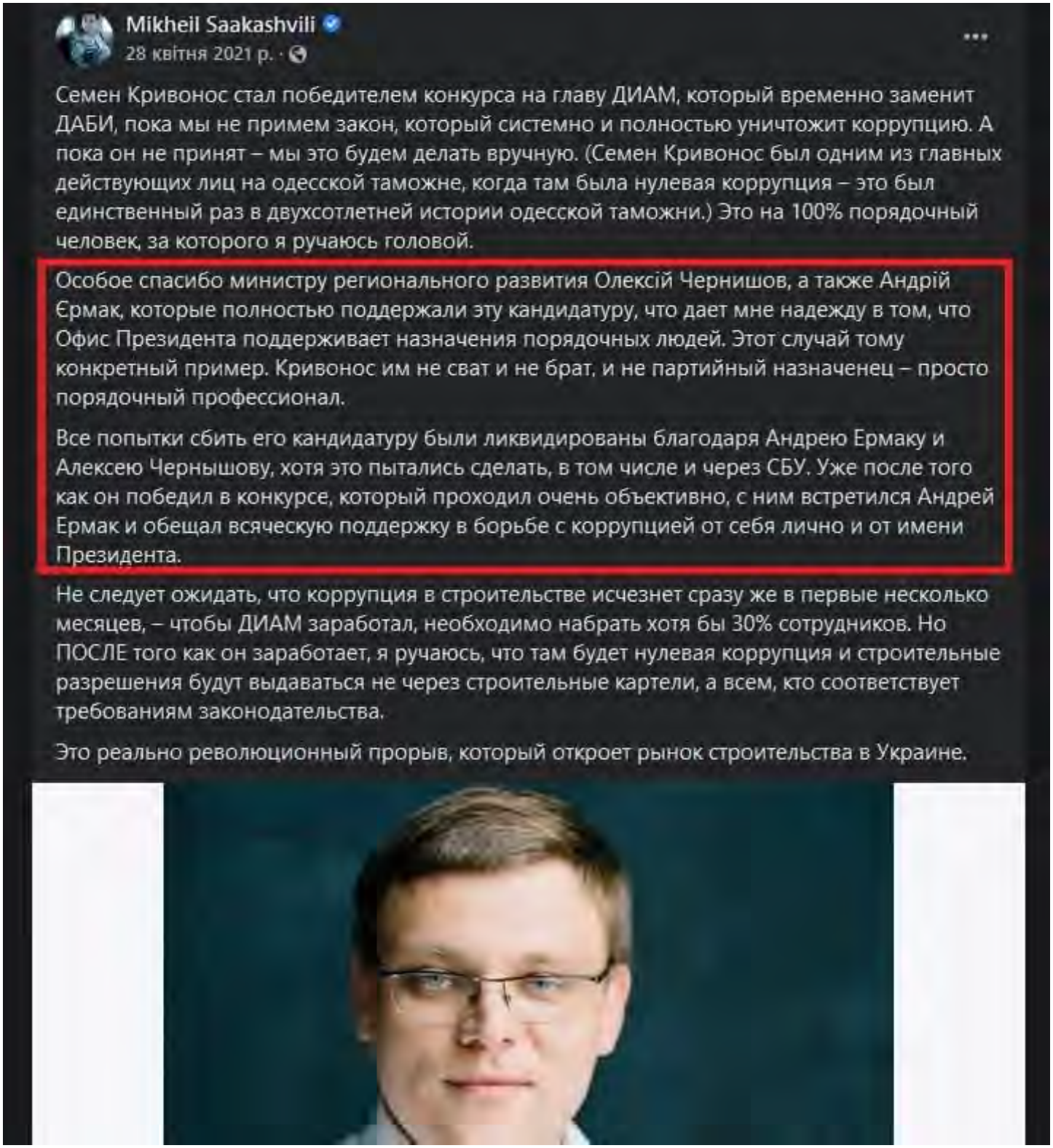

2023-01-01

Могильний

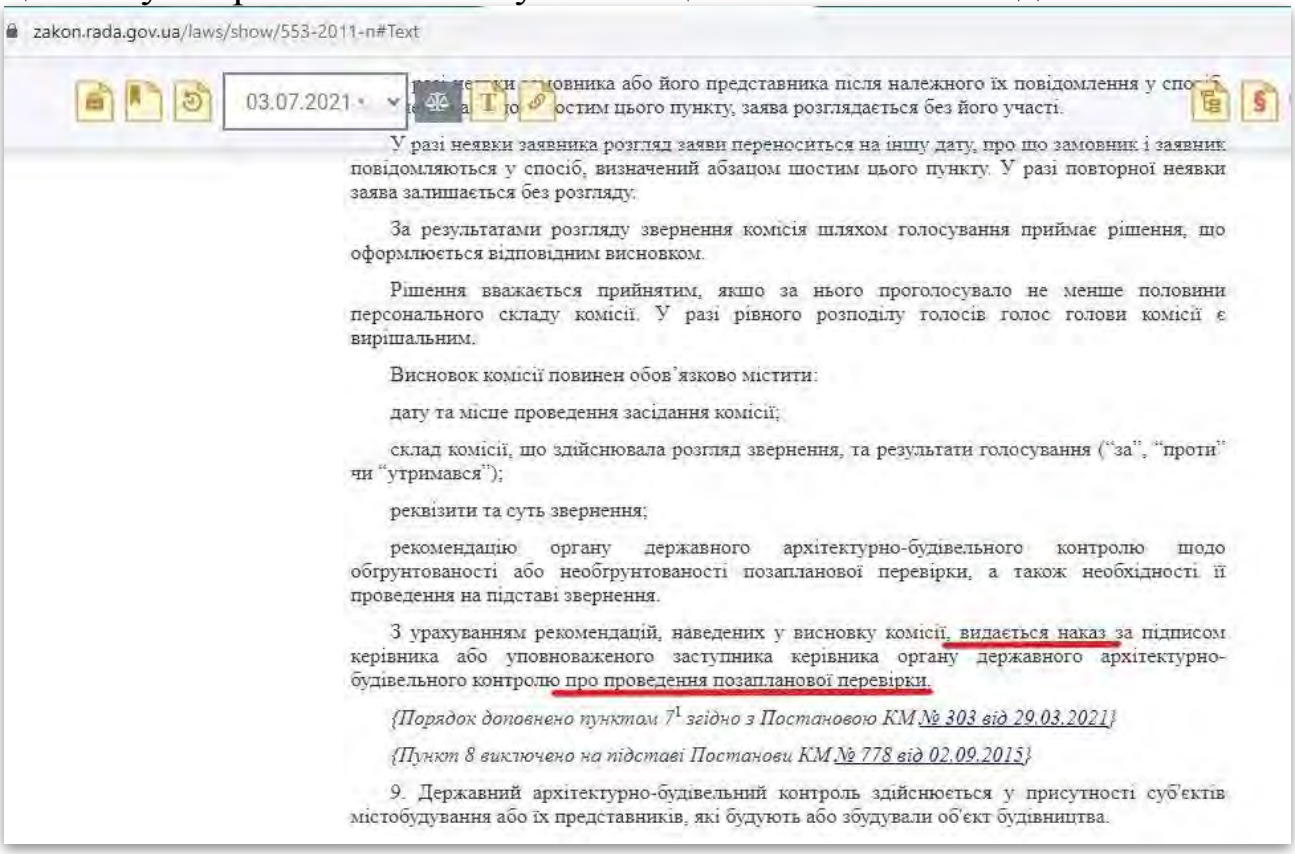
Я теж трохи обурився, що ЦПК не розписало по **реальній корупції в ДІАМ під керівництвом Кривоноса**, а обмежилося старими чутками ;)

Лицемірство Кривоноса досягло взагалі неймовірної височини. Нагадаю, що він особисто взагалі без жодних доказів та аргументів навісив клеймо корупціонерів ВСІМ без винятку колишнім працівникам ДАБІ та органів ДАБК при місцевому самоврядуванні, позбавивши власноруч їх навіть теоретичної можливості пройти чесно по конкурсу на роботу в ДІАМ.

В ДАБІ, як і інших органах, були корупціонери, а були і порядні спеціалісти. До речі, порядних людей в ДАБІ мені доводилося зустрічати, а в ДІАМ - жодного поки що не бачив.

Vitaliy Shabunin, на майбутнє кілька факті про сьогодення Кривоноса, щоб ефективніше блокувати можливість його призначення головою НАБУ, бо в цьому органі йому місце лише на допитах в ролі

zakon.rada.gov.ua/laws/show/553-2011-п#Text

03.07.2021

...ки замовника або його представника після належного їх повідомлення у спосіб ...остим цього пункту, заява розглядається без його участі.

У разі неявки заявника розгляд заяви переноситься на іншу дату, про що замовник і заявник повідомляються у спосіб, визначений абзацом шостим цього пункту. У разі повторної неявки заява залишається без розгляду.

За результатами розгляду звернення комісія шляхом голосування приймає рішення, що оформлюється відповідним висновком.

Рішення вважається прийнятим, якщо за нього проголосувало не менше половини персонального складу комісії. У разі рівного розподілу голосів голос голови комісії є вирішальним.

Висновок комісії повинен обов'язково містити:

дату та місце проведення засідання комісії;

склад комісії, що здійснювала розгляд звернення, та результати голосування ("за", "проти" чи "утримався");

реквізити та суть звернення;

рекомендацію органу державного архітектурно-будівельного контролю щодо обґрунтованості або необґрунтованості позапланової перевірки, а також необхідності її проведення на підставі звернення.

З урахуванням рекомендацій, наведених у висновку комісії, видається наказ за підписом керівника або уповноваженого заступника керівника органу державного архітектурно-будівельного контролю про проведення позапланової перевірки.

{Порядок доповнено пунктом 7[1] згідно з Постановою КМ № 303 від 29.03.2021}

{Пункт 8 виключено на підставі Постанови КМ № 778 від 02.09.2015}

9. Державний архітектурно-будівельний контроль здійснюється у присутності суб'єктів містобудування або їх представників, які будують або збудували об'єкт будівництва.

підозрюваного.

1) Кривонос отримав посаду голови ДІАМ завдяки втручанню Андрія Єрмака.

Це не чутки - про це публічно заявив Михайло Саакашвілі (скріншот додаю).

Кривонос, як голова контролюючого органу, чудово виконує всі забаганки ОП і забезпечує дах махінаціям при Великому Будівництві та інших піар-акціях влади.

Як приклад,

взагалі шокуюча своїм нахабством історія із будівництвом найбільших флагштоків.

Взагалі у читачів має відразу виникнути питання, яке відношення Кривонос може мати до флагштоків, якщо їх за вказівкою ОП побудували до 30 років незалежності і відкрили за 3 тижні до початку роботи ДІАМ.

Справа в тім, що частина голів ОДА плювати хотіла на законність своїх дій при забезпеченні забаганок ОП за бюджетний рахунок.

А Кривонос вже після 15 вересня забезпечив легалізацію незаконного будівництва. Наприклад, у Хмельницьку флагшток нахабно всадили на території природно-заповідного фонду, не маючи документі на

рекомендацію ДІАМ щодо обґрунтованості або необґрунтованості позапланової перевірки, а також необхідності її проведення на підставі звернення.

13. З урахуванням рекомендацій, наведених у висновку Комісії, може бути виданий наказ за підписом голови або уповноваженого заступника голови ДІАМ про проведення позапланової перевірки.

Голова Семен КРИВОНОС

Державна інспекція архітектури та містобудування України (Держархбудінспекція) Ідентифікаційний код 44245910

Відділ документообігу та ведення архівної справи

Згідно з оригіналом
Заступник директора департаменту
Начальник відділу документообігу
та ведення архівної справи
Департаменту організаційно-
адміністративного забезпечення
Підпис
ПІБ
16 12 20

землю і не маючи можливість законно провернути цей треш.

"Порядні та принципові" орли Кривоноса погодилися тихенько ввести це незаконне будівництво в експлуатацію (замість вкатати мільйонні штрафи за самобуд і за використання без введення в експлуатацію) під виглядом... об'єкта інженерно-транспортної інфраструктури.

Деталі є в дописі за посиланням:

https://www.facebook.com/permalink.php?story_fbid=pfbid02UdqphiBj6MbyoRiSnoRoXVcNnNfYUdBb2ZCb4Gpmxkd47qJWuycHxft913r4U1Bgl&id=100007761677947

Приклади, як ДІАМ без питань видавав сертифікати на незаконне будівництво в рамках ВБ, також є, але не буду перенавантажувати допис.

2) Кривонос побудував схему кришування незаконного будівництва шляхом блокування проведення перевірок за зверненням громадян. ДІАМ викинув у смітник 96% всіх звернень, як необґрунтованих, а задовольнялись здебільшого лише звернення від нардепів СН, різних держструктур та пересланих із ОП, бо заявники звертались не в ДІАМ, а до Зеленського.

Ситуація унікальна і ДУЖЕ показова в сенсі посади голови НАБУ, на яку претендує Кривонос.

1) Кривонос сам собі (!) внутрішнім наказом створив дискреційні повноваження всупереч постанові КМУ.

2) А потім тупо не призначав обов'язкові за постановою КМУ перевірки, посилаючись на власний наказ.

Відповідно до Постанови КМУ № 303, "З урахуванням рекомендацій, наведених у висновку комісії, ВИДАЄТЬСЯ НАКАЗ за підписом керівника або уповноваженого заступника керівника органу державного архітектурно-будівельного контролю ПРО ПРОВЕДЕННЯ позапланової перевірки".

Тобто,

— жодної дискреції - наказ про призначення перевірки видається і варіант не призначити перевірку відсутній.

А Кривонос своїм наказом від 01.09.2021 № 71 прописав що "МОЖЕ БУТИ виданий наказ": хоче - призначає перевірку, не хоче - не призначає, щоб не заважати впливовим забудовникам вести НЕзаконне будівництво.

Більш детально за посиланням:

https://www.facebook.com/permalink.php?story_fbid=pfbid0HJj5qUqxXSWjtzXY3qMavduazrHy186qq25hk1giQWXS5YGrc9zuB6qkhqTwStA8l&id=100007761677947

3) Кривонос власноруч затвердив картки надання адмінпослуг, заклавши туди повернення на доопрацювання повідомлень про початок будівельних робіт ВСУПЕРЕЧ законодавству, тим самим створивши корупційну схему здирництва з простих громадян та малого бізнесу, що ведуть будівництво найнижчого класу відповідальності СС1 (це 90% всіх об'єктів будівництва).

Досить детально розписано в статті:

https://zn.ua/ukr/privatizatsiia/koruptsija-narodzhena-tsifrovizatsijeju.html

Ви уявляєте наслідки, якщо підконтрольний Банковій корупціонер очолить антикорупційний орган?

***

№ 1.151

Оцінка російської наступальної кампанії – 31 грудня

Press ISW

1. Щорічне передноворічне звернення президента росії володимира путіна вкотре показало, що він не впевнений у своїй здатності формувати російський інформаційний простір і зосереджений на виправданні для свого народу війни в Україні та її ціни.

путін сказав, що «суверенне, незалежне і безпечне майбутнє росії залежить тільки від нас, від нашої сили і рішучості», і що 2022 рік «був роком складних, необхідних рішень, важливих кроків до досягнення повного

суверенітету росії й потужної консолідації нашого суспільства». Він додав, що події 2022 року «стали тією віхою, яка заклала основу нашого нового спільного майбутнього, нашої нової справжньої незалежності». «Це те, за що ми боремося і сьогодні, – продовжив він, – ми захищаємо свій народ на наших власних історичних територіях у нових суб'єктах російської федерації [незаконно анексованих територіях України]».

Ця промова продовжує риторичну лінію путіна не лише про те, що росія має історичні права на Україну, а й про те, що незалежність і суверенітет росії залежать від відновлення контролю над Україною. Тож путін вбачає, що перемога у війні необхідна для подальшого існування росії як незалежної держави.

Імовірно, ці висловлювання мали на меті виправдати ціну війни та адресувалися ультранаціоналістичній провоєнній спільноті, яка регулярно посилається на захист незаконно анексованих територій в Україні як заяви також вказують на те, що путін, як і раніше, бачить сенс мирного вирішення розпочатої ним війни не інакше, як на умовах, які він диктує Україні та Заходу. Навряд чи він прийме якийсь менший результат. Звісно, якщо Україна, за допомогою своїх західних симпатиків, не зможе завдати додаткових масштабних поразок російським військам і звільнити значно більшу частину окупованої території.

У своїй щорічній промові путін ні слова не сказав про те, як російським військам перервати полосу невдач в Україні та досягти максималістських цілей.

Банальність більшої частини виступу відповідає попереднім оцінкам ISW про те, що володимир путін, можливо, відклав своє щорічне звернення до федеральних зборів через те, що був невпевнений у своїй здатності формувати російський інформаційний простір на фоні посилення критики щодо того, як він веде війну.

2. путін проголосив своє звернення у південному військовому окрузі: його постійно намагаються показати як ефективного лідера воєнного часу, який активно контролює бойові дії.

Промова була виголошена у штабі південного військового округу в ростові-на-дону, а за путіним знаходилися російські військові у бойовій формі.

Також путін вручив бойові прапори 1-му армійському корпусу «ДНР » і 2-му армійському корпусу «ЛНР» та державні нагороди російським військовослужбовцям, які брали участь у бойових завданнях в Україні. російські джерела повідомили, що путін нагородив георгіївським хрестом командувача збройними силами рф в Україні генерала армії сергія суровікіна.

Імовірно, все це було влаштовано у штаб-квартирі південного військового округу, щоб підкреслити зусилля Кремля у зображенні путіна як лідера воєнного часу, заглибленого у ведення війни. Нагорода суровікіну свідчить про незмінну підтримку путіним загального командування воєнними діями. При тому, що за час перебування суровікіна на посаді не відбулося жодних значних територіальних здобутків, а той факт, що широкомасштабні цілеспрямовані атаки на українську критичну інфраструктуру – які, ймовірно, рекомендував і підготував суровікін – не наблизили росію до перемоги.

3. Міністр оборони росії сергій шойгу скористався своїм новорічним святковим зверненням, щоб демонізувати Україну і заявити, що перемога росії така ж «неминуча», як і настання нового року.

шойгу брехливо приписав російським солдатам захист мирних жителів, які страждають від «геноциду та насильства» за «право розмовляти російською мовою» – яка офіційно визнана в Україні мовою національної меншини. Далі шойгу назвав війну боротьбою з неонацизмом, тероризмом і тими, хто обожнює воєнних злочинців. Перемогу росії він сформулював як спосіб запобігти спробам стерти «славну історію і великі досягнення» росії та захистити цивільних осіб, звільнених від «нацистів». Очевидно, все це має мотивувати російських солдатів.

4. російська армія, ймовірно, вичерпує свої запаси артилерійських боєприпасів. Через це їм буде важко підтримувати поточний темп операцій на певних ділянках лінії фронту в Україні.

31 грудня начальник Головного управління розвідки України Кирило Буданов повідомив, що російські війська в Україні мають значні проблеми з артилерійськими боєприпасами, і це стане все більш відчутними до березня 2023 року. Буданов заявив, що раніше (дата невідома) росіяни застосовували 60 тисяч артилерійських снарядів на день, а тепер використовують лише 19–20 тисяч. За словами Буданова, для підтримки своїх операцій в Україні російські сили вилучили всі залишки артилерійських боєприпасів з білоруських військових складів.

Міністерство оборони Сполученого Королівства 24 грудня повідомило, що російським силам наразі не вистачає необхідних артилерійських боєприпасів для ведення широкомасштабних наступальних операцій, і що підтримання оборонних дій уздовж довгої лінії фронту в Україні вимагає від росіян щодня витрачати значну кількість снарядів і ракет.

ISW оцінює, що обмеження боєприпасів, ймовірно, в найближчій перспективі частково уповільнить темпи операцій російських військ у районі Бахмута. Скоріше за все, вичерпання запасів артилерійських боєприпасів вплине на їх здатність вести високі темпи операцій і в інших місцях в Україні.

Український звіт про те, що росіяни вже вилучили запаси боєприпасів у білорусі, є індикатором того, що відновлення широкомасштабного російського наступу з білорусі в найближчі місяці є малоймовірним.

5. 31 грудня російські війська завдали ще одну серію ракетних ударів по критичній інфраструктурі України – менш інтенсивну, порівняно з попередніми.

Офіційні українські джерела заявили, що російські сили запустили понад 20 крилатих ракет повітряного базування (з них, як повідомляється, українська ППО збила 12), а також використали 10 безпілотних літальних апаратів «Шахед-136» і розвідувальний дрон «Орлан-10» (усі збиті).

ISW наразі не може оцінити, чи стало зменшення інтенсивності цього обстрілу результатом нестачі російських ракет, або ж росія може продовжувати наносити інтенсивні хвилі ударів. Російські мілблогери продовжують описувати масштаби атаки, використовуючи таку саму риторику і реакції, як і під час попередніх раундів ракетних ударів, незважаючи на зменшення їх інтенсивності та впливу.

6. Українські та російські джерела заявили, що 31 грудня між Україною та росією відбувся обмін полоненими, однак інформація про кількість полонених різниться.

Керівник офісу президента України Володимира Зеленського Андрій Єрмак повідомив, що в Україну повернулися 140 українських військових і невизначена кількість російських військових повернулася до росії. Кілька російських джерел стверджували, що в Україну повернулися 82 військові, і 82 солдати були передані росії.

✅ Ключові події

1) Щорічне передноворічне звернення президента росії володимира путіна вкотре показало, що він не впевнений у своїй здатності формувати російський інформаційний простір і продовжує зосереджуватися на виправданні для своєї внутрішньої аудиторії війни в Україні та її ціни.

2) путін проголосив своє звернення у південному військовому окрузі: його постійно намагаються показати як ефективного лідера воєнного часу.

3) Міністр оборони рф сергій шойгу у передноворічній промові демонізував Україну та заявив, що перемога росії «неминуча».

4) російські війська, імовірно, вичерпують свої запаси артилерійських боєприпасів; через це їм буде важко підтримувати поточний темп операцій в Україні.

5) російські війська завдали ще один раунд ракетних ударів по українській критично важливій інфраструктурі, але більш низької інтенсивності, порівняно з попередніми масштабними хвилями ударів.

6) Українські та російські джерела заявили, що Україна і росія обмінялися полоненими, але розійшлися у звітах щодо кількості обміняних вояків.

7) 31 грудня російські війська продовжили обмежені контратаки з метою відновлення втрачених позицій на лінії Сватове-Кремінна.

8) 31 грудня російські війська продовжили наступальні дії в районі Бахмута та Авдіївки-Донецька.

9) Міжнародне агентство з атомної енергії (МАГАТЕ) повідомило, що Запорізька атомна електростанція (ЗАЕС) увечері 29 грудня втратила підключення до останньої діючої резервної лінії електропередач.

10) російські війська продовжують бойові дії на сході Запорізької області та на південному напрямку.

11) 31 грудня міністр оборони України Олексій Резніков заявив, що йому «точно» відомо, що Кремль планує закрити кордони для чоловіків, оголосити воєнний стан і почати чергову хвилю мобілізації «приблизно через тиждень».

12) російська окупаційна влада продовжує посилювати репресії правоохоронних органів на окупованих територіях у відповідь на діяльність українських партизанів.

13) російські окупанти продовжують створювати нестерпні умови життя для мешканців окупованих територій.

Примітка: ISW та CTP не публікуватимуть оцінку кампаній (або карти) 1 січня у зв'язку з новорічними святами. Огляди відновляться 2 січня грудня.

Переклад – ISW Українською (https://t.me/isw_ukr)

***

№ 1.152

Топ-тендери тижня: «Нафтогаз» задрав ціну на газ до 47 гривень за куб по одному з найбільших контрактів року на 26 мільярдів

2023-01-02

Юрій ***Ніколов***, «Наші гроші»

З 24 по 31 грудня в системі «Прозорро» оприлюднено 88 тисяч повідомлень про закупівлі на 63,4 млрд грн. На ремонти доріг та шляхів припало 4,2 млрд грн.

В кінці року «Укртрансгаз» провів щорічну закупівлю газу. Цього разу про приватних постачальників навіть не йшлось, всі контракти віддали державному «Нафтогазу» (25,9 млрд грн) і його дочірній компанії «Нафтогаз трейдинг» (5,4 млрд грн). В сумі це одні з найбільших закупівель 2022 року. Більше лише скандальні контракти «Укргідроенерго» *(див. «Скандальні записи Микитася про відкати привели до свіжого держпідряду на 35 мільярдів»)*.

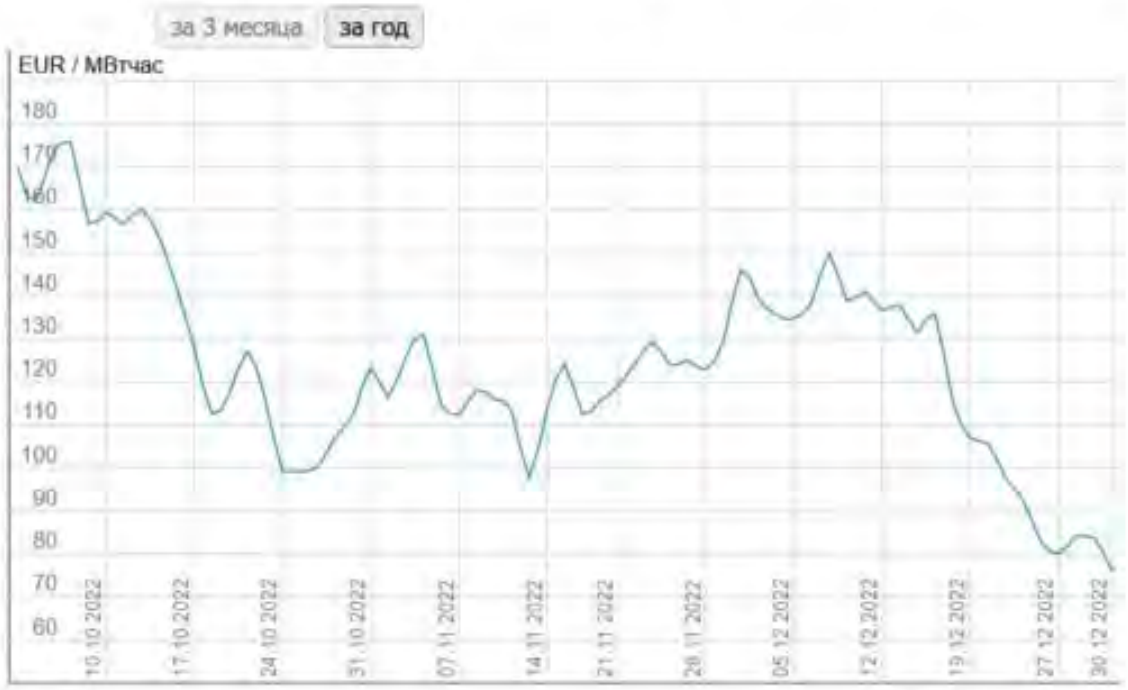
Контракт «Укртрансгазу» з «Нафтогазом» не оприлюднений, тому формула ціноутворення невідома. Якщо поділити ціну «нафтогазівського» контракту на замовлений обсяг, то ціна палива вийде **47 355 гривень за тисячу кубометрів**.

Оприлюднені контракти з «Нафтогаз трейдингом» передбачають значно дешевший газ – по 42 869 гривень за тисячу кубів. У них також є формула прив'язки ціни газу до світових котирувань.

При цьому обидві ціни палива для «Укртрансгазу» є вищими від тих, по яким «нафтогазівці» продають паливо іншим споживачам України. Наприклад, ТОВ «Газопостачальна компанія «Нафтогаз України» уклала контракт на поставку палива «Східному гірничо-збагачувальному комбінату» по 32 149 грн за тисячу кубометрів. Рахункова палата замовила у «Нафтогаз трейдингу» взагалі по 16 554 грн.

На «Українській газові біржі» продажі палива у грудні також відбувались на значному нижчому рівні – 37 125 грн з урахуванням ПДВ. Приблизно на такому ж рівні наприкінці грудня блакитне паливо торгувалось на газовому хабі TTF у Нідерландах – 37 428 грн з урахуванням ПДВ.

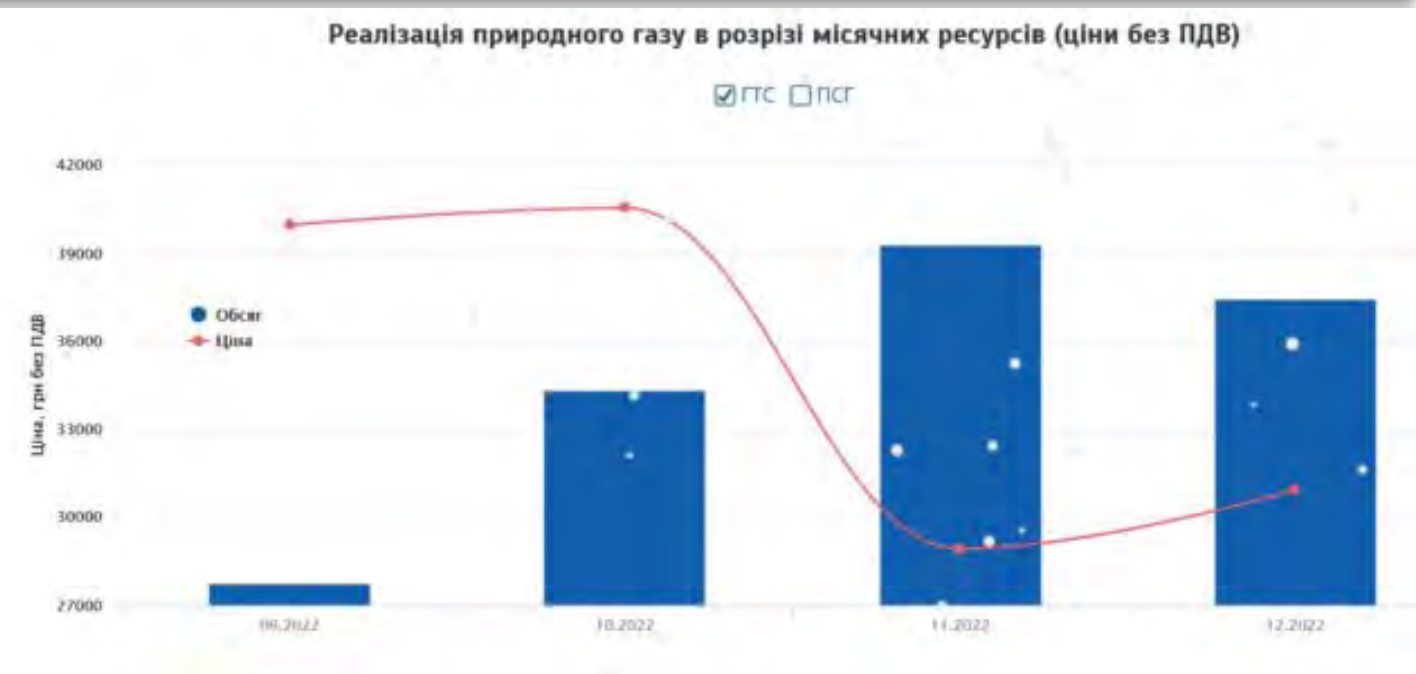
Динамика цен на природный газ на газовом хабе TTF иллюстрируется нижеприведенным графиком:

Можно пересчитать объемы газа, приведенные в энергетических единицах (или в единицах количества тепла), в более привычные нам кубометры, и определить их стоимость. Ниже приводятся результаты таких расчетов в различных валютах (доллар США, Евро, гривна), приведенные к объему 1000 м³, а также правила пересчета.

Цены на газ на газовом хабе TTF (Нидерланды) в пересчете на 1000 м³

30.12.2022	Пт	855,0 $	-83,2	800,7 €	-78,0	31190,0 грн.	-3036,4

Топ-10 найбільших закупівель минулого тижня			
Замовник	**млн. грн.**	**Підрядник**	**Предмет угоди**

1. АТ «Укртрансгаз»	25903,3	АТ «Національна акціонерна компанія «Нафтогаз України»	Природний газ UA-2022-12-30-004927-a-b1
2. АТ «Укртрансгаз»	5339,92	ТОВ «Газопостачальна компанія «Нафтогаз Трейдинг»	Природний газ UA-2022-11-15-014261-ac1 UA-2022-11-15-014240-aa1 UA-2022-11-15-014227-aa1 UA-2022-11-15-014209-ac1 UA-2022-11-15-014185-ab1 UA-2022-11-15-014281-aa1
3. Філія «Центр забезпечення виробництва» АТ «Укрзалізниця»	1450,60	«Saarstahl rail», Франція	Рейки залізничні широкої колії типу Р-65 з загартованою поверхнею кочення, 1 категорії, довжина 25 метрів UA-2022-12-27-014976
4. КП «Київпастранс»	838,27	ТОВ «Енерджі маркетс ассістант»	Електрична енергія UA-2022-12-13-013604-a-c1
5. ПрАТ «Волиньобленерго»	789,98	ТОВ «Електротрейдінг груп»	Електрична енергія UA-2022-12-08-007162-a-c1

6. Служба автомобільних доріг у Харківській області	656,37	ТОВ «Техно-Буд-Центр»	Реконструкція мосту на км 626+260 автомобільної дороги загального користування державного значення М-03 Київ-Харків-Довжанський (на м. Ростов-на-Дону)
7. Служба автомобільних доріг у Харківській області	446,48	ТОВ «СУНП «Автострада»	Капітальний ремонт мосту на км 47+012 автомобільної дороги загального користування державного значення Т-21-10 Шевченкове-Балаклія-Первомайський-Кегичівка
8. Департамент регіонального розвитку Київської обласної державної адміністрації	410,13	ТОВ «Спец комплект постач»	Послуги з експлуатаційного утримання автомобільних доріг загального користування місцевого значення у Київській області UA-2022-12-09-017618
9. Комунальне підприємство «Дніпровський електротранспорт» Дніпровської міської ради	407,44	ТОВ «Енергоцентр плюс»	Електрична енергія UA-2022-12-14-020287-a-c1
10. Філія «Центр забезпечення виробництва» АТ «Укрзалізниця»	374,09	ТОВ «ХХХХХХХХХ»	Трансформаторні підстанції UA-2022-12-30-006017-b1

Пс

Ніколов

В каментах до цього посту в "Наших грошах" спитали яке цьому може бути "корупційне" пояснення. З точки зору корупції - лише одне. Газ замовили по 47 гривень за куб, тоді як він всюди котирується на десятку дешевше. І на українській біржі, і на голандській, і на тендерах в середині України. Тому з точки зору корупції можемо говорити про 20% маржі, яка залишиться на швейцарській дочірці "Нафтогазу", через яку в Україну і заходить паливо держкомпанії.

Але як також здраво відмітили в коментарях, щоб стверджувати наявність корупції - треба доводити фактами.

І тут нюанс.

> Саме цю закупівлю з газом по 47 гривень розміром 26 мільярдів приховали від "Прозорро". Її провели поза системою, і тому не оприлюднили договір постачання. У якому б мали бути вказані факти: база поставки, цінова формула, транспортна складова. Навіть саму ціну газу довелось рахувати шляхом ділення суми контракту на замовлений обсяг палива.

А ось менші закупівлі газу на 5 мільярдів провели у "Прозорро".

> І договори оприлюднили. І в них є і формула, і ціна - 42 гривні за куб. Нехай не на десятку, а на п'ятірку, але все рівно менше від гігантського контракту на 26 мільярдів. І жодного пояснення чому один і той самий замовник приховав контракт з ціною 47 і засвітив з ціною 42 - немає.

І все це є наслідком огульного виведення закупівель з "Прозорро", яке влада вирішила зробити під приводом війни. Своїми ж руками створили підгрунтя для підозр.

Нафіга?

Що такого воєнного є у контракті між двома фірмами "Нафтогазу" і чого такого воєнного нема у конрактах з іншою фірмою "Нафтогазу"? Нема 5 гривень маржі? Чи чогось іншого?

А потім будуть казати, що це медійники зрадофіли, качають будку, не дають нормально воювать...

***

№ 1.153

Дайджест подій в Україні та навколо України від 01 січня 2023

Головне

1) Українська ППО працює чудово. Але абсолютно незрозуміло, чому після збиття ВСІХ повітряних цілей на Київщині та в столиці застосовано аварійні графіки вимкнення. Є серьйозні сумніви у "чесності" нашого рудого гудка ахметова, менеджер якого шмигаль очолює уряд.

2) Зверніть увагу, як чиновники обходять у своїх виступах роль ЗСУ і українських вояків в тому, що Україна досі існує.

3) Я згоден з оцінкою британського прокурора Найса про те, що оці "вихляння дупою" щодо непред'явлення хуйлу звинувачень у воєнних злочинах є частиною майбутніх домовленостей з хуйлом.

4) Зверніть увагу, що Туреччина спромоглася побудувати власну потужну ешелоновану систему ППО без Patriot и С-400. Ціна питання - удар по економіці. Але Греція напружилася. Та й Вірменія теж.

Теми доби

1) Росія і далі атакує вночі Україну ударними БПЛА.

2) Нацбанк вилучає з обігу старі банкноти номіналом 5,10,20 та 100 грн.

3) Прокурор процесу проти Мілошевича вважає, що Путіна має бути звинувачено вже зараз.

4) Марокко заборонило в'їзд туристам із Китаю через спалах коронавірусу.

1. Війна

1-1) Фронт

• На півночі Луганщини тривають зустрічні бої в районі Сватового та Кремінної. Російські війська влаштовують контратаки для гальмування просування ЗСУ.

• Російське командування не відмовилося від планів захоплення всієї Донецької області. Ні на день не припиняються потужні атаки позицій ЗСУ в районі Соледара та Бахмута. Запеклі бої точаться на околицях міст, поруч з автошляхом Лисичанськ – Бахмут. Армії РФ вдалося досягти локальних успіхів на південь та північ від Бахмута. Російські війська просунулися на захід від траси Бахмут – Горлівка та ведуть наступальні дії в напрямку Костянтинівки.

• До району Донецька ЗСУ відбили атаки в Красногорівці та Опитному. Російські пропагандисти підтвердили знищення великої кількості російських солдатів у Макіївці внаслідок удару української артилерії.

• Генеральний штаб вважає, що російські війська цілеспрямовано обстрілюють населені пункти Херсонщини на лівому березі Дніпра, який вони контролюють, щоб змусити населення до "добровільної евакуації".

• З артилерії та РСЗВ із території Росії обстріляно прикордонні райони Чернігівщини, Сумщини та Харківщини. Армія РФ завдала артилерійських та авіаційних ударів практично по всіх населених пунктах на лінії фронту, а також по Херсону та навколишніх населених пунктах на правому березі Дніпра. З території, що прилягає до Запорізької АЕС, обстріляно Нікополь та навколишні села на протилежному березі Каховського водосховища.

• Росія ввечері та вночі знову завдала удару по Києву та кількох областях України іранськими бойовими безпілотниками Shahed-136 (Герань-2) та крилатими ракетами. Мер Києва Кличко повідомив про пошкодження об'єкта енергетичної інфраструктури. Знову застосовано екстрені вимкнення енергопостачання. У Деснянському районі уламками БПЛА пошкоджено житловий будинок. Сили ППО збили над столицею 20 повітряних цілей. Підрозділи ППО збили 9 ударних БПЛА та 1 крилату ракету над Дніпропетровською та Запорізькою областями. За інформацією Генштабу, Росія атакувала 44 БПЛА, усіх їх було збито.

Начальник Головного управління розвідки Буданов вважає, що в Росії залишилися ракети лише на 2 потужні удари по Україні, а російське командування зменшує їхню кількість у залпі, щоби підтримувати видимість безперервних атак.

На Київщині виявлено уламки крилатої ракети Х-55. Президент Кучма передав Росії у 1999 р майже 600 таких ракет як оплату за газ. У 2005 р Україна потрапила в скандал із постачанням цих ракет Китаю та Ірану.

Міністерство оборони РФ оголосило, що цілями атак у передноворічний день були місця виготовлення та запуску ударних безпілотників, тому Україна не матиме можливості завдавати ударів по Росії впродовж певного часу. Насправді вибухи пролунали в готелі та в приватному секторі, а також на території студентського містечка Київського національного університету в Голосіївському районі Києва.

• Губернатор Брянської області повідомив про пошкодження українським безпілотником об'єкта електропостачання в прикордонному Климівському районі. З повідомлень місцевих телеграм-каналів, у Воронезькій області стався вибух у районі аеродрому "Балтімор", де базуються бомбардувальники Су-34.

• Міністерство реінтеграції окупованих територій повідомило, що у 2022 р із російського полону вдалося повернути 1596 осіб.

1-2) Тил

• Прем'єр-міністр Шмигаль підбив підсумки 2023 р. Він стверджує, що уряду вдалося зберегти керованість економікою та фінансовими потоками. Шмигаль підкреслив, що економіка адаптувалася до умов воєнного часу та готова до нових викликів у 2023 р завдяки дерегуляції та підтриманню бізнесу. Він зазначив, що 2/3 коштів бюджету згенеровано усередині країни. Україна отримала фінансову допомогу від партнерів на суму $31,2 млрд, з яких 45 % – гранти. ЄС, Великобританія та США скасували ввізне мито на українські товари. Чорним морем та з портів на Дунаї вдалося експортувати 25 млн т агропродукції. З моменту вторгнення імпорт палива зріс у 10 разів. Завдяки підключенню до європейської енергосистеми ENTSO-E вдалося запобігти розваленню української енергосистеми. На відновлення енергооб'єктів залучено $1,5 млрд.

• Пресслужба НБУ повідомила про початок вилучення з обігу банкнот номіналом 5,10,20 та 100 грн, які надруковано у 2004–2007 рр. Їх буде замінено на монети номіналом 5 та 10 грн та банкноти нового покоління.

2. Україна та світ

• Швеція з 1 січня впродовж пів року обійматиме посаду голови Ради ЄС. Вона оголосила пріоритетами своєї діяльності безпеку та єдність Євросоюзу, підвищення стійкості та конкурентоспроможності економіки ЄС, посилення заходів енергоощадження та розвиток "зеленої" енергетики, а також ставить наголос на захисті демократичних цінностей та верховенства права. У заяві шведського головування наголошено, що "швидка та рішуча відповідь ЄС на вторгнення в Україну є проявом нашої сили, коли ми діємо спільно". Швеція пообіцяла посилити воєнну та економічну підтримку України, а також підтримати її зусилля на шляху до членства в ЄС.

Глава Єврокомісії фон дер Ляєн привітала Євросоюз із Новим роком. Вона зазначила, що 2022 рік ще раз продемонстрував, що немає жодного виклику, з яким країни ЄС не змогли б впоратися, якщо діятимуть спільно.

Президент Зеленський висловив сподівання на досягнення практичних результатів у руху до членства в ЄС під час головування Швеції.

• Генеральний секретар НАТО Столтенберг закликав країни Заходу до тривалого підтримання України. З його слів, майбутні мирні переговори залежатимуть від результатів на полі бою. Він вважає, що Росія готує новий наступ і застеріг країни Альянсу від недооцінювання впливу проведеної в Росії "часткової" мобілізації на ситуацію на фронті.

• Начальник Управління захисту конституції Німеччини Хальденванг заявив, що з початку війни в Україні його відомство (контррозвідка) зафіксувало зростання активності російських спецслужб. 2 тижні тому було затримано представника німецької Служби зовнішньої розвідки, який передавав секретні дані спецслужбам РФ. Після вторгнення Німеччина депортувала 40

російських "дипломатів" за ведення шпигунської діяльності. Подібних заходів вжили й уряди багатьох країн ЄС.

• МЗС Великої Британії оголосило про припинення з 1 січня імпорту російського скрапленого газу.

• Британський юрист Найс, який був головним прокурором на процесі проти сербського президента Мілошевича, вважає, що президента РФ Путіна має бути засуджено. Він стверджує, що звинувачення проти Путіна є цілком очевидними, оскільки саме він віддає команди. Найс наголосив, що Міжнародний кримінальний суд досі не зробив заяв щодо відповідальності Путіна за воєнні злочини, і це може мати наслідком його імунітет від майбутнього судового переслідування як однієї з умов мирної угоди. Найс вважає, що судовий процес проти Путіна може розпочатися "хоч завтра", а вести його мають українці українською мовою. Водночас на думку юриста, особиста присутність на процесі російського президента не є обов'язковою.

Міжнародний кримінальний суд (МКС) у відповідь на цю заяву повідомив, що прокурор Хан працює в Україні для збирання доказів воєнних злочинів і має намір виписати ордери на арешт винних, щойно буде зібрано достатній масив таких доказів.

Низка країн вимагає створення спеціального трибуналу поза юрисдикцією МКС для розслідування російських воєнних злочинів.

• Туреччина провела успішне випробування комплексу ППО великої дальності Siper. Разом з іншими комплексами малої та середньої дальності – Korkut, Sungur та Hisar – Туреччина створила комплексну ешелоновану систему ППО власного виробництва.

• Марокко стало першою країною у світі, яка заборонила в'їзд пасажирів із Китаю після спалаху коронавірусу в країні. Канада та Австралія ввели передпольотне тестування в аеропортах Китаю для пасажирів та екіпажу авіалайнерів. В аеропортах Франції, Італії, Іспанії, США, Великої Британії, Ізраїлю, Південної Кореї та Індії запроваджено тестування пасажирів, які прибувають із Китаю.

• Глава МВФ Георгієва вважає, що 2023 рік буде для світової економіки важчим, ніж 2022 – через одночасне уповільнення темпів розвитку США, ЄС та Китаю та війни в Україні. З її слів, Китай страждатиме ще сильніше внаслідок коронавірусних обмежень, а високі відсоткові ставки центробанків та Федеральної резервної системи США для стримування інфляції лише прискорять гальмування. Водночас вона не виключає, що США вдасться уникнути рецесії.

• Білоруський президент Лукашенко підписав указ про оголошення 2023 року "роком миру", і це "стане білоруською відповіддю на мілітаризацію в європейському регіоні".

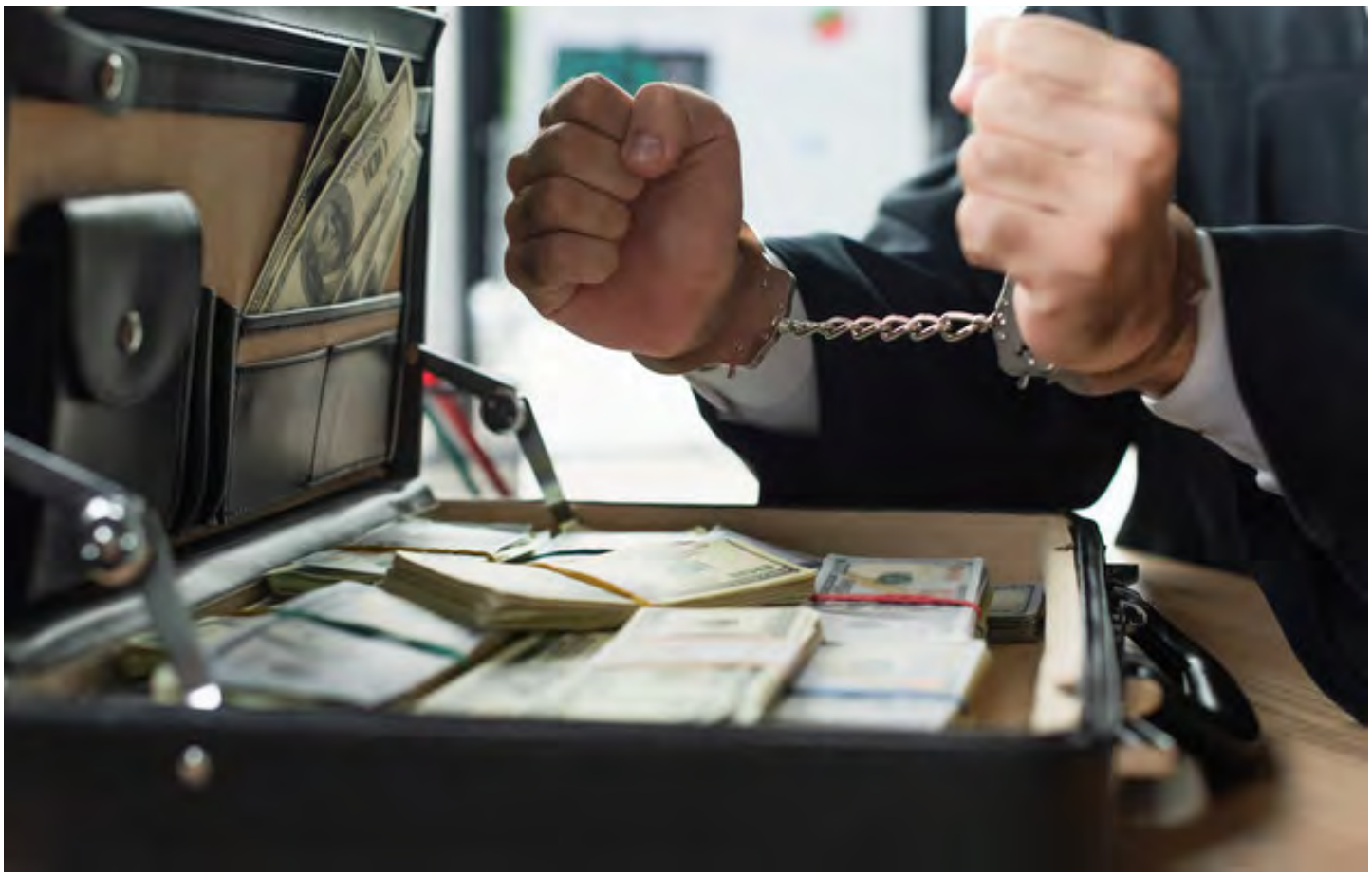
3. Тренди

• Секретар РНБО Данилов вважає, що Росія через виснаження запасів зброї може перетворитися на "колонію" "однієї із сусідніх країн" [Китаю], і це є вкрай небезпечною тенденцією для всіх сусідів РФ.

***

№ 1.154

Прогноз-2023: украинская коррупция под микроскопом Запада

2023-01-02

Виталий Шабунин

украинский общественный деятель в сфере борьбы с коррупцией, председатель правления общественной организации «Центр противодействия коррупции»

Чего ожидать на антикоррупционном фронте в следующем году

Коррупция в 2023 году — это фактическая кража западных денег. Позволит ли себе Банковая в этих условиях атаки на НАБУ и САП?

В следующем году за результатами борьбы украинской власти с коррупцией будет внимательно наблюдать весь западный мир. Потому что **60% национального бюджета — это поддержка союзников**, а точнее, деньги налогоплательщиков западных стран. В течение года этот процент будет увеличиваться. И без этих денег мы проиграем войну. Все предельно просто.

В этих условиях любая кража из бюджета — это фактическая кража западных денег. Воровать сейчас из бюджета — это подрывать доверие даже не западных элит, а обществ и избирателей наших государств-партнеров. То есть доверие, являющееся ключом к получению оружия и денег.

Тот, кто сейчас ворует государственные деньги, — внутренний враг страны. И вести себя с таким нужно соответствующим образом.

1) Вопрос: воруют ли? Да, **воруют. Это видно на примере отдельных закупок**.

2) Или это вертикально построенная схема, организованная высшим политическим руководством? Нет, не похоже.

Скорее, это отдельные персонажи никак не нажрутся. И не имеет значения, понимают ли они последствия своих действий или же им на эти последствия начхать. Любой более или менее значимый коррупционный скандал, который попадет в глобальные медиа, может стать для нас катастрофой. Нам просто перестанут давать деньги.

Владимир Зеленский понимает катастрофичность последствий от любого громкого коррупционного скандала, так что, похоже, сдерживает ненасытную часть своего окружения.

Вместе с тем ни президент, ни общество не могут гарантировать, что топ-чиновники не построят во время войны новый схематоз. Потому что **у нас просто нет возможности их проверить**.

После 24 февраля власть закрыла доступ к ключевым реестрам, информация из которых служила основой всех расследований коррупции.

Недоброчестные судьи никуда не делись, но из реестра начали исчезать некоторые из их решений и другие важные данные. В целом из публичного доступа уже изъяли более миллиона решений судов, а новые почти не публикуют.

Еще больше мешает контролю над чиновниками закрытый реестр деклараций. В первые месяцы войны решение полностью отрубить доступ к нему, наверное, имело смысл.

Но надо ли скрывать декларации сейчас? Большой вопрос. Закрытые декларации топ-чиновников точно не приближают нашу победу. Ведь речь идет о тех, кто уже сейчас спокойно сидит на Банковой и поблизости, а не о региональных чиновниках в оккупированных областях и военных. Для последних 100% должно быть исключение, ведь мы просто не имеем морального права отвлекать их от происходящего на фронте.

Однако декларации не просто спрятали. Народные депутаты разрешили себе и другим их вообще не подавать даже в закрытый реестр.

> Потому что нет деклараций — нет и наказания за ложь в них. Удобно, ведь правда?

Именно поэтому возобновить декларирование чиновников и открыть доступ к ключевым государственным реестрам — одна из главных задач в следующем году.

Но,

1. **самой важной антикоррупционной битвой станет защита НАБУ, САП и ВАКС.**

Благодаря назначению Александра Клименко на должность руководителя САП это ведомство всего лишь за несколько последних месяцев показало действительно впечатляющие результаты:

1) возобновили дело «Роттердам+» и предъявили 15 новых подозрений в нем;

2) сообщили о подозрениях в делах «Укрнафты» и «Центрэнерго», на схемах с которыми зарабатывали фирмы из орбиты Коломойского. Кстати, у самого олигарха прошли обыски, и он минимум дважды ходил на допрос в НАБУ, а ВАКС арестовал 657 млн грн на счетах связанной с его структурами компании;

3) разоблачили преступную организацию в Одессе, которую возглавляли местные дельцы Кауфман и Борухович и в схемы которой были вовлечены три заместителя мэра Одессы. Сам Труханов сейчас проходит как свидетель, но уже ездит на допросы в НАБУ;

4) передали в суд дела по нардепам Трухину, Кузьминых, Колесник, Волынцу и Камельчуку;

5) провели обыски в кабинете главы Днепропетровской ОВА Валентина Резниченко и ряде департаментов по махинациям на тендерах;

6) разоблачили бывшего нардепа Максима Микитася на попытке дать рекордную взятку в 22 млн евро;

7) свои подозрения получили бывший глава ГФС Роман Насиров, агробарон Олег Бахматюк, бывший руководитель НБУ Кирилл Шевченко и бывший нардеп Александр Грановский;

8) в суд также направили долгожданное дело о «Межигорье» по обвинению Виктора Януковича и его сына.

Недоброчестная часть Банковой и ее «слуги» прекрасно понимают, что это лишь начало.

Так что,

— **вопросом выживания для них становится уничтожение или хотя бы нейтрализация антикоррупционных органов.**

Для этого коррупционеры из власти могут попробовать уволить Александра ***Клименко***.

1) Сделать это сейчас очень легко.

2) Для этого необходимо только решение подконтрольной генпрокурору дисциплинарной комиссии и приказ Андрея ***Костина***.

Если власть на такое решится, то это станет концом эффективности НАБУ и САП.

Обязанности главного антикорпрокурора в этом случае начнут выполнять сам ***Костин*** и нынешний заместитель ***Клименко*** Андрей

Сыник, которого Олег ***Татаров*** и Ко проталкивали на должность руководителя САП.

Если уволить Клименко не удастся,

коррупционеры попробуют предоставить право генпрокурору, СБУ, ГБР или Печерскому суду забирать у НАБУ дела.

Собственно,

примерно таким образом Банковая спасла от тюрьмы *Татарова*.

1) Тогда они сделали это совершенно незаконно.

2) Теперь попробуют через Раду легализировать схему изменениями в закон.

Наша как общества главная задача — не только отбить эти атаки, но и благодаря изменениям в закон обезопасить руководителя САП и всех его преемников от политического увольнения. Надо в целом защитить НАБУ, САП, ВАКС, их полномочия и ключевых людей. Убежден, что западные партнеры будут нашими союзниками в этом деле. Те самые западные партнеры, без денег и оружия которых наша победа над Россией невозможна.

2. Второй внутренний фронт — судебная реформа

Полная перезагрузка ключевых судебных органов —

1) Высшего совета правосудия (ВСП) и

2) Высшей квалифкомиссии судей (ВККС), которую мы начали еще в 2021 году,

3) стала одним из основных аргументов в пользу предоставления нам статуса кандидата в ЕС.

От качества и успешности имплементации этой реформы зависит, начнутся ли переговоры о членстве.

И здесь нас ждет еще одна битва.

1) **Уже в январе состоится съезд судей, на котором судьи должны избрать восемь членов ВСП**, — без этого орган не сможет возобновить свою работу.

Однако у судебной мафии совсем другие планы — они в возобновлении работы ВСП не заинтересованы. В первую очередь потому, что большинство их ставленников не смогли пройти Этический совет.

Если судебной мафии все же удастся заблокировать назначение новых членов ВСП, это заберет у нас еще полгода, а то и год как минимум.

> А мы не можем позволить себе такую роскошь, потому что ВСП — это единственный орган, который может уволить или хотя бы отстранить от должности судью-коллаборанта, назначить или перевести судей туда, где их критически не хватает, либо же наказать судью за дисциплинарные нарушения.

2) **В начале 2023-го нас также ожидает горячая фаза конкурса в ВККС.** Недавно конкурсная комиссия объявила перечень из 64 кандидатов, которые отобраны в следующий этап и должны пройти собеседование. Мы несколько разочаровались, увидев в этом перечне некоторые фамилии, впрочем, надеемся, что члены комиссии приложат все силы, чтобы отделить зерно от плевел, и рекомендуют к назначению лучших, которых на конкурсе немало. Мы им в этом всячески поможем.

***

Итак, я начал эту статью с того, что мы не видим примеров системной коррупции, организованной первыми лицами государства и вымывающей огромные потоки бюджетных средств.

Вместе с тем **мы видим все больше признаков подготовки к внедрению таких схем на послевоенный период**. Часть политикума уже сейчас готовится шакалить на деньгах, которые Запад выделит на восстановление Украины.

Как только этих попыток станет неприлично много, нам придется останавливать их публично. Большая просьба к власти: не доводите ситуацию до этого. Вот именно для этого сейчас точно не время…

Теперь представим, что войну мы выигрываем в 2023 году. И деньги, о которых идет речь, сразу зайдут в Украину.

Будут заходить они, очевидно, частями. Любая попытка их украсть приведет лишь к одному — мы не получим следующие транши. Ни одна страна не будет давать налоги своих граждан в руки власти, которая их будет воровать.

Так что даже если НАБУ догонит подонков, нам от этого лучше не будет, деньги на восстановление мы уже потеряем. Это именно тот случай, когда намного важнее не допустить преступление, чем потом наказать за него.

Единственный способ избежать этого сценария — лишить власть какого-либо влияния на определение подрядчиков, которые эти деньги будут осваивать. Бесспорно, власть должна определить, что строить, но не то, кто это будет делать.

Деньги, которые Запад и другие партнеры будут давать на послевоенное восстановление, не должны напрямую поступать в общий бюджет или какой-либо подконтрольный власти фонд. Они могут проходить через специальные программы Всемирного банка или МВФ либо через специально созданный для этого фонд под контролем самих доноров.

Я далек от мысли, что в таком случае коррупции точно не будет. Но она не будет нашей проблемой. Если там попробуют украсть и это разоблачат (а разоблачат непременно), нам начхать — на количестве денег для Украины это никак не скажется.

Но самообманом является мнение, что какие-либо IT-инструменты защитят эти деньги от разворовывания. Помогут увидеть коррупцию — да, предотвратить кражи — точно нет.

Картель «Большого строительства», напомню, пилил наши налоги через систему Prozorro.

> **Последняя, бесспорно, является лучшим IT-решением в системе закупок. И что, сильно это помогло? То-то и оно.**

Подводя итог.

Чиновники, ворующие во время войны, — внутренние враги, потому что ставят под угрозу необходимую стране западную поддержку.

В следующем году они же приложат все усилия,

1) чтобы уничтожить НАБУ, САП. Эти же люди
2) будут блокировать возобновление электронного декларирования и
3) доступ к госреестрам.
4) Судебная мафия попробует заблокировать запуск обновленного Высшего совета правосудия.

Из хорошего — ничего у них не получится. По той простой причине, что и для нас, и для западных партнеров их планы очевидны. Мы точно понимаем, как будем им противодействовать. И точно знаем, на которой именно свалке истории эти люди закончат свой путь.

Вы уж простите мои резкие слова, время, знаете ли, такое.

(Зауваж. - Ю.Т.)

(*good governance*) сталкиваются с нарушениями со стороны тех или иных политиков и чиновников (именно это обычно и имеют в виду, говоря о таких явлениях, как коррупция).

«Недостойное правление» в России (как и в ряде других стран) служит важнейшим средством удержания и сохранения политической власти и экономического господства в руках правящих групп [Bueno de Mesquita, Smith 2011] и в этом смысле является отнюдь не «дефектом», далеко отклоняющимся от лучших практик «достойного правления», а функциональным механизмом управления страной. Он основан на совершенно иных принципах, нежели те, которые выступают нормативным идеалом государственного управления в современном мире. Анализ генезиса и эволюционных траекторий «недостойного правления» в России и составляет основу данной книги.

***

№ 1.155

Дайджест подій в Україні та навколо України від 02 січня 2023

Головне

1) Зверніть увагу на те, як знову заспівали "миротворці". Особливо цікаво це чути від "бравих європейських вояків", які жодного разу не брали участь у воєнних діях.

2) Привіт з Марсу для чмобиків у Макіївці був надвлучним. Мінус м‘ясо, яке кидають в атаку на Водяне й Авдіївку. Але м'яса у хуйла вистачить ще надовго. Польский посол при ООН чітко поставив наголоси на чинниках війни.

3) Є така дисципліна "Теоретична геграфія". Яка дає відповідь на запитання, чому в Європі климат теплішає. Але радіти цьому зарано. Бо зворотній бік проблеми ще гірше. Проте хуйлогаз від цього дешевшає. І це – безумовний плюс.

4) Острів Великий Потьомкін – прямо напроти Херсону. Його звільнення хоча би трохи зменшить обстріли міста, де чи не щодня гинуть люди.

5) Про Бандеру ми маємо говорити. Як і про звірячі злочини рятивника Польщі Пілсудського. Проте, все це ми маємо залишити у минулому. Для

цього треба влаштувати справжнє примирення. Національне. Попри біль, яку це викликає у наших народів. Заради майбутнього.

Теми доби

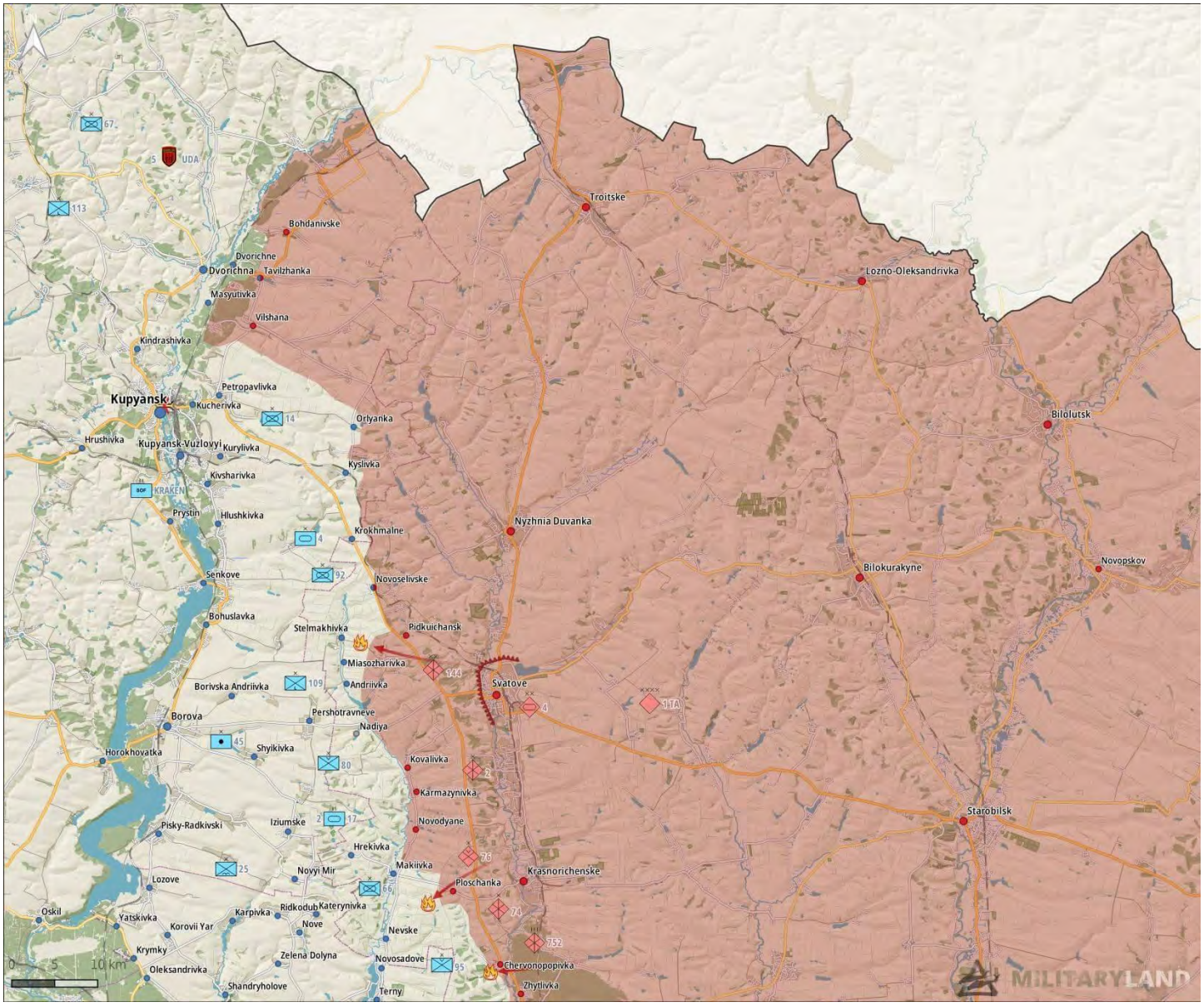
1) Росія підтвердила, що удар HIMARS по скупченню військ у Макіївці був успішним.

2) Шольц та Путін не припинили особисте спілкування.

3) Ціни на газ у Європі впали до мінімуму з моменту вторгнення.

4) Глава уряду Польщі Моравецький категорично проти героїзації Бандери.

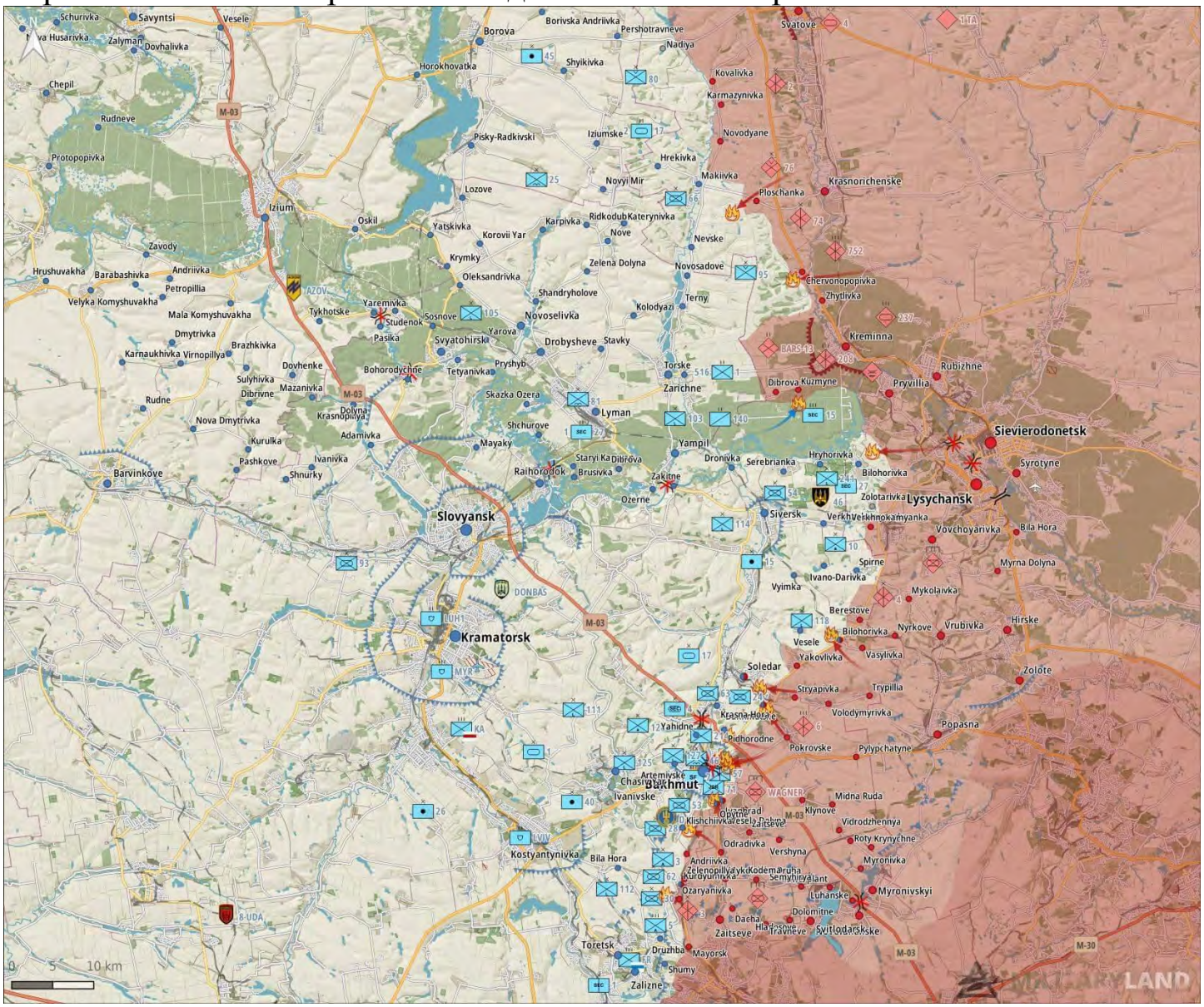
1. Війна

1-1) Фронт

• За інформацією журналістів групи "Беларускі Гаюн", підрозділи Об'єднаної групи військ Росії та Білорусі проводитимуть навчання на білоруських військових полігонах, як мінімум, до 8 січня.

• На Луганщині тривають зустрічні бої в районі Кремінної та Сватового. Українські війська тримають під вогневим контролем автошлях Сватове – Кремінна. Окупанти контратакують для недопущення перерізання цієї важливої рокади та звільнення Кремінної, бо це відкриє ЗСУ шлях для наступу на південь області.

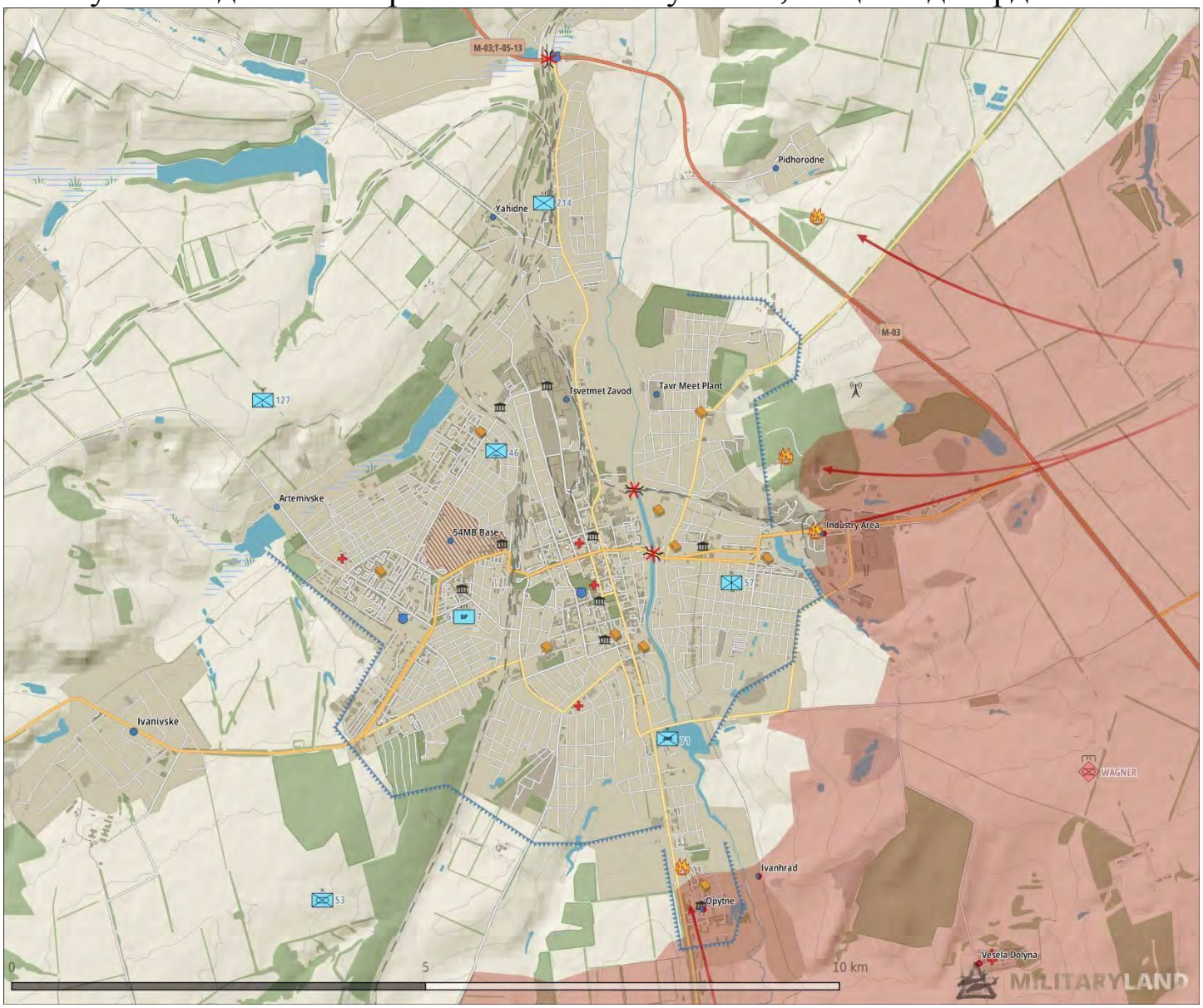

• Генштаб повідомив, що окупанти не залишають надії захоплення Бахмуту та наступу на північ Донецької області. Бої точаться на східній околиці, на північ та на південь від міста, а також на околицях Соледара. Найманці ПВК "Вагнера" та регулярні частини армії РФ безперервно атакують на ділянці фронту в Донецькій області – від Білогорівки на Сіверському Дінці до Великої Новосілки. Знову спалахнули бої на ділянці фронту між Нью-Йорком та Авдіївкою, на північ та захід від Донецька – в Опитному, Водяному, Невельському, Красногорівці та Мар'їнці.

Російські війська завдали ракетних та артилерійських ударів по містах Донецької області – Краматорську, Дружківці, Авдіївці.

Українська артилерія в новорічну ніч завдала вкрай результативного ракетного удару по училищу в Макіївці, де було розквартировано "частково мобілізованих" російських військовослужбовців із Самарської області.

Загинули та дістали поранення сотні окупантів, і це підтвердили навіть

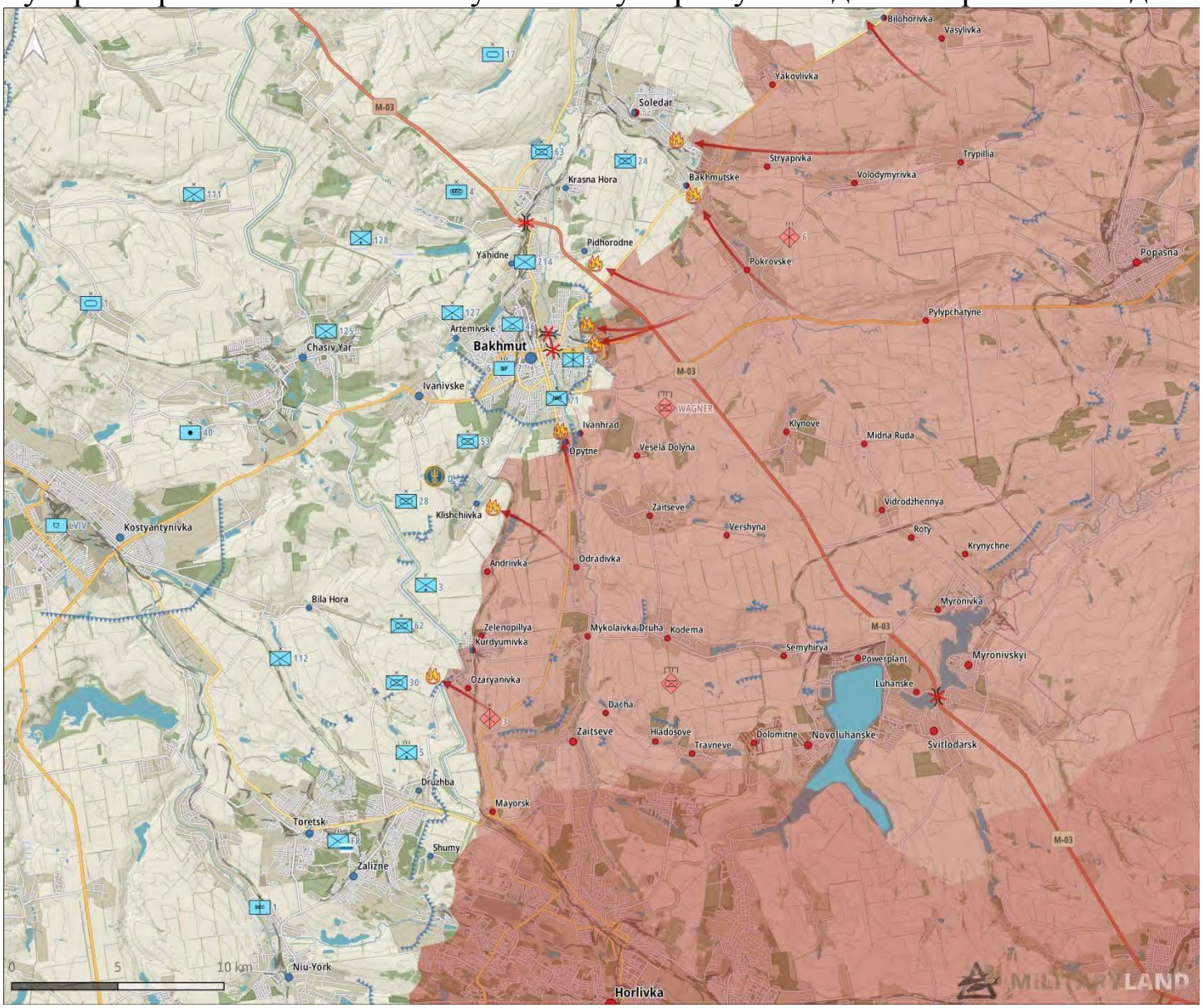
російські "воєнні кореспонденти". Знищено все майно батальйону та бойову техніку. Міноборони РФ повідомило про загибель 63 військовослужбовців, що суттєво нижче за реальні втрати. Російський пропагандист Соловйов закликав росіян не боятися смерті, оскільки "людське життя переоцінене, а смерть усе одно неминуча".

• З повідомлень із лінії фронту, українські війська звільнили острів Великий Потьомкін у заплаві Дніпра поруч із Херсоном. Російська артилерія завдала ударів із Кінбурнської коси по акваторії порту Очаків, а також по Херсону та містам Херсонщини. Кілька мирних жителів загинули та дістали поранення. У відповідь українська артилерія завдала кількох результативних точкових ударів по скупченню російських військ на лівому березі Дніпра.

• Спікер Повітряних сил Гнат повідомив, що Росія здійснює атаки безпілотниками зі східного узбережжя Азовського моря. Командування вважає, що наступного удару Росія може завдати 7 січня – у день православного Різдва.

• Губернатор Білгородської області РФ повідомив про обстріл села В'язового за 100 км від українського кордону. Пізно ввечері вибух пролунав у Курську.

Губернатор Севастополя в окупованому Криму повідомив про збиття двох

українських БПЛА. Ще один безпілотник, ймовірно, було збито в окупованому Бердянську. Начальник Головного управління розвідки Міноборони Буданов відмовився давати відповідь на запитання, чи пов'язані вибухи на території РФ із діяльністю українських спецпідрозділів. Він зазначив, що про все стане відомо після завершення війни. Буданов попередив, що кількість вибухів на території РФ лише зростатиме. Він наголосив, що Крим є українською територією, тому ЗСУ можуть застосовувати там будь-які системи озброєнь.

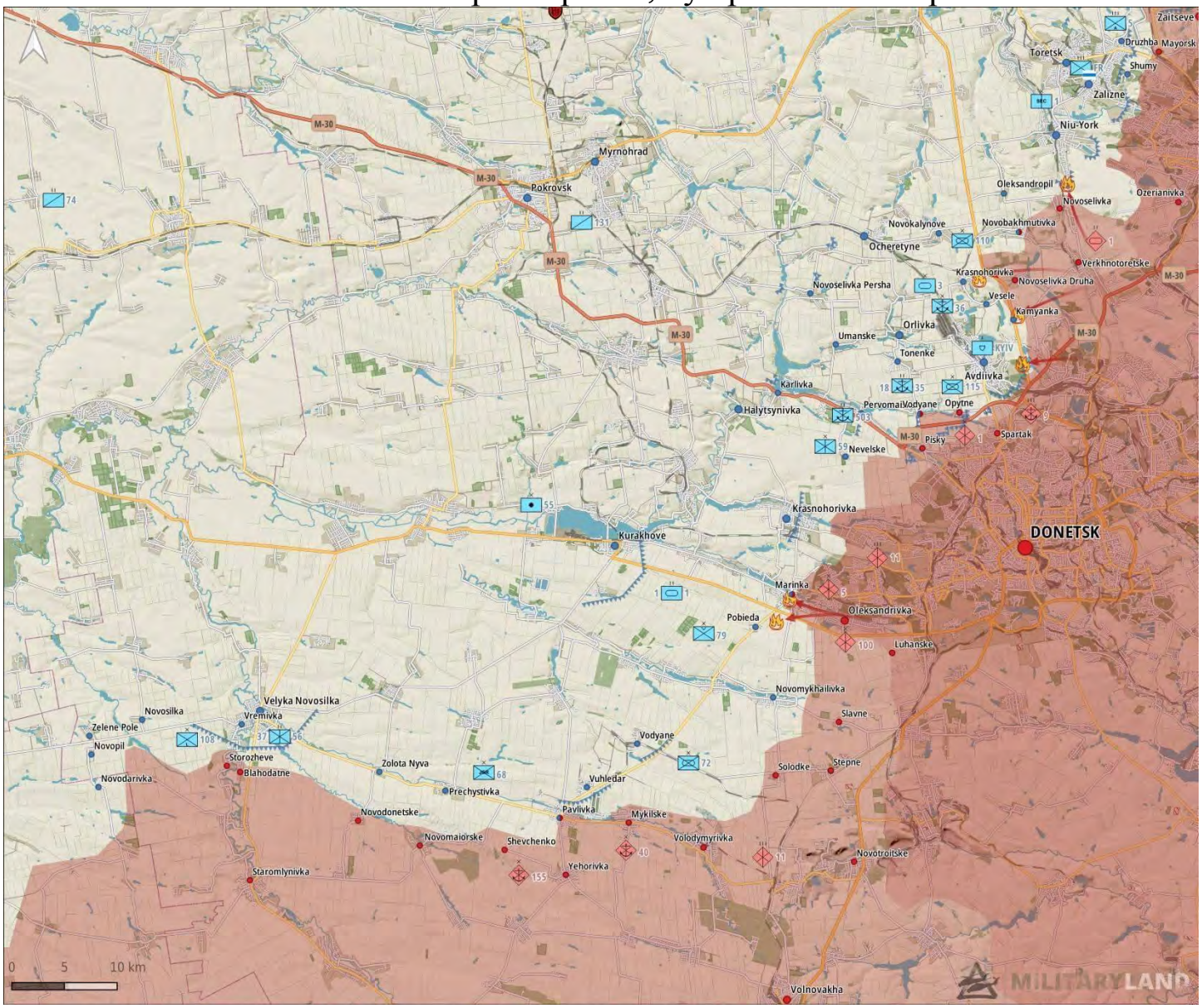
• Уповноважений Верховної Ради з прав людини Лубинець планує обговорити з російською омбудсвумен Москальковою можливість звільнення з полону українських громадян, зокрема, цивільних осіб.

• Головнокомандувач ЗСУ генерал Залужний підбив підсумки року. Він повідомив, що українська армія знищила понад 100 тис. російських окупантів та звільнила майже 40 % територій, які армія РФ захопила з 24 лютого.

1-2) Тил

• Національний оператор Укренерго вважає ситуацію в енергосистемі цілком контрольованою. Попри це ввечері всім областям доведено ліміти споживання.

Голова Київської військової обладміністрації Кулеба заявив, що область повністю забезпечена електроенергією, у регіоні екстрені та планові

відключення протягом минулої доби не застосовувалися. За його слів, унаслідок останньої російської атаки дістали пошкоджень 11 приватних будинків та об'єкт критичної інфраструктури. У Фастівському та Обухівському районах ремонтні бригади ліквідують наслідки ударів ракетами та бойовими безпілотниками. У лікарні помер мешканець Києва, якого було поранено 31 грудня під час російської повітряної атаки столиці.

Україна отримає від ЄС у січні 15 млн світлодіодних ламп для заміни звичайних ламп розжарювання задля зниження енергоспоживання. Загалом ЄС надасть Україні 30 млн таких ламп.

• Компанія "Укргазвидобування" у 2022 р видобула 12,5 млрд м³ газу. Видобуток скоротився лише на 3 % проти 2021 р, попри воєнні дії, які мали наслідком руйнування інфраструктури. Багато свердловини розташовані в зоні бойових дій чи на окупованій території.

• Кабмін ухвалив постанову про запуск у тестовому режимі системи управління запасами медикаментів та медичних виробів e-Stock для оптимізації закупівель. Уряд планує отримати звіт про результати експерименту до 15 січня 2024 р, і надалі завершити впровадження системи.

• Міністр оборони Резніков стверджує, що Росія агресією завдала збитків довкіллю України на суму $35,3 млрд.

• Бюро економічної безпеки повідомило про підозру 6 чиновникам підприємства концерну Укроборонпром щодо закупівлі для армії неякісних товарів військового призначення на суму 5,4 млн грн.

• За інформацією чиновників Нацбанку, представники бізнесу в грудні погіршили оцінки ділової активності через ризики припинення електропостачання завдяки руйнуванню енергетичної інфраструктури та тривале її відновлення. Також суттєво скоротився попит на житло, зросли виробничі витрати забудовників. Підприємства торгівлі констатують зменшення роздрібного товарообігу, попри зростання ціни на товари. Компанії здебільшого очікують зростання цін на свою продукцію і послуги та подальше скорочення робочих місць.

2. Україна та світ

• Представниця німецького уряду Хоффман повідомила, що канцлер Шольц час від часу спілкується із президентом РФ Путіним, країни контактують і на інших рівнях. Представник МЗС Німеччини Вагнер констатував, що під час таких контактів Росія не робила жодних пропозицій щодо мирних переговорів.

Міністр закордонних справ Ізраїлю Коен повідомив, що його переговори із главою російського МЗС Лавровим відбудуться у вівторок, 3 січня. Коен заявив, що Ізраїль говоритиме "менш публічно" про війну між Росією та Україною. Він відмовився відповідати щодо перспективи постачання зброї Україні, хоча, за його твердженням, Ізраїль і далі надаватиме "значну гуманітарну допомогу".

Посол Польщі при ООН Щерський вважає, що війна Росії проти України є світовою, якщо розглядати її наслідки для світової політики та економіки – зростання інфляції, сукупного внутрішнього та зовнішнього боргу, цін на продовольство та енергоносії. Посол наголосив, що російський президент Путін, безумовно, врахував ці чинники, перш ніж ухвалив рішення про вторгнення в Україну. Щерський переконаний, що спроби низки західних лідерів "зберегти обличчя Путіну" зрештою остаточно доб'ють світовий порядок, який виник після Другої світової війни. Він переконаний, що Росія має бути позбавлена ролі глобальної наддержави, в ООН тощо, воєнних злочинців, насамперед, Путіна – має бути віддано міжнародному трибуналу, а РФ мусить виплатити репарації Україні.

• Президент Зеленський зателефонував президентові Єврокомісії фон дер Ляєн. Вона підтвердила, що саміт Україна – ЄС відбудеться в Києві 3 лютого. Попередній саміт відбувся в Києві в жовтні 2021 р., а зустріч, яку було заплановано в Брюсселі у 2022 р, було перенесено на 2023 р. Фон дер Ляєн повідомила, що Єврокомісія незабаром перерахує Україні перший транш макрофінансової допомоги (кредиту під низькі відсотки) із загального річного пакета в €18 млрд, який ЄС затвердив у грудні.

• Фон дер Ляєн назвала трьома найважливішими пріоритетами ЄС на 2023 р підтримку України у війні проти Росії, прискорення переходу до відновлюваних джерел енергії та формування нових стратегічних альянсів у всьому світі.

• Глава представництва ЄС в Україні Маасікас в інтерв'ю агентству Укрінформ повідомив, що внаслідок санкцій Євросоюз скоротив на 90 % закупівлю російської нафти та згортає закупівлю газу. Це суттєво скорочує доходи агресора та позбавляє Європу енергетичної та політичної залежності від РФ. Посол не вбачає загрози для зменшення підтримки України з боку ЄС. Він наголосив, що попри війну обсяги українського експорту до ЄС у 2022 р зросли проти 2021 р завдяки лібералізації торгівлі та скасуванню мит.

• Засідання Воєнний комітету НАТО відбудеться в Брюсселі 18–19 січня. Однією із тем зустрічі буде ситуація на фронті в Україні та подальша воєнна підтримка країни. Також глави начальників штабів обговорять посилення обороноздатності Альянсу. У саміті вперше візьмуть участь представники Фінляндії та Швеції.

• Колишній командувач військ США в Європі генерал Ходжес прогнозує звільнення Криму до кінця літа в разі подовження воєнної підтримки України та збереження санкцій Заходу щодо РФ.

Генерал Бундесверу у відставці Домрьозе вважає, що угоду про припинення вогню в Україні буде укладено до кінця року, оскільки вже найближчими місяцями сторони конфлікту зрозуміють, що не можуть досягти успіху. На думку генерала, посередниками на переговорах можуть виступити генеральний секретар ООН Гутерріш, президент Туреччини Ердоган чи прем'єр-міністр Індії Моді. Як можливе рішення Домрьозе назвав відмову українського керівництва від повернення Криму в силовий спосіб, натомість, після якогось "перехідного періоду". Міністр оборони Австрії Таннер упевнена, що Україна не має сил та засобів для деокупації територій. Соціологічні дослідження в Україні демонструють, що респонденти здебільшого налаштовані проти будь-яких поступок агресору, територіальних тощо, попри терор Росії та тиск із боку її симпатиків, які підштовхують Україну до переговорів про перемир'я.

• Гуртові ціни на газ у Європі з постачанням у лютому впали до найнижчого рівня з моменту російського вторгнення внаслідок дуже теплої зими та

сильних вітрів, які збільшили вироблення електроенергії вітровими електростанціями. Водночас ціни на електроенергію та тепло в країнах ЄС не знизилися, а в деяких – навіть зросли, оскільки оператори планують збільшення споживання в разі настання холодів.

• Міністр енергетики та клімату Великої Британії Стюарт анонсував створення фонду розвитку ядерної енергетики з фінансуванням £75 млн для позбавлення залежності країни від російського ядерного палива.

• СБУ повідомила про підозру голові Центробанку РФ Набіулліної за запровадження обігу рубля на окупованих територіях та фінансування агресії. Служба планує оголосити Набіулліну в міжнародний розшук.

• Дослідники на підставі математичної моделі розповсюдження коронавірусу в Китаї припустили, що основна хвиля заражень у великих містах країни пішла на спад уже наприкінці 2022 р. ЄС запропонував надати Китаю велику кількість вакцин безоплатно для стримування темпів зараження.

• Президент Зеленський подовжив безвізовий режим для громадян Великої Британії ще на рік – до 30 січня 2024 р. Вони матимуть можливість перебувати без візи на території України протягом 90 з кожних 180 діб.

• Уряд Естонії веде переговори з Фінляндією про перенаправлення туди частини українських біженців, щоби полегшити надання їм допомоги. Зі слів посла ЄС в Україні Маасікаса, Єврокомісія надала допомогу на суму €485 млн через Механізм цивільного захисту ЄС на підтримку населення України, що постраждало від воєнних дій. До цієї суми не включено постачання генераторів для ремонту енергетичної інфраструктури.

3. Тренди

• Прем'єр-міністр Польщі Моравецький у відповідь на вшанування командувача Української повстанської армії Бандери заявив про намір обговорити з главою українського уряду Шмигалем героїзацію українського національного лідера. Моравецький наголосив, що Польща ставиться вкрай негативно навіть до згадки імені Бандери, якого він назвав "ідеологом злочинних часів, часів війни, коли сталися страшні злочини проти поляків".

***

№ 1.156

Оцінка російської наступальної кампанії – 2 січня

Переклад – ISW Українською (https://t.me/isw_ukr)

1. Повідомляється, що українська протиповітряна оборона перехопила всі

безпілотники, якими дві ночі поспіль (31 грудня – 2 січня) росія намагалася завдати ударів по Україні.

1 січня Військово-повітряні сили України повідомили, що ППО збила всі 45 російських безпілотників іранського виробництва «Шахед-136», які росія випустила по Україні в новорічну ніч. 1 січня речник ВПС України Юрій Ігнат заявив, що для збиття цих безпілотників українці використовували надану США систему протиповітряної оборони NASAMS.

2 січня Генштаб України заявив, що українські сили перехопили всі 39 безпілотників «Шахед-136», випущених проти України в ніч з 1 на 2 січня. Того ж дня український Генштаб знову повідомив про збиття всіх 27 безпілотників «Шахед-136», які російські сили запустили 2 січня; незрозуміло, чи включає ця цифра озвучені раніше «нічні» перехоплення.

Заступник начальника Головного управління розвідки України Вадим Скібіцький 1 січня ще раз заявив, що російські сили мають запас крилатих ракет, достатній лише для нанесення двох-трьох масштабних ракетних ударів по Україні.

2. Повітряна та ракетна кампанія росії проти України, імовірно, не принесе інформаційного ефекту серед російських націоналістів, на який розраховував кремль.

31 грудня російські війська завдали удару крилатими ракетами по об’єкту в Хмельницькій області – нібито базі 8-го окремого полку спеціального призначення України. Російський мілблогер заявив, що удар – незважаючи на те, що він був добре виконаний і мав гарний інформаційний супровід, – є «трішечки запізнілим». Блогер стверджує, що Росії потрібно було систематично завдавати таких ударів на початку війни, один за одним, із максимальними руйнуваннями. Для даного удару час був невдалим, оскільки українські підрозділи навряд чи будуть на базі у новорічну ніч. Це вже не перший випадок, каже блогер, коли російські війська не мають ефекту через відсутність повторних ударів, і що росія загалом має бути більш послідовною у знищенні цілей.

3. Нищівний удар українських HIMARS 31 грудня по російській базі в Макіївці Донецької області спричинив широку критику російського військового керівництва в російському інформаційному просторі.

У Генштабі України повідомили, що високоточним ударом по пункту зосередження російської живої сили та військової техніки в Макіївці було знищено до 10 одиниць техніки, але кількість загиблих станом на 2 січня офіційно не називали.

Управління стратегічних комунікацій ЗСУ 1 січня зазначило, що внаслідок удару загинули 400 мобілізованих, 300 отримали поранення.

Геолокаційні кадри, опубліковані 1 січня, показали наслідки удару по професійно-технічному училищу №19, менш ніж за 13 км на схід від лінії фронту.

Міністерство оборони росії визнало удар і заявило, що чотири з шести ракет знищили 63 російських військовослужбовці. Губернатор самарської області дмитро азаров підтвердив, що серед загиблих є мешканці області. Декілька російських джерел стверджували, що під час удару в приміщенні навчального закладу перебували 600 військовослужбовців мобілізаційного полку. Деякі мілблогери стверджували, що кількість загиблих склала близько 110, понад 100 поранені.

4. Міноборони росії, ймовірно, намагається перекласти провину за погану оперативну безпеку на керівництво «Донецької народної республіки» («ДНР») та мобілізованих.

Представники правоохоронних органів «ДНР» повідомили російським телеканалам, що удар стався через те, що російські військовослужбовці використовували особисті мобільні телефони, тим самим порушивши оперативну безпеку; це дозволило українським силам завдати високоточного удару по базі. Прихильні до кремля ЗМІ та деякі мілблогери підсилили цю заяву: вони заявили, що російські війська не повинні недооцінювати здатність України використовувати практику поганої оперативної безпеки на передовій, і закликали кремль запровадити суворіші правила використання мобільних телефонів серед військовослужбовців.

Заступник міністра внутрішніх справ «ЛНР» віталій кисельов перепостив повідомлення мілблогерів про те, що військові командири вимагають відставки голови «ДНР» дениса пушиліна. Деякі посадовці «ДНР» закликали покарати чиновника, який вирішив використати для розміщення мобіків приміщення ПТУ.

5. Розпливчастість підтвердження російським міноборони удару наразила російське військове командування на критику.

Мілблогери, пов’язані із групою «вагнер», назвали «брехнею» пояснення «ДНР» щодо використання мобільних телефонів і заявили, що це дії російського військового командування полегшили українським силам можливість здійснити удар по кількох сотнях військовослужбовців, зібраних в одному місці.

Колишній російський офіцер повідомив, що російські війська зберігали в підвалі ПТУ боєприпаси, що зробило удар ще більш нищівним.

Інші мілблогери заявили, що російське командування бачило багато подібних ударів протягом останніх 11 місяців, але проявило «злочинну недбалість» і не

спромоглося розосередити російські війська, що стоять у Макіївці, на менші групи в тилу.

Декілька мілблогерів послалися на заяву путіна від 21 грудня про те, що міністерство оборони має взяти на себе відповідальність і прислухатися до критики, і закликали кремль покарати командира, відповідального за провали оперативнолї безпеки.

Хазяїн «вагнера» та затятий критик російського військового командування євген пригожин видав нехарактерний розмитий коментар щодо цієї ситуації. Він заявив, що не може розкрити, як «вагнер» запобігає подібним проблемам оперативнолї безпеки.

Раніше ISW повідомляв про ще два випадки масової критики мілблогерів – невдалу переправу росіян через річку в Білогорівці у травні 2022 року та провальну російську наступальну операцію на Павлівку в жовтні 2022-го.

6. Подібні глибокі військові невдачі й надалі будуть ускладнювати зусилля путіна заспокоїти російську провоєнну спільноту та зберегти домінуючий наратив у внутрішньому інформаційному просторі.

російські джерела стверджують, що президент рф володимир путін доручив військовим та слідчому комітету до 6 січня провести розслідування інциденту в Макіївці. Нездатність путіна відповісти на критику та виправити недоліки російської військової кампанії може підірвати його авторитет як дієвого воєнного лідера.

7. російські джерела без ентузіазму відреагували на постановочне новорічне звернення президента володимира путіна, а мілблогери похвалили появу хазяїна «вагнера» євгена пригожина на передовій під час новорічних свят.

Декілька російських мілблогерів висловили критику в соціальних мережах щодо того, що путін під час виступу використовував акторів фону, а не стояв поряд із справжніми солдатами. Ця критика і низка скасованих публічних заходів та зустрічей путіна з пересічними громадянами можуть свідчити про дедальшу відірваність путіна від реальності. При цьому один прокремлівський мілблогер у редакційній статті в популярній російській газеті рішуче заперечив, що Путін використовував акторів у своїй промові.

Колишній командир бойовиків і відомий російський мілблогер ігор гіркін провів пряме порівняння між путіним і пригожиним. Він заявив, що не коментуватиме виступ путіна, але пригожин вирішив боротися з бюрократією та корупцією і виступив із вражаючою новорічною промовою. Водночас декілька російських джерел похвалили пригожина за серію появ зі справжніми російськими солдатами на передовій в Україні напередодні Нового року та у новорічну ніч.

8. пригожин використав репортажі про загиблих найманців групи «вагнер» та свою помітну участь у новорічних акціях, щоб продовжувати наполягати на юридичному визнанні своєї приватної військової компанії та критикувати бюрократів, які не демонструють прихильність до ПВК «вагнер».

Хазяїн «вагнера» продовжує домагатися легітимізації та збільшення державних пільг для своїх найманців, хоча приватні військові компанії в росії є незаконними.

На запитання журналіста, чому родичі «вагнерівців» не отримують тіла загиблих, пригожин відповів, що «вагнер» подбав про своїх загиблих навіть на Новий рік, тоді як російський уряд, який повинен надавати свідоцтва про смерть, «[відпочиває] з початку війни». Бюрократів пригожин звинуватив у нарузі над пам'яттю загиблих військовослужбовців – мовляв, вони ставляться до них як до предметів у поліетиленових пакетах.

1 січня пригожин публічно відвідав у Краснодарському краї кладовище і меморіал «вагнера», а також головну базу групи.

9. кремль, імовірно, кооптує деяких російських мілблогерів, які готові продатися в обмін на політичний престиж.

Відомі російські мілблогери олександр сладков та євген піддубний 31 грудня відвідали у москві кремлівський прайм-тайм новорічного телешоу «Голубой огоньок 2023». Ця програма виходить в ефір одразу після щорічної новорічної промови путіна, і в ній бере участь політична та культурна еліта путіна і кремля. І сладков, і піддубний критикували невдачі російської армії в Україні.

Автори відомого Telegram-каналу «Рибарь» заявили, що отримали пропозицію створити розвідувальну програму з відкритим кодом (OSINT) для російського приватного бізнесу та силових структур. Вони додали, що вже читали лекції в елітному московському державному інституті міжнародних відносин і продовжують працювати в робочій групі путіна з «спеціальної воєнної операції».

✅ Ключові події

■ Повідомляється, що українська протиповітряна оборона перехопила всі безпілотники, якими дві ночі поспіль (31 грудня – 2 січня) росія намагалася завдати ударів по Україні.

■ Повітряна та ракетна кампанія росії проти України, імовірно, не принесе інформаційного ефекту серед російських націоналістів, на який розраховував кремль.

■ Нищівний удар українських HIMARS 31 грудня по російській базі в Макіївці Донецької області спричинив широку критику російського військового керівництва в російському інформаційному просторі.

■ Міноборони росії, ймовірно, намагається перекласти провину за погану оперативну безпеку на керівництво «Донецької народної республіки» («ДНР») та мобілізованих.

■ російські джерела без ентузіазму відреагували на постановочне новорічне звернення президента володимира путіна, а мілблогери похвалили появу хазяїна «вагнера» євгена пригожина на передовій під час новорічних свят.

■ російські війська продовжують безуспішні спроби покращити свої тактичні позиції на північний захід від Сватового після того як, за повідомленнями, вони брали тактичну паузу.

■ Український центр оборонних стратегій повідомив, що російські війська продовжують розгортання особового складу на лінії фронту Харків-Сіверськ.

■ Українські офіційні особи повідомили, що російські сили передислоковуються вздовж східної осі, намагаючись підтримувати темп артилерійських ударів.

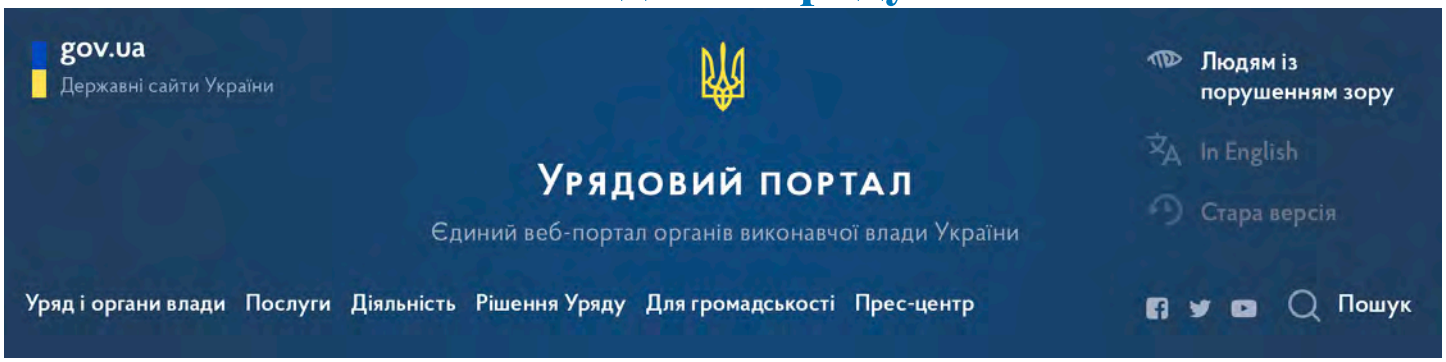
■ російські війська здійснили обмежені наступальні дії в Запорізькій області та продовжили посилення оборонних споруд.

■ Президент росії володимир путін розширює фінансові обіцянки російським солдатам, оскільки українські посадовці продовжують попереджати про неминучу хвилю мобілізації в росії.

***

№ 1.157

Промова Прем'єр-міністра України Дениса Шмигаля на засіданні Уряду

Департамент комунікацій Секретаріату Кабінету Міністрів України, опубліковано 03 січня 2023

Зміст

1. Забезпечення армії, оборона та безпека
2. Інтеграція України *в ЄС та НАТО*
3. *Енергетичний* фронт
4. *Відновлення* України
5. *Макрофінансова стабільність* і програми *підтримки бізнесу*
6. *Ветеранська* політика
7. Освіта
8. Продовження *реформи децентралізації*
9. Впровадження обов'язкового *пенсійного накопичення* і паралельно з цим *реформа Фондового ринку* та *ринку капіталів*
10. *Реформа управління держвласністю* та *реформа державного управління*

Шановні колеги, шановні українці!

Розпочинаємо перше у 2023 році чергове засідання Уряду України. Ми всі безперервно працюємо над тим, аби цей рік став роком нашої перемоги.

Ми заходимо в цей рік із чітким розумінням як протидіяти ворогу, як забезпечити фронт та утримати тил. Ми маємо залишатися єдиними та продовжувати діяти як єдине ціле.

Тому сьогодні озвучу урядові пріоритети та основні напрямки, за якими будемо рухатися вперед у 2023 році, ключові з яких були озвучені Президентом України Володимиром Зеленським у його щорічному посланні.

1. Забезпечення армії, оборона та безпека

Цьогоріч **половину бюджету ми направимо на забезпечення всім необхідним наших Збройних сил**. **Усі податки, які платять громадяни та бізнес, підуть саме на оборону та безпеку**. Наша армія стане ще сильнішою. **Ми *активізуємо* нові програми виробництва й закупівлі зброї та техніки**.

Водночас компонент безпеки так само буде ключовим. Ми ведемо війну з цинічним і підступним ворогом. Для нього жертви серед мирного населення такі ж бажані, як і серед військових. Тому ми потребуємо безпеки всюди.

У 2023 році будемо активно створювати ***інфраструктуру безпеки***. Це розгалужена мережа сучасних облаштованих укриттів у межах пішохідної доступності.

Зокрема, сьогодні ухвалюємо рішення про **вдосконалення проектування будівель**. Визначаємо ***перелік об'єктів***, під час будівництва яких **обов'язково мають бути передбачені укриття й інші елементи захисту**. Це заклади освіти, лікарні, житлові та громадські будівлі, об'єкти критичної інфраструктури.

Ми також будемо встановлювати **додаткові засоби перевірки в громадських місцях: рамки та сканери**. В умовах боротьби зі справжнім терористом — це так само невід'ємний захід.

Врегулюємо обіг зброї в Україні. Реалізуємо право людей на самозахист і водночас сформуємо необхідні запобіжники.

2. Інтеграція України *в ЄС та НАТО*

Ми отримали статус ***держави-кандидата на членство в ЄС***, п'ять «безвізів» із Євросоюзом, **виконали майже 70% Угоди про асоціацію**.

У 2023 році ми прагнемо

1) розпочати переговори про членство в Європейському Союзі.

2) Для цього розробимо позицію щодо всіх 35-и розділів майбутньої Угоди про членство.

3) Підготуємо делегацію фахових переговорників, які наблизять нас до мети.

Першим важливим цьогорічним викликом є проведення на початку лютого *Саміту Україна-ЄС*.

Те, що він відбудеться в Києві, важливий сигнал для України та для всього світу. Сигнал про те, що ми не самі в протидії агресії та впевнено рухаємося до нашої спільної перемоги над ворогом.

У липні у Вільнюсі відбудеться **черговий саміт НАТО**.

Готуємося до нього вже зараз. Прагнемо закріпити місце України в системі трансатлантичної безпеки.

Українська армія безпосередньо на полі бою переходить до стандартів НАТО.

Ми вже використовуємо натівські принципи стратегічного планування, освіти, підготовки персоналу та підрозділів, ведення війни. Завдяки цьому не лише стримуємо ворога, але й звільняємо захоплені ним території.

Після нашої перемоги ми маємо

1) перейти до сильної ***контрактної армії*** та
2) одночасно **надати кожному можливість отримати знання та вміння**, які допоможуть у захисті країни, якщо ворог знову нападе.

3. *Енергетичний* фронт

Успішно завершити опалювальний сезон, відновити пошкодження, які завдали російські варвари, забезпечити безперебійну роботу критичної інфраструктури, посилити безпеку енергооб'єктів, особливо АЕС — це обов'язкова програма-мінімум.

Актуальними залишаються *плани* щодо

1) ***декарбонізації*** енергетики та зеленої трансформації. 2) Війна зробила ці виклики ще більш нагальними. 3) Будемо активніше використовувати потенціал ***відновлюваної енергетики***: сонячної, вітрової, гідрогенерації, водневих технологій.

Російські атаки штовхають нас до *корінної реформи* — побудови *децентралізованої енергетичної системи*.

1) Тоді вона буде менш вразливою до ворожих нападів.

2) Ідеться про створення ***мініелектростанцій*** та ***малих об'єктів генерації***, імплементованих в наявну енергосистему.

Також у 2023 році ***буде створено законодавчу базу,*** аби провести **реформу Державного резерву**,

зокрема це питання стосується формування мінімальних запасів нафти та нафтопродуктів із метою забезпечення безперервного її постачання на внутрішній ринок.

Держава **продовжить інвестувати у збільшення власного видобутку газу**, аби забезпечити в цьому питанні повну енергетичну незалежність.

4. *Відновлення* Україні

Спільно зі Світовим банком плануємо провести чергову ***верифікацію*** **потреб України на *швидке відновлення*.**

1) Нагадаю, що маємо таку фіксацію на початок червня. Тоді цифра становила **350 млрд** доларів завданих збитків.

2) Враховуючи останні атаки на нашу інфраструктуру, сьогодні ця сума сягає понад **700 млрд** доларів.

У держбюджеті на 2023 рік закладено 35,5 млрд грн для *Фонду ліквідації наслідків збройної агресії*.

1) Це будівництво та ремонт громадських будівель, об'єктів критичної інфраструктури, забезпечення житлом ВПО.

2) Також уже **найближчим часом розраховуємо почати відновлення за рахунок коштів, конфіскованих у російських банків** — на спецрахунку вже є для цього 17 млрд грн. Перший пріоритет — зруйноване житло людей.

Частиною ***ВЕЛИКОЇ відбудови*** **буде залучення** в українську економіку ***іноземних інвестицій***.

Тому цього року мусимо завершити розпочаті переговори про ***страхування військових ризиків для іноземних інвесторів***.

Усередині країни пріоритетом є створення максимально сприятливих умов для інвестування.

1) Зокрема, спрощення підготовки та реалізації проектів ***державно-приватного партнерства***.

2) А також ***мінімізація вимог*** до інвестиційних проектів зі значними інвестиціями та **подальше спрощення** ***дозвільно-ліцензійних умов***.

5. *Макрофінансова стабільність* і програми *підтримки бізнесу*

Працюємо з партнерами, аби **залучити цього року 38 млрд доларів для фінансування *дефіциту бюджету***.

Це насамперед кошти від ЄС, США та МВФ.

Макрофінансова стабільність — це фундамент відновлення нашої економіки.

Маємо чіткий план, щоб як і торік повністю профінансувати всі критичні видатки.

У 2023 році **Уряд продовжить найефективніші програми допомоги приватному сектору**.

1) Це пільгові кредити «5-7-9»,
2) гранти проекту єРобота, державна підтримка української переробки та загалом вітчизняних виробників.
3) **Для стимулювання сектору будівництва буде активізована програма доступного *іпотечного кредитування єОселя*.**

6. *Ветеранська* політика

Формула державної ветеранської ***політики*** проста. **Це можливості і повага для ветеранів.**

У 2023 році плануємо затвердити ***Стратегію переходу від військової служби до цивільного життя*** та план заходів щодо її реалізації.

Стратегія базуватиметься на **4 ключових потребах**: 1)економічна незалежність, 2) кошти, 3) житло та 4) медичні послуги.

Можливість військової кар'єри, перенавчання, підтримка ветеранського бізнесу. Забезпечення ветеранів житлом, зокрема через компенсацію відсоткової ставки на іпотеку та фінансовий лізинг. Трирівнева система безоплатної психологічної допомоги ветеранам. Все це має бути реалізоване вже цього 2023 року.

Наші ветерани — це наша гордість. І держава буде створювати для них **найкращі** можливості.

7. Освіта

Зосередимося на безпеці учнів, студентів, учителів, викладачів. Наразі 65% освітніх закладів України забезпечені укриттями. Цього недостатньо, надійні та належно обладнанні **укриття повинні мати всі освітні заклади**.

Дистанційний формат освіти буде вдосконалюватися.

Мусимо вдаватися до онлайн-навчання, щоб захистити життя та здоров'я дітей.

Важливо 1) наповнювати цифровий простір якісним контентом, 2) створювати інструменти ***асинхронного навчання***, 3) забезпечувати учням і вчителям доступ до ***швидкісного Інтернету***.

Також у 2023 році **будуть продовжені реформи** ***Нової української школи в 5-9 класах***.

8. Продовження *реформи децентралізації*

Ідеться про **запровадження *інституту префектів*** — посадових осіб, які будуть здійснювати адміністративний нагляд на місцях.

Префекти — це неполітичні особи, що представлятимуть державу і стежитимуть за конституційністю ухвалених на місцях рішень. **За зразок нашої моделі взятий найкращий європейський досвід, який довів свою ефективність**.

Після завершення воєнного стану на часі будуть і **зміни до Конституції**, ***які фіналізують реформу децентралізації.***

У підсумку отримаємо

збалансовану, дієву та європейську *систему управління* зі спроможними громадами.

9. Впровадження обов'язкового *пенсійного накопичення* і паралельно з цим *реформа Фондового ринку* та *ринку капіталів*

Україна вже **багато років має проблему з наповненням *Пенсійного фонду***. Працездатного населення стає менше, кількість пенсіонерів збільшується. **Війна зробила ситуацію критичною.**

Реформа полягає в тому, що

1) всі працевлаштовані українці матимуть свої пенсійні накопичувальні рахунки.

2) Кошти йтимуть туди з трьох джерел: внесок роботодавців, внесок держави на паритетних із роботодавцем засадах та добровільні внески громадян.

Таким чином ми реалізуємо на практиці право кожного українця на достойну пенсію.

Водночас стратегічним пріоритетом залишається і продовження підтримки всіх українців, які опинилися у складних життєвих обставинах. Адресність буде ключовим підходом до соціальної допомоги. Всі соціальні виплати та пенсії ми забезпечимо повною мірою.

10. *Реформа управління держвласністю* та *реформа державного управління*

Ми не змінюємо підхід щодо **зменшення ролі держави в економіці**. Тому зберігаємо курс на ***приватизацію***.

Водночас у деяких секторах держава буде активним гравцем насамперед через чутливість цих секторів для питань національної безпеки.

У 2023 році будемо рухатися шляхом **створення єдиних державних компаній у сфері трьох стратегічних ресурсів: 1) землі, 2) води та 3) лісів**.

Замість розпорошеності, яка породжує *корупцію*, уніфікація та суворий контроль за діями менеджерів.

Державна власність має приносити прибутки Україні для її стійкості сьогодні та для її розвитку завтра.

Також продовжуємо **реформу *державного управління***.

1) Чиновників має стати менше.

2) ***Міністерства*** мають займатися напрацюванням політик і правил, а не управлінням реальним сектором.

3) ***Діджиталізація*** стане основою для нового формату взаємодії держави, громадян і бізнесу.

2023 рік стане роком нашої перемоги. Робимо для цього все можливе. Допомагаємо ЗСУ, на чиїх плечах тримається наша свобода і чиїми руками буде викувана наша перемога.

Бажаю кожному сил, енергії та консолідованої командної роботи, аби гідно відповісти на всі виклики нового року.

Дякую за увагу! Слава Україні!

***

№ 1.158

Трубадури імперії": як пережити зиму без "Лускунчика", або Деокупація культурного простору

Олександр Ткаченко

міністр культури і інформаційної політики України

2022-12-30

24 лютого перевернуло український культурний простір. Тригери російської імперськості вилізли назовні, і ми вже ніколи з ними не змиримося

У війні Росії проти України журналісти цілодобово ведуть боротьбу на інформаційному фронті. Наша зброя — чесна інформація.

Ворог відібрав у нас основне джерело фінансування — *рекламу*.

Жорстока повномасштабна агресія Росії проти України примусила світ здригнутися. А українці переглядають своє ставлення до російської культури, яка є невіддільною й важливою частиною російської неоколоніальної політики, і закликають світ її бойкотувати.

Культурна складова є невіддільною частиною обороноздатності країни. І державні установи несуть особливу громадянську відповідальність на культурному фронті. Виключення російського контенту — це очікувана й адекватна відповідь на все, що коїть ворог. Це усвідомлення того, що **російська культура — це колоніальна культура, яка іржею сторіччями глибоко в'їдалася у наше єство**.

1. Хвиля культурного спротиву

Нова хвиля **потужного спротиву всьому, що має відношення до держави-агресорки**, розпочалася 24 лютого. У перші дні повномасштабного вторгнення Росії в Україну українські театральні, музичні колективи, заклади культури й освіти масово почали відмовлятися від назв, що містили слово "російський", від імен росіян в назвах цих закладів, від репертуару російського походження.

> 24 лютого рішенням колективу Миколаївського академічного художнього драматичного театру з назви було вилучено слово "російський". Заява про зміну назви Національного драматичного театру ім. Лесі Українки, що у Києві, з'явилася на сайті театру 28 лютого за підписом генерального директора — художнього керівника Михайла Резніковича, а 2 березня з назви Одеського обласного академічного драматичного театру прибрали слово "російський".
>
> Харківський академічний російський драматичний театр імені О.С. Пушкіна 1 березня опублікував заяву про те, що з назви театру вирішено прибрати прізвище російського поета та слово "російський". Харківська обласна рада ухвалила перейменування театру 24 грудня, тепер його назва – Харківський академічний драматичний театр.

2. "Трубадури імперії"

На жаль, далеко не всі професіонали, кого Україна вважає культурними амбасадорами, підтримали бойкот культури РФ під час війни.

Особливу дискусію й досі викликає виконання музичних творів російських композиторів Петра ***Чайковського*** або Модеста ***Мусоргського***.

Щиро не розумію, як, виправдовуючи себе, деякі наші відомі музиканти порівнюють заборону виконання музики Чайковського з умовною забороною "таблиці Менделєєва": мовляв,

музика, як і точні та природничі науки, не має національності.

Це не так.

Твори мистецтва народжуються конкретними людьми у певному історично-соціальному контексті. І художники, письменники, композитори своїми творами транслюють свою позицію. Ті **наративи, які зашиті в меседжі творів мистецтв цих авторів, формують свідомість росіян, зокрема, віру у власну богообраність, особливий шлях Росії та інші ірраціональні твердження, що нівелюють право інших народів на самовизначення на території уявного "русского мира"**.

На початку вересня 2022 року всі крапки над "і" розставила затверджена указом російського диктатора Володимира Путіна ***"Концепція гуманітарної політики Російської Федерації за кордоном"***.

> За цим документом носіями "русского мира", символами Росії та російської культури є письменники Лев ***Толстой*** та Федір ***Достоєвський***, композитори Петро ***Чайковський***, Дмитро ***Шостакович*** та ін.

Отже,

> популяризація персоналій, виконання творів тих, кого відома американська дослідниця Ева ***Томпсон*** називає "трубадурами імперії", під час нинішньої війни трактується як відверта пропаганда культури ворога.

3. Вікно можливостей

У наших театрів немає репертуарного голоду. А **у заслуженому ігноруванні російської культури є зиск для культурного розвитку** як України, так і загального світового.

Надмірне захоплення "величчю російської культури", штучно насаджуваної століттями, не давало нам, українцям, можливості присвятити себе глибшому вивченню й розвитку рідної культури та відкриттю інших культур.

Маємо все надолужити.

Наприклад,

> 1) до війни спостерігалася певна зацикленість на виконанні певних творів російського походження, як, наприклад, балетні марафони "Лускунчика" у різних країнах у новорічно-різдвяний період.
>
> 2) Все "загорталося" в "традиції", але **штучно обмежувало нас й змушувало нескінченно жувати одну й ту ж саму "культурну гумку"**.

Повномасштабне **російське вторгнення допомогло знайти блискучу альтернативу**:

> Національна опера України запропонувала оновлений балетний спектакль "Снігова королева". Балет-казку поставлено за мотивами однойменного твору данського письменника Ганса Крістіана Андерсена, а музичну складову у контексті нинішньої війни змінили на компіляцію творів композиторів Едварда Гріга, Жюля Массне, вилучивши фрагменти творів російських авторів. Цей успішний український культурний продукт незабаром матимуть можливість оцінити й за кордоном.
>
> Львівська національна опера на новорічні свята пропонує балет "Білосніжка та семеро гномів" польського композитора Богдана Павловського, оперу "Лис Микита" сучасного українського композитора Івана Небесного, традиційні для Європи Штраус-концерти.

Державні культурні установи мають допомагати процесу "лагідної українізації", встановленню балансу українськості та присутності європейської, світової культури у нашому ментальному полі.

Бо,

як коректно звернув увагу художній керівник Івано-Франківського національного академічного драматичного театру Ростислав ***Держипільський***: **"Дерусифікація найперше має торкатись наших мізків і душ".**

> Між іншим, 24 лютого з репертуару Івано-Франківського театру було виключено вісім вистав російських авторів.

4. Повний вперед

Жахлива **війна відкрила парадоксальне вікно можливостей розповісти світовій спільноті про нашу давню самобутню багату культуру без російського контексту**.

Наприклад,

> українська музика та українські виконавці, наші літератори та художники сьогодні, виступаючи на різних майданчиках світу, мають потужний емоційний вплив на іноземну публіку, своїми талантами привертають глобальну увагу до нашої країни.

І замість поставленого на паузу Петра Чайковського все частіше у найпрестижніших залах світу лунає музика українських геніїв:

Бориса Лятошинського, Миколи Леонтовича, Валентина Сильвестрова, Олега Ківи, Золтана Алмаші, Мирослава Скорика, Вікторії Польової, Євгена Станковича.

1) Спільними зусиллями український культурний простір наполегливо очищується від російського контенту.

2) Ми спостерігаємо прориви й поступ у сприйнятті України у культурному вимірі.

3) Вже зроблено ***важливі кроки***.

4) ***Головне — не зупинятися.***

***

№ 1.159

Дайджест подій в Україні та навколо України від 03 січня 2023

Головне

1) Сьогодні дайджест майже цілком присвячено внутрішній ситуації в Україні. Раджу УВАЖНО прочитати про "схеми" чиновників. Цих тварю під час воєнного стану має бути страчено. Фізично. І ще раджу звернути увагу на баннер у моєму профілі із портретами очільників корупції. Рєзніков серед них - ну нічим не гірший за тимошенника та татаріва.

2) Цікаві фінансові результати минулого року. Якщо є можливість - спробуйте покопирсатися у цифрах власноруч – у першоджерелах. Й зрозуміти, що головне для уркочиновників – запозичити гроші у іноземних друзів. розпиляти їх і повісити борги на наші шиї. Відновлення української економіки у цих планах немає. Як і переведення її на воєнні рейки.

3) Передостанній абзац - епічний роман про європейську фарммафію. Дуже показовий з огляду на "єдину європу".

Теми доби

1) Газпром удвічі скоротив транзит газу до ЄС українською ГТС.

2) Митники створили схему ухилення від сплати податків під час експорту продовольства.

3) Мінфін опублікував результати виконання бюджету за 2022 рік.

1. Війна

1-1) Фронт

• До Білорусі знову прилетів російський літак далекого радіолокаційного виявлення та управління А-50У (аналогічний за функціями літакам системи AWACS E-2 та E-3). Минулого разу він з'явився в Білорусі в лютому 2022 р перед вторгненням російських військ в Україну.

• Президент Зеленський скликав засідання Ставки верховного головнокомандувача для обговорення ситуації на фронті та забезпечення військ озброєнням та боєприпасами. Заслухано доповіді головнокомандувача ЗСУ Залужного та начальника Головного управління розвідки Буданова. Залужний повідомив, що ЗСУ в північних областях країни та в прикордонних із Білоруссю районах повністю контролюють ситуацію. На півночі Луганської області в районі Сватового і Кремінної та в напрямку на Лисичанськ точаться важкі бої. Російське командування кидає в атаку великі сили, війська наступають по трупах на ділянці фронту від Соледара до Майорська, однак українські бійці відбивають атаки ціною надзусиль. У районі Авдіївки підрозділи ЗСУ впевнено утримують позиції та розпочали контрнаступальні дії. На Запоріжжі тривають позиційні бої, а на півдні війська докладають серйозних зусиль для оборони Херсона та правого берега Дніпра від обстрілів.

Британська розвідка вважає, що пік російських атак на Бахмут уже пройдено, й армії РФ навряд чи вдасться досягти успіху на цьому напрямі. Спікер Східної групи військ Черевий стверджує, що інтенсивність атак армії РФ на цій ділянці фронту поки не зменшується. Офіцери Головного управління розвідки (ГУР) Міноборони вважають, що Росія не планує припиняти

наступальні дії та закінчувати війну проти України, оскільки на жодному з напрямків їй не вдалося досягти цілей.

Міноборони РФ визнало зростання втрат особового складу внаслідок ракетного удару батареї HIMARS по будівлі училища в Макіївці. За твердженням російського командування, загинули 89 військовослужбовців, заступник командира полку тощо. Причиною втрат російські пропагандисти називають користування "частково мобілізованими" військовослужбовцями мобільними телефонами з номерами російських операторів, що дало змогу українським військам визначити місце розташування підрозділу. За повідомленнями місцевих телеграм-каналів, реальні втрати внаслідок цього удару в рази більші за озвучені Росією.

Російські війська та підрозділи "народної міліції ДНР" (1 армійського корпусу армії РФ) уже 5 місяців без успіху штурмують позиції українських військ на околицях Донецька – у Красногорівці, Мар'їнці, Побєді та Новомихайлівці.

2 січня бригада французького телебачення потрапила під обстріл у Краматорську. 3 січня російські війська знову обстріляли місто ракетами, поранено місцевого жителя. Також з артилерії обстріляно потрапило місто Курахове, де розташована теплова електростанція, власником якої є концерн ДТЕК. У місті зруйновано житлові будинки та об'єкт водоканалу, 1 людина загинула, ще двох – поранено.

Міністр закордонних справ Кулеба запросив голову Міжнародного олімпійського комітету Баха відвідати Дружківку, де російським обстрілом зруйновано льодову арену, щоб він перестав стверджувати, що "спорт має бути поза політикою". Кулеба підкреслив, що спортсмени з країн-агресорів – РФ та Білорусі не мають бути допущені на міжнародні змагання, а організація не мусить вдавати, що в Україні начебто нічого не відбувається.

• Російські війська обстріляли ракетами комплексу ППО С-300 підприємство на околиці Запоріжжя, пошкоджено житлові будинки, що розташовано поруч. З території, що прилягає до Запорізької АЕС, обстріляно житлові квартали Нікополя. У Бериславському районі Херсонської області на міні підірвався цивільний автомобіль, загинули 2 місцеві жителі. Російська артилерія уночі обстріляла Херсон фосфорними снарядами.

Спікер Оперативного командування "Південь" Гуменюк заявила, що говорити про звільнення острова Великий Потьомкін у гирлі Дніпра поки зарано, а встановлення прапора нібито є вказівкою для ворога для завдання удару.

• На нових супутникових знімках виявлено численні окопи лінії оборони, яку окупанти звели на півночі Криму. У Джанкої російська ППО нібито збила два українських безпілотники. Також ППО працювала в районі Севастополя на військовому аеродромі Бельбек, у Ростові-на-Дону та в Ростовській області

РФ. За інформацією ГУР, Росія тримає в окупованому Криму носії ядерної зброї наземного, морського та повітряного базування.

• Спікер командування Повітряних сил Ігнат повідомив, що підрозділи ППО знищили всі 84 дрони-камікадзе, якими російські війська атакували Україну після Нового року. Гнат заявив, що російська армія запускає дрони над Дніпром вночі. Їх складно засікти радіолокатором, оскільки вони летять на вкрай малій висоті. За інформацією головнокомандувача ЗСУ Залужного, з 31 грудня Україну було атаковано 94 ударними БПЛА та 14 крилатими ракетами. Видання The New York Times зазначає, що для боротьби з дешевими іранськими бойовими безпілотниками вартістю до $20 тис. Україна змушена використовувати набагато дорожчі ракети ППО – починаючи від комплексів С-300 радянського виробництва та закінчуючи ракетами комплексу NASAMS, які коштують приблизно $500 тис. кожна.

• СБУ оголосила підозри командувачу Дальньої авіації Повітряно-космічних сил РФ Кобилашу та колишньому командувачу Чорноморського флоту Осипову.

• Уповноважений із прав людини Лубинець повідомив, що Росатом відправляє на Запорізьку АЕС персонал для заміни українських працівників, які відмовилися співпрацювати з окупантами.

• Військовослужбовці аеророзвідки та користувачі соцмереж розкритикували заяву міністра оборони Резнікова, який назвав "побутові" квадрокоптери Mavic "весільними дронами", що начебто "не здатні змінити ситуацію на полі бою". Фахівці наголошують, що саме такі дрони є "очима" низових підрозділів. Їх часто збивають, тому фронт потребує їх у величезних кількостях. Такі "аматорські" квадрокоптери постачають армії волонтери, тож чиновники Міноборони не можуть заробити на цих закупівлях і вони їм "не цікаві". Після довгих зволікань та відмовок чиновників уряд нарешті дозволив ввезення в країну безпілотників – цивільних та подвійного призначення – без гарантійних листів від військових частин та інших дозвільних документів.

• Російський президент Путін доручив міністру оборони Шойгу до 1 лютого підготувати доповідь щодо забезпечення окупаційних військ. Путін також підписав указ про додаткові соціальні виплати сім'ям загиблих на війні в Україні та пораненим, співробітникам Росгвардії тощо. За інформацією з російських телеграм-каналів, сім'ям "зниклих безвісти" ці кошти не виплачуються, тож командування приховує в такий спосіб справжні втрати та економить кошти.

Путін також доручив уряду показати в кінотеатрах документальні фільми, про "спеціальну військову операцію" та "боротьбу з поширенням неонацистської та неофашистської ідеології". Міністерство освіти РФ має створити "громадські простори, артоб'єкти і шкільні музеї" на честь учасників "спецоперації".

1-2) Тил

• Верховна Рада вилучила із соцмережі Twitter повідомлення з інформацією про 114-ту річницю народження командувача УПА Бандери. Польське МЗС стверджує, що це сталося завдяки різкому висловлюванню прем'єр-міністра Моравецького.

• Прем'єр-міністр Шмигаль озвучив 10 пріоритетів діяльності уряду на 2023 рік. Серед них – забезпечення армії, оборона та безпека: інтеграція України до ЄС та НАТО; відновлення об'єктів енергетики, які було зруйновано ракетними ударами; відновлення економіки України; підтримання макрофінансової стабільності та реалізація програм підтримки бізнесу; реорганізація держполітики щодо ветеранів бойових дій; розвиток системи освіти; наступні кроки щодо децентралізації; впровадження накопичувальної пенсійної системи, реформа фондового ринку та ринку капіталів для інвестування пенсійних накопичень; реформа управління держвласністю та держуправління.

Зі слів прем'єр-міністра, Кабмін протягом року сформує позицію України щодо всіх 35 розділів угоди про членство в ЄС для того, щоби переговори про вступ почалися вже цього року.

Шмигаль заявив, що після перемоги ЗСУ буде сформовано з військовослужбовців контрактної служби.

Прем'єр-міністр повідомив, що для забезпечення безпеки громадян буде створено інфраструктуру, яка передбачає будівництво сучасних облаштованих укриттів у межах пішої доступності та вдосконалення проєктування будівель, а також встановлення рамок та сканерів у громадських місцях.

Він повідомив, що вже незабаром розпочнеться відновлення зруйнованого житла коштами, що було конфісковано в російських банків. На спецрахунку Мінфіну для цього вже накопичено 17 млрд грн. Разом з експертами Світового банку Кабмін планує провести верифікацію потреб у фінансуванні для відновлення країни. На початку червня збитки були оцінені в $350 млрд, на початок 2023 року, за оцінкою Шмигаля, він зріс до $700 млрд. Він наголосив, що Фонд ліквідації наслідків агресії цього року буде профінансовано на суму 35,5 млрд грн.

Кабмін скасував на час дії режиму воєнного стану плюс 90 днів електронні аукціони в системі держзакупівель Prozorro – нібито через неможливість доступу до торгів усіх хто бажає взяти в них участь.

Ухвалено рішення про збільшення на 114 осіб чисельності апарату міністерства розвитку громад, територій та інфраструктури.

• Директор дочірньої компанії ДТЕК – YASNO Коваленко повідомив, що через підключення додаткових потужностей у Києві знову скасовано аварійні та

запроваджено стабілізаційні графіки подавання електроенергії. Добу поділено на три категорії. У "білі" періоди споживачі точно отримають електроенергію, у "сірі" – електропостачання буде вимкнено, а протягом "світло-сірих" періодів можливо буде застосовано аварійні вимкнення. Національний оператор Укренерго повідомив, що завдяки теплій погоді вдалося заощадити потужності для виробництва тепла, тому вся Україна до обіду була зі світлом. Ввечері знову буде запроваджено планові вимкнення через зростання споживання.

Енергоатом повідомив про виведення в плановий капремонт одного з енергоблоків АЕС. До мережі під'єднано 8 блоків із 9, а 6 блоків Запорізької АЕС, що розташовано на окупованій території – зупинено.

• З 1 січня Пенсійному фонду передано обов'язок здійснювати всі страхові виплати, зокрема, виплати за лікарняними листами та декретними відпустками.

• Майже 700 депутатів місцевих рад підписали звернення до президента Зеленського з проханням ветувати скандальний закон про реформу містобудування. Депутатам від "Слуги народу" вдалося його "протягнути" наприкінці року через Верховну Раду мінімальною кількістю голосів. На сайті президента петиція про ветування закону набрала понад 42 тис. голосів, що майже вдвічі більше за необхідний поріг для її розгляду Зеленським.

• Бюро економічної безпеки та СБУ викрили масштабну схему відмивання коштів під час експорту зерна, до якої було залучено заступника голови департаменту Митної служби та всіх керівників Одеської митниці. Злочинці скуповували зерно в дрібних виробників через мережу фіктивних компаній, після чого перепродавали його через фірми-"прокладки" експортерам і далі відправляли на експорт через порти "Великої Одеси" без сплати податків. За цією схемою було вивезено понад 1 млн т сільгосппродукції. Загальна сума несплачених податків складає приблизно 5,2 млрд грн. З моменту запуску "зернового коридору" агрохолдинги не продають валюту від експорту продовольства на валютній біржі – про це свідчить статистика торгів, яку щотижня публікує НБУ.

• У районі турецької протоки Босфор знову виросла черга із суден, що очікують на перевірки російськими "інспекторами", які замість 20–25 балкерів у кожному з напрямків за добу "перевіряють" у середньому 3–3,5. Директор Адміністрації морських портів України Востриков повідомив, що 2 січня черга зросла до 96 суден. За 2 святкові дні з портів "Великої Одеси" вийшли 9 суден із продовольством. З моменту відкриття "зернового коридору" агрохолдинги експортували 16,5 млн т агропродукції.

• На житомирській митниці слідчі Держбюро розслідувань виявили та вилучили товари з Росії на суму 1,5 млн грн.

• Прокуратура має намір тимчасово усунути з посади та взяти під варту мера Полтави Мамая, якому висунуто звинувачення в несанкціонованому поширенні інформації про дислокацію підрозділів ЗСУ. Мамай звинувачення заперечує та називає дії прокуратури політичним переслідуванням.

• Спеціалізована антикорупційна прокуратура пред'явила судді Вищого адмінсуду Масло підозра про невнесення до електронної декларації за 2020 р відомостей про нерухоме майно на суму 7,8 млн грн. Місцеперебування судді слідчим встановити не вдалося.

• НАБУ оголосило в розшук власника кількох юридичних компаній Довбенка – організатора махінацій із майном, яке було заарештовано та передано в управління АРМА. Дії злочинної групи бізнесменів та чиновників мали наслідком розтрату коштів у розмірі приблизно 0,49 млрд грн під час реалізації цього майна. До схеми було залучено директора спеціалізованого державного підприємства "СЕТАМ", через яке за заниженою вартістю монопольно реалізовувалися активи.

• Турецьке видання Hurriyet повідомило, що обмін на українських військовополонених кума російського президента Медведчука відбувся за ініціативи Росії.

• Мінфін опублікував результати виконання бюджету за 2022 р. Фактичний дефіцит бюджету склав 0,911 трлн грн за плану 1,40 трлн грн. До загального фонду бюджету надійшло 1,94 трлн грн, до Пенсійного фонду – 0,42 трлн грн. Касові видатки бюджету становили 2,70 трлн грн.

Фактичні державні запозичення за рік склали 1,261 трлн грн, або 67,3 % від плану. "Військові облігації" вдалося продати майже на 600 млрд грн. Нацбанк купив їх на суму 400 млрд грн, здійснивши пряму емісію гривні. З моменту вторгнення Мінфін отримав від розміщення ОВДП 152 млрд грн, $1,9 млрд і майже €1 млрд, водночас на обслуговування та погашення зобов'язань витратив 212 млрд грн, $2,8 млрд та €0,6 млрд. Підвищення прибутковості ОВДП було недостатнім для покриття виплат за зобов'язаннями, що було емітовано раніше.

Мінфіну вдалося розмістити "військові" держоблігації на першому у 2023 р. аукціоні на загальну суму всього 1,68 млрд грн, з них із погашенням у серпні 2024 р. та прибутковістю 19,25 % річних – на суму 1,08 млрд грн. Опубліковано графік аукціонів із продажу ОВДП на I квартал. Чиновники пропонуватимуть до розміщення гривневі облігації із терміном погашення 0,5, 1, 1,5 та 2 роки, а також доларові – із терміном погашення за пів року та рік.

• За даними НБУ, відсоток кредитів що не працюють, які станом на 1 січня видали банки всіх форм власності з моменту вторгнення, зріс із 27,05 % до 36,75 %, а сума – з 305 до 430 млрд грн. Головним чинником зростання

регулятор назвав руйнування об'єктів заставного майна та втрату над ними контролю на території, яку захоплено армією РФ.

• Нацбанк повідомив, що протягом року на спецрахунок для підтримки оборони України надійшло 23,5 млрд грн в еквіваленті, з них у грудні – майже 1 млрд грн. Із цих коштів НБУ перерахував на потреби оборони 22,3 млрд грн, залишок на 2 січня становить понад 1,1 млрд грн.

2. Україна та світ

• Агентство Bloomberg повідомило, що уряд Німеччини обговорює варіанти арешту заморожених російських активів для спрямування їх на відновлення України. Швейцарське видання Neue Zürcher Zeitung повідомило, що США та інші країни Заходу чинять тиск на уряд Швейцарії для арешту заблокованих російських активів, що дасть змогу спрямувати їх на відновлення.

• Президент Литви Науседа заявив, що країна у 2023 р і далі надаватиме воєнну підтримку України. Він висловив сподівання, що цей рік стане роком перемоги України над агресором.

Федеральний уряд Німеччини у 2022 р дозволив експорт озброєнь в Україну на суму 2,25 млрд, що зробило її найбільшим покупцем. На наступних місцях – Нідерланди, США та Велика Британія. Частину купленого ними озброєння також передано Україні.

Президент Зеленський обговорив воєнну співпрацю у 2023 р. з прем'єр-міністрами Великої Британії Сунаком та Нідерландів – Рютте. Також Зеленський зателефонував голові норвезького уряду Стере для обговорення постачання газу та озброєнь. Прем’єр-міністр Канади Трюдо пообіцяв надати Україні необхідну допомогу для проходження зими. Зеленський попросив Трюдо посилити санкційний тиск на Росію.

• Представник польського уряду Жарін назвав брехнею твердження російських пропагандистських ЗМІ про нібито масову участь "польських найманців" у війні в Україні та величезні втрати серед них. Жарін наголосив, що цю дезінформацію розраховано лише на внутрішньоросійську аудиторію.

• Компанія SpaceX підприємця Маска здійснила черговий запуск багаторазового ракетоносія Falcon-9. Він вивів на навколоземну орбіту кілька десятків супутників, зокрема, дослідний наносупутник PolyITAN-HP-30 який розробив Київський політехнічний інститут.

• До Німеччини на термінал у Вільгельмсгафені прибув перший газовоз зі скрапленим газом зі США. Ще 4 термінали буде запущено вже незабаром.

Туреччина дала дозвіл на користування своїми терміналами скрапленого газу болгарській держкомпанії Bulgargaz на термін 13 років. Орієнтовний обсяг

імпорту до Болгарії цим маршрутом – приблизно 1 млрд м³ на рік, що становить третину споживання країни.

Французька компанія Gaztransport & Technigaz оголосила про припинення роботи у РФ. Її контракт на будівництво 15 суден – газовозів криголамного класу для РФ буде розірвано, проте два кораблі таки буде добудовано й передано замовнику. На азійських корабельнях добудовуються ще 6 газовозів та 2 великі плавучі сховища газу для російських проєктів в Арктиці.

Обсяги транзиту російського газу до Європи українською ГТС впали до найменшого рівня з 1991 року. Протягом року було прокачано всього 20,35 млрд м³, тоді як у 2021 р – 41,60 млрд м³. Газпром мусить сплатити за весь законтрактований обсяг прокачування – 40,0 млрд м³ за умови контракту "качай чи плати", проте з травня платить набагато менше. Українська ГТС може забезпечити прокачування приблизно 100 млрд м³ на рік. Це дало б Газпрому можливість виконати взяті на себе зобов'язання перед європейськими покупцями. Російське керівництво відмовляється від цього варіанту вочевидь усе ще сподіваючись дотиснути ЄС на згоду на постачання трубою газогону "Північний потік-2", що вціліла. Газогін так і не було сертифіковано.

• Уряд Китаю розкритикував кроки західних держав, які запровадили обов'язкове тестування осіб, які прибувають із країни і пригрозив заходами у відповідь. Міністри охорони здоров'я країн ЄС та представники Єврокомісії планують запровадити тестування перед польотом пасажирів, які прибувають із Китаю, посилити моніторинг стічних вод літаків та внутрішній нагляд за можливим поширенням коронавірусу.

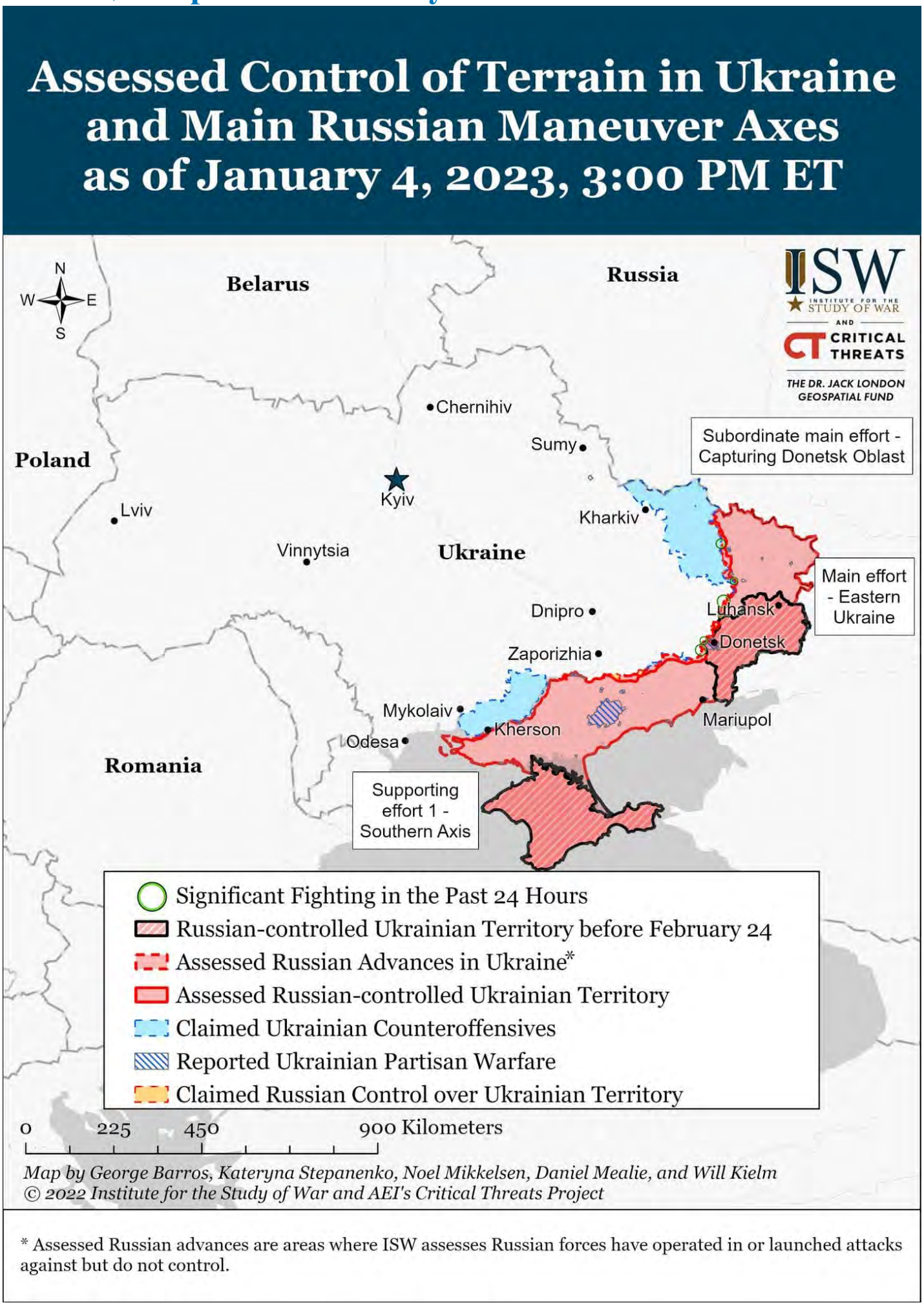
• За інформацією видання Politico, чиновники ЄС обурилися вимогою України запровадити санкції проти фармацевтичних компаній, які й далі працюють у Росії. Вони наполягають на тому, що ліки звільнено від санкцій "з огляду на гуманітарні потреби", і такі заходи не запроваджувала навіть ООН проти Ірану в 90-ті роки минулого століття. На думку чиновників, Україна прагне перетворити ліки на зброю, а також завдати шкоди інтересам європейського бізнесу. Україна має намір заборонити продаж на своїй території ліків угорської компанії Gedeon Richter, для якої ринок РФ є другим за обсягами збуту. Під загрозою заборони в Україні також ліки ще двох компаній – Berlin Chemie та Krka.

• Данський виробник помп Grundfos оголосив про продаж бізнесу та виробничих активів у Росії та Білорусі місцевому менеджменту – без передавання прав на інтелектуальну власність та технології.

***

№ 1.160

Оцінка російської наступальної кампанії – 4 січня

Переклад – ISW Українською (https://t.me/isw_ukr)

1. Спільнота російських милблогерів продовжує коментувати офіційні відповіді на удар українських HIMARS по російській базі в Макіївці, критикуючи типові для російського військового апарату проблемні питання.

4 січня міністерство оборони росії оприлюднило офіційне повідомлення, в якому пояснило удар «наявністю та масовим використанням особовим складом, всупереч заборонам, мобільних телефонів у зоні дії систем озброєння противника». Міноборони повідомило, що кількість загиблих під час удару наразі становить 89 осіб, включаючи заступника командира полку підполковника бачуріна.

Явна спроба російського міноборони покласти провину за удар на мобілізованих військовослужбовців – а так, за оцінками ISW, цей орган робить із 2 січня, – миттєво викликала обурення російських мілблогерів. Один з них підкреслив, що «вкрай неправильно робити мобільні телефони винними в ударах» і зробив висновок, що «винні не мобільні телефони та їхні власники, а недбалість командирів». Інші мілблогери зазначили, що застосування сотових телефонів на передовій у XXI столітті є неминучим, і що спроби заборонити їх використання – марні.

Критика російського міноборони з боку мілблогерів зводилася переважно до звинуваченнях військового командування в некомпетентності. При цьому багато хто стверджує, що російське військове керівництво не розуміє основних реалій, з якими стикаються солдати на передовій, і перевалює власні невдачі на «безликі маси» російських мобіків.

2. Реакція спільноти милблогерів на намагання міноборони перекласти провину на окремих військовослужбовців яскраво віддзеркалює типове небажання або нездатність російського військового апарату виправляти системні помилки.

Можливо, використання мобільних телефонів певною мірою і допомогло українському ударові, і, за великим рахунком, не має значення, вважає чи не вважає російське міноборони причиною удару саме це. Чітко організована, належним чином навчена та гарно керована сучасна армія не повинна допускати такого збігу факторів, які той, що стався у Макіївці. Російське командування несе повну відповідальність за рішення розмістити сотні мобілізованих на нетактичних позиціях в межах артилерійської зони фронту та біля складу боєприпасі

Імовірно, російське міноборони використовує цей удар, щоб із новою силою звинувачуати мобілізованих – чия поведінка, до речі, теж підкреслює невдачі у формуванні російських сил, – у власних інституційних провалах у веденні війни.

3. Комплектування російських підрозділів виключно мобілізованими юнітами не створює бойову потужність, співставну із кількістю мобіків.

Після удару в Макіївці, 4 січня, глава «ДНР» денис пушилін зазначив, що частина офіцерів обстріляного полку були мобілізованими.

Ремарка пушиліна, що деякі російські підрозділи для виконання керівних завдань покладаються на щойно мобілізованих і погано навчених новобранців, а не на загартованих у боях кадрових офіцкрів, додає ще один нюанс до розуміння того, чому все так погано у «мобілізованих» підрозділах. Мобіки у ролі офіцерів – з мінімальною підготовкою та низьким моральним духом, – імовірно, сприяють поганій практиці оперативної безпеки та не мають базової кмітливості для прийняття обґрунтованих тактичних й оперативних рішень.

4. Міністерство оборони росії знову змінило риторику та формат своїх щоденних оперативних звітів – насичує інформаційний простір розповідями про незначні успіхи та відвертає увагу від великих провалів

Така зміна буда запроваджена із 3 січня. Міністерство оборони росії подвоїло тривалість звітів та зосередилося не на своїх наземних атаках (переважно невдалих), а на звітах про удари по українській військовій техніці, які часто не мають оперативного значення. Ці звіти описують групові удари в невеликих населених пунктах за типом цілі, а не за місцем розташування, і це ускладнює для аудиторії географічне орієнтування та фактчекинг заявлених ударів.

Декілька дописів у Telegram міноборони росії присвятило новому ракетоносцю «Адмірал Горшков», який навряд чи буде проводити операції на підтримку воєнних дій росії в Україні. Це театралізований захід на кшталт тих, що їх, як раніше повідомляв ISW, нещодавно критикували російські мілблогери.

Раніше російське міноборони намагалося наслідувати оперативні звіти українського Генштабу – у відповідь на критику мілблогерів щодо непрозорості офіційного висвітлення війни після невдач росії восени 2022 року.

5. Начальник Головного управління розвідки України Кирило Буданов заявив, що українські війська мають намір розпочати великий контрнаступ по всій Україні навесні 2023 року.

Про це Буданов заявив в інтерв'ю для «ABC News», опублікованому 4 січня. Він очікує, що у березні 2023 року бої будуть найінтенсивнішими, і що навесні українські військові планують масштабний наступ, який звільнить територію «від Криму до Донбасу» і завдасть «остаточні поразки російській федерації».

Раніше українські посадовці заявляли, що ЗСУ намагатимуться зберегти ініціативу взимку 2023 року шляхом виконання серії поточних і майбутніх контрнаступальних операцій. Таке анонсоване планування великого

контрнаступу навесні 2023 року не йтиме урозріз із українськими контрнаступальними операціями, що триватимуть цієї зими. Українські сили можуть використати зимові контрнаступи, щоб створити умови для масштабнішої контрнаступальної операції навесні.

ISW не спостерігає жодних ознак того, що українські сили мають намір припинити контрнаступальні операції взимку, щоб навесні провести великий контрнаступ.

Буданов заявив, що подальші удари будуть «все глибше і глибше» всередині росії, але відмовився коментувати причетність України до попередніх ударів по російських тилах.

6. російські сили у своїй кампанії проти критичної інфраструктури України все більше покладаються на безпілотники іранського виробництва; імовірно, вони вже значно виснажили свій поточний запас цих систем.

4 січня представник Головного управління розвідки України Вадим Скібіцький повідомив, що російські війська використали в Україні близько 660 безпілотників іранського виробництва «Шахед-131» і «Шахед-136» з моменту їх першого застосування у вересні 2022 року. Раніше ISW оцінював, що за останній місяць російські сили збільшили темпи атак БПЛА на українську критичну інфраструктуру, в основному через використання «мопедів».

Речник командування ВПС України Юрій Ігнат 4 січня повідомив, що російські війська використовують безпілотники «Шахед», адже ті можуть краще уникати виявлення на радарах; вони літають нізько над землею, зокрема вздовж русла річки Дніпро, до основних цілей атаки, зосереджених у Києві.

Ігнат зазначив, що українська протиповітряна оборона збила 540 російських ударних безпілотників. Він заявив, що навіть при 100-відсотковому збитті «мопеди» все ж таки можуть завдавати шкоди українським містам, оскільки їхні боєголовки не завжди вибухають при перехопленні українськими зенітними ракетами і можуть детонувати після падіння на землю.

Скібіцький повідомив, що російські війська використовують великі рої безпілотників «Шахед», щоб прорвати українську протиповітряну оборону. За його словами, російські війська не зможуть досягти подібних результатів, якщо використовувамуть одночасно лише 5-10 безпілотників, тож вони задіюють значну кількість «мопедів», які надходять з Ірану партіями по 200 і 300 одиниць. Скібіцький каже, що російський контракт з Іраном передбачає передачу 1750 безпілотників. Нині, після активного використання цих систем у попередні дні, російські сили потребують поповнення запасів.

Також Скібіцький зазначив, що ГУР має дані розвідки, які свідчать про те, що росія отримає чергову партію іранських безпілотників (щоправда, невідомо, коли). Імовірно, російські військові попали в залежність від використання цих систем, оскільки ті є дешевою альтернативою звичайним високоточним ракетам – запаси яких росіяни, швидше за все, суттєво вичерпали.

7. Імовірно, росія буде прагнути до подальшої двосторонньої співпраці з Іраном, щоб забезпечити більшу кількість систем високоточної зброї для використання в Україні.

28 грудня джерело іранського державного ЗМІ заявило, що Іран незабаром отримає від Росії 24 винищувачі Су-35 – ймовірно, в обмін на безпілотники та балістичні ракети іранського виробництва. Один російський мілблогер написав, що ці високоточні системи дозволять росіянам більш ефективно, ніж шляхом авіаударів, вражати українські тилові райони, що знаходяться під захистом західних зенітних та протиракетних систем.

9 грудня високопоставлені чиновники США повідомили, що росія надає Ірану військову та технічну підтримку безпрецедентного рівня в обмін на іранські системи озброєння.

Якщо російські війська використовуватимуть в Україні безпілотні літальні апарати іранського виробництва з тією ж швидкістю, що й у період з вересня по грудень 2022 року, то вони «розстріляють» усі обіцяні 1750 «мопедів» до травня 2023 року. Тому, імовірно, щоб посилити свою кампанію проти української критичної інфраструктури, росія намагатиметься забезпечити подальші угоди з Іраном щодо надання систем високоточної зброї.

Іранське урядове «Інформаційне агентство Ісламської Республіки» 1 січня заявило, що росія та Іран будують новий трансконтинентальний торговельний маршрут, щоб обійти санкції та «іноземне втручання». Можливо, російські та іранські офіційні особи будують такі плани частково для підтримки більш послідовних поставок зброї між двома країнами. Раніше ISW оцінював, що Іран може постачати безпілотники та потенційно балістичні ракети до російської федерації, щоб встановити чіткі двосторонні безпекові відносини з росією, в яких він буде рівноправним партнером

✅ Ключові події

1) Спільнота російських милблогерів продовжує коментувати офіційні відповіді на удар українських HIMARS по російській базі в Макіївці, критикуючи типові для російського військового апарату проблемні питання.

2) Комплектування російських підрозділів виключно мобілізованими юнітами не створює бойову потужність, співставну із кількістю мобіків.

3) Міністерство оборони росії знову змінило риторику та формат своїх щоденних оперативних звітів – насичує інформаційний простір заявами про незначні успіхи та відвертає увагу від великих провалів.

4) Начальник Головного управління розвідки України Кирило Буданов заявив, що українські війська мають намір розпочати великий контрнаступ по всій Україні навесні 2023 року.

5) російські сили у своїй кампанії проти критичної інфраструктури України все більше покладаються на безпілотники іранського виробництва; імовірно, росія, буде прагнути подальшої двосторонньої співпраці з Іраном, щоб забезпечити більшу кількість систем високоточної зброї для використання в Україні.

6) російські сили продовжують обмежені контратаки, щоб відновити втрачені позиції вздовж лінії Сватове-Кремінна; українські удари, за повідомленнями, вивели з ладу матеріально-технічне забезпечення російських військ у Луганській області.

7) російські війська продовжують наступальні операції навколо Бахмута на фоні триваючих ознак того, що широкий наступ може досягти кульмінації.

8) російські війська продовжили наступальні дії на західних околицях Донецька.

9) січня російські війська продовжили відновлення боєздатності та оборонні дії в Херсонській області.

10) Деякі російські приватні виробники зброї продовжують критикувати російську воєнну кампанію.

11) 4 січня російська окупаційна влада продовжила вживати заходів щодо вирішення адміністративних питань, пов'язаних із закріпленням російського контролю над окупованими територіями.

***

№ 1.161

Оцінка російської наступальної кампанії – 5 січня 2023

Переклад – ISW Українською (https://t.me/isw_ukr)

1. Заклик президента росії володимира путіна до російських сил дотримуватися 36-годинного припинення вогню 6-7 січня, на російське

православне Різдво, є, скоріше за все, інформаційною операцією, що має на меті нашкодити репутації України.

Путін доручив міністру оборони росії сергію шойгу ініціювати режим припинення вогню з 12:00 6 січня до 24:00 7 січня вздовж «всієї лінії зіткнення сторін в Україні». Він закликав Україну також прийняти режим припинення вогню, щоб дозволити «великій кількості громадян, які сповідують православ'я» відвідати Різдвяне богослужіння. Заява путіна нібито стала відповіддю на заклик московського патріарха кирила (глави підконтрольної кремлю російської православної церкви) тимчасово припинити вогонь у зв’язку зі Святвечором та Різдвом Христовим.

Українські та західні офіційні особи, у тому числі президент США Джо Байден, одразу відзначили лицемірство цієї заяви та підкреслили, що російські війська не гребували завдавати ударів по українській військовій та цивільній інфраструктурі 25 грудня, коли багато православних українців святкують Різдво, та на Новий рік.

путін може прагнути забезпечити 36-годинну паузу для російських військ, щоб дати їм можливість відпочити, відновити сили та перегруповатися для відновлення наступальних операцій на критичних ділянках фронту. Така пауза принесла б непропорційну користь російським військам, і Україна могла б почати втрачати ініціативу. У путіна немає підстав очікувати, що Україна виконає умови цього раптово оголошеного припинення вогню. Можливо, він виголосив цей заклик, щоб підкреслити непримиренність України та її небажання йти на переговори. Таку свідому інформаційну тактику росія, як повідомляв ISW, застосовувала і раніше.

Для організації та впровадження режиму припинення вогню потрібен час. А дата російського православного Різдва незмінна протягом століть. Нагадаємо, 14 грудня прес-секретар кремля дмитро пєсков заявив, що росія не планує припиняти вогонь на православне Різдво. Тож раптова заява Путіна 5 січня стала несподіванкою. Якби Путін серйозно ставився до релігійно мотивованого припинення вогню, у нього було достатньо часу, щоб підготуватися цього.

2. Те, що путін обґрунтовує припинення вогню релігійними мотивами, додатково підсилює ще одну російську інформаційну операцію, яка зображує Україну пригнічувачем релігійних свобод, а путіна позиціонує як справжнього захисника християнської віри.

Як раніше зазначав ISW, кремль використав дискусії про східне православне християнство, щоб звинуватити Київ у пригніченні релігійних свобод в Україні. Нещодавно російські джерела дізналися про рейди, які проводила Служба безпеки України проти російських православних церков та священнослужителів, а також про українські санкції проти пов’язаних з кремлем ієрархів української православної церкви московського патріархату.

Ці заходи не є спробами придушення релігійних свобод в Україні. Скоріше, вони спрямовані проти відверто прокремлівських священників російської

православної церкви, які матеріально, політично та духовно підтримали російську агресію проти України.

Субкомпонентом цієї інформаційної операції є заклик до припинення вогню на чітко релігійних підставах відповідно до російської православної традиції. Оголошення про припинення вогню було раптовим. Про таке слід було домовитися задовго до святкування російського православного Різдва. Тож, ймовірно, воєнні дії триватимуть 6 і 7 січня. І це дозволяє росії вважати, що Україна порушує право віруючих відзначити свято.

Ця ІПСО може підсилити безпідставний наратив кремля про те, що Україна переслідує російськомовних і православних християн, – наратив, який путін неодноразово використовував як виправдання свого незаконного вторгнення в Україну в лютому 2022 року.

Заклик про припинення вогню позиціонує путіна як гаранта християнських цінностей і переконань. Він та інші російські посадовці часто представляють війну в Україні як релігійну – проти «сатанинських» і «фанатичних» елементів українського суспільства, які прагнуть підірвати традиційні релігійні цінності й мораль. Запропоноване путіним припинення вогню підтримує брехливі російські ІПСО про те, що росія веде священну війну проти аморального українського суспільства та його світських західних наглядачів.

В дійсності ж російські війська з 2014 року придушують свободу віросповідання на окупованій території України.

3. Провоєнна спільнота російських мілблогерів відреагувала на оголошення про припинення вогню різким невдоволенням.

Декілька відомих мілблогерів оголосили, що російські солдати взагалі не хочуть припинення вогню, і підкреслили, що це марна, поразницька витівка, яка навряд чи матиме успіх.

Один мілблогер, який раніше перебував у російських підрозділах у Бахмуті та був присутній у вересні в кремлі на церемонії анексії, використав відверто геноцидну й антигуманну риторику у відповідь на заклик про припинення вогню. Він заявив, що російські солдати не хочуть компромісу. Вони «хочуть вбивати кожного, хто носить форму ворожої армії, незалежно від статі та обставин, які змусили цього нелюдя [sic!] вдягнути цю форму». Такий рівень злості від тих мілблогерів, які зазвичай досить прихильні до лінії путіна щодо війни, вартий уваги: він підриває спроможність путіна представити росію як сторону, що бажає вести переговори. Постійне спілкування путіна з цими людьми, особливо тими, хто часто відверто закликає до геноциду, продовжує демонструвати той факт, що путін не поступиться своїми цілями в Україні.

4. Свої максималістські цілі путін підтвердив 5 січня у телефонній розмові з президентом Туреччини Реджепом Таїпом Ердоганом.

Він підкреслив, що москва залишається відкритою до переговорів з Києвом, якщо такі переговори «враховують нові територіальні реалії». В контексті переговорів це означає змусити Україну піти на поступки, які прямо підривають її територіальний суверенітет.

5 січня секретар НАТО Йенс Столтенберг зазначив, що ознак того, що амбіції Кремля змінилися, немає.

Припинення вогню як інформаційна операція, плюс продовження путінської пропаганди максималістських цілей в Україні – все це вказує на те, що путін не має бажання вести переговори з Україною. Крім того, постійна прихильність путіна до мілблогерів, які регулярно використовують відверто геноцидні висловлювання та закликають до активних бойових дій, є чітким показником його намірів у цьому напрямку.

Якщо і коли путін серйозно почне шукати компроміси, про прийняття яких Україна та Захід могли б серйозно подумати, – він виставить умови гучній і відомій націоналістичній спільноті, до якої він зараз залицяється, наділяючи повноваженнями. Така діяльність буде помітна в інформаційному просторі. Можливо, він буде погрожувати, маргіналізувати, деформувати, заманювати або вмовляти провоєнних мілблогерів, щоб вони прийняли обмеженіші цілі.

А доти підтримка й просування таких екстремістів з боку путіна є промивистим свідченням того, що він не має наміру відмовлятися від своїх максималістських цілей.

5. Хазяїн групи «вагнер» євген пригожин заявив, що ув’язнені, які добровільно співпрацювали з його групою в Україні, отримали помилування; ймовірно, ця заява має на меті посилити його вплив і політичну вагу.

російське державне ЗМІ «РИА Новости» цитує слова пригожина журналістам, що два десятки колишніх ув'язнених, які уклали шестимісячні контракти з групою «вагнер» і воюють в Україні, отримали помилування. На кадрах, які оприлюднили російські джерела, пригожин проводить церемонію для особового складу ПВК «вагнер» в реабілітаційному центрі в анапі краснодарського краю, під час якої вручає колишнім ув'язненим державні нагороди та документи про помилування.

ISW не знайшов жодного офіційного коментаря від джерел в російському уряді, чи дійсно «вагнерівці» отримали таке помилування. Згідно з Кримінальним кодексом російської федерації та статтею 89 конституції рф, лише президент російської федерації може помилувати особу; також регіональні комісії з питань помилування та окремі особи можуть звертатися до президента рф з проханням про помилування окремих осіб. Може бути, що

пригожин подавав прохання про помилування колишніх ув'язнених від їх імені.

Можливо також, що те, що пригожин називає «помилуванням», насправді є виданим російським судом «звільненням від покарання» (пом’якшення позбавлення волі та/або іншого кримінального покарання), або ж амністією від державної думи рф. ISW не виявив жодного офіційного російського джерела, які повідомляють, що російський суд або держдума вжили будь-який із цих заходів щодо даних колишніх в’язнів, хоча цілком можливо, що таки вжили.

У попередніх звітах ISW повідомлялося, що група «вагнер» обіцяла ув’язненим «повне звільнення від кримінального покарання», але це не обов’язково означає, що в’язні отримають помилування.

6. Ймовірно, пригожин використовує неоднозначність правового статусу колишніх ув'язнених, аби створити враження, що він достатньо впливовий, щоб добитися помилування для «вагнерівців».

Скоріше за все, пригожин оприлюднив передачу документів про помилування, щоб продемонструвати свій начебто вплив у даній ситуації та показати себе центральною фігурою в ультранаціоналістичній провоєнній спільноті. Виглядає так, ніби помилування цих злочинців є заслугою пригожина, і цим він ризикує привласнити собі повноваження, якими в дійсності володіє лише путін.

7. Ще одна можлива причина оприлюднення передачі документів про помилування – посилення заходів з вербування ув’язнених до групи «вагнер» та заспокоєння можливих побоювань серед «вагнерівців» щодо виконання обіцяного.

Речник Ради національної безпеки США Джон Кірбі 22 грудня 2022 року заявив, що нині в Україні діють 50 тисяч бойовиків групи «вагнер», у тому числі 40 тисяч засуджених, набраних з російських в'язниць. Кірбі повідомив, що за місяць в Україні загинуло понад 1000 бойовиків, а російське опозиційне видання «The Insider» 5 листопада написало, що за два місяці в Україні загинуло 500 колишніх в’язнів-«вагнерівців».

Схоже, групі «вагнер» треба поповнити свої ряди після великих втрат, переважно серед колишніх ув'язнених. Імовірно, пригожин оприлюднив передачу документів про нібито помилування, щоб посилити кампанію з вербування до «вагнера» по російських в'язницях.

Як повідомляється, 80 відсодкам «вагнерівців», які знаходяться в Україні, пообіцяли певну юридичну винагороду за участь у бойових діях. Тож пригожин міг оприлюднити цю передачу документів, щоб заспокоїти їх.

пригожин все більше пов’язує свою позицію в російській ультранаціоналістичній провоєнній спільноті з можливостями групи «вагнер» по захопленню територій та, зокрема, з її наступом на Бахмут. Імовірно, він має намір посилити мотивацію особового складу своєї ПВК та сформувати нові воєнізовані формування в спробі уникнути кульмінації при Бахмуті – спробі помилковій та нежиттєздатній.

✅ Ключові події

1) Заклик президента росії володимира путіна про 36-годинне припинення вогню з нагоди святкування російського православного Різдва є інформаційною операцією, що має на меті нашкодити репутації України.

2) Те, що путін обґрунтовує припинення вогню релігійними мотивами, додатково підсилює ще одну російську інформаційну операцію, яка зображує Україну пригнічувачем релігійних свобод, а путіна позиціонує як справжнього захисника християнської віри.

3) путін не змінив своїх фундаментальних максималістських цілей в Україні.

4) Хазяїн групи «вагнер» євген пригожин стверджує, що ув’язнені, які добровільно долучилися до бойових дій групи в Україні, отримали помилування, – імовірно, ця публічна акція спрямована на те, щоб посилити вплив і політичну вагу пригожина, активізувати вербування в’язнів до його ПВК та заспокоїти злочинців у формі.

5) російські сили продовжили обмежені контратаки, щоб відновити втрачені позиції вздовж лінії Сватове-Кремінна; росіяни стверджували, що українські сили продовжують контрнаступальні операції в цьому районі.

6) Повідомляється, що навколо Бахмута та на захід від міста Донецьк українські сили провели успішну контратаку, а російські сили продовжують наступальні операції.

7) російські війська продовжили діяти диверсійно-розвідувальними групами на річці Дніпро та зміцнювати позиції на східному (лівому) березі у Херсонській області.

8) російські мілблогери стверджують, що нещодавні успіхи росіян у Запорізькій області, ймовірно, відвернуть увагу від повільного російського наступу навколо Бахмута, який може сягнути кульмінації.

9) Імовірно, значну частину втрат російської армії в Україні продовжують складати мобілізовані військовослужбовці.

***

№ 1.162

Оцінка російської наступальної кампанії – 6 січня 2023

* Assessed Russian advances are areas where ISW assesses Russian forces have operated in or launched attacks against but do not control.

Переклад – ISW Українською (https://t.me/isw_ukr)

1. російські посадовці та мілблогери в основній масі не відреагували на оголошення США про нову військову допомогу Україні на понад 3,75 мільярда доларів. Це вчергове демонструє вибірковість кремля та російського інформаційного простору щодо того, коли зображати військову допомогу Заходу як ескалацію, а коли ні.

6 січня державний секретар США Ентоні Блінкен заявив, що в рамках допомоги Україні будуть надані бойові машини піхоти Bradley, артилерійські системи, бронетранспортери, ракети «земля-повітря» та боєприпаси. Російські офіційні особи та мілблогери майже не відреагували на це оголошення про військову допомогу.

Нещодавно кремль зобразив передачу Україні ППО Patriot – суто оборонних систем – як ескалацію.

Відсутність реакції росії на оголошення США про військову допомогу, яку українські сили могли б використати для підтримки контрнаступальних операцій, підтверджує попередню оцінку ISW. Ми припускаємо, що кремль більше стурбований своїми ІПСО та впливом, який військова допомога Заходу може мати на певні воєнні операції росії в Україні, аніж будь-якими конкретними системами озброєнь, червоними лініями чи можливими побоюваннями уявного наступу України проти власне російської федерації з використанням західних систем.

Вибіркова реакція кремля на західні військові поставки та допомогу Україні підтримує інформаційні операції, спрямовані на те, щоб представити Україну несамостійною та несуверенною, а також роздмухати тему ескалації й послабити готовність Заходу надавати подальшу військову допомогу. Якщо кремль і російський інформаційний простір побачать, що майбутня військова допомога Заходу може підживити ці ІПСО, вони схопляться за неї і будуть розглядати саме так, а не як відображення якихось фактичних кремлівських червоних ліній або конкретних занепокоєнь щодо потенційної загрози, яку можуть становити західні системи зброї.

ISW раніше казав, що ці спостереження варто розглянути в контексті обговорення Заходом питання про надання Україні західних танків, далекобійних систем та інших можливостей.

2. російські посадовці та мілблогери продовжують негативно реагувати на заклик президента росії володимира путіна від 5 січня про припинення вогню, адже 6 січня бойові дії в Україні тривали.

Глава «ДНР» денис пушилін зазначив, що припинення вогню не означає, що російські війська перестануть відповідати на «провокації з боку ЗСУ», інакше вони ризикують дати Україні можливість покращити свої позиції на

критичних ділянках фронту. Слова пушиліна – це неявна критика заяви путіна і приклад того, що вона була погано сприйнята російським військовим керівництвом.

Колишній командир бойовиків на Донбасі ув 2014 році та відомий мілблогер ігор гіркін назвав припинення вогню «сміливим і рішучим кроком до поразки і капітуляції» росармії та розкритикував російське керівництво за те, що воно не винесло уроків з результатів «перемир'їв» за попередні вісім років.

Інші відомі мілблогери скористалися заявою про припинення вогню, щоб розкритикувати ведення війни кремлем і звинуватити керівництво країни у тому, що воно прямо загрожує російським солдатам.

Заклик про припинення вогню, ймовірно, і надалі «робитиме нерви» деяким мілблогерам, які історично користувалися взаємною підтимкою з боку путіна.

3. Хоча багато голосів у російському інформаційному просторі різко розкритикували заклик до припинення вогню, деякі одіозні діячі схопилися за заяву путіна та продовжили поширювати наратив про те, що він є захисником релігійних цінностей і моралі.

6 січня заступник голови ради безпеки рф дмитро медведєв заявив, що путін простягнув Україні «руку християнського милосердя», а Україна відкинула її через брак віри.

Командир чеченського спеціального загону «ахмат» апті алаудінов у відповідь на припинення вогню вибухнув палкою похвалою на адресу путіна. Він назвав російського президента «істинно віруючим християнином», зазначив, що Ісус є шанованим пророком в ісламі, і заявив, що виною тому, що Київ відмовився прийняти «перемир'я», є український «сатанізм». Таке гаряче вихваляння припинення вогню з релігійних мотивів з боку алаудінова є частиною конкретної та тривалої інформаційної операції кремля, спрямованої на те, щоб задовольнити різні групи релігійних меншин у російських збройних силах, представляючи Україну аморальним і бездуховним ворогом, який не має віри, що засмучує як християн, так і мусульмани.

4. Відомі російські мілблогери продовжують використовувати свої платформи, щоб виступати за викорінення української культурної та етнічної ідентичності.

Командувач «ДНР» олександр ходаковський 6 січня заявив, що росія та Україна мають «спільний генофонд» і «духовний простір», який Україна знищує війною. Ця заява ходаковського демонструє явне неприйняття українського народу як суверенного та окремого від росії.

Подібні вислови лунали й від іншого відомого мілблогера: мовляв, ідеї українського етносу ніколи не існувало, її сфабрикували українські «націоналісти». Мілблогер послався на концепцію «малоросії» – імперської ідеї щодо української території як частини росії, їй цілковито підпорядкованої.

Ще один мілблогер поширив ідеї, вигадані ще до 24 лютого, про те, що Україна нібито пригнічує російськомовних, і заявив, що війна має продовжуватися, щоб відновити російську мову на «території невдовзі колишньої України».

Все це відомі в російському інформаційному просторі голоси, які мають широку аудиторію. І вони продовжують відкрито виступати за дегуманізацію та знищення українського народу. Поки кремль надає простір таким голосам та безжально цензурує думки, що суперечать його власним інформаційним лініям, путінські наміри у війні залишаються кристально ясними.

✅ Ключові події

1) російські посадовці та мілблогери в основній масі не відреагували на заяву США про нову військову допомогу Україні на понад 3,75 мільярда доларів.

2) російські посадовці та мілблогери продовжують негативно реагувати на заклик президента росії володимира путіна від 5 січня про припинення вогню, адже 6 січня бойові дії в Україні тривали.

3) Деякі одіозні діячі російського інформаційного простору схопилися за заяву путіна та продовжили поширювати наратив про те, що він є захисником релігійних цінностей і моралі.

4) Відомі російські мілблогери продовжують використовувати свої платформи, щоб виступати за викорінення української культурної та етнічної ідентичності.

5) російські та українські війська продовжують наступальні дії поблизу Кремінної та Сватового.

6) російські джерела заявили, що російські війська досягли успіхів у Соледарі; також російські наступальні операції тривали навколо Бахмута та в районі Авдіївка-Донецьк.

7) російська влада та військове керівництво продовжують наражатися на негативну реакцію через свою відповідь щодо українського удару 31 грудня по російській базі в Макіївці, Донецька область.

8) російські війська та окупаційна влада продовжують використовувати українських дітей, щоб консолідувати соціальний контроль на окупованих територіях.

***

№ 1.163

«На шару» (с). Проясняются причины отсутствия *ленд-лиза*

2023-01-07

Илларионов

Советник ОП Украины Алексей Арестович, возможно, приоткрыл завесу над тайной отсутствия поставок военной помощи США Украине по такому каналу, как ленд-лиз.

Во вчерашнем разговоре **он сказал следующее (с 1:21:30):**

А.Арестович: ***Ленд-лиз невыгоден Украине. Та помощь, которая дается нам сейчас, дается безвозмездно. А ленд-лиз придется возвращать, хотя бы в минимуме, но придется. Отдавать вооружение и технику. А зачем? Заранее подписываться на такие условия? Все, что дается сейчас, дается бесплатно и без необходимости возвращать... Ленд-лиз по условиям после войны необходим к возвращению. Там не учитывается техника, погибшая в боях, то – се, пятое – десятое, на что-то они закрывают глаза. Но хотя бы часть придется вернуть. Зачем возвращать?... Или по остаточной стоимости выкупить... А у нас все свое. Не надо ничего. На шару дают, на шару берем.***

https://www.youtube.com/watch?v=pZtJp4xwXXo&t=4881s

В отличие от заявлений посла Украины в США **О.Маркаровой** и представителя МИД Украины **О.Николенко**, говоривших о якобы необходимости оплаты поставок по ленд-лизу, заявление **А.Арестовича** строго соответствует тексту Закона о ленд-лизе Украине, принятого Конгрессом США в апреле прошлого года и подписанного президентом США 9 мая 2022 года. Действительно, в соответствии с требованиями Закона о ленд-лизе военная техника не оплачивается реципиентом такой помощи (правительством Украины). Но если по завершени боевых действий она осталась неуничтоженной и неповрежденной, то она должна быть возвращена ее донору – правительству США. В случае невозможности ее физического возврата она должна быть оплачена по остаточной стоимости.

***

Таким образом, прояснилась **одна из загадок продолжающейся 8 месяцев дискуссии о ленд-лизе**, вызванная противоречивыми заявлениями некоторых украинских официальных лиц. **Теперь мы точно знаем, что в ОП Украины**

имеется не ошибочное и не искаженное, а совершенно адекватное представление о Законе, о его возможностях и условиях.

Вчерашний комментарий, возможно, также проливает свет и на **другую загадку указанной дискуссии**.

Если обнародованная вчера позиция А.Арестовича разделяется руководством ОП Украины, то тогда **становится понятным отсутствие в течение этих 8 месяцев сколько-нибудь заметных действий со стороны руководства Украины, включая и отсутствие публичной кампании, по получению Украиной военной помощи по каналу ленд-лиза**.

Тогда становятся более понятными и

> прохладные комментарии в адрес ленд-лиза со стороны **О.Маркаровой**, как минимум, начиная с 3 мая 2022 года, то есть появившиеся тогда, когда закон даже еще не был подписан президентом США и еще не вступил в жизнь.

Учитывая то, что

в течение этих 8 месяцев позиция официальных представителей США радикально изменилась – от публично высказывавшегося намерения активно использовать этот канал (комментарий Байдена и заявление пресс-службы Пентагона от 9 мая), а позиция такого официального представителя Украины, как **О.Маркаровой**, – фактически нет, то **складывается впечатление, что инициатором отказа от использования ленд-лиза для оказания военной помощи Украине в течение этих 8 месяцев является прежде всего украинская сторона**.

> **В какой степени данная позиция этой части украинского руководства (по отказу от ленд-лиза) разделяется военным руководством Украины, неизвестно…**

Известно лишь то, что

после 24 февраля 2022 года Министерство обороны Украины закупает большое количество военной техники, что называется, за *«живые деньги»*.

> В частности, за первые 4 месяца новой стадии войны с 24 февраля на закупки было потрачено не менее 15 млрд. гривен. В переговорах о закупках такого рода, судя по рассказу министра обороны **А.Резникова**, принимает участие и г-жа посол: «И здесь начинаются истории. К примеру, звонит мне наша посол Оксана **Маркарова**. Говорит: «Алексею, какие-то недоразумения. Я знаю, что Пентагон для нас сейчас будет закупать одну нужную историю, которая в пакете помощи за деньги налогоплательщиков американского народа. Но тут приехали спецэкспортеры к производителю и говорят: «Мы у вас купим партию

этих необходимых вещей за деньги и подороже, поставьте Пентагон во вторую очередь, а нам продайте уже»».

Следует также заметить, что в отличие от бесплатного ленд-лиза коммерческие закупки оружия осуществляются за наличные, при этом цены иногда оказываются существенно *завышенными*.

А.Резников: «мне предлагают БТР за миллион, который стоит 400 тысяч, потому что я получил сигнал и от Бельгии, например, что такая ситуация имела место. Во время войны – это мародерство. Потому все данные переданы Службе безопасности Украины, я думаю, что там продолжают исследование».

Американские наблюдатели были также шокированы, узнав, что *спонсорами* приема в посольстве Украины в США по случаю 31-й годовщины ВСУ стали крупные *американские военные компании*, названия которых оказались размещенными даже на официальных приглашениях самого посольства:

«Было что-то настолько явное, что некоторые наблюдатели громко рассмеялись над приглашением на прием. Логотипы военных подрядчиков Northrop Grumman, Raytheon, Pratt & Whitney и Lockheed Martin были изображены на приглашении в качестве спонсоров мероприятия, под официальными украинскими эмблемами и элегантным синим шрифтом, который гласил, что посол Украины и военный атташе «просят доставить им удовольствие вашим присутствием». «Для меня действительно странно, что они поместили это в приглашение», — сказал мне один эксперт из аналитического центра. «Тот факт, что они не стесняются этого, — это интересно», — пояснил ученый. (Оба говорили на условиях анонимности, так как регулярно посещают мероприятия посольства в Вашингтоне)».

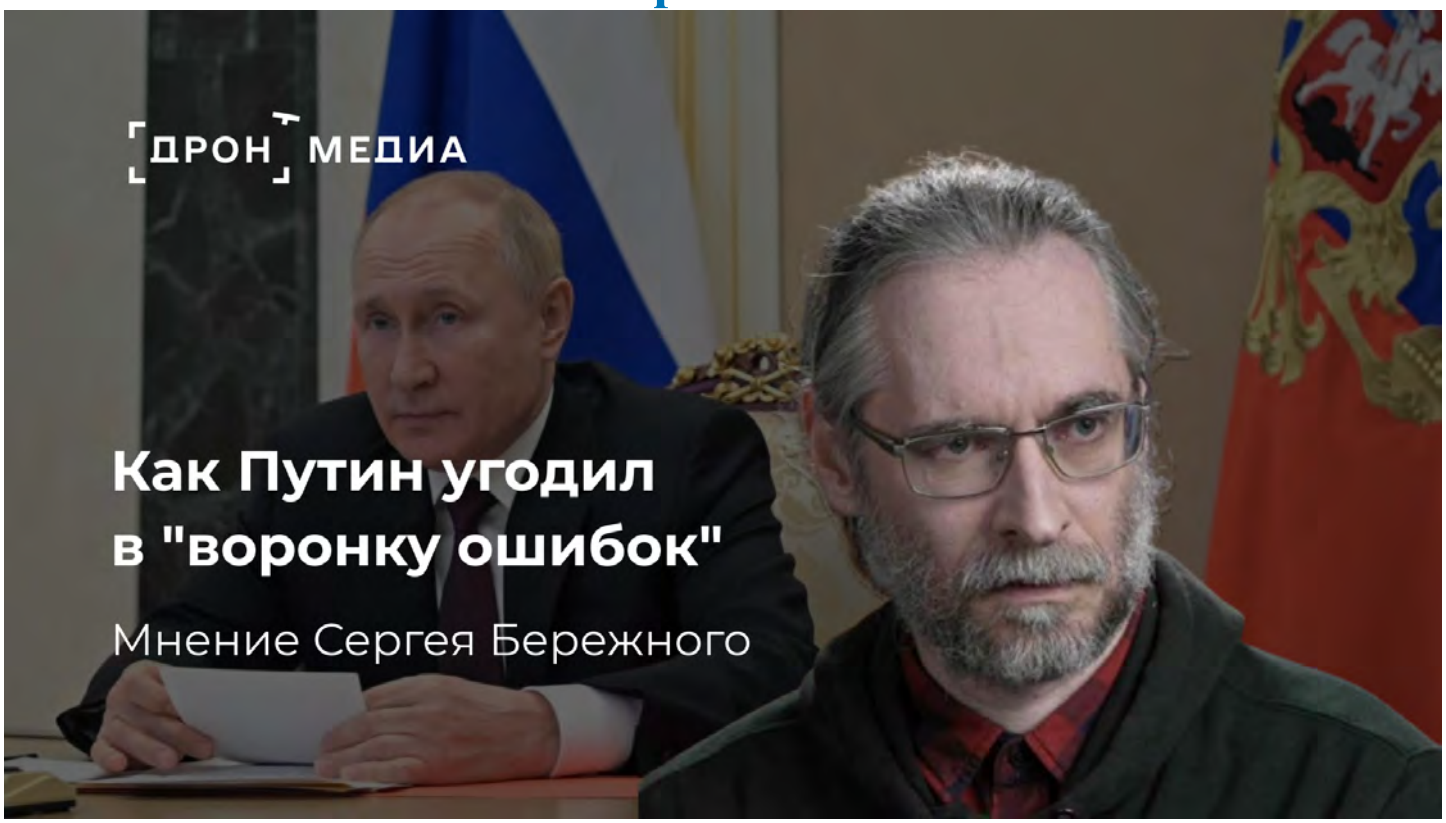
В этой связи становится более понятной развернутая в последнее время в украинском информационном пространстве кампания разжигания ненависти против членов Команды поддержки Украины, выступающих за максимальное увеличение военной помощи Украине и использование для этого всех возможных каналов, включая и ленд-лиз.

https://aillarionov.livejournal.com/1343842.html

***

№ 1.164

Как Путин угодил в "воронку ошибок". Мнение Сергея Бережного

2023-01-07

Сергей ***Бережной***

"У победы тысяча отцов, а поражение всегда сирота", сказал Кеннеди (а задолго до него, хоть и другими словами, Тацит).

Конечно, это сказано не о поражении как таковом, а о нежелании проигравшего признавать, что причиной проигрыша стали его собственные ошибки и "плохие" решения. Очень не хочется выглядеть лузером.

По-человечески это очень понятно, но с точки зрения здравого смысла именно такой подход ведет к закреплению проигрыша — и возникновению "воронки ошибок".

Потому что если проигравший считает, что он *"все делал правильно"*, он тем самым отказывается анализировать причины своего поражения.

1) Но если ошибки не осознать, то их и не исправить.

2) А если их не исправить, то они будут повторены, приведут к новым "плохим" решениям и сделают ситуацию еще хуже.

Многомесячные и практически безрезультатные атаки российских оккупантов на Бахмут — отличная иллюстрация того, как упорно Кремль держится за решения, которые не приносят ему желательного результата (конечно, если

мы считаем, что Кремль хочет взять Бахмут, а не угробить как можно больше собственных солдат).

Кажется, чего проще: если тактика не дает результата, смени ее. Попробуй другую, может, получится. Для этого нужно просто признать, что прежняя тактика была ошибочной.

Но именно это — признать свою ошибку — Кремль и не может. Хуже того — не умеет. Еще хуже — не способен осознать, что это именно ошибка.

Жесткий авторитаризм (и тем более тоталитаризм) всегда держится на идее о "безошибочности" лидера и созданной им системы. Это фундамент.

Путин может пожертвовать чем угодно, но отказаться от своей "безошибочности" для него равносильно признанию полного поражения, которое ну никак не вмещается в его систему миропонимания.

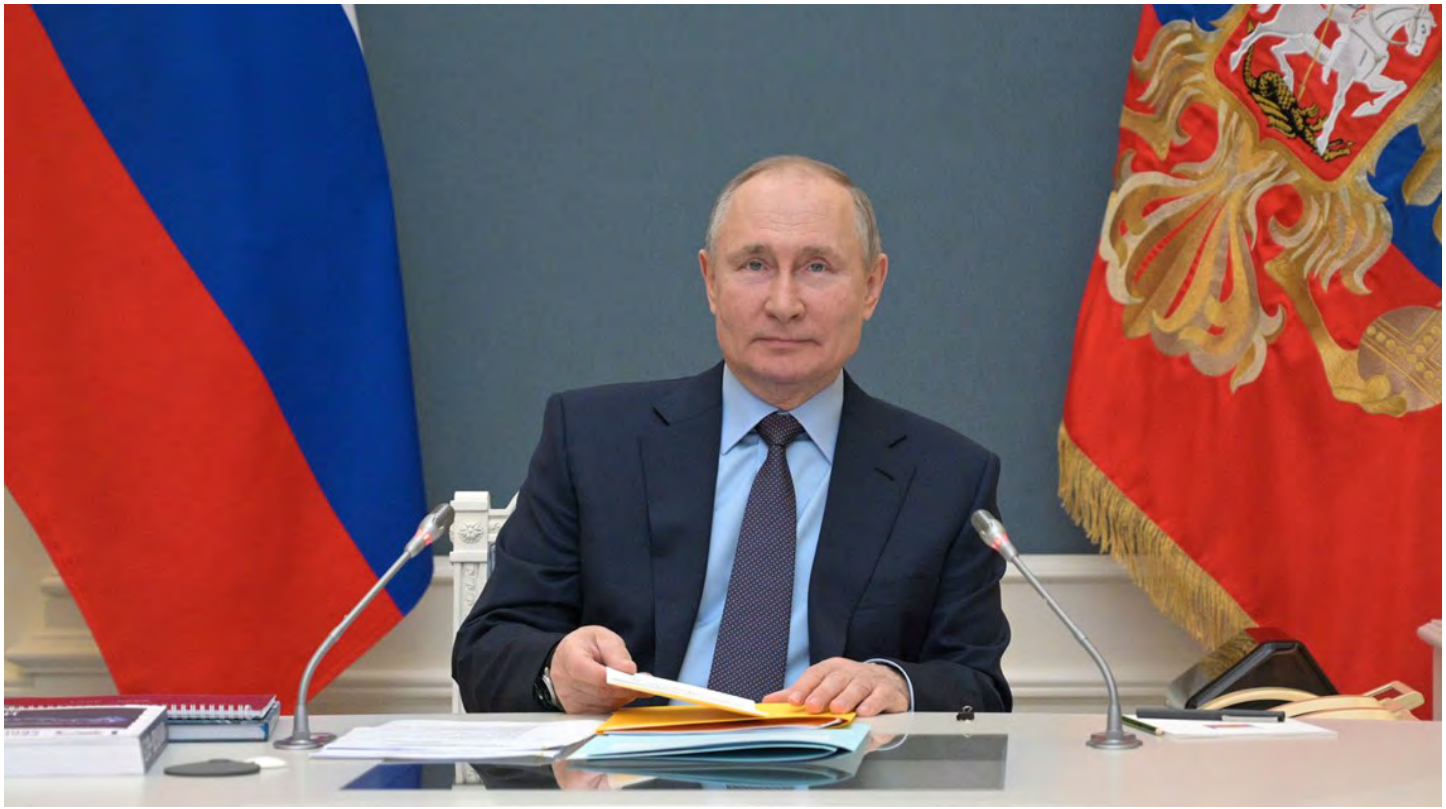
Потому он упорно настаивает на своих откровенно "плохих" решениях, нанизывает их одно на другое, своими руками **доводя ситуацию до полной катастрофы.**

Его "воронка ошибок" расширяется и углубляется.

А потом, когда в ней накопится критическое количество "плохих" решений, "воронка" сколлапсирует и уничтожит и породившую ее ситуацию, и систему, а заодно и их лидера.

И "выскочить" их этого вихря нынешний российский режим не сможет, потому что **самозабвенная и доведенная до абсолюта "безошибочность" подарила ему еще одно замечательное и системное достоинство:**

— он напрочь лишен спасительной *обратной связи*.

Если у человека что-то болит, он понимает, что у организма проблемы и его нужно лечить, иначе станет совсем плохо.

Но если человек считает, что ощущение боли ему внушили враги, чтобы ему нагадить, он лечится не будет.

> Зачем лечиться, раз организм в порядке, а вся боль — происки внешних врагов. С ними и надо бороться. И он борется с внешними врагами, пока его организму не станет совсем того.

Боль — это стабилизирующий сигнал обратной связи в организме.

> 1) В государстве точно такую же роль играет критика власти. Критика может быть неприятна, но она сообщает о проблемах, которые государству необходимо решить.
>
> 2) Если критику игнорировать, проблемы останутся, накопятся и в итоге создадут ту самую "воронку ошибок".

Но в России общественная критика государства ("критика снизу") эффективно заблокирована. Любой хоть сколько-нибудь критический сигнал власть считает диверсией против себя, непогрешимой по определению. А поскольку сигналы не проходят, ставшие причиной этих сигналов проблемы не решаются. Но власть об этом ничего не знает (опасных сигналов-то неслышно) и продолжает действовать так, как будто у страны вообще нет никаких проблем. В стратегии это называется "отсутствием ситуационной осведомленности".

Возможно ли, что имея искаженные представления о реальной ситуации, Кремль будет принимать верные решения? Разве что случайно. А

мейнстримом для него закономерно становится принятие решений "плохих", которые только ухудшают реальную ситуацию. Власть, не осознавая того, становится ситуационно некомпетентной.

А потом некомпетентность власти перестает быть ситуационной и становится системной, а ее разрыв с реальностью — практически полным.

Но в Кремле никто этого не замечает, потому что — помните? — обратная связь-то заблокирована. Ничего на самом деле не болит, это все происки внутренних и внешних врагов. Главное — продолжать настаивать, что все решения были правильными, тогда все получится. Пошлите на Бахмут еще сотню "вагнеров", пусть сдохнут, но возьмут.

А потом: как же так, мы же все делали правильно, почему же такой лесоповал кругом? Откуда столько трупов? И где достижения, если все "по плану"?

Потому что из "воронки ошибок" можно выбраться, только если ошибки признать и исправить.

Напрашивается вопрос: зачем я подсказываю Кремлю, как ему выбраться из "воронки"? Затем, что я, в сущности, ничего нового не сказал.

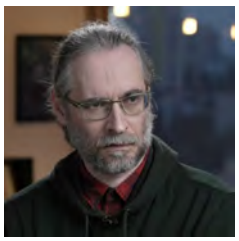
> Ситуация описана давно, предложения по деэскалации "воронки" многократно озвучены, вплоть до расписанных "дорожных карт". Все рецепты для лечения идиота были выписаны.

Но для Кремля и Путина все это не представляет ни малейшего интереса. Они не видят никакой "воронки ошибок", а потому не пытаются из нее выбираться. У них по-прежнему во всем виноваты "англосаксы", ну и еще "бандеровцы" (шутку "если бы враги не сопротивлялись, мы бы давно их победили", я придумал много лет назад, но кто бы мог тогда предположить, что Кремль будет декламировать ее с такой смертельной серьезностью?).

Поэтому я и не сомневаюсь, что "безошибочный" Путин и его "безупречная" система с отключенной обратной связью так и будут сидеть в "воронке ошибок", пока та не взорвется — вместе с ними, с их режимом и со всем невменозом их недоимперии.

Но даже после этого лузерами и "отцами поражения" они, будьте уверены, себя не признают.

Сфига ли, все ж правильно делали.

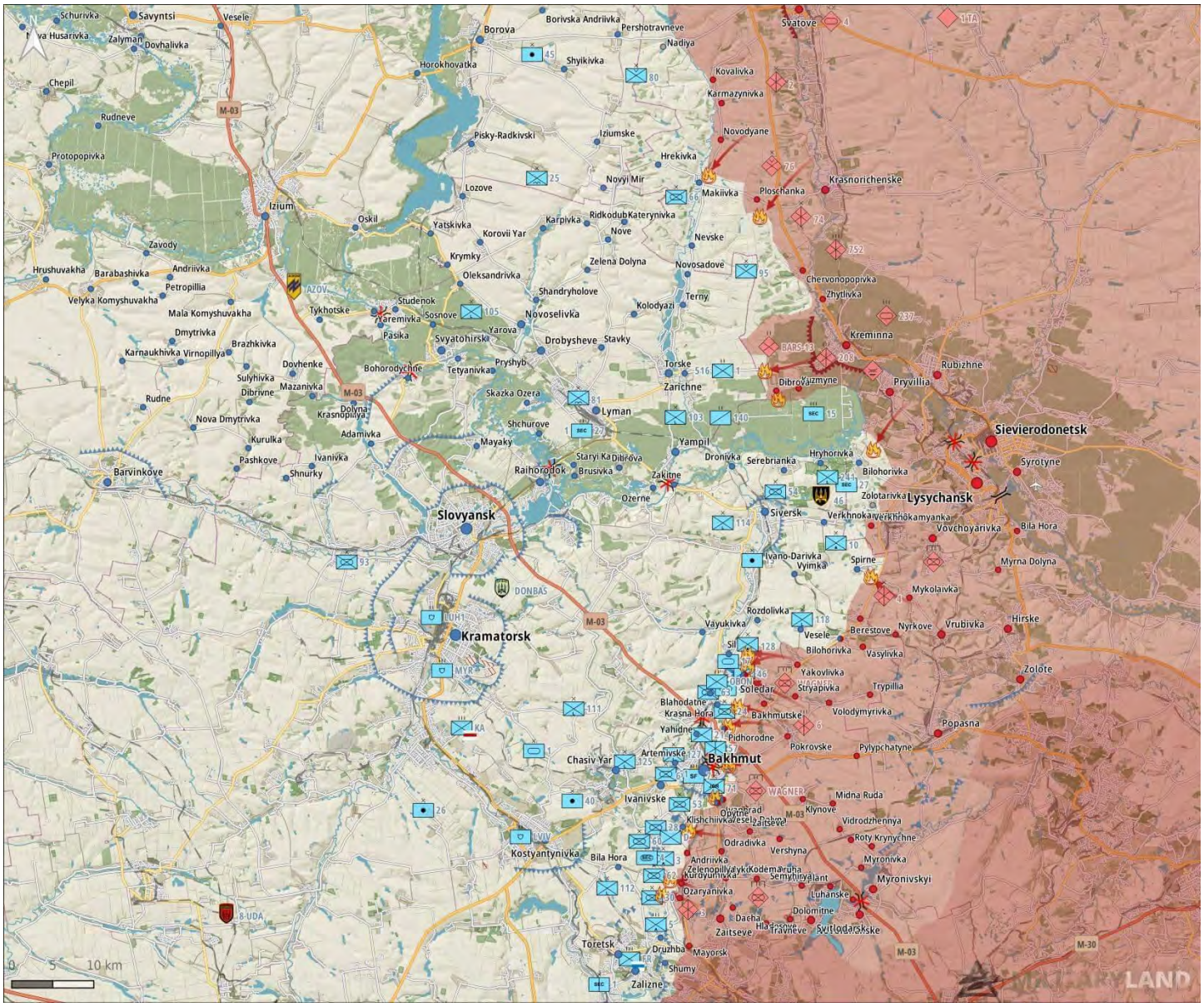
Автор: Сергей Бережной

Сергей Бережной родился в 1966 году в Севастополе, три курса учился в Севастопольском приборостроительном институте. С 1990 года — сотрудник еженедельной «Севастопольской газеты». В 1994 году перебрался с семьёй в Санкт-Петербург, где в течение 20 лет работал в книжных издательствах и IT-компаниях. Летом 2015 года переехал в Киев. С октября 2015 года — журналист и политический обозреватель Информационного агентства «ЛІГАБизнесИнформ». Автор сотен критических публикаций о массовой литературе и кинематографе, а также нескольких рассказов и повестей. Постоянный участник ныне закрытого Санкт-Петербургского писательского семинара Бориса Натановича Стругацкого.

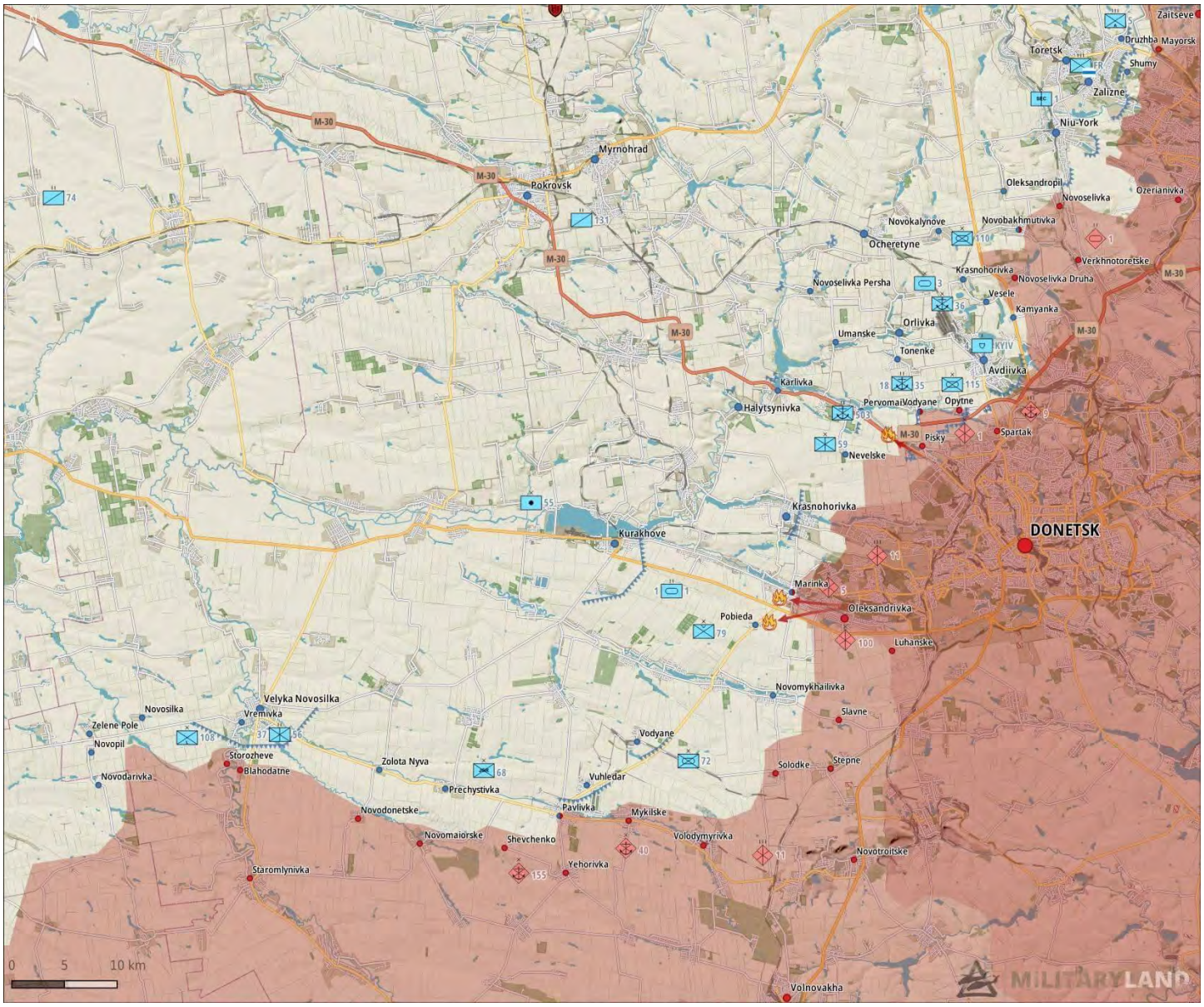
***

№ 1.165

Дайджест подій в Україні та навколо України від 07 січня 2023

Kramatorsk
Slovyansk
Bakhmut
Lysychansk
Sievierodonetsk
Izium
Lyman
Siversk
Kostyantynivka
Toretsk
Zalizne
Mayorsk
Druzhba
Shumy
Dolomitne
Luhanske
Svitlodarske
Travneve
Zaitseve
Dacha
Ozaryanivka
Myronivskyi
Vidrodzhennya
Midna Ruda
Klynove
Ivanivske
Chasiv Yar
Artemivske
Pokrovske
Pylypchatyne
Soledar
Vesele
Berestove
Nyrkove
Vrubivka
Hirske
Zolote
Popasna
Myrna Dolyna
Spirne
Ivano-Darivka
Vyimka
Verkhnokamyanka
Zolotarivka
Bilohorivka
Hryhorivka
Serebrianka
Dronivka
Yampil
Zarichne
Torske
Dibrovazmyne
Kreminna
Rubizhne
Pryvillia
Chervonopopivka
Zhytlivka
Novosadove
Nevske
Zelena Dolyna
Terny
Kolodyazi
Novoselivka
Shandryholove
Drobysheve
Stavky
Yarova
Sosnove
Studenok
Tykhotske
Oleksandrivka
Krymky
Korovii Yar
Karpivka
Ridkodub
Katerynivka
Nove
Yatskivka
Oskil
Lozove
Novyi Mir
Hrekivka
Novodyane
Makiivka
Ploschanka
Krasnorichenske
Pisky-Radkivski
Iziumske
Shyikivka
Borova
Borivska Andriivka
Pershotravneve
Nadiya
Svatove
Kovalivka
Karmazynivka
Horokhovatka
Rudneve
Chepil
Protopopivka
Zavody
Hrushuvakha
Barabashivka
Andriivka
Petropillia
Velyka Komyshuvakha
Mala Komyshuvakha
Dmytrivka
Brazhkivka
Karnaukhivka
Virnopillya
Dovhenke
Sulyhivka
Dibrivne
Mazanivka
Rudne
Nova Dmytrivka
Kurulka
Pashkove
Ivanivka
Shnurky
Barvinkove
Adamivka
Dolyna
Krasnopillya
Bohorodychne
Tetyanivka
Pryshyb
Skazka Ozera
Shchurove
Mayaky
Raihorodok
Brusivka
Starytsia Kalynova
Zakitne
Ozerne
Dronivka
Vovchoyarivka
Bila Hora
Rozdolivka
Vayukivka
Yakovlivka
Stryapivka
Trypillia
Volodymyrivka
Blahodatne
Krasna Hora
Bakhmutske
Yahidne
Pidhorodne
Odradivka
Vershyna
Andriivka
Kurdyumivka
Semenivka
Myronivka
Roty Krynychne
Kodemarivka
Zelenopillya
Ozaryanivka
Dacha
Zaitseve
Travneve
Druzhba
Mayorsk
Shumy
Zalizne
Toretsk
Bila Hora
Kostyantynivka
Klishchiivka
Zaitseve
Opytne
Yelizavetivka
Vershyna
Odradivka
Ivanivske
Yahidne
Pidhorodne

1) Якщо люди ходять у церкву, то їм це, мабуть, потрібно. Але я не можу назвати "церквою" підрозділ ФСБ, який збирає для агресора інформацію, веде підривну діяльність і займається комерцією без сплати податків, водночас отримуючи пільги і переваги за геть усе. Тому це створення має бути проголошено терористичною організацією, її статки – заарештовані й кофісковані на потреби армії.

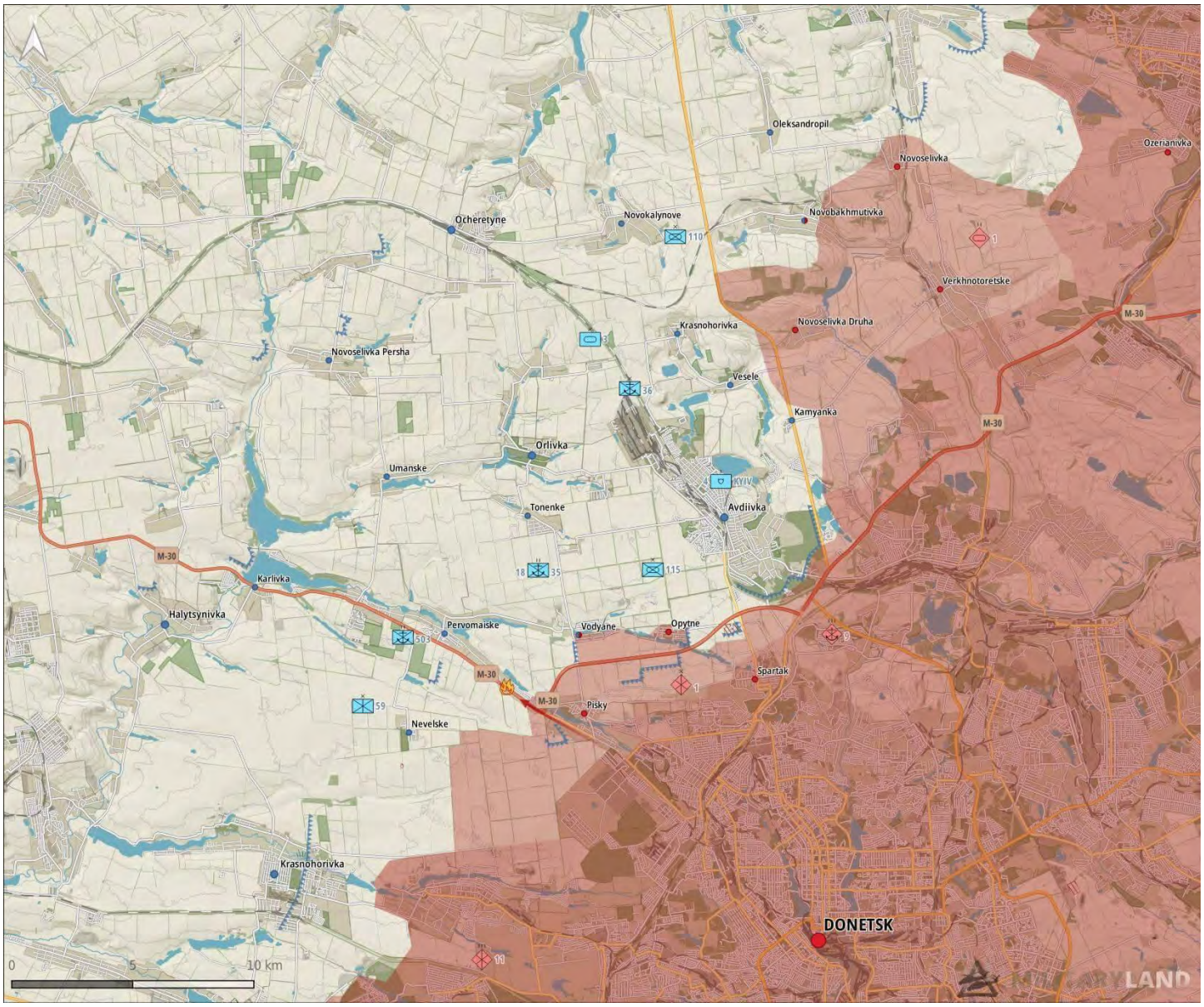
Щодо того, що Епіфаній провів службу в Успенському соборі... провів і добре. Бо бог на фронті - зовсім інший, ніж у соборі... хоча це моє особисте переконання. Кожен має право вірити в те, що вірить.

2) Головпоп ФСБ знову виправдав усі очікування.

3) Щодо "різдвяного перемир'я" – хуйло оголосило його винятково з огляду на міжнародний розголос. І рідко обісралося, принаймні, як і завжди.

4) Раджу звернути увагу на суми, які українські чиновники виплачують за обслуговування боргів. У грудні - майже мільярд доларів. Далі – вони лише зростатимуть, бо геть уся "макрофінансова допомога ЄС" – це кредити.

І жодна чиновна мразота навіть не мявкнула про скасування боргів. Чому? А ось і пряме запитання щодо того, на кого вони працюють. Не на Україну, це точно.

В районі Бахмута і Соледара – новітній сталинград. Без перебільшень. Хуйло кидає на цю ділянку хвилю за хвилею всі резерви. Ціна питання – демонстрація хоча б маленької "перемоги". Тому там всю місцевість устілено рашистським м'ясом.

Наші втрати - теж захмарні. Про це не говорять, але для тих, хто дивиться канали по типу "дно" й інших пропагандонів – раджу взяти в руки зброю і взяти участь у процесі. Або затикнути пельку назавжди.

5) Я не дуже здивувався, коли з'ясував, що до вчора симоньян і солов'їний навоз не були під українськими санкціями.

Теми доби

1) Росія не дотримується оголошеного нею самою "різдвяного перемир'я".

2) Епіфаній провів богослужіння в Києво-Печерській Лаврі.

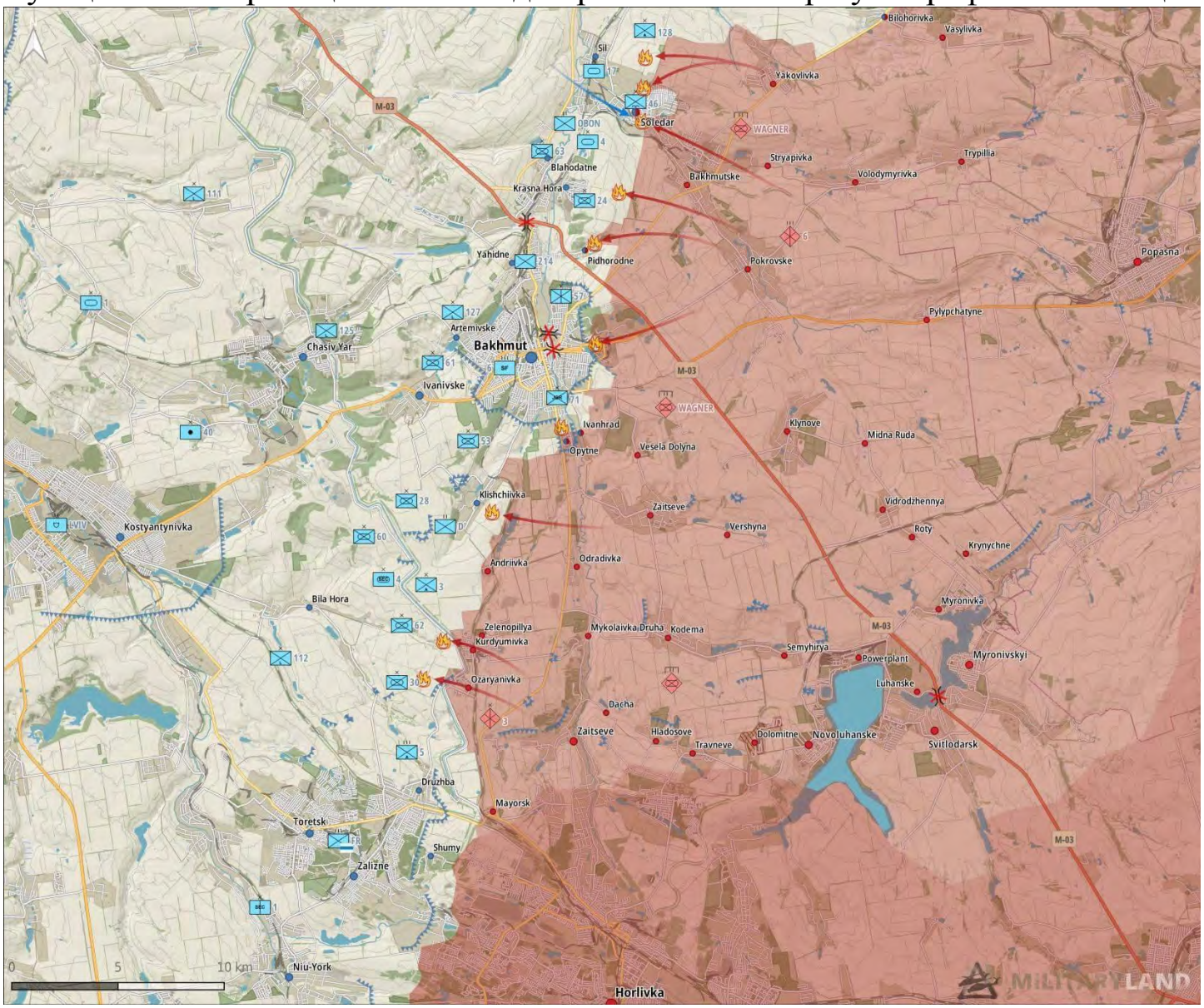
3) Зеленський затвердив санкції РНБО проти російських артистів та пропагандистів.

1. Війна

1-1) Фронт

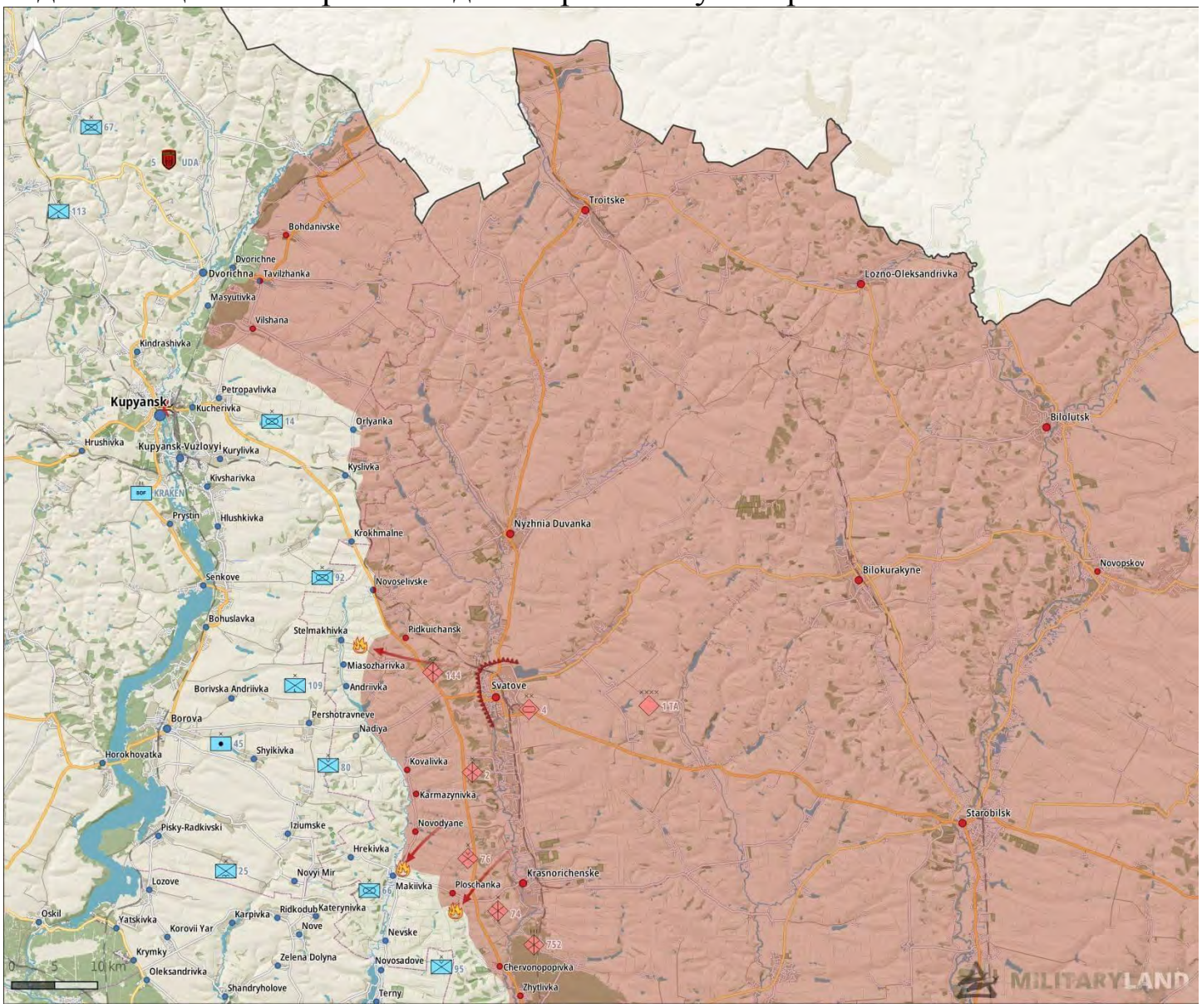
• Армія РФ проігнорувала "різдвяне перемир'я", яке президент Путін напередодні наказав оголосити міністрові оборони Шойгу.

• Російська артилерія обстріляла з території РФ населені пункти на півночі Сумщини та Харківщини. Унаслідок ракетного обстрілу Мерефи на околицях

Харкова загинув місцевий мешканець. Обстріляно майже всі населені пункти на лінії фронту та в ближньому тилу українських військ. У Бахмуті внаслідок обстрілів загинули 2 місцеві мешканці, 13 людей – дістали поранень. Вночі армія РФ завдала ракетних ударів по Краматорську, Костянтинівці та Кураховому. В Оріхові на околицях Запоріжжя під ракетний обстріл потрапила місія ООН, яка привезла гуманітарну допомогу місцевим мешканцям. Гуляйполе та навколишні села російські війська обстріляли з танків, РСЗВ, мінометів.

Двічі за добу було обстріляно з важкої артилерії з території, що прилягає до Запорізької АЕС, села на околицях Нікополя на правому березі Каховського водосховища. У Херсоні під обстріл знову потрапила пожежна частина.

Обласний центр та навколишні населені пункти впродовж дня кілька разів обстріляно російською артилерією.

Представник Пентагону Купер заявила, що Росія сама порушила оголошене її керівництвом "перемир'я". Вона наголосила, що "перемир'я" було лише приводом для перегрупування сил.

• На півночі Луганщини тривають в'язкі зустрічні бої в районі Сватового. За інформацією Генштабу, у місті окупанти готують підрив дамби водосховища на випадок прориву ЗСУ на цій ділянці фронту.

• Низка джерел повідомили про перекидання до Кремінної додаткових російських підрозділів, які знято з найбільш напруженої ділянки в районі Бахмута, що може свідчити про локальні успіхи українських військ, які російське командування намагається зупинити контратаками.

• Найзапекліші бої точаться в районі траси Лисичанськ – Бахмут, на околицях Соледара та Бахмута. Спікер Східного угруповання військ Черевий

спростував повідомлення російських ЗМІ про захоплення російськими військами Соледара й наголосив, що ЗСУ утримують Бахмут, попри безперервні атаки та обстріли. За інформацією з передової, російським ударним підрозділами вдалося просунутися на півночі й півдні від Бахмута – бойові зіткнення сталися в Підгородньому, Роздолівці, Кліщіївці.

• Російські війська намагаються прорватися до Торецька, ЗСУ відбили атаку на околиці міста – у селищі Залізному.

• У районі Авдіївки та Донецька сталися зіткнення у Водяному, Первомайському та Побєді.

• Російські війська просуваються ціною важких втрат особового складу, проте командування вони не хвилюють. Військам поставлено завдання захопити всю Донецьку область за будь-яку ціну.

• Уповноважений Верховної Ради з прав людини Лубинець розкритикував "посередницько-нейтральну позицію" ООН, яка розформувала місію для перевірки дотримання прав українських військовополонених через недопущення російським командуванням її представників до колонії в Оленівці на південь від Донецька. Лубинець повідомив, що наступного тижня зустрінеться в Туреччині з "уповноваженою з прав людини" РФ Москальковою для обговорення повернення на контрольовану територію українських бійців та цивільних заручників.

1-2) Тил

• Президент Зеленський скликав засідання РНБО. На ньому було підбито підсумки року та затверджено план роботи Ради на 2023 рік. Зеленський ввів у дію рішення РНБО про санкції проти 116 громадян РФ та 3 громадян України – артистів, акторів, пропагандистів та спортсменів.

• Держслужба з надзвичайних ситуацій опублікувала інтерактивну мапу замінованих територій. Чиновники стверджують, що вона дає можливість переконатися в безпеці доріг із похибкою до 30 м у районах, де точилися бойові дії.

• Вранці 7 січня митрополит ПЦУ Епіфаній уперше провів різдвяне богослужіння у Свято-Успенському соборі Києво-Печерської Лаври. Президент Зеленський назвав 7 січня історичним днем для духовної незалежності України й наголосив, що тепер ніхто "не робитиме українську мову чужою в стінах Лаври".

Патріарх РПЦ Кирило (Гундяєв) знову назвав українців та росіян "одним народом", який розділено "політичним розколом". За його твердженням, православна церква є силою, яка скріплює цей "єдиний народ". Він заявив, що в Україні "робиться геть усе", щоб "зробити Росію ворогом в очах українців".

• Кабмін призначив тимчасових керувальників дочірніми підприємствами Нафтогазу – "Укргазвидобування" та "Укртрансгазу" – після звільнення в четвер 4 топчиновників концерну.

• Нацбанк повідомив про зростання за підсумками грудня міжнародних резервів країни до $28,5 млрд (на 1,9 %). У грудні на рахунки уряду надійшло $4,47 млрд, $2,03 млрд із яких надали США як грант. На обслуговування та погашення держборгу Кабмін витратив $0,83 млрд. НБУ продав на міжбанківській біржі $3,19 млрд, купив лише $0,03 млрд.

2. Україна та світ

• Нижня палата (палата представників) Конгресу США з 15 спроби обрала нового спікера після того, як республіканській більшості вдалося домовитися з 20 конгресменами з "групи Трампа" (MAGA). Новим головою палати та третьою особою держави став член Республіканської партії Маккарті. Він підтримує подальшу воєнну підтримку України, водночас вимагає, як і більшість партії, ретельної перевірки умов надання допомоги та ухвалення для цього окремих законів. Демократична партія в кожному законі про підтримку України "закопувала" інші статті витрат. Президент Зеленський привітав Маккарті з обранням на посаду та висловив сподівання на подовження підтримки України новою більшістю.

• Міністерство оборони Німеччини оголосило, що наступна зустріч групи воєнної підтримки України у форматі "Рамштайн" відбудеться 20 січня.

Італійське видання La Repubblica повідомило, що США тиснуть на уряд Італії, щоб він якнайшвидше передав Україні комплекси ППО SAMP/T. Ця система вкрай ефективна проти крилатих ракет, літаків та безпілотників. Остання модернізація дає їй змогу збивати балістичні ракети.

Посол України в Німеччині Макєєв вважає рішення про передавання Німеччиною Україні БМП Marder відправною точкою для постачання танків.

Голова комітету фінського парламенту з оборони Хяккинен заявив, що країна може надати Україні танки Leopard, якщо їх постачатимуть і інші країни ЄС. Водночас пріоритетом для країни буде утримання власної обороноздатності, оскільки вона межує з Росією. Міністр оборони Савола оголосив про підготовку ще одного пакету воєнної допомоги. Країна вже надала Україні техніку, боєприпаси та спорядження на суму €189,2 млн. Попередній пакет техніки вартістю €28,8 млн було передано наприкінці грудня.

Прем'єр-міністр Польщі Моравецький відмовився коментувати інформацію про запит України на передавання танків Leopard, проте підтвердив, що подібні переговори тривають. Він сподівається на створення "ширшої коаліції країн", які могли б надати ЗСУ цю техніку. Сама Польща поки не планує постачати такі танки Україні.

Представник Пентагону Купер заявила, що США не передають Україні танки Abrams через складність їхнього обслуговування та за браком ремонтної бази в Україні, а також їхню високу вартість.

• Радник турецького президента Калин визнав, що війна в Україні затягується через російські обстріли, оскільки наразі "жодна зі сторін не в змозі здобути перемогу на полі бою". Калин повідомив, що президент Ердоган зателефонував президентам Путіним та Зеленському й закликав їх до взаємного припинення вогню.

Секретар РНБО Данилов підтвердив, що Росія має намір запропонувати Україні "корейський варіант урегулювання". Корею після кровопролитної війни було розділено по 38 паралелі на Корейську Народно-Демократичну республіку й Республіку Корея. За твердженням Данилова, представники Південної Кореї вважають поділ країни великою помилкою. Він підтвердив, що представник Кремля Козак спілкується із колишніми європейськими політиками для просування "заради досягнення миру" саме корейського варіанту, який зафіксує анексію Росією територій України.

Посол України у Великій Британії Пристайко підкреслив, що якщо Україна прямо зараз почне мирні переговори, Росія спробує через них легалізувати захоплення території.

Рада безпеки ООН 13 січня проведе засідання щодо ситуації в Україні.

Міністри юстиції країн усього світу в березні зустрінуться в Лондоні для обговорення розширення підтримки Міжнародного кримінального суду в його розслідуванні воєнних злочинів Росії в Україні.

• За даними ООН, світові ціни на продовольство знижуються вже 9 місяців поспіль після рекордного стрибка через російське вторгнення в Україну. Проте за підсумками 2022 р індекс цін на найбільш ходову сільгосппродукцію, який публікує Продовольча та сільськогосподарська організація ООН, проти кінця грудня 2021 р зріс на 14,3 %.

• Уряд Німеччини оголосив із понеділка Китай зоною загрози поширення коронавірусу та рекомендував громадянам утриматися від відвідування країни. Пасажири, які прибувають із Китаю, мусять пред'явити заперечний результат тесту, яки має бути зроблено не пізніше ніж 2 доби до вильоту. Також проводитиметься вибіркове тестування всіх прибулих. Влада Китаю заблокувала профілі в соцмережах понад 1 тис. блогерів та користувачів, які критикували кроки уряду для запобігання поширенню коронавірусної інфекції, зокрема, "політики нульової толерантності".

• Прем'єр-міністр Угорщини Орбан заявив, що причиною війни в Україні була "нова холодна війна", яку Захід розв'язав проти Росії. Це начебто мало наслідком те, що РФ обурилася "західноцентристським порядком". Орбан

заявив, що Угорщина має стати "потужним регіональним лідером", для чого й далі підтримуватиме хороші стосунки з конкурентами Заходу. Ідеологом угорської політики є політичний радник прем'єра – його однопрізвищник Орбан.

• У Білорусі набув чинності закон про легалізацію використання та розповсюдження в країні музики, фільмів та комп'ютерних програм без згоди їхніх іноземних правовласників.

3. Тренди

• Депутат від президентської партії "Слуга народу", голова комітету з міжнародних справ Верховної Ради Мережко висунув свою кандидатуру на посаду голови Парламентської асамблеї Ради Європи. Мережко очолює кафедру права Київського національного університету. У минулому він робив багато скандальних заяв, у російських ЗМІ тощо. У російських виданнях опубліковано його статті про засудження українського націоналізму, він неодноразово називав Грузію "агресором" під час вторгнення до країни російських військ у 2008 р., активно виступав проти безвізового режиму для українців, виправдовував бездіяльність західних країн у відповідь на захоплення українських підприємств "донбаськими" республіками".

***

№ 1.166

У першому цьогорічному звіті Том Купер наголошує для західної публіки дві речі: війна в Україні триває не 10 місяців, а вже 8 років, а українці змогли, попри всю недооцінку путіна та скептичне ставлення Заходу, фактично, знищити російську професійну армію. Це взагалі не підсумок, який його просили зробити, – це експресивне визнання сили української нації.

Оригінал тут: https://medium.com/@x_TomCooper_x/ukraine-war-5-january-2022-part-1-54488a5486fb

За спільний переклад дякую Anton Shygimaga та Antonina Yashchuk

ТОМ КУПЕР

ВІЙНА В УКРАЇНІ, 5 СІЧНЯ 2023: ЧАСТИНА 1

Доброго ранку всім! [Опубліковано 5.01 об 11.45 за Києвом].

Ну от, варто дозволити собі кілька днів перепочинку, як вже з усіх усюд посипалися запити прокоментувати й підсумувати «перший рік російського вторгнення в Україну» або ж «перших 10 місяців вторгнення»…

Найперше, прошу зважати, що «завести» мій мозок після кількох днів «ледарювання» не так просто. До того ж, знаєте, доволі важко вмістити в

кілька слів чи речень всю масу вражень за цей період. А ще я просто не можу втримати в собі саркастичні репліки.

Скажімо, не можу не почати зі спостереження, що наші славні політики та видатні медіа наполегливо лінуються вивчити питання і поводяться так, наче винайшли гарячу воду – і так ще від 70-80-х років. Ось приклад, що спадає на думку, бо вчора я прочитав відгук на одну з моїх книжок: Ірано-іракську війну, що тривала майже всі 80-ті, називали «Війною в Затоці» (Gulf War). Через кілька років, коли Ірак вторгся в Кувейт, вже й цю нову війну почали називати «Війна в Затоці». Як сумніваєтесь, можу показати вам десятки заголовків на титульних сторінках тогочасних газет із усього світу. Проте, коли я сьогодні – як воєнний історик – говорю про «Першу війну в Затоці» та «Другу війну в Затоці», коментатори пишуть, що «нічо не ясно».

…певно в когось пам'ять акваріумної рибки й це «передається» всій публіці – тому й пишуть, що «путін вторгся в Україну 10 місяців тому», шо?

Давайте, нагадаю вам, що ПУТІН РОЗПОЧАВ АГРЕСІЮ ПРОТИ УКРАЇНИ ЩЕ В ЛЮТОМУ 2014 року. Тому, насправді, слід говорити про вісім років вторгнення. ВІСІМ ПОВНИХ РОКІВ, а не «перші десять місяців».

…після всіх цих подій, думаю, владімір зараз, при кожній нагоді, б'ється головою в стіну, бо йому не дає спокою «оте» питання: чому він ще тоді не в'їхав до Києва? Йому ж вдавалося розбивати цеглу головою, коли займався дзюдо… адже, будемо чесними, розраховував, що Захід тільки знизає плечами після його вторгнення й далі продовжуватиме робити з ним бізнес, наче нічого не сталося, як то було попереднього разу вісім років тому. А ви дорогі 40

мільйонів мешканців дивної країни, десь там на Сході, ви ж там і так росіяни чи щось майже як росіяни, то кого ви обходите?...

Але я відволікся…

Добре, про «події» оцих 10 місяців. Отже… демонструючи саму суть та справжню природу свого «демократичного» режиму, путін-система – організована краще за будь-яку «організовану злочинність» – прорахувалася і спрямувала свої супернекомпетентні війська під командуванням глибоко корумпованих генералів на завоювання України. Країни «відомої» своєю «безнадійною корумпованістю». Принаймні так думають на Заході… який, насправді, сам настільки корумпований, що і путіну, й Україні ще повчитися…

…жодного наміру окупувати Україну – тільки знищити її як націю, адже, знаєте, немає ніякої України чи українців, там все, насправді, росіяни, яких ввів у оману контрольований НАТО нацистський режим… ну, а ті, хто й далі вважатиме себе українцями, просто не мають права існувати.

До речі, пам’ятаймо про це бажання знищити, коли говоритимемо про війну. Бо як показує злита в публічний доступ військова документація з росії, путін планував зробити з Україною щось дуже схоже на те, що робили на цих самих землях німці-нацисти трохи більше 70 років тому.

...ну і не забуваймо... ех... таки так, мене знову починає розпирати від сарказму... не забуваймо, що Захід теж очікував, що росія швидко здолає Україну, і це також заохочувало путіна напасти...

Але я знову відволікся... Найголовніше ось що: на диво не тільки для путіна, для багатьох у Києві, Харкові й Одесі, а й — особливо — для колективного Заходу українці знову замутили «народне повстання», узяли в руки зброю і почали відбиватися. УКРАЇНЦІ, тобто «звичайні люди». Не їхні політики (гаразд, за кількома винятками), не їхні генерали (бо через російські кібератаки та засоби радіоелектронної боротьби вони на перші чотири доби опинилися без зв’язку зі своїми військами на фронті). Залишені самі на себе, не тільки солдати ЗСУ, а й десятки тисяч українських цивільних самоорганізувалися й пішли битися.

Зверніть увагу: сьогодні майже ніхто не згадує про цей факт.

...а він виявився вирішальним, бо український народ зупинив, а потім переміг збройні сили рф (ВСрф) під Києвом, Черніговом, Сумами, Харковом та Миколаєвом: жахливо дорогою ціною завдав росіянам величезних втрат і змусив їх зрештою відступити.

Це зробив не хтось ззовні, і це сталося не завдяки джавелінам, NLAW-ам, чи НАТО, чи ЦРУ, чи МІ6 — лише завдяки УКРАЇНЦЯМ.

Іще один момент, коли я не можу стримати сарказм: за планом ВСрф вдалося просунутися лише на півдні України. Вони захопили Херсон, а серйозний опір зустріли тільки на підступах до Миколаєва і пізніше на підході до Вознесенська, куди вони рушили, щоб зайти в Одесу. Найгірше те, що росіяни захопили Мелітополь, а потім — і то дуже швидко — оточили Маріуполь, після чого дійшли майже до самого Запоріжжя і Вугледара.

Може, я пропустив відповідні публікації, але щось мені підказує: ні, не пропустив. Тому досі чудуюся, як аж до цього дня Київ уперто мовчить про причини, чому так сталося. Слухайте, дві російські армії за 5-6 днів захопили 10% території України, а нам кажуть: та ні, нічого такого, розберемося пізніше, бо «не на часі»... це тому, що всім очевидно, яка то була жахлива катастрофа?

...що хтось у вищому командуванні ЗСУ допустив, якщо не свідомо попустив, щоб росіяни просунулися так далеко.

А тепер зверніть увагу: той самий хтось теж несе відповідальність за жахливі страждання і смерті десятків тисяч українських цивільних, за викрадання і депортацію тисяч українських дітей, за повне розграбування цієї частини країни, а до того ж за знищення Маріуполя й цілої Херсонської області. Цей персонаж відповідальний і за те, що не зміг організувати оборону півдня країни (цього я досі не можу зрозуміти) і за величезні втрати підрозділів ЗСУ, які або захопили в повному складі, або змусили тікати через Дніпро чи в напрямку до Запоріжжя в перші дні війни...

Я, чесно кажучи, дуже хотів би почути прізвище цієї людини... або цих людей (не можу собі уявити, щоб це був хтось один/одна), мовчу вже про те, щоб довідатися, де вони тепер і чим займаються.

Далі, на піку періоду, коли колективний Захід очікував, що Україна знову в будь-який момент колапсує – рано чи пізно, УКРАЇНЦІ відбивалися всупереч усьому – у Ізюмі, Сєвєродонецьку на південно-східних підступах до Лисичанська (типу Попасної). Відступаючи, вони зазнавали значних втрат – часом діяли всупереч наказам, що давали нагорі, і точно вже всупереч порадам Заходу; і, поза всяким сумнівів, вони втратили усі три містечка. Однак зауважте: весь цей час ЗСУ не просто згорталися й тікали. Ба більше, вони не відступили з лінії фронту на Донбасі, а трималися там. Вони досі тримаються у Нью-Йорку, досі тримаються в Авдіївці, вони втратили Піски, однак утримують Первомайське, досі тримаються у Красногорівці та принаймні у західній частині Мар'їнки…

І що найкраще – тримаючись на південно східній Харківщині та на західній Луганщині, попереджаючи російські спроби оточення сил оборони на Донбасі, УКРАЇНЦІ понівечили ВСрф до такої міри, що ті припинили існування у статусі сучасних збройних сил із серйозним наступальним потенціалом: тепер путін та його прихвосні не мають інакшого вибору, крім

як перетворити ВСрф на збірну солянку з приватних військових компаній, що купляє боєприпаси в Ірану та Північної Кореї – аби лише продовжувати свою війну за те, щоб утриматися при владі.

Нарешті, я не маю права забувати також про українські контрнаступальні операції, здійснені у серпні та вересні. Немає сумніву, операція на Херсонщині не пішла за планом, і деякі втрати, яких там зазнали ЗСУ… мені однаково, чи ви мені "повірите" чи ні: про більшу частину тих втрат ще не згадували публічно навіть одним-єдиним словом. Ні – навіть росіяни не згадували. Однак, загалом, операція спрацювала: вона змусила путіна та його некомпетентних генералів перемістити більшу частину залишків своїх "елітних" підрозділів" до цієї області, що тим самом відкрило шлях для контрнаступу на південному сході Харківщини. А коли українці звільнили цю частину своєї країни, то суперстратег владімір мусив гнати свої війська назад – лише задля того, щоб, зрештою, дійти висновку, що Херсон він втримати не здатен. А це ж про Херсон ніхто інший як сам путін офіційно казав, ніби "росія там навсєгда", ще й на максимумі пафосу та урочистості… а тоді він оголосив "мобілізацію", про яку неодноразово казав, що вона не потрібна, бо це ж лише "спеціальна воєнна операція", а ніяка не війна…

Що найбільше причаровує в оцьому всьому та у подіях, що відтоді відбувалися, – це реакція путіна: в усьому винні генерали та війська ВСрф, не 22 роки його правління, що перетворили росію на третьосортну бананову республіку, не його воєнний мікроменеджмент, ба навіть не його рішення про початок цієї агресії.

…і через це мені вривається терпець: не дочекаюся, коли вже мєдвєдєв продовжить розвивати свої алкогольні теорії змови, або коли владімір оголосить, що всенька росія та росіяни більше не гідні існування, бо всі вони його підвели…

Тож… Отаке спадає мені на думку – з того, що я не забув – стосовно "перших 10 місяців" цієї війни.

(...далі буде…)

Величезний звіт Тома Купера – у продовження попереднього звіту від 5.01. Якщо коротко: шойґу завів власну приватну армію, росіяни майже напевне брешуть, що виготовили багато «орланів», а українцям, натомість, передали значну партію західної техніки. Від 30 грудня по 4 січня по Україні було випущено значну кількість дронів та ракет, що, фактично, мало наслідком лише смерті цивільних та руйнування. Натомість, українські удари HIMARS знищили значну кількість російських військових – і не лише в Макіївському ПТУ. Ситуація на Донбасі хистка, але земля поступово промерзає, що може дати ЗСУ шанс на нове просування.

Оригінал тут: https://medium.com/@x_TomCooper_x/ukraine-war-7-january-2023-part-2-67a12db31c03

За переклад дякую Микола Ковальчук, Тетяна Саніна, Anton Shygimaga та Antonina Yashchuk

ТОМ КУПЕР

ВІЙНА В УКРАЇНІ, 7 СІЧНЯ 2023: ЧАСТИНА 2

[Опубліковано в суботу, 7 січня, о 12:50 за Києвом]

Вітання всім!

Знову перепрошую за затримку: це «Частина 2» того, що я почав писати 5 січня, але мусив перервати роботу. Що ж, продовжую: в «Частині 1» я всім доступно «пояснив», що дуже злий і зневірений через трагедію «війни в Україні» чи «Української війни» (називайте, як хочете), а також через корумпованість і дурість владіміра путіна (бо саме це призвело до нападу на Україну), корумпованість і зрадництво певних українських можновладців, корумпованість і некомпетентність олігархів та підвладних їм політиків колективного Заходу — отже, в «Частині 1» я «розігрівав» свій мозок, а в «Частині 2» хочу розглянути події кількох минулих днів…

Сьогоднішнє застереження: даруйте, я впевнений, що за минулий тиждень пропускав щось важливе. На жаль, я справді мав дуже багато роботи.

СТРАТЕГІЯ

Так, так… Ми всі вже чули: путін «наказав» припинити вогонь на півтори доби з нагоди православного Різдва. Нічого дивного: опитування показують, що понад 50% росіян хочуть завершення війни в Україні, тож він мав продемонструвати «добру волю», вдати з себе «людину миру» і довести, що «це українці хочуть війни». Для певності: я зовсім не «прагну нових боїв» — але не витрачатиму час і електрони, щоб це доводити. Якщо путін справді хоче миру, він може хоч зараз почати виводити свою орду з України, а не зазіхати на 40% її території, відмовляючи українцям у праві на існування та обіцяючи їм винищення, продовжуючи тероризувати їх ракетними ударами, масовими затриманнями, тортурами, стратами й іншими нещастями…

Особисто мене значно більше зацікавила інформація про те, що тепер шойгу має власну приватну військову компанію (ПВК). Вона називається «патріот», і її перша «батальйонно-тактична група» вже задіяна в районі Вугледара, проте досить далеко від пригожинського «вагнера», щоб уникнути суперництва. Це важливо, бо ці двоє одне одного ненавидять, тож могли б і між собою почати воювати.

Приєднуюся до клубу тих, хто з нетерпінням чекає, доки мєдвєдєв і собі створить приватну армію: в далекосяжній перспективі це просто неминуче, путін уже запустив процес занепаду і забуття російської армії (всрф) як «розплати за те, що вона його підвела». Тільки погляньте, які вони нездари: втратили навіть «перепризначений» Т-90С, виготовлений для Індії… О, я вже чекаю на коментарі від індусів, які цим пишаються. [Покликання вже не активне – ред.].

До речі, поки гвардійські механізовані підрозділи російської армії переозброюють танками Т-80 30-річної давності чи ще старішим непотребом, «вагнерівці» катаються на «наднових» Т-90М. Адже, принаймні на думку путіна, його приватні армії значно краще засвідчують свою вірність і відданість, аніж регулярні російські збройні сили, а ще тому, що всрф — зокрема їхній ґєнштаб — підвели його… ну, бо знаєте, путін ніколи не помиляється, тож якщо хтось і припускається помилок, то точно не він.

Не менш цікавим видається повідомлення компанії «кронштадт» про передачу восьми комплексів «Орлан» по шість безпілотних літальних апаратів у кожному, після яких протягом січня-лютого цього року виготовлять іще дванадцять комплексів (тобто ще 72 безпілотники). Чи справді ця компанія може виготовити стільки — не впевнений: здається, там усе тримається на «ентузіазмі». Але жодних сумнівів: те, що зосталося від контрольованого путіним російського оборонно-промислового сектору, щосили намагається наростити виробництво. Оскільки «Орлан-10/20/30» погано працюють за низьких температур, прямо зараз це здається «неважливим», але може стати «поганими новинами на весну»…

Зрештою, 30 чи 31 грудня путін офіційно оголосив «1-ий донецький армійський корпус» (так звані «збройні сили днр»), «2-ий гвардійський лугансько-сєвєродонецький армійський корпус» (так звані збройні сили лнр) та донецьке вище загальновійськове командне училище «частиною збройних сил російської федерації». В офіційній заяві йшлося про «вісім років бойового досвіду» як підставу вважати їх «боєготовими підрозділами російської армії». Інакше кажучи: путін продовжує бавитися в аншлюс і приєднувати частини України до росії.

З іншого боку, США та кілька їхніх союзників анонсували «наступний пакет» постачання зброї Україні. Серед іншого, він передбачає передачу французьких важких броньовиків AMX-10RC (фактично «легких колісних танків» - до речі, їх вже вивантажують у Польщі: https://twitter.com/ambassthebault/status/1610729017363271680), гусеничних бронетранспортерів М113 (частину з них обладнано як бойові машини піхоти), гусеничних бойових машин піхоти М2 «Бредлі» та «Мардер» (це не «танки», любі пані та панове журналісти!) — приблизно «батальйонний комплект» кожного, «проте» і «тільки» 70.000 артилерійських боєприпасів калібру 155 мм, «всього» 500 керованих

артилерійських боєприпасів, «лише» 18 самохідних і «якихось» 36 буксируваних артилерійських установок.

Певно, з усього цього можна створити ще одну механізовану бригаду ЗСУ або повністю переозброїти один із уже існуючих підрозділів. Цей процес неминучий: в далекосяжній перспективі Захід не зможе забезпечувати ЗСУ, якщо не замінить усе озброєння совєтського/російського зразка. Адже Захід не виробляє такого озброєння, боєприпасів та запчастин до нього, і не зможе надалі закуповувати все це в достатніх обсягах у постачальників на вторинному ринку (навіть якщо й купуватиме, це буде вкрай ненадійно).

Однак цього пакета постачання озброєння замало для того, щоб «оперативно» виправити значні розбіжності в оснащенні різних підрозділів ЗСУ: наразі немає навіть двох «механізованих» бригад, які мали б однаковий набір важкого озброєння, тож їхні бойові можливості теж відрізняються. На цей процес потрібно набагато більше часу.

Але є в тому й недолік: я ніяк не збагну, скільки ще РІЗНИХ систем озброєння НАТО збирається надати Україні? Одна справа, коли армії США, Британії, Франції та Німеччини використовують різні системи озброєння, кожна свою. Але ж тепер ЗСУ має ДЕСЯТКИ РІЗНИХ самохідних і буксируваних артилерійських установок, броньовиків тощо, і майже кожен різновид потребує різних наборів запчастин (навіть шини різні!), вже не кажучи про різні боєприпаси. Це як із автівками: якщо нашого канцлера всюди возять на «Mercedes», ваш хлопець чи дівчина їздить на «Seat», а я катаюся на «KIA», кожному з нас потрібні різні запчастини й різні шини. Власне, навіть автомеханіки потрібні різні. Тож не можу позбутися подиву: які ДУРНІ в Брюсселі, Вашингтоні, Парижі, Берліні, Лондоні тощо вирішили, що ЗСУ зможуть використовувати і обслуговувати всі ці ДЕСЯТКИ РІЗНИХ систем тривалий час?!?...

…зітхаю…

Мабуть, наразі значно важливіше: Німеччина збирається надати Україні цілу батарею протиповітряної оборони «Patriot» PAC-2/3 [https://www.bundesregierung.de/breg-de/aktuelles/gemeinsame-presseerklaerung-im-anschluss-an-ein-telefonat-zwischen-dem-praesidenten-der-vereinigten-staaten-joseph-r-biden-jr-und-dem-bundeskanzler-der-bundesrepublik-deutschland-olaf-scholz-2156622]. Це буде друга така система, одразу після тієї, яку надають США.

І не менш важливо: джерела повідомляють [https://www.politico.com/news/2023/01/05/biden-ukraine-bradley-vehicles-tanks-00076549], що триває робота над поєднанням американських протиповітряних ракет RIM-7 «Sea Sparrow» [https://www.thedrive.com/the-war-zone/sea-sparrow-rim-7-surface-to-air-missiles-are-headed-to-ukraine] із українським зенітно-ракетним комплексом «Бук» совєтського виробництва. Сама по собі це не «новина»: відповідні

випробування [https://twitter.com/KSietes/status/1611274150617796609] вже проводили — у межах приватної/комерційної ініціативи (зокрема в Чехії [https://twitter.com/KSietes/status/1611274150617796609515781767168]) — ще десять років тому. Але тоді реалізація цього задуму нікого не зацікавила: тобто не знайшлося грошовитих замовників. Технічно, ракета «Sea Sparrow» (яка була основною протиповітряною ракетою малого радіусу Флоту США), її італійська версія («Aspide») і радіолокаційну головку самонаведення (це означає: радар установки наводить ракету за радіохвилями, які відбиває ціль). Тож має бути відносно просто налаштувати головки самонаведення американських та італійських ракет на робочі частоти радарів совєтського виробництва. Це буде дуже важливо, адже постачання ракет «Sea Sparrow» забезпечить постійну роботу щось із 72 українських «Буків» М1 — мабуть, найефективнішого засіб протиповітряної оборони в країні — запаси оригінальних ракет наразі критично малі.

На завершення цього розділу додам два посилання, що зацікавлять «любителів зброї»:

— Оцю низку твітів про українську пускову установку С-300В1 [https://twitter.com/magictouch190/status/1608969491647713280]

— Українське розслідування про російських операторів дронів-камікадзе «Шахед-131/136» іранського виробництва: https://youtu.be/cUd29IynUL0

ПОВІТРЯНА ВІЙНА

…що власне підводить мене до вже звичного огляду повітряної/ракетної війни.

Насамперед: українська енергомережа. Ситуація навіть не є “стабільною”. Вона радше “хитка” та “ламка”. Система пошкоджена такою мірою, що банальне неналежне/необачне її використання мільйонами користувачів може призвести до її руйнації, тож планові вимкнення електроенергії є не лише можливими, але й на 1000% неминучими. Кожнісінького дня. Тобто: якщо надто багато людей увімкне забагато електроприладів водночас (аби одномоментно перезарядити смартфон чи подивитися телевізор, а ще до того пратимуть одяг та готуватимуть їжу), – то це буде “так само небезпечно” для великих частин української енергомережі, як і чергові ракетні удари. Однак, енергомережа тримається, і деякі її складові було відновлено минулого тижня.

Причиною того, що українці мали на це змогу, є доволі раптова – від 31 грудня 2022 – зміна стратегії путіна та суровікіна. Замість того, щоб продовжити спроби понівечити енергомережі, вони почали стріляти по тому, що головний «вишестоящій орган» на московії – конашенков – назвав “українськими цехами з виготовлення дронів”.

А точніше…

30 та 31 грудня росіяни здійснили близько 80 атак артилерією та ракетами (БМ-27-ми та БМ-30-ми), 29 авіаудурів, а також серії з 10-16 атак дронами-камікадзе “Шахед” на північному сході України. Перелік цілей схожий на ті, що озвучувалися у квітні-травні: здебільшого вздовж лінії фронту – від Сум, тоді у Лимані та Бахмуті, й аж до південного Запоріжжя та Херсонщини. Здебільшого, українці не могли відплатити рівною монетою, крім одного виключення: російська батарея, що обстрілювала Херсон 31 грудня не встигла вчасно змінити позиції, тож отримала удару у відповідь: українці заявили про знищення 6 одиниць артилерії та 12 автомобілів супроводу.

У ті-таки два дні росіяни заявили про збиття загалом трьох українських гелікоптерів, а українці заявили про збиття одного російського.

Далі, близько 13:00 31 грудня, бомбардувальники Ту-95МС ПКС випустили серію з десь 20 крилатих ракет Х-101 та Х-555: https://mobile.twitter.com/NOELreports/status/1609159892123648000 . Як завжди, натівські системи раннього оповіщення – включно з літаком ДРЛС Boeing E-3 Sentry, що кружляє над Румунією, – своєчасно видали попередження. Повідомлялося про збиття 6 ракет над Київською областю, 5 над Житомирщиною і 1 – над Хмельниччиною. Можливо, якісь із них збили поставлені Польщею 9К33 Оса-АКМ (“СА-8 Гекон” за кодифікацією НАТО), що вони нещодавно з’явилися в Україні [https://twitter.com/UAWeapons/status/1609182934816231425], однак так само ймовірним видається те, що їх задіяли десь ближче до лінії фронту. Трагічно, що, за виключенням однієї будівлі – про яку «підозрюють», ніби вона використовувалася спецпризначенцями ЗСУ у Хмельницькому, – більшість з тих ракет, що прорвалися крізь оборону, ударили по цивільних, зокрема у Солом’янському, Голосіївському, Дніпровському та Печерському районах Києва: повідомлялося, що загинуло до 16 осіб.

Наступного дня (1 січня 2023) росіяни інтенсивніше задіювали свої дрони іранського виробництва Шахед-131/135: тоді ввечері українці заявили, що збили 45 безпілотників за останні 48 годин: 13 у попередні два дні та ще 32 у перший день 2023 року – з них шість збили над Миколаєвом та ще дев’ять над Дніпром та Запоріжжям. У подальших звітах українців кількість збитих дронів за одне лише 1 січня 2023 зросла до 40 (плюс 1 Орлан-10 та одна Х-59).

Повітряні удари з використанням Шахедів-131/136 по Київській, Запорізькій та Херсонській областях продовжилися також 2 січня. Згідно з наявною інформацією українці зареєстрували 6 ракетних атак, 52 авіаудари та ще 77 артобстрілів з РСЗВ: з них 6 ракетних атак, 30 авіаударів та 27 Шахедів мали атакували цивільних. Українці заявили, що щонайменше 5 Шахедів вони збили: з тих, що таки продерлися крізь ППО, два чи три вдарили по об’єкту, пов’язаному з українською енергомережею в районі Станіслава [певно, мається на увазі Херсонщина – перекл.].

Ця 6-денна “серія” російських атак стихла на 4 січня, хоча навіть тоді українці заявили про збиття одного Су-25 (певно, над східними околицями Бахмута), одного Ка-52 та одного Орлана-10. Вагнерівці заявляють, що то був український Су-25. Єдине, у чому можна бути певним, – то це в тому, що щось збили, однак місце падіння – надто далеко, тож ніхто не може надати докази.

З українського боку минулого тижня значно побільшало операцій із залученням HIMARS-ів. 1 січня 2023 року близько 1:00 М142 ЗСУ уразили склад БК та будівлю поблизу — ПТУ №19 в Макіївці Донецької області, де проживали «чмобіки» всрф. Склад БК злетів у повітря й розніс усе навколо... У російських соцмережах почала ширитись інформація про 300-600 убитих і поранених (усі — військові), натомість вишестоящі органи в москві заявили спершу про 60, а потім суровікін сказав, що постраждало щось 89 солдатів [https://lenta.ru/news/2023/01/04/makeevka/]. Хай там як, втрати були такі, що навіть путінська пропагандистська машина не могла їх замовчувати. У російських соцмережах піднялася хвиля сварок, багато хто завивав, що «цинічне вбивство десятків російських солдатів у новорічну ніч не можна залишити безкарним». Що тут скажеш... може, не варто було їх туди взагалі посилати?

Ох уже ці мої незручні питання... Але що вже. Українці пізніше заявили, що в гуртожитку ПТУ були розквартировані:

24 солдати з 20-го підрозділу сил спеціальних операцій ВКС

20 солдатів із 360-го навчального зв’язкового полку МВС і

242 солдати 631-го регіонального артилерійського навчального центру всрф.

За найновішими звітами, на місці ураження було знайдено 196 тіл (і їхніх частин, які вдалося ідентифікувати) і заявлено про 270 «пропалих безвісти». Звісно, вишестоящі органи в москві пообіцяли «покарати відповідальних офіцерів», зокрема за «недозволене використання мобільних телефонів». Ну, ми ж розуміємо, це військових керівників треба звинувачувати, а не путіна, за те, що він не зміг реформувати всрф і підвищити їхню боєздатність, натомість послав людей на війну, яку не здатен виграти...

Не менш цікавими були удари українських М142 в той самий день і в кілька наступних, до 4 січня. Розгромили:

дитячий садок у Шахтарську, де росіяни також розселили своїх військових. Агентурна розвідка повідомляє про 20-50 загиблих і поранених;

санаторій в Олешках (південь Херсонщини), який використовували як військову базу: повідомляють про втрату 50 чоловік;

головний центр постачання у Сватовому;

ще два центри постачання ВСрф (один у Костогризовому, другий у Великих Копанях);

бійці 92-гої механізованої бригади розгромили ще щось у районі Сватового: https://t.me/operativnoZSU/67615 [у відео з чудовим саундтреком сказано, що це склад російських боєприпасів – ред.];

базу всрф у Василівці (на лівому березі Дніпра — там, кажуть, було вбито командира «та багатьох інших»)

одну базу всрф у Токмаку;

ресторан «Шоколад» у тому ж Токмаку, де розмістили військову базу.

...на це вишестоящі органи відреагували заявою про нібито знищення двох, потім трьох, потім чотирьох, потім шести установок M142 HIMARS, а потім обстріляли пункт гуманітарної допомоги у Дружківці ракетами С-300.

Але, звісно, щойно я заїкнуся про брак доказів (що росармія знищила бодай один HIMARS), мене негайно звинувачують у русофобії та упередженості.

БИТВА ЗА ДОНБАС

Для початку про погоду. По кількох тижнях мокви ґрунт зараз промерзає і «стабілізується» за температури від -5°С до -10°С. А це значить, що під ногами знову буде твердо.

І ще одне «для початку»: по всій довжині фронту, від Куп'янська на півночі до Вугледара на півдні вже кілька днів не втихають артилерійські дуелі.

Куп'янськ-Сватове... Минулі кілька днів бої зосереджувалися в районі між Тавільжанкою та Лиманом Першим. Тут або українці зможуть розширити плацдарм під Дворічним, або росіяни відтіснять їх назад до річки Оскіл. Поки що позиції з обох боків стоять на місці.

На захід від Сватового... Українці (зокрема підрозділ «Кракен») зуміли глибше і ширше проникнути крізь першу лінію російського захисту на схід від Стельмахівки: відвоювали Коломийчиху, потім те, що залишилося від Підкуйчанська (села за 10 кілометрів на північний захід від Сватового), атакували Новоселівське (західну околицю Куземівки) і нарешті зайшли так далеко, що росіянам довелося обстрілювати їх на підступах до Зміївки, а це за 2,5-3 кілометри від Сватового. Насправді росіяни не просто обстріляли там підрозділи ЗСУ, а здійснили кілька авіанальотів літаками Мі-24 і вертольотами Ка-52 — це сталося ще 29-31 грудня. А це зазвичай означає, що події розвивалися якнайгірше, принаймні для путіна. Проте, наскільки я знаю, відтоді на цьому відрізку фронту великих зрушень не було. Можливо, через погоду: тоді було надто мокро https://twitter.com/Militarylandnet/status/1608813611753050114 , але зараз усе поступово замерзає.

Сіверськ-Соледар і Бахмут... Загалом... дехто каже, що ЗСУ підвели сюди 13 бригад загальною чисельністю 90 000 бійців. Хотілося б запитати людей, яким таке могло спасти на думку: чи замислювалися вони хоч на секунду, як українці могли зібрати так багато люду на такій невеликій території: напхали їх як сардини в банку і складали солдатів один на одного вздовж і впоперек?

А тепер серйозно: у цьому районі є ЧАСТИНИ близько 13 різних бригад ЗСУ. Переважно по одному батальйону від кожної бригади, але НЕ 13 повних бригад. Раз я вже «захопився машинами», то запрошую порівняти ситуацію в районі Бахмута з найближчою до вас стоянкою. Вміститися там може не більше скількись-то машин. У Бахмуті просто немає місця для 90 000 людей (інакше кожен артилерійський удар вбивав би бійців сотнями).

Повернімося до справді важливих речей: десь до 31 грудня 2022 року байдуже в який день росіяни наступали «хвиля за хвилею» і втрачали по 400–600 військових на день. Зазвичай все відбувалось приблизно так: у 8–9 з 10 випадків українці завчасно виявляли наступний російський штурм (і то за допомогою БПЛА, які, як повідомляє Asia Times, спираючись на численні повідомлення у західних ЗМІ від квітня-травня, росіяни «масово збивають») і терли російських солдатів на дрібні шматочки за допомогою артилерії задовго до того, як вони могли підійти на відстань дії штурмових гвинтівок. У тих одному-двох випадках, коли росіянам вдавалось наблизитись, вони мали шанс повідомити про розташування українських позицій, аби їхня артилерія могла надати підтримку, перш ніж вони знову ж таки будуть пошматовані українськими кулеметами і мінометами. …або перш ніж українська артилерія (включно з танками 4-тої бронетанкової, що розгорнута як самохідна артилерія) зможе запустити ефективний контрбатарейний вогонь проти російської артилерії. Кульмінацією таких дій став їхній штурм Підгороднього, в якому вони втратили близько 50% залучених сил, абсолютно нічого не отримавши (більше того, агентурна розвідка стверджує, що ЗСУ не зазнали жодної втрати).

Потім, приблизно 31 грудня, «вагнерівці», підсилені росармією, яка залучила додаткову артилерію, знову змінили тактику та, скориставшись постійною нестачею артилерійських снарядів в українців, почали діяти невеликими групами військ, які проникають за українські позиції. Результат був потрійним:

а) Українські БПЛА не могли відстежити всі малі групи російських військ;

б) українська артилерія не могла відстрілювати «по 2-3 російських військових, що бродили навколо»; і

в) бої регулярно завершувалися на близькій відстані, що, відтак, спричинило зростання кількості втрат українців від вогню зі стрілецької зброї — і втрату кількох позицій.

З січня “вагнерівці” заявили, що захопили Бахмутське та про «успіх на схід від Соледара». Наразі точно відомо, що принаймні вони захопили Бахмутське. Протягом останніх трьох днів вони продовжували невпинно наступати подібним чином на північ і південь від Соледару, у напрямку Краснополівки та Красної Гори, і в південний Соледар, а також в напрямку Підгороднього. Станом на 5 січня становище українського гарнізону в Соледарі було, м’яко кажучи, «критичним» (і так: людські втрати з обох сторін були «щонайменше значними»).

Зараз місто Соледар утримує (переважно) 46-та окрема аеромобільна бригада, і це, як повідомлялося, стабілізувало ситуацію. Тим не менш, немає жодних сумнівів, що станом на 5 січня вони були «де-факто оточені з трьох сторін», і що твердження росіян про захоплення центру міста були «принаймні частково правдою». Не дивно, що станом на останній вечір було підтверджено, що 46-та відійшла з південного боку міста на північ: вона не могла так ризикувати і потрапити в оточення російського наступу на північ від міста.

З іншого боку, станом на ранок стало відомо, що українці в ході нічної операції контратакували та відбили солеварню в Соледарі.

Підгороднє ще тримається, але оскільки росіянам вдалося повернутися до руїн тієї АЗС на південний схід від нього, на нього теж наступають з трьох боків. Не дивно, що більшість описів ситуації в Бахмуті за останні три дні звучать приблизно так: «тихо, але напружено і похмуро»: якщо росіянам вдасться прорватися до Т0513, на північ від міста, український гарнізон втратить один з маршрутів постачання. Це тим більше важливо, бо російська артилерія нещодавно зруйнувала міст, котрий сполучав східну та західну частини міста.

При цьому українські позиції на східному та південно-східному боці Бахмуту навіть покращилися за останні кілька днів. Крім того, ЗСУ зачистили вулицю Патріса Лумумби та відновили контроль над більшою частиною сміттєзвалища. Але ситуація в Опитному залишається критичною, «вагнерівці» направили свої невеликі інфільтраційні групи в північний сектор села.

Щодо інших місць з «незвичайним» розвитком подій:

Мар’їнка… протягом останнього тижня 1-ша росармія (читай – залишки «збройних сил сепаратистів з ДНР») продовжувала наступ на центр села. Можливо, отримали кілька будинків в обмін на серйозні втрати, передусім власні, хоча українські теж.

Гуляйполе… 3-го січня росіяни штурмували село Дорожнянка, що на південь від Гуляйполя. Українці спочатку відійшли, потім повернулися, прогнавши росіян.

Херсон… Ситуація навколо Олешків тим часом прояснилася настільки, що я можу сказати: мені прикро, але це місце все ще під контролем росії. росіяни стабілізували там свою лінію фронту, розгорнувши 10-ту бригаду спецназу.

Менш вдалим був їхній штурм Потьомкінського острова на Дніпрі, названого у соцмережах якось наче «черговий славетний російський наступ» близько тижня тому: українці там контратакували і, здається, викурили звідти всіх росіян, що там були. А це передусім були спецназ та ВДВ. Неможливо відмахнутись від думки, що це була чергова абсолютно безглузда російська операція, без причини і мети, яка закінчилася катастрофою. Тим не менш, не сумнівайтеся: на Потьомкінському точно ще деякий час буде відбуватись щось подібне: атаки та контратаки спецназу. Це тому, що жодна сторона не має достатньо сил і засобів, щоб утримуватись на цьому острові, і тому не може «захистити його на 100% напевно».

Думаю на сьогодні це все.

Нагадуємо, що наші переклади Тома Купера найшвидше з'являються на тг-каналі https://t.me/analityka_ukr

***

№ 1.167

Том Купер
Австрійський військовий аналітик, спеціалізується на історії бойової авіації

Давайте дуже відверто. Це змінило перебіг усієї війни

І врахуйте: західні очікування на те, що Росія легко захопить Україну, значною мірою вплинули на рішення Путіна про вторгнення.
Річ у тім, що не лише на подив Путіна чи на подив багатьох у Києві, Харкові, Одесі, але особливо на подив колективного Заходу, українці підняли чергове «громадянське низове повстання», взяли в руки зброю і люто чинили спротив. Українці, пересічні громадяни. Не їхні політики (ну, за рідкісним винятком), і не їх генерали: поєднання російських кібератак та радіоелектронної боротьби відрізало останніх від зв'язку з військами на передовій протягом перших чотирьох днів війни. Залишені напризволяще, не лише військовослужбовці Збройних Сил України (ЗСУ), але й десятки тисяч українських мирних жителів організувалися та воювали самотужки.

Спробуйте звернути увагу: сьогодні про цей факт майже ніхто не згадує.

Хоча це стало вирішальним, бо вони — український народ — зупинили, а потім розгромили збройні сили Російської Федерації (ЗС РФ) у Києві, Чернігові, Сумах. Харкові та Миколаєві: страшною ціною завдали їм вбивчих втрат і, зрештою, змусили їх відступити.

Це був не хтось інший, і це сталося не завдяки якимось Javelin, чи NLAW та НАТО, ЦРУ чи MI-6: це були українці.

Ще один момент, коли не можу стримати сарказму: єдиним районом, де ЗС РФ просунулась, як і планувалося, була південна Україна. Там росіяни взяли Херсон і зустріли серйозний опір лише на підступах до Миколаєва, а потім наступали на Вознесенськ, щоб вийти до Одеси. Найгірше: вони взяли Мелітополь, а потім — і швидко — оточили Маріуполь, і дійшли до підступів до Запоріжжя та Вугледару.

Тому дивно, як Київ досі мовчить про причини всього цього. Послухайте: дві російські армії зайняли 10% української території за 5–6 днів, але ні, «давайте розберемося вже після війни» — та й тільки через те, що дуже очевидно, — це була велика катастрофа.

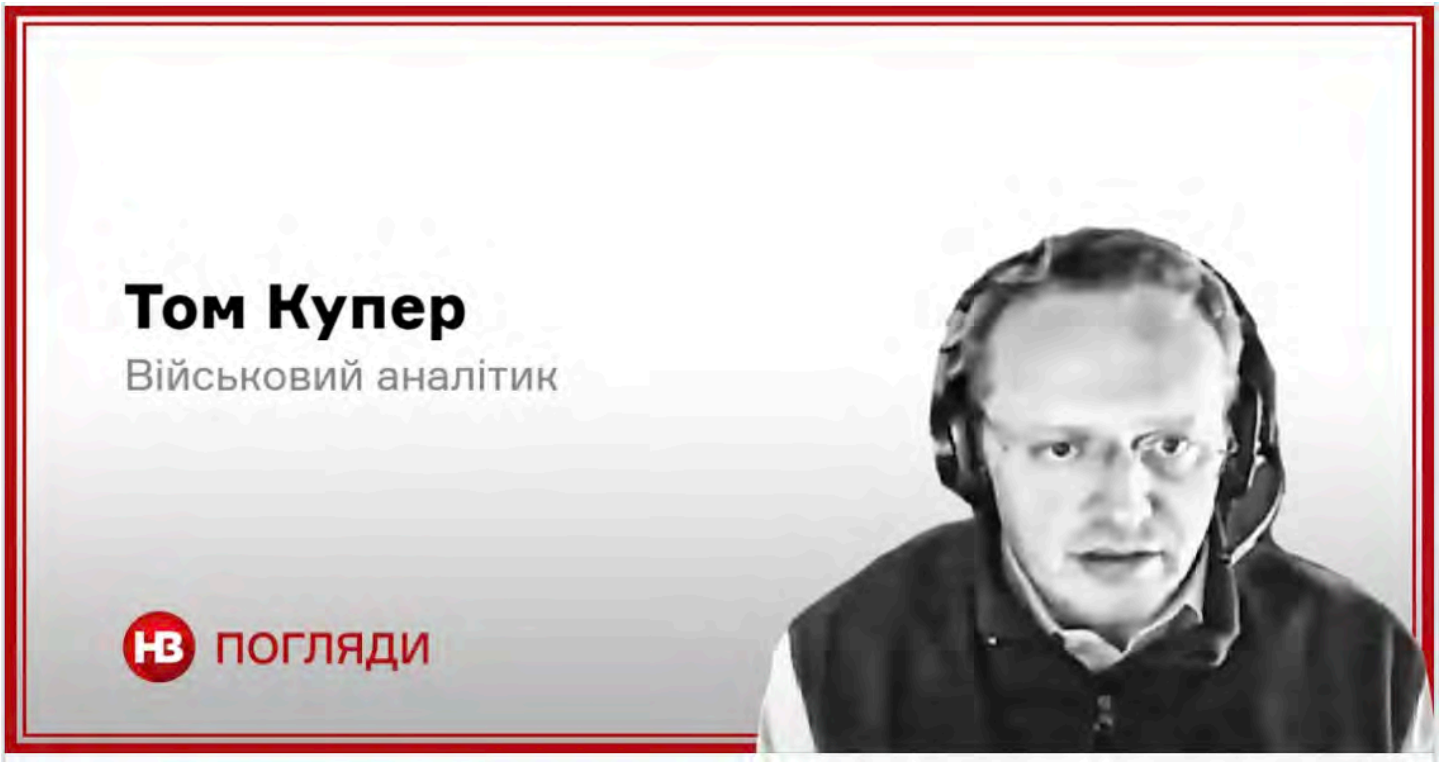
...що хтось із високопоставлених командирів ЗСУ як мінімум «облажався», якщо не навмисно дав можливість росіянам робити наступ.

А тепер зауважте: той же хтось несе спільну відповідальність не лише за звірячі тортури та смерть десятків тисяч українських мирних мешканців, за депортацію тисяч українських дітей, масові пограбування лише в цій частині країни, а й за руйнування міста Маріуполя та всієї Херсонської області. Розглянутий персонаж відповідає за те, що не зміг захистити цю частину країни (щось, чого я не можу збагнути досі), і за величезні втрати кількох частин ЗСУ, які або були повністю захоплені, або були змушені тікати назад до Дніпра або до Запоріжжя у перші

Поклавши руку на серце: хотілося бодай почути ім'я цього персонажа... або тієї групи персонажів (бо я не можу уявити, що це був один чоловік/жінка), не кажучи вже про те, щоб почути, де вони зараз і що роблять.

***

№ 1.168

Давайте дуже відверто. Це змінило перебіг усієї війни

2023-01-06

Том ***Купер***

Австрійський військовий аналітик, спеціалізується на історії бойової авіації

Вирішив кілька днів відпочити, але отримав численні прохання підбити підсумки «першого року російського вторгнення в Україну», або «перших 10 місяців». Обережно: чимало сарказму

«Розкочегарити» мій мозок після кількох днів «байдикування» не так просто, до того ж складно узагальнити масу вражень у кілька пропозицій. Але найголовніше, я зазвичай просто не можу стримати внутрішній сарказм.

Наприклад, не можу не почати зі спостереження, що наші славетні політики та ЗМІ досі завзято ліниві і тому поводяться так, начебто винайшли підігрів води щонайменше років сорок тому. Тільки один приклад спадає мені на думку, тому що вчора ввечері я читав рецензію на одну зі своїх книг: ще у 1980-х роках ірано-іракська війна називалася «війною в Перській затоці». Через кілька років, коли Ірак вторгнувся в Кувейт, війна для Кувейту стала «війною в Перській затоці». Можу показати десятки титульних сторінок різних сучасних газет з усього світу, якщо ви сумніваєтеся. Однак, якщо — як військовий історик — я зараз говорю про «Першу» та «Другу війну в Перській затоці», то «ніхто не може зрозуміти, про що я говорю…».

Якщо в когось одного куряча пам’ять, це не означає, що вона у всіх. Тож коли ви кажете Путін вторгнувся в Україну — «10 місяців тому»?

Нагадаю, що Путін вдерся в Україну ще у лютому 2014 року. Отже, йдеться фактично про вісім років його вторгнення. Прописом — вісім повних років. А не про «перші десять місяців».

Припускаю, що зараз і при кожній нагоді Путін б'ється головою об стінку — щоразу, коли думає про «те» питання: чому він не дійшов до Києва ще тоді, завернув свої війська? Принаймні, він вправляється в дзюдо, розбиваючи цеглу головою, тому що, поклавши руку на серце, так: Захід знизав би плечима на його вторгнення і продовжив би вести з ним справи, як ні в чому не бувало, так само, як більшу частину цих останніх восьми років. А ви, шановні 40 млн людей із тієї чужої країни, там, на Сході: ну ви росіяни чи ніби росіяни, бо яка різниця…

Путін б'ється головою об стінку: чому він не дійшов до Києва ще 2014-го.

Щось я відволікся.

Гаразд, «події» останніх 10 місяців. Отже… демонструючи чисту сутність та істинну природу свого «демократичного» режиму, система Путіна — набагато краще організована, ніж будь-яка «організована злочинність» — прорахувалася та кинула свої наднекомпетентні збройні сили, очолювані глибоко корумпованими та некомпетентними генералами-фаворитами на Україну. Країну, перш за все, «відому» своєю «ендемічною корупцією». Принаймні на Заході… значна частина якого настільки корумпована, що і Путіну, і українцям є чого в них повчитися.

І все це з наміром не лише завоювати всю Україну, а й знищити її як державу, бо, знаєте, немає ні України, ні українців: лише кілька дезінформованих і спантеличених росіян, підпорядкованих контрольованому НАТО нацистському режиму. А якщо ні, то ті, хто називає себе українцями, не мають права на існування.

До речі, пам’ятайте про це, коли думаєте про цей конфлікт, оскільки, як чітко показали захоплені російські військові документи, те, що Путін планував зробити в Україні, дуже нагадувало, що нацистська Німеччина робила там трохи більше 70 років тому.

І врахуйте: західні очікування на те, що Росія легко захопить Україну, значною мірою вплинули на рішення Путіна про вторгнення.

Але я знову відволікся… Річ у тім, що не лише на подив Путіна чи на подив багатьох у Києві, Харкові, Одесі, але особливо на подив колективного Заходу, українці підняли чергове «громадянське низове повстання», взяли в руки зброю і люто чинили спротив. Українці, пересічні громадяни. Не їхні політики (ну, за рідкісним винятком), і не їх генерали: поєднання російських кібератак та радіоелектронної боротьби відрізало останніх від зв’язку з військами на передовій протягом перших чотирьох днів війни. Залишені напризволяще, не лише військовослужбовці Збройних Сил України (ЗСУ), але й десятки тисяч українських мирних жителів організувалися та воювали самотужки.

Спробуйте звернути увагу: сьогодні про цей факт майже ніхто не згадує.

Хоча це стало вирішальним, бо вони — український народ — зупинили, а потім розгромили збройні сили Російської Федерації (ЗС РФ) у Києві, Чернігові, Сумах, Харкові та Миколаєві: страшною ціною завдали їм вбивчих втрат і, зрештою, змусили їх відступити.

Це був не хтось інший, і це сталося не завдяки якимось Javelin, чи NLAW та НАТО, ЦРУ чи MI-6: це були українці.

Ще один момент, коли не можу стримати сарказму: єдиним районом, де ЗС РФ просунулась, як і планувалося, була південна Україна. Там росіяни взяли Херсон і зустріли серйозний опір лише на підступах до Миколаєва, а потім наступали на Вознесенськ, щоб вийти до Одеси. Найгірше: вони взяли Мелітополь, а потім — і швидко — оточили Маріуполь, і дійшли до підступів до Запоріжжя та Вугледару.

Цілком можливо, що я пропустив відповідні публікації, але свербіж у мізинці на нозі «каже» мені, що нічого я не пропустив.

Тому дивно, як Київ досі мовчить про причини всього цього.

Послухайте:

> **дві російські армії зайняли 10% української території за 5–6 днів, але ні, «давайте розберемося вже після війни» — та й тільки через те, що дуже очевидно, — це була велика катастрофа.**

…що хтось із високопоставлених командирів ЗСУ як мінімум «облажався», якщо не навмисно дав можливість росіянам робити наступ.

А тепер зауважте:

> той же хтось несе спільну відповідальність не лише за звірячі тортури та смерть десятків тисяч українських мирних мешканців, за депортацію тисяч українських дітей, масові пограбування лише в цій частині країни, а й за руйнування міста Маріуполя та всієї Херсонської області. Розглянутий персонаж відповідає за те, що не зміг захистити цю частину країни (щось, чого я не можу збагнути досі), і за величезні втрати кількох частин ЗСУ, які або були повністю захоплені, або були змушені тікати назад до Дніпра або до Запоріжжя у перші кілька днів війни…

Поклавши руку на серце:

> **хотілося бодай почути ім'я цього персонажа… або тієї групи персонажів (бо я не можу уявити, що це був один чоловік/жінка), не кажучи вже про те, щоб почути, де вони зараз і що роблять.**

Далі й у розпал боїв, коли колективний Захід очікував, що Україна у будь-який момент знову впаде, і радше раніше, ніж пізніше, українці відбивалися всупереч усьому — під Ізюмом, під Сєвєродонецьком, на південно-східних підступах до Лисичанська (приклад — Попасна). При цьому вони зазнали нищівних втрат — часто-густо всупереч наказам зверху і точно всупереч порадам Заходу, без сумніву: втратили всі три міста. Але врахуйте: за весь цей час ЗСУ не просто зібралися та втекли. Ба більше, вони не відійшли від своїх передових позицій на Донбасі, а трималися там. Ще утримують Нью-Йорк, ще утримують Авдіївку, втратили Піски, але міцно утримують Первомайське, ще тримаються у Красногорівці, принаймні у західній частині Мар'їнки…

Найліпше те, що, протримавшись на південному сході Харківської області та на захід від Луганська, зупинивши спроби Росії оточити їхню оборону на Донбасі, українці розірвали ЗС РФ настільки, що вони перестали існувати як сучасна збройна сила із серйозним наступальним потенціалом. Тут уже у Путіна та його поплічників немає іншого виходу, крім як перетворити ЗС РФ на мішанину з приватних «ополченців» та купувати боєприпаси в Ірані й Північній Кореї лише для того, щоб продовжувати свою війну задля збереження себе при владі.

Зрештою, не можу не згадати українських контрнаступів у серпні та вересні. Безперечно, велика частина цієї операції стала можливою завдяки постачанню західної зброї та боєприпасів. І, безперечно, те, що було в Херсоні, не спрацювало так, як планувалося, і частину втрат ЗСУ зазнали там…

Але спрацювало загалом: змусило Путіна та його некомпетентних генералів перекинути в цей район масу своїх залишків «елітних» військ, що, своєю чергою, відкрило шлях для контрнаступу на південному сході Харкова. І коли українці звільнили цю частину своєї країни, тоді такому собі стратегу Володимиру Путіну довелося відвести свої війська — лише для того, щоб зрештою дійти висновку, що він не може утримати Херсон. Місце, офіційно проголошене не ким іншим, як ним, Путіним — «Росія тут назавжди», з усією мислимою помпезністю… а потім оголосити «мобілізацію», яка, як він неодноразово наголошував, не потрібна, бо триває лише якась «спецоперація», а не війна…

Особливо тішить реакція Путіна на це і наступні події: у всьому винні генерали і війська ЗС РФ, а не 22+ роки його правління, що перетворили Росію на третьосортну бананову республіку, не його мікроменеджмент цією війною, і навіть не його рішення розпочати цю агресію.

Вже не можу дочекатися, коли Медведєв продовжить викладати свої конспірологічні алкоголічні теорії, а Путін оголосить, що вся Росія та росіяни більше не заслуговують на існування, тому що всі вони його підставили.

Ось що спадає мені на думку — або ось що я не можу забути — щодо «перших 10 місяців» цієї війни.

***

Ukraine War, 5 January 2023: Part 1

Good morning everybody!

Have taken a few days off, only to find myself facing multiple requests to comment and summarise the ‘first year of Russian invasion of Ukraine’. Or ‘the first 10 months’…

Up front, must admit, ‘working up’ my brain after few days of ‘doing nothing’ isn’t that easy; plus, it’s hard to summarise a mass of impressions into a few words, or sentences, actually. But, and foremost, much too often I simply can’t hold back the sarcast in me.

For example, I can’t but start with the observation that our glorious politicians and the media are still, and insistently lazy, and thus behaving like they’ve invented hot water — like ever since at least the 1970–1980s. Just one example coming to my mind because I read a review of one of my related books yesterday evening: back in the 1980s, the Iran-Iraq War was called the ‘Gulf War’. Only a few years later, when Iraq invaded Kuwait, the war for Kuwait became the ‘Gulf War’. Can show you dozens of title-pages of different contemporary newspapers from around the world, should there be any doubts. However, if — as a military historian — I’m nowadays talking about the ‘First-‘ and ‘Second Persian Gulf War’, then ‘nobody can understand what am I talking about….’

….seems, somebody there has the memory of the fish, therefore the public ‘must’ have the same quality of memory — and thus ‘Putin invaded Ukraine 10 months ago’, eh….?

Well, let me remind you that Putin invaded Ukraine already in February 2014. Therefore, we’re actually talking about the eight year of his invasion. EIGHT FULL YEARS. And not ‘the first ten months’.

….from that point of view, I guess that nowadays, and at every opportunity, Vlad is banging his forehead against the next wall — whenever thinking about ‘that’ question: why didn’t he drive all the way to Kyiv, already back then….?’ At least he’s exercising Judo by breaking bricks with his head… because, hand on heart: the West would’ve shrugged at his invasion and continue doing business with him like if nothing happened, exactly the way it did for most of the last eight years. And you, dear 40 million of people from that strange country out there in the East: well, you’re Russians, or kind of like Russians, so who cares…

But I’m digressing…

OK… the ‘events’ of the last 10 months. So…demonstrating the sheer essence and the true nature of his ‘democratic’ regime, the System Putin — far better organised than any kind of ‘organised crime’ — miscalculated and rushed its super-incompetent armed forces, led by its deeply corrupt and incompetent favourite generals into Ukraine. A country foremost ‘renowned’ as ‘endemically corrupt’. At least in the West… large parts of which are so corrupt, both Putin and Ukrainians can only learn from them…

…and that with intention of not only conquering all of Ukraine, but exterminating it as a nation, because, you know, there is no Ukraine and no Ukrainians: just some misinformed and confused Russians subjected to the NATO-controlled Nazi-

regime…. and if not, then those who call themselves Ukrainians do not have the right to exist.

BTW, keep that with extermination on your mind whenever thinking about this conflict, then as the captured Russian military documentation has clearly shown by now, what Putin was planning to do in Ukraine was closely reminiscent of what the Nazi Germany did there slightly over 70 years ago.

…and mind that…. sigh… yes: that sarcast in me is re-surfacing again… mind that the Western expectations for Russia to easily overrun Ukraine have significantly contributed to Putin's decision to invade…

But I'm digressing again…Point is: not only to Putin's surprise, or to surprise of many in Kyiv, Kharkiv, Odessa, but especially to surprise of the collective West, Ukrainians run another 'grassroots uprising', took up arms and fought back. Ukrainians: 'every-day people'. Not their politicians (well, with a handful of exceptions), and not their generals: a combination of Russian cyber-attacks and electronic warfare cut off the latter from their communications with troops on the frontlines for the first four days of the war.

Left at their own, not only members of Ukrainian Armed Forces (ZSU), but dozens of thousands of Ukrainian civilians organised themselves and fought on their own.

Try to pay attention: nowadays, next to nobody is mentioning this fact.

….although it was crucial, because they — the Ukrainian people — stopped and then defeated the Armed Forces of the Russian Federation (VSRF) in Kyiv, in Chernihiv, in Sumy, in Kharkiv, and in Mykolaiv: at a terrible price, they caused it murderous losses, and, eventually, forced it to retreat.

That wasn't anybody else, and didn't happen thanks to some Javelins, or NLAWs and NATO, CIA, or MI6: it was Ukrainians.

Another thing where my sarcasm can't hold back: the only area where the VSRF advanced as planned was southern Ukraine. There the Russians took Kherson, and encountered serious resistance only when reaching Mykolaiv and then advancing on Voznesensk in order to reach Odesa. Worst of all: they took Melitopol, and then — and quickly — surrounded Mariupol, and drove all the way to the approaches to Zaporizhzhya and Vuhledar.

It is perfectly possible that I've missed related publications, but that itch in my small toe tells me I didn't. Thus, I find it amusing how silent, until this very day, Kyiv remains regarding the reasons for all of this. Hey: two Russian armies took something like 10% of the Ukrainian territory in a matter of 5–6 days, but no, this 'didn't happen, kind of, or is 'postponed to after the war' — and that because it's so damn obvious that this was a major catastrophe?

….that somebody high up the command of the ZSU at least screwed up, if not intentionally left the Russians advance at will.

Now mind: the same somebody is not only co-responsible for bestial torture and death of dozens of thousands of Ukrainian civilians, for hijacking and deportation of thousands of Ukrainian children, and the wholesale looting in this part of the country alone, but also for the destruction of the City of Mariupol, and the entire Kherson Oblast. The character in question is responsible for failing to defend that part of the country (something I cannot understand until this very day), and for massive losses of multiple ZSU units either captured intact or forced to flee back to Dnipro or towards Zaporizhzhya in the first few days of war…

Hand on heart: I would like to at least hear the name of that character….or that group of characters (because I cannot imagine it was one man/woman alone), not to talk about hearing where are they nowadays and what are they doing.

As next, and at the peak of the period the collective West expected Ukraine to collapse again, any time, and sooner rather than later, Ukrainians fought back against all odds — at Izyum, at Severodonetsk, on south-eastern approaches to Lysychansk (like Popasna). They suffered murderous losses while doing that — often in disregard of orders from above, and certainly against advice from the West — and no doubt: they lost all three towns. But mind: through all of this time, the ZSU didn't just fold and run away. Moreover, it didn't withdraw from its frontlines in the Donbass, but held out there. It's still holding Niu York, it's still holding Avdiivka, it lost Pisky but is firmly holding Pervomaiske, it's still holding out in Krasnohorivka, and at least in the western side of Marinka…

Best of all, by holding out in south-eastern Kharkiv and western Luhansk, by stopping the Russian effort to encircle their defences in the Donbass, Ukrainians mauled the VSRF to the point where this ceased to exist as a modern armed service with serious offensive potential: where Putin and his lackeys have no other option but to convert the VSRF into a hodgepodge of private militias, and buy ammunition from Iran and North Korea just in order to continue fighting their war for the sake of keeping themselves in power.

Finally, I should not fail to mention Ukrainian counteroffensives of August and September. No doubt, much of this operation became possible thanks to the flow of Western arms and supplies. And, no doubt, the one in Kherson didn't work the way it was planned, and some of losses the ZSU suffered there….I do not care whether you 'believe' me or not: the mass of these was not yet mentioned in the public with a single word. Nope: not even by the Russians. But, overall, it did work: it forced Putin and his incompetent generals to move the mass of what was left of their 'elite' troops to that Oblast, in turn opening the way for the counteroffensive in south-eastern Kharkiv. And when Ukrainians liberated that part of their country, then the superior strategist Vlad had to rush his troops back — only to, ultimately, be forced into the conclusion he can't hold Kherson. A place declared as 'Russia forever',

officially, by nobody less than Putin, and with all the imaginable pomp and splendour…and then to announce ‘mobilisation’, something he repeatedly stressed wouldn’t be necessary because this is all just some ‘special military operation’, but no war…

Particularly amusing about this and events ever since is Putin’s reaction: it’s the VSRF’s generals and troops to blame for all of this, not the 22+ years of his rule that converted Russia into a 3rd-class banana republic, not his micromanagement of this war, and not even his decision to launch this aggression.

….which is making me inpatient: I can’t wait for Mevedev to continue with his conspiracy theories of a drunkard, nor for Vlad to declare all of Russia and Russians not worth existing any more, because they all failed on him…

So… That’s what’s coming to my mind — or what I cannot forget — in regards of the ‘first 10 months’ of this war.

Ukraine War, 7 January 2023: Part 2

Hello everybody!

Sorry for another delay: this is a ‘Part 2’ of what I started writing on 5 December, then got interrupted. Anyway, here you are: having made it ‘clear’ I’m as mad as frustrated by this tragedy known as ‘War in Ukraine’ or ‘Ukraine War’ (or whatever else you want to call it) — and that as much by corruption and incompetence of Vladimir Putin (which is the central reason for launching his aggression on Ukraine), as by corruption and treachery of certain Ukrainian strongmen, or by corruption and incompetence of the collective Western oligarchy and the politicians they control — and thus having ‘warmed up’ my brain in the ‘Part 1’, now let me take a look at the developments of the last few days in this ‘Part 2’…

My disclaimer for today: I apologise in advance for certainly missing a few important developments of the last week. Sorry, but got really a lot of work on my hands.

STRATEGIC

Yes, yes…. We’ve all heard it: Putin ‘ordered’ a 36-hours-cease-fire for the Orthodox Christian Christmas. Nothing unusual: with pools showing that over 50% of the Russians want an end of his war in Ukraine, he had to demonstrate his ‘good will’, show himself as a ‘man of peace’, and that ‘it’s Ukrainians who want war’. To make sure: I’m not ‘horny for more fighting’, but that’s about all the time and electrons worth wasting about that issue. If Putin seriously wants peace, he can start withdrawing his hordes from Ukraine at any time, instead of claiming up to 40% of country for Russia, denying Ukrainians the right to exist and promising them extermination, continuing to terrorise them with missile strikes, mass detentions, torture, summary executions and similar…

From my point of view, more interesting turned out to be the fact that now Shoygu now has his own private military company (PMC). This is called ‘Patriot’ and has its first ‘battalion tactical group’ deployed in the Vuhledar area — and thus well away from the competition of Prigozhin’s Wagner. Is important because the two can’t stand each other, i.e. might start infighting.

I’m joining the club of those who cannot wait for Medvedev to turn up with his own private militia: in the long term, that’s simply unavoidable considering the Putin-inducted process of degenerating the Russian armed forces (VSRF) into oblivion as a ‘payback for their failure on him’… See how bad they are: meanwhile losing even ‘re-purposed’ T-90S manufactured for India… Man, I’m looking forward to hear from all the Indians proud about this.

BTW, while guards mechanised formations of the VSRF are nowadays re-equipped with 30-years-old T-80s, or even poorer stuff, Wagner is driving ‘super modern’ T-90Ms. Because, at least in Putin’s opinion, his private militias have proven far more dedicated and loyal to his aims than the regular Russian armed forces, and because the VSRF — and the GenStab in particular — all failed on him… because, you know, Putin is infallible, and if anybody is making mistakes: it’s not him.

At least as interesting was the announcement by Kronshtadt Enterprises to have delivered eight Orlan complexes of six UAVs each, and is to follow with deliveries of 12 complexes (i.e. 72 additional UAVs) in period January-February this year. Whether the company can really make as many — not sure: this appears on the ‘enthusiastic side’ to me. But, it’s definitely so that what is left of the Putin-controlled Russian defence sector is striving to improve its output: thanks to the poor ability of Orlan-10/20/30 to operate at low temperatures, this might appear ‘irrelevant’ right now, but it is, potentially, ‘no good news for the spring’…

Finally, on 30 or 31 December, Putin officially declared both the ‘1st Donetsk Army Corps’ (i.e. the ‘armed forces of the Donetsk People’s Republic’), the ‘2nd Guards Luhansk-Severodonetsk Army Corps’ (I.e. the ‘armed forces of the Luhansk People’s Republic’), and the Donetsk Higher Combined Arms Command School, for ‘parts of the Russian Armed Forces’. Official statement quoted something like ‘eight years of combat experience’ as the reason to consider them for ‘combat-ready units of the Russian Army’. With other words: Putin is continuing his Anschluss of large parts of Ukraine to Russia.

On the other side, the USA and several allies have announced the ‘next round’ of arms deliveries to Ukraine. Between others, this is going to include something like ‘battalion-worth’ each of French-made AMX-10RC heavy armoured cars (de-facto ‘light tanks on wheels’), M113 armoured personnel carriers (and their sub-variants in form of infantry fighting vehicles), M2 Bradly and Marder infantry fighting vehicles (no ‘tanks’, ladies and gentlemen from the media!), ‘but’ and ‘just’ 70,000 artillery shells calibre 155mm, ‘just’ 500 guided artillery shells, ‘just’ 18 additional self-propelled artillery pieces, and ‘just’ 36 towed artillery pieces.

This is likely to enable either the establishment of another mechanised brigade of the ZSU, or a complete re-equipment of one or another existing formation. That is a process that's unavoidable: in the long term, the West can't keep the ZSU resupplied without completely replacing all of its armament of Soviet/Russian design. It is not manufacturing the equipment in question, ammunition and spares for it, nor can it continue buying enough of all of it from secondary sources (and even if, that would be anything else than reliable). However, this round of arms supplies is not going to be enough to 'promptly' help sort out the existing disparity between existing units of the ZSU: currently, no two of 'mechanised' brigades have the same complement of heavy weaponry, and thus their fighting capacity is not the same. That process is going to take much, much longer.

On the negative side: I simply can't stop wondering how many more DIFFERENT weapons systems NATO wants to supply to Ukraine? It's one thing if the US Army, British Army, French Army, and German Army each operates entirely different weapons systems. But, by now, the ZSU has got DOZENS of DIFFERENT self-propelled- and towed howitzers, armoured vehicles etc., almost every single one of which requires a different set of spare parts (even different tyres!), not to talk about different ammunition. That's like with cars: if our chancellor is driven around in a Mercedes, and your boy/girlfriend is driving a Seat, and I'm driving a KIA, each of us needs different spares and different tires. Indeed, different car mechanics, too. Thus, cannot avoid wondering: what IDIOTS there in Brussels, Washington, Paris, Berlin, London etc. think the ZSU can continue maintaining and operating all these DOZENS of DIFFERENT systems in the long run…?!?

…sigh…

Perhaps of bigger immediate importance: Germany is going to deliver a full PAC-2/3 Patriot air defence system to Ukraine. That's going to be the second such system, right after the one delivered by the USA.

At least as important: RUMINT has it that there are works on mating US-made RIM-7 Sea Sparrow air defence missiles to the Ukrainian Buk surface-to-air missile (SAM) -systems of Soviet origin. Per se, no 'news' as such: related testing has been run — on private/commercial initiative (especially in the Czech Republic) — already over a decade ago. Back then, there was no interest in realising the idea, though: i.e. it found no paying customers. Technically, the Sea Sparrow (used to be the principal short-range air defence system of the US Navy), its Italian version (Aspide), and the Buk are relatively similar: their guidance systems depend on so-called semi-active radar homing (SARH, which means: the radar of the system is guiding missiles to the radar echoes of the target). Thus, it should be relatively simple to fine-tune seeker-heads of the US- and Italian-made missiles to the working frequencies of Soviet-made radars. This all is going to be extremely important because the supply of Sea Sparrows is going to keep some 72 Ukrainian Buk M1s — perhaps the most effective air defence tool of the country — in operations: their stocks of original missiles are meanwhile critically low.

For the end of this section, two points of interest for ‘weapons buffs’:

- this Twitter-thread on the Ukrainian S-300V1 SAM-systems, and

- Ukrainian investigation into Russian operators of Iranian-made Shahed-131/136 UAVs:

AIR/MISSILE WARFARE

….which is bringing me to my, meanwhile usual, discussion of the air/missile warfare.

Up front: Ukrainian power grid. The situation is not even ‘stabile’. It’s rather ‘shaky’ and ‘fragile’. The system is damaged to a degree where mere improper/ undisciplined use by millions of its customers can bring it to a collapse, and intentional power shut downs are not only pre-determined, but 1000% sure. Every single day. That is: too many people turning on too many electric machines at the same time (re-loading the smart-phone and watching TV at the same time, plus washing machine and cooking at the same time…) and similar are all ‘as dangerous’ for large parts of the Ukrainian power grid as additional Russian missile strikes. However, power grid is holding out, and some elements have been restored over the last week.

The reason Ukrainians were capable of doing that is that, quite suddenly, on 31 December 2022 Putin and Surovikin decided to change their strategy. Instead of continuing to maul the power grid, they started targeting what the top Keystone Cop in Moscow, Konashenkov, declared for ‘Ukrainian facilities for production of drones’.

More specifically…

On 30 and 31 December, the Russians run some 80 attacks with artillery rockets (BM-27s and BM-30s), 29 air strikes, and a stream of 10–16 Shahed-136 LPGMs on north-eastern Ukraine. The list of targeted places read like back in April-May: most were along the frontline, from Sumy, via Lyman and Bakhmut, down to southern Zaporizhzhya and Kherson. In most of cases, Ukraine was unable to return the favour, with one known exception: the Russian battery that shelled Kherson on 31 December failed to change positions on time and was hit back, with Ukrainians claiming the destruction of 6 artillery pieces and 12 support vehicles.

On the same two days, the Russians claimed a total of three Ukrainian helicopters shot down, and Ukrainians claimed one Russian.

Then, around 13.00hrs of 31 December, Tu-95MS bombers of the VKS then released a stream of about 20 Kh-101 and Kh-555 cruise missiles. As usually, NATO early warning systems — including a Boeing E-3 Sentry AWACS oribiting over Romania — issued a timely warning. Six missiles were claimed as shot down over the Kyiv Oblast, 5 over Zhytomyr, and 1 in Khmelnytskyi region. It is possible

that some of these were felled by Polish-supplied 9K33 Osa-AKMs (NATO reporting name 'SA-8 Gecko') which recently appeared in Ukraine, but it's at least as likely that these are deployed closer to the frontline. Tragically, except for a building 'suspected' to be used by the special forces of the ZSU in Khmelnytskyi, most of those missiles that did get through have hit civilians — especially so in parts of Kyiv named Solomyansk, Holosiivsk, Dnipro and Pechersk: up to 16 are known to have been killed.

On the next day (1 January 2023), the Russians intensified the deployment of their Iranian-made Shahed-131/135 LPGMs: by that evening, Ukrainians claimed the downing of 45 of these over the last 48 hours: 13 over the previous two days and 32 on the first day of 2023, of which six over Mykolaiv and nine over Dnipro and Zaporizhzhya. Subsequent Ukrainian reports increased the number of Shaheds shot down on 1 January 2023 alone to 40 (plus one Orlan-10 and one Kh-59).

Air strikes and Shahed-131/136-attacks on the Kyiv-, Zaporizhzhya- and Kherson Oblasts were continued into 2 January. From available info, Ukrainians recorded 6 missile-, 52 air-, and 77 MRLS-strikes, of which 6 missiles, 30 air strikes, and 27 Shaheds have primarily targeted civilians. Ukrainians claimed at least five Shaheds as shot down: of those that got through, two or three hit an object related to the Ukrainian power grid in the Stanislav area.

This 6-days-long-'stream' of Russian attacks subdued by 4 January, but even then, Ukrainians claimed the downing of one Su-25 (apparently over eastern suburbs of Bakhmut), one Ka-52, and one Orlan-10. Wagner is claiming this was an Ukrainian Su-25. The only things sure are: something was shot down but the crash site is outside the reach and thus nobody can provide clear evidence for what.

On the other side, Ukrainian HIMARS-operations have been significantly intensified, the last week. Around 01.00hrs of 1 January 2023, ZSU's M142s have targeted an ammunition depot and the nearby building of the 19th Technical Training College ('school') in Makiivka, in Donetsk, which was used to house mobiks of the VSRF: the ammo depot blew up, pulverising everything around it… Russian social media began claiming between 300 and 600 casualties (all military personnel), the Keystone Cops in Moscow first reported some 60, then Surovikin increased that to some 89…. Whatever it was, the number of casualties was such that even Putin's propaganda machinery couldn't hide it, causing a fierce discussion in the social media — indeed, complaints that this 'cynical murder of dozens of Russian soldiers on the New Year's eve cannot be ignored'. Well, perhaps they shouldn't have been sent there, first and foremost…

Me and my unpleasant questions…Anyway… eventually, Ukrainians announced that the School №16 housed:

- 24 troops from the 20th Special Purpose Detachment of the VKS

- 20 troops from the 360th Communications Training Regiment of the Ministry of Internal Affairs, and
- 242 troops of the 631st Regional Training Centre of the Artillery Corps VSRF.

Latest reports are indicating the recovery of 196 bodies (and body-parts, as long as recognisable as such), and a total of about ‘270 missing in action’. Of course, the Keystone Cops in Moscow promised to hold the ‘responsible officials accountable’ — especially for ‘unauthorised use of mobile phones’, because, you know, it’s ‘them’ to blame, and not Putin for completely failing to reform and upgrade the VSRF, and then sending it into a war it can’t win…

At least as interesting, around the same time and/or by 4 January, Ukrainian M142s have pulverised:

- a kindergarden in Shakhtyorsk, also used by the Russians to house their troops. RUMINT has it (another 20–50 VSRF casualties);
- a recreation centre used as a military base by the VSRF in Oleshky (southern Kherson): over 50 casualties reported;
- main VSRF supply depot in Svatove;
- two other VSRF supply depots (one in Kostrohryzove, other in Velyk Kopani),
- something else hit by the 92nd Mech, in the Svatove area,
- a VSRF base in Vasilivka (on the southern bank of the Dnipro, where ‘commander’ was reportedly killed, together with ‘many others’),
- one VSRF base in Tokmak (over 80 casualties reported); and
- the Shokolad restaurant in Tokmak, used as a Russian military base, too.

…to which the Keystone Cops reacted by claiming the destruction of two, then three, then four, then six M142 HIMARS launchers, and targeted a storage depot for humanitarian aid in Druzhkivka with S-300 SAMs deployed as ballistic missiles.

Of course, if I complain about the lack of evidence for the VSRF destroying even one Ukrainian M142 launcher so far…. then I’m biased, even a Russo-phobe…

BATTLE OF DONBASS

Up front: weather. After weeks of wet weather, temps are already freezing and in the process at ‘stabilising’ at around -5°C to -10°C. Means, the soil is going to get firm.

…and ‘up front no. 2’: for days already, artillery duels are raging all along the entire frontline in the Donbass, from Kupyansk in the north, to Vuhledar in the south.

Kupyansk-Svatove… The fighting of the last few days focused on the area between Tavilzhanka and Lyman Pershyi, i.e. the question of whether Ukrainians can widen their bridgehead of Dvorichne, or the Russians might be able to push them back on the Oskil River. Sufficient to say, nothing changed in regards of positions there.

West of Svatove… Ukrainians (including the Kraken Regiment) have managed to slightly widen and deepen their penetration of the first line of Russian defences east of Stelmakhivka: have secured Kolomychykha, then liberated what’s left of Pidkuychansk (10km north-west of Svatove), attacked Novoselivske (western side of Kuzemivka) and, finally, came as far as that the Russians have to shell them on approaches to Zmiivka, 2,5–3km outside Svatove. Indeed, the Russians not only shelled the ZSU units there, but reacted by heavy air strikes and raids by Mi-24 and Ka-52 attack helicopters, back on 29–31 December — which, usually, is an indication of things really developing in worst imaginable way, at least for Putin. That said, as far as I know, there was no major change in this sector of the frontline since 29–30 December. Probable reason is (or was) the weather: back then it was ‘wet’, but meanwhile this is on the best way to ‘freezing’.

Siversk-Soledar and Bakhmut… Generally… some are claiming that the ZSU has got a total of 13 brigades with 90,000 troops deployed in and around the town. I would like to ask any of characters coming to such ideas if they’ve ever spent a single second thinking on how should Ukrainians stack so many troops within such a small area: like sardines in a can, and horizontally or vertically?

Seriously now: actually, there are ELEMENTS of some 15 different brigades of the ZSU there. Mostly one battalion from another brigade — but NO 13 complete brigades. Since I’m at ‘discussing cars’ today: it’s like with any parking lot next to you. There’s always a limit of how many cars one can stuff into it. In Bakhmut, there is simply no way the ZSU can squeeze 90,000 troops into such a small area (at least not without risking these getting killed by hundreds from every single hit of the Russian artillery).

Back to really important things: until around 31 December 2022, it didn’t matter what day in the week it was: the Russians were assaulting in ‘wave after wave’ fashion, and suffering their 400–600 fatalities a day, too. The usual ‘flow’ of action was something like this: in 8–9 out of 10 cases, Ukrainians detected the next Russian assault early (and that with help of UAVs for which the Asia Times, leaning on multiple Western media reports from April and May, is reporting the Russians are ‘shooting down in droves’), and cut it to pieces with their artillery well before the enemy could reach the range of their assault rifles. In that one or two cases where the Russians did get closer, the question was if they could report their findings about Ukrainian positions on time for their artillery to provide support

before getting cut to pieces by the Ukrainian machine gun- and mortar fire. …or how quickly could Ukrainian artillery (meanwhile: including tanks of the 4th Armoured deployed as self-propelled artillery) deploy effective counter-battery fire against the Russian artillery. The high point of such practices was their assault on Pidhorodne, in which they've lost about 50% of the involved force, for absolutely no gain in return (indeed, RUMINT has it, ZSU suffered not a single casualty).

Then, on or around 31 December, Wagner — meanwhile reinforced by the VSRF, which brought in additional artillery with it — switched tactics once again, and is exploiting the continuous shortages of Ukrainian artillery shells to operate in very small groups of troops which are infiltrating Ukrainian positions. The result was three-fold:

- A) Ukrainian UAVs couldn't track all of small groups of Russian troops;

- B) Ukrainian artillery couldn't target 'every 2–3 Russian troops around'; and

- C) the fighting regularly ended at the short range, in turn causing a growing number of Ukrainian casualties to small-arms fire — and the loss of several positions.

On 3 January, Wagner claimed the conquest of Bakhmutske and 'success east of Soledar'. By now, it's certain that it captured at least Bakhmutske. Over the last three days, it continued pushing, relentlessly, in similar fashion, north and south of Soledar, in direction of Krasnopolivka and Krasna Hora, and into southern Soledar, plus on Pidhorodne. By 5 January, the position of the Ukrainian garrison in Soledar was 'critical', to put it mildly (and yes: human losses on both sides were 'at least heavy').

Now, the town of Soledar was held (mostly) by the 46th Airborne, and this was reporting to have stabilised the situation. That said, there's no doubt that they were 'de-facto surrounded from three sides' as of 5 January, and that Russian claims to have taken the centre of the town were 'at least partially truth'. Unsurprisingly, as of the last evening it was confirmed that the 46th withdrew from the southern side of the town towards the north: it couldn't risk getting encircled by the Russian advance. For a while it looked like this entire section of the frontline might collapse…

In turn, as of this morning, news was that Ukrainians — which is the 3rd 'Azov' Assault Brigade (the re-organised former Azov Regiment) — counterattacked and recovered not only the salt factory in Soledar in the course of a nocturnal operation, but most of the town, too, with — between others — the following result:

…that much about Putin’s ceasefire…

Pidhorodne is still holding out, but since the Russians have managed to get back to the wreckage of that gas station south-east of it, it’s under pressure from three sides, too. Unsurprisingly, most of descriptions of the situation in Bakhmut of the last three days are something like, ‘quiet, but tense and grim’: if the Russians manage to break through to the T0513, north of the town, the Ukrainian garrison is going to lose one of its supply connections. This is even more important because recently the Russian artillery destroyed the bridge in the centre of the town, connecting the eastern with the western part of it.

That said, Ukrainian positions on the eastern and south-eastern side of Bakhmut have even been improved, the last few days. Between others, the ZSU mopped up the Patrisa Lumumby Street and recovered most of the garbage dump. But, the situation in Opytne remained critical, with the Wagner pushing its small infiltration teams into the northern sector of the village.

Of other places with ‘unusual’ developments:

Mariinka… over the last week, the 1st CA VSRF (read: the remnants of the ‘Armed Forces of the Donetsk People’s Republic) continued assaulting into the centre of the village. Might have gained a few houses, in exchange for severe losses, foremost their own, though some Ukrainian, too.

Hulaypolye…On 3 January, the Russians assaulted the village of Dorozhnyanka, south of Hulaypolye. Ukrainians first withdrew, then returned, kicking the Russians out.

Kherson… the situation in regards of Oleshky has meanwhile cleared enough for me to say: sorry, the place is still under the Russian control. The Russians stabilised their frontline there by deploying the 10th Spetsnaz Brigade.

They were less successful in regards of their assault on the Potemkinsky Island on the Dnipro, announced as something like ‘another glorious Russian offensive’ in the social media, about a week ago: Ukrainians counter-attacked there, and seem to have smoked out whatever Russians were there — and these were foremost from the Spetsnaz and the VDV. One cannot avoid the impression that this was just another entirely useless Russian operation, undertaken for no reason and purpose, and ending in a catastrophe. That said, have no doubts: Potemkinsky is certain to remain a site of further, similar action for a while longer. That is: attacks and counterattacks by special forces. This because neither side has enough troops and the means to keep these supplied on that island, and thus can’t ‘protect it 100% for sure’.

So, think, that’s about it for today.

***

№ 1.169

«Залужний правий, Путін хоче брати Київ». Як обороняли столицю у лютому-березні і наскільки готові до другого нападу. Інтерв'ю з розвідником

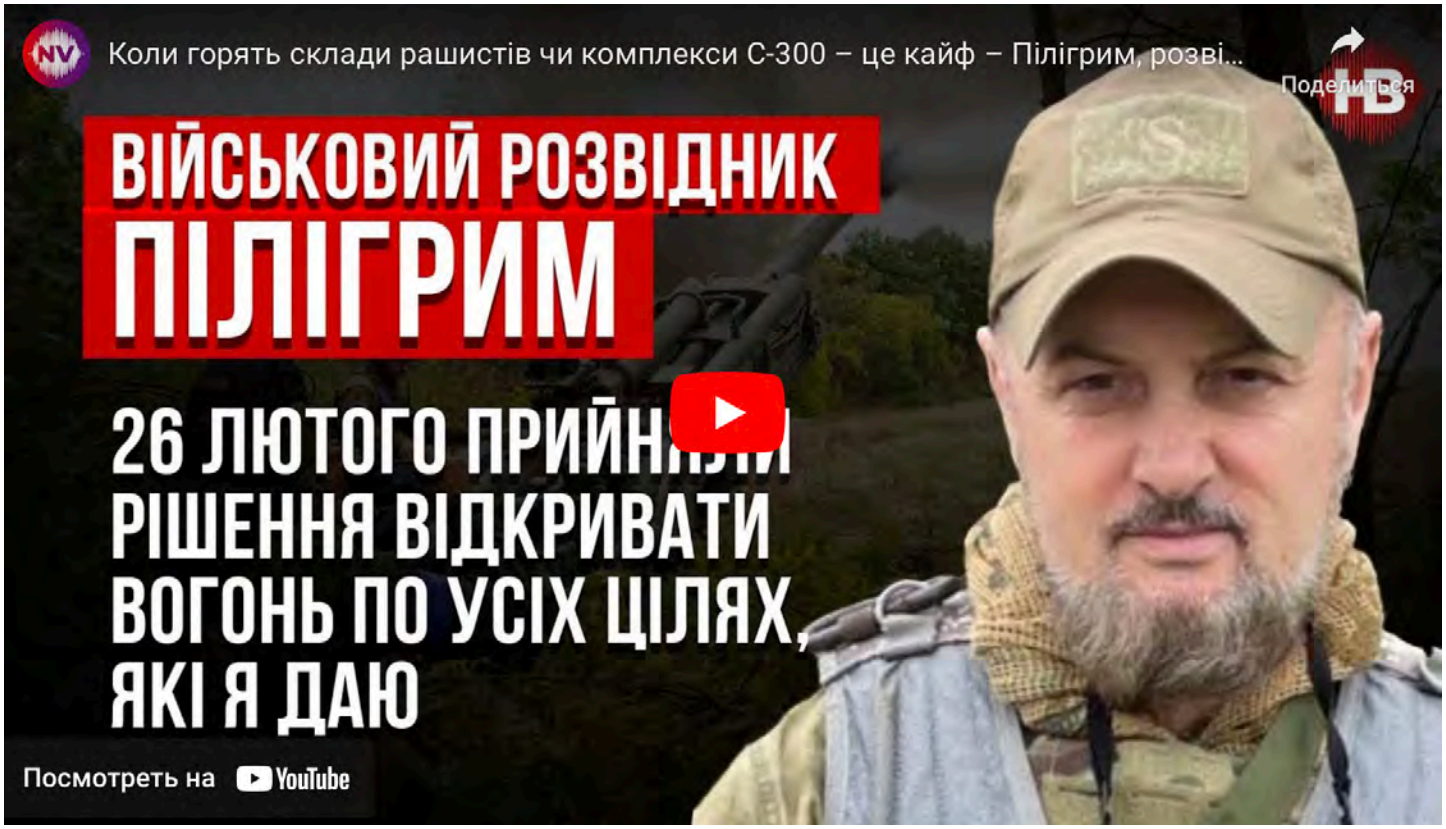
2022-12-30

Дмитро Тузов

Розвідник Пілігрим кайфує, коли палає ворожий склад боєкомплекту, скупчення орків, колона машин або С-300.

Він один з тих, хто у перші дні повномасштабного вторгнення збирав інформацію про ворожі цілі та передавав її українській артилерії, а та, своєю чергою, знищувала десятки одиниць російської техніки, що наближалася до Києва.

Нині зростає загроза повторного наступу на столицю. Чого від неї чекати і як відбити наступ з півночі, Пілігрим розповів в інтерв'ю Радіо НВ.

— Ми з тобою можемо згадати події, починаючи з 24 лютого: вторгнення росіян, бойові дії на Київщині, де ти брав активну участь. Ти активно полював не лише на ворожу бронетехніку, на скупчення ворожих військ, а й на те, що називається командними пунктами, для дезорганізації російського наступу. Чим визначався успіх в битві за Київ?

— Насамперед наполегливістю. Нічого ж не трапилося такого несподіваного. Наприклад, ми готувалися до цієї події, дуже довго готувалися. Спочатку у 2018 році ми розуміли, що буде у 2020 році війна. І все було [зроблено] для того, щоб вона починалася. Але пандемія втрутилася і ми теж трішки буксонули.

Потім, другий раз, вже навесні 2021 року ми почали знову збиратися. Це особливе коло наших друзів ветеранів. І ми почали працювати на різних напрямках, де вважали, що буде наступ орків більш активний.

Я особисто казав, що буде наступ зі сторони Білорусі — Чорнобиль, а Київ будуть брати в облогу. Я знав, що це буде, але, чесно кажучи, не вірив. Ми не дуже були готові до цього. На жаль. Але наша нація є унікальною. Це вже історично: ми вміємо готуватися і дуже швидко пристосовуємося до будь-чого. А якщо ми ще й навчені, то взагалі капець.

І на Київщині, коли це все почалося, в мене не було відчаю, але було бажання взяти, як кажуть, булаву, шаблю і піти рубатися.

Гостомель, Ірпінь, Буча, Блиставиця — на цих напрямках було найбільш гаряче. І так виявилося, що в цьому місці був мій старий друг, офіцер. У нас взагалі нічого не було. Ми не знали, що там робиться. Мені дзвонили декілька

моїх друзів з ГШ і питали: «У тебе там нічого?». Я кажу: «Нічого немає, я йду сам воювати, махатися».

Я вже вперед нісся на машині. Тут мені подзвонив мій товариш, який перед війною залишився в тому районі. Він мені каже: «Ти знаєш, йде 120 танків. Я нарахував». Я говорю: «Як танків?». А він: «120, близько 70–80 танків. Потім БТР-и, машини, логістика». Я говорю: «Що ти таке кажеш? Що, дорогою йдуть?». Каже: «Так, йдуть».

Я то його знаю. Думаю, щось тут не те, і кажу: «Слухай, перевір нормально інформацію. Можливо, ти набухався». Він: «Ні, ти не розумієш — воно так і є».

І з того почалося. Для себе я цей період назвав війною чотирьох смартфонів. Тому що на один телефон він мені передавав інформацію. На другому телефоні була карта Гугл. На третьому телефоні в мене була відкрита наша карта Генштабу. На четвертому телефоні я вже інформацію цю обробляв.

Ми з ним буквально за добу, це вже була ніч 25–26 лютого, виробили таку роботу. Він міг передати лише, наприклад, «дорога Т1516, стільки-то техніки рухається в такому-то напрямку». Це вже після я дізнався, що мій друг (поки що навіть позивного його казати не буду) переїжджав з місце на місце в лютому на велосипеді. Він сідав на велосипед і на ньому ганяв по снігу.

Я не повірив: коли вже приїхав, то снігу вже не було, лише в лісі. Я кажу: «Я не вірив, що ти таке будеш робити. Покажи мені». І він [покатався] по лісу на цьому велосипеді. Каже: «Я пристосувався так, що як на лижах на ньому їжджу». Зараз вже з посмішкою це згадуєш. Це вже позитивні емоції.

Я почав інформацію, яка в нього була, обробляти і передавати своїм товаришам в оперативний центр, кажу: «По такому-то напрямку в мене є очі». Вони в шоці, кажуть, що нічого не бачать, не чують: «Давай все, що є. А це точно?». Кажу: «Це точно. Мені тільки потрібен час, тому що я акумулюю цю інформацію, обробляю її, передаю». Щоб все було чітко: час, коли бачили, координати, де це знаходиться, склад техніки, як вони рухаються, що роблять в цей час. Це стисло.

У мене був один смартфон і ще три я забрав у людей, які були поруч зі мною. Зібрав ці смартфони і так ми акумулювали цю інформацію, я передавав її.

Спочатку це все перевірялося. Я пам’ятаю, мені не вірили, що йдуть такі великі колони. Я доводив, розраховував, що колони йдуть з такою-то швидкістю в такий-то час, відстань між машинами, технікою така-то.

І 26 [лютого], наскільки я пам’ятаю, ввечері вже була впевненість нашого командування в тому, що ця інформація дійсно є [правдивою]. І дали «отмашку» на те, щоб відкривати вогонь на все, що я передаю.

Через пару днів я вже не працював з оперативним центром, безпосередньо передали нашу інформацію в 72 бригаду, арті. Я навіть не знаю, з ким я спілкувався на той час. І навіть не питав, хто там був, — не цікаво було, тому що був цікавий результат.

Зв'язок, до речі, вже почав «вмирати» 2-го березня. [Друг] хотів додзвонитися, розказати, що він бачить. Це теж емоції, бо він був в шоці. Він хоч військовий, але [вражала] така велика кількість техніки. Там вони йшли сотнями. І вони накопичувались вище Блиставиці, там де Озерище. У Гаврилівці вони з'єдналися. І тоді на Гостомель вони накопичувались. Біля гостомельського аеропорту багато було техніки.

І виходить, що цю інформацію, яка у нас була, з 2 [березня] вже було тяжко передавати, тому що зв'язку майже не було.

І я сказав своїм «очам»: «Передавай мені інформацію лише як ти бачиш: дорога така-то, перехрестя таке-то або будинок, село таке-то, а ми вже обробимо». Ми ж розуміли, що орки не можуть ходити по лісових або по польових дорогах, тому що там дуже багато багнюки. Вони ходили всі по асфальту. Тому для арти це був клас.

— Ти почав полювати за командними пунктами і за ворожими засобами ППО, давав інструкції, як ідентифікувати ці машини. Це спрацювало тоді, ефект відчули?

— По-перше, десь через тиждень почали з'являтися у мене люди. І це було завдяки моєму гарному товаришу Дмитру Тузову, який почав в ефірі передавати інформацію про те, що нам потрібні ці дані. Ти сам пам'ятаєш, як завдяки навіть твоїй інформації було знищено декілька колон машин в деякому селі. І це працювало, звичайно.

Про С-300. Звичайним громадянам це не важко [пояснити]: велика машина з якимись трубами, які зверху. Люди наші бачили і передавали: три труби, там чотири труби. Народ наш дуже швидко навчається.

14 березня зв'язок вже був повністю мертвий. Вони прибили ці вежі Київстара, підірвали їх і зв'язок вже ліг. Було два тижні. Але ці два тижні я спав годину-півтори, не більше. Це було досить жорстко.

Але ти був на такому підйомі, коли розумієш, що це виходило. Воно працювало. СМС-ками передавали [інформацію]. Хоч вони із затримками, але приходили. І підтвердження також. Це було прикольно читати, коли передавали: «Горить 10 танків, два БМП, вісім машин логістики, Уралів». Перші дні думаєш: а хіба це ми? Так, це були ми з вами.

— Я здивований тим, що ти визнав, що не був готовий 24 лютого.

— Я вважаю, що готовий — це тоді, коли моя робота виконана хоча б відсотків на 80. А вона була виконана — на 35%. І для мене це зовсім неготовність.

Якщо ми були б готові, якщо почули нас раніше, готували б ту ж територону. Територона навчилася по ходу, вона навіть зараз не дуже навчена. Деякі підрозділи я бачу, що навчені, а деякі підрозділи — не дуже.

Але ж мотивація у бійців в терорборні дуже велика. Звичайно, партизанська війна — це дуже складна річ. Це потрібно вивчати. Партизанська війна — це диверсійна війна. Диверсанти, на жаль, багато не вчились. Я давав ці уроки. До мене надходила інформація, що люди палили ці Урали, бензовози. Вони їх спалювали, робили коктейлі Молотова. Це було. Але ж це час.

— Ти розповідав ці основи: від колони треба відсікти бензовози, потім їх спалити. Це означає, що це працювало?

— Працювало. Декілька відео в мене є. Люди настільки вже стали відважні, що вони почали знімати вночі, як воно горить, палає. Вони підпалили, воно загорілось, вони зняли і побігли назад.

Працювало, звичайно. Але якщо б ми підготувалася… Думаю, що ситуація не змінилася б докорінно. Звичайно, орки б наступали, Путін зробив би війну. Але б ми [вразили б цілей] значно більше. Стратегічно було майже так само, але ми спалили б значно більше.

— Головнокомандувач Збройних сил України Валерій Залужний сказав про те, що він майже не має сумнівів, що росіяни знову намагатимуться захопити Київ, захопити столицю. Як ставишся до такого передбачення?

— У нас крутий головнокомандувач. Залужний реально молодець. Він каже правду. Тут навіть не військова справа. Він каже як військовий, тому що передбачає це.

Тут політична справа. Питання стоїть на знищення нації. Ми ж бачимо зараз, їм неважливо, якою мовою спілкуються люди — російською чи українською. Маріуполь візьми: чи дивилися вони російське телебачення, чи українське — вони всіх хочуть знищити.

Тому [Залужний] готується. Він каже, що ми повинні готуватися. І Путін реально хоче брати Київ. Стратегічно для того, щоб свої поразки, які у нього зараз є, виправдати. Удар по київському регіону, по Києву був би зараз для нього класним ходом. Але ж це його мрії. Хворі фантазії в бункері на унітазі.

— Що потрібно зараз зробити для того, щоб ця нова спроба захопити українську столицю завершилася повним військовим провалом для Росії?

— **Зброя і підготовка тероборони. Якщо буде в кожному селі** з населенням 1000 або 500 осіб 30–40 чоловіків та жінок, які готові взяти зброю (калаш з цинком у кожного, як мінімум, це вже мрія про NLAW або хоча б РПГ), яка **буде знаходиться поруч, в схронах, не в зброярні у голови колгоспу**, тоді вони не підуть. Вони будуть бачити, що буде.

Я розумію, що навряд чи може так вийти. Скажу так: ми вистоїмо. І, можливо, зараз так не потрібно. Коли орки будуть хотіти наступати, у нас вже буде вся інформація. На цей час в нас вже є системи розвідки, завдяки нашим партнерам НАТівським, ну дуже хороші.

Щойно вони розвернуться й у нас буде розуміння, що вони розвертаються для хоча б підходу до кордону, у нас є час для того, щоб розгорнути наші підрозділи територіальної оборони або регулярні війська, щоб вони вийшли на позиції, пункти зосередження, щоб атаки противника відбити.

Поки вони будуть переходити кордон, наша арта їх «покладе» на 30%. Це однозначно, воно так і буде.

— Мешканці одного з населених пунктів на Київщині, куди орки зайшли, казали, що їм би крім стрілецької зброї, якої, на жаль, теж у них не було, кілька б Джавелінів. Має бути таке озброєння просто у місцевого населення?

— Джавеліни — точно ні. Київська, Житомирська області — це ліси. І Джавеліни спрацюють, але ж оператор повинен бути навчений. І пересування в таких місцях тяжкувате — буде затримка. Вони будуть також і ціллю.

Не треба забувати, що у ворога теж є безпілотники, які літають. І вони будуть полювати на ці розрахунки. Розрахунки Джавеліна треба навчати. Ми ж не будемо навчати людей в селі бути оператором Джавеліна. А ось простіші речі — іспанські, німецькі, британські протитанкові гранатомети та навіть наше РПГ — це все просто.

— Бавовна — це дуже гарне нове слово в нашому лексиконі. Бавовни, які вбивають і знищують окупантів. Ти про це можеш щось розказати? Чи про це ми вже після війни будемо говорити?

— Пізніше, тому що йде робота. На сході та на півдні, до речі.

— Як ти оцінюєш рівень оцих бавовн?

— Круто. Коли на початку війни мій друг казав: «Пілігрим, погнали, в мене є два NLAW/ Побігли на Оболонь палити орків». Був другий день [повномасштабної війни]. Я говорю: «Ні, друже. Я не можу, тому що у мене цікавіші речі. Нащо мені той один танк, в мене зараз по 10 машин горить».

Коли ти бачиш бавовну, горить склад БК або скупчення орків, де вони живуть, або якась колона машин — це кайф. Або С-300. Це класно. Це тяжка робота, але вона приносить задоволення. Кожна така робота — це перемога. Маленька перемога. Step by step.

Наша ціль же не просто закінчити війну, а перемогти. Іншого нам не потрібно. Я не хочу воювати через три-чотири роки. Я не хочу, щоб мої діти або мої внуки воювали. Не хочу. Ми повинні тут перемогти.

***

№ 1.170

Демографія в Україні. Частина 1. Чому демографія - ключова проблема України 21 століття? (початок)

2022-12-28

Богданов Юрій

Що ж, вітаю вас у великому тексті про демографію.

Щодо аудиторії публікації. Якщо ви пов’язуєте своє майбутнє з Україною, плануєте тут залишитися чи ще вагаєтесь - так, це для вас. Якщо ви вже емігрували і не збираєтесь повертатися, якщо збираєтесь емігрувати в найближчий час чи як тільки буде можливість - вас навряд зацікавить увесь подальший лонгрід.

А тепер до суті проблеми.

Почнемо з відповіді на важливе питання: **Як впливають ті чи інші демографії на економіку та суспільство довгостроково?**

Діти і молодь до 25 років це: нові споживачі - вони ведуть попит вперед, нові потенційні і актуальні робочі руки. Стимул інвестицій - бо нові люди це завжди нові споживачі всього - від електроенергії до одягу, техніки і туалетного паперу. Джерело зростання продуктивності, в тому числі як компенсатора старіння населення. Бо саме діти та молодь природно найбільше здатні до навчання та засвоєння нових технологій.

1) ***Люди від 25 до 45-50 років*** - найбільш продуктивна страта. Вона знижує інфляцію, бо є генеруючою продукт частиною економіки, а також сплачує основну масу податків. . Тобто саме ця група забезпечує зростання економіки та соціальну стабільність суспільства.

2) ***Люди від 40-45 до 60-65 років*** є ключовими інвесторами в середньо та високо розвинених суспільствах. Вже мають накопичення, досвід, значно нарощують свій дохід. Саме наявність великої частки середнього класу 40-60 забезпечують країну дешевими грошима

3) ***Старші за 65 років*** є, в першу чергу, витратною категорією для економіки та держави. Крім пенсійних виплат саме на них припадає левова частка витрат на медицину, соціальне забезпечення, субсидій, державної та муніципальної допомоги.

Це узагальнення важливе для подальшого аналізу. Бо далі ми будемо виключно про біль.

Тож - якою була демографічна ситуація до війни? Катастрофічною.

Чому?

Два основні виміри:

1) Перший. Демографічні проблеми України мають ***історичну фундаментальну природу*** - Україна пережила кілька трагічних демографічних криз протягом 20 століття - чи не найбільше за всі інші країни Європи. Перша світова війна. Голодомори 20-х, 30-х і 40-х. Друга світова війна. Демографічна криза 90-х. Кожна з цих трагедій формувала все нові і нові викривлення демографії, ми втрачали цілі покоління. Наприклад: ненароджені діти загиблих батьків 40-х не народили дітей в 60-ті, які не народили дітей в 90-ті, які не народжують дітей в 10-ті. А жоден бебі-бум кінця 40-х - початку 50-х цього компенсувати не міг. Якби не постійні катастрофи та еміграція, населення у 1990 році становило б не 51,6 млн, а 87,2 млн осіб.

2) Другий. ***Україна пережила 30 років депопуляції***. Провал економічних реформ 90-х. Потім більш-менш стабілізація і останній сплеск

народжуваності - з 2005 до 2012. З 2012 народжуваність почала швидко падати, смертність - зростати (бо почало помирати “жіноче” покоління кінця 30-х і те саме чисельне “чоловіче” покоління кінця 40-х - початку 50-х). Народжуваність, після сплеску 00х - початку 10х впала практично в два рази - бо прийшов час народжувати маленькому поколінню 90-х, а ще й війна. У 2020 році народилося 293,5 тисячі нових українців, померло 616,8 тисяч. Мінус 324 тисячі людей. З 2011 до 2020 померло майже 7 мільйонів українців, народилося - 4,5 мільйони. Тобто природне падіння - 2,5 мільйони.

Загалом, населення скорочувалося з 52,2 млн 1992 року до 43,8 млн. осіб 2022 року (за оцінками ООН, яка включає населення в міжнародно визнаних кордонах). Якщо оцінки Держстату від 2019 року правильні, то лише близько 37,9 млн осіб перебували в неокупованій частині Україні. Ще від 2 до 4 мільйонів працювали та постійно проживали за кордоном.

Тому,

— перед повномасштабним вторгненням демографічна криза в Україні призвела до скорочення населення більш ніж на 28% протягом 30 років.

Продовження далі.

Підписатися.

Демографія в Україні. Частина 2. Що робити? (початок)

Продовження публікації про демографію. Перша частина - тут.

В першій частині ми визначили два головні виклики, які формує зменшення населення та зміна вікової структури - це:

1. Скорочення випереджаючими темпами робочої сили (звуження економічної спроможності суспільства, в тому числі можливості збільшувати продуктивність для компенсації втрати населення). А нам мало компенсувати - нам потрібно нарощувати обсяги економіки, щоб зростав рівень життя.

2. Старіння веде до того, що країни стає більш вразливою до популізму та постійної і невиліковної економічної та соціальної депресивності.

Тому,

— завдання демографічної політики в Україні це не “збільшення населення”, це не намагання за будь-яку ціну отримати “52 мільйони” чи будь яке інше рандомне число.

Ключове завдання демографічної політики - заповнити прогалини в статево - віковій структурі населення та підтримувати кількість та якість

робочої сили. Щоб існуванню України довгостроково нічого не загрожувало і жити тут було комфортно і через 20, і через 50 років.

Що буде якщо цього не зробити?

Два сценарії:

1) або Україна поступово перетвориться на депресивну територію через те, що порядок денний визначатимуть “бідні і старі”,

2) або Україну чекає чергова хвиля зовнішньої експансії чи неконтрольованої міграції. Рано чи пізно. Доречі, погана новина для тих, хто думає, що може сховатися від цього в Європі - це не варіант. Ви отримаєте необхідність стинкутися з тими саме викликами, тільки через 20 чи 30 років. Крім, можливо, Франції, Данії, Швеції, Ірландії. У всіх інших ситуація від ПОГАНО до ДУЖЕ ПОГАНО. Чому непогано у перелічених країнах - нижче.

Давайте ще раз трохи про цифри. З 2025 року кількість щороку вибуваючих з ринку праці складе 500-600 тис (будуть виходити на пенсію чи просто помруть). Нових працюючих буде в діапазоні від 300 до 400 тис. Це при тому, що ці нові покоління мають ще і дітей народжувати, і забезпечувати економічне зростання. З 2011 до 2020 у нас народилось 4,5 млн дітей, причому 2020 року - лише 293 тис. А ще і кількість народжень на одну жінку - передостання в Європі - 1,228 дітей на жінку. Тож проблема має системний і довготривалий характер. І війна ситуацію лише погіршує.

До чого ми маємо прямувати?

Короткостроково (3-5 років) - перший етап стабілізації - мінімізація наслідків війни. Для економічного відновлення і стабілізації.

Яких результатів реалістично досягти?

1. Повернення в Україну максимальної частки біженців.

2. Впровадження державних програм утримки в України молоді.

3. Зростання народжуваності.

4. Спрощення найму іноземців на роботу.

Про точні цифри сказати важко, але з деокупованими Кримом та Донбасом цільовим орієнтиром може бути стабілізація населення на рівні 38,0 - 40,0 мільйонів (до війни ООН оцінювало населення всієї України в 43,0 млн).

Середньостроково (5-15 років) - стабілізувати населення та кількість робочої сили. Це - разом з інвестиціями та зростанням продуктивності - забезпечує стабильний розвиток.

Головними інструментами будуть:

1. Зростання народжуваності.

2. Активне залучення іммігрантів для розвитку трудомістких галузей (легка промисловість, аграрний сектор, сфера послуг тощо), а також - адресно - висококваліфікованих працівників у сферу освіти, інформаційних технологій тощо.

Для цього етапу цільовий орієнтир - стабілізація населення, поступове зростання до 40,0-43,0 мільйони (умовний 2035 рік).

Довгостроково - дистанція 15-20-30 років - населення стабілізоване, вікова структура стає більш здоровою.

Довгострокова соціальна та економічна стабільність та стійкість країни забезпечена. В результаті глибоких і успішних інституційних реформ (тут давайте трохи помрієм) Україна - приваблива для проживання країна. Зростання народжуваності та подовження тривалості продуктивного життя мінімізує чи нівелює природне зниження населення. Імміграція, в тому числі репатріація українців, забезпечує прирост.

Підписатися.

***

№ 1.171

Офис президента садится на потоки Фирташа и Коломойского?

09 января, 2023

Юрий Николов

А разница может быть вот в чем.

1) «ОГТСУ» в последние годы находится в фокусе внимания международных кредиторов, поэтому там сейчас особо не разгуляешься в плане вывода денег через тендеры.

2) **А вывод денег из нового ООО будет совсем непрозрачным**.

> Оно вообще не будет тендериться в Prozorro, потому что наши законодатели так решили: если твой основатель не государство, а компания, принадлежащая государству, то ты считаешься не заказчиком в понимании закона. И можешь покупать у кого хочешь, что хочешь и почем хочешь, и даже не показывать свои цены. И так же можешь крутить фирташевские схемы с учетом на поставках газа.

Так что единственное, что может остановить,

> **— это политическая воля первых лиц государства, выраженная во внимании правоохранительных органов.**

Или контролируемый и прозрачный вывод денег из фирмы.

> Такой, чтобы руководитель ООО «Газораспределительные сети Украины» Денис ***Миргородский*** или руководитель НАК «Нафтогаз Украины» Алексей ***Чернышов***, или их крыша в офисе президента Андрея ***Ермака*** не могли даже посмотреть на эти миллиарды так, чтобы этого не заметили международные партнеры и доноры Украины.

Директором ОООшки назначен юрист Денис ***Миргородский*** (адвокатская фирма «Династия»). Он очень известный адвокат в Днепре, защищал в местных судах немало звезд бизнеса, в том числе компании Вадима ***Ермолаева*** и Игоря ***Никонова***. Выглядит так, что он пошел в команду офиса президента на новый вызов.

Конечно, его днепровское происхождение дало повод для слухов о том, что на облгазы садится человек ***Коломойского***.

Но сейчас это выглядит маловероятно. Уже есть много признаков того, что у токсичного олигарха таки отжимают потоки «***Укрнафты***». После того, как люди ***Ермака*** зашли в наблюдательный совет компании, ее передали ***Министерству обороны***, а с должностей решили уволить топ-менеджеров, много лет отвечавших за обогащение ***Коломойского***, — ***Карташова***, ***Куща***, ***Лунёва***.

Также на заправках «Укрнафты» перестают действовать скретч-карты (талоны), топливные карточки «Авиас» и мобильное приложение Energy. Это тоже части паутины Коломойского вокруг полугосударственной компании.

Конечно,

— все эти вещи можно будет откатить после победы.

1) Вернуть людей Коломойского в менеджмент, потому что их же не в тюрьму сажают, а только увольняют.

2) Вернуть карточки Коломойского, потому что программу на заправках не ликвидируют, а «временно приостанавливают» (именно так указано в пресс-релизе обновленной «Укрнафты»).

3) Вернуть компанию из Минобороны старым акционерам.

То есть, **нельзя исключить, что после войны «Укрнафту» хотя бы частично вернут Коломойскому «отмытой и перекрашенной».**

То есть, **с «решенными» проблемами уголовных производств и очищенной от долговых обязательств**.

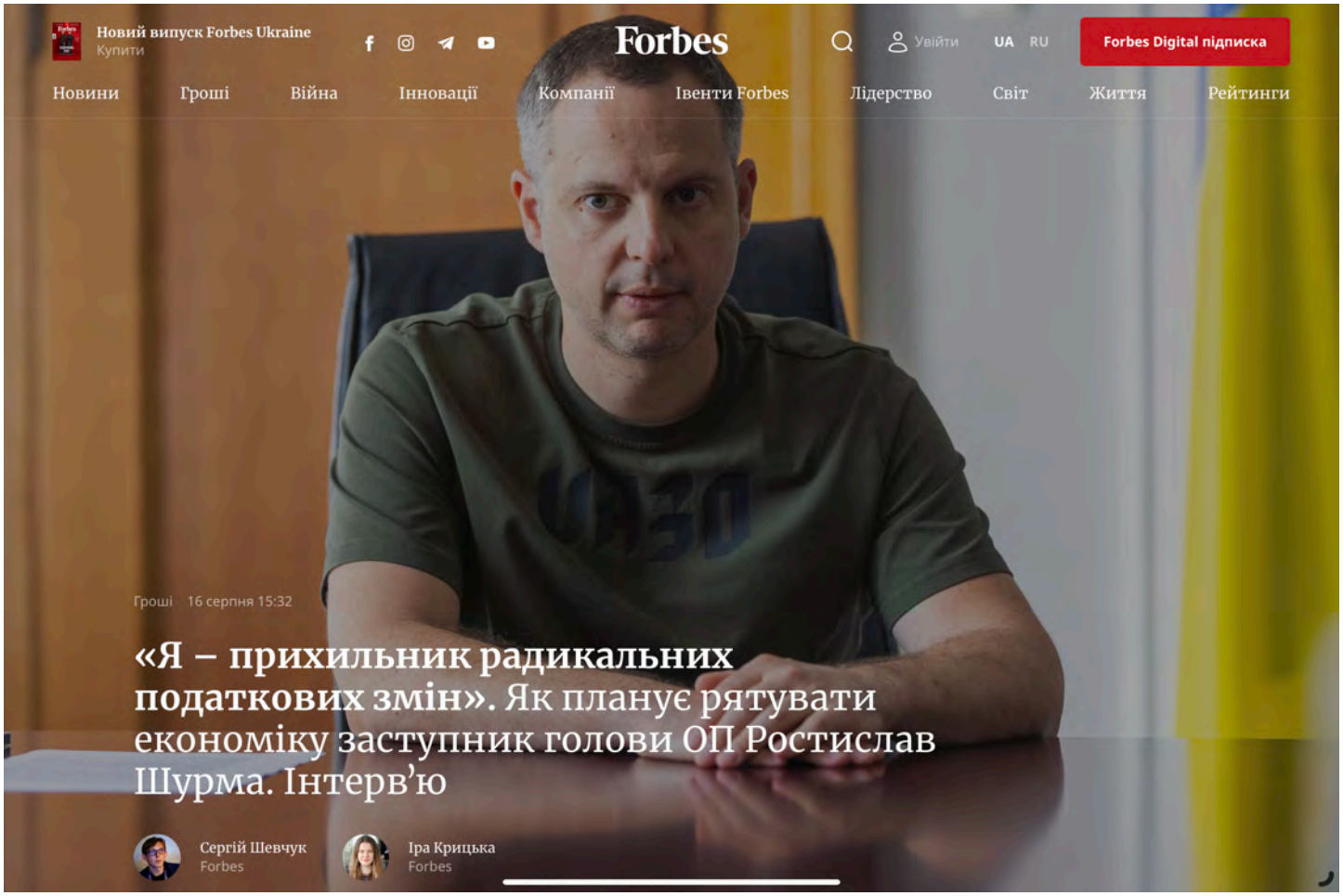
Но по крайней мере сегодня можно утверждать одно:

— Коломойский теряет контроль над денежными потоками «Укрнафты» в топливном секторе прямо сейчас.

***

№ 1.172

«Я – прихильник радикальних податкових змін». Як планує рятувати економіку заступник голови ОП Ростислав Шурма. Інтерв'ю

2022-08-16

Сергій Шевчук

Forbes

Іра Крицька

Заступник керівника Офісу президента Ростислав Шурма розповів Forbes про погляд ОП на ключові проблеми української економіки під час війни. Як розв'язати спір між НБУ та Мінфіном, чи на часі кардинальні податкові зміни, як Україна готується до опалювального сезону? Інтерв'ю

Заступник очільника Офісу президента Ростислав ***Шурма*** – **третій топпосадовець з економічного крила керівництва країни** після *голови НБУ* та *міністра фінансів*, з яким Forbes поспілкувався протягом минулого тижня.

Суперечність між ***Мінфіном*** та ***Нацбанком*** щодо того, як фінансувати *розірваний війною держбюджет* та скільки грошей можна відносно безболісно для цього друкувати – одне з ключових запитань до Шурми. ОП, як повідомляють співрозмовники Forbes, дотичні до Банкової та уряду, виступає в цій дискусії неформальним «арбітром».

Однак це далеко не єдина роль та сфера відповідальності **економічного заступника** Андрія ***Єрмака***. Саме ***Шурма*** разом із ***Єрмаком*** у травні приймав у ОП делегацію представників бізнес-спільноти, які *виступили проти Данила Гетманцева*. **Зараз у «пайплайні» його завдань – держпрограми підтримки бізнесу, іпотека, підготовка до опалювального сезону та навіть проєкт радикальної податкової реформи.**

Які деталі може розкрити «головний по економіці» з Офісу президента?

Це скорочена та відредагована для ясності версія інтерв'ю Ростислава Шурми.

1. «10% – податок на прибуток, 10% – ПДФО та 10% – ПДВ»

— У середині травня низка бізнес-об'єднань виступила із закликом до президента звільнити керівника податкового комітету ВР Данила Гетманцева та загалом змінити підхід до формування економічної політики. Як в ОП сприйняли цей демарш?

— По-перше, я не називав би це демаршем. Була ініціатива окремих навіть не стільки підприємців, скільки громадських діячів.

Ми активно залучаємо і громадських діячів, і бізнесменів до процесу формування рішень. Інша справа, що далеко не завжди результат відповідає їхнім чи навіть моїм очікуванням, адже це завжди складний консенсус. Навіть усередині бізнесу різні асоціації мають різний погляд на ту саму проблему.

— Чи є серед обговорень податкова реформа?

— Остаточного рішення ще немає. Але так, ми справді обговорюємо модель, яка називається «10–10–10»: 10% – податок на прибуток, 10% – ПДФО та 10% – ПДВ, а також скасування ЄСВ та воєнний збір 3%. Однак при цьому – майже повне скасування всіх пільг, посилення відповідальності за порушення податкового законодавства й такі речі, як, наприклад, доступ податкової до інформації про банківські рахунки для запобігання ухиленню від сплати податків.

Ми не пропонуємо нічого унікального. Наприклад, у США відповідальність за порушення податкового законодавства є чи не найбільшою серед усіх можливих правопорушень. Водночас ми хочемо створити модель, яка дасть змогу Україні бути конкурентною з податкової точки зору, зокрема й для глобального бізнесу.

На жаль, ми поки не дійшли консенсусу в цьому питанні, але сподіваюся, протягом найближчих місяців – пів року зможемо ухвалити нову податкову модель.

— Що заважає зробити це невідкладно, як, зокрема, пропонують підписанти травневого листа до президента?

— Перш за все виникає питання, що буде з надходженнями до бюджету в найближчий рік. Бюджет зараз і так не збалансований: за рахунок власних доходів ми ледь закриваємо 30% своїх потреб.

При цьому ні в кого не викликає сумнівів, що така модель дасть серйозний імпульс економіці в довгостроковій перспективі. Але що робити в найближчі роки? Для цього потрібно розуміти, які в нас можуть бути явні компенсатори. Наприклад, якщо всі без винятку почнуть сумлінно платити податки за зниженими ставками.

Також, із чисто податкової точки зору, в нас недостатньо оподатковуються такі речі, як забруднення довкілля або шкідливе споживання, тобто тютюн, алкоголь, нафтопродукти. Ще одна ідея – податкові стимули для розвитку переробної промисловості, які передбачають скасування відшкодування ПДВ на сировинні товари.

— Яким є ваше розуміння – чи здатна економіка адаптувати таку реформу без суттєвих втрат для бюджету?

— Я – великий прихильник таких радикальних податкових змін, причому вважаю, що їх, мабуть, треба робити зараз. Це також наш унікальний шанс змінити культуру сплати податків у країні. Однак це справді дуже відповідальне рішення, тож ми маємо ухвалювати його тільки коли досягнемо консенсусу.

— Ви підтримуєте ідею додаткового збору з операцій на купівлю валюти під імпорт?

— Ми розглядаємо цей податок не стільки як метод наповнення бюджету, скільки як засіб боротьби зі спекулянтами. Цей податок має знизити попит на валюту з боку недобросовісного бізнесу, який користується можливістю здійснювати розрахунки протягом 180 днів. Відповідно це вирівняє платіжний баланс та знизить тиск на гривню.

— Мінфін, коментуючи цей збір, висловлював побоювання, що наслідком може стати перехід частини імпортерів у тінь та, відповідно, зниження всіх податків загалом.

— Звісно, у будь-якому подібному рішенні є свої ризики. Але я вважаю, що це дасть нам можливість розв'язати два фундаментальні завдання: 1) знизити спекулятивний попит на валюту й 2) посилити позиції національного виробника.

2. «Емісія гривні може спокійно складати від 30 до 60 млрд грн на місяць»

— *Мінфін* та *НБУ* зараз ледь не конфліктують через фінансування держбюджету за рахунок емісії гривні. Нацбанк каже, що це може загнати економіку *у важку інфляційну кризу*, Мінфін показує *розрив між доходами та видатками*, зокрема на оборону. Чиї аргументи вам ближчі та як, на ваш погляд, можна збалансувати довгострокові ризики для економіки й невідкладні потреби бюджету в грошах?

— Інституційний конфлікт між НБУ та Мінфіном – це нормальна ситуація для розвинених країн. Інша справа, що в екстремальних ситуаціях вони повинні працювати як одна команда. На жаль, нам цього не вистачає.

Але сподіваюся, ми зможемо зблизити ці позиції і знайти розумний рівень монетарної підтримки, який допоможе закрити проблеми бюджету та не створить надмірного девальваційного тиску.

Щодо розрахунків, ми розуміємо, що за збалансованості експортно-імпортних операцій, вирішенні *питання з виплатою держборгу* й суттєвою підтримкою міжнародних партнерів, ця сума може спокійно складати від 30 до 60 млрд грн на місяць. Це діапазон, який не створюватиме проблем.

Наприклад, ми *розблокували ситуацію із зерном*, далі – завдяки збору в 10% на валютні операції приберемо $1–2 млрд спекулятивного попиту на валюту. Якщо рівень підтримки партнерів збережеться, то це означає, що платіжний баланс вирівняється, тобто ми зможемо забезпечити підтримку бюджету в понад 30 млрд грн на місяць без значних ризиків для валюти.

— Чому все-таки ми не бачимо спільної роботи *Мінфіну* та *НБУ*? Проблема саме в догматичності особисто *Марченка* та *Шевченка*?

— Було б некоректно давати оцінку персоналіям, але, на мою думку, надто догматичний підхід в обох інституцій.

3. «Підтримка бізнесу буде навіть у найконсервативнішому бюджеті»

— Чи спрацювали програми підтримки бізнесу, запущені під час війни – кредити під 0%, гранти для аграрної та ІТ галузей, малого й середнього бізнесу? Яка з них найуспішніша?

— Абсолютна більшість цих програм спрацювала. Надзвичайно успішними були кредити під 0% для аграріїв. Багато в чому завдяки їй ми змогли провести навесні посівну: понад 80% необхідної території було засіяно. Кредити на 38,5 млрд грн залучили 18 000 аграріїв. Крім того, МСБ отримали близько 46,26 млрд грн.

— Чи планується додаткова підтримка бізнесу?

— Один із проєктів – **доступна іпотека**, програма, яку ми почали розробляти ще до війни. Хтось може сказати, що це не найактуальніший напрям зараз. Але міжнародний досвід та практичні розрахунки кажуть про протилежне. Наприклад, **саме будівництво стало основним драйвером економіки післявоєнної Європи та Америки 50-х–60-х років**.

Житлове будівництво має високий рівень локалізації – до 95%. Також тут є високий мультиплікативний ефект для інших галузей: виробництва бетону, цементу, скла, видобутку щебеню, вапняку, піску тощо. Крім того, це велика кількість нових робочих місць, бо, на відміну від переробних підприємств, тут низький рівень автоматизації.

В Україні традиційно велика частка населення не була забезпечена достатньою кількістю квадратних метрів. Понад 80% житлового фонду – це старі радянські будівлі.

Ця проблема особливо актуальна зараз, коли близько 10 млн українців покинули власні домівки, а мільйони з них не можуть повернутися, бо їхнє житло зруйновано або пошкоджено.

— Як працюватиме *іпотечна програма*?

— Програма стартує 1 жовтня 2022: іпотечний кредит на 20 років у гривні, перший внесок – 20% від вартості житла. Програма передбачає два види відсоткової ставки – 3% для військовослужбовців, працівників сектору оборони, медичних працівників, науковців та освітян. Для всіх інших – 7%.

Оформити іпотеку можна буде онлайн через додаток «Дія» або через застосунки банків. Єдине, що потрібно зробити офлайн, – підписати угоду. Весь процес має займати до 48 годин.

— *Які ще програми розробляє держава?*

— **Масштабна середня та мала приватизація.** Мета – не стільки 1) наповнити бюджет за рахунок приватизації, скільки 2) запустити нові

підприємства та створити робочі місця. Програма запрацює **найближчими місяцями**.

Ми не виключаємо згодом запуску й *великої приватизації*. Наразі ми не бачимо великої кількості інвесторів, які готові вкладати сотні мільйонів доларів у великі об'єкти. Причини очевидні – воєнні ризики. Якщо ми побачимо зацікавленість інвесторів конкретним проєктом, то виставимо його на конкурс. Сподіваюсь, три-чотири таких об'єкти цього року ми зможемо передати на приватизацію.

— Чи є в держави системне рішення щодо *страхування ризиків*?

— **Готового механізму немає, ми над цим працюємо**. Питання в моделі страхування, яка має бути доступною. Бізнес не зможе платити 5–7% на рік.

Окреме питання – ***створення гарантійного фонду,*** з якого в разі настання страхового випадку виплачуватимуться кошти.

1) Одне з можливих джерел – ***фонди міжнародних фінансових інституцій***. Наразі ми ведемо перемовини зі Світовим банком та іншими організаціями.

2) Другий варіант – відшкодування ***за рахунок російських репарацій***. Зараз ми розраховуємо можливі варіанти.

— Вже у вересні 2022 Мінфін має подати першу редакцію *бюджету-2023*. Дуже вірогідно, що вона буде консервативною та налаштованою на максимальну економію. Чи може бути таке, що наступного року в держави просто не знайдеться ресурсів для підтримки бізнесу?

— Підтримка бізнесу завжди знайде своє місце навіть у найконсервативнішому бюджеті. **Інше питання – який масштаб цих програм.**

3. «Держава не може фінансувати такий великий та неефективний держапарат»

— Чи варто восени очікувати масштабної реформи держапарату?

— **Остаточного рішення поки що немає, але зараз справді йде активне обговорення реформи всієї системи держуправління**.

Держапарат в Україні історично є надлишковим. Це, з одного боку, дуже великий масив робочих місць, з іншого, велика кількість чиновників створює зайві бар'єри для громадян та бізнесу. І, що найважливіше, держава не може собі дозволити й надалі фінансувати такий великий та неефективний держапарат.

Тому з високою часткою ймовірності *реформа держуправління* передбачатиме **значну диджиталізацію** і, відповідно, скорочення апарату. Водночас ми запропонуємо людям, які підпадатимуть під оптимізацію, компенсації та допомагатимемо з працевлаштуванням.

— Як, за вашими очікуваннями, мине цьогорічний опалювальний сезон?

— Це буде один із найважчих опалювальних сезонів у історії, тому **ми дуже ретельно до нього готуємося**. Але можу сказати, що **ми закумулюємо достатню кількість газу та вугілля, щоб пройти цей період спокійно**.

Єдиний ризик – дії ворога, який не знає жодних червоних ліній.

Але й на цей випадок ми маємо плани «B» та «C».

— Чи плануєте продовжити довоєнну програму термомодернізації?

— Так. Думаю, що перші пілоти почнемо запускати впродовж найближчих за опалювальним сезоном кількох місяців.

***

№ 1.173

Дайджест подій в Україні та навколо України від 09 січня 2023

Головне

1) Вочевидь, хуйло спутало назви Соледар і "сталінград". Бо Соледар і Бахмут мають стати для рашистів тим самим сталінградом.

Судячи з того, з якою завзятістю виблядки атакують ці міста, задачу хуйло поставив однозначну – взяти їх за будь-яку ціну, щоби продемонструвати "перемогу" "глибинному народу". Бо після Херсону та Макіївки все якесь "не альо".

2) Зверніть увагу, як "просунуті європейські лідери" гальмують постачання зброї Україні.

3) Мені цікаво - а генерала Держприкордонслужби громадянина Колумбії хорхе фернандеса цього разу притягнуть до відповідальності, чи знову воно відкупиться?

Воно 100500% є однією з верхівок контрабандної піраміди. А те, що за його смокталку вступився коритний щур гидьманцев, свідчить і про особистий інтерес у "схемі" і цього "кристально чистого" "борця за податки".

4) Про "рашагрузинську мрію" написано багато. Але тут воно знову попалилося. Кількість міні-якуковощів у цій "партії" російського олігарха іванішвілі - просто неперевершена.

5) Про те, куди поділися доходи агробаронів від експорту продовольства - я вже ставив запитання. Відповідь - як завше: "миші зжерли валюту", ага.

Теми доби

1) Російські війська штурмують Соледар.

2) В українських ЗМІ та соцмережах прокотилася хвиля публікацій про корупційні скандали.

3) Грузія відмовляється повертати Україні комплекси ППО "Бук", які їй було передано у 2008 р.

1. Війна

1-1) Фронт

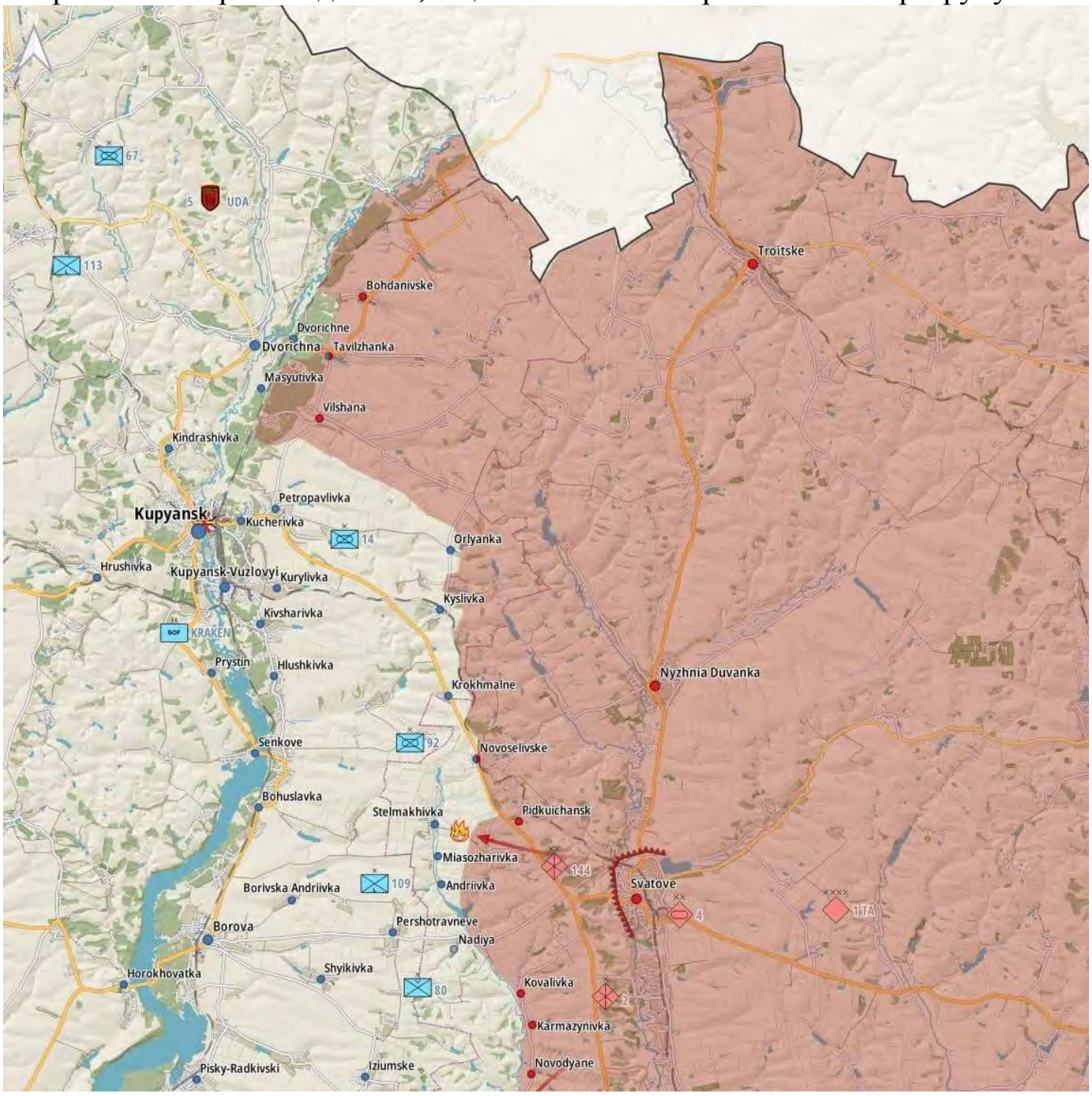
• Командувач сил оборони Києва генерал Павлюк вважає, що РФ відновлює бойову техніку в Білорусі через брак ресурсів на російських підприємствах. Потяги з технікою прямують до країни з російських баз зберігання. За інформацією групи журналістів "Беларускі Гаюн", до країни щодня прибувають ешелони з військовою технікою, боєприпасами та особовим складом. Павлюк заявив, що розвідка відстежує активність Об'єднаного угруповання військ РФ та Білорусі та можливі загрози через проведення навчань підрозділів, що входять до ОУВ. Держприкордонслужба не фіксує провокацій на українсько-білоруському кордоні, попри нагнітання ситуації підрозділами ОУВ.

• Міністр оборони Польщі Блащак повідомив про розгортання нової дивізії поблизу кордону з Білоруссю. Відстань від білоруського кордону до столиці країни Варшави – менш ніж 150 км.

• На Донбасі протягом доби точилися запеклі бої всією лінією фронту. На півночі Луганщини ЗСУ відбили контратаки російських військ у районі Сватового. Зі зведення Генштабу випливає, що українські підрозділи впритул підійшли до Кремінної.

• Найтяжча ситуація склалася в районі траси Лисичанськ – Бахмут і на ділянці до Горлівки. Спікер командування угруповання "Схід" Череватий повідомив, що інтенсивність боїв у Соледарі зростає – упродовж доби в місті сталося 22 бойові зіткнення, проте "найгарячішою" ділянкою фронту залишається Бахмут і його околиці, де за добу сталися 43 бої. Командувач Сухопутних сил Сирський спростував поширену російськими ЗМІ інформацію про захоплення Соледара. Сирський підкреслив, що ЗСУ відбили всі атаки ударних

підрозділів ПВК "Вагнера", які зазнали серйозних втрат. Заступник міністра оборони Маляр повідомила, що ПВК "Вагнера" після перегрупування

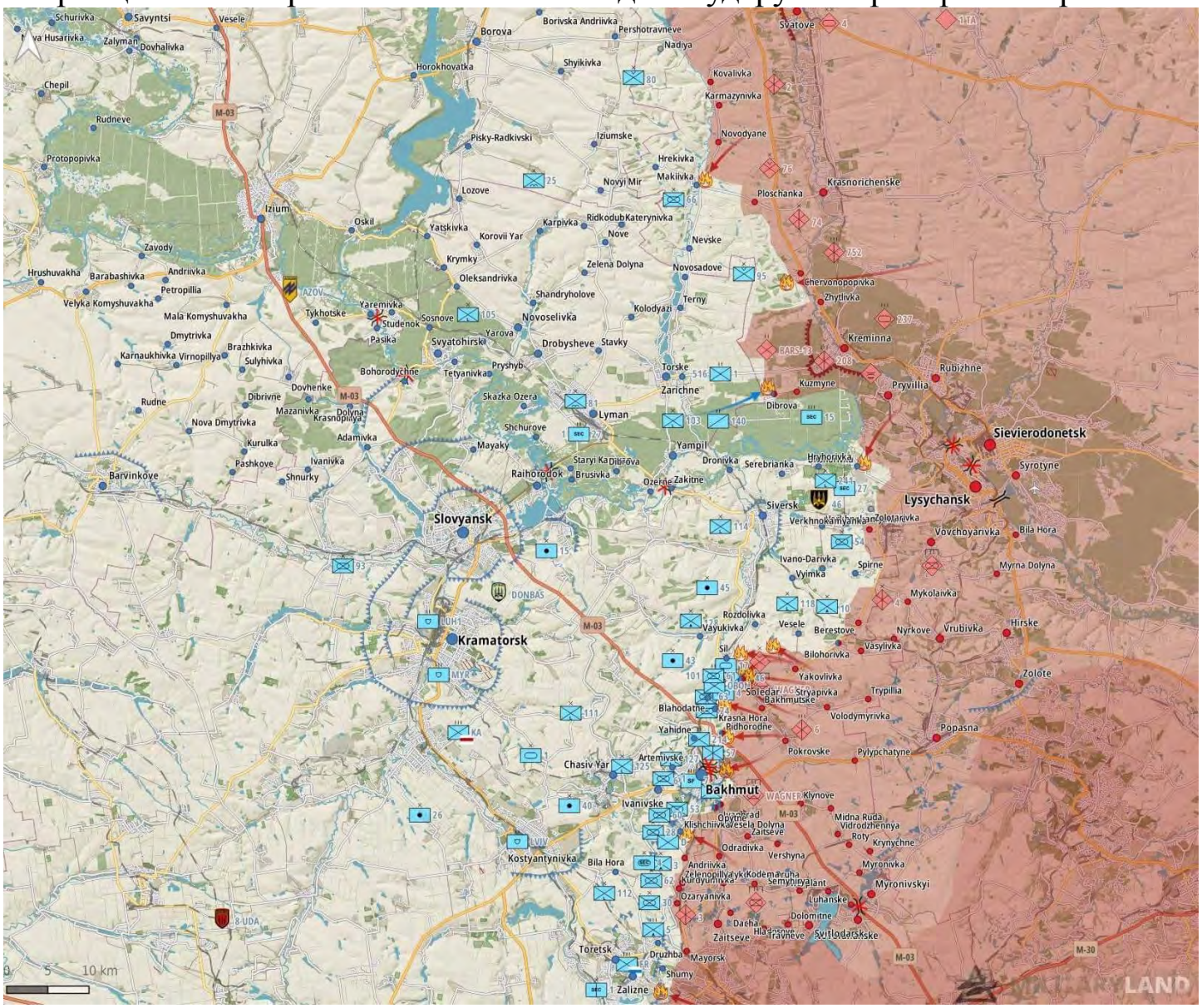
розпочала масований штурм Соледара за підтримки мінометів, артилерії та РСЗВ, і не рахує втрати.

За інформацією з лінії фронту, ситуація для ЗСУ в Соледарі ускладнилася після того, як унаслідок наступальних дій російські війська змогли просунутися на північ та південь від міста й отримали вогневий контроль над трасою, якою підкріплення надходять до підрозділів, що боронять місто. Бої йдуть за кожну будівлю.

Президент Зеленський зібрав засідання Ставки верховного головнокомандувача для обговорення ситуації на фронті – у Бахмуті, Соледарі, Кремінній та Сватовому.

• Генштаб повідомив про бої на північній околиці Горлівки – у Майорську. Тривають запеклі в'язкі бої на західній околиці Донецька – у Мар'їнці та Побєді.

• Вранці 9 січня російські війська завдали удару з території РФ ракетами

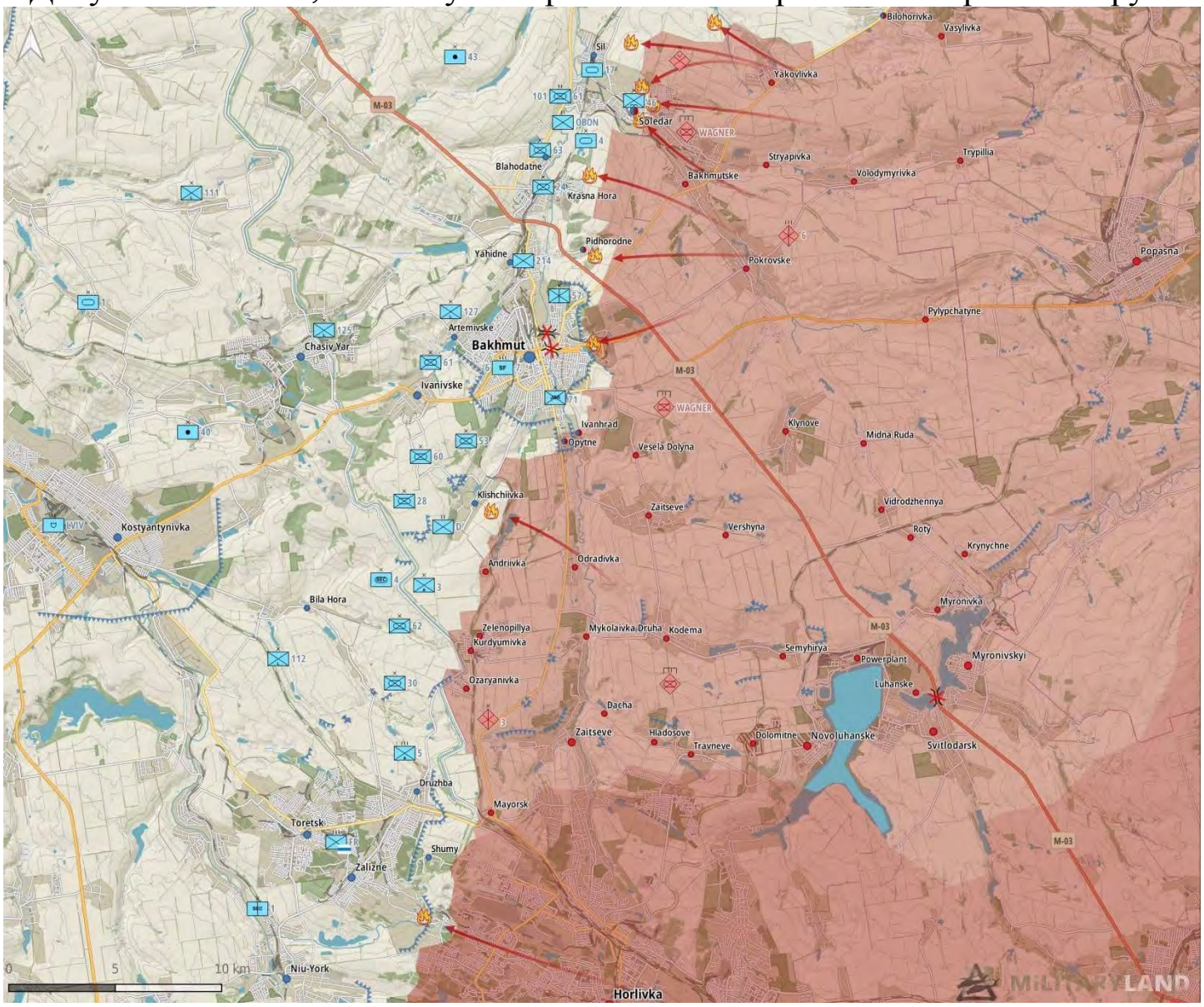

комплексу ППО С-300 по продуктовому ринку в селищі Шевченкове Куп'янського району Харківської області. Унаслідок обстрілу загинули 2 жінки, ще 3 місцевих жителів дістали поранення. На Чернігівщині російські війська вдарили з мінометів по цвинтарю, де в цей момент відбувалася похоронна церемонія. Обстріляно промислове підприємство в Костянтинівці. Унаслідок обстрілу ракетами житлового сектору Курахівки поранено 2 осіб. У Краматорську ввечері 2 людини загинули в автомобілі, поряд із яким вибухнула російська ракета. Жодного дня не припиняється обстріл населених пунктів на лінії фронту в Запорізькій області. Під обстріл із території, що межує із Запорізькою АЕС, потрапили Нікополь та навколишні села. Унаслідок обстрілу житлового кварталу Херсона поранено жінку. Російські війська з Кінбурнської коси обстріляли з РСЗВ Очаків на Миколаївщині. Пошкоджено понад 100 будинків, поранено 15 осіб, серед них – дитину.

• Військовий комісар Самарської області РФ оголосив, що списки знищених у Макіївці російських вояків опубліковано не буде, а інформацію про загиблих буде повідомлено родинам безпосередньо.

1-2) Тил

• Депутат Аксьонов, якого було обрано на позачергових виборах на окрузі в

Добропіллі Донецької області, написав заяву про складання мандату. У 2014 р він активно допомагав колаборантам із "ДНР". Журналісти виявили в нього російське громадянство, проте він таки приніс присягу у Верховній Раді під крики "ганьба!" у травні 2021 р.

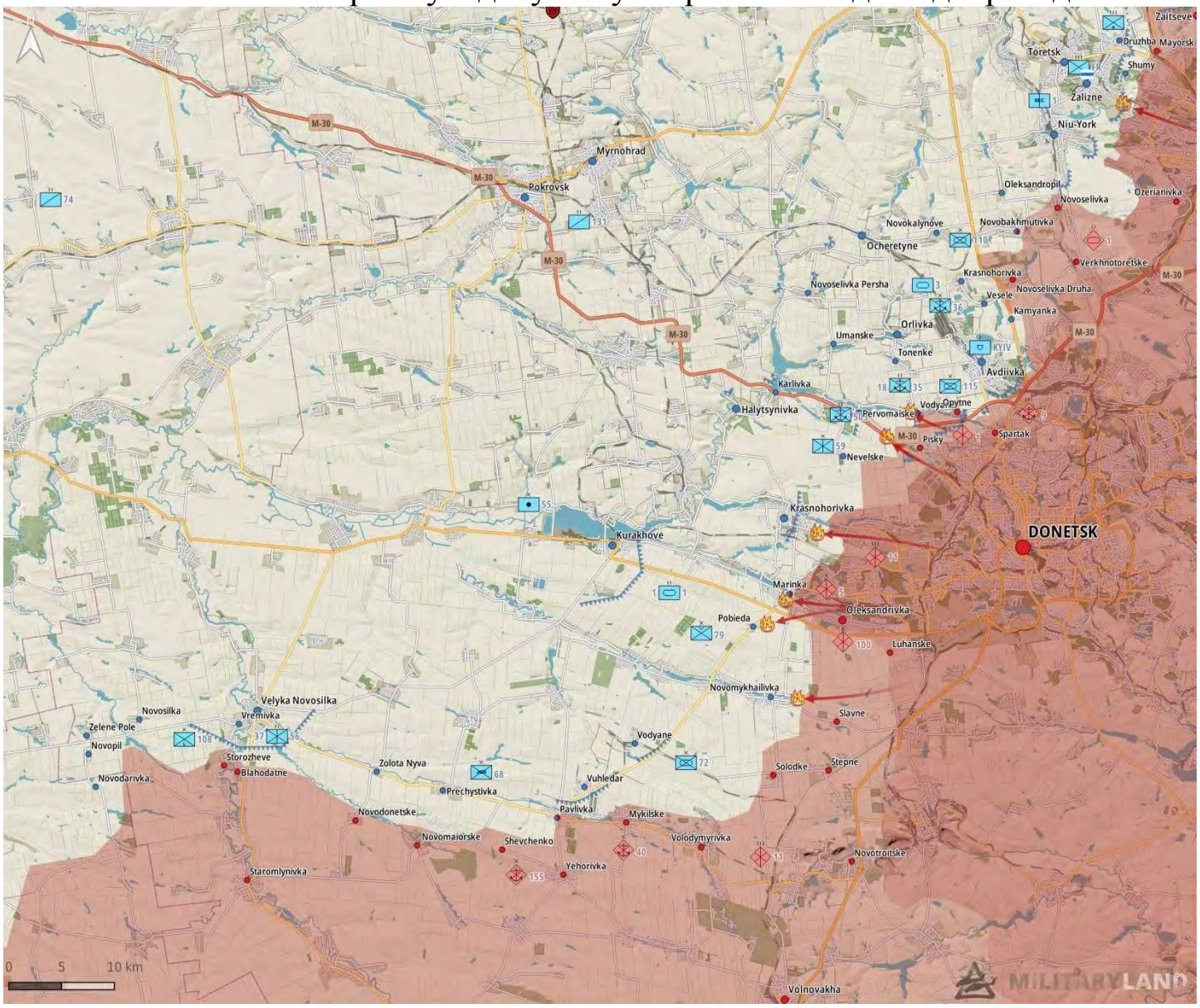
• Чиновник Міністерства цифрової трансформації Банік повідомив, що новий порядок військового обліку не передбачає вручення повісток через додаток для смартфонів "Дія".

• Чиновники Міністерства інфраструктури відзвітували, що з портів "великої Одеси" "зерновим коридором" відправлено вже 17 млн т продовольства. Валюта від продажу зерна так і не з'явилася на міжбанківському ринку. Упродовж минулого тижня, за даними НБУ, регулятор купив лише $7,85 млн – майже в 900 разів менше, ніж продав із резервів.

До ініціативи оплати зерна та його доставлення до країн третього світу приєдналася Угорщина. Вона заплатить $3,5 млн за транспортування до Африки 10 тис. т збіжжя.

• Пресслужба СБУ повідомила про викриття в Дніпрі осередку забороненої проросійської "Партії Шарія", яка готувала масові заворушення під час громадських заходів.

• НАБУ оголосило в розшук депутатку Верховної Ради від президентської

партії "Слуга народу" Шол, яка "забула" вказати в декларації оренду квартири вартістю 5 млн грн. У вересні 2021 р вона з'явилася на засіданні парламенту в костюмі та коштовностях, вартість яких перевищувала її річну зарплату.

• Ректор Почаївської духовної семінарії УПЦ [Московського патріархату] Іов (Смакоуз) визнав свою провину в розпалюванні релігійної ворожнечі. Суд оштрафував його на 9,5 тис. грн після того, як він розпочав співпрацю зі слідством.

• Заступника голови Одеської військової обладміністрації Муратова випустили під заставу 3,2 млн грн. Прокуратура звинувачує його в

корупційному "сприянні" в уникненні кримінальної відповідальності одним із керівників підрозділів обладміністрації за присвоєння держмайна.

• Вінницький міський суд заарештував активи та майно колишнього міністра освіти та науки Табачника вартістю понад $2 млн. СБУ звинувачує його в держзраді. Табачник переховується в окупованому Криму. Щоб уникнути конфіскації, він переписав майно на родичів, проте слідство розкрило цю схему. Табачник був членом уряду Азарова за президентства Януковича.

• Мінфін підрахував, що у 2023 р Україна має скерувати на погашення та обслуговування держборгу 658 млрд грн, з них лише на виплату відсотків – 231 млрд грн. У травні виплати за держборгом становитимуть понад 102 млрд грн (понад $2,8 млрд).

• Заступник голови НБУ Рожкова не вбачає підстав для націоналізації "Сенс Банку" (колишнього "Альфа Банку", який було перейменовано наприкінці 2022 року) й уважає його цілком платоспроможним. Сенс Банк належить російським олігархам Фрідману, Хану та Кузьмичову проти яких оголошено санкції РНБО, ЄС, Великої Британії та США.

2. Україна та світ

• Тимчасовий повірений у справах України в Грузії Касьянов повідомив, що українське керівництво звернулося до уряду Грузії з проханням надати військову техніку та боєприпаси. Україна, зокрема, попросила повернути комплекси ППО "Бук", які було передано Грузії під час російського вторгнення у 2008 р та надати ПТРК Javelin, на що було отримано дозвіл США. Проте грузинський уряд категорично відмовив у цих проханнях під приводом того, що таке постачання начебто втягне країну у війну. Прем'єр-міністр Грузії Гарібашвілі наприкінці грудня виключив будь-яке постачання зброї Україні та заявив, що йому "неприємні" заяви українських офіційних осіб.

• Представник президента Польщі Кумох повідомив, що Україна може отримати від країни до 10 танків Leopard з 240, що має на озброєнні польська армія. Влада країни розглядає варіант створення коаліції кількох європейських держав, що мають на озброєнні ці танки. За інформацією видання Politico, президенти Франції та Польщі чинять тиск на канцлера Шольца, щоби підштовхнути його до участі в угоді. Прессекретар німецького уряду Хебештрайт повідомив, що Німеччина поки не планує передачу танків Україні.

Телеканал Sky News поширив інформацію про опрацювання урядом Великої Британії постачання Україні основних танків Challenger 2. За різними оцінками, серед сучасних західних танків він має не найкращі характеристики, проте є досить надійним.

Прем'єр-міністр Швеції Крістерссон пообіцяв надати Україні САУ Archer, постачання яких анонсувала міністр закордонних справ попереднього уряду Лінде ще в серпні. Вона також повідомляла про намір передати ПЗРК RBS 70 для знищення цілей, що низько летять.

Прем'єр-міністр Чехії Фіала повідомив про передавання ЗСУ танків Т-72. Один із них він підписав перед відправленням до України. Під час розмови з Фіалою президент Зеленський висловив сподівання на посилення урядом Чехії воєнної допомоги. Фіала та прем'єр-міністр Словаччини Гегер висловили переконання, що підсумком війни в Україні має стати її перемога над Росією. Фіала назвав воєнну підтримку України боргом країн Заходу. На його думку, Росія не розраховувала на хоробрість українців та єдність ЄС перед загрозою.

Компанія L3Harris Technologies повідомила про укладання контракту з Пентагоном на суму $40 млн на постачання 14 ЗРК VAMPIRE на базі позашляховиків. Перші 4 системи ЗСУ отримають до середини 2023 р, решту – до кінця року. Радник президента з нацбезпеки Салліван повідомив, що США у 2023 р не мають наміру скорочувати фінансування України, гуманітарну та енергетичну допомогу, а також постачання зброї. Колишня держсекретарка США Райз вимагає від американської адміністрації негайно збільшити воєнну допомогу Україні й надати танки та ракети ATACMS середнього радіуса дії для РСЗВ HIMARS.

Міністр закордонних справ Кулеба назвав озброєння України найкоротшим шляхом до миру в Європі та за її межами.

Конституційний суд Болгарії на вимогу депутатів проросійських партій перевірить конституційність угоди про передавання зброї Україні, яку парламент країни затвердив 16 грудня.

• Уповноважена в справах Європейського суду з прав людини (ЄСПЛ) Сокоренко повідомила, що суд виніс ухвалу в справі про окупацію Донбасу. Рішення буде оприлюднено 25 січня. За попередньою оцінкою низки юристів, суд визнав свою юрисдикцію в цій справі й перейде до її розгляду по суті. На слуханнях справи "Україна та Нідерланди проти РФ" українські юристи планують довести, що окупація Росією Донбасу розпочалася у квітні 2014 р.

• Прем'єр-міністр Шмигаль зустрівся з віцепрезидентом Єврокомісії Тіммермансом. Вони обговорили демілітаризацію Запорізької АЕС, постачання енергетичного обладнання та імпорт електроенергії до України. Шмигаль висловив сподівання, що ЄС запровадить санкцій проти Росатому в наступному, 10-му пакеті – за атаки на енергетичні об'єкти України та збитки, які Росія завдала українському довкіллю.

• За інформацією агентства Bloomberg, влада Естонії наприкінці січня має намір погодити правову базу для конфіскації російських активів та

передавання їх на відновлення України. Йдеться про невелику суму – приблизно $20 млн, проте подібне рішення може створити прецедент для конфіскації понад $300 млрд резервів Центробанку РФ, які заблоковано країнами ЄС.

• З 9 січня набирає чинності 8 пакет санкцій ЄС, за яким на територію Союзу заборонено ввезення засобів особистої гігієни, побутової хімії, одягу, інструментів, виробів із металу, книг. Під заборону підпадають тютюн та алкогольні напої, які досі приватні особи могли провозити в особистому багажі.

• Генеральний секретар НАТО Столтенберг заявив, що ситуація з безпекою у Європі змінилася назавжди. Навіть у разі завершення війни чи поразки України Росія конфронтуватиме із Заходом, оскільки прагне контролювати сусідні країни та розглядає демократію та свободу як загрозу власному існуванню.

• Президент РФ Путін подав до Держдуми законопроєкт про денонсування європейської конвенції про боротьбу з корупцією через виключення РФ із Ради Європи та виходом країни із Групи держав проти корупції (ГРЕКО).

• Генеральний секретар ОБСЄ Шмід вважає неправильним виключення Росії з організації, оскільки, на її думку, слід підтримувати дипломатичні канали з РФ відкритими.

• Прессекретар російського президента Пєсков у відповідь на заяву секретаря РНБО Данилова наголосив, що заступник глави адміністрації президента Козак із європейськими політиками не контактує, а питання щодо підписання мирної угоди з Україною на порядку денному не стоїть. Секретар Ради безпеки Патрушев заявив, що Росія нібито не воює з Україною, оскільки "ненависті до українців у нас за визначенням бути не може", "українські традиції близькі росіянам", а "спадщина російського народу невіддільна від культури українців". Патрушев знову звинуватив США в "стравлюванні" РФ та України.

• Радник американського президента з нацбезпеки Салліван вважає, що продаж ударних безпілотників Росії, якими армія РФ завдає ударів по Україні, робить Іран співучасником масштабних воєнних злочинів.

• Окупаційна влада Криму виставила на продаж 100 % акцій Євпаторійського авіаремонтного заводу, що входить до складу "Укроборонпрому". Пресслужба концерну повідомила, що це вже третя спроба окупантів продати завод, захоплений Росією ще 2014 року.

• Представник Швеції при ЄС Даніельсон повідомив, що саміт Україна – ЄС відбудеться в лютому в Києві.

• Генеральний секретар ОБСЄ Шмід заявила, що в Україні та ЄС із початку війни почастішали випадки торгівлі людьми [українськими біженцями], які контролює організована злочинність.

• Російська нафта марки Urals на перших торгах у новому році впала в ціні до $37,8 за барель із відвантаженням Балтійським морем, що значно нижче порогового рівня в $60, який встановлено країнами "великої сімки" та ЄС. Експерти вважають, що це падіння змовлено узгодженими діями великих покупців з Індії та Китаю, які тиснуть на продавців на тлі втрати Росією європейського ринку. Також покупці враховують високу вартість фрахту танкерів та страхування перевезення цієї нафти. Російський бюджет було розраховано, з огляду на ціну нафти $70 за барель. Urals – найдешевший сорт російської нафти, з далекосхідних портів відвантажується нафта сортів ESPO (за ціною понад $65/бар) та SOKOL, поточна ціна якої – понад $70/бар.

Російська компанія "Лукойл" до кінця березня закриє угоду з продажу великого нафтопереробного заводу ISAB на Сицилії місцевому енерготрейдеру G.O.I. Energy. Завод продано через неможливість постачання на нього російської сировини.

Експерти агентства Bloomberg вважають, що тепла зима в Європі завдала серйозного удару по планах російського президента шантажувати ЄС енергоресурсами.

• Російський "опозиційний" канал "Дождь", ліцензію якого відкликав регулятор Латвії, отримав нову – у Нідерландах на ще одну компанію, яку нещодавно зареєстровано для цього в країні.

• У Росії у віці 86 років помер розробник ракет "Калібр", науковий керівник військового концерну "Алмаз-Антей" Камнєв.

• Молдова отримала від Німеччини партію колісних бронетранспортерів Piranha (Піранья) швейцарської компанії Mowag.

• Телекомунікаційна компанія Vodafone продала угорський підрозділ місцевій компанії та уряду за $1,82 млрд. На думку низки експертів, прем'єр-міністр Орбан у такий спосіб зміцнив контроль за галуззю мобільного зв'язку. Упродовж кількох минулих років уряд Орбана отримав практично повний контроль над ЗМІ та енергетикою, що дає партії "Фідес" перевагу над іншими партіями для утримання влади.

3. Тренди

• Кабмін проігнорував зауваження Венеціанської комісії до закону щодо відбирання суддів Конституційного суду. Віцепрем'єр-міністр Стефанишина навіть не згадує про розбіжності з експертною спільнотою та пропозиції

комісії, від імплементації яких багато в чому залежить оцінка виконання Україною "домашнього завдання" Єврокомісії на шляху до вступу до ЄС.

• У соцмережах піднялася хвиля обурення щодо публікації пресофіцеркою Південного регіонального управління Держприкордонслужби Плантовською своїх фотографій розкішного відпочинку в Європі та на екзотичних островах, у той час, коли в країні триває війна, а виїзд офіцерів за кордон заборонено. Плантовська закрила свої профілі в соцмережах, проте скандал піднявся на рівень керівництва відомства. Прессекретар Держприкордонслужби Демченко заявив, що не має права коментувати особисте життя співробітників, однак щодо Плантовської "буде вжито відповідних заходів". У поле зору журналістів потрапив начальник Плантовської – Мул, якому у 2020 р президент Зеленський надав звання генерала. Мул служить у відомстві майже 30 років, останні 6 років – на "жирному" південному напрямку, через які йшли основні потоки контрабанди. Відомство не коментує діяльність Мула, який, очевидно, є ключовою фігурою корупційної схеми. За інформацією журналістів, Мул жив у квартирі колишнього депутата Грановського, який замішаний у корупції. У 2021 р Держбюро розслідувань провело в Мула обшуки, під час яких було виявлено незадекларовану квартиру в Одесі вартістю $6 млн, кілька мільйонів доларів та десятки мільйонів гривень готівкою, документи про нерухомість в Італії та Іспанії та нібито паспорт громадянина Колумбії. Тоді генералу вдалося зам'яти справу. Зараз керівництво Держприкордонслужби завзято мовчить про його роль у цьому скандалі.

***

№ 1.174

Короткий звіт Тома Купера про зміну тактики повітряної війни та протистояння в Соледарі – там запеклі бої…

Оригінал тут: https://medium.com/@x_TomCooper_x/ukraine-war-9-january-2023-44f3591d64e6

Переклад: Микола Ковальчук, Антон Шигімага

Редакція: Ростислав Семків

ТОМ КУПЕР

ВІЙНА В УКРАЇНІ, 9 СІЧНЯ 2023 РОКУ

[Опубліковано в понеділок, 9 січня, о 14:50 за Києвом]

Час для новин із поля бою…

ПОВІТРЯНА / РАКЕТНА ВІЙНА

Почну з хорошого: подейкують, що Німеччина передала Херсону кілька надпотужних генераторів. На жаль, це чи не вперше за кілька днів мені трапилася добра новина щодо українських електромереж.

Кампанія повітряних та ракетних ударів від путіна і суровікіна триває. За минулі 36 годин українці заявили (якщо я правильно порахував) про 31 такий удар, а також 73 обстріли РСЗВ БМ-27 («Ураган») і БМ-30 («Смерч»). Від попередніх нападів (скажімо: до періоду з 31 грудня по 3 січня) їх відрізняє тільки те, що тепер більшість ударів припадає на поселення за 10–20 км від фронту. А саме: містечка і села в Сумській області (144 ракети), захід Луганської і Донецької областей, Нікополь (який уже кілька місяців зазнає ракетних і артилерійських обстрілів кожного дня), також південь Запоріжжя і Херсон… тому що у найвидатнішого стратега нашого часу закінчуються балістичні й крилаті ракети. Напевно, «найцивілізованішим» і, ясна річ, «відповідним до чинних звичаїв війни» був обстріл Херсона касетними боєприпасами із запалювальною сумішшю: це мало не диво, що загинула «лише» одна людина…

Зі свого боку, українці продовжують свою «Хаймарсову» кампанію. За минулі дві доби вони знищили дві нові цілі у Токмаку, а також:

— склад постачання всрф на заводі «Гідромаш» у Мелітополі, 8 січня;

— гуртожиток у Рубіжному (повідомляють про загибель 14 осіб), 8 січня;

— ще два склади всрф 7 січня.

Крім того, виявляється, 31 грудня українська М142 завдала удару по спортзалу в селі Лантратівка Луганської області, який використовували для розміщення мобіків. Один з уцілілих навіть виклав відеозапис [https://t.me/Ukraine_365News/44026]: спершу бачимо, як вони там сплять і їдять, а кілька наступних епізодів знято вже після обстрілу, внаслідок якого, за повідомленнями, було ліквідовано принаймні 50 осіб. Тіла швидко прибрали, а розповідати про це суворо заборонено.

Тепер до повітряних сил: росіяни заявляють, що їхні вкс «добре працюють» — припускаю, по цілях у районі Бахмута. Проте, з огляду на тамтешню погоду, я маю сумніви: росіяни не люблять літати крізь хмари чи під ними. З іншого боку, Повітряні сили України повідомили про 18 повітряних ударів 7 січня і ще 17 учора… що ж, може, вони знайшли у небі кілька безхмарних ділянок.

Насамкінець, Сили протиповітряної оборони України заявили про збиття трьох російських гвинтокрилів — Ка-52, Мі-8 та Мі-24 — і трьох безпілотників «Орлан-10». Повідомляють, що наступний Ка-52 було збито сьогодні [9.01] вранці «на північ від Мелітополя», а згодом іще один Мі-24. Зі

свого боку, «вишестоящі органи» в москві заявили, що вчора було збито український гвинтокрил Мі-8 неподалік від Віролюбівки (Донецька область).

З приємного: я не марнуватиму жодного речення на заяви «вишестоящих органів» щодо «знищення 600 українських військових у Краматорську».

Зауважу тільки, що:

а) Я добре знаю, чому називаю російське міністерство оборони «вишестоящими органами в москві», проте

б) Можливо, це перше бойове застосування РСЗВ «Торнадо-С», про «початок служби» якого повідомляли кілька днів тому.

Якщо росіяни не брешуть (а брешуть вони часто), і якщо вони справді налагодили виробництво цих систем (а не просто «зібрали вручну кілька зразків»), то дальність їхніх ракет 9М542 може сягати 120 км, саме тому багато хто вважає їх «російською помстою за “Хаймарси”».

БИТВА ЗА ДОНБАС

Насамперед: наразі, в Соледарі та Бахмуті не лише лютий мороз (від -10°С до -20°С) – в районі Соледара на додачу 4-5 січня випав сніг. Отже, будь-які відео, на яких видно “багнюку”, напевно були зроблені раніше цих дат.

[Це до того, що "наступальне фото" внизу зняте росіянами десь значно раніше - ред.]

Загалом: артилерійські дуелі вздовж всієї лінії фронту – від Куп’янська на півночі до (принаймні) Вугледара на півдні. Крім того, значних бойових дій немає… з одним лише значним винятком.

У Соледарі триває суворий, жорстокий та несамовитий герць.

Два дні тому 3-тя штурмова (а також 46-та аеромобільна) бригади ЗСУ контратакували та відновили контроль над основним комплексом соляних шахт, спричинивши значні втрати серед росіян – і продовжили рух в бік Бахмутського. Судячи з (неофіційних) заяв українців щодо того, що росіяни захопили це село минулого вечора, схоже, друга частина контратаки не мала успіху.

Станом на сьогоднішній ранок повідомляли про те, що найзапекліші бої наразі тривають за район міськради.

Також повідомляють про важкі бої у Підгородному (тут залучено підрозділи вагнерівців). Кажуть, вчора українці були вимушені відступити з цього села. Так само пишуть, що вони до нього повернулися вчора вночі…

Тим часом, агентурна розвідка повідомляє, що найбільшою проблемою ЗСУ в цьому секторі є широке застосування російськими підрозділами автоматичних гранатометів АГС-17.

Про несамовитість боїв за Соледар можна судити з кількох підтверджених і не дуже фактів:

a) Насамперед – після перерви, що тривала майже місяць, обидві сторони знову застосовують танки на цій ділянці.

b) Український генштаб звітував про понад 500 вбитих, 3 збитих гелікоптери, 11 знищених танків – лише за вчорашній день. Немає сумніву, що їхні цифри втрат [техніки] з російського боку можуть бути дещо завищеними, а ще я поки не знайшов чітких доказів знищення бодай одного гелікоптера вчора. Проте, судячи з наявних відео, про значні втрати серед російських наземних військ українці показники не завищують.

c) Як завжди, якщо українці заявляють про збиття стількох гелікоптерів ПКС в один лише день та й на такій вузькій ділянці фронту, то це свідчить, що ПКС дуже активно діють у цьому районі – а ПКС активні лише там, де є інтенсивні бойові дії, і тоді, коли ситуація для сухопутних військ росіян стає критичною.

d) У російських соцмережах можна знайти заяви про те, що в період з 30 грудня по 7 січня вони завдали "втрат" обсягом в 500 бійців усім чотирьом батальйонам 46-тої аеромобільної бригади в районі Соледара, а ще що вони вибили кілька танків Т-64 4-тої та 17-тої танкових бригад і кілька Т-72 61-шої механізованої (колишньої 61-шої піхотної/єгерської бригади), нарешті:

e) в останні кілька днів росіяни атакують Соледар із використанням підрозділів ВДВ та спецназу, вочевидь, за підтримки 20-тої гвардійської мотострілецької дивізії (і тут це дивізія у повному складі [близько 10 тис. військових за штатом – перекл.], а не лише "кілька окремих БТГр") та однієї з їхніх окремих артилерійських бригад, оснащених РСЗВ ТОС-1. Тобто, тут воюють не вагнерівці. Йдеться про ВДВ та спецназ, які були поновечені на початку війни, а тоді їх "відновили" за допомогою мобіків та резервістів, які служили у ВДВ десь 5–10 (чи пак більше) років тому. А 20-та гвардійська мотострілецька дивізія є одним з найкраще оснащених підрозділів всрф…

З іншого боку, 46-та аеромобільна постала шляхом об'єднання парамілітарних підрозділів, які колись були утворені партією "Свобода" та Правим сектором. Водночас, 3-тя штурмова бригада – це колишній полк "Азов" у складі Нацгвардії (звісно, його реорганізували та розширили після втрати одного з батальйонів у Маріуполі).

Назвати ці бої “протистоянням найлютіших ворогів” було б надто м’яко. Радше йдеться про “ультранаціоналістів” з обох боків, які до того ж мають “купу незведених рахунків за останні 8 років”...

[і так, вже з'явився сьогоднішній новий звіт Купера - працюємо над ним]

***

№ 1.175

Ситуація довкола Бахмута дуже складна, але не безнадійна. Соледар ще не відрізано від Бахмута; Бахмут ще не відрізано від ліній постачання. Й хоча вчорашній звіт Тома Купера тривожний, як у перші місяці війни, він сам пише, що відтоді ЗСУ пройшли довгий шлях вдосконалення. Отже, якщо змогли вистояти на початку, зможуть втриматись і тепер, і на тому відтинку фронту. Вірмо в міцність ЗСУ.

Оригінал тут: https://medium.com/@x_TomCooper_x/ukraine-war-10-january-2023-4bb9eb8a5f21

Переклад: Ростислав Семків, Антоніна Ящук

Редакція: Ростислав Семків

ВІЙНА В УКРАЇНІ, 10 СІЧНЯ 2023

Всім доброго ранку! [Опублікована 10.01 об 11.00 за Києвом].

Дехто радить мені не звітувати «про все», адже з району Соледара-Бахмута знову надходять погані новини – і, як видається, принаймні один український солдат в Бахмуті читає мої дописи.

…тим часом, я саме збирався після настання 10 січня додати заголовок «Соледарська криза»…

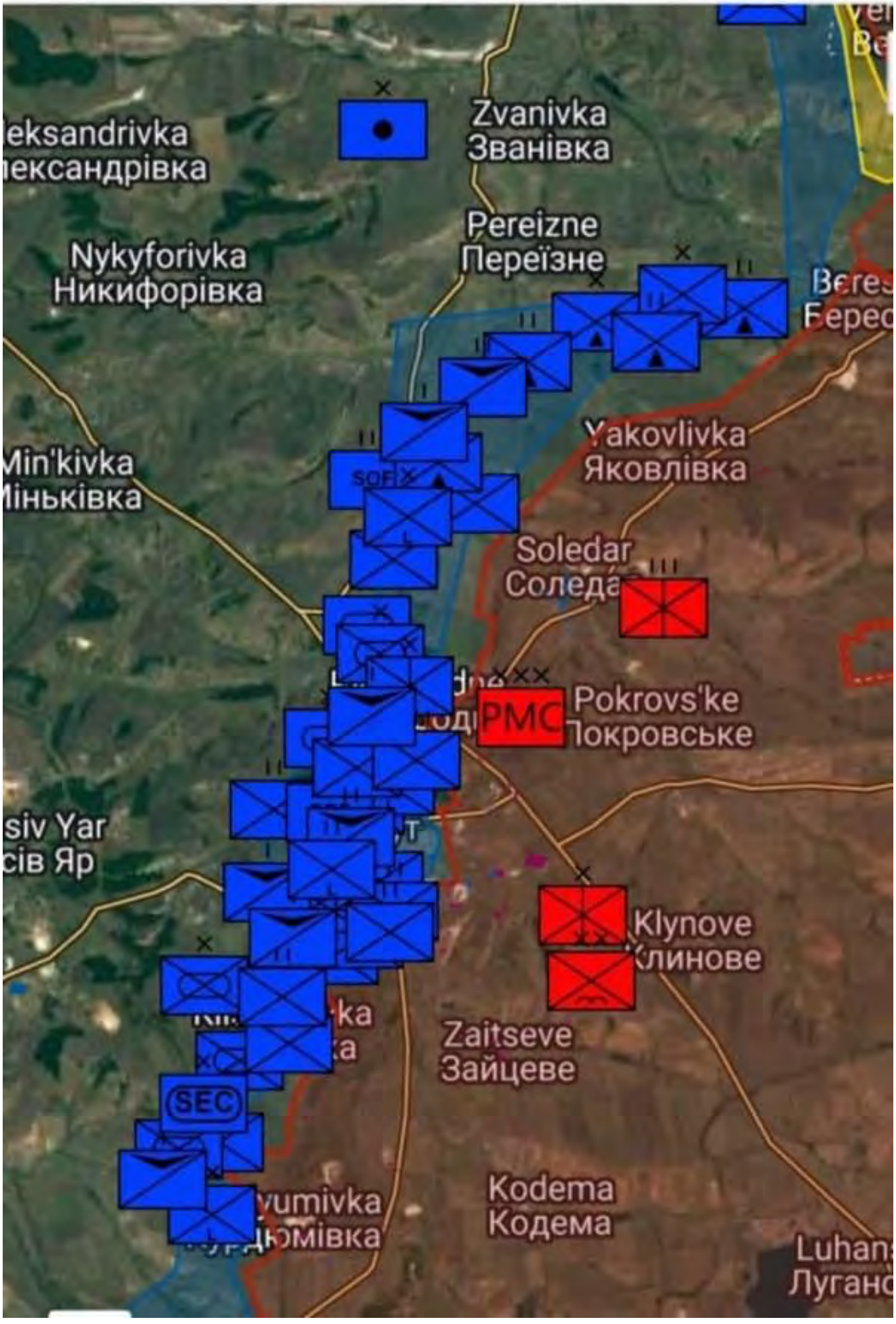
Вибачте, люди, в мене своя «політика»: я пишу все що знаю, про всі конфлікти, за якими стежу. І хороші новини, і погані. Виняток становить лише надто чутлива інформація. (І не переживайте: після 35 років у цьому «бізнесі» в мене досить кваліфікації, щоб відрізнити, яка інформація чутлива, а яка ні).

Більше того, я б прикусив язика, якби росіяни стежили за моїми звітами, але якщо хтось там під Бахмутом з українського боку потребує знати, що відбувається, то.. ех.. ситуація справді сумна.

Нагадування №1: нічого з поданого нижче не є офіційним, але все підтверджено й перехресно провірено на 1000%

Нагадування №2: війна це не жарти й не футбольний матч. Війни не виграють, публікуючи списки озброєнь, які НАТО збирається передати Україні (чи

нарікаючи на це, як зараз роблять росіяни); так само не можна перемогти,

ЗАМОВЧУЮЧИ інформацію про критичні ситуації та поразки. Та навіть якби війни були футбольними матчами, то ж не кожен із них закінчується так, як

ми хочемо. Нічого подібного. А озброєння, яке мають доставити… так, це добре, але це справа майбутнього. А от не говорити про критичні ситуації чи поразки, чи недооцінювати проблему – це брехати самим собі. А вже коли хтось починає брехати сам собі, то далі нема про що говорити – далі не допоможуть ні патріотизм, ні бравада, ні найкращі наміри.

Просто зараз ситуація в Соледарі дуже й дуже критична. Це вкрай серйозно.

Як вже було сказано раз чи двічі за останні кілька днів, позиції ЗСУ в місті охоплені з трьох боків. Атака на південь від соляної шахти провалилася. Вчора вранці неслися чутки про відвоювання села Яковлівка [воно на схід від Соледару – перекл.]. Це було б дуже добре, але… досі немає підтвердження, а тому слід зробити висновок, що або цієї контратаки не було, або вона зазнала невдачі.

Проте це ще не все: вчора вранці росіяни атакували й захопили більшу частину Красної Гори – селища між Соледаром та Бахмутом. Станом на післяобід вони вже заявляли, що вся українська лінія фронту в цьому районі зазнала колапсу.

Утім, от що ми знаємо напевне: за добу українцям вдалося «стабілізувати» ситуацію. росіян зупинили майже перед доленосною трасою Т0513 [вона з'єднує Соледар і Бахмут з північно-західного боку – перекл.]. Ясно також, що росіяни не контролюють ні всю Красну Гору, ні все Підгородне [це також село між Соледаром та Бахмутом – перекл.]. Принаймні українські бійці з різних підрозділів усе ще там і роблять все можливе, щоб зупинити ворога.

АЛЕ… в сухому залишку росіяни тепер мають вогневий контроль за Т0513 (а вона з'єднує Бахмут із Сіверськом), а також – за трасою М03 (що йде від Бахмута до Слов'янська). А це значить, що вони можуть накрити все, що рухається тими двома дорогами.

Відповідно, головні шляхи постачання українського гарнізону в Бахмуті відрізані.

Перш ніж починати панікувати: це не означає, що весь Бахмут відрізаний. Оскільки українські підрозділи утримують Кліщівку, безпечною залишається траса Т0504, що з'єднує Бахмут із Костянтинівкою [тобто дорога на захід – перекл.].

Тому боєприпаси таки надходять у Бахмут. Але це відбувається «всього лиш» повільніше (оскільки шлях від Слов'янська через Краматорська, Дружківку та Костянтинівку довший, ніж пряма дорога зі Слов'янська в Бахмут). Ще гірше з евакуацією: тепер з Бахмута вибратися набагато важче…

Та якщо чесно, не це видається мені найбільшою проблемою. Сильніше тривожать мене кілька інших пунктів.

• 93-тя механзіована бригада три місяці утримувала одні й ті самі позиції в Соледарі майже на самоті (підсилена лише двома-трьома батальйонами тероборони). Тепер вона виснажена.

• «Горді десантники» 46-тої повітряно-десантної бригади змогли протриматися тут усього 2-3 тижні, хоча пройшли навчання у Великій Британії і десь там іще, і мали підтримку підрозділів 17-тої танкової бригади, плюс 10-тої та 128-мої гірськоштурмових, плюс (віднедавна) 3-тьої штурмової бригади, плюс двох батальйонів операторів безпілотників, значно кращої артилерії і в значно більших кількостях, ніж мала свого часу 93-тя, плюс, плюс…

• ...хоча було ясно як Божий день, що після невдалих спроб узяти Бахмут фронтальними атаками росіяни будуть штурмувати місто з півночі й півдня з метою зробити якраз те, що вони роблять зараз: відрізати шляхи постачання, будь-якою ціною.

Мене також хвилює ось що: складається враження, що нинішні українські командири загнали себе в таку саму ситуацію, в якій їхні російські противники опинилися ще в жовтні: вони не можуть розв’язати проблему, яка перед ними стоїть. Не знаю, ідеться тут про командирів бригад чи батальйонів, або про вище керівництво, але, схоже, їм не спадає нічого кращого на думку, аніж просто посилати в гарячі точки ще більше війська.

І найменше з усіх лих — але все ж неприємне — що в ці дні навіть люди, які завжди пропонували «неприкрашені звіти», дуже активно поливають мармеладом вуха й очі публіки, наголошують на героїзмі того чи того підрозділу, а не розповідають правду, яка тяжка зараз ситуація.

Гаразд, якщо читачі мене просять не описувати, які погані справи під Бахмутом, значить, їх цікавить моя думка. Що ж, легко бути розумним, коли перебуваєш за 1000 кілометрів, але: патріотизм і рішучість — штуки дуже хороші, проте щоб вирулити з цієї кризи, потрібен досвідчений і авторитетний командир, який має чітке бачення. Один командир, а не 25 і ще дрібка. Потрібне військове мислення: в армії немає місця демократії, тут має бути дисципліна, холодна голова, критичний погляд, обговорення, ідеї та рішення — не латання дірок, не брехня, не бравада, не кидання в бій елементів 25-ти різних бригад... (чесно кажучи, вже саме це — безумство, не дивно, що в російських соцмережах сміються з результатів таких рішень... див. схему наприкінці мого звіту й пам’ятайте: більшість росіян свято переконані, що кожен «квадрат» — це «одна українська бригада»...).

«Ми» пройшли довгий шлях відтоді, коли мені доводилося звітувати про прориви росіян під Ізюмом, а пізніше (і це було найжахливіше) під Попасною — у квітні й травні минулого року. Тепер якість і стан ЗСУ значно кращі, ніж тоді, а стан фактично «бойовиків» (ВДВ і «ваґнера»), із яких складаються нині всрф, значно гірший. Але ніхто не очікує, що ЗСУ будуть «бігти від перемоги

до перемоги, аж курітиме». Просто треба залишатися холоднокровними і робити свою роботу.

Температурний фон може допомогти зберігати холоднокровність: зараз у районі Бахмута від -10°C до -18°C (а то й нижче) уночі. Так, морози ускладнюють операції, навіть рухатися важко в таких умовах, навіть дихати. Але російським мобікам так само непереливки, їх минулими днями посилали в бій узагалі без бронежилетів, нерідко й без касок — тим часом як деякі ваґнерівці-буржуї прогулюються з приладами нічного бачення…

Зважте: низькі температури теж можуть стати шансом, адже земля промерзла…

***

№ 1.176

Достатньо одного дня зусиль української армії, щоб у Тома Купера почали з’являтися вирази на кшталт «бійня росіян» та «смертоносний вогонь ЗСУ». Якщо коротко: ситуація довкола Соледара-Бахмута все ще складна, проте вже значно менш тривожна, ніж учора.

Про оточення більше не йдеться. Нові підрозділи стають на місце давніших, які відводять на перепочинок, а одна з двох головних трас М03 (з Бахмута на Слов’янськ) тепер вільна.

Оригінал тут

https://medium.com/@x_TomCooper_x/ukraine-war-11-january-2023-soledar-cf0cf0e6d5b7

За переклад дякую Тетяна Саніна та Antonina Yashchuk

ТОМ КУПЕР

ВІЙНА В УКРАЇНІ, 11 СІЧНЯ 2023 : СОЛЕДАР

Усім доброго ранку! [Опубліковано 11.01 о 10.00 за Києвом].

Тримайте ще один короткий звіт, цілковито присвячений ситуації в районі Соледара-Бахмута.

Почну з того, що криза ще не минулася, але, здається мені, найгарячішу її фазу пройдено.

Похвальба прігожина про «повне оточення українських військ у Соледарі» — брехня. Але правда те, що на вчорашній ранок 46-та повітрянодесантна відступила з центру міста до шахти №4 через небезпеку потрапити в оточення до росіян, які наступали на Благодатне (не ваґнерівців, а підрозділів ВДВ).

Траса Т0513 досі небезпечна, тому що росіяни перебувають менш ніж за 1000 метрів на схід від Благодатного (приблизно вздовж залізниці, що «вигинається» на південь від річки Мокра Плотва і на північ від озера Соледарське).

Далі: Красна Гора... Якщо російські війська сюди і дійшли, то більше їх там немає (хіба тільки їхні мертві тіла): за минулі 36 годин українці порвали їх — у селі чи на підході до нього. Красна Гора під надійним контролем українців. А значить, траса М03 до Бахмута знову відкрита.

Проте українці майже напевно втратили Підгородне, і за минулі два дні росіяни спробували просунутися звідти до північних околиць Бахмута і з'їзду доріг М03 і Т0513 далі на північний захід.

З другого боку, заяви деяких українців, мовляв, «усе під контролем» (або «бригада все контролює») і «частини залишаються на своїх позиціях» у Соледарі... ох-ох. Поступово стає очевидно, що втрата (майже всього) Соледара відбулася через помилки командування: проблема в тому, що хтось буквально «накачав» місто надто багатьма різними підрозділами й розмістив їх на надто малій території. Та найгірше, що все це було зроблено без нормальної комунікації та координації.

(...ця ситуація нагадала мені прізвисько генерала армії США Вестморленда, який командував американськими військами в південному В'єтнамі: його кликали «витрачай більше людей») [«Waste-more-men», звукова подібність із прізвищем генерала — перекл.].

У результаті тут було розміщено надто багато батальйонів із багатьох різних бригад, ба навіть із різних гілок і служб ЗСУ, прикордонників (за всієї поваги, що прикордонники забули в Бахмуті?!?), Нацгвардії тощо. І всіх їх поставили воювати разом. Звісно, всі вони патріоти України, всі високо мотивовані, багато хто з них має бойовий досвід, більшість добре навчені, але: якщо їхньому командуванню бракує координації, усе це не дасть результатів. Принаймні один раз сталося так, що батальйон на фронті виявив, що отримує підкріплення, а командир і солдати про це підкріплення не знали. А оскільки ваґнерівці часто одягають своїх солдатів у форму ЗСУ, ситуація виявилася геть недобра (зверніть увагу на персонажа праворуч на фото).

...тож коли серед командирів (рівня бригади, батальйону чи навіть роти) з'являється ще один «наполеон», коли різні підрозділи мають обмундирування різної якості, різний досвід, коли росіяни (наполегливо) глушать український радіозв'язок, хаос мусить виникнути, і оборону тримати дуже важко.

Це не те, що «можна відкласти на потім», це варто вирішити негайно. Децентралізована система командування ЗСУ «прегарна і пречудова» в більшості сценаріїв цієї війни, проте не в цьому.

Як не дивно, повна реорганізація гарнізону ЗСУ в Соледарі та Бахмуті вже триває: ситуація хоча й критична, але все є шанс вивести частину підрозділів (аби зменшити командний хаос), а, за потреби, замінити тими частинами бригад, які вже присутні в тому районі і ще не були задіяні.

Більше того, ГенШтаб України та Оперативне командування Схід очевидно переконані, що завдають значно більше втрат росіянам, ніж зазнають їхні війська, тобто що ця битва залишається «вигідною» для українських інтересів (навіть попри те, що постачання боєприпасів для артилерії все ще незадовільне, що змушує артилеристів стримуватися): відповідно, ЗСУ продовжує бої як за західний Соледар, так і за весь Бахмут.

Це підтверджують і події останніх днів на інших ділянках фронту. Росіян прийшло багато, тиснули вони надзвичайно сильно, проте їх було відбито із завданням величезних втрат на східному боці Бахмута, в Опитному і (особливо) у Кліщіївці. Наслідки їхніх останніх штурмів на Кліщіївку можна описати як «бійню» і це незважаючи на «відносну гнучкість», яку вони продемонстрували лише кількома днями раніше. «Тоді» вони принаймні просувались у стилі «середньовічної облоги», кидаючи уперед одну групу яка риє окопи, в той час як інші відволікають українців на себе, далі наступну групу, і наступну… аж поки окопи в напрямку українських позицій сягнуть глибини не менше ніж 30–40 см, і їх можна з'єднати зі своїм тилом. В останні два дні вони знову повернулися до тактики «хвиля за хвилею», і всі напади [у попередньому стилі] припинились.

Звісно, російські соцмережі стверджують інше, зокрема про «бої всередині Кліщіївки». Насправді єдине незначне просування, якого вони «досягнули», було на «порожню» територію на південь від Кліщіївки та на північ від Курдюмівки. Місцевість там у низині, поруч із пагорбами західніше, на яких українські позиції, й тому її постійно накриває смертоносний вогонь ЗСУ з відповідними втратами серед росіян...

До речі про Кліщіївку, мені пояснили, і я перепрошую за те, що назвав 3-тю десантно-штурмову бригаду «реорганізованим полком «Азов». Це не так. 3-тя штурмова бригада – це підрозділ ЗСУ, який виник шляхом об'єднання кількох батальйонів і рот, котрі у своїй назві мали слово «Азов» (хай росіяни самі дізнаються, які це підрозділи, якщо зможуть). Проте там немає жодної частини «первинного» полку «Азов», котрий залишається діючим і є частиною Національної гвардії.

«Post Scriptum»: після того, як я щодня протягом тижня стежив за офіційними релізами [росіян – перекл.], мені спало на думку, що, незважаючи на всі бої за Бахмут (включаючи Соледар), «вишестоящіє органи» у москві жодним чином НЕ згадують Бахмут (та/або Соледар).

Про все інше конашенков щось бубонить: він завжди йде у своїх оглядах, як і я, «за годинниковою стрілкою». Починаючи з району Сватового, аж до

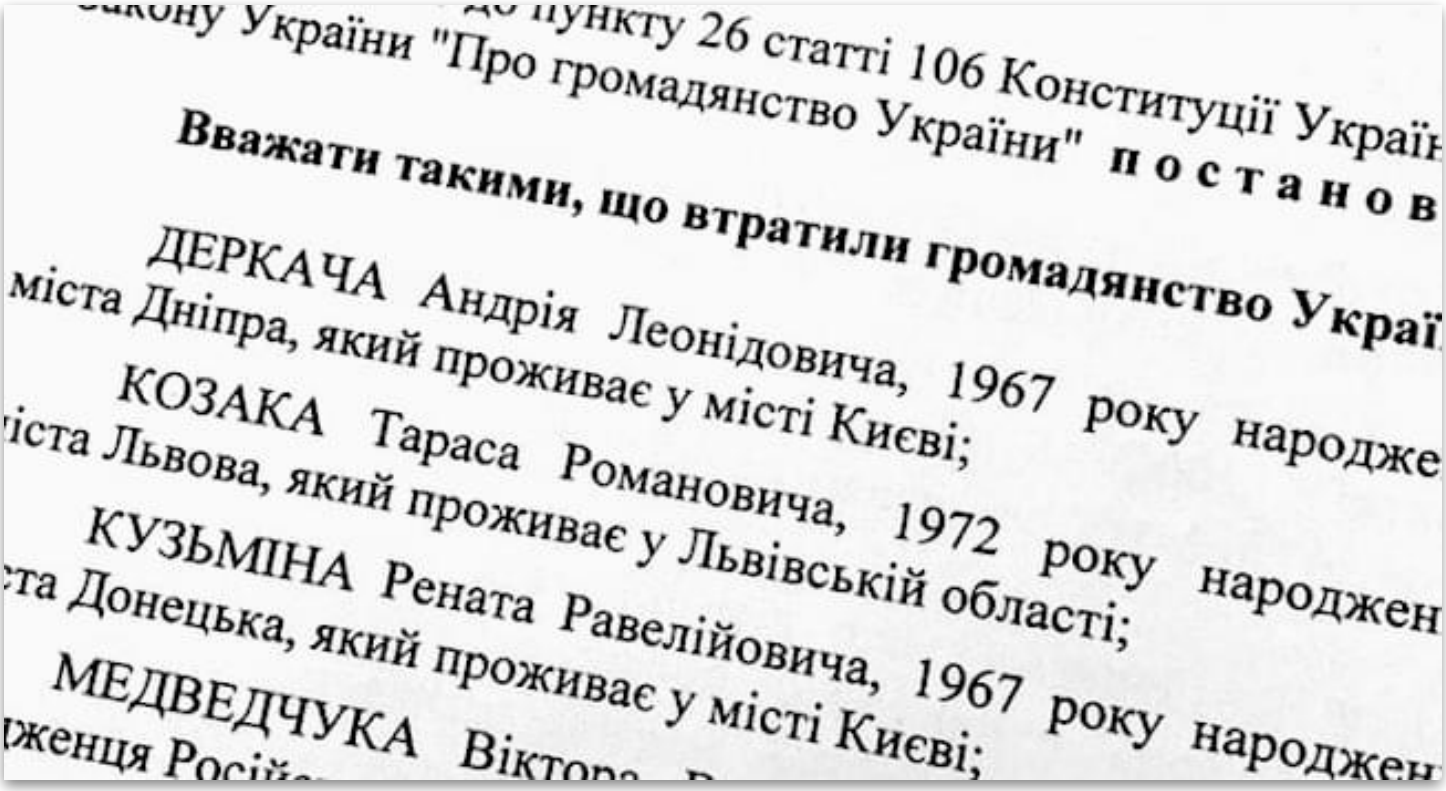
Кремінної… потім «оминає» район Бахмута і спускається до Авдіївки, Мар'їнки, Вугледару… Таким чином, напрошується висновок, що з точки зору совєць….ха… російського генштабу битви за Бахмут немає. І всіх десятків тисяч росіян, убитих там, ніколи й не було.

Це, звичайно, те, що ми всі повинні мати на увазі принаймні «колись у майбутньому».

***

№ 1.177

Дайджест подій в Україні та навколо України від 10 січня 2023

Головне

1) Після позбавлення громадянства 4 ригівсько-рашистських виблядків у повний зріст постає питання – а як їх тепер притягнути до відповідальності? Їх навіть екстрадувати тепер не можна. Чи зроблено це єрмакаківським татарівим навмисно - питання риторичне.

2) Треба визнати, що тактика вагнерівців є доволі ефективною, якщо їм вдалося так просунутися навколо Бахмуту й у Соледарі. Як з цим боротися - потрібно мати тисячі !!! власних БПЛА, зокрема, ударних - для кожного взвводу, щоб виявляти і знищувати це м'ясо ще до того, як воно висунеться на передову.

3) Рухи дупою західних лідерів щодо передавання важкої техніки Україні виглядають поведінкою повії яка виставляє себе "незайманою". А українці гинуть, гинуть, гинуть...

4) Хтось з вас вірить, що споживчі ціни в Україні з початку вторгення зросли лише на 26%? Ото ж бо. Локшина, локшина, локшина на вухах. Диявол у деталях – методиці розрахунку. Тобто, ці цифри - звичайне шулерство.

5) Геть манцев палиться чи не щодня. Цього разу він вочевидь взяв гроші у гудка ахметова. Але його "заступник" "залізняк" з партії "фас" вже попередив, що буде кидалово :)

Теми доби

1) Зеленський позбавив громадянства Медведчука, Козака, Деркача та Кузьміна.

2) Тяжкі бої точаться в центрі Соледара.

3) НАТО та ЄС підписали декларацію про співпрацю.

1. Війна

1-1) Фронт

• Держсекретар Білорусі Вольфович назвав "агресивним кроком" розгортання Польщею нової дивізії поблизу кордону. Міністерство оборони країни оголосило про завершення перевірки облікових даних військовозобов'язаних, яка тривала впродовж двох попередніх місяців. Президент Єврокомісії фон дер Ляєн пообіцяла запровадити нові санкції проти Білорусі за її допомогу Росії у війні проти України.

Держприкордонслужба та чиновники Пентагону не спостерігають ознак формування в Білорусі ударного угруповання та намірів вступити у війну на боці Росії. Міністр оборони Польщі Блащак повідомив, що країна змінює концепцію оборони на підставі висновків, які було зроблено за аналізом дій російських військ в Україні. Він наголосив, що основною загрозою Польщі є Росія, яка має імперські амбіції.

Білоруська влада скасувала використання латиниці в назвах географічних об'єктів, оскільки вони "ускладнюють сприйняття інформації та орієнтування".

Командувач сил оборони Києва генерал Павлюк повідомив, що ЗСУ мінують шляхи можливого просування військ противника на півночі Київщини.

• У центрі Соледара тривають важкі бої навколо соляної шахти, будинки постійно переходять із рук до рук. Спікер Східної групи військ Череватий повідомив, що російське командування застосовує тактику атак невеликими

групами піхоти за потужної артилерійської підтримки. З його слів, сили оборони націлені на максимальне виснаження ударних сил російських військ, які в боях зазнають важких втрат. У місті досі залишаються понад 500 мешканців, які відмовилися виїхати та перебувають у підвалах. Російське командування поставило завдання взяти Соледар за будь-яку ціну, щоби продемонструвати бодай якусь "перемогу". Можливе захоплення армією РФ Соледара ускладнить ситуацію в Бахмуті, проте ЗСУ контролюють основну дорогу до міста.

• Зведення Генштабу містить інформацію про бої та відбиття атак російських військ по всій лінії фронту – від кордону з РФ на сході Харківщини до адмінкордону Донецької та Запорізької областей.

• Росія зі своєї території обстрілює прикордонні райони Чернігівщини, Сумщини, Харківщини. Пізно ввечері російська армія обстріляла Харків. Ракети влучили в склад піротехніки, і це спричинило детонацію виробів. Під обстріли та ракетні удари РФ потрапили населені пункти в Харківській, Луганській, Донецькій та Запорізькій областях, а також Нікополь, Херсон, села та селища на правому березі Дніпра на Дніпропетровщині та Херсонщині. За твердженням голови Миколаївської військової обладміністрації Кіма, Росія 9 січня вдарила по Очакову гіперзвуковими ракетами "Кинджал". Вони влучили в законсервований склад протикорабельних мін часів Другої світової війни. Детонація мін мала наслідком пошкодження понад 200 будинків.

• Генштаб повідомив, що Росатом шукає у РФ заміну 1,5 тис. працівникам Запорізької АЕС, які відмовилися отримувати російські паспорти та підписувати контракти. Окупанти мають намір "націоналізувати" квартири жителів, які виїхали з Енергодару, для розміщення привезених працівників.

1-2) Тил

• Президент Зеленський позбавив українського громадянства депутатів Верховної Ради від забороненої партії "Опозиційна платформа – За життя" Медведчука, Козака, Кузьміна та Деркача. Вони мають російські паспорти та перебувають на території РФ. Голова парламенту Стефанчук та керівник президентської фракції Арахамія повідомили, що всіх цих депутатів буде позбавлено мандатів "у конституційний спосіб" на найближчому пленарному засіданні.

• Кабмін схвалив залучення макрофінансової допомоги (кредиту під низькі відсотки) від ЄС на суму €18 млрд. Глава Європейської Ради Мішель повідомив, що Україна з моменту вторгнення отримала від ЄС допомогу в розмірі майже €50 млрд. За інформацією НБУ, практично всі отримані від Євросоюзу кошти є кредитами.

• Уряд розірвав угоду з РФ про взаємне заснування торгових представництв при посольствах.

• Прем'єр-міністр Шмигаль оголосив, що сума компенсації підприємствам за працевлаштування внутрішньо переміщених осіб зросте із 6,5 тис. грн до 6,7 тис. грн, які компенсуватимуться урядом протягом 2 місяців. Минулого року за цією програмою було виплачено 199 млн грн.

Він також повідомив, що на виплату пенсій та допомоги було скеровано майже 800 млрд грн, з них пенсійні виплати становили понад 575 млрд грн. У 2022 р. пенсії було проіндексовано – вони зросли в середньому на 16 %.

• Пресслужба національного оператора Укренерго повідомила про зростання дефіциту електроенергії в системі, вночі тощо. Це спричинило аварійні відключення в низці областей через перевищення лімітів споживання. Директор компанії "ДТЕК – Київські електромережі" Коваленко заявив, що вимкнення світла в столиці стануть тривалішими.

Нацкомісія з регулювання у сфері енергетики та комунальних послуг за скаргами споживачів перевірить кілька обленерго, зокрема, у столиці та області, – за несправедливі вимкнення та недотримання графіків планових вимкнень. У грудні подібні перевірки виявили 193 порушення у 12 обласних та міських енергорозподільчих компаніях.

• Прем'єр-міністр Шмигаль повідомив, що програма безплатного обміну ламп розжарювання на LED-лампи стартує 16 січня. Він заявив, що кожен мешканець може подати заявку на обмін у додатку для смартфона "Дія" та отримати без оплати 5 ламп у найближчому відділенні Укрпошти.

• В. о. глави Держатомрегулювання Коріков заявив, що АЕС України забезпечують понад 50 % потреб країни в електроенергії. До мережі під'єднано 8 із 9 енергоблоків на контрольованій території, 1 – виведено на капітальний ремонт. Запорізька АЕС, яку захопила Росія перетворилася з виробника електрики на її споживача. оскільки функціонування систем безпеки навіть зупинених реакторів потребує живлення. Зі слів Корікова, МАГАТЕ вже незабаром розгорне моніторингові місії на всіх українських АЕС. Чиновник висловив упевненість, що спроби Росії "вкрасти" ЗАЕС будуть марними, оскільки їй не вдасться під'єднати станцію до російської енергосистеми.

Інспектори МАГАТЕ не виявили незареєстрованих ядерних матеріалів під час інспекції Рівненської АЕС щодо дотримання угоди про нерозповсюдження ядерної зброї та матеріалів.

• За інформацією об'єднання підприємств "Укрметалургпром", виробництво сталі в Україні впродовж року проти 2021 р впало на 71 %, чавуну – на 70 %,

прокату – на 72 % Експорт руди зменшився майже вдвічі, а грошові надходження – на 58 %.

• Супермаркети Novus та Varus вилучають із продажу товари ТМ Bonduelle – після повідомлень про те, що французька компанія надавала свою продукцію армії РФ як "гуманітарну допомогу". Також із полиць зникне чай Greenfield, який виробляє російське підприємство.

• Мін'юст подав позов до Вищого антикорупційного суду про вилучення та стягнення в дохід держави активів російського олігарха Дерипаски в Україні.

• СБУ повідомила про передавання до суду справи проти митрополита Вінницької єпархії УПЦ [Московського патріархату] про публічне виправдання ним російської збройної агресії проти України, а також за дії, які спрямовано на повалення конституційного ладу та розпалювання релігійної ворожнечі. "Священнику" загрожує до 8 років позбавлення волі.

• Одеська військова облдержадміністрація звільнила заступника голови Муратова за корупційний злочин з отриманням хабаря. 9 січня суд випустив його із СІЗО під заставу 3,2 млн грн.

• Нацполіція відкрила кримінальне провадження проти мера Вишгорода Момота за розкрадання гуманітарної допомоги та крадіжку коштів на закупівлю спорядження для підрозділу територіальної оборони.

• Олігарх Жеваго вийшов з-під арешту французького суду під заставу в розмірі €1 млн. Суд розглядає справу про його екстрадицію до України.

• За інформацією Держстату, інфляція (споживчі ціни на товари та послуги) упродовж року зросла на 26,6 %. За підсумками 2021 р інфляція склала приблизно 10 %. За твердженням чиновників, ціни на продукти протягом року в середньому зросли на 34,4 %. Найбільше з усього подорожчали яйця та фрукти – на 74 та 77 % відповідно й риба – на 46 %. Тарифи на комунальні послуги за рік зросли на 6,7 %, послуги транспорту здорожчали на 43 %, моторне паливо та оливи – майже на 70 %.

• На другому аукціоні з розміщення "воєнних" ОВДП Мінфіну вдалося розмістити облігації на суму приблизно 21 млрд грн, $40,2 млн й €29,4 млн. Основні продажі (20,5 млрд грн) припали на півторарічні ОВДП із прибутковістю 19,24 % річних. Різке зростання продажів пов'язано з тим, що НБУ дозволив банкам з 11 січня покривати обов'язкові резерви коштом ОВДП.

2. Україна та світ

• ЄС та НАТО підписали спільну декларацію. У документі висловлено засудження збройної агресії РФ проти України, яка порушує міжнародне право та статут ООН, підриває європейську та глобальну безпеку. НАТО та ЄС закликали Росію негайно припинити війну та вивести війська з України.

Декларація констатує, що НАТО залишається основою колективної оборони і для країн ЄС, а дії Євросоюзу доповнюватимуть ці зусилля.

Глобальними викликами безпеки визнано також Китай та терористичні угруповання.

Попередні декларації були підписані у 2016 та 2018 роках та не містили радикальних закликів та положень.

• На наступному засіданні групи воєнної підтримки України у форматі "Рамштайн", яке відбудеться 20 січня, Латвія планує оголосити про надання ЗСУ ще одній партії ПЗРК Stinger. Міністр оборони Мурнієце повідомила, що країна також має намір влаштувати вишкіл українських військовослужбовців та постачати БПЛА.

Військове відомство США підтвердило, що навчання українських операторів ЗРК Patriot розпочнеться наступного тижня.

Уряд Пакистану планує в січні відправити до України 159 контейнерів із боєприпасами через Польщу. Натомість країна розраховує отримати допомогу в модернізації вертольотів Мі-17.

Міністр закордонних справ Італії Таяні повідомив, що відправлення до України комплексу ППО SAMP/T затримується з "технічних причин". Міністр оборони Іспанії Роблес повідомила, що Швейцарія заблокувала постачання Україні певних систем озброєнь, компоненти яких вона виробляє.

Міністр оборони Канади Ананд оголосила про намір уряду країни купити в США комплекс ППО NASAMS і далі спрямувати його до України.

Генеральний секретар НАТО Столтенберг на питання про можливість надання Україні танків Leopard II або Challenger 2 заявив, що міжнародні партнери мають переконатися, чи зброя, яку вже передано ЗСУ, працює належним чином. Він також зазначив, що постачання танків мають супроводжуватися постачанням запчастин та боєприпасів, а також навчанням екіпажів та ремонтного персоналу. Канцлер Німеччини Шольц учергове висловився проти одностороннього, без союзників, надання танків і назвав таке рішення "безвідповідальним". Британське видання Times вважає, що Великобританія має прорвати "танкове табу" Заходу та надати Україні танки Challenger-2. Йдеться лише про кілька десятків машин, проте цей крок може розблокувати подальші постачання. Глава Єврокомісії фон дер Ляєн вважає, що Україна має отримати всі види озброєнь, які потребує для відбиття агресії, зокрема, танки та новітні системи ППО.

За інформацією видання Foreign Policy, Туреччина постачає Україні касетні артилерійські боєприпаси калібру 155 мм. Україна, крім комплексів БПЛА Bayraktar TB2, купує в Туреччини бронеавтомобілі з посиленим мінним захистом (MRAP) Kirpi.

• Колишній президент Грузії Саакашвілі розкритикував позицію влади країни, яка відмовилася повернути Україні комплекси ППО "Бук" і передати ПТРК Javelin, які було надано США. Представники владної партії "Грузинська мрія" стверджують, що комплекси "Бук" було не передано, а продано Грузії у 2008 р, тому є її власністю. Один із членів партії назвав висловлювання тимчасового повіреного в справах України в Грузії Касьянова "неадекватним".

• Міністр закордонних справ Німеччини Бербок завітала до Харкова. Вона анонсувала сплату $20 млн за послуги супутникового зв'язку для 10 тис. терміналів Starlink, третину з яких буде передано ЗСУ. За підсумками візиту Бербок глава МЗС Кулеба висловив упевненість у тому, що Німеччина й далі надаватиме воєнну допомогу Україні.

• Глава Євроюсту Хамран заявив, що до розслідування воєнних злочинів Росії в Україні залучено представників 21 країни. Він оцінює час на збирання доказів злочинів та їхній аналіз приблизно в кілька років.

Міністр закордонних справ Кулеба стверджує, що депортація українських дітей та їхнє примусове "усиновлення" російськими сім'ями є геноцидом українського народу.

• За оцінкою аналітиків газового ринку, підземні сховища газу Німеччини до кінця опалювального сезону будуть заповнені на 65 % за умови середніх температур протягом зими. Наприкінці березня 2022 р ПСГ було заповнено на 26 %, а на кінець квітня завдяки додатковому закачуванню їхня заповненість зросла до 35 %.

• Глава МЗС Туреччини Чавушоглу висловив підтримку "формули миру", яку запропонував президент Зеленський на саміті "Великої двадцятки". Він підкреслив, що Росія також висловила готовність до переговорів, тому турецька влада й далі докладатиме миротворчих зусиль для досягнення міцного миру та рішення, яке влаштує всі сторони.

• Заступник голови Єврокомісії Тіммерманс в інтерв'ю Deutsche Welle заявив, що Україна не зможе стати членом ЄС до завершення війни з Росією, водночас, висловив переконання в перемозі України.

• НБУ звернувся до керівництва міжнародних банківських груп із закликом виконати обіцянки, які вони дали після вторгнення Росії в Україну, і, нарешті, піти з російського ринку. Йдеться про банки Raiffeisen, Intensa Sanpaolo, ING, OTP та Credit Agricole.

• Прем'єр-міністр Вірменії Пашинян повідомив про відмову країни проводити у 2023 р спільні навчання армій Організації Договору колективної безпеки (ОДКБ), яку створено Росією. Пашинян наголосив, що це пов'язано із поточною ситуацією в країні. Щодо незабезпечення російськими миротворцями безпеки Лачинського коридору, який зв'язує країну з Нагірним

Карабахом, він заявив, що "Вірменія не планує говорити з Росією мовою ультиматумів". Секретаріат ОДКБ повідомив, що офіційної відмови від Вірменії поки не отримав.

• Міністр оборони РФ Шойгу оголосив, що у 2023 р Росія і далі вдосконалюватиме "ядерну тріаду" – балістичні ракети, підводні човни та бомбардувальники, оскільки ця зброя є гарантом її суверенітету. Він також анонсував взяття на озброєння нових видів техніки, зокрема, БПЛА, винищувачів та засобів ППО. З його слів, у 2023 р флот отримає 4 підводних човни та 12 надводних суден.

Заступник секретаря Ради безпеки Медведєв поскаржився, що Захід ефективніше, ніж РФ, модернізує радянські танки Т-72 для подальшого передавання їх Україні. Він попередив керівників підприємств російського ВПК про кримінальну відповідальність за зривання держоборонзамовлення.

• За інформацією міністра фінансів Силуанова, дефіцит бюджету РФ у 2022 р становив 3,3 трлн руб (2,3 % ВВП). Через надвисокі ціни на енергоносії доходи російського бюджету зросли майже до 28 трлн руб – на 2,8 трлн руб більше, ніж планувалося.

• Прикордонна адміністрація Молдови повідомила, що в країні досі перебувають понад 83 тисячі українських біженців.

• Королева Данії Маргрете II відмовилася від патронату над престижною премією Ганса Християна Андерсена через призначення головою журі конкурсу російської ілюстраторки Архипової, яка підтримує "спеціальну військову операцію".

3. Київ

• Латвія передає Києву 10 міських автобусів та гуманітарну допомогу. Наприкінці квітня віцемер Риги Смілтенс, який зараз очолює Сейм країни, також привіз до Києва 11 автобусів та гуманітарну допомогу.

4. Тренди

• Прессекретар Держприкордонслужби Демченко стверджує, що інформація про корупційні скандали навколо начальника Південного регіонального управління генерала Мула не є дійсною. На Мула звернули увагу журналісти, оскільки він був безпосереднім начальником пресофіцерки Плантовської, яка розкішно відпочивала під час війни у Парижі та на південних островах. Демченко заявив, що Мул під час "відпустки" Плантовської перебував на робочому місці, а не разом із нею. Спеціалізована антикорупційна прокуратура завершила слідство в справі про свідомо неправдиве декларування майна генералом у 2020 та 2021 роках, САП знайшла в декларації розбіжність із реальними даними на суму понад 1,5 млн грн.

• Депутат від "Слуги народу" Гетманцев оголосив про погодження очолюваним ним парламентським комітетом із фінансів, податкової та митної політики 2 законопроєктів про зниження податкового тиску на промисловість та бізнес га термін чинності режиму воєнного стану. До комплексу заходів насамперед включено ті, про які просили підприємства олігархів Ахметова та Новинського. Зокрема, йдеться про скасування сплати великими компаніями екологічного збору та місцевих податків, насамперед, підприємствами гірничо-металургійного комплексу. У пакеті є послаблення і для малого бізнесу. Гетьманцев заявив, що фізособи – підприємці використовуються для зменшення податків на зарплату великими компаніями, проте поки не вбачає варіантів припинення цієї практики. Він визнав, що пільги, що включено до законопроєктів, зменшать надходження до бюджету. Проти надання пільг заперечує і Мінфін, оскільки їх не погоджено зі МВФ. Заступник голови комітету Желєзняк висловив сумнів, що ці законопроєкти буде затверджено Верховною Радою.

***

№ 1.178

Спробую на конкретному прикладі продемонструвати, на скільки нахабно бреше голова партії Слуга Народу Олена Шуляк про законопроект 5655

2023-01-12

Могильний

(1)

Приклад візьму очевидний - незаконне будівництво на Микільській Слобідці в Києві, проти якого активно бореться мій однопартієць з Народовладдя Олег Симороз.

1. ВИХІДНІ ДАННІ, або що маємо із забудовою ділянки на Микільсько-Слобідській, 7-9

Нахабне незаконне будівництво - житлова висотка на березі Дніпра в зоні зелених насаджень загального користування відповідно до Генплану Києва.

1) Земля під будівництво отримана незаконно ще при корупціонері Омельченку завдяки службовому підробленню.

Більш детально:

https://www.facebook.com/permalink.php?story_fbid=pfbid06E9453JMupZz5xfJn3CKpUDYMVQBwVFWCb9RDm3uxEUAwVzUcp4DkYcPQqvucY5Nl&id=100007761677947

2) Містобудівні умови та обмеження (МУО) видані незаконно з порушенням Генплану в 2012 році корупціонером Андрієм Вавришем, як в.о. начальника управління містобудування та архітектури КМДА.

Більш детально:

https://www.facebook.com/permalink.php?story_fbid=pfbid02obvTDiE49ghK1F39RZGwPkfyNk4KPmaDZdXy1oMrd2VibyehDesCniNCWWMgJW8gl&id=100007761677947

3) Дозвіл на будівництво з порушенням Генплану Києва отриманий завдяки корупції в ДАБІ в серпні 2014 року.

2. ЧИННЕ ЗАКОНОДАВСТВО

Існують відразу ДВА прості механізми із однаковими правовими наслідками для цього незаконного будівництва.

1) Звернення громадян про проведення перевірки в порядку державного архітектурно-будівельного контролю (ДАБК).

Наразі за будівництво ССЗ відповідає новостворений ***ДІАМ*** і перевірці підлягає саме будівництво.

Відповідно до

ст. 41 (абзац 17 ч. 1) ЗУ "Про регулювання містобудівної діяльності" (ЗУ 3038-VI), порушення вимог містобудівної документації при будівництві - суттєве порушення, у разі виявлення якого в результаті перевірки контролюючий орган має звернутися до суду для скасування дозволу на будівництво.

Немає дозволу - немає незаконного будівництва.

2) Звернення громадян про проведення перевірки в порядку державного архітектурно-будівельного нагляду (ДАБН).

Наразі за його проведення також відповідає новостворений ***ДІАМ***.

На відміну від ДАБК, при ДАБН перевіряється не будівництво, а *законність дій чиновників* при видачі різних документів на будівництво.

Відповідно до

ст. 41-1 ЗУ "Про регулювання містобудівної діяльності", ДІАМ має перевірити законність видачі МУО. Якщо МУО видані з порушенням містобудівної документації, то ДІАМ має звернутися до суду про скасування МУО. При цьому, зупиняється дія МУО, що тягне за собою зупинення до набрання законної сили судовим рішенням виконання

підготовчих та/або будівельних робіт, право на виконання яких виникло на підставі рішення, яке зупинено.

Далі, відповідно

до п. 3 ч. 6 ст. 37 цього закону, на підставі судового рішення про скасування містобудівних умов та обмежень, проводиться анулювання і виданого дозволу на будівництво.

Знову отримуємо:

немає дозволу - немає незаконного будівництва.

Причина, чому дозвіл досі чинний

1) - раніше це була **корупція в ДАБІ**,

2) - потім афера Кабміну під керівництвом Денис ***Шмигаль***, який заблокував на півтора року можливість ДАБІ проводити перевірки,

3) - потім корупція в новоствореному ДІАМ під керівництвом Семена ***Кривоноса***, який забезпечує дах незаконному будівництву.

3. ЗАКОНОПРОЕКТ 5655 від Шуляк

https://itd.rada.gov.ua/billInfo/Bills/Card/26981

Не існує механізмів для зупинки цього будівництва, якщо забудовник грубо не порушить проект, на який видано дозвіл.

1) В порядку містобудівного контролю, прості громадяни навіть НЕ мають права ініціювати перевірки - нова ст. 38 ЗУ 3038-VI.

На підставі звернень громадян призначається так званий моніторинг - представники КМДА через паркан мають право подивитися, чи відповідає будівництво виданому раніше дозволу, щоб виявити САМОЧИННЕ БУДІВНИЦТВО (нова ст. 23-1 ЗУ 3038-VI)

Порушення функціонального призначення території за містобудівною документацією - це не ознака самочинного будівництва, тому ніхто не має права заважати будувати багатоповерхівку в зоні зелених насаджень за Генпланом і навіть перевірку не призначать.

2) Навіть якщо вдасться ініціювати перевірку в порядку містобудівного контролю через суд, то наслідків для будівництва - НУЛЬ.

Відповідно до нової ст. 38 ЗУ 3038-VI, замовники будівництва несуть відповідальність за організацію будівництва та дотримання проекту, а

перевірку виконання вимог містобудівної документації НЕМОЖНА проводити при перевірці будівництва.

3) Громадяни можуть ініціювати перевірку в порядку містобудівного нагляду (нові ст. 42 та 43 ЗУ 3038-VI), під час яких можуть перевірятися саме виконання вимог містобудівної документації в тому числі при видачі МУО і розробці проекту.

Але (!)

законопроект 5655 взагалі НЕ передбачає правових наслідків для самого будівництва у разі виявлення порушень - в найкращому випадку оштрафують винних в порушеннях, але це жодним чином не впливає на перебіг незаконного будівництва і виданий дозвіл чи зареєстроване право на будівництво.

Ось так тупо - банально **НЕ передбачено виправлення виявлений порушень:**

виявили порушення, оштрафували винних, а незаконне будівництво продовжує йти далі.

Як бачите,

1) якщо за чинним законодавством незаконне будівництво, проти якого бореться Олег Симороз, має бути зупинене,

2) то законотворча афера Олени Шуляк його де-факто легалізує.

І так з УСІМ незаконним будівництвом, розпочатим завдяки корупції в органах місцевого самоврядування, ДАБІ та ДІАМ.

Все те, проти чого свідома громадськість виступала роками, нахабно легалізується прямо під час війни, коли Україна бореться за своє виживання і офіційно "йде в цивілізовану Європу".

Але картина ще не повна, бо хтось може сказати:

"Так то старе будівництво, а от все нове буде законним, бо комп'ютер хабаря не бере і право буде за 5655 реєструватися автоматично!"

Ось тільки **НЕМАЄ в 5655 автоматичної перевірки законності будівництва**

1) - там перевіряється ***наявність пакету документів***,

2) - а ***законність*** **перевіряється в ручному режимі, але вже не чиновниками, а експертами, яких власноруч обирає та оплачує послуги сам забудовник.**

І якщо,

1) **раніше чиновники за незаконну видачу документів ходили під загрозою кримінального покарання**,

2) то за 5655 **проектувальники і експерти стримуються лише штрафами,** ***розмір яких для великого ЖК від кількох до кількох десятків разів МЕНШИЙ від нинішніх хабарів чиновникам за незаконну видачу дозволів***.

(2)

Давайте знову на прикладі Микільсько-Слобідської 7-9 розглянемо процедуру, але припустимо, що у забудовника є лише раніше незаконно виділена з порушенням Генплану Києва земля.

1) ЗП 5655 змінює порядок видачі МУО - їх будуть видавати у відповідності до *ЦІЛЬОВОГО* призначення земельної ділянки, а не до містобудівної документації (нова ст. 29 ЗУ 3038-VI).

Знищується зв'язок між плануванням території і її забудовою. Провели громадські обговорення містобудівної документації і громада визначила, як їх місто має забудовуватись? Чхати на рішення громади - забудовник забезпечить потрібне йому цільове призначення земельної ділянки і буде ігнорувати функціональне призначення території за містобудівною документацією.

Якщо для будівництва в прикладі було скоєно ЗЛОЧИН і МУО видані незаконно, то за 5655 забудовник нові МУО на будівництво ЖК в зоні зелених насаджень загального користування (тобто, в парку!) отримає вже абсолютно законно.

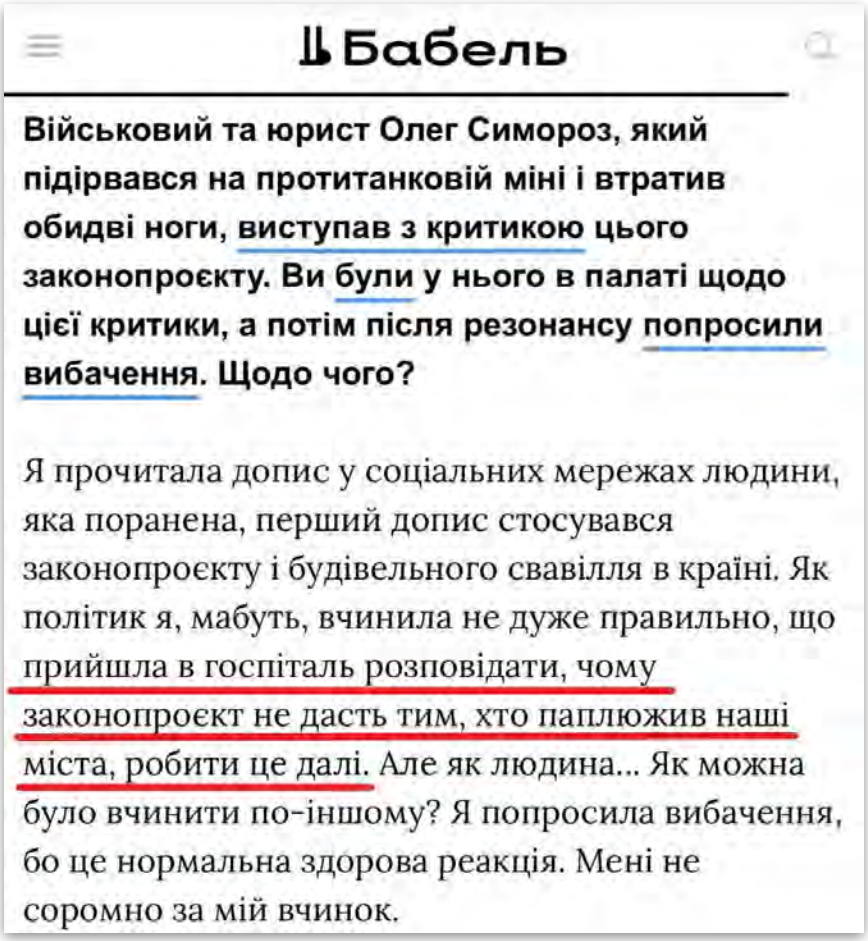
2) У 5655 банально **НЕ передбачено автоматичної перевірки виконання вимог містобудівної документації** і автоматичного блокування у ЄДЕССБ:

- ні проекту на будівництво (нова ст. 31 ЗУ 3038-VI);

- ні позитивного висновку експертизи (нова ст. 31-3 ЗУ 3038-VI);

- ні при автоматичній реєстрації права на будівництво (нова ст. 36 ЗУ 3038-VI).

Забудовник домовився із проектувальником та експертами, сплатив їм бонус за можливий штраф - і отримав от Держави "автоматично" право на незаконне будівництво.

Бабель

Військовий та юрист Олег Симороз, який підірвався на протитанковій міні і втратив обидві ноги, виступав з критикою цього законопроєкту. Ви були у нього в палаті щодо цієї критики, а потім після резонансу попросили вибачення. Щодо чого?

Я прочитала допис у соціальних мережах людини, яка поранена, перший допис стосувався законопроєкту і будівельного свавілля в країні. Як політик я, мабуть, вчинила не дуже правильно, що прийшла в госпіталь розповідати, чому законопроєкт не дасть тим, хто паплюжив наші міста, робити це далі. Але як людина... Як можна було вчинити по-іншому? Я попросила вибачення, бо це нормальна здорова реакція. Мені не соромно за мій вчинок.

Отримати дозвіл на незаконне будівництво з набранням чинності 5655 для забудовника стає набагато ПРОСТІШЕ.

А тепер згадайте розписану вище процедуру перевірки будівництва у 5655 і порахуйте 1+1.

Завдяки 5655 будівельна мафія отримує унікальну можливість не лише легалізувати раніше розпочате незаконне будівництво, але і отримує шалені можливості далі дешево купувати нові індульгенції на порушення законодавства.

І автор цього законодавчого трешу ще має нахабство прийти в госпіталь до важко пораненого бійця і брехати йому, як законопроект 5655 наведе порядок і знищіть незаконне будівництво.

***

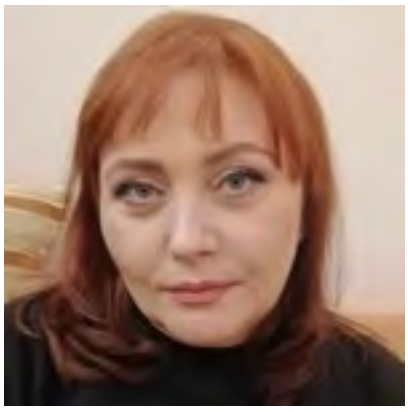
№ 1.179

Війна та схеми в медицині

2023-01-11

Алла Котляр

За межами України опинилася величезна кількість медичних працівників. Частина їх працевлаштувалася в європейських країнах. Частина ще думає про повернення.

Ми хотіли оцінити й зрозуміти, скільки медпрацівників Україна втратила під час війни.

І не сумнівалися, що в цьому нам допоможе Нац служба здоров‘я (далі - ***НСЗУ)*** — **ключове відомство в трансформації системи охорони здоров’я**,

яке, крім іншого, покликане займатися

1) моніторингом якості наданих медичних послуг і

2) є володільцем реєстру медичних працівників.

Отже, на початку листопада минулого 2022 року *ZN.UA* надіслало в НСЗУ запит із проханням надати інформацію

— щодо кількості лікарів та середнього медичного персоналу по місяцях (із 1 січня по 1 листопада 2022 року) в розрізі областей.

На наш запит НСЗУ відповіло довгим простирадлом даних, вочевидь розраховуючи, що ми в них потонемо і не розберемося в бюрократії та казуїстиці показників.

Однак ми залучили фахівців, які в позаурочний час допомогли нам розібратися й звести дані у зрозумілу таблицю з очевидними результатами.

Яким же було наше здивування, коли ми побачили, що за цей період загалом по країні кількість лікарів-спеціалістів… збільшилася

2) на 4% (+4467),

3) лікарів первинної медичної допомоги (ПМД) — на 4,2% (+1080),

4) а середнього медичного персоналу — на 5,7% (+8961).

Від’ємні показники ми побачили лише в Донецькій, Луганській та Чернігівській областях.

І це попри те, що навіть міністр охорони здоров’я Віктор ***Ляшко*** ще на початку червня в ефірі національного телемарафону заявляв:

«В Україні до війни було близько 143 тисячі лікарів та 261 тисяча середнього медперсоналу. Зараз з України, за даними наших реєстрів, виїхали 2273 медпрацівники, у тому числі лікарі та медсестри, без урахування санітарок».

Очевидно, що ситуація відтоді навряд чи покращилась. Навіть зважаючи на похибку — ми припускаємо, що на окупованих територіях деякі лікарні не можуть вносити записи в ЕСОЗ (Електронна система охорони здоров'я), тому, цілком можливо, дані звідти можуть бути неактуальними.

Однак, **якщо вірити наданим НСЗУ цифрам, то**

медперсонал з України з 1 січня по 1 листопада 2022 року не тільки не виїжджав, а, навпаки, приїжджав.

Як таке може бути?

Чому ми надаємо ці дані тільки тепер, я поясню трохи згодом.

А зараз,

спробуймо розібратися, що можуть означати такі цифри.

А означають вони, що

1) або міністр охорони здоров'я Віктор ***Ляшко*** бреше, заявляючи про нестачу в Україні на цей час лікарів і середнього медичного персоналу через їх виїзд за кордон.

2) Або бреше ***НСЗУ***. Тобто відомство не володіє інформацією, не знає, скільки лікарів насправді є в країні,

а отже

3) **не може правильно сформувати *Програму медичних гарантій для населення України (ПМГ)*.**

Це, своєю чергою, означає,

4) що **договори отримують лікарні, які свідомо не відповідають умовам закупівлі**.

Тобто,

5) медзаклади, заявляючи, що мають необхідний медперсонал для надання тієї чи іншої медичної послуги, насправді його не мають, а оплати за пакетами отримують.

При цьому,

6) **НСЗУ має «чудову можливість «контрактувати лікарні» в ручному режимі: своїм — усе, чужим — закон. Як наслідок, пацієнт не отримує якісної медичної допомоги.**

І якщо, наприклад,

пацієнта з інсультом привезли в лікарню, яка надає послуги за пакетом «Медична допомога при гострому мозковому інсульті» і отримує за це гроші, цілком може виявитися, що відповідних фахівців, які можуть надати допомогу пацієнтові, фактично в лікарні немає. **Схема працює, а система втрачає пацієнта. В усіх сенсах.**

Тимчасом деякі лікарні отримують фінансування за пакетом «Забезпечення збереження кадрового потенціалу» (ПКМУ № 1440, ст.132 (1). Це так званий

	СЕРЕДНІЙ МЕД ПЕРСОНАЛ		ЛІКАРІ СПЕЦІАЛІСТИ		ЛІКАРІ ПМД	
ОБЛАСТЬ	РІЗНИЦЯ МІЖ СІЧНЕМ ТА ЛИСТОПАДОМ	ЗМІНИ У % (ЛИСТОПАД ДО СІЧНЯ)	РІЗНИЦЯ МІЖ СІЧНЕМ ТА ЛИСТОПАДОМ	ЗМІНИ У % (ЛИСТОПАД ДО СІЧНЯ)	РІЗНИЦЯ МІЖ СІЧНЕМ ТА ЛИСТОПАДОМ	ЗМІНИ У % (ЛИСТОПАД ДО СІЧНЯ)
ВІННИЦЬКА	655	11,6%	127	2,9%	72	7,3%
ВОЛИНСЬКА	233	4,9%	199	7,3%	41	5,9%
ДНІПРОПЕТРОВСЬКА	700	6,1%	340	4,1%	101	5,2%
ДОНЕЦЬКА	-26	-0,4%	-38	-0,9%	-18	-1,9%
ЖИТОМИРСЬКА	254	4,5%	192	6,2%	16	1,9%
ЗАКАРПАТСЬКА	261	5,7%	87	3,0%	21	2,4%
ЗАПОРІЗЬКА	152	2,1%	92	1,8%	28	2,4%
ІВАНО-ФРАНКІВСЬКА	384	5,4%	116	2,4%	26	2,2%
КИЇВСЬКА	593	11,5%	256	7,2%	97	7,9%
КІРОВОГРАДСЬКА	227	5,7%	133	5,8%	47	8,7%
ЛУГАНСЬКА	-7	-0,3%	16	1,1%	-19	-5,5%
ЛЬВІВСЬКА	247	1,8%	499	5,9%	69	3,5%
М.КИЇВ	862	7,7%	1 010	6,8%	286	11,7%
МИКОЛАЇВСЬКА	259	6,5%	38	1,6%	15	2,4%
ОДЕСЬКА	271	3,4%	206	3,3%	64	4,3%
ПОЛТАВСЬКА	717	12,1%	181	4,4%	46	4,8%
РІВНЕНСЬКА	646	11,7%	206	6,6%	32	3,9%
СУМСЬКА	474	9,5%	169	5,9%	15	2,0%
ТЕРНОПІЛЬСЬКА	582	10,7%	102	2,9%	27	3,7%
ХАРКІВСЬКА	362	4,0%	12	0,2%	11	0,7%
ХЕРСОНСЬКА	42	1,1%	22	1,0%	-1	-0,2%
ХМЕЛЬНИЦЬКА	469	7,8%	159	4,6%	39	4,2%
ЧЕРКАСЬКА	543	10,0%	173	6,1%	49	6,6%
ЧЕРНІВЕЦЬКА	134	2,8%	177	5,4%	9	1,4%
ЧЕРНІГІВСЬКА	-73	-1,5%	-7	-0,3%	7	1,2%
Загальний підсумок	8 961	5,7%	4 467	4,0%	1 080	4,2%

«зарплатний» пакет, введений для підтримки тих медзакладів, які неспроможні виплачувати зарплати своїм лікарям та медичному персоналу в розмірі, визначеному політично.

І тут питання:

1) якщо НСЗУ не має достовірних даних щодо кількості лікарів і середнього медичного персоналу в країні, то яким чином НСЗУ такі дані верифікує?

2) Чи не виділяються ці кошти на тих неіснуючих медпрацівників, яких ми бачимо в наданих НСЗУ цифрах?

Чи немає тут ще однієї схеми?

3) Як перевіряються відомості, подані в НСЗУ обласними департаментами охорони здоров'я (ДОЗи)?

4) Чи можна стверджувати, що серед останніх немає таких, які за приписи медпрацівників отримують відкати?

Сподіваючись прояснити ситуацію з допомогою додаткових запитань, зокрема й щодо того,

1) що є джерелом даних про кадрове забезпечення закладів при контрактуванні, а також

2) як відбувається перевірка достовірності інформації та документів, внесених в ЕСОЗ,

15 листопада 2022 ZN.UA надіслало НСЗУ ще один запит.

Через тиждень ми отримали листа, що наш запит стосується надання великого обсягу інформації, отже НСЗУ продовжує термін розгляду до 20 робочих днів. Тимчасом усі терміни давно спливли, однак відповіді ZN.UA досі так і не отримало і має намір звернутися із судовим позовом до НСЗУ.

***

А тепер повернімося до питання, чому ми надаємо цю інформацію саме зараз.

Досвідчені люди — головні лікарі державних медзакладів і приватних клінік — проконсультували нас, сказавши, що, **крім схем на приписі лікарів, є ще одна.**

Це **припис медичних послуг, які начебто надані медзакладами (насправді — ні) і за які вони отримують гроші від НСЗУ.**

(1)

На жаль, роботу за НСЗУ і за нас (оскільки ми не мали вихідних даних) виконав ***Офіс генпрокурора***,

> **викривши на Буковині приватну клініку, яка привласнила мільйони гривень від НСЗУ.** (До речі, Наталія Гусак до призначення головою НСЗУ з січня 2020 року ***обіймала посаду*** заступника голови Чернівецької ОДА, координатора медичного напряму.)

«За даними слідства, — повідомляє Офіс генпрокурора, — керівник приватної клініки, його дружина — ФОП та ще троє співробітників медустанови налагодили механізм заволодіння бюджетними коштами, отриманими від держави як відшкодування за надання послуг населенню.

Упродовж **2022** року лікарі вносили до електронної системи охорони здоров'я неправдиві відомості про послуги, яких насправді заклад не надавав».

Переважна більшість пацієнтів цих послуг не отримувала, а держава безпідставно виділила медзакладу за ці послуги понад **8 млн грн**. Незаконно отримані кошти представники медустанови легалізували шляхом перерахування на рахунки підконтрольних суб'єктів господарювання.

За процесуального керівництва Чернівецької обласної прокуратури п'ятьом особам повідомлено про підозру за ч. 5 ст. 191, ч. 2 ст. 209 КК України.

(2)

Ще один схожий випадок набув розголосу в листопаді у ***Дніпропетровській області.***

Директорка одного з медзакладів, залучивши начальника управління, завідувача відділення та чотирьох лікарів, розробила масштабну схему незаконного заволодіння бюджетними коштами. Фігуранти вносили до відповідних баз інформацію про надання медичних послуг неіснуючим пацієнтам і безпідставно отримали від НСЗУ **67 млн грн** бюджетних коштів.

І все це — під час війни, коли держава просить допомоги в міжнародних донорів.

А скільки ще таких ділків є по країні, тоді як НСЗУ не володіє даними і нічого не робить задля виправлення ситуації?

Боїмося навіть припустити — можливо, нічого не робить свідомо, бо такі схеми дахує? І саме тому не відповідає на запити, які можуть зробити це очевидним?

Обсяги безконтрольного фінансування

1) **«мертвих душ» з числа медперсоналу, що виїхав, і**

2) **«мертвих (ненаданих) послуг» пацієнтам, які навіть не здогадуються, що на них списують бюджетні кошти**, насправді можуть обчислюватися не мільйонами (спійманих за руку пройдисвітів від медицини), а мільярдами гривень.

А якщо це справді так, значить

за місяці війни в країні вибудувано злочинну піраміду, де «у темі й на паях» усі рівні: від сімейного до головного лікаря, від чиновників мерій і обласних ДОЗів до МОЗ і НСЗУ?

***

№ 1.180

Дайджест подій в Україні та навколо України від 12 січня 2023

Головне

1) Про Соледар. Так, ми його втратили. Бої тривають у "сірій зоні" на західній околиці. Треба визнати, що тактика ПВК "Вагнера" є доволі ефективною з огляду на те, що своє м'ясо вони не жаліють. У коментарях – мапа станом на вчора (на дату дайджеста).

2) Хтось з вас вірить, що оті "судді", більшість з яких купили посади, оберуть гідних людей до Вищої ради правосуддя?

3) Тушкани верховного шапіта імітують бурхливу діяльність. Раджу ознайомитися з їхнєю "плідною працею". А також згадати, скільки нам коштує це стадо.

4) Танки ми все-таки отримаємо. Їхня ціна - тисячі життів наших воїв. Це грошимами виміряти не можна, але партнери все рахують збитки.

5) Як безкарно вкрасти мільярди гривень? Спитайте у ляжка та інших виблядків з МОЗу.

6) "Раптом" з'ясувалося, що санкції проти бульбенрайха і бульбенфюрера не запроваджено завдяки проханням України (точніше, конкретних осіб з влади). Вас не цікавить, ХТО САМЕ попросив про це?

Теми доби

1) З'їзд суддів обрав 8 членів Вищої ради правосуддя.

2) Російські війська практично повністю контролюють Соледар та підійшли до Костянтинівки.

3) Верховна Рада нарешті скасувала спрощене оподаткування грального бізнесу.

1. Війна

1-2) Фронт

• Група журналістів "Беларускі Гаюн" повідомила про перекидання на фронт до Луганської області приблизно 400 російських мобілізованих військовослужбовців, які пройшли вишкіл на полігоні в Білорусі. Міністерство оборони РБ повідомило про прибуття до країни командувача Сухопутних сил армії РФ Салюкова на чолі групи вищих офіцерів для інспектування підготовки російських військовослужбовців та процесу бойового злагодження підрозділів Об'єднаного угруповання військ. Свіжі супутникові знімки підтверджують, що Росія використовує аеродром Зябрівка на Гомельщині поруч з українським кордоном як власну військову базу для розміщення ЗРК С-400, ракетно-гарматного комплексу "Панцир" та іншої техніки.

• Спікер Пентагону генерал Райдер заявив, що США поки не спостерігають ознак підготовки наступальної операції з території Білорусі. Командувач Об'єднаними силами генерал Наєв також не бачить безпосередньої загрози наступу. Посол України у Великій Британії Пристайко повідомив, що командування ЗСУ тримає підрозділи на півночі країни, у тому числі – у прикордонних із Білоруссю районах, для запобігання можливості удару, який міг би перерізати шляхи постачання західної воєнної та гуманітарної допомоги. Секретар РНБО Данилов вважає, що Росія в лютому – у річницю

повномасштабного вторгнення – піде ва-банк і розпочне новий наступ. На думку Данилова, наступні два-три місяці будуть для України складними та вирішальними.

• Тривають запеклі бої на півночі Луганщини в районі Сватового та Кремінної. У ранковому зведенні Генштаб повідомив про відбиття атак у Стельмахівці та Макіївці.

• Російські війська й далі штурмують позиції ЗСУ вздовж траси Лисичанськ – Бахмут, сталися зіткнення в Білогорівці та Спірному.

• За повідомленнями з лінії фронту, російські війська та підрозділи ПВК "Вагнера" практично повністю контролюють Соледар, крім "сірої зони" на західній околиці. У місті з'явилися російські "воєнні кореспонденти" та пропагандисти. Президент Зеленський зібрав засідання Ставки верховного головнокомандувача для обговорення ситуації в Соледарі та Бахмуті. Генштаб повідомив про бої на північ і південь від Соледара – у Роздолівці, Солі, Червоній Горі. Безперервні бої точаться в Бахмуті та на його околицях. Російським ударним підрозділам вдалося впритул підійти до Костянтинівки та зав'язати бій у Предтечиному. Представник Генштабу Громов заявив, що російське командування має намір захопити всю територію Донецької області, після чого планує розпочати наступ на Запоріжжі. Для цього російське керівництво має намір збільшити чисельність армії до 1,5 млн осіб та сформувати не менш ніж 20 нових дивізій. Це свідчить про підготовку до тривалої війни, яка має метою окупацію всієї України. Російський президент Путін "концептуально підтримав" збільшення призовного віку з 18 до 21 року, а кінцевого терміну призову – з 27 до 30 років. Такі зміни запропонував міністр оборони Шойгу, а профільний комітет Держдуми – підтримав цю пропозицію.

• Генштаб повідомив про обстріл населених пунктів у прикордонних районах Чернігівщини, Сумщини та Харківщини. По містах та селах на лінії фронту та в ближньому тилу ЗСУ завдано ударів артилерією та з повітря.

• Упродовж 3 днів уповноважений Верховної Ради з прав людини Лубинець обговорював в Анкарі з російською уповноваженою Москальковою обмін полоненими та утримуваними цивільними особами. Йшлося, зокрема, про гуманітарну допомогу мирному населенню, встановлення місцеперебування людей та возз'єднання сімей. Лубинець повідомив, що завдяки обміну списками полонених вдалося з'ясувати, що 23 українські військовослужбовці, що вважалися загиблими, виявилися живими.

• Заступник міністра оборони Маляр стверджує, що міністерство забезпечує армію в новому році відповідно до плану, у належні терміни виплачується основне та додаткове грошове забезпечення.

1-2) Тил

• Верховна Рада після різкої критики суспільства нарешті скасувала спрощену систему оподаткування для грального бізнесу.

Лише через 10 місяців після вторгнення РФ впорядковано порядок проходження служби за контрактом іноземцями та особами без громадянства у всіх військових формуваннях. Насамперед це стосується полку "Азов".

У першому читанні ухвалено закон про освіту дорослого населення. За твердженням депутатів, він дасть можливість профінансувати здобуття нової кваліфікації мільйонами переселенців та людей, які втратили роботу.

За основу прийнято законопроєкти про електронні акцизні марки на алкогольні та тютюнові вироби. Автори законів стверджують, що споживачі матимуть можливість перевірити оригінальність продукції, відсканувавши QR-код у програмі для смартфонів "Дія".

У першому читанні ухвалено законопроєкт про дозвіл проведення зборів ОСББ у дистанційному режимі з підтвердженням голосування цифровим підписом.

Ухвалено закон про дозвіл оплати комунальних послуг та податків електронними грошима.

Ухвалено закон про повернення валютного виторгу від експорту сільськогосподарських товарів. Ним фактично визнано, що агрохолдинги не повертають в Україну кошти за продану продукцію. Закон не передбачає жодних додаткових покарань за неповернення валюти. За даними НБУ на початок 2022 р, загалом заборгованість за продану сільгосппродукцію становила $7,37 млрд, зокрема, за експортними операціями – $5,08 млрд. За підсумками вересня заборгованість збільшилася до $7,62 млрд, а з експорту – до 5,45 млрд. За певними оцінками, за "сірими схемами" експорту з України вивозиться до 50 % сільгосппродукції, що підтвердили нещодавні обшуки на Одеській регіональній митниці.

За основу прийнято законопроєкти про податкові пільги для промисловості та підприємців: звільнення імпорту обладнання та компонент від сплати ПДВ та мита для власного виробництва без права відчуження впродовж п'яти років; звільнення від сплати ПДВ та мита імпорту обладнання для вищої та професійно-технічної освіти, скасування на термін воєнного стану рентної плати за користування надрами для видобутку залізняку, що перероблятиметься на території України; звільнення від оподаткування платників єдиного податку четвертої групи за земельні ділянки, які розташовані в зоні бойових дій та/або окупованих територіях; звільнення від рентної плати за спеціальне використання води енергогенерувальними компаніями; подовження терміну служби реєстраторів розрахункових операцій до кінця дії воєнного стану; скасування податків на поштові марки;

скасування ПДВ для демонстрації фільмів, які дубльовано українською мовою.

Ратифіковано угоду з ЄС щодо участі України у європейській програмі медичних гарантій EU4Health. За цією програмою Україна може отримати фінансування на профілактику раку, серцевих захворювань та неінфекційних хвороб.

Верховна Рада вийшла з угоди Союзу незалежних держав (СНД) про порядок вирішення господарських спорів, яку було підписана в 1992 р, а також із конвенції про передачу осіб, які страждають на психічні розлади для проведення примусового лікування. Угоду про створення СНД підписав президент Кравчук у грудні 1991 р. Верховна Рада так і не ратифікувала цю угоду, проте Україна брала активну участь у її діяльності та уклала в рамках Союзу десятки угод, зокрема, про зону вільної торгівлі. Україна вийшла з усіх органів СНД у 2018 р, проте низку угод усе ще не денонсовано.

До парламенту внесено проєкти постанов про позбавлення повноважень депутатів Медведчука, Козака, Деркача та Кузьміна, яких президент Зеленський позбавив громадянства.

• Глава Сейму Латвії Смілтенс виступив перед Верховною Радою українською мовою. Він запропонував влаштувати трибунал над російськими злочинцями в Ризі та висловив переконання в тому, що Україна обов'язково стане членом ЄС. Після виступу Смілтенс зустрівся з президентом Зеленським та підтвердив, що країна й далі надаватиме гуманітарну та воєнну підтримку України – аж до перемоги у війні над Росією.

• Президент Зеленський запровадив санкції проти компанії Royal Pay Europe, яку зареєстровано в Латвії громадянином РФ. Компанія у 2017 р отримала дозвіл на емісію електронних грошей у Великій Британії та право здійснення платежів у всіх країнах ЄС. Через неї отримують кошти букмекери та сайти електронних казино, зокрема тих, що працюють в Україні.

• Національний оператор Укренерго повідомив про зростання дефіциту потужності в енергосистемі, особливо у вечірній піковий час. Аварійні відключення застосовано в 9 областях через перевищення лімітів споживання. За інформацією видання Forbes Україна, до країни ввезено генератори загальною потужністю 1 ГВт, що еквівалентно потужності стандартного блоку АЕС. За даними Держстату, вартість моторного палива протягом року зросла на 70 %. Чиновники НБУ вважають, що попит на нього виріс, зокрема, і через ввезення генераторів.

Директор збутової компанії ДТЕК – YASNO Коваленко стверджує, що для повного відновлення енергосистеми потрібно багато часу та ресурсів. За його твердженням, наразі основною проблемою є відновлення генерації. Він

заявив, що споживачі можуть розраховувати на покращення постачання електроенергії, проте не дуже скоро.

• Міністерство інфраструктури повідомило про виділення урядом Японії $95 млн на відновлення України через Програму розвитку ООН (ПРООН). Віцепрем'єр-міністр Кубраков стверджує, що в пошкодженому житлі проживає понад 2,4 млн громадян, а через додаток для смартфонів "Дія" вже зареєстровано 316 тис. заяв на компенсацію збитків. У Верховній Раді з 24 березня 2022 р лежить без руху законопроєкт щодо механізму компенсацій за втрачене чи пошкоджене житло. Його навряд чи буде розглянуто та прийнято невдовзі.

• З'їзд суддів протягом двох днів обрав 8 членів Вищої ради правосуддя за своєю квотою. ГО "Центр протидії корупції" висловив сумніви щодо доброчесності 7 із 8 обраних суддів, також одна з нових членів ВРП має зв'язки з Росією.

Глава представництва ЄС в Україні Маасікас заявив, що обрання повного складу ВРП дає змогу відновити роботу судової гілки влади. Він висловив побажання, щоби реформована Рада продемонструвала на практиці доброчесність та відданість верховенству права. Посли країн "Великої сімки" (G7) зустрілися із заступником глави Офісу президента Смирновим та передали йому свої рекомендації щодо наступних кроків судової реформи. За твердженням Смирнова, питання, які було порушено Венеціанською комісією щодо конкурсного відбору суддів Конституційного суду, буде врегульовані законом про конституційну процедуру, який очікує на розгляд Верховною Радою в другому читанні.

2. Україна та світ

• Віцеканцлер Німеччини Габек переконаний, що уряд країни не має стояти на шляху воєнної допомоги Україні від інших країн Заходу. Проте щодо постачання Німеччиною танків Україні він висловив позицію, яка є співзвучною висловлюванням інших урядовців: Німеччина ухвалить рішення в союзі та координації з іншими партнерами, насамперед, США. Посол Польщі в Німеччині Павлос закликав німецький уряд передати Україні понад 14 танків для захисту від агресії.

Спікер Пентагону Райдер заявив, що США підтримують будь-яку воєнну допомогу, які партнери можуть надати Україні, танки тощо.

США збираються вивести зі Словаччини батарею ППО Patriot. Низка експертів не виключають, що її буде передано Україні. Словацький уряд шукає адекватну заміну цьому комплексу.

Наступного тижня Польща отримає комплекс Patriot від Німеччини, який канцлер Шольц пообіцяв надати після падіння ракети в селі Пшеводув поблизу кордону з Україною.

Колишній глава Генштабу Збройних сил Великої Британії Даннат вважає, що країна має надати Україні 50 танків Challenger, для того, щоби реально переламати ситуацію на фронті, оскільки 12 танків є лише "символічним жестом". Колишній командувач сил НАТО в Європі генерал Ставрідіс закликав Захід надати Україні винищувачі МіГ-29 та F-16. За його словами, F-16 є досить простим літаком, який українські пілоти можуть легко освоїти. Він назвав постачання танків Україні "критично важливим кроком" для змінення ситуації на полі бою.

До Іспанії на навчання прибули 225 українських військовослужбовців. 20 із них пройдуть навчання застосуванню систем ППО Hawk.

• Міністр внутрішніх справ Великої Британії Браверман повідомила, що вже урядом країни вже запроваджено санкції проти 10 російських олігархів, які скористалися програмою "золотих віз" (візи в обмін на інвестиції для отримання посвідки на проживання). Вона наголосила, що клептократії, подібні Росії, не мають безкарно діяти в інших країнах. Великобританія заморозила активи РФ, російських фізичних та юридичних осіб на суму £22 млрд.

• 10 січня голова Єврокомісії фон дер Ляєн анонсувала нові санкції проти Білорусі. Кореспондент "Радіо Свобода" Джозв'як стверджує, що однією з причин, через яку ЄС не запровадив санкції проти Білорусі одночасно з РФ, було прохання української влади не робити цього. Представник зовнішньополітичної служби Єврокомісії Стено заявив, що обговорення санкцій є конфіденційним та не виноситься на публіку. Прессекретар МЗС Ніколенко спробував спростувати звинувачення Джозв'яка в повідомленні в особистому профілі в соцмережі Facebook, проте на офіційному сайті Міністерства цієї інформації немає.

19 січня до Білорусі прибуде міністр закордонних справ РФ Лавров для участі в спільному засіданні колегій зовнішньополітичних відомств. Головним питанням на ньому буде узгодження спільних дій Білорусі та Росії в складі Союзної держави, взаємодія на міжнародних майданчиках та протидія зусиллям Заходу. 19 грудня Лавров уже приїжджав до Білорусі разом із президентом Путіним.

• Польське інформагентство PAP повідомило, що Євросоюз прискорив роботу над десятим пакетом санкцій проти РФ через підготовку саміту Україна – ЄС. Угорщина знову чинить опір посиленню санкцій, зокрема, включенню певних прізвищ до санкційних списків. США також готують ще один пакет санкцій проти РФ, який буде ухвалено найближчими тижнями.

• Радник Держдепартаменту США Чолле під час зустрічі із сербським президентом Вучичем заявив, що ПВК "Вагнера" вербує солдатів у Сербії тощо. Він наголосив, що американська адміністрація не має наміру із цим миритися. Чолле заявив, що США працюють над нейтралізацією ПВК у всіх країнах, де вона веде діяльність, зокрема – в Африці.

• Представник Єврокомісії Віганд повідомив про підтримку єврокомісарами дій Естонії, яка оголосила про намір заарештувати російські активи для подальшої їхнього передавання на відновлення України.

• Італійський міністр економічного розвитку Урсо під час візиту до Києва анонсував проведення в березні конференції в Італії з відновлення України.

• Заступник міністра закордонних справ Джапарова оголосила на відкритих дебатах у Раді безпеки ООН про намір України винести на голосування Генеральної асамблеї резолюцію про створення спецтрибуналу для розслідування воєнних злочинів Росії. На голосування буде винесено і проєкт резолюції щодо реалізації формули миру, яку запропонував президент Зеленський на саміті "Великої двадцятки" в Індонезії.

• Посол України в Туреччині Боднар оголосив, що "саміт миру" відбудеться 24 лютого в штаб-квартирі ООН за підтримки генерального секретаря Гутерріша.

• Прем'єр-міністр Японії Кісіда, який очолює "велику сімку", під час візиту до Канади заявив, що вторгнення Росії в Україну стало поворотним моментом історії. Він наголосив, що саміт G7 у Хіросімі підтвердить підтримку України в її прагненні дати відсіч агресору.

• Міністр закордонних справ Румунії Ауреску провів переговори з главою МЗС Кулебою щодо усунення претензій через український закон про національні меншини. За інформацією румунського МЗС, Ауреску вимагав від Кулеби визнати, що молдавської мови не існує. В українському пресрелізі цю тему обговорення не вказано.

• Європейський суд із прав людини визнав, що рішення парламенту про звільнення суддів Конституційного суду Овчаренка та Колоса за порушення присяги 24 лютого 2014 р. після втечі президента Януковича було частково неправомірним, оскільки не було дотримано їхнього права на незалежний та неупереджений суд та мотивоване судове рішення. Судді брали участь у скасуванні поправок до Конституції 2004 р. "через порушення конституційної процедури" після приходу до влади президента Януковича. Скасування поправок мало наслідком узурпацію влади Януковичем. ЄСПЛ відхилив позови суддів про відшкодування моральної шкоди, оскільки "встановлення порушення вже є справедливою сатисфакцією будь-якої моральної шкоди".

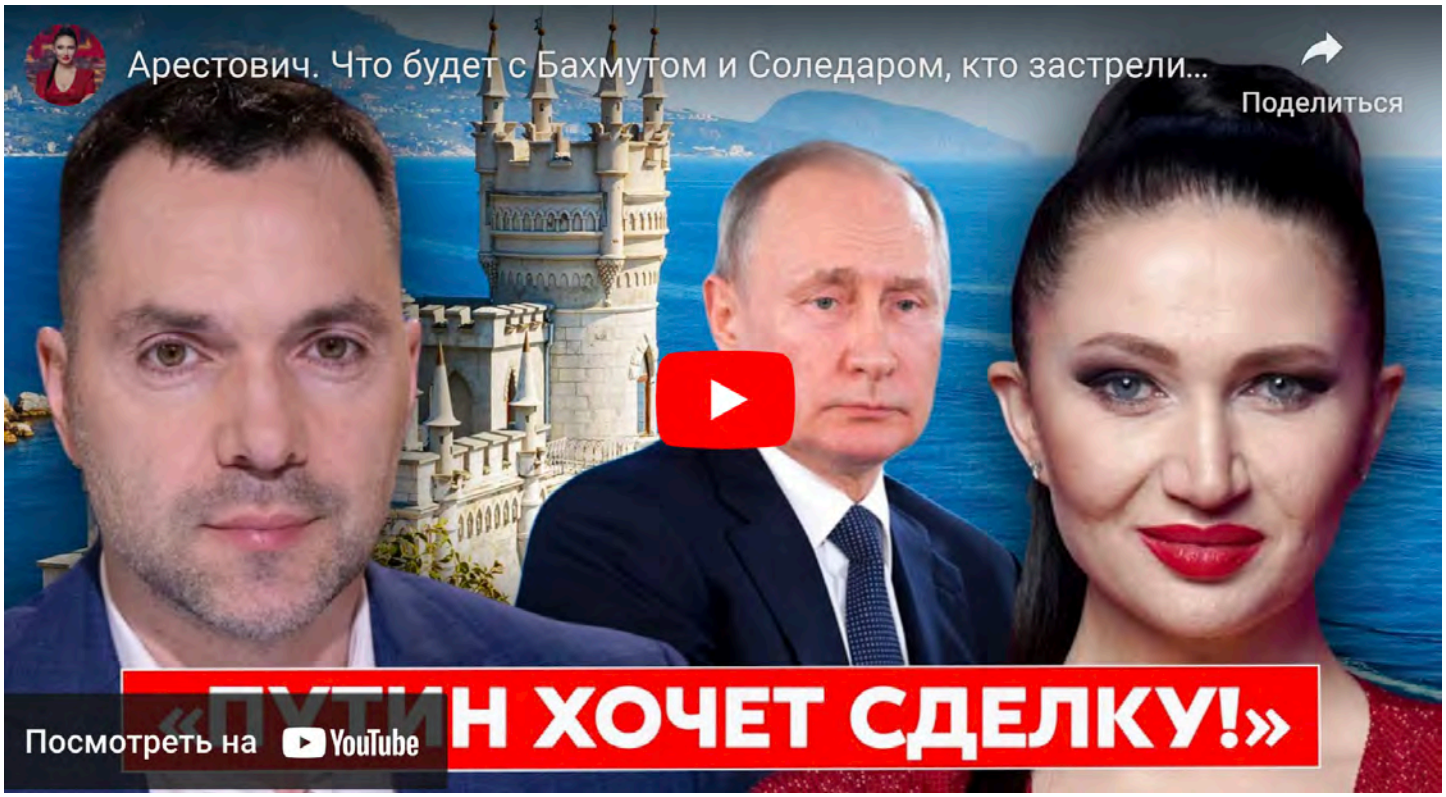
3. Тренди

• Національна служба здоров'я стверджує, що протягом 10 місяців 2022 року кількість лікарів-фахівців та лікарів первинної допомоги збільшилася на 4 %, і майже на 6 % – кількість середнього медичного персоналу, причому практично у всіх областях, крім Луганської, Донецької та Чернігівської. Ці цифри контрастують із кількістю біженців (понад 8 млн), серед яких є велика кількість лікарів, які активно легалізують дипломи в Європі. За інформацією ж НСЗУ, кількість лікарів, що виїхали з країни, – менше ніж 2,3 тис. Подібна інформація може свідчити про масштабні махінації у відомстві, через яке проходять десятки мільярдів гривень, закордонної допомоги тощо.

***

№ 1.181

Арєстовіч — чорт

2023-01-13

Байло Оксана

Коли я написала це вперше, десь півроку тому, від мене видалилося приблизно 100 людей. Пишу про це знову і наполягаю, бо це опудало ще піде в президенти і ми всі прозріємо з того, який відсоток українців може за нього проголосувати.

Розібрала його тези з ***останнього інтерв'ю*** буквально на атоми — нижче: теза Арєстовіча (мова оригінала збережена), в дужках — мій розбір тези. Це інтрев'ю, де він відверто каже прямим текстом про «ущємлєніє» русскоязичних в Україні, про «ідіотський» мовний закон, про «регіональну

ідентичність» тощо. Інтерв'ю, в якому він просто максимально розкрився як українофоб з гебешною риторикою та відвертими кремлівськими наративами.

***

— Ми взагалі не працювали з нашою ідентифікацією. Хто такий італієць, ми знаємо, хто такий американець, ми знаємо, хто такий француз, ми знаємо, а хто такий українець?

(Нагадаю, Зеленський з цього почав, коли став президентом: «Хто ми?», питав він у новорічному зверненні, і тільки після повномасштабного наступу відповів, нарешті, сам на питання, на яке переважна більшість українців відповіла ще у 1991 році, проголосувавши на референдумі за незалежність України, і закріпивши відповідь на це питання трьома Майданами.)

— Ідеологію, яка була близька до мешканців трьох західних областей України, намагалися нав'язати Донецьку, Луганську, Криму.

(Дистильована російська пропаганда, якою росія розколювала зсередини українське суспільство останні 30 років, щоб потім зайти на танках «захищати» Крим і східні регіони України від «західної України», що вони і зробили, починаючи з 2014 року.)

— Шо такоє «хорошиє русскіє»? Це термін пропагандистський, лобочної пропаганди, яку вигадали не дуже далекі люди, які ніколи не думають про державні інтереси.

(Термін «хорошиє русскіє» набув широкого вжитку одразу після повномасштабного вторгнення, коли російські «ліберали» виявилися не дуже ліберальними, і багато з тих, кому вірили українці до великої війни, виявилися агентами кремля, імперцями, українофобами тощо. Тож визначення «хорошиє русскіє» стало мемом, жартом, і навіть найкоротшим оповіданням з двох слів. Цей термін дуже не подобається русофілам і росіянам, і, як ми тепер знаємо — Арєстовічу.)

— Басілашвілі, Макарєвіч, Ахєджакова ризикнули заради України тим, чим половина українців не ризикнули.

(Звичайне відбілювання росіян та затягування їх в наш інформаційно-культурний простір, ще й роблячи їх кращими за «половину українців».)

— Всі, хто каже «геть російський вплив», вони вважають себе слабше і дурніше росіян.

(Недолуга маніпуляція для того, щоб українці думали, що русскій язик, культура тощо в українському просторі — це нормально і жодним чином не впливає на ідентичність українців. Насправді — за допомогою всіх цих елементів впливу росіяни сторіччями знищували українську ідентичність. І

справа не в тому, що українське слабше, а в тому, що це потужні інструменти імперії, яким протистояти вкрай важко, і от тільки зараз ми стали це робити, об'єднавшись.)

— Росія по рівню економічних свобод пунктів на 20 вище, ніж Україна. Це актуальний рейтинг.

(В останньому рейтингу 2022, Україна — на 130 місці, росія на 113. Але як взагалі можна порівнювати автократично-тоталітарну росію з демократичною Україною? Це знову маніпуляція від Арєстовіча. Останній такий рейтинг було оприлюднено у лютому 2022, до повномасштабного вторгнення росії і до світової ізоляції росії від демократичного світу. Отже цей рейтинг абсолютно не актуальний.)

— Як ми працюємо з пострадянською ідентичністю, чи з регіональною ідентичністю?

(Немає в Україні ніякої регіональної ідентичності, як і пострадянської, це знову російське ІПСО, яке працює на розкол українського суспільства.)

— Ми живемо в пострадянскому суспільстві, де дуже багато людей зберігає радянську і регіональну ідентифікацію, в тому числі і пов'язану з російською мовою. Ми не маємо засуджувати цих людей. Якщо з людиною мама розмовляла російською, то це його рідна мова. Російськомовні українці розмовлять не на російській мові, а на рідній мові.

(Це знову підігравання російській пропаганді, наче в Україні «прітєсняють» російськомовних. Крім того, рідна мова — це мова роду, і це зараз розуміють багато зросійщених українців, які переходять на українську як рідну — мову роду, навіть попри те, що мама з ними розмовляла російською. А головне: як вони говорять з новими українцями — своїми дітьми, які народилися вже далеко не в пострадянській Україні. Про це Арєстовіч свідомо не говорить, роблячи акцент тільки на зросійщеному поколінні українців, тільки на минулому, а не на майбутньому.)

— Неможна робити ворогами України тих, хто розмовляє російською. Півфронту розмовляє російською мовою.

(Знов підігравання рос.пропагаді і маніпуляція військовими. В Україні ніхто не робить ворогів з російськомовних, в Україні є мовний Закон, який захищає державну мову, і військові, в тому числі, мають його дотримуватись. До речі, теза "вороги країни" — це суто гебешне формулювання.)

— Ізраільтянам вистачило мізків сказати, що араби — не вороги, а друга мова, фактична, яка повсюди у них використовується — арабська — мова їх ворогів. Тобто вони відділяють арабську владу від арабського населення. А ми не відділяємо, ми кажемо, що всі росіяни погані.

(ІПСО для людей, які не знають історії та не розуміють, що ці порівняння некоректні.)

— Навіщо у нас досі існує цей ідіотський закон, який накладає штрафи за невикористання української мови в побуті, або там, как ето, при наданні послуг…

(Відверта БРЕХНЯ, бо мовний Закон ніяк не зачіпає побут. Арєстовіч спеціально вставляє слово «побут», а потім каже «при наданні послуг» — це звичайна, примітивна пропагандистська технологія — видавати брехню за дійсність, переплітаючм її з реальними фактами.)

— Порошенко протягнув це (мова про мовний Закон) с етім своїм балбєсом, как єго…картавий такий… Парубій, да…

(Приниження особистості, вказуючи на його природні вади — чисто мудацька технологія.)

— Надо бить полним далбайобом. Далбайобом государственного уровня, щоби приймати такі закони і щоби утримувати їх досі. Коли громадянин або людина знає, що держава буде його наказувати за те, що він спілкується язиком родной матєрі, він ніколи не буде лояльним до цієї держави.

(БРЕХНЯ і МАНІПУЛЯЦІЯ: держава Україна не карає нікого за спілкування російською мовою. Закон про мову передбачає використання мови в обслуговуванні, як це відбувається в будь-якій країні Європи з єдиною державною мовою. Більше того: якщо клієнт спілкується іншою мовою (не українською), облуговувач може перейти на будь-яку мову і це ніким не карається. Всі ці тези Арєстовіча тупо повторюють російське ІПСО про «мовне питання в Україні».)

— Ми 400 років с росією в складі однієї держави, ну як ви хочете, щоб 400 років просто за 4 дня перемінілось, просто потому шо так каму-то захотєлось?

(Тобто для нього — 400 років української історії — це «в складі однієї держави», а не окупація України, затирання української історії та ідентичності, геноцид, лінгвоцид, постійна визвольна боротьба.)

— «Мова окупантів» — це абсолютно ідіотська ідіологема, почувши яку, треба одразу бити люком по голові людину, яка це вимовила.

(Тобто людину, яка виїхала з окупаційного Херсона чи Маріуполя, чи перебувала в Бучі, яку ґвалтували на русском, вбили її родину, зруйнували її будинок, і вона тепер не може чути цей язик, і каже, що це для неї мова окупантів, за порадою Арєстовіча, треба одразу бити люком по голові, коли вона це каже.)

— Ви бачили заголовки на «Fox News»: «Зеленський оголосив війну хритианству»? Це коли СБУ зайшли в Києво-Печерську та інші лаври. «Fox News» — це головний телеканал з величезним охопленням, головний канал республіканців. Отримання цих заголовків на користь Україні?

(Нєт, блять, дядя, не на користь, як і ВСІ заголовки і тези «Fox News» — головної трампівської, проросійської помийки, яку постійно цитують російські пропагандисти, а з ними за компанію — і Арєстовіч. Розраховано на маргіналів, які взагалі не розуміють, що таке «Fox News», як і ведуча, яка сидить і маше головою на маячну, яку він сцить в очі.)

— Я маю радянський тип мислиння, я вивчив українську, я люблю олів'є з апєльсінамі, але я воюю за Україну, навіщо тоді ви мені лізіте в тарілку і мій телєвізор?

(Хто до тебе лізе, опудало? Мовчи вже.)

***

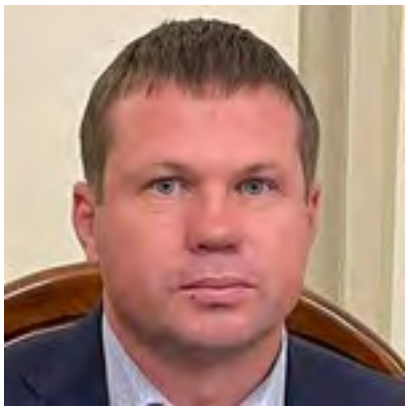
№ 1.182

Скасування пайової участі забудовників як предтеча скандального № 5655

10 січня

АВТОРИ

Зіновій Андрійович

Надвірнянський міський голова Івано-Франківської області, народний депутат України IX скликання (2019–2020)

Володимир Сосуновський

Кушугумський селищний голова Запорізької області, голова Палати сільських та селищних громад Асоціації міст України

Слідами «реформи», яка чекає на вето президента

Уже понад місяць не вщухають пристрасті навколо законопроєкту №5655. **Автори документа декларують дерегуляцію, діджиталізацію, прозорість і здешевлення будівництва. Противники проголосованої редакції звертають увагу на знищення контролю за забудовниками та повернення до централізації галузі.**

Аналогічні дискусії практично в тому ж складі з кожної із сторін, з тим же ж головним автором ідеї та проєкту вже відбувалися кілька років тому, коли скасували сплату на користь громад пайової участі забудовниками. Тоді суспільство запевнили, що скасування пайової участі призведе до зменшення вартості будівництва і, відповідно, житла.

Але щось уже тоді пішло не так.

Нагадаємо,

забудовники до 2021 року сплачували до бюджетів територіальних громад пайові внески на розвиток інфраструктури населених пунктів у розмірі 10% від вартості житлової забудови та 4% від вартості об'єктів промисловості.

Ці кошти мали чітке цільове призначення і витрачалися на будівництво та ремонти соціальної інфраструктури громади (садочки, школи, інженерні мережі водопостачання, водовідведення, теплопостачання, вулиці й та інше).

Бюджети територіальних громад щороку отримували близько 1,5 млрд грн, які відповідно до бюджетного законодавства не могли бути спрямовані на інші цілі, наприклад, на заробітну плату чиновникам, а надходили виключно на соціальні цілі.

Така система в Україні повністю відповідала загальносвітовим практикам, за якими забудовники зобов'язані брати участь у розвитку інфраструктури населених пунктів.

Зокрема, в США пайовий внесок забудовника (impact fee) запроваджений у 60% усіх міст, а в деяких штатах, наприклад, у Флориді, в 90% населених пунктів. В Австралії обсяг local infrastructure contributions прив'язаний до вартості будівництва (0,5–1%). Аналогічно в Іспанії Impuesto sobre Construcciones прив'язаний до вартості будівництва і становить не більш як 4% залежно від конкретного населеного пункту.

У Канаді такий внесок є сумою платежів на окремі елементи інфраструктури. Причому для житлової нерухомості сума внеску є фіксованою і залежить від типу житла, а для промислових будівель визначається як платіж за метр квадратний і не залежить від жодних додаткових параметрів. У розвинених містах Північної Америки та Австралії сам платіж вноситься перед отриманням дозволу від муніципалітету на будівництво. В Ірландії development contribution free забудовник сплачує на користь не лише загальної інфраструктури, а й обладнання, що потрібне для розвитку міста.

Треба зазначити, що

в усіх цих країнах також одночасно передбачений податок на нерухоме майно.

В Україні багато років тривали дискусії щодо необхідності удосконалити систему пайових внесків на основі найкращого світового досвіду:

1) прив’язати до вартості будівництва чи нормативної оцінки Мінрегіону;
2) зменшити або підвищити ставки;
3) запровадити спеціальні рахунки;
4) встановити єдину ставку для всієї країни чи регулювати залежно від типу адміністративно-територіальної одиниці тощо.

При цьому,

експерти та муніципальні фахівці одразу відкинули приклади країн пострадянського табору, зокрема Росії та Білорусі, в яких не стягують такої додаткової плати із забудовника, як пайова участь, а обмежуються адміністративними зборами на виготовлення документації.

Усупереч світовому досвіду та позиції експертного середовища, 20 вересня 2019 року Верховна Рада ухвалила Закон ***«Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо стимулювання інвестиційної діяльності в Україні»***, автором якого є Олена Шуляк, і **скасувала обов’язок забудовників сплачувати до бюджетів територіальних громад кошти пайової участі**.

У пояснювальній записці авторка закону зазначала, що **сплата забудовниками пайової участі збільшує витрати на адміністративні процедури, пов'язані з будівництвом, у середньому до 15,2%.**

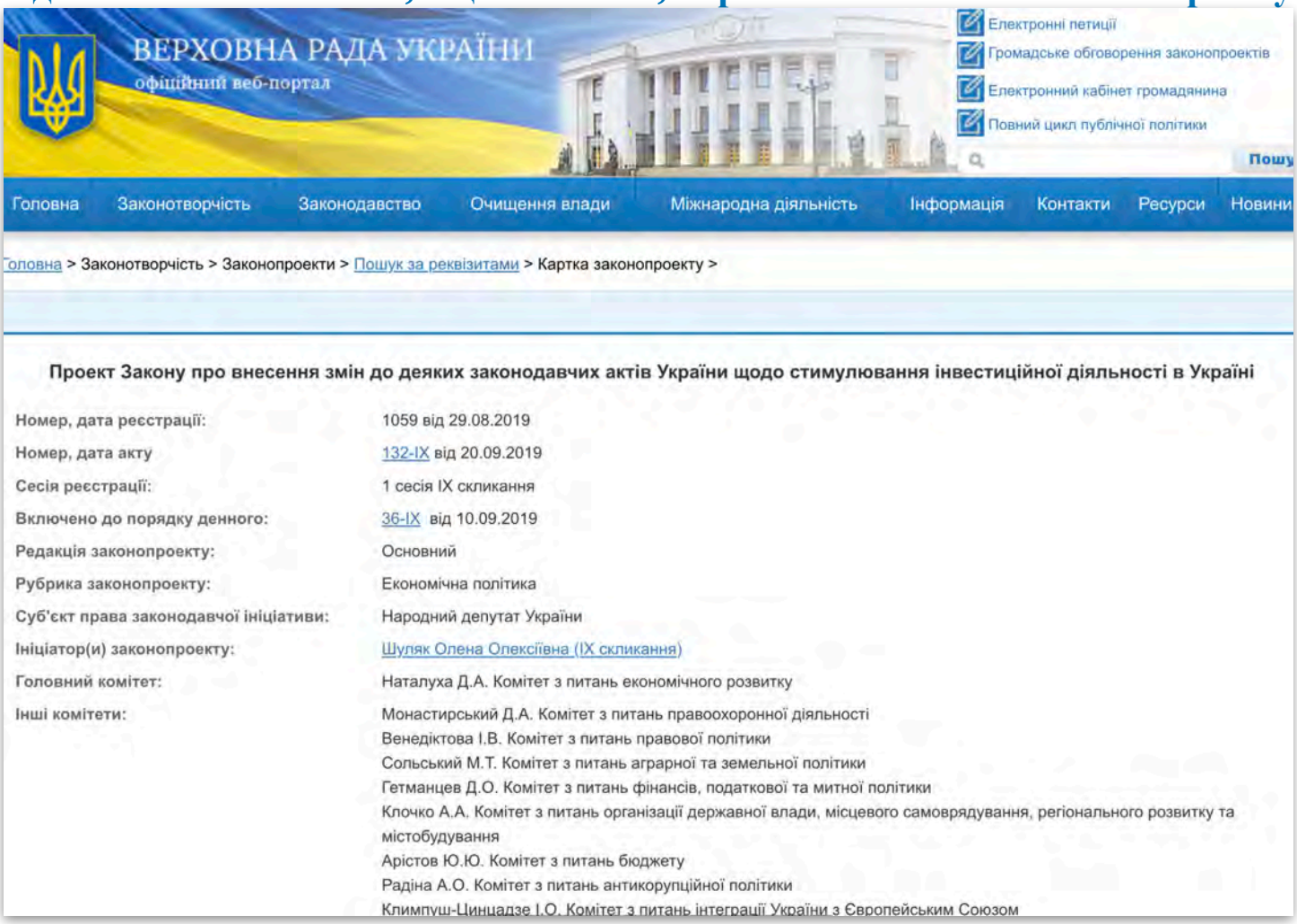
Понад те, в документі стверджувалося:

«Внаслідок прийняття проєкту закону буде досягнуто низки важливих цілей: …зменшення витрат, пов'язаних з будівництвом житлових та нежитлових об'єктів».

Отже,

після скасування пайового внеску забудовники мали би знизити ціни на новозбудоване житло, адже їхні витрати зменшилися.

Однак статистика та, що головне, практика споживачів на ринку

свідчать про протилежну тенденцію

> **— індекс цін на первинному ринку житла в Україні з грудня 2020 року по грудень 2021-го виріс на 21,5%.**

Для прикладу, за даними сайту «ЛУНМісто»,

> середня ціна квадратного метра у новобудовах Івано-Франківської та Запорізької областей зросла з 11 900 до 14 100 грн (+18,5%) і з 16 200 до 18 900 грн (+16,7%) за період із січня 2021-го по січень 2022 року. А станом на січень 2023 року взагалі становить 22 900 грн в Івано-Франківській області та 28 000 грн — у Запорізькій.

Тобто,

> після скасування пайового внеску вартість житла в наведених для прикладу областях зросла на 92,4 і 72,8% відповідно.

Загалом упродовж карантинного року

> **Україна посіла четверте місце у світі за темпами підвищення вартості нерухомості.**

Очевидно, що

покращення від скасування сплати пайових внесків до бюджетів територіальних громад настало лише для забудовників.

1) Для громадян житло стало менш доступним, а

2) бюджети територіальних громад втратили кошти для цільового забезпечення жителів необхідними інфраструктурними об'єктами, соціальними послугами.

Не відбулося також покращень і в рейтингу Doing Business, як обіцяла авторка закону.

2021 року Рада виконавчих директорів групи Світового банку ухвалила рішення припинити публікацію рейтингу Doing Business. У червні 2020-го Світовий банк визнав, що в Doing Business 2018 і 2020 використовувалися некоректні дані, після чого банк призупинив випуск наступного рейтингу й ініціював серію аудитів показників і методології.

Риторичне запитання:

де обіцяні від скасування пайових внесків 600 млн дол. інвестицій у будівельну галузь і муніципальну інфраструктуру?!

Таким чином, від *скасування* пайового внеску

1) **ціни на новозбудоване житло для громадян не зменшилися,**
2) **показники легкості ведення бізнесу Doing Business для України фактично не змінилися,**
3) **розпіарені шалені інвестиції в громади не прийшли.**

Зате,

можливості корупційних зловживань у забудовників збільшилися, а інструменти впливу у муніципальної влади зникли.

При цьому,

порушився баланс бюджетів громад у бік зниження рівня фінансування проєктів розвитку соціальної інфраструктури, особливо в районах багатоповерхових новобудов. Значно зросло навантаження на інженерні мережі, що призводить до їхнього швидкого зношування та вимушених частих ремонтів.

До речі, експерти про це попереджали ще під час розгляду вже згадуваного законопроєкту. Прикро, що їх тоді не почули.

Сьогодні ж на порядку денному наступна ініціатива народного депутата Олени Шуляк — «реформа» містобудування.

Експертне середовище, муніципальні фахівці знову надають перелік застережень і виступають проти проголосованої редакції. І українське суспільство не хоче наступати на граблі — буквально за лічені години необхідну кількість голосів набрала петиція до президента України про накладання вето на законопроєкт № 5655.

***

№ 1.183

Скасування пайової участі — хрест на розвитку інфраструктури міст

11 травня, 2018

Діна Серебрянська

кандидат економічних наук, експерт з питань місцевого економічного розвитку

Порушення балансу бюджетів громад призведе до їх дефіциту і зниження рівня фінансування проектів розвитку.

Чимало дискусій викликав законопроект "Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо стимулювання інвестиційної діяльності в Україні" (далі - законопроект) у частині скасування пайової участі (№ 8124 від 15 березня 2018 р.). Прихильники цих змін говорять про необхідність поліпшити умови для ведення бізнесу в Україні, забуваючи при цьому, що скасування пайової участі може призвести до значного недофінансування інвестиційних потреб територіальних громад.

Які ж аргументи висуває Міністерство економічного розвитку і торгівлі України на користь скасування пайової участі та чи враховує ризики, які несе для місцевих бюджетів таке рішення?

Що являє собою пайова участь і для чого вона потрібна?

Відповідно до частини 3 чинної редакції статті 40 Закону України "Про регулювання містобудівної діяльності" пайова участь полягає у

перерахуванні замовником до місцевого бюджету коштів з метою створення і розвитку соціальної та інженерно-транспортної інфраструктури населеного пункту.

Граничний розмір пайової участі у розвитку інфраструктури населеного пункту не може перевищувати:

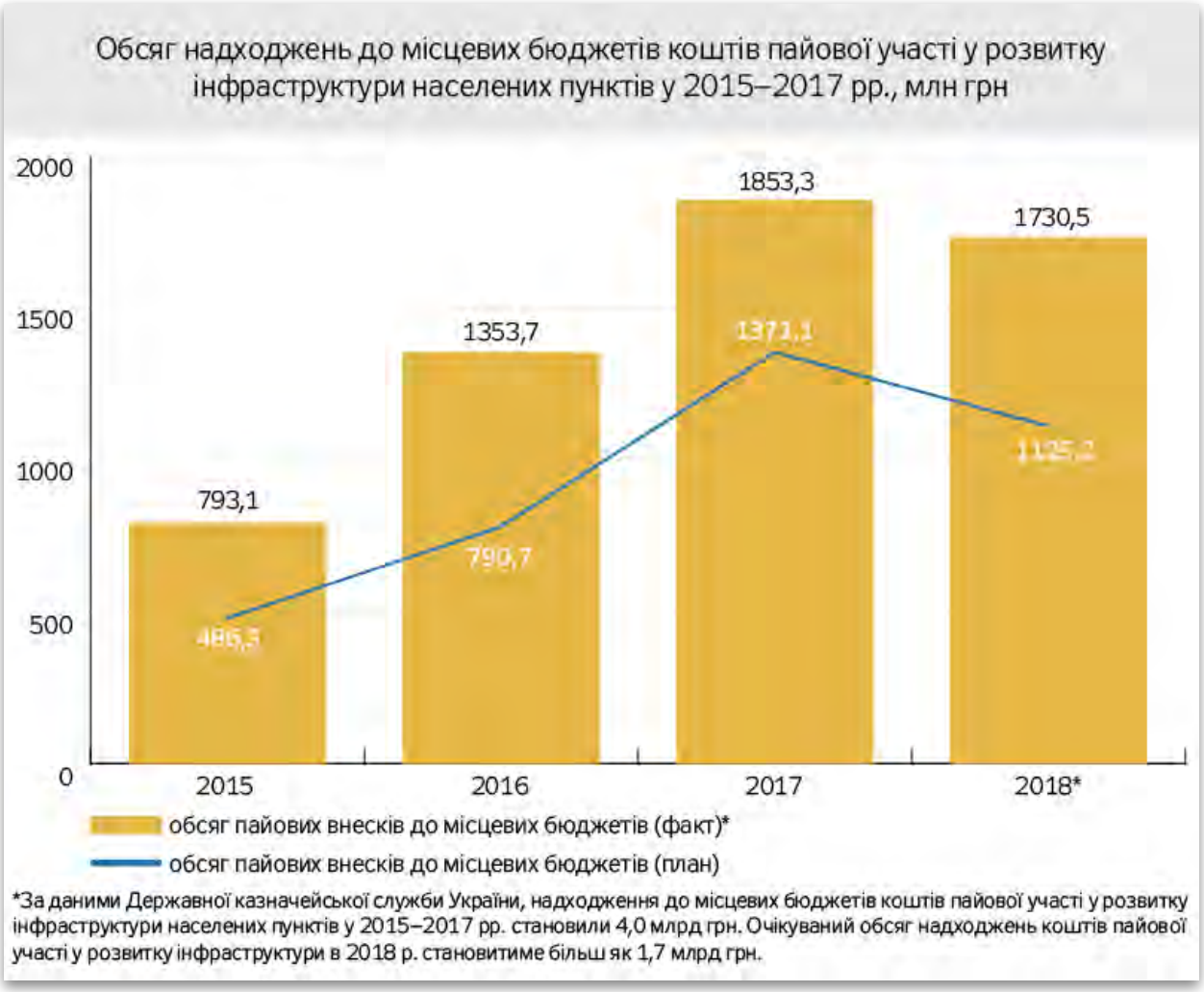
- 10 % загальної кошторисної вартості будівництва об'єкта - для нежитлових будівель і споруд;

- 4 % загальної кошторисної вартості будівництва об'єкта - для житлових будинків.

Кошти, отримані як пайова участь у розвитку інфраструктури населеного пункту, використовуються виключно для створення і розвитку інженерно-транспортної та соціальної інфраструктури відповідного населеного пункту.

Маючи таке джерело надходжень, органи місцевого самоврядування (ОМС) спрямовують кошти на ремонт доріг, розвиток комунікацій біля новобудов, будівництво дитячих садків, шкіл, лікувальних установ, поліпшуючи цим самим інвестиційну привабливість своїх територій.

Пайові внески є серйозним фінансовим ресурсом муніципалітетів. За результатами 2017 р., їх обсяг становив 1,9 млрд грн (див. рис.). А їх питома вага у загальному обсязі неподаткових надходжень місцевих бюджетів у 2017 р. становила 7,3%.

Чому Міністерство економічного розвитку і торгівлі України підтримує скасування пайової участі?

1) Питання скасування пайової участі було порушене ще у **2015** р.

через реєстрацію у ВРУ проекту закону "Про внесення змін до Закону України "Про регулювання містобудівної діяльності (щодо скасування пайової участі у розвитку інфраструктури населеного пункту)" (№3610 від 10 грудня 2015 р.).

Законопроект не був прийнятий, оскільки його реалізація могла негативно вплинути на соціально-економічний розвиток територій і не сприяти забезпеченню збудованих об'єктів відповідною інфраструктурою.

2) Згодом у Верховній Раді було зареєстровано новий законопроект "Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо поліпшення інвестиційного клімату в Україні" (№6540 від 6 червня **2017** р.),

яким знову було передбачено скасування пайової участі. 20 березня 2018 р. цей законопроект було відкликано урядом.

3) І третя спроба просунути ідею скасування пайової участі передбачена у законопроекті

"Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо стимулювання інвестиційної діяльності в Україні" (№ 8124).

Якщо раніше

1) обґрунтуванням розробників законопроекту № 3610 була наявність корупційної складової при визначенні обсягу пайової участі,

2) то на сьогодні - це встановлення істотних бар'єрів для бізнес-діяльності та відсутність цільового призначення використання коштів з пайової участі.

Аргументами Міністерства економічного розвитку і торгівлі Українина користь скасування пайової участі є такі:

1) - сплата пайової участі призводить до збільшення вартості новозбудованого житла на 4%;

2) - пайова участь не має цільового призначення, і є велика ймовірність того, що ці кошти можуть витрачатися ОМС на інші цілі;

3) - до місцевих бюджетів надходить податок на нерухоме майно, удосконалення сплати якого може бути компенсатором втрати місцевих бюджетів від скасування пайової участі;

4) - за даними рейтингу Doing Business 2017, існування пайового внеску збільшує витрати на адміністративні процедури у будівництві в Україні (за умови будівництва промислового об'єкта) у середньому до 15,2%, що погіршує індекс легкості ведення бізнесу Doing Business в Україні;

5) - у світі немає аналога пайовій участі, тому доцільність його запровадження під питанням;

6) - пайова участь надходить не до всіх місцевих бюджетів, в основному це стосується великих міст, де активно будуються житлові комплекси. Тому сумарно місцеві бюджети України не втратять значного фінансового ресурсу.

Яка позиція ОМС?

1. Щодо збільшення вартості новозбудованого житла на 4%.

За розрахунками Асоціації міст України, при сплаті забудовником пайової участі до місцевого бюджету в максимальному розмірі - 4% від кошторисної вартості будівництва, вартість одного квадратного метра не зросте на 4%. Пояснюється це тим, що для розрахунку пайового внеску беруть до уваги кошторисну вартість будівництва, а не ринкову, яка є значно вищою. Наведемо приклад для більш детального розуміння.

Прогнозна опосередкована вартість спорудження житла на 2018 р. по місту Києву визначена в наказі Мінрегіону №195 від 9 серпня 2017 р. і становить 14 340 грн, середня ринкова вартість одного квадратного метра житла у Києві - 24 128 грн (станом на лютий 2018 р.). Отже, при опосередкованій вартості 14 340 грн пайовий внесок на один квадратний метр дорівнюватиме 574 грн, а при комерційній ціні ці 574 грн становлять 2,3% від реальної вартості квадратного метра новозбудованого житла.

Тобто немає прямої залежності між збільшенням розміру сплати пайової участі та підвищенням вартості житла. Слід також зазначити, що при скасуванні пайової участі відсутні будь-які гарантії того, що забудовники знизять ціну на житло навіть на ці 2,3%, не кажучи вже про 4%.

2. Щодо відсутності цільового використання коштів, зібраних як пайовий внесок.

Таке припущення є необґрунтованим з двох причин. По-перше, в статті 40 Закону України "Про регулювання містобудівної діяльності" чітко зазначено, для чого призначено такі кошти: створення і розвитку інженерно-транспортної та соціальної інфраструктури. По-друге, відповідно до пункту 1 статті 71 Бюджетного кодексу України надходження від пайової участі зараховуються до бюджету розвитку, який є складовою спеціального фонду місцевих бюджетів. Видатки бюджету розвитку чітко прописані в Бюджетному кодексі України і спрямовуються на соціально-економічний розвиток регіонів, капітальний ремонт і реконструкцію об'єктів соціально-культурної сфери та житлово-комунального господарства тощо.

На основі опитування деяких міст, яке провела Асоціація міст України, у 2017 р. кошти від пайових внесків було спрямовано на таке:

1) - будівництво доріг до індустріального парку - 6 млн грн, ремонт та утеплення шкіл - більш як 3 млн, ремонт закладів охорони здоров‘я - 400 тис. грн. (місто Славута);

2) - капітальний ремонт доріг і тротуарів - 7,7 млн грн, капітальний ремонт котельні - 1,2 млн, капітальний ремонт міської лікарні - 2,5 млн грн (місто Умань);

3) - капітальний ремонт вулиць - 5,2 млн грн, будівництво спортивного залу в школі - 4,9 млн, капітальний ремонт пішохідної зони з облаштуванням велодоріжки - 5,8 млн грн (місто Івано-Франківськ).

У місті Южне на 2018 р. заплановані надходження від пайових внесків у розмірі 5 млн грн вирішено спрямувати на будівництво центру реабілітації для дітей-інвалідів (на 100 осіб).

Зрозуміло, що законодавством не передбачено такого контролю, який міг би з'ясувати, чи зібрані в місті, наприклад, 8 млн грн пайового внеску пішли на розвиток інфраструктури. Проте в умовах бюджетної децентралізації цього і не треба запроваджувати. ОМС зацікавлені у поліпшенні умов життя своїх громад, налагодженні зв'язків із бізнесом, підтримці конкурентоспроможності територій. Крім того, пайовий внесок визначається як неподатковий вид надходжень, тому контроль за його цільовим використанням є недоцільним.

Аналіз показав, що потреба у коштах на фінансування розвитку інфраструктури громад є значно більшою, ніж надходження бюджету розвитку, через що ОМС значну частку надходжень із загального фонду місцевих бюджетів спрямовують до бюджету розвитку. Взагалі у 2017 р. видатки місцевих бюджетів на капітальне будівництво, капітальний ремонт, реконструкцію та реставрацію становили 33,3 млрд грн. Тобто обсяг надходжень до бюджету розвитку є недостатнім для фінансування всіх потреб інфраструктурного розвитку громад, і обмеження коштами від пайового внеску зумовить ще більше недофінансування.

3. Щодо податку на нерухоме майно, який може бути компенсатором втрат місцевих бюджетів від скасування пайового внеску.

Розглядати податок на нерухоме майно як компенсатор втрат місцевих бюджетів від скасування пайового внеску недоцільно з кількох причин.

По-перше, якщо ми хочемо мінімізувати негативний вплив на розвиток інфраструктури від недонадходжень від пайового внеску, то якраз визначення компенсатором податку на нерухоме майно не буде цьому сприяти. Адже він надходить до загального фонду місцевих бюджетів, також відсутнє його цільове призначення. На відміну від пайового внеску як частини надходжень до бюджету розвитку, про що вже згадувалося вище.

По-друге, питання оподаткування новозбудованого житла регулює Податковий кодекс України. Він передбачає, що база оподаткування об'єктів житлової нерухомості, в тому числі їх часток, що перебувають у власності фізичної особи - платника податку, зменшується для квартир площею 60 кв. м. За словами експертів ринку, частка продажів квартир площею від 40 до 60 кв. м становить близько 80% від загального обсягу продажів (на прикладі Києва). Таким чином, більша його частина не увійде до бази оподаткування податком на нерухомість. Зрозуміло, що і надходження від цього податку практично не зростуть, що не компенсує відповідних втрат місцевих бюджетів.

Звісно, можна переглянути положення Податкового кодексу щодо зменшення переліку пільг зі сплати податку на нерухоме майно (яких на сьогодні є дуже багато), що сприятиме деякому зростанню надходжень до місцевих бюджетів. Проте це не буде достатнім компенсатором. За результатами 2017 р., обсяг надходжень з податку на нерухоме майно становив 2,4 млрд грн, а пайові

внески - 1,7 млрд. Скасування пільг навряд чи приведе до збільшення такого виду доходів на 1,7 млрд грн.

Крім того, враховуючи, що пайові внески надходять не до всіх бюджетів (лише до бюджетів тих територій, де будуються об'єкти), то в застосуванні податку на нерухоме майно як компенсатора міста, що отримували значний обсяг пайової участі, можуть програти.

4. Щодо негативного впливу пайового внеску на індекс легкості ведення бізнесу Doing Business в Україні.

Відповідно до чинного варіанта методики визначення індексу легкості ведення бізнесу, одним із ключових показників є поінформованість ділових кіл з процедурних моментів. При цьому швидкість, простота та вартість бізнес-операцій не вважаються такими важливими.

Прийняття законопроекту №8124 в частині скасування пайової участі не вплине на зростання рейтингу України, бо необхідність сплати пайової участі є загальновідомим фактом для зацікавлених осіб унаслідок існування такої процедури протягом досить тривалого часу.

Методика розрахунку цього індексу базується на десяти внутрішніх індикаторах, одним з яких є процедура отримання дозволів на будівництво. Тобто індикатор формується шляхом відстеження необхідних для початку будівництва процедур, часових і фінансових витрат, врахування одержання необхідних ліцензій і дозволів, підключення до комунальних мереж.

Аргументування можливістю суттєвого підвищення рейтингу України за індексом легкості ведення бізнесу у разі скасування пайової участі є маніпулюванням. Скасування однієї з десятків дозвільних процедур в одному з десяти індикаторів не зможе суттєво змінити позицію України у цьому рейтингу. Прибічники такої позиції, оцінюючи місце пайової участі в індексі легкості ведення бізнесу, помилково відносять пайову участь до вартості процедури отримання дозволу на будівництво як однієї з процедур, включених при визначенні індикатора.

Пайова участь не є адміністративним збором за отримання одного з дозвільних документів на початок будівництва. Це необхідний внесок у розвиток інфраструктури відповідного населеного пункту. Після закінчення будівництва ця інфраструктура буде експлуатуватися з додатковим навантаженням.

5. Щодо міжнародного досвіду використання елементів пайової участі.

Ідею запровадження пайових внесків у розвиток інфраструктури населеного пункту використовують не лише в Україні. Зокрема, це стосується США

(impact fee) - у середньому 60% усіх міст, у деяких штатах, наприклад у Флориді, - 90%; Австралії (local infrastructure contributions, у вигляді податку): якщо вартість будівництва від 100 тис. до 200 тис. дол., ставка податку становить 0,5% від вартості, понад 200 тис. дол. - 1%.

6. Щодо масштабності покриття місцевих бюджетів надходженнями від пайової участі.

Хоча не всі місцеві бюджети отримують пайові внески, проте, як показав аналіз, охоплення цим видом надходжень не таке вже й низьке. Асоціація міст України провела опитування 142 міст (майже половина від їх загальної кількості). У результаті цього було виявлено, що 92% опитаних міст отримують пайові внески від забудовників (див. табл.).

У 142 міст у 42 містах частка пайових внесків у бюджеті розвитку становить понад 50% (без урахування коштів, що передаються з інших бюджетів), у тому числі у 12 містах пайові внески повністю формують бюджет розвитку (100%). До таких міст можна віднести Яремче, Болехів (Івано-Франківська обл.), Синельникове (Дніпропетровська обл.),. Кропивницький, Світловодськ, Олександрію (Кіровоградська обл.) та ін.

Із опитаних 283 ОТГ у 26 із них пайові внески становлять більш як 50% бюджету розвитку, в

Результати опитування 142 міст України щодо надходження пайових внесків у 2017 р.

Область	Кількість опитаних міст		% покриття громад пайовими внесками (ст.3/ст.4)
	Всього	До бюджету розвитку яких надходять пайові внески	
Вінницька	9	9	100
Волинська	4	4	100
Дніпропетровська	12	10	83
Житомирська	4	4	100
Закарпатська	5	4	80
Запорізька	5	5	100
Івано-Франківська	6	5	83
Кіровоградська	6	6	100
Луганська	2	2	100
Львівська	9	9	100
Миколаївська	6	5	83
Одеська	8	6	75
Полтавська	6	6	100
Рівненська	4	4	100
Сумська	7	7	100
Тернопільська	6	5	83
Харківська	7	7	100
Херсонська	7	7	100
Хмельницька	7	7	100
Черкаська	14	11	79
Чернівецька	5	5	100
Чернігівська	3	3	100
Всього	142	131	92

Примітка: інформацію подано без урахування міст Київської та Донецької областей.

Джерело: складено автором на основі даних регіональних відділень АМУ.

тому числі у 18 ОТГ питома вага пайових внесків у бюджеті розвитку дорівнює 100%.

Отже, розрахунки показують, що пайові внески є вагомим джерелом надходжень до бюджету розвитку не лише Києва, Одеси, Львова, Дніпропетровська, а й інших міст та ОТГ України.

Які ризики для місцевих бюджетів несе скасування пайової участі?

1. Розбалансування місцевих бюджетів

Так, у містах та ОТГ у 2017 р. надходження від цих коштів становлять від 40 до 100% загальних надходжень бюджетів розвитку. Реалізація норм законопроекту призведе до їх розбалансування та появи дефіциту - близько 1,7 млрд грн.

Багато це чи мало, коли обсяг субвенції на розвиток інфраструктури в об'єднаних громадах становить таку ж суму, питання риторичне.

У результаті на місцях будуть значно недофінансовані проекти та програми створення і розвитку інженерно-транспортної, соціальної інфраструктури, що зумовить погіршення рівня життя жителів територіальних громад.

Передусім негативний вплив відчують райони новобудов, де ця інфраструктура повинна створюватися саме коштом пайової участі забудовників.

Слід зазначити, що забудовники, зокрема, теж зацікавлені у підвищенні інвестиційної привабливості територій, на яких вони зводять об'єкти житлової та нежитлової нерухомості. Так, за результатами опитування десяти міст у рамках проекту "Партисипативна демократія та обґрунтовані рішення на місцевому рівні в Україні", що впроваджується Асоціацією міст України спільно з Норвезькою асоціацією місцевих і регіональних влад, Норвезьким інститутом міських і регіональних досліджень у 2017 р., підприємці у своїх відповідях неодноразово говорили про їх готовність брати участь у розвитку своєї місцевості та співпрацювати з владою задля покращення добробуту населення (сім із десяти міст). Адже підприємці не можуть отримувати високі прибутки через загальний низький рівень життя в країні та на місцях. Це, на їхню думку, є серйозним бар'єром на шляху розвитку бізнесу на територіях.

За результатами згаданого опитування, представники бізнес-середовища усвідомлюють, що ОМС необхідно вжити всіх можливих заходів для приваблення туристів, сприяння залученню інвестицій (Коростень, Шумськ), вдосконалення інфраструктури міст і загального вигляду міста (Володимир-Волинський, Самбір, Кам'янець-Подільський, Шепетівка).

Для цього потрібен фінансовий ресурс, достатній для розвитку територій, а не, навпаки, його зменшення, що тим самим створить ще більший розрив між реальною потребою в капітальних видатках і фактичними надходженнями до бюджету розвитку.

2. Корупційна складова

Втілення запропонованих норм може призвести до корупційних відносин між замовником будівництва і посадовими особами всіх гілок влади, оскільки останні матимуть підстави тиснути з корисливих мотивів на замовника через непогодження необхідних документів на об'єкт будівництва.

3. Порушення вимог Конституції та Бюджетного кодексу

Автори законопроекту не пропонують жодних компенсаторів місцевим бюджетам. Це суперечить статті 142 Конституції: "Витрати органів місцевого самоврядування, що виникли внаслідок рішень органів державної влади, компенсуються державою".

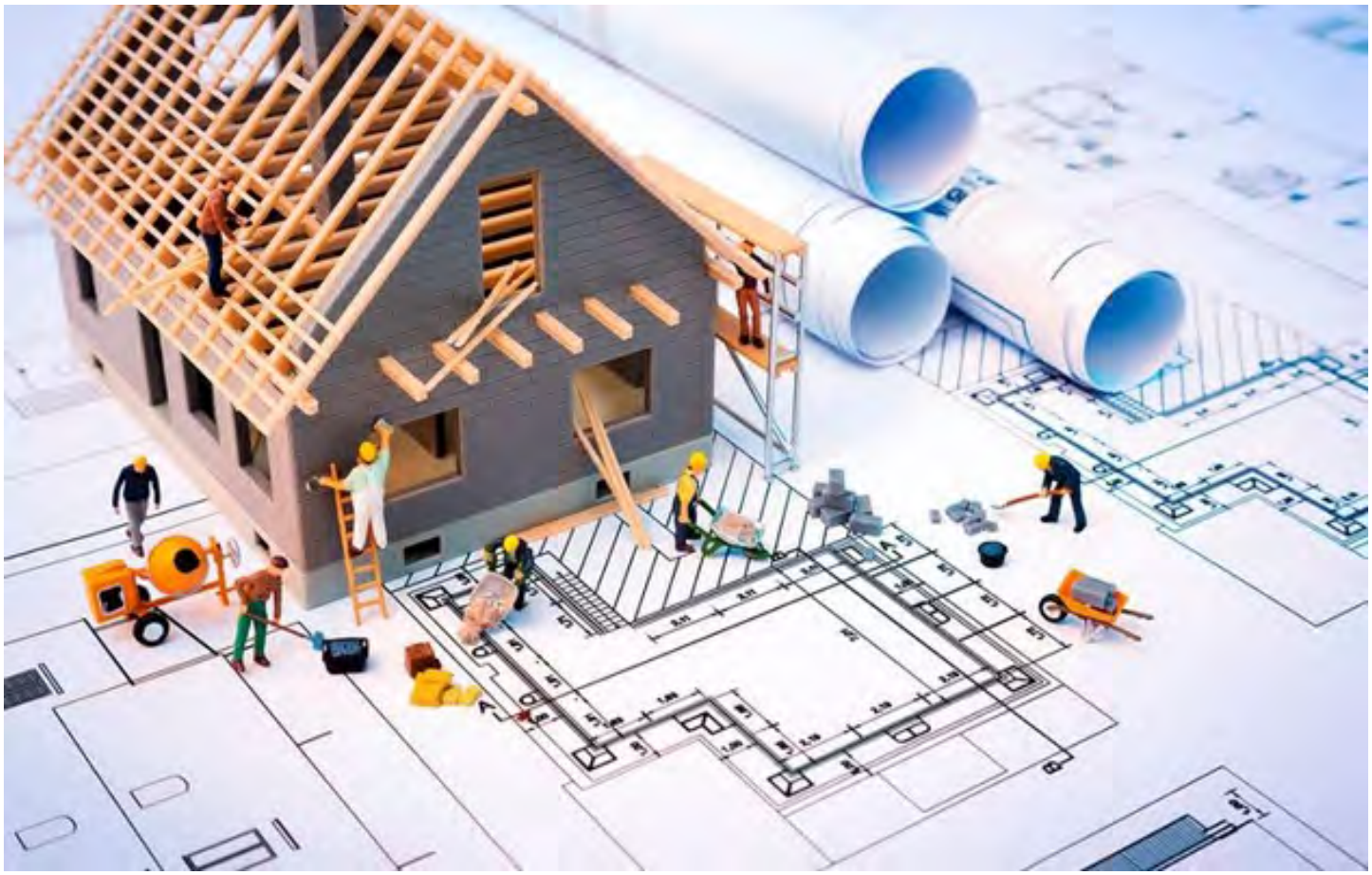
4. Погіршення інвестиційного клімату тих територій, бюджети розвитку яких формуються за рахунок пайових внесків

У висновку Головного науково-експертного управління до законопроекту № 8124 зазначається, що через неспроможність фінансувати **заходи, пов'язані зі збереженням і розвитком інженерно-транспортної та соціальної інфраструктури населених пунктів виключно за рахунок державного фінансування або інших надходжень до місцевих бюджетів, кошти, отримані від пайової участі, спрямовані якраз на поліпшення інвестиційного клімату в Україні та є вагомим джерелом надходжень до місцевих бюджетів, які призначені саме на реалізацію таких заходів**.

***

№ 1.184

Реорганізація ДАБІ по-тихому

15 вересня, 2020

АВТОР

Діна Серебрянська

кандидат економічних наук, експерт з питань місцевого економічного розвитку

СТАТТІ АВТОРІВ

Про прийдешній колапс у сфері містобудування та буксування децентралізації.

Сфера містобудування є надзвичайно широкою та зачіпає інтереси майже кожного з нас. Це будівництво житла, шкіл, садочків, лікарень, доріг, заводів; благоустрій і комфортність умов проживання; безпечність таких об'єктів; захист від самочинного будівництва та інше. І дуже важливо, щоб тут панував порядок.

Що вийшло насправді?

Насправді **ця сфера залишається без будь-якого державного контролю вже шість місяців, і незрозуміло, як же уряд її надалі реформуватиме**. Кінця цьому поки що не видно. А тим часом у даній галузі **хаос, невизначеність, розбалансування ситуації, а громадяни не захищені від недобросовісних забудовників**.

А все тому, що

> на початку року уряд ліквідував Державну архітектурно-будівельну інспекцію (ДАБІ) і розпочав чергову реформу державного архітектурно-будівельного контролю (ДАБК) згідно з постановами уряду № 218 і 219.

Мета була як завжди благородна — боротьба з корупцією. Але така ліквідація ДАБІ та супутні процеси викликали багато запитань без чітких відповідей і спричинили хвилю негативних відгуків серед експертного середовища, бізнесу, органів влади тощо.

З самого початку процес прийняття урядом постанов № 218 і 219 знівелював принцип правової визначеності, порушив Конституцію України.

По-перше, підзаконними актами запроваджено зміни, які блокували виконання законів з питань ДАБК, зокрема, і передані повноваження органів місцевого самоврядування (ОМС) у рамках децентралізації.

По-друге, нормами Закону України «Про центральні органи виконавчої влади» встановлено, що ЦОВВ, діяльність яких припиняється, продовжують виконувати повноваження та функції до завершення здійснення заходів із утворенням нового ЦОВВ. Але **галузь фактично залишилася без державного регулювання.**

До того ж перед прийняттям рішення про реорганізацію ДАБІ не було проведено жодної комунікації з профільним організаціями, установами, ОМС. **Все відбулося швидко та утаємничено** від громадськості.

Що передбачають затверджені урядом зміни?

1. Ліквідацію ДАБІ та створення трьох нових органів:

— Державної сервісної служби містобудування України, що виконуватиме реєстраційні функції у будівництві;

— Державної інспекції містобудування України, яка здійснюватиме нагляд і контроль у будівництві;

— Державного агентства з питань технічного регулювання у містобудуванні, що, визначатиме параметри, будівельні норми (ДБН), єврокоди.

2. Призупинення на невизначений термін здійснення ОМС та органами державної влади архітектурно-будівельного контролю.

3. Відсутність прямо заявленої державними органами позиції щодо ролі ОМС у сфері ДАБК.

Які наслідки таких змін?

Очікуваний ефект від реформи зведено до критичного мінімуму.

Нові органи отримають старі повноваження та функції.

Тому всі проблеми, які існували при функціонуванні ДАБІ, найімовірніше, залишаться невирішеними.

Очевидним є повний параліч діяльності всіх органів влади, які здійснюють ДАБК (ОМС, територіальних підрозділів ДАБІ).

Через блокування архітектурно-будівельного контролю вже на сьогодні в муніципалітетах виник цілковитий хаос у питаннях будівництва.

Недобросовісні забудовники отримали зелене світло при спорудженні об'єктів із порушенням правил, стандартів, нормативів; неможливо перевірити раніше видані приписи про усунення порушень — органи ДАБК паралізовані.

> Одним із перших наслідків цього став інцидент у місті Одесі, де обвалилася частина житлового будинку (пам'ятки архітектури) через незаконні роботи забудовника з демонтажу будівлі, розташованої поруч.

Крім того,

> наприклад, у Львові станом на сьогодні інспекція ДАБК встановила понад 200 об’єктів, на яких порушено містобудівне законодавство (виконання будівельних робіт без дозвільних документів, без виділення на це земельної ділянки, відхилення від проєктної документації), у Тернополі — близько 40. Важко уявити кількість таких порушень у масштабах усієї країни.

З моменту реформування ДАБК через неузгодженість положень урядових постанов № 218, 219 і 466 із нормами Закону України «Про регулювання містобудівної діяльності» органи ДАБК були позбавлені можливості надавати послуги з реєстрації дозволів на будівництво.

> Цим самим порушувалися права громадян на отримання гарантованих державою послуг, а розвиток містобудівної сфери по всій території України та будівництво різних об’єктів були пригальмовані.

Усе це негативно позначається на іміджі держави. Тому, швидше за все, за звітний період позиція України в рейтингу DoingBusiness може знизитися.

Неминучим є і згортання процесу децентралізації повноважень у сфері ДАБК.

> Передача ОМС повноважень у сфері ДАБК була найвагомішим здобутком децентралізації та яскравим прикладом застосування принципу субсидіарності. Такі повноваження реально розширювали їхні можливості з управління місцевими справами.

На сьогодні відповідні повноваження отримав 101 ОМС.

> Незважаючи на неоднозначність формування місцевих органів ДАБК і, як наслідок, різний обсяг досвіду їх посадових осіб, за цей час у засобах

масової інформації не було висвітлено жодного серйозного скандалу за їх участю.

Виконання адміністративних функцій у сфері містобудівної діяльності не зупинилось і навіть не ускладнилось, а знесення першого в країні незаконно збудованого багатоквартирного житлового будинку забезпечено саме новоствореним місцевим органом ДАБК.

Адже одна справа, коли один орган на всю область здійснює такий контроль, і зовсім інша, коли ОМС, будучи наближеними до об'єктів, можуть оперативно та в інтересах жителів громади приймати відповідні рішення.

І хоча на перший погляд 101 муніципалітет — це не так багато в контексті всієї країни, але це ті, на території яких спостерігається найбільша активність у процесах забудови. І відібрати такі повноваження ОМС — означає поставити під ризик захист інтересів значної частини громадян.

Ну і картину зі ставленням до децентралізації доповнюють законодавчі ініціативи з питань ДАБК.

Перш за все **законопроєкт № 3336 від 14 лютого 2020** року.

Він пропонує **запровадити приватних реєстраторів** і надати самозайнятим особам і експертним організаціям повноваження з реєстрації, видачі, відмови у видачі чи анулювання (скасування) дозвільних документів у сфері містобудівної діяльності та проведення ДАБК. **Приватним реєстраторам пропонується надати більше повноважень, ніж ОМС**, зокрема повноваження ДАБК щодо найскладніших об'єктів будівництва (клас СС3) та об'єктів поза межами населених пунктів.

Тобто, **законопроєктом № 3336 інтереси окремих фізичних осіб і приватних організацій, які несуть досить умовну відповідальність за вчинені дії у сфері ДАБК, поставлено вище інтересів ОМС.**

А саме органи місцевого самоврядування є відповідальними перед жителями сіл, селищ, міст за створення комфортного та безпечного середовища для їх проживання та сприятливих умов для розвитку територій. ОМС також приймають на себе негатив від незаконних і скандальних забудов та як ніхто зацікавлені у дотриманні всіма суб'єктами містобудування вимог законодавства.

При цьому у ОМС передбачено забрати такі повноваження:

— анулювання (скасування) документів, що засвідчують прийняття в експлуатацію закінчених будівництвом об'єктів;

— здійснення ДАБК щодо об’єктів, які споруджені із залученням коштів державного бюджету, коштів державних підприємств, установ та організацій, а також кредитів, наданих під державні гарантії, а також об’єктів інженерно-транспортної інфраструктури та об’єктів, що підлягають оцінці впливу на довкілля згідно із Законом України «Про оцінку впливу на довкілля».

Також законопроєктом пропонується одночасно закріпити за Державною інспекцією містобудування функції як контролю за забудовниками, так і нагляду за ОМС і приватними суб’єктами реєстрації та ДАБК. Така концентрація повноважень у одного суб’єкта, поза сумнівом, призведе до негативних наслідків: зловживань, корупції, некомпетентності та важких наслідків для життя, здоров’я громадян та їх власності.

Ще один законопроєкт №3875 від 16 липня 2020 року на перший погляд робить чергові кроки з децентралізації повноважень. ОМС надаються повноваження ДАБК щодо найскладнішої групи об’єктів (клас СС3): багатоквартирних житлових будинків, ТРЦ, бізнес-центрів тощо. Проте, уважно придивившись, можна зрозуміти, що це не так. Дивним чином поза увагою авторів залишилися всі об’єкти будівництва (всі класи складності), що розміщуються поза населеними пунктами. А саме поширення компетенції ОМС на такі території є одним із завдань децентралізації.

Іншою малопомітною, але суттєвою новацією стало право замовника будівництва обирати орган ДАБК для свого об'єкта.

Тобто такий замовник зможе вибирати між ОМС і Державною інспекцією містобудування.

Неважко спрогнозувати результати такого вибору. Особливо якщо Державна інспекція містобудування матиме повноваження як щодо контролю за будівництвом, так і щодо нагляду за ОМС.

Тобто,

знову проглядається бажання централізувати цю діяльність.

Отже,

процес масштабної реорганізації ДАБІ виявився непрозорим і поспішним.

Залишення сфери містобудування без контролю із неузгодженим законодавчим регулюванням матиме негативні наслідки для безпеки громадян, діяльності бізнесу, інвестиційного розвитку муніципалітетів і країни в цілому.

Існуючі законодавчі ініціативи не вселяють надії на краще, а лише свідчать про те, що на державному рівні переважає ідея централізації сфери ДАБК.

Законодавчі ініціативи ще більше заплутують систему управління та викривлюють і нівелюють нагальну і потрібну ідею «підвищити ефективність регулювання сфери містобудування».

Виходом із цієї ситуації є проведення відкритого обговорення тих змін, які необхідно внести до законів і нормативно-правових актів, із залученням широкого кола всіх дотичних сторін. Прислухатися до голосу ОМС, які досить ефективно виконували свої повноваження.

Паралельно уряду варто прийняти відповідну постанову, якою передбачити відновлення порядку здійснення архітектурно-будівельного контролю, а не очікувати якоїсь невизначеної дати, коли держава вважатиме за потрібне відновити такий контроль.

Якщо і далі **по-тихому реорганізовувати ДАБІ або ж зволікати із завершенням розпочатої ще навесні 2020 реорганізації**, то вже зараз помітний суспільний негатив перетвориться на величезну хвилю критики та невдоволення.

***

№ 1.185

Пріоритети пройдисвітів

2023-01-14

Юлія Самаєва

Редакторка відділу економіки ZN.UA

Регіони роблять ставку на дороги, а не на обороноздатність

Обсяги витрат областей на утримання доріг часом у десятки разів перевищують видатки на ТрО і громадську безпеку. Важливо — утримання доріг це не будівництво, а підтримання у належному стані існуючої інфраструктури, тобто поточні ремонти. Ті самі ремонти, на які після кількох років затятого «Великого будівництва» видатки, навпаки, мали би скорочуватися. Та навіть якщо припустити, що дороги наші дійсно повально потребують ремонту, хіба їхній належний стан є пріоритетнішим за фінансування ТрО?

Але так уже вийшло, що те ж таки **«Велике будівництво» буквально зацементувало схему розпилу бюджетних грошей саме через «дорожників»**.

Готову корупційну інфраструктуру окремими областями було успішно використано й торік. Попри все.

Є кілька причин, через які стала можливою ця історія.

1) Перша — **в Україні не перестали красти**. Здається, що суспільство згуртоване як ніколи, мужньо протистоїть ворогу, віддає останнє ЗСУ, і от-от народиться нова, принципово інша, Україна. Це не зовсім так. **Відсоток тих, хто хоче пиляти бюджети, за нашими спостереженнями, не знизився** суттєво.

2) На відміну від відсотка публічних даних, які дозволяли б контролювати казнокрадів, — це друга причина. **Інформацію про бюджетні плани ще якось наколупати можна, а от про реалізацію цих планів чи внесені впродовж року корективи здатні добути лише**

найнаполегливіші. І ми щиро вдячні усім, хто допомагав нам збирати ці зерна правди.

Але насправді **відкриті бюджети, проміжні звіти, публікація яких була зобов'язанням, прозорі закупівлі, на які міг глянути будь-хто охочий, — у минулому.**

3) У підсумку з каламутної води почали тягати не вудкою, а сітями, і ніхто не надавав по руках. Отже, третя причина— **благословення від центральної влади**, яка точно в темі, а раз мовчить, то й на паях.

А й правда, чого соромитися та стримуватися решті, якщо

навіть у керівника Дніпропетровської області — беззаперечного лідера за дорожніми видатками, жодних проблем нема. Узяв собі пан ***Резніченко***, та й витратив на утримання доріг минулоріч майже два мільярди гривень обласних грошей, з яких півтора мільярди отримала фірма його фітнес-тренерки.

Чим усе закінчилося? Як відреагував на очевидне порушення президент, що призначає та звільняє голів ОДА?

А ніяк.

1) Резніченко з'їздив із Зеленським у Херсон, ручкався з Єрмаком на камеру, а тренерку просто прибрали із офіційних бенефіціарів фірми, та й по тому.

2) Як думаєте, які висновки зроблять інші регіони, в яких видатки на дорожні латки скромніші? Думаю, збільшать апетити цьогоріч. Ресурс є.

Насправді,

на відміну від держбюджету, місцеві не переживають катастрофи, бо їм на голову не впав наростаючий дефіцит у 150 млрд грн на місяць.

Основне падіння доходів місцевих бюджетів, за даними Офісу підтримки реформи децентралізації, припало на березень-квітень минулого 2022 року.

Причому було це падіння, наприклад, не таким глибоким, як під час коронакризи 2020-го, — не нижче рівня 2019 року.

Уже з травня доходи загальних фондів бюджетів громад стабільно зростали, і часом цей приріст був двозначним.

Зрозуміло, що комусь було краще за всіх, а комусь геть кепсько, — області, в яких ведуться бойові дії, точно не жирували ані в травні, ані в грудні. На щастя, таких областей меншість. Натомість у решті областей,

навпаки, справи пішли вгору: у Львівській області доходи зросли на 41% порівняно із 2021 роком, у Закарпатській — на 38%, у Волинській та Івано-Франківській — на 31, у Рівненській — на 27, у Дніпропетровській — на 16, у Києві та області — на 5 і 7% відповідно.

Основна причина такого розквіту — надходження від податку на доходи фізичних осіб, які зросли на 35%.

Цей податок із зарплат дає 68% доходів загальних фондів бюджетів на місцях.

Торік ПДФО, попри війну та внутрішню міграцію, стало більше, бо,

1) по-перше, на початку 2022-го на 4% зріс норматив його відрахування до місцевих бюджетів, а

2) по-друге, дякуючи зарплатам військових. Причому друга причина — ключова.

Якщо подивитися на помісячну динаміку ПДФО, значне його збільшення починається якраз із березня 2022 року, коли військові зарплати стрімко зросли.

1) Наразі ж із 25 млрд грн ПДФО, які щомісяця отримує скарбниця, 10 млрд — це податки з грошового забезпечення, винагород та інших виплат військовослужбовцям.

2) Тобто **дякуючи солдатам регіони не лише можуть спокійно жити і працювати, вони ще й фінансово почуваються значно краще**.

І куди ж ті «солдатські» податки ідуть? Ви вже знаєте відповідь, але деталізуємо.

Ми проаналізували та порівняли видатки на дороги та безпеку лише в областях, дотичних до зони активних або можливих бойових дій.

1) Бо пріоритетність у видатках для них має бути приблизно однаковою.

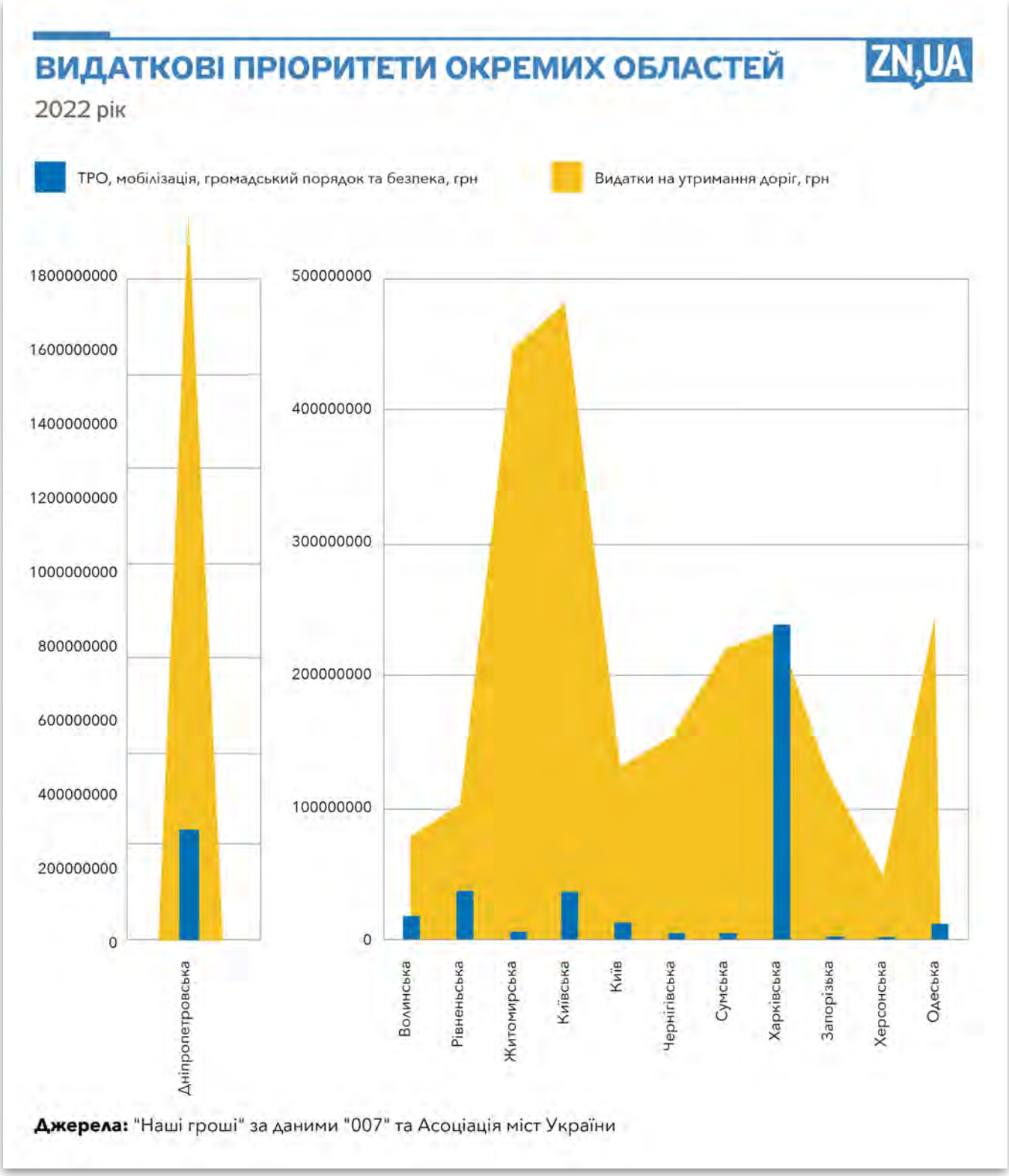
2) Погодьтеся, вимагати від затишних Черкащини чи Хмельниччини такого ж рівня тривожності та підготовки до зустрічі ворога, як у харків'ян чи сумчан, несправедливо.

Також, на жаль, нам не вдалося отримати повну картину щодо Миколаївської області, що можна пояснити, зважаючи на обставини.

Отримане порівняння — красномовне (див. рис.).

Дорожнім ремонтам — усе, безпеці — решітки.

Винятком із правила, а заразом і орієнтиром справедливого розподілу видатків є багатостраждальна Харківщина, де «дорожні» обсяги порівнянні із «безпековими», причому

потреба у латанні доріг дійсно виправдана наявними руйнуваннями.

Приємно вразили Рівненщина та Волинь, там чимало пішло «на дорожні латки», але й на безпеку грошей не пошкодували в очікуванні наступу з півночі. Решта — хапайся за голову.

Витрати на утримання доріг перевищують видатки на ТрО, громадську безпеку та мобілізацію в десятки разів:

Сумщина — на дороги 218 млн грн, на безпеку 5 млн, Чернігівщина — на дороги 153 млн, на безпеку 5,5 млн, Одещина — на дороги 242 млн, на безпеку 12 млн, Київщина — 130 млн проти 13 млн, Житомирщина — 443 млн проти 4,8 млн грн.

У Дніпропетровщини, до речі, видатки на безпеку та ТрО — рекордні 280 млн грн, але все псують ще більш рекордні 2 млрд грн на дорожні роботи. Тим більше що Дніпропетровська область має один із найбільших бюджетів (після Києва) в обсязі понад 11 млрд грн, і ці сотні мільйонів для неї — цілком співмірні витрати. На відміну від 18% від бюджету, витрачених на ремонт доріг.

Аборигени при цьому зазначають, що реального ремонту в області потребували лише дві дорожні ділянки, і він точно не потягнув би на суму більше 300 млн грн.

А місцеві ж пліткарі додають, що і Резніченко не потягнув би так багато на ремонти, якби Зеленський не повірив у казочку, що області такі видатки на дороги потрібні, бо траси потребують розширення, щоб за потреби стати злітно-посадковими смугами.

Ми повірили б, якби не знали, що українські аеродроми, які дійсно зазнали великих втрат на початку війни, активно відновлюються, і їхнє використання однозначно більш пріоритетне, бо все ж таки однієї ЗПС для військової авіації замало.

Що ж,

цілком допускаємо, що президент цього не знав.

Але,

ми бачимо тренд у видаткових пріоритетах областей і розуміємо, що мовчазна згода Банкової на його продовження — більш ніж реальний бюджетний ризик цього року, а «дніпропетровські» масштаби дорожніх робіт за «солдатські» гроші цьогоріч із задоволенням підхоплять інші області.

Із безкарністю завжди так.

Цього 2023 року фінансування місцевих бюджетів, передбачене державним кошторисом, становитиме 605 млрд грн.

При цьому,

2023 року подовжено норму щодо зарахування збільшеного нормативу ПДФО на рівні 64%.

Також,

до місцевих бюджетів і надалі зараховуватиметься ПДФО з грошового забезпечення та інших виплат військовослужбовцям.

І це правильно, бо

саме децентралізація значною мірою забезпечила ту стійкість, яку демонструє українська економіка, зважаючи на втрати та витрати, пов'язані із війною.

От тільки пріоритети у регіональних очільників усе ж мають змінитися раніше, ніж електорат покарає їх за них на чергових виборах.

Бо **якщо питанням безпеки нехтувати, то замість виборів можна отримати «рєфєрєндум»**.

А якщо продовжувати красти — Майдан. **Обирайте**, панове.

***

№ 1.186-90

Статті 1-4

https://www.google.com.ua/url?sa=i&url=https://zn.ua/project/velykebudivnytstvo/&psig=AOvVaw3s-xEPi7zy2YPvvhfDgzER&ust=1673775799428000&source=images&cd=vfe&ved=0CBEQjhxqFwoTCKi4yPHixvwCFQAAAAAdAAAAABAE

"Новий курс" курця та Рузвельт, якого ми заслужили

2020-06-20

Юлія Самаєва

Редакторка відділу економіки ZN.UA

Хто та як розпиляє 100 мільярдів гривень, виділених на Велике будівництво

Американську історію про вихід із Великої депресії завдяки будівництву доріг ми зможемо повторити тільки в частині про депресію.

Велике будівництво цього року, у фантазіях нинішньої влади, - це нові дороги, інфраструктура, зайнятість, зростання зарплат і ВВП. Причому ставки підвищуються постійно: почали в Кабінеті міністрів з обіцянки побудувати 4 тисячі кілометрів доріг, закінчили обіцянкою з Офісу президента в 6,5 тисячі кілометрів. Спільний проект уряду та президента потрібен обом гілкам влади настільки, що 35 млрд грн "на дороги" дістали навіть із Фонду боротьби з COVID-19.

У разі успішної реалізації президент відчує себе самим Рузвельтом. А Кабмін отримає пристойну динаміку за багатьма показниками, від відновлення інфраструктури до зайнятості, і шанс затриматися біля керма трохи довше.

Здавалося б, хіба може не подобатися бажання влади нарешті привести дороги до ладу? Вкладення в дорожнє будівництво стимулюють пов'язані галузі, підвищують зайнятість, скорочують витрати на перевезення. Будь-яка хороша інфраструктура стимулює розвиток бізнесу навколо неї. Але це була б не Україна, якби такий корисний, хоч з якого боку подивитися, проект було реалізовано з користю для всіх і кожного, а не окремих зацікавлених.

Для початку одразу визначимося, що будь-яка крадіжка з Дорожнього фонду - це крадіжка у нас із вами. І в ціну палива на АЗС, і в ціну проїзду в маршрутці закладено паливний акциз, що на 100% осідає в Дорожньому фонді. І зовсім неправильно сприймати Велике будівництво як якусь щедрість Шмигаля або Зеленського. Ми наповнюємо цей фонд щодня зі своїх зароблених грошей, а завдання шмигалів - використовуючи ці гроші, надати нам послугу у вигляді якісної дорожньої інфраструктури. Враховуючи, що звиклих до дорожньої розрухи українців вражає навіть свіжа розмітка чи новий бордюр, завдання нескладне.

Саме цим можна пояснити, чому, по-перше, вирішили "новий курс" Зеленського розпочати саме з доріг, по-друге, грошей на Велике будівництво не чіпали навіть під час "антикризової" різанини держбюджету цього року.

Тим паче що під трепетним крилом Державного агентства автомобільних доріг України ("Укравтодору") є підростаючий картель із компаній, готових освоювати наші з вами 100 млрд грн в інтересах конкретних осіб.

В ідеальному світі будь-яка компанія, що займається дорожнім будівництвом, могла б на тендерах поборотися за часточку від ста мільярдів. Звичайно, таких охочих було б багато, і ціни на свої послуги вони знижували б, адже виграє той, хто пропонує меншу вартість. І державі вигідно, і бізнес при справі, і зайнятість зростає. Але світ не ідеальний, адже в ньому є "Укравтодор" - організація з настільки токсичним реноме, що будь-які іміджеві ризики для неї вже не ризики.

Під освоєння рекордних бюджетів "Укравтодор" створив нові методичні рекомендації для учасників тендерів, щоб віддати наші гроші найкращим із

найкращих, а не якимось пройдисвітам. Шляхетна мета, щоправда, жодного права встановлювати вимоги до закупівель в "Укравтодору" немає. За законом, будь-які обмеження або умови в частині держзакупівель створює Міністерство розвитку економіки, торгівлі та сільського господарства. Тобто методичні рекомендації "Укравтодору", які призвели до того, що в торгах можуть брати участь не більш як десять компаній, а сотня залишилася за бортом, просто незаконні.

Причому ці обмеження виявилися настільки болісними для ринку, що навіть байдужий до всього Антимонопольний комітет (АМКУ) розкритикував рішення "Укравтодору" встановити вимоги до мінімальної кількості техніки та наявності в підрядника досвіду в обсязі не менш як 50% від обсягу робіт у закупівлі.

З одного боку, у країні до цього ніколи не було таких масштабних будівництв, наш абсолютний рекорд останніх років у дорожньому будівництві - 3800 км за рік, причому це й державні, і місцеві дороги. А тут лише державних хочуть побудувати понад 4000 км. Компаній, які мають за плечима такий досвід, небагато, і, як ви розумієте, в основному йдеться про найбільших гравців. З іншого боку, не зовсім зрозуміло, чому компанія, яка побудувала п'ять кілометрів дороги, не зможе побудувати 10, 15 або 40 км.

"Укравтодор" так злякався АМКУ, що у відповідь зробив норму про досвід учасників торгів ще жорсткішою: тепер, щоб взяти участь у Великому будівництві, треба мати не 50, а 100% аналогічного досвіду. У підсумку нині "Укравтодор", а точніше, його обласні підрозділи, що проводять закупівлі, вимагають від учасників надати аналогічні договори останніх трьох років на будівництво або ремонт доріг першої-третьої категорій (міжнародні, національні, регіональні) в обсязі 100% від послуги - предмета тендерної закупівлі. А ще учасники мають перебазувати свої мобільні асфальтобетонні заводи на місце проведення робіт ще до участі в торгах або мати вже готові угоди з такими заводами в регіоні.

У черговий раз вражає інституційна імпотенція АМКУ - єдиного органу в країні, який повинен відстоювати чесну конкуренцію, але не може практично нічого. Його послали, він відстав, така от економічна прокуратура. Нагадаємо, що нинішнього голову АМКУ Ю.Терентьєва нинішній президент міг змінити, але вирішив залишити.

Міністерство розвитку економіки, в обов'язок якого й входить прийняття будь-яких методичних рекомендацій до держзакупівель, від процесу теж усунулося. Враховуючи, що новому міністру економіки цікаві тільки елеватори, чекати на його реакцію не варто. Та й сенсу в ній уже не буде, принаймні цього року. Тендерний сезон у дорожньому будівництві триває з лютого по травень, цього року він уже закінчився і пройшов за умовами та під чуйним контролем "Укравтодору".

Завдяки цим особливим умовам, дорожній картель, що формувався в попередні роки, остаточно викристалізувався. Тепер "лівих" до торгів навіть не допускають, позбавивши їх можливості зростати та працювати в рівних умовах, і максимально обмеживши конкуренцію для найбільших.

За даними держпорталу Spending, компаніями, які виграли найбільшу кількість тендерів з 2018-го по травень 2020-го, були: "Автомагістраль-Південь", "Онур конструкціон інтернешнл", "Росдорстрой", "СУНП "Автострада", "Техно-Буд-Центр" и "ПБС". Це не всі учасники картелю, але їх не більше десяти, і всі вони можуть і аналогічні договори показати за три останні роки, і знають заздалегідь, з асфальтобетонними заводами яких областей домовлятися. Інші півтори сотні компаній, які працюють на ринку, змушені задовольнятися крихтами, що падають із картельного столу. Якщо 2018-го частка ринку, що належала картелю, становила близько 35%, а 2019-го доросла до 45–50%, то 2020-го, завдяки "державницькій позиції "Укравтодору", - це всі 85% ринку.

Що ж поганого в тому, що найбільший інфраструктурний проєкт буде реалізовано найбільшими компаніями, до яких висуваються високі, нехай і незаконні, вимоги? Як проказував у кулуарах зачинатель Великого будівництва Олексій Гончарук, "головне, щоб побудували!".

Такий підхід був би слушний, якби, по-перше, "Укравтодор" будував дороги за свої гроші, по-друге, для нас не був критично важливий кожний новий кілометр дороги. Але 95% із 170 тисяч кілометрів українських доріг потребують ремонту, а 40% - повного відновлення, і кожний додатковий кілометр, який можна побудувати за невкрадені або зекономлені гроші, - на вагу золота. А відсутність конкуренції на торгах призводить до того, що початкова вартість проєктів практично не падає: зниження ціни в "картельних торгах" становить близько 2%, хоча на конкурентних аукціонах ціна може зменшитися й на 20, і на 30%. Хочете, вважайте це упущеною вигодою держави, хочете - збитками, суті це не змінює.

Згідно з аналізом Infrastructure Transparency Initiative при участі в тендері чотирьох учасників економія на закупівлі становить приблизно 5%, п'яти - 6,5%, шести - 15%, восьми учасників - до 45%. Але коли CoST проаналізував закупівлі, проведені українськими обласними службами автодоріг, виявилося, що в них у 38% торгів економія була меншою за 1%. Відповідно, на кожну ділянку витрачається максимум грошей, тобто в кілометрах за виділені кошти ми, хоч як крути, побудуємо менше, ніж могли б. Як тут не згадати китайської приказки: хочеш бути багатим - будуй дороги!

Зниження конкуренції - найочевидніший наслідок картелізації. На сьогодні у кожній області 50–60% ринку займають одна-дві компанії, у деяких областях одній компанії належить до 80% ринку. А ще обмеження доступу на ринок ставлять під сумнів саму реалізацію проєкту Великого будівництва. Так,

учасники картелю великі, маститі, впевнені в собі та з гарними тилами, але їх ресурси теж обмежені, навіть за наявності грошей вони навряд чи встигнуть удесятьох побудувати до кінця року чотири тисячі кілометрів, точно не шість тисяч і вже тим паче не 6,5 тисячі, як мріє Офіс президента.

І саме час на прикладах показати, чому обмеження конкуренції шкідливі, та скільки втрачається на тендерних міжсобойчиках.

Учасники картелю "Автомагістраль-Південь" і "Техно-Буд-Центр" разом брали участь у двох аукціонах із будівництва ділянок траси М-12. "Техно-Буд-Центр" переміг, але підписувати договори відмовився, у результаті переможцем стала компанія "Автомагістраль-Південь", яка пропонувала в першому випадку ціну на 182 млн грн вищу, а в другому - на 133 млн . Теоретично ми тільки на цих двох об'єктах могли б заощадити понад 300 млн грн, але не склалося. Звичайно, те, що переможець торгів передумав, не рідкість і не злочин. Але після цього компанія-переможець "Автомагістраль-Південь" взяла на субпідряд "Техно-Буд-Центр", що передумала, заплативши їй за роботи понад 600 млн грн, тобто 60% отриманих від держави грошей. А це вже тягне на змову, адже якби "Техно-Буд-Центр" не відмовилася від перемоги, бюджет проєктів був би на 300 млн грн менший. І це не поодинокий випадок. За даними колег з "Ліги антитрасту", ці дві компанії спільно брали участь у 35 торгах на загальну суму в 11 млрд грн і в половині випадків не конкурували між собою та знижували ціну більш як на 3% лише в тих випадках, коли на аукціон приходили інші учасники. При цьому компанії регулярно підтримують господарські відносини та беруть одна одну на субпідряди.

Є приклади ще цікавіші. Так, найдорожчий лот цього року - будівництво запорізького мосту вартістю в 12 млрд грн. На торги прийшли шість компаній: дві китайські корпорації, три турецькі фірми та київський "Еко-Буд-Трейд". До торгів дісталися тільки дві турецькі компанії - ONUR і GOCAY. І торгувалися як божевільні: GOCAY сказав, що побудує об'єкт за 11,95 млрд грн, а ONUR - за 11,91 млрд грн. Переміг ONUR. Звичайно, такий титан як ONUR міст побудує, тільки от питання ціни цього будівництва. Під час торгів ціна практично не знизилася й не випадково. Експерти "Ліги антитрасту" виявили, що учасників пов'язує не лише турецьке походження: компанії, офіси яких в Україні розташовані на відстані в 600 км, одночасно одержували банківські довідки в одному відділенні банку, завіряли їх в одній нотаріальній конторі Києва та мають спільного співробітника - Ольгу Красовську, яка в GOCAY є керівником, а в ONUR - радницею голови правління. Що цікаво, моніторинг закупівлі вже після торгів показав, що, крім сумнівних зв'язків, компанія GOCAY була допущена до торгів, хоча не надала тих самих довідок про виконання "аналогічних" проектів із шести ключових видів робіт проєкту та не підтвердила свого досвіду в будівництві подібних об'єктів. Торгів скасовувати не стали, адже махлював не переможець, зате змогли б скасувати,

якби раптом переміг не ONUR. І висновок для нас очевидний: обмежувальні вимоги "Укравтодору" ще й застосовуються дискреційно.

Ще один приклад змови - колаборація компанії "Автомагістраль-Південь" із пов'язаними фірмами RDS, "Київшляхбуд" і "СК Автострой". У них давні господарські відносини, та, згідно з розслідуванням "Ліги антитрасту", компанії не тільки одночасно в одному відділенні банку одержують документи. У тендері на реконструкцію Бортницької станції аерації, наприклад, фірма "Київшляхбуд" завантажила в систему ProZorro гарантійний лист від імені компанії "Автомагістраль-Південь". Але це, звичайно, не каже про змову, проста випадковість.

Усього компанії розіграли в міжсобойчику 74 аукціони на загальну суму в 14 млрд грн. У 64% випадків - узагалі не торгуючись. Середній показник економії в цих торгах становив лише 2,2%, при цьому компанії ще й регулярно брали одна одну на підряд, туди-сюди перекинувши в цілому понад 250 млн грн.

Звичайно, кожна компанія з картелю має як своїх захисників, так і "доїтелів" при владі, інакше їх господарська діяльність суттєво захмарилася б. Ринок шепоче про Аристова, Киселя, Шмигаля, Галантерника, та багато про кого. Ми ж пам'ятаємо, що від початку Велике будівництво було проєктом Богдана та Гончарука, а на сьогодні від них залишився лише Кубраков біля керма "Укравтодору", але гра не закінчилася, просто здали карти новим гравцям. Вочевидь, кінцеві бенефіціари цього казино теж змінилися, - тепер воно під "Шефірним дахом".

За даними Світового банку, дорожня змова може підвищувати вартість закупівель на 40%. Тобто наші втрати можуть досягти 40 млрд грн, а з урахуванням місцевих звичаїв дорожнього будівництва десь половину від цієї суми буде банально вкрадено в процесі економії на матеріалах і якості. Так уже вийшло, що вартість закуповуваних матеріалів у нас перевіряє за підсумками закупівель сам "Укравтодор", а якість уже побудованих доріг - дві держкомпанії, підзвітні "Укравтодору". Це ж треба, як співпало.

Спрощуючи та округляючи, через відсутність нормальної конкуренції на дорожніх закупівлях ми втратимо грошей стільки, що можна було б побудувати дві з половиною траси Київ-Одеса, або понад дві тисячі кілометрів хороших простіших доріг. А ще ці гроші могли б піти на підвищення безпеки на дорогах: роздільники, відбійники, надземні пішохідні переходи, додаткові смуги для зупинки та стоянки й на багато чого іншого, що дозволило б урятувати хоча б частину з тих трьох із половиною тисяч українців, які щороку гинуть на дорогах.

І, звичайно, картелізація не сприятиме зростанню та розвитку тієї сотні компаній, які до картелю не потрапили. Вони не отримають своїх "якірних" замовлень від держави, не збільшать обсягів, не підтягнуть стандартів, не

поліпшать якості. Вони задовольнятимуться крихтами місцевих доріг, допоки зможуть, а потім і зовсім закриються, адже картель уже виростив регіональні дорожні монополії, з якими змагатися мало хто може навіть зараз. От вам і зайнятість, і підтримка підприємництва, і середній бізнес як основа економіки.

*** (2) ***

«Велике будівництво» здорової людини

2020-07-13

Юлія Самаєва

Редакторка відділу економіки ZN.UA

Яким справді міг би стати проєкт відновлення інфраструктури

«Велике будівництво» — амбіційний інфраструктурний проєкт, який, за задумом його творців, стане драйвером економічного зростання. Але щоб ці надії дійсно виправдалися, виділені на проєкт кошти повинні залишатися в економіці. А для цього зі старту «Великого будівництва» необхідно було перекрити три кровотечі: відмовитися від підрядів іноземних компаній, настояти на використанні вітчизняної техніки і перестати працювати на Білорусь і РФ, пережовуючи їх бітум. А тепер про все по порядку.

Україна роками чекає інвесторів. Не шукає, а саме чекає, вважаючи, як Проня Прокопівна, що можна «сидіти, сидіти, та й висидіти». Результати, як і в Проні, — сумнівні. Але держава сама по собі — великий інвестор. Адже, і це вам не жарт, тільки 2020-го обсяги фінансування дорожнього будівництва перевищать 150 млрд грн, або 5,5 млрд дол., що перевищує підтримку МВФ та інших МФО цього року. І всі ці гроші буде безпосередньо спрямовано в реальний сектор. Непоганий стимул для зростання, якщо все організовано правильно, якщо в основі цієї ідеї лежить бажання справді підтримати українську економіку, а не просто конвертувати кілометри доріг в електоральну підтримку.

І без протекціонізму в такому разі не обійтися. «Велике будівництво» стало б реальним стимулом для економічного розвитку, якби його реалізовували свої, українські, компанії, використовуючи українські матеріали та техніку. Причому в ідеалі, щоб серед цих компаній були не тільки титани галузі, а й середнячки, для яких проєкт був би якірним замовленням, стимулом для зростання й такими необхідними інвестиціями в розвиток. Щоб проєкт не лише побудував дороги, бажано нормальної якості, а й переспрямовував виділені на це гроші нашим же компаніям, запустивши не тільки дорожньо-будівельну, а й суміжні галузі.

1 Свої компанії

Зі своїми компаніями не склалося від самого початку. «Укравтодор» неправомірно створив нові методичні рекомендації для учасників тендерів, залишивши право освоювати бюджет «Великого будівництва» лише великим компаніям, які мають в арсеналі значну кількість техніки та досвід будівництва не менш як 100% від обсягів робіт у закупівлі. Враховуючи, що в Україні десятиліттями дороги ремонтували та будували шматками й латками, компаній, справді спроможних похвастати досвідом реалізації великих проєктів, виявилося дуже мало. Зате вони найшлися серед іноземців. Непогано, якщо ми прагнемо результатів за будь-яку ціну, але провально, якщо йдеться про стратегічну мету підтримати український бізнес. І навіть великий досвід іноземців не буде гарантією того, що за будь-яку ціну нам побудують усе, що ми запланували.

Наприклад, ще у квітні 2020-го запорізький автодор завершив тендер на будівництво ділянки траси М18 у Запорізькій області. На торги допустили чотири великі компанії: «Автомагістраль-Південь», «Ростдорстрой» і турецьких підрядників Onur і Özaltin. Торги традиційно лише імітували зниження вартості: при очікуваній ціні об'єкта у 619 млн грн виграла їх компанія Özaltin, запропонувавши побудувати об'єкт за 570 млн грн, заощадивши нам аж 8% від початкової суми, і на тому спасибі. Але далі з'ясувалося, що Özaltin відкусила шматок пирога, якого проковтнути не може. За даними джерел ZN.UA, роботи на об'єкті й досі не стартували, хоча минуло понад два місяці, а представники Özaltin нині активно шукають субпідрядників, які допомогли б їм із будівництвом, і висока ймовірність, що не знайдуть і в належний строк не побудують.

Чи спрацювали дискреційні вимоги «Укравтодору» у цьому випадку? Ні, компанія Özaltin узагалі не повинна була на цей тендер потрапити: по-перше, її довідки про виконання аналогічних договорів не відповідали вимогам замовника, по-друге, вона не подала обов'язкових документів, що підтверджують наявність у компанії необхідної техніки. Але Özaltin допустили й контракт із нею уклали, попри явні порушення та усвідомлюючи можливі наслідки. Чи не тому, що «інвестиційною нянею» всіх турецьких компаній, які бажають будувати в Україні дороги, є особисто Сергій Шефір, і ходять по ринку чутки, що «за Özaltin просив сам Ердоган». Це, звичайно, теж політика, але точно не в інтересах України.

Якщо ми переймемося запитанням, а скільки українських компаній будують дороги в інших країнах, то знайдемо аж один приклад —«Автомагістраль-Південь» реконструює 54 км траси Кишинів—Джурджулешти в Молдові. І «Автомагістраль-Південь» на сьогодні — лідер українського дорожнього будівництва: саме вона цього року одержала 36% усіх підрядів «Укравтодору», і нині у компанії в роботі понад 600 км українських доріг і аж 54 км у сусідній Молдові. В Україні ж активно будують і китайські, і турецькі компанії, причому зі змінним успіхом. Україна інвестує величезні суми у свою дорожню інфраструктуру, але частина цих грошей проходить повз українських будівельників. При цьому несправедливі вимоги «Укравтодору», які не підпускають до торгів понад сотню українських будівельних компаній, чомусь не спрацьовують, коли заходить розмова про допуск на тендери іноземців. Виходить, влада не дає заробити українським середнім компаніям, щоб заробили найбільші та іноземці. Не найкраща підтримка місцевого бізнесу.

Українські ж підрядники, які не ввійшли до клубу обраних, він же дорожній картель, змушені задовольнятися крихтами, які виділяються ними на ремонти місцевих доріг. А там попит ніяк не зійдеться з пропозицією, — області не поспішають ні з підготовкою тендерної документації, ні з самими торгами, бо живуть за законами традиційного бюджетного року. Якщо судити за обсягами

витрачених коштів на будівництво та ремонт доріг, області велике дорожнє будівництво планують розпочати ближче до грудня.

2. Своя техніка

І якщо вже в «Укравтодорі» пішли на виписування жорстких вимог, щоб 150 мільярдів освоювали найкращі з кращих, то чому до цих вимог не вписати хоча б необхідність використовувати у своїх роботах певний відсоток техніки українського виробництва? Так, усього необхідного українські машинобудівники вже не виробляють, але могли б повернути втрачене, якби їм дісталася частина державних інвестицій у «Велике будівництво», а замість «іномарок» на дорожні роботи виїхали б крюківські грейдери, кременчуцькі мобільні асфальтні заводи, полтавські автогудронатори та бітумно-емульсійні установки або хоча б наші самоскиди.

Якщо держава вирішила закопати в дороги останні гроші, то чому б їх не інвестувати в наших же виробників, у майбутнє українського машинобудування? Нехай частина цих грошей піде на їхній розвиток, удосконалення техніки, що вже випускається, розширення асортименту, виробництво більш складної техніки. А там рукою подати й до сільгоспмашин, на які тут теж попит зашкалює, і до нарощування експорту машин, що традиційно посідає третю позицію в топі продукції, яка продається нами на зовнішні ринки (понад 13 млрд дол. 2019-го). Інвестуючи в машинобудування, ми інвестували б і у виробників сировини, комплектуючих, запчастин, підтягуючи суміжні галузі та виправдовуючи той горезвісний високий мультиплікатор інвестицій у дорожнє будівництво, про який так часто згадують адвокати «Великого будівництва». От що реально дало б змогу сповільнити падіння нашого ВВП.

3. Свої матеріали

Що ж до матеріалів, то й тут найбільший інфраструктурний проєкт не націлено на підтримку українського виробника. Переважна більшість доріг, які будують у рамках «Великого будівництва» (і не тільки), — асфальтобетонні. Їхня головна та найважливіша, з погляду якості, складова — бітум, на 60–70% імпортований в Україну в основному з Білорусі, трохи з Польщі, Литви та РФ. У собівартості будівництва дороги ціна бітуму становить 55%, тобто половину того, що ми заплатимо за дороги, — це інвестиція в економіку країни — постачальника бітуму, а не в Україну.

Щось швидко змінити в цій ситуації складно, специфіка роботи українських нафтопереробних заводів така, що для них бітум не основний продукт, а побічний, тому і якість українського бітуму погана. Для того щоб бітум був якісний, потрібно багато всього, але як мінімум джерело поставок важкої бітумної нафти (наприклад, із країн Південної Америки чи Близького Сходу); завод, призначений для глибокої переробки нафти, для якого бітум був би

основним продуктом виробництва, і, звичайно, час. Це дорого та довго. Хоча якби біля керма були люди з десятирічним горизонтом планування, під шум такого масштабного інфраструктурного проєкту вони могли б знайти інвестиції на організацію виробництва якісного бітуму в Україні, адже однаково він нам буде потрібен завжди.

І, звичайно ж, ми могли б будувати не тільки асфальтобетонні, а й просто бетонні дороги. На відміну від бітуму, з бетоном проблем в Україні немає, але «бетонку» у рамках «Великого будівництва» заплановано аж одну! При цьому з року в рік ми то обурюємося з приводу зерновозів, що викатують у наших асфальтних дорогах колії влітку, то журимося, що часті температурні «переходи через нуль» руйнують асфальт узимку. Ні першої, ні другої проблем не було б, якби дороги були бетонними. Вони більш довговічні, не потребують такого частого ремонту, витримують високі навантаження. Так, для «бетонок» потрібний дуже якісний пісок, який в Україні дефіцитний, проте й якісного бітуму в Україні не знайти, але це нас не зупиняє. І бетонна дорога будується складніше, довше та вводиться в експлуатацію не відразу, а лише через місяць. Однак і гарантійний строк її експлуатації не десять років, як в асфальту, а 20–25 років. ZN.UA докладно описувало цю історію.

Та головне, в Україні є цементні заводи, і цей сектор у перспективі може швидко зростати (точно швидше, ніж свій завод із виробництва якісного бітуму). В Україні є порти з зерновою перевалкою, для яких припортова дорожня інфраструктура — гарантія стабільної роботи. В Україні є зернотрейдери, які щороку знищують південні дороги перевантаженими зерновозами, що їх без проблем витримували б «бетонки». Але ми катаємо асфальт.

То **чому при такій кількості можливих плюсів для нашої економіки та можливостей для суміжних галузей, при потенційному внутрішньому мультиплікаторі інвестицій та відкладеному попиті гроші «Великого будівництва» ми витратимо на**

> **1) асфальт з імпортного бітуму, який на 2) імпортній техніці будуть закатувати 3) турки, китайці та ще чотири українські компанії?**

Нещодавно, інспектуючи будівництво чергової дороги, Володимир Зеленський заявив, що йому «однаково, як проходять дорожні тендери», підтверджуючи негласний девіз «Великого будівництва»: **аби побудували!**

Нам залишається лише жалкувати про те, що нашими грошима розпоряджаються далеко не найрозумніші люди, і сподіватися, що якщо проєкт подовжать на майбутній рік (цього точно всього обіцяного не побудують), критерії та підходи до його реалізації змінять, щоб із виділених коштів хоча б половина залишалася в нашій економіці.

Інакше **це й інвестицією не назвеш**.

«Велике будівництво»: чи потрібні Україні бетонні дороги?

2020-07-07

Ганна Гергель

В Україні їх надто мало, хоча переваги бетонних доріг перед асфальтовими очевидні

У межах національної програми «Велике будівництво» в Україні будують першу бетонну дорогу Н-31 Дніпро—Царичанка—Кобеляки—Решетилівка. Втім, для держави, яка планує ефективно витрачати кошти та водночас забезпечувати якісну інфраструктуру, **однієї бетонної дороги явно недостатньо**.

З початку березня 2020 в Україні триває національний проєкт «Велике будівництво».

Держава планує протягом 2020 року побудувати понад 100 шкіл, 100 дитсадків, 100 стадіонів і 200 нових приймальних відділень лікарень.

Крім того, у межах програми планується зробити капітальний ремонт або побудувати з нуля 6500 км доріг до кінця 2020 року.

Як стверджують у керівництві проєкту, «Велике будівництво» базується на принципах енергоефективності та, відповідно, ***економії коштів громад***.

Але поки що у програмі перевага надається саме асфальтованим дорогам. Хоча, на відміну від бетону, асфальт має менший строк експлуатації, до того ж не витримує впливу спеки, морозу, вантажівок. Не має асфальт переваг і з погляду екології, тоді як бетон складається в основному з природних інгредієнтів.

1. Світова практика vs Україна

По всьому світові активно розбудовуються дороги з бетону. Так, Естонський союз виробників будівельних матеріалів підрахував, що **витрати при бетонному покритті на 40% менші, ніж при асфальтовому, якщо при порівнянних умовах зіставляти витрати на покриття шосе протягом усього життєвого циклу дороги**.

1) Тривалий час в Естонії вважали, що транспортні навантаження й частота руху не досягли того рівня, щоб ця технологія стала прибутковою.

2) Наразі це твердження спростоване, і в країні починають розраховувати, на яких ділянках доцільно зробити бетонні дороги.

Дослідження ***Українського інституту майбутнього*** демонструє економічні ефекти від будівництва бетонних доріг до 2030 року в Україні.

У дослідженні йдеться, що **при будівництві цементобетонних доріг економічний ефект на ВВП України становитиме від 8,5 млрд до 19,4 млрд дол., тоді як для асфальтобетонних — максимум 3,3 млрд.**

У країнах ЄС кількість цементобетонних доріг — близько 40%, у США — 60%, а Індія взагалі вирішила спрямувати політику розвитку на будівництво 100% доріг із бетону.

Крім того, **надійність та економічну доцільність саме цементних доріг пропагує Світовий банк**.

В установі розрахували, що бетонні дороги — ідеальний вихід для бідних країн, де бюджет на дорожню інфраструктуру не передбачає капітальних ремонтів і взагалі великих витрат.

В Україні лише 1% бетонних доріг.

При цьому тільки 26% доріг у країні здатні витримувати великовагові вантажівки, що свідчить про гостру проблему якості дорожньої інфраструктури.

2. Чому бетонні дороги міцніші

Варто зазначити, що

1) **товщина бетонного покриття разом з ущільненим ґрунтом — близько 1,5 метра**.

2) Бетонна дорога налічує три шари: ґрунт, підстильний шар (механічно ущільнений щебінь) і власне бетонне покриття, яке може налічувати одразу кілька шарів.

3) Так званий важкий бетон (верхній шар) має товщину майже 26 см.

Крім того,

4) у бетонному шарі встановлено армуючі елементи, які додають додаткової міцності покриттю, а також не дають бетону зсуватися під час нарізки швів.

Завдяки цьому **бетонні дороги більш стійкі до великогабаритного та важкого транспорту**:

1) велика та міцна бетонна плита не прогинається під колесами вантажівок.

2) **Саме це є запорукою цільності дорожнього полотна, а значить, і його тривалої експлуатації.**

Мають переваги бетонні дороги й конкретно для українських водіїв.

1) Бетон має певні особливості, завдяки чому гальмівний шлях на дорогах з таким покриттям менший.

2) До того ж на цементобетонних дорогах простіше їздити у темний час доби — завдяки відбивній здатності бетону, краще видно шлях.

Таким чином,

3) з бетонними дорогами можна розраховувати на поліпшення безпеки на дорогах, а також на доречне збільшення середньої швидкості вантажівок.

Експерти ринку також вбачають у переході на бетон ще один непрямий економічний ефект:

4) скорочення витрат палива для автівок.

Це стає помітним не у кожному конкретному випадку, а в масштабах усієї країни, яка, до того ж, імпортує пальне.

3. Чому Україна досі обирає асфальт?

Попри очевидні переваги цементобетонних доріг, Україна продовжує будувати асфальтові.

Це можна пояснити так:

> у короткостроковій перспективі асфальтові дороги виглядають дешевшими, а посадовцям значно простіше затвердити бюджет на рік, аніж планувати у категоріях десятиріч.

Однак,

> собівартість асфальтових доріг є низькою виключно в розрахунку на кілька років, тож твердження про високу ціну бетонного покриття втрачає свою актуальність.

З урахуванням тривалості життєвого циклу бетонні дороги є значно вигіднішими.

Так,

> життєвий цикл цементобетонного покриття становить 20–25 років, тоді як асфальтового — лише до 8–10 років, та й то виключно за належного догляду та регулярних ремонтів.

В основі асфальтових доріг — бітум, який виробляють із переробленої нафти.

> 1) Зрозуміло, що за такої основи, якої немає в країні, цей продукт імпортується.
>
> 2) **На бітум в асфальті припадає 8–10% за масою, а якщо говорити про вартість, то 56–60%.**

За оцінками експертів Українського інституту майбутнього,

> 3) імпортний бітум нівелює всі намагання країни домогтися зростання ВВП.

Асфальт не лише є економічно невигідним, він ще й робить Україну імпортозалежною.

Для будівництва ж бетонних доріг використовується лише український цемент, обсягів якого в країні вистачає, щоб повністю забезпечити потреби галузі будівництва на сотні років наперед.

Звісно, що при цьому зростає кількість робочих місць.

Слід зазначити, що всі тенденції вказують на те, що рух дорогами з часом лише посилюватиметься.

Наприклад, міжнародна інженерно-дизайнерська компанія ARUP прогнозує, що **кількість машин на дорогах світу щороку зростатиме на 3%**, до того ж більшість автомобілів рухатимуться міськими дорогами.

Це вказує на те, що **дорожня інфраструктура має змінюватися — бути більш інноваційною, міцною та стійкою.**

Саме таким рішенням може стати будівництво цементобетонних доріг.

*** (4) ***

Під омофором Зеленського з Шефіром

2020-12-23

Роздрукувати

Юрій Ніколов

Журналіст і засновник проекту “Наші гроші”, Україна

Технології захисту «Великого крадівництва».

Боязкість прокурорів та оточення заступника голови офісу президента Андрія ***Смирнова*** захищає від проблем із Національним антикорупційним бюро України підрядників Укравтодору, що перебувають під омофором Володимира ***Зеленського*** і Сергія ***Шефіра***.

Після обрання Володимира Зеленського президентом України основною «видатковою галуззю» держбюджету стали ремонти доріг.

Через ***дискримінаційні вимоги*** ***Державного агентства автомобільних доріг України (Укравтодору)*** та практику ***укрупнення тендерів*** до мільярдних сум **сформувався картель із шести фірм:**

> «Автомагістраль-Південь», «Онур», «Ростдорстрой», «Автострада», «Техно-Буд-Центр», «Альтком», які восени 2019 року об’єднались у Національну дорожню асоціацію України.

Ці фірми поділили між собою 67% усіх підрядів **Укравтодору на ремонт і будівництво доріг.**

Улітку 2020 в колаборації з ними почала вигравати тендери фірма «ПБС» з оточення Ігоря ***Коломойського***, що нині має 9% дорожнього пирога.

Наразі ***Антимонопольний комітет України*** офіційно **відмовляється розслідувати діяльність картелю та дії Укравтодору, що призвели до його створення.**

Хоча,

> **світова історія доводить, що створення картелів у дорожній галузі спричиняє підвищення до 30–40% цін на ремонт доріг за рахунок вартості будматеріалів** (США, Швеція).
>
> За даними CoST, **в Україні 2020 року вартість ремонту доріг збільшилася вдвічі**.
>
> Це також ілюструється майже трикратним зростанням вартості будівництва бетонної траси Н-31.

Різке збільшення дорожнього пирога до 100 млрд грн на рік — рекорд України за всі часи.

Ця сума

1) **становить десяту частину всього (!) державного бюджету Україну і**

2) **втричі перевищує видатки воюючої країни на оборонне замовлення.**

Відтак, звичаї у цій галузі зіпсувалися так само стрімко, як зросла тендерна маржа.

Масштабами корупції у «Великому будівництві» стривожилися навіть у Європі, яка зазвичай щедро і без зайвих питань кредитувала наші ремонти.

> **Минулого тижня Європейський банк реконструкції та розвитку вперше в історії відносин з Укравтодором включив спеціальний антикорупційний розділ до контракту** від 18 грудня щодо надання кредиту на 450 млн євро на ремонт траси Київ—Одеса та обходу довкола Львова.

Цьому «прориву» передував нечуваний раніше скандал. У ЄБРР дізналися, що на початку 2020 року певні співробітники Укравтодору могли сприяти фірмі «Онур» підмінити тендерну пропозицію, аби вона виграла тендер на ремонт ділянки одеської траси вартістю 65 млн євро. Європейці зажадали від керівника Укравтодору, аби він відсторонив від європейських проєктів чотирьох конкретних клерків, і Олександр Кубраков виконав цю вимогу.

Контури антикорупційного «десанту» наразі невідомі, але вже зрозуміло, що рівень проникнення європейців у схеми Укравтодору буде вищим, ніж раніше.

І, можливо, їм удасться проникнути так глибоко, що будівництво доріг в Україні перестане бути тим, чим стало при Володимирові Зеленському, — найбільшою годівницею політичних корумпантів нового режиму.

Основна схема «дорожнього крадівництва»дуже проста.

У вартості будь-якого ремонту/будівництва доріг 85% становить вартість будівельних матеріалів як товару.

Тобто,

> з 100 млн грн на ремонт дороги ви маєте віднести 85 млн у магазин за асфальт, щебінь тощо. На зарплати, прибуток, податки і оплату будівельної спецтехніки спрямовують жалюгідний залишок у 15 млн грн.

Тобто,

> **нечистим на руку гравцям достатньо завищити вартість будівельних матеріалів** (прикладів безліч), і далі все просто.

> **«Маржа» через «скрутки» обготівковується в «конверти» та розподіляється серед усіх, кому потрібно.**

Оскільки йдеться про десятину від усього держбюджету, то крихт від розпилу вистачає багатьом.

Крихти долітають і до СБУ,

> **яка вже десятиріччями споглядає на будь-який схематоз загальноукраїнського масштабу через інкасаторське віконце.**

До Ірини ***Венедіктової*** крихти долітають у вигляді рятувального кола.

> Вона нещодавно зловила переляк від можливої відставки, а відтак, улаштувала ревізію усіх (!) справ усіх регіональних прокуратур на предмет плюс-мінус перспективних проваджень щодо розкрадань на дорогах. Розмір її теки зі справами невідомий, але він точно буде солідним аргументом у мотивації Зеленського залишити її на посаді.

Державна аудиторська служба зайняла страусову позицію, оскільки чи то не змогла, чи то не схотіла домогтися розривання жодної угоди, укладеної на тендерах з очевидними порушеннями.

І всі разом радо кивають на інститут державної експертизи, який з часів Януковича курує голова Київського науково-дослідного інституту судових експертиз Олександр Рувін. Його колеги не спромоглися знайти жодної серйозної проблеми у великих ремонтників ні щодо якості, ні щодо ціни їхніх робіт.

З погляду справжньої правоохоронної діяльності, найглибше просунулися детективи НАБУ.

> Їм у кооперації з Центральним антикорупційним бюро Польщі вдалося взяти Славоміра ***Новака***, що очолював ***Укравтодор*** за часів ***Кононенка—Порошенка***.
>
> Відразу після затримання у липні стало відомо, що йому інкримінують отримання хабарів від учасників тендерів Укравтодору.

І тут почалося найцікавіше — українське і польське розслідування пішли з різною швидкістю.

> Польські слідчі стали допитувати всіх причетних і запідозрили не тільки Новака як хабароотримувача, а й підрядників як хабародавців.

Натомість українське слідство забуксувало.

> Я подав запит до Офісу генпрокурора з питаннями, чи розслідується в Україні так само, як у Польщі, причетність компаній «Онур» і «Альтком» до хабарів і чи планується вручення будь-яким особам підозри у вчиненні злочину, передбаченого статтею 369 Кримінального кодексу України — «Пропозиція, обіцянка або надання неправомірної вигоди

службовій особі».

У Венедіктової зволили сказати лише одне: в рамках українського кримінального провадження №52019000000000809 підозру повідомлено лише Новаку за частиною 4 статті 368 ККУ як хабароотримувачу.

А от на питання про підозри хабародавцям за статтею 369 ККУ відповідати відмовилися, сховавшись за таємницю слідства.

1) Фактично це означає, що улюбленцям Укравтодору обвинувачень у дачі хабарів не висували.

2) Більш того, є підстави вважати, що ці улюбленці Укравтодору перебувають під омофором офісу президента.

Виявилось, що

обшукані детективами підрядники Укравтодору відбивали і відбили вилучене під час обшуків добро (гроші, телефони тощо) через Вищий антикорупційний суд.

Із судового реєстру стало відомо, що адвокатом обшуканих за цією справою є Кім Веремійчук. Раніше він був помічником нардепа Святослава ***Олійника*** з групи юристів Андрія ***Портнова***, що з 2000-х років працювали здебільшого на Ігоря ***Коломойського***.

Але останнім часом ***Веремійчук*** відомий як співвласник адвокатських об'єднань «Призма» і «Енджі Лекс».

Разом із ним їх бенефіціаром значиться Юрій Іващенко — партнер заступника голови офісу президента Андрія Смирнова по фірмі Smyrnov Law Office. Того самого Смирнова, який прийшов у ОПУ під шлейф чуток про близькі стосунки з тим самим Портновим і разом із яким на Банковій з'явився скандально відомий Олег Татаров, що його НАБУ якраз хоче затримати за хабарництво.

Ще раз

— партнери заступника голови офісу президента захищають бізнесменів, що є одними з найбільших учасників програми президента Володимира Зеленського «Велике будівництво».

Додамо ще одну траєкторію зв'язків.

Юрій Іващенко колись був одногрупником Олени Лукаш, 2013 року став її заступником у Міністерстві юстиції, а потім — її адвокатом по справі щодо розкрадань у Мін'юсті. Андрій Портнов, який публічно захищав Лукаш, називав Іващенка «нашим колегою».

У фірмі «Енджі Лекс» у 2019 році партнером Веремійчука та Іващенка був адвокат Ігор Черезов. Він відомий як адвокат екскерівника державної «Об'єднаної гірничо-хімічної компанії» Руслана Журила за справою НАБУ. Прокурорами у цій справі, що на певному етапі ледь не завершилася мировою угодою прокурорів з підозрюваним, були Володимир Кричун і Тарас Щербай із САП. У свою чергу, Щербай є процесуальним керівником у справі НАБУ щодо Новака, за якою прокуратура досі не наважилась оголосити підозри хабародавцям з улюблених фірм Укравтодора.

Не оголошуючи підозри підрядникам Укравтодору за хабародавство, правоохоронці тим самим консервують систему трансляції досвіду у поколіннях.

Коли після зміни влади молоде вино державних менеджерів потрапляє у старі міхи бувалих підрядників, завжди стається одне й те саме.

Хоч скільки міняй Новака на Кубракова, Кононенка на Шефіра, але непокарані носії інституційної пам'яті розбестять кого завгодно.

Емре Караахметоглу з «Онуру» чудово знаходив спільну мову і з Борисом Колесніковим за часів Януковича (тоді турецька фірма разом з «Альткомом» була улюбленим ремонтником доріг до Євро-2012), і з усіма очільниками Укравтодору при Порошенку, і особисто з Володимиром Зеленським, ще коли він гастролював у турецькому готелі «Онуру».

Рецепт розриву цього ланцюга простий і складний водночас — це політична воля на справжнє переслідування злодіїв.

Наприклад,

у США картелістів не просто штрафують.

> Нещодавно там реально запроторили до в'язниці директора однієї з фірм картелю виробників консервованого тунця. Його фірма винна в завищенні ціни консервів «лише» на 8% унаслідок цінової змови з «конкурентами». І директор отримав три роки реальної тюрми. За 8%.

Тепер поверніться до початку статті і **подивіться, наскільки завищені ціни у дорожнього картелю України.**

***

№ 1.191

Олександр Ткаченко, міністр культури та інформаційної політики України

2023-01-14

Культурний фронт довів свою користь, тому він потребує подальшої підтримки

Минулий 2022 рік став для всіх галузей української культури справжнім випробуванням на стійкість

– зруйновано понад 446 пам’яток, 20% митців виїхали за кордон, рекламний ринок впав на 63%, а “простій” і “скорочення” йшли пліч-о-пліч з працівниками креативних індустрій.

Попри все культура України не лише вистояла, й пролунала на весь світ, заручившись його підтримкою:

гурт “Калуш” переміг на Євробаченні, 9 російських каналів залишили медіапростір ЄС, українські митці провели понад 2500 акцій, Ukrainian Freedom Orchestra гастролював по Великобританії, Ірландії, Франції, Німеччині, Нідерландах і США, зрештою, українська пролунала з аудіогіду у Луврі. Про те, які питання досі актуальні у 2023 “році незламності”, та про плани на майбутнє говоримо з очільником Міністерства культури та інформаційної політики Олександром Ткаченком.

***

- Пане міністре, пропоную розпочати нашу бесіду з резонансної теми. За указом Президента у грудні було створено міжвідомчу комісію щодо перевірки використання майна Нижньої Лаври УПЦ МП. Які проміжні результати?

- Комісія розпочала свою роботу. Швидше за все, конкретні результати будуть наприкінці січня. Єдине, що можу сказати, робота комісії на цей час триває, і нам варто чекати певних висновків.

- Почаївська лавра - наступна на перевірку?

- За результатами роботи цієї комісії може постати така потреба - принаймні я її не виключаю. Оскільки до використання майна в цій лаврі також були запитання.

- Третім великим центром для УПЦ МП є Святогірська лавра - вона теж на черзі?

- Почаївська та Києво-Печерська лаври належать державі, а Святогірську, здається, контролює обласна рада. Тобто це підпорядкування не наше, місцевої влади, тому вона (влада - ред.) має ініціювати цей процес. Не знаю, як там буде. З огляду на воєнні дії, я гадаю, що варто вирішити питання з приводу Києво-Печерської лаври. Ймовірно, після Почаївської, а вже потім рухатися далі.

- У Дії 60% українців проголосували за перенесення Різдва на 25 грудня. Це є показником світського характеру свята чи реальної потреби в оновленні церковного календаря?

- Переважна більшість православних церков святкує саме 25 грудня за новоюліанським календарем. Між тим, друга офіційна дата - 7 січня - зберігається. Зміна дати обговорювалася давно. Це, насправді, порушує прозаїчні питання. Ми всі живемо за григоріанським календарем і святкуємо Новий Рік 1 січня. Якщо дотримуватися релігійного календаря, де Різдво припадає на 7 січня, то про Новий Рік 1 числа варто забути, бо триває піст. По цих питаннях мають ухвалити рішення синоди церков, найперше ПЦУ та УГКЦ. Безперечно, з огляду на російську агресію до суто релігійного питання додалася громадянська позиція.

1. БОРОТЬБА З РОСІЙСЬКИМИ НАРАТИВАМИ В УКРАЇНІ ТА СВІТІ - ТРЕК 2023 РОКУ

- Ще однієї темою на слуху є санкційна політка України щодо російських публічних діячів. РНБО підтримала це рішення - 119 фізичних осіб строком на 3-10 років отримали, зокрема, майнові обмеження. МКІП долучилося до формування списку. Чому важливі ці санкції проти Нетребко, Якубовича й інших?

- Очевидно, що москва використовує медіа та культуру як знаряддя війни. Санкції, що їх впроваджує українська влада проти російських артистів - не лише символічний крок всередині країни, а й стимул для того, щоб розширити ці санкції на міжнародній арені, зокерма в ЄС та США.

Наскільки я знаю, у межах комісії Єрмака - Макфола це питання також обговорювалося. Підтримувати війну проти України, **продовжувати сюди їздити з гастролями - у світ, який вони називають "якимось неправильним" (не цитуватиму їх) - це, на мій погляд, цинічно. Ми ж не циніки, тому треба з цинізмом боротися. Нехай виступають у межах Тайги та Сибіру.**

- Повалій, Лорак, Кіркоров, Басков ще зберігають звання Народних артистів України. Які законодавчі кроки пропонує МКІП задля скасування цих звань?

- Наразі законодавчого механізму позбавлення звань чи орденів не існує - лише є можливість нагороджувати. **Зараз ми реєструємо проєкт закону, який розробило міністерство, про подолання наслідків русифікації.** Він містить норми, що дозволять державі позбавляти пісанкційних осіб звань чи орденів. З боку колег-депутатів є повне розуміння та підтримка ініціативи.

- *Як швидко* це може статись?

- Є певна процедура проходження реєстрації цього закону. Зараз він знаходиться на підтвердженні в різних міністерствах, потім його винесуть на ухвалення уряду, після цього спрямують до парламенту.

- Це кілька місяців?

- Я думаю, що такого роду закони - **це питання тижнів**.

- Чи вплине цей закон на ситуацію з *перейменуванням* Київської музакадемії ім. Чайковського? Чи хвилюватися викладачам закладу про свої наукові праці, присвячені цьому діячу?

- **Може і вплине.** Я думаю, що жодного стосунку до наукових робіт це не матиме. Під час дискусії аргументи на зразок того, що Чайковський мав козацьке коріння, прибирається простим висловлюванням путіна, який вважає його, а також Достоєвського й Пушкіна, так би мовити, посланцями російської культури.

- На Ваш погляд, що гірше - створити чи поширити пропагандистський меседж?

- І те, і те. Я не бачу великої відмінності, бо в сучасному світі між створенням та розповсюдженням - клік однією мишкою.

- Тож санкції для тих, хто генерує ідеї для пропаганди - ідеологів, науковців та експертів, та тих, хто ці ідеї поширює, зокрема медійників, не відрізнятимуться?

- Ми запропонували нашим міжнародним колегам в рамках підготовки інформаційного Рамштайну ідею щодо криміналізації на міжнародному рівні статей проти пропагандистів - тих, хто розповсюджує пропаганду в усьому світі: власне, проти ініціаторів-керівників і тих, хто бере в цьому участь. У цьому питанні важлива підтримка наших партнерів, бо криміналізація цих статей в світі значно посилює вагу такого рішення.

- Щодо інформаційного Рамштайну. Ви запропонували 7 пунктів. Що це за кроки?

- З нових ідей - зазначена криміналізація статей проти російських пропагандистів, робота з хайтек-компаніями: із соціальними мережами і OTT-платформами. Також це робота з розповсюдження санкцій не лише в країнах ЄС, але й в усьому світі. Зокрема, у країнах так званого "глобального Півдня", де досі велика присутність російських медіа. Крім того, це координація дій щонайменше ЄС для протидії наративам російським наративам та їхньому розповсюдженню.

- Чи визначено, де проходитиме зустріч ?

- Проводимо перемовини із нашими французькими колегами. Є певні ініціативи з боку президента Макрона. Тож намагаємося узгодити наші позиції для того, щоб у межах, які будуть обговорені, зробити міжнародний форум або в Парижі, або, якщо буде затримка, то у Варшаві.

- Тобто, перевага надається Франції?

- Так. Бо там ведеться робота стосовно порушення на світовому рівні питання інформаційної безпеки.

- Ви закликали усунути російську ілюстраторку Анастасію Архіпову з посади голови комісії на міжнародному конкурсі ілюстраторів імені Ганса Крістіана Андерсена. Прокоментуєте результати цього заклику?

- Її усунули від керівництва. Сьогодні (12 січня - ред.) отримав повідомлення, що нас підтримують 12 секцій Євросоюзу, але нам потрібно вести роботу з іншими країнами, аби було вирішено питання з **приводу самої присутності в цих секціях росіян**.

- І як масштабувати цей досвід?

- На початку війни більше ста інституцій відмовилися з ними співпрацювати - найбільше музеї і театри. У міжнародних організаціях цей процес складніший: наприклад, у ЮНЕСКО знадобилося багато часу, аби

представник росії перестав очолювати комітет зі збереження спадщини. Рішення, які ми ініціюємо, зокрема, позбавлення права голосу в таких поважних організаціях, потребують якщо не консенсусного, то згоди переважної більшості голосів країн-членів. Тож це кропітка робота з аргументації.

- Одним і треків МКІП на 2023 рік в інформполітиці є *підтримка платформи іномовлення* - у бюджеті України закладено майже 2 млрд грн на це. Передбачається *розширення мовлення за кордоном*? Які країни найперше мають побачити телеканал FreeДом?

- Ці кошти виділені не лише для 1) міжнародної платформи інфомовлення. Вони передбачають проведення відповідних 2) мистецьких конкурсів та активізацію роботи з 3) виготовлення контенту в Україні - саме на це спрямована переважна частина цих коштів.

Певна частина піде і на продовження роботи ***FreeДом*** для ***посилення*** не лише їхньої російськомовної редакції, але й англомовної та арабськомовної версій.

- Для арабської мовної версії залучаються українські фахівці чи іноземні?

- Залучаються "нейтівспікери". Із російськомовною платформою налагоджений процес, потреба є в **посиленні** інших редакцій.

- *Як їх посилити*?

- Щоб перебити "Раша Тудей", треба 1) набагато більше коштів, тому ми маємо бути 2) креативними та використовувати 3) сучасні платформи для розповсюдження контенту. Ми можемо давати правдиві факти - і тут сила на нашому боці.

А от яким чином зацікавити і розширити охоплення

- це завдання, перед яким ми стоїмо і працюємо над його вирішенням.

- Міжнародні партнери в межах інформаційного Рамштайну мають допомогти?

- Так. **Ми активно працюємо для того, щоб і телемарафон, і FreeДом були включені в кабельні мережі і в OTT-платформи.** Але це значний обсяг роботи, бо платити гроші за розповсюдження контенту, як це робить Раша Тудей, ми не можемо.

- Чи стає образ українця ближчим у країнах Африки й Азії?

- Різні авдиторії потребують різного контексту. Якщо європейці знають, хто такі українці, то в країнах Азії, Африки та Латинської Америки це "терра інкогніта". Треба починати з азів. Це має бути не лише медійна інформація, а

й інший характер подачі інформації та культурні акції про багату культурну спадщину й історію України.

- Експерти наголошують, що *Закон "Про медіа"* споріднює Україну та Європу в інформаційній сфері. *Що має зробити МКІП, аби впровадження цього акту в реальне життя було успішним?*

- Наразі розпочата велика робота з підвідомчими підзаконними актами.

Найголовніше, що **Нацрада отримає повноваження до регуляції тих сфер, які знаходилися поза її відомством**.

На мій погляд,

— це "soft" регуляція, якщо йдеться про медіаплатформи.

Водночас ми отримали дороговказ для всіх медіа - можна користуватися одним законом і мати одного регулятора, а не мати шість законів і, відповідно, багато трактувань того, як існують медіа в цій країні. Крім того, коли ми говоримо про інтернет, ми знаємо, що в ЄС наразі ухвалюються нові закони на врегулювання діяльності OTT-платформ, так і впливають на хайтек-компанії і соціальні мережі. Нам потрібно буде його вдосконалювати з огляду на нові директиви ЄС.

- Протягом війни до України приїздили багато делегацій медійників задля перебирання українського досвіду. Чи застосовують вони його у своїй роботі?

- Ми презентували **дослідження *Центру стратегічних комунікацій щодо роботи іноземних журналістів в Україні***. Зокрема, під час опитування іноземні журналісти відзначили високий рівень журналістики в Україні. Думаю, що **у якомусь сенсі для західних медійників це стало відкриттям**.

Коли ще до війни **я зауважував, що українське телебачення - одне з провідних в Європі**, мені казали: "із чого ти взяв?". А реакція закордонних медійників є підтвердженням цієї тези. Які практики вони беруть - ми це питання не ставили. Навряд чи, їм потрібно виживати, як ми виживаємо, та працювати в умовах війни.

- Виставка у Музеї війни «Обережно! Ruzzкій мір» показала увесь тиск і засилля пропаганди на окупованих територіях. Чи може Україна проводити інформаційну контратаку на цих територіях?

- Якщо на деокупованих територіях інформація з України повертається у газетах, радіо та телебаченні, то до окупованих територій достукатися важче - для цього існують сучасні засоби зв'язку. **Робота щодо збільшення охоплення населення на окупованих територіях інформації проводиться.**

Не можна сказати, що там люди не мають інформації з України. Мають - але не так багато, як би хотілося з об'єктивних причин.

ОСНОВНІ РЕЗУЛЬТАТИ ДОСЛІДЖЕННЯ

ДОСВІД КОМУНІКАЦІЇ З ДЕРЖАВНИМИ ОРГАНАМИ

Загалом, зважаючи на безпрецедентну ситуацію в Україні, представники медіа оцінювали досвід комунікації з державними органами скоріше як позитивний. Однак, вказували на низку проблем. Так спільними недоліками для більшості державних органів є незрозумілий для журналістів процес подання запитів, відсутність переліку чітких офіційних контактів або реакції на запити. Особливо, якщо вказані тільки офісні контакти, а люди працюють віддалено. Схильність контактувати через непрямі та неофіційні канали, залежність ситуації від професіоналізму прес-команди. Загалом довготривалий процес комунікації та узгоджень. Ці особливості створюють, на думку представників медіа, ситуацію нерівності доступу і ускладнюють комунікацію для багатьох журналістів.

> Було дуже складно і досі майже неможливо дізнатися, до кого потрібно звертатися, коли хочеш організувати інтерв'ю з президентом Зеленським, чи з паном Кулебою, чи з керівником армії.
>
> Журналіст, Данія.

Офіс Президента

Тільки 22% серед опитаних представників медіа, які намагалися домовитися про інтерв'ю або зустріч із президентом чи його речниками, зрештою вдалося це зробити. 16% респондентів, які контактували з Офісом президента один раз, скаржилися на те, що не отримали відповіді на свої звернення або взагалі не змогли сконтактувати з потрібними людьми.

Серед тих, хто мали більш-менш успішний досвід комунікації (16% опитаних), переважно представники великих медіа компаній, де окремий співробітник (шеф-редактор, керівник) або український фіксер вели перемовини з представниками Офісу протягом тривалого часу. Додатковим фактором успіху в перемовинах 23% респондентів називали наявність персональних неофіційних контактів або попередню історію зв'язків з ОП.

Також навіть після попередньої домовленості, представникам медіа доводилося чекати на інтерв'ю протягом тривалого часу. Респонденти пояснюють це надмірною завантаженістю ОП через безпрецедентні події і ставляться з розумінням. Однак, для значної частини опитаних фактор часу був основною причиною, з якої вони мусили припинити спроби комунікації з ОП або навіть не намагалися таку комунікацію розпочинати, оцінюючи свої шанси вчасно отримати необхідну інформацію, як занизькі.

- Який меседж ми маємо туди донести? "Україна пам'ятає про вас"?

- Достатньо просто надати можливість слухати українське радіо, читати новини. Самий факт того, що люди отримуватимуть інформацію з території України, зокрема, присвячену самим окупованим територіям.

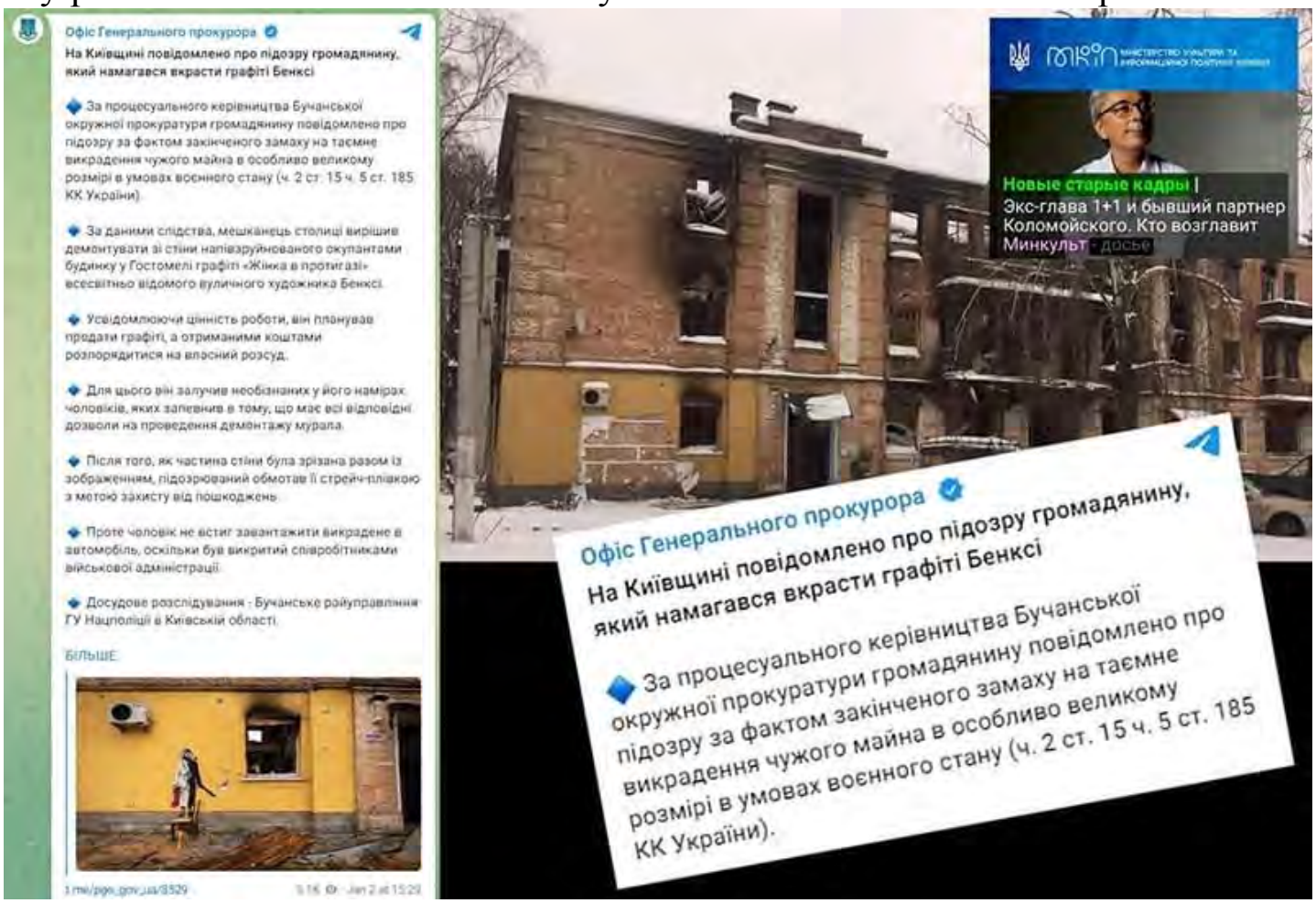
2. УКРАЇНСЬКА КУЛЬТУРА ОЧИМА ЄВРОПЕЙЦІВ

- Ви згадували, що є запити від кількох європейських країн про проведення *Сезонів української культури*. Зокрема, нещодавно обговорити таку можливість із мером Брюсселя Філіпом Клозом. *Як презентуватиме себе Україна*, зважаючи на те, що в Брюсселі з'явиться мурал та відбудеться виставка "Авангардна історія України"?

- Давайте окреслимо поняття ***"Сезони української культури"***.

Це - зосереджена в досить невеликому проміжку часу **бурхлива активність**, тобто не мурали чи виставки, які ми проводимо періодично, або не гастролі оркестрів. **Під час Сезонів відбудуться кілька подій одночасно:** концерти різних колективів, виступи поп-зірок, виставки артефактів тощо, що триватимуть впродовж тижня або 10 днів. Ми ведемо переговори як з французами, так і з німцями.

Коли ж ми говоримо про **конкретні точкові акції** - вони тривають постійно, їх було вже понад 1000. Незабаром буде імерсивна виставка у Парижі, як і мурал у Брюсселі.

- Чи комунікує МКІП з британським художником *Бенксі*?

- *(Посміхається)* Я хотів би побачити людину, яка з ним комунікує, тоді б сконтактувався з цією людиною.

Ми комунікуємо з місцевими представниками влади для того, щоб зберегти його роботи. Малюнки потрібно або консервувати, або перевезти те, що можна, задля збереження в одному з музеїв.

Насправді, **різне ставлення до того, де їх зберігати і як**: у громадах чи поза ними. Однак **певні домовленості вже є, ми чекаємо на їхнє втілення.**

3. МІСЦЕ КУЛЬТУРИ СЕРЕД ВІЙСЬКОВИХ ПРІОРИТЕТІВ

- Повертаючись до культури, зазначу, що бюджет на цю галузь становить 8,7 млрд на 2023 рік. Чи можливо було уникнути зменшення фінансування більш ніж на 3 млрд (порівняно з 2022 роком) під час війни?

- Військовий час передбачає військові пріоритети. Тому ми сподіваємося, по-перше, на перегляд бюджету впродовж року за можливості. По-друге, ми ініціювали ідею акумулювати по 1% від мінкультів країн ЄС на підтримку найперше тих митців, які продовжують працювати в Україні. За різними даними, від 70% до 80%. Тому для нас важливо поновити адекватне фінансування і УКФ, і УІК. Причина дуже проста - **у нас культурний фронт довів свою користь**, **тож потребує подальшої підтримки**.

- Спроможність яких галузей культури викликає у Вас як у міністра занепокоєння у 2023 році?

- Перше - це ***збереження*** наших артефактів і спадщини, консервація пошкоджених пам'яток. Друге - ***відновлення повною мірою роботи митців*** з усіх сфер, які представляють як мистецтво та культуру, так і креативні індустрії.

- Щодо першого Вашого побоювання, відбувається співпраця з міжнародними партнерами, а також військовими обласними адміністраціями щодо *консервування пошкоджених об'єктів*?

- Багато з цих об'єктів культурної інфраструктури продовжують працювати.

Перша назріла проблема, – це **постачання генераторів**. Наразі десятки приладів поставлені від Польщі, Литви, Естонії, від ЮНЕСКО. Буквально сьогодні дізнався, що буде з боку Франції також постачання. Тобто, певні джерельця генераторів ідуть. Але відстань між тим, що потрібно - близько 4 тис. генераторів - і тими десятками, які зараз надходять, досить велика.

- **Друга проблема** - це **матеріал для утеплення** на час війни **для подолання різних пошкоджень**, але з цим простіше. Тут ми намагаємося знаходити як

місцеві органи влади, так і донорів, спонсорів, міжнародні організації, такі як ALIPH, які надають суттєву допомогу, **що сягає мільйонів доларів**.

чинності див. абзаци четвертий, п'ятий пункту 1 розділу II Закону № 1423-IX від 28.04.2021, з урахуванням змін, внесених Законами № 2268-IX від 22.05.2022, № 2566-IX від 06.09.2022}

цінна історична забудова - сукупність щойно виявлених об'єктів культурної спадщини, пам'яток культурної спадщини, які є містоформуючим об'єктом історичного ареалу населеного місця.

{Статтю 1 доповнено абзацом двадцять дев'ятим згідно із Законом № 1423-IX від 28.04.2021 - щодо набрання чинності див. абзаци четвертий, п'ятий пункту 1 розділу II Закону № 1423-IX від 28.04.2021, з урахуванням змін, внесених Законами № 2268-IX від 22.05.2022, № 2566-IX від 06.09.2022}

{Стаття 1 в редакції Закону № 2245-IV від 16.12.2004}

- Український бізнес долучається?

- Так, певною мірою **приємно констатувати, що періодично ми бачимо руку підтримки бізнесу для сфери культури**.

Але більше бізнес зосереджений на допомозі армії, відновленні шкіл чи на організації пунктів незламності.

- Щодо *зруйнованих пам'яток на окупованих територіях*. *Чи ведеться їх облік?*

- **Ми намагаємося** зібрати інформацію. На деокупованих територіях робота експертів триває – це зрозуміло. На окупованих - ми можемо

користуватися лише інформацією з других-третіх рук.

І це непросто. Є відеофіксація – безперечно, ми беремо до уваги.

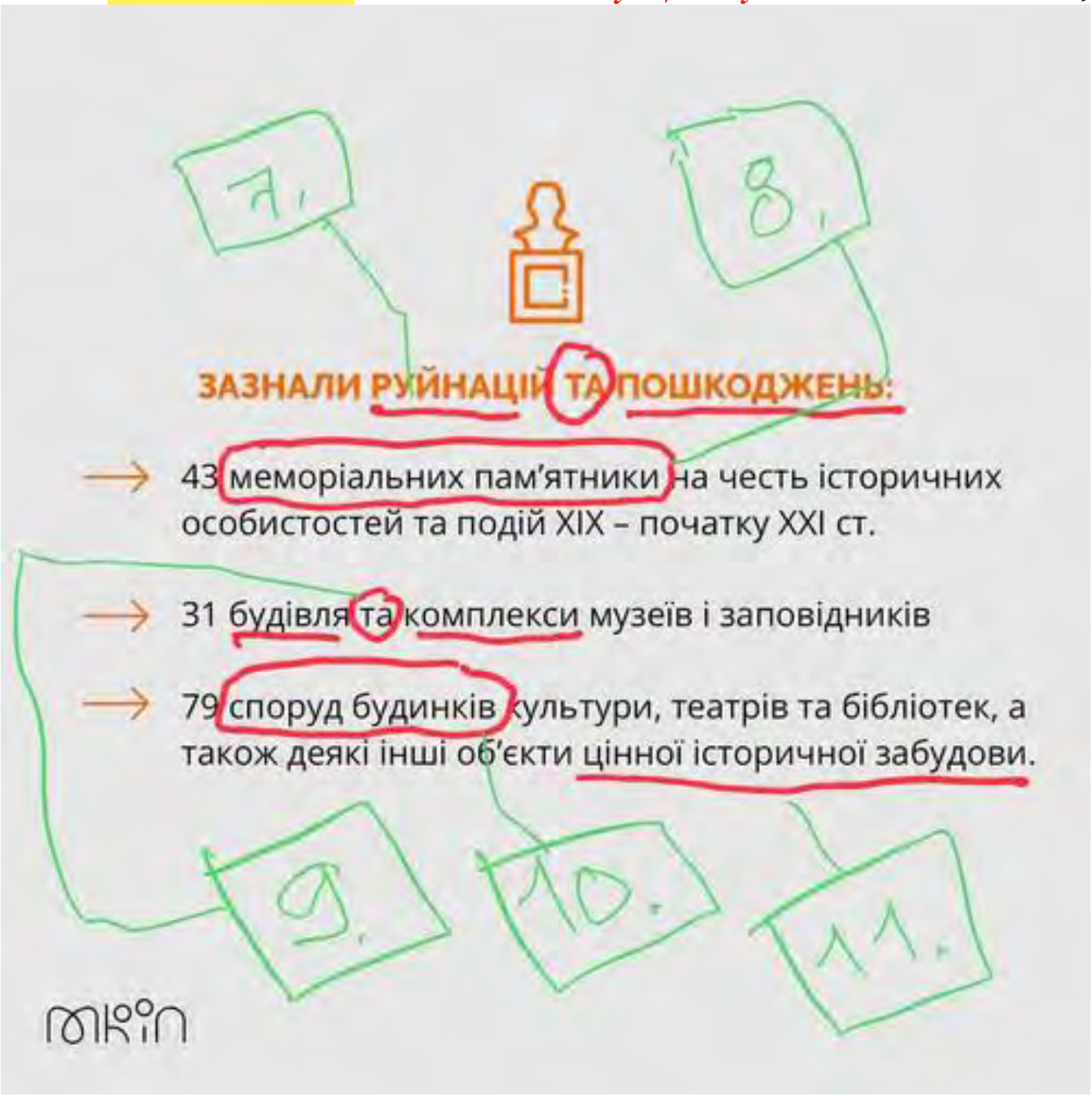
Важливий інший трек: завадити нелегальному трафіку артефактів, які росіяни вкрали на території України, і мати точний перелік викраденого.

Такий перелік вже **складається**.

- ***Там багато пунктів?***

- **Ми зараз не будемо про це говорити**. Якщо території окуповані – певні реєстри у нас існують, але вони потребують перевірки.

- Чи внесено зміни в *плани евакуації музейних експонатів*,

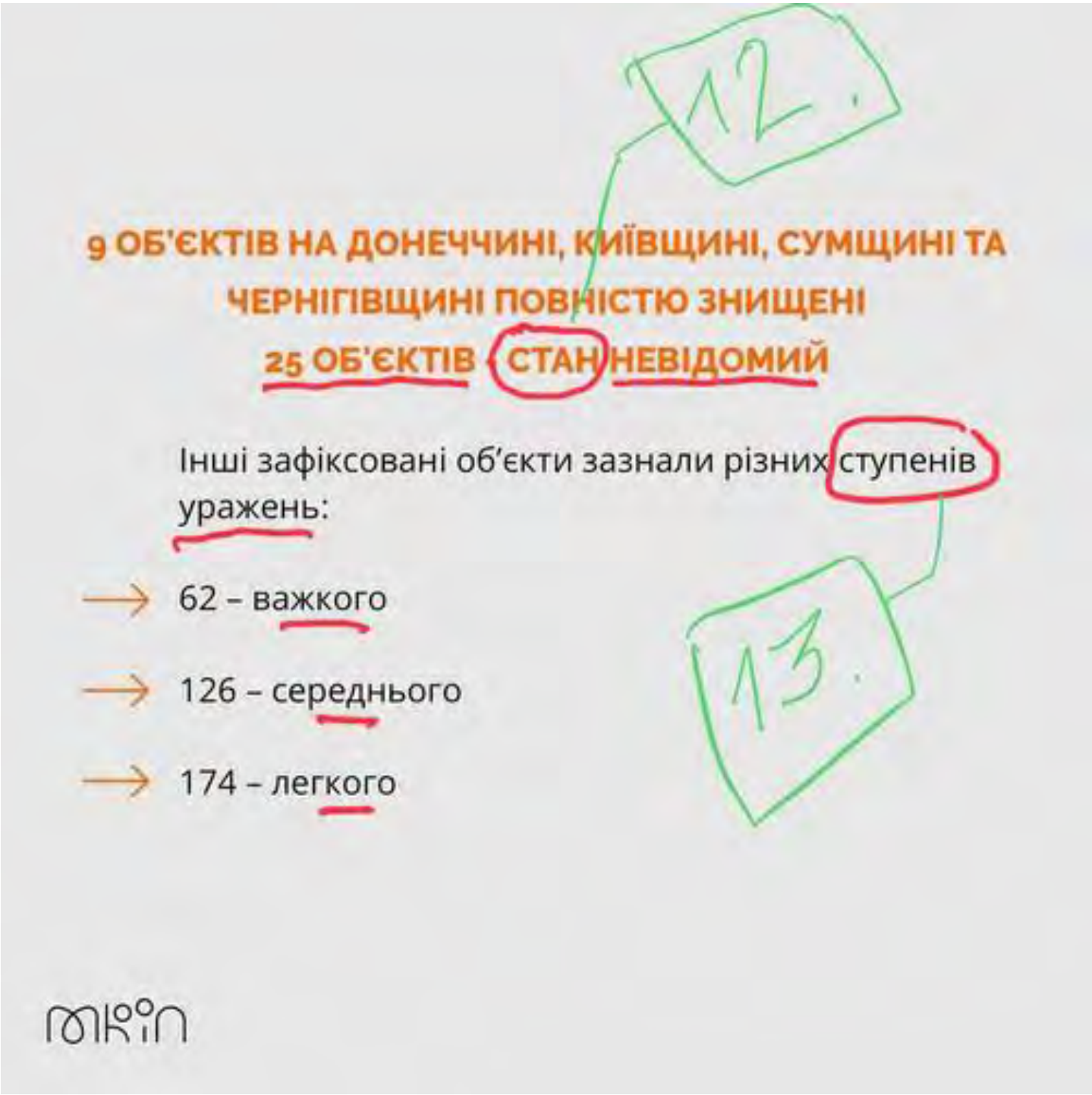

враховуючи досвід та втрати під час війни?

- Факт, що **потрібно переглядати** правила евакуації пам'яток, які існували до війни, зараз ми не просто усвідомлюємо – така **робота триває.**

Наразі вона для службового користування, тому ділитися подробицями не буду.

Нагадаю лише, що **за період війни перевезено понад 160 тис. артефактів** у безпечні місця - це напевне найбільша евакуація з часів

Другої світової війни.

- А що з рекламною галуззю? Ви казали, що закон про рекламу закриє вимоги ЄС щодо аудіовізуальних послуг. Що Ви очікуєте від нього?

- Ми розпочали з колегами роботу щодо з'ясування перспектив медійного ринку під час та після війни. **Реклама сьогодні присутня на різних носіях - і онлайн і офлайн, тому потребує спільної регуляції, за аналогією з медіа і Нацрадою.**

Я сподіваюся, що цей закон внесе корективи щодо тих рекламодавців, які полюбляють розміщувати рекламу на піратських сайтах. З боку законодавства у питанні про фінансування піратів має бути поставлена крапка.

- Яким буде покарання?

- **Давайте** подивимося на ініціативи законодавців. Я знаю, що це обговорюється, але фінанальної версії немає, і мої здогадки можуть завести не в той бік.

- Чи робитиме якісь кроки МКІП, аби *повернути митців*?

- Для того, щоб ми не втратили наші таланти, нам потрібно не лише їх повертати, а й створювати нові можливості, аби їм було де і як працювати, і загалом мати мету працювати в Україні. Тож **необхідні ресурси, яких поки у нас немає**. **Це великий виклик знаходити можливості як в українському бюджеті, так і в бюджетах наших донорів, щоб вага культури під час війни не була втрачена.** Тож ми надзвичайно вдячні Європі за ті мільйони євро, що виділяються на підтримку діячів культури та журналістів, які виїхали з України.

Водночас задля подальшої підтримки митців потрібно інвестувати в проведення фестивалів, продовження промоції української культури за кордоном. Поки ми спираємося на допомогу наших партнерів, але після війни цю промоцію потрібно буде продовжити за рахунок Української держави. Ми бачимо великий інтерес до української культури, і його не можна зменшувати.

- Після війни теж буде підтримуватися інтерес, налагоджений за час війни? Такий план?

- Саме так. Для нас відкриті різні фонди, зокрема, Eurimages і Креативна Європа. Також розвиваються різні колаборації з культурними інституціями, що значно полегшує проникнення (в хорошому розумінні) наших мистецтв чи культурної спадщини на провідні майданчики в світі.

- І наостанок - як Ви оцінюєте розвиток подій навколо *Довженко-центру?* Новий конкурс на очільника інституції поверне ситуацію в конструктивне русло?

- **Найперше мають бути виконані домовленості, досягнуті під час зустрічі представників Довженко-Центру та Держкіно**, власне, про **зупинити реорганізацію в той спосіб**, в який вона відбувається зараз.

У цьому сенсі **головне питання, яке нас турбує, - збереження колекції**.

Я думаю, що на це може позитивно вплинути і конкурс на керівника.

***

№ 1.192

У найновішому звіті Том Купер (а) міркує про перепризначення ґерасімова та суровікіна, що нам, якщо чесно, до самої... шкварки, потім (б) сумує про втрату Соледару, в чому ми ще, загалом, досі не впевнені, й наприкінці (в)

міркує, чи вистачить українцям свого та натівського озброєння, щоб нищити росіян у тому темпі, в якому мобіки поступають на фронт. Доволі повчально.

Оригінал тут: https://medium.com/@x_TomCooper_x/ukraine-war-13-january-2023-16776827f0fe

За спільний переклад дякую Микола Ковальчук та Anton Shygimaga

ТОМ КУПЕР

ВІЙНА В УКРАЇНІ, 13 СІЧНЯ 2023 РОКУ

[Опубліковано у п’ятницю, 13 січня, о 13:25 за Києвом]

Вітання всім!

Сьогодні хочу обговорити

1) **нещодавню «реформу» у верхівці російського командування, а також, звісно,**
2) **ситуацію в районі Соледара–Бахмута.**

Гадаю, слід змінити підхід до аналізу рішення путіна призначити керівника ґенштабу ґерасімова командувачем об’єднаного угрупування російських військ (в Україні):

> — тобто командувачем путінської «спеціальної воєнної операції». Просто я ніяк не збагну, чому всі на Заході сприймають це як «пониження» суровікіна?

Пані та панове: ми тут не про романи Тома Кленсі говоримо — а про гадюшник, знаний як «владні кола москви». Тут «поганці» анітрохи не вишукані й не носять пошитих на замовлення костюмів, це грубі й вправні у безжальній боротьбі за владу негідники.

> Для них має значення тільки 1) власне становище, 2) вплив і 3) гроші.

Попри всю свою помпезну кар’єру, ще три місяці тому суровікін був «ніким» у російській військовій вертикалі. АЛЕ його великий ротяка виявився корисним для путіна, який міцно тримає суровікіна за нутрощі — адже він (і його дружина) наскрізь корумповані.

Може, путін і не має політичної програми, але має великий план:

> **— задум, за яким він і далі набиратиме пропагандистські бали, щоб зоставатися при владі та зберігати популярність серед російських народних мас, що б не сталося.**

Тож,

коли путін призначив суровікіна командувачем об'єднаного угрупування військ в Україні, він і не сподівався перемоги у війні, він розраховував, що суровікін створить сприятливі політичні передумови на міжнародному рівні та додасть пропагандистських балів, потрібних путіну всередині країни.

Простіше кажучи:

> — суровікін мав навести лад на лінії фронту і зламати спроможність України продовжувати воювати.

Звичайно, можна сперечатися, чи вдалося суровікіну виконати ці завдання.

Але хіба наша думка має значення?

> **Запитайте росіян, які постійно сидять на суворій дієті путінської пропаганди, — а цим лайном їх годують уже понад 22 роки, — і всі вони як один підтвердять: немає жодних сумнівів у тому, що суровікін молодець.**

Справді, він же не тільки відновив порядок і дав їм надію на перемогу, але й здобув не одну, а цілу низку перемог:

> — зокрема, «знеструмлення України»,
>
> — «звільнення» Соледара і
>
> — «знищення Укровермахту», який тільки під Бахмутом втратив 20.000, 40.000, 60.000 осіб… (кількість зростає із кожним другим дописом у соцмережах)…

От що важливо:

> **— увесь цей час суровікін мав «становище понад законом».**

Тобто не зовсім дотримувався офіційних правил.

> **— На посаді командувача об'єднаного угрупування військ він був сам по собі, відповідав тільки перед путіним, оминаючи офіційну військову вертикаль — зокрема шойґу та ґєрасімова.**

…не забуваймо про цинічний стиль правління путіна:

> він готовий спалити будинок, убити дружину і зґвалтувати дітей [будь-якого дорогого росіянина — перекл.], в будь-який час доби і без найменшого жалю.

Якщо власник комерційно успішного підприємства [на росії — перекл.] не сплачує йому частку, якої він хоче, путін відбере це підприємство й запроторить його власника в ҐУЛАҐ за лічені хвилини.

А головне:

> **— перш ніж зробити це, він створить стоп'ятсот законних підстав, щоб звинуватити власника в тому, що той «змусив його так вчинити».**

Все це працює і в нашому випадку:

> ґерасімов — керівник ґенштабу, який затято опирався спробам путіна взяти його під свій особистий контроль (і так збільшити свою частку прибутків із традиційно прогнилої від корупції російської армії).

Відповідно, «перепризначаючи» ґерасімова командувачем об'єднаного угрупування російських військ в Україні та зоставляючи суровікіна одним із його заступників,

> **путін просто створює нове правове поле.**

Тепер ґерасімов відповідальний за успіх – або, якщо точніше, за поразку в Україні.

> **А суровікін вже просто ЧИНОВНИК.**

…а якщо хто думає, що тепер ґерасімов «буде командувати військами» – пііп: неправильна відповідь! Це завжди кладуть на заступників, бо для того ж вони й існують.

Єдиною відмінністю, в порівнянні з останніми трьома місяцями, буде та, що тепер суровікін має інформувати ґерасімова, що збирається робити. Бо я – дуже – сумніваюся, що він так робив останнім часом.

Підсумуємо:

> **— це насправді ґерасімова понизили, а суровікін пішов угору.**

…а от путін перебуває за крок до того, щоб взяти ґенштаб повністю в свої руки. ґерасімов зараз «йде по тонкій линві»:

> — як він оступиться, путін буквально згодує його акулам… а потім призначить суровікіна начальником ґенштабу.
>
> А як проти цього щось «пікне» шойґу, то врешті суровікін ще й стане міністром оборони.

…тим часом, російська публіка аплодуватиме путіну за «порятунок нації та покарання некомпетентних».

Отака в москві реальність.

2. БИТВА ЗА БАХМУТ І СОЛЕДАР

Соледар… фактично, за останні 24-36 годин росіяни втратили тут 2000-3000 солдатів. Проте вони вже заполонили ціле місто: від східних околиць до муніципальних будівель та шкіл у центрі й далі – аж до шахти №4, а, можливо, вони вже й у ній. На вчорашніх відео найманці «ваґнера» вільно походжають між висотками й у північному Соледарі. То й не дивно, що не лише пріґожин та орди його онлайн-фанів, але й дехто на Заході заговорили, що українці втратили Соледар.

З усіх практичних міркувань і незалежно, подобається це комусь чи ні, – це факт.

> Постійні масовані атаки росіян, більшості яких передували багатократні удари ТОС-1 [стріляють термобаричними, міжнародно забороненими снарядами – перекл.], завдали втрат 46-й десантній бригаді й змусили її відійти на західний берег річки Бахмутки.

Таким чином,

> **— Соледар втрачено й лінія фронту зараз проходить уздовж річки та траси Т0513 – принаймні в цьому секторі.**

Вранці росіяни почали наступ у напрямку Солі (котру, вочевидь, утримує 77-ма аеромобільна бригада).

На захід і на південь від Соледару,

> станом на вчорашній ранок, 12-та бригада оперативного призначення ЗСУ та 3-й полк сил спецпризначення, підкріплені підрозділами 17-тої танкової бригади, зуміли утримати росіян на віддалі від Т0513, окопавшись на пагорбах на захід від траси й у той спосіб контролюючи територію внизу й, відповідно, всі напрямки можливого руху російських підрозділів.

Далі на південь…

> — упродовж останніх 24 годин 24-та механізована бригада (вочевидь, підкріплена 4-тою танковою) постійно зазнавала несподіваних атак росіян, що рухалися від Соледара вздовж Бахмутки. Українці зазнали втрат убитими й пораненими, а також втратили кілька бронемашин, бронетранспортерів та позашляховиків. Не всі атаки росіян були вчасно помічені. Втім, 24-та механізована й далі утримує Красну Гору.

Ще далі на південь…

> — не певен, що в північно-західному секторі Підгороднього залишились якісь українські підрозділи. росіяни продовжують звідти наступати в

західному напрямку на північні околиці Бахмута: наскільки знаю – без успіху.

І ще далі на південь…

— постійні й масовані атаки росіян дали їм можливість знову просунутися до північно-східних та південно-східних околиць Бахмута.

Тепер південь Бахмута…

— Росіянам вдалося змусити 71-шу єгерську відступити з північної частини Опитного до південних околиць Бахмута. Тобто, вони контролюють дві третини Опитного, а північний сектор села тепер є «полем бою» – іншими словами, українці також втратили Опитне.

Нарешті, Кліщіївка…

— 53-тя механізована та полк ім. Джохара Дудаєва порвали на шмаття всі лобові атаки росіян зі сходу. Однак, росіяни продовжили штурмувати "пусту" південну ділянку села (яке утримувала 4-та бригада оперативного призначення та підрозділи 28-мої механізованої), в напрямку українських позицій на схилах південно-західніше Кліщіївки. Вони мали намір атакувати 53-тю з флангу, з півдня. Для росіян це так само ввжається "просуванням", хоч і вистеленим трупами їхніх солдатів. Проте, поза сумнівом, вони й далі тиснуть уперед, "наче подуріли".

Загалом, тепер це є битвою сили волі з обох боків – та логістичних систем.

Обидві сторони мерзнуть, втомилися, росіяни ще й голодні – а ще їхній артилерії бракує снарядів через проблеми із логістикою (а не через нестачу, як заявляє багато хто на Заході).

Вони **мруть сотнями**.

Причиною того, що вони далі йдуть вперед, є те, що росіяни геть показилися:

— тут і перекладання провини за загибель військових на недолуге командування, і сила українського спротиву – і той факт, що ніхто від Калінінграда до Владивостока не має поняття, як вирішити всі їхні проблеми.

Їхня мораль не існує як категорія, однак їхній дух і далі тривкий, бо путін переконав їх у тому, що це – єдиний спосіб врятувати батьківщину, через це вони мерщій біжать вмирати – сотнями.

Українці мають сильний дух та рішучість, але не мають засобів – буквально – для знищення росіян такими швидшими темпами.

Вони мають більше тактичної вправності, зазвичай ведуть бій із захищених позицій, тож зазнають меншого враження від ворожого вогню, тому “гинуть лише десятками”.

Немає сумніву, що НАТО надало їм купу зброї, але в загальному підсумку вони все ще там, де й були у лютому-березні минулого року.

Левова частка їхнього озброєння – радянського виробництва; те, що постачає НАТО, додає точності, але вогневої міці, щоб повбивати всіх росіян, що валять у їхньому напрямку, все ще бракує.

Отже фактично, питання полягає от у чому:

— чи зможе (і як довго) путін – тобто суровікін – надалі накачувати цей бій тисячами мобіків та вагнерівського криміналітету – та ще й у масштабах більших за швидкість, із якою українці їх відстрілюють?

Чи можуть підрозділи ЗСУ надалі відстрілювати всіх, хто лізе у їхньому напрямку?

Немає сумніву:

— минулого тижня путіну, суровікіну та – особливо – прігожину вдавалося кратно пересилити українську вогневу міць. Їхня кількість перевищила якість.

Тим часом, всрф видихається – але й суровікін вже підвозить нові сили в бік лінії фронту.

А тоді все повториться – і розпочнеться ще одна хвиля мобілізації на росії, і триватиме вона допоки всіх мобіків не постріляють… чи, у “гіршому випадку” – з точки зору України та Заходу – поки не лишиться українців, що будуть їх відстрілювати.

У цьому контексті бої за Бахмут та Соледар є проекцією того, що варто очікувати у наступній фазі війни:

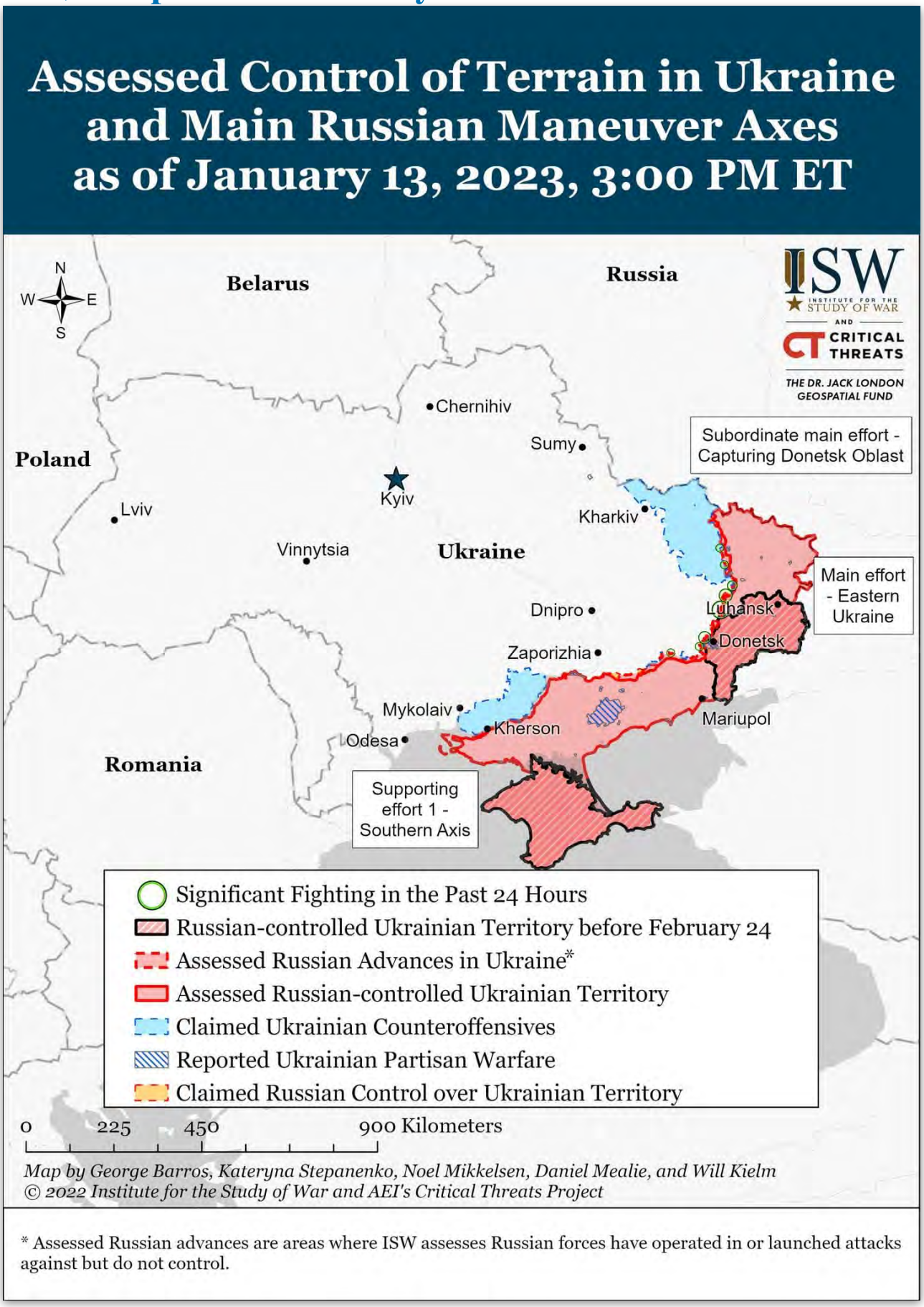
— масивних битв піхоти проти артилерії – зрештою, попри будь-які “добрі наміри” і “ми відправимо 11 леопардів та 40 шт. M113-х”, НАТО все ще – вперто – НЕ постачає Україні достатньої кількості боєприпасу (тобто, артилерійських снарядів), щоб змінити стан речей навіть у перспективі подальших 3–6 місяців..

Нагадуємо, що наші переклади Тома Купера найшвидше з'являються на тг-каналі https://t.me/analityka_ukr

***

№ 1.193

Оцінка російської наступальної кампанії – 13 січня

Переклад – ISW Українською (https://t.me/isw_ukr)

1. 13 січня міністерство оборони росії повідомило, що ввечері 12 січня російські війська захопили Соледар Донецької області.

Міноборони росії заявило, що тепер російські війська можуть утворити «котел» навколо Бахмута та загрожувати українським лініям постачання, що пролягають на південний захід від Соледара та підтримують українські війська у місті. Відомство висловило особливу подяку за захоплення Соледара штурмовій та армійській авіації, ракетним військам, артилерії й повітряним десантникам. Про участі групи «вагнер» у боях за місто не згадано.

Міністр оборони України Олексій Резніков заявив, що ситуація навколо Соледара складна. Він зазначив, що нині незрозуміло, чи контролюють російські війська цей населений пункт. Водночас інші українські військові повідомили, що в ніч з 12 на 13 січня ЗСУ продовжували бої в Соледарі.

Українські сили все ще можуть займати деякі позиції на північно-західних кордонах Соледара, але навряд чи вони контролюють значну територію в самому населеному пункті.

12 січня ISW оцінив, що напередодні російські війська, ймовірно, захопили Соледар, але така перемога навряд чи передвіщає неминуче оточення росією Бахмута.

2. Це повідомлення викликало великий резонанс у російському інформаційному просторі через те, що міноборони рф не згадало про причетність ПВК «вагнер» до захоплення Соледара.

Шість годин потому міноборони росії оприлюднило наступну заяву, в якій визнало добровольців та десантно-штурмові загони групи «вагнер» учасниками битви за Соледар. У повідомленні зазначено, що міноборони отримало численні запитання щодо свого попереднього «подячного» переліку окремих російських військ. Воно спробувало виправдати своє зневажливе ставлення до ПВК «вагнер» – мовляв, «різнорідне угруповання військ» виконувало «спільний план» на Соледарському напрямку, – та приписало «вагнерівцям» атаки на житлові райони.

Хазяїн «вагнера» євген пригожин туманно відповів на «забудькуватість» міноборони. Він заявив, що не може коментувати ситуацію, та зазначив, що занепокоєння журналістів з цього приводу демонструють їх стурбованість щодо гідного вшанування «героїчного взяття Соледару» «вагнером».

Умови для такого суспільного обурення пригожин створив сам. Він особисто відвідав Соледар за кілька днів до його захоплення у супроводі команди мілблогерів, афілійованих з «вагнером», чия задача була – показувати в російських соціальних мережах щоденні успіхи «вагнерівців». Схоже, пригожин намагався випередити оголошення міноборони; він звинуватив неназваних чиновників та урядовців у «постійних спробах вкрасти перемогу у приватної військової компанії «вагнер» та в применшенні її заслуг. Незалежні або афілійовані з «вагнером» мілблогери згодом підняли хвилю критики й

звинуватили російське міноборони у спотворенні інформації про захоплення Соледара.

3. Повідомлення міноборони росії підкреслило існуючий конфлікт між ним та групою «вагнер» – цю динаміку ISW раніше спостерігав та оцінював.

Декілька відомих мілблогерів, у тому числі пов'язаних із кремлем, заявили, що між міноборони та пригожиним триває конфлікт за закритими дверима і в інформаційному просторі. Дехто зауважив, що пригожин подолав свідомо розпливчасту риторику російського міноборони, змусивши відомство, а отже й кремль, припинити свою давню політику утримання від визнання групи «вагнер» та її воєнних зусиль. Своєю чергою, мілблогер, пов'язаний із кремлем, заявив, що пригожин і російське міноборони з однаковою силою намагаються «підірвати» одне одного, та звинуватив пригожина у тому, що той відмовляється визнати армію росії за силу, яка також бере участь у бойових діях.

Колишній російський офіцер і відомий націоналіст ігор гіркін засудив «гострий конфлікт» між традиційним військовим командуванням і неофіційними силами (маючи на увазі «вагнер») під час війни. Він заявив, що міністр оборони росії сергій шойгу і начальник російського генштабу валерій герасимов прагнуть розформувати приватні військові компанії, такі як «вагнер», і включити їх підрозділи в структуру міноборони. Соледар, каже гіркін, розкрив головну дилему для президента росії володимира путіна. Тепер, за його словами, той має такі варіанти: зробити рухи, щоб заспокоїти як міноборони, так і пригожина, «прокинути» обох, ризикуючи втратити підтримку своєї війни, або ж виступити арбітром і прийняти головнокомандування на себе.

Раніше ISW оцінював, що намагання путіна збалансувати часом взаємовиключні речі – і збереження підтримки російського міноборони в його війні, і публічне дистанціювання від воєнних невдач, і використання паралельних військових сил пригожина – можуть мати наслідки для його влади.

4. Імовірно, пригожин захоче використати перемогу в Соледарі як інструмент торгу для підвищення свого авторитету в росії.

Вимушена згадка російським міноборони групи «вагнер» у відповідь на суспільний резонанс свідчить про «перемогу» пригожина та зміцнює його позиції у цій війні як гравця, який має вирішальне значення.

[Міністр оборони України Олексій] Резніков сказав, що пригожину потрібна була перемога в Соледарі, щоб довести путіну, що його сили кращі за регулярну армію. Також пригожин оприлюднив журналістське запитання щодо його зустрічі з путіним для обговорення перемоги в Соледарі;

зауважимо, що відповідаючи на численні запитання щодо заяви російського міноборони, він виділив це запитання з-поміж низки інших. Відповідаючи на нього, пригожин попросив журналістку «не займатися дурницями» і прочитати його оригінальну заяву про Соледар – попри те, що в попередньому коментарі було зазначено, що питання про невключення групи «вагнер» в «подячний» перелік міноборони «потребуватиме відповідей, але не зараз». Також пригожин, який раніше навмисно використовував розпливчасті формулювання, чітко підкреслив, що скоро всі зрозуміють, чому він відмовився від коментарів.

Хоча ISW не може підтвердити, ми матиме пригожин зустріч з путіним, але раніше він висловлював путіну свою критику щодо ходу війни та, ймовірно, скористається цією можливістю у своїх цілях.

5. Схоже, путін вживає заходів, щоб «виростити» кадри мілблогерів, лояльних до нього та російського міноборони, щоб підірвати зусилля пригожина з піднесення себе.

13 січня голова центрального виконавчого комітету партії «єдина росія» олександр сидякін, депутат держдуми від «єдиної росії» артем туровий і голова «ДНР» і соратник путіна денис пушилін зустрілися з групою мілблогерів. Високопоставлені соратники путіна вручили понад 10 мілблогерам, серед яких – зокрема олександр сладков та журналіст, який працює на «wargonzo», офіційні подяки за підписом секретаря генеральної ради партії «єдина росія» андрія турчака. Це найсвіжіша подія у серії зусиль кремля з налагодження зв’язків із обраними мілблогерами.

Раніше ISW оцінював, що кремль докладає зусиль для кооптації сладкова, лідера «wargonzo» семена пегова та інших мілблогерів, які були готові продатися в обмін на політичний престиж. Можливо, путін прагне налагодити зв’язки з цими «гнучкими» прокремлівськими мілблогерами, щоб спрямувати потенціал їхніх медіа проти «колег», які пов’язані із пригожиним, просувають його та завдають таким чином шкоди репутації путіна в російському інформаційному просторі.

6. Українські високопосадовці продовжують прогнозувати, що українські та російські операції, ймовірно, посиляться навесні 2023 року, тоді як наступ росії з боку білорусі залишається малоймовірним.

13 січня на «BBC» вийшло інтерв'ю з міністром оборони України Олексієм Резніковим, в якому він заявив, що «весна є найкращим періодом для відновлення [воєнних] дій для всіх сторін»; українські офіційні особи розуміють, що росіяни будуть готові розпочати більш швидкі операції навесні, тож ЗСУ мають бути добре підготовлені до цього. Резніков зазначив, що російська армія, можливо, намагається накопичити сили, боєприпаси та озброєння для наступу з районів, які вони вже окупували на півдні та сході України.

Заява Резнікова стала продовженням слів начальника Головного управління розвідки України Кирила Буданова про те, що навесні українські війська мають намір розпочати великий контрнаступ по всій Україні.

ISW досі не помітив жодних ознак того, що українські сили збираються припинити контрнаступальні операції взимку на користь проведення великого контрнаступу навесні. Навпаки, ЗСУ можуть використати поточні контрнаступальні дії для створення умов для потенційної великої контрнаступальної операції цієї весни.

Прогноз Резнікова щодо підвищення темпів російських операцій навесні частково підтверджує оцінку ISW про те, що російські сили, ймовірно, готуються до запланованої рішучої воєнної операції у 2023 році.

Резніков також заявив, що російським військам «потрібно буде багато часу», щоб підготувати наступ з білорусі: росіяни зараз «не мають ресурсів» для підтримки таких зусиль. Українські офіційні особи продовжують регулярно заявляти, що російські війська навряд чи вторгнуться в Україну з білоруської території. ISW продовжує оцінювати, повторне вторгнення росії в Україну з білорусі (найбільш небезпечний курс дій), залишається малоймовірним, і що білоруські сили навряд чи приєднаються до бойових дій в Україні.

7. Російські чиновники не мають єдиної думки того, що робити з росіянами, які втекли за кордон; це ризикує поглибити розкол між кремлем і деякими крайніми націоналістичними персонами.

12 січня голова російської держдуми в’ячеслав володін запропонував внести зміни до кримінального кодексу росії щодо конфіскації майна росіян, які втекли з країни. Окупаційний глава Криму сергій аксьонов підтримав пропозицію володіна покарати «негідників», які «зрадили» росію. Відомий російський мілблогер, у свою чергу, розширив пропозицію ролодіна й створив опитування серед своїх підписників, яке виявило, що більшість з них цю пропозицію підтримує або ж рішуче підтримує.

Однак прес-секретар кремля дмитро пєсков виступив проти пропозиції володіна. Він заявив, що росіяни, які виїхали з країни, – «це все наші громадяни, вони всі рівні й можуть мати різні причини для виїзду». російська влада, заявив пєсков, повинна створити умови, щоб спонукати їх повернутися.

Можливо, кремль підтримує повернення росіян з-за кордону в надії вирішити зростаючу нестачу робочої сили й демографічні проблеми, уникнути остракізму більш поміркованої аудиторії або дистанціюватися від вимог націоналістичної спільноти. Після призначення широко розкритикованих і лояльних військових чиновників кремль риторично дистанціювався від

поширення націоналістичних вимог мілблогерів, тож, можливо, він намагається відновити контроль над російським інформаційним простором.

8. Президент росії володимир путін на зустрічі з членами ради з громадянського суспільства і прав людини 7 грудня наказав російській окупаційній владі депортувати українських дітей до росії з використанням «медичних» схем.

12 січня кремль опублікував список офіційних доручень, які путін дав 7 грудня членам ради з громадянського суспільства і прав людини. Документ містить наказ російським окупаційним чиновникам вжити невизначених заходів для «забезпечення потреб системи охорони здоров'я» в окупованій Україні.

Окупаційний запорізький депутат володимир рогов 12 січня заявив, що путін особисто наказав окупаційній владі проводити профілактичні медичні огляди дітей в захоплених районах Україні. За його словами, понад 110 тисяч українських школярів пройшли медичне обстеження в окупованих Запорізькій, Херсонській, Донецькій та Луганській областях. Ці обстеження, сказав рогов, проводять понад 450 російських «фахівців» з Криму та адигеї; вони виявляють тисячі дітей з недіагностованими захворюваннями та відправляють їх – можливо, до росії – на «лікування».

Нагадаємо, у своїй щорічній промові путін подякував росіянам за їх зусилля відправляти дітей з окупованої території України на «канікули» до росії.

Раніше ISW повідомляв про випадки використання російськими чиновниками прикриття «канікулами» і схемами відпочинку, щоб виправдати вивезення українських дітей до росії та окупованого росією Криму.

✅ Ключові події

1) 13 січня міністерство оборони росії повідомило, що увечері 12 січня російські війська захопили Соледар.

2) Первинне повідомлення міноборони (в якому не згадувалося про групу «вагнер») викликало широку реакцію в російському інформаційному просторі, що змусило його опублікувати друге повідомлення та згадати «вагнер».

3) Імовірно, пригожин захоче використати перемогу в Соледарі як інструмент торгу для підвищення свого авторитету в росії.

4) Схоже, путін вживає заходів, щоб «виростити» кадри мілблогерів, лояльних до нього та російського міноборони, щоб підірвати зусилля пригожина з піднесення себе.

5) Українські високопосадовці продовжують прогнозувати, що українські та російські операції, ймовірно, посиляться навесні 2023 року, тоді як наступ росії з боку білорусі залишається малоймовірним.

6) Позиція російських чиновників щодо росіян, які втекли за кордон, може ще більше розколоти кремль та ультранаціоналістичну провоєнну спільноту.

7) Повідомляється, що президент росії володимир путін наказав російським окупаційним чиновникам депортувати українських дітей до Росії з використанням «медичних» схем.

8) російські сили здійснили обмежені контратаки вздовж лінії Сватове-Кремінна, тоді як українські війська, за повідомленнями, продовжують контрнаступальні операції поблизу Кремінної.

9) російські війська продовжують наступальні дії в районі Соледара, Бахмута та Авдіївки.

10) Українська розвідка повідомила, що російські війська прагнуть збільшити чисельність особового складу до двох мільйонів до невизначеної дати.

11) Атаки українських партизанів в тилу на окупованих територіях продовжують відволікати російські ресурси від лінії фронту.

***

№ 1.194

The Economist

2023-01-14

Ніколов

Найгірше для всіх нас буде, якщо США закриються зсередини. Ну от вирішить американці, що краще перечекати світові трабли на внутрішніх ланцюжках поставок. І що тоді робити світу «без дорослих вдома»? «The Economist» лякає самих американців «доместикізацією» і «хомо хоміні лупус ест».

Автопереклад https://www.economist.com/leaders/2023/01/12/the-destructive-new-logic-that-threatens-globalisation

***

Нова руйнівна логіка, що загрожує глобалізації

Америка очолює небезпечне глобальне сповзання до 1) субсидій, 2) експортного контролю та 3) протекціонізму

З 1945 року світова економіка працювала відповідно до системи правил і норм, встановлених Америкою. Це призвело до безпрецедентної економічної інтеграції, яка стимулювала зростання, підняла сотні мільйонів людей з бідності і допомогла Заходу перемогти Радянську Росію в холодній війні. Сьогодні ця система в небезпеці. Країни наввипередки субсидують «зелену» промисловість, переманюють виробництво як у друзів, так і у ворогів і обмежують потоки товарів і капіталу. Взаємна вигода відсутня, а національна вигода присутня. Почалася ера мислення з нульовою сумою.

Стара система вже була під напругою, оскільки зацікавленість Америки в її підтримці зменшилася після глобальної фінансової кризи 2007-09 років. Але відмова президента Джо Байдена від правил вільного ринку на користь агресивної промислової політики завдала їй нового удару. Америка виділила величезні субсидії на суму $465 млрд на «зелену» енергетику, електромобілі та напівпровідники. Вони супроводжуються вимогою, щоб виробництво було місцевим. Бюрократи, яким доручено ретельно перевіряти внутрішні інвестиції, щоб запобігти надмірному іноземному впливу на економіку, тепер самі контролюють сектори, на які припадає 60% фондового ринку. І чиновники забороняють все більший потік експорту, зокрема, високоякісних мікросхем і обладнання для виробництва мікросхем до Китаю.

Для багатьох у Вашингтоні мускулиста промислова політика має спокусливу привабливість. Вона може допомогти закріпити технологічне піднесення Америки над Китаєм, який вже давно прагне до самодостатності в життєво важливих сферах, використовуючи державне втручання. Оскільки ціноутворення на викиди вуглецю є політично нездійсненним, воно могло б сприяти декарбонізації. І це відображає надію на те, що державне втручання може досягти успіху там, де приватне підприємництво зазнало невдачі, і реіндустріалізувати серцевину Америки.

Однак негайним наслідком цього стало розкручування небезпечної спіралі протекціонізму в усьому світі. Побудуйте завод з виробництва стружки в Індії, і уряд покриє половину його вартості; побудуйте такий же в Південній Кореї, і ви зможете скористатися щедрими податковими пільгами. Якщо сім інших країн з ринковою економікою, які оголосили про політику щодо «стратегічних» секторів з 2020 року, відповідатимуть американським витратам як частці ВВП, загальні витрати досягнуть 1,1 трлн доларів. Минулого року майже третина транскордонних бізнес-угод, які потрапили в поле зору європейських чиновників, стали предметом детальної перевірки. Країни, що мають сировину, необхідну для виробництва акумуляторів, придивляються до експортного контролю. Індонезія заборонила експорт

нікелю; Аргентина, Болівія та Чилі можуть незабаром співпрацювати в стилі ОПЕК щодо видобутку літієвих шахт.

Економічний конфлікт з Китаєм виглядає все більш неминучим. Коли Китай глибше інтегрувався у світову економіку на рубежі цього століття, багато хто на Заході прогнозував, що він стане більш демократичним. Смерть цієї надії - у поєднанні з міграцією мільйона робочих місць у промисловості на китайські заводи - призвела до того, що Америка розлюбила глобалізацію. Сьогодні адміністрація пана Байдена турбується про небезпеку залежності від Китаю щодо батарейок, як Європа залежала від Росії щодо газу до вторгнення в Україну. І демократи, і республіканці стурбовані тим, що втрата американського лідерства у виробництві мікросхем на користь Тайваню підірве її здатність розвивати штучний інтелект, на який, за їхніми прогнозами, покладатимуться армії майбутнього для планування стратегії і наведення ракет.

Дехто просто хоче зупинити надмірне розбагатіння Китаю - так, ніби зубожіння 1,4 мільярда людей є чимось моральним або здатним забезпечити мир. Інші, більш мудрі, зосереджуються на підвищенні економічної стійкості Америки і збереженні її військової переваги. Вони стверджують, що реіндустріалізація центральної частини країни відновить підтримку ринкового капіталізму. Тим часом, як світовий гегемон, Америка може не зважати на скарги інших країн.

Таке мислення є хибним. Якби політика з нульовою сумою розглядалася як успіх, відмовитися від неї було б лише важче. Насправді, навіть якщо вони перероблять американську промисловість, їх загальний ефект, швидше за все, завдасть шкоди, роз'їдаючи глобальну безпеку, стримуючи зростання і підвищуючи вартість «зеленого» переходу.

Однією з проблем є їх додаткові економічні витрати. За оцінками The Economist, відтворення кумулятивних інвестицій фірм у світову індустрію технологічного обладнання, «зеленої» енергетики та акумуляторів коштуватиме $3,1-4,6 трлн (3,2-4,8% світового ВВП). Реіндустріалізація призведе до зростання цін, від чого найбільше постраждають бідні верстви населення. Дублювання «зелених» ланцюжків поставок зробить відмову від вуглецю дорожчою для Америки та світу. Історія підказує, що величезні суми державних грошей можуть піти на вітер.

Інша проблема - це лють друзів і потенційних союзників. Геніальність Америки після Другої світової війни полягала в тому, що вона зрозуміла, що її інтереси полягають у підтримці відкритості у світовій торгівлі. В результаті вона пішла шляхом глобалізації, незважаючи на те, що до 1960 року на неї припадало майже 40% світового доларового ВВП.

Сьогодні її частка впала до 25%, і Америка потребує друзів більше, ніж будь-коли. Її заборона на експорт до китайських виробників мікросхем спрацює

лише в тому випадку, якщо голландська фірма ASML і японська Tokyo Electron також відмовляться постачати їм обладнання. Ланцюги постачання акумуляторів також будуть більш безпечними, якщо демократичний світ діятиме як один блок. Проте протекціонізм Америки дратує союзників в Європі і Азії.

Интеграция и дифференциация

Америка також повинна прихилити до себе держави, що розвиваються. За прогнозами банку Goldman Sachs, до 2050 року ***Індія*** та ***Індонезія*** стануть третьою і четвертою найбільшими економіками світу. Обидві країни є демократичними, але не близькими друзями Америки. До 2075 року ***Нігерія*** і ***Пакистан*** також отримають економічний вплив. Якщо Америка вимагатиме, щоб інші країни заморозили Китай, не пропонуючи достатнього доступу до своїх ринків, то вона буде відштовхнута зростаючими державами.

Останнє занепокоєння полягає в тому, що чим більше поширюється економічний конфлікт, тим важче стає вирішувати проблеми, які вимагають глобальної співпраці. Незважаючи на перегони за зеленими технологіями, країни сперечаються про те, як допомогти бідному світу декарбонізувати. Рятувати країни, що опинилися в борговій скруті, такі як Шрі-Ланка, стає дедалі важче через перешкоди з боку Китаю, великого кредитора. Якщо країни не зможуть співпрацювати для вирішення деяких проблем, їх стане неможливо виправити, і світ відповідно постраждає.

Ніхто не очікує, що Америка повернеться до 1990-х років. Це правильно, що вона прагне зберегти свою військову перевагу і уникнути небезпечної залежності від Китаю щодо критично важливих економічних ресурсів. Проте це робить інші форми глобальної інтеграції ще більш важливими. Вона повинна прагнути до найглибшої співпраці між країнами, яка є можливою з огляду на їхні відповідні цінності. Сьогодні це, ймовірно, вимагає створення низки форумів, що перетинаються, і спеціальних угод. Америка повинна, наприклад, приєднатися до Всеосяжної і прогресивної угоди про транстихоокеанське партнерство, азійського торговельного пакту, заснованого на попередній угоді, яку вона допомогла написати, але від якої потім відмовилася.

Врятувати глобалізацію може здатися неможливим, враховуючи протекціоністський поворот в американській політиці. Але допомога Конгресу Україні показує, що виборці не є ізольованими. Опитування показують, що популярність вільної торгівлі відновлюється. Є ознаки того, що адміністрація Байдена реагує на занепокоєння союзників щодо своїх субсидій.

Проте порятунок глобального порядку вимагатиме сміливішого американського лідерства, яке вкотре відкидає фальшиву обіцянку мислення з нульовою сумою. Для цього ще є час, перш ніж система повністю зруйнується, завдавши шкоди незліченним джерелам існування і поставивши

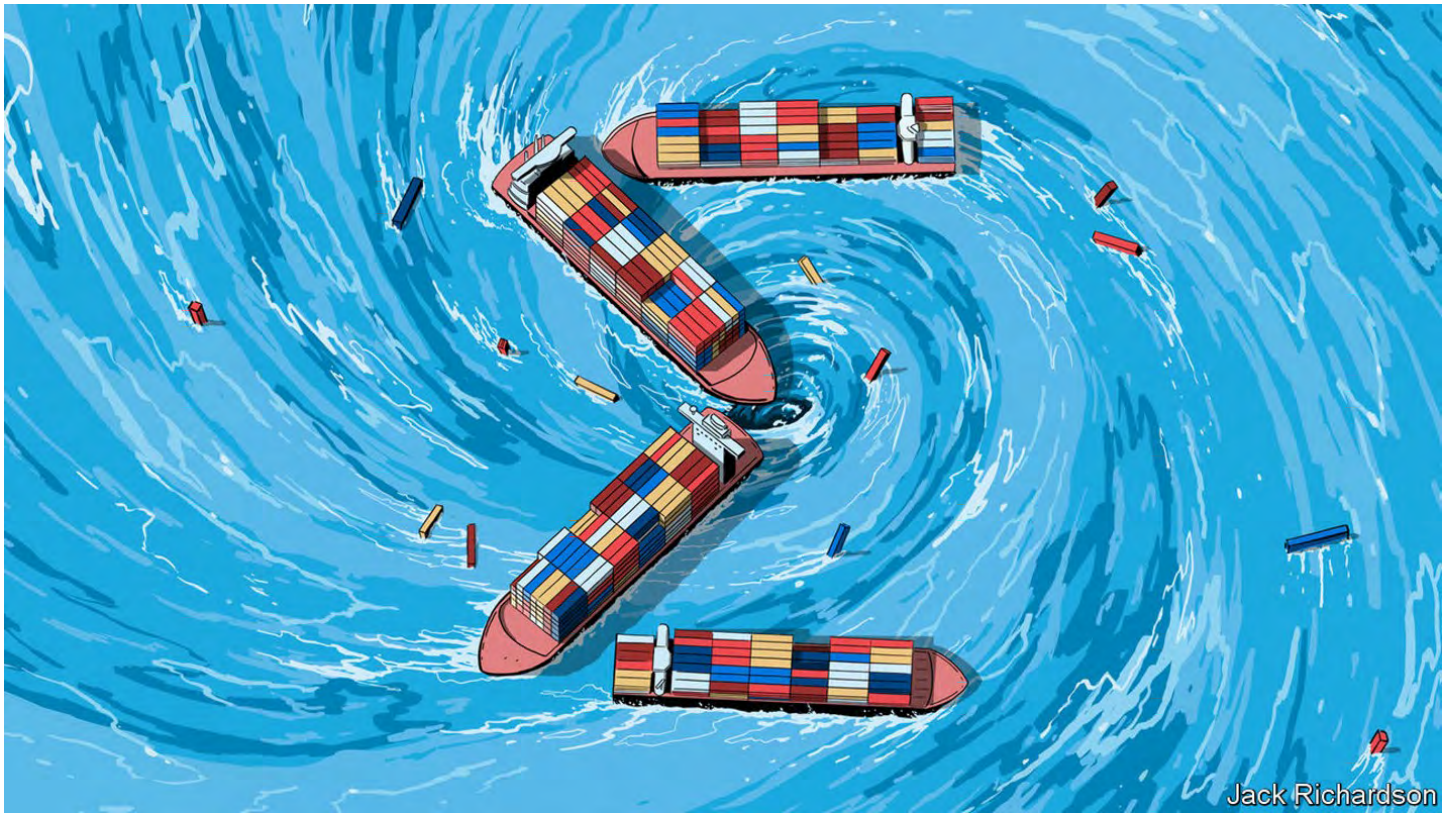
під загрозу причини ліберальної демократії і ринкового капіталізму. Завдання величезне і невідкладне; навряд чи воно може бути більш важливим. Годинник цокає.

***

The Economist

The destructive new logic that threatens globalisation

America is leading a dangerous global slide towards subsidies, export controls and protectionism

Jan 12th 2023

Since 1945 the world economy has run according to a system of rules and norms underwritten by America. This brought about unprecedented economic integration that boosted growth, lifted hundreds of millions of people out of poverty and helped the West prevail over Soviet Russia in the cold war. Today the system is in peril. Countries are racing to subsidise green industry, lure manufacturing away from friend and foe alike and restrict the flow of goods and capital. Mutual benefit is out and national gain is in. An era of zero-sum thinking has begun.

The old system was already under strain, as America's interest in maintaining it waned after the global financial crisis of 2007-09. But President Joe Biden's abandonment of free-market rules for an aggressive industrial policy has dealt it a fresh blow. America has unleashed vast subsidies, amounting to $465bn, for green energy, electric cars and semiconductors. These are laced with requirements that production should be local. Bureaucrats tasked with scrutinising inward investments to prevent undue foreign influence over the economy now themselves hold sway over sectors making up 60% of the stockmarket. And officials are banning the flow of ever more exports—notably of high-end chips and chipmaking equipment to China.

For many in Washington, muscular industrial policy holds a seductive appeal. It could help seal America's technological ascendancy over China, which has long pursued self-sufficiency in vital areas using state intervention. As carbon pricing is politically unfeasible, it could foster decarbonisation. And it reflects a hope that government intervention might succeed where private enterprise failed, and reindustrialise America's heartlands.

The immediate consequence, however, has been to set off a dangerous spiral into protectionism worldwide. Build a chipmaking plant in India and the government will stump up half the cost; build one in South Korea and you can avail yourself of generous tax breaks. Should seven other market economies that have announced policies for "strategic" sectors since 2020 match America's spending as a share of gdp, total outlays would reach $1.1trn. Last year nearly a third of the cross-border business deals that came to the attention of European officials received detailed scrutiny. Countries with the raw materials needed to make batteries are eyeing export controls. Indonesia has banned nickel exports; Argentina, Bolivia and Chile may soon collaborate, opec-style, on the output of their lithium mines.

Economic conflict with China looks increasingly inevitable. As China became more deeply integrated into the global economy at the turn of this century, many in the West predicted that it would become more democratic. The death of that hope—combined with the migration of a million manufacturing jobs to Chinese factories—caused America to fall out of love with globalisation. Today Mr Biden's administration frets about the danger of depending on China for batteries the way Europe relied on Russia for gas before the invasion of Ukraine. Democrats and Republicans alike worry that the loss of America's lead in advanced chipmaking to Taiwan will undermine its ability to develop artificial intelligence—on which, they predict, armies of the future will rely to plan strategy and guide missiles.

Some simply want to stop China becoming too rich—as if impoverishing 1.4bn people were either moral or likely to ensure peace. Others, more wisely, focus on increasing America's economic resilience and maintaining its military edge. A reindustrialisation of the heartland, they argue, will rekindle support for market capitalism. In the meantime, as the global hegemon, America can weather other countries' complaints.

This thinking is misguided. If zero-sum policies were seen as a success, abandoning them would only become harder. In reality, even if they do remake American industry, their overall effect is more likely to cause harm by corroding global security, holding back growth and raising the cost of the green transition.

One problem is their extra economic costs. *The Economist* estimates that replicating the cumulative investments of firms in the global tech-hardware, green-energy and battery industries would cost $3.1trn-4.6trn (3.2-4.8% of global gdp). Reindustrialisation will raise prices, hurting the poor most. Duplicating green supply chains will make it costlier for America and the world to wean themselves off carbon. History suggests that vast amounts of public money could go to waste.

Another problem is the fury of friends and potential allies. America's genius after the second world war was to realise that its interests lay in supporting openness in global commerce. As a result it pursued globalisation despite, by 1960, making up nearly 40% of global dollar gdp.

Today its share of output has fallen to 25% and America needs friends more than ever. Its ban on exports to China's chipmakers will work only if the Dutch firm asml and Japan's Tokyo Electron also refuse to supply them with equipment. Battery supply chains will likewise be more secure if the democratic world operates as one bloc. Yet America's protectionism is irking allies in Europe and Asia.

Integration and differentiation

America must also woo emerging powers. By 2050 India and Indonesia will be the world's third- and fourth-largest economies, projects Goldman Sachs, a bank. Both are democracies but not close friends of America. By 2075 Nigeria and Pakistan will have gained economic clout, too. If America demands that other countries freeze out China without offering sufficient access to its own markets then it will be spurned by rising powers.

A final worry is that the more economic conflict proliferates, the harder it becomes to solve problems that demand global collaboration. Despite racing to secure green technology, countries are squabbling over how to help the poor world decarbonise. It is proving hard to rescue countries in debt distress, such as Sri Lanka, because of obstruction by China, a big creditor. If countries cannot co-operate to tackle some problems, these will become impossible to fix and the world will suffer accordingly.

Nobody expects America to go back to the 1990s. It is right to seek to preserve its military pre-eminence and to avoid a dangerous dependence on China for crucial economic inputs. Yet this makes other forms of global integration all the more essential. It should seek the deepest co-operation between countries that is possible, given their respective values. Today this probably requires a number of overlapping forums and ad hoc deals. America should, for instance, join the Comprehensive and

Progressive Agreement for Trans-Pacific Partnership, an Asian trade pact based on an earlier deal it helped write but then abandoned.

Saving globalisation may seem impossible, given the protectionist turn in American politics. But Congress's aid to Ukraine shows that voters are not insular. Surveys suggest the popularity of free trade is recovering. There are signs that the Biden administration is responding to allies' concerns about its subsidies.

Yet rescuing the global order will require bolder American leadership that once again rejects the false promise of zero-sum thinking. There is still time for that to happen before the system collapses completely, damaging countless livelihoods and imperilling the causes of liberal democracy and market capitalism. The task is enormous and urgent; it could hardly be more important. The clock is ticking.

***

№ 1.195

Дайджест подій в Україні та навколо України від 14 січня 2023

Головне

1) Нам ще довго розповідатимуть усілякі рєзнікови-хуєзнікови про те що у рашистов "залишилося мало ракет". Хуйлята досить ефективно реалізують головну мету – захоплення усієї України. Для цього знищення енергосистеми є цілком стратегічною задачею. А те, що щось влучає у домівки і вбиває "ххлв" – так одним воєнним злочином менше, одним більше – яка різниця.

І таки так, балістичні ракети від Ірану можуть суттєво погіршити ситуацію.

2) Хуйльониш абдристович – це балакуча дупа єрмакаки. Бо інакше йому давно б затикнули пельку. А якщо воно дрище у всі боки "на общєпанятном" – то на то отримав "височайшеє дозволєніє". Чи ви маєте у цьому сумніви?

3) Дякуємо Великій Британії, яка реально становиться лідером Заходу і "made again".

Щоправда, 14 танків – це дуже небагато. Але це дуже суттєвий крок. Правда.

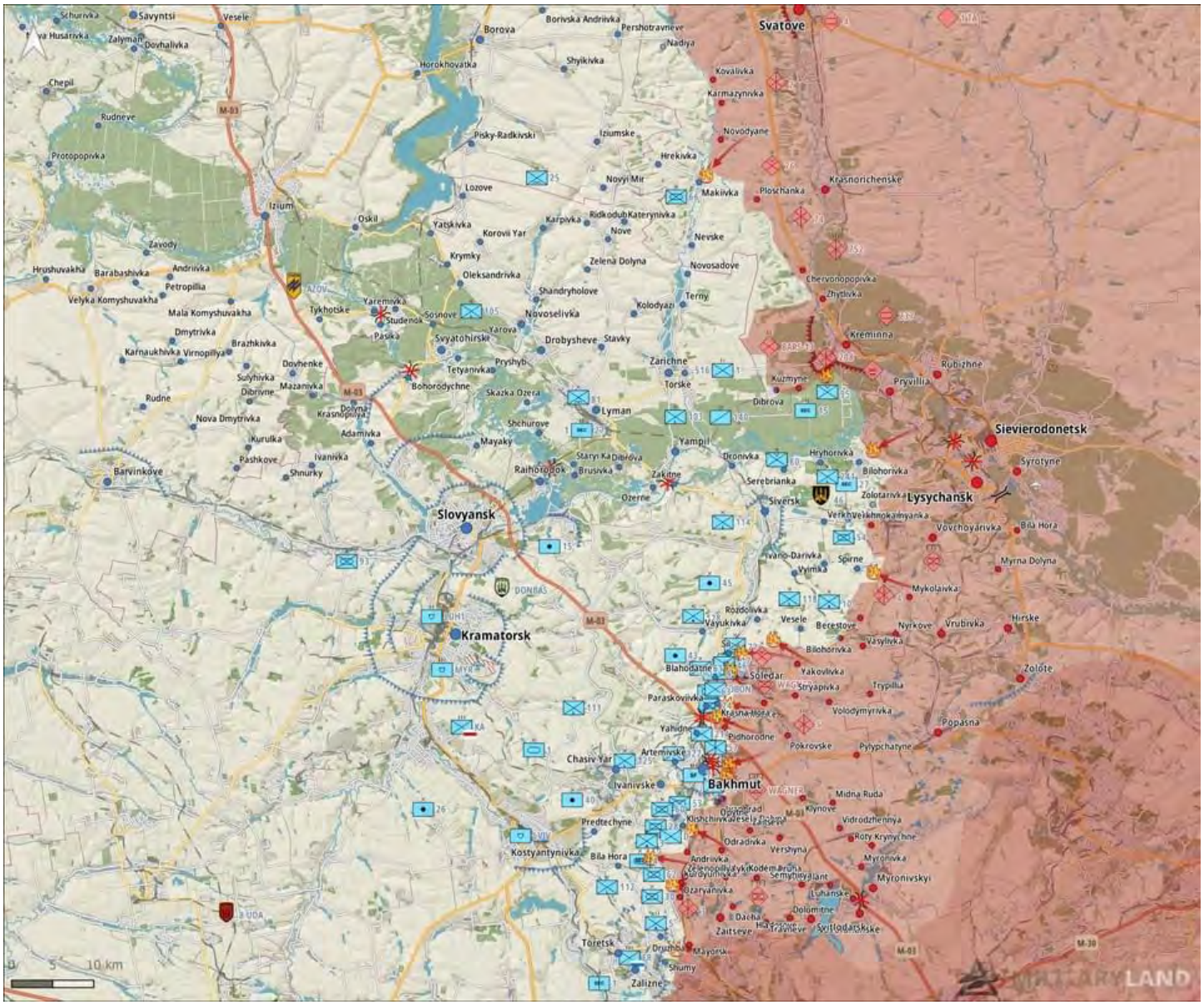
4) Зверніть увагу, як підхуйловники з угорщини готуються торпедувати 10 пакет санкції ЄС. Суто "демократично" ж.

Теми доби

1) Понад два десятки людей убито в Дніпрі російською ракетою Х-22.

2) Велика Британія передає Україні танки Challenger 2 та САУ AS-90.

1. Війна

1-1) Фронт

• Командувач об'єднаними силами генерал Наєв стверджує, що ЗСУ мають достатні сили для відбиття можливого удару з території Білорусі. Він наголосив, що в разі посилення загрози з півночі, командування має додаткові резерви для зміцнення напрямку. Росія збільшує військову присутність у Білорусі. Група журналістів "Беларускі Гаюн" повідомила про прибуття до країни ще 2 потягів із технікою та особовим складом армії РФ із Кантемирівки Воронезької області.

• За інформацією з лінії фронту, підрозділи ЗСУ повільно наступають у районі Кремінної та впритул наблизилися до околиць міста. Російські війська намагаються затримати їхнє просування контратаками. 14 травня сталося зіткнення в Макіївці, на північний захід від Кремінної.

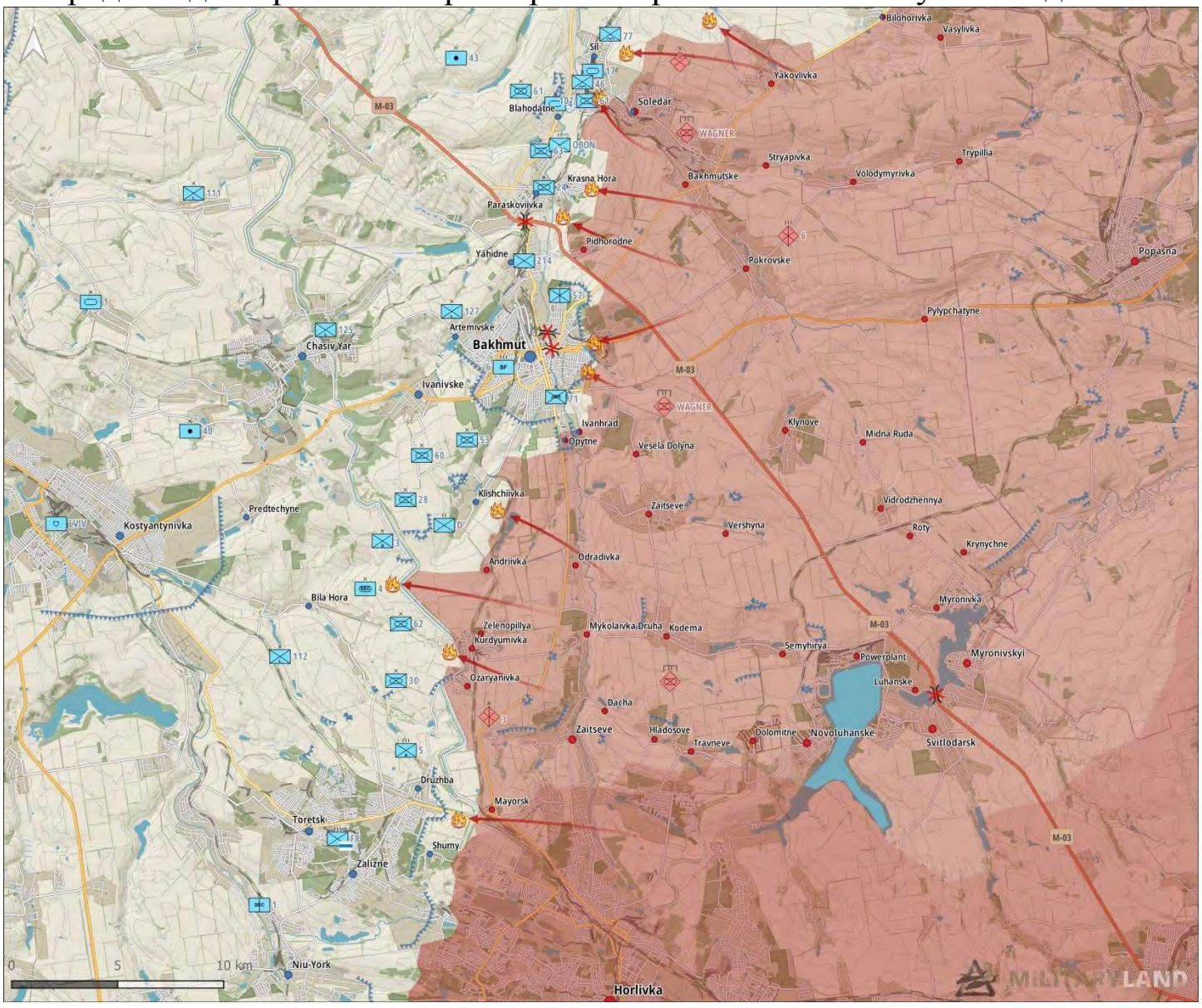
• Активні бойові дії тривають вздовж траси Лисичанськ – Бахмут, навколо Соледара та Бахмута. Українські війська відбили атаки в Білогорівці, Верхньокам'янському, Спірному, станції Сіль, Соледарі, Бахмуті, Кліщіївці та

в Майорську. Генштаб повідомляє, що українські війська утримують західну околицю Соледара, а артилерія завдає ударів по скупченню військ ПВК "Вагнера", які не припиняють наступ.

• Щодня бойові зіткнення відбуваються в околицях Авдіївки та Донецька – у Водяному, Красногорівці та в центрі Мар'їнці. Атаки окупантів успіху не мають.

• Укрзалізниця продовжує евакуацію населення із Донецької області. З Покровська до Львова через Дніпро щодня відправляється спеціальний евакуаційний поїзд.

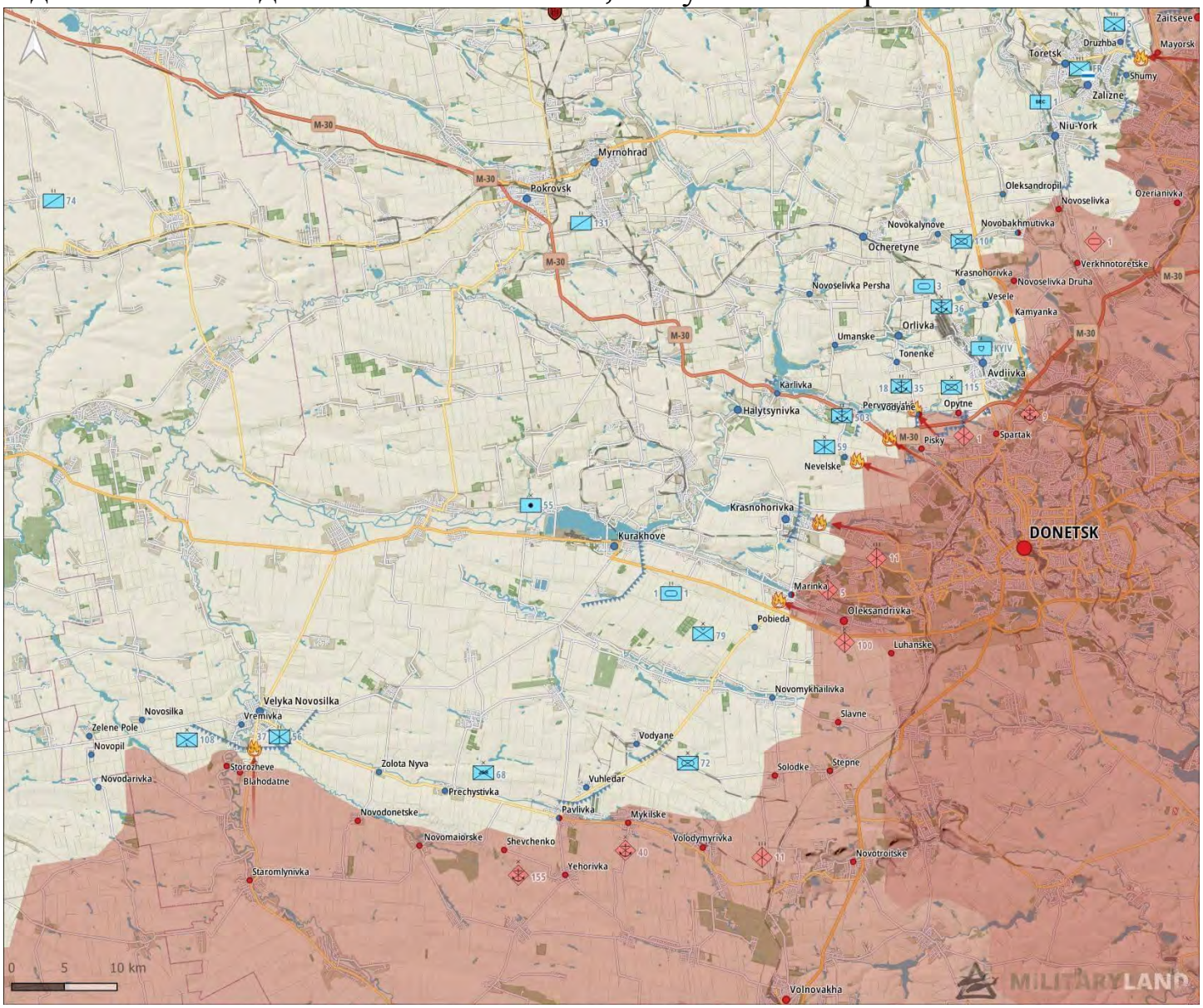
• Упродовж доби російська артилерія обстріляла населені пункти вздовж лінії

фронту, прикордонні райони Чернігівщини, Сумщини та Харківщини, а також на правому березі Дніпра – Нікополь та навколишні села, низку населених пунктів у Херсонській області, обласний центр тощо, та Очаків Миколаївської області. За повідомленнями обласних адміністрацій, унаслідок обстрілів загинули кілька мирних жителів, понад 10 – поранено.

• Росія завдала ще одного удару по Україні кількома типами ракет. Перед атакою Чорноморський флот РФ вивів у морі 5 носіїв крилатих ракет

"Калібр". Удари балістичними та гіперзвуковими ракетами Повітряні війська відстежити та відбити поки не в змозі, тому сигнали тривоги вмикаються із

запізненням. Атаку Києва було здійснено ракетами комплексу ППО С-300/ С-400, які летять псевдобалістичною траєкторією (без виходу в безповітряний простір). У Києві сталося 4 вибухи, пошкоджено об'єкт інфраструктури та приватні будинки, уламки ракети впали на територію заповідника "Пирогово". Київська міська адміністрація підтвердила, що влучення ракети не мало наслідком критичні руйнування інфраструктури, а пожежу вдалося швидко ліквідувати. Харків та область було обстріляні з території РФ ракетами комплексу С-300, унаслідок чого обласний центр було знеструмлено. Журналісти групи "Беларускі Гаюн" стверджують, що ракети з території Білорусі не запускалися.

Командування Повітряних сил повідомило, що війська ППО в суботу збили 25 із 38 ракет.

Унаслідок ракетної атаки пошкоджено житлові будинки, електростанції та магістральні підстанції. Глава Укренерго Кудрицький заявив, що цілісність енергосистеми вдалося зберегти, проте дефіцит потужності таки зріс. Пошкоджено енергооб'єкти у Львівській, Івано-Франківській, Одеській,

Дніпропетровській, Харківській, Київській областях та в столиці. У цих регіонах застосовано аварійні вимкнення. За інформацією ДТЕК, ракети влучили у дві електростанції компанії, одну з них серйозно зруйновано. Міністр енергетики Галущенко заявив, що бригади вже почали ремонт, але наступні кілька днів будуть для громадян важкими.

У Дніпрі ракета Х-22 влучила у 9-поверхівку, зруйнувавши цілий під'їзд. Унаслідок вибуху загинули понад 20 людей, десятки поранено. Розбір завалів триває. У Дніпрі оголошено триденну жалобу за загиблими. У Кривому Розі внаслідок влучення ракети в житловий будинок загинув місцевий мешканець, ще одного – поранено.

Міністерство оборони заявило, що заміна командування армією РФ не змінила сутності російського терористичного режиму.

Уламки ракети знову впали на територію Молдови. Прем'єр-міністр країни Гаврилиця засудила російський ракетний удар, який зачепив Молдову й висловила обурення браком поваги Росії до суверенітету країни.

Представник Ради національної безпеки США переконаний, що спроби Росії деморалізувати український народ ракетними ударами проваляться. США й далі надаватимуть Україні зброю для самозахисту й мають намір притягнути російське керівництво до відповідальності за воєнні злочини. Посол США в Україні Брінк назвала наслідки влучення ракети в будинок у Дніпрі "жахливими" й повідомила, що воєнна допомога Україні надходить безперервним потоком. На її думку, подібні ракетні атаки свідчать про стратегічний провал Росії.

• Координаційний штаб з обміну полоненими повідомив, що російська влада скасувала обмін, який було заплановано на 14 січня.

1-2) Тил

• До Верховної Ради внесено законопроєкти про звільнення до 1 січня 2024 р ввезення квадрокоптерів, коліматорів, тепловізійних прицілів та приладів нічного бачення від мита та ПДВ, надсиланих поштовими відправленнями тощо.

• Голова Православної церкви в Україні митрополит Епіфаній оголосив, що проведе ще одну службу у Свято-Успенському соборі Києво-Печерської Лаври 19 січня з нагоди свята Богоявлення. Пресслужба ПЦУ повідомила, що на проведення богослужіння отримано дозвіл Міністерства культури.

2. Україна та світ

• Після чергового ракетного удару по Україні російський представник в ООН Небензя заявив, що "закінчити воєнні дії можна буде лише тоді, коли з території України не виходитиме загроза Росії і коли закінчиться дискримінація російськомовного населення цієї країни". Він стверджує, що "Росія готова до сценарію, за якого цього можна досягти миру за допомогою переговорів. Інакше Москва досягне свого у воєнний спосіб. Небензя наголосив, що президент Зеленський відмовляється від переговорів із президентом Путіним.

Представник України при ООН Кислиця запропонував представникам інших країн задуматися про те, що потискаючи руку Небензі та іншим російським "дипломатам", вони мусять відчувати кров мешканців Дніпра, яких було вбито російською ракетою.

Президент Зеленський у відповідь на удар по місту закликав світ "зупинити зло" та заявив, що всіх винних у смертях мирних жителів буде покарано. Міністр закордонних справ Кулеба закликав країни "Великої сімки" та ЄС "вбити" ракетно-безпілотну індустрію Росії. Прем'єр-міністр Шмигаль заявив, що кривавий слід тягтиметься за Росією ще не одне покоління.

• Помічник турецького президента Калин заявив, що жодна зі сторін "конфлікту" в Україні не має достатніх можливостей для перемоги на полі бою. Водночас Калин визнав, що укладання "всеосяжної мирної угоди" найближчими місяцями є малоймовірним. Тому, з його слів, Туреччина має намір добиватися "локального припинення вогню". Калин наголосив, що Росія нібито зацікавлена "у гарантіях безпеки" від НАТО та вимагає поваги від світової спільноти.

• Колишня президентка Литви Грибаускайте вважає некомпетентність керівництва країн НАТО однією з головних причин повномасштабної війни в Україні. Вона також звинуватила країни Альянсу в повільності та недостатності допомоги, яку отримує Україна.

• Прем'єр-міністр країни Великої Британії Сунак повідомив президенту Зеленському, що схвалив передачу Україні основних танків Challenger 2. Перші 4 танки буде передано негайно. Уряд країни оголосив, що Україна отримає 14 танків та 30 самохідних гаубиць AS-90 калібру 155 мм. Навчання українських екіпажів розпочнеться вже найближчими днями. Офіційно про пакет воєнної допомоги Сунак оголосить у понеділок. За інформацією видання The Mirror, у пакеті також буде передано й ударні вертольоти Apache із ракетами Hellfire. Зеленський подякував Сунаку за допомогу та назвав передавання танків "правильним сигналом для інших партнерів".

Прем'єр-міністр Польщі Моравецький під час візиту до Берліна наступного тижня має намір переконати канцлера Шольца надати Україні основні танки Leopard II, проте не впевнений, чи вдасться йому це. Він нагадав, що

Німеччина за півтора місяця обговорень і тиску таки погодилася відправити до України комплекс ППО Patriot, який спочатку мала отримати Польща.

• Міністр юстиції Німеччини Бушман виступив проти створення спецтрибуналу щодо розслідування воєнних злочинів Росії. Він вважає, що ще один суд може підірвати авторитет Міжнародного кримінального суду ООН.

• Посол США при ОБСЄ Карпентер повідомив, що "влада" окупованих територій відлучає українських дітей від батьків і депортує їх до РФ під виглядом евакуації. У такий спосіб з України вивезено до 2 тис. дітей. Також за словами Карпентера "влада" донбаських "республік" складає списки дітей, який можна "призвати" й відправити на війну після того, як вони стануть повнолітніми.

• Канцлер Німеччини Шольц відкрив ще один термінал для приймання та регазифікації скрапленого газу в Любміні на Північному морі. Він наголосив, що такі термінали є способом усунення залежності від російських енергоносіїв.

• Росія оголосила санкції проти 36 британських міністрів та вищого командного складу армії Великої Британії. Прессекретар російського МЗС Захарова заявила, що серед них є міністр закордонних справ Клеверлі та начальник генштабу Сандерс, проте відмовилася оголосити повний список.

• Уряд Угорщини оприлюднив результати "національних консультацій" щодо санкційної політики ЄС, у яких нібито взяли участь 1,4 млн осіб. За твердженням влади, 97 % респондентів не підтримують санкції ЄС проти РФ, які було запроваджено у відповідь на вторгнення до України та анексію її територій. На думку низки експертів, подібне "опитування" може стати приводом для торпедування нового, уже десятого пакету санкцій, які обговорюють країни Євросоюзу

3. Тренди

• Блогер Арестович, який, за його твердженням, є "радником Офісу президента", у прямому ефірі на відеохостингу YouTube з адвокатом Фейгіним заявив, що влучання ракети в будинок у Дніпрі, яке мало наслідком десятки жертв та поранень мирних жителів, сталося внаслідок її збиття ракетою українського ППО. Версію Арестовича негайно підхопили російські ЗМІ та пропагандисти, оскільки вона частково знімає відповідальність із Росії. Командування Повітряних сил спростувало висловлювання Арестовича й заявило, що ракети Х-22 ("вбивці авіаносців") мають швидкість понад 12 тис. км/год (3,5 швидкості звуку), тому підрозділи ППО не в змозі їх збивати наявними засобами. Ця ракета не є високоточною та може нести ядерний заряд. Такою ж ракетою Росія завдала удару по торгових центрах у Кременчуці та Одесі, де загинули десятки людей.

В українських соцмережах піднялася хвиля обурення висловлюваннями Арестовича про Дніпро. Офіційний статус його – невідомий, він називає себе "полковником", хоча Міноборони у вересні 2022 р підтвердило, що це звання йому не присвоювалося. Він бере участь у десятках ефірів, принципово розмовляє російською та просуває в українському інформпросторі наратив "хороших росіян". Арестович у 2005 р разом із засновником партії "Братство" Корчинським та ідеологом російського фашизму Дугіним на путінському пропагандистському форумі "Валдай" оголосив про створення "Євразійського антипомаранчевого фронту" на підтримку Януковича, який програв вибори президенту Ющенку.

***

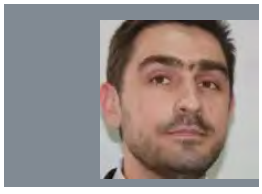
№ 1.196

Українці поховали «русский мир» – історик Ярослав Грицак про підсумки 2022 року

2023-01-01

Дмитро Шурхало

Співпрацюю з Радіо Свобода, був кореспондентом і редактором (2008–2017), зараз веду програму «Історична Свобода». Спеціалізуюсь на політиці та історії. Народився в 1976 році у Сумах. Закінчив факультет журналістики Львівського університету імені Івана

Франка. Працював у газетах «Пост-Поступ», «Київські відомості», «Вечірні вісті», журналі «Власть дєнєг». Автор книжок «Українська якбитологія», «Міфи Другої світової війни» та «Скоропадський, Маннергейм, Врангель: кавалеристи-державники».

shurkhalod@gmail.com

2022 рік, безумовно, буде закарбований не лише в українській історії, але й в європейській. А також він буде дуже помітним в історії світовій. Для українців це був рік великої війни і великих випробувань, рік трагічний і героїчний.

Більше про те, із чим 2022 рік увійде в історію, «Історична Свобода» спілкувалася з істориком Ярославом Грицаком.

***

– Із чим 2022 рік увійде в історію?

– Безперечно, з війною. 24 лютого 2022 року буде глобальною датою. В українській чи в англійські мові бракує такого терміну, але він є в німецькій – Zeitenwende: це той **«час, коли міняється доба, коли міняється ціла епоха».**

Ми ще не знаємо, як це буде називатися, але розуміємо, що 23 лютого 2022 року ***«закрилася ціла доба»***. Ми усвідомили, що світ ділиться на до і після 24 лютого. Ми вступаємо в якусь нову добу. І, що дуже важливо, якщо раніше українська історія підписувалася під великі глобальні дати – французьку чи російську революції, Першою чи Другу світові війни, то **тепер українська дата буде вписана у світову історію**. Думаю, в багатьох світових підручниках розділ буде починатися з цієї дати.

– У книжках і в інтерв'ю ви зазначаєте, що війна часто є каталізатором, прискорює процеси в різних сферах. В одній із ваших книжок є *такий переконливий пасаж*: коли почалася Перша світова війна, то на її початку з російського боку в ній були здебільшого малороси, а з австрійського – русини. Але наприкінці війни ті й ті здебільшого стали українцями. А *ця війна, на вашу думку, які процеси прискорить?*

– Дуже багато різних процесів. Якщо говорити про українську історію, то мене дуже дратує теза, що, мовляв, ця війна народила українську націю. **Українська нація була до цього**. Бо, якби її не було, то вона так не захищалася б, починаючи з 24 лютого. Тоді сподівання Путіна й ілюзії Заходу, що Україна не вистоїть більше трьох днів, дійсно справдилися б.

Натомість сталося інше: змінилися контури української нації.

Колись Адам ***Міхнік*** казав, що

> — *«європейське майбутнє України будуть вирішувати не Львів і Київ, а Харків і Одеса».*

І зараз ми бачимо, що це майбутнє вирішилося. Бо вже немає сумніву, що Одеса і Харків зараз прагнуть євроінтеграції так само, як Київ і Львів.

Перед війною ми мали дуже міцну вісь Львів-Київ, яка після Майдану подовжилася до Дніпра. Ключове питання було: чи її можна подовжити до Харкова і Одеси?

> **Зараз це питання зникає – Харків і Одеса міцно на тій вісі. І ця вісь зараз міцно тримає всю Україну. Це один із найбільших ефектів.**

Досі українці ніколи не довіряли своїй владі – а зараз довіряють. Українці не мали довіри до самих себе – а зараз мають. І, що дуже важливо, вважають, що справи йдуть у правильному напрямку.

Це такий великий парадокс: треба була війна, щоб українці переконалися, що з ними все в порядку.

Якщо говорити про більш глобальні речі, то тут теж дуже багато можливих змін.

Насамперед, припускаю,

1) **ця війна буде початком кінця промисловості, яка побудована на карбонних ресурсах – на нафті і газі**. Адже це стало зброєю Росії, і ми бачимо, що ця зброя дуже небезпечна.

2) І зараз весь світ, Захід у першу чергу, шукає альтернативні джерела. Думаю, це може стати переломним моментом в історії людства.

Якщо говорити про євроатлантичну інтеграцію, то Україна майже 20 років стукалася у двері ЄС і НАТО. Їй казали: ні!

Тепер за два місяці увімкнули Україні, умовно кажучи, зелене світло на євроатлантичну інтеграцію.

Я можу продовжувати ці речі.

Але головне, заради чого нам усім дуже варто працювати, бо буде гріхом, якщо ми не скористаємося тією високою ціною, яку зараз платимо

– ця війна дозволить Україні перейти в якісно інший стан.

Простіше кажучи, переконаний, що

Україна має всі підстави після цієї війни перетворитися в таку собі «Південну Корею», такого собі «нового тигра».

Те, що ми не могли зробити перед війною, довести ті шокові реформи, які є підставою успіху, то **зараз війна нас до цього штовхає**.

Тому що

1) такі реформи ніколи не робляться з доброго життя,

2) реформи робляться з кризи, коли є відчуття, що гірше бути не може.А зараз це відчуття є.

Я не хвалю війну і не співаю їй оду. Бо війна – це найгірше, що може статися з нами. Це страшна катастрофа, яка не має виправдань.

Напевне, ті речі, про які я говорю, сталися б пізніше за триваліший час. **Але оскільки не ми цю війну почали, а нам її нав'язали, то мусимо скористатися з неї по максимуму.**

– Ви навели приклад Південної Кореї. Він, з одного боку, оптимістичний, але з іншого – Корея розділена країна, внаслідок війни розділена навпіл.

– Тоді інакший приклад наведу, бо кожне порівняння, очевидно, шкутильгає.

Тоді давайте назву Сінгапур або Польщу 1989 року. Тому що є просте правило:

1) у благополуччя не можна заповзти, у нього можна тільки заскочити.

2) І заскочити можна тільки радикальними, швидкими реформами.

Йдеться про те, що

— Україна увійде до тих країн, які визначають контури західної цивілізації. Це, умовно кажучи, Європа та її «діти», які уособлюють зараз G7. Писав про це раніше, **після Євромайдану**.

На жаль, тоді мої надії не сповнилися.

Бо у світі всього кожна четверта країна має демократію, вільний ринок і багатство. Приблизно 25%. Вважаю, що Україна має всі підстави, всі права бути 26-ю. І мені про це йдеться. Україна після війни приєднається до цієї групи, до якої належать країни Європи, її «діти», а також «азійські тигри».

Оце моя навіть не мрія, а передбачення.

– Цього року німецький Бундестаг та Європарламент визнали Голодомор 1932–1933 років геноцидом українського народу. Ви працювали в Німеччині і знаєте, що досі німці уникали цього і не хотіли вдаватися до таких оцінок. Це сучасність так впливає на сприйняття минулого?

– Абсолютно! Тому що я переконаний, що жоден із тих депутатів, які голосували за визнання Голодомору геноцидом, не прочитали щось нового за ті кілька місяців війни, що відкрило би їм очі. Навряд чи вони дізналися щось більше, ніж знали досі. Тому ***це результат впливу війни.***

Це ще один із прикладів того, що могло тривати 20 років, а зробилося за кілька місяців.

І в мене тут, з одного боку, відчуття радості, а з іншого – певної гіркоти.

Бо це ознака того, що

1) до 24 лютого депутати Бундестагу займали досить політично коректну, якщо не сказати, цинічну позицію.

2) Тільки війна дала німцям цю політичну волю.

Питання: чому цього не сталося раніше? Можливо, якби німці ухвалили це рішення раніше, то були би менші шанси для Путіна почати цю війну. Тому що визнання геноциду означає, що ми будуємо ще одну перешкоду на шляху агресії, нагадуючи агресорам, що їх може чекати. Тому що це превентивна концепція, яка забороняє чи зменшує небезпеку таких речей. А зараз маємо Бучу й Ірпінь. Очевидно, це також акт геноциду. Якби Європа ухвалила раніше рішення про геноцид, Путін мусів би добре подумати, чи починати цю агресію проти України.

– А як загалом війна впливає на сприйняття історії?

– Американська дослідниця Марсі ***Шор*** написала одну з найкращих книжок про Євромайдан – ***«Українська ніч»***. Вона підійшла до Майдану не тільки як історик, а як історіософ.

Вона сказала там дуже важливу тезу, яку я не змучуюся повторювати:

— на Євромайдані помер «постмодернізм».

Постмодернізм як явище, течія, яке **вважає, що**:

1) немає якоїсь великої істини, що кожна спроба будувати якийсь ***великий наратив*** неминуче веде до ***якоїсь домінації*** і таке все інше.

2) Якщо ж немає ***великої істини***, і ми визнаємо, що все є тільки ***наратив*** і ***дискурси***, тоді ***«все відносне»***.

3) І тоді, скажімо, чому Путін не має права брехати? **Бо — *«якщо немає істини, то всі брешуть»*. І тоді питання не в брехні, а в ефективності цієї брехні.**

Пітер ***Померанцев*** написав дуже добру книжку про ***російську пропаганду***, де доводить, що

— Росія Путіна – це досконалий постмодерністський режим.

Що показав Майдан і показує ця війна? Бо ця війна розлила дух Майдану по всій Україні. Є дуже важливі речі, істинні речі, правдиві речі, настільки важливі, що заради них люди готові жертвувати чимось дуже важливим, часом навіть своїм життям.

Вважаю, ця війна приведе до утвердженого способу думання про минуле.

1) Цей спосіб не є аж такий новий, а радше добре забутий старий.

2) Це спосіб думання про реальність, а не про те, як це відображається в нашій свідомості.

Це про історію, а не про історичну пам’ять.

Не про якісь символи, образи, а про те, що люди реально гинуть, вмирають.

Не історія короткотривала, коли історики думають як політики – пишуть в перспективі 5-10 років, від виборів до виборів. А натомість це буде велика історія, Історія з великої букви. І це буде історія дуже важлива і прикладна. Тому що вона впливатиме на спосіб думання людей, на спосіб ухвалення рішень бізнесменів, політиків і тут ще довгий список може бути.

Дивіться, зараз Зеленського порівнюють із Черчиллем, і це порівняння справедливе. Але в чому є перевага Черчилля чи, скажімо, таких діячів того

часу, як Аденауер, де Голль абощо? Вони виховані були в класичних гімназіях, вони знали історію – не так, як ми її вчимо зараз, а з «Одіссеї» Гомера. У них було відчуття великого простору, великої тривалості. Вони бачили історію, як велику драму, а не як якийсь набір подій, хто що написав чи який пам'ятник спорудив.

Сподіваюся, велика історія вернеться назад, як спосіб писання і думання. Я назвав би це «велика прикладна історія». Історія, яка має значення. Так само, як існує фізика, яка має прикладний характер. Історія, яка дозволяє людям розв'язувати проблеми, причому проблеми глобальні, важливі. Саме про таку історію я мрію.

– У 2022 році росіяни наробили дуже багато біди і лиха для українців. Але й собі вони нічого доброго не зробили, як засвідчили результати 2022 року. І так сталося у значній мірі тому, що росіяни отруїлися якоюсь токсичною версією власної історії. Як такого уникнути в подальшому?

– Як сказав хтось із французьких істориків, історія чи то історична пам'ять – це найбільша хімія, яку виробляє наш мозок. У певних пропорціях вона може бути ліками, а в певних пропорціях може стати отрутою. Власне, це те, що сталося в Росії. Бо **Росія затруєна історією.**

– Російська пропаганда багато в чому замішана на історії.

– Так, я це й маю на увазі, що Росія отруєна історією. Сучасна Росія отруєна історією.

1) І значною мірою сучасну українсько-російську війну можна вважати ***війною за історію***.

2) Бо більшість аргументів, які наводить Путін – це аргументи історичні, що дуже важливо.

Тобто ми повинні розуміти, що історія може бути і хворобою. А тому історики мають лікувати. Лікарі не мають любити «свою» хворобу, але вони мають її лікувати. Так само історики не мають захоплюватися минулим, але мають його лікувати. Тому що **історія дозволяє нам бачити, де ми стоїмо і куди далі можемо рухатися...**

Не хочу говорити пафосно. Пафос тут, знаєте, не допоможе.

Краще згадати істориків, які зараз уособлюють цю тенденцію.

1) Насамперед, це Тоні ***Джадт***. На щастя, його праці зараз перекладається дуже ефективно в Україні.

2) Один із учнів Тоні Джадта – це Тімоті ***Снайдер***. Це все одна і та сама традиція. Вони, як ті великі лікарі. Не те, що вони ставляться до історії зі скепсисом. Вони пробують просто показати історію як спосіб думання.

Історія дуже добре провітрює мізки, ба навіть ніщо так добре не провітрює мізки, ясність розуму, як історія. Я за таку історію.

Думаю, що Росії ще дуже довго доведеться до такої історії йти. І цей шлях буде дуже драматичний, болісний і трагічний. Тому що багато росіян навіть собі не уявляють, якого лиха вони накоїли тепер в Україні, якого лиха вони накоїли раніше.

Але тут історія показує, що це можливо.

Тому що ми бачили процес детоксикації гітлерівської Німеччини.

1) Він не був короткий, не був швидкий. Це забирає декілька поколінь.

2) Насправді, в Німеччині стався реальний старт аж у 1960-х роках, коли повоєнне покоління, яке не було задіяне в тих злочинах, почало ставити незручні питання до своїх батьків і дідів.

Вважаю, що не існує нічого неможливого. Росіяни колись теж мають прийти до цього. Звісно, завтра цього не станеться – отрута пішла занадто глибоко. Тому доведеться, умовно кажучи, їх лікувати. Доведеться робити те саме з росіянами, що робили союзники з німцями після війни: показувати їм концтабори, показувати фільми про злочини і таке інше.

Знаєте, ще Чаадаєв про це писав, що **призначення Росії полягає в тому, щоб показувати іншим народам, як не можна робити**.

І це стосується того, що вони роблять зі своїм минулим.

Отруюючи себе минулим, вони загрожують найближчим і найдальшим всім сусідам.

– Ваш колега, австрійсько-швейцарський історик Андреас *Каппелер* в інтерв'ю «Історичній Свободи» казав, що росіянам і українцям в перспективі порозумітися важче, ніж свого часу німцям і французам. Ті теж багато воювали і пролили крові. Але вони сприймали одне одного як рівноправних суб'єктів. Натомість Росія досі не сприймає Україну як суб'єкт, як рівну собі. Проблема ж не лише в тому, що Путін марить, ніби Україну «придумав» Ленін, Потоцький чи ще хтось, а проблема в тому, що багато росіян десь такої ж, абсолютно збоченої точки зору дотримуються.

Як на вашу думку, 2022 рік порвав цю «пуповину» в російській ментальності, яка прив'язує українців до Росії?

– Ця пуповина порвана з одного боку – українці повністю пуповину перерізали. І назад вже повернення немає. А Росія буде відчувати те, що називається «фантомним болем». Це коли, умовно кажучи, нога відрізана, а

вона й далі болить. Росії це буде дуже довго боліти. Не знаю, скільки це триватиме.

Те саме було у поляків після війни, коли у них забрали землі, які належали Польщі до 1939 року.

– «Східні креси?»

– Так, «східні креси» – Галичина, Волинь. Сучасна Угорщина далі думає про Закарпаття. Звісно, вони не прагнуть його повернути, але ностальгують. Це «фантом відрізаної ноги».

Україні вдалося дуже багато. А одна з найбільших речей, яка вдалася Україні – їй вдалося примиритися з історичними ворогами.

> Цими історичними ворогами були, передусім, поляки, євреї, кримські татари. Зараз поляки, кримські татари і певною мірою євреї є найближчими союзниками України.

Натомість це не вдається нам із Росією. Росія – єдиний виняток.

Тому що Росія, за великим рахунком, є аномалією. **Вона ще має стати нормальною країною, щоб перестати бути аномалією, і це дуже багато забере.**

Але ключовими для українсько-російського примирення, як на мене, є дві умови.

> 1) Перш за все, хтось повинен виразно сказати, що для добра Росії треба визнати: Крим і Донбас є Україна. Крапка, це не дискутується. Причому, не для добра України, а для добра Росії.
>
> 2) Також росіяни мають нарешті визнати, що українці не є ні молодшим, ані старшим братом, а просто нормальний сусід, з яким треба нормально розвивати відносини.

Авжеж, це буде нелегко для росіян. Це буде знову ж таки велика криза. Але вони мусять це робити, тому що ми так хочемо і мусимо їм це продиктувати.

Поділяю думку багатьох на Заході, ба навіть декого з тих, які з Росії виїхали, втекли від Путіна: **хвороба росіян зайшла так далеко, що вони самі себе вже не вилікують**. ***Лікарі мають прийти ззовні.*** Зараз одним із цих лікарів є ЗСУ. **Надіюся, коли війна скінчиться, долучаться також ЄС і НАТО.**

Як на мене, дуже важливо, щоб Україна не припинила свою роль лікування і після війни. Україна має дуже прикластися до змін у Росії. Перш за все тому, що вона на це дуже заслуговує своїми жертвами, своєю героїчною боротьбою.

А крім того, зараз немає кращих фахівців із російського питання, як українці. Тому дуже важливо, щоб ми розуміли важливість нашої в тому участі. Ми маємо робити все можливе, щоб Росія стала врешті-решт нормальним сусідом. Тому що **без нас, без нашого тиску, без нашого впливу вона таким сусідом не стане**.

– 30 грудня 2022 року було сторіччя проголошення СРСР. Припускаю, Путін і російська верхівка, коли планували агресію проти України, мали на меті ознаменувати сторіччя СРСР реінкарнацію, відродженням в тій чи в іншій формі. Як ви думаєте, 2022 рік остаточно поховав СРСР? Це вже остаточно перегорнута сторінка?

– Думаю, що так. Але, вважаю, ми поховали щось більше, ніж СРСР. **Ми поховали «русский мир».** Тому що, як на мене, «русский мир» хоча не мав чітких кордонів, він реально існував.

«Русский мир» – це ті країни, де було мало демократії, де було мало економічної свободи. Цей «русский мир» не обмежувався тільки Росією, Білорусією, Україною. Він поширювався на Казахстан, Молдову та інші колишні республіки СРСР. Може, в набагато меншій мірі на країни Балтії та на Західну Україну, де, на щастя, менше СРСР існував, але все-таки. В тому «русском мире» також певною мірою є Сербія, ба навіть Греція. Ось це «русский мир».

Тепер ми виходимо з цього світу. Так, Україна залишається переважно православною країною, але будемо іншою православною країною, як зараз Румунія чи Болгарія в європейській спільноті.

Тобто ми насправді перекреслюємо не тільки 2022 рік, ми перекреслюємо багато інших років, які почалися ще кілька століть тому.

Думаю, що, **почавши цю війну, Путін підписав смертний вирок не тільки СРСР, він підписав ще й вирок «русскому миру»**.

***

№ 1.197

Взгляд на украинское восстановление от американской элитной CSIS. Высокие риски перезагрузки олигрохата и

схематоза

Дорогие друзья!

2023-01-15

Романчук

Это большой материал о том, какие интеллектуальные продукты в сфере экономической политики готовит нам Запад. Для тех, кто привык к получению информации в режиме Твиттера/Тик-Тока/Инстаграма или картинок рекомендую не отягощать себя прочтением.

Для тех, кто реально интересуется экономикой, её будущим, настоятельно рекомендую. Вы увидите, что в сфере экономической политики наши западные партнёры (страны и организации) ведут себя примерно так, как НАТО по отношению к нашим ВСУ в 2022 году.

Буду признателен вашим оценкам и замечаниям. Приглашаю к содержательной дискуссии.

10 января 2023г. Центр стратегиче***ских и международных исследований (CSIS) провёл презентацию доклада «Обеспечение экономической трансформации Украины. Восстановление, реконструкция и модернизация»*** (Enabling an Economic Transformation of Ukraine. Recovery, Reconstruction, and Modernization).

CSIS, влиятельный американский мозговой центр с более чем 60-летней историей, включается в активное обсуждение состояния и будущего экономики Украины. Особенностью данной организации является анализ

самых разных проблем/вызовов через призму безопасности, геополитики и американской версии политики развития. CSIS имеет прямые, прочные связи со всеми ветвями власти, влияет на полисимейкеров и дисижнмейкеров США и многих стран мира.

Девять месяц назад CSIS создал специальную Комиссию по экономическому восстановлению Украины (Ukraine Economic Reconstruction Commission). В начале презентации Доклада Дэниел Рунде (Daniel F. Runde), вице-президент Центра, директор проекта по процветанию и развитию, проинформировал о той работе, которая предшествовала публикации доклада. Было проведено 20 семинаров по самым разным темам, от сельского хозяйство до системы госуправления. В работе участвовало 500 человек, в том числе эксперты из Украины. Было подготовлено десять работ. Всю эту работу финансировало правительство Дании.

Во время презентации Доклада выступали профессор, посол Пола Добрянски (Paula Dobriansky), посол Уильям Тейлор (William Taylor) и известный бизнесмен, основатель и CEO Invenergy Майкл Полски (Michael Polsky). Обсуждение, в основном, касалось самых общих проблем безопасности, правовых институтов, системы госуправления и инвестиционных возможностей. Д. Рунде чётко определил, что реконструкция и трансформация Украины должна быть такой, чтобы её итогом стало членство страны в НАТО и Евросоюзе.

Очень амбициозные бенчмарки успеха он описал так:

1) ВВП на душу населения, как в Польше,

2) производственные возможности/производительность в сельском хозяйстве, как в Канаде,

3) промышленные возможности/производительность, как в Чехии,

4) технологический сектор, как в Эстонии,

5) качество госуправления, как в Румынии,

6) военные способности/качество, как у Израиля.

Первым на презентации Доклада выступал Сергей ***Цивкач***, исполнительный директор организации UkraineInvest.

Он выразил полное согласие с представленным документом, заверил в безусловном курсе нынешнего руководства страны на проведение институциональных системных рыночных реформ.

С. Цивкач **заверил, что в Украине работает режим нулевой толерантности к коррупции**. С этой бравурной гипотезой едва ли согласились даже присутствовавшие на презентации Доклада люди.

По мнению украинского маркетолога бизнес возможностей Украины, сотни компаний из самых разных стран уже готовы инвестировать в страну, заходить в неё со своими идеями, деньгами и производственными планами.

Правда, обошлось без конкретных кейсов и цифр. В качестве аргумента в подтверждение намерений нынешнего правительства он привёл слова главы Фонда государственного имущества, который заявил, что в Украине будет приватизировано всё, кроме достоинства. До этого он сказал, что у страны есть успехи в сфере приватизации.

Цифр поступлений в бюджет от продажи госактивов не последовало.

Обсуждение чуть ли не главного экономического документа по Украине в режиме бизнес форума с одной стороны и конференции по безопасности с другой – это явно не для критического, научного осмысления оформленных предложений.

1. Цели и способы их достижений

Доклад наполнен оптимизмом.

Глава Еврокомиссии заявила, что «У Украины есть всё, что необходимо, для успешного восстановления. У неё есть решимость, динамичное гражданское общество, много друзей во всём мире, которые хотят её поддержать… У неё есть впечатляюще устойчивая экономическая база».

> Эта самая база у станы есть с начала 1990-ых. Только кормит она, в основном, 3 – 5% населения, за счёт остальных.

В докладе CSIS октября 2022г. представлено видение будущего страны:

«Через 10 лет Украина будет стабильной, ориентированной на Запад демократией, которая прочно связана с евроатлантическим миром. Сильные вооружённые силы, членство в Европейском Союзе будут гарантировать независимость Украины. Её экономика будет трансформирована из системы, в которой доминируют олигархи, корыстные интересы и государственные предприятия, в динамичную, инновационную, открытую, инклюзивную и предпринимательскую систему. Украина будет соответствовать высоким международным стандартам: финский уровень военных расходов и вовлечения, японский уровень развития инфраструктуры, немецкий стиль промышленного производства, IT- сектор по модели стран Балтии, аграрный сектор по уровню производительности труда и эффективности, как в Канаде».

За всю историю человечества ещё ни одной стране мира за десять лет не удалось пройти такой сверхсложный путь.

С учётом постсоветского наследия, качества правовых институтов Украины, токсичного влияния олигархических структур, состояния

интеллектуального поля (доминация марксизма и левого кейнсианства), а также особенностей системы принятия решений в Украине стать Польшей, Чехией, Словакией или Румынией крайне проблематично.

А **в режиме предложенной модели Государства всеобщего интервенционизма невозможно**.

Шанс появляется в случае реализации по-настоящему инновационной, научно обоснованной экономической, институциональной политики.

1) Далеко не всё так радужно и качественно в странах Центральной и Восточной Европы, а ведь многие из них уже почти 20 лет находятся в составе Евросоюза и ~25 лет в составе НАТО.

2) А тут Украина неким магическим образом должна осуществить транзит за 10 лет.

Авторы доклада

1) правы в том, что в Украине необходимо создать среду, которой коммерческие структуры будут доверять, чтобы инвестировать и модернизировать страну. «Инвестиции в малый и средний бизнес (МСБ) будет играть ключевую роль в создании возможностей на рынке труда, чтобы в страну вернулись мигранты и участвовали в экономике.

2) Правы они в перечислении тезисов о верховенстве права, активизации приватизации, независимости судебной власти, неэффективности госпредприятий, важности доступа к финансам и инвестициях в человеческий капитал.

Разумеется,

3) **этого мало, чтобы считать Доклад ценным интеллектуальным вкладом в дискуссию о необходимой для Украины программы восстановления экономики.**

2. Что предлагает CSIS для достижения обозначенных амбициозных целей:

1) принятие многолетние, многомиллиардные обязательства (multiyear, multibillion-dollar) по отношению к финансированию программ восстановления Украины (США, ЕС, страны G7). ЕС должен предложить чёткий график получения Украиной полноценного членства в ЕС на протяжении не более 10 – 15 лет. «Любой другой график не является проявлением серьёзного отношения» и может ослабить украинскую решимость проводить необходимые реформы».

2) Определение роли и ответственность агентств развития, международных финансовых институтов, финансовых институтов развития для того, чтобы избежать обременительных требований или дублирования усилий.

3) Определение приоритетности реформ, которые улучшат качество госуправления и подотчётность власти для создания стимулирующих условий для частных инвестиций в Украину, для поддержки её экономической трансформации. «Эти реформы должны совпадать с обязательствами Украины на пути к членству в ЕС. Критически важна реформа правовой системы, которую необходимо освободить от коррупции. Необходимо также сломать власть олигархов и корыстных интересов, создать равные условия хозяйствования для украинского бизнеса всех размеров, а также создать эффективную судебную систему, которая основана на принципах функционирования западных партнёров».

4) Снижение рисков для частных инвесторов путём создания пула финансов для экономического развития от американской International Development Finance Corporation (DFC), МВФ, Всемирного банка, европейских финансовых институтов развития в размере $5 млрд. в год на протяжении пяти лет.

5) Создание условий прозрачности и подотчётности для включения поддержки местного гражданского общества для мониторинга закупок и инвесторов, предотвращения вредного влияния, а также для проверки кандидатов на участие в программах.

6) Приоритетность модернизации, в частности через цифровизацию, на всём периоде реконструкции для создания прозрачных условий, подотчётности, чтобы заверить доноров и частный сектор в прогрессе по созданию качественно управляемой экономики.

Перед нами длинное меню благих намерений и институциональных пожеланий.

Кто ж будет против немецкого промышленного лада, японской инфраструктуры, канадского фермерства или эстонского IT? Едва ли в Украине, ЕС, США, да и в любой стране мира найдутся люди, которые будут «за» повышение страновых рисков, сокрытие информации от граждан/бизнеса, управленческий бардак.

Но, качество программы восстановления/модернизации экономики определяется не набором правильных, благородных целей, а научно обоснованными, исторически проверенными, учитывающими особенности страны средствами для достижения поставленных целей.

Этим программы и отличаются друг от друга.

Именно по набору предлагаемых инструментов/действий/решений мы можем судить об их качестве.

3. Главные параметры оценки любого программного документа по проведению системных, институциональных реформ

1) ***функционал, объём ресурсов/активов, полномочий и дискреции Государства (распорядителей чужого).*** Документ должен чётко фиксировать динамику таких показателей, как 1) размер доходов/ расходов органов государственного управления, 2) дефицит бюджета, 3) государственный долг, 4) объём регуляторной нагрузки, 5) объём транзакционных издержек, 6) доля рабочей силы, которая получает доходы за счёт налогоплательщиков, 7) инфляция, 8) стоимость кредита и спрэд процентных ставок между страной-маяком и страной-реформатором. Ничего этого в Докладе CSIS нет.

2) ***Динамика улучшения параметров страны в целом ряде ведущих индексов и рейтингов мира:*** Индекс экономической свободы, Индекс свободы человека, международный Индекс защиты прав собственности, Индекс глобальной конкурентоспособности, Индекс состояния перехода (Transitions Performance Index), Индекс верховенства права, Индекс инновационного развития, Индекс процветания Легатум, Индекс восприятия коррупции и целый ряд других. Об этом в Докладе CSIS ни слова.

3) ***Структура экономической власти:*** государственный бизнес, большой, малый, столичный, региональный, степень концентрации капитала в реальном и финансовых секторах. Ответа на этот вопрос эксперты CSIS не дают.

4) ***Динамика параметров институционального, макроэкономического развития*** по таким показателям, как ВВП, ВВП на душу населения, производительность труда, средняя/медианная зарплата, занятость, безработица, объём инвестиций, объём прямых иностранных инвестиций, объём экспорта/импорта, объём сбережений и целый ряд других. Такой конкретики в Докладе CSIS нет.

5) ***Динамика социальных параметров:*** демография, продолжительность жизни при рождении, продолжительность жизни после 60 лет, удовлетворённость жизнью, уровень доверия, число здоровых лет жизни, рождаемость и другие. Такой информации Доклад CSIS не содержит.

Складывается впечатление, что этот документ готовили дипломаты, юристы, политики, специалисты в области безопасности и представители ассоциаций и PR-структур по привлечению инвесторов.

Зияющий дефицит конкретики нельзя скрыть избитыми фразами и предложениями типа «проведение реформы системы госуправления, антикоррупционной реформы, реформы во имя обеспечения верховенства права, а также правовая реформа, реформа против отмывания денег, обеспечение независимости СМИ». Или «стимулировать процесс улучшения инвестиционного климата, который позволяет обеспечивать рост украинских СМИ и привлекать дополнительные иностранные инвестиции», принять понятные правила игры: Украина должна продолжить совершенствовать общую регуляторную среду для создания новых бизнесов, особенно МСБ».

Вот ещё примеры формализма и программного белого шума:

> «Продолжать акцентировать внимание на приватизации госпредприятий, проведение их корпоративного управления в соответствие с принципами ОЭСР для сокращения коррупции и улучшения общей эффективности экономики», «улучшение и модернизация инфраструктуры в соответствии со стандартами ЕС, выбор заслуживающих доверие партнёров, которые позволят Украине стать членом ЕС и усилить взаимную дополняемость с НАТО».

В рамках правовой реформы, улучшения системы госуправления CSIS рекомендует:

1) - принять процедуру выбора судей Конституционного суда с учётом стандартов Венецианской комиссии;
2) - усилить борьбу с коррупцией,
3) - привести законодательство Украины в соответствие с международными стандартами отмывания денег;
4) - применить антиолигархический закон;
5) - привести законодательство по СМИ в соответствие со стандартами ЕС,
6) - реформировать правовое поле для национальных меньшинств.

А разве Украина не делала всё это последние 15-20 лет? Разве не создала целую сеть структур по борьбе с коррупцией? И разве всё это помогло в ситуации, когда в руках VIP-распорядителей и потребителей чужого сконцентрирована огромная экономическая власть и объективно коррупциогенные инструменты номенклатурной дискреции?

4. Гетманцев и CSIS – одного поля ягоды?

Доклад достаточно комплементарно отзывается о правительственном плане национального восстановления, известном, как План Лугано (июль 2022). Этот документ, созданный под руководством Д. Гетманцева, представляет собой скорее **матрицу освоения ~$750** млрд. иностранной помощи, грантов, кредитов и инвестиций, чем полноценный план системной модернизации страны, создания новых конкурентных институтов.

Его реализация не позволила бы создать полноценную рыночную структуру экономики, а воспроизвела бы номенклатурно-олигархическую модель.

Однако,

> **CSIS считает План Гетманцева проявлением ответственного отношения к экономической политике.**

1) Два документа похожи обилием ярких лозунгов, формальных деклараций, ставкой на благородных, мудрых, ответственных и честных VIP-распорядителей чужого, как основных драйверов развития и роста.

2) Оба документа, как и доклады ООН, МВФ, государственных агентств по развитию игнорируют теорию и практику провалов государства и модель предпринимательского роста.

Причина такой синергии очевидна

> **– одна теоретическая матрица, которую продвигают и штампуют по всему миру западные mainstream университеты.**

Складывается впечатление, что над Планом Лугано и документом Центра стратегических и международных исследований (CSIS) работали люди весьма схожей политической и идеологической ориентации в рамках теоретической школы development economics.

Её рекомендации основаны на теориях роста Харрода-Домара, Солоу-Свона и отчасти модели эндогенного роста П. Ромера. Большинство этих наработок было предложено бедным, развивающимся странам ещё в первой половине XX века. Они представляют набор инструментом и институтов всеохватывающего государственного интервенционизма. В них даже развитие малого и среднего бизнеса осуществляется через льготные кредиты, дотации, гранты, налоговые преференции, т. е. является прерогативой Государства.

Американцы (CSIS) не стали глубоко вникать в суть Плана Лугано, как не стали они критически оценивать практикуемую ими более 70 лет теорию и практику развития бедных стран. Для этого нужно было бы провести глубокий аудит экономических реформ в более чем 100 странах мира. Они

осуществлялись при содействии и под руководством МВФ, Всемирного банка и международных агентств/компаний по развитию.

Найди успешные кейсы в рамках модели всеобщего интервенционизма очень сложно, а вот громких провалов предостаточно.

Окна возможности (после войны, политического кризиса, революции) возникали в десятках государств. Афганистан, Ирак, Сербия, Ю. Африка, Тунис, Молдова, Кыргызстан, Египет, Турция, Аргентина, Мексика, Шри-Ланка, Бразилия – во всех этих странах международная помощь по выработке программы реформ шла по матрице development economics. Собственно говоря, она же была реализована в Украине после Оранжевой революции и революции Достоинства. В 2019-2021гг. правительство Украины также проводило политику активного государственного дирижизма, искусственного стимулирования спроса и огосударствления инвестиций.

И вот **опять те же грабли, тот же вид, только сбоку**.

Д. Гетманцев, а вслед за ним CSIS (чувствуется взаимное проникновение экспертов) **видят будущее Украины, как серию номенклатурно-коммерческих проектов VIP-распорядителей и потребителей чужого Украины и её внешних партнёров по освоению/канализации денег/активов.**

Если делать то же самое, пусть и другими людьми, но в старой системе полномочий и мотивации чиновников, функционала Государства, то почему авторы Плана Лугано, как и эксперты CSIS рассчитывают получить другой результат?

Ни теоретических, ни статистических, ни сущностных объяснений этого допущения в Докладе нет.

Экспертам CSIS нравятся План Лугано.

Они называют его смелым и широкомасштабным, несущим устойчивый экономический рост и благополучие людей.

> Принципы Плана хороши для PR-кампании в качестве политических лозунгов.

Напомним их:

1) быстрое начало, постепенное развитие;
2) справедливое повышение благосостояния,
3) интеграция в ЕС,

4) восстановление лучше, чем было (build back better),

5) стимулирование частных инвестиций и предпринимательства.

Кто-нибудь понимает, какая при реализации таких лозунгов будет налоговая, регуляторная нагрузка и инфляция?

Представители потенциальных доноров Плана Лугано приняли свои семь принципов для участия в восстановлении и модернизации Украины:

> 1) партнёрство, 2) процесс реформ, 3) прозрачность, подотчётность и верховенство права, 4) демократическое участие, 5) вовлечение заинтересованных стейкхолдеров, 6) гендерное равенство и инклюзивность, 7) устойчивость.

«Эти принципы были приняты Украиной и другими странами-участницами, а также многосторонними институтами в Лугано. Они сформируют основу для будущего восстановления Украины», - утверждает CSIS в Докладе. По мнению американской организации, реализация этих принципов приведёт к членству Украины в Евросоюзе и к трансформации экономики.

5. Опять «точки роста». Вкусовщина и фаворитизм

Авторы Доклада поддерживают лозунговое описание будущего экономики Украины, которое дала Олена Кошарна, руководитель компании Horizon Capital – «Мозги, руки и зерно» (brains, hands, and grains).

Имеется в виду, что будущая украинская экономика будет построена на высоких технологиях в промышленности, цифровизации и IT-секторе, а также на сельском хозяйстве. «Эти сравнительные преимущества расположены на солидном экономическом фундаменте. Если их правильно раскрыть, они могут стать источником значительного, справедливого экономического роста на годы». Ставка на эти три экономические сферы, по мнению CSIS, позволит предложить чёткие возможности для успешной интеграции Украины в экономику ЕС, а также её торговых партнёров, таких, как США.

Перед нами типичный пример

> **— теоретизирования и номенклатурного выделения «точек роста», формирования в ручном режиме «национальных чемпионов».**

Мол, нам, учёным/аналитикам из Вашингтона, Брюсселя, Берлина, Парижа и Рима так видится ваша будущая украинская структура экономики. Т. е. она, эта структура, будет следствием инвестиционных, производственных, управленческих решений VIP-распорядителей и потребителей Украины и стран-доноров.

За редким исключением *«точками роста»* увлекались практически все бедные, развивающиеся страны, как демократические, так и авторитарные.

> **Теоретики внушили полисимейкерам и дисижнмейкерам, что если у граждан через налоги забрать до половины дохода, канализировать эти деньги в «стратегически важные», «перспективные» проекты, если национализировать ресурсы и осуществлять инвестиции через крупные государственные предприятий, то существенно увеличится скорость экономического роста, и догнать развитые страны можно будет быстрее.**

Мало кто из «распорядителей чужого» смог сопротивляться условному наркотику «пятилетку в три года». Тем более что его представляли в виде ценной, высокоэффективной добавки без побочных эффектов.

> Во второй половине XX века среди бедных было повальное увлечение этим стимулятором. Затем через кризисы, банкротства, дефолты, долговые ямы и коррупцию пришло понимание рисков и угроз модели

государства всеобщего интервенционизма. **Многое страны с низким доходом застряли в ловушке бедности на десятилетия.**

Полисимейкеры постсоветских стран, в том числе Украины, также рьяно взялись за ручное управление бизнес циклами.

В ход пошли следующие основные инструменты:

1) в монетарной политике: процентные ставки, условия доступа к кредиту и валюте, особые нормы резервирования, страхования;

2) в фискальной политике: налоговые льготы/освобождения, налоговые каникулы, особые режимы уплаты налогов, бюджетные дотации, гранты);

3) в регуляторной политике: режим лицензирования, сертификации, получения разрешений, квоты, преференции при госзакупках, режим экспорта/импорта.

Грубейшей ошибкой циклической и контрциклической политики Правительства было то, что за основу рыночного/естественного бизнес цикла была взята не имеющая ничего общего с рынком и экономическим естеством стартовая точка - постсоветская структура планового хозяйства.

Сначала нужно было создать эту самую рыночную структуру экономики, а не совершать методологический обман.

Украина до сих пор не имеет полноценной рыночной структуры экономики, которая была бы результатом свободного, добровольного выбора субъектов хозяйствования в рамках их частной собственности.

Послевоенное восстановление даёт стране такой уникальный исторический шанс.

Госсектор остаётся камнем на шее украинской экономики.

В ней сохраняются активы и уклады госплана. Государство по-прежнему является крупнейшим собственником ресурсов и активов, в том числе на рынке денег.

До войны распорядители чужого ежегодно пропускали через свои руки 42-45% ВВП, а в 2022г. общие расходы органов госуправления выросли до ~75% ВВП.

Война разрушила старую структуру производства и потребления, занятости и сбережения.

В такой среде выделять *«точки роста»* (секторальные, индивидуальные) и создавать под них особый финансовый, налоговый, таможенный, регуляторный режим – это чистой воды вкусовщина и фаворитизм.

С точки зрения экономической науки такого рода подход к экономической политике ничтожен и не может иметь практической ценности.

Но, к сожалению, его критику очень редко можно встретить при обсуждении страновой стратегии развития в рамках development economics, особенно когда впереди маячит **перспектива освоения сотен миллиардов долларов чужих денег**.

Авторы Доклада декларативно подходят к определению секторальных приоритетов.

1) Сельское хозяйство? Конечно. Оно же такое большое и значимое. Будем развивать и поддерживать. Всех или только тех, кто большой, и имеет мощных лоббистов?

2) IT-сектор? Безусловно. Ударим цифровизацией по коррупции и неэффективности системы госуправления. А многотысячный функционал Государства куда денем?

3) Промышленность? Куда же без неё? Заведём немецкий, итальянский, французский бизнес – и превратим Украину в мощный хаб в рамках глобальных цепочек ценности. Любопытно, что такой важнейший раздел, как «Manufacturing» (промышленное производство) в Докладе занял … 14 строчек из 47 страниц.

4) Энергетика? Разумеется. Без неё никуда. В течение 12 лет до войны Украина получила ~$12 млрд. инвестиций в возобновляемые источники энергии. Установленные мощности могли бы генерировать до 60 гигаватт солнечной энергии, 320 гигаватт оншорной ветряной энергии и 251 гигаватт офшорной энергии, но агрессор парализовал использование этого потенциала. Рискам безопасности, очевидно, не уделялось должного внимания. Чёткой и явной рекомендации о создании полноценного частного рынка генерации энергии из конкурирующих в равных правовых, тарифных, ценовых условиях в Докладе нет.

6. Кто за что будет отвечать

По мнению CSIS

1) Международный валютный фонд (МВФ) «будет играть важную роль в поддержке макроэкономической стабильности на этапе восстановления». Ожидается, что Фонд поможет провести

реструктуризацию долгов Украины, финансировать бюджетные программы.

2) Всемирный банк должен подключить весь свой потенциал для финансирования инфраструктуры, а

3) IFC и MIGA помогут привлечь частных инвесторов.

4) Европейский банк реконструкции и развития (ЕБРР) также видится, как институт поддержки проектов в сфере инфраструктуры, энергетики и развития МСБ.

5) Агентства развития стран G7 будут финансировать техническую экспертизу в сфере реформы государственного управления, реализации принципа верховенства права, противодействия коррупции и делового климата.

Условия финансирования важны, но они «должны вводиться умно, а не во имя самих условий».

> В 2014г. после Революции достоинства многочисленные двусторонние и многосторонние институты выдвинули к Украине более 400 условий. Это неприемлемо.

Поэтому CSIS предлагает участникам восстановления экономики Украины сосредоточить условия на таких сферах, как госуправления, верховенство права, борьба с коррупцией, либерализация торговли, приведение законов, правил и регулирования в соответствии со стандартами ЕС.

На первый взгляд на бумаге всё выглядит красиво и достойно.

> 1) Этакая близкая к идеальной гармония интересов, миссий, мотивов десятков международных структур из самых разных стран мира.
>
> 2) До этого все они смогли договориться разве что до глобального потепления, гендерного баланса и биодиверсификации.

Да, ещё до проведения своих конференций на Бали или в другом комфортном, очень дорогом месте Африки, Азии или Латинской Америки.

Здесь же речь идёт о реальных, «живых» больших деньгах. Высоки риски, что каждая организация будет догматично проводить свою политику, не реагируя на реальное положение дел и на повестку дня других.

Вызов синхронизации и кооперации в рамках одной международной команды представляется ещё более серьёзным, когда мы добавляем в общую систему украинское звено.

Украина будет представлена на неким одним/одной мистер/миссис Реструктуризация с чётко выраженной моральной, ценностной позицией, с глубокими научными знаниями и ясным представлением о том, что делать. Украину будут представлять самые разные люди со своими интересами, взглядами на будущее и на гармонию баланса интересов/ресурсов.

Ключевым дисижнмейкером от Украины вполне может стать условный Гетманцев. Его предложения из Плана Лугано едва ли вызовут серьёзные возражения от CSIS, МВФ, MIGA или ЕБРР. МВФ не скрывает, что он за повышение налогов для микро и малого бизнеса, против снижения ставок основных налогов (НДС, на прибыль), а также за прогрессивные ставки налогов. Фонд – это не про реформы свободного рынка. Это про следование определённой макроэкономической матрице, которую эта структура предлагает стране за деньги в виде кредитов и технической помощи. В таком раскладе про налоговую реформу в Украине можно будет забыть, а значит, десятки тысяч ФОПов похоронить.

Последние годы МВФ хватил Национальный банк Украины, рекомендуя ему двигаться в этом направлении в будущем.

> 1) Это значит, что среднегодовая инфляция за последние 20 лет в ~11%, 25 – 30% в 2022-2023гг. его не смущает.
>
> 2) Как и не особо расстраивает куцый кредитный рынок, а также последнее место Украины в мире в индексе финансовой открытости.

Если МВФ будет главным в определении макроэкономической политики Украины после войны, про глубокую реформу монетарной политик также можно забыть.

Не верите?

> Посмотрите, во что за последние 20 лет превратилась Аргентина. Сегодня у неё инфляция под 100%. Она шла в фарватере страновых программ с МВФ. Пришла к дефолтам, долгам, коррупции и острейшему дефициту экономической свободы.

Всемирный банк, ЕБРР также работают в одной теоретической матрице в МВФ.

> Реализация крупных инвестиционных проектов в развивающихся и переходных странах – это не про реформы, а совместный бизнес с VIP-распорядителями чужого и крупным бизнесом.

Малый бизнес не тянет больших инвестиционных проектов в энергетику, коммунальное хозяйство, транспортную, логистическую инфраструктуру и банки.

Значит,

международные агентства и структуры Всемирного банка обречены работать с крупным украинским бизнесом, который будут рекомендовать представители Украины.

Если это не будут коммерческие структуры старых олигархов, то они могут быть фирмами новых VIP-распорядителей чужого.

Как говорят в народе, **хрен редьки не слаще**.

Все эти организации более четверти века с разной интенсивностью работают в Украине. Их теоретическая база, содержание рекомендаций давно известно. Если до сих пор (до войны) они не дали нужного эффекта, не поставили Украину на траекторию быстрого, долгосрочного, инклюзивного экономического роста, то почему те же эти организации, работая по примерно тем же схемам/программам, с украинскими чиновниками примерно того же качества, что и раньше, вдруг родят экономическое чудо?

Клэш мотиваций, интересов и ожиданий очевиден.

1) Наверняка появятся неформальные переговорные площадки для согласования интересов.

2) Это и есть **новая мутная вода**, в которой прекрасно себя чувствуют участники украинского и международного договорняка и схематоза.

6. Опасный для будущего Украины международный синдикат

В начале 2023 года ситуация по поддержке системных экономических реформ в Украине от международного сообщества настораживает, расстраивает и вызывает серьёзные опасения.

Уместна аналогия с поставками оружия.

США/ЕС/НАТО уже скоро как год заверяют, обещают, проводят Рамштайны, заседания G7 и G20, а Украина по-прежнему остаётся без кровно необходимого для победы над врагом оружия. Каждый день болтологии, каждая попытка в очередной раз сохранить лицо Путина – это ежедневные смерти украинских героев на фронте и обыкновенных людей под рашистскими обстрелами.

Международные стейкхолдеры восстановления Украины

(американский Центр стратегических и международных исследований (CSIS), европейский Центр исследования экономической политики (CEPR), МВФ, Всемирный банк, ЕБРР, международные консалтинговые

организации типа Boston Consulting, Goldman Sachs или McKinsey, агентства по международном развитию G7 и стран ЕС)

сделали ставку на стандартные институциональные, макроэкономические решения.

Их реализация перезагружает украинскую модель Олигархат/Схематоз, сохраняет в Украине модель Государства всеобщего интервенционизма, оставляет в руках распорядителей чужого богатый ассортимент дискреции (субъективных интерпретаций норм законодательства).

Риски и угрозы перезагрузки украинского Олигархата/Схематоза

Этот вывод основан на анализе следующих документов совместных украинско-иностранных стейкхолдеров:

1) «Обеспечение экономической трансформации Украины. Восстановление, реконструкция и модернизация» (Enabling an Economic Transformation of Ukraine. Recovery, Reconstruction, and Modernization). Автор: Центр стратегических и международных исследований (CSIS). Дата: январь 2023г.

2) «Восстановление Украины: принципы и политика. Парижский доклад 1». Автор: Центр исследования экономической политики (Centre for Economic Policy Research (CEPR). Дата: декабрь 2022г.

3) «Страновой доклад по Украине № 22/387». Автор: Международный валютный фонд. IMF Country Report No. 22/387. Ukraine. Program Monitoring with Board Involvement. Дата: декабрь 2022г.

4) «План Відновлення України» или План Лугано. Автор: Національна рада з відновлення, Правительство Украины. Дата: июль 2022г.

5) Макроэкономическая политика военного времени для Украины (Macroeconomic Policies for Wartime Ukraine). Автор: Центр исследования экономической политики (Centre for Economic Policy Research (CEPR). Дата: август 2022г.

6) «План реконструкции Украины» (A blueprint for the reconstruction of Ukraine). Автор: (Centre for Economic Policy Research (CEPR). Дата: апрель 2022г.

Основные участники от Украины в этих проектах это

> **Тимофей Милованов, Даниил Гетманцев, Юрий Городниченко, Наталья Яресько, Илона Сологуб, Егор Григоренко, Владислав Рашкован, Вероника Мовчан, Олена Павленко, Татьяна Дерюгина, Олена Кошарна и Сергей Цивкач.**

Все они вхожи в западный mainstream. Все они разговаривают с МВФ/ЕБРР/ CEPR/CSIS на одном языке. Большинство из них вхоже в высокие кабинеты украинской власти. Все они разделяют основные подходы к экономической политике на основе левого неокейнсианства и даже марксизма. Все они демонстративно игнорируют теорию и практику предпринимательского роста с её основным элементом – экономической свободой.

Все они видят Государство основным бизнес стратегом, инвестором и дизайнером будущей структуры украинской экономики.

Все они имеют связи с крупными коммерческими структурами, которые через проекты восстановления Украины будут потребителя огромных ресурсов.

Есть ещё одна общая, объединяющая их всех черта.

Никто из них в случае провала не покроет убытки, не возместит ущерб из своего кармана, потому что они делают ставку на управление, потребление и распоряжение чужим.

Украина уже потеряла почти год для радикальных, системных реформ в условиях войны.

Конкретные предложения по ***экономике военного времени*** были представлены Кабинету Министров, Верховной Раде, Офису президента ещё в апреле 2022г.

К сожалению, победили те силы, которые подготовили для Украины вышеописанные «планы и программы».

Их реализация означает только одно.

Исторический, уникальный шанс Украины стать Новым Западом, **раскрепостить предпринимательский потенциал миллионов украинцев на основе экономической свободы в очередной раз будет бездарно упущен**.

***

№ 1.198

Ярослав Грицак: "Зараз ми вперше за останніх 100-200 років виходимо із комплексу жертви"

2023-01-10

Чому війна – це для України не тільки трагедія, а й можливість зробити стрибок у розвитку? Що треба зробити з росією після перемоги? Чому в часи лихоліття культура така важлива? В чому феномен Зеленського? Як війна змінює націю? Відповіді на ці питання нам допомагає знайти історик і публічний інтелектуал Ярослав Грицак.

Інтерв'ю Івана Ципердюка з Ярославом Грицаком КУРС публікує в партнерстві з Фундацією Суспільність в рамках проєкту Антитеза.

***

– Пане Ярославе, ви часто повторюєте, що війна – це не тільки трагедія, але й час великих нагод. Звучить як дисонанс. Що ви маєте на увазі в українській ситуації?

— Війна – це криза, найгірша криза, яка може статися з людством. Криза завше означає, з одного боку, величезну загрозу, а з другого, – можливості. Питання цього балансу – що це є? Якщо дуже коротко: я вважаю, що війна

створила можливості в Україні – просто перестрибнути свій історичний розвиток, навіть не розвиток – свій історичний шлях, вийти з кола країн бідних, залежних, колоніальних і стрибнути у вищу лігу. Я маю на увазі, лігу, умовно кажучи, європейської унії. Словом, я вважаю, що Україна має всі шанси стати таким собі центроєвропейським тигром, на кшталт Південної Кореї чи Сингапуру в Азії. Чи це станеться – не знаю, але шанси є.

– Дуже багато зараз йдеться про те, що ми маємо хоч найбільш криваву війну після Другої світової, але водночас це війна, де чітко є розмежовані добро і зло. Ви як історик так оцінюєте цю війну?

— Очевидно, для українців є чітко розмежовані добро і зло, тут нема що сказати. Для зовнішнього світу це вже інакше. Знаєте, я недавно слухав виступ Папи, я не буду коментувати, але розумію, звідки це все береться. Папа походить з Аргентини, а з перспективи Аргентини не так легко зрозуміти, що тут є добро і що є зло, ніж із перспективи України. Аргентина має травму Фолклендської війни з Британією, як весь третій світ має травму колонізації XIX–XX століття, і для них ця війна виглядає трошки інакше. Я не кажу, що це правдиво. Це неправдиво, але вони вважають, що ця війна – між американською імперією і російською імперією. І чому їм брати участь у зіткненні цих двох імперій?

Я вважаю, щоби так спробувати скласти українську перспективу з аргентинської перспективи (без російської, звичайно), то цю війну найкраще описати такими англійськими словами: “the West vs the Rest”, тобто “Захід проти решту світу”. Причому Захід не означає географічний захід, тому що бачимо, що Південна Корея чи Японія – також частина Заходу. Тобто це **країни, які обирають один шлях розвитку, і цей шлях розвитку, можна сказати, такий: свобода має значення, це не пусте слово, бо свобода є підставою для багатства, економічного розвитку.**

Свобода означає певний рівень організації суспільства, певні стосунки між людьми, певну поведінку еліти. І це, умовно, називається “Захід”. **А в решті світу, де до влади може прийти чи розумний, чи напівбожевільний авторитарний лідер і може робити з країною все, що захоче, все кінчається дуже просто – опозиція в тюрмі.** Чи як в Ірані, де дівчину забили до смерті. **Це вибір стилю життя, бо виявляється, що свобода – дуже сильний тригер, чинник багатства**. Павло Шеремета якось сказав, що 75% багатства походить від людської ініціативи.

– Не заважайте людям – і вони все зроблять самі.

— Точно, не заважайте, вони собі дадуть раду. Знаєте, весь час повторюю тезу Кахи ***Бендукідзе***: **якщо ви хочете, щоб у вашій країні не було яблук, створіть “Міністерство яблучної промисловості”**. І там будуть казати, як садити і що збирати, будуть збирати з вас податки і т. ін. Тобто переважно всі ці “the rest”, решта світу, це бідні суспільства. Звичайно, вони цього не помічають, тому що їх отруюють якимись токсичними ідеями, наприклад, що «ми бідні, зате ми всім можемо кузькіну мать показати»; «ми бідні, зате у нас атомна зброя». Те, що путін зараз говорить: “ми, звичайно, маємо потерпіти, але зате ми є великою державою”. І це є страшне отруєння. Причому частиною цього отруєння є історичне отруєння, тяжке отруєння історією, в тому сенсі, що історія переписується, фальсифікується.

– У цьому контексті вони просто дегуманізують нас.

— Так, абсолютно. **Перше правило війни – дегуманізуйте свого суперника.** Якщо ви бачили російські пропагандистські матеріали, те, що там мене вразило: «бандерівців» (нас) зображають у вигляді свиней, яких треба різати. Це те, що Гітлер робив із євреями. Перше, що роби, – забери в них людське лице: ти не вбиваєш людей – ти вбиваєш якихось людиноподібних істот.

Це є дуже небезпечний спосіб думання. Ми повинні розуміти, звідки береться більшовизм і російське православіє. Не православ’я як таке, а саме російське православіє. Бо російське православіє не так християнське, як радше маніхейське, яке вважає, що світ поділений, що світом править не один бог, а

два боги – добрий і злий. Одним словом: все або біле, або чорне. Ми є абсолютно праві, то всі решту – абсолютно неправі. Дуже важливо це чітко зрозуміти. Тому там вибір не «хто зі мною, а хто не зі мною», там вибір «хто не зі мною, той проти нас»…

– Наші люди зараз переживають дуже суперечливі почуття, як то народ під час війни – це є і ненависть, і відвага, і страх водночас, але зрозуміло, що в кінцевому результаті кожен плекає думки про те, що колись війна закінчиться. Коли це станеться і на яких умовах, ви як історик можете подивитися трошки вперед?

— Не можу. Я можу зараз робити різні гіпотези, але завше має бути якийсь "чорний лебідь", який це все перепише. Знову ж таки, це не мої прогнози, це те, що, слухаючи експертів, які мені резонують, і трошки знаючи історію, я відчуваю. **Я відчуваю, що в росії нема шансу на прихід опозиції до влади і ще довго не буде.**

Швидше всього, ось що станеться: **рано чи пізно путіна відсторонять, і питання, чи відсторонять ті, які хочуть війни, чи ті, які хочуть її припинити, тому що хочуть якогось нормального життя.** Якщо відсторонять ті, що хочуть далі війни, то тут говорити нема що – бо який сенс?..

Якщо говорити про інші сценарії, приходить до влади хтось (а це, швидше за все, найімовірніший сценарій) і каже: "То не ми, то – путін, то все він, а ми насправді інші були – ми тримали дулю в кишені, ми насправді білі-пухнасті. І вони починають потихеньку розмовляти із Заходом, що "давайте, помагайте нам, зніміть із нас хоча би якісь санкції, тому що ми не можемо жити, тому що країна в розрусі – путін довів країну до розрухи, ошукав росію".

І тут ключовий момент буде (для мене – дуже важливий), **чи Захід буде відміняти санкції взамін за вимоги? (1)**

Це моя особиста точка зору, але думаю, багато експертів із тим погоджуються: **самі росіяни собі ради не дадуть.**

– Вони неспроможні, як свідчить досвід.

— Двадцять років, чи навіть тридцять, показали, що – неспроможні. Навіть економічне піднесення, як дуже сподівалося, що зростання рівня життя росіян прийде, що буде демократія, навпаки: що більше зростання, то більше вони себе імперією називають.

Тобто питання дуже важливе: **чи Захід буде диктувати і чи Захід буде знати, що їм диктувати? (2)**

І третє питання у цьому всьому: **чи Україна буде мати в тому голос?** Чи Україна буде ставити вимоги разом із Заходом і чи Захід буде прислухатися до українських вимог? **(3)**

А мають бути прості вимоги – це *проведення політичних реформ в росії.* Таких реформ, коли поява такої фігури, як путін (чи сталін), в майбутньому не буде можлива взагалі…

Появляється нова вимога до росії ***(не тільки до РФ — ЮТ)*** , і це дуже добра вимога,

– **скасування президентської влади взагалі**.

Якщо росія хоче бути нормальною державою, перш за все треба…

– **Зняти царя.**

— Точно, унеможливити будь-коли.

Це **має бути парламентська республіка**, далі дуже важливо

– має бути нарешті забезпечений розділ виконавчої, законодавчої влад, забезпечена незалежність масмедіа (*дуже ключове*), незалежність суддів – оці реформи треба робити обов'язково. Децентралізація влади. Демілітаризація влади. ***(не тільки до РФ — ЮТ)***

Одним словом, в росії тільки тоді має початися той шлях, який триває в Україні вже 20 років. І **Україна вже дуже далеко просунулась, а росія навіть ще не починала цього шляху**.

І тоді, знаєте, можуть бути якісь більш-менш сенсовні розмови, і, можливо, за якісь 10-15-20 років, коли виросте нове покоління, можна буде сказати, що нарешті країна вилікувалася – росія стала нормальною, а з тим божевіллям покінчено.

Але спершу треба перемогти.

– У цьому контексті запитаю вже про українські справи, про українську владу: для багатьох стало несподіванкою, наскільки змінився Зеленський. Чому такі зміни, з погляду історика? Як вони сталися?

— З погляду історика, я покликаюся на найближчий приклад – це приклад Черчилля.

> Якби Черчилль помер до 40-го року, зараз про нього би ніхто не знав. Черчилль за великим рахунком був невдахою-політиком.
>
> Черчилля зробив 40-й рік. Його зробила війна: якби не 40-й рік, його би не знали.

Так само Зеленський – якби не 24 лютого, Зеленський не був би таким, яким він є. Оце називаю “ефект Черчилля”.

Друге, те, що, я думаю, пояснює:

> **— у нас кожен президент повторює те, що робив перед тим: Кравчук правив як секретар ідеології, Кучма – як директор, Ющенко – як бухгалтер, Янукович – як бандит, Порошенко – правив, як своїм “Рошеном”.**

Зеленський – професійний актор, і він як актор жадає аплодисментів із залу, якщо він чує аплодисменти залу…

– ...він розцвітає.

— Так, а якщо він чує свист – для нього це катастрофа. І останні місяці він чує тільки аплодисменти. Він грає свою роль, але це вже не має значення, бо роль приростає тобі до лиця: ти настільки в цю роль входиш, що ти цим стаєш.

За час війни в Україні сталися неймовірні речі. Звичайно, я не говорю про ті страшенні втрати, про ці злочини, яких ми зазнали, але дивіться: **українці вперше вважають, що справи йдуть у правильному напрямку.**

Коли таке було? Завше вважали, що в неправильному… **Вперше появилася довіра до влади.** Зеленський зараз – це колективна Україна, і навпаки, колективна Україна – це зараз Зеленський.

Ми не забираємо у Зеленського всі його заслуги, безперечно, заслуги є, нема шо казати, і я радий, що я помилився, коли голосував проти нього. Але в 19-му році ніщо не віщувало, що це був той Зеленський. Це був Зеленський – “какая разніца”…

Важливі речі, які сталися в Україні, які ми мусимо розуміти і не маємо права недооцінювати, – це, перш за все, **запустився механізм зміни еліти, причому – регулярно**. Де зараз є Мороз? Він десь ще є, правда?.. Чи яка в нас найбільш довголітня партія, це “Батьківщина”, правда ж?

– Але про Тимошенко ніхто не згадує – її ніби не існує.

— Про це й кажу. Я не вірю у повернення не тільки, скажімо, Тимошенко, я не вірю у повернення до великої політики і Порошенка. Звичайно, він десь буде, але чи матиме він вплив – не знаю. Бо що сталося – **ротація еліт. Ротація привела до того, що появляється зміна поколінь…**

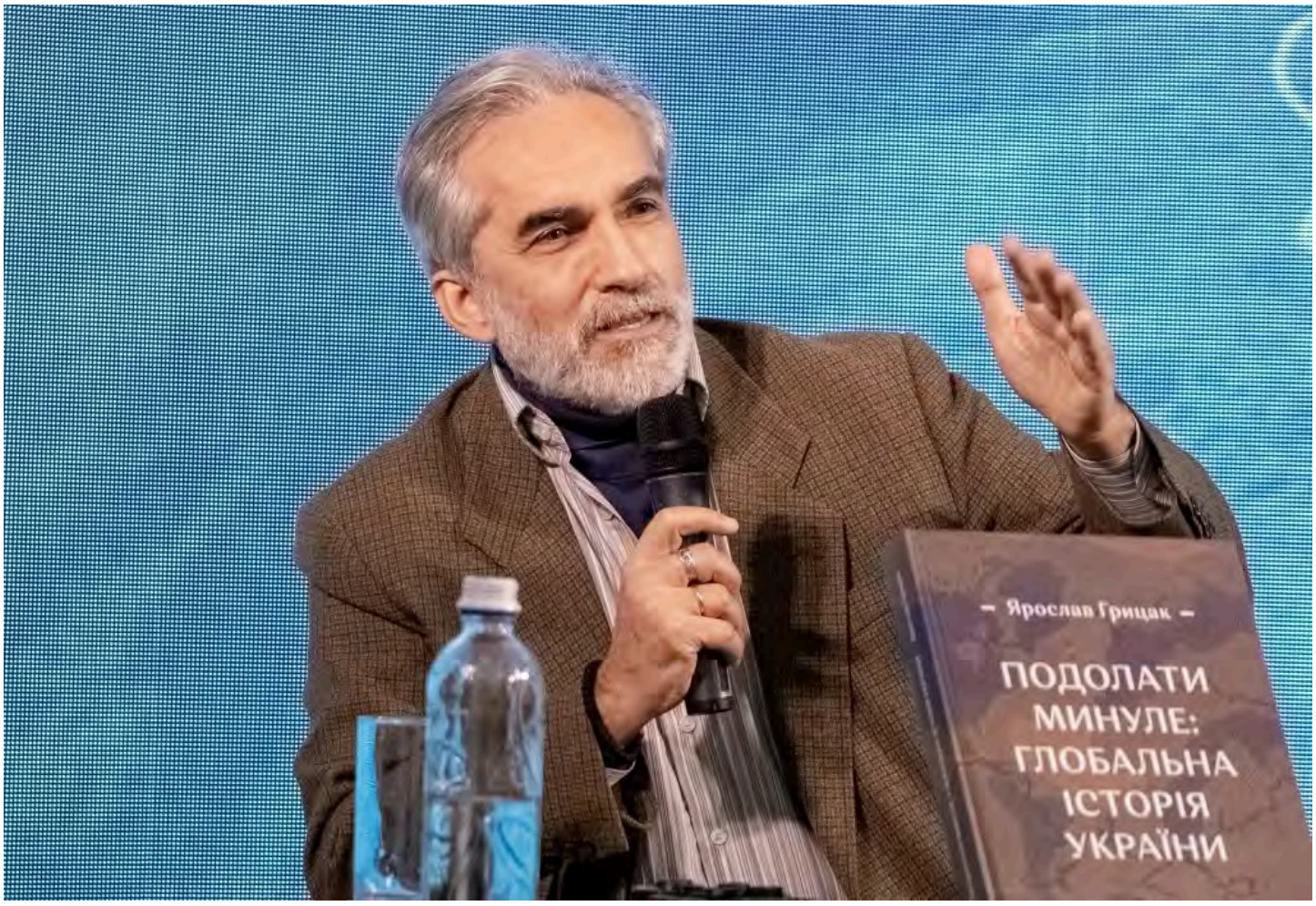
– Ваша книжка “Глобальна історія України” з’явилася і активно популяризується всі ці місяці війни. Ви писали її, очевидно, що до війни, але чи було у вас вже якесь відчуття, що нас очікують такі трагічні події?

— Я писав ще у колонках про це:

> **«ми на порозі 39-го року, питання в тому – чи ми дійдемо, чи ми перейдемо».**
>
> З мене трохи сміялися, але цю тенденцію я бачив… У книжці є загально, що **насильство є центральною темою історії** – воно нікуди не дівається. Якщо ми думаємо, що його нема, значить, ми щось недобачаємо. І ***насильство повертається***…

Те, що ***Снайдер*** пробував нам нагадати в книжці своїй “***Криваві землі***”, те, що Тоні ***Джадт*** нам постійно говорив, те, що Альбер ***Камю*** писав в “Чумі”, те, про що Ганна ***Арендт*** попереджала, те, що казав Лешек ***Колаковський***….

Я виходжу з цієї традиції, і це традиція, умовно кажучи, європейських інтелектуалів, які пережили дві війни і знають, що таке війна… **Зло є завше тут, насильство є завше тут. Ми повинні весь час, навіть в мирні часи, навіть в ідеальні часи, це пам'ятати…**

– Але ви також завше поверталися до того, що ми країна, яка живе *комплексом поразки*, ми тішимося своїми поразками, і ви дуже, як на мене, добре це піднімали.

— Ми тут не виняткові, знаєте, це ще Ернест ***Ренан*** писав, що **поразки більше формують нації, ніж перемоги**.

Тому що поразка означає співчуття, емоції і т. ін., і **нас більше об'єднують жертви, аніж герої**. **Герої нас ділять дуже часто**.

Але зараз нарешті з'явився той шанс, і це винятковий шанс, що за останніх 100-200 років ми вперше виходимо із комплексу жертви, поразки і меншовартості.

Я боюся, що ми попадемо в інший комплекс – гордині.

– Це цікаво. Я пригадав, що кілька років тому, будучи першого листопада, на день поминання мертвих, в Загребі, на кладовищі Мирагой, я побачив тисячі свічок на могилі Франьо Туджмана (президента, який виграв війну із Сербією і став національним героєм), і я питався: Боже, звідки це – западає темрява, світяться тисячі свічок, і

хорвати-друзі говорили: “Він нам повернув повагу до себе, ми нарешті не народ поразки, ми – народ перемоги, наші діти і внуки із цим будуть жити. Хай яким би він був неоднозначним, ми його будемо завжди поважати”.

— Я думаю, що у нас є колективний Туджман, тому що у нас першу роль зіграв Майдан, який повернув відчуття гідності, відчуття, що насправді ми не раби, нами не можна маніпулювати – ми маємо гідність, і заради того ми можемо виходити на вулиці, бути на морозі, а навіть – вмирати, якщо треба. І це те почуття, яке ми нагадуємо Європі, – вона соромиться цього, що ми нагадуємо.

Вибачте, що зараз скажу політично некоректну фразу, але ця фраза мені дуже сподобалась. У мене пару тижнів тому брав інтерв’ю один американець, і це він сказав, я просто повторюю: **українці зараз – віагра для Заходу.**

Раптом та стара Європа відчула, що вона насправді щось може, тому що Україна показує.

> Звичайно, що завше є люди, які готові здатися вже, які говорять, що “яка нам різниця: що Україна, що Сирія, що Африка – нам важливіший газ” і т. ін.

Ці люди будуть, а, з іншого боку, ти помічаєш це відчуття їхньої інтелектуальної і політичної еліти: як то так – ми щось говоримо, а ми цього не варті? Це ніби відчуття лицемірства…

Ми тепер даємо відчуття сорому європейцям за те, як вони себе поводили, як вони себе поводять. Не кажу, що всі, ви розумієте, про що йдеться. Бо якщо ми можемо – то чому вони не можуть?..

– Що також дивує: у нас в час війни функціонує культура – працюють театри, виходять книги, працюють університети… Виявилося, що *культура має значення*. Культура, на яку за залишковим принципом дивилися. Чому так відбувається під час війни?

— Тому що війна міняє ієрархії і цінності, тому що війна робить речі дуже чіткими і ви відчуваєте, що варте і що не варте. І ти починаєш відчувати, що **релігія має значення, культура має значення, цінності мають значення**.

Якщо всі твої здобутки за життя вміщаються в один кульок (у випадку біженця), то як ти можеш не переоцінювати цінності?

– Не раз чули ці слова, коли людина каже: “Я вже втретє, вчетверте збираю все у наплечник невеликий – і це весь мій маєток, який лишився”.

— Врешті, **виявляється, що весь маєток є тут (вказує на голову) і тут (вказує на серце). А що це є? Як це інакше назвати, як не культура?**

У сенсі економічному є ринок, попит і збут – є попит на культуру величезний з різних причин. Знову ж таки, криза – це загрози, але криза – це також можливості.

У мене дуже велике є питання: як українська культура скористається цією можливістю?

Ми вже не є провінційною культурою, ми цього вже позбулися давно. Але тепер ця культура має ввійти на вищу лігу. Один із аргументів, які часто чую проти України, мовляв, звичайно, росіяни такі, як є, путін такий, але це не росія, тому що росія – це висока культура. А де українська культура? Культура тоді є великою, коли вона видна.

Борис ***Акунін*** сказав колись давніше (цю фразу дуже люблю), яка є зараз різниця між російською і українською культурами: **російська культура дійшла свого вершка і йде вниз, українська культура почала з низької точки, але видно, як вона росте вверх.**

Для мене війна – це є можливість стрибка, але чи ми це перескочимо?

Припускаю, що – так.

Книжку "Подолати минуле" я дуже багато в чому завдячую Надійці Гербіш із Тернополя. Вона є менеджеркою цієї книжки, крім того, вона прекрасна письменниця. Вона звертає увагу на речі, на які я не звертаю уваги, каже:

> "Що стається зараз в українській культурі? Йде детронізація – раптом падуть всі".
>
> **І так само в політиці. Не тому що ці перші – погані, а тому що нові таланти появляються.**

Це нормально – ***ротація еліти***, так само всюди має бути, але що називається – поле раптом засіяне. І бачиш, як появляється Артем ***Чех*** чи хтось інший, кого ніколи не знав. Він мав цей прекрасний текст в The New York Times – такий текст неможливо було написати за мирні часи, на жаль, такі тексти пишуться перед лицем смерті – і він про це пише.

Знову ж таки вертаюся до того, з чого ми почали:

я вважаю, що Україна переживає зараз величезну трагедію, але це трагедія, яка нам дає можливості для величезних змін.

Якщо говорити мовою шахів, **Україна – пішак, який рушив нарешті з лінії E2, – і от ми зараз на лінії, де можемо стати ферзем**.

Ми йшли довго, 30 років, але стався цей радикальний момент, коли ми можемо стати на останній горизонталі. **Я не знаю, чи це станеться, бо від дуже багато чого залежить.**

Але шанси є, і величезний гріх був би цим шансом не скористатися.

***

№ 1.199

The New York Times

SUBSCRIBE FOR $0.50/WEEK

LOG IN

OPINION

GUEST ESSAY

I'm a Ukrainian Soldier, and I've Accepted My Death

Aug. 30, 2022

A mass burial in Bucha, Ukraine, this month. Lynsey Addario for The New York Times

Give this article

337

By Artem Chekh

Mr. Chekh is the author of "Absolute Zero," an account of his time on the front line in the Donbas, and is currently a volunteer patrolling the Chernobyl exclusion zone.

IVANKIV, Ukraine — Recently, one of the companies in our battalion returned from a mission in eastern Ukraine. When we saw our comrades a month earlier,

they were smiling and cheerful. Now they don't even talk to one another, never take off their bulletproof vests and don't smile at all. Their eyes are empty and dark like dry wells. These fighters lost a third of their personnel, and one of them said that he would rather be dead because now he is afraid to live.

I used to think I had seen enough deaths in my life. I served on the front line in the Donbas for almost a year in 2015 and '16, and I witnessed numerous tragedies. But in those days the scale of losses was completely different, at least where I was. Each death was carefully fixed, investigations were conducted, we knew most of the names of the killed soldiers, and their portraits were published on social networks.

This is another kind of war, and the losses are, without exaggeration, catastrophic. We no longer know the names of all the dead: There are dozens of them every day. Ukrainians constantly mourn those lost; there are rows of closed coffins in the central squares of relatively calm cities across the country. Closed coffins are the terrible reality of this cruel, bloody and seemingly endless war.

I, too, have my dead. In the course of the conflict, I've learned of the deaths of various friends and acquaintances, people I had worked with or people I'd never met in person but with whom I maintained friendships on social networks. Not all these people were professional soldiers, but many could not help but take up arms when Russia invaded Ukraine.

I read obituaries on Facebook every day. I see familiar names and think that these people should continue writing reports and books, working in scientific institutes, treating animals, teaching students, raising children, baking bread and selling air-conditioners. Instead they go to the front, get wounded, develop severe PTSD and die.

One of the biggest recent blows for me was the death of the journalist Oleksandr Makhov. He already had some military experience, and knowing his fearlessness and courage, I followed him attentively online. I used to visit his Facebook page and was happy to see new posts: They showed he was alive. I focused on his life as if it were a beacon in a stormy sea. But then Oleksandr was killed, and everything fell apart. One by one, I got the news about the deaths of those I knew.

I forbade myself to believe that I and the people I love or like will survive. It is hard to exist in this state, yet accepting the possibility of one's own death is necessary for every soldier. I started thinking about it back in 2014 when, not yet holding a weapon in my hands, I already sensed that one day I would be able to wield one — and so it proved. In the 10 months I spent on the front line near Popasna, in the Luhansk region, I thought often about death. I could feel its quiet steps and calm breathing next to me. But something told me no, not this time.

Now, who knows? Currently my service takes place on the northern border, where I patrol part of the Chernobyl exclusion zone. It is safer here than in the east or south, although the proximity of the autocratic Belarusian leader takes a psychological toll. Our unit's task is to prevent a repeat of the events of March, when the northern part of the Kyiv region was occupied and the enemy shelled the outskirts of the capital with artillery.

I'm ready to get into any hot spot. There is no fear. There is no silent horror, as there was in the beginning, when my wife and son were hiding in the hallway of our Kyiv apartment trying to somehow calm down or even fall asleep amid the excruciating howling of air alarms and explosions. There is sadness, of course: More than anything in the world, I just want to be with my wife, who is still in Kyiv with my son. I want to live with them, not die somewhere on the front line. But I have accepted the possibility of my death as an almost accomplished fact. Crossing this Rubicon has calmed me down, made me braver, stronger, more balanced. So it must be for those who consciously tread the path of war.

The deaths of civilians, especially children, are a completely different matter. And no, I don't mean that the life of a civilian is more valuable than the life of a military person. But it is a little more difficult to be prepared for the death of an ordinary Ukrainian who was going about her life and was suddenly killed by Russian roulette. It is also impossible to be prepared for brutal tortures, mass graves, mutilated children, bodies buried in the courtyards of apartment buildings, and missile attacks on residential areas, theaters, museums, kindergartens and hospitals.

How to prepare yourself for the thought that the mother of two children who hid in a basement for a month slowly died before their eyes? How to accept the death of a 6-year-old girl who died of dehydration under the ruins of her house? How should we react to the fact that some people in the country, as in occupied Mariupol, are forced to eat pigeons and drink water from puddles at the risk of catching cholera?

To quote Kurt Vonnegut, even if wars didn't keep coming like glaciers, there would still be plain old death. But encounters with death could be very different. We want to believe that we and our beloved ones, the modern people of the 21st century, no longer have to die from medieval barbaric torture, epidemics or detention in concentration camps. That's part of what we're fighting for: the right not only to a dignified life but also to a dignified death.

Let us, the people of Ukraine, wish ourselves a good death — in our own beds, for example, when the time comes. And not when Russian missiles hit our houses at dawn.

Artem Chekh is a soldier, a writer and the author of "Absolute Zero."

***

ИВАНКОВ, Украина - Недавно одна из рот нашего батальона вернулась из миссии на востоке Украины. Когда мы видели наших товарищей месяцем ранее, они улыбались и веселились. Теперь они даже не разговаривают друг с другом, никогда не снимают пуленепробиваемые жилеты и совсем не улыбаются. Их глаза пустые и темные, как сухие колодцы. Эти бойцы потеряли треть своего персонала, и один из них сказал, что предпочел бы умереть, потому что теперь он боится жить.

Раньше я думал, что видел достаточно смертей в своей жизни. Я служил на передовой на Донбассе почти год в 2015 и 2016 годах, и я был свидетелем многочисленных трагедий. Но в те дни масштабы потерь были совершенно другими, по крайней мере, там, где я был. Каждая смерть была тщательно исправлена, проводились расследования, мы знали большинство имен убитых солдат, и их портреты были опубликованы в социальных сетях.

Это еще один вид войны, и потери, без преувеличения, катастрофичны. Мы больше не знаем имен всех мертвых: их десятки каждый день. Украинцы постоянно оплакивают погибших; на центральных площадях относительно спокойных городов по всей стране есть ряды закрытых гробов. Закрытые гробы - ужасная реальность этой жестокой, кровавой и, казалось бы, бесконечной войны.

У меня тоже есть свои мертвые. В ходе конфликта я узнал о смерти различных друзей и знакомых, людях, с которыми я работал, или людях, которых я никогда не встречал лично, но с которыми поддерживал дружбу в социальных сетях. Не все эти люди были профессиональными солдатами, но многие не могли не взяться за оружие, когда Россия вторглась на Украину.

Я читаю некрологи на Facebook каждый день. Я вижу знакомые имена и думаю, что эти люди должны продолжать писать отчеты и книги, работать в научных институтах, лечить животных, обучать студентов, воспитывать детей, печь хлеб и продавать кондиционеры. Вместо этого они идут на фронт, получают ранения, развивают тяжелое ПТСР и умирают.

Одним из самых больших недавних ударов для меня стала смерть журналиста Александра Махова. У него уже был некоторый военный опыт, и зная его бесстрашие и мужество, я внимательно следил за ним в Интернете. Раньше я посещал его страницу в Facebook и был рад видеть новые посты: они показали, что он жив. Я сосредоточился на его жизни, как на маяке в бурном море. Но потом Александр был убит, и все развалилось. Один за другим я получал новости о смерти тех, кого знал.

Я запретил себе верить, что я и люди, которых я люблю или люблю, выживем. Трудно существовать в этом состоянии, но принятие возможности собственной смерти необходимо каждому солдату. Я начал думать об этом еще в 2014 году, когда, еще не держа в руках оружие, я уже почувствовал, что однажды я смогу владеть им - и это доказало. За 10 месяцев, которые я провел

на линии фронта под Попасной, в Луганской области, я часто думал о смерти. Я чувствовал его тихие шаги и спокойное дыхание рядом со мной. Но что-то сказало мне нет, не в этот раз.

Теперь, кто знает? В настоящее время моя служба проходит на северной границе, где я патрулирую часть Чернобыльской зоны отчуждения. Здесь безопаснее, чем на востоке или юге, хотя близость самодержавного белорусского лидера наносит психологический ущерб. Задача нашего подразделения - предотвратить повторение событий марта, когда северная часть Киевской области была оккупирована, а противник обстрелял окраины столицы артиллерией.

Я готов попасть в любую горячую точку. Страхов нет. Нет молчаливого ужаса, как это было в начале, когда моя жена и сын прятались в коридоре нашей киевской квартиры, пытаясь как-то успокоиться или даже заснуть среди мучительный воя воздушной сигнализации и взрывов. Конечно, есть печаль: больше всего на свете я просто хочу быть со своей женой, которая все еще в Киеве с моим сыном. Я хочу жить с ними, а не умирать где-то на передовой. Но я принял возможность моей смерти как почти совершенный факт. Пересечение этого Рубикона успокоило меня, сделало меня смелее, сильнее, уравновешеннее. Так что это должно быть для тех, кто сознательно идет по пути войны.

Гибель гражданских лиц, особенно детей, - это совершенно другой вопрос. И нет, я не имею в виду, что жизнь гражданского лица более ценна, чем жизнь военного. Но немного сложнее подготовиться к смерти обычной украинки, которая жила своей жизнью и внезапно была убита русской рулеткой. Также невозможно быть готовым к жестоким пыткам, массовым захоронениям, изуродованным детям, телам, похороненным во дворах многоквартирных домов, и ракетным обстрелам жилых районов, театров, музеев, детских садов и больниц.

Как подготовиться к мысли, что мать двоих детей, которая пряталась в подвале в течение месяца, медленно умерла на глазах? Как принять смерть 6-летней девочки, которая умерла от обезвоживания под руинами своего дома? Как мы должны реагировать на то, что некоторые люди в стране, как и в оккупированном Мариуполе, вынуждены есть голубей и пить воду из луж, рискуя заразиться холерой?

Цитируя Курта Воннегута, даже если бы войны не продолжались, как ледники, все равно была бы простая старая смерть. Но встречи со смертью могут быть совсем другими. Мы хотим верить, что мы и наши близкие, современные люди 21-го века, больше не должны умирать от средневековых варварских пыток, эпидемий или задержаний в концентрационных лагерях. Это часть того, за что мы боремся: право не только на достойную жизнь, но и на достойную смерть.

Давайте, народ Украины, пожелаем себе хорошей смерти - например, в наших собственных кроватях, когда придет время. И не тогда, когда российские ракеты попали в наши дома на рассвете.

***

№ 1.200

Мегатекст Тома Купера на 14 сторінок – більшість часу він (а) колоритно лає росіян і стратегів Заходу (трохи прилітає Арестовичу), (б) сумує через ракетні атаки й пише, що літаки розвідки НАТО присунулись ближче, а українці не чекають, а самі готують «щось», що зможе долітати до російських аеродромів, (в) доволі детально говорить про Соледар і Бахмут, НЕ СТАВЛЯЧИ останньої крапки, (г) дуже хвалить українську артилерію й вимагає ще більше снарядів (хтось у коментарях питав, чому фахівець з авіації Купер не висловиться про авіацію – висловився – на його думку атра зараз ефективніша).

Оригінал тут: https://medium.com/@x_TomCooper_x/ukraine-war-15-january-2023-192ac14b12b0

За спільний переклад дякую Микола Ковальчук та Antonina Yashchuk

ТОМ КУПЕР

ВІЙНА В УКРАЇНІ, 15 СІЧНЯ 2023 РОКУ

Вітаю всіх! [Опубліковано 16.01 о 14.45 за Києвом. Читати – 20 хвилин].

Почну з роздумів і аналітики про те, що цими днями відбувається в москві (та петербурзі). «Для чого» — буде зрозуміло пізніше.

Я досі читаю коментарі на зразок «путін готується до тривалої війни», «путін воює заради...» того чи того – такі «гарячі», але позбавлені сенсу роздуми.

путін розв'язав цю війну, бо хотів зберегти владу. Його другий другий термін, принаймні офіційно, триватиме до виборів у травні 2024 року, а за нині чинним законом путін може бути президентом два терміни. Це означає, що в нього залишився приблизно рік, щоб відволікти російське суспільство та здобути достатньо популярності, подолати труднощі, створити для себе законні підстави знову «перемогти» на виборах та залишитися при владі.

...а в умовах, коли корумпованість і некомпетентність його режиму надто очевидні, найкращий спосіб це зробити — нацькувати всю росію на «знищення укронацистів» (і до речі, що активніше Україна чинить опір, то сильніше випадає звинувачувати українців – це ясно).

«Так співпало», що «швидкість», із якою голови-балакуни на зразок Байдена, Шольца, Сунака, Макрона тощо «підтримують Україну», грає путінові на руку. Це тому, що «система правління» на Заході дуже проста: даємо Україні трошки того, а трошки того — та будь-чого, тільки не снарядів для артилерійських установок, щоб не засмутити путіна надто сильно — і можна на наступній прес-конференції хвалитися, мовляв, «ми ж так багато зробили».

Тим часом путін, схоже, зустрівся з пріґожиним (ваґнерівським босом) у петербурзі. Ця зустріч, очікувано (бо в пріґожина немає ані стільки влади, ані стільки впливу, скільки він хотів би), і судячи з «тиші» після (якщо, звісно і насамперед, ця зустріч відбулася), закінчилася «поразкою» пріґожина і «перемогою» осі ґєрасімова/суровікіна. Думаю, пріґожин хотів продемонструвати, що тільки «по-його» можна перемогти в Україні, але ґєнштаб, гру та фсб переконали путіна, що це не так... Гаразд, як це часто буває, усе вийде на яв незабаром.

Останнім часом українці — але й НАТО також — моніторять постійне наростання кількості військ і техніки в білорусі з усе сильнішою тривогою. Тим більше, що минулими днями в мінську побувало кілька офіцерів вищого рангу всрф. Що більше часу минає, що більше звітів про це публікують, тим складніше мені аналізувати й визначати, що там відбувається. Наприклад, після всіх розповідей про тотальне вивезення складів БК й навіть важкого озброєння з білорусі до точок дислокації росармії в Україні... я не можу не дивуватися: із яким озброєнням відбуватиметься ймовірний новий російський наступ на північну Україну? А проте не можна ігнорувати підсування білоруських та російських військ ближче до українського кордону, спільні навчання тощо...

1. ПОВІТРЯНА/РАКЕТНА ВІЙНА

Учора суровікін... кгм... «звісно», то був ґєрасімов... знову розгорнув атаку на енергосистему України. Росіянам вдалося завдати кількох надзвичайно болючих ударів.

Ранок 14 січня розпочався якоюсь детонацією неподалік від Центрального залізничного вокзалу в Києві, пізніше говорили вже про «чотири детонації». ЗСУ заперечили, що це пов'язано з воєнними діями, а цивільна влада оголосила, що «загорівся об'єкт критичної інфраструктури». Вочевидь, відбувся нещасний випадок на уже сильно пошкодженому обладнанні електромережі. Проте вже через три години з'явилися повідомлення, що це був удар ракетою 48Н6 класу земля-повітря установки ППО С-300, яку пустили по балістичній траєкторії, і що вона вразила ТЕС у Київській області — і що українські засоби ППО не змогли навіть визначити наближення цієї ракети. Хай там як, турбінний зал київської ТЕС виглядає тепер так, як на фото внизу. Значна частина міста без електрики.

Цікаво, що після цього ЗСУ заперечили, що удар було здійснено з території білорусі. Не знаю, чи ця заява була політична, чи справді росіяни модифікували свої ракети 48Н6 так, щоб вони долітали до Києва аж із росії.

Невдовзі після цього росіяни здійснили чергову серію атак балістичними та крилатими ракетами. Близько 9:30 сирена повітряної тривоги зазвучала у східній, центральній та північній Україні, а за наступні 5 хвилин поширилася вже на всю територію країни. З'явилося повідомлення, що в повітря піднято 17 літаків Ту, обстріл почнеться близько 12:00. Зрештою він почався близько 13:00. Виявилося, що запустили і балістичні, і крилаті ракети.

Українці стверджували, що росіяни випустили 23 ракети Х-101, Х-555 і «Калібрів», 7 Х-59 (їх вистрелили з Су-35) і щонайменше 5 Х-22 (із Ту-22М-3), загалом 38 керованих ракет, і 23 з них — зокрема 18 Х-101 і 555 та «Калібрів» — було збито. Та невдовзі з'ясувалося, що кілька ракет С-300 і С-400 запустили по балістичній траєкторії. Одна українська ракета, що мала б збити російську, впала на території Молдови. Але ті російські ракети, що змогли прорватися, спричинили значні руйнування. Об'єкти енергетичної інфраструктури постраждали у Львівській, Тернопільській, Івано-Франківській, Хмельницькій, Вінницькій та чотирьох інших областях, але зараз я не можу з певністю сказати, які з цих руйнувань були спричинені «головним ударом», а які — «тактичними». Наприклад, південь і схід сильно постраждали: ударів зазнали ТЕС в Одесі, інфраструктурні об'єкти в Миколаївській, Дніпропетровській області (зокрема в Кривому Розі) та на Харківщині.

Відтоді Київ лише частково забезпечений електрикою, Харків майже повністю вибито з колії, Нікополь залишився без води (іншими словами, якщо у вас є знайомі в Україні, не дивуйтеся, якщо вони кілька днів не відповідатимуть).

Найгіршим виявився удар ракетою Х-22 з Ту-22М-3 із Курська по житловому будинку в Дніпрі, близько 15:30. Значну частину будинку просто рознесло, він завалився. Загинула щонайменше 21 цивільна людина, 73 було травмовано, 26-35 пропало безвісти [вже повідомили про 40 загиблих – ред.]. Рятувальники дістали з-під уламків щонайменше 38 поранених — і досі розбирають завали...

Звісно, цей удар спричинив вибух гніву й обіцянок помсти (деякі українці звинувачують у трагедії командира 526-того бомбардувального полку вкс олєґа тімохіна). Але у мене після цієї події виникло щонайменше два складні запитання.

Спершу радника Зеленського Арестовича сильно критикували за заяву, що «насправді» це українські сили ППО збили ракету Х-22, і від цього вона впала на будинок. Багато хто неправильно зрозумів його слова як «насправді це українські ППО уразили будинок» — навіть почалися дискусії, чи здатна ракета класу «земля-повітря» спричинити такі руйнування... Інші заявили, що вкс рф від початку війни вже випустили більше 210 ракет Х-22, а українські сили ППО не змогли ще збити жодної. Тому Арестович — просто «прикидається дурником» і заявляє, ніби цього разу їм вдалося це зробити...

По-друге, представники славнозвісних румунських медіа згодом офіційно заявили, що НАТО переводить три літаки дальнього радіолокаційного стеження «Boeing E-3 Sentry» на авіабазу в місто Отопень у Румунії — нібито через те, що «під час цього нападу Сили оборони України діяли недостатньо ефективно». Хоча насправді в НАТО анонсували це переведення ще кілька днів тому. Причина проста: розташування так близько від поля бою дозволить заощадити багато часу — і позбавить від зайвої напруги екіпажі й літаки. Тепер їм не доведеться витрачати три години польоту, щоб дістатися до своїх позицій спостереження над Румунією від авіабази Ґайленкірхен у Німеччині, а ще вони не потребуватимуть дозаправки у повітрі під час чергування.

Зрештою, не забувайте: насправді росія завдає набагато більше ударів по електромережах та цивільних мешканцях України. Протягом минулих п’яти днів росіяни постійно обстрілювали артилерією і ракетами Суми, Харків, Нікополь і Херсон, це призвело до численних матеріальних збитків, а також до поранень і загибелі десятків людей. От як дорого обходиться те, що росіяни «не завдають навмисних ударів по цивільних»…

У свою чергу, ЗСУ продовжують нищити «Хаймарсами» російські склади постачання, де тільки можуть їх дістати. Наприклад, вчора було підірвано ще один склад неподалік від Мелітополя, а росіяни заявили, що їм вдалося збити тактичну балістичну ракету «Точка» над брянською областю в росії. Щодо цього, завершуючи, хочу поділитися одним спостереженням: доки колективний Захід вперто відмовляється постачати Україні відповідні засоби,

ЗСУ готує цілий набір озброєння, яке дозволить завдавати ударів у відповідь, углиб території росії (коли настане час, розкажу більше).

Діяльність української та російської авіації наразі зосереджено в районі Бахмута. Схоже, російські вкс знову здійснюють до 200 бойових вильотів на день, а Повітряні Сили України зменшили кількість до 16–17 вильотів щодня. За минулі кілька днів обидві сторони заявляли про збиті літаки і гвинтокрили, та я не бачив жодних підтверджень цих заяв.

2. БИТВА ЗА ДОНБАС

Поки більшість медіа та навіть чимало «військових оглядачів» у соцмережах поводяться так, наче бої в районі Соледар–Бахмут «завершилися» тим, що росіяни захопили Соледар (а як мені відомо, Київ цього «офіційно не підтвердив»), чи сперечаються, яку частину західного краю міста досі утримують ЗСУ… Події стрімко розвиваються.

Куп'янськ-Сватове… 12–13 січня ЗСУ почали наступ на Новоселівське і звільнили принаймні половину цього села. Відтоді росіяни намагаються контратакувати, але марно. Наприклад, український Генштаб заявив, що від задіяного там 26-го танкового полку всрф зосталося лише 10 робочих танків Т-80БВ.

Район Кремінної… Майже немає сумнівів, що ЗСУ вже заходить «у передмістя» Кремінної, та ще й — імовірно — і з північного, і з південного напрямків. Проте три-чотири дні тому росіяни кинули туди 76-ту дивізію вдв, і відтоді новин про подальше просування українців там не було.

Бахмут-Соледар… Вже 13 січня підрозділи російських вдв та «ваґнерівці» продовжили просування із Соледара у західному та північно-західному напрямках. Відтоді всі українські позиції від Краснополівки на півночі, через Сіль, Благодатне і Красну Гору на заході до Парасковіївки на півдні перебувають під величезним тиском. З усього, що наразі відомо, випливає, що всі позиції 46-тої та 77-тої аеромобільних бригад тримаються (принаймні український Генштаб повідомляє про атаки та артобстріли цих населених пунктів, а це зазвичай «вказує», що вони перебувають під контролем українців) — не в останню чергу завдяки потужній підтримці бронетехніки 17-тої танкової та артилерії 45-тої артилерійської бригад ЗСУ: вочевидь, 45-та бригада — нарешті — отримала такий потрібний вантаж боєприпасів.

Бахмут теж тримається — попри те, що у цьому місті все ще забагато різних підрозділів, аж командири окремих із них відкрито вимагають відведення їхніх (менш компетентних?) «сусідів» — щоб вони могли ефективніше воювати. Здається, реорганізацію гарнізону досі не завершено.

Разом з тим, вимушений повторити, що українці таки втратили Опитне [селище на південь від Бахмута — перекл.], і 106-та дивізія вдв — «за

підримки» частини «ваґнерівців» — дуже сильно тисне на південні околиці Бахмута.

На південь від Бахмута… «Просування» «вагнерівців» на південь та південний захід від Кліщіївки вже давно стало для них кривавою бійнею, але поступово стає неприємним і для ЗСУ — бо тепер росіяни намагаються атакувати позиції 57-тої механізованої бригади з півдня. Поки що українці дають відсіч силами 3-тьої окремої штурмової бригади та 5-тої окремої танкової за підримки 40-вої артилерійської бригади, але росіяни «просто продовжують наступати» — беруть кількістю… про це ще напишу нижче…

Судячи з відео, опублікованих обома сторонами, на яких зафіксовано удари російської артилерії на сході та півдні Бахмута, а також в окупованому Соледарі, більшість втрат бійців ЗСУ за минулі кілька днів зумовлено застосуванням російських ракетних систем залпового вогню ТОС-1 [що використовують заборонені конвенціями термобаричні боєприпаси — перекл.] і так званих «аерозольних бомб», скинутих із повітря: принаймні, є багато відеозаписів із «підрахунком» українських бійців, які загинули в одному місці, в один час і від одного вибуху. Це свідчить не лише, що вони зазнали несподіваного удару, але й про необхідність постачання країнами НАТО значно більшої кількості артилерійських установок та відповідних боєприпасів (про це теж напишу нижче), а також про потребу ефективнішого відстеження підрозділів всрф, які мають системи ТОС-1.

Думаю собі, все це варто доповнити одним «до речі»: вчора у соцмережах почали спливати дописи про повідомлення на російському телебаченні щодо втрат пвк «ваґнер» станом на 1 січня, а саме:

1) — Станом на початок року до пвк рекрутували 38 244 в’язні;

2) — 29 543 із них загинули, втрапили в полон чи зникли;

3) — 106 виконали умови контракту, отримали амністію і були звільнені.

Наскільки мені відомо, жодного конкретного джерела ніде не вказано, тільки «російське телебачення»: отже, «офіційною» таку заяву не назвеш. Та якби ця заява була правдивою, рівень їхніх втрат становив би 77%, а кількість в’язнів, що зоставалася у складі пвк, коли «ваґнерівців» кинули в наступ у районі Підгородне–Соледар 4 січня 2023 року, складала б «лише» 8.700 осіб. Не впевнений, що це «хороші новини», — навіть якщо врахувати, що під час атак на Соледар ця кількість продовжувала стрімко зменшуватися. Але такі цифри здаються мені принаймні «реалістичними» — хоч і значно більшими, ніж усі українські та західні припущення, про які я знаю. Адже «коли маєш певні зв’язки», можна «почути» схожі твердження в колах російської асоціації ветеранів вдв: в особистих розмовах дехто з них гірко нарікає через важкі

втрати під Бахмутом і Соледаром, а інколи заходить так далеко, що присягається шукати помсти — у москві…

Далі на південь… Більшість «подій» на лінії фронту поблизу Донецька «зводилися» до артилерійських дуелей. Найважчих ударів зазнали «давні знайомі» — тобто Водяне, Первомайське та Невельське, що на північний захід від Донецька, а також Мар'їнка (останніми днями її постійно обстрілюють запалювальними снарядами з РСЗВ «Град»), що на захід від міста. Разом з тим, «сепаратисти» постійно ниють, мовляв, «українці бомблять цивільних», — але це майже напевно пов'язано з новими ударами «Хаймарсів» по їхніх складах постачання.

3. АРИТЛЕРІЯ У ПОРІВНЯННІ З ТАНКАМИ, БОМБАРДУВАЛЬНИКАМИ ТА ВИНИЩУВАЧАМИ

Наприкінці цього звіту дозвольте мені додати кілька міркувань. З огляду на те, як реагують на мої кілька останніх постів, хочу пояснити свій наголос на артилерії й чому я вважаю, що НАТО має надіслати Україні якомога більше гармат і ще більше снарядів. Хочу пояснити, чому я знову й знову, починаючи від березня минулого року, наголошую, що Україна потребує багато артилерії та снарядів, а ті, хто надіслали в Україну артилерію і снаряди… та шліть ще більше артилерії та снарядів!

Ми тут на Заході, фактично, зациклені на «вистежуванні» поодиноких джихадистів, котрі бігають козячими стежками десь на Гіндукуші, в південній Аравії чи десь у Африці, й полюванні на них за допомогою високоточної зброї. Це називають «обезголовлюючі удари» – їх спрямовують проти ворожих політичних лідерів та військових командувачів. Покладімо руку на серце – дивитися на результати такого полювання в соцмережах – це так сексі. Щоправда, такий спосіб ведення війни коштує масу грошей і часу. А ще він повністю неефективний. Не працює взагалі. Якщо зважити, що Захід такі війни веде останні 20, 30, 50, 70 років і то без успішного результату – висновок напрошується сам собою: якби «обезголовлюючі удари» (чи авіаційні атаки, чи операції спецназу) були ох-які-ефективні, як про це говорять всі можливі стратеги Заходу та держави Ізраїль, то збройного палестинського опору не було б уже від 1939 року, а від 1972 року не було б загрози міжнародного тероризму і від кінця 80-х ніхто не чув би про Хезболлу, і за останні два десятиріччя зникли б Аль-Каїда, Талібан, Ісламська держава (IS/ISiS/ISIL/IGIL), а від лютого 2020 року не стало б і КВІР [Корпус вартових Ісламської революції – перекл.].

…тим часом вся ця «озброєна опозиція» й далі бродить довкола, а ми продовжуємо ту саму тактику день у день. Для західних воєнних це вже як догма й тому ми приречені спостерігати те саме десятиліття за десятиліттям.

…і в Україні вони радять робити так само.

А тут справи цілковито інші. Українські збройні сили (ЗСУ) стикаються з переважаючими силами рф, починаючи від 2014 року. В росіян більше артилерії, більше танків і – на тих напрямках, де вони наступають, – більше солдатів, ніж їм можуть протиставити українці.

Зверніть увагу на реакцію НАТО: переконані в «святій непогрішності» своєї розвідки та тому, що українці діятимуть відповідно до її рекомендацій, колективний Захід відреагував на лютневе вторгнення путіна відповідно до своєї догми: надали «високоточні» протитанкові ракети – NLAWи, джавеліни, панцерфаусти і т. д. – так ніби ЗСУ мали займатися партизанською боротьбою і «точково» пощипувати росіян. Ну, й «обезголовлювати» їхніх генералів.

Нема сумніву, що певні результати такої тактики гарно надавалися для пропаганди – тоді, в лютому 2022. Але, якщо чесно, вони були повністю неефективними. В путіна, знаєте, стільки генералів, що він може створити з них окрему дивізію. А як очільник «системи путін» він також добре знає, що переважна більшість із них ні на що не придатні – «расходний матєріал».

Ми всі бачили, що тоді сталося: так, українці робили засідки й понищили численні підрозділи всрф, котрі рвалися на Київ чи намагалися обійти Чернігів, Суми та Харків, але цього було недостатньо, навіть коли росіяни були повністю дезорганізовані й, відтак, найбільш вразливі. Більше того – українці зазнавали втрат через цю тактику, а спромоглися максимум зупинити ворога. Не це змусило росіян відступити.

Насправді, важило розгортання – і то масоване – українських артилерійських бригад: упродовж найкоротших проміжків часу (як правило, хвилина чи дві перед залпом) українська артилерія нищила численні підрозділи всрф на певному відтинку фронту, рівночасно, тлумлячи логістичну систему росіян до такої міри, що частинам у наступі просто нічого не підвозили. А найприємніше, що все це взагалі без втрат з українського боку.

Саме цей фактор «переміг» на північний захід від Києва, і в Чернігові, й у Харкові. Просто про це ніхто не сказав, бо наші славні медії завжди зайняті звичним поширенням сміття. Цю війну взагалі дуже мало людей «продумують».

Причиною успіху була насправді комбінація кількох «переможних» факторів, що завше спрацьовують в конфліктах такого масштабу: поєднання «вогневої моці», «маневру» й «точності» з «кількістю» та «часом». Лупити по танках та бронемашинах ворога з портативних ракетних комплексів, може, й сексуально – і на відео класно виглядає – але такий спосіб ведення війни потребує багато часу, дуже небезпечний для «користувача» й дає мінімальні результати. Ну так, попадання по головному танку колони з «джавеліна» сповільнює рух колони. Два-три попадання – ще краще. Але погоди це не робить – росіяни компенсують такі втрати.

І навпаки: прицільно випустити по всій колоні 30, 60, 90 чи й більше снарядів – гарантує її повне знищення, а також повністю відбиває бажання продовжувати воювати в тих, хто якимсь чудом там уцілів. А якщо таку процедуру здійснити з двома-трьома чи й більшою кількістю ворожих підрозділів, а також відділками їх логістичної підтримки – і все це водночас, як може артилерія, – то вийде, в той спосіб, завалити противнику цілу ділянку фронту. Й таке не зроблять ні танки, ні БТРи, ні, тим більше, ручні протитанкові системи. Хто сумнівається, запитайте у тих двох десантників (ще цифрою – 2 штуки), які вижили в Гостомельському аеропорту, котрий накрила українська артилерія.

Саме фактор артилерії змусив росіян відступити з північної та північно-східної України. А потім росіяни продемонстрували те саме: артилерія «пробивала шлях» їхнім танкам та піхоті на південь від Ізюма та, особливо, під Попасною в квітні минулого року. А в той єдиний раз, коли росіяни свою артилерію не підтягнули (принаймні в достатній кількості) й не підтримали наступ – у травні на Сіверському Дінці – українці чітко довели, що вони можуть сконцентрувати достатньо арти й виглушити на переправі не один, а два чи й три російські підрозділи, а також їхню логістику – й усе це майже одночасно (буквально за 2-3 дні). Ми бачили результати: всі російські підрозділи просто стерли з поверхні. Понівечили. Після того росіяни не лише не намагалися повторити щось подібне, але й витратили майже пів року, щоб відновити свою 1-шу танкову армію.

Саме артилерія та її можливість влупити тонами вибухівки по ворогу перемогла в згаданих битвах. Такого не може зробити жоден інший засіб сучасної війни. Навіть якби українська авіація мала 300 бойових літаків, усі вони разом не змогли б доставити порівнюваний «тоннаж» вибухових речовин, та ще й із відповідною точністю, скільки може зробити одна артилерійська бригада. Ні одночасно, ні в режимі «безперервно, день за днем». А що можуть зробити чотири чи п’ять російських артилерійських бригад – особливо в поєднанні з двома-трьома бригадами реактивної артилерії? Сумніваєтесь? А вас ніхто й не заставляє «вірити» в те, що я пишу. Просто поговоріть із українцями, що вижили в Попасній, і знатимете.

Підсумуємо: в сучасній конвенційній війні немає іншого засобу «доставки» вибухових матеріалів у обсягах, необхідних для знищення всрф і, відтак, притлумлення бажання путіна атакувати Україну – тільки артилерія. Незалежно від того, наскільки потужною буде авіація (навіть якщо вона використовуватиме важкі/стратегічні бомбардувальники як «Боїнг» Б-52 чи ТУ-160), артилерія все одно переважатиме в перерахунку на «тоннаж» вибухівки, котрий вона може закинути в стан ворога. Поміж іншим, це одна з головних причин, чому росіяни – певною мірою експерти «реальної війни» – так покладаються на артилерію. Незалежно від якості артилерійських частин, вони залишаються центральною ланкою їх воєнної доктрини й стратегії. Їм нічого так не важить, як артилерія: авіація це просто «продовження

артилерійського вогню», а танки рухаються, «де артилерія вже розчистила шлях». Знову висновок: у війнах на кшталт української має значення «тоннаж доставленої вибухівки», а засобом цієї доставки є артилерія.

До речі, артилерія також значно дешевша й простіша в обслуговуванні, ніж авіація. А це виливається в можливість оперативніше переоснащувати (й підтримувати в робочому стані) більшу кількість артилерійських підрозділів, ніж це можна собі дозволити з авіацією. Що особливо важить, коли немає ні часу, ні політичної волі, ні – покладімо руку на серце – можливостей «переобладнувати» та «розбудовувати» українські повітряні сили, збільшивши їх чисельність до 100, 200, 300 чи й більше бойових літаків.

Вибачте, пілоти (ви ж пам'ятаєте, я завжди «топлю» за авіацію), але артилерія в цих обставинах значно ефективніша.

Але нащо я все це пояснюю?

Причина не лише в тому, як «по суті» воювали цю війну впродовж останніх 10-11 місяців, але й у тому – й це ще більше важить – як вона триватиме далі ще (принаймні) 10-11 місяців. путін збирається запустити наступне коло мобілізації й негайно відправити на фронт ще 70 000 мобіків без будь-якої підготовки або хіба з мінімальним тренуванням – якраз достатнім, щоб їх на фронті вбивали тисячами. Проте він також планує зібрати ще 70 000 і цих вже підготувати «належним чином», щоб послати на фронт вслід за першою хвилею. А коли відстріляють цих 140 000, він збирається мобілізувати нових.

Майте на увазі: завдяки 22-річному впливу пропаганди на уми росіян, а також з огляду на власні опортунізм, цинізм, але й прагматизм, путін може повторювати цю вправу так довго, як захоче. Принаймні настільки довго – й тут я апелюю до початку мого звіту – наскільки він втримається в очах росіян як «президент на наступний термін» чи «пожиттєвий президент» і також «рятівник нації від нацистського вторгнення».

Все сказане означає, що «самогубна атака хвилями», як під Соледаром, у цьому році стане звичною річчю. І це стосуватиметься не лише наступу, але й оборони.

І цієї тактики не змінить навіть рішення НАТО передати Україні не те що 12-14, але й 120 чи 400 танків «Челенджер» чи не 40, а 400 бронетранспортерів «Мадер».

Чому?

Бо навіть 400 «Челенджерів» або 400 «Леопардів» не матимуть такої ж вогневої потужності, як 400 гармат. Танки не артилерія й тому не можуть кинути на ворога стільки вибухівки, скільки можуть артилерійські системи. В результаті вони не зможуть завдати вирішальної – масованої – шкоди всрф. В кращому випадку, танки дадуть змогу піти на прорив, у гіршому – стануть

прекрасними мішенями для російської артилерії. Особливо, якщо українська арта не зможе заткнути гармати ворога.

Така ситуація буде навіть тоді, коли всі ці танки та бронемашини (чи що там ще наобіцяли країни НАТО за останні кілька днів) дадуть можливість ЗСУ сформувати «атакуючий кулак», що, насправді, залишається хіба мрією. Чому? Та тому, що навіть 200 «Челенджерів» не допоможуть українцям вигубити солдатів всрф, що засіли в двох чи подекуди навіть трьох лініях оборони – ще й захищених кілометровими мінними полями – від північного заходу Луганщини й аж до нижньої течії Дніпра. Єдина сила, що може справитися з цим завданням – це артилерія ЗСУ. Тільки дайте їй достатньо гармат і снарядів.

Це як заплив брасом на 2 кілометри для непідготованих плавців (беруть участь спортсмени 44 націй)

Відтак, вся оця балаканина типу «Британія дає Челенджери», Польща надсилає Леопарди» і «Німеччина дає Леопарди», але «Німеччина може не дозволити Польщі надіслати Леопарди» й про що там ще говорять – це просто вправи в абсолютно безглуздому ідіотизмі. Це така втрата часу, що всі учасники подібних дискусій можуть разом покінчити з собою – й нічого не зміниться. Ні на йоту. З тим самим успіхом можна подивитися котрийсь із випусків «Монті Пайтона», присвячений якимсь прибабаханим змаганням [«Монті Пайтон» – відома комік-група – перекл.].

Було б значно ефективніше, якби всі ідіоти з Вашингтону, Лондону, Берліну, Варшави та інших подібних місць (а також ті, хто пафосно «висвітлює та обговорює ці надзвичайно важливі події») побили б одне одному писки – та хоч і до крові – сперечаючись, хто надішле в Україну більше артилерійських систем і ще більше снарядів, а також (тільки серйозних) систем ППО.

… а після бійки хай все надсилають нарешті, а не базікають без толку.

***

№ 1.201

Дайджест подій в Україні та навколо України від 15 січня 2023

Головне

1) Зверніть увагу - запроваджено санкції против артистів-куплетистів та інших "близьких за духом" президенту Зеленському.

І жодних санкцій проти "Сенс банку" (альфа банк), IDS (ціж російські власники), а також проти купи рашистів, які є власниками різних "мереж",

ресторанних тощо. Та й про виробників з ЄС, які успішно торгують з хуйлом. Чому? Ось і поставте собі таке запитання.

2) Все більше схиляюся до думки, що висєр гівнорестовича про українську ракету, якою було збито Х-22 у Днепрі, був не "спонтанним". А все робиться заради того, щоб відбілити "офіс-менеджерів" – єрмакак, які вчергове докерувалися армією. Хоча армія МУСИТЬ бути очищена від совкових генералів. До речі, можна розпочати з ТП маляр і її "шефа", який успішно домовлявся з хуйлятами щодо розмінування територій.

Хоча риба гниє з голови. Ви розумієте, про що я. Саме так, про того, хто просунув рєзінкова на цю посаду. І це не президент. А його фактичний власник.

3) Про німецьку дерьмократію писали і я пишу дуже багато. Але треба дивитися у коріння. Ну, наприклад - у назву владної німецької партії. Певним чином збігається з назвою гітлерівською. Бо теж "соціалістична", ага. Ну й демократична - як без цього.

4) Я звернув увагу на акцію курдів у Стокгольмі саме тому, що це було приводом до "жортской позиції" Ердогана щодо вступу Швеції до НАТО. Подібні речі у мене завжди викликають єдину реакцію. Я вважаю, що "акцію" влаштували турецькі кишенькові курди заради того, щоб Ердоган мав привід відмовити. А тут звідусіль стирчать вуха хуйла. Я зрозуміло пояснив?

Теми доби

1) Зеленський запровадив санкції проти артистів, пропагандистів та спортсменів, пов'язаних із РФ.

2) Кількість жертв російського ракетного удару по Дніпру зросла до 36.

3) Заступник міністра оборони Маляр загрожує кримінальною відповідальністю за інформацію про Соледар.

1. Війна

1-1) Фронт

• До Білорусі на аеродром Барановичі прилетіли 8 російських винищувачів Су-30 та Су-34, а також 4 військово-транспортні літаки Ан-12 та Ан-26. Міністерство оборони Білорусі повідомило, що з 16 січня розпочинаються спільні льотно-тактичні навчання авіаційних підрозділів двох країн у складі регіонального угруповання військ – на всіх аеродромах та полігонах Білорусі. Попри заяви командування ЗСУ та західних розвідок, регіональне угруповання безперервно веде бойове злагодження підрозділів, а перекидання військово-транспортних літаків може свідчити про підготовку до висадки десанту в глибині території України для подальшого прориву кордону.

• У ранковому зведенні Генштаб повідомив про важкі бої на північному заході Донецької області вздовж автошляху Лисичанськ – Бахмут – у Білогорівці, Верхньокам'янському, Спірному.

• Блогери та журналісти повідомили про виведення українських військ із Соледара. На думку низки експертів, втрата міста спричинена помилками в плануванні та втручанням чиновників Офісу президента в керівництво операцією. З лінії фронту повідомляють, що західна частина міста все ще є

"сірою зоною". Там безперервно точаться бойові зіткнення. Російські війська намагаються прорватися з півдня до Сіверська й далі – до Слов'янська й узяти в кільце Бахмут ударами, що охоплюють місто з півдня і сходу. Мета російського командування залишилася незмінною – це повна окупація Донецької області.

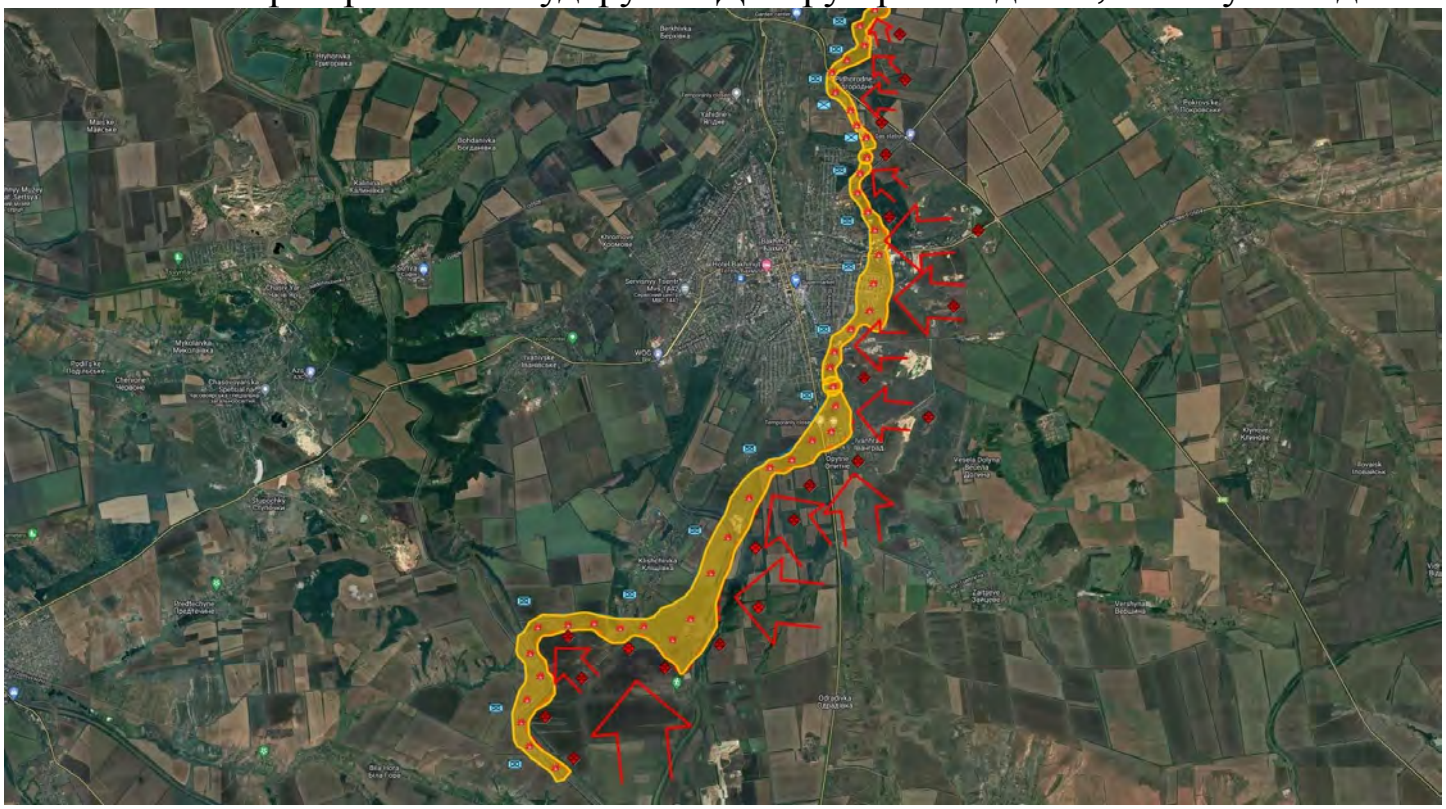
Заступник міністра оборони Маляр закликала не публікувати неперевірену інформацію про ситуацію в Соледарі та попередила про кримінальну відповідальність тих, хто її поширює. Вона наголосила, що реальною інформацією володіють лише Генштаб, міністр оборони та президент.

• Відновилися запеклі бої на околицях Донецька – у Водяному, Красногорівці, Мар'їнці, Побєді, Новомихайлівці, а також на заході області – у районі Вугледара та Великої Новосілки.

• Генштаб повідомляє про численні обстріли населених пунктів із території РФ у Чернігівській, Сумській та Харківській областях. На лінії фронту та в ближньому тилу українських військ міста та села зазнали артилерійських та ракетних обстрілів. Щодня під удари ракетами та артилерією потрапляють Запоріжжя та населені пункти на правому березі Дніпра в Дніпропетровській та Херсонській областях. Херсонська військова обладміністрація повідомила,

що внаслідок артилерійського обстрілу житлового кварталу обласного центру поранено 2 місцевих жителів. Снаряди влучили в приміщення, де працювали співробітники Червоного Хреста, та до центру реабілітації дітей з інвалідністю.

• Кількість жертв ракетного удару по Дніпру зросла до 36, загинуло 2 дітей.

Офіс генпрокурора назвав атаку воєнним злочином і попередив, що винних у загибелі людей буде притягнуто до відповідальності. Пресслужба Офісу повідомила, що єдиним підрозділом, який міг запустити ракету, є 52-й гвардійський бомбардувальний авіаційний полк Повітряно-космічних сил РФ.

• За інформацією Військово-морських сил, Росія тримає в Чорному морі 5 носіїв крилатих ракет "Калібр". Спікер командування Повітряних сил Ігнат повідомив, що Росія може знову вдарити по Києву ракетами комплексів ППО С-400, які дуже важко збити через їхній політ балістичною траєкторією. Уламки, які знайдено в місцях падіння цих ракет, зокрема, тих, якими було атаковано Київ 31 грудня, свідчать про те, що удару було завдано саме цими ракетами. Їхній запас у Росії дуже великий.

Боєголовка ракети, яка впала в Молдові, не вибухнула, тому МВС країни ухвалило рішення про її знищення керованим підривом.

• Російська влада оголосила про обстріл міста Шебекіно Білгородської області з української території, а в Брянській області український дрон нібито скинув 2 гранати на велику енергопідстанцію. Губернатор Севастополя стверджує, що над бухтою було збито українського безпілотника.

• Представник Верховної Ради з прав людини Лабунець повідомив про пропозицію влади Туреччини створити гуманітарний коридор для повернення полонених та депортованих українських громадян із Росії. Російська

уповноважена з прав людини Москалькова заявила, що їй "потрібно порадитись", перш ніж вона зможе дати відповідь на пропозицію.

1-2) Тил

• Відбулося засідання РНБО, на якому було запроваджено санкції проти 198 громадян РФ та України – пропагандистів, журналістів, артистів, спортсменів, політологів. Президент Зеленський негайно його запровадив указом. Він заявив, що робота над санкційними списками триває.

• Пресслужба Укренерго повідомила про зростання дефіциту потужності в енергосистемі внаслідок пошкоджень, які завдано тепловим електростанціям російським ракетним ударом. Обмеження, аварійні тощо, діятимуть протягом доби, а їхня тривалість – зросте. Виконавчий директор компанії ДТЕК Сахарук стверджує, що ситуація з електропостачанням не покращиться із закінченням опалювального сезону, оскільки енергосистема після кожного удару стає дедалі вразливішою. Директор збутового підрозділу ДТЕК – YASNO Коваленко попередив про "величезний" дефіцит генерації та закликав споживачів бути готовими до тривалих вимкнень.

2. Україна та світ

• Генеральний секретар НАТО Столтенберг переконаний, що відносини блоку з Росією не буде нормалізовано, навіть після закінчення війни в Україні. Він ще раз повторив, що Альянс підтримуватиме Україну стільки, скільки потрібно й заявив, що воєнна допомога Заходу незабаром лише зросте. На його думку, ризик застосування Росією ядерної зброї невисокий, з огляду на те, що Китай надіслав Путіну сигнал про несприйняття такого сценарію. Водночас Столтенберг застеріг Європу від зростання залежності від китайських інвестицій, щоби не повторити помилки з російськими енергоресурсами.

На думку президента Фінляндії Ніністьо, найкращим варіантом завершення війни буде такий, який українці вважали б справедливим, а Росія не мала б бажання помститися. Він назвав поточну ситуацію у війні "досить похмурою" і заявив, що зараз вона набагато гірша, ніж він міг уявити собі рік тому, оскільки кінця війні не видно. З його слів, Росія веде війну проти української держави, інфраструктури та простих українців. Ніністьо порівняв російського президента з гравцем у покер, який поставив на карту геть усе. Він висловив побоювання, що Путін може "піти до кінця", не маючи шансів на перемогу.

У Чехії за 2 тижні відбудеться другий тур президентських виборів. Президент Земан, який іде у відставку, заявив, що його дружба з російським президентом Путіним базувалася "на економічній дипломатії", але напад РФ на Україну "змінив геть усе". Він вважає нереалістичним визнання Путіним поразки у війні та виведення російських військ з України.

Прем'єр-міністр Естонії Каллас заявила, що Росія ракетним ударом по Дніпру знову довела, що є терористичною державою. Саме тому вона наполягає, що Захід має притягнути РФ до відповідальності за воєнні злочини, а поки надати якнайшвидше більше зброї Україні, насамперед, танки та системи ППО. Єврокомісар із закордонних справ Боррель у соцмережі Twitter підкреслив, що злочини Росії не залишаться безкарними, зокрема, йдеться і про ракетний удар по житловому будинку в Дніпрі.

Посол у Німеччині Макєєв закликав німецький уряд якнайшвидше надати танки Leopard II, які необхідні для виживання України. Виробник танків – компанія Rheinmetall повідомила, що в разі ствердного рішення уряду зможе відремонтувати та підготувати їх до відправлення лише наприкінці року чи навіть пізніше. Компанія має на складі 22 танки Leopard II та 88 танків Leopard I, але без замовлення від уряду ремонт не розпочнеться.

Макєєв запропонував канцлерові Шольцу передати Україні застарілі, але все ще боєздатні винищувачі Tornado ADV, 93 якими озброєний Бундесвер. Їх незабаром буде замінено на нові американські винищувачі F-35.

Співголова владної Соціал-демократичної партії Клінгбайль "шокований" тим, що дискусії щодо допомоги Україні точаться лише навколо постачання зброї. На його думку, цим "зневажається сутність дипломатії". Він наголосив, що партія прагне бути сильною щодо воєнних рішень, водночас і далі покладатиметься на дипломатію. Канцлера Шольца було висунуто саме цією партією, що пояснює його завзяте небажання погоджувати постачання танків. ЗМІ Німеччини здебільшого просувають принципи пацифізму, і це формує суспільну думку – понад половина респондентів опитувань виступають проти постачання важкої військової техніки Україні.

Глава МЗС Литви Ландсбергіс закликав країни Заходу не шукати відмовки, а якнайшвидше надати Україні зброю, яку вона просить.

Міністр культури Грузії Цулукіані пояснила відмову уряду надати Україні системи ППО та інші озброєння небажанням, щоби країну "втягли в ще один воєнний конфлікт".

• Видання The Financial Times повідомило, що доходи Росії від експорту мінеральних добрив у 2022 р зросли на 70 % – до $16,7 млрд, навіть попри скорочення обсягів експорту на 10 %. Причиною зростання доходів названо суттєве збільшення цін на добрива після вторгнення в Україну та перекриття чорноморського маршруту українського експорту.

• Всесвітній економічний форум у Давосі пройде без російських олігархів, які були його постійними учасниками. Також на форумі не буде представників Китаю – через спалах заражень коронавірусом та падіння фондового ринку.

• На територію Норвегії перейшов та попросив політичного притулку командир одного з підрозділів ПВК "Вагнера" Медведєв. Він висловив готовність дати свідчення про діяльність власника ПВК – Пригожина, який причетний до "тисяч убивств українців та росіян", зокрема, до позасудових страт.

• Італійська енергокомпанія Eni оголосила про виявлення великих запасів газу на шельфі Середземного моря, що належить Єгипту. Eni отримала концесію на розвідку та розроблення ділянки шельфу Наргіс площею 1800 км².

• Член парламенту Ірану Гейдарі повідомив про отримання країною з Росії протягом наступних 3 місяців винищувачів Су-35, а також систем ППО, ракетних комплексів та гелікоптерів.

• Радник турецького президента Калин заявив, що Туреччина "не в змозі" затвердити угоду про прийняття Швеції до НАТО, оскільки уряд країни так і не виконав вимог турецької влади щодо припинення функціонування курдських організацій. Президент Ердоган наголосив, що не планує ратифікувати угоду, допоки Швеція "не видасть 130 терористів". Минулого тижня в столиці Швеції перед посольством Туреччини місцеві курди провели перформанс із "повішенням" фігурки президента Ердогана. Місцеві ЗМІ проігнорували цей інцидент, проте Туреччина відразу скасувала візит до країни глави шведського парламенту і змінила риторику щодо планів країни вступити до НАТО.

***

№ 1.202

Ситуація у Соледарі з точки зору системного аналізу та .... розміщення продуктивних сил

2023-01-16

Кущ

Я не військовий експерт, але як фахівець з системного аналізу та економіст, що написав декілька аналітичних робіт з розміщення продуктивних сил, спробую дати свій погляд на ситуацію у Соледарі.

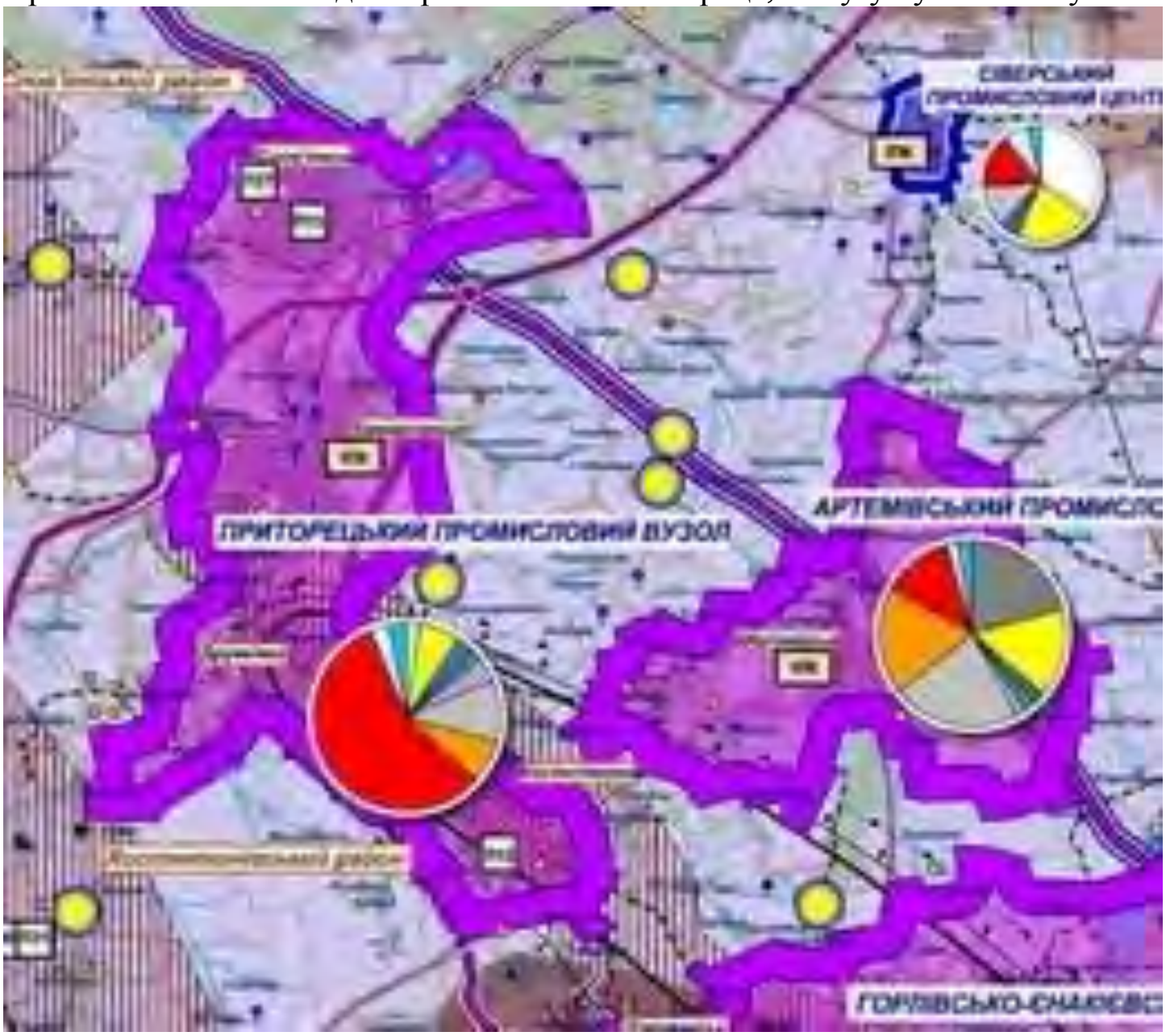
Соледар входить у Бахмутський промисловий район, який не є системоутворюючим на контрольованій нами частині Донбасу.

Оборонні можливості на цьому напрямку визначаються щільністю та глибиною міських агломерацій, які формують регіональні територіально-промислові райони.

Ключовою тут є Краматорська агломерація з центром у однойменному місті.

В радянській літературі також її називали Краматорсько-Костянтинівська агломерація.

Простягається вона вздовж річки Казенний Торець, тому у сучасній науковій

літературі її називають Приторецькою агломерацією.

Краматорська агломерація і є системоутворюючою для всього північного Донбасу, не кажучи, що це і центр машинобудівної промисловості.

Агломерація складається з міст: Краматорськ, Слов'янськ, Костянтинівка, Дружківка, Лиман.

Чисельність населення — 642,8 тис. осіб, площа — 4 199 км².

Зважаючи виключно на фактор військової доцільності, українській армії було б більш вигідно захищатись, прикриваючись саме цією агломерацією, яка є фактично неприступною.

Її штурм потребуватиме в рази більшого угрупування ворога, ніж є зараз та охоплення її з півночі та півдня.

Тобто атака на Харківщину та Запоріжжя.

Але відійти у Краматорську агломерацію - це, фактично, принести її у жертву разом з населенням.

Саме тому, бої точаться у Соледарі та Бахмуті, де менш щільна міська Бахмутська агломерація, тому і менші шанси на довгу оборону.

І відповідно, більші шанс для штурмуючих підрозділів.

Тому, стаючи живим щитом у Соледарі та Бахмуті, українська армія рятує від суцільного знищення Краматорськ, Дружківку, Костянтинівку, Слов'янськ.

А також убезпечує від фронтальних наступів Харківщину та Запоріжжя.

І всю Україну.

Те, що нашим воїнам вдалося стільки часу протриматись у мікрополісі Соледару - це вже справжнє диво цієї війни!

Для росіян безглуздий та самовбивчий штурм Соледару виглядає ще більш фатальним, враховуючи, що за Соледаром стоїть саме Краматорська агломерація, яка зараз перетворена у неприступну фортецю.

На мій погляд, в цьому і полягає стратегічний план командувача наших Сухопутних військ Олександра Сирського: знищити найбільш боєздатну піхоту росіян, максимально знизити їх технічний потенціал, а потім, відштовхуючись від надійних тилових позицій, провести ефективний контрнаступ і не обовязково симетричний.

В цьому контексті, Приторецька та Бахмутська міські агломерації працюють як дві взаємоповязані фортеці, які дозволяють ефективно доповнювати можливості одна одної, коли Приторецька - це надійне запілля, а Бахмутська -це фронтір.

***

№ 1.203

Спостерігаю за скандалом навколо очільниці банківського нагляду *НБУ*. Гадаю, Наталія *Дегтярьова* не схотіла піти тихо. Керівниця найважливішого в НБУ департаменту банківського нагляду вирішила стати у позу. І ось, напевно

її буде звільнено

2023-01-16

Лямец

Треба бути святішим за Папу Римського, аби очолювати нагляд та вважати себе кришталево чистою особою. Пані Дегтярьова вважала себе саме такою. Власне, поточний скандал показав, що то було надто сміливо.

Цей випадок є типовим для України.

Традиційний шлях для чиновника - це непомітно піти у відставку, коли твій час вийшов. Так, воно дещо принизливо, але є виразний плюс – чиновник має шанс згодом продовжити кар'єру в іншому місці. Проте в окремих випадках виникає скандал, внаслідок якого чиновник стає токсичним. Його доводиться звільнити, бо залишити неможна. В екс-голови Держрезерву, наприклад, миші поїли річні запаси. Екс-заммініcтра економіки сексуально загравав до полісмена. Банкір Євген Мецгер наказав побити журналістів.

Щодо Наталії *Дегтярьової* ми дізналися невеличкий епізод.

> Вона закривала очі на роботу в Україні російського букмекера ***1xBet***, що фінансує російську армію. Цей факт є пострілом на ураження, після якого рідко злітають.

Аби працевлаштуватися після гучного звільнення, потрібно бути

кимось на кшталт Євгена ***Мецгера***:

> далеким родичем президента та чоловіком представниці діючої влади.

Проте за керівницю банківського нагляду не проситимуть ані президент, ані прем'єр, ані діючі керівники НБУ.

Бо вона не є «голубою кров'ю», що має відношення до партії «Слуга народу». Вона не є відомою волонтеркою, яка зібрала на «Байрактар». Ця пані є простою кар'єрною чиновницею. Вона мала вагу виключно через свою посаду.

Дегтярьова перетнула невидиму межу, коли відмовилася тихо піти з ТАКОЇ посади. Адже неможливо залишитися репутаційно чистою, коли ти спостерігаєш за діяльністю сотні банків. Я впевнений, що історія з 1xBet - це далеко не все. Може бути набагато гірше, але поки що працює старий добрий інстинкт банкірів. Вони ніколи не хочуть виносити брудну білизну на публічний огляд.

Наступні гучні скандали можуть коштувати їй набагато дорожче. Великою вдачею для Дегтярьової буде уникнути включення до реєстру банкірів із зіпсованою репутацією, бо цей статус означає пряму заборону на роботу у банківській системі. Але можуть бути і кримінальні справи.

Я не є інсайдером, але мої співрозмовники натякнули, де можна шукати порушення, які коштуватимуть пані Дегтярьовій кар'єри та нервів.

1) Перше – це поточні порушення банками нормативів.

Відомим є факт, що після зміни керівництва НБУ у «Укргазбанку» була проведена перевірка. За її результатами було знайдено чи то 2000, чи то 3000 порушень. Звісно, ця перевірка була пов'язана із справою Кирила Шевченка, і певною мірою стояло завдання знайти максимум зачіпок. Але навіть якщо розділити на 10, то 200-300 є красномовним показником. Адже цей показник не стільки про «порушників-банкірів», скільки про незадовільну роботу нагляду. Якщо заглибитись у роботу тих же «Привату» чи «Ексіму», порушень може бути не менше.

Наприклад, Укрексімбанк був хронічно недокапіталізованим, і у ньому треба було запровадити тимчасову адміністрацію. Але жодних новин про санкції проти держбанку не було. Те саме можна сказати про ПриватБанк. Він має гігантське порушення нормативу валютної позиції, за яке інші банки отримують величезні штрафи. Але я жодного разу не чув про санкції до «Привату». Навпаки, так званий «прибуток» банку у 2022 є наслідком такого порушення. Неувагу нагляду до цих порушень можна пояснити тим, що «Ексім» та «Приват» є державними банками, тож держава сама себе не може карати. Але покажіть мені пункт у «Базелі», де таке написано. Тож пані Дегтярьова могла позбавитися посади вже через ці доволі невинні історії.

2) Пункт другий – це величезний обсяг проблемної заборгованості банків, що виник через війну.

Явище зрозуміле. Росіяни знищили та розтрощили багато об'єктів та бізнесів, під які банки надавали кредити. За суб'єктивними оцінками моїх співрозмовників, проблемними стали близько 50% усіх кредитів. Трохи пом'якшували ситуацію кроки НБУ, який протягом 2022 року дозволяв банкам надавати розстрочку та поступово визнавати «проблемку». Але я більше ніж впевнений, що нагляд закривав очі на справжні титанічні обсяги «поганих кредитів». Якщо перевірити ці факти, то пані Дегтярьова напевно отримає питання щодо якості нагляду.

3) Пункту третій – це категорії на кшталт KYC, комплаєнсу, фінмоніторингу, інсайдерського кредитування, валютного контролю, корпоративного управління тощо.

Це дуже суб'єктивні категорії, у яких немає чіткого «вірно» та «невірно». Що банкіри називають законним, банківський нагляд може визнати порушенням. Все залежить від трактування одних і тих самих положень закону, положення чи інструкції. Наприклад, чи дозволяти клієнту платіж на користь іноземного контрагента? Чи вважати ефективною систему оцінки ризиків? Чи вважати інсайдером постійного партнера власника? Ну і так далі. За умови творчого

підходу, пані очільниця нагляду може отримати сотні запитань, на які важко надати відповідь.

4) Нарешті головне – це конкретні робочі ситуації. Це конкретні негаразди, які бачать і банк, я нагляд. Це ті випадки, яких неможливо уникнути, і за які треба покарати. Але можна покарати сильно, можна символічно, а можна взагалі «не помітити».

Наприклад, невірно оформлена застава. Чи неповернута валютна виручка. Чи інсайдерські кредити, замасковані під клієнтські операції. Чи переоформлення документів «заднім числом». Ну і так далі. Таких питань завжди безліч. Не вірите – переслухайте «плівки Рожкової». **Тож як не крути, а бути святішою за Папу Римського не вийде, якщо ти керуєш банківським наглядом.**

І це, зауважте, лише загальні напрямки.

За кожним з них можуть бути сотні епізодів – таких самих, як діяльність 1xBet. Тож пані Дегтярьова вирішила пограти у гру, яку не може виграти. Навіть якщо вона є добросовісною людиною чи гарним спеціалістом, вона на 100 відсотків має порушення у діяльності. Тож треба було мати тверезу самооцінку. Але щось пішло не так, і Матриця дала збій. Подивимось, що трапиться далі.

Що стосується ***1xbet*** та підтримки ними російської армії - якщо СБУ підтвердить ці факти, то під час воєнного стану дії пані ***Дегтярьової*** будуть виглядати зухвало та можуть коштувати їй не лише посади.

Якщо ви маєте інформацією, як банківський нагляд під її керівництвом лобіював російські інтереси, будь ласка напишіть у приват (повідомлення))).

***

№ 1.204

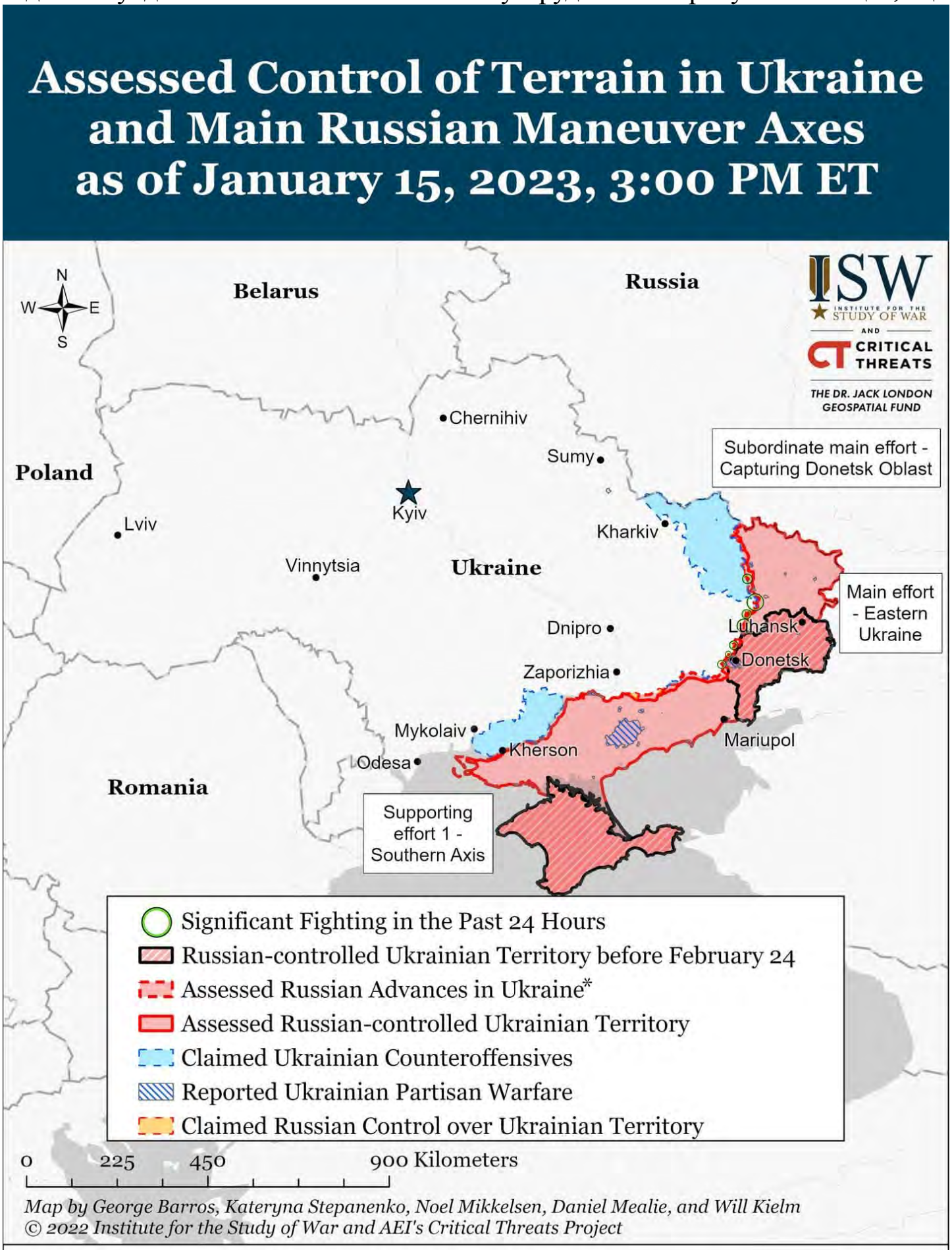
Оцінка російської наступальної кампанії – 15 січня

Переклад – ISW Українською (https://t.me/isw_ukr)

15 січня ISW публікує скорочений огляд кампанії. У цьому звіті говоримо про ймовірну підготовку росії до рішучої стратегічної операції у 2023 році з метою припинення низки оперативних успіхів України та відновлення ініціативи.

1. кремль із запізненням здійснює мобілізацію, реорганізацію та дії у сфері промисловості, які реально мав би зробити перед початком вторгнення в Україну в лютому 2022 року, та вживає заходів для того, щоб проводити «спеціальну воєнну операцію» як звичайну велику війну.

Президент росії володимир путін почав публічно сигналізувати про підготовку до затяжної війни на початку грудня 2022 року. Він обіцяв, що

росія виправить помилки своїх попередніх кампаній у цій війні, а також що будуть створені умови для затяжної війни в Україні. 7 грудня путін, зокрема, зазначив, що «спеціальна воєнна операція» в Україні може бути «тривалим процесом». Протягом грудня він мав ще декілька публічних виступів, під час яких побічно окреслював свої цілі щодо покращення мобілізаційних процесів російської армії, відродження оборонно-промислової бази, централізації контролю кремля над інформаційним простором, відновлення авторитету міністерства оборони росії.

2. Імовірно, кремль готується здійснити рішучу стратегічну операцію протягом наступних шести місяців, щоб повернути ініціативу та зупинити низку оперативних успіхів України.

За останні одинадцять місяців росія не змогла досягти більшості своїх основних оперативних цілей в Україні. російським військам не вдалося захопити Київ, Донецьку й Луганську області, утримати завоювання в Харківській області та стратегічне місто Херсон. Повітряно-ракетна кампанія кінця 2022 року імені генерала армії сергія суровікіна, націлена на критично важливу інфраструктуру України, також не мала значного оперативного ефекту й не призвела до деморалізації українського суспільства, як, ймовірно, сподівався кремль.

путін і кремлівські високопосадовці продовжують повторювати, що росія не відмовилася від своїх максималістських цілей, незважаючи на поразки на полі бою. Але, попри незмінні цілі, з'являються докази того, що путін змінює фундаментальні аспекти підходу росії до війни, застосовуючи кілька нових напрямків зусиль.

ISW спостерігає декілька таких напрямків зусиль, які, ймовірно, мають на меті підтримку рішучих дій росії в наступні шість місяців.

Напрямок 1: кремль активізує зусилля з розбудови армії – як короткострокові, так і довгострокові.

путін і міністерство оборони росії оголосили про плани різко збільшити регулярну російську армію – шляхом формування нових дивізій, відновлення військових округів на заході росії, які діяли до 2010 року, та підвищення призовного віку. Все це вказує на намір росії (хоча, скоріше за все, не на реальні можливості) реформувати армію для ведення широкомасштабних регулярних бойових дій. Українська розвідка повідомила, що кремль прагне збільшити чисельність військовослужбовців до двох мільйонів до невизначеної дати (із приблизно 1,35 млн осіб станом на вересень 2022 року). Представники західних розвідок зазначають, що російське військове командування «всерйоз готується» до потенційної другої хвилі мобілізації. Деякі кремлівські чиновники почали обговорювати пропозиції щодо розширення протоколів про призов, активну мобілізацію та мобілізаційний резерв, а російські держструктури намагаються вирішувати проблеми, з якими

стикнулися у минулому, розсиланням повісток про мобілізацію. 4 листопада путін підписав укази, які розширили умови мобілізації, дозволивши мобілізацію засуджених.

Напрямок 2: російські військові зберігають мобіків «на майбутнє»; це відхід від початкового плану кремля восени 2022 року, що передбачав швидку відправку непідготовлених солдатів на фронт.

7 грудня путін заявив, що збройні сили росії направили не всіх мобілізованих з першої хвилі на передову – імовірно, знадобиться час, щоб навчити й оснастити ці сили для подальшого концентрованого використання. Регулярні російські сили (на відміну від групи «вагнер» та проксі-сил «ДНР/ЛНР») після серії успішних українських контрнаступів влітку та восени 2022 року не проводили великих наступальних операцій і здебільшого зберігали оборонні позиції. ISW відстежує російські перегрупування та навчання підрозділів у білорусі та росії.

Напрямок 3: росія намагається відновити свою оборонну промисловість.

У грудні кремль почав робити значний акцент на відродженні російського оборонно-промислового комплексу. путін відвідав оборонні підприємства по всій країні та провів декілька зустрічей з керівниками. Він публічно визнав проблеми з поставками, наприклад, відсутність розвідувальних безпілотників, та, зокрема, вимагав від одного зі своїх міністрів сформувати держзамовлення в коротші терміни, ніж заплановано. Також путін та інші офіційні особи кремля ведуть туманні дискусії про те, що російська влада може націоналізувати приватну власність для підтримки російських воєнних зусиль.

Напрямок 4: путін знову централізує контроль над воєнними діями в Україні в руках міністерства оборони, призначивши найвищого військового офіцера росії, начальника генерального штабу валерія герасимова, командувачем театру воєнних дій.

Також кремль відновлює початкове планування війни та, із запізненням, намагається виправити недоліки командної структури. Генерал армії сергій суровікін та попередні російські командири театру воєнних дій не змогли здійснити рішучі операції, які – ймовірно, нереалістично – планував путін. 11 січня кремль призначив герасимова командувачем об’єднаного угрупування сил в Україні – після того, як під час повномасштабного вторгнення довго відсторонював його. Міноборони росії призначило трьох заступників для тісної роботи з герасимовим у розширеному масштабі завдань «спеціальної воєнної операції». Імовірно, кремль покладає надії на герасимова та його новопризначених заступників – вони мають як підготувати росію до тривалої війни, так і перебрати на себе командування рішучими діями у 2023 році.

Напрямок 5: кремль налаштовує російський інформаційний простір на підтримку війни.

Зокрема, кремль ремнімовує наративи до 24 лютого та вживає заходів з відновлення контролю над висвітленням війни, який до того передав низці незалежних гравців.

Наприкінці 2022 року офіційні особи кремля знову почали вкидати брехливий наратив про те, що існування незалежної України загрожує російському суверенітету і культурі, виправдовуючи вторгнення росії та постійні жертви як неминучі, але необхідні заходи «самооборони». Пропагандисти активізували наративи про міжнародно-правові наслідки, яких зазнає росія, якщо не виграє війну, – це, імовірно, розпалює страх поразки та знову ж таки спонукає до підтримки війни. кремль активніше розвиває відносини з відомими провоєнними мілблогерами, які стали потужною альтернативою навмисно розпливчастому висвітленню війни від путіна та російського міноборони.

3. Зусилля кремля з підготовки до можливих рішучих стратегічних дій у 2023 році та створення умов для тривалої війни не виключають одне одного.

ISW не прогнозує «останньої спроби» росії виграти війну в Україні. Війна не обов'язково закінчиться, і росія не обов'язково програє, якщо будь-яка з можливих дій, які ми розглянемо нижче, буде невдалою. Наприклад, спроба росії протягом перших двох тижнів війни швидко захопити Київ і змінити режим – це буда невдала рішуча стратегічна дія.

Деякі з напрямків, що ми розібрали вище – наприклад, пропозиція російського міноборони створити багато нових військових підрозділів, – майже напевно мають на меті не лише підтримку будь-яких рішучих дій, запланованих на 2023 рік, а й організацію довгострокових зусиль. При цьому ISW не оцінює, що, готуючись до тривалої війни, Кремль просто дотримується свого курсу.

4. Рішучі стратегічні дії росії у 2023 році можуть проявитися у декількох можливих курсах дій, які не виключають один одного.

Відповідно до воєнної доктрини США, військові можуть вживати рішучих дій на кожному рівні війни для отримання остаточного результату та досягнення мети. Рішучі дії можливі на тактичному, оперативному або стратегічному рівні й можуть бути як наступальними, так і оборонними.

Курс 1: великий російський наступ, швидше за все, в районі Луганської області.

Російські війська можуть спробувати провести великий наступ в Луганській області. Повне захоплення Донецької та Луганської областей залишається офіційною воєнною метою кремля. Плюс, це є однією з найбільш досяжних

(хоча все ще дуже складних) цілей, враховуючи, що Донецька та Луганська області логістично найлегші території для захоплення. Від 2022 року російські війська розгортають додаткові сили в Луганській області та здійснюють інші важливі заходи, які, за оцінками ISW, можуть підтримувати наступальну операцію в Луганській області.

ISW продовжує оцінювати, що російські війська навряд чи будуть проводити наступ на півдні України – в Херсонській чи Запорізькій областях. Річка Дніпро, що розділяє лінію фронту в Херсонській області, є серйозною перешкодою для маневру. Багатошаровий комплекс російських польових укріплень в Херсонській області та масштабне мінування Запорізької області вказують на те, що росія віддає перевагу оборонним операціям в обох цих регіонах.

Курс 2: російська оборонна операція з метою розгромити український контрнаступ.

Наприкінці 2022 року кремль передислокував багато військ з південного (Херсонського) напрямку до Луганської області й створив польові укріплення в Луганській області, а також у білгородській та курській областях росії.

ISW спостерігав багато показників того, що ЗСУ прагнуть провести контрнаступ у 2023 році. Українські чиновники вже давно публічно сигналізують про намір провести такий контрнаступ. У свою чергу, російські мілблогери давно попереджають про українські контрнаступи. росія прагне убезпечити Донецьку й Луганську області – території, на які російський уряд (незаконно) претендує як на свої – та уникнути ще однієї значної поразки на кшталт розгрому в Харківській області чи відступу з міста Херсона. Обидві ці значні події погіршили моральний дух росіян і підірвали віру у здатність російських військ забезпечити свої великі цілі з повної «демілітаризації та денацифікації» України.

росіяни можуть спробувати досягти успіху в розгромі українського контрнаступу та позбавити Україну ініціативи, знищивши значну частину механізованих українських сил. Успіх такої рішучої дії давав би можливість російським військам розгорнути контрнаступ проти дезорганізованих і виснажених українських сили.

Багато з вищезазначених російських напрямків зусиль можуть підтримувати як курс 1, так і курс 2; ці сценарії не виключають один одного. російські війська можуть готуватися до великої наступальної операції або, як альтернатива, ще й до великих руйнівних атак. Індикатори також показують можливу підтримку контратаки при контрнаступі України, який російські війська очікують зупинити.

5. Найбільш небезпечний курс дій російського наступу – на північ України – зараз залишається малоймовірним. Однак кремль веде гнучке

планування та, імовірно, розширить військову присутність росії в білорусі напередодні запланованих великих навчань у вересні 2023 року, які, можливо, зможуть підтримати бойову операцію.

ISW продовжує відстежувати діяльність росії та білорусі, яка може у свій час підтримати новий напад росії на Україну з боку білорусі. Імовірно, росія – у рамках навчань «Захід-2023» і «Щит союзу-2023», які, скоріше за все, відбудуться у вересні 2023 року – розгорне додаткові сили в білорусі. 12 січня Кремль направив до білорусі високопоставленого російського офіцера, одного з трьох новопризначених заступників герасимова, головнокомандувача сухопутними військами рф олега салюкова. Він може бути призначений для створення командно-управлінських структур, необхідних для російського оперативно-ударного угруповання. Ця аномальна діяльність може відбуватися на посилення інформаційної операції про те, що росія наступатиме на Україну з білорусі та зможе підтримувати такий наступ.

На даний момент ISW, як і раніше, оцінює цей сценарій як малоймовірний. На час виходу цієї публікації немає жодних доказів того, що російські сили в білорусі створили командно-управлінські структури, необхідні для оперативно-ударного угруповання групи.

6. Кремль зберігає свої максималістські цілі захопити всю Україну, незважаючи на нинішнє погане ведення війни. Протягом майже року кремль не поспішав ефективно виправляти недоліки свого вторгнення. Він неодноразово вибирав короткотермінові рішення, серед яких – численні циклічні зміни командувачів театру воєнних дій і збереження фрагментованої командної структури, запровадження криптомобілізаційних кампаній замість повномасштабної мобілізації, неспроможність контролювати російський інформаційний простір, дозволяючи різним провоєнним фракціям розколоти його, послідовне порушення ланцюгу командування російської армії.

Очевидно, нинішня увага кремля до військових невдач не дозволить виправити ведення війни у найближчій перспективі – якщо взагалі дозволить. А недоліки в початковому плані російської кампанії – і подальші втрати – важко буде замінити.

7. Російські війська залишаються небезпечними, і Україна потребує постійної підтримки.

Україна потребує подальшої та своєчасної підтримки Заходу, щоб належним чином підготуватися до російських курсів дій на 2023 рік, описаних вище.

Західним союзникам потрібно продовжувати підтримку України в довгостроковій перспективі, навіть якщо рішучі дії росії в 2023 році провалятся, – оскільки кремль все одно готується до тривалої війни. Захід має продовжувати допомагати Україні перемогти росію – і зробити це швидко.

У той час, коли війна вступає в свій другий рік, росіяни, як то кажуть, зберігають право голосу, незважаючи на свої проколи, та активно створюють умови для проведення великих операцій.

✅ Основні воєнні події за 15 січня:

1) Українські посадовці уточнили, що 14 січня російська ракета Х-22 вразила житловий будинок у місті Дніпро, убивши щонайменше 25–30 мирних жителів. Українські чиновники роз'яснили неточну інформацію про те, що руйнування будівлі могла спричинити українська ППО, й зазначили, що Україна не має засобів, щоб збивати ракети Х-22.

2) Хазяїн групи «вагнер» євген пригожин нагородив своїх бійців за взяття Соледара; імовірно, він намагається представити захоплення Соледара як досягнення групи «вагнер», а не спільні зусилля зі збройними силами, як раніше заявляло міноборони росії.

3) У Генштабі України повідомили, що українські війська відбили російські наземні штурми поблизу Макіївки та Білогорівки в Луганській області.

4) російський мілблогер заявив, що росіяни перекидають позашляховики Організації з безпеки та співробітництва в Європі (ОБСЄ) з росії до Луганської області – можливо, для використання в бойових діях.

5) російські джерела стверджують, що російські війська завершили зачистку Соледара та атакували українські позиції на північ, захід і південний захід від населеного пункту.

6) Українське джерело повідомило, що 15 січня росіяни захопили шахту на захід від Соледара поблизу Дворіччя.

7) російські війська продовжують атакувати Бахмут і райони на північ, схід, південь і південний захід від міста.

8) російські війська досягли незначних територіальних успіхів на південний захід від Бахмута поблизу Андріївки.

9) Військовий радник України в Херсонській області Сергій Хлань заявив, що російські війська посилили свою присутність в окупованій Херсонській області; сюди прибула частина сил групи «вагнер».

10) Глава російської окупаційної влади в Херсонській області володимир сальдо заявив, що відновлення мосту Геніческ – Арабатська коса покращило логістику росії в окупованій Херсонській області.

11) Повідомляється, що в бєлгородській області російський військовослужбовець підірвав гранату в будівлі, де були російські солдати – імовірно, під час внутрішнього акту опору мобілізації. російське

джерело повідомило, що внаслідок вибуху гранати загинуло троє та поранено 10 мобілізованих.

***

№ 1.205

Том Купер. Війна в Україні, 17 січня 2023: Кліщіївка

Сьогодні Купер пише про свої міркування щодо причин "стишення" російської артилерії, хороші новин із Словаччини, яка передає нам самохідні гаубиці Зузана, непросту ситуацію у Кліщіївці та про те, що українці продовжують "косити" росіян, що хвиля за хвилею намагаються наступати на українські позиції

Вітання всім! [опубліковано 17 січня близько 10:00 за Києвом]

1. СТРАТЕГІЯ

Російські — а в результаті й українські — соцмережі рясніють повідомленнями про те, що путін або:

а) наказав ґєрасімову завершити «звільнення» так званої «днр» до 24 лютого, або

б) до березня, або

в) розгорнути в березні великий наступ і «завершити війну».

Усе це — суто «дані агентурної розвідки», тому поняття не маю, яке твердження правдиве. Зате не маю сумніву, що росіяни посилили наступ на соледарсько-бахмутському напрямку, контратакують в районі Новоселівки (а саме у Сватовому, де всрф успішно втратили свій супер-турбо танк Т-90М — його розбила українська артилерія) та Кремінної, а ще знову атакують Мар'їнку (яка зараз повністю лежить у руїнах) і Вугледар.

А щоб відволікти росіян від жахливого вбивства 44 цивільних українців ракетою Х-22, яка влучила у будинок у Дніпрі, влада рф розгорнула піар-кампанію про знищення українською артилерією 25 мирних донеччан. Як «докази» наводять, зокрема, репортажі місцевої «журналістки», яка зараз живе в Німеччині, але повернулася додому, щоб розповісти про (цитата) «свій знищений дім»... Зазвичай я не звертаю уваги на пропагандистські війни, а про цей момент згадую тільки для того, щоб продемонструвати класичний репертуар путінської пропагандо-машини.

На полі бою «українські надії проти натовських ідіотів» є зрушення: хоча б у Братиславі знайшлися притомні люди. Україні передали 8 новеньких самохідних гаубиць «Зузана». Розробці насправді більше 40 років, стріляє вона калібром 155мм, а на службі в ЗСУ здобула заслужену популярність. Для

українців готують іще 16 гаубиць, але їхнє виробництво рухається доволі повільно (для довідки: перші 8 «Сузан» було передано для ЗСУ ще в серпні), до того ж, принаймні офіційно, гаубиці виготовляють для Данії, Німеччини та Норвегії. Маю надію, що зрештою вони таки опиняться в Україні.

О, до речі, громадянам Південноафриканської республіки, які запитують, чому це Україна не купує їхніх самохідних гаубиць G6 (виготовлених Denel Land Systems), повідомляю: керівництво вашої держави зайняло відкриту пропутінську позицію. Тому даруйте: Київ, мабуть, вирішив, що навіть питати про ці гаубиці немає сенсу.

2. БИТВА ЗА ДОНБАС

Ще раз, повне зосередження на районі Бахмута-Соледара.

На північ від Бахмута, ВДВ та вагнерівці тиснуть на Сіль [колишнє смт, включене в межі міста Соледар - ред.] і заявляють про захоплення місцевої залізничної станції. Також вони намагаються розширити свою атаку між Краснополівкою та Благодатним. Останнє, що я чув, – українці зупинили їх неподалік траси Т0513.

Разом з тим, поки 46-та і 77-ма аеромобільні лишаються на позиціях, 17-ту танкову відвели з цього сектора, а її військові сильно нарікають на свого командира і брак боєприпасів. Гадаю, тут ідеться про нестачу часу, а ще про "бойовий шлях" цього підрозділу, вмощений зрадами та некомпетентністю – чи то відповідальних за "контроль" над бригадою, чи то тих, хто безпосередньо керує нею та її частинами. І це – речі, які не "зачекають до завершення війни".

Найгіршою є ситуація південніше Бахмута. А точніше – у Кліщіївці.

Поклавши руку на серце: те, що лише кілька днів тому видавалося "простою" ситуацією – адже росіяни атакували супроти схилів долини, якою проходить канал Сіверський Донець – Донбас, а українці контролюють тут схили обабіч ділянки – тепер перетворюється на дуже погану ситуацію для ЗСУ. І те, що український генштаб лаконічно звітує про "обстріли" того села, – не зараджує ситуації (анітрохи, насправді)...

Руїни Кліщіївки переходили з рук в руки щонайменше двічі в останні два-три дні. Після того як чех, котрий служить в одному з підрозділів ЗСУ, вчора заявив про те, що Кліщіївку втрачено втретє, російські соцмережі передрукували це повідомлення, однак згодом вагнерівці його спростували. Станом на вчорашній вечір Кліщіївка все ще перебувала в українських руках.

Територію обороняє кілька справді гарних підрозділів ЗСУ та НГУ: 3-тя і 4-та бригади оперативного призначення, а також 28-ма та 53-тя механізовані. Їх підтримує 40-ва артилерійська бригада. Усе це – загартовані боями війська, деякі проходили додаткове навчання у країнах Європи. Проблема в тім, що

росіяни валять у таких кількостях і так часто (одна лише 3-тя бригада оперативного призначення вчора відбивала 4 великих хвилі штурмових атак), що під кінець дня всім підрозділам бракувало снарядів до артилерії та мінометів. Надвечір українці косили штурмуючих росіян самими лише кулеметами…

Додаток: про ймовірне «зникнення» російської артилерії

За минулі кілька тижнів я прочитав чимало звітів — і, відповідно, обговорень в інтернеті — про «снарядний голод» всрф, іноді навіть про «зникнення» російської артилерії з поля бою. Принаймні про те, що обстріли на 75% менш інтенсивні, ніж зазвичай. Можу підтвердити, що солдати ЗСУ теж пишуть про зниження інтенсивності обстрілів.

Дехто пояснює це звичайним браком снарядів. Імовірно, торік росіяни витратили їх забагато, а виробництво не може «наздогнати» потреби, тож запаси вичерпано. Інші стверджують, що проблема насправді в логістиці: її постійно нищать удари ЗСУ з M142 та M270 по російських складах БК. Не вистачає також спеціальних машин для транспортування снарядів і розподілення їх між підрозділами на передовій.

Наскільки мені відомо, всрф насправді не бракує снарядів. Проблеми з логістикою, звісно, існують, і часом серйозні. Проте (і це найважливіше), насправді

а) росіяни збирають БК для майбутніх своїх наступальних операцій, а також (і це не менш важливо)

б) точність артилерійських ударів сильно знизилася з причини, про яку я казав іще в липні: основа системи наведення для артилерії всрф — безпілотники «Орлан» — не можуть ефективно працювати за холодної погоди.

Внаслідок зникнення «Орланів» (яке можна непрямо підтвердити тим, що українці уже тиждень не заявляли про збиття жодного з них) сильно збільшується час реагування російської артилерії та знижує її точність. Якщо артилерія не працює по «добре відомих цілях» (наприклад, передових позиціях українців на початку чергового наступу), вона дуже неефективна, особливо в контрбатарейній боротьбі або коли відповідає на українські контратаки.

Але те, що артилерія неефективна, не означає, що її там немає або що вона не працює. Замість «звичних» масивних обстрілів із установок «Мста» росіяни частіше застосовують (менш точні, але також дуже небезпечні) РСЗВ.

Переклад: Антон Шигімага, Антоніна Ящук

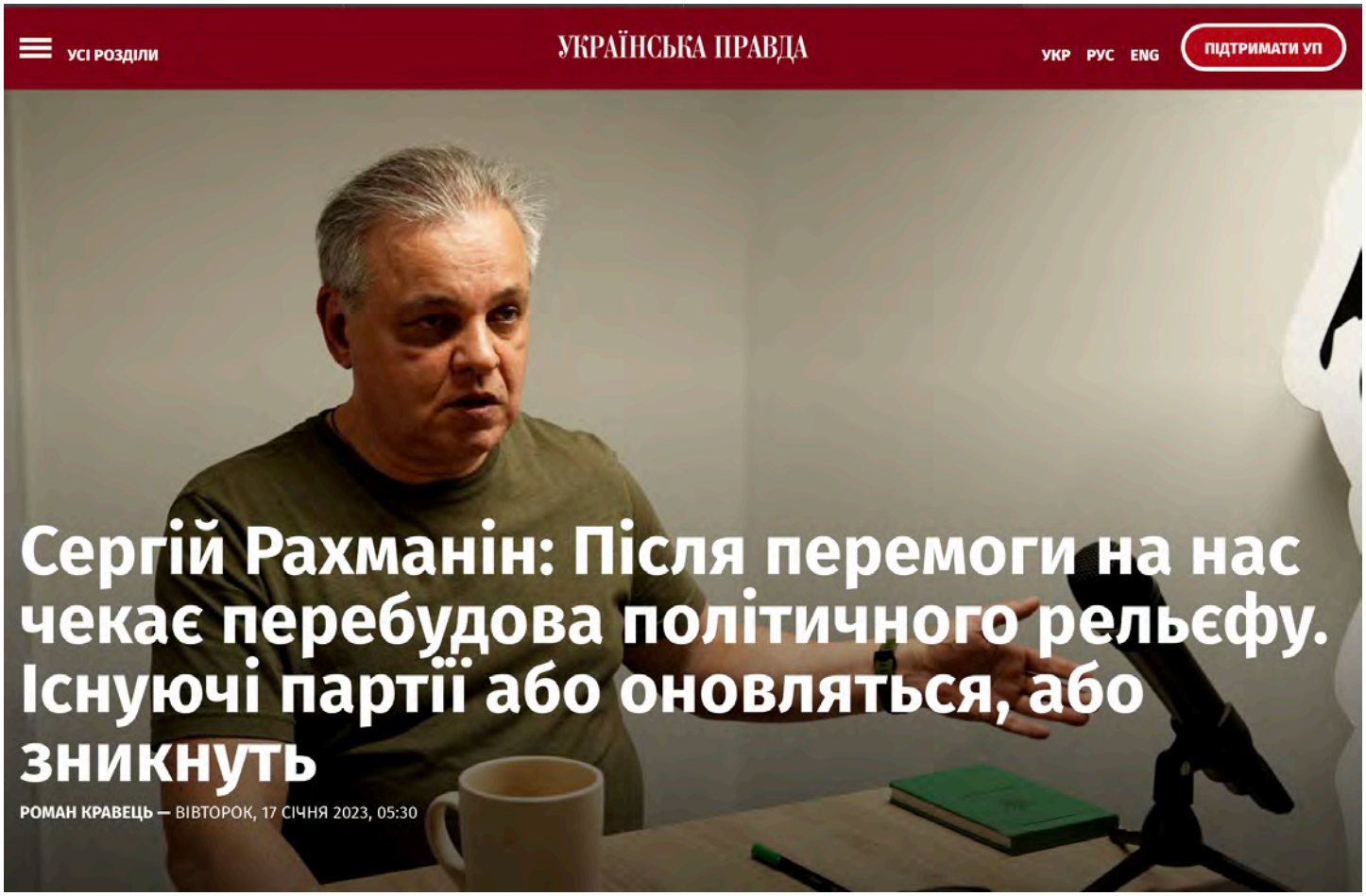
Редакція: Тетяна Саніна

Оригінал https://medium.com/@x_TomCooper_x/ukraine-war-17-january-2023-klishchivka-dad1df69ae83

***

№ 1.206

Сергій Рахманін: Після перемоги на нас чекає перебудова політичного рельєфу. Існуючі партії або оновляться, або зникнуть

РОМАН КРАВЕЦЬ — ВІВТОРОК, 17 СІЧНЯ 2023, 05:30

Сергій Рахманін – член комітету Верховної Ради з питань національної безпеки, оборони та розвідки та колишній голова фракції "*Голос*".

До 2019 року він працював заступником головного редактора *"Дзеркала тижня"* та був одним із найпопулярніших публіцистів країни.

Журналістиці нардеп присвятив понад 30 років життя. Рахманін у деталях знає майже все, що відбувалося в українській політиці впродовж всієї незалежності.

Завдяки журналістському бекграунду нардеп напрочуд добре аналізує сьогодення та передбачає потенційний розвиток подій.

За останній рік Рахманін дав понад сотню коментарів та інтерв'ю про війну.

Натомість "Українська правда" вирішила поговорити з колишнім першим заступником головного редактора "Дзеркала тижня" про політику під час війни.

Вродовж години Рахманін відповідає на запитання УП про те, як війна змінила Володимира Зеленського та його владу, що у ВРУ роблять колишні соратники Віктора Медведчука, як змінюються електоральні запити суспільства, які згодом з'являться партії, чи збережуть свій вплив на країну олігархи та чому в української демократії з'явиться ще більше викликів у повоєнний період.

1. "Зараз робимо лише ті рухи, які необхідні для того, щоб вижити"

– Пане Сергію, перше запитання досить широке. Як війна змінила українську політику за останні 11 місяців?

– Зараз головна мета – вистояти і здобути перемогу. Відтак, все, що відбувається в політиці, підпорядковане саме цій меті. І тому політика зараз більш стисла, більш аскетична, якщо хочете.

– Помічаєте щось нове в політиці?

– Стало дуже модним говорити про те, як війна нас змінила, як змінила суспільство, як змінила політику. Насправді говорити про зміни можна буде лише тоді, коли війна закінчиться.

Наведу дуже простий приклад, який щойно спав мені на думку.

Як і в будь-якого киянина, у мене час від часу зникає світло. І коли прокидаєшся зранку, то робиш лише ті речі, які необхідно зробити. Ти не відволікаєшся на телевізор, бо він не працює – ти чітко знаєш, що потрібно зробити, і робиш справи, поки є світло. Спрощений порядок денний.

От саме так відбувається і в політиці. Це не означає, що в політиці, наприклад, не відбуваються речей, не пов'язаних із війною.

Зрозуміло, що є якийсь паралельний порядок денний. Все одно залишаються люди, які намагаються інтригувати, все одно залишаються люди, які намагаються красти, все одно залишаються люди, які намагаються вибудовувати якісь плани про кар'єрне зростання тощо.

Але все одно це вже дріб'язок.

Якщо ми говоримо про зовнішню політику, то зрозуміло, що вона вибудована на те, щоби допомогти державі вистояти, отримувати відповідні фінансові ресурси, озброєння, зміцнити ту коаліцію, яка підтримує Україну.

Регіональна політика передусім спрямована на те, щоби регіони вистояли в умовах дуже жорсткої війни. Місцевого самоврядування, на жаль, практично зараз немає, тому що війна змінює систему влади.

Ключовими є органи виконавчої влади. Війна це завжди виклик, і для того, щоб цьому виклику відповідати, система влади змінюється.

Тобто що таке воєнний стан? Воєнний стан – це обмеження прав і свобод, без яких неможливо державі обійтися для того, щоб вистояти під час якогось великого ризику, наприклад, війни.

Воєнний стан насправді запроваджується не тільки під час війни. Деякі правила спрощуються, деякі права і свободи обмежують, так передбачено. Це недобре, якщо йдеться про мирний стан.

Якщо йдеться про воєнний стан – це вимушена міра. І тому цивільний контроль, громадський контроль і парламентський контроль слабшає. Це правила гри, на які всі погоджуються для того, щоб перемогти.

Відповідно порядок денний спрощений у зовнішній, економічній, фінансовій і законотворчій політиці.

І говорити, як і що змінилося, можна буде лише тоді, коли війна закінчиться і коли ці правила повернуться.

Зараз ти робиш лише ті вправи і лише ті рухи, які необхідні для того, щоб вижити.

– Ви дали більш ніж вичерпну відповідь. У попередніх інтерв'ю ми з вами говорили про перші роки Володимира Зеленського на посаді президента та його відносини з органами влади. ***Кілька років тому ви пояснили, що Зеленський погано розбирається в механізмах держави.*** **Зараз він розібрався?**

– Якщо говорити про реальність, то найцікавіші і найважливіші зміни відбулися саме із Зеленським. І вони відбулися в природній спосіб. Чому? Тому що війна – це безпосередній виклик йому не просто як президенту, а як гаранту територіальної цілісності, державного суверенітету і Верховному головнокомандувачу.

Він відчув відповідальність і намагається бути гідним тим викликам, перед якими він постав. Я ніколи не перебільшував роль особистості в історії. Але, як не крути, коли перша особа дає слабину, хочеш чи не хочеш, люди, які на нього рівняються, теж мали б давати слабину.

Це означало б, що якби Зеленський не витримав удару, не витримав виклику, то система влади не була би такою стійкою, якою вона є. Попри всі очікування наших ворогів і всі застереження, які мали наші партнери.

Тому що головні побоювання наших партнерів і головні надії наших ворогів полягали в тому, що **ніхто не вірив у життєздатність української держави.**

Вважалося, що українська армія небоєздатна, що українська політична система нестійка, що українська держава нежиттєздатна і що достатньо буде перших атак – і воно все розвалиться в природній спосіб.

От на цьому і вибудовувалася логіка росіян, що достатньо буде невеличкого поштовху – і воно все розвалиться. Але так не сталося.

> Коли він виявився достатньо стійким, вони намагалися на нього рівнятися. І це зменшило кількість тих втрат, які могли би бути, якби було інакше. Це з одного боку.
>
> З іншого боку, наскільки він відповідає взагалі цій посаді.

Бо

> **є президент держави, яка веде війну, а**
>
> є президент держави, яка готується до війни, і
>
> є президент держави, яка відбудовує державу після миру.

Сьогодні ми можемо говорити лише про те, що він відповідає цій посаді на зараз. Це моє глибоке переконання, попри те, що я ніколи не був симпатиком Володимира Олександровича, і ніколи цього не приховував.

І коли я його критикував перед війною, то я б жодного слова критики не прибрав. Але яким він буде президентом миру – побачимо. Давайте спочатку здобудемо цей мир.

– Ставлення президента до парламенту змінилося за час війни?

– Парламент є державною інституцією, яку найбільше не люблять громадяни.

З усіх органів влади парламент,

> 1) по-перше, є найбільш публічним: депутати роблять заяви, виступають на округах, дають інтерв'ю.

2) По-друге, депутати є різними, їх дуже багато, і дуже легко перенести свою симпатію чи антипатію – а здебільшого якраз друге – на цілий орган, який абсолютно різний.

Але демократія в будь-якій державі будується насамперед на парламенті, тому що він є відображенням різних точок зору різних громадян, які населяють цю країну.

Сильний парламент – це великою мірою запорука розбудови демократії.

У нас не було в історії жодного президента, який би не хотів, щоб парламент був просто слухняним.

Інколи це набувало непристойних форм, як, наприклад, за часів пізнього Кучми чи за часів Януковича, коли вони хотіли бачити парламент просто придатком до Офісу президента, або до Адміністрації президента, як це раніше називалося.

Але парламент завжди демонстрував певну альтернативу, як інший центр прийняття рішень, бо політика – це конкуренція, політика – це баланс.

Політика не може бути одностайною або одноманітною. Одностайна або одноманітна політика – це монархія або диктатура. А якщо ми говоримо про демократію, то зрозуміло, що якраз парламент і є тим органом, який має забезпечувати найбільше цю демократію. **Він має бути в принципі точкою, де народжуються думки про те, якою буде держава завтра.**

Незадовго до війни у нас президент спирався на абсолютну більшість у парламенті і фактично одноосібно формував центральний орган виконавчої влади. Він сприймав його фактично як законодавчий департамент Офісу президента.

А під час війни ця ситуація для нього ще більше спростилася. Тому що зараз, коли я говорю про те, що порядок денний спростився, процедури спростилися, щоб зробити рішення максимально швидким і ефективним, і роль парламенту нівелювалася ще більше.

Парламентський контроль зменшився, а можливість якихось законодавчих ініціатив, якихось візій, не пов'язаних із забезпеченням безпеки чи економічної безпеки держави, зараз не є актуальними, тому що є більш серйозні питання.

І тут питання лише в тому, що **парламент фактично став таким, про який завжди мріяли українські президенти, і про який, я думаю, мріяв і Володимир *Зеленський* – це просто законодавчий департамент Офісу президента.**

Є одна показова річ:

перед Новим роком президент виступив з посланням до Верховної Ради. Там було про все, крім одного – там не було парламенту взагалі. Парламент був згаданий лише в частині, коли він подякував тим депутатам, які разом із Офісом президента й урядовцями, а далі за текстом.

Це не образа, а моє особисте розуміння того, що **він не розуміє ролі парламенту і не вважає за потрібне цю роль якось виокремлювати**. **Тому що парламент навіть під час війни залишається важливим органом.**

Його функції змаліли відповідно до воєнного стану. Це правила гри, які ми перейняли, і з якими ми погодилися. Але це не означає, що парламент – це просто департамент Офісу президента. Це окрема гілка влади, навіть якщо в цьому органі в тебе є більшість.

І в цьому є величезний ризик насправді.

Ми всі хочемо, щоб перемога сталася якомога швидше.

Але

> **— мирне життя буде складнішим з точки зору ухвалення рішень, з точки зору балансу влади, адже доведеться повертатися до всього того, що було до повномасштабної війни.**

Наприклад,

> **— існує форма парламентського контролю, зокрема над використанням бюджету і над такою важливою частиною, як оборонні закупівлі. Це якраз для мене важлива тема, тому що я член відповідного профільного комітету.**

Парламентський комітет уповноважений контролювати цей процес для того, щоби в тому числі, скажімо так, послабити можливу корупційну складову. На сьогодні ці питання регулюються постановою Кабінету міністрів.

Певна логіка в цьому є, тому що зменшення парламентського контролю, з одного боку, спрощує ситуацію. Це звільняє час для ухвалення швидких рішень і робить процедуру менш складною.

Ми це право фактично добровільно делегували Кабміну. Це правила гри, ще раз кажу, з якими ми погодилися.

Але ризик є в тому, що певні правила, які зараз започатковані під час війни, щоб вони не залишилися так після війни.

Коли фактично те, що має передбачати контроль, процедуру, щоби воно не залишилося **так, як зараз – нашвидкуруч, з урахуванням точки**

зору одного-двох-трьох людей, оминаючи певні фільтри, без яких неможлива *демократія*.

Такий ризик є.

Чи він на сьогодні величезний? Ні.

Але

— якщо ситуація не буде змінюватися, то тоді це можуть бути проблеми для країни.

Політика – це баланс і компроміс. Політика – це не одностайність. Одностайність у політиці буває лише в абсолютних монархіях і в диктатурах.

– Але ж ми бачимо також соціологію, і такий стан речей, який зараз є, людям подобається, адже *Зеленський користується нереальною популярністю*.

– Це абсолютно логічно. От давайте з іншого боку підійдемо. Я не беруся наводити абсолютно точні цифри, тому що їх не пам'ятаю детально. Але там було питання "Чи задоволені ви своїм життям зараз?". Так-от, відсоток був навіть більший, ніж до повномасштабної війни.

Чому? Тому що в умовах війни ми почали цінувати те, чого не цінували раніше. В умовах війни ми вимушені були переглянути своє навколишнє життя і зрозуміти, які речі для нас справді є важливими, а які не важливими.

Знаєте, щастя цінують після того, як воно минає. І тому зараз, коли є виклик, коли стоїть питання взагалі існування нашої держави, перемоги цієї держави і її нарешті створення як самодостатнього і самостійного суб'єкта – це те, про що ми завжди мріяли.

Весь народ працює на перемогу в цій війні. Є людина, яка уособлює цю боротьбу – це перша особа держави. І логічно, що це Верховний головнокомандувач – зрозуміло, що симпатії населення на його боці.

Але чи буде він відповідати в такій же мірі настроям населення у повоєнний час – не факт. Тим більше поки що незрозуміло, яким він буде повоєнним президентом.

Але давайте спочатку до цього доживемо.

І зрозуміло, що людям подобається, коли рішення ухвалюються просто, без зайвих балачок. Але життя дуже складне. Політика складна.

Пригадайте, що

1) абсолютним лідером симпатій населення під час Другої світової війни у Великій Британії був Вінстон Черчилль. Не тому, що він був прем'єр-міністром.

2) З точки зору британців він відповідав цій посаді, що не завадило Вінстону Черчиллю позбутися посади прем'єр-міністрау повоєнний час.

Життя бентежне, і зазирати дуже далеко в майбутнє я би зараз не радив.

Треба ще виграти цю війну, і ми поки що не знаємо, з якими втратами, в якому стані ми прийдемо до цієї перемоги.

В тому, що ми до неї прийдемо, я жодної секунди не сумніваюся. Але якою буде ціна – навіть боюся думати.

2. "24 лютого Зеленський не виглядав бадьорим. Страху в ньому не побачив, він був впертим"

– 24 лютого 2022 року ви були одним із небагатьох, хто бачив Зеленського наживо. Нагадаю, що Верховна Рада проголосувала за введення воєнного стану, голови парламентських фракцій прийшли на зустріч із президентом на Банкову. Що ви побачили того дня в Офісі президента?

– Там були голови фракцій, був секретар Ради національної безпеки і оборони Данілов. Пізніше долучився президент, бо він був на зв'язку з кимось із іноземних лідерів. Ну і там на онлайн-зв'язку були представники силових відомств – не буду зараз називати яких. Зрозуміло, що люди намагалися осягнути нову реальність.

– Що там відбувалося?

– Ми були в ситуативній кімнаті, де силовики інформували Данілова, який головував, якщо можна так висловитися, на цьому засіданні про поточний стан справ: втрати, обстріли, достатньо швидке просування ворожих сил, особливо на деяких напрямках, перш за все на півдні.

Хтось був більш розгублений, хтось менш розгублений. Насправді тут навіть картати людей, які були в розгубленому стані, немає сенсу. Кожен намагався прийняти для себе нову реальність, відповідно до неї побудувати свої плани і знайти ту міру користі, яку він може принести загальній справі.

Що мені особисто імпонувало, коли з'явився Зеленський – він не виглядав розгубленим.

– Опишіть, яким ви зустріли Зеленського того дня?

– Він точно не виглядав бадьорим. Зрозуміло, що він виглядав пригніченим, це цілком зрозуміло. У мене таке навіть враження було, відчувалося, що його майже фізично придавила та відповідальність, яка впала на його плечі.

Я думаю, що сповна відповідальність свою як президента він відчув тільки під час війни.

Я зараз не буду говорити про якусь його повну еволюцію – це час покаже. Але думаю – наголошую, що це суб'єктивна точка зору, – він не до кінця відчував усю відповідальність, яка покладається на президента в цій державі.

Війна надала йому можливість цю відповідальність відчути. І він щиро намагається цій відповідальності відповідати. Він не був, ще раз кажу, бадьорим, але він був зосередженим і він виглядав, знаєте, таким впертим.

– Тобто страху не було?

– Страху не відчув і не побачив. Я зараз виношу за дужки припущення, що він гарний актор. Це була та ситуація, коли не треба було грати, це була не та ситуація, коли можна було грати, мені здається. Не було часу і внутрішніх сил на якусь гру.

Зеленський вперся, він затявся – ось те, що я відчув. І було певне коло осіб, у мене таке враження було, що вони спостерігали за ним, вдивлялися і намагалися вловити настрій для того, щоб, відповідно, якось вибудовувати свої плани.

Це моє враження, знову ж таки, воно може бути помилковим. Але придивлялися там: боїться – не боїться, буде впиратися – не буде.

– Ви відчули, що в ситуативній кімнаті перебували люди, які хотіли б опинитися на місці Зеленського в той час?

– Думаю, що ні.

3. "Емоції, які були на обличчях Бойка і Шуфрича наприкінці лютого – це була розгубленість, близька до розпачу"

– Є ще кілька запитань про парламент. Наразі засідання Верховної Ради не транслюють в онлайні. Журналісти не можуть потрапити в урядовий квартал через безпекові питання. Та й загалом про голосування депутатів дізнаємося постфактум.

Що насправді відбувається у стінах Ради? Як ви взагалі зараз працюєте?

– В чому полягає суттєва зміна розгляду питань порядку денного у Верховній Раді? Менше часу на обговорення, на дискусії.

Тобто переважна більшість дискусій, які стосуються тих чи інших законопроєктів чи тих чи інших проблемних моментів, переноситься безпосередньо в комітет.

Повторюся, парламент – це місце для дискусій. Зараз більша частина дискусій зміщується в комітети.

Тому розгляд питань порядку денного відбувається швидше, ніж зазвичай. Почасти тому, що, ще раз кажу, частина дискусій перенесена в комітет, почасти тому, що, я не відкрию якоїсь величезної таємниці, є люди, які зацікавлені в тому, щоб їх побачили, почули. Коли вони знають, що трансляції немає і все одно це ніхто не побачить й не почує, то сенсу виступати довго немає.

Але все одно є люди, які просять, аби надавали їм можливість для розлогих виступів. Наприклад, це Юлія Володимирівна.

Але загалом правок менше – погодження, згоди більше. Хоча виникають нюанси, є законопроєкти, на яких є суперечки.

Є законопроєкти, які інколи не набирають відповідної кількості голосів. Тобто парламентаризм у такому обмеженому, змалілому вигляді все одно існує, але, ще раз кажу, засідання відбувається більш, якщо хочете, скучніше, ніж це зазвичай.

Я не бачу проблеми в тому, щоби відновити трансляцію засідань, якщо не в прямому режимі, то бодай в режимі запису. Мені важко судити, кому це цікаво дивитися, тому що це насправді рутинна робота. Але чому цього не відбувається – не знаю.

– Як у парламенті зараз поводяться колишні члени ОПЗЖ?

– (*Замислюється*) Дуже конструктивно.

– А як це вдалося? Вони зараз головні союзники фракції "Слуга народу"?

– Я не проводив такого дослідження, я не порівнював результати голосувань по тих чи інших питаннях.

Але здебільшого вони голосують одностайно з фракцією "Слуга народу" навіть частіше, ніж решта фракцій.

Вони розпалися на дві групи, і ці дві групи майже одностайно голосують. Я би сказав, дуже конструктивні. В чому полягає їхній конструктивізм? Ну, є об'єктивні причини.

Частина представників цієї фракції, яка зараз перетворилася на дві депутатські групи, як відомо, перебувають за межами України. Деяких із них навіть позбавили громадянства.

Ті, хто залишилися, сподіваюся, що це їхній свідомий вибір.

Ну, а інша причина – напевно, знайшли якусь спільну мову з владою. Я цього не знаю, присутній не був. Але вони достатньо конструктивні.

Критики навіть виступів з їхнього боку набагато менше. Вона залишається, але, по-перше, виглядає дуже поміркованою. А, по-друге, це критика, скажімо так, якихось елементів певних законопроєктів, але це не критика на адресу влади і не критика на адресу якихось важливих рішень, які ухвалюють.

– І всі євроінтеграційні закони вони підтримують обома руками, правильно?

– Наскільки я пам'ятаю, так. Вони мають якісь там застереження і пропозиції, їх враховують або не враховують.

– Тобто *Бойко, Шуфрич вийшли вигідними владі, правильно?*

– Це питання не до мене, це питання до Бойка, Шуфрича і до влади.

– На вашу думку, чи правильно, що колишні члени ОПЗЖ, колишні соратники Медведчука, які йшли з ним разом в одному списку, залишаються зараз у парламенті?

– Складне питання. Знаєте, життя не є чорно-білим і війна не є чорно-білою. У війни маса відтінків і маса кольорів.

Але чорно-біле сприйняття війни якраз спрощує перемогу. Свій – чужий, добрий – поганий, ворог – захисник, герой – зрадник – воно реально дозволяє не витрачати зайві сили.

Чорно-біле сприйняття війни, попри те, що я противник взагалі чорно-білого поділу в поглядах на світ (бо світ дуже складний), дуже допомагає.

Тепер переходжу безпосередньо до вашого питання.

В чорно-білому розумінні політична сила, яка де-факто багато в чому допомогла росіянам послабити наші позиції, а представники якої є відвертими колаборантами і цього не приховують навіть зараз, мала би бути прибрана з політичної арени. Та понести щонайменше політичну відповідальність.

З іншої точки зору, давайте дивитися в емоційну площину і в політичну, точніше в правову.

Давайте почнемо з емоційної. Я точно не є захисником, не є прокурором чи суддею будь-якому з депутатів фракції ОПЗЖ – для цього є інші органи і їм розбиратися з провиною чи невинуватістю того чи іншого.

Але я бачив на обличчях багатьох із них щиру розгубленість 24 лютого і далі. І я вам скажу так, що для деяких із них шок був набагато більший, ніж для представників інших фракцій.

– Можете сказати конкретно, хто вас здивував?

– Шуфрич і Бойко, якщо ви вже їх згадали. На їхніх обличчях я бачив таку гамму почуттів... і це точно важко було зіграти.

– Тобто той Бойко, який в 19-му році ще їздив разом із Медведчуком у Москву до Медведєва, злякався Росії?

– Ще раз кажу, не збираюся нікого захищати. Я ділюся цікавими враженнями. Ті емоції, які були на обличчях Бойка і Шуфрича наприкінці лютого – це була розгубленість, а на обличчі Шуфрича – щось, близьке до розпачу.

Це не зменшує міри політичної відповідальності їх як представників конкретної політичної сили і кожної конкретної особи. Але не мені про це судити.

Є виборці, які їх обирали, є компетентні органи, які повинні визначити ступінь провини тієї чи іншої особи.

4. "Ми будемо свідками народження нового партійного будівництва, і, можливо, багато що нас здивує"

– Запитання зараз до вас не як до політика, а як до колишнього, але дуже досвідченого політичного журналіста. Такі партії, як "Батьківщина", "Європейська солідарність", уламки ОПЗЖ, матимуть електоральний потенціал після перемоги?

– Дуже складно говорити сьогодні, що буде з електоральним полем України у повоєнний час. Ми можемо робити певні припущення, адже ми навіть не знаємо, коли завершиться війна, скільки у нас буде, вибачте за відвертість, населення, скільки з них буде виборців.

Я би не переходив на конкретні партії з усталеними назвами. Я би сказав так, що на нас чекає перебудова політичного рельєфу і перебудова політичної партійної складової.

Я думаю, що партії в тому вигляді, в якому вони існували, будуть переживати або оновлення, або зникнуть.

Будуть створюватися нові об'єднання і буде інше ставлення до партійного будівництва, до ролі партії в політичному процесі.

Тобто партії, до яких ви звикли, в тому вигляді, в якому вони існували, з тим ядром, до якого ми звикли – їх, думаю, що не буде.

Ми будемо свідками народження нового партійного будівництва, і, можливо, багато що нас буде дивувати.

– Як може відбуватися нове партійне будівництво?

– Як у нас взагалі створювався партійний рух, з самого початку? Була одна партія, яка називалася Комуністична партія Радянського Союзу з її передовим загоном в Україні – КПУ. І от почалася перебудова.

Все почалося з Народного руху України, тобто структури, яка на той момент ще була не партією, а, скажімо так, об'єднанням, опозиційним рухом, який у себе всмоктував усе те, що було противагою КПУ.

Там були від прихильників інтегрального націоналізму до просто екологічних активістів. Тобто весь протестний електорат, весь протестний рух зібрався в одному об'єднанні. Потім він почав дробитися.

Далі на якомусь етапі це фактично перетворилося на певний бізнес. От чому в нас така велика кількість партій. Це пов'язано з двома причинами суб'єктивними.

Перше: кожен політик бачив себе президентом і, відповідно, мало що міг робити зі своїм марнославством, тому вважав за потрібне мати свою партію і твердо вірив у те, що він приведе її до вищого законодавчого органу. А друге: це був інструмент. Тобто партіями фактично можна було торгувати.

У нас величезна кількість партій, які існують тільки у відповідних реєстрах.

– Які потім перекуповуються?

– Так, перекуповуються, тому що так простіше. Наближаються вибори, тобі не треба створювати партію, ти просто купив під ключ – і все. Я думаю, що зараз це буде переглядатися. Чому? Тому що буде новий підхід до партій.

Шо маю на увазі? Будуть інакше вибудовуватися запити суспільства. Умовно кажучи, точно буде запит на партію, яка буде об'єднувати військових або учасників бойових дій.

Одразу скажу, що не всі з них зможуть реалізуватися як політики, але запит суспільства на таких людей точно буде. Це перше.

Друге, значно мінімізується запит на проросійський порядок денний. Думаю, що ми отримали дуже серйозне щеплення від проросійського порядку денного. І як би це жорстоко не звучало, чим довше війна триватиме, тим сильнішим буде це щеплення.

Третій момент, який точно буде впливати на зміну правил гри – будуть набагато менше впливати на створення партій і на електоральний вибір олігархи. Через те, що війна послабила їхній вплив.

Безумовно, вони будуть пробувати впливати – і ті, хто залишився з цього цеху, і ті, хто спробує натомість прийти на їхнє місце.

Війна – це така штука, після якої буде хотітися не стільки відновлення, скільки оновлення.

Відповідно захочеться нових ідей, нових облич. Це не буде абсолютним, але це буде достатньо масовим запитом.

Це я говорив про позитивні речі. З негативних – думаю, що буде дуже багато суперечок і багато дублення.

Мені би дуже хотілося, щоб якась така злагода єднання, яка здебільшого спостерігається в суспільстві під час війни, щоб це залишилося в повоєнний час.

Але, як показує досвід інших країн і наш власний досвід після якихось стресів – суперечностей буде більше, і на це, на жаль, буде витрачатися більше сил і часу, дорогоцінних зусиль і дорогоцінного часу, ніж того вимагатиме ситуація.

Тобто з'ясовування стосунків, інколи навіть агресивне нав'язування своєї точки зору – все це буде. І популізм теж нікуди не дінеться, популісти будуть.

– Як показує світовий досвід, популістів багато може з'явитися…

– Буде знову запит на промовців, на тих, хто буде харизматичним, гарним, красномовним промовцем.

Але я думаю, що в тому вигляді партійна складова, як вона існувала до сьогодні, вона перестане існувати.

Тут питання тільки в тому, як чинний на той момент президент, як чинна влада буде намагатися впливати на це. Чи наскільки їй це вдасться.

– Що ви маєте на увазі?

– Що ми маємо на сьогодні?

Достатньо непогано організовану країну. Набагато краще організовану, ніж, наприклад, вважали наші партнери, і набагато краще організовану, ніж думали наші вороги.

> При всіх нюансах, у нас буквально за дні вирішуються питання, які раніше вирішувалися місяцями. Якщо в довоєнний час ламалася труба, і ви протягом трьох тижнів намагалися подати заявку, то сьогодні у нас ремонтуються енергосистеми після жахливих обстрілів протягом тижнів, днів, а інколи годин.

Тобто

ми демонструємо достатньо стійку систему управління державою в різних сферах. Це стосується як військових підрозділів, так і комунальних служб.

І це означає, що зараз держава працює одноманітно. Але це стосується не тільки виконавчої влади, чи якоїсь практичної сфери, це стосується і решти.

У нас абсолютно зачищений інформаційний простір. У нас є марафон єдиних новин – і все. У нас є президент і його партія – і все.

Бажання залишити так, як є, і в повоєнному часі, напевно, у певної кількості людей залишиться.

– У владних людей?

– Про владу і говорю.

Наскільки їм це вдасться, і наскільки цьому буде опиратися суспільство, от від цього буде залежати і швидкість нашої відбудови і розбудови нашої оновленої політичної структури і партійної структури теж.

В умовах війни це справді спрощує боротьбу з ворогом. В умовах миру це буде гальмувати розвиток держави.

Прагнення таке точно буде. Наскільки воно буде серйозним, я не беруся судити. Давайте доживемо спочатку до перемоги.

6. "Найбільший виклик після перемоги: зберегти ту єдність, яка з'явилася під час війни"

– Два останні питання. Керівник Головного управління розвідки Міноборони України Кирило Буданов відкрито заявляє, що війна закінчиться 2023-го року. Ви вірите в такі прогнози?

– Перше: у Кирила Олексійовича більше інформації, ніж у мене.

Друге: якщо ви уважно стежите за заявами Буданова, він озвучує сценарії, а сценарії можуть змінюватися під впливом чинників, у тому числі й зовнішніх.

Третє: у нас є шанс, і він абсолютно реальний, виграти цю війну до кінця поточного року. Але не обов'язково, що це станеться саме цього року.

– І останнє. Який ви бачите *найбільший виклик для України в повоєнний час?*

– Не буду оригінальним: зберегти ту єдність, яка з'явилася під час війни. І ця єдність набагато міцніша, ніж сподівалися навіть найбільші патріоти нашої країни.

Неймовірна відданість, неймовірна впертість, характер, жага до перемоги. Якщо все це вдасться зберегти хоча б у п'ятдесятивідсотковому варіанті в повоєнний час, я думаю, що ми будемо одним із нових центрів впливу щонайменше в Європі.

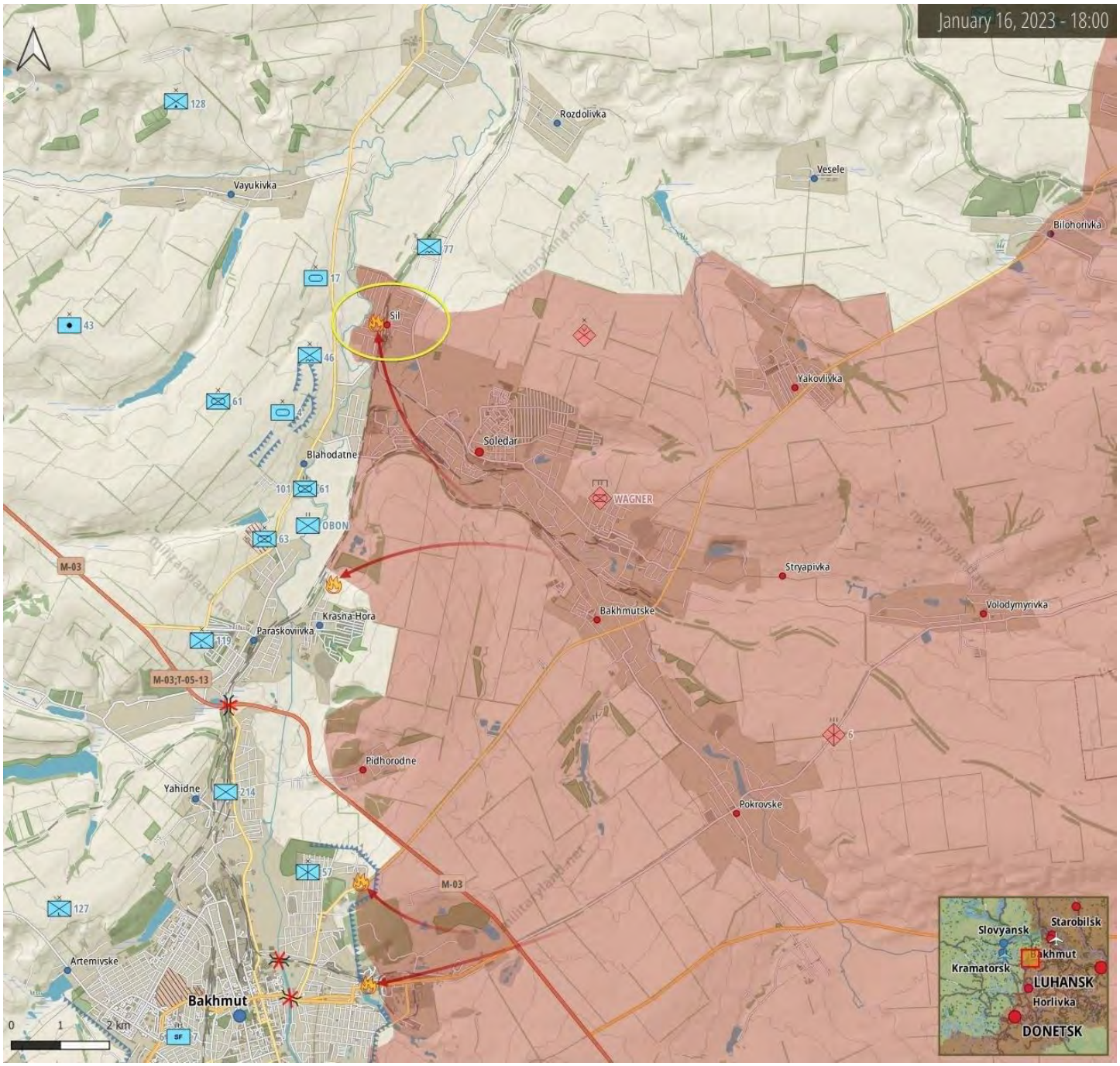
От цього б дуже хотілося.

Якщо ми цього іспиту вкотре не витримаємо, то, на превеликий жаль, наш шлях буде більш бентежним, ніж хотілося б.

***

№ 1.207

Дайджест подій в Україні та навколо України від 16 січня 2023

Головне

1) Воєнна допомога йде, її багато, але замало. Чому замало? Тому що **ленд-ліз так і залишився на бумазі**. Будь-які розповіді про те, що "дають і так" - це хєрня. Йдеться по набагато більші обсяги. До того ж, техніка для її ефективного застосування має бути лише кількох виробників. А наразі Україна здебільшого отримує те, що не потрібно, уже списано і мусить бути замінено на щось інше.

А ось 500 леопардів і 50 Привіт, Марсів з ATACMS, F16 и A10 Thunderbolt 2 змінили б ситуацію на полі бою. І не треба говорити, що "не дають". Без США ніхто навіть не чихне. Рішення ВЖЕ ухвалено у травні. Але не виконується. Чому? спробуйте відповісти самостійно.

А консерваторам Великої Британії - лише щирий уклін. Бо Джонсон і Сунак реально ламають шаблони.

2) На відміну від глядачів дебільних "марафонів" я читаю і аналізую й запоребрикові джерела. **Соледар – це біль. Ба більше – вагнер захопив і станцію "Сіль" на північ.** Ще вчора. Але "хвилюватися не треба". Вам люсю гівнорестовича навісили на вуха, і тепер соцмережі обговорюють це чмо, а не те, що відбувається у Соледарі-Бахмуті. Мапу подивіться. І не повторюйте тп маляр, що "так не треба". Правду кожен має знати.

3) ***Бербок*** *(Глава МЗС Німеччини)* молодець. **Учергове підняла проблему про "реформи".** Пам'ятаєте, що таке Міжнародний кримінальний суд. **Брехло порошенко гальмував ухвалення Римського статуту МКС, щоб не стати фігурантом розслідування щодо "мирних угод" с хулом і хуйлятами. Точно так само Статут не ухвалювали зелені виблядки, бо це "завадить миру". А тепер МКС не має юридичних підстав для розслідування воєнних злочинів хуйла.**

А **коли буде спеціальний трибунал - не знає геть ніхто**.

4) Я таки чекаю, коли **брехла і гудка посадять за вроттердам. Бо це –їхнє спільне створення. Про це мають сказати шістки з нкрекп і дтека. Або сісти. Бажано пожиттєво.**

До речі, хто компенсує НАМ підвищення тарифів, спричинене вроттердамом? Ото ж бо.

5) Технічні проблеми заважають Італії надати НЕГАЙНО комплекс SAMP/T. А ракети летять. Уявіть, що буде, коли хуйло отримає іранський металобрухт. Уявили? а я не можу...

І знову ж, тему сісєг (роль кучми в передаванні хуйлостану ракет) досі не розкрито. Бо цей поц має сидіти пожиттєво.

Теми доби

1) Велика Британія офіційно оголосила про передавання танків ЗСУ.
2) ПВК "Вагнера" **й далі веде наступ у районі Соледара**.
3) НАБУ оголосило про завершення розслідування ще одного епізоду справи **"Роттердам+"**.
4) Медведчук запропонував українцям будувати "демократію без західних кураторів".
5) Глава МЗС Німеччини вважає необхідним створення спецтрибуналу для суду над Росією.

1. Війна

1-1) Фронт

• За інформацією Держприкордонслужби, Росія тримає в Білорусі до 11 тис. військовослужбовців, приблизно 50 літаків та гелікоптерів. Оголошені Міністерством оборони РБ навчання авіації "регіонального угруповання військ" ще не розпочалися. Генштаб у вечірньому зведенні констатував, що перекидання російської авіації до Білорусі посилює загрозу авіаційних та ракетних ударів із повітряного простору РБ.

• На півночі Луганщини сталися бойові зіткнення в районі Сватове та Кремінній, та в районі автодороги між цими містами.

Окупанти повідомили, що селище Новопсков Луганської області нібито було обстріляно з РСЗВ HIMARS, і це призвело до загибелі 2 місцевих мешканців. Генштаб ЗСУ спростував цю інформацію і заявив, що люди загинули внаслідок падіння на будинок ракети комплексу ППО С-300, якими російська армія обстрілює українські міста.

• На північному сході Донецької області точаться безперервні важкі бої в районі траси Лисичанськ – Бахмут.

Спікер командування Східного угруповання військ ЗСУ Черевий заявив, що окупанти зосередили основні сили в районі Бахмута та Авдіївки. Українські підрозділи тримають оборону на околицях Соледара та на підступах до міста. ПВК "Вагнера" викарбувало медалі "За взяття Соледара" й нагороджує нею найманців, попри те, що в місті тривають бої. Найманці й далі ведуть наступ, захопили залізничну станцію Сіль на північ від Соледара та зав'язали бій у селі Краснополівка.

На південь та північ від Бахмута російські морські десантники та ПВК "Вагнера" намагаються взяти місто в кільце, щоб змусити українські війська залишити цей важливий рубіж оборони.

• Ще однією гарячою ділянкою останніми днями стали околиці Авдіївки та Донецька, а також ділянка фронту на заході Донецької області – на околицях Вугледара та Великої Новосілки.

• Кількість жертв ракетного удару по житловому будинку в Дніпрі зросла до 44 осіб, загинули 5 дітей. Вибухом зруйновано понад 200 квартир, людей, що жили в них – відселено.

Російський Чорноморський флот тримає в морі 6 кораблів – носіїв крилатих ракет "Калібр" із загальною потужністю залпу до 44 ракет. Спікер командування Повітряних сил Ігнат заявив, що кількість повітряних тривог збільшиться через проведення на території Білорусі спільних навчань авіації РФ та РБ. Кожен зліт винищувача МіГ-31, який може нести гіперзвукову ракету "Кинджал", супроводжуватиметься оголошенням тривоги. Ігнат повідомив, що на озброєнні Росії є ще "сотні" балістичних ракет. Їх можна збивати лише комплексами ПРО SAMP/T та Patriot, які ЗСУ ще не отримали. Також, Росія полюватиме на ці комплекси, тому їх потрібно прикривати кількома комплексами нижнього рівня.

Україна мала на озброєнні ракети ***Х-22***, одна з яких влучила в будинок у Дніпрі, проте президент Кучма розпорядився в 1999 р передати їх Росії як оплату за газ, разом із крилатими ракетами Х-55, які також застосовано для завдання ударів по Україні. Командування Повітряних сил вважає, що російська армія все частіше застосовуватиме ракети комплексів ППО С-300/ С-400 для ударів по наземних цілях в Україні, оскільки в неї залишилося ***не більш ніж 100 балістичних ракет ОТРК "Іскандер"***. Генеральний прокурор Костін заявив, що російські ракети Х-22 забрали життя понад 90 мирних жителів. Він повідомив, що всі кримінальні провадження, які пов'язані із застосуванням Росією цих ракет, буде об'єднано в одне, оскільки лише один авіаційний підрозділ РФ міг їх запускати.

• Президент Зеленський скликав засідання Ставки верховного головнокомандувача, де обговорювалися ситуація на Донбасі та півдні України, а також протидія ракетним ударам.

• За оцінкою Головного управління розвідки (ГУР), російський президент Путін змінив концепцію "спецоперації" з перемоги за 3 дні на переведення країни на військові рейки та тривалу війну на виснаження. Представник ГУР Юсов стверджує, що Путін дав доручення черговому командувачу армії вторгнення, начальнику російського Генштабу Герасимову захопити Донбас та "сформувати зону безпеки" до березня.

• Генштаб повідомив, що для поповнення втрат особового складу Росія активно вербує іноземних громадян, обіцяючи автоматичне набуття ними громадянства. Цими особами поповнюються підрозділи ПВК "Вагнера" та загонів "БАРС" (Бойового армійського резерву країни).

Міністр внутрішніх справ Сербії Вучевич заявив, що спецслужби перевіряють інформацію щодо участі сербів у війні проти України. Він наголосив, що участь громадян у конфліктах за межами країни заборонена. За інформацією українського посольства, до грудня 2018 р у війні в Україні взяли участь понад 300 сербів. Сербські суди винесли вироки 32 з них, проте здебільшого йшлося про мінімальні покарання і вони знову воюють в Україні.

• СБУ відкрила кримінальне провадження щодо депутата російської Держдуми Журавльова, який брав безпосередню участь у війні проти України на Донбасі в складі бригади "П'ятнашка".

• Турецький омбудсмен Малкок повідомив, що Україна й Росія працюють над "великим обміном", за яким 800 полонених українських бійців можуть обміняти на 200 полонених військовослужбовців армії РФ. Уповноважені з прав людини Москалькова та Лабунець також обговорювали повернення на контрольовану територію із захоплених армією РФ регіонів та з Росії "тисяч" мирних жителів, зокрема, жінок і дітей. Туреччина запропонувала влаштувати обмін у рамках "гуманітарного коридору" через свою територію.

1-2) Тил

• За твердженням пресслужби національного оператора Укренерго, дефіцит потужності в енергосистемі зріс, тому ліміти споживання в низці областей знижено. У 5 областях їх уже перевищено, тож обленерго застосували аварійні відключення. Ситуацію ускладнюють важкі погодні умови – сильний вітер та зледеніння дроту.

• Міністр агрополітики Сольський заявив, що "зерновий коридор" працює з обмеженнями через штучні затримки, які створено російськими "інспекторами". Унаслідок цього в районі Босфору скупчилася величезна кількість суден, які чекають на перевірку – як порожніх, так і з продукцією. Вартість простою судна становить приблизно $20 тис. на добу. На складах накопичується все більше зерна, його якість гіршає, оскільки агрохолдинги не можуть його прибрати з полів за браком місця для зберігання.

• Укрзалізниця оголосила про започаткування з 18 січня пасажирського сполучення з Румунією за маршрутом Рахів – Вишеулуй, за графіком, що забезпечує стикування з поїздами на Клуж та Бухарест.

• Детективи НАБУ оголосили підозру депутату Верховної Ради від партії "Європейська солідарність" Герасимову за невнесення протягом кількох років до електронної декларації нерухомості в Іспанії вартістю €190 тис. Герасимов заявив про свою невинність і висловив переконання у виграші справи у Вищому антикорупційному суді.

• Для запобігання ризику виникнення надзвичайної ситуації в прифронтових регіонах Кабмін у травні 2021 р. передав в управління Нафтогазу пакети акції

компаній, на які накладено арешт, зокрема "Дніпрогазу" та "Харківгазу", що входять до "Регіональної газової компанії" олігарха Фірташа. Нафтогаз провів збори акціонерів та змінив менеджмент "Дніпрогазу" та "Харківгазу". Слідчі Національної поліції проводять обшуки в компаніях.

• Міністр економіки Свириденко пообіцяла, що держава стимулюватиме розвиток безпілотників. Міністр цифрової трансформації Федоров повідомив, що за програмою "армія дронів" коштом фонду UNITED24 законтрактовано 1,6 тис. БПЛА на суму 3,3 млрд грн, тобто, середня ціна одного безпілотника складає 2,06 млн грн.

• Директор Міжнародного агентства з атомної енергії (МАГАТЕ) Россі оголосив про початок роботи місій на всіх АЕС України для запобігання ядерним аваріям та надання допомоги в забезпеченні ядерної безпеки. Місія МАГАТЕ вже розпочала роботу на Південноукраїнській АЕС. На спільному брифінгу з Гроссі міністр енергетики Галущенко заявив, що ситуація на Запорізькій АЕС гіршає. Станція не працює, окупаційна влада посилює тиск на український персонал. Міністр висловив переконання, що Україна раніше чи пізніше поверне станцію під свій контроль, йдеться лише про те, у якому стані її буде повернуто. Галущенко сподівається на роль місії МАГАТЕ, яка перебуває на ЗАЕС і має слідкувати за станом обладнання станції.

• НАБУ оголосило про завершення розслідування другого епізоду справи "Роттердам+" про штучне завищення цін на енергетичне вугілля через змову чиновників Нацагентства з регулювання у сфері енергетики та комунальних послуг (НКРЕКП) та двох топменеджерів приватних енергогенерувальних компаній. Дії злочинної групи мали наслідком переплату споживачами 19 млрд грн у 2016–2017 роках. та понад 20 млрд грн – у 2018–2019 роках. За твердженням слідчих, до ціни вугілля було включено витрати на транспортування з порту Роттердам до України, яких фактично не було.

• Фонд гарантування вкладів фізосіб передав державному Національному фонду інвестицій України акції дочірніх російських банків – Промінвестбанку, що належить банку ВЕБ.РФ та МР Банку, власником якого є Ощадбанк Росії. У травні 2022 р на підставі рішення РНБО Промінвестбанк та МР Банк передано у власність держави.

• Прем'єр-міністр Шмигаль повідомив про підписання меморандуму з ЄС про надання Україні пакету макрофінансової допомоги (кредиту під низькі відсотки) на суму €18 млрд. Перший транш у розмірі €3 млрд уряд отримає вже у вівторок. Кредити надаються терміном 35 років із пільговим періодом 10 років. Передбачено списання або погашення боргу коштом контрибуцій, яки платитиме агресор. Умовою надання кредиту Єврокомісія поставила проведення структурних реформ в Україні.

• Кабмін ухвалив рішення про підписання угоди про відтермінування виплати з обслуговування кредитів, отриманих від уряду Японії з терміном погашення у 2027–2031 роках, на загальну суму приблизно $50 млн.

2. Україна та світ

• Міністр оборони Канади Ананд повідомила, що Україна незабаром отримає систему ППО NASAMS та ракети до неї. Комплекс ще не виготовлено, проте уряд Канади намагається прискорити його постачання, для чого веде перемовини з американською компанією Raytheon Technologies. Зі слів прем'єр-міністра країни Трюдо, Канада поки не обговорює передавання Україні танків Leopard II, проте уряд сподівається на постачання їх Німеччиною.

ЗСУ отримають від Великої Британії в складі пакета допомоги 14 основних танків Challenger 2, 30 САУ AS 90, 100 одиниць бронетехніки, зокрема, БТР Bulldog, десятки оперативно-тактичних безпілотників, 100 тис. артилерійських снарядів, керовані ракети GMLRS, ПЗРК Starstreak, а також запчастини до танків та бронетехніки. Командувач британської армії генерал Сандерс вважає, що постачання допомоги послабить боєздатність військ, проте забезпечення поразки Росії є шляхом до безпеки Великої Британії. Він закликав уряд якнайшвидше поповнити запаси, що зменшилися внаслідок передачі техніки Україні, для мобілізації армії перед російською загрозою та виконання зобов'язань перед НАТО. Міністр оборони Уоллес вважає, що постачання бронетехніки дасть Україні можливість перейти до наступальних дій та звільнити окуповану територію. Уоллес підкреслив, що ця воєнна допомога не є нападом на РФ чи агресією НАТО, не кажучи вже про війну через посередників (проксі).

Прем'єр-міністр Польщі Моравецький під час візиту до Берліна закликав уряд Німеччини відмовитися від сумнівів і надати ЗСУ всі види озброєнь за запитом України, оскільки її поразка "може стати прелюдією Третьої світової війни".

Прем'єр-міністр Нідерландів Рютте після розмови із президентом Зеленським заявив, що російський ракетний удар по Дніпру наочно доводить, чому Росії не можна дозволити виграти війну. Зеленський та Рютте обговорили ситуацію на фронті та воєнні постачання, зміцнення української системи ППО тощо.

Представник зовнішньополітичної служби ЄС Стено заявив, що країни розцінюють удар по багатоповерхівці в Дніпрі як черговий крок до ескалації конфлікту в Україні й обговорюють варіанти реагування на нього.

Словаччина передала Україні останню, восьму самохідну гаубицю Zuzana 2 за комерційним контрактом, укладеним у червні 2022 р. Ще 16 гаубиць ЗСУ отримають за багатостороннім контрактом із держкомпанією Konstrukta-Defence. Постачання сплачуватимуть Данія, Німеччина та Норвегія.

У Німеччині та США розпочався бойовий вишкіл українських військовослужбовців. Бригади майбутніх операторів комплексів ППО Patriot вже прибули до США.

• Генеральний секретар НАТО Столтенберг візьме участь у саміті групи воєнної підтримки України у форматі Рамштайн, який відбудеться 20 січня під керівництвом міністра оборони США Остіна. Президент Зеленський заявив, що на Всесвітньому економічному форумі в Давосі, який триватиме 16–20 січня і на саміті "Рамштайн" Україна продемонструє "активну дипломатію", яка щодня дає "цілком конкретні оборонні плоди".

Київ відвідали заступник держсекретаря США Шерман та заступник міністра оборони Каль. На зустрічі із журналістами Каль заявив, що американське керівництво після ракетного удару по Дніпру обговорює можливість посилення протиракетної оборони для протидії подібним атакам – як ракетами Х-22, так і переробленими ракетами комплексів ППО С-300/С-400. З його слів, пріоритетними напрямами обговорення на саміті "Рамштайн" будуть протиповітряна оборона та забезпечення ЗСУ бронетехнікою. У відповідь на запитання про надання далекобійних систем він відповів, що американська адміністрація веде про це діалог з Україною та розуміє потреби в знищенні цілей, які розташовано далеко за лінією фронту.

• Прем'єр-міністр Швеції Крістерссон вважає російський ракетний удар по Дніпру воєнним злочином. Він наголосив, що винні в ньому мають бути притягнуті до відповідальності. Швеція очолюватиме ЄС упродовж наступних пів року.

• Міністр закордонних справ Німеччини Бербок вважає за необхідне створення спеціалізованого трибуналу для розслідування та судового переслідування керівництва Росії за воєнні злочини. Вона наголосила, що в міжнародному праві є лазівка, якою може скористатися Росія для невизнання легітимності рішень Міжнародного кримінального суду в Гаазі. Росія та Україна так і не ратифікували Римський статут МКС, тому формально суд не має повноважень для розгляду цієї справи. Бербок закликала до коригування правової основи МКС у середньотерміновій перспективі щоби ліквідувати дірку в законодавстві.

• Міністр закордонних справ Австрії Шалленберг заявив, що для Заходу "важливо дотримуватися почуття міри" у відносинах із Росією, оскільки вона "є частиною європейської культури". Шалленберг висловив незгоду з відмовою Польщі надати візу для участі в саміті ОБСЄ міністру закордонних справ РФ Лаврову й закликав зберегти організацію, де Росія нібито змушена "сидіти і слухати гостру критику війни". Міністр наголосив, що виступає проти заборони видавання віз громадянам РФ. Австрія активно видає візи, громадяни Росії майже без проблем відвідують Європу, куди потрапляють через Стамбул.

До Києва прибув з офіційним візитом чинний голова ОБСЄ, міністр закордонних справ Північної Македонії Османі. Він відвідав Бородянку під Києвом, після чого закликав Росію припинити війну, вивести війська з України та повернутися до дипломатії. Османі заявив, що ОБСЄ і далі рішуче підтримуватиме Україну та застосує всі наявні інструменти для відновлення миру та здобуття поваги до принципів організації. Міністр закордонних справ України Кулеба вважає єдиним способом порятунку ОБСЄ виключення Росії з її складу та позбавлення можливості впливати на рішення організації.

• Міністр оборони Німеччини Ламбрехт офіційно подала у відставку "через безперервну критику її діяльності в ЗМІ". Вона неодноразово ставала учасницею скандалів. Опозиція критикувала її за повільність переоснащення Бундесверу. Ламбрехт "перейшла в спадок" уряду Шольца від кабінету Меркель, де вона була міністром юстиції та одночасно керувала міністерством у справах сім'ї, жінок та молоді.

• Спотова ціна газу на хабах Європи впала на 10 % проти п'ятниці – до $635/1000 м³, а з початку року ціни знизилися на 22 %. Поточний рівень цін відповідає осені 2021 р. На думку експертів, таке зниження пов'язане з падінням попиту на скраплений газ у Китаї та суттєвим збільшенням виробництва електроенергії на вітрових станціях через сильні вітри.

Віцепрезидент Єврокомісії Шефчович закликав країни ЄС об'єднатися для спільних закупівель газу для запобігання кризі наступного опалювального сезону. На його думку, це дасть змогу об'єднати фінансові зусилля та отримати найкращі ціни. Великі енергокомпанії висловили сумнів, що пропозиція Єврокомісії дасть можливість купувати газ за нижчими цінами.

• Російське міністерство фінансів визнало падіння ціни на нафту марки Urals з 15 грудня до 14 січня до $46,82 за барель. Це значно нижче "стелі ціни" в $60/бар, яку встановили країни "Великої сімки" та ЄС. 9 січня було укладено угоду за ціною $37,80/бар на експорт нафти з балтійського порту Приморськ. Російська влада стверджує, що ціна знову зросте, як тільки експортери налагодять нові логістичні ланцюжки та схеми страхування танкерних перевезень. Для доставлення нафти до Китаю Росія для обходу західних санкцій зафрахтувала 4 китайські супертанкери. Ще один танкер доставляє нафту до Індії. Використання супертанкерів дало РФ змогу знизити ціну фрахту, яка з'їдає і без того маленький прибуток.

Перед запровадженням 5 лютого ембарго на імпорт нафтопродуктів із РФ Європа різко наростила закупівлю російського дизельного пального. Не виключено, що після запровадження санкцій ЄС купуватиме дизпаливо, яке виготовлено з російської нафти в підприємств третіх країн насамперед Китаю.

Індія в грудні купила рекордну кількість російської нафти. Щодня країна отримує приблизно 1,2 млн барелів. Проти листопада імпорт зріс на 30 %. Росія продає Індії нафти навіть більше, ніж Китаю. Постачання до Індії з РФ

перевищили імпорт із Саудівської Аравії та Іраку. Аналітики вважають, що Росія після запровадження ембарго запропонувала індійським споживачам вкрай низьку ціну. Індійські нафтопереробні заводи активно переробляють цю нафту для подальшого реекспорту, і це допомагає Росії уникнути санкції щодо нафтопродуктів. Секретар міністерства торгівлі Шрінівас заявив, що Індія прагне перевести торгові операції з Росією на рупії та розширити експорт до РФ виробів електроніки.

• Агентство боротьби з фінансовими злочинами Міністерства фінансів США (FinCen) повідомило, що російські олігархи перед вторгненням в Україну масово переписували активи на членів сім'ї та ділових партнерів для уникнення можливих санкцій.

• Пресслужба Кремля повідомила про переговори між президентами Путіним та Ердоганом з ініціативи турецької сторони. Вони обговорили ситуацію в Україні та обмін полоненими насамперед пораненими. Путін звинуватив Україну в активізації бойових дій та "лицемірстві" через відмову від запропонованого ним "різдвяного перемир'я". Іншими темами обговорення були розширення співробітництва в економіці та енергетиці та створення в Туреччині регіонального газового хабу. Було порушено питання про експорт аміаку, а також про постачання російського зерна до Африки після його розмелювання на борошно в Туреччині.

• У Дубаї 2022 р зафіксовано рекордну кількість угод із нерухомістю – 86 тис. на загальну суму $56,6 млрд. Основними покупцями нерухомості є російські громадяни та компанії, як за кількістю, так і за вартістю.

• Російські ЗМІ повідомили про виготовлення першого комплекту підводних безпілотників-носіїв "Посейдон" нового покоління з ядерною силовою установкою. Їхня мета – доставлення до берегів противника звичайних та ядерних зарядів, які може бути підірвано в морі і спричинити цунамі, яке змиє прибережні міста. Російські чиновники стверджують, що безпілотник має практично необмежену дальність дії, розвиває швидкість понад 200 км/год на глибині не менше ніж 1 км. Комплект буде встановлено на новітній підводний човен "Білгород", який було спущено на воду у 2019 р.

• У Румунії на пляж коси лиману Разелм винесло двигун російської ракети комплексу ППО Панцир С1. У червні фрагмент ракети цього комплексу винесло на узбережжя Болгарії.

• Генеральний секретар владної партії Грузії "Грузинська мрія" Каладзе заперечує будь-які поступки щодо колишнього президента Саакашвілі, навіть якщо це стане на заваді вступу країни до ЄС.

3. Тренди

• Опитування, яке влаштував Київський міжнародний інститут соціології серед 2007 громадян України, показало, що 95 % респондентів впевнені в перемозі над Росією, з них майже 2/3 очікують її протягом року або швидше. Приблизно 80 % опитаних ідентифікують себе громадянами України як держави. У 2021 р лише трохи понад 60 % респондентів відповіли на це запитання ствердно. Попри різке зростання цін, респонденти зменшили вимоги до суми, необхідної для нормального життя – з 16,4 до 14,2 тис. грн на місяць, водночас, більшість опитаних покращили оцінку економічної ситуації в країні. 90 % опитаних цікавляться політикою, 3/4 стверджують, що можуть вільно висловлювати свої погляди. Рівень довіри респондентів до армії та президента суттєво зріс проти торішнього опитування.

• Колишній голова політради забороненої в Україні партії "Опозиційна платформа – За життя", кум президента Путіна Медведчук опублікував "програмну статтю" на російському пропагандистському ресурсі "Известия". Він закликав українців "будувати власну демократію та започаткувати суспільний діалог без західних кураторів". Для цього Медведчук запропонував створити політичний рух "з осіб, які не здалися". З його слів, із часів першого Майдану Україна почала будувати антиросійську політику на рівні державної ідеології та назвав Порошенка "президентом війни, який не виконав мінські домовленості", а президента Зеленського – "уособленням війни". Він стверджує, що світ має лише два шляхи: сповзання до ядерного конфлікту та світової війни – або руху до розрядки "з оглдц на інтереси всіх сторін", насамперед, Росії. В іншому випадку він загрожує, що конфлікт "зростатиме далі, перекидаючись на Європу та інші країни". Медведчук знову повторив тезу Путіна про те, що американські та європейські політики здебільшого не прагнуть настання миру в Україні.

***

№ 1.208

Оцінка російської наступальної кампанії – 18 січня

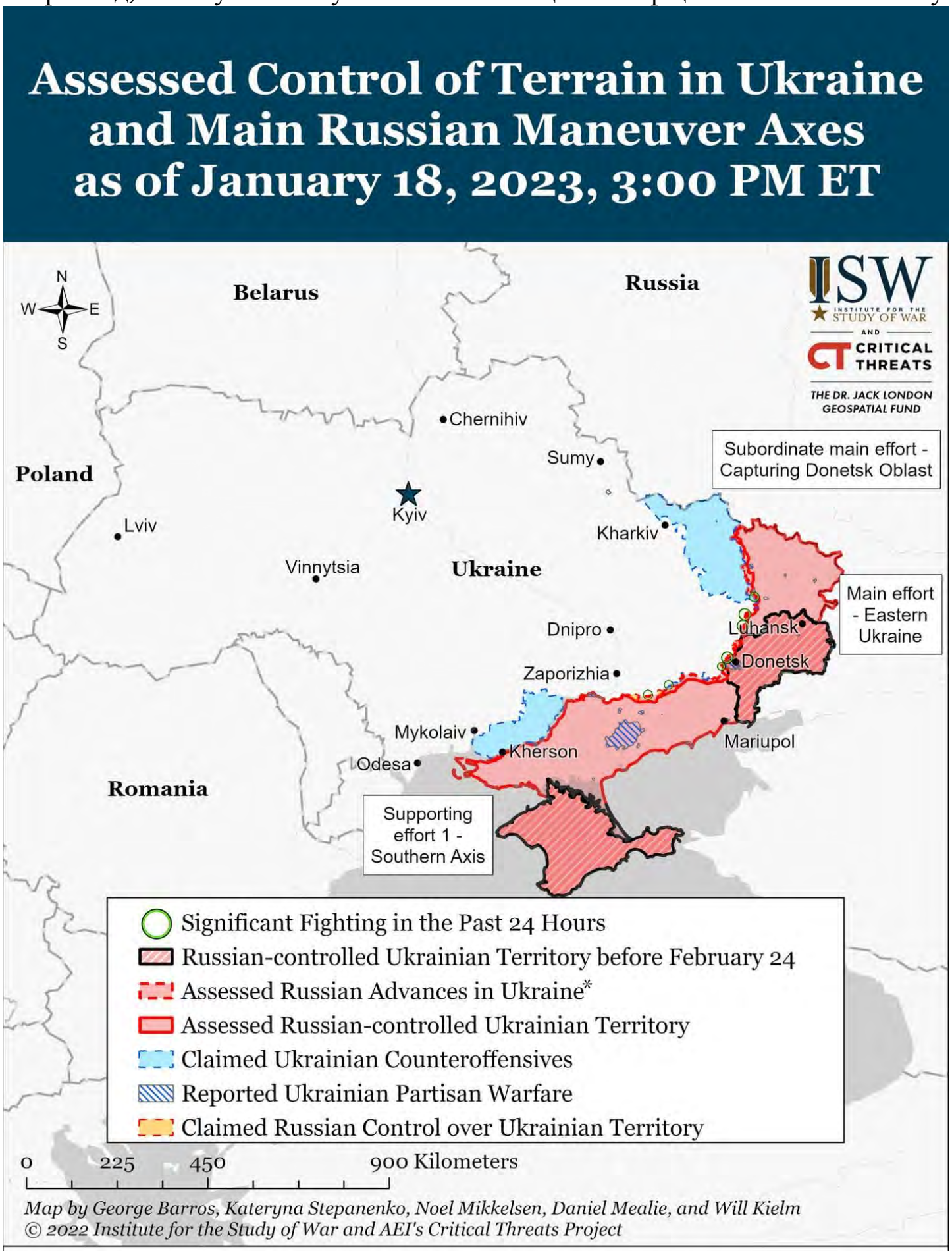
Переклад – ISW Українською (https://t.me/isw_ukr)

1. Промова президента росії володимира путіна з нагоди прориву радянськими військами блокади ленінграда показала, що він все ще не впевнений, чи здатен суттєво впливати на російський інформаційний простір.

путін використав свою промову від 18 січня, щоб повторити давню, стандартну і брехливу риторику кремля, мовляв, росія почала вторгнення в Україну, щоб захистити жителів Донбасу від неонацистів, які буцімто захопили контроль над українським урядом у 2014 році.

путін не скористався публічністю заходу, щоб – як пророкували деякі російські мілблогери – зробити будь-які заяви стосовно війни в Україні:

наприклад, анонсувати нову хвилю мобілізації або офіційно оголосити війну.

російський президент вже відмовився від використання декількох гучних

приводів для публічних звернень, зокрема, новорічної промови, та скасував щорічне послання до федеральних зборів рф, де міг би зробити якісь нові помітні оголошення про війну. Імовірно, він повторює стандартну кремлівську риторику, оскільки вона добре резонує в російській ультранаціоналістичній провоєнній спільноті, представники якої все більше критикують ведення війни.

путін може прагнути пізніше сформувати російський інформаційний простір. Але, схоже, він не бажає або не може виступити з ефектною промовою, яка знаменувала б суттєвий перелом у його риториці.

2. Промова путіна, імовірно, є частиною масштабнішої та відносно нової ІПСО з метою «загорнути» «спеціальну воєнну операцію» у потужні російські національні міфи про велику вітчизняну війну (Другу світову війну), щоб звищити підтримку в росії тривалої війни та збільшення мобілізації.

Виступ путіна мав символічне значення для внутрішньої російської аудиторії. Він любить використовувати сакральні дати та історичні аналогії для звернень до російського народу. Ось і цю промову виголосив у санкт-петербурзі з нагоди 80-ї річниці прориву радянськими військами нацистської блокади ленінграда.

радянські війська перемогли «геноцид ленінграда» з боку нацистської Німеччини, сказав путін і порівняв цю подію із сучасною боротьбою росії з «українськими неонацистами» на Донбасі – адже, щоб виправдати своє вторгнення в 2022 році, путін звинуватив Україну в геноциді. Імовірно, реанімуючи «до-24-лютневі» наративи про «українських неонацистів» та «геноцид росіян», він готує інформаційний простір для підтримки відновлення вторгнення та ведення тривалої війни.

3. Міністр закордонних справ росії сергій лавров підсилив цю риторику путіна і прямо заявив, що Україна та Захід провадять геноцид російського народу.

лавров звинуватив Захід у створенні коаліції європейських країн з метою використовувати Україну як проксі у війні, що має на меті вирішити «російське питання» так само, як Адольф Гітлер шукав «остаточне рішення» для викорінення єврейського народу в Європи. Прагнення західних чиновників до стратегічної поразки росії, за словами лаврова, рівнозначне геноциду російського народу. Представляючи війну в Україні такою самою екзистенційною для росіян, як і вторгнення нацистської Німеччини в радянський союз у Другій світовій війні, лавров, імовірно, встановлює більш чіткі інформаційні умови для тривалої війни.

Коментарі лаврова заслуговують набагато більше уваги, ніж промова путіна. Це може свідчити про те, що кремль дає вказівки високопосадовцям робити

спроби серйозно готувати російський інформаційний простір до тривалої війни. Щоб, якщо що, критикували їх, а не путіна.

4. Зроблене лавровим прирівняння Заходу до нацистської Німеччини, а його підтримку України – до знищення російського народу є смішним і майже напевно спрямоване на внутрішню російську аудиторію. Україна ніколи не погрожувала вторгнутися або захопити територію за межами своїх міжнародно визнаних кордонів 1991 року. Ані НАТО як альянс, ані будь-яка окрема держава-член не погрожували вторгнутися в росію, не кажучи вже про те, щоб знищити росіян як народ.

Мета обурливого та абсурдного порівняння лаврова, скоріше за все, полягала в тому, щоб доповнити риторику путіна та підсилити інші російські спроби переконати народ у тому, що Україна та її західні партнери становлять реальну та безпосередню загрозу для території росії та росіян у їхніх домівках. Регіональна влада, ПВК «вагнер» та російські військові місяцями копали окопи і створювали збройні формування в районах, що межують з Україною, – нібито для захисту від неіснуючої загрози українського вторгнення. Ці зусилля – вкупі з заявами путіна і лаврова, оповитими прапорами червоної армії, що веде велику вітчизняну спеціальну воєнну операцію, – покликані активізувати підтримку тривалої мобілізації та народних страждань у продовженні неспровокованої путінської агресії й жаги захоплення територій.

5. путін і лавров продовжують заперечувати український суверенітет та категорично відмовляються від прямих переговорів з Україною.

У своїй промові путін підкреслив, що росія захищає людей, які живуть на її «історичних територіях» в Україні. Це є продовженням кремлівської риторики, яка відкидає український суверенітет та прагне виправдати максималістські цілі путіна щодо захоплення території України.

лавров прямо заявив, що «не може бути й мови про переговори з [президентом України Володимиром] Зеленським». Він стверджує, що наполягання Заходу на участі України в переговорах є «нісенітницею», оскільки Захід відповідає за прийняття рішень в Україні. лавров заявив, що кремль серйозно поставиться до будь-яких вартих уваги пропозицій від США.

6. путін продовжує заходи з відновлення оборонно-промислової бази росії для підтримки тривалої війни в Україні.

18 січня путін завітав до працівників обуховського державного заводу, що входить до російської державної оборонно-промислової компанії «алмаз-антей». Він заявив, що російська оборонна промисловість зараз може виробляти більше, ніж у невизначений період в минулому, і заявив, що росія досягне необхідного їй рівня оборонно-промислового виробництва. путін визнав, що на обуховському заводі працюють у три зміни, і повторив, що працівники оборонної промисловості звільняються від мобілізації – імовірно,

тому, що путіну треба зберегти спеціалістів оборонно-промислового комплексу.

Також путін використав цей візит, щоб провести історичні паралелі між великою вітчизняною війною та нинішньою війною в Україні. Під час зустрічі було сказано, що понад 6500 робітників обуховського заводу загинули під час великої вітчизняної війни, і що росія має «абсолютне право» сьогодні воювати проти неонацистів в Україні.

7. Хазяїн групи «вагнер» євген пригожин стає дедалі сміливішим у словесних випадах проти міноборони росії.

пригожин розкритикував нові інструкції міноборони від 18 січня для російських військ в Україні, які обмежують використання певних персональних електронних пристроїв у зонах бойових дій та встановлюють суворіші стандарти зовнішнього вигляду для чоловіків. Він захищає російських солдатів, які не дотримуються стандартів догляду (пригожин зауважив, що бороди є звичними для багатьох бійців-мусульман та православних християн), та стверджує, що використання смартфонів і планшетів у сучасній війні є необхідним. «Війна – це час активних і мужніх, а не гладко поголених, які здали телефони на склад», – заявив пригожин.

Далі пригожин піддав критиці відірваних від реальності чиновників російського міноборони, які мають «розвиватися разом із сучасною війною, вчитися ефективно вбивати ворога і захоплювати території», а не «причісувати всіх під свої смішні правила, принципи і забаганки».

Заява пригожина продовжує низку його висловлювань, спрямованих на підрив довіри до міноборони та просування пригожина як обличчя російської «СВО» в Україні. Коментарі пригожина відображають ковбойський підхід до війни, що не є придатним для розвитку й підтримки ефективної великої та дисциплінованої сучасної армії.

8. Пригожин прямо атакував адміністрацію президента росії володимира путіна та натякнув, що деякі чиновники, які там працюють, є зрадниками і хочуть, щоб росія програла війну в Україні. На сьогодні це одна з найсміливіших нападок пригожина на кремль.

пригожин висловився у руслі поточних політичних дебатів щодо заборони в росії YouTube. Він заявив, що деякі чиновники в адміністрації президента виступають проти заборони YouTube, оскільки це підірве їхні зусилля щодо відновлення відносин між Сполученими Штатами та росією після того, як росія програє війну в Україні. Такі чиновники, вважає пригожин, думають, що якщо росія попросить пробачення у Заходу після програної війни, то Сполучені Штати «пробачать [Росії] її гріхи» сповідування «проросійських інтересів» та «підтримки путіна». Цих чиновників пригожин назвав «зрадниками народу», які проголошують високі проросійські цінності, але

при цьому живуть і відпочивають за кордоном та «всіляко підтримують Захід».

9. пригожин та інші відомі голоси в росії формують новий простір для критики російського президента володимира путіна без страху бути покараними.

пригожин та інші видатні російські націоналісти, такі як колишній командир російських бойовиків і відомий критичний голос в інформаційному просторі ігор гіркін, відкривають новий сектор в російському інформаційному просторі, де певні фігури можуть критикувати путіна, російський уряд та найвищі ешелони влади без будь-якої видимої кари. Так, 10 січня ігор гіркін висловив свою найбільш пряму критику на адресу путіна та різко натякнув, що підтримає усунення його з поста президента росії. Щось путін довго не піддає цензурі ці голоси.

10. 18 січня у місті Бровари Київської області розбився гелікоптер, на якому летіли керівники МВС України.

У ДСНС повідомили, що в результаті аварії загинули 16 осіб, у тому числі міністр внутрішніх справ України Денис Монастирський, і троє дітей; 30 людей отримали поранення, у тому числі 16 дітей. Аварія пошкодила місцевий дитячий садок і великий житловий будинок. Українська влада поки не уточнила причини катастрофи.

✅ Ключові події

1) Промова президента росії володимира путіна з нагоди прориву радянськими військами блокади ленінграда показала, що він все ще не впевнений, чи здатен суттєво впливати на російський інформаційний простір.

2) Промова путіна, імовірно, є частиною масштабнішої та відносно нової ІПСО з метою «загорнути» «спеціальну воєнну операцію» у потужні російські національні міфи про велику вітчизняну війну (Другу світову війну), щоб звищити підтримку в росії тривалої війни та збільшення мобілізації.

3) Міністр закордонних справ росії сергій лавров підсилив ці зусилля путіна і прямо заявив, що Україна та Захід провадять геноцид російського народу.

4) путін продовжує заходи з відновлення оборонно-промислової бази росії для підтримки тривалої війни в Україні.

5) путін і лавров продовжують заперечувати український суверенітет та категорично відмовляються від прямих переговорів з Україною.

6) Хазяїн групи «вагнер» євген пригожин стає дедалі сміливішим у словесних випадах проти міноборони росії.

7) пригожин та інші відомі голоси в росії формують новий простір для критики російського президента володимира путіна без страху бути покараними.

8) російські війська продовжують обмежені контратаки, щоб відвоювати втрачені позиції поблизу Кремінної.

9) російські війська продовжують наступальні дії поблизу Соледара, Бахмута, Авдіївки та Донецька.

10) Міноборони росії продовжує применшувати роль групи «вагнер» в заявлених тактичних наступах у районі Соледара.

11) Українські офіційні особи повідомили, що росія зосередила війська в Запорізькій області, можливо, для проведення великих оборонних або наступальних операцій.

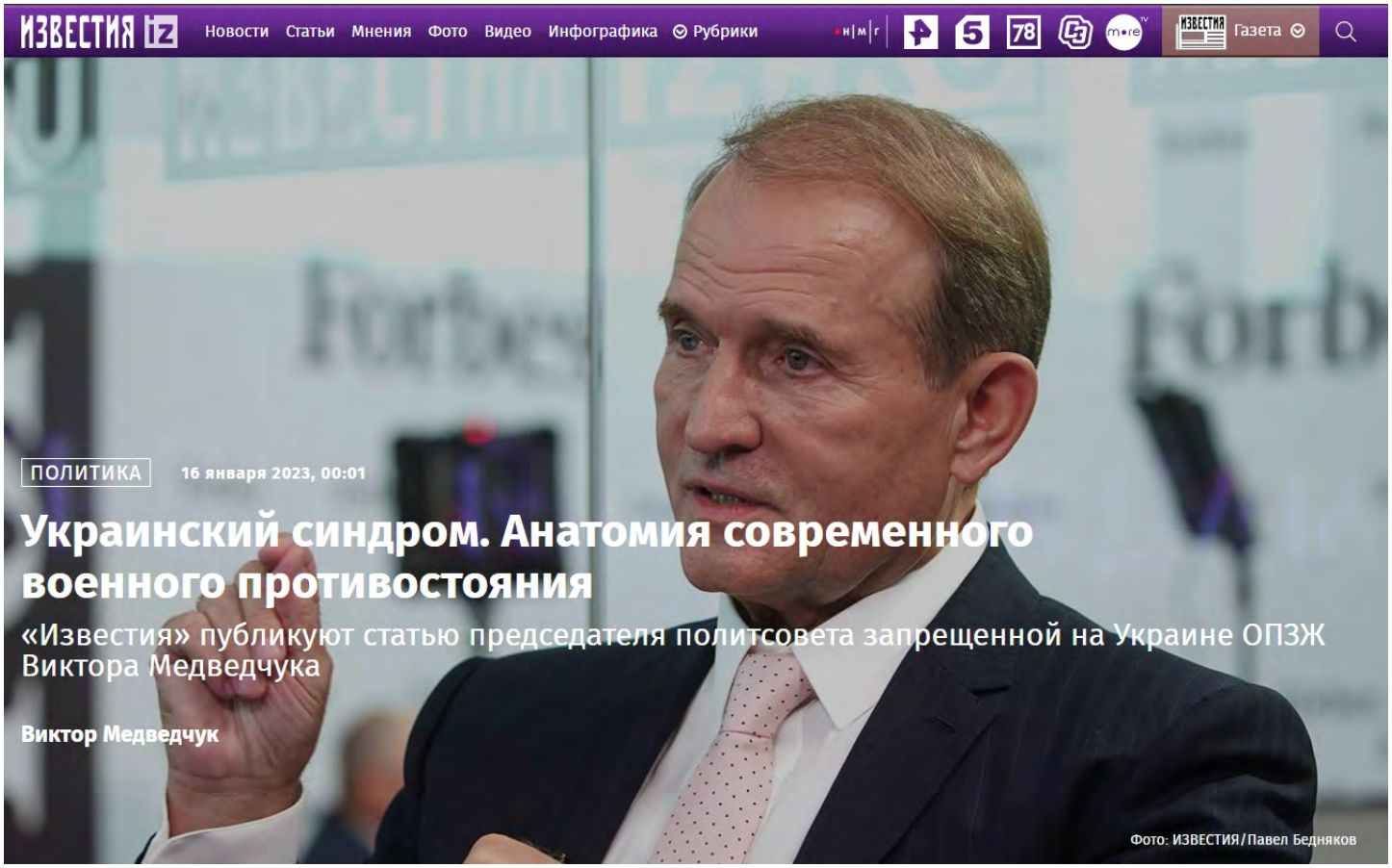
12) російські збройні сили все частіше використовують запальні боєприпаси для нанесення ударів на півдні України; це підтверджує нещодавню оцінку ISW про те, що росіяни, імовірно, стикаються з нестачею звичайних артилерійських снарядів.

13) Українські та російські джерела продовжують зазначати, що російська влада, імовірно, готується до другої хвилі мобілізації.

***

№ 1.209

https://iz.ru/1454275/viktor-medvedchuk/ukrainskii-sindrom-anatomiia-sovremennogo-voennogo-protivostoianiia

2023-01-16

Медведчук

Если послушать многих западных политиков, то понять смысл и механизмы конфликта в современной Украине совершенно невозможно. Вот президент США Байден открещивается от прямого участия американских военных в конфликте, но в то же время на каждом углу сообщает, что Штаты поставляют туда оружие на миллиарды долларов. Если миллиарды идут на военные нужды Украины, то выходит, что украинские интересы необычайно важны для США. Но если американская армия там воевать не хочет, то, возможно, не настолько важны. А вот эти многомиллиардные поставки что такое? Безвозмездная помощь? Выгодный бизнес? Инвестиции? Некая политическая комбинация? Ответов нет, сплошной туман.

Или вот последние откровения экс-канцлера ФРГ Меркель о том, что Минские соглашения были только отсрочкой для Украины, из чего следует, что мир никто устанавливать не собирался. Тогда получается, что Россию обманывали. Но с какой целью? Защитить Украину или самим напасть? А зачем было обманывать, если можно было просто выполнить то, что рекомендовала сама Германия? Или Германия заранее рекомендовала то, что выполнить было невозможно? Так можно дойти до вопроса, могут ли политические шулеры получить канделябром, но сегодня представляется намного важнее начинать рассеивать туман вокруг сложившейся ситуации. Ведь она сложилась так, а не иначе. Что к этому привело, какие причины? И как выйти из этой ситуации, ведь она становится всё опаснее? Поэтому

начнём анализ с истоков событий.

1. Чем закончилась холодная война?

Начало любой новой войны обычно лежит в конце минувшей. Украинскому конфликту предшествовала холодная война. Ответ, чем она, собственно, закончилась, приблизит нас к пониманию смысла нынешнего конфликта, который не ограничивается Украиной, а задевает множество стран. Дело в том, что страны Запада и страны постсоветского пространства, в первую очередь Россия, воспринимают результаты этой войны различно.

Запад однозначно присваивает себе победу в этой войне, а Россию считает проигравшей. А раз Россия — якобы побежденная сторона, то территория бывшего СССР и соцлагеря — законная добыча США и НАТО, которые по принципу «горе побежденным» переходят под контроль Запада. Отсюда Украина — территория влияния США, НАТО, а вовсе не России. Поэтому все претензии России хоть на какое-либо влияние на украинскую политику, защита своих

интересов в этом регионе являются «безосновательными», явным покушением на американские и натовские интересы. «Нам больше не нужно смотреть на мир через призму отношений между Востоком и Западом. Холодная война закончилась», — заявила в начале 1990-х Маргарет Тэтчер. То есть позиция Востока России уже неважна. Есть один вектор, один хозяин мира, один победитель.

Россия смотрит на этот процесс совершенно иначе. Она ни в коем случае не считает себя проигравшей стороной. Выход из холодной войны был вызван демократическими реформами политики и экономики, а военное противостояние заменили торговля и интеграция с Западом. То есть если ваш бывший враг стал сегодня другом, то разве это не победа? При этом СССР, а потом Российская Федерация ставили целью не победу в холодной войне, а выход из военного противостояния Востока и Запада, который мог окончиться ядерной катастрофой. Москва совместно с Вашингтоном этот выход нашли, достигнув не столько целей для себя лично, сколько для всего мира вообще.

Этот выход вовсе не предполагал поглощения Западом Востока, экономического, правового и культурного подчинения постсоветского пространства. Речь шла о равноправном сотрудничестве и совместном строительстве новой политической и экономической реальности. Так что мы четко видим два подхода к окончанию холодной войны: торжество победителей с одной стороны и строительство нового мира, цивилизации — с другой. Вот исходя из этих подходов и будут развиваться события в дальнейшем.

2. Новый мир или новые колонии Запада?

В 1991 году распался Советский Союз, но в 1992-м был создан Европейский союз, с которым постсоветское пространство, в том числе и Россия, связывало большие надежды. Казалось, вот он новый мир, новое надгосударственное образование, новый поворот в истории европейской цивилизации. Россия, как и другие государства из бывшего соцлагеря и СССР, видит себя в будущем равноправным членом этого союза, выстраивается доктрина «Европа от Лиссабона до Владивостока».

В этой ситуации Россия приветствует не только объединение Германии, но и вход в ЕС своих бывших союзников и даже бывших республик СССР. Экономическая интеграция с Западом в 1990-е годы для России стоит на первом месте, в ней Москва видит залог своего успеха как современного государства. При этом особого желания привязать к себе бывшие союзные республики, в том числе Украину, российское руководство не испытывает. Большинство советских республик существовало на дотации от центра, читай

— от России. Руководство этих стран дружески хлопают по плечу, но стараются избавиться от их экономического бремени как можно скорее.

Россия быстрее, чем Украина, начинает встраиваться в европейский рынок. Ведь у России есть огромное количество энергоносителей, которые пользуются спросом в Европе, а Украина, наоборот, не в состоянии покупать энергоносители по европейским ценам. Независимость Украины вполне могла закончиться экономическим крахом, если бы не юго-восток, где сейчас идут ожесточенные бои. Юго-восток встроил Украину в международное распределение труда своими огромными производственными мощностями и развитой индустрией. Об этом не принято говорить, но в 1990-х годах именно русскоязычный юго-восток спас экономическую, а вместе с ней и политическую независимость Украины.

Сейчас обратим внимание на другое: с 1990-х годов в Европе и на ее границах начинает возникать серия серьезных этнических конфликтов и войн, в которые были вовлечены миллионы людей. До 1991 года такого количества этнических столкновений не наблюдалось. Всё это привело к распаду Югославии, потере целостности Грузии, Молдавии, Сирии. С точки зрения парадигмы объединения Европы это бессмысленно. Ведь смысл этого объединения — не дробление Европы на множество мелких государств, а наоборот, создание огромного наднационального союза народов, и этим народам не истреблять друг друга нужно, не границы множить, а вместе строить новый общий мир. Что тут не так?

Это если исходить из концепции, которой ранее придерживалась Россия. А вот если исходить из концепции победы в холодной войне Запада, то этнические конфликты имеют совершенно другой смысл. И этот смысл был озвучен неоднократно — например, на совещании Объединенного комитета начальников штабов 24 октября 1995 года президент США Билл Клинтон заявит: «Используя промахи советской дипломатии, чрезвычайную самонадеянность Горбачева и его окружения, в том числе и тех, кто откровенно занял проамериканскую позицию, мы добились того, что собирался сделать президент Трумэн с Советским Союзом посредством атомной бомбы».

Из этого можно сделать вывод, что далеко не все политики Запада хотели создать новый справедливый мир. Их задачей было уничтожение противника СССР, Югославии, других стран. И тогда обострение межэтнических конфликтов весьма логично, они ослабляют противника, а в случае победы помогают расчленить его страну для удобства поглощения победителем.

В таких обстоятельствах реальное положение дел значения не имеет. Ситуация намеренно раскачивается. Представители национального меньшинства, компактно проживающие в определенных частях страны, объявляются сепаратистами и угрозой государству. Эта тактика известна еще

с античности и применялась Древним Римом. Но вроде как сейчас о строительстве новой рабовладельческой империи речи не идет? Или идет, и в Вашингтоне, например, постсоветское пространство рассматривается как некие провинции большой империи, которые уже имеют свою метрополию и должны быть защищены от посягательств варваров, которые не хотят этой империи подчиняться?

Итак, мы имеем две политические стратегии — 1) экономическая и политическая интеграция стран, где во главу угла ставится взаимная выгода, и 2) поглощение одними странами других, где интересы поглощаемых стран не учитываются. А сами эти страны могут быть расчленены, объявлены изгоями, завоеваны.

Что касается Российской Федерации, то по мере выхода ее из кризиса, вызванного резким изменением политического и экономического курса, она всё более сталкивается с явным желанием ее ослабить, унизить, поставить в невыгодное положение, ее всё больше объявляют государством-изгоем, несмотря на то что ее экономический потенциал растет. Рост экономического потенциала должен увеличивать влияние страны, и это должно приветствоваться в западном мире. Но происходит нечто противоположное. Влияние России не только не приветствуется, но объявляется неправильным, преступным и коррупционным.

Вот на этом месте следует остановиться подробнее. Итак, Россия берет западную демократию за образец, проводит реформы и начинает встраиваться в западный мир. С точки зрения построения общеевропейского дома это должно приветствоваться и поощряться. Европа получает мирного и экономически состоятельного партнера, его рынки, ресурсы, что, несомненно, усиливает ее на порядок. Но вот если мы будем руководствоваться колониальным мышлением, то мы не потерпим экономического роста и самостоятельности дальней колонии. Провинции не должны обгонять метрополию ни финансово, ни политически, ни культурно.

Есть ЕС, который занимался строительством новой экономической реальности. А есть НАТО, созданное в 1949 году, которое противостояло Востоку, в первую очередь СССР, России. Вспомним слова первого генерального секретаря НАТО Гастингса Исмея: «Держать Советский Союз вне [Европы], американцев — внутри, а немцев — в подчиненном положении». То есть идеология НАТО — это США в Европе, да еще и в доминирующем положении, а Россия — нет.

И как должна к этому относиться Россия? Ведь она честно закончила холодную войну, а вот США, НАТО, похоже, нет. Получается, что приготовленное ей объединение с Западом идет не на равных условиях, а на условиях экономического и политического поглощения. Отсюда и требования Москвы прекратить двигаться к границам России и пересмотра позиций и

договоренностей. И теперь мы наблюдаем, что концепция НАТО уничтожила не только интеграцию России в Европу, но и поставила крест на расширении Европы, ее развитии. То есть из двух подходов, которые мы тут представляем, один явно победил другой.

3. Россия и Украина — трагедия отношений

От общей картины переходим непосредственно к отношениям России и Украины. Начнем с того, что отношения этих стран имеют свою специфическую историю. Эти отношения теснее взаимодействия Англии и Шотландии или северных и южных штатов. Украина более 300 лет была в составе России, что сказалось на культуре, этническом составе и ментальности. Свою независимость в 1991 году Украина получает не в результате национально-освободительной борьбы, а по договоренности с Москвой. Новая экономическая и политическая реальность побуждает российскую элиту не просто предоставить Украине независимость, но и подтолкнуть к ней. Тогда вооруженного столкновения между двумя новыми государствами никто не видел даже в кошмарном сне. Россия украинцами виделась как дружеская держава, а русский народ — братским, и симпатии эти были взаимными.

В России долгое время в отношении Украины преобладает концепция «еще одна Россия», это предполагает намного более близкие отношения, чем, например, Британии и Канады. В быту была популярна поговорка: «У нас народ один, а государства разные». Украинцев и россиян очень интересовала политическая жизнь соседей, о чем можно спросить, например, у нынешнего президента Украины Зеленского, который зарабатывал на политической сатире, обычно касавшейся политики обеих держав.

Однако именно на примере Украины хорошо видно, как концепция создания общего политического и экономического пространства терпит поражение от концепции выдавливания России из Европы. С момента первого майдана в 2005 году Украина начинает строить антироссийскую политику на уровне государственной идеологии. При этом хорошо видно, что эта политика имеет лекало холодной войны. То есть психологически украинцев настраивали против русских поддержкой определенных политиков, изменениями в образовательной программе, культуре и общенациональном вещании СМИ. И всё отошло под видом демократических реформ, позитивных изменений, которые поддерживали всевозможные западные и международные организации.

Назвать это демократическим процессом было сложно. Просто устанавливался диктат прозападных сил в политике, в СМИ, в экономике, в гражданском обществе. Западную демократию устанавливали совершенно недемократическими методами. И сегодня как никогда становится важным вопрос: является ли политический режим Украины демократией?

Внутри самой Украины с 1991-го существовали две страны — анти-Россия и Украина как еще одна Россия. Одна без России себя не мыслит, другая не мыслит себя с Россией. Вместе с тем подобное деление весьма искусственно. Большую часть своей истории Украина прошла с Россией, связана с ней культурно и ментально.

Интеграцию с Россией Украине однозначно диктует экономика. Ведь если рядом такой огромный рынок и ресурсы, то не пользоваться этим, а тем более блокировать может только очень недалекая власть. Антироссийские настроения ничего, кроме горя и нищеты, Украине не приносили. Поэтому все прозападные националистические движения сознательно или неосознанно проповедуют бедность и нищету украинскому народу.

Мы уже упоминали, что именно юго-восток своим производством помог стране вписаться в мировое распределение труда. Получилось, что основную валюту для страны зарабатывал восток — большой русскоязычный регион. Естественно, это не могло не сказаться на политическом представительстве в украинской власти. Юго-восток имел больше как людских, так и финансовых ресурсов, что никак не вписывалось в прозападную картину Украины. Слишком гордые, слишком свободные, слишком богатые люди там жили.

И первый, и второй майданы были направлены против Виктора Януковича, бывшего донецкого губернатора, лидера Донбасса и ненационалистических центристских политических сил. Электоральная поддержка таких сил была очень существенна, Украина очень долго не хотела быть анти-Россией. Пришедший на волне первого майдана президент Ющенко очень быстро утратил доверие народа, в большинстве своем из-за антироссийской политики.

А дальше в украинской политике наблюдается интересная тенденция. Выборы после второго майдана выигрывает президент Порошенко, который обещает мир с Россией за одну неделю. То есть он избирался как президент мира. Тем не менее он стал президентом войны, не выполнил Минские соглашения и с треском проиграл следующие выборы. На смену ему пришел Владимир Зеленский, который тоже обещал мир, а стал олицетворением войны. То есть украинскому народу обещают мир, а потом его обманывают. Получив власть под риторикой миротворчества, уже второй украинский лидер занимает крайне радикальную позицию. Будь у него такая позиция в начале избирательной кампании, никто бы его не избрал.

А теперь мы вернемся к общей концепции данной статьи. Если кто-то говорит, что собирается строить с соседями новый мир, но просто продавливает свои интересы, не считаясь ни с чем, даже с войной, даже с ядерной, то, очевидно, ничего он строить не собирается. Так вел себя экс-президент Украины Порошенко, так ведет себя нынешний президент Зеленский, но не только они.

Так ведут себя руководство НАТО и множество американских и европейских политиков.

Зеленский до вооруженного столкновения просто задавил любую оппозицию, продавливая интересы своей партии, никакого мира он не строил. В Украине политики, журналисты, общественные активисты, которые говорили о мире и добрососедских отношениях с Россией, были репрессированы до военного столкновения, их СМИ без всяких законных оснований закрыли, а имущество грабительски захватили. Когда украинской власти пошли упреки в нарушении законности и свободы слова, ответ был, что партия мира была «скопищем изменников и пропагандистов». И демократический Запад такой ответ удовлетворил.

В реальности ситуация была не настолько простая и плоская. «Изменники и пропагандисты» представляли, в том числе и в парламенте, не просто львиную долю электората, но и основу экономического потенциала страны. Так что удар пришелся не только по демократии, но и по благосостоянию граждан. Политика Зеленского довела до того, что Украину массово начали покидать из-за экономических и социальных условий, репрессий, политической травли. Среди них масса украинских политиков, журналистов, бизнесменов, деятелей культуры и Церкви, немало для этой страны сделавших. Эти люди вычеркнуты украинской властью из политики и общественной жизни, хотя они имеют право на свою позицию никак не меньше Зеленского и его команды.

Бизнес юго-востока во многом завязан на России, ее интересах, потому конфликт перестал быть делом исключительно внутренним. Россия оказалась перед необходимостью не только защитить свои экономические интересы, но и международную честь и достоинство, в которой, как мы показали выше, ей было системно отказано. А уладить эту ситуацию оказалось некому.

Украинская партия мира была объявлена предателями, и **власть захватила партия войны**. **Конфликт пошел дальше и стал международным.**

Казалось бы, есть еще европейская политика, но она массово поддерживает Зеленского, втягивая Европу в войну и собственный экономический кризис. Теперь уже не Европа учит Украину политике, а Украина учит Европу, как с помощью политики ненависти и непримиримости прийти к экономическому спаду и нищете. И если Европа будет и дальше продолжать эту политику, то ее затянет в войну, возможно, и в ядерную.

А теперь вернемся к тому, с чего начинали. Холодная война закончилась политическим решением построения нового мира, где нет войн. Хорошо видно, что такой мир не построили, что нынешняя мировая политика вернулась к тому, с чего она начинала разрядку. И теперь выхода только два: сползать к мировой войне и ядерному конфликту или снова начинать процесс

разрядки, для чего нужно учитывать интересы всех сторон. Но для этого нужно политически признать, что у России есть интересы, что их необходимо учитывать в строительстве новой разрядки. И главное, играть честно, никого не обманывать, не напускать туману и не пытаться заработать на чужой крови. Но если мировая политическая система не способна к элементарной порядочности, ослеплена гордыней и своими меркантильными интересами, то нас ждут еще более трудные времена.

Украинский конфликт либо будет расти дальше, перекидываясь на Европу, другие страны, либо будет локализован и разрешен. Но как его разрешить, если **в Украине безраздельно властвует партия войны, нагнетая военную истерию**, которая уже вышла за пределы страны, а Запад почему-то упрямо называет это демократией? И эта партия войны бесконечное количество раз заявляет, что никакой мир ей не нужен, а нужно больше оружия и денег на войну. Эти люди построили на войне свою политику, бизнес, резко подняли свои международные рейтинги. В Европе и США их встречают овациями, им нельзя задавать неудобные вопросы, сомневаться в их искренности и правдивости. Украинская партия войны получает триумф за триумфом, при этом никакого военного перелома не наблюдается.

Но вот украинскую партию мира ни в Европе, ни в США не жалуют. Это красноречиво говорит о том, что большинство американских и европейских политиков никакого мира Украине не хотят. Но это вовсе не значит, что украинцы не хотят мира и военный триумф Зеленского им важнее своих жизней и разрушенных домов. Просто тех, кто выступал за мир, по указке Запада оболгали, запугали и репрессировали. Украинская партия мира просто не вписалась в западную демократию.

И тут возникает вопрос: если партия мира и гражданского диалога в какую-то демократию не вписывается, то демократия ли это? И, возможно, украинцам для спасения своей страны нужно начинать строить свою демократию и открывать свой гражданский диалог без западных кураторов, результат от управления которых вреден и губителен. Если Запад не хочет слушать точку зрения другой Украины, то это его дело, но для Украины такая точка зрения важна и необходима, иначе этот кошмар никогда не закончится. Значит, необходимо создать политическое движение из тех, кто не сдался, кто не отрекся от своих убеждений под страхом смерти и тюрьмы, кто не желает, чтобы его страна стала местом геополитических разборок. Мир должен услышать таких людей, как бы Запад ни требовал монополии на правду. **Украинская ситуация катастрофически сложная и опасная**, но она **не имеет ничего общего с тем, что каждый день говорит Зеленский**.

***

№ 1.210

Амелин

Знаете почему Британские законы отличаются качеством, которое позволяет эффективно работать и бизнесу и Государственной системе в целом?

Почему там нет тысяч законопроектов, ждущих своей очереди на переработку в макулатуру?

Почему «заказные» законы в интересах отдельных «дельцов» невозможны в принципе?

Все дело не только в культуре и типе судебной системы, но и в чётких разумных процедурах, судите сами:

1. Законы в Великобритании готовят опытные адвокаты и юрисконсульты из Специального Юридического отдела Парламента Великобритании (Office of the Parliamentary Counsel), а не парламентарии.

Что бы редактировать и писать законы нужно иметь высокую квалификацию, считают они.

*сотни правок в украинские законопроекты показывают их «качество»

2. Основная функция Юридического отдела является не нормотворческая техника (как у нас), а строгий интеллектуальный анализ полученных от заказчика (парламентария) политических идей.

3. Закон должен выдержать бурные дебаты в Парламенте (в споре рождается истина)!!!

*Как можно проводить дебаты по закону, который утром внесён, никем не изучен детально и днём голосуется?)

Основные требования к законам в Британии:

1. Ясность - закон должен быть на столько простым для читателя, на сколько это возможно, что бы понять о чем идет речь.

2. Эффективность - закон должен осуществлять ту работу для которой предназначен.

3. Последовательность - в основном в терминологии и стандартным положениям в различных актах.

4. Лаконичность.

Если Вы читали Украинский законы, ответьте, на сколько они отвечают указанным принципам?)

А потом мы удивляемся почему с такими законами не можем иметь справедливое правосудие.

Так что, реформирование работы Парламента по законотворчеству - не менее важная задача чем справедливое правосудие.

Читайте, делайте выводы, делитесь с друзьями.

***

№ 1.211

"Врятувати рядового Коболєва"

10 схем

2023-01-19

Кущ

В Україні є декілька конкретних кейсів, де антикорупційні органи можуть показати реальні результати.

1. Перерозподіл приблизно 5 млн га державних земель на підставних осіб, з використанням схем ОСГ та інших.

"Капіталізація" справи - **5 млрд дол.**

2. "Технологічні втрати газу" в системі видобутку Нафтогазу - приблизно до 2 млрд кубів.

"Капіталізація" справи - 2 млрд дол, якщо взяти середні ринкові ціни.

3. Провалена Укрзазвидобуванням програма 20/20, згідно з якою ми мали б у держсекторі видобувати у 2020 році 20 млрд кубів. Зараз - 13 млрд.

"Капіталізація" справи - приблизно **1,5 млрд дол.**

4. "Банкопад" та вивід коштів з банків у 2014-2015. "Альпійська схема".

"Капіталізація" справи - **до 300 млрд грн в цінах восьмирічної давнини**.

5. Газовий реверс, Ротердам +, Дюсельдорф +.

"Капіталізація" схеми - до **0,5 млрд дол на рік.**

6. 1) Тарифи на залізничні перевезення, 2) схеми з цінами на електроенергію, 3) ліцензії на видобуток корисних копалин.

"Капіталізація" схеми - до **1 млрд дол на рік.**

7. Митниця - відхилення у дзеркальних статистичних даних з країнами - торговими партнерами.

"Капіталізація" схеми - до **4 млрд дол на рік.**

8. Завищення доходності на державні цінні папери, інсайд, афільовані звязки "в саунах".

"Капіталізація" схеми - **до 0,3 млрд дол на рік.**

9. Неповернутий рефінанс НБУ, завищена доходність депозитних сертифікатів Нацбанка.

"Капіталізація" схеми - **до 2 млрд дол у 2014-2015 роках і до 1 млрд дол на рік зараз.**

10. Податкові скрутки, відшкодування ПДВ, тіньові підакцизні товари, бурштин, ліс, пісок, тощо.

"Капіталізація" схеми - до 2 млрд дол на рік.

****

Дайте результат хоча б по одному напрямку.

Поверніть в державну скарбницю пару ярдів доларів.

Посадіть десяток топ-чиновників.

І, головне, припиніть схему.

Замість цього, висувають Коболєву звинувачення у "преміях", прекрасно розуміючи, що там лише моральна, точніше, аморальна складова.

Розуміючи, що справа розвалиться у суді.

Розуміючи, що його будуть захищати по цій справі на Заході і стовідсотково не видадуть.

Коболєв має відповісти

1) куди зникли "технологічні втрати", 2) відповісти за провал програми 20/20.

Справа щодо премій мала б бути вишенькою на торті.

А так,

складається враження, що цю справу навмисно запустили, щоб провалити і зробити неможливим розслідування по іншим "вєрнякам"...

***

№ 1.212

Дайджест подій в Україні та навколо України від 19 січня 2023

Головне

1) Я цілком згоден із Зеленським, який прямо в лоб заявив – маєте можливість – допомагайте!

Раджу замислитися, навіщо до Києва завітав голова ЦРУ Бьорнз. І що саме він повідомив Зеленьскому.

Західні лідери щось знають. Особливо з огляду на те, що Маасква готується до відбиття ракетної атаки за допомоги систем ППО. Яка може бути атака на Москву? У якому випадку? Мені не хочеться про це думати, але, але, але... І хоча Джонсон запевняє, що хуйлята не посміють, я не виключаю варіанту, що ядерний удар тактичним боєприпасом таки буде завдано. Де? Хз. Може там, де це "не настільки видно". Але де тоді? На Запоріжжі? На Донеччині? Але точно не поблизу кордону з "материковою раісею".

2) Повідомлення про постачання зброї вже ллються потоком. Але чи є цей потік достатнім ХОЧА БИ ДЛЯ ВІДБИТТЯ навали? Тим більш, що Запоріжжя може стати новим "гарячим" напрямком.

3) Приїзд Мішеля і виступ перед тушканами верховного шапіта свідчить про те, що він геть не розуміє українських реалій. Хоча подякувати можна. Проте раджу порівняти його із Борею Джонсонюком, який просто прошпацерував центром Києва. І це було індикатором для більшості Українців , що він - справжній наш друг, а не "отетоотусьо".

4) Про Угорщину навіть писати вже ліньки. Раджу сіярто вступити до "Союзної держави". Там йому буде комфортно разом із хуйлом і бульбенфюрером. І нафта буде дешева, ага.

Теми доби

1) 9 країн підписали "Талліннську декларацію" про воєнну допомогу Україні.

2) Глава Європейської Ради Мішель у Верховній Раді наголосив, що Україна – це ЄС.

3) Росія розгорнула комплекси ППО в Москві та Підмосков'ї.

1. Війна

1-1) Фронт

• У четвер російські винищувачі МіГ-31К кілька разів злітали з білоруського аеродрому Мачулищі з гіперзвуковими ракетами "Кинджал", в Україні в цей час було оголошено повітряні тривоги. На аеродром Барановичі з Росії прибули ще 2 російські винищувачі Су-24. Президент Лукашенко заявив міністру закордонних справ РФ Лаврову, що був "приємно здивований" Україною, яка "тримається" попри те, що "західні партнери активно підштовхують її" до провокацій проти Білорусі.

• На півночі Луганщини в районі Сватового і Кремінної тривають безперервні бойові зіткнення. Лінія фронту практично стоїть на місці.

• На сході Донецької області запеклі бої точаться в районі автошляху Лисичанськ – Бахмут, та на околицях Бахмута. Російські війська намагаються взяти місто в кільце, ведуть наступальні дії на північ і на південь від міста, безперервно атакують околиці. ЗМІ повідомили про захоплення найманцями ПВК "Вагнера" села Кліщіївка на південь від Бахмута. Це відкриває їм шлях до основної траси, якою здійснюється постачання українських військ у цьому районі.

• Атаки російських військ на околицях Донецька та Авдіївки, а також на заході Донецької області успіху не мали.

• Повідомлення з лінії фронту свідчать, що командування армії РФ вирішило перевірити міцність української оборони на Запоріжжі. Генштаб повідомив, що ЗСУ відбили атаки в Малій Токмачці та Степовому. На засіданні Ставки

верховного головнокомандувача було розглянуто оперативну ситуацію на фронтах. Найгарячішим було названо саме Запорізький напрямок.

• Російські війська щодня ведуть обстріли прифронтових населених пунктів ракетами комплексів ППО С-300/С-400. Спікер командування Повітряних сил Ігнат вважає найкращим способом боротьби із цими комплексами їхнє знищення оперативно-тактичними ракетами та ударними безпілотниками.

• Командувач Оперативного командування "Південь" генерал-майор Ковальчук повідомив, що все чорноморське узбережжя перебуває під охороною для запобігання висадженню російського десанту.

1-2) Тил

• Президент Європейської Ради Мішель виступив перед депутатами Верховної Ради. Він заявив, що Росія приречена на поразку, а ЄС сповнений рішучості допомогти Україні перемогти на полі бою. Мішель наголосив, що не може бути вільної Європи без вільної України, Україна – це ЄС, а ЄС – це Україна. На засіданні були присутні посли та представники дипмісій країн-членів ЄС. Президент Зеленський відкрив табличку з ім'ям Мішеля на "Алеї сміливості", на якій увічнено імена політичних лідерів країн-партнерів, які надали Україні ключову підтримку у війні з Росією.

На спільній із Мішелем пресконференції Зеленський заявив, що Україна хотіла б бачити в 10 пакеті санкцій ЄС обмеження щодо атомної та ракетно-космічної галузей Росії.

• До Верховної Ради подано законопроєкт про заборону діяльності релігійних організацій, якими керують із Росії. Йдеться про Українську православну церкву [Московського патріархату]. Офіс генпрокурора відкрив кримінальне провадження про розпалювання релігійної ворожнечі щодо митрополита УПЦ МП Павла – намісника Києво-Печерської Лаври. Голова Української Греко-католицької церкви митрополит Святослав [Шевчук] вважає, що заборона УПЦ МП призведе до того, що вона сприйматиметься "мученицькою". Водночас він не проти отримати в управління Почаївську Лавру, якою, за його твердженням, спочатку володіли уніати, але Російська імперія заборонила уніатську церкву й передала Лавру православній церкві.

• Кабмін ухвалив рішення про створення делегації для погодження та підписання договору про приєднання до програми ЄС "Єдиний ринок". Програму розраховано на 2021–2027 роки та спрямовано на підтримку підприємництва і зміцнення стійкості секторів економіки країн-учасниць. Президент Зеленський у вечірньому відеозверненні заявив, що наразі вже є передумови, щоби розпочати переговори про членство в ЄС уже цього року.

• Пресслужба Укренерго повідомила, що попри стабілізацію ситуації, дефіцит потужності в енергосистемі ще є досить значним. Усім обленерго встановлено

ліміти споживання, застосовуються стабілізаційні вимкнення. За твердженням директора збутового підрозділу ДТЕК – компанії YASNO Коваленка, Укренерго надало Києву потужності, що покривають 60 % споживання. Коваленко констатував, що рівень оплати за електроенергію знизився проти початку війни, тому компанія спрямовує менше коштів на ремонт мереж та підтримку їх у робочому стані.

Сербія оголосила про передавання обладнання Україні для ремонту енергосистеми без оплати.

• Президент Зеленський, міністр енергетики Галущенко та голова Енергоатому Котін зустрілися з директором МАГАТЕ Гроссі для обговорення роботи місій на АЕС України та ситуації на Запорізькій АЕС. Гроссі заявив, що ситуація навколо станції гіршає, тому вважає за необхідне вжиття "проміжних заходів" для захисту ядерного об'єкта. Він наголосив, що й далі вестиме переговори з керівництвом України та Росії, оскільки, за його оцінкою, створення зони безпеки навколо АЕС "відбувається не так швидко", як він очікував.

• Міністерство інфраструктури звинуватило Росію в штучному гальмуванні руху суден "зерновим коридором". За твердженням пресслужби, у районі протоки Босфор очікують на російську "інспекцію" понад 100 балкерів. Через затримки українські порти працюють лише на половину потужності, а обсяг експорту зменшився на 3 млн т щомісяця проти вересня.

• Заступник голови Офісу президента Шурма заявив, що компанію Укрнафта було реквізовано, оскільки вона відмовилася постачати нафтопродукти української армії. Він наголосив, що єдиною причиною вилучення компаній була загроза національній безпеці. Колишній заступник голови правління Укрнафти Гез стверджує, що влада не зверталася до компанії з проханням про постачання палива, проте вона з власної ініціативи системно надавала допомогу військовим частинам та підрозділам. Гез стверджує, що інформація Шурми є або помилковою, або свідомо неправдивою.

• НАБУ та Спеціалізована антикорупційна прокуратура оголосили підозру колишньому голові Нафтогазу Коболєву за заволодіння 229 млн грн, які він отримав у 2018 р як премію за виграш у Стокгольмському арбітражі позову проти Газпрому. Сума премії перевищувала максимальну – 37,48 млн грн, які він міг отримати згідно із законом. Ба більше, він того ж року вже виписав собі премію в розмірі 12,49 млн грн за ті самі досягнення. Детективи НАБУ стверджують, що колишні керівники компанії всіляко перешкоджали розслідуванню. Вони передали платіжні документи іноземним радникам, котрі відмовлялися їх повернути. Документи вдалося вилучити лише у 2022 році, коли їх повернули компанії. Прокурор САП просить вищий антикорупційний суд заарештувати Коболєва з альтернативою внесення

застави в 365 млн грн. Коболєв заявив, що повернувся з-за кордону, щоби захистити свої права.

2. Україна та світ

• Видання Handelsblatt повідомило, що німецький концерн Rheinmetall може надати Україні понад 100 танків Leopard I, Leopard II та Challenger 1, якщо матиме дозвіл уряду Німеччини.

Майже всі фракції німецького Бундестагу відмовилися виносити на голосування пропозицію групи ХДС/ХСС про надання Україні танків Leopard II та про дозвіл третім країнам постачати ці танки. Законопроєкт про це було передано до комітету із закордонних справ для подальшого обговорення.

Настрої німецького суспільства формують ЗМІ, які не обґрунтовують потреби такого постачання, а політики лише реагують на запити своїх виборців. Результати останнього опитування, яке провела служба YouGov на замовлення агентства DPA, показали, що кількість респондентів, які не підтримують передавання Україні танків більше, ніж тих, хто схвалює ці дії. Водночас майже половина опитаних не проти того, щоб танки надавали інші країни.

Новий міністр оборони країни Пісторіус висловив упевненість у рішенні про передавання танків, проте заявив, що переговори зі США та іншими партнерами все ще тривають. Президент Штайнмаєр попередив Пісторіуса про необхідність підвищення боєздатності Бундесверу. Штайнмаєр пообіцяв і далі надавати воєнну підтримку Україні та висловив готовність країни взяти участь у її повоєнному відновленні. Водночас в інтерв'ю "Wirtschaftswoche" він підтримав обережну лінію уряду, оскільки "кожен відповідальний політик має запитувати себе, за яких умов може статися розширення конфлікту".

Міністр закордонних справ Кулеба вважає, що Україна неодмінно отримає далекобійні ракети, літаки та танки, і це є лише питанням часу. Президент Зеленський в інтерв'ю телеканалу ARD розкритикував дії уряду Шольца. Він заявив, що не вважає за прийнятне рішення Німеччини про орієнтацію на позицію інших країн, замість того, щоб розраховувати на власні можливості. Зеленський наголосив, що доки німецькі політики ведуть дискусії, в Україні щодня вмирають люди. Він повторив, що Україні танки необхідні для деокупації власної території, а не для нападу на Росію. На пресконференції з головою Європейської Ради Мішелем президент заявив, що багато країн Європи готові надати танки й очікують лише на дозвіл від країни-виробника.

• Пентагон оголосив про надання Україні ще одного пакета воєнної допомоги вартістю $2,5 млрд. Україна отримає 59 БМП Bradley, 90 БТР Stryker, 53 бронемашин із посиленим мінним захистом (MRAP), 350 позашляховиків HMMWV, 8 систем ППО Avenger, протирадіолокаційні ракети HARM, боєприпаси HIMARS, прилади нічного бачення, артилерійські та стрілецькі боєприпаси, іншу амуніцію та допоміжне обладнання.

До пакета не увійшли далекобійні ракети ATACMS та танки. За твердженням заступниці міністра оборони Сінгх, Пентагон вважає, що передавання танків наразі "просто не має сенсу".

За інформацією "Голосу Америки", американська адміністрація веде діалог із 9 країнами Латинської Америки про передавання Україні зброї радянського зразка в обмін на постачання техніки зі США. Ці країни через західні санкції мають труднощі з отриманням із Росії запчастин до радянської техніки, і це створює проблеми з підтриманням її в боєздатності.

Держсекретар Блінкен заявив, що зупинити війну може тільки РФ, і доки цього не сталося, США будуть разом з Україною – стільки, скільки потрібно.

Нижня палата парламенту Нідерландів підтримала передавання Україні комплексу ППО Patriot. Міністр оборони країни Оллонгрен повідомила про готовність уряду сплатити постачання Україні танків Leopard II у разі, якщо буде отримано дозвіл від Німеччини. Ця операція могла б бути здійснена за схемою, за якою Україна отримала танки Т-72 від Чехії. Оллонгрен висловила сподівання, що країнам ЄС вдасться домовитися про постачання танків Leopard II. Прем'єр-міністр Рютте висловив сподівання, що США та ЄС зможуть довести до успішного кінця діалог щодо цього постачання. Міністр закордонних справ Хукстра заявив, що уряд країни потенційно готовий обговорити надання винищувачів F-16, якщо про це буде запит від української влади.

Міністерство оборони Фінляндії анонсувало пакет допомоги Україні на суму €0,4 млрд. Разом із попередніми постачаннями вартість наданого обладнання складе €0,59 млрд. Швеція готова, у разі потреби, швидко компенсувати техніку, що буде надано. Склад пакета допомоги не оголошено з огляду на заходи безпеки, проте до нього не увійшли танки Leopard II, рішення про передавання яких буде ухвалено окремо.

• Міністри та топчиновники міністерств оборони Великої Британії Естонії, Латвії, Литви Польщі, Словаччини, Чехії, Данії та Нідерландів провели зустріч у столиці Естонії та підписали "Талліннську декларацію" про надвеликий пакет воєнної допомоги ЗСУ. Документ закликає інші країни НАТО якнайшвидше надати допомогу Україні для її перемоги над Росією на полі бою.

Польща пообіцяла надати Україні самохідні гаубиці AHS Krab, зенітні гармати С-60 та боєприпаси до них. ВСУ вже передано 42 БМП, На полігонах країни проходять вишкіл два українські мотострілецькі батальйони. Уряд Польщі готовий передати роту танків Leopard II та 1000 снарядів до них, але лише у складі ширшої коаліції. Прем'єр-міністр Моравецький заявив, що країна готова передати танки Україні, причому, з його слів, згода Німеччини може бути вторинною. Він вважає головною метою об'єднання зусиль багатьох країн Європи для якнайшвидшого постачання сучасної техніки Україні,

насамперед, танків. Моравецький наголосив, що від цього залежить здатність ЗСУ боронити свободу країни, а відтак і безпеку всієї Європи.

Міністр оборони Великої Британії Воллес повідомив про намір країни передати Україні ще 600 ракет Brimstone. Воллес наголосив, що Захід зберігає єдність проти агресії Росії, а союзники мають спільні плани "на довготривалу перспективу". Міністр закордонних справ Клеверлі повідомив, що країна надасть Україні ще 100 тис. артилерійських снарядів на додаток до 300 тис., які вже передано ЗСУ "щоби виконати обіцянку про підтримку України до її повної перемоги".

Литва оголосила, що в пакеті допомоги ЗСУ отримає 2 вертольоти Мі-8, зенітні гармати L-70 та боєприпаси до них.

Естонія передає "десятки" 155-мм та 122-мм гаубиць, тисячі снарядів, вантажівки для транспортування гармат та боєприпасів, сотні протитанкових гранатометів Carl Gustaf та понад тисячу ракет до них на рекордну для країни суму $113 млн. Естонія надала Україні воєнну допомогу вартістю $0,37 млрд.

• За інформацією польської радіостанції RMF FM, Угорщина заблокувала виділення Україні 7 траншу воєнної допомоги Європейського фонду миру в розмірі €500 млн, що викликало обурення серед представників інших країн ЄС, оскільки ці дії є вигідними лише Росії. Угорський уряд блокує всі санкції, а також надання допомоги Україні, проте ЄС уже знайшов протиотруту цим діям.

• Президент Зеленський, на "Українському сніданку" на Всесвітньому економічному форумі в Давосі заявив, що партнери добре розуміють необхідність оборони об'єктів української інфраструктури. З його слів, Росія постійно атакує українську енергосистему та застосовує вже не десятки, а сотні ракет та дронів. Україна надала партнерам перелік необхідних озброєнь для оборони своєї території, які є на складах та на озброєнні їхніх армій. Він наголосив: "Хочете допомогти – допоможіть. Без діалогу. Просто допоможіть". Зеленський заявив, що Україна має намір деокупувати всі свої території, включно з Кримом, для чого їй потрібні важкі озброєння. Він не розуміє, з ким можна говорити про мир у Росії, з тих хто приймає рішення, ба більше, не впевнений, чи живий Путін.

Прессекретар російського президента Пєсков заявив, що Путін та Росія для Зеленського є великою проблемою і йому хотілося б, щоб їх не було. Проте й Росія, і Путін є і будуть далі, тому Україні "доведеться відмовитися від усього антиросійського", і чим швидше, "тим це буде краще для самої України".

Прем'єр-міністр Іспанії Санчес вважає, що для завершення війни в Україні потрібно вести переговори з усіма сторонами, російським президентом тощо.

Президент Франції Макрон знову заявив про необхідність діалогу з Росією, водночас, повідомив, що останніми тижнями не зв'язувався з російським президентом.

Міністр закордонних справ Туреччини Чавушоглу стверджує, що Україна та Росія вже наближалися до укладення угоди про припинення вогню, проте зараз війна затягнулася і умови змінилися. Він знову наголосив, що ні Україна, ні Росія не мають достатніх коштів для перемоги у війні.

• Російський міністр закордонних справ Лавров на зустрічі з президентом Білорусі Лукашенком заявив, що РФ зробить геть усе можливе для "протверезіння" НАТО та ЄС. Він підкреслив, що Росія та Білорусь мають спільну позицію, що саме потрібно робити, щоби двом країнам "не загрожували сусіди – будь то Україна чи хтось ще".

Російські ЗМІ та телеграм-канали повідомили, що в Москві на дахах адмінбудівель, зокрема, на даху Міністерства оборони, розміщено зенітні ракетно-гарматні комплекси "Панцир-С1". Ще один такий комплекс розміщений неподалік резиденції російського президента Путіна в Підмосков'ї. У різних районах російської столиці, у житловій забудові тощо, зафіксовано комплекси ППО С-400. Також влада Москви непублічно розконсервувала бомбосховища.

Колишній прем'єр-міністр Великої Британії Джонсон на форумі в Давосі заявив, що президент Путін намагається показати війну в Україні як "ядерне протистояння між НАТО й Росією" і лякає Захід загрозою застосування ядерної зброї. Джонсона переконаний, що Путін ніколи її не застосує, оскільки Індія та Китай одразу ж відвернуться від нього, і це призведе до повного економічного паралічу Росії. Джонсон закликав Захід відмовитися від страху та фокусування на Путіні й надати Україні якнайбільше зброї, щоби вона змогла захистити себе від агресії.

• Видання The Washington Post повідомило, що минулого тижня Київ таємно відвідав директор ЦРУ Бьорнс. Він зустрівся з президентом Зеленським і повідомив йому можливі плани Росії на найближчі тижні та місяці.

• Глава Військового комітету НАТО адмірал Бауер вважає, що Росія загрожуватиме Альянсу навіть після поразки в Україні. Він підкреслив, що російське керівництво намагатиметься відновити втрачене, модернізувати техніку та зробить стратегічні та тактичні висновки з конфлікту.

• Чиновник угорського міністерства закордонних справ Менцер закликав владу України "припинити звірства" проти угорців та скасувати антиугорські рішення. Йдеться про зняття угорських прапорів із двох державних установ на Закарпатті.

• Європарламент ухвалив резолюцію із закликом створити міжнародний трибунал для судового переслідування президентів РФ та Білорусі та всього військово-політичного керівництва цих країн. Резолюція не є обов'язковою, проте вона може мати наслідком певні кроки Єврокомісії та інших структур ЄС для створення подібного трибуналу. Глава парламенту Метсола заявила, що резолюція є потужним сигналом Росії щодо неминучої відповідальності за воєнні злочини.

• Мін'юст США повідомив про плани розпочати найближчими місяцями передавання Україні заарештованих російських активів відповідно до закону, який ухвалено Конгресом, крім тих, що було вилучено через порушення режиму експортного контролю.

• ЄС зажадав від Росії повернути незаконно затриманих у квітні 2022 р. 3 співробітників ОБСЄ та вкрадені автомобілі місії.

• Міністр закордонних справ Ірану Амір-Абдоллахіян заявив, що влада країни не визнає анексії Росією Криму, Донбасу та південних областей України. Він наголосив, що дії РФ не мають метою розв'язання конфлікту, а Іран визнає суверенітет і територіальну цілісність України. У середу про це ж заявив і президент Сербії Вучич, попри те, що країна також пливе у фарватері російської політики. Вучич на Всесвітньому економічному форумі в Давосі визнав, що країна "втратила запал" щодо вступу до ЄС.

• Президент Молдови Санду оголосила, що запросила в західних союзників системи ППО та радіолокації на тлі спроб Росії дестабілізувати ситуацію в країні.

• Франція заморозила кошти російського пропагандистського каналу RT (Russia Today), що може заблокувати його роботу. Мовлення каналів RT та Sputnik було припинено в березні 2022 р, проте їхні офіси залишилися у Франції і далі виробляли контент для франкомовних країн Африки.

• Всупереч серйозним втратам авіації в Україні, Росія і далі постачає своїм партнерам бойові літаки та гелікоптери. Режиму Малі передано 8 штурмовиків Су-25 та 2 вертольоти Мі-8, а також навчально-бойовий літак чеського виробництва L-39 Albatros.

• Південно-Африканська республіка повідомила про проведення спільних із РФ та Китаєм військово-морських навчань поблизу свого узбережжя. Подібні навчання вже відбулися у 2019 році.

• Чисельність населення Німеччини за 2022 р. зросла на 2 % проти 2021 року через міграцію та біженців з України. Чисельність корінного населення скорочується рік у рік, тому країна потребує "свіжої крові". На відміну від мігрантів із країн Африки та Близького Сходу, українські громадяни мають

гарну кваліфікацію та є вкрай цінним "людським капіталом", тому країна зацікавлена в тому, щоб вони залишилися назавжди.

***

№ 1.213

Давос 2023

2023-01-20

Максименко

Оце така розкадровка вийшла. Гундосе чмо весь час очі прикривало, нібито воно дуже стомлене. Здавалося, що воно зараз засне. Це кадри тільки з першої хвилини. Там взагалі всього чотири хвилини відео, і він майже весь час з прикритими бельками.

Ну що, погнали.

1. Про Крим

🐸 «Крим це наше море і наши гори. Дайте нам вашу зброю, ми повернемо наше»

2. Про путіна з лопатою

🐸 «Прірва між нашими державами велика глибока, але ми всі повинні усвідомлювати, що прірва ця вона не штучна. Її вони викопали, саме путін стоїть з цією лопатою і залишиться з цією лопатою в історії світу»

Далі було запитання:

– Є люди, що чекають переговори мирні. Що ви можете сказати цим людям?

🐸 «Ну це ж не кіно, що вони очікують початок сеансу. Це велика трагедія.

Ми не можемо так відноситись до просто мирні перемовини, перемовини про що?

Мирні перемовини, перемови це не мир його треба усвідомлювати сторонам...

І сьогодні я не зовсім розумію з ким говорити і про що говорити.

Я не впевнений, що той президент Росії, який іноді з'являється… там... телевізійники зрозуміють - на хромакеї, так десь він з'являється, я не зовсім розумію, що це він є.

Я не зовсім до кінця розумію, що він живий, або це він приймає рішення, або хто там приймає рішення. Що за коло осіб? В мене немає такої інформації.

Я не зовсім розумію як можна пообіцяти європейським лідерам одне, а на другий день почати повномасштабне вторгнення в державу.

Я не зовсім розумію з ким ми маємо справу, тому коли ми, ми кажемо перемовини мирні перемовини…

я не зовсім розумію з ким, це те самé як ми з вами зараз спілкуємось - ви точно знаєте хто я, а я точно знаю хто ви...

Тут такого немає.

Мені здається спочатку росія повина знайти когось, а потім запропонувати щось»

***

№ 1.214

Оцінка російської наступальної кампанії – 19 січня

Переклад – ISW Українською

1. Посадовці кремля продовжують проводити зустрічі з керівництвом білорусі на високому рівні; ця діяльність може створити умови для російського нападу на Україну з білорусі – хоча не обов'язково в найближчі тижні і не факт, що це взагалі станеться.

19 січня міністр оборони росії сергій шойгу та міністр оборони білорусі віктор хренін під час телефонної розмови обговорили двостороннє військове співробітництво, реалізацію невизначених заходів стратегічного стримування та «хід підготовки» спільного російсько-білоруського регіонального угруповання військ.

Міністр закордонних справ росії сергій лавров 19 січня зустрівся з президентом білорусі олександром лукашенком у мінську та обговорив невизначене російсько-білоруське «спільне бачення» війни росії в Україні. Із міністром закордонних справ білорусі сергієм алєйніком лавров обговорив, як росія і білорусь можуть перемогти у триваючій гібридній війні Заходу проти їх держав. Сторони підписали меморандум про співпрацю щодо «забезпечення біологічної безпеки». Цей меморандум може бути важливим індикатором активізації існуючої російської інформаційної операції, що звинувачує Україну у буцімто розробці хімічної та біохімічної зброї у нібито фінансованих США біолабораторіях в Україні; це було одним з приводів кремля для вторгнення в лютому 2022 року.

2. Найбільш небезпечний план дій росії – нова атака на Україну з білорусі на початку 2023 року – з огляду на нинішню військову активність росії в білорусі здається малоімовірним. Більш вірогідною реалізація такого плану виглядає наприкінці 2023 року.

російські війська, які зараз дислокуються в білорусі, проходять тренувальні ротації та передислоковуються у зону бойових дій на сході України. Немає спостережуваних ознак того, що російські сили в білорусі мають командні та контрольні структури, що були б необхідними для нападу на Україну взимку або навесні 2023 року, про який українці попереджали наприкінці 2022 року.

Видається більш імовірним, що російські війська можуть створювати умови для нового нападу на Україну з боку білорусі наприкінці 2023 року. Так, українська розвідка нещодавно повідомила про те, що росія і білорусь планують провести масштабні навчання («Захід-2023» та «Щит союзу-2023»), імовірно, у вересні 2023 року.

Отже, ISW коригує свій прогноз: поточна оцінка найбільш небезпечного плану дій – це напад росії на Україну з території білорусі наприкінці 2023 року. Це не просто відтермінування часових рамок для попереднього плану

дій. Це абсолютно новий план дій, оскільки він відбуватиметься за інших обставин. З одного боку, росія завершить щорічний цикл призову 2022 року, обробивши «осінніх» мобіків, та перебуватиме у фазі весняного призову 2023 року – плюс цілком можливо, що до осені 2023 року вона завершить одну або декілька додаткових мобілізацій. Відкладання цього плану може дозволити російській військовій промисловості достатньо підготуватися і сформувати більшу частину необхідного для нового вторгнення з білорусі матеріального забезпечення, ніж росія може надати цієї зими.

ISW оцінює, що напад росії на Україну з боку білорусі цієї зими залишається дуже малоймовірним сценарієм у конусі прогнозу; напад восени 2023 року – малоймовірним, але більш ймовірним.

3. Ультранаціоналістичні російські мілблогери продовжують критикувати ідею нападу російських військ на Україну з білорусі.

Мілблогери продовжують негативно реагувати щоразу, коли спливає думка про напад російських військ на Україну з білорусі. Один мілблогер заявив, що ідея значного розширення фронту з урахуванням білорусі погана для росії – після скорочення лінії фронту через відхід росії з правобережної Херсонщини бойові характеристики російських військ покращилися. Цей мілблогер стверджує, що російські сили не мають можливостей відкривати кілька напрямків просування вглиб України, як це пробували робити на початку 2022 року, і виступає за те, щоб росія віддала пріоритет відновленню потужних регулярних військ, здатних боротися з НАТО.

4. лавров агресивно висловився убік Організації з безпеки та співробітництва в Європі (ОБСЄ) і підкреслив, що кремль ніколи не підтримає третю угоду на кшталт «мінських».

лавров звинуватив НАТО і Європейський Союз у використанні ОБСЄ проти росії. Він брехливо заявив, що ОБСЄ погодилася з «мінськими угодами» – провальними угодами про припинення вогню, що їх кремль змусив прийняти Україну в 2014-2015 роках; вони передбачали серйозні політичні поступки, що підривають суверенітет України – тільки щоб виграти час для підготовки до війни проти росії. лавров звинуватив невідомих співробітників Спеціальної моніторингової місії ОБСЄ в Україні в допомозі Україні у проведенні воєнних операцій проти мирного населення на Донбасі.

ОБСЄ була ключовою нейтральною стороною в імплементації перших двох «мінських» угод у 2014 та 2015 роках. Агресія лаврова щодо ОБСЄ вказує на небажання москви у майбутньому серйозно співпрацювати з цією організацією, що було б необхідним для чергового припинення вогню а-ля «мінські угоди».

Різкість лаврова також могла бути спробою виправдати незаконне захоплення російськими військами позашляховиків ОБСЄ для підтримки бойових дій у Луганській області.

5. лукашенко продовжує балансувати проти кремля, позиціонуючи білорусь як суверенного члена в союзній державі, де домінує росія.

У новині про лукашенкову зустріч з лавровим йдеться, що вони разом визначили неконкретизовані напрямки співпраці для «збереження суверенітету двох країн у всіх відносинах». Ця риторика узгоджується з давніми спробами лукашенка уникнути втрати суверенітету білорусі в союзної держави, де все контролює кремль.

6. кремль активізує інформаційну операцію з просування фальшивого наративу про ескалацію війни, якщо Україна отримає зброю, здатну вразити російські сили в окупованому Криму.

19 січня речник кремля дмитро пєсков відреагував на повідомлення «New York Times» про те, що офіційні особи США розглядають можливість надання Києву зброї, здатної вражати російську військову інфраструктуру в окупованому Криму та на півдні України. пєсков заявив, що якщо Захід надасть Україні зброю далекої дії, яка може загрожувати російським силам у Криму, то це виведе «конфлікт на новий якісний рівень, що не піде на користь глобальній та загальноєвропейській безпеці». Він додав, що навіть розмова про надання такої зброї є «потенційно надзвичайно небезпечною», але потім зазначив, що в України вже є зброя, якою вона завдає ударів по окупованих територіях.

Крим юридично є українською територією, і Україна має право наносити удари по російських військових цілях у Криму відповідно до законів і норм збройного конфлікту. Згідно з міжнародним правом і нормами, Україна також має право атакувати цілі в росії, оскільки країна-загарбник не зберігає права мати на своїй території місця, що не можуть стати військовими цілями.

7. Погрози пєскова є частиною російської ІПСО, покликаної перешкодити західній підтримці України, і не відповідають реальним можливостям росії щодо ескалації проти Заходу.

У минулому офіційні особи кремля вже робили подібні погрози у відповідь на окрему західну допомогу Україні в галузі безпеки; ймовірно, вони робитимуть це і надалі. Проте російські сили не мають можливостей для ескалації воєнних зусиль в Україні і, безумовно, в нинішньому стані не здатні проводити успішні регулярні воєнні операції проти Заходу і НАТО. росія серйозно послабила свою військову позицію проти НАТО, розгорнувши підрозділи та техніку, у тому числі системи протиповітряної оборони, подалі від НАТО і в Україні; вона зазнала жахливих людських і матеріальних втрат.

кремль ніколи не оцінював, що може перемогти НАТО у звичайній війні; більше того, ця оцінка була в основі його доктрини гібридної війни.

кремль прагне мінімізувати західну військову допомогу Україні, роздмухуючи тему ескалації, яку росія не зможе здійснити. Теорія перемоги російського президента володимира путіна, імовірно, обумовлена його бажанням змусити свій народ воювати, і сподіванням, що росіяни «переживуть» готовність Заходу підтримувати Україну.

8. Також дуже малоймовірно, що кремль застосує ядерну зброю в Україні і надзвичайно малоймовірно, що він застосує її проти Заходу – незважаючи на те, що всі вже втомилися від постійних російських загроз ядерної ескалації.

Заступник голови ради безпеки росії дмитро медведєв, рефлексуючи на заплановану на 20 січня зустріч командування НАТО в Німеччині, 19 січня заявив, що західні посадовці не розуміють, що «поразка ядерної держави у звичайній війні може спровокувати спалах ядерної війни». Він наголосив, що «ядерні держави [як російська федерація] не програвали великі конфлікти, від яких залежить їх доля».

медведєв регулярно робить перебільшені та провокативні вкиди, у тому числі погрози ядерної ескалації, на підживлення російських ІПСО із послаблення підтримки України Заходом. Вони не відповідають фактичній позиції кремля щодо війни в Україні. Постійно підбурювальні вислови медведєва можуть свідчити про те, що кремль заохочує його використовувати екстремістську риторику, яка має на меті налякати й стримати Захід від надання подальшої військової допомоги Україні через побоювання ескалації з росією. Або ж ця екстремістська риторична модель – його самодіяльність.

ISW продовжує оцінювати, що російські офіційні особи не мають наміру використовувати ядерну зброю в Україні чи деінде, і уж точно не у відповідь на надання окремих систем озброєння.

9. Президент росії володимир путін все більше стає на бік противників хазяїна групи «вагнер» євгена пригожина, – імовірно, намагаючись зменшити вплив останнього в росії.

18 січня 2023 року путін, вперше від початку березня 2022 року, зустрівся з губернатором санкт-петербурга олександром бєгловим – одним із відкритих ворогів пригожина, – щоб обговорити роль санкт-петербурга у воєнних діях росії. бєглов заявив, що його адміністрація сформувала три добровольчі батальйони, які підтримають вторгнення росії в Україну в рамках західного військового округу рф.

Раніше ISW повідомляв, що пригожин розпочав інтенсивну кампанію звернень до чиновників держдуми росії з проханням усунути бєглова з

посади. Він навіть закликав генеральну прокуратуру росії розслідувати справу щодо державної зради бєглова за те, що той не надав належної підтримки російським воєнним зусиллям. Улітку 2022 року підконтрольні пригожину видання публікували статті-викриття, в яких стверджувалося, що бєглов навмисно перешкоджав рекламній діяльності щодо набору людей у три місцеві добровольчі батальйони. Також пригожин заявляв, що допомагав бєглову в агітації на посаду губернатора, і стверджував, що це він зробив кар'єру бєглова та вніс низку пропозицій щодо покращення його управління.

Показова зустріч путіна з бєгловим та конкретне обговорення внеску бєглова у воєнні дії кидає прямий виклик постійним зусиллям пригожина взяти під контроль бєглова і санкт-петербург. Також путін нещодавно призначив колишнього командувача центральним військовим округом, генерал-полковника олександра лапіна начальником штабу сухопутних військ росії, – незважаючи на те, що Лапіна серйозно критикує фракція «силовиків», відомим членом якої є пригожин. Окрім цього, путін подвоїв офіційну риторику про те, що лише російські війська сприяли захопленню Соледара Донецької області, відкидаючи заяви пригожина, що тактичну перемогу здобули бойовики «вагнера». Імовірно, путін намагається зменшити популярність пригожина на користь новопризначених професійних російських військових та урядовців.

10. Однак пригожин продовжує розповідати про тактичні успіхи групи «вагнер» для підвищення власної ваги, – імовірно, поглиблюючи протистояння з міністерством оборони росії за вплив у російському інформаційному просторі.

19 січня пригожин заявив, що підрозділи «вагнера» захопили Кліщіївку Донецької області, і наголосив, що за тактичні просування на півдні від Бахмута відповідальні виключно сили «вагнера». Ця заява є першим випадком, коли пригожин особисто повідомив про можливий тактичний успіх росії, – скоріше за все, з метою просувати себе як незалежного успішного лідера воєнного часу.

російські джерела в основному відреагували на заяву пригожина так, ніби це було офіційне підтвердження того, що російські війська взяли село. Заява пригожина викликала широку дискусію серед російських мілблогерів про оперативне значення захоплення росією цього населеного пункту.

Повідомлення російського міноборони щодо захоплення 18 січня села Сіль поблизу Соледара викликало набагато менше розмов та ажіотажу серед російських мілблогерів. Раніше міноборони намагалося применшити причетність ПВК «вагнер» до взяття села Сіль, називаючи «вагнерівців» «добровольцями десантно-штурмових загонів».

Міністерство оборони росії у своїх звітах про російські операції почало використовувати більш конкретні визначення для російських підрозділів.

Імовірно, це робиться для того, щоб посилити роль міноборони у тактичному прогресі та знівелювати твердження пригожина про те, що група «вагнер» є єдиною російською силою, що здатна забезпечити цей прогрес в Україні.

Схоже, кремль усвідомлює, що нещодавні заяви пригожина про тактичний успіх «вагнерівців» мали більший ефект у російському інформаційному просторі, ніж його власні потуги зобразити російську армію як ефективну бойову силу.

11. Є повідомлення про заяву начальника генштабу росії генерала армії валерія герасимова про те, що група «вагнер» не входить до структури збройних сил.

герасимов нібито відповів офіційним листом від 29 грудня 2022 року на запит депутата мосміськдуми євгена ступіна про статус групи «вагнер.» та її «оперативну взаємодію» із зс рф; цей лист ступін оприлюднив у своєму Telegram 19 січня. За словами депутата, він отримав численні скарги від своїх виборців, родичі яких служать у загонах Вагнера, що вони не можуть зв'язатися з офіційними особами, які б сконтактували їх із членами сім'ї на передовій. У листі герасимов зазначив, що «організація під назвою «ПВК вагнер» не входить до структури зс рф», а «міністерство оборони росії не несе відповідальність за військовослужбовців групи «вагнер». ступін стверджує, що лист справжній, хоча ISW не має незалежного підтвердження цих слів.

Є чіткі докази того, що група «вагнер» діяла під керівництвом російського командування. Розслідування Bellingcat виявило, що засновник «вагнера» дмитро уткін разом з іншими військовими розвідниками у 2015 році підпорядковувався нинішньому командувачу західним військовим округом генерал-лейтенанту євгену нікіфорову, коли той був начальником штабу 58-ї загальновійськової армії росії. Міністерство оборони росії 13 січня заявило, що російські війська діяли спільно з групою «вагнер» для захоплення Соледара.

ISW оцінює, що лист герасимова, очевидно, є як мінімум черговою явною спробою російського уряду підірвати вплив пригожина. Його «вчасна» публікація варта уваги в цьому плані. З одного боку, 11 січня герасимова було призначено головнокомандувачем російських військ в Україні, а з іншого – публікація ступіним листа майже місячної давнини відбувається в розпал узгодженої кремлем кампанії з підрізання крил пригожину.

✅ Ключові події:

1) Посадовці кремля продовжують проводити зустрічі з керівництвом білорусі на високому рівні; ця діяльність може створити умови для російського нападу на Україну з білорусі – хоча не обов’язково в найближчі тижні і не факт, що це взагалі станеться.

2) Найбільш небезпечний план дій росії – нова атака на Україну з білорусі на початку 2023 року – з огляду на нинішню військову активність росії в білорусі здається малоімовірним. Більш вірогідною реалізація такого плану виглядає наприкінці 2023 року.

3) Ультранаціоналістичні російські мілблогери продовжують критикувати ідею нападу російських військ на Україну з білорусі.

4) Міністр закордонних справ росії сергій лавров агресивно висловився убік Організації з безпеки та співробітництва в Європі (ОБСЄ) і підкреслив, що кремль ніколи не підтримає третю угоду на кшталт «мінських».

5) лукашенко продовжує балансувати проти кремля, позиціонуючи білорусь як суверенного члена в союзній державі, де домінує росія.

6) кремль продовжує поширювати фальшивий наратив про ескалацію війни, якщо Україна отримає зброю, здатну вразити російські сили в окупованому Криму.

7) Екстремістський союзник Кремля знову бовкнув про ядерну ескалацію, щоб відлякнути західних політиків від надання додаткової військової допомоги Україні.

8) Президент росії володимир путін все більше стає на бік противників хазяїна групи «вагнер» євгена пригожина, – імовірно, намагаючись зменшити вплив останнього в росії.

9) пригожин продовжує свої розповіді про тактичні успіхи групи «вагнер» для підвищення власної ваги, – імовірно, поглиблюючи протистояння з міністерством оборони росії за вплив у російському інформаційному просторі.

10) Начальник російського генштабу генерал армії валерій герасимов, схоже, офіційно заявив, що група «вагнер» не входить до структури збройних сил росії, і що російські військові не співпрацюють з «вагнерівцями» – незважаючи на численні докази протилежного.

11) Повідомляється, що українські війська продовжують контрнаступальні операції поблизу Сватового, а російські сили обмежено контратакують біля Кремінної.

12) російські джерела стверджують, що в ході наступальних операцій навколо Соледара, Бахмута та Авдіївки росіяни захопили Кліщіївку

13) російські джерела стверджують, що росіяни вели локалізовані наступальні дії в Запорізькій області.

14) Повідомляється, що російські чиновники продовжують підготовку до другої хвилі мобілізації.

15) Можливо, українські партизани здійснили обстріл саморобними вибуховими пристроями в Запорізькій області.

***

№ 1.215

Что мешает нам побеждать

2023-01-20

Arty Green

С весны прошлого года несколько раз порывался, но так и не брался за этот текст. Есть веские аргументы не публиковать в публичном пространстве тексты подобного содержания. Но наступил момент, когда замалчивать эту тему, обсуждая ее только "в личке", становится слишком опасно. Единственно, оставлю текст без конкретных примеров и имён. Отложим это на "после войны".

Речь о самом слабом звене в нашей армии – старшем и высшем командном составе (комбриги – командующие оперативно-стратегических объединений).

Так сложилось, что именно это звено по большей части досталось нам из ВСУ 1991-2013 годов и несет в себе все недостатки и пороки, присущие ВСУ того периода. К сожалению, за 2014-2022 годы мало что поменяли в этой среде. Речь о деловых и моральных качествах присущих этой "касте". Но с 2014-го в армии стало появляться (и оставаться) достаточно много офицеров, движимых действительно патриотическим соображениями, что существенно повысило качество офицерского корпуса.

На мой взгляд, на данный момент две первые позиции в ВСУ (Главком и НГШ) занимают одни из лучших представителей старой "касты", но, по моим наблюдениям, с момента их назначения качественного изменения в старшем/высшем командном звене так и не произошло. Главком в своем интервью озвучил, что снял 10 генералов, а было бы лучше, если бы он оставил 10 генералов…, еще лучше 5. И этот "лоялизм" Главкома к своей "касте" крайне негативно влияет на ход войны. Попробую тезисно изложить свои соображения, что и почему критично и важно исправлять. Тезисно.

1. Система ценностей

Подавляющему большинству командиров/командующих старшего/высшего звена характерно острое желание угодить "старшему начальнику" во что бы то ни стало. В жертву этому желанию идет всё, включая личное мнение/видение, эффективность боевых операций и даже ничем не оправданные высокие потери наших Воинов. Пока жизнь наших солдат для командиров/командующих не станет важнее их карьеры, мы будем продолжать нести ничем не оправданные высокие потери. По моим оценкам, от трети до половины наших потерь связано именно с этой проблемой. В основном, из-за плохо подготовленных/продуманных атакующих действий или попыток удержать крайне невыгодные для обороны позиции, чтобы просто выполнить команду "старшего начальника". Причём, понесенные при этом высокие потери как правило рассматриваются "старшими начальниками" как доблесть их подчинённых, а должны рассматриваться как некомпетентность, если не воинское преступление. Тут приходит на ум правильная фраза одного американского адмирала: "Если подчиненный всегда соглашается с начальником – он бесполезная часть организации". А применительно к войне, не бесполезная, а очень вредная и опасная.

Еще один штрих этой "касты".

К сожалению, **командиры/командующие звена от комбрига и выше крайне редко своими глазами видели местность, в которой ведут бои их подчиненные.** А без визуализации, по картам (в т.ч. спутниковым) и видео с беспилотников крайне сложно оценить, какие рубежи являются удобными для обороны, где должны находится боевые порядки, а в случае планирования наступательных действий, где и как необходимо атаковать.

За 11 месяцев войны я ни разу не встречал командиров старше комбатов в тех местах, откуда хоть что-то можно разглядеть, хотя ежедневно наматываю сотни километров в этих самых районах.

Конечно, есть исключения, но мне они не попадались.

Хотя нет, одна из бригад, чью боевую работу я наблюдал, действовала настолько эффективно, что комбриг наверняка неоднократно своими глазами видел полосу своей бригады, подавая правильный пример подчиненным. Только одна бригада из пары десятков, в полосе которых мне приходилось работать!

Что это? Трусость? **"Политкорректно" назовём это перекосом в сторону личной безопасности за счет эффективности боевого управления.**

Комбригам и командующим совершенно не обязательно постоянно находиться на переднем крае, но хорошо представлять особенности местности, где воют его подчиненные, они просто обязаны. А командующий (вплоть до оперативно-стратегических объединений) обязан своими глазами увидеть хотя бы местность, где он планирует какие-то активные действия или наметился серьёзный кризис.

Кроме того,

> **— такие "вылазки" на передний край дадут командующим возможность лично оценить степень боеспособности подразделений переднего края (резерва), чтобы не ставить заведомо невыполнимые задачи и избегать "внезапных" провалов линий обороны.**

Как это неоднократно случалось на этой войне именно по этой причине, а не по причине "трусости" отдельных батальонов/бригад.

Просто не стоит ожидать от подразделений большего, чем то, на что они способны. Ну и повышать их боеспособность, конечно, в том числе своевременными кадровыми решениями.

2. Деловые качества

Я уже написал выше, почему **старшие офицеры (генералы) ВСУ имеют недопустимо низкую для этого звена общую эрудицию.**

Да просто недопустимо низкая престижность воинской службы в Украине до 2014-го года абсолютно не благоприятствовала тому, чтобы в армию шли и оставались служить лучшие. Так сложилось. Такое уж у нас "наследство" от довоенного ВСУ.

Единицы из звена полковник+ имеют эрудицию и интеллект, не говоря уже о лидерских качествах, соответствующие их высокому званию.

И то, **для меня загадка, как они вообще в те годы сохранились в ВСУ.**

> — Если сейчас провести тотальный тест среди офицеров/генералов хотя бы на IQ и снять с должностей полковник+ офицеров, показавших балл ниже среднего по офицерскому корпусу, уверен, освободится под 80% должностей от комбрига и выше.

Это огромная проблема, которая сейчас не решена, и она, по моим оценкам, **обходится нам почти так же дорого, как и перекосы в системе ценностей командиров/командующих**.

Но,

> **— "каста" не готова расставаться со своими привилегиями даже в период войны за выживание Нации! "Обязательные" ступеньки карьеры, бесполезные корочки академий, наличие "военной бижутерии" на кителе, и прочая лабуда не дает возможности быстро продвигать лучших.**

Да и лучшие редко удобны нынешнему старшему командному составу. Вечно у них какое-то свое мнение, постоянно чего-то им не хватает или что-то нужно. И вообще, не проявляют "должного уважения" к старшим начальникам. "Должного уважения" в понимании самих "старших начальников". Какой-то замкнутый круг. "Каста", в которую просто не пробиться действительно лучшим офицерам.

Тут стоит вспомнить примеры из истории, когда в критические для стран моменты лучшими полководцами становились буквально вчерашние младшие офицеры, а порой и сержанты.

Но, видать,

у нас еще не настолько "критический момент".

> 1) Хотя, на самом деле, дело-то не только в возрасте и сроке службы.
>
> 2) Знаю массу примеров, когда относительно молодые офицеры являются носителями тех же порочных черт "касты старших начальников", ну, и делают успешную карьеру, разумеется.

По моему глубокому убеждению, основанному на личных наблюдениях за последние 11 месяцев войны,

> 1) **если наша армия не начнет решать описанные выше проблемы, мы сильно рискуем не победить в этой войне**, а зависнуть в некой форме "пата", по причине того, что
>
> 2) **из-за бездарности наших полководцев растратим ресурс, который нам не смогут восполнить союзники**.

Этот ресурс - наши Воины, которые готовы иди в бой за свою Страну. Это самый бесценный и невосполнимый ресурс, необходимый нам для Победы. **И никакие "сталинские" законы не сделают из новых "мобиков" таких Воинов, скорее наоборот.** К тому же, большинство мотивированных Воинов нашло себе место в строю в первые недели вторжения. К сожалению, многих из них уже нет с нами…

Нам нужны полководцы, которые смогут сберечь этот бесценный ресурс для нашей Победы. И после Победы вернут как можно больше наших Воинов их семьям.

***

№ 1.216

Тилові пацюки Міноборони під час війни «пиляють» на харчах для ЗСУ більше, ніж за мирного життя

2023-01-21

Трапилося найгірше, хоч і передбачуване

АВТОР

Юрій Ніколов

Журналіст і засновник проекту “Наші гроші”, Україна

Наперед вибачаюся перед читачами за завданий біль. Але насправді вибачатися повинне ***Міністерство оборони*** Олексія Резнікова, **яке під час великої війни, схоже, збільшило апетити щодо розкрадань**. Я ж лише розказую про дії тиловиків, які, на мій погляд, спрямовані на підрив боєздатності держави.

У моєму розпорядженні від джерела у ЗСУ опинилась ***угода Міністерства оборони на послуги організації харчування у 2023 році військових частин, дислокованих у далеких від лінії зіткнення Полтавській, Сумській, Київській, Житомирській, Чернігівській і Черкаській областях.*** Наголошу ще раз, мова не про «нуль», одна доставка до якого дійсно може зробити дорожчою будь-яку закупівлю.

Угода вартістю 13,16 мільярда(!) гривень укладена 23 грудня 2022 року, тобто лише кілька тижнів тому (документ 1).

Також у розпорядженні ZN.UA збереглася (до цього «збереглася» ми повернемося нижче) ***угода на харчування солдатів у цьому самому регіоні 2021 року*** (документ 2).

Тому,

> **— ми можемо порівняти закупівельні ціни на харчі для військових і з актуальними цінами в магазинах, і з цінами до війни, звісно ж, врахувавши інфляцію.**

(документ 1-2)

Для порівняння я обрав мережу магазинів «Сільпо» у спальному районі Києва. До нього продукти з місць їхнього виробництв треба возити так само далеко, як і до військових у Полтавській, Сумській, Київській, Житомирській,

Чернігівській і Черкаській областях. У продуктовому каталозі для військових загалом сотні позицій, серед яких є і охолоджений осетер. Але ж ми розуміємо, що з усього цього асортименту солдатам поставлятимуть лише прості продукти. Тому саме їх і порівнюватимемо.

Ціни на найбільш ходові харчі виявилися завищеними в 2–3 рази!

Отже, Міноборони законтрактувало яйця по 17 грн за штуку, тоді як роздрібна ціна в магазині Києва зараз близько 7 грн за штуку.

Картоплю замовили по 22 грн за кілограм, при цьому роздрібна ціна в магазині становить 8–9 грн.

Куряче стегно замовили по 120 грн за кілограм, а в магазині — 80 грн.

Причому порівнюємо ми із роздрібними цінами, в які вже закладено і прибуток виробника, і націнку магазину, вони апріорі вищі за гуртові. Більше порівнянь у нашій інфографіці (див. рис. 1). Так, пильний читач зауважить, що у договорі мова не лише про закупівлю, а й про надання послуг харчування. Може тому й дорожче? Ні, якщо ви зануритеся у документ, то

побачите, що послуги там дійсно є як окрема стаття видатків у 30 млн грн, тобто 0,2% від загальної суми контракту, навіть не 2% і точно не два рази.

(Ціни)

До вторгнення, у 2021 році, ціни в контракті на харчування бійців у цих же областях були такі: яйця по 3,6–3,9 грн за штуку, картопля — 10,56 грн, куряче стегно — 67 грн за кілограм. Навіть якщо зважити на інфляцію, все одно різниця вражає, бо зростання цін за рік становило 26,6%, а не 266. Коли взяти до уваги аномальне подорожчання яєць за рік на 99%, то цьогоріч вони мали би коштувати максимум 8 грн за штуку, а не 17. Та й якщо хтось пам'ятає, почім купував їжу рік тому, то має побачити, що відхилення від ринкових цін на продукти в минулорічному контракті Міноборони було порівняно незначним — до 20%.

Нинішній контракт розміром 13 мільярдів гривень Міноборони уклало з ТОВ «Актив компані».

1) Ця фірма має статутний капітал у тисячу гривень і зареєстрована за адресою масової реєстрації у Києві: по вул. Дегтярівській, 25А, літера Л. 2021 року податкова служба анулювала у цієї фірми свідоцтво платника ПДВ через відсутність поставок і ненадання декларацій.

У 2019 році ТОВ «Актив компані» фігурувало у кримінальному провадженні Нацполіції №12019100100003229. Фірма для участі в тендері на поставку яловичини для установ виконання покарань і слідчих ізоляторів Державної кримінально-виконавчої служби буцімто подала підроблений акт, який не відповідав дійсності.

2) За місяць до укладання цього контракту з Міноборони засновником і директором «Актив компані» став Валерій Миколайович Мелеш із Білої Церкви (Київська обл.). Раніше він був директором Державного підприємства Міністерства оборони «Білоцерківський військовий торг».

3) Першим засновником «Актив компані» 2016 року була Тетяна Григорівна Шеремет. Раніше вона була директором дочірнього підприємства «Одеський військторг» держпідприємства Міноборони «Управління торгівлі Південного оперативного командування».

Тобто,

4) «Актив компані», найшвидше, є «прокладкою», створеною професіоналами сфери постачання харчів для військових. Ця компанія вже мала дрібні держзамовлення у попередні роки, однак її зірка засяяла лише зараз, коли інформацію про закупівлі Міноборони повністю приховали у Prozorro.

Як зазначалося вище, у розпорядженні ZN.UA зберігся контракт на харчування солдатів 2021 року, тому що про нього тоді робили публікацію. Його абсолютно відкрито було опубліковано у Prozorro.

Але,

з початком російського вторгнення держава вирішила приховати інформацію про всі закупівлі військових, у тому числі і про ті, що

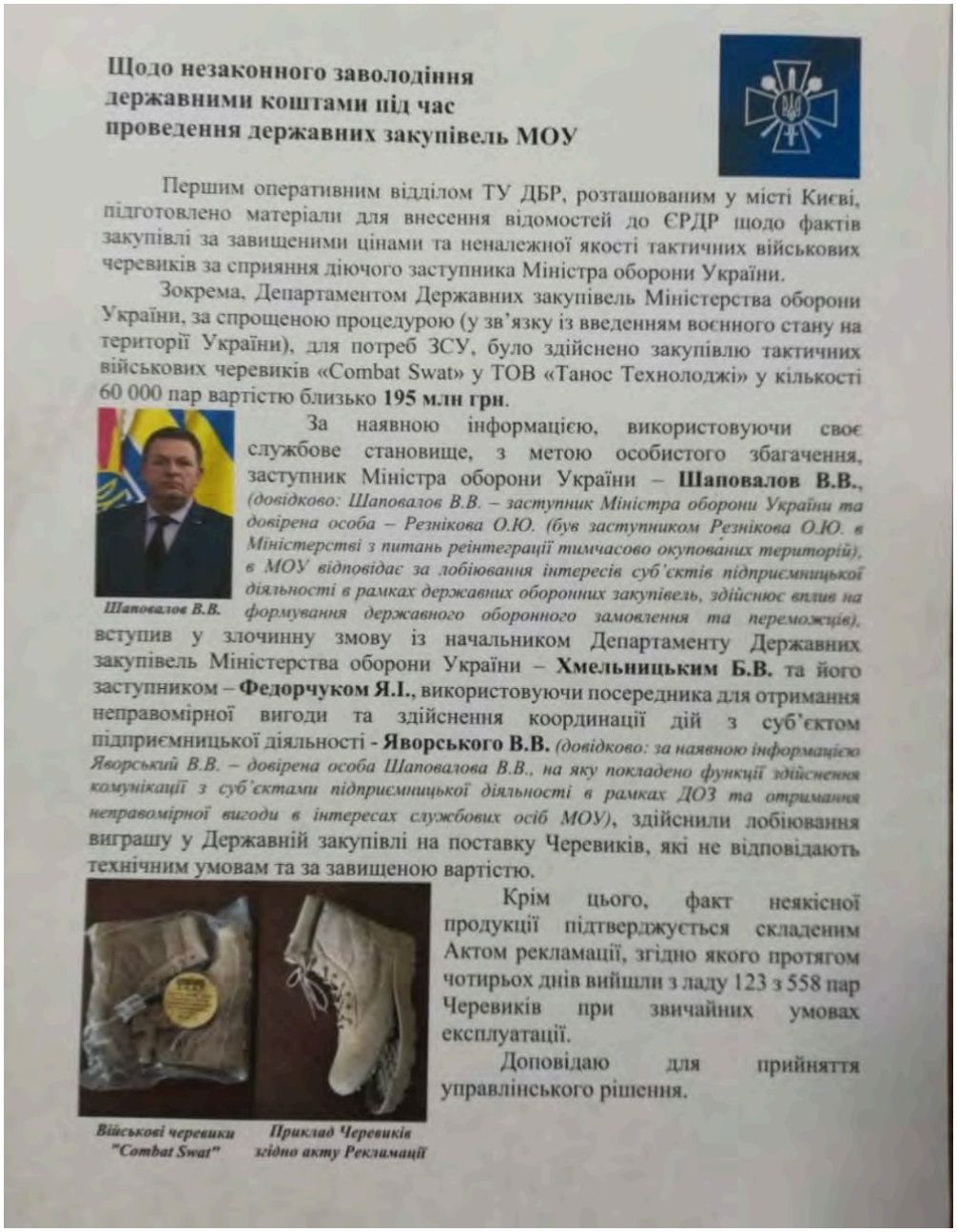

здійснювалися у попередні роки. Тепер старі тендери Міноборони виглядають так, як показано на рис. 2.

Не було жодних сумнівів, що і до вторгнення в Міноборони куховарили маржу на мільярдних поставках харчів для солдатів.

> Не дарма виникали скандали, і монополіст відштовхував конкурентів від корита навіть з допомогою народного депутата від ОПЗЖ Олександра Пономарьова. В нього ще до вторгнення знайшли російське громадянство, а з початком бойових дій він «розчинився» на окупованій території у Бердянську.

Та як уже говорилося, тоді закупівельні ціни публікувались у Prozorro, і їх завищували не так по-хамському, як зараз. А після повного приховування закупівель Міноборони дозволило собі замовляти харчі в 2–3 рази дорожче від

Щодо незаконного заволодіння державними коштами під час проведення державних закупівель МОУ

Першим оперативним відділом ТУ ДБР, розташованим у місті Києві, підготовлено матеріали для внесення відомостей до ЄРДР щодо фактів закупівлі за завищеними цінами та неналежної якості тактичних військових черевиків за сприяння діючого заступника Міністра оборони України.

Зокрема, Департаментом Державних закупівель Міністерства оборони України, за спрощеною процедурою (у зв'язку із введенням воєнного стану на території України), для потреб ЗСУ, було здійснено закупівлю тактичних військових черевиків «Combat Swat» у ТОВ «Танос Технолоджі» у кількості 60 000 пар вартістю близько **195 млн грн**.

Шаповалов В.В.

За наявною інформацією, використовуючи своє службове становище, з метою особистого збагачення, заступник Міністра оборони України – **Шаповалов В.В.**, *(довідково: Шаповалов В.В. – заступник Міністра оборони України та довірена особа – Резнікова О.Ю. (був заступником Резнікова О.Ю. в Міністерстві з питань реінтеграції тимчасово окупованих територій), в МОУ відповідає за лобіювання інтересів суб'єктів підприємницької діяльності в рамках державних оборонних закупівель, здійснює вплив на формування державного оборонного замовлення та переможців),* вступив у злочинну змову із начальником Департаменту Державних закупівель Міністерства оборони України – **Хмельницьким Б.В.** та його заступником – **Федорчуком Я.І.**, використовуючи посередника для отримання неправомірної вигоди та здійснення координації дій з суб'єктом підприємницької діяльності - **Яворського В.В.** *(довідково: за наявною інформацією Яворський В.В. – довірена особа Шаповалова В.В., на яку покладено функції здійснення комунікації з суб'єктами підприємницької діяльності в рамках ДОЗ та отримання неправомірної вигоди в інтересах службових осіб МОУ)*, здійснили лобіювання виграшу у Державній закупівлі на поставку Черевиків, які не відповідають технічним умовам та за завищеною вартістю.

Військові черевики "Combat Swat"

Приклад Черевиків згідно акту Рекламацій

Крім цього, факт неякісної продукції підтверджується складеним Актом рекламації, згідно якого протягом чотирьох днів вийшли з ладу 123 з 558 пар Черевиків при звичайних умовах експлуатації.

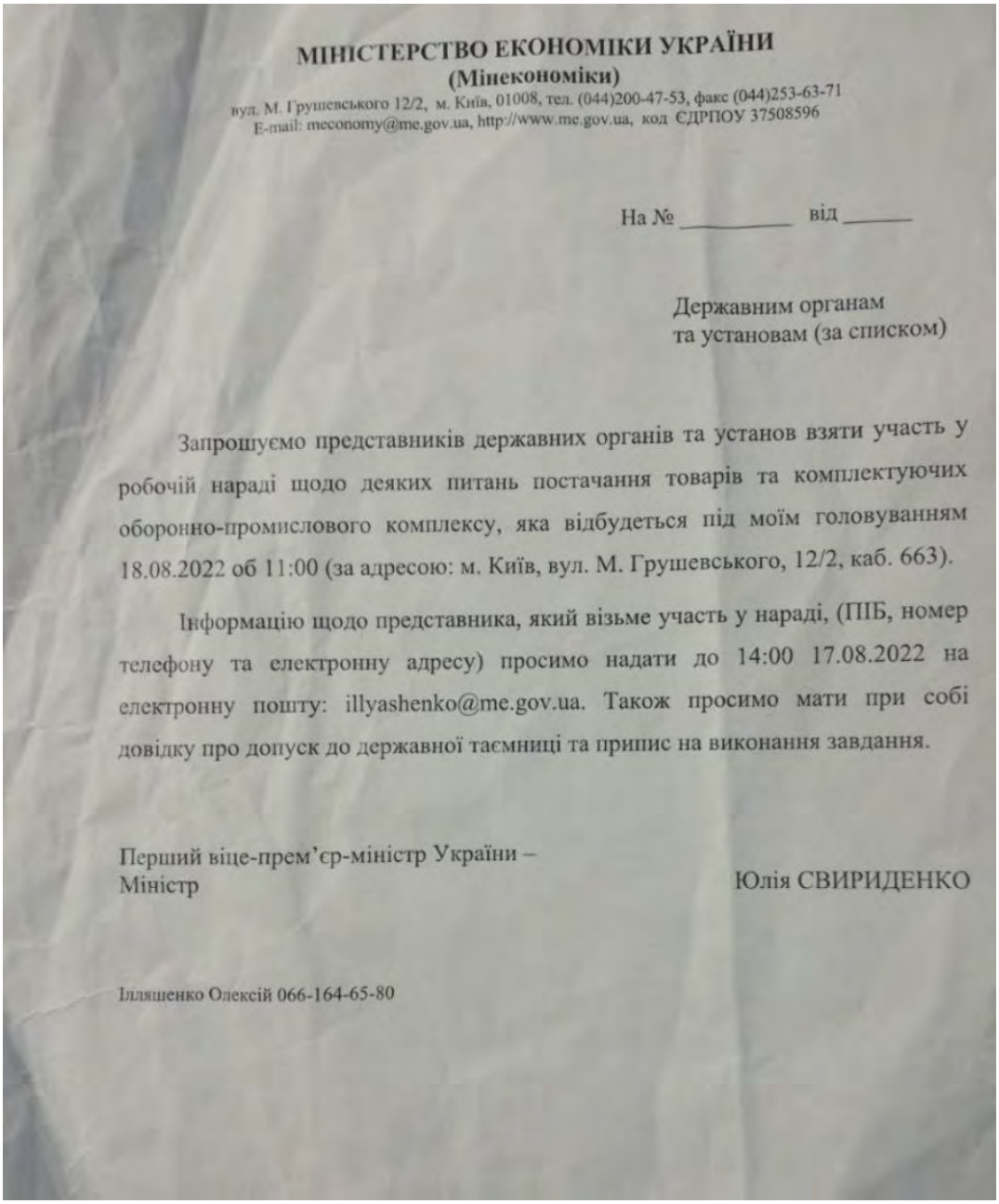
Доповідаю для прийняття управлінського рішення.

ринку. І не на один-два мільярди, а на 13 мільярдів гривень.

Також зазначимо:

— грудневу угоду з «Актив компані» від імені міністерства підписав Богдан ***Хмельницький***. Це той самий директор департаменту держзакупівель, у якого ще влітку проводили обшуки по справі щодо розкрадань на поставках амуніції для військових.

Хмельницький після початку вторгнення, у березні, підмахнув контракт на поставку бронежилетів із турецькою

МІНІСТЕРСТВО ЕКОНОМІКИ УКРАЇНИ
(Мінекономіки)
вул. М. Грушевського 12/2, м. Київ, 01008, тел. (044)200-47-53, факс (044)253-63-71
E-mail: meconomy@me.gov.ua, http://www.me.gov.ua, код ЄДРПОУ 37508596

На № _____ від _____

Державним органам
та установам (за списком)

Запрошуємо представників державних органів та установ взяти участь у робочій нараді щодо деяких питань постачання товарів та комплектуючих оборонно-промислового комплексу, яка відбудеться під моїм головуванням 18.08.2022 об 11:00 (за адресою: м. Київ, вул. М. Грушевського, 12/2, каб. 663).

Інформацію щодо представника, який візьме участь у нараді, (ПІБ, номер телефону та електронну адресу) просимо надати до 14:00 17.08.2022 на електронну пошту: illyashenko@me.gov.ua. Також просимо мати при собі довідку про допуск до державної таємниці та припис на виконання завдання.

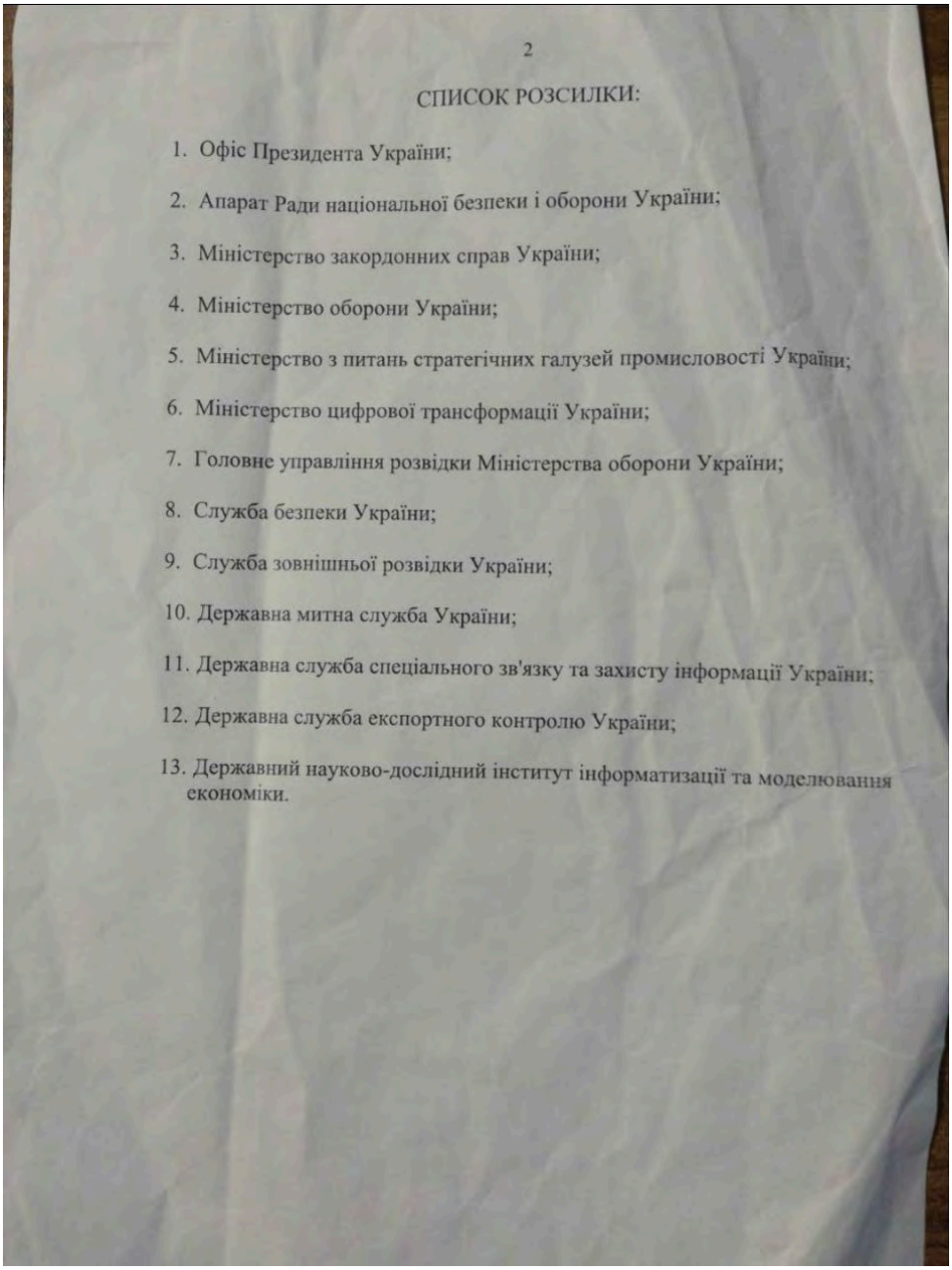
Перший віце-прем'єр-міністр України –
Міністр Юлія СВИРИДЕНКО

Ілляшенко Олексій 066-164-65-80

фірмою, а та мала їх отримати від фірми з Бахрейну.

— **Міноборони заплатило 580 тис. дол. авансу, але не отримало взагалі нічого.** А після обшуку у Хмельницького у відомстві заявили, що жодних підозр йому не висувалося, тому він і продовжив підписувати угоди далі.

В розпорядженні ZN.UA від джерела в Кабміні є документ, схожий на доповідну про розслідування ДБР закупівлі за завищеними цінами та неналежної якості черевиків для військових, де ключовим фігурантом також є пан Хмельницький,

2

СПИСОК РОЗСИЛКИ:

1. Офіс Президента України;
2. Апарат Ради національної безпеки і оборони України;
3. Міністерство закордонних справ України;
4. Міністерство оборони України;
5. Міністерство з питань стратегічних галузей промисловості України;
6. Міністерство цифрової трансформації України;
7. Головне управління розвідки Міністерства оборони України;
8. Служба безпеки України;
9. Служба зовнішньої розвідки України;
10. Державна митна служба України;
11. Державна служба спеціального зв'язку та захисту інформації України;
12. Державна служба експортного контролю України;
13. Державний науково-дослідний інститут інформатизації та моделювання економіки.

і документ про робочу нараду, присвячену питанням постачання у МО та ініційовану першою віцепрем'єркою Юлією ***Свириденко*** (документи 3–5).

Ці події серпня 2022-го нам підтвердили кілька незалежних джерел, у тому числі у ДБР.

Вочевидь,

— вони не стали перепоною для подальших зловживань у Міноборони.

Отже, резюмуємо.

З початком вторгнення Міністерство оборони отримало повну вольницю на непрозорі закупівлі харчів і речового забезпечення військовослужбовців.

1) Як наслідок, **маємо закупівлі за завищеними в рази цінами**.

2) При цьому, **Міноборони дозволяє собі** приховувати **інформацію навіть від Верховної Ради, відмовляючи в інформації щодо закупівельних цін на бронежилети та зимовий одяг.**

Виносити подібне на загал у розпал воєнного протистояння — сумнівне рішення. Звісно, якщо МО побажає відповісти на наш офіційний запит, ми доповнимо текст його позицією.

Але,

— досі ми не отримали відповідей на жодне із наших питань щодо того, 1) яким чином міністерство аналізує ціни у підписаних контрактах, 2) чим обґрунтовані подібні націнки та якою, на думку відомства є прийнятна маржа для постачальника.

Принагідно нагадуємо читачам, що

— свого часу міністра оборони Юрія Єханурова звільнили з посади за аналогічну історію із завищеними цінами, описану у ZN.UA. От тільки тоді йшов 2009 рік і війни не було, ані локальної, ані великої.

І нинішня ставка як МО, так і Банкової на медійний тренд «погудуть два дні і заспокояться» обурює не менше, ніж розпил армійських грошей.

Усе це за цілковитого відчуття безкарності міністра,

— який не вилазить з ефірів «Єдиного телемарафону» як ***спаситель нації.***

Наприклад

1) Міністр вважає, що найпопулярніші у бійців ЗСУ дрони «Мавік» абсолютно «бесполєзні».

2) Хоча саме їх волонтери доставляють сотнями, аби наша армія мала очі на фронті.

3) І це більш ніж аргументовано підтверджує у своїй статті для ZN.UA Юрій Касьянов.

Ок, громадськість може допомогти владі і з ціновим контролем, якщо треба. **Офісу президента достатньо просто повернути для публікації у Prozorro дані про ціну за одиницю товарів, які купує Міноборони.** Не про обсяги контрактів. Не про адреси складів. Лише про ціну картоплі, бронежилетів і берців. Ми допоможемо тиловикам повернутися до норми.

Add:

***

№ 1.216

Русские боты и часть особо озадаченных начинают разгонять провал встречи в Рамштайне

2023-01-22

Тишкевіч

Но, решил **немного расставить точки над "i".**

1. Давайте вспомним список того, что нам уже собирались передавать перед встречей - сумма за прошедший месяц. Если кто забыл - пролистайте чуть ниже в ленте постил картинку.

2. Теперь смотрим по классам техники. Для удобства можете вогнать в табличку.

3. И далее смотрим штат по вооружению **стандартной механизированной бригады ВСУ**.

Она **состоит из**

3 механизированных (и возможно 1 мотопехотного) батальона, а так же 1 танкового батальона. А так же артиллерийской группы.

В стандартном мехбате по штату от от 38 до 40 БТР либо БМП.

Танковый батальон - 12-13 танков.

Артиллерийская группа - 10-12 САУ + РСЗО (возможно).

Ну и около 50 автомобилей разных типов на бригаду.

А вот на этом сумма старой картинки.

Нам передают суммарно около 600 БТР (200 британия (не назвали) + Stryker и M1117 от США, 290 БМП (если считать гусеничный M113 именно БМП). С оговорками (что это танк) 40 колёсных AMX 10 RC (Франция и партнёры) и 120 Т-72 от Чехии (увы, но это последние - запасы не безразмерны), а так 14 танков от британии и возможно 14 леопардов от Польши (но позже). Добавляем в копилку 388 Бронированных машин и около 100 стволов САУ,

Накладываем это на штат моторизированной бригады.

Получается, что

1) — за счёт переданной техники Украина может укомпектовать *(либо создать с нуля) **не менее 4 моторизированных бригад** и ещё останется немного техники.

2) — **Если с дефицитом танков, формируя мотопехотные подразделения, то около 5-6 бригад.** Неплохое пополнение.

И, если ближайшее время таковые будут формироваться, то

— мы имеем ударный кулак, который будет способен решать серьёзные задачи уже к марту 2023. Раньше не получится - новой техникой надо уметь пользоваться. Нужна подготовка.

А теперь результаты "рамштайна". Точнее один интересный результат.

> Польша намерена проводить обучение танковой бригады. Ещё раз танковой бригады. Но запаса старых советских танков нет, да и учить наших танкистов использовать привычные образцы - несколько странно. А вот обучать использованию новой техники, вполне логично.

И, теперь, вопрос на засыпку: зачем обучать л.с. новой танковой бригады если "танки не дают"? Поляки не дружат с головой или что-то "имеют в виду" на будущее?

Посему предлагаю особо озадаченным товарищам немного умерить пыл.

Да,

> по **танкам позиция Германии разочаровала**.

В остальном, пока ситуация вполне позитивна.

ЗЫ:

> и отдельный привет кураторам российских ботов. Как там в методичках... демилитаризация? 5-6 новых бригад. Ага она самая. И что с х#ебалом?

***

№ 1.217

Які безпілотники нам потрібні, та чи ті ми закуповуємо?

2022-12-19

Роздрукувати

Юрій Касьянов

Волонтер АТО, активіст ініціативи “Армія SOS”, керівник ініціативи “A.Drones”. Радіоінженер, спеціаліст з аеророзвідки. Займається виробництвом дронів та БПЛА для української армії та безпосередньо аеророзвідкою, заснував громадське дослідно-конструкторське бюро безпілотної авіації “Matrix-UAV”

Збільшити виробництво в рази можна впродовж двох-трьох місяців

Нині в медійний простір міцно вбудувався образ безпілотника у вигляді або чогось дуже дорогого, на кшталт «Байрактара», який літає високо й далеко, або чогось простого, яке літає з коробки й потрібне кожному бійцеві та чим можуть керувати навіть діти, — на кшталт «Мавіка».

Насправді до безпілотників можна зарахувати і крилаті, і балістичні, і зенітні ракети, і взагалі все, що літає (плаває, повзає) і чим екіпаж безпосередньо не керує. Тобто часто він є, це — оператор, що перебуває на землі й дистанційно керує дроном. У такому разі говорять про дистанційно керовані безпілотники. Якщо ж дрон повністю автономний, виконує бойове завдання за програмою, використовує різні датчики, локатори, систему технічного зору для наведення, тоді йдеться про автономні дрони.

Очевидно, що повністю автономний безпілотник завжди інтелектуально складніший за телекерований дрон, хоча далеко не завжди складніший технічно, бо апаратура радіокерування може коштувати дорожче за штучний інтелект. У кожному разі, практично будь-який дрон має автопілот, що або допомагає операторові виконувати політ, або керує апаратом без участі оператора, використовуючи різні датчики для орієнтування у просторі — гіроскопи, акселерометри, магнітні компаси, висотоміри, датчики повітряної швидкості, приймачі супутникової навігації тощо.

Останні років двадцять ми спостерігаємо ренесанс безпілотної тематики в усьому світі завдяки появі доступної супутникової навігації, енергоефективних літієвих акумуляторів, безщіткових електромоторів великої питомої потужності, мініатюризації електроніки, розвиткові програмного забезпечення. Сьогодні безпілотники стали доступними для всіх: коптер можна купити в магазині, й це не могло не позначитися на практиці ведення війни.

Якщо раніше розвідувальні безпілотники були виключно великого розміру, бо апаратура керування й розвідки важила чимало і займала великий обсяг, то тепер розвідувальний безпілотник — це невелика легка конструкція, що вміщується у валізу і якою може керувати один оператор, підготовлений за лічені дні. Тобто раніше розвідувальні безпілотники були на озброєнні дивізії або бригади (у кращому разі), а тепер безпілотники є в кожному батальйоні, роті й часто в кожному взводі або навіть у кожного бійця.

Та ж сама метаморфоза відбулася і з ударними дронами: якщо раніше ударні дрони (крилаті ракети) були тільки на озброєнні спеціально сформованих і призначених для застосування таких ракет підрозділів, то тепер ударні дрони — чи то коптери з гранатами, чи безпілотні літаки з бомбами, чи одноразові дрони-камікадзе — вже є, знову ж, у кожному батальйоні, кожній роті й часто в кожному взводі.

Війна змінилася. Завдяки дронам скоротився час на виявлення цілей, прийняття рішень, ураження. В результаті повітряного коригування стала точніше й ефективніше працювати артилерія. Дрони також використовуються для ретрансляції сигналів, як літальні станції РЕБ, для доставки критично важливих вантажів, наприклад боєприпасів ізольованим гарнізонам, компонентів крові, засобів зв'язку тощо.

На війні сьогодні використовуються найрізноманітніші літальні дрони. Їх можна умовно поділити на п'ять класів

1) ***Дрони малої дальності і малої вантажопідйомності*** — невеликі коптери або, рідше, літаки, які використовуються для ведення розвідки, коригування вогню, а також бомбометання осколковими гранатами. Найяскравіший представник цього класу по обидва боки фронту — коптер DJI Mavic. Середня вартість — 3 тис. дол. Таких дронів на війні треба тисячі, бо їх застосовують на рівні відділення — взвод, окремі групи та бійці. Крім того, останнім часом почали активно застосовувати саморобні коптери-камікадзе, оснащені однією-двома гранатами і здатні завдавати високоточних ударів, залітаючи, буквально, у вікно будинку чи люк танка. Вартість такого дрона — кілька сотень доларів, але для керування ним треба мати великий досвід пілотування гоночними коптерами.

2) ***Дрони малої дальності, великої вантажопідйомності*** — великі коптери: або спеціалізовані типу R18 від «Аеророзвідки», або пристосовані сільськогосподарські — призначені для скидання модифікованих в авіабомби мінометних мін, гранатометних пострілів, протитанкових гранат і саморобних боєприпасів. Ці дрони вже можуть знищити бронемашину, танк, зруйнувати ДВТ противника. Однак такі атаки поєднані з більшими ризиками для апарата, бо великий коптер добре помітний у небі, він літає повільно, а прицільне бомбометання можливе з висоти 70–150 метрів. Живучість великого коптера невисока — 5–7 бойових вильотів. Вартість — приблизно 10–15 тис. дол.

3) ***Дрони середньої дальності*** — до 150 км, літакового типу. Робочі конячки війни. Відомі представники цього класу — наш український «Лелека» і російський «Орлан». Цю групу можна поділити на два підкласи: безпілотники з електричним мотором («електрички») та дрони з бензиновим мотором. «Електрички» зазвичай мають радіус бойового застосування (полетіти туди й назад) до 30 км, окремі — до 60 км. Бензинові літають довше й далі, але вони гучніші, і їх можуть уражати зенітні ракети з ІЧ-головкою самонаведення, тому їх застосування в зоні активних бойових дій менш доцільне, ніж електричних літаків. Застосування дронів середньої дальності також обмежується практичним радіусом радіозв'язку, який нечасто перевищує 30–40 км, хоча літаки цього класу можуть виконувати свої завдання і в повністю автоматичному режимі, але тоді не буде онлайн-«картинки», без якої неможливо вести бойові дії в реальному часі. Вартість таких дронів — 10–50 тис. дол. (і більше).

Лелека-100

Орлан

4) До цього ж класу можна зарахувати й ***ударні дрони середньої дальності*** — безпілотні бомбардувальники (які повертаються) і дрони-камікадзе (які не повертаються). І ті, й ті можуть бути керовані онлайн (оператором) або не керовані онлайн — виконують завдання за наперед закладеною програмою. Керовані апарати коштують дорого, бо несуть повний комплект апаратури керування та відеообладнання, — їх застосовують для атаки рухомих цілей, таких як зенітно-ракетні комплекси (ЗРК), танки, бронемашини, самохідні артилерійські установки, РСЗВ. Не керовані онлайн — автоматичні дрони-камікадзе, атакують ціль за наперед відомими координатами, тому застосовуються проти стаціонарних цілей, таких як штаби, склади, позиції тощо. Автономні дрони-камікадзе можуть мати максимально можливу дальність до 100 км — в електричному та кілька сотень кілометрів — у бензиновому варіантах. Вага бойової частини — до 10 кг (зрідка більше). Вартість — кілька тисяч доларів.

5) Окремий п'ятий клас — ***дрони великої дальності.*** Відомі — «Байрактар», «Шахед». Мають чималі розміри, велику вагу, літають далі й довго. Застосування таких дронів потребує зазвичай розвиненої і складної наземної інфраструктури, порівнянної з інфраструктурою пілотованої авіації: аеродромів, наземних пунктів керування, великих антен для забезпечення зв'язку на великій дальності, ангарів, ремонтно-експлуатаційних баз. Такі дрони нечасто застосовують на фронті; вони працюють на великій глибині і виконують специфічні завдання. Серед них є суто розвідувальні апарати, розвідувально-ударні («Байрактар»), які можуть відразу знищити виявлену ціль, ударні дрони-камікадзе («Шахед-136»). Вартість дронів великої дальності може сягати кількох мільйонів доларів («Байрактар») — або кількох десятків тисяч доларів («Шахед-136», який не несе в собі складного радіоелектронного обладнання, дорогої оптики і призначений для одного

польоту в один кінець).

Shahed-136

Як бачимо, дрони бувають дуже різні і за розмірами, і за характеристиками, і за призначенням, і за вартістю. Тому коли для виконання разових і досить специфічних завдань закуповуються «Байрактари» по 7 млн дол. за штуку, а на фронті тимчасом гостро бракує безпілотних літаків і коптерів поля бою за ціною у 200–300 разів нижчою (бо бюджет не гумовий), то така закупівля супердорогої і складної техніки аж ніяк не допомагає нам виграти війну.

Окремо слід сказати про РЕБ (радіоелектронну боротьбу), всесилля якої дуже перебільшене всілякими «експертами».

Половину всіх втрат безпілотників на війні приписують РЕБ, але насправді частіше винні в неповерненні дрона конструктивні або виробничі дефекти, погані умови зберігання та експлуатації, безглузді накази (летіти у шквальний вітер, наприклад) і найчастіше — погана підготовка екіпажів безпілотників.

РЕБ робить три речі: виявляє безпілотники в повітрі (за наявністю радіосигналу); намагається впливати на канали керування і/або передачі відеосигналу методом постановки перешкод і спроб перехопити керування; намагається впливати на приймач супутникової навігації перешкодами або підміною координат (спуфінг). Тобто якщо безпілотник повністю автономний, не має радіозв'язку з оператором, летить за програмою і нічого не випромінює, то РЕБ його не виявляє й не намагається на нього впливати — або виявляє (іншими способами, зокрема візуальними) і пробує ставити перешкоди приймачеві супутникової навігації, щоб збити дрон із курсу. Однак і в такому разі все не так кепсько для безпілотника: якщо він літакового типу (не коптер), то в нього є така-сяка (це вже стандартна опція) інерціальна система керування, з допомогою якої, орієнтуючись за магнітним компасом, знаючи свою швидкість, безпілотник виходить із зони заглушення сигналів супутникової навігації, підхоплює GPS, уточнюючи своє місцезнаходження на карті, та продовжує політ до цілі. З керованими і такими, що передають відео по радіоканалу, безпілотниками (літаками й коптерами) все небагато складніше: РЕБ може глушити передачу відео, сигналів керування, але й тут, зрештою, все залежить від конструктивних особливостей апарата, програмного забезпечення, налаштувань автопілота й від професіоналізму оператора.

Із РЕБами в нас пов'язана ще одна історія, суто корупційна. Із 2014 року й навіть тепер, під час великої війни (велика війна — велика корупція)

придатність безпілотників для фронту визначається на полігонних випробуваннях, коли виробників запрошують «політати під РЕБами», тобто поблизу розгорнутої станції РЕБ, що не тільки гарантовано засікає безпілотник (екіпаж станції знає про його політ), а й щосили «давить» дрон, якому забороняється відлітати від станції. Вигадлива, крайня у своїй реалізації ситуація, якої практично ніколи не буває в реальній бойовій обстановці. Певна річ, у таких умовах жорсткого нескінченного впливу безпілотник або зрештою втрачає зв'язок з оператором, або збивається з курсу, тому що в будь-якій інерціальній системі нагромаджується помилка. Користуючись таким інструментом, як РЕБ, дуже легко «зарубати» на полігоні хороший, перевірений на фронті безпілотник і поставити на озброєння інший хороший (не завжди) безпілотник від потрібних людей.

Завищені з боку військового відомства та інших силових структур вимоги до безпілотників, завищені очікування суспільства від характеристик безпілотників стають причиною закупівлі дуже дорогих апаратів із відеокамерами космічного рівня чіткості, з тепловізорами останніх моделей, великої дальності, цейсівської складності і, як наслідок, — низької надійності. Високий рівень складності та низька надійність, помножені на погану підготовку екіпажів (бо війна й готуватися ніколи), призводять до катастрофічних втрат — і фінансових, і кількісних. Якщо ми з різних причин втрачаємо на місяць 100 безпілотників (цифра умовна), половина яких — небойові втрати, то нам потрібно виробляти й закуповувати на місяць не 100 нових безпілотників, а 150–200, щоб не тільки компенсувати втрачене, а й ліквідувати хронічний дефіцит дронів в армії.

І ось тут найцікавіше: держава, військове відомство, великі волонтерські фонди дотримуються зовсім іншої політики: вони рекламують, купують, ставлять на озброєння саме дорогі, «найефективніші», «найбільш класні» безпілотники — складні і тому в бойовій обстановці малонадійні — замість дешевих, простих і зручних в експлуатації. Там, де можна було б купити 10 апаратів із функціоналом та можливостями, що сягають 90% від ідеалу, купується один «ідеальний», і чомусь майже завжди в компанії, прізвище власника якої ми всі добре знаємо.

Неначе болісний (для нас) досвід застосування іранських «Шахедів» мусив би хоч чогось уже навчити: техніка, зокрема безпілотна, має бути проста (відносно, звісно), надійна, і її має бути багато, дуже багато. Але жодних рухів у цьому напрямі поки що не видно.

«Укроборонпром» пів року обіцяє «ось-ось» український дрон-камікадзе, що повертається (навіщо?!), на основі давно закинутої «Горлиці», яку колись презентували ще Турчинову. Цих «Горлиць» недороблених усього штук три недосклали кілька років тому, і перероблятимуть їх тепер за скаженою ціною, бо малі серії виготовляти економічно дуже затратно. Зате надзвичайно медійно — на весь «марафон» і весь інтернет.

Нам потрібні відносно дешеві, перевірені й масові — з виробництвом у сотні й навіть тисячі одиниць на місяць — безпілотники. Розвідувальні та ударні. І обов'язково вироблені в Україні. Для цього є всі умови — вільні робітники, верстати, порожні приміщення, немає тільки державної політики, немає волі, немає управлінської команди. Точніше, все це є — керівники, конструктори, інженери й техніки, є запущені виробництва, є вдалі дрони, перевірені війною. Все це є, працює, але окремо від держави і часто всупереч державі, у жорсткому клінчі з державною машиною.

Немає жодних сумнівів, що ситуація зміниться. Сама логіка війни підштовхує українську безпілотну галузь до швидких змін. Із 24 лютого в Україні розроблено, виготовлено й застосовано в кілька разів більше дронів, ніж за попередні вісім років. І буде ще більше безпілотників, які заявлять про себе і в Москві, і у Владивостоку, як уже заявили в Енгельсі, Дягілєвому, Курську, Севастополі, Новошахтинську та інших місцях базування російської армії. Багато випадків безпілотних атак просто не потрапили в медійний простір, не стали відомими.

Усі відомі й невідомі широкій спільноті атаки українських безпілотників стали можливими завдяки приватній ініціативі бізнесу та особистій ініціативі військовослужбовців. Командування тільки санкціонувало проведення нальотів, а держава, в кращому разі, взяла на себе відповідальність за результат.

Така «ініціативна» система, безперечно, збережеться і в майбутньому, як реальна робоча альтернатива вакууму державної політики в безпілотній галузі. Але, мабуть, усі розуміють, що ефективність наших атак могла б бути значно вищою. У спробах обійти зашкарублий відомчий бюрократизм і сформовані корупційні схеми відкриті своєрідні лазівки в державній машині, коли силові структури і навіть окремі військові частини прямо закуповують потрібні їм безпілотники. На загальнодержавному рівні такою лазівкою крізь ліс паперової тяганини став проєкт «Армія дронів», що здійснює прямі термінові закупівлі необхідної техніки.

Безумовно, термінові прямі закупівлі вирішують нагальні завдання й закривають дірки. Але річ не тільки в грошах. Найбільше заважають некомпетентність відповідальних за розвиток безпілотної галузі чиновників, хаос і плутанина. Ще раз — немає ніякої цілісної державної політики. Є миттєві закупівлі, часто суто «піарні». Є сенсаційні заяви Міністерства оборони й «Укроборонпрому». Є красиві презентації наближених до державних мужів компаній, що отримують левову частку бюджетного пирога. Але немає ніякого мозкового центру, який би складався виключно з фахівців — розробників і експлуатантів. Немає обґрунтованого розуміння напрямів розвитку галузі, розуміння, які безпілотники нам реально потрібні, скільки їх потрібно і як їх виробити в потрібній кількості в потрібні терміни. Немає політики захисту вітчизняного виробника, допомоги в отриманні необхідних

комплектуючих, залученні технічно грамотних людей на виробництво, інвестицій у розвиток виробничої бази.

Хтось скаже: це ж приватний бізнес, з якого дива йому допомагати? Ні, це так не працює. Наукоємне й високотехнологічне виробництво дронів коштує дуже дорого. Розробка безпілотника стартує від півмільйона доларів і може сягати сотень мільйонів доларів. Жоден приватник не впорається з такими завданнями сам, під час війни, особливо в умовах постійних обстрілів. У жодній державі світу безпілотна галузь не створювалася й не розвивалася без допомоги держави.

Можливо, запитає той-таки опонент, простіше й вигідніше розміщувати виробництво за кордоном, у спокійних умовах, чи просто закуповувати західні дрони? Не простіше. Економічно невигідно й політично недалекоглядно. Сьогодні в Україні багато чоловіків втратили роботу, їм треба утримувати сім'ї, і вони не можуть виїхати за кордон. Логічно використати цей трудовий ресурс на оборонному виробництві. Це по-перше.

По-друге — небагато країн, навіть з огляду на обмеження національного законодавства, погодяться розмістити в себе наші підприємства ВПК; небагато їх погодяться на додаткову міграцію з України, адже не можна просто взяти й організувати виробництво в Польщі, набравши на роботу людей, що туди виїхали. Важливі специфічні знання, вміння, навички, а вони є далеко не в усіх.

По-третє — ми не можемо купити все, що нам потрібно, за кордоном, особливо безпілотники. Це дуже дорого, безпілотників стільки, скільки нам потрібно, в них просто немає, і вони (виробники/країни) далеко не завжди готові продавати нам високотехнологічну техніку, щоб не сваритися з Росією або щоб їхні технології не потрапили до ворога. Приклад: ударні дрони великої дальності є тільки в Ізраїлю, але він нам безпілотників не продає. До того ж вони дуже дорогі. А недорогих — аналогічних іранським «Шахедам» — ніхто у світі, крім Ізраїлю (і тепер ще України) не виробляє.

«А що ж робити?» — вигукне той-таки опонент.

Якби мені довелося зайнятися безпілотниками в державному масштабі, я б спочатку зібрав усіх розробників, виробників, багатьох експлуатантів (військових, силовиків), великих командирів, вислухав би їх і створив би позавідомчий національний військово-технічний комітет, який виробляв би державну політику: які безпілотники нам потрібні, скільки, як допомогти виробництву, як діставати критично важливі комплектуючі, як організувати безперервний процес навчання військового персоналу, організувати бази ремонту й експлуатації… Я б добився, щоб держава допомагала закуповувати комплектуючі й матеріали, допомагала знаходити інвестиції, знаходити людей, гарантувала закупівлю безпілотників за довгостроковим планом і за твердою, стандартизованою ціною.

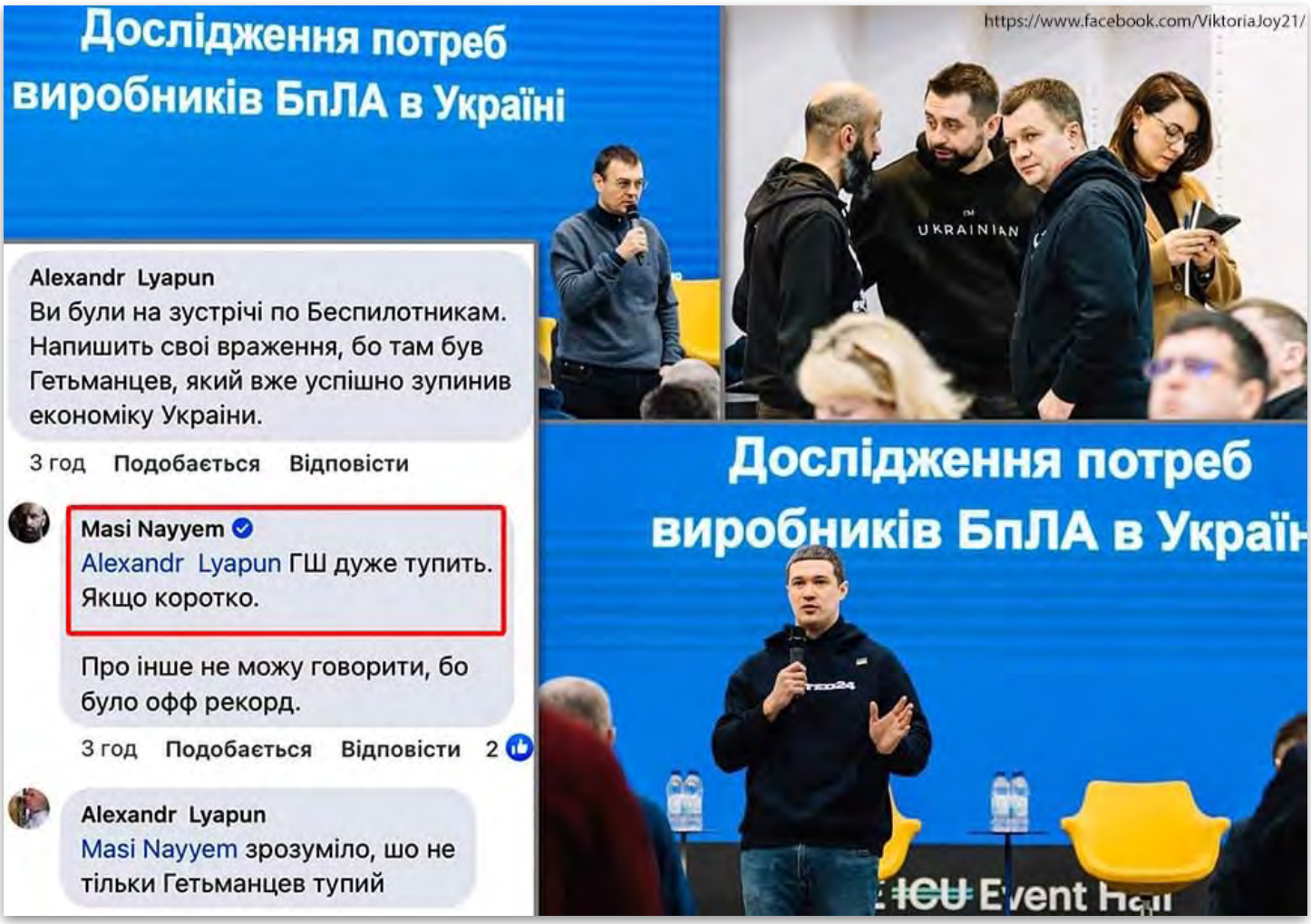
Настав час, коли **нам потрібно налагодити широкомасштабне виробництво безпілотників в Україні**. **Йдеться про сотні й тисячі штук**.

В умовах, коли Росія нарощує обстріли нашої країни та готується до нового «вирішального» наступу, нам треба терміново наситити війська засобами ведення розвідки та цілевказівки і забезпечити адекватну відповідь на російський повітряний терор ударними безпілотниками великої дальності.

Усі необхідні дрони в Україні давно вже розроблено, їх виробляють малими серіями й успішно застосовують на війні.

Збільшити виробництво в рази можна впродовж двох-трьох місяців. Зупинка за малим — потрібна політична воля.

Add: рис 1, **2023-01**

***

№ 1.218

Один з найбільших корупційних скандалів в історії української влади": НАБУ затримало в.о. міністра громад, територій та інфраструктури Лозинського

2023–01-21

В.о. міністра розвитку громад та територій Василь Лозинський 21 січня був затриманий співробітниками НАБУ на хабарі в розмірі 400 тис. доларів. У Міністерстві інфраструктури України вже заявили, що його буде звільнено з посади.

Василь Миронович Лозинський (нар. 14 лютого 1986, місто Мостиська, Львівська область) — український державний службовець, 1-й заступник голови Львівської обласної державної адміністрації, в.о. голови Львівської обласної державної адміністрації з 26 грудня 2019 по 5 лютого 2020 року. Був першим заступником Міністра розвитку громад та територій України, деякий час виконував обов'язки міністра. З грудня 2022 року є першим заступником Міністра розвитку громад, територій та інфраструктури України.

Про затримання Лозинського ввечері у суботу, 21 січня 2022 року, поінформували портали "Українська правда", ZN.ua та "Цензор", інформує **UAINFO.org**.

"Справа стосується розкрадання бюджетних коштів", - зазначає, зокрема, "УП".

"Розслідування ведеться за статтями 364 (зловживання владою або службовим становищем, що спричинило тяжкі наслідки) та 368 (прийняття пропозиції, обіцянки або одержання неправомірної вигоди службовою особою у великому розмірі або вчинене службовою особою, яка займає відповідальне становище, або за попередньою змовою групою осіб, або повторно, або поєднане з

вимаганням неправомірної вигоди)", - інформує видання із посиланням на власні джерела у правоохоронних органах.

Кримінальне провадження розслідується з вересня 2022, пише "Українська правда".

За інформацією ZN.ua, **справу на Лозинського відкрили 26 жовтня** 2022.

"Цензор" наголошує, що затримання відбулося "під час отримання хабаря розміром 400 тис. доларів".

Про затримання Лозинського також повідомив журналіст Юрій Бутусов.

> *"Це найбільший за посадою державний службовець, затриманий на хабарі під час виконання обов'язків за часи незалежності України", – зазначив він.*

За словами журналіста, Лозинський вважається наближеною особою до прем'єр-міністра України Дениса ***Шмигаля***, через нього "можна владнати деякі особисті питання з головою уряду".

> *"Починається один з найбільших корупційних скандалів в історії української влади, оскільки такий ганебний та цинічний злочин має викликати відставку діючого уряду", – пише Бутусов.*

Він додав, що **в разі відсутності належної реакції з боку української влади може бути призупинено багато міжнародних траншів**, які йдуть на Мінрегіон, тому держава повинна діяти негайно.

> *"Верховна Рада має розглянути це питання на позачерговому засіданні та визначити долю уряду, в якому керують хабарники", – вважає журналіст.*

У Міністерстві інфраструктури України вже заявили, що Лозинського буде звільнено з посади. А саме Міністерство надає повне сприяння слідству.

> *"Сьогодні стало відомо про затримання Василя Лозинського, в.о. міністра розвитку громад та територій України, через розкрадання бюджетних коштів... Василь Лозинський буде звільнений з посади. Відповідне розпорядження про підготовку необхідних документів вже надано віцепрем'єр-міністром з відновлення України Олександром Кубраковим"*, - йдеться у повідомленні відомства.

***

№ 1.219

Сюзерени з Банкової

2022-12-08

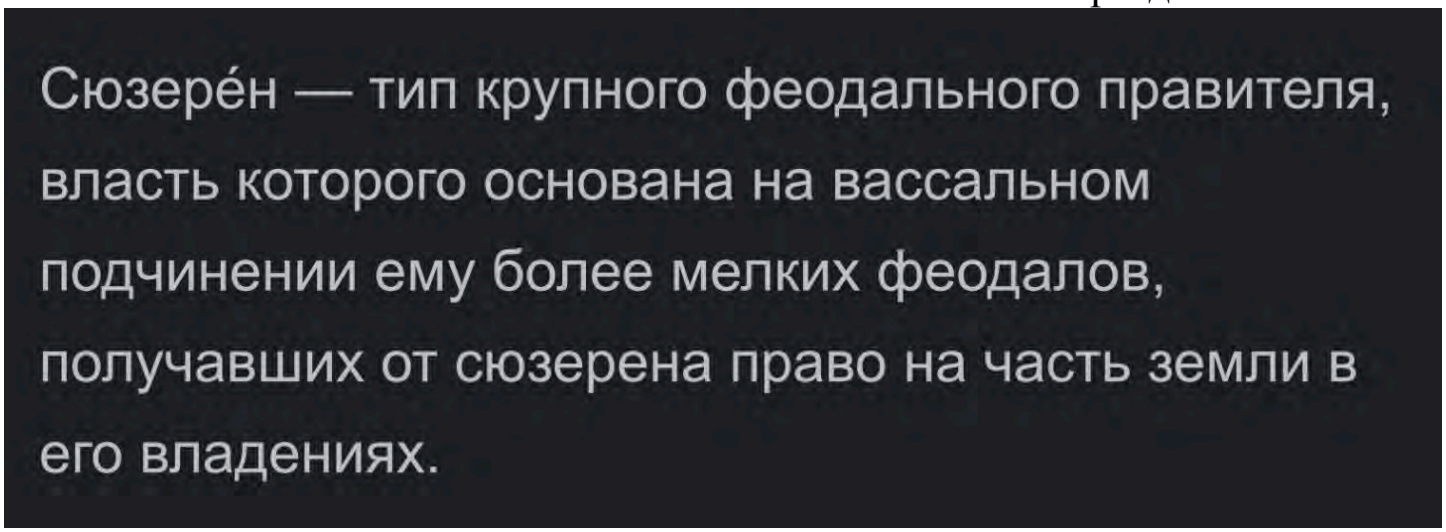

Юлія Самаєва

Редакторка відділу економіки ZN.UA

Як може змінитися земельне законодавство і чому ці зміни не на краще

Уявіть, що маєте земельний банк у три мільйони гектарів. Можете вільно розпоряджатися землею: роздавати наліво й направо в обмін на гроші чи інші послуги, здавати в оренду, своїм — дешево, але з відплатою, чужим — дорого, але хай стають «рідними».

Фактично ви — сюзерен з якогось XII сторіччя. От таким сюзереном стане офіс президента, якщо контрольований ним уряд доведе до кінця заплановані зміни в управлінні державними сільгоспземлями.

Земля не давала спокою жодній владі. Вочевидь не тому, що можновладці хотіли нарешті навести лад у цій царині. Але ця спроба відхопити і собі земельки, певно, найзухваліша.

Усі попередні рази загарбницькі схеми бодай якось намагалися прикрити фіговим листком реформ, оптимізації чи хоча б кращих практик. Цього разу навіть не намагаються — за багатосторінковими поправками до стосу законодавства читається таке: державними сільгоспземлями розпоряджатиметься уряд як йому заманеться, а решту це не обходить. Оце так нахабство!

Мова йде, для розуміння, про більш як три мільйони гектарів земель сільськогосподарського призначення у держвласності, або про 7,5% від узагалі всіх наших сільгоспземель. В українських латифундистів-важковаговиків земельні банки у 300–500 тис. га, для розуміння.

Звісно, питань до якості господарювання на державних с/г землях, тим паче зараз, купа. Хворобу запущено роками. Симптоми класичні: неефективність власників, зношеність ресурсів і деградація самих ґрунтів, бардак у документах, аж до їхньої втрати, тіньові схеми з орендою, мінімізація плати за землю, хронічна збитковість тощо. Ніде правди діти, сфера давно потребує змін.

На жаль, зміни, передбачені *урядовим законопроєктом № 7588*, не є змінами на краще.

По-перше, законопроєкт передбачає вилучення, за рішенням уряду, землі у державних підприємств, установ чи організацій із подальшою їхньою передачею... іншим державним підприємствам.

Чекайте, а де ж логіка? Ми приймаємо зміни до законодавства, бо ДП є неефективними землевласниками. Але впевнені, що інші ДП будуть ефективними? Причому перелік тих самих «ефективних» у проєкті відсутній, законотворці не деталізують, кому ж саме Кабмін може одноосібним рішенням (неринково і, цілком можливо, корупційно) віддати землі. Жодних

критеріїв, за якими уряд визначатиме, у кого забрати й кому передати сільгоспземлі, у проєкті також немає, хоча його вже готують до другого читання. Зручно, але якось надто далеко від кращих практик, погодьтеся.

По-друге, чимало питань і до пропозиції подальшої передачі землю в оренду строком на 50 років. Загалом строк нормальний, якщо ми говоримо про інвестора, який отримав землю, взявши участь у земельних торгах, змагаючись із конкурентами, та вклав свої кревні у цю справу. Але ж ні, мова про абсолютно непрозору передачу одноосібним рішенням уряду, яке ще й зацементується на наступні 50 років. А чи не занадто?

Читачі, які в темі, певно, вже запитали себе: як це взагалі можливо? Адже земля у ДП в постійному користуванні, там узагалі за законом ніякої оренди бути не може. Ваша правда. Саме тому уряд, який хотів би не лише наділяти землями як середньовічний феодал, а й мати з тих земель більше зиску, пропонує перетворити ДП, у яких є сільгоспділянки площею не менш як 100 га, на ТОВки. А землю, яка зараз у них у постійному користуванні, — здавати їм в оренду. Або не їм, а іншим ТОВкам, чи не ТОВкам — це вже як Кабмін вирішить.

Тут, до речі, є ще один пікантний момент: працівники сільськогосподарських ДП узагалі-то можуть претендувати на паї, а от працівники ТОВок — точно ні. І проєкт це питання просто оминає. Та це вже як плакати за збіглим молоком, коли хата згоріла…

Тим паче що є найцікавіше — «по-третє»: укладення договору оренди землі здійснюватиметься «без прийняття рішення відповідним органом виконавчої влади або органом місцевого самоврядування». Отже, ми приймаємо зміни до законодавства, бо неефективне землекористування «зменшує можливі надходження до місцевих бюджетів та впливає на добробут місцевих громад», як пояснюють автори проєкту. Але разом із тим усуваємо громади від найважливішого — визначення вартості тієї оренди на наступні 50 років.

Якось навіть незручно нагадувати законотворцям, що орендна плата за земельні ділянки державної та комунальної власності є однією з форм плати за землю, тобто місцевим податком. І коли вже пішла така гульня, то, може, тоді й до Податкового кодексу треба вносити зміни? Бо виходить, що громади мають вести облік орендарів, звітувати про сплату, пояснювати податковій, чому так, а не інак… от тільки на сам розмір оренди взагалі не впливають. І це вже не кажучи про таке «не комільфо», як втручання центральної влади у місцеві податки.

На додачу в законопроєкт вписані ще й «наглядачі» від парламенту, аби Кабмін працював як належить. Зокрема, проєктом визначено «контрольні функції» для земельного комітету Ради, хоча комітети не є самостійними суб'єктами парламентського контролю й узагалі-то створюються для

законопроєктної роботи. Але й цього мало. У Міжвідомчій комісії — дорадчому органі, який готуватиме урядові пропозиції про передачу цілісних майнових комплексів, — серед членів представники не лише Фонду держмайна та Держгеокадастру, а й парламентського комітету разом із народним депутатом, який «обраний у одномандатному виборчому округу, на території якого розташований цілісний майновий комплекс». Ми не писатимемо очевидного, що це корупційно, але точно маємо написати неочевидне — це неконституційно. Основний Закон не дарма відділяє виконавчу владу від законодавчої, і, певно, одного бажання «слуг народу» максимально використати час, що їм залишився, замало, аби це змінювати.

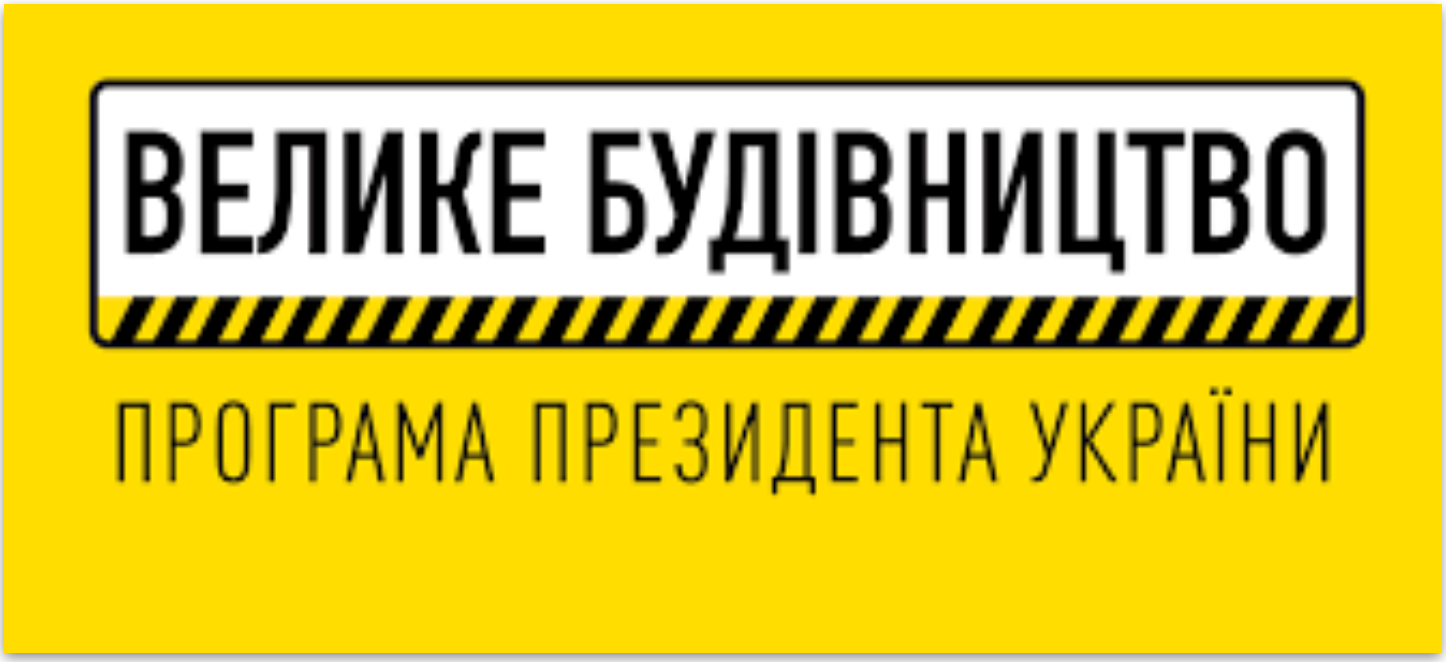
На жаль, вищезгаданими пропозиціями претензії до законопроєкту не вичерпуються, але чи є сенс продовжувати?

Очевидно, що **готується чи не найбільша земельна афера з можливих,** яка дозволить в абсолютно непрозорий спосіб, рішенням украй несамостійного уряду, перерозподілити три мільйони гектарів сільгоспземель між «своїми» та за прийнятною для них ціною оренди, причому на наступні п’ятдесят років. Зважаючи, що на Банковій війни ще не виграли, а до виборів уже готуються, земля — хороший актив, вона легко конвертується і в кеш, і в регіональну лояльність. Вартує того, щоб потоптатися по Конституції та здоровому глузду.

***

№ 1.220

Большая стройка или большая имитация?

2020-09-30

Билязе

Система государственного управления в Украине относит к прямой компетенции Президента три функции: оборону, безопасность и внешнюю политику.

Учитывая прошлое Владимира Зеленского, было бы наивно ожидать от него что дальнейшей работы по созданию международной антироссийской коалиции, что шагов по укреплению обороноспособности нашей страны.

Равно как когда-то президенты-демократы Линдон Джонсон и Джимми Картер, Владимир Зеленский построил свою кампанию на лозунгах о справедливости и равных возможностях. Тем не менее, войти в историю он хочет как президент, «после которого в Украине наконец-то появятся дороги».

Проблемы с дорогами в Украине очевидны, но как эти проблемы решить – не ясно. На основании все той же логики нашей системы государственного управления, вопросы инфраструктуры – это компетенция премьер-министра и местных властей. Но, как известно, президент Зеленский склонен лично контролировать все вопросы государственной важности, так что ремонт дорожного покрытия никак не мог обойтись без его прямого вмешательства.

Тут уместно напомнить, что идея о необходимости затеять масштабное строительство для перезапуска экономики витала еще во время избирательной кампании Зеленского.

Целесообразность этой идеи как тогда, так и сейчас обосновывалась при помощи исторического примера:

— «Нового курса» президента США Франклина Делано Рузвельта.

«Новый курс» — это комплекс экономических и социальных мероприятий, воплощенных администрацией президента Рузвельта в 1933-1939 гг. Эти мероприятия предполагали смягчение последствий Великой депрессии при помощи активного вмешательства государства в экономику.

Начинания Рузвельта оставили заметный след в истории США. И хотя сам он умер еще в 1945 г., отдельные исследователи считают, что США следовали его курсу гораздо дольше, вплоть до 1981 г., когда президентом стал Рональд Рейган. Который, став президентом, объявил свой «Новый курс» - «Рейганомику», основной идеей которой стала ставка на свободный рынок.

Новый курс остается ярким символом перемен к лучшему и в XXI веке: политики и активисты со всего мира регулярно призывают к тому или иному «Новому курсу». Тем не менее, если при Рузвельте «Новый курс» был конкретной программой с конкретными показателями, «Новый курс» теперь - это скорее просто политический лозунг, звучащий в ответ на запрос о переменах.

Что же до современной академической среды, она в своих оценках эффекта от внедрения «Нового курса» гораздо более сдержанна. Текущий консенсус – признание положительного эффекта «Нового курса» на экономику США в 1933-1937 гг., перемешанное с сомнениями в воспроизводимости его рецептов в наше время.

Причины сомнений весьма банальные:

— не тот контекст.

1) Прежде всего, в своем подавляющем большинстве страны отменили золотой стандарт, так что теперь деньги этих стран нельзя обменять на золото по фиксированному курсу.

2) Далее, сильно выросла доля государственных расходов в ВВП, в результате чего многие страны успели накопить внушительные долги.

3) Кроме того, несопоставима структура экономики: роль производства и сельского хозяйства снизилась, роль сектора услуг – выросла.

Так что решать современные социально-экономические проблемы при помощи рецептов эпохи Рузвельта – это все равно, что лечить рак при помощи передовых методов конца XIII века, голодания и кровопускания.

Но не все так просто.

Как и в любой стране, пронизанной «карго-культом», в Украине встречаются особый тип миссионеров: «экономисты-практики».

От обычных экономистов практиков отличает две традиции.

1) Первая – **«стараться найти на любую сложную проблему простое решение»**. Правильность этого решения никто не гарантирует. Но, нужно сказать, их вера этого и не требует.

2) Вторая – **«как можно меньше читать»**, особенно – давно написанные книги. Все, что описано в книге – это теория. А на практике, как известно, все совершенно иначе.

Великая депрессия, «Новый курс» и политика Рузвельта были детально описаны как минимум дважды:

1) Анной #***Шварц*** и Милтоном #***Фридман*** в их книге «Монетарная история Соединенных Штатов 1867-1960 гг.» и

2) Беном #***Бернанке*** в его книге «Essays on the Great Depression». Но это, как известно, всего лишь теория, а нам нужно действовать.

Подход, который регулярно использует Зеленский и его команда для решения практически любой проблемы основан на давней еврейской мудрости:

> «Если это решается деньгами, то это не проблема, а расходы». На первом витке решения нужно всего лишь потратиться.

Ради справедливости нужно заметить, что пока деньги есть - этот метод работает.

Но из определения экономической теории как науки следует ее несколько плохих свойств.

Экономика – это наука о распределении ОГРАНИЧЕННЫХ ресурсов в условиях УБЫВАЮЩЕЙ отдачи от их использования, так что деньги имеют свойство заканчиваться.

И вот тогда государственные расходы становятся для правительства действительно проблемой:

> — нужно как-то наполнять бюджет.

На практике, способов не так уж и много:

1) собрать налоги,
2) занять или
3) напечатать.

Фискальный механизм перестал быть эффективным еще в годы А. ***Клименко***, который при помощи тотального контроля над всеми событиями в экономической жизни нашей страны последний раз в новейшей истории выполнил и перевыполнил планы по сборам.

Тем не менее, художества А. ***Клименко*** поставили нашу национальную кривую #***Лаффер*** на дыбы, и теперь:

> **— любое дополнительное фискальное давление будет приводить к лишь к падению сборов.**

Так что благодаря стараниям команды «младореформаторов», впредь и далее правительство может использовать **только два инструмента**:

> — **займы и станок**. Это и не плохо, и не хорошо. Это данность, в которой нам теперь жить.

Тем не менее, из-за суровости сложившихся обстоятельств концепция «Премьер – зарабатывает, Президент – тратит» откровенно забуксовала.

Во-первых, как оказалось, НБУ – достаточно самостоятельный орган, и одной только замены его главы для решительного запуска «Большой стройки» явно недостаточно, ведь заботливые предки оставили нам в наследство множество процедурных ограничений, преодолеть которые за счет одного лишь щучьего веления невозможно.

Во-вторых, всплыла хорошо известная еще с дней первого сбоя в механизме ортодоксального кейнсианства истина: ***«государственные займы вытесняют с рынка частные инвестиции, так как при равенстве процентных ставок кредитовать государство не так рискованно»***.

При прочих равных, банки предпочитают ОВГЗ, а не кредиты частному сектору.

Что вдвойне печально, панацея в виде снижения учетной ставки не дала желаемого эффекта: привлекательность ОВГЗ действительно снизилась, но вот кредитовать частный сектор никто от этого не начал. Даже от безысходности.

Есть и еще одно печальное обстоятельство. Частный сектор, планируя свои инвестиции, руководствуется поиском выгоды. **Государство, по задумкам социалистов-теоретиков конца XIX века, должно было действовать иначе, преследуя своей целью создание общественных благ.** Но фантазии наивных социалистов-утопистов, как это обычно и бывает, разбились о суровую правду жизни: на все и сразу средств нет и не может быть.

В результате государства, созданные акулами-капиталистами, даже на социально-демократическом этапе их развития все равно задумываются об эффективности затеваемых проектов. Важно, чтобы проекты по своей сути не выродились в работу взвода, который до обеда копает траншею, а после обеда – закапывает.

Чтобы хоть как-то скрыться от хтонического ужаса того факта, что **перед запуском проекта нужно выявить его целесообразность либо посредством его прямой денежной окупаемости, либо посредством созданного проектом социального эффекта, наши полемисты от государственного управления любят говорить о том, что проекты вроде «Большой стройки» стимулируют работу задействованных в реализации этих проектов отраслей**.

Этот тезис отчасти справедливый, но лишь отчасти.

Копание траншей до обеда с последующим их закапыванием тоже стимулирует выпуск обедов, обуви и лопат.

Но вся проблема в том, что пока рытье не имеет полезного эффекта само по себе, его полезность для общества будет сопоставима со строительством Великих пирамид:

1) — **непродолжительный всплеск экономической активности в годы строительства, но вот после - пустая казна и падение династии.**

2) Можно, конечно, поговорить о том, что Пирамиды привлекают туристов даже спустя тысячи лет после их постройки, но этот разговор никак не может считаться в достаточной мере серьезным.

В 2021 г. нас ждет бюджет с дефицитом около $10 млрд., что составляет порядка 6% нашего ВВП.

На 40% этот дефицит – это как раз и есть «Большая стройка», на которую планируют потратить около $4 млрд.

Гипотетически, какая-то часть этих средств вернется в бюджет в течение года в качестве налогов.

Но не стоит забывать, что

— заложенная в бюджет смета программы – это лишь видимая часть расходов.

Часть расходов будет профинансирована за счет государственных банков.

Первые ласточки этой концепции уже прилетели:

— после того, как *Укрэксимбанк* выдал *Укравтодору* кредит около 20 млрд. грн., государство оказалось вынуждено увеличивать уставный капитал этого банка.

Покрывать дефицит придется за счет эмиссии, другого пути у правительства нет:

— международные программы помощи сорваны под прикрытием дикарской риторики «Хватит брать кредиты в обмен на суверенитет».

Инфляция ускорится, после этого ставки по кредитам снова поползут вверх: к премии за риски прибавится еще и цена денег во времени.

> Население и в этом году если и сделает сбережения на старость, то разве что в иностранной валюте. Шатко-валко выросшее за последние пару лет доверие к национальной валюте вновь будет подорвано.

Мои ожидания от большой стройки – **большой экономический упадок**. При этом, я не отрицаю, что Зеленский-человек действительно любит нас больше, чем любой президент до него. Но, как известно, **простые решения – почти всегда неправильные, а благие намерения обычно ведут в Ад**.

***

№ 1.221

Алексей Арестович: эксперт-провидец или сказочник и провокатор?

https://skelet.info/aleksej-arestovich/

2022-10-18

Алексей Арестович: эксперт-провидец или сказочник и провокатор?

Правда о том, кто годами увлеченно дурачил украинцев от *Klimenko*.

Во времена смут и войн возникает большой спрос на лжепророков, демагогов и всезнающих экспертов. Поэтому если бы в Украине не было Алексея Арестовича, то его место в телевизоре наверняка занимал бы кто-то другой! Вот только этим другим может стать далеко не всякий, поскольку Арестович занимает специфическую нишу «особого взгляда» на геополитику, военную стратегию и общество, с несколько нестандартной манерой повествования.

И даже если он несет с экрана полную чушь, то делает это по канонам оскароносного «Москва слезам не верит» — то есть настолько убедительно, что аудитория не сомневается: ей заново раскрывают глаза на мир. Это выделяет Арестовича среди сотен одинаковых «говорящих голов», повторявших друг за другом свои шаблонные истины, а с началом войны сделало его главным рупором Офиса президента.

1. Алексей Арестович. Семья и семейный бизнес

Арестович Алексей Николаевич родился 3 августа 1975 года, в военном гарнизоне возле грузинского городка Дедоплисцкаро (Кахетия). Его отец

Николай Сергеевич Арестович служил там офицером штаба части, а мама Тамара Алексеевна заведовала «чипком». С его слов, он имеет польские и белорусские корни, что вызывает некоторый скепсис: ведь в Арестовиче нет ничего от сероглазого блондина (скорее просматриваются черты ашкенази). Может быть, он имел в виду только территориальное происхождение, или же он просто традиционно что-то выдумал?

Спустя несколько лет после рождения сына, их семья переехала в Киев. К началу 90-х они жили в т.н. «Турецком городке» (Соломенский район) на улице Кадетский гай, где много квартир получили военнослужащие. Согласно информации ряда СМИ, его мама возглавила торговый кооператив, а отец работал в военном вузе и со временем стал «начальником приемной комиссии в Академии Национальной обороны». Правда, академий с таким названием в Украине никогда не было (но была в Польше), так что журналисты тут явно ошиблись, возможно, имея в виду Национальную академию обороны (бывшая академия ВСУ, ныне Национальный университет обороны). Да и «начальник приемной комиссии» — это временная должность на период приема новых курсантов, которую обычно занимает руководитель академии или его зам. Однако в списках бывшего руководства этой академии его отца Николая Арестовича мы не нашли.

В «нулевых» семья Арестовичей активно занималась бизнесом. Николай Сергеевич был учредителем, минимум, трех фирм: ООО «Промзерно» (с 1995, производство мясных изделий), «Сан-Кри» и «Технодекс». Когда в 2019-м году его сын стал ближе к власти, то у строительно-торговой фирмы «Технодекс» появились новые виды деятельности: производство взрывчатых веществ, производство военно-транспортных средств, ремонт и обслуживание летательных и космических (!) аппаратов. И всё это с уставным фондом 50 тысяч гривен!

Из фирм, которыми владела или руководила Тамара Алексеевна, известны три: это созданный еще в 1995году обслуживающий ЖСК «Темп-2» (в жилкомплексе которого на Авиаконструктора Антонова имеет квартиру её сын), его дочернее предприятие «Обслуживающий кооператив Темп-2» (2014), и садоводческое товарищество «Эколог» (2001). Будучи в «Экологе» еще и бухгалтером, Тамара Алексеевна в 2009 году стала «героиней» коррупционного и мошеннического скандала — впрочем, не вышедшего за рамки возмущенных публикаций в прессе. Из которых заодно стало известно, что помимо сына у Арестовичей есть еще и дочь Олеся, о которой брат почему-то помалкивает. Кстати, Олеся намного больше похожа на потомков поляков и белорусов, чем её брат!

Олеся Арестович-Корнийчук

Олеся Арестович-Корнийчук работает частным нотариусом и была женой Андрея Корничуйка — бывшего секретаря делегации ВР Украины в ПАСЕ. Вот только когда в 2017-м Корничуйка выдернули из Европы и отправили советником в посольство Украины в Ливане, то Олеся с ним не поехала. А в декларации Корничуйка за 2018 год супруги уже не было (только их дети), поэтому их нынешние отношения, скорее всего, в состоянии развода.

Сам Алексей Арестович был учредителем и руководителем благотворительного фонда своего имени, созданного в июне 2014-го для волонтерской деятельности (или просто сбора денег) и закрытого в конце 2016-го, а также продюсерской студии «Aegis Film» (с 2006 года), соучредителями которой были также украинский актер Антон Павленко и российский Кирилл Бурдихин.

В этих базах данных можно встретить и Ирину Викторовну Арестович (в девичестве Грибанова), являющуюся второй женой Алексея Арестовича. С 2013 года она является ФОП (печать рекламной продукции, организация конгрессов и выставок), с 2018-го владеет ООО «Медицинское усовершенствование» (издание журналов, выставки), в 2019 стала учредителем ООО «Кафельтон» (стройматериалы), в 2021-го открыла ООО «Медикс Хаус» (программирование). Вместе они воспитывают двоих детей: своего сына Александра и Веронику, дочь Арестовича от первого брака. А вот информация о первой жене Арестовича, о причинах их развода и почему она

отдала ему ребенка, в СМИ отсутствует. />

Алексей Арестович с женой Анастасией и детьми

2. Несостоявшийся разведчик Алексей Арестович

В Киеве Алексей Арестович учился в средней школе № 178, по окончанию которой решил осуществить свою мечту детства и в 1992-м поступил на биологический факультет Киевского национального университета им. Шевченко. Через год у Арестовича появилась новая мечта: он с азартом увлекся искусством, стал играть в Киевском театре-студии «Черный квадрат» и просто забросил учебу, после чего был отчислен из университета. Родители в принципе были не против этого увлечения (все же лучше, чем криминал или наркотики), однако напомнили Алексею, что теперь его ожидает военкомат и полтора года общения со сверстниками, среди которых почти нет тонких артистических личностей.

Отец мог помочь сыну в одном: поступить в Одесский институт Сухопутных войск (теперь военная академия), где у Николая Сергеевича были какие-то связи. Там Алексей Арестович и проучился с 1994 по 1999 год, причем его «военный стаж», как и положено, стал исчисляться с момента зачисления, отсюда и несколько преувеличенные данные о его сроке службы.

Арестович в Одесском институте сухопутных войск

Также неверны утверждения, что Арестович учился на разведчика. Факультет управления разведки появился в Одесской академии только в 2012 году, Арестович же учился на обычного штабного офицера с дополнительной профессией переводчика (как и Ирина Верещук). Мечта стать разведчиком появилась у него только незадолго перед выпуском, когда он задумался о перспективах дальнейшей службы. Осуществил он её, опять-таки, с помощью отца — пристроившего сына в центральный офис Главного управления разведки МО Украины, расположенный в Киеве на Рыбальском острове, и потому прозванный военными «Остров».

«Остров»: ГУР МО, где служил Арестович

В офисе ГУР Арестович прослужил с 1999 по 2005-й, и, судя по очень негативным (мягко говоря) отзывам бывших сослуживцев, к разведывательной работе его не подпускали, назначая «вечным дежурным» и «мальчиком на посылках». Но это имело для Арестовича и позитивную сторону: у него было больше свободного времени для своих старых и новых увлечений. В последние два года службы он на ней, скорее, лишь числился.

В 2005 году Алексей Арестович устроил скандал и уволился из ГУР, уйдя в запас в звании старшего лейтенанта. Сам он объяснял это так: «После „оранжевой революции“ ситуация в стране изменилась. Когда бывшие директоры сахарных заводов начинают издавать директивы и учить боевых офицеров, как им нести службу — это нонсенс, о чем я однажды и доложил командованию. В ответ мне сказали: мол, куда ты денешься, будешь служить. Но на следующий день я не вышел на работу, а после долгих мытарств все-таки уволился». Но реальная причина увольнения Арестовича осталась неизвестной. Возможно служба на «Острове» ему просто наскучила, и он рвался реализовать себя в новом амплуа.

3. Авессалом Подводный, Дугин и Корчинский

Еще в 2000-м году, едва обосновавшись на службе в офисе ГУР, Арестович вновь увлекся искусством и вдобавок еще разного рода психологическими тренингами (а что было еще делать замдежурного по части). Это привело к его «эзотерической психологии» московского писателя и философа

Авессалома Подводного (Александра Каменского). В 2002 году Подводный открыл заочную интернет-школу «Человек среди людей», и Арестович стал одним из её первых слушателей (до 2010 года). Это позволило Арестовичу называть себя впоследствии «дипломированным психологом», хотя диплом от Подводного имеет ту же ценность, что и звание «доктора уфологии» или дворянский титул от Джуны Давиташвили.

Тот заносчивый пафос, с которым Арестович называл себя «боевым офицером» и презирал «директоров сахарных заводов» (уж не Порошенко ли?), был неслучаен — ведь он фактически цитировал Дмитрия Корчинского, с которым познакомился и сблизился задолго до своего увольнения из ГУР. Известно, что в феврале 2005-го Арестович был уже не просто членом «Братства», а заместителем его лидера (его называли «адъютантом Корчинского») и вместе с ним принял участие в съезде Международного Евразийского движения, проходившей в Москве под лозунгами создания «антиоранжевого фронта». Основателями этого движения с российской стороны были известный идеолог «неоевразийства» Александр Дугин и его соратник Валерий Коровин.

Валерий Коровин, Алексей Арестович, Дмитрий Корчинский и Александр Дугин на пресс-конференции «Еврозийского союза» в Москве, 2005 год

Да, тот самый Дугин, дочь которого погибла 20 августа 2022 года в ходе покушения (теракта?), чьи заказчики и исполнители так и не найдены. Что позволяет озвучивать самые разнообразные предположения и утверждения, включая «след спецслужб» Украины и России. Сам Арестович высказался относительно этого покушения (и личной трагедии бывшего соратника) весьма цинично: мол, Дугин «где-то присосался» к деньгам, за которые его якобы и убили…

В июле 2005 года Арестович и Корчинский прибыли на семинар российского прокремлевского движения «Наши» (курируемом Владиславом Сурковым) в лагере на Селигере. Тогда это вызвало возмущение у ряда российских СМИ, припомнивших Корчинскому его участие в первой Чеченской войне, а вот в Украине к этому отнеслись спокойно.

Не очень понятно, на чём рассорились Дугин и Корчинский, однако через пару лет «Братство» порвало с «Евразийским союзом» и вернулось на традиционные позиции украинского национализма с присущим Корчинскому «имперским замахом». Вновь зазвучали речи о российской угрозе, и в 2008-м «Братство» устроило в Киеве «командно-штабные учения для общественных организаций», на которых рассказали о возможном сценарии российского захвата Крыма. Политическую часть сценария (с речами о сионистах) озвучил сам Корчинский, а военную изложил Арестович — который, как бывший офицер ГУР, пиарился «Братством» как военный аналитик. В 2014-м кое-что из рассказанного Арестовичем действительно сбылось (а еще больше не сбылось). Он воспользовался шансом, вытащил запись своего выступления из архива в качестве доказательства своего «предвидения», и стал активно пробивать себе путь в украинские СМИ в качестве эксперта.

Впрочем, эксперт из Арестовича получился неважный, но его талант был (и остаётся) в красноречии. «Эзотерическая психология» Подводного наложила глубокой отпечаток на его личность и мышление, затем дополнившись тесным общением с такими людьми, как Дугин и Корчинский. Всё это легло на благодатную почву актерского таланта, взрастив одного из самых ярких демагогов современной Украины — на чем Арестович и сделал свою карьеру.

А его главной изюминкой стал использовавшийся еще Корчинским метод вброса.

«Вброс некоторой информации, который делает Арестович, это вброс, чтобы сделать так называемый информационный шум. Чистый информационный шум. Бессмысленный, глупый. Но как обсуждают!» — высказался о нём президент Украинского аналитического центра Александр Охрименко.

4. Алексей Арестович в кино

Но впервые на экранах телевизоров Алексей Арестович появился в качестве не эксперта, а актера. Первый сценический опыт в театре помог ему появиться в телерекламе страховой компании «Оранта», мобильного оператора «Life», водки «5 капель» и шоколада «Корона». Причем, некоторые СМИ упоминали, что в рекламе Арестович начал сниматься еще будучи лейтенантом ГУР! А сразу после увольнения он подался в киноактеры — чему во многом способствовали его постоянные поездки в Россию, где он завел знакомства с актерами и режиссерами сериального жанра.

Начал Арестович с эпизодических появлений в «Дедушке моей мечты» и «За всё тебе благодарю» (2005). В 2006-м он сыграл Влада в популярном российском сериале «Возвращении Мухтара-3», а затем перевоплотился в Георгия в «Возвращении Мухтара-7» и в Додина в «Возвращении Мухтара-8». Более заметные роли Арестович сыграл в «Охламоне» (Кирилл) и «Брат за брата — 2» (адвокат Зарипов).

Вершиной кинокарьеры Арестовича стала комедия «Не бойся, я рядом» (2012), где он сыграл Игоря Смирнова, переодевающегося в Люсю Зайцеву. Впрочем, хотя фильм и демонстрировался в кинотеатрах, успешным его назвать нельзя. А его отсутствие на пиратских киноторрентах красноречиво свидетельствует о практически нулевом интересе зрителей. Тем не менее, Арестович в кино запомнился именно ролью Люсеньки, из-за которой даже ходили слухи его о его нетрадиционной ориентации.

Арестович в роли Люси Зайцевой. Вот почему его называют «Люся»

Это была его последняя роль на экране, после которой его интерес к искусству вновь угас. Арестович начал заниматься «серьезным делом»: размахивая вышеупомянутым диплом школы Авессалома Подводного, он сам стал проводить психологические тренинги, а также участвовать в телепередачах как приглашенный эксперт в области психологии. В частности, в 2013-м году он появился в шоу «Научите нас жить» на телеканале ICTV.

Арестович проводит тренинг

А с началом второго Майдана, когда его друг Корчинский оседлал бульдозер, Арестович презентовал «Стратегию теплого океана» — так он назвал свой план «изменения системы в Украине». В принципе, идея была интересная, однако всё портила вступительная речь Арестовича, в которой он, в частности, сказал следующее: «Я принадлежу к экспертной группе, которая занимается конструированием будущего. Я общаюсь с разными людьми: от шаманов Байкала до людей из Индии, Китая, исламского мира, католиками…». Многих читателей откровенно насмешило это пафосное самовосхваление, и они заметили, что Арестовичу стоило бы еще привлечь к конструированию будущего жрецов вуду и карпатских мольфаров.

5. Арестович и АТО

К 2014 году Арестович с помощью переаттестации в военкомате «дослужился» до звания капитана запаса, поскольку почти сорокалетний «старлей» в качестве эксперта выглядел не слишком солидно. В феврале он дал интервью изданию «Газета. UA», в котором «предсказал» падение Януковича (что было и так уже очевидно), и приход к власти Порошенко и Кличко. Правда, Петра Алексеевича он видел лишь премьером, а вот новым президентом Кличко — что, опять же, было известно из переговоров лидеров Майдана. В общем, Арестович снова ткнул пальцем в небо, однако потом размахивал этим интервью как еще одним доказательством своей прозорливости.

А когда на Донбассе началась АТО, которую Арестович почему-то не предсказал, он сообразил, что это дает ему отличный шанс стать военным экспертом всеукраинского масштаба. Он завел блоги на Facebook и YouTube, в которых комментировал события на фронте, критиковал власть и поучал, как следовало бы воевать «правильно». Вот только лично повоевать сам Арестович желания не испытывал — как и большинство «экспертов», журналистов и волонтеров. Хотя такой выдающий военный эксперт и целый капитан запаса наверняка мог бы пригодиться в роте «Иисуса Христа», созданной «братчиками» Корчинского при скандальном батальоне «Шахтерск» (после переформирования известный как «Торнадо»). Ему бы даже воевать не пришлось, просто охранял бы ближний тыл, хлебая борщ на базе! Но Арестович предпочел остаться в глубоком тылу, где он учредил фонд «психологической поддержки участникам АТО» и участвовал в потешных учениях программы «Народный резервист» на «Марусином полигоне» в качестве инструктора. В зону конфликта он наведывался лишь иногда, в качестве гостя (сделать селфи).

Алексей Арестович: эксперт-провидец или сказочник и провокатор?

А 21 декабря 2017 года Арестович вдруг публично сознался, что три года сознательно обманывал украинцев, недоговаривая им правду ради эффективности пропаганды, и что он не считает себя патриотом Украины, поскольку для него это понятие слишком узкое. Как и высказанное им примерно тогда же сравнение АТО с «курортом для мальчиков», это сильно разозлило всех «записных патриотов», вспоминающих Арестовичу его слова до сих пор (всё это они изложили в «Миротворце»).

Лишь в сентябре 2018 года, когда активная фаза войны на Донбассе была на паузе, Арестович решился записаться контрактником. С его слов, он целый год служил возле Краматорска в 72-й ОМБ «Черных запорожцев», якобы командиром разведки, и сделал за это время 33 боевых выхода. Вот только куда, если от Краматорска до линии разграничения целых 50 километров? А главное, что 72-й бригады никогда не было в районе Краматорска, она тогда дислоцировалась восточнее, в районе Светлодарской дуги, с базой в районе Бахмута. И потом, как Арестович, который якобы просто не вылезал из постоянных рейдов в тыл врага, находил при этом время всё так же постоянно появляться на телевидении в качестве военного эксперта?

Кое-что прояснил конфликт, вспыхнувший два года спустя между Арестовичем и уволенным с должности замсекретаря СНБО генералом Кривоносом. Арестович обвинил Кривоноса в том, что тот является интриганом и ставленником Порошенко, а Кривонос обвинил Арестовича в том, что тот 8 ноября 2018 года «завел на минное поле группу снайперов из Десны, где двое погибли, а трое были тяжело ранены», а также поставил под сомнения его квалификацию эксперта: «Когда Арестович себя представляет как профессионала, военного эксперта — а каким взводом, какой ротой командовал господин Арестович? Никакой!»

Арестович пытался оправдываться, говоря что «это было не минное поле», что он не менял маршрут движения группы — но так и не пояснил, где именно произошел этот инцидент, и что там делали снайперы из учебного центра «Десна». Но если мы посмотрим в список потерь ВСУ на Донбассе, то найдем там, что 10-го (не 8-го) декабря в районе Светлодарской дуги погибли, подорвавшись, двое снайперов 72-й бригады, один из которых ранее работал инструктором в «Десне». Таким образом, невыясненной осталась лишь причастность к их смерти Арестовича.

Но в любом случае, этот контракт помог Арестовичу, во-первых, получить в декабре 2018-го звание майора (буквально сразу после гибели снайперов). А во-вторых, он пополнил свою коллекцию наград, происхождение которых вызывает большие вопросы. Нет, все они настоящие, но вот за что были ему вручены? Уже в июле 2014-го Арестович получил памятные (не наградные) нагрудные знаки «Защитнику отечества» и «Евген Березняк» — оба из рук тогдашнего начальника ГУР генерала Юрия Павлова, которого потом в 2015 выгнали из разведки, обвинив в провалах и «котлах» 2014 года. В ноябре 2016-го Арестович получил медаль «За участие в АТО», хотя на тот момент в ней ещё и не участвовал.

В ноябре 2018, уже числясь в составе 72-й бригады, Арестович получил грамоту министра обороны Полторака «за особое мужество и героизм при выполнении специальных заданий». Каких именно, в ней не указывалось — но, ещё раз напомним, что именно тогда погибли двое снайперов бригады. В мае 2019-го Арестовичу вручили нагрудный «Знак почета» МО. В июле — знак командующего Сухопутных войск «За особую службу», а через месяц второй знак «За особую службу», уже 2-й степени. Ну вот, собственно, и все награды Арестовича! Первым свои сомнения о них высказал журналист Юрий Бутусов, что спровоцировало между ним и Арестовичем весьма эмоциональный конфликт.

6. Арестович и Зеленский

По окончанию контракта Арестович, ранее поддерживавший Порошенко и жестко критиковавший Зеленского, называя его «спасителем Путина» и проблемой похуже коронавируса, начал оперативно менять своё мнение. Полная смена вектора произошла летом 2020-го, когда Арестович стал уже откровенно воспевать Зеленского. Это дало свои плоды: его заметили и приняли в «Зе!Команду», назначив (через Кравчука) спикером ТКГ и советником по информационной политике председателя украинской делегации в Минске, а также записали внештатным советником Андрея Ермака.

Алексей Арестович: эксперт-провидец или сказочник и провокатор?

Конечно же, сам Арестович прокомментировал своё назначение как признание его «огромного опыта» и мощного аналитического умища. В действительности, оно вызвало у многих недоумение, поскольку к тому времени Арестович уже прочно зарекомендовал себя уже не как эксперт, а как информационный провокатор и «тролль». Но, видимо, именно в таком качестве он и потребовался в ТКГ — чтобы своими высказываниями и выходками еще больше заблокировать Минский процесс.

В ТКГ Арестович работал так же, как и служил в Краматорске — то есть не вылезая из телевизионных ток-шоу и интервью. Периодически провоцируя своими высказываниями скандалы: то он заявил, что попавший в плен и убитый боец ВСУ «*находясь в состоянии опьянения, совершил самовольный переход на сторону противника и умер от алкогольной или наркотической интоксикации*», то предлагал переименовать Украину в Русь, то грозил нацелить на Москву какие-то украинские ракеты (но у Украины нет ракет с такой дальностью полета). Но главным образом Арестович занимался тем, что обрушивал свой острый язык на противников Зеленского.

Но затем что-то произошло. То ли от Арестовича решили избавиться, хотя он вроде бы не создавал особых проблем для команды Зеленского, то ли он сам почувствовал, что пора «рвать когти», но 16 января 2022 года он написал заявление о своем уходе из ТКГ и Офиса президента. Буквально сразу же Арестович вновь начал критиковать Зеленского, а 20 января он угодил на «Миротворец» со следующим примечанием:

«Профессиональный провокатор. Осуществление публичных информационных диверсий в пользу российских захватчиков. Участие в актах гуманитарной агрессии против Украины. Сознательное участие в мероприятиях, подрывающих обороноспособность Украины путем деморализации вооруженных сил Украины»

Связано ли это было с его скандальным уходом? Возможно, это было сделано для того, чтобы Арестовича не пригласила к себе ни одна «проукраинская» политическая сила. Но это не являлось для него проблемой: за свою жизнь Арестович привык состоять либо в провокационных движениях типа «Братства», либо вообще быть одиночкой.

7. Алексей Арестович и война

Впрочем, его «изгнание» было недолгим. С началом войны Арестович вновь стал востребованным — но почти неофициально, в качестве все того же внештатного советника главы ОП. Арестович, которому доверили не только ежедневные «посиделки» в телестудиях, но и выступления на брифингах в ОП, оказался просто незаменимым — многие украинцы прозвали его «успокоительным», ведь он мог «сладко напеть в уши» свои байки и «прогнозы».

Большинство из них рассыпались в прах буквально сразу: так, в первый день войны Арестович уверял, что российская армия не будет стрелять по гражданским объектам, а через несколько дней убеждал, что у России уже закончились ракеты и её армия выдохлась. Несбывшиеся предсказания ничуть не смутили Арестовича, продолжавшего играть свою роль главного украинского «эксперта и аналитика». Помимо постоянного обещания скорого краха России, еще одной его фишкой стало регулярные оскорбления своих: так, за лето он умудрился назвать украинских патриотов «долбо*бами», украинских активистов — «ганд*нами», представителей ЛГБТ — «людьми с отклонениями», женщин в армии — «ужасом». За что подвергался не только ответной «критике», но и физическому воздействию: так, 15 сентября, после телеэфира, как сообщалось, Арестовича побил экс-лидер «Азова» Андрей Билецкий.

Самой свежей выходкой Арестовича является его меланхоличная реакция на утренний обстрел дронами Киева. Видимо Алексей был занят чем-то более «важным», к примеру спал или придумывал традиционную «остроумную» шутку.

Но, на удивление, у Арестовича сложилась довольно большая аудитория фанатов его россказней: это уже напоминает секту во всеукраинском масштабе. Начали поговаривать, что Арестович — один из потенциальных кандидатов в президенты на следующих выборах — да и сам он, в известном телешоу, это подтвердил. Одновременно, с его слов, растёт и число звезд на его погонах: в апреле 2022-го он заявил, что ему присвоили звание подполковника (подтверждения чему не было), а в сентябре похвастался, что стал целым полковником (но потом сказал, что это была шутка).

Судя по всему,

— нам не избежать появления этого «шутника» и «сказочника» в бюллетенях следующего голосования по выборам президента.

Хотя никто сейчас не сможет сказать, когда именно они состоятся — одно не вызывает сомнений: г-н Арестович до них непременно доживёт и поучаствует. Будет весьма любопытно поглядеть на результат.

***

№ 1.222

Філліп Карбер: «Успіхи України призвели до того, чого ніколи не було в історії»

2022-03-06

Ольга БЕСПЕРСТОВА, Ігор КОЗЛОВ, «ФАКТИ»

Бліцкриг Кремля захлинувся. Ворог отримує по зубах і зазнає колосальних втрат. Від злості та безсилля він «прасує» житлові квартали і виводить з ладу об'єкти інфраструктури. У жодному місті, райцентрі чи селі окупантів не зустріли квітами та хлібом-сіллю, їх просто чітко посилають у відомому напрямку.

Мужністю, стійкістю, відвагою та патріотизмом українців захоплюється весь світ. У тому числі співрозмовник «ФАКТІВ» — авторитетний експерт з питань оборони, військової стратегії, ядерного озброєння та національної безпеки професор Філліп Карбер. Свого часу він працював зовнішнім радником прем'єр-міністра Великої Британії Маргарет Тетчер та генерального секретаря НАТО Менфреда Вернера, очолював департамент стратегії у Пентагоні. З 2012 року він президент аналітичного центру Potomac Foundation, який співпрацює з країнами колишнього СРСР та Варшавського договору, допомагаючи реформувати військові відомства. Філліп Карбер — активний лобіст України на Заході.

1. «Українська армія одночасно воює на три фронти»

— Пане Карбер, ми з вами розмовляємо ввечорі 3 березня. Вже вісім днів Україна дає гідну відсіч агресору. Це реально народна війна, оскільки на захист своєї землі стала буквально вся країна. Як ви оцінюєте дії української та російської армії за цей відрізок часу?

— Хочу від початку сказати ось що. Ще два тижні тому я у своїх найсміливіших фантазіях, а Путін, напевно, у своїх найстрашніших нічних кошмарах не могли припустити, як на 180 градусів зміниться ставлення світової спільноти до України. Весь цей час я практично цілодобово даю інтерв'ю журналістам всього світу про те, що відбувається у вас. Буквально сьогодні дав інтерв'ю нігерійській телекомпанії. Уявляєте — нігерійській? Нещодавно далеко не всі американці, особливо в глибинці, могли з першого разу показати на карті Україну. Сьогодні все змінилося. Головна тема — це Україна.

«Головне – Україна має вистояти. Я радий і щасливий, що у Путіна вийшло все не так», - каже Філліп Карбер

Увесь світ в абсолютному захопленні від опору українського народу Росії. Днями я сказав в одному інтерв'ю: «Якщо Україна виживе, її армія стане найпотужнішою, найнепереможнішою, найпрофесійнішою в Європі точно, а можливо й у світі».

Це гарні новини. А погані — ганьба нам, ганьба Заходу. Усе робиться з великим запізненням. Було втрачено дорогоцінний час. Ми витратили його на те, що тільки попереджали Україну та називали все нові дати передбачуваного вторгнення. У нас було п'ять місяців, щоб діяти — запровадити санкції, дати Україні сучасну зброю та навчити ваших військових нею користуватися. Внаслідок цього весь цей механізм запустили, коли вже почалося вторгнення.

Вашингтоном зараз ходить анекдот. «Якщо НАТО вдасться вичавити з корумпованих чиновників усі гроші, які вони отримали від Москви, і спустошити рахунки російських олігархів, тоді НАТО зможе провести перепідготовку і досягти того бойового духу, який є сьогодні в української армії та українського народу. І ось після цього, можливо, Україна погодиться ухвалити НАТО». Так, це жарт, але в ньому є частка правди.

Успіхи української армії, досягнуті ціною неймовірної мужності та відваги, справді вражають. У нашому попередньому інтерв'ю я критикував командування ЗСУ за те, що воно не проводять підготовку, передислокацію, казав, що ви не встигнете цього зробити, коли все почнеться. Наразі визнаю, що мої оцінки були невірними. Загалом, хочу сказати, що вийшло все навпаки — російські військові продемонстрували у перші три дні непрофесіоналізм та некомпетентність, а українські військові — просто дива. Я чудово розумію, наскільки важко українській армії, бо вона одночасно воює на три фронти.

Так, ми бачимо, що понад мільйон людей уже покинули Україну. Їх не можна засуджувати. Все правильно — їдуть жінки, діти, люди похилого віку. Але подивіться, що робить громадянське населення, яке лишається. Люди лягають під танки агресора, зупиняють голими руками просування його армії. Українці вразили всіх. Сьогодні американці, які донедавна говорили, що з Росією треба вести переговори, що не треба поспішати із санкціями, що не можна передавати Україні сучасне озброєння, щоб не псувати стосунки з Росією, мовчать. Більше того, дуже багато хто з тих, хто за часів Трампа активно вів бізнес з Росією і заробляв гроші, зараз лютує. І не через те, що зазнають збитків, а через те, що роблять Путін і Росія. Тому вони теж виступають за підтримку України.

Вперше за десять років у Конгресі повна одностайність. Події в Україні об'єднали демократів та республіканців. Такого ми давно не бачили.

Американські політики бачать і розуміють, що лише дипломатії та санкцій недостатньо, коли ми маємо справу з такими країнами, як Росія та Китай (про нього не треба забувати). З цими країнами треба розмовляти мовою сили.

Дивіться, як усе змінилося. Ще раз повторю. Якби два тижні тому хтось мені сказав би, що країни НАТО безпосередньо поставлятимуть Україні новітню сучасну зброю, що Німеччина повністю перегляне свою позицію і теж почне

поставляти Україні зброю, що Європейський Союз виділятиме гроші на озброєння країни, яка не є членом ЄС, я сказав би: «Ви що? Жодного шансу. Як таке можливо?» Господи, Швейцарія відмовляється від свого нейтралітету, аби допомагати Україні. Це все неймовірно. Я зі свого боку роблю все, що можу, щоб допомогти вашому опору, намагаюся домогтися, щоб ви отримували зброю, пальне та фінанси.

«Я чудово розумію, наскільки важко українській армії, тому що вона одночасно воює на три фронти», - каже американський військовий експерт

Головне — Україна має вистояти. Я радий і щасливий, що у Путіна вийшло все не так. Це дає мені надію, що нічого не закінчилося. Саме ваші перші успіхи за ці вісім днів призвели до небувалої реакції всього світу, до того, чого ніколи не було в історії.

— Як з'ясувалося, могутність російської армії — міф. Ми зараз бачимо розгублених, голодних, погано екіпірованих горе-вояк. Збройні сили агресора зовсім не такі, як їх показували на парадах на Червоній площі.

— Не хочу жодним чином применшувати успіхи української армії. Але ми маємо все-таки тверезо оцінювати нинішню ситуацію. Те, що відбувається зараз у вас на півдні, це успіх Росії. Їм вдалося з території Криму зайти на материкову Україну та просунутися там. Цього не можна було припускати.

Я не розумію, чому не було підірвано міст у Херсоні (на мою думку, його треба було одразу підірвати), і їм вдалося увійти до міста. Вони не лише зайняли Херсон, а й ведуть бої за Миколаїв, а це ключ до Одеси. Мене часто питають, чому росіяни досі не висадили морського десанта в Одесі. Тому що це було б самогубством і росіяни це розуміють. Вони хочуть завдати удару по Одесі з двох сторін — з суші, а для цього їм потрібно взяти Миколаїв, а коли це станеться, одночасно буде удар із моря, тобто висадка

їхнього десанту. Тоді вашим військовим в Одесі доведеться дуже важко, бо вони будуть змушені послабити берегову оборону та перекинути частину сил, щоб відбити удар з боку Миколаєва по суші. А це може бути смертельно небезпечним.

Вийшовши з Криму, росіяни рушили ще й на Мелітополь. Я дуже добре знаю ваших командирів, котрі тримають там оборону. Це чудові військові. Але у них просто не вистачає сил, щоб стримувати цей потужний натиск. Закріпившись там, Росія рушить з півдня дуже швидко. І першим під удар потрапить Запоріжжя.

Другий небезпечний для вас на цьому етапі напрямок — це Маріуполь, який атакують зі сходу. Якщо Маріуполь впаде, це фактично, висловимося так, розкриє Донбас. І тоді вашим силам, щоб знову не опинитися в котлі, як це сталося у 2014 році, доведеться відступати та створювати фактично нову лінію оборони. Просування військ зі сходу та з півдня дозволить Росії підтягнути свою важку артилерію та завдавати масованих артилерійських ударів по центральній частині, отже, і по Києву теж.

Ось така перспектива. Думаю, це найголовніша небезпека для України на найближчий тиждень. Вона дуже серйозна.

На жаль, не володію детальною інформацією, що відбувається навколо Києва. Але знаю, що частина російських військ фактично дійшла до вашої столиці й навіть з'являлася в межах міста, що в передмісті йдуть запеклі бої. Війська, що знаходяться у київських передмістях, можуть отримати найближчим часом важку артилерію. А дехто вже має її.

Крім того, велику небезпеку становлять диверсійні групи. Диверсанти озброєні, у них є вибухівка та боєприпаси. Зрозуміло, вони вносять свій страшний внесок в атаку на Київ.

2. «Частина російських підрозділів загрузла і зазнає великих втрат»

— Нас постійно про це попереджають.

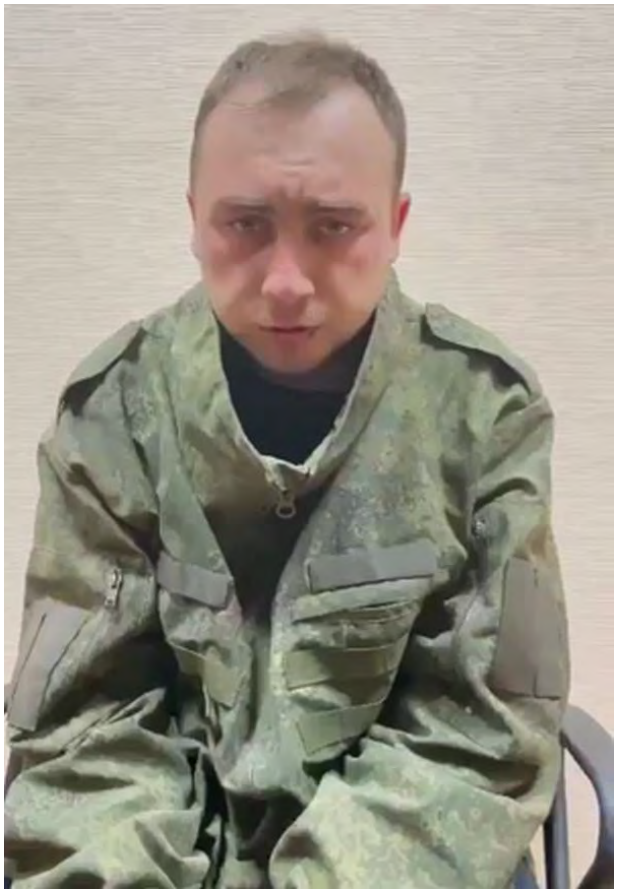
— Насправді Росія поки що використовує лише ті підрозділи, які брали участь у масштабних навчаннях, які проводилися біля кордонів України перед вторгненням. Вона ще не задіяла (або задіяла лише частково) добре навчені досвідчені армії, що базуються на Кавказі. Не можна в жодному разі забувати і про три російські армії, перекинуті під час навчань з Далекого Сходу на територію Білорусі. Вони там, як і раніше, знаходяться і поки що не задіяні. До того ж Путін може перекинути ще додаткові сили з Далекого Сходу. Плюс є армія, що стоїть біля Білгорода. Це теж зовсім поряд. Плюс спецназ Білорусі також може бути задіяний. Загалом, якщо ви подивитеся на карту, зрозумієте, що є дуже серйозна небезпека.

Ще момент. Звучить інформація, що Путін уже використав 80 відсотків своїх військ. Але йдеться про ті війська, які були стягнуті до кордонів України напередодні вторгнення (Путін готувався до нього), але в жодному разі не про 80відсотків усієї військової могутності Росії. Це треба розуміти.

Ваші військові кажуть, що спостерігають значну слабкість російських військ. Наведу як приклад дві чеченські війни. Спочатку Росія так само відправляла туди підрозділи, що складаються з військовослужбовців строкової служби, і вони там зазнавали серйозних втрат. Коли Путін зрозумів, що це помилка, було ухвалено рішення відправляти до Чечні виключно контрактників, тобто професійну армію. І що вийшло? Виник інший перекіс. Оскільки контрактників не вистачало (на той момент їх було близько сорока відсотків від усіх збройних сил РФ), кинути всіх на Чечню було неправильно — є ж інші місця, де вони повинні нести службу. Тоді у Чечні створили кілька супербатальйонів, назвемо їх так, куди зводили контрактників із різних частин, щоб не оголювати інші фронти. Ці зведені супербатальйони були кинуті на Чечню. Зараз відбувається приблизно така сама ситуація. Путін зосередив тут частину контрактників (ці контрактники, до речі, давно крутяться на непідконтрольних територіях на Донбасі та чудово знають обстановку) та відправив сюди тактичні бригади строкової служби.

Тому повторюю, що приблизно половина підрозділів, які зараз атакують вас, професійні та добре навчені. Це елітні війська. А решта (можливо, навіть 60 відсотків) — це строковики. Путін міркує цинічно: навіть якщо зараз буде знищено 60 моїх тактичних підрозділів, укомплектованих терміновиками, я легко наберу натомість ще 60 і кину на вас. А професіоналів може використовувати там, де найменший ризик їхньої втрати.

Відомо, що російській молоді, особливо в провінції, після закінчення шкіл, училищ, технікумів просто ніде працювати. Тому вони можуть або піти на строкову службу, або завербуватись і стати контрактниками. Для цих молодих людей подібні операції, як Путін це назвав, — можливість проявити та зарекомендувати себе, набратися досвіду та забезпечити подальшу кар'єру саме на військовій ниві. Хлопцям так і кажуть під час вербування: «Так, у тебе три роки будуть якісь поневіряння, зате ти непогано заробиш і отримаєш купу бонусів надалі».

«Російські військові, потрапивши сюди, раптом з подивом дізналися, що росіяни, які живуть в Україні, на них не чекали», - каже Філліп Карбер

Є три типи російських військовослужбовців. Перший — строковики, другий — контрактники, третій — кадрові військові, але це зовсім інша історія. Там, де росіяни просуваються, на жаль, успішно, ви маєте справу зі справжніми професіоналами. А там, де вторгнення загальмувалося і навіть у деяких місцях вони змушені були відступати, — або зі строковиками, або з молодими контрактниками, для яких, швидше за все, це їхня перша кампанія.

Що відбувається у них? Після навчань їм сказали: «Україна напала на народні республіки Донбасу, і наш президент вирішив захистити наших братів». Так, для декого був шок. Як це? Ми приїхали на навчання, а нас кинули у реальні бої. При цьому вони, потрапивши сюди, раптом з подивом дізналися, що росіяни, які живуть в Україні, на них не чекали. І де все, що обіцяли їм командири? Кого ми сюди прийшли рятувати? Так дурити своїх військовослужбовців, а потім інше населення не можна протягом тривалого часу. Не вийде.

Є ще проблема узгодженості дій військових формувань агресора. Російські генерали звикли командувати саме тими підрозділами, які добре знають, причому досить обмеженою їх кількістю — три-чотири підрозділи (звісно, ми не говоримо зараз про роти або батальйони, мова про полки, тактичні бригади, але не більше). Нині ж вони зіткнулися з тим, що змушені командувати десятьма-дванадцятьма формуваннями, причому спішно зібраними в різних регіонах (частина залишена на місцях постійної

дислокації). Вкрай мало частин, взятих у повному складі. Ось через це є певна неузгодженість у діях. Але річ у тому, що під час кампанії вона з'явиться.

Оскільки Путін та його генерали розраховували на бліцкриг, підрозділи, які були кинуті сюди (принаймні на Київ), отримали триденний запас боєприпасів, пального та провіанту. Звичайно, ці запаси були швидко витрачені. А підтримки (не маю на увазі підтримку російськомовних українців) тилу, яка потрібна під час проведення будь-якої військової операції, немає. Але там, де вона є, ми, на жаль, бачимо успіхи росіян. Дивізії, які атакували та взяли Херсон, які зараз атакують Маріуполь та Харків, дуже непогано просуваються, на жаль.

І ось дивіться, що виходить. Так, частина російських підрозділів загрузла і зазнає великих втрат. Звісно, їхній моральний дух упав, вони здаються, вони деморалізовані, не бачать мети та сенсу продовження, особливо якщо не отримують підтримки з тилу. А там, де вони досягли успіху, навпаки — настрій на висоті, вони поводяться ще агресивніше, набирають темп. Вони відчули смак перемоги та активно розвивають успіх. Так улаштовані військові у всьому світі.

Можливо, я дещо сумбурно пояснив вам, чому зараз у вас така ситуація на всіх фронтах. Десь ви дійсно досягли приголомшливих успіхів і повністю контролюєте ситуацію. Але є, на жаль, місця, де поки що там кращі справи у тих, хто вдерся на вашу землю.

3. «У Путіна в нинішній ситуації є три стратегічні сценарії»

— Російська армія взяла високий темп. На скільки вистачить сили його підтримувати?

— Темп просування залежить від того, на який опір натрапив супротивник. Якщо особливого опору немає, темп наростатиме. Ще один важливий фактор у таких випадках — погода. Поки що вона, на жаль, їм сприяє. Але якщо зараз потеплішає і почнуться дощі, бруд, можливо, повені, це, безумовно, уповільнить їхнє просування.

У Путіна у нинішній ситуації є три стратегічні сценарії. Зрозуміло, що їх значно більше і він може їх постійно варіювати, але, на мою думку, можна виділити три основні.

Перший варіант — методично продовжувати розпочату операцію, нічого не змінюючи. Його початковий план — за тиждень досягти значних успіхів і все закінчити до 6 березня — не вдався, вже зрозуміло зараз. Однак він досяг успіхів на сході (Маріуполь) та на півдні (Херсон, Мелітополь, зараз Миколаїв). І дуже важко передбачити, чим закінчиться його наступ на Київ.

Другий варіант — робити з Києвом те, що він робить з Харковом та Маріуполем, тобто використовувати бомбардування, ракетні удари, важку артилерію, виводити з ладу життєво важливу інфраструктуру, а не військові об'єкти, обстрілювати житлові квартали та розраховувати на те, що влада буде змушена капітулювати. Може статися таке. Коли почнеться масована атака на Київ, саме зі знищенням цивільного населення, зрозуміло, що і люди, і світова спільнота будуть звертатися до Путіна і вимагати припинити це негайно. І він скаже: «Я готовий сідати за стіл переговорів. Давайте обговорювати». Він може змінити свої нинішні вимоги і навіть піти на те, щоб запропонувати створити у Києві якийсь коаліційний уряд, куди увійдуть представники нинішньої влади та опозиції (тобто його ставленики). І потім вимагатиме вже від цього уряду демілітаризації. Він же від початку казав, що нібито це його головна мета. Тобто він може вимагати, щоб, скажімо, у всій Східній Україні до Дніпра взагалі не було українських військових та зброї. Коли ці умови будуть виконані, він скаже: «Все, я йду, мені тут нічого робити. Спецоперація досягла своїх цілей, вона закінчена. Живіть собі далі спокійно». Я чудово розумію, що ваше нинішнє керівництво та українці на такі умови ніколи не погодяться. Але це не заважає йому їх висувати і вимагати їхнього виконання.

Зрозумійте, коли країна зазнає величезних втрат, коли навколо руйнування та кошмар, на жаль, є шанси, що у вашого керівництва здадуть нерви, що йому не вистачить витримки і Путін доб'ється того, чого хоче.

«Путін хоче створити всюди атмосферу страху, паніки та хаосу», - каже Філліп Карбер

Перш ніж я перейду до третього сценарію, хочу наголосити, що Путін не дарма назвав те, що зараз відбувається, спеціальною військовою операцією, яка має на меті демілітаризацію України. Він заявляє, що його дії спрямовані не проти українського народу, а виключно проти українських військових та нинішньої влади вашої країни. Нібито він не має на меті захопити Україну і завдати шкоди цивільному населенню. Але його риторика змінилася. І вона, мабуть, змінюватиметься ще. Зараз він пропихатиме наступну ідею. Що у вас із 2014 року зростає покоління, виховане у ненависті до Росії. У результаті росіяни тут зіткнулися з тим, що вони змушені воювати не лише з українськими військовими та націоналістами та неонацистами (це я цитую Путіна), які перебувають при владі, але також із частиною цивільного населення, яке введено в оману і зараз чинить такий запеклий опір «визвольній» кампанії. Таким чином, ворогом стає вже вся Україна, всі її мешканці.

І тоді він скаже: «Ви ж бачите, що відбувається. Тому досить, я більше не можу зображати із себе гарного хлопця. Я змушений діяти жорстко, виходячи з нової ситуації, що склалася». І оскільки він уже воює проти всієї країни, він почне використати весь наявний арсенал — ракети, важку артилерію, авіацію, щоб подати всій Україні урок, який уже, як він уже каже, було подано Харкову, Херсону, Маріуполю.

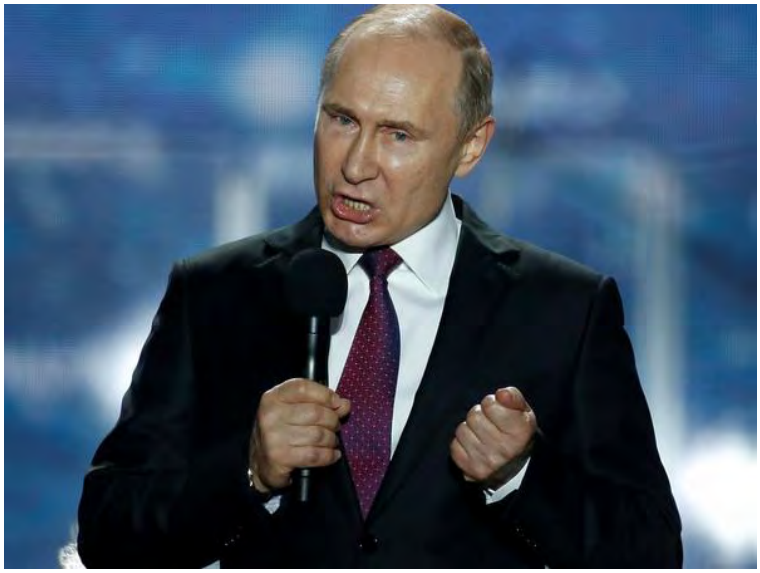
Ми знаємо, що він уже доставив до кордонів України і, ймовірно, навіть на територію України зброю масової поразки — заборонені запальні та вакуумні бомби. Ця зброя небезпечна тим, що вона випалює практично все, що є на землі.

Чому я весь час говорю про важку артилерію? Тому що сучасна важка артилерія здатна використати снаряди з ядерними боєголовками. Йому не потрібно буде натискати горезвісну червону кнопку. Путін тільки відаст наказ, і ця важка артилерія почне стріляти.

Важливий момент. У 1990-х США та Росія підписали договори про скорочення подібного виду озброєння. США мали приблизно сім тисяч снарядів з ядерними головками, ми їх скоротили до трьохсот. У Росії — двадцять тисяч одиниць. Вони їх скоротили, на мою думку, до чотирьох-п'яти тисяч. Частина морально і фізично застаріла. Але Росія останніми роками активно займалася модернізацією цього виду озброєння. І їм це вдалося зробити. Вони, начебто не порушуючи договори зі США, змогли створити нові снаряди, які за своїми вражаючими здібностями перевершують старі, але при цьому менші за розмірами, тому як би не підпадають під дію тих договорів.

Тобто йому не потрібно задіяти якихось міжконтинентальних ракет, для яких потрібні підземні шахти або які знаходяться на підводних човнах. Це все

також є. Йому достатньо використовувати для залякування і для прискорення досягнення своєї мети цю нову зброю.

«Небезпека полягає в тому, що Путін у нинішній ситуації готовий піти на ескалацію та довести її до останнього кроку», - вважає Філліп Карбер

Зрозуміло, що це шалений сценарій. І Путін це розуміє. У разі його реалізації він опиниться у ворожому оточенні багатьох ядерних держав (США, Великобританія, країни НАТО). Територія Росії прострілюється ними. Тобто вона може стати мішенню для ядерної зброї, якою володіє Захід. До речі, є кілька країн (Туреччина, Польща та інші), які сьогодні не мають ядерної зброї, але в них розвиваються свої ядерні програми.

При цьому, коли ми говоримо про божевілля Путіна, давайте згадаємо, як кілька років тому на запитання, чи розуміє він, яких жертв серед російських громадян призведе використання ядерної зброї, він відповів: «Росіян захистить Бог». Приблизно така цитата. І, на жаль, багато росіян у це вірять. Не знаю, які у нього особливі стосунки з Всевишнім, але так стверджувати — просто божевілля.

Небезпека полягає в тому, що він у нинішній ситуації готовий піти на ескалацію та довести її до останнього кроку. Так, він може лише почати використовувати свою нову зброю. Умовно кажучи, завдати одного-єдиного удару, щоб показати: я це робитиму, і відразу перейти до другого сценарію, про який я говорив. Тобто заявити: «Я вам показав, що багато що можу, а тепер давайте сідати за стіл переговорів. Я не хочу знищувати сотні тисяч людей, стерти з землі цілу націю, але давайте домовлятися. І умови диктуватиму я».

У мене не було можливості простежити за перебігом переговорів (мова про зустріч двох делегацій 3 березня. — Авт.). Чи змогли домовитися про створення гуманітарних коридорів?

4. «Я всім серцем із вашим народом»

— Домовленість попередня начебто є. Але жодної конкретики офіційно не озвучено.

— Ну так звичайно. Ми ж чудово пам'ятаємо гуманітарний коридор в Іловайську та «гарантії» росіян.

Не знаю, може це вам здасться парадоксальним, але думаю, що Росії вигідно створення подібних гуманітарних коридорів для евакуації людей з тих районів, які зараз перебувають під її контролем. Росіяни будуть щасливі, якщо ті, хто не хоче жити під ними чи під владою їхніх ставлеників, підуть, а залишаться лише ті, хто згоден із їхнім приходом. Не приховуватимемо, що є такі люди. До того ж є й ті, кому все одно, за якої влади жити, аби залишатися на своїх насиджених місцях, аби тільки їх ніхто не чіпав. Такі є у будь-якій країні.

Не знаю, наскільки ця інформація є правдивою, але я читав, що мер Херсона пояснив, що змушений був пустити росіян у місто, бо загрожувала гуманітарна катастрофа, а українських військових поблизу не було. І що йому лишалося робити? Він просто злякався і пішов на це, хоч, безумовно, вкрив себе ганьбою. Ми не можемо звинувачувати за подібні дії людей без зброї, які опинилися у такій ситуації.

Ось Путін говорить про демілітаризацію та денацифікацію. Але ми всі повинні розуміти, що насправді його головна мета — досягти того, про що він завжди казав: Україна не є державою. І масовий виїзд людей із зайнятих ним територій — це те, що йому потрібно по суті. Він хоче створити всюди атмосферу страху, паніки та хаосу. Йому вигідна ця гуманітарна катастрофа.

— Хто може зупинити Путіна?

— Не хочу, щоб моя відповідь прозвучала для вас образливо. Але, на жаль, ані українська армія, ані український народ із усім його дивовижним опором самі навряд чи зможуть це зробити. Залишається сподіватися лише на дії Заходу — насамперед європейських країн та країн НАТО. Дивіться, що сталося. Туреччина закрила Босфор і Дарданелли для російських кораблів лише після того, як два її цивільні судна були атаковані росіянами. На мою думку, відсіч може статися, коли Захід побачить, що Путін вже реально атакує його кораблі, літаки — що завгодно. Ось коли країни НАТО скажуть: «Все, він переступив межу», тоді й можливе їхнє втручання.

— Скільки ця війна може тривати?

— У мене за спиною карта, яку мені подарував університетський викладач. Вона незвичайна та дуже символічна. Цю карту випускали в Європі лише протягом одного року — з вересня 1938-го по вересень 1939-го. Нині стався історичний феномен. Україна за ці вісім днів пройшла той рік. Тобто на початку вона була Чехословаччиною зразка 1938-го, коли її просто

поступилися Гітлеру, кинувши як подачку, а зараз вона стала Польщею зразка 1939-го.

Якщо ми ще звернемося до уроків історії, то згадаємо, що Штатам знадобилося два роки, аби вступити у війну. А європейським країнам — майже десять місяців, щоб усвідомити, що не йдеться про якусь провокацію або про фейкову війну, що це реальна війна і вони опинилися під ударом.

«Днями я сказав в одному інтерв'ю: «Якщо Україна виживе, її армія стане найпотужнішою, найнепереможнішою, найпрофесійнішою в Європі точно, а можливо і у світі», - вважає Філліп Карбер (Фото: Міноборони)

Сучасний світ змінюється просто неймовірними темпами. Нинішня холодна війна буде іншою. Зараз ми маємо справу ось із чим — є Росія, є Китай, у якого свої цілі, і решта світу. Путін сам спровокував таку ситуацію. Це протистояння буде серйознішим і гострішим, ніж під час першої холодної війни, яка тривала півстоліття. Це протистояння, наголошую, між вільним демократичним світом та світом, яким керують диктатори. Між тими, хто захищає свої землі та тими, хто ці землі хоче захопити. Нова холодна війна може тривати й двадцять років. І зіткнення між цими двома світами відбуватимуться постійно у різних регіонах, переростаючи з холодної війни у гарячі конфлікти. Якщо десь ескалація стихатиме, вона виникатиме в іншому місці.

Щодо ситуації в Україні, то, як мені здається, Путін зможе витримати це все не більше року. Тому що почнуть діяти західні санкції, прийняті, як я вже казав, із великим запізненням. По-перше, у нього не буде фінансів для посилення своєї армії та продовження війни, яка потребує величезних грошей. По-друге, почнеться серйозне ремствування всередині країни, оскільки прості росіяни відчують ці санкції на собі. Але це почнеться не сьогодні і не завтра — за два-чотири місяці. Але головне, що ці санкції відчує і найближче оточення Путіна, яке звикло до іншого життя. У них всіх за кордоном є заощадження, капітали, нерухомість. І вони все це втратять.

І ось він або буде змушений завершити все це, заявивши, що досяг своїх цілей, щоб хоча б зберегти обличчя перед своїми громадянами (але ви ж розумієте, що він може за рік накоїти), або його якимось чином усунуть. Не знаю яким.

Якщо в Україні справи підуть зовсім погано (ми не можемо виключати такий сценарій), то я вважаю, що буде правильно заради порятунку хоча б частини вашої території, якщо ваш президент та уряд таки переберуться на Західну Україну. Можу вам з усією відповідальністю сказати, що краще бути урядом нехай лише частини території, ніж урядом у вигнанні. Тому що це дозволить вам перегрупуватися та оновити армію за підтримки Заходу. Можливо, Захід за цей час повністю перегляне свої позиції, адже ми не побачили того, що хочемо побачити, — більш рішучих дій не щодо санкцій та політичного тиску, а щодо військової допомоги та військової участі. Я не виключаю, що для цього потрібно більше часу. Але це може статися. І ось тоді, коли Росія та режим Путіна ослабнуть, можна буде починати поступово повертати свої землі та відновлювати Україну у її колишніх повноцінних кордонах. Я бажаю Україні вистояти у цю важку годину. Я всім серцем із вашим народом. Слава Україні!

***

№ 1.223

«Наприкінці літа росіяни можуть наважитися на фінальну спробу взяття Києва», — американський військовий експерт Філліп Карбер

2023-01-21

Ольга БЕСПЕРСТОВА, «ФАКТИ», Олександр СУХОЙ, спеціально для «ФАКТІВ»

Клята війна, яку розв’язав кремлівський фюрер, забирає життя, ламає долі, руйнує міста та села. Цей жах триває майже рік. На превеликий жаль, жодна людина в світі не знає, коли закінчиться ця величезна трагедія для нашого народу, який росія просто нищить. Ми дуже чекаємо на Перемогу і дякуємо всім, хто допомагає її наблизити.

Серед справжніх друзів України можна виділити окремо авторитетного американського експерта з питань оборони, військової стратегії, ядерної зброї та національної безпеки, професора Філліпа Карбера.

Свого часу він працював зовнішнім радником прем'єр-міністра Великої Британії Маргарет Тетчер та генерального секретаря НАТО Менфреда Вернера, очолював департамент стратегії у Пентагоні.

З 2012 року він президент аналітичного центру Potomac Foundation, який співпрацює з країнами колишнього СРСР та Варшавського договору, допомагаючи реформувати військові відомства.

Філліп Карбер — чудовий аналітик і найактивніший наш лобіст на Заході ще з 2014 року. Він дуже інформована людина — знає навіть найменші тонкощі та нюанси всього, що відбувається в Україні, і щиро переживає за нас. Ми з ним розмовляли 11 січня.

***

— Філліпе, головнокомандувач ЗСУ Валерій *Залужний* в інтерв'ю *The Economist* сказав, що у лютому росія може здійснити нову спробу масштабного наступу. Чи готові ЗСУ до найгіршого розвитку подій?

— Це складне питання, оскільки перший аспект полягає в тому, щоб запитати себе, де буде цей наступ. Чи буде він поновлений на півдні в напрямку Херсона? Я так не думаю. Тому що якби росіяни цього дуже хотіли, то б не пішли звідти. А форсувати річку вдруге дуже важко.

Наступ також може бути на півдні в напрямку Запоріжжя. Але поки що вони були доволі пасивними у цьому районі. Однак це не означає, що вони не можуть додати туди більше сил.

Зараз основна концентрація їхніх сил в Бахмуті й біля нього. Зрозуміти логіку росіян щодо Бахмута легко. Якщо вони зроблять прорив в тому районі, наступними стануть Краматорськ і Слов'янськ, які знаходяться не тільки в радіусі дій їхньої артилерії, але й можуть опинитися в потенційному оточенні. Після цього вони можуть прорватися в степ.

Це для мене завжди була найбільша небезпека, адже між цим районом, де зараз ведуться бої, і рухом на захід у ЗСУ насправді немає значних оборонних позицій і немає великої річки аж до Запоріжжя або Дніпра. Так само, якщо підійматися з півдня: як тільки вони прорвуться туди, там майже до Полтави класична територія для танкового наступу.

Думаю, що ймовірний напрямок наступу росіян в лютому буде залежати від певних параметрів — погодних умов і стану ґрунту. Чи там справді буде багнюка? Чи буде місцевість настільки вогкою, щоб сповільнити потенційний наступ? Тому що цінність тієї місцевості в тому, що бронетехніка, коли територія суха, може діяти на ній без прив'язки до доріг.

Торік, коли росіяни прийшли з північного сходу, вони були в основному прив’язані до доріг та залізниці саме через місцевість і багнюку. І це значний недолік у порівнянні з тими, хто захищається.

Цілком можливо, що вони захочуть об’єднати два напрямки удару.

Те, що вони кидають в район Бахмута війська, щоб ви їх перемололи, як м’ясо на ковбасу, — марна трата людського потенціалу. Це просто неймовірно. Я розумію, що ці люди засуджені, але ви, очевидно, знаєте, що вони билися досить добре. Чому вони хочуть марнувати цих хлопців, які є навченими

вбивцями, створюючи умови, щоб їх там перемололи? Можлива причина того, що вони таке роблять, щоб вирватися на цей простір. Саме в цьому полягає цінність Бахмуту на першому етапі.

А другим етапом буде оновлений броньований наступ, коли рельєф місцевості та погодні умови це дозволять.

Росіяни фактично вивели свої війська з усього північного сходу. Думаю, що вони туди завжди можуть повернутися, адже на північ від Сум і Конотопа є дуже швидкісний маршрут, який є прямою дорогою до Києва. І знову ж таки, як тільки вони прорвуться через річку біля Конотопу, там до передмістя Києва в сухий сезон відкрита місцевість.

Однак немає жодних доказів того, що вони накопичуються в цьому районі. Тож, якби вони це планували, не думаю, що це може статися раніше літа. Хоча, можливо, це буде пізня весна або початок літа. Якщо ви запитаєте мене, я б поставив на те, що наприкінці літа вони можуть наважитися на свого роду фінальну спробу взяття Києва, щоб скинути чинну владу.

Філліп Карбер дуже глибоко знає ситуацію в Україні. У 2014 році він провів 180 днів у зоні АТО

А от місце, де вони накопичуються, це білорусь. Цьому є певні пояснення. Росіяни витягли підрозділи з відносно близьких до України районів російської федерації. 1-ша гвардійська танкова армія, 20-та армія та 8-ма гвардійська армія були залучені в бойових діях у повному складі. З інших вони стягнули батальйонні тактичні групи й використовували їх частинами, тобто не як цілі армії та дивізії, а у більшості випадків навіть не як бригади. Це 49-та і 58-ма армії з півдня, п'ять армій з Далекого Сходу, 2-га танкова і 41-ша армія з центру та елементи 6-й армії з півночі.

Чому? Оскільки там було лише близько 40 відсотків контрактників, решта — строковики. Путін навчився під час Чеченської війни не кидати строковиків у бій. Але в перші чотири-п'ять місяців війни проти України, коли вони ввели ті армії, потім начебто вивели їх з півночі та перевели на харківський напрямок, втрати були настільки важкими, що вони використали ці сили для затикання дір. Тому ці сили спорожніли на військових з досвідом, які б могли навчати новобранців. Тепер в цих частинах не залишилося нікого зі здібностями їх тренувати, тому що всі, у кого є досвід, вже були використані у другій хвилі.

Цікаво, що в білорусі є досить непогані тренери з точки зору російського рівня. У них, по суті, така ж система, як в росії. Також в білорусі є засоби, які мають ті ж самі характеристики, як російські, наприклад, танки або артилерія. Так що це зручне місце, куди можна завезти мобілізованих хлопців і навчати їх на навчальних базах та полігонах. Або принаймні можна підготувати значну частину мобілізованих. Це не обов’язково означає, що росіяни відкриють там фронт, але, якщо залучать достатню кількість людей, це буде можливим.

Я бачив повідомлення, що 1-ша гвардійська танкова армія і 20-та армія знову були перекинуті в білорусь. Отже, спочатку вони прийшли на північний схід, потім їх перевели на схід, де їх перемололи вдруге, а тепер, здається, принаймні їхні командні пункти та деякі підрозділи знову переїхали в білорусь.

Ви замислюєтесь, навіщо вони це роблять, оскільки ці частини не були наповнені бійцями з досвідом? Але з урахуванням мобілізації та навчань у білорусі вони могли виконувати там певні тренувальні функції. Важливо нагадати, що на навчаннях «Захід — 2017» обидві ці армії вже були в білорусі. Плюс принаймні частини обох були присутні на навчаннях у 2021 році. Отже, не дивно, що ці армії там. Теоретично вони можуть створити нову загрозу для Києва.

Є ще момент, про який росіяни говорили навіть у 2014 році: якщо вони зможуть пройти через прип'ятські болота, то потім можливо прорватися на південь і відрізати Україну від Заходу. Українських сил там зараз небагато, тому що ви використовуєте свої найкращі сили на сході та півдні. Тож це змушує ЗСУ вводити в дію додаткові сили територіальної оборони та резервістів.

Але знову ж таки ключовим фактором є те, що ця болотиста і заліснена місцевість погана для танкових та броньованих наступів навіть влітку, коли земля суха. А ліс уповільнює наступ бронетехніки. З іншого боку, він дозволяє проникати піхоті. Щоб не їхати через нього зі швидкістю 30 кілометрів на годину, просто пройдіть зі швидкістю три кілометри і через 10 днів все одно потрапите в те саме місце. Як тільки вони пройдуть ліс на півночі,

то знову ж таки вийдуть на досить відкриту місцевість, яку легко перетинати в напрямку на південь.

Тож думаю, що ваші сили добре розставлені й готові до найближчої загрози з урахуванням того, скільки втрат ви зазнали. І все ж таки ми маємо стежити, скажімо, коли настане кінець весни — початок літа або як тільки стане сухо, чи посилиться загроза з боку білорусі. А пізніше, можливо, і з північного сходу. Я відповів би так.

Філліп Карбер під час перебування в зоні бойових дій

— Військові завжди підкреслюють, що недооцінювати армію ворога не можна. Росіяни наробили багато помилок, але вони теж набувають досвіду на цій війні.

— І ми, і російське керівництво переоцінили російську армію рік тому. Вони зробили ряд помилок, я їх називаю дурними, тому що це такі помилки, які професійні військові ніколи б не зробили. Їх могли б зробити політики або ті, хто сильно недооцінює противника.

Російські війська виглядали й діяли б набагато краще, якби наступ відбувся на сухому ґрунті. Це пункт перший.

Пункт другий. Вторгнення відбулося у сподіванні, що протягом 72 годин їм вдасться обезголовити Київ, а українці будуть бігати вулицями з квітами, а не з коктейлями Молотова. Це була просто маячня.

Тож замість узгодженого загальновійськового підходу з глибокими проникненнями у різних місцях великими силами вони просто вторглися широким фронтом, а потім були ізольовані. Як результат зазнали кривавих тактичних поразок в декількох місцях. Дійшло до того, що навіть не могли забезпечувати свої сили, які перекидали між різними ділянками, і у підсумку мусили відступити.

Вони не були добре навчені. Їхні офіцери, на відміну від українських, не проявляють індивідуальну ініціативу або їм це просто не дозволено. Вони в основному виконують завдання, а потім, коли щось йде не так і їм потрібна допомога, телефонують нагору. А туди або додзвонитись не можна, або людина, яка сидить на зв'язку, може не розуміти ситуації або теж не проявити ініціативу тощо.

Є ще один фактор. Вони не досягли хороших результатів тому, що сили з половини армій були витягнуті по частинах, як батальйонні тактичні групи, і у них не було ані бригадної підтримки, ані бригадних вантажівок, ані дивізійного управління або управління дивізіоном протиповітряної оборони, не кажучи вже про армійську підтримку. Але склалося таке враження, що вони були приречені на поразку ще до того, як вторглися. Тож, на мій погляд, план був невдалий і виконаний неналежним чином.

І обраний час теж був невдалим. Хоча я розумію обраний час. Путін відчайдушно прагнув отримати підтримку Китаю, а Сі Цзіньпін не хотів, щоб Олімпійські ігри були зіпсовані через російську агресію. Тому кремлю все одно довелося чекати. А потім росіяни втратили можливість наступати по мерзлій землі, бо вона буквально перетворилася на багнюку.

— Чи покращився стан їхньої армії, якщо порівняти його з лютим 2022 року?

— Знаєте, у війни є дарвінівський спосіб, який знищує некомпетентність. Те, що росіяни втратили багато офіцерів, ще не означає, що їхні наступники обов'язково кращі. Але люди вчаться, тому мені здається, що принаймні деякі їхні вищі командири стають розумнішими та розважливішими.

Мені також здається, що тепер путіну доводиться покладатися на інший підхід, ніж його попередній «оптимістичний» на початку вторгнення. І це призвело до двох його рішень. Перше — це використовування найманців типу групи «Вагнер» як доповнення до армії, що може бути корисним у короткостроковій перспективі, але небезпечним у довгостроковій. Але він має й іншу альтернативу.

Друге — краще навчати війська, використовувати підрозділи як загальновійськові у формуваннях більших, ніж батальйонні тактичні групи. На виконання цих обох задач потрібно часу більше, ніж кілька місяців.

З огляду на втрати, які вони зазнали, армія має бути наповнена за допомогою мобілізованих. Але при цьому з росії вже поїхали близько семисот тисяч осіб, тому що не хотіли бути мобілізованими. Тепер там збираються ввести набагато жорсткіший контроль виїзду з країни й навіть спробувати повернути людей. Все йде до того, що росія з точки зору внутрішнього придушення протестів все більше буде виглядати схожою на Радянський Союз. Це вже відбувається.

Отже, чи отримають вони додаткову людську масу? Так, напевно. Чи будуть вони добре навчені в короткостроковій перспективі? Ні. Хіба що дуже невеличка частка.

"Мені здається, що цей найскладніший період визначив, що таке Україна. Це було дивовижно", - вважає Філліп Карбер

— Тобто є сенс дивитися на те, як швидко російська армія вчиться. Бо ЗСУ дуже помітно прогресують.

— Безумовно, якщо порівняти їхню армію в лютому і зараз, росіяни багато чому навчилися. Але слабкість росіян полягає в тому, що вони працюють краще, коли воюють на підготовлених позиціях. Вони добре організовують копання окопів, все ще мають суттєву перевагу в артилерії й справді можуть досить якісно утримувати займані позиції. Думаю, ви це бачите.

Дякуючи Господу, українці мали три великі контрнаступи: спочатку на півночі, потім на Харківщині й пізніше на півдні. Але якщо ми їх розберемо, то вони не були контрнаступами, а свого роду контрекслуатаціями. Тобто ви не йшли напряму в наступ, а знаходили слабкі місця противника й завдавали удари, але жодного разу масово не вибивали росіян з їхніх позицій. Це була не сила українців, яка змусила росіян відійти,

а їхнє власне надмірне розтягування сил і нездатність організовувати та забезпечувати ці сили, через що вони були вразливі. Тому вони самі вирішили відійти. Звичайно, що відходили з розбитим носом.

Я не хочу применшити важливість українського спротиву і боротьби. Але це не був ваш блискавичний наступ, який би призвів до того, що українська бронетехніка їздила б у них в тилу і змусила б їх відійти. Так, вони цього боялися. Спочатку відступили на півночі до кордону. На Харківщині повернулися за лінію річки, яка розділяє цю область та Донбас. А на півдні переправилися через річку. Проривати підготовлені позиції набагато важче, ніж переслідувати ворога, який відступає. Думаю, саме тому ми це побачили. І справа не лише в погоді.

Дійсно, росіяни зазнали величезних втрат, але українці також їх зазнали. Тож, розмірковуючи про те, наскільки хорошою є російська армія, питання в тому, з чим її порівнювати. В нинішній ситуації я все ще надаю перевагу Україні, але вам потрібне значне поповнення сучасної зброї, а ще знадобиться значний додатковий призов людської сили, тому що згодом, ймовірно, будуть виснажливі кровопролитні бої, а не швидкий контрнаступ або контратака. З правильним озброєнням я був би більш оптимістичним, але його треба набагато більше прямо зараз.

Щодо поповнення втрат, **Україні зрештою треба зробити дещо, схоже на дії росіян. Ваш територіальний резерв був утворений лише в перших числах січня. Коли війна почалася, лише два-три територіальних резерви були заповнені хоча б на 50%. Ці підрозділи не мали належної підготовки, у них не було командування й управління, своєї техніки й налагодженого постачання. Ви використовували їх, по суті, як легку піхоту, і зазнавали значних втрат.**

Наразі ці територіальні сили вже знаходяться в головній армії, а головна армія більше не є територіальною, вона вже не захищає міста, селища та об’єкти в тилу. Мабуть, половина з територіальних сил зараз на фронті. Тому їхні резерви необхідно відновлювати й поповнювати, і це відбувається. На вашому місці **я б зараз набрав додатковий людський ресурс з можливістю його навчати та готувати, провів би його оснащення, покращив би можливості, а не використовував як непідготовлену піхоту.**

— Наскільки може вплинути на ситуацію на передовій мобілізація пів мільйона росіян у довгостроковій перспективі?

— Я вже згадував, що для навчання цих людей потрібен час. Розбиймо їх на частини. Приблизно третина цих мобілізованих, ймовірно, матиме певний вплив весною або в період між сьогоденням і весною. Ще одна третина — від кінця весни до кінця літа. Остання третина буде залучена вже ближче до осені. Тобто зараз відносно невеликий ефект, бо очевидно, що чим більше у них буде часу, тим краще вони підготуються й організуються.

Також треба дивитися, як буде використовуватися це поповнення. Може, як заміна. Якщо, наприклад, у вас є мотострілецький взвод, в якому зазвичай 20–30 осіб, але він через втрати скоротився до 15, було б добре додати до нього п’ять новобранців. А якщо ви візьмете взвод з 30 абсолютно новими хлопцями, то його бойова цінність буде досить невисокою у порівнянні з тим взводом. Найкращим буде інтегрувати цих мобілізованих в діючі сили, або використовувати на лініях постачання, або нехай вони займуться якимись питаннями в тилу. Знаєте, не потрібно багато тренуватися для того, щоб допомагати завантажувати снаряд в артилерійську установку або керувати вантажівкою. Є дуже багато спеціальностей і задач, які спокійно може виконувати щойно мобілізоване цивільне населення без будь-якої армійської підготовки.

Підбиваючи цю тему, скажу, що далі треба дивитися, кого вони відправляють в білорусь, чому намагаються повернути туди ці дві армії, які нові сили створюють і куди зможуть піти.

— Росіяни намагаються знищити нашу енергосистему, залякати нас повітряними атаками на міста та села. Останнім часом ми чуємо, що у них начебто є проблеми з поповненням арсеналу ракет і дронів. Це відповідає дійсності? Експерти прогнозують дефіцит боєприпасів у рашистів вже найближчим часом, бо країна-агресор під санкціями та й «бавовна» на складах вибухає все частіше.

— На мій погляд, у них все ще зберігаються великі запаси традиційних боєприпасів. Відомо, що основна їхня артилерія — це 122 і 152 мм снаряди, яких у них достатньо. Думаю, що також дуже багато куль для гвинтівок, снарядів для мінометів і так далі. Знаєте, усі мають обмежені запаси сучасної зброї. Тому, коли ви її активно використовуєте і вона закінчується, потім черга доходить до систем попереднього покоління. Росіяни їх накопичують. А ми на Заході, на відміну від них, прагнемо позбутися.

У них ще є багато запасів 30-річної давнини. Але це не високоточна зброя. Навіть коли у них на початку було її багато, її наведення відбувалося не в реальному часі й досить неорганізовано. Але пізніше вони оптимізували ці процеси. Бити по вашій енергетичній системі у них виходить набагато краще.

Замість того, щоб шукати цілі по всій країні, вони зосереджуються на певних цілях в деяких регіонах. Такі атаки стали набагато ефективнішим, вони завдають досить значної шкоди, оскільки ви досі сидите без світла. Я дуже сильно переживаю щодо того, скільки ще атак українська енергетична система може витримати перед тим, як вийде з ладу вже на місяці. Треба також зауважити, що у вас обмежена кількість запасних частин для електричної галузі. Звичайно, люди можуть використовувати генератори. Але

вони працюють на паливі, яке надходить зі свердловини або його треба доставляти залізницею.

Понад 50% ваших локомотивів міжміського сполучення працюють на електриці. Якщо її не буде, постачання зброї, боєприпасів, пального буде лише невеличкою частиною від того, що є зараз. І це мене лякає. Знову ж таки, питання не тільки в ракетах або цілях, а в тому, як і для чого росіяни ці ракети намагаються використовувати.

Зараз у нас є свідчення того, що вони все ще виробляють ракети. Але для того, щоб відновити запас, їм потрібен час. Також я бачив звіти про те, що вони отримують деякі боєприпаси з Північної Кореї. Але не знаю, скільки насправді йде звідти. А ще таке враження, що ніхто не знає, що робить Китай.

На цей час я особисто не бачив жодних даних, які б свідчили про те, що санкції працюють або що через шість місяців можуть бути якісь обмеження у виробництві ракет, на яке впливають санкції. Але багато людей кажуть, що їхній вплив, зокрема на технології, таки існує. Однак це гіпотеза.

— Путін готує країну до тривалої великої війни. Як ви думаєте, це може викликати якісь протести всередині росії, які б призвели до повалення кремлівського режиму?

— Не думаю, що хтось насправді щось знає. Я не Нострадамус, і не можу передбачити майбутнє. Але якщо розмірковувати логічно, то мені здається, що самі небезпечні протести для влади, коли вона до них не підготовлена.

На початку якихось перетворень, коли служба безпеки й каральні органи ще не зміцнені, є більше шансів на створення якихось нестабільних умов для успішних протестів. Чим довше триває мобілізація, чим більше заходів безпеки, чим більше тиску на суспільство, тим важче людям навіть зустрітися один з одним. Всі диктатури, як правило, стають доволі стійкими до таких процесів. Отже, такі події можуть статися лише там, де зміни відбуваються дуже швидко, або режим з тих чи інших причин обмежений у застосуванні сили. Не думаю, що путін зараз в такій ситуації.

Мобілізація пів мільйона людей в будь-якому випадку призведе до певних соціальних збурювань. Процес так званої часткової мобілізації був досить погано організований. Людей вибирали майже навмання. Але тепер вони вже почали їх реєструвати, відстежувати їхні переміщення. Якщо когось не можуть знайти, починають навіть чинити тиск на родини, щоб дізнатися місце перебування потенційних мобілізованих. Не думаю, що цього разу буде настільки багато людей, які втечуть з росії. Тому що тепер це важче зробити.

Знову ж таки все залежить від того, як путін буде це робити. Якщо раптом зробить призов п’ятсот тисяч осіб, куди він їх відправить, де будуть тренувальні табори, яка буде організація? А якщо призиватимуть по сто тисяч

кожні два-три місяці, це принаймні буде легше контролювати, а системі — легше пристосовуватися. Якщо система зможе впоратися з такою масою (сто тисяч), то у протестувальників буде набагато менше можливостей створити небезпеку для режиму. Думаю, що все менше і менше шансів на те, що всередині відбудеться масовий протест. Хіба що, наприклад, станеться спроба державного перевороту, який і призведе до масового протесту.

— Кремлівський фюрер загнаний в глухий кут. Він намагається отримати хоча б якусь перерву на фронті. При яких обставинах у нього може з'явитися така можливість?

— З одного боку, думаю, що й у вас хтось хотів би перерву. Росіяни точно хочуть отримати режим припинення вогню, як в минулі рази, коли це тривало до тих пір, поки їм було зручно.

Тут буде доречно згадати одного німецького філософа, який казав: «Нас не обманюють, це ми обманюємо самі себе». Якщо ми продовжуємо вірити, що підпишемо угоду з цим хлопцем і він буде її дотримуватися, то такого не буде. І це виклик для України. Якби це залежало від мене, я б ніколи не погоджувався на будь-яке припинення вогню. Якщо це станеться, вони просто зміцнять свій контроль над новими окупованими областями, і це дасть їм час залучити додаткові резерви. Припустимо, що обидві сторони погодилися на припинення вогню і це буде тривати довше, ніж кілька тижнів. Це піде на користь в першу чергу росіянам, які будуть активно мобілізуватися.

А якщо Київ погодиться на перемир'я, це буде катастрофа для України. Можливо, на вашому місці я був би першим, хто захотів би перерву. Але потім вам буде дуже важко й складно порушити це перемир'я, щоб продовжити наступальні дії. Навіть якщо не буде офіційної угоди, але бойові дії припиняться, ви отримаєте ситуацію, схожу на ту, яка зараз в Кореї. Тобто перемир'я, а не кінець війни, бо армії залишаться на своїх місцях. Після цього росіяни накопичать сили, заберуть ще одну частину України, мине час — ще одну.

Вони вже фактично забрали більшу частину вашого півдня і вашу індустріальну зону. Ви вже зазнали великих втрат. І хоча вони не виграли, така ситуація, на мій погляд, ставить вас у дуже вразливе становище. Тому що це дає їм ще більший плацдарм для майбутніх наступальних операцій.

— Ми щиро вдячні Заходу за допомогу. Але чому, на вашу думку, нам дають стільки зброї, щоб ми трималися, але не йшли у наступ? У вересневій статті головнокомандувача ЗСУ Валерія Залужного і першого заступника голови парламентського комітету з питань нацбезпеки, оборони й розвідки Михайла Забродського названі конкретні цифри, скільки й чого нам треба для успішного контрнаступу і звільнення територій.

— Навесні ми з генерал-лейтенантом у відставці Тревором Кадье (Канадські збройні сили) зробили звіт для НАТО «Відтворення Збройних Сил України для активної оборони, контрнаступу і звільнення окупованих територій». Дуже багато ідей Залужного і Забродського звучать так само, як в нашому звіті. Повністю погоджуюся з їхньою оцінкою щодо того, що потрібно. Я глибоко поважаю Залужного як людину, яка очолює українську армію в такий складний час, і чудового бойового генерала Забродського. Приємно бачити, що вони працюють разом. Цей тандем — динамічна й ефективна комбінація.

"Я глибоко поважаю Залужного як людину, яка очолює українську армію в такий складний час", - сказав Філліп Карбер.

Так, вам дійсно потрібно набагато більше озброєння. Ви отримуєте його дрібними партіями. Наприклад, вам дали 15 французьких танків. Можливо, незабаром отримаєте вісім британських Challenger. Ще вам дадуть 50 американських Bradley. Ви можете використовувати все, що вам дають. Але мені здається, що ваш міністр іноземних справ Дмитро Кулеба зробив величезну помилку кілька місяців тому, коли почав критикувати Захід за недостатню підтримку.

Розумію, що вам надають не стільки, щоб це мало суттєвий ефект на хід бойових дій. Але хочу ще раз наголосити на моменті, який доводить мене до шалу. «О, ви даєте стільки, щоб ми могли встояти, але недостатньо того, щоб перемогти. Ви на Заході дивитесь, як Україна стікає кров'ю».

От тут я буду жорсткішим. **Це не наша провина, що ви, хлопці, продавали у країни третього світу вироби своєї оборонної промисловості для отримання прибутку замість того, щоб розбудовувати власні Збройні Сили. Навіть після семи років з початку цієї війни ви продовжували це робити. Ви виробляли ракети дальнього радіуса дії. Однак зробили лише чотири штуки. А тепер кажете, що ми вам даємо недостатньо. Але це ви ж не робили нічого, щоб у вас це все було. Ви маєте стидатися.**

Я завжди був найбільшим вашим лобістом, щоб ви отримували багато всього. Проте у підсумку ви отримали навіть більше, ніж я розраховував. Але розумію, що інших на Заході реально дратуєте, що ви просите, оскільки ви не розбудовували власні сучасні технології й не виробляли озброєння.

Наприклад, ваш Харківський танковий завод — один з кращих заводів у світі. Ваші конструктори взяли танк Т-72, у якого була дуже вразлива вежа, поставили на неї німецьку гармату, а місце для боєприпасів зробили ззаду

за вежею. І зробили з нього відмінний танк, який ідеально підходить для вашої місцевості. На мою думку, він був би чудовим не тільки для вас, а, наприклад, для країн Балтії. Але ви його не почали виробляти, це був тільки прототип.

Ви б могли б робити бойові машини піхоти, причому набагато кращі за Bradley. У вас були для цього технології. Але ви цього теж не робили. Тому не звинувачуйте нас. Я вже мовчу про те, що ви не мобілізувалися й не готувалися, коли ще за шість місяців до вторгнення були очевидні всі ознаки майбутньої війни.

Безумовно, Україні потрібно ще більше важкого озброєння. Як мінімум триста бойових танків, хоча у своєму звіті я написав, що більше. Не думаю, що в Європі є достатньо Leopard для того, щоб закрити цю позицію. Ви знаєте, що німці та іспанці все ще мають великі проблеми з постачанням боєприпасів через те, що вони швейцарські. Швейцарія блокує ці постачання. І це просто божевілля.

Зрештою, думаю, Британія може вам поставити велику кількість Challenger, які вона має. Але при цьому Challenger важчі, ніж інші моделі танків. І у вас можуть бути проблеми на ґрунті через їхню вагу. Тому, з моєї точки зору, вам потрібні M1. Якби це рішення залежало від мене, ви б отримали їх вже з весни.

Можете уявити, що мені знадобилося п'ять років, щоб ви отримали перші Javelin. А з самого початку вторгнення я всім пояснював, що ви маєте отримати Bradley. Тільки зараз було домовлено про це. Сподіваюся, як тільки ви почнете отримувати щось маленькими партіями, незабаром підуть ті ж самі речі більшими партіями.

Зараз, мені здається, ви збираєтесь використовувати Bradley як протитанковий транспорт замість того, щоб використовувати його як бойові машини піхоти. Якщо це так, вам треба як мінімум 600 таких машин.

Тобто вам потрібно: 300 M1, 600 Bradley і ще додатково 50 самохідних гаубиць великої дальності. Цього має бути достатньо для успішного контрнаступу і дасть вам необхідні ресурси для того, щоб прорватися до берега Азовського моря, після цього Севастополь буде в радіусі дії вашої артилерії, а далі ви можете або просуватися на захід, щоб відрізати їхні сили, які будуть виходити з Криму, або повернути на схід, зайти сепаратистам в тил і відрізати їх від росії. Тобто дотримуватися того шляху, який пройшов генерал Забродський влітку 2014 року під час свого знаменитого рейду (95-та бригада та інші підрозділи з 19 липня по 10 серпня пройшли близько 470 км, з яких 170 км по тилу ворога. — Авт.). Тобто у вас може бути багато опцій, але вам потрібні сили й засоби, щоб це зробити.

— Надання нам зброї маленькими частинами — це питання логістики чи прийняття певних політичних рішень на Заході?

— Це комбінація. Я з цим не погоджуюсь, але розумію ставлення адміністрації Байдена, яке полягає в тому, що вони намагаються бути дуже обережними, щоб не перетворити цю війну в російсько-американську, яка відбувається на української території.

Ви знаєте, що путін оголосив, що це війна з НАТО і проти всієї Європи, а не лише проти Сполучених Штатів. Думаю, що він дійсно розглядає це так. Тому якщо ми будемо вас активно озброювати, це матиме потенціал до подальшої ескалації. Хоча, з моєї точки зору, потенційна цінність того, що ви можете перемогти російську армію на вашій території, переважає ризик ескалації, який існує. На мою думку, ризик того, що це може перетворитися на серйозну ворожнечу між росією та США, перебільшений. Але все ж таки він є.

Одна з переваг того підходу, який використовувала адміністрація Байдена, полягала в тому, що вони все робили повільніше, ніж робив би я. Але завдяки цьому вони змогли залучити європейців. Я вражений тим, що ви отримали від Європи. Враховуючи те, в якому стані була Європа рік тому, це просто неймовірно.

"Якби ще рік тому мені хтось сказав, що ви отримаєте Patriot, я б ніколи в це не повірив. І я радий, що тепер ви їх отримаєте", - сказав Філліп Карбер

При цьому, звичайно, я можу критикувати практично будь-яку європейську країну, окрім, можливо, Британії, країн Балтії та Польщі. Зрештою США залучили інші європейські країни й зробили так, щоб ті також взяли на себе відповідальність за розв'язання проблеми з постачанням зброї. Цей підхід Байдена з повільним постачанням зброї окупився і мав належний ефект.

З іншого боку, є нові перешкоди. Наприклад, у Конгресі почався рух. Поки це меншість, але все одно небезпечно. Наприклад, є ліві конгресмени, які кажуть: «Ми маємо зупинити це насильство. Ми лише підживлюємо цю війну, тому треба припинити надсилати зброю і терміново підписати перемир’я».

Щодо конгресменів з правого спектра (є чутки, які здаються досить ґрунтовними, що деякі з них знаходяться під впливом російських агентів), вони дивляться на бюджет того, що ми відправили в Україну, і коментують: «Ми витрачаємо занадто багато грошей». Але при цьому є речі, про які ми забуваємо. Наприклад, у США є сотні танків M1. Корпус морської піхоти нещодавно вивів зі своїх сил 200 цих танків. Це не мотлох. Вони в хорошому стані.

Тобто у нас є дуже багато готового озброєння, яке стоїть на складах, включаючи бойові машини піхоти. От якби ми могли його зняти зі зберігання і віддати Україні, воно б нам нічого не коштувало, тому що американські платники податків давно вже за це заплатили. Витрати на те, щоб їх зняти зі зберігання, провести якесь обслуговування і відправити, були б дуже невеличкою частиною від тих витрат, як би ми відправляли нове озброєння. Люди, які кажуть: «О, ми витратили дуже багато мільярдів на Україну», рахують ціну нового озброєння. Але мені здається, ми можемо дати вам старе, але достатньо непогане, і тоді у вас будуть просто чудові можливості для проведення успішного контрнаступу. Ми з генералом Кларком кажемо про це вже майже рік. У нас є певний прогрес, але ці переговори йдуть дуже повільно.

— За десять з половиною місяців великої війни ми пережили багато такого, що може наснитися лише в страшному сні. Яким був найскладніший період війни, на ваш погляд? Чи, може, він ще попереду?

— Думаю, що **найгіршим періодом були перші 10 днів**. **Озираючись на минуле, може здаватися, що захист дався досить легко. Але насправді ви знаходилися на межі. Тоді було кілька моментів, коли українським військовим типу пощастило, бо ситуація могла піти як на вашу користь, так і на користь росіян.**

Вам посміхнулася доля, причому кілька разів. Багато людей, з якими я спілкувався, казали: те, що Зеленський залишився в Києві, стало одним з найзначніших моментів цього періоду. Росіяни дійсно хотіли схопити вашого президента, і ми пропонували вивезти його з України, але він відповів: «Мені потрібна зброя, а не евакуація». Це нагадало мені Черчилля.

Мені здається, що цей найскладніший період визначив, що таке Україна. Це було дивовижно. Навряд чи путін міг би зробить ще щось краще, щоб так об'єднати вашу країну.

Отже, повертаюсь до питання. Ситуація завжди може змінитися на гіршу. Як я вже згадував, росіяни можуть спробувати повністю вимкнути вашу енергетичну систему. Мова йде не просто про замерзання населення, а й також про суттєвий вплив на комунікації, зокрема на транспорт.

Росіяни досі мають перевагу в повітрі, і ми маємо подумати, як зробити так, щоб Україна змогла протистояти цьому. Мені здається, що наразі Захід не думає про цю проблему активно. Але з перевагою росіян в повітрі ситуація завжди може змінитися на гіршу. Вони можуть робити жахливі речі. Вони вже вчинили масові вбивства, вже знищили деякі міста і перетворили їх на пил. І можуть продовжувати це робити.

Ваші сили дуже важко билися протягом року. Коли росіяни влаштовують м'ясорубку, про яку ми вже говорили, це знищує людей з обох боків. У вас

багато поранених і вбитих, багато втомлених і виснажених. Вони потребують заміни та ротації.

Росія може використати ядерну зброю. Напевно, може піти через білорусь ще раз. Тобто ситуація завжди може піти в гіршому напрямку. Але, з моєї точки зору, важливо сподіватися на краще.

Згадаю давньогрецького історика Фукідіда, який сказав, що «надія — це досить впливова емоція, але вона не може стати стратегією».

В України є стратегія, яка в принципі спрацювала. А Захід почав змінювати свою стратегію для того, щоб допомогти вам. Якби ще рік тому мені хтось сказав, що ви отримаєте Patriot, я б ніколи в це не повірив. І я радий, що тепер ви їх отримаєте. Вам дадуть кілька, але принаймні це вже початок.

При цьому мені здається, що **ми недостатньо працювали з вами для того, щоб виробити стратегію, яка буде гарантувати, що ситуація не погіршиться, а буде лише покращуватися**. Думаю, що в наших силах це зробити. І це наступний виклик для обох сторін — України й Заходу.

— Ми всі мріємо про мир і Перемогу. Останнім часом все частіше звучать твердження наших дуже інформованих фахівців, які кажуть, що навесні-влітку війна може закінчитися. Наскільки реально, що 2023-й може стати роком Перемоги?

— Це можливо. Ваше командування може виявити слабкі місця в російських позиціях, через які ваші військові зможуть прорватися й зробити так, щоб росіяни відійшли навіть далі, ніж вже це зробили. Інша можливість, якщо путін створить певні проблеми для своїх військових і почнуться негаразди в силових структурах росії, які завдадуть серйозної шкоди їхній системі.

Але якщо казати про ймовірність, нам потрібно надавати вам ще більше допомоги. Ми просто маємо вам віддати те, за що американські платники податків вже заплатили. Це буде виграшна комбінація. Чим швидше ми це зробимо, тим швидше ви зможете перемогти. Інакше це буде коштувати Україні ще більшої крові та зусиль.

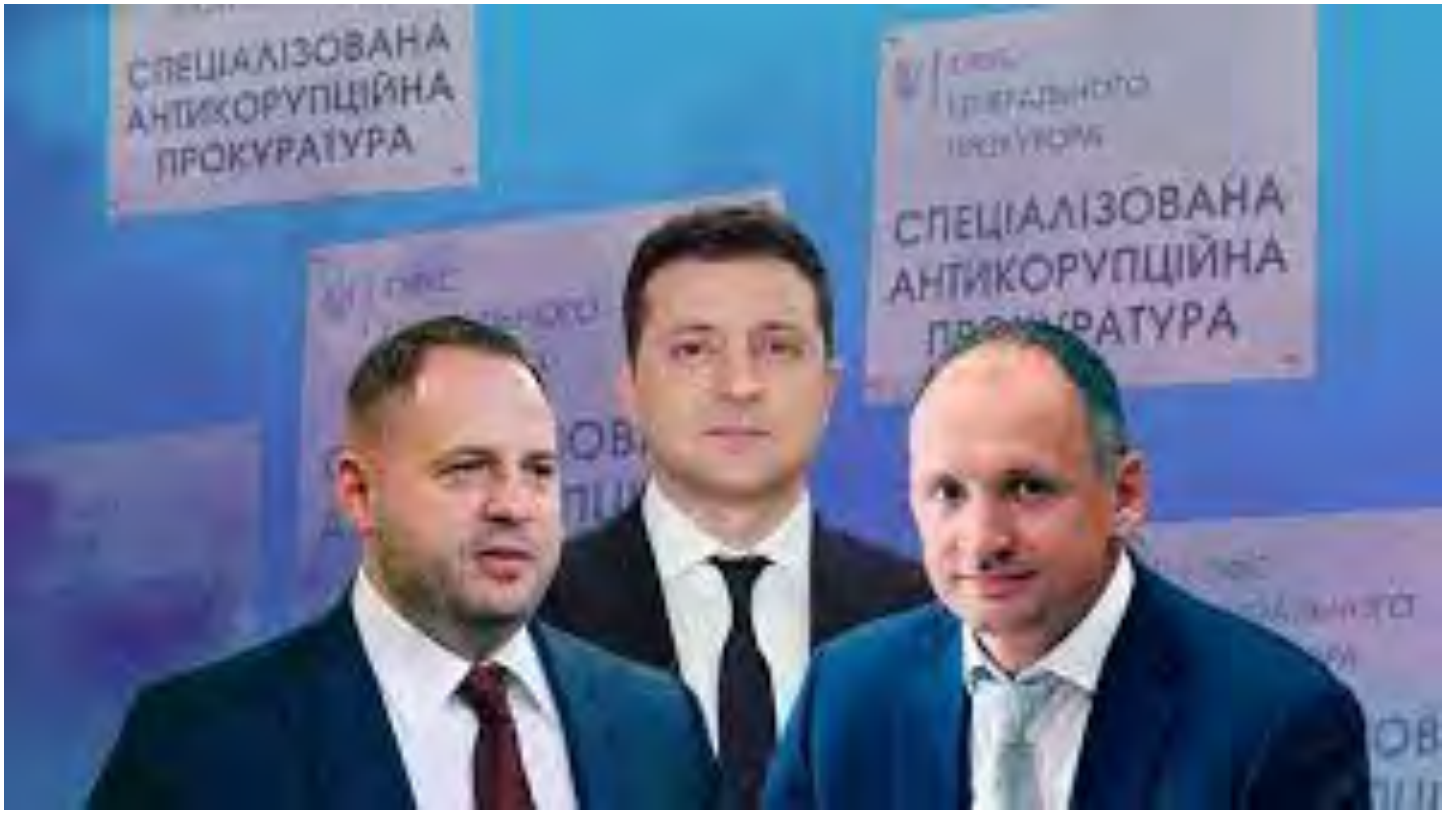
З іншого боку, я закликаю вас пам'ятати, що Україна не є 51-м штатом Сполучених Штатів Америки. Наші платники податків теж мають свої проблеми. Звичайно, вони не настільки великі, якщо порівнювати з іншими країнами, але вони є. Також у нас є зобов’язання щодо безпеки в інших частинах світу. Ми не тільки захищаємо Україну, щоб захистити Європу. У нас є безпекові питання в Азії, питання боротьби з терористами тощо.

Не будьте занадто негативними щодо швидкості, з якою ми надаємо вам допомогу. Не думаю, що є будь-яка інша країна у світі, яка б могла вам допомогти так, як ми це вже зробили. Хоча знову ж таки є багато чого,

що могли б ще зробити, і того, що маємо. Тому давайте краще зосередимося на тому, щоб залишатися об’єднаними, а не жалітися один на одного.

***

№ 1.224

Чорновіл

Я прихильник національної єдності під час війни, але ж не можна грати в шахи, коли сусід віддає перевагу "в чапаєва". Тому, наші зелені молодші брати по розуму, вибачайте, але спуску за всі ваші злочини не буде. Але я зараз не про це, а про власну війну між слугами й функціонерами Зеленського. Там конфліктів усе більше.

Але найцікавіший з них стосується того, як Андрій Борисович посварився з Олегом Юрійовичем. Коротше - про тиху війну між Єрмаком і Татаровим. Під час війни розбірки у владі нам ніби й не потрібні, але не цього разу. Бо два антидержавні й глибоко зашкварені дєятєлі, поїдаючи один одного, б'ють не прямо, а по корумпованих прислужниках один одного, натравлюючи на них правоохоронців. І це в перспективі може знизити рівень корупції та владного мародерства в країні.

Там є ще й глибший анамнез конфлікту. Я підозрюю, що можемо говорити про знамениту "війну між вежами кремля". Обидва проросійські або й прямо російські. Але Єрмак явно гурівський (по батькових стопах та під опікою друга сім'ї Дмітрія Козака). А Татаров за контактами ідентифікується, як явний феесбешник. Там і покровительство Андрія Портнова, і власні повадки. А ці

дві вежі давно воюють не лише на самій рашці, але й агентурами в інших країнах.

Хоча реально чорна кішка явно пробігла між ними, що помітно стало неприхованим оком, лише в червні під час дерибану посад силовиків. Татаров вважав, що всі силовики мають відійти йому, а Єрмак тим часом концентрує в своїх руках усю решта владу в країні, включно з інфантильним зєпрідєнтом. Але Єрмак відсік татаровського Симоненка й зробив генпрокурором свого кума Андрія Костіна. А Татаров не забув і не простив. Зараз, до речі, бачу, як уже його протеже Симоненка розкручують усіма способами.

І зараз спостерігаємо відлуння цих воєн. Рєзніков на 100% людина Єрмака, але його зараз активно топить Татаров через ДБР. Ніколов міг самостійно знайти всі ці матеріали, але поштовхом стало те, що за пару днів до публікації про це саме натякнуло татаровське ДБР - анонсували про зловживання при закупівлях для армії. А от НАБУ чомусь відмовчується. І є причина. Бо в них виник певний союз з Єрмаком (схоже, що за принципом "ворог мого ворога - мій друг"). Вони уникають атак на його людей, а він їм здає корупціонерів із середовища своїх ворогів та допомагає розкручувати це інформаційно.

Якраз зараз саме при активній підтримці та зливі матеріалів Єрмаком НАБУ й САП усе ближче підходять до головного дерибанщика Кіріла Тимошенка. Він пробував залишатися десь по середині, але вийшло значно ближче до Татарова, а Єрмак його скоро доб'є вже особисто. Поки всіх цих злодіїв і корупціонерів ще рятує персонально Зеленський, але в НАБУ є додаткові закордонні важелі, а Єрмак посприяє.

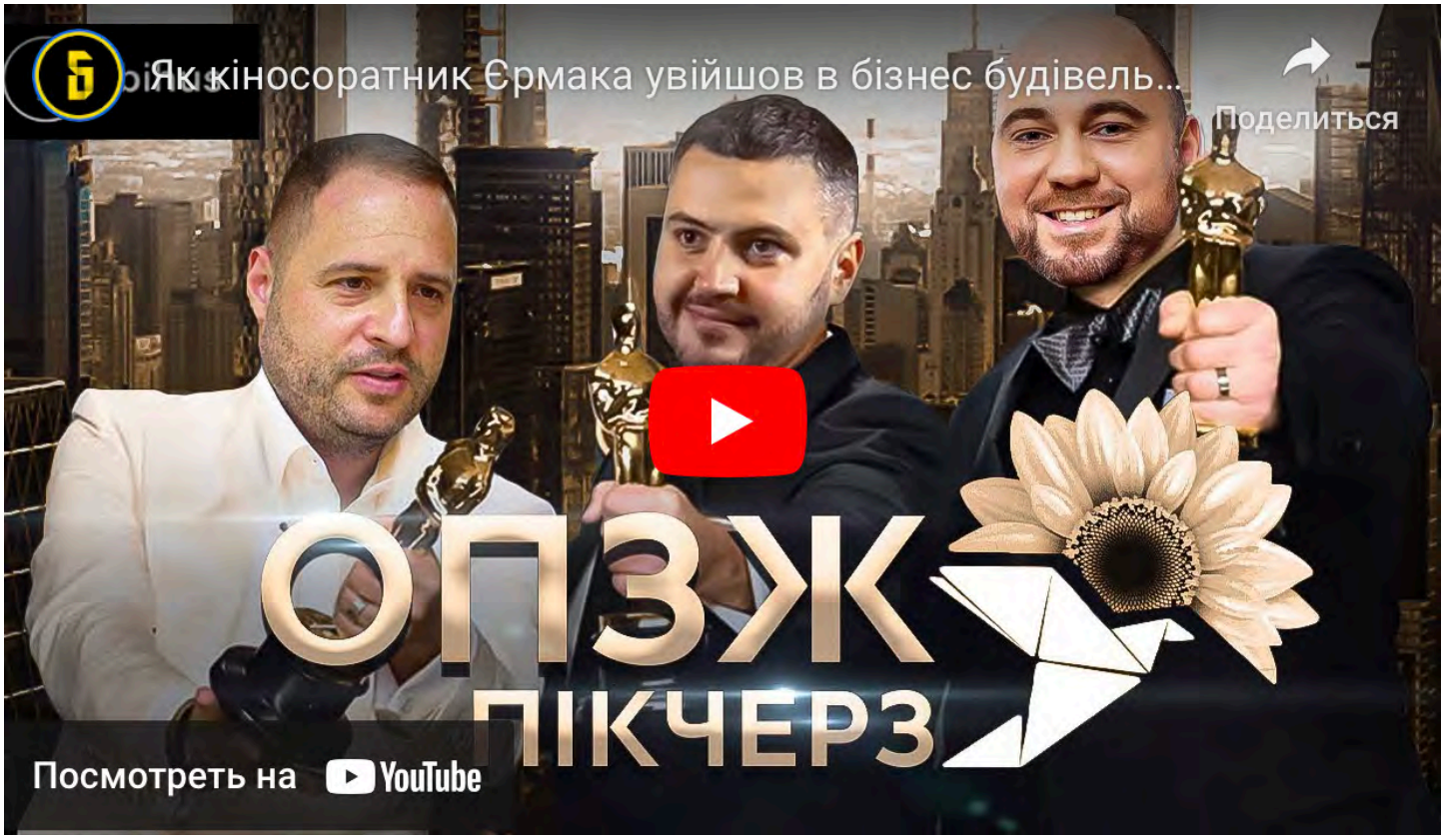
А в "ответку" Татаров вирішив підстрелити довіреного корупціонера при Єрмаку начальника Одеського регіонального Держкордону Мула, який, як виглядає, крешує афери на зерновому коридорі. Мулом півтора роки тому займалося НАБУ, а зараз якось втратило цікавість, зате прокинулося ДБР. А шляхи, якими зливали матеріали про утриманку Мула - скандальну прес-офіцерку, то окрема пісня.

І цю пісню зможу проілюструвати хіба словами Макарєвича: "...Вот и арена, где зло будет биться со злом". Дуже точно... Гидко все це, звісно. Тим більше, що обидві команди давно мали б сидіти в сусідніх камерах, але так, гризучи один одному горлянку, може трохи менше зла встигнуть зробити...

***

№ 1.225

Партнер Єрмака, після його призначення в ОП, почав активно входити в бізнес Столара-Медведчука

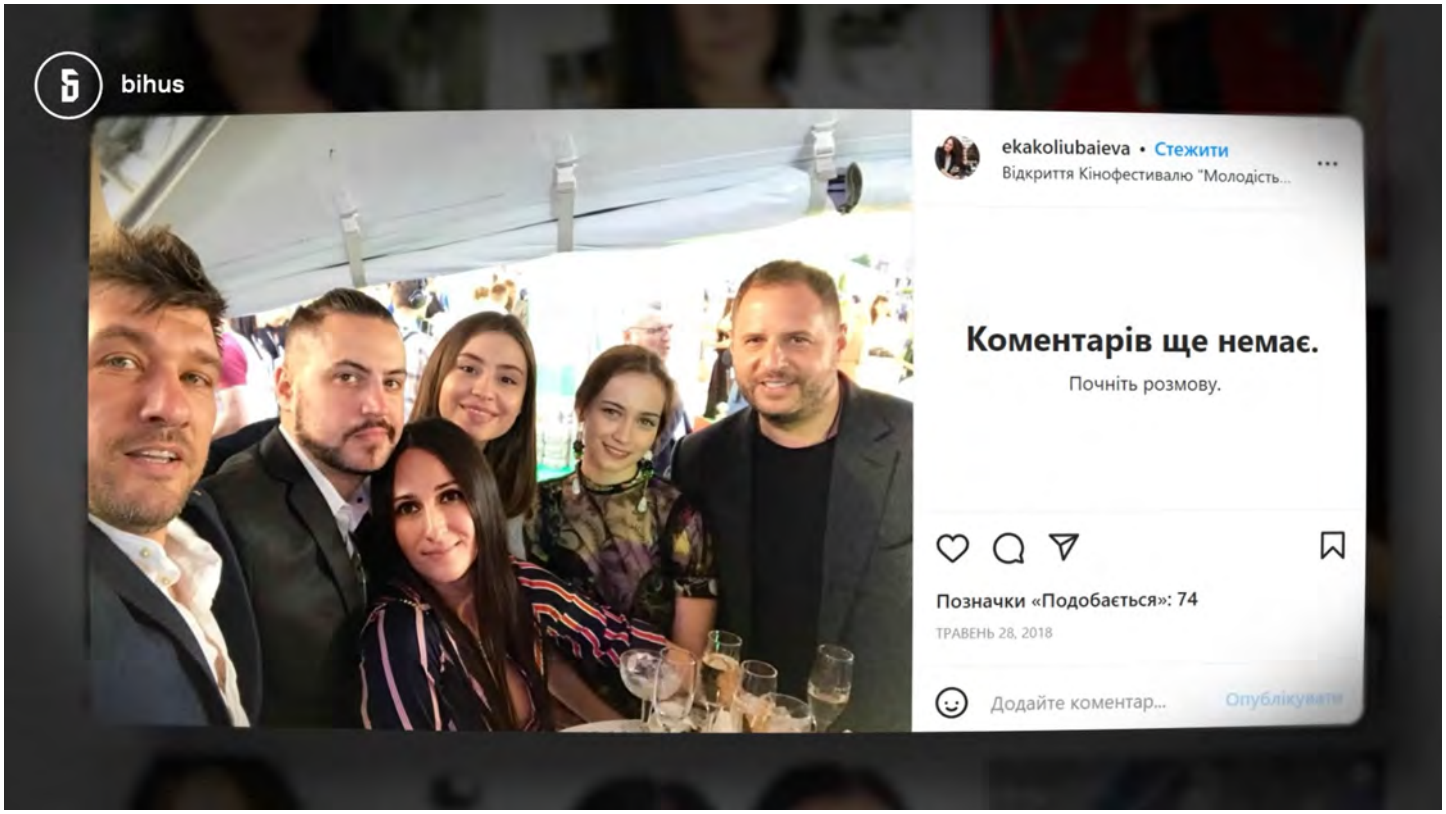
2023-01-23

Максим Опанасенко

Бізнес-партнер очільника Офісу Президента Андрія Єрмака Артем ***Колюбаєв*** з 2019 року почав активно входити співзасновником в компанії, пов'язані з обраним від "ОПЗЖ" нардепом Вадимом Столаром і підозрюваним у державній зраді ексдепутатом Віктором Медведчуком. Про це йдеться в розслідуванні Bihus.Info.

Колюбаєв – український кінопродюсер, якого з Андрієм Єрмаком пов'язують спільні фільми – наприклад, "Правило бою", спільні компанії – у 2018-му Єрмак та Колюбаєв створили фірму "Ама Віжн", яка одразу взялася за фільм "Щедрик" і чи не зі старту отримала майже 25 мільйонів гривень держпідтримки на його створення, і чимало спільних фотографій у соцмережах.

З 2019 року, коли Володимир Зеленський виграв президентські вибори, а Андрій Єрмак потрапив в ОП, справи у Артем Колюбаєва доволі різко пішли вгору. З того часу кінокомпанії, до яких так чи інакше був причетний партнер Єрмака, отримали понад 60 мільйонів гривень держпідтримки, а сам Колюбаєв навесні 2021-го очолив Раду з державної підтримки кінематографії, яка, власне, і займається розподілом коштів, виділених на українське кіно.

Паралельно з кіносправами у Колюбаєва активно розвивався і непрофільний бізнес.

Так, у грудні 2019-го Колюбаєв став співвласником КУА “Ессет Файненшнл Груп”, яка надавала мільйонну фіндопомогу фірмам, що брали участь в будівництві житлових комплексів від девелоперської компанії ENSO у Києві.

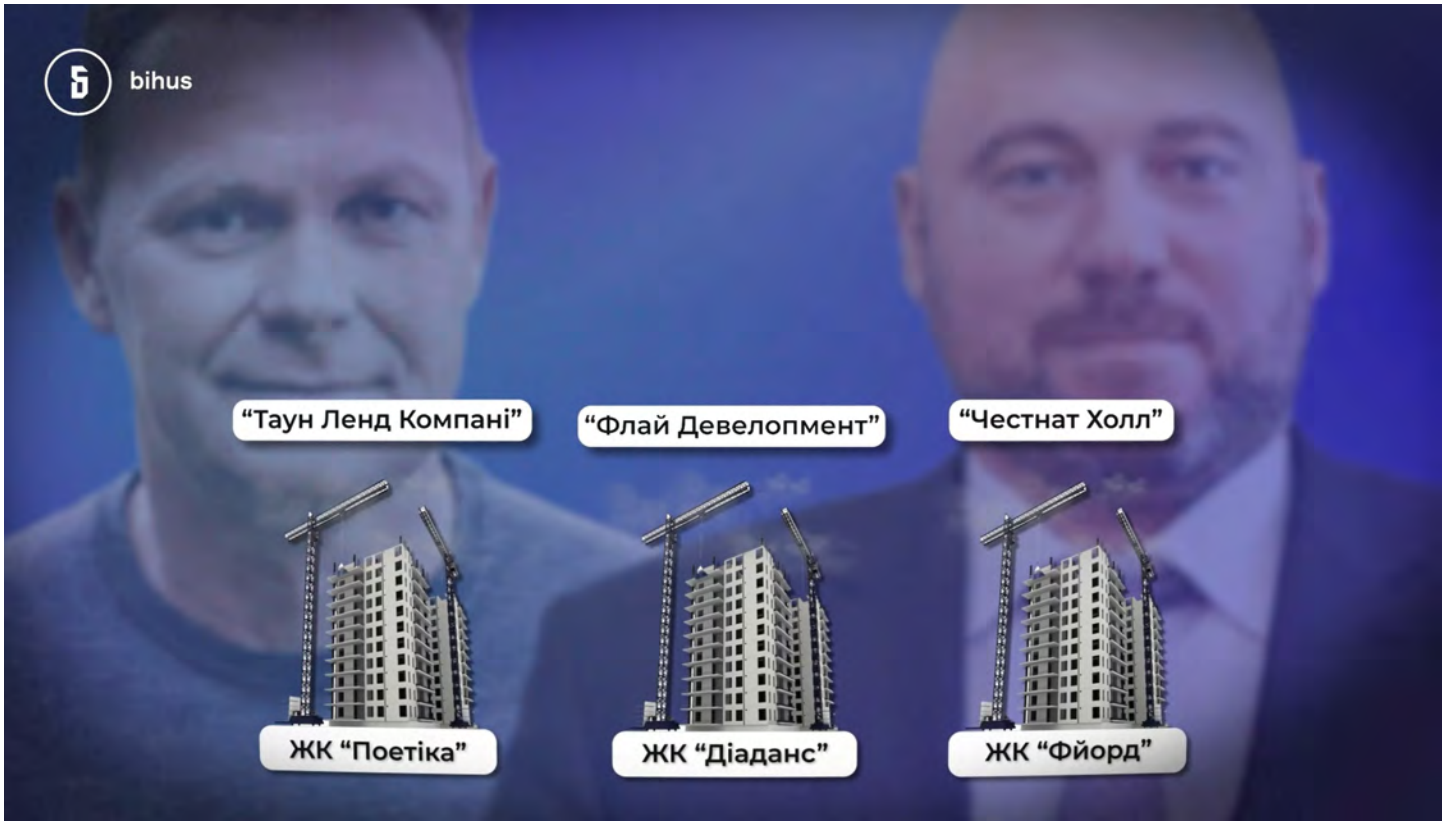

ТОВАРИСТВО З ОБМЕЖЕНОЮ ВІДПОВІДАЛЬНІСТЮ «ААН «СЕЙЯ-КІ

капіталі Товариства у розмірі 25%, яка в грошовому еквіваленті становить 2 мільйо[illegible]ривень 00 коп., на користь фізичної особи Колюбаєва Артема Олек Згідно [illegible]уту у новій редакції учасники мають такі розміри часток у статутно

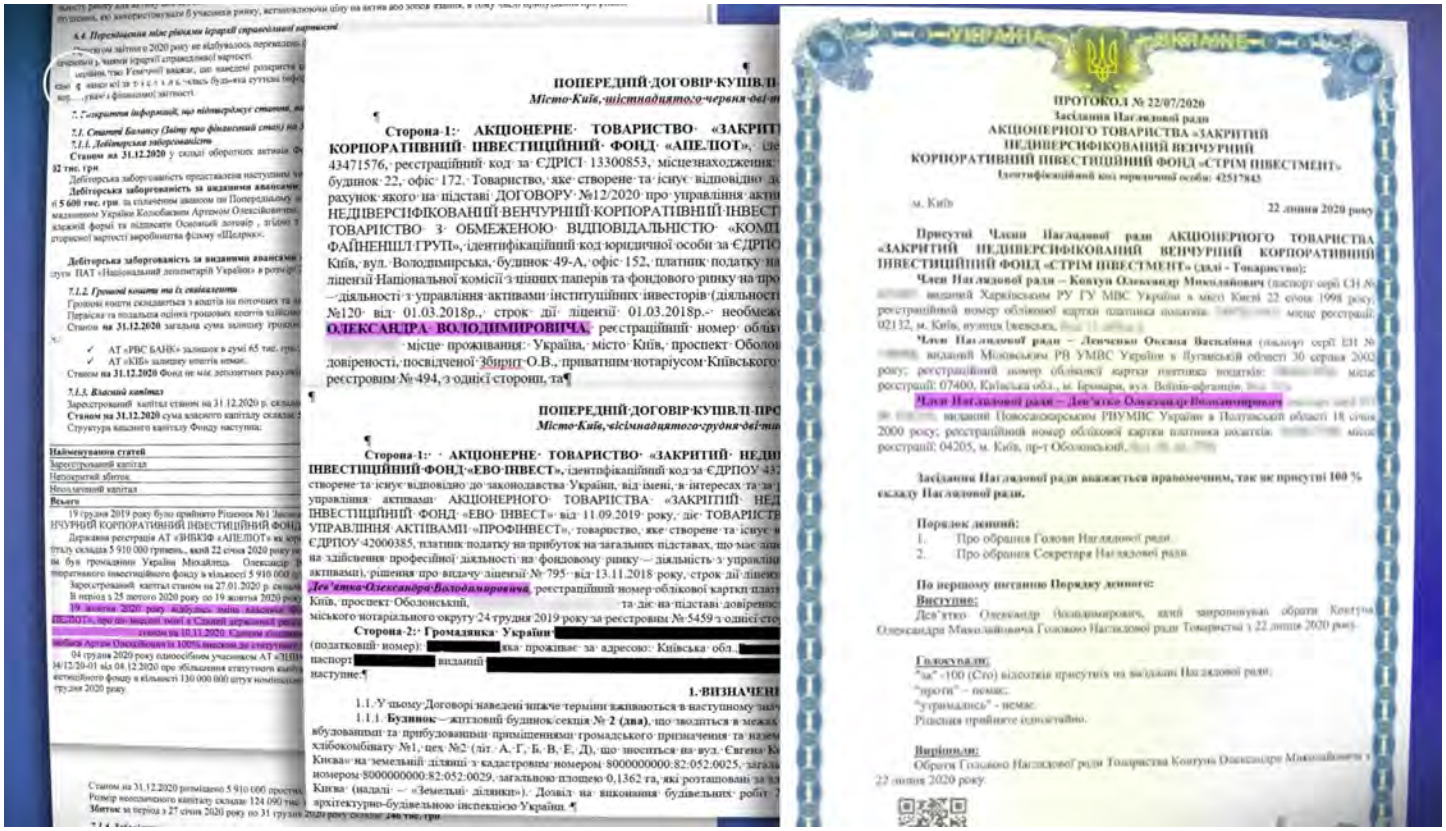
№ з/п	Назва юридичної особи/фізичної особи (учасника)	Частка у статутному капіталі, грн.	Часть
	[illegible]ес Олег Петрович	6 000 000,00	
2	Колюбаєв Артем Олексійович	2 000 000,00	
	Всього	**8 000 000 ,00**	

Таким чином, станом на 31 грудня 2020 року зареєстрований статутний ка «ЕССЕТС ФАЙНЕНШЛ ГРУП» у розмірі **8 000 000,00 (Вісім мільйон** сформований у відповідності до законодавства України та оплачений у грошовими коштами. Розмір статутного капіталу перевищує мінімально встан розділу II «Ліцензійних умов провадження професійної діяльності на фондов

Компанію ЗМІ раніше приписували народному депутату, обраному від “Опозиційної платформи-За життя” Вадиму Столару. В попередні роки він встиг прославитися участю в київських будівельних схемах і, попри те, що офіційно в цій фірмі Столар представлений не був, журналісти знайшли його слід чи не в усіх структурах, які і забезпечували діяльність ENSO.

У березні 2020-го Колюбаєв увійшов вже в фонд “Квантор Проджект”, який, в свою чергу, проводив фінансові операції з іншим фондом – “Стрім Інвест”. Бенефіціаром останнього в той момент був Сергій Турчінов – бізнес-партнер вже згаданого Столара. В жовтні 2020-го Артем Колюбаєв став власником фонду “Апеліот”, який, за даними Bihus.Info, також брав участь в справах ENSO, продаючи квартири в одному з житлових комплексів. В копії драфту договору купівлі-продажу однієї з квартир, який опинився в розпорядженні журналістів, сказано, що від імені фонду діяв Олександр Дев’ятко, який також був в наглядовій раді фонду “Стрім Інвестмент”.

ПОПЕРЕДНІЙ ДОГОВІР КУПІВЛІ-

ПОПЕРЕДНІЙ ДОГОВІР КУПІВЛІ-ПРО

ПРОТОКОЛ № 22/07/2020

Засідання Наглядової ради

АКЦІОНЕРНОГО ТОВАРИСТВА «ЗАКРИТИЙ НЕДИВЕРСИФІКОВАНИЙ ВЕНЧУРНИЙ КОРПОРАТИВНИЙ ІНВЕСТИЦІЙНИЙ ФОНД «СТРІМ ІНВЕСТМЕНТ»

Ідентифікаційний код юридичної особи: 42517843

м. Київ 22 липня 2020 року

Присутні Члени Наглядової ради АКЦІОНЕРНОГО ТОВАРИСТВА «ЗАКРИТИЙ НЕДИВЕРСИФІКОВАНИЙ ВЕНЧУРНИЙ КОРПОРАТИВНИЙ ІНВЕСТИЦІЙНИЙ ФОНД «СТРІМ ІНВЕСТМЕНТ» (далі - Товариство):

Член Наглядової ради – Ковтун Олександр Миколайович (паспорт серії СН № виданий Харківським РУ ГУ МВС України в місті Києві 22 січня 1998 року; реєстраційний номер облікової картки платника податків: місце реєстрації: 02132, м. Київ, вулиця Іжевська,

Член Наглядової ради – Левченко Оксана Василівна (паспорт серії ЕН № виданий Московським РВ УМВС України в Луганській області 30 серпня 2002 року; реєстраційний номер облікової картки платника податків: місце реєстрації: 07400, Київська обл., м. Бровари, вул. Воїнів-афганців,

Член Наглядової ради – Дев’ятко Олександр Володимирович

виданий Покосаківським РВУМВС України в Полтавській області 18 січня 2000 року; реєстраційний номер облікової картки платника податків: місце реєстрації: 04205, м. Київ, пр-т Оболонський,

Засідання Наглядової ради вважається правомочним, так як присутні 100 % складу Наглядової ради.

Порядок денний:

1. Про обрання Голови Наглядової ради.
2. Про обрання Секретаря Наглядової ради.

По першому питанню Порядку денного:

Виступив:

Дев’ятко Олександр Володимирович, який запропонував обрати Ковтуна Олександра Миколайовича Головою Наглядової ради Товариства з 22 липня 2020 року.

Голосували:

“за” - 100 (Сто) відсотків присутніх на засіданні Наглядової ради.

“проти” – немає.

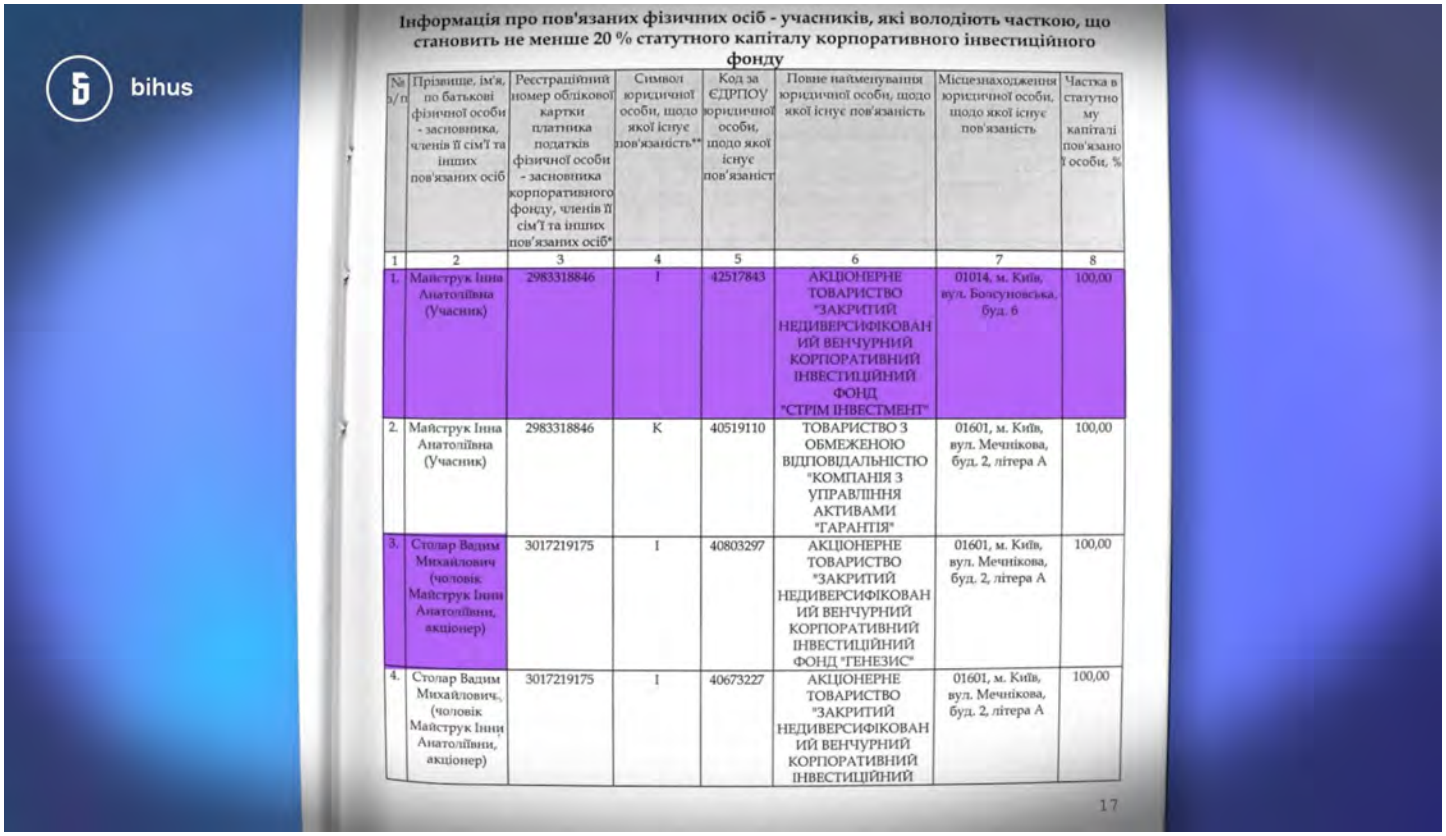
“утримались” - немає.

Рішення прийнято одноголосно.

Вирішили:

Обрати Головою Наглядової ради Товариства Ковтуна Олександра Миколайовича з 22 липня 2020 року.

Останній належить дружині Вадима Столара Інні Майструк і активно інвестував кошти в будівництво всіх трьох ЖК від ENSO.

В момент, коли Артем ***Колюбаєв*** активно входив в пов’язані з будівництвами від ENSO компанії, до процесу також долучилося і оточення підозрюваного у держзраді екснардепа Віктора ***Медведчука***.

Так, на початку 2020-го ще один фонд, який вкладав кошти в будівництва – “Ево Інвест” – перейшов з рук оточення Вадима Столара в руки естонського бізнесмена Олексія Чулеця. Компанії Чулеця,

> за даними програми “Схеми”, у 2018-2020 роках доставляли бітум з російського “Новошахтинського заводу”, який тоді контролював Медведчук, в Україну.
>
> Дочірні ж структури фірм Чулеця в росії, за інформацією “Схем”, тісно переплітались з компаніями близького до Медведчука білоруського олігарха Миколи Вороб’я.

З осені 2020-го у фірми, які виступали замовниками усіх трьох ЖК від ENSO в якості співвласника “зайшов” фонд “Астера”, яким, в свою чергу, володіла типова кіпрська “матрьошка”.

В кінці цього ланцюжка була фірма Limedell Limited, яка виявилася також пов’язаною з Медведчуком – в її аудиторському звіті вказано, що в травні 2020-го її дочірня структура – NewCoal Trading AG – почала працювати в Москві і саме через NewCoal Trading AG того ж року американський паливний гігант ExxonMobil купував для американського ринку російську нафту зі все того ж “Новошахтинського заводу”.

Відповідно, партнер Андрія Єрмака Артем Колюбаєв увійшов в бізнес, який контролювався оточення Вадима Столара та Віктора Медведчука.

> Цікаво, що ні дуже активний в соцмережах Колюбаєв, ні його дружина ніколи не згадували про участь кінопродюсера в будівництві.
>
> Окрім цього, за даними Bihus.Info, офіційні заробітки Колюбаєва станом на середину 2019 року не могли б дозволити йому самостійно інвестувати значні кошти в подібні компанії. Відтак, журналісти мають сумніви в тому, що Колюбаєв в названих вище структурах представляв самого себе.

Разом з цим, справедливим буде зауважити, що вперше в прив'язці до близьких до ENSO компаній прізвище Колюбаєва згадувалося дещо раніше – навесні 2018 року, коли він став членом наглядової ради фонду "Скіллінг". Очолював цю раду тоді Олександр Ковтун. Людина з таким же ім'ям в подальшому була директором згаданого вище фонду дружини Вадима Столара "Стрім Інвестмент". Окрім цього, аналіз соціальних мереж дозволяє стверджувати, що Колюбаєв раніше вже був знайомий з родиною CEO компанії ENSO Раміля Мехтієва. Це знайомство і формальне представництво в одному з фондів, за думкою журналістів, не можуть пояснити той факт, що кінопродюсер почав активно "заходити" в інші юридичні особи вже в якості власника чи співвласника якраз в той період, коли Вадим Столар став народним депутатом, а Андрій Єрмак очолив Офіс Президента.

Вадим Столар виїхав з України напередодні широкомасштабного вторгнення росіян і, за даними "Української правди", перебував на Лазуровому узбережжі

Франції, не відвідуючи парламент і продовжуючи зберігати мандат народного депутата України.

У січні 2023-го Столар несподівано повернувся в Київ і, за інформацією "УП", отримав гарантії збереження свого депутатського статусу до кінця каденції.

В червні ЗМІ повідомляли про те, що Вадим Столар нібито вирішив вийти зі свого будівельного бізнесу взагалі. Bihus.Info не може ні підтвердити, ні спростувати цю інформацію.

Втім, на згаданих вище об'єктах ENSO відсутній будь-який рух, а нещодавно компанія заявила про нову паузу в будівництві. На цьому тлі Артем Колюбаєв вийшов з деяких пов'язаних компаній, але, натомість, створив нові вже самостійно.

Так, наприклад, наприкінці листопада Колюбаєв став засновником фонду "Дістрікт", який, поки що, ніде засвітитися не встиг. Директором "Дістрікту" вказано людину, яка раніше вже фігурувала в будівельних процесах оточення Вадима Столара, що натякає на те, що діяльність фонду все ж буде пов'язана з будівництвом.

Протягом чотирьох днів журналісти Bihus.Info намагалися отримати коментарі. Артем Колюбаєв, прочитавши повідомлення, їх проігнорував. Телефони ENSO вимкнені взагалі, а офіційному співвласнику компанії Андрію Руденку наші питання обіцяли передати, але на момент виходу сюжету з журналістами так ніхто і не вийшов на зв'язок.

***

№ 1.226

Why the world needs Ukrainian victory

Fifteen reasons

Timothy Snyder

Jan 23

Why does the world need a Ukrainian victory?

1. To halt atrocity. Russia's occupation is genocidal. Wherever the Ukrainians recover territory, they save lives, and re-establish the principle that people have a right not to be tortured, deported, and murdered.

2. To preserve the international legal order. Its basis is that one country may not invade another and annex its territory, as Russia seeks to do. Russia's war of aggression is obviously illegal, but the legal order does not defend itself.

3. To end an era of empire. This could be the last war fought on the colonial logic that another state and people do not exist. But this turning point is reached only if Russia loses.

4. To defend the peace project of the European Union. Russia's war is not directed only against Ukraine, but against the larger idea that European states can peacefully cooperate. If empire prevails, integration fails.

5. To give the rule of law a chance in Russia. So long as Russia fights imperial wars, it is trapped in repressive domestic politics. Coming generations of Russians could live better and freer lives, but only if Russia loses this war.

6. To weaken the prestige of tyrants. In this century, the trend has been towards authoritarianism, with Putinism as a force and a model. Its defeat by a democracy reverses that trend. Fascism is about force, and is discredited by defeat.

7. To remind us that democracy is the better system. Ukrainians have internalized the idea that they choose their own leaders. In taking risks to protect their democracy, they remind us that we all must act to protect ours.

8. To lift the threat of major war in Europe. For decades, a confrontation with the USSR and then Russia was the scenario for regional war. A Ukrainian victory removes this scenario by making another Russian offensive implausible.

9. To lift the threat of major war in Asia. In recent years, a Chinese invasion of Taiwan has been the leading scenario for a global war. A Ukrainian victory teaches Beijing that such an offensive operation is costly and likely to fail.

10. To prevent the spread of nuclear weapons. Ukraine gave up nuclear weapons. Russia, a nuclear power, then invaded. If Ukraine loses, countries that can build nuclear weapons will feel that they need to do so to protect themselves.

11. To reduce the risk of nuclear war. A Ukrainian victory makes two major war scenarios involving nuclear powers less likely, and works against nuclear proliferation generally. Nothing would reduce the risk of nuclear war more than Ukrainian victory.

12. To head off future resource wars. Aside from being a consistent perpetrator of war crimes, Russia's Wagner group seizes mineral resources by violence wherever it can. This is why it is fighting in Bakhmut.

13. To guarantee food supplies and prevent future starvation. Ukraine feeds much of the world. Russia threatens to use that food as a weapon. As one Russian propagandist put it, "starvation is our only hope."

14. To accelerate the shift from fossil fuels. Putin shows the threat that hydrocarbon oligarchy poses to the future. His weaponization of energy supplies has accelerated the turn towards renewables. This will continue, if Russia loses.

15. To affirm the value of freedom. Even as they have every reason to define freedom as against something -- Russian occupation --, Ukrainians remind us that freedom is actually for something, the right to be the people they wish to be, in a future they can help shape.

I am a historian of political atrocity, and for me personally number 1 -- defeating an ongoing genocidal project -- would be more than enough reason to want Ukrainian victory. But every single one of the other fourteen is hugely significant. Each presents the kind of opportunity that generations of policy planners wish for, but almost never get. Much has been done, we have not yet seen and seized the moment.

This is a once-in-lifetime conjuncture, not to be wasted. The Ukrainians have given us a chance to turn this century around, a chance for freedom and security that we could not have achieved by our own efforts, no matter who we happen to be. All we have to do is help them win.

23 January 2023

PS

What can you do personally? Keep in touch with your elected representatives. Support military and humanitarian assistance. Make your views known. Write a letter to the editor. Share this post widely. Fly a Ukrainian flag. Put a sticker on your computer. Buy and wear Ukrainian merch. In great causes, small gestures matter.

If you want to keep Ukrainian soldiers alive, consider supporting this Ukrainian NGO and this international NGO (a 501(c)3). Here is a way to keep Ukrainians warm during winter (a 501(c)3). One of my commitments, with wonderful colleagues, has been Documenting Ukraine, a project that supports those in Ukraine who are chronicling the war (also a 501(c)3, "Partners" here). Thank you for reading, thinking, caring, and doing.

***

Зачем миру украинская победа?

2023-01-23

Снайдер

1. Чтобы остановить зверства. Российская оккупация является геноцидом. Везде, где украинцы восстанавливают территорию, они спасают жизни и восстанавливают принцип, согласно которому люди имеют право не подвергаться пыткам, депортации и убийствам.

2. Сохранить международный правопорядка. Его основа заключается в том, что одна страна не может вторгнуться в другую и аннексировать свою территорию, как это стремится Россия. Агресивная война России явно незаконна, но правопорядок не защищает себя.

3. Покончить с эпохой империи. Это может быть последняя война, велась по колониальной логике, что другого государства и народа не существует. Но этот поворотный момент достигнут только в том случае, если Россия проиграет.

4. Защищать мирный проект Европейского союза. Война России направлена не только против Украины, но и против более широкой идеи о том, что европейские государства могут мирно сотрудничать. Если империя преобладает, интеграция терпит неудачу.

5. Дать верховенству закона шанс в России. Пока Россия ведет имперские войны, она находится в ловушке репрессивной внутренней политики. Грядущие поколения россиян смогут жить лучше и свободнее, но только если Россия проиграет эту войну.

6. Ослабить престиж тиранов. В этом столетии тенденция была направлена на авторитаризм, с Путинизмом как силой и моделью. Его поражение от демократии обращает вспять эту тенденцию. Фашизм - это сила, и он дискредитируется поражением.

7. Напомнить нам, что демократия - это лучшая система. Украинцы усвоили идею о том, что они выбирают своих собственных лидеров. Риская, чтобы защитить свою демократию, они напоминают нам, что мы все должны действовать, чтобы защитить нашу.

8. Снять угрозу крупной войны в Европе. На протяжении десятилетий конфронтация с СССР, а затем с Россией была сценарием региональной войны. Победа украинцев устраняет этот сценарий, делая еще одно российское наступление неправдоподобным.

9. Снять угрозу крупной войны в Азии. В последние годы китайское вторжение на ***Тайвань*** было ведущим сценарием глобальной войны. Победа Украины учит Пекину, что такая наступательная операция дорогостоящая и, вероятно, потерпит неудачу.

10. Предотвратить распространение ядерного оружия. Украина отказалась от ядерного оружия. Россия, ядерная держава, затем вторглась. Если Украина проиграет, страны, которые могут создать ядерное оружие, почувствуют, что им нужно сделать это, чтобы защитить себя.

11. Снизить риск ядерной войны. Победа Украины делает два основных военных сценария с участием ядерных держав менее вероятными и работает против ядерного распространения в целом. Ничто не снизит риск ядерной войны больше, чем победа Украины.

12. Чтобы предувести будущие ресурсные войны. Помимо того, что российская группа Вагнера является постоянным исполнителем военных преступлений, она захватывает минеральные ресурсы насилием везде, где это возможно. Вот почему он сражается в Бахмуте.

13. Гарантировать поставки продовольствия и предотвратить будущий голод. Украина кормит большую часть мира. Россия угрожает использовать эту пищу в качестве оружия. Как выразился один российский пропагандист, "голод - наша единственная надежда".

14. Ускорить переход от ископаемого топлива. Путин показывает угрозу, которую углеводородная олигархия представляет для будущего. Его вепонизация энергоснабжения ускорила поворот к возобновляемым источникам энергии. Это будет продолжаться, если Россия проиграет.

15. Подтвердить ценность свободы. Несмотря на то, что у них есть все основания определять свободу как противоречие чему-либо - российской оккупации - украинцы напоминают нам, что свобода на самом деле для чего-то, право быть теми людьми, которыми они хотят быть, в будущем они могут помочь сформировать.

Я историк политических злодеяний, и для меня лично номер 1 - победа над текущим проектом геноцида - было бы более чем достаточной причиной, чтобы желать победы Украины. Но каждый из остальных четырнадцати чрезвычайно важен. Каждый из них предоставляет такую возможность, которую хотят поколения планировщиков политики, но почти никогда не получают. Многое было сделано, мы еще не видели и не воспользовались моментом.

Это разовая конъюнктура, которую нельзя тратить впустую. Украинцы дали нам шанс развернуться в этом столетии, шанс на свободу и безопасность, которых мы не могли бы достичь своими собственными усилиями, кем бы мы ни были. Все, что нам нужно сделать, это помочь им победить.

***

№ 1.227

Дайджест подій в Україні та навколо України від 23 січня 2023

Головне

1) Зверніть увагу, як корупціонери виють. Хором. Голосно. Але це лише підкреслює їхній страх.

І ще одна тактика – забовтати, тихенько прибрати, щоби народ все забув – а потім повернути. Але це не для мене. Я докладу геть усіх зусиль, щоби цю мразоту поставити на місце. До жовтих вод на пожиттєве бл... з конфіскацією.

2) Схему з розкраданням у міноборони захищатимуть до останнього. Бо наразі немає "великого крадівництва". А тут - просто клондайк.

3) Кобилова треба брати за держзраду. Але там всі свої сидять в СБУ. Тому - тільки на економіці. Проте, як на мене, треба розпочати з вітренка. А той все здасть.

4) Дуже цікавий розділ про нафту - раджу ознайомитися. Це не те, що пишуть в уркаїнських засобах масової дебілізації

5) На фронті на Донбасі - ДУЖЕ тяжко.. втрати надвеликі. І це не з гівномарафонів, а з самої передової..

Теми доб

1) Зеленський звільнив заступника голови свого Офісу Тимошенка.

2) ЄС надає Україні пакет воєнної допомоги на €545 млн.

3) Вищий антикорупційний суд відмовився взяти під варту колишнього голову Нафтогазу Коболєва.

1. Війна

1-1) Фронт

• Головне управління розвідки Міноборони прогнозує загострення в лютому-березні на ділянці фронту в Донецькій та Луганській областях, оскільки російське командування поставило перед військами завдання повної окупації цих областей. ГУР не виключає спроби прориву армії РФ через кордон у напрямку Куп'янська. Водночас розвідка не спостерігає підготовки наступу на Львів та Київ із Білорусі. Представник ГУР Скибицький вважає, що центру та заходу України найімовірніше з півночі загрожуватимуть лише ракетні удари.

• Ситуація на півночі Луганської області впродовж доби не змінилася. Окупанти зосередили великі сили в районі Кремінної щоби припинити наступальні дії українських військ і, за нагоди, контратакувати в напрямку на Лиман.

• У районі траси Лисичанськ – Бахмут тривають безперервні бойові зіткнення.

• У районі Бахмуту ситуація для українських військ гіршає. Ударні підрозділи ПВК "Вагнера" та морські десантники намагаються взяти місто в кільце та ведуть наступ на півночі й півдні. Обидві сторони зазнають тяжких втрат. ЗСУ залишили стратегічному важливий населений пункт Кліщіївка.

• У районі Авдіївки та Донецька атаки окупантів успіху не мали.

• Після невдалих спроб російського командування влаштувати розвідку боєм на Запоріжжі активних бойових дій на цій ділянці протягом доби не відбувалося.

• Українські війська припинили спробу висадки російської диверсійної групи на один із Потьомкінських островів у районі Херсона.

• За твердженням представника ГУР Скибицького, у Росії в запасі залишилося не більше ніж 550 високоточних ракет. Це приблизно 20 % довоєнних запасів, тому армія РФ завдає комбінованих ударів із застосуванням дронів та ракет комплексів ППО С-300/С-400.

• За інформацією командування ВМС, Чорноморський флот вивів у море на бойове чергування 11 кораблів, із них 4 – носії крилатих ракет "Калібр".

• Російські телеграм-канали повідомили про розміщення системи ППО "Панцир-С1" поблизу резиденції російського президента на Валдаї. На думку

низки експертів, розгортання цих систем свідчить про побоювання Путіна щодо атак українських безпілотників після вдалих ударів по аеродромах.

• Прессекретар російського президента Пєсков заявив, що офіційного документа про закінчення мобілізації немає, оскільки це пов'язано з іншими завданнями, які стоять перед міністерством оборони. Пєсков стверджує, що населення має вірити заяві Путіна про завершення мобілізації. Українська розвідка констатує, що мобілізація в Росії та в донбаських "республіках" триває, а загальна кількість мобілізованих складає вже 315 тис., а не 300 тис., як оголосив Путін.

1-2) Тил

• Корупційні скандали в Україні набирають обертів. Влада сподівається загасити пожежу відставками.

Минулого тижня журналісти повідомили про розкішний відпочинок в Іспанії на новорічні свята заступника генпрокурора Симоненка. Ба більше, він їздив у відпустку автомобілем львівського бізнесмена з його охоронцем. Симоненко подав заяву про звільнення за власним бажанням, яку одразу ж підписав генеральний прокурор Костін.

Заяву про звільнення подав заступник голови Офісу президента Тимошенко. Він був фігурантом кількох корупційних скандалів із розкраданням гуманітарної допомоги. Президент Зеленський негайно підписав указ про його звільнення.

Незабаром подав у відставку заступник міністра оборони Шаповалов, який відповідав за тилове забезпечення ЗСУ – після скандалу із закупівлею продуктів за завищеними цінами. Він заявив, що йде, "щоб не створювати загрози стабільному забезпеченню армії". Міністр Рєзніков всіляко намагався вибілити чиновника, заявляючи, що саме завдяки йому було демонополізовано харчове забезпечення військ. НАБУ оголосило, що розслідування про масштабні розкрадання в Міноборони розпочалося ще до кампанії в ЗМІ. Рєзніков відкинув звинувачення в корупційних закупівлях і стверджує, що ще восени міністерство розпочало аудит системи харчування. Він звинуватив "певні сили", і насамперед журналіста, який отримав документи, у торпедуванні зусиль влади з отримання воєнної допомоги від контактної групи підтримки "Рамштайн". Зі слів Резнікова, чиновник, який передав матеріали журналісту, скоїв посадовий злочин і його буде притягнуто до відповідальності. Він також повідомив, що інформацію про те, що сталося, передано СБУ, оскільки "йдеться про підрив довіри" до міністерства оборони. Міністр також запропонував створити тимчасову слідчу комісію Верховної Ради для перевірки закупівель. Попри те, що комісію навіть не створено й вона не розпочала роботу, голова парламентського комітету з оборони та нацбезпеки депутат від президентської партії Завітневич заявив, що інформація журналістів нібито суперечить тексту контракту та є некоректною.

Про "певне спотворення та перекручування фактів" заявив і депутат від "Слуги народу" Веніславський. За його твердженням, Міністерство оборони закуповує не продукти, а послуги із забезпечення харчування військовослужбовців. Це саме стверджує і представник фірми-постачальника. Депутат від "Слуги народу" Безугла пообіцяла підготувати закон про часткове відкриття інформації про військові закупівлі.

Водночас голова комітету з антикорупційної політики Радина заявила, що отримала відписки від міністерства у відповідь на запити про закупівлю невійськової продукції. Вона вважає, що номенклатура та ціни закупівель нелетальних товарів має бути опубліковано – причому з 24 лютого 2022 р, щоб зняти питання в спільноти.

Журналісти виявили, що заступник голови президентської фракції Верховної Ради Халімон придбав розкішний особняк у центрі столиці, оформивши його на іншу особу. Покаранням за це стало усунення його з посади у фракції, а також із посади голови Чернігівської обласної організації партії. Проте він залишився заступником голови парламентського комітету із земельної та аграрної політики. Глава фракції Арахамія пообіцяв передати матеріали про коштовне придбання депутата до правоохоронних органів.

Ряд ЗМІ повідомили, що депутати готуються до кадрових перестановок у Кабміні, "команді президента" та у Верховній Раді.

На думку низки аналітиків, влада намагається звільненнями другорядних чиновників якнайшвидше зняти із себе негатив та звинувачення в корупції, а потім вивести їх з-під удару. Усі основні фігуранти "схем" залишаються на своїх місцях.

• Вищий антикорупційний суд відмовив в арешті колишнього голови Нафтогазу Коболєва. НАБУ підозрює його в заволодінні 229 млн грн, які він отримав як премію за виграш позову в Стокгольмському арбітражі проти Газпрому. Досі Коболєв жив за кордоном і повернувся до України для захисту своїх інтересів у суді. На думку деяких експертів, Коболєв прикрив свою операцію наглядовою радою, яка проголосувала за виділення йому цієї премії. Спеціалізована антикорупційна прокуратура планує оскаржити ухвалу суду.

• РНБО ухвалила рішення про заборону виїзду чиновників за кордон, крім службових відряджень. Надано доручення про перевірку законності внесення дозволів на виїзд до системи "Шлях".

• Президент Зеленський запровадив санкції щодо 22 представників Російської православної церкви, зокрема, проти племінника патріарха Гундяєва.

• Укренерго констатує зростання дефіциту потужності в енергосистемі. У 5 областях застосовано аварійні вимкнення. Через ремонт високовольтної лінії

на півдні країни збільшилася надійність подачі електроенергії споживачам у цьому регіоні.

• Заступник міністра економіки Бережна оголосила, що до робіт "армії відновлення" залучено вже майже 5 тис. безробітних у 10 областях. З її слів, держава перерахувала 29 млн грн як оплату за їхню роботу. Безробітні отримують за виконання громадсько-корисних робіт по 6,7 тис. грн на місяць, що більше ніж розмір допомоги за безробіття.

2. Україна та світ

• Посол Естонії в Україні Кууск повідомив, що країна передає ЗСУ як воєнну допомогу всі гаубиці калібру 155 мм, якими озброєно армію, а також іншу артилерію – щоб в інших країн не залишилося виправдань, що вони нібито не можуть надати наявні в них озброєння для перемоги України у війні.

Прем'єр-міністр Польщі Моравецький повідомив, що уряд звернувся до Німеччини за дозволом про передавання Україні танків Leopard II, які має на озброєнні польська армія. Він наголосив, що танки буде передано ЗСУ, навіть якщо згоди отримано не буде. З його слів, тиск на тих, хто вагається, має сенс, а зусилля зі створення коаліції держав, які допомагають Україні, були ефективними.

Міністр оборони Німеччини Пісторіус заявив, що уряд рішення щодо танків ще не ухвалив. Це рішення "готується", проте спочатку Бундесвер має перевірити запаси. Генеральний секретар НАТО Столтенберг висловив переконання, що результат буде оголошено вже незабаром – і він буде ствердним. Він закликав країни НАТО надати Україні якомога більше воєнної допомоги, насамперед танків та іншої важкої техніки. Міністр закордонних справ Кулеба повідомив, що для отримання танків потрібно зробити "останні пів кроку".

Представник концерну Rheinmetall заявив про готовність підприємства передати Україні 139 танків Leopard I та II за умови отримання дозволу від уряду. За його оцінкою, ремонт цих танків триватиме майже рік, а постачання може розпочатися наприкінці 2023 – на початку 2024 року.

Президент Латвії Левітс закликав канцлера Шольца ухвалити рішення про передавання танків Україні. Він наголосив, що це рішення є необхідним для забезпечення безпеки всієї Європи. Міністр оборони країни Мурнієце вважає, що Росія протягом 5 років може відновити свою армію та сконцентрувати сили для ударів по інших країнах, тому впродовж цього часу латвійські збройні сили мають підвищити готовність до відбиття агресії.

• Представник Пентагону повідомив, що БМП Bradley надійдуть до України протягом кількох тижнів. У двох пакетах допомоги ЗСУ отримають 109 таких БМП.

• Міністри закордонних справ ЄС затвердили надання Україні сьомого пакета воєнної допомоги вартістю €500 млн та додаткові €45 млн на нелетальне обладнання та на оплату військової тренувальної місії за програмою Європейського фонду миру. Угорський міністр Сійярто не перешкоджав угоді після того, як ЄС знайшов протиотруту діям країни. Водночас Сійярто підкреслив, що виступає проти будь-яких рішень "які можуть подовжити війну або призвести до потенційної ескалації" і ще раз заявив, що "санкції заводять Європу в глухий кут". Влада Угорщини наполегливо намагається загальмувати євроінтеграцію України та воєнну допомогу ЗСУ, а також блокує санкції проти Росії, вимагаючи розморожування програм фінансування країни Євросоюзом. Єврокомісар із закордонних справ Боррель заявив, що ЄС і далі підтримуватиме Україну та посилить тиск на Росію.

• Німеччина відправила до Польщі 2 з 3 обіцяних пускових установок ЗРК Patriot, які буде розміщено в м. Замостя неподалік кордону з Україною.

• Міністр закордонних справ Кулеба розраховує на відчутні результати саміту Україна – ЄС та позитивну оцінку Єврокомісією виконання рекомендацій, що дасть змогу до кінця року розпочати попередні переговори щодо вступу країни до ЄС.

• Прессекретар Держдепартаменту США Прайс повідомив, що адміністрація Байдена використовуватиме всі наявні інструменти для переслідування ПВК "Вагнера" та протидії її злочинам.

• За повідомленнями російських та західних ЗМІ, обсяги відвантаження нафти Росією не зменшилися після запровадження європейського ембарго. Ба більше, вони навіть зросли та зрівнялися з рекордними показниками квітня. Водночас російська нафта продається із дисконтом до $40–45 за барель. Однак Роснафта та інші компанії не планують скорочувати видобуток, оскільки консервування свердловин призведе до часткової втрати видобутку та часткової неможливості його відновлення. Також російська влада сподівається на зростання попиту на нафту у світі з огляду на прогнози щодо відновлення економіки Китаю.

• Президент Європейського інвестбанку Хоєр заявив, що для збільшення підтримки України банк потребує фінансових гарантій країн-учасниць, для чого, на його думку, українська влада має посилити тиск на європейських політиків. Він наголосив, що на переговорах із ними має йтися про розподіл ризиків, а не про вливання капіталу.

• Депутат Верховної Ради Мережко, який висунув свою кандидатуру на пост глави ПАРЄ, розгромно програв чинному голові Асамблеї Коксу. Мережко в статтях у російських виданнях засуджував український націоналізм, у 2008 році назвав Грузію "агресором" і протидіяв наданню безвізового режиму для громадян України.

• Молдова оголосила навчання військ на всіх полігонах країни з 24 січня до 4 лютого. Міністерство оборони стверджує, що навчання не пов'язані із ситуацією в регіоні та війною в Україні.

• Ізраїль та США розпочали найбільші в історії навчання за участю авіаносної групи "Джордж Буш". До них залучено 142 літаки та 7600 військовослужбовців. Метою навчань є перевірка боєздатності. Вони мають стати сигналом Ірану про можливі наслідки агресії.

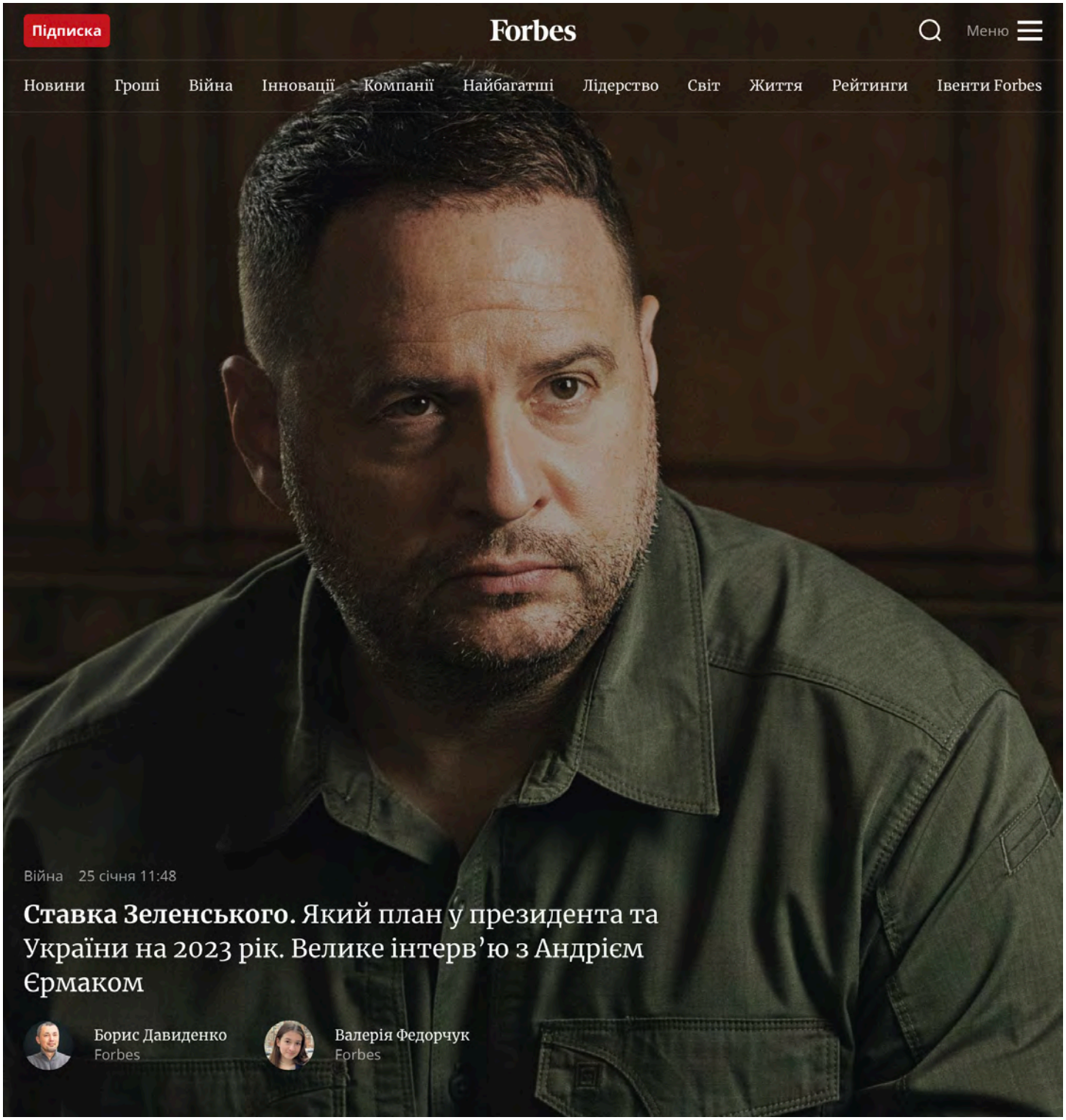
• Російське МЗС прийняло рішення про висилку з країни посла Естонії до 7 лютого та про відкликання свого посла з Естонії у відповідь на скорочення персоналу посольства. Міністр закордонних справ Естонії Рейнсалу закликав колег із європейських країн вислати російських послів та встановити паритет у дипломатичних відносинах. У російських диппредставництвах у країнах ЄС працює більше співробітників, ніж у посольствах цих країн у Москві. МЗС Литви назвало дії Росії "кроком відчаю". Латвія на знак солідарності з Естонією зажадала виїзду російського посла до 24 лютого й відкликає свого посла. Представництво інтересів Латвії у РФ здійснюватиме тимчасовий повірений у справах.

• Президент Туреччини Ердоган заявив, що не погодить вступ Швеції до НАТО, поки вона не змінить курс – не виявить повагу до ісламу й не придушить терористичні [курдські] угруповання. Водночас речник Держдепартаменту США Прайс заявив, що Фінляндія та Швеція повністю готові до членства в Альянсі й адміністрація Байдена рішуче підтримує їхні кандидатури.

***

№ 1.228

Ставка Зеленського. Який план у президента та України на 2023 рік

2023-01-25

Борис Давиденко

Forbes

Валерія Федорчук

Велике інтерв’ю з Андрієм Єрмаком

Інтерв'ю з очільником Офісу президента Андрієм Єрмаком про Зеленського, війну, зброю, лендліз, санкції, перемогу, кадрову політику, олігархів і майбутнє

Сьогодні, 25 січня Володимиру Зеленському 45 років. Історія України знає небагато моментів, коли в однієї людини була така влада і така відповідальність. У якому стані, з якими думками й цілями президент зустрічає свій 46-й рік життя та 12-й місяць великої війни – важливі питання для більшості українців. Ми знайшли співрозмовника, який знає відповіді на всі ці питання – голова Офісу президента Андрій Єрмак, 51.

Через впливовість Єрмака ще до вторгнення називали віцепрезидентом, маючи на увазі, що саме він – друга людина в країні. Здається, що за 11 місяців війни він посилив свої позиції.

Це інтерв’ю записувалось дев’ять днів тому. За цей час до Єрмака накопичилось питань ще на годинну розмову: корупційні скандали, перестановки в ОП, кадрові чистки в уряді, підсумки «Рамштайн», загибель Дениса Монастирського та соратників. Але певен, що проникливі читачі знайдуть відповіді на важливі для країни питання. Наприклад: чому й коли Україна переможе, у якому стані Президент, що дасть змогу закінчити війну, коли запрацює лендліз і чому не наповнюється реєстр олігархів.

Інтерв’ю скорочено та відредаговано для ясності

1. ВСЯ ПРЕЗИДЕНТСЬКА РАТЬ

— Ми розмовляємо напередодні 45-го дня народження Володимира Зеленського. Я хотів би почати розмову з такого питання: *як війна змінила Президента?*

— Мені й просто, й складно відповідати на це питання. Якщо говорити як про *політика*, то, безумовно, під час цієї жахливої війни Президент набув неймовірного та різноманітного досвіду. Ця досвідченість зробила його рішучішим, швидшим в ухвалені важливих рішень.

Ми бачимо та чуємо сьогодні, як його приймають у світі, що йому говорять при зустрічі всі світові лідери. Але дуже важливо, що він не вважає себе

героєм. Президент певен, що просто робить те, що повинен. Те, про що говорить увесь світ – що він залишився 24-го й нікуди не поїхав, або про його поїздки на передову та в щойно звільнені міста – для нього це просто нормальна поведінка. Він не вважає, що робить щось неймовірне.

Як людина, думаю, він не змінився. І українці це дуже цінують, як і те, що **він у першу чергу турбується про людей**. **Для нього людина є пріоритетом.**

Це, до речі, одна з причин, чому сьогоднішня війна світоглядна. Росія – наш ворог не тільки тому, що вони на нас напали, вони інші за філософією, за ставленням до людини. Це відображається в тому, як росіяни ведуть війни: наші втрати набагато менші, а вони зовсім не рахуються з людським життям. Вони навіть не забирають тіла загиблих.

— З чого складається типовий день Володимира Зеленського на 11-му місяці великої війни?

— Іноді здається, що це один нескінченний день, який почався 24-го лютого.

Зараз типовий день починається або з відео селектора, або зустрічі з військовими, силовиками, міністром закордонних справ, прем'єрміністром щодо поточної ситуації. Декілька разів на тиждень це ставка, коли збирається усе військове керівництво. **Йде розбір стану справ, ухвалюються важливі рішення.**

Потім може бути 3-5 телефонних дзвінків або зустрічей міжнародних, і у вихідні теж. Ми говоримо з вами у суботу, і сьогодні був дзвінок від прем'єрміністра Великої Британії. Це дуже важливий напрямок, зараз абсолютно нова стадія відносин, і критично підтримати цю позитивну динаміку. Це стосується і поставок зброї, і **реалізації Формули миру, яку Зеленський запропонував на Балі під час зустрічі G19**.

Президент зустрічається з журналістами, щодня проголошує промови, чи не щодня виступає на різноманітних міжнародних майданчиках. Це теж українське ноу-хау, ці виступи з перших днів стали потужним каналом інформування міжнародної спільноти про Україну, про те, що відбувається, про нашу боротьбу. Це важливий фактор, що у західних країнах усі – від студентів до діячів мистецтв – підтримують Україну. Останній виступ був на врученні Золотого глобусу в США.

Це дуже довгі робочі дні.

Президент України Володимир Зеленський звертається до Конгресу США.

— Якщо казати про українське коло спілкування президента, *до кого прислуховується президент крім вас?*

— До багатьох людей, він вміє слухати. Для нього важливо, щоб був обмін думками, відбувалась дискусія. Президент дуже цінує неординарних людей, які мають нестандартні, потужні ідеї. Кожного дня спілкується з десятками людей: від військових, політиків, членів уряду та парламенту до представників креативної індустрії, айтішників, діячів мистецтв. У нього є талант, почути кожну думку й скласти цілісну картину. Іноді це нагадує управління оркестром, в якому багато непростих особистостей, адже більшість розумних людей, які мають ідеї, – непрості.

Мені здається, що **це вміння слухати й керувати дискусією йде з минулого життя, коли він працював із великими колективами різних людей і мав усіх дуже вміло зібрати, мотивувати, щоб вони вийшли на потрібний результат**.

— Ви сказали про те, що Президент любить нестандартні ідеї. Самого Зеленського описують як людину, яка досить часто видає нестандартні та на перший погляд нереалістичні ідеї. Та сама заявка на *кандидатство в члени ЄС*. У вас, як у менеджера президента, є право сперечатись, якщо ви не згодні з ідеєю президента?

— Я ціную, що президент дослухається до моєї думки. Я дуже тверезо ставлюся до можливості щось сказати, і вважаю, що **треба не тільки висловлювати свою думку, а й підкріплювати це знаннями, досвідом і реальними результатами. Цей підхід розповсюджується на всю команду Офісу президента.** Для мене важливо, щоб людина, яка свою думку висловлює, мала підтвердження фаховості, щоб говорила про те, у чому розбирається.

Президент дуже відкритий до інших думок, тому інколи робочі наради можуть тривати досить довго, він хоче вислухати багатьох людей.

— Ви можете назвати *три пріоритети президента на 2023 рік?* Який головний, я здогадуюсь – це перемога, а які інші два?

— Три виділити важко. Безумовно, ви праві, що пріоритет №1 – наша ***перемога***. І все, що дозволить здобути перемогу на полі бою: і нарощування військової допомоги, і все, що стосується забезпечення наших військових. Це великий блок.

Друге – **утримання в топі світової уваги української адженди**. Сюди можна віднести і мирний план Президента і проведення Peaceful Summit, і резолюції ООН щодо створення міжнародного трибуналу й компенсації збитків. У цьому ж блоці консолідація міжнародних сил і отримання результату щодо членства України в Європейському Союзі та НАТО. **На цьому треку – отримання безпекових гарантій**. Ви знаєте, що ми разом із колишнім генсеком НАТО паном ***Расмуссеном*** розробили **дуже потужний документ**, Kyiv Security Compact, ми по ньому працюємо, він на столі у всіх світових лідерів. **Це і потужна участь України в G7, і в G19**.

Також ми будемо активізувати роботу з країнами, де треба чесно визнати, ми не мали тих контактів і відносин, які нам потрібні. Я маю на увазі Китай, Індію, країни Латинської Америки, Африку.

Також **пріоритет – люди**. І, відповідно, робота з повернення усіх наших, від полонених до депортованих дітей.

Безумовний пріоритет – **боротьба з Росією за всіма векторами**, дуже різношорстна, від недопущення їхніх спортсменів до змагань до економічних санкцій.

— Давайте на санкціях зупинимось трохи детальніше. Європа готує десятий пакет, але російська економіка далека від краху. Які санкції ви, як *керівник санкційної групи Єрмака-Макфола*, хочете бачити у 2023 році?

— Маєте рацію, війна триває – Росія має гроші на війну, отже, санкцій, які є на даний момент, недостатньо. Ми плануємо провести санкційний саміт в Україні. Він матиме на меті проаналізувати, що вже зроблено, і **розробити потужний план санкцій**.

Ми тільки вчора говорили з паном ***Макфолом***.

На мою думку, найближчі санкції повинні торкнутися візової сфери. Заборона в'їзду до цивілізованих країн не тільки політиків і пропагандистів, а й усіх російських військових і членів їхніх сімей.

Дуже важливі вторинні санкції, це особливо стосується військово-промислового комплексу.

Буде посилена санкційна політика щодо російських банків.

Ми також сконцентруємось на санкціях в IT-сфері й енергетичному комплексі, хоча з останнім дуже непросто. Роботи багато, у нас в групі сьогодні вже понад 50 експертів.

До річниці початку вторгнення будуть нові пакети від американців, британців та європейців.

2. ЧОМУ ЗАКІНЧИТЬСЯ ВІЙНА

— У цьому блоці я хочу поговорити з вами про найважливішу тему для кожного українця – про війну. І ви, і Президент неодноразово казали, що 2023-й – рік української перемоги. На чому базується ця віра, на яких фактах, цифрах, припущеннях…

— Перше – історія. Ми багато чого бачимо спільного, на жаль, із тим, що відбувалось під час Другої світової війни. Як розвивалися події, коли стало зрозуміло, хто виграє цю війну, але ще залишалися роки до її закінчення. На жаль.

По-друге, позиція цивілізованого світу. Після нещодавнього візиту до Сполучених Штатів можу зі 100%-ною впевненістю сказати: наші партнери впевнені в нашій перемозі. **Це вже не віра, це впевненість**. Від цього йде рівень підтримки, рівень того, що ми отримуємо. Ми матимемо все необхідне для перемоги.

Світ дуже чітко усвідомив, із чим стикнувся: **це війна цінностей, війна демократичного світу зі світом диктаторським**.

Україна зробила неймовірну річ своєю боротьбою. Світ довго жив у відчутті військового паритету між Росією та НАТО, Росією та США. Такий стереотип, підтриманий історією. Це викликало відчуття страху перед Росією, і формувало відповідну політику – чогось не сказати, чогось не зробити, щоб не провокувати Росію.

Україна своєю боротьбою назавжди зламала цей стереотип, дала світові шанс більше не боятись.

Сьогодні ніхто не ставить під сумнів, що найпотужніший військовий альянс – НАТО. А Україна зараз є найкращим іміджмейкером НАТО. Упевнений, що в кінці цього шляху ми обов'язково будемо членами цього союзу, наше членство в НАТО зміцнить альянс.

По третє, **український дух**. Безумовно, дуже важко боротися, коли у ворога в кілька разів більше людей, техніки, запасів. Але **воюють люди і перемагає дух**. Ми воюємо на своїй землі, захищаємо їх. У нас є чітка зрозуміла мотивація. У загарбників мотивації немає. Сьогодні в Соледарі й Бахмуті воює російський криміналітет. Росія повернулась до загорожувальних загонів, що вбивають відступаючих, як це було з НКВД під час Другої світової.

Володимир Зеленський і Андрій Єрмак у Бахмуті, 20 грудня 2022.

— Можна почути від компетентних військових аналітиків, що Україна готує великий контрнаступ на весні, але не менше авторитетних думок про те, що Росія за місяць-два піде у вирішальний наступ. Який особисто ваш прогноз на подальший розвиток військових дій.

— Я утримаюсь від докладних коментарів. Скажу лише, що **у нас є свої плани, і ми працюємо нон-стоп для їх реалізації**.

— Ви неодноразово казали, що складова української перемоги – звільнення усіх територій в кордонах 1991-го року. Припустимо, ЗСУ зроблять це цьогоріч. Та чи закінчиться на цьому війна? Росія може

роками стояти близько до українських кордонів й руйнувати нашу інфраструктуру. Що змусить Путіна закінчити війну?

— Декілька факторів: 1) успіхи України на полі бою, 2) потужний економічний тиск і 3) ізоляція Росії на міжнародній арені. Це викличе процеси всередині Росії, все більше людей будуть розуміти, чого їхній країні і їм особисто буде коштувати продовження цієї війни. Це важка і, на жаль, не швидка робота.

Сьогодні ми бачимо, що більша частина російського суспільства підтримує війну. Я думаю, що значна кількість росіян усе ще живе в Радянському Союзі. Їм по телебаченню промивають мозок 24 години на добу, вбиваючи маячню про неорадянський союз, яким марить Путін. Але молодим людям, які вже кудись виїжджали та бачили світ, вбити в голову, що совок – найкраще майбутнє, вже не вийде.

Багато хто підтримує Путіна, доти, поки не отримає похоронку, звістку про загибель свого сина, брата, чоловіка. А це набирає обертів. Щодня в Україні гинуть сотні російських військових, на деяких ділянках фронту вони завалюють трупами українську землю. Зараз вони не розповідають суспільству, скільки росіян гине на війні. Але люди будуть все частіше ставити це питання.

Плюс тиск цивілізованого світу. Дуже важливо, що всі – від політиків до простих людей – на боці України. Навіть культурні діячі, які вивчали й цінували російську культуру, сьогодні кажуть, що сучасна Росія – країна вбивць, гвалтівників і збоченців, і їм немає місця в цивілізованому світі. Відбувся світоглядний розлом. І тільки питання часу, коли країна-ізгой програє. На жаль, Україна платить за цей час найвищу ціну – життями людей. Тому завдання і президента, і всієї влади – робити все для того, щоб пришвидшити нашу перемогу та мінімізувати наші втрати.

— Повертаючись до військових дій. Ситуація на фронті багато в чому залежить від того, як партнери даватимуть нам зброю. Наприклад, оцінка Залужного: для контрнаступу нам потрібно 300 танків, 700 БМП. Наразі Німеччина тягне з рішенням щодо танків, є публічний комітмент від Польщі та Британії, але це десятки танків, не сотні. І так майже з усією потрібною зброєю – менше і пізніше, ніж нам треба. Серед західних аналітиків можна часто зустріти думку – країни-партнери вірять і наближають українську перемогу, але все ж їхня задача №1 – не допустити третю Світову війну, ядерну війну. Ви згодні, що у них підхід – варити жабеня повільно, маючи на увазі Путіна та Росію, і нам надають обмежену кількість зброї, щоб не допустити ядерної ескалації?

— Я дуже реалістично до цього ставлюсь. По-перше, такої єдності історично навколо жодної країни не було. По друге, те, що ми вже отримали – безпрецедентно. Ми вдячні нашим партнерам і ставимось до них з великою

повагою. Також треба усвідомлювати, що **за кожною партією зброї стоїть величезна робота, в тому числі й Офісу президента**. Щотижня ми проводимо брифінги за участі командування для американських і європейських партнерів. Вони чітко розуміють, що ми робимо і що плануємо, що нам потрібно сьогодні, а що – на перспективу, вони відчувають себе частиною цієї боротьби. **Дуже багато робить президент, він сьогодні є головним дипломатом нашої країни. Майже кожен його виступ відкриває нові можливості.**

Тому я б не говорив, що є хтось, хто свідомо робить так, щоб це повільно відбувалось. Але політика – дуже прагматична річ. Спочатку дивилися, як ми будемо воювати, і коли побачили, що ми не здамося й можемо перемагати, в нас повірили, почали надавати зброю. Коли побачили, що це не просто оборона, а ми почали звільняти нашу землю, то почали давати більше і потужнішу. Чим ближче ми будемо до перемоги, тим більше отримуватимемо допомоги.

Тут я повинен сказати, **якби цей президент був у 2014-му році, коли все тільки починалося й зелені чоловічки з'явилися в Криму, я думаю, що ми б не втратили тоді Крим.** Ми б і тоді почали боротися, і нам почали б допомагати вже тоді. Але сталося, як сталося. **Прийде ще час задати всі ці питання.**

— Якщо закінчувати про поставки зброї, *що з американським ленд-лізом, чому він так і не запрацював?*

— Він є і він обов'язково запрацює, але ленд-ліз – не безплатна допомога. Сьогодні все, що отримуємо, ми отримуємо як допомогу.

Треба ще не забувати про економіку.

> Сьогодні одинадцятий місяць війни, але економіка працює, держава сплачує пенсії та заробітні плати. Масовані ракетні удари по енергетичній інфраструктурі нас не зупинили. Усе ремонтується та відновлюється.

Скажу відверто, що у світі дуже мало країн, які б протрималися у такій війні одинадцять місяців. Це ще одна ознака нашої сили, чому в нас вірять, чому в нас інвестують сьогодні й бачать в нас лідера регіону в майбутньому.

— Ви можете назвати терміни, *коли ми почнемо використовувати лендлізний механізм?*

— Як тільки ми будемо розуміти, що він нам потрібен, це є виправдано, він запрацює. Немає ніяких запобіжників і ніяких перепон для того, щоб його використовувати.

Бої за Бахмут, 21 січня 2023

— Ми з вами говоримо, коли йдуть кровопролитні бої за Бахмут і Соледар. У змістовних військових пабліках, можна знайти аргументи, що тактичної та стратегічної цінності ці міста не мають. Що це вже битва двох політичних амбіцій, боротьба за символи. Якщо запитати прямо, *яка роль політичного керівництва, а саме Зеленського, в прийнятті військово-тактично-стратегічних рішень.* Що з ним погоджує Генштаб, а що ні? *Рішення захищати Бахмут і Соледар політичне, чи воно військово-тактичне?*

— Президент до деталей обізнаний у всьому, що стосується війни, включаючи військові операції. Тому **його роль велика**. Але рішення приймає ставка верховного головнокомандувача, яка збирається кілька разів на тиждень. Це командна робота, де чують думку кожного: в ставці завжди виступає Валерій ***Залужний***, Олександр ***Сирський***, Олександр ***Тарнавський***, голова Служби безпеки ***Малюк***, голова розвідки ***Буданов***, очільник Нацгвардії генерал ***Лебедь***, секретар РНБО ***Данілов***. Це професійна розмова та колегіальні рішення.

Це відповідь усім, хто продовжує розповсюджувати російський наратив, що начебто у когось з кимось є якісь конфлікти.

3. ДЕ ЗАКІНЧУЄТЬСЯ ОП

— Поговоримо про внутрішню політику та економіку. І до початку повномасштабної війни *Офіс Президента був головним центром влади в країні*. Під час війни відбулась природна консолідація влади навколо офісу. Але *яке коло внутрішньополітичних питань контролюєте особисто ви?*

— **Сьогодні з абсолютно зрозумілих причин немає внутрішньої політики.** Є одна політика, яка налаштована на перемогу. Певен, що **всі хто сьогодні займається виключно внутрішньою політикою, це люди, які діють не в інтересах нашої держави**. Наша єдність є дуже сильною нашою зброєю.

Що стосується моїх обов'язків і мого кола задач.

Я – менеджер президента, тому **все, що робить президент, усе, що доручає мені, є колом моїх обов'язків.**

Тому дуже важко їх окреслити, це **від питань безпеки, міжнародної політики, до питань, які, можливо, напряму не відносяться до Офісу президента, як то депортовані діти або зернова ініціатива, чи робота з парламентом щодо термінових законопроєктів і продовження реформ, які потрібні для європейського майбутнього.**

Я думаю, **немає другої країни у світі, яка б продовжила розвиватися навіть під час такої жахливої війни**.

Ми йдемо в Європу, і для нас приклад, як потужно там працюють інституції.

Тому **пріоритет, щоб наші українські інституції ставали сильними, досконалими**.

— *Чи не вважаєте ви концентрація влади у ОП завелика?*

— Я – менеджер президента, **Офіс – структура, яка допомагає президенту виконувати його функції.**

Ми не переймаємо на себе функції, якими займаються міністерства й інші відповідні органи.

Наприклад,

1) питанням зернової ініціативи займається міністерство інфраструктури,

2) дипломатією – міністерство закордонних справ, а

3) **Офіс здійснює тільки функції координації. Для нас важлива координація цих напрямів і забезпечення участі президента там, де він потрібен.**

Андрій Єрмак, голова Офісу президента. Січень 2023-й. Я – менеджер президента, Офіс – структура, яка допомагає президенту виконувати його функції

— Мені здається, що ви трохи сором'язливий. Наприклад, фінальну стадію переговорів по зерновому коридору у Стамбулі проводили саме ви. Давайте поговоримо про зернову ініціативу детальніше, це критично важливий напрямок для української економіки. Які шанси, що вдасться зберегти або розширити рамку угоди на інші продукти?

— Відреагую на вашу фразу про сором'язливість. Я так вихований, що мені простіше робити, ніж про це говорити. Мені важливо, щоб результати моєї роботи були відмічені президентом, людьми з нашої команди й українцями. Якщо люди схвалюють, що робить президент, то для мене це найвища похвала.

Що стосується зернової ініціативи.

Росіяни багато чого роблять, щоб ускладнити процес, але вважаю, що коридор працюватиме. Ми з паном ***Кубраковим*** на постійному контакті з

генсеком ООН, паном Гутеррешем, з керівництвом Туреччини. Наша ціль, щоб ініціатива була продовжена на необмежений строк. Дуже важливо, що завдяки проєкту Grain from Ukraine Україна сьогодні взяла лідерство в постачанні зерна країнам, де люди без перебільшення можуть вмирати від голоду. Наші партнери з різних континентів це підтримали й ми робитимемо все, щоб ініціатива працювала.

— Щодо перспектив розширення товарної групи та нових маршрутів можете конкретизувати?

— Це зараз обговорюється, але в таких питаннях передчасна інформація може нашкодити переговорам. Нехай воно відбудеться, і тоді будемо про це говорити.

— Вас називають не тільки головним менеджером, а й головним HR-ом країни. Офіс, якщо не призначає топчиновників, то принаймні погоджує. Деякі останні призначення доволі обурили суспільство, я маю на увазі, *посла Болгарії Олесю Ілащук* чи *керівницю Довженко центра Юлію Каждан*. Їхній досвід, м'яко кажучи, не відповіднає посадам. *Чому виникають такі контроверсійні призначення, які за даними низки ЗМІ були у вертикалі Банкової?*

— По перше, **тут є перебільшення**.

Ми – команда Офісу президента – займаємось тільки тими кадровими питаннями, які належать до компетенції президента, а не так, як іноді пишуть.

Я завжди за конструктивну критику, я нормально це сприймаю, але **проти маніпуляцій і неправди**.

І президент завжди рішуче реагує на помилки у кадровій політиці, якщо вони мають місце.

Але дуже важливо, щоб висновок про помилку був зроблений на основі глибокого професійного аналізу. А не через чиїсь політичні чи особисті інтереси.

Якщо це дійсно помилка, то будьте впевнені, що президент не вагаючись її виправить. **Він людина рішуча та приймає дуже сильні рішення**.

Щодо призначень, які ви згадали. Вони не є до кінця компетенцією Офісу. Щодо послів – є міністерство закордонних справ, щодо всіх культурних установ є міністерство культури. І я не зупиняюсь на цих прикладах, я кажу в цілому.

Наостанок хочу сказати, давайте робити висновки про призначення також із результатів. Якщо хтось зробить аналіз найбільш ефективних дипломатів, де вони працювали, який в них досвід, то можуть бути дуже цікаві висновки.

Наприклад,

> сьогодні один із найбільш ефективних наших дипломатів – пані ***Маркарова***, яка жодного дня не працювала в міністерстві закордонних справ.

— Деолігархізація. *Яка доля реєстру олігархів, планувалось, що до кінця минулого року 2022 він буде заповнений?*

— Плани президента та нашої команди щодо боротьби з олігархами не змінились.

Ми вважаємо, що **саме олігархічна система є причиною багатьох бід нашої країни. І руйнування цієї системи – наша мета**.

Щоб мене правильно зрозуміли

> 1) – ми підтримуємо та вболіваємо за український великий бізнес, він є надбанням країни.
>
> 2) Але **коли бізнесгрупи прагнуть політичного впливу, купують депутатів, політичні партії, впливають на судову систему – це зло.**

Реєстр буде обов'язково, але сьогодні є й інші пріоритети, у яких більш жорсткі часові рамки.

Додам, що для наших стратегічних партнерів боротьба з олігархами дуже важлива.

Вони бачать, що можуть разом із нами зробити дві історичні перемоги в України: у 1) війні з Росією та у 2) війні з олігархічною системою.

— *Зараз в Україні фактично президентсько-парламентська республіка.* Чи не варто після війни привести до єдиного знаменника ситуації де-юре та де-факто?

— Я вам скажу чесно, сьогодні ні про що, крім як наблизити перемогу ми не думаємо. У нас немає навіть думок таких. Переможемо і будемо думати про політику.

Світ ніколи не буде таким, яким він був до цієї війни. **Україна точно буде лідером в нашому регіоні, на всіх українців чекає яскраве і поважне життя в нашій улюбленій країні**.

Певен, що наша люба країна буде найкращою і найбажанішою країною в світі. Ми всі разом платимо за це велику ціну.

***

№ 1.229

Той випадок, коли боротьбу з внутрішнім ворогом СБУ може вести не виходячи зі службового приміщення

2023-01-27

Іванов

Проаналізувавши діяльність (точніше, бездіяльність) начальника Управління контррозвідувального захисту об'єктів критичної інфраструктури та протидії фінансуванню тероризму СБУ Шила, я зробив висновок, що вона радше схожа на кришування російського бізнесу, ніж на боротьбу з економічним впливом держави-агресора. А враховуючи, що Шило наконтррозвідував собі і своїй сім'ї майна на $4 млн, цей висновок виглядає єдино вірним.

Подробиці - в тексті.

Тупе шило Татарова

27.01.23 22:45 104 0

Сергій Іванов публіцист 198

Загальновідомо, що в ***Офісі президента*** заступник голови Олег ***Татаров*** контролює всі правоохоронні органи, окрім САП та НАБУ. Враховуючи компрометуючий бекграунд ***Татарова***, його перебування на цій посаді часто виправдовується ефективністю роботи на цій ділянці. Так, мовляв, «він сучий син, але наш сучий син, адже ніхто не впорається з контролем порочної системи краще, ніж її виплодок».

Але,

> **— всі ці доводи розсипаються, коли намагаєшся розібратися в показниках цієї ефективності вже не на рівні умоглядних припущень та узагальнень, а на конкретних прикладах.**

Візьмемо так званий главк “І”,

> Головне управління контррозвідувального забезпечення об’єктів критичної інфраструктури та протидії фінансуванню тероризму СБУ, який має боротися з економічним впливом держави-агресора в Україні, який виник в результаті реорганізації всередині Служби.

1. Конспіративні квартири на Новопечерських липках

Щоб зрозуміти, чи дійсно була реорганізація, потрібно передусім подивитися на того, хто очолив новий главк.

Це Артем ***Шило***, молодий підполковник, який раніше працював в одіозному Департаменті контррозвідувального захисту інтересів держави у сфері інформбезпеки і був звільнений під час кадрових чисток у 2021 році.

З відомих широкому загалу досягнень ***Шила*** головними були: робота на посаді радника Офісу президента та відвідування дня народження Олега ***Татарова***. Це в контексті кар’єрних успіхів.

В контексті персональних фінансових успіхів Шило був набагато успішніший,

що дозволило журналістам ***Бігус.Інфо*** виявити у нього дві трикімнатні квартири в елітному ЖК “Новопечерські липки” (у власності самого Шила, ринкова вартість – близько $700 тис).

Також у Липках знайшлася ще одна двокімнатна квартира і 360 кв м комерційної нерухомості на суму понад $2 млн, записаних у кращих корупційних традиціях на дружину.

Також дружина Шила має сукупно 275 кв м у клубному будинку в центрі Києва, де в неї салон краси. Ринкова вартість – близько $1 млн.

Крім нерухомості на дружину Шила записані два “мерседеси” і “тойота”.

Батько Шила володіє будинком під Києвом. Цікавий факт: квартири в “Новопечерських липках” були придбані вже під час війни, у травні 2022 року. Аномальна віра в український ринок нерухомості (жарт).

Сторінка дружини Шила в інстаграм вражає гламуром і більше схожа на сторінку світської левиці, ніж дружини контррозвідника.

Фотосесії, преміальні авто, відпочинок на розкішних курортах. Офіційна версія цього приголомшливого успіху – б'юті-бізнес. Дружина Шила має мережу салонів краси у найпрестижніших місцях столиці. Журналісти довели, що бізнес стрімко розвивався та набував багатомільйонних обертів саме після одруження з Шилом. Загалом журналісти знайшли активів щонайменше на $4 млн, логічно пояснити походження яких Шило не може.

2. Готуємо екстрадицію Набіуліної?

Розслідування мало резонанс, але не мало жодних наслідків для Шила.

Ані кадрових рішень, ані спростування фактів розслідування ми не побачили.

“Якщо управління “І” під керівництвом Шила дійсно доб’є і викурить із стратегічних галузей української економіки росіян та проросійських запроданців, я дійсно їм поаплодую, але якщо ця грандіозна історія знов зійде на пси, я пошукаю ще 4 мільйони причин чому”, - каже журналістка Леся Іванова у фіналі розслідування.

І це дійсно ключове питання,

адже

— завдання нового управління – готувати санкційні списки і зупиняти російський вплив на українську економіку. І якщо Шило з

цими викликами впорається, то, може, дійсно претензії потрібно відкласти до кращих часів.

3. Які ж результати діяльності Главку "І" ми бачимо?

Найгучніший – це ***підозра*** **голові центробанку рф Набіуліній**, яка запроваджує рубльову зону в окупованих районах України. Потужно, але віртуально, позаяк підозрювана перебуває в росії, поза зоною (нехай і поки що) впливу СБУ.

А що ж з боротьбою всередині країни?

Тут "не все так однозначно".

Скажімо, **цілий системний банк країни-агресора *"Альфа-банк"***, перейменований у ***"Сенс банк"***.

1) Кому належить цей банк? Правильно, людям з найближчого оточення путіна. І це не просто мої слова, а офіційні тези органів влади США та ЄС, адже ***Авен*** є одним із найближчих олігархів путіна, а ***Фрідмана*** називають "головним російським фінансистом та помічником найближчого оточення путіна".

2) Американській спецпрокурор ***Мюллер*** доповідав про те, що путін використовував акціонерів "Альфа" для впливу на вибори в США через команду Трампа.

3) Зять іншого співвласника "Альфа-банку" – Германа ***Хана*** – Алекс ван дер Зваан навіть отримав тюремний термін у рамках розслідування спецпрокурора Мюллера.

3. Чому в Лондоні знають про підривну діяльність акціонерів "Альфа", а в Києві – ні?

Чи можуть люди, котрі намагалися впливати на систему влади в США, робити те ж саме в Україні?

Відповідь на це риторичне питання дає, знову ж таки, не управління "І", а британський уряд,

1) який прямо каже про те, що Хан, який повернувся з Лондона до росії і рулить там зараз "Альфою", є близьким соратником путіна, причетним до дестабілізації України.

2) І ось люди, що причетні до дестабілізації в Україні, контролюють тут системний банк, страхову компанію, мобільного оператора, а також одного з найбільших виробників мінеральної води.

Дивно, чи не так?

Вплив цих людей такий потужний, що

1) — закон, який мав би сприяти націоналізації “Альфи”, «раптом» перетворюється на закон, який не дозволяє цього зробити,

оскільки

2) — замість того, щоб прописати в ньому критерій наявності російських бенефіціарів як підставу для націоналізації, чомусь прописують фінансову неспроможність.

Потім

3) НБУ посипає голову попелом і каже: “Вибачте, але підстав для націоналізації немає. Банк стабільний, ним керує болгарський менеджер, який, щоправда, тривалий час працював у росії, але ж це лише прикрий збіг”.

То,

1) де СБУ, де захист економічних інтересів держави?
2) Чому не допитують авторів законопроекту, керівників НБУ, які демонструють просто батьківську лояльність до “Альфа”?
3) Чому бенефіціари банку – під санкціями США, ЄС і України, а банк працює?

4. На чиєму боці грає керівник управління “І”?

Далі.

Російський гральний бізнес – *“1xBe”t,*

— який у росії перераховує “нашим ребятам, героям спецоперации” – так вони називають банду ґвалтівників та вбивць цивільного населення – 1% прибутку.

Я вас, напевно, здивую, але

— російські букмекери майже 11 місяців війни працювали в Україні і навіть примудрилися отримати ліцензію. Їхні інтереси лобіював відомий російський “рішала” з лужніковського злочинного угрупування Борис ***Баум***, радник одного з колишніх нині заступників голови ОП.

В січні Президент підписав санкції РНБО проти “Royal Pay”, одного з гаманців “1xBet”, і лише зараз очікуються санкції безпосередньо проти цієї компанії.

Де тут Управління “І”?

Відповідь на це питання мав би давати ***Шило***, оскільки українською "донькою" ***"1хБет"***, яка отримувала ліцензії, була компанія ТОВ "ТБК".

Згідно даних ***Бігус.Інфо***, супроводженням ліцензування «ТБК» та захистом компанії у суді

> — займалася юрфірма АО «Тарасюк і партнери», зареєстрована за тією ж адресою, що і юридична компанія «Прикер», яку Шило оформив у 2021 році, коли відпочивав від державної служби.

Ще один збіг, який пояснює, чому російські букмекери так довго та безкарно працювали і досі працюють в Україні.

І ще один збіг.

Борис ***Баум***, якого так обережно оминає Управління "І". Виходець з лужніковського ОЗГ, яке контролює заступник голови держдуми рф ***Бабаков***.

> Угрупування представлене в Україні групою ***"ВС-Енерджі"***, що контролювало 5 обленерго та одну з найбільших готельних мереж.

Ви знову здивуєтесь, але аж до грудня минулого року у Бабакова, який ***публічно закликав*** розстрілювати "закордонних найманців" ЗСУ, в Україні все було добре.

Лише у грудні суд арештував його активи, хоча де-юре ***"ВС-Енерджі"*** продовжує контролювати об'єкти національної критичної інфраструктури, від яких залежить енергопостачання 5 областей України.

Ось вам і вся картина "ефективності".

Захист економічних інтересів держави радше схожий на банальне "кришування" інтересів росіян.

І я не розумію, **як після цього можна тримати на посаді це тупе шило Татарова. Як, власне, й Татарова**.

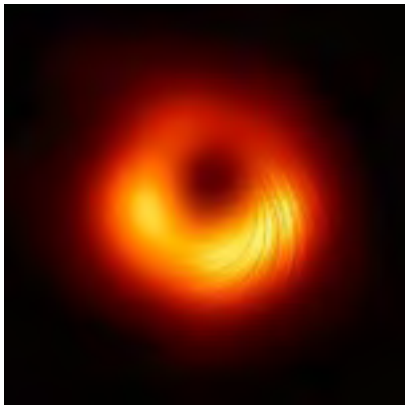
***

№ 1.130

Біда не вчить

2023-01-23

Микола Тесля

Енергетик, управлінець, економіст. 20 років роботи в енергетичній галузі, з них 8 - в державних структурах. Адвокат доступної енергії для громадян за чесною ціною.

Поки ЗСУ та енергетики борються, енергетичний комітет в ОПУ зайнятий лише контролем над фінансовими потоками

Відмінність між нами та ворогом можна побачити навіть у приказках. Російською мовою кажуть: «Пока гром не грянет — мужик не перекрестится». Звичка вирішувати проблеми в них така — перехрестився і далі робиш те, що робив. В українській мові приказка інакша: «Біда навчить». Це ближче до

європейської традиції, коли проблеми аналізують, щоб не допускати їх у майбутньому.

1. Біда навчила

Посеред зими рано підбивати підсумки — ще багато чого попереду. Але можна побачити, кого навчила біда, хто зумів підготуватися чи адаптуватися.

Енергетична система втрималася під масованими атаками, незважаючи на всі плани росіян.

1) Один блекаут на 12 атак тривав кілька годин, енергетики щоразу знаходять спосіб відновитися та відновити живлення, хай із перервами та відключеннями.

2) Хоч би що сталося далі, цей подвиг ремонтників і диспетчерів вивчатимуть, щоб готуватися до воєн майбутнього та протистояння російській «доктрині Герасімова». Країну не вимкнули.

Влада почала шукати правильні слова, готуючи громадян до атак:

говорити про серйозність ситуації, описувати всі негативні сценарії та попереджати про можливі перебої з водою, теплом, зв'язком. Українці відреагували вже звично — потоком закуплених генераторів, «старлінків», батарей.

Уряд навіть змушений був скасувати корупційну схему і ***дозволити ввозити без мита всі генератори***, а не тільки генератори зі списку Міненерго. Потік техніки такий, що не проконтролюєш.

Очільники міст і громад нарешті вийшли зі стану ступору і, замість істерити про «евакуацію», почали думати та готуватися до тривалих відключень.

Я зараз не про розрекламовані «пункти незламності», це, радше, для марафону «Єдині новини».

Йдеться про реальну незламність ключових послуг — тепло- та водопостачання.

1) Перші великі генератори, які здатні заживити водоканал чи теплокомуненерго, вже або замовлені, або в дорозі до міст-мільйонників. Розуміння того, наскільки критичним є живлення інфраструктури, прийшло до мерів через багатогодинні відключення сервісів.

Але дійшло — біда навчила.

2) Паливні трейдери також підготувалися і публічно запевняють, що готові забезпечувати підвищений попит на пальне для генераторів.

Досвід паливної кризи навчив, поставки в Україну тепер значно стабільніші.

Українські енергетики нарешті достукалися до міжнародних партнерів, і частина потрібного обладнання вже або їде, або виготовляється. Вже навесні до України можуть прибути перші автотрансформатори — найбільш критичне обладнання, знищене росіянами. Воно виготовляється штучно, протягом багатьох місяців і коштує десятки мільйонів доларів.

На цій частині розмови ми мали би закінчити підсумок.

Але ми не працюємо у згаданому марафоні, тому продовжимо аналіз.

Вловити тенденцію неважко

— найкраще підготувалися ті, хто не обтяжений владними повноваженнями.

Урядовці ж схожі на російського мужика.

2. Перехрестились і забули

Єдиний реальний координаційний центр, в якого є повноваження, половину зими провів за іншими завданнями.

Про роботу цього комітету я писав *(див. Додаток 1)* ще восени:

він створений в офісі президента під керівництвом заступника Андрія Єрмака Ростислава ***Шурми*** і ***складається з людей, які вміють витрачати гроші та шукати винних.***

Ростислав Шурма

Перший переляк від ракетних ударів у цієї «групи товаришів» минув швидко.

1) Поки енергетики шукали вихід із ситуації, «енергетичний комітет» продовжив свою роботу на менш публічній ниві — **постановки залишків грошових потоків під контроль**.

2) Похвалитись є чим, але про ці результати не розкажуть у новинах марафону.

(1)

Під контролем дружнього до офісу президента ***«Нафтогазу»*** *опинилися всі облгази*, *(див. Додаток 2)*

1) **тепер ними керуватиме нова компанія, закупівлі якої можна сховати від системи Prozorro.**

2) Передавати їх під контроль оператора газотранспортної мережі (ОГТСУ), якому облгази завинили мільярди гривень, не захотіли.

3) Бо, **там поки ніяк не можуть поставити «свою» людину, а іноземці постійно вимагають якогось контролю та корпоративного управління**.

(2)

На націоналізованому *Запорізькому трансформаторному заводі* вже є новий менеджмент.

1) Ну, як новий, той самий, що працював на ***Григоришина***, тільки **тепер він звітує на другий поверх вулиці Банкової**.

2) Звісно, грошей на ліквідність і виготовлення трансформаторів для заводу, який розташований на відстані артилерійського обстрілу, наразі немає, але, може, вони з'являться після перемоги?

3) З незалежним управлінням також можна буде потягнути до останнього.

(3)

Державні (та націоналізовані) активи обленерго також збирають під одним дахом і передадуть новоствореному холдингу *«Українські розподільчі мережі»*.

1) Ростислав ***Шурма*** пообіцяв зробити з цього «приклад, як правильно структурувати управління профільними компаніями».

2) Ми цей приклад розуміємо — **брак зовнішнього контролю, зате чудовий ручний.**

***

Словом,

— стратегія постановки під єдиний контроль енергетичних компаній (*про яку я писав*) *(див. Додаток 3)* впроваджується на повну.

В тому, що стосується грошей, комітет в офісі президента думає стратегічно.

До чого призводить «ручне» керівництво, ми насправді розуміємо.

1) Яскравим прикладом є

— давно підконтрольний *«Енергоатом»*, який потрапляє в постійні скандали із закупівлями і фактично є банкрутом.

2) Ще можна згадати дружнього до офісу і міністерства регулятора,

— який виписав правила роботи під час опалювального сезону в такий спосіб, що 1,5 ГВт генеруючих потужностей, які працюють на газі, простоюють через брак доступу до газу.

Щоб зменшити кількість відключень для громадян, десяток приватних теплоцентралей могли би почати генерувати електрику з газу, потрібно тільки дати їм доступ до ресурсу «Нафтогазу».

На початку року така система спрацьовувала, сьогодні через хиби в підзаконних актах ТЕЦ стоять. Чекають на «ефективних управлінців».

Прем'єр-міністр при цьому вдовольняється заявами про «складний сезон» і фактично ігнорує стратегічні питання.

— Він стримано спостерігає за **окупацією енергетики**, і з його серйозного обличчя навіть незрозуміло — це він стоїк чи фаталіст.

Міжнародні партнери, за гроші яких ми живемо, дуже ввічливо натякають на те, що

1) **треба було би припинити повзучу окупацію галузі**.

2) **Вимагають призначати наглядові ради та продовжувати корпоратизацію. Навіть обіцяють для цього дати гроші на газ.**

Однак усе це наразі не має ефекту.

Нова команда використовує простий, як політичний спадок Порошенка, спосіб спілкування з іноземцями.

— Мовчати, зволікати з рішенням і вимагати гроші в останній момент, «бо інакше путін переможе».

І навіть візит у Давос Ростислав ***Шурма*** **використав не для того, щоб залучати фінансування, а для того, щоб виправдовуватися за націоналізацію компаній**.

3. Втрачені можливості

Проблема в тому, що **коли всі зусилля уряду та офісу президента спрямовано на пошук грошей для «своїх», ми знову втрачаємо можливості**.

1) І я навіть не про ***репутацію країни***.

Поки «тіньовий комітет» окуповує місця, де очікуються грошові потоки, реальної координації необхідної допомоги немає.

3) **Енергетика сама себе не зробить сильнішою, для цього потрібні урядовці, які вчаться, а не хрестяться.**

«Енергетичний штаб здорової людини» ***сконцентрувався би*** **не на тому, щоб копіювати ранніх олігархів, а на використанні можливостей, які є саме зараз.**

1.

Він **нарешті запустив би роботу «Фонду підтримки енергетики», який створили в Єврокомісії ще навесні (!) минулого року.** До перших масованих обстрілів документація фонду лежала мертвим вантажем, зараз ним повільно займається Міненерго, не розуміючи, як можна використовувати гроші, де в бюджетах нема звичних колонок «моє» і «нагору, бо попросили».

2.

Ефективний енергетичний штаб **на кінець року мав би всі необхідні юридичні документи та докази, необхідні для запровадження санкцій проти російської атомної енергетики**. Після літнього засідання Ради Безпеки ООН **на питання санкцій проти атома знову «забили»**. Для групи підтримки санкційної політики Єрмака—Макфола — це надто складно, а **для міністра Германа *Галущенка*, який багато працював з підсанкційним тепер *Деркачем*, — вочевидь, «не на часі».**

3.

Працюючий енергетичний штаб **зібрав би всі наявні пропозиції від іноземних партнерів, які готові надавати обладнання, захищати підстанції, знаходити фінансування під проєкти підтримки**. Координація

допомоги енергетиці складніша, ніж координація зброї, — там більше гравців і в кожного своя конкретика.

Усе це важливо не тільки для того, щоб вистояти. Громадяни, більшість з яких не збирається втікати, продемонстрували, що готові вистояти. Все це важливо, щоб «готуватися до наступного року, не лише місяців». Президент правий, коли каже, що потрібно готуватися. Але щоб по-справжньому підготуватися до наступних енергетичних воєн, потрібно вчитися, а не хреститися.

Додатки:

1. Министерство шаурмы.
2. Офис президента садится на потоки Фирташа и Коломойского.
3. Банковая переводит энергокомпании в ручное управление. Следим за руками

***

Додаток 1

Министерство шаурмы

2022-09-26

Николай Тесля

Энергетик, управленец, экономист. 20 лет работы в энергетической отрасли, из них 8 – в государственных структурах. Адвокат доступной энергии для граждан по честной цене.

Такого кризиса неплатежей специалисты не припоминают много лет

Наконец-то мы поняли, почему правительство так бодро рапортует нам о наличии топлива для отопительного сезона.

Реальные руководители отрасли, назовем их для простоты «министерством шаурмы», скрывают за этим проблему, которая неумолимо надвигается.

> Уже в первые холодные месяцы они выяснили, что даже при существующих запасах топлива отопительный сезон может быть сорван из-за банального отсутствия денег. Нехватки средств для того, чтобы поддерживать низкие тарифы для потребителей.

Даже крупнейшие коррупционеры прошлого до этого не доводили, ***они понимали, что популистские обещания — это святое.***

Новые руководители пришли из металлургов и не успели выяснить базовые требования к работе.

> 1) Без внешней помощи **энергетический рынок ожидает коллапс**, 2) **созданный собственными руками**, без участия какой-либо российской ракеты.

Но сначала объясню, почему «министерство шаурмы».

> Нет, не подумайте, речь не идет о сходстве с фамилией фактического руководителя энергетической отрасли, который руководит ею из офиса президента.

А ***именно офис руководит процессами подготовки к отопительному сезону***, министр на этот раз только подписывает документы и старается тихонько уволиться.

> Речь идет о классическом цикле жизни точки по продаже шаурмы возле транспортных артерий.
>
> 1) Сначала такую точку открывают на радость всем. Граждане города могут быстро перехватить что-то жирное и вредное, бюджет получает налоги, мэр получает в карман, а владелец киоска шаурмы как-то выкручивает прибыль после всех выплат. 2) Со временем аппетиты мэра и владельца растут, и чтобы увеличить поток денег, приходится жертвовать качеством услуги гражданам. В шаурме появляются продукты не первой свежести, а на каком-то этапе даже соя и субпродукты. 3) Потом кто-то из граждан отравляется, возникает скандал, точку с шаурмой закрывают и открывают рядом другую. Цикл начинается снова.

В энергетике мы на этапе добавления в шаурму субпродуктов, потому что после всех выплат предложить гражданам что-то вкусное или питательное уже невозможно.

Речь идет об универсальной «услуге», которую разрекламировал и обещает президент два года подряд, — о низких тарифах для граждан.

1) Это в Европе яростно спорят, где взять деньги для поддержки населения и кому именно необходима эта поддержка. 2) У нас все — и богатые, и бедные — платят за электричество меньше, чем оно стоит.

Рецепт щедрости весьма прост, придуман еще в прошлом году.

Разницу между реальной стоимостью электричества и тарифами оплачивает государственный «Энергоатом».

Мечта популистов:

государственные предприятия работают не на бюджет, а в поддержку каждого гражданина. Все счастливы.

Но есть одна проблема — у «Энергоатома» уже не осталось денег.

И вопрос не в Запорожской АЭС, хотя потеря этих мощностей болезненна. С прошлого года компания увеличивает долг по расчетам за PSO (Ppublic service obligation) — обязательствам, из которых и покрывается разница в тарифах для населения и рынка.

1) Тенденция нарастает: если в июле долг составлял 17 млрд грн (я об этом, собственно, писал), то сегодня он достиг уже 20 млрд.

2) И будет увеличиваться, потому что неплатежи на рынке растут, ведь Рада защитила всех, кто не платит за потребленную энергию.

Другие государственные предприятия тоже не помогут: у «Укргидроэнерго» денег нет, ***а у государственного «Центрэнерго» не хочется даже спрашивать — там до сих пор считают, что долги отдают только слабаки***.

Такого кризиса неплатежей специалисты не припоминают много лет, из-за него генерация не может ни закупать топливо, ни выполнять ремонты. Без денег сидят и производители, и трейдеры.

Что делают в этой ситуации руководители отрасли?

Нет, не спасают платежи.

Они пытаются отчаянно вытянуть с рынка последние имеющиеся средства.

Например,

> — запуском нового «независимого» государственного трейдера — АО «Энергетическая компания Украины», который должен «эффективно» продавать электроэнергию в Европу.
>
> Пока его эффективность объясняется товарным кредитом, который ему предоставил «Энергоатом».

Еще раз, это с трудом укладывается в голове.

> «Энергоатом» занимает миллиарды по постановлению Кабмина, но при этом кредитует государственного трейдера — отдает электроэнергию с продолжительной отсрочкой на оплату.

Как объяснить такую упрямую смелость руководителей отрасли?

К сожалению, в сложившейся ситуации у них есть три успешных выхода, и каждый из них для конкретного министра Германа Галущенко и его руководителя в офисе президента приемлем.

1. Выход первый:

> нам помогут американские и европейские друзья. На фоне успешных выступлений Владимира Зеленского ситуацию на рынке снова можно будет продать как угрожающую безопасности и получить финансирование для ликвидности рынка. Можно еще напугать американцев историями о «ядерной зиме», надеясь, что из-за океана нам пришлют либо деньги, либо немного газа. Как безвозвратную помощь, конечно.

Правда, манипуляции с постановкой государственных предприятий под ручной контроль делают такой сценарий маловероятным.

> 1) Группа товарищей под руководством Ростислава ***Шурмы*** упрямо не сдается в попытках ввести собственный менеджмент на предприятиях отрасли.
>
> 2) На этой неделе они таки уволили руководителя ОГТСУ Сергея ***Макогона***. Предостережения иностранцев сработали лишь наполовину: 1) руководителя уволили не решением Кабмина, а 2) надавив на наблюдательный совет. Предъявить министерству нечего — формально правила корпоративного управления соблюдены. Оцените красоту игры, словом.

2. Второй способ «пропетлять» — заработать на экспорте электроэнергии и пройти зиму на этом ресурсе.

> «Укрэнерго» и генерация уже сейчас дают такую возможность, и за несколько месяцев заработали миллиарды гривен. Но поток денег от экспорта тает на глазах из-за банальной нехватки мощности.
>
> Как прозевали ресурс и почему так случилось — еще одна захватывающая история, она заслуживает отдельного рассказа.

3. Остается третий, безотказный, способ — перезагрузить руководство отрасли и начать с чистого листа.

> Можно даже с использованием бюджетных средств, как это делали в газовой сфере.

И открыть новую «точку быстрого горячего питания» (см. Про шаурму).

***

Додаток 2

Офис президента садится на потоки Фирташа и Коломойского?

2023-01-09

АВТОР

Юрий Николов

Журналист и основатель проекта "Наши деньги", Украина

Есть ли антикоррупционные предохранители у новых бенефициаров?

Буквально на днях происходит исторический перелом — у Фирташа по-настоящему забирают потоки облгазов. Надолго ли, покажет время. Но то, что забирают, — это факт.

Итак, государство решило отобрать у облгазов Фирташа (и ряда других мелких игроков) трубопроводы, по которым газ доставляется в дома украинцев. И передать их в эксплуатацию ООО «Газораспределительные сети Украины», принадлежащему государственному «Нафтогазу Украины». Это оформлено постановлением Кабмина №1335 от 25 ноября 2022 года.

Все это из-за войны и глубокого недоверия к пророссийскому олигарху, от которого можно в любой момент ожидать шантажа. Потому что его собираются посадить в американскую тюрьму, поэтому и не исключено, что он для защиты от США отключит газ в Украине, чтобы Владимир Зеленский попросил Джо Байдена не трогать «нашего сукина сына».

Поэтому все, как представляется, логично и оправданно.

Но есть одно но.

Облгазы всегда наживались на нехитрой схеме.

> — Они годами не платили государственному «Оператору газотранспортной системы Украины» за газ, а деньги за него с потребителей собирали. Так постоянно накапливались долги, которые время от времени в результате договоренностей с властью просто списывали. **По состоянию на сегодняшний день таких долгов накопилось 17 млрд грн.**

Нюанс в том, что у облгазов для погашения этих долгов есть только одна возможность — собирать деньги с потребителей за доставку газа по трубам. А теперь, когда трубы у них отнимают, они автоматически теряют даже теоретическую возможность заплатить долги государству. А значит, **это становится безнадежной задолженностью, и государство уже никогда не получит 17 млрд грн и не сможет их потратить на ремонт газотранспортной сети и другие меры по энергобезопасности.**

Такое решение выглядит нелогичным. Потому что если у государства цель — забрать трубы у Фирташа от греха подальше, то почему бы не работать на погашение долга перед государственной же компанией «ОГТСУ»? **Какая**

государству разница, в какой карман государственного пальто будут складывать выручку от распределения газа?

А разница может быть вот в чем.

1) «ОГТСУ» в последние годы находится в фокусе внимания международных кредиторов, поэтому там сейчас особо не разгуляешься в плане вывода денег через тендеры.

2) **А вывод денег из нового ООО будет совсем непрозрачным**.

> Оно вообще не будет тендериться в Prozorro, потому что наши законодатели так решили: если твой основатель не государство, а компания, принадлежащая государству, то ты считаешься не заказчиком в понимании закона. И можешь покупать у кого хочешь, что хочешь и почем хочешь, и даже не показывать свои цены. И так же можешь крутить фирташевские схемы с учетом на поставках газа.

Так что единственное, что может остановить,

> **— это политическая воля первых лиц государства, выраженная во внимании правоохранительных органов.**

Или контролируемый и прозрачный вывод денег из фирмы.

> Такой, чтобы руководитель ООО «Газораспределительные сети Украины» Денис ***Миргородский*** или руководитель НАК «Нафтогаз Украины» Алексей ***Чернышов***, или их крыша в офисе президента Андрея ***Ермака*** не могли даже посмотреть на эти миллиарды так, чтобы этого не заметили международные партнеры и доноры Украины.

Директором ОООшки назначен юрист Денис ***Миргородский*** (адвокатская фирма «Династия»). Он очень известный адвокат в Днепре, защищал в местных судах немало звезд бизнеса, в том числе компании Вадима ***Ермолаева*** и Игоря ***Никонова***. Выглядит так, что он пошел в команду офиса президента на новый вызов.

Конечно, его днепровское происхождение дало повод для слухов о том, что на облгазы садится человек ***Коломойского***.

Но сейчас это выглядит маловероятно. Уже есть много признаков того, что у токсичного олигарха таки отжимают потоки «***Укрнафты***». После того, как люди ***Ермака*** зашли в наблюдательный совет компании, ее передали ***Министерству обороны***, а с должностей решили уволить топ-менеджеров, много лет отвечавших за обогащение ***Коломойского***, — ***Карташова***, ***Куща***, ***Лунёва***.

Также на заправках «Укрнафты» перестают действовать скретч-карты (талоны), топливные карточки «Авиас» и мобильное приложение Energy. Это тоже части паутины Коломойского вокруг полугосударственной компании.

Конечно,

— все эти вещи можно будет откатить после победы.

1) Вернуть людей Коломойского в менеджмент, потому что их же не в тюрьму сажают, а только увольняют.

2) Вернуть карточки Коломойского, потому что программу на заправках не ликвидируют, а «временно приостанавливают» (именно так указано в пресс-релизе обновленной «Укрнафты»).

3) Вернуть компанию из Минобороны старым акционерам.

То есть, **нельзя исключить, что после войны «Укрнафту» хотя бы частично вернут Коломойскому «отмытой и перекрашенной».**

То есть, **с «решенными» проблемами уголовных производств и очищенной от долговых обязательств**.

Но по крайней мере сегодня можно утверждать одно:

— Коломойский теряет контроль над денежными потоками «Укрнафты» в топливном секторе прямо сейчас.

***

Додаток 3

Банковая переводит энергокомпании в ручное управление. Следим за руками

2022-09-16

Николай Тесля

Энергетик, управленец, экономист. 20 лет работы в энергетической отрасли, из них 8 – в государственных структурах. Адвокат доступной энергии для граждан по честной цене.

Оцените красоту игры…

Офис президента начал масштабную кампанию по постановке всего энергетического сектора под «ручной контроль».

Повод — необходимость пройти зимний период. Реальная цель — контроль над средствами, которые иностранные партнеры готовы выделить на восстановление инфраструктуры**.**

Для этого надо полностью сломать независимость работы госкомпаний, но команда Андрея Ермака считает, что сможет провести эту комбинацию под прикрытием «самого тяжелого отопительного сезона».

Это ошибочное видение, но за эту ошибку заплатит каждый из нас.

Вдохновленные успехами контрнаступления соратники президента решили откровенно троллить иностранных партнеров. Правда, тон троллинга напоминает не всемирно известного Джимми Феллона, а звезду украинских ток-шоу покойного Михаила Чечетова с его «оцените красоту игры…».

> *«Членство нашего государства в Рабочей группе ОЭСР по вопросам борьбы со взяточничеством в международных коммерческих операциях будет играть важную роль в усилении антикоррупционной политики»,— заявляет глава офиса* ***Ермак****. Для большинства это никому не понятный набор слов. Для международных партнеров это звучит, как издевательство.*

«Принципы ОЭСР» — это правила, по которым государственные предприятия должны работать без политического влияния.

> Компанией руководит наблюдательный совет, операционной деятельностью занимается независимый руководитель, задачи всем ставит правительство. Но задачи очень общие. Например, заработать денег.

Это не идеальная система, у нее свои недостатки. В наблюдательный совет можно назначить «своих» людей и контролировать менеджмент через них. Но **эта система дает шанс, что появятся независимые руководители, которые могут противостоять ручному управлению**.

1) Если наблюдательный совет избран по прозрачным процедурам.
2) Если члены наблюдательного совета ценят свою репутацию.
3) Если руководитель избран по конкурсу и может сказать «нет» звонку сверху.

Потому что в государственных предприятиях все часто сводится к звонку сверху. Нет звонка — деньги идут на развитие и в бюджет. Есть звонок — деньги идут «куда надо».

Яркий пример — НАК «Нафтогаз Украины» в прошлом году.

> *Между офисом президента и 50 млрд грн* стоял не столько Андрей ***Коболев***, сколько ***Наблюдательный совет***, понимавший необходимость закупки газа для отопительного сезона.

А потом ***Наблюдательный совет*** одним решением Кабинета министров поломали, и все стало совсем грустно.

Потому что от приличного до неприличного — один шаг.

> 1) Вот Чебурашка — он же прилично выглядит. А вот если положить его на асфальт и «обвести мелом», будет другая история. ***Коболева*** обвели, денег не стало.
>
> 2) Никакие таланты нового руководителя Юрия ***Витренко*** не позволили привлечь инвестиции или финансирование.
>
> 3) Никто не спустит деньги в черную дырку, которой является неподотчетный «Нафтогаз», где руководитель отчитывается только перед людьми, реально его поставившими. Со всем необходимым «домашним заданием».

Теперь офис решает «обвести мелом» каждого руководителя госпредприятия, у которого есть деньги.

Там из истории с «Нафтогазом» вынесли очень логичный, понятный и аргументированный урок.

> Чтобы было больше денег… надо сменить руководителей на других предприятиях.

Ручное управление, по замыслу Банковой, необходимо установить на нескольких компаниях энергетического сектора.

Следите за руками.

О *кейсе ОГТСУ я уже писал*.

> Несмотря на протесты международников и прессы, уже 16 сентября руководителя компании, отвечающей за газовую трубу, могут попросить на выход и поставить удобного и контролируемого менеджера.

Говорят,

международникам пообещали проводить все изменения с соблюдением правил и сначала обновить наблюдательный совет.

Но все бумаги для простой замены руководителя на контролируемого уже готовы, министр Юлия ***Свириденко*** подготовила их быстро и эффективно.

Не хватает подписи премьера ***Шмыгаля***. Он также выступает за «правила ОЭСР» на словах, а на деле нужные решения подписывает, не колеблясь. «Оцените красоту игры…».

Из опыта «Нафтогаза» также вынесли еще один урок:

— эффективность двухходовки «проводим аудит — отдаем дело в СБУ — выгоняем руководителя».

По тому же протоколу пытаются выгнать руководителя «Укрэнерго» Владимира Кудрицкого — просто дежавю.

У компании деньги есть, но они либо для бюджета, либо для отопительного сезона. Руководитель принципиальный, часть «звонков» игнорирует, наблюдательный совет же защищает его позицию.

Решение? Проводим аудит, отдаем результаты в СБУ.

При этом никого не смущает, что

обвинения аудита противоречат заявлениям президента. Владимир Зеленский подчеркивает, что экспорт электроэнергии и синхронизация сетей спасают Европу. А аудит то же самое называет «миллиардными убытками для бюджета».

Но это только со стороны выглядит *идиотизмом*.

На самом деле это нужно, чтобы

1) передать дело в СБУ с формулировкой «государственная измена» и забрать от неподконтрольных НАБУ и САП.

2) Следующими шагами должны быть травля в медиа и «вынужденное» решение министерства по смене руководителя «согласно законам военного времени».

Технологию Минэнерго уже отработало. «Оцените красоту игры…».

Еще один «подконтрольный» руководитель вот-вот появится в «Нафтогазе».

1) Бурная пиар-деятельность действующего ***Витренко*** связана только с попыткой обелить репутацию «на выходе», потому что картины в его

кабинет уже выбирает в галерее действующий министр регионального развития Алексей ***Чернышов***.

2) Витренко наигрались, теперь ставят другого менеджера и тоже решением Кабинета министров, который выполняет функции наблюдательного совета. Это такой действенный ответ на просьбу послов G7 создать наблюдательный совет, озвученную несколько недель назад. «Оцените красоту игры…».

Из энергетических компаний останется только «Энергоатом», но там сейчас все «свои».

1) А чтобы международники были счастливы, можно будет даже пойти на немыслимый шаг: корпоратизацию «Энергоатома». Это будет замечательная реформа, о ней можно будет напоминать каждый раз, когда будет приезжать Энтони Блинкен.

2) Правда, в законе, делающем возможной корпоратизацию, по состоянию на сегодняшний день есть пункт о том, что руководителя все-таки назначает Кабмин. Зато название, зато корпоратизация. «Оцените красоту игры…».

Из крупных государственных компаний останется только «Центрэнерго», но тут у всех есть консенсус о том, что «святое трогать не надо».

Не буду трогать и я пока. Сделаю это для читателей отдельно, когда компания начнет сжигать уголь…

Собственно,

«Энергоатом» и «Центрэнерго» — лучшая иллюстрация того, что происходит с компаниями, где менеджмент выполняет любые пожелания политиков или чиновников.

У них уже давно нет денег для выполнения социальных обязательств — обеспечения ресурса для того, чтобы у населения были доступные тарифы.

Впрочем,

задача поставить компании «к ноге» не в том, чтобы помочь населению.

Игру, которую мы должны оценить, ведет фактический куратор сектора энергетики, заместитель главы офиса президента Ростислав *Шурма*.

Кроме подготовки к отопительному сезону, у Ростислава есть еще одна важная задача — попасть в кресло премьер-министра, ведь забег с определением нового руководителя Кабмина начался довольно давно.

Шурма, несмотря на молодость, хорошо понимает, как устроена власть в Украине, — сказались годы работы в команде Рината ***Ахметова***.

Наблюдая за действующим премьером, он прекрасно понимает, что для игры в большую политику нужен контролируемый ресурс, а не просто должность.

Именно этот ресурс ***Шурма*** методически собирает, используя все предоставленные для решения «проблемы отопительного сезона» инструменты.

Политически момент для «сбора ресурса» замечательный.

1) Ответственным за «плохую подготовку к отопительному сезону» можно сделать министра.

2) Доламывание независимости государственных компаний иностранные партнеры могут и пережить — у нас же война. «Оцените красоту игры…».

Вот только иностранные партнеры игру не оценили уже.

В офисе президента до сих пор в это не верят, но

союзники четко понимают, чем является энергетика для украинской власти. Запасным вариантом распила денег на восстановление страны.

Можно создать фонд по управлению, фонд по контролю над фондом по управлению — что угодно. Восстанавливать сети, генерацию, добывающие мощности будут все равно государственные компании.

Они — «последняя миля» использования инвестиций в восстановление. И именно поэтому идет борьба за контроль над ними.

Либо

1) **«ручной» из офиса или премьерского кресла**, либо 2) **прозрачный по правилам**.

Печальная новость для Ростислава ***Шурмы*** — не только он помнит о том, как вели себя Павел ***Лазаренко*** или ***Партия регионов***.

Иностранцы знают продолжение фразы Чечетова: «Оцените красоту игры, развели, как котят». И не готовы на развод.

Просто ***не дадут*** денег.

***

№ 1.231

В Правительстве хотят повысить коммунальные тарифы, чтобы платить достойные зарплаты энергетикам

2023-01-28

© ZN.UA

Решение могут принять после завершения отопительного сезона.

После завершения отопительного сезона в Украине правительство может пересмотреть тарифы на коммунальные услуги. Об этом в эфире марафона сказал глава **Национальной комиссии, осуществляющей государственное регулирование в сфере энергетики и коммунальных услуг (НКРЭКУ)** Константин ***Ущаповский***.

"Под эгидой Кабмина работает рабочая группа, которая готовит соответствующие предложения для того, чтобы стабилизировать рынок", - сказал он, отвечая на вопрос, планируется ли в 2023 году повышение тарифов на коммунальные услуги.

Ущаповский пояснил, что **повышение тарифов позволит увеличить зарплаты энергетикам и другим работникам критической инфраструктуры, а также проводить аварийные восстановительные работы.**

"Сейчас правительство вместе с нами, вместе с Министерством энергетики ищет оптимальный путь для того, чтобы разработать программу, согласно которой после окончания отопительного сезона можно будет вернуться к этому вопросу (повышение тарифов – ред.)", - отметил глава НКРЭКУ.

При этом запрещается повышать тарифы на:

1) услуги по распределению природного газа;
2) тепловую энергию (ее производство, транспортировку и снабжение);
3) услуги по снабжению тепловой энергии и снабжению горячей водой.

Отмечается, что цена газа для бытовых потребителей не подлежит увеличению от цены, применявшейся по состоянию на 24 февраля 2022 года.

***

№ 1.232

Міністерство інфраструктури України

2023-01-14

Олександр Кубраков, **Віце-прем'єр-міністр з відновлення України – Міністр розвитку громад, територій та інфраструктури:**

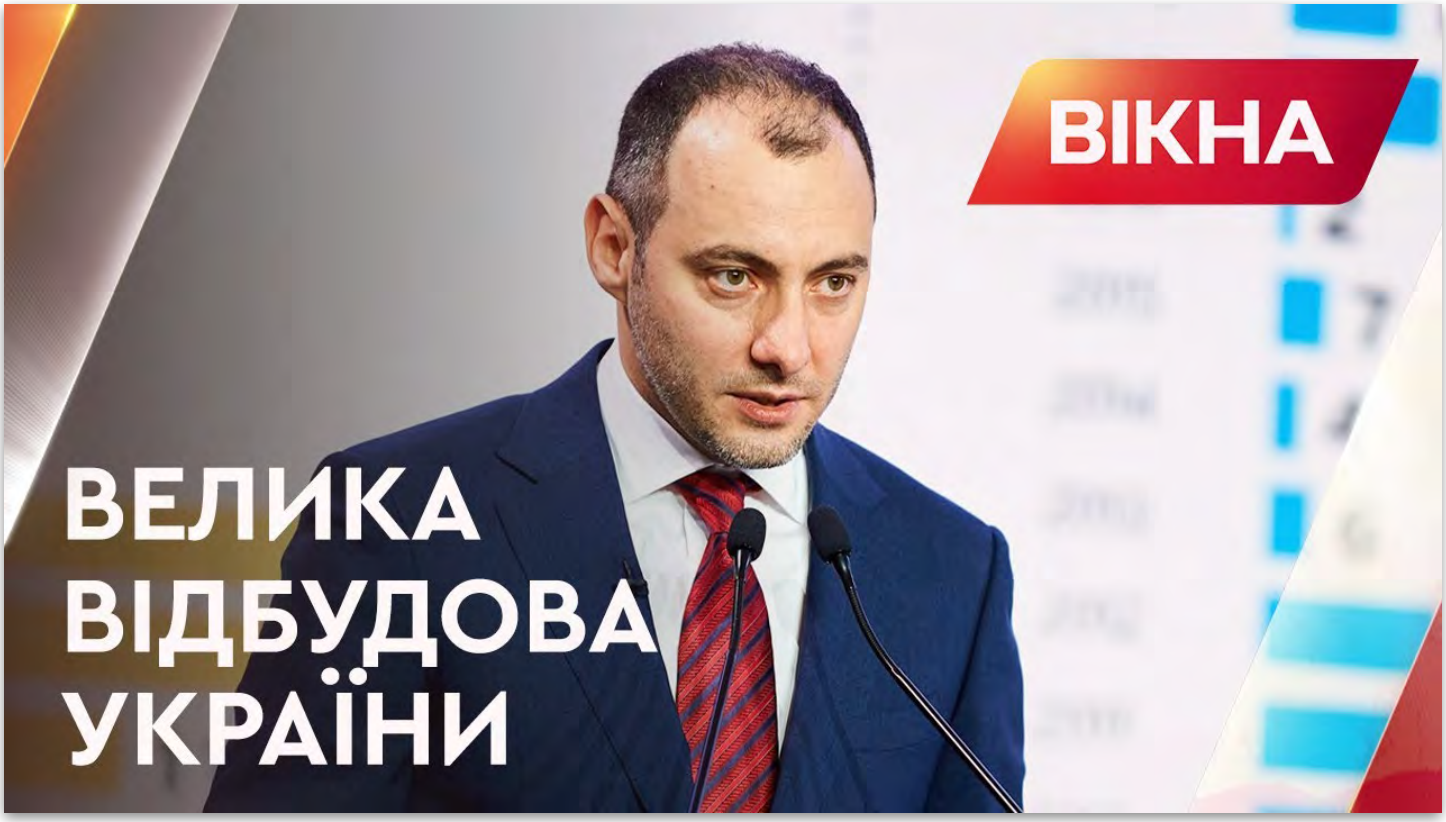
Державне агентство відновлення та розвитку інфраструктури України буде відповідати за реалізацію проєктів відбудови країни.

Нова установа створюється на базі 1) ***Держагентства інфраструктурних проєктів*** **та 2)** ***Держагентства автомобільних доріг.***

1. Чому на базі цих установ?

Державне агентство інфраструктурних проєктів протягом своєї історії виконувало аналогічні завдання для держави – масштабні проєкти із залученням як бюджетного, так і зовнішнього фінансування.

Укравтодор, хоч і мав до цього фокус переважно на дорожній інфраструктурі, показав рекордні результати успішно завершених проєктів за останні 3 роки.

Крім цього:

1) Укравтодор є найбільшим та найуспішнішим партнером міжнародних фінансових установ.

2) **Фінансування відбудови вже розпочалося**, і як і очікувалося, основний інструмент – через процедури Світового банку, Європейського інвестиційного банку та Європейського банку реконструкції та розвитку. Саме тому нам потрібні спеціалісти, які мають досвід роботи з цими установами.

На базі Укравтодору вже втілюються дві ключові реформи –

1) антикорупційна та 2) реформа закупівель.

Ці реформи є частиною великого *спільного проєкту* з ЄБРР та ЄІБ.

1) Спільно з Базельським інститутом державного управління ми розробили ***Антикорупційний план***, який був погоджений Урядом та партнерами.

2) В результаті Укравтодор стане першою публічною установою, яка реалізуватиме ***Антикорупційний план***, підготовлений у відповідності до міжнародних стандартів протидії корупції,

3) та **отримає сертифікат щодо відповідності системи закупівель стандартам CIPS**

Укравтодор має потужні представництва у регіонах,

1) які мають ***гідні заробітні плати*** та

2) ***гнучку систему мотивації*** відповідно до успішно втілених проєктів.

Нагадаю також, що

саме команда Укравтодору в 2021 році випустила перші інфраструктурні ***євробонди*** з ***рекордно низькою ставкою в доларі***, а це, безумовно, питання довіри та інституційної спроможності.

Єврооблігації (інша назва — «євробонди» — від англ. *eurobonds*) — облігації, випущені в валюті, що є іноземною для емітента (як правило), що розміщуються за допомогою міжнародного синдикату андеррайтерів серед зарубіжних інвесторів, для яких дана валюта також, як правило, є іноземною.

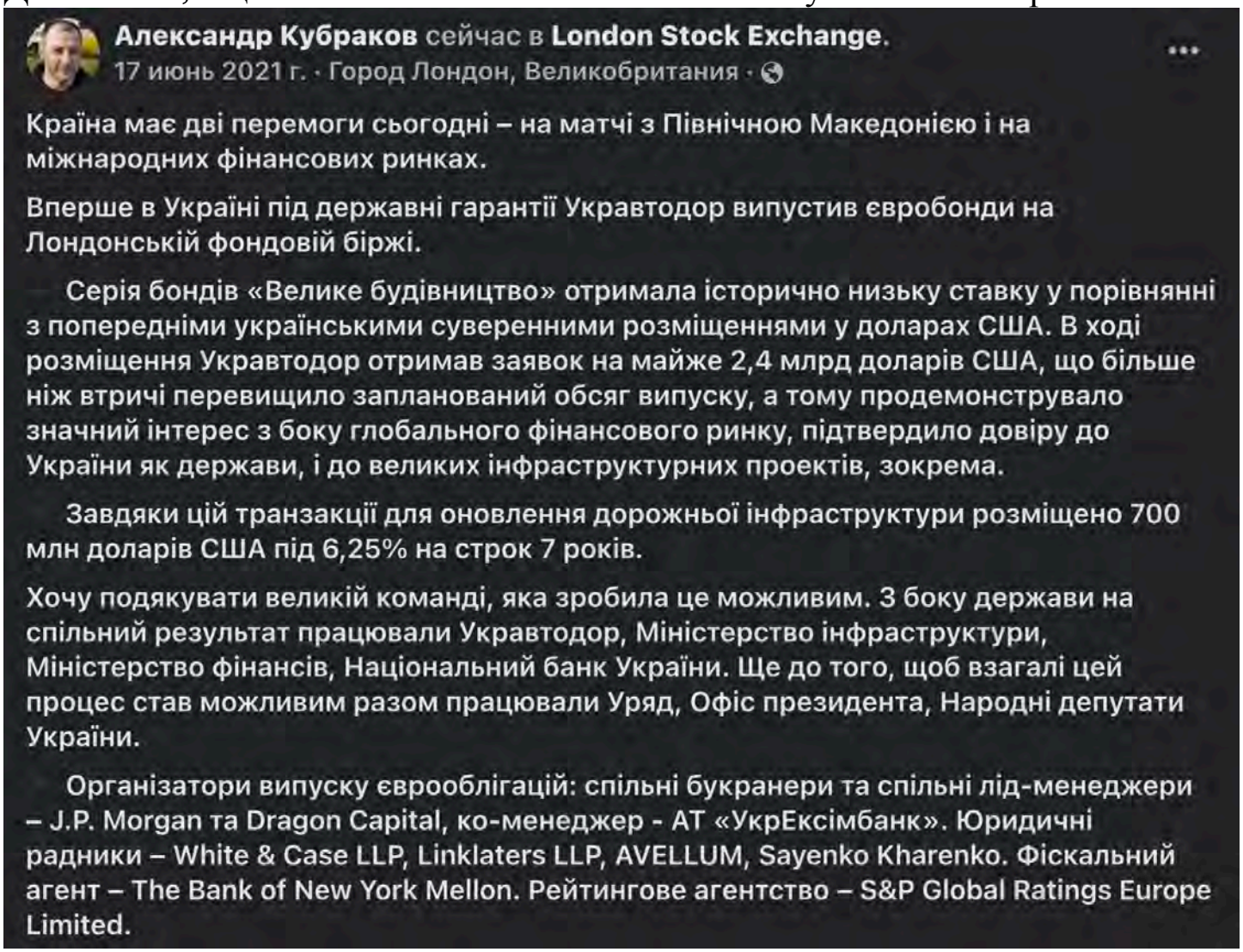
В основному позичальниками, що випускають євробонди, виступають уряди, корпорації, міжнародні організації, зацікавлені в одержанні коштів на тривалий термін (від 7 до 40 років). Розміщуються євробонди інвестиційними та комерційними банками. Вони є одним з найнадійніших фінансових інструментів. Тому основними їхніми покупцями є інституційні інвестори: страхові та пенсійні фонди, інвестиційні компанії.

Приставка «євро» в даний час — данина традиції, оскільки перші єврооблігації з'явилися в Європі, торгівля ними здійснюється в основному там же.

Облігація (лат. *obligatio* — зобов'язання; англ. *bond* — довгострокова, *note* — короткострокова) — емісійний цінний папір, що засвідчує внесення його власником грошових коштів і підтверджує зобов'язання відшкодувати йому номінальну вартість цього цінного паперу з виплатою певного доходу або передати йому майно, надати послуги.

Облігації — один із найдавніших цінних паперів та способів залучення грошових коштів чи покриття дефіциту бюджету.

Для того, щоб нове Агентство змогло успішно справитися з

поставленими завданнями ми ініціюємо перемовини з нашими партнерами,

щоб

1) оновити на базі Агентства ***Команду підтримки реформ***

2) та запустити ***антикорупційний офіс*** у центрі та в регіонах.

2. Що ми отримаємо в результаті?

Відбудова зруйнованого та інфраструктурний розвиток є складним, комплексним процесом, який включатиме десятки тисяч проєктів у різних галузях та в усіх регіонах.

Для швидкої та якісної відбудови перш за все нам необхідно організувати **команду професіоналів**, **які матимуть повне** ***розуміння***

1) усіх ***масштабів*** руйнувань, 2) ***потребу*** **населення**, 3) **бачення планів розвитку.**

Найважливіше

– у нас з'являється структура, яка є *відповідальною* за 1) ефективність, 2) прозорість та 3) підзвітність інфраструктурної *відбудови*.

Відбудова має бути підзвітною та прозорою, ґрунтуватися на потребах громад та регіонів.

Для цього ми вже

1) розробляємо та запускаємо ***різноманітні цифрові рішення***, 2) оновлюємо ***законодавство***, 3) консультуємося з партнерами.

Нове агентство буде здатне втілювати ***амбітні плани*** у реальність.

***

Укравтодор

6 октябрь 2021 г.

Уряд та ЄБРР затвердили План заходів Укравтодору з протидії корупції

Сьогодні, 6 жовтня 2021 року ***План заходів Укравтодору з протидії корупції*** було схвалено Керівним комітетом високого рівня з питань впровадження ***Меморандуму про взаєморозуміння між Урядом України та Європейським***

банком реконструкції та розвитку щодо запобігання корупції та сприяння прозорому та ефективному управлінню в державному секторі.

«Заходи передбачені Планом допоможуть зробити роботу агентства прозорішою та ефективнішою. Багато зусиль спрямовуються на IT-інструменти для управління дорожнім господарством та налагодження внутрішньої комунікації. По суті йдеться про інституціоналізацію запроваджених реформ, які є кращим способом попередження і боротьби з корупцією.

Укравтодор – перша державна установа, яка втілює антикорупційну програму в Україні. Вона розроблена всесвітньо відомими консультантами та схвалена нашими міжнародними партнерами. Надалі ми плануємо масштабувати цей досвід і на інші галузі»,

— коментує Міністр інфраструктури України Олександр ***Кубраков***.

Консультант проєкту – ***Базельський Інститут управління*** (Швейцарія)

1) проаналізував ***управлінські процеси*** дорожнього агентства, служб автомобільних доріг в областях, підпорядкованих підприємств для виявлення потенційних корупційних ризиків.

2) На основі аналізу спільно з керівництвом Укравтодору та експертами Команди підтримки реформ при Укравтодорі розроблено ***План антикорупційних заходів***.

3) Консультанти проєкту супроводжуватимуть втілення Плану антикорупційних заходів в Укравтодорі до 2023 року.

Серед членів комітету

Міністр інфраструктури України Олександр Кубраков, Голова Укравтодору Євген Кузькін, заступник Голови Європейського банку реконструкції та розвитку в Україні Марк Магалецький, заступниця Керівника Офісу Президента України Юлія Свириденко, заступниця Міністра економіки Крістіна Голубицька, заступник Міністра фінансів Олександр Кава, заступниця голови Європейського банку реконструкції та розвитку в Україні Ірина Кравченко, заступник начальника управління з питань інфраструктури, транспорту та зв'язку – завідуючий відділом з питань наземного транспорту та дорожньої інфраструктури Департаменту з питань інфраструктури та технічного регулювання Секретаріату Кабінету Міністрів України Андрій Грушко.

***

https://www.google.com.ua/url?sa=i&url=https://zn.ua/project/velykebudivnytstvo/&psig=AOvVaw3s-

xEPi7zy2YPvvhfDgzER&ust=1673775799428000&source=images&cd=vfe&ved=0CBEQjhxqFwoTCKi4yPHixvwCFQAAAAAdAAAAABAE

***

О назначении Найема и социальных лифтах в Украине

Александр Кубраков 2023-01-27
1 д. ·

Головою новоствореного Агентства відновлення та розвитку інфраструктури призначений Мустафа Найєм. Рішенням Уряду він переходить в Агентство з посади заступника міністра і фактично очолить один з найважливіших напрямків роботи.

За півтора роки спільної роботи вдалося перезапустити роботу Укртрансбезпеки, набрати новий склад інспекторів, оцифрувати левову частину послуг, залишивши у минулому корупційні ризики при видачі дозволів.

Була завершена дерегуляція та максимально спрощена видача ліцензій на міжнародні вантажні перевезення та впроваджені нові правила відкритого ринку на міжобласні пасажирські перевезення.

Безальтернативною в перші місяці воєнного стану стала система "Шлях", яка регулювала питання виїзду волонтерів за кордон. На початку система створювалася для усунення корупційних ризиків у процесі видачі дозволів для перевезень та спрощення самої процедури.

У напрямку міжнародного співробітництва вдалось завершити перемовини та підписати "транспортний безвіз" - Угоду про лібералізацію вантажних перевезень, яка сприяла рекордним показникам експорту та імпорту автомобільним транспортом у першій рік широкомасштабної війни.

У міністерстві було створено підрозділ розвитку прикордонної інфраструктури, який повністю готовий до передачі та розбудови пунктів пропуску. За останній рік вдалось відкритий перший за 25 років новий автомобільний пункту пропуску "Красноїльськ" на кордоні з Румунією і майже готовий до відкриття пункт пропуску "Дяківці"; збільшено пропускну здатність пункту пропуску "Краківець" на кордоні з Польщею, та вперше за 17 років відновлено роботу на залізничному маршруті Рахів – Валя Вишеулуй до Румунії.

Запущена і на даний момент успішно проходить тестування на пункті пропуску Ягодин система електронного перетину кордону єЧерга.

У Агентстві відновлення продовжиться робота у рамках стратегічного плану повоєнної відбудови. Це складний і комплексним процес, який включатиме десятки тисяч об'єктів для відновлення в усіх галузях.

Ключові задачі, які поставлені перед керівником Агентства:

- запустити фактичну роботу з першими об'єктами відновлення,
- відпрацювати механізм взаємодії з донорами – Урядами країн, міжнародними фінансовими інституціями, неурядовими організаціями
- скоординувати запити від регіонів щодо пріоритетних проєктів відновлення

Важливо сказати, що Агенство відновлення продовжує шукати найкращих експертів у галузі будівництва та архітектури, менеджменту, зокрема серед профільних неурядових і громадських організацій.

Ми розуміємо, що одне з головних питань, яке ставить суспільство – прозорість та підзвітність процесів відновлення. Можу сказати, що впродовж найближчих двох місяців в системі Агентства має запрацювати Антикорупційний офіс центрі та регіонах.

Разом з тим, ми відкриті до співпраці з представниками громадськості в питаннях протидії корупції та впровадження сучасників стандартів і процедур в процесі управління проєктами.

Карпец

Как "комсомольцы 2010-х" в разгар страшной войны в 2020-х перешли в разряд "влиятельных членов партии со стажем", занимая все более солидные посты, но не имея соответствующего образования, навыков, опыта, знаний.

Назначение Мустафы ***Найема*** руководителем новосозданного Агентства восстановления и инфраструктурных проектов всколыхнуло политически и экономически озабоченную общественность.

В свою очередь, автор этих строк напрягся, вспоминая о том, что, когда и в каком издании приходилось писать о публике, из которой вышел указанный персонаж. Поскольку писать за 20 с лишним лет в журналистике пришлось много где и чего, то порыться таки пришлось, потому что даже "дедушка Гугл" не всегда и не все может отыскать.

Карьерный путь этой публики достаточно стандартный. Сначала это хорошо оплачиваемый иностранными грантами журнализм "за все хорошее и против всего плохого", прежде всего на плодородной ниве борьбы с коррупцией, на взращивании которой у нас расцвела и разбогатела целая плеяда "борцунов". Затем у них были депутатские мандаты от разного рода "прозападных" партий. Потом - шикарно оплачиваемые даже по меркам крутого топ-менеджмента западных транснациональных компаний должности в государственных корпорациях или в министерствах при полном отсутствии соответствующего образования, знаний, навыков и опыта работы. Не говоря уже, скажем так, о некоторых морально-психологических особенностях.

Словом, порывшись в архивах, "которые не горят", удалось кое-что отыскать в публикациях далекого теперь уже 2016 года. Именно поэтому в предлагаемом ниже тексте речь идет о "комсомольцах 2010-х". Наступили уже 2020-е, и "комсомольцы" перешли в разряд, если продолжать использовать советскую систему координат, "влиятельных членов партии со стажем", занимающих все более солидные посты, но не прибавивших за это время себе вышеуказанных образования, навыков, опыта, знаний.

Таким образом, если кто-то будет говорить, что в "Украине не работают социальные лифты", то в этого кого-то можно смело, по совету Остапа Бендера, "плюнуть слюной". Лифты еще как работают! А вот кого они выносят наверх - это уже другой вопрос.

Словом, если кому-то интересно, ниже можно почитать о той среде, из которой вышел вышеуказанный персонаж, получивший высокий пост в структуре, смысл и задачи которой толком непонятны, и это уже есть предпосылка к возможным злоупотреблениям, но это уже отдельная тема.

И еще одно предварительное замечание.

Целью публикации является не конкретный названный персонаж. Сам по себе он неинтересен от слова совсем. Автору этих строк, имеющему,

скажем так, уже весьма солидный возраст, подобной публики довелось на своем веку видать-перевидать, начиная с далеких комсомольских ДОперестроечных времен.

Здесь речь идет об определенном социальном типе, взращенном во времена постсоветчины и активно эту постсоветчину формирующем в том ее уродливом виде, в котором мы ее переживаем, да еще и в условиях войны, страшнейшей со времен Второй мировой.

Кстати,

> **взращен этот тип был на грантах, то есть на деньгах наших нынешних западных союзников, в зависимость от которых мы попали из-за необходимости выжить в условиях путинской агрессии, и это наталкивает на определенные размышления, но это также другая тема.**

Итак...

***

Комсомольцы 2010-х, или Как хорошо быть демократом

2016-07-26

Быть демократом и борцом с коррупцией – очень выгодное дело в современной Украине, разграбленной коррупционерами и разного рода «дерьмократами». Справедливость этого утверждения недавно была ярко и наглядно подтверждена получившим скандальную известность съездом партии «Демократический Альянс», на котором была проведена реорганизация этой «влиятельной», 291-й по счету политической партии в Украине.

На этот буйный праздник партийной демократии никто особо не обратил бы внимания, если бы не два обстоятельства.

Во-первых, в политическую силу с подобающим пиар-шумом и грохотом влились известные «европтимисты», неизменные фигуранты информационного поля и «журдепы», то бишь депутаты от Блока ***Порошенко*** и бывшие журналисты Сергей ***Лещенко***, Мустафа ***Найем***, Светлана ***Залищук***, а также примкнувшая к ним Виктория ***Пташник***, народный депутат от ***«Самопомочі»*** имени недавно оскандалившегося на мусорнике львовского мэра ***Садового***.

> Но главный скандал вызвало даже не шумное вхождение в указанную партию упомянутых, мягко говоря, неоднозначных «молодых дарований», а всплывшая в СМИ информация об источниках финансирования этой политической «гоп-компании», истерично визжащей о своей просто-таки «непокобелимой» готовности изничтожить в Украине «подлую гидру коррупции», а заодно внедрить в наших палестинах светлые идеалы некоей абстрактной демократии.

Выяснилось, что этой партии якобы помогают деньгами разного рода олигархи и дельцы поменьше, замешанные в дерибане страны и коррупционном распиле общественных средств.

Нынешний политический «молодняк» зело напоминает комсомольских активистов 1980-х годов, которые заседали в разных комитетах и произносили правильные коммунистические слова, но в массе своей были приспособленцами, карьеристами и вообще шкурами.

За прошедшие 30-35 лет в этом смысле мало что изменилось.

Современные «молодые политические дарования» тоже произносят правильные, теперь уже демократические слова, тоже заседают в разных партиях и парламентах, точно также являются приспособленцами, карьеристами, шкурами и хапугами, а теперь еще и кормятся из рук мафиозного капитала.

При этом не следует, как это обычно принято, обвинять во всем «тяжкое наследие проклятого совка», поскольку нынешние младодемократы в большинстве своем родились уже тогда, когда советская власть почила в бозе. В крайнем случае, самые великовозрастные представители «младодемократизма» в последние годы советской власти пребывали еще сиживали на горшке, издавая при этом, пардон, неприличные звуки и неприятные запахи. Словом, Сталина и Брежнева в их моральном уродстве ну никак нельзя обвинить!

Но комсомольцы 80-х хотя бы повторяли лозунги извращенной и втоптанной в грязь, но все же великой коммунистической идеи, не понимая, правда, в

подавляющем своем большинстве их смысл. Нынешние же «комсюки» талдычат надерганный набор мыслеформ «либералистическо-дерьмократического» разлива, хотя практическая реализация всей этой демократической «лабуды» оказалась невозможной даже у так называемых развитых демократов, о чем свидетельствует череда разного рода кризисов последних лет.

Впрочем, молодые дарования и партия «Демократический альянс», в которую оные намедни бурно вошли, стремясь вызвать тем самым некое подобие «медийного оргазма», вообще не особо «заморачивались» идеологической и программной частью своих «политических фрикций».

Да что там программа и идеология, если даже с названием партии еще не определились! Хотя уже громогласно заявили о, как нынче модно говорить, «переформатировании» партии. Вот только непонятно, на какой основе имело место сие «переформатирование», которое свелось пока только лишь к бурному введению в партию указанных выше персонажей под громкие и переходящие в овации аплодисменты присутствовавших в зале, где проводился съезд. Эта картина напомнила советский анекдот времен Брежнева: «Оргазм по-советски – это введение нового члена в состав Политбюро ЦК КПСС».

Если же посмотреть непредвзято, но со стороны все это выглядит примерно так.

> Жили-были на свете такие себе младореформаторы-европтимисты-журналисты ***Лещенко***, ***Найем***, ***Залищук*** и ***Пташник***. Наскучила им рутинная суета в разного рода редакциях, на сайтах и прочих СМИ. И подались они в большую политику на революционной волне 2014 года. А революционные волны, как известно, очень часто несут на себе уйм у разного рода пены и мусора. И это как раз тот случай…

Чтобы вскочить в большую политику, обретя депутатский мандат, указанные молодые дарования могли бы воспользоваться именно той партией «Демократический альянс», в которую они теперь с такой помпой вступили. Тем более что оный «альянс» во главе с известным Васей Гацько изначально заявлял о своей непримиримой борьбе за демократию, против коррупции… и так далее по тексту. Правда, сейчас выясняется, что эти непримиримые борцы за все хорошее и против всего плохого получали средства от персонажей, имеющих, мягко говоря, весьма сомнительную с точки зрения борьбы за демократию и против коррупции репутацию. Но об этом далее…

Но в 2014 году эти молодые дарования не использовали в своих политических целях «Демальянс» и лично Гацько, поскольку последние имели ничтожный рейтинг, не позволявший пройти в парламент. Поэтому младореформаторы-европтимисты Лещенко, Найем и прочие успешно баллотировались в парламент по спискам рейтинговых Блока Порошенко и «Самопомочі».

Теперь же, когда репутация этих политсил оказалась сильно подмоченной, европтимисты решили, аки известные крысы, сбежать с тонущего корабля, вписавшись в новую партию, особо не засвеченную в коррупционных скандалах. Правда, антикоррупционная чистота «Демальянса» оказалась мифом, о чем далее.

Говоря о целях новообразованной партии, молодая политическая поросль не предлагает ничего нового, повторяя заезженные фразы. Например, Лещенко о задачах политсилы высказался так: «Мы перезапустили партию «Демократический Альянс», которая должна стать базой для объединения новых политиков. Ключевым заданием партии должна стать наработка нулевой толерантности к коррупции в обществе.

И важно называть вещи своими именами.

> Если вокруг Петра ***Порошенко*** создается новый клан, то мы должны прямым текстом призвать мир применить санкции против окружения президента – ***Кононенко*** и ***Грановского***. И если Тимошенко снова льет крокодильи слезы по украинскому народу, то мы должны также объяснить обществу, что именно Тимошенко является крестной мамой украинской коррупции».

Показушная борьба с коррупцией вызывает одновременно истерический хохот и бешенство. Несомненно, бороться с тотальной коррупцией необходимо. Правда, когда все кругом только и делают, что борются с коррупцией, а она обретает все более масштабные формы, превращаясь в неотъемлемую и важнейшую часть социального бытия, то становится очевидным, что на самом деле борьба идет не с коррупцией, а за то, чтобы ее возглавить и поиметь от нее как можно больше выгоды. Но ведь очевидно, что повальная коррупция является следствием других, более глубоких социальных причин.

Поэтому борьба с коррупцией как партийная идеология вызывает еще более истеричный хохот, особенно в современной Украине. При этом абсолютно игнорируются социально-экономические и социально-психологические причины тотальной коррупции, ничего не говорится о системе общественных отношений, порождающих коррупцию, а конкретно об олигархическом социально-экономическом укладе, поставившем страну на край пропасти. И вообще, подобного рода «идеологии» таких «партий» демонстративно игнорируют нормальный классовый подход к социальным проблемам. Такая себе декоммунизация на всю голову…

Взять хотя бы такой вопрос: почему *Лещенко*

> 1) совершенно справедливо призывает бороться с олигархами Порошенко, Кононенко, Грановским, а за одно с «крестной мамой» Тимошенко,

но

> 2) ничего не говорит об Ахметове, Коломойском, Фирташе, Григоришине, Пинчуке и так далее.

Может, потому что

Лещенко, по данным СМИ, периодически встречается с Пинчуком и Григоришиным, в связи с чем возникают совершенно обоснованные подозрения в том, что

> указанные олигархи с прицелом на будущие очередные и/или внеочередные выборы вкладывают деньги в очередную «медиа-технологическую дурилку для лохтората»» под набившим оскомину названием «новые непримиримые антикоррупционные лица в политике», хотя таких «новых лиц» уже было немерено.

В подобные проекты эти и другие олигархи, сколотившие капиталы, в том числе, и на коррупции уже вкладывались, здраво рассудив, что любой уважающий себя коррупционер должен иметь свою карманную антикоррупционную партию.

По сути, налицо очередное «Озимое поколение», если кто-то еще такое помнит. Недаром Пинчук крутился вокруг съезда «Демальянса»…

В обнародованном так называемом проекте программы партии ничего толком не говорится ни о Донбассе с Крымом, ни о крымских татарах с донбасскими сепарами, ни о вопиющей социальной несправедливости и имущественном неравенстве в стране, ни о тарифах с ценами и инфляцией. Хотя все это угрожает самому существованию страны как таковой.

И с таким «мощным идеологическим багажом» младореформаторы намерены получить 20% на ближайших досрочных парламентских выборах, в неизбежность которых новообразованной партии свято веруют. Также молодые дарования веруют во всемогущую силу интернета и социальных сетей, с помощью которых, по их глубокому разумению, можно «впарить лохторату фуфло» в виде своей «партии». Прежде всего, имеется в виду разочаровавшийся в нынешней власти электорат и молодежь. Ну-ну…

Правда, еще один журдеп Мустафа ***Найем*** высказался в том смысле, что окончательный вариант программы партии и ее устав будут утверждены на следующем съезде после широкого обсуждения.

> Но тогда зачем было, пардон, верещать на весь мир, что вы создали новую партию?! Разработали ли бы детально программу и идеологию партии, а затем уже выходили с ними к общественности и проводили съезды. Или ***Григоришин*** с ***Пинчуком*** дали денег «на борьбу с

коррупцией», и эти средства надо было срочно «освоить», то бишь «распилить», сиречь распихать по карманам?

Недаром журналисты заинтересовались, во сколько обошлась аренда «Холла чемпионов» в НСК «Олимпийский» для проведения съезда партии. Того самого съезда, который, повторим, не явил миру ни программы, ни идеологии очередного сомнительного политического проекта.

Специалисты оценивают расходы на аренду в 75-100 тысяч гривен. Но младореформаторы заявили, что заплатили за аренду зала только 35 тысяч гривен, еще 20 тысяч ушло на организационные расходы, и все эти деньги являются пожертвованиями активистов и сторонников «Демократического Альянса».

Как говорил группенфюрер Мюллер, **маленькая ложь рождает огромное недоверие**. Вы поверите, что организационных расходов в размере 20 тысяч, то есть чуть более 800 долларов, достаточно для проведения столь помпезного мероприятия?

И все же, кто финансирует этот «разгул демократии и борьбы с коррупцией»? О возможной причастности к этому политтехнологическому проекту олигархов Пинчука и Григоришина сказано выше.

В пользу этой версии свидетельствуют факты: то Лещенко в перерыве съезда общается с «заехавшим на антикоррупционный огонек» зятем Кучмы олигархом Пинчуком, то того же Лещенко наблюдают в ресторане с не менее одиозным олигархом Григоришиным.

А то вдруг выясняется, что еще до появления в «Демократическом альянсе» Лещенко, Найема и прочих младореформаторов-еврооптимистов сия политическая сила, истерично вопящая о непримиримой борьбе с коррупцией, получала немалые средства от весьма неоднозначных персонажей.

В частности, интернет-издание «Страна.ua» опубликовала расследование источников финансирования «Демальянса» (http://strana.ua/articles/rassledovania/22333-kto-platit-demalyansu-osnovnye-sponsory-bogatye-ajtishniki-i-advokaty-mezhdunarodnyh-korporacij.html).

Оказывается, крупнейшим спонсором партии в 2016 году стал некто Александр Кардаков, являющийся владельцем крупных групп IT-фирм «Инком» и «Датагруп», а также инвестиционной компании «Октава капитал». В начале года он перечислил партии 532 тыс. гривен (260 тыс. в январе и 272 тыс. в феврале). В сумме это больше 20 тыс. долларов.

По версии журнала «Форбс», в 2014 году Александр Кардаков занял 69 место в списке самых богатых граждан Украины. А самое главное, фирма Кардакова «Инком» неоднократно становилась фигурантом скандалов вокруг тендеров по закупке IT-услуг. Например, недавно фирма была отстранена Всемирным

банком на 22 года от участия в проектах и тендерах, которые банк и его партнеры финансируют. По данным сайта «Лига», во Всемирном банке утверждают, что «Инком» давал взятки и принимал участие в коррупционных действиях с предварительным сговором в ходе тендера на три контракта стоимостью 43 млн долларов на модернизацию системы социальной поддержки населения для Министерства социальной политики на деньги ВБ. Правда сам Кардаков заявляет о своей невиновности, а на вопрос, почему он решил поддержать финансово «Демальянс», он ответил, что как гражданин Украины имеет право поддерживать ту политическую силу, принципы которой ему на сегодняшний день нравятся.

Словом, нельзя было найти лучшего спонсора для партии, громогласно заявляющей о непримиримой борьбе с коррупцией!

Финансирует партию еще один представитель IT-бизнеса – некто Александр Косован, который в 2016 году выделил на благое партийное дело в общей сложности 340 тысяч гривен. Очевидно, тоже для непримиримой борьбы с коррупцией…

Еще одним спонсором партии на сумму 250 тысяч гривен, по мнению интернет-издание «Страна.ua», является некое киевское ТОВ «М-ЛОГІСТІК» (код 37654885), единственным учредителем которого выступает тоже киевское ООО «Международная юридическая компания «Мониторинг Инвест Дивелопмент». Эта же фирма является учредителем ООО «Мобильный терминал», которая, по данным сайта «Наші гроші», в конце 2014 года была оштрафована на 20 млн гривен за тендерный сговор при закупке топлива отделом образования Кагарлицкий райгосадминистрации (Киевская обл.) в марте 2012 года.

Словом, еще один «достойный» спонсор для финансирования антикоррупционной истерии партии и еврооптимистов!

Еще одним крупным спонсором «Демальянса» на общую сумму 200 тысяч гривен, по данным интернет-издания «Страна.ua», стало Адвокатское объединение «Арцингер».

Недавно эта организация также засветилась в коррупционном скандале. Прокурор Константин Кулик, занимавшийся расследованием преступлений, к которым причастен Сергей Курченко, беглый младоолигарх времен Януковича, заявил в интервью интернет-изданию «Обозревателю», что компания «Арцингер» якобы занималась построением схем по выводу денег Курченко за границу. Правда, сейчас сам Кулик проходит в качестве подозреваемого в деле о незаконном обогащении и фактически отстранен от следствия, а представители «Арцингера» подобные обвинения называют грязной клеветой. Но согласитесь, что и этот спонсор как нельзя лучше подходит для партии, объявившей крестовый поход против коррупции!

В целом же, по подсчетам интернет-издания «Страна.ua», партия «Демократический альянс» с начала 2016 года получила таким образом более 1,7 млн гривен.

Комментируя факты получения средств от подобных спонсоров, видный младореформатор и борец с коррупцией Мустафа Найем ничтоже сумняшеся заявил: «Что тут такого? Мы не выбираем, кто имеет право финансировать «Демальянс», а кто не может. Очень много компаний перечисляли нам деньги. Кроме того, эти деньги могли поступать на счета еще для финансирования «Движения за очищение». Как говорится, no comments!..

И все же, быть в нашей стране младореформатором, еврооптимистом, демократом, борцом с коррупцией и вообще комсомольцем 2010-х – это не только почетно, но и весьма выгодно, причем выгодно в самом что ни есть шкурно-меркантильном смысле!

Кстати,

> **тема морально-психологических и деловых качеств этой публики в те далекие годы освещалась и в других текстах, но об этом в следующих публикациях.**

Читать в Интернет-издании "Фраза"

https://fraza.com/analytics/249077-ukrainskie-komsomoltsy-2010-h-

***

Цього тижня у ході аудиту американської допомоги у Києві перебували інспектори Міноборони, Державного департаменту США та USAID (Office of Inspector General)

2023-01-29

Кубраков

Під час зустрічі обговорили механізми та процедури прозорості та підзвітності використання коштів та допомоги, яку Україна отримує для відновлення та повоєнної відбудови.

Кілька тижнів тому Кабміном ухвалено рішення про створення Державного агентства відновлення та розвитку інфраструктури України. На порядку денному – опрацювання механізму координації та підзвітності донорської допомоги, зокрема і через імплементацію процедур закупівель міжнародних фінансових інституцій.

Ми запропонували створити відповідний механізм з аудиту допомоги Сполучених Штатів для проєктів відновлення спільно з U.S. Government Accountability Office (U.S. GAO).

Сподіваюся, це стане додатковим дієвим інструментом для забезпечення прозорості використання допомоги від партнерів.

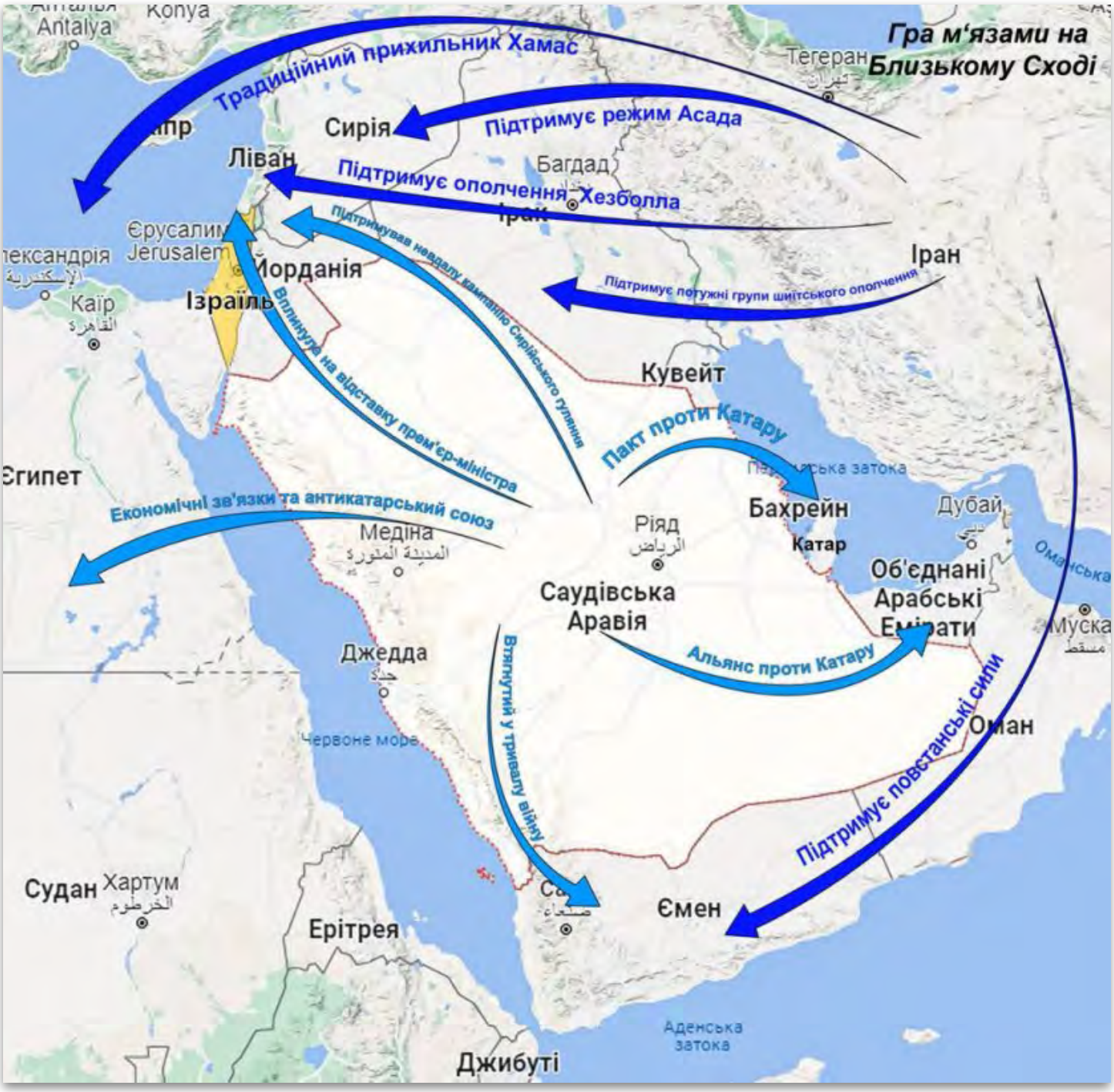
Також наразі є критично важливий доступ до механізмів прямих закупівель у виробників, адже це заощаджує державним підприємствам мільярди гривень. Наприклад, завдяки прямий контактам Укрзалізниці з американським Exxon Mobile чи польським Orlen за кілька місяців вдалося подолати дефіцит палива, що склався навесні. Разом з тим, за прямими договорами Укрзалізниця закупила електроенергію у НАЕК "Енергоатом" – і заощадила понад 4 мільярди гривень. На чверть зменшено витрати на закупівлю природного газу для потреб виробничих компаній.

Вдячний американським колегам за лідерську роль у підтримці нашої країни у боротьбі з російським агресором. Сьогодні Україна показує всьому світу, що є надійним і прогнозованим партнером, з працюючими антикорупційними інститутами, і ми продовжуємо рухатися у цьому напрямку.

***

№ 1.233

Нерозпізнаний Близький Схід

2023-01-29

БОГДАН АНДРІЙЦЕВ, ДЛЯ "ХВИЛІ"

Світ не зійшовся клином на Україні

Війна росії проти України повинна докорінно змінити сприйняття українським суспільством самого себе та навколишнього світу. Здавалося б, це необхідна передумова нашої перемоги, виживання, переродження та відновлення з попелу.

Хотілося б, щоб ілюзії, в полоні яких ми довго були бідними, слабкими та залежними, назавжди зайняли своє почесне місце на смітнику історії, і щоб наше суспільство раз і назавжди зрозуміло складність, багатовимірність, взаємозалежність та динамічність сучасного світу, навчившись повноцінно жити в ньому та зайнявши місце, яке відповідає нашому потенціалу.

Але, на жаль, ми досі існуємо у двовимірному світі «зрада – перемога». І прикро констатувати, що з перебігом війни ця проблема лише загострюється. Бо все, що не вкладається в нашу картину світу, безапеляційно перетворюється на «зраду».

За прикладами далеко ходити не треба:

— погляньмо на суспільне ставлення до допомоги інших країн Україні чи нашим ворогам. Коли допомагають нам – «перемога», коли ворогам – «зрада», коли не допомагають нам – «зрада», коли не допомагають ворогам – «перемога».

З одного боку, українське суспільство можна зрозуміти:

— для нього вчасне надходження необхідної допомоги – питання фізичного виживання, збереження та захисту життів наших громадян.

З іншого боку,

— чорно-білий погляд на світ в епоху кольорового телебачення не дозволяє адекватно сприймати реальність, зважено оцінювати наявні можливості, від чого в результаті страждає сама Україна.

Зрештою,

— світ не зійшовся клином на Україні,

тому

— якщо ми хочемо вичавити з нього максимально можливу кількість підтримки, то повинні тонко розуміти інтереси та червоні лінії всіх, до кого звертаємося по допомогу.

У цьому ракурсі Ізраїль – це, мабуть, найбільш показовий приклад.

— **Монополізований інформаційний простір** нав’язує українцям думку, що **«ця держава могла би нам допомогти, але не допомогла. А якщо й допомогла, то значно менше, ніж могла би».**

Чи так це насправді? Чи був Ізраїль зобов’язаний нам допомагати? Чи міг він це зробити, не створивши значних ризиків для власного суспільства?

Ці питання нечасто можна почути в етері, серед владних еліт та від Президента України особисто.

На жаль,

— відсутність відповіді на них робить нас слабшими.

Здавалося б, що

— «російсько-українське та арабо-ізраїльське протистояння неймовірно схожі».

Вони ґрунтуються на запереченні існування нації як такої, на неспіврозмірності територій та чисельностей населення воюючих сторін, а також на культурному та історичному зв'язку між сторонами.

На перший погляд,

— ці обставини мали визначити для Ізраїлю сторону конфлікту однозначно та беззастережно. Так здається українському суспільству.

Однак.

такий погляд – це погляд *егоцентричного інфанта*, що плекає ілюзії, нібито світ йому винен.

1) Поки він перебуває в полоні цих ілюзій, життя проходить повз нього, лише час від часу жорстко його приземляючи перевіркою реальності.

2) **Падіння закінчаться лише внаслідок дорослішання**.

А подорослішання можливе тоді й тільки тоді, коли інфант зрозуміє просту істину:

— йому ніхто нічого не винен.

У гіркий час лиха він повинен розраховувати передовсім на себе, дякувати тим, хто може допомогти й робить це, а також тим, хто щиро співчуває, але допомогти не може.

Ізраїль – це країна, де збройна боротьба за існування, що почалася ще до створення держави, продовжується понині.

Ця боротьба стала невід'ємною частиною історії та сьогодення держави, тлом, яке настільки сильно пронизує ізраїльське суспільство та буденне життя, що немає жодної сфери де його б не було видно.

Багато дослідників початком цього конфлікту вважають 1929 рік – заворушення в Хевроні та знищення тамтешньої єврейської громади. Відтоді вже минуло понад 90 років, а конфлікт ізраїльтян із палестинцями та більшою частиною арабського світу (до нього відносять 430 млн осіб, водночас населення Ізраїлю трохи перевищує 9,4 млн осіб) досі триває.

Через болючі втрати й постійні спалахи цього конфлікту в ізраїльтян сформувалася звичка до саморефлексії.

Вони постійно розмірковують про те,

1) як досягти рівноваги між потребою вести війну за виживання і 2) водночас, в рамках конфлікту бачити у ворогах людей.

Це потребує постійного аналізу та переосмислення моральних норм, без чого неможливо збудувати сучасне прогресивне суспільство.

Люди страждали по обидва боки фронту, однак

— ізраїльське суспільство вирізнялося (і вирізнятиметься в майбутньому) *схильністю до самокритики*.

Письменники й політики в один голос наполягали, що країна має відповідати цінностям, які супроводжували її на шляху до утворення й незалежності, інакше весь цей шлях втратить сенс.

Така самокритична позиція стала одним із найважливіших джерел внутрішньої сили Ізраїлю, яка велетенськими кроками рухала країну вперед у найважчі часи.

Такий світогляд формувався під впливом обставин.

Ізраїльтяни були наповнені відчуттям відчаю, страхом знаходитись один на один з озброєними, кількісно переважаючими та вмотивованими ворогами навколо, вони перебували під тиском обставин та в цивілізаційно програшній позиції. Відчуття протистояння формувало стан «один на один з усесвітом».

Суспільство прийняло, вкоренило та передавало у спадок аксіому, що передовсім слід покладатися на власний розум, сподіватися на вірних друзів, але розуміти, що їх допомога може бути обмежена тиском обставин.

Історія Ізраїлю, особливо новітня, описана зі стількох різних позицій, через призму як ізраїльського народу, так і арабського етносу, що знайти істину сторонньому спостерігачеві тут украй важко.

Водночас у сучасному світі Ізраїль займає надто важливе місце, щоб це було можливо проігнорувати. Його існування й доля навряд чи залишать когось байдужим. Хтось побачить у цьому вперту жагу до виживання та приклад відновлення народу та держави з попелу. Інші уздріють несправедливість щодо палестинського етносу, що століттями посідав цю землю.

Дехто подумає про героїчний приклад скаженого опору та боротьби за існування такої омріяної століттями єврейської держави в час, коли весь світ проти тебе, а друзі дають крихти того, що конче необхідно для виживання.

Хтось киватиме на цивілізаційне зіткнення між Заходом, що підступно, зухвало, колоніальною зверхньою примхою вкрав у слабкого на той час Сходу частину його культурного та цивілізаційного серця.

Що ж повинні побачити ми, українці, благаючи світ про допомогу проти скаженої, варварської агресії? Чого нам чекати від країни, що, на наш погляд, потерпає так само несправедливо, як і ми, й від якої ми чекаємо емпатії та відчутної підтримки?

Можливо, проблема в тому, що Ізраїль каже нам: Україно, ми з вами, ми допомагаємо тим, що можемо вам дати.

> Чи могли б ми дати вам більше? Напевно… І тоді для нас це означатиме війну, яку роздмухає ваш (росія) та наш (Іран) ворог. Ми маємо постійний конфлікт на півночі з Ліваном, що підтримується Іраном, та дуже крихке статус-кво з Сирією, де рф має значний вплив. Ми маємо постійний палестино-ізраїльський конфлікт, в який росіянам ніщо не заважає підкинути дровець.

Ми маємо невизначену позицію Йорданії, яка може змінитися в будь-який момент. Ми ж не розповідаємо вам, що ми вже попередили населення про можливу ескалацію та рекомендували зробити запаси їжі та води на кілька тижнів. Навіщо ви вимагаєте від нас того, що буде означати для нас загибель наших синів та доньок, якої можна уникнути? Як ви підтримаєте нас, коли нас почнуть розривати наші вороги? Чим допоможете нам ви? Це дуже прості слова, яких не чутно за обережним ізраїльським дипломатичним етикетом і які тонуть у вирі наших емоцій.

Що ми можемо на них відповісти? Чи справедливо з нашого боку чекати входу у відкриту війну від суспільства, яке майже сотню років постійно балансує на межі знищення, від народу, який балансує на межі зникнення кілька тисяч років, від країни, яка фізично протистоїть етносу, що в півсотні разів більший за неї? Для громади євреїв Держава Ізраїль – це досягнута давня мрія, яка може перетворитися на порох, якщо суспільство й уряд припустяться помилок, що зумовлять близькосхідне цунамі.

Тому,

> **— агресивно вимагати допомоги від Ізраїлю – звучить вкрай зухвало й навіть дико з нашого боку.**

На цьому тлі реальна допомога ізраїльтян, як, наприклад, крайні масові атаки на потужності з виробництва безпілотників в Ірані, - це приклад того, як велика держава попри все допомагає Україні лікувати нашу інфантильність.

Хочеться уникнути розмови про історичні унікальності суспільств, державних утворень і таке інше, образ за невтручання в нашу битву за наше існування. І

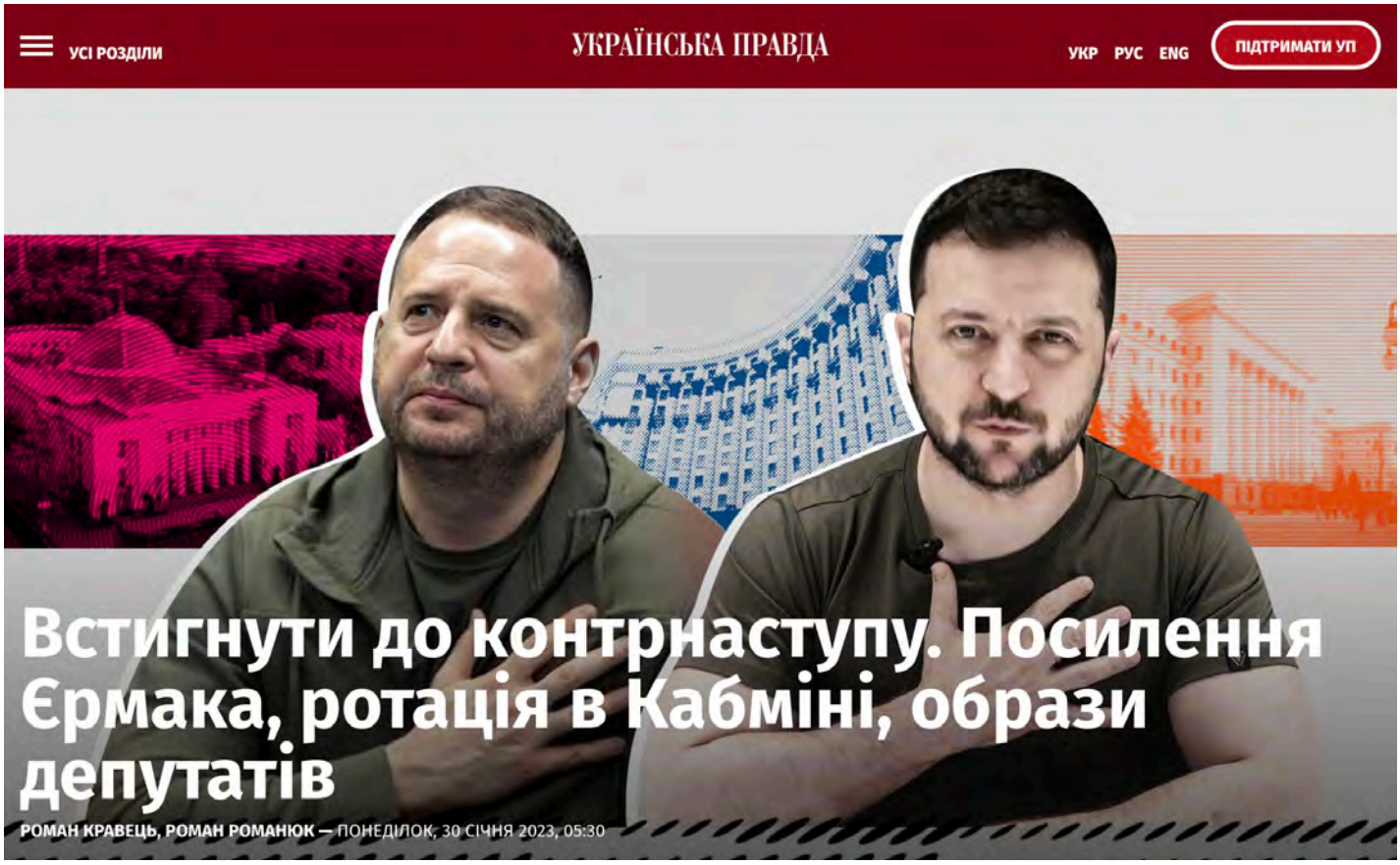
хотілося б, щоб Україна навчилася використовувати ті ресурси й цивілізаційні можливості, якими з нами готові поділитися, і дякувати за них і те, що нам дають критично важливі екзистенційні уроки, не йдучи на самознищення заради нас.

Це дуже цінний досвід. І тільки від нас залежить, чи засвоїмо ми його, ступивши крок у майбутнє, чи ні, залишившись у *полоні інфантильних ілюзій*.

***

№ 1.234

Встигнути до контрнаступу. Посилення Єрмака, ротація в Кабміні, образи депутатів

2023-01-30

РОМАН КРАВЕЦЬ, РОМАН РОМАНЮК

Світ очікує загострення ситуації по всій лінії фронту в Україні наприкінці лютого – на початку березня: західні медіа прямим текстом повідомляють, що Володимир Путін готується до нового наступу.

В самій Україні замість обговорення посиленої оборони суспільство сфокусоване на низці гучних скандалів:

> — обурливі закупівлі в Міноборони, багатотисячні хабарі на купівлі генераторів, подорожі чиновників на відпочинок під час війни, дорогі маєтки депутатів, мільярдні держзамовлення на близьких осіб…

Все це очікувано викликає лише одну емоцію – обурення. Його рівень настільки високий, що злість українців підштовхує владу в особі Володимира Зеленського до швидких та показових дій.

"Те, що стосується енергетики і закупівель. Те, що стосується відносин між центральною владою і регіонами. Те, що стосується закупівель для військових, тощо. Суспільство отримає повну інформацію, а держава зробить потужні необхідні кроки", – заявив президент під час одного зі своїх щоденних звернень минулого тижня.

І майже одразу у відставку відправили заступника міністра оборони, заступника міністра інфраструктури, кількох прокурорів, голів ВЦА та колись близького до президента заступника голови ОПУ Кирила Тимошенка.

І це ще не останні зміни в усіх гілках влади.

"Українська правда" вирішила розібратися, як насправді втратив посаду Тимошенко, що зараз відбувається в Офісі президента, кого з урядовців попросять на вихід уже на найближчих засіданнях Верховної Ради та через яке рішення Зеленського кілька депутатів готові скласти мандати.

1. Офіс без Тимошенка: Як Єрмак виживав свого заступника та що відбувається з регіональною політикою

23 січня Кирило Тимошенко, як зазвичай, працював на Банковій, проводив селектори. До вечора він навіть не підозрював, що того дня йому таки доведеться писати заяву про відставку.

За даними УП, ввечері 23 січня Тимошенко мав коротку розмову з президентом.

Володимир Олександрович без зайвого крику, спокійним тоном попросив його написати заяву на звільнення. **Після майже чотирьох років спільної роботи з часів передвиборчої кампанії** таке холодне прохання зачепило Тимошенка.

Заступнику голови ОПУ не запропонували жодної посади – мовляв, "поговоримо про це за місяць".

"Кирилу зараз треба зникнути з медіа. Нехай місяць-другий відпочине, переосмислить все", – пояснює УП впливовий співрозмовник на Банковій.

Звільненню Тимошенка передувала довга історія.

В 2020 році Андрій Єрмак став головою Офісу президента після того, як зумів викинути з команди свого попередника Андрія Богдана.

Тоді ж під загрозою звільнення опинився й ***Кирило Тимошенко***, який на той час відповідав за інформаційну політику ОПУ і якого в команду привів ***Богдан***.

Бажання голови Офісу позбутися такого заступника посилювалося двома важливими факторами, на які завжди звертає увагу ***Єрмак***.

Перше:

— Тимошенко напряму і достатньо по-дружньому спілкувався з президентом, що означає наявність альтернативного каналу комунікації. А голова ОПУ завжди прагнув бути тим єдиним, хто має право інформувати Зеленського напряму.

Друге:

— заступник Єрмака був надто амбіційним і за будь-якої нагоди із задоволенням посів би місце голови ОПУ.

Масла у вогонь додавало і те, що в перші місяці роботи ***Єрмака*** попередня команда насторожено ставилася до нового шефа та навіть намагалася "збити" його з посади.

— Одним із "заколотників" був ***Тимошенко***, який на початку 2020 року на нарадах із президентом акуратно критикував свого начальника. Щоправда, спроби похитнути голову ОПУ закінчилися нічим.

Тоді ***Єрмак*** вчинив хитро:

— щоб мінімізувати вплив ***Тимошенка***, він взяв собі позаштатним радником політтехнолога ***Михайла Подоляка***, якому поставив задачу перебрати на себе комунікації. Іншими словами, ***Подоляк*** дублював роботу заступника голови ОПУ.

Тоді ***Тимошенка*** від звільнення врятувала його спритність:

1) — коли тільки-но почалася коронакриза, він побачив можливість для себе і став **секретарем *координаційної ради з протидії поширенню Covid-19*** при Зеленському.

2) — Коли ***Подоляк*** посунув Тимошенка від медійки, заступник Єрмака зайнявся запуском "***Великого будівництва***".

Коронакриза та "Велике будівництво" дозволили заступнику глави ОПУ побудувати зв'язки з регіонами.

Спритність завжди допомагала Кирилу знаходити своє місце і бути задіяним в різних секторах

Коли перший заступник голови ОПУ ***Сергій Трофімов***, який координував голів ОДА, пішов у відкриту конфронтацію з Єрмаком, стало очевидно, що справа йде до звільнення Трофімова.

На той момент на Банковій не виникало сумнівів, що робота з регіонами найкраще підійде саме Тимошенку.

Таким чином Кирило Владленович став заступником голови ОПУ з питань регіональної політики.

Крім головної роботи на Банковій, Тимошенко також відповідав за перезапуск державного телеканалу "Рада", а з початком повномасштабної війни був задіяний до координації телемарафону.

Однак **після 24 лютого Тимошенко почав втрачати вплив**.

Займатися відбудовою довірили віцепрем'єру ***Олександру Кубракову***, який за останній рік максимально проявив свої менеджерські здібності.

Підвищенню ***Кубракова*** посприяв також прямий доступ до Зеленського:

> — впродовж березня-квітня міністр багато часу працював у бункері разом із президентом та керівництвом ОПУ.

Щоб залишитися в команді, Тимошенку не лишалося нічого іншого, як шукати своє нове місце та доводити Єрмаку й Зеленському, що він потрібен.

Паралельно заступник голови ОПУ зайнявся *системним піаром*.

— Завів акаунт Tik-Tok, куди постив відео, де на селекторах сварить голів ВЦА, розкручував свій Instagram за рахунок фотозвітів із поїздок по країні, намагався замкнути всю комунікацію регіонів про обстріли та відбудову на свій Telegram та ледь не щодня вмикався у телемарафон.

"Кирило розумів, що рано чи пізно Андрій Борисович його з'їсть. Він думав, що себе піарно розкачає, а потім виб'є якусь посаду, або забезпечить кар'єрний ріст. Але Єрмак відразу цю схему розгадав",

– розповідає УП впливовий член команди Зеленського.

"З літа Кирило почав вставляти своє прізвище у соцопитування, аби дізнатися, яка у нього впізнаваність. Ринок соціологічних груп дуже маленький, хтось комусь точно проговориться. Зранку ти робиш замовлення, ввечері Єрмак знає, хто що заміряє. А для Єрмака і Зеленського такі речі – як червона ганчірка",

– додає співрозмовник, наближений до президента.

Медійна активність Тимошенка зіграла з ним злий жарт. Він прикував до себе занадто багато уваги не тільки з боку політиків, але й ЗМІ.

З осені заступник голови ОПУ став регулярним фігурантом журналістських розслідувань.

1) Спершу "Бігус.інфо" розповіли, що для поїздок у регіони Тимошенко користується службовим автомобілем Chevrolet Tahoe, який компанія "General Motors" передала Україні для гуманітарних місій.

2) Згодом "Українська правда" дізналася, що Тимошенко переїхав у шикарний маєток на 1 200 квадратних метрів, який орендує у київського забудовника Ігоря ***Ніконова***.

3) Пізніше стало відомо, що впродовж літа Тимошенко катався на автомобілі Porsche Taycan вартістю 100 тисяч доларів, який належить компанії неформального куратора Запорізької області від влади Веміра ***Давітяна***.

Ці скандали добряче розхитали позиції Тимошенка, але він все одно залишався в ОПУ.

— Головна причина була в тому, що в команді президента схожий спосіб життя веде не один Тимошенко.

Зміна в його побуті та поповнення автопарку – це радше правило, а не виняток у новій владі.

Просто дані про статки більшості інших, "тихих" членів команди Зеленського закриті.

Всі раніше відкриті реєстри наразі є недоступними для звичайних користувачів через воєнний стан.

2. То чому саме зараз звільнили і чому саме Тимошенка?

Насправді в команді влади чутки про відставку заступника голови ОПУ ширилися останні два тижні.

Однак, як переконують співрозмовники УП на Банковій, у ВРУ та в Кабміні, остаточне рішення розпрощатися із замом голови ОПУ Зеленський ухвалив

після ***скандалів із закупівлями харчів*** для військовослужбовців за завищеними цінами.

2) А також після затримання заступника міністра розвитку громад, територій та інфраструктури Василя ***Лозинського***, який хотів заробити 400 тисяч доларів при закупівлі генераторів.

Хоча прямого стосунку до цих історій ***Тимошенко*** не має, величезне **обурення суспільства почало перекидатися на Банкову**.

Зеленському не залишалося нічого іншого, як перейняти ініціативу та самому стати "караючою десницею" для недобросовісних чиновників.

І Тимошенко потрапив під роздачу, як кажуть, за компанію: щоб згодом не виникало запитань, "чому одних звільняють, а інших покривають".

Заступник керівника ОПУ усвідомлював, що його звільнення стає все ближчим, але все одно не вірив, що воно таки відбудеться.

"Американські партнери натякали різним людям у владі, що варто зробити чистку кадрів від заплямованих людей, в тому числі і в Офісі. Більшість, звичайно ж, подумали про ***Татарова****. Але, схоже, Андрій Борисович зрозумів натяки по-своєму"*, – з легкою іронією розповідає УП один із членів команди президента.

Заступник Єрмака Олег ***Татаров*** за часів Януковича працював заступником начальника головного управління Міністерства внутрішніх справ. Під час Революції гідності він був одним із офіційних спікерів МВС та публічно критикував протестувальників. Згодом заступник Єрмака працював керівником юридичного департаменту в корпорації "Укрбуд".

В 2020 році детективи НАБУ підготували ***Татарову*** підозру щодо посередництва у дачі хабара. За версією слідства, у 2017 році він допоміг тодішньому президенту "Укрбуду" ***Максиму Микитасю*** організувати підкуп експерта МВС у справі щодо квартир для Нацгвардії. Згодом справу забрали в антикорупційних органів до СБУ, де її і ***"поховали"***.

Загалом громадські активісти вже майже три роки вимагають у Зеленського звільнити скандального заступника Єрмака.

Разом із Тимошенком посади втратили

голови ВЦА у ***Дніпропетровській***, ***Сумській***, ***Херсонській***, ***Запорізькій*** областях. Усіх їх пов'язують із вже колишнім заступником голови ОПУ. Кожен із них так само має свій скелет у шафі.

1) Колишній керівник ВЦА Дніпропетровської області Валентин ***Резніченко*** є фігурантом розслідування УП щодо виділення 1,5 мільярда гривень фірмі "Будінвест інжиніринг", співвласником якої була фітнес-тренерка і компаньйонка Резніченка у подорожах за кордон.

2) Колишній голова ВЦА Запорізької області Олександр ***Старух*** фігурує у скандалі щодо розкрадання гуманітарної допомоги в області.

3) Екскерівник ВЦА Сумської області Дмитро ***Живицький*** свого часу підписав розпорядження про виїзд із країни свого радника Олександра ***Безніса***, щодо якого поліція відкрила справу про змову на тендерах по ремонту доріг.

"Українська правда" намагалася з'ясувати в НАБУ, чи бюро розслідує провадження, де фігурують Тимошенко та колишні голови ВЦА. Однак у відомстві відмовилися відповідати на наші запитання, спираючись на тезу про таємницю слідства.

На посаді заступника голови ОПУ з питань регіональної політики Тимошенка замінив нехаризматичний колишній голова ВЦА Київської області ***Олексій Кулеба***.

Кулеба є креатурою Андрія Єрмака.

> Свого часу він працював першим заступником голови КМДА. В інтерв'ю УП Віталій Кличко по суті зізнався, що у київську владу Кулебу лобіював саме голова ОПУ.

"Щоб ви розуміли, Кулеба остаточно дізнався про своє призначення зі ЗМІ. Льошу ледь не перед фактом поставили, що він переходить в Офіс", – зізнається співрозмовник, близький до ОПУ.

Наразі Кулеба входить у курс справ та вже проводить селекторні наради з головами ВЦА.

"Олексій більш бюрократичний, ніж Кирило, але й значно обережніший. Ми вже побачили, що він не такий швидкий, як його попередник, але значно розважливіший", – пояснюють УП в команді Зеленського.

"На селекторах він говорить однією мовою з головами ОВА, бо ще сам буквально вчора був на їхньому місці. Ну і задачі ставить більш обережно, розуміючи юридичні моменти, щоб потім ДБР, НАБУ не мали претензій", – додають на Банковій.

Влітку 2022 року команда Зеленського почала готувати реформу Кабміну

Наразі Кулеба разом із Єрмаком займаються пошуком нових голів ВЦА в областях, де адміністрації залишилися без керівників.

Завдання доволі непросте, адже бажаючих очолити Херсонську, Запорізьку, Дніпропетровську й Сумську області зараз не так вже й багато.

Всі ці області лежать якраз на напрямках потенційного нового наступу російської армії.

Також найближчим часом посаду голови ВЦА може втратити Сергій Гайдай з Луганської області, якого хочуть відправити послом у Казахстан.

3. Сам собі Кабмін і Рада: що Зеленський робить з урядом і парламентом

Влітку 2022 року команда Зеленського почала готувати реформу Кабміну.

Суть її, як писала УП, зводилась до двох важливих речей:

1) об'єднання деяких міністерств та створення на базі їхніх бек-офісів

2) спільного великого урядового апарату.

Першою наочною спробою втілення цієї стратегічної реформи стало об'єднання Мінінфраструктури та Мінрегіону в грудні минулого року.

Як пояснювали тоді співрозмовники УП в команді Зеленського, подібні об'єднання продовжаться і в 2023 році, але будуть поступовими.

"Там ми не хочемо робити все махом, бо люди в міністерствах дуже бояться всяких різких рухів. Тому зараз обкатаємо схему на міністерстві Кубракова, всі побачать, що ніхто не вмер – і можна буде рухатись далі", – розповідав співрозмовник у найближчому оточенні Зеленського.

Грудневе укрупнення відомства ***Кубракова*** стало поштовхом для нової хвилі кулуарних розмов про можливу заміну прем'єра. Особливо після того, як Зеленський взяв віцепрем'єра з собою "на оглядини" у США під час свого першого закордонного візиту після початку повномасштабного вторгнення Росії.

Однак, за даними "Української правди", за час повномасштабної війни ***Денис Шмигаль*** навпаки зумів твердо закріпитися у своєму кріслі.

"Денис наловчився бюрократії, вміє "підвісити" питання, або навпаки моментально його вирішити. Зранку набираєш Дениса, що треба щось швидко провести через уряд – ввечері вже маєш рішення. Він чітко розуміє субординацію з ОП, ні в чому Офісу не відмовляє", – пояснює секрет успіху прем'єра джерело в команді президента.

Навіть якщо Кубраков захотів би позмагатись зі Шмигалем за місце очільника уряду, то заходити у відкритий конфлікт зараз, в розпал війни і напередодні весняного загострення на фронті, як мінімум нелогічно. Крім негативу такий час главі уряду навряд чи хоч щось принесе.

На початок лютого заплановано лише кілька чергових переформатувань у складі чинного уряду.

За даними УП, влада планує найближчим часом звільнити щонайменше двох міністрів:

1) главу Мінмолодьспорту Вадима ***Гутцайта***, який уже очолив Національний олімпійський комітет,

2) та міністра мертвонародженого Міністерства стратегічних галузей промисловості ***Павла Рябікіна***. Йому, до речі, співрозмовники УП у владі пророкують місце посла в Китаї.

Гутцайт хотів би зробити міністром свого заступника Матвія Бідного.

Правда, у Єрмака є своя кандидатура – призерка Сіднейської Олімпіади у потрійному стрибку, депутатка Київради й одночасно радниця глави ОП Олена Говорова.

Є, однак, ще висока ймовірність, що Мінспорту за логікою реформи уряду взагалі ліквідують і об'єднають з Міністерством культури та інформполітики.

Адже Мінстратпром після звільнення Рябікіна точно повернуть назад у Мінекономіки, звідки його колись за наполяганням усе того ж ***Єрмака*** виокремили в автономну структуру.

В ОП розглядають варіант, щоб вдруге влити МінАПК в Міністерство економіки. Чинному міністру Миколі Сольському пропонують в такому варіанті посаду профільного заступника міністерки економіки Юлії Свириденко. Але йому така ідея, м'яко кажучи, не до душі.

Під час корупційних і кадрових скандалів останніх днів багато разів обговорювалась можливість відставки міністра енергетики ***Германа Галущенка***.

Однак, за даними УП, в найближчій перспективі главу Міненерго чіпати не будуть.

> Не в останню чергу через сильну протекцію міністра з боку заступника Єрмака Ростислава ***Шурми***, ключової людини в Офісі в питаннях економіки.

Попри гучні скандали із ***закупівлями*** в Міноборони, за даними УП, самого міністра Олексія ***Резнікова*** звільняти наразі не збираються.

> В МОУ очікується "розбір польотів", але найбільш імовірно, що вище рівня заступників міністра він не сягне.

Не буде поки кадрових рішень і щодо глави МВС, яке залишилось без повноцінного очільника після трагічної загибелі Дениса Монастирського. На даний час вирішено, що керувати МВС буде чинний в. о. Ігор Клименко.

Частково кадрові рішення відкладають через неможливість швидко знайти людей, які б могли і, головне, хотіли потягнути такі відомства як МВС та інші критичні напрямки. Частково ж призначення та інші важливі рішення переносять через сильну розбалансованість Ради.

За останній рік парламент пройшов шлях від тотальної мобілізованості та згуртованості в кінці лютого 2022-го до ледь не повної деморалізації перед початком лютого 2023-го.

Повномасштабна війна різко змінила уклад життя в середовищі "слуг народу". Від колишнього принципу "конвертації" лояльності у непублічні бонуси не лишилося майже нічого.

Як і від суб'єктності парламенту загалом.

Депутати президентської фракції не розуміють своїх політичних перспектив.

— Решта фракцій і груп сфокусовані на пошуку хоч якихось варіантів самозбереження у політиці. Політичне життя атомізувалося, здрібніло до рівня залагодження базових особистих проблем.

"Грошей особливо тепер немає. Будь-який сюжет у ЗМІ може помножити твою кар'єру на нуль буквально за один день. Тому багато хто не розуміє, нащо йому це депутатство взагалі потрібне, адже навіть ніякої статусності у депутатів не лишилось: на будь-якому блокпосту тебе можуть спокійно посилати куди відомо", – розповідає співрозмовник УП у президентській фракції.

У такій ситуації неочікувано потужну хвилю внутрішнього обурення серед депутатів викликала заборона на виїзд за кордон без офіційного відрядження навіть для жінок.

1) По-перше, це удар по статусу депутатів як суб'єктів політичного життя.

2) По-друге, частина депутатів насправді живе за кордоном і часом приїжджає на засідання. Тепер цих людей поставили перед вибором: або приїхати і працювати в Україні, або жити за кордоном. І не факт, що більшість із них обере роботу.

Найгостріше на таку заборону відреагували депутатки, адже у багатьох із них сім'ї і діти перебувають за кордоном. Раніше матері могли до них їздити, а тепер заборона робить їхнє живе спілкування із дітьми неможливим. Це питання, як розповідають УП співрозмовники в парламенті, стало настільки гостро, що кілька депутаток різних фракцій заявили про готовність скласти мандат.

Однак у керівництва Ради дуже жорсткі й недвозначні вказівки з Банкової.

"Стефанчук жорсткий щодо відряджень. Він нікому просто так нічого не підпише. Треба буде доводити, що ти їдеш по запрошенню, і пояснювати, який результат привезеш. Відпускати лише на топовий рівень – типу запрошення від ООН, офіційні візити міжпарламентських асамблей, ПАРЄ", – розповідає впливовий співрозмовник на Банковій.

Щоб якось згладити ситуацію, Кабмін мусив ухвалити окрему постанову, якою дозволив чиновникам виїжджати до дітей.

У новий політичний рік Рада входить як об'єкт постійного публічного бичування, при тому навіть з боку Банкової.

Цілком прогнозовано, що уже зараз забезпечувати 226 голосів на потрібні, в тому числі важливі, кадрові питання, складно.

А буде ще важче.

"Ми відчуваємо величезний негатив від президента і Єрмака. І це не зовсім о'кей, тому що у Раді є різні люди: на одного покидька десять адекватних людей. Якщо ставлення до всіх однакове – тоді хто голосувати буде?" – щиро обурюється в розмові з УП один із впливових депутатів "монобільшості".

"Виборів зараз же не організуєш ніяк. Без парламенту ніяких реформ не проведеш, і західні партнери допомагати не будуть. Але нас не чують. Все вирішують двоє людей на Банковій, а решта просто чекають", – додає співрозмовник.

1) Його обурення можна було б навіть зрозуміти.

2) Якби не **він із колегами по президентській фракції разом із таким же ручним урядом самі не створили ту ледь не "дуалістичну монархію", на яку усе більше скидається Україна**.

В умовах війни це дає часом певні плюси для країни в плані можливості влади гарантувати втілення обіцянок і домовленостей з партнерами.

Але у внутрішній політиці це веде до поступової повної монополії на Владу, від якої в майбутньому може бути дуже важке "похмілля".

І в її творців, і в держави загалом.

***

№ 1.225

Мобіки йдуть в лобові – ЗСУ їх убивають і це дуже виснажує. Так, якщо коротко, можна переказати новий огляд Купера. Сарказму на адресу ВСрф багато.

Оригінал тут: https://medium.com/@x_TomCooper_x/ukraine-war-31-january-2022-tactical-level-1d78150d44cf

За переклад дякую Микола Ковальчук, Anton Shygimaga та Antonina Yashchuk

ТОМ КУПЕР

ВІЙНА В УКРАЇНІ, 31 СІЧНЯ 2023. ТАКТИЧНИЙ РІВЕНЬ

Два минулі тижні були шалені: купа роботи — не вистачало часу на звіти. Принаймні не було як публікувати: я написав кілька текстів, у яких розглядав зміни на фронті. Але жоден мене не задовольнив. Такі речі потребують глибших роздумів.

А тим часом на стратегічному рівні відбулося чимало важливого, хоча на операційному — майже нічого не змінилося; та й на тактичному теж небагато. Тому почну розглядати зміни минулих двох тижнів саме з тактики.

БИТВА ЗА ДОНБАС

Загалом, фронт переважно проходить там само, де й проходив у середині січня. А проте росармія здійснила дві серйозні контратаки, а залишки «ваґнера» і далі намагаються атакувати Бахмут. Втім, українці змушують росіян платити скажено високу ціну, тому переважно в атаки кидають «мобіків» ВСрф і ВДВ.

Надзвичайно захопливо спостерігати, як путін та його генерали наполегливо демонструють відсутність інших ідей, крім як «лобові атаки піхоти за куцої механізованої та масивної артилерійської підтримки» - і жодного рішення, як вибратися з тієї халепи, в яку вони самі себе загнали.

Куп'янськ... схоже, «новин ніяких», хіба трапляються спорадичні перестрілки.

Слов'янськ... після провалу російських контратак на Новоселівське — новин жодних. В інтернеті з'явилося кілька відео з танками ВСрф, які об'їжджали село, але відновити контроль над ним не вдалося. Своєю чергою українці більше не атакували Сватове. Здається, обидві сторони підтягують підкріплення і намагаються покращувати свої поточні позиції.

Кремінна... Днів 4-5 тому ВСрф здійснили серйозні контратаки в цьому районі силами 237-го бронетанкового полку, «барсу», двох менших стрілецьких полків — і за значної підтримки артилерії. Українців витіснили з північних і південних околиць міста, але в західному напрямку просунутися не змогли, наприклад, на Зарічне і Торське. Насправді центральний виступ цієї контратаки було зупинено на схід від Діброви. Це була надто «дорога» операція з залученням надто нечисленних сил, щоби досягти чогось справді вартісного, та ще й невдало проведена: в лоб. Вона виявилася настільки недолугою, що я не можу не запитувати себе, для чого насправді її було здійснено. Може, це було «успішне випробування чотирьох бригад ЗСУ» в цьому районі? Або вигравання часу для побудови російської «глибинної оборони» вздовж траси Р66, що пролягає далі на схід? (Як уже було згадано, ВСрф гарячково будують потужну лінію укріплень із мінними полями уздовж усієї лінії фронту від кордону на північно-східній Луганщині униз аж до Дніпра).

Бахмут… Чи не єдина ділянка фронту, де за минулі два тижні росіяни спромоглися трохи просунутися вперед. Та все одно: задіяні там підрозділи ЗСУ браво повідомляють, що «все добре, жодних проблем» — попри те, що там відбувається. А саме:

— 25 січня на північ від Бахмута «вагнерівці» та «дєсантніки» перебралися через річку Бахмутовка і просунулися до Благодатного, щоб напасти з півночі на Парасковіївку і Красну Гору, що південніше, а також від Благодатного просунутися до траси М03, що на заході. Проте виявилося, що в Благодатному практично не було українських військ: натомість вони окопалися на західних схилах понад цим селом, тож мають чудові можливості для обстрілу будь-чого, що рухається під схилами. До того ж, ЗСУ тим часом задіяли в районі Бахмута ще одну артилерійську бригаду (це вже третя, якщо не четверта… я знаю, що тут працюють 40-ва, 43-тя та 45-та бригади; тепер їх посилили новою), і піддали росіян таким обстрілам, що 29 січня в селі зостався тільки самотній оператор WarGonzo [посилання можна подивитися в оригіналі - фб блокує посилання на рос.канали - ред.].

Разом з тим, навіть учора надвечір «вагнерівці» не мали повного контролю над селом: намагаючись облаштувати там хоч якісь позиції, вони постійно втрачали своїх вояків.

— У східній частині Бахмута: росіяни вихваляються, що захопили той чи інший будинок у тому чи іншому кварталі тієї чи іншої вулиці… але насправді вони стоять на місці.

— Кліщіївка… ЗСУ таки відступили з цього села, проте впевнено контролюють пагорб на захід від нього, тому легко шматують усе, що намагається наблизитися до них — чи обійти південніше від Кліщіївки в напрямку Ступочків.

[ФОТО 1]

Отже: Бахмут зостається під контролем українців, трасою М03 і дорогою до Костянтинівки вільно пересуваються підкріплення і постачання (а також евакуація поранених). Здається, реорганізацію гарнізону ЗСУ нарешті завершено. 61-ша і 63-тя механізовані бригади за підтримки 4-тої танкової бригади тепер утримують лінію фронту на північ від міста; 1-ша бригада спецпризначення, 3-тя штурмова, 24-та механізована та 57-ма мотопіхотна бригади утримують Бахмут; 28-ма і 60-та механізовані бригади захищають місто з півдня. А головне: замість «безлічі підрозділів із низки формувань» більшість задіяних бригад представлені в повну силу — зазвичай це означає, що в цьому районі перебувають усі 4–5 батальйонів кожної бригади (саме так: більшість бригад ЗСУ тепер включають 4–5 батальйонів, деякі мають 6). Ще кілька бригад тримають «у резерві» на захід від міста.

Авдіївка… Гадки не маю, хто командує донецьким сектором із російського боку. Можу лише дати йому мою оцінку: той персонаж просто не знає, як вирішити бо-дай якість із поставлених задач. І війська його штурмують чи не найкращі українські фортифікаційні споруди. Тож не дивно, що 28 січня чергову атаку на Водяне було без проблем відбито.

Мар’їнка.. тутешньому командиру принаймні спала на думку нова ідея – тут росіяни в останні кілька днів намагалися обійти південні околиці цього повністю зруйнованого містечка. Успіху не мали: підрозділи “днр” (які, до слова, тепер офіційно інтегрували з ВСрф) лише зазнали тут додаткових втрат – перш за все від артилерії ЗСУ.

https://miro.medium.com/max/720/1*R9jYFfWwqOK_YsxPP8-Mbw.webp

[На фото: Пошкоджена БМП М113 українців (розроблена у США), яку виявили російські війська на околицях Мар’їнки. Її наявність може вказувати, що українці, ймовірно, нещодавно у цьому місяці проводили тут контратаку].

Вугледар… Ця ділянка в останні кілька днів стала сценою розгортання чергової безглуздої контратаки ЗСрф. 25 січня росіяни задіяли відновлену 40-ву та 155-ту бригади морської піхоти, батальйон “восток”, батальйон “каскад”, кілька дрібних підрозділів ГРУ, та принаймні один полк спєцназу для штурму Микільського по рівній ділянці відкритого ландшафту в напрямку на північ. Попри велику кількість спроб, і те що істоти на кшталт рибаря [рос. пропагандист – перекл.] охрестили це “великим наступом”, усі атаки українська артилерія рознесла на друзки, а росіяни зазнали тяжких втрат у ОБТ, БМП (тут у нас, схоже, новий рекорд у дисципліні “метання башти”) та піхоті: основній частині залучених підрозділів навіть не вдалося зайти в радіус дії українських кулеметів. Після цього 27 січня ЗСУ контратакували найближче російське з’єднання південніше Вугледара і проїхалися по них катком. Станом на вчорашній вечір, відповідно, росіяни повернулися на початкові позиції східніше Павлівки. Мушу визнати, я трохи плутаюся з підрозділами ЗСУ, що там залучені: хтось каже про 72-гу механізовану, інші – про 79-ту десантно-штурмову. Зрештою, може бути, що вони там є обидві.

https://miro.medium.com/max/720/1*ObxCN38Bt9EoSBCR-SVLmg.webp

[На фото: Тепер, коли фабрики з виробництва боєприпасів у Болгарії та Румунії “працюють у три зміни”, а всі 122-мм та 152-мм снаряди, які вони виробляють, зразу спрямовують в Україну, ми можемо спостерігати, що ЗСУ знову стали частіше застосовувати гаубиці Д-30 на лінії фронту].

Фронт на півдні Запорізької області та на сході Херсонщини в останні два тижні був “тихим” – звичні бої невеликих підрозділів (а саме: патрулі, розвідка, артобстріли тощо).

Насамкінець: зауважте, наскільки російській артилерії бракує ефективності. Вона досі перевищує артилерію ЗСУ за чисельністю (щонайменше у 5–6 разів), однак – як про це вже “оголошували” ще в червні–липні 2022 р. – через холодну погоду російські БПЛА “Орлан” не використовують (або, коли використовують, то вони падають, мають замерзлу оптику тощо). ВСрф досі

бракує спостерігачів на пере-довій, також вони мають проблеми зі зв'язком. Відповідно, більшу частину часу артилерія ВСрф діє "наосліп". Звісно, слід очікувати, що скоро ситуація зміниться, адже і погода ставатиме кращою. Своєю чергою, ПКС нині часто змушені втручатися у бої і застосовувати свої Мі-24 та Ка-52 (хоча не певен, чи всі кадри з другого відео є "свіжими").

ЗАКЛИК ДО ЗБОРУ КОШТІВ

Людей знаємо особисто і ручаємося за них. Деталі збору тут: (16) Facebook

ХТО МАЄ МОЖЛИВІСТЬ – ДОЛУЧІТЬСЯ ПРОСТО ЗАРАЗ!

***

№ 1.226

«У МАТУШКИ - РОССИИ БЕСКОНЦА РЕСУРСОВ» - про найстарішу російську ІПСО

https://t.me/yb_ua/2889

2023-02-02

Богданов Юрий

Я бачу, що російські інформаційні закиди все ж працюють і місцями працюють непогано. На фоні тяганини на фронті і переважно оборонних зусиль України, за відсутності великих наступальних операцій (потрібні час і нормальні умови) після звільнення Херсону і на фоні зимової хандри **багатьом добре заходить російська байка про «невичерпність і безмежність потенціалу Росії» в порівнянні з Україною.** Треба розібрати цю історію.

1. Давайте спочатку про війни, в яких Росія "завжди перемагає"

Потім про сам психологічний феномен. А потім про кожну складову «невичерпаності» ресурсів.

Я люблю цей перелік. Бо він моє задоволення. Великі російські війни Індустріальної епохи

1. Кримська 1853-1856 ПОРАЗКА

2. Російсько - турецька 1877 - 1878 Теоретично - перемога, але де-факто ніяких значущих результатів.

3. Російсько - японська 1904 - 1905 ПОРАЗКА

4. Перша Світова. ПОРАЗКА, РЕВОЛЮЦІЯ, КРАХ.

5. Радянсько - польська 1920 ПОРАЗКА.

6. Радянсько - фінська 1939 - 1940 Піррова перемога.

7. Друга Світова (активна участь СРСР). Перемога (але у великій коаліції)

8. Афганська війна 1979 - 1989 ПОРАЗКА.

9. Перша Чеченська війна 1994 - 1996 ПОРАЗКА (за співвідношення сил 20 до 1, у супротивника відсутня складна техніка)

10. Друга Чеченська війна 1999 - 2001 Технічно перемога, але в Чечні де-факто автономний султанат.

Всі ці війни тривали від 1 до 4 років (виключення - Афганська війна, яка була війною меншої інтенсивності). Війну в Грузії та інші незначні конфлікти я не бачу сенсу розглядати. Перший етап війни в Україні зараз оцінювати не буду, бо ми в середині процесу.

Таким чином, з 10 великих збройних конфліктів Росія програла шість. Безперечний успіх мала лише у Другій Світовій. Коли її підтримували всі нинішні союзники України. А переживаючу кризу Османську імперію, маленьку Фінляндію і Чечню, чиє населення менше населення Чернігівської області перемогла лише умовно.

Загалом, це вже демонструє що російський міф про непереможність та невичерпність не працює. Кожну свою війну з великими чи хоча б з помітними країнами, якщо не мала значних європейських союзників, Росія програла. Часто - маючи значну чисельну перевагу, той саме «невичерпний мобілізаційний потенціал» та «величезні тили». Перша світова війна та Кримська війна не дадуть збрехати.

Що ж. Історичний екскурс пройдено.

Тепер про те, чому це феномен взагалі вмикається і працює.

В чому сенс усіх цих міфів, джерелом яких є Росія і які вони сіють на заході, сході і в Україні? Довести, що чинити Росії опір немає сенсу і що вона все одно переможе, бо згідно російському міфу пропаганди і історичним вигадками, «Росія завжди вигравала війни». Ну окей, не завжди, але ось «війни на витривалість точно завжди».

Історично Росія не дуже вміє перемагати якістю, виключення складають хіба що війни з Туреччиною у 18 столітті, і тому доводиться спиратися на людський і ресурсний вал. Саме тому Росія переважно колонізувала і засвоїла слабо заселені або очевидно відсталі території за рідким виключенням у вигляді України та (тимчасово) Польщі.

Тому якщо в тебе є слабкість - загальна відсталість та ставка на кількість - перетвори її у суперсилу. Через те, що найбільші перемоги в російській історії - над Наполеоном (в коаліції) та над Гітлером (в коаліції) були одержані або за рахунок просторового маневру (Наполеон), або за рахунок банальної переваги людського та ресурсного потенціалу (Гітлер), саме це і сформувало цей міф. Абсолютизований. Те, що Росія програла купу війн, коли цей принцип не спрацював - то вже можна і не згадувати.

Власне, так воно і прижилося. І в самій Росії, і в Україні (на жаль), і в Європі з Америкою. Особливо в Європі, бо Друга Світова війна та післявоєнна окупація Центральної Європи більшовиками була останньою зустріччю європейських народів з російською воєнною машиною. А віра росіян - опозиційних “від страх” і лояльних “від гордості” - в цей міф цілком природня: вони на ньому виросли.

2. Тепер давайте по складовим «невичерпаності»

1) «В них невичерпний мобілізаційний потенціал! Вони нам масою задавлять!».

2) «В них ще десятки тисяч танків і сотні тисяч гармат, начхати що поганої якості, все одно задавлять».

3) «В них грошей ще багато, вони кілька років ще не матимуть проблем, а ми вже банкрути». (Ми - так, банкрути, але по ним знову - Ні).

4) «Вони зараз як стануть на військові рейки, да як покажуть».

5) «Вони можуть без кінця продавати ресурси і десятиліттями закидати нас ракетами» (Боже мій, яка ж маячня. І все ще Ні).

Про гроші я вже багато разів писав, але можу коротко повторити.

Російська влада дуже довго підтримувала “рівний вираз обличчя”, але в кінці 2022 року мала визнати очевидне - не заважаючи на величезні доходи першого півріччя, російський бюджет вже тріщить. В грудні вони визнали 4 трильйони рублів дефіциту (і це зїло відразу третину ліквідної частини їх Фонду національного добробуту). 2023 і особливо 2024 (якщо Росія стільки протримається) для них буде ще гіршим. Нафтове ембарго, зниження маржі від енергоресурсів (бо логістика стає складнішою), зростання витрат на внутрішню безпеку (так, Путін боїться свого здичавілого народу і правильно робить), витрати на війну, корупційна маржа тощо.

Коротше, все ДУЖЕ ПОГАНО.

Так, в нас з економікою все гірше.

Але, як вже казав, в нас економіка - в комі, на штучному живленні, але воно а) стабільне; б) достатнє; в) ще й супроводжується вимогами і реалізацією необхідних країні реформ.

> Тому в них гроші і залишки “стабільності” закінчаться набагато раніше, ніж навіть прогнозувалося восени. А ми будемо бідніші ніж були, але і здоровіші.

Люди і мобілізаційний потенціал.

Перше - ні, не треба недооцінювати росіян і їх кількість. Це реально фактор небезпечний. В тому числі і те, що вони безжальні до своїх. Однак.

І британці писали, та й самі росіяни вказували, що навіть перша хвиля мобілізації закінчилася для росіян доволі специфічно. А саме - тим що вони не змогли назбирати навіть обіцяних 300 тисяч. Тому багато причин. І розвалена система підготовки і тренування (у нас - не настільки), і низька мотивація брати участь у війні (ні, вражаюча більшість росіян не готова нікуди йти воювати, навіть якщо підтримують війну), і набагато більший відсоток тих, хто СВІДОМО переховується від мобілізації або взагалі тікає з країни, ніж у нас. Тобто навіть гіпотетичний план мобілізувати ще 500 000 може бути просто не реалізований фізично. Не зважаючи на те, що в Росії людей реально більше.

Тепер щодо конверсії кількості в якість.

Її не буде.

Використати умовно більшу кількість людей при зменшенні забезпеченості технікою (про що нижче) в наступі можна - з ще більшими проблемами з логістикою, гіршим співвідношенням втрат, масовими втечами та дезертирством. Так, це може бути ефективним певний час, але росіяни тільки втратять в спробах наступати мясом ще техніку, підірвуть мотивацію і бойовий дух власних частин. Що стосується використання в обороні, то “захист” виключно за рахунок живої сили дуже зручно збільшує її щільність для роботи нашої артилерії - звичайної та РСЗВ, а також авіації (не дарма в одному з останніх пакетів ми отримали купу дешевих ракет “повітря - земля”). Теж не дуже скористаєшся.

Так,

> **— фактор більшого людського потенціалу не можна нехтувати**.

Але,

> **— я вище писав про війни, які Росія програла.**

В більшості з них це сталося саме тому, що вона не змогла конвертувати перевагу чисельну в перемогу через технічну відсталість (вже формується активно) і гірше управління. А те що нам треба домобілізовувати людей під нову техніку і можливість відпочинку (тимчасового) тих, хто вже рік воює - це нормально.

3. Зброя

Я думав довго як правильно рахувати, але сьогодні дуже зручно для мене вийшла ***шикарна стаття на Ліга.Нет***. З їх матеріалом поясню цей міф на прикладі танків. Багато цитат.

За легендами - у Росії “безкраї поля” танків. На балансі Міноборони РФ перебуває від 10 000 танків (це усіх, вкючно мотлох). Переважна кількість російської техніки стоїть просто неба і НЕ ДУЖЕ. Ось орієнтовний підрахунок що там як:

Було танків на початок війни - 3 300

Втрачено з початку війни - 3 200 (за даними Oryx - візуально задокументовані - 1 600+, з них мінімум 500 - наші трофеї)

Техніка, яка не підлягає відновленню та підлягає утилізації - 2 299

Зберігаються просто неба:

1) 1 304 в поганому стані і потребують глибокого відновлення;

2) 2 075 потребують відновлення (з них 886 - законсервовані, можуть доволі швидко стати до бою). Це переважно Т-62.

Потенційні танки в ангарах - 1 300 (за кількістю танкомісць, їх може бути менше). Ми не можемо оцінити їх боєздатність.

Річне виробництво - 220 танків (максимальне завантаження).

Таким чином,

> **— загальна максимальна кількість танків, яку Росія може мати в розпорядженні в найближчі 3-6 місяців - менше 2 000 одиниць** (це з 886 зі списку вище).

Щоб вони їздили та стріляли, потрібно підтримувати цілу галузь промисловості. Все це морально застаріла техніка.

Отже,

> **— ніяких міфічних 10-15-17 000 танків у російських резервах немає.**

Немає сумнівів у тому, що агресор намагатиметься поповнити свій танковий парк завдяки країнам-ізгоям. Але там все дуже скромно, в тому числі завдяки дипломатичній роботі США, союзників і нашого МЗС.

А що в нас?

На початку війни

> - 850 танків (це орієнтовна цифра). 449 втрачено під час бойових дій (теж орієнтовно). Понад 500 – затрофеєно.

Загальний баланс

> **- понад 900 танків після всіх битв. Враховуючи Т-72 та західні танки, вже в найближчі місяці на озброєнні України буде 1 440 танків.**

Тобто ми починали війну зі співвідношення 1 до 4 на користь Росії. Скоро буде 1 до 1,4 на користь Росії. Це при тому, що ми можемо всі танки використовувати у цій війні. А Росія має лишати якісь резерви на Сході та в інших регіонах. Після досягнення паритету наш потенціал буде зростати і далі.

Все те саме, що написано про танки можна сказати і про бронетехніку, і про артилерію.

> А дев’ятий Рамштайн обіцяє бути "авіаційним". Україна вже має позитивні сигнали.

Головний висновок по техніці:

— Україна протягом найближчого кварталу досягне паритету з ворогом навіть щодо тих типів озброєння, яких у неї поки що немає.

По іншим факторам “невичерпності” - міфічній “воєнній економіці” та “вічній торгівлі ресурсами” вже частково відповів у розділі про зброю та економіку.

У підсумку:

1) ні, немає у Росії змоги економічної та технічною воювати “багато років”, якщо війна залишатиметься хоч більш-менш інтенсивно.

2) Немає в неї і потенціалу зараз радикально збільшити інтенсивність війни або хоча б досягти рівня літа 2022.

3) Не існує ніякої “невичерпності російських ресурсів”

В нас більший потенціал для довгої війни через західне плече підтримки. Фінансовий та економічний загалом. Технологічний.

Та й ***психологічний*** (так-так, багато хто зараз на емоційному “дні”, але то тимчасове). Адже очевидна мотивація продовжувати. А **виснаження Росії буде посилюватися при подальшій демотивації живої сили**.

Міф про “невичерпність Росії” поступово руйнується на Заході і в Україні. Бо якщо б ми дійсно масово вірили в невичерпність Росії, мали скласти лапки ще в лютому. Так, є зрадофіли, є ті, хто на емоційному дні, і тому знову це згадав. Але в цілому ця війна той міф руйнує.

Тільки росіяни - прихильники війни до останнього будуть думати, що ось десь візьмуться ще 1 000 танків і мільярд доларів. А коли вони не візьмуться - як це було 1856, 1905, 1917 чи 1991 - будуть дуже “розстроюватись”. Але буде запізно.

Тому давайте вже потроху долати наше “емоційне дно” і не вірити в російські міфи. Ще дофіга роботи треба зробити.

***

№ 1.227

Сьогодні - саркастичний погляд Тома Купера на потуги росіян виглядати "боєздатними" та їхнє (не)вміння вдавати, що все йде за планом. А також цього разу трохи критики офіцерів нижчої ланки ЗСУ та високої оцінки вміння нашої артилерії протистояти російським атакам.

ТОМ КУПЕР

ВІЙНА В УКРАЇНІ, 1 ЛЮТОГО 2023

Всім привіт! [оригінальний допис опубліковано автором 1 лютого близько 14:00]

Сьогодні спробую трохи побелькотати про останні події на оперативному рівні.

Щоб ви могли зорієнтуватися:

> **— у військовій науці “оперативний рівень” вмостився “між” тактичним та стратегічним. По суті, це – рівень, на якому ми не говоримо про конкретні системи озброєння, та які вони на вигляд, наприклад, чи про підрозділи рівнем нижче бригади, – говоримо про важливі тенденції ведення бойових операцій чи обговорюємо масштабні бойові операції.**

Можете зі мною сперечатися, але я схильний обговорювати оперативний рівень у більшості моїх звітів:

> — проте, принаймні так само часто я вникаю і в тактичний рівень, адже “точність” збору даних завжди є критичною для важливих подій на фронті, що вже казати про виявлення певних патернів – і разом з тим усвідомлення того, яким є загальний перебіг війни.

ВДВ та ЗСрф

Почнімо з цікавої “примітки на полях” щодо останніх подій у повітряно-десантних військах російської федерації (ВДВ) та збройних сил російської федерації (ЗСрф). Десь тиждень тому військові експерти з російської газєти https://bmpd.livejournal.com/4646203.html говорили про важливість захоплення Соледара.

Вони дійшли висновку, що, типу, “це – важливо”, бо це – перший “значний” російський успіх з липня; бо ця операція сковує значні сили стратегічного резерву Збройних сил України (ЗСУ); вона (цитую) “зменшує (українську) впевненість у своїх силах”, а також “продемонструвала наявні якісні зміни” у ЗСрф…

ОК, припустимо. Я гадки не маю, наскільки впливовим є цей журнал, чи хто конкретно є автором статті та які його зв’язки. Однак, будьмо відверті: це не має жодного значення. Ця стаття є цікавою, бо вона дає нам трохи залізти в голови бодай частини ВДВ та ЗСрф – і зрозуміти, як саме вони самі бачать своє становище і які мають наміри. Якщо вірити автору цього сюжету, то наступаючи на Бахмут, і в районі Кремінної, Вугледара вони насправді мали на меті скувати та знесилити українські сили, а також посилити бойовий дух власних військ, продемонструвати, що вони “на щось ще здатні”.

Насправді, мою увагу привернуло те, що цей експерт наголошує ніби російські війська наразі ведуть здебільшого “суто піхотні” бої (навіть “схвалює” це), і що це є “великою новиною”.

Ну ОК. Припустимо, що так воно і є. Після всіх втрат у техніці за останні 11 місяців – не дивно. Радше це є логічним. Але ж 15 січня, в одному з останніх звернень на військову тематику, путін зазначив [і тут автор наводить посилання на інтерв’ю з пітуном, але ми побережемо ваші нерви – перекл.], серед іншого, що “все йде за планом міністерства оборони та генерального штабу”.

А тепер поєднайте ці два твердження і пометикуйте: чи вказують вони на те, що вишестоящі органи у москві (включно із генштабом) так і планували собі цю війну: спершу вторгнутися в Україну з усіх боків, лише для того, аби змарнувати добру половину регулярних військ ЗСрф – включно з основною частиною найкращих військових підрозділів та техніки, які будь-коли були у складі ВДВ та ЗСрф – а тоді під тиском ЗСУ відступати з Київщини, Чернігівщини, Сумщини, Харківщини та Херсонщини?

…еге ж, це й був план вишестоящих органів — перетворити десантні підрозділи та всю росармію із повністю механізованих з’єднань, зосереджених довкола артилерії, на піхоту, яка (судячи з підсумкових міркувань тієї статті в «російской ґазєтє») не може виконувати поставлених завдань, оскільки їй бракує вишколу, засобів зв’язку та іншого сучасного обладнання?.. …чудовий план, за яким російська армія охляла настільки, що цілком залежить від ПВК «ваґнер», що утилізує 30 тисяч зібраних по російських тюрмах зеків, закидаючи укріплення противника м’ясом, щоб просунутися на один чи два кілометри і захопити кілька сіл?

Що ж, мені не зостається нічого іншого, як підсумувати: напевно, зрозуміти цю виняткову логіку спроможні тільки путін та орди путлер-фанів — у росії і за кордоном. Сумно, що головні пропагандисти путіна, як-то соловйов чи сімоньян, наразі також поділяють і поширюють цю схибнуту логіку…

А якщо серйозно: облишмо путіна і його «все йде за планом», облишмо його пропагандистів. В обох останніх російських контратаках під Кремінною [https://twitter.com/RALee85/status/1618673506610446336] та під Вугледаром було задіяно чимало механізованих [https://twitter.com/RALee85/status/1618685215425302528] (на воєнному сленгу росіян «танкових і мотострілецьких») підрозділів за підтримки артилерії та повітряних сил, тобто це були типові загальновійськові операції. «Наступи піхоти» використовують тільки «ваґнерівці» та «дєсантніки» в районі Бахмута.

Звісно, хто я такий, щоб це казати... та все ж: хай там що з себе вдають нині російські ВДВ і збройні сили, вони все одно прагнуть повернутися до свого

звичного modus operandi — наступ механізованими силами з масивною артилерійською підтримкою. Велика проблема для них — нездатність артилерії (зокрема пускових ракетних установок ВМ-27 і ВМ-30, які, як дехто хвалиться, крутіші за керовані українцями M142 HIMARS і M270 MLRS) повноцінно працювати в умовах зими, передусім через відсутність розвідувальних безпілотників, які могли би працювати за будь-якої погоди: без масивної та ефективної підтримки артилерії ВДВ та ВСрф не мають шансів хоч трохи серйозно просунутися.

...а це важливо, і ось чому:

— після того, як у грудні й січні всі волали про «велиииикий» наступ росії з півдня білорусі на Київ і північний захід України, українські та західні «балакучі голови» пророкують російський наступ

> https://censor.net/en/news/3396999/fierce_fighting_will_take_place_during_february_and_march_ukraine_is_on_eve_of_very_active_phase_at

«десь на сході» або «з усіх можливих напрямків»

> https://www.ukrinform.net/rubric-ato/3663165-danilov-russia-may-attack-from-north-south-and-east-to-coincide-with-anniversary-of-invasion.html

із лютого по березень.

На що я скажу:

а) насправді росіяни за минулі кілька днів уже спробували наступати (під Кремінною та Вугледаром), але в них нічого не вийшло;

б) за «найкращих» умов (із точки зору путіна) такого роду наступ буде дуже залежати від сприятливої погоди.

ЗСУ

Тепер поговоримо про кілька моментів, що стосуються ЗСУ.

1) Перший момент, досі актуальний,

— проблеми з командуванням та контролем, а якщо точніше, то (часті) випадки незгоди між різними ланками командування.

Я вже кілька разів згадував, що в лавах ЗСУ є чимало «міні-наполеонів». **Переважно це офіцери нижчої ланки або сержанти — усі вони мають багатий бойовий досвід, отриманий у бойових діях *2014-2021* років.**

Відразу скажу:

— вони справді заслуговують на повагу, оскільки їхні дії відіграли вирішальну роль у виживанні ЗСУ — а отже, і всієї України — у перші кілька тижнів повномасштабної війни. Досі все було чудово.

Проте ця війна зовсім інша, ніж була 2014-2021 років:

— вона потребує не тільки децентралізованого командування на тактичному рівні, а й високоцентралізованого — на оперативному та стратегічному.

Чому?

Тому що,

— незважаючи на різні дуже помічні програми-додатки, сержант, лейтенант чи капітан просто не має ні ситуаційної обізнаності, ні військової освіти, як має полковник чи генерал, ні повноважень маневрувати цілими батальйонами чи навіть бригадами на полі бою.

Ба більше,

— офіцери та сержанти нижчої ланки не володіють одночасно ситуаційною обізнаністю, знаннями і повноваженнями, щоб наказувати цілій артилерійській бригаді стріляти.

Особливо якщо бракує координації.

Насамперед,

— це просто не їхня робота, вони не мусять іти балакати зі своїми «дурнями-генералами» щоразу, коли вони не згодні з якимось «наказом згори». Тим більше, до їхніх обов'язків не входить боротися з непокорою.

Ось чому збройні сили — це збройні сили:

— організація людей із дуже зрозумілою ієрархічною системою відповідальності.

Не демократичною системою правління, де порядками керують медії, що створюють багато галасу, відволікають людей штучними «новинами» й ігнорують контекст і витоки подій.

Іншими словами,

1) ЗСУ потребують своїх генералів, хай би хто, чому і наскільки сильно вважав їх «дурнями».

2) Інакше «Соледари» і «Благодатні» будуть з'являтися знову і знову.

До речі,

> **1) — на прикладі подій під Вугледаром минулих кількох днів можна побачити, що відбувається, коли всі в ЗСУ терпляче роблять свою роботу на кожній ланці ланцюга підпорядкування і слухається «дурнів-генералів».**
>
> **2) — Там (серед інших) 1-ша танкова, 72-га механізована й 55-та артилерійська бригади гарнесенько розгромили щонайменше три російські бригади і до п'яти різних полків.**

2) Другий момент

— **проблема, яку не побачиш на фото чи відео, принаймні не часто, але вона доволі серйозна: втрати важкого озброєння з українського боку.**

Судячи з даних, що їх збирає Oryx

> https://www.oryxspioenkop.com/2022/02/attack-on-europe-documenting-ukrainian.html
>
> — загалом (із фотопідтвердженням) було втрачено 453 танки, 260 інших броньованих машин, 470 бойових машин піхоти, 225 бронетранспортерів, 96 буксованих і 260 самохідних артилерійських установок.

Найімовірніше,

> — до 40% усіх цих втрат відбулося на початку війни, коли росіяни захопили кілька великих депо ЗСУ, а ще 40% — під час запеклих боїв квітня-липня 2022 року.

Крім того — і це не дивно з огляду на те, що переважно на озброєнні ЗСУ перебуває важка техніка, виготовлена ще в совєтському союзі 30-40 років тому, постійно росте число (тимчасових) втрат техніки у війні: внаслідок інтенсивної експлуатації зношуються мотори, шини, гармати й інші частини бойових машин. Коли черговий танк або артилерійську установку визнають небоєздатною, її доводиться довго ремонтувати. Іноді такий «ремонт» перетворюється на «переробку».

Це надзвичайно важливо, оскільки — **на стратегічному рівні — українцям зараз бракує важкого озброєння**, адже ЗСУ зростають, і важка зброя потрібна не тільки для того, щоб замінити втрачене обладнання наявних підрозділів, але й щоб забезпечити новостворені формування.

А нові формування вкрай потрібні, щоб посилити вогневу міць і мобільність Сил оборони, збільшити їхню спроможність реагувати на російські напади та проводити власні контратаки і полегшити тягар наявних підрозділів, багато з

яких «на нулі» (тобто задіяні в боях) ще від початку війни, а тому виснажені: потребують відпочинку, реорганізації чи навіть додаткового тренування.

Отже, як описано на сторінці Militaryland.net

https://militaryland.net/news/ukraine-is-forming-new-brigades

ЗСУ наразі створюють принаймні п’ять нових бригад, зокрема:

1) — 21-ша механізована
2) — 33-тя механізована
3) — 47-ма артилерійська
4) — 116-та механізована
5) — 118-та механізована

Щоб належно озброїти ці формування, *кожному* потрібно надати принаймні по 150 танків, броневиків і гаубиць.

Третій і останній пункт стосується української артилерії — схоже, останнім часом на більшості ділянок фронту вона «почувається краще, ніж будь-коли раніше».

Все найважливіше, що стосується артилерії українців, описано у цьому твіттер-треді

https://twitter.com/CasualArtyFan/status/1619064842165575682

І хоч автор зосередився на американських буксированих гаубицях M777 A2, найважливіше от що:

Коли у червні минулого року гаубиці M777 A2 прибули в Україну, російська артилерія гатила, «як божевільна», і практично не мала проблем із обстрілами української артилерії (тобто «контрбатарейною» боротьбою). Це зумовило часті «пересування заради виживання» — швидкі переміщення українських гаубиць та значне розосередження артилерійських підрозділів.

Українці не марнували час і навчились використовувати свою артилерію, зберігати боєприпаси неподалік від гаубиць і не заряджати їх занадто рано.

Потім прибули протирадарні ракети AGM-88 HARM, які використовували не тільки для того, щоб знищувати російські протиповітряні розрахунки під час роботи M142 HIMARS та/чи M270 MLRS, але й щоб випалювати російські контрбатарейні радіолокаційні станції — російські десантники та вся росармія мають дуже мало таких пристроїв.

Наслідок: загроза російського контрбатарейного вогню радикально зменшилася.

На це росіяни відповіли безпілотниками-камікадзе «Ланцет» (точніше, 1–3 «Ланцети» задіяні разом із «Орланом-10»), якими ударили по українських

гарматах. Може, пригадуєте, як у серпні 2022 року вони опублікували зо два десятки відеозаписів таких ударів (більшість було знято на півдні Запорізької області). Та згодом виявилося, що ці удари були неприємними, однак завдавали значно меншої шкоди, ніж здавалося після перегляду [https://twitter.com/SignMyRocket/status/1597571842759614465].

Зрештою, українці швидко навчилися протидіяти «Ланцетам» за допомогою камуфляжних сіток, «посилених» різними огорожами й екранами.

Звичайно, облаштування таких позицій знизило мобільність української артилерії, але значно підвищило її стійкість до ударів безпілотниками — і водночас збільшило темп стрільби. Настільки, що тепер навіть самохідні артилерійські установки ЗСУ використовують такий захист.

І хоча неспроможність російських безпілотників «Орлан-10» працювати за зимової погоди (адже без «Орланів» російська артилерія переважно неефективна) теж відіграла свою роль, усе це стало таким собі «секретом успіху» ЗСУ — принаймні під Вугледаром, а може й довкола Кремінної та Бахмута: попри те, що українці досі мають значно менше гармат, ніж росіяни, українські обстріли набагато точніші. Саме завдяки поєднанню безпечного використання й точності артилерії ЗСУ завдає таких нищівних втрат росіянам під час їхніх контрнаступів.

Переклад: Микола Ковальчук, Антон Шигімага, Антоніна Ящук

Редакція: Тетяна Саніна

Оригінал тут https://medium.com/@x_TomCooper_x/ukraine-war-1-february-2023-operational-level-e87baf595f45

***

№ 1.228

Концентровані міркування Тома Купера про стан справ під Вугледаром, які можна підсумувати його висновком, що «Вугледар міцно в українських руках». Новий російський наступ? Вони вже його починали насправді… Жодних шансів для росіян Купер не бачить.

ВІЙНА В УКРАЇНІ, 2 ЛЮТОГО 2023. ВУГЛЕДАР

Вітання всім! [Опубліковано 2.02 о 1.20 за Києвом].

Пропоную вашій увазі мою спробу реконструювати події під Вугледаром — зроблено її «на вимогу читачів»: мене кілька разів просили написати, що там відбувається. Реконструкція далеко не повна, але може містити кілька корисних спостережень.

Вугледар — невелике, але густонаселене місто. Тут багатоповерхівки згромадилися на території щось із квадратний кілометр — пласкій, як стіл.

Вугледар виглядає як типове місто з голлівудського (хай навіть дурненького) фільму — велика й висока фортеця посеред рівної пустелі, тільки тут навколо не пустеля, а поля. Неподалік розташувалося дачне селище (на південний схід від міста) і Південнодонбаська вугільна шахта (на північний схід від міста — саме при цій шахті воно й виросло).

[ФОТО 1. Вид на типову багатоповерхову забудову Вугледара, фото з соцмереж, 29 січня].

Вугледар важливий тому, що — разом із шахтою — став свого роду «фортецею» для ЗСУ, а ще тому, що стоїть усього за кілька кілометрів на північ від єдиного залізничного шляху, що з'єднує Донецьк із Кримом. Насправді деякі відрізки цього шляху на схід від міста перебувають усього в кілометрі від українських позицій, а це означає, що росіянам користуватися ним небезпечно. Я певен, що навіть путін розуміє, як важливо відтіснити українців від тієї залізниці...

Не дивно, що від вересня 2022 року 58-ма загальновійськова армія безглуздо втратила аж дві бригади, намагаючись підійти до Вугледара й села Павлівка на південний захід від міста. Павлівку було повністю зруйновано, і навіть українці покинули спроби встановити над нею повний контроль, щоб не дати перетворити залишки поселення на трамплін для стрибка на Вугледар. Зрештою українці відійшли з Павлівки — це трапилось у грудні.

У тому ж місяці, а також на початку січня 58-ма загальновійськова армія рф була зайнята тим, що перебудовувала артилерійські батареї й отримувала підкріплення — перед тим, як знову атакувати. Для нового наступу було зібрано 40-ву та 155-ту бригади морських піхотинців (попередній склад цих підрозділів, що формувалися з контрактників, було розбито тут же, в Павлівці, ще у жовтні), 136-ту мотострілецьку бригаду, 123-тій стрілецький полк

(«днр»), батальйони «восток» і «каскад» (обидва отримали підкріплення до рівня полків), принаймні один полк спєцназу, а також кілька невеликих підрозділів ГРУ.

Не варто забувати, що від вересневої мобілізації ВСрф більше не намагаються оперувати славнозвісними БТГр. Тому 58-ма загальновійськова насправді до цього наступу залучила еквівалент чотирьох повних маневрових бригад, плюс дві артилерійські бригади. Тобто загалом близько 20 000 солдатів, 90 танків, удвічі більше БМП і близько 100 артустановок.

24 січня 2023 року росіяни почали наступ, зробивши спробу прорватися крізь українські позиції, вочевидь, між Павлівкою і Микільським, а також на східних околицях Вугледара за допомогою РСЗВ ТОС-1. На відео це виглядає «пекельно страшно» (і коли перебуваєш всередині цілі, то це таки нагадує пекло), але я не певен, що цим було досягнуто хоч якихось результатів. Немає звітів про великі втрати української 72-гої механізованої бригади, яка складає ядро захисту у Вугледарі.

Тепер дехто каже, що за ударами ТОС-1 послідували, «вимушені», масовані артобстріли Вугледара щоби пом'якшити оборону. Інші кажуть, що артилерійського обстрілу не було, бо росіяни намагалися заскочити українців зненацька.

Потім росіяни наступали через Павлівку та з її північного краю прямо на південний Вугледар. Дехто каже, що насправді вони намагалися обійти західну частину міста, щоб оточити його. Можливо, але я припускаю, що їм могла не сподобатися необхідність маршировати через відкритий простір довжиною понад 1000 метрів з українським гарнізоном у глибокому фланзі. З іншого боку… ну, судячи з інтелектуальних якостей офіцерів ВСрф: ніколи не знати чого вони насправді хотіли.

Немає сумнівів, що одночасно з цією атакою на південному заході російська морська піхота просунулася з Микільського навколо південного боку дачних ділянок, перш ніж повернути на північ, тому що перші два дні цього наступу російські соціальні мережі кипіли повідомленнями про перестрілки з «українцями в пастці в тилу у росіян».

До 25 січня надходили повідомлення про високу активність ВКС у цьому районі: Су-25 і ударні вертольоти, мабуть, здійснили кілька десятків вильотів, безперервно поливаючи українські позиції некерованими ракетами. Саме під прикриттям авіаударів і вогню російської артилерії морська піхота просувалася через «дачну зону» на північ, мабуть, прагнучи обійти Вугледар і оточити його зі сходу (проте, маючи це на меті, їм би краще наступати з Павлівки на північ і таким чином намагатися оточити Вугледар із заходу; але, знову ж таки: вибачте, немає чіткого підтвердження).

Протягом 26 січня, можливо, після чергового залпу ТОС-1 у ніч на 27 січня, росіяни, як повідомляється, дійшли до автозаправної станції на північному краю дачної зони, приблизно за 400 метрів від Вугледара. Не знаю, чи було це за планом, чи хтось помилився, але в той момент вони повернули на північний захід і атакували південно-східну сторону Вугледару.

[Фото 2]

Це була дуже погана ідея. Вони просувалися відносно вузьким маршрутом, постійно у полі зору українських спостерігачів, розміщених на високих будинках у Вугледарі, проходячи крізь 500-метрову відкриту місцевість на східній стороні міста. Найгірше: до 27 січня українці були до всього цього готові й таким чином росіяни, що наступали, потрапили під дуже точний і систематичний вогонь української артилерії https://twitter.com/NOELreports/status/1619000853964402688 , який зупинив їхню морську піхоту. Коли піхоту зупинили, зупинилися і супроводжуючі ОБТ Т-80 і БМП-2 https://twitter.com/Global_Mil_Info/status/1619407998300082178 саме тоді вони почали масово гинути https://twitter.com/ChaudharyParvez/status/1618875507654926336 . Крім того, українська артилерія не лише завдала значних втрат частинам, що наступали, а й вдарила по їхніх тилах, перерізавши як шляхи їхнього постачання, так і можливі шляхи відходу. Нарешті, 28 січня 1-ша танкова і 72-га механізована контратакували дачні ділянки з північного сходу та знищили або захопили всіх приголомшених росіян, що там залишались.

[Фото 3]

Звісно, росіяни підтягнули підкріплення та перегрупували свої побиті та деморалізовані підрозділи й 30 січня повернулися до наступу з південної частини дачного району в північному напрямку. Крім того, вони атакували гарнізони 68-тої егерської в селах Золота Нива та Пречистівка, що на захід від Вугледара. Однак їм так і не вдалось глибоко вразити ЗСУ, що зі свого боку заявили про збиття близько 5–6 гелікоптерів Ка-52 у цьому ж таки бою, між 24 та 28 січня.

[Фото 4. Вид на Вугледар з російських позицій на його південно-західній стороні, 28 січня].

31 січня росіяни знову атакували Вугледар, цього разу уже меншими групами. Це було намарно, бо закінчилося втратою ще однієї групи Т-80 і БМП-2. Залишки морської піхоти 40-вої та 155-тої бригад повернулися в район Микільського.

Загалом: це була аж ніяк не «мала», не «перевірочка» і не «диверсійна», а серйозна атака всіх сил, які 58-ма армія лише змогла зібрати. Денис Пушилін може й корумпований та некомпетентний політик, проте він чітко сказав https://www.themoscowtimes.com/2023/01/28/fierce-battle-in-ukraine-for-

vuhledar-near-donetsk-a80069 «звільнення цього міста вирішує багато проблем».

Схоже, що росіяни на початку атаки розраховували розбити два батальйони 72-гої, дислокованих у Вугледарі (місто та його околиці надто малі, щоб втиснути туди більше військ), а потім планували просунутися далі на північ, можливо, аж до південного флангу сил ЗСУ, розгорнутих уздовж старої лінії розмежування на Донбасі. План не спрацював завдяки швидкій реакції решти 72-гої, та особливо завдяки добре спланованій вогневій відповіді 55-тої артилерійської та потужній підтримці 1-шої танкової бригади. Через це російська операція перетворилась на фіаско: агентурна розвідка https://twitter.com/henryharte17/status/1619511903868571648 стверджує, що 155-та бригада морської піхоти втратила 200–230 вбитими за перші три дні цієї операції, лише для прикладу, а в соціальних мережах поширювалася чутки, що всі залучені російські підрозділи зазнали разом до 20 000 втрат (вбитими, пропалими без вісті та пораненими) впродовж останнього тижня, що спонукало війська двох залучених підрозділів категорично відмовитися від наступу, побачивши, що відбувається попереду. Наскільки я знаю, все це залишається непідтвердженим, але факт залишається фактом: Вугледар міцно в українських руках.

Я вважаю, що поки 58-та армія не знайде спосіб закріпитись у (потужно захищеній) «Південнодонбаській» шахті, вона не зможе організувати будь-який наступ у цьому районі. Утім, британське МО оголосило https://twitter.com/DefenceHQ/status/1620312860294357000 , що росіяни таки готують черговий, «концентрований штурм» у районі Вугледара.

Оригінал тут https://medium.com/@x_TomCooper_x/ukraine-war-2-february-2022-vuhledar-8e34b3cc3ae1

За переклад дякую Тетяна Саніна та Antonina Yashchuk

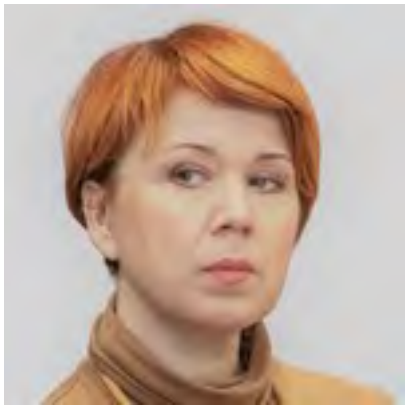
***

№ 1.229

Мінрегіон — на сніданок, комітет — на обід, країна — на вечерю

2023-03-03

Інна Ведернікова

Редактор відділу політики ZN.UA

Про те, як непомірний апетит Банкової на будівельні проєкти післявоєнного відновлення роз'їдає систему держуправління і розвертає Україну у бік жорсткої централізації влади

План перевести західну фінансову допомогу на відновлення з Мінрегіону, який формує державну регіональну політику (а це умова ЄС!), **під проєктне Міністерство інфраструктури Банкова реалізувала стрімко і з напором**.

Паралельно:

1) **скасувавши децентралізацію**, яка вийшла на фінішну пряму і яку визнала G7 «безповоротною реформою, що допомогла Україні утриматися в перші місяці російської агресії» і що «має стати одним із ключових принципів процесу відновлення»;

2) **ліквідувавши регіональну політику**, закріплену законом України «Про засади державної регіональної політики» в липні 2022 року й націлену на розвиток поствоєнного потенціалу громад і регіонів (через потреби людей, які залишилися або приїхали в результаті міграції), а не бездумне мультиплікування мостів, шляхів та спальних районів у зруйнованих містах;

3) **зачистивши всіх**, хто, крім клану в офісі президента України (ОПУ), який переміг у внутрішньовидовій боротьбі, **міг претендувати на розподіл фінансового післявоєнного пирога.**

Читайте також: Державна регіональна політика 2023: бути чи не бути?

У результаті, за столом, на якому ділитимуть ресурси міжнародних донорів, залишилися троє:

— голова ОПУ Андрій ***Єрмак***, голова партії СН і профільного парламентського комітету Олена ***Шуляк***, віцепрем'єр, очільник об'єднаного Міністерства інфраструктури Олександр ***Кубраков*** (він же — потенційний прем'єр-міністр і єдиний, хто, гіпотетично, може внести корективи в меню).

За такого розкладу міжнародні партнери марно можуть присилати в Україну скільки завгодно фінансових інспекцій, а ми — радіти, що закордон нам допоможе.

Не допоможе. Якщо

— сама система публічного управління законодавчо й інституційно робить різкий розворот у бік централізації, шикуючись під інтерес конкретної групи людей, не кажучи вже про прямі корупційні схеми на шкоду державі. Тож на «гарячу лінію» потрібно телефонувати прямо зараз.

Перший публічний сигнал про підготовку владою нового меню подав чинний прем'єр Денис Шмигаль, коли,

за командою Банкової, перевів міністра регіонального розвитку Олексія Чернишова в голови НАК. Колишній міністр, який колись перебував у шорт-листі кастингу в прем'єри, до такої, м'яко кажучи, нежирної кадрової ротації був готовий.

Бо ще з літа, після гучної презентації програми комплексного відновлення в Лугано, Чернишов (ставленик Тимура Міндіча — одного з найближчих партнерів Коломойського та близького друга першого помічника президента Сергія Шефіра) не зумів потрапити до президента із власною програмою відновлення.

Мінрегіон

За нашою інформацією, міністр ***Чернишов***, за три роки встиг зануритися не тільки в суть містобудівної реформи Олени ***Шуляк***, а й у регіональну політику з децентралізацією.

Тому вирішив поділитися з главою держави висновками про те, що післявоєнне відновлення — це не тільки будівництво. Точніше — зовсім не будівництво.

Крім головного меседжа, що грошей на глобальне відновлення у бюджеті немає (і донори під час війни не дають), у течці колишнього міністра було що почитати.

> Ідеться про стратегію відновлення з урахуванням розподілу регіонів на чотири типи, відповідно до згаданого закону про засади регіональної політики; непопулярний в уряді кейс оренди житла для ВПО за рахунок держави; викуп державою в забудовників уже готових квартир для тих, чиє житло було зруйноване. За ціною якщо не фіксованою, то середньою для регіону, оскільки ще до війни ринок був перенасичений непроданим житлом.

Двері Банкової перед ***Чернишовим*** щільно зачинив заступник голови ОПУ Кирило ***Тимошенко***.

Куратор регіональної політики, теж мріючи про прем'єрство, грав свою гру. Тоді як проєкт ***«Велике будівництво»*** (його Тимошенко реалізовував спільно з Юрієм ***Голиком***)

під час війни набув ще стійкішого присмаку великої корупції, ***План швидкого відновлення України (Fast Recovery)*** міг стати великим заділом на майбутнє.

При цьому, як уже писало ZN.UA, ***Тимошенко*** ввійшов у клінч не тільки з ***Чернишовим***, а й із будівельним лобі, чиї інтереси у владі представляє голова партії «Слуга народу» Олена ***Шуляк***.

1) Увесь скандал тоді розгорівся через цілком зрозуміле бажання Банкової в особі Тимошенка швидко отримати нове житло для переселенців, котрі втратили житло.

2) І, як наслідок, державну пропозицію викупити в забудовників готові метри за фіксованою ціною 25–30 тисяч гривень за квадрат.

Але, **забудовники затялися й віддавати дешево нічого не стали.**

1) Ресурсу ***Тимошенка*** натиснути на гідру, яку численні представники української влади формували всі 30 років незалежності, виявилося замало.

2) Мабуть, ресурсів вистачило б у голови ОПУ ***Єрмака***,

3) але той «грає» ***Шуляк***.

Десь у цьому трикутнику внутрішньовидових реляцій

1) загубився дуже важливий законопроєкт ***№ 7198*** про компенсації, прийнятий у першому читанні ще у квітні, одразу після деокупації Бучі та Ірпеня.

2) ***Провалилася й програма поточних і капітальних ремонтів житла,*** пошкодженого внаслідок агресії Росії.

Кабмін кидав областям копійки, міністерство та обласні ВЦА скували місцеву владу зарегульованим механізмом погоджень щодо кожного вікна, а в результаті постраждалі жителі Бучі й Ірпеня тільки в листопаді дочекалися допомоги. І то не всі.

І, доки ***Чернишов***, ***Тимошенко*** й ***Шуляк*** відмовчувалися у відповідь на критичні публікації в медіа,

міністр інфраструктури Олександр ***Кубраков*** доповідав президентові про реальне завершення успішних відбудовних проєктів:

— рекордний за термінами залізничний міст через річку Ірпінь, оперативний ремонт пошкоджених залізничних магістралей, введені в експлуатацію кілометри зруйнованих доріг, якими їхали зброя та підкріплення на фронт. **І воно того було варте. І для країни, і для президента.**

Офіс президента

8 листопада

ZN.UA опублікувало матеріали з таємної наради з участю очільника держави та прем'єра, на якій було презентовано нову структуру уряду:

— замість 20 чинних міністерств влада анонсувала 14.

Першим у списку стояло міністерство-монстр,

— під дахом якого планувалося об'єднати ***Мінрегіон***, ***Мінінфраструктури*** й ***Мінреінтеграції***. Зростися мали ще кілька міністерств, тепер неважливо, яких, тому що вже зрозуміло — **основною ціллю був Мінрегіон**.

Тоді влада оперативно отримала велику ***порцію критики від експертів***:

> «Зливати Мінрегіон і Мінінфраструктури — недопустимо!». «Мінрегіон і Мінреінтеграції — так! Бо це про людей та формування регіональної політики в комплексі з урахуванням наслідків війни». «Посилити Мінінфраструктури будівництвом — так! Бо це інфраструктура, проєкти й чистий менеджмент». Однак владі вистачило місяця, щоб збити негативну інформаційну хвилю і забути про застереження експертів.

2 грудня

Обезголовлений ***Мінрегіон*** розпорядженням уряду вливається в ***Мінінфраструктури*** під керівництво успішного менеджера Олександра ***Кубракова***, команда якого справді тягне на собі всю логістику, включно з військовою.

Кубраков автоматично отримує статус віцепрем'єра.

Десь дорогою, правда, втрачаючи ***Мінреінтеграції***. **Але тут, мабуть, менеджери інфраструктури вирішили, що відволікатися на проблеми мільйонів переселенців не варто.**

Забувши про те, що це природна функція Мінрегіону, який теж став сферою їхньої компетенції.

Цим, власне, вся анонсована реформа Кабміну і обмежилася.

Давши старт новій державної політиці *будівельної експансії*.

13 грудня

Головою парламентського комітету з питань організації державної влади, місцевого самоврядування, регіонального розвитку та містобудування замість Андрія ***Клочка*** стає основна лобістка від забудовників Олена ***Шуляк***.

Хоча, в контексті важливості завершення децентралізації (ще належить включити держнагляд за органами місцевого самоврядування — ОМС) та імплементації засад післявоєнної регіональної політики, виписаної законом і підтриманої ЄС та G7 (які й фінансуватимуть відновлення), депутати небезпідставно прогнозували портфель голові профільного підкомітету Віталію ***Безгіну***.

Однак зірки Банкової давно напрогнозували інше: новоспечена голова комітету Олена ***Шуляк*** стояла на порозі одного з найголовніших днів своєї політичної кар'єри. До якого вона йшла, що називається, і по головах, і по трупах.

Олена Шуляк

14 грудня

Під колосальним тиском будівельного лобі та особисто Олени ***Шуляк*** на депутатів правлячої партії, всупереч обуреним корупційними ризиками закону експертній спільноті, Національній спілці архітекторів України, а також Асоціації міст України та місцевим властям, «слуги народу», з урахуванням голосів «конструктивно працюючої в парламенті» ОПЗЖ, проштовхнули скандальний проєкт закону № 5655.

Куратор ОМС Кирило ***Тимошенко***, замочивши хвіст у розслідуваннях НАБУ, передбачливо мовчав. А ось новоспечений віцепрем'єр Олександр ***Кубраков*** (так само, як ***Шуляк*** і ***Безгін***, виходець із ***BRDO***) публічно підтримав «реформу» містобудівної сфери, яку нав'язала країні ***Шуляк***.

Попри те, що в день голосування громадська петиція з вимогою до президента накласти вето на законопроєкт № 5655 набрала втричі більше голосів, ніж потрібно для її розгляду.

Об'єднане міністерство практично зразу стало майданчиком імплементації ще не підписаного очільником держави закону. Ну а для чого ж іще його створювали?

17 грудня

Кабмін затвердив нове ***Положення*** про ***Мінінфраструктури***, яке, відповідно до постанови уряду, має називатися міністерством розвитку громад, територій та інфраструктури.

Однак із положення, старанно виписаного юристами ***Кубракова***, буквально за Фрейдом, випала функція регіональної політики. Експерти помітили, юристи поправили.

Проте суті події це не змінило.

24 січня

Із посади заступника голови ОПУ з питань регіональної політики звільнили Кирила ***Тимошенка***, який **став занадто токсичним для президента.**

Офіс президента

Однак відставка ***Тимошенка***, що потягнула за собою весь дніпропетровський клан і чотирьох губернаторів, потішила не тільки антикорупціонерів, а й авторку згаданого законопроєкту № 7198 про компенсації Олену ***Шуляк***. З'явився шанс розблокувати у Верховній Раді закон, який ще більше посилить позиції об'єднаного міністерства. І, доки президент думає, що робити з політичною відповідальністю за її ж скандальний закон № 5655, Шуляк ***обіцяє***

людям швидкі компенсації за ремонти та зруйновані квартири.

Тут варто зафіксувати рівень цинізму цих обіцянок.

«У нинішній редакції ***закон про компенсації*** — це гроші в кишені приватних девелоперів, — пояснює експерт містобудівної сфери Георгій ***Могильний***. — Тут важливо розділяти будівельну галузь (тобто власне будівельні компанії та

виробників матеріалів) і девелоперів (по суті — посередників). **Увесь реальний гігантський прибуток із маржею від будівництва житла йде саме девелоперам, а прибутки будівельних компаній дуже низькі.**

Перша редакція законопроєкту *№ 7198* здебільшого передбачала, швидше,

> 1) будівництво місцевою та державною владою як замовниками квартир замість зруйнованих (компенсація квадратними метрами). Квартири мали бути фактично за собівартістю, з невеликим заробітком для будівельних компаній, а девелопери залишалися практично за бортом.
>
> 2) **Нова редакція передбачає вже компенсацію шляхом фінансування купівлі квартири (грішми через сертифікат, а не квадратними метрами), — тобто починають заробляти девелопери як посередники»**, — сказав експерт.

Важливо уточнити, що в нашому звичному розумінні забудовники — це і є девелопери.

Наприклад,

> — «Київміськбуд» сам нічого не будує: він наймає будівельні компанії на підряд, а сам продає квартири від свого бренду.
>
> І так відбувається фактично з усіма великими брендами — продає девелопер, який зазвичай ніяк не фігурує в документах на будівництво. **Одна з причин — мінімізація податків. Безпосередньо будівельні компанії заробляють нормально тільки на бюджетних проєктах.**

Що стосується компенсації ремонту пошкодженого житла, то з останньої редакції закону депутати **прибрали можливість отримати таку фінансову компенсацію**.

Тобто

> 1) ті, хто, готуючись до зими, позичав або вклав у ремонт останні гроші, збираючи чеки в розрахунку на компенсацію витрат, нічого не отримають.
>
> 2) А ті, хто ще не відремонтував, — мають чекати (можливо, роками), доки до них прийдуть лагодити дах або передадуть матеріали для ремонту. У рекламній інфографіці Шуляк для народу, певна річ, такі нюанси не відображаються.

Читайте також: В рамках відшкодування пошкодженого житла в Україні запускають платформу "Україна – це Дім", – Шуляк

24 січня

Того ж дня — 24 січня — ***НАБУ за хабар 400 тис. дол. затримало*** одного з двох заступників ***Кубракова*** — Василя ***Лозинського***, якого віцепрем'єр узяв у команду зі старого Мінрегіону.

Лозинського називають людиною прем'єра, по якому, власне, і вдарили (оскільки Лозинського звільнили за годину до затримання, багато хто називає цей акт спланованим Банковою, яка просто правильно навела НАБУ).

> — Денис ***Шмигаль*** уже тиждень не коментує арешту Лозинського, очевидно розуміючи, що прем'єрського часу в нього залишилося небагато.

Однак,

> — у представників старого Мінрегіону після арешту ***Лозинського*** його взагалі не залишилося.

Профільні заступники міністра регіонального розвитку Іван ***Лукеря*** (регіональна політика) і В'ячеслав ***Негода*** (децентралізація) — ключові стейкхолдери реформи всередині Мінрегіону — автоматично стали токсичними для ***Кубракова***.

> 1) ***Лукеря*** сам написав заяву,
>
> 2) ***Негода*** - **один із авторів децентралізації, який віддав реформі понад десять років роботи, був звільнений без пояснень.**

За нашою інформацією, Іван ***Лукеря*** міг залишитися в новому міністерстві курирувати регіональну політику — правда, за однієї умови:

> — якщо його лобісти, —а це саме депутати «слуги народу», причетні до децентралізації та регіональної політики, які намагалися зберегти професійний кістяк у новому міністерстві, —проголосують за скандальний законопроєкт № 5655. І вони проголосували.

Екс-заступник міністра Іван Лукеря (у центі)

Однак після того, як втрутилося громадянське суспільство, президент може ветувати токсичний для його рейтингу закон.

> Саме тому жодних зобов'язань ні перед ***хранителями інституційної пам'яті*** — ***Негодою*** і ***Лукерею***, ні перед країною в ***Кубракова*** та його головної консультантки ***Шуляк*** немає.
>
> Саме тому в засади децентралізації та регіональної політики сьогодні вникає колишня успішна ***піар-менеджерка*** ***«Укравтодору»*** пані Олександра ***Азархіна***.

Кубраков, ФБ, 2023-02-03

31 січня мною був підписаний наказ про розподіл повноважень між заступниками Міністерства розвитку громад, територій та інфраструктури України. Відтепер у моїй команді за регіональну політику та децентралізацію відповідатиме Олександра ***Азархіна****.*

Закріплення цих напрямів за одним заступником — послідовний крок на шляху до системної реорганізації державних функцій. Децентралізаційні процеси в Україні мають бути невіддільною частиною регіональної політики. Особливо гостро це відчувається у воєнний час, коли баланс між центром та регіонами — умова ефективної роботи усіх державних інституцій.

Олександра — виходець з експертного середовища, де тривалий час фокусувалась на процесах інтеграції України в ЄС. Працювала в офісах реформ при МінАПК, Мінприроди, Укравтодорі та Мінінфраструктури.

Один із перших проєктів у нашій команді — запуск пілоту Weigh-in-motion *спільно зі Світовим банком. Його успішна реалізація стала основою для подальшого масштабування системи автоматичного зважування в русі по всій країні. Олександра розпочинала реформу ціноутворення в дорожній галузі, спільну з ЄБРР антикорупційну програму в Укравтодорі.*

На посаді заступника Міністра відповідала за військову логістику, захист критичної інфраструктури, цифрові рішення для управління відбудовою. Вірю, що її різноплановий досвід роботи у сфері проєктного менеджменту, впровадження IT-рішень для бізнесу та держави, а також фаховість стануть основою для посилення інституційної спроможності регіонів та громад.

Серед ключових завдань:

№ 1. Зменшення дисбалансу регіональних спроможностей. Йдеться про: а) впровадження цифрової методології пріоритизації проєктів відбудови; б)

створення платформи проєктів для громад в рамках Електронної системи управління відбудовою; в) продовження реформи децентралізації. У цьому аспекті очікуємо плідну роботу з профільним комітетом Верховної ради України, зокрема у розрізі відповідних законопроєктів.

№ 2. Покращення та відновлення базових послуг для населення, зокрема у розрізі зменшення їх ціни та підвищення якості.

Йдеться про: а) супровід реформи містобудування у громадах; б) посилення спроможностей муніципалітетів. Спільно з Мінцифрою розпочинаємо роботу над проєктом Дія.Муніципалітети; в) розробка та впровадження цифрових інструментів для прозорої та підзвітної компенсації за дрібні ремонти, пошкоджене та знищене житло.

Окреме важливе завдання — посилення ефективності роботи з нашими міжнародними партнерами. Ми маємо величезний кредит довіри, і ми вдячні за підтримку наших реформ та проєктів з боку Євросоюзу та країн Великої Сімки.

Попереду нас чекає один із наймасштабніших викликів для всієї системи державного управління – відбудова країни. І ми всі разом маємо докласти максимум зусиль, щоб цей процес враховував потреби усіх сторін: як держави в цілому, так і регіонів та громад. Збереження цього балансу – наш ключ до якісної трансформації країни.

«У Мінрегіоні до об'єднання у штаті працювало 380 людей, в Мінінфраструктури — 309, — розповідає співробітник міністерства. — Вони своїх залишають практично всіх — тільки не заповнюють вакансії, а це номінально саме 15% запланованого скорочення. У нас же під скорочення йде понад 50%. Однак жодних офіційних документів і нового штатного розпису досі немає. Нікому не вручили жодних повідомлень про можливе звільнення».

Люди, за словами нашого співрозмовника, демотивовані. Безліч проєктів міжнародних донорів, які реалізовувалися для громад, зупинені. «Інколи нам телефонують і ставлять такі запитання, що просто хочеться піти й утопитися, — додає він. — Держсекретар міністерства давно звільнився, а його обов'язки виконує директор фінансового департаменту.

Яку інституційну пам'ять він може передати? Та ніяку!

Все розвалено, включно з держслужбою. Команді, що мислить проєктами, регіональна політика нецікава.

А це саме те, чого не помацати руками, але що становить правила функціонування і розвитку громад, територій, регіонів, держави загалом».

27 січня

Головою оперативно створеного ***Державного агентства відновлення*** та інфраструктурних проєктів ***Кабмін призначає колишнього заступника міністра інфраструктури Мустафу Найєма.***

Через структуру, котра безпосередньо підлягає віцепрем'єрові Олександру *Кубракову*, піде весь фінансовий і смисловий процес відновлення.

Ланцюг замкнувся.

Народні депутати правлячої партії вже підготували ***законопроєкт***, що **передбачає передачу *Держагентству відновлення* розпорядників та бюджетні програми Мінрегіону й Мінфіну. Плюс Фонд ліквідації наслідків збройної агресії — 52 млрд грн.**

2. До чого може призвести така експансія, і як їй можна протистояти

Таким чином, можна констатувати, що

на базі об'єднаного міністерства прямо зараз створюється *державна монополія*, яка підтягне під себе не тільки всі основні ресурси донорів та бюджету, а й *драконівські повноваження*, відкусивши частину їх у місцевих органів влади.

В основу діяльності міністерства-монстра лягає закон № 5655 з очевидними корупційними ризиками, який **віддає міністерству планування, реалізацію та контроль над відновленням**.

Антикорупційний офіс при Нацагентстві, про який у день призначення Мустафи Найєма голосно заявив віцепрем'єр Олександр Кубраков, на тлі налагодженої системи виглядає, м'яко кажучи, несерйозно.

GOV.UA
Державні сайти України

ВЕРХОВНА РАДА УКРАЇНИ

Офіційний вебпортал парламенту України

Законопроекти

Пошук | Архів | Оформлення | Зареєстровані | Надано | Надано до ЗП | На опрацюванні | Прийнято

Головна / Законопроекти / Пошук за реквізитами / Картка законопроекту

Проект Закону про внесення змін до Закону України "Про Державний бюджет України на 2023 рік"

Номер, дата реєстрації:	8399 від 30.01.2023
Сесія реєстрації:	8 сесія IX скликання
Рубрика законопроекту:	Економічна політика
Суб'єкт права законодавчої ініціативи:	Народний депутат України
Ініціатор(и) законопроекту:	**Підласа Роксолана Андріївна (IX скликання), Корнієнко Олександр Сергійович (IX скликання), Василевська-Смаглюк Ольга Михайлівна (IX скликання), Клочко Андрій Андрійович (IX скликання), Фролов Павло Валерійович (IX скликання), Леонов Олексій Олександрович (IX скликання), Кицак Богдан Вікторович (IX скликання), Лаба Михайло Михайлович (IX скликання), Безгін Віталій Юрійович (IX скликання), Брагар Євгеній Вадимович (IX скликання), Кривошеєв Ігор Сергійович (IX скликання), Забуранна Леся Валентинівна (IX скликання), Кісєль Юрій Григорович (IX скликання), Негулевський Ігор Петрович (IX скликання), Мовчан Олексій Васильович (IX скликання), Пасічний Олександр Станіславович (IX скликання), Герман Денис Вадимович (IX скликання), Радуцький Михайло Борисович (IX скликання)**
Головний комітет:	Підласа Р. А. Комітет Верховної Ради України з питань бюджету

Міністерство інфраструктури України / Facebook

Та навіть якщо відкинути корупційні ризики (разом зі згубним впливом на ситуацію будівельного лобі на чолі з Шуляк) і гіпотетично припустити, що

Мустафа ***Найєм*** разом зі своїм керівником Олександром ***Кубраковим*** стали інструментом у руках переможного клану (а самі при цьому керуються виключно державними інтересами й робитимуть усе, аби кошти на рівні Держагентства/Мінінфраструктури розподілялися й витрачалися прозоро) **є проблема:**

> **повне нерозуміння суті та політики сфери, за яку вони тепер відповідають** і **на яку міжнародні донори звертатимуть першорядну увагу**.

І мова тут точно не про автоматичне відновлення інфраструктури. Що, власне, і було офіційно зафіксовано групою послів G7 з підтримки реформ в Україні як пріоритет на 2023 рік.

неофіційний переклад

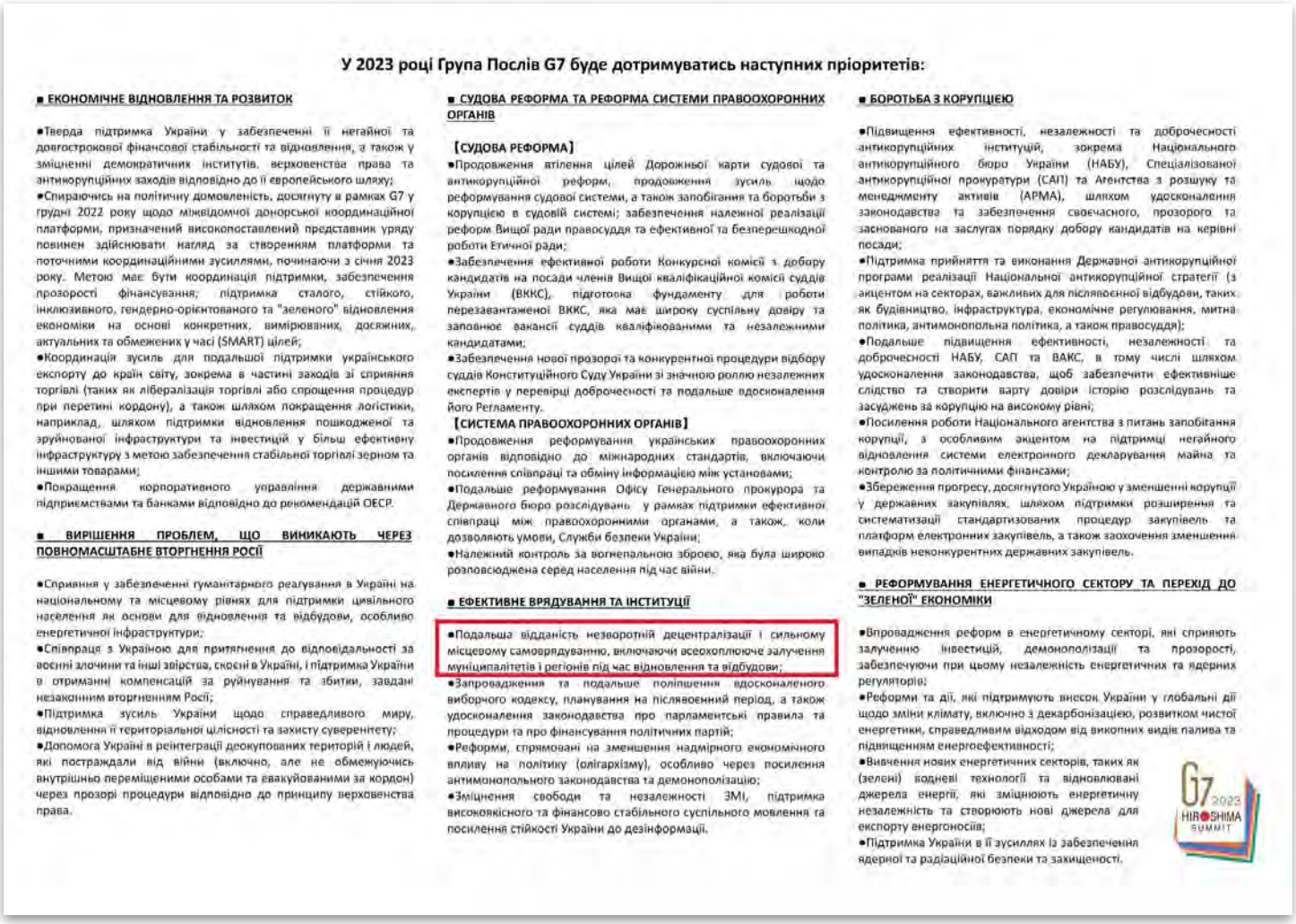
ГРУПА ПОСЛІВ G7 З ПІДТРИМКИ РЕФОРМ В УКРАЇНІ
ПРІОРИТЕТИ НА 2023 РІК

На саміті 2015 року в Ельмау лідери країн G7 доручили своїм Послам у Києві створити групу підтримки України, покликану просувати процес реформ в Україні. З моменту свого створення Група Послів G7 підтримує процес реформ в Україні, співпрацюючи з українським урядом, парламентом, громадянським суспільством, бізнесом, експертами та ширшим міжнародним співтовариством.

З моменту повномасштабного російського вторгнення в Україну 24 лютого 2022 року держави-члени G7 рішуче засудили невиправдану та незаконну агресивну війну Росії проти України та надали дипломатичну, військову, фінансову та гуманітарну підтримку Україні у захисті її незалежності, суверенітету, територіальної цілісності, у її зусиллях щодо забезпечення мирного, процвітаючого та демократичного майбутнього, та у її потугах зі стримування майбутньої російської агресії.

Агресивна війна з боку Росії має далекосяжні наслідки та ставить нові виклики, такі як відбудова України, притягнення до відповідальності за воєнні злочини, вчинені в Україні, відшкодування збитків та зміцнення системи оборони та безпеки. Тому, визнаючи необхідність гнучкого реагування у світлі триваючої війни, Група Послів Великої сімки – на додаток до продовження виконання своїх основних обов'язків щодо підтримки реформ в Україні – працюватиме над наданням скоординованих порад і допомоги у розв'язанні нових проблем, що виникають через війну.

Без сумніву, 2023 рік стане критичним для майбутнього України. Група Послів G7 з підтримки реформ від імені народів наших країн, які віддані захисту свободи, демократії, верховенству права та правам людини, продовжуватиме підтримувати процес реформ в Україні та зміцнювати стійкість її народу, який зіткнувся з екзистенційною загрозою з початку повномасштабного вторгнення Росії.

У 2023 році Група Послів G7 буде дотримуватись наступних пріоритетів:

■ ЕКОНОМІЧНЕ ВІДНОВЛЕННЯ ТА РОЗВИТОК

•Тверда підтримка України у забезпеченні її негайної та довгострокової фінансової стабільності та відновлення, а також у зміцненні демократичних інститутів, верховенства права та антикорупційних заходів відповідно до її європейського шляху;
•Спираючись на політичну домовленість, досягнуту в рамках G7 у грудні 2022 року щодо міжвідомчої донорської координаційної платформи, призначений високопоставлений представник уряду повинен здійснювати нагляд за створенням платформи та поточними координаційними зусиллями, починаючи з січня 2023 року. Метою має бути координація підтримки, забезпечення прозорості фінансування; підтримка сталого, стійкого, інклюзивного, гендерно-орієнтованого та "зеленого" відновлення економіки на основі конкретних, вимірюваних, досяжних, актуальних та обмежених у часі (SMART) цілей;
•Координація зусиль для подальшої підтримки українського експорту до країн світу, зокрема в частині заходів зі сприяння торгівлі (таких як лібералізація торгівлі або спрощення процедур при перетині кордону), а також шляхом покращення логістики, наприклад, шляхом підтримки відновлення пошкодженої та зруйнованої інфраструктури та інвестицій у більш ефективну інфраструктуру з метою забезпечення стабільної торгівлі зерном та іншими товарами;
•Покращення корпоративного управління державними підприємствами та банками відповідно до рекомендацій ОЕСР.

■ ВИРІШЕННЯ ПРОБЛЕМ, ЩО ВИНИКАЮТЬ ЧЕРЕЗ ПОВНОМАСШТАБНЕ ВТОРГНЕННЯ РОСІЇ

•Сприяння у забезпеченні гуманітарного реагування в Україні на національному та місцевому рівнях для підтримки цивільного населення як основи для відновлення та відбудови, особливо енергетичної інфраструктури;
•Співпраця з Україною для притягнення до відповідальності за воєнні злочини та інші звірства, скоєні в Україні, і підтримка України в отриманні компенсацій за руйнування та збитки, завдані незаконним вторгненням Росії;
•Підтримка зусиль України щодо справедливого миру, відновлення її територіальної цілісності та захисту суверенітету;
•Допомога Україні в реінтеграції деокупованих територій і людей, які постраждали від війни (включно, але не обмежуючись внутрішньо переміщеними особами та евакуйованими за кордон) через прозорі процедури відповідно до принципу верховенства права.

■ СУДОВА РЕФОРМА ТА РЕФОРМА СИСТЕМИ ПРАВООХОРОННИХ ОРГАНІВ

【СУДОВА РЕФОРМА】

•Продовження втілення цілей Дорожньої карти судової та антикорупційної реформ, продовження зусиль щодо реформування судової системи, а також запобігання та боротьби з корупцією в судовій системі; забезпечення належної реалізації реформ Вищої ради правосуддя та ефективної та безперешкодної роботи Етичної ради;
•Забезпечення ефективної роботи Конкурсної комісії з добору кандидатів на посади членів Вищої кваліфікаційної комісії суддів України (ВККС), підготовка фундаменту для роботи перезавантаженої ВККС, яка має широку суспільну довіру та заповнює вакансії суддів кваліфікованими та незалежними кандидатами;
•Забезпечення нової прозорої та конкурентної процедури відбору суддів Конституційного Суду України зі значною роллю незалежних експертів у перевірці доброчесності та подальше вдосконалення його Регламенту.

【СИСТЕМА ПРАВООХОРОННИХ ОРГАНІВ】

•Продовження реформування українських правоохоронних органів відповідно до міжнародних стандартів, включаючи посилення співпраці та обміну інформацією між установами;
•Подальше реформування Офісу Генерального прокурора та Державного бюро розслідувань у рамках підтримки ефективної співпраці між правоохоронними органами, а також, коли дозволяють умови, Служби безпеки України;
•Належний контроль за вогнепальною зброєю, яка була широко розповсюджена серед населення під час війни.

■ ЕФЕКТИВНЕ ВРЯДУВАННЯ ТА ІНСТИТУЦІЇ

•Подальша відданість незворотній децентралізації і сильному місцевому самоврядуванню, включаючи всеохоплююче залучення муніципалітетів і регіонів під час відновлення та відбудови;
•Запровадження та подальше поліпшення вдосконаленого виборчого кодексу, планування на післявоєнний період, а також удосконалення законодавства про парламентські правила та процедури та про фінансування політичних партій;
•Реформи, спрямовані на зменшення надмірного економічного впливу на політику (олігархізму), особливо через посилення антимонопольного законодавства та демонополізацію;
•Зміцнення свободи та незалежності ЗМІ, підтримка високоякісного та фінансово стабільного суспільного мовлення та посилення стійкості України до дезінформації.

■ БОРОТЬБА З КОРУПЦІЄЮ

•Підвищення ефективності, незалежності та доброчесності антикорупційних інституцій, зокрема Національного антикорупційного бюро України (НАБУ), Спеціалізованої антикорупційної прокуратури (САП) та Агентства з розшуку та менеджменту активів (АРМА), шляхом удосконалення законодавства та забезпечення своєчасного, прозорого та заснованого на заслугах порядку добору кандидатів на керівні посади;
•Підтримка прийняття та виконання Державної антикорупційної програми реалізації Національної антикорупційної стратегії (з акцентом на секторах, важливих для післявоєнної відбудови, таких як будівництво, інфраструктура, економічне регулювання, митна політика, антимонопольна політика, а також правосуддя);
•Подальше підвищення ефективності, незалежності та доброчесності НАБУ, САП та ВАКС, в тому числі шляхом удосконалення законодавства, щоб забезпечити ефективніше слідство та створити варту довіри історію розслідувань та засуджень за корупцію на високому рівні;
•Посилення роботи Національного агентства з питань запобігання корупції, з особливим акцентом на підтримці негайного відновлення системи електронного декларування майна та контролю за політичними фінансами;
•Збереження прогресу, досягнутого Україною у зменшенні корупції у державних закупівлях, шляхом підтримки розширення та систематизації стандартизованих процедур закупівель та платформ електронних закупівель, а також заохочення зменшення випадків неконкурентних державних закупівель.

■ РЕФОРМУВАННЯ ЕНЕРГЕТИЧНОГО СЕКТОРУ ТА ПЕРЕХІД ДО "ЗЕЛЕНОЇ" ЕКОНОМІКИ

•Впровадження реформ в енергетичному секторі, які сприяють залученню інвестицій, демонополізації та прозорості, забезпечуючи при цьому незалежність енергетичних та ядерних регуляторів;
•Реформи та дії, які підтримують внесок України у глобальні дії щодо зміни клімату, включно з декарбонізацією, розвитком чистої енергетики, справедливим відходом від викопних видів палива та підвищенням енергоефективності;
•Вивчення нових енергетичних секторів, таких як (зелені) водневі технології та відновлювані джерела енергії, які зміцнюють енергетичну незалежність та створюють нові джерела для експорту енергоносіїв;
•Підтримка України в її зусиллях із забезпечення ядерної та радіаційної безпеки та захищеності.

Тому, хоч би скільки Мустафа ***Найєм*** розповідав за зачиненими дверми (***в публічній площині комунікації з цього приводу немає***) про те, що «команда ***Кубракова*** чесна й зробить усе правильно»,

> — як «зробила в ***«Укрзалізниці»*** та ***«Укравтодорі»***, **централізувавши всі процеси й прибравши всіх, хто плутається під ногами»**,

це ***непрофесійно*** і ***безперспективно***.

Порівнювати державну компанію та державну систему, в якій, згідно з Конституцією, функціонують різні види влади — і місцеве самоврядування з об'єднаними громадами один з них,— не можна.

Тому **все, що запланує в рамках державної стратегії регіонального розвитку та відновлення Мінрегіон/Нацагентство, має відповідати стратегіям розвитку громад.**

> Які, своєю чергою, — частина стратегії областей. Рух знизу вгору — у цьому суть децентралізації та відновлення. Міста для людей, а не люди для міст. Так мислить і живе ЄС, у який ми тепер кандидати.

Читайте також: Експерти вважають, що складність завдань, які стоять перед новою командою Мінрегіону — максимальна

Якщо дотримуватися цього принципу, стає не так важливо, хто відповідає за фінанси.

> Як втрачає актуальність і вічна суперечка про те (а воююча Україна все ще серед світових лідерів Індексу толерантності до корупції-2022), хто більше злодій — центральна влада чи місцева.

Важливо, ввімкнувши всі можливі антикорупційні механізми, дотримуватися *принципу розподілу владних повноважень*.

Який сьогодні відкрито й цинічно порушується як на інституційному, так і на законодавчому рівнях.

Тож,

> 1) **законодавчої основи для створення зрозумілої системи планувальних документів для відновлення України досі немає**.

Зате,

крім оприлюдненого, але **не затвердженого *Плану відновлення*** України (розрахований на десять років з очікуваним фінансуванням на суму понад **750 млрд дол.**),

> 2) **уже є два види конкуруючих планувальних документів на регіональному й місцевому рівнях**.

Що, знову-таки,

> 3) **підтверджує відсутність у держави загальної регіональної стратегії та узгоджених дій усіх гілок влади, включно з місцевим самоврядуванням**.

«Неприродне **включення** до закону № 5655 «Про регулювання містобудівної діяльності» **документів поза предметом правового регулювання цим законом внесло конкуренцію і на рівні стратегічного планування територіальних громад**, — ***пишуть експерти***. —

Так,

> 1) закон ***«Про засади державної регіональної політики»*** визначає, що територіальні громади розробляють ***«стратегію розвитку територіальних громад»***.

Тимчасом

> 2) закон ***«Про регулювання містобудівної діяльності»*** оперує поняттям ***«концепція інтегрованого розвитку території територіальної громади»***, яку визначає ***«документ стратегічного планування»***.

Слід уточнити, що

3) таким чином **будівельники заступили на територію регіональної політики** ще до прийняття законопроєкту № 5655.

Давня, але перевірена заступниця ***Шуляк*** з питань будівництва Наталія ***Козловська*** вела при Чернишові й тепер уже в команді ***Кубракова*** напрям планів відновлення, під який пішла вся містобудівна документація.

І ці плани цілком суперечать закону про засади регіональної політики та всім раніше прийнятим стратегіям.

Але,

— заперечити з цього приводу в міністерстві просто нікому.

Build Portal

«**Така ситуація неприйнятна**, — продовжують експерти. — **Система планувальних документів для відновлення має бути єдиною, зрозумілою, не допускати фрагментації і забезпечувати відновлення та розвиток територій**. Треба зробити все, щоб за квадратними метрами, тоннами й кілометрами не загубилися люди.

Для цього необхідно швидко

— переглянути й узгодити між собою два закони — «Про регулювання містобудівної діяльності» та «Про засади державної

регіональної політики», норми яких не можуть конкурувати, а лише — доповнювати одна одну».

«Люди визначають потреби у відновленні, на людей має бути спрямована відновлювана інфраструктура, — переконані автори закону «Про засади державної регіональної політики». — За різними оцінками, до 2030 року в Україні проживатиме від 30 до 35 мільйонів людей.

1) Це значно менше, ніж у часи, коли будувалася основна частина інфраструктурних об'єктів. Тому точно немає сенсу відновлювати те, що не буде використовуватися.

2) Не менш складна ситуація з **відновленням окремих населених пунктів**, особливо зруйнованих повністю».

Тобто,

шлях, який Україна вибирає сьогодні, дуже відрізняється від того,

1) до чого закликають ***експерти***,

2) що давно погоджене з ***міжнародними інституціями*** і

3) що сама Українська держава всі ці роки ***декларувала, прагнучи в ЄС.***

Сьогодні складний концептуальний європейський підхід до системи державного управління, який включає формування політик, силами переможного політичного клану всередині влади замінюють на більш прикладний і утилітарний, властивий проєктному, а не стратегічному управлінню.

Віднині,

1) **будівельна концепція превалює над концепцією регіонального розвитку та децентралізації**.

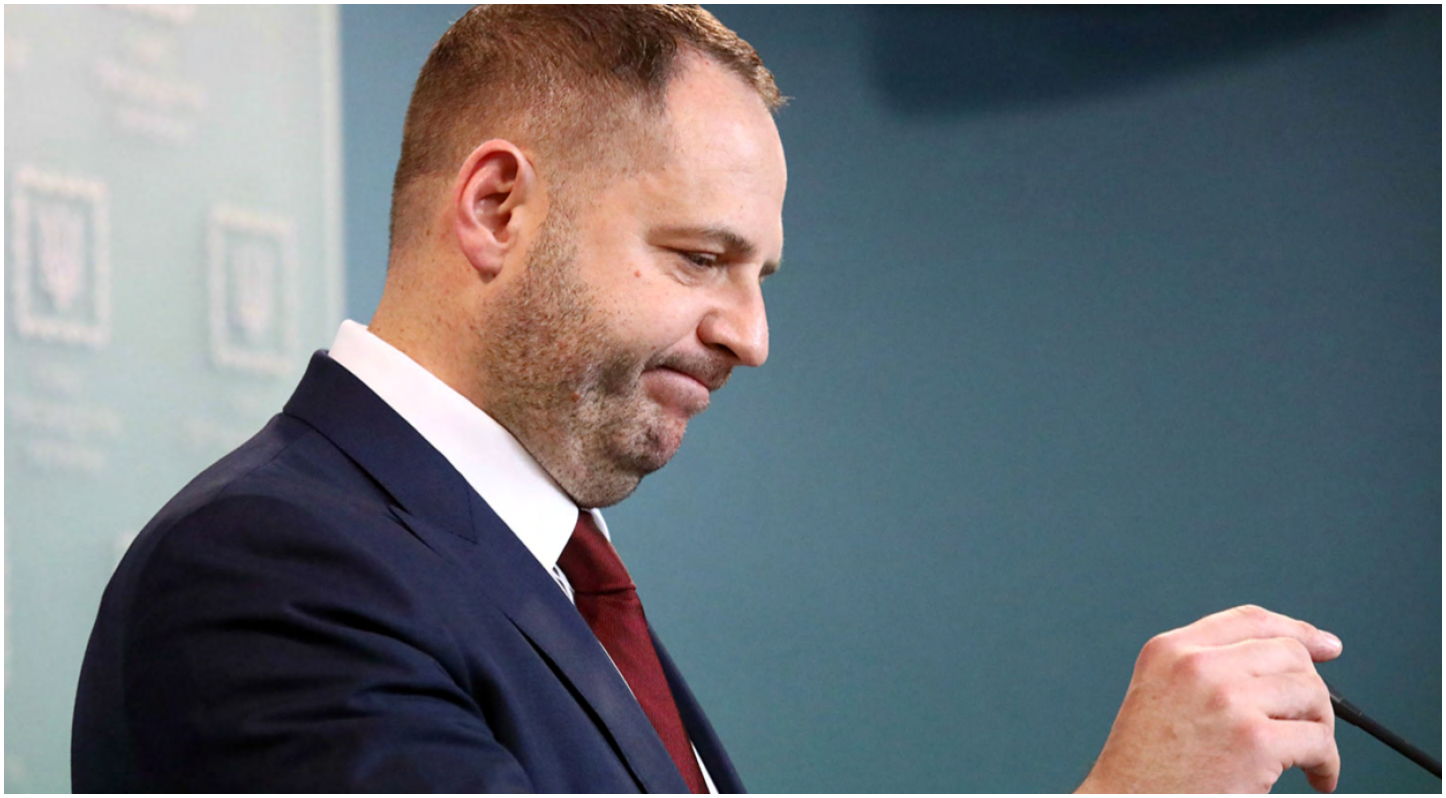
2) **І це дуже серйозний розворот**.

Чи дасть він змогу швидко піднятися післявоєнній Україні?

1) Приклади післявоєнної відбудови Західної Німеччини, Сінгапуру, Південної Кореї, Японії свідчать, що ні. Там проєкти нанизувалися на стратегію.

2) Однак є багато країн третього світу, які якось живуть і в рамках утилітарного підходу. Сомалі, Сирія, Гаїті. Чому нам, хто воює, в тому числі, й за європейське майбутнє, виявилося по дорозі з ними?

Мабуть, тому, що людям із добрим фінансовим апетитом, без державного мислення, зате з хибними цінностями завжди важко наїстися. А голодним завжди — чим простіше, тим краще.

Єдине, що **може** добряче зіпсувати апетит «трійці» за столом, — **вето** президента на закон № 5655.

Позиція громадянського суспільства може стати тригером для абсолютно якісно нових суспільних процесів.

1) Насамперед у **професійній архітектурній та експертній спільнотах**, котрі змогли не тільки ***організувати петицію до президента,*** перевівши закон № 5655 у зону політичної відповідальності Зеленського, а й ***вибудувати*** подальшу стратегію, що включає створення ***Містобудівного кодексу***.

І тут у громадських інститутів є серйозна підпора — ***місцеве самоврядування***. Яке теж не тільки самоорганізувалося, а й витримало тиск із боку влади, що руками Шуляк закидала громади «темниками» про необхідність підтримати проєкт №

5655. Однак місцеві ради синхронно приймали звернення до президента, вимагаючи вето.

Точно так само в певний момент ОМС офіційно заявлять донорам, що процес відновлення здійснюється централізовано в обхід місцевих влад.

Безумовно, якщо Банкова не почує прямих сигналів громадянського суспільства, громад і міжнародних партнерів, ризики високі й після вето нас можуть очікувати номінальні правки та чергове коло проштовхування нового варіанта старого закону.

В поєднанні з жорсткими спробами нейтралізувати будь-яку протидію.

Так,

по Національній спілці архітекторів ***вже працює СБУ*** (відкрито кримінальну справу проти президента НСАУ Олександра ***Чижевського***), з експертами борються в суді, — Олена ***Шуляк*** подала позов на нашого автора Георгія ***Могильного***, місцеве самоврядування теж ставлять у рамки: йдеться про ганебне рішення суду щодо мера Чернігова Владислава ***Атрошенка***, якого суд незаконно усунув із посади.

На порядку денному ще один інструмент, котрий може допомогти владі й президентові «закрутити гайки»,

— впровадження інституту префектів.

Законопроєкт ***№ 4298*** **про *місцеві державні адміністрації*, яким**

буде встановлено державний нагляд за ОМС, повністю переписано до другого читання на користь Банкової.

Однак,

— у цій сфері теж дуже сильне професійне й експертне лобі, яке вже зараз максимально мобілізоване.

Звірячий апетит цілком може призвести до нетравлення.

Однак є надія, що

1) один із «трійки», котрий сидить за головним ресурсним столом країни і на котрого, власне, й ляже вся виконавча відповідальність за країну, вирішить потурбуватися про здоров'я власного шлунку, репутацію президента і майбутнє держави.

2) Спробувавши побачити його не очима давньої колеги по BRDO ***Шуляк*** або голови президентського офісу ***Єрмака***, а очима простих

українців, що віддають за нього свої життя. Ось їхнє майбутнє міністерству/уряду ***Кубракова*** і треба буде відбудувати й відновити.

P.S.

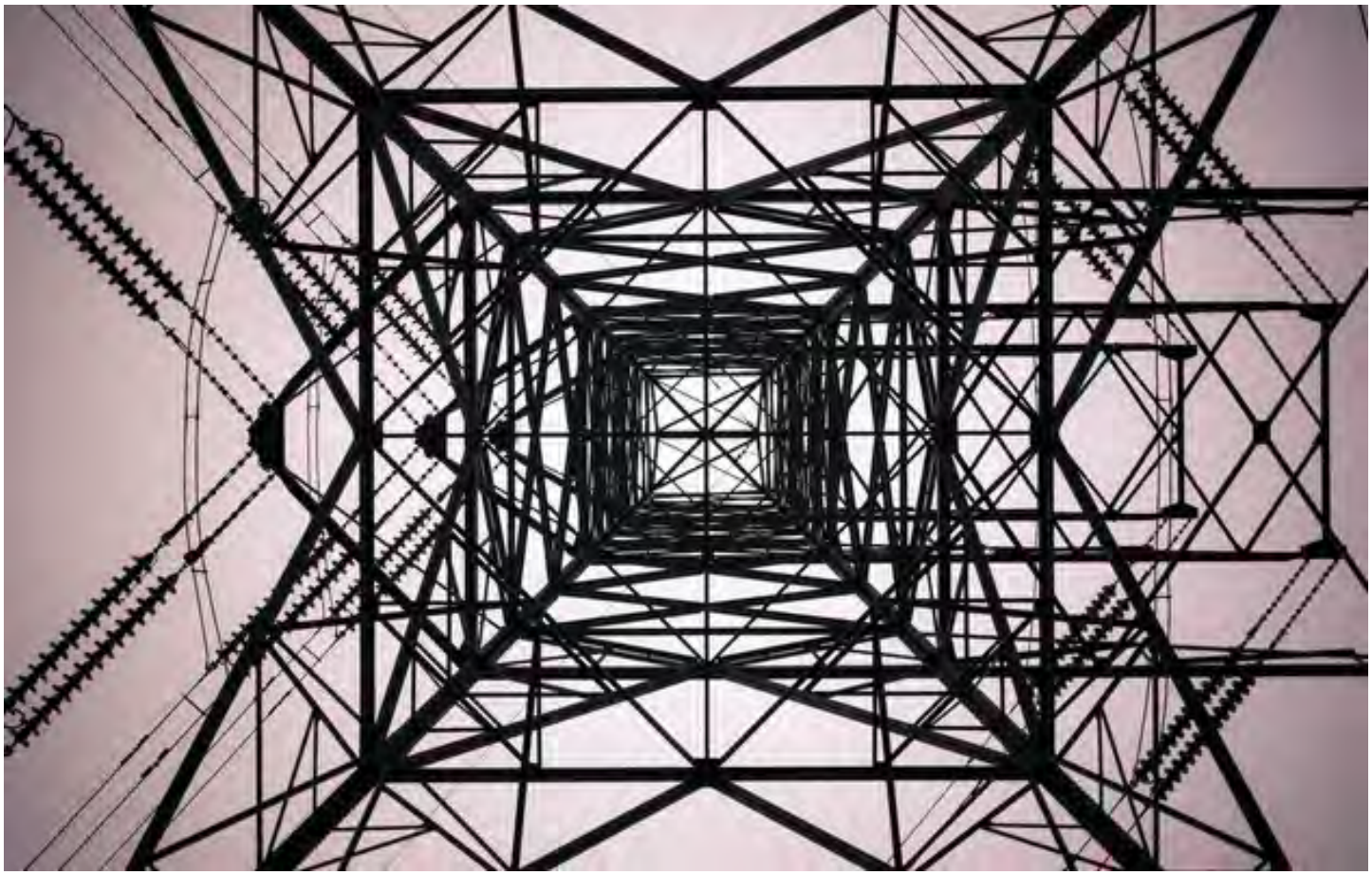
7 лютого відбудеться засідання профільного комітету Верховної Ради, де ***віцепрем'єр-міністр з відновлення*** України — міністр розвитку громад, територій та інфраструктури України Олександр ***Кубраков*** доповідатиме про ***стратегію*** діяльності довіреного йому міністерства.

Сподіваємося, що вже вдруге заявлена презентація політики об'єднаного міністерства відбудеться, і в ній буде враховано ризики, викладені у цій статті.

***

№ 1.230

Державна регіональна політика 2023: бути чи не бути?

2023-01-23

Анатолій Ткачук

директор з науки та розвитку Інституту громадянського суспільства.

Юрій Третяк

експерт з регіонального розвитку.

Іван Лукеря

заступник міністра розвитку громад і територій

Питання, від відповіді на яке залежить доля країни

Від редакції:

Нещодавнє об'єднання під дахом одного міністерства Мінрегіону та Мінінфраструктури — досить ризикований експеримент влади. ***ZN.UA уже писало*** про те, як із нового затвердженого Положення **випадково** випали функції, що стосуються регіональної політики. Хоча Положення оперативно поправили, складність завдань, які стоять перед новою командою Мінрегіону, — максимальна. Як і відповідальність. Що і позначають у цій статті її автори — експерти, що брали безпосередню участь у децентралізації та створенні нової регіональної політики, яку поствоєнна Україна повинна розвивати, а не поховати.

Кінець 2022 року означився кількома неприємними розчаруваннями: війна не завершилася нашою перемогою; ***обстріли українських міст тривають;*** економіка без стабільного постачання енергоресурсів ще більше скорочується; масштабна відбудова не розпочалася (напевне, вона і не була можливою до завершення війни нашою перемогою).

Попри це, ми розуміємо, що перемога таки буде за нами, відбудовувати потрібно, ресурсів для цього у нас немає, тому ми можемо розраховувати передусім на наших західних союзників і партнерів. Аби така підтримка точно була і стала досить вагомою, Україні потрібно дотримуватися певних правил, які є визначальними у Європейському Союзі, створювати та розвивати інституції, що зможуть дотримуватися цих правил, а головне, вироблення та реалізація українських політик відновлення та розвитку мають відбуватися в інтересах людини, на основі даних і не суперечити **ключовій інвестиційній політиці ЄС — згуртованості та регіонального розвитку.**

Ми вже неодноразово обговорювали українську політику згуртованості та регіонального розвитку, яка в нас визначається у форматі державної регіональної політики. Проте зараз, в умовах війни та спроб прискореного зближення з ЄС, варто подивитися трішки в минуле, оцінити сучасне і спробувати зазирнути у майбутнє.

Чому адекватна регіональна політика є ще більш важливою в умовах війни і повоєнної відбудови?

Будь-яка держава, що складається з більш як одного міста, а тим більше держава з досить значною територією, стикається з проблемами нерівномірного розвитку різних її територій. Це цілком природно з точки зору географії. Вихід до моря із зручною гаванню дає величезну перевагу перед стрімкими горами, вища щільність населення в урбанізованих територіях завжди спонукатиме розвиток бізнесу, продукуватиме більше ВВП, ніж великі сільські території з низькою щільністю населення. Тому такі природні відмінності змушують уряди цих держав формувати свою політику розвитку в такий спосіб, аби не стимулювати додаткових розривів в якості життя між різними територіями, стримувати масову міграцію з таких територій у столицю чи великі міста.

У деяких великих країнах до таких причин міжрегіональних відмінностей додаються ще складніші причини — етнічний, релігійний, мовний склад населення. Якщо ж розглянути Європейський Союз як певну квазіконфедеративну систему, то можемо побачити, що тут є сотні різноманітних регіонів, які кардинально відрізняються між собою за всіма наведеними вище показниками. Тому в ЄС питанням згуртованості та регіональному розвитку приділяється велика увага. І в самому договорі про функціонування ЄС є фундаментальна стаття 174:

> *«З метою сприяння своєму загальному гармонійному розвитку Союз розробляє та здійснює свої дії, спрямовані на зміцнення його економічної, соціальної та територіальної згуртованості.*
>
> *Зокрема, Союз має на меті зменшити диспропорції між рівнями розвитку різних регіонів і відсталістю регіонів з найменш сприятливим становищем.*
>
> *Серед відповідних регіонів особлива увага приділяється сільській місцевості, територіям, які постраждали від індустріального переходу, і регіонам, які страждають від серйозних і постійних природних або демографічних недоліків, таким як найпівнічніші регіони з дуже низькою щільністю населення та острівні, транскордонні та гірські регіони».*

Адекватна регіональна політика та політика згуртованості є важливою запорукою існування та неконфліктного розвитку держави. Національна єдність, вирівнювання диспропорцій у розвитку між регіонами — необхідна умова безпечного та комфортного життя громадян, не залежно від місця їхнього народження чи проживання у власній державі.

Для України з її розмаїтими регіонами, які відрізняються природними умовами, рівнем урбанізації, структурою регіональної економіки, мовними, історичними, релігійними уподобаннями, етнічним складом, збалансована державна регіональна політика мала би бути ще більш важливою, ніж для ЄС, **проте впродовж багатьох років залишалася поза увагою держави.**

> Усе це призвело до першого серйозного розколу по лінії Схід—Захід у 2004 році, коли навіть відбувся Сєвєродонецький з`їзд депутатів місцевих рад із проголошенням Південно-Східної Української Автономної Республіки (в народі ПІСУАР).
>
> Щоправда, тоді кризу державності вдалося подолати, оскільки Російська Федерація ще не була готова до військового тиску на Україну.

Події зими 2013–2014 років (Революція Гідності), на відміну від 2004–2005 (Майдан), уже не були мирними.

> За роки, що минули від 2005-го до 2013-го, Україна так і не змогла повернутися повною мірою до питання політики згуртованості та

політики вирівнювання міжрегіональних відмінностей у рамках усвідомленої державної регіональної політики. Натомість міжрегіональні відмінності було використано політиками та Росією для руйнування України зсередини. Риторичне запитання «хто кого годує?» стало символом сепаратизму на Донбасі.

Відтак, захоплення Криму та значної частини Донецької та Луганської областей 2014 року стало реальністю. Правда, спроби здійснити такі захоплення інших міст і регіонів — Одеси, Дніпра, Харкова, Запоріжжя — тоді провалилися.

Війна, що розпочалася навесні 2014-го у Луганській і Донецькій областях, призвела до дуже тяжких наслідків. Понад мільйон людей залишили місця свого постійного проживання, Україна втратила значну частину промислового потенціалу, відбулися суттєві зміни у структурі багатьох регіональних економік. Проте на психоемоційому рівні відмінності у вподобаннях жителів різних регіонів змінювалися не так швидко.

Хто кому близький? 2016 рік

Як видно із результатів опитування жителів різних регіонів щодо їхньої культурно-історичної близькості до жителів інших регіонів України та інших держав, ситуація із загальноукраїнською єдністю не виглядала такою оптимістичною. Напевне, такі дані лягали на стіл керівника Росії, тому рішення про повномасштабний напад на Україну виглядало досить спокусливо.

Відсутність реальних кроків із формування згуртованості українського простору впродовж 1991–2013 років, значна асиметрія в економічному розвитку українських регіонів, культивування політиками культурних, релігійних, мовних, етнічних, історичних відмінностей між жителями різних регіонів стали каталізатором загарбницької війни РФ проти України.

Варто зауважити, що Україна доволі пізно почала займатися осмисленою регіональною політикою. Перший указ про затвердження Концепції державної регіональної політики з'явився аж 25 травня 2001 року (№341/2001), Міністерство регіонального розвитку — лише 2007 року, а рамковий Закон «Про засади державної регіональної політики» було ухвалено тільки 2015-го, уже після початку війни з РФ. Упродовж 2008–2009 років Мінрегіоном було підготовлено проєкти концепцій для впровадження трьох реформ, які мали змінити країну: Концепція реформи місцевого самоврядування і територіальної організація влади;

Концепція державної регіональної політики; Концепція підготовки, перепідготовки та підвищення кваліфікації державних службовців та службовців органів місцевого самоврядування. Після зміни уряду 2010 року ухвалені концепції було скасовано, а роботи у визначених ними напрямах — згорнуто. Лише після Революції Гідності, в 2014 році, роботи було відновлено. Україна провела децентралізацію, ухвалила базове законодавство про державну регіональну політику. Але державна служба та служба в органах місцевого самоврядування після перших двох років прогресу зазнала серйозної руйнації.

1. Економічне перетікання. Схід—Захід

Після першого етапу великої російсько-української війни 2014–2015 років Україна зіштовхнулася з небаченим досі викликом — переміщенням значної кількості людей із зони бойових дій та з окупованих територій, втратою значної кількості підприємств важкої, добувної, металургійної та хімічної промисловості.

Внутрішньо переміщені особи, 05.07.2018 рік

Як видно з рис. 2, понад 1,5 мільйона осіб перемістились із високоурбанізованого окупованого сходу дещо більше на захід. Щоправда, в цей період більшість жителів окупованих частин Донецької та Луганської областей осіли недалеко від свого постійного місця проживання, в неокупованих частинах своїх областей і суміжних областях, частково в центральних областях та місті Києві.

Після різкого падіння ВВП України в 2014–2015 роках, з 2016-го починається його стабільне зростання. В Україну заходять нові інвестиції, будуються нові підприємства. Але географія їхнього розміщення виглядає досить красномовно. Концентрація в центрі та на заході і подалі від кордонів з РФ і зони розмежування.

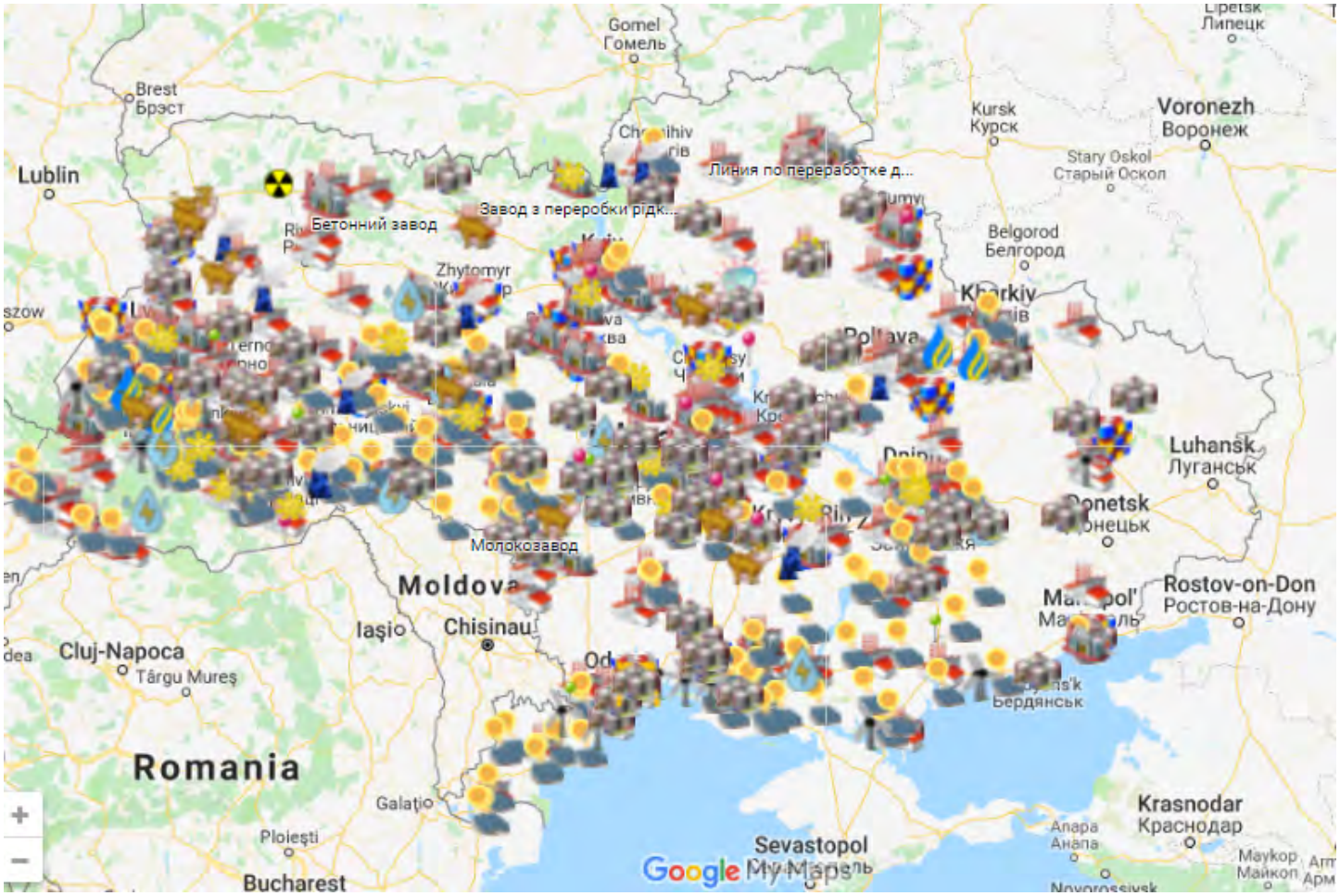

Рис. 3. Карта розміщення нових виробничих об'єктів в Україні, 2015–2019 роки

Табл. 1. Частка регіонів у ВВП України,%

Регіон	2004	2012	2015	2019
Донецька	13,2	11,7	5,8	5,2
Луганська	4,3	3,8	1,2	1,0
Львівська	4,1	4,3	4,8	5,4
Хмельницьк	1,8	1,8	2,1	2,1
Київська	3,4	4,8	5,2	5,5
м. Київ	17,8	18,9	22,7	23,9

Дані Держстату

Як видно із рис. 3 і табл. 1, ще до початку повномасштабного наступу РФ на Україну 2022 року чітко проявився тренд економічного перетікання економіки із східних регіонів у центральні та західні. Також значно зросла частка міста Києва в економіці країни. Так, вона ще не є настільки домінуючою, як у більшості країн Європи, але тенденція показує, що асиметрія розвитку столиці і регіонів постійно збільшується.

На тлі цих трендів повномасштабне вторгнення РФ в Україну 24 лютого 2022 року загострило до краю ситуацію в усіх вимірах — соціальному, економічному, територіальному. Виклики, які постали зараз перед Україною, є дуже небезпечними і складними для вирішення.

Виклик 1. Значна частина території України окупована або зруйнована воєнними діями

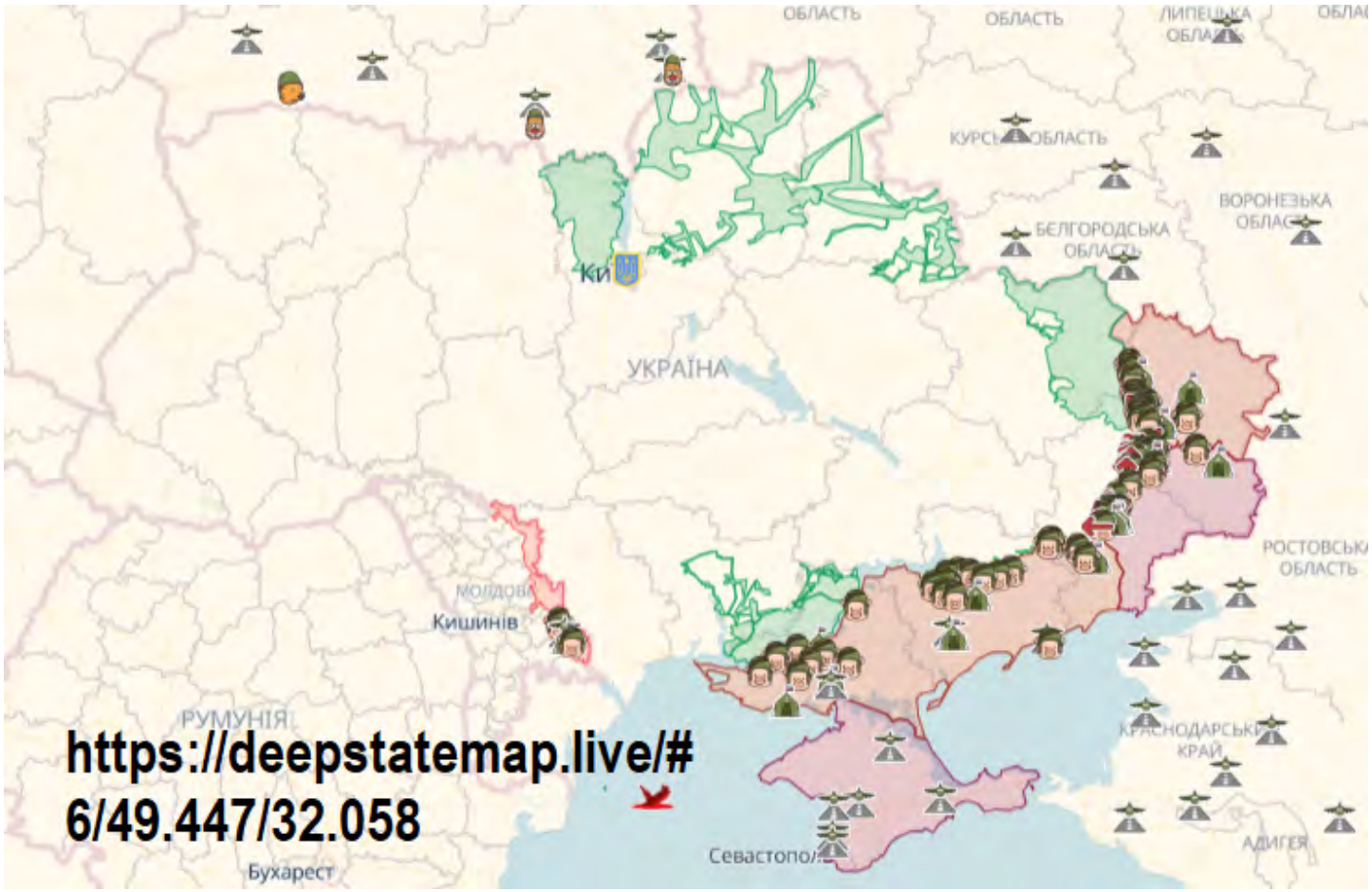

Рис. 4. Карта окупованих і звільнених від окупації територій

Станом на 1 січня 2023 року під окупацією перебувають близько 120 тис. кв. км території України. (На піку окупації таких було 200 тис. кв. км.)

Виклик 2. Раптове переміщення значної кількості людей усередині і за межі України

Ще перед війною одним із найбільш критичних викликів для України був демографічний: скорочення та старіння населення, які до того ж відбувалися дуже нерівномірно. Війна не просто загострила цей виклик, він став домінуючим і найскладнішим для вирішення.

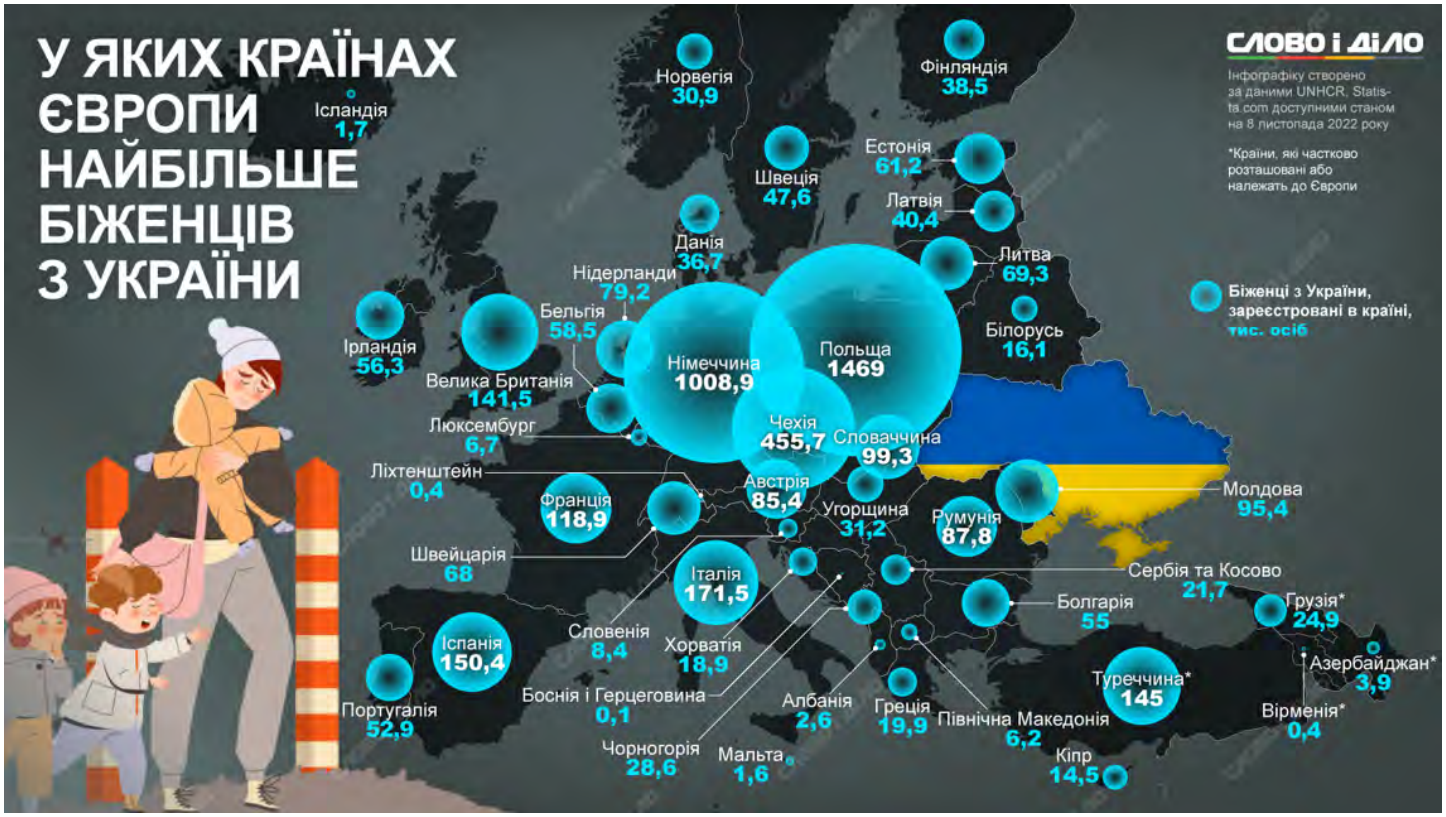

Рис. 5. Ілюстрація розміщення українських біженців за кордоном

За різними даними, Україну залишили 6–8 мільйонів осіб, за даними ООН — 6,5 мільйона. Орієнтовно вважається, що повернулося 4 мільйони осіб. На жаль, більш точних даних наразі не існує. Проте точно можна стверджувати, що це кілька мільйонів. Ситуація з ВПО в Україні також суттєво змінилася порівняно з роками до 24.02.2022 року. **Зросла загальна кількість ВПО (4,7** мільйона в 2022 році проти 1,5 мільйона в 2021-му) і значно змінилось їхнє розміщення в українських регіонах.

Якщо до початку вторгнення основна частина ВПО проживала в східних територіях, то тепер це західні і центральні регіони. У багатьох громадах західних регіонів частка ВПО становить 10–15% від місцевого населення. Серед ВПО 86% переміщені з півдня та сходу України. Все це дає можливість припустити, що щільність населення східних і південних регіонів України і надалі падатиме, що значно ускладнить відновлення цих територій.

Варто зауважити, що в умовах такого значного переміщення людей міжрегіональні відмінності, на яких робили наголос проросійські політики та й сама Росія, перестали відігравати якусь значущу роль, що підтверджується соціологічними дослідженнями, проведеними в листопаді 2022 року Радою Європи разом з Мінрегіоном.

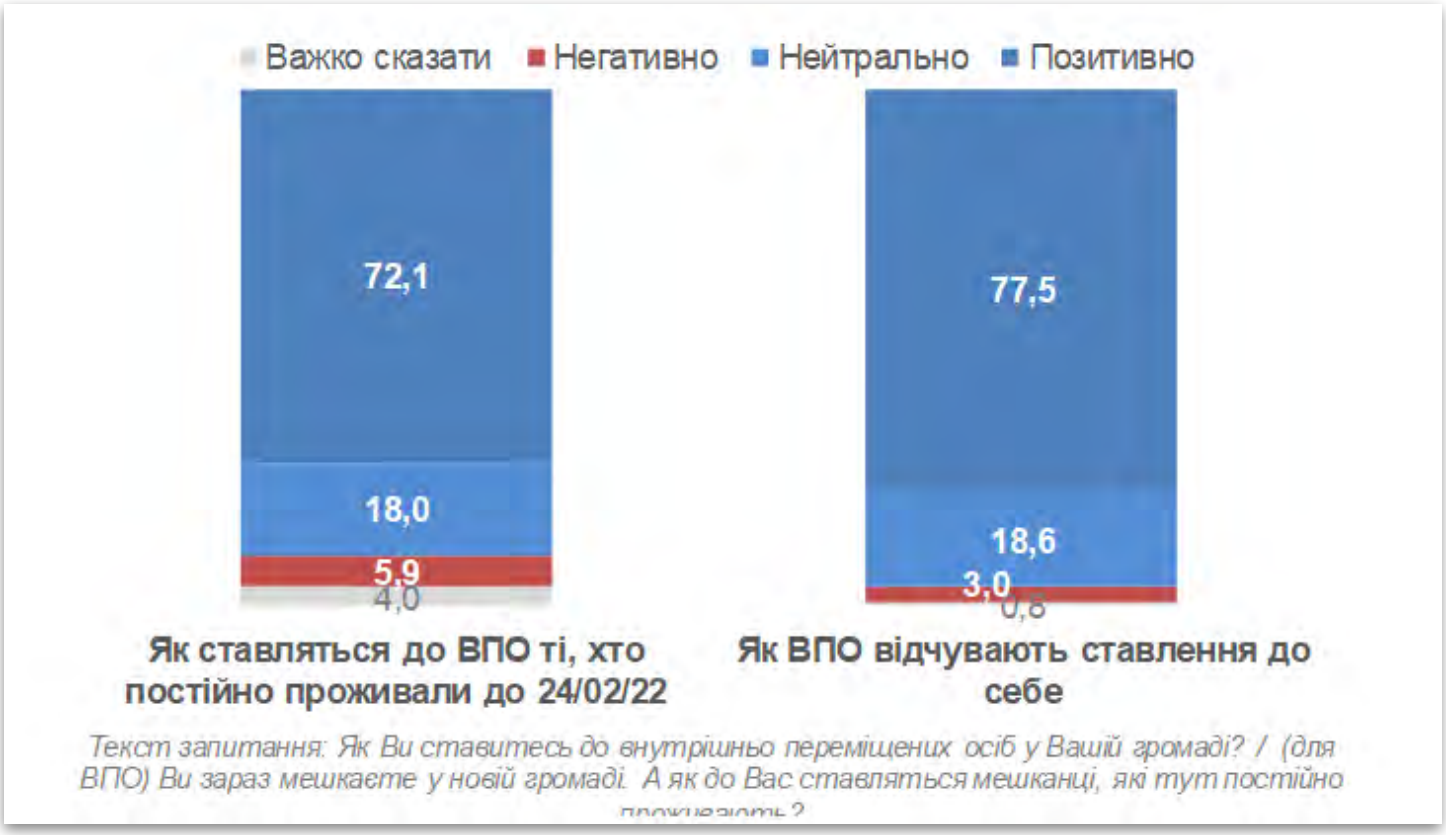

Рис. 6. Ставлення жителів громад до ВПО і як ВПО відчувають ставлення до них

Загалом серед ВПО ще зберігається бажання повернутися в місця свого постійного проживання, але для цього потрібно, щоб настали певні умови: безпека в населеному пункті (40% серед усіх ВПО назвали таку умову), після завершення російського вторгнення (27%), робота критичної інфраструктури (25%) і відсутність обстрілів (23%). Слід при цьому зауважити, що 77% опитаних не збираються переїжджати з їхнього нинішнього місця перебування. Найбільше тих, хто не збирається повертатися, у категоріях «чоловіки віком 18–29 років».

Повернення українських біженців і внутрішньо переміщених осіб у місця їхнього попереднього постійного проживання є ключовим фактором відновлення регіонів. Проте варто розуміти, що значна частина людей не повернеться у місця попереднього проживання навіть із настанням миру, безпеки, наявності робочих місць. Це слід враховувати при плануванні відбудови зруйнованого та відновлення регіональної економіки.

Виклик 3. Руйнування інфраструктури

Головна сила країни — люди. Головний інструмент для розвитку людьми територій та країни в цілому — інфраструктура. Війна зруйнувала величезну кількість інфраструктурних об'єктів по всій країні, а особливо значними є руйнації на сході та півдні України.

За ***спільною оцінкою*** Світового банку та уряду України, прямі збитки станом на 1 червня 2022 року становлять **97 млрд дол.**, а загальний обсяг потреб для відновлення — 349 млрд дол., з яких 105 млрд дол. знадобляться у

короткостроковій перспективі до трьох років. Звичайно, станом на сьогодні дані збитків і потреб у відновленні значно збільшилися, бо війна триває, спричиняючи нові руйнування. Станом на 1 серпня 2022 року 40% руйнувань — це житлова інфраструктура і 31% — транспортна.

Рис. 7. Фото зруйнованого об'єкта

Україна опинилася у замкненому колі. Без людей неможливо відновити інфраструктуру. Без інфраструктури не повернути людей.

Аби вийти з цього кола, потрібні швидкі, але обґрунтовані рішення. Такі рішення можуть продукувати винятково спроможні інституції. Проте владні інституції у регіонах, які перебували під окупацією чи є частково окупованими сьогодні, виглядають досить ослабленими.

Питання посилення спроможності інституцій не менш важливе і для національного рівня, зокрема для кількох міністерств, які найбільшою мірою включені у процеси планування відновлення:

Мінінфраструктури, Мінреінтеграції, Мінекономіки.

2. Відновлення — це про що? Відбудувати — Відновити — Розвивати?

Здається, зараз усі в Україні розуміють, що відбудова українських міст і сіл, відновлення економіки є важким і тривалим процесом, який потребує значних ресурсів. Ресурсів передусім зовнішніх, оскільки в Україні ресурсів і так було небагато, а через війну їх стало ще менше.

Відтак, перед нами стоїть кілька складних, але важливих для вирішення завдань:

1) коректно оцінити завдані збитки. (Надмірне завищення тут неприпустиме. Це легко перевірити, і тоді довіру донорів до нас буде підірвано, тому виглядає правильним, що така оцінка здійснюється урядом спільно із Світовим банком);

2) правильно розпланувати відновлення (на національному, регіональному та місцевому рівнях);

3) на основі оцінки потреб жителів територіальних громад і регіонів, на основі об`єктивних даних визначити першочерговість і способи відновлення об`єктів інфраструктури, аби не відбудовувати те, що вже не використовувалося і не буде використовуватися, не застосовувати морально застарілих підходів до відбудови та відновлення;

4) створити ефективно працюючі механізми координації робіт із відновлення в територіях;

5) забезпечити прозорість процедур фінансування та мінімізувати при цьому корупційні ризики;

6) врахувати, що відновлення має бути спрямоване на забезпечення прискореного соціально-економічного розвитку територій відновлення.

Отже, що ми маємо на сьогодні у плануванні відновлення?

1) Оприлюднено ***План*** відновлення України, розрахований на десять років з очікуваним фінансуванням у сумі понад 750 млрд дол. (не затверджений).

2) Законом «Про засади державної регіональної політики» передбачено розробку: плану відновлення та розвитку регіонів і планів відновлення та розвитку територіальних громад.

3) Законом «Про регулювання містобудівної діяльності» передбачено розробку: програм комплексного відновлення області, території територіальної громади (її частини).

Як бачимо, наразі стрункої законодавчої основи для створення зрозумілої системи планувальних документів для відновлення України не сформовано. Натомість є два види конкуруючих планувальних документів на регіональному та місцевому рівнях.

Неприродне включення у Закон «Про регулювання містобудівної діяльності» документів поза предметом правового регулювання цим законом внесло конкуренцію і на рівні стратегічного планування територіальних громад. Так, Законом «Про засади державної регіональної політики» визначено, що територіальні громади розробляють «стратегії розвитку територіальних громад». Натомість Закон «Про регулювання містобудівної діяльності» оперує поняттям «концепція інтегрованого розвитку території територіальної громади», яка визначена «документом стратегічного планування».

На наш погляд, **така ситуація не є прийнятною**.

Система планувальних документів для відновлення має бути єдиною, зрозумілою, такою, що не допускає фрагментації та забезпечує відновлення і розвиток територій. Потрібно зробити все, аби за квадратними метрами, тоннами та кілометрами не загубилися люди. Для цього необхідно швидко переглянути та узгодити між собою два закони — «Про регулювання містобудівної діяльності» та «Про засади державної регіональної політики», норми яких не можуть конкурувати, а лише взаємодоповнювати один одного.

Люди визначають потреби у відбудові, на людей має бути спрямована інфраструктура, яка відновлюється.

За різними оцінками, до 2030 року в Україні проживатиме від 30 до 35 мільйонів осіб. Це значно менше, ніж у ті часи, коли будувалась основна частина інфраструктурних об’єктів. Тому точно немає сенсу у відбудові того, що не буде використовуватися. Не менш складна ситуація із відбудовою чи відновленням окремих населених пунктів, особливо тих, які зруйновані повністю.

Рис. 8. Фото з дрона одного з поселень на Донбасі

Як видно із рис. 8, відбудова таких поселень виглядає не надто можливою.

Тут потрібно приймати непрості рішення: чи відбувається розчистка зруйнованого і будується за новими проєктами зовсім нове поселення, якщо для цього є передумови, або ж здійснюється рекультивація території, а жителі поселення отримують компенсацію на придбання житла чи саме житло в інших територіях.

Оскільки такі рішення є дуже політично чутливими, кожне з них має бути добре аргументованим: потрібно вивчити настрої людей щодо повернення та необхідні для цього умови; проаналізувати економічні можливості відновлюваної території у тому разі, якщо люди таки вирішать повернутися; оцінити безпекову ситуацію у цих територіях і рівень загроз на середньострокову перспективу. При цьому необхідна максимальна відкритість у прийнятті рішення з людьми, яких війна вигнала з місць їхнього проживання.

3. Відбудова, регіональний розвиток і шлях до ЄС

Сьогодні Україна одночасно повинна вирішувати низку найважливіших завдань, які не можна відкладати на потім: повоєнна відбудова, повернення людей, відновлення економіки та реалізація при цьому такої політики, яка не

призводитиме до подальшого збільшення розривів у розвитку різних регіонів, створення згуртованості всього українського простору.

Такого досвіду зараз не має жодна з країн ЄС, частково, можливо, Хорватія, тому саме Україна повинна знайти тут свій шлях, який враховує найкращі європейські та світові практики, аби наші помилки були мінімальними.

За останнє десятиріччя регіональна політика розвинених країн значно еволюціонувала. У минулому вважалося, що подолати регіональні диспропорції можна лише завдяки масштабним вливанням в інфраструктуру з центру. На жаль, така політика не спромоглася суттєво зменшити регіональні відмінності та не допомогла менш розвиненим регіонам надолужити відставання, навіть попри значне публічне фінансування, сплановане в центрі. В результаті втрачено час, використано значні ресурси, економічний потенціал залишився нерозкритим, відбулося послаблення соціальної згуртованості.

Сучасна регіональна політика пропонує новий підхід, особливостями якого є:

1) стратегія регіонального розвитку (на рівні держави і кожного регіону), яка враховує широкий спектр прямих і непрямих факторів, що впливають на результати діяльності місцевого бізнесу;

2) необхідність розкрити потенціал унікальних для регіону активів;

3) постійна робота над виявленням можливостей для розвитку регіону, а не фокусування на його слабких сторонах чи потребі в підтримці;

4) скоординована система багаторівневого врядування регіональним розвитком за участі центральної, регіональної і місцевої влади та всіх заінтересованих сторін. Посилення управлінської спроможності місцевого і регіонального рівнів.

Частково Україна багато чого уже ввела в своє законодавство у сфері регіонального розвитку. Почали вибудовуватися відповідні інституції, створюватися система планувальних документів.

У контексті підготовки до вступу в ЄС Україні необхідно продовжити реформування державної регіональної політики, щоб успішно провести переговори про її відповідність главі 22 «Регіональна політика та координація структурних інструментів» Acquis Communautaire (законодавства ЄС щодо приєднання нових країн). Для «закриття» глави 22 Україна повинна виконати вимоги ЄС за кожним із шести таких напрямів: гармонізація законодавства, інституційні рамки, адміністративна спроможність, програмування (розроблення операційних програм регіонального розвитку), моніторинг та оцінка, фінансове управління й контроль.

Розглянемо ці напрями

1) Українське законодавство має дозволити багаторічне програмування регіонального розвитку на центральному та субнаціональному рівнях, забезпечити можливість співфінансування таких програм на центральному та субнаціональному рівнях, запровадити надійну й ефективну систему фінансового контролю та аудиту інвестиційних видатків за програмами. При відборі та реалізації проєктів регіонального розвитку Україна також повинна виконувати законодавство ЄС у таких сферах, як публічні закупівлі, конкуренція, державно-приватне партнерство, навколишнє середовище, транспорт, боротьба з дискримінацією, гендерна рівність, статистика.

2) Інституційні рамки мають забезпечити створення відповідних інституцій на центральному та регіональному рівнях з чіткими завданнями і повноваженнями. Інституційна рамка також потребує створення ефективного механізму міжвідомчої координації з питань регіонального розвитку, залучення і консультацій із широким колом заінтересованих сторін у підготовці та реалізації програм.

3) В усіх інституціях на центральному і регіональному рівнях має бути забезпечено високу адміністративну спроможність. Це включає набір і навчання персоналу та реалізацію заходів із утримання кваліфікованих і досвідчених працівників відповідних інституцій.

4) Програмування охоплює підготовку Угоди про партнерство з ЄС і низки операційних програм регіонального розвитку. Країни-члени повинні забезпечити широке партнерство для підготовки програмних документів. Вони мають створити умови для формування достатньої кількості проєктів регіонального розвитку на повний обсяг передбаченого фінансування. Важливим є вжиття відповідних інформаційних і комунікаційних заходів для висвітлення реалізації проєктів регіонального розвитку і досягнення цілей регіональної політики ЄС у країні-члені.

5) Реформування системи моніторингу й оцінювання передбачає створення відповідних структур і налагодження в них процесів моніторингу та оцінювання, що відповідає вимогам ЄС, а також забезпечення функціонування комплексної комп'ютеризованої системи управління інформацією (MIS), яка є доступною та придатною для використання всіма заінтересованими сторонами.

6) Нарешті, Україні необхідно створити законодавчі рамки для фінансового управління, контролю й аудиту. Це передбачає наділення відповідними повноваженнями існуючих або створення нових інституцій, які відповідають законодавству ЄС, а також впровадження системи фінансового управління, контролю та аудиту з чітко визначеними завданнями і відповідальністю кожного залученого органу.

Вчасне і повноцінне виконання всіх умов для «закриття» глави 22 у процесі переговорів має продемонструвати готовність України ефективно впроваджувати регіональну політику ЄС — ключову інвестиційну політику Євросоюзу із стимулювання економічного зростання в регіонах країн-членів і вирівнювання регіональних диспропорцій у ЄС.

4. Замість епілогу

Складні часи потребують сильних рішень, лідерства та відповідальності.

Мінінфраструктури, яке тепер стало центральним органом виконавчої влади, відповідальним за формування та реалізацію державної регіональної політики, стоїть перед значними викликами, ключовим із яких, напевне, є виклик філософський — як перейти від кілометрів до згуртованості; від мостів до людей, які ними користуються; від швидкісних потягів до зв`язування місцевих, регіональних і національних транспортних мереж.

При цьому знайти порозуміння та досягнути спільних дій між різними учасниками відбудови — бізнесом, місцевим самоврядуванням, міжнародними донорами, щоб задовольнити нагальні потреби українців, які постраждали від війни і яких необхідно якомога швидше вмотивувати повернутися в Україну.

Проєкт відбудови України є наймасштабнішим і найскладнішим проєктом відновлення після Другої світової війни. Відновлення, яке має забезпечити і наш стрімкий розвиток.

При цьому орієнтуватися потрібно на завдання, яких не можна не виконати:

1) Відновлювати території з урахуванням їхнього можливого розвитку і відповідно до пріоритетів державної регіональної політики, використати відновлення для зміцнення адміністративної спроможності розвитку територій, навчитися використовувати кошти і контролювати їхнє використання на відновлення згідно з процедурами Політики згуртованості ЄС.

2) Спільно з ЄС розробити план заходів виконання Україною умов, визначених главою 22 Acquis Communautaire.

3) Реформувати статистику, запровадити системні, регулярні аналітичні дослідження і соціологічні опитування для виявлення викликів, обґрунтування проблем, програмування рішень.

4) Покласти в основу планування регіонального розвитку територіальний підхід із використанням функціональних типів територій.

5) Актуалізувати Державну стратегію регіонального розвитку (ДСРР2027), регіональні стратегії розвитку (РСР), розробити стратегії відновлення територіальних громад і регіонів, що постраждали від війни.

6) Сформувати при уряді групу українських радників високого рівня, яка спільно з урядом і ЄС готуватиме проєкти рішень, методик, рекомендацій.

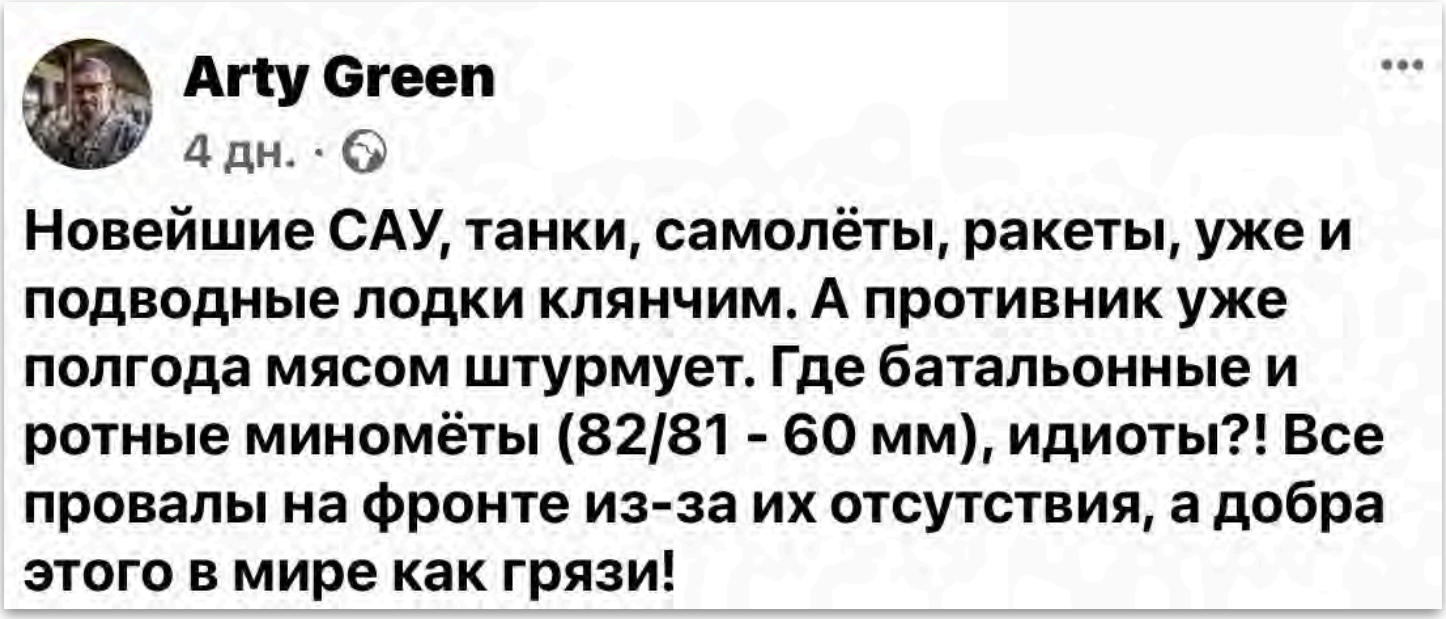
7) Спільно з ЄС створити Joint Task Force з питань регіональної політики.

8) Сформувати українську переговорну команду щодо глави 22 Acquis Communautaire.

Завдання складні і їх багато. Проте їхнє вирішення необхідне і можливе. Міністерство і його працівники мають змогу увійти в історію відновлення та розвитку України. У якому статусі, залежить вже від них.

***

№ 1.241

2023-02-04

Arty ***Green***

Появилось свободное время и вдохновение – продолжу выдавать ВОЕННЫЕ ТАЙНЫ.

Правда,

> — всё, о чем я напишу хорошо известно противнику, но является ВОЕННОЙ ТАЙНОЙ, скрытой туманом войны для Министра Обороны ***Резникова*** и его аппарата.

Итак…

Для начала представьте – вы командир пехотной роты на восточном направлении. Сегодня с рассветом начнется то, что было вчера, позавчера, неделю и месяц назад. С того самого дня, когда ваша рота заняла позицию вдоль уже жиденькой от постоянных обстрелов лесопосадки, тянущейся между полями. Противник ежедневно атакует то справа, прикрываясь остатками посадки, перпендикулярной вашей, то слева, внезапно выскакивая из балки в 300-х метрах от вашего крайнего слева окопа. В вашем распоряжении к исходу второго месяца обороны этой позиции осталось 40 из 110 бойцов со стрелкотней, АГС с 2-мя улитками вогов, 82-мм миномет с дюжиной мин и поддержка огнем «средствами старшего начальника». Эти «средства старшего начальника» мы изучим поподробней.

Во-первых, это пара 120мм минометов у комбата, но тот честно сказал, что у него уже якобы израсходованных 15 мин и еще 6 полученно сегодня ночью и тратить он их начнет, только когда противник уже начнёт закатываться на вашу позицию. Врет, конечно, пару штук кинет, чтобы положить вражескую пехоту, пока та еще не добежала до ваших окопов и пока не включится 122мм из бригадной БРАГ. Но у БРАГ закончятся все их 10-15 снарядов еще до обеда и, если противник не успеет к тому моменту потерять, намеченных на сегодня смертников, рассчитывать останется только на 155, которые включаются в лучшем случае через 40-60 минут интенсивного боя и стрелять будут куда-то исключительно по своему усмотрению, но очень хочется верить, что будут смотреть куда на каком-нибудь стриме с дрона. Но стрелять могут орудия одной из трех артбригад (назовем их 1-я, 2-я и 3-я). Если включится 1-я, то они будут стрелять в тот район целей о котором вы попросите и разберется и с атакующей группой и с резервом, заготовленным для продолжения атаки.

В этом случае можно начинать спокойно готовиться к следующему боевому дню, пока артиллеристы 1-й бригады будут методично добивать все шевеления в поле их зрения. Если включатся стволы 2-й бригады, то пара десятков 155-х снарядов упадет где-то в том районе, откуда противник выходит на стрелковую дистанцию и боевой день продолжится стрелкотней на дальних дистанциях. Если противник попытается повторить атаку, можно запросить дополнительный налет и им досыпят еще с десяток снарядов, которые опять переведут бой в стрелкотню на дистанции. А вот если не повезет, и «старший начальник» нарежет огневые задачи на вашем участке орудиям из 3-й артбригады, то пара-тройка десятков тяжелых снарядов будут рваться где попало, включая и вашу посадку. Это, конечно, придержит развитие событий, пока 3-я бригада не закончит, но это будет только временная передышка и останется рассчитывать на 15 120-х мин комбата и дюжину 82-х своих. И если закончатся и они, а смертники противника еще нет, придется вам с выжившими отходить под проикрытием последних улиток АГСа, оставив свою посадку наседающему противнику.

Был бы у вас восполняемый запас 82-х мин из расчета штук по 30-40 на пару минометов, вы бы с ежедневными пехотными штурмами разбирались и

своими силами, поскольку ваши минометы были бы постоянно наведены куда надо и через 20-40 секунд после первых шевелений у противника уже не было бы шанса передвигаться безнаказанно там, где он себя выдал, а с помощью мавика и миномёта можно будет засунуть 3-х килограммовую мину в каждое углубление, в котором кто-то попытается отсидеться. А артиллерия «старших начальников» в это время могла бы заниматься чем-то полезным, прорежая возможности противника там, где они смогут его достать. Но, у вас такой роскоши как достаточный запас и восполнение 82-мм мин просто нет.

Я описал довольно типичную ситуацию на тех участках, где противник обычно и достигает успеха, вклиниваясь между населенными пунктами и охватывая их с флангов, в результате чего оборона в населенных пунктах может превратиться в бои в условиях полуокружения. То есть, когда противник берет под огневой контроль пути снабжения/эвакуации из населенных пунктов, вынуждая их оставить.

К чему я затеял столь длительное описание. Только для того, чтобы выдать нашему Министру обороны ВОЕННУЮ ТАЙНУ, которую ему не расскажут

его «прославленные» генералы потому, что сами ее не знают. И звучит она

так.

Отбить типичную пехотную атаку на ротный опорный пункт, при этом уничтожить половину атакующих можно:

1) - 30-40 81/82мм минами, общим весом 90-120 кг;
2) - 15-30 снарядами 122мм, общим весом 300-600 кг;
3) - 15-30 снарядами 155мм, общим весом 600-1200 кг (если повезет с толковыми артиллеристами);
4) - пакетом HIMARS, общим весом 1800 кг, и другими еще более дорогими, но менее эффективными средствами.

Но выбирая любое из этих решений нужно понимать, что позиции будут оставлены только после того, как в распоряжении ротного закончатся мины на

его минометах и комбат не сможет ничем помочь. Остаток БК в артподразделениях более «старших начальников» на это событие обычно не особо влияет…

При этом, пункт 3 мне очень напоминает прибивание штапика к оконной раме с помощью кувалды. То есть чтоб добиться результата и не разбить само стекло, требуется хорошая сноровка исполнителя, а таковых в нашей артиллерии можно по пальцам пересчитать.

Лично у меня долгое время вызывало дикое недоумение, как такое могло случиться, что

> 1) наше МОУ добывает для нас самые современные образцы вооружений, БК к ним,
>
> 3) **но никак не справилось с обеспечением элементарных и повсеместно распространенных минометов и мин ротно-батальонного звена?!**

Но эту ВОЕННУЮ ТАЙНУ раскрыл сам Министр в своем недавнем интервью.

Походу,

> **те генералы, которые готовят ему заявки на вооружения и считают Мавики-3 свадебными дронами, и минометы считают СВАДЕБНЫМИ ХЛОПУШКАМИ!**

Вот и живем теперь с этим…

***

№ 1.242

Том Купер вважає, що росіянам не вдасться сконцентрувати достатню кількість сил «в один кулак» для значного наступу через активність української далекобійної артилерії, наїжджає на окремих «польових командирів», що не завжди годяться з розпорядженнями вищого командування ЗСУ і дивується, скільки ще «м'яса» кинуть російські генерали пуд «убивчий вогонь» української армії.

Оригінал тут: https://medium.com/@x_TomCooper_x/ukraine-war-3-february-2023-56183abaab20

За спільний переклад дякую Тетяна Саніна та Antonina Yashchuk

ТОМ КУПЕР

ВІЙНА В УКРАЇНІ, 3 ЛЮТОГО 2023 - ВЕЛИКИЙ НАСТУП ҐЕРАСІМОВА

Привіт усім! [Опубліковано 3.02 об 11.40 за Києвом]

Перш ніж перейти до коментування головних тенденцій стратегічного рівня станом на кінець січня, пропоную ще одне невелике оновлення оперативного чи навіть тактичного характеру.

ХОРОШИЙ, ПОГАНИЙ ТА ЗЛИЙ

Перш за все… давайте «відрефлексую» ситуацію на оперативному рівні. **Українські речники не втомлюються наполягати, що насувається «велиииикий» російський наступ. До їхнього хору вже навіть приєдналися деякі західні голоси. Утім, той наступ все ніяк не розпочнеться.**

Тим часом, що більше я навперехрест перевіряю доступну за останні кілька днів інформацію, тим більш переконуюся, що **той масштабний наступ, насправді, вже йде повним ходом**. Просто це не та операція, коли всі сили та засоби зібрано «в єдиний кулак» і спрямовано в одну точку на лінії фронту.

А тепер відкиньтеся в кріслі, глибоко вдихніть і подумайте.

Звісно, нас тут на Заході ще від часів (Першої) Холодної війни постійно вчили – та що там, прямо втовкмачували в голови – що слід чекати «приходу совєцьких орд» так, наче в москви є реально «нескінченні» запаси військ та озброєнь. Тим часом, **принаймні станом на сьогодні, путін нічого «нескінченного» не має**. Звісно, його запаси «великі», проте, як нещодавно підсумував [російський експерт] павел лузін, навіть вони закінчуються: https://ridl.io/the-russian-army-in-2023/

Крім цього,

> **— останні 11 місяців бойових дій, знову ж, яскраво продемонстрували, наскільки критичною для операцій ВСрф є «логістика».**

Щойно логістичні механізми перестають працювати, російські армії колапсують і розсипаються, наче карткові будиночки. Навіть путін вже зрозумів, що можна давати будь-які накази, проте без достатнього забезпечення ні регулярні частини ВСрф, ні навіть ВДВ нікуди не просунуться.

Тим часом, зараз уже не путін заправляє цією «грою», видаючи свої ідіотичні накази, а ***ґерасімов***. Він, може, й корумпований, та ще й до такої міри, що боси мексиканських наркокартелів позленіли б від заздрості, може, має

доброго пластичного хірурга, проте таки ***є добрим стратегом і працює самовіддано***, як не надто красивий стриптизер.

Ну й риску підведем:

— центральною ланкою російської логістики є залізниці.

росіяни нікуди в цій війні не рухаються, як не мають в тилу надійного залізничного сполучення.

Саме тому – поміж іншим – вони не «атакували повторно Київ з білорусі», як про це багато хто торочив у січні, а їхня «значна концентрація військ у цій країні, як виявилося, була призначена для поповнення та відновлення 2-гої гвардійської мотострілецької дивізії (ага, тої «відомої» таманської…). Відповідно, з цим напрямком усе ясно (принаймні хочу на це сподіватися).

Тобто,

— «велиииикий» наступ спонукав би ґерасімова сконцентрувати багато резервів та боєприпасів.

Але справа в наступному:

— що б там не белькотали путлєрфани в соцмережах, російські засоби ППО не можуть захистити навіть «середнього розміру» склади амуніції від ударів українських РСЗВ M142 HIMARS, M270, самохідних гармат «Panzerhaubitze 2000» та «Caesar».

Й навіть попри те, що ракет M30 GMLRS для HIMARS постійно бракує, Київ постійно заявляє, а місцеві в мережах підтверджують, що ЗСУ продовжує висаджувати в повітря принаймні по одному російському складу боєприпасів кожнісінької ночі. (Найсвіжіший приклад: пізно вночі з 1 на 2 лютого українці накрили воєнну базу ВСрф неподалік Мелітополя, де в той час були розквартировані 1 500 російських вояків. Місцеві стверджують, що будівля, в якій вони перебували, вибухнула й росіяни досі збирають частини тіл своїх солдатів…).

Через такі загрози, ґерасімов просто не може накопичити досить ресурсів у одному секторі, щоб потім зібрати багато війська й атакувати на відповідній ділянці фронту.

Значна концентрація сил для формування «ударного кулака»

а) була б одразу зафіксована розвідками НАТО та України, що дало б ЗСУ можливість належним чином підготуватися до оборони та

б) концентрація боєприпасів на великих складах стала б чудовою ціллю для української далекобійної артилерії.

Висновок очевидний:

— ґерасімов – читайте, його заступники – мають розосередити й заховати свої ресурси. Бажано, в багатьох місцях за 50-80 км. від лінії фронту, в глибокому тилу одразу кількох секторів.

Відповідно, я стверджую, що

— ґєрасімов організовує не «один велиииикий» наступ, а кілька «менших» (принаймні, «менших, ніж очікується»).

Підтвердження цьому я знаходжу в нещодавніх подіях.

Минулого тижня ми побачили одну таку операцію в районі *Вугледара*.

Можемо впевнено стверджувати, що

1) — до неї було залучено 4-5 повних бригад (а не БТГр), та ще й із підкріпленнями, тобто «цілу загальновійськову армію».

2) Також уже зрозуміло, що операції такого самого або навіть більшого масштабу відбуваються в районах *Кремінної* та *Соледара*.

Це, звісно, моє припущення, але зважаючи, що «ВДВ і ВСрф можуть підвезти і розгорнути водночас обмежену кількість особового складу», а ще на «необхідність розосереджувати склади постачання», а ще на обмежену здатність ВСрф проводити наступальні операції (через слабку підготовленість маси мобілізованих резервістів) — це припущення цілком правдоподібне.

І стає ще правдоподібнішим, якщо зробити перехресну перевірку інших різних подій на оперативному й тактичному рівні.

Наприклад:

— численні російські джерела повідомляють про «посилене полювання на українські системи ППО», які стали «проблемою не тільки для ВКС, а й для інших гілок ВСрф» — тобто йдеться про серйозні спроби «стримування ворожих сил протиповітряної оборони» (на Заході це називають «Suppression of Enemy Air Defences», SEAD).

Звісно, деталей ми не знаємо. Зараз мені відомо тільки те, що ця боротьба ведеться силами підрозділів ВКС — літаками Су-34 і ракетами Х-31 і Х-59. Здається, дехто недооцінює ситуацію і стверджує, що ВКС полюють на дуже специфічну установку «Бук М1» (точніше, на український підрозділ, який завдав росіянам дуже неприємних втрат). Втім, для повітряних воєн сучасності дуже характерно не вдаватися в деталі операцій і розкривати їх «значно пізніше», тож я й не очікую, що інформація спливе найближчим часом. Надто високі ставки.

Але ось кілька моментів:

а) той факт, що звіти про «полювання» з'явилися зараз, свідчить, що почалося воно вже деякий час тому (можливо, два тижні, якщо не більше);

б) ніхто не буде розгортати велику операцію SEAD «просто так»: проводити їх надзвичайно складно, довго і дорого, а ще — якщо це тільки не НАТО, яке бомбардувало Сербію 1999 року виключно з повітря, — вимагає підтримки наземних військ.

[ФОТО 1]

БИТВА ЗА КРЕМІННУ

Тепер до подій на тактичному рівні…

Креміна…

хоча українці й казали, що очікуваний в останні два дні великий наступ росіян в цьому районі так і не розпочався, росіяни повідомляють, що він таки відбувся. За їхніми словами, ця операція, в центрі якої (у повному складі) 76-та дивізія ВДВ та БАРС-13, рухаються в напрямку Красного Лиману, і у трьох кроках від сіл Чорнопопівка, Житлівка та від Креміні через Діброву на північний захід, захід і південний захід. Повідомляють про російські атаки на всьому шляху Р066 до Невського і Площанки, а також про захоплення Білогорівки, проте українські звіти вказують, що ЗСУ відбиває штурм Ямполівки. Гадаю, нам доведеться почекати і подивитися, що з цього вийде.

ДИСКУСІЙНИЙ КЛУБ «СОЛЕДАР» ТА «СТРЬОМНІ ГЕНЕРАЛИ»

Зазвичай я «групую» ситуаційні звіти з Донбасу в один під назвою «Битва за Донбас». У випадку же розвитку подій на ділянці між Сіверськом і Бахмутом я зроблю виняток із цілком конкретних причин.

Оскільки зеків «вагнера» де-факто «розтрачено» (або принаймні вони потребують термінового підкріплення https://rucriminal.info/ru/material/idushhie-na-smert), те, що від них залишилося, було виведено з Бахмута і приєднано до загального російського наступу, який перенаправили на північ від міста. Власне на північ від Соледара. А точніше: між Сіверськом і Бахмутом.

На мій погляд, те, що там відбувається останні три дні, є найкращим підтвердженням моєї тези, що «велиииикий» російський наступ практично вже відбувається.

Звісно, це зовсім не схоже на те, що можна було би очікувати від ВДВ і ВСрф до початку війни (див.: «орди механізованих частин, що заходять у глибокий український тил»), потужного просування, з “неприємними” результатами.

Натомість [нині] це повільна, методична загальновійськова операція з інтенсивною авіаційною та артилерійською підтримкою «російського типу».

Найгірше те, що

> деякі командири бригад і батальйонів ЗСУ, дислокованих у районі на північ від ***Соледару***, продовжують поводитися як члени якогось дискусійного клубу, й тому впродовж останніх двох днів росіяни прорвали українську лінію фронту на ділянці шириною десь 4–5 км і закріпились у хуторах Миколаївка та Сакке і Ванцетті, на північ від Соледара та приблизно 7–8 км на північ від Бахмуту.

[ФОТО 2. "вагнерівці" у Сакке і Ванцетті, 1 лютого...]

[ФОТО 3 …і в Миколаївці, 2 лютого].

Наскільки це стурбувало Оперативне Командування “Схід” ЗСУ, видно з того факту, що 241-шу бригаду ТрО (добре оснащений підрозділ з Києва, який раніше дислокувався в Бахмуті) передислокували на північ, де вона контратакувала Благодатне та захопила принаймні частину села: навіть 93-та механізована повернулась на сцену і намагається зупинити просування росіян між Сіверськом і Бахмутом.

… і тут я повертаюся до «старої» дискусії про

> 1) схильність ОК Схід «збирати» різні підрозділи на вузькій ділянці фронту, створюючи таким чином хаос у системі командування.
>
> 2) Та до певних ОСОБЛИВО недисциплінованих польових командирів ЗСУ та їхній опір «стрьомним генералам».

Список підрозділів, розгорнутих на лінії фронту між Сіверськом (на півночі) і Бахмутом (на півдні), тим часом нагадує склад половини ЗСУ;

> — принаймні ситуацію на початку січня в районі Соледар-Бахмут.

Насправді, тут є підрозділи 4-тої та 17-тої танкової, 10-тої гірської, 46-тої повітряно-десантної, 61-шої механізованої, 77-мої повітряно-десантної, 113-тої та 115-тої ТрО, 128-мої гірсько-штурмової бригад, а також 43-тьої артилерійської та кількох незначних підрозділів «спецпризначення»…

і все одно

— росіяни просуваються, як правило, завдяки непокорі українських польових командирів [вищому командуванню], через що, зі свого боку, довелось викликати 93-тю механізовану із (заслуженої) відпустки…

Тепер, коли вже таке сталось, зверніть увагу, панове, **ви всі облажалися**, незалежно від того, наскільки ви незалежні, добре навчені, бойові досвідчені та надрозумні – та якими би ви не були.

Наслідком цього є втрати людей і техніки.

Зрозумійте і прийміть це та нарешті почніть виконувати накази:

1) — ви можете обговорювати їх до та після, але не під час операції, і особливо, якщо ви неодноразово виявляли помилку.

2) Інакше ГенШтабу України ліпше витратити час і ресурси, щоби перекинути вас для вторгнення у Вануату...

Справа в тому, що, як і в Соледарі на початку січня, ЗСУ має достатньо сил, щоб зупинити це просування росіян.

Однак,

— поки ОК Схід не впорядкує ланцюжок командування й ті, хто під його контролем, не почнуть виконувати їхні накази, навряд чи ситуація якось кардинально зміниться.

РАЙОН НА ПІВДЕНЬ ВІД БАХМУТА І ВУГЛЕДАР

Бахмут...

околиці міста, найперше мені йдеться про південь: можу помилятися, та мені здається, що ЗСУ досі утримують важливу висоту біля Кліщіївки.

Але росіяни просунулися в долину на південь, а потім і на захід від міста, наблизилися до Іванівського і траси Т0504, що з'єднує Бахмут із Костянтинівкою.

Про це чергове «повільне, методичне», але потужне просування росіян можна судити з того, що трьом бригадам ЗСУ складно зупинити наступ на Часів Яр та Іванівське.

Вугледар...

ну, коли вже рибарь каже, що «погода погана» і «наступ призупинили» — усе стає одразу зрозуміло.

Насправді ВСрф раз за разом здійснювали невеликі атаки, але не спромоглися ні на що інше, як втратити ще кілька БТР-ів і багато солдатів. Трохи кумедно спостерігати, як росіянам не вдається перетнути

кілька кілометрів відкритого простору під убивчо точним артилерійським вогнем ЗСУ...

Але не хвилюйтеся, вони будуть лізти знов і знову — щойно командири 58-мої загальновійськової армії знайдуть достатньо гарматного м’яса, яке ще не потрапляло у м’ясорубку, як вже встигли зробити 40-ва і 155-та бригади морських піхотинців [рф] минулого тижня.

***

№ 1.243-1.248 *(1.244-1.248 2nd copy)*

Теорія самогубства: чому Росія обрала війну за територію?

2023-02-03

ВЛАДИМИР ШЕВЧЕНКО, АНДРЕЙ САВАРЕЦ, ДЛЯ "ХВИЛІ"

Експансію можна розглядати як одну з форм соціального руху, пов'язану із впливом одного суспільства на інше.

Існує кілька видів експансій, що здійснюються одними державами щодо інших:

1) - ***територіальна*** – завоювання (виникнення імперій у Європі: Римська, Карла Великого, Австрійська, Російська тощо., і навіть номадичні (кочові) імперії – вікінги, монголи) чи освоєння нових необжитих територій.

2) - ***політична*** – суттєвий вплив чи повне панування з іншого державою, зміна влади чи скасування політичних інститутів, і навіть створення об'єднаних держав (Річ Посполита з 1569 по 1795 рр., Великобританія з 1707 р.). Може здійснюватися насильно або мирно.

3) - ***економічна*** – створення продуктивних з допомогою залучення ресурсів, які належать іншим народам. Наприклад, пограбування сусідніх територій або нав'язування нерівноправної торгівлі, або створення взаємовигідних відносин з ініціативи однієї зі сторін;

Також можна назвати культурну, релігійну, ідеологічну, технологічну, гуманітарну.

Протягом історії територіальна експансія зазвичай відбувалася у комбінації з іншими видами експансій, передусім – економічної.

Протягом тисячоліть людської історії територіальна експансія не була чимось надзвичайним. Навпаки – це була одна з ключових складових міжнародного спілкування.

Якщо говорити про Росію, то протягом століть головним двигуном суспільства була ідея про велич, яка розуміла і продовжує розумітися як ідея Імперської величі.

При цьому територіальна експансія часто не була засобом досягнення будь-яких прагматичних цілей, а була самоціллю.

Тому що збільшення територій давало це відчуття величі, а на самому низовому рівнем – почуття причетності до великих проектів.

Але думка про територіальну експансію у світі еволюціонувала.

У сучасному світі такий вид експансії не лише не лише ганьбить міжнародним співтовариством, а й втратив економічний сенс.

І це невипадково.

Військові витрати, загибель людей, витрати на відновлення зруйнованої інфраструктури, міжнародні санкції та репутація агресора перевищують теоретичні вигоди від територіальних надбань.

Інші види експансій є незрівнянно вигіднішими.

Приклади ненасильницької територіально-політично-економічної експансії – Європейський Союз, територіально-політичної – НАТО.

Свого часу Великобританія добровільно відмовилася від статусу імперії та здійснює різні види експансії на колишні колонії (держави Співдружності): економічну, культурну, гуманітарну, ідеологічну.

Окремими статтями експорту є англійська мова, англійське право для комерційних відносин та англійська судова система, англійський культурний продукт – трансляції футбольної Прем'єр-ліги, фінансові та страхові послуги тощо.

Китай на сьогоднішній день здійснює в усьому світі майже всі види експансій, крім насильницької територіальної.

Росія до 21 лютого 2022 року здійснювала досить ефективну економічну експансію (що відкривало дорогу до політичної) стосовно Німеччини та Європейського Союзу загалом.

До 2014 року РФ проводила досить результативну експансіоністську політику з різних напрямків (економіка, політика, культура, релігії та стосовно України). Навіть після анексії Криму та розв'язаної війни на Донбасі (актів територіальної експансії) РФ не припинила своїх зусиль впливати на Україну політично, економічно, гуманітарно, культурно (якщо це слово стосується РФ взагалі) і за допомогою церкви.

25 січня 2022 року було розблоковано сертифікацію СП-2. Вже до літа 2022 року Європа потрапила б у енергетичну залежність від РФ, а Україна стала б нікому не цікавою. Тобто 20-річний проект, який вклали під трильйон доларів, був би завершений.

Тобто ключовим моментом є:

- ***насильницькість*** територіальної експансії поза межами міжнародного права з набуттям одностороннім ініціатором експансії статусу агресора, або

- ***ненасильницькість*** територіальної експансії, у межах міжнародного права, коли цей процес набуває форми добровільної угоди.

Насильницькі територіальні захоплення в очах міжнародного співтовариства – злочин, а злочин у світі (на відміну світу минулого) – не вигідно. У ньому агресор більше втрачає, ніж набуває. Це фактично стало аксіомою сучасної політики.

Але! Раптом у Росії могутня воля вирішила: «Чорт з ними, з витратами та репутацією, трьохсотрічним «прорубуванням вікна» до Європи! Бердянськ важливіше. Сухопутний коридор у Крим важливіший!

Сухопутний коридор раптово став своєрідним фетишем, і багато хто навіть поспішив назвати його головною причиною війни. Так «сухопутний коридор» посів своє почесне місце серед низки нескінченних і безглуздих цілей т.зв. СВО.

Історично територіальна експансія Московії, а потім і Росії на певних етапах була підпорядкована певній логіці:

- приєднання Казанського та Астраханського ханств – встановлення контролю за транспортним коридором Волгою;

- вихід до Азовського та Балтійського моря за часів Петра І;

- Війни з Османською імперією та Персією за контроль над Чорним і Каспійським морями, а там і за Босфор із Дарданелами можна було «побоїться».

Але що дає Росії сухопутний коридор до Криму?! Що по ньому возити? При тому, що вже є Кримський міст, морське, авіаційне та трубопровідне сполучення з материком.

Ще один аргумент – перетворити Азовське море на внутрішнє озеро.

Так, Римська імперія перетворила Середземне море на внутрішнє озеро, Швеція на певному етапі – Балтійське, Туреччина – Чорне. Там пролягали найважливіші торгові маршрути. Які важливі маршрути в Азовському морі?

Ще аргумент – щоб заблокувати експорт зерна та металу з України та зайняти її місце на світових ринках.

Так Росія втратила ринки збуту свого газу та нафти на довгі роки. Гарний розмін, нічого не скажеш!

Відсунути кордони НАТО? Так вони на півночі наблизилися впритул.

Безперечно, навіть на сучасному етапі розвитку цивілізації, ненасильницька територіальна експансія має право на життя. Але при цьому все одно не особливо вигідна, оскільки територіальне придбання накладає весь тягар відповідальності за подальшу долю нових територій, і відповідно перекладаючи всі витрати.

У будь-якому випадку тягне за собою витрати на забезпечення економічної гомогенності (наприклад, ФРН та НДР), утримання держапарату та військових гарнізонів; необхідність глибокого занурення у культурний, суспільний, релігійний та політичний контекст нових територій.

Витрати ЄС на розширення та вимушена політика вирівнювання – дуже непростий та дорогий процес.

Характерним у цьому плані є результати журналістського опитування у Фінляндії щодо теоретичної ситуації приєднання Карелії. Практичні фіни відповіли, що вони відмовилися б від можливості приєднати (фактично повернути назад) Карелію, навіть якби її їм «подарували».

Виходячи з вищесказаного, логічна схема вимальовується в такий спосіб.

У сучасному світі навіть ненасильницька територіальна експансія – дуже дорогий процес, а насильницька – однозначно є неприпустимою дурістю та злочином, навіть у разі її успішності.

Це аксіома і не знати її найвищого політичного керівництва РФ і особисто Путін не могли.

Отже, Путін розв'язав агресивну війну проти України, тому це найбезглуздіша і найкатастрофічніша для РФ стратегія з усіх можливих.

Це ще один, додатковий аргумент на користь ***концепції***, яку ми відстоюємо з жовтня 2022 року. Ідея полягає в тому, що справжні цілі СВО лежать усередині РФ і реалізують її могутні зацікавлені сили всередині РФ, для яких жодні жертви російського народу, а тим більше українського є перешкодою. Тому що борються вони за абсолютну та безроздільну владу над майбутньою Росією.

Автор:

Володимир Шевченко , політолог, доктор філософських наук

Андрій Саварець , аналітик, юрист, автор телеграм каналу « **Особлива думка** »

***

Імперія має померти двічі-1. Навіщо Кремль розпочав шалену війну, чому Росія програє і навіщо їй це потрібно?

Після 7 місяців спецоперації РФ тріщить по швах, і про її розпад як про неминучість не говорить тільки лінивий. Останні події в Дагестану свідчать, що це не фантазії, а цілком реальна перспектива.

ВЛАДИМИР ШЕВЧЕНКО, АНДРЕЙ САВАРЕЦ, ДЛЯ "ХВИЛІ" 11.10.2022

Частина перша

Вважається, що процес розпаду Радянського Союзу було здійснено не до кінця. Із 15 колишніх республік народи 14 отримали свої національні держави. І тільки Російська Федерація залишилася все тією ж імперією, хоч і неабияк купованою.

Після 7 місяців спецоперації РФ тріщить по швах, і про її розпад як про неминучість не говорить тільки лінивий. А останні події в Дагестану свідчать, що це не фантазії, а цілком реальна перспектива.

І схоже, що цього разу розпад станеться до кінця, і Росії доведеться перезбирати саму себе, але вже не як імперію. Тільки вже в міжнародній ізоляції, під тисячами санкцій та розхльобуючи наслідки військової поразки.

Невже всі ці хвальоні російські спецслужби не змогли прорахувати реакцію на вторгнення з боку українського народу, ЗСУ, закордонних партнерів та міжнародних організацій.

Основною версією початку «спецоперації» називають безумство Путіна та його оточення, а абсолютно бездарне керівництво російською армією нібито є наслідком повної деградації системи, що прогнила.

Але навіть божевілля та деградація не пояснюють абсолютно ідіотських рішень російської влади: військових, дипломатів, політиків, які навмисне намагаються завдати своїй країні найбільшої шкоди.

Навіщо вишиковуватися в колони чи не в парадній формі із сухпайком на три дні?

Навіщо потім йти з-під Києва та битися об стіну у найбільш укріпленому районі на Донбасі?

Навіщо підставлятися під нові й нові санкції? Навіщо обстрілювати атомну електростанцію?

Навіщо оголошувати мобілізацію і того ж дня випускати «нацистів», ще й помінявши їх на незрозумілого росіянам Медведчука.

Навіщо анексувати території, розмиваючи сакральність та непорушність власних кордонів?

Навіщо взагалі було розпочинати війну, якщо в тебе Північний потік – 2 на мазі?

Справа в тому, що, аналізуючи як причини війни, так і подальші дії російської влади, ми виходимо з нормальної логіки. І все, що до неї не вписується, ми списуємо на ірраціональне.

Але, подивившись на цю ситуацію під іншим кутом, ми побачимо, що розпад РФ не є просто наслідком дурних нераціональних рішень.

У своєму дослідженні ми пропонуємо свою версію причин початку війни і робимо шокуючий прогноз долі Російської Федерації.

***

Основною ідеєю всередині російського суспільства завжди була ідея величі. Причому звернена не лише всередину, а й назовні – тобто інші суспільства чи держави теж це визнавали.

Причина популярності Путіна в самій Росії обумовлена саме тим, що він системно протягом 22 років суспільству цю велич забезпечував або принаймні обіцяв.

Тому було досить просто грати на фантомних болях про «Велику країну», втрачену демократами.

У цьому сам Путін, і його електорат бачили його місію.

У 2000 році у статті «Росія на рубежі тисячоліть» він поставив собі певну мету: повернути Росію з небуття 1990-х до клубу великих держав. Понад 20 років Путін послідовно йшов до здійснення цього плану, вийшовши на пік його реалізації на рубежі 2021-22 років.

Для цього потрібно просто не з'явитися на війну.

Але! Почавши т.зв. «спеціальну військову операцію» Кремль не лише перекреслив усі досягнення, а й фактично поставив під загрозу саме існування РФ.

Що було в Російській Федерації "на руках" станом на 21 лютого 2022 року?

Росія успішно просуває в Європі свої економічні проекти, конкурує в окремих сферах зі США та має цілий пул впливових друзів (явних та прихованих) серед лідерів країн ЄС та НАТО.

При цьому РФ досить вміло грала на суперечностях усередині самого Європейського Союзу (по лінії розколу: Стара Європа – «младоєвропейці», тобто східноєвропейські країни, що йдуть у фарватері політики США) та НАТО.

Північноатлантичному блоку було все важче формулювати виразні цілі свого існування. Відбулося зростання суперечностей між учасниками, а на найвищому рівні висловлювалися ідеї різних варіантів трансформування НАТО без домінування в ньому США (наприклад, ідея Ангели Меркель про створення Євроармії).

І все це на тлі втрати Сполученими Штатами концептуальної влади, що намітилася, після виведення військ з Афганістану, скандальних президентських виборів і цілої низки соціально-економічних проблем, що накопичилися.

Володимир Путін, незважаючи на весь негатив, був популярним у світі лідером, переможець ІДІЛ, який постійно з'являється на сторінках світових (у тому числі західних) видань як «людина року». Маючи репутацію жорсткого та рішучого політика, послідовно відстоював національні інтереси своєї держави і був прикладом «жорсткої руки» навіть для громадян країн Заходу, незадоволених своїми пухкими лідерами.

У міжнародний лексикон органічно увійшло поняття «трьохполярний світ», маючи на увазі колективний Захід, Китай та Росію.

Зважаючи на загравання Путіна з Сі Цзіньпіном, на горизонті вже маячив військово-політичний союз із КНР, ще раз підтверджуючи наявність у Росії «золотої акції» у протистоянні США з Китаєм.

При цьому ні в кого немає сумніву, що демонстративна військова активність РФ на кордоні з Україною – це був шантаж. Причому шантаж результативний.

Брязкаючи зброєю, Росія раз у раз виторговувала собі шикарні умови і просуваючи свій економічний порядок денний.

26 січня оператор "Північного потоку - 2" Nord Stream 2 AG зареєстрував у ФРН дочірню компанію для німецької ділянки газопроводу Gas for Europe GmbH, чим розблокував сертифікацію.

Грубо кажучи, за кілька днів (тижнів?) Німеччина була готова сертифікувати та запустити газопровід, який з кінця вересня 2021 року вже був заповнений газом під робочим тиском.

Запуск «Північного потоку – 2» автоматично активував би гарантії безпеки для РФ враховуючи ту енергетичну та економічну залежність, в яку потрапляла б Європа.

Саме тому всі шановні розвідки не спромоглися спрогнозувати точну дату вторгнення в Україну. Бо до останнього моменту це був блеф.

Але!

21 лютого РФ стріляє собі в ногу – Путін навіщось підписує укази про визнання незалежності Луганської та Донецької народних республік, у відповідь на це ФРН призупинила сертифікацію газопроводу, а президент США Джо Байден розпорядився запровадити санкції проти компанії-оператора Nord Stream 2 AG та її виконавчого директора Маттіаса Варніга.

Але навіть тут РФ могла досягти свого – сертифікації газопроводу, просто відвівши війська від українського кордону, продемонструвавши всьому світовому співтоваристві, що це справді були військові навчання.

Навіть саме по собі визнання псевдореспублік навряд чи могло вплинути на економічні інтереси насамперед Європи, якій необхідно було блакитне паливо за особливою, дуже приємною ціною (250 дол./тис. м 3 замість 1000 дол. на спотовому ринку на той момент).

Тобто станом на 23 лютого 2022 року для Росії склалася ідеальна ситуація з позитивними для неї тенденціями в усіх напрямках.

Фактично, максимально можливою мірою була реалізована мрія вищого політичного керівництва Росії – світ почав зважати на Росію як сильний геополітичний гравець.

Здавалося б, згідно зі східною мудрістю, «сиди на березі і дивись, як повз пропливає труп твого ворога...»

На цю війну досить просто не з'явитися.

І раптом!..

24 лютого 2022 року РФ стріляє собі вже на думку. Відбувається колективне божевілля, що перетворили всі досягнуті раніше успіхи на свою повну протилежність.

Адже шантаж як спосіб отримання вигоди працює лише до того моменту, поки потенційна загроза не перетворюється на реальну дію.

У результаті результати, яких досягла РФ внаслідок такого кроку свого вищого військово-політичного керівництва, є абсолютно протилежними і поставленим цілям т.зв. спецоперації та успіхам, досягнутим Росією станом на 21 лютого.

Замість демілітаризації України – Україна є, ймовірно, найбільш мілітаризованою країною у світі, причому високотехнологічна мілітаризація України йде небаченими раніше в історії темпами.

Замість військового розгрому України – власна перспектива. За 7 місяців втрати особового складу військ РФ (особливо елітних кадрових частин та підрозділів), так званих «корпусів ЛДНР», а також найманців ЧВК

перевищили втрати російської армії в афганській війні, двох чеченських та сирійських разом узятих (>60 000 убитими).

Замість іміджу «другої армії» у світі – репутація гранично неефективної військової сили, яка складається з убивць, ґвалтівників та мародерів під керівництвом некомпетентних командирів.

Замість підтвердження ефективності суперсучасної зброї, зразками якої помпезно лякали Захід – розконсервування складів застарілої військової техніки та відповідна їй тактика ведення військових дій, як у Першу світову війну.

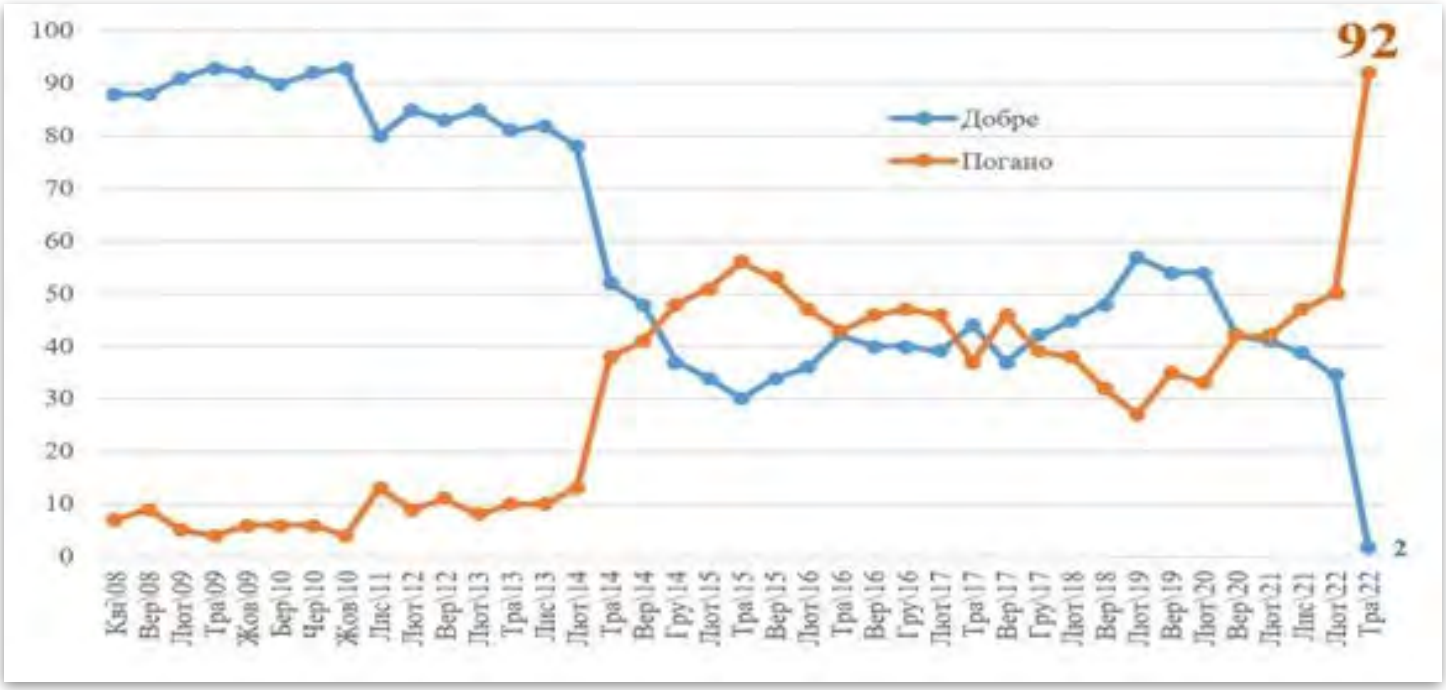
На тлі таких «успіхів» закономірно впав міжнародний комерційний престиж російської зброї. Іноземні контрагенти (зокрема і традиційні російського ринку) дедалі більше відмовляються від подальшої закупівлі російського озброєння, поглядаючи іноземні зразки. А існуючі контракти Росія навряд чи зможе виконати через відсутність західних комплектуючих, що автоматично викидає Росію зі світових перегонів високотехнологічних озброєнь.

На сьогоднішній день Росія стала світовим рекордсменом за введеними проти неї міжнародними економічними санкціями (їх уже понад 6000).

Фактично йдеться про руйнування російського економічного потенціалу, як високотехнологічного, що забезпечує здатність конкурувати у світі, а й примітивно-сировинного, що забезпечує підтримку рівня споживання соціуму на більш-менш прийнятному для сучасності рівні.

Ще раз наголосимо, що замість енергетичної експансії в Європі, яка цілеспрямовано готувалася останні 22 роки і вже чітко маячила на горизонті, РФ практично втратила європейський ринок газу та нафти, а також світові ринки збуту золота та, швидше за все, ядерного палива.

Замість «денацифікації» домінуючою емоцією в українському суспільстві стали зневага та ненависть до всього російського та російського (див. графік), у тому числі серед жителів Південного Сходу України, яким «російський світ» пройшовся смертельним вихором.

У всьому світі набирає тенденція бойкоту російської культури та спорту

У Східній Європі наростає процес масового знесення (сотнями) пам'яток радянських часів, і навіть військових поховань, пов'язаних із радянською армією.

Стрімко відбувається «заморожування» міжнародних контактів РФ у науковій сфері, і навіть у питаннях освіти.

Міжнародні проекти у сфері освоєння космосу для Росії закрилися. Європа замість Роскосмосу планує співпрацювати з компанією Ілона Маска "Space X".

Зовнішньополітична і міжнародно-правова складова схожа на реальну катастрофу.

РФ із ганьбою виключили з Ради Європи та Ради з прав людини ООН.

Росії вдалося практично знецінити свою "золоту акцію" у протистоянні Сполучених Штатів із Китаєм.

Відбувся фактичний розвал ОДКБ та ЄАЕС.

Замість перешкоджання розширенню НАТО на схід і територіальне «згортання» блоку до ситуації, що існувала на 1997 рік (як того хотіла Росія у своєму ультиматумі), в результаті НАТО включив до своїх членів Швецію та Фінляндію, а також, за фактом, Україну.

Це відразу збільшило кордон безпосереднього дотику Росії та НАТО на 3000 км і скоротило підлітний час ракет НАТО до Петербурга до 4 хвилин, а до Москви – до 7-8.

Навіть традиційно нейтральна Швейцарія заявила курс на зближення з НАТО.

Почалося просто авральне переозброєння найсучаснішою військовою технікою (переважно американською) не лише країн НАТО, а й кожної з 51 країни, яка на даний момент входить до антипутінської коаліції.

Тобто відбувається безпрецедентна комплексна зовнішньополітична ізоляція РФ, розвал її військово-політичних блоків і водночас консолідація антипутінської коаліції, яка наразі налічує вже 51 країну (в антигітлерівську коаліцію входило 54 країни).

Росія "без п'яти хвилин" - держава-терорист. Тепер РФ - це практично аналог Аль-Каїди або ІДІЛ.

Образ самого Путіна на світовій арені зазнав блискавичної трансформації: від розумного, жорсткого і прагматичного лідера, який послідовно відстоює інтереси своєї країни, до «кривавого диктатора, головоріза та військового злочинця».

З одного з трьох найвпливовіших людей у світі Путін перетворився на ізгоя та військового злочинця.

Така кричуща невідповідність (з точністю до навпаки) проголошуваних завдань СВО та її результатів викликає багато питань.

При цьому, незважаючи на все перераховане, вище політичне та військове керівництво РФ не втомлюється повторювати, що все йде за планом.

***

Така кількість парадоксів спонукає і аналітиків, і мільйони людей у всьому світі їх для себе якось пояснити.

Проаналізувавши події в Україні, Росії та світі, пов'язані з війною, ми дійшли висновку, що існує мінімум три версії, які хоч якось більш-менш логічно пояснюють вищеперелічене.

***

Версія 1

Раптове колективне божевілля вищого військово-політичного керівництва РФ (або «розумом Росію не зрозуміти»)

Ця версія досить популярна і, як не дивно, пояснює чому переважна більшість розвідок світу «проспала» російське вторгнення.

Тому що розвідка – це логіка. А логіка однозначно говорила, що військова активність РФ на українських кордонах – це блеф та шантаж.

І напад на Україну був відвертим безумством.

Тобто, виходить, що ті самі люди, які створювали Росії її авторитет і економічну стабільність, діючи раціонально, прагматично і навіть цинічно, через раптовий глибокий і незворотний психічний розлад роблять все, щоб завдати максимальної шкоди своїй країні в усіх напрямках.

Версія 2

Структура управління РФ тотально «згнила» і не витримала стрес-тесту

Згідно з цією версією, російська військово-політична еліта на чолі з Путіним розклалася природно через інтелектуальну деградацію і корумпованість.

Причому розкладання досягло такого рівня, що еліта навіть не в змозі усвідомити марність своїх рішень.

Сп'яніле від успішної десантної спецоперації в Казахстані, російське керівництво дійсно вірило в те, що так звану СВО можна буде завершити максимум за 14 днів.

Згідно з їхньою переконаністю, перш ніж неповороткий колективний Захід встигне не те, що накласти якісь санкції, а взагалі збагнути, що відбувається, у Києві вже зміниться влада. А якщо й будуть санкції, то «ми це вже проходили в 2014 році».

Версія проста, витончена, легко сприймається, що добре укорінюється у свідомості мас, і, здавалося б, самоочевидна і логічно «неубиенная». Простіше кажучи, «хотіли, як краще, а вийшло як завжди».

На ній до речі наполягає не хтось інший, як Ігор Стрєлков-Гіркін (але про нього пізніше). Мовляв, ідея правильна, але реалізація підкачала.

Ця версія хоч і усуває більшість протиріч версії «раптового колективного божевілля», але також має багато фундаментальних недоліків.

Зокрема, якщо справа стосується гаманця (а ми говоримо про тотальну корумпованість), то державні олігархи та «запаковані» політики, зіткнувшись із витратами, швиденько згорнули б СВО.

До речі, багато авторитетних світових аналітиків, виходячи з другої версії, прогнозували швидке закінчення війни, що, на жаль, не підтвердилося.

***

Тому існує ще одна версія того, що відбувається, яка прагне усунути протиріччя вищенаведених версій. Вона заснована на тому, що версія друга (при безперечному існуванні всепроникної корупції в РФ, а також глибокої деградації її військово-політичної еліти), служить єдиною метою – цю третю версію надійно сховати.

***

«Будь-який парадокс приховує таємницю»

Версія 3

Рух кремлівських веж

Найвище військово-політичне керівництво РФ досі не втомлюється повторювати, що СВО йде за планом, і її мети буде досягнуто. Можливо, до цього варто поставитися не як до творчості з психіатричної палати, а як до констатації реальних успіхів Плану. Просто план дещо відрізняється від публічно заявленого.

Версія третя виходить з того, що в цьому кривавому божевілля є своя логіка, прагматичний розрахунок і послідовна реалізація задуму, здійснюваного надзвичайно впливовою групою, що найтісніше інтегрованою в російську владу.

Суть задуму – радикальне та комплексне переформатування держави з усуненням від влади переважної більшості існуючих еліт.

Таке явище у політології визначається як **революція** .

Сьогодні з розвитком технологій не слід чекати умов для революції. "Вчора рано, завтра пізно" вже не актуально. Об'єктивні та суб'єктивні умови для революції ***цілеспрямовано створюються.***

Саме для цього використовується війна в Україні та майбутня військова поразка Росії в ній, перемелювання та дискредитація другої армії світу, відбувається аварія старих системоутворюючих міфів, на яких будується держава, а також різке погіршення соціально-економічного становища широкого загалу населення.

Тобто третя версія – це класична версія змови. Вона здається абсолютно неймовірною. Але лише на перший погляд.

Є низка найважливіших фактів, які пояснюються ні першої, ні другої версією, лише третьої.

Факт 1

Все для фронту, все для ~~перемоги~~ поразки.

Будь-яка війна за наявності волі до перемоги має вестися найефективнішим способом за граничної мінімізації військових, соціальних, економічних, дипломатичних, морально-психологічних втрат.

Але насправді РФ веде війну (у вузько військовому її аспекті) найнеефективнішим і руйнівним собі способом.

Вважається аксіомою, що управління завжди залежить від напряму волі управителя. Виходячи з цього, можна припустити наявність у керівництві РФ могутньої волі, яка рухає процеси саме так, а не інакше.

Тобто, з усіх можливих варіантів дій, російська влада завжди вибирає найруйнівніший для себе, незважаючи на очевидність його згубності (яка стає очевидною практично відразу), і від цього варіанта вже не відхиляється.

Зазнавши поразки на першому етапі СВО, і практично нічого не домігшись на другому, штурмуючи в лоб українську оборону в її найбільш укріпленому місці, російські війська на третьому етапі стягують залишки всіх елітних кадрових військ на південь. При цьому їм ставиться принципово нездійсненне завдання під вогнем найбільш сучасної та смертоносної західної зброї.

Управління у ВПК та його «вдосконалення» здійснюється шляхом простого рокування (перестановка місцями) управлінців, які провалили завдання створення сучасної високотехнологічної армії.

Продовжується практика кадрової чехарди в Генштабі (у т.зв. СВО змінився вже третій командувач, крім перестановок рангом нижче) і постановка військам нереальних, відверто провальних завдань.

Простежується просто маніакальна послідовна воля накопичувати і «одягати собі на голову» негативні витрати війни, зовсім не обумовлені військовою необхідністю.

Наприклад:

1) Масові звірства у захоплених містах та їх демонстративне заохочення

Російська армія на території України за ці трагічні півроку скоїла всі види військових злочинів, здійснення яких вимагало переключення зусиль армії саме на них, а не, власне, на бойові дії.

І все це під телекамери всіх агентств світу, чи не у прямому ефірі, і раціонального військового значення не мали. Навпаки – оприлюднення подробиць масових тортур та вбивств мирного населення сприяли подальшим санкціям та посиленню антиросійської риторики у світі.

Росія могла б просто проігнорувати, але Путін взяв і нагородив 64-ту дивізію армії РФ, яка ганебно втекла, і яка особливо «відзначилася» в Бучі та Ірпені, і присвоїв їй звання «гвардійської», що красномовно свідчить про те, що саме такі завдання їй і ставилися.

2) Ракетний терор

Росія продовжує за допомогою дорогої зброї обстрілювати об'єкти цивільної інфраструктури. При цьому одночасно відчуваючи дедалі більший дефіцит цієї зброї.

Згідно з офіційними українськими даними, армія РФ за час СВО завдала близько 26 тисяч ракетно-артилерійських ударів по цивільних об'єктах України та 500 - по військових.

При цьому РФ не гребує ***демонстративно*** обстрілювати громадянську інфраструктуру під час візитів міжнародних лідерів, від яких залежить світова громадська думка і величина санкцій.

Так, центр Києва зазнав ракетного удару саме в момент візиту Генсека ООН Антоніу Гуттієреша (хоча до цього Київ 10 днів не обстрілювали, а також три дні після його візиту). Про те, що удар був демонстративним, ні в кого у світі не залишилося сумнівів.

Саме під час візиту Глави Євроради Шарля Мішеля до Одеси містом прилетіли ракети по житлових будинках.

Як навмисно, після прийняття Конгресом США резолюції з рекомендацією про визнання РФ державою-терористом і напередодні Саміту G-7 і Мадридського саміту НАТО, РФ особливо інтенсивно і жорстоко обстріляла ракетами українські міста, що спричинило численні жертви серед цивільного населення.

Після ракетного удару по торговому центру у Кременчуці було накладено заборону імпорту російського золота.

Менш ніж через добу після підписання в Стамбулі угод з приводу створення безпечних коридорів з експорту зерна РФ здійснила абсолютно безглуздий з військової точки зору акт – обстріляла Одеський порт, що викликало шок на міжнародному рівні.

Факт 3

Маргіналізація зовнішньої політики

Російська дипломатія, що спирається на школу радянської дипломатії, традиційно вважалася досить професійною і вимагала багатьох вражаючих успіхів.

Але це було до 9 січня 2022 року, коли російське МЗС, не чекаючи відповіді США на свої пропозиції щодо умов безпеки, озвучило ультиматум НАТО «збирати манатки і вирушати на рубежі 1997 року». Ультиматум (як і проект договору зі США) явно нездійсненний, навіть за великого бажання.

РФ все глибше заганяє себе в ізоляцію від решти світу (і економічно, і політично), а міністр закордонних справ РФ Лавров постійно підливає у вогонь навіть не масло, а бензин!

Спершу Лавров офіційно заявляє, що Росія ні на кого не нападала (!!!). Потім, що Гітлер мав єврейську кров.

Після чого російське МЗС прогнозовано посилило ситуацію, надіславши МЗС Ізраїлю листа «Про антисемітизм». Така «дипломатія» миттєво змінила риторику офіційного Єрусалиму та, по суті, розблокувала постачання Ізраїлем окремих видів військової допомоги Україні.

Усі наступні зустрічі з лідерами дружніх країн (КНДР, Іран, Конго), а також прийом на міжнародному економічному форумі в Санкт-Петербурзі делегації талібів (організація визнана терористичною в РФ) не просто говорить про те, що Росія стала ізгоєм, а що вона це розуміє, приймає та ще й пишається цим.

Потім просто серія дичини, реакція на яку з боку міжнародного загалу прогнозована з ймовірністю 100%:

Посольство РФ у Великій Британії написало у твіттері про те, що «азовці» заслуговують на смерть через повішення (при тому, що в самій РФ смертна кара заборонена).

Глава російської делегації на переговорах у Відні щодо контролю над озброєннями Гаврилов підтримав заяву та заявив, що сучасній Росії не вистачає розстрільних сталінських трійок.

Постпред РФ при міжнародних організаціях у Відні у своєму твіттері 19 серпня 22 року написав: «Жодної пощади українському населенню».

Все це відбувається на тлі постійного потоку відвертої маячні, яка ллється через прес-аташе російського МЗС Марію Захарову.

Маючи успішний досвід упродовж десятиліть відстоювання інтересів РФ на світовій арені, тепер російські дипломати змагаються між собою, хто швидше зруйнує політичний імідж країни.

Сюди слід додати таке унікальне явище у світовій дипломатії, як постійні заяви екс-президента РФ та чинного заступника РНБО РФ Дмитра Медведєва.

Будучи офіційною посадовцем високого рангу під час виконання, загрожує публічно всьому світу загалом, і багатьом країнам безпосередньо (зокрема

членам НАТО), завданням превентивного ядерного удару, і навіть диверсіями з їхньої ядерних об'єктах.

Для переконливості ядерний шантаж із боку РФ не вичерпується заявами. Він супроводжується практичними діями щодо захоплення ядерних об'єктів на території України (Чорнобильська та Запорізька АЕС), веденням на території цих об'єктів бойових дій та створенням реальної передумов для ядерної катастрофи справді світового масштабу.

Це цілком прогнозовано стало приводом для початку процесу накладання міжнародних санкцій на ядерний сектор РФ, який до цього залишався поза такими санкціями (*нагадаємо, що РФ посідає перше місце у світі у сфері ядерної енергетики*).

Факт 4

«Самосанкції» та втрата статусу надійного торгового партнера.

Схоже, що РФ не проти санкцій. Більше того, вона щодня створює приводи для нових, абсолютно не обумовлених військовою необхідністю, або навіть таких, що суперечать такій.

Крім того, спостерігається парадоксальне введення з боку РФ "зустрічних санкцій" проти себе самих (так звані "самосанкції").

Тобто РФ свідомо йде на економічну самоблокаду та прискорення втрати іміджу надійного бізнес-партнера, підганяючи уряди європейських країн ще інтенсивніше шукати альтернативних постачальників енергоносіїв.

Факт 5

«Національне питання» як міна під РФ

У структурі втрат у регіонах чітко проявляється тенденція, кого влада РФ свідомо відправляє на забій.

Більше того, виплати за загиблих також нерівномірні: за вбитого «слов'янина» виплачують 3 мільйони рублів, за дагестанці – 2 млн., а за бурята чи тувинеця – лише 1 млн.

Це вже призводить до невдоволення серед «нацменшин». Представники деяких регіонів все частіше відмовляються від проходження служби, а старійшини національних республік (Дагестан) вже відкрито висловлюють невдоволення путінською авантюрою.

А наказ Путіна проводити часткову мобілізацію силами суб'єктів федерації та власним коштом – це процес створення національних військових підрозділів. Природно, що в момент великого шухера та відцентрових рухів нацбати швидше присягнути своєму керівникові республіки, ніж далекому Кремлю.

Процес створення національних військових підрозділів (у перспективі - національних армій) найбільш яскраво проявляється на прикладі Чечні, де Кадиров не тільки створив свою 80 тисячну армію, особисто йому віддану, але й уже вимагає від РФ сучасні системи ППО для Чечні (не важко здогадатися від чиїхось) ВПС ці кошти захищатимуть Кадирова).

Факт 6

Крах «зовнішнього контуру» імперії

РФ, будучи безумовно імперською державою (що ніхто в РФ і не приховує), як раніше її попередник – СРСР, для свого стабільного існування створила економічні та військові так звані «зовнішні контури».

У СРСР це були РЕВ (Рада економічної взаємодопомоги) та Варшавський договір, у РФ – це ЄАЕС та ОДКБ.

Процес демонтажу Радянського Союзу включав розпад його «зовнішнього контуру» як необхідну умову.

Аналогічний процес ***вже пройшов*** у «зовнішньому контурі» РФ, хоча юридично поки що не зафіксований (що в цьому випадку абсолютно не суттєво).

За півроку СВО де-факто припинили своє існування військовий та економічний союз.

Зараз РФ каталізує цей процес у прискореному порядку, виводячи свої війська для війни в Україні з усіх іноземних місць базування, що різко прискорює розпад «зовнішнього контуру».

Крім того, воля до руйнування, що виходить із Москви, особливо яскраво проявила себе по відношенню до ключової держави зовнішнього економічного та військового контуру РФ – Казахстану.

На державному російському телебаченні, жорстко контрольованому центральною владою, зазвучали антиказахські висловлювання, причому у максимально грубій та принизливій для казахів формі, що миттєво підняло хвилю антиросійських настроїв у Казахстані.

15 серпня цього року президент Сербії Вучич публічно та категорично відкинув можливість створення російської військової бази у Сербії.

Інерція краху «зовнішнього контуру» СРСР посилила процеси розпаду «контуру внутрішнього» – від'єднання союзних республік. Що стосується РФ «внутрішній контуром» є значної частини з 85 суб'єктів федерації.

Створені за наказом самого Путіна «нацбати», дотримуючись логіки історичного процесу, будуть воювати набагато ближче до свого дому, і з більш зрозумілою для них метою – за свободу свого народу від гніту «колоніального центру».

Факт 7

Ірраціональність Путіна

З погляду інтересів РФ, Путін поводиться гранично ірраціонально (використовуємо найбільш політкоректний термін).

Спочатку він кинув свою армію в м'ясорубку під маренням, потім ховався в бункері (будучи при цьому агресором, а не захищається) і одночасно заявляючи, що все йде за планом.

Досі чітко не сформульовано мету т.зв. «спецоперації», тому вона обросла варіаціями та домислами.

Безглузда і невиразна промова Путіна на ключовій пропагандистській події - параді Перемоги 9 травня цього року (буквально мямлив і запинався) дуже розчарувала тих, хто повірив у криваву авантюру і хотів почути чіткий план подальших дій від впевненого лідера.

Начальник ГУР України Кирило Буданов заявив, що Путін має безліч двійників, і це доведений факт.

Практично неможливо уявити собі, як справжній Путін керує всіма цими двійниками, він повинен те й робити, що тільки репетирувати з ними всі сценарії та можливі несподівані повороти.

Цим має займатися цілий апарат – «колективний Путін». Але тоді закономірно постає питання: «А чи потрібен тоді в такій системі справжній Путін? І чи існує він насправді?

До речі, секретар РНБО України Олексій Данилов 5 серпня 2022р. офіційно заявив, що Путін практично не керує процесами, а це робить «колективний Путін» у складі 86 осіб, і зі смертю Путіна «колективний Путін» нікуди не подінеться.

Виходить, що саме «колективний Путін» цілком свідомо веде РФ до військової поразки, економічної катастрофи та скорочення території внаслідок розпаду.

Мабуть, тих, хто з фанатичною завзятістю продовжує СВО, не влаштовує збереження країни в існуючих межах, існуючої системи управління, і найголовніше – своє особисте становище у владі.

Ця версія дуже багато пояснює і в підготовці СВО, і в характері її проведення, і дозволяє зробити прогноз подальшого розвитку подій.

***

Далі читайте тут

Володимир Шевченко, політолог

Андрій Саварець, юрист

***

Імперія має померти двічі-2

Ігор Стрєлков як обличчя майбутньої фашистської хунти в Росії

Зачем Кремль начал безумную войну, почему Россия проиграет и зачем ей это нужно?

ВЛАДИМИР ШЕВЧЕНКО, АНДРЕЙ САВАРЕЦ, ДЛЯ "ХВИЛІ" 13.10.2022

Читайте першу частину

Частина друга

З третьої версії і т.зв. СВО, і Україна, та її героїчний опір агресору є інструментами досягнення конкретною групою осіб усередині РФ певних політичних чи управлінських цілей.

Виникає справедливе застереження, що ціль ця для її ініціаторів має бути пропорційна з понесеними задля її досягнення жертвами .

Здавалося б, навіщо на піку своєї могутності та економічного благополуччя починати руйнівний процес із міжнародною ізоляцією та можливим економічним колапсом?

Значить ця мета має бути великою.

Мета має емоційно захоплювати мільйони людей і бути простою. Для цього ціль має бути абстрактною – фактично бути метою-символом.

Нова Велика мета має бути запропонована замість Старої Великої мети, яка в процесі своєї реалізації виродилася, зжила себе, продемонструвала народу свою невідповідність віянням часу.

Тобто стара мета має бути переконливо дискредитована в очах мільйонів.

Нова Велика суспільна мета має резонувати з базовими настановами архетипів нації, які вироблялися століттями.

Реалізація Нової Великої мети має спиратися на активну та пасіонарну групу, а також на численні соціальні групи, які об'єктивним перебігом подій вже підготовлені до її сприйняття, або є потенційно сприйнятливими.

Великою ідеєю, яка протягом століть рухала розвиток російської держави та російської нації, була ідея Величі.

З самого її виникнення в глибинах століть і до сьогодні ідея Величності розумілася і розуміється як ідея Імперської величі.

Імперія лише на рівні масового сприйняття – досить абстрактне (без чітких кордонів) географічне простір, мають тенденцію до постійного розширення (згадаймо Путіна на зустрічі зі школярами з його «кордон Росії ніде не закінчується»).

І процес географічного розширення є не засобом досягнення будь-яких прагматичних цілей, а і є справжнісінькою Самодостатньою Кінцевою Великою Метою.

Ідея Імперської величі лежить у колективному свідомому та несвідомому жителів РФ, і є основною причиною підтримки війни в Україні (що чудово відображає соціологія).

Але щоб нова ідея могла бути швидко впроваджена замість старої (тобто шляхом революції), суспільство має швидко розчаруватися у старій (як неефективній, злочинній, чи, як мінімум, несучасній).

Зазвичай це виникає внаслідок суспільної катастрофи.

Версія змови передбачає, що саме цей процес «керованої та прогнозованої катастрофи» цілеспрямовано запущено зацікавленими силами в Росії на території Росії.

Ключовим інструментом і механізмом такої катастрофи старої Великої ідеї, що запускає, обрана кривава і руйнівна війна проти України, в результаті якої Росія повинна зазнати військової поразки.

Оскільки, ліберальний шлях розвитку РФ на даний момент практично неможливий, а в існуючому вигляді система також зберегтися не може, залишається лише один варіант політичного розвитку РФ та її стану-атрактора

- РФ після початку СВО стрімко рухається до радикальної трансформації суспільства.

При цьому на території сучасної РФ буде спроба створення національної держави російського народу, саме – унітарного держави – Росії.

З жорсткою вертикаллю влади, із значною часткою державної власності коштом виробництва, з опорою державну релігію – православне християнство у варіанті РПЦ.

Така трансформація спиратиметься на базову ідею величі російської етнічної нації, якій тимчасово не дали виявити цю велич антиросійські сили, запропонувавши в 1991 грабіжницьку економічну модель на користь «неросійських» і філософію «другосортності російських» в РФ.

Найімовірніше, на більшій частині території нинішньої РФ це вдасться. А нинішні суб'єкти федерації, чужі по крові та за вірою, швидше за все відваляться. А враховуючи, що такі регіони здебільшого дотаційні, їх ще й благословлять.

Найближчою історичною моделлю такої держави є Німецький рейх у період свого «піднесення з колін» та розквіту наприкінці 30-х років минулого століття.

Тобто РФ буде трансформована з квазіфашистської держави, якою вона є на даний момент, у класичну фашистську, засновану на націоналістичній ідеології.

У цьому процесі буде зметено стару прогниву та корумповану систему влади, захоплену «інородцями».

Така радикальна перебудова суспільства повністю підпадає під визначення Революції. Причому революції, які її ініціатори вибудовують свідомо за всіма законами соціальних революцій.

У такому разі СВО в Україні, і весь характер її проведення – це необхідний інструмент створення об'єктивних та суб'єктивних умов для чергової революції у Російській імперії.

Безперечно, щоб проводити масштабні соціальні перетворення потрібно мати інструменти влади: грошима, майном (власністю), законодавчо закріпленими повноваженнями, силовим ресурсом (легітимним чи ні – не суттєво), концептуальною владою – владою ідеї (ідеологією).

Громадських сил, які мають інструменти влади і здатні реально впливати на політику РФ, традиційно п'ять:

1) олігархічний бізнес, пов'язаний із державою;

2) національні та регіональні еліти, які проникли своїми корупційними чи відверто кримінальними зв'язками до загальнодержавних інститутів управління;

3) армія;

4) православна церква;

5) спеціальні служби;

Але чи є у цих сил можливості, а найголовніше — мотив для радикальних перетворень.

1. Олігархічний бізнес

Мотив – негативний. Олігархічний бізнес у РФ пристосувався до системи, і міг розвиватися виключно з благословення держави.

З об'єктивних причин має прагнути ліберальної моделі, щоб зменшити владу держави над собою, але виявився повністю виключеним з механізмів прийняття та реалізації рішень на найвищому рівні влади РФ.

Тому, опинившись буквально в катастрофічній ситуації від наслідків СВО, олігархічний бізнес мав чинити опір продовженню СВО, але нічого реального не зробив.

Більше того, він не вписується і в майбутню модель держави. Тобто він кровно зацікавлений у збереженні існуючої моделі.

2. Національні та регіональні еліти

які проникли своїми корупційними чи відверто кримінальними зв'язками в загальнодержавні інститути управління.

Це сила, яка до початку СВО і на даний момент об'єктивно зацікавлена у збереженні та зміцненні саме такої моделі держави, оскільки вони своїми зусиллями фактично створили «імперію навпаки», коли не імперський центр отримує данину з периферії (як у класичній імперії) , а сам їм цю данину сплачує як плату за лояльність.

На даний момент регіональні та національні еліти кровно зацікавлені у збереженні статус-кво у існуючій архітектурі влади в РФ. Підкреслимо – зараз!

3. Армія

Військова машина РФ була ідеально пристосована до ситуації країни, що не воює (принаймні не воює масштабно) в умовах тотальної корупції та «дощу» з нафтодоларів, що проливається на армію протягом десятиліть.

Вищі генерали – мільярдери, військові чиновники меншим рангом – мільйонери, престижна високооплачувана професія для рядового та молодшого командного складу.

У сучасній армії РФ немає жодної групи, зацікавленої в масовій загибелі елітних частин на укріпрайонах України, руйнуванні всіх позитивних міфів про «другу у світі» та «непереможну» та заміну їх на репутацію натовпу садистів, мародерів та відморозків, керовану дебілами.

Наявна повна відсутність у військових мотиву для задуму на радикальні революційні перетворення в РФ і його реалізацію.

4. Православна церква

Тут ситуація радикально інша. РПЦ традиційно в РФ (як і в Російській імперії) структура, що тісно пов'язана в політичній владою і спецслужбами.

Наразі її очолює надзвичайно амбіційний лідер – патріарх Кирило.

У сучасній системі влади роль РПЦ радикально відрізняється від її амбіцій – бути державною церквою. Крім того, вона відчуває все більші труднощі через об'єктивні причини (ісламізація РФ, у тому числі й слов'янського населення; поширення атеїзму та альтернативних протестантських і так званих «синтетичних релігій»).

РПЦ по всій своїй вертикалі з перших годин рішуче і беззастережно підтримала СВО та її людожерську, фактично інквізиторську ідеологію, де масові вбивства та тортури «відступників від віри» підноситься як велике благо для самих відступників, бо рятує їхні душі. Це середньовічна дичина, але проповідується у структурах РПЦ повсюдно.

Незалежно від того, чи присвячене керівництво РПЦ у задум творців майбутньої революції чи ні, але за фактом РПЦ – найактивніший учасник СВО і продовжуватиме бути таким найактивнішим учасником подальших перетворень вищезазначеного типу.

РПЦ - об'єктивний бенефіціар у майбутній моделі побудови держави російського народу.

5. Спеціальні служби

Єдина суспільна сила в РФ, яка має мотив, моральну готовність (відсутність будь-яких моральних обмежень), технічну та професійну можливість здійснити такі перетворення.

Мотив досить очевидний. Практична ліквідація у процесі масової націоналізації олігархічного бізнесу як класу, а також ліквідація регіональних та національних груп впливу у процесі переходу до унітарної держави. Це концентрує у руках спецслужб інструменти влади.

Незважаючи на поширену думку про всевладдя спецслужб у Росії, це далеко не так. А ось у майбутньому «справжньому російському світі» влада спецслужб бачиться якраз як абсолютна.

Крім того, спецслужби мають моральну готовність (тобто жодних моральних обмежень), а також технічну та професійну можливість .

Єдина реально конкурентна та могутня сила, здатна протистояти спецслужбам – армія.

Єдиний шлях до необмеженої влади – конкурента усунути – утилізувати армію фізично, деморалізувати та дискредитувати. Що з успіхом здійснюється в процесі СВО [1] .

Для цього і здійснюються зовні шалені дії у сфері військової стратегії, дипломатії, в інформаційній та морально-психологічній сфері.

Очевидно, що люди, які готують фашистську революцію в РФ роблять це професійно, мають історичний досвід і ерудицію і базуються на класичних роботах у цій сфері (зокрема, роботі Леніна «Держава та революція»).

Щоб запровадити нову ідеологію, з погляду політтехнології необхідно дискредитувати стару, сконструювати привабливу нову модель майбутнього та створити осередки пропаганди нової ідеології.

Як у масовій свідомості дискредитувати стару систему поглядів, що базується на бездумному розширенні імперії – відтворенні СРСР?

Потрібно всі ці ідеї «заякорити» на якомусь простому символі та «розкрутити» його до масової істерії, а потім «поховати» цей символ разом із крахом СВО та нинішньої влади.

Як відомо, таким символом обрали перевернутий рунічний символ руйнування та смерті «Z».

Розкручування «Z» ми спостерігали у зовсім диких проявах: його вішали на громадські будівлі та машини, вишивали на жіночій білизні, вистригали на головах людей і тварин і т.д.

Подібна масова істерія північнокорейського такого масштабу навряд чи може виникнути випадково та стихійно. Швидше за все, ми маємо справу з дуже вмілим маркетинговим ходом.

Після (і навіть прямо під час) краху старої парадигми потрібно запропонувати позитивну конструктивну ідею. Критично важливі точки розповсюдження цієї ідеї.

Зараз, за часів панування інформаційних технологій, і водночас найжорстокішої цензури в РФ, таку функцію взяв він Ігор Гіркін-Стрєлков.

Радикально помиляються ті, які вважають Гіркіна сучасним юродивим, якому єдиному в країні дозволено говорити все, що завгодно, бо влада його боїться, або не розглядає як загрозу через маргінальність, або просто владу в такий оригінальний спосіб «випускає пару».

З політтехнологічного погляду образ Гіркіна виліплений ідеально з метою побудови фашистської держави – Росії замість РФ.

Його бойова біографія, грамотний і логічний спосіб висловлювати думки, широка ерудиція у питаннях воєнної історії, здатність проводити доречні аналогії між ключовими подіями російської та світової історії дозволяє його широкій аудиторії постійно розширюватися.

Людський образ для цільової аудиторії також бездоганний - втілення кращих якостей білогвардійського офіцера: людина честі, зневажає хабарництво, що живе в стандартній квартирі в Петербурзі, пересувається на громадському транспорті без будь-якої охорони, заперечує для себе алкоголь, куріння та наркотики, люблячий батько та чоловік.

І водночас фанатично відданий ідеї величі російського народу, готовий будь-якої миті за цю ідею загинути у бою з ворогами Батьківщини.

Якщо уважно переглянути всі численні виступи Гіркіна на інтернет-майданчиках (навмисне зроблені «лампово», що наголошують на відсутності грошового ресурсу), а також прочитати його тексти, то в них дано принизливі та аргументовані характеристики існуючої зараз у РФ політичної моделі та її економічної основи.

Крім того, Гіркін дає чіткі меседжі програмного характеру, досить ясну картину «позитивного» майбутнього для його справжніх та потенційних прихильників, кількість яких неухильно та вибухоподібно зростає.

Сам Гіркін про кінцеву мету СВО висловився гранично конкретно, що виключає будь-які інші трактування його слів: «Почала цю військову кампанію Російська Федерація, а закінчить її, мабуть, Росія…»

Військові, які зазнали образливої поразки на полях та морях України, стануть головною силовою рушійною силою революції. Як Гіркін сам нещодавно висловився: « *армія, що програла, ставитиме питання своєму уряду* ».

Потім корумповані регіональні та національні еліти, які втратили можливість отримувати плату за лояльність від імперського центру, почнуть шукати вигідніші для себе моделі утримання та збереження своєї особистої влади.

В результаті влада в Росії буде захоплена хунтою, яка запропонує суспільству свою «конструктивну» програму, основні положення якої, по суті, вже проговорені в промовах Гіркіна.

Потім у Росії настане «смута», суть якої полягатиме у прагненні нової влади всіма способами, (включаючи силовий) утримати під собою максимально можливу кількість колишніх суб'єктів федерації, ліквідувавши їх існуючий на даний момент статус. Це неминуче означає громадянську війну у класичному її варіанті.

Є підстави вважати, що для нової влади така війна закінчиться значною мірою успішно. Територіальні втрати будуть відносно невеликими, бо насіння «великих революційних ідей» падає на вже давно зоране ментальне поле.

У РФ вже давно дозріли соціальні групи та політичні сили, які сповідують ідею відродження Великої російської національної держави саме в такому варіанті.

У ідеї російського фашизму є глибоке і потужне історичне коріння.

До теперішнього часу найбільш помітною непарламентською політичною групою, що користується гаслами російського націоналізму, є незареєстрована Національно-демократична партія, яка ставить собі за мету «перетворення Російської Федерації на російську національну державу».

Парламентською ж партією, яка незмінно і вагомо присутня в політичному полі РФ вже 30 років, є Ліберально-демократична партія Росії (ЛДПР) В.Жириновського, який постійно виступав з позицій російського етнічного націоналізму, стверджуючи, що російське населення спочатку вражене у правах і перебуває в приниженому становищі проти іншими етносами, зокрема кавказцями.

З програми ЛДПР: « Федеративна політика та державний устрій. Національно-територіальний принцип державного устрою неефективний і небезпечний, оскільки веде до наростання міжнаціональних конфліктів і несе у собі загрозу розвалу Росії. Діючі межі суб'єктів Російської Федерації створені штучно, не враховуючи національних, історичних та економічних чинників. Росія має бути перетворена з федеративної на унітарну державу: без будь-яких національних республік чи національних округів як суб'єктів держави.

Створення унітарної держави усуне передумови місцевого сепаратизму і відновить пріоритет загальнодержавних інтересів над місцевими. ЛДПР пропонує законодавчо запровадити низку принципово нових положень, у т.ч.

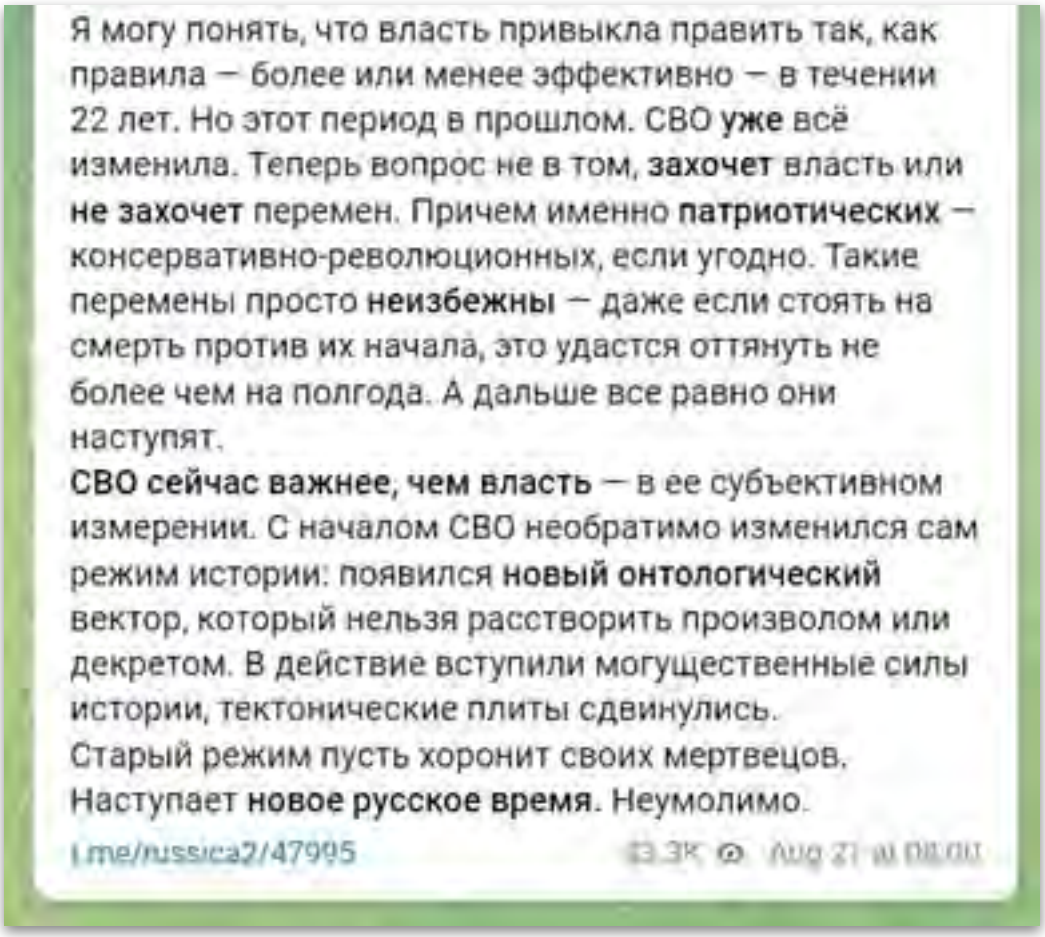
до Конституції країни: «Росія – унітарна (єдина) держава, адміністративний поділ якої складається з губерній ».

Є також могутня російська націоналістична традиція, сформульована і доносима популярними філософами (А. Солженіцин, В. Ларіонов, - автор праці «Православна монархія», А. Дугін та багато інших), а також митцями (Микита Михалков, Сергій Безруков, Жанна Бичевська , Машков, Охлобистін, Пореченков, Дюжев та інші), а також закладена в популярні твори.

На даний момент вищезгадані діячі (хто живий) та їх однодумці підтримують СВО як спосіб відновлення величі Русі.

У разі краху колишньої концепції вони з величезною готовністю сприймуть простіший, логічно несуперечливий і радикальніший варіант.

Вбивство дочки Дугіна дало новий поштовх у битвах за владу всередині Росії. Після того, як Дар'ю Дугіну підірвали у власному автомобілі, прокремлівський канал "Незигар" перестиг запис одного з дугінських каналів. Якщо скоротити весь пост до трьох слів, там говориться, що Путін не справляється.

Я могу понять, что власть привыкла править так, как правила — более или менее эффективно — в течении 22 лет. Но этот период в прошлом. СВО **уже** всё изменила. Теперь вопрос не в том, **захочет** власть или **не захочет** перемен. Причем именно **патриотических** — консервативно-революционных, если угодно. Такие перемены просто **неизбежны** — даже если стоять на смерть против их начала, это удастся оттянуть не более чем на полгода. А дальше все равно они наступят.

СВО сейчас важнее, чем власть — в ее субъективном измерении. С началом СВО необратимо изменился сам режим истории: появился **новый онтологический** вектор, который нельзя расствоpить произволом или декретом. В действие вступили могущественные силы истории, тектонические плиты сдвинулись.

Старый режим пусть хоронит своих мертвецов.

Наступает **новое русское время**. Неумолимо.

t.me/russica2/47995 3.3K Aug 21 at 08:01

Дугін і його послідовники завжди були лояльні до Кремля і з початком СВО із захопленням спостерігали в путінській політиці, як їм здавалося, відлига націоналістичних ідей. І дуже швидко та глибоко розчаровуються у цій політиці.

На їхню думку, путінська влада, яка розпочала цивілізаційну війну проти всього ліберального Заходу і, зокрема, України, не впоралася зі своїми амбіціями і не досягла по суті нічого.

Невдача у побудові та імперської експансії «російського світу», який до цього вибудовувала нинішня російська еліта, має причину в тому, що цей світ «не російський». Він космополітний, і перебуває, до того ж, повністю під керуванням «інородців».

А Путін – втілення нинішньої неросійської влади.

Можна навести безліч прикладів творів мистецтва, які популяризують цю ідею серед росіян.

Наприклад, найвідоміші націоналістичні рядки популярного гурту «Аліси» звучать так: «Нас точит семя орды, нас гнёт ярмо басурман, но в наших венах кипит небо славян».

Пісня Куликове Поле Жанни Бичевської - це, фактично, гімн нової Росії.

https://www.youtube.com/watch?v=4Rs-Qg2F274

Тут доречно згадати пророчі слова Уїнстона Черчілля: «Коли Росія стане фашистським державою, то фашизм у ній іменуватимуть «особливою російської духовністю».

Маючи в руках такі могутні політичні та пропагандистські інструменти, спираючись на політичну та ментальну традицію, а також використовуючи популярних лідерів громадської думки, «розкрутити» нову ідею на значній частині території РФ буде набагато складніше, ніж істерію з «Z». А швидше за все навіть простіше.

Дуже показово, що Гіркін, проводячи свої стрими, вважає за краще виступати на тлі прапора неіснуючої «Новоросії».

І, якщо дотримуватися вищевикладеної версії подій, пов'язаних із війною, то найбільш логічним буде припущення, що «Новоросія» за його спиною (тобто «Нова Росія») стосується, перш за все, не України, а РФ.

Там же накреслено героїчний девіз нової влади «Воля і Праця», під яким нова влада планує нарешті привести російську націю до «істинної» величі.

***

Тенденції розвитку РФ очевидні, і навряд можна назвати простим збігом, що з півроку СВО з РФ виїхало понад 20 тисяч євреїв. Представників нації, яка має на генетичному рівні відчуття небезпеки фашизму. І це найбільший результат із часів «перебудови» та розпаду СРСР.

Непрямим доказом такого бачення розвитку РФ може бути масовий стратегічний вихід із країни західних компаній, попри мільярдні збитки. Такий результат не виглядає як тимчасовий та ситуативний.

***

Висновки, що випливають з «версії змови».

1. Війна з Україною та весь характер її проведення – це необхідний інструмент створення умов для революції.

Трансформацію «Російської Федерації» в «Росію» підготували та здійснюють люди, об'єднані загальною назвою «колективний Путін».

Нова модель державного устрою нової Росії передбачає практично абсолютну владу спецслужб.

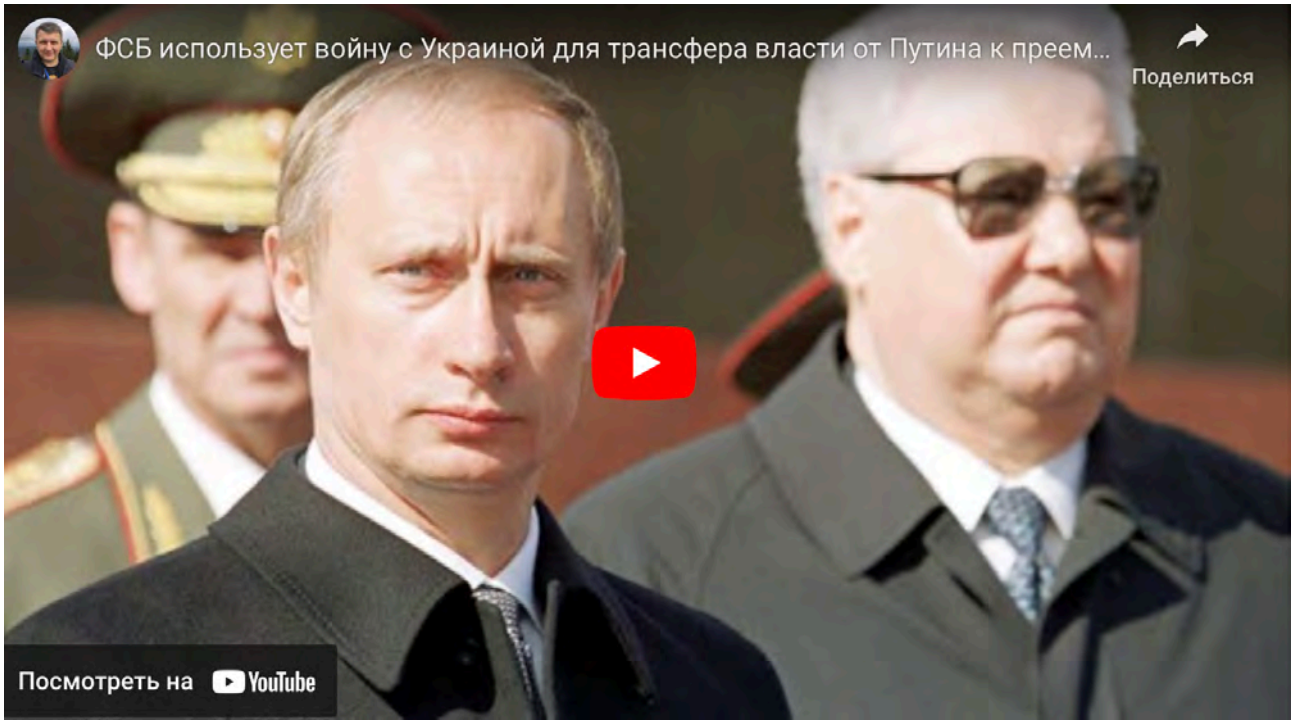
2. Т.зв. СВО триватиме, незважаючи на будь-які санкції та жертви з боку РФ (що більше таких жертв, тим краще для її організаторів), поки не визріють об'єктивні та суб'єктивні передумови революції.

3. Враховуючи виняткову цинічність цього плану, Україна має єдиний вихід – якнайшвидше завдати максимальної поразки РФ за допомогою антипутинської коаліції.

4. Після військової поразки Росія трансформується у фашистську державу, від якої в найближчій перспективі й надалі постійно виходитиме небезпека. Це об'єктивно вимагатиме від колективного Заходу, постійної підтримки України у всіх аспектах.

5. Подібне розуміння процесів, у разі його широкої популяризації, може, за певних умов, вплинути на громадську думку частини російського суспільства, яка не готова принести величезні фізичні, економічні та моральні жертви заради інтересів вузької групи російських силовиків, схибленої на ідеї своєї безроздільної влади у фашистському. державі.

Громадянам РФ, які не зацікавлені в такому розвитку ситуації, для прийняття рішень щодо своєї особистої долі бажано якнайдетальніше ознайомитися з процесами, що відбувалися в Німеччині в 30-х роках минулого століття. Це, безумовно, збільшить їхні шанси зберегти своє життя, свій бізнес та свою приналежність до цивілізації.

[1] Цієї версії дотримуються деякі відомі експерти, зокрема, Петро Кульпа, який вважає, що причинами невдач російської армії є протистояння Міноборони РФ і ФСБ, де остання прагне забрати конкурента у вигляді армії, але суто в рамках операції «наступник». Детальніше дивіться у ***розмові Юрія Романенка з П'єтром Кульпою у відео*** нижче.

***

Імперія має померти двічі-3

Як пов'язані мобілізація, анексія та підрив Кримського мосту?

2022-10-26

ВЛАДИМИР ШЕВЧЕНКО, АНДРЕЙ САВАРЕЦ, ДЛЯ "ХВИЛІ"

Поразка нинішнього режиму РФ має бути повною

Після восьми місяців повномасштабної континентальної війни у центрі Європи так і залишаються загадкою її причини, реальні цілі та завдання.

Якщо не враховувати відверту маячню основними версіями на сьогоднішній день є дві: неадекватність Путіна та його оточення, а також повна деградація прогнилої корумпованої авторитарної державної системи.

У попередніх частинах (**перша частина**, **друга частина**) ми припустили, що, незважаючи на наявність цих складових у реаліях життя сучасної РФ, вони не є визначальними, і ці версії є прагматичною метою — надійно сховати версію третю.

Її суть полягає в тому, що всередині РФ активно працює могутній механізм, який зацікавлений у відстороненні від влади більшої частини існуючої економічної та політичної еліти в особі трьох центрів сили, а саме: військових, регіональних еліт та олігархів та встановлення монопольної безроздільної влади спецслужб.

При цьому обов'язковою умовою створення революційної ситуації в РФ і трансформації влади є її військова поразка, глибока економічна криза та крах старих системотворчих міфів.

На відміну від колишніх історичних періодів, коли потрібно було чекати дозрівання відповідних умов, сучасні технології управління суспільством дозволяють активно створювати необхідні ситуації та відповідні суспільні настрої, що входить до набору професійних інструментів російських спецслужб.

Як ми вже говорили, передбачити подальшу поведінку путінського режиму досить нескладно: потрібно вибрати найбільш згубне для Російської Федерації стратегічне рішення.

Російська влада не стала вигадувати нічого, що порушувало б логіку відверто-демонстративного «божевілля» і оголосила про мобілізацію та підтримку псевдореферендумів (як предтечі подальшої анексії) в один день. А трохи пізніше запровадила військове становище не лише на анексованих територіях, а де-факто по всій країні.

Після цього відбулася ще низка подій, які знаходять своє найбільш логічне пояснення саме в рамках версії третьої, а саме — **наявність у РФ системно реалізованого плану доведення її до революції.**

Мобілізація. Які завдання вона виконує?

Офіційно мобілізація покликана радикально переломити перебіг війни на свою користь.

Через місяць після її початку жоден серйозний експерт чи профільний аналітичний інститут у світі не бачить можливості мобілізації досягти заявленої мети.

Натомість ми бачимо, що мобілізація (поряд з рештою саморуйнівних дій військово-політичного керівництва РФ, починаючи з 9 січня 2022 року) очікувано досягає своїх реальних і зовні парадоксальних цілей.

А саме:

Момент оголошення мобілізації - найневдаліший

Коли:

- вже знищено практично всі елітні частини російської армії та наростає деморалізація її особового складу;
- втрачена величезна кількість сучасного озброєння, яке РФ не в змозі відтворити в стислий термін і в достатній кількості;
- якість військової техніки стрімко погіршується (з баз зберігання екстрено знімаються застарілі та неконкурентоспроможні зразки військової техніки, що перебувають у умовно боєздатному стані);
- так звана СВО стрімко втрачає популярність у народі, в армії та в елітарних колах РФ;
- Україна отримала високотехнологічну зброю НАТО, і нова зброя надходить у дедалі більшій кількості та дедалі більше руйнівна;
- економіка РФ (зокрема її ВПК) почала реально «просідати» під впливом санкцій.

Мобілізація оголила соціальну беззахисність мобілізованих громадян

Практика показала, що мобілізовані повністю беззахисні перед чиновницьким свавіллям.

Мобілізованих можна пограбувати, принизити, обдурити. За це немає жодної відповідальності. Скаржитися нема кому. Численні порушення прав мобілізованих (знаємо, для РФ «порушення прав» звучить дико) ставлять їх у становище напіврабів.

Влада (і особисто Путін) вкрай невдало намагається подати це як «перегини на місцях», але своїми діями лише заохочує ініціаторів цих нібито

«перегинів». Найбільш демонстративним прикладом може бути кар'єрний «зигзаг» військового комісара Хабаровського краю, якого за «свавілля» перевели на аналогічну посаду в Магаданську область, а коли галас у ЗМІ вщух, повернули на колишнє місце роботи. Сигнал іншим військкомам більш ніж зрозумілий: існує план мобілізації і його потрібно виконувати в прямому розумінні «за всяку ціну».

Тут простежується пряма аналогія з поведінкою Кремля, коли звання гвардійської демонстративно отримала бригада, яка здійснювала масові розправи над мирним населенням у місті Буча.

Військкоми сигнал зрозуміли правильно і «гребуть» усіх поспіль. При цьому немає значення ні стан здоров'я (понад 20 мобілізованих вже померли в процесі мобілізації), ні вік, ні стать, ні наявність неповнолітніх дітей, ні місце роботи на об'єктах критичної інфраструктури. Мобілізують працівників метрополітену, хірургів, а в Уфі літак не зміг вилетіти до Анталії, бо другого пілота мобілізували прямо на борту, насильно витягнувши з кабіни.

Додаткова дискредитація керівництва армії та держави як системи працездатних інституцій

На думку головного організаційно-мобілізаційного управління ГШ ЗС РФ, проведення мобілізації у низці округів зіткнулося з труднощами організаційно-технічного характеру та ресурсної недостатності, тобто спостерігається нездатність системи одномоментно «обробити» — сформувати, підготувати, оснастити, озброїти тощо - значну кількість призивників.

Така ситуація є абсолютно закономірною та заздалегідь прогнозованою, враховуючи повну розруху у відповідній інфраструктурі.

Про це вже пишуть і російські губернатори.

Роман Старовойт, губернатор Курської області: «Відвідав усі військові частини, де зараз наші мобілізовані. Дивуюся, як у такому стані може бути діюча навчальна частина Міноборони. Руйнована їдальня, розбиті та іржаві душові, відсутність ліжок, а ті, які є, убиті. Нестача обмундирування, плац як після бомбардування і т.д. і т.п.".

Виходить, що й у цій сфері (крім решти) армія РФ протягом десятиліть займалася освоєнням космічних бюджетів, окозамилюванням і створенням фейкових образів боєготовності.

Насправді ж відбувався протилежний процес: закривалися військові ВНЗ, знищувалася навчальна інфраструктура, розграбувалась матеріально-технічна база.

Оскільки мобілізація — це завдання не так військового відомства, а скільки всієї структури управління державою, вона додатково виявила всі вади державного управління Російською Федерацією, причому принципово непереборні при нинішній організації влади в РФ на чолі з її нинішнім лідером .

Прискорене створення національних та регіональних (потенційно сепаратистських) армій

Російська центральна влада зобов'язала регіональних лідерів не лише до створення національних добровольчих батальйонів, а й кураторства мобілізації взагалі у своїх регіонах.

Тобто, по суті, створюються нацбати, які числяться в російській армії, але насправді своїм грошовим та матеріальним забезпеченням зобов'язані якомусь конкретному регіональному лідеру.

Кремль своїми руками створює регіональні кишенькові армії. Кому вони підкорятимуться у разі Смути? Відповідь очевидна.

Масовий страх

«Мобілізація – це лотерея смерті. Усі мають тепер жити у вічному страху витягнути не ту соломинку. Усі повинні боятися відповідати на дзвінки з незнайомих номерів, боятися виходити з дому та боятися, коли стукають у двері.

Тому що за дверима та на іншому кінці дроту може опинитися держава, і дзвонить вона тобі, щоб наказати тобі померти. І ти маєш померти.

З страху перед смертю народиться спочатку покірність перед цим чудовиськом, а потім і релігійне захоплення перед ним.

Безсистемність, нелогічність, неминучість призову робить його подібним до року, якому не можна противитися, якому можна тільки підкоритися. З чудовиськом-державою не можна торгуватися, йому можна лише молитися.

Лотерея смерті чудово працювала в сталінські часи, і вона приступає до своїх жнив зараз»

Точне відображення сутності мобілізації та стану пересічного російського громадянина, за словами російського письменника та журналіста, «іноземного агента» Д. Глуховського.

Можливо тотальний страх — це найважливіше з погляду створення революційної ситуації за якої, як відомо, «верхи не можуть, а низи не хочуть» мириться з ситуацією. Масовий страх – основа для пробудження у суспільстві всіх негативних підсвідомих інстинктів.

Поки мобілізація була добровільною, ніякого масового страху вона не породжувала, і не могла породити в принципі. Хоч би яка кількість похоронок приходила з фронту. Їх могло, теоретично, бути мільйон, два і більше. Ті, хто пішов і повернувся в пакеті чи каліці — робив це усвідомлено за гроші, розуміючи наслідки. Це був добровільний вибір, який жодним чином не зачіпає інших.

Людина, яка не бажає служити в армії і члени її сім'ї чудово розуміли, що їх захищає від світу смерті та інвалідності небажання в цьому брати участь.

І раптом за одну мить все радикально змінилося. Бар'єр між світом повсякденним і світом смерті впав і вселив страх у тих, хто був не готовий померти за гроші та/або неясні і постійно мінливі цілі. А це переважна більшість громадян РФ.

Підрив економічної стабільності держави та зниження рівня життя народу

Саме масовий страх породив масову еміграцію продуктивного класу і запустив ланцюжок інших вкрай негативних наслідків.

За даними російського Forbes, з моменту початку мобілізації з РФ поїхало понад 700 тисяч людей.

Більшість експертів обережніші і називають цифру понад 500 тисяч.

Виїжджає середній клас, найбільш продуктивний в економічному плані.

Принагідно їдучі розпродають за безцінь майно (автомобілі, квартири), намагаючись виручити хоч якісь гроші на облаштування нового життя.

Крім того, масовий від'їзд освіченого, креативного та продуктивного класу унеможливлює навіть теоретичну побудову ліберального суспільства. Або навіть дикої суміші дикого капіталізму з фашизмом — як зараз. Залишається лише класичний фашизм.

У цьому великому результаті є показовий момент. Той факт, що понад 60 тисяч євреїв залишають Росію (вже 25 тисяч виїхало і ще 35 тисяч подали заяви на репатріацію), підтверджує наш прогноз про те, що Росія стрімко рухається у напрямку перетворення на класичну фашистську державу.

Крім того, це відчули навіть російські комуністи, які вірою та правдою кілька десятиліть служили існуючому режиму. На думку аналітиків КПРФ, політичний режим дедалі більше "окукливается" і починає відкрито використовувати правоконсервативну ідеологію. Депутат Держдуми від КПРФ С. Обухов пише, що найближчим сценарієм, на думку комуністів, може стати лише своєрідний «гібрид Північної Кореї, Ірану, корпоративістських практик часів Італії Б. Муссоліні та Іспанії Ф. Франка» (про практики Сталіна та

КПРС часів СРСР, Німеччини часів Гітлера він сказати поки що не наважився).

Як же влада РФ протидіє процесу результату продуктивного класу? Як завжди, зовні парадоксальним чином.

То поширюючи заяви про додаткові хвилі мобілізації, то спростовуючи цю інформацію, що, паніку, природно, тільки посилює.

Тепер масово вручають повістки у Москві та Санкт-Петербурзі, яких раніше «СВО» взагалі майже ніяк не стосувалося. Ці два міста якраз і є найбільшим центром середнього класу.

Крім того, влада не закрила кордону для виїзду військовозобов'язаних чоловіків за межі РФ, тому цифра вимушених емігрантів постійно зростає і може досягти мільйона і більше.

Влада також не зробила жодних, навіть найменших, спроб адміністративно ускладнити виведення капіталу за кордон. Навпаки, з'явилися механізми, що полегшують втечу капіталу з РФ. І капітал користується цією можливістю повною мірою.

Так, 15 жовтня Путін дозволив Банку Росії надавати дозволи на вивіз із РФ готівкової іноземної валюти на суму понад 10 тисяч доларів. Також він вивів з-під заборони на валютні операції низку міжнародних фінансових організацій, включаючи банк БРІКС.

Масовий від'їзд середнього класу – це підрив економічної стабільності держави та зниження рівня життя народу.

Саме середній клас купував квартири, автомобілі, електроніку, вишукану їжу, брендовий одяг, дорогий алкоголь, користувався інфраструктурою розваг та інше. Його радикальне зменшення спричиняє «провисання» споживчого ринку, а як наслідок — зниження надходжень з податку на додану вартість та акцизи.

Якщо врахувати, що за останні 8 місяців картина споживання в Росії в середньому сегменті вже кардинально змінилася (різко впав попит на непродовольчі товари: від одягу до електроніки), на тлі падіння надходжень по нафтогазовому сектору (включаючи експортні мита), федеральний бюджет не просто провисне — там діра, що розширюється.

Мобілізація вбиває малий бізнес. Тобто самозайнятих, які не залежать від бюджету. Під удар потрапили всі малі бізнеси: кіоски, магазини, кафе, автомайстерні, автомийки, будівельники, хімчистки, ремонт техніки. За деякими оцінками, із рекламної індустрії звільнили понад 500 тисяч людей.

Це на тлі того, що закриття глобальних компаній справило ефект доміно — посипалися маленькі фірми, які так чи інакше зав'язані на «глобалів». На вулиці опинилося ще близько мільйона людей.

Вважається, що до кінця листопада, на межі злиднів може опинитися 10 млн. жителів РФ.

Масовий страх породжує масове невдоволення. Створюється протестний клас — слабко передбачуваний та озброєний

Окрім вилучення з економіки продуктивного класу, мобілізація ефективно формує протестні настрої. Ненавчені, без обмундирування, на застарілій техніці вже масово мобілізовані стають жертвами війни проти армії України, оснащеної сучасною високотехнологічною зброєю НАТО. Дедалі більше це розуміють і родичі мобілізованих.

У руках сотень тисяч мобілізованих (серед яких значна частина — переконані карні злочинці) багато автоматичної зброї.

Поки що ця потенційно вибухонебезпечна маса стримується матеріальними обіцянками, репресивним апаратом та загоном. І є більш-менш контрольованою. Але варто ситуації, хоча б частково, вийти з-під контролю, симпатії народу точно не на боці влади, загороджувальних загонів і Росгвардії.

До речі, у регіональних бюджетах немає видаткової статті на оборону (за фактом – на напад) – це прерогатива федерального бюджету. Проте уряд РФ вирішив перекласти на них значну частину витрат, пов'язаних з мобілізацією.

Тепер виконавча влада на місцях урізає населенню соціальні виплати та медичну допомогу, що ніяк не сприяє зростанню популярності ні центральної, ні регіональної влади.

Влада РФ озброює слабокерований натовп і створює передумови занурення країни в хаос.

Невже Кремль цього не розуміє?

Згідно з третьою версією — розуміє! Понад те, докладає максимум зусиль доведення ситуації до абсурду.

На закінчення розділу про мобілізацію слід підкреслити, що найзатятішим прихильником і найактивнішим пропагандистом масової (під виглядом часткової) мобілізації був і залишається недоторканний для репресій Стрєлков-Гіркін. Чинний полковник ФСБ із найпотужнішим у РФ «дахом».

Тут важливо пам'ятати, що провокація є улюбленим і надзвичайно ефективним прийомом ЧК-НКВС-МДБ-КДБ-ФСБ, який вони за минуле століття довели до досконалості.

* * *

Не менш руйнівними для країни діями, що зовні виглядали для всього світу як абсолютне «божевілля» є проведення унікальних у своєму роді «референдумів» на тимчасово захоплених територіях, охоплених активними бойовими діями, з подальшою їх анексією та включенням до законодавчого поля РФ.

1. Анексія

Одночасно з мобілізацією 21 вересня Путін оголосив, що Росія підтримає «рішення про своє майбутнє, яке ухвалить більшість жителів Донецької та Луганської народних республік, Запорізької та Херсонської областей». А 30 вересня вже підписав договори щодо включення до складу Росії нових територій.

Аннексувавши окуповані території, Росія відкрила справжню скриньку Пандори.

Адже Конституція РФ не передбачає процедури сецесії (виходу зі складу), але з іншого боку — і не забороняє її.

Тобто, якщо ЗСУ відвоюють будь-яке село, яке за новим законодавством РФ уже буде рахуватися російським, то виникає закономірне питання — якщо можна відібрати назад Лиман, Куп'янськ, село Шевченкове чи Херсон, то можна відібрати й Курили, причому по самий Сахалін.

Відома фраза Путіна: *«Кордони Росії ніде не закінчуються»*. Але з цього випливає також, що вони можуть ніде не починатися. І взагалі означає, що питання кордонів відкрите.

Анексією, у якої справді «аналогівнет», РФ десакралізувала власні кордони, незважаючи на їх непорушність.

Більше того, підвісила у повітрі питання — а нові території, вони за статусом такі ж «споконвічні» чи ні? Чи потрібно вести «священну війну» за втрачений того ж дня Лиман, чи ні? Адже суто юридично — що Лиман, що Краснодар — те саме.

Анексія чужих територій, на яких ведуться бойові дії з включенням їх у законодавче поле, є надзвичайно ефективним кроком для дезінтеграції Російської Федерації.

Фактично, у свідомості громадян зникають психологічні межі своєї території.

Такий унікальний за своїм «божевіллям» крок викликав цілком прогнозовану реакцію світової спільноти.

Але щоб така реакція була на 100 відсотків гарантована, відбулися ще дві найважливіші та пов'язані між собою події. А саме — вибух на Кримському мості та ракетний інфраструктурний терор.

2. Вибух на Кримському мості

Вранці 8 жовтня стався вибух на Кримському мосту (Керченському).

Причому вибух на автомобільному мосту стався в той момент, коли на залізничній секції мосту зупинився (навіщось) залізничний потяг із цистернами, що містять горючу речовину.

Навіть за версією СК РФ диверсія має значну кількість дуже складних для виконання складових, навіть якщо їх розглядати кожну окремо. А їх точне складання в єдину схему, точно синхронізовану за часом, є практично нерозв'язним завданням для будь-якої зовнішньої сили. Але не для дуже впливової внутрішньої.

Проте вже 9 жовтня Путін заявив, що це справа рук українських спецслужб. При цьому жодного доказу досі не наведено.

У той же час існує практично повний консенсус серед міжнародної експертної спільноти, що така подія неможлива без змови всередині самої РФ.

Кримський міст — це найголовніший сучасний символ імперської могутності та величі РФ та особисто Путіна.

Підрив мосту надав унікальну за своєю силою руйнівну дію на символічному рівні на сприйняття сили російської армії, російської держави та її лідера як у світі, так і серед громадян РФ.

3. Ракетний терор

Російське військово-політичне керівництво використало цей нібито «теракт українських спецслужб» для початку ракетного інфраструктурного терору, який вони подають як акт відплати за вибух мосту.

10 жовтня Україна зазнала запеклого ракетного обстрілу, найбільш масштабного з 24 лютого.

При цьому було вражено лише об'єкти енергетичної інфраструктури та житлові будинки, що призвело до численних жертв серед мирного населення та пошкодження до 30 відсотків об'єктів української енергетики.

Жоден із військових об'єктів не був метою. Це терор у юридично чистому вигляді.

У результаті, на цілком прогнозованому емоційному піку обурення анексією та терором, 12 жовтня Генеральна Асамблея ООН переважною більшістю

голосів ухвалила резолюцію, яка засуджує анексію РФ чотирьох українських регіонів.

143 країни проголосували за резолюцію, п'ять країн (Росія, Білорусь, КНДР, Нікарагуа та Сирія) – проти, 35 – утрималися.

Це була катастрофічна дипломатична поразка РФ. Повна міжнародна ізоляція. Додамо – абсолютно прогнозована.

Нічого подібного раніше за 31 рік існування РФ із нею не траплялося.

13 жовтня Парламентська асамблея Ради Європи проголосувала за резолюцію, яка закликає оголосити РФ "терористичним режимом". 99 депутатів проголосували "за", ще один утримався.

Головні моменти резолюції:

- наголошується, що російський режим – терористичний. Це потужний сигнал світового масштабу і це ще один крок, щоб РФ визнали країною-спонсором тероризму;
- вперше в історії Рада Європи заявила, що Україні треба дати зброю. Йдеться про системи ППО для захисту цивільного населення;
- наголошується, що перебування РФ у Раді безпеки ООН — нелегальне, немає юридичних підстав, чому вона там перебуває;
- закликається до якнайшвидшого створення міжнародного трибуналу з розслідування злочинів РФ на території України.

15 жовтня 145-а Асамблея Міжпарламентського Союзу ухвалила фінальну резолюцію, в якій різко засуджується агресія РФ проти України.

Повідомляється, що парламентарі зі 119 країн світу одноголосно ухвалили документ, у якому дається чітка оцінка та засудження війни, розпочатої РФ проти України.

Також чекають на розгляд у Конгресі США проекти резолюцій H.Res.1205 «Про визнання дій Росії в Україні геноцидом» та HR8568 «Про визнання Росії державою-спонсором тероризму».

Більше того, Путін досяг безпрецедентної підтримки України у військовому плані.

Міністр оборони України Олексій Резніков повідомив про попередні підсумки «Рамштайн-6»:

- Франція передасть Україні 6 САУ CAESAR, 16 гаубиць TRF1, 3 РСЗВ LRU (модернізація MLRS);

- також президент Франції анонсував передачу Україні зенітно-ракетних комплексів. Вони будуть здатні збивати низькоцілі цілі на кшталт дронів і крилатих ракет;
- Литва анонсувала постачання мінометів на базі БТР М113, броньованих машин, а також різного спорядження для ЗСУ;
- Канада передасть Україні військову допомогу на 47 млн доларів. У пакет увійде 500 тисяч комплектів зимової форми, артилерійські снаряди на 15,2 млн. доларів, а також забезпечення супутникового зв'язку на 2 млн. доларів;
- Німеччина у спільному проекті з Данією та Норвегією повідомила про передачу 16 САУ Zuzana;
- Іспанія вже передала Україні 4 системи ППО Hawk;
- міністерство оборони Німеччини повідомило, що ФРН постачає Україні першу із чотирьох систем ППО IRIS-T SLM.

4. Оголошення військового стану

Військовий стан — логічне продовження анексії та мобілізації. Це третій елемент, і він виконує дві основні функції:

1. Легітимізація війни біля Росії. Якщо записали собі до Конституції Херсонську область, то отримаєте війну на території РФ.

Більше того (не рахуючи невеликої частини Харківської області), війна з точки російського законодавства проходить ТІЛЬКИ на території РФ.

Як сказав їх Гіркін, «війна покотиться територією Росії». Сказано зроблено!

2. Привчання свідомості росіян до війни та бойових дій. Тепер (разом із мобілізацією) війна прийшла до них у кожну оселю. Якщо де-юре Херсонська область та Краснодарський край рівнозначні, то чому війна не може прикотитися до Краснодара?

Також цікавим є створення координаційних штабів у суб'єктах федерації. Протягом 20 років Кремль усіма способами намагався обмежити владу губернаторів. І раптом – бац! Нате вам надзвичайні повноваження!

Разом із анексіями «нових» територій та розмиттям поняття державних кордонів, а також створенням нацбатів — це ще один крок до створення умов для сепаратизму в регіонах.

Висновки:

1) Вимушені погодитися з думкою найпослідовніших наших ворогів – т.зв. «яструбів», які заявляють про те, що навряд чи сам факт

Вторгнення і особливо характер війни – це результат деградації та некомпетентності російської еліти. За їхніми словами, «некомпетентність має свої межі. Тут же має місце явна зрада, що сягає корінням на самий верх кремлівської ієрархії».

2) Якщо такий погляд на російсько-українську війну правильний, ми маємо справу з варіантом, набагато гіршим для України та для світу, ніж із результатом раптового божевілля чи деградації військово-політичних еліт.

3) У цьому випадку ми маємо справу зі свідомо та кваліфіковано сконструйованим Молохом війни. Сходами із сотень тисяч трупів (своїх і чужих, що для нього абсолютно не важливо) піднімається він на вершину влади до своєї давньої мрії — утвердити класичну фашистську державу, з безроздільною владою військових злочинців.

Такий варіант залишає світові лише один для нього позитивний вихід — консолідацію на основі демократичних цінностей та максимальну всебічну підтримку українського народу у боротьбі з абсолютним злом.

Поразка нинішнього режиму РФ має бути повною, інакше - зберегти небезпеку переформатування РФ і формування «Нової Росії» — фашистської держави класичного типу з непередбачуваними для світу наслідками.

Автор:

Володимир Шевченко, політолог, доктор філософських наук

Андрій Саварець, аналітик, юрист, автор телеграм каналу Особлива думка

***

Империя должна умереть дважды-4

Идеология большого перехода России

2022-12-26

ВЛАДИМИР ШЕВЧЕНКО, АНДРЕЙ САВАРЕЦ, ДЛЯ "ХВИЛІ"

Управляемая революция в России вполне реальна и осуществляется под контролем ФСБ.

В ***предыдущих частях*** нашего исследования мы пытались максимально обосновать, что несмотря на внешнее безумие российского военного и политического руководства, глубинная причина является вполне рациональной.

Это осуществляемое заинтересованными влиятельными силами внутри РФ революционное преобразование Российской Федерации в моноэтническое государство русского народа – Россию.

Причем преобразование революционное, предполагающее переход от концепции развития государства на базе гражданского национализма к концепции этнического национализма, где СВО является объективно необходимым запускающим механизмом достижения этой цели.

Учитывая разрушительный характер, как самой СВО, так и порожденных нею процессов, у критически настроенных читателей справедливо возникает ряд принципиальных вопросов, на которые авторы постараются ответить.

Вопрос первый: «Почему?»

Зачем затевать радикальное переустройство российского общества, если показатели развития РФ в целом вполне допустимые в условиях нынешнего проблемного и нестабильного мира.

Должны быть очень весомые объективные и субъективные причины такого замысла.

Объективные причины

Существующая ныне модель развития РФ гарантировано лишает ее позитивного будущего и обрекает на окончательную деградацию и поглощение соседями.

Есть высокая вероятность того, что инициаторы радикальной социально-политической трансформации РФ, кроме решения сугубо своих корпоративных задач, пришли к осознанию тупика развития РФ в рамках действующей модели и полнейшему отсутствию какой-либо вменяемой позитивной картины будущего для страны и себя лично.

Сейчас в РФ все ищут некий «образ будущего», однако, на данный момент нет ни одного приемлемого и одновременно реалистичного.

Например, соратник С.Кириенко А.Харичев написал статью об идеальном образе будущего РФ на основании его представлений о восприятии базовых ценностей россиянами. По его мнению, *никакого положительного образа будущего у РФ нет – она как вторая часть «Мертвых душ», которую Гоголь сжег*.

Больше того, у Российской Федерации и картины вменяемого настоящего нет! Все общественные идеалы обращены в прошлое.

Отсюда и «гуманитарно-историческая каша», как в самой РФ, так и на оккупированных территориях. Флаги: красные советские, российские, бело-желто-черные имперские; царь Николай II и Ленин в одной предельно алогичной смеси.

Существующая же по факту идеология российского настоящего сочетает в себе три деструктивные идеи:

1) идею дикого капитализма, не ограниченного ни законами, ни моралью;
2) идею Российской империи как «страны – цивилизации»;
3) идею имперского величия, связанную со стремлением к иррациональной территориальной экспансии.

Именно такая суррогатная идеология государственного строительства уже привела к:

1) предельно несправедливому распределению национального богатства (1% населения РФ владеет 80% собственности);

2) дисбалансу в развитии регионов;

3) разительным прекосам в национальной политике – созданию «империи наоборот», когда «центр» платит дань региональным и национальным кланам за лояльность (*при отсутствии у титульной нации своего государственного образования, а, следовательно, и политики социальной и культурной защиты русских*);

4) созданию вертикалей власти всех уровней, функционирующих исключительно на основе извлечения коррупционной ренты, что, в свою очередь, привело к:

   - фейковости всех без исключения государственных структур и государства в целом (что ярко проявила война и мобилизация);
   - возможности через коррупционные связи влиять на развитие страны в интересах мафиозных экономических и этнических внутренних структур, а также внешних сил за счет ограбления народа.

То есть, в политической структуре современной РФ существуют три линии разлома:

1) социальная;

2) национальная;

3) региональная.

Как внешние силы, так и силы внутри самой РФ по объективным причинам будут стараться эти «разломы» расширять и углублять. Нарастание напряжения вдоль этих линий уже разрушает и, неизбежно, разрушит конструкцию государства, даже в процессе ее естественной эволюции без всякой войны.

И это в условиях, когда на границах РФ успешно развиваются три геополитических силы, имеющие свои далеко не альтруистичные интересы относительно РФ:

1) Блок НАТО с союзниками;

2) Китай;

3) стремительно формирующийся союз тюркских государств во главе с Турцией.

Суммарная экономическая (а следовательно, политическая и военная) мощь соседей – это более 70 % мирового ВВП. При том, что РФ – это лишь 1,5% мирового ВВП (с отчетливой тенденцией к понижению).

При естественном (даже вполне мирном) развитии этих тенденций РФ просто «разберут на части» в ближайшем обозримом будущем с помощью технологий «мягкой силы».

Имея столь уродливую идеологическую основу своего развития, бутафорное государство под названием РФ ничего не может противопоставить ни внутренним, ни внешним вызовам без радикальной внутренней трансформации.

Следовательно, критически назрела объективная историческая необходимость отказа от существующей парадигмы развития РФ как внутренне противоречивой и гибельной, полностью себя изжившей, которая ведет страну и общество к полному краху.

У заинтересованных сил внутри РФ, осознающих ситуацию и потенциально способных повлиять на ситуацию, было два варианта:

1) пассивно ждать неизбежного краха государства в рамках старой парадигмы развития с непредсказуемыми (в том числе для них самих) последствиями;

2) активно и радикально (то есть революционным образом) поменять эту парадигму в рамках управляемого процесса, получив желаемый результат (в том числе, и прежде всего, для себя).

Мы исходим из предположения, что могущественные заинтересованные силы внутри РФ выбрали вариант второй.

Внутриполитическая причина для радикальной трансформации

Внутриполитической причиной для радикальной трансформации является наличие в российском политическом поле властных групп, амбиции которых выходят далеко за рамки существующих у них возможностей.

Конечной целью революционного процесса, запущенного с помощью СВО, **является безраздельная власть** в Новой России ныне существующих **российских спецслужб** (при активнейшей поддержке со стороны Русской православной церкви, которая стремится сделать православие государственной религией в Новой России) путем лишения влияния остальных властных групп.

Российские спецслужбы являются единственным центром силы, обладающим мотивом, моральной готовностью (отсутствием любых моральных

ограничений), технической и профессиональной возможностью осуществить подобный проект.

Одним из аргументов против такого понимания является тезис о том, что якобы и так вся власть в РФ принадлежит спецслужбам, а президент Путин (фактический абсолютный монарх) – сам является ставленником спецслужб, неразрывно связанный с их интересами.

Ответом на это возражение может быть тезис о том, абсолютная власть спецслужб в РФ– это миф в силу того, что спецслужбы на данный момент не обладают в полной мере всеми инструментами власти (деньги, имущество, полномочия, силовой ресурс).

Инструменты власти распределены в разной пропорции среди пяти основных центров силы: олигархи; национальные и региональные элиты; армия; русская православная церковь и спецслужбы.

Сконцентрировать все необходимые инструменты власти в своих руках спецслужбы могут путем:

1) - практической ликвидации олигархата как класса в процессе массовой национализации (пересмотра результатов залоговых аукционов);

2) - дискредитации армии старого (путинско-шойгувского) образца посредством военного поражения;

3) - лишение влияния региональных и национальных групп в процессе перехода к унитарному национальному государству.

Таким образом абсолютная власть спецслужб в будущей Новой России – вполне достижимая реальная цель.

Наиболее близким современным аналогом такой модели (конечно, с поправками на российскую действительность) является Иран, где Корпус стражей исламской революции подмял под себя армию, экономику, исполнительную власть, внешнюю и внутреннюю политику и делит власть лишь с теократическими группами.

Второй вопрос: «Ради чего?»

Что это за конструктивная цель, которая должна быть соразмерна с понесенными ради ее достижения жертвам? Совершенно очевидно, что такая цель должна быть неразрывно связана с образом будущего страны и общества.

Сейчас, российское общество, все больше ощущая нарастание кризиса, начинает задавать себе два традиционных для себя вопроса: ***кто виноват и что делать?***

И Новая идея через своих идеологов должна предельно четко отвечать (и уже отвечает) на эти вопросы.

Кто виноват?

1) ***Вся старая система*** управления целиком во главе с нынешним Президентом РФ.

2) ***Старая идеология***, освящающая построение в РФ жестокого и крайне несправедливого общества;

3) ***Персонально – инородцы***, продавшие за деньги и блага идею Родины и идею истинного патриотизма. (тут все отчетливей и все более откровенно и публично звучат антисемитские нарративы).

Что делать?

– Стремится к новой цели.

В полном соответствии с классикой: «Мы наш, мы новый мир построим, кто был никем, тот станет всем…».

Ранее мы ***очертили*** обязательные параметры новой цели развития РФ:

1) Прежде всего, цель должна быть Великой.

2) Должна эмоционально захватывать миллионы людей и быть простой (для этого должна быть абстрактной – фактически являться целью-символом).

3) Новая Великая цель должна резонировать с базовыми установками архетипов нации, которые вырабатывались столетиями.

Великой идеей, которая на протяжении веков двигала развитие российского государства и российской нации, была и есть идея Величия, которая понималась неизменно как идея именно Имперского величия.

Идея Имперского величия лежит в коллективном сознательном и бессознательном жителей РФ и является основной причиной поддержки войны в Украине (что прекрасно отражает социология).

Новая Великая цель должна быть предложена взамен Старой Великой цели, которая в процессе своей реализации выродилась, изжила себя, продемонстрировала народу свое несоответствие веяниям времени.

Разочарование в существующей национальной идее путем ее дискредитации – базовый и самый глубинный фактор нарастающей революционной ситуации.

В процессе российско–украинской войны российское общество должно прийти к пониманию, что понимание величия как территориальной экспансии

и традиционных (военных) методов его достижения в современных реалиях неизбежно приведет к национальному унижению, а имперское величие теперь достигается иными методами (экономическими, культурными, дипломатическими, научно-технологическими, пропагандистскими, силой духа нации, ее сплоченностью и пр).

Идеология нового русского государства

По результатам войны в процессе неизбежной поствоенной дестабилизации, и в условиях совершенно другой мировой реальности сохранить старую модель построения РФ вряд ли удастся в силу объективных причин. Поэтому у РФ просматривается только два взаимоисключающих пути: либеральный и национал-социалистический.

Безусловно, демократический мир и российская демократическая оппозиция мечтает о либеральной Российской Федерации. Однако непредвзятый анализ максимального количества факторов говорит о том, что ***национал-социалистический путь для построения будущей России – намного более вероятный.***

Также если учесть:

1) доминирующую ментальность граждан РФ;
2) эволюцию этой ментальности;
3) психологическое состояние общества на данный момент;
4) наличие известных групп влияния в РФ;
5) объективные законы развития исторических процессов,

остается только один вариант – национал-социализм. Это и есть состояние-аттрактор политической эволюции РФ.

Именно русский национал-социализм (русский фашизм) в наибольшей степени отвечает всем описанным выше параметрам «Великой цели эволюции» для современной РФ.

Он опирается на тот неоспоримый факт, что русские – самая многочисленная нация в мире, не имеющая своего национального государства.

Именно такая идеология интенсивно разрабатывается разными группами (философами, пропагандистами, политиками разного уровня, военкорами и общественными активистами).

Целью развития России по мнению создателей и проводников новой идеологии, должно быть достижение истинного величия русской нации через Новую духовность, Волю и Труд.

Наиболее близкой исторической моделью идеологии такого государства является микс из современного Ирана, Германского рейха конца 30-годов прошлого века, Италии периода Муссолини, а также идеологии, сформулированной творцом Священной Инквизиции Т.Торквемадой о великой духовной миссии борьбы (с использованием любых методов) с Сатаной и демонами во имя спасения душ «заблудшей» паствы.

В борьбу с украинским и мировым «сатанизмом» включились как религиозные, так и светские власти РФ на уровне первых лиц. Это, безусловно, является в современном мире шокирующим ноу-хау и требует отдельного глубокого исследования.

Причем борьба с «сатанизмом» уже проявляется практикой массовых убийств, совершаемых сторонниками этой идеи на оккупированных территориях Украины.

Построение национального государства русского народа потребует решительного отказа от прежнего исторического мифа и формулированием нового.

Важнейшим моментом должен стать отказ от стереотипов, которые должны быть объявлены навязанными внешними и внутренними недругами России. В первую очередь стереотипы о второсортности русской нации и производности ее от иных (западных) центров цивилизации.

Прежде всего, должен быть трансформирован исторический миф, как основа государствообразующей идеологии.

На свалку истории должны быть отправлены:

1) *понятие РФ как «государства – цивилизации»* - должны остаться только две самоидентификации – «русский» – и «не русский»;

2) понятие «славянское единство»;

3) норманнская теория появления русской нации;

4) советский исторический миф о Киеве как «матери городов русских» и Киевской Руси как «колыбели трех братских народов», которые вокруг себя «сплотили навеки в нерушимый союз другие народы»;

5) утверждение об основании Москвы киевским князем Юрием Долгоруким;

6) нынешняя формула источника духовности России: «Москва – третий Рим и четвертого не дано».

Новая идеология требует в качестве необходимой меры также радикально переосмыслить роль ключевых исторических личностей и событий.

В частности, роль Петра Первого в «прорубании окна в Европу», из которого в Россию хлынула волна европейской духовной и культурной экспансии.

Под новое понимание истории необходимо также радикально трансформировать систему образования и массового воспитания граждан.

Принципы экономического развития Новой России

Изложены, в частности, советником Путина академиком РАН С.Глазьевым в его докладе Изборскому клубу 21 сентября 2022 года под красноречивым названием: «Операция по денацификации Украины в контексте мировой войны».

Это принципы экономики мобилизационного типа, полностью подчиненной государственному управлению:

1) ***Формирование централизованной структуры управления***, аналогичной действовавшему во время ВОВ Государственному Комитету Обороны СССР.

2) ***Подчинение макроэкономической политики***, включая её денежно-кредитную составляющую, целям модернизации и роста производства высокотехнологичной продукции военного и двойного назначения.

3) Создание резервов стратегических видов сырья и материалов.

4) Осуществление стратегического плана мобилизации имеющихся ресурсов с целью опережающего развития экономики.

5) ***Ренационализация Московской биржи.*** Проведение деофшоризации экономики и прекращение несанкционированного вывоза капитала.

6) ***Прекращение использования рейтинговых агентств***, аудиторских, консалтинговых и юридических компаний недружественных стран в работе государственных ведомств, а также банков и частных корпораций.

7) ***Углубление евразийской экономической интеграц***ии по набору функций регулирования экономики (дополнить их валютной, монетарной, образовательной, научно-технической политикой).

8) ***Переход на национальные валюты во взаимной торговле*** и инвестициях не только в ЕАЭС и СНГ, но и в рамках БРИКС, ШОС.

Социальные технологии национал-социализма

Они либо уже внедрены, либо интенсивно внедряются.

Осуществляется тотальная беспрерывная зомбирующая пропаганда ненависти, навязывание обществу (начиная с детского сада) психологического состояния «осажденного лагеря» и как следствие необходимости объединения вокруг вождя и готовности «умирать в больших количествах» по его приказу. Все - во имя величия народа.

Государство постоянно «закручивает гайки» - то есть на все вызовы времени отвечает усилением репрессий по отношению к собственным гражданам, применяя чрезмерное полицейское и судебное насилие, а также закрывая глаза на демонстративные случаи внесудебных расправ с противниками режима или отступниками. В верхах участились призывы к возврату легальной смертной казни.

Возвращается сталинский формат «правосудия» с его особым пониманием права, происходит размытие понятия и практики разделения властей, борьба с инакомыслием стала доминантой в политике и судебной практике, идет возврат к институту «врагов народа».

Усиливается цензура и государственный контроль над СМИ.

Постоянно увеличивается численность репрессивных структур, их финансирование и техническая оснащенность (в частности, методы тотальной электронной слежки).

Не вызывает сомнения, что все эти «наработки», в которых уже принимают участие в разном качестве десятки миллионов людей, будут взяты в новый мир.

Третий вопрос: «Зачем такая жестокость?».

Почему путь к построению нового типа государства и общества такой разрушительный? Неужели для переформатирования страны нельзя было применить более мягкие средства: демократические процедуры, аппаратные игры, массовую целенаправленную агитацию, военный переворот и пр.?

Для достижения своего истинного величия новый «русский мир», по мнению его идеологов, должен пройти через три стадии (строго в такой последовательности):

1) радикального духовного, интеллектуального и кадрового очищения;
2) формирования на практике своей истинной идентичности и построение эффективного государства на основе именно русской идеи и сплочения русской нации;
3) нахождение своего достойного места в глобальном мире на основе успешности и конкурентоспособности.

Очищение через насилие

По убеждению идеологов новой русской революции, старая система построения РФ как космополитического образования и «аппарата насилия господствующего класса над угнетенными» полностью себя изжила и является преступной. Она не может быть реформирована. И замена Путина на условного Мишустина или Собянина не может остановить процесс ее деградации.

Единственный выход – она должна быть снесена полностью!!!

В рамках конституционного (нереволюционного) процесса никакие методы не могут (ни практически, ни даже теоретически) обеспечить процесс очищения и концентрацию власти в руках одной властной группы, а также обеспечить существенно большую социальную справедливость (прежде всего – для государствообразующей нации).

Только радикальные неправовые!!!

В процессе очищения наиболее активные представители старой системы должны быть репрессированы, а ключевые фигуры – казнены.

Национальное унижение – обязательное условие

Организаторы нарастающего в РФ революционного процесса учились на трудах классиков, которые прямо указывали, что «задача революционеров – перевести войну империалистическую в войну гражданскую» и что проще всего это сделать после поражения России в войне.

Национальное унижение (военное, политическое, дипломатическое, экономическое и морально-психологическое) есть самым мощным стимулом для очищения через насилие, и служит ему оправданием.

В предыдущие исторические периоды России удавалось осуществлять хоть какие-то реформы лишь после масштабных социально-политических потрясений, которые в свою очередь были следствием военного поражения:

1) Так, реформы Александра II, в том числе и отмена крепостного права, были прямым следствием поражения в Крымской войне.

2) Учреждение Николаем II Государственной Думы и оглашение Манифеста 1905 года как реакция на революцию были обусловлены, в том числе, незавидным положением российской армии в Русско-японской войне и дальнейшим поражением в ней.

3) Революция 1917 года явилась прямым следствием тяжелейшего положения Российской империи, экономического в первую очередь, в

которую ее высшее военно-политическое руководство загнало путем непосредственного активного участия в Первой мировой войне.

Национальное унижение – самый убедительный аргумент дискредитации Старой идеи в глазах миллионов (как неэффективной, преступной, или как минимум, - несовременной).

Российская Федерация является слишком неповоротливой и инерционной машиной, чтобы в ней были возможны радикальные изменения без мощного триггера, коим может являться военная и социальная катастрофа.

Но в отличие от прежних исторических периодов, когда было нужно ждать созревания соответствующих условий, современные технологии управления обществом позволяют активно создавать требуемые ситуации и соответствующие общественные настроения.

Четвертый вопрос: «Излишние и неоправданные риски»

Любой революционный процесс, сопряженный с экономическим спадом, гражданской войной, управленческим и правовым хаосом – это мир, целиком состоящий из «черных лебедей».

Даже для могущественных и крайне заинтересованных общественных сил революция – чрезвычайно рискованное действие.

История однозначно говорит нам о том, что любые революции организовывались представителями именно тех слоев, которым было что терять, а лишь затем вовлекались те, кому «нечего терять, кроме цепей».

И никакие риски (зачастую огромные) эти элитарные группы не останавливали.

Во главе английской революции стояло новое дворянство – джентри, люди, у которых были деньги (зачастую очень большие), титулы (в том числе и лордов) государственные должности и места в парламенте. И одна из особенностей английской революции как раз и заключалось в том, что буржуазия не вступала в союз с народными массами, но пользовалась ими для достижения своих целей.

Великую французскую революцию начали дворяне. Лишь на следующих этапах революции в нее включилось так называемое третье сословие и широкие народные массы.

«Самые суровые удары по старой конструкции государства наносили дворяне. Патриции начали революцию, плебеи ее завершили». Шатобриан.

Главными вдохновителями и бенефициарами Февральской революции 1917 года в России были так называемые думские либералы (М.Родзянко, А.Гучков,

П.Милюков), сторонники конституционной монархии, но в первую очередь представители интересов буржуазии.

Наибольшей опасностью любой революции является слабая предсказуемость ее конкретных проявлений.

Лучшей же моделью поведения в ситуациях со слабо предсказуемыми опасностями, является активное создание и управление этими опасностями.

Достижения современных наук (не только в области развития общества и человеческой психологии) — позволяют это делать.

В настоящее время обычным считается управление процессами, ранее считавшимися хаотичными и непредсказуемыми.

В нарастающей революции в РФ дело обстоит намного менее рискованно для ее организаторов, чем это было у их предшественников.

Общие выводы

1) Управляемая революция в РФ вполне реальна. Механизмы развития революций давно и подробно описаны в учебниках, начиная с начала XX века, но складывается обоснованное впечатление, что революцию в РФ ведут по ***кальке 1917 года***.

2) Цель революции – построение на месте РФ идеологически и этнически монолитной национал-социалистической России.

3) СВО и связанные с ним жертвы – инструмент достижения цели.

4) Невозможно со стопроцентной уверенностью утверждать, что у организаторов революции все получится в соответствии с их планом. Возможно, процесс остановится на какой-то промежуточной стадии и родит очередного уродца.

5) Однако можно с уверенностью утверждать – то, что формируется на наших северо-восточных границах, в ближайшей перспективе опасное чудовище.

6) В этих условиях наиболее рациональным поведением для всего демократического мира будет создание могучего военного, информационного и физического защитного пояса-крепости, отделяющей современный мир от архаичного «русского мира».

7) История распорядилась так, что стражами этой «крепости» будут ряд наций балто-черноморского региона, но самым эффективным будет Украина.

8) Заявления и действия коалиции «группы Рамштайн» свидетельствуют о том, что такое понимание уже перешло на уровень практической политики.

Помимо ускоренного вступления в НАТО Швеции и Финляндии, наблюдается разворот коллективного Запада от сотрудничества к активному противодействию влиянию «русского мира», в частности:

1) стремительный выход с российского рынка мировых брендов, несмотря на многомиллиардные потери;

2) избавление от энергетической зависимости от РФ;

3) блокирование на своих территориях пропагандистских ресурсов РФ;

4) ускоренная милитаризация Европы;

5) не только тактические, но и долговременные стратегические планы поддержки Украины;

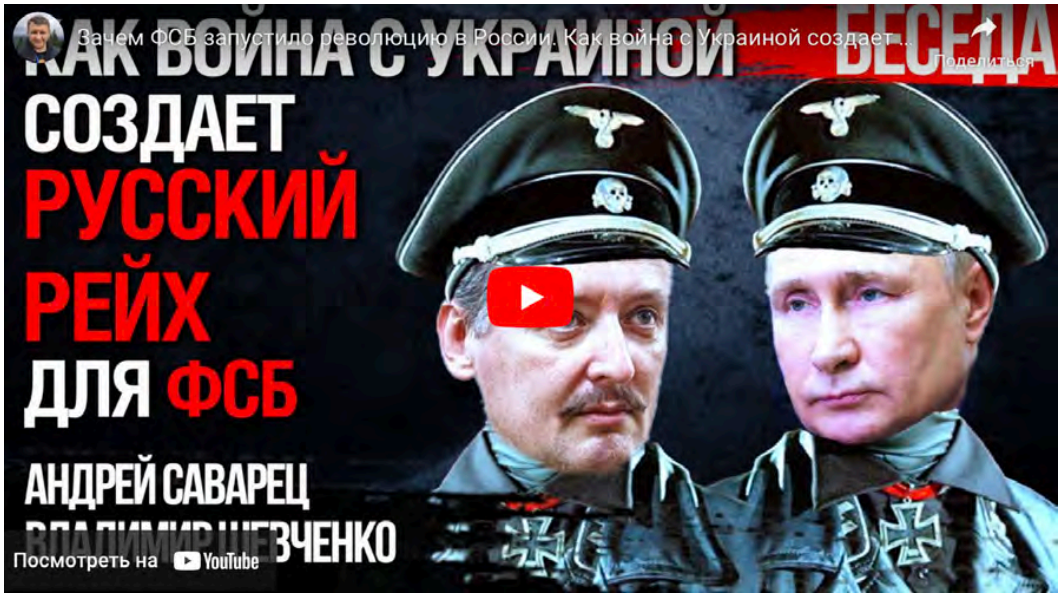
6) интенсивное строительство на восточных рубежах балто-черноморского «защитного пояса», протяженностью более 2000 км, глубоко эшелонированных оборонных структур НАТО.

7) На нацистский характер формирующейся новой системы власти в РФ прямо указывает беспрецедентный с момента распада СССР исход евреев из РФ (более 60 тыс., из которых более 30 тыс. уже покинули страну).

Авторы:

Владимир Шевченко, политолог, доктор философских наук

Андрей Саварец, аналитик, юрист, автор телеграмм канала «Особое мнение»

Рекомендуем к просмотру ***беседу Юрия Романенко с авторами статьи***,

где рассматривалась данная тема.

***

1917: Российскую Федерацию жестко ведут по модели семнадцатого года

2022-12-04

ВЛАДИМИР ШЕВЧЕНКО, АНДРЕЙ САВАРЕЦ, ДЛЯ "ХВИЛІ"

Российско-украинская война, а больше того – политическая и социально-экономическая ситуация в России вызывает в памяти некоторые параллели из прошлого столетней давности– период Первой мировой войны и преддверие Революции 1917 года.

Об этом говорят даже, как кремлевские пропагандисты (например, Маргарита Симоньян, опубликовав на своем телеграмм-канале пост Андрея Медведева с его рассуждениями о Великом отступлении 1915 года и Брусиловском прорыве 1916-го), так и «критики» власти (Игорь Стрелков-Гиркин, рассуждая о революционной ситуации вследствие военного поражения Российской Федерации).

Некоторые исторические параллели имеют объективный характер и обусловлены определенными закономерностями. Но некоторые совершенно субъективны и конструируются совершенно намеренно дабы затронуть сознательные и подсознательные паттерны российского народа и вызывая предсказуемую и просчитываемую на сто процентов реакцию.

***

1. Глупость или предательство

«Что это, глупость или измена?» Павел Милюков, думский либерал, ноябрь 1916г.

«…у некомпетентности есть свои пределы. Тут же имеет место явное предательство, уходящие корнями на самый верх кремлевской иерархии». Игорь Стрелков-Гиркин, 2022 г.

Бегством из Херсона и забросами по разным каналам о необходимости вести переговоры с Украиной, идеологи т.н. СВО запускают в РФ ровно тот же дискурс, что и 100 лет назад: некомпетентность или предательство?

В 1916 году русские думские либералы активно собирали и прокачивали слухи о попытках русского правительства пойти на сепаратный мир с Германией.

Ровно то же самое сейчас разгоняется (в том числе и через дипломатические каналы) - о переговорах с Украиной, причем без предварительных условий.

Сразу после сдачи Херсона начали появляться сообщения о якобы многоуровневых договоренностях под гарантии США, Китая и других стран, и что якобы вопрос только в том, чтобы Украина их выполняла.

Задним числом объясняется также и уход российских сил из-под Киева, Чернигова и Сум – якобы это был жест доброй воли под иностранные гарантии, а Украина их якобы обманула.

Разыгрывается карта – предательство!

Уже в полный голос российские телеграмм каналы кричат о том, что «укронацисты» резко стали «партнерами». И так их назвал сам Путин через девять месяцев войны. Разгоняется подозрение о желании руководства РФ заключить сепаратный мир под гарантии «старших».

Как написали в одном из радикально-патриотических телеграм-каналов: «После сдачи Херсона политическая повестка как будто умерла. Все споры и противоречия переместились на кухни. Аналогичная ситуация складывалась в Российской империи в декабре 1916 г. – феврале 1917 г. После речи «Глупость или измена» накал в Государственной думе спадал, 30 декабря по новому

стилю был убит Распутин, а следующие полтора месяца в кабинетах тихо обсуждали приближающийся идеальный шторм».

2. Дискредитация образа Путина как лидера нации

Имидж Путина, лаконичного, конкретного, жесткого и прагматичного политика, старательно и тщательно вылепливали более 20 лет.

Теперь же этот образ претерпевает кардинальные изменения. Но делается это дозированно, словно случайно проскакивают отдельные эпизоды, на первый взгляд не вписывающиеся в устоявшийся образ несменного российского лидера.

Длинный стол, бункер, трясущаяся рука, чемодан с фекалиями, запинание во время речи на параде в честь 9 мая, рассеянность и отстраненность во время критических моментов на фронтах (*во время отступления из Изюма Путин открывал в Москве колесо обозрения; отступление из Херсона вообще никак не комментировал*).

Такие вкрапления несвойственного ему поведения не могут быть случайными – система цензуры на протяжении десятилетий работала без сбоев. Путин должен себя изжить, «развалиться».

Где тот маскулинный мужик с голым торсом верхом на медведе, раздающий оплеухи европейским политикам и презрительно шутящий про Украину? Где решительность, напор, агрессия? Все те качества, которыми должен обладать русский царь. А ненастоящий царь — это всегда символ Смуты и повод для нее.

Путин сегодня – это Николай II с его знаменитым «*Во всём да будет воля Божья*» (запись в дневнике за 31 марта 1904 после известий о гибели адмирала Макарова). Слабый царь…

9 июня, когда русские войска оставили Львов, Николай II написал в своем дневнике: «…Затем вернулся в палатку, где были собраны министры и послы. Через ¼ часа (!!!) плавно и величественно спустился громадный «Измаил» и стал на два якоря посредине реки. …Поиграл в теннис и покатался на прудах. …Вечером посидели с Григорием. Занимался после чая. День простоял прекрасный.

Столетиями унижаемые другими и сами собой россияне жаждут унижать других – они это называют Величие.

Путин давал им это величие, апогеем которого стал Крым.

Путин, как и буква «Z» – символы, на которых заякорены, как предыдущие успехи, так и сегодняшние поражения.

Сначала так называемым военкорам, а далее государственным СМИ, которые, как и военкоры полностью подконтрольны спецслужбам, будут спускаться правильные методички, а в сюжеты постепенно и незаметно вплетаться неудобные для власти вопросы.

На данный момент прорабатывается образ Путина как слуги олигархов (аммиакопровод и олигарх Мазепин), а потом уже в полный голос будут говорить о том, что Путин – агент иностранных разведок (США, Китая, Турции).

3. Дискредитация Путина как лидера православной России посредством «распутинщины»

Российский историк, политический аналитик и публицист Валерий Соловей считает, что Путин решился на вторжение в Украину после обряда с шаманами.

По его словам, было два ритуала – один в Бочаровом ручье, а второй на Алтайском крае.

Также Путин вместе с главой Минобороны Сергеем Шойгу часто проводят отпуск в краю шаманов – Туве.

Интересным является и Главный храм Вооружённых сил Российской Федерации, больше напоминающий языческий храм бога войны Марса. Изображения Путина, Шойгу, Сталина, ступени из переплавленных танков вермахта и фуражка Гитлера в экспозиции.

К слову, латинские V и Z, ставшие символами СВО, это интерпретация рунических символов, от которых также фанатели в гитлеровской Германии.

V – иописание руны urus. Урус, кстати, на тюркском это «русский». Руна обозначает спокойствие смерти и бессмертие.

Z – зиг-руна, в вертикальном положении (N) обозначает путь к Богу. Но в горизонтальном (Z) также – распад, недуги и смерть.

Считается также, что дату начала вторжения в Украину тщательно подбирали нумерологи.

Например,

нумерологи подсчитали, что сумма цифр в датах начала обеих мировых войн совпадает с суммой цифр начала проведения спецоперации:

1) - Первая мировая: 28.07.1914 28+07+19+14 = 68
2) - Вторая мировая: 01.09.1939 01+09+19+39 = 68

3) - Начало спецоперации: 24.02.2022 24+02+20+22 = 68

Распутинщина, естественно, вызывает раздражение у иерархов РПЦ, претендующих на гораздо высокий статус представителей госрелигии в будущей России.

Церковное руководство традиционно поддерживало монархию, но при этом испытывало раздражение от распутинщины, а также подспудное желание освободиться из-под контроля со стороны государства. Постфактум церковь (Митрополит Владимир) поддержала Временное правительство.

Но Распутин был не единственным увлечением царской семьи. Царской семьей и российской политикой в свое время крутили все кому не лень: слабоумная Матрона Босоножка, епископ Гермоген, иеромонах-черносотенец Илиодор, безрукий инвалид-ворчун Митя Коляба, австрийский хиромант Карл Луи Перрен, авторитетный французский оккультист Папюс (Жерар Анкосс) и многие другие.

4. Мобилизация как демонстрация несостоятельность государства

Первая мировая война вскрыла пороки царской России и привела к экономическому кризису.

Похожая ситуация происходит и сейчас с Российской Федерацией. Как и 100 лет назад Россия ликовала по поводу вступления в войну, но после первых неудач стали видны военные и организационные провалы.

Проведение частичной мобилизации в ряде округов столкнулось с трудностями организационно-технического характера и ресурсной недостаточности, то есть, наблюдается неспособность системы одномоментно «обработать» - сформировать, подготовить, оснастить, вооружить и т.д. — значительное количество призванных.

Армия РФ на протяжении десятилетий занималась освоением космических бюджетов и созданием фейковых образов боеготовности, а в реальности

В реальности же происходил противоположный процесс: закрывались военные ВУЗы, уничтожалась учебная инфраструктура, разграблялась материально-техническая база.

Даже если мобилизовать, как сегодня заявляют, 5 миллионов, их попросту не во что будет одеть, для них не будет современного оружия (разве что только АК-47), и они станут легкой добычей Вооруженных сил Украины.

Поскольку мобилизация является задачей не только военного ведомства, а всей структуры управления государством, она дополнительно проявила все пороки государственного управления Российской Федерацией, причем

принципиально неустранимые при нынешней организации власти в РФ во главе с ее нынешним лидером.

Уже в конце августа 1914 года командующие соединениями обнаружили, что расход снарядов превышает довоенные предположения, а запасы снарядов в отдельных соединениях подходят к концу.

Снарядный голод наступил в конце весны 1915 года. В мае 1915 года российская армия начинает отступление из Польши и лишь недавно занятой Галиции.

Отмечалось, что проблемы с боеприпасами РФ начала испытывать уже в ходе т.н. «Битвы за Донбасс», отстреливая эшелон снарядов в сутки. Только за август 2022 года Беларусь передала для армии РФ снарядов на 7-10 дней интенсивного огня.

Украинские военные эксперты прогнозируют, что для армии РФ реальный снарядный голод наступит зимой 2022 года.

5. Бессмысленность войны

Отвечая на вопрос, как не допустить революции, Александр Солженицын сказал: «Не надо начинать непонятных войн», очевидно имея в виду Первую мировую. По его словам, все здоровые силы нации были брошены не в ту сторону, создалось неестественное распределение человеческих масс и энергий, - ослаб государственный механизм.

Как российская армия может победить, если образ победы неясен? Россиянам до сих пор не сказали, как выглядит победа. Образ победы не объявлен.

Целей, а, следовательно, и причин СВО настолько много, что их можно сгруппировать:

Защита:

1) народа Донбасса;
2) России от расширения НАТО и приближению его к границам РФ;
3) России от нападения Украины (*если бы не мы, то они точно…*);
4) Беларуси от нападения Украины (четыре позиции, я сейчас покажу карту, привёз).

Профилактика будущих вызовов: демилитаризация обычная, ядерная и биологическая (Украина накачивается западным оружием, якобы создает ядерное оружие, биологическое оружие в биолабораториях, где разводит боевых крыс и комаров).

Откровенно захватнические цели:

1) захват Киева;
2) захват всей территории Украины;
3) замена власти в Киеве;
4) оккупация и присоединение территорий;
5) захват и переподчинение себе ядерных объектов.

Месть (8 лет бомбили Донбасс) – массовое убийство мирных жителей и разрушение критической гражданской инфраструктуры Украины с целью обращения общества в средневековье.

Духовно – спасательная. Спасаем самих украинцев от:

1) нацистов (денацификация);
2) «Киевского нацистского режима» (специальная денацификация),
3) овладевшего ими Сатаны, демонов и шайтанов (десатанизация).

Некоторые причины озвучивались в начале СВО, некоторые по ходу, некоторые даже записали в Конституцию и иные нормативные документы. Уже в процессе войны от некоторых целей демонстративно отказываются, а взамен постоянно предлагаются все новые.

На этом фоне медленно прозревающие адепты спецоперации и Z-военкоры все чаще используют словосочетание «странная война».

Является аксиомой, что у любого общества чрезвычайно быстро истощается ресурс психологической мобилизации, если война длительная, кровопролитная, а главное – бессмысленная.

В такой ситуации достаточно несложно упаковать управляемую революцию в обвертку солдатского бунта, поддержанного в тылу.

Цели вступления Российской империи в мировую войну были также весьма пространны: от защиты народа Сербии, усиления влияния на Балканах и объединения всех славян в одном государстве до установления контроля над Босфором и Дарданеллами вплоть до вокняжения в Константинополе русского князя.

Участие России в Первой мировой войне является парадоксальным, поскольку «изобилует труднообъяснимыми с научной точки зрения и удивительными с точки зрения здравого смысла фактами, явлениями и тенденциями».

Накануне Первой мировой войны бывший министр внутренних дел Пётр Дурново написал на имя Николая II аналитическую записку, в которой предупреждал о об опасности втягивания страны в войну: «Побеждённая армия, лишившаяся за время войны наиболее надёжного кадрового своего состава, охваченная в большей части стихийно общим крестьянским стремлением к земле, окажется слишком деморализованной, чтобы послужить оплотом законности и порядка. Россия будет ввергнута в беспросветную анархию, исход которой не поддаётся даже предвидению».

6. Агитация в обществе и на фронтах

Главными разгоняющими революционную повестку, помимо философов Дугина, Холмогорова, Прилепина и прочих, а также полевых командиров (и по совместительству – популярных лидеров общественного мнения) типа Гиркина и теперь уже и Пригожина, будут так называемы военкоры.

Именно они чувствуют настроения российских военных, и, в частности, мобилизованных. Причем намного лучше, чем российские власти. Соответственно и влияние на их умы военкоры имеют намного большее, чем официальная пропаганда.

Именно Z-военкоры были глашатаями СВО, и именно они будут рупорами дестабилизации. Именно через них будут разгонять правильные тезисы.

1 марта 1917 года Ставка и командующие фронтов считали возможным не только контактировать с Временным комитетом Госдумы, но и распространять его воззвания и допускать его представителей в части. После этого создание нового революционного правительства и отречение императора становилось лишь делом техники.

Революционные лозунги к «свободе» и «равенству», которые звучали на улицах столицы, солдатами воспринимались как прямая агитация к бунту против офицеров и уничтожению всех старых порядков.

А уже большевики активно пользовались в своей пропаганде идеей классового разделения армии.

Всего за несколько месяцев 1917 года самая большая армия Европы превратилась в неконтролируемую толпу, а дезертирство, грабежи, пьянство и убийства стали обыденностью.

7. Создание революционной армии

Восхождение Евгения Пригожина, создателя ЧВК «Вагнер», приближение его к власти и лично к Путину, явно не является случайностью.

А его заявка на вмешательство в американские выборы и объявление его в розыск Федеральным бюро расследований – это уже международное признание.

Как и оглашение обвинительного приговора Игорю Гиркину за сбитие Боинга летом 2014 года.

Этих двух «игроков» очень вовремя вывели в «высшую лигу».

И если роли Стрелкова-Гиркина мы уделили много места в предыдущих материалах, то Пригожин – это отдельный пласт.

То, что сейчас делает Пригожин (массовый набор в ЧВК «Вагнер», уничижение губернаторов и разных чиновников, создание региональных центров ополчения) – это создание новой армии анархического (тире революционного) типа.

Зачем Российской Федерации армия, которая не подчиняется высшему военно-политическому руководству страны? Не лучше было бы использовать этот мобилизационный ресурс для укомплектования регулярной армии? Ведь деньги на как минимум выплату щедрого жалования наемникам Пригожин будет тратить точно не свои.

Ответ – потому что эта анархическая армия нужна не для усиления военной компоненты в столкновении с Украиной, а для гражданской войны.

Это, по сути, новая революционная армия, и Пригожин – это архетипичное воплощение Троцкого.

Принцип формирования Красной армии вплоть до мая 1918 года был добровольческим, и добровольцами записывались, в первую очередь, голодающие безработные, ожидавшие платы по 15 рублей в сутки и продовольственный паёк. Из-за чего Красная армия была малочисленная, что явно не соответствовало целям защиты революции. Поэтому на первый план выходит идеологическая составляющая.

«…Потрясения России, закончившееся двумя революциями, при Николае II начались с проигранной войны и унижения армии и русского офицерства».

Ровно то же самое сейчас делает Пригожин, унижает армию и офицерство. Именно этим объясняются его нападки на Генштаб и Министерство обороны РФ.

Пригожин, как и Троцкий, на данный момент формирует добровольческую армию. При этом все чаще звучат политические лозунги:

«…большинство из российских олигархов получили своё имущество, не заработав его тяжёлым трудом, а при перераспределении активов СССР. Теперь олигархи и те, кто их прикрывают, пытаются украсть всё то, что

принадлежит народу, вывести всё это из страны и получить узбекское или израильское гражданство». Пригожин.

И как Троцкий, который заявлял, что «нельзя строить армию без репрессий», Пригожин исповедует тот же принцип.

Убийство Нужина – первый демонстративный на весь мир внесудебный смертный приговор, вынесенный анархической армией в Новой России.

***

И все-таки, зачем выбран такой разрушительный способ переформатирования государства?

Российская Федерация является слишком неповоротливой, немобильной и инерционной машиной, чтобы в ней были возможны радикальные изменения без мощного триггера, коим может являться военная катастрофа.

Более того, слишком много игроков (армия, олигархи, региональные элиты), обладающих инструментами власти, кровно заинтересованы в сохранении системы в ее нынешнем виде.

В предыдущие исторические периоды России удавалось осуществлять хоть какие-то реформы лишь после масштабных социально-политических потрясений. С учетом имперского подхода к расширению пространства как самоцели, такие потрясения обычно были следствием военного поражения.

Так, реформы Александра II, в том числе и отмена крепостного права, были прямым следствием поражения в Крымской войне.

Учреждение Николаем II Государственной Думы и оглашение Манифеста 1905 года как реакция на революцию были обусловлены, в том числе, из незавидным положением российской армии в Русско-японской войне и дальнейшим поражением в ней.

Как заметил Эдвард Радзинский: «И война состоялась, и из нее «выпрыгнула» первая русская революция».

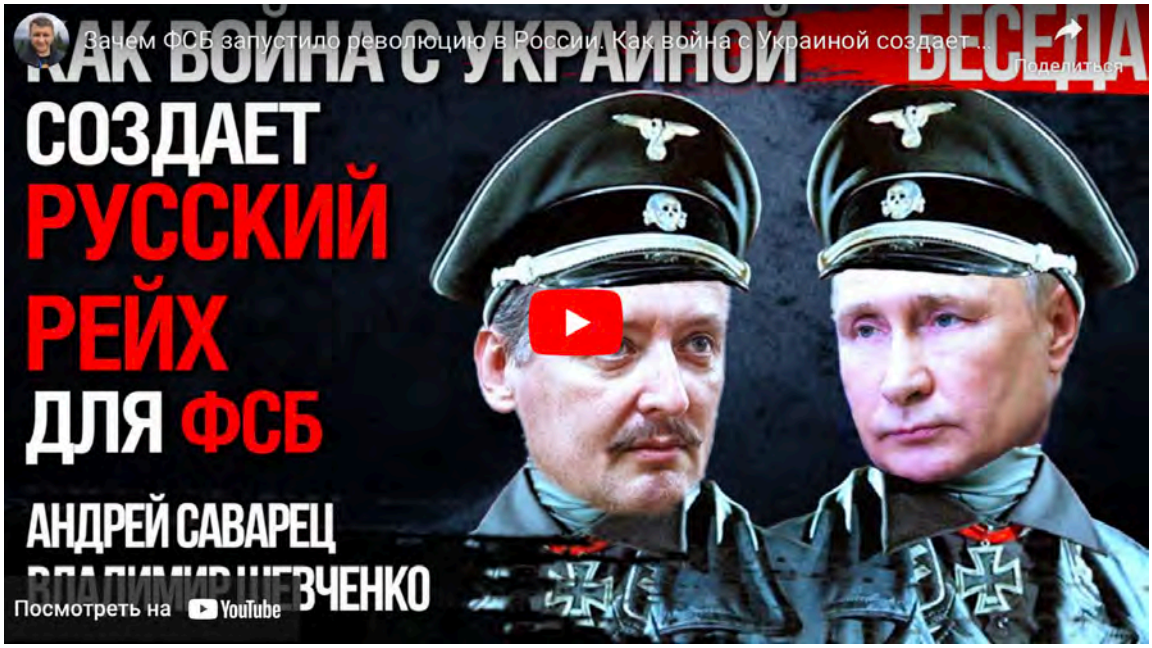
Революция 1917 года явилась прямым следствием тяжелейшего положения Российской империи, экономического в первую очередь, в которую ее высшее военно-политическое руководство загнало путем непосредственного активного участия в Первой мировой войне.

И снова тот же Радзинский: «…вместо той «революции сверху» у нас будет самая страшная революция, которая вырвется из крови двух войн (двух войн!): одной – Русско-японской, вначале, а потом и самой страшной – Первой мировой войны».

В отличие от прежних исторических периодов, когда было нужно ждать созревания соответствующих условий, современные технологии управления обществом позволяют активно создавать требуемые ситуации и соответствующие общественные настроения, что входит в набор профессиональных инструментов российских спецслужб.

Революции 1917 года и последовавшая за ней Гражданская война являются наиболее изученными, осмысленными общественными процессами такого типа.

С учетом наличия необходимых знаний и инструментов управления этими процессами, понимания ментальности народа и его глубинных архетипических установок, а также понимания конечных целей радикальной трансформации, никакой иной путь, кроме революционного не может привести к результату, желанному для организаторов очередного в истории России выстрела Авроры. Рекомендуем к просмотру *беседу Юрия Романенко с авторами статьи*,

Авторы:

Андрей Саварец, аналитик, юрист, автор телеграм канала «Особое мнение»

Владимир Шевченко, политолог, доктор философских наук

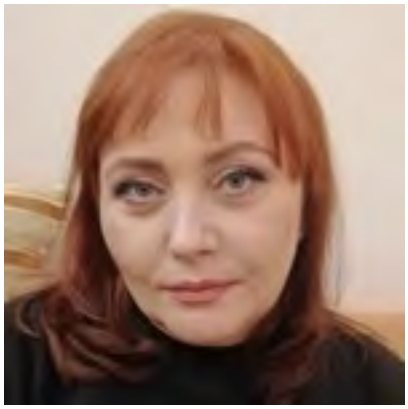
***

№ 1.249

Лудоманія. Ілюзія контролю

2021-04-25

Алла Котляр

редактор відділу соціум DT.UA

Як українська держава стала на бік багатомільярдного ринку, наплювавши на здоров’я громадян

Ухвалений влітку минулого року Закон «Про державне регулювання діяльності щодо організації та проведення азартних ігор» поки що не приніс до бюджету країни бажаних мільярдів гривень. Більша частина із близько 450 млн грн (менш як 6% від прогнозованої при прийнятті бюджету суми в 7,4 млрд грн), що надійшли в скарбницю, — це оплата за ліцензії онлайн-казино. Закон так довго готували до прийняття, що всі «білі місця» й «упущення»

можна вважати нічим іншим, як умисними лазівками, через які гроші мають витікати рікою повз бюджет.

Зате населення наслідки цієї спроби «легалізації» відчуло. З інтернет-простору прямо на вуличні білборди майже відразу ж вийшла «азартна» реклама. Хоча у громадських місцях її начебто заборонено законом, є чимало нюансів, які можна трактувати по-різному.

І навіть коли чітко видно, що «азартна» реклама порушує всі норми, попри передбачені за це чималі штрафи (у розмірі 300 мінімальних зарплат — понад 1,4 млн грн), ніхто не поспішає її прибирати. Створена на виконання закону про гральний бізнес Комісія з регулювання азартних ігор і лотерей (КРАІЛ) не може повною мірою реагувати на неправомірну рекламу, яка підпадає під спеціальний закон, у якому КРАІЛ не прописано.

Тим часом лудоманію (залежність від будь-яких азартних ігор) офіційно визнано захворюванням за міжнародною класифікацією хвороб МКХ-10 (номер F63.0). Хоча не всі знають про це, тому як діагноз в ігроманів часто зазначають «алкоголізм».

Американські експерти стверджують, що, згідно зі статистичними опитуваннями останніх років, тільки в США від ігрової залежності страждають близько двох мільйонів осіб. Понад 80% лудоманів ніколи не звертаються до фахівців для лікування своєї хвороби. А близько 70% тих, хто все-таки проходить терапію, однаково повертаються до гри.

Скільки людей страждає від цього захворювання в Україні, сказати складно.

З 2009-го по літо минулого року весь гральний бізнес у країні переважно був нелегальним.

Статистики немає. Як і хоч скількись серйозних досліджень.

Одна з останніх монографій з цієї проблеми НДІ соціальної і судової психіатрії та наркології МОЗ України (К.В. Аймедов «Ігроманія — паралельний світ») вийшла 2011 року.

Статистики й досліджень немає, а ігромани є. На форумі про лудоманію та ігрову залежність своїми проблемами діляться лудомани як з України, так і з сусідніх країн. Відчуття грузького болота, з якого мало кому вдається вибратися. У будь-якому разі надовго.

Однак,

потенційні лудомани для української держави — просто живе м’ясо.

1) Держава ніяк не захищає людей.

2) Вона захищає бізнес, який ділиться своїми потоками з владою.

Чи стала гострішою проблема ігрової залежності в пандемію, як на неї вплинув закон про азартні ігри, якими мають бути запобіжники, а також про те, як допомогти вибратися з ігроманії гравцю, ZN.UA розмовляло з психотерапевтом Дмитром ***Білоусом***, який протягом 25 років сам був ігроманом і точно знає, про що говорить. До його слів варто прислухатися. Багато хто вважає гру чарівною пігулкою, яка може вирішити всі їхні проблеми. І це, звісно ж, помилка. А ще більша помилка — вважати, що існує якась одна пігулка, яка допоможе зупинитися тим, хто заграв в прямому та непрямому сенсі. Краще не починати.

***

— Важко сказати, як новий закон про азартні ігри вплинув на кількість випадків ігроманії в Україні, — говорить Дмитро Білоус. — У принципі гральний бізнес, зокрема тих операторів, які нині одержують ліцензії, і раніше працював дуже відкрито в Інтернеті. Все як було, так і залишилося. Жодна профілактика ігроманії в нас у країні не проводиться. Цієї теми не піднімають у навчальних закладах.

Мене насторожує тотальна реклама грального бізнесу, що з'явилася саме після легалізації казино. Увесь Київ — у незаконній рекламі нелегальних операторів. В останні три-чотири місяці ця реклама скрізь. Такого раніше не було. У кожному вагоні метро, в підземних переходах — реклама успішних людей із фішками в руках. У підростаючого покоління це викликає асоціації з успіхом, легким розв'язанням матеріальних проблем. У такий спосіб формується ігрова залежність. Країна вирощує антисоціальне покоління.

— Ця реклама й раніше була в Інтернеті. І діти там теж були. Але, напевно, можна припустити, що тепер це більше бачить старше покоління?

— Для цього треба провести якесь соціологічне дослідження. А воно в Україні проводилося лише одного разу, в Одесі. Міжнародна компанія з гемблінгу на вибірці понад п'ять тисяч чоловік протягом тривалого часу відстежувала результати щодо залежності населення від азартних ігор. Залежних — 5%. Із них патологічно (тих, хто не може зупинитися) — 1–2%. Відсоток нібито невеликий, але в абсолютних цифрах — це сотні тисяч людей.

Так, «азартна» реклама була в Інтернеті. Але тепер вона порушує закон про рекламу. Не можна рекламувати гральний бізнес у громадських місцях. Одна справа, коли людина (зокрема дитина) бачить цю рекламу в Інтернеті. Інша — коли ця картинка постійно перед очима в громадських місцях.

Однак найцікавіше: КРАІЛ на запити відповідає, що реклама незаконна, і це використання чужого бренду.

Тоді яким чином рекламодавець у таких масштабах розміщає цю рекламу? У моєму розумінні, таке можливе тільки в тому разі, якщо правоохоронні органи й усі владні структури просто заплющили на це очі. Реклама висить пів року. Хоча, щоб її припинити, досить провести один рейд.

Ігрові оператори, які сьогодні одержали ліцензії, і раніше проводили ігри онлайн. Нині вони відкривають один легальний майданчик і два-три нелегальні, де обертатимуться тіньові гроші. Людина може грати й там, і там. Але щоб грати на легальному майданчику, їй треба буде авторизуватися. І ігроман зі страху потрапити до списку піде на нелегальний. По суті, монополія грального бізнесу перебуватиме в одних руках. І тіньові гроші потім виводитимуть через «білий» майданчик.

— Тобто закон про азартні ігри навряд чи вплине на наповнення бюджету так, як про це заявлялося?

— Звичайно. Це видно вже зараз. Оскільки в нас буде два майданчики — легальний і нелегальний, жоден міжнародний оператор, який себе поважає, сюди не зайде. Тільки РФ. Це каламутна вода, в якій люблять ловити рибу недобросовісні оператори ігрового ринку.

— Чи вплинула на розвиток ігроманії в країні пандемія коронавірусу?

— Однозначно вплинула. По-перше, люди опинилися замкненими вдома. По-друге, фінансове питання постало гострішим, ніж раніше. Хтось узагалі залишився без роботи. Де взяти гроші? Природно, думка потенційних гравців — виграти.

— Тобто те, що ігроманія — хвороба багатих, стереотип?

— Так, звісно. Ба більше, його ще й спеціально нав’язують.

Коли людина дезорієнтована, незадоволена життям, не може нічого планувати навіть на найближчу перспективу, в неї з’являється більше вільного часу, і при цьому через тривале безгрошів’я вона постійно зосереджена на фінансових проблемах, виходу з яких не видно, — це благодатний ґрунт для появи думок про гру. Раптом пощастить, як Іванку-Дурнику. Ігрова залежність, як і будь-яка інша, — лише засіб утекти від реальності.

Багаті лудомани — швидше, виняток. Це досить вузький сегмент, їх небагато. І пограти вони, скоріш за все, полетять у якусь цивілізовану країну. Онлайн — це одне. Офлайн — зовсім інше. Потрапляючи в ігровий зал, людина з проблемами почувається значущою людиною. Для неї це віддушина.

— Казино, букмекерські контори, ігрові автомати — одна історія. Але є, наприклад, ще й листи, які розсилають зазвичай самотнім людям похилого віку, в яких гарантовано обіцяють великий виграш. За однієї умови — спочатку людина має щось придбати. Одне, друге, третє... Це триває доти, доки в людини не закінчаться гроші. Але обіцяної на початку великої суми вона так і не одержить. У принципі механізм той же, що й при грі. Питання в тому, як із цього вибратися? Потрапивши «в процес», людина нікого не чує.

— Звичайно. По-перше, підсвідомо вона розуміє, що вже програла. Визнати це дуже важко. По-друге, ігроманія — це залежність, хвороба, внесена до Міжнародної класифікації функціонування, обмежень життєдіяльності та здоров'я (МКФ). Принцип той самий, що і з наркотиками. Потяг до одержання емоцій, недоступних у звичайному житті. На свідомість гравця впливає чимало чинників.

Наприклад, у моїй практиці є 19-річний хлопець. Програв усе, що тільки можна було. Всім винен, зав'язнув у кредитах. Наїжджають колектори. І це велика пастка. Бо з'являється велике відчуття вини перед рідними за програші. Зупинитися людині дуже важко. Через сором, вину, розуміння, що неможливо заробити стільки, скільки вже програв. Але в голові програші витісняються виграшами. І ці можливі виграші — завжди тригер. Людина хоче відігратися. Там такий вир емоцій...

Особливо якщо людина приходить додому і її починають довбати. Близькі зазвичай хочуть допомогти. Проте ігроман може сприймати це як обвинувачення. Він може трохи протриматися не граючи. Але якщо з боку родичів починається тиск — «Ти що, не можеш зібратися й опанувати себе?» — людина йде в захист, у гральний зал, щоб хоч на певний час зануритися в обстановку, де її ніхто не клюватиме. Це те ж саме що наркоманія. І вихід із цього дуже тривалий і важкий.

Якщо у стані наркоманії або алкоголізму в певний момент людина розуміє: «Я помираю», і тваринний інстинкт самозбереження все-таки змушує її боротися за своє життя, хоч не завжди успішно, то в ігромана такого немає. Він думає, що контролює ситуацію. Це ж не хвороба. Захотів — кинув. І в цьому — головна помилка.

У принципі, з ігроманією можна працювати тільки тоді, коли людина опустилася на саме дно і в неї є вибір — залишитися там або визнати, що вона не в змозі виплисти сама, попросити допомоги й відштовхнутися від дна. Щоб людина сама себе зібрала — таке трапляється вкрай рідко.

— В Україні ігроманію лікують? Де? Як? Наскільки ефективно?

— Лікування відбувається за тим самим принципом, що й лікування наркозалежних. Один із методів — 12-крокова система. Є люди (зазвичай ті,

хто сам пройшов цей шлях, упорався завдяки психотерапії і став психотерапевтом), які працюють із залежними і підтримують їх. Але я не знаю жодної клініки або ж групи, які б працювали виключно з ігровими. У кожному районі є служба соцзахисту населення, і є групи для алкоголіків, наркоманів, їхніх близьких. Я інколи відвідую групу анонімних наркоманів. Для кращого розуміння залежних і для себе. Групи для ігроманів немає. Вони, на жаль, дуже рідко звертаються по допомогу.

— Ми можемо з вами, буквально, по пунктах сформулювати якісь основні рекомендації для родичів ігроманів? Як їм поводитися, щоб така людина усвідомила свою проблему й звернувся по допомогу?

— Головна рекомендація — відпустити, не допомагати залежному, особливо фінансово. Доки він не усвідомить, що нездатний зупинитися сам, що потребує допомоги, що потрібен хтось, хто професійно може йому допомогти впоратися із залежністю.

Днями до мене по консультацію звернулася мама ігромана. Що в такому випадку роблять батьки? Вони бачать, що дитина тоне, і починають її рятувати. Колектори приїхали — мама порішала. Але головна проблема — в голові ігромана. І вона не вирішена. Він знову тягнеться в гру.

Я кажу мамі, що їй слід відпустити сина. Вона погоджується. Але розуміти головою — це одне. Я не сумніваюся, що коли син зателефонує їй уночі й скаже, що йому терміново потрібні гроші, вона знову помчить його рятувати.

У таких випадках підтримка потрібна всій сім'ї. Навіть якщо ми складемо якусь умовну табличку рекомендацій, мама не зможе керуватися її пунктами. Адже йдеться про її сина.

— Відпустити треба, щоб увімкнувся інстинкт самозбереження?

— Так.

— Але ж це може закінчитися по-різному.

— Так, безперечно. Зазвичай близькі дізнаються про проблему, коли вже приїжджають колектори. Ігроман мовчатиме до останнього. Доки близькі не помітять, що пропали гроші, раз, удруге. Коли це розкривається, масштаб проблеми зазвичай уже такий величезний, що батьки шоковані. Вони не в змозі цього усвідомити. І навіть ні з ким не можуть про це поговорити. Бо якщо людину з алко- або наркозалежністю в нас трохи жаліють — вона хвора, то до ігромана ставлення — з жиру біситься. І родичі опиняються в ізоляції, коли з проблемою навіть ні з ким поділитися. Вони варяться у своєму казані.

— Припустімо, відпустити ігромана все-таки вдалося. Хоча це неймовірно складно. Що далі?

— Далі слід звернутися до людей, які допоможуть стабілізувати стан ігромана, щодня психологічно його підтримуватимуть. Це постійний аналіз стану — чи були сьогодні думки про гру, якщо були, то що стало тригером.

Тут — як з алкоголем. Якщо алкоголік стоїть у магазині, бачить вітрину з алкоголем і думає про те, як йому хочеться випити пива, — це небезпечно. Людина мусить розуміти: так, я можу зараз купити пляшку пива. Але я знаю, що однією пляшкою не обмежуся. Я вип'ю п'ять, буду п'яний, буду валятися в багні. Але до цієї установки треба дійти. Цього вчить психотерапія. Між думкою «мені не можна цю пляшку пива» і «я можу купити пляшку пива хоч зараз, але не зроблю цього, бо розумію, що зі мною станеться потім», — величезна дистанція.

За великим рахунком, психотерапевт підмінює собою предмет залежності від чогось. Стає значимою фігурою. Ігроман — наче дитина. Він розуміє, що з ним коїться, але не знає, як із цього вийти. Завдання психотерапевта — скерувати людину на цей шлях і підтримувати її в усвідомленні, що вона може дозволити собі все, але в кожного кроку є наслідки.

— Наскільки психотерапевтична допомога ефективна й тривала? Адже, з іншого боку, замінюючи собою предмет залежності, психотерапевт сам стає залежністю. І це теж недешево.

— Так, це недешево. В одній зі швейцарських клінік, де курс лікування від ігрової залежності коштує близько 100 тисяч доларів, вважають: імовірність, що людина покладе край залежності, становить 50%. Я вважаю, що при зверненні до психотерапевта і роботі над собою вихід не більше 30%.

— Тобто в людини однак залишиться потяг до гри?

— Не буває ні колишніх наркоманів, ні колишніх ігроманів. Це те, з чим людина має працювати щодня. Немає такого, щоб людина перестала грати й через п'ять років позбулася цього потягу. Людина має постійно пам'ятати про те, що вона — ігроман. І так само, як наркоманові, їй досить зіграти один раз, аби знову скотитися в ту ж саму прірву.

— І це та залежність, яку нині підтримує держава...

— Держава вважає, що прописала запобіжники. Хоча виглядає це непереконливо. Головна фішка — відповідальна гра. Але якщо прочитати уважно, то насправді вся відповідальність перекладається на людей. Ігроман повинен зрозуміти, що залежний від гри, й написати заяву, що більше не гратиме. Після цього його перестануть допускати до ігор. Можливо, людина на це піде. Але тут як із алкоголем. Якщо алкоголік захоче випити, то дістане алкоголь навіть із-під землі. Це ніяк не вирішить проблему. Прописані заходи створюють ілюзію контролю, але не дозволяють потенційним лудоманам уникнути реальних проблем.

Є заборона на гру до 21 року. З погляду бізнесу, гравці віком до 21 року, в принципі, нецікаві. Вони ще не заробляють грошей. Але якщо мислити стратегічно, то підростаючому поколінню слід прищепити потяг до гри. І це робиться тотальною рекламою азартних ігор. Коли це покоління почне заробляти гроші, двері для нього будуть відчинені.

— Якими, з погляду психотерапевта, мають бути кроки держави, щоб не розвивати ігроманію у своїх громадян?

— Як мінімум, у навчальних закладах має проводитися профілактика ігроманії. Наприклад, в одному зі штатів США планують впровадити навчальну програму з ігрової залежності, в рамках якої дітей інформуватимуть про небезпеку азартних ігор. Має бути соціальна реклама. І треба домагатися бодай виконання закону про рекламу, який забороняє рекламувати гральний бізнес у публічних місцях. Це як мінімум.

Спочатку говорилося, що частину грошей, отриманих від легалізації грального бізнесу, держава витрачатиме на боротьбу з ігроманією. Тепер заявляють, що гроші буде витрачено на новий Державний фонд підтримки медицини, спорту, освіти, культури та науки. Очікується, що гральний бізнес дасть 4,5 мільярди гривень. Звідки ж він їх візьме? Спочатку він викачає їх із кишень населення, отримавши при цьому втричі більше. Потім футболісти будуть виходити у футболках грального оператора, і держава розповідатиме, що гроші йдуть на спорт?

А як же соціологічні та інші дослідження? У США, наприклад, за державні гроші створюються інститути, які відстежують залежності. Через ігроманію розпадається безліч шлюбів. Лудоманія може не тільки супроводжуватися алко- і наркозалежністю, а й призводити до депресії та суїцидальних думок. Вони з'являються у 15–30% залежних. Людина програла своє життя. І рано чи пізно її така думка навідає.

КРАІЛ зараз нічого не може зробити навіть із неправомочною рекламою. Не можна спокушати людей щокроку. Можна виграти гроші, але програти душевне здоров'я. Держава повинна піклуватися про фізичне і психічне здоров'я своїх громадян, враховувати негативні соціальні ризики. Але серед комітетів ВР, які оцінювали законопроєкт про азартні ігри, не було Комітету з питань здоров'я нації...

***

№ 1.250

Український Лас-Вегас чи Нью-Васюки?

2021-09-05

Дмитро Білоус

психотерапевт

Мильні бульки грального бізнесу в Україні

Головне досягнення легалізації грального бізнесу — те, що він запрацював.

Усупереч вимогам закону, операторам грального бізнесу видавалися ліцензії, тоді як

1) гральне обладнання не було сертифіковане.

2) Зали відкривалися без попереднього створення Реєстру осіб, яким обмежено доступ до гральних закладів.

3) Реклама азартних ігор, усупереч вимогам законодавства, яке забороняє розміщувати рекламу азартних ігор у місцях суспільного користування і там де є діти, заполонила рекламні площі та інформаційні ресурси.

Минув рік, і можна підбити підсумки.

1) Торік було закладено й недоотримано 4,4 млрд грн запланованих надходжень до бюджету.

2) Нинішнього року — 7,5 млрд грн.

3) На сьогодні отримано 1,1 млрд грн. Це плата тільки за ліцензії, без податкових відрахувань грального бізнесу.

Іноземні інвестори не поспішають вкладати гроші у гральний бізнес в Україні. Він переживає певну трансформацію й виводиться в онлайн, частка якого, порівняно з закладами офлайн, істотно зростає. Це примушує організаторів азартних ігор замислитися, чи варто робити довгострокові капітальні вкладення в країну з нестійкою політичною й економічною ситуацією.

Лобісти тим часом запевняють, що ***для розвитку грального бізнесу потрібно змінити податкове навантаження***.

За ***законопроєкт № 2713-д*** у першому читанні проголосували влітку. Можливо, восени його буде прийнято. В ньому, зокрема, передбачено **зниження вартості ліцензії втричі**.

Тобто,

— переплачені суми за вже отримані цього року ліцензії будуть зараховані операторам у майбутньому, і фактично за 2021 рік коштів до бюджету надійде ще менше.

Боротьба з нелегальними операторами, які ведуть незаконну діяльність, триває. Як і в попередні роки, незаконні гральні заклади закриваються. З тіньовими організаторами азартних ігор в Інтернеті ще складніше. Проблема з контролем азартних ігор, особливо в Інтернеті, залишається невирішеною. Хоча Комісія з регулювання азартних ігор та лотерей рапортує в себе на офіційних інформаційних ресурсах про закриття сотень сайтів, із обшуками та вилученням обладнання в їхніх власників, фактично ж певні ресурси працюють у звичному режимі.

Наприклад, інформаційне повідомлення Комісії з регулювання азартних ігор та лотерей (КРАІЛ) щодо одного з таких організаторів, який із використанням відомого бренду незаконно працює в Україні понад десять років, не отримало логічного завершення у вигляді закриття його сайтів, а саме інформаційне повідомлення було видалене.

Таким чином,

1) — не маючи змоги похвалитися реальними надходженнями у бюджет країни від легалізації грального бізнесу та реальних інвесторів,

2) — лобістам грального бізнесу доводиться розказувати про потенційні вигоди від запровадження ринку або оперувати інформацією, яку неможливо перевірити.

Наприклад,

«про тисячі додатково створених робочих місць, будівництво за податки від грального бізнесу шкіл та дитячих садочків, мільйонні доходи в суміжних галузях чи натовпи іноземців, які спеціально їдуть в Україну пограти й залишити тут шалені гроші не тільки на розваги; іноземних інвесторів, готових витрачати мільярди доларів на будівництво готелів і розбудову інфраструктури в невеличких містах, потенційні надходження в загальний та місцеві бюджети. Все це супроводжується гаслами, що «Грати будуть вони, а гроші отримаємо ми!» або «Грають заможні (іноземці) — виграє бюджет!».

Сам гральний бізнес позиціюється як «соціально відповідальний».

При цьому замовчується ***проблема лудоманії (залежність від азартних ігор)***.

Згідно з Міжнародною класифікацією хвороб 10-го перегляду (класифікатор F63), лудоманія — це патологічна пристрасть до азартної гри, пов'язана з розладом поведінки.

Роблячи акцент на «відповідальній грі», коли сам гравець має себе контролювати, визначати ліміт програшу та вносити себе до реєстру для самообмеження у грі,

оператори грального ринку і держава знімають із себе всю відповідальність за наслідки у разі виникнення в українців залежності від азартної гри.

У законодавстві не передбачено заходів профілактики лудоманії, і наразі

— **наші діти й уразливі групи населення перебувають під шаленим інформаційним тиском реклами азартних ігор, яка створює ілюзію швидкого виграшу і загальний бюджет якої важко уявити**.

Залежна ж людина, не усвідомлюючи, з огляду на хворобу, того, що з нею відбувається, програвши останні гроші сім'ї та набравши кредитів, зрештою опуститься на соціальне дно і знищить своє майбутнє, можливо потягнувши за собою найближче коло рідних.

Регулятор грального ринку — КРАІЛ — зацікавлений саме в надходженні грошей, а не в захисті інтересів та здоров'я громадян.

«Законопроєкт уповноважує регулятора самому визначати, яким чином він наглядатиме за ринком азартних ігор, що порушує принцип розподілу повноважень. **Норми законопроєкту дозволяють регулятору встановлювати додаткові вимоги при отриманні дозвільних документів і наділяють Кабмін правом призначати й звільняти членів регулятора поза конкурсом, що є корупційним фактором у його роботі»**,

— вважає експерт програми реформування правоохоронної та судової систем UIF Олександр ***Чебаненко***.

При КРАІЛ було створено Консультативно-експертну раду (КЕР).

1) Очолив її латвійський бізнесмен Борис ***Баум***, який, по суті, є двигуном розвитку грального бізнесу в Україні.

2) Необмежений кредит довіри в ОП (задля виконання однієї з реформ президента Зеленського) дозволяє йому робити інформаційні заяви щодо будь-яких питань розвитку цього ринку та впливати на їх вирішення.

За короткий відтинок часу члени комісії відкрили нові організації, пов'язані з гральним бізнесом.

1) Кульмінацією стало створення Громадської спілки ***«Всеукраїнська Рада Гемблінгу»*** (об'єднання бізнесу «задля конструктивного діалогу з державою») з відкриттям офісу в Лондоні. Така собі ілюзія визнання України як потенційного партнера для ведення грального бізнесу на її території. Почесним головою спілки став Борис ***Баум***, головою — Антон ***Кучухідзе*** (він же заступник Баума в КЕР), заступник голови з юридичних питань — Михайло ***Коваль*** (головний юрист найбільшої букмекерської компанії «Паріматч»). За кілька місяців існування до спілки ввійшли майже половина складу КЕР та певна кількість організаторів грального бізнесу.

2) 18 травня 2021 року на базі КЕР було утворено ***«постійний робочий орган (комітет) з питань лудоманії з представників у сфері організації і проведення азартних ігор та лотерей, зарубіжних і міжнародних організацій, галузевих об'єднань та представників КРАІЛ»***. Його головою став Михайло ***Коваль***.

Зважаючи на те, що проблема лудоманії перебуває у площині психології і вивченням її впливу на гравця та розробкою методології профілактики, лікування, реабілітації займаються лікарі, психіатри та психотерапевти, склад комітету має щонайменше дивний вигляд.

З 14 осіб шестеро офіційно представляють організаторів азартних ігор (два представники ТОВ «Шторм Юкрейн», яке відкрило перше наземне казино).

Тільки один член комісії є представником медичної клініки.

1) До складу комітету ввійшли також Борис ***Баум*** та Антон ***Кучухідзе***.

2) Незрозуміло, за якими критеріями добирали «практикуючих фахівців», адже останні 10 років гральний бізнес в Україні був поза законом.

Такий склад комітету — очевидний конфлікт інтересів.

Аналіз заяв і професійної діяльності як представників комітету, так і КЕР КРАІЛ загалом свідчить:

1) вони стоять на захисті інтересів операторів грального бізнесу і намагаються створити їм позитивний імідж,

2) залишаючи об'єктивну й неупереджену інформацію про вплив азартних ігор на людей поза увагою.

Так,

А.Кучухідзе заявляє ЗМІ про «всього сім звернень» на всю Україну щодо самообмеження від гри. І розмірковує про відповідальність бізнесу та влади —мовляв, ніхто й не думає збагачуватися за рахунок лудоманів: «Бізнесу проблеми не потрібні, інституту держави потрібна ефективна реформа, а не масова соціальна проблема».

Саме тому, за його словами, профільний закон створив механізми захисту для лудоманів, що вводять у дію самообмеження, і суспільству залишилося тільки навчитись користуватися цими юридичними можливостями.

На жаль, **щирість організаторів грального бізнесу викликає великі сумніви**.

Палата лордів британського парламенту оприлюднила *звіт* Gambling Harm — Time for Action, у якому стверджується:

— 60% доходу гральна індустрія отримує лише від 5% гравців, які страждають на лудоманію і програють великі суми.

За даними Національної служби з лікування лудоманії Британії, 2019 року лікування у країні пройшли 9 008 осіб — менше 3% сумарно зареєстрованої кількості проблемних гравців (від 280 тисяч до 1,4 мільйона на 65 мільйонів населення країни).

Проведені наукові дослідження у світі, зокрема і в Україні, свідчать:

1) — кількість залежних від азартних ігор становить від 1 до 3% населення.

2) Тобто в масштабах України — це десятки, а можливо, й сотні тисяч людей (статистичних даних немає). І те, що вони не звертаються по допомогу, не означає, що проблеми не існує.

Під час круглого столу «Державна політика у сфері азартних ігор: головні результати першого півріччя 2021 року» керівник комітету з питань лудоманії Михайло ***Коваль*** висловив думку, що

— лудоманія — це не лише азартні ігри, це й залежність від комп'ютерних, соціальних ігор, Форексу та кіберспорту. Тож, за його словами, азартні ігри мають розділяти відповідальність з усіма напрямами, і **лудоманія не така страшна, «якщо до неї добре підходити»**.

У відповіді на мій запит до КЕР із проханням уточнити, яким чином виникнення залежності від азартних ігор (лудоманія) стосується комп'ютерних, соціальних ігор, Форексу та кіберспорту, зазначається:

«В ***МКХ-11*** виділені такі відхилення, пов'язані з ігровою діяльністю, як 6C51 ***«Ігровий розлад»*** (Gaming disorder) і QE22 ***«Небезпечне захоплення іграми»*** (Hazardous gaming)…

Таким чином,

— кіберспорт, Форекс, комп'ютерні та соціальні ігри, за наявності певних симптомів та факторів, можуть бути визнані хворобою, яка підпадає під визначення «Ігровий розлад» та (або) «Небезпечне захоплення іграми».

І далі:

— «При Консультативно-експертній раді створена робоча група з питань лудоманії (грального залежності), метою якої є експертна допомога Комісії з регулювання азартних ігор та лотерей у питаннях лудоманії (ігрової залежності). Перший та пріоритетний напрям роботи робочої групи — це розробка проєктів нормативно-правових актів».

Слід зазначити, що

— на сьогодні в усьому світі для систематизованої реєстрації, ***аналізу***, інтерпретації та порівняння даних про ***смертність*** і ***захворюваність*** чинною є ***МКС-10***.

В Україні цю класифікацію затверджено наказом МОЗ №773 від 03.04.20.

Отже,

1) **— створений комітет займається розробкою нормативно-правових документів на підставі кодів хвороб та їх класифікації, які в Україні не діють,**

2) — що викликає питання стосовно його компетенції в розробці будь-яких нормативних документів, пов’язаних із зазначеною тематикою, і, відповідно, інформаційних заяв його представників.

І це тоді, коли інші **країни впроваджують дедалі жорсткіші правила роботи операторів грального бізнесу в напрямі профілактики та запобігання виникненню грального залежності у гравців**.

На превеликий жаль, в Україні поки що марно сподіватися на реальні кроки у вирішенні проблемних питань, пов’язаних із залежністю від азартних ігор.

У ***Законі України «Про регулювання азартних ігор та лотерей»*** **навіть**

— **немає тлумачення слів «ігроманія, лудоманія, гральна залежність, ігрова залежність**».

Без належних профілактики, діагностування та лікування лудоманії нас можуть чекати негативні соціальні наслідки в суспільстві.

***

№ 1.251

Дикий гемблінг

2021-10-01

Юлія Самаєва

Редакторка відділу економіки ZN.UA

Як легалізували шахрайство у *гральному бізнесі*

Будь-який або майже будь-який продаж товару чи послуги споживачу в Україні наразі фіксується і контролюється, окрім грального бізнесу. І ця штучно створена «тінь» працюватиме щонайменше два роки, бо так вирішили творці реформи і представники самого грального бізнесу, які підказували цим творцям, що і як робити.

Погодьтеся, в часи, коли вся країна була засіяна гральними закладами, вражало не так те, що вони працювали, попри свою нелегальність, як їхня кількість. В окремих районах столиці гральних закладів на душу населення на той момент було в рази більше, ніж продовольчих магазинів.

Звісно, ***проблема лудоманії в країні є***, на відміну від бодай якихось спроб із нею впоратися, і охочих заробити на чужому азарті — немало, але масштаб тодішнього підпільного «лас-вегаса» був таким, наче в країні кожен третій — азартний гравець.

Причина, найшвидше, крилася у побічному до грального бізнесі — відмиванні грошей. Цей напрям, за бажання власника, цілком може стати основною метою функціонування будь-якого грального закладу за відсутності контролю та регуляцій.

Так, номінально гральні заклади — нефінансові установи, але за функціоналом дуже близькі.

І нижче ми наводимо стислий перелік тих інструментів, які можуть використовувати шахраї, аби легалізувати свої кошти через гральні заклади:

1) «ігрові» фінансові інструменти (готівка, фішки, кредити гральних автоматів, подарункові сертифікати, ваучери на купівлю фішок тощо);

2) персональні рахунки;

3) завдання умисних збитків;

4) виграші, поєднані із умисними збитками;

5) обмін валют.

Ми не самі зібрали цей список, його уклала FATF — міжнародна група з протидії відмиванню брудних грошей. Вона ж описала найпоширеніші схеми, що їх використовують злочинці, аби через «ігорку» легалізувати брудні кошти, наприклад, від наркотрафіку. Найпримітивніша з них — виграш без гри, коли брудну готівку обмінюють на фішки, а потім повертають «гравцю» у вигляді офіційного виграшу у грі, якої навіть не було. У цивілізованому світі це наразі неможлива історія, там схеми складніші, бо всі ігри фіксуються системами моніторингу, і виграти не граючи — давно нездійсненна мрія місцевих злочинців. Але для України це реальна і працююча схема, якої ніхто не поспішає прикривати.

Нагадаємо, що

— кінцева мета повернення грального бізнесу у легальне поле полягала у його детінізації. Не лише детінізації прибутків «ігорки», але й усієї фінансової діяльності цих закладів.

З прибутками все складно, про що ZN.UA вже писало.

— Так буває, якщо закони країні диктують лобісти із сумнівним минулим, такі як Борис Баум.

Із детінізацією діяльності також біда, бо вона неможлива без контролю.

А для контролю необхідні:

1) ліцензії, сертифіковане обладнання та система онлайн-моніторингу (та сама, яка закриває найбільш примітивні схеми на ринку).

2) Наразі склалося лише із найпростішим — списком сертифікованого обладнання.

3) Ліцензії також наче маємо, щоправда, це умовна перемога.

У світі існує кілька підходів до регулювання податків і зборів грального бізнесу.

Загалом логіка така:

— якщо ліцензії недорогі, то податки значно вищі за середній рівень по країні, і навпаки, якщо недешеві, то оподаткування у сфері на середньому рівні.

В Україні немає комплексного підходу,

1) — бо ставок податків у гральному бізнесі досі не встановлено, і лише один із восьми запропонованих законопроєктів, які їх визначають, пройшов перше читання.

Але

2) **— ліцензії вже зробили дорогими.**

Бо,

3) — **якщо рішення вам нашіптують лобісти, то ці рішення обов'язково обмежуватимуть можливості більшості гравців на ринку**.

4) **І як там далі піде із оподаткуванням, велике невідоме.**

Поки що пропозиції є такими.

«Прийнятим у першому читанні законопроєктом №2713-д передбачається встановлення єдиної ставки спеціалізованого податку у 10% від валового ігрового доходу, — розказує юрист Анастасія Гевчук з Юридичної консалтингової компанії «Де-Юре». — Крім цього, суб'єкти господарювання також сплачуватимуть податок на прибуток за загальною ставкою 18%. При цьому нарахований суб'єктом податок на дохід від такої діяльності є різницею та зменшує фінансовий результат до оподаткування такого суб'єкта.

При цьому законопроєкт визначає вигідніші податкові умови для гравців. Оподатковуватимуться лише великі виграші (понад вісім мінімальних заробітних плат, а в проєкті до другого читання — вже десять) за стандартними ставками ПДФО у 18% і військового збору у 1,5%. Причому оподаткуванню підлягатиме лише сума перевищення».

Вишенькою на торті — знеособлена звітність і казино як ваш податковий агент. Ні, комусь в офісі президента може здатися, що це вже детінізація, але насправді не дуже схоже. Бо доки не діятиме система моніторингу, ми не можемо ні в чому бути впевненими, навіть якщо йдеться про роботу тих, хто вже офіційно отримав ліцензії на ведення азартних ігор.

Що має «бачити» система? Кожну прийняту і повернуту ставку та кожну виплату виграшу, в розрізі всіх гральних закладів і кожного окремого грального обладнання, в режимі реального часу із зазначенням точного часу кожної події. Система встановлюється організаторами азартних ігор і підключається до загальнодержавної системи.

«Система онлайн-моніторингу передбачена Законом «Про державне регулювання діяльності щодо організації та проведення азартних ігор». Але на сьогодні вона перебуває в процесі розробки, — розказав ZN.UA керуючий

партнер Адвокатського об'єднання «Легард» Олексій Гаєвський. — Її впровадження дозволить регулятору (Комісії з регулювання азартних ігор та лотерей) моніторити в режимі реального часу діяльність оператора грального бізнесу, в тому числі й щодо проведених операцій з грошовими коштами гравців. Це унеможливить ухилення від сплати податків і відмивання грошових коштів. Разом з тим система захищатиме операторів від необґрунтованих претензій гравців і державних структур, оскільки зробить процес надання послуг у сфері грального індустрії цілком прозорим і за необхідності може виступити доказовою базою у разі виникнення суперечливих ситуацій».

Тобто,

— допоки система не працює, ринок грального бізнесу — біла пляма для всіх контролюючих органів.

Основні вигодонабувачі, тобто компанії, що вже отримали ліцензії на організацію азартних ігор, доступні за ***посиланням***.

До України приїздили фахівці зі світовими іменами, пропонували допомогу у регулюванні, формуванні законодавчих норм, їх імплементації.

1) «Аж до самого Давида Арахамії дійшли», але їхні послуги та поради тут нікому не знадобилися.

2) Замість того, щоб купити вже готову систему моніторингу, адаптувавши її під вітчизняне законодавство та регуляції, Україна вирішила створити власну. А чом би й ні, у нас же діджиталізація на марші, купа фахівців, грошей і часу, — можемо собі дозволити експерименти. Байдуже, що фахівці із США, Австралії, Канади, Бельгії пропонують уже готові якісні продукти, що використовуються у більшості країн світу, — йдемо своїм шляхом.

3) Причому, **максимально неквапливо, аби якомога довше зберегти «тінь». Щонайменше до 2024 року.**

Саме з цього моменту має розпочати роботу система моніторингу. Наразі її творці досі на етапі вимог і технічного завдання. Куди поспішати, адже час є.

Фактично до цього часу на ринку не працюватиме нормально ані оподаткування, ані контроль за фінансовими махінаціями чи відмиванням коштів.

«Реформатори» створили ідеальні умови для «тіні» замість детінізації.

Сформували ринок для місцевих ділків і криміналітету замість західних інвесторів.

І офіційно дозволяємо компаніям працювати на цьому неврегульованому ринку, бо передбачливо впровадили кримінальну відповідальність лише за організацію або проведення азартних ігор без ліцензії, а без системи моніторингу — можна.

Хоча сам факт, що сектор працює без неї, — абсолютний провал.

Звичайно,

1) логічніше було б спочатку підготувати ринок до легальної роботи, забезпечивши його контроль,

2) **але це було б надто прозоре і правильне рішення, яке точно не задовольнило б «ключових гравців».**

Здається, **саме відсутність нагляду при умовній легалізації і була кінцевою метою цієї «реформи»**.

***

№ 1.252

Годинник тікає: як обіцяні 7,5 млрд грн щорічних доходів держбюджету від «ігорки» перетворилися на мізерні 763 млн

2021-10-06

Сергій Следзь

Редактор відділу мікроекономіки та бізнесу DT.UA, кандидат економічних наук

Легального ринку азартних ігор на тлі «сірого» і навіть «чорного», на жаль, поки що не розгледіти

20 жовтня 2020 року під час щорічного послання до Верховної Ради президент Володимир ***Зеленський*** заявив, що наступного 2021 року очікує надходження до держбюджету **5 млрд грн** від ***легалізації грального бізнесу.***

«По всій країні закрито тисячі підпільних казино. Прийнято закон про легалізацію грального бізнесу. Те, що роками було в «тіні», уже наступного року, з першими ліцензіями, має принести до бюджету 5 млрд грн», — цитує президента «НВ Бізнес».

Очікування Кабміну наприкінці листопада 2020 року були ще більш оптимістичними. Щоправда, без відомчої зацікавленості тут не обійшлося, — уряду тоді кров із носу потрібно було збільшити дохідну частину держбюджету-2021.

Тоді лише за рахунок плати за ліцензії на діяльність у сфері організації та проведення азартних ігор і за ліцензії на лотереї уряд розраховував отримати до спецфонду держбюджету 7,443 млрд грн. (Дивовижна точність — аж три конкретні цифри після коми, і це, по суті, при гаданні на кавовій гущі.)

Нарешті, голова Комісії з регулювання азартних ігор і лотерей (КРАІЛ) Іван ***Рудий*** у березні 2021-го оцінював потенціал грального ринку в 6–7 млрд грн надходжень до бюджету, але вже із застереженням на ситуацію на гральному ринку.

unsplash/mparzuchowski

1. Реальність не дружить із очікуваннями

Тепер уже зрозуміло:

— реалії виявилися далекими від очікувань і обіцянок,

навіть якщо врахувати, що до кінця року залишився ще майже квартал.

Що ж насправді вийшло?

За інформацією, отриманою ZN.UA із КРАІЛ, на початок жовтня Комісія видала 33 ліцензії: 6 — на наземні казино, 12 — на облаштування онлайн-казино, 11 — для залів грального автоматів, 3 отримали платформи онлайн-покеру і 1 ліцензію викупили букмекери для ведення своєї діяльності «на землі» та в Інтернеті.

Крім того, 2610 ліцензій видано на гральне обладнання — грального автомати, столи та столи з рулеткою.

У результаті від продажу ліцензій до держбюджету-2021 перераховано майже 1,2 млрд грн.

А от про сплачені податки легальними операторами навіть незручно говорити — лише трохи більше 3 млн грн (ПДФО плюс військовий збір) за перше півріччя 2021-го.

Тобто,

— податки поки що забезпечили тільки найостаннішу трійку в очікуваннях уряду на 2021 рік — 7,443 млрд грн. З урахуванням 1,2 млрд грн, отриманих від ліцензій 2021-го, ще залишилося назбирати від легалізованого азартного ринку 6,24 млрд грн бюджетних надходжень. А це нереально.

Зате бюджетні плани на 2022 рік уже не такі грандіозні, це м'яко кажучи. Ви, читачу, будете здивовані, але замість обіцяних 7,5 млрд грн щорічних доходів до головного бюджетного розпису держави закладено доходів від грального бізнесу на наступний рік лише… 763 млн грн, тобто в 10 разів менше. І це при тому, що, за повідомленнями одного з авторів реформи української гральної індустрії, а нині першого заступника голови консультаційно-експертного комітету КРАІЛ Бориса Баума, на вітчизняному ринку найближчим часом можуть з'явитися іноземні компанії, адже «до Комісії з регулювання азартних ігор і лотерей надійшли запити 10 зарубіжних операторів щодо можливості отримати українську ліцензію на організацію гральних закладів».

Звичайно, хотілося б порадіти за українську азартну індустрію, але, вибачте, поки що радіти нічому. І наведені вище цифри цьому об'єктивне підтвердження.

Інформація щодо доходів у вигляді виграшів та призів (крім виграшів та призів у державну грошову лотерею в розмірах, передбачених у підпункті 165.1.46 пункту 165.1 статті 165 розділу IV Податкового кодексу України) (за ознакою доходу 111), виплачених суб'єктами господарювання, які отримали ліцензії на право здійснення діяльності у сфері азартних ігор

місяць	кількість записів перацій за ознакою доходу 111	Загальна сума перерахованих податків (ПДФО та військового збору), тис. грн	Сума перерахованого податку на доходи фізичних осіб (ПДФО), тис. грн	Сума перерахованого військового збору, тис. грн
1	2	3	4	5
1 квартал 2021 року	0	0	0	0
В т.ч.:	X	X	X	X
січень 2021	0	X	0	0
лютий 2021	0	X	0	0
березень 2021	0	X	0	0
2 квартал 2021 року	**2 299**	**3 133,10**	**2 892,10**	**241,00**
В т.ч.:	X	X	X	X
квітень 2021	105	X	47,80	4,00
травень 2021	970	X	938,40	78,20
червень 2021	1 224	X	1 905,90	158,80
Разом за 1 та 2 квартали 2021 року	**2 299**	**3 133,10**	**2 892,10**	**241,00**

За даними Державної податкової служби

2. Немає боротьби з «тінню» — немає надходжень до держбюджету

І річ не в реальності показника 7,5 млрд грн. Така оцінка можливих надходжень до бюджету від азартного ринку цілком нормальна. А от сама організація ринку кульгає, причому відразу на обидві ноги. Та так, що навіть ті, хто придбав ліцензії, точно почуваються дуже незатишно в оточенні великої кількості «сірих» і навіть «чорних» операторів грального ринку.

Адже не секрет, що нині ринок виглядає приблизно так: цілковита «чорнуха», «сіра» зона та ріденький, майже невидимий, прошарок «білого» (легального) бізнесу. Звідки ж тоді взятися рясним надходженням до держскарбниці?

Річ у тім, що, легалізувавши азарт на папері, забули/не змогли/не захотіли організувати його контроль, а головне — боротьбу з нелегалами. Пам'ятаєте, як перед прийняттям закону про гральний бізнес силовики відразу прикрили всі гральні заклади?

Тоді вийшло. От тільки результат був недовговічний. Тому що подальша робота з викорінення «тіні» не велася. І ті, хто звик працювати в «тіні», у «тіні» й залишилися, познімавши лише яскраві вивіски з фасадів своїх закладів.

І якщо держава й надалі поводитиметься так само пасивно, то такий симбіоз легального й нелегального ринків буде нескінченним. Тільки грошей від такої пасивної легалізації державі очікувати не варто, — з кожним роком їх буде дедалі менше.

Навіщо платити податки та купувати ліцензії, якщо «сірих» і «чорних» операторів і так усе влаштовує? У результаті, наприклад, за оцінками наших джерел, уже сьогодні в Києві діють 130–140 підпільних залів гральних автоматів. Так, на вході немає гарних вивісок, зате часто — тільки одне слово «оренда», але якщо вам удасться туди ввійти, то ви неодмінно потрапите до стильного залу гральних автоматів із персоналом в уніформі.

Незадоволені стверджують, що «дозвіл» на роботу такого «чорного» залу обходиться в 25–50 тис. дол. кешу щомісяця. При цьому, нібито на підтвердження сказаного, НАБУ затримує відповідальних чиновників на хабарах по 90 тис. дол.

Додайте сюди невловимі гральні інтернет-платформи з можливістю використовувати дзеркальні азартні сайти і ви зрозумієте, наскільки складно з цим боротися. Але й без цього ніяк.

Відвідують підпільні офлайн-зали азарту, як правило, постійні клієнти. Альтернативний варіант: перебуваючи біля входу до такого закладу, зателефонувати менеджеру залу, вас побачать і, можливо, відчинять двері. Якщо ж вас хтось супроводжує з визнаних клієнтів, то він за вас несе особисту відповідальність. І цих умов краще не порушувати…

На жаль, із цією «тінню» ніхто не бореться по-справжньому. Бувають, звісно, показові випадки, коли в такий заклад заходить поліція та виносить техніку, але, як правило, майже водночас туди ж заносять нове обладнання. А на запитання «чому так?» силовики зазвичай відповідають: «У нас обшук у ФОП Василя Пупкіна, а ті, хто заносить обладнання, це не Василь Пупкін, на них у нас рішення суду немає».

От і виходить: ті, хто легалізувався, купив ліцензію, зробив ремонт залу, завіз легальне обладнання та встановив його, готові платити податки, але в них… немає або дуже мало клієнтів.

unsplash/kvnga

3. Заборонений плід солодший

Нічого дивного в цьому немає. Адже клієнти, які йдуть до «чорного» залу, просто телефонують. Їм не потрібно пред'являти паспорт, ідентифікаційний код, їх ніхто не фотографує, ніхто не фіксує, скільки вони програли (або виграли), як це відбувається в легальному залі.

Крім того, у нелегалів клієнтська база вже напрацьована раніше. З її допомогою клієнту завжди можна нагадати про своє існування й навіть мотивувати його до гри. Легальним же операторам-новачкам, щоб залишатися конкурентоспроможними, доводиться шукати місце для свого закладу на відстані хоча б у кілька кілометрів від підпільного залу. Але, на жаль, рано чи пізно такий зал однаково відкривається поруч.

Закон про легалізацію азартних ігор ухвалили, публіці пообіцяли податки, але які «ідіоти» ці податки платитимуть, якщо з «тінню» ніхто не бореться?

Аби щорічно збирати з легалізованого азартного ринку прогнозовані мільярди до бюджету, державі (а не операторам) доведеться ще багато попітніти, інакше навіть отриманий 2021-го мільярд уже через кілька років може стати нездійсненною мрією. І, судячи з цифр у бюджеті-2022, процес уже запущено. Годинник тікає…

***

№ 1.253

Це лише розвага?

2023-02-05

Дмитро Білоус

психотерапевт

Чому соціальна реклама на тему азартних ігор не є соціальною

В Україні йде війна, попередній устрій життя суспільства зруйновано, ***українці перебувають у стані тривоги*** й невизначеності, борючись за своє існування, в тому числі як нація. Вкупі з відсутністю виразних соціальних перспектив, це не може не впливати на фізичне і душевне здоров'я дорослої людини, не кажучи вже про підлітків та юнаків, яким особливо властива антисоціальна поведінка.

Такий стан речей, звісно, посилює ризики прояву девіантної поведінки, до якої належить і гральна залежність.

Вміло побудований маркетинг позиціює азартні ігри в очах пересічного громадянина та молоді як швидкий і легкий спосіб розв'язання фінансових проблем. Потужна реклама маніпулятивно малює образ гравця у вигляді впевненої й успішної людини, здатної ризикнути та виграти необхідну суму грошей. Створюється ілюзія, що завдяки грі можна задовольнити свої матеріальні потреби і, як наслідок, докорінно змінити своє життя, підвищити соціальний статус.

Фінансові проблеми зараз досить актуальні для багатьох українців, які втратили роботу, житло тощо. Адже, згідно з дослідженням Міжнародної організації з міграції, на серпень 2022 року гроші та доступ до роботи залишалися найважливішими речами, котрих потребувала понад третина українців (66 і 34% опитаних відповідно). Деякі люди задля заробітку готові йти на невиправдані ризики. Саме тому підвищується ймовірність, що людина може хибно скористатися пропозицією грального бізнесу.

Але це далеко не єдиний чинник, який зараз дозволяє організаторам азартних ігор залучати нових гравців.

Із початком війни в Україні додаткового навантаження зазнає ще не сформована дитяча і юнацька психіка. Порушена пряма комунікація з однолітками, багато дітей і підлітків вимушено переїхали в інші місця проживання, молодь мусить навчатися і спілкуватися переважно онлайн. Зростає кількість часу, проведеного в Інтернеті. Юнакам і підліткам не властиво залишатися сам на сам зі своїми переживаннями та страхами. Вони шукають спосіб зняти тривогу й напруження. І один із таких звичних способів — зануритися в гру.

Так, згідно з дослідженням у рамках міжнародного проєкту ESPAD, проведеним у 2019 році, яке охопило 8509 респондентів (4108 хлопців і 4401 дівчину) віком 14–17 років, 6,7% українських підлітків мають залежність від азартних ігор.

З огляду на свій психічний та фізіологічний розвиток, юнаки й підлітки не можуть повною мірою об'єктивно оцінювати ризики та наслідки, до яких призводять азартні ігри. Для багатьох залежних юнаків фатальною помилкою в їхньому житті став усього один гральний епізод. Поведінка, сформована в

підлітковому та юнацькому віці, надалі визначає стиль усього життя особистості, з характерним виявом індивідуально-особистісних рис. Патологічні гравці схильні до самогубства. Залежність руйнує не тільки психіку, а й біологічні процеси, викликаючи виснаження всіх життєво важливих ресурсів, уражає життєво важливі органи та системи.

Невеликий відсоток гравців своєчасно звертається по допомогу. Ті ж, хто одужав, у будь-яку мить життя можуть повернутися до гри. Методу, який гарантував би стовідсоткове успішне лікування, немає. Тільки комплексний підхід у вигляді психотерапії (бажано для всієї родині залежного), робота в терапевтичній групі та саморозвиток дають надію на позитивний результат. Тож своєчасна профілактика лудоманії (грального залежності), особливо серед молоді, вважається найкращим механізмом її стримування.

На жаль, державних програм профілактики поширення грального залежності в Україні немає.

Легалізуючи гральний бізнес, законодавча влада України ставила за мету «створення умов для зниження соціальних ризиків, пов'язаних з організацією та проведенням азартних ігор», і обіцяла боротися з лудоманією.

Регулюванням азартного бізнесу в Україні займається спеціальний державний орган — Комісія з регулювання азартних ігор та лотерей (КРАІЛ), до повноважень якої входять вивчення проблематики та профілактика поширення лудоманії в Україні.

В аналізі регуляторного впливу до проєкту рішення №211 Комісії зазначається:

«За даними ВООЗ, у світі приблизно 0,8–1% людей різною мірою страждають на лудоманію.

В Україні поки що не існує загальнодержавної статистики, яка віддзеркалювала б стан проблеми ураженості різних верств населення патологічною грою, але, за даними експертів, орієнтовно від 100 до 500 тисяч осіб можуть мати проблеми з азартними іграми».

Здавалося б, такі вражаючі цифри мали би стимулювати якісь певні кроки в напрямі ну хоча б висвітлення зазначеної «проблеми з азартними іграми».

Натомість КРАІЛ розмістила на вулицях Києва, а надалі планує розмістити і в інших містах, «першу соціальну рекламу на тему свідомого гемблінгу».

За словами голови КРАІЛ Івана Рудого, рекламу було створено, щоб знизити соціальні ризики, які можуть виникнути через викривлене сприйняття азартних ігор як способу заробітку.

Однак сприйняття азартних ігор як заробітку — лише один, і не головний, із багатьох чинників, котрі впливають на рішення людини щодо гри. Особливо коли йдеться про підлітків.

«Наша соціальна місія — зробити гемблінг безпечним видом розваги для українців та максимально запобігти можливим загрозам», — наголошує Іван Рудий.

Чи це справді так? В українському законодавстві ніде не сказано про гемблінг. Ідеться тільки про «азартні ігри» та участь в них. І якщо розглядати азартну гру в тривалому відтинку часу, то вона приведе гравця до стовідсоткового програшу своїх грошей. Гра на гроші несе в собі фінансові ризики для гравця й апріорі не може вважатися безпечною.

Макет соціальної реклами з великим написом «Це лише розвага» на тлі піраміди з гральних карт і маленьким — «А не спосіб заробітку» має викликати позитивне сприйняття цього продукту. Але ж азартні ігри — не розвага! Ймовірність виникнення патологічної залежності, непомірних боргів, розлучень і самогубств — не розвага. То чи відповідає така соціальна реклама нинішнім викликам?

Можливо, було б доцільніше, якби регуляторний орган від імені держави попереджав українців про негативні наслідки, до яких можуть призвести азартні ігри? Хоча така реклама, напевно, викличе обурення організаторів азартного бізнесу, які дуже хочуть переконати, що азартні ігри — це розвага, українці — не граюча нація, а тому проблема поширення лудоманії Україні не загрожує.

Згідно з відповіддю КРАІЛ на мій інформаційний запит, у розробці зазначеної соціальної реклами брала участь асоціація, до якої входять 80% організаторів азартного бізнесу. Вочевидь, це і вплинуло на те, що соціальна реклама КРАІЛ вийшла не дуже соціальною.

Під час війни суспільство дестабілізується, що, звісно, посилює ризики вияву девіантної поведінки, в тому числі й залежності від азартних ігор. Висока напруга, тривожність і невпевненість людей у собі та в завтрашньому дні змушують їх шукати засобів, які можуть заспокоїти. Складна економічна ситуація в країні може штовхнути людину на сумнівні шляхи отримання фінансових ресурсів. Агресивна, маніпулятивна та масована реклама азартних ігор і неконтрольованість організаторів цього бізнесу в Інтернеті з боку влади дозволяють останнім залучати нових клієнтів, у тому числі й дітей. Таким чином, внаслідок легалізації азартного бізнесу і бездіяльності в питанні лудоманії влада створює умови для її поширення.

Задля вирішення своїх матеріальних, соціальних та психологічних проблем українці наважуються на неординарні дії, що часто штовхає декого з них до спроб знайти вихід через азартні ігри. Для скількох людей, особливо підлітків,

твердження від державного органу «Це лише розвага» зніме останню перепону перед долученням до азартних ігор, з усіма можливими ризиками? Запитання риторичне.

***

№ 1.254

Обречены ли регионы быть "колониями" Москвы? Лев Шлосберг о послевоенной России

Лев Шлосберг

"Волхов был красным от крови. И это происходило на русских землях", – подчеркивает Лев Шлосберг.

2023-02-02

Светлана Прокопьева

В "имперском" отношении России к своим ближайшим соседям – как к младшим братьям или колониям, лишенным в глазах Кремля субъектности, неспособным и не имеющим права выбрать свой путь развития – много общего с отношением центра к провинции в рамках самой России. Есть Москва, с ее высоким уровнем жизни и огромным бюджетом, и есть остальные регионы, которые на порядок беднее, с каждым годом теряют население и по сути лишены самостоятельности, а значит, и возможностей для развития. Может ли в России быть по-другому? Обречены ли регионы быть "колониями" Москвы?

Корреспондент Север.Реалии поговорила об этом с историком и политиком, лидером Псковского "Яблока" Львом *Шлосбергом*.

До Российской Федерации и СССР была Российская империя, а до нее – Великое княжество Московское.

Формирование московского централизованного государства шло через присоединение – силовое покорение – раннее свободных земель. Дольше всех, до 1521 года, продержалось ***Великое княжество Рязанское***.

В январе 1510 года лишилась остатков независимости Псковская вечевая республика, вечевой колокол был снят, а триста именитых семей выселены из Пскова в Москву. "И тогда отъяся слава псковская, и бысть пленен не иноверными, но своими единоверными людми", – говорит о тех событиях "Повесть о псковском взятии". До того, в 1478 году, власти московского князя был подчинен Великий Новгород. Но и покоренный город век спустя подвергся жесточайшему погрому под личным руководством Ивана Грозного.

– Если смотреть внутрь имперского устройства к востоку от Москвы, колонизация почти всегда была связана с завоеванием. И в советских школьных учебниках истории – покорение Сибири Ермаком, взятие Казани – эти действия формулировались и признавались как действия завоевателя. По большому счету, для московской власти не было разницы, куда расширяться – на запад, на восток, на север или на юг, – рассуждает он. – Способ расширения территории был одинаковым: не договорные отношения, а насилие. Насколько это отложило отпечаток на внутреннее устройство государства? Это вопрос дискуссионный. Россия отличалась от Европы существенным обстоятельством – огромной территорией. Стоял вопрос контроля за землями, до которых сам царь-император не мог доехать почти ни при каких обстоятельствах.

Поэтому возникла система наместников с высокими полномочиями личной власти, которые обязаны были держать территорию под контролем и выдавать в центр доход. Эта система не исключительно российская, она всеобщая. Если смотреть концептуально, то эту стадию прошли практически все европейские страны со сколь-либо значимой территорией. Вопрос в том, какие уроки извлекла страна из этих периодов центростремительного развития.

1. Свобода всегда приносила успех

– Создание единого государства происходило под лозунгом защиты всех русских земель, которые идут под руку Москвы. Почему в итоге установилось такое неравенство столицы и провинции?

– Я выскажу свою гипотезу. В какой-то момент царские власти, все императоры XIX века, за исключением Александра II, взяли прямой курс на

автономию от Европы, на отдаление России от Европы, даже будучи сами связаны кровными узами с европейскими монаршими домами.

Обладая огромной территорией, большим человеческим ресурсом и некоей манией величия, они решили, что на Востоке они взяли все. Дошли до океана, Аляску получили, на Западе под контролем были Польша, Финляндия. И культивировалось ощущение, что Россия – если не центр мира, то центр континента абсолютно точно. Европа воспринималась как окраина. И эта попытка отдаления России от Европы замедлила развитие России. Весь XIX и XX века – это для России время догоняющего (то есть отстающего) развития.

Притом периоды движения в развитии давали феноменальные результаты. При всей незавершенности реформ Александра II – это были европейские политические реформы, которые создали в России такие условия для развития и инициативы, что в отдельных сферах экономики мы обгоняли Европу. Политические свободы всегда приносили в Россию успех. Это то, что отрицают вот эти толпы безумных охранителей: как только в России начинались свободы, страна набирала обороты. Как только в России начинают душить свободу, так страна в итоге рушится. Душегубительное правление Иоанна Грозного в XVI веке закончилось Смутным временем в начале XVII.

Реформы Александра Второго очень сильно поддержали губернское развитие. Местное самоуправление, губернские и уездные земства появились – у нас больницы до сих пор в земских зданиях располагаются, в том числе, в Пскове. Эпоха конца XIX – начала XX века в России – это расцвет искусства, культуры, поэзии. Жителям России была открыта Европа, они ездили туда постоянно, общались, писали не только на русском языке. Но все это было синхронизировано с самодержавием, которое отрицает саму возможность существенного делегирования полномочий.

Кадр из кинофильма "Иван Грозный", 1945 год

Россия всегда, сколько она была империей, делилась на регионы. И было неравноправие регионов. Там, где был этнос, Российская империя устанавливала отношения суверена с вассалом, но вассал получал определенные дополнительные права.

Когда в России стали раздаваться вопросы, а где собственно русское государство, в этом отчасти была своя правда. Потому что вот она, финская территория, вот она, польская территория, вот татарская территория. А где русская? А русская – это мы все. Вся империя.

– При этом сама Россия и при императорах, и при большевиках, затем при советской власти, была унитарным государством. То есть федерацией, по сути, Россия стала только в 1991 году.

– Тут интересная вещь. Назвавшись федерацией, Россия ею не стала. Да, Ельцин ввел систему федеративных договоров, когда каждая территория заключала договор с Москвой о разделении полномочий, о делегировании финансов, о помощи. Но это все было символичным, ситуативным. Это не было системным.

Ельцин тоже опасался, что будут вспыхивать национальные регионы и пытался остановить возможный процесс распада, понимая, что в руках центральной власти было мало денег, и была очень мощная инерция распада Советского Союза. Он пытался это остановить именно свободами, то есть действовал грамотно. Его фраза "берите суверенитета столько, сколько

сможете" была тоже символическая. Она показывала, что Россия готова делиться властью и вести себя не как Советский Союз.

Одна из крупнейших политических неудач Горбачева – это упущенный шанс реформирования Советского Союза в реально федеративное или даже конфедеративное государство.

Литовская ССР, 1988. Встреча-митинг с депутатами, отправляющимися на сессию Верховного Совета

– Но подготовка нового союзного договора происходила. Слишком затянули?

– Затянули, поэтому путч успел раньше. Собственно, путч был приурочен к дате подписания нового союзного соглашения в Ново-Огарево. Реформу нужно было делать существенно раньше, до момента появления реваншистов. Это был бы шанс на неизвестную нам версию истории. Как мне представляется, создание конфедерации с участием всех республик было возможно примерно до 1988 года. Тогда, выступая на Съездах народных депутатов та же Казимира Прунскене (народный депутат СССР от Литвы, затем – первый премьер-министр независимой Литвы. – СР) говорила об

экономических свободах и культурных правах – высокой автономии, но не государственной независимости.

Преимущества общего советского рынка были очевидны: огромное количество хозяйственных связей, целые производственные цепочки. Все, у кого были экономические мозги в голове, понимали, что полное разрушение советской экономической конструкции может привести к непредсказуемым последствиям.

Кроме того, нужно сказать прямо, что Советский Союз удерживал в зоне светской цивилизации несколько республик Средней Азии, которые после распада Советского Союза рухнули в архаику. То, что творится в Туркменистане – это откат на несколько веков назад. А то, что там есть интернет и мобильные телефоны с цифровыми камерами, не меняет того обстоятельства, что культурный и политический уклад страны рухнул в средневековье.

2. Не было опыта федерации

– Когда первый президент России Борис Ельцин сказал "берите суверенитета, сколько хотите", внутри России, в исконно русских регионах, никто ничего толком не взял. На что Ельцин опирался в своем представлении о федерации?

– Он не мог опираться ни на что предшествующее. Россия в виде Российской Федерации существенно отличается от Советского Союза. Во-первых, доминирующая национальность на всех территориях – русские. Страна говорит на одном языке и даже без диалектов. Это создает общее пространство, которое, на мой взгляд, не может сломаться так же, как ломался Советский Союз.

Во-вторых, у большинства нынешних российских регионов нет истории предшествующей государственности. Да, мы всегда вспоминаем удельные княжества и особенно Псковскую и Новгородскую вечевые республики, тут уж, как говорится, святое дело. Но при этом традиция очень давняя и с точки зрения истории непродолжительная. Объективно эти земли не могли в Средневековье обеспечить себе автономное существование и были включены в русское московское унитарное государство, без каких-либо договорных принципов.

Внутренняя структура России ни в имперское, ни в советское, ни в постсоветское время не создавала тот каркас, по которому может идти государственный распад.

Административные границы регионов таким каркасом не будут. СССР распадался по границам национальных республик. Во всех советских союзных республиках были национальные элиты, которые хотели стать

властью. Национальные элиты вызревают на культурной и языковой традиции, на обычаях и внутренней корпоративной солидарности, основанной на национальной культуре. Ничего этого нет ни в одном из российских регионов. Кто внутри региона скажет: "Мы элита, мы готовы взять власть"? Таких элит нет.

Выступление президента России Бориса Ельцина на митинге в Москве, 20 августа, 1991 года

– Но есть же национальные республики – Карелия, Башкирия, Татарстан. Они могут захотеть выйти из состава РФ?

– Никто изнутри территории России не выскочит. Сейчас очень задавлены национальные культурные традиции, потому что в них видят угрозу сепаратизма. Они остаются в рамках музеев и культурных праздников, но не становятся частью государственной атрибуции. Как мне представляется, нужно предоставить всем этносам возможности для сохранения культурной идентичности. Россия федеративная не будет бояться уникальности. Она должна поддерживать уникальные национальные особенности. Уникальность – это конкурентное преимущество.

– Из того, что мы сейчас проговорили, следует, что в России нет ни традиции федерализма, ни предпосылок к федерализму.

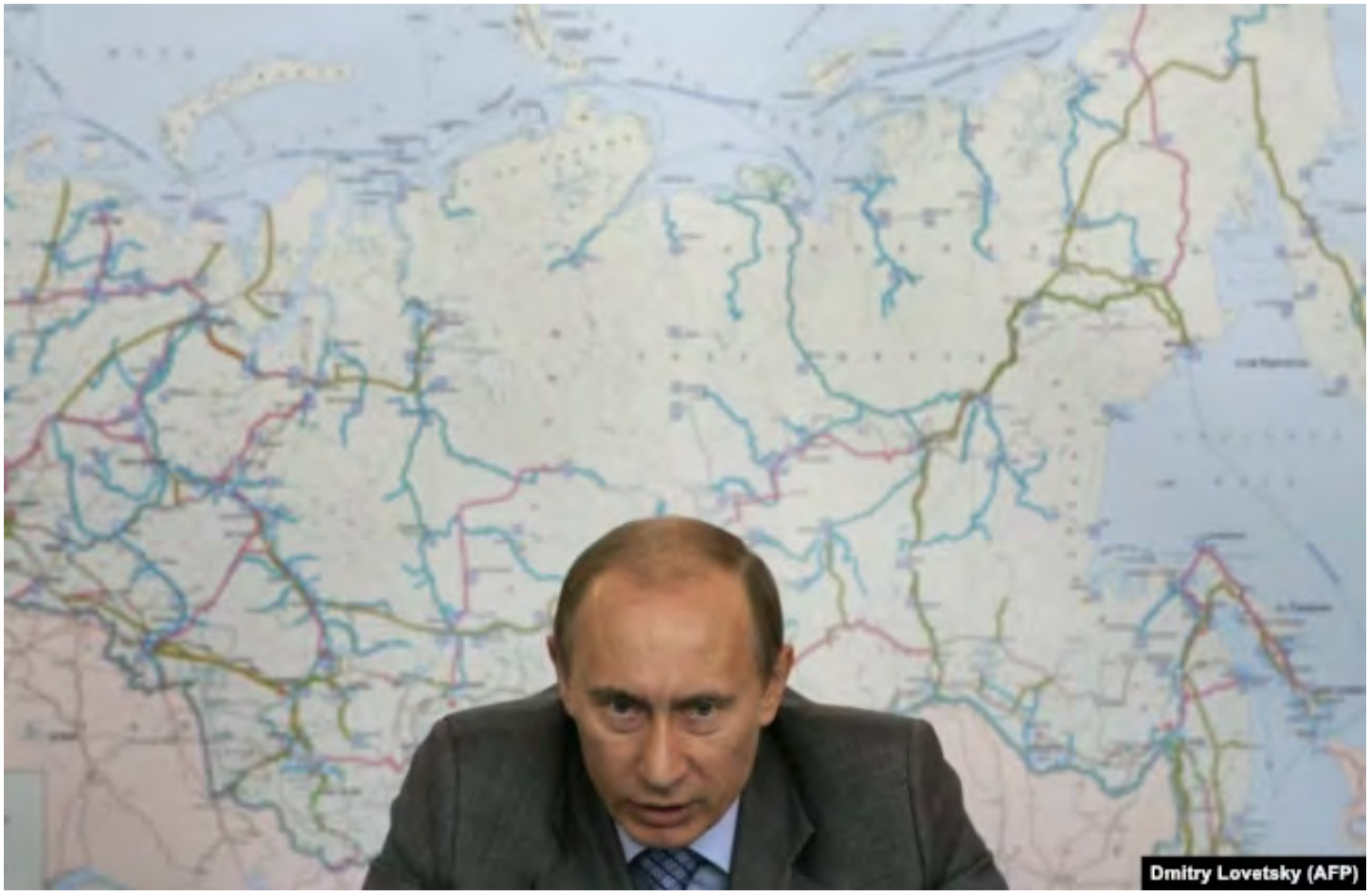
– Я считаю, что федеративный характер государства должен обязательно базироваться на автономных культурных традициях, в том числе в русских регионах. Есть псковская культура, в конце концов, она есть в истории псковской иконописи, псковской архитектуры. Есть новгородская

идентичность, есть тверская идентичность, есть смоленская идентичность. Но государство ничего не делает для того, чтобы на этой культурной идентичности были основаны государственные политические надстройки. Необходимо поливать этот газон не одно десятилетие.

А чтобы сформировались региональные элиты – люди, которые здесь родились, здесь выросли, здесь получили образование, здесь стали авторитетными и получили признание сообщества – это, извините, надо честные выборы возвращать. Надо возвращать свободу и демократию. Федерализм не может быть создан без свободы, никакой федерализм без свободы невозможен.

– Совершенно понятно, что Владимир Путин – не тот президент, который станет в это вкладываться.

– Никаких мотивов к федерализму у Путина не могло быть в принципе. Он пришел не для того, чтобы сохранить свободы и федерацию. Путин с самых первых лет правления перешел к императорской форме правления. Практически все его губернаторы, за редчайшим исключением, это наместники: ни у кого не должно быть корней в регионе. Все должны быть перекати-поле. Никто не должен быть обязан поддержкой местному обществу.

Владимир Путин, 2008 год

У Путина существенно менялись представления о государстве в течение первых двух сроков. Посмотрите интервью Путина в 2000 году, в самом

начале, и интервью Путина второго срока – видны очень существенные отличия. Он как политик сформировался, уже став президентом, и это огромная драма. До выборов президента он политиком не был. Когда он выходил на первые выборы, он был чиновником.

Я уверен, что абсолютно унитарное государственное устройство России сегодня строится сознательно. Они понимают, что они делают. Даже те вещи, которые выглядят мелкими и бессмысленными деталями, работают на эту задачу.

Например, по старой Конституции, до "обнуления" Путина, заксобрания обладали правом согласовывать кандидатуру прокурора региона. Всего лишь согласование. Прокуроры все эти согласования проходили со свистом. Все! Но сам факт того, что регион согласовывает назначение указом президента надсмотрщиков, для Путина нетерпим, невозможен, недопустим. Хотя, казалось бы, что тебе будет? Приехал человек надзирать за соблюдением закона, пусть депутаты зададут ему хотя бы три вопроса, чтобы он понимал, что здесь живут люди, что он не просто наместник, которого указом назначили и потом переведут на другое место. Это четкое, последовательное государственное строительство.

3. Перемены после Путина

– Если Россия проиграет войну с Украиной, очевидно, потребуется некое переустройство государства, в том числе, отношений столицы и регионов. Как вы себе это видите?

– С одной стороны, очень многое зависит от того, каким конкретным результатом – и военным, и политическим – завершится так называемая "СВО". Этот результат будет влиять на ситуацию внутри страны.

На мой взгляд,

прямых предпосылок для того, чтобы какой бы то ни было военный и политический результат стал детонатором распада страны, сейчас нет, потому что нет тех движущих сил, которые могли бы быть драйверами и выгодополучателями такого распада.

Российские регионы сегодня развиваются таким образом, что целиком и полностью зависят от существования единой страны. Худо ли, бедно, за последние тридцать лет создалась внутрироссийская экономическая интеграция. Это рынок. Сейчас этот внутрироссийский рынок является основным спасителем для большинства бизнеса – и малого, и среднего, и крупного. Ни один адекватный экономический управленец не решится разрушить эту систему, потому что эта система всех кормит.

Любые политические перемены могут начаться только после Путина. Но сейчас в стране заморожены все институты легитимной смены власти. "Ветви власти" – это не ветви власти, потому что ветвь власти одна. Институтов нет, выборов нет. Организация выборов такова, что честные президентские выборы при этой системе невозможны.

Одним из важнейших будет вопрос: смогут ли весьма ущербные и сильно пострадавшие за последние годы российские элиты консолидироваться вокруг идеи самовыживания, когда нужно будет думать просто о своей судьбе, о судьбе своих семей? А чтобы выжить, в том числе физически, нужно будет устанавливать человеческий режим власти. Консолидированное решение об организации режима политических репрессий в такой ситуации самоубийственно, оно может открыть ящик Пандоры уже в новой ситуации.

Я не верю в консенсус элит по отставке Путина. Его полномочия фактически превышают полномочия Николая II в начале XX века. Я не вижу никаких предпосылок для каких-то серьезных заговоров. Это опять-таки вопрос альтернативной элиты, а она зачищена, ее не существует.

На мой взгляд, в ближайшее время единственная реально важная точка отсчета в политическом развитии страны – это 2024 год. Совершенно понятно, что Конституцию меняли не для того, чтобы Путин в 2024 году передал кому-то власть. Сейчас по всему видно, что Путин будет баллотироваться на еще шесть лет. Понятно, что выборов не будет, будет "референдум о доверии". Я крайне сомневаюсь, чтобы нынешние элиты сказали: "О'кей, пусть Путин

честно проиграет". Это был бы идеальный сценарий, на самом деле просто идеальный. Вошел бы в учебники истории. Диктатор проигрывает выборы и меняется власть. Сейчас пока, скажем мягко, ничто об этом сценарии не говорит.

До президентских выборов остался год с небольшим. И если к этому моменту не созреют внутренние предпосылки для корректировки курса даже при Путине, то тогда еще шесть лет – это сценарий ветшания власти, перехода страны в некий аналог глубокого застоя, но более тревожного застоя, чем в Советском Союзе.

На мой взгляд, события будут развиваться скорее медленно, чем быстро, если не рассматривать иллюзорные сценарии о внезапных случаях, которые ускоряют ход истории. И я полагаю, что в такой стране как наша, эволюционный сценарий трансформации, даже если он слишком долгий и нам всё в нем не нравится, лучше, чем революционный. Потому что все революционные сценарии в России плохо заканчивались.

Никто из тех людей, кто сегодня находится рядом с Путиным и мог бы его сменить, не будет готов заниматься федерализмом. Это не входит в их планы, в их представления о государстве, потому что это распределяет власть. Это очень серьезная проблема, и она сейчас не решаема. Ставка на федерализм – это ставка на государственные реформы, при которых парламент должен стать парламентом, а суд должен стать судом. Российская Федерация должна стать федерацией.

И здесь очень важный вопрос: будет ли общественный запрос на демократизацию? Как это было в 1980-е годы, когда Горбачев отозвался на именно общественный запрос, иначе не было бы никакого Горбачева. На самом деле, общественное мнение движет историей.

– А общество сегодня требует демократизации и большой степени самостоятельности?

– Вопрос, кто будет артикулировать эти требования? Кто может заявить, что федеральная власть должна поступиться деньгами, полномочиями, процедурами? Парламента нет, губернаторы – ставленники Кремля. Должны прийти в политику те, кто будет оживлять институты, одухотворять эти мертвые, совершенно замороженные институты политического представительства и управления. Их можно назвать сейчас спящими, их можно назвать разрушенными. Но объективно, де-юре, они существуют. Де-юре есть судебная система, есть свобода слова. Если появится наполнение, эти истуканы могут начать шевелиться.

4. Субъекты, а не объекты Федерации

– Чисто теоретически, как сделать жизнь в регионах богаче и счастливее?

– Первое – это разумное распределение полномочий как таковых. На мой взгляд, нужно оставить за федерацией только силовые и надзорные ведомства. То есть, скажу прямо – региональной полиции быть не должно. Не должно быть региональных прокуратур. И никакого "Следственного комитета республики" быть не должно, потому что иначе это будут сплошь заказные дела. А все экономические рычаги и максимум социальных рычагов нужно переводить на уровень регионов. Нужно децентрализовать экономику, социальную и культурную жизнь.

Нужно вернуться к распределению межбюджетных отношений. Дело в том, что федерация сейчас несет избыточные траты. Федеральный бюджет стал главным инвестором и главным заказчиком всевозможных работ в регионах. Нужно понять, какие экономические и социальные функции передаются регионам.

Да, надо сохранять единое образовательное пространство. Но давайте поймем, что есть региональная специфика образования. Нужно возвращать в образование национальные языки. Это, на самом деле, один из пунктов преткновения в отношениях между национальными элитами и федеральным центром. При Путине запретили высшее образование на национальных языках. Оно было и на татарском, и на башкирском.

Условно, нужны десять заповедей федерализма, и "не укради" тоже туда входит. Это, безусловно, другие межбюджетные отношения. Это сокращение амбиций федерального центра за счёт утраты имперских амбиций Российской Федерации, которые стоят очень дорого во всех смыслах. И это освобождает колоссальные деньги.

Отказ от концепции федерального бюджета как главного заказчика всех крупных экономических проектов, передача этого права регионам – только вместе с ресурсами.

Изменение понятия стандарта уровня жизни. Нужно кратно, раза в три, повышать социальные стандарты. Прожиточный минимум должен соответствовать естественным потребностям человека. Да, это может подстегнуть инфляцию. Но это подстегивает и потребительский рынок. Люди начинают покупать нормальные вещи. У вас начинает развиваться экономика. Есть множество монетарных способов борьбы с инфляцией, которые абсолютно эффективны.

– Как перестроить межбюджетные отношения? Сейчас те деньги, которые спускаются из Москвы, собственно говоря, и создают рабочие места в регионах, и как-то двигают экономику. Сами регионы вряд ли столько заработают, чтобы воплощать в жизнь масштабные проекты.

– Субъекты федерации должны быть оператором денег. Не должна в Псковской области существовать особая экономическая зона "Моглино", которая де-факто управляется из Москвы и, несмотря на миллиардные вложения, остается убыточной. Если эта экономическая зона действительно нужна, и регион способен это доказать, он должен иметь возможности для того, чтобы самостоятельно развивать такие точки.

При Ельцине в распределении налоговых и неналоговых доходов доля федерации составляла от трети до 40%, доля регионов – от двух третей до 60%. И это давало возможность регионам чувствовать себя субъектами Федерации. А сейчас они – объекты Федерации.

Псковский кремль

– При нынешних доходах Псковской области и стопроцентной доли доходов не будет достаточно для шикарной жизни – регионы в большинстве своем объективно бедны.

– Вопрос исключительно в том, чтобы канализировать все входящие финансовые потоки. Например, сегодня регионы России, которые имеют статус приграничных, ничего от этого не получают. Через таможню в Псковской области ежегодно проходят деньги, сопоставимые с объемом областного бюджета, то есть 40-50 миллиардов рублей. Это не сумма товарооборота, она исчисляется триллионами, это только таможенные платежи. Псковская область не имеет от них ничего.

Регион Москва сейчас в общих доходах консолидированного федерального бюджета занимает около 10%. Один регион-город. Столица. Это колоссально много. Обвинить Москву в том, что она просто сжирает эти деньги, невозможно, потому что люди располагают там офисы, потому что там близость правительства, близость власти, удобство решения вопросов. Москва зарабатывает эти деньги в той государственной системе, которая построена.

При этом никакие органы правительства по регионам не распределены, там есть только надсмотрщики в виде администрации президента: федеральных

инспекторов и так далее. Если говорить о реальной доступности власти, я не исключаю, что была бы полезна децентрализация ключевых федеральных министерств. Только нужно все просчитывать, чтобы это не привело к увеличению чиновников в два раза, так как эта система плодится почкованием с фантастической скоростью.

Если мы продолжаем пытаться построить демократию на территории нынешней Российской Федерации, мы должны сделать и федеральную власть доступной для большинства людей, живущих в регионах.

Концепция приграничных отношений должна быть выстроена. Не может быть так, чтобы регионы хотя бы десятину не получали. Представим себе, что Псковская область в дополнение к своим нынешним 45 млрд. рублей получает, условно говоря, еще 4,5-5 миллиардов. Сумма не сумасшедшая, но в Псковской области есть куда с пользой потратить эти деньги. Это почувствуют люди, это почувствует бизнес.

За те деньги, что они сейчас тратят на "специальную военную операцию", можно было отстроить в стране дороги от Владивостока до Калининграда. Мы только теперь увидели, сколько в стране денег. Власти увеличили военный бюджет на 2023 год. Выясняется, что это возможно. Сейчас вообще профицит валютного баланса, остатки на валютных счетах в два раза выше, чем год назад. Объективные результаты таковы, что экономические и финансовые ресурсы оказались колоссальными, просто колоссальными.

Возвращаясь к регионам, три вещи являются задачей государства. Первое: это освоение территории. Мы – страна, где три четверти земель не освоены. Второе: создание условий для жизни людей. Это связанные задачи, потому что освоение территорий – не для бурых медведей и не для белых, а для людей. И третье: обеспечение безопасности.

Так вот, первые две функции – это функции региональные. А третья – это функция федеральная. Но никто не написал, в том числе, в начале 1990-х годов, концепцию федеративной России. Писали концепцию власти, когда страна как бы федеративная, но власть – президентская, без "как бы". Вот и вылупился Путин.

– Основной источник доходов России – это нефтегазовая рента. А нефть и газ добываются лишь в нескольких регионах России. И даже если мы делаем подлинную федерацию и говорим регионам, что "сколько зарабатываете, тем и живете", то мы опять-таки остаемся в ситуации неравенства.

– Это и есть функция правительства – перераспределение доходов от природной ренты. Регионы-доноры не должны быть обиженными, они не должны себя чувствовать ограбленными.

Дальше возникает вопрос: на что перераспределяются эти деньги? Я считаю, они должны идти всего на два направления. Первое – это базовое повышение всех социальных стандартов. У нас же "Газпром" общенациональное достояние, я ничего не перепутал? Пенсии, социальные пособия и зарплаты бюджетной сферы. Это выравнивает уровень жизни существенным образом.

Строительство грузового порта к Олимпиаде в Сочи, 2009 год

И второе – это инвестиции. Государственные инвестиции на мегапроекты должны идти за этот счет. Я сейчас даже не про Олимпиаду, я в первую очередь про инженерную и транспортную инфраструктуру. С начала нулевых годов в стране идёт рост нефтегазовых доходов. Где федеральные трассы с разделительными полосами и освещением? Это же жизнь людей, это же безопасность.

Давайте вернемся к замечательной теме капитального ремонта многоквартирных домов. Признаем, что государство передало гражданам дома в ненадлежащем состоянии, и создадим нормальную программу капитального ремонта домов, а не по девять рублей с метра собирать.

Затем, слушайте, вот огромная страна – авиасообщение должно быть основой всей коммуникации внутри такой страны. Где региональные аэропорты? Как сетка, а не как предмет отдельных частных инвестиций. Самолеты раньше летали из Пскова в Порхов, Гдов, Самолву, Себеж, я уж молчу про Великие

Луки – это просто была вторая авиационная столица. В треть районных центров летали самолеты. В деревню Островцы на берегу Чудского озера летал пассажирский самолет!

– Это никогда не будет рентабельно.

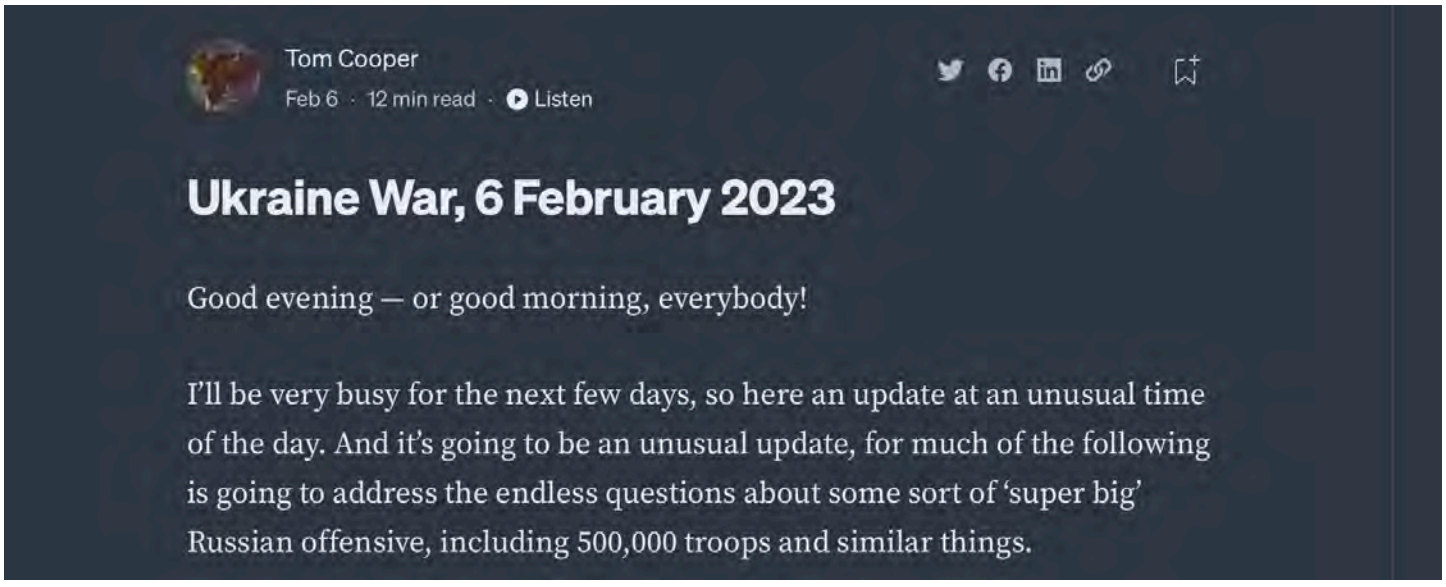
– Это не вопрос рентабельности, а вопрос освоения территории. Это то, что государство должно финансировать. Малая авиация нигде не рентабельна. Но она дотируется властями, потому что это возможность транспортного комфорта. Страну держит инфраструктура. Сейчас одним из немногих реальных факторов распада России является отсутствие нормальных транспортных коммуникаций. Вы где живете? За Леной? А как переехать через Лену? Как часто ходят поезда? Как летают самолеты?

Вот власти ищут скрепы. Идиоты, простите. Инфраструктура – это и есть скрепы. Страна не может держаться на мифах, она должна держаться на железной инфраструктуре. Железная – это и дороги, и самолеты, и аэропорты, и линии связи.

Сейчас весь основной потенциал федеративного государства – человеческий, экономический – не используется, эта кнопка не нажата. У нее положение "выкл". Если включить – страна оживёт и выйдет из морока.

***

№ 1.255

Свій найновіший великий звіт Том Купер починає з розгорнутої аргументації, чому великого російського наступу немає й бути не може – навіть на Донбасі.

Логістика російської армії просто не справиться з таким завданням.

Друга частина звіту дає огляд подій на найбільш гарячих напрямках довкола ***Бахмута*** – проте там все, як і було, нескінченні атаки «мобіків» з

нескінченними жертвами. **Чи не вперше в звіті Купера з'являється натяк на майбутній значний контрнаступ українських сил.**

Оригінал тут: https://medium.com/@x_TomCooper_x/ukraine-war-6-february-2023-8454f664cabd

За спільний переклад дякую Микола Ковальчук, Тетяна Саніна, Anton Shygimaga та Antonina Yashchuk

2023-02-07

ТОМ КУПЕР

ВІЙНА НА ДОНБАСІ

Всім добрий вечір — чи доброго ранку!

[оригінальний допис опубліковано вночі з 6 на 7 лютого]

У наступні кілька днів матиму багато справ, то оце підготував звіт у нестандартну пізню пору. І це буде не звичний звіт, бо значна його частина присвячена нескінченним питанням щодо якогось "супер-великого" наступу росіян, із задіянням 500 тис. військових тощо, тощо.

1. СИЛЬНІ СТОРОНИ РОСІЙСЬКОЇ АРМІЇ

Ще з кінця 90-х років у збройних силах російської федерації (ВСрф) наявна нестача живої сили. Звучить дивно як для країни із населенням у 140 мільйонів? Так, проте так воно є з цілої низки соціальних та економічних причин – і всі вони ведуть до єдиного результату:

> **— росії бракує солдатів. І то вже роками.**

Ясне діло, вищестоящі органи у москві дістали у спадок від СРСР офіцерський корпус чисельністю 600 тис. осіб. Однак офіцери – це не безкоштовна піхота низького рангу, а грошей у 90-х і 2000-х бракувало.

Отже, із часом вищестоящі органи почали стабільно скорочувати загальну чисельність військових – з 1,7 до 1,3, далі – до 1,2 млн. особового складу на службі. Далі їхня чисельність скоротилася до 1 млн., ще в середині 2010-х.

Проте зауважте:

> — йдеться про всіх військових на службі – не лише про "армію" (тобто, СВ – сухопутні війська), але й про повітряні сили, флот, стратегічний арсенал тощо.

Ба більше: цей 1 мільйон був усім, на що путін – а отже і міністерство оборони у москві – уповноважив ВСрф. І це – номінальна, а не реальна

чисельність військ. Отут пишуть, що станом на 2020-2021 роки, дійсна чисельність була ближчою до 780 тис. Загалом, в усіх родах військ.

Звісно, **ВСрф мали щорічний потік з 280 тис. рекрутів**.

Однак ніколи не було такого, щоб усі вони ставали "контрактниками" – тобто професійними солдатами. Кількість варіювалася від року до року, але зазвичай навіть половина не лишалася на службу за контрактом. І навіть менші показники були серед тих, хто залишався на службі у СВ/сухопутних військах, зокрема в піхоті.

От чому на початку путінового (повторного) вторгнення до Україні у минулому 2022 р. лютому СВ – тобто, ще раз,

— сухопутні війська – вступили в війну з 260 тис. особового складу.

Вважайте:

— путін та його вищестоящі органи були цілком того свідомі цієї ситуації – і це тривало вже роками.

Вони неодноразово намагалися відшукати дешеву робочу модель.

1) Вони запустили програму військової підготовки у російській козачій асоціації;

2) потім вони сформували росгвардію;

потім почали формувати ПВК і наймали туди людей з ФСБ та [ветеранських] асоціацій десантників…

а коли генштаб рф виказав своє невдоволення та відмовився легалізувати існування ПВК (певно з тієї причини, що путін підпорядкував ПВК росгвардії – тобто верхівка ВСрф не отримувала з нової бізнес-моделі зиску, – то ВСрф створили систему БАРС. По суті вона виконувала ті ж функції, що і ПВК: наймала людей, що щойно закінчили національну службу, зокрема тих, хто не хотів служити у регулярних військах ВСрф, але не мав достатньої освіти і перспектив у цивільному житті.

Та навіть це не вирішило проблему:

— ВСрф і далі настільки бракувало військ, що коли вони (повторно) вторглися до України у лютому 2022 р., то значна частина зі 170 славнозвісних "батальйонно-тактичних груп" (БТГр) мали екіпажі, що керували технікою, яка мала б везти піхоту в бій, а самої піхоти не мали, бо її фізично не було.

Замість штатної чисельності у 600–1000 військових, у середній БТГр рф на початку війни було 400-500 військових – і то в кращому випадку – і всі вони були задіяні в обслуговуванні техніки та важкого озброєння.

А піхоти, яка б могла захищати техніку, не було.

На балансі ще були війська супроводу: клерки, техніки, логісти, військові у залізничних бригадах.

Тобто

«особовий склад був, але не було “тих, хто тисне на спусковий гачок”.

Не краща ситуація склалася й у підрозділах спецназа та ВДВ.

Приміром,

підрозділи, які відправили 24 лютого на штурм Києва, були посилені “міні-БТГр” з ПВК редут/редут-антітєрор. Рєдут – одна з тих російських ПВК, які не сильно знані, також вони тісно співпрацюють з підрозділами ВДВ.

Зрештою, можна сперечатися цілий день, тиждень, місяць чи навіть рік, якими ж були втрати ВСрф у березні, травні, червні чи серпні 2022 року. Хтось каже одне, хтось інше, кожен і кожна мають власні причини наполягати на своїх версіях. Хтось представить надійно підтверджені числа, засновані на певних (рідкісних, дуже-дуже рідкісних) пов’язаних із тим документів із офіційних російських джерел. А хтось стверджуватиме, що втрати росіян навіть близько не такі, як заявляють Україна та країни Заходу…

Я навіть не намагатимуся встрявати в ці суперечки.

Скажімо так:

це не важливо.

Важливо те, що, хоч би які були причини,

кількість особового складу в російських сухопутних військах зменшилася десь до 60% від тієї, яка брала участь у війні ще в травні 2022 року.

«вишестоящим органам» у москві настільки бракувало живої сили, що довелося легалізувати приватні воєнні компанії за умови, що ті підкорятимуться їхнім наказам.

Саме тому «ваґнерівці» з’явилися під ***Попасною*** того місяця (за підтримки десь так 70% артилерії ВСрф, яку на той час було задіяно в Україні).

Приблизно тоді ж ґенштаб також почав задіювати «барс» і росґвардію на тихих ділянках фронту: справді, вже в серпні 2022 року значну частину фронту в «тихих» секторах, як-от на схід від ***Харкова***, утримували підрозділи «барс».

Саме це українці зуміли обернути на свою користь і саме тому вони змогли провести той блискучий, швидкий контрнаступ і дійти аж до Сватового і Кремінної в західній частині Луганської області:

якщо не рахувати (дуже побитої) 1-шої гвардійської танкової армії — яку українці мало не оточили під час наступу на ***Куп'янськ***, — там не було великих регулярних підрозділів ВСрф, тільки тонка смуга за лінією фронту, окупована вояками «барса» і росгвардії.

Звичайно, після такого ляпаса «вишестоящі органи» притягли до України свій славетний третій армійський корпус, а нові підрозділи «барс» відзначилися в боях під ***Кремінною***.

Але було надто пізно:

1) розпад лінії фронту на схід від ***Харкова*** змусив ВСрф стягнути туди всі наявні підкріплення. Тож забезпечувати угрупування в ***Херсоні*** ставало дедалі важче: їм теж довелося відступати,

2) а **путін не мав іншого вибору, ніж знову порушити свою обіцянку і проголосити мобілізацію** наприкінці вересня.

Отже, на початку тієї мобілізації ми бачили, як «вишестоящі органи» збиралися призвати 300 000, 500 000, 1 000 000 резервістів. Проте, як завжди, **це умовні — і значною мірою теоретичні — цифри. Не справжня кількість.**

Факти такі: може, ВСрф і мають багато генералів, але

1) їм бракує молодших офіцерів та сержантського складу (сержантів, прапорщиків тощо), а тим більше бракує техніків, що вміють давати собі раду з відповідним обладнанням, щоб командувати і контролювати таку велику кількість солдат.

2) Їх заледве вистачає на те, щоб контролювати, забезпечувати і тренувати близько 280 000 призовників кожного року.

Зауважте: 280 000 на рік. Не на місяць і не на півроку.

Ще зауважте таке: сам тільки процес видачі уніформи та обладнання, скажімо, групі з 60–100 солдат може зайняти цілий день. А тепер збільшимо цю кількість до, скажімо, 10 000, 20 000 солдат… до 280 000 солдат… На це «підуть століття», та й то, коли цей процес завершиться, солдати всього лише форму вдягнуть: їх іще треба буде розподілити між підрозділами, навчити

використовувати особисту зброю (автомати, пістолети тощо) чи працювати з певною технікою.

Зазвичай солдати навчаються цього у так званих «навчальних таборах»: перші 4–8 тижнів базового тренування одразу після того, як вони приєднуються до збройних сил. А вже потім їх можна об'єднати в підрозділи й розпочати тактичні тренування…

Тож,

облиште всю цю паніку через очікування, що *«путін зараз спрямує 500 000 мобіків в Україну»*.

За п'ять місяців після вересневої мобілізації «вишестоящі органи» спромоглися призвати від сили 150 000 резервістів.

1) Тисячі з них уже буквально перестріляли: їм не пощастило настільки, що вже наприкінці вересня і протягом жовтня їх кинули на фронт без жодного тренування. Вони заледве отримали уніформу, були розподілені в взводи і роти, може, потренувалися зі зброєю кілька годин, а потім вирушили в бій.

2) Наступним «двом хвилям» пощастило трохи більше, адже вони хоч трохи потренувалися перед тим, як потрапити на поле бою — саме вчасно,

3) щоб замінити контрактників, чиї контракти мали закінчитися між листопадом 2022 та лютим 2023, чи тих призовників, які підписали 12-місячний контракт в лютому-березні минулого року.

Тож ризику підведем:

мобілізація, що почалася в вересні 2022 р., збільшила чисельність сил ВСрф знову до 250 000, що дає можливість провадити невеликі наступальні операції. Саме це й відбувається останніми днями.

Головна відмінність із ситуацією квітня-червня 2022 р. полягає в тому, що

більша частина цих військ старшого віку й тому значно меншою мірою пасують до ведення війни, ніж юнаки, яких ними замінили. До того ж їм доведеться використовувати обтрушені з нафталіну старіші види озброєнь, на яких вони мали значно менше тренувань.

Так відбувається тому, що

«регулярні» сили рф уже втрачено чи виснажено – називайте, як хочете, – разом із більш як 60% кращої техніки: БМП та БТРами й –

особливо – артилерійськими системами, які зайшли в Україну на початку вторгнення.

Крім того,

«мобіки» отримують значну гіршу підготовку, ніж «контрактнікі»:

першу хвилю тренували всього кілька днів, а наступну (скажімо, тих, що зарахували до складу 2-гої мотострілецької дивізії, яку реставрували в січні цього року в білорусі) готували десь близько 4-5 тижнів.

Запитайте будь-якого офіцера:

— цього часу достатньо, щоб взути та одягнути їх у військову форму, дати зробити кілька селфі й понарікати, як все погано, а потім організувати з них батальйони (якими «доукомплектувати» старі підрозділи) й відправити обороняти який-небудь пагорб чи село.

Все це просто космічно далеко від підготовки, необхідної для проведення серйозних наступальних операцій.

… і ні 15 герасімових, ні 30 суровікіних з цим нічого не зможуть зробити (хіба покричати)

Все це, а також із причин, зазначених у моєму попередньому звіті,

я не вірю в появу «500 000 російських солдатів», а також «великого російського наступу» в найближчі дні.

У ВСрф немає ні сил, ні засобів, щоб вдатися до подібних штук й ця тенденція не зміниться, навіть якщо їхні служби забезпечення (що самі були вкрай недоукомплектовані ще до вторгнення) знайдуть спосіб «поставити в стрій» 3 000 чи 4 000 чи навіть 5 000 танків, з яких вдасться струсити складський нафталін.

Як завше, я можу помилятися: але до мене купа запитань із цього приводу, то я й відповідаю, покладаючись на своє бачення ситуації.

2. БИТВА ЗА ДОНБАС

Повертаємось до того, що дійсно важливо…

Загалом, «ходять чутки», ніби «щось там відбувається», я не сумніваюся, що «велиииикий» наступ Герасимова вже у розпалі (підтвердження видно тут https://twitter.com/wartranslated/status/1622188151908311042).

Просто обидві сторони майже нічим не діляться.

Схоже, нині погані дні з великими втратами для обох сторін...

Куп'янськ…

росіяни стверджують, що наступають на ***Куп'янськ*** з північно-східного напрямку та зайняли ***Синьків***, приблизно за 6–7 км від міста, захопивши дві українські БМП, поміж іншим і колишню БМП-2 ВСрф на фото нижче.

Кремінна…

росіяни заявляють, що «наближаються до **Торського**», вже 3-4 дні як. Більше того, вони стверджують, що наступають з ***Діброви*** на ***Ямпіль*** і теж уже як мінімум 3–4 дні. Деякі відео знищених або захоплених українських позицій не дуже приємні, і, дійсно вказують на певне просування. Однак не ясно наскільки серйозне. Проте я не розумію, чому би їм тут нині світило досягнути чогось особливого, якщо вони не змогли отримати це ж із значно більшою кількістю сил, кращими військами та технікою, зіткнувшись зі значно слабшою українською обороною ще в червні-липні минулого року?

Сіверськ…

росіяни стверджують, що витіснили українців з ***Білогорівки*** (тої, що на ***Сіверському Дінці***) і ведуть штурм ***Серебрянки*** та з ***Верхньокам'янки*** в напрямку ***Сіверська***.

Ці новини викликають якесь дежавю: хіба вони не «штурмували» і не «звільняли» всі ці місця ще в червні-липні минулого року...? Так чи інак: бої запеклі й тривають, але я не знайшов доказів будь-якого просування росії (поки?).

Соледар….

Що б не відбувалося в районі ***Сіверська***, це точно щось не вельми приємне для ЗСУ через росіян на околицях ***Миколаївки*** та ***Федорівки***, двох сіл вздовж фатальної дороги Т0513.

Принаймні, ***Соледарський дискусійний клуб*** [так автор називає незгідних із вищим командуванням офіцерів ЗСУ - перекл.] тепер зімкнув свої ряди та зупинив просування росіян, насамперед завдяки високоефективному контрбатарейному вогню https://twitter.com/666_mancer/status/1622289746687827969 (за яким послідував «ефектний вогонь» 43-тьої артилерії з 2S7s калібру 203 мм https://twitter.com/666_mancer/status/1622121921406967808)…

Цікаво, що росармія вже залучила свій «оперативний резерв» для цього сектора. Йдеться про 20-ту гвардійську мотострілецьку дивізію, яка стояла на вичікувальній позиції за «вагнерівцями» і 7-мою дивізією ВДВ, розраховуючи використати прорив українського фронту. Це було вже днів 4-5 тому, і, судячи

з того, що ніхто поки не скаржиться типу «20-та гвардійська мотострілецька дивізія уже біля воріт» Сіверська, можливо, її просування зупинено.

Крім того, схоже, що російські мобіки знаходяться в процесі вивчення того, наскільки точною є українська артилерія https://t.me/BerezaJuice/27319 (яка продовжує вдосконалюватись, завдяки введенню в експлуатацію нової автоматичної системи тактичного управління під назвою «Дельта»). Таким чином, ЗСУ могла стабілізувати ситуацію.

Бахмут...

> Північ... рибарь і ваґнер стверджують, що «музиканти» змогли (https://twitter.com/djuric_zlatko/status/1622183902025551873) зайти на північні околиці Бахмута і «воюють всередині» міської забудови. Не знаю, правда це чи ні, але цілком може бути: від моменту повторного розгортання 241-шої бригади ТрО в соледарському секторі цю територію обороняли 118-та бригада ТрО і 4-та танкова. Не ідеальне поєднання (хоча у складі останньої воює два стрілецькі батальйони, тобто це не «суто» бронетанковий підрозділ). Здається, командування 106-тої дивізії ВДВ рф — або хтось у вищому керівництві — вирішив, що в цьому місці доцільно буде розгорнути атаку. Судячи з відсутності повідомлень з українського боку, я здогадуюся, що гарнізон досі намагається відбитися. Але принаймні немає повідомлень про те, що росіяни дійшли до траси М03, навпаки, навіть вони самі наголошують, що дорога використовується для (цитата) «підвезення суттєвих підкріплень для українців»...

Бахмут...

> Схід... судячи зі звітів, тотальний російський наступ на східні околиці міста триває вже третій день, і обидві сторони воюють усіма доступними засобами. Проте, крім коротких відеорепортажів, як от цей (https://twitter.com/11Knuk123/status/1622176469614039042), що свідчать про масовість російських обстрілів, немає жодних подробиць.

Бахмут...

> Південь... дні чотири тому 98-та дивізія ВДВ здійснила атаку на стику ліній фронту між сектором, що його обороняє батальйон імені Дудаєва, і сектором, за який відповідальна 3-тя штурмова бригада — на захід від Опитного, на південній околиці Бахмута. Ця атака, очевидно, застала українців зненацька, і їх відтіснили приблизно на 500 метрів, до самої південної околиці Бахмута. Відтоді 3-тя штурмова повідомляє про запеклі бої, але більше ми нічого не знаємо: російські заяви про «оточення» цього українського підрозділу — не більше, ніж фантазії.

Далі на південь/південний захід: рибарь стверджує, що «ваґнер» і ВДВ захопили «той пагорб» на захід від Кліщіївки, а потім досягли околиць Іванівського і Ступочків. Інші росіяни стверджують, що встановили «вогневий контроль» над трасою Т0504 на захід від місця, яке вони називають «красноє» (стара назва Іванівського). Іще інші росіяни стверджують, що не змогли захопити той пагорб і все ще не дотягують 500-600 метрів до Т0504, і ще навіть близько не дійшли до Іванівського чи Ступочків. Українці ж повідомляють, що відбиваються всіма доступними засобами, а росіяни більше не наступають «хвилями», а ведуть безперервні штурми: деякі тривають по 10 годин.

(ФОТО 2) Вид на Бахмут уночі з російського боку фронту. Для багатьох сепаратистів це місто має «історичне» значення і викликає сентименти: вони захопили його на початку заворушень іще 2014 року, але потім ЗСУ їх звідти витіснили.

Мар'їнка... росіяни зосередилися на атаках цього повністю зруйнованого міста з півдня. За минулі 5-6 днів вони поклали дуже багато солдатів під час атак на село Побєда (на південь від міста), і відтоді атакують у тому напрямку. Досі без видимих успіхів.

Вугледар... до 3 лютого росіяни атакували, атакували й атакували — але завжди малими групами: скажімо, 12-15 мобіків за підтримки 2-3 танків і 3-5 БМП (https://t.me/operativnoZSU/75745). Усі атаки закінчуються ось так (https://twitter.com/200_zoka/status/1622181231910584321) — тобто точнісінько так само, як закінчувалися (https://twitter.com/wolski_jaros/status/1621840442009554946) їхні масштабніші атаки минулого тижня. Також українці взяли в полон (https://t.me/Tsaplienko/25612) кількох «морських піхотинців» із 155-тої бригади морських піхотинців рф.

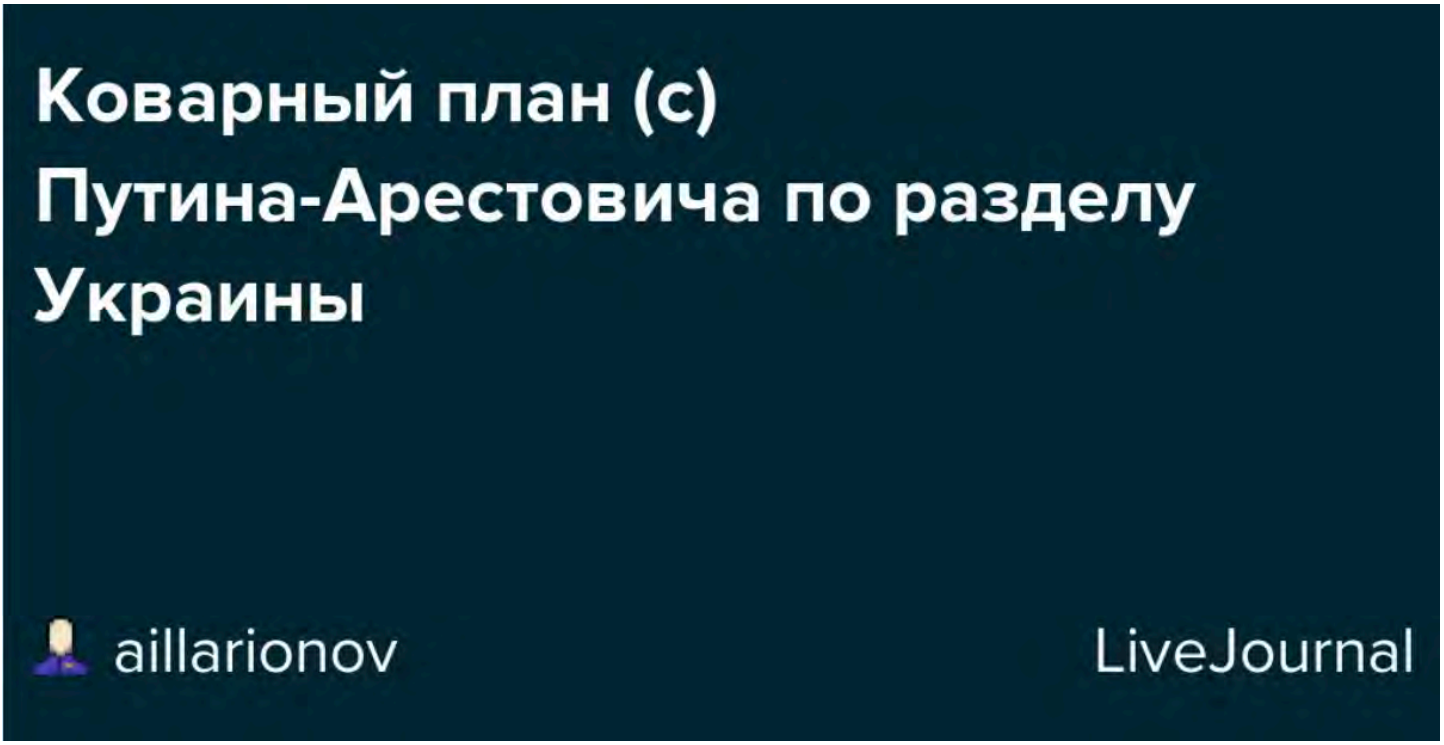
Надвечір 4 лютого установки ЗСУ M142 або M270 влаштували такий собі «феєрверк»: цього разу вони підірвали (https://twitter.com/Tatarigami_UA/status/1622110372932079616) комплекс будівель у Кирилівці, де було розквартировано російські підкріплення, що рухалися в напрямку до Вугледара. Українці пишуть про 30-200 вбитих, а росіяни мовчать про цю подію, наче води в рот набрали.

Після того підрозділи сепаратистів, що воюють на південь від Вугледара, повідомляли про значні підкріплення для українців, а також про пробні атаки на свої позиції. Сепари бояться, що українці готуються до великої атаки. Гм... але ж, наскільки я пригадую, росіяни вже місяців 5-6 проголошують, що от-от почнеться «велика атака українців» на південь від Запоріжжя. Тож нам, як це часто буває, залишається один висновок: поживемо — побачимо.

***

№ 1.256

Коварный план (с) Путина-Арестовича по разделу Украины

2023-02-07

Илларионов

В последние дни украинское общество оказалось взбудоражено запуском новой информационно-психологической специальной операции (ИПСО) от Алексея Арестовича – о «множестве бонусов» какие, по его мнению, дает вариант раздела Украины по т.н. корейскому варианту. По законам ИПСО вброшенные Арестовичем идеи были тут же подхвачены всей мощью кремлевской пропагандистской машины. Представляя свои заявления в качестве «ожиданий российской стороны», ***А.Арестович*** вбросил следующий набор тезисов.

«У меня теперь вопрос. 97% [украинского] общества говорят об освобождении Донбасса военным путем. А что, если этого не произойдет? Что произойдет с обществом, которое замахивалось на завышенные ожидания, а получит условный Минск-3? Эта же возвратная пружина нереализованных ожиданий так влупит по нам — по морали и по всему остальному, — что мы просто обалдеем все тут дружно. Поэтому выход из этой войны — давайте уж мы побудем более откровенными, чем RAND Corporation — он может быть совсем не таким, как нам всем казалось еще полгода назад или еще три месяца назад, особенно после успеха херсонской операции.

Это не потому, что коварные американцы не дают оружие и затягивают […], а потому что для этого нужны, например, тысяч 400 идеально подготовленного вышколенного войска с натовским оружием, чтобы все это

перемолоть и освободить территории. Оно у нас есть? Нет. В ближайший год будет? Не будет. Учебных мощностей не хватит научить столько людей — да и денег не хватает. Поэтому мораль сей басни очень простая: готовы ли мы как общество к такому исходу? Не готовы.

Мы же можем обсуждать ожидания российской стороны, их коварные планы? Вот их коварный план. Это не ожидания Арестовича, а это Арестович описывает, как думает российская сторона. […] Я хорошо умею оценивать военно-политическую обстановку.

Вот, условно говоря, в сценарии двух Корей — что делать Западу? Нужно делать Южную Корею в той части, которая остается, правильно? А значит речь идет о гарантиях.

Я прямо вижу, как его режут на цитаты, [как] российское телевидение будет показывать — и это хорошо, потому что мы создаем резонанс, заставляем людей задуматься. На российском телевидении [будут говорить]: «Запад бросил Украину, никакой победы не будет. А у нас: «Куса, Арестович, Фельдман и Романенко — ячейка русского мира, пораженцы, проталкивают свой [нарратив], а мы до последнего снаряда…

Но за этим я гарантирую что упустят: что у этого положения есть множество бонусов, которые Запад всерьез рассматривает в этой статье [докладе RAND Corporation] — к примеру, вопрос о гарантиях».

Любому зрителю-слушателю-читателю нетрудно заметить, что неожиданное появление в разговоре т.н. «условного сценария двух Корей», о котором внезапно заговорил Арестович, никоим образом не вытекало из предшествовавшего этому вбросу почти двухчасового разговора. Ничто из сказанного – ни собеседниками Арестовича, ни самим бывшим советником ОП – не предвещало неспровоцированного появления темы раздела Украины по «сценарию двух Корей».

Более того, доклад RAND Corporation, обсуждение которого якобы и навело Арестовича на мысль о необходимости заговорить о «множестве бонусов» от предстоящего раздела Украины, не содержит ни слова ни о Корейской войне, ни о 38-й параллели, ни о «корейском сценарии» раздела Украины.

Возникает вопрос: а откуда же тогда у Арестовича вообще возникла идея раздела Украины по «корейскому сценарию»?

Возможный ответ на этот вопрос содержится в комментарии секретаря РНБО Украины ***А.Данилова*** трехнедельной давности, от 8 января:

«Сейчас нам предлагают корейский сценарий. Так называемая условная «38-я параллель». Вот здесь украинцы такие, а там украинцы – не такие. Русские сейчас что угодно придумают. Я точно знаю, что один из вариантов, который они могут нам предложить, — это «38-я параллель», — сказал

Данилов. По его словам, заместитель главы администрации президента России Дмитрий Козак встречается с бывшими политиками в Европе и передает через них месседж о том, что россияне готовы пойти на уступки, чтобы зафиксировать нынешний статус-кво и принудить Украину к перемирию».

Таким образом, когда Арестович говорил о своем знании коварных планов Кремля, он, похоже, не сильно преувеличивал:

«Мы же можем обсуждать ожидания российской стороны, их коварные планы? Вот их коварный план. Это не ожидания Арестовича, а это Арестович описывает, как думает российская сторона. […] Я хорошо умею оценивать военно-политическую обстановку».

Иными словами, Арестович публично воспроизвел предложения Кремля по разделу Украины, какие Козак, а также, возможно, и другие российские эмиссары пытались вбросить в публичное пространство (до Арестовича, судя по всему, неудачно). Единственное существенное дополнение к словам Данилова со стороны Арестовича заключалось лишь в подчеркивании якобы «множества бонусов» такого сценария, о которых Данилов в своем комментарии не сообщал, но какие в российском коварном плане Арестович сумел-таки разглядеть.

Теперь становится понятным, почему вброс Арестовича о корейском сценарии и множестве его бонусов получил такую мощную раскрутку в российских СМИ. Иными словами, Кремль пытается внедрить такого рода идеи в украинское информационное пространство – но не напрямую, поскольку в этом случае они были бы безусловно отвергнуты, а изнутри украинского общества. Более того, учитывая вчерашний статус и известность Арестовича, можно сказать, чуть ли не прямо из центра украинской власти.

Для непредвзятого же украинского потребителя информации первая стадия ИПСО (вброс со стороны Козака) осталась де-факто неизвестной, а обращающими на себя внимание стали лишь две ее последние стадии – в исполнении Арестовича и затем – российской пропаганды. С внешней стороны получилось, что как будто бы это именно украинцы заинтересовались идеей раздела своей страны с получением каких-то бонусов (вроде, например, обещанного Арестовичем будущего южнокорейского уровня развития), а российская сторона лишь благосклонно решилась рассмотреть это предложение.

Что касается самой идеи «корейского сценария» с «множеством бонусов», по Арестовичу, то любому непредвзятому наблюдателю очевидна ее совершеннейшая неприменимость по отношению к нынешней российско-украинской войне.

Дело в том, что

безотносительно к тому, как относиться к основным участникам Корейской войны, и те и другие имели одну и туже базовую идентичность – они были корейцами. И северные и южные корейцы имели разные идеологические и политические взгляды, наличествовавшие в корейском обществе, придерживались разных подходов по отношению к будущему корейскому государству, но и те и другие были корейцами. И одной и другой стороне, действительно, оказывали большую помощь сторонние участники – ООНовская коалиция во главе с США и Китай с СССР. Но и та и другая корейская стороны воевали за Корею. Не за США с ООН и не за Китай с СССР.

Подобным же образом основные участники конфликта во Вьетнаме

– вьетнамцы и на Севере и Юге – при всей своей идеологической непримиримости в качестве своей главной долгосрочной цели видели по-своему понимаемый, но Вьетнам;

— западные и восточные немцы – по-своему понимаемую, но Германию;

— китайские маоисты и чанкайшисты – по своему понимаемый, но Китай.

Принципиальное отличие российско-украинской войны от Гражданской войны в Китае, Корейской войны, Вьетнамской войны, межгерманского конфликта и т.п. заключается в том, что его главными участниками являются стороны с принципиально различными индентичностями и разными целями – русские и украинцы.

Стороны конфликта преследуют разные цели:

Кремль – территориальное расширение России, Украина – сохранение своей независимости. Целью Кремля, о чем многократно заявлял Путин, является уничтожение независимой Украины и безжалостная русификация того, что от нее останется. Целью Украины остается сохранение своей свободы и своей идентичности.

Если до начала 2014 года еще имелись какие-то основания для обсуждения идеи «двух Украин» – «оранжевой» против «бело-голубой», «Юкраины» против «Якраины», западно-центральной против южной и юго-восточной, то после путинских квази-юридических актов по аннексии Крыма и Севастополя в марте 2014 года и четырех украинских регионов в сентябре 2022 года эта идея была умерщвлена окончательно.

Для самых слепых и глухих сторонников кремлевского дискурса российско-украинская война со стороны Кремля совершенно очевидно стала тем, чем она и являлась с самого начала

– имперской войной по захвату чужих территорий, по уничтожению и русификации оставшегося населения на оккупированных территориях.

В такой войне «корейского сценария» по разделу Украины по некоей «украинской» 38-й параллели, совпадающей, например, с нынешней линией фронта, просто не существует.

И Арестович не может этого не понимать.

В случае любого перемирия или мирного соглашения линия сегодняшнего или завтрашнего соприкосновения российских и украинских войск превращается *не во временную линию размежевания* (какой бы коротко- или длительно-живущей она ни казалась сегодня), а в *международную границу между двумя разными государствами – Россией и Украиной*.

> Существующую ровно до тех пор, пока агрессор не соберется с новыми силами для того, чтобы попробовать передвинуть ее дальше на север и запад и вновь попытаться ликвидировать независимую Украину.

В свете того, что происходит в ходе нынешней российско-украинской войны, какой-либо смысл идеи о разделе Украины по «корейскому сценарию», предложенной Путиным, распространяемой Козаком и громко озвученной Арестовичем, означает не превращение нынешней линии фронта между ВСР и ВСУ в некую украинскую «38-ю параллель».

> Такое предложение может означать лишь проведение новой линии размежевания между некими новыми двумя Украинами внутри той территории, какая сегодня контролируется ВСУ.

Где именно может пройти такая линия, какие украинские территории, по мнению Арестовича должны отойти в «другую Украину» – Харьков ли? Запорожье ли? Херсон ли? Николаев ли? Одесса ли? Днепр ли? – это вопросы, ответы на которые мы, возможно, узнаем в ближайшее время.

> 1) Но какими бы ни были соответствующие идеи, предложения и соображения, они в принципе не относятся к нынешней линии фронта, какая с точки зрения Путина, Кремля и российского т.н. «законодательства» уже отделяет «законную» российскую территорию от украинской.
>
> 2) Такого рода идеи по разделу Украины могут относиться только к той территории свободной Украины, какая сегодня находится под контролем ВСУ и властей в Киеве.

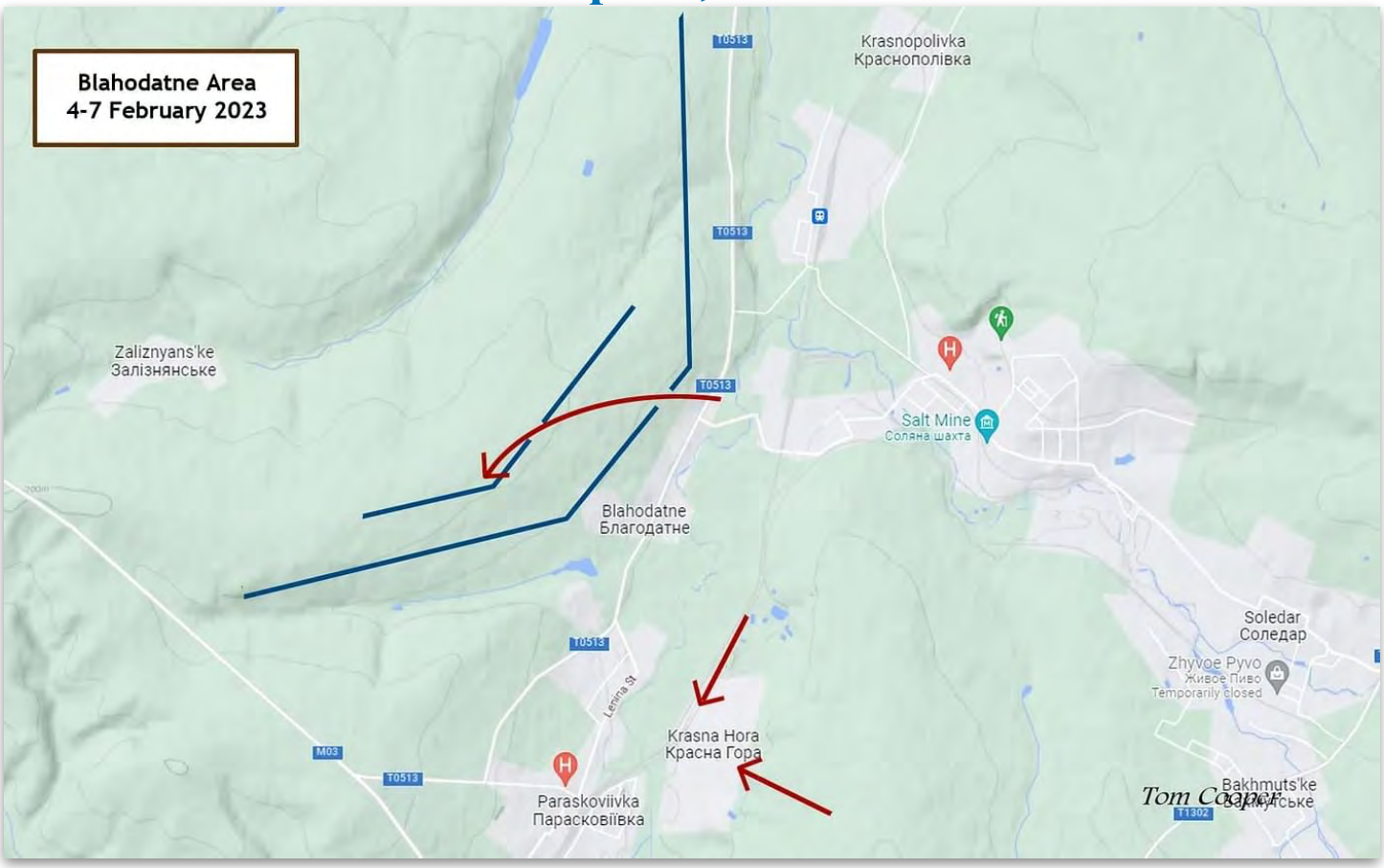
Как подчеркнул сам Алексей ***Арестович***, он хорошо умеет оценивать военно-политическую обстановку и потому **не может не понимать сути и**

возможных последствий осуществления озвученного им коварного путинского плана.

***

№ 1.257

Війна в Україні, 8 лютого 2023

«Той пагорб» над Благодатним

Усім привіт

Бувають дні, коли від новин стає дуже кепсько на душі. Такий був учора: до катастрофічного землетрусу на півдні Туреччини та в (забутій і покинутій, але досі населеній 3,5 мільйонами біженців) північно-західній Сирії додалися ще неприємні події.

...тому й пишу цей незапланований огляд подій у районі ***Бахмута***.

Поки українці були зайняті святкуванням низки перемог, здобутих оборонцями ***Вугледара***, або з насолодою полювали на відьом, ой, тобто на міністра оборони ***Рєзнікова*** (вочевидь, для того, щоб замінити його на когось із «обраних самовисуванців»), за минулі кілька днів ЗСУ провели «ротацію» підрозділів у районі ***Бахмута***.

По суті, українці вивели більшу частину гарнізону і ввели нові свіжі підрозділи. Точніше, свіжі підрозділи було введено на позиції «за» містом,

тобто на захід, на північ і на південь від нього, у сам Бахмут мало кого вводили.

Наприклад, одну бригаду вивели з Красної Гори і зробили спробу замінити її іншою. В іншому місці на позиції поставили 113-ту і 127-му бригади ТрО. Першу з них разом із залишками 4-тої та 17-тої танкових бригад розмістили на вершині славнозвісного пагорба над Благодатним, на північ від міста.

Звичайно, оборонні позиції там вибудувані добре, і будували їх... я вже навіть втратив лік тим усім бригадам, які побували в тому місці за минулі 5-6 тижнів. А позаду цих позицій пролягає нова лінія оборони, яку прокладено на пагорбах від Васюківки на півночі аж до траси М03 на півдні. Але, як тепер добре знають учасники ***Соледарського дискусійного клубу*** [так автор називає незгодних із вищим командуванням офіцерів ЗСУ — перекл.], і це простіше, ніж 1+1=2, — **росіяни дуже уважно стежать за переміщенням частин ЗСУ, тому від них на 19358% можна очікувати атаки саме тоді й там, де відбувається ротація.**

Саме це і сталось цього разу.

В результаті

> один український батальйон втратив багато бійців у ***Красній Горі***, а також саме повністю зруйноване село.

А інший український батальйон росіяни змогли обійти і — на радість усіх путінофанів у соцмережах — ***«вагнерівці»*** (принаймні, вони стверджують, що то були саме вони) прорвався крізь обидві лінії оборони українців, зійшов на той пагорб і просунувся в західному напрямку майже до траси М03 і ***Залісняського***...

фото 1 (карта)

Звісно, кілька бригад ЗСУ миттєво відреагували у тому районі (все ще?):

> 30-та механізована та 219-та бригади ТрО, за підтримки 40-тої та 45-тої артилерійських, пішли в контратаку та розрізали росіян, що наступали, на частини, відновивши лінію фронту. Так швидко, що кілька росіян, які встигли повідомили про успіх, швидко видалили свої дописи….а «вагнерівці» та/або ВДВ/ВСрф залишили там десятки трупів…

фото 2

Однак, у свою чергу, ЗСУ втратили щонайменше дві М777, що їх було пошкоджено вогнем російської артилерії, щонайменше дві БМП, підбиті ПТУРами, і не змогли перешкодити росіянам захопити територію ***М'ясокомбінату***, а також школу №10, у північно-східному ***Бахмуті***.

фото 3

фото 4

Звісно - хто я такий, щоб про це говорити. Я чудово розумію, що комусь уже набридли всі мої «скарги» на те, як ЗСУ веде цей бій. Припускаю, що може бути і якась «вища мета» у того, що там відбувається – незрозуміла мені, але очевидна тим, хто командує (чи то в Генштабі, чи то в ОК “Схід”, чи генералу-полковнику Сирському).

Наприклад,

> щось на кшталт «затягнути росіян у пастку, щоб виснажити їх», як часто говорять в Україні впродовж останніх кількох тижнів. Це вже відбувалось не раз, і хай би так було.

Однак,

> навіщо тоді виснажувати власні війська та ТрО, що до того ж менш підготовлені й не так добре оснащені або не такі досвідчені, як «регулярні» підрозділи ЗСУ….?

1) Для чого використовувати ці підрозділи на одній з найважливіших ділянок передової?

2) Чи хтось на вищому рівні думає про те, які наслідки це матиме, в той час як ЗСУ та Національна гвардія шукають добровольців для створення 14ти нових бригад?

3) Яким повідомленням стануть такі невдачі?

> «Ласкаво просимо до нас, наші надрозумні стратеги змарнують вас, на гарматне м’ясо?»

Певне, зараз неначасі, давайте вже «після війни»…

Дбайте про свої війська, панове: кожен із них є людиною, має ім’я та родину. Якщо ви на це не здатні – ходіть та знайдіть собі іншу роботу.

фото 5 (Принаймні за словами росіян, зараз це остання вільна дорога для ЗСУ до та з Бахмута: вони стверджують, що і М03, і дорога на Костянтинівку перебувають під їхнім «вогневим контролем».)

Переклад: Тетяна Саніна, Антоніна Ящук

Редакція: Тетяна Санін

оригінал тут https://medium.com/@x_TomCooper_x/ukraine-war-8-february-2023-5d842d9c9e47

***

№ 1.258

2023-02-11

Ніколов

Судячи з усього, Роіссія вже почала свій контрнаступ. Возня почалась тепер і на Харківщині. Мета - захопити весь Донбас до березня. Типу на річницю вторгнення. Ну і щоб завадити нам підготуватись до свого наступу. Що, де і коли – автопереклад «The New York Times»

https://www.nytimes.com/interactive/2023/02/10/world/europe/russia-ukraine-offensives-maps.html

Наступний жорстокий етап війни

Обидві сторони готуються до наступу після місяців повільних бойових дій. Росія рухається першою. Ось як кожна зі сторін намагається сформувати наступний критичний етап в Україні.

Протягом більшої частини зими війна в Україні перетворилася на повільні, але надзвичайно жорстокі бої вздовж нерівної 600-мильної лінії фронту на південному сході країни. Зараз і Україна, і Росія готові перейти в наступ.

Росія, остерігаючись зростаючого українського арсеналу озброєнь, що постачаються Заходом, рухається першою.

Використовуючи десятки тисяч нових призовників, сподіваючись розгромити Україну, її війська атакують добре укріплені позиції через понівечені бомбами поля і через випалені ліси на сході. Вони шукають вразливі місця, сподіваючись використати прогалини, і готують підґрунтя для того, що, як попереджає Україна, може стати найамбітнішою кампанією Москви з початку війни.

Зараз Україна повинна захищатися від російського наступу, не вичерпуючи ресурсів, необхідних для власного наступу.

Київ тренує тисячі своїх солдатів за кордоном і намагається накопичити важке озброєння і боєприпаси напередодні наступу, покликаного «переламати кістки» російській армії, заявив Олександр Данилюк, колишній директор Ради національної безпеки України.

Військові аналітики кажуть, що, швидше за все, вони спробують розділити сили противника на дві зони, сподіваючись прорвати російські лінії на півдні і поставити під загрозу лінії постачання, що виходять з Криму.

«Немає сумнівів, що обидві сторони хочуть перейти в наступ», - сказав Мік Райан, генерал-майор австралійської армії у відставці, науковий співробітник дослідницького інституту Лоуі, - «але насправді все зводиться до того, наскільки обидві сторони мають для цього можливості».

1. Де Росія може напасти

За даними української розвідки, президент Росії Володимир Путін віддав наказ захопити весь Донбас до березня.

Оскільки близько 320 000 російських солдатів вже перебувають в Україні, а 150 000, за оцінками, знаходяться на полігонах, Кремль може спробувати розгромити українські позиції за допомогою величезної кількості атак.

Росія вже посилила східну лінію фронту для штурму ключових українських позицій.

Вона прагне здобути символічну перемогу, остаточно витіснивши українців з Бахмута, де бої точаться з травня.

Росія також прагне убезпечити лінії постачання, які мають вирішальне значення для будь-якого успіху в Україні.

Вона розпочала запеклий контрнаступ, щоб захистити Кремінну, яка знаходиться на головній магістралі Луганщини з півночі на південь. Вона

також атакує Вугледар на південному сході, де українські позиції знаходяться всього в декількох милях від єдиного залізничного сполучення з Кримом.

Росія стягує десятки тисяч військових таким чином, що може спробувати наступати з півночі і підніматися з півдня, стискаючи українські війська на Донбасі, кажуть військові аналітики.

Але Росія також може спробувати відволікти українську оборону, відкривши новий фронт.

Атака з нового фронту, швидше за все, означатиме наступ з території самої Росії, тому українці уважно стежать за пересуванням навколо прикордонного міста Суми, а також за будь-якими спробами від'їхати назад у Харківську область.

За допомогою західної розвідки, комерційних супутників і мережі партизанів, які працюють над підривом російської окупації, українські високопосадовці заявили, що найближчі наміри Москви стають все більш очевидними.

Вони зосереджують десятки тисяч солдатів, в тому числі призовників з масової мобілізації минулої осені, безпосередньо за межами досяжності високоточних ракет американського виробництва. Ці формування свідчать про те, що вони можуть готуватися до оточення українських сил, розгорнутих по всій території Донецької і Луганської областей.

Андрій Загороднюк, колишній міністр оборони України, заявив, що очікує, що російська армія спробує захопити Донбас, а потім «оголосить про завершення своєї спеціальної військової операції» і закличе до переговорів.

Але, за його словами, це буде вже третя спроба Росії захопити Донбас з початку війни; перші дві були невдалими.

У вівторок британська військова розвідка заявила, що Росія намагається розпочати «великі наступальні операції» з початку минулого місяця, але їй «вдається здобути лише кілька сотень метрів території на тиждень» через нестачу боєприпасів і маневрених підрозділів.

На думку військових аналітиків, Україна може дозволити собі тактичні відступи, якщо вона не ризикує зазнати повного колапсу своїх ліній фронту, що призведе до оточення її військ.

Будь-яка битва, спрямована на серйозний прорив українських позицій, розпочнеться з ще більш інтенсивних артилерійських обстрілів з боку Росії, бомбардувань штурмовиків і вильотів низьколітаючих гелікоптерів, вважає Сергій Грабський, колишній полковник української армії і коментатор війни для українських ЗМІ. За його словами, за цим, швидше за все, послідують танкові та піхотні наземні атаки через буферну зону між лініями окопів.

«Основні зусилля будуть зосереджені на землі, де росіяни будуть використовувати свою традиційну тактику, масовану концентрацію танків, бронетранспортерів і дуже інтенсивний артилерійський вогонь», - сказав пан Грабський.

Вважається, що Росія прагне діяти швидко: президент Володимир Путін тисне на свого новопризначеного командувача в Україні генерала Валерія Герасимова, щоб той захопив територію і продемонстрував успіх внутрішній і міжнародній аудиторії після місяців прикрих невдач.

Росія стикається з іншим тиском часу. Західне озброєння, яке може змінити хід бою, наприклад, танки Leopard німецького виробництва і американські БМП Bradley, були обіцяні, але ще не надійшли.

За словами пана Данилюка, колишнього радника з питань національної безпеки, Москва стежить за оголошеннями про постачання західних озброєнь і хоче бути «впевненою, що вони зможуть діяти до того, як ми отримаємо те, що хочемо».

2. Де Україна може атакувати

Україна має обмежені перспективи для просування на сході, де Росія має укріплені позиції і налагоджені лінії постачання з 2014 року. Щоб просуватися в інших напрямках, Україні необхідно стримати російський наступ, зберігаючи війська і техніку.

На думку аналітиків, найперспективніший контрнаступ України - на півдні.

Значна частина окупованої Росією території знаходиться в зоні досяжності ракет «Хімарс», що змусило Росію перенести свої склади боєприпасів, командні центри та інші важливі об'єкти постачання далі від фронту.

На думку аналітиків, найперспективніший контрнаступ України - на півдні.

Мелітополь був би очевидною ціллю для українського наступу: місто розташоване на перетині двох основних автомагістралей і важливої залізничної лінії, що робить його критично важливим для постачання російських військ на півдні.

Якщо Україна зможе розколоти російські війська, це значно послабить російський контроль над Херсонською областю. Без шляхів постачання зі сходу російське підкріплення може прибути лише через Крим - набагато довший шлях, який знаходиться в зоні досяжності ракет «Хімарс».

Але просування вперед буде непростим завданням. Росія побудувала оборонні споруди по всій лінії фронту, а її найгустіша мережа окопів і протитанкових пасток знаходиться навколо Мелітополя.

Військові аналітики і колишні українські силовики вказують на так званий сухопутний міст Росії, що простягається через південь України від російського кордону до Кримського півострова, як на найбільш спокусливу ціль для українського контрнаступу.

Росія також вважає, що це, швидше за все, буде лінія наступу, заявила Наталія Гуменюк, речник Південного військового командування Збройних сил України.

Вони стягують більше солдатів для захисту нашвидкуруч зведених оборонних позицій, але, за її словами, Україна змогла обмежити їхню здатність вводити важку техніку.

«Ми бачимо, що вони накопичують деяку техніку навколо Мелітополя і в Криму, але вони не можуть підтягнути її ближче, - сказала вона в інтерв'ю. - Вони хотіли б, але наші сили не дають їм шансу».

Київ сподівається, що Захід швидко надасть далекобійну артилерію, яка дозволить його силам знову прорвати російські позиції, як це було в листопаді, коли Україна відвоювала частину півдня, включно з Херсоном.

Той наступ був чітко телеграфований. Цього разу Україна хоче змусити Росію гадати, де і коли вона може завдати удару.

«Росіяни чекають активних дій з нашого боку на півдні, - сказала пані Гуменюк. «Ми підтримуємо цю напругу. Таким чином ми деморалізуємо ворога».

Успішний наступ через відкритий степ між нинішньою лінією фронту та окупованим Росією містом Мелітополь, наприклад, розділив би утримувану Росією територію України на дві окремі зони, що значно ускладнило б і без того напружену логістику Росії.

Україна, за словами пана Грабського, українського військового аналітика, поєднає наземний наступ з ударами з великої відстані, спочатку послабивши оборону високоточними артилерійськими снарядами і ракетами по командних бункерах, гарнізонах і складах боєприпасів.

Потім вона намагатиметься прорвати російські лінії і швидко маневрувати, хоча росіяни міцно закріпилися на півдні і, швидше за все, чинитимуть жорсткий опір.

***

The War’s Violent Next Stage

By Marc Santora, Josh Holder, Marco Hernandez and Andrew E. KramerFeb. 10, 2023

Both sides are preparing to attack after months of slow-moving fighting. Russia is moving first. Here’s how each side is trying to shape the critical next stage in Ukraine.

For much of the winter, the war in Ukraine settled into a slow-moving but exceedingly violent fight along a jagged 600-mile-long frontline in the southeast. Now, both Ukraine and Russia are poised to go on the offensive.

Russia, wary of the growing Ukrainian arsenal of Western-supplied weapons, is moving first.

Using tens of thousands of new conscripts in the hope of overwhelming Ukraine, its forces are attacking heavily fortified positions across bomb-scarred fields and through scorched forests in the East. They are looking for vulnerabilities, hoping to exploit gaps, and setting the stage for what Ukraine warns could be Moscow’s most ambitious campaign since the start of the war.

Ukraine must now defend against the Russian assault without exhausting the resources it needs to mount an offensive of its own.

Kyiv is training thousands of its own soldiers outside the country and scrambling to amass heavy weapons and ammunition, in advance of an assault meant to “break the bones” of Russia’s army, said Oleksandr Danylyuk, a former director of Ukraine’s national security council.

Military analysts say it is likely to try to split the enemy forces into two zones, hoping to smash through Russian lines in the south and put its supply lines running out of Crimea in jeopardy.

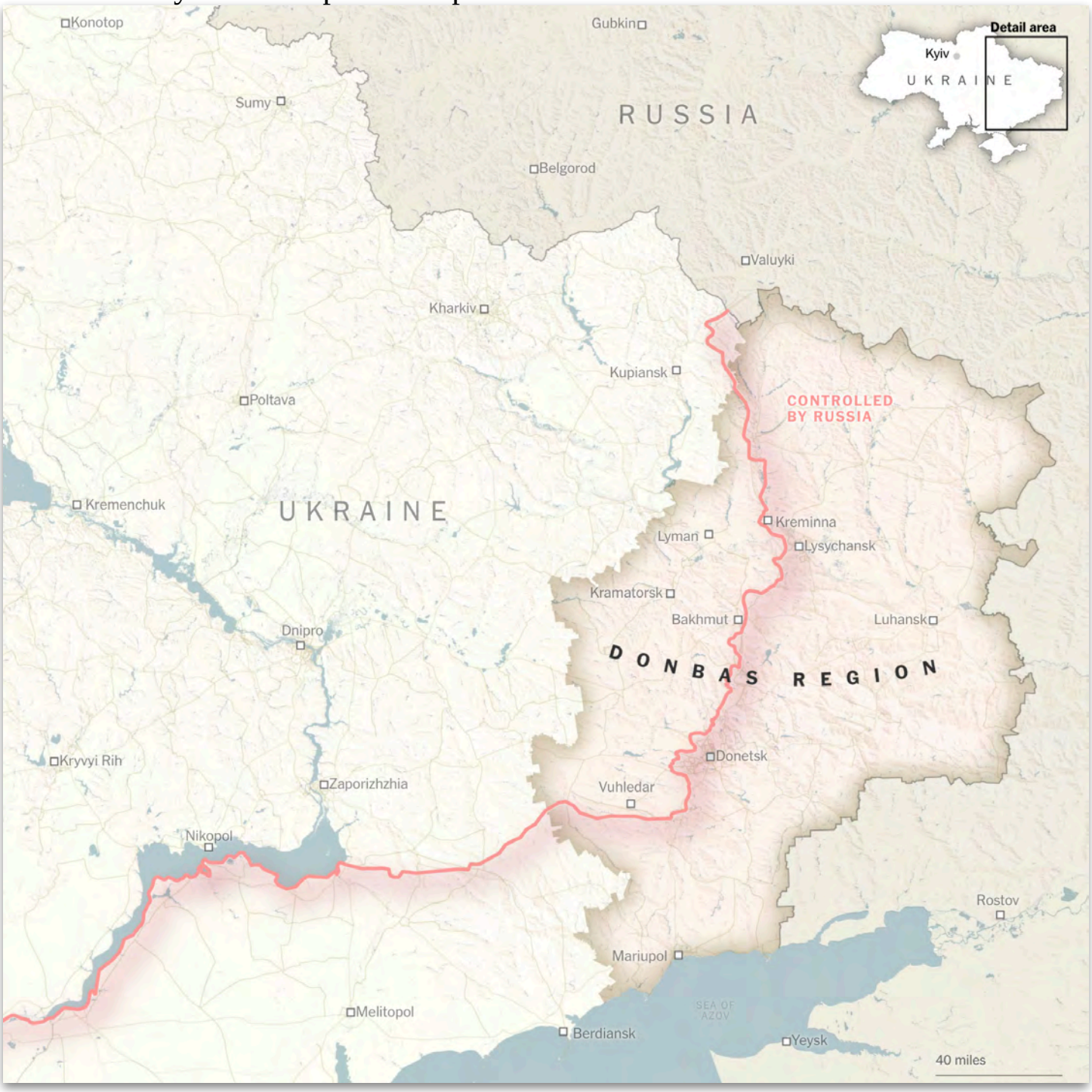
“There is little doubt that both sides want to go on the offensive,” said Mick Ryan, a retired Australian army major general who is a fellow at the Lowy Institute, a research institute, “but it really comes down to how much capacity both sides have to do that.”

1

Aided by western intelligence, commercial satellites and a network of partisans working to undermine the Russian occupation, senior Ukrainian officials said that Moscow’s immediate intentions are coming into focus.

They are massing tens of thousands of soldiers, including conscripts from a mass mobilization last Fall, just outside the range of American made precision missiles. The formations suggest they could be preparing to encircle Ukrainian forces arrayed across the Donetsk and Luhansk regions.

Andriy Zagorodnyuk, a former Ukrainian minister of defense, said he expected the Russian army to attempt the capture of the Donbas and then “announce the

completion of their special military operation” and call for negotiations.

But, he noted, it will be the third attempt by Russia to capture the Donbas since the war began; the first two both failed.

Britain’s defense intelligence agency said on Tuesday that Russia had been trying to launch “major offensive operations” since early last month, but it had “only managed to gain several hundred meters of territory per week,” because of a lack of munitions and maneuver units.

Ukraine can afford to make tactical retreats, according to military analysts, as long as it does not risk suffering a total collapse of its lines in a way that would result in its troops being encircled.

Any battle to score a major break through Ukrainian lines would begin with even more intense Russian artillery barrages, bombing by ground-attack jets and sorties by low-flying helicopters, said Serhiy Hrabsky a former colonel in the Ukrainian army and commentator on the war for Ukrainian media. That would likely be followed by tank and infantry ground assaults across the buffer zone between trench lines, he said.

“The main effort will be on the ground, where Russians will use their traditional tactics, a massive concentration of tanks, armored personnel carriers and very intensive artillery fire,” Mr. Hrabsky said.

Russia is viewed as wanting to move quickly, with President Vladimir V. Putin pressuring his newly appointed commander in Ukraine, General Valery Gerasimov, to capture territory and signal success to a domestic and international audience, after months of embarrassing setbacks.

Russia faces other time pressures. Western weaponry that can make the difference in battles, such as German-made Leopard tanks and American Bradley infantry fighting vehicles, have been promised but not yet arrived.

Moscow is watching the announcements of Western weapons supplies, said Mr. Danylyuk, the former national security adviser, and want to be “sure they will be able to act before we get what we want.”

2

Military analysts and former Ukrainian security officials point to Russia’s so-called land bridge – stretching across southern Ukraine from the Russian border to the Crimean Peninsula – as the most tempting target for a Ukrainian counter-offensive.

Russia also believes that will likely be the line of attack, said Nataliya Gumenyuk, the spokeswoman for Ukraine’s southern military command.

They are bringing in more soldiers to defend hastily erected defensive positions but she said that Ukraine has been able to limit their ability to bring in heavy equipment.

“We can see that they accumulate some equipment around Melitopol and in Crimea, but they can’t bring it closer,” she said in an interview. “They would like to, but our forces don’t give them a chance.”

Kyiv is hoping the West will quickly provide longer-range artillery that will allow its forces to once again disrupt Russian positions, the way they did when Ukraine recaptured swaths of the south, including Kherson city, in November.

That offensive was clearly telegraphed. This time, Ukraine wants to keep Russia guessing as to where and when it might strike.

“Russians are waiting for active moves from our side in the south,” Ms. Gumenyuk said. “We maintain this tension. This is how we demoralize the enemy.”

A successful assault over the open steppe between the current frontline and the Russian-occupied city of Melitopol, for example, would cut Russian held territory

in Ukraine into two separate zones, greatly complicating Russia’s already strained logistics.

Ukraine, said Mr. Hrabsky, the Ukrainian military analyst, will combine a ground offensive with long-range strikes, first softening defenses by firing precision artillery shells and rockets at command bunkers, garrisons and ammunition depots.

It would then seek to break through Russian lines and maneuver quickly, though the Russians are firmly entrenched in the south and would likely put up stiff resistance.

Sources: Institute for the Study of War with American Enterprise Institute's Critical Threats Project (Russian controlled territory as of Feb. 6), Brady Africk's analysis of imagery from Copernicus (Russian fortifications), and OpenStreetMap (base map data)

Michael Schwirtz contributed reporting from Kyiv.

***

№ 1.259

Дайджест подій в Україні та навколо України від 09 лютого 2023

Головне

1) Мене завжди муляло, як колись тимошенник, а тепер єрмакака доповідає "праперемоги". Цього разу – про постачання винущувачів. Але насправді це виявилося брехнею. І що далі робити? Та є ж таке сміття під назвою "телеграм", в якому можна без якихось проблем видалити повідомлення або відкорегувати. І ніхто нічого "не побачить", ага. Ще раз – цей поц насправді керує країною.

2) Спічрайтери Зеленського пишуть ДУЖЕ хороші тексти. Але коли подивишся на зелене оточення - все стає на власні місця. Подивіться як наш "почесний легіонер" захищає корупціонера рєзінкіна. Ото й є справжній зеленський. А не той, що "промовляє промови" перед буржуями, які хлопають себе вухами по щоках.

До речі, хто з вас дивиться щоденні "відосики" Зеленського?

3) Єдине, що мене влаштовує у цьому нарцисі – це те, що заради свого его він робить правильні кроки. Навіть всупереч оточенню (інколи). Але – зверніть увагу – всі потрібні люди залишаються на табуретках і біля корита.

4) Дуже вставило те, що Зеленський поїхав на закордон тоді, коли під Бахмутом вирішується доля зимової кампанії. Зброя потрібна, але чому на передову досі возять потрібні речі волонтери? Поставте перед собою це запитання і спробуйте надати відповідь.

5) Замість пам'ятника радянському виблядку ватутіну раджу зеленим лакеям проголосувати за встановлення погруддя Зеленського.

Перейменування проспекту Перемоги на Берестейський – взагалі треш. Чому не на проспект Варшавський? або на проспект допомоги? (я не претендую, але Берестейський – це Брестський. А Брест - це місто у Білорусі. Отже...)

Теми доби

1) Зеленський узяв участь у саміті глав ЄС у Брюсселі.
2) Саміт ЄС так і не ухвалив рішення про постачання винищувачів Україні.
3) Ситуація під Бахмутом щодня гіршає для ЗСУ.
4) Зеленський заборонив "атакувати" Резнікова.
5) Слідчі в справі MH17 вважають майже доведеним особистий наказ Путіна на знищення авіалайнера.
6) У Києві демонтовано пам'ятники Ватутіну та Чкалову, перейменовано проспект Перемоги та площу Перемоги.

1. Війна

1-2) Фронт

• З інформації журналістів групи "Беларускі Гаюн", армії РФ та Білорусі й далі проводитимуть спільний вишкіл військовослужбовців до 20 лютого на полігонах та бойове злагодження підрозділів Об'єднаного угруповання військ Союзної держави.

• Ранкові зведення Генштабу щодня стають дедалі тривожнішими. У районі Куп'янська – Сватового та на захід від Кремінної точаться важкі зустрічні бої. Така сама ситуація в районі автошляху Лисичанськ – Бахмут.

• У районі Бахмута ситуація для українських військ знову різко погіршила, кількома джерелами підтверджено втрату контролю над ключовою автотрасою

Харків – Довжанський на ділянці між Бахмутом та Слов'янськом. Тривають запеклі бої в районі ще однієї автодороги – з Бахмута на Костянтинівку. У зведенні повідомлено про відбиття російської атаки в Часовому Яру, який розташовано вже за дорогою.

• Щодня під потужні російські обстріли потрапляють міста Донеччини в ближньому тилу українських військ. Цієї доби ракетами двічі обстріляно Краматорськ.

• Експерти здебільшого переконані, що "великий наступ" Росії на Донбасі вже розпочався. Британська розвідка вважає, що погодні умови можуть тимчасово зупинити або загальмувати активні воєнні дії на фронті. Українські експерти переконані, що Росія і далі наступатиме незалежно від погоди.

• Посилилися атаки в центрі та на заході області – на околицях Авдіївки та Донецька, а також на ділянці фронту між Вугледаром та Великою Новосілкою.

• Російська артилерія обстріляла Запоріжжя. Інтенсивність обстрілу була найбільшою з початку вторгнення.

• Британська дослідницька організація Conflict Armament Research та ЗСУ вважають, що Іран наразі модифікує свої безпілотники Shahed для завдання максимальної шкоди об'єктам інфраструктури в Україні. Вночі на 10 лютого Росія завдала кількох ударів по критичній інфраструктурі саме такими БПЛА. Вибухи пролунали в Харкові, Дніпропетровській та Хмельницькій областях. Командування Повітряних сил повідомило про знищення 5 із 7 дронів та 5 із 6 крилатих ракет "Калібр", якими було завдано ударів.

• За оцінкою моніторингової групи Oryx, Росія під час вторгнення потерла щонайменше 1688 танків, а загальні втрати становлять щонайменше 2 тис. танків. Генштаб ЗСУ стверджує, що втрати армії РФ у танках складають понад 3,2 тис.

• За інформацією Головного управління розвідки Міноборони, окупанти активно готуються до українського контрнаступу для звільнення Криму. На півночі півострова зводяться укріплення та кілька ліній оборони, запроваджено "жовтий" режим терористичної небезпеки.

• Японська розвідка підрахувала, що з моменту вторгнення в Україні загинуло понад 20 російських генералів.

1-2) Тил

• Президент Зеленський у зверненні до Верховної Ради закликав депутатів покласти край чуткам "або будь-якої іншій псевдоінформації" щодо відставки міністра оборони Резнікова. На його твердження, такі дії лише підривають національну єдність у критичний момент війни.

Міністр Резніков оголосив, що 621 чиновника Міністерства оборони та ЗСУ у 2022 р. "притягнуто до матеріальної чи дисциплінарної відповідальності" за результатами аудитів відомства, а матеріали перевірок передано правоохоронним органам.

Міністерство оборони ініціювало впровадження електронної черги для проходження військовослужбовцями військово-лікарських комісій (ВЛК).

• Національний оператор Укренерго констатує збереження суттєвого дефіциту потужності в енергосистемі, з огляду на посилення морозів. В Одесі поступово відновлюється постачання електроенергії населенню. У Херсонській, Харківській та Хмельницькій областях обмеження не застосовано через проведення вимірів споживання. Іншим обленерго встановлено ліміти. Пресслужба Укренерго повідомила, що ліміти поступово збільшуватимуться в разі, якщо не буде потужних ракетних ударів. Збутова компанія ДТЕК – YASNO стверджує, що аварійні вимкнення в Києві не припинилися через те, що магістральні мережі не здатні передавати такі обсяги електроенергії внаслідок пошкоджень.

• Укроборонпром оголосив про початок спільного виробництва мінометних мін калібру 120 мм з однією з країн НАТО.

• Спеціалізована антикорупційна прокуратура повідомила про підозру депутату Верховної Ради від "Слуги народу" Нагорняку за недекларування автомобіля, який був оформлений на його батька, і ним користувалися лише він та його дружина.

• "Укртатнафта" перерахувала до бюджету 531 млн грн після початку розслідування СБУ та Бюро економічної безпеки щодо колишніх топменеджерів підприємства, а також материнської компанії "Укрнафта".

• Офіс генпрокурора відкрив із початку 2023 р. 454 кримінальні провадження за підозрою в колабораціонізмі, з них до суду вже направлено 17, закрито – 1. На кінець 2022 року суди прийняли до розгляду 620 проваджень.

• За інформацією Держстату, рівень споживчих цін у січні зріс на 0,8 % проти грудня 2022 р, а в річному вимірі інфляція сповільнилася з 26,6 % до 26,0 %.

2. Україна та світ

• Президент Зеленський узяв участь у саміті глав ЄС та на засіданні Європарламенту. Глава Єврокомісії фон дер Ляєн заявила, що Україна останнім часом продемонструвала суттєвий процес на шляху до вступу до ЄС навіть за умов повномасштабної війни. Водночас вона констатувала, що у влади країни попереду ще дуже багато роботи.

Зеленський закликав глав держав запровадити санкції проти російської атомної промисловості, а також проти виробників ракет та бойових

безпілотників. Він наголосив, що санкції проти енергетичної галузі вже дали змогу Європі позбутися загрози застосування Росією енергоносіїв як зброї. Зеленський заявив про необхідність створення трибуналу для розслідування воєнних злочинів РФ та примусу її до відшкодування збитків від агресії, починаючи з 2014 р. З його слів, відновлення справедливості стане фундаментом безпеки мирної Європи. Він подякував лідерам за надану допомогу, яка, на його думку, є внеском і у безпеку їхніх держав та закликав їх прискорити ухвалення рішень. Глава Євроради Мішель на підсумковій пресконференції із Зеленським і фон дер Ляєн заявив, що Україна отримає максимальну кількість зброї, ЄС просуватиме "формулу миру", яку український президент оприлюднив на саміті "Великої двадцятки", а також максимальну підтримку процесу євроінтеграції країни.

• Зеленський оголосив про досягнення угоди про постачання Україні літаків та ракет великої дальності. Зі слів прем'єр-міністра Нідерландів Рютте, усі переговори відбуваються "за зачиненими дверима" й Росії про них знати не треба. Агентство Bloomberg повідомило, що лідери ЄС так і не взяли на себе конкретних зобов'язань щодо надання винищувачів, проте заявили, що збільшать постачання воєнної допомоги.

Президент Європарламенту Метсола на спеціальному засіданні за участю президента Зеленського закликала країни ЄС якнайшвидше передати Україні далекобійні системи та винищувачі. Зеленський висловив подяку лідерам країн ЄС, які вперше в історії сучасної Європи надають безпрецедентну підтримку Україні. Він підкреслив, що Україна переможе і стане членом Євросоюзу, що переміг. Метсола заявила, що країни ЄС мають забезпечити Україні якнайшвидший процес приєднання.

Держсекретар США Блінкен заявив, що надання зброї Україні "є процесом, що розвивається", і на певному етапі ЗСУ можуть отримати й літаки.

Прем'єр-міністр Польщі Моравецький заявив, що країна готова надати винищувачі Україні, але не хоче бути першою, хто зробить цей крок. Він наголосив, що в країни недостатньо винищувачів, тому вона замовила партію американських літаків F-35.

Міністр оборони Великої Британії Уоллес заявив, що країна не планує негайно постачати літаки Україні та зосереджена на альтернативному забезпеченні оборони з повітря. Постачання літаків потребуватимуть багато місяців.

Міністр оборони Нідерландів Оллонгрен підтвердила отримання від України запиту на постачання винищувачів F-16. Вона наголосила, що цей крок має бути погоджено з рештою союзників, насамперед, США.

Зі слів прем'єр-міністра Португалії Кошта, уряд не має жодних "червоних ліній" у наданні Україні винищувачів, але попередив, що країна не має можливості передати Україні хоча б один літак.

Прессекретар російського президента Пєсков заявив, що західні винищувачі "не змінять траєкторію руху" армії РФ. Він наголосив, що Росія розглядатиме цей крок як зростання залучення Великої Британії, Німеччини та Франції в конфлікт між Росією та Україною.

• Президент Зеленський повідомив, що на зустрічі в Парижі з канцлером Шольцем та президентом Макроном обговорювалися постачання винищувачів та важкого озброєння. Прем'єр-міністр Італії Мелоні назвала зустріч Шольца та Макрона із Зеленським перед самітом ЄС "недоречною". В інтерв'ю виданню Spiegel Зеленський заявив, що відносини України та Німеччини мають "хвилястий" характер, а він змушений у кожній розмові знову і знову переконувати канцлера Шольца в необхідності постачання зброї – насамперед, задля безпеки самої Німеччини.

• Перед самітом президент Зеленський зустрівся із прем'єр-міністром Угорщини Орбаном. Зеленський нагадав йому, що саме Україна боронить нафтопровід, яким Угорщина отримує російську нафту. Тому на порядку денному залишається питання посилення санкцій проти РФ і використання заморожених російських активів на відновлення України. Орбан пообіцяв, що Угорщина й далі надаватиме гуманітарну та фінансову допомоги України, але не воєнну, оскільки "є членом мирного табору".

• За інформацією The Wall Street Journal, Фінляндія передасть Україні танки Leopard II, проте лише після вступу до НАТО.

Литва в наступному пакеті воєнної допомоги передасть ЗСУ 36 зенітних 40 мм гармат Bofors L70 для боротьби з безпілотниками та іншими повітряними цілями.

Група українських військовослужбовців прибула до Бельгії для навчання застосуванню підводних безпілотників.

Німецький концерн Rheinmetall веде переговори з Україною про постачання танків Panther, а також новітніх бойових машин піхоти Lynx. Директор концерну Паппергер заявив, що танки може бути виготовлено в Німеччині чи Угорщині та передано Україні впродовж 15–18 місяців. Він також висловив намір збудувати завод із виробництва важкої техніки в Україні.

• The Washington Post стверджує, що українські військовослужбовці пооджують та уточнюють з американським командуванням у Європі координати цілей РСЗВ HIMARS та інших комплексів, щоби переконати США та інших партнерів надати Україні ракети більшої дальності. Командування США має намір створити в Європі навчальний центр для

підготовки військовослужбовців країн-союзників із НАТО застосуванню HIMARS.

• Компанія бізнесмена Маска Starlink оголосила про обмеження використання супутникового інтернету для управління українськими безпілотниками на полі бою, оскільки "система призначена виключно для мирного застосування". Міністр цифрової трансформації Федоров стверджує, що військовослужбовці перебоїв зі зв'язком із БПЛА не спостерігають.

• Президент Євроради Мішель заявив, що ЄС готує 10 пакет санкцій проти РФ і уважає законним використання заморожених російських активів для відновлення України. За його твердження, Зеленського запросили до Брюсселя для погодження конкретних рішень щодо постачання озброєнь – і ці рішення вже ухвалено.

• Президент США Байден заявив, що Путін уже втратив Україну, а американська допомога триватиме безстроково – до звільнення країни. Він наголосив, що очікування російського президента про розкол ЄС та НАТО виявилися марними.

Прем'єр-міністр Польщі Моравецький в інтерв'ю газеті Corriere della Sera заявив, що переговори з терористами [Росією] неможливі. Він назвав умовами повернення РФ до світової цивілізованої спільноти припинення агресивної війни та повну "депутинізацію".

Президент Зеленський заявив депутатам Європарламенту, що вважає головною загрозою тотальної війни – російського диктатора Путіна, у руках якого зосереджено "шалені запаси зброї", зокрема, ті, що залишилися від СРСР, а також та, яку надають інші диктатори. Він наголосив, що Путін вважає громадян РФ лише тілами, здатними тримати в руках автомати. В інтерв'ю Spiegel Зеленський констатував, що Путін поводитися як нацистський злочинець Гітлер під час Другої світової війни, і йому не пробачать злодіяння ні українці, ні інші народи.

Зеленський вважає, що мінські домовленості спочатку були ініційовані Заходом як поступка Росії і їх неможливо було виконати без втрати територій Україною. Він наголосив, що найкращим способом забезпечення стабільності своїх країн західні лідери вважали зупинення війни завдяки поступці України, але не жертвам зі свого боку.

• Уряд Молдови підтвердив отримання від України інформації щодо планів Росії дестабілізувати ситуацію в країні. Служба безпеки Молдови оголосила про розкриття російської диверсійної мережі Президент Зеленський на Раді ЄС повідомив про спроби РФ розхитати ситуацію в Молдові.

• Президент Болгарії Радєв на саміті лідерів ЄС заявив, що накладе вето на санкції проти атомної промисловості РФ. Він наголосив, що виступає за

якнайшвидше припинення війни в Україні та відновлення дипломатичних зусиль задля пошуку мирного вирішення конфлікту. Парламентська коаліція Болгарії розпалася, уряд країни розпущено, тож країну на саміті представляв президент. На 2 енергоблоках АЕС "Козлодуй" встановлено реактори виробництва СРСР, їх обслуговують дочірні підприємства Росатому, а паливо постачає російська компанія ТВЕЛ. АЕС постачає третину електроенергії, що вироблено в країні.

• Група прокурорів, яка розслідує знищення в липні 2014 р авіалайнера MH17 у небі над Донбасом, оголосила, що вважає практично доведеною причетність російського президента Путіна до надання наказу про застосування ЗРК "Бук". Партія D66, що входить до владної коаліції, запропонувала у відповідь на цю інформацію депортувати з країни посла Росії, проте прем'єр-міністр Рютте виступив проти й заявив, що канали зв'язку з РФ мусять бути відкритими.

• За даними українських консулів, у районі землетрусу на півдні Туреччини під завалами перебувають принаймні 5 українських громадян. Уже знайдено 103 українців, їм надано допомогу. Землетрус забрав життя понад 21 тис. людей.

• Чеська енергокомпанія ČEZ подала до арбітражу Женеви позов проти Газпрому з вимогою виплатити понад $45 млн за недопостачання законтрактованого газу.

• КНДР провела військовий парад у 73 річницю утворення Збройних сил країни. На ньому було продемонстровано понад 10 міжконтинентальних балістичних ракет, а також носії тактичної ядерної зброї. На думку експертів, це зроблено для того, щоби продемонструвати її США та зафіксувати роль країни як однієї з провідних ядерних держав.

• Президент Міжнародного олімпійського комітету Бах у відповідь на попередження про можливий бойкот Україною Олімпіади, якщо в ній братимуть участь спортсмени РФ і Білорусі, заявив, що подібна позиція суперечить принципам олімпійського руху, яку не буде підтримано більшістю членів МОК. За його твердженням, попередні бойкоти не досягали своїх політичних цілей і завжди мали наслідком покарання спортсменів федерацій, які приєднувалися до бойкоту.

• Аудіострімінговий сервіс Spotify розпочав ліквідацію своєї дочірньої компанії у РФ. Сервіс припинив роботу в Росії у квітні 2022 р.

Німецька компанія Henkel має намір продати бізнес у Росії до кінця I кварталу.

• Президент Грузії Зурабішвілі у відповідь на висловлювання лідера владної партії "Грузинська мрія" Кобахідзе про те, що Росія має перевагу на полі бою

в Україні, заявила, що його висловлювання "звучать в унісон із наративом Росії" і вона "не може це пояснити". Партія висловлюється за відновлення авіасполучення з Москвою і заявляє, що Грузія не має запроваджувати санкції проти Росії.

• Міністерство внутрішніх справ Чехії заявило, що Росія організувала та влаштувала кампанію дезінформації проти обрання президента Павела.

• Палата представників Конгресу США скасувала вимогу вакцинації для авіапасажирів, які прибувають до країни.

3. Київ

• Перед Верховною Радою в Маріїнському парку демонтовано пам'ятник радянському генералу Ватутіну. День тому демонтовано пам'ятник льотчику Чкалову. Київрада також перейменувала понад 20 вулиць. Проспект Перемоги перейменовано на Берестейський, площа Перемоги – матиме назву Галицька.

***

№ 1.260

Дайджест подій в Україні та навколо України від 10 лютого 2023

Головне

1) НАТО вкотре підтвердило, що є організацією, яка не зацікавлена у захисті власної території. В той час, як є кому воювати на сході. Бо подібний крок НАЧЕБТО призведе до ескалації війни до світової.

Вперто замовчують той факт, що Ердоган без жодних вагань збив російський винищувач. І нічого йому за це не було. Навіть газ хуйло не припинив постачати. Отже висновок можете зробити самі.

2) Зверніть увагу, як рашистське кодло поступово змінює тактику атак на українську енергетику. І головне – коригувальники ударів ніикуди не поділися.

3) На мою думку, кавалерийська атака на митницю "конторою" (СБУ) є нічим іншим як спробою взяти під котроль УСІ грошові потоки. Розмір яких чи не половина бюджета. Дуже дивно, що нікого не розстріляли показово.

4) Якщо ви вважаєте, що під Бахмутом затишшя – ви ГЛИБОКО помиляєтеся. І всі казочки про те, що наступ хуйла ще не розпочався – для дебілів, які дивляться гівномарафони і узькоязиких відеоблохєрів. На Донбасі наразі дуже тяжко. Ryzzня пре як в останній день.

5) Я відчув певну зміну тональності висловлювань щодо передавання Україні винищувачів. Проте я цілком погоджуюсь з західними високопосадовцями –

передавання літаків – це окремий надвеликий проєкт. До якого входять не тільки самі літаки, а й усе що з цим пов'язане – запчастини, зброя, технічне обслуговування і ремонт. Це без огляду на вишкіл пілотів. Який потребує не місяць і не два. Але розпочати це можна було ще у травні, коли Байден підписав біль про ленд-ліз. Чому цього не зроблено – а спробуйте поставити перед собою це запитання.

6) Хороші мусори нехай пливуть у хороших трунах, погані – у поганих. Я вважаю цілком доречним процес набуття влади новим султаном. У ті часи в цьому набагато краще розумілися.

Теми доби

1) 2 російські ракети пролетіли над територією Молдови та Румунії.
2) Росія завдала ще одного удару крилатими ракетами та дронами-камікадзе по енергетичних об'єктах України.
3) Окупанти стрімко скидають воду з Каховського водосховища, це створює загрозу Запорізькій АЕС.
4) СБУ та Держбюро розслідувань провели повсюдні обшуки на митниці.
5) Пішли у відставку всі 5 заступників міністра внутрішніх справ.

1. Війна

1-1) Фронт

• Генштаб у вечірніх та ранкових зведеннях повідомив, що окупанти намагаються наступати на півночі Луганщини – у районі Сватового та Куп'янська, а також в околицях Кремінної та вздовж берегів Сіверського Дінця. Бої в цьому районі тривають зі змінним успіхом, на кількох ділянках окупантам вдалося трохи просунутися.

Російські війська й далі ведуть наступальні дії на північ від траси Лисичанськ – Бахмут, на північ і південь від Бахмута, на північ і захід від Авдіївки та на околицях Донецька. На думку низки воєнних експертів, російське командування намагається знайти слабкі місця в українській обороні та посилює тиск на критично важливій ділянці в Бахмуті.

За оцінкою британської розвідки, Росія веде наступальні дії на Донбасі у 2 напрямках – у районі Бахмута та на заході області на околицях Вугледару. Під Вугледаром атаки успіху не мали, ударні підрозділи було розгромлено. На північ від Бахмута російські війська досягли локального успіху – їм вдалося перерізати магістраль М-03 Харків – Довжанський, що поставило українське угруповання в місті під загрозу оточення.

Координатор Ради нацбезпеки США Кірбі вважає, що Росія використовує зиму для поповнення особового складу військ та техніки для того, щоби навесні відновити наступ. На думку українських експертів, наступ армії РФ уже розпочався.

• Росія услід за нічною "пристрілкою" БПЛА Shahed-136 завдала потужного ракетного удару по об'єктах енергетичної інфраструктури України. Було випущено 3 хвилі ракет різних типів – зі стратегічних бомбардувальників, із кораблів Чорноморського флоту, а також із комплексів ППО С-300 – з території РФ та на південній ділянці фронту. Над Києвом збито 10 ракет, у Голосіївському районі уламки впали на житловий будинок та пошкодили електромережі. У Кривому Розі та околицях збито 4 ракети. 29 ракет ЗРК С-300 вибухнули в Харкові та Запоріжжі. У Харкові поранено 7 осіб, увечері енергопостачання ще не було відновлено у 15 % населення міста.

Увечері Росія завдала ще одного удару безпілотниками-камікадзе Shahed-136 по цілях, які не спромоглася вранці вразити ракетами. Над Одещиною збито 4 таких БПЛА, ще 3 – над Миколаївщиною та 4 – у районі Кривого Рогу та в небі над містом. Унаслідок вибуху дрона пошкоджено обладнання Криворізької ТЕС. Підрозділи ППО збили 61 із 74 запущених РФ крилатих ракет і 22 із 28 дронів Shahed-136.

Головнокомандувач ЗСУ Залужний повідомив про проліт 2 російських ракет "Калібр" над Молдовою та Румунією, що означає порушення повітряного простору країни НАТО. Міністерство оборони Румунії категорично заперечує цей факт. Пресслужба міністерства заявила, що ракети нібито пролетіли за 35 км від кордону. Проте, командування Повітряних сил на підставі інформації радарів підтверджує проліт російських ракет над Румунією. Міністерство оборони Молдови підтвердило вторгнення російських крилатих ракет у повітряний простір країни. Молдовське МЗС викликало посла Росії для надання пояснень, засудило втручання у свій повітряний простір і закликало РФ припинити агресію проти України, що вже спричинила численні людські жертви. Спікер командування Повітряних сил Ігнат заявив, що українські підрозділи ППО могли б збити ракети над Молдовою та Румунією, але в цьому випадку уламки впали б на території цих держав. Видання The New York Times повідомило, що офіційні особи НАТО відмовилися коментувати проліт ракет над територією Румунії – члена блоку. Речник Держдепартаменту США Патель повідомив, що адміністрація Байдена не вважає Румунію та Молдову ймовірними цілями ракетної атаки.

На думку низки експертів, російський президент перевіряє НАТО на "міцність" та прагне підняти планку війни до рівня світової. Однак треба взяти до уваги, що Туреччина у 2015 р збила російський винищувач, який залетів у повітряний простір країни із Сирії і це не спричинило ескалацію між Росією та НАТО. У 2019 р Ізраїль знищив ракетами російський комплекс ППО

"Панцир-С1" у Сирії, що також не закінчилося будь-якими кроками Росії у відповідь.

Президент Зеленський повідомив, що атака ракетами та ударними БПЛА призвела до загибелі та поранень кількох мирних жителів. З його слів, проліт російських ракет над Румунією є викликом колективної безпеки НАТО. Він назвав черговий ракетний удар "терором, який треба зупинити".

Міністр енергетики Галущенко повідомив про влучення ракет у 4 теплові електростанції концерну ДПЕК та в ГЕС, а також руйнування високовольтної інфраструктури в 6 областях України. Через удар по інфраструктурі зупинено один із блоків Хмельницької АЕС, а Рівненська та Південноукраїнська знизили вироблення в очікуванні можливого зупинення реакторів. Ремонтні бригади негайно розпочали відновлення об'єктів. У багатьох регіонах аварійно вимкнено споживачів. За інформацією міністра, найгірша ситуація – у Запорізькій, Харківській та Хмельницькій областях. Прем'єр-міністр Шмигаль заявив, що країна втратила 44 % атомної генерації, 75 % потужностей теплових електростанцій та 33 % – генерації теплоенергоцентралей. Він повідомив, що Кабмін запланував на 2023 рік програму відновлення та оборони енергетичних об'єктів. Глава Укренерго Кудрицький повідомив, що наслідки удару досить значні, проте він не мав наслідком розвал енергосистеми, хоча в Харкові ситуація все ще складна.

Затримано рух кількох поїздів через знеструмлення ділянок залізниці. Укренерго повідомило про різке зростання дефіциту потужності в енергосистемі. Уже в середині дня компанія ДТЕК повідомила про запровадження вимкнень за графіком у Києві, на Київщині та Дніпропетровщині.

Словаччина отримає від Німеччини дві ЗРК ближнього радіуса дії MANTIS для прикриття неба з боку українського кордону.

• Президент Зеленський скликав засідання Ставки верховного головнокомандувача, на якому обговорювалася поточна ситуація на фронті, насамперед, у районі Бахмута та Кремінної, забезпечення військ на фронті технікою та боєприпасами та перерозподіл запасів між угрупуваннями. Начальник Головного управління розвідки Буданов доповів про можливі плани російського командування на найближчу перспективу. Було оцінено ефективність дій військ ППО з відбиття ракетної атаки та надано доручення щодо ліквідації пошкоджень об'єктів енергетичної інфраструктури. Ще однією темою була підготовка України до зустрічі групи воєнної підтримки у форматі "Рамштайн" з огляду на домовленості, які було досягнуто президентом Зеленським під час візитів до Лондона, Парижа та Брюсселя.

• Окупанти стрімко скидають воду з Каховського водосховища шлюзами Каховської ГЕС. Це може спричинити припинення водопостачання центру Запорізької області та правобережної частини Дніпропетровщини та є

загроою для системи охолодження Запорізької АЕС. Супутникові знімки доводять, що рівень води у водосховищі знизився до мінімального за 30 років.

• Міністерство реінтеграції окупованих територій повідомило про повернення на контрольовану територію 61 тіла загиблих українських військовослужбовців.

• На річницю вторгнення в Україну російська влада планує 23 лютого проведення масштабного мітингу-концерту на стадіоні "Лужники" за участю президента Путіна.

2. Тил

• Кабмін звільнив першого заступника міністра економіки та всіх п'ятьох заступників міністра внутрішніх справ.

• Нафтогаз обрав головою наглядової ради Нафтогазу директора компанії Vermilion Energy Маріно. Нафтогаз проводить консультації з власниками єврооблігацій для їхньої реструктуризації з новими умовами погашення. Це дасть компанії змогу вийти зі стану дефолту після того, як за рішенням Кабміну в червні було заморожено виплати власникам боргових зобов'язань. Нафтогаз запропонував кредиторам виплатити 15 квітня відсотковий дохід за облігаціями 2026 р та погасити всі євробонди, що залишилися, двома платежами – у 2027 та 2028 рр.

• Прем'єр-міністр Шмигаль повідомив, що Україна конфіскувала 17 млрд грн у російських банків, а також сотні об'єктів, які належать уряду РФ та російським бізнесменам. Уряд ухвалив постанову про реалізацію цього майна через аукціони Prozorro – Продажі під егідою Фонду держмайна, подібно до продажу державних об'єктів малої приватизації.

• Світовий банк оголосив про виділення додаткового гранту в розмірі $50 млн на ремонт та відновлення транспортної інфраструктури, розширення пропускної спроможності експортно-імпортних коридорів та гуманітарну допомогу. Банк уже виділив на ці цілі у 2022 р гранти в розмірі $535 млн.

• За інформацією Мінагрополітики, українські агрохолдинги зібрали врожай на 97 % засіяних площ.

• Міністр цифрової трансформації Федоров повідомив про укладення домовленості з Агентством США з міжнародного розвитку (USAID) про виділення $60 млн на зміцнення кібербезпеки України та підтримку цифрової трансформації.

• Держбюро розслідувань та СБУ провели обшуки на всіх установах митниці – від постів на кордоні до центрального офісу. За твердженням слідчих, щомісяця "схеми" на митниці вимивають із бюджету до 10 млрд грн, тобто. кожна третя гривня капала до кишені корупціонерів. Низка експертів

вважають, що "наліт" на митницю є спробою перерозподілу фінансових потоків.

Також слідчі ДБР та СБУ влаштували обшуки за справою про зловживання

Сергій Кузовлєв

службовим становищем посадових осіб держкомпанії "Надра України" та видавання незаконних ліцензій на видобуток копалин. Обшуки також проведено в компаніях, які пов'язано із російським бізнесменом Фуксом та колишнім депутатом Верховної Ради Котвіцьким, а також у домівці Котвицького.

Офіс генпрокурора повідомив про підозру за 4 статтями кримінального кодексу депутату Верховної Ради від забороненої проросійської партії "Опозиційна платформа – За життя" Волошину. Слідство підозрює його в держзраді та підривній діяльності проти України. Перед вторгненням Волошин виїхав з України до Росії і наразі перебуває там.

СБУ повідомила про підозру прокремлівській пропагандистці – "адвокату" Монтян за заклики до зміни кордонів України, підтримку окупантів та поширення дезінформації через соцмережі та відеосервіси.

Вищий антикорупційний суд залишив у силі заочний арешт колишнього голови НБУ Шевченка за заволодіння коштами очолюваного ним у 2014–2019 рр "Укргазбанку". Шевченко знову назвав ці дії політичним переслідуванням.

Нацагентство з розшуку та менеджменту активів, які одержані в корупційний та інший спосіб (АРМА) оголосило конкурс на посаду кермувальника групи підприємств, що виробляють мінеральну воду торгових марок "Моршинська", "Миргородська" та Borjomi. Ці заводи належать компанії IDS, власником якої є російські олігархи Фрідман, Авен та Кузьмічов.

• НБУ планує підписати угоду зі МВФ про нову програму кредитування на початку II кварталу. Підведення проміжних результатів моніторингової програми Фонду заплановано на лютий, від цієї оцінки залежить підписання нової угоди.

Чиновники МВФ розкритикували законопроєкти щодо запровадження податкових пільг для промисловості. Голова профільного комітету Верховної Ради депутат від "Слуги народу" Гетманцев заявив, що якщо МВФ буде категорично проти цих пільг, то депутати погодяться з Фондом та відкликають законопроєкти. Уряд і депутати планують на вимогу МВФ скасувати з липня дозвіл підприємствам працювати на ставці єдиного податку 2 %.

• Мінфін має намір обмежити сумою в 7 млрд грн пропозицію ОВДП, які НБУ зараховує як резерв.

Прессслужба Мінфіну стверджує, що відтермінування виплат за єврооблігаціями дало уряду можливість заощадити приблизно $6 млрд коштів бюджету.

Кабмін схвалив залучення гранту в розмірі $6,165 млрд від Міжнародного банку реконструкції та розвитку та Міжнародної організації розвитку, які діють як адміністратори Цільового фонду донорів. Кошти буде направлено на покриття дефіциту бюджету.

Уряд затвердив порядок використання коштів фонду ліквідації наслідків збройної агресії Росії.

• НБУ повідомив про скорочення у 2022 р. у 3,1 раза прибутку українських банків, попри "схему" з купівлею ними надприбуткових депозитних сертифікатів Нацбанку.

3. Україна та світ

• Глава Європейської Ради Мішель оголосив, що в березні, на наступному саміті глав урядів буде розглянуто пропозиції щодо спільної закупівлі боєприпасів для ЗСУ та поповнення запасів країн ЄС.

• Президент Франції Макрон не виключив постачання Україні винищувачів. Водночас він уважає, що це завдання не є пріоритетним, оскільки ЗСУ потрібна "корисніша" зброя, яку можна надати набагато швидше. Він наголосив, що винищувачі не може бути передано впродовж найближчих тижнів.

Президент Зеленський за підсумками поїздки до Європи заявив, що отримав "хороші сигнали" про постачання літаків, "але є ще над чим працювати".

Колишній командувач військ США в Європі генерал Ходжес вважає, що Україна із західними винищувачами може досягти перемоги над Росією за рік, а без них війна може тривати від 3 до 5 років. Він наголосив, що Захід має бути зацікавлений у якнайшвидшій перемозі України. З його слів, єдиною "червоною лінією" для Росії може стати безпосередня участь у війні військ НАТО.

Координатор Ради нацбезпеки США Кірбі заявив, що рішення про постачання літаків Україні є суверенним правом кожної країни, незалежно від того, чи вона є членом НАТО, чи ні. Він наголосив, що передавання будь-якої складної воєнної технології передбачає відповідну підготовку персоналу.

Виконувач обов'язків глави уряду Словаччини Гегер оголосив, що країна розпочне переговори з Єврокомісією щодо отримання коштів із Європейського фонду миру за передавання Україні винищувачів МіГ-29 негайно після отримання відповідного запиту від української влади.

Спікер командування Повітряних сил Гнат заявив, що українські льотчики вже давно готові освоювати західну техніку.

• Високопосадовці ЄС підтвердили, що президент Зеленський на саміті ЄС передав лідерам країн списки необхідних озброєнь.

• Швейцарія відхилила запит Іспанії про постачання в Україну двох зенітних гармат швейцарського виробництва. Держсекретар Швейцарії з економічних питань Маєнфіш заявив, що торік країна відхилила подібні запити від Данії та Німеччини – на підставі федерального закону про заборону реекспорту зброї країнам, що воюють.

Канцлер Німеччини Шольц висловив сподівання, що Україна вже наприкінці березня отримає приблизно 80 танків Leopard II, "хоча зробити це буде не дуже легко".

Міністр оборони Нідерландів Оллонгрен заявила, що 18 орендованих у Німеччини танків Leopard II не увійдуть до пакета допомоги Україні, оскільки уряд Шольца вирішив їх не передавати. Проте навіть у разі отримання дозволу від Німеччини уряд Нідерландів усе одно не пішов би на цей крок з огляду на безпеку країни.

• Фінансовий інспектор Пентагону Маккорд повідомив, що адміністрація президента Байдена готує проєкт найбільшого в історії країни воєнного бюджету, левову частку якого витрачено на поповнення запасів озброєнь, а також на підтримку України.

• На зворотному шляху з Брюсселя до Києва президент Зеленський у польському Жешуві зустрівся із президентом Дудою. Він обговорив із ним ситуацію на фронті та воєнну підтримку України.

• Міністр закордонних справ РФ Лавров заявив, що Росія веде в Україні таку ж саму війну, як проти Наполеона в XIX столітті та проти нацистського фюрера Гітлера. Лавров констатував, що, "все голосніше звучать заклики до розчленовування нашої батьківщини". Він поплакався, що вороги Росії вирішили завдати їй стратегічної поразки або максимально її послабити.

• Президент Зеленський виступив відеозв'язком перед міністрами спорту США, Великої Британії, Німеччини, Франції, Японії та ще 30 країн, які мають намір домогтися заборони на участь в Олімпійських іграх у Парижі спортсменів із Росії та Білорусі. Зеленський повідомив, що за рік російської агресії в Україні загинули понад 220 українських спортсменів та тренерів. Він також наголосив, що принципи нейтралітету не може бути застосовано до збройного вторгнення Росії в Україну.

Міністр спорту Литви Сюгздінене вважає найкращим варіантом усунення РФ та Білорусі без застосування бойкоту. Міністр спорту Польщі Бортничук назвав можливою альтернативою участь у змаганнях команди біженців із цих країн.

• В очікуванні чергового потепління спотові ціни на газ на європейських хабах впали нижче за $600/1000 м³, що може стимулювати зростання його споживання промисловістю.

За інформацією Міністерства економіки, фактична ціна газу в Україні в січні склала 23,7 тис. грн/1000 м³ без ПДВ та вартості транспортування. Ціна знизилася на 10 % проти грудня.

• Росія повідомила про скорочення видобутку нафти на 0,5 млн барелів на добу у відповідь на запровадження європейськими країнами та "Великою сімкою" (G7) "стелі" цін на російські нафтопродукти. Ціни на світових ринках одразу ж зросли на 2,6 %, проте низка експертів вважають, що ці обсяги легко замінять конкуренти.

• Прем'єр-міністр Молдови Гаврилиця оголосила про відставку. Разом із нею у відставку йде й уряд. У наступному складі свої посади збережуть кілька міністрів. За інформацією молдавських ЗМІ, на місце глави уряду президент Санду висунула свого радника з питань оборони та нацбезпеки Речана. Гаврилиця заявила, що країна має багато друзів у Брюсселі, але їх не так багато всередині країни, через що уряд не продемонстрував тих результатів, на які був здатний. Вона наголосила, що нова політична ситуація потребує нової команди, яка орієнтована на безпеку.

• На кордоні України та Румунії відкрито новий автомобільний пункт пропуску "Дяківці – Раковець". Спочатку через нього рухатимуться лише порожні вантажівки – для розвантаження інших КПВВ.

• Польща закрила найбільший пункт пропуску на кордоні з Білоруссю – у Бобровниках. Білоруська влада заявила, що цей крок матиме наслідком колапс транспортних перевезень, оскільки одразу ж зросте навантаження на 2 пункти, що залишилися. Ще у 2020 р на кордоні працювало 6 пунктів пропуску, проте Польща закрила половину з них після спроб прориву через кордон незаконних мігрантів за підтримки білоруських спецслужб. Прем'єр-міністр Польщі Моравецький не виключив закриття і 2 пунктів, що залишилися.

• У російському слідчому ізоляторі помер кримськотатарський активіст Гафаров, якого було засуджено російським судом за нібито причетність до діяльності терористичної організації. Уповноважений Верховної Ради з прав людини Лубинець заявив, що звернувся до російської уповноваженої Москалькової з вимогою надати інформацію про нещодавні смерті українських політв'язнів і готує листа до Комітету ООН, який протидіє тортурам.

• Президент Франції Макрон не виключив позбавлення російського президента Путіна Ордену Почесного легіону, яким його нагородив президент Ширак у 2006 р. Макрон очікує на "правильний момент" для цього кроку. Організація "Репортери без кордонів" кілька разів намагалася через суди позбавити Путіна цього ордену.

• Мінфін РФ повідомив про намір повністю позбутися європейської валюти у Фонді національного добробуту. Також буде занулено залишки фунтів стерлінгів та японських єн. Долар було виключено із валют фонду ще у 2021 р. Як засіб зберігання в ньому залишаться китайські юані, російські рублі та золото.

• США вивели з-під санкцій постачання гуманітарної допомоги Сирії, яка постраждала від потужного землетрусу разом із Туреччиною. Президент Сирії Асад розкритикував країни Заходу за ненадання гуманітарної допомоги.

• Польща запропонувала уряду Грузії прийняти на лікування колишнього президента, українського громадянина Саакашвілі, оскільки боїться, що грузинська влада доведе його до смерті.

• Парламент Фінляндії розгляне можливість роздільної зі Швецією ратифікації вступу країни до НАТО. Заявку двох країн не ратифікували лише Туреччина та Угорщина.

***

№ 1.261

Том Купер продовжує скептично ставитися до обіцянок зброї від країн НАТО – тепер через надто розтягнуті терміни постачання. Жахливість та важливість війни в Україні, на його думку, на Заході недооцінюють. Потім прилітає Ілону Маску за його деструктивне й дуже вигідне росіянам рішення обмежити роботу «Старлінк» в Україні, що вже коштувало нам втрат під Бахмутом.

А наприкінці Купер вибухає просто симфонією сарказму. Обов'язково прочитайте останні чотири абзаци.

Оригінал тут: https://medium.com/@x_TomCooper_x/ukraine-war-10-february-2023-df851175ef7b

За спільний переклад дякую Микола Ковальчук, Anton Shygimaga, Antonina Yashchuk

ТОМ КУПЕР

ВІЙНА В УКРАЇНІ, 10 ЛЮТОГО 2023

Усім вітання! [Опубліковано 10.02 об 11.25 за Києвом].

Сьогодні я почну свій черговий незапланований звіт не так, як завжди, а з рекомендації подивитися та/або почитати два матеріали, «поки я зайнятий».

1) Безжальний допис, від якого, волосся стає дибки. Розповідь про те, як іде путінська війна на винищення України, які звірства росіяни вчиняють у цій країні кожну хвилину, кожну годину, кожен день — читайте у цій статті [стаття в російській «Медузі», говорить українська волонтерка — перекл.]:

https://meduza.io/feature/2023/02/09/rossiyane-nastupayut-neskolko-raz-v-den-idut-pod-puli-padayut-za-nimi-novye-prosto-po-etim-trupam-dalshe-chto-proishodit-v-bahmute-odnoy-iz-samyh-strashnyh-tochek-fronta-pryamo-seychas

Знайдіть час, прочитайте, щоб знати.

2) Чому вони — росіяни — так чинять, яка їхня мотивація і хто що робить, рекомендую подивитися канал Володимира Золкіна на YouTube:

https://www.youtube.com/@zolkinvolodymyr9639/videos

Золкін — український журналіст, який «спеціалізується» на інтерв'ю з полоненими росіянами та сепаратистами. Усіх їх він знімає зі згоди самих полонених і з метою, яка на перший погляд може видатися «дивною»: інтерв'ю публікують на ютубі, щоб російське військове керівництво на власні очі побачило, що солдати, яких проголосили «зниклими безвісти» або навіть «убитими», — живі. Так їхні родичі зможуть просити москву обміняти їх — бо якщо в цих родичів не буде чітких доказів, що ці солдати в полоні, російська влада просто нічого не робитиме.

Але для чого насправді все це робиться?

Для того, щоб українці змогли повернути на обмін своїх полонених із росії.

Я стежу за роботою Золкіна десь від квітня минулого року. Так, я вважаю, що він і його команда могли б зробити набагато більше: мене як військового аналітика й історика часто вражає, що вони багато чого не знають про «збройні сили» та «мистецтво ведення війни», а отже, «не вміють ставити правильних запитань». А ще я вважаю, що спроби апелювати до родичів, пояснити їм або російським чи сепаратистським полоненим, як думати головою, — абсолютно марна справа. Зрештою, його робота — лише давати чіткі свідчення: після 20 років путінської пропаганди великі сегменти російського суспільства просто втратили здатність критично мислити й відкидають будь-яку етику та мораль. Ці високі матерії деякі росіяни проміняли на гроші.

Але не сумнівайтеся: проєкт Золкіна багато на що відкриває очі. Наприклад, завдяки йому можна трохи розібратися в темі «мотивації російських солдатів в Україні». А іноді випадає й навчитися чомусь корисному від отаких фріків, узяти від них щось для дослідження сучасної військової історії...

Наступне. Думаю, багато хто чекає від мене коментарів щодо недавньої поїздки Зеленського в Лондон і Брюссель.

Запевняю вас, я зробив спробу проаналізувати цю поїздку. Ба навіть підготував чимало коментарів... але, чекайте, невже ви справді хочете, щоб я коментував дії президента країни, яка переживає жахіття — саме такі, як у

статті на початку мого допису — і щосили намагається вгамувати армію профі-експертів із самопіару, тупості, некомпетентності й корупції?..

Я маю чимало думок і знаю безліч способів це описати, але вважаю це просто безглуздою тратою часу.

Звісно, після минулої зустрічі в Рамштайні навіть я створив — довжелезний, та ще й дедалі довший — список основних бойових танків (ОБТ), які різні члени НАТО і їхні союзники (як-от Марокко) пообіцяли надати. Назбиралося понад 400: переважно «Леопард 2», але також чимало Т-72, Т-74 тощо. Проте головне питання: «коли»? Оскільки більшість тих «Леопардів 2» зовсім занедбані, потрібно буде 6–9 місяців на відновлення й ремонти… це вже не кажучи про можливе оновлення до стандартів рівня «Леопард 2А6» (а це потрібно для війни в Україні, якщо тільки половина НАТО не хоче побачити, як загине ще більше українських вояків)… Відповідь: не дуже скоро. Тож вибачте, обговорювати це прямо зараз не має сенсу. Принаймні, для мене.

Моя позиція була (ще в березні минулого року) і зостається незмінною: Україні потрібна артилерія та боєприпаси для артилерії. Багато артилерії і ще більше боєприпасів. А також системи протиповітряної оборони і надійна система зв’язку.

Ще одна моя позиція і тоді, і зараз: НАТО відстає (щонайменше) на рік із постачанням будь-чого, і завжди постачатиме занадто мало. Насправді персонажі на чолі НАТО не можуть навіть уявити собі жахів, через які проходить Україна, і не тямлять, наскільки високі ставки у цій війні, — тому не мають також ані найменшого натяку на розуміння того, як впоратися з путіним.

Наскільки міг, я намагався пояснити в численних дописах та інтерв’ю для медіа, «чому так», і я не витрачатиму вашого часу, щоб перепояснювати все це знову.

А, так… «оте» про надійну систему зв’язку? Так, це свіже доповнення. На жаль, воно виразно демонструє всім українським добродіям, що на Заході вони мають справу з самовдоволеними спекулянтами, які добряче гріють руки на війні. Хоч і розповідають при цьому про українських олігархів та засилля корупції в українській владі… Надії мало, але це також може допомогти декому на Заході зрозуміти, яких негідників вони обирають у владу або роблять багатіями, купуючи їхні славетні вироби…

Два дні тому «Wall Street Journal» повідомила [https://www.wsj.com/articles/spacex-to-limit-ukraines-military-use-of-starlink-satellite-business-11675894401], що компанія Ілона Маска «SpaceX» обмежить доступ ЗСУ до системи супутникового зв’язку «Старлінк», оскільки Україна використовує її як складову свого озброєння. Ця новина мені «нагадала про кілька речей»: принаймні цим можна пояснити несподіваний для українців російський

наступ на північ від Бахмута і просування до траси М03 за минулі три дні (нижче напишу про це детальніше). Президентка «SpaceX» Шотвел пояснила це рішення тим, що «Старлінк» призначено «для гуманітарних потреб… зв'язку в лікарнях, банках та на лінії фронту», проте «використання у безпілотних апаратах виходить за межі угоди»…

Але забудьмо всі безглузді вибрики Маска — зокрема ті, що напрочуд вдало перегукуються з поведінкою путіна. Забудьмо його нарікання в жовтні минулого року, мовляв, «SpaceX» втрачає кошти через застосування «Старлінк» в Україні, хоча згодом виявилося, що рахунки за використання системи сплачували регулярно (і вчасно): Україна просто не потребувала усіх 25.000 терміналів, які він надіслав («лише» близько 45% кількості). Забудьмо навіть те, що Маск не тільки заробляє завдяки цій війні, але й веде перемовини десь так, як Ердоган (див. «дурень»): тобто виявився ще одним олігархом…

Я от про що: причиною того, що Маск уподібнюється путіну, відправляючи Шотвел скаржитись на публіку, є по суті проявом його заздрості. Він – супер-розумник, а тепер оце виявляється, що українці – розумніші? Ці верткі діти війни почали встановлювати старлінки на свої безпілотники і тепер можуть широко застосовувати для інших своїх безпілотників канали керування, що захищені від перешкод. Блюзнірство!

Ясне діло, термінали «Старлінк» – великі та важкі, тож встановити їх можна лише на великі БПЛА. Цілком не дивно, що росіяни збили та захопили якісь із таких БПЛА, а тоді пожалілися Маску…

… і тепер олігарх, що здобув надто багато влади, шантажує країну із населенням у 40 мільйонів людей, що воює з іще одним олігархом, який прагне повного винищення населення цієї країни… і спливла ця історія саме в той момент, коли росіяни почали застосовувати свої антидронові квадрокоптери та рушниці, що створюють перешкоди, в районі Бахмута, – через що українці втратили до 100 своїх БПЛА від початку січня [тут автор цитує 2 проросійських джерела, які не викликають у нашої команди довіри, тож посилання не наводимо – перекл.].

Сподіваюся, Україна вивчить цей корисний урок і надалі зробить усе можливе, щоб не покладатися на людей із манією величі.

Нарешті, дозвольте торкнутися ще однієї теми, яка мене потроху турбує. В останні кілька днів з'являлося дедалі більше повідомлень у рядах сепаратистів, що ЗСУ в боях проти них "застосовують хімічну зброю". Про всяк зазначу: це – ніщо інше, як банальна, примітивна пропаганда найтупішого штибу. Назвати це "кришталево-чистим ідіотизмом" – це не сказати нічого.

Чому? Через вказані “кількість” хімічної зброї, методи її зберігання, а також методи застосування. Усе це – такі бздури, що люди мого порядку з такого можуть хіба кепкувати.

ПРОТЕ, до чого я веду: проаналізувавши подібну поведінку з боку як росіян, так і асадистів у Сирії в 2015–2019 рр., а також прочитавши роздуми одного з тактичних командувачів сепаратистів щодо потреби завдання ядерних ударів по таких місцях як Вугледар… Ну, я не можу не видати попередження: у випадку війни у Сирії, така поведінка – “публікація пропагандистських нісенітниць щодо застосування хімічної зброї сирійськими повстанцями” – виявилася передвісником фактичного застосування хімічної зброї путіновими союзниками – асадистами.

У підсумку маємо: у цій війні є купа речей, вартих більшої уваги, ніж аналіз політики Заходу щодо безглуздих заяв та запізнілих обіцянок. Зауважте хоча б той факт, що у 1994-му Захід дав Україні письмову гарантію суверенітету та територіальної цілісності в обмін на її добровільне ядерне роззброєння – і от тепер ми бачимо, до чого це призвело…

БИТВА ЗА ДОНБАС

Кремінна… всі ці кілька днів росіяни перли з Червонопопівки на Іванівку, з Кремінної на Ямполівку, через Діброву на Торське і з Кремінної до Сіверського Дінця та Серебрянки на півдні. Результат такий: порівняно із попередніми позиціями, їм вдалося просунутися метрів на 500 одразу на кількох напрямках, втративши певну кількість солдатів та техніки – зокрема, принаймні одну, оту розхвалену машину підтримки танків «Термінатор» (https://t.me/Ukraine_365News/45977).

Сіверськ… як вже повідомляли раніше, росіяни захопили Білогорівку. Це точно на 1374% - напевне саме тому вони продовжують штурмувати її останніх 4-5 днів.

Бахмут… північний напрямок: росіяни зайняли Миколаївку й зараз просуваються звідти на Васюківку, Федорівку та Роздолівку.

Бахмут… північні околиці: попри те, що учасники Соледарського дебатного клубу [так Купер називає командирів середньої ланки, невдоволених рішеннями вищого керівництва ЗСУ – перекл.] відклали вбік свої суперечки (принаймні зараз), втрата багатьох транспортних засобів, засліплення штабу місцевого гарнізону, постійні застосування термобаричних установок ТОС-1 та погром двох батальйонів тероборони після атак переважаючих сил російської піхоти мають свої наслідки. Так, «Бахмут тримається», проте район траси М03, що веде в місто з півночі, під контролем росіян; вздовж неї путінські головорізи рухаються на південь. росіяни контролюють більшу частину Красної Гори й пруть через Парасковівку в напрямку місцевої лікарні.

Бахмут… схід: якщо можна щось позитивне сказати про ситуацію в Бахмуті, то це хіба те, що ЗСУ дуже організовано відступають до річки Бахмутки, продовжуючи завдавати шалених втрат росіянам, а ще…

Бахмут… південь: упродовж кількох останніх днів, українцям вдалося зупинити російський наступ на Ступочки, Часів Яр та Іванівське, проте росіяни все ще тримають «під вогневим контролем» трасу Т0504.

Іншими словами, дорога з селища Часів Яр [із заходу від Бахмута – перекл.] залишається останнім способом постачання підкріплень та боєприпасів захисникам міста.

Події на полях битв у південному напрямку оглянемо хіба побіжно: росіяни наступають – наприклад, в районі Авдіївки, Первомайського та Мар'їнки… – втрачають кілька одиниць техніки, купу солдатів, а тоді відступають.

Вугледар… Можливо, під впливом звіту про Бахмут, мені бракує слів, щоб описати той божевільний рейвах, який створило командування 58-мої російської армії на південь від Вугледару. Я просто не знаю, як описати те, що там відбувається і що ці тварюки роблять зі своїми ж військами – хіба сарказм допоможе. В такому випадку висновок простий і бадьорий: та ж ВСрф просто беруть участь у Чемпіонаті з воєнного декатлону на приз ТБ «Красная звєзда»!

І відповідно… золота медаль у престижному виді змагань «Забіг на 1000 метрів із втратою солдатів та танків» дістається 155-тій бригаді морської піхоти, хоча 40-ва бригада російських морпіхів, фактично, наступала їй на п'яти. Хто залишився живим із тих підрозділів, автоматично й закономірно беруть участь у дисципліні «Масовий забіг в полон (для чоловіків)» (https://t.me/Ukraine_365News/45991). Утім, буквально кілька днів тому на сцені з'явився новий несподіваний гравець – 72-га мотострілецька бригада, до складу якої входить батальйон «Алга», сформований із волзьких татар (https://twitter.com/666_mancer/status/1623594340047003648) . Поки що саме цей підрозділ лідирує в таких складних видах змагань, як « Фрістайл на мінному полі» (подивіться на фото внизу) та «Привези й продай друзів» (https://twitter.com/Milan8662/status/1623690103431303168). російська авіація безнадійно відставала, але стала наздоганяти лідерів, втративши один зі своїх гелікоптерів (Мі-24 або Мі-35). Потім команду ВКС дискваліфікували, бо вони з'явилися під Харковом, а отже вийшли за межі поля – задалеко від Вугледару. Більше того, місцеве командування ВКС було дуже розчароване тим фактом, що екіпаж підбитого гелікоптера врятувався і його врешті підібрав інший вертоліт (https://www.facebook.com/14ombr/videos/1836596786711652/?extid=CL-UNK-UNK-UNK-AN_GK0T-GK1C&mibextid=2Rb1fB), адже це не дало їм перемогти в дисципліні «Ніхто не вижив (на відкритому просторі)».

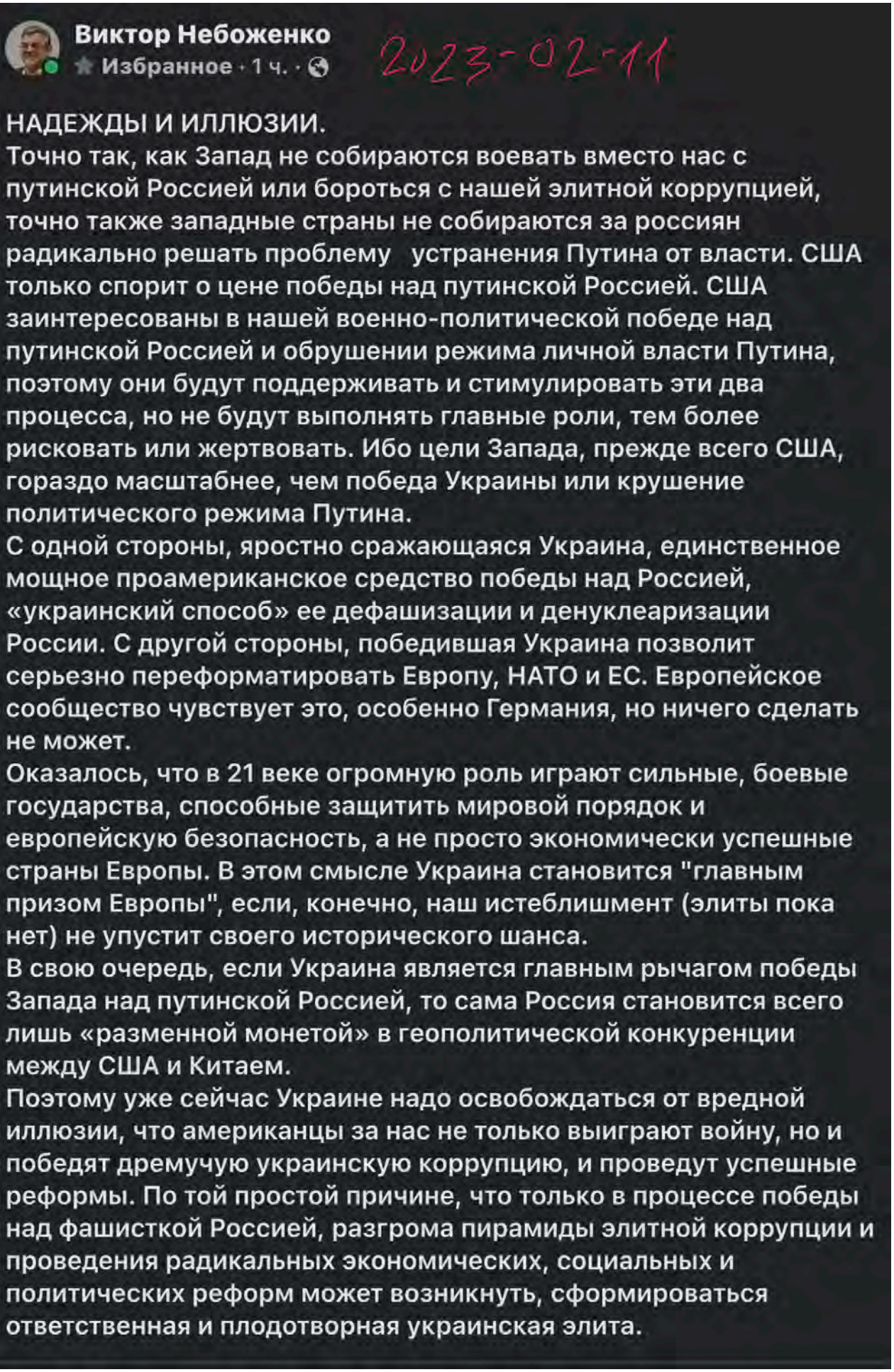
(ФОТО)

Сьогодні, до речі, всі тремтять в очікуванні появи на фронті багатьох підрозділів сепаратистів. Врешті, особливі батальйони «Каскад» і «Кальміус», а також 11-й мотострілецький полк упродовж останніх одинадцяти місяців перейшли серйозний курс підготовки «Самогубні атаки для ідіотів – рашн стайл». Це настільки успішний курс, що всі підрозділи, які його проходять, доводиться повністю переукомплектовувати вчетверте.

Словом, глядачам краще запастися колою, хот-догами, поп-корном і продовжити дивитися виставу ВСрф «Від помилок до катастрофи»…

.***

№ 1.262

Виктор Небоженко
Избранное · 1 ч. ·

2023-02-11

НАДЕЖДЫ И ИЛЛЮЗИИ.
Точно так, как Запад не собираются воевать вместо нас с путинской Россией или бороться с нашей элитной коррупцией, точно также западные страны не собираются за россиян радикально решать проблему устранения Путина от власти. США только спорит о цене победы над путинской Россией. США заинтересованы в нашей военно-политической победе над путинской Россией и обрушении режима личной власти Путина, поэтому они будут поддерживать и стимулировать эти два процесса, но не будут выполнять главные роли, тем более рисковать или жертвовать. Ибо цели Запада, прежде всего США, гораздо масштабнее, чем победа Украины или крушение политического режима Путина.
С одной стороны, яростно сражающаяся Украина, единственное мощное проамериканское средство победы над Россией, «украинский способ» ее дефашизации и денуклеаризации России. С другой стороны, победившая Украина позволит серьезно переформатировать Европу, НАТО и ЕС. Европейское сообщество чувствует это, особенно Германия, но ничего сделать не может.
Оказалось, что в 21 веке огромную роль играют сильные, боевые государства, способные защитить мировой порядок и европейскую безопасность, а не просто экономически успешные страны Европы. В этом смысле Украина становится "главным призом Европы", если, конечно, наш истеблишмент (элиты пока нет) не упустит своего исторического шанса.
В свою очередь, если Украина является главным рычагом победы Запада над путинской Россией, то сама Россия становится всего лишь «разменной монетой» в геополитической конкуренции между США и Китаем.
Поэтому уже сейчас Украине надо освобождаться от вредной иллюзии, что американцы за нас не только выиграют войну, но и победят дремучую украинскую коррупцию, и проведут успешные реформы. По той простой причине, что только в процессе победы над фашисткой Россией, разгрома пирамиды элитной коррупции и проведения радикальных экономических, социальных и политических реформ может возникнуть, сформироваться ответственная и плодотворная украинская элита.

***

№ 1.263

Війна. Прогноз на пів року

2023-02-06

Віктор ***Кевлюк***, експерт Центру оборонних стратегій

Спробуємо зрозуміти замисел російського військового командування принаймні на перше півріччя цього року. Для цього проаналізуємо події останніх 10-15 діб і прокоментуємо їх.

1. – Міністр оборони РФ Сергій ***Шойгу*** призначив генерал-полковника Сергія ***Кузовлєва*** командувачем Південного ВО, генерал-лейтенанта Євгена ***Нікіфорова*** – командувачем Західного ВО.

1) Угруповання військ Південного ВО воює в районі Донецьк – Вугледар,

2) Західного ВО – Куп'янськ – Сватове – Кремінна. **Угруповання отримали командувачів;**

2. – Депутати російської Держдуми Андрій ***Картополов*** і Андрій ***Красов*** подали законопроєкт, який дозволяє командирам військових частин і комендантам російських гарнізонів заарештовувати особовий склад, відправляти на гауптвахту і тримати там до 10 діб без рішення суду. Парламент РФ формує правові засади діяльності командирів і надає їм повноваження приймати позасудові рішення, що може означати і нагальну потребу радикально покращити морально-психологічний стан військ, що беруть участь у війні проти України, і підготовку до масштабного поповнення, морально-психологічний стан котрого буде ще гіршим;

3. – На 30.01 у Держдумі РФ в очікуванні розгляду перебували до 20 законопроєктів про надання відстрочок у разі мобілізації різним категоріям громадян. **Формують нормативно-правові умови для проведення чергової хвилі мобілізації;**

4. – Командувач СВО генерал Герасимов вживає заходів, аби інтегрувати регулярні підрозділи ЗС РФ, укомплектовані військовослужбовцями-контрактниками, мобілізованими, сепаратистські формування ДНР і ЛНР, «добровольчі батальйони», сили БАРС, козачі та чеченські підрозділи, найманців різних ПВК в традиційну ієрархічну структуру, вимагає привести у

відповідність форму, зовнішній вигляд особового складу, відновити статутні взаємини між категоріями військовослужбовців. **Командувач СВО намагається запобігти прогресу деградації військ, налагоджує управління, прагне відновити керованість угруповання на всіх ланках;**

5. – Російське військове командування намагається взяти під контроль діяльність осіб, що висвітлюють перебіг бойових дій російського угруповання в Україні. **МО і ГШ РФ вживають заходів, щоб повернути контроль над інформаційним простором принаймні в операційній зоні;**

6. – Завершується перекидання 2-ї МСД з РБ до Луганської області. Туди ж з Таврійського напрямку раніше прибули 76-та ДШД, 98-ма ПДД, 31-ша ОДШБр ПДВ ЗС РФ, підрозділи 47-ї ТД 1-ї танкової армії. Частина сил ПДВ уведена в бій на Лиманському та Бахмутському напрямках. Неодноразово спостерігали перекидання сюди ж великих груп мобілізованих. У районах Новоайдара та Старобільська формуються 85-та і 88-ма ОМСБр 2-го АК (до 2 500 військовослужбовців кожна), для чого використано ресурси 290-го, 293-го, 259-го, 294-го, 302-го, 314-го, 315-го стрілецьких батальйонів мобілізаційного резерву та 202-го стрілецького полку мобілізаційного резерву 2-го АК. З грудня по січень російське угруповання тут збільшилося з 25 000 до 49 000 бійців. Якість підготовки підрозділів низька. **Перекидання на цей напрям найбільш боєздатних з'єднань ПДВ, їхнє посилення іншими військами свідчить про підготовку до контрнаступальної операції;**

7. – Підрозділи 144-ї МСД 20-ї армії, 76-ї ДШД ПДВ ЗС РФ, 4-ї БрТрО 2-го АК намагаються повернути втрачені в районі Кремінної позиції. Противник наростив вогневу активність на цій ділянці фронту. **Спроби стабілізувати передній край можуть свідчити про намагання створити умови для планового розгортання ударного угруповання;**

8. – Наприкінці січня противник зосередив у районі Маріуполя до 5 тис. військових, ще 4 тис. мобілізованих прибули на Білосарайську косу, в села вздовж кордону Маріупольського та Волноваського районів. Загалом угруповання в районі Маріуполя оцінюють у 30 тис. осіб. За даними розвідки, для наступу на Вугледар командувач 58-ї армії генерал Зусько зосередив до чотирьох бригад (40-ва, 155-та ОБрМП, 136-та ОМСБр, 113-й СПМР 1-го АК) та дві артилерійські бригади. Це угруповання оцінюють у 20 тисяч бійців, 90 танків, 180-200 БМП, близько 100 гармат. **Це те угруповання, котре ВЖЕ атакувало Вугледар, зазнало розгрому, але вперто намагається виконати принаймні частину поставленого завдання – вибити ЗС України з Вугледара. Резерви противника на цьому напрямку розбито;**

9. – У Бєлгородській області противник утримує угруповання з 17 батальйонів (5 з них регулярні, з 3-ї МСД, хоча й укомплектовані переважно чмобіками). У Курській і Брянській областях утримують подібні за чисельністю і складом угруповання. **Їхню присутність слід розглядати як спробу змусити**

командування ЗС України утримувати у прикордонних районах сили для реагування, що розосереджує Сили оборони напередодні ймовірної російської наступальної операції в найближчі місяці;

10. – Противник влаштовує вибухові та невибухові загородження на Куп'янському напрямку. Командування противника не виключає імовірності наступу ЗС України на цьому напрямку, тому завчасно вживає заходів, щоб ускладнити логістику українських сил, що просунуться вперед. Водночас вирішується завдання ізоляції контрольованої Україною території між Куп'янськом і лінією фронту в разі наступу російського угруповання;

11. – Аналіз забезпечення об'єднань ЗС РФ в Україні танками показує, що в середньому в строю 55% бойових машин від їхньої штатної чисельності, триває процес дозабезпечення угруповання саме в Луганській області. **Ворог не має змоги завдати потужного удару;**

12. – До 40% командних посад тактичної ланки російського угруповання залишаються вакантними. **Противник буде діяти шаблонно, дотримуватися класичних канонів тактики;**

13. – Ворог створює запаси матеріально-технічних ресурсів, але робить це на відстані 50-80 км від лінії бойового зіткнення, уникаючи таким чином ураження великої кількості запасів одним ударом українських високоточних далекобійних засобів. **Обраний російським військовим командуванням формат логістики не здатний забезпечити масштабну наступальну операцію, лише одночасні дії декількох з'єднань на одному-двох напрямках;**

14. – Уведено жорсткі ліміти витрати артилерійських боєприпасів. Противник може накопичувати запаси напередодні більш масштабного наступу або має брак снарядів;

15. – ***Російське угруповання на території Білорусі*** (до 7 500 осіб) зосереджено переважно в західній частині країни, перебуває на полігонах і відновлює свою боєздатність. Тут перебувають 6-та МСД 3-го АК, підрозділи 11-ї, 51-ї, 295-ї МСД територіальних військ, угруповання має до 90 ББМ, до 40 гармат різних типів, 12 РСЗВ. Сюди скеровують чмобіків з Пермського краю, Уралу та Московської області. **За своїми силами, структурою, дислокацією російське угруповання в РБ не готове проводити наступальну операцію;**

16. – Щоб забезпечити стале функціонування системи комплектування військ, ротацію підрозділів, зосередити резерви, командування військ противника розгортає мережу базових районів для кожної дивізії/бригади, мінімальна відстань від лінії бойового зіткнення – 90 км, у прикордонних з Україною районах – поза межами ураження HIMARS. Противник намагається зробити

висновки з втрат особового складу в районах зосередження та максимально убезпечити особовий склад поповнень;

17. – У районі Джанкой – Армянськ командування ворога створило логістичні центри, де накопичує озброєння. Противник в очікуванні чергової хвилі мобілізації створює запаси бойової техніки, щоб розгорнути на Таврійському напрямку об'єднання рівня «армійський корпус».

Що відбувається ВЖЕ?

18. – Підрозділи ЗС України не намагаються просуватися вперед у районах ***Сватового*** та ***Кремінної***, обравши тактику активної оборони, успішно відпрацьовуючи на раніше досягнутих рубежах, не дозволили противнику вийти на лівий беріг ріки ***Жеребець***, завдаючи ворогу значних втрат переважно на дальніх підступах до своїх позицій;

19. – Росіяни створили надмірну щільність військ на ***Сватівському*** напрямку, позиції цих військ в інженерному сенсі обладнані слабо, що суттєво полегшує роботу артилерії ЗС України;

20. – Через брак бронетехніки ворог атакує підрозділами піхоти відділення-взвод, рідше – рота, які підтримує артилерія, котра не може діяти ефективно через проблеми з інформаційним забезпеченням *(головний засіб розвідки БпЛА «Орлан» виявився непридатним для роботи в умовах низьких температур)*;

21. – Після захоплення ***Соледара*** противник перекинув сюди додаткові сили та намагається взяти село ***Підгороднє*** та вийти на шосе М03;

22. – Ворог безрезультатно штурмує ***Авдіївку*** та ***Мар'їнку***;

23. – Росіяни намагаються просуватися в сірій зоні в районі ***Оріхова*** Запорізької області, одночасно навчаючи поповнення з числа мобілізованих в умовах, наближених до реального бою. 21-23 січня такі спроби припинили підрозділи ЗС України, котрі ведуть мобільну оборону на цьому напрямку;

24. – Розгорнулася боротьба за контроль над островами в дельті Дніпра, оскільки минулої осені ЗС України отримали бойові катери;

25. – Погодні умови не дозволяють застосовувати бронетехніку поза дорогами, низькі температури обмежують застосування БпЛА.

Як це все розуміти?

26. – ЗС РФ не мають достатніх сил наступати на всій лінії фронту в Україні ***(це 1,5 тис. км)***, тому змушені зосередитися на захопленні Донецької та Луганської областей до проведення чергової мобілізації;

27. – У першій половині січня **командування ворога розпочало перший етап контрнаступальної операції** в східній (Луганщина) та південній (***Вугледар***) операційних зонах, проводить низку атак, щоб скувати ЗС України в районах ***Бахмута***, ***Вугледара*** та ***Оріхова***, створює умови для **переходу до другого етапу операції – контрнаступу на *Лиман* і *Куп'янськ***;

28. – Перший етап наступальної операції ЗС РФ має на меті примусити командування ЗС України задіяти максимальну кількість резервів до надходження від союзників танків та іншої бронетехніки;

29. – Після досягнення мети першого етапу, орієнтовно у середині лютого, командування ворога розпочне контрнаступальну операцію на Луганському напрямку, щоб захопити ***Лиман*** і ***Куп'янськ***;

30. – **На третій етап військової кампанії росіян цього року слід очікувати на початку червня**, коли буде завершено мобілізацію, призов, постачання до військ, навчання та перекидання до операційних зон принаймні до 500 000 військовослужбовців. Доти мають вирішити проблеми з відновленням і постачанням до військ бойової техніки основних типів щонайменше в обсязі 70% штатно-табельної потреби.

Що може статися найближчим часом?

31. – Ворог може спробувати використати свої здобутки на північ від ***Соледара*** як стартовий майданчик для атак на північний схід у напрямку ***Сіверська***, потенційно для охоплення української оборони на правому березі річки Сіверський Донець.

> Іншим рішенням може стати спроба охопити ***Бахмут*** шляхом просування вздовж шосе Т1302;

32. – ***Відхід Збройних Сил України із Соледара*** не похитнув стійкості української оборони, але вихід російських військ до цього району дозволяє їм діяти у двох напрямках: просуватися на ***Сіверськ*** або спробувати захопити ***Бахмут*** з півночі;

33. – Угруповання, що розгортається на Луганщині, з рубежу ***Кремінна-Сватове*** буде просуватися в напрямку на ***Лиман*** і ***Куп'янськ***;

34. – Утримання ***Бахмута*** ЗС України залежить від їхньої стійкості в утриманні позицій по рубежах Ягідне-Берхівка-Залізнянське-Васюківка та Іванівське-Ступочки вздовж шосе Т0504;

35. – Збройні сили України будуть змушені відступити з Бахмута в разі прориву противника до Берхівського водосховища або перерізання шосе Т0504 та початку штурму Часового Яру;

36. – Відхід ЗС України з ***Бахмута*** дозволить противнику вийти до ***Слов'янсько-Краматорської*** агломерації, тобто найпотужнішого вузла оборони Збройних сил України на сході – ***Дружківка-Костянтинівка-Краматорськ-Слов'янськ***.

***

№ 1.264

Оксана Жолнович, міністр соціальної політики України

2023-02-06

«Щоб повернути українців з-за кордону, маємо забезпечити їх сервісами, які вони мають у Європі…»

На сесію *Комісії соціального розвитку Економічної і соціальної ради ООН*, що проходила цього місяця у Нью-Йорку, з усього світу з'їжджаються урядовці, які відповідають за соцполітику у своїх країнах. У роботі сесії узяла участь і делегація України на чолі з міністром соціальної політики Оксаною *Жолнович*. Користуючись нагодою, наш кореспондент у Нью-Йорку поговорив з керівницею міністерства про виклики, які породила війна, – боротьбу з бідністю, стратегію повернення біженців, викрадення росією дітей, пошук грошей на всілякі виплати, брак соціальних сервісів, – і про те, як Україна їх долає.

1. ДОНОРАМ ВАЖЛИВО РОЗУМІТИ, НАСКІЛЬКИ СИСТЕМНО ВИТРАЧАЮТЬСЯ ЇХНІ КОШТИ

- Пані Оксано, чи все вдалося у Нью-Йорку, що планували? Очевидно, крім участі в роботі Комісії соціального розвитку, ви мали й двосторонні зустрічі...

- Так, я виступала на засіданні комісії... **Моїм завданням було донести до делегатів різних країн, з якими ми можемо співпрацювати, виклики соціальної політики, що постали перед Україною.**

Ми мали низку двосторонніх зустрічей, зокрема з представниками ***Португалії***, ще в нас була вечеря в Постпредстві ***Швеції*** з міністром соціальної політики тієї країни, а також ***фінським*** міністром.

Засідання Комісії соціального розвитку в ООН – гарне місце для обговорення проблем і викликів з колегами, котрі займаються соцполітикою у своїх країнах. І також **це можливість попросити про підтримку й допомогу**.

У рамках розмови з міністром соціальної політики ***Швеції***, яка нині головує в Європейському Союзі, ми говорили про синхронізацію наших нормативних документів з вимогами й стандартами ЄС, про підтримку України, про грантові кошти на реформи, технічну допомогу.

Наприклад, **нам потрібно, аби ми швидше і якісніше формували наші соціальні інститути** – не вигадувати щось самим, а використовувати найкращий досвід.

- *І що ви їм донесли?*

- Основне завдання міністерства – ***вибудовувати системну політику***. Тобто переформатовувати правила таким чином, щоб вони якісніше працювали на благо свого суспільства.

Сьогодні соціальні видатки України фінансуються переважно за донорські кошти, оскільки своїх не вистачає. Тому донорам дуже важливо розуміти, наскільки системно витрачаються їхні гроші.

Їх цікавить, зокрема, чи йдеться про разову допомогу – один раз щось там видали, створили якісь центри, а завтра воно пропало, чи це трансформується в систему, у сталі структури й матиме підтримку від держави в майбутньому, коли ми зможемо забезпечувати себе

самостійно.

Тож мені було дуже важливо показати донорам і всім країнам, які надають нам підтримку, що **ми маємо план, як відбудовувати соціальну сферу**, і що рухаємося не хаотично, а **керуємося стратегією,**

> — **перетворюючи негайну підтримку в сталі інституції, робимо з них системні проєкти.**

Я розповіла, що ми розвиваємо, де маємо переваги, а де проблеми.

- А *які в нас переваги?*

- Наприклад, **у цифрових інструментах**. Про це ми теж говорили...

2. МІЙ ГОЛОВНИЙ ВИКЛИК – АБИ КОЖНА ВИДІЛЕНА КОПІЙКА ДАВАЛА ЯКІСНИЙ РЕЗУЛЬТАТ

- І *до чого домовилися?*

- Насамперед **про розвиток соціальних послуг**.

> У нас практично немає інститутів і дуже мало фахівців, які надають такі послуги. Що таке соціальні послуги?
>
> Супровід людини, коли в неї стається якась надзвичайна ситуація. Наприклад, боєць має тяжкі поранення. Він потрапляє в лікарню й зовсім не знає, на що має право, куди йому далі рухатися.

Завдання соціального працівника – допомогти зібрати необхідні документи, наприклад, для інвалідності, пояснити все людині, скажімо, які є компанії, що забезпечують протезування, оформити заявку для фінансування за рахунок держави, підтримати родину.

Психологічна допомога – це теж соціальна послуга.

Буває, коли дитина з інвалідністю, і родина не може повноцінно працювати, бо хтось із батьків мусить бути «прив'язаний» до дому. Але в Україні, як давно в інших країнах, формуються центри з догляду, де дитиною опікуватимуться упродовж дня, як у дитсадку. Сім'я може працювати, і дитина також соціалізується. А ввечері її забирають додому.

Соціальних сервісів у нас практично немає.

- ***У нас є, тільки вони комерційні…***

- **А ми хочемо зробити їх державними, де б людина могла отримувати їх безкоштовно.**

Тому,

1) по-перше, треба організувати ***правильну модель***,

2) по-друге, ***виробити механізм відповідних закупівель***,

3) по-третє, якщо це робити державним коштом, то ***послуга має відповідати певним стандартом***.

Бо в нас буває так

– пройшов «психолог» двотижневі курси й уже надає «послуги», від яких може більше нашкодити, а не допомогти.

Тому,

— все потрібно верифікувати, підігнати до єдиних вимог і стандартів, аби люди були впевнені: коли вони звертаються до якогось фахівця, то він справді допоможе, а не нашкодить.

Ще моя велика амбітна мета

– **ми хочемо позбутися інституційних сиротинців**, аби кожна дитина виховувалася в родині – прийомній чи рідній.

Аби дітей не віддавали в інтернат, для запобігання цього родині часто потрібна підтримка.

Наприклад, жінка, яку покинув чоловік, народжує в пологовому будинку й не знає, як їй бути далі. Якщо там буде соціальний працівник, який підкаже, що є

допомога, центри тимчасового проживання, що можна отримати якісь сервіси, то, можливо, мама передумає і не віддаватиме свою дитину в сиротинець.

Або якщо народжується дитина з інвалідністю, то батькам радять віддати її в інтернат, бо її неможливо виховувати. Але є центри раннього втручання та інші види підтримки й допомоги, що можуть дати сім'ї можливість упоратися з цим викликом, – просто їй потрібно надати цей сервіс.

- Ви розповідали в ООН про виклики, які постали перед Україною, деякі зараз назвали... Коли вас запитають, наприклад, колеги-міністри, то, напевне, у вас є набір того, що ви маєте сказати… *Про які виклики насамперед говорите?*

- Насамперед

1) я говорю про **створення систем, які дадуть нам змогу бути стійкими**.

2) **Основний виклик соціальної політики сьогодні – це зростання кількості людей, котрі потребують допомоги, при цьому ресурс не збільшується...**

Наприклад,

люди втрачають роботу, і їм потрібна підтримка. Буває, молоді люди виїхали за кордон рятувати внуків, а старші – залишилися самі в хаті. У них є пенсія, але немає кому піти купити хліба. Люди з інвалідністю, які не мають можливості виїхати за кордон, теж потребують догляду.

Викликів багато...

Це може бути домашнє насильство, яке через масовий стрес, на жаль, зросло. Багато жінок перестають звертатися по допомогу, бо вважають, що це не така велика біда на фоні великої проблеми війни.

Та ми розуміємо, якщо зараз не зупинити такі прояви, то потім вони виллються в ще гірші історії, з тяжкими тілесними ушкодженнями, руйнуванням сім’ї.

Тому,

— з усіма цими викликами треба боротися.

Не хочу говорити про брак ресурсу, бо насправді в соціальній політиці завжди його бракує,

— **необхідно цей ресурс ефективно використовувати**, аби кожна виділена копійка давала якісний результат.

І це є виклик.

- Під час війни значно впали заробітки людей, а ціни зростають. Це особливо відчутно для тих, хто й раніше мав низькі доходи, зокрема пенсіонерів, видатки яких ідуть переважно на продукти харчування. Чи є якесь бачення розв'язання цієї проблеми?

- Так, **ми працюємо над тим, аби зробити індексацію пенсій відповідно до інфляції. Є ж формула індексації і відповідний закон. Думаю, така індексація відбудеться у квітні. Зараз робимо розрахунки.**

3. МАЄМО РОЗБУДОВУВАТИ ТАКІ САМІ СЕРВІСИ, ЯКІ УКРАЇНЦІ ОТРИМУЮТЬ ЗА КОРДОНОМ

- Ще така проблема – не знаю, наскільки вона дотична до вашого міністерства, – *депопуляція України*. Вона почалася ще до повномасштабної війни, коли фіксувався низький рівень народжуваності. А зараз багато людей виїхало, тисячі дітей росія викрала…

- Так, **це глобальний виклик...**

1) **Із тими людьми, які виїхали, треба працювати, аби вони повернулися.**

2) **Є чинники, які на це впливають.**

Наприклад, ***тривалість війни.***

> Усі економісти, експерти кажуть, що чим довше триватиме війна й чим довше людина перебуватиме за кордоном, тим більше вона асимілюватиметься й тим складніше буде її повернути.

Водночас ***є низка речей, так звані критичні маркери***, для тих, хто виїхав за кордон.

> Це і соціальні сервіси, і соціальна допомога, якщо йдеться про родину з дітьми. Вони побачили, як це працює за кордоном і хочуть отримувати приблизно такі самі сервіси в Україні.

Тому,

> нам ці сервіси треба розбудовувати, аби люди розуміли, що, повертаючись, вони не втратять у соціальній підтримці.

Не так фінансовій, бо ніхто у світі великих грошей не дає, а

> йдеться саме про супровід, коли тебе беруть за руку й розказують, що і як ти можеш зробити, де і які курси пройти, аби знайти роботу.

Тобто,

коли людина почувається достатньо комфортно в якихось надзвичайних обставинах.

Ці сервіси ми точно будемо розбудовувати.

І друге – робочі місця…

— Якщо буде робота, житло й соціальні сервіси, то люди повернуться. Але це треба вирішувати комплексно. Це частина великої політики, якою необхідно синхронно займатися всім.

А щодо *збільшення народжуваності*

– це теж важливий момент, і **ми над цим активно думаємо**, зокрема, ***як організувати різні види підтримки***.

Знову ж таки йдеться

— про супровід вагітних жінок, допомогу при народженні дитини, подальшу економічну й супроводжувальну підтримку.

1) **Ми тільки виробляємо нашу стратегію щодо відновлення демографічної ситуації**.

2) **Бо поки що відомі чинники не дають змоги комплексно відповідати цьому виклику.**

3) Звісно, **ми відповідаємо точково**. Якщо треба щось терміново вирішити в конкретній ситуації – вирішуємо.

Наприклад,

4) розвиваємо за кордоном центри українства.

Я практично з кожним закордонним міністром, з яким зустрічаюся, прошу, аби вони зберігали місця, де українці можуть зустрічатися і зберігати зв'язок з Україною.

Наприклад,

із міністром соціальної політики Португалії ми домовилися, що в електронний реєстр українців, які в тій країні проживають, даватимуть якусь інформацію з України, аби зв'язок не втрачався.

Використовуємо різні гнучкі інструменти, аби підтримувати контакт з нашими громадянами.

- Скажіть, чи буває так, що вам невідомо, яку допомогу отримала конкретна людина? Грубо кажучи, *чи задумувалися над створенням якогось єдиного реєстру всіх видів соціальної допомоги?*

- **У нас є єдиний реєстр усіх видів соціальної допомоги…**

Ми точно знаємо про всіх усе, що вони отримують. Багато програм оновлюємо. Є старі програми, фрагментовані, а **зараз ми об'єднуємо їх у єдину інформаційну соціальну систему**, де все буде на одній платформі, і буде дуже легко перевірити всі статуси кожної особи.

> Це буде добре для держави і спростить життя людині, бо їй буде достатньо подати заявку, і ми визначимо, який у неї матеріальний стан – допомога з бідності, розмір комунальних платежів, житлова субсидія тощо. Тобто ми спростимо цими цифровими сервісами бюрократію, й отримати допомогу стане простіше.

Але

ми також розуміємо, що в усьому світі фінансова підтримка – не самоціль, а додаток до інших речей, які допомагають людині вийти зі складних життєвих обставин.

> 1) Адже працездатна людина не може весь час отримувати соціальну допомогу. Це знекровлює економіку й розвиває патерналізм суспільства...
>
> 2) Кожен повинен мати власну гідність, економічну самостійність, кошти, які заробляє і якими розпоряджається.

Й ось **моє завдання – знайти для вразливих верств населення такий інструмент, який виводив би їх в економічну самостійність**.

Це можна робити шляхом різних сервісів і послуг.

- Наскільки розумію, реєстр соціальних послуг прив'язаний до ідентифікаційного коду особи?

- Так, до основних даних людини.

- Щороку разом із бюджетом затверджується й *прожитковий мінімум…*

- Для різних верств різний…

- Для працездатних людей у 2023 році він становить 2 684 гривні. Але ж очевидно, що на такий мінімум прожити неможливо. Тобто виходить, що *ми не маємо реальної картини щодо людей, котрі потребують допомоги?*

- Чому ж?

Ми знаємо про сукупний дохід родини з тих самих даних, просто питання в тому, що **ми не підняли рівень допомоги, не збільшили прожитковий мінімум**.

І це справді виклик, але в стані війни, коли практично весь бюджет, який формується в Україні, іде на оборону, а ми живемо на грантові допомоги, інакше не може бути.

- За даними ООН, падіння ВВП торік сягнуло 35 % ...

- Так, але соціальні видатки в Україні здійснюються за донорські кошти – їх нам дають як гранти чи позики, по-різному...

- Вони акумулюються десь в одному місці?

- На бюджетному рахунку. Їх ми розподіляємо за нашими програмами, а після того приходять міжнародні аудиторські компанії й перевіряють абсолютно все: як даємо, кому, скільки і за якими програмами. Тому це все верифіковані цільові гроші.

- Ці гроші також ідуть на пенсії?

- Ні, на пенсії ідуть наші, українські гроші, а ці призначені для соціальної допомоги. Наприклад, малозабезпеченим, за інвалідністю, багатодітним та ін. Наприклад, на протези ветеранам ми теж покриваємо.

- І зарплати бюджетникам?

- Про це не можу сказати, бо зарплати бюджетникам – не моя сфера відповідальності.

4. УЖЕ ЗАРАЗ НА ОДНОГО ПЕНСІОНЕРА – ОДИН ПРАЦІВНИК

- Багато говорять про *запровадження обов'язкової накопичувальної системи для виплати пенсій…*

- Я вважаю, що це важлива тема, яку треба обов'язково обговорювати.

Поясню чому.

У нас ще до великої війни фіксувалося 11 млн пенсіонерів і 13 млн працівників, що сплачують ***єдиний соціальний внесок***. Пенсії виплачуються саме з ЄСВ. Роботодавець перераховує туди 22 % від зарплати працівника, і ці кошти розподіляються на виплати у зв'язку з нещасним випадком на виробництві й тимчасовою непрацездатністю, тобто лікарняні, допомогу за безробіттям. Найбільша частина йде в пенсійний фонд, звідки виплачуються пенсії нинішнім пенсіонерам.

Тож якщо в нас співвідношення пенсіонерів і працівників практично 1:1 і ми хочемо, аби мінімальна пенсія становила 5-6 тис. грн, то внесок ЄСВ має бути щонайменше 5-6 тисяч, а в нас усього 22%, навіть менше, бо частину ми ще відщипуємо від заробітної плати.

Тобто,

зарплати мають бути в рази більші, щоб мати можливість підвищити пенсії. А це практично нереально.

А враховуючи демографічну кризу, то пенсіонерів у нас може бути більше, ніж тих, хто працює, на одного працюючого припадатиме два-три утриманці.

Тож якщо моє покоління хоче отримувати хоч якусь пенсію, то саме час запроваджувати обов'язкове пенсійне накопичення. Добровільне сьогодні існує, ним можна користуватися.

Це буде індивідуальний рахунок, на який трохи дає держава для старту, трохи покриває роботодавець і трохи додає сам працівник. Цей пул коштів і дасть змогу себе підтримати відповідно до свого внеску, заробітку.

- Але ці гроші втратять у вартості, доки людина вийде на пенсію. Чи вони індексуються?

- Звісно, **цими грошима зароблятимуть, вкладатимуть їх в економіку.**

Якщо подумати, у що вкластися, аби зберегти ресурс, то можна, наприклад, купити акції, але вони теж можуть знецінитися. Можемо покласти в банк, але й там відсотки можуть бути різні…

Багато хто вкладає в нерухомість, але ми бачимо, що це теж ризикова інвестиція. Зараз у Києві оренда квартир не надто користується попитом.

- Зате у Львові інакше…

- Всяка інвестиція передбачає ризик. У всьому світі це добре рахують і розділяють ризики. Щось вкладають у страхові гроші, щось у акції, щось у нерухомість, а частину – на пенсійні рахунки. У нас поки що дуже низький рівень фінансової грамотності, наші люди не вміють накопичувати свій ресурс на майбутню старість, і ми мусимо привчати їх до цього, бо це інструменти цілого світу.

- А *на якому рівні зараз це обговорюється?*

- **Законопроєкт** є у Верховній Раді, зараз ***готуються*** до першого читання. Між першим і другим читанням він ще дуже детально розбиратиметься на частини, вдосконалюватимуться окремі норми, широко обговорюватимуться депутатами всіх фракцій і груп. І як свідчить моя практика, може бути дуже багато правок і змін між першим і другим читанням.

Думаю, так і буде, бо **це складний законопроєкт, який стосується реформи, що триває вже багато років**.

Але мусимо зробити перший крок, бо, відтягуючи запуск накопичувальної системи, ми просто створюємо проблеми для майбутнього покоління.

- Чи означає це, що зберігатиметься й солідарна, тобто нинішня пенсійна система?

- Звичайно. Вона точно залишатиметься.

- Якщо працівник заробляє, наприклад, 10 тис. грн, то скільки він повинен буде покласти на пенсійний рахунок?

- Якщо він отримує цю суму на руки, то це означає, що ЄСВ 22% вже сплачено, і з тієї суми 1-3% відкладається на накопичувальний рахунок. Ми розглядаємо також інструменти здешевлення. Або частина ЄСВ перейде в накопичувальну систему, або частина податку з доходів громадян теж піде в накопичувальну, щоб загальне навантаження на оплату праці не надто зросло.

- Чи ваше міністерство працює напряму з якимись міжнародними організаціями, щоб вирішувати соціальні питання?

- **З усіма оонівськими міжнародними організаціями** ми **дуже тісно співпрацюємо**.

У нас є меморандуми, ***платформа єДопомога.***

Як ми щойно говорили, люди не отримують достатньо соціальної допомоги, бо ми фізично не можемо її збільшити через невеликий прожитковий мінімум.

Працюючи з нашими донорами, ми просимо додатково підтримувати певні вразливі групи осіб: людей похилого віку, з інвалідністю, багатодітні родини.

Для цього створили сервіс єДопомога, куди люди подають заявки. Ми перевіряємо їхні статуси, бо в нас є всі реєстри, і вже міжнародним донорам передаємо перевірену інформацію, а вони здійснюють додаткову виплату на банківські рахунки конкретних осіб.

- Для цього людина має відкрити банківський рахунок?

- Якщо ти отримуєш допомогу, то в тебе вже є рахунок. Ми забезпечуємо цифровий інструмент, щоб ці гроші йшли адресно, верифіковано й саме тим, хто їх потребує.

- Часто чую, коли звітують різні оонівські структури: роздано скільки-то коштів людям. То міжнародні структури їх реально на рахунки людям надсилають чи видають готівкою?

- Вони дають і готівкою, але ми просимо надсилати на рахунки, бо тоді незрозуміло, що кому дають. Ми тоді не бачимо, скільки одна людина отримує і чи від одної організації, чи від усіх.

За нашим інструментом, ти можеш отримати тільки від однієї організації, щоб охопити більшу кількість людей. Якщо, наприклад, організація каже, що хоче допомогти тільки людям з інвалідністю, то ми їм даємо дані лише цих людей.

- росія викрала й вивезла з окупованих територій близько 16 тис. дітей. Чи є якесь бачення, як їх повертати звідти?

- Цим займається в основному Міністерство з питань реінтеграції тимчасово окупованих територій зі штабом з повернення дітей. Ведеться відповідна робота з міжнародними організаціями, ми також порушували це питання в ООН.

Ми просимо міжнародні організації допомоги, втручання, сприяння, бо це єдиний спосіб повертати дітей. І деякі повернення відбуваються. Просто це не дуже афішується через приватність. Це складний, тривалий процес.

5. УКРАЇНСЬКА ГРОМАДА ДОПОМАГАТИМЕ НАПОВНЮВАТИ ГУМАНІТАРНИЙ РАХУНОК У НАЦБАНКУ

- Ви зустрічалися у Нью-Йорку з представниками численної української громади, керівниками громадських організацій. Про що розмовляли?

- Ми дуже гарно поспілкувалися, обмінялися інформацією…

Домовилися про співпрацю, спеціально для цього відкрили гуманітарний рахунок у Національному банку України, де цільово збираємо кошти на протезування постраждалих від війни, на будинки для прийомних сімей, які братимуть наших дітей-сиріт у свої родини, і на соціальні послуги постраждалим – психологічну допомогу, супровід, реабілітацію, адаптацію.

> Усе це нові напрями, які дуже затребувані зараз в Україні, і нам не вистачає ресурсу, аби повною мірою їх покривати.
>
> Тому ми готові адмініструвати такі пожертви і звітувати прозоро, відкрито й адресно про використання цих коштів.

Ми **домовилися про співпрацю з низкою великих організацій**, які тут працюють, зокрема з «Разом для України», Українським конгресовим комітетом Америки, Об’єднанням українців Америки «Самопоміч».

***

№ 1.265

У першій частині найновішого звіту Том Купер лає всіх і на всі заставки – італійську інтелігенцію (зненацька), політиків, натівців і т. д. Просто ніхто його не слухає й, замість передати БАГАТО артилерії та снарядів (а ще – мінометів та боєкомплекту до них), всі й далі дебатують про танки та авіацію,

котрі дорожчі й поставляти їх довше. А, ну й ще журналісти перекручують слова Купера.

Якщо лиш ви не прагнете понасолоджуватися , як (знову) дістається Ілону Маску, то зразу переходьте до оперативної обстановки, де більше конкретики, але загальна картина щодо росармії та сама – зацитуємо: «більшість коментаторів говорять про кидання на забій».

Оригінал тут: *https://medium.com/@x_TomCooper_x/ukraine-war-14-february-2023-e34ee8d0afb9*

За спільний переклад дякую Микола Ковальчук та Antonina Yashchuk

ТОМ КУПЕР

ВІЙНА В УКРАЇНІ, 14 ЛЮТОГО 2023

Всім привіт! [Опубліковано 14.02 о 12.45 за Києвом].

Останні кілька днів я не просто був зайнятий, я став епіцентром цілої кампанії з дефамації, гарасменту та переслідувань від окремих груп італійської «інтелігенції» – й це було настільки агресивно, що я був змушений блочити всіх «візитерів» своїх сторінок із тієї країни.

Я все розумію: є такі собі «академіки» та інші подібні «добрі люди», які ніколи не куштували реального життя і не мають уявлення, як «війна» виглядає, відчувається, лякає, смердить і звучить, хто не відрізняє F-16 від Т-72, але думає, що зараз добра нагода закрутити яку-небудь інтригу. Як вони кажуть, «задля суспільного добра». Знаєте що? Ваші інтриги не мої – лишіть мене в спокої.

Це все так само стосується тих, які поширюють про мене різноманітні брехні – чи тому, що соромляться своєї тупості, чи там заздрять мені за мої звіти… і тих, які товчуть, що я «поширюю пропаганду». Я ні на кого не наїжджаю, й тому ваші почуття – то ваші проблеми. А якщо ви вважаєте мою працю «пропагандою», то дозвольте нагадати вам, що ніхто нікого нічого не заставляє читати й ви не зобов'язані реагувати на всі мої появи онлайн.

Раджу вам: НЕ ЧИТАЙТЕ. Уникайте мене. Кругом повно інших людей. Спиніться просто зараз і знайдіть собі кращу справу, замість того, щоб розказувати мені, хто я, як мені робити свою роботу або які ви крутіші, витонченіші та більш освічені дослідники, ніж я. Й немає жодних «непорозумінь». Ви мене тупо взагалі не цікавите.

Ну, добре, й ще дві зауваги для журналюг:

а) якщо ви мене «цитуєте» (як це зробили CNN https://edition.cnn.com/2023/02/13/europe/russia-ukraine-vuhledar-donetsk-fiasco-intl/index.html і Mail Online https://www.dailymail.co.uk/news/article-11746903/Putins-marine-brigade-5-000-men-destroyed-brutal-battle.html), то робіть це адекватно. Я, наприклад, ніде не говорив, що Вугледар це «потужна, висока фортеця посеред пустелі». Я писав: «все це нагадує оті типові (хоча й дурнуваті) голлівудські фільми, де посеред пустелі стоїть потужна висока фортеця, – тільки тут кругом поля».

б) і якщо вже ви мене цитуєте, то поставте лінк на джерело, де ви прочитали, що цитуєте.

Можливо, ви не вловлюєте різниці або/і вважаєте, що це неважливо, але це важливо для мене. А ще ви не маєте права неадекватно використовувати і/або перекручувати зміст моїх повідомлень – навпаки, маєте обов'язок дати вашим читачам розібратися самостійно.

1. СТРАТЕГІЯ

У принципі, головна проблема залишається тією ж, що й місяць тому: Україна продовжує бути надто залежною від західної допомоги, а Захід – тобто США, НАТО та ЄС – й досі не здатен осягнути справжній масштаб цієї війни, а також вони все ще бояться путіна. І тому починається «о, так, поставки зброї

важливі, але давайте не дратувати того божевільного в кремлі» й, відповідно, «ось вам п’ять Леопардів і ще три кулемети, але вважайте, українці, не використовуйте їх некоректно». Й тому ми досі можемо чути ще більші ідіотизми типу «а чого це американські платники податків мають давати гроші корумпованому режиму того єврея, що живе в розкоші» чи вимоги «та вирубайте їм Старлінк» чи бубоніння про «червоні лінії» або що «з путіном треба домовлятися». А ще – й це особливо вражає – такі бздури можна почути від речників усього політичного спектру.

Леді та джентельмени, дозвольте вам нагадати, що путін собі на умі, але не дурний. Він знає, що порушив Статут ООН і що його головорізи порушують всі статті Женевської конвенції й здійснюють всі можливі звірства та злочини кожного дня свого перебування в Україні, знає, що порушив Будапештський меморандум та «власні» угоди «Мінськ-1» та «Мінськ-2». Він може не до кінця усвідомлювати, наскільки зруйнував свою армію, але продовжує наполягати на негайній капітуляції України та штовхає своїх генералів до «велиииикого» наступу. Якщо хтось все ще вважає, що з такою людиною можна про щось домовитися, то прошу дуже – їдьте в москву, ведіть переговори та – вишенька на торті – спонукайте путіна поважати домовленості.

Наступний пункт – поставки зброї… Ой, мамо, НАТО вирішило «кинути виклик путіну», «пообіцявши надіслати» 400 головних бойових танків. Відтак, тепер всі довкола обговорюють «що далі?» – надзвукові винищувачі?

Вибачте, але це щось для дурнів та коней. Це повністю безглуздо. Українські сили потребують:

а) системи зв’язку, яку не контролює олігарх, що поділяє ідеологію свого кращого другана (ну, про те, що демократію треба замінити на приватну диктатуру або принаймні лад, коли з багатих не беруть податків);

б) артилерії;

в) величезних тон снарядів для тої артилерії;

г) так само тон важкого піхотного озброєння як міномети чи АГСи (і дуже-дуже багато боєприпасів для них)

Плюс більше систем ППО.

Я вже про все це писав у своїх звітах разів десять, але ось, прошу, знову.

Збройні сили рф (ВСрф) «давлять масою». Масою артилерії, бронемашин, а тепер – масою нетренованої піхоти. І ніхто інший, але сам путін, звів усю війну до найпростішого спільного знаменника: «або ви знищите всю мою армію, або здавайтеся» – й це залишається незмінним від квітня 2022 року. Вже десять довгих і кривавих місяців. Відповідно, іншого виходу немає: треба

вбити всю його армію. А єдиним ефективним (читайте, раціональним) методом такого знищення є вогнева потужність – буквально тоннаж вибухівки, яку можна кинути на голови ВСрф.

Ну й ще раз – факт: немає іншого способу доставити необхідну масу вибухівки – лише артилерія. Артилерії треба, щоб розгромити російську артилерію, танки та інші бронезасоби й усю ту масу піхоти. Й усе це потрібно зробити, доки ВСрф не нашкодили українцям у відповідь – особливо, якщо ЗСУ ще й збираються наступати. А тим, хто боїться реакції путіна, слід нагадати, що артилерія значно дешевша за літаки й тому її можна купити більше, а символічних загроз буде менше.

І проблема, що через 12 місяців після (повторного) вторгнення путіна в Україну США, НАТО та ЄС

а) все ще надто повільно «вираховують» (чи не можуть вирахувати), який саме тоннаж вибухівки має обрушити ЗСУ на ВСрф, щоб їх знищити, й тому

б) все ще не здатні виготовити необхідну кількість артилерійських снарядів (хоча технічно вони мали б вийти на необхідну потужність ще влітку минулого року).

Альтернативний метод – передати ЗСУ достатньо мінометів та АГС. Вони, знаєте, ще дешевші за артилерію й те що їх передали, взагалі ніхто не помітить. І їх легко виготовити в необхідних кількостях – і боєприпаси до них теж. Проте, через 12 місяців після (повторного) початку війни західна індустрія таки не може виготовляти важке озброєння й боєзапас до нього в необхідній кількості й повинні купувати все це, наприклад, у Пакистану, який підтримує Талібан і є союзником Китаю, та з інших подібних «джерел». Цьому треба знайти швидшу та дешевшу альтернативу. Важка зброя для піхоти – найкращий варіант. І нікому з політиків не доведеться каляти білизну, бо путін на такі поставки навіть не зверне увагу.

ЗСУ цього дуже потребує: міномети й АГСи значно ефективніші, наприклад, за кулемети, які при частоті 30 пострілів на секунду перегріваються й не можуть, як те потрібно, безперервно убивати російських солдатів. Тому й не дивно, що трапляються випадки, як оцей https://twitter.com/PaulJawin/status/1625055284958752770 , коли розрахунок українських кулеметників «використав» три машини, відбиваючи хвилі російських нападників.

Врешті, надійна система зв’язку потрібна не лише, щоб більше не залежати від мегаломана, який злетів із котушок, а щоб забезпечувати раннє сповіщення та координувати зусилля ЗСУ – на всіх рівнях – доки ППО виконує подвійну функцію, захищаючи цивільних та критичну

інфраструктуру в тилу та солдатів на фронті. Так що, дорогі політики, в цьому всьому також є «гуманітарний аспект».

Дайте все це українцям – і то вже зараз, а не «упродовж 6-9 місяців» – і вони, без найменшого сумніву, розгромлять ВСрф і закінчать війну. Це точно найшвидший спосіб.

Знову ж, ляпати про F-16 і A-10, «Торнадо» та «Єврофайтери», а ще підводні човни видається значно «сексуальнішим» – особливо для мейнстрімних медій, котрі завше допадаються до сенсацій та «гарячих» новин. Утім, все це не лише лякає наших славних політиків та більшу частину публіки (ой, мамцю, та ж путін за то на нас атомну бомбу кине…), але й усі ці поставки танків у даний момент безсенсові, оскільки забирають час і ресурси, по-суті, не збільшуючи вогневу потужність ЗСУ до необхідного рівня.

2. ПОВІТРЯНА ВІЙНА

10 лютого ВСрф влаштували черговий ракетний обстріл України. ЗСУ заявили, що збили 61 із 71 крилатих ракет і дронів-камікадзе [Генштаб повідомляв про 71 крилату ракету, 29 ракет С-300, а також 7 «шахедів», із яких 5 було збито — перекл.]. Ще один наліт «шахедів 131/136» відбувся увечері того дня: повідомляють, що ЗСУ збили всі 20 дронів.

Що ж, звучить «чудово», але все не так просто: українським силам ППО поки не вдається досягнути ефективності перехоплення хоча б на рівні 90%. Внаслідок цих ударів було пошкоджено чотири теплоелектростанції під управлінням ДТЕК та кілька важливих ліній електропередачі, а ще міст неподалік від Одеси. Це не жарти.

Урок для політиків та іже з ними: надайте нарешті українцям якомога більше систем протиповітряної оборони.

Як завжди, удари крилатих ракет «доповнили» перехоплювачі ВКС, які намагалися скористатися нагодою, щоб влаштувати полювання на перехоплювачі Повітряних сил України. Не чув, щоб росіянам цього разу щось вдалося, але одна з їхніх ракет повітря-повітря великого радіусу Р-37М не влучила в ціль, потім у неї відмовив детонатор і вона впала на землю майже неушкодженою [https://twitter.com/markito0171/status/1624814372370391040]. Якщо її справді підібрали українці… ну, тоді закладаюся, що вже за кілька годин її передали «безневинним спостерігачам» із Національного центру повітряної та космічної розвідки США (колишній Відділ іноземних технологій), щоб вони її дослідили та розробили засоби електронної протидії…

Після численних повідомлень, що українці використали свої останні тактичні балістичні ракети «Точка» ще минулого літа, я, чесно кажучи, був здивований, коли побачив два таких комплекси в дії [https://t.me/Ukraine_365News/46146].

Повідомляють, що ціллю було щось у районі Маріуполя: місцеві мешканці писали про кілька сильних вибухів, а росіяни заявили, що всі ракети було збито.

3. БИТВА ЗА ДОНБАС

Пункт 1): Після дводенного шантажу України (і Пентагону) SpaceX повністю відновила всі функції системи зв'язку «Старлінк» ще на минулих вихідних. І слухайте-но: ЗСУ можуть використовувати її так, як їм заманеться…

> Урок для політиків та іже з ними: є ефективніші й дешевші альтернативи «Старлінка». Може, потрібно більше часу, щоб їх задіяти, але керівники цих компаній-розробників принаймні не мають манії величі. Тож поінформуйте себе якось і надайте їх Україні.

Пункт 2): Ні, «велиииикий» російський наступ не розпочався, принаймні не вчора. Він у розпалі — і триває вже щонайменше три тижні.

Пункт 3): Як я вже писав, ВСрф більше не використовує батальйонно-тактичні групи, натомість вони повернулися до використання полків, кожен із яких тепер «посилено» залученням цілого артилерійського батальйону. «Все згодиться»: інколи це батальйон ракетних систем залпового вогню, інколи батальйон протитанкових ракетних комплексів, і тільки танкові полки, здається, доповнено «правильними» артилерійськими батальйонами.

Куп'янськ-Сватове…

Великого російського наступу (поки) немає, тільки «відносно малі операції» [https://twitter.com/am_misfit/status/1625196910985498624], переважно в районі Гряниківки за участі 138-ої мотострілецької бригади ВСрф, але ЗСУ насторожі і впевнено захищаються.

Кремінна…

Не сумніваюся, що росіяни мріють пробитися там, щоб знову захопити Лиман, проте: за минулий тиждень вони не змогли помітно просунутися від траси Р066. Звичайно, вони провели багато атак у різних напрямках, але скільки не намагався, не можу знайти доказів, що вони захопили щось «нове» (навіть вони самі не роблять таких заяв). Власне кажучи, наступи росіян між Червонопопівкою та Житлівкою в бік Тернів, схоже, деруть на шмаття щоразу, коли вони виходять на відкритий простір між цими населеними пунктами. Далі на південь їхня 30-та мотострілецька бригада нібито спромоглася відтіснити 80-ту десантно-штурмову бригаду від Кремінної на якихось 500-1000 метрів, але щойно росіяни вийшли на відкритий простір на схід від Ямполівки і Зарічного, як одразу зазнали важких втрат. Якщо вони й змогли десь просунутися, то хіба в лісі біля Серебрянки, де два чи три полки ВДВ за підтримки 90-тої гвардійської танкової дивізії таки відтіснили від села

Діброва 95-ту десантно-штурмову бригаду і дві бригади ТрО десь на пів кілометра.

Тут добре видно нестачу в українців артилерії та боєприпасів, через яку росіянам знову і знову вдається «налітати» на своїх БМП, озброєних 30-міліметровими кулеметами. Також для розвідки під час боїв у лісі потрібно багато безпілотників, тому такі успіхи, як знищення однієї БМПТ, трапляються рідко і коштують чимало крові.

Бахмут… Північ…

Цими днями дивно бачити заяви, що росіяни «захоплюють Красну Гору» (чи спроби українських посадовців заперечити, що ЗСУ відступили звідти), адже повідомляють, що Красну Гору було захоплено ще тиждень тому… Для певності: ні, там немає бійців ЗСУ — лінія фронту проходить вздовж траси М03. Добре, хоч «Старлінк» знову працює, тож до самої траси росіянам дістатися не вдалося.

Бахмут… Центр…

ЗСУ завершили відхід до річки Бахмутки, підрозділи 106-тої дивізії ВДВ ВСрф обережно просунулися за ними. Повідомляють, що відновлена 31-ша бригада ВДВ теж тут, але інформація суперечлива: хтось каже, вони десь у районі Сватового, хтось стверджує, що під Бахмутом…

Бахмут… Південь…

За минулі дні росіяни щосили наступають по всій протяжності «того пагорба над Кліщіївкою» в напрямку Іванівського: повідомлення свідчать про піхотні наступи (щоразу за підтримки артилерії), що тривають по 4, 8, 14 годин. ЗСУ утримує позиції.

…Але не сумнівайтеся: у російських соцмережах є вдосталь надійних повідомлень про те, що Бахмут от-от упаде, що ЗСУ повністю розгромлені, в місті не зосталося українських військових, а боротьбу продовжують тільки генетично модифіковані сатаністи, трансгендери і найманці…

[ФОТО]

Я й хотів би пояснити їм, що всі такі істоти наразі зайняті своїми справами десь в Африці або на Марсі, та розумію, що просто змарную час…

Вугледар...

російські атаки тут уже стільки разів провалилися, а втрати досягли таких масштабів, що про проблеми вже навіть «відкрито» говорять у російських соцмережах. Звичайно, з поправкою на розуміння «відкритості» на росії. Що

ж до російських втрат, то більшість коментаторів говорять про «кидання на забій» «елітної» 155-тої бригади морських піхотинців: так, ніби після всіх минулотижневих атак із однаковим плачевним результатом цей підрозділ досі можна вважати «елітним», і так, ніби там не воюють інші підрозділи. Ну і хто ж повірить, що всі ці втрати спричинила одна-єдина українська бригада, а не 5-10...

Зрештою з'ясувалося, що морські піхотинці 155-тої — це, як і більшість підрозділів морської піхоти рф, бригади, тільки «посилені» моряками з рускіх воєнних кораблєй. Наприклад, «адмірал трібуц» або «адмірал пантєлєєв»: ці судна не можуть нести ракети 3М54 «Калібр», а тому в цій війні непотрібні. Моряки, які вчилися воювати на кораблях, носять військову форму, пройшли тижневе чи яке там навчання, і їх скопом перевели в морську піхоту. А тим, хто дивується, «як таке може бути», рекомендую прогортати мої звіти на кілька днів назад і почитати моє детальне пояснення [https://telegra.ph/Cooper-02-04].

Припускаю, те саме сталося з більшістю екіпажів кораблів-амфібій, які нині «стоять рядочком» у портах Севастополя та Новоросійська, про що пишуть отут [https://twitter.com/CovertShores/status/1623734506766143488]. Та я сумніваюся, що навіть путіну вдалося б знайти спосіб, як їх долучити до атак під Бахмутом і Вугледаром (хоча, впевнений, він міркував на цю тему). То для чого тоді годувати непотрібні екіпажі цих суден?

Отак ВСрф «вирішують» проблему браку піхоти. Другий метод — вербування в'язнів. Звісно, ми вже бачили, що «вагнер» місяцями таким промишляє, і має успіх приблизно, як у підрозділів японських солдатів-камікадзе 1945 року. Та агентурна розвідка принесла мені на хвості, що пріґожин позатикав усім роти, і «вагнер» більше з в'язнями не возиться. Тепер тюрми спустошують вишестоящі органи в москві (а саме їхнє мінубивства).

Існують і хай-тек рішення: росіяни за допомогою високоточної зброї «іздєліє-305» почали стріляти [https://twitter.com/squatsons/status/1624392987034927104] по трубах Вугледара. Стверджуючи, що на них сиділи українські дозорці. Ага, любі мої друзі-росіяни, я не сумніваюся, що саме так ви і думаєте, і так мислить загалом ВСрф. Та чомусь здається мені, що ЗСУ діють інакше: за тих температур значно зручніше — та й безпечніше — просто встановити камери.

А ще росіяни скаржаться на атаки українських HIMARS-ів (для них усе — HIMARS-и, будь то М142, М270, БМ-27, БМ-30 чи далекобійна артилерія), що громлять їхні бригадні штаби, і на «керовані НАТО» протитанкові міни, що їх розсипає артилерія. Мабуть, бідні росіяни прибрали всі міни з усіх (15-20) шляхів підходу до Вугледара, аж тут з'явилися ці снаряди 155мм калібру і накидали ще мін... як несправедливо, правда? Розміновуєш поле — а тут тобі

недобитки ворога (чи хто там на тому боці?) знову заміновує ті самі ділянки. Такого на війнах не бувало ще ніколи, ніколи, ніколи! (Закочую очі).

Залишається тільки здогадуватися, чому ті самі ображені скаржаться, що танкісти позалишали всі мінні катки в тилу?

...ох уже ці мої грубі та варварські прямолінійні запитання...

***

№ 1.266

АРМА: нехай увесь світ зачекає

2023-02-16

Роздрукувати

Олександр Лємєнов

2. Ще один випадок — передача в управління арештованих активів ПрАТ «Вінницяпобутхім»

Це підприємство належить російській компанії «Невская косметика», що виробляла на території України побутову хімію під брендами «Ушастий нянь», «Сарма», «Лотос».

Цей актив вартістю 2 млрд грн (100% статутного капіталу розміром 1,5 млрд грн, а також готова продукція та сировина вартістю понад 500 млн грн) було передано в управління АРМА 26 липня 2022 року. Але конкурс на пошук управителя оголошено тільки через три місяці — 24 жовтня 2022-го. Прийом документів тривав до 3 листопада. І лише 16 грудня було обрано управителя — ТОВ «Крайтекс-Сервіс», зареєстроване у Дніпрі. Бенефіціарами цієї компанії зазначені відомі дніпровські бізнесмени Валерій Кіптик і Руслан Шостак, що володіють мережею маркетів EVA (побутова хімія, косметика тощо) і продуктовою мережею VARUS. Озвучено таку логіку їхнього обрання: Кіптик і Шостак можуть виробляти товар і тут же без зайвих витрат виставляти на продаж у своїх мережах. При цьому на потужностях «Вінницяпобутхіму» вони зможуть виробляти і private label для своїх мереж. А ще щось придумати із боргом у розмірі 27 млн грн за отриману від «Вінницяпобутхіму» 2021 року продукцію.

Про обрання управителя чинний очільник АРМА Дмитро Жоравович вирішив особисто повідомити працівників «Вінницяпобутхіму», принагідно зазначивши, що тепер компанія буде перераховувати державі 3,75 млн грн. Не дуже багато, зважаючи, що за попередніх власників компанія сплачувала, за нашою інформацією, податку на прибуток десь 25 млн грн, отже, вже втратила у прибутковості. Звісно, причин цього може бути безліч, від логістичних проблем до енергетичних, цікаво інше — навіть зазначені 3,75 млн грн можуть не стати реальністю.

Ще за часів керівництва АРМА Сигидиним—Павленком практикувався один нехитрий юридичний трюк, який суттєво зменшував сплачувані приватним управителем кошти до бюджету. Перед передачею активу в управління публічно заявлялася одна сума, що має бути сплачена до бюджету. А трохи згодом, коли актив уже використовувався приватним управителем, виручені для бюджету кошти були меншими. Бо їхня частина, за поясненнями самого Павленка, іде на так зване відновлення активу, на яке можна списати практично будь-які витрати.

Ще один важливий нюанс — з 20 листопада 2022 року, за даними наших джерел, через несплату боргу «Вінницяпобутхіму» припинено подачу води та прийом стоків. Також через відсутність коштів для сплати за електроенергію в складських приміщеннях було порушено мікроклімат зберігання товарної продукції, сировини (більш як 1,5 тис. тонн), а також допоміжних матеріалів, що призвело до зміни їхніх якісних характеристик, і принаймні сировина вже

не придатна до використання і має бути утилізована. Також, за нашими даними, через борг з оплати окремих послуг з січня 2023 року охорона підприємства не здійснювалася і частина майна просто «зникла». От вам і ціна «простоїв», і спосіб, як зменшити свої зобов'язання перед державою, два в одному і все через неквапливість АРМА.

Крім цього, ми проаналізували стан справ по арештованих активах, переданих до АРМА, — загальні цифри і вартість цього майна, а не окремі випадки. Відповідно до даних, зібраних аналітиками StateWatch, станом на 31 грудня 2022 року загальна сума становить 34,3 млрд грн. Якщо деталізувати, то виокремлюємо транспортні засоби, нерухомість, корпоративні права тощо. До іншого майна, на яке було накладено арешт, віднесено корисні копалини, дорогоцінні метали, а також неідентифіковані активи. Окремо зауважимо, що АРМА не звітує якісно про свої результати, тому невідомо, що із цих активів в управлінні, а що ні. І чи взагалі держава їх контролює і щось на них заробляє або ж зазнає збитків.

3. І наостанок, неоперативність передачі арештованого майна впадає в око

Наша команда дослідила кілька показових випадків з активами агресора, кому вони належать, скільки передається в управління і які саме з українських компаній отримують майно.

Загалом АРМА за управління численними активами Януковича, його посіпак Клименка, Пшонки та інших, колаборанта Медведчука, а також іншого заарештованого бізнесу агресора на території України змогло згенерувати до бюджету 2022 року 34,8 млн грн. Сума не надто вражаюча. У відомстві Жоравовича виправдовуються, що значно більші суми управителі сплатили за утримання, збереження та модернізацію активів, а саме — 538 млн грн.

Ми розуміємо, що АРМА, як і вся держава, не було готове до нових викликів, які постали перед нами у зв'язку з розгортанням повномасштабного театру воєнних дій 2022 року.

Однак, можливо, **треба перестати піаритися, відкрити реєстр арештованого майна, зробити процес передачі в управління активів прозорим, показати, хто і яким арештованим майном управляє і скільки грошей приносить до бюджету?**

От над цими питаннями в АРМА і мали б замислитися.

***

№ 1.267

Маломуж: У класичному розумінні агентів РФ серед президентів України не було. Але частина з них – колишня агентура КДБ СРСР

ПУБЛІКАЦІЇ **ЕКСКЛЮЗИВ "ГОРДОНА"**

Маломуж: У класичному розумінні агентів РФ серед президентів України не було. Але частина з них – колишня агентура КДБ СРСР

15 лютого, 2023 08.00

Цей матеріал можна прочитати і російською мовою

Маломуж: Путіна попередили: щойно він використає ядерну зброю, буде завдано колосального удару по Москві й центрах ухвалення рішень, включно з бункерами

Фото: Trusted Sources Information War Ukraine / Flickr

Дмитро ГОРДОН

засновник проєкту

2023-02-15

Маломуж: Путіна попередили: щойно він використає ядерну зброю, буде завдано колосального удару по Москві й центрах ухвалення рішень, включно з бункерами

Дмитро ГОРДОН

засновник проєкту

Чи є серед найвищого керівництва України агенти Росії, чи співпрацювали українські націоналісти з радянськими й російськими спецслужбами, як українська розвідка знищила оперативні справи українських політиків, запобігши їх вивезенню до Москви, хто переконав Володимира Путіна розпочати вторгнення в Україну і чи наважиться той на використання ядерної зброї. Про це, а також про прослуховування у спальні Путіна в інтерв'ю засновнику видання "ГОРДОН" Дмитрові Гордону розповів колишній голова Служби зовнішньої розвідки України (2005–2010) Микола Маломуж. "ГОРДОН" публікує текстову версію інтерв'ю.

***

1. Щонайменше шість глав Адміністрації Президента України були не те щоб агентами Росії, але РФ мала дуже потужні важелі впливу на них

– Миколо Григоровичу, добрий вечір.

– Добрий вечір.

– Ви не просто генерал армії, не просто п'ять років очолювали Службу зовнішньої розвідки, а й пройшли дуже багато щаблів у незалежній Україні. Ви є носієм величезної кількості державних таємниць. Я хотів би розпочати, знаєте із чого? Сьогодні відбувається спроба очищення української влади від російської агентури. Я кажу весь час, що майже за 32 роки незалежності більша частина української влади була і є агентурою РФ. Чи згодні ви з моєю думкою?

– Ні, звісно, не згоден. Я знаю, що саме частина людей, які пройшли всі політичні щаблі: це, звісно, і президентський рівень, і прем'єрський, і депутати Верховної Ради, і міністри, і, звісно, керівники різних відомств та олігархи, – агентура колишніх радянських українських спецслужб. Частина, дійсно, – це були радянські агенти, які залишилися за Росією. Насамперед ті, які працювали в Головному управлінні розвідки СРСР. Вони одразу перейшли туди, бо всі центральні архіви були в Москві. Але на початку 90-х років, коли Голушко намагався вивести всю агентуру, особливо особисті й робочі справи, які були б дуже потужним компроматом на 90% політиків України, і правого

спрямування, і національних, так би мовити, уже відомих лідерів, і лівого, і науковців багатьох – це, звісно, був би крах для нашої молодої республіки. Поки він поїхав до Москви, ми зуміли знищити робочі й особисті справи. Вивезли їх КамАЗами в Обухівську картонажну фабрику і в чанах із кислотою знищили, але зберегли картотеку для наших спецслужб. Бо молоді співробітники спецслужби, які відстояли перед ДКНС незалежність і утримали Кравчука від підтримки ДКНС... Тому що він не знав, що робити, як нам діяти далі. До мене прийшов генерал армії й каже: "Вас знищать і заарештують".

– Варенников до нього прийшов?

– "Ми стоїмо, – кажу, – разом із вами. Ми офіцери спецслужби. Так, молоді хлопці, але ми готові разом об'єднатися і захищати державу. І там, у Москві, ДКНС – це нереально. Це не лише протизаконно, а й упаде буквально найближчим часом". І ввечері – пам'ятаєте? – Кравчук уже виступав із дуже впевненою промовою. Уранці він підтримав порядок, щоб у країні все було контрольовано. Я говорю: "Не той шлях. Ми йдемо вже шляхом незалежної України. І ми будуємо незалежну державу. Ми вас підтримаємо як представники спецслужб і будуватимемо нашу спецслужбу, українську". Цей крок щодо агентури був вирішальним. Тому що ми розуміли: якщо ці матеріали потрапляють до Москви, усе політичне керівництво й еліту України буде підпорядковано московській ФСБ. Вони, звичайно, намагалися тиснути на Україну. Але багато агентури лишилося. Вона прихована, її також просували у вищі ешелони влади. Дуже чітко опрацьовували схему. Наприклад, якщо це була людина, яка була у спецслужбах, або військовим начальником, або політиком, і вона була десь зав'язана на СРСР, на Росію, російськомовна, десь симпатик, як же її можна зашифрувати? Дуже складно. Але дуже був гарний прийом. Ті, хто навчався у школах ФСБ і повернувся до України нібито вже патріотами 1993 року, здобули звання старших лейтенантів ФСБ у військових академіях Росії, сказали: "Ми ж патріоти України. Ми готові працювати".

– На кого ви натякаєте?

– Ми конкретно говоримо про багатьох осіб. Їх було чимало. Але вони посіли провідні позиції у різних структурах влади. Включно з кількома особами, які були керівниками СБУ. Не тільки той, про якого ви думаєте, а й кілька інших. Тож у цій ситуації їх треба було очистити. Як очистити? Він же не рватиме сорочку і не надіватиме лише вишиванку. Це робили, звісно, але цим методом не проведеш в українські спецслужби. Ми знаємо, хто є хто. І їх дуже ефективно можна скерувати до наших колег американців. "Ми готові працювати спільно в Україні, координуючи роботу з американськими колегами". І ті кажуть: "Це хлопці, які готові підтримувати Україну, яких ми контролюємо, з якими можна працювати далі". Це була дуже вдала схема росіян: підставити їх американцям і з позицій американців просувати до

органів влади України. Навіщо така схема, якщо говорити про серйозну агентуру? Справді, вони займають дуже важливі позиції. З одного боку, їх підтримують російські спецслужби, з іншого – американські політики та спецслужби. Їх рухають у вищі ешелони влади, на керівні посади у спецслужби, у Міноборони, депутатський корпус.

Ми фіксували, скільки платили не лише росіяни, але й американці. Подвійні агенти були, але дуже зручні. Але головний центр був у Росії. Американців у цій моделі було залучено таємно. Вони виявляли себе у вирішальний момент, коли наставала ситуація. Наприклад, події у Криму. Потрібно було вирішувати завдання на найвищому політичному рівні, щоб не розпочинати ефективних оперативних і дуже потужних бойових заходів із захисту Криму. Нема рішення. Навіть пасивна опозиція – це супервелика опозиція. Втрата Криму – конкретний результат. Або, наприклад, події на Донбасі – нерішучість на якихось напрямках. Начебто ми вирішили не вступати у війну, але не ухвалили рішення захищати країну, захищати Батьківщину і не здавати землі. Але ж ми бачимо, хто це ухвалював або хто був відповідальним юридично. Навіть якщо посідають позицію президента, керівника СБУ або військового відомства, ти зобов'язаний діяти будь-якої хвилини. Не те, що "хочу, не хочу". Я оцінив, що буде погано або війна, – отже, не діятиму. Ні, ти зобов'язаний згідно із законом діяти, захищати всіма засобами ефективно і не маєш сподіватися, що я нічого не робитиму. Якщо так робиш – ти вже справжній злочинець. Щонайменше це злочинна бездіяльність, яка завдала тяжких наслідків для країни і для народу України. Або ворог, який діє цілеспрямовано на користь іноземної держави.

– Ви зараз приголомшливу річ розповіли: як розчиняли особисті справи агентів КДБ у чанах із кислотою.

– А спробуйте спалити тонни справ. Вони горітимуть місяцями. Потрібно було довезти протягом години і щоб воно пішло за секунди. Але під нашим контролем, щоб ніхто ніде не вихопив якусь справу собі під пахву. Там були перевірені працівники відповідно. Усі співробітники фабрики, звісно, були осторонь.

– Я конкретизую попереднє запитання. Я не кажу зараз про депутатів, про міністрів. Те, що серед них було багато агентів Росії, є зрозумілим і без слів. Серед керівників СБУ були російські агенти?

– Були. Їх кілька було.

– Ви можете назвати прізвища?

– Я одразу скажу: більше ніж двоє.

– Ви можете назвати прізвища?

– Не можу сказати. Тому що потрібно провести слідство. Як колишній керівник спецслужб, звісно, я юридично відповідаю. І безпідставно, бездоказово, без рішення суду звинувачення таких осіб – це з мого боку щонайменше буде некоректним, а з іншого боку – навіть злочинним. Я це чітко знаю. Надалі потрібно провести розслідування. Я сподіваюся, що професійні кадри у Службі безпеки, у Генеральній прокуратурі, звісно, будуть, і ми проведемо ці розслідування досконало: хто був керівниками спецслужб України, включно з деякими... Ви знаєте їх усіх особисто. Це й ваші знайомі.

– Так. Тепер щодо глав Адміністрації Президента. Я думаю, що серед глав Адміністрації Президента України щонайменше шестеро осіб були агентами Росії. Ви погоджуєтеся із цим?

– Я скажу так: це не просто агенти Росії, але Росія мала дуже сильні важелі впливу на них.

– Агенти впливу.

– Це не агенти на підписці і з псевдонімами. Відпрацьовано було також іншу схему. Як я казав, перша схема – привести їх під вплив американців, а потім рухати їх. Це шифрування гарне. У цій ситуації всіх тягнути, зокрема президентів, глав адміністрації, заступників глав адміністрації, ну і, звісно, посадовців вищого класу в Кабміні та інших відомствах у дуже потужні фінансові потоки. Я прямо скажу: ніхто не встояв. Найкращий варіант вербування – це, певна річ, купити людину, втягнути в ці операції. І вона буде повністю залежною, не зможе і кроку зробити без контролю з-за кордону. Щойно зробив неправильний крок – не лише компромат виллють, а буде порушено справи у системі міжнародних організацій, слідчими органами України, здійснено найпотужніші інформаційні атаки. І цього президента або когось іншого не просто знищать – його просто не буде.

Тому вони ці механізми знали, втягували людей. Просто наведу приклад. Коли втягували, наприклад Януковича, він чинив спротив. Вони спокійно спрацювали із сином. І з ким він був у повному фінансовому й оперативному контакті? Призначав кадри в Україні замість батька. Звісно, із Сєчиним, генералом ФСБ, керівником "Роснефти". Це ніби спільний бізнес і нічого особистого. Але це найпотужніші потоки, найпотужніша залежність, вплив на формування Кабміну. Ми пам'ятаємо, як вони формували уряд під Азарова: і Арбузов, і вся команда… Але вони навіть відпочивали разом із Сєчиним на всяких Балі, на інших курортах. Усе фінансували з їхнього боку. Так само Курченко організовував потоки за цією схемою. Це потужна група впливу. Її можна назвати агентурною. Вона має комплексне значення. Як організована зграя, потужно контрольована і сильно залежна.

– Миколо Григоровичу, я нарахував шістьох глав Адміністрації Президента – агентів впливу Росії. Ви згодні зі мною?

– Певною мірою практично всі... Тією чи іншою мірою. Одні були більш схильні до цього формату контролю та впливу на них. І вони впливали на ситуацію в Україні. Ну, деякі намагалися маніпулювати, упиратися і, звісно, відпрацьовувати модель незалежності. Але в будь-якому разі залежність була.

2. Двоє президентів України були в агентурному апараті РФ. Але скажу до честі президентів: вони дуже потужно протистояли й чинили спротив, зокрема навіть Янукович

– Прем'єр-міністри – агенти впливу Росії?

– У чистому форматі, як ми говоримо, агентури не було. Але, звісно, вони всі були у форматі економічної і бізнес-співпраці. Тому у цій ситуації ще раз можна підтвердити, що гілка президента і глави адміністрації – це одна гілка вирішальна, але й на керівництво Кабміну, звісно, намагалися впливати. Але не було однозначних, що вони діють за командою. Так, вживали заходів, щоб втягувати, коректно діяти і, звісно, у потрібний момент тиснути на них, щоб вони ухвалювали політичні, економічні рішення, наприклад, укладали контракти або не укладали, десь наважувалися на поступки, змінювали курс держави... Наприклад, ще за Кучми розпочалася ідея євроатлантичної інтеграції, руху на співпрацю з НАТО. Але потім використали всі ресурси, зокрема кабмінівський вплив, і сказали: "Та ні, ще зарано. У нас перспектив немає. На нас ніхто не чекає". Ця риторика почала лунати не лише в офісі президента, а й у Кабміні, в офісі спецслужб і МЗС.

– Я дуже багато спілкувався з Євгеном Марчуком, який багато мені розповідав специфічних речей. Він каже: "Росії не обов'язково мати агента – президента України. Потрібно обкласти президента агентурою. Насамперед глава адміністрації, помічники, люди, які з ним близько спілкуються". Президенти України – агенти Росії були?

– Ще раз підтверджую: у класичному розумінні ні. Але частина з них була колишньою агентурою.

– Колишня агентура КДБ?

– КДБ, так. Кілька президентів. Мене навіть запитували: "Як справи в агентури та їхній вплив на нових політиків? Де вони є?" Я їх заспокоюю: "Їх знищили". Тож у цій ситуації прямого компромату немає. Росія без цих справ намагалася відновити тиск, але коли щільно працюєш із президентом, він діє у межах закону, у межах правил та інтересів України. Коли починаються варіанти впливу... Це ж не лише прямі канали. Їх десятки. Тим паче, на президентів. Дуже потужні лобістські кола, агентурні. Відповідно, дуже потужні позиції тієї самої Російської Федерації, яка намагалася змінювати вектор президента в різні періоди. Навіть Леонід Кучма змушений був маніпулювати: то ми на Захід, то на Схід, то ми займаємо нейтральну

позицію... Це вказує на те, що дуже потужний тиск був і на нього особисто, і з позиції його оточення, включно з потужним чинником фінансових ресурсів. Вони намагалися втягнути якщо не самого президента, його родичів, найближче оточення у фінансові потоки. І вони були вирішальними для організації тиску на президента. Простий приклад: постачання газу. Свого часу НАК "Нафтогаз" придумав Бакай. Він доповів президенту Кучмі, хоч і говорив Леонід Данилович: "Ніколи не прийму його". Але прийняв тяжко за три місяці. Той дав йому схему, як працюватиме НАК, постачатиме ресурси в Україну дешеві. Але одразу виробили блоковик "Євротрансгаз", пізніше "РосУкренерго". Це те, що давало $1 млрд тіньового прибутку російському та українському керівництву. А згодом – і по 1 млрд кожній стороні. Тільки щодо газу. Я не говорю щодо нафти та інших спільних проєктів.

– Ви зараз сказали сенсаційну річ: кілька президентів України були агентами КДБ СРСР.

– Свого часу були. Але я не кажу, що вони були російськими агентами. У цій ситуації це їхнє минуле: наприклад, хтось був на зоні, як один відомий президент. Авжеж, вживали заходів до вербування. Щонайменше двоє були в агентурному апараті. Цей формальний зв'язок перервався зі створенням України, звісно. Але потім розпочалися інші формати тиску. Та й та сторона знала, що вони були в апараті. Тому намагалися вже використати якісь канали тиску. Але скажу до честі президентів: вони дуже потужно протистояли й чинили спротив, зокрема навіть Янукович. Звісно, вони зрозуміли, що він може також почати дотримуватися не тієї лінії. Вони його дотиснули щодо Харківських угод. Ми ж бачили, як усе це було.

– Так.

– Висунули ультиматум йому, його оточенню. І сказали: "Давайте вийдемо із цієї ситуації і підпишемо". І він був змушений підписати. Але, зрозумівши, що це буде дуже потужний тиск щодо обмеження суверенітету... І якщо не у військовий спосіб, то в економічний, політичний, торговельний... Створювали військовий союз, спільну систему протиповітряної оборони, ракетний щит Росія – Україна – Білорусь... Тобто створювали практично Радянський Союз, але лише під іншим управлінням. Це розуміли президенти, зокрема Янукович. Вони спробували лавірувати й рити під євроінтеграцію. Ми пам'ятаємо, чим це закінчилося із тим самим Януковичем. Його швидко поставили на місце. Ми пам'ятаємо, як розвивався Майдан. Навіть у той період рекомендували не створювати напруження, вийти на діалог зі студентами, знайти консенсус і домовитися про подальші спільні дії. Але Янукович нікого не слухав. Тому що все оточення з різних позицій і з різними інтересами було готове дотиснути Януковича і провокували дуже потужне протистояння на Майдані: побиття студентів, а потім розвиток ситуації із радикальним сценарієм.

– Я хотів би трохи повернутися назад. Ви розповідали про чан із кислотою. Я товаришував із Леонідом Макаровичем Кравчуком покійним, і він розповів, коли в Москві ДКНС не зміг перемогти, ці хлопці були вже в Лефортовому разом із главою КДБ СРСР Крючковим. Уночі до глави Верховної Ради УРСР Кравчука прийшов глава КДБ УРСР генерал Голушко. Він сказав: "Леоніде Макаровичу, у мене є інструкція. Я їду до Москви замість Крючкова. Я маю передати вам облікові картки агентури серед української еліти". Кравчук сказав: "Я не хочу цього бачити". – "Ні, ні, перепрошую. Інструкція". І він починає показувати Кравчуку прізвища. Леонід Макарович каже: "Мені зле стало. Там майже все керівництво "Народного руху", усі наші шановні письменники, артисти, режисери, спортсмени... Я розумів, що, мабуть, хтось десь якось, але що в такому обсязі й такі шановані прізвища..." Я кажу: "Леоніде Макаровичу, хто там був?" – "Я тобі точно скажу: Чорновола там не було". Із чого я зробив висновок, що решта там була. Ви знали про те, що Голушко прийшов до Кравчука?

– Знав. Я спілкувався з Леонідом Макаровичем і до ДКНС. Ми не зустрічалися з ним у Верховній Раді, а скажімо, на олімпійській базі. Там можна було спокійно поспілкуватися без контролю. Голушко, звісно, намагався загравати з Кравчуком, але він реально готував переправлення всієї агентури, особливо того, що вказувало на робочі, особисті справи... Бо картки – це картки. Це пишуть працівники. Зараз – електронно, а тоді – писали від руки. Не агент.

– Це не розписки?

– Не розписки. Розписки були в особистій справі агента. У робочій справі – те, що вони писали одне на одного. Багато хто писав не тільки наклепи. 85% агентури писали в інтересах держави. Це дуже важливі технологічні розроблення, це досягнення світового рівня, те, що добували з-за кордону. Ця агентура дуже потужно працювала і приносила мільярди доларів державі. Дуже багато співробітників давали прекрасні теми щодо економічного розвитку, як перебудувати СРСР. І ми з ними потужно контактували у період Горбачова. Я особисто писав Горбачову щодо пропозицій, як облаштувати Союз на рівні конфедерації, як тоді планували. Тоді не йшлося про незалежну Україну. Це 1985–1986 роки, усі дисиденти ще сиділи у в'язниці. Як їх звільнити, як піти на діалог з, умовно, нашими національними героями... Їх ще тільки мали звільнити. Це перебудова і стратегій, і мислень, економічних стратегій, вийти на контрольовані ринкові відносини, спочатку дати змогу малому і середньому бізнесу розвиватися, а потім підтягнути і великий... Усю стратегію розробили. І Кравчука також орієнтували. Він був до цього не готовий, прямо скажемо. Ми спілкувалися перед його хворобою на зустрічі в Українському домі. Він каже: "Я дуже вдячний, що ви мене перед ДКНС утримали, щоб я не піддався на провокації ваших колег, які намагалися мене втягнути в політичні, агентурні теми". Він тверезо це оцінював.

– Так, він не хотів нічого спільного із цим мати. Миколо Григоровичу, ви знали ці прізвища. Вас вражав набір прізвищ, рівень агентури?

– Вражав. Але я думав, щоб молода держава не зазнавала потужних атак, бо це безпосередньо призвело б до її руйнування. Те, що розповідав Кравчук: і представники національно-патріотичних сил, і відомі науковці, письменники, військові, економічні, політичні, державні діячі. Там були, щиро скажу, дуже відомі правозахисники, юристи. Уже з'явилися ті, хто захищав права людини й на міжнародних рівнях, але вони працювали під егідою спецслужб. Але далеко не вся агентура була прообразом тиску або донесення. Часто це була агентура, яка намагалася створити якісь перспективи для держави, і за допомогою цих спецслужб доносила свої позиції, ідеї, проєкти, вважаючи, що спецслужби доповідатимуть безпосередньо партійному, а згодом – українському керівництву ідеї розвитку держави, перетворення економіки, нові стратегії у відносинах між державами, нової системи колективної безпеки, зняття напруги з НАТО... Дуже багато таких тем було, тому я побачив цих людей, і це часто були чудові люди. Вони через обставини стали співпрацювати. Як правило, ці люди працювали, як тоді казали, на ідейно-політичній основі, тобто з доброї волі. Припускаючи, що вони будуть якось корисними, а не доноситимуть одне на одного.

Ідею побудови СБУ тоді сформували разом із представниками нового покоління служби й депутатів в аспекті перспектив захисту людини, захисту держави. Не репресій. Це була основна стратегема щодо того, як ми будуватимемо спецслужбу України, чим вона відрізнятиметься від КДБ. Принципово. Тому що ФСБ – це контроль суспільства, контроль людини... СБУ – навпаки – підтримка свободи, прав людини, її безпеки. Саме ця домінанта має бути базовою для спецслужби. А сама компетенція – це, звісно, виявлення шпигунів, диверсантів, терористів, які хочуть зазіхати на Україну. Це була базова домінанта, яка увійшла в закон і стратегію Служби національної безпеки України (згодом – Служби безпеки). Нині вона трішки нівелювалася, бо багато президентів намагалися спецслужбу використовувати як ручний інструмент. Частково деякі голови піддавалися. Але більшість співробітників не погоджувалися на реальні порушення і закону, і прав людини.

3. Ми працювали зі студентами у вишах. Цей контингент, включно і з Порошенком, і з Саакашвілі, і з багатьма-багатьма іншими, розглядали як майбутніх розвідників

– Десь 2013-го в Москві мені вдалося взяти інтерв'ю в колишнього першого заступника голови КДБ СРСР генерала армії Пилипа Бобкова. Пилип Денисович ніколи не давав інтерв'ю. Це було його перше інтерв'ю. Він мені сказав, що за радянських часів було розроблено дуже чітку систему вербування. До талановитих, здібних, перспективних людей, які

подавали надії, придивлялися ще у вишах. "Тому при кожному інституті були наші представники, які займалися вербуванням перспективних студентів, і вже завербовані студенти й викладачі були у них на зв'язку", – говорив він. Ви були одним із представників КДБ СРСР, який був у Київському університеті імені Шевченка. Ви були на зв'язку зі студентами й викладачами. Чи правда, що з-поміж завербованих студентів і викладачів на зв'язку з вами було двоє майбутніх глав Адміністрації Президента України?

– Передусім я хочу уточнити: це міфи. Деякі колеги казали, що я там працював, не знаючи глибини роботи. Саме напрям, який я очолював, – це, звісно, розвідка, контррозвідка. Було 102 країни світу, студенти, аспіранти й викладачі з яких навчалися в Україні. Це і Середня Європа, Латинська Америка, Східна Азія, Африка, і багато інших... Згодом були країни вже не лише соціалістичного поясу… Загалом, в університеті було 2,5 тис. іноземних студентів…

– 2,5 тис.!

– Це база у будь-якій країні для розвідки й контррозвідки. Щоб протягом п'яти років створювати умови за кордоном. Це діти зазвичай еліти: президентів, прем'єрів, королів, шейхів, різних потужних керівників кланів...

– Майбутні президенти, королі, шейхи.

– Ми працювали день і ніч на розвідку, на нелегальну розвідку, на різні підрозділи, які вели щодо країн. Це дуже багато. Це десятки підрозділів, які готували людей. Їх від моменту надходження потрібно вивчити, дуже потужно пропрацювати, чи готові вони до роботи на перспективу, створити умови для цієї роботи, а потім створити умови для виведення за кордон, щоб він був супернадійним. Тепер, я прямо скажу, багато країн очолюють ті люди, із якими ми працювали тут. А це базовий складник на 95%. Паралельно із цим ми добирали для розвідки й контррозвідки у провідних вишах... Київський університет Шевченка був базовим, тому що там був факультет міжнародних відносин.

– Так.

– Й іноземні мови. Це дуже важливо для майбутньої підготовки розвідників. Цей контингент, включно і з Порошенком, і з Саакашвілі, і багатьма-багатьма іншими, розглядали як майбутніх розвідників. Ну, просто інших не було. Як казав Сталін, "інших письменників немає". Тому всіх студентів вивчали стосовно роботи. Тому що в цій ситуації гарна базова освіта і дві мови щонайменше, потім іще академія три роки щонайменше – і вже розвідник готовий до виконання первинних завдань за кордоном. Тому всіх вивчали, і далеко не всі пройшли. Частина не пройшла в розвідники, але пройшла на

інші посади, включно із президентськими. До розвідників вищі вимоги, ніж до президента.

– КДБ працював із Порошенком та Саакашвілі?

– Упродовж початкового періоду працювали лише українські спецслужби у складі КДБ, але коли Союз розпався, то працювала СБУ.

– Порошенко й Саакашвілі навчалися, коли Союз іще був.

– Так. Період уже був до розпаду. Саакашвілі здобув рекомендації, пройшов на Грузію, тому що Союз розпався. Але там була війна: Гамсахурдія підняв повстання. Кому Саакашвілі показуватиме рекомендації, що він пройшов системну підготовку, медкомісію, має всі рекомендації від української сторони? Припускали, що там будуть колеги, які їх приймуть. Не було кому приймати. Тому він пішов у політику, поїхав за кордон, навчався там і став президентом.

– А Порошенко працював із КДБ?

– Порошенко не пройшов певних ситуацій на останніх курсах у Київському університеті. Тому далі його рух у службовій діяльності не пішов.

– Але початок його роботи із КДБ був.

– Ну, вивчали його, звісно. Занесли його в контакти. Він робив певні успіхи у цьому напрямі. Тому що кандидата на розвідку готують чотири-п'ять років. Гарна підготовка кандидата на розвідку – це, звісно, вивчення з першого курсу до п'ятого, а потім уже випробування в навчальному центрі, куди він піде, на які посади. Ось Путін далеко не пішов. Пішов на завклубу у Дрездені. Тому...

– Ну, недалеко...

– Тому розуміємо, який у нього рівень підготовки.

– Миколо Григоровичу, я помітив, як ви усміхнулися, коли я запитав, чи правда, що у вас на зв'язку було двоє майбутніх глав Адміністрації Президента України. Були? Без прізвищ.

– Були, звісно.

– Їх завербував КДБ в університеті?

– До мене ще, так.

– Так, до вас. Але вони були у вас на зв'язку?

– Звісно. Я був куратором і керівником підрозділу. Уся мережа працювала не просто проти когось. Часто ці люди щодо теми іноземців працювали. Агентура іноземна допомагає у вирішенні цих завдань. І більшість із них було

залучено до вивчення іноземців, створення умов залучення їх до співпраці і, звісно, подальшої перевірки. Це дуже складна тема. Були й інші теми, звісно. Оперативні ігри з іноземними розвідками. Пам'ятаєте за радянським періодом операцію "Блок"? У нас було надзвичайно потужне розроблення. Працювали щодо багатьох країн, які вели роботу проти СРСР, України. І, звісно, вони вважали, що це їхні центри в Україні. А це були центри, які ми контролювали. Вони довгі роки вважали, що ці центри працюють на них. І президент Горбачов дав вказівку Бобкову і Крючкову: "Давайте ми це покажемо світові". Уже в період перебудови й демократії. Я кажу Бобкову: "Пилипе Денисовичу, ми фактично це прокричимо на весь світ і втратимо позиції". І навіть на противагу Горбачову вони сказали "ні". І Горбачов погодився.

– Миколо Григоровичу, вас не дивує, звідки я знаю про двох глав Адміністрації Президента, які були агентами КДБ?

– Багато співробітників уже могли згодом здогадуватися або знати. Але я прямо скажу: жоден співробітник не може 100-відсотково, достеменно сказати, що так було, якщо він сам не вів агентурної роботи і не вів оперативних справ на цих людей. Усе це здогадки.

– Але ви це вели?

– Я чув і ваші інтерв'ю, й інтерв'ю інших людей. Вони далекі від цього. Ми вели 102 країни й багато інших. Готували наших нелегалів на майбутнє далеке. Це дуже важка щоденна робота. Деякі заходи проводили гострі, прямо скажу, щодо іноземців десь 40 разів на тиждень, а деякі співробітники за час оперативної роботи цих заходів три – п'ять провели або взагалі не проводили. Це дуже важкі заходи, якими багато працівників пишаються. Це щоденна системна робота, надзвичайно потужна практика за лінією розвідки. Це те, що дає надзвичайно потужний потенціал оперативній роботі. І найголовніше – що контактуєш із сотнями й мільйонами людей. І передусім це перші особи. Наприклад, я проїхав 102 країни на різних посадах. Це ж лише перший етап... Пригадую, що там працювали ми за цим напрямом. Я пропрацював чотири роки всього. Далі були великі відділи, по 50 осіб, управління, главки, департаменти й розвідка. Це зовсім інші напрями. Акцентовано до чотирьох років з усієї служби.

– Це цікаво. Щоб уже не повертатися до запитання… Я не називаю прізвищ цих двох глав адміністрації, але вам відомо, що вони обоє активно працювали згодом на Росію і були перевербованими агентами РФ?

– Ну, один. Другий, так би мовити, як Кравчук, між крапельками, намагався і туди, і сюди.

– І нашим, і вашим.

– Так.

– Під час президентства Віктора Ющенка ви протягом п'яти років були головою Служби зовнішньої розвідки і, як мені казали, завезли в Україну якусь дивовижну апаратуру, завдяки якій прослуховували мало не спальню Путіна. Це правда?

– Загалом, так. Не лише цей напрям, але діставали всі регіони. Наприклад, якщо потрібно було покласти президенту США тоді доказ, що деякі дуже відомі особи, включно з генералами й колишнім конгресменом, – учасники терористичної діяльності "Аш-Шабаб" і піратських операцій, – тоді довелося показати президенту США, що ми можемо просто в режимі онлайн, коли його громадяни діяли зі злочинцями разом. Коли терористи вбивали одне одного і приїжджали білі боси, вони їх обіймали, відповідно, отримували всі ресурси – і далі продовжували злочинну діяльність. І в цій ситуації ми показали реальні факти. У нас була військово-технічна співпраця з багатьма країнами, включно з Індією. І за лінією, наприклад, розвідпідрозділів певні засоби так само легально продавали. Це не найкраще, але ми виграли тоді тендер і в Росії, і у Британії, і в Німеччини. Це були дуже потужні розробники. Усім їм дали державні премії за закритими тематиками найвищого рівня. Наші розробки. Із використанням, звісно, програм і систем західних колег, що стало гарною підмогою.

4. Ми сприяли процесу виявлення бен Ладена, скромно будемо говорити

Одна зі стратегічних тем для розвідки – це економічна розвідка, технологічна розвідка, це здобуття супертаємниць іноземних держав. Вони постійно відбувалися. Зокрема, як ми, наприклад, кажемо, що щось прослуховуємо... Ну, якщо так, загалом, не розшифровуючи. Точно так само вони намагаються в нас у різні способи, використовуючи різні технології, прослуховувати і президента, і Кабмін, і спецслужби. І відбувається протиборство технологій і спецслужб. На нашому етапі ми різко рвонули вперед. Я навіть публічно якось казав, що ми увійшли щонайменше до десятка найкращих спецслужб світу. Тому що за технічною розвідкою, я прямо скажу, десь після США ми були й певною мірою Росії, бо велика. Хоча й Росія за багатьма ситуаціями програвала. Ми обігнали Німеччину, Францію і Британію. Це була реальна ситуація. А щодо агентурних позицій, коли ми з американськими колегами спілкувалися... Завершивши, до речі, одну операцію щодо ядерної програми, зустрічався із президентом Бушем, і він вручив мені гарного індіанця зі списом. Ми з директором ЦРУ і ФБР зустрічалися разом після завершення цього проєкту. Вони кажуть: "Давайте на базі нашої штаб-квартири проведемо для вашої делегації брифінг заступника директора ЦРУ". Протягом чотирьох днів четверо заступників зі своєю командою брифінгують нас. Щодо боротьби з тероризмом, наприклад, щодо окремої регіональної розвідувальної діяльності, щодо технічної та енергетичної розвідки.

Я кажу: "Давайте паритет". Так ми починали з ними щодо терористів, вони кажуть: "Ми розпочинаємо якісь підготовчі моменти, виявляємо агентуру, підводимо. Але дуже складно. Вони фанати – їх дуже складно купити. І вони часто провалюються і працюють проти нас. Навіть не вдалося запобігти удару 11 вересня". "Друзі, – кажу, – ми це вам передавали за вісім місяців. І ваш представник у Києві передав вам. Чого ви не спрацювали?" – "Ми не повірили, що українська розвідка може мати такі можливості". А ми їх знаходили із 17 років, коли вони тут були, коли їх не треба вербувати дорослими й зацикленими… Намагалася "Аль-Каїда" створити потужні угруповання в Києві, у Криму, в Одесі, Львові, Харкові та інших місцях. Це вже була ціла мережа терористичних центрів. Але, маючи дуже потужні оперативні позиції, запобігли. Навіть більше, пізніше виявили, де бен Ладен. Тому що американська розвідка мені казала: "Він в Афганістані". Я кажу: "Друзі, ось конкретні дані. Його центр розташований біля військової академії в Пакистані". – "Там нічого немає".

– То це ви бен Ладена знайшли?

– Ну, ми сприяли цьому процесу, скромно будемо говорити. Перевірка засвідчила, що це так. І почалася операція. Я починав колись із загону спецпризначення. Якщо ми говоримо про операцію – вона має бути набагато сильнішою і грамотнішою. Бо знати все, там ніхто не готовий, і тут навіть спецпризначенці... Один гелікоптер упав. Ну, це просто провал. Як і щодо піратів. Я кажу: "Давайте проведемо операцію і знищимо піратство як клас в Аденській затоці. Там і кораблі НАТО з охорони, і "Аталанта" Європейського союзу"... І все. І нуль.

– Ви ж судном "Фаїна" займалися?

– 48 кораблів. І знищили піратство як клас. Завершили в ООН, коли ухвалили нове міжнародне морське право за нашою і президента Ющенка ініціативою, але до того ми їх знищили. Але американці скеровували "морських котиків" звільняти свій корабель. 40% "морських котиків" знищили пірати. Так, вони знищували також піратів, але вони їх теж знищили. І заручників.

– Я згадав Жванецького, який напівжартома-напівсерйозно говорив: "Ви не знаєте, напевно, але більшість сомалійських піратів закінчили Одеський інститут морського транспорту".

– Ви точно сказали правильну думку. І СБУ, і військова розвідка кажуть: "Та ми проведемо все..." Я кажу: "Друзі, давайте мені літаки, вертольоти, схему розміщення піратів на кораблі, чим вони озброєні... А тоді будемо діяти". – "Нічого в нас немає". – "Ну все, хлопці. Не заважайте. Ми діємо самі". Приїхала моя група туди, із позиції тіні почали працювати. Чорна ж Африка. Спробуй там білим попрацювати, не маючи контактів... Нас Сомалі не цікавила нічим. Ні розвідки, ні держави… Приїхали: "Нічого зробити не можемо". "Так не буде", – кажу. Тоді, як казав класик, ідемо іншим шляхом. І

те, що Жванецький сказав, – ми знайшли всіх по всьому світу. Вони там убивають людей, захоплюють кораблі. А діти навчаються де? У Європі, у США, у Канаді. Ми кожного знайшли. І вже ходили пірати, особливо лідери, як шовкові. Уже віддали нам не тільки "Фаїну", але й віддали і британські, за що нам дали золоту медаль від королеви Британії, і голландські, і французькі, і німецькі, й американські, й ізраїльські, і багатьох інших країн. І якось на зустрічі в Нідерландах із прем'єр-міністром він каже: "У мене тут заворушення, а я нічого вдіяти не можу". Я кажу: "За тиждень ми це питання тобі вирішимо". Ну, як бабі кажу: "Усе вирішимо". Я дивлюся на них – вони думають: "Що він говорить? Як "вирішимо"? Ми ж не знаємо, є в них позиції, немає позицій..." Але те, що нас урятувало, – коли ми почали займатися цим кораблем, це виявилося угруповання, щодо якого ми вже працювали. І протягом тижня ми корабель звільнили. Той ахнув. "Такого не може бути. Як це так?" Точно так само, наприклад, президент Румунії телефонував: "У мене штурмують палац". Я кажу: "Завтра вже буде обмін. Тільки мовчи до ранку". – "Та не може бути". Уранці звільнили. І президент Болгарії те саме: "Уже на межі. Я не знаю, чи всиджу я. П'ять місяців захоплені в полон. Ми нічого не можемо вирішити. Моя спецслужба нічого не вирішує". Я кажу: "Ну, давайте ми будемо займатися і вашою проблемою". Протягом двох тижнів ми, звісно, вирішили завдання.

– Миколо Григоровичу, повертаючись до записів Путіна і його спальні, які здійснювали розвідники під вашим керівництвом. Наскільки я знаю, робочий день президента Ющенка часто починався з того, що він уважно читав розшифрування розмов Путіна. Про що Путін говорив у своїй спальні, а головне – із ким?

– Президент Ющенко публічно сказав на зустрічі колективу розвідки, що "я свого робочого дня не починаю без ознайомлення з матеріалами розвідки". Ми перейдемо зараз до прослуховування. Усі матеріали його поїздок – за всіма лініями відбувалася комплексна підготовка. І так само – рішення РНБО. Ми збирали всі пропозиції міністерств, відомств, готували рішення, зокрема як далі інтегрувати Крим в Україну і не допустити його русифікації. Я кажу: "Тільки єдине, Вікторе Андрійовичу. Ми розписали все. Але ви чітко не бачите механізму і, найголовніше, кадрів, які здатні це вирішити. Або ми вирішуємо кадрову ситуацію під кожен проєкт і кожне рішення, або це буде порожній звук". Це було неодноразово. Як перед початком великої кризи, коли ми бачили, що криза наближається, даємо перспективу розвитку й Україні. Бачимо, як передові, розумні країни виробляють системно по 40 позицій антикризових проєктів. Ми ставимо це питання. Ми, не Кабмін, а розвідка ставить питання на РНБО з підготовленими діями Кабміну, Нацбанку, усіх інших учасників, включно з бізнесом. Але наша прем'єр-міністерка сказала: "Це мене не стосується". І вийшла із РНБО, навіть не дослухавши. "Це не моє. Це Нацбанк". Я кажу: "Поверніться назад". А вона: "Мені тут нічого робити". За місяць знову заслуховуємо це саме питання, бо криза вже відчутна. Каже:

"Це тільки банки. Я тут теж ні до чого". А за три-чотири місяці каже: "Криза. Що ж я можу зробити?" Усе, кінець.

– Миколо Григоровичу, ви справжній розвідник. Ви технічно пішли зі спальні Путіна у кризу. Розкажіть про спальню Путіна. Що він говорив і з ким?

– Я просто не можу розшифровувати конкретні розмови, тому що вони, звісно, загрожують розшифруванням наших можливостей і засобів. Тому що тут поєднання, прямо скажу, далеко не лише технічних засобів, хоча це було, але й агентурних позицій. І з іншого боку, прямо скажу, – це проникнення в російські спецслужби такого рівня, які діставали просто до Путіна і до спальні. Це комплексний підхід. Елементи проникнення такі в нас були, але Росія теж відчувала, що такі можливості в України є. І вона це особливо відчула, коли Янукович прийшов до влади, на чолі розвідки став Ілляшов, на чолі СБУ став Якименко. І вони намагалися все це розшифрувати. Я ще залишився півтора місяця за Януковича, щоб це все згорнути швидко. Тому що воно загрожувало тим, що все віддадуть РФ. Тому все було зашифровано. Ось ми говорили про 91-й рік, ДКНС і далі, коли треба було сховати. Так само й тут треба було сховати всі можливості, засоби, інформаційні системи. Це була пряма російська експансія в наші спецслужби. Вона кадрово відбулася, але не відбулася інтелектуально й агентурно. Особливо агентура, яка працювала в Росії, яка працювала під глибоким прикриттям... Я наголошую: це особлива каста, котра відома лише провідному співробітнику й голові. Приходить новий голова – він куди кидається? Тільки до цих таємниць. А їх там немає. Тому в цій ситуації шкоди не вийшло.

– Ну, щоб закрити розмову зі спальнею Путіна. Він хоч у спальні молодцем був?

– Це питання нас не цікавило.

– (Сміється). Від президентства Ющенка переходимо до президентства Януковича. Ви були радником президента Януковича. Навіть більше, коли в Києві вже вирував Майдан і Янукович думав, їхати чи не їхати, що йому робити, мені сказали, що саме ви приїхали до Януковича і сказали йому приблизно так: "Вікторе Федоровичу, у мене є точні дані, що вас мають убити. Якщо ви негайно не покинете Межигір'я й Київ, за вашу безпеку я не ручаюся". Було так чи ні?

– Це міфи. Я знаю, хто це сказав. Це людина, яка часто підказує нереальні речі, не знаючи ситуації. По-перше, про радника. Янукович розумів, що розвідка дуже сильна й колектив налаштований дуже негативно до змін. Тому він, приїхавши в колектив разом із Льовочкіним... Хоча вони пропонували одразу міністром замість розвідки, посла в Російській Федерації або штатного радника президента. Я принципово відмовився від цього. Принципово. Він протягнув іще кілька днів, бо були дуже гострі з ним дискусії щодо того, яка в

нього стратегічна позиція. Приїхав майбутній посол Зурабов. Він, звісно, ще не вручив вірчих грамот, але вирішив через розвідку – це офіційний канал – президентові передати вимоги. Я приїхав до Януковича. Це був один варіант, коли я з ним зустрічався у статусі голови. Була умова, що я дивлюся, що там таке. Я сказав Зурабову: "Михайле Юлійовичу, ви вважаєте, що Україна і президент України дотримуватимуться цих принципів?" Він каже: "Ну, ваша справа – тільки передати". Я кажу: "Цього не буде".

5. Путін, звісно, був зашорений, зациклений, заточений на те, що він легко бере Україну, що тут 82% його підтримають

Приїхав до Януковича. Він читає й червоніє. Я кажу: "Вікторе Федоровичу, це, може, остання зустріч. Ці пункти – це неприпустимо, це здавання інтересів. Ви будете здавати інтереси?" Він: "Ні, не буду". Ну, більшості він не здав, я прямо скажу. А Харківські угоди підписав. Там був цей пункт. Але щодо самої ситуації зі мною... Він приїхав туди й вирішив, щоб зіграти перед колективом, що він не просто знімає. Тому що обурення будуть у колективі. Може, навіть демарші. Він цього боявся дуже. Прийшов і зачитує указ. Я знав, що йду... І тут він читає указ, що призначає мене позаштатним радником. Я на нього дивлюся: "Ми ж так не домовлялися. Я відмовився від усього". Він ніби автоматом це зробив. І на цьому весь акт закінчився. І всі сприйняли, можливо, якусь посаду буду обіймати державну, якісь важливі завдання вирішувати. І на цьому все спілкування з ним закінчилося. Ми були опонентами реально. Ми з ним не зустрічалися. Там Льовочкін сидів, і бар'єр був такий, що багато хто із заступників Льовочкіна за весь період не ходили. Частина довірених заходила, але інші просто не потрапляли...

– Але Льовочкін молодець.

– 12 штук. Ніхто з них у нього не був. Але цей епізод, про який ви кажете, дуже гострий. Я колись давав інтерв'ю. Деякі наші колеги щось почули, щось додали. Була ситуація, коли був Майдан. Пам'ятаєте, що створювали штучно модель радикалізації. Хоча планували, що це буде мирний Майдан, але все це було штучно зроблено і з позиції Російської Федерації, і їхніх прибічників, і противників Януковича, які намагалися на цьому зіграти і дістати владу. Це ніби з обох боків. Американці там були співнаглядачами. Вони ніби супроводжували. Хоча Росія [вважала], що це організатори Майдану. Геть не так це було. Майдан уже вичерпався... Наприклад, покійний академік Попович. Ми зустрічалися з його донькою. Вони кажуть: "Та все. Що ж ми далі стоятимемо? Уже, напевно, вичерпався. Але ми ніколи не приймаємо політиків, які стоять біля Українського дому". Хто це? Яценюк, Порошенко й решта. "Ми їх сюди не пускаємо. І з ними не будемо. Ми знаємо їм ціну". І одразу було застосовано ситуацію побиття студентів. І тут уже об'єктивно вийшло, що треба об'єднувати зусилля щодо їхнього захисту. І тут уже всі

відомі політичні особи, які стояли біля Українського дому, кинулися сюди. Я думаю, слідство мало продемонструвати, хто стояв біля початків цього побиття, хто стояв біля початків руху Майдану до радикалізації і, відповідно, уже бійні. З одного боку, це прибічники Януковича, вони ж – агентура Росії. З іншого боку, радикали з нашого боку, які готові були до того, щоб прийти до влади через кров. Над цим працювали дуже сильно.

Я оперативну інформацію мав, що готують дуже потужний, рішучий удар зранку, що готові 40–45 тис. спецпризначенців і різних підрозділів. Бачили, що Майдан видихнувся. І в цій ситуації провести нічну зачистку остаточно. На Майдані було десь 7–8 тис., не більше. І ці 45 тис., звісно, готувалися. Вони вже стояли в адміністрації Януковича, спали там на підлозі. Планували велику бійню. Через оперативні канали я вийшов не на Януковича, бо Янукович сидів у засідці десь, а на одного з його довірених осіб, і сказав так: "Військові, спецслужби і громадяни України знають, що готується бійня на ранок. Якщо він це допустить, повстануть усі, зокрема армія і спецслужби. І вам буде кінець". Ось таке було. Це я можу засвідчити будь-де. Можливо, це відіграло. Хтось їм погрожував, не погрожував, але після цього дали команду різко припинити масову зачистку й дали команду розходитися. Це відіграло, я думаю, вирішальну роль. Але ідея була не залякати Януковича, а зберегти людей, не допустити бійні на Майдані, щоб це було остаточне знищення всіх.

Я розумію, що Янукович це сприйняв, можливо, як погрозу. З іншого боку, політики почули: "Це наша перемога. Ми вже беремо владу". І почався процес, який мав початися, у радикальному форматі. Я тоді говорив і Турчинову, й іншим: "Вийдімо з тією концепцією, що ми перемагаємо, з огляду на загальнолюдські принципи". Ми ці принципи зараз і відстоюємо. Проведемо і декомунізацію, і все інше… Росія до цього готувалася, щоб продемонструвати, що радикали змусять не лише мовою говорити, вас убиватимуть… Це була база вже для розкручування радикальної ситуації… А в нас, я пам'ятаю тоді, піддалися цьому фарсу.

– Чи правда, що більшість лідерів українських націоналістів є агентурою Росії?

– Не багато, але справді так. Тому що одна з тем – це не просто кричати за Росію. Глибинні – не кричать, а вичікують. Вони піднімаються якраз у владі й займають позиції, і у вирішальний момент вирішують, як віддати Крим, як віддати Донбас чи загалом Україну.

– На кого ви натякаєте?

– Ну, хто відповідав за це. Тут є проста схема для СБУ, для народу України: хто відповідав за безпеку й територіальну цілісність країни? Мені європейські лідери й низка міжнародних організацій говорили: "Якби в нас хоча б квадратний метр хтось віддав території іноземній державі – одразу

щонайменше пішов би у відставку і потрапив до суду". **У нас віддали цілий Крим і половину Донбасу – і все гаразд.**

– Ви хочете сказати, що деякі люди, які прийшли до влади після втечі Януковича в Україні, були агентами ФСБ?

– Ну, ми можемо загалом сказати, без конкретики.

– Ну скажіть: так чи ні?

– Ну, скажімо, загалом сприяли цьому процесу. А в якому статусі – це вже треба розбиратися СБУ.

– Але ж ви знаєте, у якому статусі і хто?

– Ну, я ще раз скажу: щодо персоналій необхідно проводити слідство і глибоку оперативну роботу.

– Але ви для себе знаєте? Миколо Григоровичу, я не прошу називати.

– Знаю. Зокрема щодо націоналістів. Ми ж бачили, які картинки в Москві? Ми ж будуємо яке суспільство? З людськими цінностями чи з якимись радикальними? Кому це потрібно в цій ситуації? Радикально треба діяти, коли війна. Зараз на фронті треба діяти жорстко, використовувати всі засоби розумно. Ще один момент: це ж були й конкретні псевдоніми, конкретне фінансування, конкретні лідери, які це все ініціювали. Але відповідальні особи на чолі спецслужб нічого не робили. За ідеєю, це мають бути миттєві дії спецслужб.

– Тобто серед постмайданного керівництва України, серед перших осіб були агенти КДБ і ФСБ?

– Я скажу, були ті, яких є підстави підозрювати, що вони були агентами КДБ і ФСБ.

– Ви зараз сказали як людина законослухняна. Ви для себе всіх знаєте? Правда?

– Практично так, знаю. Ми стояли біля початків створення Служби безпеки і практично всіх підрозділів. З нашого відділу пішли і контррозвідники, і економічна розвідка, і управління "К". Батько Кожем'якіна очолював перше.

– Так.

– Радченко, відповідно. І управління захисту інтересів держави, яке я згодом очолював. Це всі особи, які були з нашого потужного прогресивного ядра патріотів України, котрі будували спецслужби. Але ви можете запитати: "А чого ж ви їх до кінця не виявили всіх?"

– Так.

– Це дуже важливо. Тут навіть, може, покійний Марчук мав сказати. І тепер уже Радченка немає... Це, звісно, про те, що була політична воля перших осіб, які чітко говорили: "Ми не порушуватимемо питання. Давайте щодо цих осіб знімати тему, вона зараз не актуальна". Ми говоримо: "Вони діятимуть тоді, коли визріють умови". Майдан, сепаратистські тенденції у Криму – суперумови. Але вони вже мають діяти. Вони мають у цих моментах вирішити питання: відділення країни чи захоплення влади у країні... Дуже багато людей, зокрема деякі знайомі, думаю, і ваші, готувалися до того, що прийдуть 24-го і за кілька днів контролюватимуть владу, будуть призначені на посади прем'єрів, голів СБУ, міністра оборони. Це дуже небезпечна тема. Зараз виявили навіть генералів СБУ…

– Так.

– Це дуже тонка тема. Але не всі. Тому що планували, хто буде президентом, хто – прем'єром, хто – віцепрем'єрами...

– Миколо Григоровичу, уже майже рік війни з Росією. Агенти РФ у військовому, політичному керівництві України, спецслужбах є?

– Я не можу чітко стверджувати, але якщо ми говоримо оперативною мовою, **є чіткі підстави для проведення щодо них розробок як імовірних агентів спецслужб РФ. Багато ознак їхньої діяльності вказує на те, що вони діяли не на користь України або не діяли, коли потрібно було активно діяти**.

– Прийнято. Миколо Григоровичу, повторюю: рік війни майже. Ви психотип Путіна добре знаєте, я думаю. Що він робитиме далі? Змоделюймо ситуацію.

– Насамперед Путін, звісно, був зашорений, зациклений, заточений на те, що він легко бере Україну, що тут 82% підтримають Путіна. Йому доповідав генерал Бесєда, один із керівників департаменту, який контролював український напрям.

– 82%?

– 82%. Говорив, що хочуть, умовно, не Ющенка чи Зеленського, а Путіна. Це була перша стратегічна дезорієнтація Путіна. Другий складник, звісно, – що це буде швидко, легко. Військові тут ніякі, армія повністю розвалена, військове керівництво ніяке. Політичне керівництво – це взагалі, вони вважали, ніхто. І зараз на них навіть не потрібно орієнтуватися – вони повтікають за кордон. Путін, перебуваючи в цій ситуації, вирішив, що два-три тижні максимум: легко беруть Київ, окуповують Україну, зокрема захід. Він не зрозумів, що тут уже є народ України, що чітко сформовано всі інституції влади, є дуже потужна ідеологія, воля людей. І ми тоді передавали навіть різними каналами. 24 лютого я до нього звернувся. Сидів на Хрещатику, 26-го зранку, коли бомбили. Я говорю: "Путін, ти почав війну. Це кінець тобі. Ти не

зрозумів, що народ України неможливо перемогти. За всіх твоїх зусиль – це кінець тобі і твоєму режиму". І він поступово йде. Але він у цій ситуації, звісно, прорахувався і був розгублений. Він вирішив вийти із ситуації. За багатьма моментами він уже зрозумів, що програв. Хоча ще один важливий момент. Сам наступ мав бути із 16 лютого... Але ще були в Путіна й ліберали, які казали: "Війною не йдемо, бо це буде важко, будуть жертви з різних боків. І ми фактично поховаємо ідею братніх народів. Це ж буде війна конкретна". Були ті, хто казав: "Підімо політичним шляхом. Умовно, є Медведчук і компанія. Нарощуватимемо ресурси, пустимо ще дві-три колони..."

6. Путін – боягуз. Він хоче ще якісь сили накопичити для того, щоб себе зберегти, свій режим

– Це був Козак?

– Не лише. І спецслужби. Наприклад, заходимо в парламент трьома-чотирма колонами. Не лише Медведчук. Але вони мають іти різними партіями – не тільки ОПЗЖ. Формуємо уряд проросійський. Бо Зеленський – що? Парламентсько-президентська республіка. Пам'ятаємо, як Юля рулила. Ющенка вона вважала за ніщо. Ну а прийдуть ті, що взагалі під Росію орієнтовані, мотивовані, юридично підготовлені потужно. Вони скажуть: "Зеленський, ти хто? У тебе немає жодних повноважень. Ти умовний президент. А в нас є більшість... Курс на Росію, від НАТО подалі". Це пропонували ліберали. Але вони стояли за те, щоб війни не розпочинати. І, певною мірою, використовуючи оперативні канали, через лібералів усе-таки відбувався тиск на Путіна, щоб війни не розпочинати. І виробляти механізми з НАТО й іншими далі протистояти, жорстко поставити Путіна на місце. І вони, я вам скажу, перемогли. 16 лютого нічого не розпочалося. Але іншими каналами мілітаристи тиснуть. І якщо ви й ваші партнери – американці, європейці, бажано й китайці – дуже потужно використали всі позиції, щоб задавити Путіна, щоб він не розпочав війни... Тому що мілітаристи кажуть: "Що ці ліберали кажуть? Ми це вирішимо за три дні". Але ніхто не поворухнувся глибоко, прямо скажу. Так, хтось щось говорив, навіть телефонували. Але це не було консолідованою позицією, умовно, 48 країн світу.

Ми тоді пропонували зібрати на кшталт Гельсінської угоди… Перших осіб, які жорстко в період можливої глобальної катастрофи, яка загрожує не лише Україні, а й світу, все-таки поставлять Путіну жорсткі ультиматуми. Цього ніхто не послухав. "Хай вирішує Україна". Так Путіна перемогли мілітаристи. І він пішов тим шляхом, яким хотів. Він дістав підтримку силовиків і спецслужб. Коли він розпочав війну, зрозумів, що прорахувався. І всі ці дії в березні були на те, щоб згорнути війну. Але без втрат. Тому що, якщо він просто відступить, звісно, він програв. А тут можна сказати, що він демілітаризував, денацифікував... Але різними каналами, звісно, почалися на нього тиски: "Припинімо. Це ж бійня. Які перспективи?" Він каже: "Ну, я

готовий. Але збережімо певні гарантії для мене. І іміджевих втрат щоб не було. Що я провів операцію, що вона успішна, що ми вийшли на нову модель світового ладу з великими країнами. І тоді я вже на коні. Я один з учасників великого стратегічного процесу. Ну і щодо України вирішив завдання: там уже немає націоналістів, вони не рухаються в НАТО". І в нас розпочалися тенденції. Пам'ятаєте? Сьогодні ж заперечують усі, але в березні казали: "НАТО нам не допомагає. Нова система безпеки, інші гаранти поки, без НАТО. А НАТО ми відкладатимемо на пізніше". Уже готувалися до підписання документів. Арахамія очолював...

– Поки не приїхав Борис Джонсон.

– Так. А тоді зрозуміли, що Путін відтягує процес. Йому зараз вигідно підготуватися потужніше, створити стратегічні резерви, підготувати армію для вирішальних наступальних операцій. Не для легкої прогулянки, як він думав, а системної війни. Тому в цій ситуації він продемонстрував, що готовий до таких дій. Під нашим тиском він почав прибирати свої війська з Київської, Чернігівської, Сумської областей. Так, ми тиснули потужно, били по всіх напрямках, але він уже... "Це добра воля", – демонстрував. І найголовніше – готувався, що цей договір буде підписано, ми винесемо за дужки Крим і Донбас. Він ніби робить нам поступку. Певною мірою підтиснули наше керівництво. Процес тривав, договори готували, політична риторика звучала на підтримку цього процесу.

Ну а потім зрозуміли гру Путіна, й іноземні спецслужби сказали: "Та ні, це лише невеликий перепочинок – далі буде стратегічний наступ. І це буде дуже сильний удар. Тому треба з ним працювати по-дорослому". А тут Путін прорахувався: він не очікував, що Захід почне активно підтримувати Україну. Не лише риторикою, дипломатично чи санкціями. А саме тема, що він готуватиме глобальну операцію. Ця ідея взяла гору пізніше. Спочатку він думав вирішити локально: "Можливо, тільки Донбас застопоримо – і все". Ми зміцнюємося, ми в будь-якому разі "звільнятимемо" Донбас. А якщо окупувати всю Україну в перспективі, тоді вже й загрози не буде. А тим паче він нависатиме над Європою і НАТО вже із цих позицій. Але він не очікував, що буде така потужна підтримка озброєнням, технікою, боєприпасами, це був для нього шок, він вдався до улюбленого прийому: погрози ядерною зброєю.

Тепер те, що ви запитуєте. Він боягуз. Він дуже боїться. І ці страхи й фобії він інтерпретує, що він хоче ще якісь сили для того, щоб зберегти себе, свій режим. Тому що він розуміє, що для нього це кінець. І фізично, і політично. Але перспективи не буде. Він намагається, з одного боку, погрожуючи і ядерною зброєю, і новою наступальною операцією, примусити до переговорів. Він вів переговори не лише з Ердоганом. І з Макроном, і з Шольцом, і із Сі Цзіньпіном, щоб у якийсь спосіб тиснути, щоб вийти на консенсус договорів. Звісно, він не може здати території, які він захопив: я вже не говорю про Запорізьку й Херсонську область, Донбас – для нього це

момент істини. Тому він думає залякати світ, закидати нас ракетами, щоб зламати дух народу. Тому що він зрозумів, що духу народу не зламаєш. Він каже: я стрілятиму по всьому, по житлових приміщеннях, по інфраструктурі, по енергетиці, нехай мерзнуть, помирають. Нічого не виходить. Провал за провалом. Тому знову риторика: ядерна зброя. Але його особисто і Шойгу, я вже не говорю про Наришкіна, попередили і Байден, й Остін, і директор ЦРУ Бернс щодо того, що щойно він розгортає тактичні, а тим паче стратегічні ядерні озброєння, які під повним оперативним контролем... Я знаю, де вони розташовані в Росії. На гусеничних носіях, потягах – відповідно, усе це контролюють. Щойно він піднімає ці ресурси, відповідно, готуватимуть потужний удар. Щойно він почне обстріл – почнуться удари, почнуть збивати їх. І буде завдано колосального удару по Москві й центрах ухвалення рішень, зокрема бункерах. Їх п'ять у нього. Я знаю де. На 140 м під землею. Під старим Арбатом, [нерозбірливо] за 50 км від Москви й на Уралі, в інших місцях. Усе це відомо й нашим колегам. Ці центри під повним прицілом.

З урахуванням його психотипу... Він садить президентів за 15 метрів під час COVID-19, щоб не подихали на нього випадково, щоб він не захворів і не помер. А тут реальний удар і реальна смерть. Тому я дуже впевнений, що він не дійде до такого рішення. Бо він сам себе знищить. Це буде кінець. У цій ситуації нашими союзниками стали китайці. І Байден, і Сі Цзіньпін, і Ердоган, і прем'єр-міністр Індії, а також інші члени ядерного клубу неодноразово заявляли, що мають єдину позицію, і жорстко попередили Путіна, що це неприпустимо, бо ядерна війна знищить усіх.

Я чотири роки тому був у Вашингтоні. Директор ЦРУ і глава Пентагону були ініціаторами створення фільму про ядерну війну між Росією і США. Це все було яскраво продемонстровано: як розгортають ядерні засоби, як завдають ударів... І найголовніше – наслідки. Це Місяць... Це нічого. Цунамі за цунамі прокочується всією Землею, зносить усе. Це знає і Путін. Йому повідомив це ще Трамп у Гельсінкі. Чому в Гельсінкі? Планували, що це буде нова угода про глобальну безпеку. І ми наполягли через різні канали, щоб зустріч відбулася після консультацій Заходу й Китаю, але з Путіним на останньому етапі в Гельсінкі. Ми не встигли. Прийшов Байден – знову почалися переговори. Перші переговори були про стратегічні ядерні озброєння. Готували дуже потужні стратегічні угоди щодо нового світового ладу й гарантій безпеки та вирішення гарячих точок: Україна, Сирія, Афганістан. Тобто нова модель світу з урахуванням нових реалій. І Україна однією з найважливіших була. Ще не було війни, але був Донбас, був Крим. Тому до цього рухалися, але, звісно, до завершення не дійшли.

– Але що далі, Миколо Григоровичу? Що Путін робитиме?

– Звісно, Путін зараз нарощуватиме дуже потужні зусилля. Йому зараз треба продемонструвати успіх. Тому найближчими днями він пробиватиме й намагатиметься вирішити надзавдання: захопити Донецьку й Луганську

області остаточно та розширити плацдарм у Запорізькій і Херсонській областях. Це завдання №1. Для цього він концентрує 40–60 тис. професійних військ. Це повітрянодесантні війська, морська піхота, кадрові військові, насамперед ті, які воювали в гарячих точках, зокрема Сирії. І, звісно, це вже залишки від вагнерівців та інших команд, які набирали під виглядом приватних компаній. Зараз основні сили туди кидають, щоб досягти завдання Путіна: до 1 березня все-таки захопити регіон. Сьогодні постає питання, буде оточення Бахмута чи ні. Далі – Авдіївка, Краматорськ, Слов'янськ. А на луганському напрямку – Сватове, Кремінна. Це зараз завдання не стратегічного наступу, як багато хто говорить. Це завдання тактичного наступу. Але вони мають не лише військове, а й військово-політичне значення. Бо Путін особисто підписався, що найближчим часом він захопить Донбас. Було 15 термінів захоплення Донбасу: з 9 травня минулого року до 1 січня, а тепер уже 1 березня. Це зараз буде основна модель, хто перемагатиме і як ми зможемо відстояти рубежі. Це буде момент істини. І наступна ситуація – це шість – вісім місяців підготовки великої наступальної операції на великому фронті. 300–350 тис. він готує у 88 навчальних центрах Росії й Білорусі. Усі навчання в Білорусі – це навчання російських військ, злагодження, навчання на танках, БТР, ракетних системах і САУ, які одразу прямують на територію Луганської, Донецької й Запорізької областей.

Це резерв, який зараз напохваті. Це, звісно, уже ретельніша підготовка сил і засобів. Чому зараз зменшився дефіцит? Це накопичення. Щоб розпочати, за стратегією Герасимова, широкомасштабну війну. Захід нарешті зрозумів чітко, що настає вирішальна фаза, і має бути вирішальна зброя: і танки, БТР, САУ, ракетні засоби... Не сотні тисяч, а кілька мільйонів боєприпасів і ракетних систем, снарядів, мін і далекобійних засобів на місяць… Коли можна знищити таку армаду? Коли вона тільки їде: за 150, за 80 км. Тоді там паніка, тоді ми їх розбиваємо. А на фронті вони опиняються і без підвезення засобів існування і без живої сили. І ми спокійно можемо проводити будь-які стратегічні наступальні операції зі звільнення.

Зараз настає момент істини. Перше: відстояти загалом Донецьку й Луганську області, не допустити просування в Запорізькій області і за два-три місяці розпочати стратегічну наступальну операцію. Ми за цей час отримуємо всі засоби, які обіцяли на останньому "Рамштайні", проходимо навчання. І приблизно на квітень – початок травня ми можемо починати на сході, або на півдні, або за двома напрямками дуже потужні комплексні операції. Це не лобові атаки, я наголошую. З одного боку, використовуючи перевагу технологічну, військову і, найголовніше, далекобійну артилерію, ракетні засоби у знищенні резервів, складів, боєприпасів, центрів ухвалення рішень. І, звісно, удари з тилу, із флангу, проведення диверсій, проведення несподіваних наступальних операцій. Це те, що ми могли б провести влітку щодо Херсону. Коли американці, британці сказали: "Не треба". Ось коли вони підтягнули резерви... За нашою оперативною ситуацією ми Зеленському давали... Він

каже: "Я дав команду звільнити південь". Це така була риторика. Потім сказали: "Це було для дезорієнтації". Але цей період був дуже зручним. Якби ударили по цьому угрупованню, коли там немає резервів, вони тікали б аж до Криму. Коли паніка, на плечах можна заходити у Крим. Уже зовсім інша тема – це був харківський напрямок. Балаклія, Ізюм…

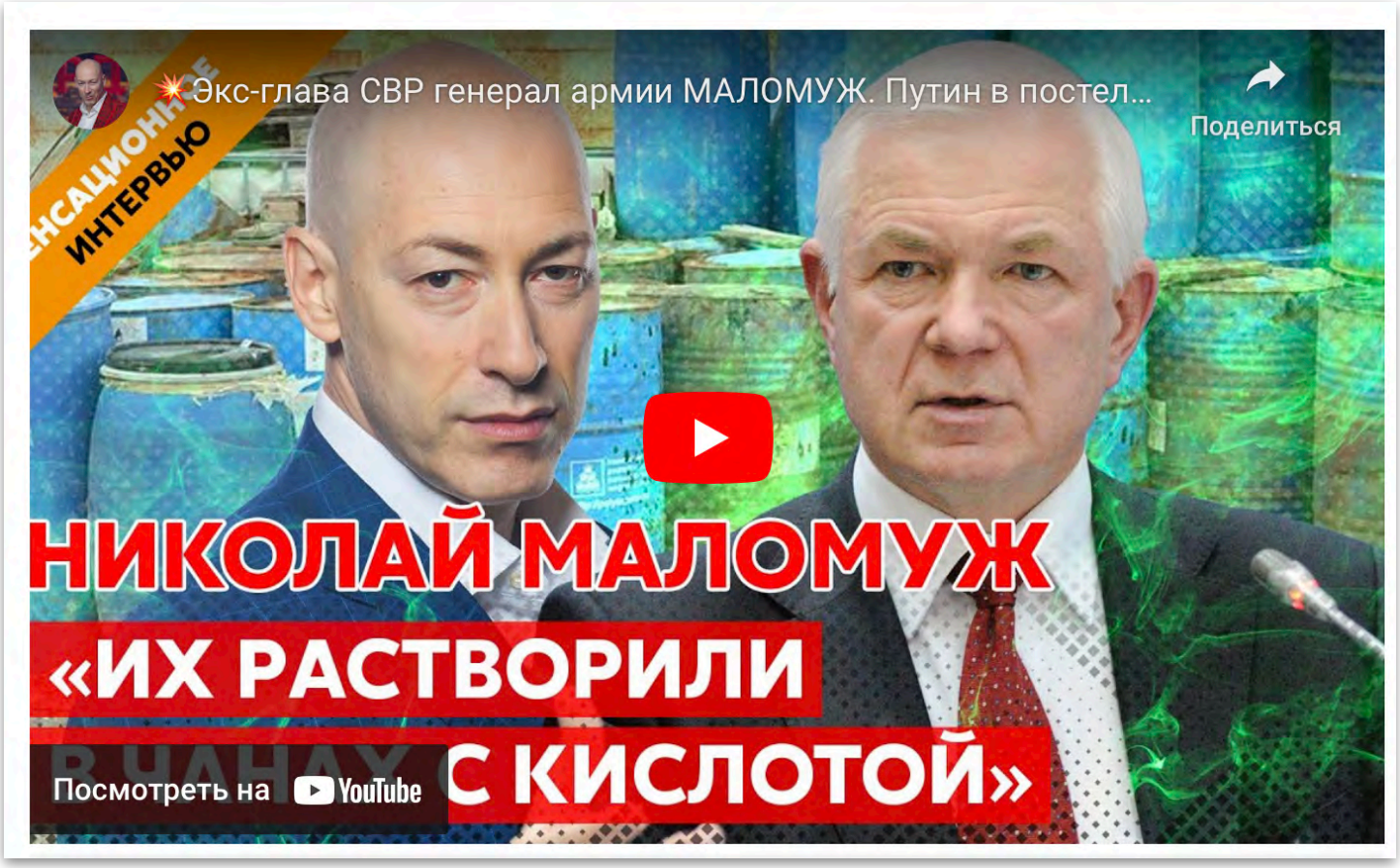
– Так.

– Вони тікали – не знали, куди подітися. І ніхто нічого не боронив. Казали: "Це буде фортеця". Та жодних фортець не буде. Добре підтримали б резервами, щоб не вдарили з тилу, із флангів, – ми б зайшли в Луганську область спокійно. Вони б уже зі Сватового і Кремінної тікали, і з Луганська. Але ми не могли, звісно, далі рухатися, бо удари із флангів і тилу були реальними. Але якщо готуємо таку стратегічну наступальну операцію – підготуйте резерви для можливих контрударів. Я вважаю, що військові мають дуже потужно продумати кожну операцію. Так, вони мужні, але потрібен ще комплексніший підхід до цієї ситуації. І, звісно, дуже несподівано генерувати новітні можливості, які зараз у нас значно вищі, ніж у Росії, і запобігти цьому великому наступу. Але тут час грає проти нас. Ми маємо два-три місяці для рішучих дій – вони мають шість – вісім місяців для контрдій. Тоді може бути затяжна війна. Це, звісно, нам не потрібно, бо це великі жертви.

– Миколо Григоровичу, дякую вам. Дуже цікаве інтерв'ю. І я думаю, що ми з вами ще повернемося до обговорення подій, які відбуваються на фронтах. Дякую. Слава Україні.

– Героям слава! Усього вам доброго.

– Дякую.

ВІДЕО

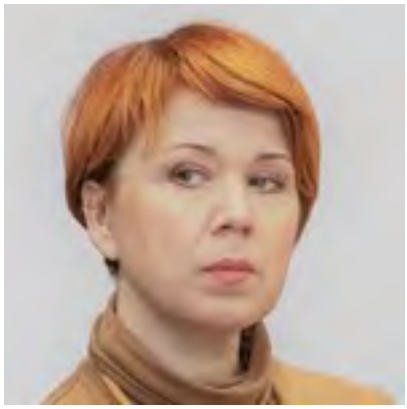
***

№ 1.268

Голова НАЗК Олександр Новіков: «У Міністерстві оборони справді склалася ситуація, коли закон стосовно уповноваженого антикорупційного підрозділу було порушено»

2023-02-17

Інна Ведернікова

Редактор відділу політики ZN.UA

Про штучне «перезавантаження» Міністерства оборони, системні проблеми інституту державних антикорупційних підрозділів та Програму боротьби з корупцією, яку ніяк не може затвердити уряд

Чому в Міністерстві оборони (МО) у розпал війни стала можливою корупція такого масштабу? Чому антикорупційний блок міністерства — а його курує Національне агентство з питань запобігання корупції (НАЗК) — не спрацював на попередження, дозволивши системі управління працювати на кишені окремих людей? Чи спрацьовує цей

механізм в інших міністерствах? Чи всі осередки корупції вичищені з МО після того, як міністр зберіг свою посаду? Навіщо Резніков перевантажує антикорупційний підрозділ, який сам же й ліквідував?

Про це у першій частині інтерв'ю ми говорили з головою Національного агентства з питань запобігання корупції Олександром Новіковим.

Спробувавши на прикладі кейсу МО розібратися в інституційних проблемах системи держуправління загалом, де, за словами голови НАЗК,

«кожен орган центральної влади в перспективі повинен працювати як антикорупційний, а не тільки Національне антикорупційне бюро України (НАБУ), Спеціалізована антикорупційна прокуратура (САП) і Національне агентство з питань запобігання корупції».

***

— Пане Олександре, на тлі потужних корупційних скандалів, зокрема в Міноборони, суспільство, медіа й експертне середовище розкололися. «Спочатку — незалежність, потім — справедливість, інакше втратимо країну», «Систему не можна змінювати під час війни». Мова не тільки про можливе «розбалансування системи держуправління після гучних відставок», а й про «загрозу втрати довіри та поставок озброєння нашими західними партнерами». Створення Штатами Міжвідомчої робочої групи з нагляду в Україні, куди увійшли інспектори Міноборони, Держдепу та USAID, — червоний сигнал. Але, намагаючись зберегти обличчя влади, відмовившись від публічного викриття корупціонерів і ротацій, після перемоги над зовнішнім ворогом ми можемо побачити, що програли ворогу внутрішньому. Що скажете?

— Я абсолютно впевнений, що процеси опору агресору та розбудови України як держави мають бути паралельними. Водночас усе, що ми можемо робити і змінити непублічно, ми повинні змінювати непублічно. Але там, де зміни, на жаль, можливі тільки за рахунок публічних комунікацій, ми не маємо цього боятися.

НАЗК у межах своїх повноважень робить усе, аби державна система запобігання корупції була саморегульованою. Проте війна народжує додаткові виклики доброчесності та справедливості, пов'язані з обмеженням доступу громадян до інформації. Саме тому для нас зараз ключовою є розбудова внутрішніх підрозділів запобігання корупції в органах влади, насамперед у секторі безпеки і оборони. Цього тижня я підпишу наказ про створення окремого управління НАЗК, яке займатиметься розбудовою доброчесності у сфері безпеки і оборони.

Кілька днів тому я також призначив нового заступника, Ярослава Любченка (екскерівник юридичного департаменту НАЗК. — І.В.), пріоритетом

діяльності якого стане розбудова доброчесності у сфері безпеки та оборони, і взагалі забезпечення всіх керівників центральних органів виконавчої влади (ЦОВВ) системними матеріалами, щоб налагодити роботу антикорупційних підрозділів. Ми розуміємо, як це зробити. І зараз є запит безпосередньо від міністра оборони — допомогти йому з розбудовою доброчесності в міністерстві.

— Не запізно?

— Як влучно сказав автор вашого видання Юрій Ніколов, який, власне, й порушив питання із закупівлями в Міністерстві оборони, швидка реакція міністерства, президента на ці корупційні факти свідчить, що в Україні ведеться боротьба з корупцією. І це саме про те, що в українців є шалений запит на справедливість. Наприклад, 84% громадян України — удвічі більше, порівняно з довоєнним періодом (44%) — готові виходити на протести проти корупції. І від політичного керівництва країни має бути відповідь на такий запит.

У запобіганні корупції є таке поняття як tone at the top — «тон згори». В українському суспільстві це саме про нульову толерантність до корупції. Тому ті речі, які вже стали публічними, формують і в західних партнерів образ України як країни, що бореться з корупцією. Яка не є у ДНК українців, а є наслідком нашої спільної колоніальної історії з найбільш корумпованою російською автократією.

— «Кожен орган центральної влади в перспективі повинен працювати як антикорупційний, а не тільки НАБУ, САП и НАЗК. Це наша мета — велика класна мета». Але ж озвучена вами два роки тому мета виявилася недосяжною. І, на жаль, протестувала її війна. З якою ж віддачею працюють 12 тисяч працівників антикорупційних управлінь у міністерствах та інших ЦОВВ, якщо головний корупційний скандал стався в самому серці воюючої країни?

— На жаль, до цієї мети ми справді рухаємося дуже повільно. Державна антикорупційна стратегія, яку було прийнято влітку, два роки чекала рішення парламенту. І якщо стратегія — це про візію, то державна антикорупційна програма — про реальні заходи, терміни і відповідальних. Отож тепер ця, узгоджена з усіма інституціями та гілками влади програма, з січня у прямому сенсі лежить на столі в прем'єра, а уряд чомусь неспроможний її затвердити. Знову чекаємо. З критичними втратами часу. Оскільки ми сподівалися на швидке ухвалення антикорупційної стратегії та її реалізацію, на цей момент вона мала бути вже наполовину реалізованою. Тепер Україні доведеться за два роки і десять місяців виконувати стратегію, розраховану на п'ять років.

Що стосується антикорупційних уповноважених і підрозділів запобігання корупції в міністерствах та інших органах влади, то вони не можуть працювати автономно, без волі керівника. Я ще раз повторюю, саме «тон

згори» важливий для того, щоб кожен орган державної влади став антикорупційним. У нас є проблеми з цим. Як і з недостатнім рівнем взаємодії уповноважених із міністрами та керівниками ЦОВВ, що ми фіксували, в тому числі, в Міністерстві оборони, низьким рівнем комунікації антикоруповноважених між собою як спільноти, відсутністю матеріалів, необхідних для їх розвитку. Як усе це подолати, саме й розписано в антикорупційній програмі.

— Але ж пан Резніков на всіх рівнях презентує «перезавантаження» антикорупційного блоку МО, перед тим звинувативши у всіх бідах саме антикорупційний підрозділ, «що не впорався із завданнями». Звісно, коли міністр зацікавлений в отриманні результату, йому не потрібно чекати, щоб уряд щось там затвердив, він сам дасть зелене світло антикорупційному блоку. Але я не просто так запитала, чи не запізнився міністр. Тому що перед розмовою уважно прочитала ваше багатомісячне листування.

Це ж пан міністр оборони після низки доповідей про порушення, зокрема й у сфері закупівель міністерства, пішов на незаконне скорочення антикорупційного управління, яке ви курируєте і яке з літа, перебуваючи у стадії розформування, практично не працювало? Це ж міністр оборони тільки в грудні після третього (!) припису НАЗК із вимогою припинити незаконні дії скасував директиву про те, що управління буде скорочено? Але одразу ж розпочав службову перевірку антикоруправління, по суті видавлюючи його керівника пана Чухрая з посади. Якесь дуже дивне перезавантаження.

— Для будь-якої організації доброчесність вимірюється у двох аспектах. У культурному — як дотримання етичних стандартів: коли людина поводиться доброчесно, навіть якщо на неї ніхто не дивиться. І в організаційному — коли справді налагоджується ефективність системи, яка не генерує корупцію. Отож перевагою будь-якого керівника є, по-перше, стійка ділова репутація як його, так і інституції; по-друге, підвищення ефективності інституції; по-третє, вивільнення ресурсів для розвитку і виконання функцій; по-четверте, зростання мотивації самих працівників організації; по-п’яте, залучення найкращих працівників до роботи. Але в Міністерстві оборони справді склалася ситуація, коли закон стосовно уповноваженого антикорупційного підрозділу було порушено. Правда, не з ініціативи міністра, а з ініціативи його першого заступника пана Замлинського.

— Чи міг міністр віддавати цю компетенцію заступнику, з огляду на очевидний конфлікт інтересів? Адже Ростислав Замлинський відповідає за фінанси МО й водночас контролює весь антикорупційний блок, включно із антикоруправлінням, фінансовим аудитом та інспекцією. Після скандалу й арешту Шаповалова і Хмельницького Резніков показово змінив заступників, але ж гроші і контроль були і є (!) під

Замлинським та радником Резнікова ще з часів Київради Андрієм Мірошниченком. Який, до речі, не виходить із приймальні міністра. Ця команда, нагадаю, дуже «ефективно» працювала у «Фонді 3000», що «загубив» мільярди олігархів, опікуючись будівництвом «Лікарні майбутнього».

— Про пана Мірошниченка і його бекграунд у НАЗК нічого не відомо, а щодо порушення закону стосовно повноважень пана Замлинського — то воно справді відбулося. І тут є ознаки конфлікту інтересів, тому що уповноважений підрозділ підпорядковувався заступнику міністра, в діяльності якого містилося найбільше корупційних ризиків.

Але хочу сказати задля об'єктивності, що на сьогодні ми маємо конфлікт двох норм — норми Закону про центральні органи виконавчої влади і Закону про запобігання корупції. Закон України про центральні органи виконавчої влади зазначає, що в міністра, у керівника ЦОВВ має бути заступник, відповідальний за антикорупційну діяльність. А Закон про запобігання корупції каже, що уповноважений підрозділ з питань запобігання корупції (ним, до речі, може бути і уповноважена особа, і заступник міністра) має безпосередньо підпорядковуватися керівникові органу виконавчої влади. Тому тут ситуація зумовлена ще й колізією в законодавчій площині.

Але коли ми це встановили, то внесли припис міністру оборони про скасування наказу щодо передачі повноважень Замлинському. Крім того, на той час, коли ми проводили перевірку МО, було зафіксовано, що управління ліквідоване й перетворене на відділ. У результаті зменшилася чисельність штату, а відділ роботи з викривачами було ліквідовано. Такі дії вочевидь не відповідали Закону про запобігання корупції в частині забезпечення відповідності штатної чисельності уповноваженого підрозділу, кількості працівників в організації та наявних ризиків.

Тому ми подали припис повторно. І, слід віддати належне міністру оборони, він визнав помилку, фактично спровоковану через цю колізію та службові доповіді його першого заступника Замлинського. Він скасував як директиву підпорядкування уповноваженого підрозділу першому заступнику міністра, так і директиву щодо ліквідації управління запобігання корупції в Міністерстві оборони. І таким чином повернув ситуацію в законне русло.

— Але на п'ятий місяць війни, коли кожна копійка має значення. Ба більше, за моєю інформацією, де-факто нічого не змінилося, і пан Замлинський продовжує розписувати документи, тільки вже на заступника керівника антикоруправління.

— За планом перевірок Національного агентства, в серпні 2022-го НАЗК почало перевірку Міністерства оборони. Ця перевірка фактично завершилась у вересні і після цього ми готували акт перевірки. Ми подали міністрові

оборони акт і припис за результатами перевірки, на який отримали відповідь про приведення наказів міністра оборони у відповідність до закону.

— Переді мною три приписи — перший у серпні, потім — у жовтні та грудні.

— Щодо перших двох — справді, не було виконано вимоги до приписів, і у зв'язку з цим ми надіслали в Міністерство оборони вже третій припис, з описом усієї ситуації, усіх фактів про корупційні ризики. Деякі з них були пов'язані, в тому числі з обмеженням самостійності уповноваженого підрозділу, незалученням його до розгляду скарг про корупцію з боку інших підрозділів МО. Тобто там питання були як до керівництва МО, так і до діяльності уповноваженого підрозділу. Але насамперед вони були зумовлені незабезпеченням операційної незалежності.

(Док 1)

— Простіше кажучи, уповноважений із літа не мав доступу до міністра та документів міністерства, а тиск на нього стали чинити, коли він почав доповідати, що в МО є фінансові порушення.

— Про це докладніше, мабуть, може розповісти сам уповноважений. Але ми справді встановили, що, наприклад, підрозділи, які розглядали звернення про корупцію, не залучали уповноваженого підрозділу. А держсекретар міністерства пан Ващенко із заступником міністра паном Замлинським блокували обіг документації між керівником міністерства оборони та уповноваженим підрозділом.

— Це правда, що НАЗК готує протокол на держсекретаря міністерства пана Ващенка за фактом службового підроблення у справі екскерівника департаменту закупівель пана Хмельницького, якого пан Ващенко тим самим намагався врятувати?

— Не можу підтвердити зазначену інформацію. Як ви знаєте, у мене 17-річний прокурорський досвід. Якщо буде встановлено факт службового підроблення, то не може бути ніякого протоколу, і за цим фактом має бути зареєстроване кримінальне провадження. Такі дії кваліфікуються на за Кодексом про адмінпорушення, а за Кримінальним кодексом України. Наразі я не можу підтвердити факт вчинення такого правопорушення, ми не інформували правоохоронні органи.

— Але ж НАЗК проводить якісь дії щодо пана Ващенка?

— Ми перевіряємо достовірність інформації про звільнення цього пана з посади після відповідного звернення НАЗК. Почали перевірку, як тільки отримали інформацію про те, що Богдан Хмельницький був не звільнений, а фактично переведений на іншу посаду.

— Повертаючись до антикорупційного блоку МО. Можна, звісно, критикувати самого уповноваженого: чому, взагалі, про ті яйця написали журналісти, а не уповноважений, що був усередині системи і все бачив? Але давайте все ж таки поставимо питання ширше — чому взагалі не спрацював антикорупційний механізм на рівні системи державного управління? Чому міністр може давати своїм підлеглим доручення підписувати від його імені мільярдні контракти, а налагодити систему, яка б страхувала його від недоброчесного заступника, не може? Або не хоче й не робить, якщо в нього інші цінності та завдання?

(Док 2)

— Дуже системне питання, дякую. Про це теж якраз і написано в програмі, що зараз лежить на столі в керівника уряду. Спробую пояснити. Сам інститут уповноважених із запобігання корупції з'явився у правовій системі України лише з 2013 року. Після створення НАЗК у 2015 році агенція мала забезпечити методичну допомогу уповноваженим антикорупційним підрозділам. Але коли я був призначений у 2020 році головою НАЗК, агенція фактично не мала жодних системних інструментів для забезпечення незалежності антикорупційних уповноважених. Тобто взагалі не допомагала уповноваженим. Ми просувалася (навчали уповноважених, готували методики тощо), чекаючи то на антикорупційну стратегію, а зараз — на програму.

Отже, основними причинами, які стримують реалізацію уповноваженими підрозділами (особами) з питань запобігання та виявлення корупції свого потенціалу (тут я буквально процитую програму), є:

1) — по-перше, відсутність лідерської позиції (тону згори) керівника в затвердженні антикорупційних стандартів у діяльності інституції; нерозуміння та несприйняття керівником переваг діяльності уповноваженого як незалежного професіонала, який забезпечує реалізацію антикорупційної політики в інституції;

2) — по-друге, певна правова невизначеність у питанні створення уповноваженого підрозділу (призначення/визначення особи) з питань запобігання та виявлення корупції в окремих органах влади;

3) — по-третє, відсутність системи професійного розвитку та нерозвинена професійна мережа антикорупційних уповноважених;

4) — по-четверте, відсутність формально визначених пріоритетів у діяльності уповноваженого підрозділу (особи);

5) — по-п`яте, відсутність чітких гарантій автономії, в тому числі фінансової.

Все це потрібно зробити, щоб система реально запрацювала. Дати їй, як ви сказали, зелене світло на рівні всього державного управління. Річ у тому, що

закон вимагає від кожного міністра незалежно від того, політичний він призначенець чи технократичний, затвердити антикорупційну програму міністерства, яка передбачає заходи з управління ризиками. Крім того, внутрішні політики, організація роботи будь-якого органу влади передбачають порядок договірної роботи. Отож вони мають передбачати залучення уповноваженого підрозділу до перевірки контрагентів, до опрацювання угод. Як це й прописано в законі. Антикорупційний уповноважений має візувати такі документи.

— Чого уповноважений не міг робити в МО.

— Вони не могли в повному обсязі виконувати ці функції, і саме тому ми це відбили в приписі. І пан Резніков і публічно, і, наскільки мені відомо, організаційно зараз вживає заходів для формування уповноваженого підрозділу та його роботи відповідно до цих вимог.

— Тобто перезавантажує антикорупційний блок, який перед тим сам знищував?

— Питання в тому, що, відповідно до припису Національної агенції, передбачено проведення службового розслідування, яке має встановити, хто винен.

— Вам не здається, що це чергова казуїстика?

— Службове розслідування не проводиться «проти», як ви кажете, уповноваженого або якоїсь конкретної особи. Службове розслідування проводиться за фактами порушень, і я сподіваюся, що комісія з проведення службового розслідування, яка працює в Міністерстві оборони України, забезпечить встановлення справжніх причин цих порушень.

(Док 3)

— Ви маєте на увазі, що у висновках буде прізвище пана Замлинського, який блокував процес за дорученням міністра?

— Я не хочу публічно впливати на перебіг перевірки і тим більше на службове розслідування, яке проводиться Міністерством оборони, це питання до міністра та комісії.

— Але ж ви будете захищати антикорупційного уповноваженого МО? Точніше — мундир НАЗК.

— Відповідно до закону України про запобігання корупції, передбачено, що, коли звільнення уповноваженого здійснюється з ініціативи керівника установи, то НАЗК має надати згоду або відмовити в наданні згоди. Згоди на звільнення НАЗК не надавала, але хочу сказати, що за наявності згоди сторін або з ініціативи самого уповноваженого, така згода не вимагається.

— Але ж ви знаєте, що зараз заднім числом пишуться накази про дисциплінарні стягнення? І що ваш підопічний Чухрай подаватиме заяву в ДБР?

— Рік тому Національна агенція, на виконання запиту Кабінету міністрів і Міністерства юстиції, підготувала новий порядок проведення службових розслідувань у таких ситуаціях. Нова редакція постанови №950. Але впродовж року Кабінет міністрів ніяк не винесе її на розгляд. Ця постанова (в разі її прийняття) забезпечила б швидше і об'єктивніше проведення службових розслідувань у таких ситуаціях. Запит був від уряду, але уряд уже рік не може затвердити цю постанову.

Крім того, антикорупційна програма чітко ставить акценти: зміна структури і штату антикорупційних підрозділів ЦОВВ після внесення відповідних змін до законів погоджуватиметься з НАЗК. Щоб більше не було ситуації, як із Міноборони. Це дасть нам можливість захищати уповноважених від будь-яких неправомірних дій в органах, у яких вони працюють.

Але ж нам треба, щоб «тон згори» був для всіх міністрів, а не тільки для міністра оборони. І президент, і прем'єр-міністр мають постійно нагадувати вищим державним посадовцям про відданість доброчесності. І не тільки на словах, а й своїми рішеннями демонструвати нетерпимість до корупційних дій.

— І щоб закрити гештальт із Міноборони, яке, за вашими ж словами, ліквідувало відділ викривачів. У МО була ще одна показова історія з директором Департаменту внутрішнього аудиту міністерства паном Андрієм Бойком. Який, на хвилинку, є викривачем у кейсі порушень МО на 25 мільйонів гривень. За тією ж схемою його було усунуто одразу після приходу в МО Резнікова та його оточення. Зараз суд поновив Бойка на посаді, і він чекає справедливого рішення касації Верховного суду. Але зараз річ не в його відносинах із МО, і навіть не в прізвищі. Просто скажіть, будь ласка, що потрібно написати в тій антикорупційній програмі НАЗК, аби люди, котрі стають викривачами на таку суму, не думали: «Навіщо я це зробив? Щоб потім наодинці битися з системою? Та хто, взагалі, виплатить мені ті десять відсотків від суми, збереженої для держави?».

— Інститут викривачів корупції — новий для України. Фактично, він почав ефективно розвиватися з 2019 року. НАЗК запропонувала парламентові створити портал повідомлень викривачів. На жаль, процес його створення теж затягнувся на понад два роки. Наші партнери з проєкту USAID зупиняли цю роботу через накладення президентом вето на законопроєкт, який вводив його в дію. Ми сподіваємося до 1 червня запустити портал викривачів.

— Що він забезпечить?

— Анонімне повідомлення про корупційне правопорушення в будь-якій організації. Особа, котра анонімно повідомить, отримає цифровий код. І якщо за результатом повідомлення буде порушено кримінальне провадження, а за результатами розгляду справи — винесено обвинувальний вирок суду (коли грошовий розмір предмета злочину або завдані державі збитки від такого злочину дорівнюють або перевищують 13 мільйонів 420 тисяч станом на 01.01.2023), викривач може отримати 10% від грошового розміру предмета корупційного злочину або від завданого державі збитку (але не більше 20 мільйонів 100 тисяч станом на 01.01.2023).

Хочу зазначити, що викривач — це не будь-яка особа, котра повідомляє про корупцію, а особа, котра повідомляє про корупцію в організації, де вона працює або в якій проходить навчання чи виконує якусь іншу професійну діяльність, перебуваючи у відносинах із тією чи іншою організацією.

— У цьому й полягає подвиг викривача.

— Так. І для того, щоб цей інститут належним чином запрацював, необхідно, як я вже сказав, запустити портал викривачів, а також забезпечити їхні реальну незалежність і захист. Що НАЗК зараз і забезпечує, але в межах своїх сил та можливостей. Наприклад, ми представляли інтереси керівника уповноваженого підрозділу НАЕК «Енергоатом» пана Олега Поліщука, виграли суди, включно з Верховним судом. Також захистили чимало викривачів із допомогою наших антикорупційних уповноважених.

— На жаль, не в Міністерстві оборони.

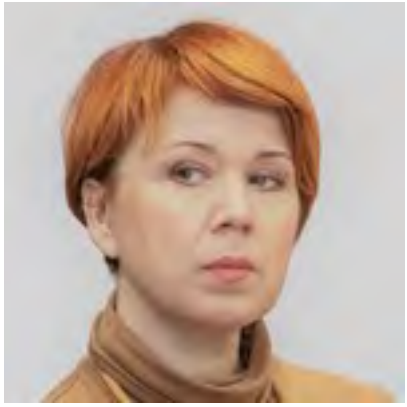
— На жаль. Відділ роботи з викривачами — один із найбільших у НАЗК. З метою підвищення контролю на цьому напрямі найближчим часом наше юридичне управління буде залучене до представництва інтересів викривачів. Але, знову ж таки, хочу сказати, що більшість антикорупційних заходів ми не можемо реалізовувати, тому що уряд досі не затверджує державну програму.

***

Голова НАЗК Олександр Новіков: «Різні групи стейкхолдерів законопроєкту №5655 намагалися втягнути нас у політичну історію»

2023-02-18

Інна Ведернікова

Редактор відділу політики ZN.UA

Про ключові корупційні тести для влади та НАЗК

Якщо в першій частині інтерв'ю з головою Національного агентства з питань запобігання корупції Олександром Новиковим ми докладно зупинилися на корупційному кейсі Міноборони, розібравши причини того, що сталося, то в другій — тестували, зокрема й позицію НАЗК щодо найчутливіших до корупції будівельної та земельної сфер. А також не забули про кадри та взаємовідносини з владою.

Як голова НАЗК оцінює те, що відбувається у містобудівній сфері? Чому Новіков відмовився від повторної експертизи скандального закону № 5655? Чи зможуть народні депутати, котрі ініціювали законопроекти, які спрощують механізм зміни цільового призначення сільськогосподарських

земель, додати пазл, якого бракує, до великої схеми відібрання останнього ресурсу у народу України? Куди і чому йдуть кадри з НАЗК? Чи зміг Олександр Новіков зробити НАЗК реально незалежною інституцією та чи підпише він протокол про корупцію заступнику голови ОПУ Андрію Смирнову?

***

— Пане Олександре, ще одна ваша цитата: «Містобудування і розподіл земельних ресурсів, за результатами наших опитувань, — одна із найбільш корумпованих сфер суспільних відносин. І вони є одним з головних пріоритетів антикорупційної стратегії і програми». Але прямо зараз на рівні держави вибудовується інституційна корупційна схема.

1) **По-перше, проводиться містобудівна реформа у рамках *закону № 5655, який написано під диктовку будівельного лобі.***

2) **По-друге, Банкова прийняла рішення *об'єднати Мінрегіон і Мінінфраструктури під керівництвом віцепрем`єра Олександра Кубракова,* в результаті чого міністерство занапастило всю регіональну політику і кадри, але отримало всі гроші на відновлення. Олександр Кубраков, до речі, підтримує скандальний 5655-й.**

3) **По-третє, законопроєкт № 4298 про компенсації за пошкоджене житло *виписаний* до другого читання виключно під смаки девелоперів.**

4) **По-четверте, законопроєкти № *8178* і № *8178-1* спрощують механізм зміни цільового призначення сільськогосподарських земель, а ще дві законодавчі новели нардепів — № *8225* та № *7588* — дозволяють примусово вилучати земельні ділянки під час відновлення.**

5) **По-п`яте, земля вже в обороті. НАЗК не робило експертизи закону про обіг землі, і якщо три умовні фермери викупили по гектару за цей рік, то добре. Все йде за *планом* агрохолдингів.**

Отже, після приватизації підприємств мова про останні ресурси держави. І може так скластися, що коли бійці прийдуть із фронту, винахідлива влада вже все розбере по кишенях. А що, власне, зробило НАЗК, аби запобігти цій схемі?

— НАЗК виконує свою роботу згідно з повноваженнями, якими нас наділила ВР України відповідним законом. Ми дотримуємося Конституції, а також поважаємо розподіл повноважень влади між законодавчою, виконавчою та судовою гілками. Законодавці наділили нас повноваженнями проводити антикорупційну експертизу. І не загальну, де оцінюється якість і напрям реформи, а часткову, в межах оцінки корупційних ризиків у законопроєктах. Причому відповідно не до нашого припущення або суб'єктивної думки, а до

методології проведення антикорупційної експертизи, яка є публічною, доступною кожному громадянину.

Отже, ми проводили антикорупційну експертизу законопроєкту № 5655 про містобудівну реформу. Але не з погляду напрямку цієї реформи, а з погляду оцінки корупційних ризиків. Проводили як рік тому, тобто 2021-го, так і 2022-го під час доопрацювання законопроєкту до другого читання. Висновки антикорупційної експертизи майже в повному обсязі, крім однієї рекомендації, були враховані в прийнятій парламентом редакції закону. Це щодо містобудівної реформи.

Тепер щодо останніх земельних законів.

Вони дійсно сповнені корупційних ризиків. Вже є висновки експертів НАЗК, які було направлено до парламенту, з вимогою врахувати рекомендації за результатами антикорупційної експертизи. Ми вважаємо ці закони в тому вигляді, в якому вони зараз розглядаються парламентом, дуже небезпечними і такими, що можуть призвести до створення великої кількості корупційних схем. Але я мав розмову безпосередньо з паном Завітневичем (Олександр Завітневич — народний депутат, голова парламентського Комітету з питань національної безпеки, оборони та розвідки. — І.В.). Він як керівник комітету пообіцяв врахувати висновки антикорупційної експертизи.

— За земельні висновки дякую, але ж *НАЗК не робило повної повторної експертизи законопроєкту №5655,* який до другого читання був на 70% перероблений. ZN.UA уважно спостерігало за аргументами авторів закону, експертів, професійних спільнот, медіа та місцевої влади. Тому запитання: *чому ви обмежилися зауваженнями і мовчали до моменту фінального голосування? І тільки потім у медіапросторі з`явився лист за підписом вашого заступника Андрія Вишневського про те, що не всі зауваження враховано?*

— Було намагання з боку різних груп стейкхолдерів і окремих ЗМІ, в тому числі і вашого видання, втягнути нас в якусь політичну історію. Але НАЗК є аполітичним органом, який, повторюю, не оцінює доцільність будь-якої реформи і ніколи не буде інструментом політичної боротьби різних груп. Оскільки ми проводили антикорупційну експертизу цього закону і до другого читання його текст зазнав змін, то провели додатковий аналіз саме тих норм.

І тут ви дійсно праві, — у законі до другого читання були норми, які породжували корупційні ризики. На запит комітету з питань містобудування і регіональної політики ВР ми направили листа, в якому подякували за врахування попередніх висновків експертизи, а також вказали, що виникли нові корупційні ризики. І наші зауваження знову було враховано при прийнятті законопроєкту, крім одного. У нас була вимога прибрати норму, яка давала право на продовження будівельних робіт у разі, якщо внесено припис, але упродовж місяця до електронної системи не внесено даних про судове

рішення щодо оскарження законності будівництва. У рамках цієї норми проста бездіяльність чиновника органу містобудівного контролю дає можливість забудовнику законно продовжувати незаконне будівництво. **Чому так відбулося, мені невідомо.** Ми проводили узгоджувальну нараду з авторами, з комітетом, і на нараді нам сказали, що врахують зауваження. **Але в остаточній редакції не врахували.**

— Але ж мовчання НАЗК спровокувало дуже негарну історію з послами G7, яким пані Шуляк і пан Кубраков презентували закон, де «враховані всі зауваження НАЗК». І це вже навіть не політична, а етична історія, про яку ми теж на майданчику ZN.UA написали. Як і про те, що НАЗК порушило свій же *Порядок* 325/20 і *Методологію*, які давали змогу агентству провести повторну експертизу. У результаті у контексті глобальної схеми, яку я вам детально описала, ми маємо дуже токсичний закон. Але він ще не підписаний президентом і має шанси на вето.

— Я не беруся оцінювати баланс інтересів стейкхолдерів закону і політичне рішення, яке ухвалить президент. Це не належить до компетенції НАЗК.

Але **сама по собі цифровізація сфери будівництва і землекористування, що і пропонує № 5655, — один із головних елементів антикорупційної стратегії.**

Інше питання, в якому напрямку і з яким балансом інтересів? Але ж сам напрям є таким, що здатен забезпечити мінімізацію корупційних ризиків.

— Колись Тимофій Мотренко, з яким ми починали реформу держслужби, казав, що немає нічого страшнішого за *паліатив*. Коли *на дуже правильну основу нанизуються дуже неправильні речі*. А цікаво, як сталося, що ваш колишній підлеглий Сергій *Деркач* — керівник Департаменту антикорупційної експертизи, який саме і займався 5655-м, несподівано став заступником Олександра *Кубракова*?

— **Це зовсім не пов`язані питання.**

Сергій ***Деркач*** після припинення у грудні минулого року повноважень керівника департаменту в НАЗК працював заступником керівника антикорупційного проєкту USAID SACCI. І вже з посади заступника керівника цього американського проєкту у лютому перейшов на посаду заступника міністра.

В НАЗК він три роки займався розвитком уповноважених підрозділів у системі запобігання корупції. І саме це, очевидно, є першопричиною його призначення в міністерство. Я не спілкувався з Олександром Кубраковим, але Сергій Деркач є є фахівцем з розбудови системи комплаєнс-контролю. Ми сподіваємося, що це забезпечить відсутність реалізованих корупційних ризиків якраз під час використання великих коштів на відновлення України, а

також функціонування всіх інших процесів і органів влади, які підпорядковані об`єднаному міністерству.

— Останніми місяцями із НАЗК іде помітний відтік ключових кадрів. І саме з блоку запобігання корупції. Дар'я Софіна, Василь Луцик. Мабуть, це хороша історія для посилення центральних органів влади, але ж це тотальне послаблення НАЗК. Де ви братимете кваліфіковані кадри?

— Ми живемо в зовсім іншій парадигмі та вважаємо, що НАЗК — це організація, яка повинна забезпечувати розвиток як своїх працівників, так і перш за все державних інституцій. Ми не намагаємося втримати персонал, натомість у нас є стратегія розвитку і зростання персоналу. Коли Дар'ї Софіній, яка в НАЗК була керівником відділу оцінки корупційних ризиків, Нацбанк запропонував очолити схожий напрям, звичайно, я був першим, хто це підтримав. Василь Луцик займався розвитком інституту викривачів корупції, і, мабуть, тому йому запропонували очолити Державну соціальну службу України.

Тому це не про відтік кадрів, а про те, що НАЗК є органом, який працює не тільки на себе. Є такі поняття як «приватний публічний інтерес» і «загальний публічний інтерес», тобто інтереси держави в цілому. Звісно, треба будувати острівці доброчесності в окремих організаціях — у НАБУ, НАЗК та інших. Але тут мова якраз про те, про що ви запитували на початку інтерв'ю. Ми маємо зробити так, щоби кожний державний орган працював як доброчесний, і тому це добре, коли наші працівники піднімаються кар'єрними сходами, зростають, їх призначають заступниками міністрів. Це свідчить про нашу потужну менеджерську команду.

Система менеджменту в НАЗК будується за найкращими управлінськими стандартами. Ми працюємо в рамках управлінської методології OKR (Objectives and Key Results — Цілі та ключові результати. — І.В.). Її розробила фірма Intel у 1970-х роках, а зараз використовує Google та багато інших сучасних компаній. Можна сказати, що наша мета у тому, щоб НАЗК було еталоном державної інституції, щоб уся державна служба була перебудована за зразком нашого агентства.

— Але все ж таки де ви братимете кадри на заміну тим, що йдуть?

— Незважаючи на те, що на час дії воєнного стану не передбачено проведення конкурсів, ми єдина організація, — і це свідчить про доброчесність усіх процесів у НАЗК, — яка проводить відкриті конкурси на посади. Насправді до мене часто звертаються люди, які кажуть, що вони можуть взяти на себе відповідальність. Адже посада — це не про переваги, це про відповідальність. Але я кажу, що у нас відкритий конкурс, подавайтеся.

У нас є окремий сектор рекрутингу, бо НАЗК потребує управлінських кадрів. Наразі ми шукаємо керівника міжнародного управління, керівника напрямку

запобігання корупції та розбудови доброчесності комплаєнсу в органах місцевого самоврядування, окремо в приватній сфері, окремо в публічній. Але я хочу сказати, що у нас є також центр оцінки розвитку, тому частину управлінських кадрів ми сподіваємося сформувати за рахунок навчання наших працівників.

— Ви кажете, що НАЗК є єдиною інституцією в державі, де тривають конкурси. І це драма насправді. Тобто вже більш як три роки — а у нас то ковід, то війна, — на держслужбу йдуть виключно «свої» люди. Реформи держслужби, по суті, більше нема. Оцініть корупційні ризики для державної системи управління.

— Корупційні ризики шалені. Окремі міністри навіть зверталися до мене з проханням проводити спеціальні перевірки по деяких кандидатах, хоча парламент їх зараз заборонив. Тому справді, на державні посади за відсутності конкурсів іноді потрапляють люди, які не гідні представляти звитяжний український народ. Але вже є пропозиція системного вирішення цього питання. Голова фракції «Слуги народу» Давид Арахамія зареєстрував законопроєкт №8071, який передбачає відновлення декларування і спеціальних перевірок на посади. Тобто є запит від уряду, залишилося сказати своє слово народним депутатам. Якщо ми не відновимо декларування (а одночасно з відновленням декларування цей закон відновлює спеціальні перевірки), то отримаємо десятки і сотні корупціонерів на державних посадах.

— Вже отримали.

— Так. Державна служба ще може пережити відсутність конкурсів, але точно її ефективність буде підважена відсутністю спеціальних перевірок. Це вже відбувається. Парламент повинен прийняти закон і відновити декларування.

— А в нас уже адекватна кримінальна відповідальність за недостовірне декларування?

— На жаль, ні. Як ви пам’ятаєте, Конституційний суд наприкінці 2020 року скасував цю відповідальність. Завдяки чіткій позиції президента, Ради національної безпеки та оборони, парламенту вже в грудні, тобто менш як за два місяці, кримінальну відповідальність за недостовірне декларування повернули. Але не в тому обсязі, на який ми сподівались. За некваліфіковане приховування статків передбачено лише один рік позбавлення волі. Ми сподіваємося, що колись повернемося і до того розміру відповідальності, який був.

—У НАЗК є важлива опція, коли у випадку якоїсь інституційної корупційної схеми через депутатів, які не розділяють корупційних практик, Нацагентство може звернутися до Конституційного суду, щоб скасувати якийсь закон або акт Кабміну. Скільки разів НАЗК скористалося такою практикою?

— Ми не зверталися до КСУ. Наразі такої нагальної потреби немає, оскільки парламент враховує висновки антикорупційної експертизи. Майже в 100% випадків. Якщо брати ці земельні законопроєкти, які в комітеті Завітневича, ми туди надіслали висновок антикорупційної експертизи, маємо запевнення, що наші рекомендації будуть враховані.

— А у випадку з № 5655, де не всі зауваження НАЗК враховані? Будете спокійно спостерігати за тим, як на основі цього закону, якщо його не буде ветовано президентом, запрацює схема, про яку ми так довго, власне, і розмовляли?

— Ми бачимо усі ризики.

— По інформації наших джерел, нещодавно ви зустрічалися із заступником голови офісу президента паном *Смирновим*. Це правда, що НАЗК буде пред'являти протокол про корупцію Андрію Смирнову за квартири, паркомісця та будинки?

— Ця інформація не відповідає дійсності.

— Навіть після публікації *розслідування* про старшого брата пана Смирнова нашими колегами з УП?

— НАЗК не коментує чуток, ми орган, який діє в рамках правового поля. Більш того, інформація щодо процесів підготовки рішень є службовою і не може бути розголошена. Тільки прийняті рішення можемо коментувати.

— Це правда, що у вас є проблеми у взаєминах із Андрієм Смирновим?

— Очевидно, з паном Смирновим у нас були певні непорозуміння, пов'язані із санкційною політикою держави. Але це я публічно вже коментував.

—А інформацію про те, що ви маєте дружні стосунки з Олегом Татаровим, будете коментувати?

— Як голова НАЗК я спілкуюся з усіма керівниками органів державної влади, їхніми заступниками, в тому числі з керівником офісу президента, його заступниками. З усіма. Але спілкування — це не дружба.

—У вас є своя позиція щодо російських опозиціонерів. Ви навіть їздили на з'їзд під Варшавою у листопаді минулого року до Іллі Пономарьова. Навіщо?

— НАЗК не брало участі ні в яких з'їздах. Це по-перше.

По-друге, НАЗК є органом, у якого є певний мандат міжнародної санкційної групи, так званої групи Єрмака—Макфола, на імплементацію планів санкцій проти Росії. Тому ми працюємо з усіма органами влади тут, в Україні. І з усіма

союзниками України поза її межами. Ми абсолютно впевнені, що розвал системи влади в Росії здатен зберегти десятки тисяч життів українців. Тому **не використовувати корисних росіян задля перемоги України — це просто злочин**.

Хочу сказати, що НАЗК ідентифікувало 24 тисячі осіб, причетних до цієї війни. На 4,5 тисячі осіб уже було накладено санкції. Приблизно ще стосовно 5 тисяч РНБО вже проголосувала, і наскільки нам відомо, є рішення про накладення санкцій, ми лише очікуємо указу президента. **Але важливо мати не лише процедуру накладення санкцій, а й процедуру, за якою особу можна виключити із санкційних списків.**

— Чому?

— Тому що **санкції це не захід відповідальності. Санкції — це засіб змінити поведінку людини**. Якщо ми не надаємо людині можливості змінити поведінку, способу, що і як вона має змінити і що відбудеться надалі, то, навпаки, допомагаємо Путіну згуртувати людей. І те, як висмикувати людей із російської вертикалі влади, прямо передбачено планами Міжнародної санкційної групи.

— Україна — учасник Конвенції ООН проти корупції. Яка роль НАЗК в організації її виконання? ***Що зроблено за три роки і чому Україна в штрафниках з підготовки звіту про виконання конвенції? Два роки тому мали опублікувати цей звіт.***

— Саме так. Але затримка якраз пов’язана із тим, що спочатку **парламент зволікав із прийняттям державної антикорупційної стратегії, а зараз уряд зволікає з прийняттям програми з її виконання**.

А **це дійсно поганий сигнал для ЄС від держави-кандидата**.

***

№ 1.269

Оперативний звіт Купера про ситуацію довкола Бахмута. Війська окупантів, хоч і посилені вже краще навченими та екіпірованими резервістами з ВДВ, все одно не мають сил прорвати українську оборону. 3-тя штурмова бригада ЗСУ втримала «отой важливий пагорб» над Кліщіївкою, а ще розблоковано дороги й налагоджено регулярне постачання боєприпасів українським підрозділам.

.

Оригінал тут: https://medium.com/@x_TomCooper_x/ukraine-war-18-february-2023-dc29786a91df

За переклад дякую Микола Ковальчук, Anton Shygimaga та Antonina Yashchuk

ТОМ КУПЕР

ВІЙНА В УКРАЇНІ, 18 ЛЮТОГО 2023

Всім доброго ранку! [Опубліковано 18 лютого близько 10:00].

Спочатку планував опублікувати сьогодні доволі короткий звіт, здебільшого зосереджений на Бахмуті… проте, в підсумку текст трохи розрісся.

1. БИТВА ЗА ДОНБАС

Насамперед, на тлі чуток про те, що конфлікт пріґожина з вищестоящими органами у москві сягнув точки, коли йому наказали “затулити писок” (тобто не робити публічних заяв та не звинувачувати міністерство оборони рф у некомпетентності тощо) https://www.firstpost.com/world/clipping-wagners-wings-russia-to-remove-mercenary-force-from-ukraine-battlefields-sources-12152072.html , і те, що ВСрф перестали постачати боєприпаси та забезпечення до ПВК, є інформація, що – крім вузької ділянки фронту – рештки цієї компанії були відведені та замінені “регулярами” ВСрф (тобто, мобіками). І наче на підтвердження цього, з’явилося кілька відео, знятих найманцями, у яких вони вимагають від путіна та ВСрф відновити постачання: одне з тих відео зняте у морзі, забитому тілами… https://t.me/Tsaplienko/26417? Це вказує, що зняте воно десь за лінією фронту.

Куп’янськ-Сватове…

росіяни заявили про захоплення Гряниківки: не знайшов підтверджень.

Кремінна…

кого б там не атакували ВДВ у цьому районі, навіть якщо їм вдавалося відсувати українців на 100–200 метрів за добу, ці дії припинилися в останні 2-3 дні. Насправді, на півдні цієї ділянки 95-та десантно-штурмова вже контратакує: їй вдалося відкинути росіян до околиць Діброви та Кузьминого. Тим часом, у соцмережах гуляють численні некрологи офіцерів ВДВ, що вказує на тяжкі втрати…

Сіверськ…

Останні 6–7 днів росіяни провели в атаках на Білогорівку з трьох напрямків (як уже повідомлялося, про її захоплення вони писали ще десь 10 днів тому). Не можна сказати, що від цього села ще щось лишається, однак: українці втрималися.

Соледар…

росіяни продовжували тиснути від Миколаївки на Васюківку (на захід), Федорівку (на північ) та Роздолівку (північний схід) – менше з тим, успіху в останні кілька днів вони не мали.

Бахмут… Північ…

десь чотири чи п’ять днів тому вагнерівцям вдалося-таки увійти до північних околиць села Парасковіївка (це і є та одна-єдина ділянка, де «вагнер» досі є на фронті). Тим часом, найманці заявляють, що повністю контролюють село. Напевне можна сказати: вони захопили його центр https://twitter.com/666_mancer/status/1626641494089007104 .

Тепер українська лінія фронту розташована на пагорбах східніше (і трохи північніше) траси М03 і йде від Залізнянського до південно-західної Парасковіївки – і, схоже… далі північного в’їзду до Красної Гори

https://twitter.com/markito0171/status/1625923406171348992

До слова, дві ночі тому ЗСУ завдали удару по базі вагнерів у цьому районі. Повідомляють про 60–100 загиблих

https://mobile.twitter.com/Azovsouth/status/1626678226129936389

Бахмут… Схід…

Схоже, ЗСУ запустили росіян до міста, розмазали їх, а тепер, подейкують, самі там наступають, і в останні два дні зачищували вулицю за вулицею на схід від річки Бахмутка.

Бахмут… Південь…

За минулі шість чи сім днів це була найкритичніша ділянка, підстав для серйозного занепокоєння вистачало. Відомо, що росіяни задіяли тут 3-тю мотострілецьку бригаду «днр», а потім розпочали масований наступ на Іванівське.

> Цей підрозділ відновили вже вчетверте за 12 місяців (тобто його тричі розбивали вщент): вочевидь, цього разу його принаймні почасти доукомплектували російськими мобіками, в яких відібрали паспорти рф і видали документи «днр».

Зрештою, 3-тя мотострілецька розпочала наступ на Іванівське, вище від «того пагорба» на північ від Кліщіївки, тоді як «вагнерівці» (поки вони ще тут) наступають у напрямку Часового Яру, на західному флангу 3-тьої.

Метою обох наступів була траса Т0504, що з'єднує Курдюмівку й Бахмут. Погода була погана, туманна, тому безпілотники з обох боків мали серйозні проблеми.

Крім того, українські війська постійно зазнавали несамовитих атак, тож у них поступово закінчувалися артилерійські та мінометні боєприпаси, набої для кулеметів (одного дня в 40-вої артилерійської бригади зоставалося всього по 10 снарядів на кожну гармату).

> Зрештою дійшло до ближнього бою і поєдинків зі стрілецькою зброєю, гранатометами, а інколи навіть на ножах… [https://twitter.com/PaulJawin/status/1626556202845962243]

Як мені відомо, 3-тя мотострілецька атакувала принаймні двічі, підходячи майже до околиць Іванівського…

За минулі два дні надійшли значно кращі новини.

> Спершу повідомлення про те, що 40-ва артилерійська бригада підірвала російський склад боєприпасів у Зеленопіллі, на південь від Бахмута.
>
> Потім, на мій щирий подив: 3-тя штурмова бригада ЗСУ повідомила, що увесь час утримувала «той пагорб» над Кліщіївкою. Наразі не знаю деталей і не маю доказів, але схоже, що частину цього підрозділу протягом трьох-чотирьох днів було оточено і мало що не захоплено: судячи з відео, опублікованого ССО «Азов» [https://twitter.com/666_mancer/status/1626675827902406678] (сили спеціального призначення), вони провели нічну атаку з використанням снайперських та великокаліберних гвинтівок, а також мінометів, щоб прорвати оточення і розблокувати підрозділ.

Хай там як, спершу повідомляли, що «вагнерівцям» довелося відступити від траси Т0504 десь на кілометр, а відучора відомо, що:

> а) 3-тя штурмова ЗСУ міцно утримує той важливий пагорб і «все добре»,
>
> б) траса Т0504 знову «безпечна».

До того ж, ЗСУ нібито проклали ще одну дорогу до Бахмута, десь через поля на захід від міста, а ще мали чимало роботи, коли збирали десятки полонених росіян.

> Гадаю, десь 14–15 лютого ЗСУ отримали підкріплення і — насамперед — такі потрібні поповнення боєприпасів та запчастин.

З усім цим ситуація на південь від Бахмута має знову стати десь такою, як була наприкінці січня (чи навіть раніше). Але для певності: поки що це «сира інформація»; чекаю на підтвердження з інших джерел.

[ФОТО]

Вугледар…

росіяни опублікували відео обстрілу дачних ділянок десь за 2 км на південь від міста термобаричними боєприпасами з РСЗВ ТОС-1 [https://twitter.com/Militarylandnet/status/1626261632975351811]. З якогось переляку вони назвали це підтвердженням «вуличних боїв у Вугледарі». Не знаю, коли знято відео, але:

> а) якщо його зняли ще на початку цього наступу, то це найперші атаки, 24–25 січня;
>
> б) а якщо зняли тільки тепер, це означає, що рештки ВСрф вимушені були відступити і повернутися на свої позиції станом на 24–25 січня.

За свідченнями нещодавно взятих у полон російських «морських піхотинців» [https://t.me/informnapalm/15698], «елітну» 155-ту бригаду ВСрф було вже втретє «переукомплектовано». Тепер її залишки складаються з солдатів 40-вої бригади морських піхотинців та 72-гої мотострілецької бригади. Тобто з трьох знищених бригад.

> Нещодавно з'явилась інформація про «потужні російські підкріплення, що вишикувалися на дорогах від Маріуполя до самої лінії фронту» — пізніше виявилося, що це конвої фур, завантажених краденим українським зерном.

Але, ви не повірите, росіяни і далі підвозять сюди нові підрозділи. І далі атакують, щодня і по кілька разів на день, незважаючи на катастрофічні втрати. путін дуже задоволений російськими «моряками» під Вугледаром — а тим часом з'явилися свідчення, що вже вишестоящі органи в москві набирають на фронт людей по тюрмах [https://t.me/oooromanova/2022] (замість «ваґнера»).

Словом,

«велииикий» російський наступ, схоже, тоне у втратах, а ще зазнав двох великих поразок.

Так, цей висновок може бути передчасним (і так, я сам собі дивуюся, що вирішив про це писати).

> Тим більше, вояки ЗСУ кажуть, що зіткнулися з мотивованим, досить непогано навченим і точно добре озброєним ворогом — російськими мобіками з ВДВ. Уже не раз писали, що союз російських десантників — велика організація, і колишні солдати роками не втрачають із нею зв'язок.

Тому принаймні у ВДВ не повинно бути проблем із поповненням рядів. Та все ж, здається, навіть їм бракує сил...

Спираючись на доступну мені на даний момент інформацію, можу припустити, що причин для цього є кілька (я вже й раніше про них писав):

а) **ВСрф не мають змоги вести одну «велиииику» операцію в одному секторі**, тому змушені розпорошити меншу кількість військ між трьома «найважливішими» секторами. Виявилося, в кожному з них російських сил недостатньо для того, щоб подолати вогневу міць і зламати волю українців;

б) **безпілотники «Орлан» не можуть працювати в холодну погоду**, тому російські генерали змушені «командувати наосліп» (бо не бачать розташування українських позицій), а їхній артилерії бракує ефективності, щоб прорвати українську оборону і здійснити серйозний прорив;

в) **більшість мобіків просто недостатньо навчені, щоб вести наступальні операції** (особливо механізовані);

г) **у ВСрф бракує офіцерів, які могли б організовувати, навчати і вести в бій** 100 000, 150 000, 200 000 мобіків.

А оскільки погода погана, БПЛА та інших засобів розвідки бракує, то навіть ГРУ та ФСБ мають проблеми зі збором розвідувальних даних.

Серед іншого виявилося, що вони дали завдання своїм кротам у німецькій розвідці збирати дані про розміщення українських підрозділів, що обслуговують M142 і M270 [https://www.spiegel.de/politik/deutschland/bnd-skandal-mutmasslicher-spion-sollte-positionen-von-us-waffensystem-himars-in-ukraine-verraten-a-707cbcc6-c3ce-4289-ba0a-187da79926a0]...

Зараз уже очевидно, що навіть ґєрасімов со товаріщі не зміг запобігти загальному занепаду ВСрф — і звинувачувати в цьому випадає виключно путіна та «вишестоящі органи» в москві (найперше того ж ґєрасімова і шойґу).

***

№ 1.270

Інформаційне поле в українських ЗМІ часом неймовірно викревлене. В гонитві за переглядами і репостами творці контенту часто маніпулюють інформацією. Зараз уже зустрічаються меседжі про те, що Бахмут «зливають», «здають» і що потенційний відступ буде великою поразкою…

Насправді західні аналітики ще в жовтні сперечалися, хто перший досягне успіху: ЗСУ в Лимані, чи росія в Бахмуті. Потім гадали чи захоплять Бахмут до нового року. Потім робили прогнози після втрати Соледару. І так далі.

Для творців цього контенту важливо створювати яскраві заголовки, які змушують нас переживати одні і ті ж емоції. Інколи по десятому колу.

В цьому калейдоскопі емоційних переживань люди забувають, як все було насправді і втрачають об’єктивність сприйняття ситуації.

Насправді за півроку боїв російські сили пройшли лише близько 10 км на ділянці шириною 50 км. Ціною десятків тисяч своєї штурмової піхоти.

Колись так само багато суперечок було довкола Сєвєродонецька. Але зрештою, бої за Сєвєродонецьк призвели до того, що росія втратила наступальний потенціал цілого Центрального воєнного округу, який тоді вважався найбільш спроможною силою. І тоді російська пропаганда теж співала оди про непереможну армію. Хто зараз згадає де угрупування з маркуванням "О" і генерал лапін?

Наша задача нищити ворога ціною найменших втрат.

***

Бої за Бахмут – у вирішальній фазі. Росія намагається взяти місто в напівкільце. Які перспективи цієї битви?

2023-02-13

Володимир Даценко

Росія намагається захопити Бахмут до 24 лютого, взяти місто в напівкільце та змусити ЗСУ відійти. За останній тиждень росіянам вдалося прорватися на північ від міста. Бої в східній і південній частинах міста тривають. Які перспективи

Битва за Бахмут стане однією з найбільш запеклих і тривалих у цій війні. Баталія розпочалася ще в серпні, коли російські війська відновили наступ після захоплення ***Сєвєродонецька*** та Лисичанська. За цей час градус інтенсивності боїв лише підвищувався.

Саме тут Росія вперше застосувала штурмові загони в'язнів-вагнерівців. Тут восени були найважчі окопні бої, які нагадали військовим історикам кровопролитні битви часів Першої Світової.

Російські пропагандисти обіцяли захопити Бахмут до нового року. Потім – не раз оголошували близьку перемогу. Але на порозі річниці початку широкомасштабної війни Бахмут стоїть.

1. Шість місяців боротьби

У серпні, коли лінія фронту наблизилася до Бахмуту, це був один із напрямків розвитку російської атаки на Слов'янськ. Тоді бої йшли за 10-15 км на північ і північний схід від Слов'янська, з боку Ізюма та Лимана.

Після українського контрнаступу на Харківщині росіяни втратили Ізюмський плацдарм. Лінія фронту відійшла на 30-40 км від Слов'янська, й стратегічне значення Бахмута змінилося. Місто з військової цілі перетворилося на політичну.

Бахмут міг стати першим відносно великим містом (70 000 населення до війни), яке росіяни захопили б з кінця червня, коли ЗСУ після двох місяців боїв були змушені відступити з Сєвєродонецька та Лисичанська.

Захоплення Бахмута могло перервати послідовність важких поразок РФ на Харківщині й Херсонщині.

Швидкого захоплення не вийшло.

Наприкінці серпня російській армії вдалося впритул наблизитись до міста. Захоплене Покровське на північний схід від Бахмута відкривало прямий шлях у передмістя та приватний сектор. Але росіяни на тривалі місяці зав'язли у важких боях довкола міста.

З вересня по грудень за Бахмутський напрямок відповідала 93-я бригада «Холодний Яр», яка на той момент вже мала низку визначних перемог над підрозділами Першої танкової армії РФ на півночі та в напрямку Барвінкового.

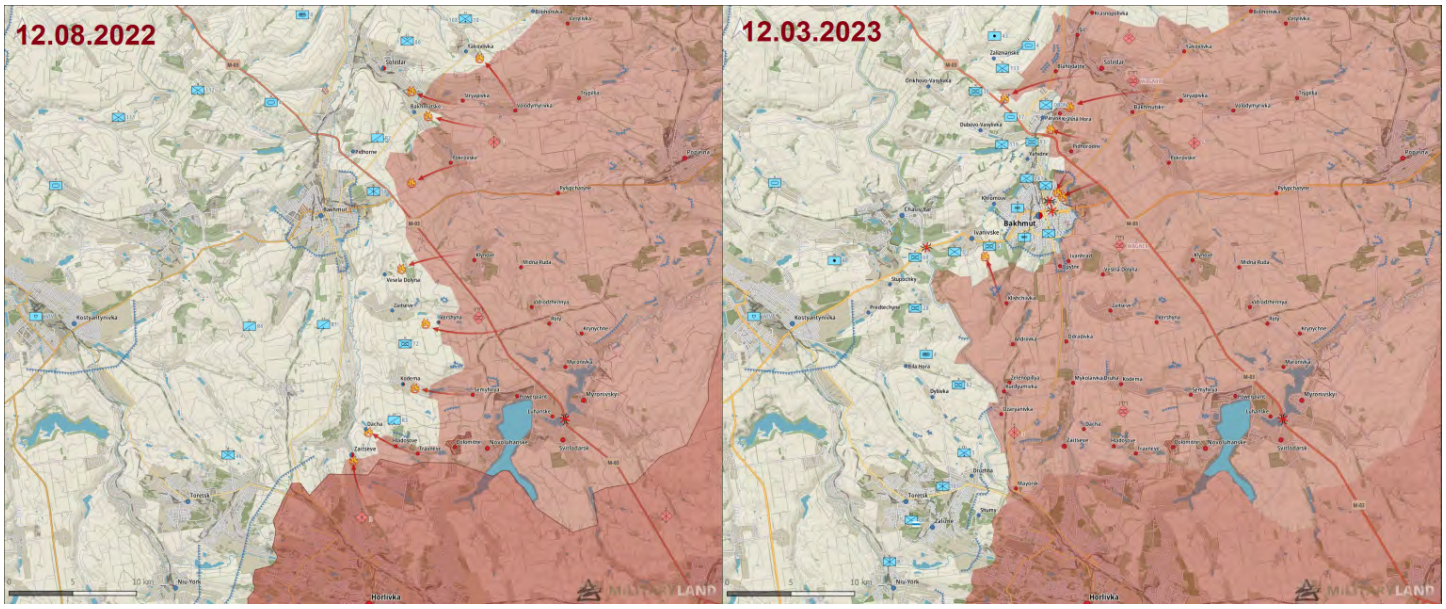
З російського боку захоплення Бахмута передали під відповідальність власника «Вагнера» Євгенія ***Пригожина***.

Впродовж наступних місяців Пригожин суттєво збільшив чисельність угрупування, й на кінець минулого року «Вагнер» налічувала ***35 000–50 000*** бійців (переважно з числа в'язнів).

Вагнерівці відтягували на себе велику кількість українських бригад, що зменшувало ризик атаки ЗСУ на інших напрямках.

Через шість місяців кровопролитних боїв Росія намагається повернути становище, яке мала пів року тому. «Великий наступ» російської армії передбачає відбиття ***Лимана*** та початок нового наступу на ***Слов'янськ***.

Контроль над Бахмутом має повернути перспективу цього наступу. Без нього захоплення всієї Донецької області неможливе.

Попри те, що зазвичай Бахмутський напрямок називають досить успішним у плані просування російських сил, за пів року лінія фронту тут змістилася на захід у середньому на 5-10 км. Тобто середнє просування росіян – близько 1,5 км за місяць

2. Що вдалося росіянам

зоні самого Бахмута просування подекуди становить лише 2-3 км за півроку.

Основні успіхи РФ були на північ і на південь від міста. Захоплення Одрадівки, Кліщіївки та Опитного відкрило шлях на півдні. Зараз бої точаться поблизу Іванівки й південних кварталів Бахмута. На півночі росіянам вдалося захопити Соледар і Благодатне. Також російські війська увійшли в Красну Гору.

Головна небезпека полягає в тому, що можуть бути втрачені шляхи постачання. Якщо на початку року в Бахмут вели три відносно безпечні дороги, то зараз – лише одна дорога в бік Хромового, яка знаходиться під обстрілом російської артилерії.

Мости між східної та західною частинами Бахмута також давно зруйновані

Але і для росіян міські бої – важке випробування. «Вагнер» втратив велику кількість сил у боях за Соледар. Тоді навіть близькі до Пригожина бійці скаржилися на тяжкі втрати.

Бої в східних кварталах Бахмута тривають уже багато місяців і приносять росіянам значні втрати без особливого результату.

Кілька днів тому російські воєнкори публікували відео з південних кварталів Бахмута, вчергове передрікаючи швидку перемогу. Але ЗСУ знову зупинили просування.

Зараз східна частина міста не має чіткої лінії фронту. Це зона зустрічних атак, контратак і зачисток. Але прямий лобовий штурм міста навряд чи буде успішним для російської армії. Саме це змусило Росію піти в обхід міста, створити загрозу оточення та зробити спробу змусити українські сили відступити.

3. Як Бахмут перемолов угрупування «Вагнера»

Оборона Бахмута залишається важким випробуванням для українських сил. Восени вийшло кілька сюжетів про лікарню Бахмута, де надавали допомогу пораненим. Тоді щодня до лікарні під обстрілами привозили десятки поранених бійців ЗСУ. Інколи – понад 200 за день.

Важка окопна війна нівелює якість підготовки солдата. У ній переважну більшість втрат приносять артилерійські обстріли та осколкові ураження.

З іншого боку Росія втратила тут щонайменше половину завербованих вагнерівцями в'язнів. На початок січня втрати групи «Вагнер» оцінювалися в приблизно 15 000 вбитими й пораненими. Після цього інтенсивність боїв значно посилилася.

У листопаді-грудні в ЗСУ оцінювали втрати групи «Вагнер» у 50-100 вбитих на день. Зараз – 200-300 вбитих щодня. Це приблизно стільки ж, скільки Росія втрачала солдатів влітку на всій лінії фронту довжиною 1300 км. Лінія фронту довкола Бахмута – 50 км.

Різке зростання втрат пояснюється переходом від тактики окопної війни до штурмових хвиль, які здебільшого спираються на погано підготовлену піхоту. Росія намагається форсувати події, це приносить більшу динаміку, але й значно більші втрати.

Про серйозні втрати говорить і низьке співвідношення вбитих і поранених серед вагнерівців. У війнах вважається нормальним співвідношення 1/3 (один вбитий на трьох поранених). У вагнерівців цей показник –1/1,5-1/2. Тобто — **найманці майже не рятують важкопоранених, польової медичної допомоги у них не існує**.

Ймовірно, група «Вагнер» буде виснажена в боях за Бахмут і не зможе відновити наступальний потенціал найближчого часу.

1) За даними британської розвідки, нещодавно група припинила набір в'язнів до своїх лав. До грудня вагнерівці встигли завербувати близько 40 000 ув'язнених.

2) Але слава про нетривале життя штурмової піхоти відбила бажання обміняти строк ув'язнення на ймовірну загибель.

Зараз вербувати в'язнів починає Міноборони РФ, де їм пропонують більш «традиційні» методи війни. Можливо поступово роль «Вагнера» ставатиме все меншою, і група повернеться до своєї чисельності й ролі, яку мала на початку війни.

Тобто для власника групи «Вагнер» битва за Бахмут – ймовірно, останній великий бій. І він точно хотів би захопити місто до 24 лютого, аби довести Кремлю свою цінність.

4. Прогнози битви за Бахмут

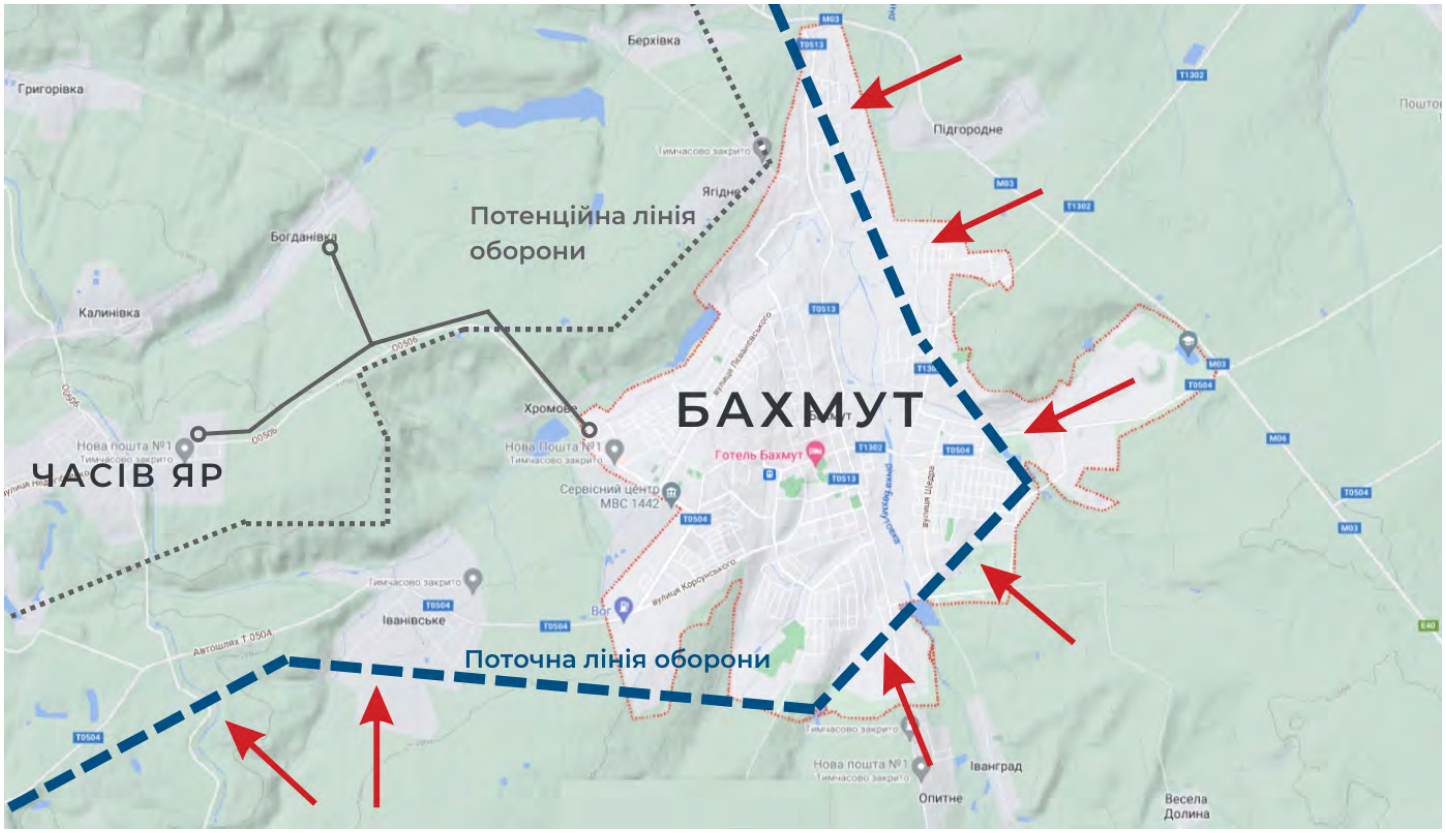
Попри загрозливе становище, ситуація в Бахмуті не настільки критична в плані можливого оточення, якою була в Сєвєродонецьку.

1) По-перше, річка Бахмутка значно менша за Сіверський Донець і не стане серйозною перепоною за необхідності відступу.

2) По-друге, Сєвєродонецьк був у «кишені» російської армії глибиною понад 20 км. Територія з усіх боків прострілювалася російською артилерією, а українська не мала змоги працювати.

Виступи довкола Бахмута мають глибину 5-10 км, і це не зупиняє роботу української арти.

До того ж відходити ЗСУ доведеться на кілька кілометрів, а не на 15-20. Одразу за містом починаються висоти, з яких добре проглядається сам Бахмут і на яких уже побудовано наступний рубіж оборони.

Деякі західні аналітики вважають, що ЗСУ краще відійти на позиції за містом і побудувати оборону на висотах, які дадуть їм перевагу. Офіційні особи США прямо закликають Україну переключити увагу з багатомісячних боїв у Бахмуті, який, на їхню думку, не має стратегічного значення для України, й віддати пріоритет наступу на півдні, пише CNN. Таким чином США хочуть допомогти Україні відійти від «гри на виснаження».

Українське командування, ймовірно, поступово зменшуватиме чисельність за межами міста та продовжуватиме нав'язувати Росії міські бої. Це тактика максимального нанесення втрат ворогу в найбільш невигідних для нього умовах.

Як довго триватиме оборона, залежатиме від того, наскільки вигідними для ЗСУ будуть умови для продовження міських боїв.

Психологічна вага оборони міста дуже велика. Бахмут за довгі місяці боїв став символом незламності. Але на війні перемагає холодний розрахунок і здатність зберегти свої сили для вирішальних боїв.

***

№ 1.271

Олексій Резніков: Я вже несу репутаційну відповідальність за скандали в Міністерстві

2023-02-05

РОМАН КРАВЕЦЬ — УП

Останній місяць міністерство оборони штормить.

Спершу журналісти опублікували скандальні контракти на харчування військових частин із завищеними цінами.

Згодом до колишніх представників керівного складу МО навідалися правоохоронці з обшуками та підозрами. Так, колишній заступник Резнікова В'ячеслав Шаповалов отримав запобіжний захід і опинився під вартою. За даними слідства, Шаповалов лобіював укладення договорів про постачання продуктів для військових за завищеними цінами.

Також два місяці під арештом перебуватиме колишній директор департаменту державних закупівель Міноборони Богдан Хмельницький. Його підозрюють у розтраті державних коштів на суму більше ста мільйонів гривень щодо забезпечення підрозділів Збройних сил неякісними бронежилетами.

Громадські активісти у всіх скандалах Міноборони звинувачують персонально міністра Олексія Резнікова і вимагають його політичної відповідальності.

І в певному сенсі їм це вже майже вдалося. На найближчих засіданнях Рада готувалася перевести його на посаду міністра з питань стратегічних галузей промисловості замість Павла Рябікіна.

Новим міністром оборони мав стати керівник ГУР Кирило Буданов.

Однак, після новин про переведення Резнікова, міністр оборони публічно обурився, що про це з ним ніхто не говорив і підкреслив, що відмовиться від такої пропозиції.

Тому наразі депутати своє голосування відклали.

Ми зустрілися з Резніковим за день до його великої пресконференції, що відбулась 5 лютого на фоні розмов про його можливе звільнення.

"Кожного разу, коли я спілкуюсь з "Українською правдою", щось потім відбувається", – у ході розмови з посмішкою констатував він.

Так, у день публікації на УП минулорічного інтерв'ю міністра розпочалася повномасштабна війна.

У свіжому інтерв'ю "Українській правді" Олексій Резніков розповів про нову зброю, яку Україна отримує від партнерів, відповів на закиди про "яйця по 17", поділився даними, яким буде наступ з боку РФ, а також пояснив, чому скорочення зарплати військовим – вимушена міра.

1. "Ми делікатно кажемо партнерам: "Ваші HIMARS дуже допомогли. Але тепер нам потрібна "довга рука", що буде дотягуватися на 150 км"

– Почнемо з підсумків. Яку техніку за останній місяць ми отримали від наших західних партнерів?

– Ключове, що ми отримали – створення танкової коаліції. Це те, до чого ми йшли майже рік. Питання сучасних НАТОвських бойових танків у Збройних силах України вирішено. Це Abrams, Leopard, Challenger. Плюс AMX-10 – легкий танк із Франції.

Звісно, за кількістю ключовими танками будуть Leopard, бо їх найбільше.

4 лютого я проводив зустріч із віцепрем'єром, міністром оборони Польщі Маріушем Блащаком. Ми разом зробили відеотелеконференцію з танковою коаліцією, близько 12 країн. Кожен з них говорив, яку кількість готові дати, як провести навчання, питання запчастин і так далі. Тому я думаю, що протягом

декількох місяців готові українські танкові екіпажі на сучасних танках вже почнуть виконувати бойове завдання.

Це ключова річ з нового. Плюс є рішення про передачу нам французько-італійського SAMP/T – Mamba – це дуже сучасний комплекс протиповітряної оборони. Я нагадаю, що у нас є німецькі IRIS-T, NASAMS – норвезький витвір з американським оздобленням, у нас є французький Crotale, у нас є Aspide і у нас будуть Patriot – рішення прийнято, зараз іде навчання наших екіпажів.

По суті, створюється розгалужена мережа ППО, плюс старорежимні, радянські "Буки" та С-300 разом мають захищати наше небо. Окрім того, величезний перелік різних пакетів: це й броньовані автомобілі або БМП Bradley, Marder, CV-90, M-113, Senator від Roshel різних країн, Mastiff.

Плюс артилерія – додатково 12 сучасних гаубиць Caesar, а також рішення Королівства Данія передати нам їхні Caesar, які для них виготовлялися. Сюди ж рішення шведського уряду про передачу сучасних артилерійських систем Archer, таких у нас ще не було. У нас уже буде таких 9 систем. Дуже важлива українська "Богдана", я уклав з виробником контракт.

Вони обіцяють перші поставки робити вже найближчими місяцями. Я вже не кажу про стрілкову зброю, дрони і багато чого іншого. Називаю лише ключові глобальні речі.

– Коли ця вся техніка буде в Україні?

– Все залежить від підготовки по кожному типу. Тому що, наприклад, підготовка військових на Patriot забирає 10 місяців за стандартом. Ми маємо амбіцію з нашими партнерами; наприклад, з паном Ллойдом Остіном (*міністр оборони США – УП*) ми говорили, що підготуємо наші екіпажі за 10 тижнів.

Підготовка артилерійських екіпажів – в середньому 3 місяці. Ми готуємо за 3 тижні. Підготовку на танках Leopard пан Маруіш Блащак пообіцяв розпочати з 6 лютого на території Польщі. Ми вже делегуємо перші танкові екіпажі, вони почнуть вчитися.

Там буде визначатися так: коли командир танку впевнений, що його екіпаж повністю опанував усі системи, плюс інженери знатимуть, як робити поточний простий ремонт – все, тільки тоді екіпаж готовий. Але тут є один нюанс: це ж не просто один танк, це танковий підрозділ. Чи це буде рота, чи батальйон – вони працюватимуть у взаємодії. Це питання місяців.

Наприклад, Thales (*французька компанія, що спеціалізується на авіації – УП*) робить для нас фантастичний радар GM200. Він буде бачити швидкі цілі, незалежно від їхньої висоти – і дрони, і крилаті балістичні ракети. Це теж десь навесні ми отримаємо. Тому багато цікавинок буде у наших Збройних силах.

– Валерій Залужний свого часу говорив, що для успіху на полі бою нам треба 300 танків, 600-700 БТР, 500 гаубиць. Ви уточнювали, що це потреби для однієї або декількох операцій. Але я поки 300 танків не нарахував…

– Коли ми кажемо про 300 танків, давайте рахувати не тільки бойові танки НАТОвського взірця, а й танки класу Т-72, апгрейд яких зроблений, вони теж йдуть від наших партнерів. Найбільша передача танків – це Польща, там за дві сотні точно є.

Тому, коли ми кажемо про 300 танків, щоб не було раптом ілюзій, що це буде 300 Abrams чи 300 Leopard, чи 300 Challenger. Ні, це танковий підрозділ з урахуванням Т-72 або аналогів.

– Якщо оцінювати реальні наші потреби, скільки Україні потрібно зараз гаубиць, БТР, танків?

– Не можу цього сказати публічно, не маю права. Бо це прочитаємо не тільки ми з вами.

– Добре. F-16. Як перетворити байденівське "ні" на байденівське "так"?

– Я пояснюю всім партнерам, і нещодавно, коли був у Парижі теж: нас цікавить для самозахисту та покращення системи ППО сучасна авіаційна платформа.

Сучасною авіаційною платформою може бути літак, який несе на собі якесь озброєння, спроможне збивати дрони, балістичні крилаті ракети і зупинити ворожий літак, якщо він залетить до нас.

Платформи можуть бути F, платформи можуть бути Gripen або Griffon виробництва шведської компанії Saab.

У Франції є свої платформи-літаки. У британців теж, здається. І тут знову, якщо партнери скажуть: "Їм потрібна сучасна платформа, тому що Міг-29 бачить на стільки-то кілометрів по радару і стріляє на таку-то відстань. Сучасна платформа краща".

І такою платформою, скоріш за все, буде F-16, це моє припущення, тому що їх найбільше в світі.

Це як Leopard у німців, так F-16 у американців. Мало того, багато країн переходять на F 30-го покоління. Відповідно це дасть можливість партнерам зібрати літакову коаліцію і дати нам таку можливість. Англомовні пілоти вже готові для курсу навчання, використання і застосування.

Справа в тому, що США дуже багато нам допомагають, і вони поступово рухаються. Американці дуже практичні, вони чітко вивіряють кожний свій

крок, своє рішення, чи вони будуть спроможні його потім виконати. Я думаю, як тільки вони це зрозуміють, тоді і буде "так".

– Ми постійно наших партнерів просимо: "Друзі, нам треба ракети середньої і далекої дальності, щоб просуватися далі"...

– Ми трохи не так кажемо, а делікатно пояснюємо: "Дивіться, ви нам дали HIMARS, вони стали геймчейнджером на полі бою влітку".

Ми HIMARSом наносили ураження й нищили їхні склади боєприпасів, палива, командні пункти, мости й переправи. По суті, херсонській операції передувало знищення логістичних поставок.

Але що б ми з вами не говорили, як би ми не "любили" орків, вони дуже добре вчаться. Знаючи, що HIMARS дістає їх на 80 км, вони відтягнули всі свої пункти управління – й основні, і пункти зберігання палива або набоїв – на 120 км, щоб ми не могли до них дотягнутися. Це ускладнило їм логістику, але вони можуть формувати там резерви.

Тому ми партнерам і кажемо: "Тепер нам потрібна "довга рука", що буде дотягуватися на 150 км".

Ми, звичайно, будемо раді, якщо й на 300 дадуть, як ATACMS, але поки що ми дуже скромно: "Дайте на 150". І ми ведемо на цю тему діалог.

– У новому пакеті, який нам США надають, вже є GLSDB. Але отримаємо ми їх аж у жовтні. Чому так?

– Там є різні пакети допомоги. Коли пакет *Presidential Drawdown* – це одразу зі складу. А є програма *US Ukraine Support* – це замовлення за рахунок бюджету США у виробника. Тоді, звісно, це довше.

Але з хорошого: коли політичне рішення прийнято і йде розміщення замовлення, це означає, що виробники почнуть готувати їх для нас, і це відкриває для нас вікно можливостей вести переговори. "А у вас там на складі раптом не лежить щось? А може, ми вперед візьмемо, а ви потім собі назад на склад покладете? Або у партнерів щось аналогічне є?". Маневр одразу розширюється.

– Чи правильно я розумію, що партнери все ще бояться, що ми будемо бити вглиб Росії?

– Абсолютно. Вони переживають. Вони це називають "не довести до чергового рівня ескалації".

– Яка ще ескалація? У нас рік повномасштабна війна!

– О, я їм теж це кажу. Коли вони руйнують наші будинки, вбивають людей у Дніпрі ракетою, яка була зроблена для нищення авіаносців. Кажу: "Куди вже вище?".

Але уряди або керівники країн-партнерів все одно живуть, реагуючи на суспільний запит.

Політичні сили, в тому числі проросійські, які качають свого внутрішнього човника, кажуть: "Навіщо стільки Україні? Давайте будемо менше давати, тому що це призведе до чергової ескалації, і Кремль на нас образиться, щось нам не продасть – газ чи паливо. А ми зменшуємо можливості наших Збройних сил на складах" і так далі.

Я багато проходив через перемовини: "Дай мені ці пушки". Мені кажуть: "Зараз моє суспільство це не сприйме, бо ці пушки я замовив для своїх Збройних сил, а якщо я тобі їх віддам, то зменшу спроможність моїх Збройних сил".

Вони мають свій інтерес, це логічно.

Але кожен раз ми їм повторюємо: "Друзі, ваш інтерес – захистити ваші країни шляхом зменшення потужності Росії на полі бою в Україні. Це тоді зменшить ризики, що наступними вони підуть до вас.

Якщо вони тільки захочуть подумати, що спроможні захопити хоч одну маленьку країну Балтії – а це Литва, Латвія, Естонія, – то, друзі, у вас буде виклик перед НАТО, бо це країна НАТО. Що ви будете робити?

І тоді вам доведеться на полі бою застосувати не тільки вашу зброю, а й ваших вояків, ризикувати життям ваших вояків. Наші захисники й захисниці вже ллють кров. То щоб її було менше, а вашої не було взагалі пролито – дайте нам більше зброї".

2. "Визнаю свій комунікаційний провал"

– Ми поговорили про позитивні новини. Але з кінця січня лунає дуже багато негативу про Міноборони. Найбільший скандал – це публікація нашого колеги Юрія Ніколова про контракти на харчування у військових частинах, що знаходяться в тилу. Ваша особиста реакція мене здивувала: ***склалося враження, що ви обурилися не через скандал у МО, а через те, що хтось злив ці документи у ЗМІ. Чи я правий?***

– У мене була сильна емоція, це правда. І я визнаю комунікаційний провал свій і моєї команди з точки зору швидкості реакції. Вона мала бути швидкою й іншою.

– Офіційна реакція Міноборони взагалі була жахливою: "Це маніпуляція, це неправда"...

– Як воно виглядало в реалі?

Я знаходжуся в Рамштайні, за закритими дверима відбувається розмова. Всі здають телефони, і ми цілий день працюємо там. Що відбувається вдома в інфопросторі – поняття не маю і не повинен. Я не маю відволікатися.

Навіть кава-брейк – **це перемовини, розмови з кожним міністром, тому що все базується на особистих стосунках**. І **створення цієї танкової коаліції, проведення перемовин – це було моє головне завдання**. Я не знав, що відбувається.

Коли ми вже закінчили, повечеряли й почали поступово рухатися додому, я вмикаю телефон, і там вже несеться з усіх боків. **Я здивований, тому що бачу ключове звинувачення:**

> "Яйце за 17 гривень".

Думаю:

> **"Це якась нісенітниця, такого не може бути". Я набираю в першу чергу тих, хто за це відповідає: "А ми що, дійсно так купуємо?". Я взагалі не заходив у деталі. Мені кажуть: "Та ні, ми не купуємо продукти. Ми купуємо послугу". Кажу: "Тоді щось із цією інформацією не так, давайте розбиратися".**

Наступного дня я повернувся і почав розбиратися з документами, щоб побачити, що відбувається.

> Але мені сказали, що історія з тими яйцями звучала за декілька днів до публікації на "Дзеркалі тижня" на каналі "Ісландія". Тобто це не є новина.

Мої колеги подивилися документи, сказали:

> "Це хтось неправильно сприйняв".

Мало того, в жодному документі

> **не існує позиції "яйце, одна штука коштує 17 гривень".**

Кажу: "А звідки взяв журналіст?".

> "Ну, напевно, **він помилився, тому що в документі в розділі "штуки" немає цифри 17. Вона стоїть там, де вага". А це трошки інше…**

– Зачекайте, тобто ви хочете сказати, що опубліковані документи некоректні?

– Ні, документи коректні, **трактовка тих документів мала бути більш детальною і більш виваженою**.

Там дійсно різні ціни на продукти, які викликають здивування.

Я запитував, а чому воно настільки дорожче, ніж у супермаркетах?

Мені пояснили, що це абсолютно інший підхід, це постанова уряду 2016 року, так існувало до того.

І тут у мене виникає перший сумнів.

1) Я знаю, що до мого приходу на цю посаду Збройні сили ***годувала одна компанія-монополіст***. І це викликало шалене обурення громадськості, активістів, народних депутатів. До речі, вона пройшла на Prozorro у 2019, 2020, 2021 роках.

2) Перше, що я зробив – сказав: **"Ніякої монополії бути не може в забезпеченні Збройних сил, має бути демонополізація". Це перша запорука конкурентності ринку, зменшення корупційних ризиків.**

Чому?

Навіть з точки зору безпеки – якщо одна компанія годує, навіть якщо вона буде класна, біла й пухнаста, вона може збанкрутувати завдяки поганому менеджменту, або її корпоративні права придбають росіяни, і все – зупиниться стабільне постачання в Збройних силах. Коли ми почали працювати по напрямку демонополізації, почали отримувати неформально різного роду пропозиції й погрози, щоб тільки не зруйнувати цю монополію.

Я кажу:

"Ні, про це навіть мови не буде". "Тоді чекайте й бережіться".

А тепер уявіть собі мою реакцію.

Ми цю монополію зруйнували, іде нормальне постачання армії в рік війни: постачали 5, потім 6 компаній. А ви ж розумієте, в скільки кратно збільшилася кількість Збройних сил за останній рік? Починали ми з 261 тисячі, а зараз без точних цифр у три рази більше, умовно кажучи. Можу сказати, що мільйон під багнетом всього стоїть у різних сил оборони.

І всіх треба стабільно нагодувати з переміщеннями, з виїздом на відновлення, до поля бою і так далі.

1) І нарікань щодо поганого харчування у Збройних силах ви не пригадаєте.

2) Поодинокі випадки: десь хтось із командирів щось не замовив, може бути, допускаю. Але точно масових скарг не було, що хтось голодний чи несмачно.

І тут я думаю:

"Цікаво, нам були погрози, що ми цю монопольку не пускаємо, різного характеру. Мало того, ми зробили внутрішній аудит, який я призначив ще влітку минулого року, і вони мені на грудень поклали на стіл свої застереження".

– Хто робив цей аудит?

– Наш внутрішній, у нас є служба внутрішнього аудиту.

1) Поклали на стіл застереження.

2) Паралельно у мене була комунікація з НАЗК щодо конкретних персоналій, які займаються в тому числі закупівлею.

Вони теж надіслали мені документи по конкретних персоналіях.

3) Я роблю відсторонення посадової особи в цьому департаменті в грудні місяці. Ми з НАЗК разом це відпрацьовуємо.

Робимо аналіз висновків аудиту, щоб запропонувати зміну підходу, але в межах постанови, яка це регулює.

4) І тут прилітає спочатку на відеопроєкті "Ісландія", і точно та ж сама інформація через пару днів виходить у розслідуванні пана Юрія на "Дзеркалі тижня". **Таке дивне співпадіння.**

Тому, звісно, у мене негативна реакція:

5) якщо документ по забезпеченню Збройних сил, де є номер частини, місцезнаходження і, найголовніше, кількісний склад підрозділу (а це закрита інформація під час воєнного стану), стає доступним назовні, значить, хтось із працівників оборони виніс це на вулицю, скопіював.

У мене питання:

6) які ще тоді документи він, вона чи вони скопіювали і кому ще їх передали?

7) **Тому в мене була негативна емоція** на ***працівників Міноборони***, що безконтрольно копіюють документи, які не можна копіювати, тому що це воєнний стан.

І я сказав, що

8) **хочу, щоб Служба безпеки України дала цьому оцінку**.

9) **Те, що це було сприйнято як атака на журналіста – це неправильно сприйнято.**

10) **Але я дійсно сплачую тепер цей податок з точки зору відповідальності, тому що я налякав журналістську спільноту. Це було неправильно.**

– Ви все правильно говорите, але після цього скандалу пішли конкретні підозри. Насамперед вашому вже колишньому заступнику Шаповалову, а також колишньому директору департаменту закупівель Міноборони Хмельницькому. Вони вже мають запобіжні заходи, а це значить, що звинувачення журналістів не були безпідставними.

– Це вже реакція правоохоронної системи: **підозри, арешти, процесуальні дії, які вони мають право робити і роблять**.

Єдине що, нікого не виправдовуючи, просто скажу, що в Конституції України є поняття ***презумпції невинуватості***. Тільки суд може визнати людину винною з точки зору закону.

Я багато знаю випадків, коли підозри вручалися, і це не завершувалося обвинувальним вироком суду. Дуже багато таких історій. Це не означає, що я когось захищаю. Я хочу правди, і тоді це буде справедливо.

А Богдан ***Хмельницький*** був відсторонений саме моїм рішенням у грудні, за місяць до публікації. І саме по ньому ми з НАЗК вели комунікацію, про яку згадував.

Щодо ***Шаповалова*** – **він сам подав у відставку задля стабільної роботи МО по забезпеченню Збройних сил**.

Тому що,

якщо зупинити сьогодні харчування, біда буде, повірте мені, набагато більша.

– *То по скільки насправді ви купуєте яйця для військових частин?*

– Хороше запитання. Насправді Міністерство оборони не купує яйця взагалі, не купує томати, не купує кукурудзу, не купує картоплю взагалі. **Не існує договору.**

– *Ніколов же опублікував угоду!*

– Яйця не в угоді, вони в додатку до угоди.

Згідно з постановою 2016 року,

купується послуга нагодувати одного військовослужбовця на добу з забезпеченням 3,5 тисячі калорій ціною 145 гривень 85 копійок на цей рік.

Попередній рік було 120 гривень, якщо не помиляюся. Постачальник, згідно з каталогом, в якому 409 пунктів різного виду харчів, зобов'язаний на замовлення конкретного начпрода конкретної військової частини в конкретний період часу в конкретній кількості йому це поставити.

Для того, щоб начпроди могли списувати по бухгалтерському обліку харчі, вони це роблять у гривнях за нашим бухгалтерським обліком.

Для Міністерства оборони це індикативні ціни.

Чому вони такі дивні?

1) Я поставив це питання. Не нормальною мовою, а матом.

2} І мені пояснюють, що так було завжди.

Найцікавіше, що

3) ті ж самі додатки були і в 2022 році, і ні в кого не виникало питань. А ми нагодували всю армію в 2022 році під час бойових дій.

Тут ще один нюанс.

4) **В розділі "яйця" і в розділі "штуки" нема цифри 17**.

– А що є?

– **Є види продуктів, які на вагу, а є види, які поштучно.**

В розділі "кілограми" в рядку навпроти "яйце" стоїть цифра 17. Якщо точно читати цей додаток, то кілограм яєць, за думкою того, хто його заповнював, вартий 17 гривень.

– Стоп. До ціни зараз повернемося. *Хто придумав рахувати яйця в кілограмах?*

– **Це не я придумав,**

1) це стандартна табличка, яка або в штуках, або в кілограмах. І **постачальник самостійно її заповнює**.

2) І сидить, напевно, якась людина, яка в комп'ютері мала би це робити.

Я не захищаю їх, але

3) якщо ви відкриєте будь-яку кулінарну книгу, все буде написано в грамах. Ніколи ви не побачите "візьміть стільки-то штук".

Мало того, якщо ви відкриєте статистику Мінстата, який обліковує кількість молока, яке Україна виготовляє, це буде в літрах. Кількість картоплі, яка росте в Україні, буде в тоннах. Кількість яєць, яку виготовляє весь наш агросектор,

буде в тоннах, не в кількості. Ви не знайдете кількість яєць, які в Україні несуть курки.

Але коли ми приходимо в супермаркет, дійсно лоток 1 гатунку, 2 гатунку чи вільного вигулу фасовка 10 або 20 штук, і в них є ціна.

Тому при всій щирій повазі до пана Юрія, який зробив цей матеріал, правильно розслідуючи дивину, в мене до нього тільки подяка за це,

але

тут відбулося, напевно, помилкове його сприйняття, бо він сказав, що яйце коштує 17 гривень. Але у додатку в розділі "штука" немає 17 гривень.

– ***Хіба кілограм яєць коштує 17 гривень?***

– Я почав питати:

> "А чому 17 гривень за кілограм? Це не може бути".

Мені відповіли:

> 1) "Яйце може важити 40 грам, 50 або 60 в середньому – це перший, другий гатунок. Тому в одному кілограмі може бути 17 яєць, а може бути 23, плюс-мінус.

Якби вони були по 50 грамів, було б їх 20.

Тому,

> 2) якщо ви їх розділите, ви отримаєте середню ціну за штучку, що відповідає аналогічним цінам на ринку й аналогічним цінам інших постачальників.

– ***То скільки за штуку виходить?***

– Приблизно 8,5 гривень в цьому році.

Але дурня в тому, що

> тоді цифра не 17, а 170. Можливо, якби пан Юрій побачив 170, він би сказав: "Не може бути 170 одне яйце", почав би рахувати й побачив, що це в кілограмах.

Чи правильно це записано в кілограмах, чи правильно вимірювати яйця в кілограмах – я не знаю, це до фахівців.

Але є факт.

І коли ти знаєш, що

тобі погрожували, що ти руйнуєш монополію, подавали в суди, перешкоджаючи провести Prozorro в 2021 році, думаєш: "Якось дивно".

– Є *конкретні прізвища людей, які вам погрожували?*

– Якщо ви пам'ятаєте заяву в.о. керівника СБУ ***Малюка***, то були навіть затримані ті, хто мав наміри позбавити мене життя. Це офіційно.

Все решта **не буду озвучувати**, я поінформував правоохоронні органи, Службу державної охорони. Вони цим займаються.

– На вашу думку, *яку відповідальність ви маєте понести за останні скандали?*

– Я вже її несу.

Я несу репутаційну відповідальність, тому що до мене є питання суспільства:

> "Ага, ти керівник, в твоїй присутності щось там відбувалося, ти не до кінця з ними працював, ти не приймав кадрових рішень, не забезпечив систему контролю. Це твоя проблема, що в тебе не так працювало управління з антикорупційної діяльності".

На жаль, не спрацювало, а воно мало би спрацювати. Нікого це не цікавить. Відповідальність моя.

– Свого часу в інтерв'ю УП ви сказали, що коли Зеленський пропонував вам прийти в Міністерство оборони, у вас була єдина умова: команду формуєте ви. Шаповалов і Хмельницький – це ваші люди?

– ***Хмельницький*** – ні. Він працював до мене в ***Міністерстві***, це один з тих 800 людей, які дісталися мені у спадок.

> Скажу більше, я його ніколи в житті не бачив, працювала собі людина й працювала. Але в грудні я його відсторонив. Мало того, я направляв його документи на дослідження контррозвідкою.

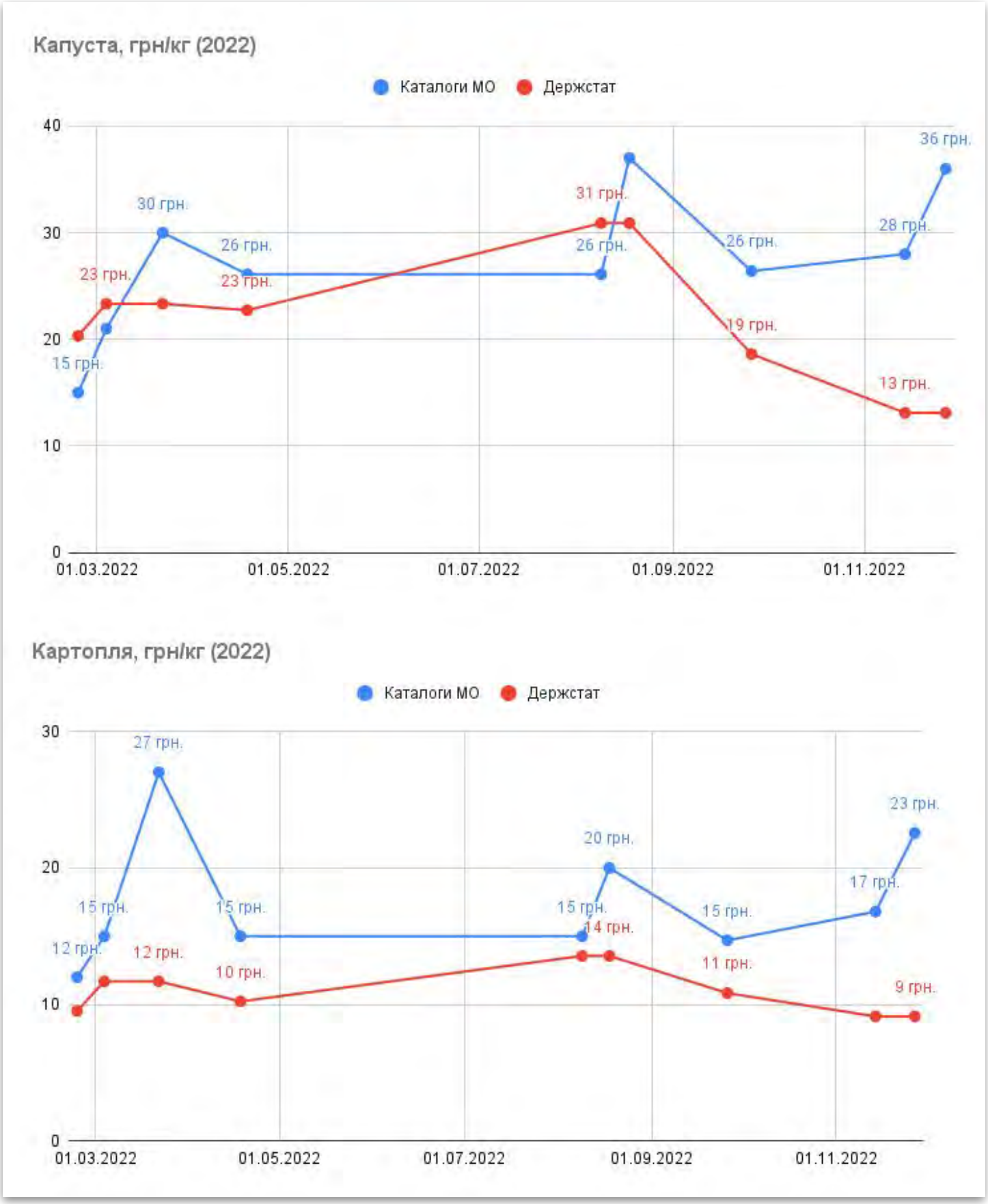
А ***Шаповалов*** був заступником у мене в ***Міністерстві реінтеграції***. І жодних питань до В'ячеслава Шаповалова ніколи не виникало ні у правоохоронних органів, ні у громадськості. Я думаю, що він теж платить свій податок за кадрову вертикаль, яка була під ним.

– То *чий був Хмельницький?*

– Поняття не маю.

– *Чому не розібралися?*

– **Що значить "чий"?**

У вас помилкове сприйняття, що працівники в міністерствах, які працюють там десятиліття, чиїсь з точки зору політики.

Вони не політичні особи. Це люди, які працюють сумлінно або несумлінно, до яких потім будує доріжку бізнес. Бізнес завжди шукає в будь-якому

міністерстві, де простіше, вигідніше. І завжди, де закупівлі, є спокуса чиновника за "мзду" щось робити – це і є корупційні зв'язки.

Але навіть по відношенню до ***Хмельницького***, хоча **по ньому вже були в мене сигнали, що дали мені підстави його відсторонити**, **як правник кажу**: в нас ***презумпція невинуватості*** в Конституції, і заради цього ми теж воюємо, що кожен має право на захист.

Тому підозра – це початок, далі має бути обвинувачення, суд і потім вирок.

3. "У росіян нова тактика – це концентровані, повзучі спроби щось захопити"

– Перейдемо до війни. Очевидно, що до 24 лютого росіяни точно щось спробують зробити. Які реальні загрози ви бачите на найближчі тижні?

– Зважаючи на їхні символізми, бажання щось зробити, я з вами згоден.

Вони точно не виконали своїх планів, обіцяних у своїй адженді так званої "спеціальної воєнної операції".

Тому по обстановці, яку спостерігає наша розвідка, найбільша концентрація військ сьогодні на сході.

Тактику одночасного захоплення України росіяни спробували в лютому минулого року. Вона не спрацювала.

Тобто ресурс був розпорошений, вони втратили багато елітних підрозділів. Зараз у них нова тактика – це концентровані, повзучі спроби, по чуть-чуть, по десять метрів, захоплювати, відтісняти, віджимати.

– У суспільстві побутує думка, що Росія готує наступ, коли вони полізуть з усіх сторін. Чи правильно розумію, що це не робочий сценарій?

– Такого ризику ми не бачимо.

– Тобто будуть концентровані бої на конкретних напрямках?

– Саме так. Минулого року вони лізли з усіх сторін, використовуючи танкові колони.

Я в свій час розмовляв з генералом Ніколюком – це той, що у нас відповідав за звільнення Чернігівщини і зараз командуючий цього напрямку – і його спитав: "Пане генерале, чи є якісь речі, які вас здивували з точку зору поведінки, тактики росіян?". І він відповів: "Так".

Звісно, всіх нас здивувала їхня брутальність, мародерства, вбивства, насильство і таке інше. Але з точки зору навіть виконання приписів військової стратегії, яку в академіях вони вчать, все було порушено. Вони танковими

колонами намагались зробити прориви, плюс десантом захопити ключові точки а-ля аеродром "Гостомель", наприклад.

Як мало бути по книзі? Спочатку артилерія наносить ураження, потім танки йдуть у прорив, і за ними вже піхота. І тому генерал Ніколюк був здивований, що, наприклад, на Чернігівсько-Броварському напрямку вони танковими колонами, БМП, БТРами йшли вперед, залишаючи позаду свою артилерію.

Потім ми в обгорілих танках знайшли пачки парадної уніформи. Це означало, що вони собі думали, що так "легонечко" зараз буде прогулянка, і вони вже скоро підуть парадом у Києві.

Ми дійсно потім їм влаштували парад, ви пам'ятаєте: на Хрещатику ми зробили парад спаленої техніки. Це був наш спільний проєкт з Денисом Монастирським. Ми дуже близько дружили, і це ще й моя персональна трагедія – втрата його і Жені Єніна.

Сьогодні ми маємо розуміння, де і скільки у них сконцентровано військ. Так, ми бачимо, що є певні концентрації, але, наприклад, на Білоруському напрямку нічого надзвичайного не спостерігаємо.

Це не означає, що воно не може змінитись. Наразі там до 12 тисяч російських військовослужбовців ми обліковуємо, і також є відповідна кількість техніки.

– Де знаходяться найбільш серйозні угруповання?

– На сході і півдні. Зараз вони концентруються для того, щоб піти іншою тактикою. Вони працюють штурмовими загонами в напрямку Бахмута. І системно сунуть туди вже 5 місяців, втрачаючи купу людей, техніки.

Якщо ми говоримо, що спроби наступу можуть десь бути, то наша розвідка, Генеральний штаб, наші партнери говорять, що це може бути схід і південь.

– Південь з боку Херсона чи Запоріжжя?

– Ні, Херсон – важко, тому що вони, коли тікали, попалили всі мости і переправи.

Повернутись через річку Дніпро назад в Херсон – це задача, як то кажуть, не просто навіть із зірочкою. Перекинути війська через річку під нашим вогнем, під нашим вогневим контролем, щоб захопити назад Херсон – це дивна історія.

– Тобто Запорізький напрямок?

– По суходолу, так. У них мрія – розширити сухопутний коридор на Крим, щоб продовжити постачання. Тому, звісно, ключові ризики: схід, південь, і після того вже – північ.

Це ризики, які є. Їх треба оцінювати, спокійно, але без паніки. Я не хочу, щоб суспільство думало, що "все", ні.

Війна жорстока, кривава і дуже небезпечна ще. І нам треба відстояти нашу незалежність, зберегти себе як країну, як націю і звільнити нашу територію, а потім займатись вже відновленням країни.

Але зараз нам треба бути зібраними й сфокусованими. Немає панічних підстав тікати з міст. Єдина небезпека залишається – це ракетні й дронові удари.

Але наша система ППО теж стає потужнішою і більш майстерною.

– Про ракети не знаю, чи варто запитувати, тому що, коли б не запитав силовиків про кількість ракет в РФ, відповідь вже очевидна: "Їм вистачить ще на 3-4 великі обстріли"...

– Поясню логіку таких відповідей. Ракети є декількох видів. С-300 у них дуже багато – за 6 тисяч, за нашими оцінками.

С-300 – це ракети протиповітряної оборони, але вони навчились використовувати їх як балістичні ракети "земля – земля". Тобто десь приблизно на 200 кілометрів вони можуть ними шмаляти. І вони їх використовують, тероризуючи населення Харківської, Запорізької, Херсонської областей.

Далі ракети, які запускаються або з носіїв з землі, або з кораблів – це ті ж "Іскандери". І ракети, які з літаків випускаються, причому не заходячи у наш повітряний простір – Х-101, Х-555 і так далі.

Ми приблизно знаємо їхню кількість на складах і приблизно розуміємо, що вони виготовляють на своїх заводах, а що неспроможні виготовити, тому що санкції все ж таки трошки їх придушили.

І от рахуємо кількість пусків по нас, скільки у них було до початку повномасштабної війни, скільки вони випустили, скільки виготовили.

Знову ж таки, пам'ятаєте, раніше пусків було 90-80-70. Зараз уже 50. Тобто це означає, що вони заощаджують.

Друга річ: коли ми збираємо залишки тих ракет, досліджуємо, то бачимо дати випуску – дуже свіжі. Прямо з виробництва їх беруть.

Це означає, що вони все, що продукують, все зразу випускають.

І ще одна річ. Якусь кількість ракет вони зобов'язані тримати на складах – як резерв на випадок, якщо щось станеться.

Вони і так позалазили в резерви по деяких серйозних штуках і на якомусь етапі їхні генерали сядуть в тюрьму, побачите. І сядуть саме за те, що використали стратегічний запас.

– З огляду на складну ситуацію на Донбасі, чи можемо констатувати, що наступ росіян вже почався?

– Це все-таки суб'єктивні оцінки, і це, напевно, треба військових питати більше детально. Але у цьому кріслі я з ними з листопада 2021 і, відповідно, навчився розуміти їхню риторику, міркування, термінологію і так далі.

Перекладаючи на цивільну мову, як я сприймаю логіку військових: спроба прорвати нашу оборону застосовується вже 5 місяців на тому напрямку.

А концентрованому потужному наступу має передувати артилерійська підготовка, авіація, танкові колони. Поки що це повзуча тактика штурмових загонів, тому це трошки інше. Ми бачимо спроби протиснути нашу оборону.

– Хіба російські війська не спробують розтягнути наші сили?

– Те, що вони можуть робити вигляд, що наступають з різних боків, щоб наші резерви тримати розтягнутими – це логічно. Вони справді можуть спробувати полякати нас в якомусь місці.

Але все одно буде напрямок основного удару, а решта все буде відволікаюче.

– Ваш колега, головнокомандувач Валерій Залужний в інтерв'ю "The Economist" сказав, що він не сумнівається в тому, що буде друга спроба наступу на Київ. Ви погоджуєтесь з цим твердженням?

– Валерій Залужний завжди свідомо говорить, що, як би не було і як би не розгортались події, навіть якщо ми їм надамо по мордасі швидко і якісно, вони будуть хотіти реваншу – і через 5, і через 10 років.

Він має прогнозувати гірший варіант сценарію, бути до нього готовим так, щоб він не наступив. Тому, звісно, спроба піти на Київ у росіян є у їхній ментальності. Це їхня мрія, щоб скорилася Україна. А для цього треба, щоб впала столиця.

Київ – це символ, тут не треба пояснювати – і для християнського світу, православного, і взагалі це столиця України.

Чому Наполеон хотів спалити Москву? Тому що логічно. Або взяттям Берліна завершилась Друга світова війна. Тобто всі війни – це спроба контролювати столицю.

Але це не означає, що їхня мрія буде реалізована. Вона не була реалізована у них в лютому-березні минулого року.

Давайте розберемо просту річ. Містечко Бахмут – 40 тисяч населення, вони 5 місяців не можуть його взяти. Щоб його взяти, треба все одно вести вуличні бої.

А місто Київ – це агломерація, в якій неофіційно до 4 мільйонів населення було до вторгенння. Хтось поїхав в евакуацію, хтось поїхав за кордон з дітьми, дружини і так далі. Тобто тут більшість населення, яке готове чинити спротив.

– Віталій Кличко заявляв, що зараз плюс-мінус 3 мільйони перебуває у Києві.

– От уявіть собі, як можна захопити місто в 3 мільйони? Яким таким ресурсом? Тому це задачка з 5 зірочками.

4. "Змушені зрізати зарплати у тилу, тому що зарплати платимо виключно з бюджету"

– Що у нас зараз відбувається з мобілізацією?

– Нічого надзвичайного не відбувається. У нас була оголошена мобілізація, коли було парламентом затверджено закон про оголошення воєнного стану. Є певні норми, які там вказані по чисельності, Генеральний штаб їх знає і ми працюємо в цих нормах.

Йде системна й планова робота, поповнення запасів, відновлення втрат, адже гинуть наші хлопці й дівчата, також поранені є. Але такого щось "вау", як в Росії – ні, такого у нас немає.

– Але мобілізація у нас досить дивно відбувається насправді. По всій країні представники центрів комплектації разом з поліцією роздають повістки по ТРЦ, по вулицях міст, по кафе, зупиняють автомобілі. Так і має бути?

– Дивіться, у них є задача, яку ставить Генеральний штаб по кількісному складу в той чи інший період часу.

Якщо вони бачать, що, наприклад, на обліку було до вторгнення така-то кількість людей в регіонах, але багато хто переїхав.

Якщо ви військовозобов'язаний, жили в Києві, переїхали в Ужгород, у Львів, Тернопіль, Чернівці – де б ви не перебували – маєте піти і стати на облік. Не всі це роблять.

Тому вони змушені щось робити. Якщо вони бачать чоловіка призовного віку, живого здорового, йому дається повістка і він зобов'язаний з'явитися. Це ж не означає, що завтра він буде мобілізований. Він має з'явитися показати документи, має бути спілкування. Може, він скаже: "Так, вік у мене

призовний, але в мене є якісь застереження" або "В мене 4 дітей". Окей, прийди, покажи і все.

Тобто це дорога із зустрічним рухом. Основний масив добровольців був у лютому-березні, але Конституція України існує, ми з вами про неї вже згадували, і в ній є обов'язок громадянина України захищати свою країну.

І якщо ти військовозобов'язаний, підпадаєш під критерії, сектор безпеки й оборони має право закликати тебе до строю.

– А не було б коректно вийти і чесно говорити з народом, що нам реально треба зараз більше людей у війську?

– Я з вами згоден. І ми знову повертаємось до початку нашої розмови, що іноді причиною проблеми є брак комунікації або неякісна комунікація.

Тут хто хоче може давати оцінки – що в моєму персональному кейсі, який ми з вами вже розібрали, що в загальному.

Зараз працівники Міноборони, медіа, сектор безпеки і оборони зробили єдиний медіахаб – ми працюємо на те, щоб це був one voice.

І зараз, наскільки мені доповідали, є вже промолистівки, борди і ролики, які будуть пропагувати такі речі.

– Крім повісток людей турбує ще одне гаряче питання. Чому в багатьох військовослужбовців зараз знімають додаткову винагороду в розмірі 30 тисяч гривень?

– Це питання справедливості й одночасно бюджетної спроможності.

Коли було введено інститут "100 тисяч, 30 тисяч", мова йшла про тих, хто виконує бойове завдання: 100 тисяч на самому "передку" і 30 тисяч – хто поруч або на блокпостах, або на бойовому чергуванні і так далі.

Коли почалася навала, то майже вся країна була полем бою і главком області визначав, де відбуваються бойові дії. І тоді було справедливим платити всім або 100, або хоча б 30.

Але далі почалось наступне. Бійці, які реально на "передку", у найбільш напружених місцях, кажуть: "Ми там отримуємо, а ті, хто нічого не роблять, "курять бамбук", отримують ті самі гроші – це несправедливо".

Плюс був указ президента свого часу, що треба підняти грошове забезпечення до відповідного рівня. Раніше звичайний стрілець отримував у нас 13 тисяч гривень.

Моїм наказом ми зробили так:

стрілець буде отримувати грошове забезпечення у розмірі 20 тисяч гривень. А якщо він на бойовому виконанні біля "передка", на блокпосту чергує, на іншому бойовому виконанні, на кордоні – плюс ще 30 тисяч. Так у нього буде 50.

Якщо він на "нулі", на рівні батальйону – то тоді він буде 120 тисяч отримувати.

Але, вибачте, ті, хто знаходяться в тилу і несуть службу, не ризикуючи нічим – стрілець буде отримувати 20 тисяч гривень. 30 тисяч або 100 тим паче йому несправедливо платити.

Не забуваймо про бюджет – війна тягнеться, пішов другий рік, у нас сьогодні багато бізнесу не працює, податки не платяться, а треба купляти зброю, кількість Збройних сил величезна, треба їх забезпечувати, вдягати, харчувати і так далі. Бюджетні спроможності у нас мінус по відношенню до того, скільки ми заробляємо.

Тому це абсолютно чесно і справедливо, не тільки в Збройних силах, а в усьому спектру безпеки й оборони.

– Гроші західних партнерів не можуть йти на зарплати?

– Ні, це заборонено. Будь-яка допомога не йде на утримання армії. Це категорична вимога Міжнародного валютного фонду, Світового банку.

Це тільки наш внутрішній ресурс. І тому треба бути заощадливими.

– І останнє. Чи правильно розумію, що це ваше останнє інтерв'ю на посаді міністра оборони?

– (*Замислюється*) Я цього не знаю. Тому що в мене жодних розмов, що я маю припинити свою діяльність на цій посаді, не відбувалося. Повторю свою відповідь "KyivPost": я вважаю, що будь-який чиновник точно має знати, що він на своїй посаді не на все життя, і має бути готовим почати етап і завершити його.

Тому я готовий до будь-якого розвитку подій.

Те що зробив – мені не соромно аж ніяк. Мені точно буде на що подивитися, що в тому "wish-листі Санті" я виконав.

Залишились тільки літаки, все решта здобув для українських Збройних сил, для сектора безпеки й оборони. І мені за це не соромно.

Що буде далі – подивимося, я оптимістичний.

Але кожного разу, коли я спілкуюсь з "Українською правдою", щось потім відбувається. Це дійсно цікавий символ (*сміється*).

***

№ 1.272

Голова НАЗК прокоментував те, що Резніков спочатку знищив антикорупційний підрозділ Міноборони, а зараз його «перезавантажує»

2023-02-18

Допомагають перезавантажуватися міністру його незмінний заступник з фінансової частини Ростислав *Замлинський* та, за інформацією ZN.UA, радник Андрій *Мірошниченко*.

За інформацією ZN.UA, Ростислав ***Замлинський*** відповідає за фінанси Міністерства оборони й водночас контролює весь антикорупційний блок, включно із антикоруправлінням, внутрішнім аудитом та інспекцією. Після корупційного скандалу й арешту заступника міністра ***Шаповалова*** та голови Департаменту держзакупівель ***Хмельницького*** міністр оборони показово змінив заступників, але гроші і контроль залишилися під ***Замлинським*** та радником Резнікова ще з часів Київради Андрієм ***Мірошниченком***.

> **Який, до речі, по словам працівників МО не виходить із приймальні міністра.**

Ця команда, нагадаємо, дуже «ефективно» працювала у «Фонді 3000», що «загубив» мільярди олігархів, опікуючись будівництвом «Лікарні майбутнього».

Але ***Резніков*** на всіх рівнях презентує «перезавантаження» антикорупційного блоку МО, перед тим звинувативши у всіх бідах саме антикорупційний підрозділ (його курує НАЗК), «що не впорався із завданнями». ZN.UA стало відомо, що саме міністр оборони після низки доповідей про порушення, зокрема й у сфері закупівель міністерства, пішов на незаконне скорочення антикорупційного управління, яке з літа, перебуваючи у стадії розформування, практично не працювало. Що саме міністр оборони тільки в грудні після третього (!) припису НАЗК із вимогою припинити незаконні дії скасував директиву про те, що управління буде скорочено. Але одразу ж почав службову перевірку антикоруправління, по суті видавлюючи його керівника Чухрая з посади. Це дивне перезавантаження прокоментував голова Національного агентства з питань запобігання корупції Олександр Новіков в інтерв'ю редактору відділу політики Інні Ведерніковій.

«Про ***Мірошниченка*** і його бекграунд у НАЗК нічого не відомо, але в Міністерстві оборони справді склалася ситуація, коли закон стосовно уповноваженого антикорупційного підрозділу було порушено. Правда, не з ініціативи міністра, а з ініціативи його першого заступника пана ***Замлинського***», — заявив ***Новіков***.

На питання, чи міг міністр віддавати цю компетенцію заступнику, з огляду на очевидний конфлікт інтересів, Новіков відповів:

«Щодо порушення закону стосовно повноважень пана ***Замлинського*** — то воно справді відбулося. І тут є ознаки конфлікту інтересів, тому що уповноважений підрозділ підпорядковувався заступнику міністра, в діяльності якого містилося найбільше корупційних ризиків. Але хочу сказати задля об'єктивності, що на сьогодні ми маємо конфлікт двох норм — норми Закону про центральні органи виконавчої влади і Закону про запобігання корупції.

Закон України про центральні органи виконавчої влади зазначає, що в міністра, у керівника ЦОВВ має бути заступник, відповідальний за антикорупційну діяльність. А Закон про запобігання корупції каже, що уповноважений підрозділ з питань запобігання корупції (ним, до речі, може бути і уповноважена особа, і заступник міністра) має безпосередньо підпорядковуватися керівникові органу виконавчої влади. Тому тут ситуація зумовлена ще й колізією в законодавчій площині».

Але, за словами ***Новікова***, коли в НАЗК це встановили, то внесли припис міністру оборони про скасування наказу щодо передачі повноважень ***Замлинському***.

(Док 1)

«Крім того, на той час, коли ми проводили перевірку МО, було зафіксовано, що управління ліквідоване й перетворене на відділ, — уточнює голова НАЗК. — У результаті зменшилася чисельність штату, а відділ роботи з викривачами було ліквідовано. Такі дії вочевидь не відповідали Закону про запобігання корупції в частині забезпечення відповідності штатної чисельності уповноваженого підрозділу, кількості працівників в організації та наявних ризиків.

Тому ми подали припис повторно. І, слід віддати належне міністру оборони, він визнав помилку, фактично спровоковану через цю колізію та службові доповіді його першого заступника ***Замлинського***. Він скасував як директиву підпорядкування уповноваженого підрозділу першому заступнику міністра, так і директиву щодо ліквідації управління запобігання корупції в Міністерстві оборони. І таким чином повернув ситуацію в законне русло».

Але ж це сталося на п’ятий місяць війни, коли кожна копійка має значення.

Ба більше, за інформацією ZN.UA,

> де-факто нічого не змінилося, і пан ***Замлинський*** продовжує розписувати документи, тільки вже на заступника керівника антикоруправління.

«Щодо перших двох — справді, не було виконано вимоги до приписів, і у зв’язку з цим ми надіслали в Міністерство оборони вже третій припис, з описом усієї ситуації, усіх фактів про корупційні ризики. Деякі з них були пов’язані, в тому числі з обмеженням самостійності уповноваженого підрозділу, незалученням його до розгляду скарг про корупцію з боку інших підрозділів МО. Тобто там питання були як до керівництва МО, так і до діяльності уповноваженого підрозділу. Але насамперед вони були зумовлені незабезпеченням операційної незалежності».

(Док 2)

Простіше кажучи,

> **уповноважений із літа не мав доступу до міністра та документів міністерства, а тиск на нього стали чинити, коли він почав доповідати, що в МО є фінансові порушення.**

«Про це докладніше, мабуть, може розповісти сам уповноважений. Але ми справді встановили, що, наприклад, підрозділи, які розглядали звернення про корупцію, не залучали уповноваженого підрозділу. А держсекретар міністерства пан ***Ващенко*** із заступником міністра паном ***Замлинським*** **блокували обіг документації між керівником міністерства оборони та уповноваженим підрозділом**».

Та чи буде голова НАЗК захищати антикорупційного уповноваженого МО та мундир Нацагенства? Тому що зараз йде внутрішнє розслідування відносно антикоруправління, а не міністерства загалом. Заднім числом в МО можуть бути складені накази про дисциплінарні стягнення і пан Чухрай подаватиме заяву в ДБР.

(Док 3)

«Відповідно до закону України про запобігання корупції, передбачено, що, коли звільнення уповноваженого здійснюється з ініціативи керівника установи, то НАЗК має надати згоду або відмовити в наданні згоди, — відповів Новіков. — Згоди на звільнення НАЗК не надавала, але хочу сказати, що за наявності згоди сторін або з ініціативи самого уповноваженого, така згода не вимагається.

Рік тому Національна агенція, на виконання запиту Кабінету міністрів і Міністерства юстиції, підготувала новий порядок проведення службових розслідувань у таких ситуаціях. Нова редакція постанови №950. Але впродовж року Кабінет міністрів ніяк не винесе її на розгляд. Ця постанова (в разі її прийняття) забезпечила б швидше і об'єктивніше проведення службових розслідувань у таких ситуаціях. Запит був від уряду, але уряд уже рік не може затвердити цю постанову.

Крім того, антикорупційна програма чітко ставить акценти:

> зміна структури і штату антикорупційних підрозділів ЦОВВ після внесення відповідних змін до законів погоджуватиметься з НАЗК.

Щоб більше не було ситуації, як із Міноборони. Це дасть нам можливість захищати уповноважених від будь-яких неправомірних дій в органах, у яких вони працюють.

Але ж нам треба, щоб «тон згори» був для всіх міністрів, а не тільки для міністра оборони. І президент, і прем'єр-міністр мають постійно нагадувати вищим державним посадовцям про відданість доброчесності. І не тільки на словах, а й своїми рішеннями демонструвати нетерпимість до корупційних дій», — резюмував голова НАЗК.

***

№ 1.273

Якими плітками обріс скандал із "яйцями по 17 гривень" і що треба зробити, щоб справді вирішити проблему із закупівлями Міноборони

2023-02-18

Минув місяць з моменту публікації вже практично легендарної статті Юрія Ніколова у ZN.ua про корупцію на закупівлях Міноборони.

За цей час суспільство пережило всі стадії прийняття неминучого і, здається, навіть знову встигло повернутися від "прийняття" до "заперечення". Головна із причин цього — влада разом із Міноборони продовжують "замилювати" причини скандалу.

Все це покликане відволікти від головної суті:

> **— Міноборони за цей місяць так і не оприлюднило ні уточнених контрактів на харчування військових у 2023 році зі зменшеними цінами, ні платіжних накладних, які б підтвердили ринкову ціну харчів для військових.**

У цьому матеріали ми зафіксуємо ці маніпуляції, запропонуємо натомість конкретні факти та відповімо на головне питання:

> — що ж має зробити держава та Міністр оборони (хто б ним не був), щоби реально вирішити питання корупції на закупівлях.

1. Основні маніпуляції щодо закупівель харчування для військових

1. **Брехня:** журналістське розслідування про корупцію на картоплі і яйцях вийшло спеціально напередодні Рамштайну, щоби зірвати

домовленості України з міжнародними партнерами щодо постачання зброї.

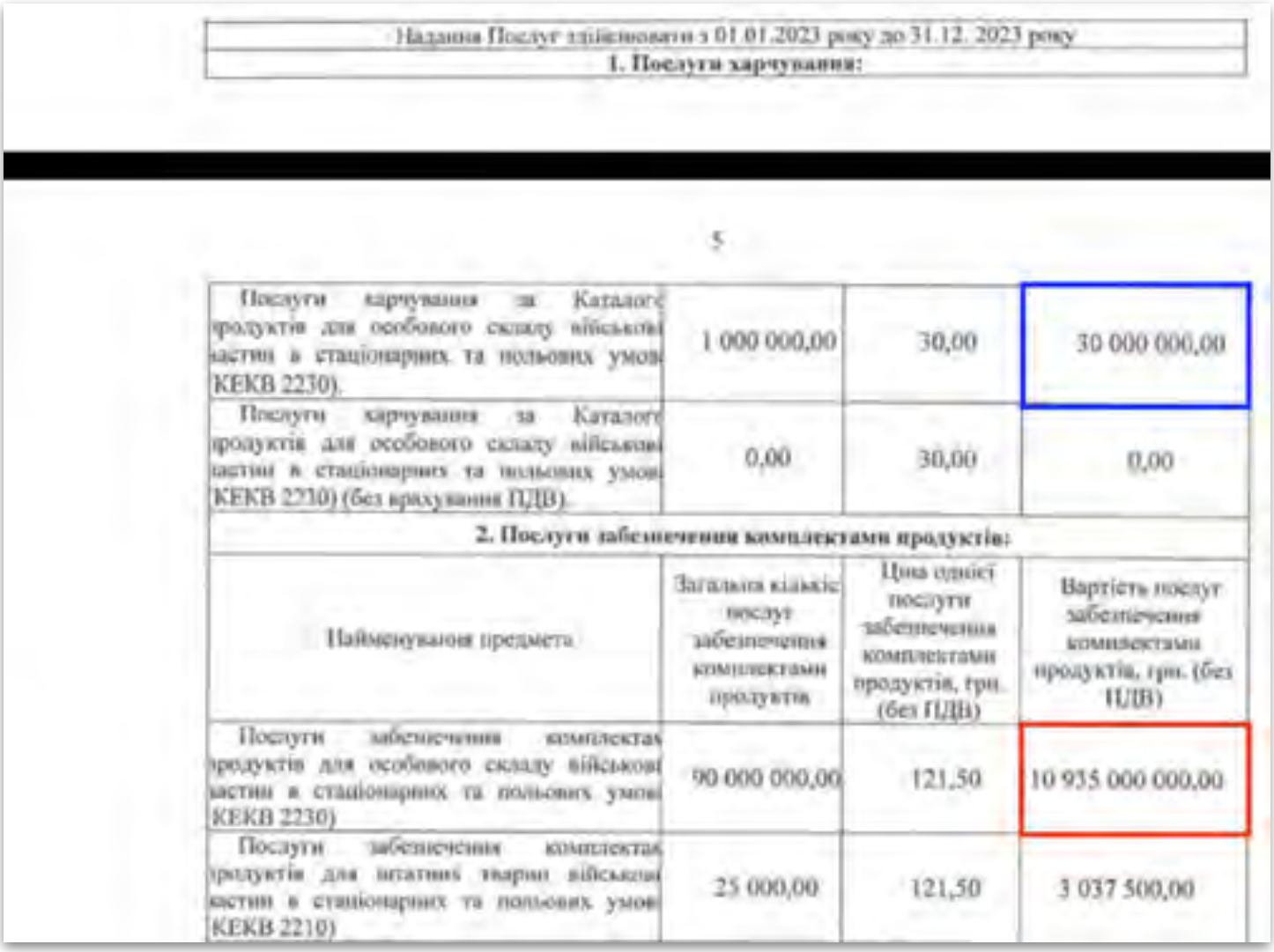
Факт: зустріч міністра оборони Олексія Резнікова із партнерами на військовій базі Рамштайн відбулась 20 січня. Розслідування журналіста Юрія Ніколова було опубліковане у "Дзеркалі тижня" 21 січня. Журналіст не раз зазначав в медіа, що спеціально чекав закінчення Рамштайну для оприлюднення статті, щоб не нашкодити процесу.

2. **Брехня:** керівниця парламентського антикорупційного комітету Анастасія Радіна оприлюднила завищені ціни на продукти для військових з договорів за 2022 рік напередодні нової зустрічі у Рамштайні, чим могла послабити позиції України у переговорах по зброї.

Факт: Четверта зустріч у Рамштайні відбулась 14 лютого. Анастасія Радіна оприлюднила пост із цінами на продукти з договорів 2022 року 16 лютого.

3. **Маніпуляція:** ціни на продукти для військових у каталогах Міноборони — це не ціни за продукти харчування, а вартість комплексної послуги з придбання, доставки, освіження продуктів і приготування з них їжі. Порівнювати ціни в каталогах договорів Міноборони і роздрібні ціни в магазинах не можна.

Факт: у контрактах на харчування Міноборони є окремо 1) "послуга щодо забезпечення харчуванням", тобто в тому числі приготування їжі, і 2) "послуга забезпечення комплектами продуктів", тобто, звичайна доставка продуктів. В опублікованому договорі "послуга щодо забезпечення харчуванням" прописано окремо і коштує 30 млн грн. А "послуга забезпечення комплектами продуктів" прописана окремо і становить 13 млрд грн (на скріншоті ці ціни вказані без ПДВ).

Названня Послуг здійснювати з 01.01.2023 року до 31.12. 2023 року			
1. Послуги харчування:			
Послуги харчування за Каталог продуктів для особового складу військов частин в стаціонарних та польових умов КЕКВ 2230).	1 000 000,00	30,00	30 000 000,00
Послуги харчування за Каталог продуктів для особового складу військов частин в стаціонарних та польових умов КЕКВ 2230) (без врахування ПДВ).	0,00	30,00	0,00
2. Послуги забезпечення комплектами продуктів:			
Найменування предмета	Загальна кількіс послуг забезпечення комплектами продуктів	Ціна одиної послуги забезпечення комплектами продуктів, грн. (без ПДВ)	Вартість послуг забезпечення комплектами продуктів, грн. (без ПДВ)
Послуги забезпечення комплектам продуктів для особового складу військов частин в стаціонарних та польових умов КЕКВ 2230)	90 000 000,00	121,50	10 935 000 000,00
Послуги забезпечення комплектам продуктів для штатних тварин військов частин в стаціонарних та польових умов КЕКВ 2210)	25 000,00	121,50	3 037 500,00

"Послуга забезпечення комплектами продуктів" у договорах Міноборони по суті нічим не відрізняється від послуги доставки продуктів до магазину у вашому районі. Продукти у супермаркет доставляють вантажівками з оптових складів, вивантажують, розкладають на прилавки, обмінюють просрочку (освіжують), замінюють неякісний або битий товар. А ще в магазинну ціну продуктів закладають оренду приміщень, рекламу, вартість соціальних проєктів супермаркетів, заробітну плату працівників і решту складових роздрібної ціни, яких немає в ціні контрактів Міноборони. Тому можемо стверджувати, що ціна продуктів у багатомільярдних контрактах МО має бути нижчою за ціну у маркетах, у тому числі з урахуванням постачання на прифронтові території.

Натомість, ціна на продукти каталогів Міноборони подекуди в рази вища за роздрібну ціну в супермаркетах в однаковий проміжок часу. Ось порівняння цін у контрактах МО з даними державного Укрстату про ринкові ціни продуктів в 2022 році.

4. **Маніпуляція:** відповідальні за закупівлі в МО — заступник міністра Шаповалов та директор департаменту Хмельницький — були затримані правоохоронними органами та вже виступили в суді. Тому можна вважати, що відповідальні за скандал отримали покарання.

Факт: Звільнення ексвідповідального за закупівлі заступника міністра ***Шаповалова*** супроводжувалося пресрелізом МО з подякою "за командну та ефективну роботу", а не об'єктивним дослідженням, чи була наявна в ініційованих ним закупівлях корупційна складова.

Щодо екскерівника департаменту закупівель ***Хмельницького*** — то замість звільнення відбулось наступне: полковника Хмельницького перевели та призначили слухачем денної форми навчання інституту забезпечення військ Національного університету оборони України.

Тобто, звільнення за власним бажанням заступника міністра та переведення ексдиректора департаменту закупівель взагалі не є покаранням по суті та будь-якою формою відповідальності.

Епізод кримінального провадження, в якому Хмельницького затримали, пред'явили підозру та відправили в СІЗО зовсім не стосується контрактів з харчування. Особливо підозрілим є те, що Хмельницького взяли під варту за закупівлю бронежилетів у березні в справі, яку розслідують з червня. Але офіційні претензії за бронежилети він отримав лише після скандалу з харчами.

Детальний розбір того, чому "парад обшуків 1 лютого" не приведе до покарання винних, а виглядає радше як маніпуляція правоохоронців, описано у матеріалі Української правди.

5. **Брехня:** інформація про біографію Олександра Лієва та його підроблений паспорт надійшла від одного джерела, а отже уся інформація про нього є некоректною. Водночас Олександра Лієва було звільнено на підставі неправдивої інформації про підроблений паспорт.

Факт: 31 січня о 10:42 на сторінці видання Українська правда з'явився блог Віталія ***Шабуніна*** під заголовком "Пікетував ЗСУ, закликав "почути Крим" та обіцяв допомагати окупаційному уряду: хто відповідає за закупівлі зброї в Міноборони Резнікова". Допис базується на конкретних фактах, підкріплених медіапосиланнями за минулі роки та іншими джерелами. Пізніше інформацію про Олександра ***Лієва***, яка була підкріплена відео- та медіа матеріалами, було оприлюднено на YouTube-каналі Яніни Соколової. В обидвох матеріалах зазначається, що у підготовці допомагала Валентина ***Самар*** з Центру журналістських розслідувань.

Після цього, 1 лютого 2023 року, Олександр ***Лієв*** подав у відставку.

Лише 3 лютого, уже після заяви про відставку Лієва, на Facebook-сторінці журналіста Михайла ***Ткача*** з'явилася публікація підробленого російського

паспорта Олександра ***Лієва***, яку журналістам надали "джерела у розвідці" (наразі допис видалено). Пізніше журналісти Української правди визнали, що опубліковане фото паспорту є підробкою, та вибачилися перед експосадовцем.

Тобто, відставка Олександра ***Лієва*** жодним чином не пов'язана із публікацією підробленого паспорта, а відбулася раніше — після оприлюднення фактів його біографії.

6. **Маніпуляція:** сформована при Міноборони після скандалу "громадська антикорупційна рада" має напрацювати вирішення питання із закупівлями та корупцією в Міністерстві.

Факт: у листі Міноборони до ЦПК щодо створення при Міноборони громадської антикорупційної ради не зазначено жодної мети та задач з її створення. Незрозумілими є повноваження цієї ради та на підставі яких документів вона діє. Це означає, що імплементація будь-яких рішень або напрацювань такої ради загалом нічим не передбачена і може носити рекомендаційний характер. Принаймні на цьому етапі.

Жодних конкретних задач і посилань на документи не вказано і у дописі Міністра оборони про створення відповідної "антикорупційної ради".

7. **Маніпуляція:** Міноборони ініціювала створення ***Military Prozorro*** для вирішення питання прозорості закупівель.

Факт: крім окремої заяви, наразі жодних кроків щодо створення окремої системи під назвою Military Prozorro Міністерством оборони не було зроблено.

Натомість у парламенті розробили та проголосували у першому читанні законопроєкт №8381, що передбачає публікацію цін на окремі товари невійськового призначення, закуплених Міноборони, у системі Prozorro.

За словами голови антикорупційного комітету Верховної Ради Анастасії Радіної, над забезпеченням передбачених у законопроєкті змін уже працюють у Мінекономіки та ДП "Прозорро".

8. **Маніпуляція:** на посади заступників Міноборони призначено доброчесних людей з чудовою репутацією — Віталія ***Дейнегу*** та Андрія ***Шевченка***. Ці призначення мають вирішити виявлені в Міністерстві оборони проблеми, у тому числі і в частині закупівель.

Факт: призначення згаданих людей були анонсовані, але по факту ще не відбулися. На сайті Кабінету міністрів відсутні відповідні розпорядження. Опубліковане лише ***розпорядження*** про

призначення на посаду першого заммініcтра Олександра ***Павлюка***.

Чому відсутні розпорядження щодо призначення Дейнеги і Шевченка — невідомо.

Варто наголосити, що скандал стосувався конкретно закупівель Міноборони — питання, яке за умови призначення, не перебуватиме в компетенції ані заступника по цифровізації Віталія Дейнеги, ані заступника по євроінтеграції Андрія Шевченка.

2. Що робити, щоби унеможливити маніпуляції і корупцію на закупівлях?

Першочергово необхідно законодавчо закріпити кілька простих правил:

1) **Міноборони та інші державні замовники у сфері оборони публічно оголошують про закупівлю на Prozorro, чим стимулюють конкуренцію та відкривають доступ виробників і рітейл-мереж до закупівель МО та інших державних замовників у сфері оборони. Оголошення міститиме інформацію виключно у безпечному для замовників та постачальників обсязі (без зазначення обсягів закупівель, строків та адрес виконання договорів та іншої чутливої інформації);**

2) **закупівля продуктів харчування не може називатись закупівлею послуг;**

3) **ціни продуктів харчування, як мінімум, не можуть бути дорожчими, ніж ціни у супермаркетах — слід встановити цінову "стелю" на рівні середніх споживчих цін Держкомстату;**

4) **у разі потреби закупівлі послуг харчування необхідно публічно прозвітувати про структуру їх вартості;**

5) **необхідно прозвітувати про ціни за одиницю товару усіх незбройних закупівель від початку війни та забезпечити таке ж звітування через 10 днів після кожної закупівлі.**

Усе це передбачено у поправках до законопроєкту ***№8381*** щодо прозорих незбройних закупівель, проголосованому у першому читанні, до розробки якого долучилась команда ЦПК.

Проте вирішальним кроком для оборонних закупівель буде поступове передання від МО закупівельних функцій до закупівельних агенцій.

Адже МО має виконувати функції з формування та реалізації політики з питань нацбезпеки у воєнній та оборонній сферах, які не мають та, як показує

практика, не можуть успішно поєднуватися з господарськими функціями закупівельника.

Прикладом може слугувати сфера охорони здоров'я. Всі ми пам'ятаємо численні зловживання при закупівлях ліків за часів Богатирьової та інших міністрів. Так, під час реформування закупівель ліків спочатку до них були долучені міжнародні спеціалізовані організації, а потім відбулась передача закупівельних функцій до Держпідприємства МОЗ "Медичні закупівлі України", яке наразі досить успішно функціонує.

Вертаючись до оборонних закупівель, потрібно розуміти, що загалом це один із найскладніших та найважливіших видів закупівель для країни, особливо в умовах війни.

Саме до них має бути прикута увага, адже країна стоїть на військових рейках, та питання належного рівня забезпечення потреб безпеки та оборони буде надзвичайно актуальним і після перемоги. Ми всі добре знаємо, хто наш сусід, тому іншого вибору не існує.

Наразі в оборонні бюджети спрямовуються найбільші матеріальні ресурси держави, тому оперативність та ефективність закупівель має вийти на якісно новий рівень, а система оборонних закупівель потребує докорінних та невідкладних змін.

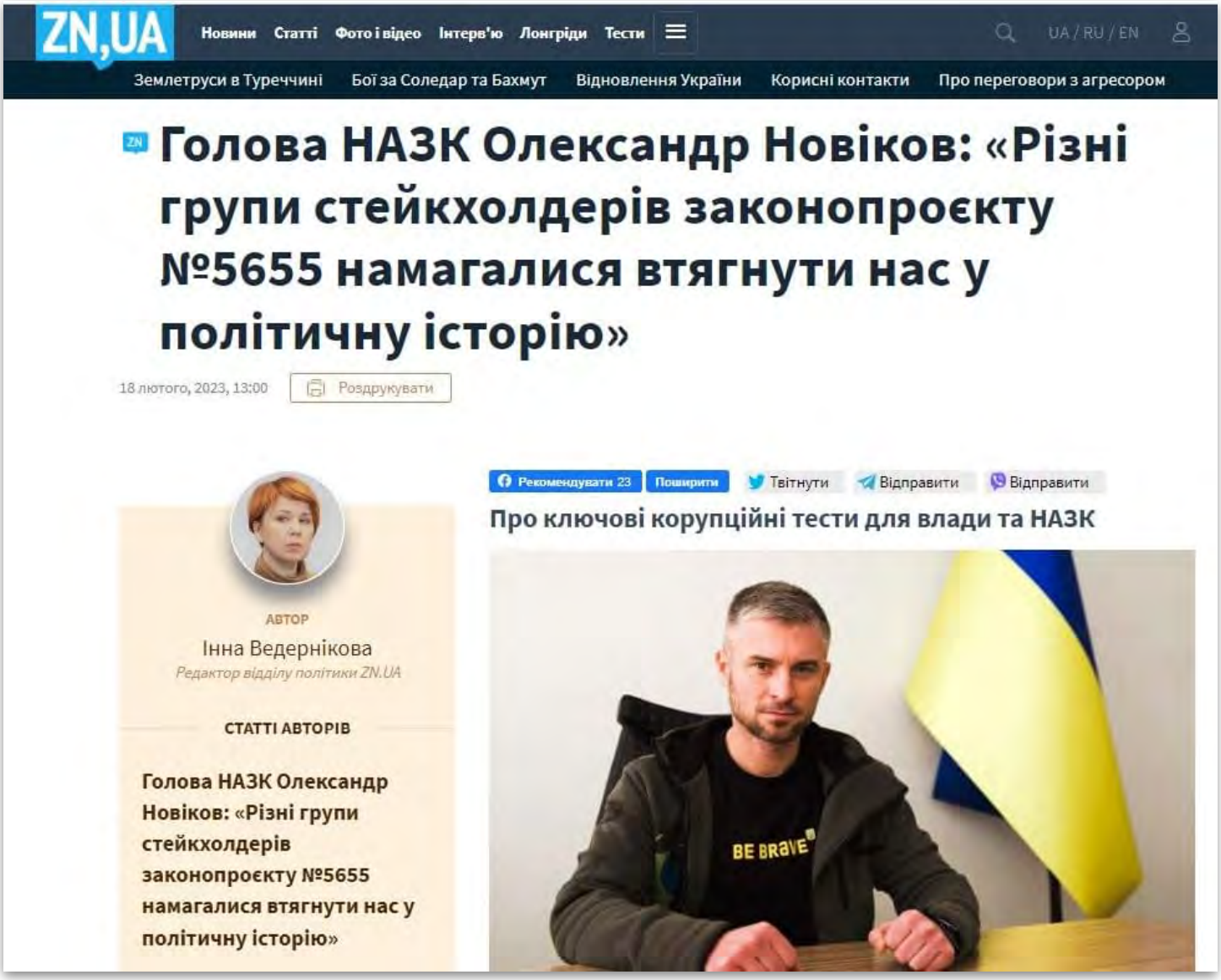
До роботи оборонних закупівельних агенцій мають бути залучені найкращі закупівельники країни з бездоганною репутацією; сформована справді ефективна наглядова рада за участі МО, МЗС, Мінфіну, представників найбільших донорів, голів благодійних фондів "Повернись живим", "Разом" та інших.

Поряд з чіткими, прозорими закупівельними правилами для успішної діяльності закупівельних агенцій, необхідне впровадження й найефективніших антикорупційних стандартів, запровадження багаторівневого управління закупівлями. Від ефективності їх діяльності буде залежати ефективність забезпечення потреб наших ЗСУ, а отже багато в чому – наше наближення до перемоги.

***

№ 1.274

На ZN.UA сьогодні вийшло інтерв'ю Інна Ведернікова з головою #НАЗК Олександром Новіковим та питаннями

2023-02-18

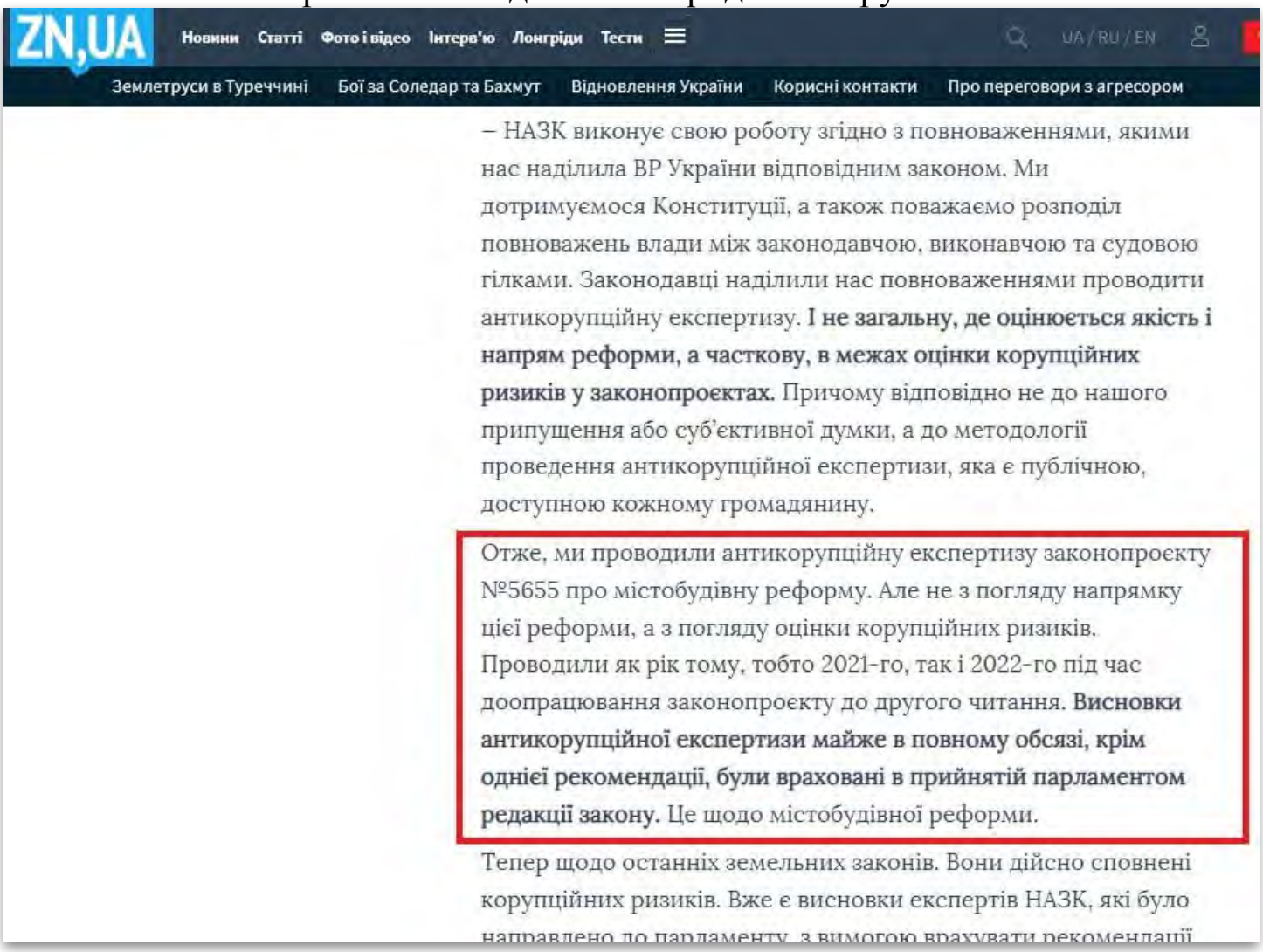
Могильний

Інтерв'ю це обов'язкове для читання, бо наочно демонструє катастрофічну проблему із цим основоположним антикорупційним органом при нинішньому керівництві.

Щоб краще було зрозуміло рівень проблем, приведу аналогію.

Уявіть собі, що в відомій всім ситуації із закупівлею харчування МО, Резніков тупо заявляє, що він давно дав Юрій Ніколов, Vitaliy Shabunin та іншим всі документи, які вони просили, а якщо вони їх нікому не демонструють і кажуть протилежне, це не проблема Міністра і він взагалі не принеси-подай, щоб знову витрачати свій час на це.

От саме такий рівень поведінки і продемонстрував голова НАЗК в

цьому інтерв'ю. І це не перебільшення.

Новіков прямим текстом заявив, що

> **— НАЗК проводило антикорупційну експертизу ЗП № 5655 у 2022 році в редакції до другого читання.**

На уточнююче запитання, що НАЗК не проводило антикорупційної експертизи переписаного до другого читання законопроекту, **Новіков знову заявив, що проводили додатковий аналіз нових норм.**

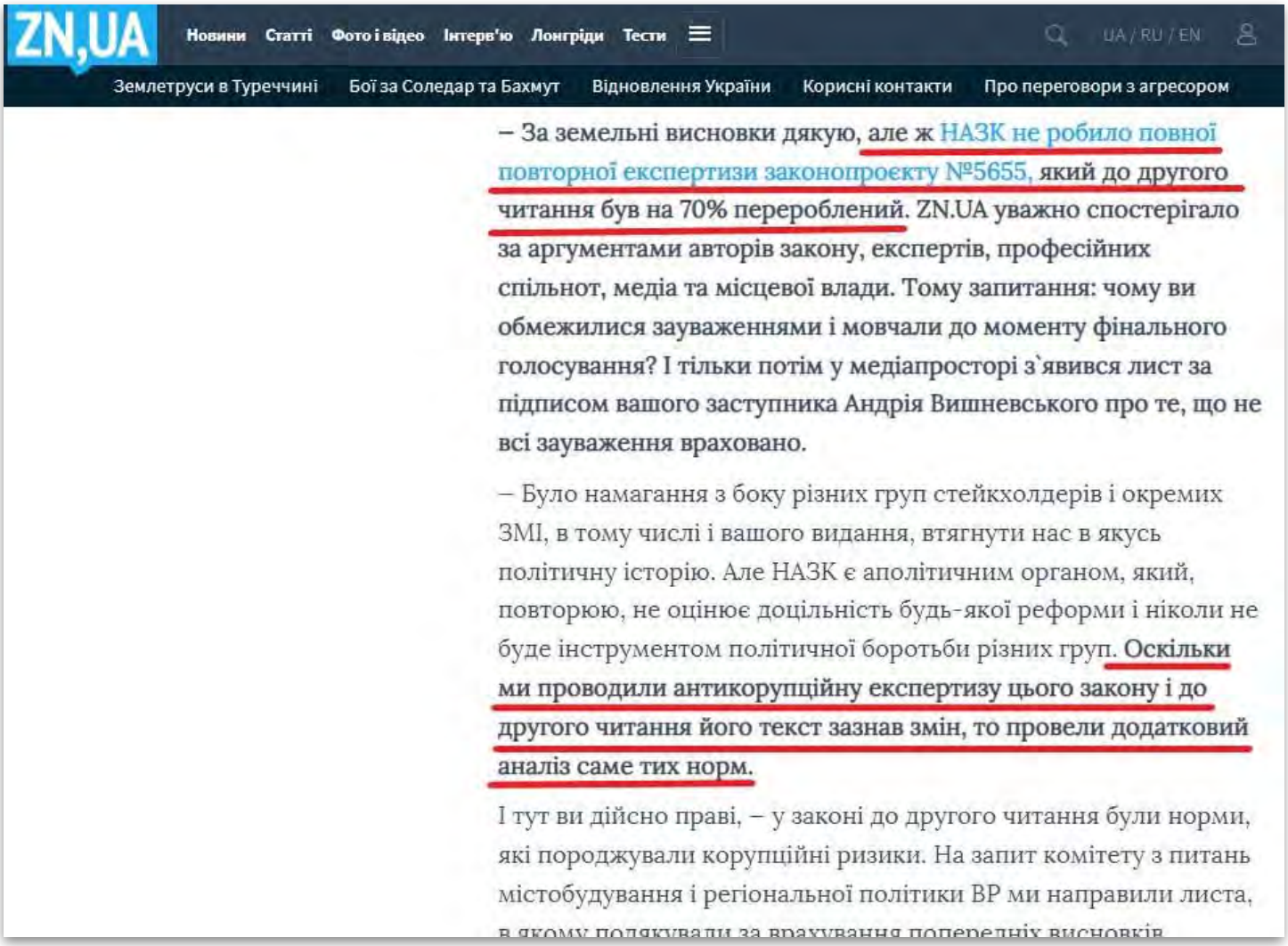
Ось тільки

> **— НАЗК не проводило антикорекспертизу № 5655 в редакції до другого читання.**

До них навіть офіційно зверталися з проханням її провести, але НАЗК відмовило.

> Національна Спілка Архітекторів України - НСАУ оприлюднювала відповідь за підписом заступника голови НАЗК Andriy ***Vyshnevsky*** з відмовою провести антикорекспертизу і відмазкою, що НАЗК начебто не має на це повноважень.

Була ініційована Громадська рада при НАЗК зустріч із двома заступниками голови НАЗК ***Вишневським*** та ***Ситником***, де керівництво НАЗК знову заявило, що вони не мали повноважень провести експертизу ЗП № 5655 до другого читання, бо проводили її для редакції до першого читання.

ZN.UA Новини Статті Фото і відео Інтерв'ю Лонгріди Тести UA / RU / EN

Землетруси в Туреччині Бої за Соледар та Бахмут Відновлення України Корисні контакти Про переговори з агресором

– За земельні висновки дякую, але ж НАЗК не робило повної повторної експертизи законопроєкту №5655, який до другого читання був на 70% перероблений. ZN.UA уважно спостерігало за аргументами авторів закону, експертів, професійних спільнот, медіа та місцевої влади. Тому запитання: чому ви обмежилися зауваженнями і мовчали до моменту фінального голосування? І тільки потім у медіапросторі з`явився лист за підписом вашого заступника Андрія Вишневського про те, що не всі зауваження враховано.

– Було намагання з боку різних груп стейкхолдерів і окремих ЗМІ, в тому числі і вашого видання, втягнути нас в якусь політичну історію. Але НАЗК є аполітичним органом, який, повторюю, не оцінює доцільність будь-якої реформи і ніколи не буде інструментом політичної боротьби різних груп. Оскільки ми проводили антикорупційну експертизу цього закону і до другого читання його текст зазнав змін, то провели додатковий аналіз саме тих норм.

І тут ви дійсно праві, – у законі до другого читання були норми, які породжували корупційні ризики. На запит комітету з питань містобудування і регіональної політики ВР ми направили листа, в якому подякували за врахування попередніх висновків

Проблема в тому, що НАЗК не просто мало повноваження, а **було зобов'язано провести антикорекспертизу**, **бо провело моніторинг і встановило наявність корупціогенних норм.**

І саме ***Новіков***, як голова НАЗК, **заблокував проведення антикорупційної експертизи, достеменно знаючи про корупціогенність законопроекту.**

1) Замість проведення експертизи, НАЗК вислало у ВР зауваження, які були підготовлені за один день (сам законопроект на 350 сторінок!) в рамках моніторингу, як обґрунтування для призначення експертизи.

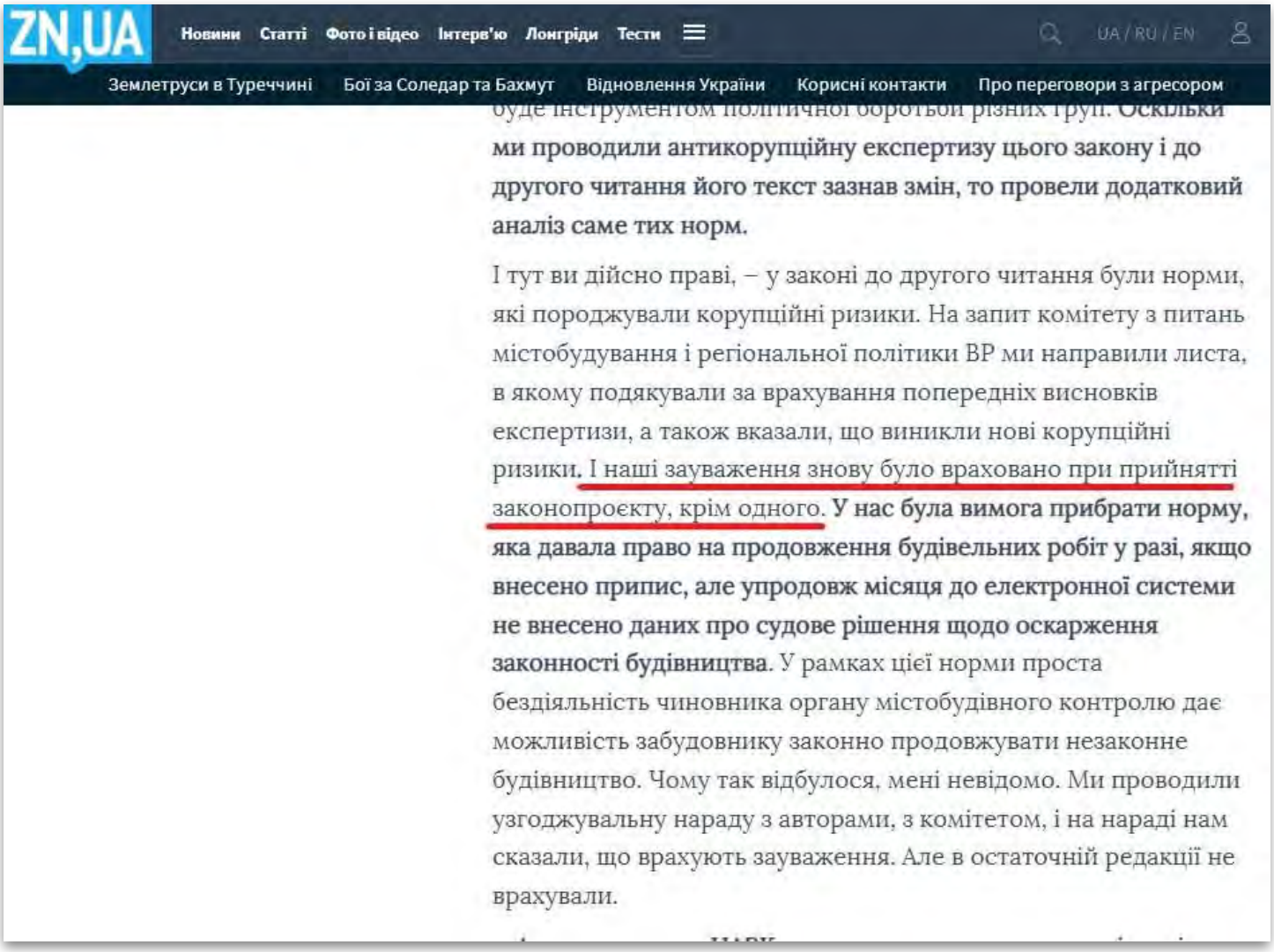
2) **Коли за ОДИН день при поверхневій перевірці знайшли ДЕСЯТЬ корупційних ризиків, то почалася паніка від розуміння, скільки рядові працівники НАЗК знайдуть ризиків за десять днів у разі призначення експертизи.**

Зрозуміло, що раніше з приводу відмови провести експертизу, Новіков отримав купу закидів з посиланням на накази самого Новікова, які робили призначення експертизи обов'язковою.

І що в результаті?

Він просто приходить на інтерв'ю і свідомо дезінформує, що НАЗК проводило експертизу!

Брехня Новікова спростовується за хвилину, бо є реєстр всіх проведених НАЗК антикорекспертиз, але його це взагалі не хвилює.

Голова антикорупційного органу свідомо на чорне каже біле, розуміючи силу своїх слів.

Йдемо далі.

Новіков заявляє, що ***«ВР врахувало всі зауваження антикорупційної експертизи (якої не було!), крім одного».***

І наводить це одне взагалі несуттєве зауваження.

1) По-перше, це зауваження як раз було враховане, але не у спосіб, як рекомендація НАЗК.

2) По-друге, там взагалі немає ніякого ризику, але для усвідомлення цього НАЗК треба було дослідити весь законопроект).

Насправді, все навпаки

- НЕврахували майже всі рекомендації НАЗК, що мали усунити реальні корупційні ризики.

І Новікову це достеменно відомо, адже НАЗК ще до прийняття законопроекту провело аналіз виконання своїх рекомендацій. Це я вам кажу як експерт, якого для цього залучало НАЗК.

1) Керівництво НАЗК свідомо дезінформує суспільство про ситуацію з ЗП № 5655,

2) забезпечуючи «кришу» корупційному законопроекту.

Раніше завідомо недостовірну інформацію про врахування зауважень НАЗК в офіційних відповідях за підписом Вишневського отримало НСАУ та Рух ЧЕСНО.

1) Екс-голова НАБУ і нинішній заступник голови НАЗК Артем ***Ситник*** взагалі нахабно пішов на злочин і надав завідомо недостовірну інформацію на запит нардепа Ганни ***Бондар***.

2) Схема як у ***Вишневського***, так і у ***Ситника***, була однакова - вони писали, що НАЗК не має можливості провести аналіз і надати повноцінну відповідь, бо надісланий на підпис Зеленському законопроект не оприлюднений.

Ось тільки прийнята ВР редакція була офіційно оприлюднена 19 грудня, а відповіді на запити Вишневський надавав наприкінці грудня, а Ситник - напочатку січня.

Тут також буде доречним порівняти НАЗК з МО.

1) МО не надало відповіді нардепам, попросивши пояснити, яким чином інформація про закупівлю харчування необхідна для виконання депутатських повноважень.

2) А НАЗК просто нахабно надало у відповідь завідомо недостовірну інформацію.

Ну і традиційна вишенька на торті.

Новіков в інтерв'ю не просто заявляє, що в ЗП № 5655 по суті немає корупційних ризиків, він прямо стверджує, що закладена в нього цифровізація має мінімізувати корупційні ризики в сфері.

Тобто, він заявляє, що завідомо корупціогенний законопроект є АНТИкорупційним!

Хтось справді сподівається, що Зеленський відреагує на петицію, що за день набрала потрібну кількість голосів, та накладе вето?

Зеленський реагує виключно на корупційні ризики, бо є тиск від західних партнерів.

А **НАЗК, як головний в таких питаннях антикорупційний орган, свідомо дезінформує як суспільство, так і західних партнерів, про ситуацію із ЗП № 5655 і заявляє про АНТИкорупційний вплив цього законопроекту.**

І проблема не лише в ЗП № 5655. Зараз відбувається значна кількість реформ.

А **в Україні замість антикорупційного органу, що має забезпечувати чистоту законів від корупційних норм, є таке собі Національне агентство з питань ЗАХИСТУ корупції**.

Ви ніколи не знаєте, на скільки і які саме корупціогенні законопроекти чи постанов КМУ цей "антикорупційний" орган свідомо закрив очі.

Посилання: *https://zn.ua/ukr/POLITICS/holova-nazk-oleksandr-novikov-rizni-hrupi-stejkkholderiv-zakonoprojektu-5655-namahalisja-vtjahnuti-nas-u-politichnu-istoriju.html*

***

№ 1.275

Мільйони на "обробку" російськомовних та подругу президента Кравець: на що витрачають гроші канали "Дом" та Freedom"

2023-02-15

Резонанс Цензор.НЕТ Суспільство

Автор: Тетяна Ніколаєнко

Наприкінці січня стало відомо, що український бюджет витратить 33 мільйони на те, щоб на телеканалі "Дом" виходила програма "Тихий вечір" з колишньою партнеркою Володимира Зеленського по "Кварталу 95" Оленою ***Кравець***.

Бюджети для каналів "Дом" та "Freedom" давно стали темою для скандалів, так як і ефективність їхнього мовлення.

У грудні змінились концепції мовлення обох каналів "іномовлення". Повністю інформаційним став телеканал "FreeДом". А у "Дому" зменшилась частка національного продукту, натомість зросла частка іноземних програм, стало

менше інформаційного контенту, але збільшилась частка мистецьких, культурологічних та освітніх проєктів.

Обома каналами опікується ДП "Мультимедійна платформа іномовлення України", якою з січня 2020 року керує Юлія ***Островська***, колишня директорка із виробництва студії "Квартал 95".

З вересня російськомовний канал для окупованих територій "Дом" перейшов на українську і став орієнтуватися ще й на переселенців. Канал вийшов із марафону і змінив свою сітку з інформаційної на розважальну.

Цензор.НЕТ вирішив подивитись на всі тендери "Мультимедійна платформа іномовлення України" (яка об'єднує телеканали "Дом" і "UATV"), щоб зрозуміти, на який продукт вони витрачали гроші.

Крім 1) закупівель, пов'язаних з технічним обслуговуванням та зарплатами, гроші йшли 2) на підписку на стрічки новин кількох інформагентств, 3) випуски новин, які для них робили інші українські телеканали, 4) закупівлю українських та іноземних фільмів. 5) Також левова частка грошей все ж пішла саме на два шоу - вже згаданий "Тихий вечір" з Кравець та "Ранок вдома".

Найдешевше МПІУ обходились підписки на новинні стрічки інформаційних агентств.

> Так в рамках одного з тендерів "Інтерфакс-Україна" отримало 16 тисяч гривень, а "Укрінформ" - 48 тисяч. Ще одна угода з "Інтерфакс-Україна" у січні 2023 коштувала вже 65,6 тис.

Інформаційні послуги ТОВ "ЛІГА ЗАКОН 1" були куплені на 125,5 тисяч. А права на використання продукції "Getty images" отримані за 430 тисяч гривень.

26 грудня "Мультимедійна платформа іномовлення України" купило за 390 тисяч невиключні майнові права на покази у ТОВ "Телерадіокомпанія "Студія 1+1". Йдеться про фільми "Чорний ворон" та "Століття Якова", а також документалки "Незалежність", "Незалежність-2", "Чорнобиль. Розщеплені на атоми".

Невиключні права на купівлю 47 українських фільмів (серед яких "Кіборги", "Поводир", "Пекельна хоругва", "Король України") коштували компанії ще 1,2 мільйона гривень, які отримала ТОВ "Колаборація філмс".

Ще на 250 тисяч були куплені права показів на 15 фільмів у ТОВ "ФІЛЬМ Ю ЕЙ ДИСТРИБУШН". Наприклад, права на 3 покази і 3 повтори фільму "Сіль з бонневілю" куплені за 12 тисяч.

Кілька іноземних фільмів були куплені у ТОВ "КіТ" Ніни Бережкової за 540 тисяч (куплені права на фільми "Величні Медічі", "Король Різдва",

"Снігопад", "Жіночий рай"). Вона ж раніше продавала права на покази для НСТУ. Також у неї на 1,1 мільйон грн були куплені послуги перекладу і озвучки фільмів у жовтні

Також 26 грудня "Мультимедійна платформа іномовлення України" уклало з ТОВ "Телеодин" договір на послуги з виробництва (створення) телевізійної передачі під назвою "Єдині. У Новий Рік разом!"

Тобто, з державного бюджету був оплачений новорічний концерт, який показали всі учасники телемарафону. Основним бенефіціаром компанії "Телеодин" є екснардеп Микола Баграєв (49%+10%). Серед акціонерів також значиться Олена Пінчук.

У значно більші суми "Мультимедійній платформі іномовлення України" обійшлося виробництво новинного контенту.

459 годин інформаційних матеріалів в прямому ефірі та виробництва інформаційних передач для інформаційного марафону "FREEДОМ" були куплені у телеканалу ІНТЕР за 32 мільйони.

На 48 мільйонів куплено 754 години продукту у ТОВ "НОВИННА ГРУПА УКРАЇНА".

На 41,8 млн куплено 612 годин у ІНОЗЕМНЕ ПІДПРИЄМСТВО 1+1 ПРОДАКШН.

На 41,6 млн закуплено 623 години новинного продукту у ТОВ "СЛМ Новини" (новинний продашн телеканалів "ICTV", "СТБ").

А ще 250 один для інформаційного марафону "FREEДОМ" куплені в листопаді у "плюсів" за 17 мільйонів. Також у листопаді ще один тендер на 14 мільйонів виграло ТОВ "СЛМ Новини".

Співрозмовники на 1+1 визнають, що закупівлі новинних продуктів дозволили телеканалу перекрити і частину своїх потреб. Але вже на наступний рік частка "плюсів" у такому виробництві зменшиться удвічі.

Цензор.НЕТ поцікавився у Олексія ***Мустафіна*** - медіаексперта, який багато років займався виробництвом новин

> – чи можуть бути виділені суми завуальованим фінансуванням учасників марафону "єдиних новин". Але той висловив сумнів у такому сценарії.
>
> "Я думаю, що ідеться про справді компенсацію витрат, а не купівлю лояльності. Можливо, ця сума трохи більша, ніж покриття витрат каналів, але не настільки більша, щоб це була завуальована покупка. Оскільки це підзвітні цифри, які можуть з часом перевірити, то навряд чи це б так робилось", - зазначив він.
>
> "Якщо казати про купівлю лояльності власників, то для цього існують інші способи, менш прозорі. Також, думаю, що лояльність забезпечується шляхом адміністративного контролю та узгодження тематики та гостей. І, зрозуміло, що зараз канали не запрошуватимуть гостей, які викликають невдоволення в Офісі президента", - додав Мустафін.

Не менше грошей ніж на новини у МПІУ іде на виробництво програм, які створюють кілька продакшенів.

> Так, У грудні 2021 компанії ТОВ "Вававейв Філмс" замовили підготовчий етап виробництва п’яти телепрограм російською мовою на 6,96 млн грн. А вже в січні вона отримала підряд на знімальний етап на 6,27 млн грн.
>
> Йшлося про п’ять програм, які є політичними токшоу російською/ українською мовами.

Зокрема:

> 1,50 млн грн. – "Тримай удар!" (робоча назва "Прожарка"),
>
> 1,34 млн грн. – "Топшоу" (робоча назва "Преимущество") із Лейлою Мамедовою та Олегом Борисовим:
>
> 1,21 млн грн. – "Презумпція провини" (робоча назва "Уволить нельзя оставить") із Лейлою Мамедовою:
>
> 1,18 млн грн. – "Дисиденти" із Сакеном Аймурзаєвим:

1,06 млн грн. – "Наосліп" (робоча назва "Слепой аргумент") із Борисом Тізенгаузеном.

У лютому ТОВ "Вававейв Філмс" виграло за переговорною процедурою ще один підряд на виробництво вже згаданого Топ-шоу, тепер вже на 3,5 млн.

Як зазначають "Наші гроші", **"Вававейв Філмс"** зі статутним капіталом 1 тис грн. володіє і керує киянин Юрій ***Калиновський***.

Калиновський володіє ТОВ "Е.В.Ю. Продакшн", де його партнерами є Егіль Одегард та Варон Бонікос-Смітерс із Норвегії. Ще він був контактною особою ТОВ "Гравіс-Кіно" (канал "2+2") і мав електронну пошту y.kalynovskyy@1plus1.tv на сайті каналу "1+1".

Телеканали "1+1" та "2+2" входять у медіахолдинг "1+1 media" Ігоря Коломойського.

У січні фірма "Оверкат Студіо" виграла 32 млн грн на розважально-інформаційну телепрограму "Утро дома" російською та українською мовами.

У компанії замовили 112 тригодинних випусків по 277 тис. грн і 8 тригодинних випусків по 122 тис. грн. Шоу створюється для популяризації досягнень українців у світі, з поєднанням жанру ситкому.

Як повідомляли "Наші гроші", продюсером проєкту є Микола ***Толстих***. "Замовник пише, що керівництво компанії має великий досвід створення відеоматеріалів різної складності. Серед прикладів який складається із зірок українського шоу-бізнесу, кліп гурту "Без Обмежень" із 12 млн переглядів та інше", - зазначається в матеріалі видання.

Автором ідеї та сценарію вказано Сергія Сторожева.

З 2021 по 2023 "Мультимедійна платформа іномовлення України" провела закупівель програм "Ранок вдома" на понад 80 мільйонів гривень.

Ще 14,6 мільйона виграло на двох тендерах у 2021 та 2022 роках ТОВ "З ПРОДАКШН" Тетяни Алтухової на шоу "День дома".

Шоу планувалось як комедійно-аналітичне денне шоу, тривалістю 240 випусків по 240 хвилин/випуск.

Відповідно до службової записки заступника генерального директора з питань планування ефіру від 29.09.2021р. № 405, станом на ІІ півріччя 2021 року у ДП "МПІУ" є гостра нестача вищевказаного контенту, оскільки такі проєкти вимагають значного бюджету, знань, наявність висококваліфікованого персоналу і найголовніше – часу. Тому, у зв'язку з виробничою та програмною необхідністю, з метою збільшення обсягів власного виробництва якісного, освітнього, розважального контенту, виникла необхідність у розробці та створенні щоденних та щотижневих телепрограм різноманітних жанрів, хронометражем від 30 хвилин до 3 годин (прямого ефіру та у запису).

Також в документах до тендера за 2021 вказано, що згідно із соціологічними дослідженнями, проведеними компанією "Рейтинг", у цільової аудиторії є великий запит на розважальний та освітній контент. Це стосується будь-якого українського телеканалу, у тому числі телеканалів з ефірним логотипом "ДОМ" та "UA".

Але більше двох тендерів компанія Алтухової не осилила.

Водночас фірма "Сан Філмс" цього року отримала 32,8 млн грн на створення токшоу з робочою назвою "Тихий вечір" українською мовою. Йдеться про 37 випусків по 45−50 хвилин за 888 тис. грн за одиницю.

Трохи раніше "Сан Філмс" отримав 0,88 млн грн та 6,5 млн на випуски передачі.

Загалом з листопада 2022 програма отримала договорів на 40 мільйонів гривень.

"Сан Філмс" зі статутним капіталом 1 тис. грн була зареєстрована в Києві у жовтні 2021 року.

Що цікаво, що засновником і директором є той таки Сергій Сторожев (який є автором ідеї для шоу "Ранок вдома"). Він відомий як режисер (серіал "Колір помсти", фільм "Гра у долю", "Мій милий дім", "Найгірша подруга", "Коли ми вдома, Нова історія" (2020) тощо).

В документах замовника Сторожев вказаний як людина, що співпрацювала з компанією Film.UA, авіакомпанією "Windrose" Ігоря Коломойського для

зйомок документального фільму, компанією "Film.Ua", благодійним футбольним клубом "Маестро", низкою українських гуртів (DVOE, ЛУНА, Марракеш).

Передача почала виходити в грудні. Ведучою програми є Олена Кравець. Попри тривалу участь у розважальних проєктах "Кварталу" ведучій поки явно важко даються спонтанні жарти.

"Образ Олени — дуже спокійний, теплий та примирливий. Її монологи сповнені лірики та інколи жартів, хоч і легеньких. Ну, приміром, вона розповідає, що блекаути навчили нас усіх бути ефективними й за дві години встигати "помити голову, прибрати вдома, зарядити телефон, приготувати їжу. Навіть склеїти велику рибу на свято у школі". Тому й загальні інтонації "Тихого вечора" далекі від чогось смішного, а вже тим паче сатиричного", - написала журналістка Лєна Чиченіна в колонці про прокляття українського late night формату.

Цензор.НЕТ поцікавився в медіакспертів, наскільки взагалі ефективні ДОМ та Freeдом, як і інформаційна політика влади.

"Щодо ефективності — питання в тому, чи ми визначаємо ефективність іномовлення для держави, чи стан виконання завдань, які це іномовлення перед собою ставить. Бо ідеологи російськомовного іномовлення вирішили, що головним його завданням є відкривати очі росіянам і російськомовним мешканцям світу. Й обрали для оцінки ефективності своєї роботи вимірювані показники на ютубі (вони справді хороші, бо це якісний, добротний російськомовний політичний продукт, на який у ютубі є попит) — але як визначити, чи очі відкриваються, чи російськомовна аудиторія стає прихильнішою до України чи менш прихильною до Путіна? Саме керівництво МПІУ запевняє, що очі відкриваються і багато (порахувати неможливо, це зрозуміло — як і спростувати це твердження) людей дізнаються правду саме з "FreeДома". Але чи відбуваються в цих людях ті зміни, які нібито має спричинити українське російськомовне іномовлення? Чи підтримка Путіна слабшає під впливом цього каналу, а підтримка України посилюється? Це все питання без відповіді. Чи правильно українське іномовлення обрало свій фокус? Щодо цього я маю великі сумніви", - каже голова Незалежної медійної ради Отар ***Довженко***.

Він зазначає, що

> **— величезні ресурси йдуть на "обробку" російськомовних, які ні на що особливо в своїх країнах не впливають (у тому числі в Росії).**

"Водночас повноцінного англомовного іномовлення немає, не кажучи вже про мовлення іншими європейськими мовами. Є багато нарікань на позицію Угорщини, Німеччини, Італії, їхню недостатню проукраїнськість — але чи

говорить Україна з угорцями угорською, з німцями німецькою, з італійцями італійською? Ні, вона зосереджена на розмові з росіянами.

І друге питання — про що ця розмова, в чому її суть.

Іномовлення — це трансляція позиції держави назовні. "Голос Америки" говорить багатьма мовами, але в кожній мовній версії йдеться або про Америку, або про міжнародні події, але під американським кутом зору.

Якби "FreeДом" пояснював росіянам Україну, було би пів біди.

> Але цей канал поєднує новини про події в Україні (що на фронті, куди влучили, як з електрикою, що з економікою тощо) із точкою зору… росіян.
>
> Більшість коментаторів суспільно-політичних тем в ефірі — росіяни, і говорять вони переважно про Росію — тамтешню владу, суспільство і так далі. Можливо, з вигідними Україні акцентами, але це не те, чим має займатись іномовлення", - наголошує Довженко.

За його словами, **"FreeДом" фактично обслуговує потреби не України, а "хорошої Росії", виступаючи комунікаторами між їхніми елітами і аудиторією.**

"Тут ще важливий момент:

> 1) рішення скерувати всі ресурси на російськомовне іномовлення було прийняте в березні 2022 року, коли росіяни стояли під Києвом, а люди ще вірили, що можна "докричатися" до російського суспільства.
>
> 2) Але відтоді минув майже рік, і зараз комунікаційні пріоритети мали би змінитися — ми намагаємось докричатись до тих, хто має дати танки і літаки, а не до російських виборців, які мають "скинути Путіна". А ось завдання іномовлення лишились незмінними", - зауважив у розмові з Цензор.НЕТ Довженко.

"Що ж до каналу "Дом", то тут мені важко щось сказати. Це якесь непорозуміння.

Російськомовний канал для окупованих територій взяли й переформатували на українськомовний канал загального інтересу з серіалами і шоу.

> 1) **Нібито він має допомагати українським переселенцям і біженцям.**
>
> 2) Але в Україні не бракує каналів загального інтересу з розважальним і пізнавальним контентом, те ж Суспільне, з яким "Дом" тепер фактично конкурує.

Перше і найочевидніше припущення щодо цього каналу

— створення медіаресурсу для влади під майбутні вибори. Поки що я не побачив аргументів, які би заперечували цю версію", - вважає він.

"Медіагрупи, які виробляють "FreeДом", отримують гроші за свій контент — власне, почали отримувати давно, коли бюджетні гроші за виробництво "Єдиних новин" їм тільки снилися.

Знов-таки, вони роблять нормальний інформаційний контент, і я не думаю, що за нього переплачують (хоча я не експерт із вартості контенту), але завжди є питання, чи є сенс саме в такому контенті для іномовлення.

1) І, звісно ж, у мене є питання, чому ведучою топового шоу на "Домі" стала близька подруга і колишня співробітниця президента,

2) але такому ми вже привчені не дивуватись (як і "Байрактар-ньюз" у "Єдиних новинах")", - наголошує Довженко.

Олексій *Мустафін* також сумнівається в ефективності інформаційної політики влади.

1) "Чи потрібні ці канали? Напевно, потрібні. Бо ще в радянські часи існував "брехун" як джерело постійної офіційної інформації. Він і тоді не зводився лише до заяв політбюро.

2) Зараз світ значно розмаїтіший, але офіційне джерело інформації має бути.

3) Питання в тому, наскільки ефективно, що окрім цього брехунця (марафону єдиних новин) нічого немає", - зазначає Мустафін.

За його словами, **така система була корисною на початку війни, а чим далі, то стає все менш ефективною**.

"Ми живемо в країні, яка має певні звички і традиції, зокрема і звички споживання інформації. Існування єдиних новин цим звичкам не відповідає. Так, це може стимулювати звертання людей до альтернативних джерел інформації – youtube-, телеграмканалів. Є ризик, що деякі з них є частиною пропагандистської машини супротивника. Але там існують і інші проєкти, які додають об’єктивності ситуації", - додав експерт.

На думку Мустафіна, якби канали робили новини автономно, це не зменшило б їхнього патріотизму.

"А так **продовження марафону єдиних новин є способом контролювати найбільш масовий сегмент інформаційного простору**", - зазначив медіаменеджер з багаторічним стажем.

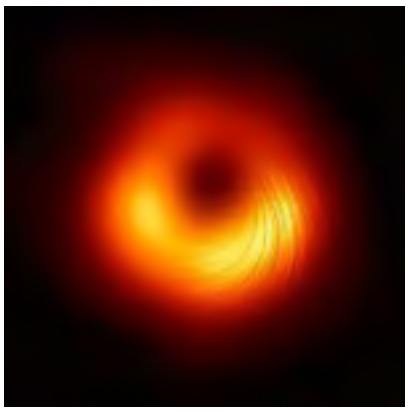
***

№ 1.276

«Не по Хуану сомбреро»

2023-02-10

Николай Тесля

Энергетик, управленец, экономист. 20 лет работы в энергетической отрасли, из них 8 – в государственных структурах. Адвокат доступной энергии для граждан по честной цене.

Перестановка кроватей в борделе эффекта не дает, остается одно — начать менять персонал

Сомнительная попытка со стороны *офиса президента* поставить под контроль энергетику закончилась тем, что гарантом энергетической безопасности *стала компания ДТЭК.*

Масштабная ***авария в Одессе***, оставившая город-миллионник без света, должна стать звоночком для правительства и офиса президента.

Заявления о том, что мы «вот-вот успешно пройдем отопительный сезон», — от лукавого.

Проблемы только начинаются.

> 1) «Ключевой приоритет любого города — критическая инфраструктура», — говорили энергетики и эксперты еще в июле, до массовых волн ракетных и дроновых атак.
>
> 2) Подчеркивали, что в каждом городе необходимо установить большие газогенераторы, которые спасут от замерзания во время блэкаута и запитают коммунальные предприятия — отопление и водоснабжение.

Блэкаут Одессы произошел в феврале, **ничто не оказалось готовым**.

К счастью, температура не была критической на момент аварии, но выводы можно уже сделать.

Если это «готовность власти», то

> — у нас серьезные проблемы не только с остатком этого отопительного сезона, но и со следующим.

Если говорить на понятном телевизионным менеджерам языке, это анонс. Тизер того, чем закончится **бездеятельность офиса президента**, **чей энергетический координационный центр сфокусировался на контроле над финансовыми потоками, а не на реальной подготовке.**

О реальных «достижениях» центра я писал в прошлый раз:

> **— в погоне за деньгами не только не нашли денег, но и потеряли время.**

К будущему отопительному сезону обычно начинают готовиться в апреле. Давайте посмотрим, что у нас будет на этот момент.

Формула подготовки простая:

> 1) необходимо топливо, 2) необходим ремонт оборудования и 3) нужны деньги на это, потому что население платит меньше и позже.

Начнем с топлива.

1) Сколько у нас будет газа, неизвестно.

2) «Нафтогаз» — банкрот, обязанный продавать дешевый газ гражданам и электростанциям, у которых нет угля (об угле немного ниже).

3) При этом некоторые граждане так успешно работали в «Нафтогазе», что купили не только «Бентли», но и ***целую гостиницу*** недалеко от центра Львова.

Назначение наблюдательного совета в компанию на самом деле проблему не решит, наши западные партнеры прекрасно поняли простую комбинацию из трех ходов:

1) уволили наблюдательный совет — 2) довели до банкротства — 3) назначили наблюдательный совет.

Теперь,

1) когда «Нафтогаз» снова приходит просить деньги,

2) европейцы используют не менее циничный подход.

На саммите Украина—ЕС приглашают Владимира ***Зеленского*** на «единую платформу торговли газом».

1) Но при этом украинский «Нафтогаз» к этой платформе не допускают.

2) Гарантом энергетической безопасности будут частные трейдеры.

Сколько у нас будет угля, неизвестно.

1) Известно только, что добыча на государственных шахтах падает — в них как не наводили порядок, так и не наводят. Государственного угля мало, и даже тот, что есть, не доезжает до государственных тепловых станций компании «Центрэнерго».

2) Полностью неподконтрольное бывшему олигарху Игорю Валерьевичу «Центрэнерго» требует дешевый газ у «Нафтогаза» (что у нас с газом, см. выше), а уголь — у той же ДТЭК (за деньги «Укругля», потому что своих нет).

В результате «как-то так случилось», что

3) гарантом энергетической безопасности в такой ситуации остаются старые знакомые — частные шахты и частные теплостанции корпорации ДТЭК, принадлежащие бывшему олигарху Ринату Леонидовичу.

Разрекламированный в прошлом 2022 году экспорт электроэнергии при таких раскладах останется теплым воспоминанием, ведь генерации банально не хватает.

1) Наоборот, бизнес теперь пытается импортировать электричество из ЕС.

2) Это очень дорого, но питание от генератора еще дороже.

Здесь на выручку могут прийти трейдеры, в портфеле которых большое количество потребителей.

Профессиональный трейдер может «разбавить» дорогую европейскую и дешевую украинскую электроэнергию и таким образом уменьшить бремя на бизнес и экономику.

Давайте догадаемся, у кого есть такой портфель, кто оказался готов

1) — государственный трейдер, созданный Минэнерго,

2) или трейдер, работающий в холдинге Рината Леонидовича?

Догадаться нетрудно: умения государственного трейдера ограничиваются простой комбинацией

— получить электричество у государственного «Энергоатома» и вернуть деньги с отсрочкой.

В критической ситуации почти весь импорт снова контролирует ДТЭК.

Это, наверное, впервые, когда бывшему олигарху Ахметову не нужно было ничего делать, чтобы поставить власть в зависимость от своих структур.

Труп энергетического суверенитета государства приплыл к нему сам. Уже весной он сможет торговаться с офисом президента с позиции силы.

А офису надо будет ответить еще на такой вопрос:

— кто будет оплачивать всю подготовку к отопительному сезону?

«Нафтогаз» — банкрот, как мы уже поняли, только за первое полугодие 2022-го убытки составили 57 млрд грн.

За низкие тарифы на электроэнергию должен платить «Энергоатом», но и эта компания — банкрот.

1) Ей хватает денег на закупку кабелей по завышенным ценам, но для покрытия долгов на рынке денег категорически нет.

2) Долг перед рынком составляет 26 млрд грн, это деньги, за которые должна компенсироваться разница между тарифами граждан и рыночными ценами.

2) Их просто неоткуда взять.

Бывшие олигархи из своего кармана не заплатят, как мы понимаем.

Придется искать внешнее финансирование.

Тест-драйв такой просьбы пришлось сделать реальному руководителю координационного центра по вопросам энергетики, заместителю Андрея Ермака Ростиславу ***Шурме***.

В Давосе ***Шурма*** открыто просил международных партнеров помогать финансово.

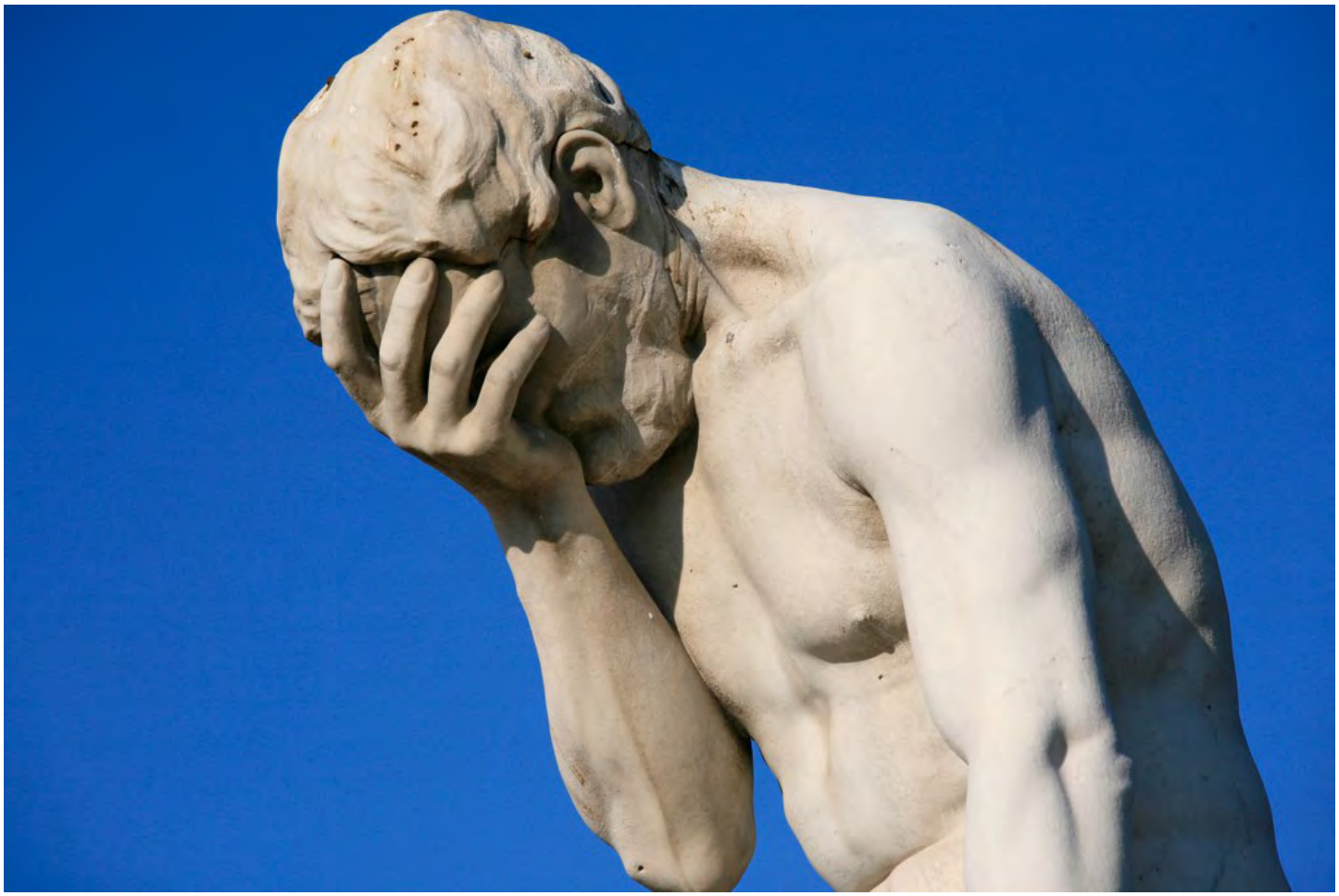
Более того,

1) помогать не только государству, но и фактическому гаранту энергетической безопасности — ***компании ДТЭК***.

Несмотря даже на то, что со времен Януковича эта корпорация в «черном» списке международных финансовых институтов после, скажем так, очень непрозрачных транзакций вокруг компании «Донбассэнерго».

Заявку партнеры встретили, как бы это лучше сказать, прохладно.

Если перевести на язык, понятный в офисе, это был конкретный фейспалм.

Поэтому в офисе президента теперь муки выбора.

Летом Ростислав ***Шурма*** убедил руководство государства, что можно получить все и сразу:

1) и навести порядок в отрасли,

2) и поставить под контроль финансовые потоки в ней.

Не удалось ни первое, ни второе, «…и сидеть неудобно и рыбы нет…».

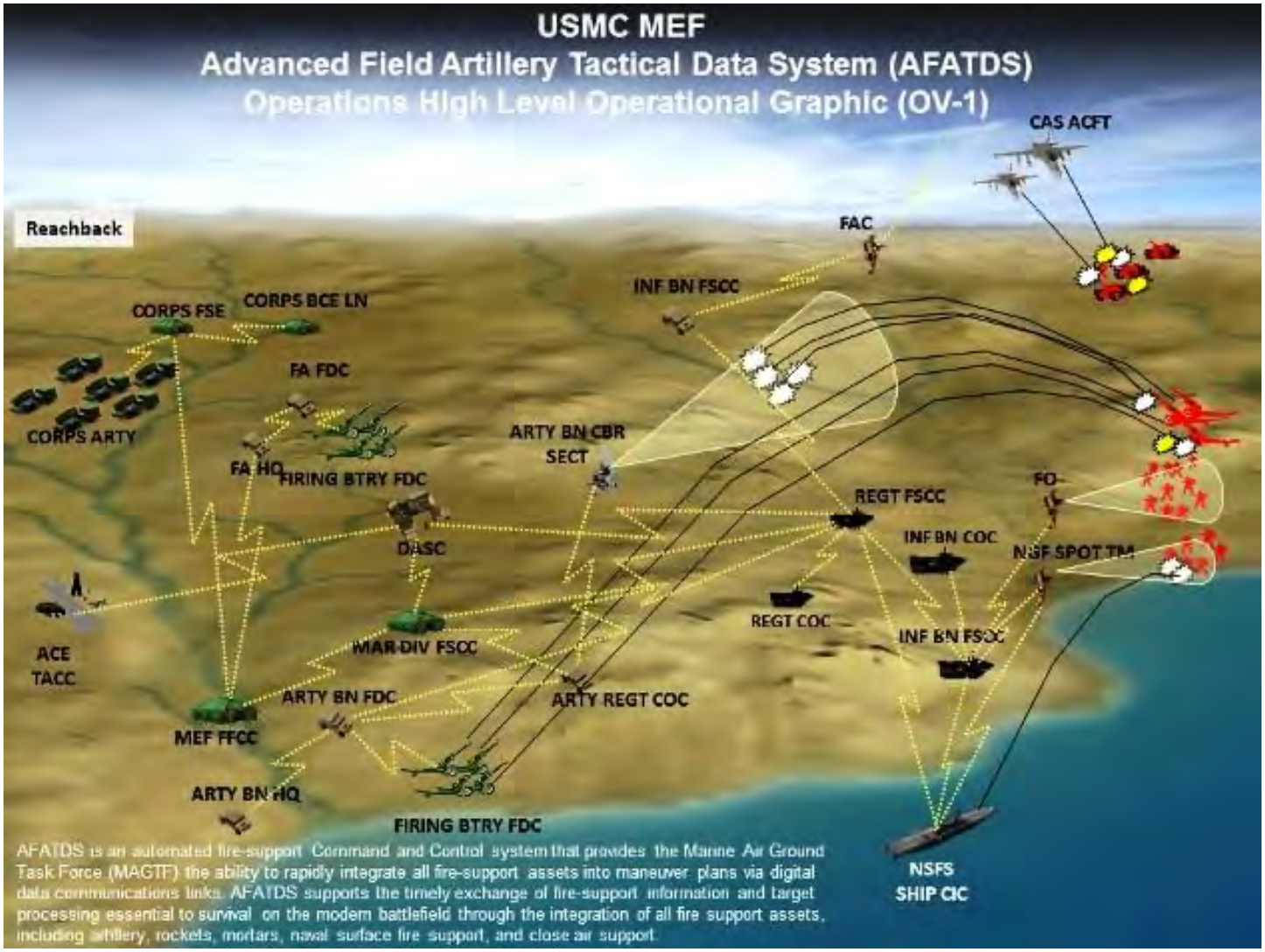
Поэтому **необходимо решение**.

И поскольку постоянная перестановка кроватей в борделе эффекта не дает, остается одно — начать менять персонал.

***

№ 1.277

США передають ЗСУ систему управління артилерією IFADTS: це революція контрбатарейної боротьби у війні з РФ. Як це спрацює?

2022-12-30

Бутусов

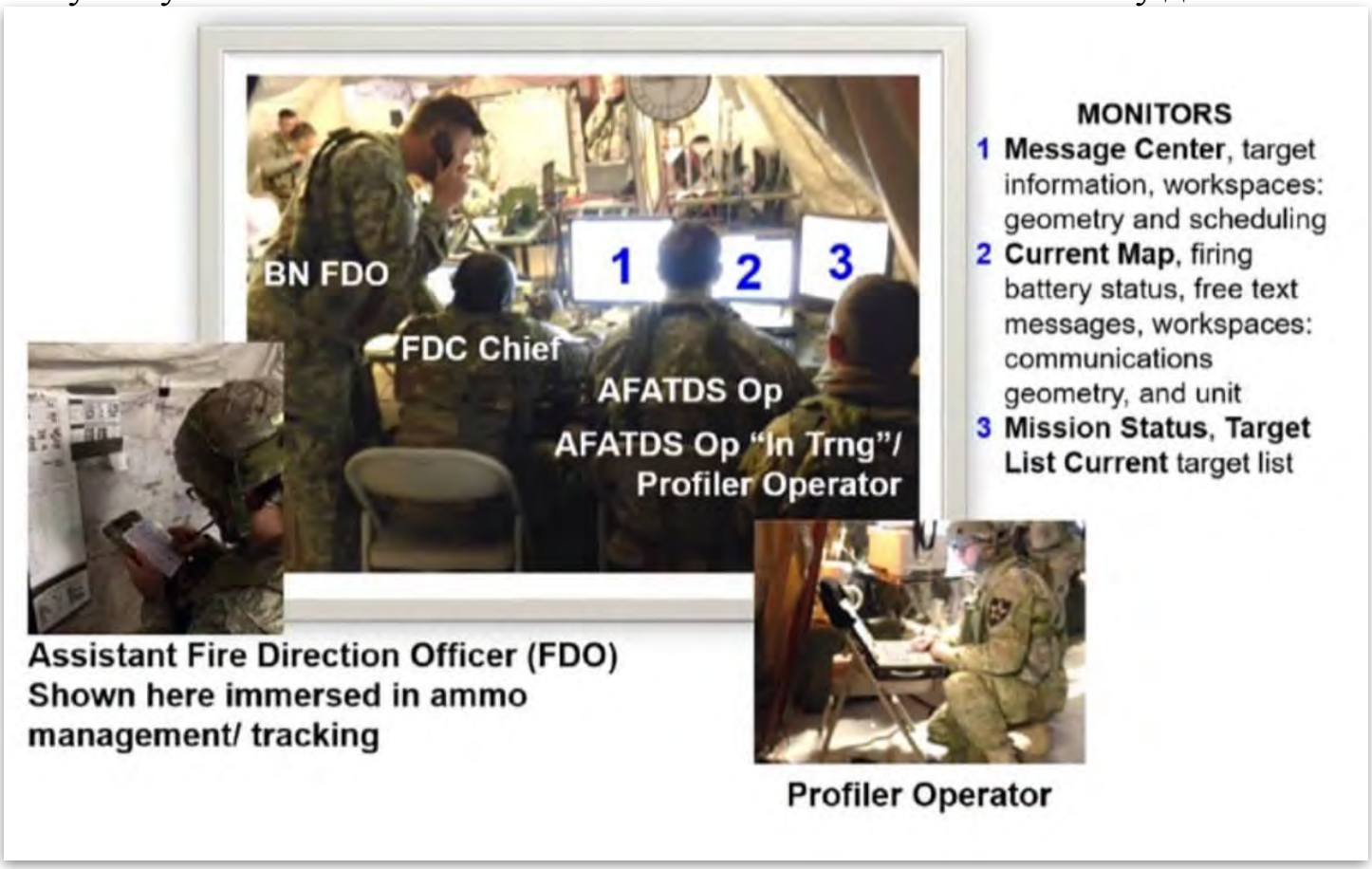
Фонд FMS Міноборони США закуповує та передає до України 18 комплектів IFADTS (International Field Artillery Tactical Data System), це експортна версія новітньої системи управління артилерією армії США AFADTS:

https://sam.gov/opp/839b6fc3eb454562b307945ade668824/view

Аналогічних систем на озброєнні ЗС РФ нема через значне технологічне та організаційне відставання від НАТО, росіяни не зможуть це скопіювати. А ми зможемо створити перевагу в управлінні, для цього треба зрозуміти пріорітети та можливості, які відкриваються для ЗСУ, фактично ми повноцінно завпроваджуємо американську доктрину мережецентричної війни, це варто усвідомити, проаналізувавши американські джерела.

1. Що таке система IFADTS/AFADTS фізично?

Це автоматизована система управління артилерийських підрозділів, яка створює ситуаційну обізнаність щодо своїх та ворожих сил, та визначає порядок дій підрозділів та ураження цілей. Тобто це спеціальна військова мережа комп'ютерів, які з'єднані через термінал по каналах радізв'язку, захищеного від перешкод РЕБ. Компактний та мобільний командний пункт управління артилерією, якою можна безперервно керувати з одного чи кількох ноутбуків в будь-яких

умовах в режимі реального часу.

2. В чому значення системи IFADTS/AFADTS для управління?

1. Система автоматизує та пришвидчує дві ключових складових бойового управління з "циклу Бойда" - орієнтацію в обстановці та ухвалення рішення командиром на ураження.

На війні має першочергове значення не загальна кількість військ, гармат, снарядів, ракет, розвідданих, а здатність командирів мати єдиний протокол взаємодії з усіма підрозділами у зоні відповідальності максимально швидко уражати визначені цілі в конкретній точці у конкретний час, забезпечуючи оптимальний маневр своїх військ, раціональне використання ресурсів та корегування своїх дій за рахунок нових розвідувальних даних та зворотнього зв'язку.

2. Система дозволяє реалізувати сучасну американську доктрину мережецентричної війни:

1) - поєднує у єдиній системі усіх операторів на полі бою та в тилу, які отримують спільне бачення обстановки та розуміння дій інших операторів;

2) - формує єдиний протокол комунікації, який дозволяє миттєво додавати нові дані, корегувати обстановку усіма операторами системи, створювати зворотній зв'язок;

3) - усуває вертикальну ієрархію та необхідність узгодження рішень на ураження зверху вниз та знизу вверх, тобто дозволяє ухвалювати рішення миттєво;

4) - дозволяє автоматизувати весь цикл бою від визначення цілі до її ураження.

3. Як IFADTS/AFADTS змінить тактику у війні з РФ?

1. Максимальна швидкість артилерії необхідна для ведення контрбатарейної боротьби та знищення вогневих позицій російської артилерії та мінометів, які змінюють позиції після стрільби. HIMARS, MLRS, та такі самохідні гармати як Pz2000, Ceasar, обладнані автоматизованими системами управління вогнем, які інтегровані з IFADTS/AFADTS, тобто одразу після отримання наказу на ураження цілі на екрані, командир артилерийсько-ракетного підрозділу одним торканням введе параметри цілі для ураження, і зможе миттєво відкрити вогонь. Або підрозділ замаскований у районі зосередження, і система прораховує оптимальний маршрут виходу на позицію для стрільби, і після залпу прораховує маршрут для маневру і відходу, щоб уникнути вогню у відповідь та атак російських дронів.

2. Я багато писав, що сучасна війна - це не фронт людей, це фронт сенсорів. Бо сенсори забезпечують спостереження, передачу даних та прицілювання точніше та швидше за людське око. Боєздатність людей визначається їхньої здатністю ефективно застосувати сенсори в їхніх руках. І потрібна саме автоматизована система, яка збирає дані від операторів, бо сенсорів багато.

IFADTS дає можливість командиру можливість усвідомлювати та керувати фронтом сенсорів - миттєво отримувати дані від радарів артилерійської розвідки, які фіксують політ російських снарядів, від дронів, які спостерігають за цілями, від супутників, які роблять знімки, від радіоелектронної розвідки, яка фіксує радіоперемовини, від своїх та сусідніх підрозділів на полі бою, від своїх підрозділів у тилу, які займаються ремонтом та підвозом боєкомплекту. Тепер усі ці дані не будуть викладатись розрізненно, тепер вони будуть миттєво відображуватись на екрані і у командира артилерії в даному районі, і у розвідників, і у командира ракетно-артилерийського взводу або батареї HIMARS або MLRS, яка безпосередньо завдає удар.

3. Максимальна ефективність застосування IFADTS буде тоді, коли організація управління артилерією ЗСУ буде по-справжньому побудована на стандартах НАТО. IFADTS - це і є той стандарт, під застосування якого нам треба реформувати армію.

А згодом, очевидно, наші союзники зможуть постачати свою автоматизовану систему ***Army Battle Command System*** для усієї нашої армії, складовою якої є ***IFADTS/AFADTS***. Це може стати початком великої реформи.

4. Коли IFADTS з'явиться на фронті та буде помітна його дія?

1. У закупівлі позначено, що разом з системою закуповується програма навчання, розрахована на 7 тижнів. Так що це може надійти на фронт у найближчі 3 місяці, а можливо і раніше, якщо тренування операторів вже розпочались.

2. У 2022-му році, згідно з повідомленнями компанії Lockheed Martin вони виробили близько 10 000 високоточних ракет M30-M31. Згідно з ухваленим військовим бюджетом США FY-23, Lockheed Martin отримала 5-річний контракт на виробництво 106 000 вісокоточних ракет. Тобто виробництво значно збільшується. І тому підвищення якості управління буде посилено збільшенням кількості ракет, щоби знищувати російські батареї, склади та командні пункти в набагато більшій кількості ніж в цьому році.

Фото:

1. Схема застосування автоматизованої системи управління артилерією армії США AFADTS-IFADTS. Відображена мережа, яка поєднує прилади спостереження на полі бою, радари, які визначають траєкторію снарядів ворожої артилерії, свої ракетні та артилерийські батареї, штаби та склади боєприпасів. Також можливо поєднання системи з різними родами сил - авіацією, бронетехнікою, кораблями.

2. Вигляд батальйонного командного пункту управління артилерією армії США. Для зручності управління тут три монітори з визначенням функціоналу для трьох операторів під командуванням офіцера-командира вогньового ураження, але оператору для управління вистачає і одного ноутбука з радіостанцією системи AFADTS-IFADTS.

***

№ 1.278

Putin, Isolated and Distrustful, Leans on Handful of Hard-Line Advisers

Russia's president built a power structure designed to deliver him the information he wants to hear, feeding into his miscalculations on the Ukraine war

Dec. 23, 2022

By Evan GershkovichFollow, Thomas GroveFollow, Drew HinshawFollow and *Joe Parkinson* Follow

MOSCOW—Russian troops were losing the battle for Lyman, a small city in eastern Ukraine, in late September when a call came in for the commanding officer on the front line, over an encrypted line from Moscow.

It was Vladimir Putin, ordering them not to retreat.

The president seemed to have limited understanding of the reality of the situation, according to current and former U.S. and European officials and a former senior Russian intelligence officer briefed on the exchange. His poorly equipped front-line troops were being encircled by a Ukrainian advance backed by artillery provided by the West. Mr. Putin rebuffed his own generals' commands and told the troops to hold firm, they said.

The Ukrainian ambushes continued, and on Oct. 1, Russian soldiers hastily withdrew, leaving behind dozens of dead bodies and supplies of artillery to restock Ukraine's weapons caches.

Mr. Putin expected the war in Ukraine to be swift, popular and triumphant. For months, he struggled to come to terms with what instead became a costly quagmire, and found himself isolated and distrustful at the pinnacle of a power structure designed to reinforce his belligerent worldview and shelter him from discouraging news.

Through the summer, delegations of military experts and arms manufacturers emerged from presidential meetings questioning whether Mr. Putin understood the reality on the battleground, according to people familiar with the situation. And while Mr. Putin has since then gone to lengths to get a clearer picture of the war, they say, the president remains surrounded by an administration that caters to his conviction that Russia will succeed, despite the mounting human and economic sacrifices.

“The people around Putin protect themselves,” said Ekaterina Vinokurova, a member of his handpicked human-rights council until Mr. Putin removed her in November. “They have this deep belief that they shouldn’t upset the president.”

The resulting mistakes have shaped Russia’s disastrous invasion of Ukraine—from the initial days, when Mr. Putin thought his soldiers would be met with flowers, to recent humiliating withdrawals in the northeast and south. Over time, Mr. Putin, who has never served in the military, has become so wary of his own command structure that he has issued orders directly to the front line.

This article is based on months of interviews with current and former Russian officials and people close to the Kremlin who broadly described an isolated leader who was unable, or unwilling, to believe that Ukraine would successfully resist. The president, these people said, spent 22 years constructing a system to flatter him by withholding or sugarcoating discouraging data points.

A police officer looked at destroyed Russian armored vehicles in Lyman on Oct. 5.

U.S. officials said they have struggled to find a Kremlin insider who both has influence over Mr. Putin and also isn’t wrapped up in his narrative of Russian grievance. The president increasingly speaks of Russia in near-religious terms, as a 1,000-year-old civilization waging a holy struggle that will right historical wrongs and elevate him into a pantheon of conquering czarist leaders such as Peter the Great.

Though contact between the U.S. and Russia occurs almost every day, whether through their embassies, the Pentagon or the CIA, those conversations have become constrained, said U.S. officials, who have found some of Mr. Putin's closest allies to be even more hard-line than the authoritarian leader himself.

Mr. Putin wakes daily around 7 a.m. to a written briefing on the war, with information carefully calibrated to emphasize successes and play down setbacks, according to the former Russian intelligence officer and current and former Russian officials.

He has long refused to use the internet for fear of digital surveillance, Russian and U.S. officials have said, making him more dependent on briefing documents compiled by ideologically aligned advisers.

Battlefield updates can take several days to reach Mr. Putin's desk, leaving them often out of date, people familiar with the matter said. Front-line commanders report to the Federal Security Service, or FSB, the successor to the KGB, which edits reports for experts at the Security Council, who pass them to Council Secretary Nikolai Patrushev, the arch hawk who helped persuade Mr. Putin to invade Ukraine. He, in turn, passes the reports to Mr. Putin.

Mr. Patrushev and the Security Council didn't respond to requests for comment. Kremlin spokesman Dmitry Peskov said planning around what Mr. Putin refers to as a special military operation is classified as a state secret.

"The president, as earlier, has multiple channels for receiving information," Mr. Peskov said. "Any claims that he receives distorted information do not correspond to reality."

Mr. Putin, current and former Russian officials and people close to the Kremlin say, remains fully committed to bringing Ukraine to heel and is ready to mobilize Russia's economy and population for years to succeed. If Western arms shipments and economic support flag, and Ukrainian morale dips, he could still emerge, on balance, as the victor in what is already the largest war in Europe since World War II.

Items that belonged to Russian soldiers littered the ground in Lyman.

For months, a trickle of Russian officials, pro-government journalists and analysts tried to bring word in person to their president about how his invasion was floundering, according to people familiar with the matter.

When one longtime pollster reached out to Mr. Putin's office about a survey showing lower-than-expected public support soon after the invasion, his office responded, using Mr. Putin's first name and his patronymic middle name, "Vladimir Vladimirovich doesn't need to be upset right now," according to a person familiar with the exchange.

In July, as American-supplied, satellite-guided Himars rockets began to strike Russian army logistics depots, Mr. Putin summoned about 30 business leaders from defense companies to his Novo-Ogaryovo residence outside Moscow, according to people familiar with the meeting. After three days of quarantine and three PCR tests, the executives sat at the end of a long wooden table, listening as Mr. Putin described a war effort he considered a success. Ukrainians were only motivated to fight, he told them, because their army was shooting deserters, according to the people.

Then Mr. Putin turned to Chief of General Staff for the Russian Armed Forces Valery Gerasimov, who said Russian weapons were successfully hitting their targets

and the invasion was going according to plan. The arms makers left the meeting with a sense that Mr. Putin lacked a clear picture of the conflict, the people said.

The defense ministry didn't respond to requests for comment.

In September, a coterie of Russian military journalists and bloggers—all stalwart backers of the war—met with the president for more than two hours and came away with the same impression, according to people familiar with the matter.

That month, Mr. Putin met Chinese leader Xi Jinping in Uzbekistan, and speaking softly, assured him Russia had the war under control, people familiar with the meeting said. Russian troops abandoned hundreds of square miles of territory that same week.

Vladimir Putin spoke to Xi Jinping during the Shanghai Cooperation Organization summit in Samarkand, Uzbekistan, Sept. 16.

Ahead of a televised meeting with Mr. Putin's human-rights council this month, Adviser to the President and Council Chairman Valery Fadeyev and other members of the council encouraged the group not to broach topics such as Russia's use of mercenary forces to bolster its troops, according to Ms. Vinokurova and another former council member who was removed three weeks before the meeting.

"We were told that our task was only to speak with the president about big issues, not about small topics or private matters," said Ms. Vinokurova.

Mr. Fadeyev confirmed that the council together had decided not to raise the subject of the mercenary forces but said there was no ban on the topic. He said questions are discussed beforehand with the presidential administration, but said that the idea that state bodies filter information for the president was “complete nonsense.”

To receive what he believes is raw information from the front, Mr. Putin has recruited four of the most popular pro-war voices on Russian social media, a mix of state TV journalists, war correspondents and pro-Kremlin propagandists who have been embedding with the army, according to people familiar with the matter. The influencers are tasked with helping a new Kremlin-run working group produce a monthly report on the progress of Russia’s troop mobilization, according to a presidential decree published on the Kremlin’s website this month.

Since March, when Mr. Putin’s invasion began to clearly falter, Western leaders have been puzzled by how a leader so singularly occupied with the status of Ukraine and the restoration of Russia’s military greatness managed to so badly underrate Ukraine’s strength and misread his own.

Some of Mr. Putin’s allies concede that information reaching the president was flawed and attribute military failures to poor planning by government officials. Konstantin Zatulin, a senior lawmaker from the ruling United Russia party who supports the war, said in an interview that the president “proceeded from an incomplete understanding of the situation and in some ways not fully correct.”

The war planners, he said, “clearly underestimated the strength of the enemy and overestimated their own.”

Mr. Putin needed only days to roll through more than a fifth of Georgia in 2008, and weeks to take Ukraine’s peninsula of Crimea in 2014—an operation that his defense minister, Sergei Shoigu, and Mr. Gerasimov, along with Russia’s SVR foreign intelligence agency and others, had advised against.

Russian soldiers in Georgia in 2008.

The SVR declined to comment.

The Russian president came to see the Crimea operation as a personal triumph. His inner circle gradually shrank down to his most hawkish advisers, who assured Mr. Putin Russian forces would seize Kyiv within days.

“He probably forgot that when he was a KGB operative he was lying to his boss,” said Indrek Kannik, a former head of analysis for Estonian foreign intelligence.

Propaganda machine

The system of self-deception was decades in the making, said Boris Bondarev, a career diplomat who resigned from his longtime post at Russia’s permanent mission to the United Nations in Geneva after the invasion.

Diplomats at the mission learned during Mr. Putin’s two-decade rule to feed Moscow the story it wanted to hear, he said.

Junior officials and senior directors knew that to win plaudits and promotions they should exaggerate good news and play down the bad, for fear of upsetting “papa,” a nickname for Mr. Putin, once used for Russian czars.

Former Russian diplomat Boris Bondarev.

Mr. Bondarev, a counselor on arms control at the mission, could see that sanctions the West imposed on Russia in 2014 were having a much more serious impact than the country's leadership understood. Russia's drone production depended on European and American components. Aerospace engineering sourced items as basic as nylon from the West.

When Mr. Bondarev raised it with colleagues who might have sounded the alarm about the potential effect on Russia's military preparedness, he recalled, he was shot down. "They said: No, there will be no consequences,' " he recalled. "Then consequences came."

Russia's foreign ministry didn't respond to requests for comment. "It seems that people will say just about anything nowadays to get public attention," a spokesman for the Russian mission in Geneva wrote in an email. He declined to comment further.

Diplomats filed updates to Moscow in cables typed in 14-point font, each line 1.5 spaces from the next. Good news would usually dominate the first page of each cable, with reluctant concessions to setbacks relegated to the few that followed.

"You drown these unpleasant truths in a sea of many, many compliments," said Mr. Bondarev.

Updates relayed to the president were edited again by the Kremlin office, Mr. Bondarev added: "For him, it becomes much harder to distinguish what is correct and what isn't."

Overconfidence

The seeds of Mr. Putin's overconfidence against Kyiv were planted in 2014, when his most senior war planners advised him not to seize Crimea.

Pro-Western protesters had overwhelmed riot police in central Kyiv, prompting Moscow-friendly Ukrainian President Vyktor Yanukovich to flee. Mr. Putin summoned his security chiefs to the Kremlin for an all-night operation to exfiltrate Mr. Yanukovich to Russia.

Shortly before sunrise, Mr. Putin told his staff he had resolved to take Crimea, the predominantly Russian-speaking peninsula, he said in a 2015 documentary.

An invasion would backfire, the defense minister and advisers warned Mr. Putin. But the president, convinced Russia's Western enemies were seeking to yank Ukraine from Russia's orbit, rejected their advice, according to the people familiar with the matter.

Russian troops surrounded a Ukrainian military base in 2014 on the Crimean peninsula.

After a swift and nearly bloodless victory, his poll ratings soared above 80%. The Kremlin contrasted the weekslong operation to czarist Russia's painful defeat in the 19th century's yearslong Crimean War.

In Ukraine, the conflict eroded sympathy for Moscow and helped the country forge a common national identity. Kyiv revamped and expanded its military, jettisoning the last vestiges of Soviet doctrine to emulate NATO-style command systems.

Mr. Putin appears to have missed the shift.

In 2018, Mr. Putin, who began to speak of Russia as a military power equal to the U.S., gave his annual state of the union speech in front of a screen showing nuclear weapons striking what appeared to be Florida. “Nobody listened to Russia,” he said. “Well, listen up now.”

Inside the Kremlin, more of the polling reaching Mr. Putin was being conducted by the secret service itself, or FSO, edging out Kremlin-controlled but nominally independent polling outlets VTsIOM and FOM, whose work has its own flaws, according to people familiar with the matter. The FSO polls bypass Mr. Putin’s administration and land right on his desk, the people said.

Mr. Putin was becoming more reclusive and consulted a shrinking roster of old allies. When Sergei Kirienko, Kremlin domestic politics chief, gathered the full presidential team together in 2019, Mr. Putin lectured them for hours on Russian sovereignty and his views. “They left feeling like he was talking to himself,” said a Kremlin political consultant who spoke with several of the administration officials in the room.

‘Small circle’

When Covid arrived in 2020, the health-conscious Mr. Putin retreated from his usual residence in the Moscow suburbs to a remote estate near Lake Valdai, 250 miles from the capital, and the presidential summer residence in Sochi on the Black Sea.

There, he spent extended time with his old friend and media mogul Yuri Kovalchuk, who quarantined nearby, and the pair theorized over a shared idea of a restored Great Russia, according to people with knowledge of the relationship.

Other officials, including Mr. Peskov, the spokesman, mostly spoke to Mr. Putin through video screens, according to people familiar with the matter. Mr. Peskov declined to comment on the assertion.

In a speech in April, CIA chief Bill Burns said that Mr. Putin’s “circle of advisers narrowed and in that small circle it has never been career-enhancing to question his judgment or his almost mystical belief that his destiny is to restore Russia’s influence.”

Principal among them was the Security Council secretary, Mr. Patrushev, who had worked with Mr. Putin since the men were young KGB officers in Leningrad. The U.S., Mr. Patrushev has said, “would prefer that Russia did not exist at all.”

As the circle tightened, Mr. Putin became increasingly paranoid, convinced that the U.S. was stationing nuclear weapons in Ukraine, U.S. officials familiar with the matter said. Messrs. Gerasimov and Shoigu, who retained access to Mr. Putin, lacked influence to moderate his views, the officials said.

In July 2021, Mr. Putin published a 6,917-word historical essay on the Ukrainian nation, penned in isolation with Mr. Kovalchuk by his side.

From inside Ukraine, a Kremlin-connected businessman was telling Mr. Putin what he wanted to hear. Viktor Medvedchuk, a Russia-funded politician, had made Mr. Putin godfather to his daughter Darya. For years, Mr. Medvedchuk had a dedicated line to reach the president—a phone with a Russian number and a secure calling app the Ukrainians called Kremlyovka, in reference to the Kremlin, according to Yuriy Lutsenko, the former head of the Ukrainian prosecutor's office, which had tapped the phones of people linked to the Kremlin in an investigation into the 2014 downing of a Malaysian airplane above Ukraine.

Viktor Medvedchuk spoke to Mr. Putin in St. Petersburg in 2019.

Mr. Medvedchuk assured Mr. Putin that Ukrainians saw themselves as Russian, and would welcome the invading soldiers with flowers, said two people close to the Kremlin.

Mr. Medvedchuk, who had been arrested in Ukraine and then released to Russia as part of a prisoner swap in September, couldn't be reached for comment.

Meanwhile, the FSB was tweaking polling data to convince Mr. Putin that Ukrainians would welcome Russian soldiers, according to Ukrainian Security Council Secretary Oleksiy Danilov and a person close to the Kremlin. Other opinion surveys appeared to be entirely fabricated, said Mr. Danilov.

The FSB didn’t respond to requests for comment.

War planning fell to the FSB more than the military, according to the former Russian intelligence officer and a person close to the defense ministry. The ministry kept normal working hours in the weeks leading up to the invasion, with little sense of the urgency.

Mr. Putin’s spokesman, Mr. Peskov; his foreign minister, Sergei Lavrov; chief of staff, Anton Vaino; and Mr. Kirienko, the domestic policy chief, weren’t aware of the plans, according to people familiar with the matter.

Fifteen days into the war, after his quick strike on Kyiv failed, Mr. Putin scowled in a gold-embroidered armchair as his defense minister briefed him over a video link in a televised meeting.

“Vladimir Vladimirovich, everything is going to plan,” said Mr. Shoigu. “We report this to you every day.”

Alan Cullison, Vivian Salama and Keith Zhai contributed to this article.

Write to Evan Gershkovich at evan.gershkovich@wsj.com, Thomas Grove at thomas.grove@wsj.com, Drew Hinshaw at drew.hinshaw@wsj.com and Joe Parkinson at joe.parkinson@wsj.com

***

Путин, изолированный и недоверчивый, опираясь на горстки жестких советников

2022-12-23

Президент России построил силовую структуру, предназначенную для предоставления ему информации, которую он хочет услышать, подпитывая его просчеты о войне на Украине.

Эван Гершкович Следуйте, Томас ГроувСледуйте, Дрю ХиншоуФолло и Джо Паркинсон Следуйте

МОСКВА - Российские войска проигрывали битву за Лайман *(Лиман)*, небольшой город на востоке Украины, в конце сентября, когда поступил призыв к командиру на линии фронта по зашифрованной линии из Москвы.

Это был Владимир Путин, приказав им не отступать.

Президент, похоже, имел ограниченное понимание реальности ситуации, по словам нынешних и бывших американских и европейских чиновников и бывшего высокопоставленного сотрудника российской разведки, проинформированный об обмене. Его плохо оснащенные фронтовые войска были окружены украинским наступлением, поддерживаемым артиллерией,

предоставленной Западом. По их словам, г-н Путин отверг командование собственных генералов и сказал войскам твердо держаться.

Украинские засады продолжались, и в октябре 1, русские солдаты поспешно отступили, оставив после себя десятки трупов и запасы артиллерии для пополнения запасов тайников с оружием Украины.

Г-н Путин ожидал, что война в Украине будет быстрой, популярной и триумфальной.

> В течение нескольких месяцев он изо всех сил пытался смириться с тем, что вместо этого стало дорогостоящей трясины, и оказался изолированным и недоверчивым на вершине структуры власти, призванной укрепить его воинственное мировоззрение и защитить его от обескураживающих новостей.

В течение лета делегации военных экспертов и производителей оружия вышли с президентских встреч, задавались вопросом, понимает ли г-н Путин реальность на поле боя, по словам людей, знакомых с ситуацией. И хотя с тех пор г-н Путин сделал все возможное, чтобы получить более четкое представление о войне, президент по-прежнему окружен администрацией, которая удовлетворяет его убежденность в том, что Россия добьется успеха, несмотря на растущие человеческие и экономические жертвы.

"Люди вокруг Путина защищают себя", - сказала Екатерина Винокурова, член его тщательно отобранного совета по правам человека, пока г-н Путин не удалил ее в ноябре. "У них есть такая глубокая вера в то, что они не должны расстраивать президента".

Возникшие в результате ошибки сформировали катастрофическое вторжение России на Украину - с первых дней, когда г-н Путин думал, что его солдаты будут встречены цветами, до недавних унизительных выводов на северо-востоке и юге. Со временем г-н Путин, который никогда не служил в армии, стал настолько настороженно относиться к своей командной структуре, что отдавал приказы непосредственно линии фронта.

Эта статья основана на нескольких месяцах интервью с нынешними и бывшими российскими чиновниками и людьми, близкими к Кремлю, которые широко описали изолированного лидера, который не мог или не хотел верить, что Украина будет успешно сопротивляться. По словам этих людей, **президент потратил 22 года на создание системы, чтобы польстить ему, удерживая или приукрашивая обескураживающие данные.**

Фото

Полицейский посмотрел на уничтоженную российскую бронетехнику в Лаймане в октябре 5.

Американские чиновники заявили, что изо всех сил пытались найти кремлевского инсайдера, который имеет влияние на г-на Путина, а также не завернут в его повествование о российской недовольстве. Президент все чаще говорит о России в почтирелигиозных выражениях, как о 1000-летней цивилизации, ведящую священную борьбу, которая исправит исторические ошибки и возвысит его в пантеон завоевания царских лидеров, таких как Петр Великий.

Хотя контакты между США и Россией происходят почти каждый день, будь то через их посольства, Пентагон или ЦРУ, эти разговоры стали ограниченными, заявили американские чиновники, которые обнаружили, что некоторые из ближайших союзников г-на Путина еще более жесткими, чем сам авторитарный лидер.

По словам бывшего российского разведчика и нынешних и бывших российских чиновников, г-н Путин ежедневно просыпается около 7 утра на письменный брифинг о войне с информацией, тщательно откалиброванной, чтобы подчеркнуть успехи и преумнося неудачи.

По словам российских и американских чиновников, он давно отказывается использовать Интернет из-за страха перед цифровой слежкой, что делает его более зависимым от информационных документов, составленных идеологически согласованными советниками.

По словам людей, знакомых с этим вопросом, обновления Battlefield может занять несколько дней, чтобы добраться до стола г-на Путина, оставляя их часто устаревшими. Фронтовые командиры подчиняются Федеральной службе безопасности, или ФСБ, правопреемнику КГБ, которая редактирует отчеты для экспертов Совета Безопасности, которые передают их секретарю Совета Николаю Патрушеву, архим ястребу, который помог убедить г-на Путина вторгнуться в Украину. Он, в свою очередь, передает отчеты г-ну Путину.

Г-н Патрушев и Совет Безопасности не ответили на просьбы о комментариях. Пресс-секретарь Кремля Дмитрий Песков сказал, что планирование того, что г-н Путин называет специальной военной операцией, классифицируется как государственная тайна.

"Президент, как и раньше, имеет несколько каналов для получения информации", - сказал г-н Песков. "Любые утверждения о том, что он получает искаженную информацию, не соответствуют действительности".

Г-н Путин, говорят нынешние и бывшие российские чиновники и люди, близкие к Кремлю, по-прежнему полностью привержен тому, чтобы вывести Украину в пятно и готов мобилизовать экономику и население России на годы,

чтобы добиться успеха. Если западные поставки оружия и флаг экономической поддержки, а украинский моральный дух упадут, он все равно сможет стать победителем в том, что уже является крупнейшей войной в Европе со времен Второй мировой войны.

Фото

Предметы, принадлежавшие русским солдатам, засорили землю в Лаймане.

По словам людей, знакомых с этим вопросом, в течение нескольких месяцев струйка российских чиновников, проправительственных журналистов и аналитиков пыталась лично рассказать своему президенту о том, как барахтается его вторжение.

Когда один давний социолог обратился в офис г-на Путина по поводу опроса, показающего более низкую, чем ожидалось, общественную поддержку вскоре после вторжения, его офис ответил, используя имя г-на Путина и его отчество: "Владимиру Владимировичу не нужно расстраиваться прямо сейчас", - говорит человек, знакомый с обменом.

По словам людей, знакомых со встречей, в июле, когда американские ракеты Himars начали наносить удары по логистическим складам российской армии, г-н Путин вызвал около 30 бизнес-лидеров оборонных компаний в свою резиденцию Ново-Огарево под Москвой. После трех дней карантина и трех ПЦР-тестов руководители сидели в конце длинного деревянного стола, слушая, как г-н Путин описал военные усилия, которые он считал успешными. Украинцы были мотивированы только воевать, сказал он им, потому что их армия стреляла в дезертиров, по словам людей.

Затем г-н Путин обратился к начальнику Генерального штаба Вооруженных сил России Валерию Герасимову, который сказал, что российское оружие успешно поражает свои цели, и вторжение идет по плану. По словам людей, производители оружия покинули встречу с ощущением, что г-ну Путину не хватает четкой картины конфликта.

Министерство обороны не ответило на запросы о комментариях.

В сентябре серия российских военных журналистов и блогеров - всех стойких сторонников войны - встречалась с президентом более двух часов и ушла с таким же впечатлением, по словам людей, знакомых с этим вопросом.

В том же месяце г-н Путин встретился с китайским лидером Си Цзиньпином в Узбекистане и, мягко говоря, заверил его, что у России война под контролем, заявили люди, знакомые со встречей. На той же неделе российские войска покинули сотни квадратных миль территории.

Фото

Владимир Путин выступил с Си Цзиньпином во время саммита Шанхайской организации сотрудничества в Самарканде, Узбекистан, 16 сентября.

В преддверии телевизионной встречи с Советом по правам человека г-на Путина в этом месяце советник президента и председатель Совета Валерий Фадеев и другие члены совета призвали группу не затрагивать такие темы, как использование Россией наемнических сил для укрепления своих войск, по словам г-жи Винокуровой и другого бывшего члена совета, который был уволен за три недели до заседания.

"Нам сказали, что наша задача состоит только в том, чтобы поговорить с президентом о больших вопросах, а не о небольших темах или личных вопросах", - сказала г-жа Винокурова.

Г-н Фадеев подтвердил, что совет вместе решил не поднимать вопрос о силах наемников, но сказал, что запрета на эту тему не существует. Он сказал, что вопросы заранее обсуждаются с администрацией президента, но сказал, что идея о том, что государственные органы фильтруют информацию для президента, является "полной ерундой".

Чтобы получить то, что, по его мнению, является сырой информацией с фронта, г-н Путин нанял четыре самых популярных провоенных голоса в российских социальных сетях, смесь государственных телевизионных журналистов, военных корреспондентов и прокремлевских пропагандистов, которые встраивались в армию, по словам людей, знакомых с этим вопросом. Влиятелям поручено помочь новой рабочей группе, управляемой Кремлем, подготовить ежемесячный отчет о ходе мобилизации российских войск, согласно президентскому указу, опубликованному на сайте Кремля в этом месяце.

С марта, когда вторжение г-на Путина начало явно колебаться, западные лидеры были озадачены тем, как лидеру, столь исключительно занятому статусом Украины и восстановлением военного величия России, удалось так сильно недооценить силу Украины и неправильно истолковать свою собственную.

Некоторые союзники г-на Путина признают, что информация, поступающая к президенту, была ошибочной, и объясняют военные неудачи плохим планированием правительственных чиновников. Константин Затулин, высокопоставленный законодатель от правящей партии "Единая Россия", который поддерживает войну, сказал в интервью, что президент "вытекал из неполного понимания ситуации и в некотором роде не совсем правильно".

Планировщики войны, по его словам, "явно недооценили силу врага и переоценили свою собственную".

Г-ну Путину понадобились всего несколько дней, чтобы проехать более пятой части Грузии в 2008 году, и недели, чтобы взять украинский полуостров Крым

в 2014 году - операцию, против которой посоветовали его министр обороны Сергей Шойгу и г-н Герасимов, а также российская спецслужба СВР и другие.

Фото

Российские солдаты в Грузии в 2008 году.

SVR отказался от комментариев.

Президент России стал рассматривать операцию в Крыму как личный триумф. Его внутренний круг постепенно сократился до его самых ястребиных советников, которые заверили г-на Путина, что российские войска захватят Киев в течение нескольких дней.

"Он, вероятно, забыл, что, когда он был оперативником КГБ, он лгал своему боссу", - сказал Индрек Канник, бывший руководитель отдела анализа внешней разведки Эстонии.

Пропагандистская машина

Система самообмана шла десятилетиями, сказал Борис Бондарев, карьерный дипломат, который ушел в отставку со своего давнего поста в постоянном представительстве России при Организации Объединенных Наций в Женеве после вторжения.

По его словам, дипломаты миссии узнали во время двухдесятилетнего правления г-на Путина накормить Москву историей, которую она хотела услышать.

Младшие чиновники и старшие директора знали, что для того, чтобы выиграть алодации и повышение, они должны преувеличивать хорошие новости и преуметь плохие, опасаясь расстроить «папа», прозвище г-на Путина, которое когда-то использовалось для российских царей.

Фото

Бывший российский дипломат Борис Бондарев.

Г-н Бондарев, советник по контролю над вооружениями в миссии, мог видеть, что санкции, введенные Западом против России в 2014 году, оказывают гораздо более серьезное влияние, чем понимало руководство страны. Производство беспилотных летательных аппаратов в России зависело от европейских и американских компонентов. Аэрокосмическая техника приобрела такие основные предметы, как нейлон, с Запада.

Когда г-н Бондарев поднял его с коллегами, которые, возможно, забили тревогу о потенциальном влиянии на военную готовность России, он напомнил, что его сбили. "Они сказали: "Нет, никаких последствий не будет", - вспоминал он. "Тогда появились последствия".

МИД России не ответил на запросы о комментариях. "Похоже, что в настоящее время люди скажут практически все, чтобы привлечь внимание общественности", - написал в электронном письме пресс-секретарь российской миссии в Женеве. Он отказался комментировать дальше.

Дипломаты подали обновления в Москву кабелями, напечатанными 14-точечным шрифтом, каждая строка 1,5 пробела от следующей. Хорошие новости обычно доминируют на первой странице каждого кабеля, при этом неохотные уступки неудачам отойдут к тем немногим, кто последовал за ним.

"Вы утопите эти неприятные истины в море многих, многих комплиментов", - сказал г-н Бондарев.

Обновления, переданные президенту, были снова отредактированы кремлевским офисом, г-н Бондарев добавил: "Для него становится гораздо труднее различать то, что правильно, а что нет".

Самонадеянность, самоуверенность

Семена чрезмерной уверенности г-на Путина в Киеве были посажены в 2014 году, когда его самые высокопоставленные военные планировщики посоветовали ему не захватывать Крым.

Прозападные протестующие переполнили ОМОН в центре Киева, что побудило дружественного к Москве президента Украины Виктора Януковича бежать. Г-н Путин вызвал своих начальников служб безопасности в Кремль на ночную операцию по эксфильтрации г-на Януковича в Россию.

Незадолго до восхода солнца г-н Путин сказал своим сотрудникам, что решил взять Крым, преимущественно русскоязычный полуостров, сказал он в документальном фильме 2015 года.

Вторжение будет иметь неприятные последствия, предупредил министр обороны и советники г-на Путина. Но президент, убежденный, что западные враги России стремятся выдернуть Украину с орбиты России, отверг их совет, по словам людей, знакомых с этим вопросом.

Фото

Российские войска окружили украинскую военную базу в 2014 году на Крымском полуострове.

После быстрой и почти бескровной победы его рейтинги выросли выше 80%. Кремль противопоставил недельную операцию болезненному поражению царской России в многолетней Крымской войне XIX века.

В Украине конфликт подорвал симпатию к Москве и помог стране сформировать общую национальную идентичность. Киев обновил и расширил

свои вооруженные силы, отказавшись от последних пережитков советской доктрины, чтобы подражать командным системам в стиле НАТО.

Г-н Путин, похоже, пропустил смену.

В 2018 году г-н Путин, который начал говорить о России как о военной державе, равной США, произнес свою ежегодную речь перед экраном, показывая ядерное оружие, поражающее то, что казалось Флоридой. "Никто не слушал Россию", - сказал он. "Ну, послушай сейчас".

Внутри Кремля большая часть опроса, до которой дошло до г-на Путина, проводилась самой секретная служба, или ФСО, опрокинув контролируемые Кремлем, но но номинально независимые избирательные участки ВЦИОМ и ФОМ, чья работа имеет свои недостатки, по словам людей, знакомых с этим вопросом. По словам людей, опросы ФСО обходят администрацию г-на Путина и приземляются прямо на его стол.

Г-н Путин становился все более затворником и консультировался с сокращающийся список старых союзников. Когда Сергей Кириенко, глава внутренней политики Кремля, собрал полную президентскую команду в 2019 году, г-н Путин часами читал им лекции о российском суверенитете и своих взглядах. "Они оставили ощущение, что он разговаривает сам с собой", - сказал кремлевский политический консультант, который разговаривал с несколькими должностными лицами администрации в комнате.

"Маленький круг"

Когда Covid прибыл в 2020 году, заботящийся о своем здоровье г-н Путин отступил из своей обычной резиденции в пригороде Москвы в отдаленную усадьбу недалеко от озера Валдай, в 250 милях от столицы, и президентскую летнюю резиденцию в Сочи на Черном море.

Там он провел долгое время со своим старым другом и медиамагнатом Юрием Ковальчуком, который находился на карантине поблизости, и пара теоретизировала по поводу общей идеи восстановленной Великой России, по словам людей, знающих об отношениях.

Другие должностные лица, в том числе пресс-секретарь г-н Песков, в основном разговаривали с г-ном Путиным через видеоэкраны, по словам людей, знакомых с этим вопросом. Г-н Песков отказался комментировать это утверждение.

В своей речи в апреле глава ЦРУ Билл Бернс сказал, что «круг советников г-на Путина сузился, и в этом небольшом кругу он никогда не повышал карьеру, чтобы подвергать сомнению его суждение или почти мистическую веру в то, что его судьба - восстановить влияние России».

Главным из них был секретарь Совета Безопасности г-н Патрушев, который работал с г-ном Путиным, так как мужчины были молодыми офицерами КГБ в Ленинграде. США, сказал г-н Патрушев, "предпочел бы, чтобы России вообще не существовало".

По мере ужесточения круга г-н Путин становился все более параноиком, убежденным в том, что США размещают ядерное оружие в Украине, заявили официальные лица США, знакомые с этим вопросом. Господа. По словам чиновников, Герасимову и Шойгу, которые сохранили доступ к г-ну Путину, не имели влияния, чтобы смягчить его взгляды.

В июле 2021 года г-н Путин опубликовал историческое эссе из 6917 слов об украинской нации, написанное в изоляции вместе с г-ном Ковальчуком.

Из Украины бизнесмен, связанный с Кремлем, рассказывал г-ну Путину то, что он хотел услышать. Виктор Медведчук, политик, финансируемый Россией, сделал господина Путина крестным отцом своей дочери Дарьи. В течение многих лет у г-на Медведчука была специальная линия, чтобы связаться с президентом - телефон с российским номером и безопасное приложение для звонков, которое украинцы называли Кремлевка, со ссылкой на Кремль, по словам Юрия Луценко, бывшего главы украинской прокуратуры, который постучал по телефонам людей, связанных с Кремлем, в расследовании

Фото

Виктор Медведчук поговорил с господином Путиным в Санкт-Петербурге. Санкт-Петербург в 2019 году.

Г-н Медведчук заверил г-на Путина, что украинцы считают себя русскими и будут приветствовать вторгающихся солдат с цветами, сказали два человека рядом с Кремлем.

Г-н Медведчук, который был арестован на Украине, а затем освобожден в Россию в рамках обмена заключенными в сентябре, не смог связаться для комментариев.

Между тем, ФСБ настраивал данные опросов, чтобы убедить г-на Путина в том, что украинцы будут приветствовать российских солдат, по словам секретаря Совета безопасности Украины Алексея Данилова и человека, близкого к Кремлю. Другие опросы общественного мнения, по-видимому, полностью сфабрикованы, сказал г-н Данилов.

ФСБ не ответила на запросы о комментариях.

По словам бывшего российского разведчика и человека, близкого к министерству обороны, военное планирование легло на ФСБ больше, чем на

военных. Министерство поддерживало нормальное рабочее время в течение недель, предшествовавших вторжению, с небольшим чувством срочности.

По словам людей, знакомых с этим вопросом, пресс-секретарь Путина г-н Песков, его министр иностранных дел Сергей Лавров, начальник штаба Антон Вайно и г-н Кириенко, глава внутренней политики, не знали о планах.

Через пятнадцать дней после начала войны, после того, как его быстрый удар по Киеву провалился, г-н Путин хмурился в золотовышитом кресле, когда министр обороны проинформировал его по видеосвязи на телевизионной встрече.

"Владимир Владимирович, все будет планировать", - сказал г-н Шойгу. "Мы сообщаем вам об этом каждый день".

***

№ 1.279

Всередині монументальних спроб перезапустити озброєння Україні, - The Washington Post

Загребельська, За переклад дякую Ira Zhurovska

Обсяги постачання озброєння від США ніколи не були достатніми для Києва. Але у Вашингтона і Пентагону є ширші занепокоєння.

Практично щодня колона 18-колісних вантажівок, навантажених зброєю чи боєприпасами, під'їжджає до великого складу біля асфальтованої злітно-посадкової смуги, що розтягнулася майже на дві милі. Летальний вантаж, отриманий з військових складів США по всій країні, розвантажують на піддони, які будуть поставлені на борт вантажних літаків, що прямують до Європи, наступної зупинки на шляху до лінії фронту в Україні.

За 10 місяців після вторгнення Росії в Україну постійний темп перетворився з нерівномірних початкових кроків в чітку хореографію. Подібні сцени повторюються на базах і в морських портах на східному узбережжі, а зобов'язання США у військовій підтримці війни, в якій США, принаймні офіційно, не є учасником, перевищують $20 млрд.

«Це цільовий постійний потік», — сказав цієї осені старший сержант ВПС Крістофер Мітчем, керуючи діяльністю в Дуврі. «Ви просто розумієте, що ви залежите від того, що потрібно місії».

І місія, і її потреби зазнали радикальних змін з часу повномасштабного вторгнення Росії вкінці лютого, коли адміністрація Байдена надала мінімальну підтримку українським захисникам, яких було значно менше за чисельністю. З тих пір Вашингтон все глибше копає у власному арсеналі і скарбниці, щоб надати Києву величезну кількість зброї.

Цього тижня адміністрація відзначила історичний візит президента України Володимира Зеленського до Вашингтона, оголосивши про передачу ракетної батареї Patriot, найдосконалішої системи протиповітряної оборони в арсеналі США.

Але початкова військова операція із постачання явно не була розрахована вдовгу. Виснажливий конфлікт триває й кінця йому не видно; він оголив прогалини стратегічного планування США власних майбутніх битв і виявив значні прогалини в оборонно-промисловій базі США і НАТО. Запаси багатьох ключових видів зброї і боєприпасів майже вичерпано, а очікуваний час на нове виробництво ракет становить місяці, а в деяких випадках і роки.

В інтерв'ю протягом останніх кількох місяців понад два десятки високопоставлених урядовців США, Європи і України та військових чиновників і експертів, деякі з яких говорили на умовах анонімності щодо стратегічно і дипломатично важливих заходів, розкрили нові подробиці про те, як очолюваний США консорціум демократій намагається втримати Україну на плаву у війні.

Більшу частину минулого року Сполучені Штати і їхні союзники наздоганяли з постачанням Україні. Багато систем, зараз розташованих там, спочатку утримувалися як надто складні для використання та обслуговування силами України, надто схильні спровокувати російську ескалацію чи ширшу війну з НАТО, або мали високу імовірність бути захопленими наступаючою армією

Москви. Інші запити Києва, зокрема військові літаки, бойові танки і високоточні ракети великої дальності, і надалі отримують відмову, оскільки Пентагон робить власну оцінку стратегії і можливостей України.

Були логістичні проблеми, оскільки необхідно було знайти запаси, а донорів – вмовити і скоординувати. Українців, які починали з арсеналу застарілої техніки радянських часів, потрібно було навчити сучасному західному озброєнню. Треба було організувати складні транспортні шляхи до зони бойових дій, забезпечити запчастинами і ремонтом важкого озброєння.

Але кожна фаза конфлікту — початкова невдала спроба Росії завоювати Київ, артилерійські бої на сході Донбасу, відвоювання Україною Харкова на півночі і Херсона на півдні — додає до боротьби досконаліше озброєння. Те, що починалося як окреме постачання стрілецької зброї і засобів захисту малої дальності, сьогодні перетворилося на потік високоточних систем з бойовими назвами і абревіатурами — Switchblade-и і HAWK-и, HIMARS, NASAMS і тепер PATRIOTS.

Нинішні спроби Москви погасити світло і вимкнути тепло у всій країні мали результатом нові заклики до додаткової протиповітряної оборони, про що Україна просить з першого дня. Починають надходити обіцяні термінові поставки, але не в тих кількостях, які потрібні Україні. «Чи цього достатньо?» – риторично запитав Зеленський поміж численних виразів подяки під час виступу перед Конгресом в середу ввечері. «Чесно кажучи, не дуже».

Але прихильники України також прагнуть деяких фундаментальних змін у способі ведення війни.

"Ми повинні пам'ятати, що ця боротьба, ця війна, вона динамічна", - сказав міністр оборони Ллойд Остін в нещодавньому інтерв'ю в своєму офісі в Пентагоні. «Коли ситуація на полі бою змінюється, ми також повинні бути достатньо гнучкими для змін».

Оскільки з приходом зими бойові дії зайшли в глухий кут, і поки українці, які все ще в набагато меншій чисельності і кількості озброєння, готують нові наступальні операції, щоб повернути більше окупованих Росією територій, план полягає в тому, щоб навчити їх більше воювати, як американці.

Протягом наступних кількох місяців десятки тисяч українських військових — значне збільшення порівняно з відносно невеликими групами, які цього року були виведені з поля бою для оволодіння новою зброєю, — поїдуть до Європи, щоб навчитися і застосовувати нову тактику проти глибоковкопаних росіян на сході Донбасу і південному березі Чорного моря.

«Я думаю, якщо ми зможемо навчити більші формування — роти, батальйони — як вести вогонь, створювати умови для маневру, а потім мати можливість маневрувати так, як ви бачили [американські військові] маневрують на полі

бою, тоді я думаю, ми будемо в іншій ситуації. Тоді вам не потрібен мільйон боєприпасів» артилерії, сказав високопоставлений чиновник оборони США.

«Ми повинні довести їх до цієї точки».

1. Бій перед боєм

Вкінці вересня, всього за кілька днів до того, як Росія в односторонньому порядку оголосила анексію чотирьох українських регіонів на сході Донбасу і південного узбережжя, Зеленський виступив з бурхливою промовою перед студентами Гарвардського університету.

Москва все ще захоплювала території, а українці втрачали життя, тоді як Захід більше зосереджувався на реакції на дії Росії, ніж на відбитті нових наступів, сказав він, дивлячись на свою аудиторію з великого відеоекрану.

«Коли ви запобігаєте, ви стаєте головним в ситуації», – сказав Зеленський студентам. «Превентивні дії означатимуть, що світ не готовий проковтнути все, що росіяни хочуть йому згодувати».

Почасти це було нарікання президента, який бореться за виживання своєї країни, на скупість союзників і партнерів, почасти театр актора, який став політиком, який вміє виражати емоції. Адміністрація Байдена була прихильною, але незворушною.

Під час прес-конференції з Зеленським в середу президент Байден сказав, що надання деякої зброї, яку хоче Україна, може зруйнувати єдність між партнерами альянсу, які «не хочуть йти на війну з Росією».

З тим, що Захід дедалі більше інвестує в перемогу України, благодійник і одержувач часто розчаровані один в одному. Почалося це ще до вторгнення з того, що офіційні особи США розцінили як відмову уряду Зеленського сприймати загрозу серйозно.

Підготовка і швидке постачання певного оборонного озброєння були ускладнені небажанням українських військових командирів ділитися своїми планами з Пентагоном. Генерал армії Марк А. Міллі, голова Об’єднаного комітету начальників штабів, регулярно спілкувався зі своїм українським колегою, генералом Валерієм Залужним, але мало що дізнався за дні й тижні, що передували вторгненню.

«Ми запитали: «Який у вас план? Поділіться своїм планом. Дозвольте нам допомогти», - згадував другий чиновник оборони. «А українці сказали: «Ми вам розкажемо. Не хвилюйтеся. Ми про нього з вами поговоримо».

«Зрештою, вони не надали нам багато інформації», – додав чиновник. «Вони вели власну внутрішню політику. Або мали міркування оперативної безпеки. Або що там було. Але ми не мали повного бачення».

Українці, усвідомлюючи, що американці мало вірять в їхню здатність відбити росіян, мали власні розчарування. Для уряду Зеленського сумніви США не мали сенсу, якщо вони були настільки впевнені, що росіяни прийдуть. Буквально через кілька днів після того, як в листопаді 2021 року Зеленський призначив Олексія Резнікова міністром оборони, він, юрист, який колись служив в радянських військово-повітряних силах, зустрівся з Остіном в Пентагоні, щоб попросити Стінгери, переносну систему протиповітряної оборони, яка запускається з плеча і здатна збивати гвинтокрили і літаки, які низько літають. «Відповідь була: «Ні, це неможливо», — сказав Резніков в нещодавньому інтерв'ю.

Неможливе раптово стало можливим лише за кілька тижнів до того, як 24 лютого російські війська увійшли в Україну й хотіли взяти Київ в кільце. В країну почали надходити Стінгери і американські протитанкові озброєння Javelin та їхні європейські еквіваленти, а також більше боєприпасів для українських танків і артилерії радянських часів.

Протягом березня Зеленський продовжував просити про західні літаки і закрити небо над Україною, що американці і НАТО вважали немислимим для альянсу, який вирішив тримати війну на відстані витягнутої руки. Наприкінці того ж місяця Резніков прилетів у Варшаву на зустріч з Остіном з новим проханням.

«Ми виконали свою домашню роботу», — сказав Резніков. Після вивчення загальнодоступної інформації про арсенал США українці дійшли висновку, що Пентагон має надлишок A-10, застарілих дозвукових штурмовиків, відомих як Thunderbolt. «Вони можуть нести важчі бомби, і ми можемо використовувати їх проти [російських] танкових колон», — сказав він.

Він попросив 100. Остін, за його словами, знову відповів, що це «неможливо» і «не має сенсу». Літаки, як було сказано Резнікову, були старомодними і повільними, «скрипучою мішенню» для грізної протиповітряної оборони Росії. «Мені це було зрозуміло. Це було логічно. Я сказав, добре», — згадував Резніков, розводячи руками, удавано здаючись.

Але відмови і пояснення продовжувались.

Польща запропонувала надіслати частину своїх радянських винищувачів МіГ-29, але лише за умови, що вони будуть передані Україні через авіабазу США в Німеччині. Американці заявили, що не мають заперечень проти літаків, але переміщення їх з американського об'єкту надсилає Москві неправильний сигнал.

Пізніше союзники зібрали запчастини, щоб допомогти привести в льотний стан українські МіГи, які залишилися. Американці також санкціонували передачу Україні флоту гвинтокрилів Мі-17 російського виробництва, які вона придбала для афганських сил, але так і не відправила.

В квітні Оксана Маркарова, посол України в США, відвідала General Atomics, виробника Grey Eagles, наступного покоління летальних безпілотників Predator. Компанія сказала, що в них є літаки, але для їх передачі потрібен дозвіл уряду США.

За словами двох американських чиновників, ознайомлених з цим питанням, адміністрація відхилила запит. Високопоставлені військові чиновники висловили стурбованість тим, що якщо безпілотники будуть збиті або захоплені російськими військами, ця технологія може бути використана Москвою, яка звернулася до Ірану для підсилення свого спустошеного арсеналу безпілотних літальних апаратів.

Незважаючи на відсутність сучасної зброї, і на подив більшості світу, українські сили перемогли росіян в Київській області. До кінця березня московські війська відступили, і мала початися нова фаза війни, яка, як вважали Сполучені Штати, їхні союзники і президент Росії Володимир Путін, мала б завершитись за кілька тижнів.

2. Рухаючись зі швидкістю війни

Після того як російським військам не вдалося взяти Київ, вони перегрупувалися на схід України, прикриваючись стіною важкої артилерії. Вони почали просуватися на захід швидкими темпами, поглинаючи території далеко за межами тієї частини Донбасу, яку Москва захопила в 2014 році і пізніше незаконно анексувала. Українці були в програшній позиції з постачанням, і високопоставлені військові США дійшли висновку, що українці програють без порівнянного або кращого обладнання.

Але рішення затримувались з тим, що постачати і хто постачатиме. Сполучені Штати надавали основну частину зброї. Інші країни НАТО та інші країни також брали участь, але процес був безсистемним, а солянка з різної зброї ледве стримувала сили Москви. До середини квітня Остін побачив потребу навести якийсь порядок і скликав зустріч міжнародних донорів.

«На початку ми дуже швидко надавали щось в Україну і заохочували інших робити те саме», — пізніше сказав Остін в інтерв'ю в своєму офісі в Пентагоні. «Але насправді не було об'єднаних узгоджених зусиль з координації — не лише забезпечення матеріалів, але й транспортування, усунення конфліктів маршрутів» для потоку зброї, завантаженої на вантажівки і потяги, з європейських повітряних і морських портів до польського кордону, де їх перебирали українські війська.

З менш ніж тижневим попередженням, 20 квітня на американській авіабазі в Рамштайні в Німеччині зібралися високопосадовці оборонних відомств із понад 40 урядів, щоб створити систему для пошуку потрібної зброї, прийняття рішень і координації постачань. «Ми маємо рухатися зі швидкістю війни», — сказав Остін під час закритого засідання. Несподівано небажання

США надавати високопотужну артилерію американського виробництва зникло, і Байден схвалив першу поставку потужних гаубиць, 155-мм систем M777 в Україну.

За словами Резнікова, це був «перший крок через Рубікон».

Але згода не обов'язково означала вчасне прибуття. Перші американські гаубиці надійшли в Україну лише в червні. І, на думку України, артилерії ніколи не було вдосталь, щоб зрівнятися з величезною перевагою Росії.

Боєприпаси для українських старих радянських систем вже масово не виробляються, а отримання їх за кордоном непередбачуване. Збройні посередники, які представляють Україну і Росію, змагаються за отримання тих невеликих запасів, які залишилися.

Репортер, який цієї осені був поблизу лінії фронту біля Херсона, виявив одного українського солдата, який нервово чекав доставки боєприпасів для артилерійської установки радянських часів, яка була старшою за нього. Приблизно 40 боєприпасів, які перекочувались в кузові вантажівки, — це все, що в нього залишилося, — сказав 25-річний командир взводу 59-ї української моторизованої бригади, який попросив назвати його за позивним «Вогник». Деякі солдати з його підрозділу поїхали на північ, щоб забрати ще кілька, які, як їм сказали, залишили відступаючі російські солдати під Харковом.

«Дефіцит завжди є», – сказав Вогник. «Ми просто повинні дочекатися хорошої цілі, перш ніж щось використовувати». Він все ще чекав своєї черги на навчання на M777.

3. Ще один крок через Рубікон

Наступний крок до надання досконалішої зброї відбувся на початку літа, коли Україна шукала артилерію, яка б стріляла точніше і дальше за російську лінію фронту. Але коли Резніков попросив високомобільні артилерійські ракетні системи залпового вогню HIMARS, американці підвели ще одну лінію.

HIMARS були відносно дефіцитними на складах США і були передані лише в декілька країн, включаючи Йорданію, Катар і Об'єднані Арабські Емірати на Близькому Сході, Румунію і Польщу в Європі, а в 2020 році – на Тайвань. Були наслідки для готовності збройних сил США і юридичні побоювання щодо передачі чутливих технологій. Як навчити українців ними користуватися, і як би їх обслуговувати в полі?

«Справа не тільки в тому, що ви маєте» на полі бою», - сказав Остін в інтерв'ю. «Йдеться про те, як ви використовуєте те, що маєте... і чи навчаєтеся ви, як цим користуватися». Постійна потреба в технічному обслуговуванні,

запчастинах і паливі «начебто забувається багатьма людьми. … Якщо ви не можете підтримувати систему в бою, можете її навіть не розгортати».

Лише в червні, коли надійшли перші M777, Байден оголосив про схвалення чотирьох систем HIMARS і невизначеної кількості керованих ракетних систем залпового вогню (GMLRS), ракет середньої дальності, які будуть випущені з них. Угода була досягнута лише після того, як найвищі рівні українського уряду запевнили Білий Дім, що вони не будуть використовуватися для обстрілу російської території. Байден накреслив іншу лінію з ATACMS, ракетами з радіусом дії до 200 миль.

Ще один крок через Рубікон зроблено, сказав Резніков. Тоді «я попросив танки». Знову Сполучені Штати відповіли "ні", наполягаючи на тому, що танк M1 Abrams був надто складним для українських військ і потребував занадто великої матеріально-технічної підтримки для роботи. Німеччина також відмовилася постачати свої танки Leopard і Marder, за словами німецьких офіційних осіб, головним чином тому, що вони не хочуть бути першими, хто надасть велику нову систему озброєння, на яку ще не погодилися Сполучені Штати.

Резніков залишається оптимістом. Танки, за його словами, є «досяжною ціллю», і Німеччина поміняє думку, якщо Сполучені Штати «як старший брат» постачатимуть M1 Abrams. «Один. Просто символічний крок, і після цього, я впевнений, в нас будуть Леопарди з Німеччини, в нас будуть британські і французькі танки».

«В мене є багато прикладів зі Стінгерами, артилерією, HIMARS тощо» про те, як працює процес затвердження США, сказав він. «Це просто політичне рішення. Я цілком розумію, що всі проукраїнські політики в різних країнах повинні мати внутрішній порядок денний. Це нормально", - сказав він.

Ознайомившись з коментарями Резнікова, перший високопоставлений чиновник оборони сказав, що навіть про один M1 не може бути й мови. Масивні бойові танки, які використовувалися американськими військами в Іраку, «нам було важко утримувати і підтримувати. Для них це було б неможливо». Крім того, «я думаю, що українці зараз мають більше танків на полі бою, ніж росіяни. …Росіяни люб’язно і багато задонатили », – саркастично сказав чиновник, говорячи про техніку, яку кинули московські війська під час поспішного відступу з Києва і Харкова.

4. Промисловий виклик конвенційної війни

З таким обсягом допомоги постало питання про те, як довго можна втримати такі зусилля і витрати в час глобального економічного болю.

Байден вклав в Україну зброї на суму понад $20 млрд, з них $14 млрд у вигляді вилучення з запасів зброї Пентагону і $6 млрд у вигляді нових контрактів на виробництво зброї.

Більшість року «ми бачимо велику хвилю» озброєнь, «і є те, що є стабільним», — сказав Колін Кал, керівник політики Пентагону, на оборонному форумі в вересні. «Ми не хочемо опинитися в такому становищі, коли ми зробимо велику хвилю, а потім ніби спадемо вниз. … Немає очікувань, що все буде таким самим, як і останні шість місяців … але й не буде нульовим».

Нова республіканська більшість в Палаті представників уже піднімає шум про те, що Сполучені Штати не будуть надалі підписувати Україні «пустий чек». Поки політики сперечаються про витрати, Пентагон дедалі більше стурбований постачанням — як для українських сил, так і для готовності Америки вести інші потенційні битви.

Через роки після того, як офіційні особи з питань оборони США переключили увагу з конвенційних військових дій на боротьбу з тероризмом і зброю періоду космосу, Україна показує, що окопні битви в Європі не обмежуються підручниками історії. Неядерна війна з Китаєм або навіть пряма з Росією, швидше за все, вимагатиме постійного, довгострокового потоку такого обладнання, якого зараз бракує.

«Конвенційна війна… є війною промисловості», — сказав Сет Джонс, колишній радник сил спеціального призначення США, який зараз очолює програму міжнародної безпеки у вашингтонському Центрі стратегічних і міжнародних досліджень (CSIS). За його словами, існують «серйозні виклики» щодо поточних поставок в арсеналі США. «Ми на дуже низькому рівні... і навіть не боремося».

Майбутній звіт CSIS про готовність США, сказав Джонс, робить висновок, що «оборонно-промислова база США зараз в досить поганому стані. Якщо ви визначаєте Китай як загрозу, «яка наближається», і «гостру» загрозу з боку Росії, ми не протримаємося й чотирьох-п’яти днів у військовій грі, перш ніж в нас закінчаться високоточні ракети».

Сполучені Штати надають Україні системи протиповітряної оборони, від Стінгерів, отриманих зі складів США, до NASAMS, національної вдосконаленої зенітно-ракетної системи середньої дальності, виготовленої спільно Raytheon і норвезькою компанією Konsberg, і обіцяють набагато більше. Але, на жаль, за словами Марка Ф. Канчіана, полковника морської піхоти у відставці і старшого радника CSIS, «зробити добрі наміри реальністю на полі бою буде важко».

Виробничі лінії Stinger були давно закриті. Перші два з восьми обіцяних NASAMS нещодавно прибули в Україну, але інші шість ще не виготовлені, і доставка може тривати до двох років.

«Це дуже серйозний виклик», — сказав в інтерв'ю заступник міністра закордонних справ Норвегії Ейвін Вад Петерссон. «Мене здивувала моя власна нетерплячість щодо оборонної промисловості, оскільки це зовсім інший звір, ніж всі інші галузі. … Просто уявіть будь-який інший сектор бізнесу, дивлячись на сценарій, де запаси порожні і їх потрібно поповнити, і є чітка політична воля і необхідність це зробити, щоб підтримати Україну».

«Промисловість спішила би нарощувати виробництво, тому що попит, очевидно, буде», — сказав він. «Але оборонна промисловість так не працює».

Незважаючи на те, що війна в Україні активізує витрати на оборону, виробництво страждає від тих самих проблем, що й інші галузі, — інфляція, дефіцит ланцюгів постачання, нестача кваліфікованих і охочих працівників і загальне відставання після пандемії. Але свою роль відіграли також унікальні особливості контрактних систем, що вимагають тривалих термінів виконання і передоплати; тенденція оборонних бюджетників в мирний час економити гроші, скорочуючи прозаїчніші статті, такі як високоточні боєприпаси на користь кораблів, літаків та інших дорогих товарів, які подобаються законодавцям; і безпосередні та непередбачені вимоги війни в Україні.

Слабким місцем залишається дефіцит артилерійських боєприпасів усіх видів. Незважаючи на планове збільшення виробництва, оборонна промисловість США на зараз може виробляти близько 14 000 155-мм гаубичних снарядів в місяць, заявила в інтерв'ю міністр армії Крістін Вормут. За словами представників оборони США, українські сили вистріляли таку кількість за два дні під час періодів запеклих боїв.

Одним з часткових рішень, яке обговорювалося Остіном на листопадовій зустрічі міжнародної контактної групи і на зустрічах НАТО на високому рівні, є заохочення європейців до повнішого відкриття власних запасів і нарощування власних промислових потужностей, щоб взяти на себе більший тягар. Іспанія надає Україні чотири системи ППО середньої дальності HAWK, а Сполучені Штати, які припинили використання системи в 2002 році, надсилають до них боєприпаси.

Німеччина обіцяє поставити Україні чотири системи IRIS-T, відносно нову наземну версію, яка використовує інфрачервону ракету повітря-повітря IRIS. Але поки що надіслано лише одну; інші все ще на виробничих лініях.

В той час як західний збройний трубопровід в Україну залишається відкритим, розмови про наступну найкращу системи — і терміновість змінного фронту війни — залишаються темами постійних переговорів.

«Очевидно, що пан Зеленський чітко висловив… своє бажання отримати додаткові військові можливості, і хто б міг його звинувачувати, враховуючи агресію всередині його країни», — заявив цього тижня Джон Кірбі, координатор з комунікацій Ради національної безпеки. «Будь-який президент, будь-який головнокомандувач за подібних обставин хотів би отримати якомога більше якомога швидше».

«Ми також не зацікавлені в ескалації цієї війни, щоб це привело Сполучені Штати проти Росії», — сказав Кірбі. «Але ніхто не має права вето на те, що Сполучені Штати надають Україні».

***

Inside the monumental, stop-start effort to arm Ukraine

The U.S. supply of weapons has never been enough for Kyiv. But for Washington and the Pentagon, there are broader concerns.

By Karen DeYoung, Dan Lamothe and Isabelle Khurshudyan

December 23, 2022 at 6:00 a.m. EST

Pallets of ammunition, weapons and other equipment are loaded and bound for Ukraine on a commercial airline at Dover Air Force Base in Dover, Del., on Oct. 12. (Demetrius Freeman/The Washington Post)

DOVER AIR FORCE BASE, Del. — Virtually every day, a line of 18-wheel trucks loaded with weapons or ammunition pulls up to a sprawling warehouse here nestled near an asphalt runway stretching nearly two miles. Drawn from U.S. military depots around the country, the lethal cargo is unloaded onto pallets that will be packed aboard cargo planes bound for Europe, the next stop on its journey to the front lines in Ukraine.

The constant tempo has evolved from choppy beginnings into precision choreography in the 10 months since Russia's Ukraine invasion. Similar scenes are being repeated at bases and seaports up and down the East Coast as U.S. commitments surpass $20 billion in military support for a war in which the United States, at least officially, is not a participant.

"It's all a steady flow on purpose," Air Force Master Sgt. Christopher Mitcham said this fall as he supervised the activity in Dover. "You just understand that you're at the mercy of what the mission needs."

Cargo of ammunition, weapons and other equipment bound for Ukraine wait on a tarmac at Dover Air Force Base. (Demetrius Freeman/The Washington Post)

Both the mission and its needs have undergone a radical transformation since Russia's full-scale invasion in late February, when the Biden administration

provided minimal support for vastly outnumbered Ukrainian defenders. Since then, Washington has dug ever-deeper into its own arsenal and treasury to supply Kyiv with massive quantities of arms.

This week, the administration marked the historic visit to Washington by Ukrainian President Volodymyr Zelensky by announcing the transfer of a Patriot missile battery, the most sophisticated air defense system in the U.S. arsenal.

But the initial war supply operation clearly wasn't built for the long haul. As the grueling conflict continues with no end in sight, it has exposed flaws in U.S. strategic planning for its own future battles, and revealed significant gaps in the American and NATO defense industrial base. Stocks of many key weapons and munitions are near exhaustion, and wait times for new production of missiles stretch for months and, in some cases, years.

In interviews over the last several months, more than two dozen senior U.S., European and Ukrainian government and military officials and experts, some speaking on the condition of anonymity about the strategically and diplomatically sensitive effort, revealed new details about how a U.S.-led consortium of democracies has gone about keeping Ukraine afloat in the war.

Workers lock pallets of ammunition, weapons and other equipment. (Demetrius Freeman/The Washington Post)

For much of the past year, the United States and its allies have been playing catch-up in supplying Ukraine. Many of the systems now deployed there were initially

withheld as too complicated for its forces to use and maintain, too liable to provoke Russian escalation or a wider war with NATO, or too likely to be captured by Moscow's advancing army. Others requested by Kyiv — including warplanes, battle tanks, and long-range precision missiles — continue to be denied as the Pentagon makes its own assessment of Ukrainian strategy and abilities.

There have been logistical problems, as supplies had to be located and donors cajoled and coordinated. Ukrainians, starting out with an arsenal stocked with aging, Soviet-era equipment, needed to be trained on modern Western armaments. Complicated transport routes to the war zone had to be arranged, along with provision of spare parts and repairs of the heavily used weapons.

But each phase of the conflict — Russia's initial, failed attempt to conquer Kyiv, the artillery battles in the eastern Donbas region, Ukraine's retaking of Kharkiv in the north and Kherson in the south — has brought more sophisticated armaments into the fight. What began as an ad hoc supply of small arms and short-range defenses today has become a torrent of precision systems with martial names and acronyms — Switchblades and HAWKS, HIMARS, NASAMS and now PATRIOTS.

Moscow's current attempts to extinguish the lights and turn off the heat across the country have led to new appeals for additional air defenses, something Ukraine has been asking for since Day One. Promised rush deliveries have begun to arrive, but not in the quantities Ukraine needs. "Is it enough?" Zelensky asked rhetorically amid his many expressions of gratitude during a Wednesday night address to Congress. "Honestly, not really."

But Ukraine's supporters are also seeking some basic changes in the way the war is being fought.

"We have to remember that this fight, this war, it is dynamic," Defense Secretary Lloyd Austin said in a recent interview in his Pentagon office. "When the situation on the battlefield changes, we have to be agile enough to change as well."

Ukrainian soldiers fire a Pion artillery system at Russian positions near Bakhmut, Donetsk region, Ukraine, on Dec. 16. (Libkos/AP)

As combat has reached a stalemate with the arrival of winter, and while the still-outnumbered and outgunned Ukrainians prepare new offensives to regain more Russian-occupied territory, the plan is to train them to fight more like Americans.

Over the next several months, tens of thousands of Ukrainian troops — a massive increase from the relatively small groups that have been pulled off the battlefield to master new weapons this year — are being brought to Europe to learn and put to use new tactics against the deeply dug-in Russians in the eastern Donbas region and the southern Black Sea coast.

Pentagon eyes major expansion of Ukraine military training

“I think if we can train larger formations — companies, battalions — on how to employ fires, create conditions for maneuver, and then be able to maneuver like you’ve seen [the U.S. military] maneuver on the battlefield, then I think we’re in a different place. Then you don’t need a million rounds” of artillery, a senior U.S. defense official said.

“We’ve got to get them to that point.”

The battle before the battle

Ukrainian President Volodymyr Zelensky during an interview with The Washington Post at his office in Kyiv, Ukraine, on Aug. 8. (Heidi Levine for The Washington Post)

In late September, just days before Russia unilaterally declared its annexation of four Ukrainian regions in the eastern Donbas and the coastal south, Zelensky delivered a feisty address to students at Harvard University.

Moscow was still taking territory, and Ukrainian lives were being lost, while the West focused more on reacting to Russian actions than warding off new offensives, he said, looming down at his audience from a massive video screen.

“When you’re preventing, you’re taking the lead in the situation,” Zelensky told the students. “Preventive action would mean that the world is not ready to swallow whatever the Russians want to feed it.”

It was part grievance over the perceived stinginess of allies and partners by a president fighting for his country’s survival, part theater by an actor-turned-politician who knows how to emote. The Biden administration was sympathetic but unmoved.

During a Wednesday news conference with Zelensky, President Biden said that provision of some of the weapons Ukraine wants could shatter unity among alliance partners who were “not looking to go to war with Russia.”

As the West has become increasingly invested in a Ukrainian victory, benefactor and recipient have often been frustrated with each other. It began before the

invasion, with what U.S. officials saw as the Zelensky government's refusal to take the threat seriously.

Road to war: U.S. struggled to convince allies, and Zelensky, of risk of invasion

Preparations, and the early shipment of some defensive weapons, were made more difficult by the reluctance of Ukrainian military commanders to share their own plans with the Pentagon. Army Gen. Mark A. Milley, chairman of the Joint Chiefs of Staff, spoke regularly with his Ukrainian counterpart, Gen. Valery Zaluzhny, but did not get very far in the days and weeks leading up to the invasion.

"We were, like, 'What's your plan? Share your plan. Let us help,'" a second defense official recalled. "And the Ukrainians were 'We'll get it to you. Don't worry. We'll talk to you about it.'"

"In the end, they did not provide us with all that much information," the official added. "They were balancing their own internal politics. Or they had operational security reasons. Or whatever it was. But we did not have full visibility into there."

The Ukrainians, aware that the Americans had little faith in their ability to beat back the Russians, had frustrations of their own. To Zelensky's government, U.S. hesitancy made little sense if they were so certain the Russians were coming. Just days after Zelensky appointed him defense minister in November 2021, Aleksii Reznikov, a lawyer who had once served in the Soviet air force, met with Austin at the Pentagon to ask for Stingers, the portable, shoulder-launched air defense system that can shoot down helicopters and low-flying planes. "The answer was 'No, that's impossible,'" Reznikov said in a recent interview.

Sgt. Anton Kolumbet of the Ukrainian army holds a Russian MRE as he stands near a Javelin the Ukrainian forces are using to fight against the Russian army in the destroyed village of Moshchun, Ukraine, on March 30. (Heidi Levine for The Washington Post)

It was not until a few weeks before Russian troops crossed into Ukraine on Feb. 24 and moved to form a pincer around Kyiv that the impossible suddenly became possible. Stingers and U.S. Javelin antitank weapons, and their European equivalents, began to pour into the country, along with more ammunition for Ukraine's Soviet-era tanks and artillery.

Throughout March, Zelensky continued to call for Western aircraft and a no-fly zone over Ukrainian airspace, something the Americans and NATO found unthinkable for an alliance determined to keep the war at arm's length. Late that month, Reznikov flew to meet Austin in Warsaw with a new request.

"We had done our homework," Reznikov said. After studying publicly available information on the U.S. arsenal, the Ukrainians concluded that the Pentagon had a surplus of A-10s, the aging, subsonic attack aircraft known as Thunderbolts. "They can deliver heavier bombs, and we could use them against [Russian] tank columns," he said.

He asked for 100. Austin, he said, again replied it was "impossible" and "made no sense." The planes, Reznikov said he was told, were old-fashioned and slow, a "squeaky target" for Russia's formidable air defenses. "This was understandable to me. It was reasonable. I said okay," Reznikov recalled, throwing up his hands in mock surrender.

But the rejections, and explanations, continued.

Poland offered to send some of its Soviet-era MiG-29 fighter jets, but only if they were transferred to Ukraine via the U.S. air base in Germany. The Americans said they had no objections to the planes, but that transferring them from a U.S. installation sent the wrong message to Moscow.

An Mi-17 helicopter is loaded on to a C-17 Globemaster III aircraft at Davis-Monthan Air Force Base, Arizona, on June 9. (Tech. Sgt. Sergio A. Gamboa/U.S. Air Force/355th Wing)

Allies later collected spare parts to help get Ukraine's remaining MiGs into flying condition. The Americans also authorized the transfer to Ukraine of a fleet of Russian-made, Mi-17 helicopters it had originally purchased for Afghan forces but never sent.

In April, Oksana Markarova, Ukraine's ambassador to the United States, visited General Atomics, the manufacturer of Gray Eagles, a next generation of lethal Predator drones. The company said it had aircraft available, but would need U.S. government approval to transfer them.

The administration denied the request, according to two U.S. officials familiar with the issue. Senior military officials expressed concern that if the drones were shot down or seized by Russian forces, the technology could be exploited by Moscow,

which has turned to Iran to reinforce its own depleted unmanned aerial vehicle arsenal.

Despite the lack of sophisticated weaponry, and to the surprise of much of the world, Ukrainian forces outfought the sluggish Russians in the Kyiv region. By the end of March, Moscow's troops had withdrawn, and a new phase of the war that the United States, its allies, and Russian President Vladimir Putin had thought would be over in a few weeks was about to begin.

Moving at the speed of war

Ukrainian military's Grad multiple rocket launcher fires rockets at Russian positions in the front line near Bakhmut, Donetsk region, Ukraine, on Nov. 24. (Libkos/AP)

After Russian forces failed to take Kyiv, they regrouped to eastern Ukraine behind a wall of heavy artillery. They began to move west at a rapid pace, gobbling up territory far beyond the portion of the Donbas region Moscow had seized in 2014 and later illegally annexed. The Ukrainians were at a supply disadvantage, and senior U.S. military officials concluded they would lose without comparable or better equipment.

But decisions lagged on what to supply and who would supply it. The United States was providing the bulk of the weapons. Other countries in NATO and farther afield were also participating, but the process was haphazard and the hodgepodge of weapons was just barely holding Moscow's forces at bay. By mid-April, Austin saw the need to impose some order, and convened a meeting of international donors.

“We were pushing stuff into Ukraine at a very rapid pace early on, and encouraging other people to do the same,” Austin later said in an interview in his Pentagon office. “But there really wasn’t a unified, concerted effort to coordinate — not only the provision of materials, but also transport, deconfliction of routes” for the truck and train-loaded flow of weapons from European air and sea ports to the Polish border, where Ukrainian troops picked them up.

German, U.S. and Ukrainian officials meet at Ramstein Air Base on April 26 in Ramstein-Miesenbach, Germany. (Thomas Lohnes/Getty Images)

With less than a week’s notice, top defense officials from more than 40 governments gathered on April 20 at the U.S. air base in Ramstein, Germany, to establish a system to find the right weapons, make decisions and coordinate deliveries. “We’ve got to move at the speed of war,” Austin told the closed-door session. Suddenly, U.S. reluctance to provide American-made, high-powered artillery evaporated and Biden approved the first shipment of powerful howitzers, the M777 155 mm systems, to Ukraine.

It was, Reznikov said, “the first step across the Rubicon.”

But agreement didn’t necessarily mean timely arrival. The first U.S. howitzers did not ship to Ukraine until June. And in Ukraine’s view, there has never been enough artillery to match Russia’s overwhelming advantage.

Shells for Ukraine's old Soviet systems are no longer produced in mass quantities, and acquiring them abroad is unpredictable. Arms brokers representing Ukraine and Russia compete to outbid each other for the little remaining stock.

A reporter traveling near the front lines outside of Kherson this fall found one Ukrainian soldier nervously awaiting delivery of more ammunition for a Soviet-era artillery piece that was older than he was. The 40 or so shells rolling around in the back of a truck were all he had left, said the 25-year-old platoon commander in Ukraine's 59th Motorized Brigade who asked to be identified by his call sign, Vognyk. Some soldiers in his unit had driven north to pick up some more they were told had been left behind by retreating Russian soldiers near Kharkiv.

"There is always a shortage," Vognyk said. "We just have to wait for a good target before we use anything." He was still awaiting his turn for training on the M777.

Another step across the Rubicon

Ukrainian service members fire a shell from a M777 howitzer in Kharkiv region, Ukraine, on July 21. (Gleb Garanich/Reuters)

The next step toward providing more sophisticated weaponry came in early summer, as Ukraine sought artillery that would fire with more precision, and deeper behind Russian front lines. But when Reznikov asked for High Mobility Artillery Rocket Systems, the multiple-launch HIMARS, the Americans drew another line.

HIMARS were in relatively short supply in U.S. stockpiles and had been transferred only to a handful of countries, including Jordan, Qatar and the United Arab Emirates in the Middle East, Romania and Poland in Europe and, in 2020, to Taiwan. There were implications for U.S. force readiness and legal concerns about the transfer of sensitive technology. How would the Ukrainians be trained to use them, and how would they be maintained in the field?

“It’s not just about what you have” on the battlefield, Austin said in the interview. “It’s about how you use what you have … and whether or not you train on how to use it.” The constant need for maintenance, spare parts and fuel gets “kind of lost on a lot of people. … If you can’t sustain a system in a fight, you might as well not even bother to deploy it.”

It was not until June, just as the first M777s were arriving, that Biden announced approval of four HIMARS systems, and an unspecified amount of Guided Multiple Launch Rocket systems munitions, or GMLRS, the medium-range missiles to be fired from them. Agreement came only after the top levels of the Ukrainian government assured the White House they would not be used to fire into Russian territory. Biden drew another line at ATACMS, missiles with a range of up to 200 miles.

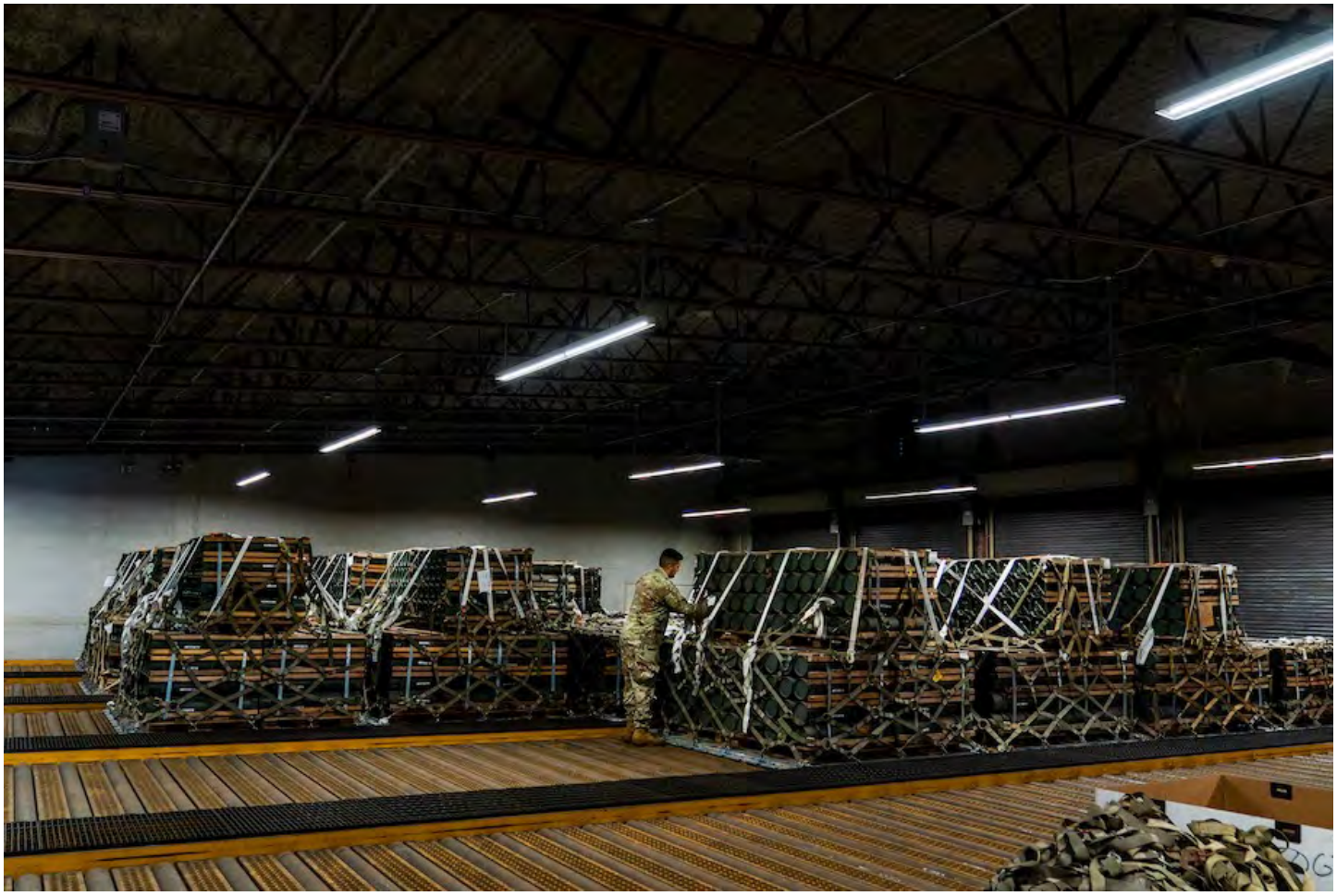
Another step across the Rubicon had been taken, Reznikov said. So then, “I asked for tanks.” Once again, the United States said no, insisting that the M1 Abrams tank was too sophisticated for Ukrainian troops and required too much logistical support to operate. Germany has also refused to supply its Leopard and Marder tanks, in large part, German officials have said, because they don’t want to be the first to contribute a major new weapon system that the United States has not yet agreed to.

Reznikov remains optimistic. Tanks, he said, are “low-hanging fruit,” and German minds would change if the United States “like a big brother,” would supply the M1 Abrams. “One. Just a symbolic step, and after that I’m sure we will have Leopards from Germany, we will have British and French tanks.”

“I’ve got a lot examples with Stingers, artillery, HIMARS and more” about how the U.S. approval process works, he said. “It’s just a political decision. I absolutely understand that all the pro-Ukraine politicians in different countries have to have an internal agenda. It’s normal,” he said.

Told of Reznikov’s comments, the first senior defense official said even one M1 was out of the question. Used by U.S. forces in Iraq, the massive battle tanks were “hard for us to sustain and maintain. It would be impossible for them.” Besides, “I think that the Ukrainians now have more tanks on the battlefield than the Russians do. … The Russians have graciously donated a lot” the official said sarcastically, noting the equipment that Moscow’s forces abandoned in hasty retreats from Kyiv and Kharkiv.

The industrial challenge of a conventional war

Pallets of ammunition, weapons and other equipment bound for Ukraine sit at a storage bunker at Dover Air Force Base. (Demetrius Freeman/The Washington Post)

With the volume of aid have come questions about how long such effort and expense can be sustained in a time of global economic pain. Biden has committed more than $20 billion worth of weapons into Ukraine, $14 billion of it in drawdowns from Pentagon weapons stocks, and $6 billion in new weapons production contracts.

“There’s the surge” of weapons most of this year, “and then there’s what’s sustainable,” Colin Kahl, the Pentagon’s policy chief, told a defense forum in September. “We don’t want to be in a position where we surged and then kind of fall off to nothing. … There is no expectation that it’s going to be what we’ve seen in the last six months … but it’s not going to be zero.”

A new Republican House majority is already making noise that the United States will not continue to write a “blank check” to Ukraine. While politicians argue about the expense, the Pentagon is increasingly concerned about supply — both for Ukrainian forces and for American readiness to fight other potential battles.

Years after U.S. defense officials shifted their focus from more conventional warfare to counterterrorism and space-aged weaponry, Ukraine has shown that trench battles in Europe aren’t confined to the history books. A nonnuclear war with China, or even directly with Russia, is likely to require a steady, long-term stream of the kind of equipment that is now in short supply.

“A conventional war … is an industrial war,” said Seth Jones, a former adviser to U.S. Special Forces who now heads the International Security Program at the Washington-based Center for Strategic and International Studies (CSIS). There are “serious challenges” to current supplies in the U.S. arsenal, he said. “We are really low … and we’re not even fighting.”

An upcoming CSIS report on American readiness, Jones said, concludes that “the U.S. defense industrial base is in pretty poor shape right now. If you identify China as the ‘pacing’ threat, and an ‘acute’ threat from Russia, we don’t make it past four or five days in a war game before we run out of precision missiles.”

The United States has provided Ukraine with air defense systems, from Stingers taken out of U.S. storage, to NASAMS, the medium range National Advanced Surface-to-Air Missile System jointly produced by Raytheon and Norway’s Konsberg company, and has promised far more. But “unfortunately,” according to Mark F. Cancian, a retired Marine colonel and senior adviser at CSIS, “turning good intentions into battlefield realities will be difficult.”

Stinger production lines had long since been closed down. The first two of eight promised NASAMS have recently arrived in Ukraine, but the other six have yet to be manufactured and delivery could take up to two years.

“This is a very real challenge,” said Norway’s deputy foreign minister, Eivind Vad Petersson, in an interview. “I’ve been surprised by my own impatience with the defense industry because it’s such a different animal to all other kinds of fields. … Just imagine any other business sector, looking at this kind of scenario where stocks are empty and need to be refilled, and there’s a clear political will and need to do this to support Ukraine.”

“Industry would rush to ramp up production because there’s obviously going to be demand,” he said. “But the defense industry doesn’t work that way.”

Though the Ukraine war has been a boon to defense spending, production is suffering the same problems as other industries — inflation, supply chain shortages, a dearth of skilled and willing workers, and general post-pandemic lags. But the unique peculiarities of its contracting systems, requiring long lead times and prepayment; the tendency of defense budgeters during peacetime to save money by cutting back on more prosaic items such as precision munitions in favor of ships, planes and other big-ticket items that please lawmakers; and the immediate and unanticipated demands of the Ukraine war have all played a part.

A Ukrainian service member writes a message to Russian troops on a shell for an M777 howitzer in Donetsk region, Ukraine, on Nov. 23. (Serhii Nuzhnenko/Reuters)

A shortage of artillery ammunition of all sorts remains a weakness. Although production increases are planned, the U.S. defense industry can presently build about 14,000 155 mm howitzer rounds per month, Army Secretary Christine Wormuth said in an interview. According to U.S. defense officials, Ukrainian forces have fired that amount in two days during periods of heavy fighting.

One partial solution, discussed by Austin at the November international contact group meeting and at high level NATO gatherings, is encouraging the Europeans to more fully open their own stockpiles and build up their own industrial capacity to take more of the burden. Spain has provided four HAWK medium-range air defense systems for Ukraine, and the United States, which retired its own use of the system in 2002, is sending munitions for them.

Germany has promised to supply Ukraine with four IRIS-T systems, a relatively new ground-based version that uses its infrared air-to-air IRIS missile. But only one has been sent so far; the others are still on production lines.

While the Western weapons pipeline to Ukraine remains open, the back and forth over the next best system — and the urgencies of the fluid fronts of the war — remain in constant negotiation.

“Clearly Mr. Zelensky has made plain and apparent … his desire for additional military capabilities, and who can blame him given the aggression inside his country,” John Kirby, communications coordinator for the National Security Council, said this week. “Any president, any commander in chief in similar circumstances, would want as much as he can get as fast as he can get.”

“We also have no interest in escalating this war in a manner than makes it the United States versus Russia,” Kirby said. “But nobody gets a veto over what the United States provides Ukraine.”

Khurshudyan reported from Kyiv.

***

№ 1.280

БЕБ — реінкарнація податкової міліції під крилом Татарова

2023-02-10

Олександр Лємєнов

Голова правління StateWatch

Коли професійність підмінюється лояльністю, не варто очікувати бодай якихось результатів

Відокремлення розслідувань фінансових злочинів від Служби безпеки України, Нацполіції і Державного бюро розслідувань — потрібна справа.

Згадаємо, що,

1) — за даними Офісу генерального прокурора, 2019 року в Україні зареєстрували 1 287 кримінальних проваджень лише щодо ухиляння від сплати податків (стаття 212 Кримінального кодексу України).

2) — З них до обвинувальних вироків суду довели тільки десять справ, ще у восьми справах суд став на бік платників податків. Тобто нічого до ладу не розслідувалося.

Але чи розслідується зараз, коли ми вже маємо і спеціальне Бюро економічної безпеки, і перші результати його роботи?

Теж ні, і я поясню, чому.

1. Сумнівний початок

Найбільшою пересторогою в процесі створення БЕБ були кадри, адже вони насправді вирішують усе.

І почалася ця історія зі створення ***абсолютно підконтрольної офісу президента конкурсної комісії***, яку очолив Тимофій ***Мілованов***, що є другом голови ОПУ Андрія ***Єрмака***. Обрала ця комісія колишнього податківця Вадима ***Мельника***.

Наразі важко стверджувати, що саме фігурант розслідування НАБУ ***Олег Татаров ухвалював*** ключове рішення про призначення Мельника.

Тоді склалося враження, що останнє слово сказав таки Андрій ***Єрмак***. Але з Татаровим Мельник точно був знайомий. Не проти Мельника був і ключовий на той момент радник офісу без офіційного статусу Сергій ***Шефір***.

Чому це важливо? Бо коли професійність підмінюється лояльністю, то від такого органу правопорядку не варто очікувати бодай якихось результатів.

По суті, вже на етапі відбору керівника можна було полишити надії, що цей орган правопорядку почне працювати незалежно і з акцентом на аналітичну роботу, а не на традиційні для їхніх попередників силові та здирницькі методи.

2. Внутрішні конкурси у БЕБ не кращі

Перш за все,

— відповідні відбори ***аналітиків*** і ***детективів*** Бюро відбувалися ***без попереднього затвердження потрібних нормативно-правових актів:***

1) На засіданні тимчасової слідчої комісії, куди я входжу на правах профільного експерта, ми довідалися, що Регламенту роботи конкурсної комісії немає.

2) Було відсутнє і Положення про порядок проходження служби особами, які мають спеціальні звання (частина 6 статті 19 закону).

3) Не було також ані Переліку посад, що підлягають заміщенню особами, які мають спецзвання та граничні звання на цих посадах,

4) ані Порядку присвоєння та позбавлення спецзвань.

Зате,

— було зафіксовано безпідставні відмови в допуску до участі в конкурсному відборі за формальними ознаками.

Проводилися формальні конкурси, які підтверджені членами конкурсної комісії, а подеколи за день члени комісії проводили по 80–100 співбесід на заміщення посад. Уявіть, комісія має приділяти по 30–40 хвилин на кандидата, — це 500 годин безперервної роботи. Фантастика!

Але пояснення більш прозаїчне: співбесіди були по 5–10 хвилин, а тому це 16 годин роботи. А ще має бути перерва на обід. Майже добу комісія перевіряла кандидатів. **Дешевий цирк**.

Для порівняння,

1) коли я був головою конкурсної комісії з відбору кадрів у ДБР, наш денний максимум становив 20–25 співбесід.

2) При переатестації прокурорів, де я був радником генерального, — аналогічно.

3) Більше їх проводити апріорі неможливо, члени комісій просто об’єктивно неспроможні сприймати більше інформації про кандидатів.

Про величезні проблеми у проведенні конкурсного відбору до БЕБ зауважували навіть представники Консультаційної місії ЄС, вказуючи на явну невідповідність не тільки процедур, а й складу комісій, адже члени Ради громадського контролю (РГК) при БЕБ просто відмовилися брати участь у цьому фарсі.

На додаток,

— у БЕБ не вигадали нічого кращого, ніж проводити внутрішні закриті конкурси при переведенні на посади вже працевлаштованих співробітників.

(док 1 стор 1-5)

…

До слова,

— члени РГК при БЕБ навіть писали листа до прем’єра Дениса Шмигаля наприкінці грудня 2022 року і зверталися з проханням провести незалежну інституційну оцінку ефективності діяльності БЕБ.

Результат — нуль.

(док 2 стор 1-2)

РАДА ГРОМАДСЬКОГО КОНТРОЛЮ ПРИ БЕБ

Від 23.12.2022 № 2022-12-23-1

Прем'єр-міністру України
Денису ШМИГАЛЮ

Шановний Денисе Анатолійовичу!

Висловлюю вам свою повагу та звертаюсь із наступним.

З метою здійснення громадського контролю за діяльністю Бюро економічної безпеки України (далі – БЕБ), налагодження ефективної взаємодії з громадськістю функціонує Рада громадського контролю при Бюро економічної безпеки України (далі — Рада громадського контролю).

Рада громадського контролю у своїй діяльності керується Конституцією та законами України, актами Президента України та Кабінету Міністрів України, іншими актами законодавства, а також Положенням про Раду громадського контролю при Бюро економічної безпеки України затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 18 серпня 2021 р. № 872.

Рада громадського контролю неодноразово зверталась до Кабінету Міністрів України та інформувала про проблеми пов'язані з діяльністю Бюро економічної безпеки України.

16 грудня 2022 року постановою № 1398 Кабінет Міністрів України затвердив Порядок проведення незалежної оцінки (аудиту) ефективності діяльності Бюро економічної безпеки. Також у тій же постанові затвердив, що рішення про проведення незалежної оцінки (аудиту) ефективності діяльності Бюро економічної безпеки може бути прийнято Кабінетом Міністрів України вперше не раніше ніж через один рік з дня набрання чинності рішенням Кабінету Міністрів України про початок діяльності Бюро економічної безпеки.

Згідно розпорядження Кабінету Міністрів України № 1493-р від 24 листопада 2021 р. Про початок діяльності Бюро економічної безпеки, Бюро економічної безпеки розпочало свою роботу 24 листопада 2021 року. Відповідно станом на 23 грудня 2022 року рік з дня набрання чинності рішенням Кабінету Міністрів України про початок діяльності Бюро економічної безпеки минув і **рішення про проведення незалежної оцінки** (аудиту) ефективності діяльності Бюро економічної безпеки **може бути прийнято**.

Відповідно до п.4 Порядку проведення незалежної оцінки (аудиту) ефективності діяльності Бюро економічної безпеки **розгляд Кабінетом Міністрів України питання щодо необхідності проведення оцінки може бути ініційовано** Прем'єр-міністром України або **Радою громадського контролю при Бюро економічної безпеки**.

У зв'язку з вищевказаним **Рада громадського контролю** виступає з **ініціативою про проведення незалежної оцінки (аудиту) ефективності діяльності Бюро економічної безпеки** та просить Вас розглянути питання щодо проведення незалежної оцінки (аудиту) ефективності діяльності Бюро економічної безпеки.

Рада громадського контролю користується цією нагодою, аби поновити Вам запевнення у своїй найвищій повазі.

Голова Ради громадського контролю
при Бюро економічної безпеки України **Тарас КОТОВ**

...

Ще один цікавий момент.

Відповідно Закону «Про Бюро економічної безпеки України» (стаття 24) кандидати на посади в Бюро, що передбачають спецзвання, за згодою проходять ***поліграф***.

Велика частина цих кандидатів від проходження відмовилася. Хоча результати такого дослідження не є підставою для відмови у зайнятті посади, а використовуються під час проведення співбесіди як інформація ймовірного характеру, що сприяє формуванню характеристики майбутнього співробітника. Як завжди, процеси у нас відбуваються «через терни до зірок».

Усупереч закону, Вадим ***Мельник*** ухвалив рішення про зміну черговості процесу проведення конкурсу — спочатку були співбесіди, а вже потім поліграф.

Плювати вони хотіли на установлений у законі порядок.

І останній, найгучніший, акорд конкурсного відбору (адже триває війна і можна не зважати на довоєнну прозорість процедур)

— директор БЕБ Вадим ***Мельник*** **призначає двох одіозних персон**.

1) Перший — ексочільник ГСУ МВС часів Януковича Микола ***Чинчин***, який безпосередньо працював з Олегом ***Татаровим*** і донедавна перебував під люстраційною забороною (але йому «допомогли» в ОАСК).

2) Другий — експрокурор Віталій ***Гагач***, що став заступником ***Мельника***. Під час ТСК голова цієї структури нардеп Ярослав Мельник назвав Гагача «кумом» Татарова. А під Гагачем, керівником підрозділу детективів, опинився Олександр ***Ткачук***, що також працював із ***Татаровим*** у структурах МВС.

Наслідком призначення цілої плеяди «татаровських» репрезентантів стало звільнення тих, кого називали ставлениками попереднього «смотрящого» за БЕБ від ОП Андрія ***Гмиріна***. Майже всі його кадри наразі звільнені. Аномальну тенденцію звільнень можна відстежити із середини літа 2022 року.

У результаті,

1) заступник голови офісу президента ***Татаров*** «обставив» директора БЕБ своїми людьми, які і керують безпосередньо Бюро.

2) **Мельник став «фунтом»**, який вже не керує БЕБ.

3) Віталій ***Гагач*** відповідає за підрозділ детективів, Микола ***Чинчин***, навіть будучи простим аналітиком у одному з підрозділів, після звільнення заступника Мельника — Олександра ***Кучеренка***, керує аналітичною складовою.

Основною причиною низької ефективності роботи БЕБ став

1) політичний вплив при обранні голови цього органу

2) та непрозорі процедури формування кадрового складу органу.

Так, передбачені законом конкурсні процедури дозволили:

1) призначити зі значними порушеннями та непрозорими правилами голову БЕБ, який фактично до цього очолював попередній орган (податкову міліцію), хоча саме БЕБ створювалося як раз для заміни податкової міліції та корупційних практик там;

2) непрозоро сформувати кадровий склад БЕБ за рахунок політичного впливу з боку кількох політичних груп. Так, тимчасова слідча комісія встановила, що при формуванні кадрового складу було порушено низку законів, а самі конкурси проходили із завідомо визначеними керівництвом БЕБ переможцями. Встановлено політичний вплив сторонніх осіб на формування органу;

3) сформувати начебто новий орган виключно через старі кадри: співробітників податкової міліції, прокуратури, поліції та СБУ. Так, експравоохоронці становлять більш як 80% від складу БЕБ.

Вплив на прийняття рішень у БЕБ має негативні наслідки як на діяльність органу правопорядку, так і на відсутність результатів боротьби з економічними злочинами, що їм підслідні за статтею 212 Кримінального кодексу України.

2. А тепер про результати…

Про неефективність роботи БЕБ свідчать також офіційні дані, отримані під час засідань ТСК.

За рік роботи БЕБ розпочато близько 500 проваджень, але підозрюваних у них — лише 40 осіб, обвинувачених іще менше — 26, а до судів передано лише 12 справ, **вироків — 0**.

Нагадаємо, що

1) НАБУ за перший рік роботи вийшло на 12 вироків, а

2) ДБР — на 1 016.

Сума компенсованих коштів до бюджету за результатами роботи БЕБ — лише 33 млн грн.

Сума, яку держава витратила на рік існування БЕБ, вдесятеро більша.

Крім цього,

— парламентська ТСК отримала низку скарг від бізнесу на незаконний тиск БЕБ.

Найчастіше скарги стосуються незаконних арештів майна та блокування роботи підприємств без проведення належного розслідування, або навпаки відсутності тих-таки розслідувань.

Буквально днями слідчі ДБР затримали старшого детектива БЕБ столичного теруправління на отриманні хабаря «за невтручання в роботу грального закладу».

Тобто — **звинувачують БЕБ у тому, на що роками скаржився бізнес, який стикався із податковою міліцією..**

А щодо аналітичної складової, то достатньо буде згадати, що

— БЕБ цьогоріч перевело своїх людей на чотиригодинний робочий день, бо при складанні річного бюджету не врахували збільшення штату в рази і грошей на восьмигодинний день просто не вистачило. Бо кадри все ж таки вирішують…

Виходом із ситуації має стати ухвалення нового законопроєкту, яким буде змінено підхід до формування конкурсної комісії з обрання нового директора БЕБ за обов'язкової участі міжнародників із блокуючим або навіть переважаючим пакетом голосів.

При цьому конкурсна комісія повинна обрати не трьох найкращих кандидатів, а одного переможця, не даючи дискреції Кабміну обрати найлояльнішого із зазначених трьох.

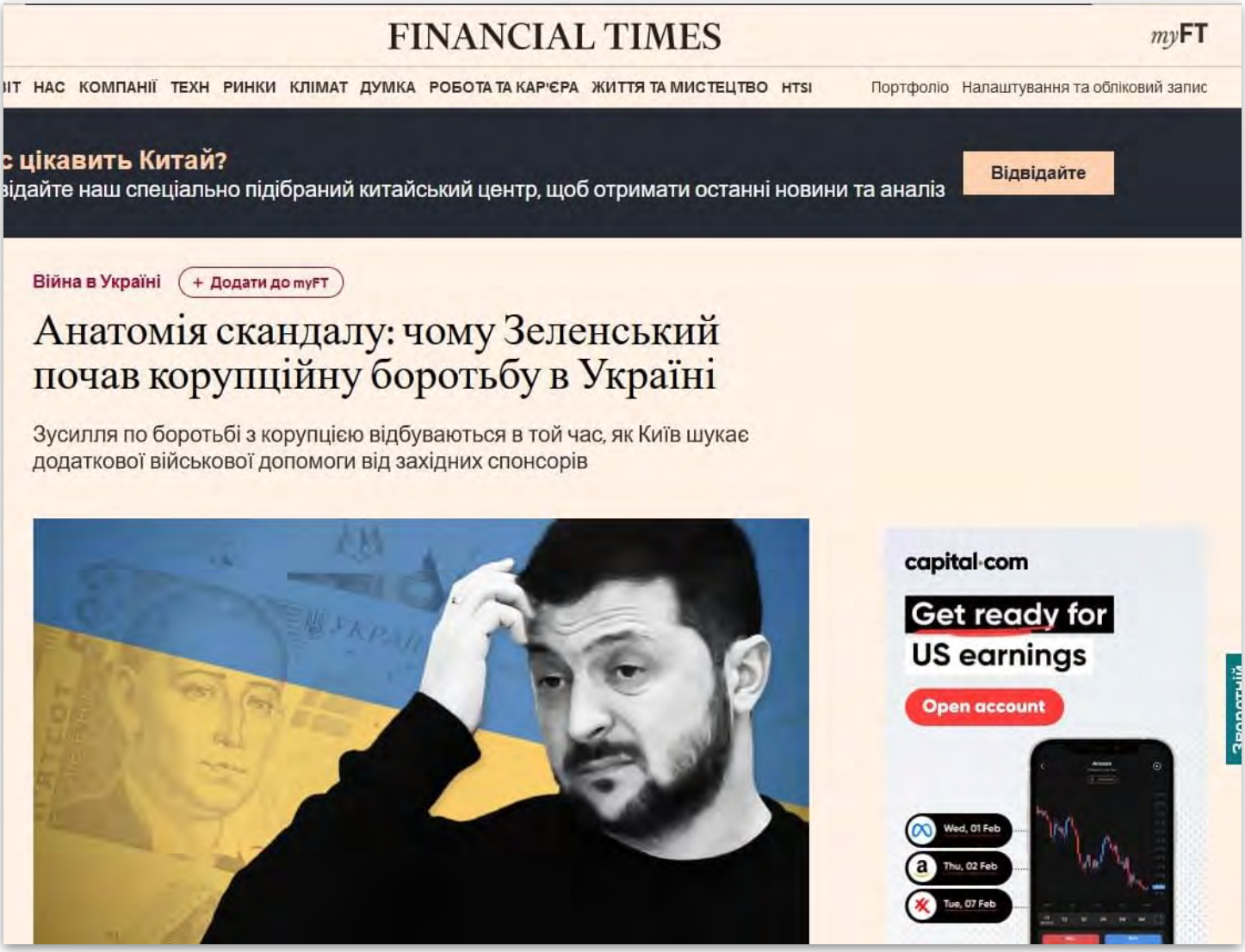
А далі

— повна переатестація всіх аналітиків і детективів у центральному апараті й територіальних управліннях із подальшим перезавантаженням усього Бюро.

Інакше **це все просто не має сенсу**.

***

№ 1.281

2023-01-29

Ніколов

Тільки зараз поняв, що у Зеленського страх боротьби з нашими корумпантами такий самий, як і у ***Шольца*** щодо боротьби з окупантами.

У нашого є боязнь того, що система сильніша, що її можна взагалі не можна перемогти, що навички ***Єрмака*** і ***Татарова*** з ***Смірновим***

> **– це єдине, що дозволяє петляти між олігархами і корупційними скрєпами.**

Німецький сситься, що зброєю для нас спровокує страшного Путєна, і той як влаштує шось страшне, а ще Сі либиться стрьомно, і власні бізнеки пищать, що треба торгувати з рашистами. Тому луччє не будити лихо, хай злодєі на українцях відтягуються. Вдруг у них ракети кончаться на обстрілах Києва і на Берлін не лишиться.

Тобто жоден з них не вірить у те, що мають інших союзників, окрім ворогів. Шольц сподівається, що саме Путєн відверне загрозу від Німеччини.

Зеленський сподівається, що Єрмак вбереже у бурхливому вирі життя.

Але це не так.

Щонайменше для нашого президента є чіткий сигнал від США.

Все бачать. Допоможуть.

Тільки петляти не можна. Бо це справжня війна. Треба чоткий файтинг, без соплєй. Можна і після перемоги. Але схематоз треба зупинити вже. Ми не лохи.

Автопереклад https://www.ft.com/content/80a0a3e0-e9e4-45bc-b601-615a676e2637

***

Анатомія скандалу: чому Зеленський розпочав боротьбу з корупцією в Україні

Коли український журналіст-розслідувач та антикорупційний активіст Юрій ***Ніколов*** отримав інформацію про завищений контракт на харчування для ***Міністерства оборони***, він знав, що ця історія може принести йому неприємності.

Опублікувавши її, ***Ніколов*** не лише порушив би табу на критику українського уряду у воєнний час. Він знав, що це також може кинути тінь на його країну, що воює, і заплямувати репутацію одного з найвидатніших діячів війни - міністра оборони Олексія ***Резнікова***.

Ніколов звернувся до міністерства, але від нього відмахнулися, розповів він ***Financial Times***. У понеділок він опублікував свої висновки, які показали, що міністерство підписало угоду на суму 350 млн доларів з кейтеринговою компанією, щоб заплатити дико завищені ціни за їжу, яка йде до українських військ.

Історія із завищеними цінами на яйця та корнішони занепокоїла українців, які, за даними центрального банку країни, пожертвували близько $500 млн власних коштів на потреби армії. Багато хто визнав це класичною схемою, яку використовують впливові чиновники, щоб набити свої кишені. Той факт, що ці гроші призначалися для того, щоб допомогти нагодувати своїх захисників, робив цю схему ще більш скандальною.

Скандал з армійським харчуванням вибухнув, коли Україна благала своїх західних партнерів надати їй танки та інше критично важливе озброєння для боротьби з російськими військами, що вторглися в країну.

Прагнення країни стати членом ЄС залежатиме від надійного верховенства права та антикорупційних реформ.

Це було перше доміно в каскаді подій, які призведуть до відставок і звільнень високопосадовців, а також до найбільших потрясінь в уряді з моменту початку повномасштабного вторгнення Росії.

За лічені дні

1) один із заступників ***(Тимошенко)*** голови адміністрації президента Володимира Зеленського,

2) п'ять губернаторів прифронтових областей,

3) чотири заступники міністрів і

4) два члени правлячої партії президента «Слуга народу» в парламенті подадуть у відставку або будуть звільнені через скандальну або ймовірну корупційну поведінку.

«Корупція - це негатив у будь-якому випадку, але в наших умовах, на нашому рівні розвитку демократії і боротьби з Росією, ціна дуже висока, це люди, які гинуть щодня», - сказав народний депутат Ярослав ***Юрчишин***, перший заступник голови парламентського ***комітету з питань антикорупційної політики***.

Українці зосереджені на перемозі над Росією, сказав ***Ніколов***, «але виявилося, що насправді [українці] дуже не люблять корупцію і теж хочуть справедливості».

«Солдати в окопах», - додав він, - були серед багатьох читачів, які написали йому, щоб подякувати за те, що він викрив угоду і зупинив її до того, як було здійснено оплату.

Резніков

1-1) заперечив будь-які правопорушення у своєму палкому пості у Facebook і 1-2) переклав провину на свого заступника В'ячеслава ***Шаповалова***, який здійснював нагляд за закупівлями і звільнився, коли вибухнув скандал.

Верховний головнокомандувач Збройних сил України генерал Валерій ***Залужний***

2) закликав до ретельного розслідування звинувачень у корупції, додавши, що військові мають «нульову толерантність до корупції».

Юрчишин, який є членом ***парламентського комітету***, що займається антикорупційною політикою, **сказав FT, що цей переворот довів, що поточні антикорупційні реформи працюють**.

«Ми створили НАБУ, антикорупційний суд, спеціального антикорупційного прокурора і ProZorro - цифрову систему закупівель для підвищення прозорості та конкуренції, - сказав Юрчишин.

«Це справедливо, це потрібно для нашої оборони, і це допомагає нашому зближенню з європейськими інституціями»,

- сказав ***Зеленський*** про своє оновлення уряду у вівторок.

«Нам потрібна сильна держава, і Україна буде саме такою».

Ана ***Пісонеро***, речниця ***Європейської комісії***, заявила, що лідери в Брюсселі, які заявляють, що потенційний майбутній вступ України до 27-членного блоку залежить від її боротьби з корупцією,

1) були задоволені відповіддю Зеленського і «вітають той факт, що українська влада серйозно ставиться до цих питань».

2) Але все ще потрібен більший прогрес у реформах, додала вона.

Зокрема,

3) ЄС хоче бачити **реформу історично проблемного Конституційного суду України та процес відбору суддів**.

Зеленський прийшов до влади у 2019 році значною мірою

1) на обіцянках ***закінчити війну*** з Росією

2) та ***побороти корупцію***.

В останньому Індексі сприйняття корупції Transparency International, опублікованому напередодні повномасштабного вторгнення Росії 24 лютого 2022 року, Україна посіла 122 місце зі 180 країн, що є незначним покращенням порівняно з попереднім роком, але не суттєвим порівняно з 2018 роком, коли Україна посіла 120 місце серед найменш корумпованих держав.

Тетяна ***Шевчук***, юрисконсульт ***Центру протидії корупції***, **провідної антикорупційної організації України**, сказала FT, що

1) потрясіння і репресії Зеленського свідчать про те, що **він намагається виконати свої обіцянки**.

2) **Його заходи також включають заборону на закордонні поїздки для державних службовців після того, як деякі чиновники були спіймані на розкішних відпустках, тоді як цивільним чоловікам у віці від 16 до 80 років заборонено залишати країну.**

3) «Зеленський зробив це, щоб показати союзникам, що він налаштований серйозно, але йдеться також і про його внутрішню аудиторію», - сказала вона, додавши, що про деякі скандали було відомо вже кілька місяців.

«Усередині країни було багато напруги, - сказала вона. Але громадянське суспільство остерігалося викликати суспільний резонанс, щоб ненароком не нашкодити своїй країні, підживлюючи російську пропаганду або створюючи образ України як корумпованої країни для західних прихильників.

Наприклад,

1) українські журналісти-розслідувачі неодноразово фотографували заступника керівника штабу Зеленського Кирила ***Тимошенка*** за кермом кричущого нового Porsche Taycan вартістю 100 000 доларів і спортивного позашляховика, подарованого General Motors для доставки гуманітарної допомоги минулої осені.

2) Але ***Тимошенко*** подав у відставку лише у вівторок, після обурення громадськості та обіцянки Зеленського, що голови полетять.

Шевчук розповів, що до цього часу антикорупційні активісти діяли за «***негласною угодою» з владою***. «Вона полягала в наступному:

— ми вас не критикуємо, поки ви робите правильні речі. Якщо ви робите щось не так, у вас є час виправити свої помилки».

Але,

створення схеми для крадіжки грошей з життєво важливої військової скарбнички України, додала вона, «перетнуло червону лінію».

***

Please use the sharing tools found via the share button at the top or side of articles. Copying articles to share with others is a breach of FT.com T&Cs and Copyright Policy. Email licensing@ft.com to buy additional rights. Subscribers may share up to 10 or 20 articles per month using the gift article service. More information can be found at https://www.ft.com/tour.

https://www.ft.com/content/80a0a3e0-e9e4-45bc-b601-615a676e2637?fbclid=IwAR3uisfA-5nvJw_jcmxPRpynfNwF5fbE6nMVkbyxrZYQIvOrXjtZVABWMbU

When Ukrainian investigative reporter and anti-corruption activist Yuriy Nikolov was tipped off about an overpriced catering contract for the defence ministry, he knew the story could land him in trouble.

By publishing it, not only would Nikolov break a taboo on criticising the Ukrainian government during wartime. He knew it could also cast a shadow over his embattled country and tarnish the reputation of one of the most prominent figures of the war: defence minister Oleksiy Reznikov.

FINANCIAL TIMES

War in Ukraine + Add to myFT

Anatomy of a scandal: why Zelenskyy launched a corruption crackdown in Ukraine

Anti-graft efforts come as Kyiv is seeking more military aid from western backers

President Volodymyr Zelenskyy on his government shake-up: 'We need a strong state, and Ukraine will be just that' © FT montage; AFP/Getty/Dreamstime

Nikolov reached out to the ministry, but was brushed off, he told the Financial Times. On Monday he published his findings, which showed the ministry had

signed a $350mn deal with a catering company to pay wildly inflated prices for food going to Ukrainian troops.

The story of overpriced eggs and gherkins set off alarm bells for Ukrainians, who, according to the country's central bank, have donated about $500mn of their own money to the army. Many recognised it as a classic scheme used by powerful officials to line their pockets. That it was money meant to help feed their defenders made it all the more scandalous.

The army food scandal broke as Ukraine was pleading with its western partners to supply it with tanks and other critical arms supplies for the fight against Russia's invasion forces. The country's bid to become an EU member state will depend on credible rule of law and anti-corruption reforms.

It was the first domino in a cascade of stories that would lead to resignations and sackings of senior government officials, as well as the biggest government shake-up since the start of Russia's full-scale invasion.

In a matter of days, one of President Volodymyr Zelenskyy's deputy chiefs of staff, five governors of frontline provinces, four deputy ministers and two members of the president's ruling Servant of the People party in parliament would resign or be fired because of scandalous or allegedly corrupt behaviour.

Ukrainian troops sit down for a meal. The scandal over army food has had a knock-on effect © Scott Olson/Getty Images

"Corruption is a negative in any case but in our circumstances, at our level of development in our democracy and fighting against Russia, the cost is very high, it's people dying every day," said lawmaker Yaroslav Yurchyshyn, first deputy head of the parliamentary committee on anti-corruption policy.

Ukrainians are focused on defeating Russia, Nikolov said, "but it turned out that, in fact, [Ukrainians] really don't like corruption and want justice, too".

"Soldiers in the trenches," he added, were among the many readers who had written to thank him for exposing the deal and stopping it before payment was made.

Reznikov denied any wrongdoing in a fiery Facebook post and passed the blame to his deputy, Vyacheslav Shapovalov, who oversaw procurements and who quit when the scandal broke.

Ukraine's top military commander, General Valeriy Zaluzhnyi, called for a thorough investigation of the corruption allegations, adding that the military had "zero tolerance for corruption".

Yurchyshyn, who sits on a parliamentary committee dealing with anti-graft policies, told the FT that the shake-up proved that ongoing anti-corruption reforms were

working. “We created NABU, an anti-corruption court, a special anti-corruption prosecutor and ProZorro” — a digital procurement system to increase transparency and competition, Yurchyshyn said.

“It is fair, it is needed for our defence, and it helps our rapprochement with European institutions,” Zelenskyy said of his government shake-up on Tuesday. “We need a strong state, and Ukraine will be just that.”

Ana Pisonero, a spokesperson for the European Commission, said leaders in Brussels, who say Ukraine’s potential future accession into the 27-member bloc is conditional on it cleaning up corruption, were pleased with Zelenskyy’s response and “welcome the fact that the Ukrainian authorities are taking these issues seriously”. But more progress on reforms was still needed, she added.

In particular, the EU wants to see the reform of Ukraine’s historically problematic Constitutional Court and the selection process for judges.

Zelenskyy swept into power in 2019 largely on the promise of ending the war with Russia and tackling graft. In Transparency International’s most recent Corruption Perceptions Index published just before Russia’s full-scale invasion on February 24 last year, Ukraine ranked 122nd out of 180 countries, a slight improvement over the previous year but no major improvement since 2018, when Ukraine was ranked 120th least corrupt state.

Tetiana Shevchuk, legal counsel for Ukraine’s Anti-Corruption Action Centre, a leading watchdog, told the FT that Zelenskyy’s shake-up and crackdown showed he was trying to live up to his promise. His measures also include a ban on foreign travel for public servants after some officials were caught taking lavish vacations while civilian men aged 16 to 80 are not allowed to leave the country.

“Zelenskyy did this to show allies he is serious but it’s about his domestic audience, too,” she said, adding that some of the scandals had been known for months.

“There was a lot of tension inside the country,” she said. But civil society was wary of causing a public outcry about them, lest they inadvertently harm their country by fuelling Russian propaganda or presenting an image of Ukraine as a corrupt place to western backers.

For instance, Ukrainian investigative journalists had photographed Zelenskyy’s deputy chief of staff, Kyrylo Tymoshenko, on more than one occasion driving a flashy new Porsche Taycan worth $100,000 and a sport utility vehicle donated by General Motors for the use of delivering humanitarian assistance last autumn.

But Tymoshenko resigned only on Tuesday, after public outrage and Zelenskyy’s promise that heads would roll.

Kyrylo Tymoshenko, Zelenskyy’s former deputy chief of staff © Evgen Kotenko/ Future Publishing/Getty Images

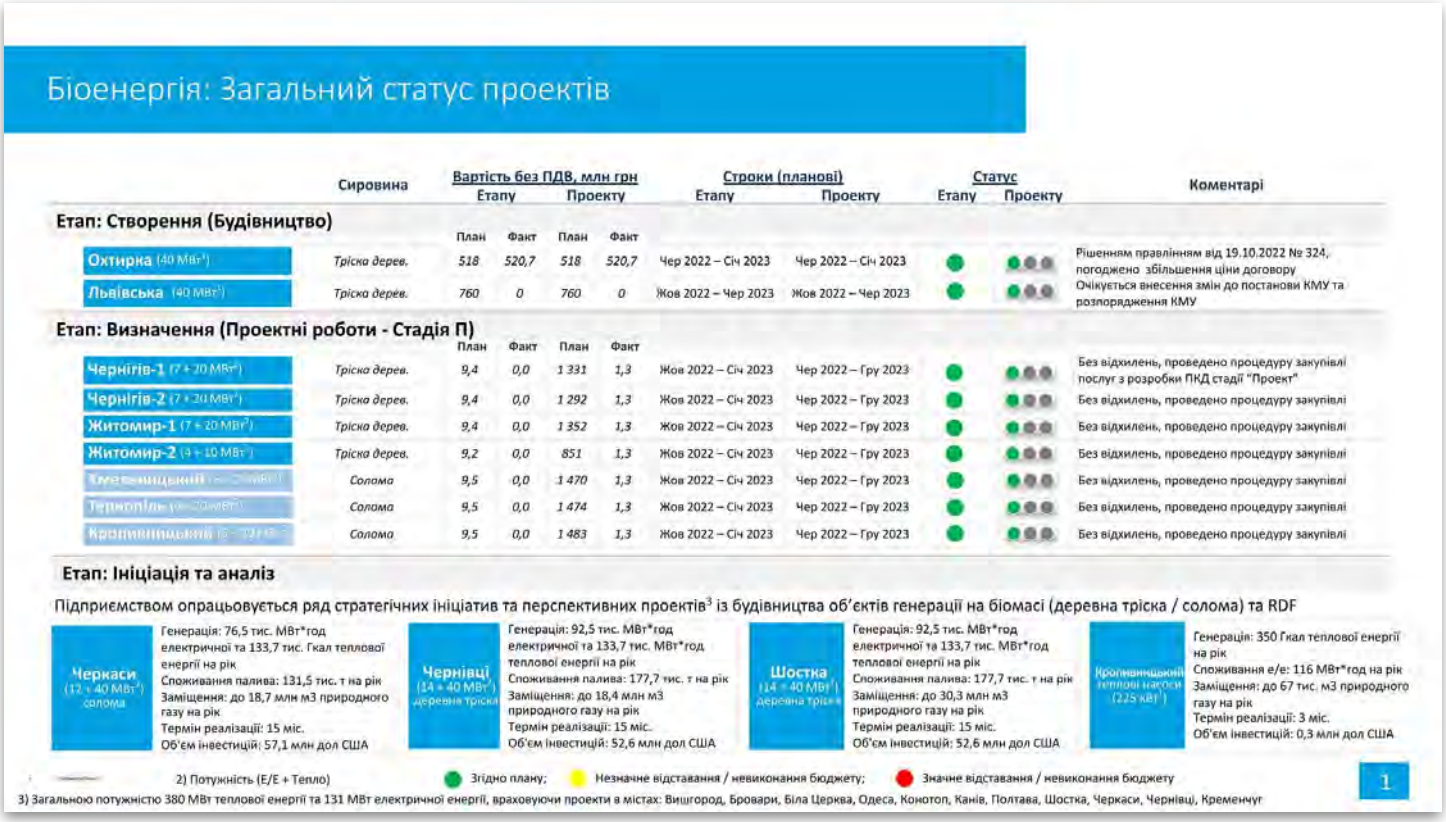
Shevchuk said that, until then, anti-corruption activists had operated under an “unspoken agreement” with the government. “It was as follows: we don’t criticise you as long as you do the right thing. If you do something wrong you have time to fix your mistakes.”

But setting up a scheme to steal money from Ukraine’s vital war chest, she added, “crossed a red line”.

***

№ 1.282

КОНЮХ З НАФТОГАЗУ

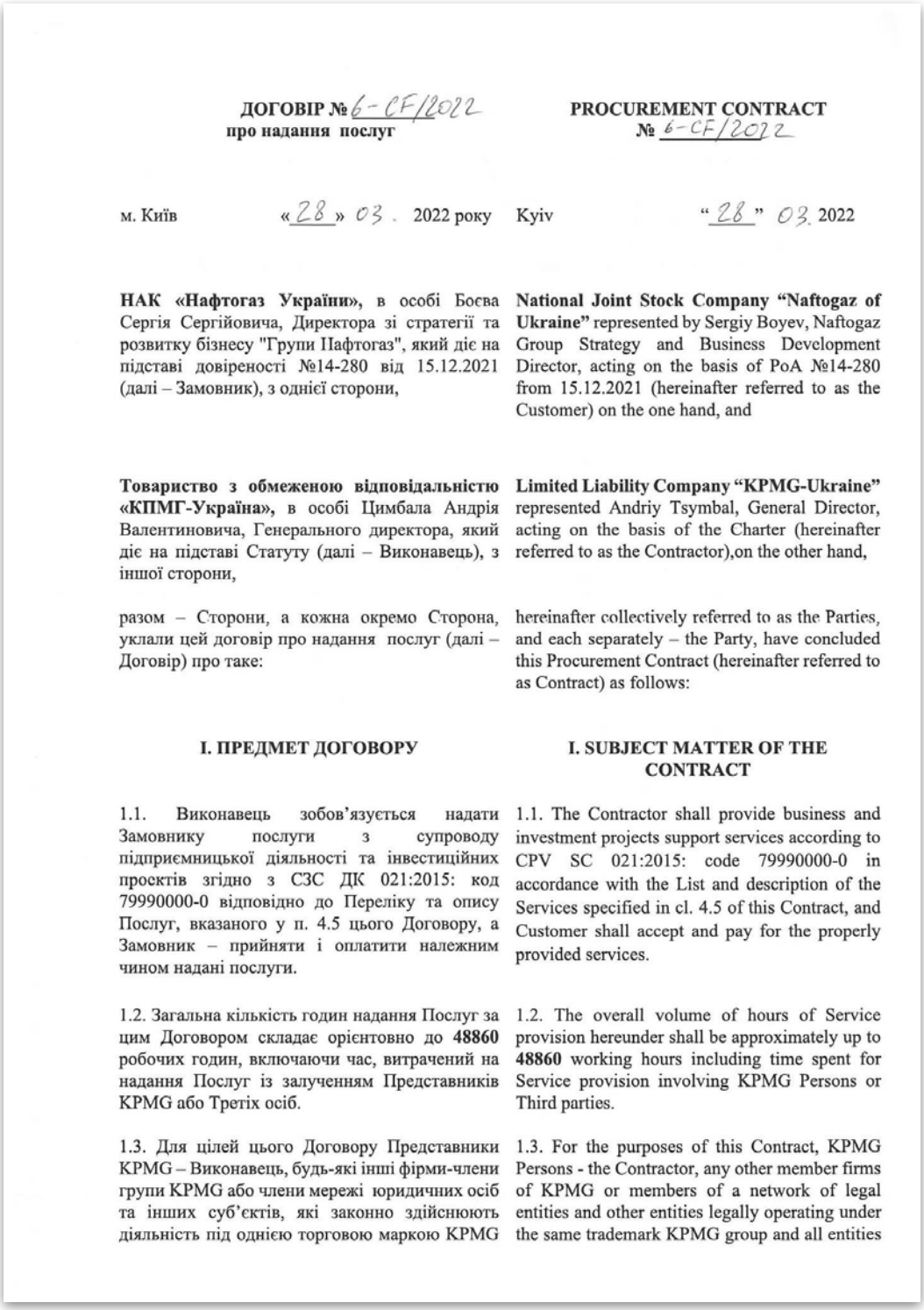
2023-02-04

Куртев

Як відомо, я є найпослідовнішим публічним критиком Юрія Вітренка як очільника НАК "Нафтогаз України", в період 2021-2022 років.

За свою півторарічну каденцію Юр Юрич встиг не тільки збільшити заборгованість Нафтогазу перед структурами Дмитра Фірташа на 1 млрд. дол., зіграти в інсайдерську торгівлю євробондами Нафтогазу, завалити підготовку до опалювального сезону 2022/2023, дезінформувати керівництво держави щодо можливостей газового ленд-лізу, накладати "мертвих" меморандумів на всі випадки життя (щодо "зеленого" водню,

"зеленого" аміаку, підкорення космосу тощо), але і зробити реальні речі – завести в НАК "Нафтогаз України" на керівні ланки другого-третього рівня своїх людей та утворити на їх основі багаторівневу корупційну систему, яка працює і зараз, незважаючи на звільнення самого Вітренка три місяці тому.

ДОГОВІР № 6-CF/2022
про надання послуг

PROCUREMENT CONTRACT
№ 6-CF/2022

м. Київ «28» 03. 2022 року

Kyiv "28" 03. 2022

НАК «Нафтогаз України», в особі Босва Сергія Сергійовича, Директора зі стратегії та розвитку бізнесу "Групи Нафтогаз", який діє на підставі довіреності №14-280 від 15.12.2021 (далі – Замовник), з однієї сторони,

National Joint Stock Company "Naftogaz of Ukraine" represented by Sergiy Boyev, Naftogaz Group Strategy and Business Development Director, acting on the basis of PoA №14-280 from 15.12.2021 (hereinafter referred to as the Customer) on the one hand, and

Товариство з обмеженою відповідальністю «КПМГ-Україна», в особі Цимбала Андрія Валентиновича, Генерального директора, який діє на підставі Статуту (далі – Виконавець), з іншої сторони,

Limited Liability Company "KPMG-Ukraine" represented Andriy Tsymbal, General Director, acting on the basis of the Charter (hereinafter referred to as the Contractor),on the other hand,

разом – Сторони, а кожна окремо Сторона, уклали цей договір про надання послуг (далі – Договір) про таке:

hereinafter collectively referred to as the Parties, and each separately – the Party, have concluded this Procurement Contract (hereinafter referred to as Contract) as follows:

I. ПРЕДМЕТ ДОГОВОРУ

1.1. Виконавець зобов'язується надати Замовнику послуги з супроводу підприємницької діяльності та інвестиційних проектів згідно з СЗС ДК 021:2015: код 79990000-0 відповідно до Переліку та опису Послуг, вказаного у п. 4.5 цього Договору, а Замовник – прийняти і оплатити належним чином надані послуги.

1.2. Загальна кількість годин надання Послуг за цим Договором складає орієнтовно до **48860** робочих годин, включаючи час, витрачений на надання Послуг із залученням Представників KPMG або Третіх осіб.

1.3. Для цілей цього Договору Представники KPMG – Виконавець, будь-які інші фірми-члени групи KPMG або члени мережі юридичних осіб та інших суб'єктів, які законно здійснюють діяльність під однією торговою маркою KPMG

I. SUBJECT MATTER OF THE CONTRACT

1.1. The Contractor shall provide business and investment projects support services according to CPV SC 021:2015: code 79990000-0 in accordance with the List and description of the Services specified in cl. 4.5 of this Contract, and Customer shall accept and pay for the properly provided services.

1.2. The overall volume of hours of Service provision hereunder shall be approximately up to **48860** working hours including time spent for Service provision involving KPMG Persons or Third parties.

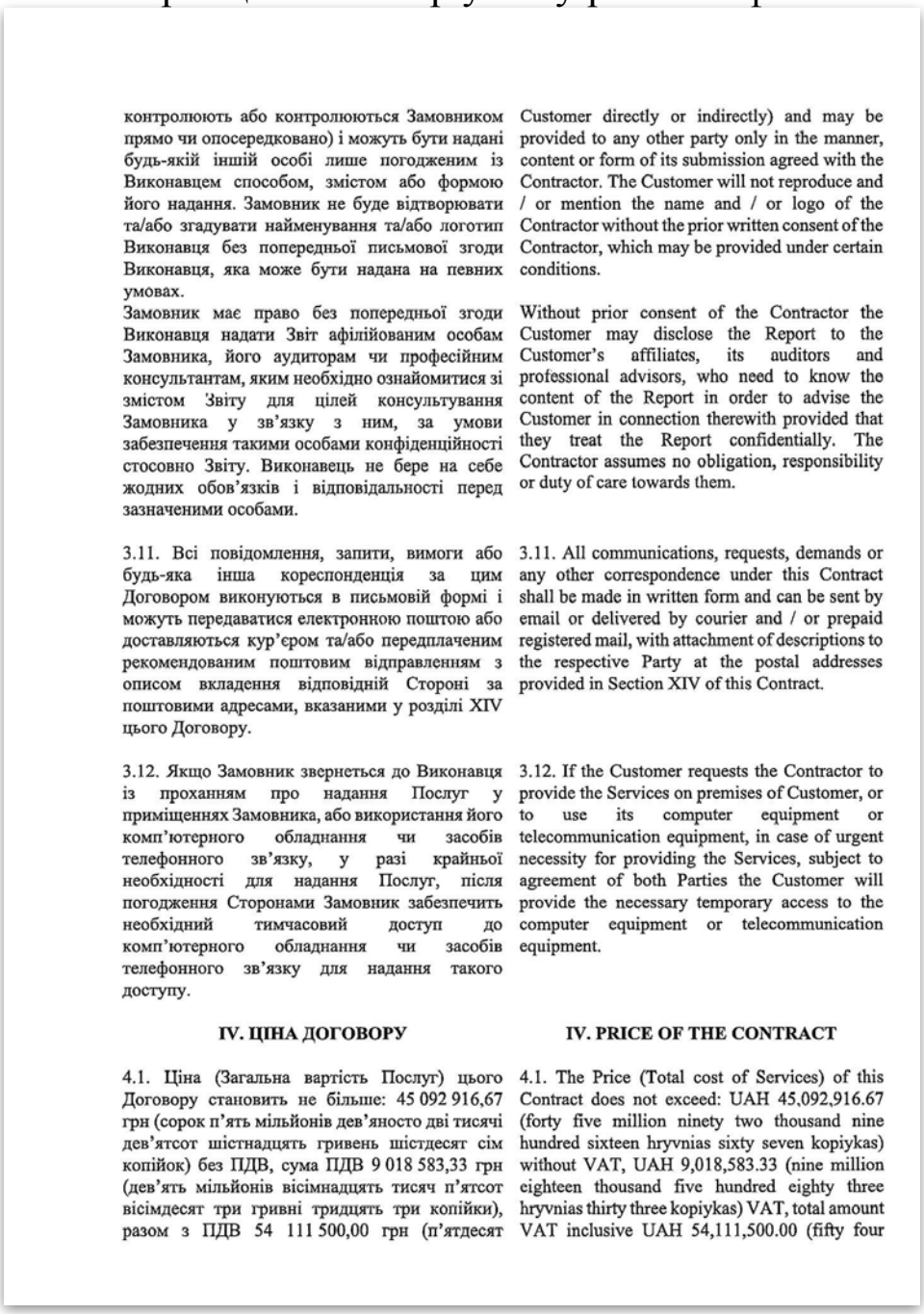
1.3. For the purposes of this Contract, KPMG Persons - the Contractor, any other member firms of KPMG or members of a network of legal entities and other entities legally operating under the same trademark KPMG group and all entities

В далекому 2012 році в структурі НАК "Нафтогаз України" була створена дочірня структура – ДП "Вуглесинтезгаз України".

Метою її створення тоді було освоєння китайського кредиту в 3 млрд. дол. на будівництво/реконструкцію вугільних теплоелектростанцій за технологією киплячого шару. Напрацьований портфель проектів було винесено на розгляд Кабінету Міністрів України, але надання державних

гарантій для забезпечення залучених коштів не було підтримане і ця програма була згорнута.

Тим не менш, починаючи з 2018 року, НАК "Нафтогаз України", як усі поважаючі себе нафтогазові компанії світу, взяв курс на декарбонізацію. В 2019 році в структурі Нафтогазу був створений

контролюють або контролюються Замовником прямо чи опосередковано) і можуть бути надані будь-якій іншій особі лише погодженим із Виконавцем способом, змістом або формою його надання. Замовник не буде відтворювати та/або згадувати найменування та/або логотип Виконавця без попередньої письмової згоди Виконавця, яка може бути надана на певних умовах.

Замовник має право без попередньої згоди Виконавця надати Звіт афілійованим особам Замовника, його аудиторам чи професійним консультантам, яким необхідно ознайомитися зі змістом Звіту для цілей консультування Замовника у зв'язку з ним, за умови забезпечення такими особами конфіденційності стосовно Звіту. Виконавець не бере на себе жодних обов'язків і відповідальності перед зазначеними особами.

3.11. Всі повідомлення, запити, вимоги або будь-яка інша кореспонденція за цим Договором виконуються в письмовій формі і можуть передаватися електронною поштою або доставляються кур'єром та/або передплаченим рекомендованим поштовим відправленням з описом вкладення відповідній Стороні за поштовими адресами, вказаними у розділі XIV цього Договору.

3.12. Якщо Замовник звернеться до Виконавця із проханням про надання Послуг у приміщеннях Замовника, або використання його комп'ютерного обладнання чи засобів телефонного зв'язку, у разі крайньої необхідності для надання Послуг, після погодження Сторонами Замовник забезпечить необхідний тимчасовий доступ до комп'ютерного обладнання чи засобів телефонного зв'язку для надання такого доступу.

IV. ЦІНА ДОГОВОРУ

4.1. Ціна (Загальна вартість Послуг) цього Договору становить не більше: 45 092 916,67 грн (сорок п'ять мільйонів дев'яносто дві тисячі дев'ятсот шістнадцять гривень шістдесят сім копійок) без ПДВ, сума ПДВ 9 018 583,33 грн (дев'ять мільйонів вісімнадцять тисяч п'ятсот вісімдесят три гривні тридцять три копійки), разом з ПДВ 54 111 500,00 грн (п'ятдесят

Customer directly or indirectly) and may be provided to any other party only in the manner, content or form of its submission agreed with the Contractor. The Customer will not reproduce and / or mention the name and / or logo of the Contractor without the prior written consent of the Contractor, which may be provided under certain conditions.

Without prior consent of the Contractor the Customer may disclose the Report to the Customer's affiliates, its auditors and professional advisors, who need to know the content of the Report in order to advise the Customer in connection therewith provided that they treat the Report confidentially. The Contractor assumes no obligation, responsibility or duty of care towards them.

3.11. All communications, requests, demands or any other correspondence under this Contract shall be made in written form and can be sent by email or delivered by courier and / or prepaid registered mail, with attachment of descriptions to the respective Party at the postal addresses provided in Section XIV of this Contract.

3.12. If the Customer requests the Contractor to provide the Services on premises of Customer, or to use its computer equipment or telecommunication equipment, in case of urgent necessity for providing the Services, subject to agreement of both Parties the Customer will provide the necessary temporary access to the computer equipment or telecommunication equipment.

IV. PRICE OF THE CONTRACT

4.1. The Price (Total cost of Services) of this Contract does not exceed: UAH 45,092,916.67 (forty five million ninety two thousand nine hundred sixteen hryvnias sixty seven kopiykas) without VAT, UAH 9,018,583.33 (nine million eighteen thousand five hundred eighty three hryvnias thirty three kopiykas) VAT, total amount VAT inclusive UAH 54,111,500.00 (fifty four

дивізіон "Нова енергія", до якого увійшло ДП "Вуглесинтезгаз України", яке мало виступити замовником великої кількості "зелених" (в основному сонячних, вітрових та маневрових) електростанцій. Протягом 2019-2021 років в цьому напрямку вже була виконана велика кількість техніко-економічних обґрунтувань та створений збалансований портфель проектів.

І тут Юр Юрич в травні 2022 року робить "хід конем" – призначає генеральним директором ДП "Вуглесинтезгаз України" … конюха …

Олексія ***Бутенка***.

Сама логіка цього призначення з боку Вітренка незрозуміла, враховуючи бекграунд Олексія Бутенка.

Поточний рахунок
№ UA253223130000026001012817704
в АТ "Укрексімбанк" у м. Києві
Поточний рахунок
№ UA153204780000000000260011166
в АБ "Укргазбанк" у м. Києві

в АТ «ОТП Банк» у м. Києві
МФО 300528

National Joint Stock Company "Naftogaz of Ukraine"
Registered address: Ukraine, 01601, Kyiv, B. Khmelnytskogo Street, 6,
Registration number 20077720
Tel: +38 (044) 586-33-10
Website: www.naftogaz.com
Bank details in national currency
Current account:
№UA943004650000000026002301921
JSC "Oschadbank" in Kyiv
Current account:
№ UA253223130000026001012817704
Joint Stock Company "The State Export-Import Bank of Ukraine" in Kyiv
Current account:
№ UA153204780000000000260011166
AB «UKRGAZBANK» in Kyiv

Limited Liability Company "KPMG-Ukraine"
Registered address: Ukraine, 01010, Kyiv, Moskovska 32/2,
Registration number 21534148
Tel: 138 (044) 490-55-07
Website:
https://home.kpmg/ua/uk/home.html
Bank details in national currency
Current account:
№UA703005280000026004301304782
in JSC "OTP Bank" in Kyiv
MFI 300528

Акціонерне товариство "Національна акціонерна компанія "Нафтогаз України"

Товариство з обмеженою відповідальністю "КПМГ-Україна"

ПІДПИСИ / SIGNATURES

Замовник / Customer
(підпис, печатка)

Виконавець / Contractor
(signature, stamp)

За його спиною велика історія "успіху" українського бізнесмена, яка включає втрату основної частки власності кінно-спортивного клубу "Конюшня

ДОГОВІР № 03-11/2
на виконання проектних робіт

м. Київ «03» 11 **2022 року**

Товариство з обмеженою відповідальністю «Нафтогаз Біоенергія - Т», платник податку на прибуток згідно чинного законодавства України, в особі директора Олійника А.А., що діє на підставі Статуту, надалі – «Замовник», з однієї сторони, та

Товариство з обмеженою відповідальністю «УКРЕНЕРГОПРОМ-3», платник податку на прибуток згідно чинного законодавства України, в особі директора Колядюк І.В., який діє на підставі Статуту, надалі – «Виконавець», з іншої сторони,

в подальшому разом іменуються **«Сторони»**, а кожний окремо – **«Сторона»**, уклали цей Договір на виконання проектних робіт, надалі – **«Договір»**, про наступне:

ТЕРМІНИ, ЩО ВИКОРИСТОВУЮТЬСЯ В ДОГОВОРІ

Вихідні дані – вичерпний перелік інформації, визначений завданням на проектування, необхідний для розробки Виконавцем ПКД, що надається Замовником Виконавцю, якщо інше не вказано у Договорі.

Об'єкт будівництва- ТЕЦ на деревній тріщі, розташована за адресою: м. Чернігів, вул. Інструментальна, 14А.

Проектно-кошторисна документація/ПКД - сукупність необхідних документальних матеріалів (текстових та графічних) стадії «П» щодо виконання Робіт на Об'єкті будівництва, що обґрунтовують проектно-дослідницькі рішення, визначають обсяги Робіт, потреби в устаткуванні, будівельних конструкціях, матеріальних і інших ресурсах, робочі креслення, інші документи, що затверджуються у встановленому порядку (до проходження експертизи).

Результат Робіт – Проектно-кошторисна документація, щодо якої отримано Експертний звіт (висновок) про позитивний результат проходження експертизи ПКД, зареєстровані в Єдиній державній електронній системі у сфері будівництва.

Роботи – розробка Проектно-кошторисної документації стадії «Проєкт» (П), отримання звітів з інженерно-геодезичних та геологічних вишукувань, отримання від імені Замовника частини Вихідних даних, зокрема, технічних умов щодо інженерного забезпечення Об'єкту будівництва та містобудівних умов, обмежень забудови земельної ділянки, включаючи супровід при проведенні державної експертизи ПКД в експертній організації та отримання позитивних результатів проходження експертизи, після їх одержання реєстрація ПКД та Експертного звіту в Єдиній державній електронній системі у сфері будівництва (портал єдиної державної електронній системі у сфері будівництва за посиланням https://e-construction.gov.ua/) тощо.

1. ПРЕДМЕТ ДОГОВОРУ

1.1. Замовник доручає і зобов'язується прийняти та оплатити, а Виконавець бере на себе зобов'язання згідно умов цього Договору та за завданням Замовника виконати роботи з Розробки проектно-кошторисної документації (стадія «Проект»)»: «Нове будівництво ТЕЦ на деревній тріщі, розташованої за адресою: м. Чернігів, вул. Інструментальна, 14А». (Код ДК 021:2015:71320000-7 Послуги з інженерного проектування).

1.2. Виконання Робіт передбачає, в тому числі, підготовку запитів та отримання необхідної інформації, її систематизацію, аналіз, оцінку, підготовку і оформлення ПКД, згідно із відповідним Завданням на проектування (Додаток №1 до Договору), що є невід'ємною частиною Договору.

1

Бутенко" (яку він свого часу заснував), ошуканих вкладників котеджного містечка "Посольська гута" (с. Проців, Бориспільський район), доведений до дефолту перед ЄБРР проект ТОВ "Біогазенерго" (виступав замовником Іванківської біоТЕС), чималу кількість ошуканих

господарської діяльності, передбаченої цим Договором, відповідно до вимог чинного законодавства України.

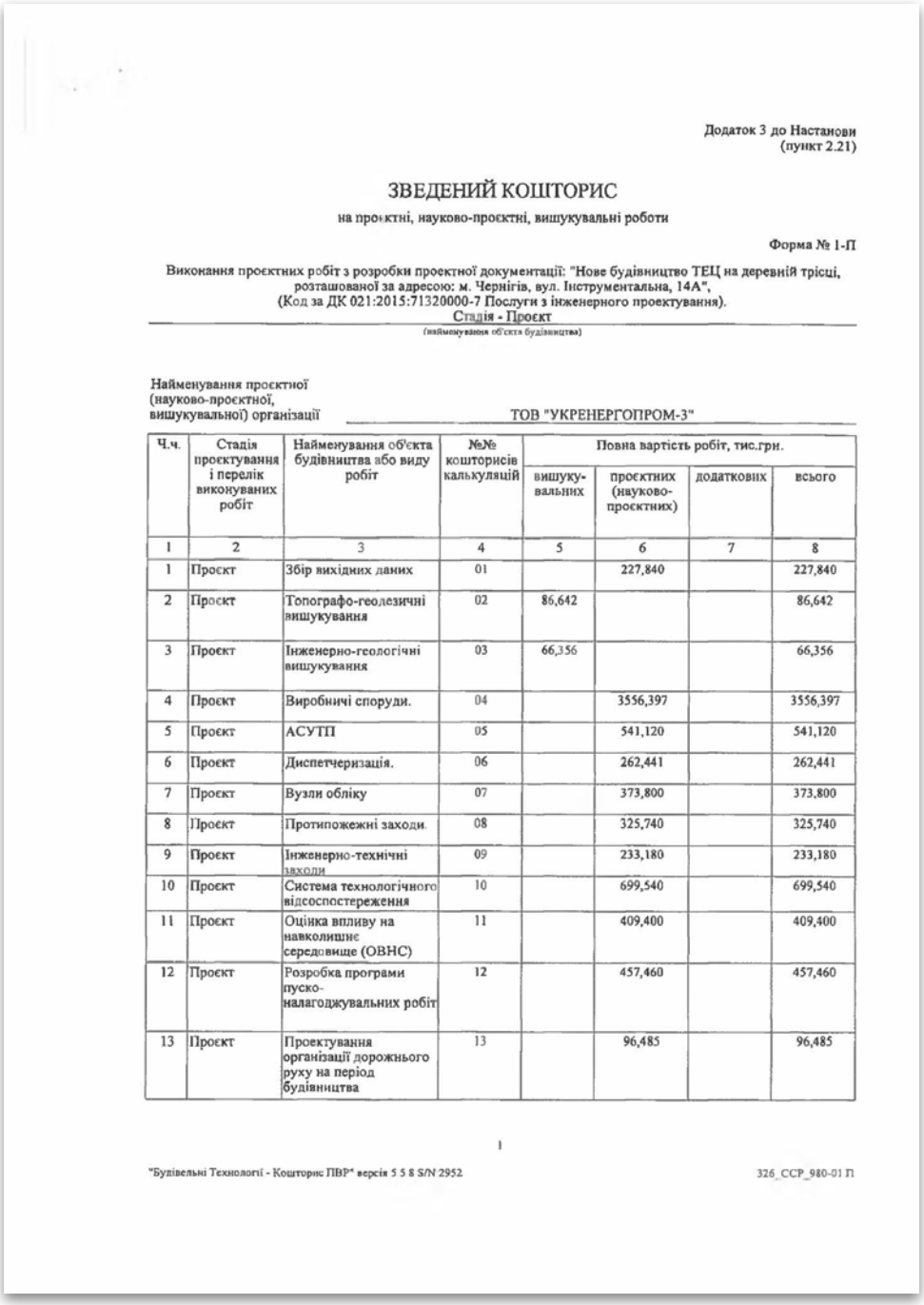
Додатки до Договору:
- Завдання на проектування (Додаток №1 до Договору);
- Договірна ціна з розрахунками (Додаток №2 до Договору);
- Календарний план фінансування та виконання робіт (Додаток №3 до Договору).

17. МІСЦЕЗНАХОДЖЕННЯ, РЕКВІЗИТИ ТА ПІДПИСИ СТОРІН

ЗАМОВНИК: **ТОВ «НАФТОГАЗ БІОЕНЕРГІЯ - Т»**	**ВИКОНАВЕЦЬ:** **ТОВ «УКРЕНЕРГОПРОМ-3»**
Україна, 42700, Сумська область, Охтирський район, місто Охтирка, вул. Транспортна 2б	Україна, 03680, м. Київ, вулиця Солом`янська, 5
Код ЄДРПОУ 44689656	Код ЄДРПОУ 31564943
Банківські реквізити: IBAN UA903226690000026007300277926 в АТ «Ощадбанк»	Банківські реквізити: IBAN UA073005280000026008000026884 в АТ ОТП БАНК» в м. Київ МФО 300528 ІПН 315649426051 Свідоцтво ПДВ № 36053377 Платник податків на загальних підставах
ДИРЕКТОР МП **/Особник А.А./**	**ДИРЕКТОР** МП **/Колядюк І.В./**

кредиторів, які позичали йому гроші як фізичній особі.

Тим не менш, одразу після призначення Олексій Бутенко почав велику реорганізацію ДП "Вуглесинтезгаз України". Вважаючи вітрову та сонячну генерації у сфері відновлювальних джерел енергії неефективними, підприємство було перейменоване на ДП "Нафтогаз Біоенергія", увесь портфель напрацювань ВЕС/СЕС, офшорних ВЕС та маневрової генерації був викинутий у смітник, а на горизонті

Додаток 3 до Настанови
(пункт 2.21)

ЗВЕДЕНИЙ КОШТОРИС

на проєктні, науково-проєктні, вишукувальні роботи

Форма № 1-П

Виконання проєктних робіт з розробки проектної документації: "Нове будівництво ТЕЦ на деревній тріщі, розташованої за адресою: м. Чернігів, вул. Інструментальна, 14А",
(Код за ДК 021:2015:71320000-7 Послуги з інженерного проектування).
Стадія - Проєкт
(найменування об'єкта будівництва)

Найменування проєктної (науково-проєктної, вишукувальної) організації ТОВ "УКРЕНЕРГОПРОМ-3"

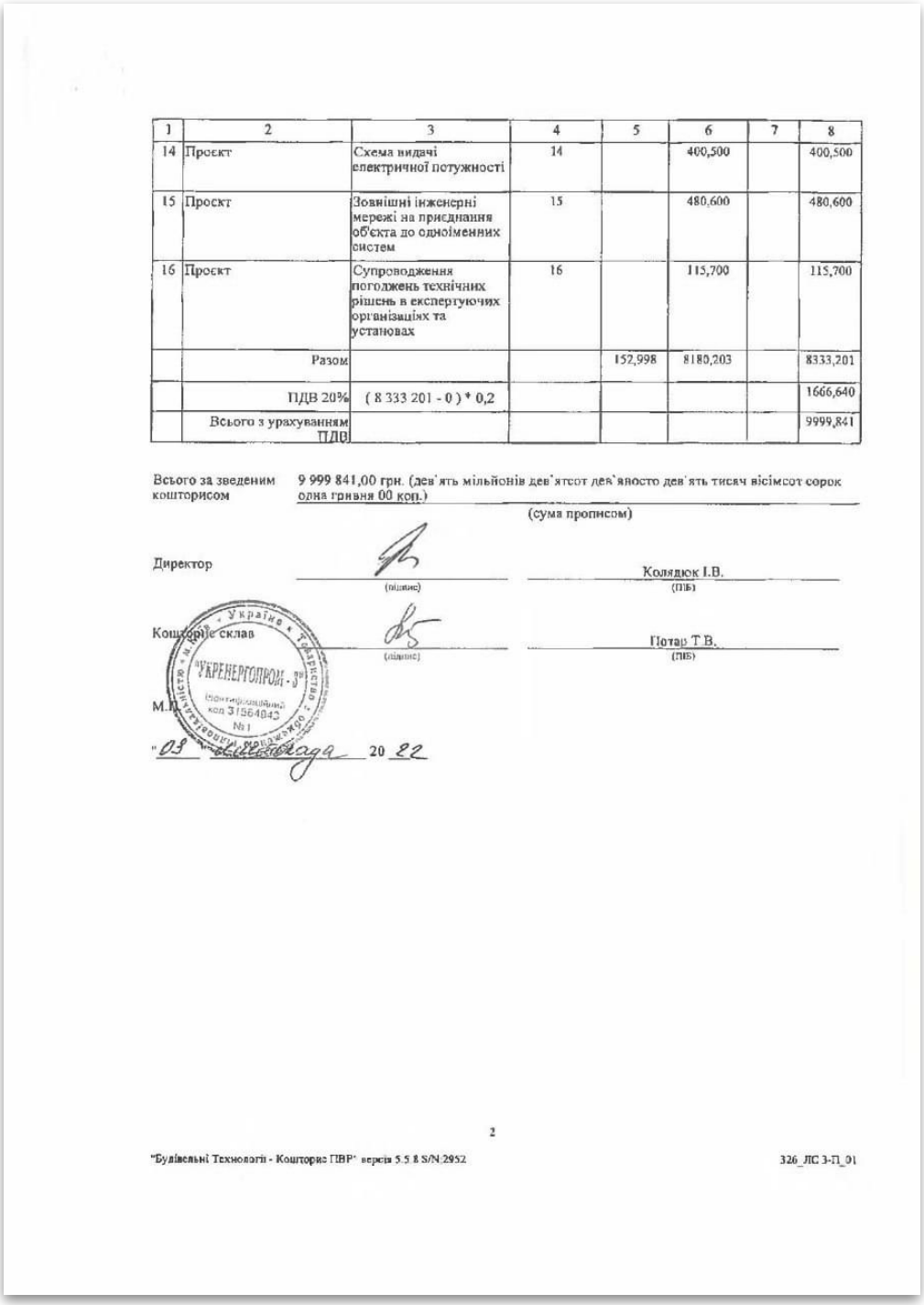
Ч.ч.	Стадія проєктування і перелік виконуваних робіт	Найменування об'єкта будівництва або виду робіт	№№ кошторисів калькуляцій	Повна вартість робіт, тис.грн.			
				вишуку-вальних	проєктних (науково-проєктних)	додаткових	всього
1	2	3	4	5	6	7	8
1	Проєкт	Збір вихідних даних	01		227,840		227,840
2	Проєкт	Топографо-геодезичні вишукування	02	86,642			86,642
3	Проєкт	Інженерно-геологічні вишукування	03	66,356			66,356
4	Проєкт	Виробничі споруди.	04		3556,397		3556,397
5	Проєкт	АСУТП	05		541,120		541,120
6	Проєкт	Диспетчеризація.	06		262,441		262,441
7	Проєкт	Вузли обліку	07		373,800		373,800
8	Проєкт	Протипожежні заходи.	08		325,740		325,740
9	Проєкт	Інженерно-технічні заходи	09		233,180		233,180
10	Проєкт	Система технологічного відеоспостереження	10		699,540		699,540
11	Проєкт	Оцінка впливу на навколишнє середовище (ОВНС)	11		409,400		409,400
12	Проєкт	Розробка програми пуско-налагоджувальних робіт	12		457,460		457,460
13	Проєкт	Проектування організації дорожнього руху на період будівництва	13		96,485		96,485

1

"Будівельні Технології - Кошторис ПВР" версія 5 5 8 S/N 2952 326_CCP_980-01 П

замайоріла Програма Великого Біо-Будівництва під кодовою назвою "Кліар Енерджі".

Одразу хочу зробити застереження – я не маю претензій до групи "Кліар Енерджі", яка існує з 2015 року, реалізувала велику кількість

1	2	3	4	5	6	7	8
14	Проєкт	Схема видачі електричної потужності	14		400,500		400,500
15	Проєкт	Зовнішні інженерні мережі на приєднання об'єкта до одноіменних систем	15		480,600		480,600
16	Проєкт	Супроводження погоджень технічних рішень в експертуючих організаціях та установах	16		115,700		115,700
	Разом			152,998	8180,203		8333,201
	ПДВ 20%	(8 333 201 - 0) * 0,2					1666,640
	Всього з урахуванням ПДВ						9999,841

Всього за зведеним кошторисом 9 999 841,00 грн. (дев'ять мільйонів дев'ятсот дев'яносто дев'ять тисяч вісімсот сорок одна гривня 00 коп.)

(сума прописом)

Директор _____ Колядюк І.В.

(підпис) (ПІБ)

Кошторисець склав _____ Потар Т.В.

(підпис) (ПІБ)

М.П.

"09" листопада 20 22

2

"Будівельні Технології - Кошторис ПВР" версія 5.5.8 S/N:2952 326_ЛС 3-П_01

біо-енергетичних проектів, має гарну репутацію на ринку та працює з приватними грошима. Скажу більше – я особисто знайомий з бенефіціарами групи "Кліар Енерджі", мав історію відносин з ними, характеризую їх як порядних в бізнес розумінні людей. Але в кейсі, якому присвячений цей пост, група "Кліар Енерджи" стала на "темну сторону сили", тобто де-факто стала каналом дерибану грошей НАК "Нафтогаз України" на користь злочинного угруповання

Номер судової справи	Позивач	Відповідач	Предмет позову	Підстава позову	Процесуальна історія
757/54422/20-ц	Дорошенко Сергій Федорович	Бутенко Олексій Миколайович	про стягнення боргу у сумі **6 127 865,39 дол. США**	відповідач не виконав свої зобов'язання за договором позики	03.12.2021 – Бориспільський міськрайонний суд Київської області ухвалив зупинити провадження у зв'язку з призначенням експертизи.
759/6889/18	Гордон Віталій Борисович	Бутенко Олексій Миколайович, Бутенко Зоряна Василівна	стягнення заборгованості за договором позики	відповідач не виконав свої зобов'язання за договором позики	20.08.2021 – рішення Святошинського районного суду м. Києва, яким позов задоволено частково: стягнуто на користь позивача **108 112 474 грн. 99 коп.**; 23.10.2021 – ухвала Київського апеляційного суду про призначення справи до розгляду.
757/47199/18	Гєллєр Євгеній Борисович	Бутенко Олексій Миколайович	стягнення боргу	відповідач не виконав свої зобов'язання за договором позики	15.07.2021 – рішення Дарницького районного суду м. Києва, яким позов задоволено: стягнуто на користь позивача **187 443 408 грн. 50 коп.;** 29.09.2021 – постанова Київського апеляційного суду, якою залишено без змін рішення суду першої інстанції; 22.12.2021 – постанова Касаційного цивільного суду, якою скасовано справу в частині позовних вимог про стягнення пені, передано на новий розгляд у суд апеляційної інстанції, в іншій частині залишити рішення чинним; 22.03.2021 – ухвала Київського апеляційного про призначення справи до розгляду.
361/2336/19	АТ КБ "Приват Банк"	Бутенко Олексій Миколайович	стягнення заборгованості	відповідач не виконав свої зобов'язання за кредитним договором	11.07.2019 – рішення Броварського міськрайонного суду про задоволення позову: стягнуто на користь позивача **143 072 грн. 00 коп.;**
359/1728/21	ТОВ "Київська обласна енерго-постачальна компанія"	Бутенко Олексій Миколайович	стягнення заборгованості	відповідач не виконав свої зобов'язання за договором про постачання електричної енергії	09.08.2021 – рішення Бориспільського міськрайонного суду, яким позов задоволено: стягнуто на користь позивача солідарно з відповідачів **138 930 грн. 44 коп**.
361/2683/20	АТ "Універсал Банк"	Бутенко Олексій Миколайович	стягнення заборгованості	відповідач не виконав свої зобов'язання за кредитним договором	20.10.2020 – рішення Броварського міськрайонного суду, яким позов задоволено частково: стягнуто на користь позивача **35 179 грн. 05 коп.;**
359/4340/21	ТОВ "Київоблгаз Збут"	Бутенко Олексій Миколайович	стягнення заборгованості	відповідач не виконав свої зобов'язання за договором постачання природного газу	12.08.2022 – затверджена мирова угода.

Вітренка/Бутенка.

Враховуючи "психологічні особливості" (у медичному сенсі) Олексія Бутенка, партнерство з ним річ дуже тендітна. Розуміючи це група "Кліар Енерджи" одразу почала наповнювати структуру ДП "Нафтогаз Біоенергія" своїми людьми.

Коли всі коні і люди змішались, під егідою Великого Біо-Будівництва ДП "Нафтогаз Біоенергія" запланувало побудувати щонайменше 9 біоТЕЦ та біокотелень у 8 регіонах України, загальною потужністю 210 МВт теплової та 43 МВт електричної енергії, тобто запланувало стати найбільшим в країні генератором тепла з біомаси та забезпечити заміщення близько 2 млрд. куб. м природного газу. Загальний обсяг інвестицій на них мав скласти 262 млн. дол. Додатково на перспективу опрацьовувалось ще три проекти біоТЕЦ на 120 МВт теплової та 40 МВт електричної загальної потужності (Рис. 1).

Все б нічого, але на практиці це означало скупку за завищеними цінами недобудованих групою "Кліар Енерджі" об`єктів.

Пілотом серед таких куплених недобудованих проектів/об`єктів була біогазова електростанція на полігоні твердих побутових відходів у Великих Грибовичах Львівської області, яку ДП "Нафтогаз Біоенергія" вже у травні спільно з ТОВ "Кліар Енерджі" урочисто запустили. До цього ж ТОВ "Кліар Енерджі" більше року не могло самостійно запустити цей проект через відсутність коштів, але з шаровими грошима Нафтогазу – можливо все.

Загалом, для юридичного супроводу проектів в рамках програми Великого Біо-Будівництва, Сергієм Бойовим (директор зі стратегії та розвитку бізнесу, ще один член злочинного угруповання Вітренка) залучено ТОВ "KPMG-Ukraine":

https://prozorro.gov.ua/tender/UA-2021-12-30-011727-c

З ТОВ "KPMG-Ukraine" було укладено окремий договір від 28.03.2022 №6CF/2022 на суму 54 111 500 гривень (Рис. 2-4).

Цікавим є той факт, що послуги за цим договором, який уклав НАК "Нафтогаз України", виконуються також і для потреб ДП "Нафтогаз Біоенергія", але ці витрати не відображаються у витратах цього підприємства та у фінансових моделях реалізованих проектів. Доцільність таких дорогих послуг ТОВ "KPMG-Ukraine", за наявності власного юридичного департаменту, викликає великі сумніви та питання, але це все лірика.

Таким чином, група "Кліар Енерджі" не мала причин для хвилювання, бо з "необмеженим" дармовим фінансовим ресурсом владних партнерів можна не зважати на принципову НЕОКУПНІСТЬ проектів. Бізнес модель інша. Вона заснована не на ефективній експлуатації енергетичного об`єкту, а на освоєнні коштів Великого Біо-Будівництва.

Щоб не тягнути "коня за хвіст", вже у липні 2022 року було здійснено закупівлю комплексу робіт по створенню та введенню в експлуатацію об’єкту "Котельня, загальною потужністю 40 МВт у м. Охтирка". Швидка закупівля "пояснювалась" тим, що необхідно терміново збудувати котельню на трісці, бо скоро опалювальний сезон, а в Охтирці відсутня можливість його розпочати.

Від самого початку передбачалось, що проект буде реалізовуватись ТОВ "Кліар Енерджі" (основне підприємство групи), але в останню мить з'ясувалось, що йому не вистачає матеріально-технічної бази. Тому роль переможця закупівлі віддали іншій компанії групи "Кліар Енерджі" – ТОВ "Джі Ес Сервіс", бо гроші повинні залишатися в "сім’ї":

https://zakupki.prom.ua/commercial/tenders/R-UA-2022-07-07-1000031-k

Початково заявлена вартість комплексу робіт ТОВ "Джі Ес Сервіс" склала 681 млн. грн. Проте, після "перемовин", вартість закупівлі знизилась до 651 млн. грн., в той же час змінились умови оплати – аванс збільшився з 61 до 73%, тобто до 475,9 млн. грн. Окрім того, згідно умов договору, здача об'єкту та введення його в експлуатацію планувалась на початок лютого 2022 року, але роботи не закінчені. Проте ДП "Нафтогаз Біоенергія" вже внесло зміни до договору та збільшило його вартість додатково на 61 млн. грн., обґрунтовуючи це курсовою різницю. Враховуючи обсяг авансу (73%), який повністю покривав імпортну складову, умови договору взагалі не передбачали перегляд цін і загальної вартості.

Але навіть цього виявилось замало, і ДП "Нафтогаз Біоенергія" уклало додатковий договір з так званою "керуючою компанією" (з групи "Кліар Енерджі"), якій виплачується щомісяця 500 тис. грн. При цьому з 10-ти осіб компанії, що управляє, на майданчику постійно присутній тільки один. По суті це "крадіжка на сірниках", яка в повній мірі характеризує наших героїв.

Як говорив класик: "друзям все, а ворогам закон" 😊.

До речі, обладнання (паливоподача, котли, мультициклони, димова труба, насосна група тощо) для Охтирки закупили у литовського підприємства Axis Tech. Початково це обладнання було виготовлене для постачання в Росію, але раптові санкції заблокували цю поставку, обладнання природньо мало дисконт. Цікаво – яка маржа перепродажу цього обладнання в Україну?

Додатково зазначу, що відновлення водогрійних котлів (котельні), що працюють на газу на зруйнованій Охтирській ТЕЦ, проводяться коштом державного бюджету на суму 86,5 млн. грн., і це окремий проект і окрема стаття витрат. Роботи там виконує ТОВ "Котлотурбопром".

Наразі проект по Охтирці добігає кінця, керівництву ДП "Нафтогаз Біоенергія" та НАК "Нафтогаз України" приходить усвідомлення, що він нерентабельний й ніколи себе не окупить, оскільки усі економічні коефіцієнти під час планування будівництва Олексієм Бутенком свідомо були завищені. У своє виправдання Олексій Бутенко висловився наступним чином: "Так, він збитковий, але соціально важливий". Цікаво, які саме версти соціуму він мав на увазі?!

Паралельно з Охтиркою, у липні 2022 року Бутенко замовив у групи "Кліар Енерджі" послуги з виготовлення техніко-економічних обгрунтувань (ТЕО) в кількості 7 одиниць щодо будівництва когенерації на біомасі.

> Вартість одного такого ТЕО склала в середньому 1,5 млн. грн., у той час коли ринково обумовлена вартість такої послуги не перебільшує 300 тис. грн., тож чистий профіт на такій схемі склав 8,4 млн. грн. І тут важливим моментом було написання "правильного" техніко-економічного обґрунтування ефективності використання біоТЕЦ, щоб замовлення документів наступних етапів було логічним. "Економічний ефект" досягнули за рахунок завищених показників вартості електроенергії та дуже низької вартості сировини, тобто основні показники під час розрахунку були викривлені. Однак тепер зрозуміло, що в таких проектах важливі лише поверхневі знання математики, щоб своєчасно застосувати потрібний знак дії: плюс, мінус, поділити …

А для того щоб "помножити", злочинне угруповання Вітренко/Бутенко провело серед своїх закритий "розіграш" з метою обрання виконавчої організації для надання послуг з розробки проектно-кошторисної документації на 7 об'єктів теплової генерації, ТЕО на які вже підготували. За

традицією, договори провели через внутрішній закритий тендер, поділивши їх на 7 контрактів по 10 млн. грн., які повинні були підписати через наступні компанії: 30 млн. грн. компанією ТОВ "Нафтогаз Біоенергія - А" та 40 млн. грн. компанією ТОВ "Нафтогаз Біоенергія - Т", які знаходяться в структурі ДП "Нафтогаз Біоенергія".

Застряглим у пащі злочинного угруповання Вітренко/Бутенко, з іншої сторони договорів, виявився ТОВ "Укренергопром-3", де відкрито додатковий (не основний) банківський рахунок, на який і заходять ці 70 млн. грн. за виконання проектних робіт. Доступу до цього рахунку у ТОВ "Укренергопром-3" немає, він є лише у групи "Кліар Енерджі". Що найцікавіше, за свої послуги ТОВ "Укренергопром-3" вимушений з протягнутою рукою звертатись до основних учасників злощасної схеми, щоб хоч якось покрити основні витрати на проектування (в середньому – біля 2 млн. грн. за один проект). Тобто лише за цим епізодом під виглядом проектування планується вивести та подерибанити більше 50 млн. грн. НАК "Нафтогаз України".

На Рис. 5-8 для прикладу публікую витяги з одного такого договору.

Укладання цих договорів прийшлось як раз на час зміни керівництва НАК, і процес підписання загальмувався. На сьогодні ТОВ "Нафтогаз Біоенергія - Т", під тиском Олексія Бутенка, за чотирма такими договорами вже сплатив 50% авансових платежів, тобто 20 млн. грн. А от по ТОВ "Нафтогаз Біоенергія - А" кошти поки що застрягли.

Таким чином, 70 млн. грн., виділених на проектування біоТЕЦ (за прикладом Охтирки), у розумінні керівництва ДП "Нафтогаз Біоенергія" аж ніяк "не корелює" із вже реалізованим досвідом, економічною нерентабельністю та неокупністю таких проектів. Але це не важливо, бо … нагадую … бізнес-модель заснована не на ефективній експлуатації енергетичного об`єкту, а на освоєнні коштів Великого Біо-Будівництва.

Загалом космічні фантазії злочинного угруповання Вітренко/Бутенко ніщо не стримує. Наразі ДП "Нафтогаз Біоенергія" проводить підготовку (пройдено всі етапи погодження) на закупівлю об’єкту генерації теплової енергії (котельної) загальною потужністю 40 МВт (20 МВт х 2) на деревині в м. Львів (об'єкт аналогічний Охтирці, але додатково встановлюються електрофільтри). Об'єкт буде побудовано на території працюючої ТЕЦ-1 в м. Львів. Слід зазначити, що загальна вартість такої закупівлі планується в розмірі без малого 1 млрд. грн.

Ну і для розуміння масштабу мислення Олексія Бутенка нагадаю, що ДП "Нафтогаз Біоенергія" ще у вересні робила спроби здійснити закупівлю інформаційно-консультаційних послуг на суму 226 млн. грн., проте таку

закупівлю тоді не погодило правління НАК "Нафтогаз України", бо це навіть для авантюриста Вітренка вже занадто 😊.

Про "досягнення" Олексія Бутенка ще можна довго говорити, бо не має жодної людини з тих, що траплялись йому на шляху, яких би він не "кинув", і проектів, які б він не обікрав. Зараз Олексій Бутенко має ряд судових справ де він є відповідачем-боржником (Рис. 9).

Як вуж, Бутенко викручується та ухиляється від судових засідань, маніпулюючи нормами закону і прикриваючись військовим станом, наприклад:

https://reyestr.court.gov.ua/Review/105065490

https://reyestr.court.gov.ua/Review/105737034

Тобто, щоб затягнути судові спори, Бутенко подає до суду документи, що він є добровольцем ДФТГ, а тому справа повинна бути зупинена, оскільки він перебуває на службі. ДФТГ – це добровільне об'єднання представників громади, створене з метою забезпечення охорони і порядку в ОТГ. Тож, такі дії – це виключно маніпуляція і введення суду в оману, оскільки на даний час добровольців ДФТГ Вороньківської громади Бориспільского району Київської області не залучено до виконання завдань ТрО ЗСУ. Про це також свідчить та обставина, що Бутенко увесь 2022 рік перебував і зараз перебуває на робочому місці у ДП "Нафтогаз Біоенергія", де продовжує отримувати заробітну платню.

Особливої комічності ситуації надає те, що для більшого антуражу Бутенко їздить на роботу в машині, сповненій боєприпасів: гранат, автоматів і навіть має форму та шолом з бронежилетом. Зброю він отримує щоранку і щовечора її здає, бо вночі ворог мабуть теж спить (Рис. 10).

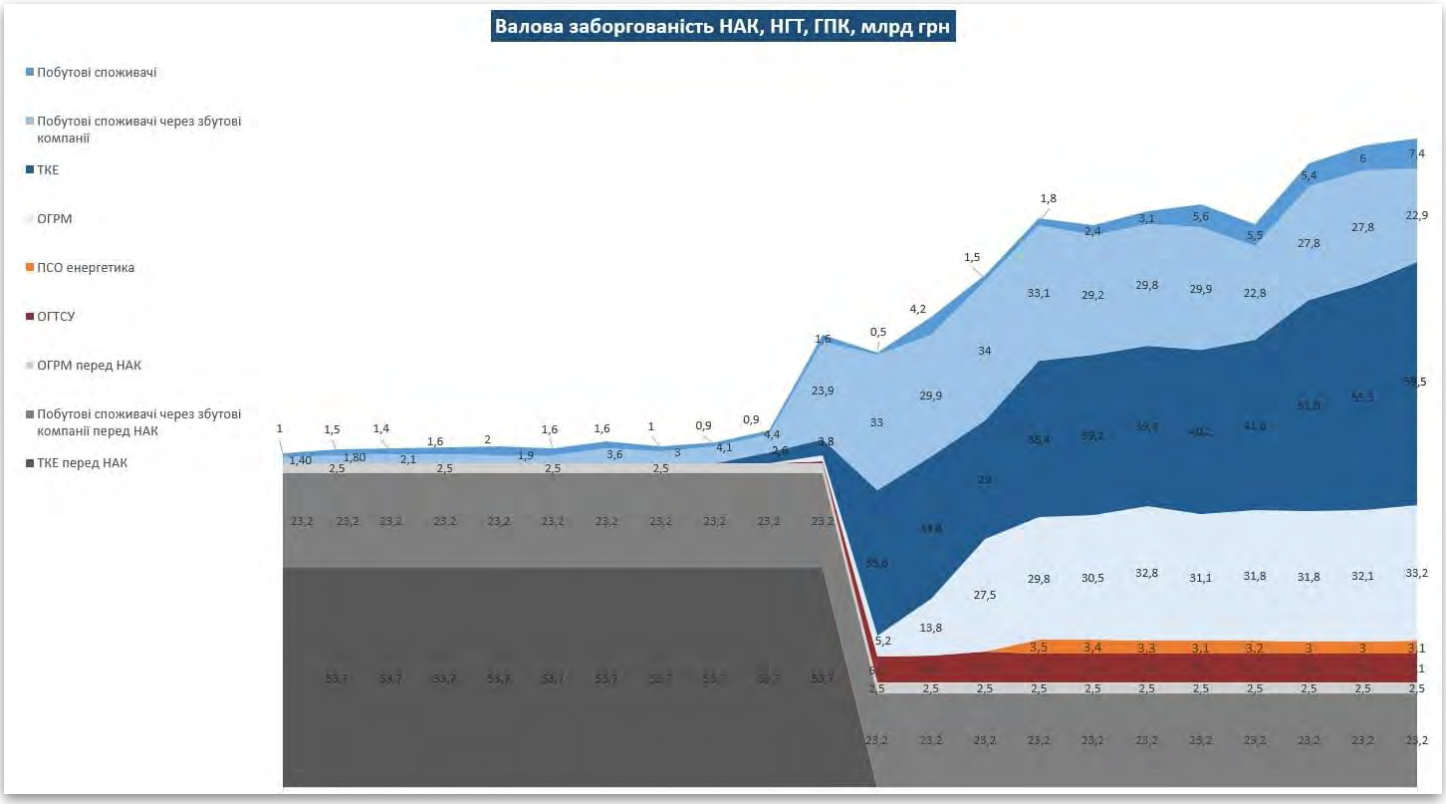
Головнокомандувачу Збройних Сил України варто звернути увагу на такого цінного кадра, як Олексій ***Бутенко***. Будучи непоміченим і незадіяним силовими структурами, він знайшов собі місце лише у ДФТГ Вороньківської громади. А ось по-справжньому розкрити весь свій військовий потенціал Бутенко міг би в тилу ворога – з такими схильностями до клептоманії він би просто зруйнував ворога з середини.

Наостанок пропоную усім разом поспівчувати діючому очільнику НАК "Нафтогаз України" Олексію ***Чернишову***, бо ми усі навіть не уявляємо масштаби "авгієвих стаєнь" часів Вітренка, які йому прийдеться ще вичищати.

***

№ 1.283

НАФТОГАЗ ЕПОХИ РУЇНИ

2023-01-25

Куртев

Як показала практика, британський досвід, проєвропейські погляди і неймовірний апломб не є гарантією ефективної роботи на посаді керівника державної компанії, а радше, навпаки, дають оманливу впевненість, що прийняті рішення ніхто навіть не піддаватиме сумніву.

Саме така самовпевненість й підвела НАК "Нафтогаз України" до краю прірви …

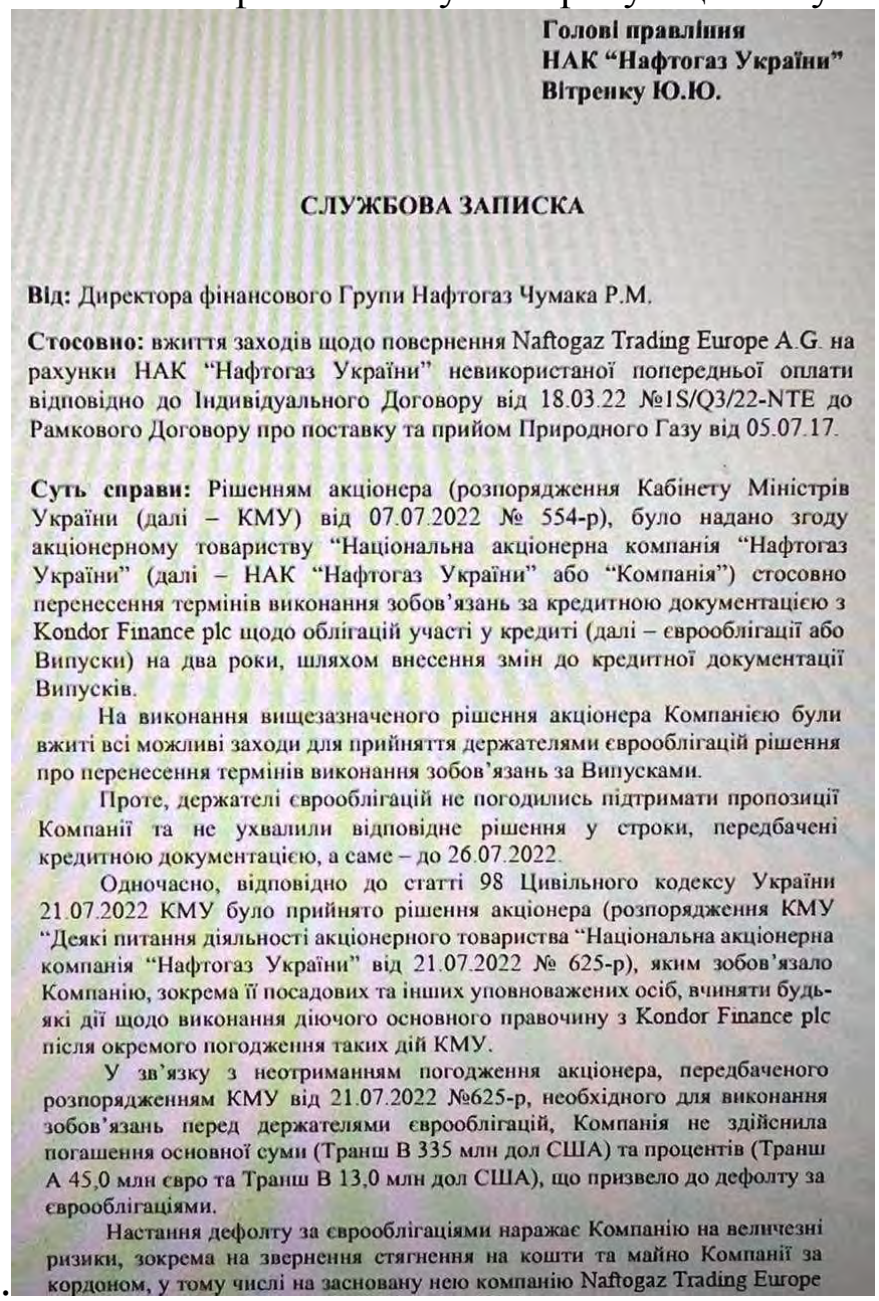
Пам’ятаєте, як збільшувалася заборгованість компанії?!

Проведу звичайний зріз: на початок листопада 2021 року вона становила 14,1 млрд. грн., а на початок травня 2022 року - вже 85,9 млрд. грн. Всього за 6 місяців (на які припав опалювальний період) заборгованість зросла на 70 млрд. грн. (тобто в 6 разів)!

Ви спитаєте як … так ось!

Як справжній прогресивно-соціалістичний поціновувач коштів державного бюджету, Юрій Вітренко одразу почав розбудову власної комерційної структури всередині довіреного йому підприємства і зрозуміло, що це не

змогло не відобразитися на фінансовому та репутаційному стані НАК "Нафтогаз України".

Голові правління
НАК "Нафтогаз України"
Вітренку Ю.Ю.

СЛУЖБОВА ЗАПИСКА

Від: Директора фінансового Групи Нафтогаз Чумака Р.М.

Стосовно: вжиття заходів щодо повернення Naftogaz Trading Europe A.G. на рахунки НАК "Нафтогаз України" невикористаної попередньої оплати відповідно до Індивідуального Договору від 18.03.22 №1S/Q3/22-NTE до Рамкового Договору про поставку та прийом Природного Газу від 05.07.17.

Суть справи: Рішенням акціонера (розпорядження Кабінету Міністрів України (далі – КМУ) від 07.07.2022 № 554-р), було надано згоду акціонерному товариству "Національна акціонерна компанія "Нафтогаз України" (далі – НАК "Нафтогаз України" або "Компанія") стосовно перенесення термінів виконання зобов'язань за кредитною документацією з Kondor Finance plc щодо облігацій участі у кредиті (далі – єврооблігації або Випуски) на два роки, шляхом внесення змін до кредитної документації Випусків.

На виконання вищезазначеного рішення акціонера Компанією були вжиті всі можливі заходи для прийняття держателями єврооблігацій рішення про перенесення термінів виконання зобов'язань за Випусками.

Проте, держателі єврооблігацій не погодились підтримати пропозиції Компанії та не ухвалили відповідне рішення у строки, передбачені кредитною документацією, а саме – до 26.07.2022.

Одночасно, відповідно до статті 98 Цивільного кодексу України 21.07.2022 КМУ було прийнято рішення акціонера (розпорядження КМУ "Деякі питання діяльності акціонерного товариства "Національна акціонерна компанія "Нафтогаз України" від 21.07.2022 № 625-р), яким зобов'язало Компанію, зокрема її посадових та інших уповноважених осіб, вчиняти будь-які дії щодо виконання діючого основного правочину з Kondor Finance plc після окремого погодження таких дій КМУ.

У зв'язку з неотриманням погодження акціонера, передбаченого розпорядженням КМУ від 21.07.2022 №625-р, необхідного для виконання зобов'язань перед держателями єврооблігацій, Компанія не здійснила погашення основної суми (Транш В 335 млн дол США) та процентів (Транш А 45,0 млн євро та Транш В 13,0 млн дол США), що призвело до дефолту за єврооблігаціями.

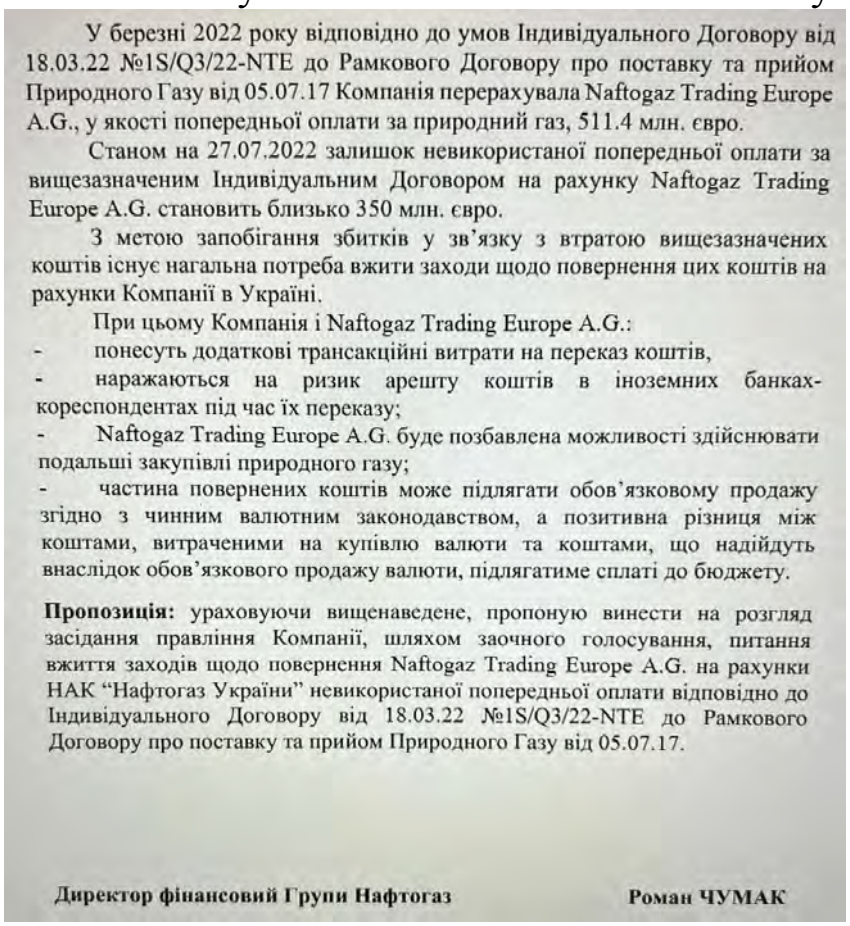
Настання дефолту за єврооблігаціями наражає Компанію на величезні ризики, зокрема на звернення стягнення на кошти та майно Компанії за кордоном, у тому числі на засновану нею компанію Naftogaz Trading Europe

Зверніть увагу на цей графік (Рис. 1), зокрема, на те, як зросла заборгованість Облгазів перед НАК "Нафтогаз України". З початку опалювального сезону вони фактично перестали розраховуватися, за спожитий газ, з чого б то?

Справа в тому, що Вітренко сам вирішив зробити Облгазам такий "подаруночок" якраз напередодні націоналізації підприємств, прибравши з договору всього на всього пункт про банківські гарантії.

Банківська гарантія є механізмом забезпечення виконання договірних зобов'язань, взятих на себе Облгазами у разі їх неспроможності, перед НАК "Нафтогаз України" у разі пред'явлення вимоги про їх сплату. Тобто банк

зобов’язується виплатити обумовлену суму замість

У березні 2022 року відповідно до умов Індивідуального Договору від 18.03.22 №1S/Q3/22-NTE до Рамкового Договору про поставку та прийом Природного Газу від 05.07.17 Компанія перерахувала Naftogaz Trading Europe A.G., у якості попередньої оплати за природний газ, 511.4 млн. євро.

Станом на 27.07.2022 залишок невикористаної попередньої оплати за вищезазначеним Індивідуальним Договором на рахунку Naftogaz Trading Europe A.G. становить близько 350 млн. євро.

З метою запобігання збитків у зв’язку з втратою вищезазначених коштів існує нагальна потреба вжити заходи щодо повернення цих коштів на рахунки Компанії в Україні.

При цьому Компанія і Naftogaz Trading Europe A.G.:

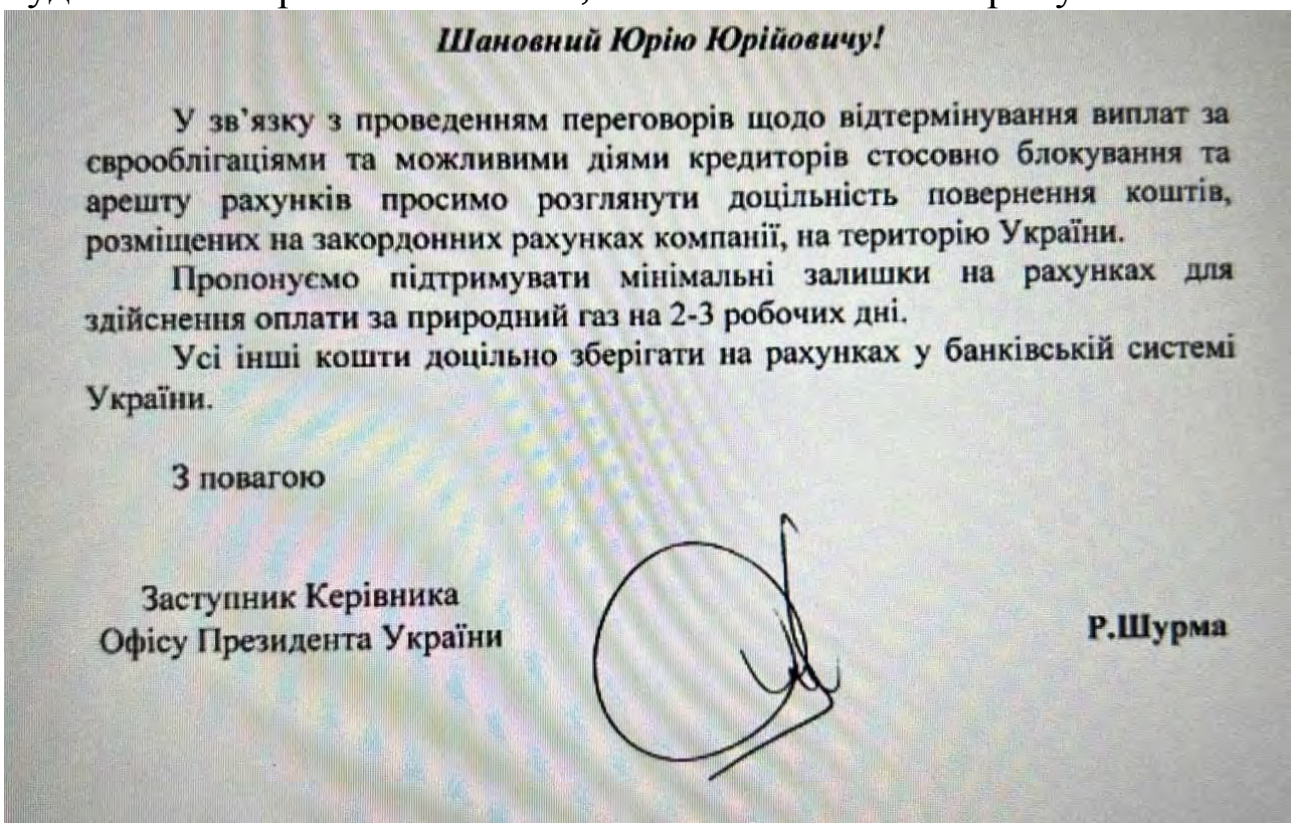
- понесуть додаткові трансакційні витрати на переказ коштів,
- наражаються на ризик арешту коштів в іноземних банках-кореспондентах під час їх переказу;
- Naftogaz Trading Europe A.G. буде позбавлена можливості здійснювати подальші закупівлі природного газу;
- частина повернених коштів може підлягати обов’язковому продажу згідно з чинним валютним законодавством, а позитивна різниця між коштами, витраченими на купівлю валюти та коштами, що надійдуть внаслідок обов’язкового продажу валюти, підлягатиме сплаті до бюджету.

Пропозиція: ураховуючи вищенаведене, пропоную винести на розгляд засідання правління Компанії, шляхом заочного голосування, питання вжиття заходів щодо повернення Naftogaz Trading Europe A.G. на рахунки НАК “Нафтогаз України” невикористаної попередньої оплати відповідно до Індивідуального Договору від 18.03.22 №1S/Q3/22-NTE до Рамкового Договору про поставку та прийом Природного Газу від 05.07.17.

Директор фінансовий Групи Нафтогаз **Роман ЧУМАК**

Облгазів.

Так ось, Вітренко скасував вимогу гарантії банку і дозволив брати газ без будь-яких гарантій оплати, забезпечень і страхувань. Така вона,

Шановний Юрію Юрійовичу!

У зв’язку з проведенням переговорів щодо відтермінування виплат за єврооблігаціями та можливими діями кредиторів стосовно блокування та арешту рахунків просимо розглянути доцільність повернення коштів, розміщених на закордонних рахунках компанії, на територію України.

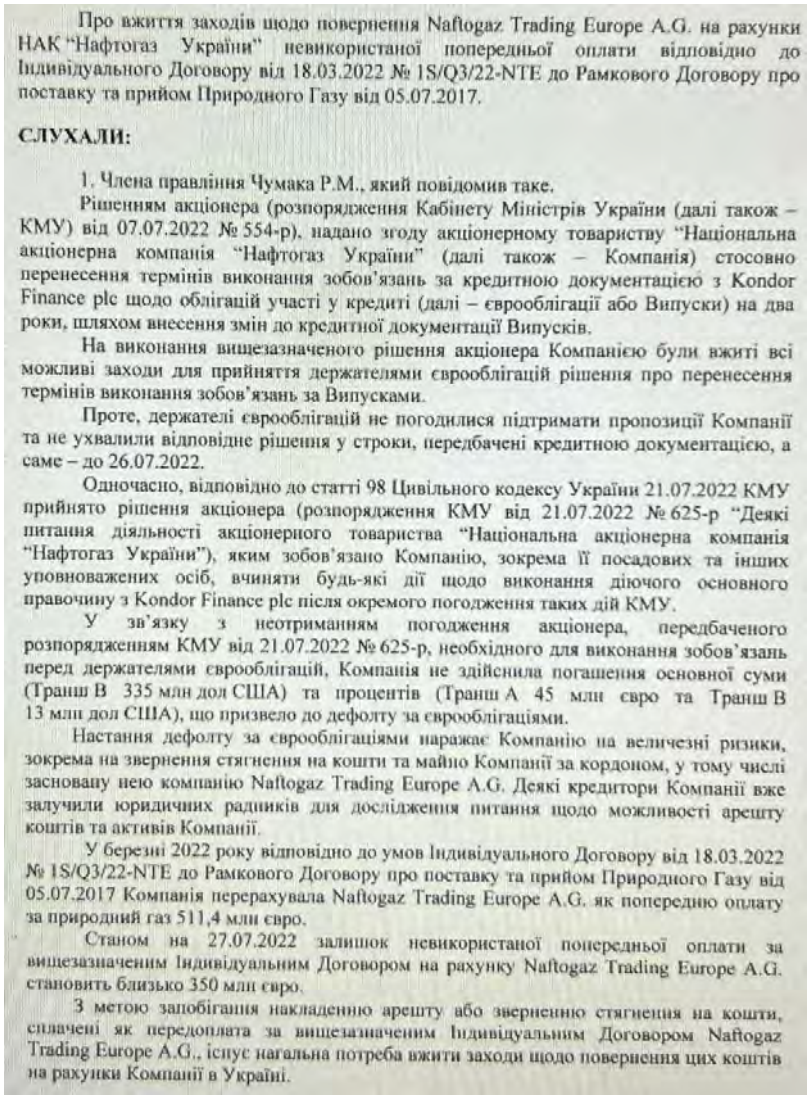
Пропонуємо підтримувати мінімальні залишки на рахунках для здійснення оплати за природний газ на 2-3 робочих дні.

Усі інші кошти доцільно зберігати на рахунках у банківській системі України.

З повагою

Заступник Керівника Офісу Президента України **Р.Шурма**

особиста ініціатива голови Нафтогазу і, виходячи з логіки його рішень, мала лише одну мету – комерційну. А це значить, що Вітренко

Про вжиття заходів щодо повернення Naftogaz Trading Europe A.G. на рахунки НАК "Нафтогаз України" невикористаної попередньої оплати відповідно до Індивідуального Договору від 18.03.2022 № 1S/Q3/22-NTE до Рамкового Договору про поставку та прийом Природного Газу від 05.07.2017.

СЛУХАЛИ:

1. Члена правління Чумака Р.М., який повідомив таке.

Рішенням акціонера (розпорядження Кабінету Міністрів України (далі також – КМУ) від 07.07.2022 № 554-р), надано згоду акціонерному товариству "Національна акціонерна компанія "Нафтогаз України" (далі також – Компанія) стосовно перенесення термінів виконання зобов'язань за кредитною документацією з Kondor Finance plc щодо облігацій участі у кредиті (далі – єврооблігації або Випуски) на два роки, шляхом внесення змін до кредитної документації Випусків.

На виконання вищезазначеного рішення акціонера Компанією були вжиті всі можливі заходи для прийняття держателями єврооблігацій рішення про перенесення термінів виконання зобов'язань за Випусками.

Проте, держателі єврооблігацій не погодилися підтримати пропозиції Компанії та не ухвалили відповідне рішення у строки, передбачені кредитною документацією, а саме – до 26.07.2022.

Одночасно, відповідно до статті 98 Цивільного кодексу України 21.07.2022 КМУ прийнято рішення акціонера (розпорядження КМУ від 21.07.2022 № 625-р "Деякі питання діяльності акціонерного товариства "Національна акціонерна компанія "Нафтогаз України"), яким зобов'язано Компанію, зокрема її посадових та інших уповноважених осіб, вчиняти будь-які дії щодо виконання діючого основного правочину з Kondor Finance plc після окремого погодження таких дій КМУ.

У зв'язку з неотриманням погодження акціонера, передбаченого розпорядженням КМУ від 21.07.2022 № 625-р, необхідного для виконання зобов'язань перед держателями єврооблігацій, Компанія не здійснила погашення основної суми (Транш В 335 млн дол США) та процентів (Транш А 45 млн євро та Транш В 13 млн дол США), що призвело до дефолту за єврооблігаціями.

Настання дефолту за єврооблігаціями наражає Компанію на величезні ризики, зокрема на звернення стягнення на кошти та майно Компанії за кордоном, у тому числі засновану нею компанію Naftogaz Trading Europe A.G. Деякі кредитори Компанії вже залучили юридичних радників для дослідження питання щодо можливості арешту коштів та активів Компанії.

У березні 2022 року відповідно до умов Індивідуального Договору від 18.03.2022 № 1S/Q3/22-NTE до Рамкового Договору про поставку та прийом Природного Газу від 05.07.2017 Компанія перерахувала Naftogaz Trading Europe A.G. як попередню оплату за природний газ 511,4 млн євро.

Станом на 27.07.2022 залишок невикористаної попередньої оплати за вищезазначеним Індивідуальним Договором на рахунку Naftogaz Trading Europe A.G. становить близько 350 млн євро.

З метою запобігання накладенню арешту або зверненню стягнення на кошти, сплачені як передоплата за вищезазначеним Індивідуальним Договором Naftogaz Trading Europe A.G., існує нагальна потреба вжити заходи щодо повернення цих коштів на рахунки Компанії в Україні.

пішов на явну змову з очільниками Облгазів і навряд чи це була благодійність з його боку. Особливої пікантності ситуації надає той факт, що більшість Облгазів на той час належали Дмитру Фірташу та іншим бенефіціарам з російським корінням, через що, власне, й розпочався процес їх націоналізації.

Just business, Юрію Юрійовичу, Just business …

Тож, завдяки героїчним зусиллям та європейському досвіду Вітренка, загалом до початку війни облгази заборгували Нафтогазу 27,9 млрд. грн. (або 1 млрд. дол. США на той час) без жодного забезпечення та обіцянок.

Якби банківська гарантія була, гроші з рахунків Облгазів списувалися

При цьому Компанія і Naftogaz Trading Europe A.G.:

понесуть додаткові трансакційні витрати на переказ коштів;

наражаються на ризик арешту коштів у іноземних банках-кореспондентах під час їх переказу;

Naftogaz Trading Europe A.G. буде позбавлено можливості здійснювати подальші закупівлі природного газу;

частина повернених коштів може підлягати обов'язковому продажу згідно з чинним валютним законодавством.

2. Голову правління Вітренка Ю.Ю., який повідомив таке:

Кабінет Міністрів України, не надаючи погодження на виплати за єврооблігаціями, навіть після того, як Компанія попередила про відповідні ризики та негативні наслідки, зокрема щодо Naftogaz Trading Europe A.G., міг виходити з того, що таких ризиків немає. Тому менеджмент Компанії не має пропонувати здійснювати заходи, про які повідомив Чумак Р.М., але при цьому надати всю необхідну інформацію Уряду для прийняття рішення.

Також потрібно додати, що негативні наслідки повернення коштів Naftogaz Trading Europe A.G. зокрема включають такі додаткові ризики, про які потрібно повідомити Уряд:

фактично простої співробітників цієї компанії, тобто неефективне використання активів Компанії;

негативний вплив на імідж та ділову репутацію цієї компанії та Групи Нафтогазу в цілому;

дефіциту природного газу для безперебійного проходження опалювального сезону 2022/2023 року.

При цьому пропонується вказати у зверненні до Уряду, що наразі Компанія не може надати виключний перелік всіх ризиків.

Також потрібно проконсультуватися з юристами, чи не може це вважатися порушенням законодавства, зокрема щодо прав кредиторів, і повідомити про результати цих консультацій Кабінет Міністрів України.

Згідно з пунктом 60 Статуту Компанії повноваження загальних зборів акціонерів Компанії здійснюються єдиним акціонером – державою в особі Кабінету Міністрів України одноосібно. Рішення оформлюються відповідним актом Кабінету Міністрів України, проект якого за дорученням Прем'єр-міністра України або відповідно до резолюції Віце-прем'єр-міністра України згідно з розподілом повноважень розробляється та подається в установленому порядку Мінекономіки. Таке рішення акціонера має статус протоколу загальних зборів.

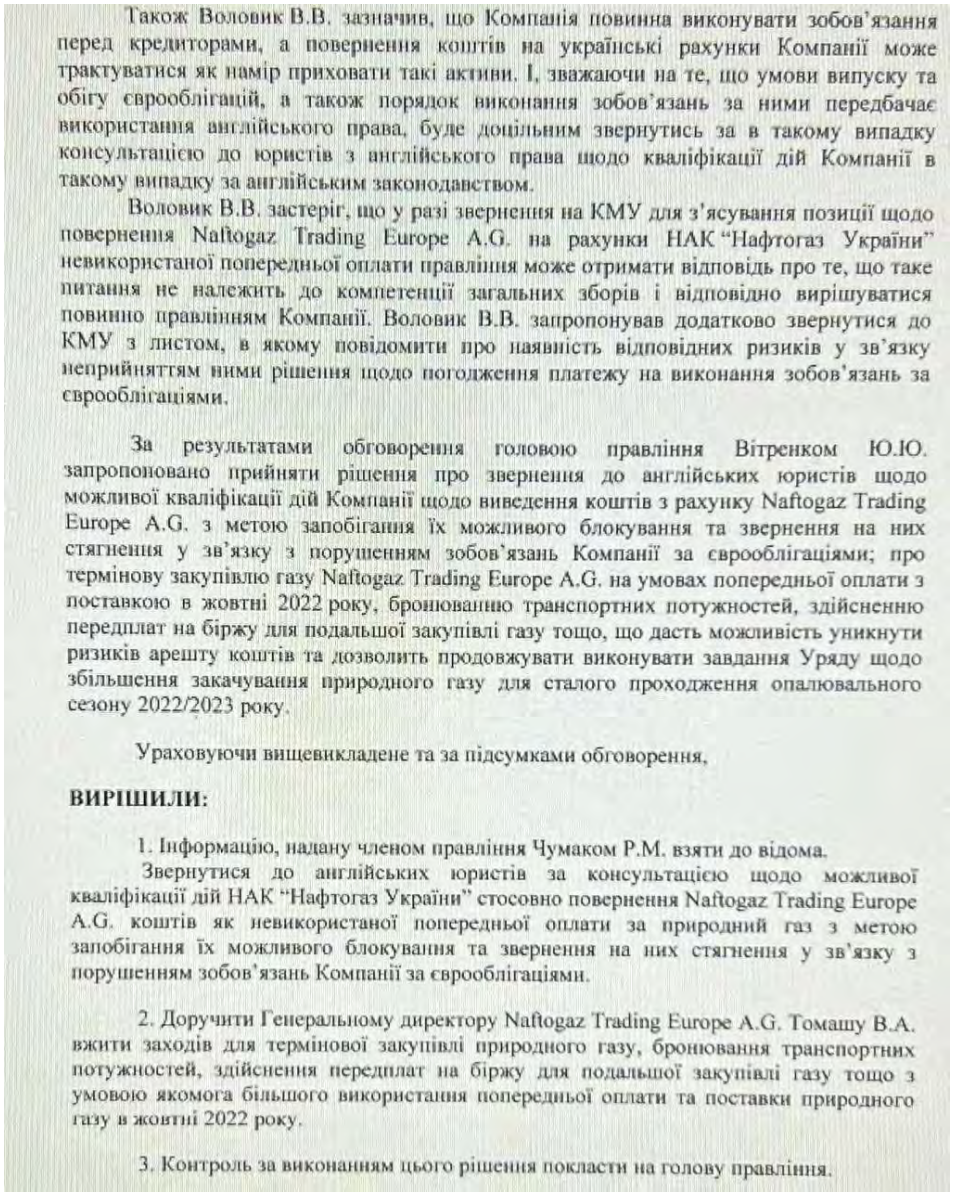
Відповідно до частини першої статті 98 Цивільного кодексу України загальні збори учасників товариства мають право приймати рішення з усіх питань діяльності товариства, у тому числі і з тих, що належать до компетенції інших органів товариства.

Відповідно до підпункту 3) пункту 92 Статуту Компанії до компетенції правління належить здійснення попереднього розгляду питань, що підлягають обговоренню на загальних зборах та засіданнях наглядової ради, підготовка матеріалів, необхідних для розгляду таких питань, та організація виконання рішень загальних зборів і наглядової ради.

3. Члена правління Воловика В.В., який повідомив, що відповідно до українського законодавства ми повинні вживати заходи для захисту активів Компанії та, відповідно, не допустити арешту активів, а з іншого боку – ми повинні виконувати завдання, поставлене КМУ щодо збільшення закачування газу для сталого проходження опалювального сезону 2022/2023 року та забезпечення відповідних обсягів газу в ПСГ на початок опалювального сезону.

автоматично, після ж ініціативи голови Нафтогазу вони просто перестали платити (що цілком логічно) і занурили державну компанію у ще більшу боргову яму без будь-яких наслідків для себе. А своєчасно повернуті кошти дозволили б НАК "Нафтогаз України" підготуватися до опалювального сезону і закупити газ у період, коли ціна на нього ще не була захмарною і не просити у воюючої держави $ 8 млрд. з бюджету (за легендою це мав би бути газовий ленд-ліз, який закономірно не відбувся).

І до того ж, враховуючи курсову різницю, зараз сума боргу фактично зросла ще на третину. Але Юр Юрича вже було не зупинити, кураж від захмарних можливостей потягнув інші махінації, які успішно

Також Воловик В.В. зазначив, що Компанія повинна виконувати зобов'язання перед кредиторами, а повернення коштів на українські рахунки Компанії може трактуватися як намір приховати такі активи. І, зважаючи на те, що умови випуску та обігу єврооблігацій, а також порядок виконання зобов'язань за ними передбачає використання англійського права, буде доцільним звернутись за в такому випадку консультацією до юристів з англійського права щодо кваліфікації дій Компанії в такому випадку за англійським законодавством.

Воловик В.В. застеріг, що у разі звернення на КМУ для з'ясування позиції щодо повернення Naftogaz Trading Europe A.G. на рахунки НАК "Нафтогаз України" невикористаної попередньої оплати правління може отримати відповідь про те, що таке питання не належить до компетенції загальних зборів і відповідно вирішуватися повинно правлінням Компанії. Воловик В.В. запропонував додатково звернутися до КМУ з листом, в якому повідомити про наявність відповідних ризиків у зв'язку неприйняттям ними рішення щодо погодження платежу на виконання зобов'язань за єврооблігаціями.

За результатами обговорення головою правління Вітренком Ю.Ю. запропоновано прийняти рішення про звернення до англійських юристів щодо можливої кваліфікації дій Компанії щодо виведення коштів з рахунку Naftogaz Trading Europe A.G. з метою запобігання їх можливого блокування та звернення на них стягнення у зв'язку з порушенням зобов'язань Компанії за єврооблігаціями; про термінову закупівлю газу Naftogaz Trading Europe A.G. на умовах попередньої оплати з поставкою в жовтні 2022 року, бронюванню транспортних потужностей, здійсненню передплат на біржу для подальшої закупівлі газу тощо, що дасть можливість уникнути ризиків арешту коштів та дозволить продовжувати виконувати завдання Уряду щодо збільшення закачування природного газу для сталого проходження опалювального сезону 2022/2023 року.

Ураховуючи вищевикладене та за підсумками обговорення,

ВИРІШИЛИ:

1. Інформацію, надану членом правління Чумаком Р.М. взяти до відома.
Звернутися до англійських юристів за консультацією щодо можливої кваліфікації дій НАК "Нафтогаз України" стосовно повернення Naftogaz Trading Europe A.G. коштів як невикористаної попередньої оплати за природний газ з метою запобігання їх можливого блокування та звернення на них стягнення у зв'язку з порушенням зобов'язань Компанії за єврооблігаціями.

2. Доручити Генеральному директору Naftogaz Trading Europe A.G. Томашу В.А. вжити заходів для термінової закупівлі природного газу, бронювання транспортних потужностей, здійснення передплат на біржу для подальшої закупівлі газу тощо з умовою якомога більшого використання попередньої оплати та поставки природного газу в жовтні 2022 року.

3. Контроль за виконанням цього рішення покласти на голову правління.

прокручував Вітренко за часи свого ефективного правління.

24 лютого 2022 року почалося повномасштабне вторгнення військ Російської Федерації в Україну. За усіма вимогами міжнародного права це повністю підпадає під визначення форс-мажору.

Враховуючи, що влітку 2022 року у НАК "Нафтогаз України" наступав термін здійснення чергової оплати за євробондами (облігаціями), логічними діями очільника державної компанії були б:

1) **термінове оповіщення тримачів облігацій про настання обставин непереборної сили (форс-мажору) з відтермінуванням виплат на період військового часу;**

2) **переведення наявних коштів, що зберігаються на рахунках дочірніх компаній НАК "Нафтогаз України" в інших юрисдикціях, в Україну для запобігання їх арешту та списання з боку кредиторів;**

3) **вихід на внутрішньоукраїнський газовий ринок з інтервенціями щодо закупівлі у приватних газовидобувних компаній природнього газу (в умовах заборони експорту) та створення відповідного його**

резерву в ПГС для проходження ОЗП 2022/2023, враховуючи що "море стоїть", логістика вугілля дуже важка, а додаткові обсяги газу мали б використовуватись для електричної генерації.

Але "ніт", Юр Юрич з самого початку активної фази війни у цьому напрямку нічого не робив, а додатково до цього вирішив зіграти в інсайдерську торгівлю!

1) Так, Кабінет Міністрів України своїм розпорядженням від 21.07.2022 № 625-р фактично зобов'язав НАК "Нафтогаз України" провести переговори та відтермінувати оплату за правочином з Kondor Finance plc (заборонив здійснювати будь-які дії щодо оплати боргу без окремого погодження з КМУ). Але кредитори, спираючись на усні домовленості з паном Вітренком що сплата за євробондами обов`язково відбудеться, звісно, відмовились від такого відтермінування. Тоді Кабінет Міністрів України доручив Вітренку повернути на рахунки в Україні 350 млн. євро з дочірньої трейдингової компанії Naftogaz Trading Europe A.G. (для запобігання їх арешту та списання).

2) Про необхідність термінового повернення грошей в Україну також інформував пана Вітренко і фінансовий директор Групи Нафтогаз – Роман Чумак (Рис. 2), застерігаючи його від мінімальних ризиків про додаткові трансакційні витрати на переказ коштів, до максимальних – де компанія ризикувала втратити ці кошти взагалі через можливий арешт.

Вітренко знехтував усіма зауваженнями та розпорядженнями.

3) Уряд не зупинявся й намагався повернути гроші в країну, тому повторно до Юр Юрича звернувся вже Заступник керівника Офісу Президента України Ростислав Шурма з пропозицією повернути гроші на рахунки в Україні (Рис. 3).

Але знову "ніт" …

Чому ж очільник НАК "Нафтогаз України" в таких умовах вів себе настільки нелогічно, спитаєте ви?

1) **Тому що паралельно відбувались активні процеси з закупівлею на "дні ціни" євробондів "дружніми структурами", а головною задачею самого Юр Юрича було забезпечення оплати траншу 335+45 млн. євро.**

2) А правоохоронним органам України рекомендую шукати в напрямку Фонду "Каскад-Інвест", бенефіціаром якого є народний депутат України Віталій Хомутинник. Чомусь мені здається, що шукати доведеться недовго 🙂

Навіть коли тиск Уряду тримати вже не було сил, Юр Юрич все одно виступав категорично проти повернення коштів в Україну і більш того, самовпевненість у власному професіоналізмі та незламності затьмарила йому розум настільки, що він, зневажаючи Уряд, приймає самовільні, але протокольно затверджені рішення щодо використання грошей Naftogaz Trading Europe A.G. на термінову закупівлі газу на європейському ринку (Рис. 4).

Оскільки часу обмаль, газ закупили у період найвищих цін ще й з авансовими платіжками за майбутній ресурс у розмірі 100%.

У своїх же публічних заявах Вітренко чинить як завжди

> **– всі проблемні і некомфортні для нього рішення, як і всю відповідальність за них, він перекладає на Уряд, звинувачуючи саме його у всіх проблемах компанії.**

У химерному світогляди пана Вітренко втрата активів компанії чомусь репутаційно менш важлива, ніж тінь на його "луноликий" образ.

Кулуарні домовленості, інсайдерська торгівля, постійне бажання заробити особисто на кожному пункті призвели до збитків безпосередньо НАК "Нафтогаз України", і з кожним наступний кроком Вітренко заганяв компанію, а відповідно, і державу, у ще більші борги. Ефектні заяви Вітренка були завжди далекі від ефективного управління. Усвідомлюючи, що ми воююча країна і бюджет просто тріщить по швах, він всі свої "здобутки" намагався прикрити за рахунок держави.

В період, коли ворог намагається перетворити на руїну всю країну, окремо взяті керівники досить успішно справляються локально, знищуючи найбільші державні корпорації на рахунок бездарного управління, нахабства і абсолютної персональної безвідповідальності, а потім йдуть – з відчуттям самовдоволення і фіктивної результативності компанії, що нібито була досягнута за час їхнього правління.

І краще за все – перекинути персональні провали на кого завгодно:

> — Президента, Уряд, Парламент, марсіан …, а самому піти з усвідомленням власної значимості за "досягнуті результати".

Зараз екс-очільник НАК "Нафтогаз України" Юрій Вітренко нечасто з’являється в інформаційному полі, між тим збитки, які він приніс державі, ще довгий час тягарем висітимуть прямо чи опосередковано на кожному з нас …

Цей Нафтогаз виявився недостойним управлінського таланту Вітренка – несіть інший …

А Олексію Чернишову я хочу побажати мужності та наснаги у побудові Фортеці на Руїнах тяжкої спадщини Юрія Вітренка.

***

№ 1.284

Что нам делать с Россией? Логика большой игры Украины. Кульпа, Арестович, Романенко

2023-01-24

ПЬОТР КУЛЬПА, АЛЕКСЕЙ АРЕСТОВИЧ, ЮРИЙ РОМАНЕНКО, "ХВИЛЯ"

Бывший министр труда Польши Пьотр Кульпа с Алексеем Арестовичем и Юрием Романенко об азах государственного управления, внутренней и внешней политике Украины, России, международной ситуации.

***

— Юрий Романенко: Друзья, всем привет, серферы, бездельники, боевые девианты и медоеды. Короче говоря, все, кто любит, сражается и поддерживает свободную Украину, всем привет. "Альфа и Омега" начинает свой эфир. Николай Фельдман традиционно в пятницу уехал на задание правительственное.

— Алексей Арестович: Наконец-то мы от него избавились.

— Я думаю, сегодня у нас будет интересный, веселый и глубокий эфир, как это у нас всегда получается. Я его назвал провокационно: "Что нам делать с Россией? Логика большой игры Украины". На самом деле мы будем говорить не только о России. Мы будем очень много об Украине

говорить, потому что любая постановка вопроса по поводу того, что нам делать с Россией, она неизбежно касается внутренних преобразований в Украине. Поскольку качественная политика относительно России невозможна без качественных изменений внутри страны.

И начнем мы с сегодняшнего срача по поводу "Дождя", который иллюстрирует уже можно сказать классический постулат имени Пьотра Кульпы, провозглашенный у нас в одном из эфиров весной, относительно того, как выявлять дружественных и недружественных россиян. Нужно задать два вопроса по поводу того, чей Крым и как они относятся к ядерному разоружению России.

И вот вчера в эфире "Дождя", есть такой либеральный российский телеканал, телеведущий фактически заявил о том, что как-то надо помогать российской армии.

— **Алексей Арестович:** Он проговорился. Он говорил минуту, он говорил, что "Мы сочувствуем мобилизованным, помогаем, оказываем им помощь и благодаря нашей деятельности многие их них получили более качественное снаряжение, тепловизоры и все остальное". То есть более качественно будут убивать украинцев и более качественно участвовать в несправедливой войне. После этого там пошла реакция соответствующая.

— Юрий Романенко: После этого начался срач. Я, когда ехал сюда, то было заявление министра обороны Латвии, что давайте "Дождь" на выход из Латвии, нужно лишить их вида на жительство. "Дождь" уже выгнал этого журналиста, очень быстро и оперативно, но очевидно, что эта ситуация в очередной раз заставляет актуализировать вопрос относительно того, как, знаете, раньше вот эти было лото, где ты монеткой трешь его и что-то там проступает. Вот это вопрос того, что проступает под нутром российских либералов.

Вопрос российских либералов очень важен с точки зрения того, как увеличить эффективность борьбы Украины с Россией. Европы, Запада в более широком плане с Россией. Потому что русские мастерски просто научились мимикрировать и, используя слабости и одновременно силу западной демократии, пролезать в институциональные дебри, использовать из медиа, использовать интеллектуалов для того, чтобы продвигать свои нарративы.

И поэтому мне кажется, что вопрос постоянного самоопределения россиян относительно конфликта и относительно всего происходящего и четкая проработка критериев. Их расширение, наверное, потому что мы должны будем…

— **Алексей Арестович:** Можно добавить третий вопрос – помогаешь ли ты мобилизованным.

— Юрий Романенко: Кстати да, на выходе из этого. Это все будет увеличивать нашу эффективность. Поэтому что из этого вытекает? Мы понимаем, что это не самый серьезный кризис, даже кризисом это сложно назвать, просто такое проявление вот этих проблем, о которых мы постоянно говорим в эфирах.

Но очевидно, что сегодня Европа подходит к определенному такому рубежу, когда необходимо ужесточить политику относительно России. Шольц провел телефонные переговоры с Путиным часовые впервые, по-моему, после сентября. Вчера сделал достаточно жесткое заявление и Пьотр уже говорит, почему они это делают. Потому что и Германия хочет ускорить процессы кризисные в России для того, чтобы там произошла революция, и потом вернутся к делишкам, как это было у них обычно.

— Алексей Арестович: Германия снимает Путина, а не разрушает Россию, давайте четко зафиксируем.

— Юрий Романенко: Да. То есть, Германия движется в логике того, как вернутся к…

— Алексей Арестович: Нормальному бизнесу.

— Юрий Романенко: Да. Нормальному бизнесу, удобному состоянию

— Пьотр Кульпа: *Я скажу, что поддерживает Россию, на самом деле, поездка Шольца в Китай и то, что является результатом, это будет постройка передвижения значительной части химической промышленности Германии в Китай таким образом, чтобы возник спрос на газ из России. Формулировка, что поддерживает Россию – остается.*

— **Алексей Арестович:** То есть, они перестали российский газ закупать для немецких предприятий в Германии и собираются закупать российский газ для немецких предприятий в Китае.

— Пьотр Кульпа: *Для BASF. Это самый большой потребитель. Вопрос этих критериев, о которых Юрий начал, он очень важный, потому что ни один вменяемый русский, который не хочет для своих детей очередной войны, готов будет отказаться от ядерного оружия. Ни один чекист не простит ни одному русскому того, что он такую готовность проявил. Поэтому смело можно спрашивать.*

Что касается так называемых демократов, которые считают, что возможно система с ядерным оружием с одной ядерной кнопкой, короче с одним царем, и что это дает шанс, любой шанс демократии, заблуждается. Поэтому здесь спокойно можно сделать разрез на тех, которые являются нормальными, вменяемыми русскими, с которыми стоит поддерживать разговор, и на тех, которые считаются, не побоюсь сказать, нашими

врагами. Потому что это люди, которые просто хотят перекраситься в демократов, занять место Путина и вернуться к системе чекизма.

Я тоже говорил в прежнем эфире, что нашим союзником в том плане является система чеказма и сам Путин, которые просто власть не захотят отдать и намного раньше согласятся на превращение России в Северную Корею, чем на любые другие сделки.

— **Алексей Арестович:** Путин нашел интересный ход. Он показывает всем Пригожина и говорит:" Так что, вы хотите вместо меня вот этого?".

— Юрий Романенко: Ты думаешь политтехнология?

Алексей Арестович: Да.

— Пьотр Кульпа: *А в чем разница?*

— **Алексей Арестович:** Ну, Путин, по крайней мере, кувалдой в прямом эфире не… Или распиливание человека бензопилами в прямом эфире…

— Пьотр Кульпа: *Я считаю, что разницы нет.*

— Алексей Арестович: Для нас разницы нет. Разница есть для олигархов российских. Первое заявление Пригожина публичное – это заявление о том, что дети олигархов не служат. Дети олигархов его услышали, как и олигархи. Они поняли, что они создают опричнину. Опричника, который будет резать олигархов. И он – это орудие против олигархов, Пригожин. Они его растят, как ультраправую силу и Путин дает им сигнал, что мол только я могу их сдержать, но для этого вы должны быть мне верны и меня поддержать. Это система воздействия на олигархов.

— Пьотр Кульпа: *Как бы ни было…*

— **Алексей Арестович:** Для нас – понятно. Путин – взрывает, а этот – убивает кувалдой. Никакой разницы нет.

— Юрий Романенко: Тут еще один интересный момент. Час назад появилась новость о том, что Россия готова покинуть ЗАЭС в обмен на транзит нефти и газа через Украину. "Медуза" это передала со ссылкой на источники, близкие к Кремлю.

"Источник, близкий к Кремлю, а также собеседник в правительстве РФ утверждают, что они не планируют полностью покидать Запорожскую область. Издание сообщает, что Кремль планирует передать АЭС либо украинской власти, либо МАГАТЭ. По словам источников в обмен на вывод из Запорожской АЭС российские власти рассчитывают получить гарантии бесперебойного транзита нефти и газа по территории Украины.

Собеседник в Кремле утверждает, что в правительстве есть готовность к сделке, так как качать и продавать нефть очень важно для российского бюджета. Пресс-секретарь президента России Дмитрий Песков в комментарии "Медуза" отверг возможность такой сделки".

На самом деле, в этом есть какая-то ирония, потому что "Северные потоки" появились именно из-за желания Путина обойти Украину. И потом, когда они появились, было очевидно, что русские готовы идти на дестабилизацию, потому что с помощью обходных газопроводов будут избегать тех последствий, которые несет с собой война.

Но вот ирония судьбы оказалась в том, что "Северные потоки" не помогли, потому что они были взорваны то ли самими россиянами, то ли какими-то неизвестными.

— Алексей Арестович: Один ход вызывает другие ходы. Операция базовых эффектов, знаете, когда вводится более сильный ход и начинаются эффекты по всему (неразборчиво).

Знаете, о чем еще хотел поговорить с вами? Вот я сейчас вернулся с Европы, там со всякими приличными людьми встречался из правительства, эксперты, медиа-эксперты, журналисты ведущие, дипстейт разных стран. И когда с ними говоришь, а я несколько ваших мыслей им транслировал, Пьотр. Ваших, наших – тут не важно. Денуклиаризация, как условие отвязки от санкций. Про либеральную Россию я им напомнил либерального Ельцина, который в 1993 году расстрел парламента, в 1993-1996 годы – первая попытка захватить Крым, лужковщина. Потом первая "Чечня" садистская абсолютно. Потом фальсификация выборов. Говорю, это все либералы. Ельцин. Либеральная Россия. И Россия становится из либеральной авторитарной за 15 секунд.

— Юрий Романенко: Это же ширма была, на самом деле.

— Пьотр Кульпа: *Я думаю, что Россия не менялась. Я был с официальным визитом в Москве в 1996 году с председателем польского парламента. Говорил с Примаковым, с Невзоровым и т.д., и понял, что ничто не меняется. Тема у Примакова – монополярность.*

Просто я думаю, что стоит просто переговорить, как будто причины этой войны участников этой войны, сторон этой войны для того, чтобы понимать, где находимся, какие риски. Без понимания роли Старой Европы в создании этой войны, потому что это не 2014 год. 2014 год был как будто, я не знаю, как это назвать… Просто Путин сделал что-то вне плана, то, что не планировалось классически.

Если бы Путин в 2014 году не занял Крым, а после Майдана просто так и осталась Украина в состоянии деструкции. После решения Конституционного суда она так и осталась бы в состоянии супермаркета.

Нет никакого захвата Крыма. Население, которое в половине думает по-русски, просто спокойно могло бы обеспечить безопасность для удара, который мог бы пойти по территории Беларуси.

Сценарий самый вероятный, который в Польше рассматривался – это условное волнение, например, в Латвии, вход русских на помощь и ситуация, в которой Польша поставлена на растяжку. В таком смысле или через Сувалкский коридор идет помогать балтам и потери, потому что с одной стороны Беларусь, а с другой стороны Калининградская область. И можно предположить, что она была бы решена, в этом нет потенциала.

Если Польша на это бы не решилась, тогда Польша становится страной, которая не заслуживает на то, чтобы ей помогать. Если пошла бы на помощь балтам, а она обязана была бы идти, тогда "Линия Вислы", основная историческая линия защиты Польши, остается просто незащищенной.

И происходит ситуация, которой боялись и которую обсуждали, потому что до 24 февраля польские стратеги, польские аналитики были в панике. В принципе, были в ситуации очень сложной. Из-за чего? Из-за того, что получалась ситуация, в которой поляки были бы счастливы, чтобы поддаться под Германию. Это был единственный положительный выход.

Но история учит, что этот выход был нереалистичным. Почему? Потому что ничто так не укрепляет дружбы, как совместное преступление. 19-й век показывает, что когда Россия и Германия в состоянии давить систему, тогда отношения складываются получше.

Хочу сказать, что это не имеет много общего, потому что этот совместный танец Германии, которая показывала, какая она беспомощная, какая она пацифистская и т.д., это правда на уровне народа. Но элиты просто перли к сотрудничеству, понимая, что в России есть то, что нужно Германии, а у Германии есть все, что нужно России.

Я говорю об этом почему? Потому что считаю, что Минский процесс начался на Майдане и надо вспомнить, что говорил президент Макрон, что говорила канцлер Меркель. Я считаю, что это должна быть основа к дополнительной ответственности этих стран.

Сегодня Анатолий Амелин здесь сделал анализ помощи по отношению к ВВП. Евросоюз, как система, помогает в 25 раз меньше, чем Англия по отношению к валовому продукту. Отдельные страны, например, Германия в 6 раз меньше, чем Латвия.

То, о чем говорили перед началом. Этот союз – это непонимание вопросов безопасности. Они видны на уровне помощи, которая оказывается Украине. И видно, что есть раздел между странами Балтии, Польшей, это

единственные страны, которые дают больше, чем половину процента валового продукта, и странами Европы, где это на низком уровне.

Очень много вопросов, потому что если смотреть на это ответственно, мы будем поставлены в ситуации двух вариантов. Потому что кроме гибридных, переходных моментов, у Европы было только два варианта: или тесное сотрудничество по вопросам безопасности в Центральной Европе, это вариант Речи Посполитой, и второй вариант – это граница на линии Вислы. Только эти два варианта являются стабильными.

Поэтому эта война, на самом деле, идет за обеспечение или присутствия, или отсутствия присутствия России в Европе. И основной вопрос к Старой Европе – как они себе представляют это будущее без России.

— Алексей Арестович: Вот я про что хочу сказать? Что я представил тезисы свои, наши, тезисы Петра из вот этой беседы, которую вы проводили, на этих форумах, в кулуарах…

— Юрий Романенко: В Европе?

— Алексей Арестович: Да. Они сказали, что Алексей, вы романтик и это все не сработает.

— Юрий Романенко: А что сработает?

— Алексей Арестович: А я говорю: "А что сработает?", а они говорят: "Ну, вы должны понять, что Россия – это ваши и наши соседи. Путина, конечно, мы, наверное, уберем, а дальше надо будет строить отношения, как обычно". Я им говорю: "Давайте вспомним Аристотеля. Формальная, действенная, целевая и материальная причины. Есть форма, которая называется "Российская Федерация". Она без смены формы, без смены ДНК своего, все равно будет порождать одни и те же последствия всегда, как ее не называй, либеральная и т.д. Одна и та же форма – одни и те же последствия. Вы собираетесь с этим что-то делать или нет?". "Ну, у нас нет генерального плана и ментального плана".

То, о чем мы с Дацюком говорили. Нет ментального плана на постпутинскую, построссийскую действительность, либеральное устройство. Я скажу очевиднейшую вещь. Пьотр издалека к ней подходит. Давайте я со свойственной мне прямотой, бесцеремонностью – если не будет материальной основы для этих планов, мы эти планы никогда не реализуем, потому что ожидать, что немцы, французы и американцы за нас их реализуют – это нереально.

Я вижу только один вариант – новая Речь Посполитая. Союз Польши и Украины, прибалты и Беларусь, если заберем, и тогда нам не надо будет спрашивать никого и никого уговаривать на какие-то стратегии. Мы имеем материальные основания и сделаем эту надстройку, перестроимся. Иначе не

будет. Они не воспримут наши планы. Они не воспримут наши аргументы, они не будут реализованы. Они будут играть свою игру за наш счет.

— Пьотр Кульпа: *Во-первых, не обращал бы внимание на позицию Старой Европы. Почему? Потому что возможности очень ограничены у них. Обращал бы внимание на основных игроков.*

— Алексей Арестович: Хватало их из тех, с которыми я говорил, но они все тоже говорили, что это все романтика и не сработает.

— Юрий Романенко: Давай их обозначим.

— Пьотр Кульпа: *Просто хочу сказать так: главная ось – это противостояние США - Китай. И с точки зрения Соединенных Штатов, которые не в состоянии вести два вызова потенциальных войн одновременно, даже не полтора, а просто одну…*

с 2+, потом 2, теперь полтора.

— Пьотр Кульпа: *Получается так, что они свою "котлету" уже поджарили на этом огне. Риск возникновения второго фронта здесь не существует. В чем проблема? С точки зрения США и Великой Британии, Россия играла роль карманной империи, и пока не будет альтернативы для этой карманной империи, при помощи которой в прошлом справлялись и в будущем могут справляться… Потому что можно себе представить, если думаем в категориях не двух недель, а в категориях годов, что Россия в будущем тоже может поменять фронт.*

Поэтому считаю, что подход Китая очень скептический, но если посмотреть на это таким образом, проблемой является отсутствие заменителя. Речь Посполитая могла бы быть таким заменителем, делая разрез. Вопрос в чем? В том, что чтобы создать такую систему, я не говорю про одно государство, одну субъектность по вопросам безопасности, нужна субъектность каждого из членов.

Я считаю, что Украина в своей конституционной форме субъектности не имеет, не в состоянии координировать свои политики. Это значит, что если кто-то договориться с Украиной наверху, а отдельный министр, замминистра, шеф агентства, таможенник не будет этого соблюдать, то ничего ему за это не будет. Тогда зачем с таким партнером договариваться?

Польша 30 лет строила высокоорганизованное, прозрачное более-менее государство, и поляки не будут рисковать входом в условный союз со страной, которая не умеет справиться сама с собой, которая, как показывает история последних 30 лет, на уровне своих элит ненавидит саму себя. Потому что враг бы такого не сделал, что украинские элиты прошлого сделали украинцам. И это главнейший вызов.

Трагедия в чем? В том, что это, конечно, можно сделать, но все думают, что после войны. А после войны будет уже все "пожарено", разделено и будет конец войны. Чтобы в результатах этой войны участвовать, надо приобрести субъектность заранее. Язык, на котором надо говорить с главными партнерами – это язык преобразований. Показать, что есть возможности и стремление сделать серьезные институциональные реформы, создать систему координации исполнительной власти, внедрить.

Я считают, ключевой вопрос, которого никто не понимает серьезности, высший орган аудита. То, что в Украине называется Рахункова палата. Просто идет несколько раз преобразования законодательные и в конце получатся всегда то же самое.

Стоит подумать над другими, сильными регуляторам, потому что любой инвестор, который бы хотел отстраивать Украину, будет на коленях идти к Ахметову и т.д. Очень многие. Это надо показать сейчас, показать потенциал этого партнерства. На сегодня, считаю, его нет. И, конечно, можно говорить, что мы победители, и мы спасли Европу, но цинизм…

— Алексей Арестович: Похлопают по плечу и через полгода забудут.

— Юрий Романенко: "Спасибо, мальчик".

— Пьотр Кульпа: *Я скажу так, думаю, что очень многие поляки понимают, что если бы не Украина, что если бы не то, что Путин решил создать себе предохранитель… Потому что он думал, что он быстро займет Украину таким образом, чтобы удар со стороны Украины, если там будет концентрация в Беларуси войск, которые на Европу, потому что такой вариант есть, что, в принципе, это спасение. И когда мне говорят, что благодарна Польша за помощь, просто не осознают, что Польша в том плане в десять раз более благородна, потому что это основа безопасности.*

Я убежден в том, что, если мы вместе – нам ничто не угрожает. В том смысле, что если вспоминаем историю, когда Центральная Европа была в состоянии сотрудничать и гарантировать безопасность, тогда и на востоке, и на западе были маленькие княжества, которые соперничали между собой. Вот эта конструкция так создана.

Что касается Старой Европы, считаю, что те, которые так говорят, не осознают перемен, которые произошли. В том смысле, что старая Dolce Vita кончилась и этот будет касаться Старой Европы глубже, чем Украины и Польши, потому что работали над (неразборчиво 28:06) на очень маленьких маржах. Старая Европа на высоких маржах, потому что плюс в торговле с США, плюс в торговле с Китаем. Сейчас они будут поставлены на растяжку, выбор – или туда, или сюда. Поскольку возможностей реально действовать нет, конечно, это будет трансатлантическое направление, но думаю, что не обойдется без конфликтов, противоречий и т.д.

Драматически нужны реформы, драматически нужен новый язык, потому что язык "Мы бедные, дайте" не будет долго работать. Рань или поздно вопрос границ, где-то армия остановится и людям на Западе все равно, на 50 или 100 км туда-сюда, никто в это не влезает. Так показывает история.

Получается так, что это очень грустно. Без новой Украины перед концом войны, эта война будет проиграна, потому что она на двух фронтах. Один фронт – это реальный фронт, где военные силы, а второй – внутренний фронт, где воры, схемщики и т.д.

— **Алексей Арестович:** У нас никто этого не понимает, кроме отдельных людей. У нас все считают, что давайте сначала победим, а потом реформируемся.

— **Пьотр Кульпа:** *Неправда. Считаю, что есть люди, есть учреждения, которые это понимают, хотя бы в СНБО понимают это абсолютно. Я считаю, что то, что я вижу, - это настоящие патриоты. Просто восхищен. Очень мало мест в Украине, в которых учреждения не думают в категориях ОПГ, а так официальные задачи учреждения – это фанера, за которой скрываются схемщики, эксплуатируют собственные ресурсы учреждения и все возможные, которые можно вокруг собрать.*

— Юрий Романенко: Пьотр, давайте здесь сделаем такую реконструкцию, потому что этот вопрос очень часто встречается. Когда поднимается вопрос по поводу Речи Посполитой, какого-то совместного проекта в Восточной Европе, где Польша и Украина будут таким костяком, то сразу выходит какой-то человек, который говорит о том, что, и вот здесь такой человек тоже появился, некая Светлана Борисенко и вот она говорит: "О чем он говорит? Пусть прокомментирует руководство Польши, например, деятельность (неразборчиво). При тех вложениях, которые сделаны в Польшу, уровень жизни среднестатистического поляка в разы выше". То есть, есть такой миф…

— **Пьотр Кульпа:** *Это миф, потому что просчитано все хорошо. Конечно, Польша является должником Европы. В том смысле, что без участия в Евросоюзе такой прогресс был бы невозможным. В экономическом смысле это только около 1%. Польша развивается на 4% в год в среднем. Вообще по одному показателю, это рост реальных доходов гражданина, на 2019 год Польша за последние 30 лет была на первом месте на Земле. Быстрее развивалась, чем любая другая страна.*

Хочу сказать так, говорили это в прошлом эфире, что источником богатства не является принадлежность к тому или другому союзу…

— **Алексей Арестович:** Организационная форма.

— Пьотр Кульпа: *Организационная форма. Если ты более эффективно организован, чем твои партнеры вокруг общего котла, то ты просто будешь есть больше. Есть страны в рамках Евросоюза, которые беднеют, и ЕС не является как будто лекарством от бедности и т.д. Потому что у каждого есть свои вызовы, у каждого есть свои проблемы, у каждого есть свои решения. Одни умеют их лучше использовать, другие – хуже. Здесь очень много моментов. Очень важно использовать, прежде всего, социальную инженерию, потому что все заключается в том, чтобы не есть больше, чем зарабатываем. Чтобы возникала "подушка" экономического потенциала.*

Например,

> ***Ирландия** в течение одного поколения со второй самой бедной страны Евросоюза вышла на вторую самую богатою после Люксембурга. Благодаря **договору общественному**, где*
>
> *1) **работодатели** получили возможность вместо 35% платить 8% подоходного налога при условии, что вес доход будут вкладывать в создание рабочих мест.*
>
> *2) **Профсоюзы** взяли на себя обязательства, что новые забастовки никакие не будут организовываться, и они отвечают за то, чтобы забастовок не было, если будет гарантирован рост зарплат, о котором они договорились. И*
>
> *3) **правительство** взяло на себя готовность ограничить свои расходы радикально. И за очень короткое время возникла инфраструктура, возможности, которые подняли. В Польше тоже был договор, диалог.*

— Юрий Романенко: Кого и с кем? Кто субъекты были договора? Круглый стол, мы помним, начиналось.

— Пьотр Кульпа: *Это политически, а я говорю, вот как этот стол, три стороны: организованные работники, предприниматели организованные и правительство, потому что правительство, если не ведет диалога, оно слепо. Откуда чиновнику, откуда министру знать, в чем нуждаются фирмы?*

Например,

> *я отвечал за работу над директивой про время работы водителей. То, что делал, это просто слушал, что выгодно польским фирмам, считали все.*

— Юрий Романенко: Вы были министром труда?

— Пьотр Кульпа: *Да. Просто получается так, что только таким образом можно решать вопросы, предохранять от возникновения конфликтов.*

*Уровень, атомизация общества, на примере страны – **Дании**, где организация настолько сильная, что нет трудового кодекса, потому что партнеры могут решать сами. Здесь видим, я бы сказал, отсутствие диалога, в том смысле, что если более 50% фирм заблокировали НДС, и вот как с этой стеной можно говорить. Это значит, что не работает система. И считаю, что всю энергию на этом втором фронте надо сосредоточить.* ***Без этого конец будет грустным.***

— Алексей Арестович: Мы можем перечень мер составить, которые нужны нам для реализации? Конституция 2004 года – первое.

— Пьотр Кульпа: *Да. Конституция, но Конституция 1996 года.*

— Юрий Романенко: Возврат от того, что было в 2004 году сделано.

— Пьотр Кульпа: *Отменить конституционное соглашение. Это можно сделать очень просто. Можно сделать это отменой закона от 22 февраля 2014 года, который убрал решение Конституционного суда, или новое решение Конституционного суда, которое отменяет этот закон.*

*Второе – новый закон о **Счетной палате**, который внедрит критерии правильно. Если есть фирма, то купит акции фирмы, которую не проверял аудитор, где нет доверия, где нельзя сказать, куда мы идем? нельзя рисовать оценки стратегии. Каждый год парламент не получает отчета про деятельность правительства. Это основа.*

В-третьих, я думаю, что конституционная реформа устранит силу, значительную часть силы силовиков, потому что сегодня они являются…

— Юрий Романенко: Ключевым тормозом они являются.

— Пьотр Кульпа: *Просто человек, когда получает назначение в Украине на любую должность, сразу возбуждают на него дело. Он является куклой, которой управляют с одной стороны при помощи взяток, а с другой стороны при помощи силовиков.*

— Алексей Арестович: Коррупция и компромат. Два "К", я называю.

— Пьотр Кульпа: *Если появится легальная конституционная возможность подчинения, тогда можно строить.*

В-четвертых, регуляторы. Каким образом обеспечить равные шансы, независимо от того, кто олигарх, кто мелкая фирма? Одни законы для всех.

В-пятых, считаю, что надо подумать, каким образом вернуть украинцев в Украину, а этом можно сделать только благодаря воссозданию новых высокооплачиваемых рабочих мест. И первым шагом могло бы быть объявление сегодня налога. Скажем, говорим, что через 5 лет в Украине будет налог 30% на экспорт недр и того, что с земли. Это заставит всех,

кто хотят пользоваться этими ресурсами, строить здесь заводы, создавать высокооплачиваемые рабочие места. В Школе министров Александр (неразборчиво) сделал проект, посчитал это все только по шести зерновым культурам. И возникают десятки тысяч рабочих мест.

Дальше, считаю, что Украина должна принять соглашение про подоходный налог для фирм на уровне как минимум 15%. 136 стран на это согласились. Но считаю, что, учитывая военное положение можно получить согласие партнеров, чтобы этот налог, скажем, на 20 лет, можно было бы сделать ниже. Например, наполовину, чтобы создать привлекательность Украины, как места фирм. Вещей, которые можно было бы делать, я в состоянии насчитать 50.

— Алексей Арестович: Давайте до 10 дойдем. 7-е, 8-е, 9-е, 10-е. 10 пунктов от Петра Кульпы.

— Юрий Романенко: Да, в историю это войдет именно так.

— Пьотр Кульпа: *Хорошо. Что дальше? Думаю, что общественный диалог… Надо прийти к организации рынка так, организации работников рынка и форм, чтобы создать настоящий диалог, создать их субъектность.*

— Алексей Арестович: Субъектность работников?

— Пьотр Кульпа: *Профсоюзы. Чтобы были реальные профсоюзы. И начать процесс диалога. Здесь можно смотреть не так узко, потому что профсоюзы – это старые механизмы. Создать гарантии «социального покоя».*

— Юрий Романенко: Социальной стабильности.

— Пьотр Кульпа: *Считаю, что можно сделать так, что украинцы тоже могли бы 1-2% от своего дохода платить налога на вне правительственные организации любые. Таким образом, чтобы этот сектор организации тоже развивался.*

*Тоже думаю, если на это более системно смотреть, то – **здравоохранение**. Можно сделать систему, которая бы с одной стороны всем гарантировала*

равный доступ к медицинским услугам, а с другой стороны могла пользоваться частными средствами.

Я в Польше над этим работал.

> *Считаю, что в той ситуации, в которой находится украинская медицина, то это настоящие герои. Что в тех условиях, которые есть, еще что-то возможно.*

— **Алексей Арестович:** Я написал: пенсионная реформа, реформа здравоохранения. Остался один пункт.

— **Пьотр Кульпа:** *Это будет пустой звук, но хорошо. Считаю, что будет важна* ***рождаемость****. В чем вопрос? Вопрос в том, что, если смотрим на разницу в рождаемости между разными странами, видим, что там, где существует миф материнской любви и женщина может быть даже наркоманкой и она все равно получит детей, это превращает отца в банкомат и является фактором, который не способствует высокой рождаемости.*

Например,

> *на Мальте наоборот. Там независимо о того, что происходило, мужчина получает права на детей. Там проблем с рождаемостью нет.*

— Юрий Романенко: Серьезно? Там высокий индекс фертильности.

— **Пьотр Кульпа:** *Вопрос в том, что системы, в которых отошли, скажем, от римской системы Pater familias, а это с начала 20 века началось, там начались проблемы с рождаемостью.*

Считаю, что можно сделать так, чтобы в семейных судах гарантировать паритет мужчин и женщин, потому что эти суды в 99,9% за женщин. Создать равные условия так, чтобы перед конфликтом… Просто в Украине ситуация чуть-чуть другая, потому что здесь серая зона делает возможной жизнь в серой зоне и алименты являются часть фикцией.

Но если представляем себе систему, которая будет намного более организованной, подотчетной, это будет сложно. Поэтому думаю, что это могло бы поспособствовать. Хотя здесь критики будет много.

— Юрий Романенко: Что еще?

— **Алексей Арестович:** Женщины будут бороться за свое священное право не рожать?

— **Пьотр Кульпа:** *Это не против женщин, а просто за равноправие.*

— **Алексей Арестович:** Но так же поймут. Мы исправились.

— Юрий Романенко: Здесь женщины не рожают не потому, что алименты низкие. Я думаю, что женщины здесь стали прагматичные, как в Западном мире. Получили образование, начинают планировать карьеру, начинают смотреть на возможности и рождаемость откладывается.

— Пьотр Кульпа: *Рождаемость будет ключевым вопросом. Здесь всякие есть идеи, которые могли бы поспособствовать.*

— Юрий Романенко: Личным примером придется вдохновлять.

— Пьотр Кульпа: *Я против социальных … В Польше, например, ввели 500+. 500 злотых на каждого ребенка до 18 лет. Это дало эффект на первые два года и потом снова пошло вниз.*

— Юрий Романенко: И кто рожал? Рожают обычно самые бедные.

— Пьотр Кульпа: *Я скажу так: рожают те, кто хочет детей. Скажем так, чтобы не обижать никого, потому что это несправедливо. Просто в обществе всегда есть разница между теми, которые наверху, и теми, кто внизу. И обычно рождаемость у тех, которые внизу лестницы, выше. И за это им спасибо.*

— Юрий Романенко: У нас точно так же. У нас когда? При Ющенко начали выдавать материнские? Я даже поп своему селу четко выдел, что люди начали за счет этого ремонты делать и много чего еще. И есть семьи, где по 6, по 7, даже по 8 детей.

— Пьотр Кульпа: *Мне нравится такая поговорка,*

> ***«что человек, который думает про себя, строит дом; если думает про детей, сажает лес; если думает про будущее своего народа, открывает школу».***

— Алексей Арестович: Гениально.

— Юрий Романенко: Гениально. И в целом, смотрите, исходя из того, что вы говорите, а это, кстати, интересная тема про эти 500 злотых. Исходя из того, что вы говорили, то это не дало того эффекта, который ожидался, потому что, в конечном итоге, дело не в деньгах в плане повышения рождаемости. Как многие думают, что надо дать деньги и будут рожать. В Италии больше денег, в Швейцарии вообще много денег, в Нидерландах много денег, но индекс фертильности во всех этих странах плюс-минус одинаковый – 1,2-1,3, а нормальное воспроизводство – от 1,9 начинается. То есть 2-2,1 – это вообще хорошо.

Поэтому тут нужно понимать, что проблема рождаемости – это проблема именно связанная с образованием. Ну, ну проблема. Женщина действительно начинает планировать свою жизнь. Чем более

образованная женщина, тем лучше она эту жизнь планирует. Эммануэль Тот "После империи", по-моему, русское издание 2002 год, была книжка. И он это достаточно подробно, этот французский исследователь, и хорошо показал. Тут мне кажется ключевой вопрос – философия жизненная, которая в той или иной стране.

— **Алексей Арестович:** Порыв, наличие светлого будущего, как не смейся. Куда ты этих детей рожаешь, грубо говоря? В какой мир? И если там перспективы такие захватывающие, то да – будут рожать. Если удручающие, то рожать не будут.

— Пьотр Кульпа: *Надо понимать одну вещь – что **мир, который был, он кончился**. Поверьте, то, что будет сейчас происходить во всей Европе – люди будут счастливы за то, то есть, что есть, где спать и во что одеться.*

Несколько кризисов накладывается друг на друга.

С одной стороны будет огромнейший рост значения государства, а с другой стороны, считаю, потенциалом таких стран, как Украина и Польша, буде не association, которым является государство, а community – народ, программы взаимной поддержки бытия и так далее.

Например,

> *что отличает, как мне кажется, Польшу от Украины? В Польше, представьте себе, 18 500 с чем-то сельских организаций пожарников. Это огромнейший организационный потенциал. Там, где они есть, на их фоне где-то 900 духовых оркестров.*

— Юрий Романенко: А чем они заняты? Они же не просто пожары тушат, они же устраивают какое-то…

— **Пьотр Кульпа:** *Культурная жизнь, общение, потому что просто мужикам купят старую пожарную машину, они ремонтируют ее, когда-то что-то горит, даже если сами подожгут иногда, поедут, потушат, получат за это деньги. Они получают привилегию, если в их здании организуется мероприятие, не надо им платить налог от алкоголя. Такого типа. Много не надо.*

Но мне вспоминается, когда в статистике увидели корреляцию первый раз. В прусской армии увидели одну вещь, что рекрут, который приходит в армию, который с местности, где есть хор в костеле, он на 2 см статистически выше, чем, если приходит оттуда, где хора нет. Оказывается, что там, где есть community, где есть общение, где есть совместная организация, действия, там намного легче переживать кризисы, намного легче организовать любые мероприятия. И это тоже, считаю, должно подниматься государством.

— Юрий Романенко: Стоп, но это же не изнутри идет. Это же не государство организовывает. Они сами организовывают, у них есть потребность в этом.

— Пьотр Кульпа: *Это традиция, которую можно каким-то образом воссоздать, потому что, я уверен, что в Западной Украине эта традиция была, и, по всей вероятности есть. Но в таком плане социальном те местности маленькие, которые я знаю, это социальные пустыни. Нет формы бытия, а если есть, очень часто – конфликтная, типа две церкви и в каждой колокольня бьет по-другому.*

— Юрий Романенко: У нас тут с церковью, мне кажется, сейчас решается вопрос. Вроде пошел процесс.

— Алексей Арестович: Может и пошел, но я не уверен, что оставшиеся церкви будут меньше ссориться между собой.

— Юрий Романенко: Ну, да. Это тоже. Потому что у нас церкви во многом анахроничны.

— Алексей Арестович: То, о чем Пьотр говорит – два фронта. И следующая точка для оценки того, что происходит.

— Пьотр Кульпа: *Если проиграть на внутреннем фронте, то вся война будет проиграна.*

— Алексей Арестович: А у нас же все сосредоточено на внешнем. То есть, мы, как социосистема, плохо осознаем: первое – наличие второго фронта, второе - необходимость там что-то сделать. Вот сейчас это макроисторическое действие по поводу УПЦ Московского патриархата. Все в восторге. Все только выясняют. Смотришь пишущую публику, что она выясняет? Почему Порошенко этого раньше не сделал? Это же исторический вопрос для Украины – у кого больше заслуг? И потом, реформа церкви – это внутренний фронт или внешний? Внутренний и внешний одновременно.

— Пьотр Кульпа: *У меня простой критерий такой все, что нас объединяет, это наши друзья, а все, что нас разделяет, это наши враги. Не дай Бог еще одной внутренней религиозной войны. Меня поражает, насколько у людей потребность плевать на других.*

— Алексей Арестович: Характерная история. Когда люди не могут сказать хорошее про себя, они начинают говорить плохое у других.

— Пьотр Кульпа: *Я считаю, что люди постоянно говорят исключительно про себя, особенно когда говорят про других.*

— Алексей Арестович: Это старая дилемма библейская. Когда Петр говорит про Марию, то это больше характеризует Петра, чем Марию. И это беда

страшная Украины. Недавно кто-то запустил высказывание ***Троцкого***, не знаю, истинная или фальшивая она, потому что интернет переполнен фальшивыми цитатами, но он говорил, из наставлений тем, кто едет сюда в 20-е годы комиссарами.

Он говорил,

> что **если Украина просыпается, то казацкий дух там, драйв, он способен снести все, что угодно, а вы, говорит, спокойно подождите, они, когда победят, они сами друг друга сожрут во внутренних спорах и сварках**.

И, в конце концов, если 400 лет смотреть, то Украину же всегда губил внутренний фронт. А как сделать актуальным? Наша беседа – хорошо, ваша деятельность в институте и вокруг.

Какие надо сделать шаги, чтобы мы осознали перечень задач или хотя бы осознали, что внутренний фронт не менее важный, чем внешний?

— **Пьотр Кульпа:** *Я думаю, что главное, чтобы элита элит, чтобы на уровне Офиса президента было понимание, потому что это главнейшее.*

Я хочу сказать так:

> *президент должен осознавать, что не вся симпатия и поддержка – это личное (заслуга). Значительная ее часть для главы государства и очень многие люди поддерживают его, как…*

— **Алексей Арестович:** Не Владимира Зеленского, а верховного главнокомандующего и президента Украины.

— **Пьотр Кульпа:** *А с другой стороны, чтобы люди понимали, что есть президент, который, я это на эфире сказал тогда, никто так не говорил, поддержка была на уровне 17%, я говорил, что* ***это единственный светлый пункт в этой государственности.***

Это то, что я видел.

И важно уважать, потому что,

> ***если мне кто-то пишет, просто плюет в сторону президента, тогда это мне напоминает человека, который топчет мелкую монету на улице. Потому что она слишком мелкая, чтобы ее поднять, не понимая, что там герб страны.***

Мне кажется, нужно сделать шаг в сторону понимания общих вызовов, потому что без этого будет сложно, но ответственность всегда на власти. Нет ни одной власти, которая бы продавалась в виде демонстраций на улице в ее поддержку, если это демократия. Правда? Демонстрируют и

проявляются только недовольные, те, которые недовольны всегда. Просто надо понимать, что если человек что-то сделал хорошее для страны, то вряд ли люди ему это простят.

— Юрий Романенко: Я думаю, что у нас полно людей, которые будут искренне рады, когда под стенами будут стоять согнанные ими же демонстрации. И они будут еще верить в то, что это искреннее проявление народной любви. К сожалению, у нас есть и такие, и таких политиков много, власть предержащих.

— Пьотр Кульпа: *Все эти искренние демонстрации приводили к деградации государственности.*

— Юрий Романенко: Конечно. Потому что это искажение реальности. Это искажение, когда ты создаешь демонстрацию от себя, то ты, на самом деле, искажаешь реальность, и уводишь фокус внимания в сторону, и тем самым на следующих этапах порождаешь проблемы

Это точно так же, как с пожарниками. Если бы у нас… как у нас это произошло бы, могло бы произойти? Какой-то чиновник увидит, посмотрит наш эфир и подумает: "Так это же пожарным можно увеличить эффективность. Надо чтобы пожарные создавали такую вот систему. Хоры, это все. Организацию своей деятельности". И могут запустить такой процесс. Не потому, что люди так решили. У нас, к сожалению, очень часто люди не понимают значения таких совместных песнопений и прочих, казалось бы, бытовых вещей, которые создают культуру, которая позволяет создавать очень устойчивые институции. Потому что они в кооперации решают какие-то маленькие задачи, а потом хоп, и решается большая задача.

Мы сейчас решаем большую задачу. В чем я вижу вообще опасность для Украины? Вот мы сейчас решаем огромную задачу, глобальную нас, как социума, и все поглощены этой задачей. Херячим-херячим, а потом хоп и задача исчезает. Вот почему Троцкий говорил тогда, но, на самом деле, так оно и есть. Если посмотреть все наши вспышки исторические, когда у нас появилась какая-то субъектность, то мы действительно пожирали сами себя.

Большая задача исчезает, и фокус внимания переключается на соседей, на Арестовича, на Романенко, не дай Бог на Кульпу. Что-то надел, что-то не так сказал и все, ах, ты ж гнида, и начинается травля, разборки. У поляков это тоже было в свое время.

— Пьотр Кульпа: *И есть. Поляки и украинцы на уровне community ничем не отличаются. Просто ничем. Единственное, что нас отличает, это диспропорция в уровне организации государственной системы. Просто поляк*

и украинец формировались, как народы, при отсутствии государственности. И для нас государство, так, как для украинцев государство, э то враг.

С другой стороны, в Польше есть высокое понимание того, что государство – это самое ценное, что у нас есть, потому что теряли его. Поляки помнят, сколько крови стоит его получить, сколько обстоятельств должно произойти невозможных. Потому что результат Первой мировой был невозможным. Кто мог предусмотреть, что все оккупанты проиграют войну?

Украинцы получили, независимость Украины упала, как салями, они начали ее резать, чтобы еще ухватить, еще ухватить. В конце концов, система деградировала. Думаю, что здесь вопрос… Эта война, как будто очень сильно укрепит государственность, потому что мы делали исследование в прошлом году в это время – "Кто мы?". Про Украину. Очень глубокое.

— Юрий Романенко: Летом.

— Пьотр Кульпа: *Да, но отчет осенью был. И на огромной группе, потому что там более 5000 респондентов, фокусные группы и т.д. Эти исследования показали, что везде, в каждом районе сформировался украинский народ. Слова, которые определяли народ – это "Слава Украине".*

Это этот народ, казалось, вообще не видит будущего Украинцы за последние 30 лет, не могут назвать ни одной фамилии при улице, на которой хотели бы люди жить. Ща 30 лет в Польше, я бы сказал, десятки таких фамилий. И основное чувство, которое испытывают люди при контакте с государством – это унижение.

А сейчас появилась часть государственности и люди чувствуют гордость, за армию. Задача в том, чтобы это чувство перенести на остальную часть системы. Но для того, чтобы это сделать, нужны глубокие преобразования. Кстати, еще один пункт, про который не сказал. Люстрация.

— **Алексей Арестович:** Настоящая люстрация.

— Пьотр Кульпа: *Настоящая люстрация. Короче, всех, которые голосовали, которые принимали решения, которые…*

— Юрий Романенко: Какие? Относительно чего? Какой период?

— Пьотр Кульпа: *Я считаю, что* ***преступления против государственности*** *серьезные, они не имеют срока давности. Считаю, что* ***люди, которые голосовали за конституционные соглашения, которые в 2014 году голосовали за возвращение модели "супермаркета"****, когда Янукович были изгнан.*

Кстати, считаю, что ***это была причина того, что Путин вошел в Крым****. Это голосование.*

Логика такая.

Смотрите, февраль 2014, что происходит?

> *Происходит ситуация, когда Януковича изгнали, остается поддержка Запада, симпатия всего мира, большие ожидания народа плюс эффективная более-менее конституционная, которая дает управляемость.*

И если бы они не сделали этого закона, который отменяет, тогда бы Путин понимал бы, что находится в ситуации, в которой есть надежда для государства.

> *Когда государство развалилось, как результат этого закона, он понимал, то может занять Крым, повысить себе популярность, а Украина и так никуда не денется, потому что гаранты подписались все.*

И запомните, что

> *модель конституционного соглашения – это основное требование Российской Федерации. Короче, это метаиституциональная агрессия.*

Считаю, что

> *если бы не приняли закон, который отменяет решение Конституционного суда…*

— Алексей Арестович: Путин мог не решиться на войну, да?

— Пьотр Кульпа: *Он не зашел бы в Крым. На войну он бы решился, но основная война…*

— Алексей Арестович: Подписали Штайнмайера… Это часть соглашения.

— Юрий Романенко: Они готовили это заранее. Давайте я вас чуть-чуть введу в контекст. Смотрите, в декабре 2013 года, уже Майдан шел полным ходом, это я ретроспективно устанавливал потом. Я изначально, когда начинался Майдан, у меня было ощущение того, что очень большая игра идет распланированная. Так вот, в декабре 2013 года уже пошли по воинским частям ВСУ они, были там расквартированы русские, начали общаться с командирами на предмет того, что скоро придется делать выбор. Это вот отмотали чуть-чуть назад. Потом отматываем еще более назад.

— Пьотр Кульпа: *Отмотаем до 2005 года. Я считаю, что можем сделать более глубокую дискуссию. То, что я говорю, это неправильно, но я просто смотрю… Это подход метаинституциональный.*

Анализ структур с точки зрения стратегии он основной,

потому что

> ***«зачем воевать с кем-то, если его можно разрушить его собственным отсутствием организации».***

— Юрий Романенко: Это буквально вы слова Суркова сказали в феврале 2014 года. Он сказал следующее: "Зачем убивать, если можно дождаться, когда они там сами повалятся".

— Пьотр Кульпа: *Просто вопрос в другом.*

Что

> ***— я не встретил еще людей в Украине, которые думают в категориях структур, в категориях организации агрессии метаинституциональной.***

— Юрий Романенко: Я думаю, мы именно в такой категории. Я августе 2014 года у меня был большой текст насчет того, что это была согласованная игра с Меркель и с Германией. В 2012 году у меня были тексты, где я говорил, что готовится новый пакт Молотова-Риббентропа. У меня было очень четкое понимание, ощущение того, что все идет именно к этому.

— Алексей Арестович: Высший взлет общественной мысли звучит так: **"Личности – ничто, институции - все"**. Дальше эту мысль никто не развивает, к сожалению.

— Пьотр Кульпа: *Скажу так, что* ***столкновение человека с учреждением никогда не является равноправным****, потому что, каким бы человек ни был, он заставлен работать по условиям учреждения. Все равно он является менеджер или уборщицей, вынужден делать то, чего требует учреждение.*

Весь шанс человека в столкновении с учреждением, что процедуры, которые хочет внедрять будут одобрены учреждением. Весь риск, что его выбросят. И цена за неповиновение или выбрасывают, или разваливается учреждение, если оно маленькое, например, брак. Правда?

— Алексей Арестович: Или некая сверхличность, которая способна это сделать, да?

— Пьотр Кульпа: *Просто* ***это очень упрощенный подход****.*

Здесь роль личности очень сильно ограничена.

Я встречаюсь с людьми, которые считают, что хватит поменять людей на наших, и все будет хорошо. Я считаю, что это бред.

— Алексей Арестович: Это так не работает. **Это одна из главных иллюзий, которая существует, что при замене правительства, если оно плохое, на хорошее, все проблемы страны решаются.**

— Пьотр Кульпа: *Я часто говорю, что, например,*

1) разница между Польшей и Украиной в плане государства в том, что Украина построена как для хороших людей, как государство. Для хороших чиновников,

2) на фундаменте веры, что придет в конце хороший Ваня, который поменяет плохого Сашу и все будет хорошо.

— Алексей Арестович: И заживем.

— Пьотр Кульпа: *Да, «заживем».*

Польша наоборот.

Польша построена как под плохого человека.

> *1) И когда планируется учреждение, принимается практически 100%-я вероятность того, что рано или поздно на это место придет плохой человек.*
>
> *2) И все делается таким образом, что даже если приходит плохой, не мог сделать вреда. В принципе, эта мысль понятна.*

Конституции так строятся, учреждения и т.д.

— Алексей Арестович: Защита от дурака.

— Юрий Романенко: Тут вот вопрос, хотя, в общем-то, вы него уже отвечали: "Юрий, спросите, пожалуйста, Петра, как переломать этой воровской системе? Что должны сделать новые элиты, чтобы проникнуть в эту клетку с монстром и его переломать?". Стоит ли вообще его переламывать?

— Пьотр Кульпа: *Я считаю, что*

основным учреждением в любом государстве является то, что в Украине называется Счетная палата.

Вы не представляете себе даже, я это говорил, что Польша, Пилсудский первое учреждение, которое создал – это палата контроля над

государством, ***потому что когда не владеешь информацией о ресурсах, про организацию, не можешь ничего сделать. И это ключ.***

Тут в чем проблема?

В Украине нет правды. *Нет белого и черного.*

В Польше NIK делает 200-300 аудитов каждый год и поляк знает про свое государство все, что ему интересно. Просто с одной стороны это дает возможность рационального выбора, потому что гражданин может на основе отчетов видеть уровень доверия к этому учреждению. Это беспартийное и это показывает реальный уровень доверия к государству на уровне пожарников выше, чем к католической церкви.

Что это значит?

> *1) Что политики не могут сказать: "А, сказал там что-то" и т.д. Нет. Там, что написано, воспринимается, как правда.*
>
> *2) И на основе правды политики заставлены говорить на основе фактов, а не лозунгов, придумок и т.д.*

Я бы сказал, что 60% дискурса политического в Польше идет на основе фактов, на основе отчетов NIK, они дают динамику вообще разговора.

— **Алексей Арестович:** Я прошу прощения, это важно. Мы все время говорим о доверии, как о базисе, что обществе надо возвращать доверие. Вот Пьотр говорит – ***«прозрачность равно доверие».***

— Юрий Романенко: Есть институт, который это доверие продуцирует. Это очень важно.

— Пьотр Кульпа: *Делает что-то важнее.* ***Это единственное конституционное учреждение, которое имеет право другим давать рекомендации. Они не обязательны к выполнению, но есть такое право. Это влияет на повышение уровня организованности государства.***

— Юрий Романенко: У них есть какой-то институт экспертизы там внутри, который позволяет такие рекомендации вырабатывать?

— Пьотр Кульпа: *Конечно.*

Это одновременно" фонд мозгов".

Например, для меня, как бывшего члена правительства, является достоинством работать в NIK. Почему?

> *1) Потому что уровень внутренний независимых аудиторов такой, что никто не в состоянии ущемлять, что достойная зарплата, что нет возможности давления.*

2) У меня, как у аудитора, есть иммунитет. Нельзя меня арестовать без согласия Палаты. И это касается 1 200 аудиторов.

3) Очень много моментов, которые дают гарантии независимости. ***И это реально, потому что были случаи, когда убивали аудиторов.***

— Юрий Романенко: В Польше?

— Пьотр Кульпа: *Да. Были невыясненные случаи. Например, очень странный случай, когда погиб глава NIK. Просто это настоящее учреждение, независимое.*

Я скажу так,

прокуратура пришла в NIK, чтобы делать обыски, глава Палаты дал приказ своей охране и они вытащили оружие и прогнали их. Это не шутки. ***Это учреждение, которое должно быть независимым.***

В Украине наоборот

— каждый думает, планируя учреждение, каким образом буду его коррумпировать, насаждать своих людей. Это фундаментальный вопрос.

Но конструкция этого учреждения такая, что нельзя его коррумпировать.

Показываю друзьям-юристам всю конструкцию.

Они прочитали и вдруг поняли, что это гениально. Как это организовано?

— Алексей Арестович: Я запишу себе.

— Пьотр Кульпа: *Как это организовано? Рассказываю.*

Значит так,

1) есть глава, для которого шесть лет - его срок по конституции. Нельзя его снять. Чтобы его снять, нужно конституционное большинство. Намного легче президента Польши снять с должности, чем шефа Палаты. Это во-первых.

2) *Во-вторых, есть члены Палаты, которые в половине назначаются парламентом, половина из аудиторов. Это гарантия для аудиторов, что их права не будут ущемлены. А половина – это профессора или права, или экономики, известные люди.*

3) *За работу в Палате профессора получают где-то 1 000 долларов в месяц, а внутренние аудиторы не получают ни копейки больше, потому что получают свою основную зарплату. Получается, что содержание*

Палаты стоит 10 000 долларов в месяц, хотя 17 членов. Просто не надо никому платить.

Дальше

4) есть директора. Директора выбираются в конкурсах на 5 лет, а потом становятся нормальными аудиторами по закону. То есть, у них нет стремления вылезать кому-то на голову, потому что он знает, что через 5 лет они будут нормальными аудиторами.

Есть

5) аудиторы, которые приходят на работу, как сотрудники, и в течение 3 лет должны сдать экзамен государственный профессиональный. Когда сдает этот экзамен, получает назначение, и чтобы снять его с работы – 4-5 лет обычно процедура.

Короче, ни один президент…

— Алексей Арестович: Даже не начинает.

— Пьотр Кульпа: *Даже не начинает.*

Что еще важно?

Что президент, который приходит, не может привести собственные команды. Почему? Потому что, чтобы быть директором в Палате, надо иметь стажировку минимум 5 лет, чтобы приступить к конкурсу. Что это значит?

— Алексей Арестович: Он созревает, как специалист и лоялен только палате.

— Пьотр Кульпа: *Не только.*

6) Президент, если он 5 лет, если у него 6 лет срок, не в состоянии привести своих людей и сделать их директорами.

Еще один момент очень интересный.

7) 70% премий для аудиторов из фонда зарплат идет по объективному критерию. Если ты участвовал в первых 30% самых хороших аудитов, ты получаешь обязательно эту премию. Система так организована, что аудитор может не говорить "Здравствуйте" президенту, не надо их дисциплинировать, потому что если из аудиторов каждый делает то, что положено, потому что оценивается в оценке аудита своевременность и т.д., пунктуальность, сотрудничество. Короче, если что-то не сделает, то другие за него сделают, но в другой раз его не возьмут.

То же самое

8) успех лидеров, координаторов аудитов, потому что, если он хороший координатор и он делает такие аудиты, что его аудиты попадают в эти 30%, все, кто с ним работают, получают дополнительные деньги.

Причем что еще важно?

9) Президент Палаты является пятым или шестым человеком в стране, но его зарплата такая, что он где-то на 28-м – 41-м месте в среднем.

— Юрий Романенко: Это сколько он получает?

— **Пьотр Кульпа:** *Он получает где-то 4,5 тыс. евро. Вопрос в том, что есть 40 человек, которые лучше, чем он зарабатывают.*

Кстати,

это типично для Польши, что госслужащие, которые должны быть профессионалами, не зарабатывают больше, чем министры, которые могут быть никем.

Просто человек гулял по улице, а сегодня его сделали министром. Какая заслуга? За что ему платить деньги больше, чем человеку, который учился 15-20 лет, который отвечает за деньги и за кадры?

— Юрий Романенко: У нас наоборот. Министр может получать сумасшедшие деньги.

— **Пьотр Кульпа:** *Министр тоже много не зарабатывает, потому что эти рамки. Здесь важно, какие реальные деньги связаны с этой должностью. Потому что министры, по всей вероятности, зарабатывают маленький процент того, что зарабатывает маленький украинский таможенник. Так что о чем разговор?*

Бывший шеф польской таможни сказал мне такую историю, что

однажды таможенники собрались, пришел новый шеф, думали, что ему подарить. Один говорит: "Давайте подарим ему машину". "Нет. Какая машина? У него есть машина". "Давайте дом ему подарим". "Да нет". "Такой молодой. Дайте ему поработать один день с нами". А второй говорит: "Слишком дорогой подарок".

— Юрий Романенко: Да. В Польше тоже есть такие возможности.

— **Пьотр Кульпа:** ***Вопрос в другом.***

Вопрос не в масштабе нарушений, а в силе реакции.

Потому что то, ***что убивает, это не то, что просто произошло. А именно отсутствие реакции.***

— Юрий Романенко: Это как у нас Рахункова палата. Туда шлют-шлют, и никакой реакции нет. Мне буквально вчера человек писал.

— Пьотр Кульпа: *Рахункова палата в Украине является учреждением фасадным.*

— Юрий Романенко: Как и многие другие учреждения.

— Пьотр Кульпа: *Это не потому, что люди плохие и т.д. Это не имеет никакого значения.*

*Просто **на уровне закона такие ошибки системные**, что это просто позор.*

Я скажу так

> ***– не надо аналитику знать ничего больше про страну, кроме того, какой реальный уровень полномочий.***

То есть,

> ***— кто может на самом деле контролировать, какие средства публичные.***

И второй момент

> ***– какой реальный уровень независимости.***

Эти два показателя – это очень сильная корреляция, например, с процентами, которые страна платит, за обслуживание долгов.

Дальше – это визитная карточка государственности.

*И сейчас вопрос, потому что **идут работы над законом про Рахункову палату**, будет Украина ехать в будущее ржавым "Запорожцем" или поставит себе "Мерседес".*

Если поставит "Мерседес", то это будет очень сильный сигнал для Великой Британии, США, что что-то случилось, появилась правда в государстве.

Повторяю

> ***- это самый важный орган любого государства.***

Есть страны без королей, без президентов, без парламентов, без центральных банков. Но нет ни одной без высшего органа аудита. ***Это ключевой орган.***

— Юрий Романенко: Конечно. Ты должен понимать, от чего отталкиваться. Это как ты купил квартиру, ты ее не видел, но пока ты не пришел и не увидел, не посмотрел ее, ты не сможешь понять, ты сможешь туда заехать или нет.

— Пьотр Кульпа: *Юра, смотри. Вопрос в другом.* ***Вопросы, которые граждане имеют по отношению к своему государству, они имеют горизонтальную структуру.***

Например,

> *гражданин хочет знать, почему столько людей гибнет на дорогах.*

Чтобы дать ему компетентный ответ на этот вопрос, а таких вопросов у каждого 200 в год, так в Польше это выглядит, что надо?

> *Надо проверить, что делает министр инфраструктуры, что делает министр внутренних дел, что делает министр образования, что делает министр здравоохранения, как быстро скорая приезжает, министр юстиции, как наказываем и т.д.*

Когда делаешь ответ, видишь, делаешь рекомендации для них всех. Они получают эти рекомендации, а потом получаются результаты. Например, есть накладывание компетенций каких-то органов, накладывание функций.

Первое – в Польше ***Палата может обращаться в Конституционный Суд, если видит нарушения Конституции. Может заставить правительство заняться каким-то вопросом.***

Например,

> *если видит, что какой-то вопрос не регулируется, может обратиться к председателю парламента, чтобы тот обратился к премьер-министру. И если премьер-министр соглашается, правительство соглашается, с выводами, которые там написаны, он обязан назначить орган, который будет отвечать за решение этого вопроса, и срок, в течение которого регистрационные изменения будут подготовлены.*

Очень важный аргумент – ***Палата является независимой в том смысле, что никто не может запретить ей заняться любым контролем.***

Обычно на что обращает внимание Палата? На опросы населения, то, что людей интересует, на то, что пресса пишет, что не работает, что омбудсмен говорит, потому что у омбудсмена нет исполнительной системы, а к нему приходят самые беззащитные и т.д.

Скажу так – это ключ.

Если этот орган построить, тогда парламент получает информацию о состоянии, гражданин получает ту же самую информацию, президент получает объективную информацию о том, что происходит в стране. Главное – сделать так, чтобы они могли делать панорамные фотографии действительности.

В Польше нет ни одного секрета, который система могла бы скрыть. Просто есть аудиты, спецслужбы делали. Весь аудит скрыт, но выводы, никто их не озадачивает, никто их не контролирует, публичные. И это сигнал.

— Алексей Арестович: То есть, **Счетная палата не только трату средств, но и организационную структуру анализирует**, правильно?

— Пьотр Кульпа: *Конечно. Есть разные типы аудита, потому что, как финансы тратят в Украине сегодня без проблем из Казначейства можно взять данные.*

— Алексей Арестович: В США, мало кто знает, четвертый раз с 2018 года Пентагон не прошел государственный аудит. Уже четыре года подряд не проходит. То есть там бардак.

— Пьотр Кульпа: *Есть оценка, потому что NIK когда делает….*

Еще ключевой момент – вообще этот орган был создан таким образом – был король, который требовал налога, парламент должен согласиться, ведь у парламента это основное право накладывать налоги. И потом парламенту было интересно, что происходит с деньгами этими.

Например, если сравниваем Польшу и Украину, то нет большой разницы на уровне налогообложения математически, хотя НДС собирается реально на уровне 8%, но разница в использовании. Потому что гражданин Польши получает намного больше за налоги, которые платит, чем гражданин Украины.

Как это по-другому сказать? Предположим, у нас есть 5 млрд долларов. Мы можем вложить эти деньги в какую-то страну. Есть две возможности. Страна, где налог 25%, и вторая страна, где налог 15%. Куда вложим?

— Алексей Арестович: Где 15%.

— Пьотр Кульпа: *Но сначала **сделаем анализ, что мы обратно получаем в инфраструктуре, в безопасности, в правосудии**.*

— Юрий Романенко: Какой эффект.

— Алексей Арестович: Качество траты денег.

— Пьотр Кульпа: *Отнимем с 25%, и получится, что получаем обратно 22%. Реальный налог 3%. Там, где 15%, ничего не получаем и еще и взятки надо платить. Оказывается, что эта страна неэффективна.*

*Поэтому **страны, например, скандинавские, где были высокие налоги и где возврат был высокий, они смогли быть конкурентными**.*

— Алексей Арестович: Несмотря на высокие налоги.

— Пьотр Кульпа: *Да.*

— Алексей Арестович: А есть какие-то страны, где пример такого аудита или похожего аудита был реализован, кроме Польши?

— Пьотр Кульпа: *Важный момент.*

Самая сильная организации - это National Audit Office Великобритании и NIK в Польше.

*Чем они характерны? **Они характерны, что отделено управление организации от проведения аудитов и от Коллегии**, потому что Коллегия принимает аудит. Есть члены коллегии и каждый из них делает аудит, а потом приносит на Коллегию и они как будто голосуют. Но очень быстро возникает принцип, что "не буду влезать в то, что коллега написал, чтобы он не влезал в то, что я написал".*

И получается так, что один человек имеет свое направление, это кормильцы, подконтрольные субъекты, и имеет свою группу людей, которые зависят от него, по сути, как цепные собаки. На самом деле, это не аудит. Это продукт очень узкой группы людей. Если они что-то найдут, они обязаны по вашему закону донести, что там есть. Он решает, что будет написано, что не будет написано. И написано, что он несет за это личную ответственность, но не написано какую.

Такая модель для государства – ноль. Ноль, потому что это ревизии типа "Вася украл бензин", ну, стратегическая информация для государства. Нет панорамной, широкой… Без коллегии с коллегиантами никогда не сделать широкомасштабного аудита, который бы касался нескольких министров, который бы давал ответы не некоторые вопросы, который важный для государства.

Покажите мне за последние 25 лет существования Палаты хотя бы один аудит, который бы отвечал на ключевой для государства вопрос.

— Алексей Арестович: Какой?

— Пьотр Кульпа: *Любой.*

— Алексей Арестович: А что считать ключевым вопросом для государства?

— Пьотр Кульпа: *Например, чистота воздуха, потому что это касается людей, люди дышат этим. Согласны? Умирают, болезни могут быть, кто-то посчитал это.*

— Юрий Романенко: То есть, они даже в такие сферы заходят?

— Пьотр Кульпа: *В Польше – да, здесь…*

— Алексей Арестович: То есть, аудит любого уровня провести могут практически?

— Пьотр Кульпа: *Любой.*

— Алексей Арестович: Я так понимаю, что верх – это объявляется метаинституциональный анализ у них? Такой аудит тоже бывает?

— Пьотр Кульпа: *Конечно. Организационный – это основа.*

— Алексей Арестович: Аудит внешней политики могут провести, например?

— Пьотр Кульпа: *Могут. Например, использование государственных средств.*

— Алексей Арестович: И есть методики отсчитать обратный эффект?

— Пьотр Кульпа: *Да. Это крутые методики.*

— Юрий Романенко: Круто. То есть, ты понимаешь, эффективность действий посольств за границей.

— Пьотр Кульпа: *Абсолютно.*

— Алексей Арестович: А Польша готова поделиться методикой?

— Пьотр Кульпа: *Я скажу так, что если был бы желание, потому что желание – это все…*

— Алексей Арестович: А почему нет? Это как ковер, под которым крысы и тараканы делят огрызок. У нас я имею в виду.

— Пьотр Кульпа: *Даже не в этом плане.*

Потому что наши аудиты в Польше иногда бывает, что находится какая-то неправильность, коррупция, воровство, но мы даже этим не хвастаемся.

Хвастаемся тем, что находим место, где возможно есть риски. ***Это является ключом.***

— Алексей Арестович: Где не созданы механизмы защиты от дурака и от вора, коррупционера, правильно?

— Пьотр Кульпа: *Да. Или абсурд. Например, скажем, между Варшавой и Лодзи есть экраны глушительные, но их больше, чем между Лодзи и Лиссабоном. Они построили их до Лиссабона только потому, что NIK нашел ошибку, что они надо там, где живут люди. А где? Люди везде живут. Короче, будем строить, потому что это дополнительные заказы.*

Скажу так, например, NIK сделал крупный аудит НДС, и показал более 20 мест рекомендаций, что внедрить. Правительство внедрило 10 млрд евро дополнительных. Кстати, из них было эти 500+ было финансирование. Короче, ***это постоянная гонка за повышением уровня организации государства****. Нет в государстве другого института, который…*

— **Алексей Арестович:** Борется за уровень организованности.

— **Пьотр Кульпа:** *Да. Который может давать легально право, как ты должен себя организовывать.*

— Юрий Романенко: И аудиторы, по сути, такая каста, как в Республике Римской сенаторы, которые на страже стоят или как?

— **Пьотр Кульпа:** *Нет.* ***Это особого типа госслужащие****, которые характеризуются тем, что зарабатывают чуть-чуть больше, на 20-30% больше…*

— **Алексей Арестович:** Чем средние госслужащие.

— **Пьотр Кульпа:** *Да, чем средние. Потому что центральный орган и т.д. Это во-первых.*

Во-вторых, это люди, так, как вижу эту среду, очень этичные. Просто есть пространство, я бы сказал, культуры внутренней, уважения и т.д., потому что директор не имеет возможности давить на сотрудников, работают чисто (неразборчиво 1:36:20).

Это система, которая также объединяет мозги, *потому что, например, человек, который бывший министр финансов, который с огромным опытом и т.д., он… Ну, методологии развиваются по разным направлениям специалистов.* ***Где в Украине фонд мозгов государственных?***

— Алексей Арестович: А это еще и кузница кадров.

— **Пьотр Кульпа:** *Да.*

Просто есть принцип такой, что если ты занимался транспортом, не будешь в NIKзаниматься транспортом. Будешь аудитором в другом направлении. Потому что каждая смена правительства в Польше – это где-то 20, 30, 50 человек идет в правительство, а другие возвращаются. Вот так это работает. Но люди никогда не идут на то место, чтобы не было конфликтов.

И вопрос в чем еще?

Стремление в Палате не в том, чтобы там работали самые умные люди по транспорту или сельскому хозяйству. Амбиция – чтобы были лучшие люди по аудиту. Аудит не направлен против учреждений, а наоборот. Он направлен

на то, что если найдут что-то хорошее, чтобы распространять. Это самые высоко оцениваемые аудиты.

— Юрий Романенко: А кому он подотчетен?

— Алексей Арестович: Когда позитивный опыт находят?

— Пьотр Кульпа: *Да.*

— Юрий Романенко: Должен же кто-то его тоже контролировать.

— Пьотр Кульпа: *Если находится опыт, который можно внедрять, то это супер, это результат. NIK направлен на результат. На смену действительности.*

Например,

> *в Польше была большая дискуссия, повторю этот пример. Большая дискуссия, чтобы дети с 6 лет пошли в школы, и протесты родителей, которые считали, что дети слишком маленькие для школы и не подготовлены. NIK делает аудит, проверяет 500 школ. Это статистические системы. 500 школ по разным параметрам. Проверяет, что умывальники слишком высоко, теплой воды нет, еще чего-то нет и т.д. Делает этот лист, список всех жалоб и т.д. Оказывается, что 60% школ не до конца готовы, чтобы принять шестилеток.*
>
> *И что делает президент?*
>
> *Отсылает, лично подписывает бумагу ко всем людям в Польше, которые отвечают за школы, и говорит, что через полгода будет следующий аудит. Следующий аудит – снова 500 школ. И статистически 97% школ готовы.*
>
> *Вот это реальный показатель, насколько сильно организация в состоянии двигать.*

— Юрий Романенко: Кому он подотчетный? Вот у нас люди сразу задают этот вопрос.

— Пьотр Кульпа: ***Никому****.*

Это значит, что подотчетный перед главой, на шесть лет назначенным парламентом. И, в принципе, когда становится шефом, тогда везде у него друзья, когда заканчивает свой срок, то друзья у него только в Палате. Так это выглядит. Потому что сложно не нарушить никаких интересов. Хочу сказать, что ***глава не имеет влияния на то, что в аудите.***

Смотрите,

*в Польше есть **Коллегия**, потому что у нас тоже коллегиальный орган, то она, я сказал, из чего состоит, но они работают в секретных голосованиях и принимают решения секретно. Сложно определить, на кого давить, правда? Если будет Палата, в которой они секретно голосуют, прав министр или аудитор… потому что они для чего, прежде всего? Чтобы принять планы работы на следующий год, принять бюджет, принять важные обращения к парламенту или правительству и, в-четвертых, рассуждать, кто прав. Потому что министр может оспорить. Может сказать, что я не соглашаюсь с теми или теми записями, и они в секретном голосовании выслушивают аудитора, выслушивают министра, и потом решают, кто прав и какая формулировка остается.*

У нас никто не принимает аудитов, потому что аудит – это фотография, что принимать, а здесь принимают, голосуют, любим Иванова или не любим Иванова.

Подотчетность.

> *Это парламентский орган и форма этой подотчетности – это сделать отчет, показать расход, как правительство, это основная функция, которая в Украине отсутствует.*

Парламент каждый год должен получать информацию о том, как правительство справлялось с деньгами в прошлом году. Как это происходит? Как только 1 января, все аудиторы проверяют министерства до третьей степени бюджета, просто все при помощи специальных программ статистических.

Например, берут и система подсказывает, какие квитанции, номера этих квитанций и они это проверяют. Статистически, если ошибок нет, все ок. Если есть ошибки, глубже. Если надо 100% бумаг проверяют.

На этой основе создается аудит для парламента и до конца июня он должен быть готов. И он показывает все риски. Это объемный план аудита и еще более объемный отчет, где можно все это прочитать. Этот аудит как будто является основой для того, чтобы в будущем планировать следующий аудит там, где есть проблемы. Но в целом это основной ресурс знаний.

На какой основе парламент считает, что данный министр плохой или хороший в Украине? Что он обслуживает хорошо того или другого? Или есть какие-то объективные показатели.

— **Алексей Арестович:** В общем, это идеальная система связи государства от самого себя. То есть, оно само себя тестирует постоянно, совершенствует, растит кадры и т.д. Конечно, машина очень серьезная институционально.

— **Пьотр Кульпа:** *А можно еще один очень важный момент?*

Это высший орган аудита, а это значит, что все остальные контрольные системы в государстве ему подчинены. Это значит, что если NIK делает аудит и потребует помощи другого контрольного органа, тот обязан участвовать в проверке или сделать по его запросу проверку.

Например,

> *планируем большой аудит и хотим знать, какие проблемы. Даем какой-то инспекции государственной задачу что-то проверить. И если вместе, то проводят под руководством NIK. Внутренние аудиты, которые проводятся тоже NIK, первый вопрос, который ставится – это то, как были выполнены рекомендации. Причем нет обязательства выполнить рекомендации. Когда заканчивается аудит, NIK пишет рекомендации. И орган, который их получает, в течение двух недель должен дать ответ, как он собирается выполнять эти рекомендации. Если он напишет, что ваши рекомендации не нравятся и не будут выполнены, пожалуйста. Если он напишет, что я буду выполнять, это сделаю так, а это сделаю так, тогда первый вопрос – как выполнялись эти рекомендации. Это действительно так или не так. Второй момент, который спрашивают – внутренний аудит что показывает. Смотрит состояние внутреннего контроля в организации. Это тоже важно. И дальше по плану идут вопросы.*

Очень много моментов, которые если бы внедрить в Украине, то поменяется, прежде всего, вырастет доверие, появится положительное доверие.

Потому что ***здесь партий никаких нет****. Конечно, будут говорить, что вот те проверяют то, а те – то. Но это рассчитано на десятилетия. Это значит, что если сегодня одна партия правит и что-то не хочет контролировать, потому что все верят, что президент на них работает, то придет следующий и он это проверит. Аудиты делаются иногда 20-30 лет назад. Есть возможность, например, проследить энергетическую политику или что-то в таких масштабах.*

Еще один момент. NIK – это как-будто зеркало того, что делает правительство.

> *Правительство работает с основной задачей – выполнять стратегию. Стратегия принимается, как закон. Стратегия – это закон. Это значит, что какие правительство бы не пришло, оно обязано или выполнять, или менять закон.*

— Алексей Арестович: То есть, министерство предлагает стратегию…

— Пьотр Кульпа: *Не министерство.*

— Алексей Арестович: А кто? Парламент?

— Пьотр Кульпа: *Правительство.*

— Алексей Арестович: Правительство целиком. Парламент голосует за нее, как за закон.

— Пьотр Кульпа: *И это закон.*

Стратегия, например, может быть на 20 лет вперед, на 15 лет. Зачем эта стратегия? Чтобы понимать, что если хотим что-то развивать, будет энергетика на это, будут кадры. Надо чтобы была связь между тем, что делает министр образования, и министр энергетики, и другой министр.

— Алексей Арестович: (неразборчиво 1:47:11).

— Пьотр Кульпа: *И получается так, что*

> *эта основная стратегия является основой для формирования стратегий отдельных министров. Их программы должны в нее вписываться.*

И именно это NIK может проверять. Может проверять подготовку к внедрению какой-то темы. Выдали копейки на подготовку, то уже можно смотреть на методологию подготовки.

Короче, это важнейший механизм. Он объективный. В Польше независимость и сила NIK была связана с успехами.

Помню,

> *был Фонд обслуживания внешнего долга, когда коммунистические спецслужбы скупали на черном рынке польский долг с бюджетных средств, типа, что мы круче Запада. На этом была большая афера. Погиб аудитор. Было такое согласие на то, чтобы укреплять независимость, что просто эти получили… Никому это не опасно. Президенты меняются и система работает, и доверие народа есть.*

Если бы в Украине, потому что в Украине будет, думаю, основной вопрос – кого сделать главой. Никто не понимает, что этот глава не может влиять на самом деле ни на кого и свои группы не может притащить. Все прозрачно, все контролируется. Парламент в любое время проверить, потому что это подотчетный орган, может проверить, как есть. Есть взаимное признание высшими органами аудита разных стран.

Например, так как Польша…

Высший орган аудита Великобритании, National Audit Office, имеет высокий международный престиж. И он приглашается для того, чтобы, например, Индонезии сделать внешний аудит, дружеский и т.д.

— Юрий Романенко: Масштабно просто.

— Алексей Арестович: Крутая машина цивилизационная, конечно. Пьотр, я прошу прощения, качнуться в академизм и попытаться выдать насколько возможно простыми словами для зрителей и для нас, что мы понимаем, какое определение термина "организованность государства"?

— Пьотр Кульпа: ***Организованность государства*** *– это существование взаимодействующих* ***институтов****, основанных на* ***искусственных конфликтах****.*

> ***Искусственные конфликты*** *– это, например, раздел на законодательную, исполнительную и судебную власть.*

Второй искусственный конфликт – это ***правительство*** *и* ***самоуправление****.*

Третий – ***госслужба*** *и* ***политика*** *и т.д. На регуляторов. И* ***гарантирование взаимного содействия таким образом, чтобы жадность людей работала на пользу государству, а не против него****.*

— Алексей Арестович: Мы в классической ***ловушке Гоббса***. И мы считаем, что государство должно быть рассчитано на плохого человека.

— Юрий Романенко: Учитывать.

— Пьотр Кульпа: *И когда я услышал мнение, что человек по сути добрый…*

— Алексей Арестович: В человеке больше добра, чем зла.

— Пьотр Кульпа: *Я сразу сказал, что я с этим не соглашаюсь.*

Я вообще считаю, что даже Гоббс был плохим, потому что я считаю, что ***первое, что люди идут делать, когда исчезает власть, идут убивать друг друга****. Первое что делают.*

> *Я родился в маленьком городке, 10 тысяч людей, в Центральной Польше – Александрув-Куявский. В 1939 году там было 10% евреев, где-то 15% немцев и поляки. Пришли немцы. За первые два месяца евреев не стало. А немцы, которые были, разделились на две группы: на тех, которые помогали полякам-соседям, и тех, которые выпендривались. 1945 год. Плохие немцы условные убежали вместе с Вермахтом. Остались хорошие. Что сделали соседи-поляки? Некому было отомстить. Согнали их, сожгли и кости до сих пор вылезают на огородах. И никого эти кости не волнуют – ни немцев, ни поляков. Где-то в других местах, где лежат кости, места самые святые на земле.*

Просто ***если дать людям возможность, сразу бандиты выходят****.*

И я пытался понять, потому что я в детстве этих бандитов видел. Когда их хоронили, нас заставляли ходить на похороны и т.д.

*Просто **это жадность**. Жадность занять чей-то дом, ограбить.*

Такие мотивы.

— Юрий Романенко: Я не соглашусь. Это во всех культурах. Я в Болгарии как-то спрашивал, с нами там один дядечка ездил, он такой добрый, балагур, смеялся все время, шутки всякие рассказывал, а мне было интересно, как историку, как происходило взаимодействие с турками, которое было, когда Болгария получила возможность, как они от них избавлялись.

И вот я задал вопрос – как после Первой мировой войны и что происходило. И он говорит: Да что происходило?! Мне дедушка рассказывал. Мы пришли в село и говорим: "Уходите". А они такие: "ну, ладно". Собрались, а часть стала и говорят, что мы никуда не уйдем, мы тут жили и дальше тут будем жить. А им говорят: "А мы вас убьем". А они: "А мы все равно не пойдем". И я говорю: "И что произошло?". И вот этот милый дядечка такой с балканской непосредственностью говорит: "Так мы их всех убили". И так широко улыбнулся и говорит: "Так хорошо нам без них стало жить. Мы поделили имущество". И вот все Балканы, они все такие. Все.

Пьотр Кульпа: *Я думаю, что не только Балканы. Это нужно осознавать.*

Потому что

1) — хорошим человеком не является тот человек, который считает, что он хороший,

2) — а тот человек, который в состоянии осознать потенциал зла, который в нем, и вырабатывает рычаги, которые его предохраняют.

«Человек, который считает, что он хороший, у него этих рычагов нет. И когда приходит момент испытания, оказывается самым плохим.»

— Юрий Романенко: Вот смотрите, я хочу акцентировать внимание, дорогие зрители, полайкайте эфир именно в этот момент, потому что Пьотр Кульпа только что сказал гениальную формулу, почему у нас все вот именно так.

— **Алексей Арестович:** Потому что все себя считают хорошими?

— Юрий Романенко: Да. У нас на протяжении 30 с лишним лет нашей независимости постоянно была куча каденций, куча парламентов, куча чиновников. Они были хорошими, мы знали с тобой тоже таких людей. Хороший человек заходит во власть, потом хоп, вышиванка, все, полный

"боевой комплект" хорошего человека. Через полгода уже ездит на "Мерседесе".

— Пьотр Кульпа: *Скажу еще вам еще глубже.*

***Каждый борется за то, чего у него нет**. И это касается, как быть хорошим, где-то вышиванка и т.д. **Самые темные места – это там, где хорошо пиарятся**.*

Просто борются, и поэтому может быт на Земле все наоборот, чем кажется.

— Юрий Романенко: Да. Очень глубоко. Пьотр, публика просто сейчас пишет Вам "Браво", потому что эта фраза о том, что каждый борется за то, чего у него нет, это же, на самом деле, по поводу вот этих внутренних границ, которые есть в голове у человека. Насколько человек заходит по пути зла, определяет внутри вот эти рамки, которые формируются в детстве, с образованием, как вот у этих аудиторов. Это же, на самом деле, целая культура воспитания должна быть, как человек себя контролирует?

— Пьотр Кульпа: *Нет. Зачем контролировать?*

Во-первых, никто не в состоянии принести вред организации. Аудитор тоже не имеет возможности быть нечестным.

Юра, смотри,

вопрос в том, что если делаешь аудит широкий, который не связан с тем, чтобы за кем-то гоняться, а чтобы сделать картину вопросов. Аудитор получает вопросы – есть умывальники в школах или нет, есть то, что надо, или нет и т.д. Даже если он в одной или двух школах скажет неправду, хотя зачем ему это вообще делать, получится так, что это не поменяет общей картины. Государству для того, чтобы бороться с ворами и т.д., есть другие органы.

Если случайно найдут вора, ОК, напишут бумаги, отдадут в прокуратуру, но это не повод для того, чтобы конституционный орган этим хвастался. Или хвастался тем, что нецеленаправленно миллиарды… Я скажу так, что по подсчетам, которые делали друзья в Счетной палате, неправильно использованных денег больше, чем бюджете.

— Алексей Арестович: Я думаю, что если бы мы провели аудит, мы бы ужаснулись.

— Пьотр Кульпа: *Нет. Вопрос не в том. Подумайте, бюджет был один миллион, а неправильно распределено 50 миллионов.*

— Алексей Арестович: Я понимаю, но откуда взяли…

— Пьотр Кульпа: *Моментов, которые веселые, настолько много.*

— Алексей Арестович: Сразу вопрос – откуда взяли, чтобы неправильно распределить. Откуда у нас так может быть?

— Юрий Романенко: Да. Очень крутой рассказ, конечно.

— Алексей Арестович: А вы не были главой Палаты?

— Пьотр Кульпа: *Нет. Я простой аудитор. Я советник главы в Департаменте стратегии.*

— Алексей Арестович: До сих пор даже?

— Пьотр Кульпа: *Да, но я сейчас в отпуске. Я настолько вовлекся в то, что в Украине, что решил… Я в проекте по реформе госслужбы.*

— Юрий Романенко: Тут многие спрашивают, как можно послушать Петра, его лекции и т.д.? На самом деле можно послушать, потому что есть Киевская школа государственного управления им. Сергея Нижнего и она как раз сейчас возобновила спустя месяц набор.

— Пьотр Кульпа: *Уже идут курсы. Я там читаю.*

— Юрий Романенко: И Пьотр читает курс.

— Пьотр Кульпа: ***Это основы, потому что люди не понимают основы основ.***

Например, задам вам простой вопрос ***– кто правит? Кто?***

— Алексей Арестович: Это мне напоминает "Игру престолов".

— Юрий Романенко: Да.

— Пьотр Кульпа: *Ну, так кто правит?*

— Алексей Арестович: Кто правит? В государстве?

— Пьотр Кульпа: *Нет. Возьмем в учреждении.*

— Алексей Арестович: Миллион вариантов ответов есть, на самом деле.

— Пьотр Кульпа: *Нет. Всегда один. Кто?*

— Алексей Арестович: Кто бюджет подписывает, правильно? Распределяет средства.

— Пьотр Кульпа: *Нет. Возьмем самое простое учреждение – "Он и Она". Два человека, учреждение – семья, детей нет. Кто правит?*

— Алексей Арестович: Это зависит от психологических особенностей конкретной семьи.

— Пьотр Кульпа: *ОК. скажем, женщина – это та сторона отношений, которая боится, что ее бросит. Мужчина – это та сторона отношений, которая боится, что ему ограничивают свободу. Это может меняться. Но ответа на вопрос "Кто правит?" нет.*

Кто правит?

Всегда правит тот, кто менее заинтересован в результатах.

— Алексей Арестович: Это да.

— Пьотр Кульпа: *Потому что*

> ***— пытается заставить того, кто более заинтересован, делать то, чего сам не хочет.***

— Алексей Арестович: Да. Это старая истина. Как выиграть спор и любой конфликт вообще – надо быть незаинтересованным в результате. Свободу дает большую.

— Пьотр Кульпа: *Есть структура учреждений, метаучреждений. Мы просто пытаемся показать людям механизмы, при помощи которых можно анализировать сложные вещи, раскладывать это на кирпичики.*

— Юрий Романенко: К вопросу "Кто правит?", когда вы так говорили, я подумал, что это хорошая иллюстрация по поводу Британии, британской королевы в этой системе, которая формальна, у нее нет власти. А фактически за счет того, что она находится над мотивацией маленьких временных промежутков.

Сериал "Корона" когда смотришь и там очень классно показано, как Елизавета за свою жизнь пачками этих премьеров всех видела, начиная от Черчилля и заканчивая Тони Блэром и всеми остальными. И она над ними над всеми, потому что она их видит, как они в этой узкой повестке живут. А она возвышается над ними, как королева. Как суверен, который видит метаинституциональные рамки, которые заставляют его выступать в качестве гаранта.

— Пьотр Кульпа: *Я думаю, что основная, не хочу входить в конституционную систему, но здесь психологический момент очень важен. Дело в том, что премьер-министр Британии с одной стороны концентрирует в себе всю власть, любого министра может выгнать, назначить, но никогда не сойдет с ума, потому что будет кто-то над ним.*

Проблема в чем?

В том, что ***все ошибки в жизни, которые вы сделали или сделаете, будут результатом дефицита одного из двух – или скромности, или благодарности***.

Вдумайтесь.

Очень легко быть скромным и благодарным, когда человек внизу, потому что жизнь заставит его быть скромным, а кто-то подаст руку и появится благодарность. Человек обычно является самым сильным тогда, когда ему кажется, что он внизу.

Но очень сложно сохранить скромность и благодарность, когда у тебя десятки тысяч подчиненных людей и неограниченные возможности. ***И поэтому жизнь людей обычно выглядит, как синусоида. Каждый доходит до момента, а потом начинает падать.***

Вызов в том, чтобы сохранить в себе скромность и благодарность независимо от того, где находишься.

С точки зрения метаинституциональной значение королевы, прежде всего, в том, что она не разрешит ни одному премьер-министру сойти с ума.

А это для, например, диктатуры большой вызов.

Как сохранить здоровую башку в положении Путина или товарища Си?

— Алексей Арестович: Всевластие.

— Юрий Романенко: Это в одной из серий Елизавета как раз и говорит, что лучше всего не вмешиваться. То есть, я должна смотреть, я должна не вмешиваться. Семья спрашивает: "Почему? Мы должны что-то предпринять!". А она говорит: "Нет, нужно ждать и нужно смотреть, как будет развиваться дальше ситуация. Мы для баланса. Мы соблюдаем баланс".

— Пьотр Кульпа: *Мне смешно, когда люди, у которых немного власти, надуваются, и говорят, что будут "английскими королевами".*

— Юрий Романенко: Это реально очень смешно.

— Алексей Арестович: Мой приятель хороший смотрит. Подождите. Развейте тему с минимальной заинтересованностью. Это что же Пьотр Кульпа предлагает строить учреждения из минимально заинтересованных в результате людей?

— Пьотр Кульпа: *Нет. Просто конструкция, например, есть у вас фирма и вы результатом фирмы заинтересованы больше, чем люди, которым вы платите, то фирма не будет успешной. Но стоит сделать так, чтобы они*

были более заинтересованными достижением ваших результатов, чем вы, и уже будут построены на этом огромные организации, которые поменялись только на основе этой одной фразы.

Потому что, например, когда один из слушателей Школы Министров об этом узнал, а у него много фирм, то он пришел к выводу: "Это как, что я более заинтересован, чем люди, которые у меня работают?". Поменял это и сказал, что очень все поменялось.

— Юрий Романенко: Я это перефразирую. Люди должны видеть свои мотивы, но не ваши. И это и есть самая эффективная власть. Потому что они пушат тогда исходя из своего мотива, а ты их направляешь.

— **Пьотр Кульпа:** *Правда про власть – это правда про кнут и пряник. И только у дегенератов тот, кто дает пряник, считается хорошим, а тот, кто применяет палку, злым. При помощи палки можно сделать столько добра, сколько зла при помощи пряника. Человек интеллигентный вообще не будет употреблять палку, но работники сделают ему все. Ответственность берем за результат, а не за метод, который применяем.*

— Юрий Романенко: Еще одна крылатая фраза. Сегодня у нас просто какой-то глубочайший эфир получился.

— **Алексей Арестович:** Петра можно просить просто высказывать (неразборчиво 2:06:34) и уже будет экстраординарный эфир без того, чтобы рассказывать про Рахункову палату. Давайте спросим, у меня спрашивают – откуда он это все знает? Можете ответить?

— Пьотр Кульпа: *Это последовательность в вопросах.*

— **Алексей Арестович:** Которыми задается человек.

— Пьотр Кульпа: *В вопросах, потому что – а если дальше проводить анализ ситуации, любой ситуации, то можно смотреть, убирать вопросы человеческие и оставлять структуру, понимая, то в основных вопросах, когда… Например, "Войну и мир" анализируем. Каким бы ни был президент, канцлер, чтобы он ни делал, он заставлен представлять глубинные интересы, основные интересы людей, которых он представляет. И просто видеть эту картину.*

Плюс очень легко историки этим занимаются, разные ситуации моделируют… Ну, что все знает? Я же, в принципе принадлежу к "Клубу дураков", к которому, уверен, все мы принадлежим, потому что боремся за то, чтобы знать.

— Юрий Романенко: У нас клуб "Дураков-медоедов" здесь. Ну, и еще. Пьотр большой почитатель Лема, насколько я помню.

— **Алексей Арестович:** Я вам скину мой разбор "Фиаско" тогда. Я аудиокнигу диктовал на русском языке Лема, как аудиокнигу озвучил. Вам, наверное, будет интересно. Последний его роман.

— Юрий Романенко: Ты серьезно?

— Алексей Арестович:.На Megogo есть

— Юрий Романенко: Серьезно?

— Алексей Арестович: Да

— Юрий Романенко: Я найду.

— Алексей Арестович: Я тебе скину.

— Юрий Романенко: Буду засыпать. Аудитория вам благодарна за все концентрированные мысли, которые вы говорите. Я все повыцепляю, вырежу.

— **Алексей Арестович:** Аудиторское мышление в самой своей полноте. Когда человек учит так, как он живет и так, как он мыслит, это очень сильное впечатление производит и результатами, которые достигнуты, безусловно.

— Юрий Романенко: Вас уже предлагают на Конституционную ассамблею главой. Пишут. Это написал человек с фронта, который в окопе сейчас сидит и смотрит.

— **Алексей Арестович:** А можно. Наше мужественное законодательство и закон "О госслужбе" предполагает возможность на работу принимать иностранцев, например, вас.

— Пьотр Кульпа: *Вопрос не в том.*

*Я считаю, что **нужны системные решения**.*

*Должно быть такое, что надо людей, которые будут помогать Украине в институциональном развитии, потому что **самый большой дефицит в Украине из всего что есть – это институционального опыта**.*

Это, прежде всего, из стран, которые заинтересованы жизненно в благополучии Украины.

Таких стран, как Великобритания, как Польша, Балтийские страны.

Дальше – чтобы с гарантиями правительств. Чтобы эти правительства брали ответственность за честность этих людей, чтобы как будто зеркально.

*Кстати, забыл **пункт очень важный**.*

Считаю, что Украина должна обратиться с просьбой к союзникам не столько за деньгами и не столько за оружием, а также за помощью в преследовании преступлений финансовые против Украины.

Чтобы разведка США рассматривала финансовые преступления против Украины, как свои. Если нужен для этого закон, считаю, что надо его принять, чтобы местные воры, которые воюют против Украины на этом внутреннем фронте, не могли себя чувствовать спокойно. Считают, что это тоже будет очень важный сигнал, месседж для партнеров…

— Алексей Арестович: Что мы готовы меняться и выигрывать во внутренней войне.

— Пьотр Кульпа: *Да.*

— Юрий Романенко: Очень хороший ход.

— Пьотр Кульпа: *Например, переговорный процесс с Евросоюзом. Сложная тема, мы об этом говорили весной. Есть люди, которые работали в Еврокомиссии, британцы, это высшая полка специалистов. Наступил Brexit. Эти люди, их можно привлечь.*

— Алексей Арестович: Оказались без работы.

— Пьотр Кульпа: *Не настолько. У них есть работа, по всей вероятности. Вопрос в том, что опыт и т.д. Это готовые эксперты, которые хотели бы… Вызов – сесть напротив коллег с другой стороны стола. Имея таких советников, уже страна по-другому на все это может смотреть.*

Плюс все выглядит таким образом, с точки зрения власти, что иностранцы будут более заинтересованы по любому, чем украинцы, к сожалению.

— Юрий Романенко: Я думаю, что украинцы как раз заинтересованы. Наш эфир это очень хорошо показывает, что украинцы заинтересованы в этом всем, по крайней мере, мыслящая часть.

— Алексей Арестович: Но у нас же по опросам самая страшная часть – то, что люди боятся, что не поменяется ничего в результате войны. То есть, по сути, в терминах внутреннего и внешнего фронта – мы проиграем внутренний фронт.

— Пьотр Кульпа: *Спрошу так – что это "завтра"? Завтра – это сегодня, но завтра. Если сегодня не меняется, то почему должно поменяться завтра. Вопрос – когда это сегодня должно наступить? Потому что на будущее нужно перекладывать.*

Проигранная в геополитическом смысле эта война. На сегодня вероятность 70%. В том смысле, что ничего не поменяется, будут дикие поля, будет Победа, фанфары будут звучать, будут награждать причастных и

наказывать виновных и т.д. это пойдет, и в результате Украина не только не вернет население, а потеряет еще больше. А поскольку жизнь не любит пустоты, приедут люди из Азии, из Африки. Это идет война за все. Это вызов невероятный.

— Юрий Романенко: Да. Я здесь полностью с вами согласен. Это вообще не по поводу там какого-то будущего, а по поводу… Вы знаете, я расскажу вот такую свою личную историю, чтобы вы поняли, о чем говорит Пьотр.

Я учился на первом курсе в университете харьковском. Меня восхитила история Урарту, это было древнее царство, протоармянские царства такие. Они боролись с ассирийцами. Ассирия тогда была условно сверхдержавой. США и Россия в одном лице. С передовыми технологиями, с мощнейшей армией.

Урарту находились на территории современной Турции, части Сирии, Ирана. В общем, восточная Турция, восточная Анатолия, и меня просто восхищало, как они на протяжении 100 лет с Ассирией бодались просто очень серьезно. Ассирийцы их раскатали, в конце концов, в ноль. Просто прошлись там таким напалмом, выжгли все, уничтожили, но они очень героически, достойно сопротивлялись.

У нас в учебнике была страница, картинка – крепости. И вот мне как-то запало в голову, и я решил, что туда обязательно поеду просто посмотреть. И когда была война 2008 года в Грузии, то я сначала поехал на войну посмотреть, потусил там несколько дней, и потом поехал автостопом в Турцию. Это было мое первое путешествие в Турцию. Я перешел границу Грузии с Турцией и рванул в сторону (неразборчиво 2:15:47), озеро Ван туда в одноименный город Ван.

И вот, как сейчас помню, это был август месяц, и я добрался до этой крепости, которая была на этой фотографии, я туда залез. Там никого нет вообще. Вот просто никого нет. Город Ван он новый. В 1915 году во время Первой мировой войны турки уничтожили его. Был армянский город, а они уничтожили его. Люди подняли восстание, русские их там науськивали и он был полностью уничтожен. Они его методично расстреляли из гаубиц. Население переселили куда-то, кого-то убили и т.д.

И я залез туда, на эту крепость и час втыкал, думал поехать в Курдистан, поехать в Эрбиль, еще куда-то там, еще какие-то там мегапланы строил. Час я сидел и смотрел на это все – на пустоту, на озеро, а коз, которые там бродили, и тут я себя поймал на мысли, что вот реально ничего же не осталось. Спроси у турок, которые там ходили, они вообще ничего не знали ни про Урарту, ни про эту всю историю, что они проиграли. Они реально проиграли все. И, собственно говоря, потом, когда я ходил по окружающим селам армянским, которые разрушены, потому что…

остались артефакты всякие. И ты понимаешь, что вот так в один момент все может перевернуться, и ты потом ничего не можешь сделать. Все. Тебя вытолкнули навсегда.

— Алексей Арестович: У меня всегда было такое ощущение от государств, которые прекратили свое существование. Я когда-то был в военном музее в Берлине и была целая выставка, посвященная ГДР. Хороший музей, там по датам все разбито. Так вот, государство вчера было, награды что-то значили, деньги что-то значили, партии значили, правительство значило, были группировки интересов и т.д., а потом раз и не следующий день ничего нет. Все потеряло значение. Деньги, десятки тонн, они не нужны, но вчера еще работали. Все значимости потеряли свою значимость. За один день.

Или СССР, например, 6 декабря Горбачев складывает полномочия и все, и нет. За две недели до этого ЦРУ дало доклад о том, что Советский Союз просуществует до 2020 года минимум. Вот такая история. За одни день. Польская народная республика (ПНР) тоже в один день исчезла, наверное?

— Юрий Романенко: Да. Это то, что Чеслав Милош описывал все время в "Родственной Европе", как он лежал в траве в сентябре 1939 года и летали Юнкерсы 87-е, бомбили их там, расстреливали, а он говорит, что он в этот момент почувствовал освобождение. "Я почувствовал, что 20 лет слабости Польской республики растворились, что это государство ушло. И у меня вдруг возникло такое ощущение полета". И самые счастливые времена, как он пишет, у него были во время оккупации, потому что творчество перло, адреналин от того, что приходилось создавать польское государство новое практически в оккупации - Армия крайова и это все. Я, когда это все тогда читал, то подумал, что это был 2010 год, что это до боли напоминает Вторую украинскую республику, что происходило с нами. Я даже пост тогда на LifeJournal написал на этот счет.

Поэтому тут палка о двух концах. С одной стороны, главное не прозевать, когда ты уже ничего не можешь вернуть, а другое дело, когда ты в условиях разложения старого можешь поймать новое и создать такой драйв, который тебя пушит в другое состояние.

— Пьотр Кульпа: *Я считаю, что просто стоит задуматься над этим, потому что (неразборчиво), когда хочет наказать, сначала первый Майдан, второй Майдан, а потом когда лопнет, многого может не остаться*

На самом деле, это самое ценное и красивое, что может быть – украинская государственность, появление которой было огромнейшим праздником для Европы. Чем-то невероятным, чем-то, что разваливало "тюрьму народов" с потенциалом. Просто надо осознать, этиЗ0 лет деградации сейчас надо анализировать причины и начать все скромненько из войны, выигранной в бое, но с менталитетом проигравших.

Потому что когда люди сохраняют менталитет проигравших, видят свою ответственность за то, что дело. Каждый имеет истории взяток, у каждого свой кирпичик в этой системе. Если это осознать и приступить с такой перспективы, тогда каждый шаг будет историей успеха. Уже в хорошую сторону. Смотрите, лучше всего отстраиваются и поднимаются те страны, которые, казалось бы, проиграли войну, а победители…

— Алексей Арестович: Обычно зависают, да.

— Пьотр Кульпа: *Проигрывают. Сегодня, я думаю, что хорошо организованная, справедливая гражданская демократичная Украина – это то государство, которое даст миру понимание Победы, что можно что-то сделать.*

А так что? Объявлять, что коррупции нет, потому что коррупционеры уехали. Я это прочитал. Этот мне напоминает историю, как на какой-то остров приехала делегация. Выходит министр и говорит: "Я про ваш остров много читал. Там написано, что у вас есть людоеды". А местный премьер-министр говорит: "Какой бред! Уже полгода прошло с момента, как мои люди съели последнего".

— Алексей Арестович: Это как (неразборчиво 2:22:52) дружили и решили делать людей счастливыми. И (неразборчиво 2:23:00) через год после прихода к власти присылает (неразборчиво 2:23:02) открытку и говорит: "Не осталось ни одного несчастливого человека. Счастливых я расстрелял. Теперь только счастливые люди в Камбодже".

— Пьотр Кульпа: *Мне нравится тоже про свободу слова. Везде есть свобода слова, но не везде есть свобода после слова.*

— Юрий Романенко: Знаете, вот еще ценное, что вы сказали про Польшу, когда мы в начале говорили, что для украинцев польский урок чем ценен? Что ведь Польша сегодня гораздо более организована и достигла таких успехов, прежде, всего за счет того, что провела работу над ошибками после всех разделов, после всех этих поражений, когда она вроде выскочила из пламени Первой мировой войны, а потом была Вторая республика разгромлена в 1939 году. Понимание ценности своей государственности и необходимости организации, мне кажется, сегодняшнюю Польшу оно пронизывает.

— Пьотр Кульпа: *Польша делает, как и все, ошибки. И это нормально. Они до Второй мировой были серьезными. Ошибки социальные, экономические, политические и т.д., но народ, как человек, имеет хорошие и плохие момент. На самом деле, я против мышления типа "Мы есть" или "Я есть". Мы бываем великим и мелкими, честными и нечестными. Просто бываем. И вбивать в голову какую-то картину типа успеха или удачи – этот просто бред. Потому что признание того, что мы люди – это признание того, что*

мы способны на хорошее и плохое. Это касается, как отдельных лиц, так и народов. Все остальное – это племенные сказки.

Есть простые законы жизни, не знаю, можно к Канту отнестись, и немного больше нужно. Я уверен в том, что государство – это все. В принципе, если брать скандинавские стран, мне кажется, что если бы исчезли чиновники и полицейские, система бы не очень сильно поменялась. Настолько глубоко все в людях.

— Юрий Романенко: Я думаю, что мы на этом закончим сегодня.

— Пьотр Кульпа: *Да, а то все заснут.*

— Юрий Романенко: Нет-нет. Наоборот. Аудитория постоянно только росла. И за это ей большое спасибо, потому что мы говорили о сложных вещах.

— **Алексей Арестович:** Не всякий популярный эфир, где громко кричат.

— Юрий Романенко: Я еще одну люблю поговорку, что «в стадах нет ничего хорошего, даже если они за тобой бегут». Поэтому вопрос… Лично для меня ценность в том, чтобы люди в нашей аудитории понимали, о чем мы говорим.

— Пьотр Кульпа: *Мне нравится, не знаю, насколько это будет прилично сказать, что* ***«г… не может быть плохим, миллионы мух не могут ошибаться»***.

— Юрий Романенко: Поэтому спасибо большое всем. Спасибо Петру, спасибо Алексею. Подписывайтесь на наш канал. На Арестовича уже бесполезно подписываться. Там, по-моему, подписаны все.

— Алексей Арестович: Подписывайтесь.

— Юрий Романенко: Но все равно подписывайтесь. Пусть Арестович перегонит Фейгина. Фейгин недавно два миллиона набрал. Мы набрали уже 19 тысяч. Даже скоро уже 160 тысяч будет. Так что тоже быстро растем. Поэтому подписывайтесь, ставьте лайки, подписывайтесь на наши профили в социальных сетях. Также я прошу, распространите этот эфир на своих профилях в социальных сетях. Я еще нарежу его на всякие кусочки. Вот эти крылатые выражения, которые Пьотр сказал, я считаю, что они должны быть везде. Подписывайтесь на Patreon, спонсорство, кто может.

— Алексей Арестович: Знаете, что я вот понял? Чем хорош Пьотр (хорошо, что его нет, и мы можем говорить о нем в третьем лице)? Он приучает к верному мышлению. А потом я сообразил ,что "Альфа и Омега" приучает к верному мышлению. Чему мы учим людей? Верно мыслить. Верно

ориентироваться и верно мыслить. Это отличная история. Что нам еще надо? Канал, где учат правильно мыслить с правильной позиции.

— Пьотр Кульпа: *Главное, что спокойно, все взять, рассмотреть…*

— **Алексей Арестович:** Да, некуда спешить.

— Юрий Романенко: Как говорил Октавиан Август – спеши не торопясь. На первом курсе очень хорошо запомнил. У профессора Кадеева. Поэтому тихого вам вечера, спокойного неба, спасибо за все. Подписывайтесь… господи, это уже говорил. По кругу пошло.

— **Алексей Арестович:** Неважно. У Фейгина это как раз и работает.

— Юрий Романенко: Фейгин действительно задал тренд. Короче говоря, всего вам хорошего.

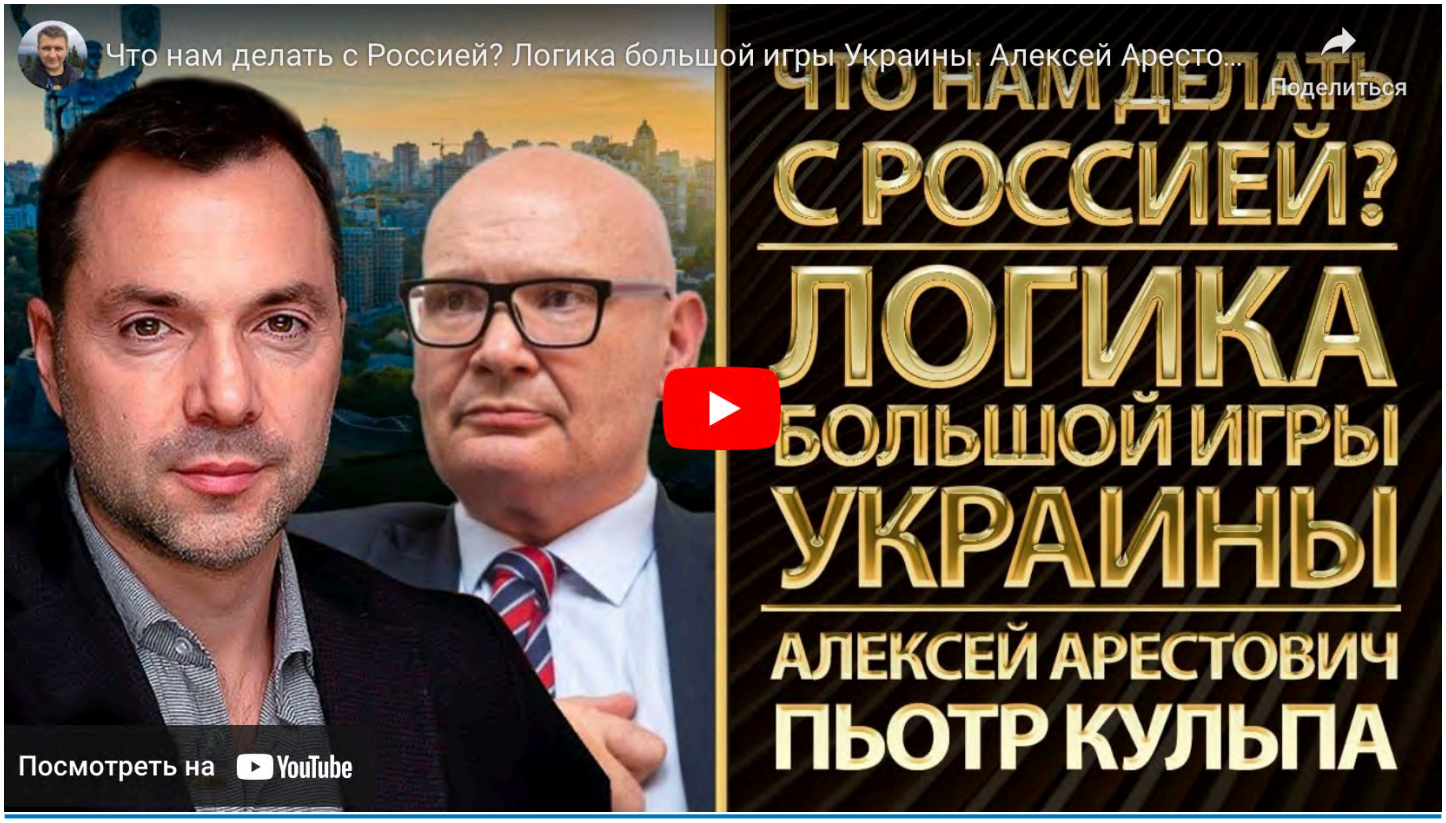
— **Пьотр Кульпа:** *Юре сложно попрощаться.*

— Юрий Романенко: Да, очень сложно попрощаться. И еще такой небольшой интрижный анонс скажу, что через несколько недель мы с господином Кульпой сделаем… вовлечем вас в очень интересную активность.

— Пьотр Кульпа: *Да.*

— Юрий Романенко: Но мы не будем говорить пока в какую. Короче говоря, мы готовим сюрприз и понадобиться ваше участие, потому что это будет касаться всех нас, но на этой интриге мы и закончим. Пока.

Видео

P.S.:

Анонс озвученный в этой беседе смотрите в следующем разговоре с Петром Кульпой, что вы можете посмотреть ниже.

***

№ 1.285

Пётр Кульпа пролил свет рационального госуправления на головы CEO-клаба

2022-12-07

Peter Chernyshov

Вчера я модерировал встречу с Петром Кульпой в CEO Club. Было нас примерно 25 человек - все они члены Клуба. (Петр - бывший министр из Польши, а теперь он ведет разные реформаторские и образовательные проекты в Евросоюзе и Украине)

Начали встречу с ответа Петра на вопрос как ему удается так хорошо говорить на русском, на что Петр ответил «Учиться всегда пригодится». И потом то же самое повторил на французском, немецком и английском и спросил на каком мы предпочитаем его слушать? Мы решили не выеживаться и предпочли русский.

Петр говорил неожиданные вещи. Я думал что мы будем обсуждать экономические реформы - но нет!

Далее самое интересное из встречи (все что внизу - это говорит Петр Кульпа - я только модерировал!):

1. — Государство это фирма. А Украина устроена по модели супермаркета, у которого каждая касса не подчиняется топ-менеджменту и ведет свой отдельный бизнес.

В результате получается слабая организация, у которой всего два пути для контроля: коррупция или криминал.

Это выгодно России, которая использует это для того, чтобы убить суверенитет и отнять ресурсы.

2. — **Мы живем в однополярном мире.** Никакого острого противостояния между США и Китаем не существует. США - доминирует и Китаю придется выполнить их правила игры.

3. — **Польша и Украина не имели собственных фундаментов суверенитета.** Суверенитет Польши держится на внешних гарантиях. Тоже самое касается Украины.

4. — **Сегодня Украина не имеет субъектности**, держится на законах военного времени. С ней пока не имеет смысла вести переговоры.

> 4.1. Кто хочется договариваться с супермаркетом, если какие-то кассы не хотят соблюдать закон не продавать алкоголь до 9 утра?

5. — Главна ошибка Путина в том, что он не заметил как за 7 лет возникла украинская политическая нация.

6. — Про причины войны - которых Кульпа видит всего две:

> 6.1. Внутренняя причина войны: **деградация украинской государственности** за 30 лет.
>
> 6.2. Внешняя причина — геополитическая и в основе ее — **танец старой Европы (Германия, Франция, Италия) с Россией**, такое танго, направленное на уменьшение влияния США в Европе.

7. — Что такое победа Украины в этой войне? Это создание **стены между цивилизованным миром вместе с Украиной и Россией, и в первую очередь благодаря экономическим рычагам**. Мы выиграем войну, если мы сможем создать железный занавес санкций на 20-30 лет, который сможет отделить цивилизационной пропастью Россию и Украину примерно как Северную и Южную Кореи. Для этого очень важно не допустить снятия санкций с России даже в обмен на возвращение территорий.

> 7.1. **Санкции можно снимать только в обмен на сдачу Россией ядерного оружия**. Они от этого откажутся - вот и пусть сидят под санкциями вечно и убивают свою экономику.
>
> 7.2. Украине также нельзя допустить, чтобы в Россию под видом «либералов» пришли люди, которые будут опять накапливать ресурсы для следующих войн и ставить под угрозу безопасность Украины. Вторая цель выигрыша войны создать положительный продукт, который можно "продать" для Западной Европы.

7.3. Никто не будет инвестировать в страну Украина, если мы говорим про перспективу безопасности только на 10-15 лет. Нам нужны деньги которые играют в долгую на 50-70 лет.

8. — Украине обязательно **нужна субъектность общества** – объединения предпринимателей и действительно рабочих профсоюзов.

9. — Понятие ***size of goverment*** — ключевое понятие для оценки потенциала экономического роста. Показатель в странах, добившихся успеха примерно 17-20%, в Украине — более 40%. Это надо срочно менять.

***

№ 1.286

Цей лонгрід – дуже крута база по геополітиці. Відразу попереджаю – цей текст реально для прокачки мізків, тут нема простих рішень і відповідей «коли і хто виграє війну». Бо є такі нюанси, про які ми забуваємо. Наприклад, в країнах, що підтримують Україну, живе лише третина населення світу. А для глобального Півдня наша війна – це змагання між автократами і лицемірами.

2023-02-18

Ніколов

Тому в статті говорять і про можливість нашої поразки, і перетворення на постійно воюючий Ізраїль, і про необхідність перемоги. «The Economist» прямо підштовхує Захід перемогти Путєна, бо інакше лапті будуть самому Заходу. Ось останній абзац статті:

«Навіть країни, які вважають, що вторгнення пана Путіна було гідним осуду, все одно можуть дійти висновку, що сила Заходу занепадає, якщо він не зможе допомогти Україні. Але зі зброєю, грошима і політичною підтримкою Україна ще може перемогти. Своєю мужністю і силою свого прикладу український народ заслужив цей шанс. Кращої інвестиції в безпеку Заходу годі й шукати».

Якщо простими словами – поразка України призведе до падіння долара як світової валюти. З усіма витікаючими…

А тепер насолоджуйтесь автоперекладом

https://www.economist.com/briefing/2023/02/18/what-ukraine-means-for-the-world

***

Що Україна означає для світу

Результат конфлікту визначатиме авторитет Заходу

Від редактора: Це одна із серії щоденних статей, які ми публікуватимемо напередодні першої річниці вторгнення Росії в Україну 24 лютого.

Офіси Верховного штабу об'єднаних збройних сил НАТО в Європі (SHAPE), командного центру НАТО поблизу міста Монс у Бельгії, є протилежністю імпозантності. Замість граніту і мармуру коридори з низькими стелями оздоблені гіпсокартоном і кахельним килимовим покриттям. Звичайно, чотиризіркові генерали віддають перевагу офісам, розташованим високо над сутичкою, але SHAPE має лише три поверхи. Будівля, зведена наприкінці 1960-х, мала бути тимчасовою.

Ніколи ще крихкість ШАЙП не суперечила монументальному розумінню місії НАТО. Вторгнення Владіміра Путіна в Україну 24 лютого 2022 року оживило Альянс. Він озброївся першим новим набором цілей з 1967 року, коли були відкриті офіси SHAPE. Якщо старе НАТО було реактивним, то зараз воно перебудовується для стримування Росії в мирний час і для негайного реагування на загрозу вторгнення на територію країн-членів Альянсу. «Ми швидко підвищуємо боєготовність наших збройних сил, - каже генерал сер Тім Редфорд, другий командувач SHAPE, - і наше загальне військове реагування зростає в геометричній прогресії».

Війна ще більше змінила Україну. Пан Путін планував блискавичний удар з метою повалення уряду, що стало б кульмінацією кампанії агресії і дестабілізації, яка розпочалася в Криму і на Донбасі в 2014 році. Натомість, на руїнах Донбасу та у бомбосховищах по всій країні, вона викувала себе заново, перетворившись на більш згуртовану, більш орієнтовану на Захід, більш стійку демократію. Росія, тим часом, реорганізувалась у зв'язку з війною і ширшою ворожістю пана Путіна до НАТО, навіть попри те, що санкції і відтік найосвіченіших громадян підірвали її довгострокові економічні перспективи. **Її скочування до деспотичного мілітаризму** в поєднанні з активізацією НАТО і трансформацією України перетворили війну на випробування конкуруючих ідеологічних систем.

Майбутнє України все ще висить на волосині - і, ймовірно, залишатиметься невизначеним ще довгі роки.

Пан Путін може погодитися на припинення вогню в якийсь момент з міркувань доцільності, але його перебудова російського суспільства повністю спрямована на агресію за кордоном і репресії всередині країни. Тому будь-яке мислиме припинення стрілянини вимагатиме сильних західних гарантій безпеки, а також великих і тривалих поставок зброї та фінансової допомоги - так, ніби на східних кордонах Європи з'явився другий, набагато більший Ізраїль. Деякі європейські лідери стверджують, що це вимагає

повноправного членства в НАТО. Якщо відбудова України зазнає невдачі, а її економіка занепаде, то українська демократія також почне зазнавати невдач. Генерали НАТО вважають, що **Росія може відновити свої сухопутні війська за три-п'ять років**. Зрештою, **для пана Путіна або його наступника можуть скластися умови для ще однієї спроби**.

Таким чином, як у війні, так і в мирі, Україна буде випробовувати рішучість Заходу, його єдність і навіть його промисловий потенціал.

Конфлікт піднімає три фундаментальні питання геополітики, а саме:

1) яку роль відіграватимуть Сполучені Штати в європейській безпеці,

2) чи зможуть європейські члени НАТО взяти на себе відповідальність за оборону більшої частини регіону

3) і якою буде лояльність решти світу в умовах найбільшої війни в Європі з 1945 року.

Відповіді на ці питання мають не лише вирішальне значення для долі України - вони є мірилом віри в себе і статусу Заходу.

Значна частина світу дійшла висновку, що сила Сполучених Штатів та їхніх союзників зменшується через їхню неспроможність перемогти в Афганістані та Іраку, їхню участь у світовій фінансовій кризі та низку урядів, що страждають від чвар і популізму. Якщо Україна піддасться російському хаосу, сприйняття занепаду Заходу поглибиться.

Але якщо Україна процвітатиме, то урок відлунюватиме по всьому світу.

Це стосується і Тихоокеанського регіону, де боротьбу між диктаторською Росією і підтримуваною Заходом Україною слід розглядати як пролог до визначального для століття змагання між Китаєм і Сполученими Штатами.

1. Атлантика скорочується

З трьох геополітичних питань найбільш актуальним є роль Америки в Європі. «Європейська безпека не просто трохи змістилася, вона фундаментально змінилася», - каже Майкл Кларк, колишній голова Королівського інституту об'єднаних служб (RUSI), аналітичного центру. У 2019 році президент Франції Еммануель Макрон заявив, що НАТО переживає «смерть мозку», оскільки за президентів Дональда Трампа і Барака Обами Америка почала відвертатися від Європи. Україна довела, що це судження помилкове.

«Війна повернула США як провідну європейську державу», - каже Фабріс Потьє, колишній планувальник політики НАТО і директор консалтингової компанії Rasmussen Global. За президентства Джо Байдена Сполучені Штати

відправили Україні зброю та допомогу на суму 48 мільярдів доларів. Корі Шейк, колишній урядовець, який зараз працює в аналітичному центрі American Enterprise Institute, каже, що без Сполучених Штатів Європа не об'єдналася б, щоб надати Україні необхідну їй підтримку.

Ця допомога не лише свідчить про щедрість Америки, але й про її силу.

Витративши близько 5% річного оборонного бюджету США, українські війська розвіяли міф про військову доблесть Росії, знищивши понад 1 000 російських танків менш ніж за рік. «Ми звикли думати, що Росія була другою найкращою армією у світі, - каже пані Шейк. «А тепер це навіть не найкраща армія в колишньому Радянському Союзі».

Питання полягає в тому, що вибере Америка, коли гаряча війна закінчиться, а Україна потребуватиме відбудови під час важко озброєного миру.

> Пані Шейк очікує, що американські чиновники будуть стверджувати, що, оскільки вони надавали більшу частину допомоги під час бойових дій, європейці повинні платити за відбудову і переозброєння України. Водночас, за її словами, Пентагон може дійти висновку, що ослаблення російських сухопутних сил означає, що Америці більше не потрібна велика постійна армія на європейській землі.

За цим розрахунком вимальовується необхідність для Америки зосередитися на Китаї.

Різке виведення військ не буде в її інтересах: якщо американські гарантії безпеки не вважаються надійними в Європі, вони не будуть вважатися надійними і в Азії.

> «Сі Цзіньпін уважно спостерігає за нами», - сказав минулого місяця сенатор Роджер Вікер, найстарший республіканський член Комітету з питань збройних сил.
>
> «Він хоче бачити, чи будемо ми дотримуватись наших зобов'язань, в той час як він зважує можливості вторгнення до свого сусіда і нашого друга Тайваню. Наші союзники в Індо-Тихоокеанському регіоні також уважно спостерігають - і навіть допомагають Україні».

З цієї причини, каже Ендрю Міхта з Європейського центру досліджень безпеки ім. Джорджа Маршалла в Німеччині, Сполучені Штати, швидше за все, наполягатимуть на тому, щоб «розподіл тягаря» перетворився на «перекладання тягаря». Під цим він має на увазі, що Америка все ще допомагає захищати Європу за допомогою своїх ядерних сил стримування та інших високотехнологічних засобів, але залишає європейським арміям забезпечувати більшу частину звичайних збройних сил.

> Це піднімає давню вимогу до європейських членів НАТО взяти на себе більшу відповідальність за оборону власного континенту, на якій по-різному наполягали і Обама, і Трамп.

До війни Америка розглядала розподіл тягаря переважно як спосіб скорочення витрат.

Сьогодні, каже Фіона Хілл, експерт з питань Росії, яка працювала в Раді національної безпеки, вона також має ширшу стратегічну логіку:

> «Росія каже: «Гаразд, Сполучені Штати все ще є окупаційною силою в Європі; Європа не має безпеки; ми хочемо бути домінуючою силою, як Німеччина в Першій або Другій світовій війні».

Пані Гілл передбачає серйозні роздуми про те, як «модернізувати» європейську безпеку навколо України без домінування Сполучених Штатів, оскільки посилення європейської відповідальності протистоїть російській перспективі, що НАТО є лише американським інструментом.

Звідси виникає друге питання: чи може Європа відповісти на цей виклик?

Війна змусила її мислити більш стратегічно, вважає пан Потьє. Лише за рік деякі з обмежень, які зменшували простір для дипломатичного маневру, такі як залежність Німеччини від російського газу, були значною мірою демонтовані. Через три дні після початку війни канцлер Олаф Шольц оголосив про поворотний момент у глобальній перспективі Німеччини, пообіцявши витратити 100 мільярдів євро (107 мільярдів доларів) на підготовку Бундесверу до більш рішучих дій - хоча ще належить з'ясувати, наскільки ефективними будуть ці витрати.

Наслідки вступу Фінляндії і Швеції до НАТО будуть більш негайними і, можливо, навіть більш значущими.

Якщо Туреччина погодиться на їхнє членство - а вона повинна погодитися - вони принесуть багато нового персоналу, техніки і бойового досвіду. Фінляндія, наприклад, може зібрати 280 000 військовослужбовців протягом декількох тижнів, що більш ніж удвічі перевищує чисельність постійної армії і резервів Великої Британії.

Географічно Фінляндія і Швеція також допоможуть убезпечити країни Балтії, які важко постачати через вузьку ділянку польської території, розташовану між Білоруссю і російським анклавом Калінінград. Хоча вони значно розширюють кордон НАТО з Росією, «північноєвропейські і скандинавські військові можуть об'єднати ресурси», - каже пані Гілл, - «ставши досить грізною лінією оборони». Крім того, якби пан Путін або його наступник напав на члена Альянсу, йому довелося б турбуватися про захист довшого кордону.

Континентальні європейські члени НАТО також продемонстрували нову серйозність у застосуванні санкцій, каже Том Кітінґ, аналітик RUSI. У минулому їхні санкції часто були символічними. Хоча західні лідери були пихаті, коли робили вигляд, що санкції швидко поставлять Росію на коліна, країни ЄС поставилися до них досить серйозно, неодноразово оновлюючи своє законодавство для того, щоб їх запровадити. Це важливо, тому що санкції - це не просто так. «Вони є чумою, яка, як ви сподіваєтесь, врешті-решт вб'є мішень, - каже пан Кітінґ, - і ви сподіваєтесь, що вона буде вбита». «Форма мішені змінюється, і тому вам потрібно зберігати свою мету».

З огляду на те, де була Європа до російського вторгнення, все це свідчить про прогрес.

З'являється думка, що центр тяжіння НАТО зміщується з Франції і Німеччини на схід і північ. Європейська оборона дедалі більше переосмислюється в Польщі і скандинавських країнах, а також в Україні. Британія після Брекзиту також показала, що в питаннях оборони і безпеки вона все ще може бути в європейському авангарді. Завдяки цій новій енергії, каже пан Потьє, Європа, яка завжди була економічним гігантом, перетворюється з політичного карлика на більш вагому присутність у світових справах.

Проте, незважаючи на цей прогрес, європейські члени НАТО все ще не в змозі підняти мантію Америки. «Що б Європа не робила, вона робить це фрагментарно, - каже сер Лоуренс Фрідман, професор військових досліджень Королівського коледжу Лондона. «Грандіозні бачення нової європейської безпеки просто не спрацьовують. Тому що існує занадто багато розрізнених поглядів». Влада не лише зміщується на схід, але й мрія пана Макрона про «європейську стратегічну автономію» від Сполучених Штатів виглядає такою ж далекою, як і раніше.

Однією з причин для занепокоєння є те, що Європа не буде достатньо згуртованою, щоб забезпечити відновлення України.

> Рахунок буде обчислюватися сотнями мільярдів доларів у той час, коли державні бюджети по всій Європі стискаються. Гроші - не єдиний фактор.

ЄС також відіграє важливу роль у формуванні західної інституційної культури в Україні, включаючи гідне регуляторне середовище та боротьбу з корупцією.

> 1) Перспектива вступу України до ЄС ***може*** стати потужним стимулом для проведення реформ,
>
> 2) але лише за умови, що членство в ЄС буде реально досяжним, а не, як це часто буває з іншими країнами, нездійсненною мрією.

Ще одне занепокоєння викликає те, що західні виробники озброєнь не мають можливості озброїти Україну для перемоги, не кажучи вже про нарощування її арсеналу в мирний час і поповнення власних запасів НАТО.

> Україна випускає 5.000-6.000 снарядів на день, що приблизно дорівнює річному обсягу закупівель невеликої країни НАТО до вторгнення Росії. Оборонна промисловість Заходу занепала після розпаду Радянського Союзу.

Якщо Європа не впорається з цим завданням - а зараз це здається гнітюче можливим - Україна, швидше за все, заплатить за це високу ціну.

Робота із заповнення прогалин, приборкання і задобрювання Європи знову ляже на плечі Америки, можливо, на чолі з іншим президентом. «Наразі ми маємо єдине слабке місце в цьому вражаючому західному альянсі, - каже пан Кларк. «І це єдине слабке місце - готовність Америки йти далі».

Останнє велике геополітичне питання, поставлене війною, полягає в тому, чи зможе Захід виграти битву за міжнародну думку.

За даними Economist Intelligence Unit, нашої спорідненої організації, лише третина населення світу проживає в країнах, які засудили Росію за її вторгнення, а також наклали на неї санкції. Більшість з них є близькими союзниками Америки. Решта схильні розглядати війну як змагання між автократами і лицемірами.

Шівшанкар Менон, колишній головний дипломат Індії, говорить за багатьох. Він визнає, що війна призвела до глобальних економічних втрат і ускладнила для міжнародної системи вирішення таких проблем, як розвиток і зміна клімату. Але він відкидає ідею про те, що глобальний південь повинен стати на бік України з принципу.

«Це не якийсь геополітичний поворотний момент для решти світу, - каже пан Менон. «Там, де ми знаходимося, основна геополітична лінія розлому все ще проходить між Китаєм і США, і це не змінить її». Він розглядає війну як боротьбу за європейську безпеку. Хто б не переміг, або якщо жодна зі сторін не переможе, Європа буде неспокійною і заклопотаною. Пан Менон вважає, що Європа залишиться силою у світовій економіці, але не стане такою в геополітиці.

І все ж, принаймні в трьох напрямках війна вже порушила міжнародний порядок. Перший - в Африці, на Кавказі та в Центральній Азії, де російські дипломати працюють на межі можливостей, намагаючись зміцнити свій вплив. Хоча в Африці Росія утримує свої позиції, вона втрачає позиції в інших регіонах.

Коли у вересні Азербайджан за підтримки Туреччини розпочав обмежену війну проти Вірменії, Росія не змогла запобігти поразці свого союзника. Президент Казахстану Касим-Жомарт Токаєв завдячує своєю посадою російським десантникам, які допомогли придушити повстання незадовго до війни в Україні. Проте пан Токаєв не відчуває жодних докорів сумління з приводу того, що до нього залицяється пан Сі, який відвідав його якраз напередодні регіонального саміту, на якому пан Путін був підданий критиці з боку Китаю та Індії.

Другим потрясінням для світової політики стала погроза Путіна використати ядерну бомбу.

1) Хоча йому не вдалося утримати Захід від постачання Україні новітніх озброєнь, він уповільнив їхнє надходження.

2) Путін досяг успіху наполовину, вважає пан Потьє. «Він дійсно вселив страх у наше населення і навіть у наших лідерів».

Навіть обмежене послаблення табу на використання ядерної зброї є проблемою для всіх країн. Якщо буде видно, що пан Путін отримав перевагу від своїх погроз, це стане стимулом для інших агресорів придбати бомбу і погрожувати її застосуванням.

Враховуючи, що Росія і Америка намагаються домовитися про контроль над озброєннями, ризик розповсюдження зростає.

Ядерний шантаж викликає особливе занепокоєння в Індії. Вона має перевагу в звичайних озброєннях над своїм суперником, Пакистаном, який інвестував значні кошти в ядерну зброю малої дальності, щоб компенсувати цю перевагу.

Нарешті, **війна штовхає Росію в обійми Китаю.**

За радянських часів Китай розглядав Росію як загрозу. Тепер, коли на величезному північному кордоні панує мир, пан Сі може перекинути військові ресурси в інше місце. Китай також виграє від того, що має союзника-однодумця в ООН, де він може відійти на задній план, поки Росія виступає в ролі задираки. І нарешті, зазначає Олександр Габуєв з аналітичного центру Carnegie Endowment for International Peace, Росія є цінним джерелом товарів, які все частіше постачаються на китайських умовах.

«Я б, напевно, додав до цього ще й сучасну російську зброю», - каже пан Габуєв. Китай, зазначає він, все ще покладається на Росію в деяких важливих військових компонентах, що робить цю дружбу центральною в будь-яких планах Китаю щодо вторгнення на Тайвань.

2. Демонстрація сил

Цього місяця в SHAPE планують найбільші в історії НАТО навчання «Стедфаст дефендер» («Непохитний захисник»). Заплановані на початок 2024 року, в них візьмуть участь десятки тисяч військовослужбовців під командуванням Альянсу. У минулому НАТО часто була меншою за суму своїх частин. Навчання стануть випробуванням нової доктрини, яка відома під назвою «Стримувати і захищати» і є результатом чотирирічної роботи. Ідея полягає в тому, щоб глибоко проникнути в національні армії і спроектувати силу в усіх сферах, від наземних боїв до кібервійни.

Навчання також мають довести Путіну, що напад на члена альянсу стане катастрофою. Генерали НАТО хочуть запобігти прорахункам на кшталт того, якого, на їхню думку, він припустився, вторгнувшись в Україну.

І все ж, масштаб цього прорахунку ще належить визначити. Успіх Росії на полі бою навесні або навіть заморожування конфлікту в його нинішньому вигляді в поєднанні з половинчастою або невмілою програмою підтримки і переозброєння України підтвердили б його думку про те, що Захід занепадає.

Навіть країни, які вважають, що вторгнення пана Путіна було гідним осуду, все одно можуть дійти висновку, що сила Заходу занепадає, якщо він не зможе допомогти Україні. Але **зі зброєю, грошима і політичною підтримкою Україна ще може перемогти**. Своєю мужністю і силою свого прикладу український народ заслужив цей шанс. Кращої інвестиції в безпеку Заходу годі й шукати.

***

What Ukraine means for the world

The outcome of the conflict will determine the West's authority

Feb 18th 2023

Editor's note: This is one of a series of daily articles we will be publishing in the run-up to the first anniversary of Russia's invasion of Ukraine on February 24th. See the rest of our coverage

The offices of Supreme Headquarters Allied Powers Europe (shape), nato's command centre near Mons in Belgium, are the opposite of imposing. Instead of granite and marble, the low-ceilinged corridors are decked out with plasterboard and tiled carpeting. Four-star generals prefer offices high above the fray, naturally —but shape only has three storeys. The building, erected in the late 1960s, was supposed to be temporary.

Never before has the flimsiness of shape so belied nato's monumental sense of mission. Vladimir Putin's invasion of Ukraine, on February 24th 2022, has revitalised the alliance. It is armed with its first new set of goals since 1967, the year shape's offices opened. Whereas the old nato was reactive, it is now being

rebuilt to deter Russia in peacetime and to respond immediately and in force as soon as it threatens to encroach on its members' territory. "We are rapidly enhancing the readiness of our forces," says General Sir Tim Radford, shape's second-in-command, "and our overall military responsiveness is increasing exponentially."

The war has changed Ukraine even more. Mr Putin planned a lightning strike to topple the government, the culmination of a campaign of aggression and destabilisation that began in Crimea and the Donbas region in 2014. Instead, in the pulverised ruins of Donbas and in bomb shelters across the country, it has forged itself anew, into a more unified, more Westward-leaning, more resilient democracy. Russia, meanwhile, has been reorganised around the war and Mr Putin's broader hostility towards nato, even as sanctions and an exodus of its best-educated citizens have sapped its long-term economic prospects. Its descent into despotic militarism, coupled with nato's invigoration and Ukraine's transformation, have turned the war into a trial of rival ideological systems.

Ukraine's future still hangs in the balance—and is likely to remain uncertain for years to come. Mr Putin may accept a ceasefire at some point out of expedience, but his overhaul of Russian society is geared entirely towards aggression abroad and repression at home. Any conceivable end to the shooting will therefore require strong Western security guarantees and large and lasting transfers of arms and financial aid—almost as if a second, much bigger Israel had appeared on Europe's eastern borders. Some European leaders argue that requires full nato membership. If reconstruction of Ukraine were to fail, and its economy to falter, then Ukrainian democracy would start to fail, too. nato's generals reckon that Russia could rebuild its land forces in three-to-five years. Ultimately, the conditions would be ripe for Mr Putin or his successor to have another go.

Hence, in both war and peace, Ukraine will put to the test the West's resolve, its unity, even its industrial capacity. The conflict raises three fundamental questions of geopolitics, in particular: what role the United States will play in European security, whether nato's European members can credibly take responsibility for more of the region's defence and what the allegiances of the rest of the world will be amid the biggest war in Europe since 1945. The answers are not just crucial to Ukraine's fate—they are a measure of the West's self-belief and stature.

Much of the world has concluded that the power of the United States and its allies is ebbing, because of their failure to prevail in Afghanistan and Iraq, their part in the global financial crisis and a succession of governments plagued by strife and populism. If Ukraine succumbs to Russian chaos, the perception of Western decline will deepen. But if Ukraine thrives, the lesson will reverberate around the world. That includes the Pacific, where the struggle between dictatorial Russia and Western-backed Ukraine should be seen as a prologue to the century-defining contest between China and the United States.

The Atlantic shrinks

Of the three geopolitical questions, the most pressing is America's role in Europe. "European security hasn't just shifted a bit, it's fundamentally changed," says Michael Clarke, the former head of the Royal United Services Institute (rusi), a think-tank. In 2019 France's president, Emmanuel Macron, said that nato was suffering "brain death", because under Presidents Donald Trump and Barack Obama America had started to turn its back on Europe. Ukraine has proved that judgment wrong.

"The war brought back the us as a prime European power," says Fabrice Pothier, a former policy planner for nato and director of Rasmussen Global, a consultancy. Under President Joe Biden, the United States has sent Ukraine weapons and aid worth $48bn. Kori Schake, a former official now at the American Enterprise Institute, a think-tank, says it is clear that, without the United States, Europe would not have come together to provide Ukraine the support it needed.

The aid is not just an indication of America's generosity, but also of its strength. At a cost of roughly 5% of America's annual budget for defence, Ukrainian forces have punctured the myth of Russia's military prowess, destroying more than 1,000 Russian tanks in less than a year. "We used to think Russia was the second-best military in the world," says Ms Schake. "And now it's not even the best military in the former Soviet Union."

The question is what America chooses when the hot war is over and Ukraine needs rebuilding during a heavily armed peace. Ms Schake expects American officials to argue that, as they have provided most of the assistance during the fighting, Europeans should pay for the reconstruction and rearming of Ukraine. At the same time, she says, the Pentagon may conclude that the diminished state of Russia's land forces means that America no longer needs a large standing army on European soil.

Looming behind this calculation is the need for America to focus on China. A dramatic withdrawal would not be in its interests: if America's security guarantees are not thought reliable in Europe, they will not be thought reliable in Asia. "Xi Jinping is watching us closely," said Senator Roger Wicker, the most senior Republican member of the Armed Services Committee, last month. "He wants to see if we will stick by our commitment as he weighs his opportunities of invading his own neighbour and our friend, Taiwan. Our Indo-Pacific allies are also watching closely—and even helping in Ukraine."

For that reason, says Andrew Michta of the George C. Marshall European Centre for Security Studies in Germany, the United States is likely to insist that "burden-sharing" becomes "burden-shifting". By that he means that America still helps defend Europe through its nuclear deterrent and other high-tech capabilities, but leaves European armies to provide most of the conventional forces. This elevates the age-old demand that nato's European members take more responsibility for

defending their own continent, which was pressed in their different ways by both Mr Obama and Mr Trump.

Before the war, America saw burden-sharing mainly as a way to cut costs. Today, says Fiona Hill, a Russia expert who served on the National Security Council, it also has a broader strategic logic: “What Russia was saying is, OK, the United States is still an occupying force in Europe; Europe has no security; we want to be the dominant force just like Germany in World War One or World War Two.” Ms Hill foresees serious thinking about how to “retrofit” European security around Ukraine without having the United States dominate everything, because enhanced European responsibility counters the Russian perspective that nato is just an American tool.

That raises the second question: can Europe rise to the challenge? The war has forced it to think more strategically, Mr Pothier believes. In just a year some of the constraints that had diminished its room for diplomatic manoeuvre, such as German dependence on Russian gas, have largely been dismantled. Three days into the war the chancellor, Olaf Scholz, declared a turning point in Germany’s global outlook, pledging to spend €100bn ($107bn) to prepare the *Bundeswehr* to be more assertive —though it has yet to be seen how effective that spending will be.

The consequences of Finland and Sweden joining nato would be more immediate and probably even more significant. If Turkey agrees to their membership—and it should—they will bring lots of new personnel, equipment and fighting expertise. Finland, for example, can muster 280,000 troops within weeks, more than twice the size of Britain’s standing army and reserves.

Geographically, Finland and Sweden would also help secure the Baltic states, which are hard to resupply through the narrow stretch of Polish territory that sits between Belarus and the Russian enclave of Kaliningrad. Although they greatly extend nato’s frontier with Russia, “Nordic and Scandinavian military can pool resources,” says Ms Hill, “becoming a quite formidable line of defence.” In addition, were Mr Putin or his successor to attack a member of the alliance, he would have to worry about defending a longer frontier.

Continental European members of nato have also shown a new seriousness about applying sanctions, says Tom Keatinge, an analyst with rusi. In the past, their sanctions were often symbolic. Although Western leaders were being bombastic when they pretended that sanctions would rapidly bring Russia to its knees, eu states have taken them seriously enough to update their legislation repeatedly in order to implement them. That matters because sanctions are a slog. “They are a plague of henpecking that you hope eventually will kill the target,” Mr Keatinge says. “The target shape shifts and you therefore need to maintain your aim.”

Considering where Europe was before the Russian invasion, all this marks progress. A view is emerging that nato’s centre of gravity is shifting from France and Germany towards the east and north. European defence is increasingly being

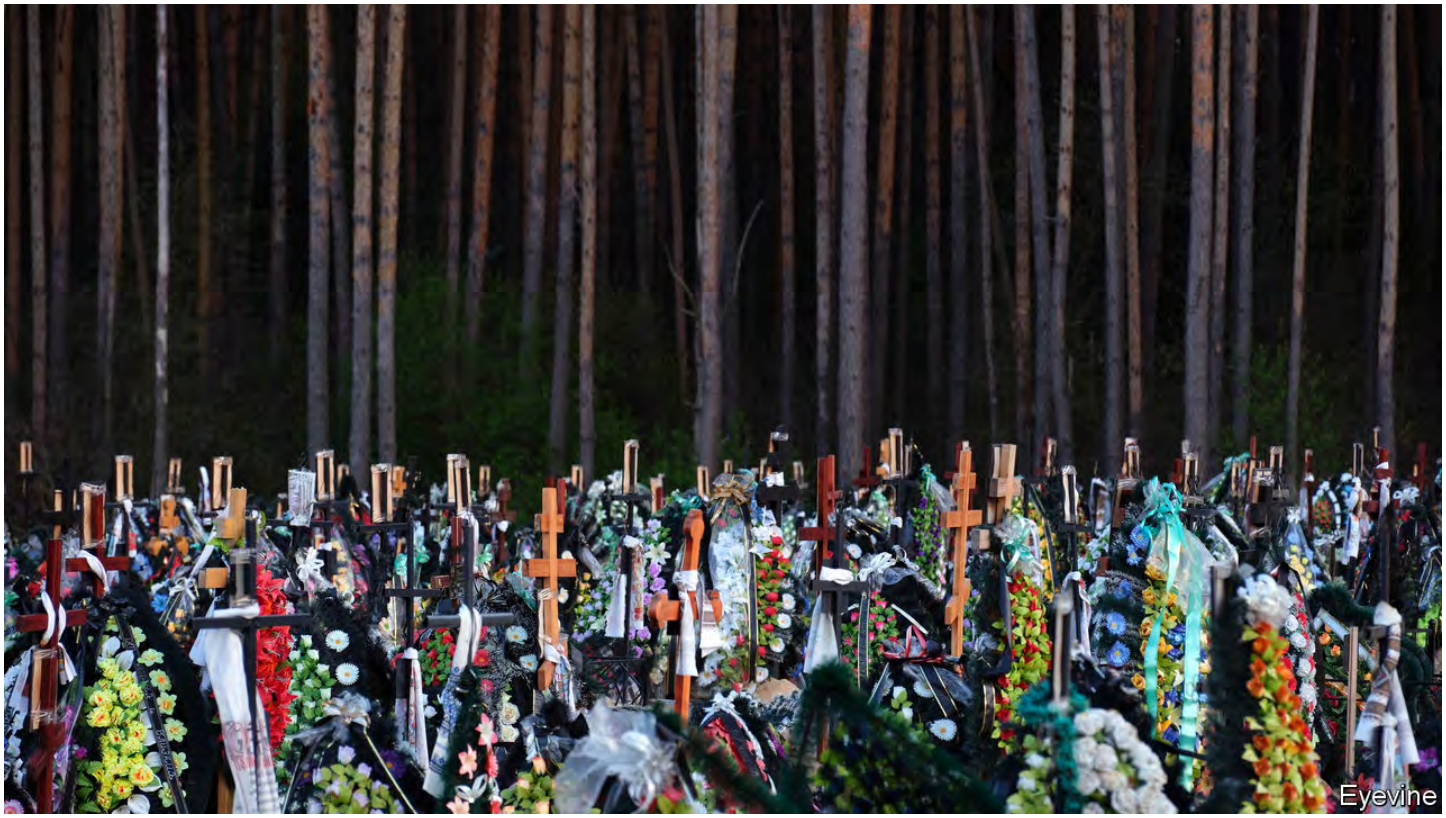
redefined in Poland and the Nordic countries, as well as in Ukraine. Post-Brexit Britain has also shown that in defence and security it can still be in the European vanguard. Owing to this new vigour, Mr Pothier says, Europe, always an economic giant, is turning from a political dwarf into a more imposing presence in world affairs.

Despite that progress, however, nato's European members are still unable to take up America's mantle. "Whatever Europe does, it does in a piecemeal way," says Sir Lawrence Freedman, professor of war studies at King's College London. "Grand visions for new European security just don't cut it. Because there are too many disparate views." Not only is power shifting eastward, but Mr Macron's dream of "European strategic autonomy" from the United States looks as distant as ever.

One worry is that Europe will not cohere sufficiently to bring about Ukraine's reconstruction. The bill will run into the hundreds of billions of dollars at a time when government budgets across Europe are being squeezed. Money is not the only factor. The eu also has a role in fostering a Western institutional culture in Ukraine, including a decent regulatory environment and a break on corruption. The prospect of Ukrainian accession to the eu could be a powerful spur to reform, but only if membership seems genuinely attainable, not, as so often with other countries, a receding dream.

Another worry is that Western arms-makers do not have the capacity to equip Ukraine for victory, let alone build up its arsenal during the peace and replenish nato's own stocks. Ukraine is firing 5,000-6,000 shells a day, roughly the annual procurement of a small nato country before Russia invaded. The West's defence industries have withered since the collapse of the Soviet Union.

If Europe falls short in these ways—and, just now, that seems depressingly possible—Ukraine is likely to pay the price. The job of filling the gaps and of corralling and cajoling Europe would, once again, fall to America, possibly led by a different president. "As things stand, we've got a single point of failure in this very impressive Western alliance," says Mr Clarke. "And the single point of failure is America's willingness to keep on."

The final big geopolitical question posed by the war is whether the West can win the battle of international opinion. Only a third of the world's population lives in countries that have both condemned Russia for its invasion and also imposed sanctions on it, according to the Economist Intelligence Unit, our sister organisation. Most of them are close allies of America. The rest tend to see the war as a contest between autocrats and hypocrites.

Shivshankar Menon, formerly India's top diplomat, speaks for many. He acknowledges that the war has imposed global economic costs, and made it harder for the international system to deal with problems such as development and climate change. But he rejects the idea that the global south should side with Ukraine out of principle.

ECONOMIST IMPACT

Sponsored by

OPEN
Obesity Policy Engagement Network

This Economist Impact event is sponsored by OPEN. Novo Nordisk provides funding to support the OPEN secretariat and the network's activities including this panel event. Novo Nordisk has had no influence over this event.

“It’s not some geopolitical turning point for the rest of the world,” says Mr Menon. “Where we are, the primary geopolitical fault line is still between China and the us and this is not going to change it.” He sees the war as a struggle over European security. Whoever wins, or if neither side wins, Europe is going to be unsettled and preoccupied. Mr Menon sees Europe remaining a force in the global economy, but not becoming one in geopolitics.

And yet, in at least three ways, the war has already perturbed the international order. The first is in Africa, the Caucasus and Central Asia, where Russia’s diplomats are in overdrive in an attempt to shore up its influence. Although Russia is holding its own in Africa, it is losing ground elsewhere.

When Azerbaijan, backed by Turkey, launched a limited war against Armenia in September, Russia was unable to prevent its ally’s defeat. Kazakhstan’s president, Kassym-Jomart Tokayev, owes his job to Russian paratroopers who helped suppress an insurrection shortly before the war in Ukraine. Yet Mr Tokayev has felt no compunction about being courted by Mr Xi, who visited him just before a regional summit where Mr Putin was chided by both China and India.

The second upset to global politics is Mr Putin’s threat to use a nuclear bomb. Although he has failed to deter the West from supplying Ukraine with advanced weapons, he has slowed their arrival. Mr Putin was half-successful, says Mr Pothier. “He did, indeed, inject fear in our population and even in our leaders.”

Even a limited erosion of the taboo against using nuclear weapons presents a problem for all countries. If Mr Putin is seen to have gained an advantage from his threats, it will be an incentive to other aggressors to acquire the bomb and to threaten its use. Given that Russia and America are struggling to agree on arms control, the risk of proliferation is growing. Nuclear blackmail is a particular worry for India. It enjoys superiority in conventional arms over its rival, Pakistan, which has invested a lot in short-range nuclear weapons to compensate.

Lastly, the war is driving Russia into the arms of China. In the Soviet era, China saw Russia as a threat. Now that the vast northern border is at peace, Mr Xi can shift military resources elsewhere. China also benefits from a like-minded ally at the un, where it can take a back seat while Russia acts as a bully. And finally, notes Alexander Gabuev of the Carnegie Endowment for International Peace, a think-tank, Russia is a valuable source of commodities that are increasingly being supplied on Chinese terms.

“I would probably throw modern Russian weapons into that mix,” says Mr Gabuev. China, he notes, still relies on Russia for certain crucial military components, which makes the friendship central to any plans China might have to invade Taiwan.

Show of forces

In shape this month they are planning nato’s biggest-ever exercise, called Steadfast Defender. Scheduled for early 2024, it will involve tens of thousands of troops under the alliance’s command. In the past nato has often been less than the sum of its parts. The exercise will be a test of the new doctrine, which is known as Deter and Defend, and is the fruit of four years’ work. The idea is to reach deep into national armies to project power in all domains, from land battles to cyberwarfare.

The exercise is also supposed to prove to Mr Putin that an attack on a member of the alliance would be a catastrophe. nato’s generals want to prevent a miscalculation of the sort they believe he made in invading Ukraine.

And yet, the scale of that miscalculation is still to be determined. Russian success on the battlefield in the spring, or even a freezing of the conflict in its current form, combined with a half-hearted or inept programme to support and rearm Ukraine, would confirm his view that the West is in decline.

Even countries that think that Mr Putin’s invasion was reprehensible might still conclude that Western power is on the wane if it fails to succour Ukraine. But given arms, money and political support Ukraine may yet prevail. Through courage and by the power of their example, the Ukrainian people have earned that chance. There could be no better investment in Western security.

***

№ 1.287

Всередині монументальних спроб перезапустити озброєння Україні, - The Washington Post

Загребельська, За переклад дякую Ira Zhurovska

Обсяги постачання озброєння від США ніколи не були достатніми для Києва. Але у Вашингтона і Пентагону є ширші занепокоєння.

Практично щодня колона 18-колісних вантажівок, навантажених зброєю чи боєприпасами, під'їжджає до великого складу біля асфальтованої злітно-посадкової смуги, що розтягнулася майже на дві милі. Летальний вантаж, отриманий з військових складів США по всій країні, розвантажують на піддони, які будуть поставлені на борт вантажних літаків, що прямують до Європи, наступної зупинки на шляху до лінії фронту в Україні.

За 10 місяців після вторгнення Росії в Україну постійний темп перетворився з нерівномірних початкових кроків в чітку хореографію. Подібні сцени повторюються на базах і в морських портах на східному узбережжі, а зобов'язання США у військовій підтримці війни, в якій США, принаймні офіційно, не є учасником, перевищують $20 млрд.

«Це цільовий постійний потік», — сказав цієї осені старший сержант ВПС Крістофер Мітчем, керуючи діяльністю в Дуврі. «Ви просто розумієте, що ви залежите від того, що потрібно місії».

І місія, і її потреби зазнали радикальних змін з часу повномасштабного вторгнення Росії вкінці лютого, коли адміністрація Байдена надала мінімальну підтримку українським захисникам, яких було значно менше за чисельністю.

З тих пір Вашингтон все глибше копає у власному арсеналі і скарбниці, щоб надати Києву величезну кількість зброї.

Цього тижня адміністрація відзначила історичний візит президента України Володимира Зеленського до Вашингтона, оголосивши про передачу ракетної батареї Patriot, найдосконалішої системи протиповітряної оборони в арсеналі США.

Але початкова військова операція із постачання явно не була розрахована вдовгу. Виснажливий конфлікт триває й кінця йому не видно; він оголив прогалини стратегічного планування США власних майбутніх битв і виявив значні прогалини в оборонно-промисловій базі США і НАТО. Запаси багатьох ключових видів зброї і боєприпасів майже вичерпано, а очікуваний час на нове виробництво ракет становить місяці, а в деяких випадках і роки.

В інтерв'ю протягом останніх кількох місяців понад два десятки високопоставлених урядовців США, Європи і України та військових чиновників і експертів, деякі з яких говорили на умовах анонімності щодо стратегічно і дипломатично важливих заходів, розкрили нові подробиці про те, як очолюваний США консорціум демократій намагається втримати Україну на плаву у війні.

Більшу частину минулого року Сполучені Штати і їхні союзники наздоганяли з постачанням Україні. Багато систем, зараз розташованих там, спочатку утримувалися як надто складні для використання та обслуговування силами України, надто схильні спровокувати російську ескалацію чи ширшу війну з НАТО, або мали високу імовірність бути захопленими наступаючою армією Москви. Інші запити Києва, зокрема військові літаки, бойові танки і високоточні ракети великої дальності, і надалі отримують відмову, оскільки Пентагон робить власну оцінку стратегії і можливостей України.

Були логістичні проблеми, оскільки необхідно було знайти запаси, а донорів – вмовити і скоординувати. Українців, які починали з арсеналу застарілої техніки радянських часів, потрібно було навчити сучасному західному озброєнню. Треба було організувати складні транспортні шляхи до зони бойових дій, забезпечити запчастинами і ремонтом важкого озброєння.

Але кожна фаза конфлікту — початкова невдала спроба Росії завоювати Київ, артилерійські бої на сході Донбасу, відвоювання Україною Харкова на півночі і Херсона на півдні — додає до боротьби досконаліше озброєння. Те, що починалося як окреме постачання стрілецької зброї і засобів захисту малої дальності, сьогодні перетворилося на потік високоточних систем з бойовими назвами і абревіатурами — Switchblade-и і HAWK-и, HIMARS, NASAMS і тепер PATRIOTS.

Нинішні спроби Москви погасити світло і вимкнути тепло у всій країні мали результатом нові заклики до додаткової протиповітряної оборони, про що

Україна просить з першого дня. Починають надходити обіцяні термінові поставки, але не в тих кількостях, які потрібні Україні. «Чи цього достатньо?» – риторично запитав Зеленський поміж численних виразів подяки під час виступу перед Конгресом в середу ввечері. «Чесно кажучи, не дуже».

Але прихильники України також прагнуть деяких фундаментальних змін у способі ведення війни.

"Ми повинні пам'ятати, що ця боротьба, ця війна, вона динамічна", - сказав міністр оборони Ллойд Остін в нещодавньому інтерв'ю в своєму офісі в Пентагоні. «Коли ситуація на полі бою змінюється, ми також повинні бути достатньо гнучкими для змін».

Оскільки з приходом зими бойові дії зайшли в глухий кут, і поки українці, які все ще в набагато меншій чисельності і кількості озброєння, готують нові наступальні операції, щоб повернути більше окупованих Росією територій, план полягає в тому, щоб навчити їх більше воювати, як американці.

Протягом наступних кількох місяців десятки тисяч українських військових — значне збільшення порівняно з відносно невеликими групами, які цього року були виведені з поля бою для оволодіння новою зброєю, — поїдуть до Європи, щоб навчитися і застосовувати нову тактику проти глибоковкопаних росіян на сході Донбасу і південному березі Чорного моря.

«Я думаю, якщо ми зможемо навчити більші формування — роти, батальйони — як вести вогонь, створювати умови для маневру, а потім мати можливість маневрувати так, як ви бачили [американські військові] маневрують на полі бою, тоді я думаю, ми будемо в іншій ситуації. Тоді вам не потрібен мільйон боєприпасів» артилерії, сказав високопоставлений чиновник оборони США.

«Ми повинні довести їх до цієї точки».

1. Бій перед боєм

Вкінці вересня, всього за кілька днів до того, як Росія в односторонньому порядку оголосила анексію чотирьох українських регіонів на сході Донбасу і південного узбережжя, Зеленський виступив з бурхливою промовою перед студентами Гарвардського університету.

Москва все ще захоплювала території, а українці втрачали життя, тоді як Захід більше зосереджувався на реакції на дії Росії, ніж на відбитті нових наступів, сказав він, дивлячись на свою аудиторію з великого відеоекрану.

«Коли ви запобігаєте, ви стаєте головним в ситуації», – сказав Зеленський студентам. «Превентивні дії означатимуть, що світ не готовий проковтнути все, що росіяни хочуть йому згодувати».

Почасти це було нарікання президента, який бореться за виживання своєї країни, на скупість союзників і партнерів, почасти театр актора, який став політиком, який вміє виражати емоції. Адміністрація Байдена була прихильною, але незворушною.

Під час прес-конференції з Зеленським в середу президент Байден сказав, що надання деякої зброї, яку хоче Україна, може зруйнувати єдність між партнерами альянсу, які «не хочуть йти на війну з Росією».

З тим, що Захід дедалі більше інвестує в перемогу України, благодійник і одержувач часто розчаровані один в одному. Почалося це ще до вторгнення з того, що офіційні особи США розцінили як відмову уряду Зеленського сприймати загрозу серйозно.

Підготовка і швидке постачання певного оборонного озброєння були ускладнені небажанням українських військових командирів ділитися своїми планами з Пентагоном. Генерал армії Марк А. Міллі, голова Об'єднаного комітету начальників штабів, регулярно спілкувався зі своїм українським колегою, генералом Валерієм Залужним, але мало що дізнався за дні й тижні, що передували вторгненню.

«Ми запитали: «Який у вас план? Поділіться своїм планом. Дозвольте нам допомогти», - згадував другий чиновник оборони. «А українці сказали: «Ми вам розкажемо. Не хвилюйтеся. Ми про нього з вами поговоримо».

«Зрештою, вони не надали нам багато інформації», – додав чиновник. «Вони вели власну внутрішню політику. Або мали міркування оперативної безпеки. Або що там було. Але ми не мали повного бачення».

Українці, усвідомлюючи, що американці мало вірять в їхню здатність відбити росіян, мали власні розчарування. Для уряду Зеленського сумніви США не мали сенсу, якщо вони були настільки впевнені, що росіяни прийдуть. Буквально через кілька днів після того, як в листопаді 2021 року Зеленський призначив Олексія ***Резнікова*** міністром оборони, він, юрист, який колись служив в радянських військово-повітряних силах, зустрівся з Остіном в Пентагоні, щоб попросити Стінгери, переносну систему протиповітряної оборони, яка запускається з плеча і здатна збивати гвинтокрили і літаки, які низько літають. «Відповідь була: «Ні, це неможливо», — сказав Резніков в нещодавньому інтерв'ю.

Неможливе раптово стало можливим лише за кілька тижнів до того, як 24 лютого російські війська увійшли в Україну й хотіли взяти Київ в кільце. В країну почали надходити Стінгери і американські протитанкові озброєння Javelin та їхні європейські еквіваленти, а також більше боєприпасів для українських танків і артилерії радянських часів.

Протягом березня Зеленський продовжував просити про західні літаки і закрити небо над Україною, що американці і НАТО вважали немислимим для альянсу, який вирішив тримати війну на відстані витягнутої руки. Наприкінці того ж місяця Резніков прилетів у Варшаву на зустріч з Остіном з новим проханням.

«Ми виконали свою домашню роботу», — сказав Резніков. Після вивчення загальнодоступної інформації про арсенал США українці дійшли висновку, що Пентагон має надлишок A-10, застарілих дозвукових штурмовиків, відомих як Thunderbolt. «Вони можуть нести важчі бомби, і ми можемо використовувати їх проти [російських] танкових колон», — сказав він.

Він попросив 100. Остін, за його словами, знову відповів, що це «неможливо» і «не має сенсу». Літаки, як було сказано Резнікову, були старомодними і повільними, «скрипучою мішенню» для грізної протиповітряної оборони Росії. «Мені це було зрозуміло. Це було логічно. Я сказав, добре», — згадував Резніков, розводячи руками, удавано здаючись.

Але відмови і пояснення продовжувались.

Польща запропонувала надіслати частину своїх радянських винищувачів МіГ-29, але лише за умови, що вони будуть передані Україні через авіабазу США в Німеччині. Американці заявили, що не мають заперечень проти літаків, але переміщення їх з американського об’єкту надсилає Москві неправильний сигнал.

Пізніше союзники зібрали запчастини, щоб допомогти привести в льотний стан українські МіГи, які залишилися. Американці також санкціонували передачу Україні флоту гвинтокрилів Мі-17 російського виробництва, які вона придбала для афганських сил, але так і не відправила.

В квітні Оксана Маркарова, посол України в США, відвідала General Atomics, виробника Grey Eagles, наступного покоління летальних безпілотників Predator. Компанія сказала, що в них є літаки, але для їх передачі потрібен дозвіл уряду США.

За словами двох американських чиновників, ознайомлених з цим питанням, адміністрація відхилила запит. Високопоставлені військові чиновники висловили стурбованість тим, що якщо безпілотники будуть збиті або захоплені російськими військами, ця технологія може бути використана Москвою, яка звернулася до Ірану для підсилення свого спустошеного арсеналу безпілотних літальних апаратів.

Незважаючи на відсутність сучасної зброї, і на подив більшості світу, українські сили перемогли росіян в Київській області. До кінця березня московські війська відступили, і мала початися нова фаза війни, яка, як

вважали Сполучені Штати, їхні союзники і президент Росії Володимир Путін, мала б завершитись за кілька тижнів.

2. Рухаючись зі швидкістю війни

Після того як російським військам не вдалося взяти Київ, вони перегрупувалися на схід України, прикриваючись стіною важкої артилерії. Вони почали просуватися на захід швидкими темпами, поглинаючи території далеко за межами тієї частини Донбасу, яку Москва захопила в 2014 році і пізніше незаконно анексувала. Українці були в програшній позиції з постачанням, і високопоставлені військові США дійшли висновку, що українці програють без порівнянного або кращого обладнання.

Але рішення затримувались з тим, що постачати і хто постачатиме. Сполучені Штати надавали основну частину зброї. Інші країни НАТО та інші країни також брали участь, але процес був безсистемним, а солянка з різної зброї ледве стримувала сили Москви. До середини квітня Остін побачив потребу навести якийсь порядок і скликав зустріч міжнародних донорів.

«На початку ми дуже швидко надавали щось в Україну і заохочували інших робити те саме», — пізніше сказав Остін в інтерв'ю в своєму офісі в Пентагоні. «Але насправді не було об'єднаних узгоджених зусиль з координації — не лише забезпечення матеріалів, але й транспортування, усунення конфліктів маршрутів» для потоку зброї, завантаженої на вантажівки і потяги, з європейських повітряних і морських портів до польського кордону, де їх перебирали українські війська.

З менш ніж тижневим попередженням, 20 квітня на американській авіабазі в Рамштайні в Німеччині зібралися високопосадовці оборонних відомств із понад 40 урядів, щоб створити систему для пошуку потрібної зброї, прийняття рішень і координації постачань. «Ми маємо рухатися зі швидкістю війни», — сказав Остін під час закритого засідання. Несподівано небажання США надавати високопотужну артилерію американського виробництва зникло, і Байден схвалив першу поставку потужних гаубиць, 155-мм систем M777 в Україну.

За словами Резнікова, це був «перший крок через Рубікон».

Але згода не обов'язково означала вчасне прибуття. Перші американські гаубиці надійшли в Україну лише в червні. І, на думку України, артилерії ніколи не було вдосталь, щоб зрівнятися з величезною перевагою Росії.

Боєприпаси для українських старих радянських систем вже масово не виробляються, а отримання їх за кордоном непередбачуване. Збройні посередники, які представляють Україну і Росію, змагаються за отримання тих невеликих запасів, які залишилися.

Репортер, який цієї осені був поблизу лінії фронту біля Херсона, виявив одного українського солдата, який нервово чекав доставки боєприпасів для артилерійської установки радянських часів, яка була старшою за нього. Приблизно 40 боєприпасів, які перекочувались в кузові вантажівки, — це все, що в нього залишилося, — сказав 25-річний командир взводу 59-ї української моторизованої бригади, який попросив назвати його за позивним «Вогник». Деякі солдати з його підрозділу поїхали на північ, щоб забрати ще кілька, які, як їм сказали, залишили відступаючі російські солдати під Харковом.

«Дефіцит завжди є», – сказав Вогник. «Ми просто повинні дочекатися хорошої цілі, перш ніж щось використовувати». Він все ще чекав своєї черги на навчання на M777.

3. Ще один крок через Рубікон

Наступний крок до надання досконалішої зброї відбувся на початку літа, коли Україна шукала артилерію, яка б стріляла точніше і дальше за російську лінію фронту. Але коли Резніков попросив високомобільні артилерійські ракетні системи залпового вогню HIMARS, американці підвели ще одну лінію.

HIMARS були відносно дефіцитними на складах США і були передані лише в декілька країн, включаючи Йорданію, Катар і Об'єднані Арабські Емірати на Близькому Сході, Румунію і Польщу в Європі, а в 2020 році – на Тайвань. Були наслідки для готовності збройних сил США і юридичні побоювання щодо передачі чутливих технологій. Як навчити українців ними користуватися, і як би їх обслуговувати в полі?

«Справа не тільки в тому, що ви маєте» на полі бою», - сказав Остін в інтерв'ю. «Йдеться про те, як ви використовуєте те, що маєте... і чи навчаєтеся ви, як цим користуватися». Постійна потреба в технічному обслуговуванні, запчастинах і паливі «начебто забувається багатьма людьми. … Якщо ви не можете підтримувати систему в бою, можете її навіть не розгортати».

Лише в червні, коли надійшли перші M777, Байден оголосив про схвалення чотирьох систем HIMARS і невизначеної кількості керованих ракетних систем залпового вогню (GMLRS), ракет середньої дальності, які будуть випущені з них. Угода була досягнута лише після того, як найвищі рівні українського уряду запевнили Білий Дім, що вони не будуть використовуватися для обстрілу російської території. Байден накреслив іншу лінію з ATACMS, ракетами з радіусом дії до 200 миль.

Ще один крок через Рубікон зроблено, сказав Резніков. Тоді «я попросив танки». Знову Сполучені Штати відповіли "ні", наполягаючи на тому, що танк M1 Abrams був надто складним для українських військ і потребував занадто великої матеріально-технічної підтримки для роботи. Німеччина також

відмовилася постачати свої танки Leopard і Marder, за словами німецьких офіційних осіб, головним чином тому, що вони не хочуть бути першими, хто надасть велику нову систему озброєння, на яку ще не погодилися Сполучені Штати.

Резніков залишається оптимістом. Танки, за його словами, є «досяжною ціллю», і Німеччина поміняє думку, якщо Сполучені Штати «як старший брат» постачатимуть M1 Abrams. «Один. Просто символічний крок, і після цього, я впевнений, в нас будуть Леопарди з Німеччини, в нас будуть британські і французькі танки».

«В мене є багато прикладів зі Стінгерами, артилерією, HIMARS тощо» про те, як працює процес затвердження США, сказав він. «Це просто політичне рішення. Я цілком розумію, що всі проукраїнські політики в різних країнах повинні мати внутрішній порядок денний. Це нормально", - сказав він.

Ознайомившись з коментарями Резнікова, перший високопоставлений чиновник оборони сказав, що навіть про один M1 не може бути й мови. Масивні бойові танки, які використовувалися американськими військами в Іраку, «нам було важко утримувати і підтримувати. Для них це було б неможливо». Крім того, «я думаю, що українці зараз мають більше танків на полі бою, ніж росіяни. …Росіяни люб’язно і багато задонатили », – саркастично сказав чиновник, говорячи про техніку, яку кинули московські війська під час поспішного відступу з Києва і Харкова.

4. Промисловий виклик конвенційної війни

З таким обсягом допомоги постало питання про те, як довго можна втримати такі зусилля і витрати в час глобального економічного болю.

> **Байден вклав в Україну зброї на суму понад $20 млрд, з них $14 млрд у вигляді вилучення з запасів зброї Пентагону і $6 млрд у вигляді нових контрактів на виробництво зброї.**

Більшість року «ми бачимо велику хвилю» озброєнь, «і є те, що є стабільним», — сказав Колін Кал, керівник політики Пентагону, на оборонному форумі в вересні. «Ми не хочемо опинитися в такому становищі, коли ми зробимо велику хвилю, а потім ніби спадемо вниз. … Немає очікувань, що все буде таким самим, як і останні шість місяців … але й не буде нульовим».

Нова республіканська більшість в Палаті представників уже піднімає шум про те, що Сполучені Штати не будуть надалі підписувати Україні «пустий чек». Поки політики сперечаються про витрати, Пентагон дедалі більше стурбований постачанням — як для українських сил, так і для готовності Америки вести інші потенційні битви.

Через роки після того, як офіційні особи з питань оборони США переключили увагу з конвенційних військових дій на боротьбу з тероризмом і зброю періоду космосу, Україна показує, що окопні битви в Європі не обмежуються підручниками історії. Неядерна війна з Китаєм або навіть пряма з Росією, швидше за все, вимагатиме постійного, довгострокового потоку такого обладнання, якого зараз бракує.

«Конвенційна війна… є війною промисловості», — сказав Сет Джонс, колишній радник сил спеціального призначення США, який зараз очолює програму міжнародної безпеки у вашингтонському Центрі стратегічних і міжнародних досліджень (CSIS). За його словами, існують «серйозні виклики» щодо поточних поставок в арсеналі США. «Ми на дуже низькому рівні... і навіть не боремося».

Майбутній звіт CSIS про готовність США, сказав Джонс, робить висновок, що «оборонно-промислова база США зараз в досить поганому стані. Якщо ви визначаєте Китай як загрозу, «яка наближається», і «гостру» загрозу з боку Росії, ми не протримаємося й чотирьох-п’яти днів у військовій грі, перш ніж в нас закінчаться високоточні ракети».

Сполучені Штати надають Україні системи протиповітряної оборони, від Стінгерів, отриманих зі складів США, до NASAMS, національної вдосконаленої зенітно-ракетної системи середньої дальності, виготовленої спільно Raytheon і норвезькою компанією Konsberg, і обіцяють набагато більше. Але, на жаль, за словами Марка Ф. Канчіана, полковника морської піхоти у відставці і старшого радника CSIS, «зробити добрі наміри реальністю на полі бою буде важко».

Виробничі лінії Stinger були давно закриті. Перші два з восьми обіцяних NASAMS нещодавно прибули в Україну, але інші шість ще не виготовлені, і доставка може тривати до двох років.

«Це дуже серйозний виклик», — сказав в інтерв’ю заступник міністра закордонних справ Норвегії Ейвін Вад Петерссон. «Мене здивувала моя власна нетерплячість щодо оборонної промисловості, оскільки це зовсім інший звір, ніж всі інші галузі. … Просто уявіть будь-який інший сектор бізнесу, дивлячись на сценарій, де запаси порожні і їх потрібно поповнити, і є чітка політична воля і необхідність це зробити, щоб підтримати Україну».

«Промисловість спішила би нарощувати виробництво, тому що попит, очевидно, буде», — сказав він. «Але оборонна промисловість так не працює».

Незважаючи на те, що війна в Україні активізує витрати на оборону, виробництво страждає від тих самих проблем, що й інші галузі, — інфляція, дефіцит ланцюгів постачання, нестача кваліфікованих і охочих працівників і

загальне відставання після пандемії. Але свою роль відіграли також унікальні особливості контрактних систем, що вимагають тривалих термінів виконання і передоплати; тенденція оборонних бюджетників в мирний час економити гроші, скорочуючи прозаїчніші статті, такі як високоточні боєприпаси на користь кораблів, літаків та інших дорогих товарів, які подобаються законодавцям; і безпосередні та непередбачені вимоги війни в Україні.

Слабким місцем залишається дефіцит артилерійських боєприпасів усіх видів. Незважаючи на планове збільшення виробництва, оборонна промисловість США на зараз може виробляти близько 14 000 155-мм гаубичних снарядів в місяць, заявила в інтерв'ю міністр армії Крістін Вормут. За словами представників оборони США, українські сили вистріляли таку кількість за два дні під час періодів запеклих боїв.

Одним з часткових рішень, яке обговорювалося Остіном на листопадовій зустрічі міжнародної контактної групи і на зустрічах НАТО на високому рівні, є заохочення європейців до повнішого відкриття власних запасів і нарощування власних промислових потужностей, щоб взяти на себе більший тягар. Іспанія надає Україні чотири системи ППО середньої дальності HAWK, а Сполучені Штати, які припинили використання системи в 2002 році, надсилають до них боєприпаси.

Німеччина обіцяє поставити Україні чотири системи IRIS-T, відносно нову наземну версію, яка використовує інфрачервону ракету повітря-повітря IRIS. Але поки що надіслано лише одну; інші все ще на виробничих лініях.

В той час як західний збройний трубопровід в Україну залишається відкритим, розмови про наступну найкращу системи — і терміновість змінного фронту війни — залишаються темами постійних переговорів.

«Очевидно, що пан Зеленський чітко висловив… своє бажання отримати додаткові військові можливості, і хто б міг його звинувачувати, враховуючи агресію всередині його країни», — заявив цього тижня Джон Кірбі, координатор з комунікацій Ради національної безпеки. «Будь-який президент, будь-який головнокомандувач за подібних обставин хотів би отримати якомога більше якомога швидше».

«Ми також не зацікавлені в ескалації цієї війни, щоб це привело Сполучені Штати проти Росії», — сказав Кірбі. «Але ніхто не має права вето на те, що Сполучені Штати надають Україні».

***

Inside the monumental, stop-start effort to arm Ukraine

The U.S. supply of weapons has never been enough for Kyiv. But for Washington and the Pentagon, there are broader concerns.

By Karen DeYoung, Dan Lamothe and Isabelle Khurshudyan

December 23, 2022 at 6:00 a.m. EST

Pallets of ammunition, weapons and other equipment are loaded and bound for Ukraine on a commercial airline at Dover Air Force Base in Dover, Del., on Oct. 12. (Demetrius Freeman/The Washington Post)

DOVER AIR FORCE BASE, Del. — Virtually every day, a line of 18-wheel trucks loaded with weapons or ammunition pulls up to a sprawling warehouse here nestled near an asphalt runway stretching nearly two miles. Drawn from U.S. military depots around the country, the lethal cargo is unloaded onto pallets that will be packed aboard cargo planes bound for Europe, the next stop on its journey to the front lines in Ukraine.

The constant tempo has evolved from choppy beginnings into precision choreography in the 10 months since Russia's Ukraine invasion. Similar scenes are being repeated at bases and seaports up and down the East Coast as U.S. commitments surpass $20 billion in military support for a war in which the United States, at least officially, is not a participant.

"It's all a steady flow on purpose," Air Force Master Sgt. Christopher Mitcham said this fall as he supervised the activity in Dover. "You just understand that you're at the mercy of what the mission needs."

Cargo of ammunition, weapons and other equipment bound for Ukraine wait on a tarmac at Dover Air Force Base. (Demetrius Freeman/The Washington Post)

Both the mission and its needs have undergone a radical transformation since Russia's full-scale invasion in late February, when the Biden administration provided minimal support for vastly outnumbered Ukrainian defenders. Since then, Washington has dug ever-deeper into its own arsenal and treasury to supply Kyiv with massive quantities of arms.

This week, the administration marked the historic visit to Washington by Ukrainian President Volodymyr Zelensky by announcing the transfer of a Patriot missile battery, the most sophisticated air defense system in the U.S. arsenal.

But the initial war supply operation clearly wasn't built for the long haul. As the grueling conflict continues with no end in sight, it has exposed flaws in U.S. strategic planning for its own future battles, and revealed significant gaps in the American and NATO defense industrial base. Stocks of many key weapons and munitions are near exhaustion, and wait times for new production of missiles stretch for months and, in some cases, years.

In interviews over the last several months, more than two dozen senior U.S., European and Ukrainian government and military officials and experts, some speaking on the condition of anonymity about the strategically and diplomatically sensitive effort, revealed new details about how a U.S.-led consortium of democracies has gone about keeping Ukraine afloat in the war.

Workers lock pallets of ammunition, weapons and other equipment. (Demetrius Freeman/The Washington Post)

For much of the past year, the United States and its allies have been playing catch-up in supplying Ukraine. Many of the systems now deployed there were initially withheld as too complicated for its forces to use and maintain, too liable to provoke Russian escalation or a wider war with NATO, or too likely to be captured by Moscow's advancing army. Others requested by Kyiv — including warplanes, battle tanks, and long-range precision missiles — continue to be denied as the Pentagon makes its own assessment of Ukrainian strategy and abilities.

There have been logistical problems, as supplies had to be located and donors cajoled and coordinated. Ukrainians, starting out with an arsenal stocked with aging, Soviet-era equipment, needed to be trained on modern Western armaments. Complicated transport routes to the war zone had to be arranged, along with provision of spare parts and repairs of the heavily used weapons.

But each phase of the conflict — Russia's initial, failed attempt to conquer Kyiv, the artillery battles in the eastern Donbas region, Ukraine's retaking of Kharkiv in the north and Kherson in the south — has brought more sophisticated armaments into the fight. What began as an ad hoc supply of small arms and short-range defenses today has become a torrent of precision systems with martial names and acronyms — Switchblades and HAWKS, HIMARS, NASAMS and now PATRIOTS.

Moscow’s current attempts to extinguish the lights and turn off the heat across the country have led to new appeals for additional air defenses, something Ukraine has been asking for since Day One. Promised rush deliveries have begun to arrive, but not in the quantities Ukraine needs. “Is it enough?” Zelensky asked rhetorically amid his many expressions of gratitude during a Wednesday night address to Congress. “Honestly, not really.”

But Ukraine’s supporters are also seeking some basic changes in the way the war is being fought.

“We have to remember that this fight, this war, it is dynamic,” Defense Secretary Lloyd Austin said in a recent interview in his Pentagon office. “When the situation on the battlefield changes, we have to be agile enough to change as well.”

Ukrainian soldiers fire a Pion artillery system at Russian positions near Bakhmut, Donetsk region, Ukraine, on Dec. 16. (Libkos/AP)

As combat has reached a stalemate with the arrival of winter, and while the still-outnumbered and outgunned Ukrainians prepare new offensives to regain more Russian-occupied territory, the plan is to train them to fight more like Americans.

Over the next several months, tens of thousands of Ukrainian troops — a massive increase from the relatively small groups that have been pulled off the battlefield to master new weapons this year — are being brought to Europe to learn and put to use new tactics against the deeply dug-in Russians in the eastern Donbas region and the southern Black Sea coast.

“I think if we can train larger formations — companies, battalions — on how to employ fires, create conditions for maneuver, and then be able to maneuver like you’ve seen [the U.S. military] maneuver on the battlefield, then I think we’re in a different place. Then you don’t need a million rounds” of artillery, a senior U.S. defense official said.

“We’ve got to get them to that point.”

The battle before the battle

Ukrainian President Volodymyr Zelensky during an interview with The Washington Post at his office in Kyiv, Ukraine, on Aug. 8. (Heidi Levine for The Washington Post)

In late September, just days before Russia unilaterally declared its annexation of four Ukrainian regions in the eastern Donbas and the coastal south, Zelensky delivered a feisty address to students at Harvard University.

Moscow was still taking territory, and Ukrainian lives were being lost, while the West focused more on reacting to Russian actions than warding off new offensives, he said, looming down at his audience from a massive video screen.

“When you’re preventing, you’re taking the lead in the situation,” Zelensky told the students. “Preventive action would mean that the world is not ready to swallow whatever the Russians want to feed it.”

It was part grievance over the perceived stinginess of allies and partners by a president fighting for his country's survival, part theater by an actor-turned-politician who knows how to emote. The Biden administration was sympathetic but unmoved.

During a Wednesday news conference with Zelensky, President Biden said that provision of some of the weapons Ukraine wants could shatter unity among alliance partners who were "not looking to go to war with Russia."

As the West has become increasingly invested in a Ukrainian victory, benefactor and recipient have often been frustrated with each other. It began before the invasion, with what U.S. officials saw as the Zelensky government's refusal to take the threat seriously.

Road to war: U.S. struggled to convince allies, and Zelensky, of risk of invasion

Preparations, and the early shipment of some defensive weapons, were made more difficult by the reluctance of Ukrainian military commanders to share their own plans with the Pentagon. Army Gen. Mark A. Milley, chairman of the Joint Chiefs of Staff, spoke regularly with his Ukrainian counterpart, Gen. Valery Zaluzhny, but did not get very far in the days and weeks leading up to the invasion.

"We were, like, 'What's your plan? Share your plan. Let us help,'" a second defense official recalled. "And the Ukrainians were 'We'll get it to you. Don't worry. We'll talk to you about it.'"

"In the end, they did not provide us with all that much information," the official added. "They were balancing their own internal politics. Or they had operational security reasons. Or whatever it was. But we did not have full visibility into there."

The Ukrainians, aware that the Americans had little faith in their ability to beat back the Russians, had frustrations of their own. To Zelensky's government, U.S. hesitancy made little sense if they were so certain the Russians were coming. Just days after Zelensky appointed him defense minister in November 2021, Aleksii Reznikov, a lawyer who had once served in the Soviet air force, met with Austin at the Pentagon to ask for Stingers, the portable, shoulder-launched air defense system that can shoot down helicopters and low-flying planes. "The answer was 'No, that's impossible,'" Reznikov said in a recent interview.

Sgt. Anton Kolumbet of the Ukrainian army holds a Russian MRE as he stands near a Javelin the Ukrainian forces are using to fight against the Russian army in the destroyed village of Moshchun, Ukraine, on March 30. (Heidi Levine for The Washington Post)

It was not until a few weeks before Russian troops crossed into Ukraine on Feb. 24 and moved to form a pincer around Kyiv that the impossible suddenly became possible. Stingers and U.S. Javelin antitank weapons, and their European equivalents, began to pour into the country, along with more ammunition for Ukraine's Soviet-era tanks and artillery.

Throughout March, Zelensky continued to call for Western aircraft and a no-fly zone over Ukrainian airspace, something the Americans and NATO found unthinkable for an alliance determined to keep the war at arm's length. Late that month, Reznikov flew to meet Austin in Warsaw with a new request.

"We had done our homework," Reznikov said. After studying publicly available information on the U.S. arsenal, the Ukrainians concluded that the Pentagon had a surplus of A-10s, the aging, subsonic attack aircraft known as Thunderbolts. "They can deliver heavier bombs, and we could use them against [Russian] tank columns," he said.

He asked for 100. Austin, he said, again replied it was "impossible" and "made no sense." The planes, Reznikov said he was told, were old-fashioned and slow, a "squeaky target" for Russia's formidable air defenses. "This was understandable to me. It was reasonable. I said okay," Reznikov recalled, throwing up his hands in mock surrender.

But the rejections, and explanations, continued.

Poland offered to send some of its Soviet-era MiG-29 fighter jets, but only if they were transferred to Ukraine via the U.S. air base in Germany. The Americans said they had no objections to the planes, but that transferring them from a U.S. installation sent the wrong message to Moscow.

An Mi-17 helicopter is loaded on to a C-17 Globemaster III aircraft at Davis-Monthan Air Force Base, Arizona, on June 9. (Tech. Sgt. Sergio A. Gamboa/U.S. Air Force/355th Wing)

Allies later collected spare parts to help get Ukraine's remaining MiGs into flying condition. The Americans also authorized the transfer to Ukraine of a fleet of Russian-made, Mi-17 helicopters it had originally purchased for Afghan forces but never sent.

In April, Oksana Markarova, Ukraine's ambassador to the United States, visited General Atomics, the manufacturer of Gray Eagles, a next generation of lethal Predator drones. The company said it had aircraft available, but would need U.S. government approval to transfer them.

The administration denied the request, according to two U.S. officials familiar with the issue. Senior military officials expressed concern that if the drones were shot down or seized by Russian forces, the technology could be exploited by Moscow,

which has turned to Iran to reinforce its own depleted unmanned aerial vehicle arsenal.

Despite the lack of sophisticated weaponry, and to the surprise of much of the world, Ukrainian forces outfought the sluggish Russians in the Kyiv region. By the end of March, Moscow's troops had withdrawn, and a new phase of the war that the United States, its allies, and Russian President Vladimir Putin had thought would be over in a few weeks was about to begin.

Moving at the speed of war

Ukrainian military's Grad multiple rocket launcher fires rockets at Russian positions in the front line near Bakhmut, Donetsk region, Ukraine, on Nov. 24. (Libkos/AP)

After Russian forces failed to take Kyiv, they regrouped to eastern Ukraine behind a wall of heavy artillery. They began to move west at a rapid pace, gobbling up territory far beyond the portion of the Donbas region Moscow had seized in 2014 and later illegally annexed. The Ukrainians were at a supply disadvantage, and senior U.S. military officials concluded they would lose without comparable or better equipment.

But decisions lagged on what to supply and who would supply it. The United States was providing the bulk of the weapons. Other countries in NATO and farther afield were also participating, but the process was haphazard and the hodgepodge of weapons was just barely holding Moscow's forces at bay. By mid-April, Austin saw the need to impose some order, and convened a meeting of international donors.

“We were pushing stuff into Ukraine at a very rapid pace early on, and encouraging other people to do the same,” Austin later said in an interview in his Pentagon office. “But there really wasn’t a unified, concerted effort to coordinate — not only the provision of materials, but also transport, deconfliction of routes” for the truck and train-loaded flow of weapons from European air and sea ports to the Polish border, where Ukrainian troops picked them up.

German, U.S. and Ukrainian officials meet at Ramstein Air Base on April 26 in Ramstein-Miesenbach, Germany. (Thomas Lohnes/Getty Images)

With less than a week’s notice, top defense officials from more than 40 governments gathered on April 20 at the U.S. air base in Ramstein, Germany, to establish a system to find the right weapons, make decisions and coordinate deliveries. “We’ve got to move at the speed of war,” Austin told the closed-door session. Suddenly, U.S. reluctance to provide American-made, high-powered artillery evaporated and Biden approved the first shipment of powerful howitzers, the M777 155 mm systems, to Ukraine.

It was, Reznikov said, “the first step across the Rubicon.”

But agreement didn’t necessarily mean timely arrival. The first U.S. howitzers did not ship to Ukraine until June. And in Ukraine’s view, there has never been enough artillery to match Russia’s overwhelming advantage.

Shells for Ukraine's old Soviet systems are no longer produced in mass quantities, and acquiring them abroad is unpredictable. Arms brokers representing Ukraine and Russia compete to outbid each other for the little remaining stock.

A reporter traveling near the front lines outside of Kherson this fall found one Ukrainian soldier nervously awaiting delivery of more ammunition for a Soviet-era artillery piece that was older than he was. The 40 or so shells rolling around in the back of a truck were all he had left, said the 25-year-old platoon commander in Ukraine's 59th Motorized Brigade who asked to be identified by his call sign, Vognyk. Some soldiers in his unit had driven north to pick up some more they were told had been left behind by retreating Russian soldiers near Kharkiv.

"There is always a shortage," Vognyk said. "We just have to wait for a good target before we use anything." He was still awaiting his turn for training on the M777.

Another step across the Rubicon

Ukrainian service members fire a shell from a M777 howitzer in Kharkiv region, Ukraine, on July 21. (Gleb Garanich/Reuters)

The next step toward providing more sophisticated weaponry came in early summer, as Ukraine sought artillery that would fire with more precision, and deeper behind Russian front lines. But when Reznikov asked for High Mobility Artillery Rocket Systems, the multiple-launch HIMARS, the Americans drew another line.

HIMARS were in relatively short supply in U.S. stockpiles and had been transferred only to a handful of countries, including Jordan, Qatar and the United Arab Emirates in the Middle East, Romania and Poland in Europe and, in 2020, to Taiwan. There were implications for U.S. force readiness and legal concerns about the transfer of sensitive technology. How would the Ukrainians be trained to use them, and how would they be maintained in the field?

“It’s not just about what you have” on the battlefield, Austin said in the interview. “It’s about how you use what you have … and whether or not you train on how to use it.” The constant need for maintenance, spare parts and fuel gets “kind of lost on a lot of people. … If you can’t sustain a system in a fight, you might as well not even bother to deploy it.”

It was not until June, just as the first M777s were arriving, that Biden announced approval of four HIMARS systems, and an unspecified amount of Guided Multiple Launch Rocket systems munitions, or GMLRS, the medium-range missiles to be fired from them. Agreement came only after the top levels of the Ukrainian government assured the White House they would not be used to fire into Russian territory. Biden drew another line at ATACMS, missiles with a range of up to 200 miles.

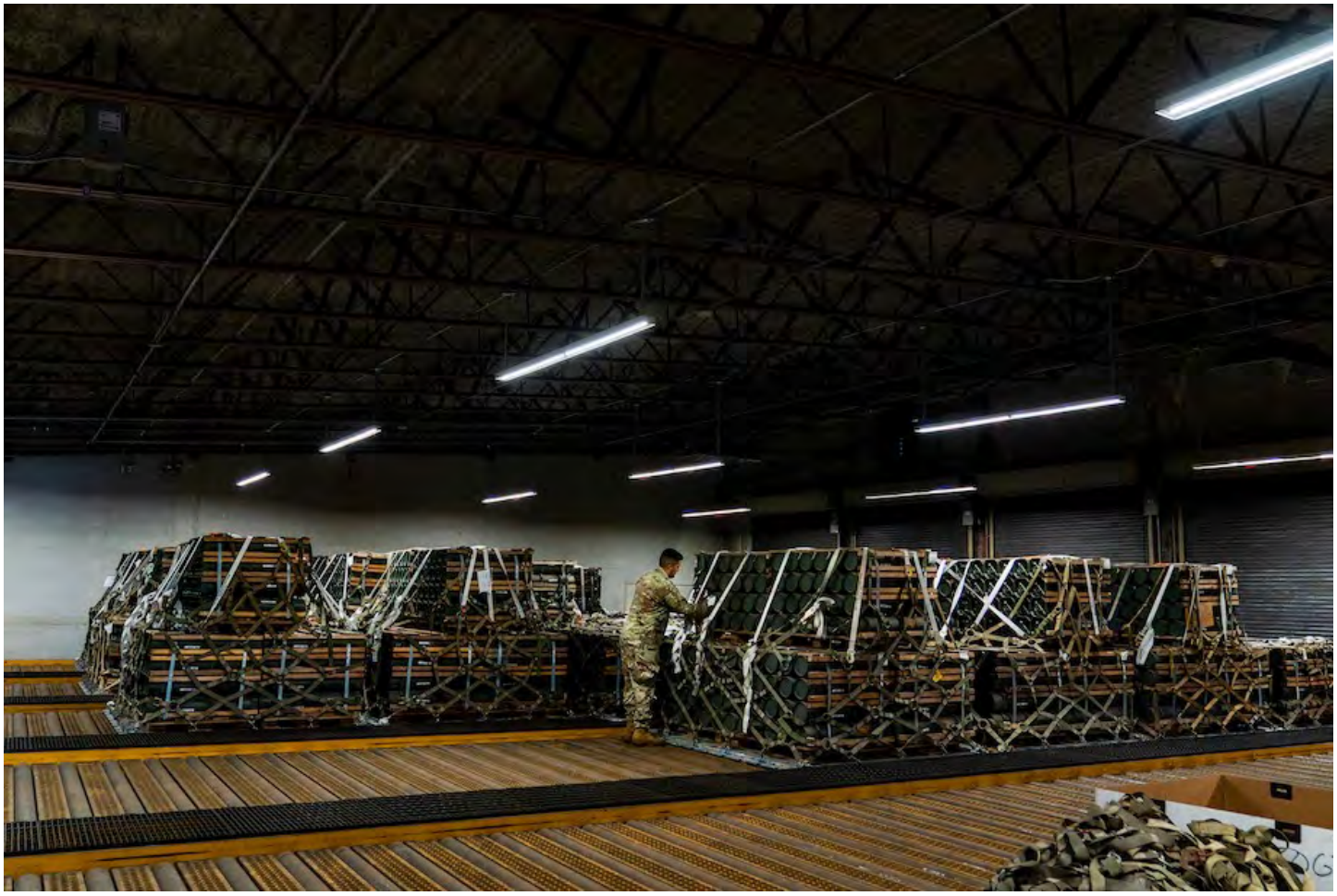
Another step across the Rubicon had been taken, Reznikov said. So then, “I asked for tanks.” Once again, the United States said no, insisting that the M1 Abrams tank was too sophisticated for Ukrainian troops and required too much logistical support to operate. Germany has also refused to supply its Leopard and Marder tanks, in large part, German officials have said, because they don’t want to be the first to contribute a major new weapon system that the United States has not yet agreed to.

Reznikov remains optimistic. Tanks, he said, are “low-hanging fruit,” and German minds would change if the United States “like a big brother,” would supply the M1 Abrams. “One. Just a symbolic step, and after that I’m sure we will have Leopards from Germany, we will have British and French tanks.”

“I’ve got a lot examples with Stingers, artillery, HIMARS and more” about how the U.S. approval process works, he said. “It’s just a political decision. I absolutely understand that all the pro-Ukraine politicians in different countries have to have an internal agenda. It’s normal,” he said.

Told of Reznikov’s comments, the first senior defense official said even one M1 was out of the question. Used by U.S. forces in Iraq, the massive battle tanks were “hard for us to sustain and maintain. It would be impossible for them.” Besides, “I think that the Ukrainians now have more tanks on the battlefield than the Russians do. … The Russians have graciously donated a lot” the official said sarcastically, noting the equipment that Moscow’s forces abandoned in hasty retreats from Kyiv and Kharkiv.

The industrial challenge of a conventional war

Pallets of ammunition, weapons and other equipment bound for Ukraine sit at a storage bunker at Dover Air Force Base. (Demetrius Freeman/The Washington Post)

With the volume of aid have come questions about how long such effort and expense can be sustained in a time of global economic pain. Biden has committed more than $20 billion worth of weapons into Ukraine, $14 billion of it in drawdowns from Pentagon weapons stocks, and $6 billion in new weapons production contracts.

“There’s the surge” of weapons most of this year, “and then there’s what’s sustainable,” Colin Kahl, the Pentagon’s policy chief, told a defense forum in September. “We don’t want to be in a position where we surged and then kind of fall off to nothing. … There is no expectation that it’s going to be what we’ve seen in the last six months … but it’s not going to be zero.”

A new Republican House majority is already making noise that the United States will not continue to write a “blank check” to Ukraine. While politicians argue about the expense, the Pentagon is increasingly concerned about supply — both for Ukrainian forces and for American readiness to fight other potential battles.

Years after U.S. defense officials shifted their focus from more conventional warfare to counterterrorism and space-aged weaponry, Ukraine has shown that trench battles in Europe aren’t confined to the history books. A nonnuclear war with China, or even directly with Russia, is likely to require a steady, long-term stream of the kind of equipment that is now in short supply.

“A conventional war … is an industrial war,” said Seth Jones, a former adviser to U.S. Special Forces who now heads the International Security Program at the Washington-based Center for Strategic and International Studies (CSIS). There are “serious challenges” to current supplies in the U.S. arsenal, he said. “We are really low … and we’re not even fighting.”

An upcoming CSIS report on American readiness, Jones said, concludes that “the U.S. defense industrial base is in pretty poor shape right now. If you identify China as the ‘pacing’ threat, and an ‘acute’ threat from Russia, we don’t make it past four or five days in a war game before we run out of precision missiles.”

The United States has provided Ukraine with air defense systems, from Stingers taken out of U.S. storage, to NASAMS, the medium range National Advanced Surface-to-Air Missile System jointly produced by Raytheon and Norway’s Konsberg company, and has promised far more. But “unfortunately,” according to Mark F. Cancian, a retired Marine colonel and senior adviser at CSIS, “turning good intentions into battlefield realities will be difficult.”

Stinger production lines had long since been closed down. The first two of eight promised NASAMS have recently arrived in Ukraine, but the other six have yet to be manufactured and delivery could take up to two years.

“This is a very real challenge,” said Norway’s deputy foreign minister, Eivind Vad Petersson, in an interview. “I’ve been surprised by my own impatience with the defense industry because it’s such a different animal to all other kinds of fields. … Just imagine any other business sector, looking at this kind of scenario where stocks are empty and need to be refilled, and there’s a clear political will and need to do this to support Ukraine.”

“Industry would rush to ramp up production because there’s obviously going to be demand,” he said. “But the defense industry doesn’t work that way.”

Though the Ukraine war has been a boon to defense spending, production is suffering the same problems as other industries — inflation, supply chain shortages, a dearth of skilled and willing workers, and general post-pandemic lags. But the unique peculiarities of its contracting systems, requiring long lead times and prepayment; the tendency of defense budgeters during peacetime to save money by cutting back on more prosaic items such as precision munitions in favor of ships, planes and other big-ticket items that please lawmakers; and the immediate and unanticipated demands of the Ukraine war have all played a part.

A Ukrainian service member writes a message to Russian troops on a shell for an M777 howitzer in Donetsk region, Ukraine, on Nov. 23. (Serhii Nuzhnenko/Reuters)

A shortage of artillery ammunition of all sorts remains a weakness. Although production increases are planned, the U.S. defense industry can presently build about 14,000 155 mm howitzer rounds per month, Army Secretary Christine Wormuth said in an interview. According to U.S. defense officials, Ukrainian forces have fired that amount in two days during periods of heavy fighting.

One partial solution, discussed by Austin at the November international contact group meeting and at high level NATO gatherings, is encouraging the Europeans to more fully open their own stockpiles and build up their own industrial capacity to take more of the burden. Spain has provided four HAWK medium-range air defense systems for Ukraine, and the United States, which retired its own use of the system in 2002, is sending munitions for them.

Germany has promised to supply Ukraine with four IRIS-T systems, a relatively new ground-based version that uses its infrared air-to-air IRIS missile. But only one has been sent so far; the others are still on production lines.

While the Western weapons pipeline to Ukraine remains open, the back and forth over the next best system — and the urgencies of the fluid fronts of the war — remain in constant negotiation.

“Clearly Mr. Zelensky has made plain and apparent … his desire for additional military capabilities, and who can blame him given the aggression inside his country,” John Kirby, communications coordinator for the National Security Council, said this week. “Any president, any commander in chief in similar circumstances, would want as much as he can get as fast as he can get.”

“We also have no interest in escalating this war in a manner than makes it the United States versus Russia,” Kirby said. “But nobody gets a veto over what the United States provides Ukraine.”

Khurshudyan reported from Kyiv.

***

№ 1.288

«Війна Путіна». Повна версія лонгріду The New York Times

2022-12-20

Розслідування , засноване на інтерв’ю, перехопленнях, документах і таємних військових планах, показує, як «прогулянка в парку» стала катастрофою для Росії.

В них ніколи не було й шансу

За словами бійців 155-ї російської морської піхотної бригади, в них не було ні карт, ні медичних аптечок, ні працюючих рацій, вони наосліп пробирались по фермах з ямами від обстрілів. Лиш кілька тижнів тому вони працювали

робочими на заводах і водіями вантажівок і вдома по державному телебаченню дивились нескінченну демонстрацію нібито російських військових перемог перед тим, як їх призвали у вересні. Один медик був колишнім баристою, який ніколи не проходив медичних навчань.

Тепер, за їхніми словами, їх закинули на переповнену бронетехніку, вони пробирались через незорані осінні поля з автоматами Калашникова півстолітньої давнини і практично не мали що їсти. Росія була в стані війни більшу частину року, але її армія здавалася менш підготовленою, ніж будь-коли до того. В інтерв'ю члени бригади казали, що дехто з них раніше не стріляв з рушниці, і що в них майже не було куль, не кажучи вже про повітряне прикриття чи артилерію. Але, кажуть, це їх не надто налякало. Їхні командири обіцяли, що вони ніколи не побачать бою.

Лише коли біля них почали падати снаряди, розриваючи їхніх товаришів на шматки, вони зрозуміли, як сильно їх обдурили.

Впавши на землю, призваний російський солдат на ім'я Михайло пригадує, що розплющив очі від шоку: поле було встелене пошматованими тілами його товаришів. Шрапнель також розрізала йому живіт. Не маючи надії втекти, за його словами, він доповз до заростей дерев і намагався вручну обкопатись ровом.

З 60 членів його взводу близько 40 було вбито біля східноукраїнського міста Павлівка того дня вкінці жовтня, сказав Михайло, розмовляючи по телефону з військового шпиталю під Москвою. Лише вісім, за його словами, уникли серйозних поранень.

«Це не війна», — сказав Михайло, намагаючись говорити, важко дихаючи рідиною. «Це знищення російського народу його ж командирами».

Війна президента Володимира В. Путіна ніколи не планувалась такою. Коли голова ЦРУ минулого року їздив до Москви, щоб застерегти від вторгнення в Україну, він побачив надзвичайно впевнений Кремль, і радник Путіна з національної безпеки хвалився, що передові збройні сили Росії достатньо сильні, аби протистояти навіть американцям.

Російські плани вторгнення, отримані The New York Times, показують, що військові розраховували пробігти сотні миль по території України і перемогти за кілька днів. Офіцерам наказали пакувати парадну форму і медалі в очікуванні військових парадів в столиці України Києві.

Але **замість гучної перемоги, з десятками тисяч загиблих військових і розгромленими частинами армії після майже 10 місяців війни, Путін зіткнувся з чимось зовсім іншим: найбільшою людською і стратегічною катастрофою його нації з часів розпаду Радянського Союзу.**

Як могло одне з наймогутніших військ в світі, очолюване таким знаменитим тактиком, як Путін, так сильно похитнутися проти набагато меншого, слабшого суперника?

Щоб сформулювати відповідь, ми використали сотні електронних листів російського уряду, документів, планів вторгнення, військових книг і пропагандистських директив. Ми слухали російські телефонні дзвінки з поля бою і спілкувалися з десятками солдатів, високопосадовців і довірених осіб Путіна, які знають його десятиліттями.

Розслідування Times виявило приголомшливий каскад помилок, які

> **— почалися з Путіна — глибоко ізольованого під час пандемії, одержимого своєю спадщиною, переконаного у власній блискучості — і тривали ще довго після того, як призвані солдати, такі як Михайло, були відправлені на масову загибель.**

На кожному кроці невдачі були глибшими, ніж було відомо раніше.

В інтерв'ю соратники Путіна казали, що

1) ***він закрутився в спіраль самозвеличення і антизахідного запалу***, що стало результатом прийняття доленосного рішення вторгнутися в Україну ***майже в повній ізоляції, без консультацій з експертами***, які вважали війну чистим безглуздям.

2) ***Помічники та прихильники розпалювали його численні образи і підозри***, цикл зворотного зв'язку, який одна колишня довірена особа порівняла з «радикалізуючим ефектом алгоритму соціальних мереж».

3) Навіть дехто з найближчих радників президента були в невіданні, допоки танки не розпочали рух. Як сказала інша давня довірена особа: **«Путін вирішив, що його власних міркувань буде достатньо»**.

Російська армія, незважаючи на припущення Заходу про її доблесність, була серйозно скомпрометована, випотрошена роками крадіжок.

Сотні мільярдів доларів були спрямовані на модернізацію збройних сил за часів Путіна, але корупційні скандали затягнули тисячі офіцерів. Один військовий підрядник описав нестямне розвішування величезних патріотичних банерів, щоб приховати занедбаність на великій російській танковій базі в надії обдурити делегацію вищого керівництва. За його словами, відвідувачам навіть не дозволяли зайти в туалет, щоб вони не побачили підступу.

Коли вторгнення почалося, Росія втратила панування над Україною в результаті параду грубих помилок.

1) Вона покладалась на старі карти і погану розвідку для запуску ракет, залишаючи українську ППО напрочуд недоторканою і готовою захищати країну.

2) Хвалені групи хакерів Росії спробували і не змогли перемогти в тому, що деякі офіційні особи називають першим великим випробуванням кіберзброї в реальній війні.

3) Російські солдати, багато з яких були шоковані тим, що воюватимуть, використовували мобільні телефони, щоб подзвонити додому, дозволяючи українцям їх відстежити і виловити у великих кількостях.

4) А російські збройні сили були настільки важкими і склеротичними, що не змогли пристосуватись навіть після величезних втрат на полі бою. Їхні літаки збивали, але багато російських пілотів літали так, ніби їм нічого не загрожує, майже як на авіашоу.

Розтягнута великими амбіціями, Росія захопила більше території, ніж могла захистити, залишивши тисячі квадратних миль в руках недогодованих, недостатньо навчених і погано оснащених бійців. Багато з них були військовозобов'язаними або сепаратистами з розділеного сходу України зі спорядженням 1940-х років або дещо більшим, ніж роздрукованим з Інтернету описом, як користуватися снайперською гвинтівкою, що свідчить про те, що солдати вчилися воювати на льоту. Маючи в руках нову зброю із Заходу, українці відбивали атаки, але російські командири знову і знову посилали хвилі піхоти на безглуздий штурм. «Ніхто не залишиться в живих», — один російський військовий сказав, що зрозумів це після отримання наказу на п'ятий захід прямо під прицілом української артилерії. Врешті, він і його деморалізовані товариші відмовилися йти.

Путін розділив війну на феодальні володіння, тим самим не залишивши нікого, хто міг би підважувати його рішення. Багатьма бійцями командують люди, які навіть не є військовослужбовцями, як-от його колишній охоронець, лідер Чечні і бос найманців, який обслуговував заходи в Кремлі. Оскільки початкове вторгнення зазнало невдачі, атомізований підхід лише поглибився, зруйнувавши і без того розрізнені військові зусилля. Тепер роздроблені армії Путіна часто функціонують як конкуренти, змагаючись за зброю та, часом, злісно протистоячи одна одній. Один солдат розповів, що сутички стали жорстокими, коли командир російського танкового підрозділу навмисно кинувся на своїх гаданих союзників і підірвав їхній блокпост.

З перших днів вторгнення Путін приватно визнавав, що війна пішла не за планом.

Під час березневої зустрічі з прем'єр-міністром Ізраїлю Нафталі Беннетом Путін визнав, що українці були жорсткішими, «ніж мені казали», за словами двох людей, ознайомлених з розмовою. «Ймовірно, буде набагато складніше,

ніж ми думали. Але війна йде на їхній території, а не на нашій. Ми велика країна і маємо терпіння».

> Люди, які знають Путіна, кажуть, що він готовий жертвувати незліченною кількістю життів і багатств стільки, скільки буде потрібно, і під час рідкісної особистої зустрічі з американцями минулого місяця росіяни хотіли передати президенту Байдену різке повідомлення:
>
> > — скільки б російських солдатів не було вбито чи поранено на полі бою, Росія не здасться.

Один з членів НАТО попереджає союзників, що Путін готовий прийняти загибель або поранення 300 000 російських військових, що приблизно втричі перевищує теперішні оцінки втрат.

Буквально через кілька днів після вересневої негативної реакції на війну з боку зазвичай дружніх лідерів, Путін подвоїв вторгнення, скликавши сотні тисяч росіян на призов, який мав повернути війну на користь Росії, проте, натомість спричинив зростання гніву вдома. Невдовзі після того сотні російських солдат було вбито під Павлівкою, включно з призовними побратимами Михайла під час сліпого наступу 155-ї.

> *«Ноги, кишки. М'ясо. Просто м'ясо», – сказав інший член взводу Олександр з госпіталю в Росії. «Я знаю, що це звучить жахливо, але неможливо описати інакше. Люди стали гамбургерами».*
>
> *Олександр розповів, як він і його товариші по призову запитували інструктора в Росії, як вони можуть навчитися стріляти зі зброї і стати солдатами за кілька тижнів до відправлення в Україну.*
>
> *«Він сказав чесно: «Ніяк», — за словами Олександра, відповів інструктор.*

Чим більше невдач зазнає Путін на полі бою, тим більше зростає страх того, як далеко він готовий зайти.

> Він вбиває десятки тисяч людей в Україні, зрівнює міста з землею і завдає максимального болю мирним жителям — знищуючи лікарні, школи і багатоквартирні будинки, а також відрізаючи мільйони людей від електроенергії та води перед зимою. Щоразу, коли українські війська завдають сильного удару по Росії, обстріл їхньої країни посилюється. І Путін неодноразово нагадував світові, що він може використати все, що має, включно з ядерною зброєю, для досягнення своєї ідеї перемоги.

Ще в січні, коли Сполучені Штати попереджали про неминучість вторгнення Росії в Україну, російський генерал у відставці на ім'я Леонід Івашов бачив катастрофу на горизонті. В рідкісному відкритому листі він попередив, що

застосування сили проти України загрожує «самому існуванню Росії як держави».

В нещодавньому телефонному інтерв'ю генерал Івашов сказав, що його попередження перед війною повторюють те, що він тоді чув від знервованих російських військових чиновників. Хоча Кремль наполягав на тому, що вторгнення не розглядається, дехто міг сказати інакше. Військовослужбовці сказали йому, що «перемога в такій ситуації неможлива», повідомив він, але їхнє начальство сказало не хвилюватися. Їм сказали, що війна буде «прогулянкою в парку».

Останні 10 місяців, продовжив він, виявилися «навіть трагічнішими», ніж передбачалося. Спритні українські генерали і солдати переграли набагато більшого і смертоноснішого ворога. Захід, підбадьорений успіхами України, надає все потужнішу зброю, щоб відкинути росіян.

«Ніколи в історії Росія не приймала таких дурних рішень», – сказав генерал Івашов. «На жаль, сьогодні дурість перемогла — дурість, жадібність, якась мстивість і навіть якась злоба».

Речник Путіна Дмитро С. Пєсков звинувачує Захід і зброю, надану Україні, в неочікуваних труднощах Росії у війні.

> «Це великий тягар для нас», — сказав Пєсков, змальовуючи Росію, що бере на себе всю військову міць НАТО в Україні. «Було дуже важко повірити в такий цинізм і в таку кровожерливість з боку колективного Заходу».

Дехто з початкових прихильників війни починають роздумувати над ідеєю поразки. Перед вторгненням американські спецслужби ідентифікували Олега Царьова як маріонеткового лідера, якого Кремль міг би встановити після захоплення України. Відтоді його віра у війну зникла.

> «Я був там. Я брав участь» у вторгненні, сказав Царьов The Times під час телефонного інтерв'ю. Але, за його словами, йому так і не повідомили останніх деталей, і «російська армія не розуміла», що українці дадуть відсіч, вважаючи, що «все буде легко».

Тепер Царьов, бізнесмен з України, каже, що він буде радий, якщо бойові дії просто припиняться на нинішніх лініях — оскільки Росії не вдалося захопити й утримати жодної регіональної столиці з початку вторгнення.

«Ми втрачаємо Україну», – сказав Царьов. «Ми вже її втратили»

«Завтра ви їдете в Україну»

Російські плани вторгнення, отримані The Times, наказували військам з різних напрямків пройти сотні миль по Україні, передбачаючи, що опір буде незначним.

Атаки відбувалися з землі, моря і повітря.

Коли на світанку ракети вдарили по південному місту Миколаєву, український пілот Олексій прокинувся від телефонного дзвінка колеги: «Приїжджай на злітно-посадкову смугу».

Олексій стрілою гнав по шосе в темряві, коли приземлилися перші російські ракети, заліз у свій винищувач Су-27 і злетів в той момент, коли будівлі навпроти аеродрому почали вибухати.

«В той момент я зрозумів, що це справді щось погане», — сказав 26-річний Олексій, за умови, що буде вказано лише його ім'я і звання капітана. Деякі інші солдати і посадові особи, згадані в цій статті, не мали дозволу говорити публічно, або вони зазнали репресій.

Перед 6 годиною ранку за московським часом Путін в телезверненні оголосив про початок своєї «спеціальної військової операції». Вона почалася з повітряного бомбардування для знищення протиповітряної оборони, засобів зв'язку і радіолокаційних установок України, щоб вразити військових і підірвати здатність давати відсіч.

З бомбардувальників, підводних човнів і кораблів по Україні було випущено понад 150 ракет. За словами аналітиків і офіційних осіб, в українське небо влетіло 75 російських літаків, що приблизно дорівнює всьому діючому бойовому авіапарку України.

На екрані радара Олексій побачив миготливі сигнали ракет і ворожих літаків, перш ніж отримати наказ летіти на резервну авіабазу в центральній Україні. Коли він приземлився, то був здивований. Там був не лише його підрозділ, а й значна частина решти ВПС України.

Кілька днів він і його колеги-пілоти виконували місії з нової бази, гадаючи, коли російські оператори радарів нарешті їх помітять. Удар по їхній позиції міг стати катастрофічним, зруйнувавши українську оборону, і пілоти вважали, що це лише питання часу. Але росіянам знадобилося чотири дні для атаки, і більшість літаків на той час перемістилися на нові місця, що здивувало Олексія.

«Це було дуже просто, — сказав він. «Я не знаю, як вони упустили цю можливість».

Нездатність знищити скромну протиповітряну оборону України була однією з найгрубших помилок війни, яка на ранній стадії зруйнувала могутні

військово-повітряні сили Росії. Інтерв'ю показали, чому так сталося — і як українцям вдалося бути на крок попереду своїх загарбників.

Україну треба було вразити. За одним підрахунком, її винищувачі програвали в чисельності 15 до 1 в деяких ранніх повітряних боях. Російські літаки також були досконалішими, уможливлюючи пілотам бачити далі і наносити удари з більшої відстані. Росія мала тисячі крилатих і балістичних ракет, які повинні були придушити застарілу оборону України радянських часів. В будь-якому випадку так припускали американські і українські співробітники розвідки, роблячи прогнози, що Україна впаде за кілька днів.

Отже, Україна перетасувала колоду. Високопоставлені українські чиновники повідомили, що перед початком війни вони перемістили деякі засоби оборони — як-от «Бук» і пускові установки ракет С-300, а також свій головний центр управління та управління радіорозвідкою — на нові об'єкти. Російські ракети часто били по старих об'єктах. Загалом 60% російських крилатих ракет не досягли цілі, заявили американські чиновники.

Частково проблемою Росії була гнучкість. Навіть якби російські війська помітили Олексія і його колег-пілотів, зібраних разом в новій точці зустрічі, то, за словами американських чиновників, російські військові були настільки негнучкими і централізованими, що зазвичай їм потрібно було від 48 до 72 год для оновлення даних розвідки і отримання дозволу на пошук нових цілей — на той час українців вже там не було.

Ця ж негнучкість зробила росіян легкими для ураження. Багато російських льотчиків, не змігши розбити оборону України, продовжували літати так, ніби змогли. За словами українців, російські штурмовики часто здійснювали вильоти без підтримки інших винищувачів, що дозволяло пілотам з перевагою, як-от Олексій, застати їх зненацька, літаючи на низькій висоті, непомітним для радарів, і взлітаючи вгору, щоб їх збити.

«Можливо, російська армія не читала радянських книг», — сказав Олексій. «Вони літали прямо без прикриття. В них були бомби, в них були ракети, але вони не прикривали штурмовиків».

Потім в березні, коли російські пілоти нарешті змінили тактику і почали літати досить низько, щоб сховатися від українських радарів протиповітряної оборони, вони опинились в полі зору українських ракет, в тому числі наданих Сполученими Штатами «Стінгерів».

Для російських військ на землі це була катастрофа

Без повітряного прикриття вони раптово стали набагато вразливішими, зробивши свій похід на Київ та інші великі міста ще хаотичнішим.

Незважаючи на скупчення десятків тисяч вздовж кордонів України, загрозливо нависаючи, начебто бажаючи вдарити, багато з них ніколи не

думали, що вони насправді воюватимуть. Як і більшість в Росії, вони вважали, що це робиться лише для показухи, щоб вибити поступки від Заходу.

Інтерв'ю з російськими солдатами показують, наскільки вони були приголомшені, коли прийшов наказ на вторгнення. Єфрейтор Микита Чибрін, 27-річний солдат мотострілецької бригади, сказав, що місяць тому він був в Білорусі на навчанні, як говорили йому та його однополчанам. За його словами, 23 лютого він з підрозділом були у таборі, святкуючи день захисника вітчизни, закушуючи подарованими з цього приводу цукерками, аж ось підійшов їхній командир.

«Завтра ви їдете в Україну щось зах****ти», — сказав їм командир. Більше пояснень не було.

На світанку 24-го єфрейтор Чибрин з товаришами завантажився в гусеничний бронетранспортер. За його словами, у них не було інструкцій і розуміння, куди вони прямують.

Інший російський військовий, дислокований в Білорусі, сказав, що дізнався, що їде на війну, лише за годину до того, як його підрозділ почав похід. Наказ був водночас простим і надзвичайно оптимістичним: слідуйте за транспортним засобом попереду і дістаньтеся до Києва протягом 18 годин.

Відповідно до розкладу і бортового журналу частини, які були отримані The Times і переглянуті трьома незалежними військовими аналітиками, які вважали їх автентичними, перші машини в його колоні повинні були стартувати з Білорусі і прибути на околиці Києва до 2:55 дня, навіть швидше, ніж було сказано.

Він не підійшов близько. Масивні транспортні засоби були настільки важкими, розривали дороги, намагаючись просуватись вперед, що колона одразу загрузла, сказав солдат. Тільки на перетин кордону України знадобилося більше доби.

Там стало гірше. Бортовий журнал день за днем фіксував затримки, українські атаки та сотні поранених, загиблих і знищених машин.

Секретні накази для інших російських сил — отримані The Times і передані чотирьом незалежним військовим аналітикам, усі з яких сказали, що вони заслуговують довіри — були видані лише за кілька годин до заяви Путіна.

Накази для частини 26-го танкового полку були на диво надміру самовпевненими, аж навіть суперечливими. Вони передбачили ускладнення від можливого опору українських військ і літаків, але все одно запланували майже безперешкодний 24-годинний ривок від кордону України з Росією до точки через річку Дніпро, приблизно за 250 миль.

За Києвом підрозділ мав окопатися приблизно за дві години і блокувати українські війська, які просуватимуться з півдня і сходу, йдеться в російських військових планах. І яким би лютим не був ворог, підрозділ повинен був виконати завдання самостійно.

«Сил і засобів для підсилення немає», – йдеться в наказах.

Безумовно, громіздкі, здебільшого незахищені російські колони виявилися привабливими цілями.

17 березня командувач Збройними силами України Валерій Залужний опублікував відео, в якому горять танки, які, за його словами, належали 26-му танковому полку на північному сході України — за сотні кілометрів від місця призначення.

Згідно з російськими документами, вилученими та оприлюдненими Україною, підрозділ втратив 16 машин менш ніж за три тижні. Мати одного молодого танкіста зі складу підрозділу розповіла російським ЗМІ, що її сина привезли додому по шматках, ідентифікувавши лише за ДНК.

Втрати росіян зростали по всій Україні. Величезну броньовану колону з понад 30 000 російських військових, які просувалися на південь до міста Чернігів, потрощила строката група українських захисників, чисельність яких становила п’ять до одного, за словами солдатів і високопосадовців. Українці сховалися в лісі і розібрали російську колону переносними протитанковими засобами, як-от американські Javelin.

Один російський солдат сказав, що був шокований швидкістю української атаки.

«У першому бою колона потрапила в засідку, мене поранили, і все», — сказав він. «Протягом 24 годин я втратив ногу, лежачи в полі й чекаючи, поки мій підрозділ прийде по мене».

Розгром під Черніговом зіпсував частину російського плану оточення Києва.

Бійня в аеропорту Антонова зіпсувала ще одну.

Російські війська розраховували на елемент несподіванки, коли хвиля за хвилею гелікоптери обрушувались на аеропорт, де знаходиться найбільший в світі літак: Ан-225 Мрія, вантажний літак з розмахом крил 290 футів, який був предметом української національної гордості.

Захоплення аеропорту стало б плацдармом для російських військ для штурму столиці України. Але українці цього й очікували. За словами високопоставлених американських і українських чиновників та інформації з захопленого російського бортового журналу, використовуючи переносні

ракети, українці збили російський літак і вбили близько 300 російських десантників.

Запеклі бої в наступні дні знищили більшу частину аеропорту, включно з вантажним літаком «Мрія», але зірвали плани Росії.

«Так, ми втратили нашу «Мрію», — сказав речник командування Повітряних сил України полковник Юрій Ігнат. «Але не втратили аеропорт».

Росія не тільки провалила наземну і повітряну атаки, але й занадто понадіялася на інше крило свого хваленого арсеналу: хакерство.

Ще до запуску перших ракет і пострілів, в/ч 74455 російського Управління військової розвідки (ГРУ) намагалася проникнути і покласти українські мережі.

Чиновники у Вашингтоні, які роками тісно співпрацюють з українцями для укріплення їхнього кіберзахисту, затамували подих. Держави в основному використовували хакерство для шпигунських дій та фінансових крадіжок, для здійснення підривної діяльності і саботажу. Але ніхто не знав, як все відбуватиметься в умовах повномасштабного військового конфлікту.

«Все, що написано про кібервійну, є спекулятивним», — сказав високопоставлений чиновник оборони США. «Вперше у вас є війна та кібернетика разом — все насправді».

Російський хакерський підрозділ, відомий як Sandworm, давно становив небезпеку Україні, здійснюючи атаки на енергомережу ще з 2015 року. Але вони були трудомісткими і лише частково ефективними. За однією оцінкою, Sandworm знадобилося близько 19 місяців на підготовку атаки на електростанцію в західній Україні, але вона спричинила лише шестигодинне відключення електроенергії.

Почалася кібер-гра в кішки-мишки, коли Сполучені Штати, Британія та інші союзники допомагали покращити українські комп’ютери і запобігти російським втручанням.

23 лютого, за кілька годин до початку вторгнення, Sandworm зробив ще один напад, запустивши зловмисне програмне забезпечення і заразивши кілька сотень комп’ютерів українського уряду, повідомили чиновники. Втручання було виявлено швидко, ушкодження локалізовано.

Потім Sandworm атакував знову. Але їхній код виглядав так, ніби його скомпонували в останній момент, з програмними помилками — ще одна невдача.

Sandworm ще не закінчили. В найсміливішій атаці вони здійснили атаку на супутниковий зв’язок української армії, яким користуються солдати в

польових умовах. Атака спрацювала, і о 6:15 ранку 24 лютого система вийшла з ладу, в найвразливіший для України момент.

Це міг бути важкий удар. Але в українського уряду був резервний план: окрема система супутникового зв'язку, випробувана лише два місяці тому для перевірки її готовності на випадок російського вторгнення.

Росія припустила, що її війська майже безперешкодно увійдуть до Києва. Коли цього не сталося, американські чиновники запідозрили, що Sandworm, як і решта російських військових, застали зненацька.

Невдовзі помилки Росії перетворилися з незвичних на повсякденні

Оскільки плани щодо швидкої перемоги були зруйновані, російські війська раптово зіткнулися з найбазовішою проблемою: вони не привезли достатньо їжі, води чи інших запасів для тривалої кампанії. Солдати грабували продуктові магазини, лікарні і будинки.

«Хлопці ходили від квартири до квартири і виносили великі сумки — грабунок як він є», — написав один російський військовий в середині березня у своєму щоденнику, який знайшли українські війська на сході України і поділилися з репортером Times. «Хтось бере лише необхідне, хтось бере все: від старих несправних телефонів до плазмових телевізорів, комп'ютерів і дорогого алкоголю».

В щоденнику солдат розповідає про полювання за ліками, їжею та іншими предметами першої необхідності, описуючи радість, яку відчули його люди, заходячи в продуктовий магазин.

«Ми знайшли все, чого нам так не вистачало, навіть цукерки», – написав солдат. «Всі раділи, як діти».

Він розповідає, як ледь не загинув під час мінометного обстрілу і як переслідував український БТР. Але так само часто він, здається, стурбований питанням базових продуктів для себе і своїх товаришів, описуючи, як вони обчистили лікарню і знайшли варення, печиво та родзинки.

Через два дні йому пощастило більше. «Я знайшов шкарпетки, які тепер на вагу золота», — написав він.

Деякі російські війська запанікували і навіть вдалися до самодиверсій. В одному звіті розвідки Пентагону говориться, що російські військові водії пробивали дірки в бензобаках, виводячи з ладу свої транспортні засоби, щоб не йти у бій.

Начальник українського танкоремонтного депо розповів, що близько 30 російських танків Т-80 у начебто ідеальному стані забрали і доставили йому

на початку війни. Коли його механіки перевірили, то виявили, що в паливні баки засипано пісок, що й вивело їх з ладу.

Українські правоохоронці почали помічати ще щось підозріле: сплеск іноземних мобільних номерів поблизу кордону, в лісах між Україною і Білоруссю.

Російські військові дзвонили додому з мобільних телефонів і раптово з'являлися в українських мережах. Посадовці, які в мирний час моніторять трафік на предмет злочинної діяльності, швидко зрозуміли, що бачать і чують наближення загарбників в реальному часі.

«Ми слухали, як російські солдати панікували і дзвонили своїм друзям і родичам», — сказав чиновник, який координує перехоплення телефонних розмов. «Вони використовували звичайні телефони, щоб приймати рішення про подальше пересування».

Повз довгі коридори, за замками з розпізнаванням обличчя, за дверима, запечатаними воском, для виявлення загарбників, з маленьких кабінок для прослуховування команди жінок відслідковували російські війська, а їхні друзі та родичі хапались за рушниці і патрулювали вулиці.

«Ми зрозуміли, де ворог, які номери він використовує», – сказав чиновник.

Прослуховувачі передавали дані Збройним силам України для проведення засідок і контратак. Генерал-майор Кирило Буданов, глава військової розвідки України, заявив, що українські сили використовували сигнали мобільних телефонів і навіть відео з TikTok, щоб вдарити по підрозділу чеченських солдатів, відомих як «кадирівці», названі на честь сильного лідера Чечні Рамзана Кадирова.

Щоб визначити місцезнаходження підрозділу поблизу аеропорту в Гостомелі на північний захід від Києва, знадобилося 40 хв з моменту завантаження одного відео, сказав пан Буданов. Тоді українські військові вдарили по них трьома балістичними ракетами «Точка-У», зазначив він.

Росіяни наближалися до Києва, і тим, хто залишався в кімнатах для прослуховування, довелось приймати швидке рішення: знищити свою техніку і втекти заради власної безпеки чи триматися й продовжувати збирати розвіддані.

Вони залишилися.

«Ми не втратили Україну. Ми не дали ворогу просунутися далі», – сказав чиновник. «В перші дні, коли вони робили дурні помилки, ми використовували ці дурні помилки на нашу користь.»

«В ньому бачили царя. Він просто збожеволів»

Поглинений спогадами про минуле, обурений Заходом, Путін привів свою країну до війни, щоб закріпити своє місце в російській історії.

Улесливі союзники та помічники підживили переконання, що Росія легко переможе свого сусіда

Він хвалився, що має модернізованого військового бегемота, який дуже відрізняється від пострадянської оболонки. Спостерігаючи здалеку, Захід йому повірив.

Вільям Дж. Бернс, директор ЦРУ, прилетів до Москви, сидів в конференц-залі неподалік Кремля і чекав на закінчення формальностей, перш ніж пояснити справжню причину свого приїзду.

Був початок листопада 2021 року. Сполучені Штати вважали, що Путін розглядає можливість повномасштабного вторгнення в Україну, пояснив Бернс. Якщо він обере цей шлях, попередив Бернс, Захід відповість — рішуче, в унісон — і наслідки для Росії будуть серйозними.

Микола Патрушев, секретар ради безпеки Путіна, напружився і подивився Бернсу в очі, розказали чиновники, які були в кімнаті. Він відкинув свої нотатки і вихваляв доблесть російських збройних сил. За його словами, вони були настільки добре модернізовані за правління Путіна, що тепер можуть конкурувати зі Сполученими Штатами у військовому плані.

«Патрушев не кваліфікував цього», – сказав Джон Салліван, тодішній посол США в Росії, який був там. «Він просто дивився на Бернса і казав: «Ми зможемо це зробити. Ми повернулися». Я б сказав, що все вже було вирішено, і вони були надзвичайно впевнені. Його послання було таким: «Для нас не буде проблемою робити те, що нам хочеться робити».

За словами офіційних осіб, Бернс поінформував Байдена після його повернення до Вашингтона. Путін вирішив захопити Україну, сказав йому Бернс, і росіяни мали абсолютну впевненість в тому, що перемога буде швидкою.

Для Путіна Україна є штучною нацією, яку Захід використовує для послаблення Росії. Він описує її як колиску російської культури, центральну частину російської ідентичності, яку необхідно вирвати у Заходу і повернути в орбіту Росії.

На його думку, це найбільша незавершена місія за 22 роки його правління, кажуть знайомі з ним люди.

Він починав як скромний бюрократ, який став президентом напередодні нового 1999 року, і найближче оточення його попередника, Бориса Н. Єльцина, вважало його досвідченим менеджером, який може привнести стабільність, не загрожуючи правлячій еліті.

Люди, які знають його з 1990-х років, кажуть, що до третього десятиліття при владі Путін, здається, змінився. Він називає себе головною фігурою тисячоліття російської історії — він на це натякнув, урочисто відкриваючи статую Володимира Великого, середньовічного київського князя, біля стін Кремля в 2016 році.

Той Володимир «увійшов в історію як об'єднувач і захисник земель російських», сказав Путін.

Володимир на чолі Росії в 21-му столітті, Путін щораз чіткіше дає зрозуміти, що вважає себе продовжувачем цієї традиції

«Якщо всі навколо 22 роки тобі говорять, що ти супергеній, ти почнеш вірити, що так і є», — сказав Олег Тіньков, колишній російський банківський магнат, який цього року виступив проти Путіна. «Російські бізнесмени, російські чиновники, російський народ — вони бачили в ньому царя. Він просто збожеволів».

Путін прийшов до влади як вправний політик. Він вмів виблискувати чарівністю, скромністю і посмішкою, зображуючи себе розумним лідером перед росіянами та іноземцями. Він вмів контролювати м'язи обличчя під час напружених розмов, і лише очі залишались єдиним провідником його емоцій, кажуть знайомі з ним люди.

Але за час свого президентства він щораз сильніше занурювався у вир образ і одержимостей: нібито ігнорування Заходом ролі Радянського Союзу в розгромі нацистської Німеччини; побоювання, що НАТО розмістить ядерні ракети в Україні для удару по Москві; сучасна гендерна політика, в якій, як часто говорить Путін, маму й тата замінюють «батьком №1 і батьком №2».

В збудованій ним особистісній системі ці дивацтва мають глобальні наслідки.

«Те, про що він думає нав'язливо, і, цілком ймовірно, хибно», переросло у переписування «біографії всього світу», — сказав Костянтин Ремчуков, редактор московської газети.

Здається, Путін вважав, що тільки він по-справжньому розуміє Україну. Після анексії українського півострова Крим в 2014 році Путін вихвалявся, що він не погодився зі своїми радниками, які вважали цей крок надто небезпечним через ризик санкцій і відповіді українських військових.

Тоді інстинкти Путіна здебільшого виявились правильними. Українська армія швидко відступила з Криму — деякі солдати і моряки перейшли на бік Росії, — а обмежені санкції Заходу майже не вплинули на економіку Росії, зміцнивши впевненість Путіна.

«Я взяв на себе відповідальність за все», — сказав Путін після взяття Криму, за словами довіреної особи. «Я рано чи пізно піду, але Крим назавжди повернеться до Росії».

Багато наближених до Путіна людей мали стимул задовольняти зростаючу самооцінку боса — і збільшувати зовнішні загрози та історичні несправедливості, проти яких вважав, що бореться, Путін.

Колишня довірена особа Путіна порівняла динаміку зі спіраллю радикалізації алгоритму соціальних мереж, які подають користувачам контент, який викликає емоційну реакцію.

«Вони читають його настрій і починають підсовувати йому такі речі», — сказав він.

Влітку 2021 року під час зустрічі, яка мала бути присвячена економіці, Путін натомість виступив проти Заходу і виходу президента Джорджа Буша з Договору про протиракетну оборону в 2002 році, який Путін часто називає одним з великих гріхів Америки періоду після холодної війни.

«Ми багато років намагалися співпрацювати з Заходом, але партнерство не було прийнято, воно не спрацювало», — згадував слова Путіна гість, який сидів на іншому кінці довгого столу.

Ці слова мали певну остаточність, відвідувач сказав: «Він ніби говорив сам до себе, а не до мене».

Перед зустріччю з Путіним на відстані 15-ти футів, гість провів три дні на карантині. Це був «легкий» варіант, який Кремль пропонував тим, хто бажав особистого спілкування з Путіним, але хотів уникнути тривалого карантину, обов'язкового у випадку близької зустрічі з ним, навіть на другому році пандемії.

Ізоляція Путіна поглибила його радикалізм, кажуть знайомі з ним люди. Він 16 місяців особисто не зустрічався ні з одним західним лідером. Майже всі свої зустрічі він проводив в режимі відеоконференції з невизначених кімнат, зберігаючи своє точне місцезнаходження в таємниці. Вплив тих, кому вдалось побачити його особисто, зростав в системі, де доступ до Путіна – якого інсайдери називають «босом» або «ВВ» за ініціалами – є найдорожчою валютою.

«Наш найважливіший ресурс — не медаль, не гроші і не володіння чимось», — сказав Костянтин Затулін, член парламенту від партії Путіна «Єдина Росія». «Наш головний, найважливіший ресурс — доступ до президента».

З цього приводу Юрій Ковальчук, консервативний фізик і банківський магнат, який подружився з Путіним в 1990-х роках, добре почувався під час пандемії. За словами особи, яка зустрічалася з Ковальчуком, минулого року він

хвалився, що провів кілька місяців в 2020 році з Путіним в його резиденції на озері Валдай, між Санкт-Петербургом і Москвою.

Ковальчук сказав цій особі, що головним досягненням Путіна була «мілітаризація» — створення армії і суспільства, готових до війни.

За словами знайомих з таємничим Ковальчуком людей, він пишається собою як стратегом, який вважає, що Росія втягнута в екзистенційну битву з Заходом. За останнє десятиліття він розростив свої телевізійні і газетні холдинги, ключові частини пропагандистського апарату Кремля.

В минулому довірена особа Путіна розказала, що Ковальчук вважає себе «візіонером», і пандемія, враховуючи надзвичайні запобіжні заходи, вжиті Путіним, стала нагодою для Ковальчука поглибити свій вплив на президента — і націю.

Незавершені справи Путіна з Україною також підживили зростаючу особисту неприязнь до президента України Володимира Зеленського.

Коли Зеленського в 2019 році було обрано переважною більшістю голосів, Кремль бачив в ньому людину, з якою можна працювати: російськомовного коміка, який жив в Москві, виступав на російському телебаченні і переміг з месиджем про припинення війни на сході України, яку підживлювала Росія.

І частково через те, що Зеленський єврей, дехто в Москві очікував, що він буде жорстким щодо українського націоналістичного крила, яке возвеличувало українських борців за незалежність, які воювали разом з нацистами в останніх битвах Другої світової війни.

«Я думаю, що він щиро бажає» досягти компромісу з Росією, сказав Путін про Зеленського в 2019 році. «Це його щире переконання, принаймні його прагнення».

До початку 2021 року надії Кремля не виправдались. Зеленський розправився з проросійськими інтересами в Україні, закривши проросійські телеканали і запровадивши санкції проти Віктора Медведчука, близького до Путіна українського олігарха.

В жовтні 2021 року Путін продемонстрував своє розчарування під час тривалої зустрічі з Беннетом, новим прем’єр-міністром Ізраїлю, в сочинській резиденції.

Путін зачарував свого гостя, запросивши в свою приватну резиденцію і наливши склянку віскі. Але коли мова зайшла про Україну, Путін спалахнув гнівом. Беннет зазначив, що Зеленський зацікавлений в зустрічі з Путіним віч-на-віч.

«Мені нема про що говорити з цією людиною», — відповів Путін, за словами двох людей, які ознайомлені з розмовою. «Що він за єврей? Він сприяє розвитку нацизму».

Деякі західні чиновники вважають, що на той момент Путін, можливо, вже вирішив розпочати війну. Але в Росії, навіть серед тих, хто мав доступ до Путіна чи серед його найближчого оточення, майже ніхто не думав, що президент серйозно розглядає можливість повномасштабного вторгнення, кажуть наближчені до Кремля люди. Вони були впевнені, що він блефує.

Одним з них був редактор газети Ремчуков. Як голова виборчої кампанії мера Москви Сергія С. Собяніна — колишнього голови адміністрації Путіна — в 2018 році він відчував, що має достатньо хороші зв'язки, щоб за тиждень до вторгнення радісно оголосити дружині: «Лєно, війни не буде!»

Того дня протягом двох годин він зустрівся з кількома високопоставленими військовими. Навіть без натяку на напруженість, вони кепкували над новою стрункою статурою Ремчукова, детально розпитували про його режим схуднення і невимушено обговорювали плани на відпустку на початку березня.

Після того, як він прийшов додому і описав зустріч дружині, за його словами, «вона поцілувала мене і сказала: «Яке щастя!».

Американці, навпаки, боялися найгіршого.

22 лютого, за два дні до вторгнення, міністр закордонних справ України Дмитро Кулеба відвідав Пентагон і сказав, що його країні вкрай потрібні «Стінгери» — переносні зенітно-ракетні комплекси.

Міністр оборони Ллойд Дж. Остін III запропонував допомогу, перш ніж запитати, як український уряд планує працювати після російського вторгнення. «Якщо вас виштовхнуть з Києва, — сказав він, — куди ви поїдете?»

Кулеба відповів: «Я навіть не можу цього визнати. Ми навіть не будемо про це говорити чи думати».

«Я зрозумів», — сказав Остін. «Але вам потрібен план».

Незабаром до них приєднався генерал Марк А. Міллі, голова Об'єднаного комітету начальників штабів, виступивши з промовою, яку високопоставлений американський оборонний чиновник описав як «ви загинете».

«Вони наступатимуть на Київ через кілька днів», — сказав генерал Міллі. «Вони насуваються з танками і колонами з'єднань. До цього потрібно бути готовим. Ви повинні бути підготовлені. Якщо ви не підготуєтесь, буде різня».

Поки генерал Міллі говорив, Кулеба і члени його делегації відкинулися на стільці, витріщивши очі.

Українські військово-повітряні сили навчалися з членами НАТО з 2011 року, партнерство поглибилося після захоплення Криму Росією в 2014 році. Остерігаючись нового вторгнення, вони провели бойові навчання в Україні і Каліфорнії, готуючи національні військово-повітряні сили до боротьби з технологічно переважаючим ворогом. В лютому для підтримки українців на авіабазі Рамштайн в Німеччині була створена таємна група ВПС США і Національної гвардії під назвою «Сірий вовк».

Але генерал Міллі все ще мав серйозні сумніви щодо готовності України. Тієї зими він ходив залами Пентагону з величезною зеленою картою України, з дедалі зловіснішими прогнозами американських спецслужб щодо планів вторгнення Росії. Більше того, американська аташе з питань оборони при посольстві в Києві тижнями намагалася отримати оборонні плани України, і ті, які вона отримала, на думку Пентагону, применшували російську загрозу.

Остін почувався дещо некомфортно від прямого застереження генерала Міллі українському міністру закордонних справ і підбадьорливо втрутився: «Ми зробимо все можливе, щоб допомогти цим хлопцям».

Багато хто в Москві також повільно осмислювали реальність. Затулін, старший соратник Путіна в російському парламенті, сказав, що вперше здогадався, що президент серйозно налаштований щодо вторгнення, в середині лютого. Хоча Затулін відомий як провідний експерт з питань України, він сказав, що з ним ніколи не консультувалися щодо такої можливості.

Навпаки, Затулін сказав, що 15 лютого в нього було заплановано звернення до російського парламенту від імені партії Путіна «Єдина Росія», яке мало казати протилежне — що вторгнення не буде, хіба Зеленський сам піде в наступ на розділений схід України. Але буквально за п’ять хвилин до початку засідання, за словами пана Затуліна, він отримав повідомлення від помічника: керівництво партії скасувало його виступ.

«Я не був готовий до такого повороту подій», — сказав пан Затулін. «Все, що пов’язано з цим рішенням, виявилося несподіванкою не тільки для мене, а й для багатьох людей у владі».

Пєсков, речник Путіна, наполягав, що він дізнався про вторгнення лише тоді, коли воно почалося. Також Антон Вайно, голова адміністрації Путіна, і Олексій Громов, впливовий радник Путіна з питань ЗМІ, теж казали, що не знали, за словами людей, які з ними про це говорили.

Найкраще, що могли зробити старші помічники, це спробувати зчитати мову тіла Путіна. Дехто із занепокоєнням повідомив, що «в його очах такий войовничий блиск», — сказала особа, наближена до Кремля.

Сергій Марков, колишній радник Кремля, сказав, що в контексті нарощування Росією військової сили навколо України вкінці минулого року заступник міністра запитав його, чи знає він, що станеться.

«Це означає, що заступнику міністра ніхто не сказав», – сказав Марков. «Навіть деяким членам» Ради безпеки Росії «не говорили до останнього моменту».

Багато еліт дізналося надто пізно

Очікувалось, що Головна промислова асоціація Росії в лютому зустрінеться з Путіним. На порядку денному, серед іншого було врегулювання криптовалют. Але зустріч постійно переносилася, аж поки нарешті 22 або 23 лютого Кремль повідомив учасникам дату: 24 лютого, день, коли Путін вторгся в Україну.

Андрій Мельниченко, вугільний і добривний мільярдер в цій лобістській групі, розповів, як він прокинувся того дня від «божевілля» в Україні. Але зустріч з Путіним ще була дійсною, тому через кілька годин, як і було заплановано, він був в Кремлі. В передпокої приголомшені магнати їли бутерброди, чекаючи результатів мазків на коронавірус, які дозволять їм дихати одним повітрям з Путіним.

Коли Путін нарешті з’явився, телекамери закрутилися. Він сказав мільярдерам, які зібралися, що в нього немає іншого виходу, окрім вторгнення.

«Те, що сталося, на мій погляд, є ірраціональним», – так описує свою реакцію на вторгнення Мельниченко. «Це був шок».

Інший магнат пригадав, що зрозумів — надто пізно — що пан Путін показує їх перед камерами, для того щоб побачив увесь світ, з ретельно спланованою метою. Суть полягала в тому, щоб «покрити всіх там брудом», сказав він, «щоб усі були під санкціями».

Дороги назад не було. Вони, як і решта Росії, були в цьому з Путіним.

Звичайно, Мельниченко і всі інші бізнесмени, які з’явилися з Путіним того дня, потрапили під санкції Заходу в наступні місяці.

«Всі крали і брехали»

Навіть коли українці згуртувалися, щоб відбити наступ росіян, російські офіцери розвідки надіслали державним ЗМІ електронною поштою інструкції, вказуючи, щоб вони зобразили щедрі і переможні російські війська, які рятують цивільне населення від поганих лідерів України.

Головна служба безпеки Росії, ФСБ, працювала пліч-о-пліч з військовими і державним телебаченням, щоб створити ілюзію успіху — і приховати свою недієздатність.

Поразки ставали звершеннями, ніби відбиваючись в карнавальному дзеркалі. Незважаючи на принизливу неспроможність Росії захопити столицю України, російські військові надіслали телевізійним групам відео про те, як українці нібито кидають зброю, надану НАТО.

Коли російські війська відступали з районів навколо Києва в березні, ФСБ хвалилася героїзмом російських спецназів, стверджуючи, що вони зупинили українців, які тероризували проросійське населення. В деяких випадках агентство навіть пропонувало формулювання, щоб приховати джерело інформації: «ДЖЕРЕЛО, БЛИЗЬКЕ ДО СИЛОВИХ СТРУКТУР РОСІЇ!!!!»

Повідомлення, зібрані з десятків тисяч електронних листів в результаті витоку з найбільшої російської державної медіа-компанії і переглянуті The Times, показують, як принаймні один двигун російської війни працював справно: національна пропагандистська машина.

Часом російські військові і ФСБ прикривали відеокліпи і час публікації. Електронні листи, які просочилися з ВГТРК, державного медіа-гіганта, який контролює деякі з найпопулярніших каналів Росії, зображували військових Путіна загнаними НАТО в кут.

Коли почалося повномасштабне вторгнення, машина применшила російські звірства, підтримувала теорії змови і намагалася зобразити українські війська такими, що покидають свої позиції. (Після оприлюднення електронних листів групою The Times перевірила документи, підтвердивши особи, адреси електронної пошти і трансляції в ефірі.)

Поза камерою працівники державних ЗМІ взагалі не розуміли, що відбувається насправді. Журналіст державного телебачення сказав в інтерв'ю, що аж до квітня його джерела в Кремлі все ще запевняли його, що війна закінчиться за кілька днів.

«Завтра вранці буде заява», — пригадав журналіст слова одного зі своїх джерел, але наступного дня виявилось, що це неправда. «Це було справді дивно».

Але тоді як державні мовники продовжували давати оптимістичні оцінки, Путін приватно визнав, що його армія має труднощі.

Під час березневої зустрічі з Беннетом — коли Путін визнав, що війна буде «набагато складнішою, ніж ми думали», — він повернувся до теми, яка стала фіксацією його президентства: його місце в історії Росії.

«Я не буду лідером Росії, який стояв осторонь і нічого не робив», — сказав він Беннетту, за словами двох людей, ознайомлених з розмовою.

І знову Путін був переконаний, що Захід може загрожувати майбутнім поколінням росіян. Він витратив роки на підготовку до саме такого зіткнення, виділивши сотні мільярдів доларів на російську армію, нібито на її модернізацію і викорінення корупції, яка підірвала її в 1990-х роках.

Але хоча Росія досягла значного прогресу, за словами західних офіційних осіб, за часів Путіна збереглася культура хабарництва і шахрайства, яка підносила лояльність вище за чесність чи навіть професійність. Результатом стала суміш елітних військ і пошарпаних призовників, передових танків і батальйонів, потужних лише на папері.

«Всі крали і брехали. Це була радянська, а тепер російська традиція», – сказав полковник Вайдотас Малініонис, литовський командир у відставці, який служив в радянській армії в 1980-х роках. Переглядаючи супутникові знімки армійського табору, де він служив, він сказав, що старі казарми і їдальня все ще залишаються, без ознак модернізації, а кілька будівель повалилось. «Там нема ніякої еволюції, лише регрес», — сказав він.

Європейські, американські та українські чиновники застерігали від недооцінки Росії, кажучи, що вона вдосконалилась після безладного вторгнення в Грузію в 2008 році. Міністр оборони Сердюков капітально відновив збройні сили, примусово відправив у відставку близько 40 000 офіцерів і намагався додати більше прозорості тому, куди йдуть гроші.

«Він нажив багато ворогів», — сказала Дара Масікот, дослідниця RAND, яка вивчає російську армію.

Потім, в 2012 році, цей міністр, відповідальний за виведення армії з пострадянської недієздатності, сам опинився в корупційному скандалі. Путін замінив його на Сергія К. Шойгу, який не мав військового досвіду, але вважався людиною, яка може розгладити скуйовджене пір’я.

«Росія винесла багато уроків з грузинської війни і почала відбудовувати збройні сили, але вони побудували нову потьомкінську дєрєвню», — сказав Гінтарас Багдонас, колишній керівник військової розвідки Литви. Велика частина модернізації була «просто показухою», — сказав він.

До акторської гри залучали контрактників, як-от колишнього капітана російської армії Сергія Храбрих. За його словами, в 2016 році йому зателефонував заступник міністра оборони. Делегація офіційних осіб мала відвідати навчальну базу одного з головних танкових підрозділів Росії – Кантемирівської танкової дивізії, історія якої бере початок з часів перемоги в Другій світовій війні.

На базу були виділені мільярди рублів, каже Храбрих, але більшість грошей закінчилось, а не зроблено було майже нічого. За його словами, до прибуття делегації міністр благав його перетворити базу на сучасне приміщення.

«Їх потрібно було провести по території і показати, що Кантемирівська дивізія найкрутіша», — сказав Храбрих. Йому дали близько $1,2 млн і місяць на виконання роботи.

Оглядаючи базу, Храбрих був приголомшений напівзруйнованим станом. Міністерство оборони називало танкову дивізію підрозділом, який захищатиме Москву в разі вторгнення НАТО. Але бараки були недобудованими, зі сміттям, розкиданим по підлозі, великими дірами в стелі і напівзбудованими шлакоблоковими стінами, судячи з фотографій, зроблених Храбрих і його колегами. На тонкому стовпі клубком звисали електричні дроти. «Майже все було знищено».

Храбрих сказав, що до прибуття делегації він швидко побудував дешеві фасади і розвісив банери з зображеннями танків і вихваляннням, що армія «з кожним роком стає сильнішою і міцнішою», для приховування найгіршого. Під час екскурсії, за його словами, відвідувачів ретельно вели маршрутом через найкращу частину бази — і тримали подалі від ванних кімнат, які не були відремонтовані.

Після початку вторгнення Кантемирівська дивізія посунула на північний схід України, але була розромлена українськими військами. Екіпажі втікали накульгуючи, багато їхніх танків було залишено або знищено.

Останніми роками російська прокуратура вела слідство щодо тисяч офіцерів та інших осіб через корупцію: одного полковника звинуватили в розтраті грошей, призначених на автомобільні акумулятори, іншого – в шахрайстві навколо мобільних кухонь. Заступника начальника Генштабу звинуватили в розкраданні радіотехніки, а генерал-майора засудили до тюремного ув’язнення.

В 2019 році головний військовий прокурор Росії заявив, що лише за минулий рік до дисциплінарної відповідальності за корупційні порушення було притягнуто понад 2800 офіцерів.

Після вторгнення американські офіційні особи помітили, що значна частина російського обладнання була невдало виготовлена або в недостатніх кількостях. Шини на колісних транспортних засобах розсипалися, зупиняючи колони, а солдати вдавалися до краудфандингу для одягу, милиць та інших основних речей під час війни.

Але ще більш значущим, ніж корупція, за словами чиновників і аналітиків, було те, що Путін принципово неправильно розумів власну армію.

Фактично Росія 20 років готувалася до кардинально іншого виду війни

Вона не підготувала армію до вторгнення і окупації такої великої і могутньої країни, як Україна, кажуть чиновники і аналітики. Натомість Росія значною мірою організувала армію для утримування сили США та НАТО на відстані, завдаючи максимальної шкоди здалеку.

Центральними в цій стратегії була низка форпостів — Калінінград в Балтійському регіоні, Крим в Чорному морі і сирійський порт Тартус в Середземному морі — для використання ракет великої дальності, щоб утримувати західні сили. У випадку конфлікту Росія мала намір осліпити ворога і знищити його на відстані, заявили американські чиновники.

Але в цьому випадку Росія не повалила Україну тижнями випереджаючих ракетних ударів. Вона швидко ввійшла силами на землі.

На відміну від обмеженіших кампаній в таких місцях, як Сирія — чи великої гіпотетичної війни з НАТО, яку вона давно планувала — вторгнення в Україну було просто «не тим, для чого були призначені російські військові», що поставило її в позицію, до якої вони, ймовірно, були «найменш підготовлені», — сказав Клінт Річ, дослідник RAND.

Іншими словами, **Кремль вибрав «найдурніший» з усіх потенційних військових варіантів, кинувшись вперед і намагаючись захопити Україну,** заявив генерал ***Буданов***, голова української військової розвідки.

За словами офіційних осіб, Росія не навчила свою піхоту, авіацію та артилерію працювати злагоджено, швидко рухатися, а потім робити це все знову на новому місці. В неї не було чіткого плану Б після провалу походу на Київ, а командири довго боялися повідомляти погані новини своєму начальству.

«Колективна система кругового взаємного самообману — це герпес російської армії», — написав в червні в Telegram командир проросійських ополченців Олександр Ходаковський.

Зростаючі провали довели кістяк проросійських військових блогерів до точки кипіння. Все ще підтримуючи війну, вони почали відкрито критикувати продуктивність Росії.

«Я довго мовчав», — заявив в травні блогер Юрій Подоляка після загибелі сотні військових під час переправи через річку. «Через дурість — підкреслюю, через дурість російського командування — була спалена принаймні одна батальйонна тактична група, можливо, дві».

Зрештою лють дійшла до самого Путіна. На полях щорічної економічної конференції в Санкт-Петербурзі в червні президент провів традиційну зустріч: сидячу зустріч з керівниками ЗМІ. Але цього разу головними гостями були блогери.

За словами одного з відвідувачів, який надав фотографію приватної зустрічі, Путін сидів один в кінці подібної до печери зали. Дехто з блогерів взяв слово і засипав Путіна повідомленнями і скаргами з фронту.

«Розмова стала дуже конкретною, несподівано для нас», — сказав присутній. «В нас ніколи не було таких розмов».

Здалося, що російські спецслужби використовують блогерів для перекладання провини за невдачі у війні на міністерство оборони. Затулін, союзник Путіна в парламенті, наполягав, що він підтримує війну, але сказав, що розгорілась гра в звинувачення, і відійшов вбік.

«Звичайно, певною мірою зараз в нас є елемент того, що всі хочуть звалити відповідальність на когось іншого», – сказав Затулін.

«Але я вважаю, що основні прорахунки, — додав він, — допустили міноборони і Генштаб» — військова верхівка.

«Ніхто не залишиться живим»

Руслану було 54 роки, він воював в Україні і, здавалося, на ходу вчився володіти зброєю.

В його рюкзаку були роздруківки з Вікіпедії з описом рушниці, яку він носив, і інструкціями, як влучно стріляти.

Він також носив фотографії ворожих командирів з червоним штампом «Розшукуються».

В ксерокопії листа містилася мотивація: «Солдати, бережіть себе і швидше повертайтеся додому, до своїх рідних і близьких здоровими і живими». «До побачення».

Його завдання здавалося досить зрозумілим. Зі стрілецькою рушницею, пачкою паперів і копіями російського паспорта в рюкзаку Руслан був одним з тисяч погано навчених і недостатньо споряджених чоловіків, яких попросили захищати величезну частину території, яку Росія захопила на північному сході України.

До кінця літа російські лідери послали свої найкращі війська далеко на південь, залишивши позаду ключові екіпажі. Тож коли українці атакували північний схід, щоб відвоювати окуповані землі, солдати, як Руслан, були відрізані або розгромлені під час хаотичного відступу.

Про таку небезпеку військові аналітики попереджали ще до вторгнення. Навіть коли десятки тисяч російських солдатів загрозливо скупчилися вздовж кордонів України, за їхніми словами, Кремль не надіслав достатньо військ, щоб окупувати всю країну. Російські військові плани щодо 26-го танкового полку вказували на ту саму проблему: підкріплень не буде.

Росії вдалося захопити територію, часто величезною ціною. Але про те, як її зберегти, зачасту думали пізніше.

«Армія, генерали, солдати не були готові», — сказав Царьов, людина, яку американські чиновники назвали маріонетковим лідером, якого Кремль міг би поставити в Україні.

За його словами, після вторгнення російська армія настільки поширилась по Україні, що «пересувалася б містами і не залишила навіть гарнізону, навіть невеликого, без російського прапору і захисту».

У північно-східному районі Харкова російські командири поставили таких людей, як Руслан, на блокпостах і рушили далі.

Крім роздруківок в рюкзаку, які у вересні знайшли українські солдати разом з тим, що вони вважають його тілом, у нього мало що було. Гвинтівка біля нього дозволила припустити, що він снайпер. Але якщо снайпери в сучасних арміях проходять тижні додаткової спеціальної підготовки, вчителем Руслана став Інтернет.

«Здрастуй, дорогий солдате!» говорилось в непідписаному листі в його наплічнику. «Тобі доводиться ризикувати своїм життям, щоб ми могли жити спокійно. Завдяки тобі і твоїм товаришам наша армія залишається такою сильною, могутньою і може захистити нас від будь-якого ворога».

Понад 50 сторінок російських документів, зібраних в трьох містах Харківської області і переглянутих The Times, показують правду всіх часів: піхота несе неспівмірний тягар бою.

В документах, з якими ознайомилися три незалежні військові експерти, які вважали їх достовірними, детально описано, як Росія для втримування території покладалася на хаотичні резервні сили, багато з яких були бійцями-сепаратистами з триваючого конфлікту України на розділеному сході, тоді як регулярна російська армія боролася за сотні миль далі.

Одним з таких був 202-й стрілецький полк ЛНР — підтримувані Кремлем сепаратисти на сході України. В ньому було майже 2000 чоловіків, але він майже повністю залежав від піхоти.

Більше десятка сторінок списків детально розповідають про страждання військового підрозділу, аж до відсутності теплого одягу і чоботів.

Декільком солдатам було понад 50 років, в тому числі в одного сталася «серцева недостатність», а одна з наймолодших втрат, 20-річний Володимир, отримав «обмороження нижніх кінцівок». Ще один під час телефонної розмови, перехопленої українцями, поскаржився, що у нього немає бронежилета і шолом 1940-х років.

«Наш батальйон, наприклад, вже понад три тижні не отримує боєприпасів від армії», — заявив командир проросійського ополчення Ходаковський в Telegram у вересні.

В інтерв'ю інший солдат розповів, що він має лише приблизне уявлення про те, як користуватися зброєю.

Він розповів, що йому порадили стріляти помірковано, по одному пострілу, а не безконтрольно. Але він не знав, як це зробити. Так, незадовго до бою, за його словами, він звернувся до командира і запитав, як вимкнути гвинтівку з режиму повного автомату.

Росія почала покладатися на такі пошарпані, недосвідчені війська після кількох місяців тактики, яка більше нагадувала 1917 рік, ніж 2022-ий. Командири посилали черги військ в зону дії важкої артилерії, захоплюючи кілька ярдів території ціною жахливих втрат.

Коли один російський підрозділ прибув на схід України, його швидко розгромили і залишилось кілька виснажених солдатів, за словами одного з них.

За його словами, під час боїв навесні його командири віддали наказ про наступ, пообіцявши артилерійську підтримку атаки. Її так і не було, сказав він, і його підрозділ було знищено.

Але командири все одно відправили їх назад в бій.

«Скільки часу минуло? Дев'ять місяців, здається?» – сказав він. «За весь цей час нічого не змінилося. Вони не навчилися. Вони не зробили ніяких висновків зі своїх помилок».

Він розповів про інший бій, в якому командири відправляли солдатів тим самим шляхом на фронт, знову і знову. Під час кожної поїздки, за його словами, навколо нього лежали тіла. Врешті, вп'яте отримавши наказ, він і його підрозділ відмовилися йти, сказав він.

Загалом, за його словами, його підрозділ втратив близько 70% солдатів загиблими і пораненими, що зруйнувало його віру в своїх командирів.

«Ніхто не залишиться живим», – сказав він. «Так чи інакше, та чи інша зброя вас вб'є».

Американські чиновники швидко зрозуміли, що значно переоцінили російську армію. Бойовий дух рядових солдатів був настільки низьким, за словами американців, що Росія почала перекидати генералів на лінію фронту, щоб його підтримати.

Але генерали зробили смертоносну помилку: вони дислокувались поблизу антен і військ зв'язку, тим самим їх було легко знайти, кажуть американці.

Україна почала вбивати російських генералів, але ризиковані візити росіян на передову продовжувались. Зрештою вкінці квітня начальник російського генштабу генерал Валерій Герасимов склав таємний плани своєї поїздки.

Американські офіційні особи сказали, що дізналися, але приховали інформацію від українців, побоюючись, що вони завдадуть удару. Вбивство генерала Герасимова могло різко ескалувати конфлікт, заявили офіційні особи, і хоча американці були віддані наданню допомоги Україні, вони не хотіли розпалювати війну між Сполученими Штатами і Росією.

Українці все одно дізналися про плани генерала, поставивши американців у безвихідь. Після перевірки в Білому Домі високопоставлені американські чиновники попросили українців відмінити атаку.

«Ми сказали їм не робити цього», — повідомив високопоставлений американський чиновник. «Ми сказали: «Гей, це занадто».

Повідомлення надійшло надто пізно. Українські військові сказали американцям, що вже розпочали атаку на позиції генерала.

Десятки росіян загинули під час удару, повідомили чиновники. Генерал Герасимов не входив до їхнього числа.

Після цього російські воєначальники скоротили візити на фронт.

«Вагнерівці майже завжди воюють самі»

Вони застосовували танки, важку артилерію і винищувачі.

Вони штовхали власну пропаганду і керували центрами вербування.

І воювали на передовій в Україні.

Але вони не відповідали напряму російським військовим. Вони належали до групи найманців, відомої як група Вагнера.

І вони стали однією з тіньових армій Путіна в Україні, часто діючи як конкурент російським військовим.

Лідер ПВК Вагнера Євген Пригожин довгий час був наближеним до російського президента.

Щоб приєднатися до війни Путіна, він вербує полонених, обмовляє російську армію і змагається з нею за зброю.

Із 20-річним вироком за вбивство, шанс на порятунок прилетів до Євгена Нужина на гелікоптері.

Пригожин — близька довірена особа Путіна, відомий виликанням заворушень на Близькому Сході і в Африці за допомогою своєї армії найманців Вагнера —

в серпні прибув до в'язниці Нужина на південь від Москви, шукаючи новобранців.

В патріотичному запалі Пригожин виголосив промову, як і в інших російських в'язницях останніми місяцями, деякі з яких поширювалися в Інтернеті. В одному відео, також серпневому, Пригожин, одягнений в прогулянкову бежеву форму, обіцяв помилування в'язням, які повернуться з України живими. За його словами, ті, хто не повернеться, «будуть поховані на алеях героїв».

Він також зробив попередження: будь-хто, хто надумає дезертирувати будучи в Україні, сказав він у відео, буде розстріляний.

Нужин прийняв пропозицію Пригожина, але проігнорував попередження.

Після двох днів на фронті, де він проводив час, збираючи тіла загиблих вагнерівців, він вислизнув під покровом темряви і здався українським військам.

«Що доброго зробив Путін за той час, що він при владі? Він зробив щось добре?» – сказав Нужин The Times після затримання під варту в Україні. «Я думаю, що ця війна — це могила Путіна».

Ставка Путіна на найманців і засуджених є однією з найбільш незвичайних рис його війни в Україні. Пригожин є лише одним із небагатьох людей сили, які беруть участь у війні, і всіма ними керує Путін, який розділив адміністрацію більшості Росії на конкуруючі володіння, якими керують люди, лояльні насамперед до нього.

Окрім найманців, контрольованих Пригожиним, який став відомим як організатор подій в Кремлі, існує також російська національна гвардія, контрольована колишнім охоронцем Путіна. А ще є підрозділ, яким командує лідер Чечні Кадиров — бійців якого знайшли і атакували через їхні пригоди в TikTok.

Наскільки можуть судити офіційні особи, російські військові мають обмежену координацію з будь-ким із них.

«Не було єдиного командування, не було єдиного штабу, не було єдиної концепції, не було єдиного планування дій і командування», — сказав генерал Івашов, російський офіцер у відставці, який попереджав, що війна закінчиться погано. «Цьому судилося стати поразкою».

Розрізнені російські війська вели відкритий спаринг. Після того, як вкінці літа російські війська вийшли з північного сходу України, Кадиров закликав понизити відповідального російського командира до рядового і відправити на фронт, «щоб змити ганьбу кров'ю».

Підключився і Пригожин: «Всі ці виродки повинні йти з автоматами босими на фронт».

Публічне вказування пальцями додало відчуття розладу в російських військових зусиллях. Путін змінив кількох вищих воєначальників. І все ж він залишається з Шойгу, міністром оборони, і генералом Герасимовим, начальником генерального штабу Збройних сил, тому що їх звільнення означало б публічне визнання того, що війна йде погано, визнання, яке Путін не схильний робити, стверджував генерал Буданов, начальник української військової розвідки.

«Вони все ще намагаються підтримувати ілюзію, що все йде добре», – сказав він.

Тертя часом досягали військ в зоні бою.

Після сварки на полі бою в Запорізькій області влітку командир російського танку погнав свій танк Т-90 не на ворога, а на групу російської нацгвардії, обстрілявши і підірвавши блокпост, сказав Фідар Хубаєв, описуючи себе як російського оператора безпілотника, який був свідком епізоду.

«Там таке трапляється», — сказав Хубаєв, додавши, що втік з Росії восени.

Зі всіх доповнюючих армій, які вторглися в Україну, «Вагнер» Пригожина став особливо ключовим. Його війська отримали висвітлення на російському державному телебаченні, а в листопаді вони були змальовані в документальному фільмі під назвою «Вагнер: Контракт з Батьківщиною», виробленому RT, одним з головних пропагандистів Кремля.

«Донедавна «Вагнер» була однією з найбільш закритих і таємних організацій, але для нас вони зробили величезний виняток», — каже ведучий фільму Андрій Ященко в першому монтажі, який показує, як танки котяться по всипаних уламками селах.

Перші п’ять місяців війни публічно майже не згадувалося про участь групи Вагнера чи Пригожина в Україні. В кінці літа, коли російська армія почала розвалюватись під час українських кампаній на північному сході і півдні, Пригожин потрапив в центр уваги.

Після багатьох років заперечень будь-яких зв’язків з «Вагнером» — а іноді й самого їхнього існування — Пригожин раптово вийшов на публіку, роблячи шоу зі своїх відвідин військ в Україні, роздавання медалей, відвідування похоронів і сурмлячи про свою незалежність на полі бою.

«Вагнерівці майже завжди борються самі», — сказав він в дописі від 14 жовтня на сторінці своєї кейтерингової компанії в російській соціальній мережі «ВКонтакте».

Аналіз Times відео в Україні показав, що війська ПВК «Вагнера» часто демонструють найсучаснішу російську зброю, в тому числі танки, винищувачі і термобаричні ракетні установки. І завдяки зв'язкам з президентом Пригожин має пріоритет перед іншими військовими частинами щодо озброєння і техніки, сказав високопоставлений європейський чиновник.

Пєсков, речник Кремля, заперечив, що окремі бойові сили Росії спричиняють непорозуміння чи розкол, наполягаючи, що всі вони підпорядковуються вищому російському військовому командуванню. За його словами, популярність Пригожина і Кадирова була лише результатом їхнього піару.

«Хтось більш активний в інформаційному просторі, хтось менш активний», – сказав Пєсков. «Але це не означає якоїсь, скажімо так, незалежності».

Незважаючи на зброю і браваду, «Вагнеру» важко на полі бою. Деякі українські військові кажуть, що це грізний ворог. Проте протягом майже шести місяців війська Вагнера намагаються захопити невелике промислове місто Бахмут на сході Донецької області, і їх стримують українські сили великою ціною для обох сторін — що привело до рідкісного публічного визнання доблесності української боротьби.

«Ситуація складна, але стабільна», — сказав Пригожин в пості від 14 жовтня. «Українці чинять гідний опір. Легенда про втечу українців – це просто легенда. Українці такі ж хлопці зі сталевими яйцями, як і ми. Це непогано. Як слов'яни, ми повинні цим пишатися».

На війні загинули сотні військовослужбовців Вагнера, було збито кілька винищувачів групи. Засуджені, яких завербував Пригожин, здаються не більш ніж гарматним м'ясом і становлять переважну більшість втрат серед військ Вагнера, згідно з оцінкою військової розвідки України, яка в жовтні заявила, що в Україні воює близько 8 000 військових Вагнера.

Ще один колишній російський ув'язнений, завербований Пригожиним, сказав, що його на чотири дні залишили в неглибокій траншеї на передовій поблизу Бахмута без їжі і води і він не розумів, що він мав робити, окрім як відтягувати багато тіл своїх загиблих товаришів.

Не дивно, сказав він, що деякі новобранці Вагнера вирішили втекти.

Щоб зберегти контроль, Пригожин вдався до суворого покарання, показавши, як війна знищила залишки верховенства права в Росії.

Подібно до Путіна, чиїх шпигунів у всьому світі звинувачують в отруєнні та вбивствах тих, кого він вважає зрадниками, Пригожин сказав, що зрада – це найгірший гріх, який може вчинити росіянин. Він запропонував створити власну поліцію, схожу на гестапо, щоб полювати на нелояльних, в тому числі, за його словами, на російських бізнесменів, «які покидають нашу країну на своїх бізнес-джетах».

Жахливим попередженням є доля Нужина.

Усвідомлюючи тиск на військовополонених і ризики, на які вони наражаються, The Times вирішила не розголошувати їхні імена. І, як і з іншими людьми, яких ми опитали, ми використовуємо документи та інші докази, щоб перевірити їхні заяви.

У випадку з Нужиним ми не публікували наше інтерв'ю з ним, але він також говорив з українськими ЗМІ, які транслювали частини його розповіді. Незабаром після цього його звільнили в результаті обміну полоненими — і він знову опинився в руках Вагнера.

Потім він з'явився на відео в проросійському Telegram-акаунті. На ньому голова Нужина була приклеєна скотчем до цегли. Над ним нависав чоловік в камуфляжі з кувалдою.

«Я прокинувся в цьому підвалі, де мені сказали, що мене будуть судити», — каже Нужин на відео сухим і різким голосом. Потім кувалда падає вниз і розтрощує йому череп.

Незабаром після цього Пригожин оприлюднив заяву, в якій схвалив вбивство Нужина.

«Нужин зрадив свій народ, зрадив своїх товаришів, зрадив їх свідомо», – йдеться в повідомленні. «Він планував свою втечу. Нужин – зрадник».

Днем пізніше на питання про відео під час селекторної наради з журналістами Пєсков сказав: «Це не наша справа».

«Вони вип'ють за тебе склянку водки»

Протягом більшої частини війни російські війська утримували яскраву точку: місто Херсон, єдину регіональну столицю, яку вони захопили на початку вторгнення.

Але в листопаді росіяни відступили з міста. Перехоплені телефонні дзвінки російських солдатів в регіоні показали їхню озлобленість через те, що потрапили під вогонь, і більша частина їхнього гніву була спрямована проти командирів.

Поразка була особливо гострою, оскільки Росія намагалася асимілювати населення Херсона і викорінити українську ідентичність.

Деякі солдати відчули, що їх принесли в жертву лицемірні командири, які намагалися врятуватися.

Готуючись до смерті, деякі солдати впали в відчай.

Відторгнення існує і в Москві, де опозиція війні є звичайним явищем, але рідко висловлюється голосніше, ніж пошепки.

«Ми переглядаємось, але сказати щось неможливо», — сказав один з колишніх довірених осіб Путіна в Москві, описуючи атмосферу в коридорах влади.

Тіньков, колишній магнат, який заснував один з найбільших російських банків, в квітні написав в Instagram, що війна була «божевільною», і розкритикував Путіна в інтерв'ю для The Times, вважаючи, що він підготував основу для наслідування для більшої кількості владних людей Росії.

«Чому після мене ніхто не висловився?» — бідкався Тиньков.

Один видатний російський громадський діяч, який приватно назвав війну «катастрофою», пояснив своє мовчання цитатою радянського поета Євгена Євтушенка.

В часи Галілея, як говориться в одному з його віршів, ще один вчений також «добре знав, що Земля обертається» навколо Сонця, але йому «потрібно було годувати велику сім'ю».

Тримаючи російські кордони відкритими, незважаючи на заклики прихильників жорсткої лінії їх закрити, Путін дозволив росіянам, які найбільше не задоволені війною — які інакше могли б протестувати — покинути країну. І широкомасштабні санкції Заходу не налаштували еліту проти Путіна, принаймні публічно.

«В підручниках це називають політичним тероризмом», — сказав Мельниченко, мільярдер у сфері виробництва вугілля і добрив. «Говорити щось під дулом автомата, навіть якщо хочеш — краще не треба».

Мельниченко був покараний — несправедливо, наполягає він — за російське вторгнення. Італійці заявили, що конфіскували його 468-футовий вітрильник з підводним спостережним пунктом в кілі, і санкції змусили його покинути свій давній дім в Швейцарії. Зараз він привертає увагу на білих диванах у фойє розкішного готелю в Дубаї.

Мельниченко виступив із завуальованою критикою вторгнення, заявивши, що «будь-яка війна жахлива — чим швидше вона закінчиться, тим краще». Але він наполягає, що безсилий зробити щось, щоб прискорити її кінець, і що будь-які подальші думки «викличуть негайні ризики».

Незважаючи на санкції, Путін бачить себе в набагато більших часових проміжках, ніж виборчі цикли і мінливі політичні вітри, які керують західними лідерами, які приходять і йдуть, кажуть знайомі з ним люди. В червні він порівнював себе з Петром Першим як вождем, який «повертає» і «зміцнює» російські землі.

Коли цар у 18-му столітті заснував Санкт-Петербург, сказав Путін, європейці не вважали цю територію російською — це свідчить про те, що Путін очікує, що Захід колись визнає його завоювання.

Вкінці листопада у своїй підмосковній резиденції Путін зустрівся з матерями російських солдатів. Це було віддалене відлуння одного з найгірших моментів його перебування на посаді: його зустрічі з сім'ями моряків затонулих на борту підводного човна в 2000 році, коли жінка, яка плакала у далекому арктичному містечку, кричала: «Де мій син?»

Через двадцять два роки Кремль старанно намагався запобігти такому виливу горя. Навколо довгого столу з окремими чайниками для відібраних жінок — деякі з них державні службовці і прокремлівські активістки — Путін не виявив ніякого каяття за те, що посилав росіян на смерть.

Зрештою, він відповів одній жінці, яка сказала, що її сина вбили в Україні, що кожного року десятки тисяч росіян гинуть від ДТП і зловживання алкоголем. Замість того, щоб напитися до смерті, сказав він, її син помер за мету.

«Деякі люди взагалі живуть чи не живуть? Незрозуміло. І як вони помирають, від горілки чи ще від чогось – теж незрозуміло», – сказав Путін. «Але ваш син жив, розумієте? Він досяг своєї мети».

Іншій матері він розповів, що її син не тільки бореться з «неонацистами» в Україні, а й виправляє помилки розпаду Радянського Союзу, коли Росія «з ентузіазмом потурала тому», що Захід «намагається контролювати нас».

«В них інший культурний код», — сказав він їй. «І гендери вимірюють десятками».

Це був яскравий прояв зациклености Путіна і його реваншистської політики. Але кілька людей, які знали його десятиліттями, відкинули навіть думку про те, що він став ірраціональним.

«Він не божевільний і не хворий», — сказала людина, яка знала Путіна з 1990-х років. «Він абсолютний диктатор, який прийняв неправильне рішення — розумний диктатор, який прийняв неправильне рішення».

Путін зробив кілька натяків, що зараз готовий повернутися назад. Місяць тому директор ЦРУ Бернс вперше після вторгнення зустрівся з Сергієм Наришкіним, директором Служби зовнішньої розвідки Росії. Зустріч в штаб-квартирі турецької розвідки в Анкарі відбулася з метою відновлення прямої особистої лінії зв'язку між Вашингтоном і Москвою, але тон не був тоном примирення.

За словами присутніх високопосадовців, Наришкін сказав, що Росія ніколи не здасться, скільки б військ вона не втратила на полі бою. Цього місяця

українські лідери попередили, що Росія може сконцентрувати війська і озброєння для початку нового наступу до весни.

Світ обговорює готовність Путіна застосувати ядерну зброю в Україні. Люди, які його знають, не скидають з рахунків цю можливість, але вони також вірять, що він розраховує перемогти Захід і Україну в довгостроковому неядерному випробуванні сили волі.

Як сказав один високопоставлений чиновник розвідки НАТО, російські генерали «визнають некомпетентність, відсутність координації, відсутність підготовки. Вони всі визнають ці проблеми». Тим не менш, вони, здається, впевнені в «кінцевій перемозі», тому що, як сказав чиновник, «Путін вважає, що це гра на витримку між ним і Заходом, і він вірить, що Захід моргне першим».

Путін вже продемонстрував талант до довгострокової гри, погодився Тіньков, банківський магнат, який обернувся проти Кремля, зазначивши, що російський лідер витратив десятиліття, щоб приструнити російську еліту.

«Він повільно переграв всіх, тому що він мав необмежений час», — сказав Тіньков. «Він досі поводиться на цій війні так, ніби у нього є необмежена кількість часу — ніби він планує жити 200 років».

Всередині країни тиск на Путіна добряче приглушений. При всіх втратах, яких зазнала його армія, значних повстань серед російських військ не було. Навіть новопризвані продовжують йти без серйозних протестів.

Олександр, солдат, призваний до 155-ї, досі розлючений тим, як його і товаришів закинули в Україну з малою кількістю набоїв для старих гвинтівок і вони були змушені жити в корівнику, маючи лише кілька пакетів їжі. За його словами, командири відверто збрехали, сказавши, що вони їдуть на додаткову підготовку, а насправді їх відправили на передову, де більшість загинула або була важко поранена.

Після кількох місяців боїв минулого місяця Росія оголосила, що нарешті захопила Павлівку, але солдати сказали, що це коштувало величезних втрат.

За словами Олександра, він був призваний в вересні разом із трьома близькими друзями з дитинства. Він і ще один отримали струс мозку. Один втратив обидві ноги. Четвертого немає.

Але коли його випишуть з лікарні, за його словами, він повністю розраховує повернутися в Україну і зробить це охоче.

«Так нас виховують», — сказав він. «Ми виросли в нашій країні, розуміючи, що неважливо, як країна ставиться до нас. Можливо, це погано. Можливо, це добре. Можливо, є речі, які нам не подобаються в нашому уряді».

Але, додав він, «коли виникає така ситуація, ми встаємо і йдемо».

Оригінал статті.

Переклад Ірини Журовської

***

№ 1.289

Федір Веніславський, член Комітету ВР з питань національної безпеки, оборони та розвідки

2022-01-21

Ангеліна ***Страшкулич,*** *Київ*

Громадянам незабаром буде представлено алгоритми поведінки у разі розширення військової агресії РФ

Кілька місяців поспіль Україна займає одне з чільних місць у порядку денному міжнародного інформаційного простору. Авторитетні закордонні ЗМІ, посилаючись на дані розвідок, повідомляють про військове загострення на українських кордонах і навіть про загрозу повномасштабного вторгнення Російської Федерації. Лідери держав висловлюють занепокоєння цією ситуацією.

Укрінформ поспілкувався з членом Комітету Верховної Ради з питань національної безпеки, оборони та розвідки Федором Веніславським для того,

аби дізнатися, 1) яка насправді ситуація на українських кордонах, 2) чого чекати надалі, 3) якою є ймовірність повномасштабної війни з РФ.

В інтерв'ю агентству політик, зокрема, **розповів про напрацювання плану інформування населення у випадку розширення військової агресії Росії**, назвав причину для початку масштабної мобілізації в державі та поділився припущенням щодо мети кібератак, здійснених на державні сайти.

Водночас Веніславський запевнив, що наразі немає підстав для того, аби громадяни збирали "тривожні валізки". Крім того, він заявив про наявність прогресу в забезпеченні України озброєнням за сприяння міжнародних партнерів.

1. РФ УПРОДОВЖ ТИЖНЯ МОЖЕ ЗБІЛЬШИТИ КІЛЬКІСТЬ ВІЙСЬКОВИХ НА УКРАЇНСЬКИХ КОРДОНАХ НА СТО ТИСЯЧ

- На українських кордонах концентруються сотні тисяч російських військ. Міжнародні політики наголошують на великій імовірності російського вторгнення. Натомість перші особи України мовчать або закликають не панікувати. Чи не свідчить це про відсутність комунікації з боку влади?

- Я би не говорив про відсутність такої комунікації. Якщо переглянути останні повідомлення від керівництва Міністерства оборони, Міністерства закордонних справ, очільників розвідки, а також представників Офісу президента, то ми бачимо, що тональність повідомлень про загрозу абсолютно збігається з інформацією міжнародних партнерів.

Більше того, коли йшлося про перші публікації про зростання російської загрози в листопаді-грудні, ця інформація на 99% збігалася з тими повідомленнями, які нам, членам Комітету Верховної Ради з питань національної безпеки, оборони та розвідки, на постійній основі надавало і продовжує надавати наше розвідувальне співтовариство. Для членів комітету і для політичного керівництва держави немає нових відомостей з тієї інформації, яку поширюють західні ЗМІ.

Якщо аналізувати вчорашнє (19 січня – *ред.*) звернення президента до громадян України, він абсолютно правильно і чітко сказав, що загроза розширення російської агресії існує з 2014 року. Якби Російська Федерація і особисто пан Путін не хотіли повернути Україну в сферу свого безумовного контролю, напевно, загроз таких не було би. Путін розуміє, що Україна не здається, Україна не змирилася з тим, що хтось хоче вирішити її долю без її участі. Крім того, з приходом до влади президента Володимира Зеленського дуже активізувалися міжнародні контакти. Завдяки закономірним результатам міжнародних зусиль керівництва держави ми отримали підтримку і дуже

прискіпливу увагу до України, до можливого розширення агресії Росії. Але ще раз підкреслюю – загроза існує постійно.

Російська Федерація відводить і підводить до України війська. На постійній основі з 2014 року біля наших кордонів розміщені 36-45 батальйонно-тактичних груп, залежно від "сезонних" коливань. Особовий склад військ РФ безпосередньо біля кордонів України нині коливається від 80-90 тисяч військовослужбовців. Причому треба розуміти, що, насамперед, ідеться про бойовий склад, тобто про ударні підрозділи. Окрім ударних підрозділів, ще є забезпечення.

- Якщо загроза існує постійно…

- ...То чому зараз це питання є предметом уваги наших західних партнерів? Бо станом на вчора (19 січня – *ред.*) біля кордонів перебувало 104 тисячі військовослужбовців РФ бойового складу і, напевно, кілька десятків, (наближається до ста тисяч) підрозділів забезпечення. Плюс, якщо взяти оперативну глибину російської території, близько 200-300 км, там ще є війська. Враховуючи наявну логістику, свої комунікації, Російська Федерація може упродовж тижня збільшити на десятки тисяч або навіть до ста тисяч кількість військовослужбовців.

Оцінюючи це все, **ми розуміємо, що є велика загроза, але про її перетворення з потенційної на реальну розвідка точно попередить керівництво держави щонайменше за тиждень чи за десять днів**. **Коли президент побачить, що загроза з потенційної перетворюється на реальну, звичайно, громадяни України будуть поінформовані.**

Варто розуміти: **як тільки починають поширюватися панічні настрої, економіка зазнає дуже суттєвих втрат.** Ризики зростають, інвестори побоюються... **Якщо ми постійно будемо казати, що все пропало і завтра буде розширення агресії, то тим самим даватимемо можливість Путіну реалізувати вигідний для нього сценарій.**

І президент Сполучених Штатів Америки, й очільники інших країн, які реалістично оцінюють ситуацію, говорять, що Путін боїться і не хоче нападати.

Він хоче завдати Україні дуже суттєвих економічних втрат. Своєю чергою, економічні втрати призведуть до зниження рівня життя людей, а це в свою чергу призведе до соціальних заворушень, а **соціальні заворушення будуть використані певними політичними силами для розколу.**

Про такий сценарій нас попереджають розвідники. Внутрішня нестабільність, особливо соціально-політична, може бути підставою для розширення агресії.

2. КІБЕРАТАКИ ТА МАСОВІ ПОВІДОМЛЕННЯ ПРО ЗАМІНУВАННЯ Є МЕТОДОМ ГІБРИДНОЇ ВІЙНИ

- Тривожні настрої серед населення посилюються також через кібератаки і регулярні повідомлення про замінування багатьох об'єктів. Служба безпеки України заявляє про ознаки причетності спецслужб Росії до нещодавньої кібератаки на урядові сайти та припускає наявність російського сліду в повідомленнях про масові замінування. На вашу думку, це серйозні попередження від РФ чи маніпуляції в контексті гібридної війни?

- Це однозначно метод гібридної війни. Кібератаки на об'єкти критичної інфрастуктури, на сайти органів державної влади, на банківські установи, на фінансові установи здійснюються навіть не десятки, а сотні разів на рік. Вони нейтралізуються нашим центром кіберзахисту в складі Державної спеціальної служби захисту інформації, Службою безпеки України, кіберпідрозділом Національної поліції.

Є різні сплески. Вони були і минулого року, і в 2015 році, і в 2016 році. Усе це, звичайно, насамперед, елемент гібридної війни, тому що це спричиняє, як ви правильно зазначили, тривогу серед населення.

Коли відбуваються кібератаки, коли зрозуміло, що через блокування інформаційних ресурсів потенційно може бути витік персональних даних (дякувати Богові, в Україні служба кіберзахисту не допустила жодного такого випадку), потенційно це може мати достатньо серйозні наслідки.

Як на мене, остання кібератака була не лише складовою загальної гібридної війни, а й одним із напрямів дії безпосередньо Російської Федерації та її союзників у нагнітанні істеричної ситуації, яка триває упродовж останнього часу.

Скажімо так, це складова як широкого загального інформаційного протистояння та інформаційної боротьби, так і того, що відбувається останнім часом. Варто розуміти, що у випадку можливого розширення агресії, блокування інформаційних телекомунікаційних систем, які забезпечують життєдіяльність громадян, функціонування органів державної влади, фінансових систем, може бути синхронізовано (з воєнними діями — *ред.)*, і як наслідок – призвести до послаблення спротиву, чого намагається досягнути Російська Федерація.

3. ЗАГРОЗА ПОВНОМАСШТАБНОГО ВТОРГНЕННЯ ЗАЛИШАЄТЬСЯ ПОТЕНЦІЙНОЮ, АЛЕ ПОКИ ЩО НЕ Є РЕАЛЬНОЮ

- Все-таки, як ви оцінюєте ймовірність повномасштабного вторгнення?

- Відкидати можливість розширення агресії, можливості більш масового, скажімо так, повноцінного вторгнення – ми не можемо.

Окрім пана Путіна, спрогнозувати, чи буде це, чи не буде, ніхто не може. Можливо, навіть він сам не може. Враховуючи його психологічний портрет, уявлення про який ми можемо скласти, переглянувши відеосюжети, виступи, біографічні особливості, він, напевно, уже десять разів змінив свою думку щодо того, починати чи ні, в якому обсязі, в якому напрямку. Тому говорити, може чи не може, не має сенсу. Звичайно, вторгнення може мати місце.

Більше того, якщо відійти від військової до політико-правової оцінки, то видно, що Путін сам себе заганяє у куток. Він виставив Заходу ультиматум, який був відкинутий на всіх рівнях: і в Брюсселі, й у Женеві. У зв'язку з цим він стоїть зараз на дуже тонкій психологічній межі. З одного боку, якщо він погодиться з тим, що ультиматум відкинутий, він продемонструє свою слабкість. А отже, з точки зору його психологічного портрету, він матиме вчинити якісь дії. Ці дії можуть бути ескалацією.

Не випадково очільники Кремля вустами прессекретаря, міністра закордонних справ, заступника міністра закордонних справ говорять про очікування письмової відповіді на свої вимоги безпеки, фактично на свій ультиматум. Буквально сьогодні (20 січня – *ред.*) Пєсков заявив, що РФ очікує на цю відповідь, можливо, не днями, а наступного тижня. Тобто вони окреслюють чітку часову межу для того, щоб мати можливість зробити якийсь наступний крок.

Водночас, я думаю, поки є можливість розв'язати це нагнітання ситуації дипломатичним шляхом, над чим працюють усі дипломатичні відомства України та наші західні країни-партнери. **Загроза залишається потенційною, але поки що не є реальною.**

4. НАРАЗІ ПЕРЕДЧАСНО ГОВОРИТИ ПРО ПІДГОТОВКУ "ТРИВОЖНИХ ВАЛІЗОК"

- Якщо повномасштабне вторгнення все-таки відбудеться, що в такому випадку робити українцям? Ви ж розумієте, якщо зараз опитати перехожих, то умовно – кожен третій із них не відповість навіть, де знаходиться найближчий прихисток, в якому можна сховатися під час можливих обстрілів. Політика інформування щодо дій у цій ситуації буде посилена?

- Звичайно, **розробляються план інформування й алгоритми дій громадян у таких загрозливих ситуаціях**.

На жаль, **від початку агресії до нещодавнього минулого сценарії та алгоритми поведінки мирного населення в разі розширення агресії не були напрацьовані**. **Зараз вони напрацьовуються**.

У цьому напрямі триває абсолютно системна робота. Я думаю, що найближчим часом всі громадяни побачать ці алгоритми дій.

До речі, **торік 15 жовтня було затверджено План оборони країни**.

Цей документ є таємним. **Він передбачає дії органів державної влади та військових формувань України щодо відбиття конкретних загроз, які можуть стати реальними, або які будуть реалізовані**.

Там на будь-який розвиток подій є відповідний алгоритм дій.

Говорити про те, що влада не готова – це політичні спекуляції.

Це чинять люди, які не розуміють, як відбувається організація діяльності в управлінні сфери безпеки й оборони. Будь-яка ситуація матиме адекватне реагування з боку Збройних Сил і загалом сектору безпеки й оборони України, у першу чергу, військово-політичного керівництва.

Що стосується інформування мирного населення, це те, що напрацьовується і найближчим часом, я думаю, ця сфера матиме конкретне наповнення.

- То все ж, українцям варто готувати "тривожні валізки"?

- Я думаю, що "тривожну валізку" громадянам варто тримати завжди, незважаючи на наявність або відсутність стану війни, загрози війни, особливого періоду, тому що може виникнути надзвичайна ситуація природного або техногенного характеру, наслідком якої може стати, наприклад, знищення документів.

У кожної родини має бути валізка, де будуть документи та інші важливі речі. **Наразі передчасно говорити про те, що зараз треба спеціально готувати "тривожну валізку" для того, аби реагувати у разі розширення агресії.**

5. БЕЗ ПОВНОЦІННОЇ МОБІЛІЗАЦІЇ У ВИПАДКУ ВТОРГНЕННЯ РОСІЇ НЕ ОБІЙДЕТЬСЯ

- Масштабна мобілізація можлива? Чи наявних українських військових формувань достатньо для протистояння військовій агресії?

- Це залежить від масштабу можливого вторгнення. Коли йдеться про локальне загострення, звичайно, збройних формувань, які на сьогодні перебувають у підпорядкуванні Головнокомандувача Збройних Сил, достатньо для того, аби оперативно реагувати. **Якщо йдеться про ту картину, яку малюють наші західні партнери, поширюючи карти зосередження бойових підрозділів Російської Федерації навколо України**, звичайно, тут без повноцінної мобілізації навряд чи обійдеться.

Хочу уточнити, що багато було зроблено і продовжує робитися у сфері впорядкування центрів комплектування, тобто колишніх військових комісаріатів. А також триває удосконалення законодавства про мобілізацію і мобілізаційну підготовку. Буквально вчора (19 січня – *ред.*) на засіданні комітету ми черговий раз розглядали в цьому напрямі ініціативи Міністерства економіки.

- У контексті мобілізації, що робитиме влада, якщо побачить реальну загрозу?

- Я думаю, якщо ми побачимо реальне розширення агресії, то швидко зможемо мобілізувати щонайменше тих, хто має досвід ведення бойових дій, а таких в Україні вже майже 400 тисяч. Тобто, окрім нашого постійного складу Збройних Сил та інших військових формувань сектору безпеки й оборони, є резерв, який має досвід ведення бойових дій та готовий швидко виконувати завдання за призначенням. 300-400 тисяч ми можемо оперативно поставити, а це вже та сила, яка точно завдасть неприйнятних втрат для нашого ворога, країни-агресора.

Додам, що **ми минулого 2021 року зробили важливу річ, ухвалили Закон "Про основи національного спротиву".**

Завдяки цьому документу, з 1 січня до 15 січня 2022 року відбулося розгортання бригад територіальної оборони у восьми прикордонних областях України. До кінця зими - початку весни цього 2022 року отримаємо розгортання бригад територіальної оборони по всій території держави. Це близько 27 бригад і більш як триста батальйонів, що є дуже потужною стримуючою силою.

До речі,

учора (19 січня – *ред.*) **оборонний комітет рекомендував Верховній Раді ухвалити в другому читанні та в цілому законопроєкт «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо уточнення завдань та основ підготовки і ведення національного спротиву». Цим проєктом передбачається можливість для членів добровольчих загонів територіальної оборони використовувати не лише стрілецьку, а й іншу зброю.**

Іншими словами, якщо виникне необхідність, документ дозволяє надавати бригадам територіальної оборони не лише стрілецьку зброю, наприклад, гвинтівки, автомати й кулемети, але й більш серйозні види озброєння – протитанкові ракетні комплекси, переносні зенітно-ракетні комплекси.

Це вже точно сприятиме тому рівню втрат у збройних силах країни-агресора, який точно може призвести до непередбачуваних наслідків для режиму Путіна.

- Коли Верховна Рада може розглянути й ухвалити цей документ?

- Я думаю, що ми ухвалимо цей законопроєкт у дуже короткий проміжок часу. Можливо, навіть на пленарному тижні, який розпочнеться в понеділок (24 січня - *ред.*).

- Теоретично, мобілізація поширюватиметься на жінок, які стали або стануть на військовий облік після відповідного наказу Міністерства оборони?

- Ця істерія і поширення фейків, з одного боку, зумовлені тим, що ми як законодавці перенесли рівень ухвалення рішення про перелік військовооблікових спеціальностей, які можуть заміщатися жінками, з рівня Кабінету міністрів на рівень Міністерства оборони. У Міністерстві оборони хтось із виконавців, а потім і попереднє керівництво ухвалили наказ, яким абсолютно непродумано розширено цей перелік. Як відомо, президент дав доручення переглянути це питання, бо, дійсно, запропонований список – дуже широкий.

Взагалі, ще до цих законодавчих змін жінки, які мали військово-облікові спеціальності, які можуть поповнювати Збройні Сили та інші військові формування, зобов'язані були перебувати на обліку. Інша справа, що станом на 2014 рік система цього обліку була майже зруйнована, але ми намагаємося її відновити.

Думаю, що після того, як буде скореговано наказ міністра оборони, перелік військово-облікових спеціальностей значно звузиться.

Я думаю, що загальної мобілізації жінок точно не буде. Якщо буде мобілізація, мобілізовуватимуть лише тих, хто забезпечуватиме обороноздатність нашої армії. Це вузьке коло спеціалістів, зокрема, військові медики, можливо, зв'язківці, а також представниці інших професій, які висловлять добровільне бажання захищати країну.

До речі, у 2014 році було багато жінок, готових добровільно служити, але вони не мали можливості реалізувати своє право, бо не передбачалося можливості заміни певних військових посад жінками.

- До речі, багато жінок, які вже намагалися стати на військовий облік, обурюються, що військкомати не готові до цього. Можливо, удосконалення цієї процедури планується на законодавчому рівні?

- Ми над цим працюємо. Є законодавчі ініціативи щодо удосконалення законодавства про мобілізацію та мобілізаційну підготовку. Фактично, можливість взяття на облік жінок – це одна зі складових підготовки до мобілізації, передмобілізаційної діяльності. Відповідні нормативно-правові акти має розробляти Міністерство оборони, у підпорядкуванні якого

знаходяться центри комплектування. Я думаю, що це вже зроблено і буде найближчим часом доведено до відома виконавців.

Відомо, що є проблеми з проходженням військових медичних комісій, але на рівні ухвалення відповідних підзаконних актів це питання вирішено. Спеціального закону для цього ухвалювати не потрібно, але в процесі подальшої законопроєктної роботи над удосконаленням закону про мобілізацію та мобілізаційну підготовку це питання обов'язково розглядатиметься з точки зору оптимізації та удосконалення таких процедур.

6. НАРАЗІ Є ВІДЧУТНИЙ ПРОГРЕС У ЗАБЕЗПЕЧЕННІ УКРАЇНИ ОЗБРОЄННЯМ ЗА СПРИЯННЯ МІЖНАРОДНИХ ПАРТНЕРІВ

- Повертаючись безпосередньо до теми можливого вторгнення: що нам гарантують міжнародні партнери у плані постачання озброєння? Наприклад, Велика Британія активно направляє до України технічну допомогу, а інші держави?

- Треба шукати плюси від тої ситуації, в якій ми зараз опинилися. Знаєте, я спілкуюся зі своїми знайомими, друзями в країнах Європи. Усе населення Словенії, Чехії, Швейцарії, Італії до кінця минулого року навіть не розуміло, що є війна практично в центрі Європи. Вони десь щось чули, але уявлення про те, що може бути таке масштабне військове зіткнення між двома центральними європейськими країнами, не було. Завдяки цій інформаційній кампанії, ми досягли того, що зараз про війну і загрозу її розширення знають значно більше громадян європейський країн.

Відповідаючи на запитання щодо постачання озброєння... Політики конкретних країн, наприклад, Франції, Німеччини, Іспанії, Італії, Британії, Сполучених Штатів Америки, насамперед, у свої меседжах та виступах орієнтуються не на Україну і не на Росію, а на своїх виборців, тому що всі переймаються власним політичним майбутнім. Однак, завдяки тому, що значно більше громадян цих країн поінформовані про потенційну загрозу, яка може призвести до дуже важких наслідків для Європи, їхні уряди змінюють своє ставлення до війни в Україні.

Тепер – про ситуацію останніх днів, про яку ви сказали. Ми отримали значний обсяг озброєння – протитанкові ракетні комплекси від Великої Британії. Про готовність надати нам зброю заявили всі Балтійські країни. Сполучені Штати Америки системно надають зброю і передбачають велике асигнування в державному бюджеті. Скандинавські країни зараз також активізувалися в цьому напрямку. Ми маємо підтримку з боку Туреччини, яка надає нам, зокрема, відомі безпілотні літальні апарати, яких боїться Російська Федерація.

Наразі є відчутний прогрес у забезпеченні озброєнням України. Канада також заявила про готовність надати допомогу. Дуже багато країн зараз розширюють військову допомогу. Я думаю, що приклад Великої Британії стимулюватиме інші країни.

На жаль, маємо й протилежну ситуацію – насамперед, із Німеччиною. Нинішній канцлер Шольц заявив, що дотримуватиметься тієї політики, що була давно вироблена, що вони не втручаються, не постачають зброю. І якби вони самі не постачали! Але вони ж ще й блокують постачання озброєння, яке надходить по лінії НАТО. Вони мають право вето.

Відома всім ситуація з протидроновими рушницями, які є стовідсотково оборонною зброєю і ніякої потенційної загрози наступального характеру, в принципі, не можуть створити, проте вони були на рік заблоковані. Завдяки гігантським зусиллям це питання вдалося розблокувати, і ми лише зараз можемо отримати цю зброю.

Ситуація неоднозначна. Водночас візит міністра закордонних справ Федеративної Республіки Німеччина Анналени Бербок та її поїздка на лінію розмежування – це, думаю, ті кроки, які можуть призвести до розблокування процесу навіть у Німеччині. Над цим працюють і Міністерство оборони України, і Міністерство закордонних справ України.

***

№ 1.290

Федір Веніславський, представник Президента у парламенті, член Комітету ВР із питань нацбезпеки і оборони

2023-02-19

Ангеліна ***Страшкулич,*** Київ

Жодних "перемог" до річниці повномасштабного вторгнення росія продемонструвати не зможе

Укрінформ записував ***інтерв'ю*** з народним депутатом, членом Комітету Верховної Ради з питань національної безпеки, оборони та розвідки, а з вересня 2022 року - Представником Президента України у Верховній Раді України Федором ***Веніславським***, фактично, за місяць до повномасштабного російського вторгнення в Україну.

Цьогоріч – напередодні річниці від його початку. Під час розмови ми обговорили ймовірну ескалацію на фронті, яку росія може готувати до 24 лютого, можливість наступальних операцій російських військ, у тому числі на північному та волинському напрямках. Окрім того, обговорили питання забезпечення військовослужбовців, реформування системи військово-лікарської комісії, постачання озброєння міжнародними партнерами. Детальніше - в тексті інтерв'ю.

1. ІЗ 22 ПО 24 ЛЮТОГО Є ВЕЛИКА ЙМОВІРНІСТЬ ЗАГОСТРЕННЯ ВІЙСЬКОВОЇ СИТУАЦІЇ

— Незабаром - річниця від початку повномасштабного російського вторгнення. Що росіяни - прихильники певного символізму - можуть готувати до 24 лютого?

— На мою думку, із 22 по 24 лютого є велика ймовірність загострення військової ситуації. Яким може бути це загострення? Ми зараз бачимо, що російські війська використовують хибні цілі – повітряні кулі з відбивачами, які імітують проліт безпілотних літальних апаратів або крилатих ракет, – для перевірки нашої системи протиповітряної оборони. Оскільки вони почали активно застосовувати їх упродовж останніх днів, я вважаю, що таким чином триває підготовка до масованої атаки.

росія намагатиметься максимально застосувати такі засоби ураження, які були б відчутними для України. Напевно, під час атаки можуть використовуватися Shahed, тому що росіяни ще мають певний запас цих безпілотників. Також у них залишаються ракети, хоч їх і критично мало.

Я думаю, що 22, 23 і 24 лютого варто очікувати повітряних атак із застосуванням ракет та БПЛА. Можливо, на лінії фронту буде загострення, спричинене застосуванням ворогом авіації.

— Ви згадали про кількість засобів ураження, наявних на озброєнні збройних сил російської федерації. Можете назвати приблизні цифри?

— За різними даними, рф отримала декілька сотень іранських безпілотників Shahed. Уже використано – до сотні. У запасі залишилося ще пару сотень.

Кількість ракет різних типів дуже різниться. Високоточних – від десятків до сотень. російські війська використовують їх, попри критично низький рівень запасів, чого не можна робити з точки зору військової стратегії і військової тактики. У них просто більше немає варіантів, щоб якимось іншим чином дошкуляти українцям. Цілком імовірно, що з 22 по 24 лютого війська рф можуть їх використовувати, але це будуть точно не сотні, а десятки, можливо, - до ста ракет.

— Останнім часом постійно повідомляється про інтенсифікацію бойових дій на сході. Це може бути пов’язано з планами окупантів захопити нові українські території до річниці вторгнення, щоб презентувати це як «перемогу»?

— Безперечно, путіну необхідно щось представити своїм громадянам. Вже анонсовані його виступ під час концерту на стадіоні “Лужники” у москві 22 лютого, звернення до державної думи та ради федерації. Обов’язково будуть інші публічні виступи. Він намагатиметься щось представити як «перемоги».

Однак, ймовірність того, що вони дійсно зможуть щось продемонструвати, - нульова. Об’єктивно, зараз на лінії фронту досягнуто паритету сил між російськими та українськими військами. Друга армія світу та українські Збройні Сили, які були в другій чи третій десятці рейтингу до повномасштабної війни, демонструють, що вони нарівні протистоять попри те, що у російської армії значно більший ресурсний потенціал.

росія нічого не може зробити. Стратегічна мета рф — вихід на адміністративні кордони Луганської і Донецької областей. Вони цього дуже прагнуть, але нічого не виходить. Впродовж останніх місяців відбувається тупцювання на місці — невеличкі просування на 100-200 метрів, кілька кілометрів не відіграють жодної стратегічної ролі. Захоплення Соледара вони подають як одну зі своїх наймогутніших перемог за останній час. Бахмут розглядають як основу нашого спротиву, хоча в нас достатньо ешелонована лінія оборони і захисту.

Жодних перемог до річниці повномасштабного вторгнення, 24 лютого, росія точно продемонструвати не зможе. Єдиний спосіб завдати Україні шкоди, який росіяни можуть використати, — це терористичні повітряні атаки, враження об'єктів критичної інфраструктури.

2. НАРАЗІ НЕМАЄ ЗАГРОЗИ ПОВТОРНОГО НАСТУПУ ЗС РФ НА ПІВНІЧНОМУ НАПРЯМКУ

— Поговорімо про перебіг війни без прив'язки до конкретної дати. 16 лютого видання BBC опублікувало інтерв'ю Президента України Володимира Зеленського, в якому він заявив, що російський наступ, якого чекали навесні, уже розпочався. На яких напрямках це відбувається?

— Я вважаю, що великий наступ росії почався тоді, коли росіяни перекинули свої війська після відступу з Херсонщини і Харківщини, де українська армія їх контратакувала, на Луганський і Донецький напрямки, частину на Запорізький. Фактично всі боєздатні підрозділи перебувають на лінії зіткнення Луганської і Донецької областей, частково в Запорізькій області. Інтенсивність дуже зростає. Наступ почався. Вони намагаються штурмувати, втрачають техніку, особовий склад, але це їх не зупиняє. російським військам потрібно продемонструвати просування, але українські сили оборони успішно стримують їх.

— Ймовірність повторної спроби наступу на північному напрямку зберігається?

— Виключати таку ймовірність ми не можемо. Разом із тим, ситуація дуже ретельно моніториться нашими розвідувальними органами. Станом на зараз угруповань, які б створювали загрозу просування російських окупаційних військ із північного напрямку, ми не бачимо. На цей момент загрози точно немає.

Однак, загроза, яка постійно існує з північного напрямку, з території білорусі, змушує нас тримати там потужні сили. Ми не відводимо звідти війська. Лінія оборони побудована дуже гарно.

— російська федерація ще не відмовилась від намірів захопити столицю України?

— Я б сформулював інакше: росія не відмовилася від планів знищити Україну як державу, знищити український народ як націю. Тому, звичайно, якби вони мали спроможність, намагались би захопити Київ. Наразі таких спроможностей у російської федерації немає. Вона може використовувати тільки самогубні десантні операції, які призведуть до катастрофічних наслідків для самої росії. Оборона Києва побудована достатньо грамотно. Ми маємо сили та засоби, які не дозволять окупантам досягти жодних цілей.

— Що стосується Волинського напрямку, чи існує там загроза вторгнення зі сторони республіки білорусь? Днями білоруський диктатор олександр лукашенко заявив, що готовий дозволити росії використати білорусь як плацдарм для нового наступу на Україну…

— Я думаю, що заява лукашенка – це елемент гібридної війни. Упродовж останніх тижнів почалась дуже інтенсивна інформаційна війна. При чому росія вдається до інформаційних атак не лише на території України, а й на території західних країн. росіяни намагаються дискредитувати Збройні Сили України, українське військово-політичне керівництво.

Окрім того, я вважаю, що лукашенко просто вкотре продемонстрував сигнали лояльності до путіна, оскільки росія має величезний вплив на білорусь. На мою думку, сформовану на основі інформації від розвідки, лукашенко, скоріше за все, і надалі продовжуватиме маневрувати, даватиме обіцянки рф, які не буде виконувати, але рішення про повноцінну війну проти України навряд чи ухвалить. Для нього і загалом для білорусів це матиме самогубний результат. Тим паче Україна має засоби ураження, які, за потреби, дозволяють дістати всю територію білорусі. лукашенко це чудово розуміє, тому сухопутно не буде допомагати путіну.

Заяви мають на меті відвертати увагу, створювати нервозність серед населення. Він заявив, що може надати плацдарм, значить - є гіпотетична можливість наступу. Ми не можемо її не враховувати, тому залишаємо на цьому напрямку потужні оборонні сили, які за найменших спробах наступу зі сторони білорусі, не дадуть досягнути жодних цілей.

3. ВИПАДКІВ УЧАСТІ БІЛОРУСЬКИХ НАЙМАНЦІВ У ВІЙНІ ПРОТИ УКРАЇНИ ЧИМАЛО

— До речі, щодо безпосередньо участі білоруських військових у війні проти України. Офіційно про це не заявлялося, однак, час від часу деякі українські посадовці повідомляють про фіксацію таких випадків. Вам щось про це відомо?

— Офіційно білоруські військові не беруть участі у війні проти України, але є найманці, «заробітчани», контрактники. За даними української розвідки, таких випадків чимало. Це не дуже масове явище, але й непоодинокі випадки, коли військовослужбовці республіки білорусь укладають контракт у складі російських окупаційних військ і заробляють гроші, воюючи проти України.

— Це не підстава заявляти про те, що білорусь офіційно бере участь у війні проти України?

— Якщо країна надала територію для наступу, за Резолюцією Генеральної Асамблеї Організації Об'єднаних Націй 1974 року, вона – сторона конфлікту. білорусь – такий самий агресор, як і росія. Річ у тім, що ця агресія не переросла в повноцінну участь особовим складом у війні. Я думаю, що і не переросте. Тому зараз ми не можемо говорити про те, що республіка білорусь – відверта сторона конфлікту в сухопутній війні.

4. ОБОРОННИЙ КОМІТЕТ ВР ЗАСЛУХАЄ ДОПОВІДІ ВІДПОВІДАЛЬНИХ ЗА МОБІЛІЗАЦІЙНІ ЗАХОДИ

— Від початку повномасштабного російського вторгнення в Україні триває загальна мобілізація. У зв'язку зі збільшенням наступальної активності російських військ на різних напрямках, чи існує потреба в посиленні мобілізаційних заходів?

— У перший день повномасштабної війни, 24 лютого минулого 2022 року, **ми визнали, що в Україні йде війна, запровадили воєнний стан і оголосили загальну мобілізацію**. Загальна мобілізація означає, що територіальні центри комплектування і соціальної підтримки військовослужбовців постійно здійснюють мобілізаційні заходи. Ці заходи здійснюються в межах тих кількісних і якісних показників, які формуються Генеральним штабом з огляду на потреби ЗСУ.

Водночас ми розуміємо, що для звільнення територій необхідні потужні резерви. Ці резерви формуються. Наприклад, у Міністерстві внутрішніх справ – за програмою покійного міністра Дениса Монастирського, «Гвардія наступу», куди висловили бажання вступити вже десятки тисяч громадян.

На жаль, є мобілізаційні методи, які нас, членів Комітету ВР з питань національної безпеки, оборони і розвідки, не задовольняють. Наступного тижня ми ініціювали засідання комітету, де заслухаємо керівників на рівні Збройних Сил України, які відповідають за мобілізаційні заходи, щодо резонансних випадків, коли представники військових комісаріатів вручають повістки буквально на вулиці, іноді завдаючи тілесних ушкоджень громадянам. **Це неправильний механізм.**

До речі, можу сказати, не називаючи прізвища, що одному з народних депутатів, члену нашого комітету, також на площі вручили повістку. Це свідчить про те, що триває не зовсім кваліфікована процедура.

— Як унеможливити випадки, коли видача повістки використовується як метод покарання? Згадаймо історію про блогерів, які знущались з дівчат, знімали це на відео та публікували в соціальних мережах.

— Ми обговорювали цю ситуацію на рівні комітету. Знаєте, хотілося б, щоб ті, хто вручав повістки, взяли цих покидьків у свій колектив і разом із ними воювали пліч-о-пліч або відстоювали цінності. Це неприпустимо. Заміняти кримінальне покарання службою в армії - точно не можна. Злочинці мають сидіти в тюрмі, а не йти воювати, як це практикують у росії.

— Після заслуховування доповідей відповідальних за мобілізаційні заходи Комітет ВР з питань національної безпеки, оборони та розвідки планує розробляти законодавчі механізми регулювання процесу мобілізації?

— Законодавча база в нас є. Закон «Про мобілізаційну підготовку і мобілізацію» передбачає межі проведення мобілізаційних заходів, а конкретні заходи, які вчиняються представниками центрів комплектування і соціальної підтримки, визначаються Кабінетом Міністрів. **Ми можемо дати свої рекомендації.** Ми їх дамо, щоб уряд визначив чіткі межі, в яких представники військових комісаріатів можуть діяти, а в яких - не можуть.

5. РЕФОРМУВАННЯ СИСТЕМИ ВЛК ТРИВАТИМЕ ВПРОДОВЖ РОКУ

— А що відбувається у сфері військово-лікарської комісії (ВЛК)? Останнім часом військовослужбовці масово скаржаться на критичні умови її проходження.

— Ми розглядали це питання на засіданні комітету за участі представників Міністерства оборони, військово-лікарських комісій, громадськості. Була дуже гаряча дискусія.

Очевидно, що є **дурні і застарілі підходи у проходженні ВЛК**. Наприклад, коли людина з інвалідністю, без кінцівок, змушена раз у півроку-рік засвідчувати, що вона все ще має інвалідність. Це дурість, від якої ми точно будемо відмовлятися. **Комітет уже напрацював законодавчі зміни, які мають вирішити це питання**, щоб не знущатися з людей і не виставляти себе недорозвиненою країною.

> Один із напрямів, який точно вирішить проблеми у сфері діяльності військово-лікарських комісій, – це максимальна цифровізація, електронні черги, створення можливості надання в електронному вигляді всіх

необхідних медичних документів, може, навіть без фізичної присутності людини.

Маємо вирішити дві ключові проблеми ВЛК.

По-перше, запровадити «здоровий глузд» у діяльність комісій, тобто створити такі умови, щоб люди не стояли в чергах, не зобов'язувались підтверджувати свою інвалідність.

По-друге, **усунути будь-які корупційні ризики**, щоб на рівні медичних комісій не видавали фальшиві висновки про непридатність до військової служби. Щодо другого питання **ми напрацьовуємо певні запобіжники з Комітетом ВР із питань антикорупційної політики**. **Думаю**, що найближчим часом наведемо лад у цій сфері.

— *Скільки загалом часу може зайняти реформування системи ВЛК?*

— Треба бути реалістами. На превеликий жаль, це дуже забюрократизована система. Дуже багато підзаконних нормативно-правових актів. Зараз завдання номер один – напрацювати законодавчі зміни. Думаю, що це займе приблизно **декілька місяців**. Я вважаю, що **протягом року ми можемо** створити **більш-менш** цивілізовані правила діяльності ВЛК.

6. ЗАРАЗ НЕМАЄ ПРОБЛЕМ ІЗ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯМ ВІЙСЬКОВИХ ОБМУНДИРУВАННЯМ ТА ОРГАНІЗАЦІЄЮ ХАРЧУВАННЯ

— Для нормальної роботи війська має бути відповідне забезпечення. Яка зараз ситуація з оснащенням українських військових усіма необхідними засобами для участі в бойових діях?

— Я б розділив це запитання на дві складові.

Перша – тривалий час **були проблеми із забезпеченням однострою, системами захисту, зокрема, касками, бронежилетами. Зараз вони повністю вирішені**. На складах Міністерства оборони, Командування сил логістики є великий запас і літнього однострою, і зимового однострою, і бронежилетів, і касок, і всього іншого, що необхідне для нормального обмундирування військових. **Наразі проблем із цим взагалі немає.**

До цієї складової відносимо забезпечення продуктами харчування. Із цим також немає проблем.

Печерський райсуд столиці обрав ексзаступнику міністра оборони В'ячеславу Шаповалову запобіжний захід у вигляді тримання під вартою з альтернативою внесення застави у 402 млн 600 тис грн.

Були резонансні питання, пов'язані з не зовсім адекватними підходами чи помилками, чи свідомими діями… Не знаю, як це назвати, нехай розбирається слідство. У членів комітету немає переконання в тому, що в цій ***ситуації*** мало місце зловживання в процесі організації харчування.

Під час розгляду цього питання ми дійсно не побачили зловживань, при чому незалежно від партійно приналежності, усі депутати свідомо оцінили, що це, з одного боку, певна маніпуляція, а з іншого боку, недбальство військових, які займалися цим питання.

Загалом – **проблем із організацією харчування та забезпеченням усім необхідним немає.**

Друга складова – це озброєння та боєприпаси.

На сьогодні із озброєнням проблем фактично немає. Штатної зброї та боєприпасів до неї достатньо.

Є проблеми з боєприпасами великих калібрів, тому що такої інтенсивності їх використання, яку ми зараз маємо, у світі не знали 80 років. Так масово боєприпаси використовувалися востаннє під час Другої світової війни.

> Деколи ми не маємо такого паритету сил із ворогом в артилерійських дуелях, який би нас задовольняв.

Хоча, після переходу на стандарти НАТО та отримання «натівських» калібрів ми практично забезпечили цей паритет. Уже немає такого, що вони нас накривають по 20 пострілів, а ми відповідаємо одним.

Крім того, є проблема із забезпеченням технікою, яку ми просимо в партнерів. На жаль, радянська техніка вже застаріла і ми її втрачаємо, хоч і в значно менших кількостях, ніж росіяни. Також формуються нові бригади, які потребують оснащення.

Забезпечення технікою – це те, над чим працює Президент, Міністерство оборони, члени Комітету ВР з питань національної безпеки, оборони та розвідки. Наразі ми отримуємо озброєння не в тому обсязі, в якому би нам хотілося, але **динаміка позитивна**.

7. У МЕНЕ НЕМАЄ СУМНІВІВ У ТОМУ, ЩО УКРАЇНА ОТРИМАЄ ЛІТАКИ

— Зрозуміло, що для успіхів на фронті необхідна велика кількість якісного озброєння. Нещодавно відбулося дев'яте засідання Контактної групи з питань оборони України. На жаль, за його результатами не прозвучало очікуваних новин про забезпечення української армії літаками…

— У таких чутливих питаннях те, що ми чуємо в інформаційному просторі, і те, що відбувається за зачиненими дверима, – це абсолютно виправданий захід засекречення певного обсягу інформації. Перемовини щодо літаків тривають. Ми вже на дуже гарному часовому проміжку щодо початку підготовки пілотів на західних літаках. У мене немає сумнівів у тому, що Україна отримає літаки.

Водночас ми розуміємо, що на відміну від усіх інших видів озброєння, літак – це зовсім інший рівень безпеки, підготовки фахівців, сервісу, інфраструктури, яка забезпечує наземну інженерію, супровід у повітрі, системи зв'язку, протидію протиповітряній обороні ворога. Це дуже великий комплекс заходів, тому, об'єктивно, ми навряд отримаємо літаки в найближчі два-три місяці та вже зможемо використовувати їх на полі бою. Однак, я думаю, що є всі шанси цього року почати переоснащення українських Повітряних сил ЗСУ на західних авіаційних платформах. Перемовини не припиняються, вони тривають. Динаміка гарна.

— Ще одним важливим питанням порядку денного «Рамштайну-9» було *розширення "танкової коаліції". Україну влаштовують результати?*

— **Абсолютно влаштовують.** Попередній «Рамштайн» був надзвичайно успішним з точки зору пробивання стіни в питанні постачання танків. Ця стіна, фактично, була зруйнована. Усі зрозуміли, що Україні треба давати танки. Уже почалися конкретні процедурні дії, підготовка екіпажів. На цьому

«Рамштайні» ми отримали абсолютну єдність у питанні танків. Танки готуються до передачі, частина з них уже передається, на частині навчаються наші військовослужбовці. Інструктори з різних країн допомагають Україні підготувати танкові екіпажі. Усі наші партнери розуміють, що до квітня ми маємо отримати дуже потужні танкові угруповання, які допомагатимуть у війні.

***

№ 1.291

Дайджест подій в Україні та навколо України від 18 лютого 2023

Головне

1) Мені доволі важко критикувати Захід щодо невизначеності про те, що вважати поразкою Росії чи перемогою України. Оскільки вихід на державні кордони 1991 року і деокупація Криму та Донбасу ну аж ніяк не припинить війну. Так що саме на вашу думку буде "перемогою"?

2) Бо навіть за цих умов обстріли ракетами та артилерією триватимуть, аж доки їх не буде припинено.

3) І хуйло й хуйлята накопичуватимуть зброю і м'ясо для подальшого нападу на Україну. І тоді Бахмут повторюватиметься знову і знову. Чи є це рішенням? Ото ж бо.

4) Перше, що зробили депутати на початку вторгнення – скасували декларування доходів для себе, усіх чиновників, мусорів, прокурорів, суддів й усілякого іншого владного лайна. А чому досі не повернули? Риторичне запитання, ні?

5) Європа нарешті починає боротися з рашистськими шпійонами. Але ті, хто є "агентами впливу", досі недоторкані. В Україні – насамперед.

Теми доби

1) Учасники Мюнхенської безпекової конференції не визначилися, що вважатимуть перемогою України.

2) Росія завдала удару ракетами "Калібр" по Хмельницькому.

3) У Бахмуті та околицях тривають запеклі бої.

4) Майже всі депутати, міністри та чиновники Офісу президента не бажають декларувати доходи.

5) Європа посилює протидію російським шпигунам.

6) МВФ підтвердив готовність до нової програми кредитування України

Війна

1. Фронт

• Представник Головного управління розвідки (ГУР) Черняк вважає, що в разі отримання наказу президента Лукашенка білоруські військовослужбовці виконають його та братимуть участь у вторгнення в Україну. Водночас Черняк наголосив, що Білорусь всіляко намагається чинити опір прямій участі у війні, попри шалений тиск із боку Росії. Він вважає, що впродовж 2–3 найближчих тижнів ані сил, ані засобів для вторгнення з території Білорусі Росії зібрати не вдасться. Командувач Об'єднаними силами генерал Наєв також вважає чисельність об'єднаного угруповання військ РФ і Білорусі недостатньою для наступу незабаром, але не виключив подібних намірів у майбутньому.

• За оцінкою ГУР, Росія зосередила на відстані до 200 км від кордону з Україною орієнтовно 450 літаків та приблизно 300 вертольотів. Їх розміщено на аеродромах поза прямою досяжністю української ракетної артилерії та може бути залучено на підтримку наступу російської армії на східній ділянці фронту.

• Оперативна ситуація на сході України стає дедалі напруженішою. Росія кидає в бій усе нові сили, контратакує в напрямку Куп'янська, веде наступальні дії в районі Кремінної для відтіснення українських військ до Лимана.

Тривають запеклі бої уздовж траси Лисичанськ – Бахмут та на околицях міста. На північ від Бахмута російські війська перетнули трасу на Слов'янськ, намагаються наступати в напрямку Сіверська й на південь – для остаточного оточення бахмутського угруповання українських військ. На південь від міста ЗСУ відбивають спроби окупантів замкнути оточення та тримають оборону в районі траси на Костянтинівку. Україна повністю контролює лише єдину регіональну дорогу на Краматорськ.

• Російська артилерія та авіація завдають потужних ударів по містах та селищах на лінії фронту та в ближньому тилу українських військ.

Під обстріли потрапили прифронтові села в Запорізькій області, Нікополь та Марганець на правому березі Каховського водосховища – з території прилеглої до Запорізької АЕС, Херсон та інші населені пункти області уздовж Дніпра, а також села Миколаївщини на березі Дніпро-Бузького лиману.

• Вранці 18 лютого Росія завдала удару по Україні 4 ракетами "Калібр" з акваторії Чорного моря. 2 ракети було знищено підрозділами ППО, 2 вибухнули в Хмельницькому та пошкодили 10 багатоповерхових житлових будинків і військовий об'єкт.

2 ракети пролетіли над Південноукраїнською АЕС. Енергоатом назвав цю подію ще одним актом ядерного тероризму. Глава Федерального відомства радіаційного захисту Німеччини Пауліні вважає високим ризик ядерної аварії в Україні внаслідок бойових дій чи припинення зовнішнього електропостачання зупинених енергоблоків АЕС. Вона вважає, що створення зони безпеки навколо Запорізької АЕС дасть змогу знизити ризик подібної аварії.

Росія і далі тримає в Чорному морі 9 кораблів Чорноморського флоту, 2 з яких є носіями 8 ракет "Калібр". Речник Оперативного командування "Південь" Гуменюк стверджує, що запаси цих високоточних ракет у Росії закінчуються, проте вона може мати "якісь додаткові резерви".

• Губернатор Курської області РФ стверджує, що українська артилерія обстріляла села в прикордонній зоні.

2. Тил

• На порталі держпослуг "Дія" з'явилися нові функції для процесу усиновлення та піклування.

• Перед ракетною атакою в Києві, Київській, Одеській та Дніпропетровській областях було застосовано екстрені вимкнення світла для запобігання можливому розвалу енергосистеми. Після закінчення повітряної тривоги енергосистема швидко повернулася до нормальної роботи без дефіциту потужності. В Одесі та на Одещині в понеділок буде влаштовано виміри споживання з урахуванням графіків мережевих обмежень, які оголосив регулятор "Укренерго". 19 лютого через ремонтні роботи в Києві та області також може бути застосовано аварійні вимкнення.

• Спеціалізована антикорупційна прокуратура відкрила кримінальне провадження за фактом незаконного збагачення заступника голови парламентської фракції "Слуга народу" депутата Халимона. У разі доведення його провини престижний будинок у центрі Києва, який він купив на підставну особу, може бути конфісковано.

• Глава Нацагентства з питань запобігання корупції Новіков заявив, що після скасування дехлорування в лютому 2022 р із 700 тис. потенційних декларантів добровільно подали інформації про доходи всього 473 тис. чиновників. Серед них – лише 2 заступники глави Офісу президента, 28 депутатів і 1 міністр. На його думку, "вище керівництво держави не синхронізовано із запитом суспільства на справедливість".

• Глави Мінфіну та НБУ висловили сподівання, що обговорення повноцінної програми кредитування зі МВФ розпочнеться найближчими тижнями, після того, як було досягнуто угоди про перегляд моніторингової програми, яку було погоджено в грудні 2022 р. Глава МВФ Георгієва підтвердила, що до

завершення підготовки нової програми кредитування залишилося кілька тижнів.

3. Україна та світ

• У Мюнхені триває міжнародна безпекова конференція, центральними питаннями якої є війна в Україні та протидія російській агресії.

Міністр оборони Німеччини Пісторіус висловив переконання, що Україна переможе у війні, але він не знає, скільки часу потребуватиме перемога. Він підкреслив, що Україні потрібні не лише обіцянки тривалої підтримки, а і якнайшвидша допомога. З його слів, Захід має збільшити обсяги виробництва зброї та домовитися про її спільні закупівлі. Пісторіус підтвердив, що НАТО боронитиме всіх його членів.

Прем'єр-міністр Великої Британії Сунак та віцепрезидент США Харріс обговорили спільні дії задля допомоги Україні, а також гарантії того, що вона не зіткнеться з подібними загрозами в майбутньому. Сунак і Харріс назвали війну в Україні глобальною як для продовольчої та енергетичної безпеки, так і щодо наслідків для міжнародно визнаних норм – державного суверенітету та територіальної цілісності. Харріс стверджує, що російський президент Путін помиляється, намагаючись дочекатися відмови Заходу від підтримки України.

Сунак запропонував створити для України розширені можливості захисту, подібні до тих, що мають члени НАТО, які забезпечать її оборону до вступу до Альянсу. Він закликав союзників завершити роботу над гарантіями безпеки України до початку Вільнюського саміту. На його думку, західні країни мають визначитися, у який спосіб вони зможуть змусити Росію заплатити за відновлення України після закінчення війни, Сунак наголосив, що світова спільнота має визнати, що довготривала безпека потребуватиме розширення меж. Він також запропонував допомогу країнам, які таки вирішать надати літаки Україні. Сунак заявив, що війна досягла "точки переламу", тож Захід має надати Україні більше артилерії, далекобійних ракет, танків та систем ППО, щоби вона мала змогу відбити вторгнення. Він переконаний, що Київ може отримати вирішальну перевагу, якщо йому дадуть більше зброї. Британський прем'єр-міністр вважає цілі в Криму абсолютно легітимними, оскільки півострів є частиною України.

Сунак обговорив із канцлером Шольцом оборонні потреби України в майбутньому.

Прем'єр-міністр Польщі Моравецький заявив, що країна готова надати Україні радянські винищувачі МіГ-29, які має на озброєнні, проте лише в рамках широкої коаліції на чолі зі США.

Ексспікер нижньої палати Конгресу США Пелосі заявила, що конгресмени послідовно просувають збільшення військової допомоги Україні. Це

стосується і постачання винищувачів F-16. Вона також наполягає на тому, що навчання українських льотчиків пілотуванню західних літаків треба розпочинати прямо зараз.

Глава МЗС Кулеба заявив, що Україна отримає західні літаки – це лише питання часу та процедури, хоча це рішення вимагатиме більше часу, ніж рішення про постачання танків. На його переконання, Захід уже зараз має розпочати підготовку українських пілотів – навіть не беручи на себе додаткові зобов'язання. Він наголосив, що для України найкращими гарантіями безпеки наразі є санкції, прискорення постачання зброї, посилення фінансової допомоги, а також беззаперечна впевненість у перемозі над Росією. Після зустрічі з главами МЗС країн "Великої сімки" Кулеба повідомив, що вони погодилися з необхідністю запровадження нових санкцій та прискоренням постачання озброєнь.

Міністр оборони країни Уоллес стверджує, що між країнами Заходу є консенсус щодо постачання Україні новітніх винищувачів лише після закінчення війни, оскільки процес є досить тривалим. Він підтримав початок підготовки українських пілотів уже зараз, бо від цього рішення партнери нічого не втрачають.

Міністр закордонних справ Кулеба на зустрічі з двопартійною делегацією Сенату США закликав американську адміністрацію якнайшвидше розпочати навчання українських пілотів на західних літаках – насамперед F-16.

• Голова Єврокомісії фон дер Ляєн переконана, що спільна зацікавленість країн ЄС в об'єднанні зусиль у виробництві та закупівлі боєприпасів дасть можливість задовольнити потреби України й поповнити власні запаси.

Міністр інфраструктури Кубраков на Мюнхенській конференції попросив у країн Заходу касетні та фосфорні боєприпаси. Це викликало вкрай неоднозначну реакцію в союзників, оскільки вони є забороненими в більшості країн світу. Лідер фракції "Партії Зелених" німецького Бундестагу Гофрайтер назвав це прохання "нерозумним". Подібну ж думку висловив генеральний секретар НАТО Столтенберг.

• Міністр оборони Великої Британії Уоллес вважає, що затримка з формуванням танкових батальйонів для України після рішення про постачання пов'язана з тим, що країни – учасники коаліції "раптово довідалися" про реальний стан техніки, яка потребує ремонту. З його слів, це ж стосується й іншої військової техніки та боєприпасів. Він наголосив, що стратегічних проблем із постачанням снарядів Захід не має, проте українські вояки мають навчитися виконувати бойові завдання меншою кількістю боєприпасів.

• На твердження президента Франції Макрона, його країна не має наміру "розчавити" Росію атаками її території та досягти її повного розгрому, проте

наполягає на поразці РФ у війні в Україні. Він підкреслив, що підтримку Києва має бути посилено, для виходу на "переговори, які заслуговують на довіру". Він стверджує, що в цій війні жодна зі сторін не може досягти повної перемоги. Макрон вважає, що всі можливі майбутні лідери Росії будуть навіть гіршими, ніж Путін.

Новообраний президент Чехії Павел заявив, що Захід мусить ставитись вкрай обережно до поразки Росії, щоб уникнути небажаних сценаріїв, які пов'язані з її розпадом, оскільки в цьому випадку "не буде з ким вести переговори про роззброєння". Міністр закордонних справ Кулеба закликав Павела вірити в Україну й не схиляти її до поступок, після чого Павел заявив, що вважає перемогу Україні цілком реальною за умови, що рівень постачання їй озброєнь не зменшиться, Захід і далі надаватиме достатню фінансову допомогу, а ЄС – утримає санкції на рівні, достатньому для запобігання відновлення доходів РФ.

Колишній командувач сил США в Європі генерал Ходжес заявив, що Захід має намір зробити геть усе можливе для перемоги України вже цього року. На його думку, за наявності ракет середнього та великого радіуса дії Україна зможе звільнити Крим до кінця літа, а Донбас – до наступного року чи навіть раніше. Такі ракети унеможливлять базування Чорноморського флоту в Севастополі. Він наголосив, що деокупація Криму є ключовою умовою для відновлення судноплавства в Чорному та Азовському морях.

Прем'єр-міністр Фінляндії Марін відкидає варіант "легкої поразки" Росії та вважає, що вона має сплатити сповна за скоєні нею злочини, а її заморожені кошти мусить бути вилучено та направлено на допомогу Україні.

Держсекретар США Блінкен наголошує, що в разі, якщо не вдасться зупинити російську агресію, буде відчинено "скриньку Пандори" й кожен майбутній агресор зробить висновок, що йому все зійде з рук. Він наполягає, що лідери країн не мають змішувати поняття "агресор" та "жертва" та вимагати від України будь-яких територіальних поступок в обмін на "мир". З його слів, США залишають за Україною рішення про те, як саме вона уявляє собі перемогу, проте розраховують на справедливий та стійкий мир після війни. Повоєнна домовленість має відповідати Статуту ООН та не передбачати будь-яких територіальних поступок агресору, щодо Криму тощо.

• Генеральний секретар НАТО Столтенберг вважає, що війна в Україні виявила небезпеку залежності країн – членів Альянсу від продукції та сировини, яку вироблено авторитарними режимами, зокрема – від енергоносіїв. Він наголосив на небезпеці експорту таким режимам технологій, які можуть бути використані проти Заходу. Він наголошує, що треба підтримувати Україну й далі, оскільки це не просто "морально правильно", а і працюватиме на безпеку Альянсу. Столтенберг також зазначив, що варіантів підтримки України без жодних ризиків геть немає, оскільки російський

президент Путін планує подальшу агресію, переводить економіку на воєнні рейки, мобілізує сотні тисяч солдатів і звертається по допомогу та з проханням про постачання озброєнь до інших авторитарних режимів, таких як Північна Корея. та Іран.

• Міністр закордонних справ Угорщини Сійярто заявив, що метою його візиту до Білорусі було прохання до влади країни не робити кроків, які можуть затягнути війну чи розширити її географічно. Білоруссю та Україною проходить нафтопровід "Дружба" яким Росія постачає нафту Угорщині.

Прем'єр-міністр Орбан знову заявив, що Європа перебуває "на межі сповзання до війни між двома слов'янськими країнами" й навіть "непрямо перебуває в стані війни", постачаючи озброєння Україні. Він має намір триматися "якомога далі від цієї, не нашої війни". Він підтвердив, що країна не планує постачати зброю Україні. З його слів, уряд Угорщини не вважає, що РФ становить загрозу безпеці країні та Європі загалом, тому й далі налагоджуватиме з нею економічні відносини. Водночас він порадив колективному Заходу робити так само, оскільки без підтримування економічних відносин "неможливо досягти ні припинення вогню, ні мирних переговорів". Орбан наголосив, що війна є ще одним аргументом проти "брюссельської наддержави". Він наполягає, що війну розв'язав "імперський центр".

Заступник голови Офісу президента Жовква підтвердив запрошення Орбану відвідати Київ, яке президент Зеленський зробив на саміті лідерів ЄС.

• Нідерланди висилають "кілька" російських "дипломатів" і зачиняють торгове представництво РФ в Амстердамі через скорочення російською владою персоналу диппредставництв країни. Глава МЗС Нідерландів Хукстра наголосив, що країна не допустить спроб інфільтрування російських шпигунів у посольство РФ як дипломатів.

У Німеччині заарештовано російського агента – співробітника Федеральної розвідслужби (BND), який передавав ФСБ секретні відомості, зокрема, координати українських засобів ППО та РСЗВ HIMARS. Ще одним російським агентом виявився колишній охоронець посольства Великої Британії в Берліні, який також передавав важливу інформацію ФСБ. Упродовж останнього пів року європейські країни вислали понад 400 співробітників російських посольств, яких було запідозрено в шпигунстві. Росія у відповідь посилила кібератаки на сайти та сервери державних органів та компаній ЄС.

Група аналізу загроз Google, компанії Trust & Safety та Mandiant проаналізували кібератаки, які було скоєно за останній рік. Вони стверджують, що атак на Україну та країни НАТО здебільшого скоєно 5 групами кіберзлочинців, низка з яких співпрацює з ГРУ та ФСБ РФ.

• Голова Верховної Ради Стефанчук заявив, що Україна розраховує на запрошення до НАТО в липні – під час наступного саміту Альянсу у Вільнюсі.

На думку генерального секретаря Альянсу Столтенберга, Україна обов’язково вступить до НАТО. Проте він впевнений, що, першочерговим завданням є припинення російської агресії через перемогу України, оскільки для того, щоб надалі була можливість будувати з нею відносини, вона має залишитися суверенною державою. Столтенберг підтримав ініціативи британського прем'єр-міністра Сунака щодо надання Україні гарантій безпеки після закінчення війни – до її вступу до НАТО.

Він підтвердив, що Фінляндія може стати членом НАТО до Швеції в разі певного рішення Туреччини з цього приводу. З його слів, НАТО забезпечить оборону обох країн – навіть до офіційного приєднання. Основними темами саміту він назвав вступ обох країн, підтвердження непохитної підтримки України, зміцнення спільної безпеки та збільшення витрат на оборону.

• Президент Молдови Санду заявила, що дискусія про скасування нейтрального статусу та вступ країни до НАТО поки не має перспективи через багаторічний вплив російської пропаганди, яка знищила громадську підтримку цього кроку. На її думку, безпосередньої воєнної загрози країні наразі немає, оскільки її безпеку забезпечує Україна.

• За інформацією американського телеканалу NBC News, низка американських чиновників переконані в тому, що Китай надає Росії нелетальну воєнну допомогу – однострій та бронежилети й поступово зсувається до постачання летальних озброєнь. Росія також імпортує велику кількість китайських цивільних квадрокоптерів DJI через своїх дистриб'юторів у країнах Перської затоки для їхнього застосування на полі бою. Ці теми було порушено на зустрічі держсекретаря США Блінкена з міністром закордонних справ Китаю Ваном. Віцепрезидент Харріс на Мюнхенській конференції з безпеки заявила, що США стурбовані подальшою підтримкою Росії Китаєм та поглибленням співпраці між ними. З її слів, ці кроки підривають міжнародний порядок, що ґрунтується на правилах.

Під час спілкування з міністром закордонних справ Кулебою Ван підтвердив прихильність Китаю до фундаментального принципу територіальної цілісності, який закріплено Статутом ООН.

• Міністр закордонних справ Німеччини Бербок повідомила, що на річницю вторгнення просуватиме на Генеральній асамблеї ООН ухвалення резолюції про воєнні злочини Росії. Вона наполягає на якнайшвидшому завершенні війни, але не на умовах, які нав'язано РФ. Бербок наголосила, що якщо Україна не буде воювати, то припинить власне існування. Вона нагадала китайському міністру Вану, що "справедливий мир не є винагородою агресору, проте захистом міжнародного права й того, хто зазнав нападу".

Міністр закордонних справ Кулеба та держсекретар Блінкен скоординували дії щодо підтримки голосувань у Генеральній асамблеї ООН.

• Прем'єр-міністр Грузії Гарібашвілі у виступі на Мюнхенській безпековій конференції закликав Захід не вірити тому, що стан колишнього президента, українського громадянина Саакашвілі є критичним. Гарібашвілі назвав Саакашвілі "просто хорошим актором".

• Управління контролю за іноземними активами США (OFAC) направило припис банківській групі Raiffeisen про надання пояснення свого платіжного балансу та процесів, у Росії тощо, яка є для нього головним ринком. Дочірній банк є одним із 13 "системних" російських банків.

***

№ 1.292

Том Купер пише, що ЗСУ під Бахмутом перейшли в наступ… Звіт короткий і, очевидно, написаний, щоб встигнути за подіями. Хай так і трапиться!

Оригінал тут:

> *https://medium.com/@x_TomCooper_x/ukraine-war-19-february-2023-bakhmut-c282d043b148*

За переклад дякую Микола Ковальчук

ТОМ КУПЕР

ВІЙНА В УКРАЇНІ, 19 ЛЮТОГО 2023: БАХМУТ

Вітання всім! [Опубліковано 19.02 о 14.15 за Києвом].

Сьогодні коротко, мені бракує часу, але бачу дедалі більше повідомлень, що свідчать про щось на зразок «загального контрнаступу» ЗСУ в районі Бахмута.

Зокрема: ЗСУ потужно бомбардує квартали на схід від вулиці Щедра (східна частина міста), також є повідомлення про знищення багатьох артилерійських установок ВСрф по всій ділянці між ***Покровським*** та ***Вершиною*** (це села на схід від Бахмута).

Власне кажучи, джерела повідомляють, що одна з артилерійських бригад ВСрф вимушена була відступити звідти як небоєздатна після втрати самохідних гаубиць «Мста-С». Схоже, один із їхніх артилерійських полків теж «прямує на вихід»…

Передусім про українське просування повідомляють із таких напрямів:

— Північ: у районі Парасковіївки;

— Схід: вздовж вулиці Патріса Лумумби;

— Південь: у районі Опитного.

Деталей поки мало, бракує надійних підтверджень з боку противника, але чимало джерел свідчать про цей «наступ».

Мабуть,

> **важливо й те, що сьогодні вранці всі пропутінські соцмережі раптом «переключилися на геополітику» — вони завжди так роблять, коли програють.**

Здається також, що у росіян під Бахмутом зосталося дуже мало танків та бронемашин. Власне, більшість броньованої техніки на вчорашніх і сьогоднішніх відео або українська, або спалені рештки російської. Кажуть, танки і броньовики ВСрф було відведено після значних втрат, щоб вберегти хоч те, що зосталося. Думаю, це тому, що **зараз у районі Бахмута задіяно переважно ВДВ та рештки «вагнерівців» (якщо від них іще залишилося щось).**

Насамкінець, повідомляють про важкі бої в районі ***Берхівки***: десь за 10 км від ***Бахмута***. Кажуть, спершу росіяни захопили це село, потім українці вибили їх звідти, а тепер росіяни знову атакують…

До речі, на полі бою вперше (принаймні для мене) з'явився бронетранспортер «Хорунжий» — серйозна українська модернізація старого БТР-60. Судячи з рослинності, його «помітили» десь у районі Кремінної.

[НА ФОТО]

З іншого боку, на більшості російських відео звідти можна побачити, як їхня піхота ховається в окопах, а легкі самохідні гаубиці «стріляють, де бачать». Як на мене, це анітрохи не схоже на «наступ»…

***

№ 1.293

Міністра оборони майже відправили у відставку, а потім Зеленський усе переграв. Ми запитали, чому? А ще — про їхній наступ і наш контрнаступ, про авіанальоти й Бахмут

Інтерв’ю з Олексієм Резніковим

2023-02-20

Катерина Коберник*, *Марія Жартовська

Вже понад місяць журналісти, політики, чиновники й західні ЗМІ обговорюють українське Міністерство оборони і його очільника Олексія Резнікова. Все почалося зі звинувачень відомства у закупівлях за завищеними цінами. Темою зацікавилися НАБУ, СБУ, президент і парламент. Через резонанс у відставку подав відповідальний за тилове забезпечення заступник Резнікова В’ячеслав Шаповалов. Пізніше Держбюро розслідувань повідомило йому про підозру, а Печерський суд заарештував із правом внести заставу — 400 мільйонів гривень. Згодом декілька журналістів і активістів звернули увагу на біографію тимчасового виконувача обов’язків директора департаменту військово-технічної політики

Довідка

Повна назва — департамент військово-технічної політики, розвитку озброєння та військової техніки.

Міноборони Олександра Лієва. Голова «Центру протидії корупції» Віталій Шабунін згадав про проросійські погляди Лієва в минулому, а журналіст Михайло Ткач опублікував нібито російський паспорт чиновника, який виявився фейком. Через скандал Лієв звільнився (велике інтерв’ю з ним тут). Частина лідерів думок виступили на захист Резнікова. Вони назвали звинувачення недостатніми, а кампанію в ЗМІ — провокацією і спробою усунути міністра, який тоді збирався на чергові переговори в форматі «Рамштайн»

Довідка

Засідання Контактної групи з питань оборони України, яке цього разу відбулося в Брюсселі 14—15 лютого.

Багато хто вимагав негайної відставки чиновника і об'єктивного розслідування всіх звинувачень. П'ятого лютого голова фракції «Слуга народу» Давид Арахамія анонсував колегам по фракції звільнення Резнікова і призначення на його місце нинішнього очільника Головного управління розвідки Кирила Буданова. Однак, це призначення не відбулось, а президент попросив міністра залишитися. Шеф-редактор «Бабеля» Катерина Коберник і кореспондент Маша Жартовська поспілкувалися з міністром після того, як він не раз прокоментував усі ці звинувачення на окремій пресконференції та в інтерв'ю. Вони розпитали, чому президент залишив його на посаді, про підсумки останнього «Рамштайну», відносини з Будановим і неефективний «Укроборонпром». Про «лічняк» із Шабуніним вони не запитували, але він усе одно розповів.

***

— Після зустрічі в форматі «Рамштайн» у Брюсселі ви написали, що «збільшується броньований кулак» і скоро можна буде реалізувати задуми Валерія Залужного. Про що саме мова і чи означає це, що в найближчий час — місяць, два — Україна може почати контрнаступ?

— Так і є. Наші партнери змінили своє ставлення до цієї війни. Цивілізований світ розуміє, що перемогти росію на полі бою в Україні реально. Якщо сьогодні людських ресурсів у росії все ще багато, то технічних — менше. Наші партнери чітко розрізняють нашу тактику і тактику росіян. Їхня тактика — «м'ясорубки». Західний підхід — зберігати життя військових. Тому нам потрібні потужні броньовані системи — Marder, Bradley, Stryker— для захисту екіпажів, а також сучасні танки, щоб ми проривали лінію оборони росіян і розгортали контрнаступ.

Довідка

Німецька бойова машина піхоти.

Довідка

Американська бойова машина піхоти, названа так на честь генерала Омара Бредлі.

Довідка

Сімейство колісних броньованих машин виробництва американської компанії General Dynamics Land Systems. Названа так на честь рядового першого класу Стюарта Страйкера, який загинув у Другій світовій війні, і спеціаліста 4 рангу Роберта Страйкера, який загинув у В'єтнамській війні.

Підготовка танкових екіпажів передбачає злагодженість підрозділів, по суті це штурмові завдання. Це забере якийсь час. Давайте брати реальні терміни — до двох місяців, коли механіки знатимуть як керувати, артилеристи — як стріляти, командири екіпажів — як давати завдання, а техніки — як обслуговувати. Ми маємо налагодити систему швидкого відновлення техніки прямо на місці, середнього — десь в Україні, а складного — за її межами.

— Тобто з технічних причин наш наступ може початися не раніше ніж за два місяці?

— Це орієнтовні терміни. Мають бути сили та засоби реалізувати задум Генштабу. Друге — давайте не забувати про погодні умови. Наприклад, у лютому в росіян не спрацювала ставка на так званого «генерала мороза». Вони думали, що можна піти в наступ колісною технікою. Нам зіграло на руку, що ґрунт і болота так і не промерзли. І тут питання — якою буде весна. Зараз ми зосереджуємо зусилля на тому, що не маємо дати росіянам успішно піти в наступ. Як будемо готові, вирішимо, коли йдемо в контрнаступ. Зараз прогнозувати, коли це станеться — неправильно.

— Зараз багато експертів кажуть, що наступ росіян на сході вже почався. А ви в попередніх інтерв'ю казали, що поки це не він.

— Ми з вами бачили реальний наступ 24 лютого 2022 року. З усіх кордонів, окрім західного, величезними броньованими й танковими колонами, з авіацією. Сьогодні на сході вони змінили тактику. Використовують хвилі штурмовими загонами по 10—20 душ максимум. Давайте назвемо це «повзучий наступ». Для Кремля залишається політичною мрією й задачею — вийти на адміністративні кордони Донецької та Луганської областей, щоб прозвітувати своєму суспільству, що вони виконали задачі так званої спеціальної військової операції.

— Днями ви написали, що загрози з неба отримають кращу відсіч. Мова про ППО, яку нам нададуть партнери?

— Так, партнери взяли зобов'язання щодо збільшення кількості систем ППО — тих, які вже є, але їх буде більше разом із ракетами. З поваги до партнерів я не називаю, яких саме, бо вони хочуть самі розказати. Я можу сказати, що це суттєво підвищить рівень захисту нашого неба. Ми обговорювали деякі системи, які у нас не працюють, але ми на них навчаємося, зараз фіналізуємо технічні рішення. Можливо, до 24 лютого партнери зроблять певні оголошення.

— Коли ці системи будуть у нас?

— Не готовий зараз відповісти. Усі системи потребують підготовки екіпажів. Тому виконання зобов'язань — мінімум місяць.

— Йдеться про Patriot? Тому що є балістичні ракети С-300 та С-400, якими росіяни дуже активно б'ють по містах поблизу кордону і вже дотягнулися до Києва. Поки «ловити» їх нам нічим?

Довідка

Зенітно-ракетна система виробництва США. Від початку війни Україна просить надати Patriot, щоб закрити небо. У грудні 2022 року та в січні 2023-го США й Німеччина нарешті погодилися та пообіцяли навчити українських військових користуватися цими системами.

— Patriot поки тільки ті, що ви знаєте — одна система від американців, одна — від німців, пускові установки та ракети від Нідерландів. Але ми знаємо країни, де ще є Patriot, і ведемо з ними перемовини. Президент на своєму рівні, керівник ОП та прем'єр-міністр на своєму, я — на рівні міністрів оборони. Я оптимістично дивлюся на те, що Patriot іще будуть.

— Зараз є дві теми, які активно обговорюють — великий наступ росіян і їхні плани активно задіяти авіацію. Про останнє попереджають і американські посадовці та ЗМІ. З одного боку, цей план виглядає нелогічно, бо росіяни хотіли захопити небо від самого початку — і не змогли. Тепер, коли ми отримали багато ППО, зробити це буде значно важче. З іншого боку, ніхто й не очікує логіки від росіян. Що ви думаєте про цю загрозу, чи готові ми до неї?

— Відповім у двох частинах — першу ви одразу зрозумієте, а другу я подумаю, як сформулювати так, щоб не розкрити усіх планів. Не варто розділяти загрозу наступу росіян і застосування авіації. Це дві складові одного. Класична військова наука вчить — якщо плануєш іти в наступ, маєш зробити три речі: примусити свого опонента зупинитися й перейти в оборону; почати панувати в повітрі, щоб не дати йому піти в контрнаступ; маєш нищити всі його резерви, логістичні ланцюжки, запаси — і для цього теж потрібна авіація. Тому, коли ми кажемо, що росіяни готуються до наступу, то це обов'язково і про авіацію.

Тепер спробую натякнути, чому про це говорять наші партнери та західна преса. У нашому wish list «до Санти» був великий перелік, в якому ми мріяли про артилерію калібру 155 мм, сучасні системи залпового вогню, в тому числі HIMARS, про протикорабельні комплекси, броньовані машини серйозного рівня, врешті Patriot, бойові сучасні танки, літаки. Сьогодні в цьому wish list залишилися літаки й системи дальнього ураження, понад 200 кілометрів. Решту або маємо, або вже є політичне рішення. Навіть по флоту — у Великій Британії в нас уже стоять два мінних тральщики з українським екіпажем і прапором. Це наш спільний проєкт. Ми спустили на воду перший корвет класу ADAв Туреччині — загалом їх буде шість.

Довідка

HIMARS — це американська реактивна система залпового вогню на колісному шасі та з пусковою установкою на шість ракет. Поки що Україні дають лише снаряди дальністю в 70 км. Також HIMARS може стріляти однією балістичною ракетою на дальність 300 км, але Україні наразі таких ракет не дають.

Довідка

Тип протичовнових корветів прибережної зони, розроблених передовсім для Воєнно-морських сил Туреччини.

Залишилися сучасні літаки, які можуть бачити радарами інші літаки або ракети ворога, і теж мають ракети. Ми переконуємо партнерів, що окрім систем ППО, потрібні ще авіаційні платформи, щоб зупиняти іранські дрони, збивати крилаті ракети й не дати ворогу панувати в нашому небі, коли він буде йти в наступ. І ще забезпечити наші війська, коли ми будемо готові йти у контрнаступ. Тобто сьогодні розмови про наші потреби в літаках перейшли в іншу площину: не треба боятися, що це може бути черговий рівень ескалації, бо її роблять росіяни.

— Ми зрозуміли натяк. Питання з нашого редакторського чату для «чайників»: коли говорять про те, що росіяни можуть застосувати авіацію і зробити прорив углиб України, як далеко вони можуть залетіти — йдеться про 20 чи про 300 кілометрів?

— Я не льотчик, хоча маю 163 парашутних стрибки з часів служби в армії. Попри те, що ми багато позбивали, у росіян досі багато літаківі гвинтокрилів. Однак, авіація — це в першу чергу професійні льотчики. Підготовка льотчика класу «снайпер» — це роки. Думаю, що більшість їхньої льотної еліти ми вже знищили. Зараз літає переважно «молодняк». Як далеко вони зможуть залетіти? Питання в майстерності, вночі або вдень, у парі чи ні, маневри і технічний стан. Також залежить від масованості їх прильоту, і скільки в цей день чи години нам буде потрібно випустити протиповітряних ракет.

Довідка

За різними даними, до півтори тисячі.

— Тобто якщо летить 100 і 20 літаків — це абсолютно різні прогнози.

— Звісно. Умовно кажучи, на одну ціль — дві ракети. Якщо 20 літаків — 40 ракет, 100 літаків — 200. Ризики є, але не треба це сприймати так, що все пропало. Наші партнери це усвідомлюють, тому така активна позиція, особливо у Ллойда Остіна. Він дуже підтримує Україну і каже [партнерам]: «Час, час і ще раз час! Прискорюйтесь у передачі озброєння особливо систем ППО».

Довідка

Міністр оборони США.

— На «Рамштайні» ви показали журналістам хустинку із зображенням винищувача і сказали, що чекаєте літаків з неба. Про цей хід хустинкою багато писали ЗМІ. Якщо спуститися на землю, звідки їх варто чекати в першу чергу?

— Чесно скажу, це був експромт. У Києві я отримав від [служби] протоколу інформацію, що краватки й костюми цього разу обов'язкові. Бо на попередній зустрічі дозволяли smart casual, і ми були в наших худі. Ця хустинка давно у мене в колекції, але рідко підходила за кольором. А тут подивився і вирішив взяти її як талісман і символ.

Довідка

З англійської перекладається як «ошатний повсякденний стиль». Напівофіційний стиль в одязі, що поєднує в собі офісний класичний дрес-код та м'який і зручний кежуал.

Якому літаку бути? Треба відштовхуватися від того, літаків якої платформи найбільше у партнерів. До них є найбільше запчастин і всього, що потрібно для обслуговування. Які платформи будуть спроможні злітати й сідати на наших аеродромах, які системи ми швидше опануємо. Які системи дозволяють бачити не менше, ніж бачить Су-35у росіян, і які ракети можуть вражати на відстані 150 км і далі.

Довідка

Радянський і російський багатоцільовий надманеврений винищувач четвертого покоління.

Одна країна каже: «Я готова, але нехай інші партнери теж дадуть». Тобто контрибуція має бути спільною, як було з танками. Наш командувач Повітряних сил, генерал [Микола] Олещук каже, що підхід такий: оптимальними для нас були б Falcon-F-16, другі це Gripen, є британські, французькі й німецькі системи. Але остаточного рішення ще немає, його пропрацьовують експерти. Моє припущення — базовим буде якийсь один тип літака, а до нього в підтримку буде декілька інших. Як і з танками: у нас базовий Leopard, а біля них будуть нести службу Abrams, Challenger, французькі AMX-10 RC.

Довідка

F-16 Fighting Falcon — одномоторний багатофункціональний легкий винищувач, розроблений компанією General Dynamics для Повітряних сил США. F-16 є наймасовішим винищувачем четвертого покоління.

Довідка

Шведський багатоцільовий винищувач четвертого покоління.

Довідка

Основний бойовий танк другого покоління, був розроблений та виготовлявся в Західній Німеччині.

Довідка

Американський танк.

Довідка

Основний бойовий танк третього покоління Сухопутних військ Великої Британії, який перебуває на озброєнні армій Сполученого Королівства та Оману.

— Ллойд Остін натякнув, що США ніколи не заважали Польщі передавати нам МіГ-29. Чи може Польща нам їх надати?

Довідка

Багатоцільовий радянський винищувач четвертого покоління. Був основним багатоцільовим винищувачем країн Варшавського договору та СРСР упродовж 80-х років.

— МіГи є не тільки у Польщі, а практично в усіх країн колишнього соціалістичного блоку. Звісно, ми візьмемо МіГи, але це не дає якісного переходу українських повітряних сил на нову платформу. Ми літаємо на МіГах. Їхній радар бачить на плюс-мінус 60 км, а ракети вражають на 30 км. Для порівняння — Су-35 у орків бачить на 150 км і стріляє на 120. Тому, якщо ми отримаємо трошки МіГів, ми, звісно, подякуємо й візьмемо. Але я не борюся за МіГи.

— У вашому інтерв'ю BBC ви говорили, що з F-16 є нюанси, бо наші аеродроми до них не готові. Яка ситуація зараз?

— У F-16 нижча посадка, ніж у наших літаків. Але ми вже знайшли технічне рішення, тому застереження зняте.

— Скільки нам потрібно літаків для вдалого контрнаступу?

— Я б сказав так: чим більше дадуть, ми все заберемо. Літаки ж не літають по одному, все залежить від завдання.

— Це сотні, тисяча?

— Тисячі точно ні. Якщо говорити про реалістичний план… Наприклад, Франція — просунута країна, має свої винищувачі Mirage — покоління, аналогічне нашим МіГам. А ще вони зробили новий сучасний Rafale. Але це далеко не тисячі...

Довідка

Французький багатоцільовий винищувач четвертого покоління, розроблений французькою компанією Dassault Aviation.

Звісно, ми спершу боротимемося за пів сотні, а потім — за сотню. Реалістично, якби ми мали сотню літаків з різними можливостями виконання завдань — це був би непоганий кейс. І він реалістичний, бо кожна країна може дати 10—15 штук, і це не зменшить їхню обороноздатність.

— Скільки часу нам доведеться боротися за літаки?

— Щодо літаків, мені здається, вони дозріли. Деякі країни вже говорять про готовність навчати наші екіпажі. А коли вони готові навчати, це означає, що далі лишаються технічні питання. Моє відчуття — це питання місяців. І коли я кажу «місяців», це один-два.

— Поговоримо про наших західних партнерів. Американська та британська розвідки попереджали, що контрнаступ росіян буде наприкінці зими. Те саме говорив Валерій Залужний. Потім були заяви різних лідерів, що останній місяць зими — початок весни стануть вирішальними для майбутнього України. З іншого боку — зброю Захід нам надасть не раніше кінця весни, тобто вже після вирішального бою. Складається таке враження, що Штати бояться нашої перемоги чи радше — поразки росії.

Довідка

На Мюнхенській конференції з безпеки президент Франції Емманюель Макрон заявив, що наступні кілька місяців будуть «вирішальними» у війні росії проти України, потрібно посилити підтримку України.

— Як би так сформулювати коректно… Ухвалюючи рішення про передачу нам зброї, кожна країна зважає на свій внутрішній порядок денний, настрої населення, політичні течії, наближення виборів і так далі. У цивілізованому світі багато людей нас підтримують і хочуть перемоги. Але вистачає й тих, хто хоче торгувати з росією, вести бізнес as usual, купувати їхній газ, нафту, продавати їм свої речі. Тому є ті, хто стримують підтримку України.

Навіть у наших американських друзів є складнощі — там є конгресмени й сенатори певних політичних сил, які не дуже заохочують підтримку України і відкрито про це говорять на всіх ефірах. Тим, хто нас підтримує, потрібно

проходити внутрішню дискусію й переконувати, що використання грошей [їхніх] платників податків в Україні йде на користь їхніх інтересів.

Після Другої світової війни, точніше, після Холодної війни і розвалу Радянського Союзу, настала ера пацифізму, вигравали відповідні політичні партії. Вони не дбали про свої збройні сили — скорочували запаси на складах. Є країни НАТО, які не готові до цієї війни. Я це вже точно знаю.

— В Європі?

— Так, тому вони іноді повільно вирішують питання, бо не знають, як зізнатися, що у них не все є. «Рамштайн» класний тим, що країни вже дали завдання своїм ВПК. З точки зору світу, зараз почався час воєнної економіки.

Довідка

Військово-промисловий комплекс.

— На Мюнхенській конференції з безпеки французи вже сказали, що пришвидшили своє військове виробництво, тому їхній CAESAR ми отримаємо швидше.

Довідка

Французька самохідна артилерійська установка.

— Вони дають нам 12 CAESAR, які замовляли для себе. Датчани, які замовляли 17 штук для себе, теж вирішили дати їх нам. Напевно, ми будемо другою країною після Франції за кількістю артилерійських систем CAESAR.

— Незрозумілі речі відбуваються довкола Бахмуту. Через американські ЗМІ, зокрема, через Bloomberg, США натякали, що нам варто залишити місто, потім лунали прямі заяви. ЗСУ потроху втрачають позиції, але, за нашою інформацією, готові триматися там до останнього. Чому в нас і в союзників різні оцінки цієї операції?

— Це оцінки військових, а не політичні чинники. Наші військові чітко розуміють, що Бахмут — це фортеця, яка перемелює російський ресурс. Найбільші щоденні втрати у росіян якраз на напрямках Бахмуту, Лиману, вся та частина. Вони використовують штурмову практику групами, а тіла залишають. І знову, і знову. Наші військові розуміють, що чим більше ми перемелюємо, тим менше у них можливостей іти в повноцінний наступ.

Коли ми спілкуємося з Ллойдом Остіном, а Валерій Залужний — з Марком Міллі, вони ставлять питання і просять пояснити нашу тактику. Те ж саме було в Брюсселі, і ми разом із заступником нашого головнокомандувача Євгеном Мойсюком ще раз показали все на картах і пояснили. Вони нас вислухали й зрозуміли.

Довідка

Голова Об’єднаного комітету начальників штабів США, генерал.

І тут є певне питання: хто трошки більше розуміє? У них ні в кого немає нашого досвіду, вони мені пошепки кажуть: «Ми любимо, коли приїжджають ваші військові до нас на навчання. Тому що ми вчимося в них у тому числі». Це win-win, взаємообмін знаннями.

— Але ще є питання ресурсів. Генсек НАТО Єнс Столтенберг говорить, що війна в Україні споживає величезну кількість боєприпасів і виснажує запаси союзників. До прикладу, є дефіцит артилерійських снарядів усіх калібрів. Як довго союзники зможуть нас забезпечувати?

— Абсолютна правда, Стонтелберг це говорить, але і продовжує: якщо ви не хочете, щоб вам довелося застосовувати ваші запаси для відсічі росіян у себе вдома, віддайте все зі своїх складів українцям, щоб вони їх стримали. А ви робіть нові замовлення.

І тому сьогодні Німеччина подала заявку своєму ВПК на боєприпаси. Французи, Словаччина, Чехія — всі, хто мають відповідні заводи, вже подали замовлення. Американці теж. Я точно знаю навіть кількість боєприпасів на рік вперед, які замовлені для нас. У мене є дві колонки: одна — те, що я купую за контрактами, замовив на різних підприємствах у різних країнах. Друга — те, що надійде як міжнародна технічна допомога. Тому це справді війна ресурсів — росіян та їхніх союзників і сучасного цивілізованого світу.

— А скільки в тій колонці, де замовлено, ви можете сказати? Чи хоча б сказати, достатньо чи ні.

— Ні, не можу. Ну як можна під час війни сказати, достатньо чи ні? Ніколи не достатньо.

— Спитаємо інакше, ви задоволені цифрою боєприпасів, яка є зараз у вашій табличці?

— Я не маю права бути задоволеним, тому що мені треба дуже багато. Я був би задоволений, якби в мене стратегічні запаси були закладені. А вони шалені. Наприклад, якщо порахувати кількість стрілецької зброї в калібрі 5,45 (це автомат) за книжковими стандартами, ми маємо з вами купити й покласти на склади 64 мільярди патронів. З урахуванням, що вісім мільярдів — це населення всієї планети Земля. У грошах це $27 мільярдів. Тільки патрони. Нагадаю, що оборонний бюджет США — приблизно $800 мільярдів. Це нереальні історії, але вони прописані в стандартах. Чи можу я бути щасливим? Ні, не можу. Бо мені тоді треба 10 бюджетів США і 10 «супермаркетів», де можна купити стільки патронів.

Далі. Сумарно за рік усі заводи Європи можуть виготовити 600 тисяч боєприпасів 152 калібру. Тож ситуація така.

— У листопаді «Укроборонпром» почав виробляти артилерійські снаряди такого калібру. Чи багато ми можемо їх виготовити?

— Поки що від цифр, які я бачив, радіти не доводиться.

— Скільки ми витрачаємо цих боєприпасів?

— До недавнього часу росіяни нам на голову сипали до 60 тисяч пострілів за добу. Зараз вони зменшили до 20 тисяч різних калібрів. Тобто за місяць це стільки, скільки вся Європа виробляє за рік. Росіяни ще тягнуть набої з радянських запасів. Тому Бен Воллес говорить: «Навіть не думайте копіювати їхню тактику. Ми вам даємо високоточну зброю, щоб ви зробили один постріл, а не 10 чи 12. От у чому завдання».

Довідка

Міністр оборони Великої Британії.

— Давайте тоді про високоточну далекобійну зброю. Нещодавно Штати анонсували, що дають нам бомби-ракети GLSDB [текст про них ось тут]. Це, якщо чесно, видається знущанням, бо цієї зброї ще в принципі немає. Її ніколи не застосовувала жодна армія світу, на неї треба довго чекати. У той же час у США на складах є ATACMS, які б'ють на 300 кілометрів і які ми вже давно просимо.

— Я розумію ваше обурення, але я спробую захистити партнерів.

— Хтось мав би.

— Хто, як не я. Так от, іноді нашим партнерам в Європі для прийняття якогось рішення дуже потрібна згода «старшого брата». «Старшим братом» для всіх є США, всі це розуміють. Тому рішення про Leopard, наприклад, німецький уряд остаточно ухвалив на користь України після того, як британці оголосили, що дають Challenger, французи — легкі танки AMX-10 і, головне, американці — Abrams. І самих Abrams небагато, більше їх не буде, але нам і не треба більше. Це символ того, що не німецький танк першим буде на полі бою в Україні. Для німців це чутливе питання.

Те саме з ракетами. Їх іще справді нема, але це сигнал партнерам «не бійтеся давати те, що у вас є». Звичайно, наші партнери болісно реагують на будь-які натяки, що десь, не дай боже, ми вдаримо їхньою зброєю по території рф. І давайте без ілюзій, у них є свої контакти з Кремлем. Усі хочуть завершити цю війну і потім у якийсь спосіб з послабленою росією співіснувати. Тому дати щось таке, щоб хтось у нас психонув і довбонув по чому там мріє — ні, не

можна про таке навіть говорити. Коли деякі наші політики ляпають в ефірах «та ми вгатимо» — гіршого не можна придумати.

— Коли ми можемо отримати GLSDB? Експерти кажуть про два варіанти, вони залежать від виробничих процесів: весна або вже кінець цього року.

— Я не прогнозую. Є час, який визначено в замовленні заводу, зараз не пам'ятаю. Але знову таки: для мене було принциповим, що це рішення прийняте і вони про нього оголосили. Тому що паралельно відбуваються інші перемовини з іншими партнерами щодо інших цікавих речей. І вони будуть раніше (усміхається).

— Добре, ми зрозуміли, що щось буде, але ви поки не готові сказати. Але все-таки, цього року ATACMS є шанс отримати? Або щось, що б'є на 300 км.

— Не факт взагалі, що це будуть ATACMS. Є інші дальні ракети. Так, орки тепер ховаються за 120—150 км, і треба щось таке, щоб до них дотягнутись — і ми дотягнемось.

— У цьому півріччі?

— Так. Більше не можу сказати.

— Один чиновник високого рівня казав не під запис, що «Укроборонпром» зараз, дуже м'яко кажучи, неефективна структура. Він сильно програє бізнесу у виробництві тих самих БпЛА. Концерн анонсував один далекобійний дрон з дальністю 1 000 кілометрів, якого насправді досі немає. І одразу зроблю ремарку для читачів, що з головою «Укроборонпрому» Юрієм Гусєвим [тут можна прочитати про нього більше] у вас давні дружні стосунки.

Довідка

Безпілотний літальний апарат.

— Так, ми давні знайомі, проходили разом проєкт Aspen «Відповідальне лідерство». Я переконаний, що після перемоги наша незалежність буде базуватися на вітчизняному оборонпромі — і приватному, і державному секторах. Я підтримую все, що робить наш [Олег] Коростильов, наші «Стугни», «Корсари», «Нептуни» і все інше. Ми уклали контракт на виробництво української [самохідної гаубиці] «Богдани» 155 калібру. Контракт є, я був на виробництві, дивився, все супер, красавчики.

Довідка

Керівник конструкторського бюро «Луч». Фахівець у галузі автоматизованого контролю авіаційної спецтехніки, керованих засобів

високоточної зброї, генеральний конструктор із створення та модернізації зенітних ракетних систем і комплексів протиповітряної оборони.

Довідка

Протитанковий ракетний комплекс конструкторського бюро «Луч».

Довідка

Український переносний протитанковий ракетний комплекс КБ «Луч».

Довідка

Український протикорабельний комплекс. Його ракетами Україна 14 квітня 2022 року потопила флагман російського Чорноморського флоту «Москва».

— Хто виробник?

— Наш Краматорський завод (важкого верстатобудування).

— На скільки штук контракт?

— Я не можу сказати, це непублічно. Скажемо так, перші дивізіонибудуть цього року, навесні.

Довідка

Мова про 18 одиниць.

Повертаючись до «Укроборонпрому». Це не завод, це система управління, і там є свої проблеми. Вони не завершили реформування, бо почалася відкрита фаза війни. Вони з коліс роблять усе, що можуть. Наприклад, ремонтують і відновлюють нашу техніку — танки, БМП, БТРи. Мало того, танки, які ми привозили від партнерів з Польщі, Чехії і так далі, вони не були готові до бою. У них, наприклад, не було динамічного захисту. Його змогли налагодити фахівці «Укроборонпрому» — і танки швидко пішли воювати.

Чи хотілося б мені, щоб вони виготовляли більше снарядів? Так. Чи встигають вони наростити виробництво в таких обсягах? Поки що ні. Яка в них проблема? Гроші. На сьогоднішній день усі програми, які має реалізувати «Укроборонпром» — ракетна і протиракетна програми — це мільярди. Але є нюанс. Я як міністр оборони не можу бути інвестором. Я не можу інвестувати наперед у виробництво. Я купую готовий товар, бо він мені зараз потрібен на полі бою. А якщо завтра прийде до мене «Укроборонпром» і скаже: «Дай мені грошей наперед, я розвиватиму виробництво», то я не дам. Я скажу: «Іди в банк, бери кредит, працюй як приватний бізнес». У мене ж не просять гроші наперед приватні компанії, що виготовляють ті ж самі БпЛА. Але оскільки у

підприємств «Укроборонпрому» багато кредитів і різних фінансових історій в минулому, вони з точки зору банківської культури — ненадійний позичальник, їх не можуть кредитувати, стандарти не пропускають. Виникає питання: а де їм узяти гроші, щоб лінію чергову поставити, перевезти виробництво в безпечніше місце, в ідеалі закопатися під землю? Оце гіперзадача для Юри Гусєва і його команди — знайти рішення, як фінансувати, щоб вони стали конкурентними з приватними компаніями.

— Тобто, якщо підсумувати, наш державний оборонний комплекс підійшов до великої війни абсолютно непідготовленим? І бізнес може працювати ефективніше за великий державний концерн?

— Наш приватний бізнес майже не міг працювати в цій сфері до повномасштабної війни, бо там усе було дуже зарегульовано. Коли я з командою це побачив і зрозумів, що є регуляції, які можна спростити, ми їх спростили на рівні постанов і внутрішніх наказів, взяття на озброєння і так далі, воно швидше все поїхало.

— Українці збирали гроші на морські дрони, але щось давно ми не топили російські кораблі. У нас є чим це робити?

— Є, але на певній відстані. Вони знають цю відстань і межу не перетинають — це за 200 кілометрів від берегової лінії. У них, за нашими оцінками, п’ять носіїв ракет і три підводних човни. Ми знаємо вісім цілей.

— Є перспектива, що скоро ми зможемо до них дістати?

— Ми дуже плідно над тим працюємо.

— Перейдімо до політики. П’ятого лютого під час засідання фракції «Слуга народу» її голова Давид Арахамія проанонсував вашу відставку і сказав депутатам, що наступним міністром оборони буде начальник ГУР Кирило Буданов. Уже наступного дня він сказав, що перестановок не буде, а ви — що залишаєтесь і це рішення президента. От наша версія того, що було між цими заявами. Після скандалу довкола МО президент вирішив вас перевести в Міністерство з питань стратегічних галузей промисловості. Вас про це рішення не попередили, і коли воно стало публічним, ви дали зрозуміти, що готові залишитися в команді влади лише на позиції голови МО. Це так було?

— Зі мною жодної розмови про Міністерство стратегічних галузей промисловості не було, це не моя історія. А займатися тим, чим я не вмію — не хочу і не буду.

— Але ж рішення прийняли, а потім змінили. Чому?

— А з чого ми беремо, що його прийняли?

— Зустрічне питання, з чого голова фракції «слуг» оголосив перед депутатами, що ви йдете? Чи може Арахамія робити такі заяви без згоди президента?

— Мені важко коментувати, у мене з Давидом немає недружніх стосунків, ми з ним теж з Aspen. Давайте я не буду коментувати.

— Усе ж таки, у вас була розмова з президентом щодо вашого звільнення? На яких умовах ви залишилися?

— У нас була розмова з президентом про те, що ми продовжуємо співпрацю зі мною як з міністром оборони. Але я маю зробити висновки з цієї ситуації, тобто це мають бути кадрові рішення, тому що без оновлення команди буде важко працювати. За рекомендацією президента я оновлюю команду на рівні заступників міністра. А потім це піде по департаментах і так далі.

— Ще будуть нові заступники?

— Мені треба ще три заступники. Павлюка вже призначив уряд. Андрія Шевченка і Віталія Дейнегу погоджують. Не закрита кандидатура заступника з тилових закупівель. Я продовжую консультації, зустрічаюся з людьми.

Довідка

Експосол України в Канаді.

Довідка

Засновник волонтерського фонду «Повернись живим».

— Чи є якісь домовленості з президентом щодо того, скільки ви будете на посаді?

— Таке ми не обговорювали.

— Є версія, що історія з вашою відставкою та її скасуванням — це видима частина конфлікту між Арахамією і [головою ОП Андрієм] Єрмаком.

— Я думаю, що ця історія почалася від одних, а була підхоплена іншими бенефіціарами. Коли я прийшов на цю посаду і почав розбиратися з базовими речами, то з'ясував, що три роки поспіль армію годувала одна компанія. Це дуже небезпечно, вона могла збанкрутувати, її могли купити росіяни, або ще щось. **Перше завдання, що я поставив — демонополізація. І це далося непросто, були спроби пручатися — від політичних до напівбандитських.** Але нам це вдалося, і у 2022 році прогодували армію. Спочатку було п'ять компаній, а зараз вже вісім. Невдоволених було багато, і старт якраз був десь звідти, а далі вже підхопили різні бенефіціари. ***Я не Мона Ліза і не можу всім***

подобатися. Є люди, яких я називаю «лічняк». Які на тлі політичної антикорупційної кар'єри просинаються і засинають з моїм прізвищем.

— Ви натякаєте на Віталія Шабуніна?

Довідка

Голова правління громадської організації «Центр протидії корупції». Активно критикував МО і міністра під час останнього скандалу з закупівлею їжі для армії.

— На одного військовослужбовця Сил територіальної оборони, водія. Який у якийсь дивний спосіб придумав собі відрядження в Міністерство оборони і сховався в Центрі інновацій МО, де продовжував свою кар'єру борця. Коли це з'ясували, його відправили назад у Тероборону — нести службу. Це якась помста його особисто мені, він зробив допис на Facebook, де прощається зі своїми побратимами і посестрами, бо він у важкому котлі, а насправді ж у теплому й безпечному місці. У мене питання — а де служить боєць?

Довідка

В дописі Шабуніна немає згадок про те, що він знаходиться у котлі.

— А Міністерство оборони не може відповісти на питання, де служить боєць?

— Тоді скажуть, що міністр займається одним солдатом і це точно визначать як «лічняк». Нехай його командування ним займається.

— Був іще допис Віталія, що ЦПК кілька разів до вас звертався, але їх весь час футболили?

— Це неправда, щоб не сказати більш лайливе українське слово. Нехай покажуть тоді звернення до міністра оборони. Мало того, мій номер телефону доступний і я усім відповідаю.

Довідка

Ми звернулися до Шабуніна. За його словами, 25 лютого 2022 року він дійсно вступив до Територіальної оборони Києва. Після закінчення київської операції він оформив відрядження або будь-яку (на вибір МО) IT-систему логістики та складського-обліку.

Довідка

Оформити відрядження було простіше, ніж перевестися до Центру інновацій. У цьому випадку потрібне було рішення міністра і Генштабу.

до Центру інновацій Міноборони. Шабунін стверджує, що відрядження скасували після дзвінка на той час іще заступника міністра Сергія Гайдука до керівника Центру інновацій.

Зараз Шабунін продовжує службу в 207 батальйоні 241 бригади ТРО, але фізично в батальйоні не перебуває. Офіційно він стрілець. Щодо звернень ЦПК до Міноборони, то, за словами Шабуніна, вони були на рівні переговорів та переписки виконавчої директорки Дарії Каленюк із заступниками Резнікова і стосувалися розгортання систем логістики, аудиту і поставок зброї в Україну. Офіційних звернень до МО не було. Шабунін стверджує, що з Центру інновацій його прибрали через те, що ЦПК вимагав у Резнікова запровадити систему «Каравай»

Довідка

Програма обліку та логістики військової техніки.

За посиланням розгорнута позиція ЦПК стосовно скандалу з закупівлями в Міноборони.

— Номер справді є, і ми вам скинемо відео про тушонку для ЗСУ Тернопільського м'ясокомбінату. Бійці кажуть, вона неїстівна.

— Розберемося, але я навмисно попросив кількох людей, які створювали систему Prozorro, оцінити ситуацію [з харчуванням в армії], і навіть одному зробив пропозицію як потенційному заступнику міністра з закупівель. Окрім того, що він займається волонтерством, у нього горизонтальні зв'язки з військовими. Він каже — не пропонуйте мені йти на заступника, оскільки обдзвонив знайомих військових, які сказали, що їх усе влаштовує, і попросили не чіпати нічого. Але я не виключаю проблеми з окремими начпродами, таке є.

— Вашим наступником називали керівника Головного управління розвідки Кирила *Буданова*. Які у вас відносини?

— У нас як були хороші стосунки, так і залишилися. Він професіонал своєї справи.

— Окрім того, що він претендував на вашу посаду, джерелом фейкового паспорта Олександра *Лієва*, за словами журналістів, був хтось із ГУР. Усе це разом натякає на конфлікт.

— Я на цій посаді не щаслива людина. Я не мріяв бути міністром оборони, особливо зараз. Мої внуки і правнуки точно будуть мною пишатися. Але коли в мене буде можливість передати штурвал — я буду найщасливішою людиною у світі. Будь кому, хто готовий зайти на цю позицію, покласти своє життя, я потисну руку і скажу: «Красавчик! Чим тобі допомогти?»

— Чим таким важливим у міністерстві займався *Лієв*, що його бекграунд і біографія не мали значення, і він анонсував, що після його відставки в МО будуть проблеми?

— Саша один із найшвидших креативних менеджерів. Він багато зробив, щоб українські виробники зайшли на ринок оборонки. Якщо ви спитаєте у виробників БпЛА — вони його обожнюють. Але є один нюанс. Я політично не можу нічого купувати китайського. Я взагалі нічого не купую, якщо цього немає в замовленні Генштабу за підписом командувача Валерія ***Залужного***. А він ніколи не підпише замовлення на китайські дрони. Тому всі ці дрони, які воюють на фронті — завдяки волонтерам. Саша спростив систему з дронами, він був у віцепрем'єра Михайла Федорова. Той казав: «Клас, побільше б таких людей у команді».

Довідка

Міністр цифрової трансформації України.

Це почало дратувати тих, хто домінував на цьому полі.

Від них це й пішло, витягнули біографію ***Лієва***. Далі — відео з обшуками в заступника глави Міноборони, але коли були ті обшуки? У серпні 2021-го, за міністра оборони Андрія ***Тарана***. Далі була новина, що порушено справу через розкрадання грошей на ремонті казарм, а це взагалі 2017 рік.

Низка фахівців вже прямо й публічно говорять — **проти МОУ і проти мене конкретно йде інформаційна кампанія**. **Низка ідентичних текстів, масово скопійованих, розповсюджується через профілі, частина яких має повний набір ознак ботоферми.**

Ну і ми ж розуміємо всі: «гучний» вкид читає більше людей, аніж подальші вибачення чи спростування.

І тут питання: а кого у відставку? Звісно, Резнікова. А кому я заважаю? Гадаєте, Кирило Буданов мріє бути міністром? У нього цікаві проєкти, якими він охоче займається там, де він зараз.

— Ви зараз хочете сказати, що українські ЗМІ і деякі журналісти — агенти Кремля?

— Ні, не треба бути агентом Кремля, щоб вас спробували легко використати.

— Кого ви конкретно звинувачуєте — росіян?

— Ні, це внутрішня історія. Переконаний, що початок від нечистоплотного бізнесу, якому ми наступили на хвіст.

***

№ 1.294

ВЫСТУПЛЕНИЕ ПУТИНА

2023-02-21

Небоженко

У Путина закончился запас «красных линии» и повышения ставок. Он так и не решился объявить большую войну Украине, хотя забыл сказать то, что он него больше всего ожидали - о перспективах, целях и стратегии этой кровавой российско-украинской войны. Но самое главное то, что в речи Путина так и не нашлось места или намека на яркие перспективы совместного сотрудничества Китая и России в противовес коллективном Западу и отдельно - США. Для Украины и США это крайне важно - Китай не решился открыто поддержать агрессию России и противопоставить себя всему Западу. Кажется, Путин уже остался один на один в борьбе против Запада.

Вся остальная социально-экономическая часть речи Путина - обыкновенный спам, который все 20 лет был визитной карточкой российского президента. А тот факт, что режиссеры, транслирующие речь Путина, упорно отказывались показывать среди участников заседания живого и счастливого Пригожина - плохой признак для хозяина ЧВК «Вагнер». Хотя идея поссорить во время войны прибитый и запуганный российский народ с российскими олигархами и высшей бюрократией принадлежит Пригожину, но использована была Путиным в его речи.

Путин выбрал самую худшую стратегию для будущего России - ни шагу назад в войне с Украиной и всему Западом, но и не шагу вперед, ибо нельзя одновременно двигаться вперед в «светлое будущее» в одиночку от всего мира, условиях жестких санкций и терпеть поражения в российско-украинской войне от коллективного Запада, который уже не остановится пока не добьет режим личной власти Путина. И все сидящие в зале, покорно слушая монотонную, формальную речь Путина, прекрасно понимали все это, но каждый из них тайно надеется, что он спасется после Катастрофы Режима, а исчезнет один Путин.

***

№ 1.295

Під виглядом “ефективного управління” конфіскованими активами росіян “Слуги народу” протягують для АРМА

можливість будувати рейдерські схеми

2023-02-21

Українські активи олігархів путіна Дерипаски, Євтушенкова та Шелкова, а також Межигір'я Януковича – усі вони були конфісковані завдяки ухваленому у травні "санкційному механізму", розробленому ЦПК і партнерами.

Механізм дозволяє швидко конфіскувати активи росіян, що сприяють війні, і далі Уряд може використати конфісковане майно на потреби держави.

15 депутатів від фракції "Слуга народу" зареєстрували ***законопроєкт № 8311***, яким під виглядом ефективного управління активами фактично протягують для АРМА можливість відновити рейдерську схеми та передати в приватну власність активи, потрібні державі.

Проголосувати за нього у першому читанні можуть уже цього тижня.

У законопроєкті депутати хочуть формально розділити конфіскацію майна підсанкційних осіб на два окремі види санкцій:

1. стягнення активу в дохід держави. Ця санкція існує й зараз;
2. **примусова реалізація активу**. Новий вид санкцій, який передбачає, що актив передається АРМА для подальшого продажу.

Обрати вид санкцій має Мін'юст у позовній заяві.

1) А долю того, як держава використає конфісковане майно, має вирішити одразу суд, а не Уряд.

2) Хоча саме останній має значно краще уявлення про те, як краще розпорядитись конфіскованим майном і чи немає потреби використати його для потреб держави.

За задумом авторів законопроєкту, продаж майна має відбуватися у системі ***Прозорро.продажі***, проте чи вдасться забезпечити справжню прозорість процесу і конкуренцію – невідомо.

1) Законопроект банально не дає відповіді, як на практиці будуть відбуватись ці процедури, їх деталі має визначити Уряд.

Крім того,

2) нардепи пропонують знов спростити продаж активів ще до остаточного рішення суду про конфіскацію майна.

3) У випадку з останнім механізмом, подана депутатами редакція норми діяла до 2021 року, і раніше дозволила АРМА будувати рейдерські схеми із арештованим майном.

"До 2021 року АРМА вже використовувала таке право розпоряджатися майном без остаточного рішення суду для корупційної схеми із штучним арештом активів. Наприклад, як виявили НАБУ і САП, працівники АРМА та інші особи продавали арештоване майно за заниженою вартістю на онлайн аукціоні через ДП «СЕТАМ». Перемагала у таких аукціонах наперед визначена компанія. Збитки державі, за версією слідства, склали ***понад 400 млн грн****. І це лише в одній справі,"*

– коментує юристка ЦПК Олена ***Щербан***.

До того ж Уряд замість конкурсного визначення управителів арештованим чи конфіскованим майном зможе на свій розсуд передавати таке майно будь-якому ДП, якщо вирішить, що це потрібно для подолання наслідків війни. Як визначатиметься доцільність такої передачі – теж невідомо.

ЦПК наголошує:

під виглядом “ефективного управління” російськими активами депутати хочуть дозволити рейдерське захоплення цих активів.

***

№ 1.296

Дайджест подій в Україні та навколо України від 22 лютого 2023

Головне

1) Як на вашу думку, невже хуйло, яке боїться навіть власної тіні, вилізло на стадіон ?

2) А можна я тихесенько до лісу піду? ™. До речі, це чмо миттєво зателефонувало до того самого дружбана – міністра монастирського, який "раптово загинув" на вертольоті, вбивши дитину у Броварах.

3) У вас не виникає запитань, а чому лакеї верховного шапіта миттєво після вторгнення скасували електронне декларування?

4) Щодо стратегічних ядерних озброєнь.... договір не має для хуйла жодної юридичної сили, якщо він йому не вигідний. Тому тільки демілітаризація і денуклеаризація. Інших варіантів просто немає.

5) Поки єдиними справжніми санкціями стало ембарго на російські нафтопродукти.

Теми доби

1) Зеленський підтримав петицію щодо поновлення електронного декларування чиновників.

2) Держдума РФ підтвердила рішення Путіна про вихід із договору про обмеження стратегічних наступальних озброєнь.

3) Посли ЄС поки не домовилися про 10 пакет санкцій проти РФ.

4) Депутат від "Слуги народу" Трухін визнав провину в спробі підкупу патрульного поліціянта.

5) Путін аж 4 хвилини виступав перед учасниками пропагандистського мітингу в Лужниках із річниці вторгнення.

6) До Харківщини з території РФ намагалися прорватися диверсійні групи.

1. Війна

1-1) Фронт

• За інформацією Генштабу, на Харківщині було виявлено та знешкоджено кілька російських диверсійно-розвідувальних груп, які намагалися вдертися з території Росії. Одну з них витіснено після бою. Губернатор Білгородської області РФ оголосив, що українська артилерія обстріляла місто Шебекино, унаслідок чого спалахнув торговий центр. Через російський кордон російська артилерія знову завдала ударів по прикордонних територіях та населених пунктах Чернігівщини, Сумщини та Харківщини. Харків обстріляно ракети комплексу ППО С-300 з території Білгородської області РФ.

• На півночі Луганщини – у районі Сватового та Кремінної тривають "в'язкі" бої. Російському командуванню не вдається досягти будь-яких значних успіхів на цьому напрямку, попри суттєве посилення угруповання військ.

• У районі Бахмута тривають запеклі бої на околицях та на північ від міста. Ударні підрозділи ПВК "Вагнера" та російські десантники намагаються розвинути наступ уздовж траси М-03 Харків – Довжанський у напрямку Слов'янська, а також завершити оточення українського угруповання військ у Бахмуті. Їм вдалося захопити населені пункти та північний мікрорайон міста. Власник ПВК "кухар Путіна" Пригожин скаржиться на нестачу боєприпасів, проте навіть цей "голодний пайок" у багато разів перевищує боєзапас українських військ. Російська артилерія, як і раніше, має перевагу в боєкомплекті та кількості одиниць озброєнь, на цьому напрямку активно працюють БПЛА тактичного та оперативно-тактичного рівня.

• Російські війська намагаються проломити українську оборону й у районі Авдіївки, Донецька, Вугледара. Протягом доби вони здійснили понад 40 атак за потужної підтримки авіації та артилерії, які проте успіху не мали.

• Начальник Головного управління розвідки Буданов розгорнув бурхливу медійну активність. Він мало не щодня дає інтерв'ю та коментарі українським та зарубіжним ЗМІ. Буданов заявив, що "великий наступ" Росії є "настільки великим, що навіть не всі його спостерігають". Він підтвердив, що окупанти отримали наказ до 31 березня вийти на адміністративні кордони Донецької та Луганської областей. З його слів, у Росії триває прихована мобілізація, проте якість поповнення підрозділів вкрай низька, оскільки мобілізованих відправляють на передову практично відразу, без підготовки та бойового злагодження. Глава Федеральної розвідувальної служби Німеччини (BND) Каль оцінив мобілізаційний резерв Росія ще в 1 млн солдатів. Цей контингент може бути призвано в будь-який момент, оскільки президент Путін не готовий до переговорів і прагне здобути перемогу на полі бою.

Глава Донецької військової обладміністрації Кириленко повідомив, що російські війська вже зруйнували Авдіївку, а Бахмут уже зруйновано на понад

80 %. Він стверджує, що Росія для захоплення території застосовує тактику випаленої землі.

• Під час потужних обстрілів російською артилерією Херсона та інших населених пунктів області загинуло 5 осіб, багато місцевих жителів дістали поранення.

• У лікарні помер командир 1 батальйону полку спецпризначення "Азов" Мудрак, який боронив Маріуполь та пройшов усіма колами пекла російського полону.

• Командувач ЗСУ Залужний призначив колишнього генпрокурора Луценка командиром одного зі взводів ударних БПЛА.

• Російські ЗМІ повідомили, що окупаційна влада має намір запровадити "московський" поясний час на захоплених територіях. До Держдуми вже подано відповідний законопроєкт.

• Вранці 22 лютого в 10 містах РФ по радіо було оголошено повітряну тривогу через загрозу ракетних атак. Але вже в середині дня МНС Росії оголосило, що оголошення було хибним і є наслідком атаки хакерів.

• Генеральний прокурор Костін повідомив, що про перші результати роботи прокурорів Міжнародного кримінального суду з розслідування та документування воєнних злочинів Росії стане відомо вже цього року. З його слів, уже зафіксовано понад 68 тис. воєнних злочинів, зокрема, 952 факти застосування російськими військами заборонених касетних, хімічних та фосфорних боєприпасів. Костін повідомив, що його Офіс працює над створенням коаліції у форматі "юридичного Рамштайну". Він анонсував проведення в березні в Україні масштабної міжнародної конференції, яка обговорюватиме притягнення Росії до відповідальності.

Міністр закордонних справ Кулеба заявив, що 45 держав висловили готовність узяти участь у форумі на високому рівні в рамках ООН, який буде присвячено порушенню прав людини внаслідок російської воєнної агресії. Зі слів міністра, цей захід стане ще одним кроком до створення спецтрибуналу для розслідування агресії та засудження Росії.

1-2) Тил

• Президент Зеленський вніс до Верховної Ради проєкт постанови про запровадження секторальних санкцій щодо російських фінансових установ. До переліку включено Центробанк РФ, небанківські кредитні організації, оператори платіжних систем, учасники фондового ринку, страхові компанії, інвестфонди та інші компанії.

• Депутат Волошин від забороненої партії "Опозиційна платформа – За життя" подав заяву про складання повноважень. Глава парламенту Стефанчук заявив,

що Верховна Рада не затягуватиме розгляд цього питання. Глава фракції "Слуга народу" Арахамія вважає, що до роковин ворожіння парламент позбавить мандатів принаймні 3 депутатів від партії "ОПЗЖ". Він закликав усіх депутатів від заборонених партій негайно скласти повноваження.

• Зеленський підписав закони про звільнення від мита та ПДВ введення квадрокоптерів, тепловізорів та приладів нічного бачення.

• Укренерго поки не встановлюватиме ліміти споживання електроенергії, тому населені пункти отримуватимуть її повністю з урахуванням можливих перебоїв через пошкодження електромереж через погані погодні умови.

• Агентство США з міжнародного розвитку USAID надає "Укргазвидобуванню" 5 тис. т метанолу – критично важливого компонента для видобутку, підготовки та транспортування газу. З початку вторгнення Укргазвидобування закуповує всі необхідні обсяги метанолу у європейських постачальників.

• Компанія SCM, футбольний клуб "Шахтар" та Фонд Ахметова зрадили 5 млрд грн на підтримку ЗСУ та постраждалим від війни громадянам країни.

• Президент Зеленський підтримав петицію про поновлення електронного декларування доходів чиновниками, депутатами, суддями та правоохоронцями. Глава президентської фракції Арахамія повідомив, що відповідний законопроєкт уже включено до порядку денного сесії Верховної Ради. Цю норму активно підтримують посли країн "Великої сімки" (G7). Нацагентство з питань запобігання корупції (НАЗК) повідомило, що електронні декларації за 2021 р. подали лише 28 депутатів Верховної Ради, 2 співробітники Офісу президента та 1 міністр, а всього чиновники заповнили орієнтовно 500 тис. декларацій. Глава Агентства Новіков переконаний, що депутати навмисно блокують прийняття закону про поновлення електронного декларування.

• Вищий антикорупційний суд визнав винним депутата Верховної Ради від президентської партії Трухіна в спробі підкупу патрульного поліціянта та затвердив його угоду з прокурором Спеціалізованої антикорупційної прокуратури (САП) про визнання провини. Депутат був за кермом у нетверезому стані та скоїв ДТП, у якому постраждали люди та автомобілі. Депутат протягом 30 днів має перерахувати 6 млн грн на спецрахунок фонду United24 на закупівлю "армії дронів". На думку громадянських активістів, наступним кроком має стати позбавлення Трухіна депутатського мандату.

• САП пред'явила підозру колишньому міністрові інфраструктури Пивоварському та його заступнику в зловживанні владою та службовим становищем на користь компанії олігарха Фірташа, унаслідок чого державі було завдано збитків у розмірі понад $30 млн.

• Міністерство інфраструктури оголосило про відкриття доступу правоохоронним органам до заявок на перетин кордону в системі "Шлях". За твердженням чиновників, це покращить боротьбу з корупцією. Раніше "Укртрансбезпека" надавала доступ до цих даних лише за конкретними запитами.

• За інформацією НБУ, у січні прибуток українських банків за рік зріс у 2,1 раза, проти січня 2022 р. Низка експертів вважають, що прибутковість є наслідком купівлі надприбуткових депозитних сертифікатів НБУ, а завдяки кредитуванню реального сектору економіки.

• Агентство Bloomberg повідомило, що країни "Великої сімки" мають намір запропонувати гарантії для підписання нової програми кредитування України Міжнародним валютним фондом на суму $15 млрд. Схвалення країн G7 є однією з головних умов затвердження подібної програми.

2. Україна та світ

• Президент Польщі Дуда в інтерв'ю CNN наполягає, що Росія має відмовитися від імперських амбіцій, а вільний світ має примусити її до цього кроку. З його слів, ключовим елементом оборони України від російської агресії є сучасна західна зброя, винищувачі тощо.

• За інформацією іспанського видання El Pais, країна передасть Україні 6 відремонтованих танків Leopard II модифікації A4. Міністр оборони Роблес повідомила, що танки буде надано наприкінці березня чи на початку квітня.

Міністр оборони України Резніков стверджує, що ЗСУ одержать західні танки вже незабаром. Вони прибудуть до країни разом із підготовленими екіпажами.

На думку заступника міністра закордонних справ Мельника, новий міністр оборони Німеччини Пісторіус "зламав стриманість" країни щодо постачання зброї Україні.

Міністр оборони Великої Британії Уоллес заявив, що країна "розігріває" виробничі потужності для збільшення виробництва озброєнь, зокрема, артилерійських снарядів – як для постачання Україні, так і для поповнення запасів власної армії. Міністр енергетики Галущенко закликав західних союзників надати Україні додаткові системи ППО, що, на його думку, є найкращим рішенням для оборони енергетичної інфраструктури України.

• У Польщі завершилася зустріч лідерів країн "Бухарестської дев'ятки" – східного флангу НАТО. У підсумковій декларації Росія названо найбільшою загрозою для Альянсу, який фактично є оборонною організацією. Документ також вітає євроатлантичні прагнення України та наголошує, що вона обов'язково набуде членства в НАТО.

Прем’єр-міністр Великої Британії Сунак зустрівся з українськими журналістами. Він висловив переконання, що Україна обов'язково вступить до НАТО й підкреслив, що цю роботу треба розпочинати вже зараз. Водночас він висловив згоду з думкою генерального секретаря Альянсу Столтенберга, що Україні наразі потрібна інша підтримка, зокрема, підвищення сумісності із системами НАТО озброєнь, які вона використовує. За твердженням Сунака, Велика Британія поки не може надати Україні літаки, але надасть фінансову підтримку країнам, які готові до подібного кроку.

Він наголосив, що Україна може набути вирішальної переваги на полі бою завдяки якнайшвидшому наданні їй далекобійної зброї. Сунак висловив переконання, що Україна отримає воєнну допомогу вчасно, а війна не затягнеться на роки. Цю ж думку Сунак висловив і президенту Зеленському.під час телефонної розмови.

Посол у Литві Бешта повідомив, що президент Зеленський має намір особисто взяти участь у саміті НАТО у Вільнюсі, який заплановано на липень.

• Радник Держдепартаменту США Чоллет заявив журналістам телекомпанії Sky News, що в разі зміни президента підтримка України не зменшиться. Попри анонси, президент Байден досі не оголосив про намір балотуватися на наступний термін.

• Державна Дума РФ одноголосно ухвалила закон про зупинення участі в Договорі щодо скорочення стратегічних наступальних озброєнь (ДСНО, СНО-3). Посол РФ у Великій Британії Келін стверджує, що Росія не має наміру застосовувати ядерну зброю у війні в Україні. За його словами, тимчасове зупинення участі в договорі стосується лише відмови від "процедур верифікації" стратегічних наступальних озброєнь.

У момент візиту президента США Байдена до Києва Росія здійснила попередньо анонсований запуск стратегічної балістичної ракети "Сармат", проте він, мабуть, зазнав невдачі. Прессекретар Путіна Пєсков відмовився коментувати цей факт, пославшись на те, що це є прерогативою міністерства оборони.

Байден назвав "великою помилкою" рішення Путіна щодо призупинення участі в останньому з наявних договорів про обмеження ядерних озброєнь. Глава МЗС України Кулеба вважає нелогічним застосування Росією ядерної зброї й не вірить у подібний розвиток подій через вкрай жорстку реакцію Заходу та Китаю на ядерний шантаж Путіна.

• Представник Китаю при ООН Чжан у відповідь на оголошення президентом Путіним про зупинення участі в договорі про контроль над стратегічними наступальними озброєннями "New Start" заявив, що сторони мають і далі вести діалог задля пошуку "хорошого рішення", оскільки, на його переконання, ядерну війну виграти не можна. Представник МЗС Китаю Ван

заявив, що країна не планує надавати летальну воєнну допомогу Росії. Він звинуватив владу США в поширенні чуток, що Китай нібито надає воєнну допомогу Росії.

Видання The Wall Street Journal повідомило, що адміністрація Байдена розглядає можливість оприлюднення розвідданих, що свідчать про подібні плани Китаю. За оцінками західних розвідок, китайське керівництво досі не прийняло рішення про надання прямої воєнної допомоги РФ.

Заступник міністра закордонних справ Мельник заявив, що Україна намагається покращити дипломатичні відносини з Китаєм, проте констатував, що комунікації на рівні керівництва країн залишається "дуже складною".

• Напередодні річниці вторгнення в Україну на московському стадіоні "Лужники" було влаштовано пропагандистський мітинг, у якому взяв участь президент Путін. Його виступ тривав лише 4 хвилини. У районі стадіону було розгорнуто систему ППО "Панцир С1". Путін у своїй промові згадав про "захист вітчизни", сім'ю та набуття контролю над "історичними територіями".

На думку британської розвідки, Путін у своєму зверненні до Федеральних зборів продемонстрував, що має намір і далі вести "екзистенційну війну" – аж до перемоги над Україною, проте не озвучив конкретних планів.

Президент Естонії Каріс вважає виступ Путіна сигналом усьому світові, що він планує "грати в довгу" проти Заходу й не має наміру вести мирні переговори.

• Глава МЗС Угорщини Сійярто під час візиту до Міжнародного агентства з атомної енергії (МАГАТЕ) закликав до припинення вогню в Україні та прямих переговорів президентів Байдена та Путіна задля припинення війни в Україні. Він наголосив, що війну має бути завершена "негайно". Папа Римський Франциск у річницю російського вторгнення назвав війну в Україні "абсурдною та жорстокою". Він наголосив, що мир, який побудовано на уламках, ніколи не стане справжньою перемогою Росії. Франциск закликав до негайного припинення війни й поставив риторичне запитання: чи зроблено для цього геть усе можливе?

• Глава Офісу президента Єрмак заявив, що США та Україна мають спільне бачення того, що можна вважати перемогою у війні. З його слів, таким варіантом є відновлення територіальної цілісності України та отримання гарантій безпеки з подальшим вступом до НАТО. На думку низки експертів, вихід ЗСУ на кордони 1991 року не матиме наслідком припинення війни, оскільки Росія і далі обстрілюватиме української території артилерією та ракетами з-за кордону.

За твердженням заступника голови Ради безпеки РФ, колишнього президента Медведєва, у разі програшу Росією війни ("військової спецоперації"),

противники розірвуть її на частини й вона припинить своє існування. Водночас він і далі наполягає, що війна нібито закінчиться, якщо США припинять постачання зброї "київському режиму".

• Збірна України з боксу відмовилася від участі в чемпіонатах світу серед чоловіків та жінок у 2023 р через допущення на них російських та білоруських спортсменів під прапорами своїх країн. Чоловічий чемпіонат світу бойкотують США, Велика Британія, Канада, Польща, Нідерланди, Ірландія, Чехія, Швеція і Швейцарія.

• За оцінкою аналітичного центру Ember Climate, ЄС після відмови від російських енергоносіїв зміг заощадити орієнтовно €12 млрд завдяки виробництву електроенергії з відновлюваних джерел. Майже чверть енергоринку ЄС уже зайнято "Зеленою електроенергією". Водночас Європа вже кілька років зазнає масштабних посух, які суттєво погіршують можливість теплової та атомної генерації через брак води для охолодження електростанцій. У Франції цієї зими опадів не було 32 доби поспіль.

• За інформацією кореспондента "Радо Свобода" Джозв'яка, 22 лютого посли ЄС не змогли дійти угоди про 10 пакет санкцій проти Росії. Переговори триватимуть у четвер. Група з 10 країн ЄС закликала партнерів до рішучіших дій для припинення постачання до Росії запчастин для військової техніки через підставні компанії в третіх країнах, в оминання західних санкцій. Водночас посли таки погодили подовження санкцій проти білоруського президента Лукашенка, його оточення, а також великих білоруських компаній. Минулого тижня ЗМІ опублікували інформацію розслідування білоруських та литовських активістів щодо схеми продажу білоруських мінеральних добрив у ЄС в обхід санкцій через сербську компанію – "прокладку".

Видання Politico повідомило, що країни Балтії та Польща намагаються полегшити застосування санкцій до членів сімей російських олігархів, але стикаються з протидією з боку влади Угорщини. Зокрема, прем'єр-міністр Орбан вимагає виключити зі списку санкцій 4 російських олігархів та членів їхніх сімей, інакше загрожує накласти вето на санкції, які мають подовжуватися кожні 6 місяців. Угорщина також виступає проти пропозиції щодо перегляду санкцій 1 раз на рік замість пів року. Також журналісти Politico повідомили, що понад 10 країн виступили проти запровадження штрафів за ненадання звітності про місцезнаходження російських активів, що змусило Єврокомісію відмовитися від цього рішення. За твердженням представників Німеччини, Австрії, Бельгії, Чехії, Франції, Латвії, Італії, Португалія та Мальти, подібний крок потребуватиме додаткових юридичних роз'яснень, які неможливо отримати впродовж кількох днів, тому він може зірвати ухвалення всього пакету санкцій.

• За інформацією журналістів агентства Reutrers, Індія під час свого річного головування у "великій двадцятці" не планує обговорювати чи посилювати

санкції проти РФ. Країна отримує із Росії майже половину енергоносіїв, які купує з величезним дисконтом до світових цін. Оплату за них виведено з-під санкцій через оплату іншими валютами.

• Поліція Албанії затримала судно, яке перевозило 22,5 тис. т нафти, найімовірніше, російського походження.

Російські ЗМІ повідомили, що Мінфін РФ уперше за пів року не зміг розмістити довготермінові облігації федеральної позики за браком заявок на купівлю з "прийнятним рівнем прибутковості". У січні Мінфін РФ розмістив подібні облігації на 200 млрд руб. Січневий бюджет РФ було зведено з дефіцитом 1,76 трлн руб (приблизно $25 млрд), а доходи від продажу енергоносіїв склали 426 млрд руб. (на 46 % менше, ніж за той самий період 2022 р).

Велика пивоварна компанія Heineken поки не йде з РФ, хоча оголосила про це ще в березні 2022 р. Причиною названо неможливість продажу активів у країні, а можливі збитки компанія оцінила в €300 млн.

Агентство Reuters констатує, що попри втечу провідних брендів із Росії, вони все ще залишаються доступними в країні завдяки масовому ввезенню та "паралельному імпорту". Такі товари здебільшого не підпадають під санкції, а їхнє ввезення до РФ усе ще є легальним, тому російська влада стимулює компанії до таких кроків. З Туреччини обсяг постачання цих товарів за рік зріс у 7 разів.

• Міністр економіки Свириденко повідомила, що уряд працює над створенням умов для повернення до України 4,6 млн українських біженців, які могли б узяти участь у відновленні країни. Цю заяву зроблена на тлі "закручування гайок" бізнесу та відновлення повного податкового навантаження, хоча інтенсивність боїв на Донбасі зростає.

Іспанія прихистила 168 тис. українських біженців, з яких знайшли роботу менше ніж 14 тис. осіб. За даними Управління верховного комісара ООН із прав біженців, до Болгарії після російського вторгнення виїхали 1,1 млн українських біженців. Статус тимчасового притулку отримали лише 115 тис., проте реально в країні перебувають не більше ніж 50 тис. українців За інформацією заступника міністра освіти Рогової, за кордон виїхали понад 0,5 млн українських дітей та 12,5 тис. вчителів, 161 тис. школярів є внутрішньо переміщеними особами.

• Колишній президент Грузії Саакашвілі, якого влада країни помістила у в'язницю, звинуватив призначених державою лікарів у відмові лікувати його та в причетності до змови для його вбивства. Його здоров'я суттєво погіршилося через різку втрату ваги, проте владна партія "Грузинська мрія" називає його в симулянтом.

Грузинська влада відмовилася від жорсткої реакції на візит "президента Абхазії" Бжанії до Мінська, де він зустрівся з президентом Лукашенком, – оскільки Білорусь так і не визнала незалежність "республіки". Владна партія також виступає за збереження авіасполучення з Білоруссю, попри поїздку Лукашенка до Абхазії у вересні 2022 року.

***

№ 1.297

Боротьба з корупцією чи політико-медійне «брендфакерство»?

2023-02-23

Кущ

Чергова гучна справа НАБУ ризикує перетворитись у таку ж саму чергову «мильну бульбашку».

Хоча **тут питання, скоріше у цілях.**

Якщо за мету поставлене досягнення медійного ефекту та інформаційного «білого шуму», то тоді засоби виправдовують мету.

Якщо ж мова йде про реальну боротьбу з корупцією, то акцентування уваги на справі 8-річної давними із сумнівним доказовим рядом, навряд чи призведе до очищення органів влади від системної корупції.

За повідомленням НАБУ:

> «2 лютого 2023 року НАБУ і САП повідомили ексміністру інфраструктури України і його колишньому першому заступнику про підозру у зловживаннях, через які держава зазнала збитків на понад 30 млн дол. США. Дії експосадовців кваліфіковані за ч.2 ст. 364 КК України».

Згідно із інформацією, наданою слідчими:

> «…. у липні 2015 року тогочасний міністр спільно зі своїм заступником (на той час також головою Тарифної ради Мінінфраструктури) забезпечили прийняття наказу, за яким корабельний збір із суден в морському порту «Південний» разом із ДП «АМПУ» почали стягувати й приватні компанії (у пропорції 50:50).
>
> Тоді як за законом стягнення такого збору є виключною прерогативою ДП як користувача акваторії порту, що належить державі».

Принагідно зауважимо, що саме розслідування йде з 2019 року, але тільки зараз чомусь вийшло на фінішну пряму.

До речі, **йде на тлі активних політичних процесів навколо призначення нового голови НАБУ.**

> Складається враження, що детективи НАБУ отримали «завдання» так би мовити «підчистити старі хвости» і видати «на гора» декілька резонансних справ.

Це безпрограшна стратегія.

> Під час «передачі справ» завжди можна записати собі в актив, мовляв «ми вийшли на розкриття деяких системних корупційних кейсів».

З іншого боку, провал справи у суді, запишуть вже на нового керівника: ніби «колишні» зробили все вірно, а «нові» - злили справу.

> Тим більше, що зовнішні партнери вимагають посадку «великих риб» корупції, не задовольняючись дрібними «рибками».

Тобто мова про калібр не менше міністра. І тут прийдеться або «здавати своїх», хто зараз знаходиться при ладі.

А це не бажано, адже може потягнути за ниточки афільованих зв'язків та вскрити всю корупційну мережу.

Тому краще, поритись у шухляді і вивести на світ Божий старі і безперспективні справи, від яких вимагається одного – доїхати у паперовому пакеті до залу засідань ВАКС.

В даному контексті, звинувачується колишній Міністр інфраструктури Андрій ***Пивоварський*** у нібито незаконному використанні 30 млн дол портових зборів.

Саме тому, зробимо невеличкий історичний екскурс.

Порти завжди були в Україні осередками корупції.

Це не тільки «вбивало» портову галузь, але й підривало логістично-транспортний потенціал країни.

Україна не могла забезпечити перевалку власних вантажів (а фізичні обсяги сировини постійно зростали), ані обслуговувати транзит.

Рівень ***мультимодальних перевезень*** у нас скоротився до 5%, хоча в інших країнах, навіть з гіршим транзитним потенціалом, ніж у нас, вони становлять 15% і вище.

> ***Мультимодальная перевозка*** *— транспортировка грузов по одному договору, но выполненная, по меньшей мере, двумя видами транспорта; перевозчик несёт ответственность за всю перевозку, даже если эта транспортировка производится разными видами транспорта.*

Маючи такі портові перлини як одеські, дунайські, миколаївські та херсонські порти, ми так і не перетворили свої морські ворота у східний Антверпен Європи.

Як треба залучати інвестиції у портову галузь, продемонстрували такі порти як Барселона та Марсель, де держава надає право приватним компаніям збирати частину портових зборів, натомість жорстко контролюючи програми модернізації портової інфраструктури за рахунок таких коштів.

Основна причина відтоку транзитних потоків, які йшли повз Україну – надмірна бюрократизація процедур проходження вантажів в українських

портах, застаріла інфраструктура та моральна деградація портових технологій.

У Чорному морі нас почали тіснити порти у Констанці, Новоросійську, а порти Балтики – перехоплювати товарі потоки, які йшли колись через Україну, наприклад, з Китаю.За рахунок чого?

Збільшення вантажопотоку за допомогою спрощення процедур, зниження портових зборів, модернізації портової інфраструктури і приваблення інвесторів.

Найголовніший недолік наших портів – велика кількість контрольних процедур.

Велике значення має і сам розмір портових зборів.

В моделі, коли всі збори отримує Адміністрація морських портів України (АМПУ), діяв класичний корупційний бюджетний механізм:

1) 75% чистого прибутку, що його отримує Адміністрація морських портів України (АМПУ) з портових зборів, перераховується до Державного бюджету у вигляді дивідендів.

2) А потім ці кошти йдуть на «дороги».

Натомість,

варість суднозаходу для судна із залізною рудою у порті «Південний» в Україні склала 420 тис дол, а у порті Хедланд (Австралія) – 150 тис.

У норвежському Нарвіку – 110 тис., у канадському Картье – 130 тис., у Гоа (Індія) – 40 тис. у південноафриканському Салданха-Бей – 80 тис.

Отже,

Україна мала один з найкращих у світі транзитних потенціалів, але марнувала його внаслідок:

1. Корупції у портах.

2. Високих портових зборів.

3. Великої кількості обов’язкових адміністративних процедур.

4. Висмоктування всіх портових прибутків у бюджет без належного фінансування портової інфраструктури, коли у кращому випадку, інвестиційні кошти постійно витрачались на міфічне «днопоглиблення».

Що зробив Пивоварський:

1. Створив конкуренцію між портами, що само по собі мінімізувало корупційний фактор.

2. Знизив портові збори.

3. Зменшив кількість необхідних адміністративних процедур.

4. Передав частину портових зборів у користування компаній, які ефективно використовували та модернізовували портову інфраструктуру.

Правильність цього шляху підтверджує те, що навіть у 2021 році Мінінфраструктури дотримувалось концепції, згідно з якою, причальний збір направлявся користувачу причалу, корабельний збір – користувачу акваторії, канальний збір – власнику каналу і т.д.

То, що, слід очікувати підозру Криклію?

Вказана вище стратегія дала свої практичні результати.

Вже у 2018 році вантажообіг в портах України зріс до 135 млн т або на 16,5%, у 2019 – до 160 млн або на 18,4%.

Яскравий приклад, коли започатковані зміни дають своїм результати із певним часовим лагом.

То, чому НАБУ вирішило зайнятись «брендфакерством»?

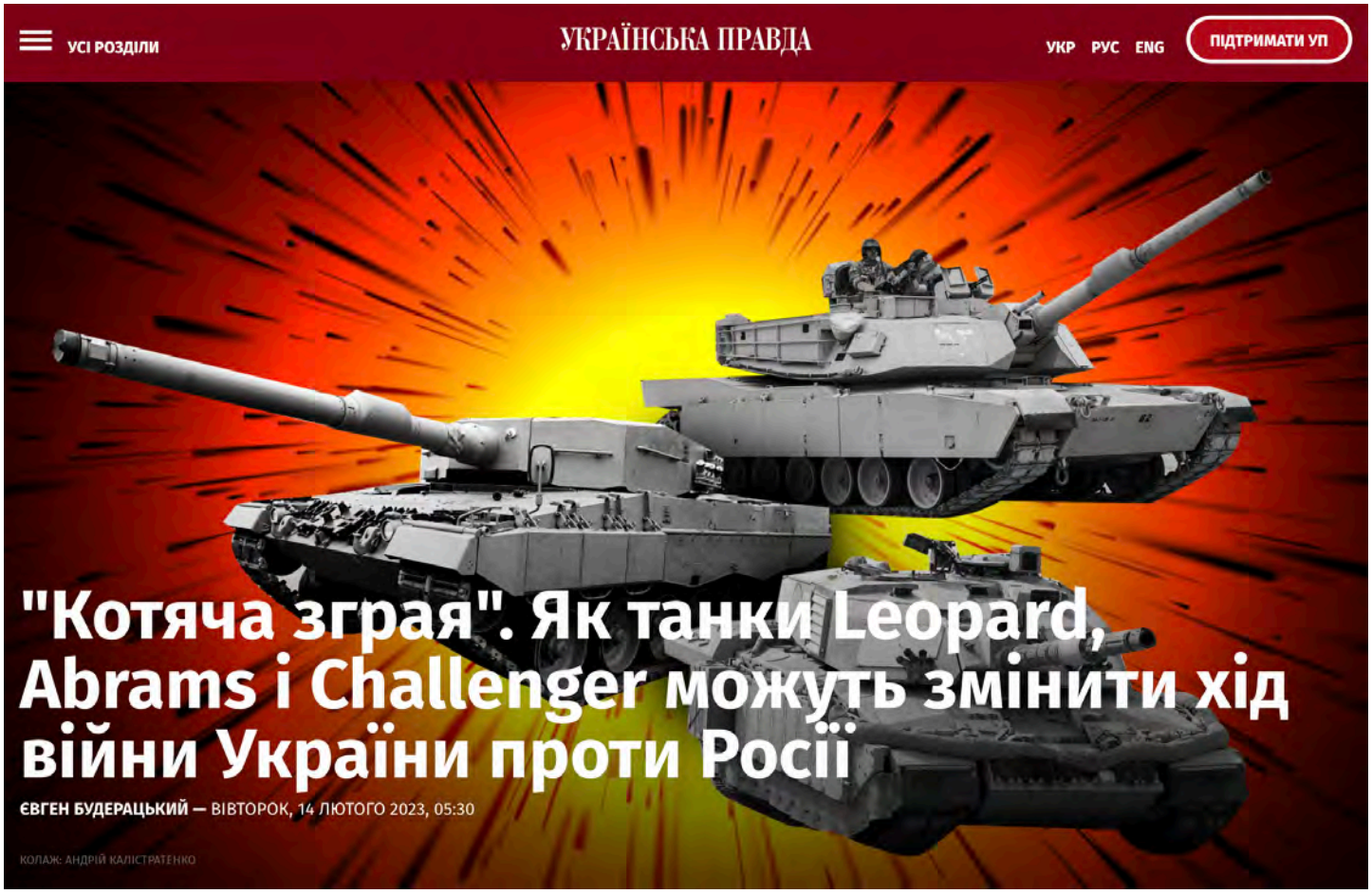
Здається ключова причина – знайти відоме прізвище та … знищити його, потім сором’язливо забувши сказати про крах справи у суді.

Гучно починати та тихцем закінчувати – це вже фірмовий почерк наших антикорупціонерів, для який у нагоді став відомий лозунг Едуарда Бернштейна, лідера II Інтернаціоналу та правого крила німецької соціал-демократії: рух – все, ціль – ніщо…

***

№ 1.298

"Котяча зграя". Як танки Leopard, Abrams і Challenger можуть змінити хід війни України проти Росії

2023-02-14

ЄВГЕН БУДЕРАЦЬКИЙ

На початку лютого українські військові почали опановувати західні танки. Таким чином досягла своєї розв'язки довготривала епопея під умовною назвою "Партнери, Україні потрібні танки!".

Місяцями ледь не весь західний світ умовляв Берлін дати "зелене світло" на реекспорт танків Leopard 2 Україні. Врешті канцлер Олаф Шольц таки здався. Німеччина не просто дала необхідний дозвіл, але й пообіцяла, що сама передасть Україні 14 "Леопардів" однієї з найновіших модифікацій.

Обережну позицію Берліна, який не поспішав давати Києву важке озброєння, вдалося зламати завдяки створенню так званої "танкової коаліції" з 12 країн. Вони висловили готовність надати свої танки, щойно Німеччина дозволить передачу. А дехто, як Польща, готові були ділитись технікою навіть попри рішення Німеччини.

Ще одним фактором стали заяви Великої Британії, яка першою вирішила передати 14 своїх важких Challenger 2. А США зі свого боку пообіцяли поставити Україні 31 танк Abrams.

Такі революційні зсуви в позиції Заходу викликали ейфорію в українському суспільстві. Багато хто почав запитувати, наскільки швидко західні танки

дозволять Україні знову перейти в контрнаступ, як ЗСУ "крошитиме" росіян та коли зрештою слід очікувати перемоги.

"Українська правда" розбиралася, чим важливі західні танки для зміни ходу війни, коли ЗСУ зможуть опанувати нову техніку, а також які складнощі можуть виникнути при взятті на озброєння різнотипних закордонних машин.

1. Скільки танків реально може отримати Україна

Перед оголошенням рішення "танкової коаліції" та одразу потому лунали різні оцінки кількості машин, які може отримати Україна.

За розрахунками українських та європейських медіа Україна має отримати близько 140 одиниць Leopard 2 лише на першому етапі. Однак до таких оцінок варто ставитись обачно.

Наприклад, в Іспанії, яка ще влітку заявляла про готовність передати "Леопарди", місцеві ЗМІ згадували про 53 машини, які можуть опинитись в Україні. На ділі виявилось, що це загальна кількість машин, які наявні на зберіганні в іспанській армії. Реально ж Мадрид поки може поставити не більше взводу (4 одиниці) танків, оскільки інші перебувають у неналежному стані.

Непроста історія і з нідерландськими "Леопардами". Амстердам готовий передати Києву 18 машин. Але спершу їх треба викупити у тієї ж Німеччини, у котрої Нідерланди їх орендують.

Такі "але" чи застереження наявні майже у кожної з країн-коаліціантів.

За словами міністра закордонних справ Дмитра Кулеби, Україна розраховує у першій хвилі отримати від Заходу 120-140 сучасних танків західного зразка. Слід зважати, що серед машин, які назвав український дипломат, пролунали не тільки "Леопарди", а й французькі Leclerc, рішення про передачу яких у Парижі поки навіть не обговорювали.

Сьогодні найбільш реалістичною виглядає цифра у два танкових батальйони сучасних Leopard 2 (за НАТОвським стандартом це 80 машин), вже згадані 31 Abrams і рота (14 машин) британських Challenger 2.

Окрім сучасних західних зразків не припиняється збір по всій Європі танків радянського зразка, які де-не-де ще залишаються на озброєнні чи знаходяться на консервації.

Насамперед згадуються танки Т-72, які за рахунок США та Нідерландів проходять модернізацію на заводі Excalibur Army в Чехії. Загалом, Прага планує модернізувати 90 бойових машин, частина з яких мала надійти в ЗСУ в грудні 2022 року, а решта впродовж 2023-го.

Свої залишки радянської бронетехніки готова передати і Польща. Наразі йдеться про 60 машин, 30 з яких складають танки PT-91 Twardy, які є модернізацією ліцензійного варіанту радянської бойової машини Т-72М1.

Все гучніше лунають також і розмови про готовність Данії, Німеччини та Бельгії передати Києву Leopard 1 старого зразка, які в тому числі можуть бути викуплені у приватних компаній. Зокрема, Німеччина вже схвалила постачання Україні 178 танків Leopard 1 зі своїх запасів.

Leopard 1 практично на 20 років старіший за Leopard 2 і виготовлявся ще для протидії радянським Т-55 та Т-62, тому їхній стан та бойові можливості можуть викликати питання.

2. Що собою представляють сучасні західні танки

Abrams – основний бойовий танк американської армії, серійне виробництво якого триває з 1980 року. Його вага – понад 62 тонни, має просунуту систему керування вогнем: лазерні далекоміри, прилади нічного бачення, бортовий комп'ютер, який допомагає обирати цілі та наводитись на них.

За перших спроб України домовитись про отримання "Абрамсів" США заявляли, що керувати такою машиною досить непросто. Начебто через свої габарити вона не дуже підходить для роботи в умовах українського бездоріжжя, має газотурбінний двигун, який працює переважно на авіаційному паливі і є не найоптимальнішим варіантом для України.

Натомість у ЗСУ запевняли партнерів, що зможуть упоратись з усіма цими нюансами, аби тільки легендарний танк опинився на озброєнні української армії.

Логіка українських військових більш ніж зрозуміла. Свого часу "Абрамси" створювались як протидія радянським танкам, які наразі стоять на озброєнні в Росії (і в Україні). На полі бою ці танки зустрічались у конфліктах на Близькому Сході, і, як показав досвід, зокрема, війни в Іраку, американці на голову розбивали радянські Т-72 армії Саддама Хусейна.

Leopard 2, так само як і "Абрамси", стріляє 120-міліметровими снарядами НАТОвського стандарту, тому проблем з постачанням боєприпасів виникнути не повинно.

Німецькі танки дещо легші за американські та, на відміну від "Абрамсів", мають дизельні двигуни, що полегшить їх використання в Україні.

Найголовніша перевага "німців" у тому, що вони є найбільш розповсюдженою моделлю в арміях європейських країн, на озброєнні яких налічується близько 2,4 тисячі машин цього типу.

Про готовність направити в Україну "Леопарди" вже заявляли Польща, Норвегія, Португалія, Іспанія, Фінляндія, Нідерланди, а Канада навіть встигла відзвітувати про направлення перших бойових машин.

Європейські армії переважно озброєні машинами Leopard 2 версії A4. Попри умовний рівень оснащення 90-х років, вони мають тепловізори, цифрові системи управління вогнем та інші елементи, характерні для сучасних танків.

Німеччина має намір поставити в Україну щонайменше 14 танків сучаснішої версії Leopard 2 A6. На відміну від A4 танк цієї генерації оснащений новою системою управління вогнем, не гідравлічними, а електричними приводами, командирською панорамою, додатковим бронюванням башти.

Крім цього, A6 відрізняється новою гарматою Rh-120 L/55 з подовженим стволом, що збільшує початкову швидкість снарядів та бронепробиття.

Водночас вага машини складає близько 62,5 тонни, що на 7,5 тонни більше за показник A4.

Британський **Challenger 2**, так само як і його американські та німецькі побратими, має 120-мм гармату L30A1 завдовжки 55

калібрів. Однак на відміну від "Абрамсів" та "Леопардів", вона не гладкоствольна, а нарізна і використовує неуніфіковані з НАТО боєприпаси роздільного заряджання:

- бронебійно-підкаліберні;
- осколково-фугасні;
- унікальні бронебійно-фугасні снаряди HESH, які можуть ефективно знищувати оборонні укріплення та легкоброньовану техніку противника на відстані до 8 км.

Ще однією важливою відмінністю "британця" є його вага. З додатковими модулями бронювання базові 64 тонни можуть збільшитись до 75 тонн, що робить його найважчим у майбутньому парку ЗСУ.

Загалом, вага, яка пояснюється додатковим обладнанням та підвищеним рівнем захисту, сильно відрізняє західні танки від російської та радянської техніки, яка переважно не перевищує 50 тонн.

3. Коли приїдуть західні танки

Строки передачі танків є одним із частих запитань, які чують представники оборонних відомств України та країн-партнерів.

На фоні заяв про ймовірний новий великий наступ росіян, який "от-от почнеться" чи вже йде, українці воліли б отримати бойові машини "тут і зараз", але не все так просто.

Найбільш дискусійним видається постачання американських "Абрамсів". Проблема в тому, що американські танки будуть надходити в рамках Ініціативи сприяння безпеці в Україні (USAI). Якщо перекладати з бюрократичної на людську мову, це означає, що бойові машини закуповуватимуться у промисловості, а не вилучатимуться безпосередньо з запасів Пентагону.

За даними американського видання "The Washington Post", реальні строки поставок можуть затягнутись до кінця 2023 року. Американські чиновники погоджуються, що поставки можуть зайняти "багато місяців", але конкретних строків не називають.

Єдине, на чому наголошують у Білому Домі, що навчання українських військових роботі з "Абрамсами" почнуться протягом найближчих тижнів, а не місяців.

Більш оптимістичні прогнози лунають щодо німецьких "Леопардів 2". Їх, за словами міністра оборони Німеччини Бориса Пісторіуса, варто очікувати в ЗСУ не пізніше березня.

Своєю чергою британський міністр оборони Бен Воллес прогнозує, що Challenger 2 з'являться трохи пізніше – ближче до літа.

Такі строки можуть здатися затягнутими, оскільки Велика Британія була першою, хто заявив про готовність постачати танки, і однією з перших, хто почав навчання українських танкістів.

Утім, за словами Воллеса, такий строк прив'язаний до проведення навчання, яке окрім безпосередньо опанування танків передбачатиме його використання у складі підрозділів.

У 2023 році в Британії пройдуть навчання близько 19 тисяч українських військових. І якщо враховувати, що Лондон планує передати Києву не тільки танки, а й САУ AS-90 та БТРи FV430 Mk3 Bulldog, можна припустити, що вся

ця техніка разом із військовими може стати основою окремої механізованої бригади виключно на британській техніці.

4. "Танковий зоопарк" та проблеми з логістикою

Повільна швидкість поставок має свої причини. Найперше, все впирається в опанування танків українськими військовими. Причому йдеться не тільки про підготовку екіпажів, а й про навчання груп з обслуговування та ремонту техніки.

Підготовка і перепідготовка екіпажів для роботи на західних зразках може зайняти до двох місяців. Натомість ознайомлення зі специфікою обслуговування і ремонту – справа більш довготривала і може забрати від 3 до 5 місяців.

Ще один фактор, який впливає на строки взяття на озброєння ЗСУ західних танків – наявність логістичних центрів, які б могли оперативно займатись їхнім ремонтом та обслуговуванням.

У випадку незначних поломок, за наявності необхідних деталей, такі роботи можуть проводитись українськими спеціалістами. Однак, якщо йтиметься про більш складні випадки, техніку доведеться відправляти або до країни-виробника, або до країни, де такі логістичні центри вже налагоджені. "Леопарди" і "Абрамси", наприклад, можна буде обслуговувати у Польщі, а Challenger 2 відправлятимуться до Великої Британії.

Ще один важливий фактор, який впливає на роботу з технікою в ЗСУ – її різноманіття. Через строкатість моделей, модифікацій і варіацій озброєнь, які передають Україні партнери або які "трофеять" у росіян на полі бою, серед військових уже давно ходить термін "зоопарк". І танків ця обставина теж стосується.

Давайте спробуємо просто перелічити:

- M-55S,
- T-62 (M),
- T-64 (Б1М, БВ, "Булат" БМ, "Булат" БМ1, "Булат" БМ2)
- T-72 (Б, АВ, М, М1R, АМТ, Б3),
- T-80 (Б, БВ, У, УД, БВМ),
- T-84 (БМ "Оплот"),
- T-90 (A, C, M "Прорыв"),
- Leopard 1

- Leopard 2 (A4, A5, A6),
- Abrams M1A2,
- Challenger 2.

Саме так виглядає перелік деяких з трьох десятків моделей і їхніх варіацій, які вже є і ще плануються до взяття на озброєння ЗСУ.

Очі розбігаються? А уявіть, як це все опановувати та ремонтувати і як не розгубитись? І це ще не всі танки, які наразі перебувають на стадії обговорення.

5. Танкові сили сторін

Щоб зрозуміти, наскільки можуть змінити ситуацію додаткові танкові сили, слід нагадати, з якою кількістю бронетехніки сторони підходили до 24 лютого 2022 року і з чим підходять до нової гарячої фази.

Згідно з даними "The Military Balance", на початок повномасштабного вторгнення в Україну РФ мала близько 3,5 тисячі бойових танків на озброєнні та близько 16 тисяч одиниць на консервації. Друга цифра видається масштабною, однак вона є точно перебільшеною, враховуючи, в яких умовах складують танки в Росії.

Зберігання бронетехніки – процес доволі трудомісткий і витратний. Наскільки розконсервування є проблематичним, свідчать спроби реанімувати стару західну броню на кшталт Leopard 1. Що вже казати про стару радянську техніку, яка пережила на полігонах під відкритим небом лихі 90-ті в Росії, де розтягували все, що "не так" лежало після розпаду СРСР.

Leopard 1

Україна на лютий минулого року могла протиставити Росії тільки 850 танків на озброєнні та близько 1100 на зберіганні.

Втім, будь-яка техніка є ключовим фактором лише за умови її вмілого використання.

За даними Генштабу ЗСУ, росіяни вже втратили 3280 танків, тобто фактично ту саму кількість, з якою вони підійшли до повномасштабного вторгнення.

Оцінки нідерландського проєкту Oryx, який документує втрати в українсько-російській війні, трохи скромніше – 1727 російських танків, з яких понад тисяча не підлягають відновленню. Однак слід робити зноску на те, що нідерландський проєкт рахує виключно ту техніку, яка фіксується на фото чи відео.

Найбільших втрат зазнала "легендарна" Перша танкова армія, котру в Росії визначали як ключову для проведення контрударів у разі війни з НАТО. Більшість її складу, за даними британської розвідки, ЗСУ ліквідували ще навесні минулого року на Сумщині, Київщині, Чернігівщині та Харківщині.

Остаточного удару Перша танкова зазнала під час контрнаступу на Харківщині. Тоді під час хаотичного відступу лише в Ізюмі росіяни покинули понад 200 одиниць техніки.

Загалом же, за статистикою Oryx, ЗСУ вдалося "затрофеїти" понад 500 російських танків. Ця цифра перевищує кількість усіх танків, які поставили в Україну західні партнери, тому не дивно, що такий своєрідний спосіб "демілітаризації" країни-агресора вже встигли наректи "російським лендлізом" для України.

Для порівняння, за даними вже згаданого Oryx, втрати ЗСУ з 24 лютого 2022 року склали близько 450 танків.

Звісно, про повну рівність у силах сторін наразі говорити поки не випадає. Російські заводи все ще мають потужності виробляти, ремонтувати та розконсервовувати танки.

Про яку саме кількість техніки йдеться, наразі говорити складно. За оцінками експертів, з якими розмовляла УП, може йтися про ще близько тисячі-півтори одиниць техніки різних модифікацій на рік. Утім, той факт, що РФ вже забирала танки в Білорусі, є підтвердженням того, що проблема із забезпеченням технікою в російській армії все ж відчутна.

Через брак танків Росія зверталася до Білорусі, щоб отримати партію Т-72

6. "Ударний кулак" Залужного

Наприкінці грудня 2022-го головнокомандувач Валерій Залужний заявив, що для успішного ведення війни ЗСУ треба 300 танків, 500 гаубиць та 700 бронемашин. Згодом міністр оборони Олексій Резніков уточнив, що ця кількість озброєння потрібна для проведення конкретних операцій, а не загальна цифра, яка необхідна для перемоги.

За оцінками спостерігачів, Україна все ще може розраховувати на близько 400 своїх танків без урахування трофейної російської техніки. Плюс до цього, упродовж року Київ отримав щонайменше кілька сотень танків радянських зразків від Польщі, Чехії, Словенії та Північної Македонії.

Якщо зважати на такі цифри, можна говорити про умовний паритет з росіянами. Але слід враховувати, що сучасна війна геть не схожа на війни минулого. Наразі на фронті практично не спостерігається прямих апокаліптичних танкових баталій на кшталт Курської битви.

Танки використовуються для розсічення ліній оборони ворога та подавлення вогневих сил противника при наступі. Саме тому з них формують так звані "ударні кулаки", про які ми часто чуємо від військових.

Якщо враховувати уже озвучені обіцянки партнерів, то впродовж року Україна може розраховувати приблизно на 300-500 західних танків як сучасного, так і більш старого типу.

Такою кількістю техніки можна озброїти від 8 до 15 мотопіхотних або механізованих бригад, тобто по суті повноцінно сформувати 1-2 оперативні напрямки дій Збройних сил України. Що і може слугувати тим самим "ударним кулаком".

CHALLENGER 2

Якщо танки почнуть надходити в Україну умовно в березні, то заявлені 300 одиниць будуть доставлені орієнтовно впродовж трьох місяців. Саме з такими строками обумовлені прохання західних партнерів не поспішати з наступом ЗСУ.

Спочатку варто буде провести злагодження взводів, рот, батальйонів, які мають завершитись командно-штабними навчаннями з використанням підрозділів та частин з важкою технікою. РФ пробуватиме до цього часу здійснювати свої масштабні наступальні дії і максимально ослабити найбоєздатніші українські частини.

Тому головним завданням ЗСУ на цьому етапі війни є стримання наступального запалу ворога, щоб перейти до ще одного контрнаступу.

***

№ 1.299

«Неожиданный» визит Байдена: внешний эффект и внутренние факторы

2023-02-21

Александр Карпец

«Неожиданный» блиц-визит Джо Байдена в Киев под обязательный в таких случаях вой сирен воздушной тревоги в канун годовщины начала полномасштабной московской агрессии, а также в ожидании долгожданных выступлений Путина и Си Цзиньпина является сильнейшим символическим жестом Америки, демонстрирующим поддержку Украине. Но и переоценивать или оценивать неадекватно это событие не следует, равно как считать, что этим визитом Байден и Америка полностью перехватили инициативу у Путина и Си с Москвой и Пекином. К тому же, скоропостижный визит Байдена имел сугубо внутренние американские цели, лишь косвенно касающиеся Украины.

Вдаваться в перипетии «неожиданного» визита Байдена в Киев не будем. Кратко отметим лишь, что сам факт изначально намечавшегося визита Байдена в приграничный с Украиной польский городок Жешув мог вызвать вопросы у любого, кто этот город видел своими глазами. И здесь мало что меняет то обстоятельство, что именно через этот город осуществляется снабжение союзниками Украины всем необходимым, прежде всего,

вооружениями. Очевидно, что этот город был выбран не зря, как максимально близкий к Киеву. И как только утром 20 февраля на фоне явно «слитой» в медиа информации о том, как службы безопасности США долго прорабатывали визит Байдена в Киев, но отказались от этой затеи, Киев оказался парализованным, причем не только в центре, но и в сторону Святошино и Нивок, где находится американская амбассада, стало очевидным, что скорее всего к нам пожаловал сам Джо Байден, потому что ради кого-либо другого в столице не утраивались бы столь экстраординарные меры. Тот факт, что в это время, по информации медиа, у границ Украины над Польшей кружили американские разведывательные самолеты, которые используются для борьбы с авиацией и системой ПВО противника, подтверждали это мнение.

К нам приехал, к нам приехал Джозеф Робинеттыч Байден дорогой!..

Наиболее важные обстоятельства, подробности и итоги визита Байдена в Киев кратко выглядят следующим образом.

Это первый за последние 15 лет визит американского президента в Украину со времен Буша-младшего, который приезжал на встречу к Виктору Ющенко в апреле 2008 года.

Вместе с тем, в ранге вице-президента Байден шесть раз посещал Украину. Последний раз он был в Киеве в январе 2017 года, за несколько дней до ухода с поста.

Начиная с мая-июня 2022 года многие западные лидеры успели побывать в Киеве, в том числе с целью выразить поддержку Украине в борьбе с московской агрессией. Некоторые успели побывать здесь неоднократно. Байден оставался едва ли не единственным западным лидером, который «не отметился» в столице Украины после начала широкомасштабной путинской агрессии в Украине.

Тот факт, что визит Байдена до последнего момента держали в тайне, вполне объясним. Впрочем, уже в ходе визита в западных медиа появилась информация о том, что американцы уведомили Москву о визите президента США в Киев во избежание эксцессов между двумя ядерными державами, которые могут привести к непредсказуемым последствиям в глобальном масштабе. Позднее Белый дом подтвердил, что «коммуникация» с Москвой на сей счет имела место.

Известно, что Байден прибыл в Киев и убыл из Украины тем же способом, что и другие западные лидеры – через Польшу поездом.

Дата визита Байдена была выбрана неслучайно: 20 февраля отмечается день памяти Небесной сотни. В этот день в 2014 году в центре Киева были расстреляны около 50 протестующих, а также были погибшие среди

правоохранителей, и это преступление до сих пор не раскрыто, хотя прошло уже 9 лет.

Кроме того, в выборе даны явно просматривается стремление Байдена и его команды посетить Киев, выразить поддержку и сказать свое веское слово буквально накануне давно ожидавшегося выступления Путина с посланием к Федеральному собранию России, а также перед анонсированным выступлением Си Цзиньпина, в котором должны быть изложены некие предложения по мирному урегулированию «кризиса в Украине», как в Поднебесной иногда изволят называть наиболее кровопролитную в Европе со времен Второй мировой войны, которую развязал «Пу – лучший друг Си».

Программа пребывания Байдена в Киеве началась положенным по протоколу посещением посольства, затем посещением Михайловского собора и мемориала Небесной сотни, а также обязательной к приезду высоких западных гостей воздушной тревогой. По официальной информации, причиной тревоги стал взлет в Беларуси российского истребителя МиГ-31к, способного нести гиперзвуковую ракету «Кинжал», но информация о его взлете, тем более о наличии у него ракеты, проверке не поддается.

Во всяком случае, картинка «лидер Америки и свободного мира под вой сирен воздушной тревоги посещает Украину, подвергшуюся московской агрессии», удалась на славу. И это даже не сарказм по отношению к уважаемому мистеру Байдену, а констатация того факта, что пиар стал неотъемлемой частью современного бытия, включая политику.

Затем после беседы Байдена и Зеленского с глазу на глаз, глава американского государства сделал ряд важных заявлений.

«Приближается годовщина жестокого вторжения России в Украину, и сегодня я нахожусь в Киеве, чтобы встретиться с президентом Зеленским и подтвердить нашу непоколебимую приверженность демократии, суверенитету и территориальной целостности Украины», – заявил Байден.

Пообещав Украине дальнейшую военную, экономическую и гуманитарную поддержку, президент США заявил, что главной целью его визита было донести до Зеленского, что США «здесь, чтобы остаться».

По информации Белого дома, Байден должен был объявить о поставке «критически важного оборудования», в том числе артиллерийских боеприпасов, противотанковых систем и радаров наблюдения за воздушным пространством. Общий объем военной помощи составляет 500 миллионов долларов, и в него также входят системы залпового огня HIMARS, точное количество которых не указывается. Также были анонсированы новые персональные санкции против российской элиты и компаний.

На пресс-конференции Байден заявил, что США вместе с 50 странами-партнерами передадут Украине более 700 танков, а Вашингтон на этой неделе выделит миллиарды бюджетной помощи, чтобы помочь в обеспечении базовых услуг для украинских граждан.

В то же время, настроения Байдена в отношении перспектив были явно не радужными.

В ходе встречи с Зеленским Байден заявил, что «жестокая и несправедливая война» далека от победы.

«Цена, которую пришлось заплатить Украине, была чрезвычайно высокой. И жертвы были слишком велики», — сказал Байден.

«Мы знаем, что впереди нас ждут очень трудные дни, недели и годы. Но целью России было стереть Украину с карты. Путинская захватническая война терпит неудачу», – подчеркнул Байден.

«Он рассчитывает на то, что мы не будем держаться вместе. Он думал, что сможет пережить нас. Я не думаю, что он думает об этом прямо сейчас. Б*г знает, о чем он думает, но я не думаю, что он думает так. Но он просто ошибся. Совершенно неправильно», – высказал Байден свое отношение к Путину.

В виду закрытости переговоров, информация об их содержании и конкретных результатах является крайне скупой.

В Офисе президента Украины заявили, что Байден приехал с намерением обсудить, как Соединенные Штаты и союзники могут эффективно помочь Украине в борьбе за свободу и независимость. Зеленский сообщил, что обсуждал с Байденом вопрос поставок дальнобойных ракет и того оружия, которое еще может быть поставлено в Украину, хотя ранее не поставлялось.

Зеленский высказал надежду на то, что имевшая место «широкая дискуссия приближает нас к победе» уже в нынешнем году. Хотелось бы верить…

Характеризуя значимость, визита Зеленский заявил: «Прямо сейчас в Украине решается судьба международного порядка».

Отметим, что буквально в предыдущей публикации «НАТО готовится к большой и долгой войне с Москвой и нащупывает «красные линии»?» приходилось констатировать, что в настоящий момент западные партнеры Украины, включая США, едва ли имеют сколько-нибудь четкое видение мироустройства после окончания войны в Украине, и «это есть нехорошо».

Зеленский также выразил слова благодарности американскому народу и лично Байдену за поддержку.

Уже после встречи советник Байдена по национальной безопасности Джейк Салливан заявил, что Байден и Зеленский обсуждали планы на 2023 год и, особенно, на ближайшие месяцы, пытались прийти к общему пониманию целей. По словам Салливана, переговоры прошли в критический момент войны, когда Россия пытается перегруппироваться и готовится к весеннему наступлению, а Украина надеется организовать своё контрнаступление для возвращения захваченных россиянами территорий.

Обратило на себя внимание признание Салливана о том, что ближайшее будущее войны в Украине по-прежнему не совсем ясно.

Прибыв в Киев около 8 часов утра, примерно в 14 часов Байден покинул столицу и убыл в Польшу, уложив свой весьма насыщенный визит в 6 часов.

Очевидно, что все указанные вопросы вполне могли быть обсуждены в дистанционном режиме. Поэтому столь же очевидно, что визит носил, прежде всего, символический характер, то есть должен был продемонстрировать неизменность поддержки Украины со стороны США. Приезд Байдена должен был также показать, что план Путина по взятию Киева и установлению в нем лояльной Москве власти провалился.

«И в воздух чепчики бросали…»

Оценки результатов визита, а также его явных и скрытых мотивов отличаются в диапазоне от восторженных до, скажем так, реалистичных.

Широко распространенную восторженную реакцию на визит Байдена хорошо сформулировал в соцсетях политолог Виктор Небоженко:

«БАЙДЕН ПРИЕХАЛ В КИЕВ — ЭТО МУЖЕСТВЕННЫЙ ШАГ.

- Американцы опередили агрессивное выступление президента России Путина и лицемерно-миротворческое выступления президента Китая Си Цзиньпина, которые решили сыграть с Западом в игру «плохого и хорошего полицейского». Теперь кому-то из них придется менять свою игру – Путину или Си.

- Накануне «судьбоносного» выступления Путина, по поводу годовщины российской агрессии против Украины, США подняли геополитический ставки на самый высокий уровень, недосягаемый для путинской России и четко определили окончательную «красную линию» : Украина находится в зоне влияния и стратегической безопасности обновленного коллективного Запада, основанного на евроатлантических ценностях США и Европы.

- Президент США Байден открыто бросил вызов Путину накануне его выступления и доказал решимость Америки помогать и защищать Украину.

- Президент США показал, что он реально не боится российских угроз бомбардировок столицы Украины. Этот визит Байдена в Киев оказался похлеще, чем визит Пелоси на Тайвань, так унизивший Китай. Теперь очередь терпеть унижения на весь мир пришла Путину, который завтра в своем выступление будет делать вид, что ничего страшного не произошло».

- Внезапный приезд американского президента Байдена в Украину – это мужественный и смелый шаг. Ведь еще ни один американский президент не приезжал в Европу поддержать своих союзников во время войны.

О том, что и как будет говорить Путин во время своего послания законодательному собранию России, следует обсуждать уже после этого выступления, конечно, если будет о чем говорить.

Опасные тайны китайского императора

А вот с выступлением Си, которое ожидается 24 февраля в годовщину начала широкомасштабной агрессии, похоже все не так просто, как пишет уважаемый Виктор Небоженко.

Буквально в день визита Байдена в Киев интернет-ресурс агентства Bloomberg опубликовал материал под названием «China Looks to Convince World It Can Broker Russia-Ukraine Peace», то есть «Китай надеется убедить мир, что он может стать посредником в установлении мира между Россией и Украиной».

Главная мысль публикации состоит в том, что мирный план Китая, который он может представить в годовщину вторжения РФ в Украину, вызывает опасения в США и Европе.

Хотя Пекин пока не обнародовал подробности мирного плана, о подготовке которого заявил ранее глава канцелярии по международным делам ЦК Компартии Китая Ван И, знакомые с планом европейские официальные лица, пожелавшие остаться неназванными, заявили, что ожидается, что в него будут включены призывы к немедленному прекращению огня и прекращению поставок оружия в Украину.

В США и Европе ожидают, что Китай предложит свой план в годовщину вторжения РФ – 24 февраля, чтобы конкурировать с резолюцией, поддержанной сторонниками Украины, требующей от России вывести войска и прекратить боевые действия.

«Хотя у плана Китая мало шансов на успех, союзники США обеспокоены тем, что это предложение может найти отклик в странах глобального Юга и потенциально привлечь голоса в ООН», – отмечает Bloomberg.

От себя заметим, что подобные опасения имеют веские основания, поскольку отношение к Путину и его агрессии против Украины в странах третьего мира

часто далеко от адекватности. Об этом приходилось писать в ряде публикаций, в частности, «Путинская агрессия в Украине и многополярный мир» и «Псевдолевые режимы и жертвы неоколониализма на подтанцовке у Путина».

Обратные стороны многогранной медали

В визите Байдена в Киев есть целый ряд «подводных камней», на которые общественность не обращает или не хочет обращать внимание, пребывая в эйфории от самого факта того, что Байден таки приехал, не взирая на войну, Путина и так вовремя зазвучавшую сирену воздушной тревоги. Но эйфория является далеко не самым лучшим советчиком в такое драматическое время, когда требуется трезвая оценка мотивов и действий всех и вся, даже американцев, являющихся сейчас нашими самыми большими друзьями и союзниками.

Тем более что за внешней эффектной медийной мизансценой искрометного визита Байдена при ближайшем рассмотрении действительно можно увидеть многое…

Если говорить о содержательной стороне визита, повторим, то Байден анонсировал новый пакет военной помощи на 500 миллионов долларов, куда войдет какое-то количество РСЗО HIMARS, боеприпасы, радары ПВО и некоторые другие виды вооружений и оборудования. Такая сумма и номенклатура, откровенно говоря, не впечатляют. Если отбросить медийный пиар-эффект от визита Байдена, то ради указанного нового пакета ехать в Украину явно было ни к чему.

Но именно этот пакет на сумму 500 млн долларов пока что видится единственной конкретикой в этом визите.

Правда, Байден заявил также о планах по предоставлению Украине «миллиардов бюджетной помощи», 700 танков, тысячи бронемашин и так далее. Но это пока что пиар-лозунги, далекие от конкретики.

Причем если говорить о танках, то пока что, если судить об информации медиа и последним заявлениям западных чиновников, вырисовывается что-то около 50 единиц, в лучшем случае два батальона, которые явно погоды на фронте не сделают.

При этом ни слова не прозвучало ни об истребителях, ни о дальнобойных ракетах, хотя последние крайне нужны Украине.

Зато в визите Байдена отчетливо просматривается внутриполитический американский подтекст.

Примерно полтора года остается до очередных президентских выборов в США, которые пройдут в ноябре следующего 2024 года. Можно почти со

стопроцентной уверенностью сказать, что на этих выборах опять схлестнутся Байден и Трамп, жаждущий реванша за проигрыш в 2020 году, о котором приходилось писать в серии публикаций, в частности, «Выборы в США, или Предсмертные конвульсии демократии», а также «Демократы и республиканцы сцепились в смертельной схватке за власть в США: «Железная Пята» победителей».

Какими бы ни были дрязги в Республиканской партии, о чем, в частности, недавно шла речь в публикации «Украина может пострадать: трамписты парализуют работу палаты представителей США», но после череды кокусов и праймериз в 2024 году в финал от республиканцев скорее всего выйдет Трамп, хотя нельзя исключать и появление какого-нибудь Десантиса. От демократов же, несмотря на весьма почтенный возраст однозначно будет баллотироваться именно Байден просто потому, что больше некому, поскольку на горизонте никого достойного в демократическом лагере за последние годы так и не нарисовалось.

Но дело не только и не столько даже в персоналиях. Предстоящие президентские выборы в США представляются как этакая схватка между двумя идеологиями и мировоззрениями, если в отношении к Байдену, а тем более к Трампу вообще возможно применение понятий «идеология» и «мировоззрение». Если говорить упрощенно, то Байден и демократы представляют глобалистический лагерь, в понимании которого Америка должна нести свет либерал-демократии во всем мире. И это тот случай, когда Украине хоть немного повезло, поскольку мы имеем необходимую помощь, без которой Украина просто не смогла бы устоять против путинской агрессии, именно благодаря тому, что у власти в Америке находятся либерал-глобалисты, которых часто от большого ума называют даже «левыми», но это глупость, ибо к реальной политической левизне Байден и его власть не имеет отношения от слова совсем.

В свою очередь, Трамп, если говорить очень упрощенно, отстаивает в той или иной степени изоляционизм Америки, восходящий к знаменитой «доктрине Монро», восходящей к древним 1820-м годам прошлого тысячелетия.

Ожидается тектоническое столкновение, и к началу его активной фазы Байдену и демократам кровь из носу необходимо, чтобы война в Украине окончилась в нужные сроки и с таким результатом, который демократы смогут «продать» американскому электорату как победу, даже если для Украины это будет, скажем так, «не слишком убедительная перемога».

Таковым сроком должен быть не более чем год, поскольку в начале следующего года в Америке начнется активный предвыборный процесс. Очевидно, именно поэтому Зеленский в своем выступлении после переговоров с Байденом заявил о «годе победы».

Не говоря уже о том, что Байден и его администрация подвергаются яростным нападкам со стороны оппонентов-республиканцев, причем не только из лагеря трампистов.

Так, не успел Байден приехать в Киев, как одиозная республиканка Марджери Тэйлор Грин в соцсетях назвала визит Байдена в Киев «невероятно оскорбительным» для американцев, поскольку он, по ее мнению, наглядно демонстрирует политику «Америка в последнюю очередь».

«Сегодня президент США предпочел Украину Америке, заставляя при этом американцев оплачивать счета украинского правительства и войну. Не могу выразить словами, как американцы ненавидят Джо Байдена», – написала Марджери Грин.

Грин была одним из инициаторов резолюции «Усталость от Украины», призывавшей прекратить оказывать Киеву военную и финансовую помощь.

Другим поводом для критики стало, как считают некоторые республиканцы, то, что администрация Байдена уделяет больше внимания вопросам обороны Украины, нежели защите собственных границ от нелегальных иммигрантов.

«Аж дух захватывает от того, как президент Байден объявляется в Украине, чтобы гарантировать безопасность ее границ, но не может сделать того же самого для Америки», – отметил в Твиттере республиканец Скотт Перри.

Словом, демократам и Байдену нужно понимание того, что эта война должна окончиться, самое большое, к концу нынешнего года с приемлемым не столько для Украины, сколько для нынешней администрации результатом, а иначе им выставят счет за то, что они помогали Украине без толку, опозорив Америку. И совершенно очевидно, что Байден и его команда пока что такую перспективу считают достаточно сомнительной, и именно этим можно объяснить приведенные выше туманные слова советника Байдена по национальной безопасности Джейка Салилвана.

И в этом смысле, следует все же дождаться заявлений Путина и Си, чтобы составить более или менее полную картину, а не утверждать с порога, что Байден сделал упреждающий ход, а мнение Пу и Си, тем более их действия, уже ничего не значат.

Таким образом, вполне вероятно, что Байден и его команда дали Зеленскому и Украине время на проведение того самого долгожданного наступления ВСУ, о котором давно ходят разговоры. Вопрос лишь в том, дают ли они под это вооружения и другие ресурсы, которых Украине катастрофически не хватает, а если дают, то какие, в каком количестве, в какие сроки, и насколько это реально. Ибо «водевиль», закрутившийся вокруг танков, пока что особого оптимизма не внушает.

В противном случае, то есть, если с наступлением и ощутимыми победами на полях войны не сложится, то администрация Байдена может поставить перед Зеленским вопрос о замораживании конфликта по широко дебатируемому «корейскому сценарию» или еще как-то. А поскольку Украина критически зависит от технической и иной поддержки западных партнеров, то украинская власть будет вынуждена выполнять указания «вашингтонского обкома».

И это наихудший вариант. К тому же, общественное мнение в Украине с такой постановкой категорически не согласится. Какие вслед за этим в Украине последуют социальные процессы, даже гадать не хочется.

Остается лишь надеяться, что у Байдена это хорошо понимают и учитывают, а потому в той закрытой части переговоров, о которой широкой общественности знать не положено, были приняты те решения, которые позволят Украине восстановить свою территориальную целостность. Более того эти правильные решения будут реализованы на практике быстро и эффективно.

Ибо **если Путину позволят безнаказанно нападать на другие государства, отгрызать от них территории, убивать, грабить и разрушать, то завтра этот «увлекательный» процесс может захлестнуть весь мир**, в том числе, привыкшую к сытой и спокойной жизни Европу, а нынешнее мироустройство начнет расползаться, как мокрая газета, с непредсказуемыми последствиями, в том числе, и для далекой Америки.

***

№ 1.300

Південна Корея вважається країною, яка живе під захисною парасолькою США. Однак, якщо США захищають Корею, то це абсолютно не значить, що країна абсолютно беззахисна перед зовнішніми загрозами. Якраз навпаки. Постійне відчуття загрози з боку агресивного північного сусіда, колись змусила керівництво країни задуматись над створенням власного ВПК. І вже зараз ця країна один з найбільших у світі виробників зброї. Тому зараз я хочу розповісти історію як вони розвивали свій ВПК

2023–02-23

Вернівський

Після Корейскоі війни влада не цікавилась питанням розвитку власного ВПК. Навіть коли в результаті воєнного перевороту до влади прийшов генерал Пак Чон Хі, то в перші роки він був повністю зосереджений на розвитку цивільної промисловості. Воєнна промисловість його не цікавила зовсім. А для чого її розвивати, якщо в країні було розміщене досить велике угрупування американських військ?

Зміна відношення до розвитку ВПК відбулась в кінці 60-их років через ряд подій. В 1968 близько 30 північнокорейських командос здійснили нахабну атаку на резиденцію президента - Блакитний дім. Ще через декілька днів Північна Корея силою захопила американський розвідувальний корабель. А якщо говорити про загальну кількість військових провокацій зі сторони північних сусідів, то вона зросла майже втричі у порівнянні з 50-ими роками. І звичайно таке нахабство не додавало впевненості лідерам Південної Кореї.

І в довершення зростаючоі нестабільності на Корейскому півострові, в 1969 президент США Річард Ніксон оголосив нову військову доктрину, яка передбачала поступове виведення військ з В'єтнаму та інших країн Азії. Також згідно цієї доктрини, союзники США тепер мали самостійно займатись питанням захисту власних територій. У разі необхідності США можуть допомогти оборонятись, але не будуть приймати безпосередньої участі у війні. Для слабкої Південної Кореї це був шок, оскільки в них не було власних сил для оборони.

Звичайно, будь-яке відповідальне керівництво держави не могло ігнорувати такі дзвіночки. І починаючи з 70-их років розвиток власноі воєнноі промисловості став одним з головних пріоритетів.

Одразу необхідно сказати, що Південна Корея в той час знаходилась під владою прозахідного диктатора Пак Чон Хі, який ще в 1962 прийшов до влади в результаті перевороту. І **ця диктатура була досить жорсткою, особливо в напрямку економічного розвитку.**

Наприклад,

Пак Чон Хі одразу зробив ставку на розвиток промисловості.

Так, для розвитку певних галузей, того ж автомобілебудування, використовувались різні економічні стимули, як субсидії, доступ до банківського фінансування.

Однак, в окремих випадках

Пак міг застосувати і силові методи впливу на бізнесменів, які не погоджувались з економічними реформами. Часто бувало таке що бізнесменів саджали в тюрму, якщо ті не виконували вимоги уряду. Оскільки, банківська система була націоналізована, то непокірним бізнесменам могли перекрити доступ до фінансування, довести бізнес до банкрутства, а потім конфіскувати заводи на користь іншого бізнесмена.

Тільки зрозумійте мене правильно. Описуючи такі жорсткі заходи, то це не значить, що я підтримую диктатуру. Просто показую, що якщо Пак сказав щось розвивати, то значить це треба розвивати. І жодних заперечень ні в кого виникати не повинно. Починаючи з 70-их Пак сказав розвивати воєнне виробництво.

І використовуючи свої повноваження диктатора в 1971 ввів надзвичайний стан в країні.

1) Ще через рік він розпустив Парламент і зробив себе пожиттєвий президентом. Нарівні з політичними реформами, він почав впроваджувати економічні.

2) Також потрібно згадати, що коли Пак прийшов до влади, то для розвитку економіки він запровадив п’ятирічні плани розвитку. Незважаючи на схожість назв, вони відрізнялись від п’ятирічок в СРСР.

3) П’ятирічні плани в Південній Кореї передбачали концентрацію ресурсів на декількох ключових напрямках. Доречі, дуже схожі плани були в Японії, а зараз існують в Китаї.

І в 1972 в рамках третьої п’ятирічки був створений ***План розвитку важкої та хімічної промисловості***, в якому обиралось 6 ключових галузей для розвитку держави: чорна металургія, кольорова металургія, машинобудування, нафтохімія, суднобудування та електроніка.

А в 1973 був прийнятий ***Закон про військові закупівлі***, окремі положення якого давали можливості використовувати ресурси та можливості прийнятого плану.

Для прикладу,

> згідно цього закону виробники зброї отримували різноманітні інструменти фінансової підтримки. І коли ж в рамках Плану розвитку важкої промисловості був заснований ***Національний інвестиційний фонд***, то виробники зброї могли отримати його підтримку нарівні з іншими виробниками.
>
> Пізніше його перейменовануали в ***Фонд розвитку оборонної промисловості***.

Також в рамках ***Плану*** уряд інвестував великі кошти в створення нових виробничих потужностей та навіть виробництв.

> Так був побудований з нуля державний металургійний завод POSCO, який згодом став основним постачальником сталі різних марок для автомобілебудування, суднобудування та звичайно ж виробників зброї. В місті Гумі був побудований великий індустріальний парк по виробництву електроніки і першими резидентами цього парку стали виробники зброї. Аналогічна ситуація була в місті Чангвон, в якому був побудований парк для важкої промисловості.

Однак, незважаючи на масштабні інвестиції та підтримку, розвивати власне виробництво було дуже непросто.

> В той час в Кореї не було ні інженерів, ні фахівців воєнного виробництва, ні технологій. Не було навіть чіткого розуміння куди рухатись і що розвивати. Тому самим очевидним рішенням було ліцензійне виробництво американської зброї або ж отримання американських технологій. Для вирішення цього завдання було створено Агенцію оборонного розвитку, яка мала встановлювати зв'язки з американськими виробниками, закуповувати технології і потім передавати їх певним корейським виробникам. Також агенція мала займатись розробкою власних прототипів зброї. І хоча на перших етапах це була модернізація західної зброї, але згодом в них почали з'являтись і власні розробки.

І тут можна згадати історію розвитку корейського танку K1.

Спочатку корейці не планували виробляти свої танки. Коли в 1970 Пак Чон Хі попросив у американців танки M60, але ті передали їм декілька десятків танків більш застарілої версії M48. Розуміючи, що нема сенсу розроховувати на щось більше, корейці зайшли з іншого боку. Ну якщо ви не даєте нам танки, то навчіть хоча б їх виробляти. Так їм вдалось випросити у американців

технологію виробництва танка M48. Як ви знаєте, апетит приходить під час їжі. Навчившись виробляти M48, корейці замахнулись вище і попросили щось краще. Їм запропонували технологію виробництва базової моделі танку M60A1. Однак, за час поки тривала ця епопея, а на дворі вже був 1976 рік, то і ці танки перестали їх влаштовувати. Вони продовжували шукати, навіть майже досягнули домовленості з німцями.

Аж тут корейцям пощастило. Chrysler Defence розробив нову модель танку Abrams і запропонував корейцям розробити новий прототип танку на базі Абрамсу. Якщо корейців це влаштовує, то вони отримають технологію для ліцензійного виробництва. Звичайно, не безкоштовно і з цілим рядом умов. Розробка прототипу коштувала 70 млн дол і потім також необхідно буде виплачувати роялті компанії Крайслер. Виробництво танка дозволяється тільки для внутрішнього споживання, а якщо Корея захоче його експортувати, то потрібно буле отримувати дозвіл США. Якшо Корея хотіла модифікувати танк або замінити якісь деталі, то для цього теж необхідно було схвалення зі сторони США. А деякі компоненти вони були зобов'язані купувати в США.

І цей приклад досить наглядно демонструє наступне.

Здавалось би на перший погляд це взаємовідносини двох приватних компаній. Крайслер та Хьонде, але насправді ця співпраця має політичний характер. Крайслер не зміг би передати технологію, якби не дозвіл зі сторони США. А Хьонде не змогла б отримати технологію, якби уряд Кореї попередньо не провів переговори з американцями.І звичайно без державного замовлення отримання цієї технології не мало б сенсу.

Окремо також необхідно підкреслити що придбання воєнних технологій стало потужним стимулом для розвитку цивільної промисловості.

> Наприклад, Корея в ті роки отримала технології безпровідного зв'язку, які в той час використовувались лише у воєнних цілях. В подальшому ці технології дозволили корейцям створити аналог для цивільного виробництва і налагодити виробництво мобільних технологій.

Якщо підсумувати, то в **завдяки Плану розвитку важкої промисловості Корея фактично з нуля створила власний ВПК**. І заклала основу для створення внутрішньої системи національної безпеки.

***